

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GREGORUM.

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI ANNO 1545 PRO LATINIS,
ET CONCILII FLORENTINI ANN. 1439 PRO GRECIS FLORUERUNT:

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIE SÆCULA ET AMPLIUS.

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER
CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS
POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDI-
CIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS,
DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MAR-
GINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM
DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM
POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SIVE ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS,
SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODJUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANO-
NICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ulla EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS
IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSILIO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE
PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO
INTU ITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM
PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SCORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A
PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT;

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ
QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECENSORUM TUM VARIETAS, TUM NUMERUS, FORMA
VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TODO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTEM SIMILIS, PRETII EXIGUITAS,
PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTIUM FRAGMENTORUM OPUSCU-
LORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD
OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
AB ÆVO PHOTIANO AD CONCILII USQUE FLORENTINI TEMPORA;

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA.
LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM, VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT,
MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT, GRÆCA DUPLICE EDITIONE
TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLECTITUR, ET AD NOVEM ET
CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE
INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR; UTRAQVE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO
APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUM-
MODO EMITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUIUS BENEFICIO FRUATUR LECTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM
SIVE LATINAM, 320 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET
NECESSÈ ERIT, SECUS ENIM CUIUSQUE VOLUMINIS AMPLI-TUDINEM NECNON ET DIFFICULTATIS VARIA PRETIA ÆQUABUNT.
ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRÆ ET SPORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EANDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM,
TUM QUODQVE VOLUMEN PRO NOVEM VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTE CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM
EXHIBUIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS VIII.

THEOPHANES. LEO GRAMMATICUS. AUCTOR INCERTUS. ANASTASIOS BIBLIOTHECARIUS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISIENSIA.

1863

P. 101051
P4
v. 108

SÆCULA IX-X. ANNI 900-940

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΡΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

S.P.N. THEOPHANIS

ABBATIS AGRI ET CONFESSORIS

CHRONOGRAPHIA ;

CUI ACCEDUNT

LEONIS GRAMMATICI, AUCTORIS INCERTI,

ANASTASII BIBLIOTHECARI,

HISTORIARUM SUI TEMPORIS QUÆ SUPERSUNT.

CORONIDIS VICE PONITUR

CODEFRIDI HENSCHENII Dissertatio de Chronographia S. Theophanis, in qua emendantur chronologica sphalmata non pauca Theophani per librariorum socordiam aspersa ;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ.

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNICUS.

VENIT 12 FRANCIS GALLICIS.

STANFORD LIBRARY

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNÈ EDITOREM,

IN VIA DICTA DANBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VELGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISIINA.

1861

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CVIII CONTINENTUR

S. THEOPHANES ABBAS ET CONFESSOR *.

<i>Vita et Officium S. Theophanis</i>	col. 9
S. Theophanis Chronographia.	63

AUCTOR INCERTUS.

Vita Leonis Armeni.	1040
---------------------	------

LEO GRAMMATICUS.

Chronographia.	1038
GODEFRIDI HENSCHENII <i>Dissertatio de chronographia S. Theophanis.</i>	1165

ANASTASIUS BIBLIOTHECARIUS.

Historia ecclesiastica ex Theophane.	1187
--------------------------------------	------

MONITUM EDITORUM PATROLOGIÆ.

* Ad majorem Lectorum utilitatem placuit hic edere libros historicos qui tempora antecedentia et subsequenta describunt, et jam pridem veluti in unum corpus coaluere, ita ut abinvicem sine mutuo dispendio separari non possint. Theophanem, sanctissimum et doctissimum virum, subsequenter Leo Grammaticus et auctores qui historiam tam Theophanis quam Leonis prosecuti sunt usque ad medium sæculum x.

256414

256414

NOTITIA IN THEOPHANEM.

(Jac. GOAR, ord. Fratrum Prædic. in not. ad Theophanis *Chronographiam*, p. 515 ed. Lupare ad. 1658.)

Non unus Theophanes historiæ Romanæ vel Byzantinæ scriptor, aut etiã præsentis operis auctor cœvus, vel suppar. Antiquissimus est Mitylænæus Pompeli magni in bellicis expeditionibus miles, et gestorum testis ac præco, a Vossio *De historicis Græcis*, lib. 1, cap. 23 memoratus. Secundus poeta, cujus paucos versus Anthologia exhibet, lib. III, sect. 5. Alter Byzantius Theophanes Justini secundi bellum Persicum, Romanasque res, suo, id est, Justini tempore, olim visas, libris decem, quos Photius perlectos memorat, scriptis consignavit. Quartus hic auctor noster, etiã Byzantius, Byzantinæ Historiæ a Diocletiano ad Michaellem Nicephori generum scriptor, Georgius nomine, cognomine Theophanes, quod Georgii Syncelli familiaris exstiterit, et ejus chronographiæ continuator, perperam Vossio, aliisque non indocilis viris, lib. II, cap. 24 nuncupatus. Alius iterum hoc nostro Theophanes junior Nicænus episcopus, Theodori frater, et cum eo sanctorum imaginum cultus defensi ab impio Theophilo reus pronuntiatus, *κεντητῷ μέλανι* litteratus, ingenii fideique monumenta reliquit laudatissima, a Possevino recensita. Cœtaneus alter Theophanes, et monachorum (haud nominatorum) præpositus sub Michaele Theophili filio, cujus opus in Nicephori patriarchæ exsilium, et reliquiarum ejus translationem refert Metaphrastes, et ex eo Surius Martii die decimo tertio. Septimus Theophanes ejusdem cum Basilio Macedone Michaelis successore temporis, Cerameus est, ille Tauromenitanus præsul: de quo accurate, qui opera ejus in publicum evulgavit, Franciscus Scorsus. Alium rursus amicus et litterarum amans Leo Allatius suggerit familiari epistola ex Joannis cujusdam magnæ Dei Ecclesiæ diaconi et rhetoris scripto: *Εἰς τὸν βίον Ἰωσήφ τοῦ ὑμνογράφου*. Ejus verba hæc: Θεοφάνει μὲν οὖν τινι τοῦ ἱεροῦ πρεσβυτερίου ἡξιωμένῳ, καὶ τῷ καταλόγῳ ἡριθμημένῳ τῶν μοναχῶν ὁ βίος τοῦδε τοῦ μακαρίου κειπόνηται. Οὐ μὴν ἀλλὰ παρέδραμε τοῦτον πολλὰ, ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐκείνῳ συνεξυφάνθη τὸ πόνημα· ἀμέλει καὶ οἷς ἐκείνος τοῦδε βίον ἐσμίχρυνεν, ἐν τούτοις ἡμᾶς ἐπὶ τὸ εὖρος τῆς διηγήσεως προέβλεψεν. *Theophani sane cuidam sacra presbyteri dignitate propecto, et monachorum gregi adlecto beati hujus vita elaborata est. Verum quam multa ille præterit: quod opus nimia quadam festinatione, nec morose satis contexuerit. In quibus tamen beati hujus vitam contraxit, ut spatium per amplius narrationem protenderemus, in iisdem ille nos promovit.*

Jam quod ex istis non unus Byzantinam tractavit historiam, primus videlicet, tertius, quartus, sextus, et ultimus; nec unicus sacras laudavit imagines, quartus, inquam, et reliqui; vel pro earum veneratione tuenda certamen inierit, velut quartus, ac quintus; ut alterius vice unus nonnunquam adduceretur in medium, et quæ unī gesta vel scripta, tribuerentur alteri, non difficile contigit. Quid enim Theophani magis simile quam Theophanes? Mitylænæus ille Romanam, Byzantius, qui inter nominis hujus scriptores tertius, Romanam pariter, diversi licet temporis, contexit historiam. Byzantius idem tertius, cum nostro pariter Byzantio, Byzantinas res tractat. Sextus et octavus privatorum vitas scribunt, quarum lectio ad Byzantinorum noticiam accedit. Nicænus præsul Theophanes ad instar Byzantii, qui tertius, sacras propugnat imagines. Hinc incerta perturbataque hujus et alterius cognitio, imo summa inter eos confusio, et vix constituendum discrimen: adeo ut qui paucos recensuit, et distinguere tentavit Vossius, Byzantium nostrum annis 30 superiorem, et jam mortuum cum Theophane presbytero et præposito, Nicephori præcone se confudisse non animadverterit. Eandem nunc nostrum ex paritate cum reliquis conferam? nomen, studia, religio, pietas, vitæ professio, labores, quæ in aliis certa varietatis indicia, in istis similitudinem obtinent, et discrimina auferunt. Dicam Theophanem hunc nostrum ex diversis gestis in duos Baronio divisum ad annum Christi 816, num. 1, et Andreæ Scorso procemii secundi sect. 1 in Theophanem Cerameum? Ipsi, quod mirandum, eloquuntur, et errorem, cum ex Theophanis ejusdem nostri vita, tum ex mox dicendis convincendum, demonstrant. Sane Theophanis ipsius vita, gestaque variis ex auctoribus collecta, sub conspectum posita, quod ipsum inter reliquosque intercidit, discriminis indicia proferunt. Tantum, quæ in illis haud leviter prætereunda, Lector non incautus mecum hæc observabit. 1. Vitæ Theophanis a Metaphraste, vel ex Baronii judicio a Theodoro Studita conscriptæ versione Latina, eundem *Isaacium* quoque dictum, ex linguæ Græcæ inscitia, affirmari apud Baronium A. C. 777, num. 5, et 816, num. 1. Lecto quippe vitæ programme, Θεοφάνους, τοῦ Ἰσαακίου βίος, reddidit interpret: *Theophanis, qui et Isaacius dictus est, vita*; cum vertere debuisset, *Theophanis Isacii F. vita*. Ut enim a filio patris nomine vocando penitus abhorrent Græci, ita a verbis hisce, οὗτος πατὴρ μὲν ἐστὶν Ἰσαάκ, ejus vitam Menologium orditur, et Isaacium pariter ejus patrem laudata versio memorat. 2. Theophanem circa Christi annum

ut ipse numerat, 744, ut melius alii 751 vel alii 752, Constantini Copronymi duodecimum, autumni tempestate natum : qui namque anno 755, ex Theopropis nempe calculis, ex probatoribus 763 et Copronymi 23, ingentem glaciei molem mari superhabentem cum ætatis ejusdem pueris triginta Constantinopoli ludibundum conscendisse (ἡσὶ ἀεταίῃσιν ἡλικίᾳ τudentium puerorum mos agnoscitur) de seipso scribit, duodennem circiter se tunc exstitisse, locori conjiendum suggerit p. 365. 3. Duodennem iniisse conjugium (quod Romania legibus nunculo nondum licet) falso, ut videtur, in Menologii textu asserti. 4. Erronee pariter ætatis annuum vicesimum primum numerasse Theophanem, Leone quarto Constantini F. mortem oppellente, ibidem legi : quadrimulus enim (ante Leonis videlicet annos quinque, et Constantini duodecim) cum sociis triginta mobilem et fluctuantem ponto glaciem nec ausus ipse, nec ab astantibus in CP. portu superascendere permissus fuisset. 5. Eundem modo Agri, modo Sigrianes præpositum Theophanem vocari, qui non unus, sed quasi hic ab altero diversus, scribitur a Baronio ad annum C. 814, num. 31, et 816, n. 4, de quo nova mox subjungenda. 6. Confessionis suæ palmam in cælo Theophanem nostrum Leonis Armeni imperantis anno 5, Christi 818, excepisse : ejus asserti adversus memoratum Baronium hæc demonstratio certissima. Imperii anno secundo jam completo, Nicephorum patriarcham sanctissimum, throno et urbe extorrem, in Præconesum agi jussit impius Iconoclasta, Leo Armenus, ex Leonis Grammatici verbis hisce : Ὁ δὲ Λέων μετὰ δύο χρόνους τῆς αὐτοῦ βασιλείας μανείς, καὶ τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξορίσας, Θεόδοτον πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ. Ipse Leo aliquibus diebus jam salutatns imperator, Nicephoro diadema capiti imponente, tyrannidem invaserat anno Christi 814, Junii die 12, indictione septima, prout Baronius, et Anonymus Græcus Leoni Grammatico eodem codice Regio sub numero 713 conjunctus affirmant, nonnihil a Theophane nostro variantes. Declaratus imperator varia fortuna, cum Crummo principe Bulgaro ad anni sequentis Paschalem tempestatem, eodem anonymo prælia describente, decertat, nec circa religionem, in quo Baronius hallucinatur, quidquam innovat. Anni 815 et indictionis octavæ, inveniunt vere, Crummus moritur. Ὁσπῶ Ἐσρος καταλαβόντος, ὡς φασὶ τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπὸ Βουλγαρίας περὶ τὴν μεγάλην Πέμπτην ὁ Κρούμμος ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν ἐλεῖν βουλόμενος, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. Belli Bulgarici cura Leo liberatus, irreligiosum in sacras imagines dentem exserit, et virus ejaculatur : Καὶ λοιπὸν μετὰ τοῦτο λαθὼν εὐκαιρίαν ἤρξατο πορθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν, δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ περιεργαζόμενος κατὰ τῶν Θεοῦ κριμάτων. Propositi consortes impii rebus novis animum simul adjiciunt, ejusdem anni Pentecostes festo, et mense Julio cœpta promoveunt : Ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς Πεντηχοστῆς οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ὑλιᾶν σωρεύειν τὰ βιβλία, τὸν δὲ Ἀντώνιον προσελάθοντο ἀπὸ τοῦ Ἰουλλου μηνός. Leo de imaginibus profligandis Nicephoro patriarchæ propositum aperit, mense Decembri : Περὶ τὸν Δεκέμβριον μῆνα δηλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὁ Λέων, ὅτι ὁ λαὸς σκανδαλίζεται διὰ τὰς εἰκόνας. Ad quadragesimæ finem anno 816 indict. 9 Nicephoro tendit insidias, et sede abdicat : Ὁ Χαμαιλέων (Λέων) παρασκευάζει λάθρα διὰ τινῶν τοῦ στρατιώτας ἀνελεῖν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ σურτὰ καταβάσαι (καταδιβάσαι) αὐτόν. Ἦν δὲ παράβασις τῶν Νηστεῶν. Infra : Βαλόντες ἐν ἀκατίῳ Ἐβρίφην πέραν εἰς Χρυσόπολιν. Festis tandem Paschalibus celebratis, Theodotum hæreticum in Nicephori locum substituit : Καὶ λοιπὸν μετὰ τὸ Πάσχα ποιεῖ σύνοδον, καὶ καθίσας τὸν Θεόδοτον. Paucis postmodum diebus Theophanes anno eodem 816 oppugnatur, ait ejus Vitæ scriptor, et post carceris annos duos, id est, Christi 818 mittitur in exsilium, quo diebus solis tribus ac viginti deportatus, laborum vitæque terminum attingit. His perspectis, quæ Baronius loco memorato, et ad annum C. 814, num. 1, scripsit, ruere penitus et everti conspiciuntur.

Σιγριανῆς ἡγούμενος a nonnullis dicitur noster Theophanes ; in operis inscriptione ἡγούμενος τοῦ Ἄγρου qui a Baronio ab eo qui Sigrianes audit, diversus æstimatur ad annum 816, num. 1. Idem tamen Ἄγρου et Σιγριανῆς ἡγούμενος Theophanes, monet familiari epistola litteris omnibus excellentissimus Allatius. Sigriane enim Asiæ regio ad Cyzicum ; ὁ Ἄγρος, qui et Μέγας Ἄγρος, privatus regionis locus. Sigrianos montes in Asia locat, Ortellius in Lexico. Auctor Vitæ Theophanis, post ejus in dictam urbem Cyzicenam adventum, *Ad magnum*, inquit, *senem rediit, qui apud Sigrianem degebat in oppidulo*, etc.; infra : *ad Sigriane montem pervenit* : eandem Constantinus Porphyrogeneta cap. 25 *De administr. imp.* et Nicetas Σιγριανῆς τῆς λεγομένης μονῆς οἰκιστὴν in Ignatii Vita nuncupat : quem vetus interpretes *Sigriani monasterii sive Agriani conditorem* reddit. Difficultatem tollunt Menologii verba ad ejus vitæ compendium præmissa : Μνήμη τοῦ ἁγίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ τοῦ τῆς Σιγριανῆς (ἡγουμένου), τοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἄγρῳ κειμένου. *Sancti Patris nostri Theophanis confessoris, monasterii Sigriane præpositi, in magno Agro jacentis, sive quiescentis memoria.* Hinc in pseudophotianis Analectis penes Allatium, ὡς φησι Θεοφάνης ὁ ὁμολογητής, ὁ Μεγαλαγριτής : *ut Theophanes confessor Megalagrites (μεγάλου Ἄγρου præpositum intellige) testatur.* Joannicii quoque Vitæ scriptor apud Surium Novembris die quarto : *Navigavit adoraturus sancti Theophanis tabernaculum, quod est in Sigriana.* Ἄγρος ergo, sive Μέγας Ἄγρος Sigrianes exstitit locus designatus, quo monasterium condidit, et ad quod post ejus mortem corpus ejus relatum : alia tamen monasteria in eadem Sigriane regione a Gregorio Theophanis abbate gubernata, ex ejus Vitæ serie observabis. Advertes iterum Theophanem ἡγούμενον τοῦ Ἄγρου, *Agri ducem*, et Vossio et Cedreni interprete, vocatum ineptissime : nisi forsitan Alexandrum exercitus abbatem voluerint pariter nuncupandum. Sic fabrilis sutores tractant.

Nonnullis de auctore operis hujusce lucusque præmissis, jam quæ circa opus ipsum, lector, edoctum te cautumque volo, paucis evolvo: tibi semel monito operis totius decursu, pluribus exemplis et locis eadem hæc recolenda non excidant. 1. Brevi facile composito, at non admodum expolito, quinimo plebeio pene ac vulgari stylo historiam hanc a Theophane digestam. 2. Hinc tibi trita, nec palatio, Amboni sacro, vel foro cognita vocabula; sed ex comptis et incultæ plebis ore collecta occurrere mirari desines: ea vero chronographiæ parte usurpari, ejus tempore in usum fuerunt inducta, certa conjectura non habetur apud me alienum. 3. Inemendatum ad grammaticæ leges, imo solæcis barbarisque dictionibus textum non raro interpunctum auctori velim ascribendum; sic enim mentem, verborum ambage seposita, significantius exprimendam sibi met suasit: quod tamen recta scribendi ratio, quam dicunt orthographiam, quandoque reprehendat, amanuensium hallucinationem et errorem non distitit; quo relicto, et inemendato, ex fide ad ms. exemplar commendationem potius, quam ex correctione ad grammaticas præcepta, laudem mihi proposui sectandam. Quod nihilo secius jubet illa reparandum declarant annotationes, vel emendant alii codices in variis lectionibus producti: nonnihil ego pro scholiastæ licentia interpo, ex quibus reliqua facilius mente restituenda. 4. Verborum lacunæ, et quæ desiderantur, sententiarum patent hiatus, sed non intolerandi, ceu qui mss. in omnibus existent, vel mentis judicio, sive labore queant reparari. 5. Repetitiones, fateor, ejusdem rei penitus inutiles, et quæ semel dicta sufficerent, eundem in locum bis ingesta illibentius perfero. 6. Rerum gestarum metatheses non prætereundas, infrequentius licet, animadverto: et ex historiæ tantum fide, non ex temporis accurata recensione plura narrari: quod est, historicum ubique, at non chronographum semper se gessisse Theophanem. 7. Temporis Canonium, et expressas in eo personas cum historia ad Canonium idem subjecta, non consentire frequenter manifesto in annotatis (a): ut cum ad Damasi annum quintum Julii pontificis obitum, et Liberii promotionem una legimus connecti. 8. Anni unius gesta in alium quandoque reponere, cum accuratis etiam historicis Theophanis lapsus communis est. 9. Cum aliis pariter commune, ut uno more, unoque sono virorum et locorum proferenda nomina, ipse nonnihil immutata pronuntiet, ut Artaxer, Artaxerxes vice, etc., hunc modo Constantium, Maximinum, modo Constantinum, Maximianum; illum hic Euphemium, ibi Euthymium; eundem Judam et Eudam vocet, de quo lectiones variæ, et annotationes nonnunquam. 10. Hinc cum textu Græco non consentit in nominibus plerisque versio, et hæc illum corrigere non veretur. 11. Et ubi nullum vel perturbatum textus exhibet sensum, versio restituat, et planum reddere conetur. 12. Ex diversis et adversis auctoribus de eodem, raro licet, ponit contraria; ut de Elia Hierosolym. et CP. Ma-

(a) Annorum notationes in editione Parisiensi ad codicum exemplar ita comparatæ sunt, ut in quavis novi regis vel episcopi accessione præter annum mundi et divinæ incarnationis etiam reliquorum regum et episcoporum anni diserte indicati sint, tali fere schemate:

Ρω-μαίων βασι-λέως 'Ανα-στα-σίου έτος ια'.	Περ-σών βασι-λέως Καβά-δου έτος η'.	Ρώ-μης επίσκο-που Συμά-χου έτος β'.	Κων-σταντι-νουπό-λεως επίσκο-που Μακ-σίου έτος ζ'.	Ιερο-σαλύ-μων επίσκο-που Σαλου-στίου έτος α'.	Αντι-οχείας επίσκο-που Φλα-διανού έτος δ'.	Αλε-ξαν-δρείας επί-σκο-που 'Ιωάν-νου έτος ε'.
--	-------------------------------------	-------------------------------------	--	---	--	---

His tabellis chronologicis in editione nostra adhaerere constitueramus; sed cum ubique mendosissimæ sint, et subjecto textui plerumque non respondeant, ut ipse monet Jac. Goar, aliam annorum notandorum rationem instituentiam duximus. Quod sine ullo perspicuitatis detrimento factum esse videtur, inquit Editor Bonnensis, quem sequimur, nam tabellis istis abjectis, mundi et Christi anni ubique appositi et primis novæ ejusque accessionis annus indicatus cursivoque caractere distinctus, attento lectori idoneam copiam faciunt reliquorum magistratum annos facillimo computo inveniendi. Sed apponere juvat Godfridi Henschenii judicium ex ejus exegesi præliminari (a) præmissa tomo tertio Actorum Sanctorum mensis Martii edito A. 1684, in qua tabulas chronicas Theophanis, saltem quoad annos seriemque episcoporum in quinque sedibus patriarchalibus nulla fide dignas esse observat: « Chronographia Theophanis, inquit, qualem nunc

habemus ex collatione quinque codicum mss., Regii scilicet, Peireziani, Barberini, Vaticani et Palatini, duabus constat partibus, quarum quæ potior est, et vere aurea, omnique acceptione dignissima, historiam exhibet per annos digestam; altera vix plumbea dici meretur, consistitque in tabulis chronologicis (Canonis vocat Goar) quibus per loculos divisus primum annus mundi, tum Christi incarnati, dein imperatoris Romani, proxime regis Persarum, aut ducis Arabum, rerum post Persas in Palastina potentium, denique ex ordine, quinque episcoporum præcipuorum seu patriarcharum, Romani, Constantinopolitani, Hierosolymitani, Alexandrini et Antiocheni ordo et anni continentur. Tabulas autem istas magna cum diversitate non tantum præfixas annis non suis, sed etiam mendosissime conscriptas esse, et plurimis hiare loculis, ac portentosis prorsus annorum, præsertim patriarchalium supputationibus scatere, cum ipsemet Goar agnoscat lateaturque: mirum est, aut ipsum, aut qui defuncti Goaris laborem eduxit in lucem, Combesium potuisse sibi persuadere, ab auctore Theophane esse: qui variorum auctorum sententias et numeros secutus sit varios, opusque proprium urgente persecutionis necessitate non recensuerit, proindeque exigere a lectore suo possit, ut, qui dormitantem Homerum patitur, Theophanem quoque lapsum erigat corrigatque: cum nimirum succedentes et ad invicem cohærentes numeros in sequiores transponit annos, seu etiam conjunctos annos in dissita canonia desultorie transfert: aut eidem viro nunc pauciores, mox plures diversis canoniis assignat annos: vel cum ejusdem viri pauciores anni, plura occurrant canonia: aut cum summa quæpiam ætatis æquales loculos sive canonia quibusdam omissis non accepit: vel denique cum numero ejusdem anni repetito, confusio infertur non mediocris. »

(a) Integram damus ad calcem hujus voluminis.

cedonio præsulibus, quæ loco proprio revocantur in concordiam : verum qui dormitantem patitur Homerum, Theophanem lapsum non eriget, aut ejus errorem in aliis non corriget?..... Emendationem superat omnem Romanorum episcoporum nomen frequentius omissum, et ætas a pag. 208 auctori penitus ignota. 19. Alexandriæ quamvis et Antiochiæ pontificum nomen, ætatemque in hæreseos admixtæ odium et horrorem, post historiæ umbilicum ab eo præterita existimem. 20. Errorum sane hujusmodi, si causam diceret, non allam, me conjectore, quam variorum auctorum sententiam, numerosque varios secutum, opusque proprium, urgente persecutionis necessitate, non recensuisse, proferret.

Beatitatis possessæ titulum, sanctique nomen operis hujusce titulus a me, fateor, verbo solo immutatus auctori Theophani ascribit. Sed nec mutationis inductæ pœnitet : quem etenim virtutum facinoribus præclaris, difficilique et insigni fidei testimonio perfunctum, et sanctos inter adlectum cœlitum honoribus, anno quoque redeunte, orientalis Ecclesia celebrat, hunc ego, juratus quantumvis mss. ejus exemplarium septem sæcator futurus, et exceptor fidelis; abjecta Θεοφάνου; ἀμαρτωλοῦ, prout illa nullo cum discrimine proferunt, appellatione, indignandum mihi nequaquam potui persuadere. Quod sibi mutuo monachi orientales, Theophani monacho præstiti. Illi ἀμαρτωλοῦς privatiim, ac passim se quique professi, ἀγλους invicem se salutant : ita est et mihi ; quæ Θεοφάνου opus hoc testantur exemplaria, ἀμαρτωλοῦ pariter asserunt. Quid tum ? quem Ecclesia sanctum colit, cujus cœlo et immortalitate dignas actiones lego, laudo, refero ad ejus operis limen, eundem ego erga litterulam religiosus, erga cœlites injuriosus, inter Ecclesiæ Patres ἀγλων si minime recensuissem, ne impietatis arcesseres, Christiane lector, verebar. Verborum igitur ipsorum, Θεοφάνου ἀμαρτωλοῦ vice, τοῦ ἐν ἀγλοις Πατρὸς ἡμῶν substituendum ratus sum. Ms. codex ex quo reliqua, nulla mutatione inducta, desumptus, regius est, manu fideli antiqua et probata exaratus, et ad Leonis Grammatici, qui Theophanem sequitur, ut Theophanes Georgium Syncellum excipit, comparationem inspectus ex amanuensis testimonio, ante annos sexcentos et amplius descriptus agnoscitur. Asserti hujus argumenta protulimus ad Georgii Syncelli præfationem.

CANDIDO LECTORI

F. FRANCISCUS COMBEFIS

ORDINIS FF. PRÆDICATORUM CONGREGATIONIS S. LUDOVICI.

En tibi diu expectatum viri sanctissimi, nec ἀσχήσει minus ac confessione, quam scribendi industria ac labore illustris, Theophanis chronographicum opus, ac historiam ; ut cujus summaris Græcis pariter ac Latinis hactenus fruebaris, ipso nunc pleno, ac quale vel ipse edidit, vel ad nos codicum non parva seges transmisit, abundantius delecteris. Et ea Theophanis non minima laus, quod ejus toties descripta lucubratio, ipsa brevitate cum pari perspicuitate lectorem recreans, immensumque historiarum æquor haud ita multis versibus repræsentans : quod item si qui fere Græci Latiniq; post eum eo velut caractere scripsere, ac historiarum breviaria posteris reliquere, quæ illa porrigitur, non tam suum aliquid produxerint, quam subiectum Theophanem, inque majores coactum angustias, suppressis non paucis, iisque minime spernendis, aliò vel idiomate, vel stylo nonnihîl puriori reddiderint.

De Theophane, ejusque natalibus, ac vitæ tota institutione, necnon de illius opere hoc, ac ei coævis aliis ejusdem nominis, ac institutis ; præter monumenta ipsi libri fronti præfixa, multis satis R. P. Jacobus Goar δ μαχαρίτης, ipsò statim limine earum Notarum, quas illius posthumas produxi. Jam enim Theophanis toto ipso textu, adeoque et Leonis Grammatici, exceptis fortasse pauculis foliis, typis mandato, notisque ad Theophanem duntaxat digestis, dum absolutionem, majoraque alia vir pietati, litteris, Græciæ natus regit ; mox fere sanctissimi Prædicatorum antistitis Dominici ad Nonas Augusti anni 1653 expletis fertis, gravis accensa bile morbus invadit, ac ad Septembrem jam vergentem varie discrucians, ac corpusculum deterens, de patria atque exitu sollicitum facit ; quando et pie inter fratrum manus (quæ et filiorum, sed alitit totius vice magistri ordinis, ut vocant, præses existens) diem obit. Statim itaque appetente inoletudine, ut nihil ea ipso exordio mitior fuit, ut quod superesset Theophani præstarem pro antiquo amicitiae jure, ac communibus studiis etiam etiamque rogavit. Annui ; nec enim vel amico aliquid, aut rem sic justam, eque re communi negare potui. Notas itaque quales relictae erant, prelo subjeci, ac quam potui, ut emendate prodeant, curavi. Indicem copiosissimum, quod ita commodum videretur chronographicæ tantæ molitioni, adjeci, totumque adeo Theophanis ipsum textum, ac Leonis Grammatici, versionemque recensens, occurrerunt multa, quæ secundas curas sic spisso opere viderentur desiderare. In eam rem igitur notas posteriores, ac emendationes strictim, penesque defunctoris instituendas putavi, ut id fere præstarem Patri Goar in Theophane, quod ille Xylandro in Regiæ editionis Cedreno. Nec enim quod Gretsero in Codino, ubi non defunctorius, sed plane exquisito opere, de Græca sequioris præsertim mediæ ævi litteratura, idem laudem habet. Interim angebat animum, quod Græcum exemplar Laudationis Theophanis nusquam occurreret : Lipomanus duntaxat, exque eo Surins ad Martii 12, Latinam repræsentaret. Ipsum quod ita Latine

redditum erat, monumentum egregium indicabat, quo et Anastasius delectatus esset. Audieram sæpe quærentem P. Goar, quod nusquam illius copiam nancisceretur : ipse nihilominus nihil importunitatem veritus, quam gratissimam fore noveram, pulsandas iterum eminentissimi cardinalis Francisci Barberini fores in eam rem decrevi. Scribo igitur, deplorato fratris charissimi apud communem, olimque amicum funere, unum deesse, quo Theophanis pater ipse atque productor videatur esse. Multum quidem in eum contulisse, quod Romæ per Buccardum domesticum Latio donatum prelo quærenaverit, eamque Parisios versionem si quid usui esse posset, destinaverit; ut nempe illustrior prodiret typis Regiis, Patrisque Goar maturioribus studiis; quod item Theophanis textum cum Vaticanis uno et altero collatum, ut inde Regius antiquissimus Theophanis textus illustrari, sarciri, ac emendari posset, transmiserit. Deesse nimirum dictum tanto viro, sanctoque ab æquali, vel suppari Encomium. Id ut diligentia, ac auctoritate mihi obtineat, omnes in Theophane numeros implevisse : ejus editionis maximam consecutum gloriam, patronumque in cælis demeruisse potentissimum. Audi hæc nihil segni aure eminentissimus princeps, suos Romæ, ac aliorum frustra excussit pluteos, Syracusas, ac Siciliam vestigat, Venetias rimatur; illique tandem favente Numine thesaurus occurrit in S. Marci bibliothecæ codice; ex quo in nos derivatus, eaque eminentissimi cardinalis Barberini diligentia, eminentissimique collegæ cardin. Ottoboni beneficio, atque munere. Habes, lector, quid fere præstitum in Theophane, ac qui in eo contulerint operam, dum tamen viros clarissimos fratres Puteanos, τὸν μακαρίτην, et quem Deus diu superstitem servet, nec ipsos defuisse, ut nusquam bonis studiis desunt, quibus possint prodesse, non nesciveris. Præter enim Regium antiquissimum codicem, in quo Syncelli chronographiæ Theophanis textus, tumque Leonis Grammatici subnectitur, ex quo P. Goar edita omnia exscripsit, humanissime commodatum, etiam Peyrezianum sidem procurarunt, ac ejus esse voluerunt, non inutilem illum tum suo ipsum nomine, tum quia collatus cum Palatino.

Theophanem brevi sequetur Continuator ex eminentissimi ejusdem cardinalis Barberini codice, ad quem Pælli bene multa historica eminentissimi cardinalis Mazarini codex spississimus suggeret, justo complendo volumine. Vale. iv Kalendas Maii. 1655.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΣΥΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΝ

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ,

ΤΟΥ ΚΑΙ ΙΣΑΑΚΙΟΥ.

S. P. N. THEOPHANIS,

QUI ET ISAACUS,

VITA ATQUE LAUDATIO.

Ὅτιν τι πάσχουσι τὴν κοσμικὴν διαπεραιούμενοι ἅλατταν ἔμποροι, καὶ τὰ μακρὰ πελάγη μειζόνων ἐφέσει κερδῶν διαμείθοντες, ἀπροσμάχῳ μὲν κλύδωνι καὶ κύμασι ἀλλεπαλλήλοις σφοδροτάτοις καταιγιζόμενοις τοῖς πνεύμασι προσπαλαίοντες; ἵ ζοφώδεσι καὶ θυέλλῃ, μικροῦ δεῖν αὐταῖς ἐλπίσιν ναυαγήσοντες (εἰ γάρ που μικρᾶς αἰθρίας ἐπαυγασάσης, ἀστήρ τούτοις ἐπανατελλῆ χειμαζόμενοις σωτήριος, αὐτοῖ μὲν σὴν ψυχὴν λαμπρότητι τοῦ φανέντος ἀστρου καταυγαζόμενοι, τὸ πλεῖστον τῆς ἀθυμίας ἀποσκευάζονται· τὸν δὲ τοῖς οὐραξιν ἐγκαθήμενον προθυμότερον ἔχεισθαι τούτων ἐγκλεεῦνται· ὁ δὲ τὸ ἥμμα τεῖνας μετέωρον, καὶ ὡσπερ ὀδηγῶ τῷ καταλάμποντι χρώμενος, τὸ βλοσυρὸν τοῦ κλύδωνος τέχνη καταπαλαίων, πρὸς εὐθείας * τριβούς πηδαλιουχεῖ τὴν ὀγκάδα)· τοιοῦτόν τι καὶ τοῖς τὴν νοσητῆν τοῦ

Quæ mercatoribus, mundi pelagus et longinqua maria majoris lucri gratia trajicientibus solent accidere, dum cum invictis fluctibus undisque crebro se impeta atræ procellæ ventorumque vi atque turbine validissime cõffidentibus luctantes, prope desperata salute, naufragium exspectant (sî enim paulo sereniori cælo salutare jubar periclitantibus ipsis affulserit, ejus luce perspecta respirant, animumque recipiunt, ac rectorem navis ad gubernacula sedentem hortantur, ut alacrius muere fungatur suo : ille vero sublatis oculis splendorem intuitus, eoque tanquam duce usus, trucem procellam arte superat, et ad rectum cursum navem dirigit) : eadem fere in hoc vitæ pelago navigantibus, et ad tutum futuri sæculi portum studiose tendentibus, contingere consueverunt. Incredibile

VARIE LECTIONES.

* προσπαλαίοντας Par. * αὐθείας Par.

enim tentationum æstu laborantibus, densissimisque casuum dæmoniacæ arte, ac invidia res humanas excipientium tenebris circumfusus, res a sanctis viris gestæ sub aspectum velut positæ, splendore suo nebulam eam discutiant; divinaque doctrina perturbationum feros sopientes fluctus, jucundissima implent tranquillitate; ac pretiosis mercibus onustos atque lætantes, ad optatam facile provehunt hærelitatem. Alios igitur aliis ornatos virtutibus invenies: hic abstinentiæ rigorem rebus ipsis palam facit: ille castitatis splendorem, utque incontinentiæ vis superetur, strenue admodum docet: alter virtutes velut principi tabellæ humanæ vitæ appingit: alius ad sæculi totius contemptum erudit: est denique qui ad inanem gloriam spernendam valide accendat. At si divinissimi Patris Theophanis res gestas consideraveris, tanquam in horto florido virtutum omne genus alius in eo radicibus adultum inveneris.

παντός παιδοτριβούντα καταφρόνησιν, καὶ ἄλλον πρὸς τὴν τῆς κεινῆς δόξης ὑπεροψίαν κραταιῶς ὑπαλείφοντα. Θεοφάνους δὲ τοῦ θειοτάτου Πατρὸς προσομιλήσας ταῖς πράξεις, πᾶσαν ἂν ἰδέαν κατίδοις καλῶν ὡς ἐν εὐθαλεῖ παραδείσῳ φυτουργουμένην.

Has ego ut laudatione prosequerer, multorum adhortatione adductus, prompto animo provinciam suscepi, illius precum auxilio fretus: non ut viro divino ac admirando gloriam conciliarem, (quæ enim illi gloria ex oratione mea, quæ virtutibus ejus longe est inferior, acquiri potest?), sed contra potius, ut rebus ab ipso gestis commemorandis vim ipsam dicendi exornarem, et eas imitari studentibus adjumentum maximum offerrem. Quanquam in ipso statim principio, antequam in ipsum laudationis stadium ingrediar, tanto me oneri imparem sentio. Simul enim et patria, et genus, et natura præstantior, et qua magnitudine naturam superat virtus, virum laudationis argumento propositum egregie honestant; ut cunctis exordio occurrentibus, quid horum magis congruat, haud facile quis inveniat. Patria enim tum laudationum legibus, tum parentis titulo instructa, primas sibi vindicatas partes: oratque nos, atque obtestatur, ne propriis ornamentis spoliatur. Parentes autem hanc cubito opposito propellunt, educatione ac disciplina ipsius gloriantes. Virtutes vero, proposito ejus ac possessione confisæ, gloriosam cervicem attollunt, magna voce reliquis clamant, solum illius studium atque animum spectantes, facillime victas se illæ agnoscant. Ego itaque inter res, quæ se vinci non patiuntur, judex constitutus quid faciam? Parumper scilicet in prioribus immorabor, ut ostendam, quænam ipse Creatoris amore inflammatus contempserit, et pro nihilo duxerit: deinde pro illius proposito ratione virtutibus ejus exponendis totus insistam.

Tulit virum hunc admirabilem illa patria, quæ imperii dignitate decorata, cæteris omnibus tantum antecellit, quantum reginam subditis præstare par

βίου διεκπερῶσι θάλατταν, καὶ πρὸς τοὺς ἀκύμονας τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἐνορμισθῆναι λιμένας κατεπιγομένοις ἐπισυμβαίνειν εἴωθεν. Ἀφράστῳ γὰρ τῶν πειρασμῶν καταντλουμένοις κλύδωνι, καὶ βαθυτάτῳ σκότει τῶν δαιμονικῶν κατεσηγμένοις περιστάσεων, αἱ τῶν θεοφιλῶν ἀνδρῶν ὡσπερ ὑπὲρ ὕψους πράξεις τιθέμεναι, τῇ μὲν οικείᾳ λαμπρόνι τὸν ἐκείνων σκότον ἀποσκεδάξουσι, διδασκαλίαις δὲ ταῖς θεοπνεύστοις τὸ τῶν παθῶν καταστορέσασαι κλυδώνιον, ἠδίστην γαλήνην κατεμπιμπλῶσι, καὶ πρὸς τὴν ποθουμένην βῆσταν παραπέμπουσι κληρουχίαν, τῷ φόρτῳ τῶν ἀγωγίμων ἀγαλλομένους. Ἄλλους μὲν ἄλλοις ἐμπρέποντας ἂν εὐροις τοῖς κατορθώμασι, καὶ τὸν μὲν τὸ τῆς ἐγκρατείας στεβρὸν αὐτοῖς ἔργους σαφῶς ὑπογράφοντα, τὸν δὲ τὸ τῆς σωφροσύνης λαμπρὸν, καὶ ὅπως ἢ τῆς ἀκολασίας περιγίνεται δεσποτεία, μάλα νεανικῶς ἐκδιδάσκοντα. ἕτερον τῶν ἀρετῶν ὡς ἀρχετύπῳ πίνακι τὴν κτήσιν διαζωγραφοῦντα τῷ βίῳ. ἄλλον πρὸς τὴν τοῦ βίου

Ταύτας ἐγκωμίως ὑποβαλεῖν προτραπεῖς, ἰστομῶς εἶξα τῇ παραινέσει, τὴν ἐκ τῆς ἐκείνου προσειας ἐπικουρίαν καταπιστεύων θηράσασθαι. οὐ πρὸς δόξαν τοῦ θαυμασίου (ποῖαν ἴσως γὰρ οἶσαι δόξαν λόγος μακρῶ τῷ μέσῳ τῶν ἐκείνου κατορθωμάτων ἀπολειπόμενος;), τουναντίον δὲ μᾶλλον, τῇ τούτου μνήμῃ καὶ λόγους αὐτοὺς κοσμήσαι, καὶ μεγίστην ὑπόθεσιν ὠφέλειας τοῖς ἴκμιμείσθαι πειρωμένοις πρυτανεῦσαι γλιχόμενος. Ἄλλὰ πρὸ τοῦ κρηπίδα τῷ λόγῳ προσθήσασθαι, καὶ τοῖς ἰδρῶσιν ἐναθῆσαι τῶν ἐγκωμίων, τῆς ἀπορίας αἰσθάνομαι. Βοᾷ γὰρ τὸν εἰς εὐφημίαν προκειμένον πατὴρ καὶ γένος, καὶ νικῶσα φύσις, καὶ ταύτην ἐκ μεγέθους ἀρετῆ παρατρέχουσα, καὶ πάντων εἰς ἀρχὴν ἀγομένων, τὴν προσθήκουσαν βῆδιως οὐκ ἔστιν εὐρεῖν. Πατὴρ μὲν γὰρ νόμοις ἐγκωμίων, καὶ τῇ τούτου αἰτίᾳ καθοπλισθεῖσα, τὰ πρωτεῖα τῶν ἄλλων ἀπενέγκασθαι φιλοκίεῖ, μὴ τοῦ οἰκείου τὴν στέρῃσιν καλλωπίσματος ὑπομείναι σὺν δροικῶν καθικετεύουσα. γεννήτορες δὲ πρὸς τοῦτο, παιδεῖ τε τῇ τούτου καὶ τροφείοις ἐναθρυνόμενοι, κατόπιν ταύτην παραγκωνίζονται. ἀρεταὶ δὲ τῇ ἐκείνου προθέσει τε καὶ κτήσει μεγαλαυχούμεναι, αὐχένα τε γαῦρον ἐπαίρουσι καὶ μέγα τοῖς ἄλλοις βοῶσι, πρὸς τὴν ἐκείνου μόνην ἀπιδόντες ἔφεσιν. Ἐῖσα τὴν ἦσαν ἐπίγνωτε. Τί δῆτα δράσω χριτῆς πραγμάτων ἦσαν οὐ δυναμένον ὑποστῆναι γενόμενος; Ἡ δῆλον, ὡς μικρὰ τοῖς προτέροις ἐνομιλήσας, τοῦ δειχθῆναι χάριν ὅποιον ὑπερόπτης γαγένηται τῷ φίλτρῳ πεπεδημένος τοῦ Κτίσαντος, δλω; τῶν ἀρετῶν κατὰ τὴν ἐκείνου γενήσομαι πρόθεσιν.

Ἦνεγε τὸν θαυμάσιον Πατέρα πατὴρ ἢ βασιλείας ἐγκαλλωπιζομένη τῷ ἀξιώματι καὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἀνυψισμένη, ὅσον εἰκὸς τῶν ἀρ-

VARIE LECTIONES.

ἴ ποῖαν Par. ἵ τοῖς] αὐτοῖς Par. ἶ νικεῖσα Par.

χομένων τὴν δεσποτεύουσιν. Περὶ ἧς πολλὰ λέγειν ἐθέλων τῷ τε πάντα τὸν περὶ αὐτῆς λόγον μακρῶ τῷ μέσῳ παρατρέχειν τὴν αἴσθησιν, καὶ τῷ δῆλα πᾶσι καθεστάναι τὰ περὶ ταύτης λεγόμενα τοῖς ἀνά πᾶσαν οἰκοῦσιν ὄσσην ἐφορᾷ ἥλιος, ἀνακάμπτομαι. Γεννῆτορες δὲ οἱ τηλικαύτη γονῆ καὶ πατρὶδι καταξίαν ἐπιγραφόμενοι, πλούτῳ κομῶντες, στρατηγία λαμπόμενοι, ἀρεταῖς ἀπάσαις δορυφορούμενοι, τῷ φίλτρῳ πάντων μάλιστα κατεστίφοντο *, οὐ τῶν θεοφιλῶν μόνον, καὶ οἷς ἡ καλοκαγαθία τὴν φιλίαν προὔξενει, οὐδὲ τῶν ἰσοῖς φαιδρουμένων τοῖς ἀξιωματιν, εἰ καὶ χειρίστη συνδεθεῖσα ψυχῆ †, οἷς ἡ χρῆσι τῷ φίλτρῳ παρείχετο, ἀλλὰ τυράννων καὶ βασιλέων αὐτῶν, οἱ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀρετῆς ἐκείνων αἰδοῦμενοι, διαφερόντως τὴν φιλίαν ἠσπάζοντο. Ἰσαάκιος καὶ Θεοδότῃ τούτοις ὀνόματα, εἰ γε καὶ ὀνόματος ὑμῖν μέλει. Γίνεται τούτοις τοῦ πολλοῦ καὶ μεγίστου κλήρου διάδοχος ὁ νῦν ἡμῖν εἰς εὐφημίαν προκειμένου, καὶ τῆς μητρῴας νηδύος ἐκβάλλεται ἀστέρι ὄπωρινῶ ἐναλίγκιος, τὴν τῆς ψυχῆς ὠριότητα τῆ εὐπρεπείᾳ καθυποφαίνων τοῦ σώματος. Οὐ γὰρ ἐφκει ἀνδρὸς γεννητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῦ, ἐκ μητρός ἡγιασμένος, κατὰ τὸν προφήτην Ἰερεμίαν, καὶ πᾶσι καλοῖς ἀρχῆθεν μέχρι βίου δυσμῶν ἔλλαμπόμενος.

Ἄλλ' ὁ μὲν τούτου γενέτης τῷ χωρίῳ τῶν κακῶν βραχὺ προσβίους, αὐταῖς φροντίσι καὶ στρατηγία τοῦτο λιπῶν, τὴν ὠρισμένην ὑπῆλθε πᾶσιν ἀποδημίαν, τριετοῦς ἤδη τοῦ παιδὸς τυγχάνοντος. Ἢ δὲ.... ‡.

Τούτων ἐκείνην ἐξαικόνιζον ἀρμονίαν, ἐν ἣ παιδὲς οἱ τρεῖς μετὰ τῆς ἀρμονίας τοῦ τυραννικοῦ προστάγματος καταπτύσαντες, ἐν μέσῳ καμίνου φλογὸς τὸν παγκόσμιον αἶνον τῷ σεσωκότι προστήγαγον. Πάντες δὲ πρὸς τὸ θυμῆρες καὶ φαιδρὸν ἀνειμένοι, τὴν ἐπιθαλάμιον ἐκείνην ἐπανηγύριζον εὐωχίαν §, ἀλλ' οὐκ ἤμβλυε ταῦτα νῦν τοῖς θεοῖς ἐμμελετῶντα καὶ τὴν προσοῦσαν πρόθεσιν ἐξανύσαι διασπουδάζοντα. Νυκτὸς δὲ τῷ κοιτῶνι τῆ συμθείῃ ἄμα προσορμισθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης παρακαθιστάμενος, ὄλος τε τῶν θείων γενόμενος, στεναγμῶ τὸ προσὸν τῆ ψυχῆ πάθος ὑποσημαίνων, τοιῶνδε λόγων ἀπάρχεται. Ὁ μὲν παρὼν βίος, ὦ γύναι, βραχὺς, ὡς πᾶσιν εὐθελον, καὶ ἀδηλίᾳ τοῦ μέλλοντος τέλειον κεκρατημένος· οὐ γὰρ ἐμφανὲς τινι τῶν πάντων καθέστηχε, πότε θάνατος ἐπελθὼν, καὶ τούτου χωρίσας πρὸς τὸ μέλλον παραπέμψει καὶ κοινὸν δικαστήριον, ἐτασμοῖς ἀκριθέσι τῶν πεπραγμένων ὑποβληθσόμενον. Ἐντεῦθεν ἀνέτοιμον ἐνλοτε λαδῶν καὶ πλειστός φορτίοις ἀμαρτημάτων βαρυνόμενον, τῆς τοῦ Κτίστοῦ καλοποιου § ὠριάντητος εἰς ἅπαν ἀλλοτριώσας, οἴμοι! αἰωνίῳ καταδικάζει πυρὶ μικρῶ δὲ καὶ θακῆσει μόνῃ τὰ κατὰ κεκτημένος, ἀπείροις ἀνταρξίς περιτειχίζεται ἰδιοποιούσι τὴν τελευτήν.

A est : de qua multa me dicere volentem impedit, tum quod nulla sermonis vi explicari possunt, quæ de illa sensus renuntiat ; tum quod omnibus, quascunque sol aspicit, terræ partes habitantibus sunt cognitæ. Parentibus ortus est tali sobole, patriaque dignis, qui divitiis affluentes, militari gloria clari, omni virtutum choro ornati, omnium in se amorem propensissimo affectu converterant : non eorum duntaxat qui religiosis moribus eniterent, ac quibus probitas ipsa amicitiam faceret ; aut qui paribus erant dignitatibus insignes, licet pessimo essent animo præditi, atque amicitiam propriis commodis metirentur : verum etiam tyrannorum, ipsorumque imperatorum, qui ipsi virtutis eorum præstantiam reveriti, longe charissimos habebant. Isacius et B Theodota, si quid vobis etiam nomen est curæ, vocabantur. His amplissimæ hæreditatis natus est hæres ille, qui nobis in præsentia laudandus est : maternaque effusus alvo autumnali stella persimilis, eximia corporis pulchritudine, parem animi venustatem sub obscuris indicibus prodebat. Neque enim mortalis hominis, sed Dei filius esse videbatur, ex matris utero in Jeremiæ prophætæ morem sanctificatus, et jam inde ab ipso ortu ad extremum usque vitæ finem virtutibus omnibus illustris ac clarus.

At pater ipsius, cum exiguo temporis spatio in malorum hac regione vitam produxisset, ea cum curis atque præfectura relicta, præfinitæ cunctis peregrinationis terminum absolvit, cum jam puer C trimulus esset. Mater autem....

Illud canticum expresserunt, quo tres pueri, contempto tyranni jussu, in medio camini ardentis servatorem collaudarunt. Sed cum omnes ad hilaritatem lætitiæque profusi, nuptiarum convivium celebrarent, mens tamen illius nihil his obtusa est, quæ divina meditaretur, animique propositum explere cuperet. Cum jam itaque appetente nocte cum sponsa cubiculi secreta petiisset, ac lecto assideret, totoque animo res divinas agigaret, suspirio indicans desiderium suum, sic eam alloqui aggressus est. Vitæ curriculum, conjux, ut omnibus patet, exiguum est, prorsusque incertum. Nemo enim mortaliū novit, quando mors accessura sit, nosque hinc ad futurum illud, quod omnibus est commune, amandatura iudicium, in quo rerum gestarum ratio severis quæstionibus reddenda erit. Hinc quandoque imparatos, magnisque peccatorum cumulis oneratos, a Creatoris pulchritudine, ex qua manat quod pulchrum est, penitus extorres, æternis heu ! flammis addicit : atque is, qui exigua bona, si tamen dicenda sunt bona ; quæ specie tantum et opinione sunt ejusmodi, possederit, innumeris impleatur molestiis, quibus vitæ finis ægre immunis sit. Quidnam vero ex iis quæ huic suppetunt bonis, firmum ac

VARIE LECTIONES.

* fort. κατεστίφοντο. † fort. χειρίστη συνδεθεῖσι ψυχῆ. ‡ Desunt multa, ut et in Lipomani cod. quem ipsum hunc Venetum arbitror, cujus apographum represento (Not. ed. Par.) § ἐνωχίαν Par. § καλλοποιού Par.

stabile? num divitiis? At certe illæ, quæ vitii magis, quam virtutis ministræ sunt, non recte administratæ, ac cum multorum insidiis obnoxio existant, nondum ex voto partæ sapiens dilabuntur. An pulchritudo corporis, quæ ex quadam coloris suavitate, atque apta figura membrorum consistit? Verum illa aut temporè exstinguitur, aut morbo deflorescit. Humanæ gloriæ ostentatio? Quid vero illa abjectius, o conjux charissimæ, præsertim si cum æterna illa, quam *nec oculus vidit, nec auris audivit*, comparatur? quæ enim ejusmodi est, ut tam eam nunc adeptus sis, nescias an usque ad vesperam sit permanens, quid est cur in bonis numeretur? Hæc cum ita sint, si videtur, tantisper naturæ obsecuti legibus, nobis ipsi supernisque studeamus, iis omnibus opportune rejectis, quæ futuro ævo minime perseverant.

Hæc atque alia multa ille corpore juvenis, æd prædentia senex loquebatur; cum pura atque integra Christi columba, et turtur solitudinis, et castitatis cupidior quam nuptiarum, atque Mardarii martyris uxoris accensam in Christum amorem longe superans, quo meliora consulens in omnibus illis viro socia existit, verbis ejusmodi marito respondit: Multo æquius fuerit, sponse charissime, virginitatis pulchritudinem semper integram servare, quam maxima ex parte eam inquinare: quis autem fore spondeat, ut qui huic sæculo serviunt, tantumque libris speram, voti compotes quandoque fiant, non maturiore præcepti fato insanis spe emigrant? quanto clarior, ut leve Christi jugum ab adolescentia tolerant, beatitudine, quæ inde sequitur, nos dignos præstemus, quam ut ad breve tempus caducis istis ac insanibus operam ponentes, hærente illis animo, pessimis rebus jugiter insistamus? Hæc illa cum dixisset, obstupuit adolescens; quippe qui rem novam, omnique majorem expectatione audivisset. Ac primum quidem humi prostratus, gratias egit Creatori; deinde lætiori vultu conjugem intactus, ac pollicitus, se illam honestis omnibus in studiis, adeoque in futuro sæculo sociam habituram, una præclaræ opus auspiciatur. Statimque monasticum institutum in sæculari vita consecutantes, omni virtutum genere vitam excolunt; sanctum nempe par effecti, qui spirituales sulcos scienderunt, inque coelestibus horreis spirituale idem triticum reconderent. Christi bonus odor effecti ipsam oblectabant; honoremque ejus unguentorum odorem percipientes, illius præsentia fruebantur:

Cum igitur præ sponsorum more sic noctem transigissent, tota domus boni odoris fragrantia repleta est, quæ longo intervallo odoris omnem

* I Cor. II, 9.

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ εὐχρησῖα Par. ¹² ἔσθ' Par. ¹³ εἰς Par. ¹⁴ fort. λογισαίω. ¹⁵ κατεβύπῳσαι Par. ¹⁶ ταύτην margo Par. ¹⁷ Μαλίμ ταύτας ¹⁸ Legebatur λαβόντας ¹⁹ προσκαλιθείς Par. ²⁰ κτήσαντι Par. ²¹ ἔξη Par. ²² fort γενόμενου.

Α Ποῖον δὲ τῶν τούτου καλῶν μόνιμον ἔσσηκε; πλοῦτος; Ὁ κακίας μᾶλλον ἢ ἀρετῆς ὑπηρέτης μὴ καλῶς κυβερνώμενος, ἀλλὰ μυρίους τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἔχων, πρὶν κατὰ γνώμην κτηθῆναι πολλάκις διώλοισι. Κάλλος σώματος εὐχρησῖα ¹¹ τε καὶ συμμετρικὰ μελῶν προσγιγόμενον; Ἄλλ' ἢ χρόνῳ σθεσθῆν ἢ νόσῳ μαρτυρῆν διαβρῶν ἔχων. Δόξης ἀνθρωπίνης περιπέτεια; Καὶ τί ταύτης ἐπιτελεστέρον, ὧ φιλάτῃ, μάλιστα πρὸς τὴν εἰδὶον ἐκείνην, ἣν ὀφθαλμῶς οὐκ εἶδεν ¹² καὶ οὐδ' οὐκ ἤκουσε, παραβαλλομένης; Ἦν γὰρ ὁ πρῶτ' κτησάμενος οὐκ εἶδεν εἰ ¹³ μέχρι βελίης ὀφίας παραμενῆν, πῶς δὲν ταύτην ἐν καλοῖς λογίσαιτο ¹⁴; Μικρὸν οὖν, εἰ δοκεῖ, τοῖς τῆς φύσεως λειτουργήσαντες νόμοις, ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνω γενώμεθα, πᾶν δὲ μὴ παραμένει τῷ μέλλοντι προσφυῶς ἀποτιναξάμενοι.

Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος τῷ σώματι καὶ παλαιὸς τῷ φρονήματι, καὶ πολὺ τούτων ἔλεγε πλείονα· ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀριαντος καὶ ἀκεραία περιστάσις, ἡ τρυγῶν ἢ φιλέρημος μᾶλλον καὶ φιλαγνος, ἢ φιλόγαμος, ἡ τὸ τοῦ μάρτυρος Μαρδάρου γυναῖον πολλῶ τῷ μέσῳ τὸ εἰς Χριστὸν φίλτρον παραδραμούσα, ὅσον τὰ χρηστὰ συμβουλεύσασα, κοινωνὸς τούτων ὑπῆρξεν ἐν ἅπασιν, τοιούτοις ἀμαίβεται λόγους τὸν σύνευνον· Καὶ πόσω μᾶλλον δικαιοτέρου, ὧ φιλάτῃ, δι' ἔλου τὸ τῆς παρθενίας τηρῆσαι καλὸν, ἢ τῷ πλείστῳ μέρει καταβύπῳσαι ¹⁵ τίς δὲ τούτων ἐγγυητής, οἷ τῷ βίῳ λειτουργοῦσι καὶ πρὸς παιδοποιαν ὑπαγομένοις τὸ ἀδύλον ἐκδέχεται τούτων, ἀλλὰ μὴ τῶν χρηστῶν ἐλπίδων προαναρπάξαι ματαίας ταύτης ¹⁶ ἐναποδείξῃ; πόσω δὲ εὐκλείστερον τὸν ἐλαφρὸν τοῦ Χριστοῦ ζυγὸν ἐκ νεότητος ἀρναίς, τοῦ ἐπομένου τούτῳ καταξωθῆναι μακαρισμοῦ, ἢ πρὸς βραχὺ δῆθεν τοῖς ματαίοις ἐνασκολιθέντας, πῆξιν ἐν τοιούτοις τοῦ λογισμοῦ λαβόντας ¹⁷, τοῖς χειρίστοις ἐναπαρῆναι! Ἐκκλησίᾳ εἶχε τῶν λεγομένων τὸν νεανίαν· τὰ πρῶτα γὰρ κατὰ πᾶσαν προσδοκίαν παραδόξως ἀκήκοον· καὶ πρῶτα μὲν σὺν δάκρυσι κρηγῆς τῇ γῆ προσκυλισθεὶς ¹⁸, τὴν ὑπὲρ τούτων εὐχαριστίαν ἀντιθεῖν τῷ Κτίσαντι ¹⁹· ἔπειτα τῷ γυναικί προσβλέψας ἐλαρώτερον, καὶ συνθήκας πρὸς ταύτην ποιησάμενος ὡς κοινωνὸν ἐν πᾶσι καλοῖς ἔξει ²⁰, καὶ εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα σὺν αὐτῷ τῆς καλῆς ἐργασίας ἀπέρχεται· καὶ παραυτίκα μονάζοντες ἦσαν ἐν κοσμικῷ πολιτεύματι τὸν ἐκείνων βίον διακριθόντες, ξυνοῖς πανταγία, πᾶς νοητὰς ἀνατέμνοντες ἀβλακῆς καὶ τὰς οὐρανίαις σηκοῖς τὸν νοητὸν οἶτον ἐναποτιθέμενοι. Ἐτερον Χριστὸν εὐθεδία τούτου γενόμενοι ²¹ καὶ τῆς ἐκείνου τῶν μύρων ὁσμῆς ἀντιλαμβάνόμενοι, τὴν ἐκείνου καταπλοῦτον ἐπιδημίαν.

Τῆς συνήθους γοῦν παρ' αὐτοῖς νεκτερινῆς ἐκτελουμένης συνάξεως, εὐθεδίας ὁ οἶκος πᾶς ἀναπλήπεται, πᾶσαν συνήθη μακρῶ τῷ μέσῳ πικρατρε-

χούσης, καὶ τὴν τοῦ Δεσπότης παρουσίαν παραδη-
λούσης, ὃς τὴν πρῶθεις τῶν θαυμασίων ἀποδεξάμε-
νος, τῇ οἰκείᾳ κατηγλάισεν ἐπιδημίᾳ. Ὑπαπλώσαν-
τας οὖν ἑαυτοὺς τῷ ἐδάφει, τὰς τοῦ ἐλέους ἐπιδύσαι
τούτοις ἦττον πηγὰς. Καὶ δὴ τῆς θείας ἐμφανείας
παρωχηθείας, τὸν πλοῦτον κενούντες [ταῖς] τῶν δεο-
μένων χερσὶ, ἐνεχειροῦν καὶ πρὸς τὴν ¹¹ ἀναχώρησιν
ἐνσκευάζεσθαι. Ἀντεστρατήγει δὲ τούτοις φθόνος
τοῦ κοινοῦ πολεμίου πᾶσι βασκαίνων καλοῖς, καὶ
κηδευτῆς ὁ τούτου ἐπ' αὐτοῖς μόνοις τὰς ἐλπίδας
τοῦ βίου σαλεύων, ἐπὶ τοσοῦτον χαλεπήνας τῷ πρά-
γματι, ὡς καὶ βασιλεῖα πρὸς μέγαν ἐξερεθίσαι θυμόν.
Λέων δὲ οὗτος ἦν, ὁ τοῦ Κοπρωνύμου υἱὸς καὶ διά-
δοχος, ὃς τὸν νέον ὑπεραλγῆσας καὶ τὸν οἰκεῖον φίλον
τιμῶν, ὁμμάτων δεῖξαι χηρεύοντα τὴν νεανίαν, εἰ
μὴ τῆς ἐγχειρήσεως ἔκσταται, σὺν ὄρκις διηπει-
λεῖτο ¹². Καὶ πρὸς τὴν Κύζικον ἐξαπέστειλεν, ἀξιο-
χρεῶν ἐγχειρίσας πραγμάτων διοικήσιν, ὡς ἂν τοῖς
ματαίοις καὶ τῷ χρόνῳ παραβρέουσιν ἀγεννῶς
ἐνασχολούμενος, λήθη παραβολῆ ¹³ τῶν ἀελ ἐστῶτων
τὴν ἀγλαίαν. Ὁ δὲ ὡσπερ ἔρμαιον τὴν ἔξοδον ἀσπασ-
σάμενος, ἐπιτυγχάνει κατὰ τὴν ἐπὶ Σιγριανῆν
πάροδον γέροντι τὰ πάντα θαυμασίῳ, Γρηγορίῳ
τοῦνομα, εἰπερ καὶ ὀνόματος ἡμῖν μέλει, ἄλλοις τε
κατηγλαῖσμένῳ χαρίσασαι καὶ προφητείας χάριτι
λαμπομένῳ ¹⁴ ὃς πολλοῖς ἰδρῶσι ἐλευθέραν τῶν πα-
θῶν τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀπεργασάμενος, πρὸς τε
θεοπίαν ἐπιτήδειος καὶ πρὸς τοῦ μέλλοντος κατα-
νήσιν ἐγγόνει ¹⁵ καὶ τὰ τῆς προθέσεως ἀνατίθει, καὶ
τὴν φυλαδαίαν ἐν βουλαῖς οὔσαν ὅσον οὐπω καθ-
υποφαίνει ¹⁶. Ὁ δὲ συνήθως τῷ παναγίῳ καταλαμ-
φθεῖς Πνεύματι, οὐδὲν δεῖ σοι, φησί, τῆς φυγαδείας,
ὦ νεανία, μετ' ὀλίγον ¹⁷ ἀκωλύτου τῆς ἀναχωρή-
σεως ἐσομένης. Ὁ γὰρ ὁδὸς κηδευτῆς ἅμα τῷ βασι-
λεύοντι τῆς παρουσίας βιοτῆς ἀπωσθέντες, πρὸς τὴν
ἐκείσε μετακομισθῆσονται συνοικίαν. Καὶ τῆ συνούση
ψιθούροις ἐπεφώνει τοῖς χεῖλεσι, ὡς Ὁ καλὸς οὐτοσι
νεανίας καὶ μαρτύρων κομισθήσεται στέφη καιρῶ
τῷ προσήκοντι.

¹¹ Ἦν δὲ τῷ τοῦ γέροντος ἐξυπηρετούμενος ¹² ὑπο-
ζυγίῳ, καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἢ τῇ βασιλείῳ τῶν ἵππων
ὑπηρεσίᾳ μεγαλαυχούμενος, ἐν ἧ καὶ διεπρπε.
Τούτου τῆ διδασκαλίᾳ προσμείνας, καὶ Πατέρων
ἐτέρων ἐπισκέψει ἐμβραδύνας, ὡψίσθη τῆς οἰκαδε
ὑποστροφῆς, καὶ τῷ τυχόντι χωρίῳ σὺν τοῖς συνοῦ-
σιν, ὡς εἶχε σκευῆς, ἐγκατέμεινε ¹³ καύσωνί τε πολ-
λῶ καὶ δόψῃ σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν συνεχόμενος, οὐ
δυσχεραίνων τῷ συμβεβηκότι, οὐκ ἀπουσία τοῦ
ὕδατος πρὸς μεταμέλειαν ὑποφερόμενος, οὐ πρὸς
ἴασιν ¹⁴ τοῦ δόψους τὸν οἰκεῖον δεσπότην ἐκμελισσό-
μενος, ἀλλὰ τὰς συνήθεις ἀποδοὺς τούτῳ προσευχὰς,
ἐπὶ τοῦ προσόντος ἀνέκειτο τάπητος, ὕμνη βραχὺ
παραμυθῆσασθαι τὸ δόψος ἐθέλων. Ἄλλ' ὁ τῶν θαυ-
μασίων θεὸς ἐντυφῶντα δι' αὐτὸν τοῖς πόνοις τὸν

A consuetam suavitatem superans, Domini praesentiam
indicabat. Is nempe admirabilium conjugum propo-
situm approbans, praesentia eos sua honestavit.
Sese igitur humi prosternentes, ut sibi misericor-
diae fontes manarent, obsecrabant. Adoecque ubi
res transacta esset, praeterieratque divinae ille con-
spectum praesentiae, opes effatim effundentes, pau-
perum manibus contradebant, quo se ad vitam in
solitudine degendam compararent. Sed communis
hostis invidia, quam ipse ex rebus honestis praecle-
risque contrahit, adversabatur. Socerque ejus, qui
omnem in ipsis solis rerum suarum spem positam
habebat, consilium sic aegre tulit, ut ipsum quoque
imperatorem in magnam indignationem impulerit.
Leo hic fuit Copronymi filius, ac imperii haeres. Is
adolescentis vicem dolens, propriumque amicum
honorans, iurejurando comminatus est se adole-
scenti oculos effossurum, nisi a proposito desisteret.
Misit itaque Cyzicum, munusque praecclarum com-
misit, ut dum rebus vanis, ac quae tempore diffu-
unt, ignaviter impenditur, earum quae semper per-
manent, oblivisceretur. At ille tanquam oblatum,
quod urbe exeundum esset, amplexus, remque
lubenter habens; dum apud Sigrianiem transit, ad-
mirando seni Gregorio nomine, viro cum aliis do-
nis, tum prophetiae gratia illustri, occurrit. Multis
enim is sudoribus animum a perturbationibus libe-
rum, seque tum ad contemplationem rerum divina-
rum, tum ad eorum, quae ventura essent, cognitio-
nem, aptum reddiderat. Huic Theophanes animi
sui propositum aperit, ac se fugam meditari subin-
dicat. Ille sancto Spiritu, ut erat solitus, illustra-
tus: Nihil est, inquit, o juvenis, quamobrem de
fuga cogites: paulo post enim licet tibi, nemine
prohibente, ad solitudinem te conferre. Tuus nam-
que socer, necnon imperator vivis exempti ad aevi
futuri contubernium commigrabunt. Tum uxori,
quae comes erat, labiis ad aures susurrat, fore, ut
praecclarus juvenis martyrum quoque lauream op-
portuno tempore reportaret.

Senioris inserviebat jumento, eoque magis,
quam regio equorum ministerio gloriabatur, quo
ipso ornatus erat. Senis igitur doctrinae assiduus,
ac dum visendis aliis Patribus tempus terit, de-
mum rediturum hora tardior prohibuit; unaque
cum sociis loco primum obvio cum supellecile con-
sedit. Cumque interim ingenti aestu sitiique ipse
pariter ac comites exercuciarentur, haud tamen quod
acciderat indigne ferens, vel aquae penuria eo ad-
ductus, ut se itineris praeniteret, aut ut saltem sitim
depulsurus dominum suum votis fatigaret; sed ubi
solitas preces reddidisset, super tapete illic expanso
recumbebat, somno paulisper sitim leniturus. At
rerum mirabilium effector Deus, juvenem intuens
propter se libenti animo labores ferentem, magno

VARIE LECTIONES.

¹¹ forte τοῦ πρὸς τὴν mg. Par. ¹² διηπειλήτο Par. ¹³ Scribatur παραβολή. ¹⁴ Legebatur ὅσον ὑποκαθ. ¹⁵ μετ' ὀλίγου Par. ¹⁶ ἐξεπηρετ. Par. ¹⁷ Legebatur προσίασε. Mg. Par. παρουσία τε.

illum miraculo decoravit. Qui enim ingrato populo A ex durissima petra latices effudit, cur probo juveni necessaria non subministraret? Probe igitur ubi istrato tapete jacebat, divino jussu fons quidam admiranda scaturigine profluxit: tactuque suo servum Dei excitans, sese illi patefecit: qui sociis convocatis, sitis remedium a Deo datum ostendit. Cavis igitur manibus aquam haurientes, suaves illos divinoque munere concessos latices, debitas honorum omnium largitori Deo gratiarum actiones reddentes, pro eo ac officii ratio petebat, perceperunt. At ne quis posset suspicari, fontem illum cum occulte lateret, repente in apertum productum erupisse, nocte sic evanuit, ut ne vestigium quidem ejus ullum mane relinqueretur. Ille amoris, quo sanctus hic jam inde a puro Deum prosequabatur, signum fuit: tanto majus illo, quod Moyses Dei inspector edidit, quod ipse precibus rem impetravit; hic autem ne id postulans quidem. Præterea ille murmurantium suorum necessitate adductus, Dominum ad largiendum impulit: hic autem patientia, et gratiarum actione utens cum sociis suis, proprium Dominum movit; ad hæc Judæi (ne dicam Mosem) incredulitate munus inquinarent; hi autem concessum donum honestatis accessione honestarunt.

Nondum anni tres præterierant, cum socer ejus, cū imperator a mundi gloria excisi, ad domicilium quod eos deceret, translati sunt. Irene autem mulier illa fortis animi, ac divino sensu prædita, cum illo imperii gubernacula suscepit (si tamen mulier dicenda est, quæ adversum hostes ac perturbationes virilem animum gessit). Tumque humanum genus, quod diuturno bello laboraverat, cum secum ipsam, tum cum Deo conciliatur: prorsusque depulsis tenebris, lætiores omnia faciem induebant. Tunc quoque sol, qui cuncta lustrat, diem ex omni parte librum extulit, et mærorem atque tristitiam, quæ diu ipsam occupaverat, exuens, nitidius eloxit. Tunc igitur a Deo ornatum, ac castitatis anans par illud, ejus quod animo constitutum erat, nactum poteatatem, uberes domo divitias profertentes, in omnes large egenos erogabant. Adeoque una Dei amantium domus, multis, quæ victui erant necessaria subministrans, et eorum qui se Deo dederant, pauperiem vitæque incommoda eximie sublevans, Deum ipsam, qui hæc sua fecerat, vehementer oblectabat.

Cum igitur hæc et alia multa perfecissent, illa quidem in monasterio quod in insula Principe situm est, collatis eo facultatibus suis cõsedit: hic autem ad magnum Strategium revertitur apud Sigrianam degentem in monasterio, cui nomen Polychronius; quod is ab ipso otii quietisque gratia donatum acceperat: illicque manibus illius deton-

νεανίαν ὄρων, μεγαλοτίμῳ τερατουργήματι (ὁ γὰρ ἀγνώμονι λαῖψ ἐξ ἀκροτόμου βλύσας τὰ νάματα πῶς οὐκ ἔμελλεν ²⁷ εὐγνώμονι νεανίᾳ τὰ τῆς χρείας παρέξασθαι;)· πλησίον γοῦν οὐπερ ἐπέκειτο τάπητος, πηγὴ τις θεῶν προστάγματι παραδόξως ἀνέβλυσε, καὶ θίξει τῷ θεράποντι τὴν αἰσθησὶν ἐμποιήσασα, πρὸς ἐπίγνωσιν αὐτῆς διήγειρεν· καὶ τοὺς συνόντας προσκαλεσάμενος τὸ θεοδώρητον ἐπαδείκνυε τοῦ διψοῦς ἱαμα· καὶ κοιλίαι χερσὶν ἀρυσάμενοι τοῦ προσηνοῦς ἐκείνου καὶ θεοσδότου καταπήλαυον ²⁸ νάματος, τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν τῷ δοτῆρι πάντων καλῶν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀναπέμποντες. Τοῦ μὴ τιτι δὲ δόκησιν ἐμποιῆσαι, ὡς ἀφανεῖ ²⁹ καλυπτομένη τύχη πρὸς τοῦφανὸς ἦχει ἀθρόον ἀναφανείσα, διὰ νυκτὸς ἀπόχετο, ὡς μηδὲ ἴχνος ἐς τὸ πρῶτὸ ταύτης ἐμφανισθῆναι. Τοῦτο τῆς τοῦ θεοῦ θεράποντος παιδοῦθεν πρὸς θεὸν ἀγάπης πρὸς ὑπόδειγμα ³⁰, τοσοῦτον τὴν τοῦ θεόπουτου Μωϋσεως παρατρέχον ³¹ θαυματουργίαν, ὅσον ὁ μὲν αἰτήσας, ὁ δὲ μὴ τοῦτο πράξας ἔλαβε· καὶ ὁ μὲν ἀνάγκη τῶν γογγυσμῶν ³² τῶν οικειῶν ἐξεδιόχετο δοῦνα Δεσπότην· ὁ δὲ καρτερίᾳ καὶ τῆ τῶν συνόντων εὐχαριστίᾳ τὸν ἴδιον ἐφελκαστο ³³ δοῦνα Δεσπότην· καὶ οἱ μὲν τὸ δωρηθῆν (ἵνα μὴ λέγω Μωϋσεά) καταβρύψωσαν ἀμφιβολίᾳ· οἱ δὲ τὸ ³⁴ δωρὸν τῆ τοῦ καλοῦ προκοπῆ κατεκόμησαν.

Ὅπως γὰρ τριῶν καρικπευσάντων ἐτῶν, κηδευτῆς ὁ τοῦτου ἅμα τῷ βασιλεύοντι τῆς παρούσης ἐκτμηθέντες εὐκλείας, πρὸς τὴν ὀφειλομένην παρεπέμφθησαν ἐνοικίαν. Εἰρήνη δὲ τὸ κραταίφρον ἐκείνο καὶ θεοφόρητον γύναιον τῆς βασιλείας σὺν υἱῷ τοὺς οὐρακας ἐγγειρίζεται· εἴπερ χρὴ γύναιον καλεῖν τὴν κατ' ἐχθρῶν καὶ παθῶν ἀββενωπῶ καθωπλισμένην φρονήματι· καὶ σπένδεται φύσις βροτῶν ἀλλήλοισ τε καὶ θεῶν, πολυχρόνιον κεκτημένη τὸν πόλεμον· καὶ εἰς ἅπαν ἐκκαθαρισθείσης ³⁵, πάντα πρὸς τὸ φαῖδρον μετεβάλλετο. Τότε καὶ ἥλιος ὁ πάντ' ἐφορῶν ἡμέραν ἐπίδεν ³⁶ ὀλοσχερῶς ἐλευθέριον, καὶ τὸ στυγρὸν τῆς κατηφείας ὁ πολλοῖς περιεδέβλητο χρόνιος ἀποδυσάμενος σταθερώτερον ἐξέλαμπε. Τότε τοίνυν τῶν οικειῶν βουλευμάτων ἡ θεοκόσμητος καὶ φίλαγνος ἑνωρὶς ἐν ἐξουσίᾳ γενομένη, τὸν προσόντα ποικίλον πλοῦτον τῆς οἰκίας ³⁷ ἐκφοροῦντες, πᾶσι τοῖς ἐν χρεῖᾳ καθεστηκόσι διένεμον· καὶ μία φιλοθέων εἰκία πολλοῖς ὑπηρετησαμένη τὰ πρόσφορα, καὶ τῶν τῷ θεῷ προσανεχόντων τὰ φαῦλα διαφερόντως θεραπεύσασα, τὸν τὰ ἐκείνων ἰδιοποιούμενον μεγάλως κατέτερπε.

Ταῦτα οὖν καὶ τὰ ἄλλα ὅσα προσῆκε διαπραξάμενοι, ἡ μὲν τῷ κατὰ Πρίγκιπον σεμνεῖν αὐτοῖς κτήμασι ἐγκατοικίεσται, ὁ δὲ πρὸς τὸν μέγαν ἐπανατρέχει Στρατήγιον, ἐν τῷ κατὰ τὴν Σιγριανὴν Πολυχρονίῳ τυγχάνοντα, ὃ πάλαι τοῦτ' παρ' αὐτοῦ δεδωρητο βροτῶν ἄριστον καὶ ἀναπαύσεως, κάκεισε ταῖς ἐκείνου χερσὶν ἀποκίρεται· μάλλον μὲν οὖν ἱερουργ-

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ ἔμελεν Par. ²⁸ καταπήλαυον Par. ²⁹ ἀφανεία Par. ³⁰ ἰστ. προσυπόδειγμα. ³¹ παρατρέχων Par. ³² γογγυστῶν Par. ³³ ἀφελκαστο Par. ³⁴ τὸ τῷ Par. ³⁵ ἀγλῦος vel ὀμίχλης excidisse videtur. ³⁶ Lucubatur ἐπῆθεν. Par. ἐπῆθεν, et in margine: fortis ἐποήσεν. ³⁷ οἰκίας Par.

γείται πολλῶ τῆς τοῦ μεγάλου Ἰσαὰκ θυσίας ἱερουργίαν ἱερωτέραν, ὅσον τοῦ ἀκουσίου σεμνότερον τὸ ἔκοουσιν, καὶ τοῦ μὴ τετελεσμένου τὸ πέρας λαβόν· κάκεινῳ τὴν μονὴν αὐτοῖς κτήμασιν ἀναθεῖς (πολλὰ γὰρ ἦν, ἃ ταύτῃ συγκαθιέρωσεν), βουλήσει τούτου καὶ γνώμῃ πρὸς τὴν νῆσον διαπεραιοῦται ³⁶ ἤν Καλῶνυμον κικλήσκουσιν, καὶ τὸ προσὸν ἐν ταύτῃ πατρόθεν κτημάτιον μοναστήριον ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων δειμάμενος ³⁷, ἐκ τῆς Θεοδώρου μονῆς ἀθροίσας μονάζοντας, ὃν Μονοχεράριον οἱ εἰδότες ³⁸ ἐπονομάζουσι. Ὁσῆς δὲ ἀρετῆς ὄπῃρχεν οὗτος ἀναπλευρῶς, καὶ ἡ δημόδης ³⁹ σαφῶς παρίστησι παροιμία. Τούτοις τὴν τῆς μονῆς δεσποτεῖαν δωρησάμενος, καὶ τὸν πάντων δοκιμώτατον ἀναδείξας ἡγούμενον, ἀρχέτυπον ὑπακοῆς τοῖς λοιποῖς ἐγνωρίζετο, ταπεινῶσει μὲν τσαυτῇ κοσμούμενος, ὡς μηδενὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἐπιτρέψεν· ἢ παρὰ βάλλεσθαι· ἀσκήσει δὲ καὶ χαμυνίᾳ τηλικαύτῃ περιλαμπόμενος, ὡς παρατρέχειν πολλῶ τῷ μέσῳ τοῖς ἄπαντας. Τῇ δὲ τῶν θείων Βίβλων γραφῇ σχολάζων ἀνημέριον ⁴⁰, ἦν οὐκ ἐκ παιδείας ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ πόνῳ διημεκεῖ καὶ θεῖα κτησάμενος χάριτι ἀκριβῶς μετήρχετο. Παννύχιον τῇ καθαρᾷ προσευχῇ πρὸς Χριστὸν ἐκόημῶν τὸν ποθοῦμενον, τὴν εὐμείναν ἐφελίκετο τούτου· καὶ θυμὸν δὲ κατὰ δαιμόνων στρατολογήσας καὶ παθῶν, παρὰ τοῖς πᾶσιν ἄπερ ⁴¹ τις Μωσῆς ἕτερος ⁴² καθωρᾶτο. Ἐπιθυμίαν δὲ τῶν γῆινων ἀποστήσας εἰς ἄπαν, μόνοις τοῖς θεοῖς προσέμενεν, ἀνδρεία δὲ καὶ καρτερίᾳ καὶ τῇ τῶν δεινῶν ὑπεροψία ὅση κατηγλαίζετο, οἱ τελευταῖοι τούτου μάλιστα παρδείξαν χρόνοι.

Οὕτω δὲ τούτου ταῖς ἀρεταῖς ἐπακμάζοντας, τὴν ἐπίκτητον βιοτήν ⁴³ ὃ τῆς μονῆς προστάτης ἀφεί, πρὸς τὴν ἀγῆρων μεταβιβάσεται· λῆξιν. Πάντων δὲ συνδρομῇ ἐπ' αὐτὸν καὶ ἰκεσία, σὺν δάκρυσι προστήγει τοῦτον ἰκετευόντων καὶ τῆς σωτηρίας ἡγήσασθαι, ὧν καὶ τὴν ἐσχάτην τάξιν πληρῶν ἀρεταῖς ἐφωταγώγει τούτους καὶ πράξεισι. Ἄλλ' οὐκ ἐπειθον γνώμῃν τοῖς ταπεινοῖς ἐμμένειν ἐμμελετήσασαν, καὶ ὅσον ἀρετῇ πρὸς ὕψος ἦγε μετέωρον, ἐπὶ τοσοῦτον τούτοις φιλονεικοῦσαν ἐγκαλλωπίζεσθαι. Ἀμέλει πάντα παρὰ φαῦλον θέμενος, τὴν ράβδον ἐπὶ χεῖρας λαβὼν, καὶ τῇ ἐλπιδὶ Χριστὸν, ἧ διὰ βίου συνέζη ⁴⁴ παντός, ἀραρότως θωρακισάμενος, ἐπὶ τὸ τῆς Σιγριανῆς ὄρος ἀφικνεῖται· καὶ παρὰ τινος γεωργοῦ χωρίον ὠνησάμενος ὅπερ ἀνέκαθεν Ἄγρος ὠνομάζετο (ἦν δὲ παρὰ θεοφιλῶν κεκομισμένος ⁴⁵ δάνειον, οὐ γὰρ ⁴⁶ ψυχῆς ἐκέκτητό τι καὶ τοῦ περικειμένου βακίου τῷ σώματι), μύσας τὰς αἰσθήσεις, καὶ σαρκὸς ἔξω καὶ κόσμου γενόμενος, ἐν αὐτῷ τὴν παροιμίαν ἐποιεῖτο τοῦ βίου· τῇ μὲν θεοδότῳ τῶν χειρῶν ἐργασίᾳ ἐπὶ τοσοῦτον προσκειμένος, ὡς οὕτω παρῆσαντος χρόνου ἀποδοῦναι μὲν τοῖς δεδανεικόσι τὸ ὑφλήμα, ἑαυτῷ δὲ τὰ τῆς χρεῖας ἐκ τῶν χειρῶν πορίζεσθαι. Αὐτὸς δὲ ἑαυτοῦ κρείττων ἐκάστης γινόμε-

A detur; imo vero immolatur, hostia quam magnus Isaac longe sacratiore, quo præstantius sanctiusque quod ultro sit, quam quod præter voluntatem, atque id, quod peractum est, eo cui finis rei que absolutio defuit. Illi itaque monasterio cum prædio totaque possessione, quæ amplissima erat, donario oblato, ejus voluntate ac consilio ad insulam, quam Calonymum vocant, se contulit; ac prædiolo, quod in ea paternum habebat ex reliquis facultatibus, in monasterium exstructo, monacho ex Theodori, quem Monacherarium vocitant, accivit monasterio. Quantæ autem is virtutis esset, vel vulgi proverbium facile indicat. In horum jura monasterio concesso, omniumque probatissimo præfecto illius constituto, obedientiæ exemplar se ipsum exhibuit. B Tanta præstabat humilitate, ut supra omnes miserabilem sese deploraret. Sic autem austerioris vitæ exercitiis lectique duritie clarebat, ut longo omnes post se relinqueret intervallo. Divinorum librorum scriptioni assidue incumberebat, quorum scientiam non humana disciplina, sed labore continuo et divina gratia plene callebat. Noctem precando consumens, puraque oratione in Christum, ejus tenebatur desiderio, excedens, illius sibi benevolentiam conciliabat. Cumque adversus dæmones animique ægritudines instructa ira pugnaret, cunctis lenis tanquam Moses alter apparebat. Rerum terrenarum cupiditatem sic abjecerat, ut divinis tantum vacaret. Quanta porro fortitudine eniteret, laborumque ac ærumnarum sustinentia atque contemptu, extrema ipsius tempora potissimum indicarunt.

C Sic igitur illo virtutibus florente, monasterii præfectus ab hac mortali vita discessit ad immortalem. Tum ad eum universorum concursu facto, cum lacrymis supplices rogant ipsi præesse velit, ac salutis ducem agere, qui vel extremum apud eos locum tenens, virtutibus vitæque agenda illis prælueret. Nihil tamen ejus animum movere potuerunt, ejus unum studium erat, ut in abjectis humilis permaneret: ac quanto sublimior virtute tollebat, tanto his honestari amplius contendebat. Denique spretis omnibus, assumptoque in manum baculo, ac spei vi, cui, quoad vixit, nixus fuerat, Christum pro thorace apte induens, ad Sigriana montem venit: cœemptoque ab agricola prædiolo, cui olim jam agri nomen erat (nempe mutuo a viris religiosi accepta pecunia, cum præter animum viles que pannos quibus tegebatur corpus nihil possideret), clausis sensibus, ac carne mundoque excedens, illie domicilium sibi statuit. Manuum labore, ac divinitus concessa operis industria tantum profecit, ut nondum elapsus anno cum mutuo sumptam pecuniam redderet, tum victui necessaria compararet. In dies autem se ipso melior evadens, et quæ retro sunt (ut Apostoli verbis utar) obliviscens, ad ante-

VARIÆ LECTIONES.

³⁶ διαπαρειοῦται Par. ³⁷ δημάμενος Par. ³⁸ οἰδότες Par. ³⁹ καθ' ἡμέραν mg. Par. fort. ἐνημέρευε. ⁴⁰ fort. ὡσπερ v. l. καθάπερ. ⁴¹ ἕτερος] ἦπιος mg. Par. male. ⁴² βιώτην, et statim ἀγῆρων Par. ⁴³ Legebatur συνέρει. ⁴⁴ κεκομισμένος Par. ⁴⁵ αὐτοῦ ψυχῆς, πλήν vel ἐκτὸς excidisse videtur.

rora contendebat. Neque enim profectus loco ducebat, ut in bono quod adeptus erat, consisteret : imo non mediocre damnum existimabat, nisi semper in eo proveheret. Comes autem et adjutrix omnibus in bonis illi erat gratia Dei, quæ a puero in illo conquieverat, ac jugiter lucebat.

Quis ejus precum vi in Deum excessus, qui a terrenis prorsus emundatum divinarum operationum organum efficiabant, pro dignitate explicare queat ? quis castimonie decus cordis illius enarrare possit, quæ beatis cum spiritibus conjungebat, Deique purissimum vasculum præstabat, tumque in Dei conspectum attollebat, et ut futura tanquam præsentia essent aspectaret, efficiabat ? quænam oratio assequi valeat insatiabilem illius erga Deum atque proximum charitatem, licet vi sua æthera conscendat ? quæ fidei firmitatem, ab omni duplicitate alienam ? quæ spei constantiam, qua ille jam inde a puero instructus, ac se futuris tanquam præsentia forent potiri existimans, confirmabatur ? cæterum, viri tanta virtus lucidis irradians facibus, ad imitandum plures invitabat. Denique qui suavè Christi jugum subierant, vitæ eum institutorem, qui ad virtutem animaret, ingenti compendio habebant. Accuratis enim in proximum charitatis scitis munitus, sic humilem de se sensum vincebat, coramque præfectum agebat ; quorum animis iniuncto illo ad virtutem, impensior illa submissio contemptum velut progignebat : tametsi illi ejus virtutem reveriti, pro benevolentia qua eos prosequeretur, amorisque modo, obedientiam parcam rependebant.

Velut autem divina illustratus gratia, eoque ingenio præditus, ut quæ recta ac consentanea essent facile dispiceret, quæ in Bithynia ac locis aliis monasteria sita sunt invisens, inque eis monasticæ prædicationis familiaris colloquens, conjectis in illorum virtutum præta luminibus, rosarum instar quibus prælucebant decerpere certamina, domumque ad suos reportabat, perfectam charitatis et sublimis humilitatis in se circumferens documenta. Jugi autem abstinentia duratus, cum amicorum invisentium præsentia ad cibum percipiendum vocaret, illius honestatem in secundis habens, virtutum dominam illi præstam volebat : qui magni Pauli more aciret satiari, et penuriam pati, inanisque gloriæ dominatam fugeret. Pulcherrimum illius factum me pene præterit. Cum enim Nicææ synodus secundo coacta esset, ad eam ipse quoque cum aliis Patribus vocatus est. Cumque omnes equis præstantibus, et splendidis vestimentis ornati venirent, ipse solito cilicino sacco indutus, ac asinæ insidens, lætus iter suscepit. Sed cum omnes viderent eum, qui prius omnibus divitiarum copiis

Α μνος, τῶν ὀπιθεν ἐπιλανθανόμενος, ἀποστολικῶς εἰπεῖν, ἐπηύξει ἄς τοῖς ἔμπροσθεν, οὐ τὴν ἐν τῷ καλῷ μὲν ἡγορηθῆναι ἡγορημένος, ἀλλὰ τὸ μὴ προβαίνειν ἐν τούτῳ, ζημίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν οὐδέποτε. Συνήγει δὲ τούτῳ χάρις ἐν πᾶσι καλοῖς, ἡ παιδόμενος ἀναπαυσαμένη τούτῳ καὶ διηνεκῶς ἐπιλάμπουσα.

Καὶ τίς ἀνεούτου τὰς πρὸς θεὸν δι' εὐχῶν ἐκδημίας (αἱ τῶν ἐνύλων εἰς ἅπαν ἀποκαθάρσεις ὄργανον θεῶν ἐνεργειῶν εἰργάσαντο ὅτι) κατ' ἐξίαν ἐκφράσαι δύνησαστο; τίς δὲ τὸ τῆς σωφροσύνης κάλλος τῆς τούτου καρδίας ἐξεπαῖν ἰσχύσειεν, ἢ τοῖς ἀσωμάτοις συνάπτουσα καὶ θεοῦ δοχεῖον ἐργαζομένη καθαρῶτατον, πρὸς τε θεοπείαν ἀνήγει καὶ τὸ μᾶλλον ὡς πρὸν ὄφειν παρεσκεύασε; τίς δὲ λόγος τῆς ἐκείνου πρὸς θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης τραυῶσαι φιλονεικήσει τὸ ἀκόρεστον, κἂν πρὸς αὐτὸν αἰθέρα περιφύσας ἐπαναβαίη; τῆς πίστεως τὸ στερρόν καὶ διπλόης ἀπάσης ἀμέτοχον, τῆς ἐλπίδος τὸ ἀρήρηκτον, ἢ παιδόμενος θωρακισάμενος τὴν τε τῶν μελλόντων ἀδολυσίαν ὡς παρούσας λογιζόμενος ἐκρατύετο; Ἄλλὰ γὰρ ἀρετῆ φωτοδόχοις κυρωτούσα χάρις πολλοὺς ἐκάλεε πρὸς μίμησιν. Ἄμεινε τὸν ἦγον Χριστοῦ ζυγὸν ὑποδύνας, παιδοτρίβην τοῦ ζῆν πρὸς ἀρετὴν ὑπαλείφοντα καταπλούτου. Τῆς γὰρ τοῦ πλησίον ἀγάπης ἀκριβείας θεσμοῖς τειχιζόμενος, ἐνίκα δι' αὐτῆς τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος, καὶ προστάτης τούτων ἐδείκνυτο, ὧν πολὺ πλέον τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος ἀμύλιαν τοῖς πρὸς ἀρετὴν χειραγωγούμενοις ἀπέτικτεν· ἀλλ' ἀναλογούσαν τῇ πρὸς αὐτοὺς στοργῇ τὴν ὑπακοὴν παρείχοντο, τὴν ἀρετὴν αἰδομένοι.

Ὡς γὰρ καὶ θεῖα λαμπόμενος χάριτι, καὶ συνδεῖν βῆσται τὸ δέον οἶός τε ὦν, τοῖς κατὰ Βιθυνίαν ἐνημῶν μοναστηρίοις καὶ ἑτέροις ἀλλαχόθεν προσομιλῶν, τοῖς ἐκείνων τῆς ἀρετῆς λειμῶσι τὰς ὕψεις ἐπαφείας, συνελέγετο ὡς ῥόδα τὰ τούτων ἀγωνίσματα, καὶ τοῖς οἰκείοις προσεκόμιζεν, ἀγάπης ἀρίστης καὶ ὀφιοποιεῦ ταπεινώσεως ἐν αὐτῷ περιφέρων τὰ ὀφιοποιεῦμα. Ἐγκρατεία δὲ διηνεκῆ στομοδόμενος, ἠνίκα φίλων ἐκάλεε παρουσία πρὸς μετέληψιν, τὸ τῆς ἐγκρατείας καλὸν ἐν δευτέρῳ τιθέμενος, τὴν κυρίαν προύτιμα τῶν ἀρετῶν· χορτάζεσθαι τε καὶ ὀστερεῖσθαι ἄς κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον εἰς εἰδῶς ἄς, καὶ τῆς κενῆς δόξης δρασκετεύων τὴν ἐπικράτειαν. Μικροῦ με τῶν ἐκείνου κιλῶν διέδρα τὸ μέγιστον. Τῆς γὰρ κατὰ Νίκαιαν συνέδου συστάσης τὸ δεύτερον, σὺν τοῖς ἄλλοις Πατρῶσιν ἐπὶ αὐτῇ ἐκέκλητο. Πάντων δ' ἐφ' Ἰεπῶν ἐξόχων ἀθροισόμενος, καὶ λαμπραῖς γανυόμενος ἐσθήταις ἄς, αὐτὸς τῷ συνήθει τριχίνῳ κοσμοῦμενος, ὑποζυγίῳ τε ἐπιθῶς κανθηλίῳ ἄς τὴν ἰδοπορίαν ἀσμένως ἐποιεῖτο. Ὡς δ' εἶδον ἄς ἅπαντες; τὸν τρικουτῶν πλούτῳ κομῶντα τὸ πρότερον τούτοις νῦν καλλωπιζόμενος, ἐξ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων δρεψάμενος

VARIE LECTIÖNES.

⁴⁰ ἐπαξεταίνετο expectes secundum Phil. 3, v. 15. ⁴¹ ἠργάσαντο Par. ⁴² ὀστερεῖσθαι: Par. cfr. Phil. 4, v. 12. ⁴³ οἰκείως Par. ⁴⁴ ἐσθῆσιν mg. Par.; sed scriptor barbaram formam prætulisse videtur. Legebatur, κἂν θηλαίq, nullo sensu. ⁴⁵ ἴδον Par.

τὴν ὠφέλειαν, εὐθυμίας ἀπάσης ἀνεπίμπλαντο. Ὁ δ' ἄ
ἐκθύμως συναστῆσας τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὴν πλάνην
καταστρεψάμενος, τῇ γενικωτάτῃ ⁸³ τῶν ἀρετῶν καλ-
λυνόμενος, ἐπανήει ⁸⁴.

Τούτου τοῖς καλοῖς οἱ τῆς ⁸⁵ κακίας γεννήτορες
βασκῆναντες δαίμονες, μικρὸν τῆς νυκτὸς ἀφυπνοῦν-
τι ἀνέδην ἐπιχωμάζουσι, καὶ τῆς ὄλης χειρὸς τὸν
ἀντίχειρα σὺς δίκην ἀγρίου τοῖς ὁδοῦσι λαθόμενοι,
δριμύειαν τὴν ἀλγηδόνα καὶ ἔκτοπον ἐνεποίησαν ⁸⁶,
τοὺς τῶν ὁδόντων τύπους ἐπαφέντες τῷ μέρει τοῦ
σώματος. Ὁ δὲ τῷ πρὸς Θεὸν ἔρωτι καθηλούμενος,
καὶ τῆς ἐκείνων μοχθηρᾶς ἐπινοίας ὑπάρχων ὑπέρ-
τερος, οὐδ' οὕτως ἐντροφᾶν τῷ γεγονότι τοὺς βα-
σκάνους ἐνέδωκε δαίμονας· ἀπομυρίσματι δὲ ξύλων
τιμίω, ὡς εἶχε σπουδῆς, ἐπιχρίσας χεῖρα τὴν πᾶ
σχοῦσαν, ἐλευθέραν παντὸς θᾶττον ἢ λόγος ἐναπέδειξε
μῶλωπος. Ὡ τοῦ θαύματος! χάρις γὰρ θεία διηνεκῶς
τοῖς ἐκείνων πῶνις ἐπαναπαυομένη, καὶ τρόποις τα-
πεινοῦ τοῦ φρονήματος, ἀποστολικῶν χαρίτων τῇ δω-
ρεῆ κατελάμπρυνε, καὶ ἐξαισιῶν θαυμασιῶν τερατουρ-
γῶν ἐνεργάσατο. Εἰ μὲν οὖν πάντα λέγειν ἐβελήσω ὅσα
θεία χάρις τούτῳ δωδῶρητο τὴν ἐνοικίαν ἀσπασαμένη,
τούς τε τῶν ἐγκωμίων ἐπιλυμανοῦμαι νόμους, καὶ ὁ
λόγος διαλυθεὶς ὡς ἐν μεγάλῳ πελάγει πλέων οἰχί-
σεται. Εἰ δὲ τὰ πλείω παρεῖς ὀλίγων ἐπιμνησθήσο-
μαι, καὶ ὁ λόγος ἔξει τὸ ἀσφαλὲς ὡσπερ ἐπὶ κρηπί-
δος ἔρρηξιμένος ⁸⁷, καὶ τῶν ῥηθέντων ἀκριβεστάτην
ἔξει καὶ τὰ ὑπολειφθέντα τὴν δῆλωσιν.

Ἄγριου δαίμονος ἐπιφορᾶ τις τῶν ἐκεῖσε πολιορ-
κούμενος, φρενῶν ἐρημος ἐξαίφνης καθίσταται· καὶ
τὰς οἰκίας κατεσθίων σάρκας ὡς ἀλλοτριᾶς, βαρῆς
ἐκάστῳ τῶν προσιόντων ἐδείκνυτο. Δεσμῶ τοῦτον
περιβαλόντες πλείονες καὶ πέδας ἀσφαλίσάμενοι
φρουρᾶ παρενέβαλον, φύλακας ἐπιστήσαντες· ἀλλὰ
μιάς ἐσπέρας πρὸς Θεὸν ἰκεῖα τοῦ παραλυποῦντος
ἀποδείξασα ἐλευθέρον, τῶν πεδῶν ἐκπεσόντων ἀθρόον
τοῦ σώματος, πρὸς τὸ Κυριακὸν σωφρόνως ἐπανιόντα
παρέδειξεν, τὸν πρὶν παραπλήγη καὶ πᾶσι δυσάντη-
τον. Χρεία τις ἐκάλεε τὸν ὄσιον πορευθῆναι πρὸς τὸ
πολίχνιον· καὶ δὴ πορευθέντος χειμῶν ἐπιπίπτει πα-
ράδοξος, κύμασι τε πολλοῖς ἐξογκώσας τὴν θάλατ-
ταν, καὶ ἄγριον ἀνεγείρας τὸν κλύδωνα, τὴν ἐπᾶ-
νον ἀπετείχιζεν. Ὁ δὲ τῇ συνήθει κρατυνόμενος πί-
σται, τῷ τὴν ἰδίαν ἐκπληροῦντι διακονίαν φησίν·
Ἄγγελιον τῇ συνδούλῃ χαλάσαι τὸν κλύδωνα καὶ τὰ
νῶτα ἡμῖν ὑφαπλώσαι γαλήνια, ἵνα τὴν οἰκίαν πο-
ρεῖαν ἡρέμα ποιήσωμαι. Καὶ θᾶττον ἢ λόγος ἐπακο-
λουθεῖ τὸ ἔργον, τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ὡς ἐν
πᾶσι κᾶν τούτῳ ⁸⁸ δεικνύων ἐπαληθεύοντα, μερίζονα
ποιήσειν τοὺς οἰκίους θεράποντας τοῦ ἰδίου Δεσπό-
του διατεινόμενον. Πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις λαμπόμενος
κατορθώμασι, τῆς τῶν πενήτων ἐπιμελείας πλείονα
φροντίδα τῶν ἄλλων ἐτίθετο· φιλαδελφίᾳ δὲ πλείστη
τῶν ἄλλων κοσμούμενος, τὸν ἐξ αὐτῆς φύόμενον ἔλεον
διαφερόντως ἡσπάζετο. Καὶ δὴ τοῖς προσιοῦσι χεῖρα

abundaverat, vili nunc habitu gloriantem, majore
ex illo, quam ex reliquis, percepta utilitate, ingenti
lætitia repleti sunt. Ipse vero strenue propugnata
veritate, ac errore everso, fide, quæ virtutum ge-
neralissima est, inclutus rediit.

Verum cum malitiæ auctores dæmones præclaris
ipsius factis inviderent, ei nocte parumper dormienti
impudenter illudere conati sunt. Manus enim ipsius
pollicem, tanquam sues agrestes, dentibus corri-
pientes, acerbum dolorem inusserunt, in eaque
corporis parte luxata, dentium vestigia reliquerant.
At ille Dei amore confixus, et nequitia dæmonum
animus gerens superiorem, ne sic quidem ea re
gloriarī invidos dæmones permisit, sed quam prope-
re licuit pretiosorum lignorum unguento manum
luxatam ungens, dicto citius omni plaga liberam
reddidit. O rem miram! gratia enim divina illius
semper laboribus summissique animi motibus præ-
sens, apostolicorum eum munerum gratia illustra-
bat, rerumque admirabilium effectorem præstabat.
Equidem si omnia, quæ divina gratia in hoc sancto
viro inhabitans elargita est, munera enumerare
voluero, et laudandi leges transiliani, et oratio mea
instar navigii in ingenti pelago magis dissolvetur.
Quod si pauca quædam, pluribus omissis, commemo-
rabo, et oratio tanquam littora legens in tuto
versabitur, et ex iis quæ dicta fuerint, reliqua
facile conjicietur.

Cum sævi dæmonis impetu quidam illic sodalium
opprimeretur, repente mentis vim amisit: carnes-
que proprias velut alienas lamias, cunctis adven-
tibus molestus exsistebat. Itaque vinculis et com-
pedibus revinctus, custodiæ plurium consilio
adhibitis custodibus traditus fuerat. At vespere
unius fusa ad Deum supplicatio, a vexante spirita
liberatum, vinculis repente dissilientibus, ad eccle-
siam sana redeuntem mente ostendit, eum, qui
prius mente captus, gravis omnibus erat ad occur-
sum. Usu venit, ut vir sanctus ad oppidum quoddam
maritimum accerseretur: sed in medio cursu tem-
pesta ingens oborta est, qua pelagus immane quan-
tum intumuit, sævoque excitato fluctu insuperabile
iter redeunti effecit. At vir sanctus solita fide fretus,
D proprium expleti ministerium ait: Conseruo mari
denuncia, ut frenet tempestatem, et fluctus tran-
quillos reddat, quo iter nostrum placide conficere
valeamus. Atque ita confestim effectum est, ut
Christus ac Deus noster hac item in re, quemad-
modum in reliquis omnibus, vera dixisse demon-
straretur, cum majora servos suos, quam ipse face-
ret, pollicitus est effecturos. Cæterum cum omnibus
virtutibus excelleret, curandis tamen et sublevandis
pauperibus majorem diligentiam adhibebat. Cum
enim amore fraterno maxime teneretur, misericor-
diam ex eo proficiscentem in primis complecteba-

VARIE LECTIONES.

⁸³ γηννηχοτάτη Par. ⁸⁴ ἐπανήει Par. ⁸⁵ τῆς] τοῖς Par. h. l. et mox. ⁸⁶ ἀνεποίησαν Par. ⁸⁷ ἔρρηξιμέ-
νος Par. ⁸⁸ τοῦτο Par.

tur. Ac sane salutarem accedentibus manum porrigens, quarto mense quod monasterio suppetebat frumentum, modicum illud, ut vix familiæ usibus sufficeret, large effundebat. Cumque minister rem ægre ferret, atque illud ne familiæ quidem satis esse jurejurando affirmaret, miti voce frumentum numerare jubet. Quod ille cum fecisset, nullum acervo modium deesse comperit. Verum facilius sit, undas maris enumerare, aut cava manu pelagus dimetiri, quam res ab illo gestas admirabiles oratione complecti. Quamobrem aliis alia relinquentes commemoranda, quæ rei institutiæ magis conveniunt ac præcipua sunt, prosequemur.

Ecclesiæ ager bonis omnibus abundabat. Nam et rectis institutis sanaque doctrina instructus erat, et factis congruentibus affluebat. Ac quidem religiosissimi imperatores pietatis studio potius quam imperii amplitudine gloriabantur. Porro magnus pontifex sublimem cathedrâ consecutus, virtutis lumina per universum orbem terrarum accendebat. Qui autem sub eo erant antistites, suos quique greges sine reprehensione tutos in portus perducebant. Monasteriorum denique præsides, quibus tanquam sol nitidissimus admirandus hic vir prælucebat, viam in cælum ducentem docentes discipulos, nudum opibus eum, qui male prius dominatus esset, religiosa abdicacione monstrabant. Sed invidus serpens Ecclesiam tam multis bonis florentem videre non poterat, exque plebis peccatis occasionem arripiens, ita permittente Deo, Ecclesiæ pulchritudinem pervertire aggressus est. Verum cum propriæ perversitatis ministrum idoneum quæreret, aptiorem invenit, quam optabat: Leonem, inquam, scelestissimum hominem, qui ab Armeniis et Assyriis genus ducens, alterius gentis dolos ac morositatem, alterius feritatem numeris omnibus absoluta imitatione expresserat: imo vero longo eos intervallo superans, feritate dolos, dolis feritatem vincebat: ad mentiendum promptus, et ad persuadendum ea, quæ mentiebatur, aptissimus. Fraude loco virtutis utebatur, eamque adversus conjunctissimos exercebat. Hic in blandum, ac qui multum ei honoris habuerat imperatorem consurgens, ornatissimum ac qui nunquam occidat Ecclesiæ solem ejicit, ac cum illo omnes fere exturbat antistites. Hanc itaque ab apostolis per manus traditam institutionem spernens, divinæ carnis Christi imaginem excindit; idemque in Matris ejus ac sanctorum venerandas imagines committit; ac Ecclesiæ graviores longe Ægyptiacis densissimasque tenebras offundit. Hinc tyrannorum quos tulit gentilitas violentiæ patrium astum admiscens, ac veterem illum Rapsacem^b su-

^b Isa. xxxvi, 2.

A *αρχῶν σωτήριον, μηδὲ τέσσαρσι τὸν προσόντα τῆ μονῆ σίτον, μηδὲ τοῖς οἴκοι δυνάμενον ἐπαρκεῖν, ἀφειδῶς ἕξεφόρει.* Τοῦ δὲ τὴν διακονίαν διέποντος ἐπὶ τούτῳ δυσχεραίνοντος, καὶ μηδὲ τοῖς οἴκοι δυνάμενον διαρκεῖν τοῦτον ἐπομνυμένου, πρασιὰ⁶⁰ φωνῆ τὸν σίτον ἀριθμῆσαι διακελεύεται. Ὁ δὲ τοῦτο διαπραξάμενος, εὗρεν ὡς πρὸ τῆς διαδόσεως, μηδενὸς μεδίκμου τὸ σύνολον ἐπιλείψαντος. Ἀλλὰ γὰρ βῆλον κύματα θαλάττης ἐξαρθμῆσιν, ἢ κοτύλη πέλαγος ἐκμετρῆν, ἢ τὰς ἐκείνου τῶν θαυμάτων νικῶδας ἐγκωμίων λόγους περιλαβεῖν. Διόπερ ἄλλοις ἄλλως ἐκφράζειν ἀφεις, ἐπὶ τᾷ κυριώτερον τοῦ λόγου μετελεύσομαι.

Πᾶσι μὲν οὖν τὸ τῆς Ἐκκλησίας λήϊον ἦνθει καλοῖς, δόγμασι μὲν ὀρθοδόξοις, ὡς μέλιστα καταρδόμενον, ἀναλόγοις δὲ τοῦτοις παινόμενον πράξει. B Καὶ βασιλεῖς μὲν θεοφιλεῖς τούτοις⁶¹, ἢ τῷ προσόντι τῆς βασιλείας ὄγκῳ μεγαλαυχούμενοι διεδείκνυντο· ἀρχιερεῖς δὲ ὁ μέγας⁶² τῆς ὑψηλῆς ἐπισημημένου καθέδρας, τὰς τῆς ἀρετῆς λαμπρότητας γῆν ἐπὶ πᾶσαν, ὅσπιν ἥλιος ἐφορᾷ, διεπύρσευεν⁶³. οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν τελούντες ἀρχιερεῖς ἀμέμπτως τὴν οἰκίαν ἕκαστος ποίμνην οἰοεῖ τινὰ ὀλκάδα πρὸς γαληνίους λιμένας ἐπηδαλιούχει· οἱ δὲ τῶν σεμνείων προστάται, ὧν πρωτοστάτης ὑπῆρχε καὶ καθαρῶτατος ἥλιος ὁ θαυμάσιος, τὴν ἐς οὐρανὸν φέρουσιν τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ἐκδιδάσκοντες τρίθον, γυμνὸν κτημάτων ἰδείκνυσαν τὸν πρότερον κακῶς δυναστεύσαντα. Ἄλλ' οὐκ ἤνεγκεν ὄρθῳ ὄφτις ὁ βλάσφημος τρλικούτις ἐπανθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν καλοῖς, τὴν δὲ τῶν πολλῶν C ἀμαρτιῶν συναργὸν προσκτησάμενος⁶⁴, συγχωρήσας θεῖς τὸ ταύτης κάλλος ἐπιλυμήνασθαι διανίσταται. Ἄνδρα γοῦν ἐπιζητῶν τῆς ἰδίας σκαιότητος ἀπάσης χωρητικὸν, ἐφευρίσκει πλέον ἢ ἐθούλετο· Ἀέοντα τὸν ἐξάγιστον, ὃς Ἀρμενίοις τε καὶ Ἀσσυριοῖς ἐπαναφέρων τὸ γένος, τῶν μὲν ἐπλούτει τὸ ὑπουργὸν καὶ κακόθες, τῶν δὲ τὸ θηριῶδες εἰς ἅπαν ἐκμιμούμενος, μᾶλλον μὲν οὖν μακρῷ τῷ μέσῳ τούτους ὑπερβαλλόμενος, θηριωδία⁶⁵ μὲν ἐξένεικα τὸ ὑπουργὸν, ὑπουργῆται δὲ τὸ θηριῶδες παρέτρειχεν· ἐτοιμος μὲν ψεύσασθαι, δεινὸς δ' ἐπιθεῖναι⁶⁶· πῖστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἠγούμενος τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτην κατὰ τῶν οἰκειοτάτων χρώμενος· ὃς τῆς μειλίχου καὶ πολλὰ τιμησάσης κατεξαναστάς βασιλεῖας, ἐξῳθεῖ μὲν τῆς Ἐκκλησίας τὸν παγκόσμιον καὶ ἄδυστον ἥλιον, D συνεξῳθεῖ δὲ τούτῳ τῶν ἀρχιερέων μικροῦ δεῖν τοὺς ἅπαντας· καὶ τὴν ἀνέκαθεν ἐξ ἀποστόλων ταύτην παράδοσιν παρ' ὁσῶν ἠγησάμενος, ἐξορῶνται μὲν Χριστοῦ τῆς θείας σαρκὸς τὸ ὁμοίωμα· συνεξορῶνται δὲ τῆς τούτου Μητρὸς καὶ πάντιον τῶν⁶⁷ ἁγίων τὰ σεπτὰ εἰκονίσματα, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ψλαφῆται τοῦ σκότους ἐμπιμπλησῆι, πολλῶ τῷ παρ' Αἰγυπτίους χαλεπωτέρου. Ἐντεῦθεν τῆ Ἑλληνικῆ βίᾳ τὴν προ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ ἀφειδῶς Par. ⁶¹ πρασιὰ Par. ⁶² post τούτοις fortasse excidit μᾶλλον. ⁶³ Nempe Michael Rancabus. Par. mg. ⁶⁴ S. Nicephorus patriarcha: non Leo III Rom. pontif., ut inepte notatum apud Surium. Par. mg. ⁶⁵ προσητησάμενος Par. ⁶⁶ θηριωδία Par. ⁶⁷ ἐπιθῆναι Par. ⁶⁸ τῶν οὐν. Par.

γονικήν ἀναμίξις ἀπόνοιαν, ἐλάλει μὲν εἰς ὕψος ἀνομιάν τὸν παλαῖον ἐκείνον Ῥαφάηην ὑπερβαλλόμενος· τὴν πόλιν δὲ Θεοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν φημί, πολλοὺς κατασεῖν ἐπεχείρει τοῖς μηχανήμασι. Πολιτεία μὲν οὖν εὐθὺς ἅπανα τῶ τῆς ἐκείνου βίας ἐναυάγει κλύδωνι, μηδ' ἀντισχεῖν ἐγχειρήσασα· οἱ δὲ τῶ ὕψει τῶν ἀρετῶν χειραγωγούντες τοὺς ἄλλους πρὸς τὰ οὐράνια, τοῖς τῆς πονηρίας ἐκείνου παρεσύρησαν κύμασι, εἰ καὶ μεταμελεία τὴν ἤτταν ἀνεκαλέσαντο· οἱ δὲ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ ἑαυτῶν ἀφειδήσαντες, καὶ φρενῶν ἀγχινοῖα τὴν πονηρίαν ἐκνικῆσαντες, οἱ μὲν λιμῶ προσεκαρτέρουσι, οἱ δὲ μάστιγι ἀνηλεῶς ἤκλιζοντο, ἐσθ' ὅτε καὶ νυκτὶ θαλάττῃ παραπεμπόμενοι.

Τότε δὴ, τότε πρὸς πόλιν καλεῖται καὶ ὁ θαυμάσιος, οὗ τυραννικῆ καὶ βιζιχῆ χειρὶ, ἀλλὰ θωπειῖαι ταῖς ἐξ ἔθους δῆθεν ἐκμαλασσόμενος. Κατ' ἐχθρῶν, φησὶν, ἐκστρατεία μοι παρέστη⁶⁶, καὶ δέον ταῖς εὐχαῖς καθοπλισθέντα πρότερον, οὕτω συμμῖξαι τοῖς πολεμίοις. Ὁ δὲ τὸ τῶν τρώων κακότητες ἐπιστάμενος, νεφρῶ πολυχρονίῳ καὶ δυσουρίᾳ τρυχόμενος (ὄργανα γὰρ διὰ τοῦ φυσικοῦ ὑπνόμου τῇ κύστῃ παραπεμπόμενα, καὶ τοὺς ἐγκειμένους ἐν ταύτῃ δεαθρόπτοντα λίθους, τοῖς ἐκτὸς παρεπέμποντο, τὴν ἔξοδον τῶ ὕγρῳ περιττώματι, ὡς δυνατόν, ἀκώλυτον μηχανώμενα⁶⁷)· τοῦτοις οὖν τρυχόμενος καὶ κλινῆρης διὰ βίου ὑπάρχων ἀκατίῳ περαιωθεὶς πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν ἐγκαθορίζεται. Τοῦτο δὴ μαθὼν ὁ ἐξάγιστος, τοιάδε τούτῳ διὰ τινος τῶν οικειοτάτων θελοῖ (εἰς ὅψιν γὰρ ἀγαγεῖν, τὸ στερέθον, οἶμαι, τοῦ ἀνδρός διενθυμούμενος, ἡρυθρία)· Εἰ μὲν πειθήνιος ἦκεις ταῖς ἐμαῖς ἰκεσίαις (χρηστάς γὰρ ἦμῖν ἐλπίδας τὸ οὖν προσήνὲς ἐντίθησιν), ἴσθι τοσοῦτων καταπολαύων⁶⁸ καλῶν, ὅσον εἰκὸς ἐπαπολαύειν τοὺς τῆς οἰκείας φιλονεικίας βασιλικὴν συμβουλήν καὶ παράκλησιν ποιουμένους ἐπίπροσθεν· τῆς τε σῆς μονῆς παντοίοις ἐξαιρομένης χάρισμασι, καὶ τῶν συγγενῶν τιμῆς μεγίστης καὶ παρρησίας ἡξιωμένων, τὰ πρῶτα τῆς ἐμῆς φιλίας οἴσεις καὶ παρρησίας· εἰ δὲ, ὃ μηδὲ λογίσασθαι θέμις, τὴν οἰκείαν ἔριν τῆς ἐμῆς ἰκεσίας προτιμησάμενος, ὑπερόπτης μὲν τῆς ἐμῆς συμβουλῆς⁶⁹, ὑπερόπτης δὲ τῶν προτεινομένων γενήσῃ καλῶν, ἄκων διαπραξάμενος ἅπερ ἐκδὼν οὐ βούλει, σαυτῷ μεγίστης αἰσχύνης καὶ δυσβολίας⁷⁰ ἔσῃ παράλιτος.

Ὁ δὲ θεότατος τῆς εὐθελείας τῶν λεγομένων ἐκμυκτηρίσας τὸν εἰρηκότα, τοιοῦτο λόγοις ἀμείβεται τὸν πεπομφότα· Χρημάτων μὲν καὶ κτημάτων, καὶ ὅσα τῆς παρουσίας ἐστὶ καλὰ βιοτῆς, οὐδενὸς ἐν χρεῖῃ καθέστηκα· ἃ⁷¹ γὰρ νεάζων ἀπεισιδάμην δυνάμενος χρῆσθαι, τῷ Χριστοῦ κεκρατημένος ἴρωτι, πῶς ἂν γηραιὸς ἐπ' ἀθετήσει τοῦ ποθομένου προσθίξομαι; καὶ ταῦτα τῶν ἐπιχειμένων νοσημάτων τῶ σώματι ταχέαν μηνυόντων τὴν ἔξοδον καὶ τὴν κτῆσιν τούτων ματαίαν ὑπεμφαινόντων· μονῆς δὲ καὶ συγγενῶν Θεῷ μελήσει, ὧ καὶ παρατίθημι

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ παρίστη Par. ⁶⁷ μηχανόμενοι Par. ⁶⁸ καταπολαύων Par. ⁶⁹ βούλη Par. ⁷⁰ δυσβολείας Par. ⁷¹ Legebatur οὐ.

A perans, iniquitatem in sublime loquebatur; et civitatem Dei, quæ est Ecclesia, multis machinamentis dolisque concutere studebat. Statim itaque omnis res publica inuis violentiæ procella naufragium facere, cum ne obniti quidem conaretur. Qui virtutum quo præstabant merito reliquis ad cœlestia duces erant, illius nequitia fluctibus secus agi, astuque decipi, tametsi pœnitentiæ remedio noxam resarcivere. Qui autem res terrenas, seque ipsos contemnentes mentis solertia seelus vicerant, qua fame conficiebantur, qua verberibus dire excruciebantur: nonnumquam etiam noctu conjiciebantur in mare.

Tunc igitur, tunc ad certamen vocatur etiam vir admirandus, non quidem manu tyrannica, et ut illata vi adducatur: sed ut tyranno consuetis blanditiis ac dolis ad iter inducatur. Adversus hostes, aiebat, belli mihi moles incumbit: sed antequam manus cum illis conseram, precum tuarum præsidio muniar necesse est. Theophanes autem, cognita hominis malitia, quamvis renum et urinæ difficultate laboraret (instrumentis enim per naturalem cuniculum in vesicam admissis, quæ lapides insitos commolirent, humidis excrementis exitum præbebat) ac cum maximis molestiis vexaretur, inque lectulo ægrotus assidue decumberet, scapha tamen ad urbem regiam trajecit. Quod cum scelestissimus ille intellexisset, sancti viri aspectum (ejus puto constantiam animo reputans) veritus, per unum aliquem maximæ inter illius domesticos fidei, hæc illi significat: Si venisti, ut mihi morem geras (morum enim qua præditus es lenitas, ut de te id sperem, facile suadet), scio tam multis te bonis fruiturum, quam multis eos frui par est, qui propriæ voluntati imperatoris voluntatem et consilium anteponunt: tumque monasterio tuo omnibus generis muneribus aucto, tum propinquis tuis maximis dignitatibus favoreque regio condecoratis, primas apud me amicitia ac auctoritatis partes ipse consequeris. Sin, quod vix cogitare fas est, pervicaci animo tuo preces meas posthabueris, et consilium meum neglexeris, ac quæ tibi proponuntur, bona fueris aspernatus, invitus faciens, quæ volens recusas, maximi tibi ipse dedecoris ac calamitatis auctor exsistes.

At hæc vir divinius, perspecta dictorum stultitia, auctoremque irridens, ita nuntio respondet: Ego nec pecuniis, nec possessionibus, aut ullis aliis vitæ hujus bonis indigeo. Quæ enim adolescens, cum iis frui possem, amore Christi inflammatus repudiavi, ea jam senex quomodo complectar, ac eum cujus desiderio teneor, contemnam? præsertim cum corpus morbis confectum sit, ut vitæ finis procul abesse non possit, et hæc inania esse constet. Quod autem ad monasterium propinquosque pertinet, id Deo erit curæ, cui utrosque commendo:

et quibus Deus melius, quam imperatores et principes, consulere potest. Quod si, quemadmodum pueros parum generosos magistri scutica perterrefaciunt, ita tu me morbo et senectute confectum, minis territum iri speras, rogas accendatur, tormenta parentur, et omnia cruciatuum genera, eaque ejusmodi, ut vim omnem propositi superent, artificiososque cunctos modos excedant; ut scias planissime, Christi virtutem in meis infirmitatibus perfici. Ego qui in terra gradi non valeo, valetudinis infirmitate superata, in rogam promptius insiliam.

His auditis, turpissimus ille constantiam quidem animi fortis admiratus est; de victoria tamen spem non abiecit, hominis inter suos dolis reuississimi fretus suadæ vi: is nempe magorum præstigiis, ac sophistarum imposturis, Græcorumque auspiciis, atque jecinoris inspectionibus, quam disciplinis instructor erat; cumque miserum hominem in impietatis barathrum traxisset, apud eum valebat plurimum. Huic beatum tradit Theophanem, sperans illius verborum lenocinio omnino deceptum iri. Verum tanquam asinus ad Iyram deprehensus est. Invictam itaque viri sancti dicendi libertatem vehementius admiratus, antequam congrederetur, se victum esse confessus est: nuntiavitque imperatori, eum præstantiorem esse, quam ut oratione, aut minis ullis superari posset: quin etiam si ibi diutius commoraretur, fore, ut aliorum animos in sententiam jamjam concessuros, a proposito absterret. O mentem adamante firmiter, et nullis cedentem machinis oppugnantibus veritatem! O amoris vim erga Creatorem incredibilem, quæ nullis vitæ tentationibus dissolvi potuit! Cæterum ab impugnatione non destitit homo tyrannica plenus credulitate: sed virum sanctum in Kleutherii palatio includi jubet, adhibitis custodibus, ne quis humanitate ductus, ei propter Christum patienti consolationem ullam afferret. Itaque corpus ejus diuturna fame confectum, paulatim tabescebat; ipsumque hoc detrimenti loco erat, quod non cita morte tolleretur. Morbi porro per medicorum curæ absentiam grassandi nacti licentiam, gravius sæviebant, et vitam reddebant morte ipsa longe acerbiorum. At ipse, ejus qui desiderabilium primatum temet desideratissimam pietatitudinem in deliciis habens, quæ nec auditu reliquis tolerabilia sunt, patienti ac æquo animo perferebat. Gaudebant angeli, cum tolerantiam vim, quæ longo tempore ad humanis exultaverat, postliminio reversam felici longe spectaculo cernerent: ac viri sancti præstanti adversus hostes virtute letantes, victoriæ præconium illi concinebant. Horrebant dæmones, quod sanctos, quorum vel nomina audire non poterant, et imagines oppu-

Α τούτους, τῷ κρείττονως ἐπικυρεῖν δυναμένῳ ἢ βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντες. Εἰ δὲ νόσοις καὶ γήρατι θάρβυνόμενος, αἱ με νῦν συνέχουσι, μορμολύττεις ταῖς ἀπειλαῖς καὶ δειματοῦν ἐθέλεις, καθάπερ σκυτάλη τὰ ἀγενῆ τῶν μειρακίων οἱ παιδεύται, ἀπτεῖσθω πυρὰ, ἐτοιμαζέσθω στρεβλωτήρια, καὶ πρόθεισιν ἅπασαν ἐκνικῶντα, καὶ τρόπους μηχανημάτων παρατρέχοντα, ὅπως εἰδῆς ἐν ταῖς ἐμαῖς ἀσθενείαις τὴν τοῦ Χριστοῦ τελειουμένην σαφέστατα δύναμιν. Αὐτὸς πρὸς τὴν πυρὰν ἐλθεῖν ἐπειχθήσομαι, ὁ γῆς ἐπιδῆναι: ὅλως οὐ δυνάμενος, τὴν ἐπικειμένην ἀσθένειαν ἐκνικήσας τῇ προθυμίᾳ.

Ταῦτα μαθὼν ὁ τρισάθλιος, κατεπλάγη μὲν οἷος ⁷⁶ τοῦ γενναίου ψυχῆς τὸ παράστημα· οὐ μὴν ἀπέγνω τὴν νίκην, τῷ γενναιοτάτῳ τῶν παρ' αὐτῷ θάρβων ἀθλητῶν, ὃς γοητικαῖς τῷ ὄντι καλλωπιζόμενος μαγανείαις καὶ σοφιστικαῖς δῆθεν ἐκκαλλώπιστο ⁷⁷ τερατείαις, ταῖς Ἑλλήνων οἰωνοσκοπίαῖς καὶ ταῖς δι' ἡπατος μαντείαῖς ἐπὶ πλείω μεγαλαυχούμενος, ἣ τοῖς μαθήμασιν. Οὗτος πρὸς τὸ τῆς ἀσθεΐας ἐλκύσας τὸν δύστηνον βάραθρον, τὰ πρῶτα παρ' αὐτῷ τῆς δυναστείας ἐκέκτετο. Τούτῳ τὸν μακάριον ἐκδίδωσι, ἀλῶναι πάντως τῇ εὐγγί τῶν τούτου λόγων οὐόμενος. Ἄλλ' ἄνευ βῆδων πρὸς λύραν ἠλίσκετο· καὶ τῇ ἀμάχῳ τοῦ ἀνδρὸς παρῆρησ' αὐτῶν λόγων καταπλαγεῖς, πρὸ συμπολοῦς τὴν ἤτταν ἠσπάζετο, καὶ τῷ κρατοῦντι δι' ἡγγεῖλεν ὡς κρείττων ⁷⁸ παντὸς λόγου καὶ ἀπειλῶν ὁ ἀνήρ, καὶ τοὺς ἤδη πεισθησομένους ⁷⁹ ἐπιμείνας τῷ τόπῳ ἀνακόψει τῆς ἐγχειρήσεως. Ὡ γυνώμης ἀδάμαντος, στερεότερας καὶ ἀνυπεικτου πᾶσι τοῖς κατὰ τῆς ἀληθείας μηχανήμασιν! ὦ φλητρον περὶ τὸν Κτίστην ἀκόρεστον, ὅπῃ μηδενὸς τῶν τοῦ βίου πειρατηρίων διαλυόμενον! Ἄλλ' οὐδ' ὡς ἀπέληγε μάχης ὁ τυραννικῆς ὠμότητος ἐμπλεος· τοῖς τῶν Ἐλευθερίου δὲ ἀνακτόροις ἀσφαλεστάτῃ φρουρᾷ παραδίδωσι, φύλακας ἐπιστήσας, τοῦ μή τινα τῶν οἷς αἰδῶς τῆς φύσεως πρόσεισι παραμυθίαν ἐμποῖησαι τῷ διὰ Χριστὸν κακουμένῳ. Σῶμα μὲν οὖν λιμῷ πολυχρονίῳ τηρόμενον κατὰ μέρος πρὸς φθορὰν ἠπειγέτο ⁸⁰, καὶ αὐτὴν τὴν ὄξειαν τελευτὴν ζημιούμενον· νόσοι δὲ τῆς ⁸¹ τῶν λατρῶν ἐπικουρίας ἐλευθερίαν εὐδάρμηναι, ἀλγεινότερον ἐπικώμαζον, κατὰ πολὺ τῆς ζωῆς ἰδιοποιῶσαι τὴν τελευτήν. Ἄλλ' ἡ διάνοια τοῦ πρώτου τῶν ὀρεκτῶν τοῖς παμποθήτοις ἐντροφῶσα κάλλει τὰ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἀκοῆ φορητὰ βῆδον ἔφερεν. Ἐχαιρον ἀγγελοὶ τὴν μακροῖς χρόνοις τῶν βροτῶν δραπετεύσαν καρτερίαν ὀφθαλμοῖς αὐθις ἐπανεληθούσαν ἐπιθεῖν εὐτυχήσαντες· καὶ τῇ τούτου συνηδόμενοι κατ' ἐχθρῶν ἀριστεία, τὸ ἐπινίκιον ἐπανηγύριζον. Ἐφριττον δαίμονες, ὧν μηδ' ἀκοῆ φέρειν ἠνεύχοντο τὰ ἐνόματα, καὶ ὧν προσεπολέμουσι τοῖς εἰκονίσμασι, τούτους αὐθις αὐτοῖς ἐπανατέλλοντας πράγμασι θεάσθαι κακοδαιμονήσαντες, καὶ βασκανίᾳ διαπρίσθηνοι, τοὺς ἑαυτῶν ὑπηρέτας τῆς ἀσθενείας ⁸² ἐκάκιζον. Χρι-

VARIAE LECTIONES.

⁷⁶ οἷος] fort. τῆς. ⁷⁷ ἐκκαλλώπ. Par. ⁷⁸ κρείττω Par. ⁷⁹ πειθησομένους Par. ⁸⁰ ἐπέγειτο Par. ⁸¹ τῆς τοῖς Par. ⁸² ἀσθενείας Par.

στός δὲ, τοῖς πάντα λόγον νικῶσι τὸν οἰκεῖον ἀριστέα καταλαμπρύνων χάρισμασι, τῷ νικητικῷ·κατηγγάζεστέφει.

denique muneribus omnem vim dicendi superantibus pugilem suum decoratum victoriae corona donavit.

Δυσὶ γοῦν ἔτεσι τῇ ἀτλητοτάτῃ προσκατερήσας εἰρκτῇ, τῇ Σαμοθράκῃ παραπέμπεται νήσῳ· ὃ καὶ νοσῶν προῖδων ὀφθαλμῷ, τῷ τὴν ὑπηρεσίαν πληροῦντι προήγγειλε· καὶ τρισὶν ἡμέραις πρὸς εἴκοσι τῇ νήσῳ προσβιούς, ὡς εὐώδης θυσία τῷ κοινῷ Δεσπότη προσφέρεται, καὶ ταῖς ἐκεῖνου χερσὶν τὸ ἱερὸν καὶ πάναγον ἐπαφείξεν πνεῦμα, πρὸς τὴν πάλαι ποθυμένην ἐπαναφέρεται κληρουχίαν. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ νικηφόρον τούτου σῶμα, καὶ τῇ ψυχῇ σὺνδρομον ἐν πᾶσι καλοῖς, τῶν κατὰ δύναμιν γερῶν ἀπελείπετο. Χερσὶ μὲν θεοφιλῶν ξυλίῃ κατατίθεται λάρνακι, καὶ ταῖς προσηκούσαις, ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου, γεραιρόμενον ὑμνοδραῖς, ἐξαισιῶσι δὲ χάρισι παρὰ Θεοῦ κλητίζόμενον. Λοιμοῦ γοῦν ἐπιχειμένου τοῖς κατὰ τὴν νήσον κτήνεσι, καὶ αἰφνιδίως τῷ θανάτῳ παραπέμποντος, ἀκρῶ τῇ λάρνακι ὕδωρ ἀπομυρίσαντες (οὐ γὰρ προσψαύσαι τοῦ θεοῦ κατετόλμησαν σώματος), καὶ τοῖς νοσοῦσιν ἐπιβράβαντες, ἐλευθερα τῆς ἐπιχειμένης αὐτοῖς ἐναπέδειξαν λοίμης.

Ὁ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ δίκην δίδωσιν μίαν ἀντὶ πολλῶν τῶν ἀδικημάτων ὃ τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀγριος μονιός, ἐν ἱεροῖς τόποις, εἰς οὓς κακῶς ἐνύβρισεν⁸⁰, ἀσχημόνως καταστρέψας τὸν βίον· καὶ τῆς πηγείας ὀμίχλης ἀπὸ μέρους ἐκκαθαρθείσης, ἀγλυώδης τις ἐλευθερίας ἐπανάτειλεν ἤλιος, λεπτοτάτους ὀπολαμπόμενος νέφεσι. Τότε δὴ, τότε θαρρήσαντες οἱ τοῦ θαυμασίου φοιτηταί, λέμβῳ τῇ νήσῳ προσορμίζονται, καὶ τὸ ἀοιδίμον ἐκεῖνο καὶ λαμπροτάτας ἀποστίλθον τὰς χάριτας σῶμα σὺν τῇ λάρνακι κομισάμενοι ἐπανάγουσιν εἰς τόπον τινα, σημείοις ἀπέχοντα τῆς μονῆς δύο καὶ δέκα. Ὄνομα τῷ τόπῳ φασὶν Ἱέρεια. . .

Ἄλλ' ὃ δοξάζων τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας Κύριος, τῆς μελλούσης δόξης τούτου φανερῶν τὴν κατάστασιν, τοὺς ἀνὰ πᾶσαν ἐκεῖνην οἰκοῦντας τὴν γῆν τῶν τούτου χαρίτων μετασχεῖν ἐνεποίησεν. Ἦγοντο γοῦν οἱ νότοις ἀνηκέστοις πεπεδημένοι, κύματα θαλάττης ἀπομιμούμενοι, τῶν τούτου καλῶν εὐμορῆσαι διασπυδάζοντες· καὶ δαιμονῶντες μὲν βίᾳ τῷ κράτει τῆς ἐξουσίας ἐλκόμενοι (ὀλολυγμοῖς γάρ καὶ φωναῖς ἐξαισιῶσι τοῦτο διεστήμηνον), τῇ θίξει⁸¹ μόνῃ τῆς θήκης, ἣ καὶ⁸² ἐπιμυρίσματι, τῶν ἐνὸχλοῦντων ἀπολούμενοι τῷ σεσωκότῃ δι' αὐτοῦ Θεοῦ τὴν προσήκουσαν ἀναφέροντες εὐχαριστίαν ἐπανήεσαν. Οἱ δὲ κρυφίως τῆς ἐκεῖνων λοίμης μετεληφότες, ταῖς αὐτοῖς κατανάγκαις εἰς τοῦμφανὲς ἀγομένον, τῶν νοικοῦντων ἐπιταγῇ τοῦ ἀθλητοῦ δραπετευόντων, ἐλευθερούμενοι διεδείκνυντο. Παράλυτοι ταῖς κλίμαις μάλις ἐπιφερόμενοι, τῷ τούτου σθένει τὰ μέλη σφιγγόμενοι, τοῖς ὅμοις ταύτας ἀναφέροντες σὺν εὐφημίαις ἀπήεσαν. Τυφλοὶ, τῇ παντελεῖ τοῦ σώματος ἀπρα-

Duos igitur annos acerbissimo defunctus carcere, in Samothracem insulam deportatur : quod ipse mentis oculo prospiciens, ei, qui sibi ministrabat, prænuntiaverat. Cumque tres supra viginti illic dies egisset, tanquam suavis hostia communi Domino oblatum est : illiusque manibus sacrum ac sanctissimum spiritum suum tradens, ad hæreditatem olim desideratam contendit. Neque vero victoriae insignibus clarum ejus corpus, ac quod animo gerenda omni virtute socium comesque exstiterat, meritis muneribus caruit, quanta in ipsum conferre licuit. Nam piorum virorum manibus in lignea arca compositum, et convenientibus cantibus, ut tempus ferebat elatum, admirandis gratis a Deo fuit illustratum. Cum enim lues in insula pecora desæviret, adeo ut mortua repente conciderent, aqua extremis illius arcae oris delibuta (neque enim corpus ausi erant contingere) pecora peste laborantia conspergebant, et periculo liberabant.

Haud multo post immitis ille Ecclesie Christi aper, multorum reatum scelerum uno supplicio luit ; inque sacris locis, in quæ nequiter debacchatus fuerat, turpiter vitam amisit. Quare, densa caligine paulisper disjecta, obscurus quidam libertatis sol, tenuissimis nubibus sublucens emersit. Tunc igitur sancti viri discipuli assumpta fiducia in insulam navigio advecti, præclarum illud et splendidissimum gratis effulgens corpus cum arca sublatum, in locum quemdam Hieris dictum asportant, duodecim stadiorum intervallo a monasterio dissitum, inque templo sancti martyris Procopii deponunt.

Hic ille, qui eos, a quibus honoratur, honoribus afficit, ut futuræ gloriæ sancti sui statum declararet, incolas omnes illius regionis munerum ipsius fecit esse participes. Confluebant enim, undarum instar, qui morbis gravissimis, nec ullam curationem admittentibus laborantes, illius impertiri bonis satagebant ; ac quidem a dæmonibus vexati, invitis, ac dolore suum clamore nimio gemituque testantibus, cum adhibita vi huc pertraherentur, solo arcae contactu, sive etiam aqua arcae attactu delibuta ab spirituum nequam vexatione soluti, Deo, qui per illum sanos effecisset, quas par erat gratias agentes, domum revertebantur. Qui autem clam ea peste laborabant, eadem se necessitate prodentibus dæmonibus, athletæque jussu diffugientibus, ab iis liberi reddebantur. Paralytici, qui vix in lectulis suis gestari poterant, sancti virtute corroboratis membris, lectulos humeris reportantes, ad sua redibant. Cæci, qui omni corporis actione

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἐνύβρισεν Par. ⁸¹ θίξει Par. ⁸² εἰ καὶ Par.

PATROL. GR. CVIII.

2

desistit aliorum manibus ducebantur, verosque duces lumina requirentes venerant, voti compotes facti sine labore ita redibant, ut alienam manus opera nulla desideraretur. Claudii, membra corporis, quibus gradi insuetum est, humi sœde trahentes, aut alienas manus ad iter mutantes, caprearum in morem rectis tibiis saliendo discedebant. Qui aurium, aut linguæ munere fungi non poterant, miro novoque eventu aliorum fabulantium sermones audientes, pari cum eis voce gratias agebant. Feminae, quæ perpetuo fluxu sanguinis laborantes, insiti caloris discessu emortuo pene corpore fuerant, non Domini simbriæ, sed servi arcæ contactu mirabiliter exsiccato fluxu, grati probique animi monumento gratiarum actionis fontes promebant. Chirographum flagitiosis actionibus plenum, cum ob signatum arcæ admotum esset, sic omnes mundum aspexerunt, ac si nihil unquam in eo fuisset scriptum; cunctique apostolicam potestatem ex hujus arcæ manantem suspexerunt. Verum, quis ea, quæ tunc ab ipso gesta sunt, singulatim valeat enarrare, cum ne genera quidem numerari facile queant? quisve etiam, quamvis illi linguæ sint decem oraque decem, scriptis consignare?

Integrum igitur annum in templo illustris Christi martyris Procopii commorati, ne supplices divino viri munere prohiberent, vix tandem aliquando iter ad ejus monasterium recta contenderunt, cum ordine quadruplici circa feretrum ipsius constitissent. Medio enim inter Patres loco constituti viri nobiles in humeros sublatum, velut arcam quamdam gestabant; in qua non urna erat ingrati populi cibum conservans, non lapideæ tabulæ, non virga Aaron . . . qui virtutem omni reprehensione superiorum ostenderat, innataque tranquillitate invidiæ aculeos obtuderat; qui charitatis insignibus eximie claruerat; qui fide, cui nihil ambiguum est, in primis præstiterat, inque ea adversariorum munitiones everterat; qui spe Christi firmissima velut thorace munitus atque protectus, hostium tela prorsus inania stultaque ostenderat; qui donorum Spiritus fluvius erat; qui pectus omne quibus affluebat gratiis, exhilararet; in Ecclesiæ firmamento sol occidens nesciens, semperque lucidus esset: qui hæreticorum oculos doctrinæ splendore perstrinxerat, piorumque animos ad fidem inculpam direxerat.

O ægotantium medico! o peccatorum propitiatio, largire mihi celerem mearum ægritudinum curationem: ut recuperata sanitate, rursus ad te supplex accedam, gratique animi testimonium afferam, Libera me a periculis, quæ quotidie imminent, ut cum pulcherrimis factis pro virili mea incubuero, illorum te auctorem perspicue agnoscam.

Ἐἴτα ἡ παύσην ἡμῶν, ὅταν ἐτέρων χειραγωγούμενοι, τὸν θνητὸν χειραγωγὸν ἐπιζητούμεντες ὀφθαλμὸν ἐπέχοντο, καὶ τὸ ποθοῦμενον ἀμόχθως εὐρέσκοντες ἐπανήρχοντο, τοῦ χειραγωγείσθαι μετὰ τῆς νόσου δραπετεύσαντες. Χωλοὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἃ τῇ γῆ προσβαίνειν οὐκ ἐβόθεν ἐπὶ ἰδάφους καθυβρίζοντες, οἱ τὰς ἐτέρων χεῖρας δανειζόμενοι πρὸς τὴν ἔλευσιν, δορκάδος θύκην ἀλλόμενοι ποσὶν ἀρτίοις ἐποιούνο τὴν ἀναχώρησιν. Ἀποῆς δὲ καὶ τοῦ λέγειν ἕτεροι καταδικασθέντες τὴν στέρησιν, τῆς ἐτέρων ὀμιλίας παραδόξως ἐπακούοντες, ὁμόφωνον τὴν εὐχριστίαν ἐνήργουν. Αἰμὸρροοῦντα γύναια τῇ διηνεκῇ χύσει τοῦ αἵματος, τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ τῇ ἀποχωρήσει πρὸς νέκρωσιν ἀπαγόμενα, οὐ κρασπίδου Δεσποτικῆ, δουλικῆς δὲ θύκῃς ἐφαπτόμενα, παραδόξως ἀναξηρανθείσης τῆς ῥύσεως, πηγῆς εὐχαριστίας εὐγνωμόνως ἀνέβλυζον. Χειρόγραφον μετὰ μοχθηρῶν πράξεων ἐσφραγισμένον τῇ θύκῃ προσανατεθὲν, ὡς μηθεπώποτε γραφὴν τοῖς πᾶσιν ἐγνωρίζετο, καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν ἐθαύμαζον τῆς τράπου θύκῃς ἀναβλύσουσας. Ἀλλὰ τίς ἂν λόγος τῶν τότε πραγμάτων τούτων ἐπὶ πληθὸς κατὰ μέρος ἐξεκτεῖν δύνησεται, ἔπουγε καὶ κατ' εἶδος οὐκ εὐχερές; ποῖος δὲ γραφῆ παραδοῦναι, καὶ εἰ δέκα στομάτων καὶ γλωσσῶν εὐμοιρήσειεν;

Ὅλον γοῦν ἐνιαυτὸν τῷ ναῷ τοῦ καλλινίκου Προκοπίου προσκατερήσαντες, τοῦ μὴ τὴν θεόδοτον χάριν τοῦ μάκαρος ἀναστῆλαι τῶν δεομένων, ὅψῃ καὶ μόλις τὴν εὐθὺ τῆς ἐκείνου μονῆς τρίβον ἤσταν, τετραμερῶς σφᾶς αἰσῶδες περὶ τὴν θύκην ἐπέδξαντες. Μέσον γὰρ τῶν Πατέρων οἱ πρόκριτοι ὤμοισιν ἄραντες, οἳά τινα κιβωτὸν ἐκόμιζον, οὐ στάμνον ἔχουσαν ἔνδον ἀγνωμόνων τροφῆς φυλακτήριον, καὶ πλάκας λιθίνας, καὶ τὴν ῥάβδον . . . μων. Τοῦ σώματος ὁ μόνος δεῖξα ἀρετῆν ἀνωτέραν μύμου παντός, ἀμβλύνας τε φθόνου κέντρα τῇ φυσικῇ γαληνότητι ὁ θεσμοῖς ἀγάπης ἐξόχως λαμπόμενος ὁ πιστεῖ μὴδὲν ἀμφήριστον κεκτημένη μόνος φραξάμενος, καὶ τὰ τῶν ἐναντίων καταβαλὼν ὀχυρώματα ὁ ἐλπίδι Χριστοῦ τῇ ἀβραγεστάτῃ διὰ βίον θωρακισάμενος, καὶ τὰ τῶν πολεμίων δι' αὐτῆς βέλη κωφὰ πᾶσιν ἐναποδείξας καὶ μάταια ὁ παταμὸς τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος ὁ πᾶσαν καρδίαν ἠλαρύων ταῖς χάρισι ὁ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας στερεώματος ἄδυτος ἥλιος ὁ κόρας μὲν αἰρεσιωτῶν ἀμβλύνας τῇ τῶν δογμάτων λαμπρότητι, ψυχὰς δὲ θεοφιλῶν χειραγωγήσας πρὸς πίστιν ἀνάμνητον.

Τὸ τῶν ἀσθενῶν ἰατήριον, τῶν παιδόντων τὸ ἰαστήριον, δίδου μοι τῶν ἐπιχειρημάτων νοσημάτων ἔλευθερίαν τάχιστα, ἵνα βαίτας φανῶ πάλιν ἰκέτης εὐχάριστος. Δίδου μοι τῶν ὀσημέραι προσγινομένων περιστάσεων ἀπολύτρωσιν, ἵνα ταῖς καλλίσταις τῶν πράξεων ἐκδαπανήσας τὸ δύνασθαι, Δημιουργὸν ἐπιγράφω τῶν κατορθωμάτων σαφέστατα, ἀμαρτιῶν

VARIAE LECTIONES

²³ malim ἀορατῆ mg. Par. male. ²⁴ παύσην Par. ²⁵ βόθεν Par., sed aliud vitium latet. ²⁶ Deest animum solum: nec minus in Lipomano, etsi illius interpretis velut nulla esset lacuna cuncta connectit. mg. Par.

ἀγνοίας καὶ νεότητος· παρὰ Θεοῦ τῶν ἐμῶν ἀποκοπᾶς· αἰτησάμενος, ὡς πρὶν ἐκείνου τοῦ τῆ σῆ θήκη τὸν χάρτην ἀναθεμένον, λαμπρὸν προστάτην τοῦ φοβεροῦ βήματος· ἐναπόθειξον· τοῦ καθ' ἡμῶν κακίτου φθόνου τὰ κέντρα παραδόξως ἀμβλύνας, ἀνωτέρους τῆς τῶν βασκάνων διατήρησον λοιμῆς· ἐν' ἀπόσκοπον διὰ σοῦ τὴν τῆς σωτηρίας διανύοντες τρίβον, τὸ ἐπινίκιον τῆς σῆς σεπτῆς ἀριστείας σὺν εὐθυμίᾳ πάνη γυρίζωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἐς αἰῶν⁸⁷.

Ignorantiæ ac juventutis delicta mea divina aboleri clementia exorans, uti quondam illius, qui tuo chartam imposuit ioculo; præclarum te mihi patronum ante iudicis tremendum tribunal ostendito. Pessimæ contra nos incitatur invidiæ tela miræ dexteritate detundens, ab invidiorum peste tutos integrosque conserva : ut sine offensione præsitio tuo salutis semitam conficientes, venerandi tui certaminis tropæa lætis animis celebremus; in Christo Jesu Domino nostro : cui gloria et imperium in sæcula sæculorum.

Τῷ ΑΥΤῷ ΜΗΝΙ⁸⁸ ΙΒ', ΤΟΥ ΘΕΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ
ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΣΙΓΓΡΙΑΝΗΣ.

MENSIS MARTIS DIE 12, SANCTI PATRIS NOSTRI THEOPHANIS
CONFESSORIS SINGRIANÆ MONACHĪ.

Εἰς τὸ « Κύριε, ἐκέκραξα, ἰ σιχηρὸν. Ἦχος Β' πλάγ. δ'.

Ad vespertas versiculis. Tonus obliquus 4.

Ὁ τοῦ παραδόξου θαύματος!

O novum miraculum!

Πάτερ θεόφρον θεόφανες, θεοφανείας Χριστοῦ κεκλιμένος ἐπώνυμος, ζωηφόρος ἔχνηςι τοῖς αὐτοῦ ἠκολούθησας, καὶ τὰ τερπνὰ τοῦ βίου κατέλιπες, ἐγατερίζων τῷ ποθουμένῳ σοι κάλλει, πανάριστος· καὶ ταῖς θεαῖς νεύσσει ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀρίστα θεοῦμενος καὶ τελειώτατα.

Divino sensu prædite Pater Theophanes, a Christi nomen sortitus apparitione, ejus vivifica pressisti vestigia, ac sæculi reliquisti oblectamenta, in desideratam tibi pulchritudinem animo intendens, o vit' optime, divinaque in eam propensione delectem præciare ac perfectissime induens.

Ὁμοιον.

Similis.

Πάτερ θεόφρον θεόφανες, ὑπερορίας πικρὰς ἀσθενῶς διακείμενος καρτερῶς ὑπήνεγκας, ἀφειδήσας τοῦ σώματος ὑπὲρ σεπτῶν εἰκόνων, πανεύφημος· θυμῷ λέντων ἐξοριζόμενος ὡς κατορχούμενος τὰς βουλάς ἐμώρνας, καὶ λογισμοὺς ἐντως ματαιόφρωνας καὶ νοῦν ἀλάστορα.

Divino sensu prædite Pater Theophanes, molesta exsilia cum imbecillo esses corpore fortiter sustinisti, oblitus corpori parcere ob venerandas inagines, vir clarissime; exsilio relegatus, velut qui leoninæ feritatis viro insultares, consilia fatua ostendisti, vereque stultas cogitationes ac mentem nequissimam.

Ὁμοιον.

Similis.

Ὁντως ἀμοιβῆς τῶν πόνων σου τῶν ἀγαθῶν ὁ δότηρ δαιφιλῶς σοι δεδώρηται, ἀπελαύνειν δαίμονας, θεραπεύειν νοσήματα παρεσχηκῶς, τρισμάκαρ, τὴν δύναμιν· κατηξιώθης καὶ τῆς ἀφράστου χαρᾶς ἐνθα χορεύουσι τῶν ἀγγέλων τάγματα, διὰ παντὸς πρόσωπον θεώμενος τοῦ πάντοκράτορος.

Vere laborum quos posuisti præmia bonorum tibi dator uberrime donavit, vim præbens fugandi demones, morbosque curandi, o ter beate. Accessit et gaudium nullis verbis explicabile, ubi angelorum agmina choros ducunt, ipseque semper omnipotentis vultum contemplaris.

Κανὼν τοῦ ἀγίου οὗ ἡ ἀκροστιχίς· « Θεοφάνης μέλει τε τὸν Θεοφάνη. »

Canon in S. laudem, cujus acrostichis : Theophanes Theophanem modulis canit.

Ἦδ. α', ἤχ. δ'. Θαλάσσης τὸ Ἐρυθραῖον πέλαγος.

Ode 1, tonus 4. Maris rubrum pelagus.

Θεοῦ τοῦ σαρκὶ φανέντος ἔχνηςιν ἠκολούθησας, ἐν εὐσεβείᾳ, Πάτερ, περισθεῖς, ὡς ἐντεῦθεν τὴν κλήσιν πλούτειν τὴν ἀληθινῶς φερύνημον, ὡς τῆ προνοίᾳ προτετύπωτο.

Dei qui in carne apparuit vestigia secutus es, Pater pietatis luce illustris; ut inde congruam vere nominis appellacionem feliciter consecutus sis, pro eo ac providentia prælinitum erat.

Ἐθέληθης ποθεινοτάτῳ ἔρωτι τῷ τοῦ Δεσπότης σου καταφρονῆσαι πάθου κοσμικοῦ· συγκραθεὶς δὲ τῆ

Dulcissimo Domini tui amore delinitus es, ut sæculi amorem contemneres : porro autem gratia

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ ἐς αἰῶν] καὶ Παρ. ⁸⁸ for. τῷ Μαρτίῳ μηνί.

imbutus, mundi dulcia nihilifecisti, perquam beatis-
sime.

Ferali modo irruens Leo tyrannus electos persecutus est, non ferens videre Christi imaginem venerationem haberè : cum quibus te quoque, o Theophanes, damnavit exsilio.

Ode 3, tractus. *Non in sapientia.*

Divina plenus luce, Theophanes, apparuisti, charitatis vi desiderato cohærens, o beate : eam ob rem gloriosam tuam memoriam veneramur.

Impia Leonis dogmata tibi interdicens pie admodum confirmasti Ecclesiæ leges : quamobrem te Christus clarum miraculis effecit.

Roboratus, vir sancte, animus spei, atque fidei firmitate, carnis imbecillitatem roborat ; utique conservum corpus Deo concilians.

Sessio, tonus 3. *Divina fide.*

Divina prælitus æmulatione, impium dogma detestatus es, multisque ac variis periculis es defunctus, injuste deportatus exsilio, pieque, o beatissime, consummatus. Pater Theophanes, Christo Deo supplica, ut magna nos misericordia donet.

Ode 4. *Sublimem elatum videns te Ecclesia.*

Cælorum tibi regnum, vir sancte, paratum est tanquam athletæ : terreno enim tabernaculo gaudens translatus es clamans Domino : Gloria potentia tuæ, Domine.

Triumphator Theophanes effectus es. Venerandam quippe Christi effigiem non abnuisti colere, Deo afflate, vir beate : idcirco etiam clamabas : Gloria potentia tuæ, Domine.

Exsilio ejectus vir sanctus impii tyranni decreto, imbecillæ carnis nullam prorsus rationem habuit, clamans Auctori : Gloria potentia tuæ, Domine.

Magnificis effulsisti miraculis, vir Deo plene : Deus namque vicem reddidit sustinentiæ ; quamobrem etiam velut e fonte sanationum remedia egenibus fundis, vir sacratissime.

Ode 5. *Tu, Domine, meum lumen.*

Piissima doctrina orthodoxæ fidei doctrinam prædicavit sanctus Theophanes, Spiritus luce illustratus.

Uberes divitias divino sensu egenis distribuiti, Domini præcepto obsecutus, vir clarissime.

Qui ad Auctoris imaginem animo conditus esses, intemeratam Domini venerabaris imaginem, desiderio exosculans.

Ode 6. *Sacrificabo tibi cum voce laudis, Domine.*

Dirige ad virtutem vitam meam, vir sancte, religiosæ institutionis semitam tuis, Pater, precibus complanans ; quam roga, vir beate, ut recto tramite concite ac contente percurram.

Sobrie castèque vitam peregrasti, vir sancte : quippe cum prudentia, fortitudine, ac justitia præditus fuisti, virtutumque choro ornatus luxuriant.

Ἀ χάριτι βιοτικῆν τερπνότητα οὐδὲν ἤγγισω, παρμακάριστε.

Ὅρμησας θηριωδῶς ἐδίωξε Λέων ὁ τύραννος τοὺς ἐκλεκτοὺς, μὴ φέρων ὄρῶν τιμωμένην εἰκόνα Χριστοῦ. Μεθ' ὧν καὶ σὺ, Θεόφανες, ὑπερορῆσ' κατέδικασεν.

Ἦδ. γ'. Ὁ εἰρμός. *Οὐκ ἐν σοφίᾳ.*

Φωτὸς τοῦ θεοῦ πεπλησμένος ὠράθης, Θεόφανες, δι' ἀγάπης συγκραθεὶς τῷ ποθουμένῳ, μακάριε· διδού σου τὴν ἐνδοξὸν μνήμην γεραίρομεν.

Ἀπαγορεύσας τὰ δυσσεβῆ τοῦ Λέοντος δόγματα, τοὺς θεσμοὺς πανευσεβῶς τῆς Ἐκκλησίας ἐκράτυνας· διδού σὲ θαύμασι Χριστὸς ἐδόξασε.

Νευρωμένη τῆς ἐλπίδος καὶ πίστεως, σοῖς, τῆς σαρκὸς τὸ ἀσθενὲς ψυχῆ στερρότητι ρώννυσι, Θεῷ οἰκειώσασα σῶμα ὁμόδουλον.

Κάθισμα. ἤχ. γ'. *Θεὸς πίστεως.*

Ζῆλον ἐνθεον προσκεκτημένος, δόγμα ἄθεον ἀπεδελύξω, καὶ κινδύνους πολυτρόποις ὠμίλησας, ὑπερορῆσαι ἀδίκως στελλόμενος καὶ εὐσεβῶς, παρμακάρο τελειούμενος. Πάτερ Θεόφανες, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἐκείνους δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦδ. δ'. *Ἐπαρθένα σε ἰδοῦσα ἡ Ἐκκλησία.*

Ἡ οὐράνιος ἡτοίμασται βασιλεία ὡς ἀθλητῆ σοι, ἐνδοξε· τῆς γὰρ ἐπιγείου χαίρων μετετέθης σκηνῆς, βαῶν τῷ Δεσπότη· Δίξα τῆ δυνάμει σου, Κύριε.

Στεφανηφόρος, Θεόφανες, ἀνεδείχθης. Τὸ γὰρ σεπτὸν εἰκόνημα Χριστοῦ, θεοφόρε μάκαρ, οὐκ ἠρνήσω τιμῶν· διδού καὶ ἐκράζεις· Δόξα τῆ δυνάμει σου, Κύριε.

Μεθιστάμενος προστάγματι τοῦ τυράννου τοῦ δυσσεβοῦς ὁ σοῖος, σαρκὸς ἀσθενείας ἄλλως οὐκ ἐφρόντισε, κραυγάζων τῷ Κτίσαντι· Δόξα τῆ δυνάμει σου, Κύριε.

Ἐμεγαλύνθης τοῖς θαύμασι, θεοφόρε· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμείψατό σοι τῆς καρτερίας· ὅθεν καὶ λάματα πηγάζεις τοῖς χηρῶσιν ὡσπερ ἐκ πηγῆς, ἱερῶτατε.

Ἦδ. ε'. *Σὺ, Κύριέ μου, φῶς.*

Ἀδύω πανευσεβεὶ ὀρθοδόξως ἐκήρυξεν ὁ σοῖος Θεοφάνης τὸ τῆς πίστεως δόγμα, τῷ Πνεύματι λαμπόμενος.

Πλοῦτον παντοδαπῆ θεοφρόνως δίνειμας προστάγματι τοῦ Δεσπότη τοῖς πενίᾳ συζῶσιν ἐπόμμενος, πανεύφημε.

Ἐχων τὴν ψυχὴν κατ' εἰκόνα τοῦ Κτίσαντος, τὴν ἀχραντὸν τοῦ Δεσπότη προσεχόμενος εἰκόνα, τῷ πόθῳ ἀσπαζόμενος.

Ἦδ. ς'. *Θύσω σοι μετὰ φωτῆς αἰνέσεως, Κύριε.*

Ἰθύνον πρὸς ἀρετὴν τὸν βίον μου, σοῖε· τὴν τῆς ἀσκήσεως τρίβον ταῖς εὐχαῖς σου, Πάτερ, ἐξομαλίσας, ἦν συντόμως εὐθυπορεῖν με, μάκαρ, ἀξιῶσον.

Σωφρόνως σου τὴν ζωὴν διήνυσας, σοῖε· μετὰ φρονήσεως γὰρ ἔτρεξες, σὺν ἀνδρείᾳ γὰρ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τῷ κύκλῳ τῶν ἀρετῶν ἐφάνης κοσμούμενος.

Εὐκλείας μαρτυρικῆς ἐπέδης, Θεόφανες, τῆς Θεομήτορος κόρης καὶ μαρτύρου, Πάτερ, τοὺς χαρακτῆρας ὡς τιμήσας, καὶ τοῖς διώκταις ἀντιτατόμενος.

Κοντάκιον. Ἦχος β'. Τὰ ἄνω ζητῶν.

Ἐξ ὕψους λαβὼν τὴν θείαν ἀποκάλυψιν ἐξηλθες σπουδῇ ἐκ μέσων τῶν θυρῶν, καὶ μονάσας, ὅσι, εἰληφας ἐνεργείας καὶ προφητείας ἀξίωμα, συμβίου καὶ πλοῦτου στερούμενος.

Ὁ οἶκος.

Ἐπὶ τῆς γῆς μηδὲν προθυμήσας, ἠκολούθησας χαίρων τῷ καλοῦντί σε Χριστῷ, καὶ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἐλαβες ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν σῶν προθύμως, καὶ ἀνάπαυσιν εὐρες τῇ ψυχῇ σου. Ἦνπερ κάμολ τῷ πτωχῷ καὶ βραθύμῳ κατάπεμψον, τῷ λέγοντι, καὶ μηδ' ὄλωσ ἐκποιῶντι, ἀλλ' ἐτι σχολάζοντι ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασι, καὶ θαυμάζοντι πῶς πάντα ἐφυγες, συμβίου καὶ πλοῦτου στερούμενος.

Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ, τοῦ τῆς Σιγγριανῆς, τοῦ ἐν τῷ μεγάλῳ Ἀγρῷ κειμένου.

Ὁὗτος πατὴρς μὲν ἔφυ Ἰσαάκ, μητὴρς δὲ Θεοδότης. Τοῦ δὲ πατρὸς τελευτήσαντος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διεπομένη τῶν Αἰγαιοπελαγητῶν ἀρχῇ, ἦν παρὰ τῇ μητρὶ ἀναγόμενος καὶ τρεφόμενος. Γενομένου δὲ αὐτοῦ εἰς ἔτους, ἀρμόζεται γυναικί, καὶ ταύτῃ συνδιαγὼν ἦν χρόνους ἧ'. Πλοῦτος δὲ ἦν ἀμφοτέροις πολὺς. Συμβούλιον δὲ τινι χρησάμενος ἰδίῳ οἰκίῃ, πόθον ἔσχε πολλὸν τὸν τῶν μοναστῶν ὑπελθεῖν βίον. Τῆς δὲ μητρὸς τὸν βίον ἀπολιπούσης καὶ πλοῦτον ἄπειρον αὐτῷ καταλειπούσας, ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ πληρῶσαι τὰ τῷ γάμῳ νενομισμένα τοῦτον ἐξεβιάζετο. Καὶ δὴ τῆς κυρίας ἡμέρας καταλαβούσης, καὶ παστὰς ἐπήγνυτο, καὶ ἡμένας ἤδετο, καὶ τὰ λοιπὰ ἐτελεῖτο. Ἐπεὶ δὲ ὁ καιρὸς αὐτὸν τὸν μακάριον καὶ τὴν σύννευον καταμύνας γενέσθαι ἐκάλει, τὰ τῶν λογισμῶν αὐτοῦ κρύφια ἐφανέρου τῇ νεάνιδι, ἧτις καὶ συγκατέθετο· καὶ εἰ τι δ' ἄν καὶ βούληται αὐτὸς πράττειν, καὶ αὐτὴ τοῦτο μετὰ προθυμίας διεβεβαίωτο ποιεῖν. Ὅπερ ἀκούσας, ἠὐχαρίστησε τῷ Θεῷ. Ἐκτοτε οὖν ἐποιοῦν ἀμφοτέροι τὰς ἡμερινὰς καὶ νυκτερινὰς εὐχάς. Ταῦτα μαθὼν Ἄλων ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς καὶ ὁ τοῦτου κηδεστὴς, διεκώλυε τοὺς νέους τοῦ σκοποῦ. Ἐξαπέστειλε δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τῆς Κυζικίου κάστρον συγγειρήσοντα· ἤδη γὰρ τότε ἐκτίζετο· καὶ ἀπελθὼν ὁ τίμιος παῖς ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων τὴν τοῦ κρατοῦντος δουλείαν πεποίηκε. Τῷ δὲ εἰκοστῷ πρώτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὁ τε θηριώδης βασιλεὺς καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ καταστρέφουσι τὸν βίον· καὶ λοιπὸν ἐν ἐλευθερίᾳ οὐ μόνον ὁ νέος, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκουμένη γίνεται, Εἰρήνης τὰ σκῆπτρα διαδεξαμένης. Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν πάντα αὐτῷ γέγονε, τοῖς ἐνδεῶσι καὶ πτωχοῖς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ διεσκόρπισε, καὶ τοὺς οἰκίους ἐλευθερίᾳ τετίμηκε· τῇ δὲ τιμῇ αὐτοῦ συζύγῳ χρήματα πολλὰ παρασχόμενος, ἐν τῇ τοῦ Πρίγκιπος μονῇ ἀπέκειρεν, Εἰρήνην αὐτὴν ἀνὰ Μεγαλοῦς ὀνομάσας. Αὐτὸς δὲ τῷ Κυρίῳ ἑαυτὸν

Martyris claritatem, Theophanes, adeptus es, velut qui Dei parentis puellæ, martyrumque imagines, o Pater, veneratus sis, ac persecutoribus resisteres.

Contacium. Tonus 2. *Superna quærens.*

Divina e celso revelatione accepta, e mediis turbis festinus excessisti, monachique amplexus institutum, vir sancte, operationis ac prophetiæ munus accepisti, uxore carens atque divitiis.

Domus.

Cum in terra nihil cuperes, vocantem Christum gaudens secutus es, ejusque jugum in humeros tuos alacri animo sustulisti, ac requiem animæ tuæ invenisti. Hanc mihi quoque pauperi segnius mitte, qui dicam, nec prorsus efficiam, [sed vacem adhuc sæculi curis; mirerque, ut cuncta effugeris, conjuge carens atque divitiis.

Memoria sancti Patris nostri Theophanis confessoris Singrianæ monachi, qui in magno Agro quiescit.

Hic Isaacio patre natus est, matre autem Theodota, patre mortuo, dum Ægeopelagitarum præfecturam gerit, sub matris cura instituitur ac educatur. Annorum factus duodecim, feminæ desponsæ junctus, cum ea annis octo vitam socialem agit. Erant ambo opibus locupletissimi. Porro famuli cujusdam domesticæ consiliis inductus, ingenti desiderio tenebatur amplectendi status monasticæ. Matre vivis exempta, immensisque filio relictis divitiis, cogebat socer ut nuptiarum legitima imple-ret, uxoremque filiam duceret. Ac vero cum constituta dies advenisset, ponitur thalamus, hymenæus occiditur, reliquaque nuptiarum solemnities peraguntur. Urgebat tempus, jamque vir beatus cum conjuge thalami secreta erat petiturus. Tum illo animi arcanum detegente, puella lubens assentitur, certoque affirmat, si quid ille velit, se quoque prompte facturam. His juvenis auditis, Deo gratias agit: exindeque ambo diu noctuque precibus assidui erant. Re cognita, Leo impius imperator, ac viri socer, a proposito adolescentes prohibuerunt. Misit namque imperator Cyzicium, eam in urbem suam operam collaturum: jam enim tum extruebatur. Abiens vero præclarus juvenis, suis ipse sumptibus, quod imperatoris jussu urbi præstandum erat, effecit. Ætatis porro illius anno vicesimo primo, cum Leo imperator, tum viri socer vitam commutant, deincepsque nedum juvenis, sed et orbis ipso liber agit, Irene Augusta sceptrâ postmodum moderante. Cum itaque ex voto cuncta successissent, egenis ac pauperibus substantiam distribuit, servosque libertatē donavit. Nobilissimæ autem conjugi elargitus multas pecunias, in Principis ita dicto monasterio detondit, Megalus nomine in Irenem illi commutato. Is vero se Domino munus consecrat in monasterio, quod in Singrianorum

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ Ἡριώδης. Par.

monte situm Polychronii nuncupationem habet. Factus monachus, præesse nullo modo sustinuit, sed in cellula sedens, manuum labore victum parabat, scribendis codicibus sese impendens annos sex continuos in insula dicta Calouymus, in eo monasterio quod exstruxerat : iterumque revertitur ad Singrianæ montem. Ætatis autem anno quinquagesimo ægritudini corpusculum traditur, nempe vesica petrescente, ac renum molestio illi dolore. Ex illo deinceps morbo afflicta valetudine, totam vitam lecto decumbens egit, nec sibi motum impetrare valens. Postea Leo Armenius imperii sceptrā cæpessit : verum quid illi æcciderit, nemo nescit. Nactenus vero homo demens scelestusque ad Dei virum mittit, jubetque venisti, ac sibi comprecetur, quod adversus hostes expeditionem susceperat sit. Ille quod ægro corpore sese movere non posset, e plaustro in scapham transfertur inque urbem regiam vehitur : nec tamen tyranno in conspectum ventre concessum ; sed ministro ad eum misso, Si, inquit, hortanti mihi annueris, cum tibi, tum monasterio tuo bene faciam ; sin autem, improbro publico e furca laqueo suspendam, ac reliquis in terrorem exponam. Tum confessor, Noli, inquit, tuorum munerum thesauros effundere : patibuli vero lignum, sive etiam ignem expedi hodie : id enim que dilectione in Christum ferar, desiderio cupio. His auditis, impudens tyrannus Joanni ariolo tradidit, homini eruditi nomen ambient, quique Iconomachorum odio in fideles pleus esset, fore ratus ut is obliquitate in adversum viri constantiam flecteret. Assumptus ille in Hormidas Sergii ac Bacehi monasterio quod palatio adjacet, ac disputatione cum ariolo congressus, eoque victo, ac eximie sapientiæ vi percusso, præclaræque constantia prodita, vir sanctus confusus eum ad insanam tyrannum ablegat ; miserque rusticus, quam oratoris sibi nomen ascivit. Ascendens itaque ad imperatorem, Facilius, inquit, ferrum cera emollias, quam viri animum in id, quod tibi collibitum est, transferas. His auditis, tyrannus ad Eleutherii cum palatia traducit, inque tehebricosa quadam ædicula concludit, datis etiam custodibus, ut ne quis etiam affecto corpori ministerium impenderet. In hunc modum exacto biennio, afflicta, ac angustia confectus, vel sic tyranno pudorem iucussit. Cumque quotidie vis adhiberetur, ut illius consiliis animum accommodaret, nec is quidquam se ipentis firmitate remitteret, exsilio relegatur in Samothracen insulam. Eam in exsiliū abductionem brevi secuta eductio e corpore. Post enim dies tres supra viginti, consummato ea in insula vitæ curriculo, illic requiescit, sancte ac pacate ad Dominum commigrans. Quid autem refert dicere quanta locum benedictione impleverit, ac quanta prædium sanationum munera per illum consecutum sit ?

A προσφέρων Ιερουργεῖ ἐν τῇ ἐν τῷ τῶν Σιγγριανιστῶν ἑρῆι κειμένη μονῇ, Πολυχρονία λεγόμενη. Μοναχοῦ δὲ αὐτοῦ γενομένου, οὐδ' ἄλλως τὸ ἄρχαι καταδέξατο· ἀλλ' ἐν τῇ κέλλῃ καθεζόμενος, ἐξ οικειῶν χειρῶν τῆν τροφὴν ἐπορίζετο, καλλιγραφῶν ἕξαετῆ χρόνον διηνεκῶς ἐν τῇ καλουμένη νήσῳ τῆς Καλωνύμου, ἐν ἣ συνεστήσατο αὐτὸς μονῆ· καὶ πάλιν ἔρχεται ἐν τῷ τῆς Σιγγριανῆς ἑρῆι. Τῷ δὲ παντηκοστῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ, ἀσθενεῖα τινὶ παράδοστα, ἧς ἦν λιθιασις κύστεως καὶ νεφριτικῆς ἀκολουθίας σύμπτωμα. Ἐκ τούτου λοιπὸν τοῦ χαλεποῦ νοσήματος ἐμεινε διὰ παντὸς τοῦ βίου κλινηρῆς καὶ ἀκίνητος. Μετὰ ταῦτα ἐδέξατο τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας Δέων ὁ Ἄρμένιος. Ἄλλ' ὅσα τούτῳ συμβέβηκεν, οὐδεὶς ἀγῶαι. Τῶς δὲ ὁ ἀνόητος καὶ ἀνόσιος πέμπει πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπον, Ἐλθέ, λέγων, εἴσαι ὑπὲρ ἡμῶν, ὅτι κατὰ βαρβάρων ἀπέρχομαι. Αὐτὸς δὲ διὰ τὸ ἀκίνητος εἶναι, ἐκ τῆς ἀμάξης μετέστη εἰς πλοῖον, καὶ ἦχθη πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· καὶ τῆς μὲν δυσειδοῦς βίβως τοῦ τυράννου οὐκ ἔσχε· πλὴν μηνύσαι ἐχρήσατο πρὸς αὐτὸν. Ἐὶ κἀθανεύσεις, λέγων, τῇ ἀρακλήτῃ μου, καὶ σὺ καὶ τῇ μονῇ σου ἀγαθὰ παρέξω· εἰ δὲ μὴ γα, εὐλόγησόν με ὅτι παραδειγματίσω, καὶ τῶν λοιπῶν εἰς πρόβον σε προθήσω· ὁ δὲ ὁμολογητῆς, Ἰὼν δωρεῶν σου, ἔφη, μὴ κενώσης σοῦς θεσαυροῦς· τὸ δὲ ἀγχόνης εὐλόγη, ἢ καὶ τὸ πῦρ εὐτρέπισον σήμερον· τοῦτο γὰρ ἐπιέμαι διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ μου ἀγάπην. Ταῦτα ὁ ἀναίδης ἀκούσας, ἀπέβηκεν αὐτὸν Ἰωάννη τῷ μάντι περὶ λόγους ἀγῶντι καὶ τὸ μῖσος τῶν Εἰκονομάχων ἐμπέπλησμένῳ, στραβλέτηι ἀντεπεκκλίνα· αὐτὸν ἠγούμενος. Ὅς παραληφθεὶς ἐν τῇ Ὁρμίδι μονῇ Σεργίου καὶ Βάκχου τῇ παρακειμένη ἐπὶ πελατῆρα, καὶ πρὸς λόγων ἀμύλλαν τῷ μάντι συνελθὼν, καὶ εὐτόν ἠετήσας, καὶ τῷ περιόντι τῆς σοφίας καταβροντήσας, καὶ τὸ ἀμετάθετον ἐνδείξάμενος, τὸσον ἠγχομένον εἰς τὸν μανιώδη τυράννον ἀπέπέμψεν. Ἀγροίκου μάλιστα τὸν ῥήτορος δέξαν ὁ δεσπότης ἀπηνέγκατο. Ὅς ἀνελθὼν πρὸς αὐτὸν, Κρεῖσσον, ἔφη, βασιλεῦ, κηρῶ μαλάξαι σίδηρον, ἢ πείσαι τὸν ἄνδρα μεταθεῖναι πρὸς τὸ σοὶ ἐφετόν. Τούτων ἐπακούσας ὁ τυράννος, μετὰγει τοῦτον εἰς τὰ Ἐλευθερίου ἀνάκτορα, καὶ κατακλείει αὐτὸν ἐν τιμὴ οἰκήματι σκοτεινοτάτῳ, καταστήσας καὶ φρουροῦς, ὡς μηδὲ διακινεῖσθαι αὐτὸν παρά τινος. Οὕτω διετῆ χρόνον τέλεισας θλίψεσι καὶ στενοχωριαῖς πιεζόμενος, κατήσχυσε κῆν τοῦτον τὸν τυράννον. Ἐπεὶ δὲ καθ' ἐκάστην ὀποκύλαι τῇ αὐτοῦ βούλῃ ἠναγκάζετο, μὴ εἰσας, ἐξορίζεται ἐν τῇ τῆς Σαμοθράκης νήσῳ. Ἦ δὲ πρὸς τὴν ὑπερορίαν ἀπαγωγὴ ταχέειν ἔσχε τὴν ὅπῃ τοῦ σώματος ἐξαγωγὴν γῆν. Ἡμέραις γὰρ τρεῖσι πρὸς ταῖς εἰκοσι τὴν ἐν τῇ νήσῳ ζωῶν διανύσας ἐκεῖ κατακαύσατο, ἀπελθὼν ἐν Κυρίῳ ὁσίως καὶ εἰρηνικῶς. Τί δὲ χρῆ λέγειν ὀπόσης μὲν εὐλογίας ὄν τέτων ἐπέπλησεν, καὶ ὑπόσων δὲ ἰατρῶων ὁ γῶρος ἐκείνης ὑπόπρησεν ;

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἀγχόνη Par. ¹¹ τὴν δὲ τοῦ Ρ. :

ᾠδ. ζ'. Ἐν τῇ καμίνῳ.

Τὸ κατ' εἰκόνα σὺ κεκτημένος, καὶ ὁμοίωσιν ⁸² βῆν λαμπροτάτῳ, Πάτερ, προσηληφῶς, δι' ἀμφοτέρων ὑπερέλαμφας, Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ναῷ, βοῶν, τῆς δόξης σου, Κύριε.

Ὁμολογίας σου στεφάνῳ, Πάτερ, διέπρεψας, ἔργῳ διήλεγξας λόγους τῶν δυσσεβῶν, τοὺς πιστοὺς δὲ ἐθεθαίωσας, Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ναῷ, βοῶν, τῆς δόξης σου, Κύριε.

Τῷ στεβρότάτῳ ἐν προθυμίᾳ τὰς τοῦ σώματος, Πάτερ, ἀγγιθῶνας ἤνεγκας καρτερῶς, εὐχαριστῶν τῷ Δεσπότη σου, Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ναῷ, βοῶν, τῆς δόξης σου, Κύριε.

ᾠδ. η'. Χεῖρας ἐκπετάσας Δαυιδ.

Θεώμενος, μάκαρ, τὸ στεβρόν τῆς σῆς ἐνστάσεως Λέων ὁ τύραννος, ὑπερορῆσά σε ἔκρινε πικροτάτῃ ὁ παμπόνηρος· ἐν εὐφροσύνῃ δὲ βοῶν ταύτην ὑπήνεγκας· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, τὸν Κύριον.

Ἐπὶ τὸ πρωτότυπον εἰδὼς τὴν τῆς εἰκόνης τιμὴν διαθιδάζεσθαι, ἐπὶ τὸ στάδιον ἔδραμες ἀθλητῆς ὡς ἐνομώτατος· καὶ νικητῆς ἀναδειχθεὶς στέφανον ἐλήψας ἀναμέλπων· Πάντα τὰ ἔργα, ἀνυμνεῖτε τὸν Κύριον.

Οὐράνιον ἀντὶ τῆς ἐν γῆ σκηνῆν σοὶ δέδωκε πάντων Κύριος· ἀντὶ στενώσεως εὐρες δὲ πλατυσμὸν ἀγαλλιάσεως, ἐν παραδείσῳ τρυφῆς μετὰ μαρτύρων βοῶν· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον.

Φωτὶ ἐλάμφθης νοητῶ καὶ θεῖῳ Πνεύματι, μάκαρ Θεόφανες· ὅθεν ἰάματα βρούεις [γὰρ] τοῖς ἐν πίστει σοὶ προστρέγουσι, καὶ τὴν ἁγίαν σου σοφὴν πόθῳ γεραίρουσι καὶ βοῶσι· Πάντα τὰ ἔργα, ὑμνεῖτε τὸν Κύριον.

ᾠδ. θ'. Αἶθος ἀχειρόστητος.

Ἄπαντα τὸν βίον σκορπίσας τοῖς δεομένοις, Θεοφόρε, τὴν δικαιοσύνην σοφῶς ἀντεκομίζου σοὶ ἀνατέλλουσιν, ἀντὶ φθαρτῶν δρεπόμενος τὰ δι' αἰῶνος ἀνατέλλοντα.

Νόσους θεραπεύεις, παμμάκαρ, τοῦ Παρακλήτου τῆ δυνάμει· δαιμόνας σαφῶς ἀπελαύνεις τῆ ἐνεργείᾳ τούτου, πανόλθιε· διὸ πιστοὶ θεώμενοί σε, Θεοφόρε, μακαρίζομεν.

Ἡ σὴ φωτοφόρος, θόφρον, τῆς μεταστάσεως ἡμέρα πάντας προσκαλεῖται τοὺς πιστοὺς πρὸς μετουσίαν τοῦ ἁγιάσματος· ἦνεπε καὶ νῦν γηθόμενοι ἐπιτελούμεν, ἱερῶτατε.

Νέμοις τὴν σὴν ἀφθονὸν χάριν τῶν ἐπαλίων σου τοὺς λόγους πλέξαντι, Θεοφόρον, προθύμως· ὁμότροπὸν σοὶ ὡσπερ ὁμώνυμον τοῦτον δεικνύς προσθείαις τὰς εὐπροσδέκτους, ἱερῶτατε.

A

Ode 7. *In camino.*

Ut ad imaginem esses adeptus, vitæque clarissima similitudinem, Pater, consecutus, utroque eximie fulsisti; clamans: Benedictus es, Domine, in templo gloriæ tuæ.

Confessionis tuæ, Pater, corona claruisti; opere factisque impiorum verba confutasti, fideles vero confirmasti, clamans: Benedictus es, Domine, in templo gloriæ tuæ.

Firmissimo alacrique animi proposito corporis dolores, Pater, fortiter pertulisti, Deo gratias agens; clamans: Benedictus es, Domine, in templo gloriæ tuæ.

Ode 8. *Manibus expansis Daniel.*

Videns, vir beate, Leo tyrannus firmo te proposito illi obniti, gravissimo nequissimus damnavit exsilio: tu vero lætus pertulisti, clamans: Benedicite, omnia opera Domini, Dominum.

Cum intelligeres honorem imaginis ad exemplar transire, ad stadium ut quam legitimus athleta cucurristi, victorque acclamatus coronam accepisti, daleius concinens: Omnia opera, laudate Dominum.

Cæleste tibi pro eo quod in terra est tabernaculum universorum Dominus contulit: arctæque custodiæ loco latitudinem exsultationis in paradiso voluptatis cum martyribus invenisti, clamans: Benedicite, omnia opera Domini, Dominum.

Spiritali luce illustratus es, ac divino Spiritu perfusus, vir beate Theophanes: indeque sanitates scaturis fidelibus ad te confugientibus, tuumque sanctum loculum amore venerantibus, ac clamantibus: Omnia opera, laudate Dominum.

Ode 9. *Lapis sine manu præcisus.*

Omni substantia tua in egenos distributa, vir divino sensu prædite, justitiam palam tibi orientem illius præmio retulisti: pro iis quæ sunt corruptibilia, ea decerpens quæ in sæculum virescunt.

Morbos curas, vir beatissime, Paracleti potentia, dæmonesque palam illius vi abigis, vir felicissime: idcirco nos fideles te contuentes beatum prædicamus.

Lucida, divino sensu prædite, tuæ migrationis dies fideles omnes invitæ, ut sanctificatione participentur: quam et nunc gaudentes peragimus, vir sacratissime.

Tribuas, quæso, ubi tuam gratiam illi, qui tuarum laudum carmen alacri animo texuit: iisdemque tecum moribus, uti et eodem censetur nomine, Deo gratias precibus tuis facito, vir sacratissime.

B

C

D

VARIE LECTIONES.

⁸² ὁμοίωσι Par.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ¹

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ² ΤΟΥ ΑΓΡΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ⁽⁴⁾

ΕΤΩΝ ΦΚΗ³

ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ (3) ΕΩΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΤΟΥΣ ΜΙΧΑΗΛ (5),
ΚΑΙ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ⁴ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥΤ' ΕΣΤΙΝ ΑΠΟ⁵
ΕΥΘΟΣ ΕΤΟΥΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (4) ΕΩΣ⁶ ΕΤΟΥΣ ΞΤΕ⁷ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΩΣ (5)
ΚΑΤΑ ΔΕ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΞΤΚΑ⁸.

S. P. N. THEOPHANIS

ABBATIS AGRI ATQUE CONFESSORIS

CHRONOGRAPHIA

ANNORUM DXXVIII,

AB ANNO DIOCLETIANI PRIMO AD MICHAELIS ET THEOPHYLACTI EJUS F. ANNUM SECUNDUM⁹
ID EST, AB ANNO MUNDI 5777 AD ANNUM SECUNDUM
ALEXANDRINOS 6305, SECUNDUM ROMANOS VERO 6321

PROOEMIUM CHRONOGRAPHIÆ.

Α ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ¹.

1-2 Sanctissimi Cpoleos patriarchæ Tarasii Ὁ μὲν μακαριώτατος² ἀββᾶς Γεώργιος, ὁ καὶ
Georgius abbas quondam Syncellus, vir eximius et Σύγκελλος γεγονώς Ταρασίου τοῦ ἀγιωτάτου πα-

VARIÆ LECTIONES.

Varias lectiones, quas in calce operis congererat Jac. Goar, textuali subijcimus. a est codex Francisci Barberini; b Vaticanus n. 151; c Vaticanus 165; d Vaticanus 979; e Palatinus; f Peyragianus. Adhibuimus præterea collationem codicis Coisliniani 135. A, anno 1827 a Constantino Schina et Mauricio Puidero ad usum editorum Bonnenisium institutam.

¹ τοῦ ἐν ἀγ. πατρ. ἡμ. οἰμ. A, in quo legitur: Θεοφάνους ἀμαρτωλοῦ μοναχοῦ ἡγουμένου τοῦ Ἄγρου καὶ ὁμολογητοῦ χρον. κ. τ. λ. ² καὶ ἡγουμένου a b c, ἀγίου ἡγ. d. ³ Θεοφίλου a g, τοῦ υἱοῦ (οἰμ. αὐτοῦ) a e. ⁴ τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ οἰμ. a e. ⁵ ἕως, ἕως εἶτος b, ἕως τοῦ κόσμου εἶτος, ἕως' ο. ⁶ ἕως, ἕως' ο. ⁷ ἕως, ἕως' ο. ⁸ Προοίμ. τ. χρον. οἰμ. A. ⁹ μακάριος A, μακάριος τὰ a e, καὶ add. ex A a b c e f g.

JAC. GOARI NOTÆ.

Intermiscetur Franc. Combessii notæ posteriores

(4) Χρονογραφία, historica narratio cujus personæ, gestaque singula percensita, ad tempus proprium, et annos, adde plerumque menses et dies,

κατὰ πλάτος revocantur et reponuntur. Hanc cum vulgo dicta *Miscella* Baronius confundit ad annum C. 719, num. 20, his verbis: *Auctor Theophanes, qui*

τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐλλόγιμος ἀνὴρ καὶ Ἀ eruditissimus, multis chronographorum et historico-
πολυμαθέστατος ὑπάρχων ², πολλούς ¹⁰ τε χρονο- rum libris evolutis, et non vulgari diligentia exami-

VARIE LECTIONES.

² ὑπάρχων add. ex omnibus codd. præter g. ¹⁰ πολλούς τε O præter g, ἄλλους τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Græce scribit historiam illam, quæ inscribitur Miscella, et sub titulo Pauli diaconi errore circumfertur; et ad annum 726 ad Gregorii papæ epistolam nota prima, pag. mihi 79 : Theophanes (Miscellam intelligit) qui falso inscribitur Paulus diaconus. Auctorem Historiæ miscellæ titulus ei præpositus agnoscit Landulphum Sagacem, qui eam ex Eutropio, Paulo Aquileiensi diacono, et Anastasii Bibliothecarii narrationibus collegit. Postrema vero pars, quantumvis ex Theophane, pleraque Latine ab Anastasio reddita contineat, Miscellam tamen integram, Theophani velut auctori germano, ex litteratorum sensu nusquam ascripserit.

(2) Cujus causam assignat auctoris ipsius proœmii mox subsequendum.

(5) Cedreni Synopsis historiciæ proœmio scribentis, Ὁ ὁμολογητῆς Θεοφάνης ἀχρι τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Γενικοῦ κατήντησε, Confessor Theophanes ad Nicephori ex generalis finem historiam deduxit, codicem annis duobus, et historiæ calce mutilum fuisse constat : a Diocletiani quippe primordiis ad Michaelis Curopalatis abdicatum imperium annos supra memoratos viginti octo supra quingentos, Theophaneum hoc opus enumerat : Anastasius vero Bibliothecarius, Theophanis pene suppar interpres, et sæculis integris Cedreno superior, iisdem verbis et temporibus, quibus Theophanis hoc exemplar, hoc est, ad depositum a Michaeli principatum, una cum Miscella eum secuta, susceptam finit historiam. Baronius ad annum C. 815, num. 8 : Ad diem usque captæ civitatis Adrianopolis Theophanes perducens historiam, eidem finem imposuit : nec est ut dici possit historiam intercisam esse, quod auctor perorationem nullam (ut moris est) apposterit. Siquidem Anastasius, qui in Latinum eam transiit, testatur usque ad Leonem, qui successit Michaeli, ipsum eam scriptionem perduxisse. Cur autem reliqua imperii Leonis non sit prosecutus, persecutio ab eo excitata, qua est vexatus ipse Theophanes, in causa fuisse videtur. Theophanem a finita scriptione, anno quinto obliisse diximus.

(4) Annus a mundi conditu 5777 in Diocletiani primum incurrens a Christi nataliis 277 ab auctore Theophane numeratur succedente p. 4 statim ad ætatum ibidem descriptorum lumen. Iidem vero numeri, tam a mundi videlicet, quam a Christi ortu, ipsi sunt quos Georgii Syncelli Chronographia collegit, quosque illius continuator Theophanes impræsentiarum sequi se tacitus profitetur. Eam temporis et numerorum mensuram nota succedens examinat et illustrat. Interim quæ verborum juxta diversos codices mss. varietas, quis defectus aut excessus fuerit observatus, ne forte discessu a regio exemplari damnatur hic expressus titulus, operæ pretium fecero, si diligenter exponam. Regium post verba jam adducta scribit : Χρονογραφία ἐτῶν ψκη', ἀρχομένη ἀπὸ πρώτου ἔτους Διοκλητιανοῦ, ἕως δευτέρου ἔτους Μιχαὴλ καὶ Θεοφίλου υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ εἰσοῦ ἔτους τοῦ κόσμου, ἕως ἔτους ςτκα', κατὰ Ῥωμαίους ςτκα'. Barberinus, codex recentissima quidem manu exscriptus, at cum Vaticanis tribus et quarto Palatino comparatus, bonique publici gratia ab emin. cardinali, Urbani VIII nepote, Parisiis urbane transmissus, æque corrupte legit : Χρονογραφία ἐτῶν ἀρχομένη ἀπὸ

πρώτου ἔτους Διοκλητιανοῦ ἕως δευτέρου ἔτους Μιχαὴλ καὶ Θεοφίλου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰσοῦ ἔτους τοῦ κόσμου, ἕως ςτκα' κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρεῖς, κατὰ δὲ Ῥωμαίους ςτκα'. Ita Vaticanus sub numero 979, nisi quod Θεοφίλου vice, reddit Θεοφυλάχτου. Qui sub 154 : Χρο. ἐτ. ψκη' ἀρχ. ἀπὸ πρώτου Μιχ. καὶ Θεοφίλου υἱοῦ αὐτοῦ τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ εἰσοῦ ἔτους τοῦ κόσμου, ἕως ςτκα' ἔτους κα. τοὺς Ἀλ. κατὰ δὲ Ῥωμαίους ςτκα'. Sub num. 155 cum Barberino præter unum et alterum nullius momenti verbum convenit. Correctissimus omnium, quem idcirco, Regio deserto, invitus licet æquor et exprimo, Peyrezianus est, dilectæ videlicet ac sacrerrimæ litteratissimi viri D. Peyrezii bibliothecæ reliquiæ a clariss. D. Petro Puteano, cujus viventis animum Apollo exornavit, mortui nunc nomen colit Mnesomyne, apud me depositæ : is, inquam, ceu præter omnes emendatissimus, et cum Palatino pariter probato 979 consentiens, ne aliorum auctoris operis facies statim exhiberet, qui mentem auctoris fideliter in titulo referret, ipseque cum fide redderetur, dignus est habitus.

(5) Quam diversi penes Græcos ab orbe condito ad vulgarem Christi natalem diem annorum numeri chronologiæ sincerus illustrator Petavius recenset De doctrina temporum lib. ix, cap. 2, et cultissimus Aliatus ad Eustathii Hexæmeron pag. 250 et seqq. In tres porro summas, quæ omnium spectatissimæ, discrimen quodcumque existit, ab hisse dignoscitur. Tres itaque Græcorum computos, annorumque æras tres præcipuas eruditi celebrant : trium prior ab orbe condito ad Christum ex Virginis utero natum annos numerat 5495; secunda a mundi ad Christi diem natalem annos 5501 computat; inter utrumque litem, annos 5508 recenset postrema. Primæ auctor Panodorus, monachus Ægyptius, cujus scripta Georgio Syncello familiaria, ac frequentius memorata; secundæ forsitan Africanus, quem Anianus, sanctus Maximus abbas et confessor, Georgius Syncellus, et ejus cœtanei, S. Nicephorus patriarcha, necnon Theophanes noster sequuntur in numeris. Inventor tertię nondum compertus, licet antiquus; illam quippe velut receptam adhibet Chronicon Alexandrinum, et usitam refert canon tertius Trullanæ synodi, anno Christi 691 secundo coactæ, quæ, quo celebrabatur, annum putabat, post Christi nimirum natalem et mundi 5508 ex adjunctis 691, qui collectus est mundi 6199. Eandem in officiis ecclesiasticis, Horologio maxime, cyclo paschali construendo manibus versat Ecclesia Orientalis, prout Græcorum jureconsulti secundum illam imperatorum edicta consignant in Basilicis. Primam æram Antiochenam appellant aliqui, apud Petavium ad Auctarium De doctrina temporum, lib. viii, cap. 4; secundam Æthiopicam; tertiam Alexandrinam : quarum appellationum fides stat penes auctores. Scaliger, scribit laudatus Petavius, ad excerpta Maximi primum nominat Lunarem; mediam, Orientalem; postremam, Paschalem; vœcumque origines disputat lib. v De emend. temp. Meliora, ni fallor, suggero : a Panodoro Ægyptio institutore primam nuncupari Alexandrinam : alteram, quod ei proximum existat, ac pene æsequatur, Alexandria pariter nomen sortitam; tertiam; Constantinopolitanam, si e Romanam. Quod CP., quæ nova Roma est, et

natis, compendiarum ab Adamo ad imperatoris et Christianorum persecutoris Diocletiani tempora chronographiam scripsit; discussisque studiose temporum rationibus ad invicem comparavit, emendavit, ac, ut nullus ante ejus ætatem, solertissime composuit: præcorum. insuper regem et nationum universarum statu et regimine adnotato, singulorumque, quantum licuit, observatis ætatibus, supremarum et universalium sedium, Romæ, dico, et Cpolis, Alexandriæ, Antiochiæ, et Hierosolymorum, sive qui sanis dogmatibus, seu pabulis, ecclesiam aluerunt, sive qui per vim et latronum more principatu arrepto, hæresum pravitate gregem infecerunt, pontifices enumeravit, et eorum tempora et annos egregio ordine digessit. Enimvero cum vitæ termino præreptus, ad propositum finem non potuerit consilium suum perducere, sed, ut præmo-

A γράφους καὶ ἱστοριογράφους ἀναγκοῦς, καὶ ἀκριβῶς τοῦτους διεξερυνησάμενος ¹¹, σύντημον χρονογραφίαν ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Διοκλητιανοῦ τοῦ βασιλέως ¹² καὶ διύκτου τῶν Χριστιανῶν ἀκριβῶς συνεγράψατο, τοὺς τε χρόνους ἐν πολλῇ ἐξετάσει ἀκριβολογησάμενος, καὶ τὰς τούτων διαφωνίας συμβιδάσας, καὶ ἐπιδιορθωτάμενος καὶ συστήσας, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν πρὸ αὐτοῦ, τὰς τε τῶν ἀρχαίων βασιλέων παντὸς ἔθνους πολιτείας τε καὶ τοὺς χρόνους ἀναγραφάμενος, καὶ κατὰ τὸ ἐφικτὸν αὐτῷ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν θρόνων, Ῥώμης τε, φημι, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας τε καὶ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, τοὺς τε ὁρθόδοξως τὴν Ἐκκλησίαν ποιμάναντας καὶ τοὺς ἐν αἰρέσει ληστρικῶς ἄρξαντας, καὶ τοὺς τούτων χρόνους ἀκριβῶς ἐνέταξεν ¹³. Ἐπεὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ βίου τούτου ¹⁴ κατέλαβεν, καὶ εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὸν

VARIÆ LECTONES.

¹¹ διερευνησάμενος A. ¹² βασιλέως Ῥωμαίων a be. ¹³ ἀνέταξεν f. ¹⁴ τούτων om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Romani quondam imperii caput effulsit, primum inventa, totum Romanum imperium deinde pervagata sit, in eo, ut citatus canon Trullanus confirmat, auctoritatem communiter nacta fuerit, lubens assentire. Sententiam probat Petavius Auctar. lib. viii, capite 1, pag. 295 D verbis hujusmodi: *Græcorum computorum prior et antiquissimus annus eum qui primus est æræ nostræ, numerat ab Adamo 5493, posterior 5509 nec plures (de quo mox sermo) Græcorum computistæ memorant: qui priorem vocant κατὰ Ἀλεξανδρείας, nos Alexandrinum appellemus: posteriorem κατὰ Ῥωμαίους, nos Constantinopolitanum a nova Roma nominemus. Ita Theophanes, quem tamen loquentem haud ibi, sed inferius adducit Petavius, non uno loco. Hæc primo capite: mox quinto æram secundam memoraturus, Alexandrinum, ait, computum in paschali sua methodo tenere se Maximus ostendit capite 32, cum annum incarnationis ac natalis Christi testatur fuisse 5501. Theophanes vero noster, qui secundam illam æram Africanam, Maximum, Syncellum imitatus observat, eandem hic κατὰ Ἀλεξανδρείας indigitat, eandemque rursus sub eadem voce refert explicatus pag. 345 et 346 de Leonis Isaurici morte locutus. Ἔτος ἦν ἀπὸ μὲν χριστοῦ χρόνου κατὰ Ῥωμαίους ἑσμή: κατὰ δὲ Αἰγυπτίους, ἔχον Ἀλεξανδρείας, 6248. Erat quidem annus a mundi conditu juxta Romanos 6248, secundum Ægyptios vero, Alexandrinus intellige, 6232. Verum enimvero quod secunda, velut prior, Alexandrina nuncupetur æra Petavius expositurus, illam in hæc refundi, adeoque separatam et distinctam non constituere, duplicemque tantum, non triplicem exsurgere, nominibusque solis duobus numerandam contendit *De doct. temp.* lib. ix et Auctar. citati lib. viii insignioribus primis capitibus: et indicia quidem ac conjecturas plures in medium profert, causam quæ plane convincat, nullam. Hæc vero legitima ad Syncellum prius observata ex ejus numeris mihi deprehenditur. Præter Panodori Alexandrinorumque æram Syncellus, in eo Anianus monachus, etiam Ægyptius, propriam ad annos ultiores septem vel octo prorogaturus, a prima, quæ natalem Christi anno 5493 consignat, haud multum deflexit, eodem ad 5500 vel 5501 semoto: eam ob rem ut Alexandrinæ nomen a Panodoro, sic pariter Alexandrinæ ab Aniano nomen æra utraque potuit obtinere. Verum ne hac sola conjectura hæreret:*

gravissimi ponderis, neque irritandi roboris translata appellationis argumentum est, quod Syncellus, qui æram secundam usurpavit, et ad Christi natalem annos septem vel octo supra Panodorum adjecit, statim numero pares rescidit, et ex imp. ætatibus, necnon patriarch. et satrap. totidem rescidit, primam tandem æram ab anno mundi 5493 et alteram a 5501 fluentem concordēs inter se et æquali gressu procedere cõpult; annos imperatorem ætatibus detractos Syncelli chronologia aliis comparata, me tacente vöciferatur: detractorum indicium et exemplum solis ipsius radio describo. Diocletiani tyrannis ad annum a mundi conditu 5777 ex Syncelli compute, et Theophanis pag. 4 reponitur, eademque post Christi æram anno 5500 et 5501 consignatam, annos ex Syncello et Theophane citatis numerat 277, eandem tamen a Diocletiano tyrannidem arreptam annis 7 vel 8 posteriori assertit chronologorum vox communis, et ad Dionysianæ æræ 284 et 285 alligat. Annos igitur septem vel octo a Christi nataliis ad Diocletianum imperantem, in Syncelli, Theophanis et consortium calculis detractos nullis negaverit. Adde jam ad Panodori æram 5493 æræ Christi Dionysianæ annos 284, summam procul dubio colliges 5777; hæc vero est, quam a mundi conditu ad Diocletianum Syncellus, Theophanes et alii æram Græcorum secundam amplexati subducunt. Æra igitur secunda recurrit in primam, nec minus quam prima, Alexandrinæ meretur nomen: et secunda hæc rursus a prima 7 vel 8 annis, et a tertia partim spatium Christi natalem distat; postquam facta detractio in primam refusa est, prout prima annis quindecim vel sexdecim a tertia dividebatur; ab eadem tertia non absimili annorum 16 intervallo disjuncta cognoscitur: quæ causa est, ut æram secundam, et Christi natalem ad annum 5501 repositum, scribens Theophanes, adeoque æra prima et compute 5493 annis tantum octo posterior, et annis totidem Romanorum æra, quæ tertia anterior, annis ante Diocletianum septem mutilatis, æram suam æque ac primam annis 15 vel 16 tertiam præcedere affirmet, et Michaelis Curopalatis annum secundum in annum a mundi conditu κατὰ Ἀλεξανδρείας 6305, κατὰ Ῥωμαίους 5331 incidere doceat. Numerandi rationem istam repetit et confirmat auctor de Anastasii inauguratione tractans, pag. 117.

ἐξυτοῦ σκοπὸν ¹⁵ οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ, καθὼς προέφη-
 μεν, μέχρι Διοκλητιανοῦ συγγραφάμενος ¹⁶, τὸν τῆδε
 βίον κατέλιπεν ¹⁷, καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ἐν ὀρ-
 θοδοξῷ πίστει, ἡμῖν, ὡς γνησίους φίλοις, τὴν πεβίβλον
 ἣν συνέταξε ἀτελή ¹⁸ καταλείπειν καὶ ἀφορμὰς παρ-
 ἔσχεν τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρῶσαι (7). Ἡμεῖς δὲ τὴν
 ἑαυτῶν ἀμαθειαν οὐκ ἀγνοοῦντες καὶ τὸ στενὸν τοῦ λό-
 γου, παρητούμεθα τοῦτο ποιῆσαι, ὡς ὑπὲρ ἡμᾶς τὴν
 ἐγγείρησιν οὐσαν. Αὐτοῦ δὲ πολλὰ ¹⁹ παρακαλέσας ἡμᾶς
 μὴ ὀκνησῶν καὶ ἀτέλεστον καταλιπεῖν τὸ ἔργον, ἐδιά-
 σπατό ἐπὶ τοῦτο ²¹ ἐλθεῖν. Διὸ καὶ ²² ἀναγκασθέντες
 διὰ τὴν τοῦτου ὑπακοὴν εἰς τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐγχειρήσαν-
 τες, κόπον οὐ τὸν τυχόντα καταβαλόμεθα. Πολλὰς
 γὰρ βίβλους καὶ ἡμεῖς ἐκζητήσαντες κατὰ τὸ δυνα-
 τὸν ἡμῖν καὶ ²³ ἐρευνήσαντες, τόδε χρονογραφεῖον ²⁴
 ἀπὸ Διοκλητιανοῦ μέχρι τῆς βασιλείας Μιχαὴλ καὶ
 Θεοφυλάκτου τοῦ ²⁵ υἱοῦ αὐτοῦ, τὰς τε βασιλείας
 καὶ τοὺς πατριάρχας, καὶ τὰς τούτων πράξεις σὺν
 τοῖς χρόνοις κατὰ τὸ δυνατόν ἡμῖν συνεγραφέμεθα ²⁶,
 οὐδὲν ἀπ' ἑαυτῶν συντάξαντες, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀρχαίων
 ιστοριογράφων τε καὶ λογογράφων ἀναλεξάμενοι, ἐν
 τοῖς ἰδίους τόποις τετάχαμεν ἐκάστου χρόνου τὰς
 πράξεις ἀσυγχύτως κατατάττοντες· ἵνα εἰδῆναι
 ἔχωσιν οἱ ἀναγινώσκοντες ἐν ποίῳ χρόνῳ ²⁷ ἐκάστου
 βασιλείας ποῖα ²⁸ πράξις γέγονεν, εἴτε πολεμική,
 εἴτε ἐκκλησιαστική, εἴτε πολιτική, εἴτε ²⁹ δημόδης,
 εἴτε τις ἑτέρα. Οὐ γὰρ μικρὰν ὠφέλειαν, ὡς εἶμαι,
 καρποῦται ὁ τῶν ἀρχαίων τὰς πράξεις ³⁰ ἀναγινώ-
 σκων. Ἐἴ τις δὲ τι ἐν τούτῳ τῷ πονήματι ³¹ ἡμῶν
 ὀνησιφόρον εὑροί, τὴν πρέπουσαν τῷ Θεῷ εὐχαρι-
 στίαν ἀποδώσει, καὶ ἡμῖν τοῖς ³² ἀμαθέσι καὶ
 ἁμαρτωλοῖς διὰ τὸν Κύριον ὑπερεύξεται ³³, καὶ εἴ
 τι ἐλλείπον εὑροί, τῇ ἀμαθείᾳ ἡμῶν τοῦτο λογίσει-
 ται ³⁴, καὶ τῇ ἀρχῇ τοῦ χαμερποῦς νοδὸς ἡμῶν, καὶ
 συγγνώσεται ἡμῖν διὰ τὸν Κύριον, Φίλων γὰρ τῷ ³⁵
 Θεῷ τὸ κατὰ δύναμιν.

nostri ingenii tarditati ascribat, et ex Domini eharitate condonet. Id enim Deo acceptum opus, quod e facultate nostra proficiscitur.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ σκοπὸν A a f, κόπον rell. vulg. ¹⁶ συγγραφάμενος A a f, ἀναγρ. rell. vulg. ¹⁷ κατέλιπεν A. ¹⁸ ἀτελή om. A a. ¹⁹ ἀμαθίαν A. ²⁰ πολλὰ παρακαλέσας ἡμᾶς A, παρ. ἡμ. πολλὰ vulg. ²¹ τούτῳ f. ²² καὶ add. ex A. ²³ κατὰ τ. δυν. ἡμ. καὶ A, καὶ κ. τ. δυν. ἡμῖν vulg. ²⁴ χρονογράφιον A b c f. ²⁵ τοῦ om. b. ²⁶ ἀκριβῶς συνεγρ. a. ²⁷ χρόνῳ A, χρόνων vulg. ²⁸ ποῖα πράξις A, ποῖα πράξεις vulg. ²⁹ εἴτε ubique ex A rescripsi pro vulg. ἤτε. ³⁰ τῶν ἀρχ. τὰς πρ. A, τὰς ἀρχ. πράξεις ³¹ εἴ τις vulg. ³² δὲ τι ἐν τούτῳ τῷ πον. A, εἴ τι δὲ ἐν τούτῳ πον. vulg. ³³ τοῖς add. ex A a f. ³⁴ ἀποδώσει — ὑπερεύξει-
 ται A. ³⁵ λογίσηται A. ³⁶ τῷ om. A a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(7) Imperii Romani, et Ecclesie, hoc est sedium ejus precipuarum quinque historiam per annos et tempora concione digestam describens Georgius Syncellus, vita consilique successu infeliciter eiecidit. Eam ob rem Romanorum imp. gesta suis temporibus et annis distributa describere Theophanis, qui Syncelli propositum ad exitum deducere suscepit, animus est. Verum ut Ecclesie rebus

animus, scriptis solummodo quæ Diocletiani attingunt ætatem, vitam hanc mortalem deseruit, et cum recta fide ad Dominum profectus, nobis velut sincerioribus amicis, quod fuerat molitus, opus imperfectum simul reliquit, et, ut quæ desiderantu absolveremus præbuit argumentum. Nostra vero imperitia sermonisque inopia non ignorata, onus, cui vires nostræ forent impares, sustinere detrectabamus. Hæ contra plura hortatus, ³ ut torpore omni excusso imperfectum opus non despiceremus, dedit animus, et ad illud capessendum manibus et perficiendum coegit. Quocirca ejus monitis morem gerere compulsi, molem robore nostro longe gravio-rem subire, et pene dicam immensum laborem exantlare suscepimus. Multis siquidem voluminibus diligentius exquisitis, et, quantum facultas et ingenium dedit, examinatis, præsentem chronographiam a Diocletiani temporibus ad Michaelis et Theophylacti ejus filii imperium, reges insuper et patriarchas, necnon eorum gesta et ætates, qua par fuit sedulitate, ex proprio penu nil depromentes aut conferentes, in unum congesimus: quin potius selectis ex veteribus historicis vel rhetoribus plerisque, singulorum acta per annos et tempora propriis quibusque locis pulchro ordine cuncta disposuimus: ut quoto quoque anno rem gestam vel facinus editum, sive in bello, sive in Ecclesia, sive in civili administratione, sive in populari statu, sive qualibet alia ratione commendandum, lector in promptu habeat et in propatulo. Haud enim vulgare est, me quidem iudice, eorum qui veterum gesta evolvunt, emolumentum. Si quis autem ex eo quem aggredimur labore fructum aliquem de-cepit, debitas Deo grates referet; nobisque licet ineruditus et peccatoribus a Domino bene precabitur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

tur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΠΟ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ

ΕΩΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

CHRONOGRAPHIA

A DIOCLETIANO

AD MICHAELEM ET THEOPHYLACTUM EJUS FILIUM IMPP.

¶ Annus mundi 5777. Divinae incarnationis B
277 (a).

Romanorum imperatoris Diocletiani a. 1.

Persarum regis Varachis a. 15.

Romæ episcopi Cæii a. 7.

Hierosolymorum episcopi Hymenæi a. 15.

Alexandriæ episcopi Theonæ a. 11.

Antiochiæ episcopi Tyranni a. 2.

A. C. 280. — Persarum regis Varanis annus primus.

Hoc anno, imperii sui quarto, Diocletianus Maximianum Herculium supremæ potestatis socium renuntiavit.

A. C. 281. — Persarum regis Narsis annus primus.

Κόσμου ἔτος 5777 (8). Τῆς θείας σαρκώσεως 277.

Ῥωμαίων βασιλέως Διοκλητιανοῦ ἔτος α'.

Περσῶν βασιλέως Οὐαράχου 15 (9) ἔτος ιδ'.

Ῥώμης ἐπισκόπου Γαίου (10) ἔτος ζ'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ὑμέναιου (11) ἔτος ιη'.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Θεωνᾶ (12) ἔτος ια'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Τυράννου (13) ἔτος β'.

A. M. 5780. — Περσῶν βασιλέως Οὐαράνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς Μαξιμιανὸν 27 τῶν Ἑρκοῦλιον κοινῶν ἀνεδαίξατο 28 τῆς αὐτοῦ βασιλείας τῷ τετάρτῳ αὐτοῦ χρόνῳ (14)

A. M. 5781. — Περσῶν βασιλέως Νάρσεως ἔτος α'.

VARIE LECTIONES.

28 Persarum regis nomen Οὐαράχης scribitur in A, in cæteris omnibus Οὐαραράχης, in ed. Par. Ἀραραυχῆς. Apud Syncellum idem modo Οὐράχης audit (p. 670, 13), modo Οὐραράχης (p. 722, 5), Agathias autem p. 260, 11, hunc regem et filium ejus, qui in omnibus Theodhanis codicibus infra Οὐαράχης; nominatur, uno eodemque nomine Οὐαραράχης nuncupat. 27 Μαξιμίνον c. f. 28 ἀνεδαίξαν A a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Georgii Syncelli continuator Theophanes ejus numeros a mundi conditu ad Christi ortum observat: et a Christi rursus die natah ad Diocletiani tyrannidem, quot annos ille posuit, 200 nimirum et 77 ita pares hic exseribit.

(9) Syncello dictus Οὐράχης et annus ejus primus ex ejusdem calculo ad mundi 5768 devincitur.

(10) Is apud Syncellum 5771 in pontificem inauguratur.

(11) Cujus annos 12 duntaxat numerat Syncellus, et eorum primum ad mundi 5764 alligat.

(12) Huic octodecim assignat, primum ad mundi 5767. Alexandriae præsulum annos apud Theophaucem et Abrahamum Ecchellensem diversimode recensitos reperies.

(13) Nondum Syncello recensitus: apud quem Cyrillus anno 5768 pontifex institutus, præsentē

(a) Vide, ad calcem voluminis, Editoris Patrologiæ notas

C 5777 ex annis 15 sibi attributis decimum numerare cognoscitur.

(14) Ante annum Diocletiani quartum, quæ auctoris est sententia, a Chronico Alexandrino anno uno discrepans, Maximianum Herculium κοινῶν τῆς αὐτοῦ βασιλείας, Imperii collegam, renuntiari vix potuisse, rerum utriusque gestarum relatu mihi compertum est. Diocletianus, Persica expeditione confecta, Chalcedone, ita Chronicon Alexandrinum, salutatur imperator; Nicomediam mox digressus, Thraciam inde occupat, et in Mæsiam se confert, in qua, Flavio Vopisco teste, multis præliis cum Carino de potestate dimicans, ultima tandem pugna apud Murium commissa, victor remansit. Nuntiato in Galliis Carini discessu, Helianus et Amandus, excita manu agrestium et latronum, quos Bagandas incolæ vocant, agris late devastatis, plerasque urbes tentant. Diocletianus, ut scribit

quæ in textu Latino litteris inclusis indicantur.

A. M. 5782. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ⁴⁰ (13) ὁ Ἐρκοῦλιος Ὁδοῦσιριν καὶ Κόπτων ⁴⁰ (16) πόλεις ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου εἰς ἕδαφος κατέσκαψαν ἀποστατησάσας τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς.

A. M. 5785. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς (17) ὁ Ἐρκοῦλιος Καίσαρας ἐποίησαν Κωνσταντίον ⁴¹ καὶ Μαξιμιανὸν Γαλλέριον. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς δέδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον τῷ Γαλλερίῳ, ὁ δὲ Ἐρκοῦλιος Μαξιμιανὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Θεοδώραν τῷ Κωνσταντίῳ συνέδευξε, καίτοιγε ⁴² ἑκατέρων γαμετὰς ἐχόντων, ἃς ἀπώσαντο διὰ τὴν πρὸς ⁴³ τοὺς βασιλέας ⁴⁴ στοργήν.

A. M. 5786. — Ῥώμης ἐπισκόπου Μαρκέλλου ἔτος α΄

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου (18) Πέτρου τοῦ ἱερομάρτυρος ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξάνδρεια σὺν τῇ Αἰγύπτῳ (19) εἰς ἀποστασίαν ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀθροίσαι, οὐκ ἀντέσχον ⁴⁵ τῇ ⁴⁶ Ῥωμαίων προσβολῇ, καθ' ἣν πλείστοι ἀνηρέθησαν, δίκην δεδωκότων τῶν τῆς ἀποστασίας αἰτίων.

A. M. 5787. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκοῦλιος διωγμὸν μέγαν καὶ φρικωδέστατον ⁴⁷ (20) κατὰ Χριστιανῶν ἀνήγειραν, καὶ

A. C. 282. — Hoc anno Diocletianus et Maximianus Herculius Busirim et Coptum Thebaidis in Ægypto civitates in Romanum imperium rebelles funditus everterunt.

A. C. 285. — Hoc anno Diocletianus et Maximianus Herculius Constantium et Maximianum Galerium instituerunt Cæsares : et Diocletianus quidem filiam suam Galerio locavit conjugem, et Maximianus pariter suam nomine Theodoram Constantio copulavit. Uterque vero ex observantia et in imperatores amore conjugem, quam prius habebat, dato repudio lecti consortio reddidit alienam.

A. C. 286. — Romæ episcopi Marcelli annus primus.

5 Alexandria episcopi Petri sacri martyris annus primus.

Hoc anno Alexandria et Ægyptus ab Achille ad defectionem concitata, illatum a Romanis bellum sustinere non potuerunt : plurimis autem primo impetu sublatis, rebellionis auctores meritas exsolverunt pœnas.

A. C. 287. — Hoc anno Diocletianus et Maximianus Herculius, vehementi et horrenda in Christianos persecutione suscitata, et omnis generis excogitatis

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ Διοκλητ. κ. Μαξ. ὁ Ἐρκ. Α. Μ. ὁ Ἐ. κ. Δ. vulg. ⁴⁰ Κόπτων aliquot codd. ⁴¹ Κωνσταντινον, et mox Κωνσταντίνω f. ⁴² καίτοι γε Α α f, καὶ τῶν γε vult. ⁴³ πρὸς Α α f, εἰς vulg. ⁴⁴ βασιλεῖς Α. ⁴⁵ οὐκ ἀντέσχον Α, οὐ κατέσχον vulg. ⁴⁶ τῇ add. ex Α. ⁴⁷ φρικωδ. Par.

JAC. GOARI NOTÆ.

Eutropius lib. ix, ad subigendos eos Maximianum Herculium Cæsarem misit, qui levibus præliis agrestes domuit, et partem Galliarum reformavit. Post hæc tempora, subdit idem Eutropius, Carausius tyrannidem affectavit, et Britannias occupavit. Ita cum per omnem orbem res turbate essent, Diocletianus Maximianum Herculium ex Cæsare fecit Augustum. Quare cum anno minus, verba sunt Aurelli Victoris, potentia fuerit Herculio : iis, non nisi secundo Diocletiani anno, Cæsar promoveri potuit. Designationi successit expeditio suscepta, iter in Gallias, cum Bagandis pugnae, Galliarum reformatio, in Carausium excita rebellione conatus : quæ quis anno unico asseveret confecta ? concludit Gordonius : aliqui etiam nunc Cæsarem tantum, et post biennium, ab accepta nimirum Cæsarea dignitate, Augustum autumant creatum. Favet Theophanis sententiæ Idatii testimonium, quod tamen excipit eruditissimus Petavius lib. xi *De doct. temp.*, cap. 51.

(15) Non quod conjunctis armis, sed quod utriusque consensu hæc gesta, de quo nota inferior tertia.

(16) Qui Theophanem nostrum plurima ex parte transcripsit Cedrenus, Βούσιριν καὶ Κόπτων legit ; idem Zonaras. Vide notam seq.

(17) In Diocletiani annum octavum conciliatus hujusmodi nuptias conjecit Petavius lib. xii ; in nonum Chronicum Alexand. et Pomponius Lætus. *Undecimo anno ex quo Constantius Cæsar est factus, occubuit.* Hinc autem ad Constantiani annum primum anni numerantur undecim. Chronicum Alexandrinum Theophani lucem præfert ad Diocletiani annum 9 et tum Maximianum Jovium, tum Constantium xii Kal. Junias Nicomediarum Cæsares elevatos

C. testatur, Diocletiani filiam vocat Valeriam pag. 8.

(18) Petro martyri inter patriarchas 17, pontificatus annos Abraham Ecchellensis numerat decem, et dies 535.

(19) Pomponius Lætus : *Erat Jovius (Diocletianus) in Ægypto : qui eversis duabus urbibus, superato Achilleo, pacaverat Ægyptum. Urbes prope veteres Thebas positæ erant, dites ac populosæ, Busiris et Coptos. Spem rebellionis augebat Achilleus, cujus consilio fere tota dissenserat Ægyptus : tandem cæsis ubique auctoribus defectionis, intra novem menses quiescit provincia seminarium religionum, in qua archisynagogi plurimum auctoritatis habebant. Alexandria vero obsessa, et octavo mense capta est. Imperator contentus optimatum cæde, abstinuit a multitudinis. Achilleus vero meritas luit pœnas, feris oppositus, et ditaniatus : terra vero ubique cædibus potentium maduit.* Cæterum quamvis Busiridis et Copti vastitatem ante annos sex auctor posuerit, causam potius exortam, rebellionem nimirum excitam, ab Achilleo deinde æcensam intellexisse reor. Ægyptum etenim omnem ad officium novem solis mensibus revocatam scripsit Pomponius, et Eutropius lib. ix his verbis : *Diocletianus obsessum Alexandriæ Achilleum octavo fere mense superavit, eumque interfecit.* Consentit Eusebius in Chronico, qui ad annum quoque Diocletiani decimum Alexandriam subactam refert : Busiridis licet et Copti devastationem ante solos tres annos colloceat.

(20) Petri martyris et Alexandrini præsulis anno secundo, motam in Christianos persecutionem memorare forsitan compulerunt hæc Athanasii verba apolog. 2 : Πέτρος παρ' ἡμῶν πρὸ μὲν τοῦ διωγμοῦ γέγονεν ἐπίσκοπος, ἐν δὲ τῷ διωγμῷ καὶ μαρτυρήσεν. *Petrus apud nos ante persecutionem episcopus,*

tormentis, plurimas martyrum myriadas confecere: A de quibus qui octo libros *Ecclēsiasticæ historiæ* ab Eusebio compositos percurrerit, notitiam accipiet.

A. C. 288. — *Romæ episcopi Eusebii annus primus.*

Hoc anno novis rebus Amandum et Ælianum in Gallis studentes Maximianus Herculeus suscepta in eos protectione confecit. Crassus quoque secessionem movit, et Britanniam occupavit: quemadmodum quinque Gentiani Africam, et Achilles Ægyptum invaserunt. At Crassus quidem tribus annis Britannia potitum Asclepiodotus præfectus sustulit e medio: in Gallis autem anceps omnino dubiaque belli fortuna Constantio Cæsari ex inopinato contigit. Ejusdem quippe diei sex horarum intervallo victus et vicisse visus est. Nam effuci in Constantii exercitum Alani ad castrorum usque muros cum sunt insecuti: ipse vero dux extremus fugientis exercitus præmens vestigia se recipiebat. Observatis vero portis, cum intro non potuisset admitti, extensas ad eum comprehendendum hostium manus nusquam evasisset, nisi demissis per murum funibus ad castra fuisset subversus. Intro receptus, verbis exercebant animas et corrobora, et impetu in Alanos facto, cæsis eorum sex millibus præclaram assequitur victoriam. Maximianus Herculeus pari sorte quinque Gentianos in Africa obtinuit: et Alexandriæ Diocletianus

πολλὰς μυριάδας μαρτύρων ἠποίησαν, παντοίας βασάνους ἐπινοοῦντες, καὶ πολλὰ κακὰ ἐργαζόμενοι. Περὶ ὧν τις ἑπερχόμενος τὴν δεκάβιβλον (21) τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ Παμ. φθίου εἶσται.⁵⁵

A. M. 5788. — *Ρώμης ἐπισκόπου Εὐσεβίου ἔτος 1.*

Τούτω τῷ ἔτει νεωτερισμοῦ γενομένου (22) ἐν Γαλλίαις ὑπὸ Ἀμάνδου καὶ Αἰλιανοῦ Μαξιμιανός ὁ Ἐρκοῦλιος διαθὰς καθέλειν αὐτούς, Ἀλλὰ καὶ Κράσσοσ (23) ἀντήρ, καὶ Βρετανίωσ⁵⁶ κατέλαχε, καὶ οἱ πέντε Γεντιανοὶ τὴν Ἀφρικτὴν, καὶ Ἀχιλλεύσ τὴν Ἀἴγυπτον. Ἀλλὰ Κράσσον μὲν ἐπὶ τρισὶν ἔτεσι τὴν Βρετανίαν κατασχόντα Ἀσκληπιόδοτος ὁ ἐπαρχὸσ ἀνέλειν. Ἐν δὲ ταῖς Γαλλίαις (24) ἀγχιστρόφοσ⁵⁷ ἐκ παραδόξου γέγονε Κωνσταντίω Κεῖσαρτι τὴν. Ἐν ὧραισ γὰρ ἐξ τῆσ αὐτῆσ ἡμέρασ καὶ ἠττώμενοσ ἰσφθῆ καὶ νικῶν ἀπεδείχθη Ἄρτι μὲν γὰρ ἐπικλύσαντεσ οἱ Ἄλανοὶ⁵⁸ τῷ Κωνσταντίω στρατῷ ὄχρῃ καὶ εἰσ τὰ τεῖχη καταβίωσαν. Αὐτὸσ δὲ ἠκολούθει τελευταίοσ φαύλοντι τῷ στρατῷ. Ἐπειδὴ δὲ κειλισμένων τῶν πυλῶν, οὐδὲ βωσ τοῦ τεύχουσ ἠδυνήθη εἰσελθεῖν, χεῖρασ ἐξίτειναν οἱ πολέμιοι πρὸσ τὰ συλλαβεῖν αὐτῶν· σχοίνιοσ δὲ, καθέντεσ ἀπὸ τοῦ τεύχουσ, ἀνέλιξαν αὐτόν. Ἔσω δὲ γενόμενοσ, καὶ τὸν στρατόν παραθαρούνασ⁵⁹, ἐπεξεβῆν τοῖσ Ἀλανοῖσ, νίχην ἔσχε λαμπράν, ὥστε ἐξαισιχίλιοσ πεσεῖν. Μαξιμιανός δὲ ὁ Ἐρκοῦλιοσ τῶν πέντε Γεντιανῶν (25) ἐν τῇ Ἀφρικτῇ ἐκράτησε. Διοκλητιανός δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν Ἀχιλλεῖα καθέλει. Φυτὴν δὲ

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ μάρτυρας A a e. ⁵⁶ τις add. ex A e. ⁵⁷ τοῦ Π] τῆς Π. A. ⁵⁸ εἶσται A ἴσται vulg. ⁵⁹ Κράσσοσ] Κράσοσ A, Κράσοσ vulg. ⁶⁰ Βρετανίαν A b f constanter. ⁶¹ Γεντιανοὶ A a e, Γεντιανοὶ vulg. ⁶² ἀγχιστρόφοσ A, ἀγχιτρόφοσ vulg. ⁶³ καὶ ante ἤττ. add. ex A. ⁶⁴ Ἀλανοὶ conj. Gouar. ⁶⁵ ἔσω A, εἶσω vulg. ⁶⁶ σχοίνιοσ a, σχοίνον b. ⁶⁷ παραθαρούνασ A, παραθαρῆύνασ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

et in persecutione martyr declaratus: Eusebii quoque lib. vii, cap. ult.: Πρὸ τοῦ διωγμοῦ τρισὶν οὐδ' ἑταίρῃσ ἠγῆσάμενοσ τῆσ Ἐκκλησίασ. Cum triennium prope ante persecutionis tempus in Ecclesia gubernanda consumpsisset. His tamen auctorem non probe usum Athanasius et Eusebius ipsi sunt argumento, qui de sæviore altera a Diocletiano suscitata persecutione loquuntur: de qua auctor ipse ad Diocletiani annum 10:

(21) De martyrum præliis et laudibus ab *Ecclēsiastica Historia* opus diversum. — Atqui Eusebii *Historia* δεκάβιβλοσ est, ut omnes norunt, 16 libri, non octo. Plane scripserit Theophanes τὴν ἡ βίβλον, ex quo Imperitus antiquarius suam δεκάβιβλον exscripserit. Qui legitur librum octavum *historiæ ecclēsiasticæ Eusebii, de his cognoscet*; quo etiam libro is ista maximo exsequitur: hincque factum est ut illi octavo libro additum sit aliud opus Eusebii de martyribus Palæstinis, quod Stephani editio seorsim representat, ut et cardinalis Magarini, aliisque codicibus vass. maleque Christophersonus confudit, interpolans cum eodem libro octavo *historiæ ecclēsiasticæ*. Compertis.

(22) Jam ante annos decem, de quo S. Aurelius Victor, *Eutropius* lib. ix, Pomponius Lætus, et Egnatius: et nos ex illis n. 6 superiore: sed quod res tunc temporis innovatæ, in pristinum statum, sub Diocletiani videlicet potestatem hoc tempore sint reductæ, de illis auctor mentionem habet:

(23) Carasthuerauctores Latini nuncupant, cujus

apud eos, *Eutropium maxime* lib. ix, *Historia* fidelius refert: A *Maximiano jussus occidi purpuram sumpsit, et Britannias occupavit... Ad postremam partem convenit. Eum post septennium Allectus socius ejus occidit, atque ipse post eum Britannias triennio tenuit: qui ductu Asclepiodoti præfecti prætorio est oppressus. Ita Britannia decimo anno recepta est. Quare mihi correctius hic legitur: Ἀλλὰ καὶ Ἀλεκεκτον Κράσσου τυραννίδοσ διάδοχοσ ἐπὶ τρισὶν, εἰδ:*

(24) Galliarum horis locum; Lingonas; inter prælia duo spatium horis quinque minus: hostes non Alanos, sed Alemannos, eoque cum Eusebio ad 60; non 6 millia scribit Eutropius citatus, qui Allecti eadem, et Constantii victoriam in eundem annum recenset: Per idem tempus a Constantio Cæsare in Gallia pugnatum est circa Lingones: die una adversam et secundam fortunam expertus est. Nam cum repente barbaris ingruentibus intra civitatem esset coactus, tam præcipit necesse erat, ut clausis portis per murum funibus tolleretur, vix quinque horis mediis, adventante exarctis, sexaginta quinque millia Alemannorum cepit. Idem Pomponius Lætus. Eusebius ad annum Diocletiani 13 in Chronico.

(25) Quinquagenticianos uno verbo dixerunt scriptores infra referendi, quos auctor *Genticianos*, quinque numero, viros arbitratos est. Eosdem *Genticianos*, scripsit Pomponius Lætus; Maximianus inde translatus in *Africam Genticianos* dicit, qui vix potestatem impetravit. Quinquagenarii et supra cum numero annorum, hi milites fuerunt, qui Africanæ diripiébant,

αὐτῷ (26) καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Κωνσταντίου⁶¹. Ἀ κομιδῆ νέος⁶² ὑπάρχων, ἀριστεύων ἐν τοῖς πολέμοις. Ὁν ὁρῶν ὁ⁶³ Διοκλητιανὸς φθόνῳ κινηθεὶς δόλῳ ἀνελεῖν ἐσπούδαξε. Θεὸς δὲ τοῦτον παραδόξως δέσσωσε, καὶ τῷ πατρὶ ἀπέδωκε⁶⁴.

A. M. 5789. — Περσῶν βασιλέως Ὀρμισδα, ἔτος α'.

Ῥώμης ἐπισκόπου Μιλτιάδου⁶⁵, ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ζαβδά⁶⁶, ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Βιταλίου ἔτος α'⁶⁷.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐετήριος (27) στρατοπεδάρχης τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ⁶⁸ Χριστιανοὺς ἤλαυνε (28) μετρίως, ἕκτοτα τοῦ κατὰ πάντων ὑποτύφοντος διωγμοῦ.

A. M. 5793. — Ῥώμης ἐπισκόπου Σιλδέστρου⁶⁹ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μαξιμιανὸς Γαλλέριος κατὰ Νάρσεως (29) τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως τοῦ τῆνικαῦτα τὴν Συρίαν καταδραμόντος καὶ ληϊζομένου⁶⁷ ἀπεστάλη ὑπὸ Διοκλητιανοῦ. Καὶ συμβαλὼν αὐτῷ κατὰ τὴν πρώτην μάχην ἠττάται περὶ Καλλινικῶν (30) καὶ Κάρβρας. Ἐπανίων δὲ ἐκ τῆς φυγῆς ὑπήντησε Διοκλητιανῷ ἐπ' ὄχληματος φερομένου⁶⁸. Ὁ δὲ τὸν Καίσαρα μετὰ τοῦ⁶⁸ ἰδίου σχήματος οὐ προσδεξάμενος, ἀφῆκεν ἐπὶ πλείστον τρέχειν καὶ προηγεῖσθαι τοῦ ὄχληματος. Μετὰ δὲ ταῦτα συναχθεὶς δυνάμειως πολλῆς πάλιν Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος⁷⁰ Καίσαρ ἐπὶ τὸν Νάρσεως πόλεμον ἐκπέμπεται χρησάμενος⁷¹ δεξιὰ τέχην⁷², τολμήσας καὶ πράξας ἅ μὴδεὶς ἔτερος. Τὸν τε γὰρ Νάρσεα μέχρι τῆς ἐνδοτέρας Περσίας⁷³ ἔδωκε, καὶ κατέσφαξε πᾶν τὸ⁷⁴ στρατόπεδον, καὶ τὰς τούτου γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἀδελφάς, καὶ παρέλαθε⁷⁵ πάντα ὅσα ἐκεῖνος ἐπέφερετο⁷⁶, χρημάτων, θησαυροῦς, καὶ τοὺς ἐν Πέρσαις λαμπροῦς, μεθ' ὧν ἐπαγελθόντα Διοκλητιανὸς ἐν Μεσοποταμίᾳ διάγων.

Achillem prostravit. Socius expeditionis aderat Constantinus Constantii f. prima juventute conspicuus, et bellicorum facinororum laude jam præstans : qua Diocletianus conspecta, motus invidia, necem dolis machinabatur. Deus autem præter opinionem servavit, et patri reddidit incolumem.

A. C. 289. — Persarum regis Hormisdæ annus primus.

Romæ episcopi Miltiadis, annus primus.

Hierosolymorum episcopi Zabdæ, annus primus.

Antiochiæ episcopi Vitalii, annus primus.

Hoc anno Veterius magister militiæ Christianos milites moderate insectatus est, persecutione exinde in reliquos ingruente.

A. C. 293. — Romæ episcopi Sylvestri annus primus.

Hoc anno Maximianus Galerius adversus Narsem Persarum regem crebris excursionibus Syriam infestantem et depopulantem a Diocletiano missas est. Hic primo centumjæ ad Callinicum et Carrhas superatur, eque fuga se recipiens, Diocletianum curru forte vectum habuit obvium. Ille Cæsarem etiam propriis insignibus illustrem et conspicuum, longo viæ spatio neglectum, currere, et curram præcedere permisit. Validiore postmodum exercitu collecto, Maximianus Galerius Cæsar bellum cum Narse restauraturus amandatur : resumptisque viribus, et prospera fortuna usus, quas nullus prætuisset, res omnino præclaras gessit. Narsem etiam usque in interiorem Persiam fugientem abegit, et exercitum ejus et uxores, liberos et sorores trucidavit, et quos secum vehebat pecuniarum, thesauros et Persarum nobiliores sumpsit captivos : spoliis onustum, et redeuntem, Diocletianus, qui tum in Mesopotamia versabatur, cum honore lu-

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ καὶ Κωνστ. A α, ὁ Κωνσταν. vulg. ⁶² κομιδῆ νέος A, κομιδῆ δὲ νέος vulg. ⁶³ ὁ οπι. A. ⁶⁴ ἀποδέδωκε om. b. ⁶⁵ Μιλτιάδ. A, Μετ. vulg. ⁶⁶ Ζαβδά] Γαζάβδας A. ⁶⁷ Vitalii, Antiocheni episcopi, accessionem in annum proxime sequentem rejiciunt a f: non adnotavit A. ⁶⁸ στρατεία A. ⁶⁹ ληϊζομένου A, alii ap. Goar. ληϊζα. vulg. ⁷⁰ Διοκλητιανῷ ἐπ' ὄχληματος φερομένῳ A, Διοκλητιανῷ ἐπ' ὄχλημα ἐπιφερόμενα a b c d (si recte enotavit G.), Διοκλητιανὸς ἐπ' ὄχλημα καταφερόμενος vulg. ⁷¹ μετὰ τοῦ A, μετὰ τὴν τοῦ vulg. ⁷² Μαξ. ὁ Γαλλ. A, ὁ M. Γ. vulg. ⁷³ Νάρσεως — χρησάμενος om. A, fort. χρησόμενος, ⁷⁴ δεξιὰ τέχην a, ἐπὶ τὰ δεξιὰ τέχην f. ⁷⁵ τὸ add. ex n. ⁷⁶ καὶ παρέλαθε A, παρέλαθε, καὶ vulg. ⁷⁷ ὑπέφερετο.

JAC. GOARI NOTÆ.

cupientes sibi regnum vindicare. Eutropius lib. ix : Cum Africam quinquegentiani infestarent. Aurelius Victor quinquegentanas nationes posuit : Eodem tempore Orientem Persæ, Africam Julianus, ac nationes quinquegentanæ graviter quatiebant. Egnatius : Diocletianus Maximianum Gallis præfecit : eoque confecto bello in Africam adversus quinquagenarios transire jubet : utrobique sedati tumultus, Africanus certe aliquanto difficilius, quod quinquagenarii, et supra eorum annorum numerum veteranus miles ad obsequium tam facile redigi non poterat.

(26) Eusebii opinionem lib. i De vita Const. capp. 13 et 14, sequitur auctor. Fuge a Constantino arreptæ causam ejusdem ambitioni Aurelius Victor imputat.

(27) Veturium scribit Eusebius ad annum Diocletiani 14; alii codd. Venturium legunt apud Pontiacum : apud quem iterum de Veturio ad alios

D annos alii codd. narrant. Eligat, inquit ille, lector quod illi magis probabitur. Cæterum magister militiæ Hieronymo dicitur in versione, qui hic στρατοπεδάρχης.

(28) Cedrenus ἐξέβαλεν· reddo exauctoravit : idemque μετρίως ἤλαυνε, quia non vita, sed militari cingulo multabat.

(29) Victoriam de Persis ad annum 14, triumphum ad annum 18 verius Theophane ascribit Eusebius in Chronico : Cedrenus auctorem secutus ad annum 17; at certe Narses ante annos sex vivis ereptus, Ormidasque in canonio annos quinque jam regnans, auctorem deceptum arguunt. De bello illo Persico Aurelius Victor, Eutropius, Pomponius Lætus, qui etiam triumphi pompam describit.

(50) Callinicum ponit Eutropius, circa lib. ix exitum.

benter excepit : et tum privatim uterque, tum communibus armis adversus barbarorum plurimos ambo decertantes, res præclaras feliciter gesserunt. Secundo vero fortunæ successu Diocletianus elatus, a senatoriæ dignitatis viris se adorari, nec ut prius salutari, vel consueto habitu procedere expetiit : verum auro, margaritis et pretiosis lapidibus calceamentum adornavit. Constantinum autem Constantii filium in Oriente et Palæstina tunc temporis commorantem et de Christiana fide bene sentientem, et tum animi præstantia, tum corporis robore, tum denique ad omnem honestam disciplinam propensione in dies incrementa sumentem cernens Galerius Maximianus, cum tyrannidis et impii profanique idolorum cultus eversorem futurum vaticiniis accepisset, dolis eum interficere meditabatur. Ille detectis insidiis, quæ fuit Dei providentia, Davidis exemplo fuga salutem parat, et ad patrem, Servatori Christo debitis gratibus persolutis, sospes et incolumis regreditur.

A. C. 294. — Hoc anno Theoteco præstigiatori morem gessit Galerius Maximianus, ut dæmonibus sacra faceret et oracula reportaret : antrumque subiens Theotecnus, ut in Christianos persecutionem excitaret, oraculum retulit. Idem Servatoris monita conflinxit et in ejus injuriam sparsim disseminavit : ut fidei nostræ mysterium facilius deridendum proponeret, ludimagistros ea pueros docere edixit.

A. C. 295. — *Persarum regis Saboris annus primus.*

Hoc anno ut Christi ecclesiæ subverterentur sacrique libri traderentur igni, imperiali sancitum est edicto : sacerdotes quoque et omnes Christianos tormentis applicandos, et ut victimas idolis offerrent, cogendos. Horrenda præ omnibus, quæque martyres innumeros consecravit, exstitit hæc persecutio.

A. C. 296. — Hoc anno Diocletianus et Maximia-

ασμενωσ ἐδέξατο τιμήσας· καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ κοινῇ πάντες οὗτοι πρὸς πολλοῦς τῶν βαρβάρων πολεμήσαντες, πολλὰ ¹⁶ κατώρθωσαν. Ἄρθεις δὲ ὑπὸ τῆς ¹⁷ τῶν πραγμάτων (51) εὐροίας Διοκλητιανός, προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν συγκλητικῶν, καὶ οὐ προσαγορεύεσθαι· κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα ἀπήτησεν. Ἐκαλλώπισε δὲ καὶ τὸ ὑπόδημα χρυσίῳ ¹⁸ καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις τιμίοις. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν υἱὸν (52) Κωνσταντίου, ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Παλαιστίνῃ διάγοντα, καὶ τὰ Χριστιανῶν φρονούντα ¹⁹ (53), ὄρων τοῦτον ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανός συνέσει ψυχῆς καὶ σώματος ῥώμῃ καὶ ἐπιπερὶ τὴν παιδευσιν εὐφυῆ προκόπτοντα, μαντευσόμενός (54) τε τοῦτον καταλυτὴν ἔσεσθαι τῆς τυραννίδος καὶ ²⁰ τῶν δογμάτων αὐτοῦ, δόλῳ θανατῶσαι τοῦτον ἐσκέφατο. Θείᾳ δὲ προμηθείᾳ τὸν ²¹ δόλον μαθὼν, ὡς Δαβὶδ, φυγῇ ²² τὴν σωτηρίαν πορίζεται, καὶ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα διασώζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ τῷ Χριστῷ εὐχαριστῶν τῷ σώσαντι αὐτόν.

A. M. 5794. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοτέκνω γόητι ²³ (55) πειθόμενος ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανός ἐν τῷ θύειν τοῖς δαίμοσι, καὶ λαμβάνειν χρησμούς· ὑποδύς τῷ ἀντρῷ ὁ ²⁴ Θεότεκνος, χρησίμην, κατὰ Χριστιανῶν ἐγείρει διωγμὸν, τοῦτω δέδωκε. Τὰ δὲ ὑπομνήματα τοῦ Σωτῆρος ἐπλάσατο (56), καὶ πανταχόσε ἐφ' ὕδασι ἀπέστειλε, καὶ τοῖς γραμματοδιδασκάλοις τοὺς παῖδας διδάσκειν προσέταξεν, ὡς διαγεῖσθαι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον παρασκευάζων ²⁵.

A. M. 5795. — *Persarum βασιλέως Σαβόρου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει προστάγματα ²⁶ βασιλικὰ (57) ἐδόθη, τὰς ἐκκλησίας τοῦ ²⁷ Χριστοῦ ἐδαφίζεσθαι, καὶ τὰς θείας ²⁸ βίβλους κατακαίεσθαι· ἱερεῖς δὲ καὶ πάντας Χριστιανούς βασάνοις παραδίδεσθαι, καὶ θύειν εἰδῶλοις ἀναγκάζεσθαι. Καὶ ἦν οὗτος ὁ διωγμὸς πάντων φρικωδέστατος ²⁹ ἀναριθμήτους μάρτυρας ἀποτέλεσας.

A. M. 5796. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανός καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ πολλὰ] πάντα a. ¹⁷ τῆς add. ex A. ¹⁸ ante χρυσίῳ b add. καὶ τὰς βασιλικὰς ἐσθῆτας. ¹⁹ Κωνσταντῖνον, τὸν υἱὸν—διάγοντα — φρονούντα A, Κωνσταντῖνου τοῦ υἱοῦ — διάγοντος — φρονούντος vulg. ²⁰ καὶ om. A. ²¹ τὸν add: ex A. ²² φυγῇ A, alii φεύγει, καὶ vulg. ²³ γόητι om. e. ²⁴ ὁ add. ex A. ²⁵ παρασκευάζων A e. ²⁶ προστάγματα βασιλικὰ A alii τῶν προστάγματ' τῷ βασιλικῷ vulg. ²⁷ τοῦ, A, οὐσας vulg. ²⁸ θείας A, θελους vulg. ²⁹ φρικωδέστερος a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(31) Ista ab anno 9 sibi arrogasse Diocletianum scribunt, qui Eusebium sequuntur in Chronico : ex victoriarum tamen tumore ita insolevisse testantur cum auctore Eutropius lib. ix exeunte, et Pomponius Lætus, in Diocl., titulo *de magnitudine imperii R.* Videndus est et Pontacus in notis ad citatum Eusebium, et Genebrandus in Chronico.

(32) Hæc historice, non chronice relata : non enim ad hunc annum spectant, quæ circa Constantii mortem gesta : de quibus inferius.

(33) Propter eam quæ in Christianos ferebatur humanitatem, et quæ de eo in ejus Vita refert Eusebius lib. i, cap. 13. Constantinum tamen Constantinum filium præcepta fidei docuisse, et exercendæ erga Christianos clementiæ rudimenta dedisse refert Photius cod. 256.

(34) Idem Eusebius cap. 14.

(35) Ista fusius narrata reperies apud Eusebium *Eccl. hist.* capp. 2, 3, 4 et 5, at non Galerio Maximiano, sed Maximino, ac in aliud tempus, ascribenda. Refer huc quæ habet Nicephorus Callistus lib. vii. cap. 25.

(36) Redditum, *servatoris monita.* Forte monumenta interpretes voluerit. Anast. *monitiones.* Malim ego acta, quod etiam vox illa sonat, ut falsis narrationibus Christum infamare studuerit quod præstitisse liquet etiam alios Christiani hostes nominis. COMBESIS.

(37) Ea mens est Eusebii ad annum Diocletiani presentem : addit mense Martio in diebus Paschæ edictum emanasse. Astipulatur Chronicon Alexand. a quo geminum agnoscitur edictum, primum in Ecclesias, non multo post in sacerdotes aliud,

Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκοῦλιος ἐξ ἀπονοίας ⁹⁰ (38) τὴν βα-
 σιλείαν ἀπέθεντο ἰδιωτικῶν ἀναλαβόμενος ⁹¹ στήμα.
 Καὶ Διοκλητιανὸς μὲν κατὰ Σάλωνα τῆς Δαλματίας
 τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἰδιωτεύων βίωσ', Ἐρκοῦλιος δὲ ὁ
 Μαξιμιανὸς ἐν Λυκαονίᾳ (39), πρότερον τὴν ἐπι-
 νίκιον ἐν Ῥώμῃ ⁹² ἐπιτελέσαντες ⁹³ πομπὴν (40), ἐν ἣ
 προσήμπευον μὲν Νάρσεως ⁹⁴ τῶν ὀχημάτων τὸ πλη-
 θὺς καὶ αἱ τοῦτου γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ ἀδελφαί·
 μετὰ ταῦτα δὲ ἀναχωρήσαντες (41) διήγον ἐφ' ἑαυ-
 τῶν, καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεύειν, τῆς μὲν
 Ἐφῶς Γαλλέριον Μαξιμιανὸν, τῶν δὲ ἐσπερίων με-
 ρῶν ⁹⁵ Κωνσταντίον, ὃς ὀλίγῃ μέρει τῆς ἀρχῆς ἀρ-
 κόμενος, λίαν ἦν ἤμερος καὶ ἀγαθὸς τὸν τρόπον,
 καὶ οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὸ ταμεῖον ἐσπουδάζετο· μάλ-
 λον δὲ τοὺς ὑπάρχους θησαυροὺς ἔχειν ἐβούλετο, καὶ
 τοσοῦτον ἦν ἐγκρατὴς περὶ χρημάτων κτήσιν, ὥστε
 καὶ πανδήμους ἐπιτελεῖν ἑορτάς, καὶ πολλοὺς τῶν
 φίλων συμποσίοις τιρῶν ⁹⁶ ἠγαπάτο πάνυ παρὰ τῶν
 Γάλλων, τῷ πικρῷ ⁹⁷ τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τῷ φονικῷ
 Μαξιμιανοῦ ⁹⁸ τοῦ Ἐρκοῦλιου συγκρινόντων ⁹⁹, ὃν
 ἀπὸ τῆς ἀγγλιστῆρας αὐτοῦ. Οὗτος τελευτᾷ ἐν Βρετανίαις
 βασιλεύσας ἔτη ἕνδεκα (42), ἀναγορεύσας ἀντ' αὐτοῦ
 βασιλεία Κωνσταντίνον τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν ¹
 ζῶν ἔτι ², ἐπ' ὄψεσι πάντος τοῦ λαοῦ, περιόντων καὶ
 τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων τῶν ὁμοπατρίων (43) Κων-
 σταντίνῳ ³, Κωνσταντίνῳ, φημί, καὶ Ἀναβαλλίνῳ ⁴,
 τοῦ καὶ Δαλματίου ⁵, γεννηθέντων ἐκ Θεοδώρας θυγα-

nus Hercules ex animi vecordia, privato habitu
 resumpto, deposuerunt imperium. Et Diocletianus
 quidem Salonæ patria civitate Dalmatiæ privatus
 agit, Hercules autem Maximianus in Lycaonia,
 ducta prius Romæ triumphantium more victoriæ
 pompa, qua curruum copia, uxores, liberi, **S**o-
 rores Narsem captivum præcedebant. Sejuncti dein-
 cept ab invicem victitabant solitarii, constitutis
 vice sua imperatoribus, Orientis quidem Galerio
 Maximiano, Occidentis vero Constantio; qui modica
 imperii sorte contentus, plurima mansuetudine
 inorumque prohibita præcelluit. Nulla ei de ærarij
 cura: quinimo thesauri loco subditos habere ma-
 luit. Adeo pecuniarum a possessione sibi tempera-
 bat, ut dies festos ludis exhibitis frequenter cele-
 braret, et magnam amicorum partem cum honore
 convivii exciperet. A Gallis, morum asperitatem
 in Diocletiano, et in Maximiano cædium consuetudi-
 nem (quibus malis per eum sunt erepti) condem-
 nantibus, præcipue amore colebatur. Anno imperii
 undecimo vita fungitur in Britannia. Adhuc su-
 perstes in totius populi conspectu, circumstantibus
 etiam reliquis ejus filiis, eodem nimirum patre cum
 Constantino natis, Constantio, dico, et Anaballino,
 qui et Dalmatius, Theodora matre, Herculi filia,
 genitis, Constantinum primogenitum declaravit im-
 peratorem. Hic enim Constantinus Helenæ prioris

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ ἀπονοίας A [alii, ἰνοίας vulg. ⁹¹ ἀναλαβόμενος A, ἀναλαβόντες vulg. ⁹² ἐν Ῥώμῃ A, Ῥώ-
 μης vulg. ⁹³ ἐπιτελέσαντες eodd., ἐπιτελέσας Par. ⁹⁴ Ναρσέου A a. ⁹⁵ μερῶν add. ex A aliis. ⁹⁶ τι-
 μὲν eodd. Goari. ⁹⁷ τῷ πικρῷ — καὶ τῷ φονικῷ A e, τὸ πικρὸν καὶ τὸ φονικόν vulg. ⁹⁸ Μαξιμιανοῦ τοῦ
 Ἐρκοῦλιου A e, τοῦ Μαξιμιανοῦ vulg. ⁹⁹ συγκρινόντες A e. ¹ αὐτοῦ υἱὸν A, υἱὸν αὐτοῦ vulg. ² ἔτι
 σπ. A. ³ Κωνσταντίνῳ A, Κωνσταντίνου vulg. ⁴ Ἀναβαλλίνου A, Ἀναβαλλιάνου b. ⁵ Δελματίου A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Eusebius lib. vii, cap. 26, de Diocletiano
 testatur, ὡς ἤδη τὰ τῆς διανομίας εἰς ἕκτασιν αὐτῷ
 παρήγετο. Adeo nimirum anno a persecutione mota
 secundo morbo laborasse: ut mens inde de suo statu
 deturbaretur. Constantinus oratione ad SS. cœtum
 cap. 25: Διὰ τὴν τῆς ἀφροσύνης βλάβην μὲν; εὐκα-
 ταρρονήτου οἰκίσεως καθειργμῶν ἐτιμωρήθη. Pro-
 pter vitium amenitiæ et delirantis unius abjectæ
 mansionis ergastulo concredens se, pœnas Deo luit.
 Continuatum ad ejus mortem delirium, idemque
 mortis ejus occasionem ibidem leges.

(39) Ita legunt cuncta exemplaria. Eutropius Lu-
 caniam scribit. Concesserunt tum Salonas unus,
 alter in Lucaniam. Eodem pacto Historia miscella-
 nea. Sigonius in Vit. imp. abbas Ursperg. et alii.
 Zonaras: Διοκλητιανὸς ἐν Σάλωνι πόλει τῆς Δαλμα-
 τίας διήγεν, ὃ δὲ Ἐρκοῦλιος ἐν Λουκαονίᾳ. Diocle-
 tianus Salonis in Dalmatia, Maximianus in Lucania
 vitam egit.

(40) Pomponius Lætus: Triumphaverunt autem
 victoriosi et felices anno imperii decimo octavo. Re-
 liquam triumpho pompam Pomponius idem prose-
 quitur: qui Maximianum anno imperii 18 trium-
 phasse, tertio ineunte cum Chron. Alexand. ad
 imperium existimat assumptum.

(41) Ex Eutropio ista compendiose collecta nemo
 indicias ferit. His igitur abeunibus, inquit ille statim
 in lib. x limine, in administrationem reip. Constanti-
 us et Galerius Augusti creati sunt, divisusque inter
 eos Romanus orbis, ut Galliam, Italiam, Africam,
 Constantius: Illyricum, Asiam, Orientem, Galerius
 obtineret: sumptis duobus Cæsaribus. Constantius
 tamen, contentus dignitate Augusti, Italiæ atque

Africæ administrandæ sollicitudinem recusavit, vir
 egregius et præstantissimæ civilitatis, divitiis provin-
 cialium ac privatorum studens, fisci commoda non
 admodum affectans, dicensque: melius publicas opes
 a privatis haberi, quam intra murum claustrum reser-
 vari, adeo autem cultus modici, ut festis diebus, si
 cum amicis numerosioribus esiet epulandum, priva-
 torum eis argento ostiatum petito, triclinia sterve-
 rentur. Hic non modo amabilis, sed etiam venerabilis
 Gallis fuit, præcipue quod Diocletiani suspectam
 prudentiam, et Maximiani sanguinariam temeritatem
 imperio ejus evaserant. Obiit in Britannia Eboraci,
 etc. Idem Chron. Alexan.

(42) Pomponius Lætus quasi ex auctore: Ex
 Theodora liberos suscepit, Constantinum, Anaballia-
 num, et Constantium, ne Constantium; undecimo
 anno ex quo Cæsar est factus occubuit. Eo anno ex
 auctoris sensu quo Diocletianus et Maximianus im-
 perio se exuerunt: imperii siquidem nono Con-
 stantius Maximiani gener, et Cæsar declaratus
 fuit.

(43) Ista cum annotatis ad pag. 15 comparanda.
 Anast., præsentibus quoque cæteris filiis suis; ut
 legerit παρόντων. Sed et novus interpr. circumstan-
 tius etiam reliquis ejus filiis. Veram alia vis hujus
 vocis, quam eodd. constanter repræsentant. Reddi-
 derim ego, tametsi ejus reliqui filii, eodem ac
 Constantinus patre geniti, superstites erant: præ-
 lato nimirum illis Constantino ob egregias virtutes,
 quanquam illi materna prosapia præstare videban-
 tur, Theodora nati, ob cujus nuptias repudiata
 fuisset Helena. COMPERTIS.

Constanti uxoris partus exstitit. Eorum pater Constantius nepos Claudii imperatoris ex filia : Galerius, filia Valeria ducta, Diocletiani gener fuit. Ea tempestate Galerius Maximianus in Italiam profectus, Cæsares duos creavit : et proprium quidem filium Maximinum Orienti præfecit, Severum autem Italiae : Romæ milites Maxentium, Maximiani Herculii filium, salutaverunt principem. Unde Herculius in spem cupiditatemque recipiendi rursus imperii erectus, proprium filium Maxentium, potestate exuere molitus est : et peribus dolis, ut Constantium generum interficeret, animum adhibuit. Verum a noxa filio inferenda depulsus est a militibus : a funestis autem in generum conatibus, a Fausta filia denunciatus, præpeditur, et ob prava facinora necatur. Eusebius Cæsariensis refert, Diocletianum mentis morbo laborantem una cum Herculio, depositis imperii insignibus, privatam vitam resumpsisse : et hunc quidem laqueo commutasse vitam, Diocletianum vero diuturno languore consumptum penitus emarcuisse. Gelasius ejusdem Cæsareæ antistes narrat, eos abdicati imperii poenitentes, et regressum ad illud molitos, publico senatus decreto interfectos. Illis igitur e medio sublatis tum Constantio, cujus fides et religio Christiana fuit, defuncto, Constantinus Augustus et Maximianus Galerius, ut a nobis præmissum, obtinuerunt imperium.

A. C. 297. — Romanorum imperatoris Constantini annus primus (b).

9 Antiochiæ episcopi Philogenis annus primus.

Hoc anno in Gallis et Britannia sacerrimus et Christianissimus Romanorum imperator Constantinus regnavit : cum eodem tempore quatuor isti cum illo ejusdem forent imperii collegæ, Maximianus

* δ δὲ A, ὁ γὰρ vulg. ἡ θυγατρίδους A, θυγατρίδης vulg. ἡ ἴν om. h. ἡ Μαξ. μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν A, τὸν μὲν ἴδ. υἱὸν M. vulg. ἡ Σευῆρον A, Σεβῆρον vulg. ἡ βασιλέα A, τοῦ βασιλέως vulg. ἡ πάλιν om. A. ἡ καὶ add. ex A. ἡ ἐν δὲ τῇ A, ἐκ δὲ τῆς vulg. ἡ ὅτι add. ex A. ἡ μεταβληθέντες a. ἡ πρόφην A, πρόφην μὲν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Θεῶν, adoptivum, non φύσει, naturalem utrumque scribit Pomponius Lætus.

(45) Nisi abbreviaret, ad verbum auctor referret Eutropium lib. x ineunte : Romæ prætoriani Maxentium Herculii filium, Augustum nuncupaverunt : quo nuntio Maximianus Herculius ad spem erectus resumendi fastigii, Romam advolavit : et filium Maxentium denuotare conatus : inde ad Gallias profectus, dolo composito, moliens tamen Constantium reperta occasione interficere, qui in Galliis et militum et provincialium jam favore regnabat. Detectis igitur insidiis per Faustam filiam, pœnas dedit justissimo exitu vir ad omnem asperitatem sævitiæque proclivus.

(46) Sic constanter codd. ac liquet vitiosum quod editum est, Ἐρκουλλίου τοῦ βασιλέως imperatorem renuntiaverunt Maxentium Herculii filium. Sic pag. 9 A, καὶ Μαξεντίῳ τῷ υἱῷ Ἐρκουλλίου ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ· cum Maxentio Herculii filio, qui Romanæ a militibus imperator fuerat renuntiatus.

(47) Hist. eccl. lib. viii, cap. ult., penes exitum.

(48) Palestinæ nimirum, de cujus scriptis Pho-

τρὸς Ἐρκουλλίου. Ὁ γὰρ Κωνσταντῖνος; ἐξ Ἑλένης ἦν τῆς προτέρας γυναικὸς Κωνσταντίου· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ τούτων πατὴρ θυγατρίδους ἡ ἴν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως, Γαλλέριος δὲ γαμβρὸς Διοκκλητιανοῦ ἦν ἡ ἐπὶ θυγατρὶ Βαλερίᾳ. Τότε Γαλλέριος Μαξιμιανὸς ἡ ἐπὶ Ἰταλίαν ἐλθὼν, ἐχειροτόνησε Καίσαρας δύο· καὶ ἐπέστησε Μαξιμίον μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν (44) κατὰ τὴν Ἑρῶν, Σευῆρον ἡ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. Οἱ δὲ ἐν Ῥώμῃ (45) στρατιώται ἀνηγόρευσαν Μαξέντιον τὸν υἱὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλλίου βασιλέα ἡ (46). Ὁθεν ὁ Ἐρκουλλίος εἰς ἐπιθυμίαν πάλιν ἡ τῆς βασιλείας ἀρθεῖς, ἐπεχείρησε μὲν ἀποδύσει τὸν ἴδιον υἱὸν Μαξέντιον, ἐπεχείρησε δὲ ὄλλω καὶ ἡ τὸν γαμβρὸν Κωνσταντίον ἀνελεῖν. Ἀλλὰ τῆς μὲν πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπηλάθθη. Ἐν δὲ τῇ ἡ κατὰ τὸν γαμβρὸν, ὑπὸ Φαύστης τῆς θυγατρὸς καταμνησθεῖς, ἀναιρεῖται κακῶς πρὸξας. Εὐσέβιος δὲ ὁ Καίσαρεύς (47) φησι, ὅτι ἡ Διοκκλητιανὸς παρὰ φρων γενόμενος, καὶ σὺν τῷ Ἐρκουλλίῳ τὴν βασιλείαν ἀποθέμενος ἰδιωτικὸν βίον ἀνέλαβε. Καὶ ὁ μὲν ἀγρόνη τὸν βίον μετήλλαξε, Διοκκλητιανὸς δὲ νόσῳ μακρῇ δαπανώμενος ἐμαράνθη. Γελάσιος δὲ ὁ Καίσαρείας τῆς αὐτῆς (48) ἐπισκοπὸς φησιν, ὅτι μεταβληθέντες ἡ, καὶ πάλιν βασιλεύσαι θελήσαντες, ψήφῳ κοινῇ τῆς συγκλήτου ἀναιροῦνται. Τούτων οὖν ἐκ μέσου γενομένων, καὶ τοῦ Χριστιανόφρονος Κωνσταντίου τελευτήσαντος, τὴν βασιλείαν, ὡς προέφην ἡ, κατέσχον Κωνσταντῖνος ὁ Σεβαστὸς, καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος.

A. M. 5797. — Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταντίνου ἔτος α'.

Ἄντιωχίας ἐπισκόπου Φιλογένου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ θεοτάτος καὶ Χριστιανικώτατος (49) Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν ἐν Γαλλίαις καὶ Βρετανίᾳ. Κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν χρόνον τῆσασαρε; οὗτοι συνεβασίλευον αὐτῷ, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος.

VARIÆ LECTIONES.

* δ δὲ A, ὁ γὰρ vulg. ἡ θυγατρίδους A, θυγατρίδης vulg. ἡ ἴν om. h. ἡ Μαξ. μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν A, τὸν μὲν ἴδ. υἱὸν M. vulg. ἡ Σευῆρον A, Σεβῆρον vulg. ἡ βασιλέα A, τοῦ βασιλέως vulg. ἡ πάλιν om. A. ἡ καὶ add. ex A. ἡ ἐν δὲ τῇ A, ἐκ δὲ τῆς vulg. ἡ ὅτι add. ex A. ἡ μεταβληθέντες a. ἡ πρόφην A, πρόφην μὲν vulg.

tius cod. 88 et Possevinus in Apparatu, v. Gelasius.

(49) Non solis Christiano dignis moribus, qui in ethnico quovis altero possunt observari : sed nec baptismatis signo, quo nondum erat tinctus : solo itaque interno fidei symbolo, secretaque ad odem palam proftendam propensione θεοτάτος καὶ Χριστιανικώτατος Constantinus. Sane patrem ejus Constantium Χριστιανόφρονα ab auctore ante duas lineas non immerito vocatum confirmat Eusebius De Constantini Vita lib. i, cap. 41, quem 16 θεοφιλή, τρισσακάριον, εὐσεβῆ, καὶ φιλόθεον celebrat. A fidei patre Constantinus ad idolorum cultum divertit? Matri Helenæ non adeo fidem, quam pietatem antiquam fuisse asserit Eusebius De Vita Const. lib. iii, cap. 46. At sanctus Paulinus, qui eodem sæculo celebris in senatu fama clarebat, tum propriis, tum maternæ fidei meritis eum imperatorem salutatum auctor est epist. ad Severum 11 his verbis : Princeps esse principibus Christianis non magis sua quam matris Helenæ fide meruit. Fidelis igitur mater fidem imperii πρόξενον filio cepit instillare, imo a puero ad pietatem instituisse te-

ἄρειος οὖν δυοὶ Καίσαρες Σεύηρον καὶ Μαξιμίνου τῶν Γαλλερίου υἱῶ καὶ Μαξιμίνου τῶ υἱῶ τοῦ Ἑρκουλίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ. Οὗτοι ἀλλήλους ὑπερβαλεῖν ¹⁸ ἔσπευδον εἰς τὸν κατὰ τῶν ¹⁹ Χριστιανῶν διωγμῶν. Μαξιμίνος δὲ ὁ τύραννος τῇ Ῥώμῃ ἀνόμιμος βασιλευσὼν πάνδεινα εἰργάσατο κακὰ, μοιχείας τῶν ἐν τέλει γυναικῶν, φόνους καὶ ²⁰ ἀρπαγὰς, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. Κατὰ δὲ τὴν Ἀνατολὴν Μαξιμίνος ²¹ χεῖρα διεπράττετο κακὰ, δύο κακῶν μεγίστων Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν κληρωσαμένων ²² (50), καὶ τὸν κατὰ τῶν ²³ Χριστιανῶν ²⁴ διωγμῶν ἀναρῶντιζόντων. Τότε καὶ Λικίνιον Καίσαρα Ῥωμαῖοι ²⁵ ἀνηγόρευσαν, χαρίζομενοι Κωνσταντίνου γαμβρῶ αὐτοῦ ὄντι (51) εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίνου, καὶ ὑποκρινόμενον ψευδῶς τὴν καθ' ἡμᾶς εὐσεβείαν, Σεύηρου δηλαδὴ τελευτήσαντος.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ²⁶ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας (52) ἐπίσκοπος ²⁷, ἐν φυλακῇ ὑπάρχων προστάγματι Μαξιμιανῶ τοῦ Γαλλερίου καὶ Μαξιμίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς, ἐνδόξως ἐμαρτύρησεν. ὅστις τὸν Ἄρειον διάκονον ὄντα (53) τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἀκοινώνητον ἐποίησεν* ὅστις μετὰ ταῦτα ²⁸ κακοδόξου αἰρέσεως προστάτης ὢν ²⁹, πολλοὺς τῆς εὐσεβείας ἀπέστησε. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἐπὶ τούτων ³⁰ τῶν τυράννων τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρικὸν ἐπέφανον ἀνεδήσαντο ³¹, ὧν εἰσι Φιλέας, ἐπίσκοπος Θμωλεῶς τῆς Αἰγύπτου, Πηθεὺς ³² (54) καὶ Ναῖλος ἐπίσκοποι τῆς Αἰγύπτου ³³, Ἀνθιμος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, Τυραννίων ἐπίσκοπος Τύρου, Σίλουανὸς ἐπίσκοπος Ἐρέσσης, καὶ Σίλουανὸς ἐπίσκοπος Γάζης, Λουκιανὸς πρεσβύτερος Ἀντιοχείας ³⁴, Ζηνώσιος

VARIE LECTIONES.

¹⁸ ὑπερβαλεῖν A a, ὑπερβάλλειν vulg. ¹⁹ τῶν add. ex A. ²⁰ κακὰ — φόνους καὶ om. A e. ²¹ Μαξιμινιανὸς a. ²² χειρωσαμένων a. ²³ τῶν om. A. ²⁴ ante διωγμῶν deleti πόλεμον, quod codd. non omittunt: solus a exhibet: πόλεμον καὶ διωγμῶν, b Χριστιανῶν διωγμῶν. ²⁵ Ῥωμαίων A. ²⁶ τούτῳ τῷ ἔτει A. ²⁷ ἐπίσκοπος om. A e. ²⁸ μετὰ ταῦτα A a, γεγονώς vulg. ²⁹ ὢν add. ex A. ³⁰ ἐκ τούτων a. ³¹ ἀνεδύσαντο b. ³² Πηθεὺς A, ὁ Π. vulg. ³³ Πηθεὺς Αἰγύπτου om. c. ³⁴ Σίλουανὸς — Ἀντιοχείας om. e, Λουκιανὸς — Ἀντ. om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

statur Baronius ad annum 315, num. 12, quamvis nec in ea plene instructus, nec in ea tuenda firmus exstiterit, ante consilium de eadem verbis et factis manifestanda deinceps acceptum, quod Eusebius narrat lib. 1, cap. 21, quæ causa fuit ut pontificis maximi titulum imperator renuntiatus/admiserit, quod a recta sacris in rebus via deflexisset, et fidem Christianorum amplexus esset: scripsit impie Zo- zimus lib. 4.

(50) Exprimunt ista Eusebium lib. viii. Hist. eccl., cap. 27: Τοσαύτη ὄησα κακίας φορὰ ὅψ' ἔνα καὶ τὴν αὐτὴν συνήνεθθαι καιρὸν, πρὸς τῶν δύο τυράννων Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν διελιφώτων κατεργασθεῖσα* τίς δ' ἂν τὴν τῶν τοσοῦτων διερευνώμε- νος αἰτίαν διστάξει; μή οὐχὶ τὸν καθ' ἡμῶν διωγμῶν ἀποφύγασθαι;

(51) Vatic. 1 probatior et veritati vicinior lectio γαμβρῶν αὐτοῦ ὄντα. Constantini quippe levir Licinius.

(52) Istos omnes ἐκκλησιαστικὸς ἄρχοντας quasi ad Diocletiani tempora μαρτυρήσαντας refert Eusebius Eccl. hist. lib. vii, cap. 25. Petrum tamen Alexandrinum memor sui ad annum Constantini 6 remittit in Chronico: cunctos eisdem Maximino

Annus Galerius cum duobus Cesaribus Severo et Maximino, Galerii filio, atque etiam Maxentio, Herculli filio, qui Romæ a militibus imperator fuerat renuntiatus. Isti, quis alter alterum in Christianis crudelius persequeedis vinecet, ad invicem contendebant. Maxentius autem tyrannus quibus pessundatis legibus Romæ imperans flagitiosa quæque patravit facinora, nobilium feminarum adulteria, cædes, bonorum direptiones, et quotquot scelera his similia. Pejora per orientem Maximinus exsequabatur: duabus exitiosis pestibus orientem occidentemque inter se partientibus, et bellum adversus Christianos, persecutionem inimirum, ubique suscitantibus. Tunc temporis Romani, gratiam Constantino reposituri, Licinium, ob sororem Constantiam in conjugem acceptam ejus levirum, Cæsarem appellavere, Severo videlicet mortuo, familiarem nobis pietatem dolose simulantem.

Eodem etiam anno Petrus Alexandriae episcopus carcere detentus, Maximini Galerii et Maximini ejus filii mandato capite truncatus gloriosum subiit martyrium. Hic Arium, dum diaconi vices adhuc ageret, Ecclesie communiōne fecit extorrem: qui pravæ postmodum sectæ antesignanus factus, plurimos a vera religione avertit. Sub iisdem tyrannis alii plerique martyrii corona sunt redimiti, quorum in numero recensentur Phiteas Thmæos episcopus, Peleus et Nilus, Ægyptiaci præsules, Anthimus Nicomediae, Tyraunion Tyri, Sylvanus Emesie, alter Sylvanus Gazæ antistites, Lucianus Antiochensis prebyter, Zenobius Sidonis episcopus, Pamphilus Cæsareæ presbyter, et innumeri alii: Galerius iste Maximinus insano penitus et effreni mulierum

persecutore passos narrat lib. ix, cap. 6.

(53) Sozomenus lib. 1, cap. 14: Ἄρειος σπουδαῖος εἶναι περὶ τὸ ὄγμα δόξας νεωτερίζοντι Μελετίου συνέπραττε* καταλιπὼν δὲ τούτον ἐχειροτονήθη διάκονος παρὰ Πέτρου τοῦ Ἀλεξανδρέων ἐπισκόπου, καὶ πάλιν αὐτῷ παρ' αὐτοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐξεβλήθη, καθότι Πέτρου τοῦ Μελετίου σπουδαστὰς ἀποκηρύξαντος, καὶ τῶ αὐτῶν βάπτισμα μὴ προσιεμένου, τοῖς γινόμενοις ἐπέσηκτε, καὶ ἤρμεν οὐκ ἠνεύχτο* Arius Meletio res novas molienti adjumento fuit, cujus partes cum deseruisset, a Petro episcopo Alexandrino diaconus ordinatus est: et rursus ab eodem Eccl. eiectionis, quod cum Petrus sanctores abdicasset Meletii, et ejus baptismum improbasset, hic in res a Petro gestas graviter invecius est, et quiescere nullo modo potuit. Quod habet Vat. I margini adscriptum: Ἀχιλᾶς Ἄρειον, ἐδέξατο παραλόγως χειροτονῆσαι πρεσβύτερον, καὶ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διδασκαλεῖου καθηγήτορα, scholii loco sit, et ut explicetur, quo promovente sic depositus Arius, presbyteri dignitate postmodum auctus sit. COMPARIS.

(54) Ita sonant mss. cuncta. Πηλεὺς scribitur ab Eusebio.

amore æstuebat, adeo ut ejus potestati subditi, ubi A ἐπίσκοπος; 33 Σιδῶνος, Πάμφιλος πρεσβύτερος Κα-
 proprias conjuges occultarent, anxie meditarentur: σαρεία, καὶ ἄλλοι ἀναριθμητοί. Οὗτος ὁ Γαλλέριος
 alioquin fallacium dæmonum fraudibus tantopere Μαξιμιανὸς (55) γυναικομανέστατος, τούτου,
 devinctus, ut absque oraculi præstigiis ne cibum ὥστε τοὺς ὑπ' αὐτῶν τελούν- ἰν πού κρύ-
 quidem vellet delibare. Idem non adeo religionis ψωσι 36 τὰς ἰδίας γαμετῶ- και 37 τῆ τῶν
 impiæ cultu, quam honorum rapiendorum cupidine πλάνων 38 δαιμόνων ἀπ- λησθαί τινος
 natus, delendos communi I O internecione Christia γεύσασθαι 39 ἀνευ μαντ 39 πανωλεθρίαν 40
 nos præcepit. Eum propter immodicam et effusam Χριστιανῶν γενέσθαι προς 41 ειν, οὐ τοσούτον δι-
 petulantiam, et intolerabilem Christianorum vexa τὴν ἑαυτοῦ 41 ἀσέβειαν, ὅσον διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῶν 40
 tionem ultio divina tandem corripuit. Grave siquid- ὑπαρχόντων αὐταῖς 42. Τούτω οὖν θεὰ δίκη (56)
 dem ulcus adnatum ad libidinis membrum omni ἐπῆλθε 41 διὰ τὴν ἀμτρον ἀκολασίαν, καὶ τὴν περι-
 humana industria superius visum est in ejus corpore, putredine nimirum depascente, et vermibus 42 Χριστιανοὺς ἀνούποιστον 40 κάκωσιν. Χαλεπὸν
 corruptionis loca corrodentibus. Obesus enim erat, γὰρ ἔλκος κατὰ τὸ 47 τῆς ἀκολασίας αὐτοῦ μόριον
 et haud leviter carnosus. Is autem ob ἡγίους cie- ἐκπῶν κρείττον πάσης ἀνθρωπίνης βοήθειας ἐτύγ-
 des plecti se arbitratus, mandata per omnes provin- χανε, νομῆς καταλαβούσης καὶ σκυλῆκων φθορᾶ-
 cias Christianis profutura rescripsit, jubens τῶν 43 τύπους. Ἦν γὰρ καὶ πολύσαρκος. Οὗτος [γὰρ 40]
 agere cuncta ex animo et pro se deprecari. Quo ὑπολαβῶν, ὡς ἄρα διὰ τοὺς ἀδίκους φόνους 40 πέπλη-
 facto, curato præter expectationem precibus κται, προστάγματα κατὰ παντὸς τύπου (57) ὑπὲρ
 Christianorum difficili morbo, plaga tamen per τῶν 40 Χριστιανῶν ἔγραψε πάντα κελύων καταθυ-
 ductam cicatricem vix sanata, ad iniquas quæque μίως πράττειν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχέσθαι· οὐ γαγο-
 repetenda facinora fervidius insaniebat. Verum dere- νότος εὐθέως τοῦ χαλεπωτάτου πάθους τῆ εὐχῆ 41
 pente bellum, tumultus, fames, pestilentiæ ariditates τῶν Χριστιανῶν θεραπευθέντος; 40 παρ' ἐλπίδα, μή-
 aeris adeo confertim ingruiebant, ut sepeliendis μο- πτω 42 δὲ τοῦ τραύματος (58) καλῶς συνουλώσαντος,
 tuis vivi non sufficerent homines: tonitrua insuper μαιζίνως ἐμαίνετο τῶν ἀθεμίτων πράξεων ἐχόμενος,
 et prodigia crebrius emissa unumquemque de se ἄλλ' εὐθύς πάλιν πόλεμοι (59) καὶ 44 ἐπαναστάσεις,
 solummodo sollicitum esse, reliquaque negotiorum ἴμοι τε καὶ λοιμοὶ καὶ αὐχμοὶ ἀθρόοι ἐπέσηκτον,
 quasi momenti nullius infecta permanere coege- ὡς μὴ ἀρκεῖν θάψαι ζῶντας τοὺς τεθνεώτας 45· κε-
 runt. ραυνοὶ τε καὶ φόβητρα 46 ἐξαπεστέλλετο, ὡς ἕκα-
 στον ἑαυτοῦ μόνον 47 φροντίζεσθαι, καὶ τὰ πολλὰ τῶν
 πραγμάτων ἐπρακτα διαμένειν.

A. C. 298. — Hierosolymorum episcopi Hermonis annus primus.

Alexandriæ episcopi Achillæ annus primus.

A. C. 299. — Alexandriæ episcopi Alexandri annus primus.

Byzantii episcopi primi Metrophanis annus primus.

Antiochiæ episcopi Paulini annus primus.

A. C. 502. — Hoc anno sacratissimus Constantinus ad evertendam tyrannorum potestatem se

A. M. 5798. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἐρμῶνος ἔτος α'.

Ἀχιλλᾶ 44 (60) Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου ἔτος α'.

A. M. 5799. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου ἔτος α' 45.

Βυζαντίου ἐπισκόπου πρώτου Μητροφάνους ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Παυλίνου ἔτος α'.

A. M. 5802. — Τούτω τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ θαύτατος (61) εἰς τὴν κατὰ τῶν τυράννων διανέστη

VARIE LECTIONES.

33 ἐπίσκοπος] πρεσβύτερος A. 36 κρύψωσι A, κρύψουσι vulg. 37 καὶ add. ex A a e. 38 πλάνων a, πολλῶν vulg. 39 γεύσασθαι A, γεύεσθαι vulg. 40 πανωλεθρίαν A, πανωλεθρίαν vulg. 41 αὐτοῦ A. 42 τῶν a id. ex A. 43 αὐτοῖς om. e, αὐτῶν b. 44 μετῆλθε b. 45 τοὺς add. ex A. 46 ἀνάπτουτον g. 47 τὸ om. A. 48 γὰρ om. a, fort. recte, nisi potius δὲ scribendum add. 49 φόνους] τύπους a. 50 τῶν om. A a. 51 τῆ εὐχῆ τῶν Χριστιανῶν add. ex A a e. 52 θεραπευθέντος] ἡλευθερώθη a, ἡλευθερώθη θεραπευθέντος e. 53 μήπω A, μηδέπω vulg. 54 πόλεμοι καὶ ἐπαναστάσεις; A ei alii, ὁ πόλεμος; καὶ ἐπαναστάσεις vulg. 55 ζῶντας τοὺς τεθνεώτας A, τοὺς τεθνεώτας; οἱ ζῶντες vulg. 56 φόβητρα Paf. 57 μόνου b. 58 Ἀχιλλᾶ — ἔτος ἐν om. A. 59 Βυζαντίου — ἔτος α' om. A.

JAC. GOARINOTÆ.

(55) Maximianum legunt cuncti codices, qui Max- diebus 200 solis scidem tenuisse testatur. Succes-
 ximianus ejus filius adoptivus supra recensitus, sori Alexandro annos 22, dies 305 ascribit.

(56) Τούτω οὖν θεὰ δίκη. Ex Eusebii citati cap. 28.

(57) Corroctius reponerem κατὰ πάντα τόπον. Editum porro exponit Eusebius lib. vii, cap. 29.

(58) Hæc apud eundem fusius lib. ix, cap. 1, 2, 3 et seqq.

(59) Quæ cap. 7 videre licet.

(60) Archelaum vocat Abraham Ecchellensis, et

κατάλυσιν. Μαξέντιος (62) δὲ ὁ δυσσεβὴς ναυαί γε-
φυρώσας τὸν παραβρέοντα τῆ πόλει Ῥώμῃ ποταμὸν
παρετάξαστο κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ δὲ
μέγας Κωνσταντίνος ἐδεδίδει τὰς Μαξεντίου γοη-
τείας (63). βρέφη ἀνατέμνοντος⁶⁰ διὰ μαντείας
ἀθεμίτους. Ἐν πολλῇ δὲ ἀγωνίᾳ ἔντι ὤφθη αὐτῷ (64)
ἐν ὥρᾳ ἕκτῃ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς ἐκ φωτὸς
κατεσκευασμένος, ἔχων ἐπιγραφὴν Ἐν τούτῳ νίκα.
Ἐπιστὰς δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν ἐν⁶¹ ὄραματι τῆς
νυκτὸς Ἐχρησὶ τῷ δειχθέντι⁶² σοι, καὶ νίκα. Τότε
σταυρὸν σχεδιάσας χρυσοῦν, ὅς ἐστι μέχρι τῆς σήμε-
ρον⁶³, ἐκέλευσε προάγειν αὐτὸν⁶⁴ ἐν τῷ πολέμῳ.
Καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ περὶ τὸν
Μαξέντιον, ὧν οἱ πλείους ἀνηρῶντο. Μαξέντιος δὲ
σὺν τοῖς λοιποῖς φεύγων, τῆς γεφύρας θείᾳ δυνάμει
διὰ βράχεις⁶⁵, ἐν τῷ ποταμῷ καταποντίζεται, ὡς
πάλαι ὁ⁶⁶ Φαραὼ πανστρατὶ, ὥστε πληρωθῆναι τὸν
ποταμὸν⁶⁷ ἵππων σὺν ἀναβάταις πεπνιγμένοις. Οἱ
δὲ πολῖται τῆς Ῥώμης, ὡς αἰτησάμενοι αὐτὸν δι-
αναστῆναι εἰς τὴν βοήθειαν αὐτῶν, λυτρωθέντες τῆς
τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος τὴν πόλιν στε-
φανώσαντες (65) εἰσεδέξαντο μετὰ χαρᾶς τὸν νικη-
τὴν. Κωνσταντίνον σὺν τῷ νικοποῖῳ σταυρῷ σω-
τῆρα⁶⁸ αὐτὸν ἀνευφημοῦντες.

A. M. 5805. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει κρατήσας τὴν
Ῥώμην Κωνσταντίνος (66) ὁ θεοσυνέργητος πρὸ
πάντων τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων ἐκέλευσε
συλλεγέντα ὅσα ταφῇ παραδοθῆναι⁶⁹ (67). Καὶ ἦσαν

VARIAE LECTIONES.

⁶⁰ ἀνατέμνοντος A a, ἀνατέμνων, ὡς vulg. ⁶¹ εἶπεν αὐτῷ ἐν A. ⁶² τὸ δειχθέν A. ⁶³ τῆς σήμερον A, τὴν
σ. vulg. ⁶⁴ αὐτὸν A, αὐτῷ vulg. ⁶⁵ διαβράχεις A, διαβρήχεις vulg. ⁶⁶ ὁ add. ex A. ⁶⁷ τὸν ποτα-
μὸν πληρωθῆναι b. ⁶⁸ σωτῆρα om. A e. ⁶⁹ παραδοθέντα b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Maxentium a Constantini in imperatorem
designatio non longe tyrannidem arripuisse subin-
dicant Eusebius in chronico, Aurelius Victor, En-
tropius, et cum his Petavius lib. xi de doct. cap. 37,
verum ex panegyricis verba ista de Maxentio refert
loco memorato : Maxentius, *consumpto per desidius
sexennio*, (ita legendum probat) *ne septenarium illum
numerum sacrum et religiosum violaret etc.*, quare
merito concludit Eusebius in chronico : *Maxentius
iuxta pontem Milvium a Constantino superatus occi-
ditur, anno imperii sui sexto* : quem eundem elad-
dis et mortis illate putat chronic. Alexand. Haud
ita p' annum igitur Maxentii eadem anno Constau-
tini septimo obeunte numerandam, prout Eusebiani
codices ferunt.

(63) Ab Eusebio lib. i De vita Const., cap. 30, re-
latas.

(64) Idem Eusebius cap. 22 ejusdem lib. nec non
cap. 23, 24, 31, 32 et 33.

(65) Festis ac triumphis diebus Romanos urbem
coronasse, hoc est, domos et templa laureis corollis
ornasse legitur apud Tertullianum in apolog. cap. 35.
Cur die læto laureis postes non obumbramus ?
ad uxorem lib. 2 cap. 6 : *procedit de janua
laureata et lucernata, ut de novo consistorio publica-
tum libidinum. Ne corona militis c. 15 : ateniim Chri-
stus nec domum suam laureis infamabit.* De idol. cap. 15 :
*Scio fratrem per visionem eadem nocte cu-
stigatum graviter, quod januam ejus subito annun-
tialis gaudiis publicis servi coronassent : et tamen ipse
non coronaverat.*

(66) Ob partam de Maxentio victoriam Baronius
Constantinum celebraturus ad annum Christi 512,

movit. Impius vero Maxentius ponte navibus in-
structo in Tiberi Romam præterfluente adversus
magnum Constantinum in acie constitit. Formidabat
magnus Constantinus Maxentii prestigias, qui nefan-
dam deditus divinationi pueros dissecare soletet.
Illi propterea mentis in anxietate constituto, hora
diei sexta, veneranda crux luce efformata visa est
II cum hac inscriptione : *In hoc vince.* Tum in
nocturna visione astans ei Dominus, inquit : Utere
ostenso tibi signo, et vince. Aurea tum cruce, quæ
in hanc usque diem superest, in pronuntio confecta,
eam exercitui præferri et in conflictu jussit se præ-
cedere. Inito igitur certamine, victi sunt qui sub
Maxentio militabant, et eorum plurimi trucidati.
Maxentius fuga cum reliquis arrepta, ponte divina
virtute disrupto, flumine submergitur non secus ac
Pharao cum toto exercitu, ita ut tam equis quam
sessoribus luminis alveus repleretur. Romani demum
victorem Constantinum, ceu ad ferendam ipsi-
opem expetitum servatorem populique liberatorem
acclamatum, urbe coronata communique tripudio
exultante, improbi Maxentii tyrannide redempti,
cum cruce victoriarum largitrice triumphautem ex-
eperunt.

A. C. 305. — Hoc anno divino fretus auxilio Ro-
mam obtinens, Constantinus, collectas sanctorum
martyrum reliquias sacræ sepulture mandari jus-
sit. Romani vero festis ob partam victoriam insti-

num 79, Nec prætermittimus, inquit, de rebus tum
Constantino Romæ gestis illud apponere, curasse
nimirum, ut sanctorum martyrum corpora persecutio-
nis tempore humata subitanea sepultura, jam loco
honestiori conderentur. Habet hoc Anastasius biblio-
thecarius in scripto chronico, et Cedrenus quoque
in annalibus testatur : sed an hæc modo facta sint,
an vero cum sacro baptismo est initiatus, incertum
habetur. Hæc ille. At si unquam facta, modo
facta mihi certum est : maxime cum vel inhu-
matus, vel profanæ sepulture traditus sub
postrema Diocletiani, vel potius Maxentii per-
secutione martyres, ὅσα ταφῇ, a victore principe
suos milites tumultante, petentibus eam Christianis,
honocari justum fuerit.

(67) Annos sex ita Maxentium imperasse putat
Eusebius, ut ejus nihilo secius mortem in annum
Constantini Augusti septimum referat : ita pariter
auctor Theophanes anno superiore, qui Constantini
sexto, victoriam ejus recensuit, ut Maxentii ead-
dem et secutum de ea triumphum in annum se-
quentem, id est Constantini septimum, hic rejicere
videatur. Certe per flagitia desidiamque si tyran-
nus sexennium consumpsit, ut ex Constantini Pane-
gyrico nota superior quinta reulit, et aliquo post
Constantinum spatio, quod saltem deferendo nuntio
fuerit satis, tyrannidem arripuit : nonnisi Constau-
tini septimo potuit ab eo superari. Quare anno im-
perii sui sexto, Κωνσταντίνος ὁ θεώτατος εἰς τὴν
κατὰ τὸν τυράννων διανέστη κατάλυσιν, dejiciendum
et profligandum tyrannum molitus est, et circa Po-
dum et Romam ipsam frequenter vicit : haud tamen
ex integro delevit et cecidit. Partam victoriam,

utis, per dies septem continuos Deum vitalemque crucem debitis prosequabantur honoribus, victoriamque Constantinum summis laudibus extollent.

A. C. 305. — Hoc anno Maximinus Galerii filius, cum aliorum fines invaderet, et integrum sibi arrogare vellet imperium, vitam inde turpiter amisit in Cilicia. Maximianus vero Galerius, ejus pater, Maxentium Herculi filium a Constantino virtute crucis profligatum cum didicisset, nuntio territus accensam in Christianos persecutionem remisit.

A. C. 306. — Hoc anno sacratissimus Constantinus divino religionis zelo motus in Maximianum Galerium Orientis partes moderantem bellum, operente Licinio, suscepit. Ille vero ingentes copias

οἱ Ῥωμαῖοι ἄγοντες ἐπινίκιον ἐστῆν, γαυραίνοντες τὸν Κύριον καὶ τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν⁷⁰ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας⁷¹ (68), καὶ Κωνσταντῖνον τὸν νικητὴν μεγαλύνοντες.

A. M. 5805. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Μαξιμιανὸς⁷² (61) ὁ υἱὸς Γαλλερίου ἐπιτηδῆσας, καὶ ἐκτῷ τὴν βασιλείαν ἐπιτρέψας, ἀσχερῶς καταλύει τὸν βίον ἐν Κιλικίᾳ. Ἀκούσας δὲ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλῆριος⁷³ (70) ὁ τούτου πατὴρ, οὗτος ὁ Μαξιμῆτιος ὁ υἱὸς Ἐρχουλίου ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Κωνσταντίνου τῆ δυνάμει τοῦ σταυροῦ κατεπόθη⁷⁴, φοβηθεὶς τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἀνῆκε διωγμὸν.

A. M. 5806. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ θεοτάτος σὺν Λικινίῳ Καίσαρι ζήλω⁷⁵ Θεοῦ φερόμενος, ἐπεστράτευσεν⁷⁶ κατὰ Μαξιμιανῶν⁷⁷ τοῦ Γαλλερίου (71) τὴν Ἐφῶν διέποντος· κάκλιος ἀντιστρα-

VARIÆ LECTIÖNES.

⁷⁰ καὶ — σταυρὸν om. b. ⁷¹ ἐπὶ ἡμέρας A, ημ. ἐπὶ νυκτ. ⁷² Μαξιμιανὸς Par. ⁷³ ὁ Γαλλ. A. Γαλλ. vulg. ⁷⁴ κατεπόθη A 2, κατεπόθη e, κατεπονήθη vulg. ⁷⁵ ζήλω] ζήλω a. ⁷⁶ ἀπεστρ. A, ἐπεστρ. vulg. ⁷⁷ Μαξιμιανῶν A a, Μαξιμίνου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

tyranni eadem, habitum de eo triumphum, circa Kalendas Octobris, scribit Onofrius apud Baronium ad annum Christi 312 num. 7 et Potavium nota memorata citatum; sed nullo, inquit isti, argumento, vel auctore satis tuto. At cum Eusebius et Theophanes auctor annos a Septembri auspiciuntur, cum hic victoriæ lætitiā ad annum Constantini scriptum, ille pariter eandem ad septimi latus conjiciat, eo ineunte, quod sagaciter advertit Onofrius, vicisse ac triumphasse Constantinum satis aperte eorum auctoritate mihi demonstrat. Publicam Romanorum lætitiā, victoriamque a Constantino cruci ascriptam leges apud chron. Alexand. anno Constantini septimo.

(68) Baptismi, ecclesie consecrationis, susceptorum ordinum, votorum in monasterio emissorum, subeundæ penitentie, etc. septem dies continuos beneficium recollere Græcis solemne est et antiquum: de resistentia itaque liberata lætitiā per dies septem Romanos prodaxisse, potuit esse auctoris conjectura. Cruci laudes, et trophæa erecta describit Eusebius lib. I *De vita Const.* cap. 33.

(69) Galerius iste Maximinus Galerii Maximiani filius, cujus interitus post annos duos, id est Constantini undecimo, describitur, non hoc anno, qui Constantini nonus, obiisse, sed tyrannidem assumptis suggerit: de quo inferius; adeoque τὸ, ἀσχερῶς καταλύει, intelligendum, ὑστερον ἀσχερῶς κατέλυσεν· proindeque verti vitam deinde turpiter amisit in Cilicia. Maximianum porro Maximiani patris nomine frequentius vocari, ut advertit Pomponius Lætus, Maximianum pariter edicibus Græcis sæpissime scribi animadverto; quæ causa est, ut τὸ Μαξιμιανὸς, hic legens, Maximinus, reddiderim.

(70) Periochen hæc suo loco motam, et in superiorem annum, Constantini videlicet octavum, vel etiam septimum, conferendam existimo, motus hæc rationibus duabus: 1. Quod cum anno Constantini septimo ineunte Maxentius perierit, ex his ejus nuntius ad annum usque nonum ejusdem Constantini ad Galerium Maximianum pervenire non distulit. 2. Quod cum sevir sub Diocletiano exaltata persecutio anno Christi 295 ex Theophanis calculo, ante Constantini imperium duobus, principium habuerit, moxque ejus ætus μετ' ἔξουον ἔτος, post annum octavum, inquit Eusebius, *Histor. eccl.* lib. VIII, cap. 28, cœperit paululum deservescere, anno nimirum Constantini sexto, sic decimo anno consopitus fuit; isque annus existit Constantini octavus, quo ejus de Maxentio victoriæ ad Ma-

ximianum perlato nuntio, illud elictum Galerii Maximiani nomine promulgatum, ejus exemplar habet Eusebius lib. citati cap. 29. Perioche hæc igitur in dictum Constantini annum octavum, qui decimus a persecutione, vel in septimum, qui nonus ab eadem, quo, μετ' ἔξουον ejusdem ἔτος, crudelitatem hucusque exercitam relaxari jussit Maximianus, transferenda est.

(71) Eusebius, lib. IX, cap. 8: Ὁ δὲ Μαξιμιανὸς ἐπ' Ἀνατολῆς οὐ πολλὸν ἐπιζήσας; ἐκέλευε (Μαξιμῆτι) χρόνον, ἀσχερῶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ Λικιννίου οὐκ ἐπιμένοντος τότε καταστρέφει θανάτῳ· Maximianus in Oriente non longo tempore post Maxentii occisum in vita manens ad imperatorem Licinio nondum insidente in bello turpissime superatus fuit. Dissidiorum causam, prælia, Maximini eadem et necem depingit illo capite Eusebius, quæ Theophanes noster annis quinque vult exacta. Anno primo, is fuit Constantini septimus, Constantinus et Licinius de cohibenda in Christianos persecutione Maximiano dant litteras: ipse anno secundo ditioribus aux prælectis pares mittit, at subinde modestiæ limites omnes imperando prætergreditur. Tertio κατὰ τῶν τῆς βασιλείας κοινωνῶν, verba sunt Eusebii, πρῶτον αὐτῶν ταῖς τιμαῖς ἀναγοραῖαι, ex imperii collega Constantino et Licinio negatis imprr. honoribus soli sibi primas arrogat, quod auctor superius dixit, αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἐπιτρέψας· ac novas in super ad provinciarum præpositos simulate litteras scribit: δοθέντων γραμμάτων πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἐκάστης ἐπαρχίας; τῷ παρελθόντι ἐνιαυτῷ. Quarto Licinius in eum bellum movet, et variis præliis fatigat. Ultimo tandem, qui ab accepta suprema tyrannide fuit tertius, et a Maxentii letho quintus, misere interit: quod brevissime Aurelius Victor complexus est: Maximinus ad Orientem, post biennii angustum imperium, intelligit tertium a tyrannide, fusus fugatusque a Licinio apud Tarsum perit. — Sic bene Pal. et Peyr. necnon Anast. nec ferendum τὸ, Μαξιμίνου τοῦ Γαλλερίου, quem auctor jam extinctum dixerat anno superiori; πεποθῆς δὲ Μαξιμιανὸς· P. Goar legit Μαξιμίνος, priori errori hærens, quo vox altera alterius loco in eod. quos est secutus, irrepsit. Placeat maxime Vat. I lect., πεποθῆς ὡς ὁ Μαξιμῆτιος· cum perinde ac Maximinum demonum oraculis fideret: quem auctor multis et nomine infamaverat 6 Constantini anno, quo is illum oppressit, cruce ejusmodi præstigiarym victrice. CORRIGIT.

τευτάμενος ἀμέτρον πλήθει συνέβαλεν αὐτοῖς, πε- A
ποιθῶς ὁ Μαξιμιανὸς μαντεύμασι ⁷⁴ δαιμόνων καὶ
γοητικαῖς μαγανείαις. Τοῦ δὲ ζωοποιῦ σταυροῦ
προάγοντος τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ, ἅμα τῇ προσ-
βολῇ τραπεῖς ὁ τύραννος σὺν τῷ πλήθει κατασφα-
τομένου, τὴν βασιλικὴν ⁷⁵ ἐσθῆτα ἀπέθετο, καὶ στρα-
τιωτικὴν περιθέμενος σχῆμα μετ' ὀλίγων εὐνουστά-
των τε διαδράς, ἀπὸ κώμης ⁸⁰ εἰς κώμην ἤγχετο, καὶ
τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων καὶ μάντις ἀθροίσας,
τοῖς ⁸¹ διαβεβοημένους ἐπὶ μαγείαις ⁸² καὶ προφήτας
αὐτοῦ ὡς ἀπατεῖνας κατέσφαζεν.

A. M. 5808. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου 13^ο
Μακαρίου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου κγ' Εὐσταθίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μέλλοντα τὸν εὐσεβέστατον Κων-
σταντίνον ζῶντα χειροῦσθαι τὸν Γαλλέριον Μαξιμιανόν B
(72), προλαβοῦσα θεία ὄργη κατέλαθε τοῦτον ⁸³.
Φιλὸς γὰρ ἐκ μέσου ⁸⁴ τῶν σπλάγγων καὶ μυελῶν
αὐτῷ ἀναρθεῖσα, μετ' ὀδύνης ἀνυπόιστου ⁸⁵ πρηνῆ
κατὰ τοῦ ἐδάφους ⁸⁶ ἀσθμαίνοντα διέθετο, ὡς ἀμφῶ-
τερα τὰ ἕμματα αὐτοῦ ⁸⁷ ἐκπηδῆσαι, καὶ τυφλὸν
καταλιπεῖν τὸν ἀνόσιον. Αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ συστα-
πίσαι τῇ ἀμέτρῳ ⁸⁸ ἐκκαύσει τῶν ὀστέων ἀπέπι-
πτον· καὶ οὕτως κατασαπίεις ἀπέβρυξε ⁸⁹ τὴν θεο-
μάχον ψυχὴν.

A. M. 5809. — Τούτῳ τῷ ἔτει Λικινίῳ συμμα-
χῆσαντι τῷ θεῷ Κωνσταντίνῳ καὶ ὑποκρινομένῳ
ὀλερῶς τὸν Χριστιανισμὸν, ἀφορίσας ⁹⁰ μοῖραν τῆς
Ρωμαίων γῆς (73) ἀπένειμιν, ἀναγορεύσας αὐτὸν
Βασιλέα, ἀπαιτήσας αὐτὸν συνθήκας μὴδὲν κατὰ C
Χριστιανῶν πράττειν κακόν ⁹¹. Ἐντεῦθεν ὁ τῶν
τυράνων καθ' ἡμῶν χάριτι Θεοῦ πέπαυται ⁹²
διωγμός.

A. M. 5810. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ μέγας Κωνσταν-
τίνος ⁹³ πάσης ⁹⁴ Ῥωμαίων γῆς μονοκράτωρ γενό-
μενος (74), πᾶσαν εἰς τὰ θεῖα μετήγαγε φροντίδα,
ἐκκλησίας ἀνεγείρων (75) καὶ φιλοτίμως ταύτας
πλουτιῶν ἐκ τοῦ δημοσίου λόγου. Οὗτος πρῶτον ⁹⁵
νόμον ἔγραψεν τοὺς εἰδώλων ναοὺς ἀποδοῦσθαι τοῖς
τῷ Χριστῷ ἀφιερωμένους (συνενομοθετεῖ δὲ αὐτῷ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁴ μαντεύσει α. ⁷⁵ βασιλικὴν om. α. ⁸⁰ ἀπὸ κώμης A, ἀπὸ κώμην vulg. ⁸¹ τοὺς om. e.
⁸² μαγείαις A, μαγείζ vulg. ⁸³ τοῦτον | αὐτὸν α. ⁸⁴ μέσου] βάθου; h. ⁸⁵ ἀνυπόιστου A,
ἀνοϊπύστου vulg. ⁸⁶ κατὰ τοῦ ἐδάφους A, κατ' ἐδάφους vulg. ⁸⁷ αὐτοῦ add. ex A et aliis. ⁸⁸ συσταπίσαι
τῇ ἄμ. A, συσταπίσαι ἄμ. vulg. ⁸⁹ ἀπέβρυξε A et alii, ἀπέβρυξε vulg. ⁹⁰ ἀφορίσας A, καὶ ἀφορίσας
vulg. ⁹¹ κακόν om. α. ⁹² πέπαυται A, πέπαυσται vulg. ⁹³ h. l. in cod. A M. trophanes, Byzantii epi-
scopus, primum notatur. ⁹⁴ πάσης A et alii, κρατήσας vulg. ⁹⁵ πρῶτον νόμον ἔγραψεν τοὺς A a e, πρὸς
τὸν νόμον ἔγρ. πρῶτον τοὺς vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(72) Quod Galerii Maximiani filius esset adopti- D
vus, Maximinus et Maximianus, Galerius quoque
promiscue dictus. De illius morte *Chronicon Ale-*
xandrinum ad annum Constantini undecimum: Γα-
λιέρος Μαξιμιανὸς ὑδροπικεῖ δεινῶ πικασθεῖς, ἐν Σαλό-
νικαις ἀπέθανεν. *Galerius Maximianus hydrope gravi*
laborans Salonis (auctor cum Victore in Cilicia)
decessit.

(75) Haud collato recenter imperio, sed devicto
Maximino, nova Constantinum inter et Licinium
Romani orbis facta divisio: illudque est quod ad
historia postremam calcem scribit Eusebius: Οὗτος
δὴτα τῶν δυσσεβῶν ἐκκαθαρθέντων μόνοις ἐφυλάτ-
τετο τὰ τῆς προσησῆτης [sic] βασιλείας βέβαια τε

contra in aciem educens, manus cum eis conseruit.
Fidebat Maximinus dæmonum oraculis et magorum
præstigiis: vivifica crux ex adverso magno Con-
stantino præibat. Sub primo conflictu versus in fu-
gam tyrannus, magna exercitus ejus parte caesa,
12 exiit imperatoris vestem et insignia; militari-
que habitu sumpto, cum paucis sibi benevolis e
vico in vicum fugitivus vagabatur; idolorumque
sacerdotibus et divinis congregatis, vocatis etiam
cunctis in arte magica celebrioribus ac vatibus,
cunctos velut seductores mactavit.

A. C. 508. — *Hierosolymorum episcopi* 52. *Ma-*
carii annus primus.

Antiochiæ episcopi 23. *Eustathii annus primus.*

Hoc anno Galerium Maximianum vivum jamjam
in piissimi Constantini manus casurum divina præ-
veniens ira occupavit. Ardor enim in mediis ejus
visceribus et ossium medullis accensus cum intole-
rabili dolore et obstructo anhelitu cernuum in terram
dejecit; adeo ut ambo ejus oculi exsilerent e capite,
et lumine privatum desererent impium. Carnes autem
ejus immodica illa inflammatione putrescentes
defluebant ossibus, atque ita totus jam in sanien-
et tabum resolutus infensam Deo animam evo-
muit.

A. C. 309. — Hoc anno Licinio armorum socio,
et religionem Christianam dolose simulanti sacra-
tissimus Constantinus Romanorum ditionis partem
administrandam assignavit: eodemque imperii col-
lega renuntiato, ne quid mali adversus Christianos
moliretur, fidem exegit et pacta. Ab hoc tempore
tyrannorum adversum nos Dei gratia cessavit per-
secutio.

A. C. 310. — Hoc anno magnus Constantinus
Romanæ ditionis compos factus, et solus imperio-
potitus, curam omnem ad disponendas res divinas
convertit, ecclesias construens, ipsasque ex publico
censu liberaliter largeque ditans. Hic legem scrip-
psit, 13 Crispo ejus filio una cum eo sanciente,
primum, idolorum templa viris Christo consecratis

καὶ ἀνεπίφθονα Κωνσταντίνῳ καὶ Λικιννίῳ. Sic igitur
impiorum sordibus expurgatis, præclara Imperii
gubernacula firma, stabilita, omnis invidiæ expertia,
solis Constantino et Licinio jure remanserunt. Quæ
subdit auctor ex eodem Eusebiano fonte manant:
Utrique Aurelius Victor nuper-relatus assentitur:
Maximinus ad Orientem, etc. Ita potestas orbis Rô-
mani duobus quæsitâ.

(74) Imperabat simul Licinius, sed penes Con-
stantinum præcipua erat imperii potestas.

(75) Relata Maximini cæde, narrat hæc eadem
Eusebius lib. ix, cap 9 sub initium: idem hic
legendus. *De vita Constant.* lib. ii, cap: 44.

addenda : secundum, solus Christianos in militiam describendos, ipsosque gentibus et exercitibus imperare : qui perstarent in idolorum cultu, capitum multarentur : tertium, duas paschales hebdomadas, tum quæ resurrectionem præcederet, tum quæ sequeretur, ab omni opere feriari. His ita dispositis, profunda pax et jucunda tranquillitas, gentibus cunctis in dies ad Christi fidem studiose accedentibus et baptismo laustrali et patria confringentibus simulacra, universum orbem occupavit. Mensuram quoque exundantis Nili, qui fluvius est in Ægypto, et aquæ ejus incrementorum, non jam amplius in Serapidis sanum, prout ethnicis pridem more receptum, sed in ecclesiam inferri sanxit. Licinius autem antequam insaniret penitus, Antiochiam adveniens, Theotecnium præstigiatorem una cum sociis post multos cruciatus interemit.

A. C. 311. — Hoc anno persecutionem adversus Christianos movere cœpit Licinius. Et primo quidem præcedentium tyrannorum necis immemor, fœderis quoque cum magno Constantino initi oblitus, Christianos omnes palatio expulit. Circa insanam mulierum amores, tum scelera, et Christianorum carceres assidue versabatur : nec litteris magni Constantini jussus ab hacce vecordia desisteret, morem gessit. Hic Basileum Amasææ episcopum, et, ut quidam ferunt, quadraginta martyres, et plurimos alios tormentis consummari mandavit.

A. C. 312. — Byzantii episcopi 2. Alexandri annus primus.

Hoc anno Arius, ab insaniam nomon adeptus, in publico ecclesiæ conventu excogitatam a se hære-

VARIE LECTIONES.

ἄ μόνους om. A, μόνον h. ἄ γαλλίας A. ὄσημέραι] ὡς ἡμέραι A et alii, ὡς ἡμέραν vñg. ὄ τοῦ om. A. ἄ τοῦ om. a. ἄ Σαραπίω e, Σαραπίδι a. ἄ μανῆσαι e, μανίσαι A. ἄ τὴν μέγαν A, τὴν μέγα vulg. ἄ θεῖος] μέγας a. ἄ ἐπέστθη A, ἐπεισαν vulg. ἄ Ἀμασίας A, Ἀμασίας vulg. ἄ ἄγιους, add. ex A a, sed a om. τεσσαράκοντα. ἄ Ἄρειος ὁ A, ὁ Ἄρειος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(76) Crispum hoc anno Cæsarem renuntiatum ex verbis istis colligo. Ante Licinii siquidem lethum dignitatem illam sexennio tenuerat. Licinius porro anno Constantini decimo nomo sublatum scribet auctor inferius ex hujusmodi Victoris testimonio illustrandus : *Ascripti imperio Cæsarem communes libri Crispus, Constantinusque Flaviogeniti, Licinius Licinio. Itaque sexennia post, rupta pace, apud Thrucas Licinius pulsus, Chalcedona concessit, etc.*

(77) Ista pariter ad Eusebii mentem intelligenda, lib. II *De vita Const.* cap. 43, quæ Baronius illustrat ad annum 324 num. 74 et seqq. et ad annum 328 num. 76.

(78) Exstat lex codicis Theodosiani lib. II *De feriis*, tit. VIII, verum imp. Valentiniano, Theodosio et Arcadio A. A. A. scripta.

(79) Socrates lib. I, cap. 14 : Λεγόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἦρα ὁ Σάραπις εἶη ὁ τὸν Νεῖλον ἀνάγων ἐπὶ ἀρδεία τῆς Αἰγύπτου τῷ εἶς τὸν ναὸν τοῦ Σαραπίδος κομίζεσθαι, Κωνσταντῖνος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν πῆχυν Ἀλεξανδρίων μετατιθεῖναι ἐκέλευσε. Cum gentiles affirmarent Serapidem esse, qui Nilum ad Ægypti agros irrigandos introduceret, propterea quod mensura aquæ inundantis in templum Serapidis esset deportata, Constantinus mensuram ad ecclesiam Alexandrinam transferri jubet. De Nilometrio ad putei latera Strabo : de aliis ad saxa,

καὶ Κρότος (76) ὁ υἱὸς αὐτοῦ)· δεύτερον δὲ Χριστιανούς (77) μόνους ὄ στρατεύεσθαι, ἐθνῶν τε καὶ στρατοπέδων ἀρχειν, τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι· τρίτον τὰς πασχάλιους δύο ἑβδομάδας (78) ἀπράκτους τελεῖν, τὴν τε πρὸ τῆς ἀναστάσεως καὶ τὴν μετ' αὐτήν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰρήνη βαθεῖα καὶ γαλήνη κατέσχε τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀγαλλίαις ὄ τοὺς πιστοὺς, προστραχόντων ὄσημέραι ὄ πίντων τῶν ἐθνῶν τῇ πίστει τοῦ ὄ Χριστοῦ καὶ βαπτιζομένων, καὶ τὰ πατρώα εἰδωλα συνθλαττόντων. Τὸν δὲ πῆχυν τῆς ἀναστάσεως (79) τοῦ κατὰ τὴν Αἰγύπτου ποταμοῦ τοῦ ὄ Νεῖλου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτησεν ἀναφέρεισθαι, καὶ οὐκ ἐν τῷ Σαραπίω ὄ, ὡς εἶθιστο τοῖς ὄ Ἑλλήσι. Λικίνιος δὲ πρὸ τοῦ τελείως μανῆσαι ὄ εἰς Ἀντιόχειαν ἐλθὼν θεότεκνον γόητα (80) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ πολλὰς βρασάνους ἀνέτελε.

A. M. 5814. — Τούτῳ τῷ ἔτει Λικίνιος ἔρηξεν κατὰ Χριστιανῶν (81) διωγμὸν κινεῖν. Καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ Χριστιανούς ἐδίωξε, λήθην λαθὼν τῆς τῶν πρὸ αὐτοῦ τυράννων καθαιρέσεως καὶ τῶν πρὸς τὸν μέγαν ὄ Κωνσταντῖνον συνθηκῶν. Γυνακαομανῶν δὲ καὶ ἄδικῶν καὶ φονεῶν Χριστιανῶς οὐκ ἐπαύετο. Τούτῳ διὰ γραμμάτων ὄ θεῖος ὄ Κωνσταντῖνος κελεύσας ἀποστῆναι τῆς μανίας οὐκ ἐπέστθη ὄ. Οὕτως καὶ Βασίλεις τὸν ἐπίσκοπον ὄ Ἀμασίας ὄ, καὶ, ὡς τιμὴς φασί, καὶ τοὺς ἄγιους ὄ τεσσαράκοντα μάρτυρας (82), καὶ ἄλλους πολλοὺς διὰ βρασάνων τελευθῆναι ἐποίησε.

A. M. 5812. — Βυζαντίου ἐπισκόπου β' Ἀλεξάνδρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἄρειος ὄ τῆς μανίας ἐπώνυμος (83) ἐν Ἀλεξανδρίᾳ τὴν αὐτοῦ ἀρεσκίαν ἐπ'

ad columnas etc. alii.

(80) Theoteci mortem huc referendam censuit auctor πρὸ τοῦ μανῆσαι Λικίνιον, de cuius in Christianos insaniam anno sequenti. Quem porro scribit hic Λικίνιον, prius scripserat Λικίνιον.

(81) Maximini cæde anno Constantini undecimo posita, tum vero sumata imperii cum Licinio diuisione, anno deinde duodecimo nota in Christianos Licinii ejusdem persecutione, decimo quinto deservititur ex Antelii Victoris auctoritate : *Ita potest orbis Romani duobus quæsitæ : quæ quamvis per Flavii sororem nuptiam Licinio connexi inter se erant : ob diversos mores tamen anxie triennium congruere quivero.* De Licinio plura Eusebius lib. X, cap. 9, et *De vita Const.* lib. II cap. 1, ubi de Basilio nonnulla, de quo Baronius fuse ad annum Christi 316, num. 16 et seqq.

(82) Inter quos præcipuus Basilius Magnus orat. in ipsos 40 martyres.

(83) Arium ceu furentem suis litteris Constantinus Magnus exagitavit, et Homericis versibus in eum lusit. Videndus Epiphanius hæresi 69, et Baronius ad annum 319 num. 10. Suidas v. Ἄρειομανίης. Homerus ironice dedit ansam his verbis,

Ἄρης, Ἄρες, βροτολόγῃ, μαιφόνος, ταχισπλήγχα. Mars, Mars hominum pernicis, inquinatè cordibus, murorum oppugnator.

ἐκκλησίας ἐφανέρωσε καὶ σχίσμα εἰργάσατο (81). Αὐτὸς ἐπισημειῶντος αὐτῷ¹⁰ τοῦ πονηροῦ, μὴ φέροντος βλέπειν τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγένετο δὲ καὶ¹¹ σεισμὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λαθρότατος, ὥστε πεσεῖν οἰκίας πολλὰς καὶ λαὸν¹² πολὺν ὀλέσθαι.

A. M. 5813. — Τούτῳ τῷ ἔτει μαθὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος (85) τὴν τοῦ Ἀρείου κίνησιν σφόδρα λυπηθεὶς, ἔγραψεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀρείῳ κοινήν ἐπιστολήν, συμβουλευόν καταλύσαι τὴν πονηρὰν κίνησιν καὶ εἰρηνεῦσαι εἰς ἀλλήλους. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ὅσιον τὸν ἐπίσκοπον Κοδρουδῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ Ἀρείου, καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ διορθωσόμενον¹³ (86) τοὺς ἀνατολικούς ἐκ παλαιᾶς συνθηλας Ἰουδαϊκώτερον ἐορτάζοντας τὸ Πάσχα. Ὑπέστρεψε δὲ¹⁴ ἀπρακτος πρὸς ἀμφοτέρω.

Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Κωνσταντῖνος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνος¹⁵ (87) ὁ μέγας προεβάλετο Καίσαρα, καὶ ἀπέστειλεν ἐς Γαλλίαν¹⁶.

A. M. 5814. — Τούτῳ τῷ ἔτει, ὡς φασὶν τινες (88), Κωνσταντῖνος ὁ μέγας σὺν Κρίστῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Σιλδέστρου¹⁷ ἐβαπτίσθη¹⁸, ὡς οἱ¹⁹ κατὰ

sim prædicavit : et opitulante maligno spiritu, perpetuo pacis ecclesiasticæ adversario, schismatis auctorem se præbuit. Horrendus autem terræ motus Alexandriæ contigit, quo pleraque diruta ædificia, et innumera populi multitudo periit.

A. C. 313. — Hoc anno magnus Constantinus cum Arii motum rescivisset et ægre ferret, ad Alexandriam et Arium, ut malignum omnem dissidii motum dissolverent et pacem inter se agerent, communem epistolam dedit. Sed et ejusdem Arii causa Hosium Cordubensem episcopum misit Alexandriam, et mox in orientem, ad antiquam orientalium consuetudinem, qua Judaico vicini ritui Pascha celebrabant, emendandam. Utraque tamen re infecta, reversus est.

Hoc eodem anno magnus Constantinus filium Constantem declaravit Cæsarem et in Galliam misit.

A. C. 314. — Hoc anno, ut nonnulli referunt, magnus Constantinus cum Crispo filio Romæ a Sylvestro baptizatus est : prout ad hanc usque diem ve-

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ αὐτοῦ α. ¹¹ καὶ add. ex A. ¹² λαὸν πρὸς πολὺν ὀλέσαι A e. ¹³ διορθωσόμενον. A a, διορθωσόμενος vulg. ¹⁴ δὲ om A. ¹⁵ Κωνσταντα A, Κωνσταν vulg. ¹⁶ ἐς Γαλλίαν A a e f, ἐν Γαλλίᾳ vulg. ¹⁷ in cod. a hinc anno præmittitur hæc inscriptio, quæ etiam in marg. e legitur : πῶς ἐβαπτίσθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ Σιλδέστρου σὺν Κρίστῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ¹⁸ ἐβαπτίσθη A et alii, ἐβαπτίσθησαν vulg. ¹⁹ ὡς οἱ A a e, ὅσοι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Eusebium Theophanes secutus, bellis adversus Licinium relatis, pugnas in Arium ab Ecclesia institutas narrat : earum vero primos tumultus et oppositarum invicem sententiarum, velut gladiantium, agmina non anno hoc primum coacta, et in invicem commissa, ex ecclesiasticis annalibus compertum est : quinimo dissidiorum flammæ longe lateque serpentes, et in altum latas, præsertim anno commoustrat : de quibus memoratus Eusebius lib. II *De vita Const.* cap. 60.

(85) Sententia integra, verbis nonnihil immutatis ex Eusebio lib. II *De vita Const.* cap. 62 et ex Socrate lib. I, cap. 4 de prompta, qui pariter Cordubam Κοδρουδῆν pronuntiat.

(86) At si restituit et composuit in Oriente celebrandi paschatis ordinem, cur confestim ἀπρακτος reddidisse Hosius describitur ? corruptus sane hic locus, cujus vice legendum existimo : Ἐληλύθει δὲ Ὅσιος ἐν τῇ Ἀνατολῇ διορθωσόμενος τοὺς Ἀνατολικούς. Venerat sane Hosius in Orientem correcturus incolas, et ad ordinem revocaturus, etc., quamvis sola vox διορθωσόμενος in διορθωσόμενος mutata locum omnem repararet, et expositioni, quam ad textum adhibui, locum dederit. Hæc porro ex Sozomeni lib. I, cap. 15 excerpta : memorat eadem Eusebius lib. III *De vita Const.* cap. 5. Constantini laudatum facinus Sylvestro papæ tribuit Baronius ad annum Christi 324 num. 160.

(87) Cedrenus auctorem secutus ad annum Constantini decimum septimum scribit : Κωνσταντῖνος τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος Καίσαρα, εἰς Γαλλίαν ἀπέστειλεν. Vitiose uterque ; vel Theophanis nostri librarius, Constantii vice, Constantis supposuit nomen. Anno quippe ætatis tricesimo, qui imperii tertius decimus, Constans a Magnentio occisus, patris decimo septimo Cæsar creari, nisi forte biuus, haud potuit. Annos vero triginta natum, imperii decimo septimo, a Cæsaris arrepta dignitate intellige, trucidatum refert Eutropius lib. X, cujus verba auctoris errorem fovent, ubi Licinii caede narrata legitur : *Et tempore res Romana sub uno Augusto et tribus Cæsaribus (quod nunquam alias)*

C fuit : cum liberi Constantini Gallie, Orienti, Italiaeque præessent. Verum de temporibus Liciniana clade posterioribus ratio temporum et Aurelii Victoris auctoritas suadent hæc intelligenda : paulo post enim de Constantis interitu verba faciens : *Obiit anno imperii (id est Cæsareæ dignitatis collate) decimo septimo, ait Eutropius idem, ætatis tricesimo* : ante patris itaque mortem annis quatuordecim cum aliis Cæsar non valuit designari. Aurelius autem Victor Licinii morte relata, *Eo modo, subdit, resp. unius arbitrio regi cepit, liberis Cæsarium nomina diversa retentantibus ; namque ea tempestate imp. nostro Constantio (vide Constantium. Constantis loco scribendum) insigne Cæsaris datum. Et inferius, confectis adversus Sarmatas bellis : Interea, inquit, Gothorum, Sarmatarumque strage gentes, filiique cunctorum minor, Constans nomine, Cæsar fit* : quæ narratio præsertim, quam elucubramus, toto decennio posterior est. Conferendus cum istis Eusebius *De vita Constant.* lib. IV, cap. 40. Constantem anno patris imperii 30 Cæsarem elevatum testatur Socrates ad cap. 25 lib. I calcem : *Τὸν δὲ νεώτερον Κωνσταντῖνον ἐν τῇ τριακονταστηρίδι τῆς ἐαυτοῦ βασιλείας ἐχειροτόνησεν.*

(88) Antiquiores Theophanes, quos amplectitur Baronius ad annum Christi 324 num. 27 et seqq. sunt concilii II Romani PP. actorum Sylvestri auctor, et Adrianus papa epistola ad synodum septimam, quæ synodi ejusdem act. 2 lecta fuit et approbata, in qua verba hæc de Sylvestro ad Constantinum habentur : *Αὐτός σοι παρασκευάσει κολυμβήθραν εὐσεβείας ἐν ᾗ βαπτίσει σε* : *Ille tibi piscinam pietatis præparabit, in qua baptizabit te.* His addendus Zosimus et Sozomenus, lib. I, cap. 5, si bene percipiatur ; pluraque apud eundem Baronium requirenda ; qui etiam Constantinum anno imperii decimo octavo, in quo decimus nonus a Septembri incipit, sacro baptismo tinctum asserit, ex Anastasio, qui non adeo antiquorum sectator, quam Theophanis interpretis existit. De Crispi baptismo Baronius ad annum 324, num. 15.

teris Romæ incolæ baptisterium ejus servant, in A testimonium et fidem, post tyrannorum necem eum a Sylvestro Romæ fuisse baptizatum: alii in Oriente, Nicomediæ videlicet, ab Eusebio Nicomediæ præsule, Arianæ partis fautore, circa mortis tempus baptismo lustratum asserunt: quo loco eundem obdornisse contigit. Differabat enim, ut aiunt, Jordanis fluente se tingendum sperans. Mihi sane tanquam pro vero conperitum est eum a Sylvestro Romæ baptizatum: perindeque constitutiones ad Militiadem ejus nomine vulgatas ab Ariænis confectas apud me indubium. Hinc vel suum facere student, vel certe piissimum imperatorem infamare conantur, absque baptismate eum decessisse declarantes, quod absurdum est et a vero alienum. Nondum enim lustratus a Nicænæ interfuisset synodo, sane neque divinorum mysteriorum exstitisset particeps, neque omnino cum sanctis Patribus convenisset: id vero dicere, nedum sentire, iniquissimum est. Alii vero Ariani et ethnici, velut spurium calumniantur magnum Constantinum: at mentiuntur et ipsi, regia siquidem est ejus familia, et ante Diocletianum nobilis. Pater quippe Constantius Claudii imperatoris nepos exstitit, et ex priore cum Helena conjuge connubio suscepit magnum Constantinum. Hæc et alios filios ex Theodora, Maximiani Herculii filia et Maxentii (qui diram Romæ tyrannidem exerevit, et ad Milvium pontem a Constantino fuit occisus, cum crucis signum in cælo conspexit) sorore, sorore item Faustæ, magui Constantini conjugis. Nullus autem miretur patrem et filium ethnico ritu viventes duas sorores in matrimonium sibi copulasse. Hæc vero est stirpis eorum series, prout subjicitur:

την πρεσβυτέρα Ῥώμην μέχρι σήμερα τὸν βαπτιστήρα ἔχουσιν (89) εἰς μαρτυρίαν, ὅτι ὑπὸ Σιλβέστρου ἐν Ῥώμῃ ἐβαπτίσθη, μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν τυράννων. Οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀνατολήν (90) ἐν Νικομηδείᾳ φασὶν αὐτὸν περὶ τὸν θάνατον ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδέως Ἀρειανοῦ βεβαπτίσθαι· ἔνθα καὶ ἔτυχεν αὐτὸν κοιμηθῆναι. Ἀναβαλλόμενος γὰρ ἦν τὸ βάπτισμα, φασὶν, ἐπιζῶν ἐν τῇ Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι ποταμῷ. Ἐμοὶ δὲ ἀληθέστερον φαίνεται τὸ ὑπὸ Σιλβέστρου ἐν Ῥώμῃ βεβαπτίσθαι αὐτὸν, καὶ τὰς ἐπὶ ὀνόματι αὐτοῦ φερόμενας διατάξεις πρὸς Μιλτιάδην πεπλασμέναις εἶναι τοῖς Ἀρειανοῖς, ὅσων ἐνευθεν περιποιῆσαι σπουδάζουσιν ἑαυτοῖς, ἢ τὸν εὐσεβῆ βασιλέα κακίστην ἐθέλουσιν, ἀβάπτιστον δεικνύντας (91) ἐνευθεν, ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές. Εἰ γὰρ οὐκ ἦν βεβαπτισμένος ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ, λοιπὸν οὐδὲ μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων, οὐδὲ συνήχρητο τοῖς ἁγίοις Πατράσιν, ὅπερ ἀτοπιώτατόν ἐστι καὶ λέγειν καὶ φρονεῖν. Ἄλλοι δὲ Ἀρειανοὶ καὶ Ἕλληνες (93) ὡς νόθον διαβάλλουσι τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον· ψεύδονται δὲ καὶ οὗτοι. Ἡ γὰρ γενεαλογία αὐτοῦ βασιλικὴ ὑπῆρχε καὶ πρὸ Διοκλητιανοῦ. Ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ Κωνσταντίος θυγατρίδος ἦν Κλαυδίου (94) τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναίκος ἔσχε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. Ἐίχε δὲ καὶ ἄλλους υἱοὺς ἐκ Θεοδορίας τῆς θυγατρὸς Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλίου, ἀδελφῆς δὲ Μαξεντίου, τοῦ κατὰ τὴν Ῥώμην τυραννήσαντος, καὶ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Κωνσταντῖνου περὶ Μουλύταν τὴν γέφυραν (95), ὅτε καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐθεάσατο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ Φαῦστας τῆς γαμητῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντῖνου. Καὶ μηδεὶς θαυμάζετω, εἰ πρὸς τὸ βάπτισμα Ἕλληνίζοντες δύο ἀδελφὰς ἔγημαν ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός. Εἰσὶ δὲ αἱ γενεαὶ αὐτῶν οὕτως, ὡς ὑποτέτακται·

VARIE LECTIONES.

⁸⁹ περὶ κατὰ α. c. ⁹⁰ αὐτὸν om. a. ⁹¹ τὸ βάπτ. A, τῷ β. vulg. ⁹² φασὶν A. ⁹³ Ἰορδάνῃ A, Ἰορδάνῃ vulg. ⁹⁴ ἀληθέστερον A, τὸ ἀληθές vulg. ⁹⁵ τὸ add. ex A. ⁹⁶ περιποιῆσαι A, περιποιεῖσθαι vulg. ⁹⁷ τὸν εὐσεβῆ A a, τὸν πανευσεβῆ vulg. ⁹⁸ δείκνυσιν a. ⁹⁹ συνήχρητο A c, συνήχρητο vulg. ¹⁰⁰ ἄτοπον A. ¹⁰¹ δὲ om. A. ¹⁰² διαβάλλουσι A, διαβάλλονται vulg. ¹⁰³ ἢ γὰρ A et alii, καὶ γὰρ ἡ vulg. ¹⁰⁴ θυγατρίδος Par. ¹⁰⁵ ἐξ Ἑλένης τῆς b, Ἑλ. ἐκ τῆς vulg. ¹⁰⁶ Μαξιμιανοῦ A, τοῦ Μαξ. vulg. ¹⁰⁷ Μουλύταν b, Μουλάταν vulg. ¹⁰⁸ ἔγημαν A b, ἔγημον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Baronius idem num. 56 et seqq.
 (90) Referuntur ac refelluntur a Baronio num. 43 et seqq.
 (91) Arianorum quippe baptismus nullius roboris declaratus synodo prima CP.
 (92) Christiano ritu cum fidelibus convenisse et orasse Constantinum, ex Eusebio demonstrat Baronius ad annum citatum num. 49, quibus imperatoris ejusdem de se ipso testimonium epist. ad Ecclesiam apud Eusebium lib. iii, cap. 18 adjungendum superest: Ἴν' ἐπειδὴν πρὸς τὴν πάλαι μοι ποθουμένην τῆς ὁμετέρας διαθήσεως ὄψιν ἀφίκωμαι, ἐν μίᾳ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ἁγίαν ἐορτὴν ἐπιτελέσαι δυναθῶ· *Ut simul atque desiderato dispositionis vestrae conspectu frui licitum fuerit, uno eodemque die vobiscum sanctum festum peragere*

D possim. Quis autem festum ἄριος ἐπιτελεῖ, quam, qui precibus et sacramentis communicat? Chrysostomus in eos qui Paschalis antiqui ritu jejuniunt: Ὁ κατηχούμενος, inquit, οὐδέποτε Πάσχα ἐπιτελεῖ, ἐπειδὴ προσφορὰς οὐ κοινωνεῖ· *Nusquam catechumenus Pascha celebrat, quia nusquam oblationi communicat.*
 (93) Quibus ad Theophan. mentem opponit se Baron. ad an. 306 a num. 41 ad 22.
 (94) Pomponius Lætus: *Constantinus natus est patre Entropio Romanæ gentis nobilissimo, qui genus ab Ænea deducebat, et matre Claudia, Claudii Augusti filia.*
 (95) Italicum vulgus ponte *Mole*, a quo vox *Moulatata*, nuncupat pontem Milvium.

15 Κωνσταντῖος ὁ Μέγας ἐκ Θεοδώρας Ἐρκοῦλίου
θυγατρὸς γεννᾷ (96).

A Constantius Magnus ex Theodora Herculii filia
genuit

Κωνσταντῖον πατέρα Ἀναβάλλινον Κωνσταντίαν γαμη-
Γάλλου Δαλματίου, τε καὶ Γάλ- τὴν Λικινίου.
ἐξ οὗ λον,

Constantium patrem Anaballinum et Constantiam uxorem Licinii.
quo Galli Dalmatii, ex Gallium,

Δαλμάτιος ὁ νέος Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.
Ἐκ δὲ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ μόνον.
Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς Ἐρκοῦ-
λίου γεννᾷ

Dalmatius junior Juliani prævaricatoris P.
Ex Helena vero genuit magnum Constantium solum.
Magnus vero Constantinus ex Fausta Herculii filia
genuit

Κρί- Κωνσταν- καὶ Ἑλένην γα- Κωνσταν- Κωνσταν-
σπον τῖνον(97), μετὴν Ἰουλιανοῦ τῶν, τῶν.
τοῦ Παραβάτου,

Cri- Constan- et Helenam uxorem Juliani præ- Constan- Constan-
spum, tinum, rem Juliani præ- tium, tium.
varicatoris,

JAC. GOARI NOTE.

(96) Ad varias lectiones ex his pleraque aman- B
danda erant, nisi continua sermonis expositione
indiguissent, aut Constantini elucidanda genealogia
conduxisset plurimum. Quam, lector, in textu
cernis ex regio lacunoso plane et fallaci, sed ex
Barberino codice cum Vatic. num. 455 ad Anastasii
versionem accedente non expressi : Regii quæcum-
que est, ne fidei deserte expostuler, subiungitur :

Ἐκ τῆς Θεοδώρας θυγατρὸς Ἐρκοῦλίου γεννᾷ
Κωνσταντῖον πατέρα Γάλλου Δαλματίου, ἐξ οὗ Δαλ-
μάτιος ὁ νέος Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, et in
marginibus Ἀναβαλλίνου.

Ἐξ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ
θεοφιλεῆ βασιλέα καὶ μόνον.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας γεννᾷ Κωνσταντίαν γαμη-
τὴν τοῦ ἀπεθούσ Λικινίου.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς
Ἐρκοῦλίου γεννᾷ Κρίσπον, Κωνσταντῖνον, Κωνσταν-
τιανὸν, καὶ Ἑλένην γαμητὴν Ἰουλιανοῦ τοῦ Παρα-
βάτου.

Palat. cod. æque corruptus legit cum Peyrez. :
Κωνσταντῖος ὁ μέγας.

Ἐκ Θεοδώρας θυγατρὸς Ἐρκοῦλίου (lege Ἐρκοῦ-
λίου) γεννᾷ Κωνσταντῖνον (lege Κωνσταντῖνον) πατέρα
Γάλλου Δαλματίου, ἐξ οὗ Δαλμάτιος ὁ νέος Ἰουλιανοῦ
τοῦ Παραβάτου.

Κωνσταντίαν γαμητὴν Λικινίου.

Ἐκ δὲ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν
μόνον.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς
Ἐρκοῦλίου γεννᾷ Κρίσπον, Κωνσταντῖνον, Κωνσταν-
τιανὸν, καὶ Ἑλένην γαμητὴν Ἰουλιανοῦ τοῦ Παρα-
βάτου.

Correctior quidem, at interpolatus codex Vat.
num. 134, qui primus a me nuncupatur, ita
habet :

Κωνσταντῖος ἐκ θυγατρὸς Ἐρκοῦλίου Θεοδώρας
γεννᾷ Κωνσταντῖον πατέρα· additur manu recenti,
Γάλλου καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.

Ἀναβαλλινὸν, τὸν καὶ Γάλλον.

Κωνσταντίαν γαμητὴν Λικινίου.

Additur iterum eadem manu, Δαλμάτιον ἐξ οὗ
Δαλμάτιος ὁ νέος.

Ἐκ δὲ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντῖνον καὶ μόνον.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς
Ἐρκοῦλίου γεννᾷ.

Κρίσπον, Κωνσταντῖνον, Κωνσταντῖνον, Κωνσταν-
τιανὸν, καὶ Ἑλένην γαμητὴν Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.

Anastasius diverso ab his textu Constantii pro-
geniem deducit.

Constantius ex Theodora filia Herculii genuit
Constantinum patrem Galli Dalmatici : ex quo fuit
Dalmaticus Junior Juliani prævaricatoris frater.

Anaballinum qui et Gallus.

Constantiam uxorem Licinii.

Ex Helena vero genuit Constantinum magnum
solummodo.

Magnus autem Constantinus ex Fausta filia Her-
culii genuit Crispum, Constantium, Constantinum,
Constantem, et Helenam uxorem Juliani resuqæ.

Baronius ad annum Christi 306 num. 21 Con-
stantii Chlori liberos aliter enumerat : et ex Helena
quidem Constantinum solum suscepisse, ex Theo-
dora vero Constantinum patrem Galli et Juliani,
Dalmatium Annibalem parentem Dalmatii Junioris,
sive Dalmatiani, et ex quorundam sensu Constan-
tinum : filias vero, Constantiam Licinio nuptam,
Eutropiam Nepotiano, et (ut putant alii) Anastasiam.

Ac ut Dalmatium ab aliis repudiatum asserat,
de eodem refert Eutropii testimonium ad annum
357 num. 54 : Verum Dalmatius (ita scribit ibidem)
Cæsar prosperrima indole, neque patruo absimilis,
haud multo post oppressus est factione militari, et
Constantio patruæ suo sinente potius, quam iubente.
Subiungit num. 55 : Cum Dalmatio filio Dalmatii
(quem ad an. 306 num. 21 Annibalem etiam voca-
vit) fratris Constantii, pene periclitati sunt Gallus et
Julianus filii Constantii fratris Constantini, etc.,
quæ verba satis implexa ex dicto num. 21 lucem
omnem accipiunt.

Petavius notis ad orationem Juliani primam,
Constantius, inquit, Helenam conjugem primo habuit,
natusque ex ea Constantinus. Post, repudiata He-
lena, Theodoram Maximiani Herculii privignam
duxit, ex qua nati Constantius, Hannibalus, et
Constantia. Constantii liberi duo fuerunt, Gallus et
Julianus : Hannibalii vero Dalmatius, Constantia
Licinio nupsit. Constantini ex Minervina prima con-
juge filius existit Crispus ; ex Fausta Constantinus.
Constantius, Constantus, Constantia quæ Licinio
nupsit (quæ verba quatuor a typographo perperam
addita) et Helena Juliani uxor.

Pomponius Lætus quatuor tantum recenset Con-
stantii filios, Constantinum, Anaballinum, Constan-
tinum, ac Constantiam.

Eutropius, lib. ix, Constantio liberos tribuit
septem, soliusque Constantini nomen profert :
Constantius, ait, privignam Herculii Theodoram
accepit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres
habuit.

Alii Dalmatium Dalmatii Junioris parentem, non
Constantini fratrem, verum ex fratre Constantio
simul cum Gallo et Juliano desertore nepotem faci-
unt, quibus Anastasii lectio favet. Alii Anaballinum
cum Gallo confundunt, quos separant alii et
diversos faciunt. Hæc retulisse operæ pretium
lectoris facturus sufficiat. Recolendus quoque auctor
pag. 8 lit. D.

(97) Quem historicorum vulgus ex pellice Minervina
natum existimat, inculpatae Constantini vite
cum Græcis recentioribus auctor consulturus, ex
legitimo conjugio susceptum ponit.

A. C. 313. — Hoc anno majori cum insania Licin- A
 nium adversus Christianos persecutionem moven-
 tem et in se benefactorem molientem insidias
 pius Constantinus cernens, terra marique in
 ipsum arma parat: jamque bello civili moto, vi-
 vus in Bithynia ad Chrysopolim captus Licinius, in
 Constantini manus traditur. Ille innata sibi man-
 suetudine ductus, vitam largitur, et Thessalonicam
 custodiendum ablegat. Sed cum paulo post barba-
 ris mercede conductis rebus novis studeret, hoc
 praeviso, clementissimus Constantinus gladio caput
 amputari praecepit: hocque demum pacto perfectae
 tranquillitatis Christianae reipublicae status compos-
 est effectus, sublatis per vivis crucis potentiam
 tyrannis et adnitente Dei subsidio, commissis soli
 Constantino totius Romani imperii habenis. Prop-
 priis igitur filiis in Caesares promotis, pace positus
 est. Exstitit vir per omnia insignis, tam animi ro-
 bore, quam ingenii acumine, orationis doctrina et
 copia praestans, juris et aequi amator, ad beneficia
 promptus, facie decora cum majestate nitens, fortis
 et generosus in bellis, et in externis quidem adver-
 sus barbaros motis excelsus, in domesticis vero
 invictus: in fide admodum stabilis et inconcussus, ut ab
 hostibus cunctis vel solis orationibus victoriam
 referret. **16** Eam ob rem templa, quae Dominica
 dicimus, ad ethnicoerum conversionem per loca in
 Dei honorem extruxit.

Eodem anno Martinus, exercita per tres menses
 tyrannide, occisus est: et Licinianus Licinii filius
 Caesaris insignibus a Constantino exutus.

Eodem quoque anno Persarum regis filius Nar-

A. M. 3813. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἰδὼν ¹⁶ Κωνσταντῖνος
 ὁ εὐσεβῆς (98) Λικίνιον μανικώτερον τῷ διωγμῷ
 χρώμενον, καὶ ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ εὐεργέτου με-
 λετώνα, ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ ξηρᾶς ¹⁷ καὶ θα-
 λάσσης· καὶ δὴ πολέμου δημοσίου κροτηθέντος (99)
 κατὰ τὴν Βιθυνίαν, ζῶν συλλαμβάνεται ἐν Χρυσόπο-
 λει, καὶ εἰς τὰς χεῖρας Κωνσταντίνου παραδίδεται ¹⁸.
 Ὁ δὲ τῇ ¹⁹ συνήθει φιλανθρωπία χρησάμενος, χαρι-
 ζεται αὐτῷ τὴν ζωὴν, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην τοῦτον
 ἐκπέμπει φρουρεῖσθαι. Μετ' οὐ πολὺ δὲ βαρβάρους
 μισθωσάμενος νεωτερίζειν ἤμελλεν, εἰ μὴ προνοῦς ²⁰
 τοῦτο ²¹ ὁ πράξατος Κωνσταντῖνος διὰ ξίφους τοῦ-
 τον ἀποτμηθῆναι ἐκίλευσε· καὶ οὕτως λοιπὸν τελείας
 ἀπέφλασε ²² γαλήνης τὰ πράγματα τῆς Χριστιανῶν
 πολιτείας τῇ δυνάμει τοῦ ζωοποιοῦ, σταυροῦ, γεγο-
 νότων ἐκποδῶν τῶν τυράννων, καὶ μόνου κρατῆσαν-
 τοῦ τοῦ θεοσυνεργῆτος ²³ Κωνσταντίνου τῆς τῶν ²⁴
 Ῥωμαίων ἀρχῆς. Καταστήσας ²⁵ εὐν τοὺς ἰδίους ²⁶
 παῖδας Καίσαρας ἀπέφλαυσεν εἰρήνης. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ²⁷
 εἰς τὰ πάντα λαμπρὸς, δι' ἀνδρείαν ψυχῆς, δι' ὀξυ-
 τητα νοῦς, δι' εὐκαχυδιαν λόγων, διὰ δικαιοσύνης
 ὀρθότητα, δι' ἀεργεσίας ἐτοιμότητα, δι' ἀξιοπρέπειαν
 ὄψεως, διὰ τὴν ἐν πολέμοις ἀνδρείαν καὶ εὐτυχίαν ²⁸,
 ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς μέγας, ἐν τοῖς ἐμφυλίοις ἀήτ-
 τητος, ἐν τῇ πίστει σεβερὸς καὶ ἠσάλευτος. Ὅθεν
 καὶ ²⁹ κατὰ πάντων τῶν πολεμίων ὑπηγάγετο ³⁰ τῇ
 εὐχῇ τὴν νίκην. Διὸ καὶ Κυριακὰ (1) πρὸς ἐπιστρο-
 φὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ πε-
 ποίτηεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Μαρτίνος ἐσφάγη τυραννί-
 σας (2) μῆνας τρεῖς. Καὶ Λικινιανὸς υἱὸς Λικινίου ἃ
 Καίσαρ ἀπεδόθη ὑπὸ Κωνσταντίνου ³¹ (2°).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ναρσῆς ὁ υἱὸς τοῦ τῶν Περσῶν (3)

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ ἰδὼν A, ὀρῶν vulg. ¹⁷ διὰ ξηρᾶς A, διὰ τε ξ. vulg. ¹⁸ παρατίθεται f. ¹⁹ τῇ add. ex A. ²⁰ προ-
 γνοῦς] γνοῦς A. ²¹ τοῦτον οὐμ. A. ²² ἀπέφλαυσε A, ἀπέφλαυσε vulg. ²³ τοῦ θεοσυνεργῆτου Κωνστ. A f.
 τῇ Θεοῦ συνεργείᾳ τοῦ K. vulg. ²⁴ τῶν add. ex A. ²⁵ καταστήσαντος A f. ²⁶ ἰδίους A, οἰκίους vulg.
²⁷ ὁ ἀνὴρ εἰς τὰ πάντα A, ἀνὴρ τὰ πάντα vulg. ²⁸ εὐτυχίαν A f, εὐφύαν alli. εὐφύχταν vulg. ²⁹ καὶ
 a. d. ex A. ³⁰ Legebatur ἀπηγ. ³¹ Κωνσταντίνου A b f, Κωνσταντίου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Anno decimo nono Licinium profligatum fun-
 ditus vel extinctum merito Theophanes assertit, ante
 Constantini videlicet mortem annis integris tredecim:
 ita chronicon Alexandrinum. Favet Aurelius Victor
 hinc calculis, Anno, inquit, imperii tricesimo se-
 cundoque (is est apud auctorem imperii Constau-
 tini numerus) cum totum orbem (sublatis omnibus
 tyrannis) annis tredecim tenuisset, excessit. Haud
 satis attenta Victoris auctoritas Pontacum reliquit
 errantem ad not. calcem.

(99) Bello publico, inque illud inardescente tota
 rep. sic et Anast. nec satis expressum, bella civili
 moto. Erat sane civile, sed hujusmodi inter civilia
 ut universam reimp. scinderet. Ἐν τοῖς ἐμφυλίοις
 ἀήττητος, ait D, invictus in bellis civilibus. Com-
 BEPIS.

(1) Eadem Chron. Alexand. Ad posteriores annos
 remittitur perioche hæc ab Hieronymo in Chronico
 ad Constantini annum 22.

(2) Ad imperium nimirum a Licinio sub extre-
 mam cladem a Licinio cooptatus. Zosimus lib. II,
 Victor et alii. Eum vita donatum assertit Petavius
 ad annum Constantini 19, quem relatus Zosimus et
 Theophanes occisum testantur. Eum correctus

auctores reliqui Martinianum scribunt.

(2°) Val. 4 et Peyrez. codd. quos secutus sum in
 versione, legunt Κωνσταντίνου. Sic bene Val. 1 Pal.
 et Peyr. nec enim Constantii Cæsaris erat Cæsarem
 Licinianum exauctorare; sed patris Constantini,
 qui μονοκράτωρ, rerum summam solus tenebat.
 COMBEFI.

(3) Inter pugnas adversus Licinium commissas
 ἐφοδὸν τῶν Περσῶν ἀγγελλέσαν, nuntiatam Persarum
 excursionem tangit Nicephorus Callistus, lib. VII,
 cap. 47. Causam eodem tempore assignare voluisse
 Zosimum attentus lector ex ejus lib. II, ubi de Li-
 cini postrema clade, percipiet. Constantii quoque
 victoriam ex Juliani imp. in ejus laudem oratione
 conjicio ex verbis istis non longe a principio, τοῖς
 Παρθυαίων καὶ Μηδῶν ἔθνεσιν ἀντετάχθης μόνος,
 Parthorum et Medorum gentibus solus ex adverso
 stetit: de præliis quippe, quæ vivente patre
 Constantino juvenis sustinuit, ibi loquitur. Chroni-
 con Alexandrinum ad Constantini annum 20: Κατ'
 αὐτὸν δὲ τὸν καιρὸν κατὰ τῶν πολεμίων τῆς τῶν
 Χριστιανῶν πίστεως στρατεύτας ὑπηγάγετο τῇ
 εὐχῇ τὴν νίκην. Διὸ καὶ Κυριακὰ πρὸς ἐπιστροφὴν
 τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ ἐπὶ πάντων

βασιλέως κατέδραμε τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ λαμβά-
νει πόλιν Ἀμιδαν. Τούτῳ Κωνσταντίνος ⁵⁸ ὁ Καῖσαρ,
Κωνσταντίνου παῖς, πολεμεῖ, καὶ πταίσας ὀλίγον,
τέλος οὕτω τῆς μάχης ἐκράτησεν, ὡς καὶ αὐτὸν ἀν-
ελεῖν τὸν Ναρσῆν.

A. M. 5816. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ ⁵⁶ εἰκοσαετη-
ρίς ⁵⁷ (4) τῆς ⁵⁸ Κωνσταντίνου τοῦ Αὐγουστου βασι-
λείας ἐτελέσθη ⁵⁹. Καὶ ἐγένετο ἡ ἀγία ⁶⁰ καὶ οἰκου-
μενικὴ πρώτη σύνοδος τῶν τῆς Πατέρων, ὧν οἱ
πολλοὶ θαυματοῦργοί τε καὶ ἰσάγγελοι ὑπῆρχον, τὰ
στίγματα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ σώματι φέροντες ἐκ
τῶν προλαθόντων διωγμῶν· ἐν οἷς καὶ ⁶¹ Παφνού-
τιος, καὶ Σπυρίδων, καὶ Μακάριος ⁶², καὶ ὁ Νησιθί-
νος ⁶³ Τάκωβος, θαυματοῦργοί, καὶ νεκροὺς ἀναστή-
σαντες καὶ πολλὰ παράδοξα ποιήσαντες. Τῆς δὲ ἀγίας
συνόδου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας γενομένης, ἐξῆρ-
χον (5) αὐτῆς Μακάριος ⁶⁴ ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ⁶⁵
Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ἰωάννου
Βίτων ⁶⁶ καὶ Βικέντιος παρήσαν. Τῆς δὲ Ἀντιοχείων
Ἐκκλησίας χηρευούσης ⁶⁷, ἡ σύνοδος Εὐστάθιον ἐκύ-
ρωσε τὸν ἐπίσκοπον Βεβροίας ⁶⁸ τῆς Συρίας· Ἀλέξαν-
δρος ⁶⁹ δὲ ὁ τοῦ Βυζαντίου οὐ παρῆν ἐν τῇ συνόδῳ
διὰ γῆρας βαθύτατον καὶ ἀσθένειαν σώματος. Πρε-
σβύτεροι δὲ αὐτοῦ τὸν τόπον ἀνεπλήρωσαν· τότε καὶ
Παῦλος ⁷⁰ ὁ Νεοκαισαρείας παρῆν τῇ συνόδῳ, καὶ
ἄλλο πλῆθος ἁγίων ἀνδρῶν βίῳ καὶ λόγῳ διαπρε-
πόντων, περὶ ὧν μεγάλους ἐπαίνους ἐν τῷ τρίτῳ
λόγῳ τῷ εἰς τὸν βασιλεῖα Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἔ-
γραψε (6). Πᾶσι δὲ τὰ πρὸς τὴν ⁷¹ χρεῖαν δαψιλῶς
ὁ Χριστιανικώτατος βασιλεὺς ἐχορήγει. Αὕτη ἡ
ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος συνεργεῖα τῆς ἀγίας
καὶ ὁμοουσίου Τριάδος Ἄρειον καθεῖλε ⁷² καὶ τοὺς
ὁμόφρονάς αὐτοῦ ⁷³ (7)· Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας
καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, χωρὶς Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου,
συνθεμένου τῇ φωνῇ τοῦ ὁμοουσίου πρὸς τὸ παρὲν,
καὶ τούτους ἐξορίσας ⁷⁴ παρέπεμψε, συμπρόντος αὐ-
τοῖς καὶ τοῦ πανευφήμου βασιλέως Κωνσταντίνου
καὶ συνεργούντος ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ Θεὸν, ἄλλους τε
ἀντ' αὐτῶν χειροτονηθῆναι ἐκέλευσε, πιστεῶς τε

A ses, in Mesopotamiam excursionibus factis, urbem
Amidam cepit. Constantinus Cæsar Constantini
filius cum eo congregitur, et adversa suo vitio for-
tuna aliquantum usus, demum ita superior in pu-
gna evasit, ut profligatum Narsem interemerit.

A. C. 516.—Hoc anno vicennalia Constantini Au-
gusti celebrata, et sancta universalis prima syno-
dus trecentorum decem et octo Patrum habita,
quorum plurimi miraculorum patratores et meritis
angelis æquales, ex præviis persecutionibus Chri-
sti stigmata in corpore circumferabant: inter quos
præcipui Paphnutius, Spiridon, Macarius et Nisi-
binus Jacobus, prodigiorum opifices, qui mortuos
etiam suscitabant ad vitam aliaque id genus supra
hominum fidem miranda ediderant. Sancta itaque
synodo Nicææ Bithyniæ celebrata, præsidēs ejus
consederunt Macarius Hierosolymorum et Alexan-
der Alexandriae antistites: vice autem Romani Bi-
ton et Vincentius adfuere: vidua vero pontifice
Antiochensium Ecclesia, synodus Eustathium con-
firmavit Berrhææ in Syria episcopum. Alexander
demum Byzantii præsul ob extremam senectutem
et corporis invaletudinem synodo non interfuit:
presbyteri tamen ipsius locum tenuerunt. Tunc
etiam Paulus Neocæsareæ episcopus venit ad syno-
dum, et sanctorum virorum moribus et doctrina
præstantium multitudo, quorum eximias laudes ter-
tia in imperatorem oratione Eusebius Pamphili
conscripsit: cunctis autem quæ necessitas postula-
bat Christianissimus imperator liberaliter suppe-
ditabat. Sancta hæc et universalis synodus sanctæ
et consubstantialis Trinitatis auxilio Arium et ejus
sententiæ sectatores damnavit: Eusebium Nicome-
diæ et adjunctos ei socios, dempto tamen Eusebio
Pamphili, qui quoad illud tempus homousii voca-
bulo præbuit assensum, communionē interdictos
misit in exsilium, sancita cuncta laudatissimo im-
peratore **17** Constantino sua præsentia firmantē,
omnibusque quæ Deo forent consensu optulante:

VARIE LECTIONES.

⁵⁶ Κωνσταντίνος A, Κωνσταντίνος vulg. ⁵⁷ ἡ om. A. ⁵⁸ εἰκοσαετηρίς a b c d e f. ⁵⁹ τοῦ A. ⁶⁰ ἐτελέσθη
A, ἐτελείσθη vulg. ⁶¹ ἀγία καὶ οἰκ. A, ἀγία οἰκ. vulg. ⁶² καὶ post οἷς add. ex A. ⁶³ καὶ Max. A, καὶ ὁ M.
vulg. ⁶⁴ Νησιθίνος καὶ Ἰάκ. A. ⁶⁵ Μακάριος ὁ Ἱερ. A, ὁ Max. Ἱερ. vulg. ⁶⁶ καὶ add. ex A a. ⁶⁷ Βίτων
A b, Βήτος vulg. ⁶⁸ χηρευούσης A et alii, στερευούσης vulg. ⁶⁹ Βεβροίας A et alii, Βεβροίης vulg. ⁷⁰
Ἀλέξανδρος] Μητροφάνης A e f. ⁷¹ καὶ Παῦλος A, καὶ ὁ Π. vulg. ⁷² τὴν om. A. ⁷³ post καθεῖλε a add.
καὶ Θεόγνιον τὸν Νικαίας. ⁷⁴ αὐτῶν a. ⁷⁵ ἐξορίσας A, ἐξορία vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Σωτήρος Χριστοῦ Θεοῦ ἡμῶν πεποίηκεν· Eodem
tempore, expeditione in hostes Christianorum sus-
cepta, precibus victoriam reportavit. Quare et templum
ad conversionem paganorum passim, et Christi Ser-
vatoris nostri cultum excitavit.

(4) Vicennalia Constantini ad mundi 5816, Christi
vero 516, ut Georgius Syncellus devinxit, ita nu-
merum eundem continuator ejus Theophanes ob-
servare debuit. Illius verba sunt: Ἐπὶ τὴν ἀπὸ
Ἀδὰμ ἕως τῆς εἰκοσαετηρίδος Κωνσταντίνου στοι-
χείωσιν διὰ τῆς τῶν κρατησάντων κατ' ἔθνος βασι-
λείων ὀνομασίας τὸν τῶν ρωμῶν ἐτῶν ἀριθμὸν ἀπα-
ραλείπτως συνάξας ἐπιδείξω· Ad summam ab Adam
ad Constantini vicennalia, relatis uniuscujusque na-
tionis regum nominibus annorum 5816, numerum ub

D errore alienus clarissime colligam. His annos septem
addendos edocet nota in operis titulum, et ad
pæg. 1 septima.

(5) Ut conciliorum præsidēs ἐξαρχοί, eisdemque
ἐξάρχων dicantur, præter Theophanem edicunt
concil. Ephesinum, Chalcedonense act. 2 sub
initium. Theodoretus, lib. II, cap. 22. Evagrius,
lib. I, cap. 10.

(6) Clarius, lib. 3 in laudem Constantini; sive
de vita Constantini, cujus 9 cap. exstant eæ laudes.
COMBESIS.

(7) Ariane sententiæ in concilio Nicæno secta-
tores episcopos recens auctor recenset dissertat.
in lib. I, cap. 8, Photiani Philostorgii.

insuper alios in abdicatorum locum instituit ordinari: ac demum, quæ nunc per omnem orthodoxorum Ecclesiam publicatur, scriptis mandatam fidei expositionem evulgavit. Cum vero impius Arius ad ipsam præsens astaret et examinaretur, Eusebius Nicomediae, Theognis, Maris, Narcissus, Theophantus et Patrophilus, blasphemo fidei libello composito synodoque tradito, partem ejus susceperunt defendendam: quo in frustra conciso, ejus auctores, mutata sententia, damnaverunt Arium, excerpto Secundo, Ptolemaidis Ægypti, et Theona, Marinarices episcopis: quibus mox cum Ario ejectis et anathemate percussis, una cuncti cum augustissimo imperatore subscribentes, sanctum fidei symbolum, felicibus etiam precationibus et acclamationibus additis, publicaverunt: atque ita conventus solutus est.

Hoc anno Crispus imperatoris filius Christianus effectus decessit: et Byzantium cepit condi.

Coacta est sancta et universalis prima synodus duodecima indictione, anno magui Constantini vi-

A Εκθεσιν ἐγγραφῶν ἐξημεγε, τὴν κατὰ πᾶσαν Ἐκκλησίαν ὀρθοδόξων ὡς ἀπαγγελλομένην. Τότε Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς παρόντος ἐν τῇ συνόδῳ καὶ κρινομένου. Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, καὶ Θεόγνις, καὶ Μάρις ¹⁶, καὶ Νάρκισσος, καὶ Θεόφαντος, καὶ Πατρόφιλος ἀντεποιούντο Ἀρείου, οἱ συντάξαντες πίστει λόγον βλάσφημον ἐπέδωκαν τῇ συνόδῳ. Τοῦ δὲ διαβήχθοντος, οἱ πεποικηότες τούτου ἀντιστραφέντες κατέδρασσαν Ἀρειον χωρὶς Σεκούδου Πτολεμαίδος τῆς Αἰγύπτου, καὶ Θεωνᾶ τοῦ Μαρμαρικῆς ¹⁶, ὡς ἐκβληθέντων σὺν Ἀρείῳ καὶ ἀναθεματισθέντων, τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως ἀνηγόρευσαν ¹⁷, ὑπεγράψαντες (8) ἅπαντες σὺν τῷ πανσεβασμίῳ ¹⁸ βασιλεῖ, καὶ εὐφήμησαν, καὶ οὕτως διελύθη ὁ σύλλογος.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κρίστος ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως (9) Χριστιανὸς ἐκοιμήθη· καὶ τὸ Βυζάντιον ἤρξατο κτισθεῖσαι (10).

Συνέστη οὖν ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη πρώτη συνόδος τῇ δωδεκάτῃ ἰνδικτιῶνι (11) ἔτει εἰκοστῷ τοῦ

VARIE LECTIONES.

¹⁶ Μάρις A et alii, Μάρης vulg. ¹⁷ Μαρμαρικῆς A. ¹⁸ ὑπεγράψαν A. ¹⁹ πανσεβασμίῳ A, seb. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Idem in cap. 9 Gelasius quoque Cyzicenus tomo II *Conc.* Parisiis anno 1636 impressorum.

(9) Vicennalibus Constantini patris Crispum obisse confirmat ex Idatio Petavii lib. xi *De doct. temp.* cap. 41. Annum eundem prius aperte scripserat Sozomenus lib. i, cap. 5. Vox porro ἰκοιμήθη, nulla vi recensita, mortem opperisse arguit. Alienum siquidem a crimine Constantinum declarare, imo pietati quam studiosissime addictum celebrare pro viribus contendit Theophanes: ac ne quis Crispi sanguine contaminatum credat, Crispum legitimo conjugio procreatum inducit Theophanes, et ejus mulieris filium, quam ceteri historici libidinosam et furentem in privignum novercam fingunt. Ut ut se habuerit, matrem vel novercam, a nece Crispo ihata suo silentio innoxiam demonstravit auctor *Vite Constantini*, et Socrates: invidiam pariter omnem a Constantino depulit Sozomenus lib. i, cap. 5, aperte defendit Evagrius, lib. iii, cap. 41, quorum auctoritatem haud temere Theophanes excepit, et exinde Cedrenus et Nicephorus secutus est lib. vii, cap. 35.

(10) Quod non advertitur facile, discrimen inter Byzantium conditum et encæniam ponendum. Hic de conditu solo Theophani sermo est: quem Constantini vicennalibus primo tentatum Socrates asserit lib. i, cap. 42: Ὁ βασιλεὺς ἐπιτελέσας δημοτέλῃ τῆς εἰκοσαετηρίδος ἀποῦ ἑορτήν, εὐθὺς [τὸ] περὶ τὸ ἀνορθοῦν τῆς ἐκκλησίας ἐσιούδαζεν. Ἐποίησε δὲ τούτο περὶ τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπωνύμῳ, ἦν Βυζάντιον καλουμένην τὸ πρότερον, ἡ ὕψησε. *Imperator simul ut festum solemne ad vicennium annum imperii sui celebraverat, nulla interposita mora, ad ecclesias exstruendas omne suum studium contulit: istudque præstitit, cum in aliis urbibus, tum ea cui nomen suum imposuerat, quam quidem Byzantium olim appellatam magnis adauxit ædificiis. Quam encæniorum et conditus varietatem titulo capitis 42 libro xi De doctrina temporum, Petavii statuerat per totum caput non observans, istum cum illis confundit. Græci, inquit, mundi annos Christiane varie computant, dum encæniam Constantini referunt. Theophanes annum mundi 5816,*

Christi 316, quem ipsum esse scibit, quo Nicæna synodus est absoluta. Verum haud de encæniam, sed de CP. conditu præsentis Christi anno 316 institutus est sermo. Βυζάντιον ἤρξατο κτισθεῖσαι, pergit, *Theophanes Constantini 32 annum illum facit.* Nusquam: sed vicennium inculcat Theophanes, quem eundem canonium ejus chronologicum superius exhibuit. His addit: *Theophanes alteram computandi rationem adhibet, secundum quam natalis Dionysianus convenit anno mundi 5495, Græcorum vero sententia 5500.* At certe nam esse Theophani, quæ Georgio Syncello computantii normam, Georgio vero, quæ Græcis Dionysianam æram anno 5500 statuentibus ipse Theophanes in præmio, et Georgius suo in opere, et utriusque scripta ad invicem comparata testantur: de quibus supra in annotatis ad Proœmium.

(11) Manifestum Theophanis indictiones hic primum memorante errorem hic detecturo quædam prius occurrunt supponenda. 1. Græcos Latinis in indictionibus numerandis asserit: adeoque anno, quo Christus lucem aspexit, unam apud utrosque affigi, tertiam videlicet, et anno præsentis 1650 tertiam pariter recenteri. 2. A Christi nataliis ad hujusce anni limitem eundem esse numerum, qui est mille sexcentorum et quinquaginta. 3. A mundi conditu annos putandi tres esse apud Græcos celebriores modos. Hi quippe mundi 5495, isti 5500, quæ Georgii Syncelli et Theophanis sententia est, alii 5508 Christum ortu suo terras consecrasset prædicant. His præmissis, demum Theophani, juxta proprios sibi calculos Nicænam synodum anno ab orbe condito 5816 et a Christo nato 316 celebratam: cum ille ortus sui comitem habuerit tertiam indictionem: Nicæna synodus non in 12, sed in 4 indictionem reperietur incidere, ac simul errorem in positâ indictione arguere: vel in adversum Nicæna synodo indictioni duodecimæ alligata, ipsam eandem synodum haud jam amplius in mundi 5816 et Christi 316. verum in mundi 5824 et Christi 324 incurrere, ac simul hallucinatam Theophanem deprehendimus. Erroris causam et reparandi modum præmissimus nota in operis titulum sexta.

μεγάλου Κωνσταντίνου, μηνί Μαΐου κ' (12). Ἐγραψε δὲ Ἱεπιστολὴν ἐγὼ κλιον ἢ σύνοδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ Λιβύῃ, καὶ Πενταπόλει, δι' ἧς ἐδήλωσε τὴν ἐκβολὴν Ἀρείου, καὶ Σεκουδίου, καὶ Θεωνᾶ ἐσήμανε δὲ καὶ περὶ Μελετίου, ὥστε ἰδιάζειν ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει ἡσυχάζοντα (13)· τοὺς δὲ ὑπ' αὐτοῦ⁸⁰ χειροτονηθέντας μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ βεβαιῶσθαι (14). Ἐγραψε δὲ καὶ περὶ τοῦ Πάσχα μηκέτι μετὰ Ἰουδαίων αὐτὸ ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ κατὰ Ἰταλίαν τύπῳ κατὰ τὴν Κυριακὴν μᾶλλον ἡμέραν ἐορτάζοντας. Ὅμοίως καὶ ὁ πανευσεβῆς βασιλεὺς ἐπιστολάς ἔγραψε (15) πανταχοῦ τὰ αὐτὰ κελυσοῦσας⁸¹ καὶ βεβαιῶσας τὰ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ἐκφωνηθέντα, καὶ Ἄρειον ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀποκηρύττων⁸², Πορφυρινοὺς τε αὐτοῦς ὀνομάζεσθαι, καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν κατακαίεσθαι, καὶ τοὺς μὴ τοῦτο ποιοῦντας θανατοῦσθαι· ἐξέθετο δὲ καὶ νόμον βασιλικὸν οὕτω ταῦτα γίνεσθαι. Τῆς δὲ ἐορτῆς ἐνστάσης κατ' αὐτὸ τῆς εἰκοσατηρίδος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, πάντας τοὺς Πατέρας εἰς ἐστίασιν προετρέψατο, συγκατα-

gesimo, mensis Maii die pariter vigesimo. Circularem autem epistolam in Alexandriam, Libyam et Pentapolim synodus misit, qua Arij, Secundi et Theonæ depulsionem declaravit : de Meletio item, ut se quiete in propria civitate contineret, et qui ab eo electi erant, alia secretiori ordinatione confirmarentur, significavit. De Paschate præterea, ne amplius ritu Judaico celebraretur, sed jam per Italiam recepto more Dominico magis die festivo coleretur, edixit. Pari quoque modo litteras in provincias piissimus imperator misit, quibus cuncta, quæ a sancto synodo fuerant pronuntiata, probarentur et nuntiarentur exsequenda : Ariumque una cum sectæ asseclis ab Ecclesia proscriptis, eos Porphyrianos vocari, libros eorum igne consumi, et qui non acquiescerent, morti tradi decrevit : et super his omnibus denum imperatorium promulgavit edictum. Instante vero sub id tempus vicennalis ejus imperii die festo, cunctis Patribus ad epulum invitatis, una et ipse accubuit : et

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ δὲ Α, δὴ vulg. ⁸¹ ὑπ' αὐτοῦ Α, ὑπ' αὐτὸν vulg. ⁸² ἀποκηρυττούσας α.

⁸¹ κελυσοῦσας καὶ βεβ. Α, βεβαιῶσας, καὶ κελύσας

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Ex Socrate lib. 1, cap. 9 ad calcem : Ὁ χρόνος δὲ τῆς συνόδου, ὡς ἐν παρασημειώσεσιν εὑρομεν, ὑπατίας Παυλίνου καὶ Ἰουλιανοῦ τῆς εἰκάδι τοῦ Μαΐου μηνός· *Quod tempus concilii attinet, coactum quidem fuit, sicut ex Annalium commentariis constat, Paulino et Juliano coss., mensis Maii die vigesimo.* Subdit Socrates : Τοῦτο δὲ ἦν ἐξακοσιοστὸν τριακοστὸν ἔκτον ἔτος ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος βασιλείας· *Erat porro ab Alexandri Macedonis imperio annus 656.* Theophanem τεσσαρακοστὸν legisse puto. Cum enim Georgius Syncellus, quem ille sequitur, Alexandri mortem anno mundi 5170 conjunxerit : his nisi sexcentos quadraginta et sex annos addidisset, Nicænum concilium anno mundi 5816 non collegisset celebratum, nisi forte ad annum 5180 Alexandri obitum seposuisset. Ex hac Socratis auctoritate errorem priorī nota manifestatum in suos calculos deduxit Theophanes.

(13) Nihil jam se rebus ecclesiasticis immiscerentem (in pœnam nimirum superioris schismatis) privatim agere : hæc enim vis est τοῦ ἡσυχάζειν in ejusmodi. Quod sequitur de ordinatis ab illo, quos sancta synodus præcipit μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ βεβαιῶσθαι, *sacratiori ordinatione confirmari*, de vera accipiendum ordinatione, velut irrita penitus, quam Meletius præsumpsisset contra magnas Alexandriæ episcopi jura : qua de re prodibit propediem illustrissimi Petri de Marca Tolosani archiepise. disceptatio, quam brevis, tam erudita, P. Morini libro de sacris ordinationibus inserta. COMBEFFI.

(14) Meletianos sacerdotes Ecclesiæ restituendos, manuum impositione (quæ vel ordinis consecratio, vel pœnitentiæ sacer ritus existebat) fuisse confirmatos triplici pacto intelligi posse arbitror. 1. Ut Patres antiqui hæreticorum et schismaticorum sacramentis quibusvis præter baptismum rejectis, Meletianorum quoque sacerdotum promotionem nullius esse roboris deberent æstimare : et propterea ad Ecclesiæ consortium redire cupientes μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ κατασταθέντας, *sanctiore ordinatione* (quasi prior existisset profana) *constitutos* et creatos sacerdotes. Eam sententiam, quam Gratianus olim et Palles certam tenuerunt, Ecclesia et theologorum schola reprobat : verum, qui nunc est, non adeo antiquis manifestum fuisse Ecclesiæ sensum

declarare obnituntur ex Innoc. epist. 18, Leonis epist. 58, alias 40, ad Anatol. cap. 2 et ex canon. *Nos consecrationem, et, Excommunicationem*, quos aliis exagitanos permitto. 2. Manus impositione vel χειροτονίᾳ, per pœnitentiam cum Ecclesia reconciliationem hic intelligendam : at quæ publica fuit pœnitentia, qua ratione μυστικωτέρᾳ, vel quo pacto χειροτονία ordinis secreta consecratio dicitur, haud clare percipio. Quare 3, in gravis momenti negotio, quale Meletianorum sacerdotum exstabat ordinatio, aliquorum animis dubium hæsisse, num rata vel reproba censeretur, facile mihi persuadeo ex dictis pro priore exponendū modo : ideoque dubio cuivis tollendo de eorum repetenda consecratione ad cautelam, et sub conditione, quod aiunt, latam in synodo fuisse sententiam. Ea opinandi via ex tribus verbis istis, μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ βεβαιῶσθαι mihi tuto colligitur : 1. Χειροτονία, quod sacerdotalem consecrationem et veram ordinationem iufert. 2. Μυστικωτέρᾳ, quod vel *sanctiorem* et puriorem, ita dicam, exigit vitam, quam qui apud schismaticos de profano et irrito foret suspectus, vel qui, velut dubius et incertus, saltem in secreto reparari deberet, et innovari : cum certa quælibet et sacra ordinatione in Ecclesiâ prospecta, et loco publico celebraretur : quod Theophilus Alexandrinus edixit : *Χειροτονεῖν ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, et iterum, χειροτονία δὲ λαθραίως μὴ γινέσθω· Ordinare in media ecclesiâ, et populo presente oportere : nec clanculum ordinationes celebrari* : vox quippe μυστικωτέρᾳ *sanctiorem* et *secretiorem* significat. 3. Βεβαιῶσθαι, *confirmari* sonat et *approbari* : atque accipere, vel stabiliri de novo subindicat. Eadem porro verba legitur apud Socratem lib. 1, cap. 6 : Τοὺς δὲ ὑπ' αὐτοῦ (Μελετίου) κατασταθέντας, μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ κατασταθέντας (alia lectio in margine βεβαιωθέντας) κοινωνῆσαι ἐπὶ τούτοις. In ipsa concilii Nicæni epistola apud Theodoretum lib. 1, cap. 11 : Τοὺς δὲ ὑπ' αὐτοῦ (Μελετίου) κατασταθέντας μυστικωτέρᾳ χειροτονίᾳ βεβαιωθέντας κοινωνηθῆναι ἐπὶ τούτοις, ἐφ' ᾧτε ἔχει μὲν αὐτοὺς τὴν τιμὴν, καὶ λειτουργεῖν. De clericorum pœnitentia et reconciliatione Joannes Morinus opere *De administ. sacram. pœnitentiæ*, lib. 1, cap. 12.

(15) Exstant apud Socratem lib. 1, cap. 6.

splendide et cum honore cunctos excipiens, Paphnutii et sociorum confessorum effossos in persecutione oculos et inutilata membra, quasi sauctioniam in se exinde derivaturus, exosculabatur. Cunctos deinde episcopos hortabatur ad concordiam, et ut a proximorum criminibus deferendis absterent: libellos autem, quos adversus invicem nonnulli dederant, igitur consumpsit: hoc addito sacramento firmans, quod si adulterantem episcopum cerneret, ipse propria purpura libenter tegeter. Donis denique immensis per omnes ecclesias distributis, provinciarum praesidibus, ut sacerdotes colerent, praecipit; laetos tandem omnes dimisit. Cum autem ethnici philosophi probris imperatorem Byzantii onerarent, quod praeter Romanorum imperatorum mores, communi religione innovata, prave se gereret; e philosophorum grege selectum unum cum Alexandro episcopo in disputationis certamen committere placuit. Alexander vero vir quidem divinus erat, sed ingenio ac litteris rudis. Illic versatissimo in dialecticis praecipis philosopho, linguaque lascivia laboranti, Te, inquit, in nomine Jeau Christi veri nostri Dei silere jubeo et conticescere. Eo dicto obmutuit ille et loquelae factus est expertus. Macario praeterea Hierosolymorum episcopo, qui concilio interfuit, mandavit imperator, ut reversus sanctae resurrectionis locum, et Calvarii Golgothae, et vivificum crucis lignum requireret. Eodem quoque anno matrem Helenam mulierem divino sensu praeditam coronavit Constantinus, et ut imperatrix moneta suo caractere causam distribueret, donavit. Ostentum autem vidit

κλιθεί; αὐτοῖς καὶ λαμπρῶς⁸³ τιμήσας⁸⁴ αὐτοῦς· Παφνουτίου δὲ⁸⁵ καὶ τῶν ὁμοίων ὁμολογητῶν τοῖς ἐξορυχθέντας ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ πηρωθέντα μέλη ἐν τῷ διωγμῷ κατεφίλει, ἀγίασμον ἐξ αὐτῶν πορίζόμενος. Παρῆναι δὲ πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις; εἰβήνην ἄγειν⁸⁶, καὶ τῶν κατὰ τῆς πλησίον λειδοριῶν ἀπέχεσθαι. Τοῦς δὲ λιβάλλους, οὓς κατ' ἀλλήλων τιμῆς ἐκδεδώκασι⁸⁷, πυρὶ κατέκασεν, ὄρω βεβαίω, ὡς εἰ ἴθι ἐπίσκοπον μοιχεύοντα, τῇ πορφυρίδι σκέπειν αὐτὸν⁸⁸ προθύμως. Πολλὰ δὲ πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις δωρησάμενος, καὶ τοῖς ἀρχοῦσι τῶν ἐθνῶν τιμῆν τοῖς ἱερεῖς παρακελεύσάμενος, χαίροντας ἅπαντας ἐξαπέστειλε. Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ σοφῶν (16) Ἑλλήνων θνείδισθέντος ἐν Βυζαντίῳ, ὡς οὐ πράττει⁸⁹ καλῶς παρὰ τὰ ἴθη τῶν βασιλέων Ῥωμαίων νεωτερίζειν τὴν θρησκείαν, ἔδοξε⁹⁰ τῷ βασιλεῖ ἓνα τῶν φιλοσόφων Ἀλεξάνδρον τῷ ἐπισκόπῳ τοῦτον πρὸς τὸ διαλεχθῆναι μετ' αὐτοῦ παραπέμψαι. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεοῦ; μὲν ἦν ἀνὴρ, λόγων δὲ ἀπειρος. Εἶπε δὲ τῷ διαλεκτικῷ φιλοσόφῳ γλωσσοαλοῦντι· Ἐπιτάτω σοι ἐν τῷ ὄνοματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ⁹¹ σιωπᾶν, καὶ μὴ φθίγγεσθαι. Ἄμα δὲ τῷ λόγῳ ἐφριμώθη⁹², καὶ γέγονεν ἀλαλος. Τῷ δὲ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων (17) Μακαρίῳ παρόντι ἐν τῇ συνόδῳ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ἐκτανίοντι ἐρευνησαί τὸν⁹³ τόπον τῆς ἀγίας ἀναστάσεως, καὶ τὸν τοῦ Κρυνίου Γολγοθαῖ, καὶ τὸ ζωοποιὸν ξύλον. Τῷ δ' αὐτῷ εἶπε Ἑλένην⁹⁴ (18) τὴν θεοφόρον αὐτοῦ μητέρα ἔσταψε, καὶ μονῆταν⁹⁵ ὡς βασιλίδι ἀπένειμεν (19). Αὕτη δὲ ὀπτασίαν ἑώρακε (20) καλεῖουσαν αὐτῇ⁹⁶ καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν⁹⁷ ἀνόμων καταχωσθέντας θεῖους τόπους εἰς πῶς ἀγαγεῖν.

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ λαμπρῶς om. A f. ⁸⁴ προτιμήσας A. ⁸⁵ δὲ] τε A. ⁸⁶ ἄγειν om. b. ⁸⁷ ἐκδεδώκασι] ἐπίδεδ. A a f. ἐξεδώκασι vulg. ⁸⁸ σκέπειν αὐτὸν A, σκέπτειν τοῦτον vulg. ⁸⁹ πράττει A, πράττει vulg. ⁹⁰ καὶ ἔδοξε A. ⁹¹ τοῦ ἀληθ. Θεοῦ A, τ. ἀλ. ἡμῶν Θεοῦ vulg. ⁹² ἐφριμώθη: sic rescripti ex conjectura pro vulg. ἐφριμώθη etc. infra p. 48. ⁹³ τὸν τοῦ A, τὸ τοῦ vulg. ⁹⁴ Ἑλένην A. τὴν Ἑλ. vulg. ⁹⁵ μονῆταν b, μονίταν vulg. ⁹⁶ αὐτῇ A, αὐτήν vulg. ⁹⁷ τῶν om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(16) Emend. Bart. φιλοσόφων· unde et sequitur, ἓνα τῶν φιλοσόφων παραπέμψαι. Visum unum e philosophis, cum quo Alexander disputaret, emittere CONFEREIS.

(17) Alexander monachus apud Gretserum tom. II, *De cruce*, pag. 38: Παρακελεύσατο δὲ Κωνσταντίνος τῷ τῆς Αἰτίας ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ παρόντι ἐν τῇ συνόδῳ, καὶ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων ὑπερμαχοῦντι ἀναζητῆσαι τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν, καὶ τὸ θεόληπτον μνημα, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους τόπους· Mandavit Constantinus Macario Aeliensi episcopo, qui et ipse synodo interfuerat, et pro apostolicis dogmatibus acriter pugnaverit, ut in vivifica cruce quaerenda, sepulcroque divino, ac reliquis sanctis religiosisque locis investigandis omnem diligentiam adhiberet. Num vero ex Theophane Alexander sententiam in sua scripta derivavit, vel Alexandrum Theophanes secutus fuerit, mihi æque ac Gretsero incertum.

(18) Helenam non a viro, sed a filio salutatam Augustam declarat Eusebius de ejus Vita lib. III, c. 46: Οὕτω δὲ ἀξιώματι βασιλικῷ τετίμηκεν, ὡς ἐν ἅπασιν ἔθνεσι, παρ' αὐτοῖς τε στρατιωτικῆς τάγμασιν αὐγούσταν βασιλίδα ἀναγορεύεσθαι, χρυσοῖς τε νομίμασι καὶ τῶν αὐτῆς ἐκτυπούσθαι εἰκόνα· Ita etiam honore regio exornavit Constantinus, ut cum apud omnes gentes, tum apud eos, qui

aliquo gradu militari collocati essent, Augusta et imperatrix nuncuparetur, aureaque numismata ejus imprimerentur effigie. Paulinus epist. de invent. sanctae crucis. Helena, cum Hierosolymam agnosceret, nomine conregnabat. Sulpitius Severus, lib. II, *Hist.*: Helena mater principis Constantini quæ Augustu cum filio coregnabat. Ambrosius, *De obitu Theod.*: Magna femina, quæ multo amplius invenit, quod imperatori conferret, quam quod ab imp. acciperet. Anxia mater pro filio, cui regnum orbis Romani cesserat. Quibus verbis imperium simul accepisse ac reliquisse indicat, quod eodem nempe anno, quo imperatrix salutata, Hierosolymam migravit. Certe paulo post Crispi necem Faustam Constantini conjugem e vivis excessisse refert Zozimus, lib. II, cujus mors ad Helenam matrem Crispi necem lugentem, Augustæ nomine donandam Constantinum impulit.

(19) Eusebio nota præced. jam relato testè, et Baronio ad annum 326 num. 61.

(20) Visioni vel revelationi hujusmodi attestatur Ambrosius orat. de obitu Theodosii. Paulinus epist. ad Severum de inv. sanctae crucis. Rufinus, lib. I *Ecl. Hist.* cap. 7, et Socrates lib. I, cap. 45. Alii Helenæ studio et labori crucis inventionem assignant.

Ἡ δὲ τὴν παῖδα Κωνσταντίνου ἤτησατο (21) τὰ θεόθεν αὐτῇ κελευσθέντα πληρῶσαι. Ὁ δὲ ἴσ' τὴν ὑπακοὴν πεποίηκε. Θεῶν δὲ νεύματι κινούμενος ὁ εὐσεβὴς Κωνσταντίνος πόλιν εἰς ἴδιον ὄνομα κτίσαι βουλευθεὶς ἐν τῷ πρὸ τοῦ Ἰλίου πεδίου (22), ὑπὲρ τὸν Αἴαντος τάφον, οὗ δὴ φασὶ τὸν ναυσταθμὸν ἐσχηκέναι τοῦς ἐπὶ Τροίαν στρατεύσαντας Ἑλλήνας, Θεὸς δὲ κατ' ἄναρ αὐτῷ ἐκέλευσεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ κτίσαι τὴν νῦν Κωνσταντινούπολιν· ἦν καὶ ἴσ' φιλοτίμως δειμαίνετος οἴκους περιφανέσι, τοῦς ἀπὸ Ῥώμης ἀξιολόγους μετόψικε ¹, καὶ ἐξ ἄλλων τόπων κατὰ γένος ἐπιλεξάμενος ² (23), καὶ οἴκους μεγάλους αὐτοῖς χαρισάμενος, οἰκῆσαι τὴν πόλιν πεποίηκε. Τότε δὲ τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας (24), καὶ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ τοῦ Ἁγίου Μωκίου, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου ἐν τῷ Ἀνάπλῳ (25) ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς φηκοδόμησε· τοῦς δὲ τῶν εἰδώλων εἰδωλικούς ναοὺς καταλύεσθαι προσέταξε, καὶ ἐκκλησίας οἰκοδομεῖσθαι. Τότε κατασκάφη (26) ὁ ἐν Αἰγαίς Ἐσκληπιοῦ ναός, καὶ ὁ ἐν Ἀφάκῳ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ πολλοὶ ἕτεροι· καὶ τὰς τούτων προσόδους ταῖς ἐκκλησίαις ἐδώρησατο. Τότε πολλὰ ἔθνη (27) τῷ βασιλεῖ προσήλθον τοῖς θαύμασι τοῖς γενομένοις ὑπὸ τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐπὶ Γαλιηνοῦ τοῦ βασι-

A jubens eam Hierosolymam proficisci, et divina loca sub terram ab impiis et profanis defossa in lucem educere. Tunc ipsa filium Constantinum rogat, ut divinitus sibi imposita munera adimpleret. Ille divino nutu concitatus, patri morem gessit. Plus idem Constantinus urbem suo de nomine condere volens, in planitie, quæ Ilío subjacet ad Ajacis tumulum, ubi Græcos ad Trojanam expeditionem profectos navium stationem habuisse ferunt, jussus est in somnis a Deo Byzantii, quæ nunc Cpolis, illud moliretur opus. Urbe igitur præclaris ædificiis exstructa, viros dignitate præcipuos ab urbe Roma adisque subinde locis selectos illuc transtulit, et, præclaris habitationibus assignatis, urbem præcepit incolere. Eo tempore Sanctæ Sophiæ, Sanctæ Irenes, Apostolorum, Sancti Mocii et Archangeli ad locum, qui Anaplus dicitur, templum Christi amans imperator exstruxit: profanaque idolorum fana dejici, et ecclesias ædificari jussit. Tunc templum Æsculapii ad Ægas, et Veneris in Aphacis, et alia plurima sunt eversa, atque illorum reditus Ecclesiæ addicti. Sub hoc idem tempus multæ gentes ad baptismum accesserunt, miraculis mortæ editis a quibusdam

VARIE LECTIONES.

^{**} δὲ alterum add. ex A et aliis. ^{**} καὶ add. ex A. ¹ μετόψικε vulg. ² ἐκλεξάμενος a. ³ ἐν Αἰγαίᾳ ἐναγῆς a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(21) Quidam Helenam a filio missam referunt: Alexander monachus apud Gretserum tom. II *De Cruce*, ab imperatore missam, ipsamque militi exprostatulasse narrat. Ejus verba sunt, quæ hic scripta: Ἀπίστατε ἰδὲν ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα Ἐλένην τὴν ἀξίεπαῖνον καὶ θεοφιλῆ εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ γραμμάτων, καὶ χρημάτων ἀφθονίας πρὸς τὸν Μακάριον Ἱεροσόλυμον, ἐπὶ ἀναζητήσει τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου, καὶ οἰκοδομῆ τῶν ἁγίων τόπων, αὐτῆς αἰτησαμένης τῆς βασιλείδος, φασκούσης ὀπτασίαν θεῖαν ἐωρακέναι, κελεύουσαν αὐτῇ τὰ Ἱεροσόλυμα καταλαβεῖν, καὶ τοῦς ἁγίους τόπους εἰς φῶς ἀγαγεῖν χωσθέντας ὑπὸ τῶν ἀνόμων.

(22) Ilium urbem ædificandam Constantinum suscepisse scribit Zosimus lib. II: ex divina relatione alio mentem transtulisse Sozomenus, lib. II, cap. 2.

(23) Anast., *secundum genus*: perinde obscurum. P. Goar non reddit. Idem sit κατὰ γένος, τὸ γενικῶς ex aliis quoque locis universim diligens: ut non solum Roma accesserit incolas, sed ex universis imperii Romani provinciis. Vel τὸ, κατὰ γένος, per familias: sic enim commodum, delectas familias transferre, ad augendum brevi civium numerum, urbisque potentiam dilatandam. **COMPEFIS.**

(24) De duobus tantummodo templis meminit Socrates, lib. I, cap. 12, nempe de ecclesia Apostolorum, et altera Pacis dicta, quæ et alio nomine Sapientia nominata reperitur, scribit Baronius ad annum Christi 530, num. 19. At duarum ecclesiarum licet meminerit Socrates, ubi exstruendam a Constantino sui nominis urbem refert: decipitur nihilo secius ipse Annalium auctor, qui Pacis et Sapientiæ unam esse asserit, quas sub diversis titulis diversas quoque affirmare necesse ex originibus CP.: Ἀνήγειρεν δὲ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην, καὶ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, καὶ τὸν Ἁγίον Ἀγαθόνικον, καὶ τὸν Ἁγίον Ἀκάκιον ὁ μέγας Κωνσταντίνος. *Et infra*: Τὸν δὲ Ἁγίον Μωκίου, καὶ τὸν Ἁγίον Μη-

ναὸν εὗρον ὅτι ἦσαν ναοὶ εἰδώλων. Et inferius: Τὸν δὲ Ἁγίον Μωκίου ὑπάρχοντα ἄλλα δύο μῆκη παρ' ὃ ἔστιν, ἐξέκοψε τὸ διμοῖρον μέρος τοῦ ναοῦ ὁ μέγας Κωνσταντίνος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον. Διότι καὶ ἀνηρέθη ὁ Ἁγίος Μωκίος ἐκεῖσε. Τοῦτου χάριν ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔφερεν. *Ædificavit Sanctam Pacem, et Sanctam Sapientiam, et Sanctum Agathonicum, et Sanctum Acacium magnus Constantinus. Sanctum autem Mocium, et Sanctum Menam templa idolorum comperit exstructa. Sanctum itaque Mocium alia simili parte magnitudinem, quam nunc habet, superantem, media parte rescidit magnus Constantinus et ejus mater, et exstruxit altare: quod eo loci S. Mocius occisus fuerit. Cujus gratia templum ceu jam ipsi addictum exstruxit, et ejus corpus ibidem reposuit.*

(25) De hocce archangeli templo, cui nomen Michaelium Sozomenus fuse lib. II, cap. 2. Anaplus est ipsius CP. portus ingressus, verum ex parte urbi opposita, hoc est, ad Galatæ versus Asiam extremum littus. Procopius, *De Ædif. Justiniani*: *Littora insigni venustate exstructa sunt in hunc modum: Duo templâ archangelo Michaeli consecrata, ex adverso utriuslibet portum occupant, unum in loco, qui Anaplus dicitur, ad levam situm ei, qui Euxinum mare ingreditur (ex parte nimirum meridionali), alterum in opposito termino. Sozomenus: Τόπος δὲ οὗτος ὁ νῦν Μιχαήλιον ὀνομαζόμενος ἐν δεξιᾷ καταπλέοντι ἐκ πόντου εἰς ΚΠ., διεστῶς μὲν αὐτῆς πλωτῆρι ἀμφὶ γ' καὶ ε' στάδια. *Locus jam Michaelium nominatur, estque naviganti ex ponto (ex parte boreali) Constantinopolim ad dextram positus, atque abest ab urbe, si nave trajicias circiter 35 stadia.**

(26) De duobus istis fanis Eusebius, *De vita Const.* lib. III, cap. 53 et 54, et Sozomenus lib. II, cap. 4, idolicarum ædium reditus ecclesiis addictos chronicon Alexand. hoc anno memorat.

(27) Sozomenus de istis lib. II, cap. 5.

sacerdotibus, qui antea sub Galieno imperatore a Gothis, Celtis et Gallis Hesperii, qui tunc adversus Romanos incursiones faciebant, captivi ducti fuerant : nunc vero sub viotore Constantino innumere ex his gentibus ad Christi cultum confugientes illuminatae sunt. Indi praeterea interiores Christi fidem susceperunt, Meropio Tyrio philosopho Aedesium et Frumentium discipulos secum assumendo, et ad ibi posita loca quaeque describenda profecto, iisdemque divinum verbum praedicante : primusque Frumentius episcopus ab Athanasio apud ipsos consecratus. Iberes similiter sub Constantino fidem acceperunt, visis a Christiana muliere captiva patris miraculis, quae inter caetera oculorum caliginem regi inter venandum ingruentem sanavit. Haec Rufinus ab Iberum rege Baccurio audita narrat. Pari quoque eventum ipsius aetate Armenii, Tiridatis, eorum regis, et Gregorii, eorum episcopi, hortatibus fidem una cum salute susceperunt universi. Ejus quoque temporibus Dorotheus Tyri episcopus pluribus sub Diocletiano malis exantlatis, exsilium etiam et tormenta perpressus, florebat : qui, ut utriusque linguae Graecae pariter et Latinae peritissimus, et tum ob ingenii felicitatem, tum ob rerum experimenta variam eruditionem adeptus, praecleara nobis in utraque scripto reliquit monumenta. Hic de Byzantii et aliorum plurium locorum episcopis diligenter descripsit. Idem exsilio revocatus interfuit synodo, et propriae restitutus ecclesiae ad praevicatoris Juliani tempora permansit in vivis. Cum vero non aperta, sed occulta vi per magistratus in Christianos scelustus ille debaccharetur, beatus Dorotheus Odysopolim rursus profectus, et a Juliani magistratibus ibidem comprehensus, variis contusus injuriis, in extrema senectute, ob Christi confessionem, centum et septem vitae numerans annos, in tormentis occubuit.

A. C. 317. — Hoc anno Judaei et Persae, cognito fidei Christianae per totam Persiam argumento, Symeonem Ctesiphontis et alterum Seleu-

λέως αλχηματισθέντων ἱερῶν πρότερον ἐκ τῶν ἐπιδραμόντων τοῖς Ῥωμαίοις Γόθων καὶ Κελτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἑσπερίων. Καὶ νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ νικητοῦ Κωνσταντίνου πλεῖστα τῶν ἐθνῶν ἐφωτισθησαν ἐπὶ Χριστῷ προσδραμόντα. Ἰνδοὶ οἱ ἐνδότεροι (28) ἐπίστευσαν ἐπὶ Χριστῷ, Μερωπίου φιλοσόφου Τύρου Ἀιδέσιον καὶ Φρουμέντιον τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λαβόντες, καὶ εἰσελθόντος ἐκεῖ ἱστορήσαι τοὺς τόπους (29), καὶ δὲδάξαντος αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Πρῶτον ἐπίσκοπον Φρουμέντιον χειροτονεῖ Ἀθανάσιος ἐν αὐτοῖς. Ὁμοίως καὶ Ἰβήρας (30) ἐπὶ αὐτοῦ ἐπίστευσαν ὑπὸ τῆς αἰχημαλώτου γυναικὸς Χριστιανῆς ὁρῶντες γινόμενα θαύματα, καὶ τὴν ἐπιπέσουσαν ἀχλὺν τῶν βασιλείων αὐτῶν κυνηγοῦντι ἰασημένης. Ταῦτα Ῥουφίνος (31) ἱστορεῖ παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως τῶν Ἰβήρων Βακκουρίου ἀκηκῶς. Ὁμοίως καὶ Ἀρμένιοι (32) τελείως ἐπὶ αὐτοῦ ἐπίστευσαν διὰ Τριδάτου τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ Γρηγορίου ἐπισκόπου αὐτῶν τὴν σωτηρίαν διεξάμενοι. Τότε καὶ Δωρόθεος (33) ἐπίσκοπος Τύρου, ὁ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ πολλὰ κακοπαθήσας, καὶ ἐξορίας καὶ βάσανα ὑπομείνας, ἤκμαζε, πλεῖστα συγγράμματα καταλιπὼν, Ῥωμαϊκὰ καὶ Ἑλληνικὰ, ὡς ἀμφοτέρων γλωσσῶν ἐμπειρότατος, καὶ πολυεστῶρ δι' εὐφυῆν γενόμενος. Οὗτος ἀκριβῶς καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Βυζαντίου καὶ ἄλλων πολλῶν διεξῆλθεν (34). Ὁ αὐτὸς ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐξορίας, καὶ ἐν τῇ συνόδῳ εὐρεθεὶς, καταλαβὼν τὴν ἰδίαν παροικίαν, διήρκασε ἕως Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου. Καὶ ἐπειδὴ περὶ ὁ προφανῶς, ἀλλὰ κρυπτῶς διὰ τῶν ἀρχόντων ὁ μικρὸς ἀνὴρ εἰς τοὺς Χριστιανούς παροίει, πάλιν ὁ μακάριος Δωρόθεος κατέλαβεν τὴν Ὀδυσσόπολιν, ἐνθα καὶ συσχεθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων Ἰουλιανοῦ, καὶ πολλοῦς ὑπομείνας αἰκισμοὺς (35), ἐν βαθυτάτῃ γῆραι διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ταῖς βασάνοις ἐναπέθανεν [ἐκατὸν ἐπὶ ἤδη τυγχάνων ἐτῶν].

A. M. 5817. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι τε καὶ Πέρσαι τὸν Χριστιανισμὸν ὁρῶντες ἀκμάζοντα κατὰ τὴν Περσίδα διαβάλλουσι Σαβῶρη Περσῶν βασι-

VARIÆ LECTIONES.

πλεῖστα τῶν ἐθνῶν A, πλεῖστα μέρη τ. ἰ. vulg. προσδραμόντα A a, προσδραμόντων vulg. fort. Τύρου. ὁ ἐπὶ τὰ b. fort. παρ' αὐτοῦ τοῦ. τελείως om. A f. Τριδ. vulg. καὶ Ἑλληνικὰ 31. A e f. καὶ πολυεστῶρ om. a. πολλῶν A, πολλῶν τόπων vulg. ὁ add. ex A. ἰδ[αν] οικίαν c. ἕως A a f, μέχρι vulg. γῆραι b e. ἐκ. — ἐτῶν om. A e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(28) Ista ex Socratis lib. 1, cap. 10 juxta Græcam Divisionem. Theodoretii lib. 1, cap. 23, Sozomeni ib. 11, cap. 23.

(29) Qui profectus esset ad eas visendas regiones atque iustrandas. Durius redditum : ad ibi posita loca quæque describenda profecto. Tâ ὑπὸ τῆς. Emend. bene in Barb. COMBESIS.

(30) De Iberibus illidem in consequentibus.

(31) Hist. eccl. lib. 1, cap. 10.

(32) Baronius ad annum 311, num. 29 et seqq.

(33) Patria qui Tyrium, Tyri tamen episcopum nusquam fuisse Dorotheum istum demonstrat Baronius in notis ad martyr. S Junii ex Euseb. Hist. eccl. lib. vii, cap. 26 et Nicephoro lib. vi, cap. 37. Edessæ pariter, non Odyssoполи cum martyrio sub-

latium refert anno Christi 63, num. 57. Dorotheum Hebraice et Græce solitum orare narrat Eusebius, Menologium 18 Kal. Maii Græce et Latine scripsisse : adeo ut Dorotheum sacerdotem unum, alterum episcopum ; hunc litteras istas, alterum alias, hunc Edessæ, alterum Odyssoполи mortuum, eundem tamen et unicum a Theophane et aliis repertum cum Baronio in martyr. facile sit colligere.

(34) Historiam contexit episcoporum Byzantii, et plurium aliarum civitatum. Sic bene Anast. COMBESIS.

(35) Bene idem, multis affectus verberibus : quod et P. Goar forte reddere voluit, contusus verberibus ; non injuriis, ut editum est. Id.

λεῖ²⁰ Συμεῶνα ἀρχιεπίσκοπον (56) Κτησιφῶντος καὶ τὴν Σελευκείας²⁰ (57), ὡς φίλους τοῦ βασιλέως²¹ Ῥωμαίων καὶ μνηστὰς τῶν Περσικῶν πραγμάτων ὥστε μεγάλου διωγμοῦ ἐν Περσίδι κινήθεντος πλείστοι τῷ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίῳ κατεκοσμήθησαν, ἐν οἷς καὶ Οὐσθαζάδης²² παιδαγωγὸς Σαθῶρου²³, καὶ Συμεὼν ὁ²⁴ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πρὸς ἄλλοις πολλοῖς ἑκατὸν κληρικοί καὶ ἐπίσκοποι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐμαρτύρησαν, καὶ πολλὰ πλήθη ἀναρίθμητα. Ἐκ δὲ τῶν πόλεων²⁵ τοὺς ἐπιστήμους ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας ἠρίθμησαν μαρτύρων βισάνοις φρικώδεις καὶ ξέναις²⁶ τῆς φύσεως τελειωθέντας²⁷ ὑπὸ Σαθῶρου τοῦ ἀθεωτάτου. Τότε καὶ Ἀκεψιμᾶς²⁸ ὁ²⁹ ἐπίσκοπος, καὶ Λειθαλάς³⁰ πρεσβύτερος, καὶ Περβουλλα³¹ ἡ ἀδελφὴ Συμεῶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου σὺν ἑτέροις πλείστοις ἐμαρτύρησαν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ θεοῦ-ατος βασιλεὺς Σαθῶρῃ³² διὰ γραμμάτων παρῆνει φείσασθαι Χριστιανῶν αἰτῶν, καὶ παύσασθαι τῆς τοσαύτης ὀμότητος ἥτις ἐπιστολῇ θαυμασίως συντέτακται, καὶ θεοῦ-ατος ἄλλ' οὐκ ἐπεισε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει³³ Ἐλένην τὴν μακαρίαν (58) μετὰ χρημάτων³⁴ ἀπέστειλεν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα ὁ θεὸς Κωνσταντῖνος πρὸς τὸ ἀναζητῆσαι τὸν ζωοποιὸν³⁵ τοῦ Κυρίου σταυρόν. Μακάριος δὲ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων συναντήσας τῇ βασιλίδι μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τὴν ζήτησιν τοῦ ποθομένου ζωοποιοῦ³⁶ ξύλου ἐποιεῖτο σὺν αὐτῇ, μεθ' ἡσυχίας καὶ προσευχῶν σπουδαίων καὶ νηστειῶν³⁷. Τούτων δὲ γενομένων, ἐφάνη συντόμως θεοθεν ὁ³⁸ τόπος τῷ αὐτῷ Μακαρίῳ δειχθεῖς, ἐν ᾧ ἵδρυτο τῆς ἀκαθάρτου δαίμονος Ἀφροδίτης ὁ ναὸς καὶ τὸ ἄγαλμα ὃν τῇ βασιλικῇ αὐθεντικῇ χρωμένῃ συντόμως καθελεν ἡ θεοστεπτος Ἐλένη διὰ πλήθους τεχνιτῶν ἐκ βάθρων

VARIE LECTIONES.

²⁰ βασιλεῖ om. e f. ²⁰ Σελευκείας A, Σελευκίας vulg. ²¹ τοῦ βασιλέως Ῥωμ. A, τῶν Ῥωμ. βασιλέων vulg. ²² Οὐσθαδοξάδης e. ²³ Σαθωρίου vulg. ²⁴ ὁ add. ex A. ²⁵ πόλεων] πολλῶν a. ²⁶ ξέναις A et alii, γέναις vulg. ²⁷ τελειωθέντων a. ²⁸ Ἀκεψιμᾶς A et alii, Ἀψικιμᾶς vulg. ²⁹ ὁ add. ex A. ³⁰ Λειθαλάς A et alii, Λιθαλάς vulg. ³¹ Περβουλλα A f, Τερβ. a, Τουρβουλλα vulg. ³² Σαθωρῷ vulg. ³³ ante τῷ δ' αὐτῷ ἔτει A add. inscriptionem : περὶ Ἐλένης τῆς θείας βασιλίδος. ³⁴ χρημάτων καὶ στρατευμάτων b. ³⁵ ζωοποιὸν] θεῖον a. ³⁶ ζωοποιοῦ add. ex A a. ³⁷ νηστειῶν A, νηστειᾶς vulg. ³⁸ ὁ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Istam Saboris persecutionem, et Symeonis sociorumque mortem ad Constantii et Constantis tempora submovet Baronius an. 341, num. 10, eo nomine quod Hieronymus in *Chronico* præfatorum imp. ætate Saborem in Christianos referat sæviisse: quasi rex impius in eos frequentius impelli non potuerit, quod ipse Hieronymus recenset. Auctor Theophaues Sozomenum secutus Saboris persecutionem primam Constantini temporibus annectit. Sozomeni idem sententis testimonium occurrit lib. II, cap. 8 et seqq. Saborem, Saborium et Saporum auctor nonnunquam scribit.

(57) Addit auctor ὡς φίλους. Duos igitur putat esse, hunc Ctesiphontis, istum Seleuciae præsules. Unum tamen et eundem Ctesiphontis simul et Seleuciae episcopum fuisse Symeonem ponit Sozomenus citatus: Συμεῶνην τὸν τότε ἀρχιεπίσκοπον Σελευκείας καὶ Κτησιφῶντος τῶν ἐν Περσίδι βασιλευσῶν πόλεων, ὡς φίλον ὄντα διαβάλλουσι. Unum etiam Symeonem habet Anastasius in sua, non

cia archiepiscopum, cum Romanorum imperatorum amicos, quique res Persicas eis revelarent, apud Saborem Persarum regem criminati sunt: unde horrenda in Perside persecutione commota, plurimi pro Christo martyrii corona fuere decorati: **20** inter quos Usthexades Saboris pædagogus, et Symeon archiepiscopus, et præter alios plures centum clerici et episcopi, et alia innumera multitudo una die martyrii palmam adepti sunt. Ab eodem insuper infidelissimo Sabore in præcipuis urbibus nobilissimi quique ad decem et octo millia cruciatibus horrendis et ab humana penitus alienis natura martyres fuere consummati. Ea tempestate Acep-simas episcopus, Æthalas presbyter, et Perbulia Symeonis archiepiscopi soror cum plurimis aliis ejusdem sexus martyrio afficiuntur. Quibus auditis sacratissimus imperator Constantinus, ut Christianorum sanguini fundendo parceret, et a tanta crudelitate sibi temperaret, per litteras, additis etiam precibus, Saborem est adhortatus. Mirando ac divino stylo composita est hæc epistola: duram tamen viri mentem flectere non valuit.

Eodem anno beatam Helenam cum ingenti pecuniarum pondere, ad vivificam Domini crucem perquirendam, divinus Constantinus Hierosolymam misit. At cum debito honore imperatrici factus obviam Macarius Hierosolymorum patriarcha una cum ipsa semotus a conitatus tumultu, mentis dico tranquillitate, fervidis orationibus et jejuniis vacans, desiderati ligni perquisitionem agebat. Quibus ita persolutis, divino tandem nutu, locus, quo Veneris impuri dæmonis templum ac simulacrum erecta fuerant, ipsi Macario manifestatus est: eumque Helena divinitus coronata imperatrix regia potestate usa, operarum adhibita multitudine, a

deo historia, quam Theophaus versione. Unicum pariter utriusque urbis antistitem memorat Romanum martyrologium Aprilis 21 et Baronius suis in illud notis: ut et menologium Aprilis ejusdem die 17; Κτησιφῶντος enim et Σαλῆς ἡγεμονευσουσῶν ἐν Περσίδι πόλεων eum solum pontificem laudat. — Sic infra unius archiepiscopi Symeonis meminit, plurium episcoporum, in quibus et ipse Seleuciae episcopus fuerit. Nec ita passim illa ætate quibusvis metropolitibus cedebat archiepiscopi nomen, sed vel patriarchis duntaxat, vel præcipuis primatibus, ac quæ gentis integræ caput erant, et ipsi velut patriarchæ, nonnihil tamen inferiores summis tribus, tumque quatuor, ac quinque patriarchis. **COMBESIS.**

(58) Ad annum Constantini vicennalia sequentem conquirendæ sanctæ crucis studium et laborem seponit Baronius cum antiquis historicis ad annum Christi 526 num. 27 et seqq. Videndus Cretserus opere de cruce.

fundamenti effossum dejecit, rudera exportavit, et cuncta ab Ælio Adriano quondam ibi magnis sumptibus constructa demolita est et expurgavit. Confestim vero sanctum monumentum detectum, et Calvarii locus patefactus, et his proxime tres cruces a J orientem effossæ: sed et studiosius investigantibus clavi etiam reperti. Anxiis vero cunctis, quæ utique crux Dominica foret, et beata Helena valido more confecta, Macarius episcopus proprii nominis claritudine beatus, dubium omne fide sua dissolvit. Illustrium enim seminarum cuidam de vita desperatæ, et jam animam agentis, hujus et illarum crucium admotis lignis, Dominicam agnovit. Nam ut ad infirmam sola accessit umbra, quæ absque spiritu, et omni motu destituta jacebat, divina virtute confestim exsiliit, et magna voce Deo laudem reddidit. Pientissima vero Helena cum tremore et plurimo cordis tripudio vivifica cruce sublata, partem quidem cum clavis ad filium detulit: aliam autem argenteo loculo inclusam Macario episcopo tradidit secunturæ deinceps posteritati monumentum. ¶ Ecclesias quoque jussit exstrui in sancto sepulcro in Calvario, et singularem aliam de filii sui nomine, ubi vivifica crux reperta est, in Bethleem et in Olivarum monte: quibus peractis ad illustrem Constantinum reversa est. His hilare acceptis, vitalis crucis partem auro inclusam episcopo servandam commendavit: clavorum autem hos quidem in galeam scite composuit, alios in equi ejus frenum sabrefectos admiscuit, ut adimpleretur vaticinium prophetæ, dicentis: *In illa die erit in equi freno sanctum Domino omnipotenti*. Ipse celebratissimus Constantinus Macario, cujus viri nomen laudes etiam testatur, ut fabricam urgeret et promoveret, scripsit: ac liberali sumptu dato præfectum operis misit; qui sancta loca ex ejus mandato curaret adeo sumptuose exstrui, ut splendore pares in orbe universo non exstarent ædes, etiam provinciæ præsidibus ex ærario publico collatis expensis ad opus inceptum absolvendum opem suppeditare imperatoris rescripto jussis. Quibus confectis imperator dies festos hilariter celebravit, debitasque Deo, a quo imperii sui tempora tot bonis cumulata sunt, grates persolvit.

Eodem anno tanto nomine dignus Macarius Hiero-

* Zach. xiv, juxta LXX.

VARIÆ LECTIONES.

³⁹ κατασκάψαι A c. ⁴⁰ ἀπορρίψαι A. ⁴¹ κερωσμ. A, κερωσμ. vulg. ⁴² εἴη A, ἔστιν vulg. ⁴³ ἔλυσε A, ἔλυσε vulg. ⁴⁴ ἐκότερον τῶν σταυρῶν τὸν δ. A, ἐκότερον τῶν στ. τὰ ξύλα τὸ δεσπ. vulg. ⁴⁵ ἀσθενούση] τεθνηκυῖα A. ⁴⁶ καὶ prius add. ex A. ⁴⁷ τοῦ ἑαυτῆς A in marg., τῆς ἑαυτ., vulg. ⁴⁸ Ἰππου A, τοῦ Ἰππου vulg. ⁴⁹ τῷ φερωνύμῳ Max. A, τῷ Max. φερ. vulg. ⁵⁰ καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(39) Male eöitum erat ἔλυσε. COMBERIS.

(40) Basilicam Constantinianam intelligit, alio nomine Μαρτύρων Hierosolymis dictam. De hisce templis Eusebius, *De laudibus Constantini* paulo ante medium.

(41) Hanc periodum a libroriorum prioribus suo loco nimia πρόληψις motam satis indicat sequens annorum canonium et episcoporum tabula, quæ

κατασκάψατα ³⁹, καὶ τὸν γούν ἀπορρίψατα ⁴⁰, ὑπὸ Ἀδριανοῦ Αἰλίου πάλαι κτισθέντα πολυτελῶς. Αὐτίκα δὲ τὸ ἅγιον μνήμα καὶ ὁ τόπος τοῦ Κρανίου ἀνεδείχθησαν, καὶ πρὸς ἀνατολὴν σύνεγγυς τούτων τρεῖς σταυροὶ κερωσμένοι ⁴¹. ἔρευνησαντες δὲ εὗρον καὶ τοὺς ἥλους. Ἀμνηχανούτων δὲ πάντων ποιεῖς ἄρα εἴη ⁴² ὁ Δεσποτικὸς σταυρὸς, καὶ σφόδρα τῆς μακαρίας Ἑλένης λυπουμένης, ὁ Μακάριος φερωνύμως ἐπίσκοπος διὰ πίστεως ἔλυσε ⁴³ (39) τὸ ζητούμενον. Ἀπεγνωσμένη γάρ τινε γυναίκε τῶν ἐμφανῶν καὶ σχεδὸν τεθνηκυῖα προσαγαγὼν ἐκότερον ⁴⁴ τῶν σταυρῶν τὸν Δεσποτικὸν διέγνω. Μόνον γὰρ ἤγγισε τῇ ἀσθενούσῃ ⁴⁵ ἡ σικὴ αὐτοῦ καὶ ⁴⁶ εὐθὺς ἡ ἄπνοος καὶ ἀκίνητος θεία δυνάμει παρακρήμα ἀνεπήδησε, δοξάζουσα τὸν Θεὸν μεγάλη τῇ φωνῇ. Ἡ δὲ πανευσεβῆς Ἑλένη μετὰ φόβου καὶ πολλῆς χαρᾶς ἀνελομένη τὸ ζωοποιὸν ξύλον, μέρος μὲν αὐτοῦ σὺν τοῖς ἥλοις ἤγαγε πρὸς τὸν παῖδα· τὸ δὲ λοιπὸν εἰς ἀργυροῦν καταθεμένη γλωσσόκομον, παρέδωκε τῷ ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ, εἰς μνημόσυνον ταῖς μετέπειτα γενεαῖς. Τότε δὲ καὶ ἐκκλησίας ἐκέλευσε κτισθῆναι ἐν τε τῷ ἁγίῳ μνηματι καὶ ἐν τῷ Κρανίῳ, καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἑαυτῆς (40) υἱοῦ ⁴⁷, ἐνθα εὐρέθη τὸ ζωοποιὸν ξύλον, καὶ ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἑλαιῶν, καὶ οὕτως ἐπανῆλθε πρὸς τὸν πανεύφημον Κωνσταντῖνον. Ὁ δὲ δεξιόμενος αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, τὴν μὲν τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου μοῖραν ἐν χρυσοῦ ἰσθμῷ παρέθετο, παραδοὺς τῷ ἐπισκόπῳ εἰς τήρησιν· τῶν δὲ ἥλων τοὺς μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ περικεφαλαίαν ἐχάλκευσε, τοὺς δὲ ἀνέμιξε τῷ σαλιβαρίῳ τοῦ Ἰππου αὐτοῦ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος: Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ Ἰππου ⁴⁸ ἅγιον τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι. Ὁ δὲ αὐτὸς πανεύφημος Κωνσταντῖνος ἔγραψε τῷ φερωνύμῳ ⁴⁹ Μακαρίῳ ἐπισπεύδειν τῇ οἰκοδομῇ, καὶ ἄρχοντα τοῦ ἔργου ἀπέστειλε μετὰ θαφιλίας χρημάτων, κελεύσας οὕτως κτισθῆναι τοὺς ἁγίους τόπους, ὡς μὴ εἶναι τοιαύτην καλλονὴν ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, γράψας ἡγεμόσι τῆς ἐπαρχίας συνδραμεῖν τοῖς ἔργοις σπουδαίως ἐκ τοῦ δημοσίου λόγου. Ἐν δὲ ὁ βασιλεὺς φαιδρῶς ἐορτάζων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ τῷ ποιήσαντι τοιαῦτα ἀγαθὰ ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ⁵⁰ ὁ φερωνύμος Μακάριος (41)

ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, καὶ Α
διεδέξατο τὸν θρόνον αὐτοῦ Μάξιμος πρῶτος ἀνὴρ καὶ
ἐπίσημος, πολλὰς βασιάνους ὑποστάς ⁶⁰ διὰ τὸν Θεὸν
ἐν τῷ διωγμῷ, καὶ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἀπολέσας.

Κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ ἡ μακαρία Ἑλένη ἐκοι-
μήθη ἐν Κυρίῳ ἐπὶ τὸν ὄγδοοντα (42), πολλὰ ἐντει-
λαμένη τῷ υἱῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας ⁶¹.
Ἐτάφη δὲ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων (43) ἐν
Κωνσταντινουπόλει, ὃν ἔκτισεν ὁ υἱὸς αὐτῆς Κων-
σταντῖνος, εἰς τὸ θάπτεσθαι τοὺς τελευτώντας βασι-
λεῖς Χριστιανούς. Πρώτη δὲ ἐν αὐτῷ ἐτάφη ἡ Μα-
καρία Ἑλένη, μνήμαις φαιδραῖς καὶ παννυχίσι ⁶²
τιμηθεῖσα. Α! δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰσραὴλ παρθένοι,
αἷς ἐστῶσα δι' αὐτῆς, ὡς θεράπεινα, ταῖς τραπέ-
ζαις ⁶³ διηκόνει ἡ θεόφρων Ἑλένη, διὰ παντὸς θείαις
μνήμαις αὐτὴν ἐμακάριζον. Εὐσεβίῳ δὲ τῷ Παμφί-
λου (44) βίβλους Ἰσραὴλ κατασκευάσαι ὁ βασιλεὺς
προσέταξε λόγῳ τῶν ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπό-
λεως, παρασχὼν αὐτῷ καὶ δημόσια χρήματα.

A. M. 5818. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ
μέγας ⁶⁴ κατὰ Γερμανῶν καὶ Σαρματῶν (45) καὶ
Γόθων στρατεύσας ⁶⁵ νίκην ἤρατο ⁶⁶ κραταιὰν διὰ
τῆς τοῦ τιμίου ⁶⁷ σταυροῦ δυνάμεως, καὶ τούτους
ἐρημώσας εἰς ἐσχάτην αὐτοὺς κατήγαγε ⁶⁸ δουλείαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (46) ⁶⁹ Δρεπανὴν ⁷⁰ ἐπικτίσας εἰς
τιμὴν Λουκιανοῦ τοῦ ἑκείσε ⁷¹ μάρτυρος ὁμώνυμον ⁷²

rosolymorum patriarcha quievit in pace: in cujus
thronum successit Maximus vir mansuetus et exi-
mius, qui mota propter Dei religionem persecutione
dextrum oculum amisit et plurimos sustinuit cru-
ciatus.

Sub idem tempus beata Helena, annis vitæ octo-
ginta numeratis multisque Christianæ vitæ præce-
ptis filio relictis, obdormivit in Domino. Sepulta
est Cpoli in æde sanctorum Apostolorum, quam
filius ejus Constantinus, ut imperatores Christiani
ibi post obitum humarentur, construxerat. Prima
vero beata Helena in hac sepulta fuit, solemnibus
Ecclesiæ officiis et nocturnis vigiliis honorata. Sa-
cræ autem Hierosolymitanæ virginis, quibus reli-
giose de Deo sentiens Helena servarum more stans
propitiis manibus ministrabat, jugi pique recorda-
tione nomen ejus celebrantes, æternam ei beatitudi-
nem precabantur. Denique in ecclesiarum Cpolis
gratiam Eusebium Pamphili, suppeditatis ex æerariis
publico expensis, jussit imperator sacros libros
colligere.

A. C. 518. — **22** Hoc anno magnus Constantinus
expeditione adversus Germanos, Sarmatas et Got-
thos suscepta, constructo in Danubio, quem per-
transivit, lapideo ponte, venerandæ crucis virtute
maximam reportavit victoriam, devastatisque eor-
um agris, extremam in eos induxit servitutem.

Eodem quoque anno Drepanam in honorem Lu-
ciani ibi martyrio consummati restaurans Heleno-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ ὑποστάς omissio δς Α, δς π. β. ὑπέστη vulg. ⁶¹ εὐσεβείας πίστεως Α. ⁶² παννυχίσι Par. ⁶³ τραπέζαις] πρᾶξιαι e f. ⁶⁴ ὁ μέγας] νικητῆς ὁ εὐσεβέστατος Α e f. ⁶⁵ quæ in vulg. post στρατεύσας aperte corrupta et confusa leguntur: τὸν Δανουδὶν περάσας γέφυραν ἐν αὐτῷ [ἔνθα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος γέφυραν ἐν τῷ Δανου-
δίῳ ἔκτισε] λιθίνην κατασκευάσας om. cum Α e f et Anastasio, cum laud dubie ex a. 520 huc transposita
sint. ⁶⁶ ἤρατο Α e f, ἤρατο vulg. ⁶⁷ τιμίου om. Α e f. ⁶⁸ κατήγαγε Α, ἤγαγε vulg. ⁶⁹ ἔτει Α e f,
γρόνῳ vulg. ⁷⁰ ante Δρεπανὴν om. καὶ cum Α. ⁷¹ ἑκείσε add. ex Α a. ⁷² ὁμώνυμον Α a, ὁμώνυμο vulg.

JAC. COARI NOTÆ.

(42) Quoto potissimum anno defuncta Helena,
incompertum penitus habetur, neque ejus obitum
certis consulibus compertum est, scripsit Baronius
ad an. d. 526, num. 59, obitum tamen illius et annum
auctor Theophanes hic designat, quem prius mani-
festum exhibuit Theodoretus, lib. 1, cap. 8 sub
initium: Αὕτη τῶν τῆς ὀδοπορίας πόνων ἀνασχο-
μένη, ἐκ τοῦ γήρωσ οὐ λογιζομένη τὰ πάθη· πρὸ
γὰρ ὀλίγου τῆς τελευτῆς τὴν ἀποδημίαν ταύτην
ἐποίησατο, ὄγδοονταοῦτις δὲ τοῦ βίου τὸ τέρας
καταίληφεν. Hæc itineris (Hierosolymitani de quo
hoc anno) labores subire non recusavit, neque sen-
ectutis invaletudinem (nam paulo ante mortem, quam
octogesimum annum ætatis ægens oppetebat, istud
iter fecit) omnino animo complexa est.

(43) Auctor ms. ineditus ab erudito et amico
Leone Allatio acceptus, ubi de urnis CP. hæc habet:
Ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου,
ἡ πρόσωτος κατὰ ἀνατολὰς κεῖται ἡ λάρναξ αὐτοῦ
προφρητῆ· ἐν ἣ ἀπικεῖται αὐτὸς μετὰ τῆς ἁγίας
Ἑλένης τῆς μητρός αὐτοῦ. In imp. mausoleio u
S. et M. Constantino iustaurato (sciunt omnes ad
Apostolorum ædem) imprimis ad Orientem adest
tumulus ejus porphyreticus: in quo ipse cum S.
matre Helena conditus jacet. Prior Socrates, lib. 1,
cap. 18, juxta Græcam divisionem scripserat: Τὸ
σῶμα αὐτῆς εἰς τὴν βασιλευσσαν νέαν Ῥώμην δια-
κομισθὲν, ἐν τοῖς βασιλικαῖς μνήμασι ἀπετέθη.

Corpus ejus ad imperantem novam Romam delatum
in imperialibus monumentis repositum est. Isis di-
liduntur quæ de sepulta apud se Helena Romani
jactitant. Vide Baronium ad an. 526, num. 62.

(44) Hoc anno potius quam sciore, quem Baro-
nius statuit incarnationis 550, mandatam hujusmodi
Eusebio impositum constat: de quo Eusebius, *De
vita Constant.* lib. iv, cap. 56.

(45) Textus hic corruptus inter varias lectiones
emendatur. Constantini expeditionem in Scythas
memorant Victor, Eutropius, Sozomenus et Euse-
bius, sed annum tacent. Hieronymus in *Chronico*
annum Constantini 27 assignat, quem Petavius se-
quitur.

(46) In annum superiorem Constantini, nῶ ἱρῶα
21, Helenopolis conditum refert Hieronymus, ex
quo ad verbum hæc perioche. At si primo supra-
vicesimum sanctam crucem acquisivit, et mortem
oppetiit; filius vero consignandæ illius apud postero-
rum memorie, prout indicat Sozomenus, lib. ii,
cap. 4 ad calcem, Helenopolim illius nomine exci-
tavit, ante presentem annum urbis opus aggredi-
minime potui: maxime cum Helena Hierosolymis
rediens Drepanæ Luciani martyris sepulcrum
ornare cœperit, quæ res illum movit, ut mortuæ
matris pietatem ac nomen eo loco commendaret.
Favet *Chronicon Alexand.* ad annum Constantini
22. Videndus Baronius an. d. 526, num. 57 et 58.

polim de matris nomine appellavit. Fidei in Nicæna A synodo a Patribus expositæ Eusebii Pamphili testimonium reddens, rectum et legitimum omnem sensum illud continere suis civibus scripto proflitetur, et singulorum ejus verborum mentem explanat. Ad Africanos scribens Athanasius Eusebium voci consubstantialis assensum præbuisse affirmat. Theodoretus autem Eusebium Pamphili cum Arianis, Eusebio videlicet Nicomediæ episcopo ejusque sectatoribus, sensisse refert : unde cum ipsis ad sanctum Eustathium Antiochiæ præulem dignitate deponendum concurrat : cum quibus, ejus abdicationem velut justam imperator approbans, exsilium apud Illyrios eidem paravit.

A. C. 319. — Hoc anno Dominicum octagonum Antiochiæ ædificari cœptum.

A. C. 320. — Hoc anno piissimus imperator Constantinus Danubium trajecturus lapideum pontem in eo construxit et Scythas edomuit.

A. C. 321. — Romæ episcopi Marci annus primus.

Hoc anno pius Constantinus Cpolim a se constructam novam Romam sanxit appellari et senatum habere decrevit : atque columnam ex porphyrite, cui propriam imposuit statuum, ea in orbis parte, qua ejus ædificia condi cœpta, ad occidentem regionem, qua Romam Ituris via sternitur, erexit : urbem ipsam variis distinguit ornamentis, et si quod opus aspiciam provinciarum et civitatum existit elaboratum ac præstans inter statuas, æra, et marmora, illud omne Cpolim transportari curavit.

A. C. 322. — Alexandriæ episcopi Athanasii annus C primus.

τῆ μητρὶ αὐτοῦ Ἐλενόπολιν κέκληκε. Τῷ συμβῶν τῆς ἐκπεθείσης ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ τῶν Πατέρων πίστεως πλῆσαν ὀρθοδοξίαν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου μαρτυρεῖ γράφων τοῖς ἑαυτοῦ πολιταῖς. καὶ ἐρμηνεύων τὰ ῥήματα πρὸς τὴν ἑὴ δianoian. Ἀθανάσιος δὲ ἐν τῇ πρὸς Ἀφροῦς ἐπιστολῇ μαρτυρεῖ τῷ Παμφίλῳ ὡς δεξαμένῳ ἑὴν φωνὴν τοῦ ὁμοουσίου. Ὁ δὲ Θεοδώρητος φησὶν ὅτι Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου σύμφρων τῶν Ἀρειανῶν ὑπῆρχεν Εὐσέβιου τοῦ Νικομηδείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ὅθεν ἐν τῇ καθαιρέσει τοῦ θελοῦ Εὐσταθίου Ἀντιοχείας συνέδραμεν, μεθ' ὧν καὶ τοῦ βασιλέως πίστεως (46*) δικαίως αὐτὸν καθαιρεῖσθαι ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ παρεσκεύασαν αὐτὸν ἐξορισθῆναι.

A. M. 5819. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἑῶ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ ἑξ ὀκτάγωνον Κυριακῶν (47) ἤρξατο οἰκοδομῆσθαι.

A. M. 5820. — Τοῦτω τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβῆς τὸν Δανουβίον περάσας (48), γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε.

A. M. 5821. — Ῥώμης ἐπισκόπου Μάρκου ἔτος α'.

Τοῦτω τῷ ἔτει κτίζων Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβῆς (49) τὴν Κωνσταντινούπολιν Ῥώμην νέαν χρηματίζειν ταύτην ἐθέσπισε, καὶ σύγκλητον ἔχειν (50) ἐκέλευσε· στήσας καὶ πορφυροῦν κίονα (51), καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἑαυτοῦ ἑῶ ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ ἤρξατο οἰκοδομῆν τὴν πόλιν ἐπὶ τὸ δυτικὸν ἑῶ μέρος τῆς ἐπὶ Ῥώμην ἐξιούσης πύλης, κοσμήσας τὴν πόλιν καὶ ἑῶ κομίσας ἐπ' αὐτῇ ἑῶ ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας καὶ πόλεως, εἴτε ἔργον ἦν εὐκοσμίας, καὶ ἀνδριάντων, καὶ χαλκοῦ, καὶ μαρμάρου.

A. M. 5822. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου (52) Ἀθανασίου ἔτος πρῶτον.

VARIAE LECTIONES.

ἑῶ τὴν om. c. ἑῶ ὡς δεξαμένῳ a. εἰς δεξαμένῳ vulg. ἑῶ τούτω τῷ ἔτει A b, τῷ αὐτῷ ἔτει vulg. ἑῶ ἐν Ἀντ. τὸ A, τὸ ἐν Ἀντ. vulg. ἑῶ ἐζυτοῦ add. ex a. ἑῶ ἐπὶ τὸ δυτ. A, ἐπὶ δὲ τὸ δ. vulg. ἑῶ καὶ om. A. ἑῶ ἐπ' αὐτῇ] ἐν αὐτῇ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(46*) Clare hæc Anastasius, cum quibus et imperatori persuadens hunc juste depositum, egit ut apud Illyricum in exsilium mitteretur; adeoque non fuerant nova obscuranda versione. Hanc de fide Eusebii implexam satis quæstionem illustrabit in suo Eusebio, quem diu exspectamus, vir doctus Henricus Valésius. COMBESII.

(47) Ἐν ὀκταέδρου συνεστῶς σχήματι, οἰκοῖς τε πλεοῖσιν, ἐξέδραις τε ἐν κύκλῳ ὑπερέσων τε καὶ καταγέτων χωρημάτων περιετοιχισμένον. Eusebii, De vita Const. cap. 49 cuius interpretes : Ad speciem solii octangularis fabricatum, multis ædiculis, exedrisque undique constructis, compluribus item tabulatis super terram eminentibus : denique fornicibus subter eandem additis, ex omni parte circumseptum fuit. In annum priorem hoc ædificium revocat Hieronymus, ob rationem nota superiori positam. Quod porro uni rerum omnium Domino Christiani servirent, sua templa Κυριακῆ, Dominica, ab initio vocasse Eusebii, Oral. de laudibus Constant. sub finem, auctor est.

(48) Chronicon Alexand. ad annum priorem. Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβῆς τὸν Δανουβίον πλειστάκις περάσεν, καὶ γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην ἐποίησεν. Absolutus igitur hoc anno pons, qui priore ex Chronici verbis ædificari cœpit.

(49) Quod supra notavimus, CP. urbis conditus ab ejus dedicatione dirimendus. Ille consecra synodo Nicæna, hæc apud Hieronymum, velut hic apud auctorem, anno Constantini 23 celebratur,

verbis eundem illustrantibus : CP. dedicatur pene omnium urbium nuditate. Conditus et dedicationis simul Chronicon Alexand. meminit ad præsentem annum.

(50) Baronius, ad an. d. 330 qui ipsi Constantini 25, num. 27, auctor quoque disert. in Photianum Philostorgium ad cap. 9, lib. II.

(51) De columna porphyretica, et Constantini superimposita statua fise Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, Orig. CP. et alii.

(52) Eodem Constantini imperantis anno Alexandrum vita functum, et Athanasium in episcopatum subrogatum scribit Chronicon Alexand. Athanasio pontificatus annos 46, dies 15 assignat Ecchellenensis. Annos pariter 46 reliqui eod. attribuunt. Auctor ipse canonice succedente totidem numerat; numerumque 46 reliquis in canonice servat, annis licet omnibus sigillatim recensitis, nonnisi 43 lector possit reperire. Hallucinationis causam conjicio Athanasii pontificatum in annos tres sequiores ab auctore semotum : unde et Ecchellenensis in annum a mundi conditu 5819 illum revocat, quem ut legimus in 5822 auctor seponit, Præcessoribus igitur Alexandriæ præsulibus annos præter jus duos perperam assignavit, ac præterea solis undecim Petro martyri, ex aliorum etiam historicorum sententia concessis, ipse in annis mundi duodecim reliquit spatium, octavo nimirum et sequentibus propriis e sedibus depulsis. Relege, amabo, pag. 6, lit. B, et delectus originem mecum observa.

Τούτω τῷ ἔτει ἐπέτεινε Κωνσταντῖνος ὁ εὐσε- A
βῆς (53) τὴν κατὰ τῶν εἰδῶλων καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν
κατάλυσιν, καὶ κατὰ τόπους ἤφρανοντο· καὶ αἱ πρόσ-
οδοι αὐτῶν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἀπεδίδοντο ⁷¹.

A. M. 5823. — Ῥώμης ἐπισκόπου *Juliu*
ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει ἡ ἐν Νικομηδείᾳ βασιλικὴ πυρὶ
θείῳ κατεφλέθη.

A. M. 5824. — Τούτω τῷ ἔτει μελλούσης ἐβδόμης
ἰνδικτιῶνος (54) ἐπιλαμβάνεσθαι λιμὸς ἐγένετο ἐν τῇ
Ἀνατολῇ ἐπικρατήσας σφοδρότερον, ὥστε κόμας
κατὰ ⁷² τὸ αὐτὸ ἐν ὄχλῳ πολλῶ συναγομένης ἐπὶ τῆς
χώρας Ἀντιοχείων (53) καὶ τῆς Κύπρου ἐπέρχεσθαι
κατ' ἀλλήλων, καὶ ἀρπάζειν μὲν ὡς ἐν νυκτὶ ταῖς
ἐφύδοις, ἔσχατον δὲ ἐν ἡμέρᾳ ἐπεισιέναι ⁷³ εἰς τοὺς
σιτοβολῶνας καὶ ἐν ταῖς ἀποθήκαις, καὶ πάντα ⁷⁴ B
πραϊδεύοντας ἀρπάζειν, καὶ ἀναχωρεῖν, γενέσθαι δὲ
τὸν μόδιον τοῦ σίτου τετρακοσίων ἀργυρίων. Ὁ δὲ
μέγας Κωνσταντῖνος· σιτομέτριον ταῖς ἐκκλησίαις
κατὰ πόλιν ἔχαρίσατο εἰς διατροφήν διηλεκτῶν· χήρῶν
καὶ ὀρφανῶν καὶ ξενοδοχείοις ⁷⁵ πένησί τε καὶ τοῖς
κληρικοῖς. Ἡ δὲ ⁷⁶ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησία ἐλάμβαν-
εν σίτου μοδίους λς'.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει σεισμοῦ λαβροτάτου γενομένου ἐν
Κύπρῳ Σαλαμῖνι πόλις κατέπεσεν, καὶ ἰκανὴν πλη-
θὴν διέφθειρεν.

A. M. 5825. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου *Eulalia*
ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει Δαλμάτιος *Καῖσαρ* (56) ἀνηγορεύθη.
Καλόκερος ⁷⁷ δὲ ἐν Κύπρῳ (57) τῇ νήσῳ τυραννή- C

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ ἀπεδίδοντο A α, ἐδίδοντο vulg. ⁷² κατὰ A b f, ἐπὶ vulg. ⁷³ εἰσιέναι α. ⁷⁴ πάντας α. ⁷⁵ ξενοδοχείοις
A α, ξένοις vulg., iidem codd. paulo ante om. καὶ ὀρφανοῖς. ⁷⁶ ἡ δὲ] ὁ δὲ Parg. ⁷⁷ Καλόκερος A et alii,
Καλόκαιρος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Consentit auctor Hieronymo scribenti ad
annum Constantini 26, *Edicto Constantini gentilium*
templa subversa sunt.

(54) Ubi primum superius indictionem observat
Theophanes, anno Christi 316 duodecimam statuit :
ac ubi rursus ejusdem aget mentionem anno Christi
414 quintam esse decernit, post octo nimirum ab
hoc præsentē Christi anno 324 indictionum inte-
gras periodos : quinta itaque (si modo præcedenti, et
seruituræ consentiat) huic anno 324 debet adjungi.
Quapropter τὸ, ἐβδόμης, quod codicez omnes pro-
ferunt, vitiosum est, aut certe post annos duos hanc
narrationem transponi decet. Cæterum si Septem-
bris nondum fuerat indictio delibata, et cum ipso
mense paribus diebus emensa, sed adhuc erat μέ-
λουσα ἐπιλαμβάνεσθαι, jam jam attingenda (octavo
nimirum Kal. Octobr.), auctor verbis hujusmodi
Constantini tempore ejus primordia Septembris
initio, ut æquo passu procederent, nondum fuisse
conjuncta significat : de quo doctissimus Petavius,
lib. xi, *De doct. temp.* cap. 40.

(55) Famem illam anno Constantini vicesimo
septimo con-ignat Hieronymus : eo namque terris
incubuit : rusticorum vero irruptione mensis Septem-
bris initio visa Constantini vicesimum octavum pe-
netrat apud Theophanem, quæ apud Hieronymum
annum a Januario auspiciantem, intra vicesimi sep-
timi limites perseverat. Sic autem de ea scribit :
Pestilentia et fame innumeras multitudine in Sy-
ria Ciliciaque perit : qua lectione præsens textus
emendandus, ἐπὶ τῆς χώρας Ἀντιοχείων, καὶ Κιλι-

23 Hoc anno pius Constantinus templorum pa-
riter ac idolorum eversionem promovit, adeo ut
ubique deleerentur : ipsorumque reditus Dei eccle-
siis addicerentur.

A. C. 325. — *Romæ episcopi Julii annus primus.*

Hoc anno basilica Nicomediensis igne cœlesti cou-
flagravit.

A. C. 324. — Hoc anno septima indictione immi-
nente, fames adeo truculenta orientem invasit ut e-
regis homines turmatim glomerati in urbem An-
tiochenam et Cyprum effunderentur : et primo qui-
dem noctu per urbis vias obvia quæque diripere,
postremum autem de die in horrea et apothecas
irrupentes, cuncta prædari, depopulari, et mox
discedere cœperunt. Veniit tritici modius argenteis
quadringentis. Magnus autem Constantinus frumenti
demensum, quod viduis, orphanis, peregrinis, pau-
peribus et clericis perpetuo esset alimento, ecclesiis
per urbes largitus est. Antiochena certe ecclesia
triginta sex milla modiorum frumenti accepit.

Eodem anno vehementissimo terræ motu Cyprum
concutiente, Salamina nrbs eversa est, et in ea
magna hominum multitudo oppressa.

A. C. 325. — *Antiochiæ episcopi Eulalii annus*
primus.

Hoc anno Dalmatius Cæsar est declaratus. Calo-
cerus autem tyrannide in Cypro insula occupata,

xiæ, καὶ Κύπρου. Syriæ etenim cui vicina Cilicis
Cyprus adjacet.— Sic Barb., Peyr., itique adeo qui-
buseum illi collati sunt, cum nulla annotetur codd.
varietas, in agro Antiochiæ, et Cyri; que et ipsa
metropolis Pantapoleos diocesis Antiochensis. Quæ
sequuntur Buccardo inextricabilia, ego sic reddam :
Primum rapere, ut noctu fieri solet, occasione insi-
lientes; tum interdum perrumpens horrea. Sic certo
comparatum, ut paulatim ex fame et egestate frous
crescat, quod ita Theophan. voluit exprimere.
COMBESIS.

(56) Cum vii Kal. Octob. Cæsarem effectum
Chron. Alexand. testetur, annus hic 29 Julianus,
non quo solet auctor uti, a Septembris ducentis
initium. Alas Chronicon tricesimum assignat.

(57) Hieronymus pariter ad eundem Constantini
annum 29, *Calocerus*, inquit, in Cypro res novas molit-
us, opprimitur. Aurelius Victor : *Calocerus magister*
pecoris camelorum, Cypram insulam specie regni
demens capessiverat : quo excruciato, ut fas erat,
servili aut latronum more, etc. Eodem anno extin-
ctus a Dalmatio, cum ejus virtutem probatam reli-
quisset, Constantino, ut Dalmatium Cæsarem crea-
ret, hoc anno propositum et animum dedit. Dalmati-
us autem nonnisi Constantini tricennialibus appel-
latus est Cæsar, teste Hieronymo, Constantinopolim
nimirum cum victore exercitu reversus, ut suggerit
Aurelius Victor : *Fratri filium, cui ex patre Dal-*
matio nomen fuit, Cæsarem jussit, assistentibus validis
militaribus.

Romanorum impressionem sustinere non valuit : A **σας, οὐκ ἀντέτεγεν** ⁷⁸ τῇ Ῥωμαίων προσβολῇ· καὶ et cum criminis auctoribus superatus, Tarsi in Cilicia **24** necatur, vivus a Dalmatio Cæsare igni traditus.

Eodem anno Arius ob simulatam pœnitentiam exsilio revocatus, et Alexandriam missus, ab Athanasio in ecclesiasticam societatem nullatenus est admissus.

A. C. 326. — Hoc anno piissimi et victoris Constantini tricennalia magna cum festivitate et munificentia celebrata sunt. Antiochiæ media die ad cœli partem orientalem visa est stella, ex qua densus velut e camino fumus exhalabat a tertia ad quintam usque horam. Arius enim una cum Eusebio Nicomediensi reliquisque asseclis, resumptis animis, excitatus, libellos sinceræ rectæque fidei **B** testes, additis etiam juramentis, imperatori obtulit, quibus, ut tum ipse, tum socii congregatis olim Nicææ Patribus assentirentur, dolose mentitus asseveravit. His imperator suusus in Athanasium indignatione movetur, quod Arium et Euzoium, ab ecclesiastica quondam communionem ab Alexandro rescissos, ipso Euzoio diaconi munus tunc exercente, non recepisset. Istam vero Eusebius, et qui favebant, occasione nacti, adversus Athanasium tanquam veræ fidei propugnatores decertabant.

A. C. 327. — *Hierosolymorum episcopi Maximi annus primus.*

Hoc anno conceptam adversus Athanasium imperatoris iram, quod Arium et Euzoium, post simulatam videlicet eorum conversionem, Ecclesiæ **C** non aggregasset, qui Eusebii Nicomediensis et Meletianorum partes fovebant, velut nequitie commodum instrumentum adepti, plura in eum machinati sunt. Et primum quidem ordinationem ejus calumniabantur, de qua tamen Apollinarius Syrus fidem faciens grave dabat testimonium. Secundo ob lineam vestem, quam sanctum superimponere ejus adversarii criminabantur. Tertio de Philumeno, ad quem magnam auri copiam, ad parandas nimirum imperatori insidias, eum nisisse mentiebantur. Advocans autem imperator Athanasium, et cuncta mendaciis compacta reperiens, eum honore plurimo cumulatam cum litteris Alexandriam remisit.

25 Eodem anno perniciosum Ischyrae consilium **D** in Athanasii caput ad Mareotem conflatum est. Hic Ischyras sacerdotem se fingens ecclesias circumbat : quod rescians Athanasius hominem a teme-

τῷ δ' αὐτῷ ἔπει καὶ Ἄρειος ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακλιθεὶς δι' ἐπιπλάστου δῆθεν μετανοίας, καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν πεμφθεὶς, οὐκ ἰδέχθη ὑπὸ Ἀθανασίου.

A. M. 5826. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβιστάτου καὶ νικητοῦ ἤχηθ' τριακονταετηρὶς πάνυ φιλοτίμως. Καὶ ἐφάνη ἀστὴρ (58) ἐν τῇ ⁸⁰ Ἀντιοχείᾳ ἐν ἡμέρᾳ ἐν τῷ ⁸¹ οὐρανῷ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος καπνίζῳ σφόδρα, ὡς ἀπὸ καμίνου ⁸², ἀπὸ ὥρας τρίτης ἕως ὥρας πέμπτης. Ὁ δὲ ⁸³ Ἄρειος σὺν τῷ Νικομηδείᾳ Εὐσεβίῳ καὶ τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ διανέστησαν, μεθ' ὅρκων λιθέλλου ὀρθοδοξίας ἐπιδεδωκότες τῷ βασιλεῖ ⁸⁴ δι' αὐτῶν, ὅτι ὁμοφρονοῦσιν τοῖς ἐν Νικαίᾳ Πατρᾷσι, ψευδόμενοι. Τούτοις παραπεισθεὶς ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησεν κατὰ Ἀθανασίου, ἐφ' οἷς Ἄρειον καὶ Εὐζώϊον οὐκ ἰδέξατο ⁸⁵ τοὺς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου καθαιρεθέντας, διακόνου τότε ὄντος Εὐζώϊου. Εὐρῶν δὲ ἀφορμὴν ὁ Εὐσεβίος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἠγωνίζοντο κατὰ Ἀθανασίου, ὡς προμάχου τῆς ὀρθῆς πίστεως.

A. M. 5827. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Μαξιμου (59) ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ βασιλέως τὴν κατὰ Ἀθανασίου γενομένην, διὰ τὸ μὴ δέξασθαι **C** Ἄρειον καὶ Εὐζώϊον μετὰ τὴν ἐπίπλαστον δῆθεν ἐπιστροφὴν, οἱ περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσεβίον ἅμα τοῖς Μελετιανοῖς ⁸⁶ ὄργανον κακίας εὐρόντες, τὰ κατὰ Ἀθανασίου συνασκευάζον· καὶ πρῶτον μὲν τὴν χειροτονίαν διέβαλλον, καίπερ Ἀπολλιναρίου τοῦ Σύρου μεγάλη περὶ τῆς ⁸⁷ Ἀθανασίου χειροτονίας μαρτυροῦντος· δεῦτερον δὲ περὶ τῆς λιγῆς ἐσθῆτος, ἣν οἱ ἕθροιοι ἐπιθεῖναι τὸν ἅγιον ἐσυκοφάντου· τρίτον περὶ Φιλουμένου, ᾧ χρυσίον πολὺ πέμψαι ἔλεγον ψευδόμενοι εἰς ἐπιβουλήν τοῦ βασιλέως. Μετακαλεσάμενος ⁸⁸ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀθανάσιον, καὶ πάντα ψευδῆ εὐρῶν, μετὰ γραμμάτων καὶ τιμῆς πολλῆς ⁸⁹ εἰς Ἀλεξάνδρειαν τοῦτον ἀπέστειλεν.

D Ἐ τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ἡ κατὰ Ἰσχυρᾶν Ἀθανασίου ⁹⁰ ἐπιβουλὴ ἐτυρεύθη ⁹¹ ἐν τῷ Μαρεώτῃ. Οὗτος ὁ Ἰσχυρᾶς ἑρπετὸν σχηματίσας, περιήκει ⁹² (60) ὅπερ μαθὼν Ἀθανάσιος, τοῦτον ἐκώλυσε ⁹³ τοῦ τολ-

VARIÆ LECTIOES.

⁷⁸ οὐκ ἀντέτεγεν alii codd., οὐ κατέτεγεν vulg. ⁷⁹ ἀνηρέθη] ἀπηνέχθη A. ⁸⁰ τῇ om. A. ⁸¹ τῷ add. ex A. ⁸² ὡς ἀπὸ καπνοῦ A. ⁸³ ὁ δὲ A a f, ὁ γὰρ vulg. ⁸⁴ τῷ βασιλεῖ : post hæc verba in c sic pergitur, ut Anastasius quoque vertit : διψῶντι τὴν τῶν εἰρημένων (leg. διρημένων, Anast. eorum qui divisi fuerant) ἕωσιν, καὶ ἐπεισαν αὐτῶν (leg. αὐτῶν), ὅτι ὁμοφρ. κ. τ. λ. ⁸⁵ ἰδέξατο] κατεδέξατο A. ⁸⁶ τοῖς Μελετ. A, καὶ Μελ. vulg. ⁸⁷ Legebatur τῆς περὶ. ⁸⁸ μετακαλεσάμενος A, μετακαλευσάμενος vulg. ⁸⁹ πολλῆς om. b c. ⁹⁰ ἡ κατὰ Ἰσχυρᾶν Ἀθανασίου A a, ἡ Ἰσχυρᾶς κατὰ Ἀθαν. vulg. ⁹¹ ἐτυρεύθη A, εὐρέθη vulg. cfr. Casaub. ad Arist. Eqq. v. 482. ⁹² περιήκει ἱερουργῶν, ὅπερ a. ⁹³ ἐκώλυσε A, ἐκώλυε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Eutropius lib. x : *Denuntiata mors ejus (Constantini) per crinitam stellam, quæ inusitata magnitudinis aliquandis fulsit. Eam Græci κομήτην*

vocant.

(59) Huic in Palat. cod. nomen Μακάριος.

(60) Post περιήκει haud omittenda vox ἱερουρ-

μηματος, διὰ Μακαρίου πρεσβυτέρου. Ὁ δὲ φυγὼν, ἤλθεν πρὸς Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας, κατηγορῶν Ἀθανασίου, ὡς ἱερά⁹⁹ σκευὴ τῷ καιρῷ τῆς μυσταγωγίας ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου κατεάξαντος, καὶ ἱεράς βιβλούς διὰ Μακαρίου καύσαντος· Ἀρσενίου τε τὴν περιθόητον χεῖρα ἀποκόψαι κατεψεύσαντο πρὸς μαγείαν ταύτη¹⁰⁰ κεχρησθαι τὸν ἅγιον, οὕτως ἀναιδῶς διαβάλλοντες. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς¹⁰¹ κατὰ Ἀθανασίου διαβολὰς¹⁰², δαλματίῳ πρῶτον τῷ ἰδίῳ ἀνεψιῷ ἐπιτρέπει τὴν¹⁰³ ζήτησιν εἰς Ἀντιόχειαν ἔντι. Ὑστερον δὲ μεταφέρει τὴν δίκην εἰς Καισάρειαν, ἣν ὑπερβέμενος ὁ¹⁰⁴ Ἀθανάσιος διὰ τὸν Παμφίλου Εὐσέβιον, ἐν Τύρῳ κρίνεται ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων τῆς ἀληθείας, Εὐσεβίου δὲ¹⁰⁵, φημι, τοῦ Νικομηδείας ἀπατήσαντος τὸν βασιλέα, ἐπιθυμῆ¹⁰⁶ δῆθεν τῶν οἰκοδομηθέντων ἁγίων τόπων, καὶ τοῦ εὐρεθῆναι εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν αὐτῶν¹⁰⁷. Καὶ μετὰ μεγάλης τιμῆς ἀπέλυσε, κλιύσας λυθῆναι τὰς κατὰ Ἀθανασίου¹⁰⁸ διαβολὰς, καὶ οὕτως σὺν Ἀθανασίῳ εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἐγκαινίων γενέσθαι. Συνελθόντων οὖν¹⁰⁹ αὐτῶν ἐν Τύρῳ, εὐρέθη καὶ Μάξιμος ὁ¹¹⁰ Ἱεροσολύμων ἁγνοῶν τὰς κατὰ Ἀθανασίου συσκευάς¹¹¹· εἰσελθὼν δὲ Ἀθανάσιος εἰς τὸ συνέδριον τῶν κακοφρόνων, ἀράχνης δίκην τὰς συκοφαντίας τῶν κατηγορῶν διεσπασεν¹¹², ὥστε αὐτοὺς, ἐφ' οἷς ὠφθησαν ψευδόμενοι, μανέντας¹¹³ συγγεῖν ἅπαντα¹¹⁴ καὶ βοῆν· Ἄρατε τὴν γόητα ἅπαντας φημώσαντα¹¹⁵ (61). Δαλμάτιος δὲ ὁ Καῖσαρ καὶ ἀνεψιὸς τοῦ βασιλέως μετὰ στρατιωτικῆς χειρὸς μάλιστα Ἀθανάσιον περιέσωσεν ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν μέλλοντα. Τότε καὶ Ἀρσένιος κατὰ Θεοῦ πρόνοιαν ἐν Τύρῳ παρεγένετο, καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν πλάσματος διελεγχθέντος¹¹⁶, ἐπὶ τὴν κατὰ Ἰσχυρᾶν συκοφαντίαν οἱ ἐχθροὶ ἐτρέποντο (62). Ἀθανάσιος δὲ διὰ τὰς ἀφορήτους κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὰς ὑπεχώρησε¹¹⁷ τῆς Τύρου, πρᾶξιν δὲ κατὰ μονομέρειαν¹¹⁸ συστησάμενοι οἱ Ἀρειοφρόνες¹¹⁹, καθαιροῦσιν ἅπὸντα¹²⁰ τὸν Ἀθανάσιον· Ἀρεῖῳ δὲ καὶ Εὐζοίῳ συγκαινωνήσαντες, εἰς Ἀλεξάνδρειαν τοῦτους ἐξέπεμψαν· καὶ οὕτως ἀνῆλθον ἠμαγμέναις χερσίν εἰς τὰ ἐγκαίνια. Πάντων δὲ τῶν κακῶν ἦν ἀρχηγὸς ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος. Λόγος δὲ ἀληθὴς¹²¹ κρατεῖ, ὅτι ὁ μέγας Ἀθανάσιος φυγὼν ἐκ Τύρου ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ποιήσας εὐχὰς, καὶ τῷ ἁγίῳ χρίσας μύριον καὶ ἀγιάσας τοὺς εὐκτηρίους οὐ-

rariis ausibus Macarii presbyteri ope prohibuit. Hic fuga saluti consulens, Eusebium Nicomediæ, structa in Athanasium accusatione, convenit; et quasi peracti sacraei mysterii tempore sancta vasa ex altari deturbata confragisset, sacros quoque libros per Macarium combussisset, et declamatum abscedisset Arsenii manum, illa magicis in operibus usus, sanctum virum hac arte reum impo-denter agebant. Cognitis in Athanasium criminantibus, imperator Dalmatio fratris filio Antiochiæ tunc commoranti horum disquisitionem committit: postmodum vero iudicium Cæsaream transtulit: quod cum propter Eusebium Pamphili recusaret Athanasius, dies ei a veritatis adversariis Tyri dicitur, ab Eusebio dico Nicomediæ præsule, fraudibus imperatorem circumveniente, et sanctorum locorum recenter ædificatorum se desiderio teneri, atque præsentia sua dedicationem eorum cohonestare se velle prætexente. Magno itaque comitatus apparatu dimissum jubet imperator objectas Athanasio criminationes diluere, et hoc pacto cum eo dedicationis solemnitati interesse. His Tyri coactis, Maximus Hierosolymorum antistes, cui nulla paratarum Athanasio insidiarum erat notitia, advenit. Athanasius demum iniquorum consensum ingressus accusatorum calumnias aranearum instar dissolvit: adeo ut, quod in mendacio fuissent deprehensi, concitati et vehementius indignati, cuncta tumultu clamoribusque complere cœperint, vociferantes: Tollite præstigiatores omnes imposturis circumvenientem et opprimentem silentio. Ac vix Dalmatius Cæsar imperatoris nepos armata militum manu instructus Athanasium morti sibi inferendæ proximum potuit eripere. Tunc etiam Arsenius, quæ Dei fuit providentia, Tyri comparuit: et convicta criminis intentati fictione, et calumnia in Ischyrae faciem repulsa, Athanasii hostes turpiter confusi conventum dissolverunt: Athanasius quoque propter intolerandas in se paratas insidias Tyro discessit. Mox qui Arii mentem tuebantur, ex unius factionis episcopis invito conciliabulo absentem Athanasium sua dignitate deponunt: quique Ario et Euzoio communionem impertiebant, eos Alexan-

VARIE LECTIOES.

⁹⁹ ὡς ἱερά A, ὡς καὶ ἱερά vulg. ¹⁰⁰ ταύτη A, ταύτην vulg. ¹⁰¹ τὰς A, τὰ vulg. ¹⁰² διαβολὰς] ἐπιβουλὰς h. ¹⁰³ τὴν add. ex A. ¹⁰⁴ ὁ om. A. ¹⁰⁵ δὲ om. a. ¹⁰⁶ αὐτῶν A et alii, αὐτοῦ vulg. ¹⁰⁷ Ἀθανασίου A, Ἀθανάσιον vulg. ¹⁰⁸ οὖν add. ex A a. ¹⁰⁹ ὁ add. ex A. ¹¹⁰ σκευὰς A. ¹¹¹ διεσπασεν A a e, διέλυσε vulg. ¹¹² μανέντας A, καὶ μανέντας vulg. ¹¹³ ἅπαντα ἅπαντας A. ¹¹⁴ φημώσαντα h, φημώσαντα vulg. cf. p. 55. ¹¹⁵ ἐλεγχθέντος a. ¹¹⁶ ὑπεχώρησε A et alii, ὑποχώρησε vulg. ¹¹⁷ μονομέρειαν A, μονομερίαν vulg. ¹¹⁸ Ἀρειοφρόνες b. ¹¹⁹ ἅπὸντα] ἅπαντας A. ¹²⁰ ἀληθὴς A a, ἀληθείας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

γῶν * quod enim sic circumeundo rem sacram faceret, et cohiberi ab Athanasio potuit, et sacrorum vasorum, atque librorum violationis calumnia in eum committi. COMPERIS.

(61) Qui os omnibus obstruxit. Buccard. suspiratur legend. φιλόσωνα, qui imposturis seducat; at nihil necesse. Id.

(62) Fictio amputatæ Arsenii dexteræ crimine confutato, inimici ad Ischyra calumniam redierunt. Nihil clarius, coherentique omnia. Non enim Atha-

nasii satisfactionem probasse inimicos, ut non magis urgerent, quæ minus aperta viderentur satisfactionis capita, ostendit ipsa Athanasii fuga; etsi ergo palam erat non amputasse dexteram, quam corpori hæreere videbant, at vim illatam peragenti rem sacram, sacra vasa confracta, libros combustos pertinacius contendebant. Buccardus inani se labore hic torquet: P. Goar sua alia longe illa a nostris Theophanis ingerit. Anastasius ista omisit. Id.

driam miserunt : ac ita cruentis manibus delicatioris peregere mysteria. Omnium vero malorum princeps atque auctor exstitit Eusebius Nicomediensis. Sane veritatis fama obtinuit, magnum Athanasium Tyro fugientem accessisse Hierosolymam, **26** et conceptis precibus loca orationibus et sacrificiis destinata sancto inunxisse unguento, et ante impiorum adventum consecrasse : mox ad imperatorem profectum omnia adversum se gesta exposuisse. Quibus ex admiratione attonitus præclarus imperator ob adversariorum malitiam, magno auctum honore cum litteris Alexandriam remisit. Cum vero Nicomediensis Eusebius, vel contra nomen ab omni pietate alienus, et Theognis et Ursacius et Patrophilus a dedicationis solemnitate Byzantium reversi essent, præteritis prioribus adversus Athanasium structis calumniis, viros quatuor episcopalis ordinis dignitate insignes testes falsos prodixerunt : qui cum juramento asseverare ausi sunt his verbis : Audivimus Athanasium frumenti transvectionem Byzantium ex Ægypto destinatum impediri se minitantem. Ex quo Christi amantissimo imperatori iram concitantes, ipsum ad magnum Athanasium apud Treveros Galliarum urbem relegandum impulerunt. Athanasio igitur in exsilium pulso, rursus Arius perturbabat Ægyptum. His ad se delatis, imperator accersitum rogat Arium, num de consubstantiali apud Nicæam sancitis dogmatibus assentiatur? ipse cum juramento testatur assentiri, et dolos ex more committitur. Duas namque schedas paratas tenuit : hæc quæ consubstantialem profiteretur, alteram quæ foret advers. : secundam manu propria, priorem alieno caractere conscriptam exhibuit. Suedet itaque imperatori, et ita se credere juramento affirmat : et ut ejus jussibus in Ecclesiam catholicam admittatur postulat. Quod cum divinus Alexander rescivit, cum querelis lacrymas in ecclesia cui nomen Irene coram Deo profudit : et dicto citius in locis Arii linguæ turpi profluvio dignis, in publicis dico latrinis, ejus effusus visceribus, circa horam, qua sacra adyta penetraturum se confidebat indigne, truncata repente vita præsentem, et æterna amissa, divina ultio ipsum prosecuta est. Hæc tricesimo primo magni Constantini anno contigerunt, divino Alexandro Cpoli episcopatum gerente, nec ut Eusebius ex omnibus historicis solus narrat, Nicomediensis irreligiosus Eusebius, cum circa dedica-

Α τους, πρὸ τῆς τῶν ἀσεβῶν παρουσίας, οὕτως ¹⁶ κατέλαβε τὸν βασιλέα. Καὶ πάντα καθ' ἑαυτὸν ἐξηγήσατο. Ὁ δὲ πανεύφημος Κωνσταντῖνος θαυμάσας τὴν τῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ πονηρίαν, τιμῆς μεγίστης ἀξιώσας αὐτὸν, μετὰ γραμμάτων ἀπέλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκ τῶν ἐγκαινίων ἐπένοθον ὁ πάσης εὐσεβείας ἀλλότριος Νικομηθείας Εὐσέβιος, καὶ Θεόγνις ¹⁷, καὶ Οὐρσάκιος, καὶ Πατρόφιλος, καταλαβόντες τὸ Βυζάντιον, καὶ τὰς πρώτας κατὰ Ἀθανασίου διαβολὰς σιωπήσαντες, μάρτυρας ψευδεῖς προεδάλοντο ¹⁸ τέσσαρας ἐπισκόπων χειροτονίας ἔχοντας· οἵτινες μεθ' ὄρκου εἶπεν ἐτόλμησαν, ὅτι Ἐκούσαμεν Ἀθανασίον ἀπελοῦντος κωλύειν τὴν σιτοπομπὴν τὴν ἐρχομένην ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὸ Βυζάντιον. Ὅθεν καὶ κινήσαντες εἰς ὄργην τὸν φιλόχριστον βασιλέα, παρεσκευάσαν ἐξορίσαι τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς Τρίβερην ¹⁹ τῆς Γαλλίας. Ἀθανασίου δὲ ἐξορισθέντος, Ἄρειος πάλιν ἐτάραττεν τὴν Αἴγυπτον. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς, μεταπεμφάμενος αὐτὸν, ἠρώτα εἰ τοῖς ἐν Νικαίᾳ ²⁰ δόγμασι συντίθεται περὶ τοῦ ὁμοουσίου, τοῦ δὲ μεθ' ὄρκου εἰπόντος συντίθεσθαι, δόλον τε καὶ ²¹ νῦν, ὡς δεῖ ἐργαζομένου· δύο γὰρ χάριτας συντίθεικεν· ἓνα μὲν ὑπὲρ τοῦ ὁμοουσίου, θάτερον δὲ κατ' αὐτοῦ· ὃν καὶ δι' ἑαυτοῦ ἔγραψεν, τὸν πρῶτον δι' ἑτέρου γράψας· πείθει τοίνυν τὸν βασιλέα, ὁμόσας οὕτω πιστεύειν, κελύσαι δεχθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὅπερ μαθὼν ὁ θεὸς Ἀλέξανδρος, τῷ θεῷ προσέκλαυσεν εἰς τὴν καλουμένην Εἰρήνην ἐκκλησίαν· καὶ λόγου θάπτον ἢ θεία δίκη μετῆλθε τὸν Ἄρειον, ἐν τόποις ἀξίοις τῶν τῆς γλώσσης ἀμαρτυμάτων ²² ἐκκόψασα τοῦ ζῆν, ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, τῶν σπλάγχμων αὐτοῦ κατενεχθέντων ἐν ἀπόδοις ²³, καθ' ἣν ὡραν ἐμελλεν τῶν ἱερῶν ἀναξίως ἐπιβαίνειν περιβάλων. Ταῦτα τῷ τριακοστῷ πρώτῳ (63) ἔτει γέγονε τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ θεοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπισκοποῦντος τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ οὐχ, ὡς φησιν Εὐσέβιος ²⁴ μόνος (64), ὅτι ὁ Νικομηθείας Εὐσέβιος, ὅτι εἰς τὰ ἐγκαινία τὰ κατὰ Ἀθανασίου ἰσευάζεν, τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἐπέειχεν. Τοῦτο γὰρ καὶ ἐκ τῆς τῶν χρόνων ὁμόσας δεικνυτά ψεῦδος· ἐπεὶ περ Κωνσταντῖνος τὰ ὅλα ἔτη τριάκοντα δύο ἐβασίλευσεν ὃς μετὰ τὴν πρώτην δεκαετηρίδα, τῷ δεκάτῳ τρίτῳ αὐτοῦ ἔτει καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, Μητροφάνην ²⁵ τὸν πρὸ Ἀλεξάνδρου εὔρεν ἐπισκοποῦντα ²⁶, εἶτα Ἀλέξανδρος ἔτη τρία καὶ εἰκοσι (65) ἐπισκόπησεν ὡς εἶναι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας ²⁷ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἕως χοιμήσεως Ἀλεξάνδρου ἔτη ἑπτὰ

VARLÆ LECTIONES.

¹⁶ οὕτως add. ex A a f. ¹⁷ Θεόγνιος A. ¹⁸ προεδάλοντο A, προσεδάλλοντο vulg. ¹⁹ Τρίβερην a, Τίβερην A e f, apud Tyberium Anast. Τιβερίων vulg. ²⁰ εἰ Νικ. Παρ. ²¹ καὶ add. ex A. ²² ἀμαρτημάτων a. ²³ ἐν ἀπόδοις; A· et alii, ἐν ἀμφόδοις; vulg. ²⁴ Εὐσέβιος; A e, Ἀτρεβι-εὐσέβιος vulg. ²⁵ ἐπισκοποῦντα A a, ἐπισκοπον πρῶτα vulg. ²⁶ τῆς βασιλείας; om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(63) Quæ de Athanasio et Ario in paucos annos contraxit Theophanes, in plures Baronius digerit. Ille porro cum auctore Arimortem anno Constantini tricesimo ex Socrate consignat ad an. C. 336 num. 50: Τριακοστὸν δὲ ἔτος τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦτον γινόμενον ἐπέληροῦτο· Dum hæc gerun-

tur, tricesimus annus regni Constantini ad exitum venit.

(64) Quod scriptorum Eusebii nullibi exstat. Ἄρειονόφρονος; itaque potius quam Eusebium hoc scripsisse patet. sequente asseritur.

(65) Etiam tricesimo octavo delibato.

signo suis hostibus victorias reportavit. Testamentum vero Ariano cuidam sacerdoti a Constantia sorore malitiose subinducto mandans, ne cuiquam alteri quam Constantio orientalium partium imperatori exhiberet, consignavit. Postremo Athanasium præcepit exsilio revocari. **28** Constantius autem ex Oriente reversus, ut Patris recepit corpus, in Sanctorum Apostolorum templo condidit. Ac deinceps nefarius ille Arianae sectæ presbyter, traditis Constantio testamenti tabulis, magnam in imperatoris palatio familiaritatem et auctoritatem est assecutus, et tum Eusebio Nicomediae episcopo, tum ejus discipulis opitolantibus imperatricem ad Arianas partes transire coegit.

A. C. 329. — *Romanorum imperatoris Constantii annus primus.*

Hoc anno magui et sancti Constantini vita functi tres filii Romanorum imperio sunt potiti. Constantius nimirum Orientis, Galliarum Constans, et Constantinus Italiae. Constantius autem Athanasium ab exsilio revocatum cum litteris commendatitiis Alexandriam dimisit: quem plurima cum voluptate susceperunt Alexandrini, maxime vero clericorum collegium. Eusebium porro Pamphili primo *adversus Marcellum* libro, ac tertio pariter, vehementius in eum invehitur, qui Dei Filium creaturam vocare non verentur: cujus dicta referens Socrates ejus defensionem instituit, et ab Ariano sensu alienum fuisse toto studio demonstrare conatur: sed contra verbis et sententiis fucum facere, et in diversas partes pro temporum varietate ipsum agitari ferrique ipsa veritas declarat. Confestim vero in magno Constantino defuncto, mortuus est Eusebius, et Caesariensis throni successorem reliquit Acacium discipulum, virum quidem eximium, at qui *De viriis rebus* compositis libellis, Arianis omnino partibus, pro animi in magistrum consensione adiectum se testatur.

Eodem anno Sabores Persarum rex Nisibis devastationem mediatatus, exercitum in Mesopotamiam intulit: positaque per tres et sexa-

A Τὰς δὲ διαθήκας αὐτοῦ Ἀρειανῶν τινι προσηυτέρω ὑπὸ Κωνσταντίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ κακοφρόνως παρεισαχθέντι παράθετο ²⁸, ἐντειλάμενος μὴ δύναι ταύτας παρασχεῖν πλὴν Κωνσταντίῳ τῷ τῆς Ἐφῆς βασιλεῖ. Ἐκέλευσε δὲ Ἀθανάσιον τῆς ἐξορίας ἐπανελθεῖν (71). Κωνσταντίος δὲ καταλαβὼν ἐκ τῆς Ἐφῆς τὸ τοῦ πατρὸς σῶμα, (72), ἐν τοῖς Ἀποστόλοις κατέθετο. Ὁ δὲ ἀνόσιος ²⁹ Ἀρειανὸς προσβύτηρος ἐπιδοῦς Κωνσταντίῳ ³⁰ τὰς διαθήκας, πολλῆς ἐτυχῆς παρβήσας ἐν τοῖς βασιλείοις. Καὶ αὐτὴν τὴν ³¹ βασιλίσσα Ἀρειανὴν ἐπεισε, συνεργὸν ³² ἔχων Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείαν καὶ τοὺς ὁμόφρονάς αὐτοῦ ³³.

A. M. 5829. — *Ῥωμαίων βασιλείως Κωνσταντίας ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ ἀγίου ἀναπαυσάμενος, οἱ τρεῖς υἱοὶ ἐκράτησαν τῶν Ῥωμαίων. Τῆς μὲν Ἐφῆς Κωνσταντίος τῶν δὲ Γαλιῶν Κωνσταντίνος, καὶ Κωνσταντίνος τῆς Ἰταλίας. Κωνσταντίος δὲ Ἀθανάσιον (73) ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακαλεσάμενος, μετὰ γραμμάτων συστατικῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέλυσε· ὃν μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὑπεδέξαντο ³⁴ οἱ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ μάλιστα ὁ κληρὸς Εὐσέβιος· δὲ ὁ τοῦ Παμφίλου ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ *Κατὰ Μαρκελλίου*, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ, σφόδρα κατηγορεῖ τῶν τολμώντων κρίσιμα λέγειν τὴν Ἰδίον τοῦ Θεοῦ· οὗ καὶ τὰς χρήσεις· φέρων ὁ Σωκράτης (74) ὑπεραπολογεῖται Εὐσεβίου, σπουδάζων δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἦν Ἀρειανόφρων. Ἦ δὲ ἀλήθεια δείκνυσιν αὐτὸν ἀστατοῦντα τῷ λογισμῷ ³⁵, καὶ ἄλλοτε ἄλλως κατὰ τοὺς καιροὺς φερόμενον. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὸν μέγαν Κωνσταντίνον ἀπέθανεν (75), Ἀκάκιον ³⁶ μαθητὴν καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου Καισαρείας ἔασας ³⁷, ἐλλόγιμον μὲν ἄνδρα, καὶ τὰ *Σύμμικτα* ³⁸ συγγραψάμενον, τοῖς δὲ Ἀρειανῶσι λίαν συγκαίμενον, θηλονότι τῇ πρὸς τὸν διδάσκων ὁμοφροσύνην.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Σαβῶρης ³⁹ ὁ Περσῶν ⁴⁰ βασιλεὺς (76) ἐπέβη ἐπὶ τὴν Μεσοποταμίαν πορθήσων Νισίβιν, καὶ παρεκάθισεν αὐτῇ ἡμέρας ἑξήκοντα τρεῖς, καὶ μὴ κατισχύσας λαβεῖν ⁴¹ αὐτὴν, ἀνεχώρησεν.

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ παραθεῖς b. ²⁹ ἀνόσιος] Ἀναστάσιος a. ³⁰ Κωνσταντίῳ A, τῷ K. vulg. ³¹ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν A. ³² συνεργὸν Εὐσέβιον τὸν τῶν εὐνοῦχων πρῶτον καὶ Εὐσέβιον τὸν Νικομ. b. ³³ αὐτοῦ] αὐτῶν Ἀρειανῶν b. ³⁴ ὑπεδέξαντο b, ἐδέξ. e. ³⁵ τὸν λογισμὸν A a. ³⁶ ἀπέθανεν Ἀκάκιος, et mox: ἔασας Γεώργιον A. ³⁷ ἔασας] καταλιπὼν b. ³⁸ καὶ τὰ σύμμ. A, τὸν δὲ τὰ σύμμ. vulg. ³⁹ Σαβῶρης om. A. ⁴⁰ ὁ τῶν Περσῶν A. ⁴¹ λαβεῖν αὐτὴν A, αὐτὴν λαβ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Baronius anno C. 337 num. 8.
(72) Sic constanter codd. estque jam editum, *ubi ex Oriente corpus patris accepit*; Nicomedia scilicet CP. delatum: non ipse reversus ex Oriente. COMBEFIS.

(73) Sozomenus, lib. III, cap. 2, Socrates, Theodoretus, Epiphanius, et ipsemet Athanasius apolog. 2, at Epiphanius in hæres. Meletianorum num. 9, ἐκ τῶν δύο βασιλέων, Constantini videlicet, et Constantis mandato, et Constantio συνευδοκούντο; , assentiente revocatum scribit: litteræ porro commendatitiæ, de quibus hic mentio, apud tres prius memoratos auctores exstant, a Constantino Juniori, non Constantio scriptæ.

(74) Lib. I, cap. 5.

D (75) Sozomenus lib. III, cap. 1, relata Constantini morte, cap. 2, subjungit: Περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου τελευτήσαντος, διαδέχεται τὴν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐπισκοπὴν Ἀκάκιος: *Per idem fere tempus, Eusebio cognomento Pamphilo mortuo, Acacius episcopatum Caesareæ Palaestinae cepit*, etc. Quæ eadem auctor hic advertit.

(76) Saboris expeditionem, et Jacobi Nisibeni precum virtutem refert Hieronymus eodem anno. Nisibis obsidionem duorum mensium terminum non attigisse narrat: Theodoretus ad septuagesimum diem productam scribit lib. II, cap. 39, *Chronicæ Alexan Irinum 73 dies eadem assignat.*

Ἰάκωβος δὲ Νισιδίων ἡπίσκοπος ἐν τῷ τῆς θεο-
σεβείας ἤθει διαμένων, εὐχαῖς ἡ κατὰ γνώμην
βαδίως ἐξήνυσεν ὅστις καὶ τῶν Περσῶν τὴν Νίσιθιν
ἐλπιδόσων καταστρέψασθαι, διημαρτηκίνας τῆς
ἐλπίδος πιποίηκεν. Αὐτίκα γὰρ τῆς μὲν πόλεως
ὑπεχίρουσιν, τῷ τῆς εὐχῆς διωκόμενοι πνεύματι⁸⁴,
εἰς δὲ τὴν ἑαυτῶν χώραν ἐλθόντες, λιμοῦ τε καὶ
λοιμοῦ ὑπεδέξαντο μισθὸν τῆς ἀσθεείας, ἥσπερ
ἔδρων, ἀντιλαμβάνοντες. Δαλμάτιος δὲ ὁ Καῖσαρ (77)
εὐθύς μετὰ τὴν τελευταίην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνῆρέθη, οὐ κελεύσαντος Κων-
σταντίνου τὴν σφαγὴν, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος⁸⁵.

A. M. 3850. — Τούτῳ τῷ ἔτει⁸⁶ τοῦ νέου Δαλμα-
τίου (78) ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναιρεθέντος, ἤμελλον⁸⁷
συναναρεῖσθαι Γάλλος καὶ Ἰουλιανὸς, οἱ Κωνσταντίνου
τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου παῖδες. Ἀλλὰ
τὸν μὲν Γάλλον νόσος, τὸν δὲ Ἰουλιανὸν⁸⁸ νηπιότης
δέξασεν ὀκταετῆς γὰρ ἦν. Κωνσταντίνος δὲ πρότε-
ρον δεχόμενος τὸ ἑμοσούσιον (79), ὕστερον μετέθετο⁸⁹
κουφότητι γνώμης, καὶ ἀπάτη τοῦ Ἀρειανοῦ πρε-
σβυτέρου, καὶ Εὐσεβίου τοῦ τῶν εὐνούχων πρω-
τεύοντος, καὶ τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου, καὶ τῶν
περὶ αὐτοῦς.

A. M. 3851. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς
τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (80) ἐπελθὼν τοῖς Κώνσταν-
τος τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ μέρεσι, καὶ συμβαλὼν πόλεμον,
ἀνῆρέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐκράτησεν Κώνσταν-
τος μόνος πάσης τῆς ἐσπερίου γῆς. Κωνσταντίνος δὲ τῆς
Ἐφῆς βασιλεύων, Γάλλον καὶ Ἰουλιανὸν παιδεύ-
θησθαι παρέδωκεν ἐν χωρίῳ Δεμακέλλῃ⁹⁰ καλουμέ-
νω (81), πλησίον Καισαρείας Καππαδοκίας ὄντι.

Aginta dies ad urbem obsidione, eum subi-
gere non valuisset, recessit. Jacobus porro Nisi-
bensium episcopus divini cultus operibus vir as-
suetus, omnia ex animi sententia per preces facile
confecit: adeo ut, quam de subvertenda Nisibi Persæ
spem conceperant, ipse frustraneam et irritam red-
diderit. Extemplo quippe quasi orationis ejus flatu
agitati, et retro in fugam acti ab urbe se subdu-
xerunt, et in propriam reversi provinciam, impie-
tatis cujus exhibuere facinora, mercedem prome-
ritam fame et pestilentia confecti receperunt. Cæsar
autem 29 Dalmatius statim post magni Constantini
obitum, non imperante quidem, at non prohibente
cædem Constantio, a militibus est interemptus.

A. C. 350. — Hoc anno, juniore Dalmatio mili-
tum tumultu sublato, Gallo et Juliano Constantii
magni Constantini fratris liberis par interitus in-
tentabatur, ni Gallum morbus, Julianum vero in-
fantia tenerior ætas, octennis enim erat solum-
modo, servasset. (Constantius autem prius con-
substantialis vocabulo præbuit assensum, quem
demum mentis levitate, tum Ariani presbyteri frau-
dibus, et Eusebii eunuchorum præpositi, et Eusebii
Nicomediensis episcopi, et demum ejusdem opinio-
nis consortium dolis circumventus deposuit.)

A. C. 351. — Hoc anno Constantinus magni Con-
stantini filius, assignatos Constanti proprio fratri
finis invadens, et cum eo bello congressus interimitur
a militibus: et universi tractus occidentalis imperium
Constantius occupat: Constantius autem totum Orientem
adeptus, Gallum et Julianum loco, cui Marcel-
lum nomen Cæsareæ Cappadociæ vicino, litterarum
disciplinis instituendos amandavit. Hi duo fratres

VARIE LECTIONES.

⁸² Νισιδίων A. ⁸³ εὐχαῖς om. a. ⁸⁴ διωκόμενοι πνεύματι A, πνεύματι διωκ. vulg. ⁸⁵ ἀλλὰ μὴ κω-
λύσαντος A, ἀλλ' οὐ κωλύοντος vulg. ⁸⁶ τούτῳ τῷ ἔτει τῷ δ' αὐτῷ ἔτει codd. et ed. ⁸⁷ ἤμελλον A, ἤμελλ-
εν vulg. ⁸⁸ Ἰουλιανὸν δὲ alii codd. ⁸⁹ μετέθετο A et alii, μὲν ἔθετο vulg. ⁹⁰ Δεμακέλλῃ A e, Δεμα-
κέλλῃ b, δὲ Μακέλλῃ ex Sozomeno conj. Goar, Demacelle Anastasius, Δεμακέλλῃ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) Εὐθύς, inquit auctor a Constantini morte.
Aurelius Victor: *Confestim Dalmatius, incertum quo
suasore, interficitur.* Eutropius: *Dalmatius hand
multo post oppressus est factione militari, et Constans
patruelis suo sineute potius, quam jubente, οὐ
κωλύοντος, ait Theophanes. Hieronymus anno im-
perii tertio ipsam cæsum asserit: tricesimo quippe
Constantini Cæsarem evectum superius, Eusebio,
Baronio, et aliis assensimus.*

(78) Ex Constantini genealogia et variis mss. inter
se comparatis, maxime vero Vaticano primo, Con-
stantini fratres dignoscuntur Dalmatius et Constans,
hic Galli, et Juliani, ille, qui senior, Dalmatii
istius Junioris pater habetur. Socrates lib. iii, cap. 1:
Δαλμάτιος υἱὸν ἔσχεν ὁμώνυμον αὐτοῦ. Is autem
junior Dalmatius Constantii patruellis ab eo jussus,
aut permissus est occidi, ut ex nota superiore
constat. Sozomenus lib. v, cap. 2: Ἰουλιανὸν καὶ
Γάλλον γέγονε πατὴρ Κωνσταντίνος ὁμοπάτριος ἀδελ-
φὸς Κωνσταντίνου τοῦ βασιλεύσαντος, καὶ Δαλμα-
τίου· οὗ παῖς ὁμώνυμος Καῖσαρ ἀναδείχθη, ἀνῆρέθη
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μετὰ τὴν τοῦ Κωνσταντίνου
τελευτήν· Pater Juliano et Gallo etiam fuit Con-
stantius germanus frater Constantini imperatoris,
et Dalmatii: cuius ætius eodem nomine appellatus,

qui Cæsar declaratus fuerat, a militibus post mortem
Constantini interfectus est. Eadem Socrates ci-
tatus.

(79) Ita Theodoretus lib. ii, cap. 2, Socrates
lib. ii, cap. 2; Sozomenus, lib. iii, cap. 1.

(80) Ad annum Constantini 4 Constantini Ju-
nioris cædem adnotant quædam Hieronymiani
Chronici exemplaria, alia, teste Pontaco, cum
Theophane ad 5. Numeri istius Theophani auctor
est Aurelius Victor. *Igitur, inquit, confestim Dal-
matius, incertum quo suasore interficitur: statimque
triennio post minimumque, fatali bello
Constantinus cedit.*

(81) Locum seu villam imperatoriam fuisse
scribit Gregorius Nazianz. orat. 5 in Julianum,
num. 27: Διαίτης μὲν καὶ θεραπειᾶς ἐν τινὶ τῶν
βασιλικῶν χωρίων ἤξειοντο βασιλικῆς: Regio qui-
dem victu cultuque in imperatoria domo digni habe-
bantur. Macellum vocat Sozomenus, lib. v, cap. 2,
ex quo ista excerpta, ad Argeum montem non
longe a Cæsarea situm: in quo imperiale palatium,
bainea, hortii, et fontes perennes Ἡ προστάχθησαν
ἐν Καππαδοκίᾳ διατρίβειν ἐν Μακέλλῳ. Χωρίον δὲ
τοῦτο βασιλικὸν πρὸς τῷ Ἀργεῷ ὄρει, οὐκ ἀπὸ
πολλοῦ τῆς Καισαρείων πόλεως, μεγαλοπρεπῆ τε

ecclēsiasticis lectoribus allecti, sancto martyri Mamanti ecclesiam construere moliti sunt. Qua vero Julianum fabricare contigit, solum fabricam non admisit. Is porro capillis abrais, monasticam vendi rationem simulavit. Constantius autem et Constans, ne Judæus servum sibi pretio compararet, servum alioquin in publicum censum referendum, sin servum auderet circumcidere, eum gladio puniendum, et ejus bona publicanda suis officis caverunt.)

A. C. 332. — Hoc anno Constantius Amidam validis firmatam mœnibus construxit. Constantiam quoque, Antonii urbem prius dictam, suo de nomine deinceps nuncupandam, et ab Amida septingentis stadiis ad meridiem dissitam ædificavit.

A. C. 333. — *Hierosolymorum episcopi Cyrilli apicis primus.*

30 Hoc anno centum et nonaginta episcoporum synodo, cui Nicomediæ antistes Eusebius præsidebat, coacta, alterum Eusebium Emesæ præsulem Alexandriæ præficiunt. Quo, ceu Sabelliano, rejecto, Gregorium quemdam Arianum cum valida

Α Οὔτοι οἱ ὄνο ἀδελφοὶ ἀναγνώσται γεγόνασι (82), καὶ ἐκκλησίαν κτίσαι τῷ ἁγίῳ μάρτυρι Μάμαντι (83) προσηυμῆθησαν ὁ. Ἐν ᾧ δὲ μέρει κτίσειν Ἰουλιανὸς ἐλαχεν, τοῦτο ἢ γῆ οὐκ εἰδέχεται. Ἀποκτενόμενος δὲ τὰς τριχᾶς (84) μοναχικὴν ἀσκησιν ὑπεκρίνετο. Κωνσταντῖος δὲ ὁ Κώνστας (95) ἐνομοθέτησαν, Ἰουδαίων ὁ μὴ ὠνεῖσθαι δοῦλον, ἐπεὶ ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν δημοσίον λόγον· εἰ δὲ καὶ περιτεμεῖν ὁ τολμήσῃ δοῦλον, ξίφει τιμωρεῖσθαι καὶ δημεύεσθαι.

A. M. 5832. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖος ὁ Ἄμιδαν (86) οἰκοδομεῖ ὁ, τεχίνας γενναίως. Κτίζει δὲ Κωνσταντίαν ὁ, τὴν πρώην Ἀντωνίου πόλιν λεγομένην, ἐπονομάσας ὁ αὐτὴν ἑαυτῷ, διεστῶσεν Ἄμιδος σταδίους ἐπτακοσίους κατὰ μεσημβρίαν.

B A. M. 5833. — Ἰεροσολύμων ἐπισκόπου Κυρίλλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει συνόδου γενομένης ἐν Ἀντιοχείᾳ (87) ἐπισκόπων ἐνεήκοντα καὶ ἑκατὸν (88), ὧν ἤγειτο Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, προχειρίζονται Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Εὐσέβιον τὸν Ἐμέσης, ὃς μὴ δεχθέντος (89), καίπερ Σαβελλιανοῦ ὄντος, Γρη-

VARIAE LECTIONES.

ὁ οἱ adit. ex A. ὁ προσηυμῆθησαν A a, προσεθ. vulg. ὁ δὲ om. A. ὁ Ἰουδαίοις A. ὁ περιτεμεῖν — δημοσιεύεσθαι a. ὁ Κωνσταντῖος om. A. ὁ ἀνοικοδομεῖ a. ὁ Κωνσταντῖαν b. ὁ ἐπονομάσας A a, ἐπωνόμασεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

βασίλεια ἔχον, καὶ λουτρά, καὶ κήπους, καὶ πηγὰς ἀενάους. Quare legendum hic putem ἐν χωρίῳ δὲ Μακρίλλῳ.

(82) Gregorius citatus: Τῷ μὲν γε κλήρω φέροντες ἑαυτοὺς ἐγκατέλεξαν, ὥστε καὶ τὰς θείας ὑπαναγινώσκειν τῷ λαῷ βίβλους: *In clerum seipso ascripserunt, adeo ut divinos quoque libros plebi legerent.* Sozomenus quoque: κλήρω ἐγκαταλεγεῖν, καὶ ὑπαναγινώσκειν τῷ λαῷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς βίβλους, utriusque refert. Solum Julianum lectorem Nicomediæ provecum testatur Socrates, lib. iii, cap. 1; et Theodoretus, lib. iii, cap. 2.

(83) Mamantem vocat laudatus Sozomenus, qui Mamanti idem est. Martyrum ædes, ædificium illud a Socrate et Gregorio nuncupatur, quod Mamanti sacrum fatetur Elias Cretenensis in comm. et ex grammaticæ legibus singulare eam plurali nonnunquam confundi.

(84) Ex Socrate, lib. iii, cap. 1, et Sozomeno, lib. v, cap. 1.

(85) Ea lex habetur Theodosiani lib. xvi, tit. 9, rescripta ad Evagrium, ascribitur Constantino (Juniorem intellige) et AA. (oss. agnoscitur lata. Constantinum autem et Constantem anno imperii sui tertio consulatum gessisse demonstrat Petavius. Quæ fastorum ratio suadet, ut hic legendum putem Κωνσταντῖος δὲ καὶ Κώνστας, etc.

(86) Amidam Antoninopolim, et Constantiam memorat hic Theophanes; quas pariter xvii lib. celebrat Marcellinus comes in contrariam ejus profectus sententiam. Hic siquidem Constantiam et Antoninopolim diversa oppida, quæ Theophanes unam constituit. Amidam vero Constantiamque unam urbem videtur asserere, quas Theophanes distinctas omnino ponit. Ita Pancirollus in not. imperii, et Ortelius in geographicæ Lexico comitem intelligunt, ejus hæc verba sunt loco laudato probatissimæ Henrici Valesii editionis pag. 127: *Cumque Bebaen villam venissent, unde ad Constantiam usque oppidum, quod centesimo lapide disparatur ureant omnia siti perpetua, etc., tum multis ad propositum*

idem spectantibus interjectis subdit pag. 130: *Hanc civitatem olim perquam brevem, Cæsar etiam tum Constantius, ut accolæ suffugium possint habere tutissimum, eo tempore quo Antoninopolim oppidum aliud struxit, turribus circumdedit amplis et mœnibus; locatoque tibi conditorio muralium tormentorum, fecit hostibus formidatam, suoque nomine voluit appellari: (Constantiam.) cum præterea, Cæsarem adhuc agentem restituisse indicat, quam ab imperatore restitutam affirmat Theophanes: quid etiam subjicit inferius, unde Amidam et Constantiam unum oppidum esse Marcellinus suggerit: *In ipso autem Amida meditullio sub arce fons dives exundat, etc.* Quasi verba ista distinctorum non sint indicia locorum.*

(87) In qua Antiocheni quoque dominici Encenzia celebrata: de quibus Socrates, lib. ii, cap. 5 et seqq. et Sozomenus, lib. iii, cap. 5, eadem Constantii anno quinto peracta dicunt, quibus eodem numero prævit Hieronymus.

(88) Centenarium numerum abundare contestantur citati Socrates, et Sozomenus, et Hilarius de synodis, quorum hic 97, iste 99, ille 90, solos episcopos Antiochiam convenisse scribunt.

(89) Liquet hic lacunam esse; et desiderari quod factum scribit auctor Eusebio Emisseno recusante Alexandriæ episcopatum ob cavendam Alexandrinorum invidiam, sive Alexandriis ipsum non probantibus; adeoque male conatum interpretem tanquam omnia sana essent: nec illud τὴν πίστιν μεταποιῶσιν οἱ αὐτοί, cives refert Alexandrinus, ut ille reddidit, sed Antiochenum illud Eusebio præside Arianorum concilium, refert Sozom. lib. iii, cap. 6, quid tum eo factum sit, nempe Edessenam Ecclesiam regendam suscepisse, cum haclenus Ἐδέσσης non episcopus, sed civis tantum esset. Προστίθεται τὴν Ἐδέσσης Ἐκκλησίαν· committitur ille Edessenæ Ecclesia; hocque licet Sabelliano, seu Sabellianismi suspecto: sic magnum habebant, quovis modo Athanasium sede dejicere. COMBES.

γόριον τὸν Ἀρειανὸν σὺν πολλῶν στρατῶν καὶ στρατ-
τηγῶν τινι Συριανῶ ἐκπέμπουσιν, ἐκδιώξει Ἀθανά-
σιον τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, ἢ καὶ ἀνελεῖν. Τότε
Ἀθανάσιος θεόθεν σαφῶς ⁷⁰ συμβουλευσάμενος,
μετὰ τῶν ψαλλόντων τῆς ἐκκλησίας ἐξελθὼν, τὸν
ἐπηρτημένον ⁷¹ διέφυγε θάνατον. Εὐσέβιον δὲ τὸν
μὴ δεχθέντα ὑπὸ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν πίστιν
μεταποιοῦσιν οἱ αὐτοὶ, Ἀρειανὸν ⁷² μὲν φανερώς
δεχόμενοι, καὶ μετὰ θάνατον ἔκθεσιν πίστεως δευ-
τέραν γράψαντες τὸ ὁμοούσιον παρεσιώπησαν. Τότε
καὶ ἐγκαινία τῆς ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἧς ἔκτισεν
Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, ἐποίησαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀντιόχεια ὑπὸ σεισμῶν (90)
μεγάλων ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ⁷³ ἐκινδύνευσεν. Ἦν
δὲ ἡ ἐγκαινισθεῖσα ἐκκλησία (91) σφαιροειδῆς (92) ἐξ
ἔτους κτισθεῖσα (95), ὑπὸ μὲν Κωνσταντίνου τοῦ
μεγάλου θεμελιωθεῖσα ⁷⁴, ὑπὸ δὲ Κωνσταντίου πλη-
ρωθεῖσα καὶ ἐγκαινισθεῖσα.

A. M. 5834. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖος
Ἀσσυρίους νίκησας (94), ἐθριάμβευσε. Σαθῶρης δὲ ὁ
τῶν Περσῶν βασιλεὺς (95) πρὸς τοὺς αὐτοῦ κακοὺς καὶ
τοὺς ὑπὸ χεῖρα Χριστιανῶν ἐδίωκε. Κώνστας δὲ ἐν
τῇ Δύσει (96) Φράγγους ἐπόρθησε. Σεισμοῦ δὲ γενομέ-
νου μεγάλου ἐν Κύπρῳ, Σαλαμίνης ⁷⁵ τῆς πόλεως τὰ
πλείστα διαπέπτωκεν.

A. M. 5835. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκό-
που Παύλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Νεο-
καισάρεια Πόντου κατεπτώθη ⁷⁶ (97), πλὴν τῆς
ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐπισκοπέου καὶ τῶν ἐκεῖ εὐρε-
θέντων εὐλαβῶν ⁷⁷ ἀνδρῶν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συνέβα-
λον ⁷⁸ πόλεμον μετὰ Περσῶν, καὶ πολλοὺς αὐτῶν
ἀνεῖλον (98).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Παῦλος ὁ ὁμολογητῆς (99)
χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

A millium manu, et Syriano duce, Athanasium Ale-
xandrina sede depulsurum, vel interfecturum
mittunt. Tunc Athanasius aperte cum Deo inito
consilio, inter cantorum turbam ecclesiam dilapsus,
intentato et jam imminente sese eripuit leto. Eu-
sebio vero etiam ab occupanda Alexandria sede
impedito, ipsi fidei normam sibi consciscunt cives,
Ario palam recepto, et conscripta post ejus mor-
tem fidei expositione, consubstantialis vocem om-
nino tacuerunt. Sub id quoque tempus Antiochenae
ecclesiae a magno Constantino aedificatae celebrata
sunt encenia.

Eodem pariter anno Antiochia tremendis terrae
motibus quassata, tribus continuis diebus extre-
mum subiit periculum. Sacro ritu dedicata eccle-
sia rotundae formae fabrica praestabat: sex quidem
annorum spatio condita, a magno Constantino fun-
data, et ab ejus filio Constantio perfecta fuit et
consecrata.

A. C. 354. — (Hoc anno Constantius devictis As-
syriis triumphavit. Sabores vero Persarum rex
pristinis sceleribus hoc adjecit, ut subditos Chri-
stianos dire persequeretur. Constans in occidente
Francos debellavit.) Caeterum horrendo terrae motu
in Cypro exorto urbis Salaminae maxima pars con-
cidit.]

A. C. 355. — *Copolis episcopi Pauli annus primus.*

31 Hoc anno Neocæsarea terrae motu maximo
absorpta est, praeter ecclesiam, episcopi aedes, et in
eis repertos devotos quosdam viros. Romani, con-
serto cum Persis praelio, plurimos ex eis interfe-
cerunt.

Hoc anno Paulus confessor Cypoleos ordinatur epi-
scopus.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ σαφῶς συμβουλευσάμενος A, σαφῶς βουλευσ. vulg. ⁷¹ ἐπηρτημένον B. ⁷² Ἀρειανὸν A b, Ἀρειον
vulg. sed locus haud dubie corruptus ab interprete latino magis etiam depravatus est: fort. legen-
dum: μεταποιοῦντες — ἐδέξαντο. ⁷³ ἐπὶ τρισὶν ἡμ. om. a. ⁷⁴ θεμελιωθεῖσα A, θεμελιωθεῖσα vulg.
⁷⁵ Σαλαμίνος A: sed pag. 25 C. fin. ubi iisdem fere verbis eadem, ni fallor, res sub alio anno narratur,
omnes eodd. formam Σαλαμίνη exhibuerunt. ⁷⁶ κατεπόθη a b c d: sed cfr. p. 41, D. ⁷⁷ εὐλαβῶν]
fort. εὐσεβῶν Anast. viri religiosi. ⁷⁸ συνέβαλον codd. omnes, συνέβαλλον Par.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) Socrates lib. II, cap. 7, obeunte.

(91) Istud palam scholium in textum e margine
illatum: aut certe superioribus nectendum de An-
tiochenae ejusdem ecclesiae dedicatione. COMBERGIS.

(92) Ac simul ὀκτάγωνος, ut supra.

(95) An non ὀκτάγωνον istud Κυριακὸν ante quin-
decim annos, imperii Constantini 25, coeptum? an
non eidem exstruendo solos decem annos imputat
Socrates nuper laudatus? Certe Baronius, qui anno
Christi 326, fundatum, absolutum autem et dedica-
tum 341, refert, quindecim annos a positis funda-
mentis ad encenia exigit: isdem numerus est qui
auctoris et Hieronymi computo consentit. Potest
itaque numerus seu dictio ἐξ, in δεκαπέντε mutari.

(94) Parum læta victoria, et ficto triumpho. Per-
pende dicenda ad annum sequentem.

(95) Hieronymus hæc anno sequenti.

(96) Hieronymus Constantii anno 5, Franci a
Constante perdomiti, et pax cum eis facta. Socrates,
lib. II, cap. 10, Constantio III et Constante II coss.

D Constantii, inquam, anno quinto ex Alexandrino
chronico victos, et in fœdus ascitos testatur: quod
obeunte anno contigisse Theophani creditum, quo
ipse a Septembri annum insequentem melitur.

(97) Ex Hieronymi chronico ad annum Constantii
7 hæc ad verbum translata. — Cedr.: Νεοκαισάρ-
εῖα ποντισθεῖσα κατεπτώθη, mersa concidit: et ut
habet Vat. 4 et Barb. κατεπόθη, absorpta est, terræ
scilicet hiatu facto, uti assolet in ejusmodi: nec vi-
detur necesse ut mari mersam, sive absorptam ex-
ponamus cum Cedreni interprete. COMBERGIS.

(98) Persæ potius Romanos. Infelicibus enim
signis Romani cum Persis dimicarent, et novem
praeliis ab eis fusi notantur apud Orosium, Eutro-
pium et Zosimum.

(99) Eum præcedentibus annis episcopum jam
institutum demonstrat Hieronymus in *Chronico*, et
ex Socratis lib. II, cap. 5, Baronius ad annum
Christi 340, num. 15.

A. C. 336. *Antiochiæ episcopi Phlacii annus pri-* A
mus.

Hoc anno facto terræ motu vehementi, insula Rhodus concidit. (Gregorium vero, qui prædonum more in Athanasium grassatus, Alexandrinam sedem annis sex occupaverat, interfecerunt Alexandrini.) Sufficitur tamen ab Arianis Georgius Arianus, portentum in Cappadocia exortum.

A. C. 337. — (Hoc anno Dyrrachium Dalmatiæ civitas terræ motu corrui: et Roma tribus continuis diebus pariter afflicta ultimam metuebat periculum.) In Campania duodecim urbes sunt everse. Constantius autem Byzantium adveniens, Paulum episcopum Cpolititanum throno dejecit, et impiissimum Nicomedis episcopum Eusebium, quasi scelus sentinam, prædatorie et perquam nefarie intrusit.

A. C. 338. — *Romæ episcopi Liberii annus primus.*

Cpolis episcopi Eusebii Nicomediensis annus pri- mus.

Hoc anno Constantius, monte maxima ex parte præciso, Seleuciæ in Syria portum paravit, et urbem ædificiis amplificavit. Aliam quoque in Phœnicie, Antaradum prius dictam, de suo nomine Constantiam vocavit. Sabores autem Persarum rex in Mesopotamiam grassatus diebus septuaginta octo Nisibin obsedit: ac non nisi pudore reportato, abscessit.

Eodem etiam anno solis defectus contigit, quo in cælo, hora diei tertia, mensis Dæsii die sexto, stellæ apparuerunt. (Athanasius et Paulus, et quot quot pro sana fidei doctrina suis sedibus sunt expulsi, Romam ad Julium pontificem confugerunt.) Singulis autem de rebus ad se spectantibus Julium eloquentibus, Julius singulos propriis ecclesiis datis litteris restituit.

A. M. — 5856. *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Φλακίου* 70
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου (1), Ῥόδος ἡ νῆσος κατέπεσεν. Οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς (2) Γρηγόριον, τὸν ληστρικῶς ἐπιδάντα Ἀθανασίῳ καὶ τὸν θρόνον κατασχόντα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ εἰς ἔτην, ἀνείλον. Καὶ χειροτονεῖται Γεώργιος Ἀρειανὸς ὑπὸ Ἀρειανῶν, τέρας τι 80 Κακπαδόκιον (3).

A. M. 5857. — Τούτῳ τῷ ἔτει Δυρράχειον 81 τῆς Δαλματίας (4) ὑπὸ σεισμοῦ διεφθάρη· καὶ Ῥώμῃ ἡμέρας τρεῖς ἐκινδύνευε 82 σειομένη· τῆς δὲ Καμπανίας δώδεκα πόλεις διεφθάρησαν. Παῦλον (5) δὲ τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως ἰθῶν Κωνσταντίος εἰς τὸ Βυζάντιον τοῦ θρόνου ἀπέλασε, καὶ τὸν ἀσιδέστατον Εὐσέβιον τὸν 83 Νικομηδείας ἀντεισηγάγε ληστρικῶς καὶ ἀθέσμως, τὸ 84 τῶν κακῶν καταγῶγιον (6).

A. M. 5858. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Λιβερίου* 85
ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως Εὐσεβίου τοῦ Νικομη- δειας 86
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίος τὸν ἐν Σελευκίᾳ (7) τῆς Συρίας λιμένα πεποίηκε, ὅρος ἐπὶ πολλῷ διατεμῶν· καὶ τὴν πόλιν ἀνηκοδόμησεν. Καὶ πόλιν ἐκτίσεν ἐν τῇ Φοινίκῃ, ἣν Κωνσταντίαν ἐκίληκεν, τὴν πρότερον καλουμένην Ἀντάραδον. Σαβώρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐπιθῶν τῇ Μεσοποταμίᾳ, Νισιβιν παρεκάθισεν ἡμέρας ἑβδομήκοντα ὁκτώ, καὶ πάλιν αἰσχυθεὶς ἀνεχώρησεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκλειψίς ἡλίου ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐν ὧρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας, μηνὶ Δαισίῳ ἕκτῳ 87. Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος (8), καὶ ὅσοι ὑπὲρ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐξέβληθησαν, ἐν Ῥώμῃ πρὸς Ἰούλιον 87 κατέφυγον· καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος Ἰούλιον ἐδίδαξεν, ὧν ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ μετὰ γραμμάτων ἀποκατέστησεν 88.

VARIÆ LECTIONES.

70 Φλακίου c, Φλακίου e. 80 τι om. A. 81 Δυρράχη A e, Δυράχη a. 82 ἐκινδύνευεν A, ἐκινδύνευεν vulg. 83 τὸν τῆς a. 84 τὴ — καταγῶγιον om. e. 85 Λιβερίου] Σιλδέστρου c. 86 Δαισίῳ ἕκτῳ] Δαισίῳ ε' A, Δαισίῳ καὶ vulg. 87 Ἰούλιον] Λιδέριον b et marg. c, Ἰούλιῳ A. 88 ἀποκατέστησεν a b d e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Terram variis locis per Orientem motam et agitatam, infenso numine hominibus ob turbas et seditiones in Ecclesiam suscitatas, ex Hieronymo, Orosio, Ephræm, Socrate et Sozomeno demonstrat Baronius ad annum d. 340, num. 34 et 35, quo nihilo secius Sozomeni testimonio, et prava punctum observantia abutitur, ut terræmotus, confecto Antiochæno concilio, enatos et in ejus vindictam ab auctore assertos declarat, apud quem solus Gregorii Alexandrinam profectus colligitur.

(2) Narrationis perversum ordinem annorum ratio declarat: hic enim annus, ad quem ista referuntur, tantum quartus est a concilio Antiochæno, quo Gregorius in Athanasii locum præter fas intrusus, qui tamen anno sexto ab occupata sede ab Alexandrinis interfectus describitur a Theodoro lib. 11, cap. 4.

(3) Appellationis causam recenset Theodoretus lib. 11, cap. 14, et Sozomenus lib. 11, cap. 9, patet enim est apud Suidam, v. Κακπαδοξ.

(4) Ita Hieronymus ad annum Constantii 10, cujus

alia exemplaria observant eadem ad annum 9. Pontacus in notis.

(5) Pauli e CP. sede depulsio ante concilium Antiochenum a Constantio facta, integris sex annis loco debito posterior est.

(6) Pauli loco Eusebium Nicomediæ intrusit, hominem sentinam malorum; qua phrasi et Cicero Catilinam urbis sentinam dixit. Sic et Buccard. nec bene editum; velut in scelus sentinam, quasi sentina hæc sedes esset CP., quod non congruit. Peyr. perinde desiderat. Cæmberis.

(7) Eadem narratione annus Constantii decimus consignatur in Hieronymiani Chronici nonnullis codicibus. Pontacus, de Nisibi a Sabore obsessa idem Hieronymus: ac pariter de solis defectione, de qua Pelavius hoc eodem anno. Dæsii porro mensis die 6 contigisse reliqua exemplaria testantur.

(8) Hæc quam incondite, et μετ' ἀχρονησίας ab auctore referantur, conjiciet, qui eadem sub Julio Romano pont. gesta, ad Liberii jam præsulem anno primo agentis tempus transposita animadvertet.

A. M. 5859 (9). — Τούτῳ τῷ ἔτει ἅ Ἀθανάσιος A καὶ Παῦλος καὶ οἱ αὐτοῖς τοῖς γράμμασιν Ἰουλίου τοῦ πάπα Ῥώμης θαρβήσαντες τοὺς ἰδίους θρόνους κατέλαβον. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων, μαθὼν ὅτι Παῦλος καὶ Ἀθανάσιος διὰ γραμμάτων Ἰούλιος τοὺς ἰδίους θρόνους ἀπέδωκεν, ὀργισθεὶς κελύσει αὐτοὺς ἀπελασθῆναι τῶν ἰδίων θρόνων. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ ἥλιος πάλιν ἀρχηρότερος (10) γέγονεν, ἐν ὧρξ δευτέρῳ (11) τῆς Κυριακῆς ἡμέρας.

A. M. 5840. — Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ γενομένου μεγάλου ἐν Βηρυτῷ τῆς Φοινίκης, τὸ πλεῖστον τῆς πόλεως πέπτωκεν ὥστε τὸ πλῆθος τῶν ἐθνικῶν εἰσεληλυθῆναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁμοίως ἡμῖν Χριστιανίζειν ἐπαγγελλόμενοι. Ἐντεῦθεν νεωτεριστῆς τινες, τοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας ὡς περ ἀποσυλήσαντες, ἐξέσαν καὶ τόπον εὐχῆς ἐπονομάσαντες, τὸ πλῆθος ἐν αὐτῷ ὑπέδεξαντο, ἅπαντα τὰ τῆς Ἐκκλησίας μιμούμενοι, παραπλήσιον γέγονότες πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἡ τῶν Σαμαρειτῶν πρὸς Ἰουδαίους αἵρεσις, ἐθνικῶς ζῶντες.

A. M. 5841. — Τούτῳ τῷ ἔτει Σαδῶρης πάλιν (12) ὁ βασιλεὺς Περσῶν τῇ Νισίβι παρακαθεσθεὶς, ἰκανῶς αὐτῇ διηνώχλει, ὡς καὶ ἐλεφάντων πλῆθος ἀγαγεῖν ἐπιτηδεῖων πρὸς συμμαχίαν, καὶ βασιλεῖς μισωτοὺς, μάγγανά τε παντοία ὡς εἰ μὴ βούλοιντο ἐκχωρῆσαι, τὴν πόλιν ἐξασφάνει ἐκ βάρθρων ἠπελιου. Τῶν δὲ Νισιβιῶν ἀντεχόντων πρὸς τὴν παράδοσιν, τότε λοιπὸν ἐξυδατώσαι ταύτην τῷ πρὸς αὐτὴν ποταμῷ διεγνώκει. Οἱ δὲ ἄνδρες ταῖς εὐχαῖς ἐνίκων τοὺς πολεμίους, εὐμενῆ τὸν Θεὸν ἔχοντες. Τῶν γὰρ ὑδάτων μελλόντων τὴν θέσιν τῶν τειχῶν ἐξομαλίζειν πρὸς τὴν πύωσιν, μέρος μὲν τὸ τοῦ τείχους ἐπεπόνθει, καὶ τοῦτο κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δηλωθήσεται. Εὐθέως γὰρ γίνεται τὴν τε πόλιν φυλαχθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους τοῖς ὕδασι νήχεσθαι, καὶ πολλοὺς ὑπὸ τοῦ ὕδατος διεφθάρθαι. Οἱ δὲ τοῦτο πεπονθότες ἠπελιου διὰ τοῦ καταπεπόντος τείχους εἰσελθεῖν,

32 A. C. 539. — Hoc anno Athanasius et Paulus iisdem ipsis litteris Julii Romæ pontificis confisi proprias sibi sedes receperunt. Constantius autem Antiochiæ degens, et Paulo Athanasioque Julii litteris munitis proprias sedes restitutas audiens, ira permotus iisdem eos deturbari præcepit. Hoc etiam anno hora diei Dominicæ secunda obscurior atque squalidior sol iterum factus est.

A. C. 540. — Hoc anno magno Beryti in Phœnicia terræ motu exorto, plurima civitatis pars concidit: ita ut non contemnendus gentilium numerus pari nobis ritu Christianam vitam acturum pollicitus ad Ecclesiam accederet. Inde velut abarta præda, mutatis religiosæ nostræ vitæ institutis, ac rebus novis studentes, deseruerunt Ecclesiam; locumque de orationis nomine designantes, in eo magnam hominum turbam admiserunt: et ecclesiasticam agendi rationem imitati, nobis evaserunt quam simillimi: quo pacto gentilium observatis ritibus Judæorum effigiem Samaritæ nitebantur exprimere.

A. C. 541. — Hoc anno Salores Persarum rex Nisibis obsidione renovata, magnas urbi calamitates intulit: et elephantorum bello idoneorum comparata multitudine, et regum stipendiis conductorum auxilio, necnon omnis generis congregatis instrumentis, nisi delitionem facerent cives urbem fundamentis deleturam comminabatur. Nisibinis adversas vires generose proferentibus, et delitionem detrectantibus, demum ipse fluminis urbem prætermeantis vorticibus decernit obruere. At cives propitio sibi Numine reddito, precibus hostes superabant. Cum enim, quæ muros erant disjecturæ ipsorum situ jam forent æquales aquæ, pars quidem murorum non modica, Deo ita permittente, subversa est, ut ex sequentibus manifestum fiet: illæsam tamen urbem servari, et ipsos hostes aquis inundari, et in eis plurimos absorberi et perire contigit. Qui vitæ hujuscemodi pacto fecere jacturam, 33 idem

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ In codd. h. l. perperam annus 5835 et 355 notatur. ⁹⁹ καὶ οἱ A, καὶ οἱς vulg. ⁹¹ Ἰουλίου] Λιθίου b. m. sc. ⁹² Ῥώμης om. a. ⁹³ Παῦλος καὶ Ἀθανάσιος alii codd., Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον vulg. ⁹⁴ Ἰούλιος] Λιθίριος b. ⁹⁵ θρόνους ἀπέδ. A, ἀπέδ. θρ. vulg. ⁹⁶ καὶ ὀργισθεὶς b. ⁹⁷ τῆς — ἡμέρας om. a b. ⁹⁸ εἰς τὴν add. ex A a b c d e f. ⁹⁹ ἡμῖν] οἱ μὲν A. ¹ ἐπαγγελλόμενοι alii, fort. ἐπαγγελλόμενον. ² τινες add. ex A, τύπους A, τόπους vulg. utrumque Anastasius legebat. ³ ἐξέσαν] ἐξέσαν alii: Anasi. reserantes vertens aliud quid legisse videtur. ⁴ παραπλήσιον A a b c d e f, παραπλήσιοι vulg. ⁵ τὴν Νισίβιν a. ⁶ διηνώχλει A, διενώχλει vulg. ⁷ βούλοιντο A, βούλωνται vulg. ⁸ ἐκχωρήσειν b. ⁹ fort. ἀπελιου. ¹⁰ τῶν δὲ] τὸν δὲ codd. et vulg. ¹¹ τὸν Θεὸν A, τῶν θ. vulg. ¹² μὲν τὶ c e, μὲντοι vulg. ¹³ ἐπεπόνθει A g, ἐπεπόρθηται vulg. ¹⁴ γὰρ om. A b e, fort. scrib. δὲ. ¹⁵ διεφθάρθαι A, διεφθάρται vulg. ¹⁶ δὲ καὶ τοῦτο A. ¹⁷ διὰ τοῦ A, δι' αὐτοῦ vulg.

JAC. GÖARI NOTÆ.

9) Mendaces Regii exemplaris numeros sæpe monui. Hic εὐλας scribens et soli consentiens Pal. a reliquis εὐλθ' reponentibus corrigitur. Interpolant pariter τλθ' vice τλς'.

(10) Vide Petavium *De doct. temp.* lib. xi, cap. 45.

(11) Ab ortu solis ejusdemque occasu noctis dieique horas numerant Orientales.

(12) Obsidionis Nisibinæ historiam e *Chronico Alexandrino* verbo tenuis excerpit Theophanes. Solam ejus moram, quæ diebus centum existit, omisit: rem omnem gestam prius narravit Theodoretus lib. ii, cap. 30. Quæ notatu dignæ variant lectiones in auctore et *Chronico Alexandrino* istæ sunt: Ὡς εἰ μὴ βούλοιντο ἐκχωρήσειν. Τὸ λοιπὸν ἐξυδατώσαι. Διεγνώκει ὁ Σάτωρις οἶδεν, quæ lectio omnino corrupta, necnon istæ aliæ: Μέρος τοῦ τείχους ἐπέπονθε. Τοῖς ὕδασι ἀντέχεσθαι, ὡς καὶ πολλοὺς ἀπολέσθαι, διὰ τοῦ καταπ. καὶ ἔχλον συμπίσαντες ἐμβριθέστερον προσέγειν τῷ πολέμῳ μαγγάνους παντοίοις μηχανώμενοι. Τὸν γὰρ τόπον ἅπαντα. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τοῖς κατατέλεμασι. Ὀπλίτας ἀπέκτειναν. Κύμασι δεινῶς καταντλούμενος.

ficæ crucis signum luce magna coruscans, die sacro Pentecostes, apparuit in cælo, **35** et a Golgotha, quo loco Christus suffixus est, ad Olivarum montem, quo in cælos est assumptus, pertransiit: corona vero speciem Iridis referens signum apparens circumambibat: et eodem die visio eadem Constantio manifestata fuit; de qua ad imperatorem Constantium Cyrilli epistola, qua piissimum eum appellat, circumfertur. Quapropter Arianæ opinionis suspectum ipsum Cyrillum calumniantur nonnulli, et consubstantialis vocem in catechesibus, quas ob visum vividæ crucis portentum ad innumeræ multitudinis sacrum baptismata postulantis utilitatem explanavit, subticuisse causantur. Falluntur autem et judicio peccant. Oportebat enim ex animi simplicitate potius quam aperto proposito Arianorum dolis in hæresim abductum imperatorem, gentilitate alioquin nondum plene abolita, piissimum nuncupare: et consubstantialis vocem plurimorum aures adhuc offendentem, et adversariorum controversiis a sacro baptismate deterrituram ignaros, præterire decebat, et consubstantialis notitiam paris significatus vocabulis clarius exprimere: quod quidem a beato Cyrillo præstitum est, qui publicatam Nicææ fidei normam ad verbum interpretatus, Deum verum de Deo vero prædicavit.

A. C. 348. — *Antiochiæ episcopi Ariani Stephani annus primus.*

A. C. 349. — Hoc anno erepto e vivis Eusebio, qui Cpolitianæ sedi impie præsederat, ad Julium papam et Constantem imperatorem Constantii fratrem Athanasius et Paulus Romani iterum profecti sunt. Mortuo siquidem Eusebio Cpolitana plebs Paulum in sedem reposuit. Ariani ex adverso Macedonium ordinaverunt, adeo ut civilis belli inter utriusque partes conflictus exoriretur. Constantius, qui tunc Antiochiæ degebat, hoc audito, Hermogeni magistro militum in Thraciam misso præcipit itinere aliquantis per deflectere, et Paulum ab Eccle-

Α ροτολύμων, τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ, τῇ ³⁵ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, φωτοειδὲς, τεταμένον ³⁶ ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, ἕως τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅθεν ἀνελήφθη. Κύκλῳ δὲ τοῦ φανέντος σημείου στέφανος ὡς ἱρις, τὸ εἶδος ἔχων· καὶ τῇ αὐτῇ ³⁷ ἡμέρᾳ καὶ τῷ ³⁸ Κωνσταντίῳ ὤφθη. Περὶ τούτου δὲ φέρεται Κυρίλλῳ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίου, ἐν ἣ εὐσεβέστατον αὐτὸν καλεῖ. "Ὅθεν τινὲς Ἀρειανόφρονα διαβάλλουσι (25) τὸν αὐτὸν Κύριλλον, λέγοντες καὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου φωνὴν παρασεισηκέναι αὐτὸν ἐν ταῖς κατηχήσεσιν, αἷς ἐξέθετο ἐπ' ὤφελειν τῶν ἀπειρῶν λαῶν τῶν τῷ θεῷ προσελθόντων βαπτίσματι διὰ τὸ ³⁹ θαῦμα τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ. Σφάλονται δὲ καὶ ἀμαρτάνουσιν. Ἐχρῆν γὰρ καὶ τὸν βασιλεῖα, ἐξ ἀπλότητος, καὶ οὐκ ἐκ διαθέσεως, τῇ κακουργίᾳ τῶν Ἀρειανῶν ὑποκλαπέντα ⁴⁰ εἰς τὴν ἀρεσίν, καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μήπω ⁴¹ τελείως καταστραφέντος, εὐσεβέστατον λέγειν (26)· καὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου φωνὴν σιγήσαι τέως ταράττουσαν τοὺς πολλοὺς, καὶ τῇ ἀντιθέσει τῶν ἐχθρῶν ἐκκίπτουσαν τοὺς βαπτιζομένους, διὰ δὲ τῶν ἰσοθυμούντων λέγειν τὸ τοῦ ὁμοουσίου τραυῶσαι· ὃ καὶ πεποίηκεν ὁ μακάριος Κύριλλος τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν κατὰ λέξιν ἀναπτύξας, καὶ θεὸν ἀληθινὸν ἐν Υἱῷ ⁴² ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ τοῦ Πατρὸς κηρύξας.

A. M. 5348. — *Ἀντιοχειακῆς ἐπισκοπῆς Ἀρειανῶν Στεφάνου ἔτος α'.*

A. M. 5349. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος (27) τελευτήσαντος Εὐσεβίου τοῦ δυσσεβῶς ⁴³ ἄρξαντος ⁴⁴ Κωνσταντινουπόλεως κατήλθον πάλιν εἰς Ῥώμην (28) πρὸς Ἰούλιον τὸν ⁴⁵ πάπαν καὶ Κωνσταντῆ τὸν βασιλεῖα ἀδελφὸν Κωνσταντίου. Τοῦ γὰρ Εὐσεβίου θανάτος ⁴⁶ ὁ λαὸς τὸν Παῦλον τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ Ἀρειανοὶ τὸν Μακεδόνην ἀντεχειροτόνησαν, ὡς ἐντεῦθεν ἐμφύλιον ⁴⁷ γενέσθαι πόλεμον. Ὅπερ μαθὼν ὁ Κωνσταντίος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων, Ἐρμογένει στρατηλάτῃ (29) κατὰ τὴν Θράκην πεμφθέντι καλεῖται ἑδοῦ

VARIAE LECTIOES.

³⁵ τῇ om. alii codd. ³⁶ τεταμένον A, Anast. extensum, μεταβαῖνον vulg. ³⁷ τῇ αὐτῇ ἡμ. A, τῇ αὐτῇ δὲ ἡμ. vulg. ³⁸ τῷ om. A. ³⁹ διὰ τῷ Par. ⁴⁰ ὑποκλαπέντα A, ἀποκλ. vulg. ⁴¹ μήπω] μὴ τῷ a. ⁴² verba τὸν Υἱὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς ex Aet Anastasio add. ⁴³ δυσσεβῶς b e. ⁴⁴ ἄρξαντος τὸν θρόνον b. ⁴⁵ τὸν ante πάπαν et βασιλεῖα add. ex A. ⁴⁶ θανάτος Par. ⁴⁷ ἐμφύλιον — πόλεμον A, ἐμφυλίου — πολέμου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Sozomenum disserentes, hunc lib. iv, cap. 3 et 4, D illum lib. ii, cap. 24, Gallo nimirum in Cæsarem designato, et in Syriam misso a patruale Constantio anno imperii sui decimo quarto: quibus Chronicon Alexandrinum suffragatur. Diem Pentecostes ipsius sacrum designat auctor, Maias nonas Chronicon præfatum, et Græcorum *Menologium*: illud addit horam diei tertiam.

(25) Dubium illud clare discutit Theologicorum Dogmatum auctor Petavius, lib. i *De Trinitate*, cap. 13, num. 10 et 11. Idem obiter videndus ejusdem lib. cap. 10, numero 6; locum hic ab auctore citatum catechesim undecimam affirmat.

(26) Omissa vox οἰκονομικῶς, quam omnes repræsentant codd. hic aptissima, significans quadam accommodatione, prudenti consilio ut virum alliceret, non offenderet, sic appellasse. Sic quoque sextam synodum in Constantem religiosam vindicavi ab imperianis atque ineptis querelis Alberti Pighii:

sic et Paulus Festum præsidem iniquissimum κράτιστον compellat, virum optimum: sicque ubique Christiana modestia, quoad patitur pietas, viros præcipue principes ac magistratus prosequitur. COMPERIS.

(27) Historicam potius quam chronicam relationem hic institui ex eo conjiciendum, quod hæc primus Constantii annis gesta luculenter exponat Baronius ad annum Christi 342, et Constantii 6 num. 47 et maxime 48. Eusebii obitus num. 45 asseritur. Historiam Pauli et Athanasii omnem ad annum præsentem relatam leges apud Socratum lib. ii, cap. 9 et seqq., et apud Sozomenum, lib. iii, cap. 6 et seqq. Chronologiam nullam hic requires.

(28) Num Italian semel et iterum Paulus reperit, edisserit Baronius loco citato.

(29) Qui memorato Sozomeno τὴν ἱππικὴν δύναμιν ἐπιτετραμμένος στρατηγός, dux cui equestres

πάρρηγον ποιήσασθαι, καὶ ἐκβαλεῖν ⁵⁸ Παῦλον τῆς Ἀ
 Ἐκκλησίας· ὅπερ τοῦ Ἑρμογένους πληρῶσαι δοκι-
 μάσαντος, ὁ δῆμος τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐνέπρησεν, καὶ
 αὐτὸν Ἑρμογένην ⁵⁹ ἀπέκτεινεν, καὶ εἰς τὴν θάλασ-
 σαν ἐβόησεν. Τοῦτο οὖν ὁ βασιλεὺς μαθὼν ἐξ Ἀν-
 τιοχείας εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤλασεν, καὶ τὸν Παῦ-
 λον τοῦ θρόνου ἐκβαλὼν, Μακεδόνιον τέως οὐκ
 ἐνεθρόνισεν (50). Τότε ὀργιζόμενος διὰ τὸν ⁶⁰ τοῦ
 Ἑρμογένους φόνον, τὴν πόλιν ἐξημίωσεν τέσσαρας
 μυριάδας ἄρτων ἡμερησίων ⁶¹ (51), ἐκ τῶν δωρη-
 θέντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μυριάδων ὀκτώ. Τότε
 οὖν ὁ Παῦλος, ὡς προεῖρηται, πρὸς Ἰούλιον ἦλθεν
 Ῥώμης, καὶ ἐπανῆλθεν μετὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐν
 Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος καὶ τότε ἐν
 Ἀντιοχείᾳ διάγων, μαθὼν ὅτι τὸν Παῦλον ⁶² Ἰούλιος
 τῷ θρόνῳ ἀποκατέστησεν, καὶ ⁶³ ὀργισθεὶς, κελεύει
 Φιλίππῳ τῷ ὑπάρχῳ Παῦλον ἐκδιώξει ⁶⁴, καὶ Μακε-
 δόνιον ἀντικαταστήσαι τῷ θρόνῳ. Ὁ δὲ ὑπαρχος ⁶⁵
 φόβῳ τῶν γεγονότων εἰς Ἑρμογένην ⁶⁶ διὰ τὸν Παῦ-
 λον, εἰς τὸ κατὰ τὸν ⁶⁷ Ζεύξιππον λουτρὸν μετατει-
 λάμενος (52) τὸν Παῦλον διὰ θυρίδος χαλάσας, εἰς
 Θεσσαλονίκην ⁶⁸ ἐξώρισεν, ὅθεν καὶ ὠρμάτο ⁶⁹. Μα-
 κεδόνιον δὲ τῷ ἑαυτοῦ ὀχλήματι ἀναλαβὼν, ἀποκα-
 τέστησεν ὡς τύραννον τῆς Ἐκκλησίας ληστρικοῦς,
 τῶν ὀρθοδόξων ἀντιστάντων ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ἀναι-
 ρεθῆναι τριπλάσιους ἑκατὸν καὶ πενήτηντα ἄνδρας·
 καὶ οὕτως τῆς Ἐκκλησίας Ἀρειανὸς κρατήσαι. Τότε
 καὶ Ἀθανασίῳ θάνατον ἠπειλήσεν Κωνσταντῖος,
 ὅπερ φρονηθεὶς, φυγὰς αἰθῆς τὴν Ῥώμην κατέλα-
 βεν· παρ' αὐτὰ ⁷⁰ δὲ καὶ Παῦλος ἀπὸ Θεσσαλονίκης·
 οἱ καὶ προσελθόντες τῷ Κωνσταντῖ, τὰ κατ' αὐτοῦς
 διεηγήσαντο. Ὁ δὲ Κωνσταντῖς ἐπαγγέλλας τοῖς ἁγίοις,
 γράφει Κωνσταντίῳ τῷ ἀδελφῷ λυπούμενος, ἡ ⁷¹
 ἀποδοῦναι Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρό-
 νους, ἡ πόλεμον ἀπειλῶν κινεῖν κατ' αὐτοῦ. Προστρέ-
 φαστο δὲ αὐτὸν, καὶ τοῦ γενέσθαι σύνοδον ἐν Σαρδι-
 κῇ ⁷², ἐν ἧ τῶν ἐσπερίων συνήλθον ἐπίσκοποι ⁷³
 τριακῶσι (53), ἀνατολικοὶ δὲ τριάκοντα ἕξ. Οὗτοι
 τοῖς δυτικοῖς ἀντέπιπτον, αἰτούντες ἐξελασθῆναι
 πρότερον Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον· ὁ δὲ Ὅσιος ὁ
 Κοδρουβῆς ⁷⁴ ἐπίσκοπος καὶ Πρωτογένης ὁ Σαρδι-
 κῆς, οὐκ ἠνέσχοντο μὴ παρεῖναι τοὺς ἁγίους Ἀθα-
 νάσιον καὶ Παῦλον. Τότε οἱ ἀνατολικοὶ ἐν Φιλίππου
 πόλει γενόμενοι, ἀναιδῶς τὸ ὁμοούσιον ἀνεθεμάτι-
 σαν. Οἱ δὲ ἐν Σαρδικῇ ὀρθόδοξοι ⁷⁵ τὸν ὄρθον τῆς ἐν

sia regenda dimovere. Hermogene minus impo-
 situm perficere satagente, populus tumultuatus do-
 num ejus succendit, ipsumque Hermogenem
 interemptum in mare projecit. Hæc cum Antiochiæ
 rescivisset imperator, regiam urbem repetiit; **36**
 et Paulum quidem episcopali throno dejecit, Mace-
 donium tamen in illum haud prorexit. Tum vero
 ob Hermogenis cædem iratus, ex octoginta millibus
 panum, quos pater Constantinus singulos in dies
 distribui præceperat, quadraginta millibus urbem
 multavit. Tunc itaque Paulus, ut jam præmissum,
 Julium Romanum episcopum convenit, et acceptis
 ab eo litteris Cpolim rediit. Quo percepto, Paulum
 Antiochiæ moram agens exarsit animis, et Paulum
 a Philippo præfecto jubet expelli, et Macedonium
 in ejus thronum subrogari. Præfectus rerum in
 Hermogenem Pauli causa patratarum memor, et
 similes pati veritus, ad balneum Zeuxippi de no-
 mine Paulum accersitum, et fenestra demissum,
 Thessalonicam, ex qua trahebat originem, in exsilium
 imperat deportari: Macedonium curru secum
 una vectum violenter intrusum velut Ecclesiæ tyran-
 num sede rursus locat episcopali, orthodoxis ad-
 contra resistantibus, ut ad tria millia centum et
 quinquaginta virorum cæsa fuerint: atque ita de-
 mum ecclesiam obtinuerint Ariani. Eodem quoque
 tempore Athanasio mortem minatus est Constantius,
 cuius metu fugitivus iterum Romam contendit:
 subindeque Thessalonica eo profectus est Paulus:
 qui Constantem convenientes, quæ passi fuerant,
 narraverunt. Constans sanctorum virorum vices
 dolens, ut erat mærore commotus, Paulo et Atha-
 nasio suam cuique sedem reddendam significat
 aut bellum indicendum fratri minatur: quinimo
 ut concilium Sardicæ congregaretur, litteris hortat-
 us est: ad quod ex Occiduis ter centum, ex Orien-
 talibus triginta sex convenerunt episcopi. Hi de
 Paulo et Athanasio ejiendis facta in primis pos-
 tulatione, controversias cum Occidentalibus egere.
 Hosius vero Cordubensis et Protogenes Sardicensis
 episcopi viros sanctos Paulum atque Athanasium
 concilio non interesse minime patienter tolerabant.
 Tunc igitur Orientales Philippopolim secedentes,
 D anathemate consubstantialis vocem impudenter

VARIE LECTIONES.

⁵⁸ ἐκβαλεῖν A e f, ἐκχαλεῖν vulg. ⁵⁹ Ἑρμογένη b e. ⁶⁰ τὸν add. ex A. ⁶¹ ἡμερησίων A et alii, ἡμε-
 ραίων vulg. ⁶² Ἰούλιος — Παῦλον om. A f. ⁶³ καὶ om. b. ⁶⁴ ἐκδιώξει ἡμελλον, καὶ A f. ⁶⁵ Ἐπαρχος
 A b e. ⁶⁶ Ἑρμογένη a e. ⁶⁷ κατὰ τὸν A, κατὰ τὸ vulg. ⁶⁸ Σαλονίκην f. ⁶⁹ ὀρμῆτο b. ⁷⁰ πάραυτα.
⁷¹ ἡ add. ex A. ⁷² Σαρδικῇ b. ⁷³ ἐπίσκοποι om. alii. ⁷⁴ Κοδρουβῆς: sic codd. omnes. ⁷⁵ ὀρθόδοξοι A,
 ὀρθόδοξον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

coriæ commissæ, equestris militiæ magister, expo-
 nitur.

(50) Ex Socratis de Macedonio loquendi forma
 quid negotii sit ἐπίσκοπον ἐνεθρόνισεν, colligitur.
 Μακεδόνιον δὲ ἀναδείξει τῆς πόλεως ἐπίσκοπον ὑπερ-
 ἴθετο, lib. n, cap. 10.

(51) Scribit Socrates, σιτηρέσιον ἡμερίσιον, quo-
 tidianum congiarium panis.

(52) Sozomenus, præfato lib. iii, cap. 8: Προ-
 σελθὼν εἰς δημόσιον λουτρὸν ὄνομα Ζεύξιππος; (περι-

φανὲς δὲ τοῦτο καὶ μέγιστον), μετακλήσατο: Ad pu-
 blica balnea (a Severo edificata ait Cedrenus) quibus
 Zeuxippus nomen: illustre illud quidem atque am-
 plissimum opus est, accersit, etc. Idem Socrates
 lib. ii, cap. 12. A Constantino edificatum laudat
 Chronicon Alexandrinum in Constant., Origines C.P.
 a Severo.

(53) Socrates, cap. 12; Theodoretus lib. ii, cap. 7;
 Sozomenus, lib. iii, cap. 10.

damnauerunt : qui vero Sardie remanserunt, *rectam et sanam* recteque et sane prolatam Nicææ definitionem, Anomæorum repudiata sententia, firmaverunt : tum demum Paulo et Athanasio, necnon Marcello Ancyræ præsulii scripta sua ab accusatoribus nusquam intellecta causanti, et consubstantialis fidem proficienti, ablatas seles restituerunt. Ita Sardicensis synodus adversus Orientales, qui se separaverant, consubstantialis firmato dogmate, sancivit. Post hoc Constantius 37 Athanasio Pauloque cum honore susceptis proprios reddidit thronos : et in hunc modum Alexandriam repetiit Athanasius, et Georgio Ariano depulso, ipse est.

Magnentio vero tyrannidem in Galliis exorcente, B et Constante religioso principe ab eo sublato, Constantius Augustus tunc temporis Antiochiæ degens, de his certior factus, datis confestim litteris Paulum urbe regia jussit Cucusum exsulem agi : ubi ab Ariani mortem recepit : et mox thronum occupavit Macedonius. Constantius autem Magnentium debellaturus, in Italiam profectus est. Romanus porro senatus Nepotianum Cæsareis insignibus ornatum in expeditionem adversus Magnentium misit. Qui cum Magnentio congressus Romæ pænse imperii tertio ab ipso interemptus est, priusquam Romam appelleret Constantius. Constantina, quæ et Holena, Constantii soror, Britannionem honoratum et illustrem virum renuntiavit imperatorem : eumque in bello contra Magnentium opposuit. Constantius autem Romam ingressus, Britannionem maximis ornavit honoribus, unaque cum ipso ad Mursam Magnentium aggreditur. Victus Magnentius remcat fugitivus in Italiam. Demum repetitis præliis fatigatus et superatus, renovata ad montem Seleucum pugna fractus penitus, fuga Lugdunum appulit, ibique fratre primum interfecto et propriæ matri pari necē illata, postremo sibi ipsi conscivit lethum : tandemque Decentius Cæsar ejus frater laqueo vitam finivit.

Ea tempestate Silvanus tyrannidem arripere molitus, a Constantii militibus neci traditur. Constantinus autem iugenti cum ostentatione et appa-

A Νικαία πίστεως ὄρον ἐκύρωσαν, τὸ ἀνόμοιον ἀναθεματίσαντες· ἀποδεδώκασι δὲ καὶ τοὺς θρόνους Ἀθανασίῳ καὶ Παύλῳ καὶ Μαρκελλῷ τῷ Ἀγκύρας ἐμολογοῦντι τὸ ὁμοούσιον καὶ ἀπολογουμένῳ μὴ ἐνοεῖσθαι τὰ συγγραφέντα αὐτῷ τοῖς διαβάλλουσιν αὐτόν. Οὕτω τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου πραξίσεως ἡ κατὰ τῶν ἀποδιαστάντων ἀνατολικῶν καὶ κυρωσάσης τὸ ὁμοούσιον, Κωνσταντίος ἔθηκεν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον ἐντίμως ἐδέξατο, καὶ τοὺς ἰδίους θρόνους ἀποδεδώκεν· καὶ οὕτως Ἀθανάσιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦλθεν, καὶ ἐδέχθη ἡ μετὰ χαρᾶς μεγάλης; ἐξώσας Γεώργιον τὸν Ἀρειανόν.

communis civium lætantium applausu receptus

B Μαγνητίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος (34) καὶ Κωνσταντα ἡ τὸν εὐσεβῆ ἀνελόντος, Κωνσταντίος ὁ ἡ Αὐγουστος διατρίβων ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ μαθὼν, παρεθὺ τὸν Παῦλον ἀποστείλας τῆς πόλεως ἐξώρυσεν ἐν Κουκουσῶ· κακεῖ ὑπὸ Ἀρειανῶν ἀναιρεῖται. Καὶ τότε Μακεδόνιος τοῦ θρόνου ἀντιλαμβάνεται ἡ. Κωνσταντίος δὲ κατὰ Μαγνητίου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξώρμησεν ἡ. Ἡ δὲ σύγκλητος ἐν Ῥώμῃ Νεποτιανὸν ἐνδύσασα (35) κατὰ Μαγνητίου ἀπέλευσεν ἡ. Ὁς συμβαλὼν τῷ Μαγνητίῳ ἐν Ῥώμῃ ἀναιρεῖται ὑπὸ αὐτοῦ βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. Πρὶν ἡ δὲ φθάσαι ἀπελθεῖν τὴν βασιλείαν ἐν Ῥώμῃ, Κωνσταντίνα (36), ἡ καὶ Ἑλένη, ἡ Κωνσταντίου ἀδελφὴ ἀνηγόρευσε Βρεταννίωνα εἰς βασιλεῖα ἀνδρα ἐντιμον, καὶ ἀντέστησεν ἡ τῷ Μαγνητίῳ πρὸς τὴν μάχην. Φθάσας δὲ Κωνσταντίος ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἀποδεδωμένον τὸν Βρεταννίωνα μετὰ πολλῆς τιμῆς, ἐπολέμησαν ἄμφω τὸν Μαγνητίον περὶ Μούρσαν ἡ (37). Καὶ ἤττηθεις ὁ Μαγνητίος ἐφυγεν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν. Πολλάκις δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κωνσταντίου πολεμηθεῖς, συμβαλὼν ἡ τῷ Σελεύκῳ (38) καὶ ἤττηθεις, ἐφυγεν εἰς Λουγδοῦνον· καὶ τὴν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρῶτον σφάξας, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα, ὕστερον καὶ ἑαυτὸν ἀνήλωσεν· καὶ Δηκέντιος ἡ Καῖσαρ ὁ τοῦτου ἀδελφὸς ἀγχίνῃ ἐχρῆσατο.

Τότε καὶ Σιλβανὸς τυραννήσας ἐν Γαλλίαις ἀνῆρέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κωνσταντίου. Ἐλθὼν δὲ ἐν Ῥώμῃ Κωνσταντίος (39) εἰσήλθεν μετὰ πολλῆς

VARIÆ LECTIONES.

ἡ παρατάσεως A. ἡ ἀπαδέχθη b. ἡ Κωνσταντα A, Κωνσταν vulg. ἡ δ add. ex A. ἡ ἐπιλαμβάνεται A. ἡ ἐξώρμησεν A, ἐξόρμησεν vulg. ἡ ἀπέχυσεν f. ἡ πρὶν ἡ δὲ φθάσαι ἀπελθεῖν A a, πρὶν ἦθε φθάσαι καὶ ἀπ. vulg. ἡ ἀντέστησεν A, ἀνέστησεν vulg. ἡ Μούρσαν b e f. ἡ συμβαλὼν A, συμβάλλων vulg. ἡ Δηκέντιος] θεκαίως A, Δικαίτιος f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Hieronymus in Chronico ad annum Constantii 13 et seqq. Socrates lib. II, cap. 10, Sozomenus, lib. IV, cap. 6.

(35) Aliquanto post, ἐνέδυσεν Θεοδοσίον. Αὐγουστον. *Purpura ac regalibus insignibus indutum Nepotianum, adversus Magnentium misit.* Ut vere imperator, non Cæsar tantum creatus fuerit, ut sonant verba interpret. *Tribus mensibus βασιλεύσας, imperio functus, sit auctor, occiditur Κομνηνίς.*

(36) Sic cum Barb. etc. distingue, et corrige : πρὶν ἡ δὲ φθάσαι καὶ ἀπελθεῖν τὸν βασιλεῖα ἐν Ῥώμῃ Κωνσταντίνα. Quæ sunt valde plura : ut jam exstincto Nepotiano, ante Constantii adventum, ejus loco

D creatus sit Britannio, qui et ipse Magnentio opponeretur. Ib.

(37) De Mursa Pannoniæ oppido legendus Scalliger in Eusebium pag. 232.

(38) *Montem Seleucum verti, Historiam tripartitam et miscellam secutus. Μοντισελευκον habet Sozomenus.*

(39) Κωνσταντίος Αὐγουστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ εἰκοσέτηρῳ μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ παρατάσεως εἰσήλθεν ἐν Ῥώμῃ· συνεισῆλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐσέβεια ἡ βασιλισσα, καὶ ἐποίησαν ἡμέρας ἰδὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ita *Chronicon Alexandrinum, germanis verbis anno Constantii 20, quod evitito*

φαντασίας καὶ παραταξίως, ὀνομασθεὶς ὑπὲρ τοῦς ⁸⁸ Ἀ
πρὸ ἑαυτοῦ βασιλεῖς. Συνήλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνή
αὐτοῦ Εὐσεβία, καὶ ἐποίησεν δεκατέσσαρας ⁸⁹ ἡμέρας
ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ἐξεληθὼν δὲ ἐν τῷ Τριβουναλίῳ
Κάμπῳ (40), καὶ στάς ἐφ' ὕψους συμπρόντος αὐτῷ
τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ Βρεττανίου, ἐδημηγόρει
πεῖθων τὸν λαόν, ἀκόλουθον εἶναι τῆς βασιλείας, καὶ
τὴν ἐξουσίαν ὑπάρχειν ⁹⁰ (41) τῷ ἐκ προγόνων βασι-
λέων διαδεξαμένῳ ταύτην, συμφέρειν τε τῷ λαῷ ⁹¹
καὶ τῷ κοινῷ ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν διακείσθαι τὰ δη-
μόσια, καὶ ὅσα ⁹² τούτοις ἀκόλουθα. Τότε ἀποδύσας
τὸν Βρεττανίωνα βασιλεύσαντα μῆνας δέκα κατ' αὐ-
τὴν τὴν ὥραν τραπέζης αὐτῷ πρὸς ἐστίασιν ⁹³ ἐκοι-
νώνησεν· καὶ μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δόρυφορίας ⁹⁴
καὶ πολλῶν χαρισμάτων ἐν Προύσῃ τῆς Βιθυνίας
ἀπέστειλεν. Χριστιανὸς δὲ ὢν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐσχόλα-
ζεν, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίησε εἰς τοὺς πένθη-
τας· ἐτίμα δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἕως ἡμέρας τελευ-
τῆς ⁹⁵ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐπιστρέψας εἰς τὸ
Βυζάντιον (42), καὶ παρακληθεὶς ὑπὸ Εὐσεβίας τῆς
ἰδίας γυναικὸς, Ἰουλιανὸν τὸν ἀδελφὸν Γάλλου ἐκ τῆς
ψολαπῆς ἐξαγαγὼν Καίσαρα προβάλλεται, καὶ εἰς
Γαλλίας ἐκπέμπει ζεόξας αὐτῷ πρὸς γάμον καὶ τὴν
Ἰδιαν ἀδελφὴν Ἐλένην τὴν καὶ Κωνσταντίαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ἰούλιος ὁ πάππας (43) ἐν
Ῥώμῃ ἐκοιμήθη, καὶ ἐχειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ Λι-
βέρτος ἀνὴρ τὰ πάντα θαυμαστὸς καὶ ὀρθόδοξος. Οἱ
δὲ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλεῖα κατὰ Ἀθανασίου οὕτω ⁹⁶

Aratu bellico Romam ingressus, laudibus supra om-
nes retro imperatores cumulatus est. Una cum
ipso conjux Eusebia urbem ingressa, quatuordecim
in ea dies egit. Hinc ad Tribunalium campum pro-
fectus, et astante exercitu et Britannione sug-
gestum altiore conscendens, allocutione ad populum
et milites habita, ut imperium colere ac majestati
submiti obsequerentur, suadebat: a majoribus
et avis imperatoribus potestatem acceptam sibi
adesse, ab uno principe publicas res administrari
populo et communi utilitati conducere, et id genus
similia. Quocirca Britannionem decem a mensibus
socium imperii factum eadem hora dignitatis insi-
gnibus exutum, convivam ad mensam excepit:
quem deinde magnis honoribus auctum Prusam
Bithyniæ ablegavit. Cum vero Christiano ritu esset
initiatus, ecclesiarum cultui indulgebat assiduus,
et erga pauperes erogatis elemosynis liberalem,
et erga sacerdotes ad ultimum usque vitæ diem sese
cultorem devotum exhibebat. ³⁸ Constantius vero
Byzantium reversus, Eusebiæ conjugis precibus
sollicitatus, Julianum Galli fratrem eductum e cu-
stodia Cæsarem designat, et propria sorore Helena,
cui nomen etiam Constantia fuit, in matrimonium
copulata, mittit in Gallias.

Eodem etiam anno Julius papa Romæ diem suum
obit: et Liberius, vir per omnia mirandus et recta
in Deum fide præstans, in ejus locum est promotus.
Ariani porro imperatorem in Athanasium adeo

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ τοὺς Α, τοῦ vulg. ⁸⁹ δεκατέσσαρες Par. ⁹⁰ ὑπάρχειν Α, ὑπάρχοντι vulg. ⁹¹ τῷ λαῷ om. Α, τῷ κοι-
νῷ λαῷ a. ⁹² καὶ ὅσα Α, καὶ τὰ vulg. ⁹³ ἐστίασιν b. ⁹⁴ δόρυφορίας Α, δωριφ. a c, δωρηφ. Γ, δωροφείας
vulg. ⁹⁵ ἕως τῆς τελευτῆς a. ⁹⁶ αὐτοῦ Α.

JAC. GOARI NOTÆ

Magnentio ἐπινίκιον ἐπιτελεῖν πομπήν, *triumphum* C
et vicennialia simul agere contigit. Describit trium-
phum Marcellinus comes lib. xvi.

(40) Ad milites nonnunquam verba fecisse imperatores, et in campo e tribunali allocutos produnt historiæ, et quibus allocutiones hujusmodi impressæ sunt, numismata representant. Marcellinus, lib. xv: *Cum venisset accitus (Julianus) predicto die, advocato omni, quod aderat commilitio, tribunali ad altiore suggestum erecto, quod aquilæ circumdederunt, et signa Augustus inscendens. Et xxvii: Progressus in campum tribunal ascendit, oratione imp. destinaturus. Et xxi: Omnes centurias, manipulos, cohortes in concionem vocavit, concinentibus tubis: oppletogue multitudinis campo, ut eam ad firmanda promptius adigeret imperata, tribunali celso sistens, stipæque solito densatus, hæc prosecutus est.* Hæc itaque verba, ἐξεληθὼν δὲ ἐν τῷ τριβουναλίῳ κάμπῳ, καὶ στάς ἐφ' ὕψους, id mihi sonant, et progressus in campum, quo e suggestu milites alloqueretur, jamque excelso tribunali stans, etc., motum quippe antiqua particula quietis ἐν exprimit recentiores Græci. Locus etiam allocutionis tribunalis campus potuit auctori barbare dici: apud quem hæc circa Britannionem in Illyrico, non Romæ intelligenda gesta. Ad Soerantem enim et Sozonem Britannionis exauctorationem referentium, illius lib. ii, 23 istius lib. iv, cap. 50 mentem, Theophanis sensus accommodandus.

(41) Sic Vat., Barb., Peyr., etc., plana satis litte-
râ, ex imperii rationibus esse, ut et potestas illi cede-

ret, qui a majoribus hæreditario veluti jure illam suscepisset, etc. COMBEFIS.

(42) Mente nimirum reditum parans versus Byzantium, cum adhuc Italiæ limitibus post triumphum Romæ actum detineretur. Marcellinus lib. xv: *Et hæc quidem Romæ agebantur. Constantinum vero exagitabant assidui nuntii deploratas Gallias indicantes, nullo renitente ad internecionem barbaris vastantibus univèrsa: æstuansque diu qua via propulsaret æramnas, ipse in Italia residens, ut cupiebat (periculosum etenim existimabat se in partem contrudere longe dimotum), reperit tandem consilium rectum: et Julianum patrualem fratrem, haud ita dudum ab Achaico tractu accitum, etiam tum palliatum, in societatem imperii asciscere cogitabat.* Revocanda in memoriam quæ de Juliano custodia superius adnotata. Post aulicorum obtentas adulationes, subdit: *Queis adniventibus obstinate opponebat se sola regina, incertum, migrationem ad longinqua pertimescens, an pro nativa prudentia consules in commune, omnibusque memorans anteponi debere propinquum, etc. ad imperium placuit Julianum assumere.* Ante tres porro vel quatuor annos hæc actitata monet idem Marcellinus in sequentibus: *Hæc die octavo Iduum Novemb. gesta sunt, cum Arbelionem consulem annus haberet et Lollianum, anno Constantii 18, vel secundum alios 19.*

(43) Cur Julii mortem ascribat, et de Athanasio pag. 56 scripta repetat Theophanes anno Damasi quinto, nisi deceptum asseram, fateor me ne scire.

A. C. 336. *Antiochia episcopi Phlaciti annus primus.*

Hoc anno facta terræ motu vehementi, insula Rhodus concidit. (Gregorium vero, qui prædonum more in Athanasium grassatus, Alexandrinam sedem annis sex occupaverat, interfecerunt Alexandrini.) Sufficitur tamen ab Arianis Georgius Arianus, portentum in Capradocia exortum.

A. C. 337. — (Hoc anno Dyrrachium Dalmatiæ civitas terræ motu corruit: et Roma tribus continuis diebus pariter afflicta ultimam metuebat periculum.) In Campania duodecim urbes sunt everse. Constantius autem Byzantium adveniens, Paulum episcopum Cpolititanum throno dejecit, et impissimum Nicomediam episcopum Eusebium, quasi scelerum sentinam, prædatorie et perquam nefarie intrusit.

A. C. 338. — *Romæ episcopi Liberii annus primus.*

Cpolis episcopi Eusebii Nicomediensis annus primus.

Hoc anno Constantius, monte maxima ex parte præciso, Seleuciæ in Syria portum paravit, et urbem ædificiis amplificavit. Aliam quoque in Phœnicia, Antaradum prius dictam, de suo nomine Constantiam vocavit. Sabores autem Persarum rex in Mesopotamiam grassatus diebus septuaginta octo Nisibin obsedit: ac non nisi pudore reportato, abscessit.

Eodem etiam anno solis defectus contigit, quo in caelo, hora diei tertia, mensis Dæsii die sexto, stellæ apparuerunt. (Athanasius et Paulus, et quotquot pro sana fidei doctrina suis sedibus sunt expulsi, Romam ad Julium pontificem confugerunt.) Singulis autem de rebus ad se spectantibus Julium edocentibus, Julius singulos propriis ecclesiis datis litteris restituit.

A. M. — 5856. *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Φλακίτου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου (1), Ῥόδος ἡ νῆσος κατέπεσεν. Οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς (2) Γρηγόριον, τὴν ληστρικῶς ἐπιθάντα Ἀθανασίῳ καὶ τὸν θρόνον κατασχόντα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ εἰς ἔστιν, ἀνέβλῳ. Καὶ χειροτονεῖται Γεώργιος Ἀρειανὸς ὑπὸ Ἀρειανῶν, τέρας τι ἰσχυρῶς Καππαδόκιον (3).

A. M. 5857. — Τούτῳ τῷ ἔτει Δυρράχιον ἑτῆς Δαλματίας (4) ὑπὸ σεισμοῦ διεφθάρη· καὶ Ῥώμῃ ἡμέρας τρεῖς ἐκινδύνευσεν ἰσχυρῶς τῆς δὲ Καμπανίας δώδεκα πόλεις διεφθάρσαν. Παῦλον (5) δὲ τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως ἰλιθῶν Κωνσταντίου εἰς τὸ Βυζάντιον τοῦ θρόνου ἀπήλασε, καὶ τὸν ἀσεβέστατον Εὐσεβίον τὸν Νικομηδείας ἀντισηγάγε ληστρικῶς καὶ ἀθέσμως, ἐπὶ τῶν κακῶν καταγῶγιον (6).

A. M. 5858. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Λιβερίου ἔτος α'.*

Κωνσταντινουπόλεως Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίου τὸν ἐν Σελευκίᾳ (7) τῆς Συρίας λιμένα πεποίηκε, ὄρος ἐπὶ πολὺ διατεμῶν· καὶ τὴν πόλιν ἀναρκοδόμησεν. Καὶ πάλιν ἐκτίσεν ἐν τῇ Φοινίκῃ, ἣν Κωνσταντίαν κέκληκεν, τὴν πρότερον καλουμένην Ἀντάρδον. Σαδῶρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐπαλιθῶν τῇ Μεσοποταμίᾳ, Νίσιβιν παρεκάθισεν ἡμέρας εἰκοσήμερον ὅτις, καὶ πάλιν αἰσχυρθεὶς ἀνεχώρησεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκλειψίς ἤλιου ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐν ὧρα τρίτῃ τῆς ἡμέρας, μηνὶ Δαισίῳ ἕκτῳ. Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος (8), καὶ ὅσοι ὑπὲρ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐβίβληθησαν, ἐν Ῥώμῃ πρὸς Ἰούλιον κατέφυγον καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος Ἰούλιον ἐδίδαξαν, ὧν ἕκαστον τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ μετὰ γραμμάτων ἀπεκατέστησεν.

VARIÆ LECTIONES.

ἰσχυρῶς Φλακίτου c, Φλακίτου e. ἰσχυρῶς om. A. ἰσχυρῶς Δυρράχιον A e, Δυρράχιον a. ἰσχυρῶς ἐκινδύνευσεν A, ἐκινδύνευσεν vulg. ἰσχυρῶς τῆς a. ἰσχυρῶς — καταγῶγιον om. e. ἰσχυρῶς Λιβερίου] Σιλβέστρου c. ἰσχυρῶς Δαισίῳ ἕκτῳ] Δαισίῳ ζ' A, Δαισίῳ καὶ vulg. ἰσχυρῶς Ἰούλιον] Λιβέριον b et marg. c, Ἰουλίῳ A. ἰσχυρῶς ἀπεκατέστησεν a b d e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Terram variis locis per Orientem motam et agitatem, infenso numine hominibus ob turbas et seditiones in Ecclesiam suscitatas, ex Hieronymo, Orosio, Ephræm, Socrate et Sozomeno demonstrat Baronius ad annum d. 340, num. 34 et 35, quo nihil æcius Sozomeni testimonio, et prava puncturum observantia aluitur, ut terræmotus, confecto Antiochæ concilio, enatos et in ejus vindictam ab auctore assertos declarat, apud quem solus Gregorius Alexandriam profectus colligitur.

(2) Narrationis perversum ordinem annorum ratio declarat: hic enim annus, ad quem ista referuntur, tantum quartus est a concilio Antiochæ, quo Gregorius in Athanasii locum præter fas intrusus, qui tamen anno sexto ab occupata sede ab Alexandrinis interfecit describitur a Theodoro lib. 11, cap. 4.

(3) Appellationis causam recenset Theodoretus lib. 11, cap. 14, et Sozomenus lib. 11, cap. 9, parœmia est apud Suidam, v. Καππάδοξ.

(4) Ita Hieronymus ad annum Constantii 10, cujus

alia exemplaria observant eadem ad annum 9. Pontacus in notis.

(5) Pauli e CP. sede depulsio ante concilium Antiochenum a Constantio facta, integris sex annis loco debito posterior est.

(6) Pauli loco Eusebium Nicomediæ intrusit, hominem sentinam malorum; qua phrasi et Cicero Catilinam urbis sentinam dixit. Sic et Buccard. nec bene editum; velut in scelerum sentinam, quasi sentina hæc sedes esset CP., quod non congruit. Peyr. perinde desiderat. COMBESIS.

(7) Eadem narratione annus Constantii decimus consignatur in Hieronymiani Chronici nonnullis codicibus. Pontacus, de Nisibi a Sabore obsessa idem Hieronymus: ac pariter de solis defectione, de qua Petavius hoc eodem anno. Dæsii porro mensis die 6 contigisse reliqua exemplaria testantur.

(8) Hæc quam incondite, et μετ' ἀχρονίας ab auctore referantur, conjiciet, qui eadem sub Julio Romano pont. gesta, ad Liberii jam præsulem anno primo agentis tempus transposita animadvertet.

A. M. 5839 (9). — Τούτω τῷ ἔτει ⁸⁹ Ἀθανάσιος Α καὶ Παῦλος καὶ οἱ ⁹⁰ αὐτοῖς τοῖς γράμμασιν Ἰουλίου ⁹¹ τοῦ πάπα Ῥώμης ⁹² θαρρήσαντες τοὺς ἰδίους θρόνους κατέλαβον. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων, μαθὼν ὅτι Παῦλος ⁹³ καὶ Ἀθανάσιος διὰ γραμμάτων Ἰούλιος ⁹⁴ τοὺς ἰδίους θρόνους ἀπέδωκεν ⁹⁵, ὀργισθεὶς ⁹⁶ κλεῦει αὐτοὺς ἀπελασθῆναι τῶν ἰδίων θρόνων. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ ἥλιος πάλιν ἀσχηρότερος (10) γέγονεν, ἐν ὧρ δευτέρᾳ (11) τῆς ⁹⁷ Κυριακῆς ἡμέρας.

A. M. 5840. — Τούτω τῷ ἔτει σεισμοῦ γενομένου μεγάλου ἐν Βηρυτῷ τῆς Φοινίκης, τὸ πλείστον τῆς πόλεως πέπτωκεν ὥστε τὸ πλῆθος τῶν ἐθνικῶν εἰσεληλυθῆναι εἰς τὴν ⁹⁸ Ἐκκλησίαν, ὁμοίως ἡμῖν ⁹⁹ Χριστιανίζειν ἐπαγγεῖλάμενοι ¹. Ἐντεῦθεν νεωτερίσαντες ² τινες ³, τοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας ὡσπερ ἀποσυλήσαντες, ἐξέισαν ⁴ καὶ τόπον εὐχῆς ἐπονομάσαντες, τὸ πλῆθος ἐν αὐτῷ ὑπεδέξαντο, ἅπαντα τὰ τῆς Ἐκκλησίας μιμούμενοι, παραπλήσιον ⁵ γεγονότες πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἡ τῶν Σαμαρειτῶν πρὸς Ἰουδαίους αἵρεσις, ἐθνικῶς ζῶντες.

A. M. 5841. — Τούτω τῷ ἔτει Σαδῶρης πάλιν (12) ὁ βασιλεὺς Περσῶν τῇ Νίσιθι ⁶ παρακαθεσθεὶς, ἰκανῶς αὐτῇ διηνώχλει ⁷, ὡς καὶ ἐλεφάντων πλῆθος ἀγαγεῖν ἐπιτηδεῖων πρὸς συμμαχίαν, καὶ βασιλεῖς μισθωτοὺς, μάγγανά τε παντοῖα ὡς εἰ μὴ βούλοιντο ⁸ ἐκχωρῆσαι ⁹, τὴν πόλιν ἐξαφανίζειν ἐκ βῆθρων ἠπειλοῦν ¹⁰. Τῶν δὲ ¹¹ Νισιθινῶν ἀντεχόντων πρὸς τὴν παράδοσιν, τότε λοιπὸν ἐξυδατώσαι ταύτην ¹² τῷ πρὸς αὐτὴν ποταμῷ διεγνώκει. Οἱ δὲ ἄνδρες ταῖς εὐχαῖς ἐνίκων τοὺς πολεμίους, εὐμενῆ τὸν Θεὸν ¹³ ἔχοντες. Τῶν γὰρ ὑδάτων μελλόντων τὴν θέσιν τῶν τευχῶν ἐξομαλίζειν πρὸς τὴν πτώσιν, μέρος μὲν τι ¹⁴ τοῦ τείχους ἐπεπόνθει ¹⁵, καὶ τοῦτο κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δηλωθήσεται. Εὐθέως γὰρ ¹⁶ γίνεται τὴν τε πόλιν φυλαχθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους τοῖς ὕδασι νήχεσθαι, καὶ πολλοὺς ὑπὸ τοῦ ὕδατος διεφθάρθαι ¹⁷. Οἱ δὲ τοῦτο ¹⁸ πεπονθότες ἠπειλοῦν διὰ τοῦ ¹⁹ καταπεπόντος τείχους εἰσελθεῖν,

32 A. C. 359. — Hoc anno Athanasius et Paulus iisdem ipsis litteris Julii Romæ pontificis confisi proprias sibi sedes receperunt. Constantius autem Antiochiæ degens, et Paulo Athanasioque Julii litteris munitis proprias sedes restitutas audiens, ira permotus iisdem eos deturbari præcepit. Hoc etiam anno hora diei Dominicæ secunda obscurior atque squalidior sol iterum factus est.

A. C. 340. — Hoc anno magno Beryti in Phœnicia terræ motu exorto, plurima civitatis pars concidit: ita ut non contemnendus gentilium numerus pari nobis ritu Christianam vitam acturum pollicitus ad Ecclesiam accederet. Inde velut abacta præda, mutatis religiosæ nostræ vitæ institutis, ac rebus novis studentes, deseruerunt Ecclesiam; locumque de orationis nomine designantes, in eo magnam hominum turbam admiserunt: et ecclesiasticam agendi rationem imitati, nobis evaserunt quam simillimi: quo pacto gentilium observatis ritibus Judæorum effigiem Samaritæ nitebantur exprimere.

A. C. 341. — Hoc anno Sabores Persarum rex Nisibis obsidione renovata, magnas urbi calamitates intulit: et elephantorum bello idoneorum comparata multitudine, et regum stipendiis conductorum auxilio, necnon omnis generis congregatis instrumentis, nisi deditionem facerent cives urbem fundamentis deleturum comminabatur. Nisibinis adversas vires generose proferentibus, et deditionem detrectantibus, demum ipse fluminis urbem prætermeantis vorticibus decernit obruere. At cives propositio sibi Numine reddito, precibus hostes superabant. Cum enim, quæ muros erant disjecturæ ipsorum situ jam forent æquales aquæ, pars quidem murorum non modica, Deo ita permittente, subversa est, ut ex sequentibus manifestam fiet: infensam tamen urbem servari, et ipsos hostes aquis inundari, et in eis plurimos absorberi et perire contigit. Qui vitæ hujuscemodi pacto fecere jacturam, 33 iisdem

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ In codd. h. l. perperam annus 5835 et 355 notatur. ⁹⁰ καὶ οἱ Α, καὶ οἱς vulg. ⁹¹ Ἰουλίου Λιθίου h. m. sc. ⁹² Ῥώμης om. a. ⁹³ Παῦλος καὶ Ἀθανάσιος alii codd., Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον vulg. ⁹⁴ Ἰούλιος Λιθίριος h. ⁹⁵ θρόνους ἀπέδ. A, ἀπέδ. θρ. vulg. ⁹⁶ καὶ ὀργισθεὶς h. ⁹⁷ τῆς — ἡμέρας om. a h. ⁹⁸ εἰς τὴν auld. ex A a b c d e f. ⁹⁹ ἡμῖν] οἱ μὲν A. ¹ ἐπαγγεῖλάμενοι alii, fort. ἐπαγγεῖλάμενον. ² τινες add. ex A, τύπους A, τόπους vulg. utrumque Anastasius legebat. ³ ἐξέισαν] ἐξήσαν alii: Anast. rasecantes vertens aliud quid legisse videtur. ⁴ παραπλήσιον A a b c d e f, παραπλήσιοι vulg. ⁵ τὴν Νίσιθιν a. ⁶ διηνώχλει A, διενόχλει vulg. ⁷ βούλοιντο A, βούλονται vulg. ⁸ ἐκχωρῆσιν h. ⁹ fort. ἀπελάων. ¹⁰ τῶν δὲ] τὸν δὲ codd. et vulg. ¹¹ τὸν Θεὸν A, τὸν θ. vulg. ¹² μὲν τι c e, μέντοι vulg. ¹³ ἐπεπόνθει A g, ἐπεπόρθηται vulg. ¹⁴ γὰρ om. A b e, fort. scrib. δὲ. ¹⁵ διεφθάρθαι A, διεφθάρται vulg. ¹⁶ δὲ καὶ τοῦτο A. ¹⁷ διὰ τοῦ A, δι' αὐτοῦ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

9) Mendaces Regii exemplaris numeros sæpe monui. Hic εὐλοῖ scribens et soli consentiens Pal. a reliquis εὐλοῖ reponentibus corrigitur. Interpolant pariter τὰθ' vice τὰε'.

(10) Vide Petavium *De doct. temp.* lib. xi, cap. 45.

(11) Ab ortu solis ejusdemque occasu noctis dieique horas numerant Orientales.

(12) Obsidionis Nisibinæ historiam e *Chronico Alexandrino* verbo tenuis excerpit Theophanes. Solam ejus moram, quæ dierum centum exstitit, omisit: rem omnem gestam prius narravit Theodoretus lib. ii, cap. 30. Quæ notatu dignæ variant lectiones in auctore et *Chronico Alexandrino* istæ sunt: Ὡς εἰ μὴ βούλοιντο ἐκχωρῆσιν. Τὸ λοιπὸν ἐξυδατώσαι. Διεγνώκει ὁ Σάτωρις οἶδεν, quæ lectio omnino corrupta, necnon istæ aliæ: Μέρος τοῦ τείχους πέπονθε. Τοῖς ὕδασι ἀντέχεσθαι, ὡς καὶ πολλοὺς ἀπολέσθαι, διὰ τοῦ καταπ. καὶ ὄχλον συμπεῖσαντες ἐμβριθέστερον προσέχειν τῷ πολέμῳ μαγγάνοις παντοίοις μηχανώμενοι. Τὸν γὰρ τόπον ἅπαντα. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τοῖς κατατέλεμασι. Ὀπλίτας ἀπέκτειναν. Κόμασι δεινῶς καταντλούμενος.

erant, qui per collapsi muri ruinam, admotis armatis elephantis, et omni machinarum genere parato, acies instructas bello ardentius incumbere sollicitantes, ingressum in urbem minabantur. Exinde vero urbis custodiæ deputati milites victoriam divino nutu concessam adepti sunt. Disjecti quippe muri loco omni armorum genere obstructo, plurimos elephantas onagris interfecerunt. Nonnulli hostium in fossarum lacunas lapsi, alii fortiter repulsi, retro versi sunt in fugam, adeo ut ex eorum armatis militibus supra decem millia cæsi desiderarentur: reliquos fulmen cœlitus immissum dispersit, et caliginosæ nubes, et effusorum imbricium diluvia, tonitruumque sonitus cunctos tanto terrore percussit, ut eo plures exanimati vitam penitus amitterent. Talibus igitur angustiis Sabores novus Pharaon constrictus, terroris sibi incussi fluetibus absorbebatur. Quocirca conjectis ad eam muri partem quæ collapsa erat, oculis, angelum splendido amictum ornatum summa in parte stantem, et Constantium imperatorem manu tenentem conspexit. Quo viso conturbatus magis mortem minatus est. Illi portenti causa cognita vim ejus majorem esse, quam quæ superari posset, regi nuntiare decreverunt. Causam itaque periculi eductus, majorique metu territus, bellicas machinas comburi, cæterumque omnem apparatus comminui et inutilem reddi jussit. Ipse vero cum suis fuga patriam insequobatur, quo antequam pervenirent, plurimi pestilentis morbo consumpti sunt.

A. C. 342. — Hoc anno Constantius Augustus cum solus moderaretur imperium, Gallum consobrinum Cæsarem renuntiatum collegam imperii declaravit: eidemque Constantii nomine imposito, Persis etiamnum bello prævinciam adhuc vexantibus, in Orientem, versus Antiochiam, misit.

A. C. 343. — Hoc anno tumultuatisunt in Palæstina Judæi, et plurimus tum Græcorum, cum etiam Samaritarum alienigenis interemptis, ipsi demum a Romano exercitu ad ultimam internecionem cæsi sunt: ipsæque civitas Diocæsarea deleta.

Hoc eodem anno Constantius Liberio pontifici de consubstantialis fide deque Athanasii negotiis scribenti graviter infensus, rescriptis ad eum missis,

Α παρατήσαντες τοὺς ἐλέφαντας ἐνόπλους, καὶ τὸν δῆλον εὐτρέπισαντες, προσέχριν ἑμβριθέστερον τῷ πολέμῳ, μαγγανείαις τε παντοίαις. Οἱ δὲ τὴν πόλιν φρουροῦντες στρατιῶται ἐντεύθεν τὴν νίκην τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ ἐσχίχασιν, τὸν τε τόπον ἐπλήρουν παντοίοις ὄπλοις. Ὅνάγροις δὲ τοὺς πλείους ἐλέφαντας ἀπέκτειναν (13). Ἔτεροι δὲ ἐν τοῖς κατατάλασι τῶν τάφρων ἐνέπεσον· ἄλλοι δὲ χρουσθέντες ἀπεστράφησαν εἰς τὰ ὄπισω¹³, καὶ ὑπὲρ μυρίους αὐτῶν ὄπλιται ἀπέθανον. Τεὶς δὲ λοιποὶς σκηπτὸς οὐρανὸθεν ἐπέπεσε¹⁴, καὶ νεφελῶν¹⁵ γνοφωδῶν καὶ ἐστῶν λαύρων¹⁶ καὶ βροντῶν φωναὶ ἀπαντας ἐξέπληττον, ὡς τοὺς πλείους τῷ φόβῳ διασφαρῆται. Πάντοθεν δὲ ὁ νέος Φαραὼ Σαβώρης στενούμενος ἠττάτο τοῖς τοῦ φόβου¹⁷ κύμασιν· ὅς ἀνένισας τοῖς ὀφθαλμοῖς (14) πρὸς τὸ καταπεσόν¹⁸ τοῦ τείχους, ὄρξ ἄγγελον ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐστῶτα λαμπρῶς ἐστολισμένον, καὶ παρὰ χεῖρα τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνον¹⁹ κρατοῦντα· ὅς εὐθέως ταραχθεὶς, τοῖς μάγοις θάνατον ἠπέλει. Μαθόντες δὲ τὴν αἰτίαν, διεγνώκεισαν τοῦ φανέντος τὴν δύναμιν ἐρμηνεύσειν τῷ βασιλεῖ, ὡς μείζων, ἢ κατ' αὐτούς. [Δι' ἧς²⁰] ἐντεύθεν ἐπιγνοῦς τοῦ κινδύνου τὴν αἰτίαν, καὶ ἐμφοθὸς γενόμενος²¹, ἐκίλευσε τὰ τε²² μάγγανα καῖναι, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν ἠδέρπει· τε διαλυθῆναι. Αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἰδίοις φυγῆ εἰδίωκε τὴν πατρίδα²³····· πρότερον λοιμικῆ νόσῳ διασφαρέντες.

A. M. 5842. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖος ὁ Δεῦστος (15) μόνος βασιλεύων, Γάλλον ἀνεψιὸν Ἰθιον²⁴ κοινωνὸν τῆς αὐτοῦ βασιλείας Κάισαρα ἀναγορεύσας, καὶ μετονομάσας²⁵ αὐτὸν Κωνσταντίνον, ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀπέστειλε κατὰ τὴν Ἀνατολίαν τῶν Περσῶν ἔτι ἐπικειμένων.

A. M. 5843. — Τούτῳ τῷ ἔτει οἱ κατὰ Παλαιστίνην Ἰουδαῖοι (16) ἀνῆθραν· καὶ πολλοὺς τῶν ἄλλων ἐθνῶν²⁶, Ἑλλήνων τε καὶ Σαμαρειτῶν, ἀνείλον· καὶ αὐτοὶ δὲ παγγενεὶ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ Ῥωμαίων ἀνθρώπησαν, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Διοκαῖσάρεια²⁷ ἠφανίσθη.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Κωνσταντῖος Λιθερίῳ (17) γράφαντι πρὸς αὐτὸν περὶ²⁸ τοῦ ὁμοουσίου καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀθανασίου θυμωθεὶς, καὶ ἀποστείλας ἐξώρισε τοῦτον

VARIAE LECTIOES.

¹³ τὰ ὄπισω A, τούπισω vulg. ¹⁴ ἐπέπεσε θ, ἐπεσον A. ¹⁵ νεφῶν alii codd. ¹⁶ λαύρων: sic codd. pro λάβρων. ¹⁷ τῆς φόβου Par. ¹⁸ τῷ καταπεσόντι alii codd., τὸ καταπεσόν τι A. ¹⁹ Κωνσταντίνον κρατοῦντα A, κρατοῦντα Κωνστ. vulg., Κωνσταντίνον alii. ²⁰ δι' ἧς om. alii codd. ²¹ γενόμενος] γεγονώς alii codd. ²² τὰ τε μάγγανα] τὰ τεταγμένα A. ²³ lacuna in codd. neque adnotatur, neque expletur. ²⁴ ἀνεψιὸν Ἰθιον om. b. ²⁵ μετονομάσας A e, ὀνομάσας vulg. ²⁶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν A e, τῶν ἄλλοθενῶν vulg. ²⁷ Διὸ καὶ Σαμάρεια a in marg. ²⁸ περὶ] ὑπὲρ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(13) Genus machinæ diruendis muris aptum, ἀρπαξ, Suid., at et inandis, ubi illi disjecti sunt.

(14) Reliqua penitus diversa in præfato Chronico consulenda.

(15) Hæc Chronicon idem ad verbum anno Constantii 14, ubi hæc legitur ὀνομάσας αὐτόν, habet μετονομάσας. Hieron. Chronico, anno eodent. Cujus nomen suo mutaverat Constantius: scribit Victor.

(16) Eadem exhibet Chronicon Hieronymi anno Constantii 15, et nonnulla notatu digna adjungit. Theodoretus quoque lib. iv, cap. 6.

(17) Theodoretus, lib. ii, cap. 16 et 17; Sozomenus lib. iv, cap. 10, qui ex historiæ ordine Mediolanense concilium Liberii exilio præponit, ut et Theodoretus lib. citati cap. 15.

κατὰ τὴν Βεργόλιαν ³¹ τῆς Θράκης (18), Εὐσεβίου τοῦ Α πρώτου τῶν εὐνούχων τοῦτο παρασκευάσαντος ³² τοῦ Ἀρειόφρονος ³³· Φίλικα ³⁴ δὲ ἀντ' αὐτοῦ χειροτόνησεν ³⁵, ὃς διάκονος μὲν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἦν, τὴν δὲ ἐν Νικαίᾳ σύνοδον ἀποδεχόμενος, Ἀρειανοὺς δὲ κοινωνῶν ἀλόγως· τούτῳ κοινωνεῖν οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην οὐκ ἠθέλησαν· ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' ἑαυτοὺς ἐκκλησίαζον. Κατὰ δὲ κέλευσιν Κωνσταντίου συνήθροισθη σύνοδος ἐν Μεδιολάνῳ, τριακοσίων μὲν ἐπισκόπων δυτικῶν, ἀνατολικῶν δὲ πάντων ὀλίγων. Διελύθη δὲ ἄπρακτος, τῶν δυτικῶν μὴ καταδεξαμένων πάλιν τὰς κατὰ τοῦ ἱεροῦ Ἀθανασίου συσκευάς ³⁶. Τῶν δὲ Ῥωμαίων αἰτήσαμένων τῷ βασιλεῖ, βιασθεῖς ἀνακαλεῖται Λιβέρτιον, καὶ ἀποκαθιστᾷ τῷ θρόνῳ· Φίλιξ δὲ ἐξελθὼν τῆς Ῥώμης, οὐκ ἔτι ἐπανῆλθεν.

coactus, Liberium exsilio revocat, et in thronum restituit: Felix vero Roma decedens, nunquam reversus est.

A. M. 5844.— Ῥώμης ἐπισκόπου Φίλικος ἔτος ἔβ.

A. M. 5845.— Ῥώμης ἐπισκόπου Δαμάσου ἔτος ἀ΄.

A. M. 5846.— Τούτῳ τῷ ἔτει Γάλλος, ὁ καὶ Κωνσταντῖος ³⁷ (19), Καίσαρ ὢν, καὶ ἐν πολέμοις ἀριστεύων, τὴν εὐτραγίαν μὴ ἐνεγκὼν, τυραννίδα μελετᾷ. Κτείνει τε Δομετιανὸν ἑπαρχὸν ³⁸ τῆς Ἐφίας, καὶ Μάγνον κοίεστωρα, μὴνύσαντας ³⁹ Κωνσταντίῳ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς. Τούτῳ μεταπεισθεὶς ὁ Κωνσταντῖος παρὰ Θαλάμωνα ⁴⁰ (20) τὴν νῆσον ἀναίρεθῆναι ἐκέλευσεν· Ἰουλιανὸν δὲ τὸν ⁴¹ τούτου ἀδελφόν (21) ἐν φρουρᾷ κατέσχεν. Εὐσεβία δὲ ἡ γαμετὴ Κωνσταντίου τούτου ἐξαιτησαμένη ἐν Ἀθήναις ἀπέστειλεν.

A. M. 5847.— Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἠλιάρωνος ἔτος ἀ΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μάξιμον τὸν Ἱεροσολύμων (22) καθέβηεν Ἀκάκιος ὁ Καισαρείας καὶ Πατρόφιλος ὁ Σκυθοπόλειος, Ἀρειανοὶ ὄντες, καὶ ἀντισηγάγον Κύριλλον (23), δοκοῦντες ἔχειν αὐτὸν ὁμόφρονα. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ (24) Κυρίλλου ἐπισκοποῦντος Ἱε-

A in Thraciæ Berrhœam Eusebio eunuchorum proposito Arianae sectæ fautore malum illud machinante, exsulare jussit: **34** et Felicem ejus loco ordinatum substituit. Hic Romanæ quidem Ecclesiæ diaconus exstitit, Nicænamque recepit synodum: a communione ipsi præter rationem cum Arianis habita, huic communionis consortium præbere detrectabant Romani: sed seorsim inter se cœtus ac conventus ecclesiasticos habebant. Jubente propterea Constantio synodus coacta est Mediolani, trecentorum quidem ex Occidente, ex Orientis vero partibus paucorum admodum episcoporum. At cum Occidentales prava quæque adversus Athanasium nolent confirmare sancita, nullius roboris et irrita permansit. Imperator demum, Romanorum precibus

A. C. 544.— Romæ episcopi Felicis annus unicus.

A. C. 545.— Romæ episcopi Damasi annus primus.

A. C. 546.— Hoc anno Gallus Constantius Cæsar prospera belli fortuna usus, propriæ felicitatis impatiens, tyrannidem meditatur: Domitianum Orientis præfectum interficit, et Magnum quæstorem, qui Constantium de conspiratione fecerant certiore. Eum ad se vocatum ad insulam Thalmonem occidi jussit imperator, et ejus fratrem Julianum sub custodia tenuit. Hunc Eusebia Constantii conjux sibi concedi deprecata Athenas amandavit.

A. C. 547.— Hierosolymorum episcopi Hilarionis annus primus.

Hoc anno Maximum Hierosolymorum episcopum Acacius Cæsareæ et Patrophilus Scythopolæ præsules Ariana labe infecti deposuerunt: et Cyrillum, quem una secum sentire sperabant, in ejus locum suffecerunt. Sub id tempus, Cyrillo episcopum agente, vivi-

VARIÆ LECTIÖNÉS.

³¹ Βεργόλιαν] Βρετανίαν A, alii et Anast. ³² παρακελεύσαντος b e. ³³ Ἀρειανόφρονος e. ³⁴ Φίλικα: sic codd. omnes h. l., et infra. ³⁵ χειροτόνησαν A. ³⁶ σκευάς A. ³⁷ Γάλλος ὁ καὶ Κωνστ. A, ὁ Γάλλος Κωνστ. völg. ³⁸ ἑπαρχὸν b e. ³⁹ μὴνύσαντα A. ⁴⁰ Θαλιῶνα b. ⁴¹ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(18) Alii, Βρετανίαν, ut et Cedr., ubi tamēn D fœdo lapsu Liberii nomen in Athanasii mutatum est; quasi hic de Athanasii exsilio sermo sit, eique substitutus sit Felix, non Liberio. Mirum plastra hujusmodi devorare interpretes. COMBÉFIS.

(19) Narratio mutatis paulum verbis ex Socratis lib. II, cap. 27, et Sozomeni lib. IV, cap. 5, expressa: de qua Marcellinus, lib. XIV.

(20) Φλάμωνα Istriæ insulam legunt Socrates et Sozomenus.

(21) Ex Sozomeno lib. IV, cap. 2, quæ anno Constantii 18 gesta docent festi consulares a Socrate et Sozomeno citati (not. 19) Hieronymus in Chronico, et *Chronicon Alexandrinum*.

(22) Immemor sui narrat hæc Theophanes: qui ad Hilarionis Hierosolymorum episcopi Cyrillum excipientis annum primum, et Constantii decimum nonum, ipsius Cyrilli post Maximum institutionem refert. Ad annum Constantii duodecimum Maximi mortem habet Hieronymus in Chronico.

(23) Cod. Vat. 1 ad hunc locum hoc affert scho.: Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἐδιόχθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν· ἀντ' αὐτοῦ δὲ γεγονόσιν Ἀρειανοὶ τρεῖς, Ἀρσένιος, Ἡράκλειος, Πάριος· καὶ πάλιν ἀνακληθεὶς ἐπὶ Γρατιανῶν, συνῆλθεν, καὶ ἐν τῇ συνόδῳ τῶν ρη' ἐπισκόπων ἐν ΚΠ. *Cyrillus Hierosolymorum antistes pulsus est ab Arianis: ejus vero loco Ariani tres Arsenius, Heraclius, Hilarius interim sedem tenuerunt; tumque revocatus sub Gratiano, ad synodum centium et octo episcoporum CP. celebratam convenit. Ejus illa protractio ab Arianis, et suppressio vocis ὁμοουσιῶν in catechesibus, suspicionem aliquam Arianismi apud nonnullos viro attulit, quem bene Theophanes sequentibus vindicat. COMBÉFIS.*

(24) Priorem sequitur hic μεταχρονισμὸς primo aspectu despiciendus. Historiæ verba multatim auctora *Chronico Alexandrino* in quo describitur ad annum Constantii decimum tertium. De cruce istius in cœlo vise tempore habes Socratem et

ficæ crucis signum luce magna coruscans, die sacro Pentecostes, apparuit in cælo, 35 et a Golgotha, quo loco Christus suffixus est, ad Olivarum montem, quo in cælos est assumptus, pertransiit: corona vero speciem Iridis referens signum apparens circumambibat: et eodem die visio eadem Constantio manifestata fuit; de qua ad imperatorem Constantium Cyrilli epistola, qua piissimum eum appellat, circumfertur. Quapropter Arianæ opinionis suspectum ipsum Cyrillum calumniantur nonnulli, et consubstantialis vocem in catechesibus, quas ob visum vivilicæ crucis portentum ad innumeræ multitudinis sacrum baptismata postulantis utilitatem explanavit, subticuisse causantur. Falluntur autem et judicio peccant. Oportebat enim ex animi simplicitate potius quam aperto proposito Arianorum dolis in hæresim abductum imperatorem, gentilitate alioquin nondum plene abolita, piissimum nuncupare: et consubstantialis vocem plurimorum aures adhuc offendentem, et adversariorum controversiis a sacro baptismate deterrituram ignaros, præterire decebat, et consubstantialis notitiam paris significatus vocabulis clarius exprimere: quod quidem a beato Cyrillo præstitum est, qui publicatam Nicææ fidei normam ad verbum interpretatus, Deum verum de Deo vero prædicavit.

A. C. 348. — *Antiochiæ episcopi Ariani Stephani annus primus.*

A. C. 349. — Hoc anno erepto e vivis Eusebio, qui Cpolitianæ sedi impie præsederat, ad Julium papam et Constantem imperatorem Constantii fratrem Athanasius et Paulus Romam iterum profecti sunt. Mortuo siquidem Eusebio Cpolitana plebs Paulum in sedem reposuit. Ariani ex adverso Macedonium ordinaverunt, adeo ut civilis belli inter utriusque partes conflictus exoriretur. Constantius, qui tunc Antiochiæ degebat, hoc audito, Hermogeni magistro militum in Thraciam misso præcipit itinere al. quantisper deflectere, et Paulum ab Ecce-

A ροσιλύμων, τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, φωτοειδὲς, τεταμένον ἄπο τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, ἕως τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅθεν ἀνελήφθη. Κύκλω δὲ τοῦ φανέντος σημείου στέφανος ὡς ἱρις, τὸ εἶδος ἔχων· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ Κωνσταντίῳ ὤφθη. Περὶ τοῦτου δὲ φέρεται Κυρίλλου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντῖον, ἐν ἣ εὐσεβέστατον αὐτὸν καλεῖ. Ὅθεν τινὲς Ἀρειανόφρονα διαβάλλουσι (25) τὸν αὐτὸν Κύριλλον, λέγοντες καὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου φωνὴν παρασεισηκνῆσαι αὐτὸν ἐν ταῖς κατηχήσεσιν, αἷς ἐξέθετο ἐπ' ὠφέλειαν τῶν ἀπειρῶν λαῶν τῶν τῷ θεῷ προσελθόντων βαπτίσματι διὰ τὸ θαῦμα τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ. Σφάλονται δὲ καὶ ἀμαρτάνουσιν. Ἐχρῆν γὰρ καὶ τὸν βασιλεῖα, ἐξ ἀπλότητος, καὶ οὐκ ἐκ διαθέσεως, τῇ κακουργίᾳ τῶν Ἀρειανῶν ὑποκλαπέντα εἰς τὴν αἵρεσιν, καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μήπω τελείως καταστραφέντος, εὐσεβέστατον λέγειν (26)· καὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου φωνὴν σιγῆσαι τίως ταράττουσαν τοὺς πολλοὺς, καὶ τῇ ἀντιθέσει τῶν ἐχθρῶν ἐκκίπτουσαν τοὺς βαπτίζομένους, διὰ δὲ τῶν ἰσοδυναμούντων λέξεων τὸ τοῦ ὁμοουσίου τρανώσαι· ὁ καὶ πεποίηκεν ὁ μακάριος Κύριλλος τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν κατὰ λέξιν ἀναπτύξας, καὶ θεὸν ἀληθινὸν τὸν Υἱὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ τοῦ Πατρὸς κηρύξας.

A. M. 5848. — *Ἀρτιοχίας ἐπισκόπου Ἀρειανῶν Στεφάνου ἔτος α'.*

A. M. 5849. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος (27) τελευτήσαντες Εὐσεβίου τοῦ εὐσεβεῶς ἄρξαντος Κωνσταντινουπόλεως κατήλθον πάλιν εἰς Ῥώμην (28) πρὸς Ἰούλιον τὸν πάπαν καὶ Κωνσταντῖον τὸν βασιλεῖα ἀδελφὸν Κωνσταντίου. Τοῦ γὰρ Εὐσεβίου θανόντος ὁ λαὸς τὸν Παῦλον τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ Ἀρειανοὶ τὸν Μακεδόνην ἀντεχειροτόνησαν, ὡς ἐντεῦθεν ἐμφύλιον γενέσθαι πόλεμον. Ὅπερ μαθὼν ὁ Κωνσταντῖος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων, Ἐρμογένει στρατηλάτῃ κατὰ τὴν Θράκην πεμφθέντι· καλεῖται ὁδοῦ

VARIÆ LECTIONES.

ἢ τῇ om. alii codd. ἢ τεταμένον A, Anast. extensum, μεταβαῖνον vulg. ἢ τῇ αὐτῇ ἡμ. A, τῇ αὐτῇ δὲ ἡμ. vulg. ἢ τῷ om. A. ἢ διὰ τῷ Par. ἢ ὑποκλαπέντα A, ἀποκλ. vulg. ἢ μήπω] μὴ τῷ a. ἢ verba τὸν Υἱὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς ex A et Anastasio add. ἢ εὐσεβεῶς b c. ἢ ἄρξαντος τὸν θρόνον b. ἢ τὸν ante πάπαν et βασιλεῖα add. ex A. ἢ θανόντος Par. ἢ ἐμφύλιον — πόλεμον A, ἐμφυλίου — πολέμου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Sozomenum disserentes, hunc lib. iv, cap. 3 et 4, illum lib. ii, cap. 24, Gallo nimirum in Cæsarem designato, et in Syriam misso a patruale Constantio anno imperii sui decimo quarto: quibus Chronicon Alexandrinum suffragatur. Diem Pentecostes ipsius sacrum designat auctor, Maias nonas Chronicon præfatum, et Græcorum *Menologium*: illud addit horam diei tertiam.

(25) Dubium illud clare discutit Theologicorum Dogmatum auctor Petavius, lib. i *De Trinitate*, cap. 15, num. 10 et 11. Idem obiter videndus ejusdem lib. cap. 10, numero 6; locum hic ab auctore citatum catechesim undecimam affirmat.

(26) Omissa vox οἰκονομικῶς, quam omnes repræsentant codd. hic aptissima, significans quadam accommodatione, prudenti consilio ut virum alliceret, non offenderet, sic appellasse. Sic quoque sextam synodum in Constantiam religiosam vindicavi ab imperianis atque ineptis querelis Alberti Pighii:

sic et Paulus Featum præsidem iniquissimum κράτιστον compellat, virum optimum: sicque ubique Christiana modestia, quoad patitur pietas, viros præcipue principes ac magistratus prosequitur. *COMBESIS.*

(27) Historicam potius quam chronicam relationem hic institui ex eo concijendum, quod hæc primus Constantii annis gesta luculenter exponat Baronius ad annum Christi 342, et Constantii 6 num. 47 et maxime 48. Eusebii obitus num. 43 asseritur. Historiam Pauli et Athanasii omnem ad annum præsentem relatam leges apud Socratum lib. ii, cap. 9 et seqq., et apud Sozomenum, lib. iii, cap. 6 et seqq. Chronologiam nullam hic requires.

(28) Num Italian semel et iterum Paulus repetierit, edisserit Baronius loco citato.

(29) Qui memorato Sozomeno τὴν ἐπιπικὴν δύναμιν ἐπιτετραμμένο; στρατηγός, dux cui equestres

πάρρητον ποιήσασθαι, καὶ ἐκβαλεῖν ⁵⁸ Παῦλον τῆς A
Ἐκκλησίας· ὁπερ τοῦ Ἐρμογένους πληρῶσαι δοκι-
μάσαντος, ὁ δῆμος τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐνέπρησεν, καὶ
αὐτὸν Ἐρμογένην ⁵⁹ ἀπέκτεινεν, καὶ εἰς τὴν θάλασ-
σαν ἐβρίβεν. Τοῦτο οὖν ὁ βασιλεὺς μαθὼν ἐξ Ἀν-
τιοχείας εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἦλασεν, καὶ τὸν Παῦ-
λον τοῦ θρόνου ἐκβαλὼν, Μακεδόνιον τείως οὐκ
ἐνεθρόνισεν (50). Τότε ὀργιζόμενος διὰ τὸν ⁶⁰ τοῦ
Ἐρμογένους φόνον, τὴν πόλιν ἐζημίωσεν τέσσαρας
μυριάδας ἀρτων ἡμερησίων ⁶¹ (51), ἐκ τῶν δωρη-
θέντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μυριάδων ὀκτώ. Τότε
οὖν ὁ Παῦλος, ὡς προεῖρηται, πρὸς Ἰούλιον ἦλθεν
Ῥώμης, καὶ ἐπανήλθεν μετὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐν
Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος καὶ τότε ἐν
Ἀντιοχείᾳ διάγων, μαθὼν ὅτι τὸν Παῦλον ⁶² Ἰούλιος
τῷ θρόνῳ ἀποκατέστησεν, καὶ ⁶³ ὀργισθεὶς, κελεύει B
Φιλίππῳ τῷ ὑπάρχῳ Παῦλον ἐκδιώξαι ⁶⁴, καὶ Μακε-
δόνιον ἀντικαταστήσαι τῷ θρόνῳ. Ὁ δὲ ὑπαρχος ⁶⁵
φίβῳ τῶν γεγονότων εἰς Ἐρμογένην ⁶⁶ διὰ τὸν Παῦ-
λον, εἰς τὸ κατὰ τὸν ⁶⁷ Ζεῦξιππον λουτρὸν μεταστει-
λάμενος (52) τὸν Παῦλον διὰ θυρίδος χαλάσας, εἰς
Θεσσαλονίκην ⁶⁸ ἐξώρισεν, ὅθεν καὶ ὠρμητο ⁶⁹. Μα-
κεδόνιον δὲ τῷ ἑαυτοῦ ὀχῆματι ἀναλαθὼν, ἀποκα-
τέστησεν ὡς τύραννον τῆς Ἐκκλησίας ληστρικῶς,
τῶν ὀρθοδόξων ἀντιστάτων ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ἀναι-
ρεθῆναι τριτχιλίους ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἀνδρας·
καὶ οὕτως τῆς Ἐκκλησίας Ἀρειανούς κρατῆσαι. Τότε
καὶ Ἀθανασίῳ θάνατον ἠπειλήσεν Κωνσταντῖος,
ὅνπερ φοβηθεὶς, φυγὰς αὐτὸς τὴν Ῥώμην κατέλα-
θεν· παρ' αὐτὰ ⁷⁰ δὲ καὶ Παῦλον ἀπὸ Θεσσαλονίκης C
εἶ καὶ προσελθόντες τῷ Κωνσταντῖ, τὰ κατ' αὐτοὺς
διηγῆσαντο. Ὁ δὲ Κωνσταντῖς ἐπαγγήσας τοῖς ἀγίοις,
γράφει Κωνσταντῖ τῷ ἀδελφῷ λυπούμενος, ἥ ⁷¹
ἀποδοῦναι Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρό-
νους, ἥ πόλεμον ἀπειλῶν κινεῖν κατ' αὐτοῦ. Προετρέ-
ψατο δὲ αὐτὸν, καὶ τοῦ γενέσθαι σύνοδον ἐν Σαρδι-
κῇ ⁷², ἐν ἧ τῶν ἐσπερίων συνῆλθον ἐπίσκοποι ⁷³
τριακόσιοι (53), ἀνατολικοὶ δὲ τριάκοντα ἕξ. Οὗτοι
τοῖς δυτικοῖς ἀντέπιπτον, αἰτοῦντες ἐξελασθῆναι
περὶ τὸν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον· ὁ δὲ Ὅσιος ὁ
Κουδρόβης ⁷⁴ ἐπίσκοπος καὶ Πρωτογένης ὁ Σαρδι-
κῆς, οὐκ ἠνέσχοντο μὴ παρῆναι τοὺς ἀγίους Ἀθα-
νάσιον καὶ Παῦλον. Τότε οἱ ἀνατολικοὶ ἐν Φιλίππου
πόλει γενόμενοι, ἀναιδῶς τὸ δημοῦσιον ἀνεθεμάτι-
σαν. Οἱ δὲ ἐν Σαρδικῇ ὀρθόδοξοι ⁷⁵ τὸν ὀρθὸν τῆς ἐν D

sia regenda dimovere. Hermogene minus impo-
situm perficere satagente, populus tumultuatus do-
mum ejus succendit, ipsumque Hermogenem
interemptum in mare projecit. Haec cum Antiochia
rescivisset imperator, regiam urbem repetiit; **36**
et Paulum quidem episcopali throno dejecit, Mace-
donium tamen in illum laud proxit. Tum vero
ob Hermogenis caedem iratus, ex octoginta millibus
panum, quos pater Constantinus singulos in dies
distribui praecerat, quadraginta millibus urbem
multavit. Tunc itaque Paulus, ut jam praemissum,
Julium Romanum episcopum convenit, et acceptis
ab eo litteris Cpolim rediit. Quo percepto, Paulum
nempe a Julio sedi suae restitutum, Constantius
Antiochia moram agens exarsit animis, et Paulum
a Philippo praefecto jubet expelli, et Macedonium
in ejus thronum subrogari. Praefectus rerum in
Hermogenem Pauli causa patrarum memor, et
similes pati veritus, ad balneum Zeuxippi de no-
mine Paulum accersitum, et fenestra demissum,
Thessalonicam, ex qua trahebat originem, in exsilium
imperat deportari: Macedonium curru secum
una vectum violenter intrusum velut Ecclesiae tyran-
num sede rursus locat episcopali, orthodoxis adec-
contra resistantibus, ut ad tria millia centum et
quingenta virorum caesa fuerint: atque ita de-
num ecclesiam obtinuerint Ariani. Eodem quoque
tempore Athanasio mortem minatus est Constantius,
cujus metu fugitivus iterum Romam contendit:
subindeque Thessalonica eo profectus est Paulus:
qui Constantem convenientes, quae passi fuerant,
narraverunt. Constans sanctorum virorum vices
dolens, ut erat mœrore commotus, Paulo et Atha-
nasio suam cuique sedem reddendam significat
aut bellum indicendum fratri minatur: quinimo
ut concilium Sardicæ congregaretur, litteris hortat-
us est: ad quod ex Occiduis ter centum, ex Ori-
entalibus triginta sex convenerunt episcopi. Hi de
Paulo et Athanasio ejiciendis facta in primis pos-
tulatione, controversias cum Occidentalibus egere.
Hosius vero Cordubensis et Protogenes Sardicensis
episcopi viros sanctos Paulum atque Athanasium
concilio non interesse minime patienter tolerabant.
Tunc igitur Orientales Philippopolim secedentes,
D anathemate consubstantialis vocem impudenter

VARIE LECTIONES.

⁵⁸ ἐκβαλεῖν A e f, ἐκκαλεῖν vulg. ⁵⁹ Ἐρμογένην b e. ⁶⁰ τὸν add. ex A. ⁶¹ ἡμερησίων A et alii, ἡμε-
ρησίων vulg. ⁶² Ἰούλιος — Παῦλον om. A f. ⁶³ καὶ om. b. ⁶⁴ ἐκδιώξει ἡμελλον, καὶ A f. ⁶⁵ Ἐπαρχος
A b e. ⁶⁶ Ἐρμογένην a e. ⁶⁷ κατὰ τὸν A, κατὰ τὸ vulg. ⁶⁸ Σαλονίκην f. ⁶⁹ ὠρμητο b. ⁷⁰ πάραυτα,
⁷¹ ἢ add. ex A. ⁷² Σαρδικῇ b. ⁷³ ἐπίσκοποι: om. alii. ⁷⁴ Κουδρόβης: sic codd. omnes. ⁷⁵ ὀρθόδοξοι A,
ὀρθόδοξον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

coriæ commissæ, equestris militiæ magister, expo-
nitur.

(50) Ex Socratis de Macedonio loquendi forma
quid negotii sit ἐπισκοπον ἐνθρόνισεν, colligitur.
Μακεδόνιον δὲ ἀναβεῖξαι τῆς πόλεως ἐπίσκοπον ὑπερ-
έθετο, lib. ii, cap. 10.

(51) Scribit Socrates, σιτηρέσιον ἡμερησίων, quo-
tidianum congiarium panis.

(52) Sozomenus, praefato lib. iii, cap. 8: Προ-
εβίβην εἰς δημόσιον λουτρὸν ὄνομα Ζεῦξιππος: (περι-

φανὲς δὲ τοῦτο καὶ μέγιστον), μετακλήσατο Ad pu-
blica balnea (a Severo aedificata ait Cedrenus) quibus
Zeuxippus nomen: illustre illud quidem atque am-
plissimum opus est, accersit, etc. Idem Socrates
lib. ii, cap. 12. A Constantino aedificatum laudat
Chronicon Alexandrinum in Constant., Origines C.P.
a Severo.

(53) Socrates, cap. 12; Theodoretus. lib. ii, cap. 7;
Sozomenus, lib. iii, cap. 10.

damnaverunt : qui vero Sardie remanserunt, re-
etiam et sanam recteque et sane prolatam Nicææ
definitionem, Anomæorum repudiata sententia, fir-
maverunt : tum demum Paulo et Athanasio, necnon
Marcello Ancyræ præsulī scripta sua ab accusato-
ribus nusquam intellecta causanti, et consubstan-
tialis fidem profitenti, ablatas sedes restituerunt.
Ita Sardicensis synodus adversus Orientales, qui se
separaverant, consubstantialis firmato dogmate,
sancivit. Post hoc Constantius 37 Athanasio Pau-
loque cum honore susceptis proprios reddidit thro-
nos : et in hunc modum Alexandriam repetiit
Athanasius, et Georgio Ariano depulso, ipse est.

Magnentio vero tyrannidem in Galliis exercente, B
et Constante religioso principe ab eo sublato,
Constantius Augustus tunc temporis Antiochiæ de-
gens, de his certior factus, datis confestim litteris
Paulum urbe regia jussit Cucusum exsulem agi : ubi
ab Ariani mortem recepit : et mox thronum occu-
pavit Macedonius. Constantius autem Magnentium
debellaturus, in Italiam profectus est. Romanus
porro senatus Nepotianum Cæsareis insignibus orna-
tum in expeditionem adversus Magnentium mis-
sit. Qui cum Magnentio congressus Romæ mense
imperii tertio ab ipso interemptus est, priusquam
Romam appelleret Constantius. Constantina, quæ
et Holena, Constantii soror, Britannionem honora-
tum et illustrem virum renuntiavit imperatorem :
eumque in bello contra Magnentium opposuit. C
Constantius autem Romam ingressus, Britannio-
nem maximis ornavit honoribus, unaque cum
ipso ad Mursam Magnentium aggreditur. Victus
Magnentius remeāt fugitivus in Italiam. Demum
repetitis præliis fatigatus et superatus, renovata ad
montem Seleucum pugna fractus penitus, fuga
Lugdunum appulit, ibique fratrem primum interfecto
et propriæ matri pari nece illata, postremo sibi ipsi
conscivit lethum : tandemque Decentius Cæsar ejus
frater laqueo vitam finivit.

Ea tempestate Silvanus tyrannidem arripere mo-
litus, a Constantii militibus neci traditur. Con-
stantinus autem iugenti cum ostentatione et appa-

A Νικαία πίστεως ὅρον ἐκύρωσαν, τὸ ἀνόμοιον ἀναθε-
ματίσαντες· ἀποδεύκασι δὲ καὶ τοὺς θρόνους Ἀθα-
νασίῳ καὶ Παύλῳ καὶ Μαρκέλλῳ τῷ Ἀγκύρας ἐμι-
λογοῦντι τὸ ὁμοούσιον καὶ ἀπολογοῦμένῳ μὴ ἰνοεῖσθαι
τὰ συγγραφέντα αὐτῷ τοῖς διαβάλλουσιν αὐτόν. Οὕτω
τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου πραξίσεως 16 κατὰ τῶν ἀπο-
διαστάντων ἀνατολικῶν καὶ κυρωσάσης τὸ ὁμοού-
σιον, Κωνσταντίος δῆθεν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον ἐν-
τίμως ἐδέξατο, καὶ τοὺς ἰδίους θρόνους ἀποδέδωκεν·
καὶ οὕτως Ἀθανάσιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦλθεν, καὶ
ἐδέχθη 17 μετὰ χαρᾶς μεγάλης; ἐξώσας Γεώργιον τὸν
Ἀρειανόν.

communī civium lætantium applausu receptus

B Μαγνητίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος (34) καὶ
Κωνσταντα 18 τὸν εὐσεβῆ ἀνελέντος, Κωνσταντίος
ὁ 19 Ἀβγουστος διατρίβων ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ μαθὼν,
παρευθὺ τὸν Παῦλον ἀποστείλας τῆς πόλεως ἐξ-
ώρυσεν ἐν Κουκουσῶ· κακεῖ ὑπὸ Ἀρειανῶν ἀναιρεῖ-
ται. Καὶ τότε Μακκεδόνης τοῦ θρόνου ἀντιλαμβάνε-
ται 20. Κωνσταντίος δὲ κατὰ Μαγνητίου ἐπὶ τὴν
Ἰταλίαν ἐξώρμησεν 21. Ἡ δὲ σύγκλητος ἐν Ῥώμῃ
Νεποτιανὸν ἐνδύσασα (35) κατὰ Μαγνητίου ἀπέλυ-
σεν 22. Ὅς συμβαλὼν τῷ Μαγνητίῳ ἐν Ῥώμῃ ἀναι-
ρεῖται ὑπ' αὐτοῦ βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. Πρὶν 23
ἢ δὲ φθάσαι ἀπελθεῖν τὴν βασιλείαν ἐν Ῥώμῃ, Κων-
σταντίνα (36), ἢ καὶ Ἐλένη, ἡ Κωνσταντίου ἀδελφὴ
ἀνηγόρευσε Βρεττανίωνα εἰς βασιλείαν ἀνδρα ἐντιμον,
καὶ ἀντέστησε 24 τῷ Μαγνητίῳ πρὸς τὴν μάχην.
C Φθάσας δὲ Κωνσταντίος ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἀποδείξάμε-
νος τὸν Βρεττανίωνα μετὰ πολλῆς τιμῆς, ἐπολέμη-
σαν ἄμφω τὸν Μαγνητίον περὶ Μούρσαν 25 (37). Καὶ
ἤττηθαις ὁ Μαγνητίος ἐφυγεν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν.
Πολλάκις δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κωνσταντίου πο-
λεμηθεῖς, συμβαλὼν 26 τῷ Σελεύκῳ (38) καὶ ἤττη-
θεις, ἐφυγεν εἰς Λουγδοῦνον· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
πρῶτον σφάξας, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα, ὕστερον καὶ
ἐαυτὸν ἀνήλωσεν· καὶ Δηζέντιος 27 Καῖσαρ ὁ τούτου
ἀδελφὸς ἀγγέλην ἐχρήσατο.

Τότε καὶ Σιλβανὸς τυραννήσας; ἐν Γαλλίαις ἀν-
ηρέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κωνσταντίου. Ἐλθὼν δὲ
ἐν Ῥώμῃ Κωνσταντίος (39) εἰσῆλθεν μετὰ πολλῆς

VARIÆ LECTIONES.

16 παρατάξεως A. 17 ἀπαδέχθη b. 18 Κωνσταντα A, Κωνσταν vulg. 19 ὁ add. ex A. 20 ἐπιλαμβάνε-
ται A. 21 ἐξώρμησεν A, ἐξώρμησεν vulg. 22 ἀπέλυσεν f. 23 πρὶν ἢ δὲ φθάσαι ἀπελθεῖν A a, πρὶν ἦδε
φθάσαι καὶ ἀπ. vulg. 24 ἀντέστησε A, ἀνέστησε vulg. 25 Μούρσαν b e f. 26 συμβαλὼν A, συμβάλλων
vulg. 27 Δηζέντιος] δικαίως A, δικαίως f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Hieronymus in Chronico ad annum Con-
stantii 43 et seqq. Socrates lib. II, cap. 10, Sozo-
menus, lib. IV, cap. 6.

(35) Aliquanto post, ἐνέδυσε Θεοδοσίον. Ἀβγου-
στον. *Purpura ac regalibus insignibus indutum
Nepotianum, adversus Magnentium misit.* Ut vere
imperator, non Cæsar tantum creatus fuerit, ut
sonant verba interpr. *Tribus mensibus βασιλεύ-
σας, imperio functus, sit auctor, occiditur COMBESIS.*

(36) Sic cum Barb. etc. distingue, et corrige: πρι-
νὴ δὲ φθάσαι καὶ ἀπελθεῖν τὸν βασιλείαν ἐν Ῥώμῃ
Κωνσταντίνα. Quæ sunt valde plura: ut jam existim-
etū Nepotiano, ante Constantii adventum, ejus loco

D creatus sit Britannio, qui et ipse Magnentio oppo-
neretur. Id.

(37) De Mursa Pannoniæ oppido legendus Scali-
ger in Eusebium pag. 252.

(38) *Montem Selencum verti, Historiam tripartit-
tam et miscellam secutus. Μοντισελευκον habet So-
zomenus.*

(39) Κωνσταντίος Ἀβγουστος εἰς τὴν ἐαυτοῦ εἰκο-
σετηρίδα μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ παρατάξεως
εἰσῆλθεν ἐν Ῥώμῃ· συνεισῆλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυ-
νὴ αὐτοῦ Εὐσεβεία ἡ βρισίλισσα, καὶ ἐποίησαν ἡμέρας
ἰδ' ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ἡ *Chronicon Alexandrinum,*
germanis verbis anno Constantii 20, quod evēto

φαντασίας και παραταξίως, ὀνομασθεὶς ὑπὲρ τοὺς ⁸⁸ Ἀ
πρὸ ἑαυτοῦ βασιλεῖς. Συνήλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνή
αὐτοῦ Εὐσεβία, καὶ ἐποίησεν δεκατέσσαρας ⁸⁹ ἡμέρας
ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ἐξελθὼν δὲ ἐν τῷ Τριβουναλίῳ
Κάμπῳ (40), καὶ στάς ἐφ' ὕψους συμπρόντος αὐτῷ
τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ Βρεττανίωνος, ἰδημηγῶρει
πελθῶν τὸν λαόν, ἀκόλουθον εἶναι τῆς βασιλείας, καὶ
τὴν ἐξουσίαν ὑπάρχειν ⁹⁰ (41): τῷ ἐκ προγόνων βασι-
λέων διαβεβαμένῃ ταύτην, συμφέρειν τε τῷ λαῷ ⁹¹
καὶ τῷ κοινῷ ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν διοικεῖσθαι τὰ δη-
μόσια, καὶ ὅσα ⁹² τοῖσι ἀκόλουθα. Τότε ἀποδύσας
τὸν Βρεττανίωνα βασιλεύσαντα μῆνας δέκα κατ' αὐ-
τὴν τὴν ὥραν τραπέζης αὐτῷ πρὸς ἐστίασιν ⁹³ ἐκοι-
νώνησεν· καὶ μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δορυφορίας ⁹⁴
καὶ πολλῶν χαρισμάτων ἐν Προύσῃ τῆς Βιθυνίας
ἀπέστειλεν. Χριστιανὸς δὲ ὢν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐσχόλα-
ζεν, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίησε εἰς τοὺς πένη-
τας· ἐτίμα δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἕως ἡμέρας τελευ-
τῆς ⁹⁵ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐπιστρέψας εἰς τὸ
Κοζάντιον (42), καὶ παρακληθεὶς ὑπὸ Εὐσεβίας τῆς
ἰδίας γυναικὸς, Ἰουλιανὸν τὸν ἀδελφὸν Γάλλου ἐκ τῆς
φολακῆς ἐξαγαγὼν Καίσαρα προβάλλεται, καὶ εἰς
Γαλλίας ἐκπέμπει ζεύξας αὐτῷ πρὸς γάμον καὶ τὴν
ἰδίαν ἀδελφὴν Ἐλένην τὴν καὶ Κωνσταντίαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔπει καὶ Ἰούλιος ὁ πάππας (43) ἐν
Ῥώμῃ ἐκοιμήθη, καὶ χειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ Λι-
βήριος ἀνὴρ τὰ πάντα θαυμαστός καὶ ὀρθόδοξος. Οἱ
δὲ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλέα κατὰ Ἀθανασίου οὕτω ⁹⁶

A ratu bellico Romam ingressus, laudibus supra om-
nes retro imperatores cumulatus est. Una cum
ipso conjux Eusebia urbem ingressa, quatuordecim
in ea dies egit. Hinc ad Tribunalium campum pro-
fectus, et astante exercitu et Britannione sugge-
stum altiore ascendens, allocutione ad populum
et milites habita, ut imperium colerent ac majestati
submissi obsequerentur, suadebat: a majoribus
et avis imperatoribus potestatem acceptam sibi
adesse, ab uno principe publicas res administrari
populo et communi utilitati conducere, et id genus
similia. Quocirca Britannionem decem a mensibus
socium imperii factum eadem hora dignitatis insi-
gnibus exutum, convivam ad mensam excepit:
quem deinde magnis honoribus auctum Prusam
Bithyniæ ablegavit. Cum vero Christiano ritu esset
initiat, ecclesiarum cultui indulgebat assiduus,
et erga pauperes erogatis eleemosynis liberalem,
et erga sacerdotes ad ultimum usque vitæ diem sese
cultorem devotum exhibebat. **38** Constantius vero
Byzantium reversus, Eusebiæ conjugis precibus
sollicitatus, Julianum Galli fratrem eductum e cu-
stodia Cæsarem designat, et propria sorore Helena,
cui nomen etiam Constantia fuit, in matrimonium
copulata, mittit in Gallias.

Eodem etiam anno Julius papa Romæ diem suum
obiiit: et Liberius, vir per omnia mirandus et recta
in Deum fide præstans, in ejus locum est promotus.
Ariani porro imperatorem in Athanasium adeo

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ τοὺς Α, τοῦ νηί. ⁸⁹ δεκατέσσαρες Παρ. ⁹⁰ ὑπάρχειν Α, ὑπάρχοντι vulg. ⁹¹ τῷ λαῷ om. Α, τῷ κοι-
νῷ λαῷ a. ⁹² καὶ ὅσα Α, καὶ τὰ vulg. ⁹³ ἐστίασιν b. ⁹⁴ δορυφορίας Α, δωριφ. a, c, δωρηφ. f, δωροφορίας
vulg. ⁹⁵ ἕως τῆς τελευτῆς a. ⁹⁶ αὐτοῦ Α.

JAC. GOARI NOTÆ

Magnentio ἐπιπέδιον ἐπιτελεῖν πομπήν, *triumphum* C
et vicennialia simul agere contigit. Describit trium-
phum Marcellinus comes lib. xvi.

(40) Ad milites nonnunquam verba fecisse im-
peratores, et in campo e tribunalis allocutiones pro-
ductas historiarum, et quibus allocutiones hujusmodi
impressæ sunt, numismata repræsentant. Marcellinus,
lib. xv: *Cum venisset accitus (Julianus) prædica-
ta die, advocato omni, quod aderat commilitio,
tribunali ad altiore suggestum erecto, quod aquilæ
circumdederunt, et signa Augustus inscendens. Et
xxvii: Progressus in campum tribunal ascendit,
oratione imp. destinaturus. Et xxi: Omnes centu-
rias, manipulos, cohortes in concionem vocavit, con-
cinentibus tubis: oppleteque multitudinis campo, ut
eam ad firmandam promptius adigeret imperata, tribu-
nali celso sistens, stipæque solito densius, hæc
prosecutus est.* Hæc itaque verba, ἐξελθὼν δὲ ἐν τῷ
τριβουναλίῳ κάμπῳ, καὶ στάς ἐφ' ὕψους, id militi
sonant, et progressus in campum, quo e suggestu
milites alloqueretur, jamque excelso tribunali
stans, etc., motum quippe antiqua particula quie-
tis ἐν exprimit recentiores Græci. Locus etiam
allocutionis tribunalis campus potuit auctori bar-
bare dici: apud quem hæc circa Britannionem in
Illyrico, non Romæ intelligenda gesta. Ad Soeratis
enim et Sozoneni Britannionis exanctorationem
referentium, illius lib. ii, 25, istius lib. iv, cap. 30
mentem, Theophanis sensus accommodandus.

(41) Sic Vat., Barb., Peyr., etc., plana satis litte-
râ, ex imperii rationibus esse, ut et potestas illi cede-

ret, qui a majoribus hæreditario veluti jure illam susce-
pisset, etc. COMBESIS.

(42) Mente nimirum reditum parans versus
Byzantium, cum adhuc Italiæ limitibus post trium-
phum Romæ actum detineretur. Marcellinus
lib. xv: *Et hæc quidem Romæ agebantur. Constân-
tium vero exagitabant assidui nuntii deploratas
Gallias indicantes, nullo renitente ad internecionem
barbaris vastantibus universa: æstuansque diu qua
via propulsaret arumnas, ipse in Italia residens, ut
cupiebat (periculosum etenim existimabat se in par-
tem contrudere longe dimotam), reperit tandem consi-
lium rectum: et Julianum patriulem fratrem, hæud
ita dudum ab Achaïco tractu accitum, etiam tum
palliatum, in societatem imperii asciscere cogitabat.*
Revocanda in memoriam quæ de Juliano custodia
superius adnotata. Post aulicorum obtentas adu-
lationes, subdit: *Queis adnitentibus obstinate oppo-
nebat se sola regina, incertum, migrationem ad lon-
ginqua pertimescens, an pro patria prudentia con-
sulens in commune, omnibusque memorans anteponi
debere propinquum, etc. ad imperium placuit Julia-
num assumere.* Ante tres porro vel quatuor annos
hæc actitata monet idem Marcellinus in sequenti-
bus: *Hæc die octavo Idum Novemb. gesta sunt,
cum Arbelionem consulens annus haberet et Lollia-
num, anno Constantii 18, vel secundum alios 19.*

(43) Cur Julii mortem ascribat, et de Athanasio
pag. 36 scripta repetat Theophanes anno Dámasi
quinto, nisi doceptum asseram, fateor me ne
scire.

commoverunt, ut poenam capitis in eum decerneret. **A** At sanctus fuga tum etiam salutem consuluit.

A. C. 350. — *Cpōlis episcopi Macedonii annus primus.*

Hoc anno magnus terræ motus Nicomediæ exortus, hora noctis tertia urbem concussit, et numerosam populi multitudinem oppressit. Periiit etiam illa communi clade civitatis episcopus Cecropius.

A. C. 351. — *Antiochiæ episcopi Leontii annus primus.*

Cpōlis episcopi Eudoxii annus primus, ejecto Macedonio.

A. C. 352. — *Macedonius itaque Cpōlis sede tyrannice obtenta, magni Constantini corpus e* **B** *Sanctorum Apostolorum æde, ruinam ejus causatus, ad Sancti Acacii templum transtulit. Populo vero depositionem hujusmodi prohibente, magna adeo cædes edita est, ut puteus et martyrii templi area adjacentesque plateæ cæsurum sanguine completerentur. Constantius, eo cognito, in Macedonium iratus, virum gradu deponi jubet: et ingens malum majori calamitate commutans, Eudoxium in ejus locum substituit.*

Hoc anno castrum, cui nomen Bedzacdi, Persæ obtinuerunt. Constantius autem aulicus Julianum laude conspicuum ab exercitu imperatorem in Galliis renuntiatum, **39** ipse moram Antiochiæ trahens et Persicæ expeditioni intentus, in Julianum tyrannum protectionem suscepit. Cumque Mopsocrenas primam a Tarso Ciliciæ stationem attingisset, tertio Dii mensis die, propria longiori

παρέπεισαν ὡς κεφαλικὴν αὐτῶν τιμωρίαν ἐπιηφίσασθαι. Ἄλλὰ ᾗ καὶ τότε φυγῇ ὁ ἄγιος τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο ᾗ.

A. M. 5850. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Μακεδονίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου (44) ἐν Νικομηδείᾳ περὶ ὕραν τρίτην νυκτερινὴν τὴν πόλιν κατέλαβεν ᾗ, καὶ πλήθη πολλὰ διέφθειρεν· συναπώλετο δὲ καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Κεκρόπιος.

A. M. 5851. — *Ἀντιοχίας ἐπισκόπου Λεοντίου ἔτος α'.*

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Εὐδοξίου ἔτος α', ἐκδηθέντος Μακεδονίου ᾗ.

A. M. 5852. — *Μακεδονίου τοίνυν τυραννικῶς (45) τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως κατέχοντας, μετέηγαγεν ᾗ τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἄγιον Ἀκάκιον ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πῶσιν ᾗ προφασισζόμενος τοῦ ναοῦ. Τοῦ δὲ λαοῦ κωλύοντος φόβος γέγονε πολλός, ὥστε κληρωθῆναι τὸ φρέαρ (46) καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ μαρτυρίου αἱμάτων καὶ τὰς περιχειμένας ᾗ πλαταίας· ὑπερ γνοῦς ὁ Κωνσταντίνος, ἠγανάκτησε κατὰ Μακεδονίου, καὶ τοῦτον καθαιρεθῆναι κελεύσας, Εὐδόξιον ἀντικατέστησεν, μελίζονι κακῶ μέγα κακὸν ἀμειψάμενος.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Πέρσαι Βεδζακδι ᾗ καλούμενον (47) κάστρον παρέλαβον· Κωνσταντίνος δὲ ἀκηκόας, ὡς ᾗ Ἰουλιανὸς ἐν Γαλλίαις ἐν πολέμοις εὐδοκιμήσας ὑπὸ ᾗ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, ἐν Ἀντιοχείᾳ δεῶγον (48) διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ᾗ, ἐξώρμησε κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ ᾗ τυράννου· καὶ ἐλθὼν ἐν Μάψου κρήναις; ᾗ, ἐν ᾗ πρώτῃ μονῇ ἀπὸ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας (49) ἐτελεύτησεν (50) μηνὶ Δεκ ᾗ, πολλὰ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἄλλὰ om. A. ¹⁸ ἐπραγματ.] ἐχρήσατο A f. In marg. h hæc addita leguntur: Κύριλλος, etc., ut supra not. ²³ ex cod. Vat. ²⁹ κατέλαβεν] κατέβαλεν A a. ¹ Μακεδόνιος—κατέχον A. ² μετέηγαγεν A, κατήγ. vulg. ³ πῶσιν b. ⁴ περιχειμένας A, παρακειμ. vulg. ⁵ Βεδζακδι A, Βεδζαβδη b, Βεδζαβδη c, Βεδζακδι e, Βεδζακηδι vulg. ⁶ ὡς A, ὅτι vulg. ⁷ τοῦ om. A. ⁸ πόλεμον om. A. ⁹ τοῦ add. ex A. ¹⁰ Μάψου κρήναις A, Μάψου κρήναις a b e d f, Μουψουκρά vulg. ¹¹ ἐν ante πρώτῃ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) His iisdem verbis narratio instructa *Chronicon Alexand.* legitibus, occurrit ad præsentem Constantini annum. Ibidem insuper niensis Hyperheretæus, id est October, observatur; idem habet Hieronymi *Chronicon*.

(45) Instituto recens in Cæsarem Juliano, ante Constantii e Galliis reditum stragi hic enarratæ causam dedisse Macedonium a dubio procul alienum est Socratem legitibus, lib. ii, cap. 30 ad extremam calcem; auctor *Chronicon Alexandrinum* secutus ad annum Constantii 23 eam removet. His confer pagg. 35, 36 et 37. et num Theophanes sibi cohæreat, expende.

(46) Fontibus vel puteis ex ecclesiarum conspectu positus antiqui Græci gaudebant: iisque elucidandis insudat Euchologium, ubi de aqua in Theophaniis benedicenda. Haud putei tamen, sed στοᾶς, porticus, aulam inter ecclesiæ et plateam mediæ mentionem habet Socrates puper allatus.

(47) Bezabdem, quam Phœnicam quoque appellarunt, anno Constantii 24, ipso Constantio decimum, Juliano tertium coss. captam, quo tempore quoque Julianus in Galliis imperator salutatus est, festatum reliquit Marcellinus lib. xx, sub initium.

(48) Variis ejusdem paginæ Marcellini verbis lib. xxi, ad invicem consutis armantur hæc a Theophane scripta: *Ingressus Antiochiam Constantius, etc. autumnio jam senescente, etc., venit Tarsum etc., petiit per vias difficiles Mopsocrenas Ciliciæ, ultimam huc pergentibus stationem, sub Tauri montis radicibus positam, etc.. diuque cum anima fluctatus abiit e vita.*

(49) Quæ prima Tarso descendentibus, ultimam illuc pergentibus stationem designat Marcellinus. Ex isto Theophanis textu integro vitiosus *Chronici Alexandrini*, in quo hæc leguntur, et corruptior ejus qui pravam in margine correctionem apposuit, interpolatur. Ἐλθὼν, scribit, εἰ: Μοψοῦ κρήνας πρώσιμον ᾗ ἀπὸ Ταρσοῦ Κιλικίας. *Locus vitiosus*, addit marginalis adnotatio, fortasse πρόθεμος κρήνας. Ita vitium vitio traditur: Ἐλθὼν εἰς Μοψοῦ κρήνας πρώτῃ μονῇ ἀπὸ Ταρσοῦ.

(50) *Chronicon Alexandrinum*: Μεταλλάττει τὸν βίον ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος Αὐγουστὸς μηνὶ Δεκ ᾗ. Is October est; quare Marcellinus: *Abiit e vita III N. m. Octobriam.*

της ἑαυτοῦ ἀνοίας: ²² καταγνούς (51)· ἐβαπτίσθη δὲ **A** τὴν εἰς Ἀντιόχειαν (52) ὑπὸ Εὐζώου τοῦ Ἀρειανῶ, τοῦ καθολικοῦ κόσμου ²³ ἔτους μωβ', τῆς δὲ ια' περιόδου φλβ' [ἀρχομένης τῆς ιβ' ²⁴] (53). Ἰουλιανὸς ²⁵ δὲ μοναρχάτωρ ²⁶ γενόμενος, ἀναιδῶς Ἑλληνισεν, αἵματι θυσίων τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀποσπινόμενος, καὶ πάντα ποιῶν ὅσοις ²⁷ οἱ δαίμονες θεραπεύονται.

A. M. 5855. — Ῥωμαίων βασιλεύς Ἰουλιανὸς ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβασίλευσεν Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, μοναρχήσας διὰ πλῆθος ²⁸ ἁμαρτιῶν ἡμῶν (54). Ἐπαρθεὶς γὰρ τῇ ²⁹ τῶν Βαρβάρων νίκῃ, ἑαυτῷ ³⁰ τὸ κράτος ἐπιτρέψας, καὶ διάδημα περιθέμενος, πρὸ τῆς Κωνσταντινου τελευτῆς εἰς Ἑλληνισμὸν ἀναιδῶς **B** ἐξετέραψεν. Ὅπερ Κωνσταντῖος πλεῖστα μεταμελούμενος, ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα, ἐπὶ τῷ (55) τοῦ γένους φόνῳ ³¹ καὶ τῇ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως, καὶ τῇ ἀναρρήσει ³² τοῦ Ἀποστάτου. Ἰουλιανὸς δὲ τοῦ Ἀποστάτου θεοῖς κρίμασι μονοκρατορήσαντος, παντοδαπαὶ ³³ θεήλατοι ὄργαι (56) τὴν Ῥωμαίων γῆν κατετέληφασιν, καὶ θείων ³⁴ δεῖξαι τὸν Κωνσταντῖνον δάκμον καὶ ἀπάνθρωπον, ὑποκρινόμενος δικαιοσύνην ὁ παράνομος, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ³⁵ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο· Εὐσέβιον δὲ τὸν πρῶτον τῶν βασιλικῶν ³⁶ εὐνούχων (57) ἀνεῖλεν, ὡς δῆθεν ἄδικον· ἐδίωξε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους εὐνούχους (58) τοῦ παλατίου, διὰ τὸ ἀποβαλεῖν τὴν γυναῖκα ³⁷, ἣν συνῆψεν αὐτῷ Κωνσταντῖος· ἀδελφὴν ἑαυτοῦ· ὁμοίως καὶ μαγείρους διὰ τὸ λιτὸν τῆς διαίτης, καὶ κουρίσκους **C** διὰ τὸ ἕνα πολλοῖς ἀρκεῖν, ὡς ἔλεγεν. Τοῦ δὲ δημοσίου θρόνου τὰς τε καμήλους καὶ θύους βόας τε καὶ ἡμίονους ἐξέβαλεν, μόνους ³⁸ ἵππους συγχωρήσας ὑπουργεῖν διὰ πολλὴν ³⁹ φιλαργυρίαν (59), ἧς δούλο

A sermone damnata prius vecorata acunctus est. Ab Enzoio Ariano baptismum accepit Antiochia, numerato tunc temporis universi orbis anno 5852, duodecima, post undecimam exactam, annorum 532 redeunte periodo. Solus itaque Julianus imperio potitus, imperatorum sanguine sacrificiorum sancio baptismate polluto, idolis inverecunde ceremoniatur, nec ullum quo mulcentur demones, cultum volebat omitti.

A. C. 555.-- Romanorum imperatoris Juliani annus primus.

Hoc anno, ita nostrorum criminum exigente multitudi- ne, Julianus praevaricator tyrannidem solus arripuit. Victoriis etenim adversus Barbaros elatus, omnem sibi permisit imperii potestatem, et imposito ante Constantii obitum diademate, deposito veræ religionis pudore, ad profanos gentilium ritus animum convertit. Constantius cadum in proprium genus perpetratarum conscius, et renovatæ a Juliano superstitionis idolicae, et inite ab eodem a vera fide defectionis tristi nuntio percussus, ob eidem delatum imperii consortium pluribus lacry- nis pœnitentiam testatus, spiritum emisit. Juliano igitur caelestibus decretis imperium solo obtinente, variarum calamitatum imbres in Romanum orbem divino nutu immissi depluere cœperunt. Nimirum ille juris et æqui transgressor, juris vindicem se fingens, Constantio injustitiæ et inhumanitatis labem tentans aspergere, amandatos in exsilium episco- pos sanxit revocandos. Eusebium vero regionum eunuchorum principem, ceu noxium morte damnavit: sed et reliquam eviratorum turbam, uxore, quam Constantius frater tradiderat, amissa, co- quos item, quod victus parcitatem et frugalitatem prosequeretur, ac tonsores demum, quod

VARIE LECTIONES.

²² τῆς ἑαυτοῦ ἀνοίας A. τῆς ἀνοίας αὐτοῦ vulg. ²³ κοσμικοῦ b. τῆς δὲ ια' περιόδου φλβ' A et alii, τῆς δὲ α' περ. φλγ' vulg. ²⁴ ἀρχομένης τῆς ιβ' om. A f. ²⁵ Ἰουλιανὸς δὲ A. τότε λοιπὸν Ἰουλιανὸς vulg. ²⁶ κοσμοκράτωρ alii. ²⁷ ὅσοις a c, ὅσα vulg. ²⁸ πλῆθους b. ²⁹ τῇ A, τῆς vulg. ³⁰ καὶ ἑαυτῷ a b c d e g. ³¹ φόνῳ] φονῶ, β supra v scripto ut fiat φόνῳ· neutrum verum esse videtur. ³² ἀναρρήσει A e d f. ἀρρήσει vulg. ³³ παντοδαπαὶ A, παντοδαποὶ vulg. ³⁴ θείων] ἐλθόν A f. ³⁵ ἐξορίαις e. ³⁶ τῶν βασιλικῶν om. A. ³⁷ γυναῖκα] γαμετὴν b. ³⁸ μόνους e f. ³⁹ πολλὴν add. ex A et aliis.

JAC. GOAR I NOTÆ.

(51) Marcellinus: *Ultimum spirans deflebat exitium: mentisque sensu etiam tum integro.*

(52) Aliter Chronicon Alexand: *Ἡρότερον εἰληφώς τὸ ἅγιον βάπτισμα παρὰ Εὐζώου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας μετασταλέντος ἐν τῇ αὐτῇ μηνί ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίου. Cujus interpres: Accepto ab Enzoio Antiochiæ episcopo ex monasterio (prave omnino, repone, ad eam ipsam stationem (de qua ante notas unam et alteram) per Constantium accersito, baptismate.*

(53) Cycclus decemnovennalis lunæ per solarem sui est annorum 28 ductus, periodum annorum 532 constituit. Hæc decies ac semel repetita annos reddit 5852; quare periodi duodecimæ annorum 552 primus limes anno 5855 ligetur.

(54) Ut malum omne pœnæ etiam in posterorum peccatum velut in propriam originem refundant, Græcis usitatum.

(55) Perturbatus, nec omnino integer textus, sic facile queat restitui, ὅπερ Κωνσταντῖος ἀκούσας

ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα, πλεῖστα μεταμελούμενος ἐπὶ τε τῷ. Illud, καὶ τῇ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως, interpres ad Julianum refert, ego ad ipsum Constantium qui sic orbem fatigavit patrocinando Ariano dogmat. Καινοτομία hæretici est, ἀρνησις, apostate, ejusque qui omnino defecit a fide. Converteris.

(56) Narrantur a Sozomeno lib. iii, cap. 2.

(57) Socrates, lib. iii, cap. 4 exponit προστώτα τοῦ βασιλικοῦ κοιτώνας. Marcellinus lib. xxi velut interpres: *Cui erat Constantiniani thalami cura commissa.* Hic mortis ejus causam intolerabilem superbiam et animi ferocientis crudelitatem, ille injurias reliquis illatas et in Gallum Casarem calumniam assignat.

(58) *Palatinos* omnes uno verbo includit Marcellinus, quorum deinde, coquorum maxime et tonsorum, exauctorationem recenset. Legendus ille omnino, ut res gesta penitus inspicitur: auctoris autem verba cum Socratis textu comparanda.

(59) Quod conjiciendum suggerit Marcellinus.

pluribus unne sufficeret, ut aiebat, palatio expulit. A publici porro cursus consuetudine, camelis, asinis, bobus et mulis ablegatis, adaugendæ pecuniæ ejus etiam ante idolorum mancipabatur libidini, solos equos in ministerium adhiberi permisit. **60** Eo tempore gentiles Orientis incolæ resumptis animis, Georgium Alexandrinum episcopum repente per vim abreptum occiderunt; cadaver autem ejus ludibris per impietatem afflicendum, atque in civitatis vicis omnes traducendum imposuerunt camelo, et bestiarum tandem mortuarum ossibus admistum consumpserunt igne, et in ventum disperse- runt reliquias. Tunc Athanasius longo temporis spatio a quadam virgine occultatus redax recepit Ecclesiam, et Alexandriæ convocata synodo, sancita prius apud Nicæam fidei dogmata confirmavit. Sub- lata Georgio, Lucium sibi præfecerunt Ariani, et in profanis ædibus conventicula celebrarunt. Gentiles plurimos Christianorum crucibus suffixos mactaverunt: ac subinde Patrofilli Scythopolitani reliquias terra erutas partitim hinc et inde disjecerunt, calvariam vero contumeliose suspen- dentes ludificati sunt. Gazæ vero atque Asca- lone presbyteros et virgines Deo in perpetuum sacratas interemerunt, eorumque inaperta viscera complentes hordeæ porcis objecerunt discarpenda. Ad hæc Cyrillum diaconum, quod sub beatæ me- moriæ Constantino evertisset idola, Heliopolitæ in Phœnicia letho multaverunt, et ex ejus jecore eru- lerunt epulum. Qui porro diaconum sciderat, et ex ejus delibarat jecore, hæc deinceps est perpassus. Linguam tabo fluentem evomit, et expulit dentes: oculisque tandem excæcatus, ac miserandum in modum cruciatus, vitam sinivit. Christianis insuper Cæsareæ in Cappadocia civibus plurima mala Julia- nus rependit. Ob illatas quippe ab ipsis sub Constantio gentilibus noxas, et eversum Fortunæ fanum, civi-

την, ὡς πρώτης ⁵⁰ εἰδωλολατρίας (60). Τότε οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἕλληνας ἐπαρθέντες, εὐθὺς ⁵¹ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιον τὸν ἐπίσκοπον σύροντες ἀνεβλον, καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ ἀθέως ἐλυθριζόντες, καμῆλῳ ἐπιθέντες ἐνεπόμπευσον (61) διὰ τῆς πόλεως, καὶ μετὰ νεκρῶν ἀλόγων ὄστέων μίξαντες αὐτοῦ τὸ λείψανον, κατέκαυσαν καὶ ἐσκόρπισαν. Τότε Ἀθανάσιος πρὸς τινα παρθένον κρυπτόμενος χρόνον πολὺν ἐξελθὼν, σύνοδον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκρότισεν, καὶ τὰ κατὰ Νίκαιαν κυρώσας δόγματα, ἐκκλησίαν ἀπέλαβεν ⁵². Οἱ δὲ Ἀρειανοὶ μετὰ ⁵³ Γεώργιον Λούκιον προχειρίσαντο ἑαυτοῖς, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῶ συνήγοντο. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους Χριστιανοὺς οἱ Ἕλληνας ἀνεσταύρωσαν καὶ κατέσφαξαν. Τὰ δὲ τοῦ Πατροφίλου τοῦ ἐν Σκυθοπόλει ἐπισκόπου λείψανον ἀνορύξαντες, τὰ μὲν ἄλλα ⁵⁴ διεσκόρπισαν ⁵⁵, τὸ δὲ κρανίον ἐφυθρίστως κρεμάσαντες (62) ἐπέταξαν. Ἐν δὲ Γάζῃ καὶ Ἀσκαλῶνι πρεσβυτέρους καὶ ἀειπαρθέτους ἀναιροῦντες, ἀνέπτυσσον ⁵⁶ τὰ σπλάγγνα αὐτῶν, καὶ κριθῶν ⁵⁷ πληροῦντες, τοῖς χοίροις παρέβαλλον. Ἐν δὲ Φοινίκῃ Κύριλλον διάκονον ⁵⁸ οἱ Ἡλιουπόλται ⁵⁹ ἀγελάντες, τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπεγεύσαντο, ἐπειδὴ τὰ εἶδωλα αὐτῶν ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου κατέστρεψεν. Ὁ δὲ ἀνατεμὼν τὸν διάκονον καὶ ἀπογευσάμενος τοῦ ἥπατος αὐτοῦ πέπονθε ταῦτα· τὴν μὲν γλῶσσαν σαπίσαν κατέρβρυσεν ⁶⁰, καὶ τοὺς ὀδόντας ἀπέβαλεν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπυρρώθη, καὶ οὕτω βασανιζόμενος ἀπέθανεν. Τεὶς δὲ ἐν Καισαρείᾳ Καπαδοκίας Χριστιανοὺς πολλὰ κακὰ ἐνεδείξατο Ἰουλιανός ⁶¹. Ἀφειλάτο δὲ ⁶² καὶ τὰ δίκαια τῆς πόλεως, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καλεῖσθαι αὐτὴν Καισάρειαν. Μάζοικαν ⁶³ δὲ αὐτὴν, ὡς τὸ πρὶν, ἐκέλευσε λέγεσθαι· ὅτι οἱ αὐτόθι Χριστιανοὶ ἐπὶ Κωνσταντίνου πολλὰ κακὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐποίησαν, καὶ τὸν ναὸν τῆς Τύχης κατέσκαψαν ⁶⁴. Ἐν δὲ Ἀρεθούσῃ φοβερὰ κατὰ Χριστιανῶν ⁶⁵ διεπράξαντο· ἐν οἷς καὶ Μάρκον τὸν ἀγιώτατον μοναχὸν (63) τὸν

VARIE LECTIONES.

⁵⁰ πρώτης A a, πρὸ τῆς vulg. ⁵¹ εὐθὺς] ἀθέως g. ⁵² τῆς ἐκκλησίας ἀπέλαβεν A. ⁵³ μετὰ] κατὰ A. ⁵⁴ τὰ δὲ τοῦ A, τοῦ δὲ vulg. ⁵⁵ τὰ μὲν ἄλλα A, τὰ δὲ ἄλλα vulg. ⁵⁶ διεσκόρπισαν A, ἐσκόρπισαν vulg. ⁵⁷ ἀνέπτυσσον A a b c d e f, ἐπέπτ. vulg. ⁵⁸ κριθῶν A. ⁵⁹ διακόνα h. ⁶⁰ οἱ Ἡλιουπ.] Ἰουλιουπόλ. A. ⁶¹ κατέρβρυσεν A, κατέρυσεν vulg. ⁶² Ἰουλιανός A, ἢ Ἰουλ. vulg. ⁶³ δὲ καὶ τὰ A, δὲ τὰ vulg. ⁶⁴ Μάζοικαν A e, Μάζοικαν a, Μάζοικα b. ⁶⁵ κατέσκαψαν] κατέσπασαν A. ⁶⁶ Χριστιανῶν A, Χριστιανῶν vulg. ⁶⁷ διεπράξαντο A a, διεπράξατο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Sic Barb. ipseque Reg., nisi qua imperitus antiquarius scripsit, πρὸ τῆς. Placet maxime, estque plana allusio ad Iohann. Apostoli, *avaritia, que est idolorum servitus, εἰδωλολατρία*: Col. iii, v. 6. Velut dicat, nihil mirum ad idola deflexisse, qui ante jam avarus illis serviret. *Comberis*. (61) *Pompare et pompaticè discere* reddit Anastasius: quod est, ad iuvendam infamiam per plateas, forum, circum et vicos ignominiose traducere, ab honoris, in ludibrii sensum voce translata. *Chronicon Alexandrinum*, ex quo ad verbum sermæ hæc desumpta, δι' ὀλης τῆς πόλεως; περιέφερον, scripsit. (62) Ἐν σχήματι κανδήλας, ad lampadis appensæ normam, inquit Chronicon Alexandrinum, ex quo ista. Vocem κανδήλας commuto in κανδήλης, nisi ut corruptio recentiores pronuntiant, major scribere κανδήλας in genitivo. Ita ex istis plura, etiam dic-

tionem ipsam ex illo Chronico mutuatus est Theophanes: ex Socrate, Theodoro et Sozomeno reliqua. (63) Marcum Arethasium episcopum dixit supplicis. Juliani tempore probatum celebrant Theodoretus et Sozomenus: monachum alium Juliani servatorem: ignorant historici: quare vitiosum, errore maculatum et mutilum hunc locum nemo non advertit. -- Sozom. lib. v, cap. 9, multis describit illustre certamen Marci Arethusii episcopi Juliano imperatore; cumque plura dicat illi irrogata supplicia, istud tacet quod Theophanes dicturus erat, de visceribus vivo forte extractis, nisi codices mutili essent: potuitque etiam furens populus dirum illud in eum patrare, post ea quæ narrat Sozomenus. Eundem referre utrumque scriptorem, qui et monachus fuerit, et episcopus gravissimus senex, mihi persuasissimum est. *Comberis*.

καὶ σώσαντα ⁴⁸ καὶ κρύψαντα Ἰουλιανὸν, ἐν τῷ Α ἀνελεῖν τὸν στρατὸν τὸ γένος Κωνσταντιῦ. Τοῦτου τὰ σπλάγγνα ζώοντος ⁴⁹... ἐν Ἐμέσῃ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τὸ τοῦ Διονύσου εἰδῶλον ⁵⁰ ἴδρυσαν, τὴν δὲ παλαιὰν ἐκκλησίαν κατέστρεψαν ⁵¹. Μάρης δὲ ὁ Χαλκηδόνος πολλὰς ὑβρεῖς τῷ Ἰουλιανῷ κατὰ πρόσωπον εἰς τὸν οἶκον τῆς Τύχης θύοντι ⁵² ἐπήγαγεν. Ὁ δὲ, ὡς φιλόσοφος δῆθεν, τὰς ὑβρεῖς ὑπήνεγκεν.

Chaceldonensis episcopus Juliano ad Fortunæ contumelias in faciem intulit: quas ille philosophi personam agens sustinuit.

A. M. 5854. — Τοῦτω τῷ ἔτει ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς ἐνομοθέτησεν μὴ μετέχειν Χριστιανούς Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Ἀπολλινάριος δὲ τῇ μὲν θεῷ Γραφῇ χρυσάμενος ὕλη, τοὺς ⁵³ χαρακτῆρας δὲ τῶν ἀρχαίων μιμησάμενος, καὶ κατὰ Ἰουλιανῷ ⁵⁴ λόγον συγγράψας, ὃν Ἵπερ ἀληθείας ἐπέγραψε ⁵⁵, πολλὰ ⁵⁶ τὴν Ἐκκλησίαν ὠφέλησεν. Ἀθανάσιον δὲ τὸν μέγαν Ἀλεξανδρείας ἐξελαθῆναι ἐκέλευσεν ⁵⁷, τῶν Ἑλλήνων σφοδρῶς αὐτὸν ⁵⁸ παροξυνάντων κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐξ-ερχόμενος, θαρρείνῃτετι Χριστιανοῖς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ διακρούσει, φήσας· Ἐρασεῖτε ⁵⁹, νεφύδιόν ἐστι, καὶ παρέρχεται. Καὶ τίτον τὸν ἱερὸν ἐπίσκοπον Βοστρῶν ⁶⁰ Ἰουλιανὸς ἔγραψε Βοστριανοῖς ἐξελασαι τοῦτον τῆς πόλεως, Δωρόθεόν τε τὸν πολυάθλον ἐπίσκοπον Τύρου, τὸν πολλὰς ⁶¹ ἱστορίας γράψαντα ἐκκλησιαστικὰς, καὶ ἐν λόγοις διαπρέποντα, τὸν ἐπὶ Διοκλητιανῷ ὁμοιογετῆν γεγονότα, καὶ αὐθις ἐπὶ Λικινίου, ἐν τῇ βαθεῖ φθάσαντα ⁶², ἐν τῷ δευτέρῳ χρόνῳ τοῦ Παραβάτου οἱ τούτου ἄρχοντες ἐν Ὀδυσσοπόλει τῶντον εὐράντες ἰδιάσαντα, πολλοὺς αἰκισμοὺς διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπαγαγόντες ⁶³, αὐτὸν ἑκατὸν ἐπιτῆ χρόνων ὑπάρχοντα. Τὰς δὲ Χριστιανῶν εὐπικίας [ὁ ἄχρηστος ⁶⁴ καὶ παραβάτης] μιμούμενος ἕνωσις τε καὶ πτωχαῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγεῖσθαι ἐκέλευσεν, ἀπατῶν τοὺς ἀπλουστέρους. Ταῖς εἰκόσιν ἑαυτοῦ Δία καὶ Ἄρεα καὶ Ἑρμῆν συγγράφασθαι προσέταξεν ὁ δυσσεβὴς καὶ τοὺς ⁶⁵ λοιποὺς δαίμονας, καὶ τοὺς ἀναβαλλόμενους τὴν τούτων προσκύνῃσαν, ὡς ἐχθροὺς τοῦ βασιλείως κολάζεσθαι. Τῷ δὲ στρατῷ τὴν βόγαν διανέμων πῦρ προσετίθει καὶ λίθον καὶ θυμῶν τὸ στρατεύμα ἠνάγκαζεν· ἐν Καισαρείᾳ δὲ ⁶⁶ τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Πανεάδι, ὄθεν κατήγετο ἡ αἰμορροῦς ⁶⁷, ἀνδρικὸς ἴστατο πρὸ τοῦ οὐρανοῦ αὐτῆς τοῦ Κυρίου [ἡμῶν ⁶⁸ καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ], ὃν ἐθνικῶ ἔθει εὐχαριστήριον (64) ἀν-

tatis jus ademit, et antiquato Cesareæ nomine, Mazocam, quæ prior erat ejus appellatio, jussit vocari. Horrenda insuper tormenta Arethuse exercuit in Christianos: inter quos etiam Marcum sanctissimum monachum, qui ab exercitus potestate Constantii sobolem ad necem querentis Julianum ipsum exemerat, involvit. Hujus adhuc spirantis viscera in Magna Ecclesia Jovis idolum, antiquis ædibus eversis, erexit. Mares autem sanorum sacrorum faciendorum gratia proficiscenti personam agens sustinuit.

A. C. 554. — Hoc anno impius Julianus Christianos, ne gentiliū disciplinis acquirendis studium apponerent, edicto prohibuit. Eapropter Apollinarius ex divina quidem Scriptura **41** argumento sibi proposito, eodemque vetustiorum, quos imitatus est, dictione et caractere ornato, librum, quem, *Pro veritate*, inscripsit, adversus Julianum edere molitus Ecclesiam magnopere juvit. Magnum vero Athanasium Julianus a gentilibus in ipsum concitatus Alexandria pelli præcepit. Ille discessum parans, Christianos sui causa lacrymis perfusos bono animo jubebat esse, dicens: Confidite, nabecula est: commodum dissipabitur. Titum insuper sacrum Bostrensiū episcopum ut cives urbe eicerent, rescripto mandavit: Dorotheum quoque Tyri præsulē multis certaminibus præclarum, variarum Ecclesiarum historiarum scriptorem, dicendi peritia præstantem, eum, inquam, qui confessoris nomen sub Diocletiano et Licinii rursus temporibus fuerat adeptus, secundo demum imperii Prævaricatoris anno, cum magistratus ab eo missi privatam vitam agentem Odyssepoli offendissent, centum et septem annis propectum verberibus et contumeliis ob Christi fidem obrutum letho dederunt. Christianam pietatem et beneficentiam imitatus ille nefarius et prævaricator, peregrinis et egenis res necessarias edixit suppeditari: hinc fucus animis simplicioribus factus. Jovem, Martem, Mercurium, reliquosque dæmonas propriis appingi voluit impiis imaginibus: qui adorare detrectarent, velut in principem perduelles, puniri. Annonam exercitui distributurus, ignem et thus apponi jubebat, et milites suffire cogebat. Cesareæ Philippi, quæ nunc Paneas, olim mulieris sanguinis profluvio laborantis patria fuit. Ibi ante proprias aedes Domini nostri et Dei Jesu Christi sta-

VARIE LECTIONES.

⁴⁸ τὸν καὶ σώσα. A, τὸν σώσα. vulg. ⁴⁹ lacuna a nullo cod. expletur. ⁵⁰ τὸ τοῦ Διονύσου εἰδῶλον A et alii, τῷ Διὶ vulg. ⁵¹ ἴδρυσαν — κατέστρεψαν A, ἴδρυσεν κατέστρεψεν vulg. ⁵² θύοντι A b e, ἀπίνοντι καὶ θύοντι vulg. ⁵³ τοὺς add. ex A. ⁵⁴ κατὰ Ἰουλ. A, κατὰ τοῦ Ἰουλ. vulg. ⁵⁵ ἐπέγραψε A et alii, ὑπέγραψ. vulg. ⁵⁶ ἐκέλευσεν, τῶν Ἑλλ. A c f, ἐκ. πολλὰ τῶν Ἑλλήνων vulg. ⁵⁷ αὐτὸν A, αὐτῶ vulg. ⁵⁸ παροξύνοντα A. ⁵⁹ Ἐρασεῖν τε A. ⁶⁰ Βοστρῶν A, Βόστρων vulg. ⁶¹ τὰς πολλὰς; A. ⁶² βαθεῖ φθάσαντα A, φθὰς. βαθεῖ vulg. ⁶³ ἐπαγαγόντες A, ἐπάγοντες vulg. ἀπέσφαξαν vel simile quid aperte deest. ⁶⁴ ὁ ἄχρηστος (ἄχριστος e,) καὶ παραβάτης; un. A a b c d f. ⁶⁵ καὶ τοὺς alierum A, τοὺς δὲ vulg. ⁶⁶ δὲ om. A. ⁶⁷ αἰμορροῦσα a b c d. ⁶⁸ ἡμῶν — Χριστοῦ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Ex ethnico igitur more fluxit, qui sacer ereditur, et asserit imaginum in ecclesia statuendarum ritus? Ita sentiet, qui de sacris imaginibus male sapiet, et Græcorum supra Latinum morem eas excolentium sententiam ignorabit.

Illi certe, quod vix quisquam advertit, imagines colunt pictas, cum levi tantum lineamento adumbratas, addo etiam torcumate fictas suspiciunt et deosculantur: statuas ex marmore, metallo, ligno, parte ex omni sculptas abominantur et conspuunt.

tuam, gentilium morem secuta, beneficium et gratiam animi memor illa exererat, quam deieci sacrilegus Julianus imperavit: quod et factum est: gentilibus nimirum cum ludibrio imaginem trahentibus, et simulacrum Juliani nomine in ejus locum sufficientibus. Receptam Christi imaginem Christiani reposerunt in ecclesia: prævaricatoris autem simulacrum ignis e caelo missus consumpsit. Ex imaginis porro basi enascebatur herba morborum omnium præsentissimum remedium, quæ ad evertendam Domini effigiem Juliano desertori invidiæ faces suggestit. Nicopoli Palæstinæ, quæ prius Eminaüs vocabatur, fons exoritur, qui omnibus tam brutorum quam hominum morbis remedium exhibet: in eo quippe Dominum et Deum nostrum Jesum Christum ex itinere reversum pedes abluisse referunt: eundemque aggesta terra obstrui nefarius imperavit. Hermopoli in Thebaide arbor exstat nomine Persea. Ejus folium vel ramusculum **42** si quis decerpserit, omni humanæ medicalitur infirmitati. Domino cum divina Genitrice et Josepho persecutionem Herodis fugienti, cum ad arboris locum pervenissent, eam ad terram usque proclivem sese dicunt inflexisse, et usque nunc etiam adorantis speciem servare. Julianus Antiochiæ moram trahens, et repetitis vicibus in Daphnem se conferens, Apollinis simulacro cultum exhibiturus, nullius, ut sperabat, responsi gratiam ab idolo retulit. Quocirca ex repositis in Daphne sancti martyris Babylæ reliquiis silentium idolo obvenisse suspicatus, euncta mortuorum cadavera ac martyris ipsius ibi recondita jussit efferrî: quo facto templum, de noctu confestim igne cœlitus misso, conflagravit: adeoque consumptum est idolum, ut ne vestigium quidem illius superestitit. Ante annos non paucos oraculum ferebatur. Templum autem ita dirutum est, ut disjecta huc et illuc ejus rudera posteri conspicerent, incredibili divinarum operum admiratione percellerentur. Attonitus hac de re Julianus, et incendium Christianorum insidiis contigisse ratus, variis eisdem tormentis, adeo ut plures etiam mactarentur,

ἔστησεν. Τοῦτον κατενεχθῆναι προσέταξεν ὁ δυσσεβῆς Ἰουλιανός· ὃ καὶ γέγονεν· κατ' ἐμπαιγμὸν δῆθεν συράντων τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀνδριάντα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ξάναον ὀνόματι Ἰουλιανοῦ ⁶⁶ στησαντων. Τοῦτον ⁶⁷ δὲ Χριστιανοὶ λαβόντες ⁶⁸ τὸν ἀνδριάντα εἰς ἐκκλησίαν ἀπέθεντο· τὸ δὲ τοῦ Παραβάτου ξάναον κατελθὼν πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέφλεξεν. Βοτάνη δὲ ἐφύετο ὑπὸ τὴν βῆσιν τοῦ ἀνδριάντος πάσης νόσου ἀλεξίτηριος, ἥτις καὶ πρὸς φθόνον ἐκίνησε τὸν Ἀποστάτην Ἰουλιανὸν καταστρέφει τὸν ⁶⁹ τοῦ Κυρίου ἀνδριάντα. Ἐν Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῆ λεγομένη τὸ πρὶν Ἑμμαοῦς πηγῆ ἔστιν παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ ἀλόγων ἰάσεις παρέχουσα. Ἐν αὐτῇ γὰρ φασὶ ⁷⁰ τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοὺς πόδας ἀπονήσασθαι ἐξ ὁδοπορίας, καὶ ταύτην [ὁ δυσσεβῆς ⁷¹] καταχωσθῆναι ἐπέτριψεν. Ἐν Ἑρμουπόλει τῆς Θεβαΐδος δένδρον ἴστανται περσεά· ταύτης φύλλον ἡ ⁷² κάρφος εἰ λάβῃ τις πρὸς πᾶσαν νόσον ⁷³ ἀνθρώπων ἔστιν ἰάσιμον ⁷⁴. Φασὶ δὲ, ὅτι ⁷⁵ ἦν ἱεὶς ὁ Κύριος εἰς Αἴγυπτον ἐφυγε τὸν Ἡρώδη σὺν τῇ Θεοτόκῃ καὶ τῷ Ἰωσήφ, κατὰ τὸν τόπον ἐκείνον γενόμενος, κλιθὲν τὸ δένδρον ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζει τὸ σχῆμα τῆς προσκυνήσεως. Ἰουλιανός δὲ ⁷⁶ διάγων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, καὶ συνεχῶς ἐν Δάφνῃ ἀνιῶν, καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος θεραπεύων εἰδῶλον, οὐδεμίαν ἀποκρίσεως, ὡς ζῆτο, ἐτύγγανεν ἀπὸ τοῦ ⁷⁷ εἰδῶλου. Νοήσας δὲ, ὅτι διὰ τὰ ἀποκαίμενα ἐν τῇ Δάφνῃ λείψανα τοῦ ἀγίου μάρτυρος Βαβυλᾶ ἀποσιωπᾷ τὸ εἰδῶλον, δόγμα ἐξέπεμψεν πάντα τὰ ἀποκαίμενα ἐκεῖ τῶν νεκρῶν λείψανα μετατεθῆναι σὺν τοῖς τοῦ μάρτυρος· καὶ τοῦτου γενομένου ἀδρόως τῆ νυκτὶ κατεφλέχθη οὐρανόθεν ὁ ναός. Τὸ δὲ εἰδῶλον οὕτω κατεκάη, ὥστε ἠνδὲ ⁷⁸ ἴχνος αὐτοῦ φανῆναι. Ἐλέγετο δὲ πρὸ ἐτῶν ἑσπεκίνασι. Ὁ δὲ ναὸς οὕτω κατηρειπώθη ⁷⁹, ὥστε τοὺς μετέπειτα ⁸⁰ ὄρῃ τὴν τοῦτου τέρφωσιν καὶ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ ἐκθαμβεῖσθαι τῆς τοῦ Θεοῦ παραδοξοποιίας. Ἐπὶ τούτῳ ἐκθαμβος γενόμενος Ἰουλιανός, ὑπονοήσας κατ' ἐπιβουλήν τῶν Χριστιανῶν τοῦτο γενέσθαι, ἐπὶ ἐξέτασιν τῶν παραμενόντων ἱερῶν ἰχώρει (65), καὶ παντοίας

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Ἰουλιανὸν A. ⁶⁷ τοῦτον A, τοῦτο vulg. ⁶⁸ Χριστ. λαβόντες A. λαβ. Χριστ. vulg. ⁶⁹ τὸν alterum add. ex A. ⁷⁰ φησι A. ⁷¹ ὁ δυσσεβῆς om. A a b c d e f. ⁷² ἡ A, καὶ vulg. ⁷³ νόσον om. A. ⁷⁴ ἴασεν A. ⁷⁵ ὅτι add. ex A. ⁷⁶ δὲ add. ex A. ⁷⁷ ὑπὸ τοῦ εἰδ. A. ⁷⁸ μηδὲ] μήτε A, μὴ vulg. ⁷⁹ κατηρειπώθη A, κατερουπώθη vulg. ⁸⁰ τοὺς μετ.] τοῖς μετ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Rationem exquire, Εἰδῶλα sunt, haud σκόνης, inquit. Antiqua monumenta revolve, sacram historiam discute, perlustra quidquid de imaginibus et earum cultu Patres scripserunt priores; imagines a contemptu cernes ab eis vindicatas adorari iussas, ζωγράφους commendatos, ἀνδριάντας et ξάνα inter res profanas; et εἰδῶλοις quam vicinam absque cultu relicta. Referam quod expertus sum. Ita me Deus adjuvet, allata ex Occid. in Chium, ubi degebam, sanctorum exsculpta, sive scalpello efficta capita: sin adorationi minus, saltem pio devotoque spectaculo fuerunt exposita. Cuncti simul exhorruere Græci pariter et Latini, et ore uno exclamare, *simulacra gentium, etc., os habent, etc.* Quorum hæc effata? Eorum sane quorum erga pictas imagines cultus a pontificibus potius moderandus, adeo viget, adeo summus, ut fines

pene prætergrediatur, quam excitandus habetur. Quid igitur mirum, si mulier gentilis, gentilium præcipuis viris, evergetis, et principibus statuas erigere solitorum moribus assueta, fusam ex ære Christi statuam, in loco publico, via nimirum, vel ad fontem statuisset ἰδονικῶ ἔθει: dicatur a Theophrasto sacrarum imaginum studiosissimo assertore, et pro imaginum tutando nomen olim confessoris adeptæ, qui pictas admittit et cælatas imagines, fusas et sculptas pro gentis suæ mente gentilibus relinquant existimat?

(65) *In sacerdotes, qui prope habitabant, inquirendum decrevit*; quos par videretur fuisse incendii vel auctores, vel conscios. Sic et Buccard. Interpres non reddit, nisi una aliqua linea inter operatorum manus excidit. COMBEFIS.

βασίλειος αὐτοῦς ὑποβαλὼν, ὡς καὶ ἀποθανεῖν ἐξ αὐ-
τῶν, τοῦτο μόνον ἤκουσε παρ' αὐτῶν, ὅτι οὔτε ἀπὸ
Χριστιανῶν⁸³, οὔτε ἀπὸ ἀνθρωπίνης ἐπιβουλῆς τοῦτο
γέγονεν· ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐνέπρησε
τὸν ναὸν καὶ τὰ ἀγάλματα· ὡς καὶ⁸⁴ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη
τισὶ φανῆναι ἐν τῇ ἀγροικίᾳ τὸ πῦρ καταφερόμενον.
Θυμωθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς⁸⁵, καὶ ὡσπερ τῷ Θεῷ μαχόμε-
νος, καὶ⁸⁶ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀπέκλεισε, καὶ
πάντα τὰ Ἰερὰ ἐδήμεισε. Τῶν δὲ ἀποσταλέτων κο-
μητιῶν δύο Φιλίκος καὶ Ἰουλιανὸς ἀποστατῶν, ἔλεγον
ταῦτα· Ἐνομιζόμεν ἐποπτικὴν τινα εἶναι δύναμιν
τὴν ὀφείλουσαν⁸⁷ ἡμᾶς κωλύσαι· ὁ δὲ Φιλίξ· Ἴδε εἰς
ποταπὰ σκευὴ ὄπηρεται ὁ υἱὸς Μαρίας. Καὶ μετ'
ἄλλων ὁ μὲν Φιλίξ ἀθρόως διὰ στόματος αἷμα ἀναγα-
γὼν, βασανιζόμενος κατέστρεψε τὸν βίον. Ἰουλιανὸς
δὲ ὁ κόμης⁸⁸ κατ' αὐτὴν⁸⁹ τὴν ἡμέραν νόσῳ χαλε-
πωτάτῃ περιπεσὼν⁹⁰, ὡς καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ δια-
φθαρῆναι καὶ κόπρον διὰ στόματος ἀγαγεῖν, βασανι-
ζόμενος ἀπέθανεν.

A. M. 5855. — Τοῦτω τῷ ἔτει τινὲς ἠπατήθη-
σαν (66) τῶν ἐν στρατείᾳ⁹¹ ἐξεταζομένων πρὸς ἀπο-
στασίαν, οἱ μὲν ἐπαγγελίας ὁσέων καὶ ἀξιωμάτων,
οἱ δὲ καὶ⁹² ἀνάγκαις ἐπιτιθεμέναις ὑπὸ τῶν ἰδίων
ἀρχόντων. Καὶ Θεότεκνος πρεσβύτερος ἐν προαστείῳ
Ἀντιοχείας ἐκκλησίαν πεπιστευμένους ἐξ ὑποσχέσεως
ἀπατηθεὶς, αὐτομάτως ἐπὶ τὴν εἰδωλοκρατεῖαν ἐχώ-
ρησεν· ὃν ὁ Θεὸς ἐτιμωρήσατο παραχρῆμα. Σκωλη-
κόδρωτος γὰρ γεγονὼς⁹³ καὶ τὰς ὕψεις ἀποβαλὼν,
τὴν γῆυσαν ἐσθίων, ἀπέθανεν. Καὶ Ἡρων ἐπίσκο-
πος τῆς⁹⁴ Θηβαίδος αὐτομάτως⁹⁵ ἀπεστάτησεν⁹⁶ ἐν
τῇ Ἀντιοχείᾳ πόλει, ὃν ὁ Θεὸς παρευθὺς εἰς παρά-
δειγμα καὶ φόβον πολλῶν ἐτιμωρήσατο. Οὗτος ση-
πεδόνης νοσήματι⁹⁷ διαλυθέντων αὐτοῦ τῶν μελῶν
ἐν τῇ πλατείᾳ ἐρρίμμενος, ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων
ἐξέψυξεν. Ἄλλοι δὲ ἐν τούτοις διέπρεψαν⁹⁸ ὁμολογίᾳ
τῇ εἰς Χριστόν· Οὐαλεντινιανὸς τριβούνος τότε ὢν
τάγματος Κορνωτῶν⁹⁹ λεγομένου νομέρου (67), οὐ
μόνον τοῦ ἀξιώματος καταφρονήσας, ἀλλὰ καὶ ἐξορίᾳ
ὑποβληθεὶς, ὅστις¹ μετὰ ταῦτα ὑπὸ Θεοῦ βασιλεὺς

A subjecit : hoc porro solum ab eis didicit : neque
Christianorum, neque hominis opera id factum, sed
emisso cœlitus igne conflagrasse templum, et si-
mulacra comminuta : ita ut ea nocte per agris
passim quibusdam consistentibus vibrata superne
fulgetra manifesto conspicerentur. Iratus itaque
imperator, velut Deo bellum indicturus, Magnam
clausit Ecclesiam, et omnem sacram supellectilem
publicavit. Ad quam missi duo comites Felix et Ju-
lianus apostatæ in hæc verba eruperunt : Præsen-
tem quamdam virtutem hic inesse arbitrabamur,
quæ nos prohiberet ; Felix vero : Viden' quibus
vassis filio Mariæ ministratur ? Et paulo post , Felix
quidem magnam sanguinis vim derepente ore evo-
mens, excruciatum vitam finivit : Julianus comes
ipsa die in difficillimum morbum incidens, adeo ut
ejus viscera tabo liquescerent, et excrementa ore
egereret, inter dolores expiravit.

A. C. 555. — Hoc anno plures virorum militiæ
ascriptorum, ad defectionem a vera fide sollicitati,
seducti sunt, hi quidem donorum et honorum pro-
missis, alii vero necessitate a propriis ducibus
imposita coacti. 43 Theotecnus quoque presbyter,
cui in Antiochensi suburbio ecclesia fuerat credita,
promissorum blanditiis deceptus, ad idolorum cul-
tum sponte defecit : eumque divina statim insectata
est vindicta. Vermibus siquidem depastus, amissis
luminibus, linguam corrosit et efflavit animam. Heron
etiam Thebaidos episcopus nullo cogente in Antio-
chensi civitate fidem desertor abnegavit : quem mox
Deus ad exemplum et terrorem cæterorum ultus
est. Ille namque dissolutis ex putredine membris,
in plateam projectus sub omnium oculis expiravit.
Alii ex adverso his angustiis pressi Christianæ fidei
confessione clarissimi evasere. Valentinianus tribu-
nus legionis Cornutorum, quibus numerus nomen,
non modo dignitate semet exiit, sed et exsilio dam-
natus est : qui demum temporis processu imperator

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ ὑπὸ Χριστ. — ἀπὸ ἀνθρῶπ. A, ἀπὸ Χρ. — ὑπὸ ἀνθρ. vulg. ⁸⁴ ὡς καὶ A. ὡστε vulg. ⁸⁵ ὁ βασιλεὺς A,
ὁ τύραννος βασιλεὺς vulg. ⁸⁶ καὶ ante τὴν μεγ. add. ex A. ⁸⁷ ὀφείλουσαν Par. ⁸⁸ Κώμης Par.
⁸⁹ κατ' αὐτὴν τὴν A, κατὰ τὴν vulg. ⁹⁰ χαλεπωτάτῃ περιπεσὼν A, περιπ. χαλεπωτάτῃ vulg. ⁹¹ ἐν στρατείᾳ
A e, ἐν στρατείαις vulg. ⁹² καὶ add. ex A. ⁹³ γεγονὼς A, γενόμενος vulg. ⁹⁴ τῆς add. ex A. ⁹⁵ αὐτο-
μάτως] αὐτὸς A. ⁹⁶ ἀπεστάτησεν ἐν τῇ b, ἀπεστάτησε τῇ vulg. ⁹⁷ σηπεδόνη νοσήματος A. ⁹⁸ ἀλλ' ἐν τού-
τοις διέπρεψαν a b. ⁹⁹ Κορνωτῶν : sic scribendum monet Goarus ad h. l. Κορνωτῶν A, Κωρωνατῶν
vulg. ὅστις — ἀνεδειχθη] ἦτις — ἀννορεύθη b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Historias gestaue cuncta superioribus
annis duobus ascripta [ex Socrate, Theodoro, Sozomeno,
et Rufino fidem mereri nullus dubitat : quæ hic referuntur
Chronico Alexandrino, non auctoritatem modo, sed ipsa quoque verba
dehent, anno Juliani secundo. Variantes a nostro
lectiones præcipuas subjicio : Ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρ-
χόντων, addit illud, χαννούμενοι. Θεότεκνος δὲ τις
πρεσβύτερος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας ἐξ ὑποσχέ-
σεως. Παραχρῆμα τρόπῳ τοιοῦτῳ. Τότε καὶ Ἡρων οὗτω
λεγομένου τις Θηβαῖος ἐπίσκοπος ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ
πόλει τυγχάνων, ὃν παραδοξοποιῶς τοῦ Θεοῦ δύναμις
εἰς παράδειγμα καὶ φόβον πολλῶν τιμωρίας εἰσ-
επράξατο. Ἐρημον γὰρ αὐτὸν καταστήσας πάσης

κηδεμονίας, καὶ σηπεδόνης νόσον ἐμβαλὼν, ταῖς πλα-
τείαις φερόμενον ἐκψύξει δημοσίᾳ ἐνώπιον πάντων
ἐποίησε. Τάγματος Κορνωτῶν, οὕτω λεγομένων νο-
μέρων, ὑποβληθεὶς γενναίως καὶ προθύμως ὤπ-
εμνευεν.

(67) Correctior Chronici lectio, qua Κορνω-
τῶν, exhibetur (Goarus ed: derat Κωρωνατῶν). Cor-
nutos enim legionarios lego in notitia imperii
Orientalis Pancirolliana folio mihi 64 et 75, et im-
perii Occidentalis folio 34, 37 et 38. Coronatos nul-
libi reperio. Valentinianum eundem ταγματάρχην
τοῦ καταλόγου τῶν καλουμένων Ἰοβιανῶν commen-
dat Sozomenus lib. iv, cap. 6 : Scutariorum tri-
bunum Paulus diaconus ex Hieronymi Chronico,

a Deo est renuntiatus. Pari animi vigore cingulum militare solvit Jovianus clamans : Christianus sum. Hunc, cum magistri militum officio fungeretur, ceu bene meritam, ne quid adversi pateretur, populus sibi concedi expetii : isque idem extincto Juliano adeptus est imperium. Artemius item dioceseos Egypti dux, datis sub Constantio, quo ferebatur in idola, aversi animi indicibus, Alexandria in publicum raptus capite truncatur. Emilianus insuper Dorostoli, quæ Thracica urbs est, a Capetulinis vir emeritæ militiæ igni traditus fuit : aliique quamplurimi Christiana confessione per varia loca celebres effecti sunt. Ex adverso Thalassius quidam, perditio luxu atque libidine famosus, qui propriam filiam ad turpia officia producebat, ceu extispex imperatori Juliano charus habebatur, et juxta palatium Antiochiæ sedem obtinuit. Collapsis autem in eum ædibus, solus cum eunucho, quem forte complexu stringebat, periisse repertus est, cunctis ejus domesticis, ipsa etiam uxore, et ejus comitibus, Christiana fide insignitis, incolamibus omnino servatis. Inter quos vix annorum septem puellis salvus a ruina collectus, qui lethum evasisset interrogatus, Ab angho depositatus, respondit. Julianus porro vir execrandi nominis, quasi Dei notitiam omnem extincturus, Judæorum templum reparari jussit, et Alypium quemdam gentilem Christo maxime insensum eperi præfecit. Qui dum fundamenta solo aggero obruta effoderet, maxima vis venti cum turbine et procella per effosam terram erumpens, modiorum caelis viginti myriades ad id operis paratas dissipavit : Judæos vero eruptis insistentes, ipsis ex eisdem fundamentis ægris absumpsit : et hoc viso a resumtis conatibus destiterunt. Impias Julianus sacrorum Evangeliorum consultationem scripsit, quam Cyrillus magnus Alexandria præsul selectis et læulentis editis com-

ἀνεδείχθη. Ὁμοίως καὶ Ἰουδιανὸς * (68) τὴν ζώνην ἔβουσε κράζων· Χριστιανὸς εἰμι· ὃν ὁ λαὸς ἀγαπῶν στρατοπεδάρχην ὄντα ἐζητήσατο * τὸν βασιλεῖα, μὴ ἀδικῆσαι * (69) αὐτόν· ὅστις καὶ βασιλεὺς μετὰ Ἰουλιανὸν ἀνηγορεύθη *. Ἀρτέμιός τε ὁ δοῦξ (70) τῆς κατ' Αἴγυπτον διοικήσεως, ἐπεσθῆκερ ἐπὶ Κωνσταντίου ζῆλον πολλὸν κατὰ τῶν εἰδῶλων * ἐνεδείξατο τὸν Ἀλεξανδρείαν, ἐδημιούθη, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμήθεις *. Ἐμαρτύρησε δὲ καὶ ἐν Δορουστόλῳ * (71) τῆς Θρακικῆς Αἰμιλιανὸς * ἀπὸ στρατιωτῶν, πυρὶ παραδοθεὶς ὑπὸ Καπετουλιανοῦ (72) * καὶ πολλοὶ ἄλλοι κατὰ διαφόρους τόπους καὶ τρόπους * διέκρησαν ἐν τῇ εἰς Χριστὸν ὁμολογίᾳ. Θαλάσσιος δὲ τις (73) ἐπ' ἀσελείας καὶ ἀσωτίας * ἐπίσημος, ὁ καὶ τῆς ἐαυτοῦ θυγατρὸς ἐπ' αἰσχουργίᾳ προσαγωγέως **, ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὡς σπλαγχνοσκόπος, οἰκῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ πλησίον τοῦ παλατίου. Συρπασόντος οὖν αὐτῷ τοῦ οἴκου μόνος ἀπόλωτο μετὰ ἑνὸς ** εὐνοῦχου, ὃ καὶ συμπεπλεγμένως ἐδέχθη. Ἐσώθησαν δὲ πάντες * οἱ ἴδιοι αὐτοῦ Χριστιανοὶ ὄντες, ἧ τε τοῦτου γυνή, καὶ οἱ σὺν αὐτῇ. Παιδίον δὲ ἕως * τῶν ἐπιτά χρόνων ἐπέχεσθῆν καὶ σωθῆν, ἐρωτώμενον πῶς ἐσώθη, εἶρηκεν ὡς ὑπὸ ἀγγέλου βασταχθέν. Ὁ δὲ δυσσύνετος Ἰουλιανὸς ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς θείας ἀποφάσεως (74) τὸν τῶν * Ἰουδαίων ναὸν οἰκοδομήθηναί προέταξεν, Ἀλύπιον Ἑλληναί τινα ἐπυδαίον κατὰ Χριστοῦ προστηθέμενος τοῦ ἔργου. Τοῦ δὲ καὶ τὰ ἀφανῆ τῶν θεμελίων κατορύξαντος, διὰ τὸν ἐκχοσμὸν * ἀνεμὸς βασιλεύσας ἐπιπνεύσας σὺν λαλαπῆ τὴν περισκευασμένην * ἀσέσωσεν ἐξηράνισεν, μεθίσεν κρητέων ἐκείων ὄσων· ἐτιμᾶσθων δὲ τῶν Ἰουδαίων τῇ ἐγχειρίσει τοῦ ἔργου, πῦρ ἐβλήθον τοῦτους κατέκαυσεν **, καὶ οὕτως ἐπαύσαντο τῆς τέλεως. Ἀνατροπὴν δὲ Ἰουλιανὸς ὁ δυσσεβὴς Ἰσραὴλ ἐν θείων Ἐσαγγελίων, ἧν ὁ μέγας Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐν ἐξαιρέτῳ πραγματεία λαμπρῶς * ἐπαύτησεν. Πορφύριος δὲ ὁ καθ' ἡμῶν λυττήσας,

VARIAE LECTIOES.

* Ἰουδιανὸς A b. l. cū ubique, Ἰουδιανὸς vulg. * ἐζητήσατο A, ἐζητήσατο vulg. * ἀδικῆσαι A, ἀδικεῖσθαι vulg. * ἀνηγορεύθη A, ἀνεδείχθη vulg. * κατὰ τῶν εἰδῶλων om. A. * ἀποτεμήθηναί A. * Δορουστόλῳ A, Δορουστόλῳ vulg. * Αἰμιλιανὸς A, καὶ Αἰμ. vulg. ** καὶ τρόπους add. ex A. * ἀσωτίας A, ἀσωταίας vulg. ** προσαγωγέως A, προαγ. vulg. ** μετὰ ἑνὸς A, μεθ' ἑνὸς vulg. * ante οἱ ἴδιοι a add. οἱ σὺν αὐτῷ εὐρεθέντες. * ἕως] fort. ὡς. * τῶν om. A. * ἐκχοσμὸν A, ἐκχασμὸν vulg. * παρασκευασμ. Par. * κατέκαυσεν A, κατέπλεξεν vulg. * λαμπρῶς A, λαμπρῶ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(68) Tacet hæc *Chronicon Alexand.* quæ ex *Suida* D et ex *Theodoro*, Hb. III, cap. 10, refert noster Theophanes.

(69) Λαοῦ voce militarem plebem significat auctor in sequentibus frequentius confirmabit. Jovianum porro, quem hic στρατοπεδάρχην vocat, domesticorum ordinis primum Assmannus, lib. xiv, primicerium domesticorum Hieronymus in *Chron.* celebrant.

(70) Rursus *Chronicon Alexandrinum*, cujus hæc varia lectio: Ἐπεσθῆκερ ἐν τοῖς καιροῖς τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου τοῦ Ἀγροστόου ζῆλον πολλὸν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν ἐνεδείξατο, ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἐδημιούθη, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμήθη μνησικακήσαντος· αὐτὸν τοῦ Ἰουλιανοῦ.

(71) Scatiger ad *Chronica*. Hieronymi pag. 235 leg. contendit δουροστέρον, vel δοροστέρον. COMBEFIS.

(72) *Chron.* idem Καπετουλίου Οὐίκαρλου.

(73) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ Θαλάσσιος τις, ὁ καὶ Μάγνος, ἐν ἀσελείᾳ μὲν καὶ ἀσωταίᾳ ἐπίσημος, δε καὶ τῆς ἐαυτοῦ θυγατρὸς ἐπ' αἰσχουργίαις προσαγωγέως ἐτύγγανεν, συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ οἴκου ἀπέθανεν. Ita *Chronicon* idem. Vertit interpres: *Hoc tempore Thalassius quidam, cui et Magnus nomen, An magus magnus, potius quàm mancus id, lector, judice, reddendum? num melius ac certius vocabulum μάγος magus interpretabor, obscenæ libidinis protenetam, et impuritatis munditorem, etc., ἐπ' αἰσχουργίαις προσαγωγέα;*

(74) *Ad divinam Christi consultationem sententiam*; quod nimis ab eo dictum habent sacra Evangelia, fore tempis desolationem perpetuam. διὰ τὸν ἐκχοσμὸν, ἀδὲν ἄγαν ἀγέστην ἀτὸν ἰουδαίων ἐπερτά, ut solet in veterum dirutorum solo, novis excitandis, majoris præsertim molis, ædificiis. COMBEFIS.

Τύριος μὲν ἦν τῷ γένει, Χριστιανὸς δὲ τὸ πρὶν ὁ
 ἄθλιος²¹ τυφθεὶς²² δὲ ὑπὸ Χριστιανῶν ἐν Καισαρείᾳ
 τῆς Παλαιστίνης, κατ' ὄργην μετέλθεν εἰς τὸν
 Ἑλληνισμὸν, καὶ τότε γράφει κατὰ τῆς ἀληθείας (75)
 ὁ κύων ἐτόλμησεν. Ἐπὶ τοῦτοις ὤφθη ὁ θεῖος σταυ-
 ρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ φωτισθεὶς κυκλοῦμενος ὑπὸ στε-
 φάνου φωτός, ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ²³ ἕως τοῦ ἁγίου
 ὄρους τῶν Ἑλαιῶν, λαμπρότερος μᾶλλον ἢ ἐπὶ Κων-
 σταντίου. Αὐτομάτως τε τοῖς ἀπλώμασι τῶν θυσια-
 στηρίων καὶ βίβλοις, καὶ ἄλλοις ἐσθῆμασι τῶν ἐκ-
 κλησιῶν καὶ ἐν ἱματίοις, οὐ μόνον Χριστιανῶν, ἀλλὰ
 καὶ Ἰουδαίων ἐπεπόλαζε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὐ
 μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ
 ἄλλαις πόλεσι· καὶ οὐ²⁴ ἀνασχύντως ἠπίστουν οἱ
 Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες εὗρισκον τὰ ἱμάτια ἐαυτῶν
 πεπληρωμένα σταυρῶν· ἐν τισὶ δὲ καὶ²⁵ ἐμαλάνισον.
 Ἰουλιανὸς δὲ πολλοὺς ἐν διαφόροις τόποις ἀπέστειλεν
 εἰς τε μαντείας καὶ χρηστήρια, ὅπως ἂν δόξη μετ'
 ἐπιτροπῆς²⁶ τῶν δαιμόνων ἐπὶ Πέρσας πόλεμον
 ἐγχερεῖν. Καὶ πολλῶν²⁷ καὶ διαφορῶν κομισθέντων
 αὐτῷ χρησμάτων, ἐνὸς ἐπιμνησθήσομαι· ἔχει δὲ οὗ-
 τος· Νῦν πάντες ὠρμήθημεν²⁸ (76) θεοὶ νίκης
 τρέπαια κομίσασθαι παρὰ θηρὶ ποταμῷ, τῶν δὲ ἐγὼ
 ἠγεμονεύω²⁹ θούρος πολεμόκλονος Ἄρης. Τοῦτοις
 βιβδαιωθεὶς, πρὸς τὸν κατὰ Περσῶν ὠπλίζετο πόλε-
 μον, πολλὰ χρήματα τοῖς Χριστιανοῖς ζημιώσας. Ἐν
 Ἀντιοχείᾳ δὲ γενόμενος, προφάσει τῶν ἀνίων, ὑβρί-
 σθη σφοδρῶς παρὰ³⁰ τῶν Ἀντιοχείων, ὅτε καὶ τὸν³¹
Μισοπόγωνα λόγον Ἀντιοχείων, πρὸς ἄμυναν δῆθεν,
 ἐπόνησε· Θεόδωρον δὲ τινα νεανίαν προκατάρξαντα
 τῶν κατ' αὐτοῦ ὑβρεων πικρῶς ἤκισατο. Πολλὰ δὲ
 καὶ μεγάλα κατὰ Χριστιανῶν ποιήσας, καὶ πλείονα
 ποιεῖν μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐπαγγελάμενος,
 κακῶς τὸν παμμίαρον αὐτοῦ βίον ἐν αὐτῷ πεπλήρω-
 κεν. Ὑπερόριος γὰρ δίκη θεῖα ἀνῆρέθη τούτῳ τῷ
 ἔτει, βασιλεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας ἐννέα, κατὰ τὴν
 Περσικὴν θεόκταντος (77) γέγονεν ἐν τῇ εἰκοστῇ
 ἔκτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς (78) ἰνδικτιῶνος ἕκτης

VARIAE LECTIONES.

²¹ ὁ ἄθλιος post Χριστιανῶν habet h. ²² τυφθεὶς τυφλωθεὶς Α. ²³ Γολγοθᾶ Par. ²⁴ οὐ legendum s. of s. ὁ s. ei. ²⁵ καὶ add. ex Α. ²⁶ ἐπιτροπῆς ἐπιτρόπων Α. ²⁷ πολλῶν καὶ πολλῶν ex codd. et vulg. ²⁸ ὠρμήθημεν Α, ὠρμίσημεν vulg. ²⁹ ἠγεμονεύω Α, ἠγεμονεύων vulg. ³⁰ παρὰ ὑπὸ alii codd. ³¹ τὸν Α, τῶν vulg.

JAC. COARI NOTÆ.

(75) Constantini, Constantii, et Juliani temporibus Porphyrium vixisse testatur aperte Socrates, lib. iii, cap. 19, facile itaque circa ejus ætatem delusus est Baronius, qui Constantini vicennialibus jam annum 91 attingisse scripsit ad Christi annum 325, num. 90; ex ejus quippe ratione annus iste Juliani tertius vitæ centesimus et tricesimus Porphyrio existeret.

(76) Ex Theodoro lib. iii, cap. 18. — Oraculum hoc factum Juliano, sic Langus exprimit Nicephori interpres, urgens illud, παρὰ θηρὶ ποταμῷ. *Nunc, dii deique omnes, consurgite, sumite bellum, Atque sero certum de flumine ferte tropæum. Dix ego vester ero Mars ævus belligator. Apud Baronium tom. IV, pag. 122: Ibimus in Therim superi; victoria certa est: Mars ego ductor ero, divum fortissimus armis. Θηρ ποταμός, haud dubie Tigris, velut θηριώνυ-*

mentariis refutavit. Porphyrius ad hæc, qui adeo contra Christianos debacchatus est, genere quidem Tyrius, Christianus vero prius infelix exstitit: sed cum Casaræ in Palæstina a Christianis cæsus fuisset, ad gentilitatem præ indignatione defecit, et tum demum contra veritatem scribere canis iste ausus est. Interea divina erix luminis instar et lumine circumdata, a Golgotha asque ad montem Olivarum, illa quæ sub Constantio visa est, splendidior in cælo apparuit. Quin etiam inter altarium mappas, libros, cæterasque ecclesiæ vestes, sed et super hominum tam Christianorum, quam Judæorum pallia crucis signum sponte frequens enatum est: idque non solum Hierosolymis, sed etiam Antiochiæ, reliquisque in urbibus evenit: adeo ut Jædæi et gentiles, illius, quam impudentissime credere recusant, crucis vestigia nigra ut plurimum in vestibus undequaque respersa agnoverint. Cæterum Julianus multos in diversa loca vaticinationes et oracula consulturos, quo dæmonum impulso bellum adversus Persas suscipere testaretur, submitit. E multis vero variisque responsis, quæ ad ipsum perlata sunt, unum apponam, quod ita habet: Nunc omnes dii victoriæ tropæa ad feram [Tigrim] fluvium deferre parati exsilium. Eorum ego dix promptius et bellicis tumultibus assuetus Mars. His animatus, et Christianis multo pecuniarum pondere multatis, exercitum versus Persidem eduxit. Antiochiam profectus, rerum venalium prætextu, contumelias ab Antiochenis latas sustinere coactus est: quo tempore, *Misopogona*, Antiochenum opus, injurias nimirum hac arte repulsurus, composuit. Theodorum tamen juvenem audacia conspicuum injuriarum in ipsum satarum præcentorem duris subjecit verberibus. Exinde plura et magis horrenda in Christianos aggressus, hisque fœdiora, confecto Persico bello, moliturum se minitatus, scelestissimam vitam in eo misere finivit. Hoc quippe anno,

μος, feramque nomine præferens. *Comæris.*

(77) Eventus quam obscuri dilucidissima expositio. Baronius ad annum 363, num. 54, auctor dissertationum in Philostorgium pag. 308, Theodoretus lib. iii, cap. 20. Ἀἴθλον ὅτι ἕς τοῦτο δόδραξε τοῦ θεοῦ νεύματος ὑπουργὸς ἐγεγόνει. *Constat eum, qui facinus commisit, divinæ voluntatis administrum fuisse.*

(78) Mendum a primo scriptoris errore in cuncta exemplaria derivatum, Ἰανουαρίου, ob quamdam similitudinem, Ἰουνίου vice posuit. Erronei scriptis suis convincunt Ammianus, lib. xxv, Socrates lib. iii, cap. 18; Idatius si modo verus, *Chronicon Alexandrinum*, Cassiodorus, et alii apud Petavium lib. xi, cap. 43. Ipse auctor annos imperii duos et menses 9 Juliano asserens, nonnisi Junio interiisse credat, quem Octobri primo imperasse scripsit superius anno Constantini ultimo.

divina Insequente vindicta, extra imperii fines sublatus est, post imperii annos duos et menses novem, Januarii die sexta supra vicesimam, indictionis sextæ, annos ipse natus unum et triginta, divina opera in Perside est interfectus. Eo Persidem ingresso mense Dio portentum contigit. Hydria aquæ plena in ædibus rusticæ cujusdam mulieris Christianæ in mustum recens sive vinum ebulliens circa vesperam conversa est: eademque hora vas, ut erat plenum, in vici ecclesiam illatum, ex quo loci presbyter 45 vasculum aliud replens ad Abgarum episcopum deportavit. Carris mulier capillis suspensa reperta. Antiochiæ pariter plurimæ hominum calvariæ visæ, quibus indicto Persis bello in vaticiniis exercendis prævaricator uteretur. Loca in quibus hæc reposita erant, seris atque

A. C. 356. — *Romanorum imperatoris Joviani annus primus* (c).

Hoc anno Jovianus tribunus militum, vir mitissimus, et de recta fide bene sentiens, ab omni exercitu, ducibus, et consulibus, ipso Persidos in loco, quo prævaricator extinctus, Romanorum imperator salutatur. Post unicum vero belli conflictum pax composita, et velut Dei nutu a Romanis pariter atque a Persis denunciata, ad triginta annos sancita. Jovianus imperium suscipere detrectabat, exercitui, qui gentilium ritus servasset sub Juliano, se præfici non posse affirmans: ad quem omnes se Christianos esse una voce conclamarunt. Is autem Nisibin civitatem maximam, residui populi saluti consulturus, Persis concessit, et pacem egit. Generales quoque leges in universum Romanum orbem de sacris ædibus misit, quibus Ecclesiam catholicam in pristinum statum atque honorem, quo sub beato Constantino potiebatur, restituit, et exulantes episcopus revocavit. A sacro insuper Athanasio, ut accuratam sinceræ fidei expositionem scriptis si-

Α ετών ὑπάρχων τριάκοντα ἐνός (79). Ἐγένετο δὲ σημεῖον^{21, 22} ἐντος αὐτοῦ ἐν τῇ Περσίδι μηνὶ Δεσίῳ²³ ὕδρια²⁴ πεπληρωμένη ὕδατος ἐν οἰκίᾳ ἀγροικίδος τινὸς Χριστιανῆς μετεβλήθη εἰς οἶνον βράζοντα μοῦστον κατὰ τὴν δεξιὴν ὥραν· αὐτὴ δὲ τῇ ὥρᾳ τὸ ἀγγεῖον πεπληρωμένον προσήνεγκεν²⁵ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου. Ὅ δὲ κατὰ τὸν τόπον πρεσβύτερος πληρώσας μικρὸν ἀγγεῖον ἐξ αὐτοῦ ἐκόμισε τῷ ἐπισκόπῳ Ἀβγάρῳ²⁷. Ἐν Κάρβραις δὲ²⁸ εὐρέθη (80) γυνὴ ἐκ τῶν τριχῶν κρεμαμένη, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ κρανία ἀνθρώπων πολλὰ²⁹, δι' ὧν ὁ Παραβάτης τὰ μαντεῖα τοῦ κατὰ Περσῶν πολέμου ποιούμενος, σφραγίδας καὶ κλεῖθρα τοῖς τόποις ἐπέθηκεν.

B A. M. 5856. — *Ῥωμαίων βασιλέως Ἰοβιανοῦ ἔτος α'*.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰοβιανὸς χίλιάρχος (81), ἀνήρ πραδάτος καὶ ὀρθόδοξος Χριστιανός, βασιλεὺς Ῥωμαίων ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ (82) καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ὑπάτων (83) ἀνηγορεύθη ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τῆς Περσῶν γῆς, ἐν ᾧ ὁ Παραβάτης ἀνηρέθη. Καὶ μετὰ μίαν συμβολὴν πολέμου εἰρήνη³⁰ (84) ὡς ἀπὸ Θεοῦ συμφώνως ἀνεδοθήθη ὑπὸ Ῥωμαίων³¹ καὶ Περσῶν, καὶ ὤρισθη ἕτη τριάκοντα. Ὅ δὲ παρηγεῖτο τὴν βασιλείαν φάσκων μὴ δύνασθαι αὐτὸν³² ἄρχειν στρατοῦ Ἑλληνίσαντος ἐπὶ Ἰουλιανοῦ· πρὸς ἃν πάντες ὁμοφώνως ἐδόξαν Χριστιανοὶ ὑπάρχειν· Ἰοβιανὸς δὲ πόλιν μεγάλην Νισιβίν³³ Πέρσαις παρεχώρησεν σωτήρια τοῦ περιλειφθέντος (85) λαοῦ, καὶ εἰρήνευσεν. Νόμους δὲ γενικοὺς κατέπειμφεν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν εἰς πᾶσαν γῆν Ῥωμαίων, τὴν ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου³⁴ κατάστασιν καὶ τιμὴν τῇ καθολικῇ³⁵ Ἐκκλησίᾳ ἀποδιδούς· τοὺς δὲ ἐν ἔξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο, καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθανασίῳ ἔγραψεν τῆς ἀμωμῆ-

VARIÆ LECTIONES.

^{21, 22} δὲ σημεῖον A, δὲ τὸ σημεῖον vulg. ²³ Δεσίῳ A b e, Δαισίῳ a, Δίῳ vulg. ²⁴ ὕδρια A, ὕδρεια vulg. ²⁵ προσήνεγκεν A, προσήνεγκαν vulg. ²⁷ Ἀβγάρῳ A. ²⁸ δὲ om. a. ²⁹ ἀνθρώπων πολλὰ A, πολλὰ ἀνθρ. vulg. ³⁰ εἰρήνη ὡς ἀπὸ Θεοῦ A, εἰρήνη γέγονεν, καὶ ὡς ἀπὸ Θεοῦ. vulg. ³¹ ὑπὸ Ῥωμαίων A, ὑπὸ τε Ῥωμ. vulg. ³² αὐτὸν] αὐτῶν f. ³³ Νισιβίν A. ³⁴ τοῦ μεγάλου add. ex A. ³⁵ τῇ καθ. A, τὴν καθ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(79) Ita quædam Hieronymi exemplaria apud Pontacum, Socrates lib. iii, cap. 18, ultimis verbis, Ammianus lib. xxiii.

(80) Theodoretus, lib. iii, cap. 21.

(81) Qui anno superiore τριβούνος idem χίλιάρχος anno sequente Cedreno scriptus.

(82) Ammianus, lib. xv: *Principio lucis secutæ, quæ erat quintum Kal. Julias, collecti duces exercitus, advocatisque legionum principibus et turmarum, super creando principe consultabant.*

(83) *Et proceribus, τῶν ἐν τέλει*: non enim in exercitu erat copia consulum, quorum suffragio Jovianus eligeretur; tametsi etiam Anast. ita reddidit; ὑπατος, eximius, præcipuus: quomodo Pselus ὑπατος φιλοσόφων passim indigitatur. Ejus operum spississimum volumen haud ita pridem recepit cardinalis Mazarinus, sed carie et vetustate lædatum. **COMBESIS.**

(84) Eutropius ad lib. x calcem; Ammianus, lib. xv; Socrates, lib. iii, cap. 19; Theodoretus, lib. iv, cap. 1; Sozomenus, lib. vi, cap. 5.

(85) Plures ex Ammiano sententias in scripta traduxisse auctorem observant notæ duæ præcedentes. Ex eodem μίαν συμβολὴν πολέμου, et pacem exinde compositam scripsit, ex eodem: ὡς ἀπὸ Θεοῦ γενομένην dixit, hæc verba imitatus: *Furebat inedia iraque percitus Romanus miles, ferro propereans quam fame ignavissimo genere mortis, absunt.* *Erat tamen pro nobis æternum Dei cælestis numen, et Persæ præter sperata priores, super fundanda pace oratores Surenam et optimitatem alium mittunt.* Hic Nisibini Persis relictam σωτήρια περιλειφθέντος λαοῦ, ait; quod prius ille fassus est: *Petebat rex (Persarum) obstinatius pro redemptione nostra quinque regiones transtigritanas.* — Pyr., περιληφθέντος, quæ lectio valde placet. Ut saluti exercitus consuleret inter angustias a Persis conclusi, ac fame pereuntis, ut Tripart. verba sonant, et tradit Ammianus. Vox λαός pro exercitu Theophani frequentissima, uti etiam annotavit P. Goar anno superiori. **COMBESIS.**

του πίστεως ἐγγράφως σημεῖναι αὐτῷ ἀκρίθειαν, ἅπερ καὶ ἐπραχεν πάσης ὀρθοδοξίας Ἰοδιανῶν ἐπιστολὴν γράψας. Ὅθεν Ἰοδιανὸς βεβαιότερος εἰς ὀρθοδοξίαν γενόμενος, τοῖς δοξάζουσι τὸ ὁμοούσιον ἐδωρήσατο πολλὰ, καὶ ἀτελεῖς ἐποίησεν⁸⁶. Ἀκάκιος δὲ ὁ κάκιστος Καισαρείας Ἀρειανὸς συνελθὼν μεθ' ἐτέρων ἐπισκόπων εἰς Ἀντιόχειαν λίβελλον ὀρθοδοξίας δῆθεν συνέταξε, τὸ ὁμοούσιον καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον ὁμολογῶν φόβῳ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως, καὶ οὐ κατὰ Θεόν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰοδιανὸς ἐπέβη τῇ Ἀντιοχείῳ μηνὶ Ὑπερβερεταίῳ⁸⁷ (86). Καὶ ἐγενήθη τῷ παιδίῳ ἔξω τῆς πόλεως τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ λεγόμενον Τρίπυλον ἀγροίκῳ⁸⁸ κηπουρῷ βῆλυ ἐπταμηνιαῖον ἔχον κεφαλὰς δύο διωρισμένας, ἐκάστη τὸ πλάσμα τετελειωμένον, ὡς ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἐκάστης κεφαλῆς κεχωρισμένης. Νεκρὸν δὲ τοῦτο ἐτέθη μηνὶ Δίῳ, ὃς ἐστὶ⁸⁹ Νοέμβριος. Ἐξώρμησεν δὲ Ἰοδιανὸς ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείῳ ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν καὶ ἑλθὼν ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας ὕπατος προῆλθεν (87) σὺν τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Ἀρανιανῶ⁹⁰ ἐπιφανέντα τὸν αὐτὸν ἀναγορεύσας (88), ἄνευ τοῦ ἐνδύσαι αὐτῷ⁹¹ πορφύραν (89).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει βασιλεύσας μῆνας ἑννέα καὶ ἡμέρας δεκαπέντε (90) Ἰοδιανὸς⁹² ὁ Χριστιανικώτατος ἐν Δαδαστάνοις χωρίῳ τῆς Βιθυνίας λεγομένῳ ἑταλεύτησεν καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Οὐαλεντιανὸς Αὐγούστος⁹³ ἔτη ἑνδεκα ὑπὸ⁹⁴ τοῦ στρατοπέδου, διὰ τὸ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν ὡς Χριστιανὸν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, καὶ εὐθέως ἐξώρμησεν ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν καὶ φθάσας τὴν βασιλεύσασαν, Οὐάλεντα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν κοινῶν τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀνηγόρευσεν⁹⁵, ἀπονείμας αὐτῷ τὰ ἀνατολικά μέρη, αὐτὸς δὲ τὰ δυτικά κατέσχεν.

A. M. 5857. — Ῥωμαίων βασιλέως Οὐαλεντινιανοῦ ἔτος α'.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁶ ἐποίησεν A. ἐποίησατο vulg. ⁸⁷ ὑπερβερετώ A. ⁸⁸ ἀγροίκῳ κηπουρῷ A, ἀγροίκῳ κηπουρῷ vulg. ⁸⁹ ὃ ἐστὶ A. ⁹⁰ σὺν τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Ἀρανιανῶ A e f, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Οὐρανιανῶ vulg. ⁹¹ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ⁹² Ἰοδιανὸς ἐν τῇ Βιθυνίᾳ γενόμενος ἑταλεύτησεν ceteris omissis A f. ⁹³ ὁ Αὐγούστος A. ⁹⁴ ὑπὸ A, ἀπὸ vulg. ⁹⁵ προαγορεύσας A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(86) Octobri Ammianus. *Flagrante inde hieme profectus, signis vetantibus plurimis, etc.*, quibusdam ex illis ante verba allata expositis, præsens prodigium tacuit, vocabulo communi illud indicare contentus.

(87) Τὸ προέρχασθαι, et προέλευσις de imperatore, vel magistratu dicta, non incessum simplicem, sed qui cum apparatu et pompa celebratur, interpretor. Asserti auctoritates proferam alibi commodius. Quoad præsentem Joviani consulis renuntiati προέλευσιν Ammianus, lib. xxv, versus finem: *Cum introisset Ancyram imperator, paratis ad pompam pro tempore necessariis, consulatum iniit, adhibito in societatem trabae Varronianum filio suo admodum parvulo: ejus vagitus pertinaciter reluctantis ne in curuli sella veheretur ex more, id quod mox accidit portendebat.* — Melius plane Zonaras, σταθμὴν προῆλθεν, unius diei iter progressus est, una statione; qua pervenit ad oppidum Dagusthani, ubi et extinctus est. Nec vero is locus commodus erat ut consul pompæque procederet, qui afflicto valde exercitu versus regiam urbem utcumque ageret

gnificaret per litteras expetiti: quod ille demum præstitit, ad Jovianum, quæ rectum omnem fidei sensum complecteretur, data epistola. Quare Jovianus in recta fide stabilior redditus, in eos, qui consubstantialis dogma profiterentur, dona contulit et a pendendo tributo fecit immunes. Acacius autem ille pessimus Cæsareæ episcopus, conventu cum aliis episcopis facto, libellum ex sinceriori Ecclesiæ sensu compegit, et pietissimi imperatoris metu, licet non ex Dei cultu, consubstantiale, et actam Nicææ synodum professus est. Jovianus autem imperator mense Hyperberetæo Antiochiam advenit, quo tempore extra civitatis portam, loco cui Τρίπυλον nomen, rustico hortulano infans femina partu septimestri nata est duo habens capita a se invicem disjuncta; utriusque vero capiti forma fuit absoluta, adeo ut etiam collo separarentur ab invicem. **46** Factus ille mortuus est editus mense Dio, qui nobis November. Exinde Jovianus Antiochia Cpolim profectus, et Ancyram Galatiæ perveniens consul cum filio Aranianum in publicum processit: et eundem illustrissimum, absque purpuræ tamen insignibus, designavit et renuntiavit.

Eodem anno Jovianus Christianissimus imperator post menses novem et dies quindecim ab accepta potestate ad Dadastanos Bithyniæ pagum sic dictum vita functus est: in ejus locum Valentinianus Augustus, qui annos undecim tenuit imperium, quod tanquam Christianus, ex propria confessione celebris haberetur imperator ab exercitu renuntiatur. Ille festim Cpolim contendit, et in urbium regionem appulsus Valentem fratrem, assignatis ei orientis partibus, imperii consortem declaravit: ipse vero occidentales tenuit.

A. C. 557. — *Imperatoris Romanorum Valentiniani annus primus.*

iter; eaque fuerit causa, cur creatum nobilissimum filium suum noluerit hactenus purpuram induere. **CONSEFIS.**

(88) Philostorgius Photianus quasi dux verbi. Γεγονώς ἐν Ἀγκύρᾳ, θάτερον τῶν αὐτοῦ παιδῶν Οὐαρωνιανὸν κομιθῇ νέον ὄντα ἐπιφανέστατον (ὃ παρὰ Ῥωμαίους τὸ νοβελίσσιμον δύναται) ἀναγορεύει. *Ancyra constitutus alterum e filiis Varronianum juvenem admodum ἐπιφανέστατον (quod nobilissimum apud Romanos valet) renuntiavit.* (Lib. viii, cap. 8.)

(89) Nobilissimatus et consulatus dignitati debitam: de qua alibi opportune.

(90) Ex Philostorgio id assertum puto: Νοτὶς διαφύσει τὸν βασιλέα διανύσαντα ἐν τῇ βασιλείᾳ μῆνας ἑγγὺς δέκα. *Vapor suffocat imperatorem, qui decem ferme imperii menses egit.* Octo solus numerat Zosimus, lib. iii; et Sozomenus lib. vi, cap. 6, pauciores Socrates, lib. iii, cap. ult. verbis ultimis. Uno verbo a Junii 26 sive a sexto ante Kalendas Julias ad decimum tertium Kal. Martias ex Socrate, ex aliis ad Maias regnavit.

Hoc anno Valentinianus Augustus cum Gratianum alium imperii collegam simul et consulem declarasset, Augustum jussit salutari; fratrem vero Valentem Arianum insignem ab Eudoxio baptizatum imperatorem, prout præmissum est, renuntiavit. Orthodoxi porro Valentinianum convenerunt Hypatii Heraclensis antistitis ope deprecaturi, ut de consubstantialis sancito dogmate edendo in unum coactis sibi potestas fieret. His responsum dedit Valentinianus: Mihi inter Ecclesiæ plebem recensito de his curiosius indagari, nefas. Ut igitur vobis sacerdotibus pro bono videtur consulendum, discutite. Lampsacum itaque convenientes, et mensibus duobus in eo morati, quæ ab Eudoxio et Acacio fuerant acta Cpoli, resciderunt: fidem vero Seleuciae probatam voluerunt retineri. Impius Valens in adversum Lampsaceni conventus evertit edicta, et episcopos, qui interfuerant, egit in exsilium: cæterum Eudoxio, qui secum sentiebat, Cpolitanas commisit ecclesias: ita ut catholici neque pastorem neque ecclesiam tunc habuerint.

A. C. 358. — Hoc anno Liberius Romanus epi-

Τούτω τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ Ἀβγούστος Γρατιανὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Ἀβγούστον ἀνηγόρευσε (91), κοινωὸν τῆς βασιλείας ὁμοῦ καὶ ὑπατοῦ προαναγορεύσας, καὶ Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν βασιλέα, ὡς προλέλεκται, διάπτρον Ἀρειανὸν ὑπάρχοντα ⁸⁶, καὶ ὑπὸ Εὐδοξίου βαπτισθέντα (92). Οἱ δὲ ὀρθόδοξοι προσῆλθον Οὐαλεντινιανῷ (93) δι' Ὑπατίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας, δεδόμενοι ἐπιτραπήναι συνελθεῖν ἐπὶ διορθώσει τοῦ ὁμοουσίου δόγματος. Πρὸς οὗς Οὐαλεντινιανὸς ἀπεκρίνατο· Ἐμοὶ μετὰ λαοῦ τεταγμένῳ περὶ τοιούτων πολυπραγμονεῖν, οὐ θέμις. Ὡς οὖν δοκεῖ ὑμῖν τοῖς ἱεραῦσι διαγινεσθε. Τότε συναλθόντας εἰς Λάμψακον, καὶ δύο μῆνας· ἐκεῖ διατρήσαντες, τελευταῖον ἠκύρωσαν τὰ ὑπὸ ⁸⁷ Εὐδοξίου καὶ Ἀκακίου ἐν Κωνσταντινουπόλει πραχθέντα ⁸⁸, κρατεῖν δὲ τὴν ἐν Σελεύκιᾳ πίστιν. Οὐάλης δὲ ὁ δυσσεδῆς τὰ ἐν Λαμψάκῳ πραχθέντα ἀνέτρεψεν, καὶ τοὺς συναλθόντας ἐκεῖ ἐπισκόπους ἐξορίᾳ παρέπεμψεν. Εὐδοξίῳ δὲ τῷ ὁμόφρονι τὰς ἐκκλησίας παρέδωκεν Κωνσταντινουπόλει. Οἱ δὲ ⁸⁹ ὀρθόδοξοι οὔτε ποιμένα, οὔτε ἐκκλησίαν εἶχον (94).

A. M. 5858. — Τούτω τῷ ἔτει Λιδέριος ἐπίσκοπος

VARIAE LECTIONES.

⁸⁶ ὑπάρχοντα add. ex A. ⁸⁷ ὑπὸ A, ἀπὸ vulg. ⁸⁸ πραχθέντα A f, προαχθέντα vulg. ⁸⁹ οἱ δὲ, καὶ οἱ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Cunctis historicis et fastorum consularium peritis Gratiani consulatum primum patris Valentiniani anno secundo, collatum vero imperium anno tertio statuentibus; Gratianum eundem imp. Augustum simul et consulem ab auctore hic assertum (ne solus, ac temere sine duce errasse convincatur), nisi me fallit conjectura, ita ex Socrate interpretor: Jovianum decimo tertio Kal. Martii ipso Joviano et Varroniano puerulo coss. obiisse fastorum consularium inspectis testatur, ejusdemque mensis diebus postremis Valentinianum imperatorem salutatum narrat Ammianus Marcellinus. Sequentem annum Valentiniani et Valentis consulatu primo consignat fasti, quos ab ipsius imperii exordiis consules declaratos, ac propterea Joviano defuncto, et Varroniano dignitate remoto circa Martium substitutos non obscure indicat Socrates, lib. iv, cap. 1 ineunte: Τὸν δὲ βασιλέως Ἰουλιανοῦ ἐν Δαδαστάνοις, ὡς ἔφημεν, τελευτήσαντος, τῇ ἑαυτοῦ ὑπατεῖα, καὶ Βαρωνιανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τῇ ιζ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, οἱ στρατιῶται ἐκ τῆς Γαλατῶν ἑβδομαῖοι εἰς Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας ἐλθόντες, κοινῇ ψήφῳ Οὐαλεντινιανὸν ἀνακηρύττουσι βασιλέα τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ Φεβρουαρίου μηνός ἐν τῇ αὐτοῦ ὑπατεῖα. Cum imperator Jovianus in Dadastania, uti diximus, ad suum ipsius, et Varroniani filii sui consulatum xiii Kal. Martii e vita migrasset: milites e Galatia decedentes, septimo post die Nicæam Bithynæ veniunt: omnesque una voce Valentinianum ad quintum Kal. Martii, illo ipso consule imperatorem declarant. Imperium itaque Valentiniano una cum consulatu ex Socratis calculo delatum: eapropter annus sequens filii Gratiani et Dagalaiphi consulatu eodem auctore annotatur cap. 9 obeunte: ad decimum itaque suscepti imperii mensem, intra primi, inquam, anni cancellos Gratianum filium Valentinianus declaravit consulem, et collegam dedit Dagalaiphum. Jam cum Lupicino et Joviano coss. qui Valentiniani annum tertium designant, Socrates cap. 10, Hieronymi Chronicon, Marcellinus lib. xxvii, et Chronicon Alexandrinum,

adjuncta sibi reliqua historicorum manu, Gratianum in Gallis imperatorem factum concordibus scriptis enuntiant, istud nibilo secius (chronicon intelligo) Gratianum ἐπιφανεστάτου, nobilissimi, consulisque dignitate simul insignitum haud tacite demonstrat, ὑπάτων, inquit, Γρατιανοῦ ἐπιφανεστάτου (quem illustrissimum non bene veritè interpretes, de quo ante duas notas) καὶ Δαγαλαίφου. Nobilissimus autem is est, qui insignibus, licet non potestate Cæsar, ut ex Zosimo commodius alibi proferetur, ac ideo is idem, qui Augustus jam proposito designatus. Ut igitur ante conclusum Valentiniani annum primum Gratianum consulis fasces delatos ex Socrate, et ex Chronico Alexandrino dato nobilissimi nomine imperium pollicitum simul et exhibitum Theophanes collegit, sic hoc primo Valentiniani anno audacius, quam verius scripsit: Οὐαλεντινιανὸς ὁ Ἀβγούστος Γρατιανὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Ἀβγούστον ἀνηγόρευσε, κοινωὸν τῆς βασιλείας ὁμοῦ καὶ ὑπατοῦ.

(92) Valentem salutis fiducia bene consulturum, dum in Gotthos expeditionem pararet, ab Eudoxio baptizatum observat Theodoretus, lib. iv, cap. 11, arina vero in Gotthos Lupicino et Jovino coss. movisse scribit Ammianus, lib. xxvii, ineunte: quare hæc de Valentis baptismo per πρόλθην ante annum Valentiniani tertium ab auctore hic posita nullus dubitaverit.

(93) Secedenti ad occiduas partes Valentiniano episcopos orthodoxos occurrere observat Theodoretus, lib. vi, cap. 7, ex quo hæc Theophanis narratio: separatos autem ab invicem ante susceptum ab utroque consulatum, quo anno mortuus est Jovianus, scriptis testatur Ammianus, lib. xxvii, paulo post initium.

(94) Οἱ δὲ τοῦ ὁμοουσίου φρονήματος ἐν μικρῷ οἰκίσκῳ τὰς συναγωγὰς ἐποιούοντο ἐνδον τῆς πόλεως: Fidei consubstantialis propugnatores in œdicula quadam intra civitatem conventus celebrabant. Socrates, lib. iv, cap. 1.

Ῥώμης (95), καὶ Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας καὶ Με-
λέτιος Ἀντιοχείας, καὶ ὁ Σαμοσατίων Εὐσέβιος ⁶⁰,
ἀνακληθέντες ἐκ τῆς ἐξορίας ὑπὸ Ἰοβιανοῦ ἐν τῷ
ὀρθῷ λόγῳ διέπρεπον, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος,
καὶ ἕτεροι ἐπίσκοποι τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχοι.
Ἀρειανῶν δὲ προϊστατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Δούκιος ⁶¹,
καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ Εὐζώιος, Παυλῖνος δὲ τοῦ ἐνὸς μέ-
ρους τῶν ὀρθοδόξων εἰς δύο διηρημένων, καὶ τοῦ
ἄλλου Μελέτιος.

A. M. 5859. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Κυρίλλου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐδοξίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Προκόπιος ἀντήρην ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ (96), καὶ ἐξελθὼν ἐπὶ Να-
κολίαν ⁶², καὶ πλείστην στρατῷ φραζάμενος, φόβον
ἐποίησε τῷ Οὐάλεντι, καὶ τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν **B**
πόλεμον ἀνῆκε πρὸς βραχὺ, ἕως Προκόπιον προέδου-
καν οἱ ἴδιοι στρατηγοὶ Ἀγγέλων ⁶³ καὶ Γόμαρις ⁶⁴,
ὄντινα Προκόπιον εἰς δύο δένδρα ἐγγίζοντα πρὸς ἄλ-
ληλα ἐξαρτήσας τῶν σκελῶν ἀφεθῆναι ⁶⁵ κλιθέντα
ἐκέλευσεν· ἅτινα βιαίως ὀρθωθέντα ⁶⁶, διέσπασαν
τὸν τύραννον. Τοὺς δὲ προδεδωκότας αὐτὸν στρατ-
ηγούς Ἀγγέλωνα καὶ Γόμαριν πρὶσθῆναι ⁶⁷ ἐκέλευ-
σεν· ὃ καὶ πεπόνθασιν οἱ τάλανες ⁶⁸, ἀναξίως εὐ-
νοήσαντες. Τότε καὶ Καλκηδόνος ⁶⁹ τὰ τεῖχη καθεῖλεν
φόβῳ Προκοπίου. Ἀνελὼν δὲ τὸν Προκόπιον κατὰ
τῆς ἀληθείας πάλιν κεκίνηται. Τότε καὶ Ἐλευσίον
τὸν Κυζίκου (97) ἠνάγκασεν ὁμολογήσαι τὸ ἑτερού-
σιον ⁷⁰. Οὗτος δὲ ὁ ⁷¹ Ἐλευσίος ἐλθὼν ἐν Κυζίκῳ, καὶ
ἐξαγγελίας τὴν ἑαυτοῦ παρανομίαν, ἀνάξιόν τε τοῦ
ἱερατείου ἐπιπῶν ἑαυτὸν, ἕτερον προδληθῆναι ἐπί-
σκοπον τῇ Κυζίκῳ προέτρεπε. Τοῦτο μαθὼν Εὐδό-
ξιος ὁ κακόφρων, Εὐνόμιον ἀντ' αὐτοῦ ⁷² κατέστησε ⁷³
τῆς Κυζίκου ἐπίσκοπον.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ διήγεν Οὐάλης ὁ βασιλεὺς ἐν

scopus, Alexandria **47** Athanasius, Antiochiæ
Meletius et Samosatensium Eusebius, rectæ fidei
defensores, exsilio a principe Joviano revocati, et
Hierosolymorum Cyrillus, et alii quam plurimi
vera fidei disciplina claruerunt. Arianis vero præ-
erant Alexandriae Lucius, et Antiochiæ Euzoios:
orthodoxorum autem bifariam divisorum partis
unius Paulinus, alterius Meletius præsulem age-
bat.

A. C. 559. — Hierosolymorum episcopi Cyrilli
annus primus.

Antiochiæ episcopi Eudoxii annus primus.

Hoc anno Procopius Cpoli mense Septembri
rebellavit: Nacoliaque occupata, et copioso stipatus
exercitu, Valenti metum incussit. Quare bellum
adversus Ecclesias excitatum ad modicum sedatum
est, donec proprii duces Angelon et Gomaris pro-
diderint Procopium. Hunc ad duas arbores ad-
invicem adductas et inflexas pedibus appendi dam-
navit Valens, et arbores remitti: quæ cum impetu
rursus erectæ discerpserunt tyrannum: duces
vero Angelonem et Gomarim proditoris auctores
serra discindi jussit. Hoc passi sunt miseri erga
indignum benevoli. Tunc etiam Procopii metu mu-
ros Chalcedonis evertit: et post Procopii mortem
in fidem iterum motus est. Eo tempore Cyzici epi-
scopum Eleusium coegit Valens Filium Dei diversa
ab eo substantiæ confiteri. Ille Cyzicum adveniens,
et flagitium publice enuntians, et qui sacra ulte-
rius administraret agnoscens se indignum, alium
sibi substitui precabatur: quo percepto perversus
Eudoxius Eunomium in ipsius locum Cyzici epi-
scopum suffecit.

Hoc eodem anno Valens imperator Marcianopoli

VARIAE LECTIONES.

⁶⁰ Εὐσέβιος] Εὐζώιος f. in marg. ⁶¹ Ἀρειανῶν — Δούκιος om. f. ⁶² Νακολίαν A, Νακώλειαν vulg.
⁶³ Ἀγγέλων A, Ἀγάτων f, Ἀγέλων vulg. ⁶⁴ Γόμαρις A c, Μάρις f, Γόβαρις vulg. ⁶⁵ ἀφαιρεθῆναι κληθῆναι:
A f. ⁶⁶ ὀρθωθέντα A f, ὀρθωθέντων vulg. ⁶⁷ πρὶσθῆναι A, πρησθῆναι vulg. ⁶⁸ τάλανες A, τάλαινες vulg.
⁶⁹ Καλκηδόνος A, Καλκηδόνος vulg. ⁷⁰ τὸ ἑτερούσιον A, τὸν ἑτερούσιον vulg. ⁷¹ ὁ add. ex A. ⁷² ἀντ'
αὐτοῦ A, κατ' αὐτοῦ vulg. ⁷³ κατέστησε] ἐστήσε A.

JAC. GOARINOTÆ.

(95) Ex Socratis loco memorato transcripta.
Celebrium autem virorum hujusmodi vitam voluit
esse testatam sub Valentiniani et Valentis impe-
rium, κατὰ δὲ αἱ, τὸν χρόνον τόνδε, non præfixe
ad eorum annum secundum, quo Liberium adhuc
vixisse, Damasi annus decimus quartus, quem hic
auctor numerat, falsitatis omnino convincit, vel
compendio contractam hanc narrationem historie,
non Chronographia: partem astruit.

(96) Ut Procopii tyrannidem anno Valentiniani
tertio ascriberet Theophanes, potuit ansam hæ-
cisse Philostorgius, cujus epitome Photiana hæc
habet: Ὅτι τρίτου τῆς βασιλείας ἔτους Οὐάλης ἐπι-
βλῆς Πέρσας ἐστράτευσε· καθ' ὃν καιρὸν καὶ Προκό-
πιος τὴν τυραννίδα κατὰ ΚΠ. ἐσκευάσατο. Quod
Valens tertio imperii anno expeditionem in Persas
moverit: quo tempore Procopius et tyrannidem CP.
arripuit Valentiniano tamen et Valente coss. a
primo jam eorum imperii anno Procopium ab eis
defecisse res nota est, et omni dubio aliena apud
Marcellinum lib. xxvi, Socratem, lib. iv, cap. 5 et

Idatium in Fastis. Mense quoque Septembri tu-
multum ab eo CP. excitum habent iidem Idatiani
Fasti, et de eo nuntium Valentem accepisse cum
Vaporatis astibus Cilicia jam lenitis ad Antiochiæ
percurreret sedes, hoc est, ineunte autumnō et
Octobris diebus demonstrant Marcellini in medium
allata verba: missum quoque in Gallias Procopii
ad Valentinianum caput, instante Lupicini et Jovini
consulatu, id est, Gratiano et Dagalaipho coss.
anno Valentis et Valentiniani secundo narrat in
sequentibus idem Marcellinus. Quapropter ad an-
nos superiores narrationem hanc revocandam au-
ctor Theophanes, si mendacem Philostorgium, aut
alium similem non exscripsisset, significaret.

(97) Hæc circa Eleusium post devictum Proco-
pium gesta anno Valentis tertio potuerunt obtin-
gere: primo quidem tyrannidem movit Procopius,
secundo prostratus obiit, duodecimo Kalendas
Julias, ait Chronicon Alexandrinum: tertio igitur
a Septembri initium ducente, episcopatu sese
exere potuit Eleusius, etc.

Mysis: urbe moram egit. Terræ motus autem maximus per universum orbem decima indictione de nocte contigit, adeo ut Alexandriae navigia littori admota sursum, vel supra altiores ædes et muros sublata, intra civitatem in atria atque domos transportarentur: mari vero recedente in sicco remanserunt. Populus autem, qui ab urbe terræ motus causa aufugerat, cum naves ita in sicco derelictas cerneret, ad deprædandas merces in navigia congestas irruerat: verum aqua reversa cunctos involvit et obruit. Retulerunt alii nautæ, eadem hora se medio Adriatico mari agentes iter repente deprehensos ad fundum desedissee: moxque aqua recurrente navigationem **48** resumpsisse et confecisse.

A. C. 360. — Hoc anno Valentinianus senior, Severa uxore Gratiani matre adhuc inter vivos superstitite, Justinam ab ipsa Severa ob pulchritudinem commendatam illegitime duxit, ex qua Valentinianum juniorem dictum suscepit, quem mortuo patre exercitus imperatorem salutavit: tres item filias ex eadem procreavit Justam, Gratam et Gallam, quam secundas adiens nuptias magnus Theodosius duxit uxorem; ex qua nata est ei Placidia: Arcadius enim et Honorius ex priore conjugee Placilla concepti erant. Sanxit ille legem plane illegitam: volenti liceret duas uxores eodem tempore tenere. Impius autem Valens duas filias genuit Anastasiam et Carossam, quarum nomine geminas ædificavit thermas, tum etiam aquæductum in hanc usque diem Valentiniani appellatione celebrem excitavit. Cæterum Domnicam Valentis conjugem ei tantam pertinaciam ad Arianas partes suggestisse quidam arbitrantur: narrat alii, cum suscepto jam imperio baptizaretur ab Eudoxio, Arianorum sententiam tenere nec unquam consubstantialis confessionem suscepturum dato sacramento se astrinxisse: atque ita deinceps variis persecutionibus in Ecclesiam

A Μαρκιανουπόλει: ⁷² (98) τῆς Μυσίας. Σεισμός δὲ γέγονε ⁷³ μέγας καθ' ὅλης τῆς γῆς (99) ἐν τῇ ἰνδικοτιῶν ἐν νυκτὶ, ὡς καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλοῖα προσορμιστάμενα ⁷⁴ τῷ αἰγιαλῷ ἐπαρθῆναι εἰς ὕψος, καὶ ὑπερβῆναι τὰς ὑψηλὰς οἰκοδομὰς ⁷⁵ καὶ τὰ τεῖχη, καὶ μετατεθῆναι ἐνδον εἰς τὰς αὐλάς καὶ τὰ δώματα τὰ πλοῖα ὑπαναχωρησάσης δὲ τῆς θαλάσσης, ἔμεινεν ⁷⁶ ἐπὶ ξηρᾶς· οἱ δὲ λαοὶ ἐκ τῆς πόλεως φεύγοντες ⁷⁷ διὰ τὸν σεισμόν, θεωρήσαντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, εἰς ἀρπαγὴν τῶν ἐν τοῖς πλοίοις φορτίων ἐπῆλθον, καὶ ἐπιστρέψαν τὸ ὕδωρ πάντας ἐκάλυψεν· ἄλλοι δὲ ναυτικούς διηγῆσασθαι ⁷⁸, ὡς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐν μέσῳ τοῦ Ἀδρια ⁷⁹ πελάγους πλέοντα καταληφθῆναι ⁸⁰, ἐξαίφνης δὲ ἐν τῷ πελάγει εἰς τὸ ἔδαφος καθῆσαι τὸ πλοῖον· καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν **B** ἐπανελθεῖν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτω πλεῦσαι.

A. M. 5860. — Τοῦτ' ἐπὶ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας, ζώσης τῆς αὐτοῦ γαμετῆς ⁸¹ Σεθῆρης ⁸² τῆς μητρὸς Γρατιανοῦ, ἔγημεν παρανόμως Ἰουστινὰν διὰ κάλλος μαρτυρηθεῖσαν ὑπὸ Σεθῆρης, ἐξ ἧς ἔσχεν τέκνα Οὐαλεντινιανὸν νέον λεγόμενον, ὃν ὁ στρατὸς μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς βασιλεῖα ἀνηγόρευσε ⁸³, καὶ θυγατέρας τρεῖς Ἰουστὰν, Γράταν, Γάλλαν, ἣν καὶ ἔγημεν ὁ μέγας Θεοδοσίος κατὰ δεύτερον γάμον, ἐξ ἧς ἐτέχθη αὐτῷ ἡ Πλακιδία, Ἀρχάδιος δὲ ⁸⁴ καὶ Ὀνώριος ἐκ Πλακίλλης ⁸⁵ ἧσαν Θεοδοσίῳ τῆς πρώτης γαμετῆς. Ἐγραψεν δὲ καὶ νόμον παράνομον τῷ θέλοντι δύο γυναῖκας ἔχειν κατὰ ταῦτόν μὴ κωλύεσθαι. Οὐάλης δὲ ὁ δυσσεθῆς δύο θυγατέρας ἔσχεν Ἀναστασίαν καὶ Κάρωσαν, ὧν καὶ ἐπ' ὀνόμασι δύο λουτρὰ ἔκτισεν, καὶ τὸν ἀγωγὸν τὸν μέχρι νῦν Οὐαλεντινιανικὸν ⁸⁶ (1) λεγόμενον ⁸⁷. Τινὲς δὲ φασὶν ὅτι Δομνίκα ἡ γυνὴ Οὐάλεντος ἔπεισεν αὐτὸν Ἀρειανίζειν οὕτω σφοδρῶς· ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσιν, ὅτι μετὰ τὸ βασιλεῦσαι βαπτισθεὶς ὑπὸ Εὐδοξίου, ὄρκω διεβεβαιώσατο αὐτὸν ἐν αὐτῷ τῷ βαπτίσματι τὰ Ἀρειῶν φρονεῖν, καὶ μὴ δέχεσθαι τὸ δμοούσιον, καὶ οὕτως ἀμφότεροι ⁸⁸ μύριους διωγμούς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐκίνησαν οἱ ἀνόσιοι. Πέμποσι δὲ καὶ πρὸς Λιδέριον (2) τὸν Ῥώμης Εὐστάθιον τὸν

VARIE LECTIONES.

⁷² Μαρκιανου πόλει A. ⁷³ γέγονε μέγας καθ' ὅλ. τ. γ. A, γενόμενος καθ' ὅλ. τ. γ. μέγας vulg. ⁷⁴ προσορμιστάμενα A, προσωρμισμένα vulg. ⁷⁵ οἰκοδομὰς καὶ τὰ τεῖχη καὶ μεταθ. ἐνδον εἰς τὰς αὐλάς om. A. ⁷⁶ ἔμεινεν A, ἔμειναν vulg. ⁷⁷ φεύγοντες A, φυγόντες vulg. ⁷⁸ διηγῆσασθαι A et alii, ἐξηγήσ. vulg. ⁷⁹ τοῦ Ἀδρια A, τοῦ Ἀνδρείᾳ f, τοῦ Ἀδρίου πελάγους vulg. ⁸⁰ καταληφθῆναι, ἐξαίφνης δὲ A, καταληφθῆναι ἐξαίφνης, καὶ vulg. ⁸¹ γαμετῆς] γυναικὸς alii. ⁸² Σεθῆρης A. ⁸³ ἀνηγόρευσαν a c. ⁸⁴ δὲ add. ex A e. ⁸⁵ Πλακίλλης] Πλακίδης a e. ⁸⁶ Οὐαλεντιανικὸν A. ⁸⁷ λεγόμενον] καλούμενον a c. ⁸⁸ ἀμφότεροι a c, οἱ ἀμφ. vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

(98) De qua Marcellinus, lib. xxvii: *Dein Mysis, D* præfinitos cárceres elatum indicat lib. iv, cap. 3, antèrius nimirum quam auctor Theophanes statuat.

(1) Οὐαλντιανὸν Barb. Peyr. etc., sicque a Valente appellandus, atque Valentis, non Valentiniani, ut currente calamo fuit redditum. **COMENSIS.**
(2) Acta Liberii refert incaute Theophanes ad annum Damasi pontificis Romani 17, eadem Baronius ad annum Valentis 2 Christi 365. Hæc auctor opportune ad annum Valentis 4, ut post alteram notam declarabitur.—Liquet deesse hic aliquid. Nusquam enim apud alios auctores legitur, Valentem, atque Eudoxium ad Liberium papam legatos misisse, aut Arianismum datis libellis abjurasse. Trip. istos legatos miasos ait a Macedonianis, qui persecutionem patiebantur a Valente, et Eudoxio. Sed

'Αρμένιον, καὶ Σιλβανὸν τὸν Ταρσοῦ, καὶ Θεοφίλον Α Καταβάλλον, ὑπισχνόμενοι δι' αὐτῶν δέχεσθαι τὸ ὁμοούσιον. Οὗτοι Λιβερίῳ ἔγραψαν ⁹⁰ ὑπὲρ τοῦ ⁹¹ ὁμοουσίου λίβελλον ἔδωκαν ⁹², ὁμολογήσαντες πᾶσαν αἵρεσιν ἀποστρέφεται ἐναντιουμένην τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ· οὗς καὶ ἀποδεξάμενος ⁹³ Λιβερίος, ἐκοινώνησεν, γράψας τοῖς τῆς Ἀνατολῆς, μαρτυρῶν αὐτοῖς ὀρθοδοξίαν. Ἐν Μαρκιανουπόλει δὲ Οὐάλης ⁹⁴ στρατεύων κατὰ Γότθων, παρεχόμενος (5) ἐκεῖ.

que commendatiliis et formatis eorum fidei, velut expeditione adversus Gotthos mota Marcianopoli A. M. 5861. — Ἀρτιοχίας ἐπισκόπου Ἀνιανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει σύνοδος ἐν Τυάνοις γέγονεν (4), ἐν ἧ εὐρέθησαν Εὐσέβιος ⁹⁵ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, Γρηγόριος ⁹⁶ ὁ Ναζιανζοῦ, ὁ πατήρ τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου ⁹⁷, καὶ ὁ Μελιτινῆς Ὁρθόξιος, καὶ ἕτεροι, οἵτινες τοῖς Λιβερίου γράμμασιν ἀγαλλιασάμενοι πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπισκόποις ἐσήμαναν παραγενέσθαι εἰς Ταρσὸν ἐπὶ βεβαιώσει τῆς ὀρθῆς πίστεως, ὅπερ ἀκούσας Οὐάλης ⁹⁸ ἐκώλυσε γενέσθαι. Εὐδόξιος δὲ πάλιν Οὐάλεντα παρεσκευάσεν κελύσαι τοῖς κατὰ τόπον ἀρχουσιν ⁹⁹ ἐξορισθῆναι πάντας τοὺς ὑπὸ Κωνσταντίου ἐξορισθέντας ¹. Τότε Ἀθανάσιος ἐκουσίως ἐξῆλθεν ² Ἀλεξανδρείας, μὴ συγχωροῦντος τοῦ δήμου τῷ ἀρχοντι ἐκβαλεῖν αὐτόν, ὅς καὶ πολὺν χρόνον ἐκρύπτετο ἐν πατρῷ μνημείῳ ³. Ὑστερον δὲ Οὐάλης φόβῳ στάσεως τῶν ⁴ Ἀλεξανδρέων ἔγραψεν ἐπανελθεῖν τὸν ⁵ Ἀθανάσιον. Τῆς δὲ κοινωνίας Εὐδοξίου ἀπέσχισεν Εὐνόμιος διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν Εὐδόξιον Ἀετίῳ τῷ διδασκάλῳ Εὐνομίου. Εἰ γὰρ καὶ ἀμφότεροι ὁμόφρονες ἦσαν· ἀλλὰ διὰ τὸ παρὰ πάντων μισεῖσθαι Ἀέτιον, Εὐδόξιος ἀπεστρέφετο αὐτόν, μὴ αἰσχυρόμενος προδήλιως τοῖς οικείοις δόγμασιν, ὡς ἀσεβέσιν, ἀποστρέφεται. Εὐνόμιος γὰρ ὑπογραφεὺς γέγονεν τοῦ ἀθέου Ἀετίου σοφιστικῶς λόγους μαθὼν, ἐξ ὧν δῆθεν ἐκόμπαζεν, τῶν θεῶν Γραφῶν ἀμύητος ὢν πάντη, ὡς δηλοῦσι μάλιστα οἱ ἐπτὰ αὐτοῦ τόμοι. Οἱ δὲ Κυζικηνοὶ ἐδίωξαν Εὐνόμιον ὡς αἰρετικὸν καὶ βλάσφημον. Οὗτος ⁶ δὲ ἐλθὼν ἠνώθη Εὐδοξίῳ· δεινὸς δὲ ἦν βλάσφημος, τολμῶν λέγειν, ὅτι Ὁ Θεὸς περὶ τῆς ἰδίας οὐσίας οὐδὲν οἶδεν ⁷ πλέον ἡμῶν. Ἐλληνικοῦ δὲ διωγμοῦ πλείονα συνέβη τοῖς

VARIAE LECTIONES.

⁹⁰ ἔγραψαν b c d, ἔγραψον vulg. ⁹¹ ὑπὲρ τοῦ Α, καὶ ὑπὲρ τοῦ vulg. ⁹² ἐπέδωκαν Α, ὁμολογήσαντες Α a, ὁμολογούντες vulg. ⁹³ ἀποδεξάμενος Α, ὑποδ. vulg. ⁹⁴ παρεχόμενος Α. ⁹⁵ Εὐσέβιος Α, ὁ Εὐσ. vulg. ⁹⁶ Γρηγόριος Α, καὶ Γρ. vulg. ⁹⁷ Γρηγορίου om. a. ⁹⁸ Οὐάλης, ὁ βασιλεὺς a. ⁹⁹ τοῖς — ἀρχουσιν om. f. ¹ post ἐξορισθέντας b hæc addit: ἐπισκόπους καὶ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ καὶ Ἰοβιανοῦ ἀνακληθέντας. ² ἐξῆλθε τῆς Ἀλ. Α. ³ μνήματι b. ⁴ τῶν add. ex Α. ⁵ τὸν add. ex Α. ⁶ οὗτος Α, οὕτως vulg. ⁷ οἶδεν om. Α f.

JAC. GOARI NOTÆ.

et Niceph. quin et ipse Theophanes pag. 58 idipsum significat, ubi de secunda œcum. synodo, ac Macedonianis dantibus iterum libellos, ut sub Valente dederant Liberio; a quo etiam litteris commendatitiis impetratis, iis se tanquam novis tum perperam tuebantur. COMBEFIS.

(5) De hibernis, tum presente, tum superiore anno a Valente Marcianopoli actis Amnianus, lib. XVII.

(4) Ad consulatum Valentiniani et Valentis AA. secundum a Socrate cap. 10, lib. IV, ineunte observatum Eustathii, Sylvani et Theophili episcopo-

motis ambo vexaverunt orthodoxos. Ad Liberium autem Romanum episcopum mittunt Eustathium Armenium, Sylvanum Tarsensem et Theophilum Castabolorum episcopos, eorum opera se consubstantialis fidem suscepisse confirmantes. Hi litteras dant ad Liberium, et consubstantialis dogmati probando libellum offerunt, quo hæresim omnem Nicænae synodo contrariam se aversari profitentur: receptos in communionem Liberius admisit; datis orthodoxæ testimonium reddidit. Valens demum hiemavit.

A. C. 561. — Antiochiæ episcopi Aniani annus primus.

B 49 Hoc anno synodus apud Tyana coacta, cui interfuerunt Eusebius Cæsareæ in Cappadocia et Gregorius Nazianzi, pater Gregorii Theologi, et Otreius Melitinae, et alii præules, qui Liberii litteris exhilarati, cunctis orthodoxis episcopis, Tarsum suis decretis rectam fidem confirmaturi ut accederent, indixerunt. Hoc cum ad Valentem fuisset perlatum, prohibuit fieri. Eudoxius vero cunctos sub Constantio in exilium actos, suis per quæque loca magistratibus, ut in exilium pariter mitterent, Valentem jubere rursum impulit. Tunc Athanasius, cum plebs Alexandrina ipsum a præfecto expelli minime sineret, urbe sponte excedens, in paterno sepulcro diutissime latuit. Demum vero Valens Alexandrinorum seditionem veritus Athanasium C. revocari rescripsit. Eudoxii communionem semet segregavit Eunomius, quod cum Actio Eunomii magistro communionem habere nollet Eudoxius. Quamvis enim in unam sententiam uterque iret, tamen quod omnium odiis objiceretur Aetius, ipsum aversabatur Eudoxius; nec quantum ipse hoc facto propriis dogmatibus, tanquam impiis, detraheret, aut alienum aperte se redderet, advertebat vel reverebatur. Eunomius siquidem varium et excultum, quale sophistarum est, dicendi genus edocendus, a Deo extorris Actii fuit amanuensis, ex quo præsumptionis aura in ejus animum immissa; nulla licet ex parte divinarum Litterarum rudimentis esset initiatus, ut septem ab eo tomis conscripti liquido manifestant. Cæterum Cyziceni

τοῦτο οἰκονομήσαντος. Εὐσέβιον δὲ τὸν Σαμοσατέων A Deo nimirum ita disponente, compescuit. Eusebium porro Samosatensium episcopum exulare jussit in Thraciam : quo factum est, ut sanctus sponte decedens ex urbe et populo quamvis ob-sistente agentes se properanter insequens majorem de se mirandi causam daret. In ejus vero locum Eunomium Arianarum partium insignem patronum intruserunt Ariani, ejus communionis Samosatensium nullus sese consortem adjunxit. Hic ad publica balnea progressus, cum populum simul lavari adhortaretur, nullus lotum ire sustinuit, quin prius qua laverat aqua, receptaculum integre purgaretur, et alia recens infunderetur. Infecta est, dicebant, prior aqua ab Eunomio. Quod cum ille resciret, se nimirum irreconciliatis animis infensum, civitatis discessu se ipsum damnavit. Eo dilapso, Lucium quemdam lupum manifestum promovenerunt Ariani. Cappadociæ pariter ecclesiæ Arianis committere studebat Valens, accepta vexandi causa ex generoso Basilii tunc magnæ ec-clesię Cesariensis presbyteri animo quo se tunc defensionem, ne Valentis impietati succumberet, fortiter excitavit.

A. M. 5865. — Περσῶν βασιλέως Ἀρταξέρηρος ἔτος α΄.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Πέτρου (9) ἔτος α΄.

Ἀντιοχείας πάλιν Μελετίου ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐάλεντος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγοντος εὐρέθησάν τινες ἐπιβουλὴν κατ' αὐτοῦ μελετῶν-τες (10)· καὶ ἀνιρέθησαν σίτρος ἀσεθῶν. Διὰ γὰρ μαντιῶν καὶ θυσιῶν τὴν συσκευὴν κατεργάζοντο. Τοῦ δὲ πολυάθλου καὶ πολλὰ καμόντος Ἀθανασίου μεταστάντος πρὸς Κύριον, ἐπισκοπήσαντος ἔτη ἕξ καὶ τεσσαράκοντα, ἐν διωγμοῖς δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ εὐ-σεβείας κινδύνοις τὰ τεσσαράκοντα, Πέτρος τὴν ἐπι-σκοπὴν διεδέξατο, ἣν οἱ Ἀρειανοὶ διὰ τινος Μάγνου τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ταμίᾳ ³² ἀπῆλσαν· Λού-κιον δὲ ἀντικατέστησαν ³³. Τότε πολλοὶ τῶν ὀρθοδό-ξων ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν παρθένων ἀθῆως ἠκίσθη-σαν, πολλοὶ δὲ καὶ ³⁴ ἐν βασάνοις ἐτελειώθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος φυγὰς εἰς Ῥώμην ὄχλητο πρὸς Δάμασον, ὡς ὀμόδοξον· ὅτε καὶ τὰ γενόμενα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δι' ἐπιστολῆς ἔγραψεν ³⁵ φρικτῶς ὑπὸ Ἀρειανῶν· τῷ δ'

B

51 A. C. 365.—Persarum regis Artaxeris annus primus.

Alexandriæ episcopi Petri annus primus.

Antiochiæ episcopi Meletii iterum annus primus.

Hoc anno Valente Antiochiæ moram agente de-prehensi sunt quidam in eum insidias meditati, qui omnes, ceu profanorum et impiorum hominum globum componentes, e medio sublatis sunt; per divinationes enim et impura sacrificia machinam facinoris construxerant. Jam vero exercitatissimo et continuis laboribus assuetus illo Christi athleta, Athanasio, inquam, ad Dominum migrante, post gesti episcopatus annos sex et quadraginta, quorum integros quadraginta in persecutionibus periculis-que pro fide et pietate susceptis peregerat, Petrus sedis obtinuit successionem, quem Ariani ope Magni cujusdam regio ærario præfecti, Lucio in thronum restituto, expulerunt. Plerique tunc orthodoxorum, viri, mulieres, virgines verberibus fœde sunt lacerati, plures etiam perierunt. Petrus

VARIÆ LECTIONES

³² ὅτε] ὅτι: b. ἐθαυμάσθη A. ³³ προσβάλλοντο A, προσβάλλ, vulg. ³⁴ Εὐνόμιος A, ὁ Εὐν, vulg. ³⁵ προ-χωρήσαντας Par. ³⁶ προσβάλλοντο A, προσβάλλ, vulg. ³⁷ Ἀρειανοῖς add. ex A. ³⁸ παρὰ τοῦ A, παρ' αὐ-τοῦ τοῦ vulg. ³⁹ μεγάλης om. A. ⁴⁰ ταμίᾳ A, ταμίαι vulg. ⁴¹ ἀντεκατέστησαν Par. ⁴² καὶ add. ex A. ⁴³ ἔγραψεν A et alii.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Exhibet euchologium inter Theophaniorum D officia, qua labri sive crateris aqua benedicuntur: ἐπὶ πύσιν, ὑψῆν, ἢ βάντισιν· masculinum ibi refert genus.

(9) Annos 6, dies 288 obtinet apud Abrahamum Ecehellensem. Idem canonio sequente annos decem ab auctore accipit, ejusdemque annus primus denuo numeratur.

(10) Etiam verba Marcellinus suggestisse opinan-dus libro xxix ineunte: Qui dum ibi moratur se-

curus hostium externorum, Antiochiam imperator Romanus ingressus, intestinis pene perierat fraudibus etc., quas Socrates lib. iv, cap. 15, et Sozomenus, lib. vi, cap. 55, enarrant. Socrates cap. 16, Athanasii mortem prosequitur, quam Valentiniani anno decimo ascribit Hieronymus, auctor nono; uterque tamen penultimo, cum hic principis illius annos undecim tantum numeret: sed etiam nonnulli apud Pontacum codices utrumque convenire de-monstrant.

autem, significatis prius per epistolam Arianorum Α αὐτῶ ἐται ὁ Βασίλειος (11) τῆς Καισαρείων ἐπισκόπη-
hoirendis sceleribus, Alexandria fugitivus, ad Da-
masum catholici dogmatis consortem Romam pergebat. Eodem anno Caesariensis Ecclesiae factus est
episcopus Basilius. Eusebio piam nec nomine alienam mortem obeunte.

A. C. 366. — Hoc anno post Auxentium Medio-
lanensem Ecclesiae Ambrosius praeficitur episco-
pus in hunc modum : Tumultuante de episcopi
electione populo, Ambrosius provinciae praesidem
agens, tumultum sedaturus a Valentiniano ibi
tunc forte moram habente mittitur. Nondum ille
sacro tinctus erat baptismate, justi tamen et aequi
praecipuam curam gerebat, et insignes quosque
magistratus, praeter juris placita nonnihil perpe-
trantes generoso ductus animo arguebat. Populus
dissensione deposita, una voce unaque sententia
designat episcopum Ambrosium. Quod cum au-
diret Valentinianus, confestim Ambrosium sacro
baptismatis ritu initiatum praecipit episcopum ordi-
nari, sub omnium conspectu Deo gratias referens
52 his verbis : Gratias tibi, Domine omnipotens,
Salvator noster, quod huic viro, cui corporum de-
mandaveram magistratum, tu, suffragio meo a juris
tramite nullatenus declinasse probato, animarum
curam commiseris. Lucius porro juvantibus Arianis
multa mala Alexandriae perpetravit. Daemonum
siquidem cantilenas in ecclesia, quae Theonae no-
mine dicitur, una cum saltatoribus introductis
cecinerunt ; virgines etiam vestibus reductis in fa-
ciem nudas per urbem cum atrocissimis conviciis
circumducentes impudentissime constupraverunt :
sed et plerasque confecerunt, quarum etiam cor-
pora parentibus misere deposcentibus in sepultu-
ram reddere recusarunt. Qui etiam intus ad ipsum
altaris sacrarium puerum cynaedum ad turpia officia
illuc praestanda adduxerunt. Cum vero totus occi-
dens consubstantialis Trinitatis fidem profiteretur,

A. M. 5866. — Τούτῳ τῷ ἐταὶ Ἀμβρόσιος μετὰ
Δυξέντιον τῆς Ἐκκλησίας Μεδιολάνων ἡγήσατο οὕτως :
Τοῦ δήμου στασιάζοντος· περὶ προβολῆς ἐπισκόπου,
Ἀμβρόσιος (12) ἡγεμῶν τῆς χώρας τελῶν ἐπέμφθη
ὄπδ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως· ἐκεῖσε διαγότος
κωλύσαι τὴν στάσιν, ἀβάπτιστος μὲν 38 ἐτιδὼν, πάνυ
δὲ τοῦ δικαίου φρονιζῶν, καὶ τοὺς μείζονας ἐρχον-
τας γενναίως διελέγγων ἀδικούντας. Ὁ οὖν 39 δῆμος
παυσάμενος τῆς ἐριδος, ὁμοφώνως 40 τὸν Ἀμβρόσιον
ἐπίσκοπον ἐψηφίσαντο, ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς
ἐπέλευσε μνηθέντα χειροτονηθῆναι τὸν Ἀμβρόσιον
ἐπίσκοπον, εὐχαριστῶν ἐπ' ἔβησε πάντων τῷ Θεῷ
καὶ λέγων· Χάρις σοι, Δέσποτα παντοκράτορ 41,
Ἐὼτερ ἡμέτερε, ὅτι ψυχὰς ἐνεχείρισας τῶδε τῷ ἀνδρὶ
σωμάτων ἐρχοντι παρ' ἐμοῦ γενομένῳ, καὶ τὰς ἐμάς
ψήφους δικαίως ἀπέψηνας 42. Δούκιος δὲ ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ πολλὰ κακὰ σὺν τοῖς Ἀρειανοῖς διεπράξατο.
Ἐδὲς γὰρ δαιμόνων 43 εἰς τὴν Θεωνᾶ ἐκκλησίαν ἦδον
καὶ ὄρχηστὰς εἰσήγον 44, τῶν παρθένων τὰς ἐσθῆτας
ἀποσκαπάζοντες, σὺν θυμῷ βίνοκτυποῦντας (13), γυ-
μνάς διὰ τῆς πόλεως περιήγον, ἀσελγῶς αὐταῖς χρώ-
μενοι· τὰς δὲ καὶ ἀνεβλον, μηδὲ πρὸς ταφήν δόντες
τοῖς γονεῦσι τὰ σώματα αὐτῶν λίαν ὀδυρομένοις.
Εἰς δὲ τὸ θυσιαστήριον ἔδον μειράκτων ἀσελγῆς αἰ-
σχρουργῆσαι ἀνήγαγον. Τῆς δὲ Δύσεως πάσης Τριάδα
δημοῦσιον προσευούσης, ἡγήσαντο 45 Οὐαλεντινιανὸν,
καὶ ἐποίησαν σύνοδον ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ (14), καὶ τὴν
ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἐκύρωσαν. Ἰδικτον 46 δὲ Οὐαλεν-
τινιανὸς ἔγραψεν τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ Θρυγίᾳ καὶ πάσῃ
τῇ 47 Ἀνατολῇ ἐπισκόποις ἐμμένειν τοῖς ὀρισμένοις
παρὰ τῆς συνόδου παραγγυώμενος, κοινῶν καὶ
Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν καὶ Γρατιανὸν (15) τὸν υἱὸν ἐν

VARIAE LECTIONES.

38 ἐπισκόπησεν] ἐπίσκοπος; A, fort. ἡπισκόπησεν. 39 μὲν add. ex A. 40 ὁ οὖν A, ὁ δὲ vulg. 41 ὁμοφώ-
ως; A, ὁμοφρόνως vulg. ἐψηφίσαντο A, ἐψηφίσαστο vulg. 42 παντοκράτορ A, παντοκράτωρ vulg. 43 ἀπέψη-
νας A, ἀποψήνας vulg. 44 δαιμόνων b, δαιμονίων vulg. 45 εἰσήγον A, εἰσήγαγον vulg. 46 ἡγήσαντο A,
ἡτήσαν vulg. 47 Ἰδικτον A a c d e f, ut et mox Ἰδικτω : sed tamen unice verum esse videtur ἡδικτον.
cfr. p. 203 D. 47 τῇ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(11) His quidem annis episcopatum, quem non
primo auspicabatur, tenuit : de quo Baronius anno
Christi 369, num. 41 et seqq.

(12) Ambrosii electionis annus Valentiniani un-
decimus Hieronymo, auctori decimus, utriusque ta-
men, cum hic undecim tantum ejus regni censeat,
penultimus. Videndus in notis Pontacus.

(13) Legendum plane σὺν θυμῷ, quod est thymus,
sive thymum herba nota satis : cum thymo naribus
obstreptentes ; sive eo leviter eas cædentes, quod
ejusmodi herba iis soleat adhiberi, teste Dioscor.,
qui ob crassos humores deliquium patiuntur, cu-
jusmodi sunt mulieres, dum patiuntur quæ sunt
naturæ, sive ergo contemptu, sive ut venerem ex-
citarent, sic sacris virginibus thymum naribus ad-
hibentes illudebant. Quas enim sic reductis vesti-
bus nudas circumducebant per urbem, et ad nares
cædebant, iis impudice abutebantur, ἀσελγῶς αὐταῖς
χρώμενοι, adeoque non atrociter cædebant, ut red-
didit interpres, non attendens aliam vocis illius
alio accentu significationem, unam certe hic com-
modam. Est etiam porrum, cepa agrestis ; sed

thymi herbae vis et natura hic congruentior, ob
dictam rationem. COMBEFIS.

(14) Ad annum præsentem Illyricam synodum
ideo revocat Theophanes, quod post Ambrosii elec-
tionem, modo recensitam, legerit, Theodoretum,
lib. iv, cap. 6, de eadem synodo contextentem
historiam. Anno D. 365 eam habitam putat Baro-
nius, n. 17 et seqq. ; at cum is annus sit apud eum
Valentiniani secundus, illo nusquam celebrari po-
tuisse sequens nota demonstrat.

(15) Edictum Valentiniani Gratiano jam imperii
consorte declarato editum constat. Illud idem ad
Illyrici concilii litteras synodales accessisse indicat
Theodoretus, et consentit Baronius locis nuper al-
latis : ex quo tum concilium, tum edictum memo-
rati nonnisi Gratiano jam in imperatorem ele-
vato audiri cœpisse reliquum est. Errore itaque
deceptus est Baronius ubi anno Christi 365, Valen-
tiniani secundo accenset utrumque, Gratiani vero
promotionem annis duobus semovet, ad Christi vi-
delicet 367, patris autem 4 ; sed an decipere, vel
in errore inducere voluerit, Gratiani nomine in

τῶ ἰδίῳ προλαβόμενος. Τότε καὶ Γρηγόριος (16) ὁ Θεολόγος τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν Ἐκκλησίας προέστη ταῖς Βασιλείου, καὶ Μελετίου, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχων εἰρηγήσασιν (17). Καὶ εἰ μὴ φθάσας τὴν πόλιν ἀνεκαλέσατο, πᾶσα ἂν ¹⁶ τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνομίου λώθης ἐπεπλήρωτο· πᾶσα γὰρ τὰς ¹⁷ Ἐκκλησίας αὐτοὶ κατεῖχον, πλὴν τοῦ εὐκτηρίου Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος· ἐπεσκόπει ¹⁸ δὲ τῶν Ἀρειανῶν Δημόφιλος. Γρηγόριος δὲ ¹⁹ τότε ὁ Νύσσης καὶ Πέτρος ²⁰, ἀδελφοὶ Βασιλείου, διέλαμπον, Ὅπτιμος τε ἐν Πισιδίᾳ, καὶ Ἀμφιλόχιος ἐν Ἰκονίῳ. Βάρσην ²¹ δὲ τὸν ἐπίσκοπον Ἐδέσσης ²² (18) καὶ Πελάγιον Λαοδικεῖας, ὡς προμάχους τῆς ²³ ὀρθοδοξίας· οὐδὲ ἐξώρισεν· Οὐαλεντινιανὸς δὲ ²⁴ ὠνεΐδισεν Οὐάληντα τὸν ἀδελφὸν, ὡς κακῶδοξον, μὴ πέμψας αὐτῷ βοήθειαν κατὰ τῶν Γόθων αἰτοῦντι, ἀλλ' εἰπὼν· Οὐ θέμις ἀμύνειν ἀνδρὶ θεομάχῳ.

clari habebantur. Barsen porro Edessæ episcopum, et Laodiceæ Pelagium, ceu rectæ fidei propugnatores, Valens in exilium eiecit : Valentinianus iniquum facinus fratri Valenti exprobravit, et au-

A. M. 5867. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας (19) ἐτελεύτησεν ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, βασιλεύσας ἑτὴ ἕνδεκα, τρόπῳ τοιῷδε· Σαυρομάται (20), ἔθνος μικρὸν τε καὶ οἰκτρὸν, ἐπαναστάντες αὐτῷ καὶ ἠττηθέντες, πρέσβεις ἐπεμψαν αἰτοῦντες τὴν εἰρήνην. Οὐαλεντινιανὸς δὲ τοὺς πρέσβεις ἐρωτῶντος, εἰ πάντες οἱ Σαυρομάται τοιοῦτοί εἰσιν τοῖς σώμασιν οἰκτροὶ, καὶ αὐτῶν εἰπόντων, ὅτι τοὺς κρεῖττονας πάντων ὧδε ἔχεις καὶ ὄρῃς ²¹, ἀνακράζας βιαίως· ἔφη· Δεινὰ Ῥωμαίων ἡ βασιλεία ὑπομνεῖ ²², εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξασα, εἰ Σαυρομάται τοιοῦτοί ὄντες Ῥωμαίων καταξάνιστανται. Ἐκ δὲ τῆς διαστάσεως (21) καὶ τοῦ κρότου τῶν χειρῶν φλεβὸς

A facia suis petitionibus a Valentiniano potestate, synodum in Illyrico coegerunt, qua Nicææ fidem expositam confirmavere, Valentinianus quoque edictum ad Asiæ, Phrygiæ, totiusque Orientis episcopos rescripsit, quo ipsos a synodo decretis stare jubebat, et in hunc finem Valentem fratrem et Gratianum filium datæ sententiæ socios adhibuit. Tum etiam Gregorius Theologus Basilii, Meletii, et aliorum pietatis propugnatorum industria Cpolitianæ Ecclesiæ regimen suscepit : ac nisi sua diligentia ad sincerum fidei sensum urbem revocasset, illam utique totam Ariana contagio suis erroribus infecisset. Cunctas enim, dempto Anastasiæ martyris oratorio, ecclesias illi occupaverant : quorum Demophilus episcopum agebat. Eo tempore Gregorius Nyssæ antistes, et Petrus Basilii fratres, Optimus quoque Pisidiæ et Amphilocheus Iconii præsules

et Laodiceæ Pelagium, ceu rectæ fidei propugnatores, Valens in exilium eiecit : Valentinianus iniquum facinus fratri Valenti exprobravit, et au-

mittere detrectavit, dicens : Homini bellum Deo

A. C. 567. — Hoc anno magnus Valentinianus annis vitæ 84, imperii undecim exactis vitam hoc pacto finivit : Sauromatæ, gens pusilla et infirma, Valentiniano rebellantes, et perdomiti, pacis petendæ gratia legatos ad eum miserunt. Eo legatos interrogante, num Sauromatæ cuncti adeo misero ⁵³ et despicabili forent corporis aspectu, responderunt : Reliquis præstantiores hic tenes et coram conspicias. Violentius ille inclamans, dixit : Male agitur cum Romano imperio, quod in Valentinianum desiit : cum Sauromatæ adeo viles adversus Romanos insurgere audeant. Ex clamoris vero contentione et manuum violento complexu rupta vena, et

VARIE LECTIONES.

¹⁶ ἂν om. A. ¹⁷ τὰς add. ex A. ¹⁸ ἐπεσκόπει A, ἐπεσκόπησεν. ¹⁹ δὲ om. A. ²⁰ καὶ Πέτρος A, καὶ ὁ Πέτρ. vulg. ²¹ Βάρσην A et alii, Βαρσὸν vulg. ²² Ἐδέσσης A, Ἐδέσης vulg. ²³ τῆς add. ex A. ²⁴ δὲ add. ex A. ²⁵ ἔχεις καὶ ὄρῃς A, ἔχεις οὐς καὶ ὄρῃς vulg. ²⁶ ὑπομνεῖ] ὑπομείνει A, ἀπομένει vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

illis litteris suppresso, et in earum limine nullatenus exstante, anno 565, num. 21, nondum comperit est. Ut autem de illo præligendo testis adest Theophanes, ita certus est auctor Theodoretus lib. iv, cap. 7, ex quo edicti titulum non fideliter Baronius exscripsit : Ἀυτοκράτορες μέγιστοι, ἀεισέβαστοι, νικηταί, Αὐγουστοί, Οὐαλεντινιανός, καὶ Οὐάλης, καὶ Γρατιανός, etc., *impp. maximi, semper Augusti, victores Augusti, Valentinianus, Valens et Gratianus*, etc. Baronius scripsit. *impp. maximi, semper Augg. victores, Valentinianus, et Valens episcopis dioceseos*, etc.

(16) Præsentem de Gregorii Theologi in CP. sedem promotione errorem corrigi inferius auctor ipse ad annum mundi 5873, Christi 573.

(17) *Basilio et Meletio*, etc., auctoribus ; ut et Cedreni interpr. sive illorum hortatu et suasionē. Minus expressum, *Basilii*, etc., industria. Impulerunt scilicet viri sanctissimi ut Evagrii loco pauculam plebem CP. orthodoxam foveret, eique præiret, etsi nondum urbis episcopus esset, quod postea Theodosio imperatore factus est. COMBESIS.

(18) Historiam, non chronicon textu hic Theophanes ; Barses quippe ante Valentis Edessam projectionem exsilio multatus est, ex Theodreti,

lib. iv, cap. 16 ineunte, atque adeo non iis annis quibus letho proximus bellum in Gothos ultimum renovarat : de Pelagio Laodiceo eadem sentire cogit Baronius ad annum C 570, num. 15.

(19) Quotis vixerit aut imperaverit annis Valentinianus senior vix cum quovis alio consentit D Theophanes : de his Chronicon Hieronymi et Alexandrinum, Victor in epitome, Ammianus, lib. xxx ; Soerates lib. iv, cap. 26 ; Sozomenus, lib. vi, cap. 56, clarissimi litteris Petavius, Valsius, et alii.

(20) *Quados* vocant Ammianus et Victor. Hæc narratio ex Sozomeno citato.

(21) Ἐκ δὲ τῆς διαστάσεως. Sic bene Barb. ut et Cedr. ἐκ τῆς δὲ τάσεως. Ὡς ἐτῶν δ'. *Annos circiter quatuor natum*. Quod sequitur, *συμπαρούσης καὶ Ἰουστίνης μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ Παννονίᾳ* aliter ego distinxi, ut clausa periodo in voce αὐτοῦ sequatur. Ἐν δὲ τῇ Παννονίᾳ χώρα τοῦτο μαθὼν Γρατιανός. Is enim absens erat, sicque absente acclamatus est imperator junior frater, qui cum matre aderat, ejusque, ut videtur, industria ; ut et ipsa filium haberet imperatorem, quod ita Gratianum offendit, ut solet inter fratres ex alio et alio thoro natos, eorumque parentes facile evasari invidia. COMBESIS.

plurimo sanguine emisso, mensis Dii decimo septimo, indictione tertia moritur ip quodam Gallie castello. Gratiano ejus filio absente, et Valente Antiochiæ degente, exercitus loco quo magnus Valentinianus obiit repertus, Valentinianum ejus filium quadriennem, Justina ejus matre in Pannoniæ provincia præsentem, Augustum declaravit. Gratianus eo percepto fratrem quidem in imperii consortium admisit: quod autem ex proprio consilio id non processisset, variis modis facinoris auctores ultus est. Hinc Valens adversum Gothos Trajanum ducem mittit, qui turpiter victus, remeavit. Valenti vero animi mollium exprobranti, respondit: Non ego victus sum, imperator, sed tu, qui bello in Deum illato victoriæ momenta in partes Barbarorum propendere coegisti. Cæterum non modicam virorum manum, quorum nominis Theta littera caput esset et initium, quod vaticiniis imperium ipsis deberi suspicaretur, atque una cum ipsis Theodorum quemdam inter patricos primum Valens interfecit.

Eodem quoque anno quidam ex Novatianis in Phrygia ad vicum Pazum convenientes Pascha simul cum Hebræis celebrare cœperunt: atque deinceps solemnitatem Paschalem cum Judæis agendam etiam legelata sanxerunt: ex quibus Sabbatiani, a quodam Sabbatio traxerunt originem. Tum demum vero Apollinarius Syrus ab Ecclesia palam defecit. Damasus autem Romæ et Petrus Alexandriæ episcopi eos primi condemnare. Impius deinceps Eunomius baptismum unica immersione perficere attentavit: neque in Trinitatis nomen, sed in Christi mortem peragi oportere asseveravit: quare qui Trinitate appellata forent baptizati, repetito baptismo initiabat. Julianus vero cognomento Sabas sacer asceta Edessa Antiochiam profectus orthodoxos, qui Filium Dei Patri consubstantialem assererent, in fide, Arianis anathemate publice damnatis, confirmabat: sed et divinus Aphraates Valentis impietatem magna cum libertate Antiochiæ coram exprobravit et objurgavit. Ex eunuchorum autem numero unus, Aphraatem conviciis et minis petulantanter adortus, cum ad balneum imperatori parandum fuisset profectus, mentis impotentia subito percussus, in ferventem aquam seipsum conjiciens interiit. Magnus insuper Ephræm virtutum exercitio et eruditione plane divina clarebat: et multos

βραγείσθης, καὶ πλείστου ἀναδοθέντος αἵματος. Ἐν τινὲ φρουρίῳ Γαλλίας ⁶⁰ θνήσκει, μηνὶ Δίῳ ἰζ' ⁶¹, ἰνδοκτιῶνος γ'. Γρατιανοῦ δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μὴ εὐρεθέντος ἐκεῖσε, καὶ Οὐάλεντος ἔν. Ἀντιοχείᾳ διαγοντος, τὸ εὐρεθὲν στρατόπεδον ἔν τῷ τόπῳ, ἔν ᾧ ἐτελεύτησεν Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας, Οὐαλεντινιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὄντα ⁶² ἑτῶν δ' ἀνηγόρευσεν Αὐγουστῶν, συμπαρούσης καὶ Ἰουστινῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἔν τῇ Παννονίᾳ ⁶³. Τοῦτο μαθὼν Γρατιανὸς τὸν μὲν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἶχεν συμβασιλεύοντα μεθ' αὐτοῦ ⁶⁴, τοὺς δὲ ἀναγορεύσαντας διαφόροις τρόποις ἐτιμωρήσατο, διὰ τὰ παρὰ γνώμην αὐτοῦ τοῦτο γενέσθαι. Οὐάλης ⁶⁵ δὲ κατὰ Γότθων Τραϊανὸν στρατηγὸν πέμπει ⁶⁶, ὃς ἡττηθεὶς ἀτίμως, ἀνέκαμψεν. Ὀνειδιζόμενος δὲ μαλακίαν (22) ὑπὸ Οὐάλεντος, ἀπεκρίνατο· Οὐκ ἐγὼ ἡττημαι, βασιλεῦ, ἀλλὰ σὺ ὁ ⁶⁷ κατὰ Θεοῦ στρατευόμενος καὶ τὴν αὐτοῦ βροπὴν προξενῶν τοῖς Βαρβάροις. Πολλοὺς δὲ (23) ἀνεψεν Οὐάλης διὰ τοὺς ἐκ τῶν μαντειῶν ὑπονοηθέντας βασιλεύειν ἀπὸ τοῦ στοιχείου ⁶⁸ (24), ἔν οἷς καὶ Θεόδωρόν τινα πρῶτον ἔν πατρικίῳς.

Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ χρόνῳ τινὲς τῶν Ναυατιανῶν ἔν Φρυγίᾳ τὸ Πάσχα ἤρξαντο ποιεῖν μετὰ Ἰουδαίων, συναλθόντες ἔν Πάζῳ τῇ κώμῃ, καὶ νόμον ἐξίθοντο μετὰ Ἰουδαίων πασχάζειν. Ἐκ τούτων οἱ λεγόμενοι Σαββατιανοὶ ἀπὸ Σαββατίου τινὸς ⁶⁹ ἀνεφύησαν. Ὑστερον καὶ Ἀπολλινάριος ⁷⁰ ὁ Σύρος τότε φανερώως ἀπέστη τῆς Ἐκκλησίας. Δάμασος δὲ ὁ Ῥώμης καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας πρῶτοι τούτους ἀπεκήρυξαν· καὶ Εὐνόμιος ὁ δυσσεβῆς ἐτόλμησε τὸ βάπτισμα ἔν μιᾷ καταδύσει τελεῖν· οὐκ εἰς Τριάδα, ἀλλ' εἰς τὸν ⁷¹ θάνατον τοῦ Χριστοῦ δεῖν βαπτίζεσθαι λέγων· καὶ τοὺς ἔν Τριάδι βαπτιζομένους ἀνεβάπτισεν· Ἰουλιανὸς δὲ, ὁ καὶ Σάβας, ἱερὸς ἀσκητῆς, εἰς Ἀντιοχείαν ἐλθὼν ἀπὸ Ἐδέσσης ⁷², τοὺς τὸ ἕμοῦσιον δοξάζοντας ὀρθοδόξους ὑπεστήριξεν, προφανῶς ἀναθεματίζων τοὺς Ἀρειανούς, καὶ Ἀφραάτης ὁ θεῖος μετὰ πολλῆς παρρησίας κατὰ πρόσωπον ἔν Ἀντιοχείᾳ διηλεγξεν τὴν τοῦ Οὐάλεντος ἀσέθειαν· εἰς δὲ τῶν εὐνούχων θρασέως ⁷³ τῷ Ἀφραάτῃ λοιδορήσας καὶ ἀπειλήσας, κάπελθῶν ⁷⁴ ἐτοιμάσας βαλανεῖον τῷ βασιλεῖ, πληγὰς τὴν διάνοιαν, ἑαυτὸν εἰς τὸ θερμὸν ὕδωρ βαλὼν ἀπώλετο. Καὶ Ἐφραῖμ ὁ μέγας ἔν ἀσκήσει καὶ θεῖᾳ διδασκαλίᾳ διέλαμπεν, πολλοὺς μὲν λόγους ἀσκητικῶς, πλείστους δὲ καὶ δογματικῶς ἐκ Θεοῦ Πνεύματος ἀναβλύσας· τινὰ δὲ τῶν ⁷⁵ πονημάτων αὐτοῦ ⁷⁶ καὶ ᾄδεσθαι Σύροις παρέδωκεν διὰ τοῦ μέλους

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ τῆς Γαλλίας alii codd. ⁶¹ ἰζ' ζ' A. ⁶² ὄντα A, ὡς vulg. ⁶³ τῇ Παννονίᾳ A, τῇ Παννονίᾳ χωρὰ vulg. ⁶⁴ μεθ' αὐτοῦ A, μετ' αὐτοῦ vulg. ⁶⁵ Οὐάλης — πέμπει om. A. ⁶⁶ Τραϊανὸν b f. ⁶⁷ ὁ add. ex A. ⁶⁸ ἀπὸ τοῦ θ' στοιχείου A. (?) ⁶⁹ τινός] μηνός A. ⁷⁰ καὶ Ἀπολλ. A, δὲ Ἀπ. vulg. ⁷¹ τὸν add. ex A. ⁷² Ἐδέσσης A, Ἐδέσης vulg. ⁷³ θρασέως] θαρσαλέως A. ⁷⁴ κάπελθῶν A, κατελθῶν vulg. ⁷⁵ δὲ τῶν A, δὲ καὶ τῶν vulg. ⁷⁶ αὐτοῦ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Ipsi pene Theodoretii verbis lib. iv, cap. 29, narrat ista Theophanes: quæ Gratiano quartum et Merobaude coss. ad autumnum gesta indicat Marc'cellinus, lib. xxxi.

(23) Inanis repetitio dictorum anno Valentiniani

nono.

(24) Sic omnes codd., quos vaticiniis inductus ex initiali nominis theta imperatores suspicabatur: COMBEFIS.

τοὺς ἀργότερους (25) ἐφαλκόμενος· φασὶ γοῦν τρια-
κοσίας μυριάδας στίχων αὐτὸν ἐκδεδωκέναι τὸν ὀ-
νωὺς θεόσοφον.

quædam etiam ex suis operibus dedit Syris decantanda, segniores videlicet ad devotionem cantus
suavitatem illecturum se arbitratus: trecentas quippe
versuum myriadas ab homine rerum divinarum
peritissimo vereque sapientissimo compositas asfirmant.

A. M. 5868. — Ῥωμαίων βασιλέως Οὐάλεντος
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ τῶν Μεσσαλιανῶν ⁷⁶ αἵρεσις (26),
ἔχουσι Εὐχιστῶν ⁷⁷, καὶ Ἐνθουσιαστῶν, ἀνεφύη ⁷⁸. Οὗ-
τοι φάλλοντες κυμβαλίζουσι ⁷⁹ (27) καὶ κροταλίζουσι
τὰ παρὰ τῷ ⁸⁰ Δαβὶδ παγέως ἐκλαμβάνοντες καὶ
ἄνοητοι. Ταύτης αἰρεσιάρχαι ⁸¹ Δαδῶης καὶ Σάββας
καὶ Ἀδελφίος, φασὶ δὲ τινες, ὅτι καὶ ὁ Σεβαστείας ⁸²
Εὐστάθιος· οἷς ἀντέστησαν γενναίως Ἀμφιλόχιος ⁸³
Ἰκονίου καὶ ⁸⁴ Λητώσις Μελιτινῆς, ὕστερον δὲ καὶ
Ἰλαβιανὸς Ἀντιοχείας. Οὐάλης δὲ πᾶσαν Ἐκκλησίαν
πορθήσας, ἤκεν εἰς Καισάρειαν ἐξ Ἀνατολῆς (28)

54 quidem sermones ad monasticæ vitæ instru-
ctionem, plures vero ad Christianorum dogmatum
stabilimentum spectantes divino spiritu effudit:
seigniores videlicet ad devotionem cantus
suavitatem illecturum se arbitratus: trecentas quippe
versuum myriadas ab homine rerum divinarum
peritissimo vereque sapientissimo compositas asfirmant.

A. C. 568. — Romanorum imperatoris Valentis
annus primus.

Hoc anno Messalianorum, hoc est Euchitarum et
Enthusiastarum hæresis enata est. Isti Davidis
verba pingui rudique captu interpretati inter con-
cinendum psalmos tripudia choreasque ducunt.
Hæresis hujus principes fuere Dadoëz, Sabbas et
Adelphius, et, ut autumant quidam, etiam Eusta-
thius Sebasteæ episcopus: quibus Amphilocheus
Iconii, Letoïus Melitines, ac demum Flavianus An-
tiochiæ præsules sese fortiter opposuere. Cæterum
Valens devastata universa Ecclesia, in divinum Basi-

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ Μεσσαλιανῶν A. ⁷⁷ Εὐχιστῶν A, Εὐχιστῶν vulg. ⁷⁸ ἀνεφύη A b e f, ἐφύη vulg. ⁷⁹ κυμβαλίζουσι
καὶ κροταλίζουσι A, βαλλίζουσι vulg. ⁸⁰ τῷ Δ. A, του Δ. vulg. ⁸¹ αἰρεσιάρχαι A, αἰρεσιάρχης vulg.
⁸² Σεβαστιανῶν A f, Σεβάστιος a. ⁸³ καὶ om. A.

JAC. GOARI NOTE.

(25) De Græcor. melodis exquisitum Leonis Al-
ladi opusculum legendum.

(26) In Theopanis sententiam de Messalianorum
hæresis origine accedit Petavius notis in Epiphani-
um.

(27) Suidas βαλλίζειν, τὸ, κύμβαλα κτυπεῖν, καὶ
πρὸς τὸν ἐκείνων ἦχον ἀρχειῖσθαι. Est quoque Latinis
ballo et ballatio, salto: de quibus Meursius, et
Lacerda in adversariis. Dictionem Græcam, et an-
tiquis scriptoribus notam vindicat Athenæus Deip-
nosoph. lib. viii. — Addunt Barb. Peyr. etc., καὶ
κροταλίζουσι· malim κροταλίζουσι, quod et Anast.
legit. Strepitum agunt, sive manuum plausu sive
crepitaculis. *Plaudunt manibus*, inquit. Κρόταλον,
sunt qui musicum instrumentum exponant, quo
Aegyptii utebantur in deorum cerimoniis. Pro βαλ-
λίζουσι legit Anast. βαδίζουσι, psallentes incedunt:
quod forte melius: pluraque sunt prophete loca,
quibus crassius intellectis, hi suum illum errorem,
ut ab Anastasio traditur, hauserint. Post ἐνθου-
σιαστῶν addit Cedr. τῶν καὶ Βογομύλων· *Qui et*
Bogomili dicti sunt: quod forte eorum nomen tunc
vulgatius esset. COMBERIS.

(28) Non prætereundum errorem (pace tanti viri
dixerim) in Baronio ad annum 570 num. 57 de-
prehendo. Uno quippe Valentis Cæsaream accessu
posito, eo profectum existimat, cum Nicomedia iter
agens Antiochiam perrexit, Basiliumque loci ejus-
dem creatum antistitem reperit. Valens, inquit,
Nicomedia recedens, contulit se cum suis Cæsaream
Cappadociæ, vexaturus Ecclesiam illam, nempe quod
præter suorum magistratum sententiam creassent
orthodoxæ fidei insignem defensorem, acerrimumque
propugnatorem magnum Basilium. Infra vero: *Quid*
autem actum sit a Valente adversus Basilium, cum
Cæsaream venit, Sozomenus et alii cum recitant,
plane hallucinantur, dum putant adventum Valentis
Cæsaream eo tempore contigisse, quo Eusebii ejus
civitatis episcopi adversus Basilium similtas illa
tigebat. Nam Basilio jam episcopo creato, Valentem
eo pervenisse, ipsa rerum gestarum series plus certo
declarat. Verum semel et iterum, Antiochiam videlicet
euntem, et ex ea revertentem, iter Cæsaream
fecisse, et in eam ingressum, Baronium non ad-
vertisse, ex ejus verbis plus æquo constat. Hinere

primo Antiochiam tendens Basilium quidem audivit
orthodoxæ fidei defensorem et propugnatorem
magnum, at neque præsentem, neque reperit epi-
scopum: secundo, cum nimirum rediret, conspic-
uum habuit, et Ecclesiæ Cæsariensis rectorem, et
cum eo gessit illa, quæ hic brevibus contracta fu-
suis a Theodoro referuntur lib. iv, cap. 17, et a
Sozomeno lib. vi, cap. 15. Duplicis illius Cæsaream
adventus assertor est, tum quem Baronius eludit
Sozomenus, tum Gregorius Theologus orat. 20 in
Basilii laudem pronuntiata. Illius testimonio, quo
nugari Baronius censet, omisso, hujus verba re-
feram. Καὶ μετὰ τοιαύτης ἡμῶν ἐπιστρατείας τῆς
ἀσεβείας. *Cum hujusmodi impietate adversum nos*
expeditionem (Cæsaream versus) suscipit Valens:
mox exercitus, ducumque Valentis barbaricas in-
curSIONES superante impetu descripto, et enarrata
per ecclesias illas immissa strage, tum Gregorii ad
Basilium legatione, et ejus e Ponto reditu, subdit:
Atque ille sane, Valentis comites, sic infectis rebus
discesserunt, mali male tum primum pudefacti, et
superati, atque edocti, etiamsi alios homines, Cap-
padoces tamen non ita continere, ac pro nihilo
putare, quorum nil tam proprium est, quam fidei
firmitas, etc. Exinde composita cum Eusebio pace,
coque ad Christum migrante, Basilium designatus
antistes refertur: *Quid alia dicere necesse est?*
subjicit nonnullis interjectis Gregorius, verum-
enimvero *Christi hostis imperator, et fidei tyrannus,*
cum majori impietate, ac ferventiore acie, utpote
cum valentiore adversario rem habiturus, ad nos
iterum venit, impuri ac pravi illius spiritus in mo-
dum, qui ex hominis corpore pulsus, diuque vagatus,
ad eundem rursus cum majori spirituum ogmine
habitaturus redit, etc. Ac inferius: *Ut vero per-*
agratis omnibus oppidis, ad hanc firmam et inoffen-
sam ecclesiarum matrem se contulit, etc. Hæc si non
gemitum Valentis Cæsaream accessum probant,
plane hallucinor. Secundo vero, quæ hic tanguntur,
contigisse testes sunt Sozomenus et Gregorius,
quibus adjungit se auctor dicens: Ἦκεν εἰς
Καισάρειαν ἐξ Ἀνατολῆς κατὰ τοῦ θεοῦ Βασιλείου
μαρτυρούμενος· ἐπραξε δὲ καὶ ἂ ὁ μέγας Γρηγόριος εἰς
τὸν Βασιλείου ἐπιτάφιον ἔλεξεν.

lium furens ex Oriente Cæsaream se contulit, ubi demum ea admisit, quæ Gregorius in funebri oratione in Basilium refert : quo tempore Galates Valentis filius gravi morbo jactatus periit, et conjux Domnica difficili ægritudine vexata est. Demosthene vero uno e coquorum Valentis numero, divinum Basilium, ea quam habuit ad imperatorem allocutione, incursante, et barbarica dialecto nonnulla interlocuto, doctor, sermone ad eum converso, En, inquit, etiam Demosthenem illiteratum conspeximus. Valens itaque Basilium reveritus, multa prædia, eaque optimæ, leprosis, quorum vir sanctus curam habebat, concessit : robor tamen pectoris, et inflexum Basilii animum conspicatus, exsilii sententiam in eum pronuntiavit. Latis exsilii tabulis cum subscribere vellet, tribus contritis calamis, luxatisque manus et obstupefactis viribus, ne litteram quidem apponere usquam valuit.

A. C. 369. — Hoc anno Mavia Saracenorum regina, multis cladibus Romanorum imperio illatis, pacem expetiit, et Moysen quemdam (d) solitariam vitam in desertis agentem, conversis penes se ad Christum Saracenis, episcopum dari postulavit. Imperatore sedulo id annuente, Moyses Lucii Ariani ordinationem non admisit, verum ab orthodoxorum quopiam in exilium misso se voluit consecrari : quod et factum est. Eo secum deducto, multos ex Saracenis Christianos effecit Mavia. Illam religionem Christianam, genere Romanam exstitisse ferunt, inter captivos autem abductam, Saracenorum regi ob vultus speciem summopere gratam, hoc pacto regni potestatem obtinuisse. De Saracenorum gente narrat Sozomenus, unde cœperit et acceperit nomen ; et ut tertio supra decimum anno circumcidi se patiatur. Gotthi porro ab Hunnis hello superati, ab imperatore Valente per Euphilam episcopum suum Ariana labe infectum, atque cum Eudoxio et Acacio pariter Arianis sub Constantio conversatum, quo pacto Gotthos Ariana dogma edocuit, auxilium exposcunt. Gotthi in duas factiones dividebantur : et horum quidem Athanarichus, aliorum Phritigernes dux exstitit. Illic viribus inferior et victus, suppeliis a Valente acceptis, Athanarici comites debellat. Hinc Valentem gratia promeriturus, Gotthos in Arianorum dogmate amplius obfirmavit.

κατὰ τοῦ θεοῦ Βασιλείου μινόμενος· Ἐπραξε δὲ ἔτι καὶ ὁ ἁγίου Μεγάλου Γρηγορίου εἰς τὸν Βασιλείου ἐπιτάφιον ἐλεξεν· ἦνίκα καὶ Γαλάτης ὁ Οὐάλεντος υἱὸς χαλεπῶς χειμασθεὶς ἀπέθανεν, καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα δεινῶς ἐνόσησεν. Δημοσθένους δὲ ἐνδὸς τῶν ὀφιοποιῶν Οὐάλεντος ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα συντυχίᾳ τοῦ θεοῦ Βασιλείου καταδραχμόντος, καὶ βαρβαρίσαντος μικρὸν ἁγίου, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ διδάσκαλος· Ἰδοῦ, ἐθεασάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον. Οὐάλης δὲ αἰδεσθεὶς Βασιλείον, πολλὰ χωρία καὶ κάλλιστα τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντισομένοις [λελωθημένοις] ἐδώρησατο· καὶ τὸ στεφάνον καὶ ἀκλινῆς τοῦ Βασιλείου ὄρων, ἐξορίαν κατ' αὐτοῦ ἐψηφίσατο. Τὸ δὲ γράμμα τῆς ἐξορίας ὑπογράψαι θελήσας οὐκ ἴσχυσεν, τριῶν μὲν καλῶν συντριβέντων, ἑσχατὸν δὲ καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ παρεθείσης.

A. M. 5869.—Τούτῳ τῷ ἔτει Μαυρία Σαρακηνῶν βασίλισσα (30) πολλὰ κακὰ Ῥωμαίοις ποιήσασα εἰρήνην ἤτησατο, καὶ Μωσῆν τινὰ τῶν ἀσκούτων κατὰ τὴν ἔρημον ἐπίσκοπον δοθῆναι τοῖς Χριστιανίζουσι παρὰ τοῖς Σαρακηνοῖς ἤτησε. Τοῦ δὲ βασιλέως σπουδαίως τοῦτο ποιήσαντος, Μωσῆς οὐ κατέδεδετο ὑπὸ Λουκίου τοῦ Ἀρειανοῦ χειροτονηθῆναι, ἀλλ' ὑπὸ τινος τῶν ἐν ἐξορίᾳ ὀρθοδόξων, ὅπερ καὶ γέγονεν· τοῦτον λαβοῦσα Μαυρία πολλοὺς Χριστιανούς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐποίησατο. Φασὶ δὲ ὅτι καὶ αὐτὴ Χριστιανὴ ἦν, Ῥωμαία τῷ γένει, καὶ ληφθεῖσα ἀρχιμάλωτος ἤρσεν διὰ κάλλος τῷ βασιλεῖ τῶν Σαρακηνῶν· καὶ οὕτως τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Ἰστορεῖ δὲ πολλὰ περὶ τοῦ ἔθνους ὁ Σωζόμενος (31), ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ ὀνομάζεται, καὶ ὅτι δεκατριῶν ἐτῶν περιτέμνεται. Οἱ δὲ Γότθοι (32) ὑπὸ τῶν Οὐννων πολεμηθέντες, βοήθειαν αἰτοῦνται παρὰ τοῦ βασιλέως Οὐάλεντος δι' Εὐφύλια ἐπισκόπου αὐτῶν Ἀρειανόφρονος προσουδιάρχησαντος ἐπὶ Κωνσταντίου Εὐδοξίου καὶ Ἀκακίου τοῖς Ἀρειανοῖς. Οὗτος Ἀρειανίζειν τοὺς Γότθους ἐδίδαξεν. Οἱ Γότθοι διηρέθησαν εἰς δύο· καὶ τῶν μὲν ἐστρατήγει Ἀθανάριχος, τῶν δὲ Φριτηγέρνης· οὗτος ἤτησεν, καὶ βοήθειαν λαθῶν παρὰ Οὐάλεντος, νικᾷ τοὺς περὶ Ἀθανάριχον· Οὐάλεντι δὲ χαριζόμενος, Ἀρειανίζειν ἐπὶ πλείων τοὺς Γότθους ἐδίδαξεν.

VARIE LECTIONES.

¹ ἔτι καὶ ὁ A, καὶ ἔτι ὁ vulg. ² ὁ add. ex A. ³ post μικρὸν b add. μειδιῶσαντος. ⁴ δὲ om. A. ⁵ λελωθημένοις om. A. ⁶ ὑπογράψαι A, ἐπιγρ. vulg. ⁷ Μωσῆν A b, Μωυσῆν vulg. ⁸ παρὰ τοῖς A, παρ' αὐτοῖς vulg. ⁹ πολλοὺς Σαρακηνούς Χριστιανούς ἐποίησατο a c. ¹⁰ πολλὰ add. ex a b c d. ¹¹ τῶν om. A. ¹² Εὐφύλια a. ¹³ οὗτος| οὕτως A. ¹⁴ Φριτηγέρνης A. ¹⁵ περὶ A, παρὰ vulg. ¹⁶ πλείων A, πλείον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(29) Leprosis, quorum cura Basilio incumbabat. D Ita vertit Trip. Gregorius Theologus multis commendat, quam Basilius erga id hominum genus in suo illo nosocomio humanitatem ac diligentiam habebat. Haud tamen putem iis duntaxat addictum locum, et Basilii operam ; voxque λελωθημένος vitium omne corporis sonat : nec Gregorius ulcera morbosque alios tacet, quibus Basilius studium impendebat. COMBESIS.

(30) Hæc post Valentis Antiochia discessum, et in hunc annum incurrisse collegit auctor, ex Sostrate, lib. iv, cap. 29, de quibus Theodoretus, Sozomenus, et Rufinus.

(31) Lib. vi, cap. 38.

(32) Idem cap. 57, lib. vi, de Ulphila, vel Urphila Gotthorum episcopo eruditam habet dissertationem auctor earum in Photiani Philostorgii cap. 2, lib. ii.

A. M. 5870. — Περσῶν βασιλέως Ἀρσαβήλου A. A. C. 570. — *Persarum regis Arsabeli annus primus.*

Τούτῳ τῷ ἔτει οἱ Γότθοι πάλιν ἐνωθέντες (35) ἐξ-
ἤλθον εἰς τὴν γῆν Ῥωμαίων, καὶ ἠρήμωσαν πολλὰς
ἐπαρχίας¹, Μυσίαν, Θράκην, Μακεδονίαν, καὶ Ἀχαΐαν,
καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, περὶ τὰς εἴκοσι ἐπαρχίας.
Ἐθεάθησαν δὲ ἐν² τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ ἀέρι ἐν
ταῖς νεφέλαις ἐσχηματισμένοι ἄνδρες ἐνοπιοί. Ἐγεν-
νήθη δὲ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ παιδίον ἐντελῆ³ μὲν τὰ
ἄλλα μέρη, ὀφθαλμὸν δὲ ἕνα ἔχον ἐν μέσῳ τῷ με-
τώπῳ, χεῖρας δὲ καὶ⁴ πένδας τέσσαρας, καὶ πύγωνα.
Οὐάλης δὲ διάγων ἐν Ἀντιοχείᾳ⁵ πόλει, καὶ μαθὼν
περὶ τῶν Γότθων, ἦλθεν εἰς⁶ Κωνσταντινούπολιν. Οἱ
δὲ Βυζάντιοι ὕβριζον αὐτὸν ὡς ἄνδρῶν καὶ φυγο-
πόλεμον. Ἰσακίος δὲ ὁ ἱερεὺς μοναχὸς⁷ κρατήσας τοῦ
χαλινού⁸ τοῦ ἵππου τοῦ Οὐάλεντος ἐξερχομένου κατὰ
τὸ ἔσχατον εἰς πόλεμον, ἔφη⁹ πρὸς αὐτόν· Ποῦ βιά-
διζεις, βασιλεῦ, κατὰ Θεοῦ στρατευόμενος καὶ Θεὸν
ἔχον ἀντίπαλον; ἤτινι ὀργισθεὶς φρουρᾷ παρ-
έδωκεν, ἀπειλήσας αὐτῷ θάνατον, εἰ ἐπανέλθοι, ὡς
τῷ Μιχαῖλα ποτὲ Ἀγάθ. Μετὰ δὲ τὴν ἐξοδὸν αὐτοῦ
ἐξομολογήσαντό τινες τῶν περὶ¹⁰ αὐτόν, ὡς κατ' ἐπι-
τροπὴν αὐτοῦ γενέσθαι μαντείας περὶ τῆς προκει-
μένης αὐτῷ¹¹ ὀρμῆς ἐν τῷ πολέμῳ. Ἐν ᾧ συμβαλὼν
τοῖς Γότθοις Οὐάλης καὶ ἡττηθεὶς, φεύγει σὺν ὀλίγοις
ἐν οἰκίσκῳ. Τούτων δὲ καταλαθόντες οἱ βάρβαροι καὶ
τὴν οἰκίαν ἀνάψαντες, ἀγνοοῦντες¹² τοὺς ἐν αὐτῇ
πάντας κατέκαυσαν. Φασὶ δὲ ὅτι ὁ θεὸς Ἰσακίος ἐν
τῇ φρουρᾷ τῆς¹³ δυσωδίας Οὐάλεντος ἐμπριζομέ-
νου¹⁴ ἀντελάβετο θεῖμ¹⁵ χάρισματι καὶ ψυχῆς καθα-
ρότητι, προεῖπέ τε¹⁶ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τοῖς συν-
εῦσιν, πρὶν ἢ παραγενέσθαι τοὺς ἀπαγγέλλοντας ἐκ
τοῦ¹⁷ πολέμου τὰ πεπραγμένα. Μετὰ δὲ τὴν ἤτταν
καὶ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον Οὐάλεντος ἐπαρθέντες
οἱ Γότθοι τῇ νίκῃ δεινῶς τὰ προάστεια τῆς¹⁸ Κων-
σταντινουπόλεως ἐλήϊζον¹⁹. Μαυρία δὲ ἡ τῶν²⁰
Σαρακηνῶν βασίλισσα πέμψασα Σαρακηνῶν στρα-
τὴν, καὶ Δομνίκα ἡ γαμετὴ Οὐάλεντος ἐξαγαγού-
σα²¹ τὸν δῆμον τῆς πόλεως τοὺς βαρβάρους ἐδίω-
ξεν. Τούτων δὲ οὕτω διατεθέντων, γνοὺς Γρατια-
νὸς ὁ Αὐγουστος ἐν τῇ Παννονίᾳ, κατερχόμενος ὡς
πρὸς βοήθειαν (34), ἀντὶ Οὐάλεντος ἐνέδυσσε Θεοδο-
σίον Αὐγουστον, καὶ ἀνηγόρευσε βασιλέα, καὶ ἀπέ-
στείλεν εἰς τὸν κατὰ Γότθων πόλεμον. Γότθους δὲ

Hoc anno Gotthi rursus eruptione facta in Ro-
manam ditionem grassati, plures provincias depopu-
lati sunt, Mœsiam, Thraciam, Macedoniam, Achaïam, et omnem Græciam, ad viginti usque
provincias. Eo anno visi sunt in aere viri armis in-
structi e nubibus formati. Antiochiæ vero puer
cæteris omnibus membris constans natus, unum
tantum oculum in frontis medio ferebat, manus au-
tem quatuor, totidem pedes, et barbam. Porro Va-
lens diutius in Antiochena urbe moratus, ac tandem
de Gotthorum ausibus certior factus, Cpolim se
contulit. Cæterum Byzantii hominem contumeliis
respergebant, velut imbellem, et qui Martis opus
fugeret. Exin Isacius sacer monachus, apprehenso
freno equi Valentis aciem ex urbe educens, et ad
bellum progredientis, quasi ultima verba præcicens,
ad eum dixit: Quo properas, imperator, in Deum
militaturus, et jamjam Deum experturus adversa-
rium? In eum frendens imperator custodiae manci-
pavit, mortem, ut Michææ 56 quondam Achab, ei
minatus, si unquam rediret. Post ejus obitum, li-
bere fassi sunt, qui ejus utebantur familiaritate
domestici, ejus consilio vaticinia consulta de pro-
posita sibi belli expeditione. Demum cum Gotthis
habito conflictu superatur, et fuga cum paucis ar-
repta casulam subit. In ædiculam fugitivos se rece-
pisse deprehendunt Barbari, quapropter igne sub-
jecto cunctos in ea inclusos incendio misere
absumpserunt. Ferunt etiam divinum Isacium custo-
dia detentum adustulati Valentis foctorem Dei nutu
et animæ munditia præsensisse, ac priusquam belli
eventum denuntiaturi adventassent, ipsam tyranni
cædem astantibus prædixisse. Parta victoria, et
Valente igne sublato, elati animis Gotthi Cpoli
juncta suburbia cæperunt atrociter infestare:
quibus Mavia Saracenorum regina missum a se
Saracenicum exercitum opposuit, Domnica quoque
Valentis conjux educto in aciem populo ab urbe re-
mote Barbaros expulit. Hæc ita gesta cum Gratia-
nus Augustus in Pannonia rescivisset, quasi sup-
petias laturus suscepit expeditionem, et in Valentis
locum Theodosium Augustum imperatoria chla-

VARIAE LECTIONES.

¹ ante Μυσίαν A. add. Σκυθίαν. ² δὲ ἐν A, δὲ καὶ ἐν vulg. ³ ἐντελῆ A, ἐντελὲς vulg. ⁴ post χεῖρ. δὲ
καὶ A, δὲ τέσσαρας, καὶ vulg. ⁵ ἐν Ἀντιοχείᾳ A, ἐν τῇ Ἀντ. vulg. ⁶ εἰς] ἐπὶ A et alii. ⁷ ἱερομόναχος
A. ⁸ τὸν χαλινὸν A. ⁹ ἐξερχομένου κατὰ τὸ ἔσχατον εἰς πόλεμον, ἔφη A, ἐξερχομένου αὐτοῦ εἰς πόλεμον,
τὸ ἔσχατον ἔφη vulg. ¹⁰ περὶ om. A. ¹¹ post προκ. αὐτῷ A, αὐτοῦ vulg. ¹² ἀγνοοῦντες add. ex A.
¹³ τῆς add. ex A. ¹⁴ ἐμπριζομένου] an fortasse legendum: ἐμπυριζομένου vel ἐμπρηθόμενου? ¹⁵ προεῖπέ
te A b, προειπὼν te vulg. ¹⁶ ἐκ τοῦ A, ἀπὸ vulg. ¹⁷ τῆς om. A. ¹⁸ ἐλήϊζον A, ἐδίηον b, ἐληῖον vulg.
¹⁹ ἡ τῶν Σαρ. βασ. A, τῶν Σαρ. ἡ βασ. vulg. ²⁰ ἐξαγαγούσα A, ἐξάγουσα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(35) Præcipuam hanc Romanorum stragem de-
scribit Ammianus, lib. xxxi. Ad annum Valentis 14
assignat Hieronymus in Chronico, qui post Valen-
tiniani fratris mortem Valentis tertius numeratur
a Theophane, cui concurs Ammianus scribit: *Pe-
ritiohe exitu Valens quinquagesimo anno contiguus,
cum per annos quatuor imperasset, et parvo minus.*

(34) Pliacet Peyr. cod. interpunctio, γνοὺς Γρα-
τιανὸς ὁ Αὐγουστος, ἐν τῇ Παννονίᾳ κατερχόμενος

ὡς πρὸς βοήθειαν. *Ubi rescivit Gratianus Augustus,
tanquam suppetias laturus in Pannoniam veniens, etc.*
Cedr. ambustum cum sociis Valentem ait in eo
tuguriolo, ἀγνοῖα τῶν κεκρυμμένων· *cum Scythiæ
ignem committentes nescirent, qui illie laterent.* Et
verosimile alio mortis genere extinguendos, sive
etiam captivos abducendos, ut detecti ab eis fuis-
sent. COMBERIS.

myde vestivit, et imperatorem renuntiatum ad bellum adversus Gotthos misit. Scythas porro vernacula ipsorum lingua Gotthos nuncupatos Trajanus Patricius in sua historia asserit. Sanctus autem Dorotheus subimpio Valente Alexandriae in circo bestiis expositus clarum ab Arianis martyrium pertulit.

A. C. 371. — *Romanorum imperatoris Theodosii annus primus.*

Hoc anno Gratianus imperator Theodosium Iberum Hesperium genere, virum nobilem et bellicis in rebus versatissimum, imperii collegam ascivit. Ille pietate clarus et de recta fide benesentiens, Barbaros Thraciam devastantes profligavit. Gratianus et Valentinianus Damasi papæ Romani consiliis episcopus exsilio damnatus data lege revocarunt ad sedes sibi proprias, Arianis ab eis omnino depulsis. Tunc temporis Petrus Alexandriam reversus proprium thronum, Lucio ejecto, recepit. Eo mortuo Thimotheus ejus frater Alexandriæ Ecclesiæ et orthodoxorum episcopus in ejus locum consecratur. Antiochiæ vero, quæ urbs Syriæ est, orthodoxis post divini Eustathii obitum in duas partes divisit, hi quidem Paulinum **57** agnoscebant episcopum, alii, Euzoio Ariano ad præsulatum evecto, sacrum virum Meletium habuere. Imperatores porro legem orthodoxorum commodo latam per Saporem quemdam orientis ducem miserunt. Hic Antiochiam profectus, Paulini episcopatum jam assecuti, et Apollinarii thronum incursantis dissidium comperit, sacrum etiam Meletium longe a tumultu quietum, Flavianum autem tunc temporis presbyterum, Paulino quidem adversantem, Apollinarium vero probris et conviciis onerantem, et Meletio thronum pluribus adhortantem designari. Sapor Flaviani consilium sue sententia confirmans, abcessit. Eo tempore Diodorum Tarsi episcopum magnus Meletius ordinavit. Eusebius etiam Samosatensis præsul postliminio reversus variis urbibus plures assignavit episcopos: Dolicam vero adveniens Maris in episcopum præficiendi causa, in ipso urbis ingressu, Deo, quibus ipse novit consiliis, permittente, ab

Α επιχωρίως τοὺς Σκύθας λέγεσθαι. Τραϊανὸς ὁ πατρικίος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ⁵¹ ἱστορίᾳ φησὶν. Δωρόθεος ὁ ἐν ἀγίοις ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Οὐδέλντος ἑμάρτυρησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ θηρίοις παραδοθεὶς ἐν τῷ Κωνηγεῖω ⁵² (35) ὑπὸ Ἀρειανῶν.

A. M. 5871. — *Ῥωμαίων βασιλέως Θεοδοσίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Γρατιανὸς ὁ βασιλεὺς κοινῶν τῆς βασιλείας Θεοδοσίῳ προεβάλλετο ⁵³, τῷ γένει μὲν Ἴβηρα Ἑσπέριον, εὐγενῆ δὲ τινα καὶ θαυμασίον περὶ τοὺς πολέμους γενόμενον. Οὗτος εὐθὺς, τοὺς ἐν Θράκῃ βαρβάρους κατὰ κράτος ἐνίκησεν, εὐσεβῆς ὢν καὶ ὀρθόδοξος. Γρατιανὸς δὲ καὶ Οὐαλεντινιανὸς νόμῳ τοὺς ἐν ἔξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσαντο, τοὺς δὲ Ἀρειανίζοντας ἐδίωξαν, Δαμάσου τοῦ πάππα Ῥώμης συμπράττοντος. Τότε καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας (36) ἐπίσκοπος ⁵⁴ ὑποστρέψας, καὶ Δούκιον ἀπελάσας, τὸν ἴδιον θρόνον ἀπέλαβεν. Τούτου ⁵⁵ δὲ τελευτήσαντος, Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ χειροτονεῖται τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων ἐπίσκοπος. Ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ (37) τῆς Συρίας διχῆ διηρημένων τῶν ὀρθοδόξων μετὰ τὸν [κατὰ τὸν] θεῖον ⁵⁶ Εὐστάθιον, οἱ μὲν Παῦλινον εἶχον ἐπίσκοπον, οἱ δὲ Μελέτιον τὸν ἱερὸν μετὰ τὴν προαγωγὴν ⁵⁷ Εὐζώου τοῦ Ἀρειανῶν ⁵⁸ ἐπισκόπου ⁵⁹ (38). Οἱ δὲ βασιλεῖς νόμον ἔγραψαν ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἐξέπεμψαν διὰ Σάπωρος τινος στρατηγῶ κατὰ τὴν Ἐφῶν, ὃς καταλαβὼν Ἀντιόχειαν ⁶⁰, εὐρεν Ἐριθα Παυλίνου τῆς ἐπισκοπῆς ἀντιποιουμένου, καὶ Ἀπολλινάρου ἐπιτρέχοντος τῷ θρόνῳ. Μελέτιον δὲ τὸν ἱερὸν ἀμάχως ἡσυχάζοντα. Φλαβιανὸν δὲ ⁶¹ τότε πρεσβύτερον ὄντα καὶ Παυλίνῳ μὲν ⁶² ἀντιταττόμενον, Ἀπολλινάριον ⁶³ δὲ καταισχύναντα, καὶ Μελετίῳ τὸν θρόνον ἐκδοῦναι. ⁶⁴ τὸν στρατηγὸν Σάπωρα παρεγγυώμενον. Καὶ τοῦτον κυρώσας ἀνεχώρησεν. Τότε Διόδωρον τὸν ⁶⁵ ἐπίσκοπον (39) Ταρσοῦ ὁ μέγας Μελέτιος ἐχειροτόνησεν. Εὐσεβίος τε ⁶⁶ ὁ Σαμοσατῶν ἐπίσκοπος ἐκ τῆς ἔξορίας ἐπανελθὼν, πολλοὺς ἐπισκόπους ἐχειροτόνησε διαφόροις πόλεσιν. Ἐλθὼν δὲ καὶ ⁶⁷ ἐν Δολικῇ χειροτονῆσαι Μάριν ⁶⁸ ἐπίσκοπον,

VARIÆ LECTIONES.

⁵¹ κατ' αὐτῶν b. ⁵² Κωνηγίῳ A. ⁵³ προεβάλλετο e f, προσελάβετο a. ⁵⁴ ἐπίσκοπος add. ex A. ⁵⁵ τούτου δὲ τελευτήσαντος] ὀλίγον δὲ χρόνον ἐπιθίους ἐτελεύτησεν b. ⁵⁶ τὰ κατὰ τὸν θεῖον A, κατὰ τὸν om. b e. ⁵⁷ προαγωγὴν A. ⁵⁸ Ἀρειανῶν A, Ἀρειανῶν vulg. ⁵⁹ post ἐπίσκοπου A addit: ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐξ αὐτῶν ἀποσχίσαντες. ⁶⁰ Ἀντιόχειαν A, τὴν Ἀντ. vulg. εὐρεν om. A. ⁶¹ δὲ ante τότε om. A. ⁶² μὲν add. ex A. ⁶³ Ἀπολλινάρου A. ⁶⁴ ἀποδοῦναι b. ⁶⁵ τὸν add. ex A. ⁶⁶ τε om. A e. ⁶⁷ καὶ add. ex A. ⁶⁸ Μάριν A b c, Μάρην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(35) *Amphitheatrum*, quo venationes, et hominum cum bestiis pugnae edebantur κωνηγεῖον hic interpretor; appictæ hujusmodi significantiæ auctoritates alibi profero.

(36) Petri Alexandriam reditum, et Lucii ejectionem Socrates, lib. iv, cap. 30, et Sozomenus, lib. vi, cap. 39, ad Valentis tempora referunt. Lucium tacet Ecchellensis, et ejus annos confundit cum Timothei, quem Petri successorem ordinat, et annos 6 et dies 156 regnasse notat.

(37) Ad Gratiani et Valentiniani Junioris imperium ante ascitum Theodosium, ista, necnon leges de revocandis in sedes episcopis, conjicienda docet Theodoretus, ex quo hæc Theophanes, lib. v,

cap. 2 et 3; Socrates, lib. 5, cap. 2 et seq.; Sozomenus, lib. vii, cap. 2 et 3.

(38) Post ἐπισκόπου, suppl. ex Val. 1, Pal., Peyr., ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπ' αὐτῶν ἀποσχίσαντες qui post profectionem ad episcopatum Euzoium Ariani Antiochiæ, se ab eis separaverant. Quo et indicatur priorem fuisse Paulini episcopatum, nec nisi schismate ab eo factum episcopum: quæ et ratio sit cur Occidentales propensiores fuerint in Paulinum, sintque postmodum gravius questi in Flavianum producto schismate Meletii successorem, ut auctor infra Theodosii ann. 15. COMBERGIS.

(39) Ex Theodoreti lib. v, cap. 4, qui cuncta ante Theodosio traditum imperium gesta testatur.

εισερχόμενος ἐν τῇ πόλει φονεύεται, γυναικὴς Ἀρια-
νης ἐξ ὕψους βιάσεως κεραμίδα κατὰ τῆς ἱερᾶς τοῦ
ἀγίου κεφαλῆς, Θεοῦ συγχωρησάντος οἷος οἶδε κρι-
μασι* περὶ οὗ ὁ Θεολόγος ³⁸ Γρηγόριος φησιν· Ζητώ
μου τὸ χθές ὁμῶν σφάγιον τὸν Ἀβραμιαῖον γέ-
ροντα.

Τότε καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος παβήρησιαστικώ-
τερον ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ ³⁹
εὐκκτήριον τῆς ἀγίας Ἀναστασίας (40), ἐνθα καὶ πα-
ράδοξα γίνεσθαι θαύματα ἐξ ἐμφανείας τῆς παν-
αγίας Δεσποίνης ⁴⁰ ἡμῶν Θεοτόκου (41) λέγουσιν.

A. M. 5872. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμο-
θέου ἔτος πρῶτον.

A. M. 5873. — Ῥώμης ἐπισκόπου Σιρικίου
ἔτος πρῶτον.

A. M. 5874. — Τούτῳ τῷ ἔτει Γρατιανὸς ὁ βασι-
λεὺς ἀνῆρέθη (42) δόλῳ Ἀνδραγαθίου τοῦ στρατηγοῦ
Μαξίμου τοῦ τυράννου ⁴¹. Αὐτὸς ⁴² γὰρ ἐφ' ἀρμα-
μάξης ⁴³ εἰσελθὼν ὑπεκρίθη εἶναι ἡ γαμετὴ Γρά-
τιανοῦ, καὶ οὕτως ὑπαντήσας ἀφυλάκτως αὐτῷ ἀνεί-
λεν αὐτὸν Ἀνδραγάθιος. Τούτου δὲ ἀναιρεθέντος
ἐκράτησεν Οὐαλεντιανὸς τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ⁴⁴.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ (45) Θεοδόσιος ὁ μέγας νόσω
περιπεσὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐβαπτίσθη ⁴⁵ ὑπὸ Ἀχο-
λίου ⁴⁶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ νόμον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων
τοῦ ὁμοουσίου ἐγράφεν, ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἀπίστευεν. Ἐλθὼν δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδήλω-
σεν Δημοφίλῳ, ἡ ἀποστῆναι τῆς Ἀρείου πλάνης, ἡ
ταχέως τῶν ἐκκλήσιων ⁴⁷ ἐξελεῖν. Ὁ δὲ τὸ πλῆθος ⁴⁸
τῶν Ἀρειανῶν συνάξας, ἐξω τῆς πόλεως ἐκκλησία-
ζεν, ἔχων καὶ Λούκιον τὸν ⁴⁹ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκο-
πον Ἀρειανὸν σὺν αὐτῷ ⁵⁰, καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ θεῖος
Γρηγόριος, μεθ' ὧν αὐτὸς εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν
ἐφώτισε, τὰς ἐκκλησίας πάσας παρέλαθεν ⁵¹, τεσ-
σεράκοντα ἔτη τῶν ⁵² Ἀρειανῶν καὶ μικρὸν πρὸς
προκατασχόντων αὐτάς.

A. M. 5875. — Περσῶν βασιλέως Οὐράνου
ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γρηγορίου
τοῦ Θεολόγου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐν γειτονίᾳ Ἰουδι-
τῶν, οὕτω λεγομένων, γυνὴ ἔτεκεν ὁμοῦ κατὰ τὸ

A Ariana muliere tegulam in sacrum sancti viri ca-
put superne dejiciente perimitur : de quo Gregorius
Theologus ait : Requiro meum, heri vestrum, Abra-
hamæum senem occisum.

Tunc etiam idem Gregorius Theologus Cpoli in
oratorio S. Anastasiæ majori cum libertate docuit,
ubi magna atque supra fidem hominum miracula
ex sanctissimæ Dei Genitricis et Dominæ nostræ
opera fieri perhibentur.

A. C. 572. — *Alexandriæ episcopi Timothei annus
primus.*

A. C. 573. — *Romæ episcopi Siricii annus primus.*

A. C. 374. — Hoc anno Andragathii Maximi ty-
ranni ducis dolo Gratianus imperator occisus est.
Hic siquidem rhedam ingressus Gratiani conjugem
se esse simulavit, cui velut delusus cum incaute
occurrisset Gratianus, ipsum Andragathius interfe-
cit. Eo sublato tenuit Romanum imperium Valenti-
nianus.

58 Hoc eodem anno magnus Theodosius gravi
morbo Thessaloniciæ jactatus, ab Acholio episcopo
baptizatus est. Legem etiam rectam consubstantialis
sententiam tenentibus faventem promulgavit, quam
et Cpolim misit. Ipse in urbem profectus Demophilo
significavit, aut ab Arii discederet erroribus, aut
mox ecclesia migraret. Ille coacta Arianorum plebe
cum Lucio Alexandriæ episcopo, quem tum secum
habebat, suos extra civitatem cœtus celebravit. At-
que ita demum divinus Gregorius, una cum iis
quos veræ fidei doctrina illustraverat, omnes tan-
dem ecclesias, quas Ariani quadraginta et amplius
annis occupaverant, recepit.

A. C. 375. — *Persarum regis Varanis annus
primus.*

Cpoleos episcopi Gregorii Theologi annus primus.

Hoc anno Antiochiæ ad Jobitarum, quam nuncu-
pant, viciniam, mulier quatuor masculos uno partu

VARLE LECTIONES.

³⁸ ὁ θεολ. Γρηγ. Α, ὁ Γρηγ. θεολ. vulg. ³⁹ εἰς τὸ — Ἀναστασίας om. A. ⁴⁰ Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτό-
κου Α, Θεοτόκου καὶ Δεσποίνης ἡμῶν vulg. ⁴¹ τοῦ ante τυράννου om. a. ⁴² οὗτος γὰρ b. ⁴³ ἀομαμάξης,
codd. et edd. ἄρμα ἀμάξης. ⁴⁴ τὴν — βασιλείαν A alii, τὸ — βασιλείον vulg. ⁴⁵ ἐβαπτίσθη, βαπτίζεται
a. ⁴⁶ Ἀχολίῳ : A b, Ἀσχολίου vulg. ⁴⁷ τῶν ἐκκλησιῶν Α, τῆς ἐκκλησίας vulg. ⁴⁸ τὸ πλῆθος τῶν Ἀρ. Α,
πλῆθος Ἀρειανῶν vulg. ⁴⁹ τὸν Ἀλ. Α, τῆς Ἀλ. vulg. ⁵⁰ ὄντα σὺν αὐτῷ Α. ⁵¹ πάσας καὶ παρέλ. Α. ⁵² τεσσ.
ἔτη τῶν Ἀρ. Α., τῶν Ἀρ. τεσσ. ἔτη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(40) Loco hæc congrunt et anno. De oratorio
Anastasiæ a Gregorio Theologo excitato, et Ἀνα-
στασίας sive Ἀναστάσεως ob fidei resurrectionem
in eo manifestatam dicto, deique primis ibidem
visis miraculis lucenter Baronius ad annum Chri-
sti 375 num. 56 et seqq.

(41) Sanctissima dei Genitrice suam illic virtu-
tem ac præsentiam exhibente. Sic Christi an. 402,
de Pulcheria ait ex Sozom. ὅτι καὶ θελας ἐμφανείας
ἤξουτο· quæ divina visione dignaretur. COMBERTI.

(42) Arreptam potius a Maximo tyrannidem,

quam illatam Gratiano necem, huic anno Theodo-
siii quarto sociandam uno stylo contestantur chro-
nicorum auctores Prosper, Marcellinus comes,
Socrates, lib. v, cap. 11, *Chronicon Alexandrinum*.

(43) Ἱστορικῶς tantum, haud χρονικῶς scribi
docent verba illa, τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ, eodem tem-
pore, sive, circa tempus illud. Confirmat lex hic
memorata in Theodos. cod. exstans Gratiano
Aug. V et Theodosio I coss. qui Theodosii impetii
annus sequens est, lata.

eddit : qui cum menses duos supervixissent, unus A post alium, cuncti quatuor letho sunt abrepti.

A. [C. 376.—Hoc anno magna et œcumenica sancta synodus centum et quinquaginta orthodoxorum episcoporum Cpoli a magno Theodosio congregata est, ad confirmanda Nicænae synodi dogmata. Convocavit etiam ex Macedonii secta triginta sex episcopos, inter quos primas tenebat Eleusius. Sanctorum autem centum et quinquaginta Patrum præsides erant Timotheus Alexandriæ, Meletius Antiochiæ, sacerrimus Cyrillus Hierosolymorum, et divinus Gregorius Cpolis episcopi. Macedonii sententiam secuti triginta sex episcopi Nicææ decreta ut amplecterentur, moniti, quemadmodum jam olim sub Valente cum Liberio convenerant, libellos dederunt. Qui vero una cum Sylvano Romam fuerant delegati, veritati assentiri renuerunt : et ab urbe dilapsi risum cunctis moverunt, cum aliud mente tenere, aliud verbis proferri et Liberii litteras, quæ de recto eorum circa fidem sensu testarentur, fraudulenter proferre deprehenderentur. Sancta porro synodus Cpolitana episcopatum Gregorio Theologo 59 suis suffragiis confirmavit, et pro toleratis laboribus bene meritum, quodque hæresium labe expurgasset ecclesias, etiam invitum et renitentem in sede collocavit. Quo facto sapientissimus æque ac beatissimus Pater, quosdam Ægypti episcopos invidia motos persentiens, oratione de abdicando præsulatu evulgata, spontaneus throno sibi commisso recessit. Illo hunc in modum pontificatus munere cedente, Nectarium imperator et uia synodus promovet, virum genere Tarsensem, qui tum prætoris onus gerebat, ad eam quidem horam nondum baptismi ritu lustratum, honestis alioquin et devotis clarum moribus. Sancta et œcumenica synodus consubstantialis dogma

αὐτὸ παιδία τέσσαρα ἄρσεν· καὶ ἐπέζησαν μήνας δύο, καὶ ἀπέθανον, ἐν ἐπὶ τὸ ἐν, τὰ τέσσαρα.

A. M. 5876. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ (44) ἀγία δευτέρα σύνοδος τῶν πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου συνηθροίσθη πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν Νικαίᾳ δογμάτων. Μεταστέλατο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Μακεδονίου αἰρέσεως ἐπισκόπους τριάκοντα ἕξ, ὧν ἡγεῖτο Ἐλεῦσιος. Τῶν δὲ ἁγίων πενήκοντα καὶ ἑκατὸν Πατέρων ἡ προηγούμενη Τιμόθεος ὁ Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος ὁ ἱερῶτατος Ἱεροσολύμων, καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ δὲ τὰ Μακεδονίου φρονούντες τριάκοντα ἕξ ἐπίσκοποι προτραπέντες ὑπὸ τῶν Πατέρων τὰ ἐν Νικαίᾳ δέξασθαι δόγματα, καθὰ καὶ Λιβερῖν ἡ ἐπὶ Ὁὲ ἐντος συνθέμενοι, λιθέλλους ἐπέδωκαν. Οἱ δὲ περὶ Σιλβανὸν ἐν Ῥώμῃ πεμφθέντες ἀπηγγησαν τῇ ἀληθείᾳ συνθέσθαι, καὶ ἀνεχώρησαν γέλωτος ἅπασιν γεγονότες, ἀλλὰ μὲν φρονούντες, ἀλλὰ δὲ συντιθέμενοι, ἀπατηλῶς τὰς Λιβερίου ἐπιστολάς ἐπαγόμενοι μαρτυρούσας αὐτοῖς ὀρθοδοξίαν. Ἡ δὲ ἀγία σύνοδος Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως ἐκύρωσεν, καὶ ἕκοντα τοῦτον τῷ θρόνῳ ἐνέδρυσεν, ὡς πολλὰ καμόντα, καὶ τῆς λώθης τῶν αἰρέσεων τὴν Ἐκκλησίαν ἐλευθέρωσαντα. Τινὰς δὲ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μαθῶν ὁ τὰ πάντα σαφῶς καὶ μακαριώτατος φρονήσαντας τῷ πράγματι (45), τὸν συντακτῆριον λόγον (46) ἐπιδειξάμενος, ἐκουσίως τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας ὑπεχώρησε. Τούτου δὲ ἀποταξαμένου, Νεκτᾶριον ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζεται, Ταρσέα μὲν τῷ γένει, τὴν τοῦ πραιτωρίου δὲ ἀρχὴν τότε διείποντα, ἀβάπτιστον μὲν ἕως τότε τυγχάνοντα, σεμνὸν δὲ καὶ εὐλαβῆ περὶ βίον. Ἡ δὲ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τὸ ὁμοούσιον ἐκύρωσεν,

VARIÆ LECTIONES.

ἡ καὶ add. ex A. ἡ πατέρων add. ex A. ἡ ὁ ante ἱερῶτ. add. ex A. ἡ Λιβέρῖος A, Λιβερῖν I, Λιβέρῖον f. ἡ ἐπὶ b, ὑπὸ vulg. ἡ δὲ om. A. ἡ ἀλλὰ μὲν A, ἀλλὰ δὲ vulg. ἡ τῷ add. ex A. ἡ ἐνέδρυσεν A, ἐνέδρυσαν vulg. ἡ πράγματι A, προστάγματι vulg. ἡ πραιτωριος b. ἡ σεμνὸν — βίον om. e. ἡ εὐλαβῆ A a, εὐσεβῆ vulg. ἡ δὲ ante ἀγ. et τὸ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Quam ex Socrate signatis consulis Eucharide et Evagrio, pronuntiant alii Syagrium et Eucherium, anno Theodosii tertio synodum CP. peractam cuncti ferme chronologi statuunt ; miror Theophanem in ejusdem, quo celebrari non potuit, annuin sextum distulisse, quo Syricii papæ Romani annum quartum numerat, cujus tempora synodus eadem longo spatio antevertit. Socrates lib. v, cap. 8 ; Theodoret. lib. iv, c. 8 ; Sozomenus lib. vii, cap. 7.

(45) Barb. Peyr. Cedr., etc. etsi Pal. προστάγματι, illud melius. Videns rei invidia motos. Τὸν συντακτῆριον λόγον ἐπιδειξάμενος. Oratione edita, ac dicta, qua discessurus bene precaretur, ac vale diceret. Sic nimirum ipse : Προσεπτικὸς ἡμῖν μελετήσατε λόγους, ἐγὼ ὑμῖν ἀποδώσω τὸν συντακτῆριον. Sermones instruite, quibus abeuntem prosequamini ; ego vobis valedictorium reddam. Male Buccard. habita de pace agenda oratione ; Xyl. de concordia constituenda : Baronique interpres, ut et Anast. compositorio sermone. — Προσέθηκεν τῷ συμβόλῳ τὴν θεολογίαν τοῦ Πνεύματος. Doctrinam de Spiritu sancti deitate. Minus reddit interpr.

sanctam de Spiritu sancto doctrinam. COMBERIS.

(46) Orationem componendis episcoporum dissidiis dictam nonnulli existimant, quam potius pro abdicanda sede pronuntiatam cum Billio judico. Συντακτῆριος enim ille λόγος, idem qui ἀποτακτῆριος. Hinc Lexicon anonymum inter regia ms. : Συντακτῆριοι λόγοι, οἱ ἐν ἐξέδοις ἐπὶ τῶν ἀρχόντων ἀποχαιρετισμοί, οἷος καὶ ὁ τοῦ μεγάλου Πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου συντακτῆριος. Orationes quibus discessuris proceribus vale dicimus συντακτῆριοι, qualis est illa, quam magnus Pater Gregorius Theologus habuit. Bardam συντακτῆριον ἐκπληροῦντα, vota pro felici discessu nuncupantem describit Cedrenus editionis Regiæ, pag. 553. Ita loquentem Damascenum, orat. De fidel. defunctis, exponit Billius, relato etiam Maximo in Dionysium teste : Ἐνθα Παῦλος ἐν Ἀσίᾳ συντάσσεται ταῖς Ἐκκλησίαις αὐτῆς. ubi Paulus Asia Ecclesiis valedicit. Illic συντάσσεται nihil aliud significat quam ἀποτάσσεται. Nicetas ipse Gregorii expositor orationem συντακτῆριον sub ejus finem ἀποχαιρετικὸν quasi valedictorium nominat. Hæc ille.

προτέθηκεν δὲ ⁶⁷ τῷ σύμβολῳ καὶ τὴν θεολογίαν τοῦ Πνεύματος. Ἐξέθετο δὲ καὶ κανόνες ἐν οἷς τῷ θρόνῳ τῆς ⁶⁸ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα νέας Ῥώμης ἀπένειμεν. Τότε Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ Πελάγιος Λαοδικεῖας, Εὐλόγιός τε Ἐδέσσης καὶ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου ἐν ταύτῃ διέλαμπον, σὺν τῷ μεγάλῳ Γρηγορίῳ καὶ τοῖς προβόρθεϊσιν. Ἡ δὲ ἅγια σύνοδος Ἄρειόν τε καὶ Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας, Εὐζώϊόν τε καὶ Ἀκάκιον, Θεόγνιν καὶ Εὐφρόνιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνεθεμάτισαν ἄπρὸς τοῦτοις δὲ καὶ Μακεδόνην ⁶⁹ τὸν Πνευματομάχον καὶ ⁷⁰ Εὐδόξιόν τε καὶ Ἀέτιον καὶ Εὐνόμιον ἀπεκήρυξεν. Μελέτιος δὲ ὁ μέγας μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη. Τὸ δὲ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα διεκομίσθη εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἐτέθη πλησίον τῆς θήκης τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαβύλα. Ἐχειροτονήθη δὲ Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, ζῶντος καὶ Παυλίνο, καίπερ ὄρκων δεδομένον, ὅτι οὐ καταδέξεται ⁷¹ ἐπισκόπου χειροτονίαν Φλαβιανός. Πάλιν σὺν ταραχῇ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας εἶχεν ἁπάντων μὲν Παυλίνο, τῶν δὲ Φλαβιανῶν ὑπεικόντων. Τότε καὶ Παύλου (47) τοῦ ὁμολογητοῦ τὸ σῶμα ὁ βασιλεὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσήγαγεν, καὶ ἀπέθετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ⁷², ἣν ψυχοδόμησε Μακεδόνης ἐπιβουλῶν Παύλῳ.

A. M. 5877. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Νεκταρίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ Αὐγουστος Ὀνώριον υἱὸν αὐτοῦ γεννηθέντα (48) ἐκ Πλακίλλης τῆς εὐσεβεστάτης ἐπιφανέστατον ⁷³ καὶ ὑπατον ἀνέδειξεν. Εὐτραπίσθη δὲ πολέμειν (49) τῷ τυράννῳ Μαξίμῳ ⁷⁴. Καὶ πολεμούντος πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἐσπέρια μέρη, φήμης ⁷⁵ δὲ ψευδοῦς ἐξεληθούσης ὅτι νενίκηκε Μαξίμος, οἱ Ἀρειανοὶ ἀνασυρθέντες τὴν οἰκίαν Νεκταρίου ἐνέπρησαν τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

A. M. 5878. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπεκτίσθη ἐν τῇ Ταυριανῇ λεγομένῃ πύλῃ προσθήκη εἰς πλάτος τῆς γαφύρας καὶ ἐπεστεγάσθη ἑκτίσθη δὲ καὶ μικρὰ βασιλικὴ ἐν τῇ παλαιᾷ πλησίον τῆς μεγάλης. Ἐν δὲ Παλαιστίνῃ Ἐμμαοὺς κώμη παιδίον ἐγεννήθη τέλειον ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ ἄνω διηρημένον, ὃ εἶχεν δύο στήθη, δύο κεφαλὰς, καὶ ἑκάστων ⁷⁶ τὰς αἰσθήσεις ἔχον. Τὸ ἐν ἤσθει ⁷⁷ καὶ ἐπινε, καὶ τὸ ἕτερον οὐκ ἤσθειεν ἃ ἐν ἐκάθευδε, καὶ τὸ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁷ δὲ ante τῷ et καὶ ante τὴν add. ex A. ⁶⁸ τῆς om. A. ⁶⁹ δὲ τὸν Max. A. ⁷⁰ καὶ ante Εὐδ. add. ex A. ⁷¹ καταδέξεται A et alii, καταδέξεται vulg. ⁷² ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ a c. ⁷³ ἐπιφανέστατα Ὑπατον A. ⁷⁴ Μαξίμῳ om. a. ⁷⁵ φήμης δὲ ψευδοῦς ἐξεληθούσης A, φήμης ψευδοῦς vulg. ⁷⁶ ἑκάστων A. ⁷⁷ ἤσθει A, ἔσθει vulg. utroque loco.

JAC. GOARI NOTÆ.

(47) Sozomenus, lib. vii, cap. 10.

(48) Anno Theodosii sexto Ricimere et Clearcho coss. natum Properi, Idatii et Alexandrinum chronica demonstrant, quibus accedit Socrates lib. v, cap. 12. Idem deinde Arcadii et Bautois consulationi anno sequente ordinant, ac tandem Honorii et Enothii facies elewant. Isti igitur anno Theodosii octavo dignitatem adierunt: quare Theophanes anno citius Theodosii septimo eam memorat. His autem verbis et litteris in fastos consulationum hunc Prosper retulit: *Honorio N. P. et Euodio coss.* Eas vero litteras N. P. *nobilissimum puerum* designare ex in-

PATROL. GR. CVIII.

A stabilivit, sanctamque de Spiritu sancto doctrinam symbolo apposuit. Promulgavit etiam canones, quibus Cpolitanae sedi novae Romae privilegia concessit. Tunc Gregorius Nysse et Pelagius Laodiceae, Eulogius quoque Edessae et Amphiloehius Iconii, cum magno Gregorio et aliis memoratis ea in synodo florebant. Sancta vero synodus Arim et Eusebium Nicomediensem, Euzoium pariter et Acacium, Theognim et Euphronium, et reliquos anathemate damnavit: et praeter eos Macedonium, qui Spiritum sanctum impugnabat, Endoxiumque et Actium et Eunomium abdicavit. Magnus autem Meletius, absoluta synodo, Cpoli in pace quievit. Sacrum ejus corpus Antiochiam deportatum ad loculum sancti martyris Babytae reconditum fuit. Caeterum, Paulino adhuc inter vivos superstiti, Flavianus Antiochiae ordinatus est episcopus, quamvis promotionem nullatenus admissurum, vel dato juramento antea professus fuisset. Exinde igitur renovati tumultus Antiochenam Ecclesiam divexabant, his quidem Paulino, aliis Flaviano obsequentibus. Tunc etiam Pauli confessoris corpus Cpolim induxit imperator, et in ecclesia, quam Macedonius Paulo structis insidiis edificaverat, deposuit.

A. C. 577. — Cpolis episcopi Nectarii annus primus.

Hoc anno Theodosius Augustus filium Honorium e Placilla susceptum illustrissimum atque una consulem designavit. Bellum etiam in Maximum tyrannum paravit: qui cum in partibus Occidentis adversus eum praellaretur, falso rumore sparso, Maximum victorem evasisse, Ariani manifesto furore rapti Nectarii **60** Cpolis episcopi aedes incenderunt.

A. C. 578. — Hoc anno Antiochiae in porta, quae dicitur Tauriana, appendix aedificata est ad pontis latitudinem, tectoque operata: item parva basilica in veteri prope majorem exstructa. In Palaestina vero pago Emmaus infans natus est ab umbilico deorsum unus et integer, sursum autem in duas species separatas divisus: adeo ut duo pectora, geminum caput, et utriusque completos sensus haberet. Unus comedebat et bibebat, alter cibum re-

script. veteribus notis, et codice Theodos. certo et erudite declarat Pontaeus, quam vocem auctor hic scribit ἐπιφανέστατον, et ad annum Joviani unicum ἐπιφανέντα, ubi nos *nobilissimum* referre fidem dedimus.

(49) Etiam anno sequente praeparatam in Maximum expeditionem suggerit Socrates lib. v, cap. 12, eo nempe, qui Arcadii et Bautois consulationum excepit, Theodosii octavus. Reliqua hic memorata sequius rejicienda habentur cap. 15, Sozomeni lib. vii, cap. 14.

apuehat. Dormiebat ille, et alius in vigiliis erat. Contigit etiam ut colluderent invicem, et ambo flierent, et ad invicem colluctantes rixarentur. Simul vivere autem annis amplius duobus: et uno quidem morte prærepto, alius diebus quatuor mansit superstes, et pari fato decessit.

Hoc etiam anno Theodosius imperator Tauri statuam erexit.

A. C. 379. — Hoc anno mensis Epiphei sexto supra vigesimum, Timotheo Alexandriae episcopo vita functo, in ejus locum Theophilus est ordinatus.

A. C. 380. — *Alexandriae episcopi Theophilus annus primus.*

Hoc anno Theodosius piensissimus imperator victor renuntiatus Maximum tyrannum interfecit duodecimo Kalendas Augustales: Andragathium quoque ducem, quod Gratianum dolo interfecisset, morti tradidit.

A. C. 381. — Hoc anno Theodosius cum filio suo Honorio Romam est profectus, quem velut imperatorem cum quinto idus Junias solio collocasset, ipse Cpolim remeavit.

A. C. 382. — Hoc anno Eugenius artis oratoriae professor, et contrarotulatoris sive ratiocinarii munere fungens imperii libidine exarsit, cui Artabasus ex minore Galatia **61** oriundus se socium adunxit. Quod ubi rescivit Valentinianus, magni Valentiniani filius ex Justa, laqueo sibi ipsi vitam præcidit. Eo comperto Theodosius arma movet, et in ejus vindictam parat expeditionem. Theophilus Alexandriae episcopus a Theodosio imperatore licentiam precatus, gentilium fanum, mentulas, et si quid magis obscænum atque profanum erat reconditum traduxit

A ἕτερον ἐγγρηγόρει· ἔστι δὲ ὅτε ⁷⁰ καὶ συνέκαιζον πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐκλαιον ⁷¹ ἀμφοτέρα, καὶ ἔτυπτον ἄλληλα. Ἐζήσαν δὲ μικρὸν πρὸς ἑτῆ δύο. Καὶ τὸ μὲν ἐν ἀπέθανεν, τὸ δὲ ἕτερον ἐζήσεν ἡμέρας τέσσαρας, καὶ ἀπέθανεν καὶ αὐτό.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔστησεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὴν κίονα τοῦ Ταύρου (50).

A. M. 5879. — Τούτῳ τῷ ἔτει Τιμοθέου τελευταίαντος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας μηνὶ Ἐπιφί εἰκάδι ἕκτη χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ ⁸⁰ ὁ ⁸¹ Θεόφιλος (51).

A. M. 5880. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Θεοφίλου ἔτος πρῶτον.

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ εὐσεβὴς ⁸² βασιλεὺς νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον (52) ἀνέβλεν πρὸ δώδεκα καλανδῶν Αὐγούστου, καὶ Ἀνδραγάθιον τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ, ὡς δολοφονήσαντι τὸν Γρατιανόν.

A. M. 5881. — Τούτῳ τῷ ἔτει ⁸³ ἦλθεν Θεοδόσιος ἐν Ῥώμῃ (53) μετὰ Ὀνωρίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν βασιλεῖα ἐν αὐτῇ πρὸ πέντε εἰδῶν Ἰουνίου, καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ⁸⁴.

A. M. 5882. — Τούτῳ τῷ ἔτει Εὐγένιος ἐτυράννησεν ὁ ἀπὸ γραμματικῶν ⁸⁵ (54) ἀντιγραφῆς ὧν ⁸⁶, καὶ σχῆμα βασιλικὸν περιθέμενος, συνόντος αὐτῷ καὶ Ἀρταβάσου τοῦ ἀπὸ τῆς μικρᾶς Γαλατίας. Καὶ ἀκούσας Οὐάλει τινανδρῶν ⁸⁷ υἱὸς τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἐξ ⁸⁸ Ἰουστῆς ⁸⁹, αὐτὸν ἀνέβλεν ἀγχόνη. Ὁ δὲ Θεοδόσιος τοῦτο μαθὼν ἐξωπλιζέτο τοῦ κατελθεῖν εἰς ἐκδικήσιν αὐτοῦ. Θεόφιλος (55) δὲ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας αἰτήσας Θεοδόσιον τὸν βασιλεῖα τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων ἐξεκάθηρεν ⁹⁰, καὶ εἰς ἐκκλησίαν μετασκευάσεν, τὰ δὲ ὄργια τῶν Ἑλ-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἔστι δὲ ὅτε A, καὶ ἔστι δὲ ὅτε vulg. ⁷¹ καὶ ἐκλαιον — ἄλληλα om. A f. ⁸⁰ τοῦ add. ex A et aliis. ⁸¹ ὁ add. ex A. ⁸² ὁ εὐσεβὴς om. a. ⁸³ τούτῳ τῷ ἔτει — Κωνσταντινουπόλει om. A. ⁸⁴ ἐπὶ Κωνστ. h. ⁸⁵ Εὐγ. ἔτυρ. ὁ ἀπὸ Γραμμ. A. ὁ Εὐγ. ὁ ἀπὸ Γρ. ἔτυρ. vulg. ⁸⁶ ὧν om. A. ⁸⁷ Οὐαλ. ὁ υἱὸς τοῦ om. A. ⁸⁸ ἐξ, καὶ A. ⁸⁹ Ἰουστᾶς A. ⁹⁰ ἐξεκάθηρεν, καὶ εἰς ἐκκλησίαν μετασκευάσεν, τὰ δὲ ὄργια τῶν Ἑλλήνων add. ex b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(50) Columnam illam describit Cedrenus in Theodosio: Τοῦ Ταύρου κίονα ἔστησεν ὁ μέγας Θεοδόσιος τρόπαια καὶ μάχας κατὰ Σκυθῶν καὶ βαρβάρων ἔχοντα τοῦ αὐτοῦ. ἔχει δὲ οὗτος ἔνδοθεν καὶ ὄδῳ ἄνω φέρουσαν· καὶ ὁ κατὰ τὸ ἄμφοδον δὲ ἐστὼς ἱππότης, αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέγας Θεοδόσιος χεῖρα τείνων δεξιάν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δεικνὺς τὰ ἐγγεγραμμένα τρόπαια· Tauri (in foro Tauri intellige) statuam posuit magnus Theodosius, suas contra Scythas continentem pugnas, et de iis statuta tropæa. Habet intus viam sursum ferentem. Eques porro in bivio positus, ipse est magnus Theodosius, dextram versus urbem intendens, ac monstrans inscripta statuæ tropæorum monumenta. Columnæ et statuæ superimpositæ casum enarrat Zonaras in Alexio. Origines CP. Petrus Gyllus in CP. typographia.

(51) Ad annum Theodosii septimum, quo cons. agebat Arcadius et Bauto, Theophili ordinationem revocat Socrates lib. v, cap. 12, annos 27 et dies 87 tribuit Abraham Echellensis.

(52) Theodosio et Cynegio cons. anno ipsius Theodosii decimo Maximum devictum attestantur Prosperi et Idatii chronica, et Socrates lib. v, cap. 13 et 14, hic sexto Kal. Septembris, iste quinto

Kal. Augustas, auctor duodecimo eadem accepisse narrat.

(53) Idatii et Alexandrinum chronica ad annum Theodosii undecimum. Socrates lib. v, c. 14.

(54) Arreptam ab Eugenio tyrannid: in præmature anno Theodosii duodecimo locatam Prosper et Idatius reclamant in chronicis, et annis duobus posterioriorem statuunt. Confirmat Zosimus, lib. iv Valentiniani Junioris necem, et Eugenii rebellionem, Rufino consule, qui eodem anno fasces tenebat, CP. auditam referens: quibus addere poteris Socratem, qui Theodosio III et Abundantio cons., ipsius nimirum Theodosii 15, exercitum ad expellendam de tyranno ultionem CP. movisse testatum reliquit lib. v, cap. 24. Ῥωμαϊκοὺς παιδεύων λόγους ἐν τοῖς παιδευτηριοῖς, habet Socrates idem. Qui Latinas litteras in Iudis docuerat. Ἀντιγραφῆς vero magister scriniorum est: ὃ βασιλεὺς τὴν βασιλικὴν γλῶσσαν ἐπέτρεψε. Eunapius in Nymphidiano.

(55) Εἰδωλοκτόνος propter hic enarrata Georgio Syncello dictus. Socrates, lib. v, cap. 16 et 17; Theodoretus, lib. v, cap. 22; Sozomenus, lib. vii, cap. 15; Rufinus, lib. ii, cap. 25.

λήνων ἐδημοσίευσεν, φαλλούς τε καὶ εἴ τι τούτων * A ἀσελέστερον καὶ βεβηλότερον· ὅθεν τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων αἰσχυρῶν, πολλοὺς φόνους εἰργάσατο. Θεοδόσιος δὲ μαθὼν τοὺς γεγονότας ὑπ' αὐτῶν φόνους, τοὺς μὲν ἀναιρεθέντας Χριστιανούς ὡς μάρτυρας ἐμακάρισεν· τοὺς δὲ Ἑλλῆσι συγχωρεῖν ἐπηγγέλιτο, εἰ πρὸς Χριστιανισμὸν μεταθίεντο· τὰ δὲ ἱερά αὐτῶν καθαιρεθῆναι καὶ τὰ εἰδῶλα χωνευθῆναι καὶ εἰς χρείας πενήτων δοθῆναι ἐκέλευσεν. Τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λυομένου, ἱερογλυφικά γράμματα εὐρέθησαν σταυροῦ τύπον ** ἔχοντα ** , ὅπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων πιστεύσαντες θεασάμενοι εἶπον, σημαίνει τὸν σταυρὸν, κατὰ τὴν τῶν ** ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἔννοιαν, ζῶν ἐπερχομένην.

A. M. 5883. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μάρκελλος ὁ Ἀπαμείας (56) τῆς Συρίας ἐπίσκοπος ζήλω θεῶν κινού. B μενος τὰ ἱερά τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἀπαμείᾳ κατέστρεψεν, καὶ διὰ τοῦτο ἀνηρέθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Νεκτάριος δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως (57) ἐκώλυσε τὸν ἐπὶ τῆς μετανοίας πρεσβύτερον διὰ τὸ γεγονὸς ἀμάρτημα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τινος διακόνου εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ σχολάζουσαν. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ καὶ πάσῃ τῇ Δύσει ἐπιμελῶς φυλάττεται ἕως τοῦ νῦν, καὶ τόπος ἡφώρισται τοῖς μετανοούσιν. Θεοδόσιος δὲ ** ὁ βασιλεὺς νόμον ἔγραψεν (58) γυναῖκα εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν **, εἰ μὴ ὑπερβῇ τὰ ἐξήκοντα ἔτη, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Εὐνόμιον δὲ ἐξώρισεν παρασυναγωγὰς ποιούντα καὶ λαοὺς ἀπατάτα· καὶ ἐν τῇ ἔξορίᾳ ἀπέθανεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πλακίλλα ἡ γαμετὴ (59) Θεοδοσίου ἐκοιμήθη, εὐσεβῆς οὖσα καὶ φιλόπτωχος, οἰκείαις χερσὶ λυθοῖς (60) καὶ νοσοῦσιν ** ὕπηρετοῦσα. Ταύτης ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ Ἀντιοχεῖς καὶ ἔσυραν ἀγανακτοῦντες διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρὰ τοῦ βασιλέως τελεῖν αὐτοῖς. Οἷς καὶ ὀργισθεὶς σφόδρα πῶθ' ἑαυτὴν πρὸς Πλακίλλαν τὴν εὐσεβεστάτην ἤμελλε πάντας ἀπολλύειν, εἰ μὴ Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας· ἐλθὼν ὑπὲρ Ἀντιοχείων ἐπρέσθευσεν· Ἰωάν-

VARIE LECTONES.

*1 τούτων add. ex A. ** σταυροῦν τύπου; b. ** ἔχοντα om. A. ** τῶν om. A. ** δὲ om. A. ** εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν b. ** νοσοῦντας c.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Sozomenus nuper citatus, et Theodoretus, lib. v, cap. 21.

(57) Ecclesiæ particularis error recto et integro universalis sensui non officit, nec Orientalis quantumlibet ampla spectandaque, pœnitentiarii sacerdotibus rejectis, ac secuto tempore receptis, suis gestis aut privata doctrina Romanæ auctoritatī, generali consuetudinī, sanis de pœnitentiā dogmatis ullum præjudiciū aut damnum intulit. Pauca hæc circa temerariam pœnitentiarii sacerdotis a Nectario rerum ecclesiasticarum minus experto abrogationem, circa quam multi multa falsa et inutilia. Nectarius enim Neophytus ab Eudæmone sacerdotē pari ignorantia damnando, in errorem, et si vis erimi, abduci potuit. — Nectario presbyterum pœnitentiæ præpositum amoventi iniquior mihi visus P. Goar, cum rem ille disciplinæ egerit, nihilque inde apud antiquos, velut pœnitentiæ sacramentum ipsum violari, notæ reportarit. Fuit nemper Nectarii sancta memoria, novumque illum

in publicum: unde gentilium plebs pudore perfusa cædes quam plurimas perpetravit. His porro Theodosius auditis, et de tantis cædibus certior factus, Christianos morti traditos inter martyres beatorum numero statuit recensendos. Gentilibus vero, si modo se ad Christianam religionem transferrent, veniam obtulit: fana demum everti, idola quo conflari, et in pauperum necessitates erogari mandavit. Diruto porro Alexandria Serapidis templo, repertæ sunt sacræ Ægyptiorum erudiitis dictæ litteræ crucis formam referentes: quas cum ex gentilibus fideles conspicerentur, dixerunt, crucem juxta sacrarum litterarum interpretationem significare vitam adventuram.

A. C. 583. — Hoc anno Marcellus Apamæ in Syria episcopus, divino religionis zelo motus, gentilium fana Apamæ evertit: quod ei factum mortem a gentilibus promeruit. Nectarius autem Cpolitanus presul presbyterum super pœnitentiâ constitutum removit, propter flagitium in mulierem pœnitentiæ vacantem in ecclesia a quodam diacono admissum. Romæ vero quemadmodum in toto Occidente mes iste usque in hanc horam observatur sedulo, ubi etiam seorsim locus pœnitentibus assignatur. Theodosius porro imperator legem tulit, ne mulier in diaconissam promoveretur, nisi juxta dictum apostoli annum sexagesimum superaret. Eunomium quoque, illegitimos cœtus congregantem et populis facientem fucum, in exsilium, quo mortuus est, ejecit.

Hoc eodem anno Placilla imperatoris conjux obdormivi, pie usquequaque habita, egenorum amatrix, et quæ propriis manibus ægrotis ac leprosis ministrare soleret. Hujus statuam irritati Antiochenses, ob imposita sibi ab imperatore pendenda vectigalia, per civitatem ignominiose traxerunt et confregerunt. 62 His in vindictam exarsit imperator, et quo ferebatur in pientissimam Placillam affectu, cunctos neci destinabat, nisi Fla-

D pœnitentiæ publicæ, unde id scandali ortum esset, velut tantum juris homani, et ecclesiasticæ consuetudinis, in sua, cui jure patriarchali præsidebat, ecclesia abolere potuit. COMBESIS.

(58) De hac Theodosii lege et diaconissarum ætate copiose et erudite disserit Franciscus Hallier, de sacris electionibus et ordinationibus: et nos olim in euhologicis.

(59) Cum eam ante plures annos ex Marcellini chronico, et ex Baronii calculis ad annum 587 num. 58 obiisse constet, magis placeret auctoris textus hoc pacto interpolatus, Πλακίλλης τῆς γαμετῆς Θεοδοσίου κοιμηθείσης, ταύτης ἀνδριάντα, etc., ita tamen ut etiam verba τῷ δ' αὐτῷ ἔτει nusquam retinenda censeam.

(60) Vix adduci possum, ut de leprosis peculiaris accipiam, quibus ipsa manibus Placilla Augusta ministraret; et non magis de corpore mutilis, atque alias debilibus; scabie forsan, foetidisque ejusmodi morbis laborantibus. COMBESIS.

vianus episcopus legatione pro Antiochensibus functus ad clementiam inclinasset. Joannes vero Chrysostomus, qui tum Antiochiæ presbyter aderat, ad animandos et erigendos eos, qui imperatorum imagines violaverant, orationes plane admirandas habuit.

A. C. 384. — Hoc anno Theodosio adversus Eugenium tyrannum expeditionem suscipiente, jamque cum exercitu Thessalonicam profecto, sub ipso ejus ingressu cum propter castrorum metationes, tum propter aurigam et præfecti puerum in seditionem mota est civitas. Imperatorem itaque probris inceserunt, et præfectum ipsum morte mulctaverunt. Ad breve tempus patienter ferens imperator, populumque demulcens, equestre certamen fieri jussit: tum populum et tribus ad spectaculum coactos sagittis confodere militibus permisit: perieruntque e populo hominum quindecim millia. Cum Mediolanum venisset, Ambrosius episcopus ecclesiam ingredi vetuit. Quodam insuper natalitiorum Salvatoris die festo Rufinum magistrum pro imperatore deprecatum venientem graviter objurgavit Ambrosius. Cum vero Ambrosii suasu Theodosius tandem legem tulisset, ut capite vel bonorum publicatione damnatis triginta dierum spatium ad supplicii infligendi deliberationem daretur: tum in ecclesiam receptus est, extra quidem altaris cancellos, non autem juxta priorem usum intra ipsius sacrarii septa. Unde mos ad hunc usque diem præclare quidem invaluit, imperatores ab altari semotos una cum populo stantes interesse sacris.

Hoc etiam anno cum Nilus pro more non exundasset, gentiles læti hanc dixerunt esse causam, quod diis suis sacrificare interdiceretur. Ea re cognita, piissimus imperator respondit: Absit ut fluvius sacrificiis gaudens terram irriget. Deus autem dictum imperatoris sibi placitum ostensus, Nili exundationi adeo benedixit et auxit, ut universi Ægyptii in metum venerint, ne ipsam quoque Alexandriam tanta aquarum inundatio demergeret.

A. C. 385. — Hoc anno pius imperator Theodo-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ τοῦ στρατοῦ ante ἐν τῇ add. ex a c. ⁸⁹ ἐπάρχου — ἐπαρχον A. ¹ δώδεκα a e. ² δὲ add. ex A. ³ ὁ add. ex A. ⁴ ἦν δὲ τότε τῶν τοῦ σωτ. γενεθλίων ἑορτῆ· Ῥουφίνῳ δὲ μαγ. A, ἐν δὲ τινι τοῦ σωτ. γενεθλίων ἑορτῆ Ῥουφίνῳ μαγ. vulg. ⁵ δὲ om. A. ⁶ τοῖς καταδικαζομένοις b, τοὺς καταδικαζομένους A et alii, καταδικαζομένους vulg. ⁷ προσεδέξαντο A. ⁸ ἔξωθεν τοῦ θυσ. A b e. ⁹ μέχρι νῦν A, μέχρι τοῦ νῦν vulg. ¹⁰ τῷ δ' αὐτῷ A, τῷ αὐτῷ vulg. ¹¹ τούτου A, τοῦτο vulg. ¹² ἀποδεξάμενος b. ¹³ φοβηθῆναι add. ex A. ¹⁴ ἢ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Expeditio Theodosii in Eugenium annis duobus præoccupata. Videnda nuper scripta ad annum ejusdem duodecimum.

(62) De metatis, sive metationibus castrorum et metatoribus Pancirollus in notitiam imperii. Codex Theodos. lib. vii, tit. 8 et leg. Novellar. Theod. tit. 16. — Propter exercitus metationes: sic semper molestæ illæ, quidquid diligentis duces militibus in officio continendis adhibeant. Καὶ διὰ πρόφασιν ἡνιόχου· Propter aurigam, et pincernam Buterici præfecti, uti Nicéphor. lib. xii, cap. 4, quem niui-

νης δὲ ὁ Χρυσόστομος προσδύτερος ὢν Ἀντιοχείας τότε καὶ παρῶν λόγους θαυμαστοὺς πρὸς παραίνεσιν τῶν τολμησάντων κατὰ τῶν βασιλικῶν ἀνδριάντων ἰπεδαίξατο.

A. M. 5884. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστρατεύσαντος Θεοδοσίου (61) κατὰ Εὐγενίου τοῦ τυράννου· καὶ καταλθόντος ἐν Θεσσαλονικῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ ⁸⁸ αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντος τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ πόλει, ἐπαράχθη ἡ πόλις διὰ τὰ μιτάτα (62) τοῦ στρατοῦ, καὶ διὰ πρόφασιν ἡνιόχου καὶ τοῦ παιδὸς τοῦ ὑπάρχου ⁸⁹· καὶ ὕβρισαν τὸν βασιλέα, καὶ τὸν ὑπαρχὸν ἐφόνευσαν. Τοῦ δὲ βασιλέως μακροθυμήσαντος πρὸς βραχὺ καὶ τὸν λαὸν κατασιγήσαντος, ἱππικὸν γενέσθαι ἐκέλευσαν· καὶ συναχθέντων τῶν λαῶν καὶ τῶν δῆμων εἰς τὴν τοῦ ἱππικοῦ θέαν, ἐκέλευσε τὸν στρατὸν τοξεύσαι αὐτούς· καὶ ἀπέθανον τοῦ λαοῦ χιλιάδες πεντεκαίδεκα ¹. Ἐλθόντος δὲ ² αὐτοῦ ἐν Μεδιολάνῳ, Ἀμβρόσιος ὁ ³ ἐπίσκοπος ἐκώλυσε αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἦν ⁴ δὲ τότε τῶν τοῦ Σωτῆρος γενεθλίων ἑορτῆ. Ῥουφίνῳ δὲ μαγίστρῳ εἰς παράκλησιν ἐλθόντι δευτέρως ἐπέπληξεν Ἀμβρόσιος. Νόμον δὲ ⁵ ἐκθεμένου Θεοδοσίου τοῖς καταδικαζομένοις ⁶ θανάτῳ ἢ δημεύσει προθεσμίαν τριάκοντα ἡμερῶν εἰς διάσκεψιν διδοσθαι ἐξ ἐπιτροπῆς Ἀμβροσίου, τότε προσεδέξατο ⁷ αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔξω ⁸ μέντοι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ οὐ κατὰ τὴν προτέραν συνήθειαν ἔσω· ὅθεν καὶ μέχρι νῦν ⁹ καλῶς ἐκράτησεν τὸ ἔθος ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου τοῖς βασιλεῦσι ἵστασθαι μετὰ τοῦ λαοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ¹⁰ ἔτει τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ κατὰ τὸ ἔθος (63) μὴ ἀνελθόντος, ἔχαιρον οἱ Ἕλληες λέγοντες αἴτιον εἶναι τούτου ¹¹ τὸ κωλυθῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. Ὅπερ μαθὼν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς ἀπεκρίθη· Μὴ γένοιτο ποτε ποταμὸν θυσίαις χάροντα ἐπὶ τὴν γῆν πλημμυρῆσαι. Ὁ δὲ θεὸς τοῦτο ἐκδεξάμενος ¹² ἐπὶ τοσοῦτον ἠλόγησεν τὴν ἀνάδασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε πάντας τοὺς κατ' Ἀἴγυπτον φοβηθῆναι ¹³, μὴ καὶ αὐτὴν Ἀλεξάνδρειαν κατακλύσῃ ἢ ¹⁴ τοῦ ὕδατος πλημμύρα.

A. M. 5885. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ βασι-

λεός (64) Εὐγενίῳ κραταιῶς μαχησάμενος ἐν ταῖς Ἀλπίσι ¹⁸ πύλαις, ζώντά τε συλλαβῶν αὐτὸν ¹⁹ ἀνείλεν. Ἀργαβάστης ¹⁷ (65) δὲ διαδράς ἑαυτὸν δι-εχειρίσατο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τὰ τῶν προφητῶν (66) Ἀββακούμ ¹⁶ καὶ Μιχαίου λέξιματα θεόθεν εὐρέθη Βεζένης ¹⁵ τῷ ἐπισκόπῳ Ἐλευθεροπόλεως τῆς Παλαιστίνης χρηματισθέντι ²⁰ ἐν δυσὶ χωρίοις τῆς περιουκίδος Ἐλευθεροπόλεως. Ἐλθόντι δὲ τῷ βασιλεῖ ἐν Ῥώμῃ ²¹ (67) προσήλθον αὐτῷ οἱ ²² ἐπίσκοποι γνώμη Ἰννοκεντίου (68) τοῦ ²³ Ῥώμης κατὰ Φλαβιανοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας. Ὁ δὲ Χριστιανικώτατος βασιλεὺς τὰ πρὸς εἰρήνην παραινέσας αὐτοῖς, ἤνωσεν διὰ ἑπτακαίδεκά ἐτῶν (69), κελύσας ἐπισκόπους ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἐν Ῥώμῃ παραγενέσθαι, μεθ' ὧν καὶ Ἀκάκιος ὁ Βεροῖης ²⁴ ἐστάλη. Πολλὰ δὲ χαρίσματα δέδωκεν τῇ Ῥώμῃ Θεοδοσίος, περιελὼν καὶ τὰ γενόμενα (70) ἐν ταῖς μαγκιπεισίς ²⁵ ἄτοπα κατὰ τῶν ἐμπιπτόντων ²⁶ ξένων, καὶ ἐγκλεισμένων ²⁷ ἕως γῆρας ²⁸ ἐν ταῖς μολῶσιν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ²⁹ τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν ἐν ταῖς πορνείοις μὴ συγχωρήσας ταύτας ἔτι συγκλείεσθαι, καὶ διὰ κώδωνος τὴν πρᾶξιν ἐλέγχεσθαι.

A. M. 5886. — Τούτῳ τῷ ἔτει μετὰ τὴν Εὐγε-νίῳ ³⁰ τοῦ τυράννου ἀναίρεσιν, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἀπῆρεν ἀπὸ Ῥώμης ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Θεοδοσίος, καὶ ἤρχετο ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν. Ἐλθὼν δὲ ἐν Μεδιολάνῳ ἀβρώστησας, Ὀνώριον ³¹ τὸν υἱὸν μετεστείλατο, καὶ θεασάμενός αὐτὸν ῥῆζον

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ Ἐλπίσι A. ¹⁹ αὐτὸν om. a. ¹⁷ Ἀργαβάστος a. ¹⁵ Ἀββακούμ A, Ἀμβακούμ vulg. ¹⁶ Ζεβένῳ a b. c. d. ²⁰ χρηματισθέντι A, χρηματισθέντα vulg. ²¹ ante προσήλθον b add. εἰς τοῦτο. ²² οἱ om. A. ²³ τοῦ P. A, τῆς P. vulg. ²⁴ Βερόης A, Βερόης e f, Βεροίας; a b c d. ²⁵ μαγκιπεισίς A, μαγκηπ. vulg. ²⁶ ἐμπιπτ. A, ἐμπιπτ. vulg. ²⁷ ἀποκλεισμένων a b c d. ²⁸ γῆρους A. ²⁹ τὴν add. ex A. ³⁰ τὴν Εὐγ. A, τοῦ Εὐγ. vulg.

JAC. GUARI NOTÆ.

(64) Anno imperii decimo quinto, ad tertium ipsius consulatum, Theodosium castra movisse in Eugenio Socrates, lib. v, cap. penultimo auctor est: pugnasse vero ac vicisse anno sequente, Arcadio tertium, et Honorio secundum cons. refert.

(65) Qui pag. 60 scribitur Ἀργαβάστος.

(66) Ad Theodosii vitæ annos extremos prophetarum inventa corpora suggerit Sozomenus lib. vii, cap. ult.

(67) Ista commodius in annum sequentem, quo parta de Eugenio victoriâ Theodosius Romam profectus est, rejicienda.

(68) Hæc tamen historia Siricii tempore includitur. Attende, arab. canonium anni præsentis.

(69) Anat. eos univit post decem et septem annos; qui et singulariter effert episcopum ex Oriente Romam missum, nempe Flavianum, de cujus promotione lis erat; familiaris hæc locutio Theophani. Sic pag. 80 A de Chrysostomi corpore solenni pompa translato, διὰ γ' ἐτῶν post annos 53 exsilii. Verum ut schisma a Meletii ordinatione cœperit, plures septemdecim annis ad hanc usque fluxere. Ὁμοίως καὶ τὴν τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν ἐν ταῖς πορνείοις. Similiter abstulit injuriam mulierum quæ in prostibulis constuprabantur; ut sicut virorum injuriæ cavet, ne ita inviti mancipiis atque pistrinis addicerentur, miseram servientes servitutum ad usque senium, ita caverit injuriæ mulie-

sius, consertis **63** fortiter ad Alpium fauces eum Eugenio manus, vivum acceptum obruncat. Argabastus autem fuga creptus letum sibimet conscivit.

Eodem anno Abacum et Michæa prophetarum reliquiæ Bezeno Eleutheropoleos in Palæstina episcopo divinitus revelatæ in duobus pagis Eleuthero-politani agri inventæ sunt. Cæterum cum Romam advenisset imperator, episcopi consilio Innocentii Romæ pontificis eum adierunt, Flavianum Antiochiæ episcopum postulantes. Verum factis de pace ineunda verbis, et ex oriente Romam ire suo jussu compulsis episcopis, cum quibus etiam Acacius Berææ præsul missus est, animos per annos septemdecim ab invicem discordes christianissimus imperator reconciliavit. Plurima porro beneficia Romanis contulit Theodosius. Eam quoque rescidit consuetudinem, qua pleraque præter fas et æquum in peregrinos pistrinariis fortuito occursantes, et in eorum potestatem lapsos committebantur, ubi pistrinis clausi, et ad extremam usque senectutem detenti, molas circumagere cogebantur. Adulterarum insuper mulierum infamiam compescuit, nec ulterius prostibulis custodiri, et tintinnabuli sonitu facinora earum publicari permisit.

A. C. 386. — Hoc anno extincta Eugenii tyrannide, et rebus quiete restituta, pius imperator Theodosius Roma migravit, et Cpolim repetiit. Jamque Mediolanum progressus, in morbum incidit: advocatoque filio Honorio, et eo viso, nonnihil convalluit. Dato mox equestris certaminis specta-

rum, quæ ipsæ iis locis ad stuprum inclusæ tenerentur, vetans ulterius includi; ne scilicet illic velut invitæ ad scelus cogerentur, sed res voluntatis esset, ac resilirent, quibus id animo foret. COMBESIS.

(70) Maxima duo flagitia a Theodosio Romæ sublata fuse narrat Socrates, lib. v, cap. 18, unum hoc fuit. Ad pistrina publica (μαγκιπειῖα vocabant, quæ Suidas exponit ἀροτοπλεῖα) domus erant meretricibus constructæ, ad quas extranei, vel cibi capiendi, vel libidinis explendæ causa profecti, insidiosa quadam machina ex meretriciis cauponis in pistrinum præcipitati, ad summam usque senectutem molere, et ita injuria publico servire cogebantur. Alterum, mulieres in adulterio deprehensas, ad lupanar ductas impudenter rursus scortari jubebant, ac interim dum flagitiosa copula committeretur, pulsatis tintinnabulis, in novam ignominiam libenter lapsæ, et per vim subactæ inurebant. Ex his corrigitur Cedreni locus, quo de pistrinis sive mancipiis agens scribit ἐμπιπτόντα ζῶα animalia, præter fas in eis detenta, cum potius ἐμπιπτόντας ξένους scribere debuere. De mancipiis et mancipibus codex Theodos. lib. xii, tit. 16, de iisdem sub pistorum nomine lib. xiv, tit. 5 et 5. Ista vero, devicto Maximo, diu jam a Theodosio perpetrata demonstrat Socrates.

culo, decerpente post praedium adversa valetudine A
jactatus, cum sub vesperam se praesentem exhibere
nequiret, filium jussit spectaculum absolvere, et
insequenti nocte quievit in Domino, cum annis
sexaginta vixisset, sexdecim regnasset, filiorum au-
tem Arcadium seniore orientis, Honorium vero
partium occiduorum imperatorem relinqueret. Ejus
corpus Cpolim transtulit Arcadius, et in sanctorum
Apostolorum templo recondidit.

A. C. 387. — *Romanorum imperatorum Arcadii et Honorii annus primus.*

64 *Persarum regis Isdegerdis annus primus.*

Hoc anno Arcadius imperator renuntiatus e praetorii regionis majorem porticum exstruxit.

A. C. 388. — *Romae episcopi Anastasii annus primus.*

A. C. 390. — *Romae episcopi Innocentii annus primus.*

Antiochiae episcopi Flaviani annus primus.

Hoc anno sexto mensis Pauni Kalendas sancti prophetae praecursoris et Baptistae Joannis reliquiae Alexandriam sunt translatae.

A. C. 391. — Hoc anno Anatolius vir clarissimus Alexandriae combustus est. Arcadius autem imperator milium numerum, quos dixit Arcadicus, Cpoli instituit.

A. C. 392. — Hoc anno Nectarius episcopus Cypolitanaus vita functus est. Theophilus autem Alexandrinus cum adesset Joannis Chrysostomi electionem impedire, imo suum quemdam presbyterum Isidorum nomine, quod ei fideliter olim ministrasset, ambiguis nimirum et ad utramque partem literis ac muneribus ab eo acceptis, eum Theodosius

ερχεν. Ἰπποδρομίαν δὲ ἰδὼν μετὰ τὸ ἄριστον κακῶς διετέθη ἀθρόως, καὶ μὴ ἰσχύσας τῆ δεξιᾷ ἀναλεῖν, τῷ υἱῷ ἐκέλευσε ταύτην πληρῶσαι, καὶ τῆ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὑπάρχων ἑτῶν ἐξήκοντα ²¹, βασιλεύσας ἑτη ἑκκαίδεκα, καταλείψας βασιλεῖς τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, Ἀρχάδιον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῆς Ἐφῆας, Ἰωνῶριον δὲ τῶν Ἑσπερίων. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ μετήνεγκεν Ἀρχάδιος ²² ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἔθαψεν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ²³.

A. M. 5887. — *Ῥωμαίων βασιλέων Ἀρχαδίου καὶ Ὁνωρίου ἔτος α'.*

Περσῶν βασιλέως Ἰσδεγέρδους ἔτος πρῶτον.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀρχάδιος αὐτοκράτωρ ἀναδειχθεὶς τὸν μέγαν ἔμβολον (71) ἀντικρὺς τοῦ πραιτωρίου Β ἔκτισεν.

A. M. 5888. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Ἀναστασίου (72) ἔτος α'.*

A. M. 5890. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Ἰννοκεντίου ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μετατέθη τὰ λείψανα (73) τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς ἕξ καλανδῶν ²⁴ μηνὶ Παυλί ²⁵.

A. M. 5891. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκάη Ἀνατόλιος ὁ λαμπρότατος (75) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἀρχάδιος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν ἰσθμὸν ἀριθμὸν (76) ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὗς ἐκάλεσεν Ἀρχαδικούς.

A. M. 5892. — Τούτῳ τῷ ἔτει Νεκτᾶριος ὁ ἐπισκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐκοιμήθη (77). Θεόφιλος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας παρὼν ἐσπούδαζε κωλύσαι τὴν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ψῆφον, Ἰσίδωρον ²⁶ τὴν ἰσθμὸν πρεσβύτερον μαρτυρῶν εἰς ἐπισκοπὴν τῆς βασιλίδος, διακονήσαντα αὐτῷ ἡλικία Θεοδοσίου ²⁷ πρὸς Μάξιμον τὸν τύραννον ἐπολέμει, δισσᾶς ἐπιστο-

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἐξήκοντα δύο e f. ²² Ἀρχάδιος A, ὁ Ἀρχ. vulg. ²³ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων A, εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους vulg. ²⁴ ante μηνὶ b addit Ἰουλίου. ²⁵ Παυλί β. A. ²⁶ Ἰσίδωρον δὲ τίνα b c d. ²⁷ Θεοδοσίος πρὸς A b, Θεοδ. ὁ βασιλεὺς πρὸς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Ambulacrum ab imbre et temporis injuria tectum est. Ἐμβολος, ἀπὸ τοῦ ἐμβάλλειν, quod homines intro se mittant. Ὁ πατριάρχης διέρχεται διὰ τοῦ δεξιῦ ἐμβόλου, ait euehologium: *Transit D patriarcha a dextra porticu.* Codinus in *Orig. CP.*: Ἐστῆσαν ἐπάνω τὰς ἀψίδας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων. *Apsides porticum ab utraque parte erectarum laxerunt σιγματοειδῆς ἔμβολοι.* Porticus rotundo fornice ad signa litteræ formam.

(72) Cui apud codd. omnes annorum duntaxat duorum spatium assignatur.

(73) De Innocentio tamen quæsi præsullem Romanum gerente auctor verba habuit pag. præcedente.

(74) Reliquiæ Joannis Baptistæ sub Juliano apostata in ignem conjectæ, et a monachis Philippi monasterii utcumque ereptæ, et Athanasio oblata, exinde a Theophilo in ecclesiam ejus nomini dicatam sub Theodosio quidem fundatam, at sub Arcadio anno ejus 2 coummatam, reconduntur. Ita Baronius ad annum C. 389 num. 97; Rufinus, lib. II, cap. 28; Bcda, de sex ætatuibus mundi in

Juliano, acta inventionis capitis sancti Joannis in appendice ad Cyprianum.

(75) Eum puto, de quo Suidas: Ἀνατόλιος μάγιστρος Θεοδοσίου (lego ἐπὶ Θεοδοσίου) ὄς φιλότιμος ἦν, προσῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ μὴ φαῖσθαι τῶν χρημάτων. *Anatolius magister sub Theodosio, vir honoris cupidus, et liberalis, cui illud a natura inerat ut pecunia non parceret, etc.*

(76) Numeri militares, inde, ut Egnatius opinatur, dicti, quod ad numerum omnia præstarent, vel quod eorum certus quidam numerus esset: *Cohortem nos vocamus, vel etiam legionem.* Zonaras parte 5, εἶτα τριδούνον ἀριθμὸν τῆς ὑπεροπίας ἀνακληθέντα, *tribunum numeri exilio revocatum, etc.*

(77) Notitia imperii exhibet felices Arcadianos juniores, et seniores ab Arcadio institutos, Pancirolus, cap. 45 et 47.

(78) Cæsario et Attico coss. inquit Socrates, lib. VI, cap. 2 ineunte, quorum fascēs annum Arcadii tertium, haud sextum notant. Quæ sequuntur ex eodem Socratis loco, et Sozomeni lib. VIII, cap. 2 excerpta.

λάς καὶ δῶρα ὑπ' αὐτοῦ ἐγγχειρισθείς. Ὁ δὲ βασι-
λεύς καὶ πᾶσα ἡ πόλις τὸν Ἰωάννην ²⁸ ἀπὸ Ἀντιο-
χείας ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντα χειροτονη-
θῆναι εὐδόκησαν. Ἦν δὲ Ἰωάννης τῶν περιφανεστῶ-
των Ἀντιοχείας, Σεκούδου πατρὸς, καὶ μητρὸς
Ἀνθοῦσης. Οὗτος ἔλλογιμώτατος σφόδρα τυγχάνων,
ἐκ θείας τῆς πλείστον χάριτος καὶ τοῖς δεινοτάτοις
τῶν Ἑλλήνων σοφισταῖς ἐθαυμάζετο· ἔθεν Λιβάνιος
περὶ τὸν θάνατον ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν φοιτητῶν, τίς
ἄρα διαδέξοιτο τὴν διατριβὴν μετ' αὐτὸν, ἔφη·
Ἰωάννην ἔλεγον, εἰ μὴ τοῦτον ἡμῶν οἱ Χριστιανοὶ
ἀπεσύλησαν. Τὰς μέντοι θείας Γραφὰς ὁ Χρυσόστο-
μος παρὰ Καρτερίῳ τινὶ ἡγουμένῳ μοναστηρίου ²⁹
ἐπαιδεύθη· τὰ δὲ ἐγκύκλια παρὰ Λιβανίῳ τῷ προει-
ρημένῳ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέθη (79) τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίῳ
υἱὸς ἐξ Εὐδοξίας τῆς Αὐγουστῆς Θεοδοσίας ὁ μικρὸς,
ὃν ἐδέξατο Ἰωάννης ἐν τῷ βαπτίσματι ὁ Χρυσό-
στομος.

A. M. 5895. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἔτος α'.*

Τῷ ἑβδόμῳ ἔτει ³⁰ Ἀρκαδίῳ γεννᾶται υἱὸς (80)
αὐτοῦ ³¹ Θεοδοσίος ὁ μικρὸς ἐξ Εὐδοξίας.

A. M. 5894. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάν-
νου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Γαῖνᾶς ἐτυράνησε (81) κατὰ Ἀρ-
καδίῳ, καὶ πολλὰ κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπέδειξε. Ὁρκοὺς δὲ λαβὼν παρὰ Ἀρκαδίῳ καὶ δοῦς ἐν τῷ
ναῷ τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἐν Χαλκηδόνι, τούτους ^C
παρέδωκε, καὶ πλείονα δράσας κακὰ εἰσῆλθεν ἐν τῇ
πόλει χωρήσας πρὸς ἀρπαγὰς καὶ ἐτέρας ἀτοπίας.
Οὗτος ἐξελθὼν εἰς τὴν Χερρόνησον τῆς Θράκης σχε-
δίας ποιήσας κατεσκευάσεν, ἵνα πρὸς τὴν Ἀσίαν
διαπεράσας τὰς ἀνατολικὰς πόλεις χειρώσεται. Ἐνθα
πολέμου πολλοῦ ³² συρραγέντος κατὰ τὴν γῆν καὶ θά-
λασσαν, ἀπόλετο σὺν τοῖς στρατεύμασιν ³³.

A. M. 5895. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ὀνώριος ἐν Ῥώ-
μῃ (82) ταρμαχὰς καὶ στάσεις ἐκίνησεν. Ἐπὶ σμι-
κροῖς γὰρ τισὶ πράγμασι κινήθεισ πρὸς τοὺς πολίτας,
καὶ μὴ κατασχὼν τῆς ὀργῆς, εἰς Ῥαβένναν μεθ-
ίσταται πόλιν τῆς Ἰταλίας παράλιον. Πέμψας δὲ τινα
παραδυναστεύοντα ³⁴ αὐτῷ βάρβαρον (83) τὸ γένος
Γάλλον μετὰ πλήθους στρατοῦ, ἐκέλευσε πραιδεῦσαι ^D

VARIE LECTIONES.

²⁸ Ἰωάννης a b c d. ²⁹ μοναστηρίου A, ἐν μοναστηρίῳ vulg. ³⁰ τῷ ἑβδόμῳ ἔτει Ἀρκαδίῳ A b e, τούτῳ
τῷ ἔτει Ἀρκαδίῳ vulg. ³¹ αὐτῷ add. ex A b e. ³² πολλοῦ] σφοδροῦ b. ³³ τῷ στρατεύματι b. ³⁴ τινα
παραδυναστεύοντα b, τὸν παραδυναστεύοντα a c, τῶν παραδυναστευόντων vulg

JAC. GOARI NOTÆ.

(79) Ista redundare linea sequens demonstrat.
(80) Ita Socrates, lib. vi, cap. 6, *Chronicon Alex-
andrinum*, et Marcellini, quæ de die a Socrate, et
inter se variant.

(81) Gainæ tyrannidem et necem ad an. Arcadii
6, quo consulatum Silico et Aurelianus tenuerunt,
Socrates ponit. Marcellini, et Alexandrinum
chronica adscriptum: ab utrisque auctor diversus.

(82) Mira Theophranis circa personas, loca, tempus,
res hic narratas hallucinatio, mira ἀνιστορία scilicet

A princeps de imperii summa cum Maximo tyranno
contenderet, virum episcopatu dignum testatus,
promovere satagebat: imperator ex adverso, et
urbs tota Joannem ad hoc munus sustinendum An-
tiochia evocatum censuerunt ordinari. Erat Joannes
ex illustrissimis Antiochiæ civibus, patre Secundo
et Anthusa matre genitus. Hic inter reliquos ob
eruditionis præstantiam et divinorum munerum
copiam conspicuus, versatissimis quibusque ac
gentilium peritissimis sophistis fuit admirationi:
unde Libanius circa mortis tempus a discipulis ro-
gatus, quis scholam post eum moderator exciperet?
respondit: Joannem dicerem, nisi hunc nobis
Christiani præripuissent. Divinæ Scripturæ mysteriis
a Carterio monasterii cujusdam præfecto ⁶⁵ Chry-
sostomus fuit instructus, a præfato Libanio libera-
lium omnium doctrinam accepit.

Eodem anno Arcadio imperatori ex Eudoxia-Au-
gusta filius natus est Theodosius junior, quem Joan-
nes Chrysostomus in baptismo suscepit:

A. C. 395. — *Epoleos episcopi Joannis Chryso-
stomi annus primus.*

Septimo anno Arcadii ipsi Theodosius junior ex
Eudoxia conjuge filius natus est.

A. C. 394. — *Hierosolymorum episcopi Joannis
annus primus.*

Hoc anno Gainas tyrannidem adversus Arcadium
excitare molitus, multa mala Byzantio intulit.
Datis autem et acceptis ab Arcadio juramentis in
Chalcedonensi sanctæ Euphemie templo perjuri-
um, pluribus per nefas sceleribus attentatis, etiam
ad urbis regie direptionem, et tetra ejusmodi faci-
nora progressus damnum se probavit. Inde ad
Thraciæ Chersonesum divertens tumultuaria con-
fecit navigia, ut in Asiam transfretatus orientales
urbes sub potestatem mitteret. Ibi demum magno
terra marique prælio commisso, cum suis exerciti-
bus periit.

A. C. 395. — Hoc anno tumultus et seditiones
Romæ movit Honorius. Levi quippe rerum prætextu
concitatus in cives, et iræ impotens, in Ravennam civi-
tatem maritimam se transfert. Inde Gallum quemdam
natione barbarum, cujus penes se auctoritas erat
summa, cum valido exercitu Romanos ablegat et eos
qui deliquerant, deprædari et armis vexare jubet:

omnino προχρονισμὸς deprehenduntur ex Zosimi et
Jornandis lectione: hujus *De Geticorum origine*,
illius lib. v, et v'

(83) Barbarum hunc Zonaras intelligit Alarichum,
ab Honorio ad Romam diripiendam invitatum: sic
nocent principum iræ. Quod sequitur, ὁ δὲ Ἀλάρι-
χος παρέθετο ἑαυτὸν τοῖς συγκλητικαῖς, ego sic
exponam, *sese senatoribus obstrinxit*: quomodo
dicitur *παρεθέσθαι τὴν κεφαλὴν, sibi dedit*, sub
qua urbem deditiois accepit. COMBESIS.

subinde parum absuit, quin obsessa civitas funditus in ruinam ageretur. Alarichus autem senatorum ordini in urbe moranti se defensorem adjunxit, et direpta palatii tota suppellectile, Macidiam **66** Honorii ex patre sororem, virginem impubem suis abreptam, ad proprios lares et gentem deduxit in Gallias, et recessit. Constantius ex Alarichi comitibus unus, cui puellæ custodia demandata fuerat, secum acceptam fugiens ad imperatorem Honorium retulit. Imperator Constantium humane susceptum senatoris dignitate muneravit, et brevi temporis intervallo puellam eidem in conjugium sociavit, et reuantiavit imperatorem. Ex ea sustulit ille filium Valentinianum juniorem nomine. Constantius junctis cum Honorio viribus tyrannos Romæ exstinxit, publicisque ipsorum ædibus, urbem in pace composuit. Joannes porro magnus doctor non ecclesiam modo Cpolititanam, verum Thraciæ quoque necnon Asiæ et Ponti ecclesias illustravit: ex quo constat etiam ante concilium Chalcedone coactum tractuum hujusmodi ecclesias Cpolitano præsulī fuisse subjectas. Cæterum e Macedonii secta quispiam exsiliens sancti Patris suāsu et doctrina rediit ad Ecclesiam: cum vero propriam uxorem, ut eodem reverteretur, et Ecclesiæ communionem resumeret, frequens hortator impelleret, vix obtinuit. Illa deductæ secum ancillæ e Macedoniarum cœtu communionem acceptam tradidit, et ut secum deferret præcepit. Inde ad Chrysostomum progressa, et ex sanctis ejus manibus communionem sumens, tum comætionem simulata, demum in ancillæ manus eam mittit, et quam a Macedonianis tulerat acceptam ori admovet, et mox in lapidem conversam experitur. Exhorrescens illa et tremebunda ad pedes Joannis advolvitur, scelus attentatum fatetur, ad Ecclesiam supplex accedit: lapis exinde inter sacrarii vasa servandus deponitur. Chrysostomi vero epistola ad Theodorum Mopsuestiæ episcopum, non ad primum, sed ad eum, qui ultimo promotus, conscripta fuit. Arsenius demum qui magnam per universum orbem sibi famam conciliavit cuneisque rebas specis vita, sermone, et miraculis in monastico floruit ordine, divinam philosophiam in Ægypto hac tempestate profitebatur.

καὶ λυτῆσαι τοὺς εἰς αὐτὸν ἀμαρτήσαντας· ὅφ' οὗ ⁶⁶ μικροῦ δεῖν ἢ Ῥώμῃ πολιορκουμένη διεφθάρη πᾶσα. Ὁ δὲ Ἀλάριχος παρέθετο αὐτὸν τοῖς συγκλητικοῖς τῆς πόλεως, καὶ πάντα τὰ χρήματα τοῦ παλατίου λαβὼν, καὶ τὴν ἀδελφὴν Ὀνωρίου ἀπὸ πατρὸς Πλακιδίαν, μικρὰν οὖσαν ⁶⁷ παρθένον, πρὸς τὸ οικεῖον ἔθνος ἀπέηλθεν εἰς τὰς Γαλλίας. Κωνσταντίος δὲ τις κόρης τῶν μετὰ Ἀλαρίχου, πιστευθεὶς τὴν κόρην Πλακιδίαν, εἰσὶν αὐτὴν καὶ φυγῶν ⁶⁸ ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλεῖα Ὀνωρίον. Καὶ ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντίον, ἐποίησεν αὐτὸν συγκλητικόν. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἔδωκεν αὐτῷ τὴν κόρην πρὸς γάμον καὶ ἀνηγόρευσε αὐτὸν βασιλεῖα, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν ἐν ἐκάλεισεν Οὐαλεντινιανὸν νέον. Καὶ ⁶⁹ ἀγωνισάμενος Κωνσταντίος ⁷⁰ σὺν Ὀνωρίῳ, ἀνείλεν ἐν Ῥώμῃ τοὺς τυράννους, καὶ ἐδήμεισε τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ εἰρήνευσαν τὴν πόλιν. Ἰωάννης δὲ ὁ μέγας διδάσκαλος κατεφώτισεν οὐ μόνον τὴν ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ Θράκης καὶ Ἀσίας καὶ Πόντου ⁷¹ (84). Ὅστις καὶ πρὸ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου (85) τῶν ἐκκλησιῶν ⁷² τούτων ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἤρχεν. Μακεδονιανὸς ⁷³ δὲ τις διὰ τῆς τοῦ Πατρὸς διδασκαλίας προσῆλθεν ἐν ⁷⁴ τῇ Ἐκκλησίᾳ· παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ ἐπιστρέψαι καὶ κοινωῆσαι, μόλις ἔπεισεν. Ἦ δὲ τὴν κοινωσίαν ⁷⁵ δοῦσα τῇ ἰδίᾳ παιδίσκῃ ἐκ τῶν Μακεδονιανῶν, ἐκέλευσεν ⁷⁶ ἔχειν μεθ' ἑαυτῆς. Καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ ⁷⁷ Χρυσοστόμῳ, καὶ δεξαμένη τὴν κοινωσίαν ἐκ τῶν ἁγίων αὐτοῦ χειρῶν, ὑποκριθεῖσα ταύτην μεταλαμβάνειν, ἐσχάτως ἀπέδωκεν ταύτην ⁷⁸ τῇ παιδίσκῃ ⁷⁹, καὶ λαβοῦσα τὴν τῶν Μακεδονιανῶν προσάγει τῷ στόματι καὶ εὗρεν αὐτὴν λίθον γεγυλιαν· καὶ φρίξασα προσῆλθεν ⁸⁰ ὑπὸ τρομῶς τοῖς ποσὶν Ἰωάννου, ἐξαγορεύουσα τὸ τόλμημα καὶ εὐκρινῶς προσερχομένη τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ λίθος ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἀπετίθη φυλάττεσθαι ⁸¹. Ἦ δὲ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπιστολὴ ἢ πρὸς Θεόδωρον Μοψουεστίας ⁸², οὐχὶ πρὸς τὸν πρῶτον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐσχάτον γενόμενόν ἐστιν. Ἀρσένιος δὲ ὁ μέγας ⁸³ (86) κατὰ κόσμον γεγονὼς, καὶ πάντων καταφρονήσας, τὴν θείαν φιλοσοφίαν ἐν Αἰγύπτῳ μετήρξατο, βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι διαλάμπων ἐν τῷ μοναχικῷ τάγματι.

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ ὅφ' οὗ A, ἀφ' οὗ vulg. ⁶⁷ οὖσαν μικρὰν A. ⁶⁸ φυγῶν add. ex b. ⁶⁹ καὶ add. ex A. ⁷⁰ Κωνσταντίος A, mii. Κωνσταντῖνος; vulg. ⁷¹ ἀλλὰ καὶ Θράκης καὶ Ἀσίας καὶ Πόντου A, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θράκας καὶ Ἀσίας καὶ Πόντον vulg. ⁷² τῶν ἐκκλησιῶν A, τὰς ἐκκλησίας vulg. ⁷³ Μακεδόνιος A f. ⁷⁴ ἐν add. ex A b e. ⁷⁵ τὴν κοινῶν. A e, κοιν. vulg. ⁷⁶ ἐκέλευσαν A, ἐκόμισαν vulg. ⁷⁷ τῷ add. ex A. ⁷⁸ ἀπέδωκεν ταύτην A, ἐπέδ. αὐτὴν vulg. ⁷⁹ ἢ παιδίσκῃ A e, τῇ παιδίσκῃ vulg. ⁸⁰ προσῆλθεν] ἤλθεν A, εἰσῆλθεν e. ⁸¹ φυλάττεσθαι A, φυλαττόμενος vulg. ⁸² Μοψουεστίας — — ἀλλὰ add. ex A. ⁸³ A et e inscriptionem præmittunt: περὶ τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου.

JAC. GOAR. NOTE.

(84) Sic Barb. Peyr. etc. unaque vera lectio est, non quam edita repræsentant, τοὺς Θράκας καὶ Ἀσίας, quasi multe Asiæ essent, quarum cura Joanni incumberet: non illa una strictius dicta, ac minor Asia, nunc Natolia, paulatim sive sponte, sive imperatorum favore, aut certe ordinatione aliqua ecclesiastica, quæ nos lateat, sedi CP. addicta. Sunt qui Rom. pontificis indulgentia id factum dicunt. CŒMBEFIS.

(85) Sive ex tacita concilii CP. primi concessionem, sive in eas provincias, seu potius dioceses, ejusdem concilii verbis nonnihil faventibus can. 5 ab episcopis CP. usurpato jure, sive imperatorum decreto ejusmodi jus ante concilium Chalcedonense tribuente, cujus mentio apud Socratem, lib. vii, cap. 28.

(86) De monasterii ejus nomine disserit Echelleus *Histariæ Orientalis et Arabicæ* pag. 50.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔστησεν Ἀρχάδιος τὸν κίονα τοῦ Ἀ Σηρολόφου (87), καὶ τὴν Ἀρκαδιούπολιν ἔκτισε τῆς Θράκης.

A. M. 5896. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος πολὺς ἦν ἐν βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θείοις χαρίσμασι διαλάμπων, καὶ ἀκριδῆς περὶ πᾶσαν ἀρετὴν. Τοῦτον ἡγάπα πᾶς ὁ λαὸς οἰκοδομούμενος σφόδρα ταῖς διδασκαλίαις αὐτοῦ· οἱ δὲ ζῶντες ἀσώτως ἀπεστρέφοντο αὐτὸν, οἳ καὶ εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον συνήργησαν. Ἐν οἷς συνέθη καὶ τὰ κατὰ Εὐτρόπιον τὸν εὐνοῦχον· ἔτι δὲ καὶ ἡ φιλονεικία Ζευηριανοῦ τοῦ Γαβαλῶν πρὸς Σαραπίωνα τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰωάννου, καὶ τὸ τῶν μοναχῶν ⁸⁸ (88) ἐξ Αἰγύπτου φυγόντων διὰ τὸν Θεόφιλον, καὶ τὰ παρὰ Θεοφίλου ⁸⁹ πρὸς Ἐπιφάνιον πεμφθέντα ⁹⁰ γράμματα. Ἐξ ὧν ἀπάντων ὁ θεράπων τοῦ Χριστοῦ ⁹¹ Ἰωάννης ⁹² ἐπεδουλεύετο. Ἐπιφάνιος δὲ ὁ Κύπρου ἐλθὼν ἐν τῷ Ἐβδόμῳ (89) χειροτονίας ⁹³ καὶ συνάξεις παρὰ τὴν ⁹⁴ Ἰωάννου γνάμην ἐποίησεν. Τοῦ δὲ Ἰωάννου τοῦτο παρέντος ⁹⁵ διὰ τὴν θείαν ἀγάπην, καὶ μᾶλλον προτρεψαμένου τὸν Ἐπιφάνιον ἐν ⁹⁶ τῇ ἐπισκοπικῇ συμμείνειν αὐτῷ, οὐχ εἴλατο ⁹⁷ προκαταληφθεὶς ταῖς διαβολαῖς τοῦ Θεοφίλου ταῖς κατὰ τοῦ μακαρίου Ἰωάννου.

A. M. 5897. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λόγον κατὰ γυναικῶν πονηρῶν ἐποίησεν· ὃν οἱ θυμνεῖς καὶ οἱ τῆς ⁹⁸ ἀληθείας ἐχθροὶ τὴν Εὐδοξίαν παρώξυναν λέγοντες κατ' αὐτῆς εἰρησθαι τὸν λόγον. Ἦ δὲ πρὸς Ἀρχάδιον δεῖνὰ πεπονθέναι παρὰ Ἰωάννου ⁹⁹ λέγουσα, τοῦτον παρεσκύασεν μεταστελεσθαι ¹⁰⁰ Θεόφιλον πρόδηλον ¹⁰¹ ὄντα Ἰωάννου ἐχθρόν· ὃς παραγενόμενος ἐν τῇ Δρυϊ τῇ νῦν Ρουφιανναῖς ¹⁰² (90) λεγομένη τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλήν εἰργάσατο, καὶ τοῦτον τῆς πόλεως ἐξέβαλεν. Τοῦτο δὲ γνοὺς ὁ λαὸς στάσιν μεγάλην ἐποίησεν, μὴ συγχωρῶν ἐκδιληθῆναι τὸν Ἰωάννην. Ἐν οἷς καὶ Εὐδοξία τοῖς ὄδουμοις τοῦ λαοῦ ἐπικαμφθεῖσα παρεκάλεσεν Ἀρχάδιον τὸν βασιλέα, καὶ πέμψας Βρίσωνα εὐνοῦχον ἀπὸ Πραίνετου τὸν Ἰωάννην ἀνεκάλεσατο ¹⁰³. Ὁ δὲ πρὸς δημοσίας συνόδου εἰσελθεῖν οὐκ ἤνεσχετο· εἰς προάστειον δὲ κατὰ τὸν ¹⁰⁴ Ἀνάπλου (91) διέτριβεν.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ μοναχῶν, μακρῶν A f. ⁸⁹ διὰ Θεοφίλου A. ⁹⁰ πεμφθέντα om. A. ⁹¹ Χριστοῦ, Θεοῦ a h c d. ⁹² Ἰωάννης add. ex A. ⁹³ χειροτ. A, τὰς χειροτ. vulg. ⁹⁴ παρὰ τὴν A, παρὰ τοῦ vulg. ⁹⁵ παρέντος A, παρορῶντος vulg. ⁹⁶ ἐν om. A. ⁹⁷ εἴλατο e. ⁹⁸ οἱ ante τῆς add. ex A. ⁹⁹ παρὰ Ἰωάννου add. ex A. ¹⁰⁰ μετασταλῆναι b. ¹⁰¹ πρόδηλον om. A. ¹⁰² Ρουφιανναῖς A. ¹⁰³ ἀνεκάλεσατο] ἀνέκαμψεν b. δημοσίας] δοκιμασίας b. ¹⁰⁴ κατὰ τὸν A, κατὰ τὸ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(87) Qui vidit, circumspexit, conscendit, et mensus est Petrus Gyllius, accurate describit Arcadii columnam CP. topographiæ lib. iv, cap. 6; *xerolophon* ex Suida et *Orig. CP.* interpretor certum ejus urbis thema, sive spatium.

(88) Μακρῶν Barb., etc. præstatque ea lectio, ut hæc distinctior. Longi enim appellabantur ii monachi, quos ceu Origenianos a Theophilo fugatos, benignius habuit Chrysostomus. COMBEFIS.

(89) Hebdomus urbis regiæ suburbium ad occidentem et septentrionem vergens, quod forte Septimum numeraretur inter suburbia, sic dictum. Petrus Gyllius CP. topographiæ lib. vi, cap. 4. Tem-

Eodem anno Xerolophi columnam Arcadius erexit. et Arcadiopolim Thraciæ civitatem ædificavit.

A. C. 396. — **67** Hoc anno Joannes Chrysostomus vitæ sanctitate, sermonis eruditione et divinis donis clarus, ob compositos ad virtutis rigorem mores celebris habebatur. Hunc populus omnis ejus instructus doctrina summopere prosequabatur: qui relaxationem et luxum affectabant, virum aversabantur, ita ut etiam ad tumultum adversus eum motum operam suam contulerint. Inter hæc contigerunt, quæ circa Eutropium eunuchum gesta, ut et contentio Severiani Gabalorum episcopi cum Serapione Joannis archidiacono, ad hæc monachorum propter Theophilum ex Ægypto fuga, et demum ad B Epiphanium a Theophilo datæ litteræ: quorum omnium causa insidiæ Joanni Dei famulo constat. In his Epiphanium Cypri antistes ad Hebdomum secedens, ordinationes et ecclesiasticos conventus præter Joannis consilium agebat. Hæc Joanne ob Dei dilectionem dissimulante et silente, imo Epiphanium, ut una secum in episcopio habitaret, rogante, ille criminationibus a Theophilo contra beatum Joannem compositis præoccupatus ire detestavit.

A. C. 397. — Hoc anno Joannes Chrysostomus adversus pravas mulieres sermonem instruxit, ejus occasione flagitiosi quique et veritatis hostes Eudoxiam ipsi infensam reddidere, orationem in eam compositam asserentes. Hæc apud Arcadium contumelias passam conquesta, Theophilum Joannis apertum hostem ut advocaret, impulit: ille ad locum Quercus nomine, qui nunc Rufiniana dicitur, insignem advolans, in Joannis perniciem molitur insidias, et eum urbe deturbat. Eo cognito, populus ad seditionem movetur, nec Joannem urbe depelli patitur. Ad hæc Eudoxia populi clamoribus flexa, Arcadium pro eo deprecatur, et eunuchæ Brisone misso a Preneto Joannem revocat. Is autem ante publicum concilium urbem ingredi recusans, ad Anaplum in suburbio moram trahens. Exin populus imperatore, ut Joannem in urbem inducere-

plum quoque Prodromi ita dictum edocent *Origines CP.*

(90) Quercus locus trans mare Rufini villa postmodum vocatus. Palladius dialog. de gestis Chrysost. Προάστειον Χαλκηδόνος, *Chalcedonis suburbium*, scribit Socrates lib. vi, cap. 14.

(91) Καλεῖται Μαριανναί, scribit idem Socrates trans urbis portum ad Orientem.

(92) Πρὸς τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐκκλησίας πρὸ τοῦ οἴκου τῆς μεγάλης βουλῆς, *ad meridionalem templi plagam, ante domum magni senatus*, scribit Sozomenus, lib. viii, cap. 20. Socrates nuper laudatus, ad platanum S. Sophiæ ponit. Auctor πλησίον τῆς Ἁγίας Εἰ-

ret et throno restitueret, adeo compulsi, ut Theophilus, et qui cum illo erant, terrore percussi fuga sibi consulerent. Tum vero ex episcopis convenientes ad sexaginta, cuncta, quae a Theophilo et a seclis adversus divinum Joannem decreta fuerant, æquiore multo sententia cassa reddiderunt et irrita.

68 A. C. 398. — Hoc anno imperatrix Eudoxia suam statuam argento conlari, et ad sanctæ Irenes templum, loco, qui Pittacia dicitur, collocari iussit. Præfectus autem urbis Manichæorum hæresi vitiat, et adhuc gentilium ritibus addictus, ex plausibus, choreis, et saltationibus ibidem loci actis tumultum et strepitum ciens immodicum, pontificem angebat, nec pacatæ et cum animi quiete, cantoribus frequentius interruptis, divina mysteria eum permittebat celebrare. Quare sacer Joannes verbis in ipsum vehementer invecus est: is autem Eudoxiam in Joannem quasi ejus imaginem communi populi cultu honorari indignaretur, commovit. Inde rursus odia in Joannem, inde rursus iræ. Ipse pariter subinde orationem habuit, cujus principium: *Rursus Herodias furit. Ex his Imperatricis iræ ad cumulum incensæ, ex his iterata a pontificatu exauctoratio et exsillium. Populus ignem in ecclesiam misit: et plerique Joannis causa vitæ periculum subierunt. Joannes urbe pulsus, Cucusum deportatur: inde Pityuntem transfertur. Cum autem ad Comanos, quod est Armeniæ oppidum, divertisset, in Domino consummatum est. Eo in exsillium pulso, Arsacius frater Nectarii, qui Chrysostomum in throno præcessit, pontificatum obtinuit. Cæterum neque Innocentius Romanus præsul, neque Flavianus Antiochenus Joannis ejectioni consenserunt: imo civitatis clerum, litteris ad eum missis, consolati sunt, et de memoratis gestis graviter afflictabantur. Epiphanius autem, Deo, ut postea visum est, vitæ decessum ei prævultante, Cyprum abunvigavit. Joanni mortem in exsilio prædixisse, et in adversum Epiphanius letum in navi Joannem vaticinatum ferunt. Epiphanius vitæ comitibus dixit: Ego festino: vobis autem libros, urbem, et simulandam*

Hoc etiam anno Eudoxia decessit.

A. C. 399. — *Cpoleos episcopi Arsacii annus primus.*

Ἄ ὁ δὲ λαὸς καταβοῶν τοῦ βασιλέως εἰσαγαγεῖν τὸν Ἰωάννην ἠνάγκασε, καὶ τῷ θρόνῳ ἐγκαταστήσαι: ὥστε Θεόφιλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φοβηθέντας φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως. Τότε ἐξήκοντα ἐπίσκοποι συνελθόντες ἔκυρα πάντα τὰ κατὰ τοῦ θεοῦ Ἰωάννου παρὰ τοῦ Θεοφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκύρωσαν δικαίως.

A. M. 5898. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ βασίλισσα Εὐδοξία ἀργυραῖαν στήλην ἰδίαν ποιήσασα ἐστήσεν ἐν τόπῳ λεγομένῳ ἡ Πιττάκια (92) πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης. Ὁ δὲ τῆς πόλεως ἑπαρχὸς ἡ Μανιχαῖος Ἐλληνοφρονῶν κρότους καὶ χοροὺς καὶ ὀρχήσεις ἐνώπιον τῆς στήλης ἐπιτελῶν θορούβους τε ποιῶν ἐλύπει τὸν ἀρχιερέα, μὴ συγχωρῶν αὐτὸν ἡσυχῶς τὰς θείας λειτουργίας ἐπιτελεῖν. πολλάκις γὰρ ἐφύρεν τοὺς ψάλλοντας. Ὁ δὲ ἱερεὺς Ἰωάννης ἐπιηρέθη τούτῳ διὰ λόγου. Αὐτὸς δὲ τὴν Εὐδοξίαν κατὰ τοῦ Ἰωάννου διήγγειεν, ὡς δυσχεραίνοντος ἐπὶ τῇ τιμῇ τῆς στήλης αὐτῆς. Καὶ λοιπὸν πάλιν μῖσος κατὰ τοῦ Ἰωάννου, πάλιν ἐργή. Αὐτὸς δὲ τότε τὸν λόγον ἐπαδείξατο, ὃς ἡ ἀρχὴ. Πάλιν Ἡρωδίας μαίνεται: τότε ἐχθρα τελεῖα τῆς βασιλείου: καὶ αὐτοῦ ἐκινήθη, καὶ πάλιν καθαιρέσεις καὶ ἐξορία. Ὁ δὲ λαὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐνέπρησεν. πολλοὶ τε ὑπὲρ Ἰωάννου ἐκινδύνευσαν. Ἰωάννης δὲ ἐξηλάθη τῆς πόλεως, καὶ ἐξορίσθη εἰς Κουκουσὸν, ἐκεῖθεν τε μετανήχθη εἰς Πιτυούνα. Γενόμενος δὲ ἐν Κωμάνοις κατὰ πάροδον τῆς Ἀρμενίας ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ. Τούτου δὲ ἐξορισθέντος Ἀρσάκιος ἐχειροτονήθη ὁ ἀδελφεὺς Νεκταρίου τοῦ πρὸ Χρυσοστόμου. Ἰνοκέντιος δὲ ὁ Ῥώμης, καὶ ὁ Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας οὐκ ἐκινώνησαν τῇ ἐκβολῇ Ἰωάννου, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων τῆς πόλεως τὸν κληρὸν παρεμυθήσαντο, καὶ ἐδυσχεραίνον ἐπὶ τοῖς τολμήμασιν. Ἐπιφάνιος δὲ ἀπέπλευσεν ἐπὶ Κύπρον, τοῦ Θεοῦ, ὡς εἶοικε, τὴν μετὰστάσιν αὐτοῦ προμηνύσαντος. Φασὶ δὲ εἶτι καὶ Ἰωάννη τὴν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τελευτὴν ἐδήλωσεν. καὶ Ἰωάννης Ἐπιφάνιῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ Ἐπιφάνιος τοῖς προπέμπουσιν εἶπεν. Σπεύδω ἐγὼ, ἀφῆμι δὲ ὅμιν τὰ βιβλία, τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπόκρισιν.

festino: vobis autem libros, urbem, et simulandam

τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν ἡ Εὐδοξία (93).

A. M. 5899. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἀρσακίου ἔτος δ'.*

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τόπος λεγομένη A. τῆς τῷ λεγ. vulg. ἡ ὑπαρχος e. ἡ ἑλληνοφρονῶν A. ἡ ἐνώπιον τῆς στήλης add. ex b. ἡ ἀρχιερεῖς] Ἰωάννην b. ἡ διὰ τοῦ λόγου A. ἡ τὴν — τοῦ add. e A. ἡ τῇ τιμῇ A, τῆς τιμῆς vulg. ἡ ὑπὲρ Ἰωάννου A, διὰ Ἰωάννην vulg. ἡ ἐκεῖθεν τε A, ἐκεῖθεν δὲ vulg. Πιτυούνα A, Πιτιούνα vulg. ἡ ἀπέπλευσεν om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

ρήνης. Irenes quippe et Sophiæ ædes tunc temporis quam vicinæ, ut superius pag. 18 annotavimus. Πιττάκια porro locum ita dictum scribunt *Orig. CP.*, quod ad Leonis imperatoris statuam postmodum erectam *brevi supplicesque libellos* populus apponere soleret. Is autem sororis Euphemiæ palatium, quo ferebatur in eam amore quotidie frequentans, Πιττάκια apposita vel oblata regia mansuetudine perlecturus eo loco acceptabat: ex quo πιττάκια, *libelli supplices*, nomen impositum. At si μεγάλης βουλῆς, ibidem et Πιττακίων locus.

(93) Nec Chrysostomum in exsillium pelli, nec

Eudoxiam, hoc anno e vivis excedere potuisse demonstrat Petavius, lib. xi, *De doct. temp.*, cap. 47, hujus enim mortem, et illius exsillium ad annum Arcadii decimum alligat lib. xiii. ad annum period. Jul. 5117; quibus illud mihi suffragari videtur argumentum, quod cum a Joannis expulsionem ad Arcadii mortem Socrates, lib. vi, capp. 16, 17, 18 et 21, et *Chronicon Alexandrinum* consulatus quatuor recenseant, auctor vero annos duntaxat duos inter utrumque interponat, in ejus calculos errorum irrepsisse indubium est.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς γενόμενος (94) A ἐν Καρίᾳ, ἐν ἣ καὶ τὸν ἅγιον μάρτυρα Ἀκάκιον λέγουσιν παθεῖν, εὐξάμενος καὶ ἐξεληθὼν ἐκ τοῦ ναοῦ, εὐθέως μέγιστος ⁹¹ οἶκος ἐν τῇ Καρίᾳ κατέπεσεν. Τὸ δὲ πλῆθος σωθὲν τῇ εὐχῇ τοῦ βασιλέως τὴν σωτηρίαν ἐπέγραψεν.

A. M. 5900. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ. Καὶ ἐσφάγη Στυλίων ὁ λαμπρότατος ἐν Ῥαβέννῃ ⁹², καὶ ἄλλοι δυνάσται.

Αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἀρκάδιος ἐτελεύτησεν (95) πρὸς ⁹³ καλανδῶν Σεπτεμβρίου. Τὸν δὲ νέον Θεοδοσίον μικρότατον ὄντα, καὶ ἀπερίστατον κατανοήσας Ἀρκάδιος ὁ πατήρ, καὶ δεύσας, μὴ ἀπὸ τινος ἐπιβουλεύουθῃ, βασιλέα αὐτὸν ἀναγορεύσας, κευράτορα αὐτοῦ κατὰ διαθήκας κατέστησεν Ἰσδεγέρδην τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα. Ἰσδεγέρδης ⁹⁴ δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὴν Ἀρκადίου διαθήκην δεξάμενος, εἰρήνῃ ἀφθόμῃ πρὸς Ῥωμαίους χρησάμενος, Θεοδοσίῳ τὴν βασιλείαν διεσώσατο, καὶ Ἀντιόχῳ ⁹⁵ τινα θαυμαστόν τε καὶ λογιώτατον, ἐπίτροπόν τε καὶ παιδαγωγὸν ἀποστείλας, γράφει τῇ συγκλήτῳ Ῥωμαίων τάδε· Ἀρκადίου κοιμηθέντος καμὲ κευράτορα τοῦ παιδὸς καταστήσαντος, τὸν ἀναπληροῦντα τὸν τόπον ⁹⁶ τὸν ἐμὲν ἀπέστειλα. Μὴ τις οὖν ἐπιβουλήν τοῦ παιδὸς ἐκχειρήσῃ, ἵνα μὴ πόλεμον ἄσπονδον κατὰ Ῥωμαίων ἀνακινήσῃ ⁹⁷. Ὁ δὲ Ἀντιόχος ἐλθὼν ἦν σὺν τῷ βασιλεῖ· ὑπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ Ὀνωρίου καὶ Πουλχερίας τῆς ἀδελφῆς ⁹⁸ αὐτοῦ τὰ Χριστιανῶν ἐπιστημόνως ἐπαιδεύετο. Καὶ ἦν εἰρήνῃ ἀναμεταξύ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλά ⁹⁹ ὑπὲρ Χριστιανῶν γράφοντος, καὶ οὕτως ἐπλατόνηθῃ ἐν Περσίῃ ὁ Χριστιανισμός ⁹⁹.

A. M. 5901. — Ῥωμαίων βασιλέως Θεοδοσίου ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἀττικῶ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀρκადίου τοῦ βασιλέως τελευτήσαντος, δεξέσασκεν μετὰ τὴν τελευτὴν (96) Θεοδοσίῳ τοῦ πατρὸς ἔτη ιδ', μῆνας γ', ἡμέρας ιδ', συμβασιλεύσας καὶ ⁹⁹ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἔτη ιβ', κατέλειπεν Θεοδοσίον τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα ἐτῶν ὄντα

69 Hoc anno Arcadio imperatore in Cariam, in qua sepelitur martyrem Acacium passum narrant, profecto, post suas preces, sub ipso templi egressa, confestim domus ampla concidit in Caria : multitudo vero interfueris servata, salutem imperatoris precibus acceptam retulit.

A. C. 400—Hoc anno Romæ septem. kalendis augusti : et Stilicho vir clarissimus una cum aliis optimatibus Ravennæ necatus est.

Eodem etiam anno Arcadius undecimo Kalendas Septembriales letum oppetiit. Theodosium autem juniorem nondum infantium supergressum ac pene cunctis auxiliis orbem pater Arcadius conspicatus, insidiasque, si forte renuntiaret imperatorem, ne pateretur, metuens, curatorem ejus Isdegerdem Persarum regem testamenti tabulis instituit. Isdegerdes Persarum princeps accepto testamento longam et tranquillam pacem cum Romanis habuit, et Theodosio salvum et incolume jussit esse imperium : mox Antiocho, viro moribus egregio et eximie eruditionis, in pueri procuratorem et pedagogum summisso, Romano senatui in hæc verba rescripsit : Arcadio satis sublato, et me consiliis ejus in filii curatorem instituto, virum, qui vicem meam impleat, nisi : nullus igitur puero struat insidias, ne bellum adversus Romanos innovet irremediabile. Adveniens Antiochus imperatoris comitem ubique se præbebat. Is vero ab Honorio patruo et a sorore Pulcheria Christianis institutis probe et solerter eruditus est : paxque diu inter Romanos et Persas traducta, Antiocho maxime plura pro Christianis scribente : atque ita Christiana lex per totam Persidem dilatata fuit.

A. C. 401. — Romanorum imperatoris Theodosii annus primus.

Cpoteos episcopi Attici annus primus.

Hoc anno moritur Arcadius imperator, qui post patris Theodosii obitum annis quatuordecim, tribus mensibus et diebus quatuordecim tenuit imperium, postquam cum patre jam annis duodecim potestatem exercuisset : Theodosium filium octen-

VARIE LECTIONES.

⁹¹ ὁ μέγιστος ὁ δὲ τῇ A. ⁹² Ῥαβέννῃ A, Ῥαβίνῃ vulg. ⁹³ ια', α' A. ⁹⁴ Ἰσδεγέρδης ἢ ἰσῆ A. ⁹⁵ τὸν τόπον A, τόπον vulg. ⁹⁶ ἀνακινήσῃ A a c e, ἀνακινήσῃ vulg. ⁹⁷ ὑπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ Ὀνωρίου καὶ Πουλχερίας τῆς ἀδελφῆς A, ὑπὸ δὲ τῷ θεῷ αὐτοῦ Ὀνωρίῳ καὶ Πουλχερίᾳ τῇ ἀδελφῇ, vulg. ⁹⁸ post christianismus b c d hæc addunt : Μαρουθᾶ τοῦ ἐπισκόπου Μεσοποταμίας μεσιτεύοντος. ⁹⁹ συμβασιλεύσας καὶ e f, συμβασιλεύσαντος κ c.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Ad Arcadii vitæ postremum tempus hoc eontigisse narrat Socrates, lib. vi, cap. 21.

(95) Verum Socrates, lib. vi, cap. ult. refert obisse Kalendis Maiis : ut solerter advertit Petavius, lib. xiii, ad annum period. Jul. 5121. Imposuit Theophani Zosimi locus lib. vi, ubi de obitu Stiliconis agit : Βάσσου μὴν ἦν ὑπάτειρα καὶ Φιλίππου, καὶ ἦν καὶ Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς ἔτυχε τῆς εἰμαρμένης· τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανδῶν Σεπτεμβρίων, ἡμέρῃ. Hoc est : Obiit Stilico sub Bassi et Philippi consuiatu (quo quidem etiam Arcadius imperator fato junctus est) die decimo Kalendas Septembris. At dies

hic non ad Arcadii, sed ad Stiliconis obitum referendus. Ipsius Theophanis sententia anno succedente certius ac clarius exposita. Arcadius, inquit, annis 14 regnavit, mensibus 3, diebus 14. At unde hic annorum, mensium et dierum adeo accuratus numerus, nisi ex Socratis Chronico, quo lib. v, cap. ult. magnum Theodosium decimo sexto Kalendas Februarii mortem oppetiisse (erat is annus primus 294 Olympiadis) ; filium Arcadium Kal. Maii anno secundo 297 Olympiadis pari fato raptum legit lib. vi, cap. 21.

(96) Ut nota præcedens declarat.

nem reliquit ad imperii consortium ante sex annos ascitum. Theodosio in imperatorem accepto, *ἑσὸρ* ejus Pulcheria quindecim annorum *ἡλικίᾳ*, Dei consilii ac ductu, publicas res *ἐξ ἑαυτῆς* administrabat. Alias insuper duas *σοφίας*, Arcadium et Mariam in virginitatis proposito permanere docuit Pulcheria : *ἐκ τῆς* sapientissima divinamque mentem a *ἡσυχίᾳ* consecuta fratrem Theodosium instruxit, *πρὸς* cunctis nimirum pietatem in Deum haberet, tum ejus mores, sermonem, gressum, risum, vestes, sessionem, statum *ἡσυχίᾳ* ritu componeret, *ἠρῶ* didit. **70** Multis præterea exstructis ecclesiis, pauperum et peregrinorum habitaculis atque monachorum aedibus, cunctis congruos reditus regia liberalitate assignavit. Quinetiam Sozomenus Deum hanc sua visione dignatum affirmat.

A. C. 402. — Hoc anno Atticus Cpoleos præsul Judæum paralyticum cum de recipienda fide præmonisset, tum vero suasum sacro baptismate lustraret, sanum et vegetum e fontibus eduxit : juxta divina quippe instituta vitam composuisse refertur.

A. C. 403. — Hoc anno Roma ab Alaricho capta est nono Kalendas Septembris : paucisque diebus exactis, Constantinus vir clarissimus cum plerisque aliis occisus est.

A. C. 404. — Hoc anno Jovianus et Sebastianus viri clarissimi in Galliis necati sunt, et eorum capita Romam delata : et post dies quinque Sallustius et Heraclianus pariter interfecti.

A. C. 405. — *Romæ episcopi Zosimi annus primus.*

Hoc anno Judæi Alexandriæ multa mala Christianis intulere. Tessera namque annuli palmæ folio compacti, quo se dignoscerent, ad invicem data, publicos præcones ut noctu conclamarent, ecclesiam incendio vastari, compulerunt. Ita Christianos ad ignem concurrentes trucidarunt Judæi. Scelere

A γ' (97), *συμβασιλεύσαντα* (98) δὲ τῷ πατρὶ Ἀρκαδίῳ ἔτη γ'. Θεοδοσίου δὲ αὐτοκράτορος γενομένου Πουλχερία ἡ τούτου ἀδελφή, παρθένος ἰσ' ἐτῶν ὑπάρχουσα (99), τὴν βασιλείαν σὺν Θεῷ καλῶς ἐδιοικεῖ. Ἔχεν δὲ καὶ ἄλλας δύο ἀδελφάς Ἀρκαδίαν καὶ Μαρρίαν ¹· καὶ ταύτας παρθενεύειν ἡ Πουλχερία ἐπέσειεν. Θεοδόσιον δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐπαίδευσεν σοφωτάτῃ τυγχάνουσα, καὶ θεῖον νοῦν κεκτημένη. Τὸν δὲ ἀδελφὸν Θεοδόσιον ² πρὸ πάντων μὲν εἰς τὴν κατὰ θεὸν εὐσέβειαν, ἐπειτα δὲ καὶ εἰς ἦθος καὶ λόγον καὶ βιάσματα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσιον βασιλικῶς ἐξεπαίδευσεν. Πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα, ξενειῶνάς ³ τε καὶ μοναστήρια κτίσασα, πᾶσι καὶ ⁴ τὰς ἀρμοδίους προσόδους βασιλικῶς ἀπένειμεν. Ὅ δὲ Σωζόμενός φησι (1) περὶ αὐτῆς, ὅτι καὶ *θείας* ^B ἐμφανείας ἤξειούτο.

A. M. 5902. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως (2) Ἰουδαῖον τινα παραλυτικὸν νοσητήσας, πείσας τε καὶ βαπτέσας, ὑγιῆ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἀνήγαγεν. Κατὰ θεὸν γὰρ λέγεται βεβαιωκέναι.

A. M. 5903. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ῥώμη παρελήφθη (3) ὑπὸ ⁵ Ἀλαρίχου πρὸ θ' καλανῶν Σεπτεμβρίου· καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας Κωνσταντίνος (4) ὁ λαμπρότατος ἐσφάγη, καὶ ἄλλοι πολλοί.

A. M. 5904. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγησαν ἐν Γαλλίαις Ἰουδιανός (5) καὶ Σεβαστιανός οἱ λαμπρότατοι. Καὶ ἦλθον αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐν Ῥώμῃ, καὶ μεθ' ἡμέρας πέντε ἐσφάγησαν Σαλούστιος καὶ Ἡρακλειανός. ^C

A. M. 5905. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ζωσίμου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (6) πολλὰ κακὰ τοῖς ⁶ Χριστιανοῖς ἐνεδείξαντο. Συνθέμενοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους φορεῖν δακτύλιον ἀπὸ φοίνικος, τῇ νυκτὶ βοᾶν παρεσκευάσαν κήρυκας, ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐνεπρήσθη. Τῶν δὲ Χριστιανῶν συνδραμόντων, τούτους οἱ ⁷ Ἰουδαῖοι κατέσφαξαν. Τοῦ δὲ δράματος φω-

VARIÆ LECTIONES.

¹ Μαρρίαν A e f, Μαρρίαν vulg. ² τὸν δὲ ἀδελφὸν Θεοδόσιον A, τοῦ δὲ ἀδελφοῦ Θεοδοσίου vulg. ³ ξενειῶνας A, ξενῶνας vulg. ⁴ καὶ add. ex A. ⁵ ὑπὸ A, παρὰ vulg. ⁶ τοῖς add. ex A. ⁷ οἱ add. ex A.

JAC. GOARINOTÆ.

(97) Octavo nimirum decurrente, ait Socrates, lib. vii, cap. 2. Natus enim imperii paterni anno septimo, iv Idus Apriles, ex *Chron. Alexandrino*, Kal. Maiis anni 4ⁱ imperium paternum excepit solus, cujus collega anno octavo fuerat assumptus.

(98) Socrates lib. vi, cap. 21, annum alterum cum patre Arcadium imperasse scribit : at cum Mero-gando et Saturnino coss. ad imperium ab eo acceptum referat lib. v, ii vero coss. anno Theodosii quarto adjungantur, ex *Chron. Alex.*, nec Theodosius imperii decimum sextum, ex lib. v, cap. ult. superaverit : uno anno Socratem delusum reliquum est.

(99) Nedum decimum quintum agentem annum, asserit Theodoretus, lib. ix, cap. 1, quod Kal. Februarii nata, ex *Chron. Alexand.* Kal. Maii patrem Arcadium amiserit, ut paulo superius Socrates testatus est. Ex Theodoretii et Theophanis calculo, quo puella viro matura, maturo quoque et regendis

^D viris haud inepto potuit dotari iudicio, chronici Alexandrini error emendandus, ubi Pulcheria imperii paterni anno 5 lucem aspexisse relata, ex ejus computo annos decem nondum protracta, omnem orbis administrandi molem in se suscepit.

(1) Loco nuper adducto.

(2) Socrates, lib. vii, cap. 4.

(3) Anno Theodosii dieque argumentis confirmat Baronius ad annum d. 410, num. 19:

(4) Ita Prosperi Chronicon ad annum Theodosii 3, Idatius quoque, qui Constantini istius mortem ad Honorii annum 17, qui Theodosii tertius numeratur, conscribit.

(5) Idatii excerptum ad præsentem annum.

(6) Pars horum maxima cum fuerit Cyrillus abbas, neque præsentis anno, neque vivente adhuc episcopo Theophilo, potuerunt contingere.

ραθέντος, οἱ Χριστιανοὶ ἄρχοντες τούτους τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξήλασαν, καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν ἐδήμευσαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀντιόχος ὁ Πέρσης ἐκ ποδῶν γέγονε (7), καὶ ἡ μακαριωτάτη Πουλχερία τελείως (8) τῶν πριγκμάτων ἐκράτησεν.

A. M. 5906. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ὑπατεῖαν ὁ τὴν φιλόσοφον (9) θυγατέρα Θεωνοῦ τοῦ φιλοσόφου βιαίῳ θανάτῳ τινὲς ἀνεῖλον.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἰσδεγέρδης ὁ τῶν Περσῶν (10) βασιλεὺς πρότερον Μαρουθᾶ τοῦ ἐπισκόπου Μεσοποταμίας ταῖς παραινέσεσι πειθόμενος, καὶ Ἀβδαᾶ τοῦ τῆς βασιλευούσης ἐν Περσίδι πόλεως ὁ ἐπισκόπου, εἰς ἄκρον θεοσεθῆς γέγονεν, ὥστε ἐμελλε σχεδὸν βαπτίζεσθαι διὰ τὰς θαυματουργίας τοῦ Μαρουθᾶ, καὶ τοὺς μάγους ὡς ἀπατεῶνας ἐκόλαζεν¹⁰. Τῷ δὲ κ' ¹¹ ἔτει τετελεστέην. Αἰτία δὲ τοῦ διωγμοῦ αὐτοῦ γέγονεν Ἀβδαᾶς ὁ ¹² τῆς βασιλευούσης ἐν Περσίδι ἐπισκοπος, ζήλῳ μὲν Θεοῦ φερόμενος, οὐκ εἰς δίον δὲ τῷ ζήλῳ χρησάμενος τὸν ναὸν τοῦ Πυρὸς ἐνέπρησεν. Τοῦτο δὲ γνοὺς ὁ βασιλεὺς τὰς ἐν Περσίδι ἐκκλησίας καταλυθῆναι προσέσξεν, καὶ τὸν Ἀβδαᾶν διαφόροις κολάσεσιν ἐτιμωρήσατο. Τοῦ δὲ διωγμοῦ ἐπὶ πέντε χρόνους κρατήσαντος, πολλοὶ μάρτυρες καὶ ἀναριθμητοὶ ἀνεδείχθησαν¹³. Οἱ γὰρ μάγοι κατὰ πόλεις καὶ χώρας ¹⁴ ἐπιμελῶς ¹⁵ ἐθήρουν τοῦ, λονθάνοντας. Ἄλλοι δὲ καὶ αὐτομάτως ¹⁶ ἑαυτοὺς κατεμήνυον (11), ὥστε μὴ σιγῇ δόξαι τὸν Χριστὸν ἀπαρνησασθαι. Ἀρεῖδῶς δὲ τῶν Χριστιανῶν κατατεμνομένων¹⁷, πλείστοι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς βασιάνοις ¹⁸ ἀνηρέθησαν. Πολλοὶ δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις προσέφυγον.

[Κοίμησις ¹⁹ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας (12), καὶ προβολὴ τοῦ θείου Κυρίλλου καὶ Ἡσυχίου πρεσβυτέρων Ἱεροσολύμων.]

A. M. 5907. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοφίλος ἐπίσκοπος (15) Ἀλεξανδρείας ἀπέβη, καὶ Κύριλλος ὁ ²⁰ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ προεχειρίσθη.

VARIAE LECTIONES.

⁸ Ὑπατεῖαν A, Ὑπατεῖαν vulg. ⁹ πόλεως add. ex A. ¹⁰ post ἐκόλαζεν b add.]: ὑπὸ τῶν μάγων ἀπατηθεὶς μέγαν κατὰ τῶν ἐν Περσίδι χριστιανῶν διωγμὸν ἀνεκίνησεν. ¹¹ κ'] Goar. conj. κα'. ¹² ὁ add. ex A. ¹³ ἀνεδείχθησαν A, ἐδ. vulg. ¹⁴ χώρας:] κώμας b. ¹⁵ ἐπιμελῶς, add. ex A. ¹⁶ αὐτομάτως A, τοῖς Ὑπατεῖσι vulg. ¹⁷ κατατεμνομένων A, κτενομένων vulg. ¹⁸ ταῖς βασιάνοις:] τοῖς βασιλείοις; b. ¹⁹ Κοίμησις — Ἱεροσολύμων in margine cod. A leguntur. Ἱeros. add. ex A. ²⁰ ὁ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(7) *Rebus amotus est*; velut jam Theodosio grandiore, et ut ipse imperium sine curatore administrare posset: Interpr.; *Antiochus Persa vivis excessit*; quem tamen ipsam, nec levi conjectura, esse suspicatur, quem auctor ab eodem Theodosio factum esse clericum memorat, post annos septem supra viginti, facile fuit virum talem, qualem Theophanes Antiochum describit, rebus amotum in Theodosio invenire quod contemptum moveret, ex quo ille apud illum sic offenderit. Cedr. huic Antiocho iniquissimus est, ac ejusmodi inducit ut illo rem administrante, susdeque omnia irent. **COMBESIS.**

(8) Chron. Alexand. Πουλχερία ἐπιφανεστάτη ἀνηγορεύθη Αὐγουστή μηνὶ Πανέμῳ πρὸ δ' ἡμερῶν Ἰουλίῳ. *Pulcheria nobilissima Augusta renuntiatur mense Panemo & Non. Jul.*, verum id anno sequente notatur.

(9) Quod incerto tempore Socrates, certe Theo-

A comperto Christiani magistratus Juænos Alexandria exsulare, et eorum bona publicari jussurunt.

Hoc eodem anno Antiochus Persa e vivis excessit: beatissima vero Pulcheria supremam et absolutam rerum administrationem exercuit.

A. C. 406. — 71 Hoc anno Hypatiam Theonis philosophi filiam in philosophiæ studiis exercitatissimam violento mortis genere nonnulli sustulerunt.

Hoc eodem anno Islegerdes Persarum rex, Maruthæ primo Mesopotamiæ, Abdaæ regiæ in Perside civitatis episcoporum suasu ductus, in pietatem totus propendebat: adeo ut visis Maruthæ mandis operibus baptismum jamjam suscepturus videretur: unde et magos, seu seductores, variis exagitabat suppliciis. Anno vero vigesimo diem obiit extremum. Persecutioni porro ab eo suscitatae causam dedit Abdaas regiæ Persidos urbis episcopus: divino quidem zelo motus, at non eo ex rationis norma usus, ignis templum succendit. Eo cognito rex erectus per totam Persidos regionem ecclesias everti jussit: Abdaam autem diversis afflixit tormentis. Persecutione ad quintum usque annum prorogata, plures, imo martyres innumeri declarati sunt. Latentes enim Christianos per urbes et vicus magi venatorum more insequabantur. Nonnulli etiam sponte se ipsos prodebant, ne vel silentio Christum abnegasse viderentur. Quibus demum ad mortem hoc pacto quæsitis, plurimi tormentorum vi neci traditi sunt: multi etiam ad Romanos transfugerunt.

Eo tempore Theophili Alexandriæ episcopi dormitio, et divini Cyrilli atque Hesychii presbyteri promotio audita est.

A. C. 407. — Hoc anno Theophilus Alexandriæ episcopus excessit e vivis: et in ejus locum Cyrillus ejus nepos successit est.

D planes assignat: legendus ille lib. vii, cap. 15.

(10) Socrates, lib. vii, cap. 8.

(11) *Magistratibus præsidentibus*; uti jam supra in Joviani promotione alios monui esse Theophani ὑπάτους, quam quos Romani consules vocant. **COMBESIS.**

(12) Obitus Theophili Honorii nono consulatu Theodosii quinto signatur apud Socratem, lib. vii, cap. 7. Illi fasti anno Theodosii imperantis quinto socios se adjungunt: quare videretur Theophili mors ad prænotatum Theodosii annum quintum, aut ad sextum potius conscribenda, eo quod auctor anni periodum a mense Septembri deducendam existimat, post quem mensem et dimidium alterum 15 Kal. Novembris Socrates Theophili decessum contigisse adnotat.

(13) Inutilis dictorum repetitio: vel superflua præmissorum, que in Vatt., Barb. et Peyrez desunt, et in solo Pal. exstant, memoria.

Hoc eodem anno Hesychius Hierosolymitanus presbyter litterarum doctrina florebat.

A. C. 408. — *Persarum regis Vararanis annus primus.*

Alexandriæ episcopi Cyrilli annus primus.

Hoc anno Judæi puerum Christianum ad Immum comprehendentes, ludibriis exercendis, ac crucis deridendæ causa puerum eundem de ligno suspendentes, cruciatibus interfecerunt : de quo imperator certior factus Judæos dignis suppliciis ultus est.

A. C. 411. — *Hierosolymorum episcopi Praulii annus primus.*

Hoc anno Leontii philosophi filiam Athenaidem nomine 72 baptizavit Atticus, quam et Eudociam appellavit. Illa corporis elegantia, animi solertia et facundia sermonis cum excelleret, Theodosio Pulcheriæ consiliis nupsit.

Eodem anno Valentinianus patri Constantio ex Galla Placidia Ravennæ natus est.

A. C. 412. — *Antiochiæ episcopi Theodoti annus primus.*

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἤρθει ταῖς διδασκαλίαις Ἡσύχιος πρεσβύτερος Ἱεροσολύμων (14).

A. M. 5908. — *Περσῶν βασιλέως Οὐαράρανου ἔτος α'.*

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Κυρίλλου (15) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι εἰς τὸν ἱμνον (16) παιδὸν Χριστιανὸν συλλαβόντες, ὡς παίζοντες δῆθεν, καὶ τὸν σταυρὸν διασύροντες τὸν αὐτὸν παῖδα ἐκρέμασαν ἐπὶ ξύλου ἀνελόντες, βασιάνοις. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Ἰουδαίους πρεπόντως ἐκόλασεν.

A. M. 5811. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Πραυλοῦ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Λεοντίου τοῦ φιλοσόφου θυγατέρα (17) Ἀθηναῖδα λεγομένην ἐδάπτισεν Ἀττικῆς, καὶ Εὐδοκίαν μετωνόμασεν (18), ἥτις κατὰ γνῶμην Πουλχερίας γημᾶται Θεοδοσίῳ, κάλλει σώματος καὶ συνέσει ψυχῆς καὶ ἐν λόγοις διαπρέπουσα.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐγεννήθη Οὐαλεντινιανὸς (19) ὁ υἱὸς Κωνσταντίου καὶ Γάλλης Πλακιδίας ἐν Ἐξένῃ.

A. M. 5912. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Θεοδότου ἔτος α'.*

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ εἰς τὸν A, εἰς τὸ vulg.

JAC. GÖARI NOTÆ.

(14) Hesychium Hierosolymitanum alium non agnoscit Possevinus in *Apparatu*, nisi qui Gregorii papæ temporibus, et in ejus epistolis laud presbyter, sed ejus sedis patriarcha celebratur. Duos hoc nomine insignitos, unum Theodosii senioris, alterum junioris ætate florentem memorat Sixtus Senensis : hunc tamen ex quadam glossa præsulum infula decoratum dubius affirmat. Lego Hesychium, ad quem Augustinus 78 et 80 dirigit epistolas : at cum coepiscopum et compresbyterorum patrem saluti videam, num is sit Hierosolymitanus hæreo. Cum Photio itaque auctore, et *Bibliothecæ Græcorum PP.* collectore, sola presbyteratus dignitate proventus mihi Hesychius iste manebit.

(15) Ponit Ecchellensis annos 31, dies 155, optime : solus quippe 32 auctor ipse numerat aliis in canonibus.

(16) Socrates, lib. vii, cap. 16.

(17) Ut Athenais infimo loco nata ad imp. thalamum evecta fuerit, proluxa orationis serie narrat *Chronicon Alexandrinum* : nuptias illas, quibus pronuba fortuna disparis cultus animos conciliavit paucis refero. Imperator Theodosius, exardescens in venerem adolescentem, quam maturam attigerat, sanguine sororem Pulcheriam imperii vitæque tutricem de uxore jam sæpius expetita, sibi querenda sollicitabat. Ei nobilissimas quasvis, et tanto conjugio dignas circumspicienti frater Theodosius suggerit, nec nobilitatem nec opes curæ sibi esse, sed formam in puella requirere, quæ reliquas illuc temporis visas si non superet, minime sibi sociandam : summam enim, quæ nondum oculis objecta fuerat, feminæ speciem deperibat. Per omnium ora puellarum, quasi per saltus Venerem aut Nympham illam oculis indagat, et venatur Pulcheriam, et Paulinum comitis domesticorum filium adolescentem Theodosio charum (a pueritia quippe ei adjunctus, educationis ejusdem factus fuerat particeps) naturæ delicias, et supremum ejus opus, si forte occurrat, per provincias quæsciturum amandat. Accidit interim ut Athenais

Athenis oriunda virgo Græcænicæ Byzantium ad amatam cum cognatis se conferret, ejus professionis occasio ista fuit. Heraclitus pater philosophus, Leontium alii vocant, Valeriano et Gesio filii, quas collegerat ex academia, facultates ex testamento reliquit, filię solâ centum numismata, et fortunæ promissa. Athenais apud fratres quasi hæreditatis jure militata, ut laudatam bonorum partem acciperet, precibus agebat. Repulsam sæpius passa, ad amatam divertit Constantinopolim, quæ causa illius suscepta, actionem in fratres instituit, et de Athenaide sorore in hæreditatis consortium asciscenda coram Pulcheria diem dicit. Adest Athenais eam venustatem facie præferens, quam sibi fluxerat Theodosius, ac præterea litterarum omnium copiam, ubi pro se oravit, ad ejus tribunal exposuit. Plura dicam? una placet, quæ non modo seminarum, sed quæ virorum etiam ornamenta laudesque in se una collegerit. Ad palatium puellæ condicit Pulcheria, quæ mox a sociis comitata cubiculariis committitur, et inducitur in Pulcheriæ thalamum. Ingressus juvenis imperator Paulino comite per velum (velum enim puella oculis obduxerat), furtim, raptim, sed attente conspicit vultum ejus omnem, ac simul in eam ardorem animo accipit, ac demum in conjugii, vitæ et imperii consortium assumit. Socrates, lib. vii, cap. 21; Evagrius, lib. i, cap. 20.

(18) Atticum nominibus imponendis disertum multis exemplis declarat Socrates, lib. vii, cap. 25. Nil mirum itaque si in Eudocia appellanda εὐδόκησεν. Concilii Nicæni canon 30, Turrianæ editionis *nomina Christianorum secundum Scripturam in baptismo imponi* jubet : quam bene εὐδοκία utriusque testamenti paginis sapiat, declaravere Patres, qui vocabulum illud in Scriptura lectum Eudociam designasse senserunt.

(19) Anno Honorii 25, qui Theodosii undecimus est, Valentiniani tertii diem natalem conscribit Idatius, quem Theophanes sequitur. Prosper ad annum præcedentem.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος τοὺς Ἰωαννίτας, ἄδραν ἔξω τῆς ἐκκλησίας συνάγοντας, τὸ ὄνομα Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τοῖς διπτύχοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μνημονεύσθαι προσέταξεν. Καὶ πολλοὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἤνωσεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (20) ἐγεννήθη Οὐαλεντινιανὸς υἱὸς Κωνσταντίνου ἐν Ῥαβέννῃ ἐξ Ἀδελφῶν Θεοδοσίου.

A. M. 5915. — Ῥώμῃς ἐπισκόπου Βονιφάτιου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ πατὴρ Οὐαλεντινιανοῦ ἐδασίλευσεν, πρὸ ἐξ εἰδῶν Φεβρουαρίου* καὶ ἐσφάγη πρὸ τεσσάρων νῶνων Σεπτεμβρίου (21).

A. M. 5914. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγη Κάλλιστος ὁ Αὐγουστάλιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ τῶν ἰδίων δούλων μηνὶ Θῶθ ²² ι' (22).

A. M. 5915. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐτελεῦτήσεν Ὀνώριος (23) ὁ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ τῇ ιε' Αὐγούστου μηνός, καὶ ἐδηλώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐκλείσθη ἡ πόλις ἡμέρας ἑπτὰ (24). Τοῦτου ²⁵ δὲ τελευτήσαντος, Ἰωάννης τις ἐκ τῶν βασιλικῶν ὑπογραφῶν ²⁶ (25) τὴν ἐν Ῥώμῃ βασιλείαν ἀρπάξει, καὶ πρεσβεῖαν ²⁷ πρὸς Θεοδόσιον ἀποστέλλει δεχθῆναι εἰς βασιλέα δεόμενος, ὃ δὲ Θεοδόσιος ἐν φρουρᾷ ²⁸ τοὺς πρεσβευτὰς κατακλείσας, Ἀρδαβούριον τὸν στρατηγὸν ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ* ὄντινα ὁ τύραννος εἰς Ῥαβένναν χειρωσάμενος κατέκλεισεν. Τοῦτο δὲ μαθὼν Θεοδόσιος, Ἄσπερα τὸν τοῦτου υἱὸν ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ, καὶ τῇ τοῦ θεοφιλοῦς βασιλέως εὐχῇ, ἄγγελος Κυρίου ἐν σχήματι ποιμένος φανείς ὠδήγησε τὸν Ἄσπερα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ* καὶ ἄγει αὐτοὺς διὰ τῆς παρακειμένης τῇ Ῥαβέννῃ λίμνης ἀθάτου οὐσῆς, ἣν ὁ θεὸς βαθὴν εἰργάσατο, ὥσπερ ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Καὶ διαθάντες διὰ ξηρᾶς, ἀνεωγμένας τὰς πύλας εὐρόντες τῆς πόλεως, τὸν μὲν τύραννον ἀνέκλιον, τὸν δὲ Ἀρδαβούριον τῶν δεσμῶν ἀπέλυσαν. Τοῦτου ²⁹ δὲ ἀναιρεθέντος, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος Οὐαλεντινιανὸν τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου καὶ Γάλλης ³⁰ Πλακιδίως Καίσαρα ποιήσας, ἐπὶ τὰ Ἑσπέρια ἀπέστειλεν μετὰ τῆς ἰδίας μητρὸς, Ἠλίωνα δὲ τὸν πατρικίον συναπέστειλεν ³¹, ὡς ὀφείλοντα καταστῆσαι αὐτὸν βασιλέα* καὶ ἐδασίλευσεν ἔτη λα' (26).

VARIE LECTIONES.

²² Θῶθ ι' A alii, Ἰωθῖ vulg. ²³ τοῦτου δὲ τελ. Ἰωάννης τις A b e, τοῦτου τελευτήσαντος. Ἰωάννης δὲ τις vulg. ²⁴ ὑπογραφῶν A, Ἰπογράφων vulg. ²⁵ πρεσβεῖαν A e, πρέσβεις vulg. ²⁶ φρουρᾷ] Ρουφᾷ A. ²⁷ τοῦτου A, τοῦ vulg. ²⁸ Γάλλας e. ²⁹ μετὰ τῆς — συναπέστειλεν add. ex e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Superfluous et inutilis scriptoris labor.

(21) Si sextio idus Februarias ad imperium vocatus quarto nonas Septembris interfecit Constantius Valentiniani pater, anno Theodosii duodecimo imperii collega, tertio decimo lethi præda factus est, ex auctoritate annos a Septembri numerantis computo; illud autem est, quod Idatius affirmat, anno nimirum Honorii 26, in Theodosii duodecimum incidente imperii consortium accepisse, ac sequente Ravennæ defunctum. Eadem sententia Prosperi calculis aperte manifestatur.

(22) Placet magis aliorum mss. lectio μηνὶ Θῶθ ι', et mensis Thoth die 10 Augustalis cædes ascripta.

(23) Asclepiodoto et Mariano coss. scribunt Socrates lib. vii, cap. 25. Idatius et Prosper in Chro-

Hoc anno Atticus episcopus Joannitas extra ecclesiam conventus celebrantes conspicatus, Joannis Chrysostomi nomen ex ecclesiæ diptychis memorari præcepit; unde plures hoc pacto ecclesiæ restituit.

Hoc eodem anno Valentinianus Constantii filius Theodosii consobrinus Ravennæ nascitur.

A. C. 415. — Romæ episcopi Bonifacii annus primus.

Hoc anno Constantius Valentiniani pater imperium obtinuit sexto idus Februarias; quarto vero nonas Septembris occisus est.

A. C. 414. — Hoc anno Callistus Augustalis a propriis servis mensis Thoth die decimo Alexandria fuit interemptus.

A. C. 415. — Hoc anno imperator Honorius Augusti mensis die quintadecima Romæ defunctus est: quo Cpoli nuntiato, ex ejus mortis mœore diebus septem urbs tota vacavit et clausa est. Joannes autem quidam ex imperatoris notariis imperium Romæ occupat: **73** legatosque ad Theodosium, ut se imperatorem allegeret approbaretque rogatum misit. Theodosius legatis in custodiam missis Ardaburium ducem adversus eum destinat: quem tyrannus Ravennæ comprehensus vinculis mancipavit. Eo cognito Theodosius Asparum ejus filium in eum mandat: et religiosi imperatoris precibus angelus, specie pastoris visus, Asparo cæterisque qui in ejus comitatu militabant se in itinere ductorem præbuit. Per affusam et adjacentem itaque Ravennæ paludem natura imperviam, cœlesti vero opera transitu facilem redditam, velut olim Deus Israelitas, exercitum angelus trajecit. Emensa palude et continente peragrata, reseratas civitatis portas compererunt: hinc tyrannum e medio tollunt et Ardaburium vinculis liberant. Eo sublato, Theodosius imperator Valentinianum Constantii Gallæque Placidie filium Cæsarem renuntiatum, in occidentis partes mittit cum matre ipsius, et cum eo Helionem patricium, qui in regnum illum instituat, ablegat. Regnavit ille annis uno et triginta.

D nicis. Consulatus autem ille anno Theodosii 15 apud istos, ut apud auctorem describitur. Reliqua ex eodem Socrate excerpta.

(24) *Clausam est civitas*, assumpta luctus specie vocatione, ut in talibus solet. Cedrenus, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, *universa tumultuata est*; quod minus aptum videtur, quietis omnino rebus Theodosio CP., nec ullos tyrannos patiente. Bona distinctio Vat. 1 Palat. Peyr., τοῦτου δὲ τελευτήσαντος Ἰωάννης τις. **CONBEFIS.**

(25) Πρωτοστάτην τῶν βασιλικῶν ὑπογραφῶν, scribit Socrates nuper citatus. *Primerium notariorum* vocat imperii notitia. De hoc Joanne Olympiodorus apud Photium.

(26) Vat. ms. ἔτη λβ' recenset. Consulendæ ad hunc locum variae lectiones

A. C. 416. — *Antiochiæ episcopi Joannis annus A primus.*

Hoc anno tumultu cædesque plurimæ inter Alexandrinos cives mutuo agitatæ.

Eodem etiam anno Theodosius per Helionem patricium imperatoriam coronam ad Valentianum Romæ morantem destinavit. Maruthas porro Mesopotamiæ episcopus Isdegerdem regis Persarum filium dæmone vexatum precibus et jejuniiis saluti restituit; ex quo Isdegerdes plurimam erga res Christianas fiduciam accepit.

A. C. 417. — *Romæ episcopi Cælestini annus primus.*

A. C. 418. — Hoc anno Isdegerde satis functo, Vararanes filius simul cum regno religionis persecutionem iniiit. Legatos itaque qui transfugas e regno requirerent ad Theodosium misit. Theodosius Romanorum imperator eos reddere detrectat: ex quo sædere soluto, bellum ingens inter utrumque suscitatum. **74** Hinc Theodosius Ardaburium ducem cum Romanis copiis, inde cum Persicis exercitibus et innumeris Saracenorum auxilium copiiis Arseum Vararanes mandat. Ardaburius in Persidem usque penetrans, Arzane provincia devastata, in Mesopotamiam ingreditur: Persarum dux pariter in Mesopotamiam versus Euphratem progreditur cum suis, qui cum Romanas acies ingruere arbitrantur, Dei impulsu, vanis terroribus agitati, ut armis instructi in flumen desilierunt: adeo ut decem myriades aquarum vorticibus perierint: reliquos omnes, et eam maxime legionem ac myriadem, cui a Persis immortalium nomen factum, cunctosque eorum duces quaque versus Romano milite circumclusos, Christo, a Persis, quod injustam viris religiosus mortem intulissent, vindictam exigente, **74** Ardaburius delevit.

Do inventione reliquiarum Zachariæ prophetæ et protomartyris Stephani.

A. C. 419. — Hoc anno in pago quodam agri Eleutheropolitani Zachariæ prophetæ reliquiæ reperta sunt ac pariter Stephani protomartyris in pago ad Pergamala, in quo præfati martyrurum an-

A. M. 5916. — *Ἀντιοχίας ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀκαταστασίαι καὶ ἀλλήλοκτονίαι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γέγονασι πολλάι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεοδόσιος διὰ Ἠλιώνος (27) πατρικίου στέφανον βασιλικὸν ἐπεμψεν τῷ Οὐαλεντινιανῷ ἐν Ῥώμῃ. Μαρουθᾶς δὲ ἐπίσκοπος (28) Μεσοποταμίας τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Περσῶν Ἰσδεγέρδην δαιμονιῶντα ἰάσατο διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας, ὅθεν Ἰσδεγέρδης πολλὴν πληροφορίαν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν προσελάβετο.

A. M. 5917. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Κελεστίνου ἔτος α'.*

A. M. 5918. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰσδεγέρδου θανόντος (29), Οὐαραράνης ὁ τοῦτου παῖς, σὺν τῇ βασιλείᾳ καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας διεδέξατο διωγμὸν, καὶ πρὸς Θεοδόσιον πρέσβεις ἐπεμψεν τοὺς φυγάδας ἐξαιτούμενος. Θεοδόσιος δὲ ὁ τῶν ²⁰ Ῥωμαίων βασιλεὺς οὐ κατεδέξατο τοὺτους προδοῦναι. Ἐκ τούτων ²¹ ἀρθείων τῶν σπονδῶν πόλεμος δεῖνός συνεκροτήθη. Καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος ἀποστέλλει Ἀρδαβούριον τὸν στρατηγὸν μετὰ δυνάμειος Ῥωμαϊκῆς, Οὐαραράνης δὲ ἀποστέλλει Ἀρσεον στρατηγὸν μετὰ δυνάμειος Περσικῆς, καὶ πολλὰς μυριάδας Σαρακηνῶν πρὸς βοήθειαν ἔχων. Ὁ δὲ Ἀρδαβούριος καταλαβὼν τὴν Περσίδα, καὶ πορθήσας τὴν λεγομένην Ἀρζανὴν ²² ἐπαρχίαν ἐπὶ τὴν Μεσοποταμίαν ἔρχεται. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς καταλαβὼν τὴν Μεσοποταμίαν πλησίον τοῦ Εὐφράτου, καὶ νομισαντες τὴν τῶν Ῥωμαίων δυνάμιν ἐπέρχεσθαι αὐτοῖς, ἐκ Θεοῦ δειλανθέντες εἰς τὸν ποταμὸν ἑαυτοὺς ἐνόησαν ²³ ἐρρίπτειν· καὶ οὕτω περὶ τὰς ἑ' μυριάδας πηγέντες διεσθάρησαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς λοιποὺς μεσολαβήσαντες πάντας αὐτοὺς, καὶ τὴν μυριάδα τῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων Ἀθανάτων ἀνεῖλον, καὶ τοὺς στρατηγούς αὐτῶν, τοῦ Χριστοῦ δίκην εἰσπραξαμένου τοῖς Πέρσας ²⁴, ἀνθ' ὧν πολλοὺς τῶν εὐσεβῶν ἀπέκτειναν ἀδίκως.

[Περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν λειψάνων Ζαχαρίου (30) τοῦ προφήτου καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ²⁵.]

A. M. 5919. — Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα εὐρέθησαν ἐν κώμῃ τινὶ κατὰ τὴν ²⁶ περιοικίδα Ἐλευθεροπόλεως, ὁμοίως καὶ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος (31) ἐν κώμῃ κατὰ Περγαμαλᾶ, ἐν

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ Θεοδ. δὲ ὁ τῶν A, ὁ δὲ Θεοδ. τῶν vulg. ²¹ τούτων A e, τούτου vulg. ²² Ἀρζανὴν A alii, Ἀρζανικὴν b, Ἀρζάνην vulg. ²³ ἐνόησαν A, ἐν ὄπλοις e, ἐνοπλοὶ vulg. ²⁴ τοὺς Πέρσας f, fortasse vere. ²⁵ περὶ — Στεφάνου hæc in margine habent A a, reliqui omittunt. ²⁶ κατὰ τὴν A, παρὰ τὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) Socrates, lib. vii, cap. 24, Prosperi chron. (28) Alia de Marutha profert Socrates, lib. vii, cap. 8, quæ primis Theodosii annis gesta subindicat, et ex eo affirmat Baronius ad annum 408. Historica igitur, non chronica narratio est, ceu quæ Isdegerde mortuo hic interseritur.

(29) Socrates, lib. vii, capp. 18 et 20; Evagrius, lib. i, cap. 19; Procopius, *De bello Persico*, sub initium. At si Vararanes annus hic undecimus est, qui σὺν τῇ βασιλείᾳ τὸν τῆς εὐσεβείας διεδέξατο διωγμὸν.

(30) Sozomenus ad totius historię calcem. *Chronicon Alexandrinum* ad annum principis hujus septimum translationem refert.

(31) Delata in Africam Stephani protomartyris reliquiæ ab Orosio sancti Augustini presbytero, postquam ad Hieronymum ab eo missus in Africam reneavit, præsentē Theodosii Junioris anno 19 inventionem earum non contigisse declarat. Prius enim inventæ quam delatæ: at vivente adhuc Hieronymo in Africam asportatas ex eo conjicimus, quod ab Hieronymo redux in Africam Oro-

ἡ Γαμαλιήλ ὁ διδάσκαλος Παύλου τοῦ ἀποστόλου σὺν Ἀβίβῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐθαψαν κηδεύσαντες τὸ σῶμα τοῦ πρωτομάρτυρος.

A. M. 5920. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς κατὰ μίμησιν τῆς μακαρίας Πουλχερίας πολλὰ χρήματα τῷ ^{37, 38} ἐπισκόπῳ ³⁹ Ἱεροσολύμων ἀπέστειλεν πρὸς ⁴⁰ διάδοσιν τῶν χρεῖαν ἐχόντων, καὶ τὸν ⁴¹ σταυρὸν χρυσοῦν διάλειπον ⁴² ποιῆσαι ⁴³ πρὸς τὸ παγγῆναι ἐν τῷ ἁγίῳ Κρανίῳ. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἀντίδωρον ἀπέστειλεν λείψανον τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Πασσαρίωνος. Τούτου δὲ εἰς Χαλκηδὸνα φθάσαντος, θεωρεῖ ἡ μακαρία Πουλχερία αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐν ὄραματι: τὴν ἅγιον Στέφανον λέγοντα αὐτῇ· Ἰδοὺ, ἡ προσευχὴ σου εἰσηκούσθη ⁴⁴, καὶ ἡ αἰτήσις σου γέγονε, καὶ ἦλθεν εἰς Χαλκηδὸνα. Ἡ δὲ ἀναστᾶσα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λαβοῦσα, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῶν ἁγίων λειψάνων, καὶ ταῦτα ⁴⁵ εἰς τὸ παλάτιον λαβοῦσα κτίζει οἶκον ἔνδοξον τῷ ἁγίῳ πρωτομάρτυρι, κάκει τὰ ἅγια κατέθετο λείψανα.

A. M. 5921. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Σισινίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀγαθότητι πολλῇ κινούμενος Θεοδόσιος (52) ὁ βασιλεὺς, καίπερ νικήσας κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας, φειδοὶ τῶν κατοικούντων ἐν Περσίδι Χριστιανῶν, εἰρήνην ἀσπάξεται, καὶ ἀποστέλλει πρεσβευτὰς Ἡλιωνά τε τὸν πατρίκιον, ὃν πάνυ ⁴⁶ διὰ τῆς ἡγῆς ἤγεν, καὶ Ἀνατόλιον τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηγὸν εἰρήνην σπείσασθαι ⁴⁷. Οὐαράρανης δὲ γνοὺς τὴν ἑαυτοῦ ἤτταν δέχεται τὴν πρεσβείαν, καὶ οὕτως ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαύσατο διωγμός. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἐπὶ ταῖς τοιαύταις εὐεργεσίαις τῷ Θεῷ ⁴⁸ εὐχαριστῶν, γεραίρειν τοῖς ὕμνοις οὐκ ἐπαύετο ⁴⁹, κοινωδὺς ἔχων τῆς ὕμνων δίας τὰς ἰδίας ἀδελφὰς διὰ βίου τὴν παρθενίαν ἀσκούσας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Σισίνιος ὁ ἐπίσκοπος ⁵⁰ (53) Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλον χειροτονεῖ ἐπίσκοπον Κυζικίου· ὄντινα οἱ Κυζικηνοὶ μὴ δεξάμενοι, μοναχὸν τινα παρὰ γνώμην Σισινίου Δαλματινὸν ⁵¹ λεγόμενον χειροτονούσιν. Ὁ δὲ Πρόκλος ἰδίαν ἐκκλησίαν μὴ ἔχων, ἐν Κωνσταντινουπόλει προτροπῇ Σισινίου ταῖς διδασκαλαῖς ἦν διαπρέπων.

A. C. 420. — Hoc anno Theodosius pius imperator beatam Pulcheriam imitatus magnam pecuniarum vim egenis distribuendam, auream quoque crucem pretiosis lapillis interstinctam sancto Calvariae loco figendam ad Hierosolymorum episcopum misit. Præsul hæc dona vicario munere compensaturus dextræ manus martyrum principis Stephani reliquias per sanctum Passarionem obtulit. Eo Chalcedonem usque profecto, cernit beata Pulcheria nocturno in ostento sanctum Stephanum verbis istis se compellantem: Viden', ut preces tuæ sint exauditæ, et ut petitio tua jam adimpleta Chalcedonem usque pervenerit? Exurgens illa fratre comite sanctis reliquiis in occursum processit: **75** illisque demum in palatium illatis, sumptuosam ædem sancto martyrum ductori extruxit et in ea sacra munera deposuit.

A. C. 421. — *Cpoleos episcopi Sisinnii annus primus.*

Hoc anno Theodosius imperator, licet armorum vi Persas et victoriis premeret, Christianorum tamen in Perside commorantium sanguini parciturus, summa clementia ductus pacem amplectatur, et Helionem patricium virum summis semper honoribus auctum et Anatolium Orientis præfectum legatos pacis fœdus firmaturos mittit. Vararanes, cognita suorum jactura, lubens admittit legatos, atque ita excitatus in Christianos persecutionis motus resedit. Imperator porro Theodosius in tantorum beneficiorum vicem grates acturus Deo una cum suis sororibus, quæ perpetuam virginitatem colebant, sacris canticis Numen celebrare et ejus laudes extollere nusquam desistebat.

A. C. 421. — *Cpoleos episcopi Sisinnii annus primus.*

Eodem anno Sisinnius Cpoleos archiepiscopus Cyzici episcopum ordinat Proclum: quem cum agnoscere Cyziceni detrectasset, monachum quemdam nomine Dalmatium invito Sisinnio sibi met præficiant antistitem. Proclus propria destitutus ecclesia, Sisinnii monitis et permissu sermonibus populo docendo habitis clarebat.

VARIÆ LECTIONES.

^{37, 38} τῷ add. ex A. ³⁹ ἐπισκόπῳ] ἀρχιερεῖ c. ⁴⁰ πρὸς om. A, e. ⁴¹ τὸν add. ex A. ⁴² διάλειπον A a b c d f. ⁴³ ποιῆσαι c, ποιείσθαι vulg. ⁴⁴ εἰσηκούσθη A, ἠκούσθη, vulg. ⁴⁵ ταῦτα A, ταύτην vulg. ⁴⁶ πάνυ A, πάλα vulg. ⁴⁷ σπείσασθαι, ποιήσασθαι A. ⁴⁸ τῷ Θεῷ A, τὸν Θεὸν vulg. ⁴⁹ ἐπαύετο A, ἐπαύθη vulg. ⁵⁰ ὁ ἐπίσκ. A, ἀρχιεπ. vulg. ⁵¹ Δαλματινὸν A c, Δαλμάτιον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

sus provinciam reliquias ditaverit, ex Marcellini Chronico ad annum Theodosii 9, Hieronymus autem obiit ejusdem Theodosii 12, prout Prosperi Chronicon testatur: qui ergo fieri potuit, ut ejusdem imp. anno 19 reperta fuerint reliquie? Adde Joannem Hierosolymorum antistitem reliquias Luciani monitu effodisse, quem ante annos novem immemor historie temporisque Theophanes e vivis excessisse in chronico laterculo posuit.

(52) Bellum Persicum anno Theodosii 15 juxta Chronicon Alexandrinum, vel 15 juxta Marcellinum

comitem restinctum: quo trecentesima Olympiadis annus quartus, et Honorii decimus tertius, Theodosii vero decimus numerabatur, ex Socr. lib. vii, cap. 20, a cujus calculis longe abest noster Theophanes.

(53) Is Theodosio duodecimum, et Valentiniano Junio secundum, cons. ordinatus, ex Socrate, lib. vii, cap. 26, anno sue promotionis primo, Theodosium annos duntaxat octodocim ex Chronici Alexandr. computo, vel novemdecim ex Marcellini scriptis vidit imperantem.

Eodem quoque anno mota in Christianos Persas A persecutionis tempestas sedata est.

A. C. 422. — Hoc anno Philippus Sides presbyter Christianam historiam libris triginta sex absolvens acerbius in Sisinnium invehitur; eo quod ipsi Philippo pariter ac Proclo Sisinnius idem ad episcopatus electionem fuisset praelatus. Non diu post vero Sisinnius e vita migravit.

A. C. 423. — *Cpoleos episcopi Nestorii annus primus.*

Hoc anno, Sisinnio Cpoleos pontifice defuncto, Nestorius in episcopatu succedit. Is Germanicam habuit patriam: 76 simul autem ac thronum conscendit, confestim ejus prava fides et perversa circa Ecclesiae dogmata mens manifestata. Orationem quippe de rebus fidei suo syncello traditam in publico Christianae plebis conventu jussit recitari ita continentem: *Mariam nemo nuncpet Dei genitricem, homo namque Maria exstitit: et ab homine Deum gigni impossibile.* Hanc vocem Eusebius quidam imperatricis Cpoleos scholasticus primus reprehendit, ex quo Byzantium plures turbati. Nestorius autem sermonis confirmandi studiosus, ubique alta voce simplicem purumque hominem Dominum affirmabat. Die vero quodam Dominico, ipso Nestorio ecclesiae praesidente, Proclus sacram concionem exponere jussus dixit: Homilia in Deiparam. Homiliae principium hoc fuit: *Virginis hodie celebritas, fratres.* Exinde impius Nestorius propter factum et pravam fidem cunctis execrandus exstitit. Anastasium quippe quompian Antiochenum presbyterum familiariter sibi devinctum, ceu pravitate et sensus ejusdem consortem, virum lingua praepetem et audacem, et in ecclesia perpetuam virginem Deiparam suis blasphemis vitiaetem secum habuit: in quem Eusebius Dorylaei episcopus insurrexit primus: quod cum fecisset, multos tumultus turbasque concitavit.

Hoc eodem anno dignum admiratione prodigium

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν (34) διωγμὸς ἐν Περσίῃ ἐπαύσατο.

A. M. 5922. — Τούτῳ τῷ ἔτει Φίλιππος πρεσβύτερος (35) Σίδης Χριστιανικὴν ἱστορίαν συγγραφάμενος ἐν λς' βιβλίῳ πολλὰ καθάπτεται Σισινίου διὰ τὸ προκριθῆναι τὸν Σισίννιον Φιλίππου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἅμα καὶ Πρόκλῳ· εὐθύς δὲ Σισίννιος ἐτελεύτησεν (36)

A. M. 5923. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Νεστορίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Σισινίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως κοιμηθέντος, Νεστόριος τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται (37) Γερμανικὸς τῷ γένει (38). Ἄμα δὲ τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παραυτίκα ἢ αὐτοῦ κακοπιστία, καὶ τὸ⁸³ ἐν τοῖς δόγμασι διεστραμμένον φρόνημα ἔδεικνυτο. Ὁμιλίαν γὰρ περὶ πίστεως ἔδωκεν τῷ ἑαυτοῦ συγγέλῳ (39), καλεῦσας αὐτῷ ταύτην ἐπ' ἐκκλησίας κηρῦσαι ἔχουσαν οὕτως· *θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλεῖτω μηδεὶς· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον.* Ταύτης ἐπαλάβετο πρῶτον τῆς φωνῆς *Εὐσέβιος* τις σχολαστικὸς τῆς βασιλέως⁸⁴ (40) Κωνσταντινουπόλεως, ὅθεν πολλοὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐταράχθησαν. Ὁ δὲ Νεστόριος τὸν λόγον κυρῶσαι σπεύδων πανταχοῦ τὴν φωνὴν⁸⁵ ἐξέβαλεν, ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν Κύριον. Ἐν μὲν δὲ Κυριακῇ προκαθεζομένου Νεστορίου, προτραπεῖς Πρόκλος τοῦ ἐξηγήσασθαι, εἶπεν· Ὁμιλία εἰς τὴν Θεοτόκον, ἧς ἡ ἀρχὴ· *Παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί.* Τότε μισητὸς γενόμενος παρὰ πάντιν ὁ δυσσεβὴς Νεστόριος διὰ τύφον καὶ κακοπιστίαν. Εἶχεν γὰρ καὶ Ἀναστάσιόν τινα πρεσβύτερον Ἀντιοχέα, ὃν ἀπόδρα περιποιεῖτο, ὡς ἄμφορονα, ἀνδρα τολμηρότατον, ἐπ' ἐκκλησίας βλασφημοῦντα⁸⁶ τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον. Τέκτου δὲ Εὐσέβιος ὁ τοῦ Δωρυλαίου⁸⁷ πρῶτος κατεῖχε· οὕτως τε διαπραττόμενος πολλοὺς θορύβους ἤγειρε καὶ ταράχας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὸ φοβερὸν θαῦμα τῶν ἁγίων

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ τὸ ἀδ. ex A. ⁸⁴ βασιλέως A alii, βασιλίδος vulg. ⁸⁵ τὴν φωνὴν ἐξέβαλεν A, τὴν θεοτόκου φωνὴν ἐξέβαλεν vulg. ⁸⁶ δυσφημοῦντα A. ⁸⁷ Δωρυλαίου A alii.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Falsa et inutilis repetitio.

(35) Ex Socrate, lib. vii, cap. 26 et 27 excerptum loco incongruo repositum.

(36) Moritur, inquit Socrates cap. 28, Hiero et Ardaburio coss. quorum fasces annum Theodosii 19, teste *Chronico Alex.*, vel ex aliorum rationibus vicesimum signabant.

(37) Felice et Tauro coss. Socrates, lib. vii, cap. 29. Consules istos *Chronicon Alexand.* anno Theodosii 20, Prosperi 21, adjungit.

(38) Haud igitur Antiochia natus, ut doctrina temporum testatur.

(39) Ut *cellæ* et *ædium consors*, ita negotiorum, et secretorum conscius, imo conscientiae rector et animæ moderator, nondum vero dignitatis successor intelligitur hic σύγκελλος, *cancellaneus*. Socrates, lib. vii, cap. 32: *Συνὴν Νεστορίῳ Ἀναστάσιος πρεσβύτερος, ἅμα αὐτῷ ἐκ τῆς Ἀντιοχείας σταλάς.* Τούτον διὰ τιμῆς εἶχε παλλῆς, καὶ ἐν τοῖς

D πράγμασι συμβούλῳ ἐχρητο· *Convivebat Nestorio Anastasius presbyter, una cum eo Antiochia missus, quem plurimo honore prosequabatur, et eo in negotiis consiliatore utebatur.* De syncello plura docet *Euchologium nostrum*, ac nostræ pariter in *Cedrenum* et *Codinum* notæ, necnon Georgii Syncelli *Præfatio*, de quibus iterum sermo habendus.

(40) Duo mss. non urbem regiam, sed imperatricem exprimunt his verbis, *σχολαστικὸς τῆς βασιλέως.* Regium, Barb. et alia imperatricem urbem intelligendam volunt, scripto: *σχολαστικὸς τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως.* Favet his Anastasius interpretatus, *imperialicis Constantinopolis.* Dicam itaque Eusebium istum non imperatrici addictum, sed in urbe regia CP. scholasticum et advocatum fuisse. Nicephorus enim eundem scribit *ῥήτορα, rhetorem*, lib. xiv, cap. 32; de scholastico notæ ad pag. 86 edisserunt.

ἐπὶ τῶν παίδων (41) ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν. ἀναστάντων Ἀ

Ephesi auditum : sanctorum videlicet puerorum septem, qui de somno, quo per annos 184 conseculti remanserant, suscitati sunt.

A. M. 5924. — Τούτῳ τῷ ἔτει μαθὼν Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείαν ἐπίσκοπος τὰς τοῦ Νεστορίου βλασφημίας, γράφει αὐτῷ παρακαλῶν, καὶ νοθευτῶν ⁸³ ἀπέχεσθαι τῶν διεστραμμένων αὐτοῦ δογματῶν, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀντέχεσθαι. Ὁ δὲ Νεστόριος ἀνταπέστειλεν ὑβρίζων καὶ βλασφημῶν. Τότε Κύριλλος γράφει τῷ πάππῳ Ῥώμης τὰ περὶ Νεστορίου ⁸⁴, καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν γραφέντα παρὰ Νεστορίου βλάσφημα κατάδηλα αὐτῷ ποιεῖ. Τότε Κελεστίνος γράφει Νεστορίῳ, ὁρίσας αὐτῷ ἡμερῶν ἑπτασήμερον, ἵνα παύσῃται τῆς βλασφημίας, καὶ μετανοήσῃ· ἐπιμένοντα δὲ τῇ κακοδοξίᾳ, μηκέτι αὐτὸν εἶναι κοινωνικὸν ἱερέα. Γράφουσι τε ⁸⁵ ὁμοίως Κελεστίνος καὶ Κύριλλος Ἰωάννῃ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀντιοχείας καὶ Πραυλίῳ ⁸⁶ τῷ ⁸⁷ Ἱεροσολύμων περὶ Νεστορίου καὶ τῆς κατ' αὐτὸν αἰρέσεως. Ἰωάννης ⁸⁸ δὲ γράφει Νεστορίῳ συμβουλευόμενος αὐτῷ ἀποστήναι τῆς αἰρέσεως, ὑπομνήσκων αὐτῷ ⁸⁹ τὸ τοῦ Ἀποστόλου ῥηθὲν τὸ, Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν γλὼσσῶν αὐτοῦ γενόμενον ⁹⁰ ἐκ γυναικός. Γνοὺς δὲ ὁ Νεστόριος, ὅτι οὐκ ἀνέχονται οἱ πατριάρχαι παρασιωπῆσαι οὕτω τετραγαμένον ⁹¹ τῶν ἐκκλησιῶν, παρεσκευάσατε τὸν βασιλεῖα γράφει σάκραν πρὸς Κύριλλον πλήρη στιγματῶν· καὶ δοκῶν αὐτὸν ⁹² ἐκ τούτων κτυπεῖν, μᾶλλον διηγείρειν. Διαναστάς γὰρ γράφει τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς τούτου ἀδελφαῖς περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, ἅμα καὶ αἰτούμενος σύνοδον οἰκουμένην γενέσθαι εἰς τὸ γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νεστορίου ⁹³. Τότε ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος γράφει πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόποις παραγενέσθαι εἰς Ἐφεσον χωρὶς πάσης ὑπερβέσεως μετὰ τὸ Πάσχα ὁρίσας, ὅτι Οὐδεμίαν ἔξει πρὸς Θεὸν οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς ἀπολογίαν ὃ μὴ τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς εὐρισκόμενος ἐν τῇ συνόδῳ ⁹⁴ εἰς Ἐφεσον. Ὁ δὲ τῆς Ῥώμης Κελεστίνος γράφει Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας τὸν αὐτοῦ τόπον ⁹⁵ ἐπέχειν ⁹⁶ ἐν τῇ συνόδῳ, διὰ τὸν τῆς θαλάσσης κόπον τοῦ χειμῶνος, μὴ δυνηθεὶς εὐρεθῆναι.

A. M. 5925. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἁγία καὶ οἰκουμένη ⁹⁷ σύνοδος (42) τῶν διακοσίων Πατέρων συνηθροίσθη. Πάντων τοίνυν τῶν ⁹⁸ ἐπισκόπων ἐλθόντων, Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας καὶ οἱ ἀνατολικοὶ ⁹⁹ οὐκ ἀπήντησαν τῇ ὀρισειᾷ ¹⁰⁰ προσεσμίχ, καὶ τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ὄρισμένην, τοῦ Ἰωάν-

⁸³ Galat. iv, 4.

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ ρπα Α α f. ⁸⁸ post νοθευτῶν h add. ὡς ἀδελφόν. ⁸⁹ Νεστορίου Α, Νεστόριον vulg. ⁹⁰ γράφουσι τε Α, γράφουσι δὲ vulg. ⁹¹ Πραυλίῳ Ἰουβενάλιῳ b. ⁹² τῷ alterum Α, τῶν vulg. ⁹³ Ἰωάννης — αἰρέσεως om. Α. ⁹⁴ αὐτῷ Α, αὐτὸν vulg. τὸ post ῥηθὲν add. ex Α. ⁹⁵ γενόμενον Α, γεννώμενον vulg. ⁹⁶ τετραγαμένον Α, ε. ⁹⁷ αὐτὸν add. ex Α. ⁹⁸ Νεστορίου Α e, Νεστόριον vulg. ⁹⁹ ἐν τῇ συνόδῳ Α, εἰς τὴν σύνοδον vulg. ¹⁰⁰ κόπον] τόπον a b c d. ¹⁰¹ ἐπέχειν Α, ὑπέχειν vulg. ¹⁰² οἰκουμένη τρίτῃ σύνοδος a b c d. ¹⁰³ τῶν post τοίνυν add. ex Α., ¹⁰⁴ ὄρισμένη b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(41) Baronius de illis in *Martyrol. Rom.* 27 Julii.
(42) Ephesina synodus Bassi et Antiochi consulari descripta in animum Theodosii Junioris 24 et 25 ex Theophanis anni periodum a Septembri

A. C. 424. — Hoc anno Cyrillus Alexandriae episcopus, auditis Nestorii blasphemias, ipsum pravis opinionibus disseminandis abstinere et rectam fidem sustineret, litteris hortatur et admonet: ad quem Nestorius contumelias blasphemiasque rescripsit. Tum quæ Nestorius effutiret, et ad se litteris dedisset blasphemias, papæ Romano Cyrillus scriptis manifestat. Mox Nestorio scribit Cælestinus, et dierum decem præfixo termino jubet hominem a blasphemias abstinere et mentem retractare: alias in sensus pravitate perseverantem, neque sacerdotem ecclesiasticæ communionis consortem eum deinceps habendum. In hanc mentem de Nestorio et ipsius hæresi **77** Joanni Antiochiæ archiepiscopo et Praulio Hierosolymorum litteris significavit. Ipse Joannes scribit Nestorio et ⁸⁰ abdicanda hæresi consilium dat, hoc etiam suggesto Apostoli dicto: *Misit us Filium suum natum ex muliere* ^b rum cum patriarchas in hacce ecclesiarum perturbacione silentium nequam acturos prævideret, imperatorem ut sacraminis et terrore gravem ad Cyrillum daret, impulit. Unde Cyrillum percellere et ferire meditatus, ad pugnam magis excivit. Quare renovatis animi viribus, ad imperatorem et ejus sorores de recta fide et perversis Nestorii dogmatibus scribit, unaque ut legitima Ecclesiæ consuetudine Nestorii res discuterentur, generale concilium celebrari postulat. Tunc imperator Theodosius cunctis suæ ditionis episcopis, ut sine dilacione, post Pascha, convenirent Ephesum, scripto mandavit: nullam apud Deum neque apud nos habituram defensionem, qui sanctæ Pentecostes die synodo apud Ephesum præsentem se non exhibuerit. Romanus vero pontifex Cælestinus, cum synodo adesse nequere, ob labores hiemali tempestate in mari tolerandos, Cyrillo Alexandriae episcopo, ut suum locum teneret, rescripsit.

A. C. 425. — Hoc anno sancta et œcumenica synodus ducentorum episcoporum Ephesi congregata est. Cum omnes igitur episcopi convenissent, Joannes Antiochiæ pontifex, et alii Orientis episcopi ad præfinitum diem non occurrerunt: elapsis deinde a condito termino diebus sexdecim, Joanne

metientis computo incidit: Junio enim mense inchoata Octobri terminatur: quæ causa forsitan exstitit, ut ad præfati imperatoris annum 25 eam referat.

nondum comparente, cum multo comitum fastu Nestorius advenit. Die itaque Junii mensis vicesima celebrari cœpit concilium, Nestorio, Cyrillo et Praulio conventui præsidentibus, Cyrillo vero Romani pontificis locum obtinente: cunctisque jam theologicas disquisitiones instituentibus, non sine magna arrogantiae ostentatione dixit Nestorius: Eum equidem, qui bimus aut trimus agnitus fuerit, nusquam ego Deum appellaverim: eapropter mundus sum ab omnium vestrum sanguine: nec ad vos postmodum me quavis ratione rediturum testor. His dictis, cum sex episcopis ejus sententiæ obsequentibus egressus est. Cyrilli sequaces postera luce congregati, tres episcopos, qui Nestorium vocarent, destinant: quibus obedire renuit: eodemque pacto secundo et iterum, imo quarto accersitus, non accessit; sed et legatos injuriis probrisque respersi providit. Tum vero delegatos episcopos injuriis ita probrisque affectos sancta et œcumenica synodus excipiens sententiam **78** adversus eum pronuntiavit et omni sacra dignitate alienum deinceps futurum sanxit: hancque veram et indubitam ejus depositionem præsenti et coram denuntiaverunt. His ita perfectis, Joannes Antiochiæ præsul sex et viginti comitatus episcopis tertia die advenit. Hi de Nestorii exauratione certiores facti, se a sancto concilio segregaverunt, separatimque cum Nestorio considentes, Cyrillum et Memnonem Ephesiorum antistitem depositione, ut sibi videbatur, multaverunt. Theodoretus sane Cyrillum insectari et redarguere arbitratus, duodecim capitibus perperam expositis, Nestorii virus omne evomitum suo repersit operi. Sanctus autem Cyrillus fortiter insurgens suorum capitulorum defensionem instruxit, expositionem adhibuit, et in lucem prolato ecclesiasticæ doctrinæ thesauro, quam ad pietatem propria collimaret sententia, omnium oculis reddidit manifestum. A sancta postmodum synodo tertium vocatus Antiochensium præsul Joannes, cum accedere detractaret, adversam excepit cum sociis sententiam, adeo ut omni Ecclesiæ removerentur ministerio, donec arrepti consilii poenitentes admissam faterentur culpam. Et hæc quidem sancta definivit synodus, quo constaret, quævis in Cyrillum et Memnonem sanctissimos Ecclesiæ præsides præter pietatis jura et canonum auctoritatem autentata, nullius omnino roboris esse vel firmitatis. Itaque controversiis de his omnibus agitatis, ac scriptis ad Theodosium imperatorem relatis, utriusque partis episcopi Cpolim tendere jussi. Conve-

νου μὴ ἐλθόντος, ἐφθασεν ὁ Νεστορίος μετὰ πολλῆς ἀλαζονείας. Καὶ τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐκρητήθη ἡ σύνοδος, Νεστορίου καὶ Κυρίλλου καὶ Πραυλίου προκαθεσθέντων, τοῦ δὲ Κυρίλλου τὸν τόπον τοῦ Ῥώμης ἐπέχοντος· καὶ πάντων θεολογούντων (43) λέγει ὁ Νεστορίος μετὰ πολλῆς ἀλαζονείας· « Ἐγὼ τὸ γενόμενον ⁷⁶ διμηναῖον καὶ τριμηναῖον οὐκ ἂν θεὸν ὀνομάσαιμι ⁷⁸. Καὶ διὰ τοῦτο καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος ὑμῶν· καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐπανέρχομαι ⁷⁶· » καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξῆλθεν μετὰ ἐξ ἐπισκόπων τῶν γνώμῃ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Οἱ δὲ περὶ Κύριλλον τῇ ἐξῆς συνελθόντες, ἀπέστειλαν τρεῖς ἐπισκόπους καλέσαι αὐτὸν, καὶ οὐχ ὑπήκουσεν. Ὁμοίως δὲ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς συνόδου, οὐ παρεγένετο. ^B Ἀλλὰ καὶ τοὺς σταλέντας ὑβρισθῆναι καὶ ἀτιμασθῆναι παρεσκεύασεν ⁷⁷. Τότε ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη συνόδος ὑβρισμένους καὶ ἡτιμασμένους δεξαμένη τοὺς ἀποσταλέντας ἐπισκόπους, ἀπεφήνατο κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριον αὐτὸν ὤρισεν παντὸς ἱερατικοῦ ἀξιώματος ⁷⁸, καὶ ἀπέστειλαν αὐτῷ εἰς πρόσωπον τὴν εἰκείαν καθαιρεῖν. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, ἦλθεν μετὰ τρεῖς ἡμέρας Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος εἰκοσι ἐξ ἐπισκόπων ἔχων μεθ' αὐτοῦ· οἵτινες μαθόντες καθαιρεθῆντα ⁷⁹ αὐτὸν, ἀποσχίσαντες τῆς ἀγίας συνόδου, καὶ μετὰ Νεστορίου συνεδρεύσαντες, καθελόν, ὡς ἐνόμισαν, Κύριλλον καὶ Μέμνονα τὸν Ἐφέσιον. Θεοδώρητος μέντοι νομισας Κύριλλον καταδραμεῖν, τὰ δωδεκά κεφάλαια παρεξηγησάμενος, ἐκείσε τὸν Νεστορίου ἐξήμυσεν λόγον. ^C Ὁ δὲ ἐν ἀγίοις Κύριλλος γενναίως διαναστάς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ κεφαλαίων ἀπελογήσατο, ἐρμηνεύων αὐτὰ, καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὸν θησαυρὸν ἀνακαλύπτων, καὶ τὸν οἰκεῖον εὐσεβῆ σκοπὸν φανεροποιῶν ⁸⁰ πᾶσιν. Ὑπὸ δὲ τῆς ἀγίας συνόδου κληθεὶς ὁ τῆς Ἀντιοχείων Ἰωάννης ὁ τρίτου, καὶ μὴ ὑπακούσας τοῦ παραγενέσθαι, ἀπόφασιν ἐδέξατο σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ ὡς ἀλλοτριουθεῖν πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ⁸¹, ἄχρις ἂν αὐτῶν καταγνόντες τὸ οἰκεῖον ὁμολογήσωσιν σφάλμα. Καὶ τοῦτο ⁸² ἡ ἀγία ὤρισε σύνοδος, ὥστε τὰ παρὰ τῶν ἀνατολικῶν ἀθίσμως καὶ ἀκανονίστως ἐφ' ὕβρει τῶν ἀγιοτάτων τῆς Ἐκκλησίας προέδρων Κυρίλλου καὶ Μέμνονος ἰσχύον τινα μὴδ' ὄλως ἔχειν. Τούτων τοίνυν πάντων ἐξ ἀναφορᾶς ⁸³ τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ ἀνενεχθέντων ⁸⁴, ἐκλεύσθησαν ἐκ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ἐπίσκοποι ἀνελεθεῖν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀνελθόντες τῇ συνεργίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐνίκησαν οἱ τῆς ἀγίας συνόδου· καὶ κυρωθείσης τῆς καθαιρέσεως Νεστορίου, Μαξιμιανὸς χριστονοεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, πρε-

VARLE LECTIONES.

⁷⁶ τὸ γεν. A, τὸν γ. vulg. ⁷⁸ ὀνομάσαιμι A, ὀνομάσοιμι vulg. ⁷⁶ ἀνέρχομαι A e. ⁷⁷ παρεσκεύασεν ἐκέλευσεν e, om. A. ⁷⁸ ἱερατικοῦ ἀξιώματος A, ἱερατικοῦ τάγματος δηλονότι ἀξιώματος vulg. ⁷⁹ καθαιρεθῆντα A, καθαιρεθῆναι vulg. ⁸⁰ φανεροποιῶν A, φανερῶν vulg. ⁸¹ κοινωνίας codd. omnes, λειτουργίας Par. ⁸² τοῦτο ἡ A, τοῦτο δὲ ἡ vulg. ⁸³ πάντων ἐξ ἀναφορᾶς A alii, πάντων αἱ διαφοραὶ δι' ἀναφορᾶς vulg. ⁸⁴ ἀνενεχθέντων A alii, ἀνενεχθεῖσαι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43) *Universis Christum Deum profitentibus*; quorum plæ confessioni sua illa blasphemia opposuit Nestorius, nunquam Deum se appellaturum, qui

duorum aut trium mensium puer natus esset. Non ergo bene Buccard. aut interpr. *cunctis theologicas disquisitiones instituentibus*. COMBERTS.

σβύτερος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Οἱ δὲ ἀνατολικοὶ Ἐλαβον τὸν Νεστορίου μεθ' ἑαυτῶν εἰς Ἀνατολήν ⁸⁶. Τῷ δὲ τετάρτῳ χρόνῳ τῆς Νεστορίου καθαιρέσεως Ἰωάννης ὁ τῆς Ἀντιοχείου ἐπίσκοπος τὸν τοῦ Θεοῦ φόδον κεκτημένος, βλέπων πολλοὺς τῶν κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν λογάδων ὑπὸ Νεστορίου νοθευμένους, γράφει παρακαλῶν τὸν βασιλεῖα τοῦτον ἐξεῶσαι τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν Νεστορίου ἐξώρισεν ἐν τῇ Ἰάσει ⁸⁶ (44), προστάγματα δὲ ἐκπέμπει Κυρίλλῳ καὶ Ἰωάννῃ ἀνυπερθέτως ἐνωθῆναι πρὸς τὸ ἀπαλλάξαι τὰς Ἐκκλησίας διχονοίας ἀπάσης. Εἶξε δὲ τῷ προστάγματι Ἰωάννης, καὶ γράφει Κυρίλλῳ τὴν ⁸⁷ ἑαυτοῦ πίστιν καὶ τὴν τῶν ἐν Νικαίᾳ Πατέρων ὁμολογίαν καὶ τῶν ρν' τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποδεχόμενος καὶ τὰ ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένα. Τότε ὁ Κύριλλος ἀποδεχόμενος γράφει Ἰωάννῃ καὶ τοῖς ἀνατολικῶς ἐπιστολήν, ἧς ἡ ἀρχὴ· « Εὐφραίνεσθεσαν οἱ ⁸⁸ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ » καὶ τῇ αὐτῇ ὁμολογίᾳ συνθέμενοι ἀμφότεροι, ἠνώθησαν πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν αἱ παρ' ἐκατέρους ἁγίαι Ἐκκλησίαι. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον Νόννος ⁸⁹ ὁ Θεοφόρος (45) ἐποίμαινε τὴν τῶν Ἐδεσσηῶν Ἐκκλησίαν, ὁ τὴν πρώτην τῶν μιμάδων (46) Ἀντιοχείου τῷ Θεῷ ἀφιερῶσας, καὶ ἀντὶ Μαργαριτοῦς (47) πόρνης ἁγίαν αὐτὴν Πελαγίαν (48) παραστήσας τῷ Χριστῷ. Οὗτος οὖν ὁ ἐν ἁγίοις ἀγαλλιώμενος ἐπὶ τῇ ⁹⁰ τῶν ἁγίων ὁμοίᾳ, γράφει τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἰωάννῃ νοθεσίας καὶ διδασκαλίας ῥήματα, ἐν οἷς καὶ τοῦτο· *Κάθαρον* ⁹¹ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῶν Νεστοριανῶν ἱζανίων καὶ τῆς αὐτῶν ⁹² δεινότητος. Τὸν δὲ ἀσεβῆ καὶ βλάσφημον Νεστορίου ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἢ θείᾳ δίχῃ μετῆλθεν σηπεδόνι τῶν μελῶν αὐτοῦ ⁹³ πάντων, μάλιστα δὲ τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ γλώσσης, ἧ' περιπεσὼν διεφθάρη τῷ θανάτῳ ⁹⁴, προλαθὼν τὴν ἀπὸ ⁹⁵ Ἰάσεως ἀνάκλησιν εἰς ἕτερον τόπον.

A. M. 5926. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Μαξιμιανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθεν Οὐαλεντινιανὸς (49) ἀπὸ Ῥώμης ὁ Γάλλης ⁹⁶ Πλακιδίας καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐγγυημένην γυναῖκα τὴν θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοξίαν τὴν ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἐπανῆλθεν ἐν Ῥώμῃ.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ εἰς ἀνάπλην A b e. ⁸⁷ Ἰωάννης· sic recte conj. Goar. ex Theodoretī ep. ad Sporad. i. Θάσει b, Θάσει vulg. vid. infra. ⁸⁸ Ἰωάννης — καὶ τὴν om. A. ⁸⁹ οἱ add. ex A. ⁹⁰ Νόννος A. ⁹¹ τῇ add. ex A. ⁹² κάθαρον A, κάθαρε vulg. ⁹³ αὐτοῦ ante πάντων om. A. ⁹⁴ δὲ θανάτῳ τῆς μ. e. ⁹⁵ ἀπὸ Ἰάσεως; A c, ἀπὸ κολάσεως b, ἀπὸ Θάσου vulg. ⁹⁶ Γάλλας b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Provinciae in enim Ægypti incultam, et in temperie aeris incolis rigidam, Oasim nomine, exsulanti Nestorio fuisse assignatam tradit Theodoretus ad Sporadium, epist. 1.

(45) *Martyrologium Romanum*, 2 Decembris.

(46) Pantomimam fuisse auctor Vitæ ejus Jacobus diaconus inter Patrum Vitas testatur.

(47) Ex margaritarum et gemmarum quibus onerabatur copia.

A niunt illi et Dei opera vincunt, qui sanctæ synodi partes tuebantur: firmataque Nestorii exauctoratione, Maximianus ecclesiæ Cpolitanae presbyter consecrationis ritu præficitur episcopus. Orientales autem Nestorium secum assumptum deduxerunt in Orientem. Cæterum anno a Nestorii depositione quarto Joannes Antiochensium episcopus Dei timore ubertim clarus, cum insignissimos quosque Antiochensium Nestorii doctrina cerneret adulterari, de Nestorio ex Oriente penitus eliminando suppliciter imperatorem postulat. Imperator Nestorium apud Thasum deportari jubet: ad Cyrillum autem et Joannem, ut sine dilatione pacem ineant, quo cuncta penitus dissensio ab ecclesiis eliminetur, imperat. Jussis obtemperat Joannes, suamque Cyrillo fidem, et quæ fuit Nicææ Patrum confessio, quæ centum et quinquaginta Cpoli congregatorum, de iis quoque apud Ephesum fuerunt acta, se recipere scribit. Id ubi Cyrillus accepit et probavit, epistolam ad Joannem et reliquos orientales mittit, cujus principium: Lætentur cæli, et exsulet terra. **79** Et ambobus quidem in hanc confessionem convenientibus, subditæ utrique Ecclesiæ in pacis et concordia unionem redierunt. His temporibus Nonnus Deo plenus pontifex Edessenorum pascebat Ecclesiam, qui mimarum Antiochensium insignissimam Deo consecravit, et Margaritus scorti vicæ Pelagiam sanctam penitentem Christo exhibuit. Hic igitur sanctorum non ultimus de sanctorum in iusta reconciliatione exsultans, verba monitionum et doctrinæ plena Joanni scripsit, hæcque inter alia: *Expurga Ecclesiam, vir Dei, a Nestorii xizanitis et eorum perfidia*. Impium tandem blasphemumque Nestorium divina justitia in exsilio ultra est, membris ejus omnibus, et impura maxime lingua, tabo fluentibus, quo quidem corrosus leto absumitur, et e Thaso in alium locum revocationem prævenit.

A. C. 426. — Cpoleos episcopi Maximiani auctor primus.

Hoc anno Valentinianus Gallæ Placidia et Constantini filius Cpolim profectus uxorem duxit Eudoxiam Theodosii imperatoris filiam ex Eudocia conjuge sibi natam: et posthac Romam reversus est.

(48) Quod a natalibus impositum, in baptismo restitutum nomen, auctor est Jacobus relatus.

(49) Quas cum Eudoxia Valentinianus tertius contraxit nuptias, quam diversis annis Socrates, lib. vii, cap. 43, et *Chronicon Alex.* a Theophane statuerint, vide apud Petavium, *De doct. temp.* lib. xiii, ad annum 5150. Ipse Petavius Prosperum secutus aliis euss, quos fixit Socrates celebratas asserit.

Eodem anno Hesy chius presbyter Hierosolymitanus ultimum diem obiit : et beata Melania magnæ Melaniæ neptis in religiosarum virtutum exercitiis et perfectione vitæ Hierosolymis requievit.

A. C. 427. — *Romæ episcopi Xysti annus primus.*

Hoc anno Theodosius imperator Eudociam conjugem laudes et grates relaturam Hierosolymam misit, quæ plurima dona ecclesiis contulit : et adorata sacra cruce, locisque sacris perlustratis in regiam Cpolim se recepit.

A. C. 428. — *Persarum regis Isdegerdis annus primus.*

Cpolecos episcopi Procli annus primus.

80 Hoc anno ruina in Alexandria theatro facta in Niliacorum festorum pervigilio homines septuaginta duos supra quingentos oppressit.

A. C. 430. — Hoc anno sanctissimus Cpolitanus episcopus Proclus, permissu ab imperatore Theodosio petito, Joannis Chrysostomi reliquias a Gomanis in regiam civitatem transtulit, et insequente anno, exacta nimirum annorum triginta trium periodo, eadem publica confertaque processione pompa deductas, imperatore et beata Pulcheria comitantibus, in Apollitorum deposuit ecclesia : tum vero cunctos, qui propter abrogatam Joanni dignitatem ab Ecclesia fuerant segregati, ad pristinam recepit communio-

A Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἡσύχιος ὁ ἑσπέρουτος (80) Ἱεροσολύμων ἐτελεύτησεν. Καὶ ἡ μακαρία Μελάνη ἡ τῆς μεγάλης ἐγγόνη ἐν ἀσκήσει ἐκοιμήθη (51) ἐν βίῳ τελείῳ ἐν Ἱερουσαλήμ.

A. M. 5927. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Εὐστου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεόδωσος ὁ βασιλεὺς τὴν γαμετὴν (52) Εὐδοκίαν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπέστειλεν εὐχαριστηρίους ὕμνους προσέξουσας τῷ Θεῷ, ἧτις πάμπολλα ταῖς ἐκκλησίαις ἐδώρησατο, καὶ προσκυνήσασα τὸν τε ἄγιον σταυρὸν καὶ τοὺς σεβασμίους τόπους ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

A. M. 5928. — *Περσῶν βασιλέως Ἰσδεγέρδου ἔτος α'.*

B *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Πρόκλου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει σύμπτως ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀλεξανδρείας καὶ ἀπέθανον ἄνδρες φοβ' τῆ παννυχίδι τῶν ἑνεστικῶν (53).

A. M. 5930. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πρόκλος ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως αἰτήσας τὸν βασιλέα Θεόδωσον τὸ λείψανον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀπὸ Κομάνων εἰς τὴν βασιλεύουσαν μετακόμισεν. Καὶ τῷ ἐχομένῳ ἑσπέρῳ (54) διὰ λγ' ἐτῶν (55) τοῦτον δημοσίᾳ ἐπὶ προαλεύσεως πομπεύσας σὺν τῷ βασιλεὶ καὶ τῇ μακαρίᾳ Πουλχερίᾳ εἰς τὴν τῶν Ἀποστόλων ἀπέθετο ἐκκλησίαν. Καὶ οὕτως ἑσπέρῳ τοὺς διὰ τὴν ἐκείνου καθάρσει τῆς Ἐκκλησίας χωρισθέντας ἤνωσεν. **C** Ἐπὶ τούτου τοῦ ἐν ἀγίοις Πρόκλου σεισμοὶ γέγονασιν

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ὁ add. ex A. ⁸⁷ τῶν Νειλῶν b, τῶν Εἰλιῶν A a f, τοῦ Νειλῶν vulg. ⁸⁸ ἐχομένῳ b, ἐρχομένῳ vulg. ⁸⁹ οὕτως A, εἰτα vulg. ⁹⁰ τούτου add. ex A.

JAC. GOARINOTÆ.

(50) Hierosolymorum antistitem, Sixto Senensi in adversum sentiente, Hesy chium non exstitisse verba ista, et præfatæ urbis antistitum laterculum declarant.

(51) Aliquotis annis posteriorem esse Melaniæ istius mortem iudicio mihi est, quod Eudociam imperatricem Hierosolyma profectam ipsa in sancta urbe suscepit, et cum ea novi templi dedicationis festum et alia peregerit, quæ in ejus Vita 31 Dec. exhibet Surius : Eudocia vero anno sequente Hierosolymorum peregrinationem aggressam auctor ipse circa Melaniæ facta hallucinatus describit. Obitus Melaniæ incertus est Baronio ad annum 438 num. 17.

(52) Anno quidem Valentiniani tertii nuptias excipiente, Hierosolymitanam peregrinationem suscepisse Eudociam, Theodosio decimum sextum consule, scribit Socrates, lib. vii, cap. 44 et 46, eum autem consulatum anno Theodosii *Chronicon Alexand.* tricesimo, alii 31 devinciunt. De eodem itinere Evagrius, lib. i, cap. 20 et 21.

(53) Quælibet in totam, vel plurimam noctem actio producta Græcis est παννυχίς, sic longiores matutinarum, quas vocant, precum vigiliis, vel etiam profana convivia per noctem agitata παννυχίδας vocari testatur Euchologium, et Theophylactus Simocatta, lib. viii, cap. 13. Niloa porro sacra in noctem dilata narrat Heliodorus *Æthiopicorum* lib. 9 ineunte : Τῆς τῶν Νειλῶν ἑσπέρης ἐνεστικῆς, οἱ μὲν ἐγγύρωτοι πρὸς θυσίαις τε καὶ τελεταῖς ἦσαν, τοῖς μὲν σώμασι καὶ περιεστηκόσι δαινοῖς κάμνοντες, etc. Ὁ δὲ Ὀροονδάτης μίσας νύκτας ἐπιτηρήσας, πρὸς ὕπνον βαθὺν τῶν Συριακῶν ἀπὸ τῆς εὐωχίας τετραμμένων *Festo Ni-*

loorum exorto, indigenæ quidem mactationibus victimarum et sacrificiis vacabant, corporibus quidem et circumstantibus malis laborantes, etc. At Oroon dates observata occasione, media nocte cum Syenæi arcto somno post epulationes premerentur, etc. Niloa vero quæ sacra vel festa fuerint ipse libro præcedente ad calcem exponit : Καὶ γάρ πῶς συνέπεσε καὶ τὰ Νειλῶα τότε τὴν μεγίστην παρ' Αἰγυπτίοις ἑσπέρην ἐνεστικῆναι, κατὰ τροπᾶς μὲν θερινᾶς μάλιστα, καὶ ἔτε ἀρχὴν τῆς αὐξήσεως ὁ ποταμὸς ἐπιλαμβάνει τελουμένην, ὑπὲρ πάσας δὲ τὰς ἄλλας πρὸς Αἰγυπτίων σπουδαζομένην δι' αἰτίαν τοιάνδε. Etenim quodammodo acciderat, ut tunc quoque Niloa, maximum apud Ægyptios festum instaret : quod quidem circa solstitium æstivum maxime, et quando initium crescendi fluvius capiti, celebratur, ac in summo honore præ omnibus hæbetur, propter hujuscemodi causam : quam ibidem refert esse Nili exundationem certa naturæ lego totam Ægyptium fecundantem.

(54) Quo Theodosius imperii unum et triginta numerabat annos, ipso decimum sextum et Fausto coss. prout Socratis, lib. vii, cap. 44 et Prosperi calculi auctori concordat reddunt.

(55) Obiit quippe Chrysostomus a conditu mundi ann. 5894, CP. vero relatus est anno 5931 et secundo deinde anno partium ejus asserit Ecclesiæ ex integro revincti ; illudque est quod Socrates nuper adductus scripsit : Ἰωάννης τῷ τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν τελευτὴν εἰς κοινωνίαν ὑπὸ Πρόκλου ἰδέχθη. *Joannes tricesimo quinto anno, postquam e vivis excesserat, in communionem a Proclo receptus est.*

μεγάλοι ³ (56) ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας. Ὅτε φοβηθέντες οἱ θουζάντιοι ἔφυγον ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγομένῳ Κάμπῳ, καὶ ἦσαν ³ διημερεύοντες σὺν τῷ ἐπισκόπῳ ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν ⁴ δεήσεσι λιτανεύοντες. Ἐν μιᾷ οὖν κυμαινομένης τῆς γῆς, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ κράζοντος τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*, ἐκτενῶς, περὶ ὧραν τρίτην, ἄφνω πάντων ὁρώντων συνέβη ὑπὸ θείας δυνάμεως ἀρβῆναί τινα νεανίσκον εἰς τὴν ἀέρα, καὶ ἀκοῦσαι θείας φωνῆς παρεγγουούσης αὐτῷ ⁵ ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ, λιτανεύειν οὕτω καὶ λέγειν · *Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς* · μηδὲν ἕτερον προστιθέντας. Ὁ δὲ ἐν ἀγίοις Πρόκλος

VARIÆ LECTIONES.

³ σεισμοὶ γέγοναι μεγάλοι Α, σεισμός γέγονεν vulg. ⁴ καὶ ἦσαν — ἐπισκόπῳ om. Α. ⁵ πρὸς Θεὸν add. ex Α. ⁶ αὐτῷ Α, αὐτὸν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Quo anno contigerit, incertum : solum *Chronicon Alexandrinum* ultimum Procli vitæ anno CP. eo concussam referre Petavii asserit, *De doctrina tempor.* lib. xiii, ad annum Jul. Per. 5160 his verbis : *Chron. Alexandr. his ipsis coss.* (Ardabure et Callepio) *refert ingentem terræmotum fuisse, ita ut cives omnes extra urbem degerent, nemo tamen hominum periret. Hic ille motus est, per quem arreptus in cælum puer trisagium hymnum audii.* Verum duos terræmotus annorum quatuor spatio eodem Chronico memoratos facile quis advertat : primum anno Theodosii 59, Ardaburio et Alypio coss. ejus memoria annuo litaniarum ritu in Triconcho vii Idus Novembris peragitur : alterum Theodosii ejusdem anno 42, Valentiniano ann. VII et Albino coss. quo CP. cives territi processerunt in campum λιτανεύοντες. Annum pene integrum terram primus incessit, ἐγένοντο σεισμοὶ μεγάλοι, καὶ ἐκράτησαν ἐπὶ χρόνον, ait Chronicon ; alter haud vicibus repetitis, sed concussione ferme continua urbem vexavit : in primo de imperatore, vel ecclesiæ ministris sermo nullus : in isto supplicat imperator nudatis pedibus, et cum senatu cleroque actas ad campum frequentat preces. Puer autem in cælum raptus est eo terræmotu, quo CP. agitata cives suos in campum imperatore et patriarcha ducibus supplicii processu Deum interpellaturos emisit. Haud itaque priore, sed secundo in aerem elevatus est puer, et secundi hujus memoria, quidquid adversum ad Chronici marginem adnotet Raderus, renovatis precibus annua observatione recolitur. Chronicon tamen in eo deceptum animadverto, quod motum hunc in ultimum Theodosii annum, quo Proclus excesserat et visis jam diu, seponendum censuerit : Proclum vero processum in eo duxisse affirmant ex testimoniis subjunctis plura. De illo motu præfatum Chronicon ita scribit : Τούτῳ τῷ ἔτει ἔπαθε ΚΠ. ἀπὸ σεισμοῦ μηνὶ Αὐθιναίῳ ς' καὶ κ', νυκτὸς ἀπὸ τῶν λεγομένων Τρωαδισίων ἐμβόλων ἕως τοῦ χαλκοῦ Τετραπύλου ἐπὶ χρόνον, ὥστε μὴ τολμᾶν ἐν οἴκῳ τινὰ μένειν, ἀλλ' ἔφυγον ἔξω τῆς πόλεως πάντες λιτανεύοντες ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλιτάνευε μετὰ τῆς συγκλήτου, καὶ τοῦ δήλου, καὶ τοῦ κλήρου ἀνυπόδατος ἡμέρας πολλὰς. Γέγονε γὰρ ἀπειλή, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς. Τινὲς δὲ ἔλεγον καὶ πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ θεᾶσθαι. Ὅθεν καὶ ἡ μνήμη κατ' ἔτος ἐπιτελεῖται τῆς λιτανείας μέχρι καὶ νῦν ἐν τῷ Κάμπῳ ὑπὲρ τῆς τοῦ Θεοῦ μακροθυμίας· *Hoc anno CP. magnum labem accepit ex terræmotu, mense Januario, sexto et vicesimo die, noctu a Troadicis porticibus usque ad aream Tetrapylum sat diu durante, ita ut nemo auderet domi manere, sed omnes fugerent in campum, diesque et noctes precibus intenderent : et ipse imperator cum senatu,*

nem. Sancti Procli ætate, quatuor mensium spatio factus est Cpoli terræmotus, adeo ut Byzantini terrore consternati ad Campum ita dictum ex urbe secedentes, supplicationibus ac processionibus repetitis dies noctesque cum episcopo protraherent. Semel itaque terra violentius agitata, et e populo cunctis, Domine, miserere, conclamantibus intentius, sub omnium conspectu, circa diei tertiam horam adolescentulum quemdam in aera divina virtute sublevari contigit, et divinam vocem audire sibi præcipientem, episcopo plebique renuntiaret litaniarum preces in hanc formam deinceps conciperent : Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis,

et populo, cleroque nudus pedes multis precibus Deum votis propitiabat. Ingens enim terror, qualis nunquam fuerat, omnes perculerat. Quidam affirmabant ignes se in cælo vidisse. Unde anniversaria memoria precum celebratur etiam hodie in campo, ad Dei clementiam in genus hominum laudandam. Menologium : Τῇ κε' ἡμέρᾳ Σεπτεμβρίου ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ νέου, γέγονε σεισμὸς φοβερός· καὶ διὰ τοῦτο τοῦ λαοῦ παντὸς σὺν τῷ βασιλεὶ Θεοδοσίῳ, καὶ Πρόκλῳ τῷ πατριάρχῃ, μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληθίουματος, καὶ πάσης τῆς πόλεως ἔξω λιτανεύοντων διὰ τὸν φόβον ἐν τῷ Κάμπῳ, ἦδη τῆς τῶν Θεοπασητῶν αἰρέσεως ἐξ ἐπιρρείας διαδόλου ἀρχὴν λαμβανούσης, καὶ τῷ Τρισάγιῳ τῷ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, βλασφημούμενον· ἐξαιφνης παιδίον, εἰς τὸν ἀέρα ἀρπαγὴν ἀνεφέρτετο, πάντων ἐν ἐκπλήξει καὶ φόβῳ κραζόντων ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*· αὐθις κατηγένη τὸ παιδίον ὡς ἐπὶ νεφέλης καθήμενον, καὶ φωνὴ μεγάλη παρεκελεύσατο, ὅτι οἱ τῶν ἀρχαγγέλων χοροὶ ἀνευ τῆς προσθήκης τοῦ, Ὁ σταυρωθεὶς, τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμψουσιν τῷ Θεῷ· Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ εὐθείας τοῖς τοιαύταις φωναῖς ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν τῷ Θεῷ. Καὶ ὁ τοῦ σεισμοῦ κλῆνος ἐπαύσατο· *Die 23 Septembris, imperante Theodosio Juniore, accidit horribilis terræmotus : quo factum est, ut totus populus cum imperatore Theodosio, et patriarcha Proclo, ac universo Ecclesiæ cœtu, tota urbe exierit, in locum, qui dicitur campus, ad orandum præ timore. Jam Theopaschitarum hæresis ex diaboli astu sumebat initium, et hymno trisagio cum blasphemia addebant : « Qui crucifixus est pro nobis. » Ex templo puer in aerem raptus volitabat, clamantibus cunctis præ timore, et stupore per multas horas : « Domine, miserere. » Repente descendit puer perinde ac nubi insidens, et magna voce admonēbat ab archangelorum choris trisagium illum hymnum Deo concini, sine illo additamento, « qui crucifixus est, » sed ita : « Sancte Deus, sancte fortis, sancte et immortalis, miserere nobis. » Et illico cum his vocibus animam Deo reddidit, et illa terræ agitatio quievit. Contianus episcopus Herculianarum, Epist. ad Petrum episcopum Antioch. concil. CP. sub Mena act. 1, eandem refert historiam, puerumque in terras delapsum μετὰ τριῶρον στήναι ἐν τῷ τριβουνάλῳ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Πρόκλου· *ultra tres horas ad Procli pedes in campi tribunalio orantis stetitisse narrat. Acacius CP. ad eundem Petrum ad tertiam cœli regionem puerum raptum scribit : et Damascenus laudem epist. de trisagio, virtute quadam angelica in aerem evehctum, hymnum quo Trinitas laudatur, didicisse, etc. Plura Nicephorus, lib. xiv, cap. 46.**

miserere nobis : nec istis quidquam addere attentarent. Jussu istiusmodi accepto, populum, ut ita caneret, sanctus Proclus adhortatus est, et confestim terræ quievit motus. Beata porro Pulcheria et ejus frater miraculo recreati, divinum illum hymnum per orbem quaqua patet decantari sanxerunt : ex quo per singulos dies suavibus modulis illum recitandi morem cunctæ receperunt ecclesiæ.

A. C. 431. — *Hierosotymorum episcopi Juvenalii annus primus.*

Hoc anno Valentinianus non modo Britanniam, Galliam et Hispaniam servare non valuit, quin etiam occidentalem Libyam, quæ Afrorum dicitur provincia, hoc pacto amisit : **81** Duo belli duces tum erant Aetius et Bonifacius, quos rogante Valentiniano Theodosius Romam misit. Bonifacio vero Libyæ occidentalis præfecturam assecuto invidens Aetius, in eum quasi defectionem meditatum et jam Libyam occupare conatum machinatur calumniam. Et hæc quidem ad Placidiam Valentiniani matrem deferebat : interea vero Bonifacio scribit : Si accessit fueris, ne de reditu cogitato : criminis enim calumniam passus es, et te imperatores dolis comprehendere moliantur. His acceptis velut sinceriori amico Bonifacius confidens Aetio, vocatus non accessit. Tum vero ceu fidum et benevolum imperatores habuerunt Aetium. Erant ea tempestate Gotthi gentesque quarum plurimæ et copiosæ trans Danubium in Hyperboreis regionibus habitantes, inter quas præcipuæ quatuor omnino sunt, Gotthi, Wisigothi, Gepedes et Vandali, nullo alio, quam nominum appellatione a se invicem discretæ, et ubique una communi lingua utentes : omnes alioqui pravas Arii sectantur opiniones. Isti Arcadio et Honorio imperantibus trajecto Danubio, in Romanæ potestatis solo fixerant sedem. Gepedes quidem, ex quibus demum Longobardi et Abares divisi sunt, loca ad Singidonem et Sirmium posita occupaverunt. Wisigothi post illatas ab Alaricho clades, Roma devastata, in Galliam secedentes, varias obtinuerunt provincias : Gotthi Pannoniam primum adepti, mox uno supra decimum imperii anno, Theodosio juniore ita permittente, Thraciæ regiones incoluere, et Thracica habitatione per annos octo et quinquaginta protracta, occidentalis tandem imperii facti sunt domini. Vandali demum Alanis et Germanis,

A ταύτην δεξιμένοι τὴν ἄποψασιν ἡ ἑρψὲς τῶ λαῶ ψάλλειν οὕτω, καὶ εὐθέως ἔστη ὁ σεισμός. Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία καὶ ὁ ταύτης ἀδελφὸς ὑπεραγαθόντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸν θεῖον τοῦτον ψάλλεσθαι ὕμνον· καὶ ἀπὸ τότε παρέλαβον πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἄδειν αὐτὸν τῷ θεῶ.

A. M. 5931. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰουβεναλίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς οὐ μόνον (57) Βριτανίαν καὶ Γαλλίαν καὶ Σπανίαν ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσπερίων Λιβύην, τὴν τῶν ἄφρων καλουμένην χώραν προσαπώλεσε τρόπῳ τοιῷδε· Δύο στρατηγοὶ ἦσαν Ἀέτιος καὶ Βονιφάτιος, οὓς Θεοδόσιος κατὰ ἀήτησιν Οὐαλεντινιανοῦ εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν. Βονιφάτιου δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐσπερίου Λιβύης λαβόντος, φθονήσας ὁ Ἀέτιος διαβολὴν ποιεῖται κατ' αὐτοῦ, ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος καὶ τῆς Λιβύης κρατῆσαι σπεύδοντος· καὶ ταῦτα μὲν πρὸς Πλακιδίαν ἔλεγεν τὴν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ μητέρα. Γράφει δὲ Βονιφάτιω οὕτως· « Ἐὰν μεταπεμφθῆς παραγενέσθαι μὴ θαλήσης· διεβλήθης γάρ, καὶ δόλιε σε οἱ βασιλεῖς βούλονται χειρώσασθαι. Ταῦτα δεξιόμενος ὁ Βονιφάτιος, καὶ ὡς γνησίω φίλῳ τῷ Ἀετίῳ πιστεύσας, μεταπεμφθεῖσός τοῦ παρεγένετο. Τότε οἱ βασιλεῖς τὸν Ἀέτιον ὡς εὐνοοῦντα ἀπεδέξαντο. Ἦσαν δὲ τότε Γότθοι καὶ ἔθνη πολλά τε καὶ μέγιστα πέραν τοῦ Δανουβίου ἐν τοῖς ὑπερβορείοις τόποις κατοικισμένα. Τούτων δὲ ἀξιολογώτερά εἰσι τέσσαρα, Γότθοι, Ὑπόγοτθοι (58), Γήπαιδες καὶ Οὐανδῆλοι ἐν ὀνόμασι μόνῳ καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ διαλλάττοντες, μιᾶ διαλέκτῳ κεχρημένοι· πάντες δὲ τῆς Ἀρείου ὑπάρχουσι κακοπιστίας. Οὗτοι ἐπὶ Ἀρκადίου καὶ Ὀνωρίου τὸν Δάνουδιν διαβάντες, ἐν τῇ Ῥωμαίων γῆ κατοικήθησαν. Καὶ οἱ μὲν Γήπαιδες, ἐξ ὧν ὕστερον διηρέθησαν Λογγίβαρδοι καὶ Ἀδάριες, τὰ περὶ Σιγγιδόνα καὶ Σερμείον χωρὶς ὤκησαν. Οἱ δὲ Ὑπόγοτθοι μετὰ (59) Ἀλαρίχου τὴν Ῥώμην πορθήσαντες, εἰς Γαλλίαν ἐχώρησαν καὶ τῶν ἐκεῖ ἐκράτησαν. Γότθοι δὲ Παννονίαν ἔσχον πρῶτον, ἔπειτα τῷ 18 ἔτει τῆς βασιλείας, Θεοδοσίου τοῦ νέου ἐπιτρέποντος, τὰ τῆς Θράκης χωρὶς ὤκησαν, καὶ ἐπὶ νη' χρόνου ἐν τῇ Θράκῃ διέτριψαν, καὶ τῆς ἐσπερίου βασιλείας ἐκράτησαν. Οἱ δὲ Οὐανδῆλοι Ἀλανοὺς ἑταιρισάμενοι καὶ Γερμανοὺς, τοὺς νῦν

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τὴν add. ex A. ἡ τὴν add. ex A. ἡ τῆς Λιβύης A, e, τὴν Λιβύην vulg. ἡ οὕτως] ὅτι A. ἡ φίλῳ] θούλῳ alii codd. ἡ Γήπαιδες ubique fere A, Γήπεδες vulg. ἡ ὀνόμασι A, ὀνόματι vulg. ἡ ὑπάρχοντες alii. ἡ Ὑπόγοτθοι b h. l. et infra. ἡ Γαλλίας A, Γαλλίαν vulg. ἡ διέτριψαν, καὶ] e addit hæc : διατρίψαντες Θεοδοσίου ἡγεμονεύοντος αὐτῶν πατρικίου καὶ ὑπάτου, Ζήνωνος αὐτοῖς ἐπιτρέψαντος, τῆς ἐσπερίας, κ. τ. λ.

JAC. GOARI NOTÆ.

(57) Irruptionem Vandalorum in Africam *Chronicon Alexandrinum*, Prosper, et alii ad annum Theodosii 20 assignant. Eapropter quæ hic ex Procopio lib. 1 de bello Vandalico summatim collecta, historice, non chronice referri facile quisque perspiciet.

(58) Visigothos reddit interpretes Procopii, Ἰσγότθοι habet alia lectio, apud quem Godigisclus le-

gitur, qui hic Μοδίγισκλος.

(59) Etiam Anast. post Alaricum Roma devastata. Melius tamen Niceph., μετὰ Ἀλαρίχου, cum Alaricho, Alaricho duce. Ex Gallia enim cum suis Visigothis ille profectus Romam cepit atque vastavit Honorio principe : uti postea Gizerichus ex Africa cum suis Vandalis. COMBES.

καλούμενους Φράγκους, διαδάντες τὸν Ῥήνον ποταμόν, ἡγούμενον ἔχοντας Μοδιγισκλον ¹⁷, κατόκησαν ἐν Σπανία, πρώτη οὖσα τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου Ἰσπανοῦ· Βονιφάτιος δὲ, φοβηθεὶς τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς, περάσας ἀπὸ Λιθύης εἰς Σπανίαν πρὸς τοὺς Οὐανδήλους ἦλθεν. Καὶ εὐρῶν τὸν Μοδιγισκλον ¹⁸ τελευτήσαντα, τοὺς δὲ ἐκείνου παῖδας Γόνθαριν ¹⁹ τε καὶ Γιζέριχον τὴν ἀρχὴν διέποντας, τούτους προτρεψάμενος τὴν ἑσπερίον Λιθύην εἰς τρία μέρη διελεῖν ὑπέσχετο, ἐφ' ᾧ ²⁰ ἕκαστον τοῦ τρίτου μέρους ἀρχεῖν σὺν αὐτῷ, κοινῇ δὲ ἀμύνεσθαι τὸν οἶον δῆποτε πολέμιον. Ἐπὶ ταύταις ταῖς ²¹ ὁμολογίαις οἱ Οὐανδήλοι τὸν πορθμὸν διαδάντες, τὴν Λιθύην κατόκησαν ἀπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ μέχρι Τριπόλεως τῆς κατὰ Κυρήνην. Οἱ δὲ Ὑπόγοθοι ἀναστάντες ἀπὸ Γαλλίας ἐκράτησαν καὶ τὴν Σπανίαν. Τινὲς δὲ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων, φίλοι Βονιφατίου τὴν Ἀετίου ψευδοκατηγορίαν ἀνήγγειλαν τῇ Πλακιδίᾳ, ἔμφρανῃ ποιήσαντες καὶ τὴν πρὸς Βονιφάτιον Ἀετίου ἐπιστολὴν, τοῦ Βονιφατίου ταύτην αὐτοῖς ἀποστείλαντος. Ἡ δὲ Πλακιδία ἐκπλαγεῖσα, τὸν μὲν Ἀετίον οὐδὲν ἠδίκησεν, Βονιφατίῳ δὲ λόγον προτρεπτικὸν μεθ' ὅρων ἀπέστειλεν. Τοῦ δὲ Γονθαρίου τελευτήσαντος, Γιζέριχος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν αὐτοκράτωρ. Βονιφάτιος οὖν τὸν λόγον δεξάμενος, τῶν Οὐανδήλων κατεστράτευσεν, στρατοῦ μεγάλου ἐλθόντος αὐτῷ ἀπὸ τε Ῥώμης καὶ ἀπὸ Βυζαντίου, στρατηγούτος Ἀσπαρος. Πολέμου δὲ κροτηθέντος πρὸς Γιζέριχον, ἠττήθη ὁ ²² τῶν Ῥωμαίων στρατός· καὶ οὕτως Βονιφάτιος μετὰ Ἀσπαρος εἰς Ῥώμην ἐλθὼν, τὴν ὑποψίαν διέλυσεν ἀποδείξας τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δὲ Ἀφρικὴ ὑπὸ Οὐανδήλους γέγονε. Τότε καὶ Μαρκανδὸς στρατιώτης ὢν, καὶ δουλεύων τῷ Ἀσπαρι, ζῶν συνελήφθη ὑπὸ Γιζερίχου, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύσας.

A. M. 5932. — Τοῦτω τῷ ἔτει μετετέθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (60) ἡ ἁγία μάρτυς Εὐφημία πρὸ ἐξ καλανῶν Ὀκτωβρίων.

A. M. 5935. — Τοῦτω τῷ ἔτει ὁ Κάνθαρος τὸ βαλανεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπληρώθη. Μοναχοὶ δὲ τινες ἐλθόντες ἐν Κωνσταντινουπόλει (61) παρηγόλουν τῷ βασιλεῖ κατὰ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου Μοψουεστίας μετὰ θάνατον αὐτοῦ, ὡς αἰρετικὸν διαβάλλοντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς Πρόκλῳ ἐπέτρεψε τοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόποις γράψαι τὴν ζήτησιν ποιεῖσθαι, καὶ εἰ ἀληθεύουσιν ἀναθεματίσαι Θεόδωρον. Ἰωάννης δὲ ὁ ²³ Ἀντιοχείας ἀντέγραψεν Πρόκλῳ μετὰ τῆς ἰδίας ²⁴ συνόδου καὶ τῷ βασιλεῖ ὀρθοδοξίαν μαρτυρῶν Θεοδώρῳ.

VARIAE LECTIONES.

¹⁷ Γοδιγισκλον e. ¹⁸ τὸν μὲν Γοδιγ. b. ¹⁹ Γόνθαριν — Γιζέριχον a. ²⁰ ἐφ' ᾧ e, ἐφ' ᾧ vulg. ²¹ ταῖς add. ex A. ²² ὁ add. ex A. ²³ ὁ add. ex A. ²⁴ ἰδίας A, ἁγίας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Eugenix martyri Philippi Augustalis filix, D Alexandrix olim Romam profectæ qua in urbe etiam martyrium passa est, reliquias Alexandriam potius translata arbitraret, quam Euphemix, cujus depositum in annos sequentes Chalcedonensis civitas diutius custodivit.

A Francos nunc istos vocant, sibi ascitis, Rheno lumine trajecto, duce Modigiselo, in Hispania, quæ ab Hesperio oceano Europæ prima regio est, sedem posuerunt. Bonifacius autem ab imperatoribus Romanis sibi metuens, e Libya trajiciens in Hispaniam ad Vandalos se recepit. Mortuo jam Modigiselo, Gontharim et Gizerichum ejus filios regnum administrantes offendit: ipsos pluribus hortatus Libyam occidentalem in tres partes se divisurum promisit, ut unusquisque secum tertiam partem obtineret: cunctique simul adversarium omnem, quisquis ille foret, ulciscerentur. His conditionibus firmatis, Vandali enavigato freto Libyam ab oceano ad Tripolim, quæ est juxta Cyrenem, incoluerunt. Wisigotthi quoque e Gallia migrantes occupaverunt Hispaniam. Porro quidam ex Romanis senatoribus Bonifacii amici dolos Aetii cunctasque ejus calumnias Placidix denuntiavere, **82** et Bonifacio epistolam ipsam Aetii ad eos submitte, ipsi eandem Placidix fecerunt manifestam et palam exhibuerunt. Augusta his exterrita, Aetium nullatenus ulta est; ad Bonifacium autem, quæ officium suaderent, etiam addito jurejurando verba fecit. Gonthari vero e vivis sublato. Vandalorum imperium suscepit Gizerichus. Bonifacius ex adverso data fide confirmatus, copioso exercitu Roma Byzantioque sub Aspare duce transmissa, bellum adversus Vandalos movit. Inito cum Gizericho certamine Romanæ acies deletæ. Ita Bonifacius cum Aspare Romam ingressus, rei veritate probata, conceptam de se suspicionem diluit: Africa vero sub Vandalorum potestate remansit. Tum etiam Marcianus miles, Asparis domesticus, vivus a Gizericho captus est: ac postmodum successit imperio.

A. C. 432. — Hoc anno sancta martyr Euphemia sexto Kalendas Octobris Alexandriam translata est.

A. C. 435. — Hoc anno Cantharus, quod balneum fuit Alexandriæ, completus est. Porro quidem monachi Cpolim profecti molestiam imperatori inferebant causa Theodori Mopsuestix quondam episcopi, quem etiam post mortem hæresis insimulabant. Imperator autem ad Orientis episcopos, inquisitionem plenam instrui, et si vera preferrent monachi, ut Theodorum anathemate ferirent, Proclo commisit ut scriberet. Joannes vero Antiochiæ episcopus de recto Theodori sensu cum sua synodo Proclo rescripsit, et de eadem imperatori fidem fecit.

(61) De Theodoro Mopsuesteno a Proclo et Joanne Antiocheno ultro citraque datas epistolas dedit Vincentius Ricardus ad Procli operum calcem, quas etiam commentariis illustravit: de eodem Baronius abunde tomo V *Annalium*. Facundus, Liberatus, et alii.

A. C. 434. — *Antiochiæ episcopi Domni annus A primus.*

A. C. 435. — *Romæ episcopi Leonis annus primus.*

83 Hoc anno Chamosynus augustalis ad tempus in venatus theatro percussus interit mensis Epirihi die primo.

A. C. 436. — Hoc anno Theodosius imperator Antiochum præpositum patricium et bajulum suum, sedibus ejus publicatis, contemptus et elationis erga imperatoris majestatem damnatum clericum esse jussit. Quare legem etiam tulit, ne quis eunuchus ad patricii dignitatem eveheretur.

A. C. 437. — Hoc anno Cyrum urbis et prætorianorum præfectum, virum litteratissimum et in

A. M. 5934. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Δόμου ετος α'.

A. M. 5935. — Ῥώμης ἐπισκόπου Λέοντος ετος α'.

Τούτω τῷ ἔτει Χαρμοσύνος ὁ αὐγουστάλιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκροταφίσθη ἐν τῷ κυνηγείῳ⁸³· καὶ ἀπέθανεν μὲν Ἐπιφί πρώτῃ⁸⁴.

A. M. 5936. — Τούτω τῷ ἔτει Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς Ἀντιόχον (62) τὸν πραιπόσιτον (63) καὶ πατρικιον⁸⁷ (64) τὸν καὶ βαβυλον (65), αὐτοῦ ἐποίησε παππᾶν⁸⁸ (66), δημύσας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὡς καταπαρῶμενον τῶν βασιλέων⁸⁹ καὶ καταφρονούντα αὐτοῦ. Διὸ καὶ νόμον ἔθετο⁹⁰ μὴ εἰσερχεσθαι εἰς πατρικίον ἀξιαν εὐνοῦχον.

A. M. 5937. — Τούτω τῷ ἔτει Κύρον⁹¹ τὸν ἐπαρχον⁹² (67) τῆς πόλεως καὶ τῶν πραιτω-

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ ἐν τῷ κ. Α, ἐν τῷ κ. vulg. ⁸⁴ post πρώτῃ add. a : τούτω τῷ ἔτει ἐπέστη ἡ γῆ καὶ ἐμυκήθη περὶ τῆς Κωνσταντίνου Μαίω. ⁸⁷ Πατρικιον καὶ Βάβυλον Α. ⁸⁸ παππᾶν Α. ⁸⁹ τοῦ βασιλέως δ. ⁹⁰ ἔθετο Α, ἐξέθετο vulg. ⁹¹ Κύρον] Κύριλλον Α. ⁹² ἐπαρχον a b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Eunuchum suspicor, quem Persarum rex Islegerdes Theodosio imperium ineunti curatorem dedit, quique ab anno ejus quinto a summa rerum administranda submotus, imperii patricius, Pulcheriæ eunuchorum præpositus, ipsius Theodosii Bajulus promotus, de potestate aucta timorem incusserit. Antiochi nomen et officiorum affinitas suspicionis sunt argumenta. Auctor ad annum Theodosii primum et quintum.

(63) Eunuchorum princeps, et imperatoris custodiæ, et quandoque cubili præfectus est præpositus. Euchologium in Imperatricis inauguratione : Εἰσαγγεται ἡ βασίλισσα παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ παρῆσθη αὐτῇ τῷ πατριάρχῃ· Imperatrix a præposito inducitur, qui eam patriarchæ præsentat. Photius in Politiæ Metrophanis et Alexandri : Συνέτρεχον τῇ προσοφίᾳ Εὐσεβίου τε, ὁ δυσσεβῆς πραιπόσιτος, καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ τῆς δυσσεβείας, καὶ τῆς ἀνδρογύνου φύσεως συνδιασώται· Concurrerant in ea proditione Eusebii impii præpositus, (non episcopus, ut ignare interpretes) et alii nonnulli, et impietatis, et aviratae effeminataque naturæ sodales : id est eunuchi. Simocatta, lib. iv, cap. 16 : εὐνοῦχον εἰς τὴν βασιλικὴν δορυφορίαν συνεταγμένον κορυφαίωτατον, ὃν πραιπόσιτον εἰθιστο Ῥωμαίοις ἀποκαλεῖν· eunuchum supremum et præcipuum ad imperatoriam satellitium deputatum, quem præpositum vocare solent Latini.

(64) Majorum gentium senatores patricios olim dictos est a dubio procul. Eorum dignitatem Constantinus auxit. Zosimus, Hist. u : Eun honoris titulum primus Constantinus excogitaverat, lataque lege sanxerat, ut qui eum consecuti fuissent, supra ipsos præfectos prætorios sessitarent. Idem, epist. lib. ii : Votis in commune deposcens, ut sicut nos utramque familiam nostram præfectoariam nacti, etiam patriciam divino favore reddimus : ita etiam ipsi, quam suspiciunt patriciam, faciant consularem. Suidas de patricio una ac Antiocho : Πατρικίος, πατὴρ τοῦ κοινοῦ. Ὁ δὲ πέμπει πρεσβευτὰς τοὺς ἐν τῷ κορυφαίῳ τῆς συγκλήτου βουλῆς τελούντας ἀξίᾳ. Πατρικιοὶ δ' ἄρα ὄντες ἐτύγγανον· Patricius, reipublicæ pater est. Mitti ille legatos in supremo senatoriæ dignitatis fastigio constitutos : patricios, utique. Simodit : Ὁ βασιλεὺς Θεόδοτος ὄργη τῇ πρὸς Ἀντιόχον τὸν πραιπόσιτον διαβληθέντα εἰς καθοσιωκίους μὴ τέλειν. Διὸ καὶ καθηρέθη ὁ πραιπόσιτος τῆς τιμῆς, καὶ ἐδημοσιεύθη, καὶ τοῖς ἱεραῖοις κατατάγη· Imperator Theodosius, qua ferebatur in An-

tiochum ad exauctorationem expositulatum ira motus legem sanxit : eunuchum inter patricios haud ultra numerandum. Quare præpositatus magistratu abdicatus, publicatis facultatibus, inter sacerdotes recensitus est. Plura de patricio Cassiodorus in variis.

(65) Ὁς καλεῖται ἐπίτροπος, vocatur procurator. Inquit Gregoras lib. iv, superius : Κουράτωρ, ἐπίτροπος, καὶ παιδαγωγὸς dictus. Moschopolus : Παιδαγωγὸς, καὶ παιδοτρέτης· Pædagogus, magister, qui bajulus vocatur. Leunclavius : Magnus bajulus imperatoris moderator est, et arbiter consiliorum ejus, aut etiam tutor, si minor ejus ætas fuerit.

(66) Πάππᾶν, et παππᾶν ita discriminat acceptus, ut ille sit papa, Romanus nimirum pontifex, vel Alexandrinus, etiam ante Cyrillum ita vocatus apud Eriphanium hæres. 69, in Arii epistola, et alios, hic sacerdos vel clericus, qui tamen in seculo, non in monasterio degat : sacerdos enim monachus τερμόναχος est. Sacerdotem dixi, falsam Lacerdæ in adversariis expositionem convicurus, qui παππᾶν lectorem interpretatur, in Photii Nomocanone, quo lector non simpliciter παππᾶς, sed, λιτὸς παππᾶς, simplex clericus, appellatur : alias Antiochus iste, de quo sermo, ut παππᾶς ab auctore, sic a Suida nota secunda superiore ἐν ἱερῶσι κατατάγηται scriptus est. Sic itaque, παππᾶς, clericus, πάππᾶν Romanum vel Alexandrinum pontificem habet auctor pluribus locis. Πάππᾶν et παππᾶν duplicato pingi testatur Suidas v. πάππᾶ, quod σπυτιχὴν πατρὸς καὶ τροφῆς φωνὴν ἀσφίματ. Vide sequentem notam quartam.

(67) Cyrum exauctoratione, et ad clericalem statum relegatione, damnatum refert Suidas, v. Κύρος, quo tempore Eudocia Hiersolyman peregrina abierat : de cujus itinere superioribus annis : Κύρος Πανοπλίτης ἐποποιῆς, γέγονεν ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ νέου βασιλέως, ὅψ' οὐ καὶ ἐπαρχος πραιτωρίων, καὶ ἐπαρχος πόλεως προεβλήθη· καὶ γέγονεν ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίος. Εὐδοκία γὰρ ἡ Θεοδοσίῳ γαμετή, βασίλισσα οὖσα, ὑπερηγάσθη τὸν Κύρον φιλοσοφῆς οὖσα. Ἀλλὰ αὐτῆς ἀποστάσης τῶν βασιλέων, καὶ εἰς Ἀνατολήν ἐν Ἱεροσολύμοις διατριβούσης, Κύρος ἐπιβουλευθεὶς, ἐπίσκοπος γίνεταί τῶν ἐν Κωσταλίῳ τῆς Φρυγίας, καὶ παρέτανε μέχρι Λέοντος τοῦ βασιλέως Cyrus Panoplites carminum auctor, sub Theod. Juniore imp. vixit : a quo etiam præfectus prætorio et præfectus urbis renuntiatus est. Floruit exconsul, et patricia dignitate proventus. Eudocia quippe Theodosii conjux cum imperaret, et versibus delectaretur, Cyrum in pretio habuit. Ea vero a palatio absente, et in

ρίων (68) ἄνδρα σοφώτατον καὶ ἱκανόν, κτίσαντα ²³ τὰ τεύχη τῆς πόλεως, καὶ ἀνανεώσαντα πᾶσαν Κωνσταντινούπολιν (69), περὶ οὗ ἐκραξαν οἱ Βυζάντιοι ἐπὶ τοῦ ἱππικοῦ καθεζομένου τοῦ βασιλέως καὶ ἀκούοντος· Κωνσταντῖνος ἔκτισεν, Κύρος ἀνεπέωσεν ἰ καὶ ἐχόλανεν ὁ βασιλεὺς· ὅτι ταῦτα εἶπον περὶ αὐτοῦ, καὶ προφασισάμενος αὐτὸν Ἑλληνόφρονα εἶναι, καθείλεν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐδήμευσεν ²⁴. Ὁ δὲ προσφυτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐγένετο παππᾶς (70). Ὁ δὲ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς ἐπ' αὐτόν ²⁵ ἐκέλευσε γενέσθαι αὐτὸν ἐπίσκοπον Σμύρνης (71) τῆς ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ δὲ Σμυρναῖοι καταλαβόντες αὐτὸν (72) πρὸ τῶν ²⁶ ἁγίων Θεοφανίων ὑφορώμενοι αὐτὸν ὡς Ἑλληνόφρονα ἠθροῦλοντο ἀνελεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ²⁷. Τοῦ δὲ εἰσελθόντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν (73) καὶ προτραπέντος λαλήσαι τῶν λαῶν, ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἡ γέννησις τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σιωπῇ τιμίσθω, ὅτι ἀκοῇ καὶ μόνη συνελήφθη ἐν τῇ ἁγίᾳ Παρθένῳ ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος (74)· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ ἐχάρη ὁ λαός, καὶ εὐφρόνησαν αὐτὸν, καὶ ἐπεσκόπησεν αὐτοῖς ²⁸ εὐσεβῶς (75).

A. M. 5958.—Τούτῳ τῷ ἔτει ἐτυράννησεν Ἰωάννης ἕτερος ²⁹ (76), ὁ λεγόμενος Οὐανδάλος, κατὰ Οὐαλεντινιανοῦ ἐν Ῥώμῃ· καὶ ἀποστειλάς Θεοδοσίος δυνάμει σὺν τῷ Ἀσπαρί καὶ Ἀρταβουρίῳ στρατηγοῖς, καὶ πολέμου κροτηθέντος, ἤττηθη Ἰωάννης, καὶ λαβὼν ἄλγον παρέδωκεν ἑαυτὸν ζῶντα. Καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλεῖα Θεοδοσίον· καὶ τιμῆς ἀξιωθῆναι αὐτὸν παρασκευάζουσιν. Ὁ δὲ Χρυσάφιος ἐνούχος ὢν καὶ παραδυναστεύων ἐν τοῖς βασιλείοις, βολοφρονήσας ἀνείλεν αὐτόν· ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν τοῦτον ἡ δίκη μετέβη.

A. M. 5959.—Τούτῳ τῷ ἔτει Κύριλλος (77) Ἀλεξανδρείας καὶ Πρόκλος (78) Κωνσταντινουπό-

A negotiis gerendis præstantem, qui urbis moenia partim exstruxerat et urbem ex parte reparaverat, cum de eo, sedente in circo imperatore, et audiente, exclamassent Byzantini: Constantinus condidit, Cyrus instauravit: indignatus imperator de hujusmodi acclamationibus, et cum cum gentilibus sentire causatus, præfecti dignitatem Cyro abrogavit et ejus facultates publicavit. Ille ad ecclesiam se recipiens factus est clericus. Imperator autem miseratione in cum motus, Smyrnæ, quæ Asiæ urbs est, episcopum fieri jussit. Eundem vero comprehensum, quasi gentilium opinionibus adhuc detentum in ipsa ecclesia interficere meditabantur. Ille confertam ecclesiam conveniens, et ad populum concionem habere compulsus, ait: *Viri fratres, natiuitas Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi colatur silentio: quandoquidem auditu etiam solo in sancta Virgine Dei Verbum conceptum est. Ipsi gloria in sæcula sæculorum Amen.* His populus in hilaritate versus, felicibus votis eum prosecutus est: et episcopi provinciam apud illos piissime administravit.

A. C. 438.—Hoc anno Joannes alius, Vandalus cognomine, tyrannidem in Valentianum Romæ suscitare molitus est: Theodosius Aspare et Artaburio Romanarum copiarum ducibus missis, prælio commisso, Joannem superavit, qui etiam fide accepta vivum se in eorum manus dedit. Hi virum ad imperatorem Theodosium adducunt, et ut honores assequatur, operam adhibent. **84** Porro Chrysaphius eunuchus summam in palatio potestatem exercens dolis ei [mortem intulit: a quo perpetratum scelus divina justitia inultum sero differri non est passus.

A. C. 459.—Hoc anno Cyrillus Alexandriæ, et Proclus Cypoleos episcopi cum pietate obdormierunt:

VARIÆ LECTIONES.

²³ κτίσαντα τὰ Α ε, κτίσαντά τε vulg. ²⁴ ἐδήμευσεν αὐτὸν b. ²⁵ ἐπ' αὐτῷ b. ²⁶ πρὸ τῶν — αὐτῷ add. ex b. ²⁷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ om. A. ²⁸ αὐτοῖς add. ex A. ²⁹ ἕτερος] στερεῶς Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

Oriente Hierosolymis degente, Cyrus insidiis appetitus, Cotyæi in Phrygia sacrorum antistes ordinatus est, et ad Leonis imperatoris tempus vitam produxit. Cyri e magistratu dejectionem *Chronicon Alexandr.* supra auctorem errans ad Theodosii annum ultimum removel.

(68) Ἐκράτησεν γὰρ δύο ἀρχὰς ἐπὶ χρόνους τέσσαρας, διότι καθαρὸς ἦν πάνυ· *Duas enim præfecturas quatuor annis administravit, eo quod summa tunc esset innocentia.* Chron. idem.

(69) Αὐτὸς ἐπενόησεν τὰ ἑσπερινὰ φῶτα ἀπτεσθαι εἰς τὰ ἐργαστήρια, καὶ τὰ νυκτερινὰ· *Curyæit inaurari lumina in officinis cum vespertina, tum nocturna.* Chron.

(70) Ἰδὲ ἐποίησεν αὐτὸν κληρικόν, *fecit eum imperator clericum.* Note superiores consulendæ.

(71) Ita Chron., non Cotyæi, prout Suidas superius. Addit *Chronicon*: Ἦσαν γὰρ οἱ τῆς πόλεως ἐκείνης ἤδη τέσσαρας ἐπισκόπους φρονεῦσαντες· καὶ ἴνα καὶ Κύρον αὐτὸν ἀνέλωσιν· *Smyrnenses enim jam quatuor episcopos interfecerant: volebatque imp. Cyrum etiam ab ipsis interfici.*

(72) Christianum se abunde professus videri po-

terat, qui Christi incarnationis miraculum sic profiteretur, et ut sine viri opera Deus Verbum conceptus sit in sancta Maria. *COMPERIS.*

(73) Ipso sui adventus die, qui Christi natali exstitit. Πρὸ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, posuerunt variæ lectiones in hunc locum.

(74) Chron. Λόγος γὰρ ἦν. Num eorum pravitate, quos Chrysostomus hom. 5 in Joan. carpit, infectus fuerit Cyrus, anxius sum.

(75) Chron. Καὶ ἔμεινεν ἐκεί· ἕως θανάτου αὐτοῦ. Vide Suidam nuper relatum de Cyri morte.

(76) Ἐτυράννησεν Ἰωάννης ἕτερος. De Joanne Vandalo scribit *Chronicon Alexandr.* ad annum Theodosii 34, Marcellinus in *Chronico*: *Joannes, natione Vandalus, magisterque militiæ, Arnegysti fraude in Thracia interemptus est.*

(77) Concilii quidem Chalcedonensis acta annos triginta duos pontificatum obtinuisse ex libello Athanasii presbyteri, et Theodori diaconi testantur. At cum anno Theodosii sexto ineunte sedem occupaverit, prout anno Theodosii 7 declaravimus, mors ejus ad 39 non potuit differri.

(78) Areobindo et Aspare coss, anno Theodosii

et Proclum quidem Flavianus presbyter et Ecclesiae Cpolcos sceuophylax, vir sacris præstans et ornatus virtute, excepit: in Cyrilli vero locum Dioscorus flagitiosus, et omnis expers doctrinæ, nulli bonus, sed sola naturæ ferocitate conspicuus, suffectus est. Hæc ejus summa laus, quod inter Cyrilli affines numeraretur, quorum ædes summa licet altitudine spectabiles ac super tertiam contignationem elevatas profano ritu consecravit.

A. C. 440. — *Cpoleos episcopi Flaviani annus primus.*

Alexandria episcopi Dioscori annus primus.

Hoc anno Chrysaphius eunuchus summam in palatio et penes imperatorem assecutus potestatem, Flavianum ordinatum cum invidia et moleste ferens, imperatori alioqui minime malo, Chalcedone tunc moram agenti, suggessit, ut in ordinationis et dignitatis vicem benedictionis ali-quod munus rependeret patriarcha, litteris significaret. Flavianus mundos ac puros panes in bene-

A λεως εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν. Καὶ τὸν μὲν Πρόκλον Φλαβιανὸς ὁ πρεσβύτερος καὶ σκευοφύλαξ (79) τῆς Μεγάλης ὡς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο, ἀνὴρ ἱερώτατος καὶ ἐνάρετος. Κύριλλον δὲ Διδόσκορος ὁ δυσσεβῆς διεδέξατο, μηδ' ὄλως ὦν διδασκαλικός (80) ἀχρεῖος ἢ δὲ καὶ ἀνήμερός τις, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος, ὃς ἢ καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῶν καίπερ οὖσαν ἐν ὕψει πολλῶ ἐπάνω τριστεγον οἶκον καθιέρωσεν (81).

A. M. 5940. — *Κωνσταντινουπόλιως Φλαβιανού ἔτος α'.*

Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου ἐπισκόπου (82) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Χρυσάφιος εὐνοῦχος τοῦ τε παλατίου καὶ τοῦ βασιλέως κρατῶν (83), τῇ Φλαβιανῶ χειροτονίᾳ φθονήσας, ὑπέθετο τῷ βασιλεῖ ἀκάκηθναι, καὶ εἰς Χαλκηδόνα διάγοντι, δηλώσαι τῷ πατριάρχῃ ἀποστρεφαι τὰς ὑπὲρ τῆς χειροτονίας εὐλογίας. Ὁ δὲ Φλαβιανὸς καθαροῦς ἔργου ἀπίστειλεν ἢ (84) εὐλογίας. Ὁ δὲ Χρυσάφιος ἀποστρέψας τῷτας, ἐδήλωσε χρυσᾶς εὐλογίας ζητεῖν (85) τὸν βασι-

VARIAE LECTIONES.

ἢ μεγάλης add. ex A. ἢ ἀχρεῖος A a b, ἀχρεῖος vulg. ἢ δὲ καὶ A a b, ὡς καὶ vulg. ἢ ἀπίστ. εὐλογίας A, ἀπ. εὐλογίαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

27 pridie Idus Aprilis, Proclus patriarcha creatus, ex Socratis lib. vii, cap. 39 post annos duodecim et menses tres in pontificatu exactos moritur: ex menologio 24 Octobris, adeoque Theodosii anno 39.

(79) Antiquum in ecclesia officium jam a Juliano temporibus presbytero conceditum. Sozomenus lib. v, cap. 7: Θεόδωρον πρεσβύτερον ὡς φύλακα τῶν κειμηλίων συλλαβῶν, etc. ἔπει δὲ τὰ ἱερά σκεύη ἐληΐσατο, etc. *Theodorum presbyterum thesauri custodem comprehendens, etc., ut autem sacra vasa deprædatus est Julianus.*

(80) Qui nulla doctrinæ vi polleret, adeoque ineptus episcopatu esset, cum episcopum oporteat esse doctorem. Ἀχρεῖος δὲ καὶ ἀνήμερός τις, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος ὃς, x. c. λ. *Homo inutilis, quique immanis quidam ac crudelis in Cyrilli maxime cognatos exstitit; ac eorum etiam ædes, quamvis supra tertiam contignationem assurgentes, in ecclesiam consecratis.* Nulla hæc vi reddita, mirorque interpretem secutum Bucchardum sic alieno sensu reddidisse, ut præcipuam Dioscori laudem ponat, quod Cyrilli cognatis accessus sit, eorumque superbas adeo ædes profano ritu consecraverit; quem constat miras in Cyrilli cognatos excitasse tragœdias illis infensissimum, nec aliud velle Theophanis verba, ut et apud Nicephor. et Cedr. reddita sunt. Exstat querela Athanasii Cyrilli ex sorore nepotis de hac suarum ædium publicatione in concilii Chalced. act. 5: *Super hæc autem, ut neque habitationem aliquam haberemus, nostras domos præparavit ecclesiam fieri; meam Athanasii quarto tecto superjacentem, et quæ pro sua positione ecclesiam fieri non potest, quia complectitur cum prædictis domibus etiam alias minimas domos, et lædit continens.* Ipse Theophanes anno sequenti posito de Cyrilli cognatorum vexatione clarius enarrat. Nimirum timebat superbis homo, ne, uti in Theophilo ac Cyrillo nepote factum erat, sic deinceps Athanasius, aliusve e Cyrilli familia urbis sacerdotium arriperet, ut in ea potentia clari ac nobiles. **COMBESIS.**

(81) Cum Cyrillus Dioscori avunculus patriarchæ dignitatem etiam civilis potestatis arrogato sibi jure

auxerit: Καὶ γὰρ ἐξ ἐκείνου ἡ ἐπισκοπὴ Ἀλεξανδρείας πέρα τῆς ἱερατικῆς τάξεως καταδυναστεύει τῶν πραγμάτων ἔλαβε τὴν ἀρχὴν. *Etenim ex illo tempore episcopus Alexandrinus supra sacri cleri dominatum, rerum etiam sæcularium principatum occupavit.* Nil mirum si Dioscorus homo alioqui potulans, sæcularium magistratum more domum erectam publica celebritate καθιέρωσεν, *dedicavit.*

(82) Ecclhellensis annos 14, dies 69.

(83) Eo quod nuper παραδυναστεύων ἐν τοῖς βασιλείοις, et rerum omnium summam administrare sit dictus.

(84) De eulogia publica minuto Ecclesiae sacramento, vulgo pane benedicto, nullus hic sermo: tractatur abuide ab Albaspinæo lib. i *Observ. eccl.*, Baronio ad an. 513, et aliis. Privatam hic locus memorat, quam ulro citroque dare et accipere solebant amici, maxime præsules Ecclesiae, in mutua charitatis argumentum. Ea panis erat, de qua Paulinus ad Severum epist. 1: *Panem campanum de cellula nostra tibi pro eulogia misimus.* Ad Augustinum epist. 41: *Panem unum quem unanimitalis indicio misimus charitatis tuæ, rogamus accipiendo benedicas.* Ad Romanianum epist. 45: *Panem unum sanctitatis tuæ unitatis gratia misimus; hunc panem eulogiam esse tu facies dignatione suscipientis.* Plures quoque ab eodem ut a Flaviano missos legimus ad Romanianum præfatum epist. 46: *Ne vacuum fraternæ humanitatis officium videretur de buccellato Christianæ expeditionis in cujus proinctu quotidie ad frugalitatis annonam militamus, panes quinque tibi pariter et filio nostro Licentio misimus.* Mos idem apud Augustinum observatur epist. 34 ad Paulinum, Gregorium papam, lib. ix, epist. 42, Joannem Moschum Limonarii cap. 42, Gregorium Turonensem lib. i hist., Aldelmum *De laud. virg.* cap. 21, ante quos omnes εὐλογίας διαπέμπεσθαι, prout Chalcedonem panes suos Flavianus destinavit, concilii Laodiceii canon 43 meminit.

(85) Alludens indubie ad illud II Cor. ix, quo collectam fidelium liberalitatem, et munificentiam in alios distribuendam Paulus vocat ἐτοίμην εὐλογίαν.

λέα. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἀντεδήλου μὴ ἔχειν χρήματα ἀποστείλαι, εἰ μὴ τισὶ χρήσομαι τῶν ἱερῶν σκευῶν. Γίνεται οὖν ἐκ τούτου οὐ⁴⁴ μικρὰ λύπη ἐν μέσῳ αὐτῶν, Πουλχερίας ταῦτα μὴ εἰδυίας. Καὶ ταῦτα μὲν⁴⁵ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ Διόσκορος εὐθύς ἐκ προσιμίων τοὺς συγγενεῖς Κυρίλλου πορθεῖ, καὶ τὰ τούτων ληζίζεται. Τὸν δὲ ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ⁴⁶ Ἀθανάσιον πρεσβύτερον ὄντα καθελεῖν ἀναίτιως, δημεύσας αὐτὸν ἐσχάτως. Ταῦτα ἐποιεῖ ἐναντιούμενος τῇ ὀρθῇ πίστει⁴⁷ Κυρίλλου αἱρετικῶς ὄν, ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων τὰ Ὀριγένους φρονῶν. Ἐνεῖχεν⁴⁸ δὲ καὶ Φλαβιανῶ⁴⁹, διότι μικρὰν ἐπικουρίαν παρεῖχε τοῖς συγγενεῖσι τοῦ μακαρίου Κυρίλλου. Ὁ δὲ Χρυσάφιος δυσσεβὴς ὢν, καὶ μὴ φέρων ὄρᾳ τῆν τῶν Ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν, σπουδῆν ποιεῖται αὐτὰς ταραξάει, καὶ παντοῖος γίνεται εἰς τὸ Φλαβιανὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἕξεῶσαι, ἰβουλόμενος Εὐτυχῆ⁵⁰ τινὰ ἀρχιμανδρίτην ὁμόφρονα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προχειρίσασθαι. Καὶ ἐπειδὴ Πουλχερίας⁵¹ κρατούσης τῶν πραγμάτων οὐδὲν Ἰσχυεν, πρῶτον ὑπεισέρχεται τῇ Εὐδοκίᾳ ἀπέριψ ὄσση, καὶ εἰς φθόνον αὐτὴν ἐρεθίζει κατὰ τῆς οἰκειᾶς μητρὸς, καὶ ὑποτίθεται αὐτῇ λοιδορήσαι⁵² αὐτὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ λαθεῖν αὐτὴν τὸν πραιπόσιτον· ἐπειδὴ ἡ Πουλχερία εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων ἀναγκαίως⁵³ εἶχε τὸν πραιπόσιτον (86). Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς γυναικῆς ἐνοχλούμενος, διαπίμπεται αὐτῇ λέγων· « Μὴ σε τοῦτο λυπήσῃ· πραιπόσιτον γὰρ ἔχειν σε οὐκ ἔστι δυνατόν· οὐδὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν καλῶς διοικοῦσαν καὶ ἐμπείρωσ καὶ εὐσεβῶς ἐγὼ παραστέλλω. » Τούτου δὲ ἀποτυχῶν ὁ⁵⁴ Χρυσάφιος ἐφ' ἑτέραν μετέρχεται σκευὴν, καὶ ὑποτίθεται τῇ Εὐδοκίᾳ ὀχληθῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπιτρέψαι τῷ πατριάρχῃ χειροτονῆσαι αὐτὴν διάκονον, ὡς παρθενεύειν ἡρημένην⁵⁵. Καὶ ἐπὶ πλεῖον τῆς Εὐδοκίᾳ ὀχλοῦσης⁵⁶, ἐπέισε τὴν κουφότητα τοῦ βασιλέως. Καὶ τοῦτο προτραπεῖς ὁ μακάριος Φλαβιανὸς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλυπήθη σφόδρα προβλέπων τὰ μέλλοντα ἐκ τούτου ἀναφυῆναι σκάνδαλα. Καὶ τῷ μὲν βασιλεῖ ὑπέσχετο, τῇ δὲ Πουλχερίᾳ ἔγραψεν παρακαλῶν αὐτὴν μὴ δεχθῆναι εἰς πρόσωπον αὐτῆς, ἵνα μὴ ἀναγκασθῶ, φησίν, τῶν λυπούμενων σε πράξαι τι. Ἡ δὲ ἐκ τῶν γραφέντων νοήσασα τὸ μελετώμενον, τὸν μὲν πραιπόσιτον τῇ Εὐδοκίᾳ ἀπέστειλεν· εἰς δὲ τὸ ἑβδομον ἐξεληθῆσα ἡσύχαζεν. Ἐκ τούτου ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Εὐδοκία σφόδρα κατὰ Φλαβιανοῦ ἐλυπήθησαν, ὡς τὸ μυστήριον ἐκκαλύψαντος. Τῆς δὲ Πουλχερίας ἡσυχάζουσης, καὶ Εὐδοκίᾳ τὴν βασιλείαν ἰθουούσης, συνήνεχθη τι τοιοῦτον· Παυλίνος τις μάγιστρος (88)

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ οὐ om. A. ⁴⁵ μὲν add. ex A. ⁴⁶ αὐτοῦ add. ex A. ⁴⁷ τὴν ὀρθὴν πίστιν b. ⁴⁸ ἐνεῖχεν, fort. ἔγκοτον ἐνεῖχεν. Herod. I, 118. ⁴⁹ Φλαβιανὸν b. ⁵⁰ Εὐτυχῆ A, Εὐτυχὴν vulg. ⁵¹ αὐτῷ a. ⁵² αὐτῇ λοιδορήσαι om. A. ⁵³ ἡ Πουλχ. τὴν διοίκ. τῶν πρ. ἐκράτει καὶ ἀναγκ. b. ⁵⁴ ὁ add. ex A. ⁵⁵ παρθενεύειν ἡρημένην A, παρθενεύειν εἰρημένην vulg. ⁵⁶ ὀχλουμένης Δ.

JAC. GOARI NOTÆ.

(86) Tanquam sequestrum et medium inter feminam et viros, cum quibus de rei communis negotiis erat tractatus: Ὑπ' ἐκείνῳ γὰρ οὗτος ἐτάσσεται, ἅτε δὴ ἐφισταμένη τοῖς πράγμασι· *Ipsi rerum summam administranti proxime aderat præpositus, ἀνδρόβυκος rerum expertus.*

dictionem misit. Hos aversatus Chrysaphius, aurea benedictionis munera imperatorem postulare rescripsit. Pecunias, quas mitteret, nisi conflaret ex sacris ecclesiæ vasis, se non habere retulit episcopus. Ex hujusmodi responso non modicus ab invicem animorum ortus dissensus, cujus ad Pulcheriam nulla delata notitia. Et hæc quidem Cpoli. Alexandria porro Dioscorus velut in arrepti muneris primo limine Cyrilli affinium facultates deprædatur et eorum quæcunque bona rapit: consobrinum Athanasium presbyteri dignitate promotum, publicatis etiam quæ possidebat omnibus, officio removit. Ista quidem vir a teneris unguibus hæreticus, et Origenis opipionibus infectus, rectam Cyrilli fidem eversurus, attentabat: et a Flaviano, ob nonnullas ejus affinibus datas suppetias, animum ferebat aversum. **85** Interim Chrysaphius, cum impietatem animo recoqueret, nec ecclesiarum concordiam posset conspicari, studium illis turbandis adhibet, ac ut Flavianum episcopatu dejiciat, omnem lapidem movet, Eutychem quemdam archimandritam, qui cum ipso male de fide sentiebat, episcopum præficiendum secum consiliatus. Quoniam vero, Pulcheria rerum summam administrante, nulla valebat ipse auctoritate, in rudem et inexperum Eudociæ animum sese primum insinuat, et in propriæ matris perniciem invidiæ faces accendit, eique suggerit, ut eam apud imperatorem præpositi sibi asciscendi sine carpat et incuset: Pulcheria namque conjunctam præpositi operam in negotiis gerendis necessario exigebat. Imperator a conjuge molestius interpellatus, hoc ad eam responsum dat: Depone animi anxietatem; præpositum enim obtinere nequis: neque sororem præclare, sclerter et cum pietate res imperii administrantem ego removeo. Intentis frustratus Chrysaphius, aliam dolum componit machinam. Fit Eudociæ auctor, ut ipsa precibus imperatorem fatiget, ac Pulcheriam, tanquam ad virginitatem destinatam, a patriarcha diaconissam ordinandam, eo jubente, impetret. Ita Eudocia in rogando frequentior, et in postulatis exigendis importunior, leniorem imperatoris animum, quo desiderabat, impellit. Beatus Flavianus, accepto imperatoris jusso, mala ex eo, si fiat, nascitura præsentit, et in anxietatem conjicitur. Imperatoris tamen dictis obsequentem se fore pollicetur; ac simul Pulcheriæ, ne in ejus conspectum admittatur, Ne forsân, inquit, quod a te libenter non sit ferendum, circa te quidpiam exsequi cogar,

(87) De magistro, ejus supra patricios dignitate, et ad imperatorem quam vicina multa docte congerit Meursius: non placet autem ubi vocabulum solitarie positum, eum, qui officiorum, significare autumat: is enim unus; at non unum existitisse magistrum ipsis quas profert auctoritatibus com-

litteris significat. Ex scriptis, quod parabatur, illa A conjiciens, præposito ad Eudociæ libitum cedit, et in Hebdomum secedens privatam vitam agebat. Hinc in Flavianum, velut commissum sibi arcanum revelantem, imperatoris et Eudociæ commota indignatio. Cæterum Pulcheria ad privatam compulsam vitam, et Eudocia negotiorum curam gerente, tale quidpiam accidit: Erat Paulinus quidam vir litteris omnibus et formæ venustate conspicuus, Eudociæ apprime carus, cum quo familiarius agere et seorsim colloqui illa solebat. At cum sanctorum Theophaniorum die malum elegans omnino et stupendæ magnitudinis nonnullus imperatori obtulisset, ille fructum admiratus Eudociæ misit, hæc Paulino dedit: Paulinus duos post dies illud imperatori obtulit. Imperator malum agnatum celavit, B et ad augustam profectus, Per salutem, inquit, meam, obtestor, quid de malo, quod tibi dedit, actum est? Ita salvus sis, inquit illa, comedi. 86 Imperator in iram versus malum proferri jubet, et Paulinum in Cappadociam exsulem abactum trucidari. Porro memoratus Eusebius scholasticus, qui primus Nestorium confutavit, ad Dorylei episcopatum protractus, disceptatione cum Eutyche archimandrita habita, a recto fidei sensu comperit alienum. Pluribus autem precibus et exhortationibus emendare conatus, nihil profecit. Eo tempore, quæ sibi nota de illo forent, Eusebius detulit ad Flavianum episcopum: qui quadraginta episcoporum coacta synodo, Eutychem adesse jubet, et juxta positum ecclesiasticorum canonum ordinem examinatum, cum hæreticum et in errore tuendo subdolum deprehendisset, dignitate multavit. At Chrysaphius Eutycheis sententiæ particeps supremam in palatio exercens potestatem, his auditis magis ac magis in Flavianum accenditur, et Dioscoro Alexandriae episcopo pollicetur, se ad quævis ei placita præstiturum operam, si ad adversa quæque in Flavianum et Eusebium reos agendas proferenda ipsum juvaret, ac demum Eutycheis partes pro virili susciperet tuendas. Commovet insuper augustam Eudociam in Flavianum, quæ a Pulcheria pertulerat acerba reducens in memoriam. Una igitur ambo imperatorem hortantur, secundam Ephesi congregari synodum indicat: ac simul Dioscoro, ut præsit, potestatem faciunt, non contemnenda militum manu in ejus auxilium submissa.

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ ἰδίᾳ A, ἰδίως vulg. ⁸⁸ ὀρθᾶ A, ὀρθῶς vulg. ⁸⁹ παρακαλέσας καὶ om. A. ⁹⁰ τὰ περι A, τὸ περι vulg. ⁹¹ ταῦτα A e, τοῦτο vulg. ⁹² Ἀλεξανδρείας A, Ἀλεξανδρείων vulg. ⁹³ εἰ A, ἐν vulg. ⁹⁴ συνδράμοι A, συνδράμη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

probatur, Magister itaque nulli officio cursorum, D pata armorum, etc. astrictus, militiæ apud me habebitur: Is quippe non unicus: imo ejus potestas quantumlibet summa in plures derivari potuit. Zosimus, lib. II de Constantino: *Nam cum præessent ubique locorum militibus non modo centuriones et tribuni, verum etiam duces (sic enim appellabantur), qui quolibet in loco prætorum vicem obtinebant; magistris militum instituitis, altero equitum, peditum altero, et in hos translata potestate militum ordinandum, et coercendi delinquentes, hac etiam in parte præfectorum auctoritati detraxit*: divisa nimirum in plures magistros prætorio præfecti potestate.

(88) Subintellige ἡμῶν εἰς τὴν σωτηρίαν μου, vel, μὰ τὴν σωτηρίαν· dicerent hodie, νὰ ζῆ ὁ βασιλεὺς.

ἠγαπᾶτο παρὰ τῆς Εὐδοκίας, ὡς λογιώτατος καὶ ὠραιώτατος, ἦντινι συγχῶς ἰδίᾳ ⁸⁷ συνετύχανεν. Τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων Θεοφανίων προσήγαγόν τις τῷ βασιλεῖ μῆλον μέγα τε καὶ θαυμαστόν· ὃ δὲ βασιλεὺς τοῦτο θαυμάσας ἀπέστειλεν αὐτὸ τῇ Εὐδοκίᾳ, κάκεινη ἀπέστειλεν αὐτὸ τῷ Παυλίῳ· ὃ δὲ Παυλίνος μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέστειλεν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνωρίσας ἔκρυψε· Καὶ ἀπελθὼν λέγει τῇ αὐγούστῃ· εἰ τὴν σωτηρίαν μου (88), τὸ μῆλον ὃ ἐπέμψα σοι, ποῦ ἐστίν; ὁ ἦ δὲ ἔφη· εἰ μὴ τὴν σωτηρίαν σου, ἔφαγον αὐτό· ὅτῳ εἰς ὄργην κινηθεὶς, κελεύει τὸ μῆλον ἀνεχθῆναι, καὶ τὸν Παυλίνον ἐξερυσθῆναι εἰς Καππαδοκίαν, κάκει σφαγῆναι. Ὁ δὲ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Εὐσέβιος ὁ σχολαστικὸς (89), ὁ πρῶτος Νεστορίου λαβόμενος, προαχθεὶς εἰς ἐπισκοπὴν Δορυλαίου, καὶ πρὸς Εὐτυχὴ τὸν ἀρχιμανδριτὴν περὶ πίστεως διαλεγόμενος, εὗρεν οὐκ ὀρθὰ ⁸⁸ φρονούντα αὐτόν. Πολλὰ δὲ παρακαλέσας ⁸⁹ καὶ παραινέσας ὠφελῆσαι αὐτόν, οὐκ ἴσχυσεν. Τότε ὁ Εὐσέβιος ἀνήγαγε τὰ περὶ ⁹⁰ αὐτοῦ Φλαδιανῶν τῷ ἐπισκόπῳ, ὅστις συγκροτήσας σύνοδον τεσσαράκοντα ἐπισκόπων, μεταστέλλεται τὸν Εὐτυχὴν, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀκολουθίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἀνακρίνας, καὶ εὐρίων αὐτόν αἰρετικὸν καὶ ὑπουργὸν τοῦ παλατίου κρατῶν, καὶ ταῦτα ⁹¹ μαθὼν ἐπὶ πλείον ἐξάπτεται εἰς ὄργην κατὰ Φλαδιανοῦ, καὶ δηλοῖ τῷ Διοσκόρῳ Ἀλεξανδρείας ⁹², εἰς πάντα αὐτῷ συνεργεῖν τὰ καταθύμια, εἰ ⁹³ ταῖς κατὰ Φλαδιανοῦ καὶ Εὐσεβίου συνδράμοι· ⁹⁴ αὐτῷ κατηγορίας καὶ ὑπὲρ Εὐτυχῶς ἀγωνίσηται. Κινεῖται δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὴν αὐγούστην Εὐδοκίαν τὰ περὶ Πουλχερίας λυπηρὰ κατὰ Φλαδιανοῦ ὑπομιμησικῶν αὐτῆν· καὶ παρασκευάζουσιν ἀμφοτέρω τὸν βασιλεῖα θεσπίσαι δευτέραν ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθῆναι σύνοδον, καὶ παρέχουσι Διοσκόρῳ ἐξάρχειν τῆς συνόδου, ἀποστείλαντες αὐτῷ στρατὸν πλείστον πρὸς βοήθειαν.

(89) *Advocatum* Lacerda et Meursius referre censent, ego generalius *jurisperitum*, τῇ δὲ δὶχῃ σχολάζοντα, qui *juri dicendo vacat*. Agathiam Suidas scribit scholasticum: ipse sibi testis. Ἀγαθίας μὲν ὄνομα, inquit, τέχνη δὲ τὰ Ῥωμαίων νόμιμα, καὶ οἱ τῶν δικαστηρίων ἄγωνες· *Agathias mihi nomen: studium, Romanorum leges, et tribunalium certamina*: hinc continua lectione libros δικῶν ἀναπλέους litigiosis judiciis refertos evolvere se jactat. Canon Africanus 97: Ὅστις δοθῆναι ἔδειαν τοῦ καταστήσαι ἐκδικῶν σχολαστικούς· *ut dent facultatem defensores constituendi scholasticos*. Non est itaque scholasticus idem qui *advocatus*, vel *defensor*: alias *advocatus* institueretur *advocatus*. De scholastico quædam ad pag. 76 notas præmissa.

A. M. 5941. — Τούτῳ τῷ ἔτει κελεύσει τοῦ ⁶⁵ A βασιλέως Θεοδοσίου ἡ ληστρική καὶ παράνομος συνθηροῦσθη σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ⁶⁶ τοῦ κριθῆναι τὰ περὶ Φλαβιανοῦ καὶ Εὐτυχοῦς ὑπὸ Διοσκόρου τοῦ δυσσεβοῦς κατὰ παραίνεσιν Χρυσάφιου τοῦ εὐνούχου, τὸ ἐπίκλην ⁶⁷ Ταῖουμᾶ (90), τὴν τοῦ βασιλέως κούφτητα παραπεισαντος. Συναθροισθέντων δὲ πάντων προκαθίσας ὁ Διόσκορος, οὐ συνεχώρησεν παρῆναι νοτάριον ἕτερον τῇ συνόδῳ, ἀλλὰ τοὺς ἰδίους μόνους ἐποίησε γράφειν τὰ πραττόμενα. Ζητήσεως οὖν γενομένης ἀπηρτίετο Εὐτυχῆς τὴν ἰδίαν δόξαν ἐκφάναι, καὶ ἀπεκρίνατο λέγων· Ὁμολογῶ ἐκ δύο φύσεων γεγενησθαι τὸν Κύριον ἡμῶν πρὸ τῆς ἐνώσεως· μετὰ δὲ τὴν ἔνωσιν ἡμῶν φύσιν ὁμολογῶ. Τότε ⁶⁸ Διόσκορος εἶπεν· Καὶ ἡμεῖς τούτοις συντιθέμεθα πάντες. Καὶ οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τοῦ πάππα Λέοντος ⁶⁹ θεασάμενοι τὴν Διοσκόρου ὀρμὴν, καὶ ὅτι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάππα τὴν πρὸς Φλαβιανὸν οὐ συνεχώρησεν ἀναγνωσθῆναι, οὕτε τὴν πρὸς τὴν σύνοδον, ἀλλὰ παρωράθησαν ⁷⁰· Ἐφυγον, καὶ κατήλθον ἐν Ῥώμῃ. Ὁ δὲ Διόσκορος τῷ Εὐτυχεῖ μὲν τὴν ἱερωσύνην ἀποδίδωσιν, Εὐσέβιον δὲ τὸν τοῦ Δορυλαίου καὶ Φλαβιανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐτοιμῶς καθέλειν. Ὅς καὶ πρὸ τῆς καθαιρέσεως ὠθισμοῖς καὶ λακτίσμασι ⁷¹ τοῖς ὑπὸ Διοσκόρου ἐκβαλλόμενος ⁷² (91), τριταῖος τὸν βίον μετέλλαξεν, καὶ τῇ ἐξῆς βίᾳ τῶν ⁷³ στρατιωτῶν καὶ ξιφῶν ὑπογράψαι οὐ ἐπίσκοποι· κατηναγκάσθησαν ⁷⁴. Ὁ δὲ Δόμνος Ἀντιοχέων ἐπίσκοπος βίᾳ ὑπογράψας, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἔλθων, ἀντίεστη Διοσκόρῳ καὶ τοῖς ἄρχουσι, καταθοῶν τῶν πραχθέντων, καὶ ἀσεβῆ ⁷⁵ τὴν σύνοδον ὀνομάζων, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ὑπογραφὴν ζητῶν ἀναλαβεῖν. Ταῦτα μαθὼν ὁ πάππας Λέων, πρόσσει· τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ, καὶ ταῖς αὐγούσταις, μετὰ δακρῶν αἰτῶν ἐπιστολὰς τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ γραφῆναι, διόρθωσιν γενέσθαι τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἀθέσμως καὶ ἀκανονίστως πραχθέντων. Ὁ δὲ ἀντιγράφει τῇ θυγατρὶ Εὐδοξίᾳ οὕτως· «Τοῦτο τῇ σῇ γλυκύτητι (92) γνωρίσαι βούλομαι, ὅτι Φλαβιανὸς θεῖα κρίσει τῶν ἀνθρωπίνων ἀφηρέθη πραγμάτων· ἕπως πᾶσα ἀμφιβολία καὶ φιλονεικία τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἀποπαυθῆ.

A. C. 441. — Hoc anno praeatorum et illegitimum conciliabulum Flaviani et Eutyebis dirimendo ab impio Dioscoro discrimini, iubente Theodosio imperatore, et Chrysaphio eunucho cui cognomen Taiumas, hortante, ac nimis facilem imperatoris animum, quo vellet, vertente, congregatum est. Coactis igitur omnibus, cum praesideret Dioscorus, nullum synodo notarium adesse permisit, sed suos duntaxat acta quaeque conscribere praecipit. Instituta itaque disceptatione, propriam enuntiare sententiam rogabatur Eutyeches, qui responsum dedit in haec verba: *Profiteor ex duabus naturis ante unionem Dominum constitisse, post unionem solam unam naturam admitto.* Ad haec Dioscorus: *Et nos, inquit, omnes his assentimur.* Conspecto porro Dioscori furore, et quod papae ad Flavianum epistolam aliamque ad ipsam synodum nullatenus legi permisisset, imo se ludibrio habitos Leonis papae Romani legati cernentes, fuga se subduxerunt et Romam reversi sunt. **87** Dioscorus autem Eutychem in pristinum sacerdotii gradum restituit, Eusebium vero Dorykai et Flavianum Cpoleos antisites dignitate festine submovit. Hic porro etiam ante exactionis decretum pugnis et calcibus a Dioscori ministris eiectionis, triduanus cum morte vitam immutavit: et altero die minis et gladiis militum intentatis ad subscribendum episcopi sunt adacti. Dominus autem Antiochenus praesul, vi subscripto nomine, et in se ipsum reversus, Dioscoro et optimatibus obstitit, et iis quae acta erant reluctatus, impiam pronuntiavit eam synodum, dñiamque subscriptionem recipere postulavit. His auditis Leo papa Valentinianum imperatorem adit et augustas, et ad imperatorem Theodosium dari litteras cum lacrymis obtestatur, et quae praeter Ecclesiae jura canonumque sanctiones gesta fuerant Ephesi, in melius revocari precatur. Ille filiae Eudoxiae in hunc modum rescribit: «Hoc suavitati tuae notum volo, Flavianum tanquam tumultuum auctorem divino nutu ab ecclesiis eiectionis. Porro Dioscorus Theodoretum, Itham et Andream, Dominum

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁵ τοῦ add. ex A. ⁶⁶ ἐν Ἐφέσῳ add. ex A. ⁶⁷ τὸ ἐπίκλην A, τοῦ ἐπ. vulg. ⁶⁸ τότε A, καὶ ὁ vulg. ⁶⁹ Λέοντος θεασ. A b, Λέοντος Ῥώμης θεασ. vulg. ⁷⁰ παρωράθησαν A b. ⁷¹ λακτίσμασι A, λακτίμασι vulg. ⁷² ἐκβαλλόμενος A. ⁷³ τῶν add. ex A. ⁷⁴ κατηναγκ. A, ἡναγκ. vulg. ⁷⁵ ἀσεβείαν A e. ⁷⁶ καθέλειν A, καθῆρεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) Τζουμᾶν scribit Theodorus Lector. Vide D varias lectiones, et Gretserum in appendice Orig. CP.

(91) Legit Anast. ὑποβαλλόμενος, a Dioscoro calcibus submissus, ejectionis calcibus Dioscoro: nec necesse, ut a Dioscori ministris intelligamus, uti reddit interpret., sat temerarius, ac praecipuus, ut ipse ita in Flavium sevirum presumpserit, ut esse τῶν ὅπο quod est emend. ad marg. codicis Barb. ita omnino reddendum esset, ut id praestiterint ministri Dioscori. Placet quod et illic emendatum ἀνέστη, pro ἀντίεστη, surrexit, ubi ita vi subscripsisset, in grassatores declamans, ac subscriptionem, quam extorserant, repetens. COMBEFIS.

(92) Hanc epistolam aliis verbis conceptam

habet Nicephorus lib. xiv. cap. 49: Τοῦτο τῇ σῇ γλυκύτητι γνωρίσαι βούλομαι, ὅτι Φλαβιανὸς θεῖα κρίσει τῶν ἀνθρωπίνων ἀφηρέθη πραγμάτων· ἕπως πᾶσα ἀμφιβολία καὶ φιλονεικία τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἀποπαυθῆ.

(95) Istum ignorat Evagrius lib. i. cap. 10, cujus vice Danielem substituit Carrorum episcopum, Irenaeum Tyri. et Aquilinum Bibli. Nicephorus, lib. x. cap. 47; Baronius anno C. 449, num. 43. Ad annum porro Theodosii 41 *Chronicon Alexandr.* et Prosperum auctor secutus pseudosynodum Ephesinam locat, quam ad 42 alii seponunt. Verum cum isti Theodosii imperio tres et quadraginta, alii duos tribuant annos, utrique penultimo et sub eisdem coss. Protogene et Asterio actam decernunt.

insuper Antiochiæ cunctosque Orientis episcopos ecclesiastica potestate fecit extorres. Theodosius autem imperator, in quamcunque partem impelleretur, facilis ibat, et omni suasionum vento ferebatur: ex quo schedis oblatis etiam non lectis, sæpius consensum et subscriptionem adjecit: inter quas donationem, qua sibi conjux ejus Eudocia in servitutem addicebatur, nec levi oculi jactu agnitam solertissima Pulcheria supposuit; cui subscripsit ille, merito deinde ob facilitatem nimiam a Pulcheria reprehensus.

Hoc eodem anno Gizerichus auctis Vandalorum copiis potentior factus, terræ marisque et plurimum insularum Romanis prius subjectarum principatu arrepto, regem se ipsum renuntiavit: ex quo mœror animi Theodosio incussus: qui mille et centum onerarias naves cum ingenti Romanorum exercitu Areobindo, Asylæ, Innobindo, Arintheo et Germano ducibus commisit. Tam valida igitur classe ad Siciliæ oras appellente, Gizerichus exterritus de fœderibus cum Theodosio ineundis, legationem misit.

A. C. 442. — *Cpoleos episcopi Anatolii annus primus.*

Antiochiæ episcopi Maximi annus primus.

88 Hoc anno res proprias accuratius perpendens Theodosius, et se Chrysaphii fraudibus circumventum agnoscens, de impiis in Flavianum perpetratis sceleribus et admissis in reliquos episcopos injuriis summum animi concepit dolorem. In iram itaque prorumpens, primo Chrysaphium in quamdam insulam ablegat: tum in Eudociam graviter objurgatam, malorum omnium auctricem eam dicens, quæ Pulcheriam aula ejecisset, durius invehitur, et ea insuper, quæ circa Paulinum acciderant, cum probris objicit. Illa desperatis in rebus Hierosolymam se dimitti rogat: Severoque presbytero et Joanne diacono sociis itineris acceptis, Hierosolymam tendit. Illos autem ad eam frequentius in urbe prius itasse, et modo cum ea Hierosolymis reperiri, ac insuper pluribus ab ea donis augeri audiens imperator, missis litteris, capite multari jussit: tum demum beatam Pulcheriam multis precibus sollicitatam reduxit in aulam: quæ exemplo mandavit Ephesum, qui sancti Flaviani corpus deportarent, illudque magno pompæ satellitio per

Δ Δόμον τὸν Ἀντιοχείας, καὶ τοὺς ἀνατολικούς ἐπισκόπους ἅπαντας. ⁷⁷ Θεοδοσίος δὲ ὁ βασιλεὺς εὐρίπιστος; ⁷⁸ ἦν, παντὶ ἀνέμῳ φερόμενος, ὅθεν καὶ χάριτας ἀπαραγνώστους ⁷⁹ πολλὰκις ὑπέγραψεν ἐνοῖς καὶ Πουλχερίᾳ ἢ σοφωτάτῃ δωρεὰν ὑπέβαλεν ἀπαραγνώστον ἐκχωροῦσαν πρὸς δουλείαν Εὐδοκίαν τὴν γαμίτην αὐτοῦ, καὶ ὑπέγραψε ⁸⁰, παρὰ Πουλχερίας ὀνειδισθεῖς. solertissima Pulcheria supposuit; cui subscripsit ille, merito deinde ob facilitatem nimiam a Pulcheria reprehensus.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Γιζέρηχος τῷ Οὐανδαλικῷ (94) πλήθει πολὺς γενόμενος, καὶ ῥῆγα καλέσας ἑαυτὸν γῆς τε καὶ θαλάσσης, καὶ νήσων ⁸¹ πολλῶν τοῖς Ῥωμαίοις ὑποτελῶν κατασχῶν, ἐλύπει τὸν Θεοδοσίον. Β Καὶ ἀποστέλλει χίλια; ⁸² ἑκατὸν ὀκτάδας μετὰ δυνάμειος Ῥωμαϊκῆς Ἀρεοβίνδου καὶ Ἀσύλα ⁸³ (95) καὶ Ἰννοβίνδου καὶ Ἀρινθείου καὶ Γερμανοῦ τῶν στρατηγῶν ⁸⁴. Ταύτης οὖν τῆς δυνάμειος τῇ Σικελίᾳ προσορμηθεῖσης, καταπλαγεῖς ὁ Γιζέρηχος πρεσβεύεται: Θεοδοσίῳ περὶ σπονδῶν.

A. M. 5942. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἀνατολλου ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Μαξίμου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιλογοσάμενος Θεοδοσίος, καὶ γνοὺς ἑαυτὸν ἀπατηθέντα ὑπὸ τῆς Χρυσάφου πανουργίας, ἐλυπεῖτο περὶ τῆς εἰς Φλαβιανὸν γεγενημένης ἀσεβείας καὶ τῆς εἰς τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἀδικίας. Καὶ ἀγανακτῆσας σφόδρα, πρῶτον μὲν Χρυσάφιον ἐξώρισεν (96) εἰς τινα νήσον. Τῇ δὲ Εὐδοκίᾳ ἐπιφέρεται σφοδρῶς πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν αὐτὴν ἀποκαλῶν, ὡς καὶ Πουλχερίαν τῶν βασιλείων ἀποδιώξασαν, ἅμα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν Παυλίνον ὀνειδίζων αὐτῇ. Ἡ δὲ ἀπογνοῦσα παρεκάλεισεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθῆναι αὐτὴν. Καὶ λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς Σευῆρον τὸν πρεσβύτερον καὶ Ἰωάννην τὸν διάκονον, ἦλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ μεθῶν ὁ βασιλεὺς, ὅτι οὗτοι ⁸⁵ καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ ἐσύχναζον, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις μετ' αὐτῆς εἰσι, καὶ πολλὰ αὐτοῖς δωρεῖται, ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. Τότε ὁ βασιλεὺς τὴν ⁸⁶ μακαρίαν Πουλχερίαν πολλὰ παρακαλέσας, ἤγαγεν εἰς τὰ βασίλεια· ἦτις εὐθέως ἀποστείλασα εἰς Ἐφεσον (97), ἤγαγεν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ· καὶ μετὰ δορυφορίας διὰ τῆς μέσης ἐκχομίσασα, ἔθαψεν ἐν τοῖς ἁγίοις Ἀποστῶ-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁷ ἅπαντας] ἀπόντας h. ⁷⁸ εὐρίπιστος A, εὐρέπιστος vulg. ⁷⁹ ἀπαραγνώστους A, ἀπαραγνώστως vulg. ⁸⁰ δεινῶς ante παρὰ add. h. ⁸¹ νήσων A, νησῶν vulg. ⁸² χίλιας, χιλιάδας A. ⁸³ Ἀσύλα A. ⁸⁴ τῶν στρατηγῶν A, τοῦ στρατηγοῦ vulg. ⁸⁵ οὗτοι καὶ ἐν π. A, οὗτοι: ἐν πόλει vulg. ⁸⁶ τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Theodosii expeditionem ante septem annos, Cyro consule solo, susceptam refert Prosper in Chron.: *Theodosius imperator bellum contra Vandalos movet, Areobinda, et Anaxilla, atque Germano ducibus cum magna classe directis: qui longis cunctationibus negotium differentes, Siciliae magis oneri, quam Africae praesidio fuerunt.* Et anno succedente: *Exercitus qui in Sicilia morabatur, ad defensionem Orientalium partium revertitur. Cum Geisericho autem ab Augusto Valentiniano pax confirmata, et certis spatiis Africa inter utrumque divisa est.*

(95) Quem Anaxillam nuper scripsit Prosper: Ansilam, ut hic Ἀσύλαν quoque pronuntiari notat

Pontacus.

(96) Chronicon Alex. anno Theodosii 42, et ultimo: Ἐσφάγη Χρυσάφης ὁ σπαθάριος εἰς τὴν πόρταν Μελαντιάδος. *Interjectus est Chrysaphius spatharius ad portam Melantiadis.*

(97) Flaviani corpus Marciano imperante CP. relatum ipsa Pulcheria ad Leonem scripsit: *Super hæc autem sciat tua sanctitas, quoniam præcepto nostri domini, et tranquillissimi principis mei conjugis in gloriosam civitatem CP. sanctæ memoriæ Flaviani episcopi corpus allatum est: in Basilica apostolorum, in qua consueverunt prædecessores episcopi sepeliri, competenter est positum.*

ἄεις. Τότε τὴν τῶν Χαλκοκρατειῶν (98) ἐκκλησίαν Ἀ
 τῆ⁸⁷ Θεοδόκιμ ἀνήγειρεν, συναγωγὴν Ἰουδαίων πρό-
 τερον οὖσαν. Τοῦ δὲ λαοῦ⁸⁸, ὡς προΐφημεν, ἐν Σι-
 κελίᾳ ἐκδεχομένου τὴν τῶν πρεσβυτέρων Γιζερίχου
 ἀφίξειν καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, ἐν τῷ μεταξύ
 Ἄττιλας (99) Ὀμνουδίου⁸⁹ (1) παῖς, Σκυθῆς, γενό-
 μενος ἀνδρείος καὶ ὑπερήφανος, ἀποβαλὼν Βδέλαν
 τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, καὶ μόνος ἄρχων τῶν
 Σκυθῶν βασιλεῖον, οὗς καὶ Οὐννοὺς καλοῦσιν, κατα-
 τρέχει τὴν Θράκην, δι' οὖν⁹⁰ καὶ μάλιστα Θεοδοσίος
 σπένδεται [πρὸς] Γιζερίχον, καὶ ἐπανάγει τὸν στόλον
 ἐκ Σικελίας. Ἀποστέλλει δὲ τὸν Ἀσπαρα σὺν τῇ
 ὑπ' αὐτὸν δυνάμει καὶ Ἀρεθίνδον καὶ Ἀργάλισκον⁹¹
 ἐπὶ τὸν Ἄττιλαν Ῥατιάριαν ἤδη καὶ Νάσαν⁹²
 καὶ Φιλιππούπολιν καὶ Ἀρκαδιούπολιν καὶ
 Κωνσταντίαν καὶ ἕτερα πλείστα πόλεις κατα-
 στραφάμενον, καὶ σὺν αἰχμαλώτοις πολλοῖς ὑπέ-
 ρογον συμφορήσαντα λείαν. Τῶν οὖν⁹³ στρατηγῶν
 ἐλαττωθέντων σφόδρα ταῖς μάχαις, προῆλθεν⁹⁴
 Ἄττιλας καὶ μέχρι θαλάσσης ἐκατέρως, τῆς τε τοῦ
 Πόντου καὶ τῆς πρὸς Καλλιόπολιν⁹⁵ καὶ Σηστόν⁹⁶
 κειμένης, πᾶσαν πόλιν καὶ φρούρια δουλούμενος,
 πλὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Ἡρακλείας, τῆς ποτε
 Περίνθου⁹⁷ κληθείσης, ὥστε καὶ εἰς τὸν Ἄθυραν⁹⁸
 αὐτὸν φρούριον ἐλθεῖν. Ἀναγκάζεται οὖν Θεοδοσίος
 πρεσβεύσασθαι⁹⁹ πρὸς Ἄττιλαν· καὶ ἐξάκις χιλίας
 μὲν αὐτῷ¹ λίτρας ὑπὲρ τῆς ἀναχωρήσεως παρα-
 σκεῖν, χιλίων δὲ λιτρῶν ἐτήσιον φόρον αὐτῷ ἤρε-
 μοῦντι· προσωμολόγησε τελεῖν. Τότε τοῖνον² ἐπ-
 ανελθούσης τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἐκ τοῦ πολέ-
 μου τοῦ πρὸς Ἄττιλαν, μετὰ βραγὺ τελευτᾷ Θεοδο-
 σίου μὲν Ἰουλίω³ εἰκοστῇ Ἰουλιτικῶν τρίτῃ. Ἡ δὲ
 μακαρία Πουλχερία, μήπω τινὶ τῆς τοῦ βασιλέως
 τελευτῆς γνωσθεῖσης, μεταστελαιμένη Μαρκιαν-
 νὸν (2), ἄνδρα ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι δια-
 πρέποντα, γέροντα ὄντα ἰκανώτατον⁴, λέγει πρὸς

A mediam urbem stipatum .n Sauctorum Apostolo-
 rum aedem sepeliendum inferrent. Eo tempore
 Chalcoptateorum ecclesiam, quae Judaeorum syna-
 goga prius fuerat, Deiparae consecravit. Caeterum
 dum, ut supra praefatum, legatorum Gizerichi ad-
 ventum et imperatoris mandata classis Romanae
 praestolatur in Sicilia, interea Omnudii filius At-
 tilla, in Scythia natus, vir alioqui fortis et super-
 bus, Bdela seniore fratre amisso, solus Scytharum,
 quos Unnos vocant, principatum arripit, et in
 Thraciam excurrit : quo maxime motus Theodosius
 pacem inquit cum Gizericho, et ex Sicilia classem
 revocat. Tum Asparem, Areobindum et Argaliscum
 mittit adversus Attilam, qui jam Ratiariam, Nassam,
 Philippopolim et Arcadiopolim Constantiamque et
 alia pleraque oppida subverterat, quique cum in-
 numeris captivis, etiam Romanis ducibus superatis,
 praedam immensam agebat. Tantis victoriis auctus
 Attila, et ad utrumque mare, Ponticum videlicet
 et quod Callipolim usque ad Sestum expanditur,
 civitatibus cunctis munitisque locis suae servituti,
 praeter Adrianopolim et Heracleam, cui nomen
 olim Perinthus, subactis, ad Athyram usque ca-
 stellum progreditur. Ad Attilam itaque legationem
 decernere Theodosius cogitur : eique sexies mille
 auri libras ad recessum e Romanis finibus facien-
 dum promittit ; et insuper mille librarum tribu-
 tum annuum, si pacem egerit, annuit se pensu-
 rum. Porro Romanis copiis a bello contra Attilam
 receptis, paulo post diem obit Theodosius, mensis
 Junii vigesimo, indictione tertia. Caeterum beata
 Pulcheria, 89 nondum ulli imperatoris morte
 manifestata, Marcianum, virum prudentia et ho-
 nestate morum celebrem, aetate jam provecum et
 ad negotia gerenda idoneum, ad se accersitum al-
 loquitur : Quandoquidem decessit imperator, ego te

VARIAE LECTIONES.

⁸⁷ τῆ ἀγία θεοτ. b. ⁸⁸ λαοῦ] στόλου b. ⁸⁹ Ὀμνουδίου A, Ὀμνουδίου b. ⁹⁰ καὶ ante μάλιστα om. A b.
⁹¹ Ἀργαλισκὸν A e f, Ἀργίσκον b, Ἀράλίσκον vulg. ⁹² Νάσον b. ⁹³ τῶν οὖν στρατηγῶν b, τῶν
 στρατ. A, τῶν συστρατ. vulg. ⁹⁴ προσῆλθεν A e f. ⁹⁵ Καλλιούπολιν A. ⁹⁶ Σηστόν A, Σέστον vulg.
⁹⁷ Περίνθου A b. ⁹⁸ Ἄθυραν b. ⁹⁹ πρεσβεύσασθαι A, πρεσβεύεσθαι vulg. ¹ μὲν αὐτῷ] χρυσοῦ b. ² τοί-
 νον A, οὖν vulg. ³ Ἰουλίω A. ⁴ ὄντα ἰκανώτατον A, ὄντα καὶ ἰκαν. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) *Origines CP.* : Τὰ λεγόμενα Χαλκοκρατεῖα
 πρότερον ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατοικία
 ἦν ἐκεῖ τῶν Ἰουδαίων. Ἦσαν δὲ ἐκεῖσε χρόνους
 ρλβ', καὶ ἐπίπρασκον ἐκεῖσε τὰ χαλκώματα. Ὁ δὲ
 μικρὸς Θεοδοσίος ἐξέωσεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου, καὶ
 ἀνακαθάρα· αὐτὸν, ναὶ τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρεν.
 Ὑπὸ δὲ αἰσμοῦ συμπτωθεὶς ὁ ναός, Ἰουστίνος δ'
 ἀπὸ κουροπαλάτων πάλιν αὐτὸν ἀνήγειρεν, καὶ ἀκί-
 νητα κτήματα ἐπεκύρωσεν· *Chalcoptatia sic dicta*
a magni Constantini temporibus aedes fuit Judaeis
concessa : ibique annos 152 manserunt, vendentes
aerea vasa. Theodosius autem Junior loco eos ejecit,
et expurgatum Dei Matris templum effecit. Terra
vero motu in terram excussum Justinus Curopalata
iterum reparavit, et immotis aedificiis corroboravit.
 Insigne miraculum ad Christi imaginem in Chalco-
 portia multis prosequitur, ac eleganti exornat en-
 comio auctor anonymus tomo II *Auctarii P. Com-*
bellis.

(99) Ἐν τοῖς προτέροις dicere debuisset : ante 7

PATROL. GR. CVIII.

D nimirum vel 8 annos, quibus occupata in Sicilia
 adversus Gizerichum Theodosii classe Attila Thra-
 ciam armis infestabat : et ei depulsando revocata,
 nec levibus praeliis cum eo initis, paceque tandem
 sub tributis conditione composita, Theodosius de-
 functus est.

(1) *Mundzuccum* scribit Jornandes de rebus Get.
Omundium Vat. ms., in variis lect., fratrem vero
Bletum. Prosper, *Budam*, alii *Bledam*.

(2) Periude narrat Cedr. sed Theodosii id factum
 nutu refert, qui ipse jam coram Aspares et senatu
 Marcianum ad imperium delegerat : Ἐἶπεν αὐτῷ ἐπὶ
 Ἀσπάρου καὶ τῆς συγκλήτου· Ἐδέχθη μοι εἶπε
 σε δεῖ γενέσθαι βασιλέα μετ' ἐμέ· *Sub presentia*
Asparis et senatus ait Marciano, Ostensum est mihi
fore, ut a meo obitu imperium capessas. Ostensum
nimirum a Joanne theologo Ephesi, ut jam Pul-
cheriae dixerat : ubi imperite Xyl., Ab Aspares et
senatu mihi demonstratum est, te etc. Ipsum ora-
culum respicere videtur Theophanes, cum statim

ex omni senatu ceu virtute præstantissimum elegi. *Da fidem : virginitatem meam, quam Deo consecravi, te servaturum inviolatum : et imperatorem renuntiabo.* Illo sese ita facturum pollicito, patriarcham et senatum Pulcheria convocat, et Marcianum Romanorum imperatorem declarandum curat.

A. C. 443. — *Romanorum imperatoris Marciani annus primus.*

Hoc anno pientissimus Marcianus divino suffragio imperator renuntiatus cunctos exsules ad propria revocavit. Beata porro Pulcheria Chrysaphium eunuchum cunctis exosum Jordani Joannis (qui Romæ quondam tyrannide arrepta ad Ardaburium et Asparem post deditionem se recipiens cum eis Byzantium profectus, atque ad honores et dignitates promotus, tandem a Chrysaphio mortem illatam sustinuerat) filio tradidit : quem Jordanes pari mortis pœna mulctavit. Cæterum operæ pretium fuerit, quomodo Marcianus ad imperium a Deo fuerit destinatus, scripto significare. Superioribus annis, quibus Persicum bellum susceptum, Marcianus miles gregarius cum existeret, e Græcia versus Persiam cum proprio numero proficisceretur. In Lyciam cum venisset, morbo correptus, in urbe Sidema a suis relinquitur : in ea diuturnius moratus duobus quibusdam fratribus, quorum nomina Julius et Tatianus, amicitiae fœdere connectitur. Isti Marcianum in propriis ædibus acceptum curant et quietem jubent ducere : venatiumque aliquando egressi, comitem eum adiungunt : ac circa meridiem fatigati sopore fruuntur. Prior cæteris a somno excitatus Tatianus Marcianum ad solem adhuc dormientem conspicatus, ingentem æquilam advolantem et in eum expansis alis umbram facientem animadvertit. Portentum miratus, fratrem excitat, miraculum indicat. Ac uterque tandem volucris benevolam officium diu miratus Marciano somnum excutit, et his eum compellat : *Si nonnunquam imperium assequaris, quid nobis gratiarum rependes ?* Respondet ille : *Quisnam sum ego, cui tale quid contingat ?* Illi repetitis verbis de novo interrogant ; quibus Marcianus : **90** *Si succedat a Deo imperium, inquit, patres vos renuntiabo.* Tunc ducentis nummis donato dicunt : *Proficiscere*

αὐτόν· Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐπελευθήσῃ, ἐγὼ δὲ σὲ ἐξελεξάμην ἐκ πάσης τῆς συγκλήτου, ὡς ἐν ἄριστον· ὁδὸς μοι λόγον, εἶε φυλάττεις τὴν παρθενίαν μου, ἣν τῷ Θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγορεύσω σε βασιλέα. Τοῦ δὲ συνθεμένου τοῦτο ποιῆν⁹⁰, μεταστέλλεται τὸν πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα Ῥωμαίων.

A. M. 5943. — *Ῥωμαίων βασιλέως Μαρκιανοῦ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Μαρκιανὸς ὁ εὐσεβὴς θεῖα ψήφῳ αὐτοκράτωρ ἀναδειχθεὶς⁹¹, τοὺς ἐν ἔξορίᾳ⁹² πάντας ἀνεκαλέσατο. Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία τὸν παμμύστον Χρυσάφιον τὸν εὐνοῦχον ἐκδέδωκεν Ἰορδάνῃ τῷ παιδί Ἰωάννου, τοῦ ἐν Ῥώμῃ τυραννήσαντος, καὶ προσχωρήσαντος πρὸς Ἀρδαβούριον καὶ Ἀσπαρα, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον ἐλθόντος, καὶ τιμῆς ἀξιοθέντος, ἀναιρεθέντος δὲ δόλῳ ὑπὸ Χρυσάφιου· ὃν λαβὼν Ἰορδάνης ἀνεῖλεν. Ἄξιον δὲ ἐστίν, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Θεοῦ⁹³ εἰς Μαρκιανὸν τὸν βασιλέα ἐκλογὴν σημῶναι. Ἐν τοῖς παρῳηκόσι⁹⁴ χρόνοις, ἐν οἷς ὁ Περσικὸς πόλεμος ἐκινήθη, στρατιωτῆς ὢν λιτὸς ὁ Μαρκιανὸς μετὰ τοῦ ἰδίου νομῆρου (3) ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ Περσῶν ἀπέη, καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ⁹⁵, ἀρρώστῳ περιέπεσεν⁹⁶, καὶ καταλειπθεὶς ἐν πόλει Σύδημα, κάκεισε χρονοτριβήσας, προσκολλᾶται δύο ἀδελφοὺς τισιν Ἰουλίῳ καὶ Τατιανῷ καλουμένοις· οἵτινες εἰς τὸν ἴδιον οἶκον λαβόντες αὐτὸν, διανέπτυσαν. Εἰς θήραν δὲ ἐξελθόντες, ἔλαβον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν. Κοπιάσαντες δὲ περὶ μεσημέριαν, ἐκοιμήθησαν. Προξυπνισθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὸν ἥλιον κοιμώμενον, καὶ αὐτὸν παμμεγέθεστατον⁹⁷ ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς ἑαυτοῦ πτέρυγας διαπετάσαντα καὶ σκιὰν ἐπ' αὐτῷ περιποιούμενον. Καὶ τοῦτο θεασάμενος, ἐγείρει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν καὶ τὸ θαῦμα ὑποδείκνυσι· καὶ ἐπὶ πολλῷ θαυμάζοντες τὴν τοῦ πετεινοῦ εὐνοϊκὴν δουλείαν, ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρκιανὸν, καὶ λέγουσιν· Ἐὰν βασιλεύσῃς, τί ἡμῖν χάριξ; Ὁ δὲ εἶπεν· Τίς γὰρ εἰμι, ἵνα εἰς ἐμὲ τοῦτο γένηται; Οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν λόγον εἶπον. Λέγει ὁ Μαρκιανός· Ἐὰν τοῦτο ἐκ Θεοῦ γένηται, κάτερας ὁμᾶς ἀνακηρύξω. Τότε διδάσιν αὐτῷ διακόσια νομίσματα, λέγοντες· Πορεύου ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ μέμνησο ἡμῶν, ὅτε ὁ Θεὸς σε ὕψωσε⁹⁸. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, προσκολλᾶται Ἀρδαβουρίῳ καὶ Ἀσπαρῇ

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ ἀναγορεύσω A, ἀναγορεύω vulg. ⁹² ποιῆν om. A. ⁹³ ἀναδειχθεὶς A, ἀναδειχθεὶς vulg. ⁹⁴ ἔξοριαις B. ⁹⁵ τοῦ Θεοῦ om. a e. ⁹⁶ παρῳηκόσι A, παρῳηκοῖσι vulg. ⁹⁷ Λυκίᾳ] Κιλικίᾳ could. nonnulli. ⁹⁸ περιέπεσεν A, περιπέσων vulg. ⁹⁹ παμμεγέθεστατον A, παμμεγέστατον vulg. ¹⁰⁰ ὕψωσε A, ὕψωση vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

anno seq., θεῖα ψήφῳ ἀναδειχθῆναι αὐτοκράτορα, divino suffragio renuntiatum Marcianum imperatorem, ait; non quia ejus inaugurationi patriarchæ opera accesserit, ut nonnulli annotavit. COMBEFIS.

(3) Possunt huc accersiri quæ de voce ἀριθμῶ; ad pagg. 43 et 64 superius annotavimus. Νομῆρον enim ex Latina voce deductam eandem significantiam sortitur, cohortem videlicet, vel legionem.

Apollonius presbyter apud Meursium de excidio Hierosol. lib. iii, *Laudavit ineptis verba ducis Væsri numerus.* Œcumenicus ad Act. apost. cap. xv : Καὶ τὴν ἄξιαν ἐδήλωσεν, ἐκ σπείρης· εἰπὼν τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς. Σπέιρα δὲ ἐστὶν ὁ καλούμενος νῦν νομῆρον· *Dignitatem quoque manifestavit, ex legione dicens Italica : legio quippe est quod numerum nunc vocamus.*

Ἀρειανοί· οἷσιν, καὶ ποιήσας παρ' αὐτοῖς πεντεκαίδεκα χρόνους, καὶ δομέστικος (4) αὐτῶν γεγώνως, κατήλθεν μετὰ τοῦ Ἀσπαρος εἰς Ἀφρικὴν παρατάξασθαι εἰς Γιζερίχον¹⁴, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκρατήθη¹⁵. Γιζερίχου δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἀποκλείσαντος, καὶ ἐκ τῶν ὑπερῶν κατενόεσθαι αὐτοῦ. Καὶ περὶ μεσημέριαν παρακύψας ὄρα τὸν Μαρκιανὸν καθεύδοντα, καὶ ἀετὸν ἐλθόντα, καὶ τὰς πτέρυγας ἐκτείνοντα καὶ σκιαζόντα αὐτόν· καὶ τοῦτο ἰδὼν ὁ Γιζερίχος θεῖον εἶναι οἰκονομίαν ἐλογίσαστο¹⁶ ταύτην· καὶ μεταπεμφάμενος τὸν ἄνδρα, καὶ γνοὺς εἶναι αὐτὸν δομέστικον τοῦ Ἀσπαρος, ἔγνω ὅτι εἰς βασιλείαν¹⁷ ἀνάγεσθαι μέλλει. Καὶ ἀποκτείνει αὐτὸν οὐκ ἠθέλησεν, λογισάμενος ὅτι τοῦ Θεοῦ τὴν βουλήν οὐδεὶς δύναται κωλύσαι. Ὁρκον δὲ αὐτὸν ἀπήτησεν, ὅτι εἰ τῷ Θεῷ φίλον βασιλεύσειν αὐτόν, οὐ πολεμήσει ποτὲ Οὐανδήλους. Καὶ οὕτως ὀβλαθῆς ἀπολυθεὶς ὁ Μαρκιανὸς ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Χρόνου δὲ¹⁸ ὀλίγου διελθόντος, καὶ Θεοδοσίου τελευτήσαντος, βασιλεὺς ἀνεδείχθη, ὡς προέφημεν. Ἐγένετο δὲ χρηστός περὶ πάντας τοὺς ὑπηκόους. Ὁ δὲ Ἀττίλας (5) ἐπανίσταται τῷ βασιλεῖ¹⁹ Ῥώμης Οὐαλεντινιανῷ, διότι οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ὀνωρίαν· καὶ ἐλθὼν μέχρι πόλεως Αὐρηλίας, καὶ συμπλακείας Ἀετίῳ τῷ στρατηγῷ Ῥωμαίων, καὶ ἡττηθεὶς, πλείστους ἀποβαλὼν τῆς δυνάμεως παρὰ Λήγγου²⁰ ποταμὸν (6), ὑπέστρεψεν κατηραυμμένος. Ὁ δὲ Μαρκιανὸς τῆς ἐν Λυκίᾳ γεγενημένης αὐτῷ ὑπομνησθεὶς εὐεργεσίας, Τατιανὸν καὶ Ἰούλιον μεταπεμφάμενος πατέρας αὐτοῦ ἀνεκήρυξεν. Καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ὑπαρχον²¹ ἐποίησε τῆς²² πόλεως· τῷ δὲ Ἰουλίῳ τὴν τῶν Λιθύων²³ ἐνεχείρισεν ἀρχήν. Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας τῷ Χριστῷ ἀνήγειρεν ἐκκλησίας, ἐξαιρέτως δὲ τὴν ἐν Βλαχέρωναις τῆς²⁴ πανομνήστου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς Μαρκιανοῦ. Λέον δὲ ὁ μακάριος πάππας Ῥώμης ἔγραψε Μαρκιανῷ αἰτῶν τὰ τολμηθέντα παρὰ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς ἐν Ἐφέσῳ εἰς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν ζητηθῆναι ἐπὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς συναχθῆναι πάντας τοὺς ἐπισκόπους.

A. M. 5944. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἅγια τετάρτη γέγονεν σύνοδος (7) μηνὶ Ὀκτωβρίῳ Ἰνδικτιῶνος ε' μετὰ ἑνιαυτὸν καὶ μῆνας δύο τῆς ἀναγορεύσεως Μαρκιανοῦ· πάντων δὲ τῶν²⁵ ἐπισκόπων

A *Cpolim, et nostri memoriam habe, ubi te Deus in meliorem fortunam evexerit. Digressus ab eis Aida- burio et Aspari Arianæ opinionis hominibus adjungitur, et quindecim annos cum eis moralus ac domesticus factus, cum Aspare tandem expeditionis in Africam adversus Gizerichum comes, in conflictu capitur. Gizerichus captivos atrio conclusos ex superiore cœnaculo contemplaturus circa meridiem procumbens in fenestram, Marcianum somno detentum conspicatur et advolantem aquilam extentis pennis eum obumbrantem. Re visâ, Gizerichus eam divinæ providentiæ consilio geri menta perpendit : ac ubi accersitum ad se Marcianum Asparis domesticum esse novit, ad imperii culmen virum aliquando evehendum prævidit. Itaque Dei consilium a nullo præpediri arbitratus, mortem inferre noluit : at jurejurando exacto, ut si eum imperare Deo videretur, nunquam Vandalos bello laeesseret, polliceri compulit. Ita Marcianus dimissus incolumis Cpolim regreditur. Mox vero brevi prætercurrente tempore, ac Theodosio fati functo, imperator, ut præmisimus, est salutatus, et in subditos omnes humanissimum se præbuit. Cæterum Attila Romæ principem Valentinianum maxime bello vexare studuit, quod Honoriam propriam sororem ei conjugem locare recusasset. Ad Aureliano- rum itaque civitatem progressus, consortis cum Aetio Romano duce manibus, pluribus suarum copiarum ad Ligerium fluvium amissis, superatur, et cum dedecore proprios repetit fines. Marcianus beneficii sibi quondam in Lycia collati memor, Tatianum et Julium ad se accitos patres renuntiat : et Tatianum quidem urbis, Julium vero Libyca decorat præfectura. Beata porro Pulcheria plures ac alias Christo construxit ecclesias : maxime vero quæ celebrandæ Dominæ nostræ Deiparæ dicata conspicitur in Blachernis sub pietissimi imperatoris Marciani exordia. Cæterum beatus Leo Romanus papa, quæ Dioscori et Eutycheis temerariis ausibus adversus sanctum Flavianum Ephesi fuerant attentata, in generali concilio recendi ac disenti literis expetiit : imperator vero universos episcopos congregari mandavit.*

A. C. 444. — 91 Hoc anno sancta et quarta synodus Chalcedone celebrata est, mense Octobri, indictione quinta, Marciano jam unum annum et duos menses imperante. Cunctis igitur episcopis et senatu

VARIE LECTIONES.

¹⁴ εἰς Γιζ. | πρὸς Γ. a c. ¹⁵ ἐκρατήθη ὑπὸ Γιζ. ἐν τῇ A a e. ¹⁶ ἐλογίσαστο codd. et edd. ¹⁷ βασιλείαν b. ¹⁸ δὲ om. b. ¹⁹ τῷ βασιλεῖ Ῥώμης A, τοῖς βασιλεύσει καὶ Ῥώμης vulg. ²⁰ Λήγγην A. ²¹ Ἐπαρχον A. ²² τῆς add. ex A. ²³ Λυκίων b, fortasse vere. ²⁴ τῆς add. ex A. ²⁵ τῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Suidas : Δομέστικοι οἱ τῶν Ῥωμαίων ἱππεῖς, οἱ κατὰ Ῥωμαίους οἰκιακοὶ στρατιῶται· *Domestici sunt Romanorum equites. Satellites domestici secundum Romanos.* Zonaras in Diocletiano : Δομεστίκους δὲ τοὺς ἱππέας τινὲς νομίζουσι· *Domesticos quidam censent equites vocari.* Procopius, *De bello Vandalico*, lib. 1, Marcianum domesticum exponit : *Ille se Asparis arcanorum omnium socium esse in-*

quit, quem Romani domesticum vocant.

(5) Ad annum Marciani primum Idatii Prosperique Chron. hæc referunt.

(6) Ita Gregorius Turonensis. Idatius, et Jornandes de rebus Geticis, Attilam ad campos Catalaunicos prostratum asserunt.

(7) Idatii et Alexandrinum Chronica consentiunt.

congregatis in aede sanctæ martyri Euphemie dicata, et quæ prima indictione, tum quæ ab Eutyche gesta, et quæ a Dioscuro Ephesi fuerant innovata, discussis, de his interrogatus Dioscorus ad rerum actarum ignorantiam confugit: at cum argumentis, quæ ab ipsis actis petebantur, convinceretur, perplexus hæsitabat, ac simul veritas in apertum proferebatur. Tunc quid pro defensione diceret nescius, erubuit. Qui vero enim ipso in prædicatoria synodo convenerant, vis sibi ab eo illatæ Dioscorum arguebant: et venia sibi a synodo petita, in gratiam sunt recepti: e quorum numero Juvenalis Hierosolymorum episcopus exstitit. Dioscorus animo fluctuans, et quid responderet incertus, synodo se præsentem exhibere non ulterius est ausus. Tum vero synodus, ipso imperatore Marciano et senatu præsentem, adversam Dioscuro et Eutychi sententiam pronuntiavit et eos depositione punivit. Pronuntiata sententia synodus soluta est. Imperator Gangras relegato Dioscuro, in synodi laudes erumpens, dixit: *Deo nostrum omnium Domino maximas debeo grates, quod, sublata omni dissensione, in unam tandem et eandem sententiam omnes ivimus.* Sanctos demum sexcentos et triginta Patres postquam benigne et humane suscepisset, singulos cum pace ad proprias sedes dimisit. In Dioscorigo vero locum Proterius Alexandriæ episcopus est ordinatus.

A. C. 445. — *Persarum regis Peroxis annus primus.*

Alexandriæ episcopi Proterii annus primus.

Hoc anno multis rebus præclare gestis, cunctisque suis bonis pauperibus relictis, beata et pia Pulcheria obdormivit in Christo: bona ejus licet immensa Marcianus libentissime consignavit. Ipsa porro quam plurimas sacras sedes sive oratoria, multa item publica pauperum loca peregrinorumque domicilia et eisdem mortuis cœmeteria in quibus sancti martyris Laurentii templum numeratur, ædificavit. Dioscuro vero in exsilium pulso, et in ejus vicem Proterio suffecto, qui cum Dioscuro et Eutyche sentiebant, magnum concitaverunt tu-

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ τὰ παρ'] κατὰ A, καὶ τὰ b e. ²⁶ ὁ add. ex A. ²⁷ ἀγνωσιν b. ²⁸ τῶν — ἐλέγχων b. ²⁹ ἐν τῇ — αὐτῷ om. f. ³⁰ καὶ μὴ ἔχων ἀπολ. om. A. ³¹ τῇ συγκλήτῳ A, τῆς συγκλήτου vulg. ³² ἐν ἧ καὶ τελειοῦται: obscura hæc verba om. b. ³³ εἰς Γ. ἐξώρισεν A e f, ἐξορίσας εἰς Γ. vulg. ³⁴ Δεσπότη καὶ om. A. ³⁵ τὴν αὐτὴν A b, τὴν αὐτοῦ vulg. ³⁶ πάντες add. ex A. ³⁷ διέδωκεν A, δέδωκεν vulg. ³⁸ καὶ τοῦ Προσ. προβλ. om. A. a. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Diagrammatis Alexandriæ patriarcharum D auctor Abraham Ecchellensis, diverso prorsus ordine, et nominibus ad Athanasium nominis secundum patriarcham Alexand. sequentes post Dioscorum ordinat hoc pacto: *Timotheus post obitum Dioscorigo constitutus est: magnas pertulit ab hominibus contrariæ factionis tribulationes, necnon in exilium exactus est cum Anatolio fratre, sed post novennium restitutus. Obiit Alexandria septima Morsit die Veneris.* Egit in pontificatu secundum eundem annos 22, dies 336. Sequitur: *Petrus paulo postquam suffectus est, fuit depulsus ab hominibus contrariæ factionis, et ordinatus est loco ejus Timo-*

A συναελθόντων ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας, καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ γυμνασθέντα τὰ ἐπὶ τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος καὶ τὰ παρ'²⁵ Εὐτυχοῦς πρᾶχθέντα καὶ τὰ ἐν Ἐρέσιῳ ὑπὸ Διοσκόρου νεωτερισθέντα, ἐγκαλούμενος ὁ²⁶ Διόσκορος περὶ τούτων ἐπὶ τὴν ἀγνωσίαν²⁷ τῶν πεπραγμένων καταφεύγει, καὶ μὴ δυναθεὶς ἐκφυγεῖν τὸν ἐν τοῖς πραχθείσιν ἐλέγχον²⁸, ἵπορεῖτο, καὶ ἡ ἀλήθεια παρεγυμνοῦτο. Τότε μὴ ἔχων ἀπολογία, κατησχύνθη. Οἱ δὲ συναδρεύσαντες αὐτῷ ἐν τῇ²⁹ ληστρικῇ συνόδῳ, ἤλεγχον αὐτῷ τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνίγκτην, ἣν ὑπέμεινεν παρ' αὐτοῦ. Καὶ συγγνώμην τῇ συνόδῳ αἰτήσαντες ἐδέχθησαν ὧν εἰς ὑπῆρχεν καὶ Ἰουθενάλιος ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος. Ἀπορήσας δὲ ὁ Διόσκορος [καὶ μὴ ἔχων ἀπολογία³⁰] οὐκ ἔτι ἐτόλμησεν ἐμφανισθῆναι τῇ B συνόδῳ. Τότε ἡ σύνοδος, συμπαρόντος καὶ τοῦ βασιλέως Μαρκιανοῦ ἅμα τῇ συγκλήτῳ³¹, ἀπεφάνητο κατὰ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ τούτους καθελόν. [Ἐν ἧ καὶ τελειοῦται³².] Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν Διόσκορον εἰς Γάγγραν ἐξώρισεν³³, τὴν δὲ σύνοδον ἐπαίνεσας εἶπεν: *Χάρις μεγίστην ὁμολογῶ τῷ πάντων ἡμῶν Δεσπότη³⁴ καὶ Θεῷ, ὅτι ἀναιρεθείσης τῆς διχονοίας, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν³⁵ ὁμολογίαν πάντες³⁶ συναληλύθαμεν.* Καὶ φιλοφρονήσας τοὺς ἐξακοσίους τριάκοντα ἁγίους Πατέρας ἀπέλυσεν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια ἐν εἰρήνῃ. Ἐχειροτονήθη δὲ Προτέριος (8) ἀντὶ Διοσκόρου ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας.

A. M. 3945. — *Persōw βασιλέως Περδξον ἔτος α'.*

C Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Προτερίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Πουλχερία ἡ μακαρία (9) καὶ εὐσεβῆς ἐκοιμήθη ἐν Χριστῷ, πολλὰ ποιήσασα καθ' ὀρθώματα, καὶ πάντα τὰ ταυτῆς πτωχοῖς καταλείψασα, ἅπερ Μαρκιανὸς πλείστα θντα προθύμως διέδωκεν³⁷. Ἐκτίσεν δὲ ἡ αὐτὴ πολλοὺς εὐκτηρίους σκουούς καὶ πτωχεῖα καὶ ξενώνας καὶ ξενοτάφια, ἐν οἷς καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λαυρεντίου. Τοῦ δὲ Διοσκόρου ἐξορισθέντος καὶ τοῦ Προτερίου προβληθέντος³⁸, οἱ σύμφρονες Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς στάσιν μεγίστην ἐποίησαν, ἀπειλήσαντες κωλύειν καὶ τὴν σιτοπομπίαν (10). Μαρκιανὸς δὲ μα-

theus Ausus: tum Joannes Duinasades, qui constitutus est post obitum Ansi, tum reversus est Petrus ad suam sedem, et obiit quarta Haturi die Dominica. Vixit ex eodem annos 8, dies 9.

(9) Anno Marciani tertio Pulcheriam fato functam testatur *Chronicon Alexandrinum*: fallunt seipsos proinde qui ex eodem quarto obiisse ponunt; Theophanemque, vel Cedrenum propriæ sententiæ auctores se constituere fingunt. Videatur *Idalius* ad eundem annum.

(10) Comineatum et annonam in urbem regiam Alexandria transportandam. Σιτοπομπίαν pronuntiavit Vat. 1 ms.

ὄων, ἐκέλευσεν οὐκ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἀλλ' εἰς τὸ Πηλούσιον τὸν σίτον τῆς Αἰγύπτου καταγωγιάζεσθαι³⁹ διὰ τοῦ Νεῖλου, καὶ οὕτως εἰς τὴν βασιλίδαν διαπλωλίζεσθαι⁴⁰. Ὅθεν⁴¹ Ἀλεξανδρεῖς λιμώξαντες Προτέριον ᾗτησαν δεηθῆναι περὶ αὐτῶν τοῦ βασιλέως, καὶ οὕτως τῆς ἀταξίας ἐπαύσαντο.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεκτίσθη⁴² τὸ Διοκλητιανὸν βαλανεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· καὶ Ἀττίλας ἔκαυσεν τὴν Ἀκυλίαν πόλιν (11).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεοδόσιος μοναχὸς (12), ἀνὴρ λυμμένων, κατελθὼν ὁρομαῖος μετὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ μαθὼν Εὐδοκίαν τὴν Αὐγουσταν προσκεκλήσθαι⁴³ Διοσκόρῳ τῷ καθαιρεθέντι ὑπὸ τῆς συνόδου, ἤρξατο καταδοῦν τῆς συνόδου, ὡς τὴν ὁρὴν ἀναστρεψάσης⁴⁴ πίστιν, καὶ συναρπάξει Αὐγουσταν καὶ τοὺς μοναχοὺς, καὶ ταῖς ἰδίαις μισαιφονίαις χρησάμενος, βαρβαρικῶ τρόπῳ τὴν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἀρπάξει, καὶ τοὺς τῆς Αὐγουστάς ἀνθρώπους ὑπουργοὺς ἔχων, χειροτονεῖ ἐπισκόπους⁴⁵ κατὰ πόλιν, τῶν ἐπισκόπων ἔτι ὄντων ἐν τῇ συνόδῳ. Σευτηριανὸν δὲ τὸν ἐπίσκοπον Σκυθοπόλεως μὴ ὑπαχθέντα⁴⁶ τῇ αὐτοῦ κακοδοξίᾳ τῆς πόλεως ἐξαγαγὼν κατασφάττει, καὶ ἐγείρει διωγμὸν κατὰ τῶν μὴ κοινωνούντων αὐτῷ, καὶ πολλοὺς μὲν ἰθυσάνισεν, ἄλλους δὲ ἐδήμευσεν⁴⁷, καὶ ἐτέρων⁴⁸ τοὺς οἴκους πυρὶ παρέδωκεν, ὥστε νομισθῆναι ὑπὸ βερδάρων τὴν πόλιν ἐαλωκέναι. Ἀπέσφαξεν δὲ καὶ Ἀθανάσιον διάκονον τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως, ὄνειδίσαντα καὶ ἐξελέγξαντα τὴν αὐτοῦ ἀθειαν⁴⁹, καὶ τὸ τούτου ἄγιον⁵⁰ σῶμα κατὰ τὴν πόλιν πομπεύσας τοῖς κυσὶ παρέδωκεν. Δόμνος δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἰς τὴν ἔρημον ἐφυγεν καὶ Ἰουδηνάλιος Ἱεροσολύμων. Τοῦ δὲ λυμηνῶνος Θεοδοσίου ἐπὶ εἰκοσιμῆνας τὸν θρόνον Ἱεροσολύμων κρατήσαντος, γνοὺς ὁ βασιλεὺς Μαρκιανὸς ἐκέλευσεν αὐτὸν συλληφθῆναι· ὁ δὲ φυγὰς ἔρχετο ἐπὶ τὸ Σιναιον ὄρος. Τούτου δὲ ἐκ ποδῶν γεγονότος καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντων, πάλιν Ἰουδηνάλιος τὸν αὐτοῦ θρόνον⁵¹ ἀπέλαβεν.

A. M. 5346. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Βασιλείου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς βασιλεὺς (13) ἐν Ρώμῃ, ὑφορώμενος τὴν Ἀστὶου τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγῶ⁵² δύναμιν, δολοφονεῖ τούτον, Ἡρακλείου τινὸς τῶν εὐνούχων συμπράξαντος αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἀτ-

multum, frumentarium etiam commeatum se interclusuros minati. Eo cognito, non Alexandriam, sed Pelusium per Nilum Ægyptum frumentum devehī, ac inde Cpoliam reginam urbium deportari Marcianus mandavit. 92 Hinc ipsi Alexandrini fame vexati, Proterium, qui pro ipsis imperatorem deprecaretur, interposuerunt : sicque tumultuari destiterunt.

Hoc etiam anno Diocletianum balneum Alexandriæ reparatum : et Attila Aquileiam urbem incendio devastavit.

Hoc eodem anno Theodosius monachus vir exilius, peracto Chalcedone concilio, cursu concito Hierosolymam delatus, et de Eudocia Augustæ versus Dioscorum a concilio depositum affectu certior factus, adversus illud, quasi rectam pervertisset fidem, vociferari et declamare cœpit : et Augusta in propriam sententiam rapta, circumventis etiam monachis, familiaribus sibi cædibus usus, barbarico more in pontificium thronum, etiam ipsis Augustæ domesticis invasionis hujusmodi administris, intruditur et per urbes, episcopos adhuc in concilio consistentibus, episcopos destinat : Severianum autem Scythopoleos episcopum, cum ipsius pravis erroribus assentiri nollet, civitate expulsus interfecit persecutionemque in eos, qui ejus communionem aversarentur, excitat, et quosdam quidem examinat tormentis, aliorum ades igne depopulatur, adeo ut civitatis a barbaris devastatæ faciem in ipsa civitate exhiberet. Tandemque Athanasium sanctæ Resurrectionis diaconum summam ejus in Deum impietatem probis et reprehensionibus insectantem necavit crudeliter, sanctique corpus per urbem publice in ludibrium raptum canibus objecit. Dominus vero Antiochiæ et Juvenalis Hierosolymorum episcopi in eremum secessu salutem consuluerunt. Cum vero illa pestis viginti menses continuos Hierosolymitanam occupasset sedem, Marcianus, re comperita, ipsum comprehendere jussit : at ille fuga Sinæum in montem se recepit. Ipso vero una cum sacrilege ordinatis eliminato, Juvenalis in sedem sibi propriam est restitutus.

A. C. 446. — Antiochiæ episcopi Basilii annus primus.

Hoc anno Valentinianus imperator Aetii patricii potestatem nimiam Romæ suspectam habens, Heraclio quodam eunucho adjutore adscito, ipsum dolis interfecit. Adversus autem Marcianum pactum à

VARIABLE LECTONES.

³⁹ κατάγεσθαι A. ⁴⁰ διαπλωλίζεσθαι A, πλωλίζ. vulg. ⁴¹ ὅθεν b, ὅπερ vulg. ⁴² ἐκτίσθη A e. ⁴³ προσκεκλήσθαι a, προσκεκλεισθαι A, προσκεκλήσθαι f, προσκεῖσθαι vulg. ⁴⁴ διαστρεψάσης A. ⁴⁵ ἐπισκόπους om. A f. ⁴⁶ μὴ ὑπαχθ. τῇ αὐτοῦ κακ. om. A f. ⁴⁷ ἄλλους δὲ ἐδήμευσεν add. ex b. ⁴⁸ ἐτέρων τοὺς A; ἐτέρων δὲ τοὺς vulg. ⁴⁹ ἀθειαν f. ⁵⁰ τὸ τούτου ἄγιον A, τὸ τοῦ ἁγίου vulg. ⁵¹ τὸν αὐτοῦ θρόνον A, τὸν θρόνον αὐτοῦ vulg. ⁵² καὶ στρατηγῶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(11) Aquileiam anno Marciani tertio ab Attila diripiam scribunt Marcellinus, Cassiodorus, *Chronica Ungarica*, Baronius, Valesius, et alii.

(12) Evagrius lib. II, cap. 5, Baronius ad annum 452 num. 26 et seqq.

(13) Aetii et Studio eoss. Aetium a Valentiniano

sublatum Prosper editionis Sirmundi, Marcellinus, Idatius, et alii testantur. Hos tamen eoss. annum Marciani quartum, ut *Chron. Alexandrinum*, alii quintum, ut Prosper, eossignasse observant : Alexandrinum sequitur Theophanes.

Theodosio tributum reddi non ferentem Autila bellum parabat. **93** Interea puellæ, cujus forma liberalis omnino fuit, amore captus, dum nuptias cum illa celebrat, vino maxime madidus ac profundo somno gravatus, copioso subinde sanguinis profluvio e naribus atque ore erumpente, vitam sinit. Tam amplam vero patris ditionem excipientes filii et ad invicem dissidentes profligantur. Romani porro qui partes Orientis tenebant, summa pace, justitia et gaudio, Marciano imperante, fruebantur. Et erant certe imperatoris benignitate aurea prorsus illa tempora, tranquillitate nimirum rebus omnibus superfusa.

A. C. 447. — Hoc anno Valentinianus Romæ imperans recta quidem Ecclesiæ dogmata sustinebat, innueneris licet flagitiis quotidianum vitæ usum respergeret. Formosissimæ siquidem uxori Endoxiæ Theodosii imperatoris filiæ conjunctus, alienis mulieribus per artes dæmoniacas abutebatur. Etiam curiosa sectantibus assidue conversabatur: quare sædissimo mortis genere plectitur. Ejus quippe Maximi, qui sub magno Theodosio tyrannidem fuerat aucupatus, nepos et ejusdem nominis consors, inter patricios Romæ adscitus, in palatium intruens Valentinianum trucidavit, Eudoxiam vi oppressit et imperium obtinuit. Etenim per quæ peccat aliquis, per eadem castigatur. His afflicta Eudoxia, cum, Theodosio patre et Pulcheria jam exstinctis, nullum sibi Cpolli assuturum auxilium exspectaret, Gizerichum, ex Maximi tyrannide eximii se deprecata, Romam advocat. Eo cum ingenui classe Romam adnavigante, deterritus Maximus fugæ se committit: et a suis, cum vix annum imperasset, interimitur. Gizerichus, nullo resistente, tertio a cæde Maximi die Romam ingreditur, direptisque omnibus urbis divitiis, et cunctis ejus ornamentis spectatu dignioribus in naves impositis, in quibus etiam fuit copiosa ecclesiæ suppellex ex auro solido et gemmis confecta, et Hebraicæ vasa a Vespasiani filio Tito post Hierosolymorum excidium Romam allata, et insuper Eudoxia imperatrice ejusque filiarum una secum abductis, in Africam navibus remeat: ibi demum Eudociam Honoricho filio suo majori conjugio copulat, Placidiam vero cum Olybrium patricium virum habere comperisset, una cum matre Eudoxia sub custodia tenuit. Majorinus, audita Maximi morte,

Α τιλας εὐτρεπίζετο πολεμῆσαι Μαρκιανῷ μὴ ἀνεχομένῳ τὸν φόρον αὐτῷ παρασχέσθαι τὸν ὑπὸ Θεοδοσίου ταχθέντα. Μεταξὺ δὲ κόρης τινὸς εὐτρεποῦς ἔρασθεις, καὶ τὸν πρὸς αὐτὴν γάμον ἐπιτελῶν, οἰνωθεὶς⁹³ τε σφόδρα καὶ ὑπὸ βαρυνθει⁹⁴, αἵματος ἀθρόον διὰ ρινῶν τε καὶ τοῦ στόματος ἐνεχθέντος. τελευτᾷ τὸν βίον. Τὴν δὲ τοσαύτην αὐτοῦ δυναστείαν οἱ παῖδες τούτου διαβεβήμενοι καὶ στασιάζαντες πρὸς ἀλλήλους, διασφαιρονται. Οἱ μέντοι γε κατὰ τὴν Ἑφῶν Ῥωμαῖοι, Μαρκιανοῦ βασιλεύοντος, πάσης ἀπήλαον⁹⁵ εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης καὶ εὐφροσύνης. Καὶ ἦν ἐκεῖνα τὰ ἔτη κυρίως⁹⁶ χρυσᾷ τῇ τοῦ βασιλέως χρηστότητι, γαλήνης πάντα ἐπιχευμένης τὰ πράγματα.

A. M. 5947. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεὺς⁹⁷ (11) τῶν μὲν ὀρθῶν τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων ἀντελαμβάνετο, πολλὴν δὲ τὴν παρανομίαν ἐν τῇ αὐτοῦ διακέρητο⁹⁸ διαίτη. Εὐπρεπιστάτη γὰρ γυναῖκα Εὐδοξίᾳ τῇ θυγατρὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως συνοικῶν ἀλλοτρίαις δαιμονιωδῶς ἐκέρητο. Ὡμίλει δὲ⁹⁹ συνεχῶς καὶ τοῖς τὰ περιεργα πράττουσι. Διὸ καὶ αἰγίστωφ παραδίδοται θανάτῳ. Μαξίμου γὰρ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου τυραννήσαντος ἔγγονος¹⁰⁰ καὶ ὁμώνυμος ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ῥώμην πατρικίοις τελῶν, ἔθρον τοῦ παλατίου γενόμενος, τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀπέσφαξεν, καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ βίᾳ¹⁰¹ συνεγένετο (15), καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν· δι' ὧν γὰρ τις ἀμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ παιθεύεται. Ἐπὶ τούτοις ἡ Εὐδοξία ἀγχομένη, καὶ μηδεμίαν βοήθειαν ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἔσσεσθαι ἀδελφῆ λογισαμένη, C Θεοδοσίου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος καὶ Πουλχερίας, μεταπέμπεται Γιζέριχον εἰς Ῥώμην, παρακαλοῦσα λυτρωθῆναι ἐκ τῆς τοῦ Μαξίμου¹⁰² τυραννίδος. Γιζερίχου δὲ στόλῳ μεγάλῳ ἐκπεύσαντος εἰς Ῥώμην, Μάξιμος φοβηθεὶς φυγῆ ἐχρήσατο. Οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ ἀνέλκον αὐτὸν βασιλεύσαντα ἔτας ἐν (16). Ὁ δὲ Γιζέριχος μηδενὸς ἀδελφῆ ἀντιστάντος, εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς σφαγῆς Μαξίμου, καὶ λαβὼν πάντα τὰ χρήματα¹⁰³ καὶ τὰ τῆς πόλεως θεάματα εἰς τὰ πλοκά ἐμβαλὼν, ἐν οἷς ἦσαν κειμήλια ὀλόχρυσά καὶ διάλυθα ἐκκλησιαστικά, καὶ σκευὴ Ἑβραϊκὰ, ἄπερ Οὐεσπασιανὸς¹⁰⁴ Τίτος μετὰ τὴν ἄλωσην Ἱεροσολύμων εἰς Ῥώμην ἤγαγεν, σὺν τούτοις λαβὼν καὶ Εὐδοξίαν τὴν βασιλεύσαν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, εἰς Ἀφρικὴν ἀπέλευσεν¹⁰⁵. καὶ τὴν μὲν Εὐδοκίαν Ὀνωρίχῳ τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ συνέστειλεν, τὴν δὲ Πλακιδίαν ἄνδρα ἔχειν μαθὼν Ὀλύβριον τὸν πατρικίον, μετὰ τῆς μητρὸς ἐφύλαξεν

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ οἰνωθεὶς τε A, οἰνωθεὶς δὲ vulg. ⁹⁴ βαρυνθείς — ρινῶς A. ⁹⁵ ἀπήλαον A, ἀπέλαον a, ἀπολαύων f, ἀπέλαδον vulg. ⁹⁶ κυρίως adl. ex A e f. ⁹⁷ βασιλεὺς A e f, βασιλεύων vulg. ⁹⁸ ἐκέρητο A. ⁹⁹ δι' αἰδ. ex A. ¹⁰⁰ Μαξίμιανου A e. ¹⁰¹ ἔγγονος; A, ἔγγων vulg. ¹⁰² βίᾳ om. A e f. ¹⁰³ Μαξίμιανου e. ¹⁰⁴ τὰ ante χρήμ. add. ex A. ¹⁰⁵ Οὐεσπασιανὸς A, Οὐεσπασιανῶν vulg. ¹⁰⁶ ἀπέλευσεν A, ἀπέπλευσεν vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

(14) Anno Marciani quinti Valentinianum a Maximo interfectum *Chronicon Alexandrinum* scribit ipso Valentiniano VIII et Anthemio cons., quibus Prospero *Chronicon*, et Marcellino eam refert.

(15) Uxorem sibi sumpsisse no'ant Idatius, et

Procopius, *De bello Vand.* lib. 1, quare τὸ βίᾳ deest in Pal. et Peyrez. ms.

(16) Non completum intellige ex Prospero, *Chronici Alexandr.*, Sidonii, lib. II, epist. 13 auctoritate.

Εὐδοκίας. Μαθὼν δὲ τὸν Μαξιμίου ⁶⁶ θάνατον (17) Ἀβίτος ἐβασίλευσεν ἔτη δύο, καὶ μετ' αὐτὸν Ἄβιτος τὴν τῆς Ῥώμης βασιλείαν ἐκράτησεν ἐνιαυτοὺς δύο, καὶ μετὰ τοῦτον Σευῆρος ἔτη τρία, καὶ μετὰ τούτους οὐκ ἔστιν βασιλεὺς, ἀλλὰ Ῥεκίμερ ἐδιοίκει ⁶⁷ τὰ πράγματα στρατηγῶν καὶ μεγάλην περικειμενὸς δύναμιν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Εὐδοκία (18) ἐν Ἱεροσολύμοις πολλὰ καταλείψασα ταῖς ἐκκλησίαις.

A. M. 5948. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Μαρτυρίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκάθη ἡ Ῥάβεννα (19), καὶ μετ' ἄλλας ἡμέρας ἐσφάγη ὁ πατρικίος Ῥαμίτος εἰς Κλάσας. Καὶ μεθ' ἡμέρας ἰθ' ἐνικήθη Ἄβιτος ὑπὸ Ῥεμίμου, καὶ γέγονεν εἰς πόλιν (20) Πλακεντίαν εἰς Γαλλίους ⁶⁸.

A. M. 5949. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαρκιανὸς ὁ βασι-

A duos annos imperio potitur: eo sublato, Avitus pari annorum numero occupavit: **94** post hunc Severus annos tres. Post istos nulus Romæ exstitit imperator: verum Recimer dux exercitus, magna intractus potentia, rerum summam administravit.

Hoc etiam anno Eudocia, donis maximis in ecclesias collatis, Hierosolymis decessit.

A. C. 448. — *Antiochiæ episcopi Martyrii annus primus.*

Hoc anno Ravenna civitas igne consumpta est: et post dies paucos Ramitus patricius ad Clusas est interfectus: diesque abhinc undeviginti a Remico superatus est Avitus: factus autem Placentiæ civitatis episcopus, in Gallias profectus occubuit.

A. C. 449. — Hoc anno pridie Maias Kalendas

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ τὸν Μαξ. θάν. A, τοῦ M. θ. vulg. ⁶⁷ ἐδιοίκει A, sed cfr. p. 126. ⁶⁸ locum aperte corruptum Goar. sic explendum censet: καὶ γέγονεν ἐπίσκοπος εἰς πόλιν (A ἰ πόλεμον) Πλακεντίαν, καὶ ἀπελθὼν εἰς Γαλλίαν ἀπέθανεν.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Historiæ chronologiæque merum hoc chaos componunt Idatius, Marcellianus, Sidonius, Cassiodorus, Jornandes, Papyrius Massonius, et alii.

(18) Ad alios quinque annos Eudociæ mortem protrahit Baronius ex Nicephoro ad annum 460, num. 22.

(19) Quod hæc perioche tota respiciat Avitum, et ejus ab imperio depulsionem, an Treveris, vel Ravenna ejus occasione fuerit incensa, sedulo inquirendum. Aimoinus, lib. 1, *Hist. Franc.* cap. 3, Fredegarius Scholasticus, lib. 1, cap. 7, et ex Fredegarii verbis Bedanus presbyter, alias *Chronicon Moissiacense* Augustam Trevirorum ulciscendæ Aviti luxuria a Lucio senatore Francorum armis expositam concordibus scriptis referunt: *Treverorum civitas*, ait Fredeg., *factione unius ex senatoribus, cui nomen Lucius, a Francis capta et incensa est. Cum Avitus imp. esset luxuria deditus, et iste Lucius haberet mulierem pulcherrimam cunctarum, fingens Avitus ob infirmitatem corporis lecto se depremere, jussa ad omnes senatrices ut eum visitarent misit. Cumque uxor venisset Lucii, vi ab Avito oppressa fuit. In crastinum surgens de stratu Avitus dixit ad Lucium: Pulchras thermas habes, et frigida lavas. Hæc indignante Lucio, sua factione direpta est civitas, et incensa a Francis.* Fabulam rerum Francicarum scriptori nupero quidem, verum alias diligenti, erudito, et posteris fideli prædicando probatam, et exquisitis scriptis insertam miror, ac paucis explodendam. Idatius non adeo summam, quam Aviti gestorum seriem expositurus ab exercitu Gallicano et honoratis primum Tolosa, dehinc apud Arelatum imperatorem salutatum, Romam perrexisse, et in ea susceptum, annis sequentibus a Marciano collegam imperii ascitum rem publicam administrasse, et Gotthorum auxilio destitutum potestate, vita etiamnum demum caruisse refert: de profectione ad Treveros Aquitanis oppositos, ne voculam quidem. Gregorius Turonensis *Hist. Franc.* cap. 21, lib. II, cum luxuriose agere volentem a senatoribus ejectum apud Placentiam episcopum ordinatum narrat: barbaris imperium diripiendum, et Treveros Galliarum caput suis criminibus incendio vastandos tradidisse tacet. Quidni tacet, cum Jornandes etiam rebus in Gallia compositis, mox assumpto imperio, in Italiam involasse scribat? Siebertus sub Arcadio Treverim

incensam, Paulus Æmilius anno salutis 404, eodem Arcadio imperante, Francos relictis patrijs sedibus, Rhenum transgressos in Treveris, ac circumjectis finibus consedissee testentur? Francos quidem a Gallo quodam ob stuprum conjugii a Lucio provinciæ præside illatum irritato, Treverim advocatos urbem incendio delevisse narrat Duplexius, *De rebus Gallicis*, lib. VIII. Avitum ab eis temporibus (res quippe Arcadii ætate gestas tractat) remotum, sic a causa Treveris incendende data alienum existimat. Ipsa itaque Ravenna scriptore Theophane, Aviti libidinum ultionem passa est: cujus calamitatis illatæ rationem licet non expresserit, a Gothis auxiliariis, quos Romanis Avitus confusus a se abiecit, editam sibi persuadebit, qui Sigonii *De imp. Occident. historiæ*, aut Victoris Tunnunensis *Chronic. Jornandisve De rebus Geticis* narrationem consuluerit: Avitum quippe Placentiæ præsullem evectum referunt isti, et ad Ravennam superatum, vivendi veniam a Recimere accepisse.

(20) Adrianus Valesius rerum Francicarum scriptor probatissimus, quasi Theophanis paraphrastem agens: « Non multo post, habet lib. IV, pœnas libidinis Avitus pendit, destitutus a Gotthis. Nam Remiscus patricius adjutor ejus partium in palatio classis (ad Ravennam) 15 Kalend. Octobr. occisus est: ipse imperii mense 17 vel 18 a Ricimere magistro militum apud Placentiam victus et captus, imperium deponere cogitur: novaque et hactenus inaudita fortuna commutatione ex imperatore fit supradictæ urbis episcopus. » Subdit: « Gregorius, in *Hist.* lib. II, tradit Avitum senatorem et civem Arvernum ob libidines a senatu defectum imperio, cujus in possessionem vacuum involaverat, et apud Placentiam episcopum constitutum: cum comperisset senatum adhuc indignantem vita ipsum privare velle, Brivatem vicum Arvernorum tumulo Juliani Arverni martyris nobilem, cum multis muneribus fuga petere contendisse, ut loci religione salutem suam tueretur, ac in itinere decessisse, delatumque Brivatem, et ad pedes Juliani sepultum esse. » Ultima hæc verba Theophanis perioches ultima interpolantur hoc pacto: Καὶ γέγονεν ἐπίσκοπος εἰς πόλιν Πλακεντίαν καὶ ἀπελθὼν εἰς Γαλλίαν ἀπέθανεν.

Marcianus imperator decessit, et in imperio successit magnus Leo. Eadem tempestate Gratiani balneum Alexandriæ reparatur et regia major ad Stœchiium. Marcianus porro valde pius religioso timore Deum colebat, et processionibus ad Campum celebratis, pedes incedebat, et multis beneficiis sibi devinciebat egentes: quare his conspectis, non amplius sella sublatus, ut mos tunc ferebat, sed pedibus quoque iter agens Anatolius patriarcha processionum supplicationes obibat.

Hoc etiam anno Timotheus Ælurus præstigiis et fraudibus usus, monachorum cellas nocturnus ambulator circumibat, nominatim singulos vocans. Cui cum responderet quispiam, referebat ille: *Ego sum angelus: et ut a Proterii communionis et ab iis, quæ Chalcedone sunt acta, cuncti abstineant, et ubique Timotheum Ælurum Alexandriæ constituent episcopum, enuntiatum sum missus.*

Hoc eodem anno Eudoxia Theodosii imperatoris filia, Valentiniani vero tertii conjux, cum Placidia filiarum altera, Olybrii uxore, ex Africa remeavit: Eudoxia siquidem Honoricho Gizerichi filio matrimonio juncta non rediit.

A. C. 450. — Romanorum imperatoris Leonis annus primus.

95 Hoc anno Leo, genere Thrax, dignitate tribunus, imperator salutatur, mense Februario, indictione decima, et ab Anatolio patriarcha coronatur.

Hoc anno maximo terræ motu Antiochiæ facta, tota ferme civitas corruit. Alexandriam porro camelopardalis, taurelaphi et alia ferarum mensura sunt illata: simulque cum illis Timotheus, cognomento Ælurus, Alexandrinam urbem turbavit.

Αὐτὸς ἐτελεύτησεν (21) πρὸ μιᾶς καλανδῶν Μαΐου καὶ ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας. Αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει ἀνεώθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ Γρατιανὸν βαλανεῖον⁹⁰ καὶ ἡ βασιλικὴ ἡ μεγάλη⁹¹ εἰς τὸ Στοικεῖον. Πάνυ δὲ ἦν εὐλαβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν ὁ⁹² Μαρκιανὸς, ὅστις ἐν ταῖς λιταῖς (22) τοῦ Κάμπου πεζὸς ἐΐκει, πολλὰ τοῖς δεομένοις εὐ ποιῶν· ὅθεν τοῦτον ὄρων ὁ πατριάρχης Ἀνατόλιος καὶ αὐτὸς οὐκ ἔτι φορεῖται φερόμενος, κατὰ τὸ ἔθος, ἐλιτάνευεν, ἀλλὰ πεζός.

Τούτῳ τῷ ἔτει Τιμόθεος ὁ Ἄλιουρος (23) μαγγανία χρησάμενος, νυκτὸς ἐν τοῖς κελλοῖς τῶν μοναχῶν περιήρχετο, ἐξ ὀνόματος καλῶν ἑκαστον. Τοῦ δὲ ἀποκριναμένου ἔλεγεν· Ἐγὼ ἀγγελὸς εἰμι, καὶ ἀπεστάλην εἰπεῖν πᾶσιν ἀποστῆναι μὲν τῆς κοινωρίας Προτερίου καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, Τιμόθεον δὲ τὸν Ἄλιουρον ἐπισκοποῦν προχειρισθῆναι Ἀλεξανδρείας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Εὐδοκία ἡ θυγάτηρ Θεοδοσίου (24) τοῦ βασιλέως, γυνὴ δὲ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ τρίτου, μετὰ μιᾶς θυγατρὸς Πλακιδίας, γυναικὸς Ὀλυβρίου, ἐπανῆλθεν ἐξ Ἀφρικῆς· ἡ γὰρ Εὐδοκία τῷ υἱῷ Γεζερίχου Ὀνωρίχῳ ἐζεύχθη καὶ οὐκ ἐπανῆλθεν.

A. M. 5950. — Ῥωμαίων βασιλέως Λέοντος ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ἐβασίλευσεν, θρῆξ τῷ γένει, τριβοῦνος τὴν ἀξίαν, μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἰδικτιῶνος α' ἡ⁹³ σταθεὶς ὑπὸ Ἀνατολίου τοῦ πατριάρχου (25).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει σεισμοῦ φοβεροῦ γενομένου (26) ἐν Ἀντιοχείᾳ, σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις κατέπεσεν. Ἦλθεν δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καμηλοπάρδαλις καὶ ταυρέλαφοι καὶ ἄλλα θηρία. Σὺν αὐτοῖς καὶ ὁ Τιμόθεος, ὁ ἐπίκλην Ἄλιουρος, τὴν Ἀλεξανδρίαν πόλιν διετάραττεν. Πλήθη

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ τὸ Τραγιανὸν βαλ. Α. ⁹¹ ἡ μεγάλη Α, μεγάλη vulg.⁹² ὁ add. ex A. ⁹³ α'] ἰ' Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(21) Post imperii annos sex, et menses totidem, ait Marcellinus. At cum Theodosio Junii mensis die 20, indict. 3 defuncto, nulla data interregni mora, imperium Marciano concessum fuerit, qui deinde indict. 10 pridie Maii Kal. obiit: inter imperii auspicia et mortem annos sex et menses decem numerare potuisse constat.

(22) Ex Theodori lectoris collectaneis ad Theodoretum calcem positus excerptum: cui additur: Συμβῆθη δὲ αὐτὸν ἐξελεῖν εἰς τὴν λιτὴν ἐν τῷ κάμπῳ τῷ Ἰανουαρίῳ μηνὶ κς'. *Contigit autem ut ad impudicandum in campum egrederetur 26 Januarii.* Vide supra not. 56, col. 245.

(23) Prævis suis facinoribus Timotheum Ælurum admonisse manum confirmat Theodoros Lector scribens: Τιμόθεος τοῦ Μαρκιανοῦ ἀσθόμενος θάνατον κατὰ Προτερίου γίνεται· *Timotheus cognita Marciani morte contra Proterium insurgit.* Legendus hic ille Theodoros, observandumque Æluri cognomen, quod noctu felis more monachorum cellas circumambularet, impositum.

(24) Procopius, lib. 1, *De bello Vand.* Evagrius, lib. II, cap. 7.

(25) Primus, quem auctor patriarchæ manu didema sumpsisse referat, est Leo. Præsentem patriarchæ coronam Marcianus suscepit: Theodosium

tamen isti superiorem ipsius patriarchæ opera redimitum, in Theodori lectoris *Collectan.* lib. II, ad extremam calcem reperimus.

(26) Eum terre motum clademque urbi ab eo illatam refert Evagrius, lib. II, cap. 12, et Leonis anno secundo (altero nimirum ab eo quo Marciano vivis erepto Leo cœpit regnare) ab Antiochena civitate suæ libertati restituta anno sexto supra quingentesimum indictionem 11, Evagrio quamvis Theophanes circa indictionem et Leonis annum consentiat (præcedenti quippe anno Juliano, quo Marcianus decessit, Leo simul arripuit imperium), attamen cum æra Antiochena Christi natalem diem annis 43 prævertat, hic autem annus sit a Christi natalitii quadringentesimus et quinquagesimus, qui ad invicem uniti, nonnisi 498 reddunt, quibus adhuc septem ab Evagrii calculis deesse conspiciuntur: quia nihilominus Christi natalem diem annis septem præponere debuerat Theophanes, et Dionysianam æram non mundi 5500, sed 5493 consociare, prout luce ipsa diuicidius demonstrat Petavius, lib. XI, capp. primis, et nos ex eo adnotationum istarum septima, quæ ad pag. 4, inde fit ut errore dempto idem sit Theophani cum terræ motum anno Antiochensis æræ 198 vel 499, ac juxta Evagrium 506 ascripsisse.

γὰρ ἀτάκτων ἀνδρῶν ὠνησάμενος, τυραννικῶς⁷² τὴν Ἁθρόνον Ἀλεξανδρείαν ἐκράτησεν, καὶ καθηρημένος ὢν, ἀπὸ δύο καθηρημένων χειροτονεῖται. Ἐντεῦθεν πάντα τὰ σκάνδαλα ἀνεφύη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Πάντων γὰρ τῶν τῆς οἰκουμένης ἱερέων τὸν ὄρον τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀποδεξαμένων, οὗτος ὁ μιὰρὸς μετὰ λύττης τινὸς ἀσχέτου ταύτην καθύδριζεν, καὶ χειροτονίας ἐπισκόπων ἐποίει ἀχειροτόνητος (27) ὢν, καὶ βάπτισμα ἐπετέλει πρεσβύτερος μὴ ὢν. Ὁ δὲ μακάριος Προτέριος αἰσθόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ σκευαζομένην ὑπὸ τοῦ Αἰλιούρου ἐπιβουλὴν, διδώσιν τόπον τῆ ἄργῆ, καὶ τῷ σεπτῷ προσφεύγει βαπτιστηρίῳ ἐν τῇ πρώτῃ τῆς πασχάλιας ἡμέρᾳ. Ὁ δὲ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος, μὴ αἰδουθεὶς μήτε τὴν⁷⁴ ἁγίαν ἡμέραν, μήτε τοὺς σεβασμίους τόπους, ἀποστειλάς κατασφάζει τὸν ἀνεύθυνον ἀρχιερέα μετὰ καὶ ἄλλων ἕξ τῶν σὺν αὐτῷ. Καὶ σχοινίοις περισύραντες τοῦτου τὸ λείψανον ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐξεβάλον κολυμβήθρας, καὶ πομπεύσαντες αὐτὸ κατὰ πᾶσαν⁷⁵ τὴν πόλιν ἤκκισον⁷⁶ ἀνηλεῶς· τέλος πυρὶ⁷⁷ κατέκαυσαν καὶ τὴν σπαθλὴν⁷⁸ τῷ⁷⁹ ἀέρι πρῆπέμπον.

mane penitus et impie attraxerunt, et illud denum ignibus absumpserunt, cineribus in aerem dispersis.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας⁸⁰ ἀπὸ Σερμίου^{80*} (28) καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς (29) ἐν τοῖς Δομνίκου⁸¹ ἐμβόλοις. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἰλιούρος τὰ συγγράμματα Κυρίλλου τοῦ μεγάλου μὴ ἐκδοθέντα εὐρῶν ἐνόθευεν ἐν πολλοῖς τόποις, ὡς Ἰσαρεὶ Πέτρος ὁ πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας.

A. M. 5951. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γενναδίου ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας ληστρικῶς ἐκράτησεν Τιμόθεος Αἰλιούρος δύο ἔτη.

Τοῦτῳ τῷ ἔτει μαθῶν Λέων ὁ βασιλεὺς (30) τὸν

A Coempta quippe sicutiorum manu, sedem Alexandrinam invasit tyrannice, et omni ecclesiae gradu dejectus, a duobus pariter ecclesiastica dignitate extorribus episcopis ordinatur. Hinc cuncta, quae Alexandriam vexaverunt, scandala originem habuere. Cunctis enim per universum orbem sacris viris Chalcedonensis concilii decretum admittentibus, perversus ille rabie quadam effreni motus, contumelias in illud evomere non verebatur: profanus et ordinis expers, episcoporum consecrationes perficiebat: et qui ne presbyter quidem, alios collato baptismo initiabat. Caeterum paratas sibi ab Aeluro insidias beatus Proterius praesentens, locum dat irae, et primo Paschalis celebritatis die ad venerandum baptisterium confugit. At vero praecursor Antichristi neque sacrae solemnitalis diem, neque veneranda loca reveritus, misit, qui praesulem prorsus innoxium cum sex aliis, qui cum illo erant, interficerent. Hi corpus pontificis funibus alligatum extra sancti lavaeri septa rapuerunt et per civitatem ignominiose circumductum inhu-

Eodem anno sanctae Anastasiae corpus Sirnio delatum, in ejus templo ad Domnici porticus depositum. Timotheus autem Aelurus, Cyrilli magni opera nondum in lucem edita nactus, ea plerisque locis adulteravit, ut Petrus presbyter Alexandrinus testatur.

A. C. 451. — Cpoleos episcopi Gennadii annus primus.

Alexandriae sacram sedem usurpavit Timotheus Aelurus annos duos.

Hoc anno Leo imperator de injusta Proterii caede

VARIAE LECTIONES.

⁷² τυραννικῶς — — καθηρ. ὢν om. f. ⁷³ μήτε τὴν A, μὴδὲ τὴν vulg. ⁷⁴ πᾶσαν add. ex A. ⁷⁵ ἤκκισον ἀνηλεῶς A, ἤκκισον αὐτὸ ἀνηλεῶς vulg. ⁷⁶ τέλος πυρὶ A f. τέλος αὐτὸ κατὰ τὴν πόλιν πυρὶ vulg. ⁷⁷ τὴν σπ. A, τὸν σπ. vulg. ⁷⁸ τῷ add. ex A. ⁷⁹ προσέπεμπον e f. ^{80*} ἀπὸ Σερμίου A, ἀπὸ τοῦ Σ. vulg. ⁸¹ Δομνείου A, Δομνείου f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) Quod ab episcopis sua dignitate a Proterio depositis fuisset patriarcha ordinatus: Theodorus lector, *Collect.* lib. i, Evagrius, lib. ii, cap. 8, et jam prius sacerdotali officio abdicatus: Evagrius idem.

(28) Gennadio patriarchalem dignitatem adeptο scribit Theodorus lector ultimis collect. verbis. Gennadii porro praecessor Anatolius hoc anno cum obierit, sub primis successoris auspiciis debuit Anastasiae corpus CP. transferri.

(29) Loco Ἀναστάσεως jam olim dicto, quod in eo sacra fidei dogmata in Arianos exponens, veram doctrinam et veterno excitaverit; vel quod ibi mulier praegnans ex alta porticu in terram lapsa et contrita, vitam et fetus salutem populi ad audiendum Dei verbum collecti precibus receperit. Videndus ipse Gregorius carmine in Anastasiam, Sozomenus, lib. vii, cap. 5. De eodem *Orig. CP.*: Τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας τὸν ὄντα Μαυριανου Μαρκανῶς ὁ δσιος ἐκτίσεν ἐκ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ. Ὁρελιον δὲ κτίσαι αὐτὸν ὁ δσιος εἰς τὰ Ψῆφα, ἐν οἷς καὶ ψηφίδας ἐπέωλον, ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς δύο νομίματα, διὰ τὸ εἶναι μισαρὸν, καὶ διὰ τὸ εὐρε-

θῆναι ὑπομνήματα ἐκεῖσε τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου Ῥωμαίως γράφοντα οὕτως· Ἀνακατασθῆσεται ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος, καὶ εἰς μέγεθος, εὐ οἶδα. Τόδε μοι λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Πρώτη γὰρ εὐκτερίον μικρὸν ἦν· ὑπῆρχε δὲ ἡ ἁγία Ἀναστασία ξυλότρουλον, ὃ δὲ Βασίλειος ἐσκέπασεν αὐτὴν δι' ὀρόφου χρυσοῦ· *Templum sanctae Anastasiae Romanae in Mauriani agro propriis expensis B. Marcianus exstruxit. Cum enim ad locum Psepha vocatum, quo tessellae venibant, condere cuperet, locum duorum nummorum pretio, eo quod sordidus esset, comparavit: eo maxime quod in eo magni Gregorii lucubrations Latine compositae inventae sic referrent: Templum istud forma et amplitudine reparabitur: bene novi. Hoc mihi Spiritus sanctus enuntiat. Prius quippe parvum oratorium exstabat. Erat ligneus sanctae Anastasiae trullus, aedem vero aureo textu contextit Basilus.* De Gregorii Theologi Anastasi, sive Anastasia Baronius, *Annal.* tom. IV.

(30) Absque annorum vel temporis discrimine, quod pro judicio divinat auctor, historiam Aeluri totam continuo tractu contextit Anastasius.

et iniqua Æluri promotione certior factus, misit A
Cæsarium, et linguis mutilatis relegavit eos, qui
Proterii cædi communicaverant. In profanum vero
Ælurum 96 non animadvertit, iudicium de eo ad
episcopos pertinere pronuntians.

Hoc etiam anno Zeno Ariadnæ Leonis filie
matrimonio junctus est.

A. C. 452. — Hoc anno ad singulos omnium pro-
vinciarum episcopos, litteras dedit imperator, ut
propriam ipsi renuntiarent sententiam: num Chal-
cedonensis concilii decretis acquiescerent, et de
Æluri promotione quid sentirent? Sancto insuper
Symeoni Stylitæ et Bardæ monacho, tum Jacobo
miraculorum patratori scripsit, quasi Deo rerum
omnium Domino rationem reddituros, de contro-
versis rebus ut iudicium facerent, cunctos obte-
statis. Illi una voce communicæ sensu coactam
Chalcedone synodum sanctam esse firmant et ex-
positis ab ea definitionibus mentem submittere
proflitentur: parique sententia, ceu perpetratæ
cædis reum et hæreticum, Timotheum damnant.
Ad hæc, ut quæ nefarie perpetrata condignæ sub-
icerentur ultioni, studium omne penes impera-
torem Gennadius adhibuit: adversæ licet parti
oppositus faveret Aspar Arianus. Porro pienssimus
imperator Gangras, quo Dioscorus ejus magi-
ster fuerat deportatus, Ælurum relegavit. Is vero
conventicula celebrare et turbas illic movere denuo
cœpit: quorum certior factus imperator, hominem
in Chersonem relegavit. Alius autem Timotheus,
cognomento Leucus, qui et Salophacialus, vir de
rebus fidei recte sentiens et ob morum probitatem
omnibus charus, in prioris locum episcopus Ale-
xandriæ ordinatus est.

A. C. 453. — *Alexandriæ episcopi Timothei Leuci
annus primus.*

Hoc anno Juvenalius sanctissimus Hierosolyme-
rum episcopus diem ultimum obiit, in cuius locum
sacro ritu Anastasius suffectus est. Eodem quoque
anno quievit Symeon magnus Stylita, cætus mo-
nastici celebratissimus, qui ejusmodi virtutis exem-
plum factus præ reliquis antesignanus exhibuit.

VARLÆ LECTIONES.

⁹⁶ Καίσάριον A, Καισάριον vulg. ⁹⁷ τῷ A, τούτῳ vulg. ⁹⁸ πρότερον, εἰ τοῖς A a e f, πρότερον ἐν vulg.
⁹⁹ ἐν Χαλκ. σύνοδον A, ἐν Χαλκ. ἀγίαν σύνοδον vulg. ¹⁰⁰ τὸν — ἐκτεθέντα ὄρον A a, τὸν — ἐκτεθέντων
ὄρων vulg. ¹⁰¹ ποτὲ καὶ add. ex A. ¹⁰² κάκει A, ἐκεῖ vulg. ¹⁰³ ὁ ἐπίκλην A, ἐπίκλην vulg. ¹⁰⁴ ὁ καὶ Σαλ.
A, καὶ ὁ Σαλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(31) Locus aperte corruptus in mss. omnibus ex D
Anastasii verbis ita interpolandus: Πέμψας Καί-
σάριον (scribit Cæsaream) ἐγλωσσοτόμησεν τοὺς
κοινωνήσαντας τῷ φόνῳ Προτερίου. Cæsarii vice
Stelam scripsit Evagrius ad cap. 8, lib. II finem.
— Vox ἀμφοτέρους perperam irrepisse videtur,
qua sublata, ac mutata ὡς ἐν τοῖς nobis constaret
littera qualem representat Anast.: *Misit Cæsarium,
et linguis amputatis egit in exilium eos, qui commu-
nicaverant cædi Proterii.* Evag. lib. II, cap. 18,
illum qui missus est ad id vindictæ sumendum,
Stelam vocat. Non liquet integrum textum esse,
quem Anastasius refert, cum is sæpe, uti et Cedr.
utatur compendio, passimque plura omittat. COM-
MENS.

ἄδικον θάνατον Προτερίου καὶ τὴν τοῦ Αἰλιούρου
ἀδελφον προαγωγὴν, πέμψας Καίσαριον ⁹⁶ (31)
ἐγλωσσοτόμησεν καὶ ἀμφοτέρους ἐξώρισεν, ὡς κοι-
νωνήσαντας τῷ φόνῳ Προτερίου· Τιμοθέῳ δὲ τῷ
ἀνίερῳ οὐκ ἐπεξήληεν, τὴν ἐπ' αὐτῷ κρίσιν ἐπι-
κόποις εἰπὼν ἀρμόζειν.

Τῷ ⁹⁷ δ' αὐτῷ ἔται καὶ Ζήνων ἐξεύχθη Ἀριάνῃ
τῇ θυγατρὶ Λέοντος.

A. M. 5952. — Τούτῳ τῷ ἔτει γράμματα πρὸς
τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας (32) ἐπισκόπους ἀπέστειλεν
ὁ βασιλεὺς, γράφαι αὐτῷ τὴν οἰκταὴν γνώμην αἰτῶν
πρότερον ⁹⁸, εἰ τοῖς ἐν Χαλκηδόνι ὀρισθεῖσιν ἀρ-
σκοῖντο, καὶ περὶ τῆς τοῦ Αἰλιούρου χειροτονίας τί
λέγοιεν· ἐν οἷς καὶ τῷ ἀγίῳ Συμεῶνι τῷ Στυλίτῃ
καὶ Βάρδῃ (33) τῷ μοναχῷ καὶ Ἰακώβῳ θαυμα-
τουργῷ διαμαρτυρούμενος, ὡς τῷ Θεῷ τῶν ὄλων παρ-
έχειν μέλλοντας τὴν κρίσιν τῶν ἀμφισβητουμένων
ποιήσασθαι. Οἱ δὲ παμφηφαὶ ὁμοφρόνως κυροῦσι μὲν
τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ⁹⁹ ἀγίαν εἶναι, καὶ τὸν
ὄπ' αὐτῆς ἐκτεθέντα ὄρον ¹⁰⁰ ἀποδέχονται. Τιμοθέῳ
δὲ συμφώνως καταψηφίζονται, ὡς φονέως καὶ αἰρε-
τικοῦ. Ἐσπούδασε δὲ καὶ Γεννάδιος πρὸς τὸν βασιλέα
ἐκδικῆσαι τὰ τολμηθέντα. Ἀντιπράττετο δὲ αὐτῷ
Ἀσπάρ ὁ Ἀρειανός. Ὁ δὲ εὐσεβὴς βασιλεὺς τὸν μὲν
Αἰλουρον ἐξώρισεν εἰς Γάγγραν, ἐνθα ποτὲ καὶ ¹⁰¹ ὁ
Διόσκορος ὁ τοῦτου διδάσκαλος. Ὁ αὐτὸς δὲ κάκει ¹⁰²
ἤρξατο παρασυναγωγὰς ποιεῖν καὶ ταραχὰς, ἃς μα-
θῶν ὁ βασιλεὺς, μετεξώρισεν αὐτὸν ἐν Χερσῶνι. Τι-
μόθεος δὲ ἄλλος, ὁ ἐπίκλην ¹⁰³ Λευκός, ὁ καὶ Σαλο-
φακίαλος ¹⁰⁴, ὀρθόδοξος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ, ὑπὸ πάντων
φιλούμενος, χειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ ἐπίσκοπος
Ἀλεξανδρείας.

omnibus charus, in prioris locum episcopus Ale-

A. M. 5953. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμο-
θέου Λευκοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδηνάλιος ὁ ἀγιώτατος (34) ἐπί-
σκοπος Ἱεροσολύμων ἐτελεύτησεν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ
χειροτονήθη Ἀναστάσιος. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκοι-
μήθη καὶ Συμεῶν ὁ μέγας Στυλίτης, ὁ τῆς μάνθρας
πρώτος (35), καταδείξας τὴν τοιαύτην ἀρετὴν καὶ
σημειοφόρος γενόμενος.

(32) Excerptum capp. 9, 10 et 11, lib. II Evagrii;
Theodorus Lector eadem scribit, necnon Liberatus
diaconus.

(33) Βάρδατον loco memorato scribit Evagrius.
De istis Theodorus Lector lib. I, post initium.

(34) Ex Cyrillo vitæ sancti Sabæ scriptore apud
Surium die 5 Decemb. anno Marciani ultimo Juve-
nalianum obiisse demonstrat Baronius ad annum
Christi 457, num. 57.

(35) Non unus Symeon, ut nec unus Stylites:
hic magnus, mirandus, senior, et κατ' ἐξοχὴν,
Στυλίτης, καὶ ἀρχιμανθρῶτης· de quo Evagrius,
lib. I, cap. 13: Διέτριψε τοῖνον ἐν σαρκὶ τόδε τὸν
βίον διαθλεύων ἔτη ἑξ καὶ πενήκοντα, ἐν μὲν τῷ
πρώτῳ φροντιστηρίῳ, ἐνθα τὰ θεῖα κατηγγέθη, ἐτῆ

A. M. 5954. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐμπρησμός μέγας γέγονεν (56) ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος ιε', ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου, καὶ φθάσας ἕως τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θιομᾶ τῶν Ἀμαντίου. Μαρκιανὸς δὲ οἰκονόμος (57) ἀνελθὼν εἰς τοὺς κεράμους τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας κατέχων τὸ Εὐαγγέλιον εὐχαῖς καὶ δάκρυσι ἀβλαβῆ τὸν οἶκον διεφύλαξεν.

A. M. 5955. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγη Μαϊωρῖνος εἰς Ταρτίωνα (58) ὑπὸ Ῥεμικίου πατρικίου, καὶ ἐπέθρη εἰς βασιλεῖα Σευῆρος καὶ Σερπέντιος (59) νόνας Ἰουλίαις.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ζωγράφου τινὸς (40) τὸν Σωτήρα γράψαι τολμήσαντος καθ' ὁμοίωτα τοῦ Διὸς, ἐξηράνθη ἡ χεὶρ, ἢ ἐξαγορεύσαντα ⁹¹ δι' εὐχῆς ἴασατο Γεννάδιος. Φασὶ δὲ τινες τῶν ἱστορικῶν, ὅτι τὸ οὖλον καὶ ἀλιγότεριχον σχῆμα ἐπὶ τοῦ Σωτήρος οικειότερόν ἐστιν. Τοῦ δὲ Γενναδίου τῇ νυκτὶ (41) εὐχομένου ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ἰδεῖν λέγεται φάντασμα δαιμονίου, ᾧ καὶ ⁹² ἐπιτιμήσας ἤκουσεν αὐτοῦ κράζοντος, ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδωσι, μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ κρατῆσαι πάντως τῆς Ἐκκλησίας ὅπερ δεῖσας Γεννάδιος πολλὰ ὑπὲρ τούτου τὸν Θεὸν ἐδυσώπει.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Στοῦδιος (42) τὸν ναὸν ἔκτισεν

A. C. 454. — Hoc anno Septembris mensis die secundo, indictione decima quinta, Cpoli magnum contigit incendium, cujus principium a navali, et ad Sancti Thomæ Amantii fuit progressus. Marcianus autem œconomus, consensu Sanctæ Anastasiæ templo, manibus tenens Evangelium, precibus et lacrymis sanctam œdem illæsam servavit.

97 A. C. 455. — Hoc anno Majorinus ad Dertonam a Recimere patricio interemptus est : et Nonis Julii Severus et Serpentius ad imperii culmen elevatus.

Hoc eodem anno pictoris cujusdam Jovis specie Salvatoris faciem referre ausi manus exaruit : facinus vero confessum Gennadii preces sanaverunt. Historicorum vero nonnulli crispas et raros crines ad efflugendam Salvatoris faciem magis decentes autumant. Cæterum Gennadius ad altare orans dæmonis spectrum noctu vidisse fertur, quem cum increpasset, clamantem audivit : eo quidem vivente se cedere, sublato vero, Ecclesia quaquaversus se potiturum. Hæc veritus Gennadius, ut piaculum averteretur, crebras ad Deum preces fudit.

Hoc etiam anno Præcursoris templum Studius

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ ἐξαγορεύσαντα A, ἐξηγορ. vulg. ⁹² ᾧ καὶ A, ὃ καὶ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ἰνέα * ἐν δὲ τῇ αὐτῇ καλουμένῃ Μάνδρᾳ ἐπτά καὶ τεσσαράκοντα * ἐν τινι μὲν στενωπῷ ἔτεσι δέκα τὸν ἄγωνα διανύσας * ἐν δὲ κίσει βραχυτέροις ἐπτά, καὶ ἐπὶ τεσσαράκονταπῆχει ἔτη τριάκοντα * *Iste Symeon hoc vivendi severum genus in carne traducens vitam ad quinquaginta sex annos propagavit. Nam in monasterio, in quo primum divinas vivendi præceptiones didicit, annos vixit 9, in Mandra autem, sic enim vocatur, quadraginta septem : atque horum annorum decem in loco admodum angusto consecit : in columnis brevioribus septem : denique in columna quadraginta cubitorum, triginta.* Μάνδρα itaque monasterii ejus nomen, in quo nonnunquam πρῶτος, qui ἀρχιμανδρίτης. — Sic Niceph., lib. iv, cap. 50 : Ὁ τῶν ἐπὶ στόλου πρῶτος διοίκησεν ἐπιδείξας * *Primus id vitæ genus in columna ostendit ; quod post ipsum alii plures æmulati sunt. Monasterium, ac ecclesiam in loco columna ejus nomine constructam, in cujus atrio sub dio exstaret illa columna, egregie idem ad finem libri describit. Non placet ut, ὁ πρῶτος hoc loco sit ἀρχιμανδρίτης, cum Symeon ἀναχώρησεν magis cōleret, nec nisi prioribus annis antequam in locum Mandra dictam secederet, cœnobitavit egerit : minus quadrat quod redditum, cætus monastici celebratissimus. COMBESIS.*

(56) Ista dictione tenus Theodorus Lector lib. i, Evagrius eadem lib. ii, cap. 15, apud quem νεώριον vocatur βόδς πόρος, βορὶς via insulse redditum, quod Bosphorus (isque Thracius) suavius sonat : ἢ ᾧ, subdit, τὰ νεώρια τῆς πόλεως καθέστασιν ἀπὸ τοῦ καλοῦμένου βόδς πόρος, etc. Chron. Alex. ad annum Leonis 7 incendium istud reponit.

(57) Virum mirare apud Surium die 10 Januarii.

(58) Haud minus incertas Latinorum res, quam incognitas eorum voces Theophanes habuit. Majoriani, quem Majorinum vocat, imperium ad septem prorogavit annos, cui vix alii quinque assignaverint. Avitum enim, cui Majorianus successit, anno Marciani sexto interfectum describit : ex quo ad præsentem Leonis annum pariter sextum septem inte-

gros numeraveris. Dertonam Hispaniæ urbem Ταρτίωνα, Recimerem, Ῥεμικιον vocat : Serpentium cunctis historicis ignotum Severo in imperio adjunctum fingit : Severum Nonis Julii Cæsarem elevatum, aliis Augusto mense dignitatem adeptum testantibus commemorat. Fides hic plane Græca.

(59) Cum apud omnes altum sit Serpentii hujus silentium, nec nisi de uno imperatore loqui videatur Theophanes, facilis esset textus emendatio, ut legeretur, Σευῆρος ὁ καὶ Σερπέντιος, Severus, qui et Serpentius appellatus est, undecunque id ille nomen traxerit. Facile fuit excidere elementum sic minutum, ut in aliis adverte excidisse, codd. aliis retinentibus. Cedr. *Post Severum, inquit, οὐκ ἔτι βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ, nullus Romæ fuit imperator ; adeoque nec iste Serpentius ut alius a Severo putetur. COMBESIS.*

(40) Theodorus Lector, lib. i.

(41) Idem. ibid.

(42) Suidas : Στοῦδιος, δυνάστης ὃς καὶ τὴν περιβήτητον μονὴν ἔκτισεν. Ἡ τῶν Στουδιτῶν μονὴ πρότερον καθολικὴ ἐκκλησία ἦν ὕστερον δὲ μετέθλην εἰς μονήν. Ὁ αὐτὸς Στοῦδιος δυνάστης κτίσει τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου Ναχωλίας, ἐν ᾧ φέρονται καὶ στίχοι ἡρωϊκοί *

Στοῦδιος ἀγλαὸν οἶκον ἐδείματο * καρπαλίμως
[δὲ.

* Ἐν κάμερ, εὐρατο μισθόν, ἐλὼν ὑπατηίδα ῥά-
[εθόν.

Studius dynasta, celeberrimi monasterii fundator. Studitarum oratorium existit prius ecclesia catholica (velut parœcia viris et mulieribus pervia), demum in monasterium mutatum. Idem Studius dynasta Michaelis militiæ cœlestis principis Nacoliæ templum condidit, in quo versus heroïci seruntur descripti :

Postquam magnificam construxit Studius œdem,
Consulis accepit mercedis nomine honorem.
Annus Marciani quartus ejus consulatu signatur.
De Studii familia Baronius ad annum 459, n. 16,

extruxit et traductos ex Insomniun mansione monachos in eo posuit. Gratissimus quoque prepositus Sancti Cyriaci extra Portam Auream erexit ædem, in qua ipse mundo nuntium remisit.

A. C. 456. — *Hierosolymorum episcopi Jovenalii annus primus.*

Hoc anno Leo imperator Zenonem generum ducem Orientis instituit et Basilicum Verinæ Augustæ fratrem Thraciæ pariter ducem. Zeno vero Antiochiam profectus, sacrum Martyrium in ea comperit episcopum. Petrus autem Fullo etiam in templo Bassæ martyris Chalcedonensis presbyterio fungens Zenonem sequebatur. Is implorata Zenonis opera nonnullos ex Apollinariis asseclis mercede conductos sibi conjungit, et innumeros tumultus contra fidem et Martyrium episcopum excitat: anathemate etiam ferit, qui non assererent Deum cruci suffixum, populoque demum in duas partes Antiochiæ discisso addit ter sancto hymno: *Qui crucifixus es pro nobis: quæ voces ab eo tempore in hodiernum usque diem a Theopaschitis* **98** *usurpari consueverunt. Martyrius porro ad imperatorem Leonem profectus, Gennadii Cpoleos præsulis commendationibus multo cum honore suscipitur. Antiochiam deinde reversus, cum populi factiones varias eademque tumultibus comperisset agitas et Zenonis favore fortiores, in ecclesiæ conventu cessit episcopatu, verbis usus hujusmodi: Clero inobedienti, populo contumaci et Ecclesiæ sordibus infectæ nuntium remitto, solaque sacerdotii dignitate mihi reservata, episcopale munus depono. Eo secedente, Petrus Fullo in Antiochiæ thronum insiliens confestim Joannem quemdam degradatione damnatum ordinat Apameæ episcopum. Nuntio de his accepto, Gennadius cuncta refert ad imperatorem, qui Petrum Fullonem exsilio plectendum pronuntiat: quod cum Petrus audisset, ipse fuga proprium exsilium evitat: moxque communibus suffragiis Julianus quidam Antiochiæ episcopus institutus est.*

A του Προδρομου, και μοναχους εκ της μονης των 'Ακοιμητων (43) εν αυτω καταστησεν. Και Γραττισιμος ⁹⁸ πραιπισιτο; τον ναον του αγιου Κυριακου εξω της Χρυσης Πορτης εκτισεν, και ανεταξατο εν αυτω (44).

A. M. 5956. — *Ιεροσολύμων επισκόπου 'Ιουθεναλίου ετος α'.*

Τούτω τῷ ἔτει ὁ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζήνωνα τὸν γαμβρὸν στρατηγὸν τῆς Ἑφίας πάσης ⁹⁸ πεποίηκεν, και βασιλισκον τὸν ἀδελφὸν Βερίνης τῆς Αὐγούστης στρατηγὸν τῆς Θράκης. Ζήνων δὲ ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, εὗρεν ἐπίσκοπον ἐν αὐτῇ τὸν ἱερὸν Μαρτύριον. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεὺς ⁹⁹ (46) ἠκολούθει τῷ Ζήνωνι πρεσβύτερος ὢν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος· ἧς και πείσας Ζήνωνα συναεργῆσαι αὐτῷ μισοῦται τοῦ Ἀπολλιναρίου τινὰς ὁμοδόξων, και θορύβους μυρίους ἐγείρει κατὰ τῆς πίστεως και Μαρτυρίου τοῦ ἐπισκόπου· και ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέγοντας τὸν Θεὸν σταυρωθῆναι, και σχίσας τὸν ναὸν Ἀντιοχείας προστίθει ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ τὸ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· ὅπερ ἕως σήμερον ἔκτοτε καιροῦ παρὰ τοῖς θεοπασχίταις ἐκράτησε λέγεσθαι. Μαρτύριος δὲ πρὸς Λέοντα τὸν ⁹⁹ βασιλεῖα παρεγένετο, και ἀπεδέχθη μετὰ πολλῆς τιμῆς, σπουδῆ Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου. Ἐπανελθὼν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ ⁹⁹ και εὐρῶν τοὺς λαοὺς στασιάζοντας, και Ζήνωνα τοῦτοις συμπράττοντα, ἐπ' ἐκκλησίας τὴν ἐπισκοπὴν ⁹⁹ ἀνετάξατο, εἰπὼν· *Κλίρω ἀνυποτάκτῳ, και λαῷ ἀπειθεῖ, και Ἐκκλησίᾳ βερυπωμένῃ* ⁹⁹ *ἀποτάττεμαι, φυλάττωσιν αὐτῷ τὸ δέλωμα τῆς ἱερωσύνης* (47). Τούτου δὲ ὑποχωρήσαντος, Πέτρος ὁ Γναφεὺς τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἐπετίθησεν, χειροτονήσας εὐθὺς Ἰωάννην Ἀπαμείας ἐπίσκοπον ἀπὸ καθαιρέσεως ἔδντα. Γνωὺς δὲ ταῦτα Γεννάδιος ἅπαντα τῷ βασιλεῖ ἀνατίθειαι· και κελύει Πέτρον τὸν Γναφεῖα ἐξορισθῆναι. Ὅπερ ἀκούσας ὁ Πέτρος φυγῆ τὴν ἔξοριαν διέφυγεν· ψήφῳ δὲ κοινῇ Ἰουλιανὸς τις ἐπίσκοπος (48) Ἀντιοχείας προεχειρίσθη.

VARLE LECTIONES.

⁹⁸ Γραττισιμος A, Γραττίσιμος vulg. ⁹⁸ πάσης add. ex A. ⁹⁹ Κναφεὺς A. ⁹⁹ τὸν add. ex A. ⁹⁹ εἰς Ἀντιόχειαν A e. ⁹⁹ τὴν ἐπισκοπὴν suprascripto τῇ ἐπισκοπῇ A. ⁹⁹ βερυπωμένῃ A, ἐβρυπ. vulg. ⁹⁹ καθαιρέσεως A, καθαιρέσεων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43) Τούτων μονὴν Μάρκελλο; ὁ θειότατος ἡγάρων, ἀσχητὸν τὸν ὕμνον παρασκευάσας Θεῷ ἀναπέμπεσθαι, εἰς τρία μέρη τὴν πολὺν διανεμάμενος, Nicephorus, lib. xv, cap. 23. *Acemetarum sive insomniun monasterium Marcellus divinissimus constraxit* (auctor actorum ejus, abbatem ejus Alexandrum nomine conditorem appellat) *in quo perpetuis carminibus nunquam non hymni Deo canerentur, sodalitate monachorum eam ob rem in tres ætus divisa.* Surius 29 Dec.

(44) Addit Theodorus Lector: και ἅμα ἐπλήρωσε τὰ πραιπισιτου. *Simul præpositi munus obibat.*

(45) Στρατηλάτην scribit Theodorus Lector, Baronius comitem, Petavius ducem Orientis exponit.

(46) Quod fullonis artem vere exercebat Alexander scrib. de sancto Bartholomæo apud Surium.

D De ejus gestis Theodorus Lector.

(47) Ne tanquam criminis reus episcopi dignitate exauctoratus haberetur. Cui namque sacros honores ob admissum aliquod scelus ecclesiastica censura detrahebat, eundem pariter officii munere mulctabat. Hinc illæ phrases apud Joannem Morinum *Eccles. exerc.* lib. II, cap. 13 æquales: a sacerdotio et ministerio deponi, honore privari, officio et dignitate moveri ordinum, exercitio et honore abdicari. Voluntas itaque placito, non canonum rigore abdicatus, episcopus sede alienus, sacerdotale sibi reservat munus. Hæc eadem ad verbum Theodorus Lector. Plura Morinus lib. IV, *De pœnit.* capp. 12 et 14.

(48) Ordinatio tamen Juliani in annum usque quintum differri pag. sequens docet.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μετετέθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος πρὸ πέντε εἰδῶν Μαθῶν ἐν τῇ μονῇ Παύλου τοῦ Λεπρού. Λεπρὸν γὰρ ἴασατο, καὶ λεπρὸν ἐποίησεν, καὶ εἰς τὰ τοῦ Λεπρού ἐτέθη.

A. M. 5957. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκτίσθη τὸ τετράστων * τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τὸ ἁγιαστήριον · καὶ Ἐπτάβιζος ³ τὸ δημόσιον βαλανεῖον ἀπεδόθη τῇ πόλει. Τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις καὶ Δανιὴλ ὁ Στυλίτης (49) ἐν τῷ Ἀνάπλω τῷ στύλῳ ἐπέθη ἀνὴρ θαυμασίος. Ἰωάννης δὲ ὁ ὑπατικός ⁴ (50), ὁ ἐπικλῆν τῶν Βιγκομάλου, δυσωπήσας Βασιανὸν τὸν ὄσιον, παρ' αὐτῷ ὡς μοναχὸς ἐτέτακτο. Προήρχετο δὲ αἰεὶ ⁵ ἐν τῷ παλατίῳ ὡς εἰς τῶν συγκλητικῶν * · καὶ ἀναχωρῶν μέχρι τῆς μονῆς τοῦ Βασιανοῦ, ὡς ὑπατικός ὄψικεύετο (51) · ἐνδον δὲ γενόμενος εὐθὺς τὴν μοναχικὴν σισύραν περιβαλλόμενος, μαγειρείου καὶ σταύλου καὶ τῶν παραπλησίων τὴν διακονίαν ἐπλήρου.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀνθίμος καὶ Τιμοκλῆς (52) οἱ τῶν Τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατὰ πρεσβειάν τῆς συγκλήτου (53) Ῥώμης ἀπέστειλεν Λέων ὁ βασιλεὺς Ἀνθίμον τὸν γαμβρὸν ⁶ Μαρκιανοῦ τοῦ προβασιλεύσαντος βασιλέα ἐν Ῥώμῃ, ἀνδρα Χριστιανικώτατον καὶ εὐσεβῶς τὴν βασιλείαν ἰθύνοντα.

A. M. 5958. — Τούτῳ τῷ ἔτει σημεῖον ἐφάνη (54) ἐν τῷ οὐρανῷ, νεφέλη ὡσπερ σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα ἐπὶ ἡμέρας μ' καθ' ἑσπέραν ⁷.

A. M. 5959. — Τούτῳ τῷ ἔτει... ἐστράτευσεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (55) ἀνδρας τρισχιλίους, καὶ ὁ μέγας λάκκος ἐκτίσθη εἰς τὰ Ἰωάννου καὶ τὰ δύο βαλανεῖα ἢ Ὑγεία, καὶ ἡ Ἰασίς ⁸ · καὶ ὁ ποταμὸς ὠρύχθη ἐν

Hoc etiam anno, quinto Idus Maias, Elisæi prophætæ corpus Alexandriam delatum in Pauli Leprosi monasterio reponitur. Sanavit ille leprosum, alii lepram induxit, et in æde a Leproso erecta reconditus est.

A. C. 457. — Hoc anno sancti Joannis nomine quadrafigura constructum opus Alexandriæ, et baptismo lustrandis adjunctum ædificium : Heptabizus etiam publicum balneum civitati restitutum. His etiam temporibus Daniel Stylita, vir plane mirandus, columnam in Anaplo positam conscendit. Joannes porro vir consularis, cui a Bingomalis cognomen, sanctum Basianum deprecatus, apud eum in monachorum normam vivendi rationem instituit. Curie porro assiduus frequentator in senatorum numero consistebat : et ut consularis magno clientum stipatus comitatu in Basiani monasterium secedebat. In monasterium e senatu receptus et monastica sisyra coopertus, culinæ, stabuli, et vilium hujusmodi obibat ministerium.

Hoc etiam anno Anthimus et Timocles *Tropario-rum* poetæ florebant.

Hoc eodem anno senatu Romano per legatos postulante, Anthimum Marciani decessoris sui generum, virum alioquin Christianis dogmatibus probe instructum et imperii munus piissime ministrantem, Leo imperator imperatorem Romæ designavit.

A. C. 458. — Hoc anno prodigium in cælo per dies quadraginta sub 99 vesperam visum est, nubes videlicet in tubæ speciem efformata.

A. C. 459. — Hoc anno. tria hominum millia in expeditionem misit. Magna etiam ci-sterna ad Joannis ædes exstructa : balnea quoque duo, unum nomen Sanitas, alteri Sanatio : et Alexan-

VARIÆ LECTIONES

* τετράστων e, τέρας τὸ ὄν A f, τετράγωνον vulg. ² Ἐπτάβιζος a. ³ ὁ Ὑπατ. A, καὶ Ὑπ. vulg. ⁴ αἰεὶ om. A. ⁵ ὡς εἰς τῶν συγκλητικῶν A f, εἰς τὸν συγκλητικὸν vulg. ⁶ τῷ δ' αὐτῷ — ἐγνωρίζοντο om. A. ⁷ γαμβρὸν Μαρκιανοῦ A, γαμβρὸν τῶν Μαρκ. vulg. ⁸ καθ' ἑσπέραν om. A. ⁹ ἡ Ἰασίς A a c, ἡ δεκάστασις vulg. (error haud dubie natus, quia legi videbatur : ἰ' ασίς. ut recte monet Guar.)

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Cujus vitam habes apud Surium 11 Decembr. Anaplus porro ostiam Bosphori est ad Galatæ latus. Potuit autem columnam hoc anno Daniel conscendere, a Symeone Stylita anno superiore, ut *Chronicon Alexandrinum* testatur, defuncto, monitus.

(50) Joannes iste Vincomalus ex fastis consularibus anno Marciani quarto fasces obtinuit. Ὑποτακτικὸν ponit alia lectio.

(51) Servi, amici, clientes, satellites, ὄψικέου, obsequii, sive obsequiorum gerunt nomen : hinc istorum more anteire, comitari, sequi, ὄψικεύειν dicitur apud Meursium, Laecdam et euchologia.

(52) Οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταί, addit Theodorus Lectior lib. 1, κατὰ φραξίας διηρέθησαν. Ἄλλ' ὅσοι μὲν ἔχαιρον τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ παρὰ τῷ Ἀνθίμῳ συνήγοντο. Αὐτὸς γὰρ καὶ τὰς παννυχίδας παρεσκεύασε γίνεσθαι. Ὅσοι δὲ ταύτης ἐγθροί, τῷ Τιμοκλεῖ προσέκιντο. Anthimus et Timocles ecclesiasticorum modularum auctores per factiones oppositas disjuncti sunt. Nam quotquot Chalcedonensi fuerunt, illi Anthimo adhæserunt. Ipse nam-

que nocturnas vigiliis fieri ordinavit. Qui autem a symodo dissidebant, Timocli juncti sunt. Tropario-rum rationem exposuimus ad eucholog.

(53) Theophanis de Anthimo sive Anthemio sub annum Leonis octavum Romam eum imperatoria postestate misso sententia, Idatii verbis et auctoritate fulcitur. Historiam habet Evagrius libro II, cap. 16. Alii in alium annum rejiciunt, inter quos Petavius duces alios secutus.

(54) Anno succedenti signum istud ascribit *Chronicon Alexand.* his verbis : Ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ σημεῖον μέγιστον ἀπὸ τινῶν λεγόμενον σάλπιγγε, ἀπὸ τινῶν δὲ λογχία, ἀπὸ τινῶν δοκίς, ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας δέ τινας · Ingens in cælo prodigium apparuit, quod a quibusdam tuba appellatur, ab aliis hasta, ab aliis trabecula ; visumque est aliquot diebus.

(55) Bene Peyr. et Pal., ἐστράτευσεν Ἀλεξάνδρεια, Alexandria tria hominum millia eduxit ; ut nulla sit lacuna, qualem suspicatus est P. Guar : nec absolum aliquid, Alexandria tria hominum millia bello destinasse, ac Leoni, sive alii ejas duci suppetias misisse. COMBESIS.

drizæ fluvius a Cherso ad Cypronem fovea excavata A Ἀλεξανδρεία ἀπὸ τῆς Χερσοῦ ἡ ἔως τοῦ Κοπρεῶνος ἡ.

A. C. 460. — Hoc anno Isorasius quæstor Antiochiæ, qui et philosophus, quasi gentiles ritus professus apud imperatorem est delatus : qui a prætoriorum Cpoleos præfecto virum examinari jussit. Eum itaque manibus retro devinctis in Zeuxippum deductum ita compellat Puseus præfectus : *Viden', Isocasi, quo habitu nunc astes?* respondet ille : *Video, neque moveor. Nam homo cum sim, in humanas calamitates incidi. Cæterum age mecum ut iudex, ut una tecum olim judicasti.* His auditis, imperatori faustis vocibus acclamat populus : quo comperto lætus imperator eum in propriam provinciam remisit.

A. C. 461. — *Antiochiæ episcopi Juliani annus primus.*

Hoc anno Leo imperator ingentem classem et valide instructum exercitum adversus Gizerichum, qui Africam obtinebat, emisit. Gizerichus quippe, defuncto Marciano, multa mala intulit in provincias Romanæ ditioni subjectas, prædis abactis, plerisque in captivitate missis et eversis passim civitatibus. Quibus excandescens imperator naves ex toto Oriente centies mille contraxit, ipsasque militibus et armis plene munitas adversus Gizerichum destinavit. In eam classem mille et trecenta auri centenaria expendisse narrant. Itaque ducem ac præfectum instituit Basiliscum Verinæ Augustæ fratrem, consulis munere jam perfunctum et frequentibus in Scythas per Thraciam victoriis clarum. Is, conflente in auxilium ex occiduo mari navium non penitenda manu, 100 cum Gizerichi classe frequentiores confictus exercuit, plerasque naves in profundum demersit et ipsam tandem Carthagine potentia superavit. Denum donorum illecebris et vi pecuniarum inescatus, priorem impetum remisit, et spontaneus denique, prout historiæ Thrac

Ἀλεξανδρεία ἀπὸ τῆς Χερσοῦ ἡ ἔως τοῦ Κοπρεῶνος ἡ.

A. M. 5960. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰσοκάσιος ὁ κοι-
αίστωρ (56) Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλόσοφος, διεβλήθη
τῷ βασιλεῖ, ὡς Ἕλληνας καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς
ἐξετασθῆναι αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ ἡ τῶν πραιτω-
ρίων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐνεχθέντος δὲ αὐτοῦ
ἐν τῷ Ζευξίπῳ δεδεμένου ὀπ:σθάγκωνα, ἔφη πρὸς
αὐτὸν Πούσιω: ἡ ὁ ἐπαρχος· Ὁμῆς σεαυτὸν, Ἰσο-
κάσιε, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας; Ὁ δὲ εἶπεν·
Ὁρῶ, καὶ οὐ ξενοῖμαι· ἄνθρωπος γὰρ ὢν ἀνθρω-
πίναις ἐπέπεσον ἡ συμφοραῖς· ἀλλὰ δικασσον
ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐδικαίως σὺν ἐμοί. Καὶ ταῦτα ἀκούσας
ὁ δῆμος εὐφῆμησε τὸν βασιλέα. Καὶ μαθὼν ὁ βασι-
λεὺς (57) ἐχάρη, καὶ ἀπέλευσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν
χώραν.

A. M. 5961. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἰουλιαν-
οῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς ἡ κατὰ Γιζερίχου
τοῦ (58) τῶν Ἀφρων κρατοῦντος στόλον μίγαν ἐξ-
οπλισας ἀπέστειλεν. Ὁ γὰρ Γιζερίχος μετὰ τὴν τε-
λευτὴν Μαρκιανοῦ πολλὰ δαινὰ ἐνεδείξατο ἐν ταῖς ὑπὸ
τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν χώραις, ληϊζόμενος καὶ
αἰχμαλωτίζων πολλοὺς καὶ τὰς πόλεις καταστρέ-
πτων. Ὅθεν ζήλῳ κινηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐκ πάσης
τῆς ἡ ἀνατολικῆς θαλάσσης ἐκάτὸν χιλιάδας πλοίων
ἀθροίσας, καὶ στρατῶν καὶ ὅπλων ταῦτα ἡ πληρώ-
σας, κατὰ Γιζερίχου ἀπέστειλεν. Φασὶ γὰρ αὐτὸν με-
κεντηνάρια (59) δεδαπανηκέναι χρυσοῦ ἐν τούτῳ τῷ
στόλῳ. Στρατηγὸν δὲ καὶ ἑξαρχον τοῦ στόλου κατε-
ἔστησεν Βασιλίσκον τὸν Βερ:ης τῆς Αὐγούστης ἡ
ἀδελφὸν, τῆς ὑπάτου τ:μῆς ἡδῃ μετασχόντα ἡ καὶ
Σκύθας πολλάκις νικήσαντα ἐν τῇ Θράκη. Ὁ: ἡ δὴ
καὶ συνδραμούσης αὐτῷ ἡ ἐκ τῆς Ἑσπερίου οὐκ
ὀλίγης δυνάμεως, συμπλακεὶς εἰς ἡ ναυμαχίας πολ-
λάκις τῇ Γιζερίχῳ [μετὰ ἡ] τῶν νηῶν τῷ βυθῷ
παραδοῦς, εἶτα καὶ αὐτὴν ἡδυνήθη Καρχηδόνα κρα-
τῆσαι. Ἔσπερον δὲ δώροις ἡ ὑπὸ Γιζερίχου (60) καὶ
πλείστοις χρήμασι δελεασθεὶς, ἐνέδωκεν καὶ ἡττηθῆ

VARIAE LECTIONES.

ἡ Χερσοῦ A e. ἡ Κοπρεῶνος A, Κοπρῶνος a, Κυπρεῶνος e, Κυπρῶνος; vulg. ἡ ἐπάρχῳ — ἐπαρχος A, ὁπάρχῳ — ὑπαρχος; vulg. ἡ Πούσιος e. ἡ ἐπέπεσα e. ἡ τοῦ adl. ex A. ἡ τῆς add. ex A. ἡ ταῦτα e, ταῦτας vulg. ἡ Αὐγούστης A, Αὐγούστας vulg. ἡ μετασχόντος — νικήσαντος A e. ἡ δ: A, ὡ: vulg. ἡ αὐτῷ] οὕτω A e d. ἡ εἰς om. A e. ἡ pro μετὰ numerus] aliquis restituendus esse videtur, fortasse τρι-
h. e. 340. ἡ δώροις om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Anno Leonis decimo, Pusæo et Joanne coss., factum istud consignat *Chronicon Alexandrinum*, auctor undecimo: in quo nihil sibi adversantur. Anno quippe Leonis undecimo a Septembri initium ducente per quatuor ejus menses, adhuc Pusæi et Joannis consularis dignitas perseverabat. Animadvertite Peyrez. codicem anni undecimi historiam ad decimum referre, et quæ hic decimi ad undecimum transposuisse. Metathesi favet *Chronicon Alexand.*, Isocasi eventum ad Leonis annum decimum referens.

(57) Ampliorem exhibet hæc historiam *Chronicon Alexand.* His autem verbis eam concludit: Καὶ ἀκούσας τοῦ Ἰσοκασίου ὁ δῆμος τῶν Βυζαντιῶν εὐφῆμησε τὸν βασιλέα Λέοντα πολλά. Καὶ ἀποσπάζαντες τὸν αὐτὸν Ἰσοκάσιον ἀπήγαγον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ζευξίπῳ εἰς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ κατηγορεῖς ἐρωτήσθη, καὶ ἐπέμψθη εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. Quod

D ubi *populus Byzantinus* audivit, *fauste sapiens acclamavit imp., arreptumque Isocasium deduxerunt a Zeuxippo ad Magnam ecclesiam, ubi rudimenta fidei edoctus, et sacro fonte lustratus, in patriam remissus est.*

(58) Ex Theodoro Lectore, Procopii lib. *De bello Vandal.*, Jornande de regnorum successione, et quem auctor citat Prisco, necnon Candido *Hist.* lib. i: Τὰ κατὰ Ἀφρικὴν Βασιλίσκου εὐτυχήματ' αὐτοῦ καὶ δυστυχήματ', litteris consignante, de quo Photius cod. 79.

(59) Non ponderis, sed numeri nomen est, quod centum librarum ponderis sit. Quod pondus propter perfectionem centenarii numeri Romani instituerunt. Libra duodecim uncis perficitur. *Isidorus Orig.* lib. xvi, cap. 24.

(60) Cedrenus classis hujus describit apparatus vere immensum. COMBESIS.

ἐκῶν, ὡς Περσικὸς ²⁶ ἰσθόρησεν ὁ Θράξ. Φασὶ δὲ τινες, Ἄσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος, Ἀρειανὸν ὄντας καὶ εἰς βασιλείαν ἔλθειν διὰ τοῦτο ²⁷ μὴ θυνάμενοι, κουργάτωρα αὐτῶν ὄντα Λέοντα, βασιλέα πεποιθήκασιν (61), αὐτοὶ προσδοκῶντες διοικεῖν τὸ βασίλειον. Τοῦ δὲ βασιλείως μὴ καταδεγεμένου τοῦτο, ἠγωνίζοντο διαστρέφειν τὰ ὑπ' αὐτοῦ καλῶς διοικούμενα, καὶ Βασιλίσκῳ συνέθεντο δοῦναι τὴν βασιλείαν, εἰ προδοίῃ ²⁸ τὸν τοῦ βασιλείως στόλον τε καὶ λαὸν τῷ Γιζερίχῳ Ἀρειανῶν ὄντι καὶ ἡμόφρονι αὐτῶν. Καὶ τοῦτου χάριν προδεδωκέναι τὸν Βασιλίσκον φασίν. Τότε Γιζερίχος τεχνασάμενος ἀκάφῃ τῶν πολεμίων τινός ²⁹ ὕλης ἐμπλήσας καυστικῆς, νυκτὸς ἐπιστάς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀφυλάκτως ὑπνούοντων, ταύτας ἐπαφῆκεν ἀπὸ τῆς χέρσου μετὰ πνεύματος ἀπογείου ³⁰ κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, καὶ καταφλέγουσι μὲν πολλὰ τῶν σκαφῶν· τὰ δὲ ἄλλα τὸν κίνδυνον φεύγοντα, εἰς Σικελίαν ἐπανῆλθον. Τότε λοιπὸν καὶ ὁ Βασιλίσκου δόλος ἠλέγχθη, μηδένα λαθῶν τοῦ στρατοπέδου.

verterentur : atque ita demum Basilisci dolus, cum

deprehensus.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πατρικίος ὁ υἱὸς Ἄσπαρος (62), ὃν Καίσαρα ὁ βασιλεὺς Λέων πεποίηκεν, διὰ τὸ ἐλκῦσαι (63) τὸν Ἄσπαρα ἐκ τῆς Ἀρειανικῆς δόξης καὶ εὐνοεῖν τῷ βασιλεῖ, παρεγένετο ἐν Ἀλεξανδρίᾳ μετὰ μεγάλης φαντασίας ³¹, ἐν ᾗ ἑσπερευώθη τὸ Κορσίον βαλανεῖον.

A. M. 5962. — Ῥώμης ἐπισκόπου Σιμπλικίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς (64) Ζήνωνα τὸν ³² στρατηλάτην τῆς Ἑφίας ³³ καὶ γαμβρὸν αὐτοῦ ἀπέστειλεν ἐν τῇ Θράκῃ ἐπὶ τινὰ χρεῖαν πολεμικὴν, κτελεύσας παραδοῦναι αὐτῷ (66) στρατὸν ἐκ τῶν ἰδίων πρὸς συμμαχίαν. Οὔτινες κατὰ παραίνεσιν Ἄσπαρος μικροῦ δεῖν τὸν Ζήνωνα διεχειρίζοντο, εἰ μὴ προγνοῦς τὴν ἐπιβουλὴν εἰς Σερδικὴν ἀπεσώθη φυγῶν πόλιν τῆς Θράκης. Ἐκ τοῦτου ὑποπτος γίνεται Ἄσπαρ Λέοντι τῷ βασιλεῖ.

A. M. 5963. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Λέων ὁ

A Persicus commisit, profligatur. Referunt alii, Asparem et Ardaburium Ariansectatores, cum ob id maxime ad imperii fastigium minime possent pervenire, Leonem, qui tunc eorum procurator erat, ad imperium evexisse, quasi rerum omnium summam posthac administrare praestolatos. Ab eorum spe cum animum averteret imperator, rectam ejus gubernandi rationem labefactare et in pejus trahere contendebant, et Basilisco imperium se pollicebantur tradere, si modo classem cum toto exercitu Gizericho, qui una cum ipsis Arianas opiniones sequebatur, proderet : qua de causa Basiliscum ad exercitum prodendum inclinasse dicunt. Tum Gizerichus dolos meditatus, naves bellicas materia ad ignem facili replevit, remque noctu molitus, dum B Romani dormirent incustoditi, ipsas e terra vento exinde aspirante, in Romanam classem emisit, adeo ut multa quidem navigia igne consumpta defecerint, alia vero periculo subducta in Siciliam revertentur : atque ita demum Basilisci dolus, cum

Hoc etiam anno Patricius Asparis filius, quem Leo Caesarem crearat, ut ab Arianis pravis opinionibus Asparem avocaret et de imperio bene mereretur, cum magna apparatu ostentatione missus est Alexandriam, ac tum balneum Corium nomine restauratum.

A. C. 462. — Romae episcopi Simplicii annus primus.

Hoc anno Leo imperator Zenonem militiae in Oriente magistrum et proprium generum, urgente belli necessitate, in Thraciam misit ; et ex proprio satellitio alium exercitum ad suppetias ferendas ei colligi mandavit. Milites a caede Zenoni suavisibus Asparis inferenda leviter ferraverunt. Periculum enim subodoratus, Serdicem Thraciae urbem fuga elapsus saluti consuluit : ex quo Aspar Leoni suspectus habetur.

101 A. C. 463. — Hoc anno Leo imperator He-

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ ὡς Περσικὸς] ὡσπερ Σικὸς A, recte fortasse. ²⁷ διὰ τοῦτο om. A a. ²⁸ προδοίῃ : sic correximus pro vulg. προδόση. ²⁹ τινός add. ex A. ³⁰ ἀπογείου A, ὑπογείου vulg. ³¹ φαντασίας om. A. ³² τὸν add. ex A. ³³ τῆς Ἑφίας om. A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Aliam rationem profert Suidas v. Ἄσπαρ. D Ὅτι Μαρκιανοῦ βασιλείως χρηστοῦ μὲν γεγονότος, θάπτον δὲ ἐκθεβιωκότος, αὐτοκτελεύσῳ γνώμῃ Ἄσπαρ Λέοντα διαδοχὸν αὐτοῦ γενέσθαι παρεσκευάσεν· Marciani nimirum benignissimi principis, at citius sublatis sententiis et jussis, Asparem Leoni imperii successionem detulisse.

(62) Desunt, vel adhuc latent, qui de Asparis gestis amplius voluminibus scripsere Priscus Thracicus, et Candidus Isaurus. Hujus quaedam exprompsit Photius cod. 79, illius Evagrius lib. II, cap. 16, ubi de patricio a Leone Caesaris dignitatem adeptο, ἴνα τὴν Ἄσπαρος ἀνοίαν κηρύσσεται μετὰ τὴν τοῦ Ἀνθεμίου σφαγὴν, ut ipse Leo Asparis sibi conciliaret inscitiam post Anthemii cadem. Ejus tamen loci error in versione vitandus, quo non Patricius, sed Ardaburius creatus Caesar, textu in contrarium adnitente, scribitur : in quo Baronium anno

D 469, num. 1, delusum reperies.

(63) Xyland. non bene, quia Asparem ab Ariana secta abduxerant, etc. Id quidem conatus Leo, ac sibi hominem demereri, obtinere tamen non potuit, ut magis seq. Theophanes exprimit. COMBEFIS.

(64) Ut Zeno, Tarasicodisas, ut scribit Evagrius lib. II, cap. 15, vel juxta Agathiam lib. IV, ad finem, Tharasicodicus, Aticmesus antea dictus, Leonis gener, et Orientis comes evaserit, narrat Candidus, etiam ipse Isaurus apud Photium his omnino conferendus.

(65-66) An ut Aspar Zenoni, vel Zeno Aspari ex suis traderet milites, dubium reliquit Theophanes. Zenonem tamen ad id Aspari praestandum a Leone jussum fuisse suadent auctoris verba, et Candidi Photiani, quo Ardaburium Asparis filium Isauros a Zenone ductos suarum partium sacro constituisse legitur, testimonium convincit.

raclium Edessenum Flori, exconsulis filium, et Marcum Isaurum, viros armis strenuos, cum exercitibus ex Ægypto, Thebaide et eremo collectis, adversus Gizerichum misit. Isti ex improvise Vandalos aggressi, Tripolim et alias Libyæ civitates plurimas receperunt, et gravius multo, quam antehac navali prælio Basiliscus, Gizerichi vires attriverunt: adeo ut de pace cum imperatore Leone sancienda legationem mittere pararet: eamque demum ab Leone obtinuit, cum nimirum Basilisci, Heraclii et Marsi opera ad struendas Aspari insidias indigeret. Aspar siquidem, ut præmissi, imperatori propter eam, qua circumvallatus erat, potestatem, suspectus, imperatoris dolo paulo post neci traditur cum filiis Ardaburio et Patricio, quorum hunc, ut Asparem sibi demereretur, Cæsarem olim declaraverat imperator.

A. C. 464. — *Cpoteos episcopi Acacii annus primus.*

Hoc anno Aspare una cum filiis Ardaburio et Patricio a Leone interfectis, Ostris Asparis satelles et Theoderichus Triarii filius et Asparis conjugis frater necorum sanguinem ulturi cum armatorum copiis irruerunt in urbem: ac nisi Basiliscus ex Sicilia reversus, et Zeno pariter e Chalcedone, ubi Asparis leii nuntium præstolabatur, urbem præoccupantes tulissent auxilium et dissipassent seditioum auctores, ingenti prorsus tumultu res omnes turbabantur. Armenarchus vero Asparis junior filius furtive subtractus Zenonis consilio fugam arripit in Isauriam missus, et a spurio Zenonis filio gener assumitur: qui tandem post Leonis obitum Byzantium regressus, reliquum vitæ feliciter peregit. In Italia Recimer dux, cujus prius facta mentio, Anthemii pie admodum Romæ imperium administrantis gener, in proprium insurgit socerum: bellis vero totam regionem occupantibus, tanta fame atteruntur imperatoris copiarum, ut coriis aliisque cibis insolitis non parcerent, ipsum vero imperatorem Anthemium septimo imperii anno tollerent e medio. Tum Leo propter tumultus denuo Romæ concitatos Olybrium Placidia **102** conjugem Romanam misit imperatorem prius renuntiatum. Recimer post Anthemii cædem cum solos tres men-

α βασιλεύς (67) κατὰ Γιζέριχου Ἡράκλειον τὸν ἔδιστην, υἱὸν Φλώρου τοῦ ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Μάρσον Ἰσαυρον, ἀνδρῶν δραστηρίους, καὶ στρατὸν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Θηβαΐδου, καὶ τῆς ἐρήμου. Οἵτινες προσπεσόντες ἀδοκίμως, τοῖς Οὐανδήλοις, Τρίπολιν καὶ καὶ ἄλλας παρεστήσαντο πόλεις τῆς Λιβύης πολλὰς, καὶ πλέον τῆς Βασιλίσκου ναυμαχίας ἠνίαταν τὸν Γιζέριχον, ὥστε παρασκευάσαι αὐτὸν περὶ εἰρήνης προσθεῦσαι ⁶⁶ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα· καὶ ταύτης τυγχάνει παρὰ Λέοντος, χρηζόντος ⁶⁶ τότε Βασιλίσκου καὶ Ἡρακλείου καὶ Μάρσου εἰς τὴν κατὰ Ἀσπαρος ἐπιβουλὴν. Ὑποπτος γὰρ, ὡς προέφη, γενόμενος τῷ βασιλεὶ ὁ Ἀσπαρ καὶ πολλὴν περιχείμενος ⁶⁶ δυνάμιν, δόλῳ παρὰ τοῦ βασιλέως φονεύεται μετὰ ⁶⁷ βραχὺ σὺν τοῖς αὐτοῦ παισὶν Ἀρδαβουρίῳ καὶ Πατρικίῳ, ὃν Καίσαρα ὁ βασιλεὺς παποίηκε πρότερον, ἵνα τὴν Ἀσπαρος εὐνοίαν ἔχη.

A. M. 5964. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκοπὸν Ἀνακίου ἔτος δ'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου (68) καὶ Πατρικίου τῶν υἱῶν αὐτοῦ φονευθέντων ὑπὸ Λέοντος, Ὀστρίης ⁶⁸ (69) ὁ ὑπασισταῆς Ἀσπαρος καὶ Θεοδέρικος (70) ὁ Τριαρίου παῖς, τῆς δὲ Ἀσπαρος γαμετῆς ἀδελφός, ἐπὶ ἦλθεν μετὰ δυνάμει τῆ πόλει, τοὺς παφονευμένους ἐκδιέησαι· καὶ εἰ μὴ προλαθῶν ὁ Βασιλίσκος ἐκ τῆς ἀπὸ Σικελίας ⁶⁹ ἐπανόδου, καὶ Ζήνων ἀπὸ Χαλκηδόνος, ὃς ἦν ἐκεῖ τὸν Ἀσπαρος ἀναμένων φόνον, ἐβοήθησαν ⁶⁹ τῇ πόλει καὶ διέσπειραν τοὺς ἐπαναστάντας, πολὺς δὲ ἐγένετο τοῖς πράγμασι τάραχος. Ὁ δὲ νεώτερος Ἀσπαρος παῖς Ἀρμενάρχος ⁷¹ (71) ὑποκλαπεί γνώμῃ τοῦ Ζήνωνος ἐκφεύγει σταλεὶς ἐν Ἰσαυρίᾳ, καὶ νόθου Ζήνωνος παιδὸς γαμβρὸς καθίσταται, ὃς μετὰ τὴν Λέοντος τελευτὴν ἐπανελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον μέχρι τέλους εὐδαιμόνως ἐβίω. Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ Ρεκίμερ ⁷² (72) ὁ στρατηγός, οὗ καὶ πρότερον ἐμνησθῆναι, γαμβρὸς δὲ Ἀνθεμίου τοῦ εὐσεβοῦς ἐν Ρώμῃ βασιλεύσαντος, ἐπανίσταται τῷ ἰδίῳ κηδεστέῳ, καὶ πολέμου κρατοῦντος τὴν χώραν, λιμώττουςιν οὕτως αἱ τοῦ βασιλέως δυνάμεις, ὡς καὶ βυρσῶν καὶ ἄλλων ἀφθῶν ἀψάσθαι βρωμάτων, αὐτῶν δὲ τὸν βασιλέα Ἀνθέμιον ἐβδόμενον ἔτος ἔχοντα (73) τῆς ἀρχῆς ἀντιρεθῆναι. Τὸ τηνικαῦτα Λέων διὰ τοὺς ἔτι συνεστῶτας ἐν Ρώμῃ βορῦβους Ὀλύβριον τὸν τῆς

VARLE LECTIONES.

⁶⁶ προσθεῦσασθαι a. ⁶⁶ χρηζόντος τότε A, χρηζόντος τε vulg. ⁶⁶ περιχείμενος A, ἐπιχείμενος vulg. ⁶⁷ καὶ μετὰ βρ. A c. ⁶⁸ Ὀστρίης A. ⁶⁹ Σικελίαν vulg. ⁶⁹ ἐβοήθησαν e. ⁷¹ Ἀρμενιάρχος A e, Ἀρμενάρχος a. ⁷² Ρεκίμερ A, Ρεκίμερ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(67) Ex istis plurima recenset Procopius, lib. 1 *De bello Vand.*, ut et Asparis mortem, quam *Chronicon Alexandr.* ad annum Leonis x revocat: eandem memorat Evagrius, Jornandes, et alii. De Heraclii ab auctore hic laudati moribus nonnulla Suidas, v. Ἡράκλειος.

(68) Hoc pariter Leonis anno 15 Asparis mortem consociat Marcellinus comes.

(69) Qui Ὀστρίης *Chronico Alexandr.* scribitur, et κόμηρ, necnon alii Gotthi κόμητες, quos, non dignitate, sed armorum societate comites dice-rem, et ὑπασισταῆς. De cædibus ab eo CP. perpetratis idem *Chronicon*.

(70) Istum Theoderichum Triarii filium memorat Jornandes, *De bello Getico*, paulo ante finem, quem a rege Italix Theoderico diversum observabis.

(71) Armenerichum scribit Candidus apud Photium, et in patris cæde servatum. Alia varix lectiones.

(72) Ex his nonnulla profert Jornandes, *De rebus Geticis*, Evagrius, lib. 11, cap. 6, Marii *Chronicon*, et Procopius, *De bello Vandal.* lib. 1.

(73) Potest hæc sententia Marii scriptis fulciri, quæ adversum habet Evagrium loco nuper memorato.

Πλακιδίας σύζυγον εκπέμπει τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἀναγο-
ρεῖται τοῦτον αὐτοκράτορα. Ὁ δὲ Ῥεκίμερ μετὰ
τὴν Ἀνθεμίου σφαγὴν τρεῖς μῆνας μόνους διαζήσας
νόσῳ τελευτᾷ, συναπελθόντος αὐτῷ ⁷⁴ Ὀλυβρίου
ἀββῶσι-ζα σωματικῆ. Τούτων δὲ τελευτησάντων,
Μαϊωρίνος τὴν βασιλείαν διεδέξατο (75), ἀνὴρ φρα-
νήρης καὶ πολέμων ⁷⁵ ἔμπειρος. Οὗτος τὰς πόλεις
ὕπὸ Γιζερίχου πεπορθημένας εὐρῶν εἰσέβαλεν εἰς
Λιανὴν ⁷⁶, καὶ καταλαβὼν τὴν Λιγουρίαν, φοβερῶς
τοῖς Θυανδήλοις ὤφθη ⁷⁶ καὶ μέλλων τὴν νίκην
ἀναδήσασθαι, ἐν τῷ μεταξὺ νόσῳ δυσεντερίας λη-
φθεῖς ἐτελεύτησεν. Ὁ δὲ στρατηγὸς διαθὰς Πάτμον
ἀπεσώθη (76). Ἐν τοῦτοις οὖν ἀσχολουμένων (77)
τῶν περὶ Γιζερίχου, ἡ νῆπιος Εὐδοκία καὶ Θεοδο-
σίου ἐγγόνῃ ἐκκαίδεκα χρόνους ἐν τῇ Ἀφρικῇ
ποιήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ὀνωρίχου, καὶ
παῖδα ἐξ αὐτοῦ Ἰλδέριχον γεννήσασα, δυσφοροῦσα
κατὰ τοῦ ἀνδρὸς, ὡς Ἀρειανὸς ἔντος, ἄδειαν εὐρεῖσα
καὶ φυγῆ χρησαμένη ἦλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
προσκυνήσασα τοὺς σεβασμίους τόπους, καὶ ἀσπα-
σμένη τὸν τάφον τῆς ἑαυτῆς μάμμης, ὀλίγας
ἡμέρας διατρίψασα ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, ἐτελεύτησεν
ἐν εἰρήνῃ, πάντα τὰ αὐτῆς καταλείψασα ἐν τῇ ἁγίᾳ
Ἀναστάσει, παραθεμένη καὶ Κοῦρκον ⁷⁷ σὺν τοῖς
τέκνοις αὐτοῦ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων, ὡς
γεὺν Ὀνωρίχον Ἀρειανὸν τὸν ἀνδρα αὐτῆς.

A. M. 5965. — Τούτῳ τῷ ⁷⁸ ἔτει Λέων ὁ βασι-
λεὺς (78) Λέοντα τὸν Ζήωνος υἱὸν καὶ Ἀρεάδνης ⁷⁸
τῆς ἰδίας θυγατρὸς, τὸν ἑαυτοῦ ἔγγονον ⁷⁹ στέψας,
βασιλέα ἀνηγόρευσεν. Μετὰ δὲ τὸν Ὀλυβρίου θάνα-
τον (79) καὶ Ῥεκίμερ καὶ Μαϊωρίνου, Γλυκερίος
Ἰταλίας ἀναγορεύεται βασιλεὺς, ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος,
ὃν πέντε μῆνας κρατήσαντα Νεποτιανὸς Δαλμάτης
ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, καὶ βασιλεύει καὶ αὐτὸς χρό-
νον ⁸⁰ ὀλίγον, Ὀρέστου τινὸς ἐκβάλλοντος αὐτὸν, ὃν
οἰκίος παῖς Ῥωμύλλος ἐπέκλιην Αὐγουστουλος δια-
δεξάμενος, καὶ δύο μόνους ἄρξας ἐνιαυτοὺς αὐτο-

A ses supervixisset, morbo extinctus est; paulo post
etiam Olybrius in infirmitatem incidens vita de-
cessit. Istos igitur fato funcios excepit in imperio
Majorinus, vir cordatus et in bellis exercitissim-
us. Hic devastatis a Gizericho urbibus consp-
ectis, in Lianem irruit, et occupata Liguria, Van-
dalis se formidabilem præbuit: jamque victoriis
coronandus, interea dysenteria morbo correptus
diem ultimum obiit. Dux vero belli, facto discessu,
fretoque trajecto, Patmum se recepit. Porro dum
Gizerichi familiares et exercitus in his detinentur,
junior Eudocia Theodosii neptis, annis jam sex-
decim cum Honoricho conjuge in Africa exactis, et
puero Hldericho ex ejus amplexibus suscepto, virum,
ceu Arianum, aversa, occasione sese ultro offe-
rente, fugam arripit et Hierosolyma dirigit iter:
tum venerandis locis Christiano ritu adoratis, sal-
utato etiam avia sepulcro, cum paucos dies in
sancta urbe moram fecisset, bonis suis omnibus
sanctæ Resurrectionis adî testamentis relictis,
Curco insuper, cujus opera et auxiliis, velut sibi
fidissimi, dum Honorichum conjugem fugeret, usa
fuerat, cum liberis archiepiscopo Hierosolymorum
commendato, in pace animam efflavit.

convergenti αὐτῇ γενομένη καὶ πιστῶ εἰς τὸ ⁸¹ ἐκφυ-
A. C. 465. — Eodem anno Leo imperator Zo-
nonis et Areadnæ filium Leonem proprium nepo-
tem corona redimitum imperatorem renuntiavit.
Olybrio vero, Recimere et Majorino morte sub-
latis, Glycerius, vir non contemnendæ probitatis,
Italiæ declaratur imperator. Eum quinque mensès
imperio potitum Nepotianus Dalmata potestate
privat, nec ipse diu ea dignitate potitur, Oreste
quodam eum throno deturbante, quem germanus
filius Romulus, cui cognomen Augustulus, exci-
piens, post regni a Romulo Romæ fundatore in-

VARLE LECTIONES.

⁷⁴ αὐτῷ A, αὐτοῦ vulg. ⁷⁵ πολέμων A, πολέμου vulg. ⁷⁶ Λιανὴν] λίαν ἦν (?) A e f, fort. εἰς τὴν
ἐναλίαν. ⁷⁷ ὤφθη] γέγονε f. ⁷⁸ Βοῦρκον A f. ⁷⁹ εἰς τὸ A, εἰ: τῷ vulg. ⁸⁰ τούτῳ τῷ A, τῷ δ' αὐτῷ vulg.
⁸¹ Ἀρεάδνης a. ⁸² ἔγγονον A, ἔγγονα vulg. ⁸³ χρόνον οὐκ ὀλίγον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(74) Episcopum Salonæ in Dalmatia eum prius
evectum scribit Jornandes, *De reg. ac temp. suc-
cessionem, et De rebus Geticis*.

(75) Ut Olybrio posteriorem Majorinum auctor
recenseat, Procopius causam dedit, et in errorem
errans ipse induxit. Arthemii quippe, quem vocat
Artemium, Olybrii Leonisque ipsius imperiis et
morte numerata subdit: « Sed Majorini fas me-
minisse fuerit, qui antea prius Romæ imperavit.
Cunctis enim, qui Occidentem præfuerit, vir antefre-
tendus. Nam et contra Vandalos fortissime bellum
sumens, maximo collecto exercitu in Liguriis
constitit, ipse dux impiger nullum neque labore
recusavit, neque illam bene gerendæ rei occasio-
nem præternisit, » etc. Et post nonnulla: « Major-
inus igitur omnibus, quæ volebat, exploratis, in
Liguriam ad exercitum revertit: quem terrestri
iunere, ad Herulis columnas ducens, inde per an-
gustias freti transire in Africam, cum hosteque
congregi omnino cogitabat: tanta ipsius exerci-
tus admiratione ac voluntate ob ejus virtutem, ut
in spem venerint certam omnes breviter Africa

per eum potituros. Verum eo ex morbo paulo post
decedente, ab incepto destitere, » etc. Quem tamen
a Recimere occisum concordibus scriptis historici
reliqui profitentur.

(76) Ita codices cuncti: quibus licet adversis
lego πορθμὸν vice Πάτμον, ut sit sensus, ducem
exercitus sub Majoriano, eo mortuo, fretum Gadit-
anum trajecisse, et exercitum in Africam trans-
missum in Hispaniam revocasse. Quis enim alias
hujus loci sensus, nisi forte de Liguria locuto non
Πάτμον, sed Πάδον, Padum fluvium scribere pro-
positum fuerit auctori. — Plane Πάδον ut ex Liguria
Romam repeteret. COMBEFIS.

(77) Eudociæ Junioris mortem tangit auctor
vitæ Euthymii apud Surium 20 Januarii.

(78) Leonem Juniorem a seniore decimum sextum
imperii annum numerante, coronatum scribit Jor-
nandes, *De temp. ac regu. successionem*; ultimum ta-
men ejus vitæ existimat.

(79) Errantis Procopii vestigia nuper animad-
versa secutus auctor, alia hæc ex Evagrii lib. II,
cap. 16 deprompta subjicit.

aituti mille trecentos et tres annos, duos ipse solus in Italiae imperio princeps summus obtinuit. Illud porro observandum, quod Occidentis imperium a Romulo initium habens, tanto post tempore altero in Romulo desierit. Ceterum Odoacer Gothus quidem genere, Italico tamen solo educatus, vi barbarica imperio sibi subdito, **103** et regis nomine sibi assumpto, Romanaque republica secundum patrias leges suas instituta, ad decem annos tenuit imperium. Habitavit autem Ravennae, quae urbs est Italiae, opulenta admodum et elegans, ad mare sita.

A. C. 466. — Hoc anno ex nubibus ardere visis decidit pulvis, adeo ut ignem deplurimum stitfare cuncti arbitrarentur. Supplicationibus igitur et processionibus intenti contremiscebant. Ad palmæ vero altitudinem in tectis depositus est. Ceterum ignem verum existisse et posthac extinctum Deique benignitate in pulverem versum cuncti assecebant.

Hoc anno Leo imperator morbo correptus Byzantii vita decessit, Leone Zenonis et Areadnae filio, quem ante designaverat, imperatore relicto, mense Januarii, indictione duodecima, qui deinde Februario Zenonem patrem in Circi sella, Verinae et Areadna opem ad hoc ferentibus, imperii corona redimivit. Solos autem menses decem cum proprio patre Zenone Leo junior imperium associatus, agra valetudine vexatus exstinguitur: tum Zeno septemdecim annos et duos menses, connumeratis etiam viginti mensibus Basilisci tyrannidi affectis, solus imperat. Improbæ porro administrationis specimen Zenone sub ipsis imperii primordiis exhibente,

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας A, ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείᾳ vulg. ⁸¹ τοσοῦτους A, τοῦτους vulg. ⁸² τὸ γένος A, τοῦ γένους vulg. ⁸³ χειρωσαμένου A a, χειρωσάμενος vulg. ⁸⁴ δὲ τοῦ β. A e. ⁸⁵ κατὰ τὸν πάτριον νόμον A, κατὰ τὸν πατρίων νόμον e, κατὰ τὴν τῶν πατρίων νόμων vulg. ⁸⁶ εὐδαίμονα οὖσαν Aa, εὐδαιμονοῦσαν e, εὐδαιμονοῦσαν οὖσαν f, εὐδαίμονα χώραν vulg. ⁸⁷ μὲν Σαρακηνοὶ A, μὲν οἱ Σαρ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(80) Paulus Diac. Evagrii et Theopanis eum imitati correcturus errorem, anno ab Urbe condita 1226 Augustulum a patre Oreste imperatorem renuntiatum testatur: ac deinceps novus imperatores creatos scribens, ab Urbe condita annos haud amplius observat: quod in Augustulo imperium Romanum desiisse sentiat. Jornandes, *De reb. Get.* a conditu Urbis ad Augusti imperium annos 709, ab Augusto ad Augustuli decessum 523 numerat; summa 1234 annorum.

(81) Petavius lib. xiii *De doct. temp.* ad annum 5187 et 5188.

(82) Evagrius citatus: Τὴν μὲν βασιλείαν προσηγορίαν λατὸν ἀφελὼν, ῥήγα δὲ προσκειμένων *Imperatoris nomine repudiato, regem se appellavit.* Ἐξ ἡξ rex est dignitate minor imperatore, βασιλεὺς imperator.

(83) *Chronicon Alexandrinum* ante annos quinque prodigium, mensis Novembris 11, accidisse testatur.

(84) Convenit Evagrius, lib. ii, cap. 17, de Leonis senioris annis, septemdecim nimirum imperasse: imperium vero decessisse, et Leoni nepoti reliquisse ipse solus asserit.

A κράτιος τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας ⁸⁰ καθίσταται μετὰ αὐτῆς (80) τοῦ Ῥωμύλλου, τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος, βασιλείας. Καὶ σημειώσιον, ὡς ἀπὸ Ῥωμύλλου ἢ τῆς Ἑσπέρας ἀκμάσασα βασιλεία πάλιν ἐπὶ Ῥωμύλλον (81) μετὰ τοσοῦτους ⁸¹ ἐπαύσατο χρόνους, Ὀδοάκρου λοιπὸν Γότθου μὲν τὸ γένος ⁸², ἐν Ἰταλίᾳ δὲ τραφέντος, χειρωσαμένου ⁸³ δυνάμει βαρβαρικῆ τὴν ἀρχὴν, ὡς τὴν τοῦ ῥηγὸς ⁸⁴ (82) ἐαυτῷ περιθέμενος προσηγορίαν, πᾶσαν ἀρχὴν κατὰ τὸν πάτριον νόμον ⁸⁵ τοῖς Ῥωμαίοις προχειρισάμενος ἐπὶ δέκα χρόνους τῆς ἀρχῆς ἐκράτησεν. Ἦκει δὲ ἐν Ῥαβέννῃ τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας παρὰ τὴν θάλασσαν εὐδαίμονα ⁸⁶ οὖσαν καὶ καλὴν.

A. M. 5966. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἡ κόμης κατήλθεν (83) πυρακτούντων τῶν νεφῶν προφανέντων, ὡς πάντας νομίζειν, ὅτι πῦρ βρέχει. Καὶ πάντες ἔτρεμον λιτανεύοντες. Ἐπὶ δὲ παλαιότης ὕψους ἐπέθη ἐν τοῖς κεράμοις. Καὶ πάντες ἔλεγον, ὅτι πῦρ ἦν καὶ ἐσθέρῃ καὶ γέγονε κόμης τῆ τοῦ Θεοῦ φιλαγαθρωπία.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (84) Λέων ὁ βασιλεὺς ἐν Βουζαντῷ ἀβρωσθήσας τελευτᾷ, Λέοντα τὸν Ζήνωνος υἱὸν καὶ Ἀρεάδης νήπιον ὄντα βασιλεῖα προχειροτονήσας κατέλιπεν, μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἑνδεκάτῳ (85), καὶ τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἑστέφει Ζήνωνα τὸν υἱὸν κατὰ τὴν καθίσταται τοῦ ἵπποδρομίου, Βερνίκης καὶ Ἀρεάδης συναρμμένων αὐτῷ. Δέκα δὲ μόνους μῆνας τοῦ μικροῦ Λέοντος συμβασιλεύσαντος τῷ ἰδίῳ πατρὶ Ζήνωνι νόσῳ τελευτᾷ, καὶ βασιλεύει μόνος Ζήνων ἔτη ιζ' καὶ μῆνας β' (86), συναρμουμεμένων καὶ τῶν εἰκοσι μνηῶν τοῦ Βασίλειου τῆς τυραννίδος. Καλεπῶς δὲ ὁ Ζήνων μεταχειρισάμενος τὴν ἀρχὴν, ἐν προουμίοις Μεσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ ⁸⁷,

(85) Ita *Chronicon Alexandrinum*, quod de Leone Juniore subdit: Οὗτος Λέων ὑποβλήθεις ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς τῆς ἐπιφανεστάτης Ἀριάδης, ὡς προσκυνῆ αὐτὸν ὡς βασιλεῖα Ζήνων στρατηλάτης, καὶ πατρικίως ὁ αὐτοῦ πάππος (lege πατῆρ), ἐπέθηκες στέφανον βασιλικὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ αὐτοῦ Ζήωνος; καὶ ἐδασίλευσεν Ζήνων ὁ Κοδισαεύς ὁ Ἰσαυρος μετὰ τοῦ ἰδίου ἐχρόνου (lege υἱοῦ) ὀλίγον χρόνον· καὶ τῷ τῷ μηνὶ τῆς αὐτοῦ ὑπατείας ἀβρωσθήσας Λέων ὁ νέος μηνὶ Δίῳ τῷ καὶ Νοεμβρίῳ ἐτελευτήσεν. *Hic Leo a suamē matre nobilissima Ariadne monitus, ut careret se a Zenone patre magistro militiæ, et patrio pro imperatore coli, imposuit diadema regium capiti Zenonis: et imperavit Zeno Codisæus Isaurus cum filio suo Leone exiguo tempore. Leo quippe undecimo consulatus sui mense, mense Dio seu Novembre, morbo exstinctus est.*

(86) Malchus sophista apud Photium codice 78. Mense vero Februario, indictione 12, prodigium Zeno alterius indictionis anno 14 mense Aprilii interit. *Chron. Alexandr.* de barbaris Romanorum imperium incurstantibus, et Zenonis vitis Evagrius lib. iii, cap. 1 et 2. Suidas v. Ζήνων.

Θράκην δὲ κατέδραμον ⁶¹ Οὐνοὶ σφύδρα τοῖς πρά- A
γασι λυμαινόμενοι, τοῦ βασιλέως ἡθοναῖς ἀτόποις
καὶ πράξεσιν ἀόικοις σχολάζοντες.

A. M. 5967. — Ῥωμαίων βασιλέως Ζήνωνος
ἔτος δ'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Πέτρου ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ μικρὸς δέκα μόνους μῆνας
συμβασιλεύσας Ζήνωνι τῷ ἰδίῳ πατρὶ, καὶ προσελ-
θὼν ⁶² ὡς ὕπατος (87), ἐτελεύτησεν, καὶ μόνος ἐκρά-
τησε τῆς βασιλείας ὁ Ζήνων. Βασιλικὸς δὲ ὁ Βερ-
νῆς ἀδελφὸς (88) πνυθερὰς Ζήνωνος, ἐν Ἡρακλείᾳ
διατρίβων τῆς Θράκης, συνεργούσης αὐτῷ καὶ Βε-
ρίνης καὶ τινος τῆς συγκλήτου, ἐστασίασεν ⁶³ κατὰ
Ζήνωνος· ἐν φοβηθείς ὁ Ζήνων σὺν Ἀρεάδῃ τῇ ἰδίᾳ
γαμετῇ καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς φεύγει εἰς Συρίαν B
κατὰ τὴν φρούριον Ἰσχυρὸν Οὐαρά ⁶⁴ καλούμενον.
Εἰς Τεσσαίδην ⁶⁵ ἐκσίθεν μετέστη δι' αἰτίαν ταύτην
μετὰ τῆς γυναικὸς Ἀρεάδνης. Ἰλου καὶ Τροκούν-
δου ⁶⁶ πολιτοκούντων αὐτὸν ⁶⁷ εὐνοία ⁶⁸ τέως τῇ Βα-
σιλικῷ.... Βασιλικὸς δὲ ἐν τῷ Κάμπῳ ἀνηγορεύθη
βασιλεὺς· Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καισαρα ἐποίησεν, καὶ
Ζηνωδῖαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Αὐγουσταν ἐστρέψεν·
καὶ εὐθέως κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο, Ζηνω-
δῖας ⁶⁹ μάλιστα παρερωμώσης αὐτὸν εἰς τοῦτο. Τιμό-
θεον δὲ τὸν Ἀπλουρον ἀνεκαλέσατο διὰ τύπου (89),
καὶ Πέτρον τὸν Γναφέα κρυπτόμενον ἐν τῇ μονῇ
τῶν Ἀλοιμητῶν, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἀγίας
ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐπαβήρῃσιάζοντο κατὰ τῆς
ἀληθείας. Ὁ δὲ Ἀπλουρος συναγαγὼν ἀτάκτους
Ἀλεξανδρεῖς ἐνδημούντας ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ἐκ τοῦ
παλατίου λιτανεύων ἦλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπι-
σχοῦ μόνος ⁷⁰ ὄν (90). Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν λεγομένην
Ὀκτάγωνον πτωχεὶς συετρίθη τὸν πόδα, καὶ μετ'
αἰσχύνῃς ἀνέστρεψεν ⁷¹. Βασιλικὸς δὲ τοῦτον εἰς
Ἀλεξανδρείαν μετὰ τύπων κατὰ τῆς συνόδου ἐξ-
έπεμψεν ⁷², καὶ Πέτρον Γναφέα εἰς Ἀντιόχειαν,
κατὰ τῆς ἀληθείας ἐνίσχυσεν ἀμφοτέρους. Τιμόθεος
δὲ ὁ Σαλοφακίολος ⁷³ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας μα-
βῶν Τιμόθεον τὸν Ἀπλουρον παραγενέσθαι, ὑπεχύ-

A hinc Saraceni Mesopotamiam, illinc Unni Thra-
ciam, damnis ubique gravibus illatis, excurrerunt,
dum inter hæc imperator foedis voluptatibus et
nefariis facinoribus indulgeret.

A. C. 467. — Romanorum imperatoris Zenonis
annus primus.

Antiochiæ episcopi Petri annus primus.

Hoc anno Leo junior solos decem menses cum
Zenone proprio patre moderatus imperium, cum
consulis more publice processisset, morte raptus
est: solusque Zeno imperavit. Basiliscus autem
Verinæ Zenonis socrus frater, ejus hortamentis
impulsus, cum Heracleæ Thraciæ urbe morarentur,
ipsa Verina et e senatoribus quodam opem foren-
tibus adversus Zenonem excitavit rebellionem.
Periculum metuens Zeno, Areadna conjuge pecu-
niarumque copia secum asportatis, fugit in Syriam, B
104 in castrum quoddam munitissimum, cui
nomen Yara. Inde rursus eum Argadna uxore in
Thessædem se recipit ex hujusmodi causa. Illo et
Trocuendo illuc usque Basilisco bene affectis ob-
sidione eum prementibus.
porro Basiliscus imperator in Campo acclamatus,
mox Marcum filium Cæsarem creat et Augustæ corona
Zenodiam conjugem ornat: ac statim, Zenodiam
maxime verbis ad id impulsus, recte fidei bellum
indicit. Quare Timotheum Ælyrum promulgato
edicto revocavit exsilio, Petrumque Fullonem in
Insomnium monasterio latitantem sedi restituit:
quotquot autem sanctam synodum Chalcedonen-
sem adversarii respuebant, ii liberrime impugna-
bant veritatem. Ælurus ad hæc, perditis ac scele-
ratis Alexandrinis, qui forte Cpoli hospitabantur,
collectis, e palatio supplicatione ducta, asino vec-
tus ad ecclesiam profectus est: eumque ad eadem
Octagonum dictam advenisset, asino lapsus, at-
rito pede cum ignominia retromeari coactus est. Eum
posthac imperiali diplomate munitum et synodi
decretis infensum Basiliscus Alexandriam trans-
misit, et Antiochiam Petrum Fullonem; a. m. n. s.

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ κατέδραμον] κατέλαβον A. ⁶² προσελθὼν A, προσελθὼν vulg. ⁶³ ἐστασίασεν A, ἐστασίαζεν vulg.
⁶⁴ Ὀρβὰ A, Οὐρβὰ e f. ⁶⁵ εἰς Τεσσαίδην] εἰς τε σβίδην. A, εἰς Τεσσαίδην e f. ⁶⁶ Τροκούνδου A, Σεκούνδου
vulg. v. inf. p. 192. ⁶⁷ αὐτὸν A, αὐτὸν vulg. ⁶⁸ εὐνοία A, ἐννοία vulg. ⁶⁹ Ζηνωδῖας μάλιστα A e,
Ζηνωδῖας δὲ μάλ. vulg. ⁷⁰ ἐποχούμενος A, ὀχούμενος vulg. ⁷¹ ἀνέστρεψεν A e f, ἀνέστρεψεν a, ἐστρεψεν
vulg. ⁷² εἰς Ἀλεξανδρείαν μετὰ τύπων A, μετὰ τύπ. εἰς Ἀλ. vulg. ⁷³ Σαλοφακίολος A (v. p. 175)
Σαλοφασκίολος vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(87) Consul eo anno exstitit ex citato Chronico, D
et trabea consulari ornatus munera in populum
publice sparsit: quod sæpius apud auctorem est
τὸ προσέρχεσθαι. Consulari habitu ac pompa in
plebem prodians: quæ trita vocis hujus significatio,
nunquam τοῦ προσέρχεσθαι, quicquid P. Goar
contendat, exque vitioso suo codice contra aliorum
fidem. Buceard. nihil ad rem, quem ut consul
præcedebat, nempe Zenonem patrem. Φεύγει εἰς
Ἰσαυρίαν. Sic Cedr. Niceph. ac bene. Fuit enim
Isauria natus, ex qua etiam postmodum milites
præsidio futuris induxit in urbem. Anonymus
auctor, qui in cod. Vat. 1 supplet vitas Marciani,
Leonum, Zenonis, atque Anastasii: προσέφυγε τῇ
βίᾳ πατρίδι, profugit in patriam. COMBEFIS.

(88) Evagrius lib. iii, cap. 5, Jornandes *De regn. et
tempor. successione.* — *Chronicon Alexandr.* ad Zo-
nonis annum 5, Malchus sophista, et Candidus
Isaurus apud Photium codd. 78 et 79, et Theodor-
us Lectör, lib. 1 Collect.

(89) Τύπους, edicta univèrsalia, canones, regulas
vocant Græci recentiores, eos de quibus hic men-
tio, ἐγκύκλιος συλλαβάς, Evagrius cap. 4 ἐγκύ-
κλιος ἐπιστολάς, et ἐγκύκλια Nicephorus. Auctor
ipse τὸν γενικὸν inferius scribit.

(90) Quod pro more foret, vel curru vectos, vel
jumento asiæve insidentes patriarchas, litanias
sive processionum preces celebrare. Recolenda
quæ de sancto Proclo superius lecta. Theodorus
Lectör legendus.

utrinque adversus veritatem exasperatis et ejus A
susu corroboratis. Timotheus autem Salophacio-
lus, Alexandriae antistes, audito Timothei Aeluri
adventu, ad monasteria in Canopo posita, in qui-
bus asceticam vitam olim fuerat professus, seces-
sit. Hunc multis in plures alios illatis malis, quod
omnibus charus existeret, laedere non potuit Aelu-
rus : quin imo Aeluro Alexandriam adventanti
partium ejus studiosi succlamabant : *Hostes tuos
tribaxi, o papa*. Ille vicissim respondebat : *Ita est,
cibave*. Hoc pacto impius ille execrationes in Chal-
cedonensem synodum conjecit. Caeterum Julianus
Antiochiae praesul, ex gestis rebus dolore concepto,
vitam amisit. Petrus autem Fullo thronum inva-
dens, se ad anathemata et tumulus excitandos con-
vertit : ex quo caedes et domorum direptiones ob
appositum ter sancto hymno additamentum. Basi-
licus edicto in publicum lato Chalcedonensem
synodum eliminavit, et Acacium Copteos illud idem
jussit exsequi : verum totius civitatis, mulierum
etiam ac puerorum, conferta plebs adversus Basi-
licum concurrens in ecclesiam scelus prohibuit.
Acacius autem atra veste proprium corpus, tum
thronum, ac tandem altare nigris velamentis cir-
cuncinxit : magnus quoque ille Daniel divino
plane zelo accensus, columna, qua consederat, de-
scendit et cum Acacio populique frequentia assi-
duus cunctis ecclesiasticis conventibus aderat.
Caeterum Perozes adversus Nephthalitas Hunnos
105 cepit expeditionem et in fugam versos armis
insequatur. Illi per montium angusta loca in
leves turmas dispersi, dextrorsum et sinistrorsum

ρησαν εν τῶς μοναστηρίοις τοῦ Κανώπου, ὡν ἐγε-
γόνει ⁷⁴ καὶ τῆς ἀσκήσεως. Πολλοὺς δὲ κακώσας ὁ
Ἀβουρος Τμήθεον βλάψαι οὐκ ἴσχυσεν διὰ τὸ ὑπὸ
πάντων ἀγαπᾶσθαι αὐτόν. Εἰσερχομένων δὲ τῷ Αἰ-
λούρῳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπεφύονουν τὸ αἰσχρὸν ἐκεῖνο
οἱ σπουδασταὶ αὐτοῦ· Ἐγώμισας (91) τοὺς ἐχθροὺς
σου, ὦ πάππας (92)· ὁ δὲ ἀνίερος ⁷⁵ ἀντεφύονει·
Ναί· ὄντως ἐγώμισα. Οὗτος ⁷⁶ ὁ δυσσεβὴς καὶ τὴν
ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀνεθεμάτισεν. Ἰουλιανὸς δὲ ὁ
ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τέθνηκεν ἀπὸ λύπης τῶν γι-
νομένων. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον
εἰς ἀναθέματα καὶ ταραχὰς ἐχώρησεν. Ὅθεν φόνος
καὶ ἀρπαγαὶ διὰ τὴν προσθήκην τοῦ Τρισαγίου γε-
γόνασιν. Βασιλεὺς δὲ τύπῃ γενικῶ τὴν ἐν Χαλκη-
δόνι σύνοδον ἐξέβαλεν, καὶ Ἀκάκιον ⁷⁷ τὸν Κωνσταν-
τινουπόλειως κελεύσας τὸ αὐτὸ ποιῆσαι. Ἄλλ' ἡ πό-
λις ἅπασα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν συνανελθοῦσα κατὰ Βασιλίσκου, τοῦτο ἐκώλυ-
σεν. Ἀκάκιος δὲ μελανειμονήσας ⁷⁸ (93), τὸν θρόνον
καὶ τὸ ⁷⁹ θυσιαστήριον μελανῷ ⁸⁰ ἠμφίασεν. Δανιὴλ
δὲ ὁ μέγας τοῦ στύλου ἀποβάς δι' ἐνθεον ζῆλον Ἀκα-
κίῳ τῶς καὶ τῷ λαῷ συνεκκλησίασεν. Περῶξης ⁸¹
δὲ ἐπεστράτευσεν (94) κατὰ τῶν Νεφθαλιτῶν ⁸² Ὀβν-
ων, καὶ τρέψας αὐτοὺς ἰδίωκεν. Αὐτοὶ δὲ ἐν στε-
νοῖς τόποις τὴν φυγὴν ποιοῦμενοι κατ' ἄλλῃον ἐν
τοῖς ὄρεσι, δεξιᾷ τε καὶ ἀριστερᾷ ὑποχωροῦντες,
ἐξοπίσω τούτων γεννηθέντες, ἀφυλάκτους αὐτοὺς
ἀπέκλεισαν. Στενωθεὶς δὲ Περῶξης ἤτειτο ἀρήνην.
Ὁ δὲ τῶν Νεφθαλιτῶν βασιλεὺς οὐ πρότερον τοῦτο
ποιῆσαι, πρὶν πεσῶν τοῦτον προσκυνῆσθαι καὶ ὄρκους
πληροφόρησθαι, μηκέτι κατὰ τῶν Νεφθαλιτῶν κατα-
στρατεῦσαι ⁸³. Ὁ δὲ τῇ βίᾳ συνεχόμενος τούτο

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁴ ἐγεγόνει vulg. ⁷⁵ ἀνίερος add. ex A e f. ⁷⁶ οὗτος A, οὕτως vulg. ⁷⁷ καὶ Ἀκάκιον A e, Ἀκ. δὲ τῆς.
⁷⁸ μελανειμονήσας A, μελανομονήσας vulg. ⁷⁹ καὶ τὸ θυσ. A, καὶ θυσ. vulg. ⁸⁰ μελανῷ add. ex A, in
quo tamen μελανῷ legitur. ⁸¹ Περῶξης A, Περῶξης vulg. ⁸² Νεφθαλιτῶν A b. l. et infra. ⁸³ καταστρα-
τεῦσαι A, στρατεῦσαι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) *Turpe illud acclamabant : Velut manso pas-*
visti puerorum more, ac decepisti inimicos tuos. Me-
taphora a nutricibus, quæ sic pueros manso pas-
cant, ipsæque majora deglutiant. Aristoph. in
Equit. : Ἐπίσταμαι ἀβτὸν οἷς ψωμίζεται· ἀντὶ τοῦ,
οἷς ἀπατάται καὶ χαίρει. COMBESIS.

(92) Dictio vocandi s'guificatu accipienda. Hinc
Cedrenus vocative πάππας. Non minima scriptorum
pars inter Græcos a Cyrilli, Celestini papæ Romani
in concilio Ephesino legati, temporibus patriarcham
Alexandrinum papæ nomine remunerandæ Cyrilli
pietatis, et in sedem Roman. obsequiorum gratia
compensandorum scribunt fuisse donatum. Tanti
privilegii penes ipsos sit fides, quæ Nicephoro,
lib. xiv, cap. 34 auctoritate nutat : Ἐξ οὗ λόγος,
inquirit, καὶ τὸ τῆς μητρὸς ἐπιθεμα εἰληφέναι, καὶ τὴν
τοῦ πάππας προσηγορίαν λαβεῖν, καὶ τῆς οἰκουμένης
χριστὴν ὀνομάζεσθαι· Ex quo tempore (ama est (mihi
certe fabula) miram illum, et papæ appellationem,
atque ut universi orbis iudex appellaretur, accepisse.
Fabula, inquam, insulsissima. Athanasius enim
Cyrillo prior seipsum papam epistola ad Antio-
chienses scribit : Οἱ ἐπιστάλαντες, ὃ τε πάππας Ἀθνα-
νάσιος, καὶ οἱ παρατυχόντες σὺν αὐτῷ ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ· Qui epistolam scripserunt, sunt isti : papa
Athanasius, et qui cum illo Alexandriae fuerunt.
Præcessorem Alexandrum papam compellat Alexan-

drinus clerus apud ipsum Athanasium, et Epiphani-
um hæresi 69 : Μακαρίῳ πάππας, ἐπισκόπῳ ἡμῶν
Ἀλεξάνδρῳ, οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ διάκονοι· Beato
papæ episcopo nostro Alexandro presbyteri et diaconi,
in Domino, salutem. Et in epistolæ processu : Τί
μέμφεσθε Ἀλεξάνδρῳ τῷ πάππας λέγοντι ἐκ τοῦ Πα-
τρὸς τὸν Υἱόν; Quid expostulatis cum Alexandro
papa ex Patre Filium asserente? Hieroclam, vulga-
rius Heroclam ea appellatioue primum quondam
salutatam ex Ecchellensi *Chronici Orientalis* pag.
115 observo. *Hieroclas primus fuit, qui eo nomine
cognominatus est.* Etiam Ethnici Jovem γεννήτορα
πάππας dixerunt. De voce πάππας, et duplicato π
πάππας Suidas.

(93) In stupendi ac plane insoliti luctus signum.
Nigrum quippe colorem suis in officiis Ecclesia
Græca respuit : quæ non nisi album, vel per qua-
dragesimam purpureum admittere solita est. De
Ecclesiæ illius coloribus ad euchologica disserui-
mus.

(94) Hæc a Procopio mutata lib. 1 *De bello
Persico* statim sub initium : qui Hunnos istos Eu-
thalitas appellat, mores et genus describit, ac de-
num Perozam (sic enim vocat) ad orientem con-
versum (Euthalarum rege adoratum ab eo
se existimante) ex magorum consilio solem adu-
rassc.

δρασαι θανατάου, καὶ ἐν πολλῇ ἀτιμίᾳ ὑπέστρεψεν. Α se recipiunt: demum retro Persas collecti, incustoditos angustiis locorum includunt. Ita Perozes arclatus pacem expetit: quam non prius Nephthalitarum rex concessit, quam ille pronus in terram ipsum adorasset, et interposito juramento fuisset pactus, se non amplius bellum Nephthalitis illaturum. Perozes necessitatis vi constrictus, illubenti animo id omne praestitutum pollicetur et cum multo dedecore revertitur: latæ tamen ignominiae postmodum impatiens violatis foederibus armis eos lacessere non destitit.

A. M. 5968. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου Ἀλλοῦρου ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναχῶν (95) Κωνσταντινουπόλεως ὑπερμαχοῦντων ⁸⁵ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, φοβηθεὶς Ἀκάκιος τὰ πλήθη ὁμοφρονεῖν αὐτοῖς ὑπεκρίνατο ὄθεν ἐπὶ ἁμβωνος κατὰ Βασιλίσκου καὶ Ζήνωνος προσεφώνει. Βασιλίσκος δὲ μαθὼν ταῦτα, καὶ φοβηθεὶς τὸ θερμὸν τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, κελεύσας τῇ συγκλήτῳ μηδένα συντυχεῖν ⁸⁶ Ἀκακίῳ (96). Ἐμελλε γὰρ ὁ λαὸς ἐμπυρρίζειν τὴν πόλιν. Δανιήλ δὲ ὁ θαυμάσιος Στυλίτης παραλαβὼν τοὺς μοναστάς καὶ τοῦ λαοῦ τοὺς ζηλωτάς, ἐξῆλθεν πρὸς Βασιλίσκον καὶ μετὰ πολλῆς παρήσειας αὐτῷ διελέχθη· ἀλλ' οὐ προσήκατο αὐτούς.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Περώζης πάλιν ἐπιστρατεύσας πρὸς τοὺς Λευκοὺς ⁸⁷ Οὐνοῦς (97), τοὺς λεγομένους Νεφθαλίτας, ἀπώλετο πανστρατί. Ὀρούξαντες γὰρ τάφρον βαθειαν, καὶ καλάμους ἐπιθέντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες ⁸⁸ ἔμειναν ἔνδον. Ὀλίγους δὲ ὑπαντήσασαι τούτοις ἀποστειλάντες καὶ αὐθις εἰς φυγὴν τραπέντες καὶ κατὰ ⁸⁹ τὰ στενά διαβάντες, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἔφυγον. Οἱ δὲ Πέρσαι μηδὲν δεινὸν ὑποπτεύσαντες, ἀκρατῶς τούτους ἐδίωκον, καὶ πάντες ὁμοῦ σὺν τῷ Περώζῃ καὶ τοῖς αὐτοῦ παισὶν εἰς τὸ βάραθρον ⁹⁰ ἐμπεσόντες, ἀπώλοντο. Ὁ δὲ Περώζης αἰσθόμενος τοῦ δεινοῦ, τὸν μάργαρον (98), ὃν αὐτὸς εἶχεν λευκότατον καὶ μέγαν, εἰς ὑπερβολὴν ἐντιμον, ἐξ ὧτὸς τοῦ δεξιῦ ἀφελόμενος, ἐβρίψεν, ὅπως μὴ τις αὐτὸν ὀπίσω ⁹¹ αὐτοῦ φορέσῃ ⁹², ἐπεὶ ἀξιοθέατος ὑπερρωῶς ἦν, ὅσον ⁹³ οὐπω πρότερον ἑτέρῳ βασιλεῖ γέγονεν. Οὕτω μὲν Περώζης διεφθάρη σὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ. Ὅσοι δὲ Περώζῃ μὴ συστρατεύσαντες, Καθάδην βασιλέα εἰλάντο ⁹⁴ τὸν Περώζου νεώτερον

A. C. 468. — *Alexandriæ episcopi Timothei Æluri annus primus.*

Hoc anno cleri monachorumque Cpolitianorum agmine pro Chalcedonensi synodo decertante, terribus Acacius, in unam cum eis ire sententiam dissimulans, ea de causa adversus Basiliscum et Zenonem ex ecclesiæ suggestu peroravit. Quo comperto populi furorem Basiliscus metuens excessit civitate, ne quis Acacio familiaritatis aut convicis præberet consortium, indicens senatui: jam enim populus igne civitatem devastare parabat, Daniel autem Stylites, vir ille mirandus, et monachorum et populi turba nonnullis rerum divinarum æmulatoribus assumptis, ad Basiliscum profectus, multa libertate coram eo disseruit, cujus ille sermonem respuit.

Hoc eodem anno Perozes iterum adversus Unnos Albos nomine, qui et Nephthalitæ, arma movens, ex integro profligatur. Fossa quippe profundius excavata, calamos cum terra leviter aggesta desuper imponentes, latenter in ea Persas præstolabantur. Paucis autem, qui Persico exercitui occurrerent missis, iisdemque in fugam versis, et exinde locorum angustias subeuntibus singulis et una fugientibus reliquis, Persæ nihil adversum suspicati effusis habenis eos insectati omnes cum Peroze ipsiusque liberis in barathrum incidentes perierunt. Perozes dolum expertus, gemmam quam habebat candidissimam et insignem atque immensi pretii, aure dextra detractam a se projecit, ne aliquis post eum illam gestaret, cum tam eximiae et admirandæ speciei existeret, qualem nondum prius rex alius possedisset. Tali strage Perozes cum omnibus copiis periit. Porro in hac expeditione qui se Perozi **106** comites non adjunxerunt, juniorem ejus filium Ca-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁵ ὑπερμαχοῦντες e f, ἁγίας om. f. ⁸⁶ συντυχεῖν A, τυχεῖν vulg. ⁸⁷ τοὺς Λευκοὺς Οὐνοῦς A, τοὺς λεγομένους Λευκοὺς O. vulg. ⁸⁸ καὶ καλάμους ἐπιθέντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες A, καὶ καλάμους, καὶ γῆν ἐπιθέντες vulg. ⁸⁹ κατὰ A e, καθ' εἰς vulg. ⁹⁰ εἰς τὸ βάθρ. A, εἰς βάθρ. vulg. ⁹¹ ὀπίσω A, ὀπισθεν vulg. ⁹² φορέσῃ A, φορήσῃ vulg. ⁹³ ὅσον vulg. om. A. ⁹⁴ εἰλάντο A, sed vid. p. 122.

JAC. GOARI NOTE.

(95) Evagrius lib. iii, cap. 7, Theodorus Lector. D (96) Anast. *neminem loqui cum Acacio; nempe ad ei exhibendam molestiam, quod ita in eum e suggestu declamasset; sive quia ejus probaret consilium, fletque omnia agi sciret ad illudendum catholicis, sive quia inde magis irritandam plebem timeret. Vim illam vocis τυχεῖν, ἀντὶ τοῦ, χρῆσθα: in malum, etiam adverterunt alii. Interpres in sensum oppositum abductus. Barb. Peyr. etc., συντυχεῖν habent. COMBESIS.*

(97) Quos anno præcedente auctor Nephthalitas, Euthalitis Pal. cod. Nephthalitas ubique Procopius memoratus: eo quod et Soli Hunnorum asbi sunt, neque item fœdi aspectu, neque ferarum modo,

velut alii victitantes, sed sub uno degentes principe politicam vitam agunt inter se, et cum vicinis jus fasque colunt, æque ac Romani et alii omnes. » Ad Persidis boreale latus eos statuit Ortelius in Lexico: ex studio simulandæ fugæ a Procopio eis ascripto Parthos esse censeo. De iisdem Agathias, lib. iv, versus finem.

(98) Cujus inventionem, ambitum, pretium et jacturam narrat Procopius *De bello Persico*, lib. i ineunte. Photius cod. 63: *Μαργαρίται, καὶ μάργαροι λέγονται, καὶ μαργαρίται. Εὐρηται γὰρ ὁ μάργαρος παρὰ τε Προκοπίῳ τῷ βῆτορι, καὶ ἄλλοις ἀξιολόγοις.*

badem nomine sibi præfecerunt regem. Barbari A vero etiam tributis onere adjecto, duos annos Persis imperavere. Cabades porro potestate nimis violenter usus, lata lege mulieres communes haberi sanxit. Qua moti Persæ regno Cabade remoto, Blasium quem Valam quoque dixerunt Perozis fratrem instituerunt regem: alter quippe Perozi filius non exstabat. Cæterum Cabadis uxore marito custodia detento debita officia præstante, custodiæ præpositus, mulieris, cujus forma plane fuit elegans, amore cœpit ardere. Cabades, si modo posset e vinculis evadere, uxorem, ut se dederet, rogavit. Quo facto liberius illa Cabadem frequentans, impensiore cultu famulabatur. Interea Scoses Cabadis amicus per uxorem significat, se in quodam agro equos et homines tenero paratos. Quapropter ingruente nocte Cabades conjugi suadet, vestem propriam illa sibi daret, et quam habebat ipse, conjux assumeret et in carcere consideret. Ita Cabades vinculis ereptus, equo conscenso, cum Scose ad Unnos, Nephthalitas vocatos, se recipit, quorum rex, filia Cabadi in uxorem tradita, cum eopino exercitu in Persas immittit. Carceris autem cusodes uxorem Cabadis vestibus indutam ipsum Cabadem esse in carcere per plures dies arbitrabantur. Sed Cabades cum Unnicis copiis in Persiam irrumpens, nullo labore regnum obtinuit, Blasiumque, Valam dicitum, oculis privavit et habuit sub custodia: regnum vero in tuto posuit; æque solers enim ac strenuus fuit. Regnavit autem post hæc annis undecim. τὸν Οὐαλᾶν ἐξετύφλωσεν καὶ ἐν φυλακῇ^a εἶχεν, τὴν τε καὶ δραστήριος. Ἐκράτησε δὲ μετὰ ταῦτα ἕτη

A. C. 469.—*Persarum regis Valæ annus primus.*

Hierosolymorum episcopi Anastasii annus primus.

Hoc anno illo et Trocundo Zenonem obsidione bellica prementibus, Basilisco vero, quæ pollicita illis fuerat, nullatenus adimplente, ac insuper senatu ob morum improbitatem et vesaniam Basiliscum non amplius ferente, litteris ad eum missis, ipsi illius et Trocundus Zenoni reconciliati, eodem secum adducto, in regiam urbem regressi sunt. Basiliscus, his resertis, Armatiæ proprium nepotem Thraciæ ducem cum sibi commissis copiis et Croteos plebæ adversus Zenonem misit eumque juramento in sanctum baptisma 107 dato, ne se præderet, obstestatus est. Armatus ad Nicæam Bithyniæ occurrens Zenoni tantum incussit terrorem, ut quin cum auxiliaria Isaurorum manu retrocederet, parum

υἰδόν. Ἦρξαν δὲ Περσῶν οἱ βάρβαροι χρόνους δύο εἰς φέρου ἀπαγωγῆν. Καβάδης δὲ ἐπὶ τὸ βιαίτερον^{aa} τῆ ἀρχῇ χρώμενος, κοινὰς τὰς γυναῖκας ἔχειν ἐνομοθέτησεν· ὅθεν οἱ Πέρσαι τοῦτον τῆς ἀρχῆς παρέλυσαν, καὶ δῆσαντες εἰς φυλακὴν ἀπέθεντο, Βλάσιον^{bb} δὲ τὸν καὶ Οὐαλᾶν, ἀδελφὸν Περῶζου, βασιλεῖα ἐποίησαν διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλον υἱὸν Περῶζου. Ἡ δὲ γυνὴ Καβάδου διηκόνει αὐτῷ ἐν τῇ φρουρᾷ. Ὁ δὲ τῆς εἰρηκτῆς ἀρχῶν ἤρξατο ἐρᾶν τῆς γυναίκος εὐπρεποῦς οὐσης. Ὁ δὲ Καβάδης παρεκάλεσεν τὴν γυναῖκα ἐνδοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ πως δυναθῆ ἔκφυγεῖν τοῦ φρουρίου. Τοῦτου δὲ γενομένου, ἀκωλύτως ἡ γυνὴ πρὸς Καβάδην εἰσιτοῦσα τοῦτον ἐθεράπευεν^{cc}. Φίλος δὲ Καβάδου τις, ὀνόματι Σεώσης^{dd}, διὰ τῆς γυναίκος τῷ Καβάδῃ ἰδήλου, ὅτι ἱππῶς τε καὶ ἄνδρας ἐμπαρασκευάσους ἔχει ἐν τινι χωρίῳ. Ὁ δὲ Καβάδης, νυκτὸς ἐπιλαβοῦσης, πείθει τὴν γυναῖκα ἐσθῆτα μὲν αὐτῷ τὴν οἰκίαν δοῦναι, τὰ δὲ αὐτοῦ ἱμάτια φορέσαι αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τῆς εἰρηκτῆς καθέζεσθαι. Οὕτω μὲν οὖν Καβάδης ἐξελθὼν ἐκ^{ee} τοῦ δεσμωτηρίου, τῷ ἱππῷ ἐπιβάς σὺν τῷ Σεώσῃ, εἰς Ὀύννους τοὺς Νεφθαλίτας ἀφίκετο. Καὶ τούτῳ τὴν θυγατέρα ἡ βασιλεὺς γυναῖκα δίδωσιν. Οὕτω τε στρατεύματα πολλὰ τούτῳ δοῦς ἐπὶ Πέρσας συνέπεμψεν. Οἱ δὲ φύλακες κατιδόντες τὴν γυναῖκα ὑπετόπαζόν Καβάδην εἰς τὸ δεσμωτήριον εἶναι τοῖς ἱματίοις Καβάδου^{ff} ἡμίσεισμένην ἐπὶ ἡμέρας ἱκανάς. Ὁ δὲ Καβάδης σὺν τῷ Οὐννικῷ στρατῷ εἰς Περσίδα εἰσβαλὼν, πόνη οὐδενὶ τῆν τε βασιλείαν ἐκράτησεν καὶ Βλάσιον^{gg}, ὃν βασιλείαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν. Ἦν γὰρ ἀγγίλου^{hh} ἔνδεκα.

A. M. 5989.—*Persarum basilicæ Οὐαλᾶ ἔτος δ.*

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἔτος δ.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἴλλος καὶ Τροκουῦδος⁹⁹ οἱ πολιτοκοῦντες Ζήνωνι, ὡς Βασιλίσκου τὰ ὑπογεθέντα αὐτοῖς μὴ κληροῦντος, καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς βαρυνόμενης τῇ ἀρχῇ Βασιλίσκου διὰ μοχθηρίαν τρόπων καὶ ἀνομίαν, γράφουσινⁱ πρὸς αὐτοὺς, φιλιωθέντες τῷ Ζήνωνι, ὃⁱⁱ τε Ἴλλος καὶ Τροκουῦδος, καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν ἐπανάρχοντο. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Βασιλίσκος Ἀρμάτιον τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν στρατηγὸν ὄντα τῆς Θράκης μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέστειλε κατὰ Ζήνωνος, ὀρκίσας αὐτὸν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, μὴ προδοῦναι. Ὁ δὲ Ἀρμάτιος συναντήσας τῷ Ζήνωνι κατὰ Νικάϊαν τῆς Βιθυνίας οὕτως αὐτὸν κατέπληξεν, ὡς μικροῦ δεῖν ἀνα:

VARIE LECTIONES.

^{aa} βιαίτερον A, βεβαιοτέρων vulg. ^{bb} Βλάσιον δὲ A, καὶ Βλάσην vulg. ^{cc} ἐθεράπευεν A, ἐθεράπευσεν vulg. ^{dd} Σεώσης A, Σεούσης a, Σεόσης f, Σεώσις vulg. ^{ee} ἐκ add. ex A. ^{ff} verba: τοῖς ἱματ. Καθ. ἡμίσεισμένην transponenda esse videntur ante ὑπετόπαζόν. ^{gg} Βλάσιον A a e, Βλάσην vulg. ^{hh} ἐν φυλακῇ A, ἐν τῇ φυλ. vulg. ⁱ Τροκουῦδος A a, Τροκουῦδος f, Προκουῦδος vulg. h. l. et infra. ^j γράφουσιν A e, καὶ γράφουσης vulg. ^k ὃ τε Ἴλλος δὲ Ἴλλος A, ὅτε καὶ Ἴλλος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Legantur ista ex plurima parte in *Chronico Alexandrino* ad annum Zenonis 4 et 10. Quædam indicant Theodorus Lector in *Collect.*; Evagrius, capp. 8, 11, 12 et 24; Procopius, *De bello Vand.*, l. b. 1; Malchus, et Candidus Photii cod. 78 et 79;

Jornandes, *De reg. et temp. successionē*. Suidas v. Ἀρμάτος, Procundum; *Chronicon Alexandrinum*, Trocundum; Baronius, Promundum; Peyrez, Tri-cundum.

σπρέψαι μετὰ τῆς Ἰσαυρικῆς βοήθειας πάσης. Ἄλλὰ δῶροις τοῖς παρὰ Ζήνωνος καὶ οὗτος ὡς ἐπὶ πολὺ τυφλωθεὶς καὶ ὑποσχέσει διαδόχου στρατηλατίας, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βασιλίσκον Καίσαρα ποιῆσαι καὶ συγκάθεδρον αὐτοῦ σὺν αὐτῷ, κατὰ Βασιλίσκου ἐπαγγέλλεται. Τοῦ δὲ Ζήνωνος σὺν Ἀρεάδῃ τὴν βασιλεύουσαν καταλαβόντος, ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς συγγλήτου. Ὁ δὲ Βασιλίσκος ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τὸν βασιλικὸν ἀποθέμενος στέφανον ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ προσέφυγεν σὺν Ζηνωδίᾳ τῇ κακοδόξῃ αὐτοῦ γυναικί. Ὁ δὲ Ζήνων καταλαβὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρεγένετο (1), καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔλαθε τὸν Βασιλίσκον, δοὺς αὐτῷ λόγον, μὴ ἀποκεφαλίζῃεν αὐτὸν τε καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀποστείλας εἰς Κουκουσὸν τῆς Καππαδοκίας ἀποκλεισθῆναι προσέταξεν εἰς ἕνα πύργον (2), σὺν γυναικί (3) καὶ τέκνοις, καὶ τῷ λιμῷ διαφθαρῆναι. τινὲς δὲ φασιν, ὅτι ἀπαγόμενος ἀποφάττεται. Εὐθέως δὲ Ἰππικὸν ποιήσας Βασιλίσκον τὸν Ἀρματίου υἱὸν προβάλλεται ὁ Ζήνων Καίσαρα, καὶ κατὰ τὰς ὑποσχέσεις συνεκάθισεν τῷ βασιλεῖ ἢ ἐν τῷ σέκκῳ (4), καὶ εἰμίμα τοὺς ἡνιόχους σὺν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Ζήνων ἀναλογοισάμενος, ὅτι Ἦς οὐκ ἐφύλαξεν Ἀρμάτιος πιστὰ τῷ βασιλεῖ ἑμῶσας, οὐδὲ ἐμοὶ φυλάξει· ἀλλ' ἐὰν ἀνδρωθῇ ὁ Καίσαρ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται μοι· ἐγὼ δὲ ἂν συνεθέμην αὐτῷ ἐπιλήρωσα καὶ στρατηλάτην αὐτὸν ἐποίησα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Καίσαρα· ἐκέλευσε σφαγῆναι αὐτὸν ὡς ἐπίορχον· καὶ ἐσφάγη εἰς τὸν κοχλίαν τοῦ παλατίου (5), ὡς ἀνήρχετο εἰς τὸ Ἰπποδρόμιον· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ τὸν Καίσαρα ἐχειροτόνησεν ἀναγνώστην. Ἀρεάδῃ γὰρ αὐτὸν ὡς ἐξάδελφον διέσωσεν, ὃς μετὰ ταῦτα Κυζικίου ἐπεσκόπησεν ἄριστα. Ὁ δὲ Ζήνων Πέτρον Γναφέα ἀπεστράφη διὰ τὸ συντρέχειν αὐτὸν τῷ Βασιλίσκῳ. Ψῆφον δὲ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου καθρέθη, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ μετὰ τρίμηνον ἐκλήθη, καὶ μετ' αὐτὸν Στέφανος ἀνήρ εὐλαβὴς προσεβλήθη Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος. Ὁ δὲ Πέτρος εἰς Πιτύους ἐξοριζόμενος, ἀπατήσας τοὺς ἀπάγοντας, προσέφυγεν εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον Εὐχαΐτων. Τιμόθεος δὲ ὁ Ἀλλουρος ἐν τούτοις θνήσκει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ Πέτρος ὁ Μογγὸς εἰσάγεται,

A abduerit : verum amplorum donorum pollicitationibus etiam ipse obcaecatus, tum quod magistri militum officio succederet, inescatus spe, filiumque Basiliscum nomine creandum Caesarem Zenonisque ipsius videre assessorem, Basilisco factus hostis iter convertit. Zeno deinde cum Areadna ad urbium reginam accedens exceptus est a populo et a senatu. Basiliscus in ecclesiam fugiens, deposita sacra in mensa corona, cum Zenodia conjuge pravaram opinionum sectatrice in baptisterium se recipit. Ita Zeno regiam recuperavit. Missis autem in ecclesiam, qui Basiliscum detinerent, nec ipsum nec ejus liberos capite plectendos fidem dedit : Cucusum tamen Cappadociae missum cum uxore et liberis sub custodia servari et fame confici jussit : alii dum abduceretur jugulatum narrant. Confestim vero circensibus ludis celebratis, Basiliscum Armatii filium Zeno Caesarem declarat : hic in regia sella juxta patri facta pollicita ad imperatoris latus adsedit, imo cum imperatore praemia distribuit aurigantibus. Porro Zeno haec secum animo volutans : ut Armatius dato jurejurando fidem oppignoratam imperatori nullatenus liberavit, ita neque mihi servaturus est in posterum : imo si vires cum aetate sumpserit filius ejus Caesar jam renuntiatus, dubio procul in me insurget : quod promiseram implevi ; patrem militiae magistrum, Caesarem filium institui. His perpensis ipsum, ut perjurum, in palatii cochlea, qua tenditur in circum, obtruncari, Caesarem autem ejus filium lectorem praecipit ordinari : Areadne quippe ipsum ut consobrinum voluit servatum, et postmodum Cyzici episcopatum optime gessit. Caeterum Petrum Fullonem, ut qui Basilisco faverat, Zeno habuit exosum. Orientalis itaque synodi decreto dignitate motus est, et in ejus locum Joannes ordinatus. Hic quoque post menses tres ejicitur, ac demum successor ejus Stephanus vir pietate spectabilis Antiochiae promovetur episcopus. Petrus autem Pitoyus relegatus, custodes eludit et ad sanctum Theodorum Euchaitarum tutelarem profugit. In his Timotheus Aelurus moritur et in ejus locum Petrus Mongus inducitur, vir nequam et veritatis adversarius, olim depositionis poena mulctatus. Hic ab uno episcopo eoque pariter de-

VARIAE LECTIONES.

¹ ὡς om. A. ² ἀποστ. εἰς Κουκ. τ. Καππ. om. A. ³ τῷ βασ. A, αὐτῷ βασ. vulg. ⁴ σέκκῳ A, σέκκῳ vulg. ⁵ ἀνδρωθῇ A, ἀνδρευθῇ vulg. ⁶ ὁ υἱὸς A, ὁ καὶ υἱὸς vulg. ⁷ εἰς τὸν x. A alii, εἰς τὴν x. vulg. ⁸ αὐτὸν A, αὐτῷ vulg. ⁹ post Ἰωάννης in vulg. sine codd. additum legitur : ἐχειροτονήθη, quod melius abest. ¹⁰ Πιτύους A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Omissis interpr. verba, ὁ δὲ Ζήνων καταλαβὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρεγένετο, Zeno ubi venisset, ad ecclesiam accessit, sicque in palatium ingressus est. Velut nimirum voti causa recepto imperio, et ut pietatis illa larva civium sibi benevolentiam conciliaret. COMBEFIS.

(2) Λιμῶν πύργον vocat Chron. Alex., steuntium Jornandes.

(3) Cuncti codd. legunt γυναικί, numero multitudinis.

(4) In sella, seu sessionis loco. Supra etenim συγκάθεδρον elevate Zeno promiserat. Nota sequens locum clarius illustrat.

(5) Ex Chronici Alexandrini verbis ad Constantini annum 25 lucem hæc mutuantur : Παλάτιον μέγα ἐποίησε πλησίον τοῦ Ἰππικοῦ (καὶ) τὴν ὁδὸν ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ Ἰππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου κοχλίου· Regiam amplam proxime circum condidit, et ascensum a palatio in circi tribunal (σένσον nuper dictum) per spatium cochlearum vocatum extruxit. Ad Chronici Alexandrini instar Pal., Barb. et Peyrez. codd. scribunt τὸν κοχλίαν. Ex illius porro auctoritate locum hunc totum interpolo : Ἐσφάγη εἰς τὸν κοχλίαν τοῦ παλατίου ὃς ἀνήρχετο εἰς τὸ Ἰπποδρόμιον.

posito consecratur. Hunc divino zelo moti monachi quidam adorti sex tantum et triginta dies **108** pontificatus honorem assecutum deturbant : et iterato Timotheum Salophaciolum virum throno dignum restitunt.

A. C. 470. — *Alexandriæ episcopi Timothei Salophacioli annus primus.*

Antiochiæ episcopi Stephani annus primus.

Hoc anno horrendus terræ motus Cpoli contigit mensis Septembris die quinto ac vigeimo, indictione prima, quo plures ecclesiæ, domus et porticus ad solum usque funditus eversæ, ruinis innumera humanum multitudo oppressa. Globus quoque e manu statuæ, quæ est in foro, statua pariter magni Theodosii in Tauri columna posita et interiora urbis moenia ad amplum spatium conculserunt. Invaluit terræ motus in adeo longum tempus, ut urbs continuo terrore teneretur. Stephanus autem communi Petri Fullonis sequacium suffragio Antiochiæ designatus episcopus, apud Zenonem quasi Nestorianus accusatur : eum tamen velut ab imposito crimine alienum orientalis synodus imperatoris mandato Laodiceæ congregata suæ sedi restituit.

Eodem anno Theuderichus Triarii filius, qui et Strabus, Asparis, qui a Leone fuerat occisus, uxori, ex fratre nepos, collecta barbarorum multitudine, adversus Zenonem arma movit : hic Basilisco familiaris et affectus, militiæ dux ab eo declaratus, post Zenonis reditum Thraciam ingressus, inde impressionem fecit in Byzantio circumjacentes agros, et ad Ponti fauces obvia quæque devastavit. At cum de eo prodendo familiares ejus meditentur, ipse insidias subodoratus et retro iteragens, insidiarum ructores sustulit e medio. Ipse vero, dum equum conscenderet, in hastam ante ejus tentorium fixam ex improvise incidens extinctus est.

A. C. 471. — **109** Hoc anno Marcianus Anthemii, qui Romæ imperaverat, filius idemque Leontiae, Verinæ

ἄνθρωπος κακοῦργος καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, προκαθηρημένος ἦδη. Χειροτονεῖται δὲ ὑπὸ ἐνὸς ἐπισκόπου καὶ αὐτοῦ καθηρημένου. Τοῦτον ¹⁶ κατὰ θεῖον ζῆλον ἐπελθόντες οἱ μοναχοὶ τριάκοντα ἕξ μόνας ἡμέρας ληστρικῶς κρατήσαντα ¹⁷ τῆς ἐπισκοπῆς ἀπελαύνουσι, καὶ Τιμόθεον πάλιν τὸν Σαλοφακίολον ἀποκαθιστῶσιν ἀξίως τῷ θρόνῳ.

A. M. 5970. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου τοῦ Σαλοφακίολου ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας Στεφάνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς (6) ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κα', ἰνδικτικῶνος πρώτης, καὶ ἐπέσον ἐκκλησίαι πολλαί, οἰκίαι τε καὶ ἔμβολοι ἕως ἰθάφους. Κατεχώσθη δὲ πλήθῃ ἀναριθμητὰ ¹⁸ ἀνθρώπων· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φέρου καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἢ εἰς ¹⁹ τὸν κίονα τοῦ Ταύρου, καὶ τὰ ἴσα ταῖα ἐπὶ διάστημα ἰκανόν· καὶ ἐκράτησεν ὁ σεισμὸς χρόνον πολὺν, ὥστε τὴν πόλιν ἐποξίσει ²⁰. Στέφανος δὲ ψήφῳ κοινῇ (7) προβληθεὶς εἰς Ἀντιόχειαν ὑπὸ τῶν Πέτρου τοῦ Γναφίως δημοφώνων, ὡς Νεστοριανὸς πρὸς Ζήνωνα κατηγορήθη. Ἀλλὰ τοῦτον ἀνατολικῆ συνόδου εἰς Λαοδικεῖαν συνελθούσα ²¹ καλεῖσιν τοῦ βασιλέως ὡς ἀνεύθυνον τῷ θρόνῳ ἀποκατέστησεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεοδέρικος ὁ Τριάρου (8), ὁ καὶ Στραβὸς, μετὰ τὴν γυναῖκα Ἄσπαρον τοῦ ὑπὸ Λέοντος ²² ἀνααιρεθέντος, ἐπανέστη τῷ Ζήνωνι μετὰ πλήθους βαρβάρων, οἰκειωθεὶς τῷ ²³ Βασιλικῷ καὶ στρατηγῶς ὑπ' αὐτοῦ γεγονώς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκάνοθον Ζήνωνος εἰς τὴν Θράκην ἐξεληθὼν, ἐκείθεν ²⁴ ἐπανέστη καὶ τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον πάντα μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Πόντου ληϊσάμενος. Ἔτα καὶ μέλλον ὑπὸ τῶν οἰκείων προδίδεσθαι, αἰσθόμενος τῆς ἐνέδρας καὶ ἐπανεληθὼν, ἀναίρει τοὺς τοῦτο βουλευσένους. Τελευτᾷ δὲ αὐτὸς δόρατι περιπεσὼν πρὸ τῆς αὐτοῦ σκηνῆς ἐστῶτι αἰφνιδίως ἐν τῷ ἐπιθαίνειν ²⁵ τὸν ἵππον.

A. M. 5971. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαρκιανὸς ὁ παῖς Ἀνθεμίου (9) τοῦ κατὰ τὴν Ῥώμην βασιλεύσαντος,

VARIAE LECTIONES.

¹⁶ τοῦτον κατὰ θεῖον ζῆλον A, τοῦτῳ κατὰ θεῖον ζῆλον vulg. ¹⁷ κρατήσαντα] κρατήσαντος A e f, κρατήσαντι vulg. ¹⁸ πλήθῃ ἀναριθμητὰ A, πλήθος ἀναριθμητον vulg. ¹⁹ ἢ εἰς τὸν A, εἰς τὸν vulg. ²⁰ ἐποξίσει haud dubie corruptum : fortasse leg. ἐπιξίσει s. ὑποξίσει ut urbs perpetuo terrore quasi ferretur. ²¹ ἐλθούσα A f. ²² Λέοντος A, Λέοντα vulg. ²³ ἐν τῷ βασιλικῷ A. ²⁴ ἐκείθεν ἀνανέστη A. ²⁵ ἐπιθαίνειν A, περιθαίνειν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) In annum Zenonis 15 submovet *Chronicon Alexand.* : Ἐπαθεν, inquit, ἀπὸ θεομηνίας σεισμοῦ ΚΠ. τὸ δεύτερον αὐτῆς πάθος μηνὶ Γορπιαίῳ Σεπτεμβρίῳ κα' ἐπ' ὀλίγον διάστημα ἕως τοῦ Ταύρου : *Rursum CP. irato numine labem accepit a terræ motu secundo Goipiaio Sept. 26 spatio prope usque ad Taurum.*

(7) Hunc Evagrius tacet lib. III, cap. 10, et cum Stephano juniore mox secuturo confundit : Nicephorus in Chronico ad Theophanis mentem exprimit : et Baronius ad annum C. 479 male intelligit : de quo iterum sermo. — Sic cum Peyr. disting. alioqui mala interpunctione sæpe erratum, quasi Fullonis assecularum suffragio electus sit Stephanus Antiochiæ episcopus illo ejecto, non

D ab eis ut Nestorianus accusatus : quod ille crimen in concilio Laodiceæ eluit, vir eulabēs, pius ac religiosus, ut eum Theophanes superiori pag. appellavit. **COMPARIS.**

(8) Ex Evagrii lib. III, cap. 25, translata narratio : nonnihil ex ea delibat Malchus sophista apud Photium cod. 78.

(9) Theodorici seditione et letho relatis lib. III, cap. 24, Evagrius sequenti cap. 25 Marciani tumultus aggreditur referendis his verbis : Μετὰ ταῦτα διενεχθεὶς πρὸς Ζήωνα Μαρκιανός, etc. Ita Theophanes anno superiore de Theodorico narrationem executus, aliam, quæ a Marciano res gestas explorat, hoc anno suscipit texendam : quam Marcellino assentiens Baronius ad annum Zenonis

ἀνὴρ δὲ Λεοντίας²⁶, Βερίνης μὲν θυγατρὸς, ἀδελφῆς ἄ
δὲ Ἀρεάδνης τῆς βασιλίδος, ἐπανίσταται κατὰ τὸ
Βυζάντιον Ζήνωνι τῷ βασιλεῖ, ὡς μετὰ τὴν βασι-
λείαν Λέοντος γεννηθείσης Λεοντίας τῆς αὐτοῦ γα-
μετῆς. Ἡ γὰρ Ἀρεάδνη πρὸ τοῦ βασιλευσάαι αὐτὴν
ἐτέχθη. Πολέμου δὲ κραταίου μεταξὺ Ζήνωνος καὶ
Μαρκιανοῦ κροτηθέντος, νικᾷ Μαρκιανὸς κατὰ κρά-
τος πάντας συναλάσας τοὺς περὶ Ζήνωνα εἰς φρου-
ρὰν εἰς τὰ βασίλεια, συμμαχούντων αὐτῷ Ῥωμύλλου
καὶ Προκοπίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Καὶ μικροῦ δεῖν
τὸ βασίλειον²⁷ κατέσχευ. Ὀλιγωρήσας δὲ τῶν πρα-
χθέντων καὶ εἰς δεῖπνα καὶ ὕπνον τραπεῖς, πολλοὺς²⁸
δὲ διὰ τῆς νυκτὸς ἀφαιρεθεὶς τῶν αὐτῷ συμμάχων
ὑπὸ Ἰλλου μαγίστρου δούροις αὐτοῦς ὑποπιάσαντος²⁹,
ἐλαττοῦται τῇ μάχῃ³⁰ κατὰ τὴν ἐφεξῆς τοσοῦτον, ὡς
εἰς τὸ τῶν Ἀποστόλων εὐκτήριον καταφυγεῖν καὶ
ὑπὸ Ἀκακίου χειροτονηθῆναι πρεσβύτερον κατὰ κέ-
λευσιν Ζήνωνος, καὶ ἐξορίζεται εἰς τὸ³¹ Παπου-
ρίου³² καστέλλιν εἰς Καππαδοκίαν. Προκόπιος δὲ
καὶ Ῥωμύλλος οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τῇ νυκτὶ λουόμενοι
εἰς τὸ Ζεύξιππον ἐχειρώθησαν ὑπὸ Ἰλλου, οἱ καὶ
ἀσφυγόντες τὴν Ῥώμην κατέλαβον.

A. M. 5972. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἐβουλεύσατο Ἰλ-
λος (10) ὁ μάγιστρος τῷ βασιλεῖ Ζήνωνι, ὅπως Βερί-
νην τὴν πενθερὰν αὐτοῦ ἐκβάλῃ³³ τῆς πόλεως. Καὶ
ἔδωκεν τινὲ πέμψας αὐτὴν εἰς Χαλκηδὸνα, μετ' ὀλίγον
εἰς τὸ Παπουρίου καστέλλιν ταύτην ἀπέστειλεν συν-
διάγειν Μαρκιανῷ καὶ Λεοντίᾳ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ. Ἡ
δὲ ἐγράφε πρὸς τὴν ἰδίαν³⁴ θυγατέρα Ἀρεάδνην
παρακαλοῦσα ἀνακληθῆναι τῆς ἐξορίας· καὶ παρ-
εκάλεε τὴν βασίλισσα τὸν Ζήνωνα. Ὁ δὲ ἐφη αὐτῇ·
Λίγησαι τὸν πατρίκιον Ἰλλου περὶ αὐτῆς. Ἡ δὲ
μεταστελιζομένη, ἤτησεν αὐτὸν μετὰ δακρύων. Ὁ δὲ
ὄκ ἐπεισθὲν εἰπὼν· Ζητεῖς ἴνα ποιήσης ἄλλου³⁵
Βασιλέα κατὰ τοῦ σοῦ ἀνδρός. Τότε θυμωθεῖσα
Ἀρεάδνη εἶπεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ἡ Ἰλλος ἔχει
εἶναι εἰς τὸ παλιότερον, ἢ ἐγώ· Καὶ εἶπεν αὐτῇ
ὁ βασιλεὺς, ὅτι Ἐγὼ σὲ θέλω. Εἴ τι³⁶ δὲν
εἰς τὸν Ἰλλου³⁷ ποιήσον. Ἡ δὲ κατεσκεύασεν φο-
νευθῆναι αὐτὸν³⁸. Καὶ κελεύει Ὑρβικίῳ κουδικου-
λαρίῳ προτρέψασθαι τινα τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Καὶ
ἀνερχομένου αὐτοῦ εἰς τὴν κοχλίαν τοῦ ἱππικοῦ,
σχολάριος (11) ὀνόματι Σπανίκιος ἐπιτραπεῖς κατὰ
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἤγαγε τὸ ξίφος. Προσεσχηκῶς³⁹
δὲ τοῦτῃ ὁ σπαθάριος (12) τοῦ μαγίστρου ἐδέξατο

A quidem filie, imperatricis vero Areadnæ sororis
maritus, ad Cpolim adversus Zenonem imperatorem
bellum movet: eo quod Leontia ejus uxor ex Leone
jam imperante, Areadna vero, priusquam imperium
fuisset assecutus, nata fuerat. Igitur acri prælio
inter Zenonem et Marcianum commisso, Marcianus,
Romulo et Procopio ejus fratribus una suppetias
ferentibus, viribus superior evasit, omnesque Ze-
nonis copias in palatium tanquam in præsidium se
recipere adigit: tantumque abfuit, ut palatio simul
et imperio potiretur. Verum de rebus gerendis pœnum
sollicitus, ad cœnæ epulas somnumque capiendum
versus, et illo magistro donis copias ejus subducente,
belli sociis spoliatus, sequenti luce inferior adeo
recessite pugna, ut ad Apostolorum ædem et tutelam
confugeret, et ad Zenonis jussum ab Acacio præ-
sbyter ordinatus, ad Papurium Cappadociæ castellum
exsul ageretur. Procopius autem et Romulus, ejus
fratres, noctu, dum lavarentur, ab illo comprehensi
et ex ejus potestate fuga dilapsi, Romam se contu-
lerunt.

A. C. 472.— Hoc anno Zenoni imperatori, ut so-
crum Verinam urbe ejiceret, illud magister consilium
dedit: eamque dolosa quadam specie Chalcedonem
missam, non diu post in Papurium castellum Mar-
ciano et Leontia convicturam amandavit. Illa vero
litteris ab exsilio revocari Areadnam propriam filiam
supplex rogavit: tum imperatrix interpellabat Ze-
nonem. Ille sic eam affatur: *Illum patricium pro
matre deprecare.* Illa accersitum ad se lacrymis
emollire tentabat. Inflexus ille respondit: *Alium a
tuo conjuge imperatorem fieri quæris.* Tunc Areadna
furorē succensa dixit imperatori: *Aut Illus in pa-
latio morari debet, aut ego?* Ad hæc imperator:
*Maneas mecum, jubeo: si quid vero potes in Illum,
exsequere.* Tum illo parans insidias, ut quempiam ad
ejus cædem impelleret, Urbicium cubicularium hor-
tatur. Eo vero Circi cochleam ascendente, scholarius
quidam nomine Spanicius, ad facinus perpetrandum
incitatus, in ejus caput gladium vibrat. Hunc attente
conspicatus magistri spatharius, brachio gladium
excepit; ejus tamen acies extrema dextram illi au-
riculam abscidit. Porro Zeno magistro Illo **110**
D facti hujus nullatenus se conscium suasurus, jussit

VARIE LECTIONES.

²⁶ δὲ Λεοντία· Α, δὲ τῆς Α. vulg. ²⁷ τὸ βασίλειον Α, τοῦ βασιλείου vulg. ²⁸ πολλοὺς δὲ Α, πολλοῦς
τε vulg. ²⁹ ὑποπιάσαντος Α, ὑποπείσαντος vulg. ³⁰ τῇ μάχῃ Α, τὴν μάχην vulg. ³¹ τὸ add. ex Α.
³² Παπουρίου καστέλλιν Α h. l. et infra. ³³ ἐκβάλῃ Α, ἐκβάλλῃ vulg. ³⁴ ἰδίαν Α, οἰκίαν vulg. ³⁵ καὶ ἄλλον Α.
³⁶ εἴ τι Α, εἰ δὲ τι vulg. ³⁷ εἰς τὸν Ἰλλου Α, εἰς αὐτόν vulg. ³⁸ εἰς αὐτόν Α, εἰς τὸν Ἰλλου vulg.
³⁹ προσεσχικῶς Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

octavum refert, id est C. anno 481, num. 1 et 2. Reli-
qua in Theodoro Lectore videnda lib. 1 ad calcem.

(10) Evagrii caput 27 ex Eustathio Syro brevem
de Illo narrationem instituit, quam ad ejus exem-
plum superioribus annectendam judicavit Theo-
phanes.

(11) Schola, ordo militantium est: et qui per
diversas cohortes gradum faciunt, per scholas
promoveri dicuntur. Fuerunt undecim scholæ pa-
latii custodiæ deputatæ: novem armatæ militiæ

ex Armenis selectæ, et inermes duæ. Scholares
sunt in hujusmodi turmas recensiti. Arma jacta-
bant et militiam: verum palatii deliciis enutriti,
molles et imbelles ad ostentationem arma gesta-
bant et militiam profitebantur: si modo majus
stipendium sumerent contenti. De illis plura Sui-
das et Meursius v. Σχολάριος. Pancirollus in Imp.
Notitiam cap. 65.

(12) Cedrenus ὁ σωματοφύλαξ ἐστὶ, *sutelles nuda
spatha armatus.*

scholarium occidi; verior tamen causa fuit, quod A proposito superior non evasisset. Posthac a vulnere salvus pilcolum ad cutem semper gestabat. Petiitque ab imperatore, ut sibi liceret in Orientem secedere, ut aeternam mutaret, cum nimirum ex vulnere reliqua fuisset aliqua infirmitas. Imperator placatum eum omnino volens totius Orientis praefectum eum creavit et instituendorum etiam ducum potestatem amplissimam impertitur. Illus Leontio patricio, genere Syro, viro alioqui litterarum disciplinis et bellandi arte aequae praestantissimo, exercitus Thraciae praefecto in comitatum ascito, una cum Marso atque Pamprepio senatore, qui magis delatus fuerat, magnisque viribus undequaque collectis, Antiochiam Syriae urbem profectus, tyrannidem palam affe-

αὐτό εἰς τὴν ἰσχυρίαν αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἄκρον τοῦ ξίφους ἀπέτεμεν τὸ ὠτίον τοῦ Ἰλλου τοῦ θεξιδίου. Τούτων δὲ Ζήνων ἀναιρεῖ, παθῶν τὸν μάγιστρον Ἰλλου μὴ συνεγνωκέναι τὸ γεγονός, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐπὶ μὴ περιγέγονε τοῦ σκοποῦ. Ἰαβελὶς δὲ τὴν κληγὴν ἐφόρει καμηλαύκην (13). Καὶ ἠτήσατο τὸν βασιλεῖα ἐπὶ τὴν Ἀνατολήν ἀπαλθεῖν, διὰ τὸ τοὺς ἄερας ἀλλάξει, οἷσι ἡσθάνει ἐκ τῆς κληγῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς θέλων αὐτὸν πληροφορησάμενος, ἐποίησεν αὐτὸν στρατηγὸν τῆς Ἐφρας ἀπάσης (14), δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν πᾶσαν, ὥστε καὶ θούκας ποιῆναι (15). Ὁ δὲ παραλαβὼν μετ' αὐτοῦ τὸν πατριτικὸν Λεόντιον Σύρον τῷ γένει, ἀριστον δὲ κατὰ παιδείαν καὶ πολέμων ἐμπειρίαν, ἡγούμενον τῆς ἐν Θράκῃ στρατιᾶς, καὶ σὺν αὐτῷ Μάρσον καὶ Παμπρέπιον τὸν συγχελητικόν, τὸν ἐπὶ μαγγανίᾳ διαβαλλόμενον, καὶ πλείστην ἀπλῶς περιβαλλόμενος δύναμιν, ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐλθὼν τῆς Συρίας, σαφῶς ἐδειξε τὴν τυραννίδα.

A. C. 473. — Persarum regis Cabadis annus primus.

Antiochia episcopus alter Stephanus in Orontem fluvium projectus.

Hoc anno Stephano Antiochia episcopo fati- functo, Stephanum alterum Zenonis imperatoris jussu in ejus locum ordinaverunt: quem fidei per- duelles, pro sua in Petrum Fullonem propensione, in amentiae subsidium furorē armantes, in sancti martyris Barlaam baptisterio acutis calamis per- forosum et necatum in Orontem fluvium projecerunt. Zono porro facinus attentatum ulturus Acacio C- pro- pteos praesuli, ut Antiochia crearet episcopum, m- audavit; qui consecravit Calandionem. Antiochenes ordinationis factae nescii Joannem nomine Codonatum sibi praefecerunt episcopum, quem Calandion post- modum in Tyri sedem, quae post Antiochiam prima est, transtulit.

Hoc pariter anno Timotheus Salophaciolus obiit Alexandriam, in cujus locum Joannes Tabennisi-

A. M. 5973. — Περσῶν βασιλέως Καβάδου ἐτος α'.

Ἀντιοχίᾳ ἐπίσκοπος Στέφανος ἕτερος ὁ ῥο- ραῖς εἰς τὸν Ὀρόντην ποταμὸν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Στεφάνου τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιο- χείας (16) κοιμηθέντος, Στέφανον ἕτερον ἐντ' αὐτοῦ ἐχειροτόνησαν κελεύσει τοῦ βασιλέως Ζήνωνος, ὃν οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεως εἴη πρὸς τὸν Γναφεῖα εὐνοίᾳ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαρλαάμ κα- λᾶμοις ἐξυμνεῖσιν ἀποσφάξαντες εἰς τὸν Ὀρόντην ποταμὸν ἐβρίψαν, ἐφ' οὗ μὴ τὴν θείαν καθολίαν- τες; Ζήνων δὲ διὰ τὰ τομηθέντα εἰς Στέφανον ἐπέ- λευσεν Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως χειρο- τονῆσαι ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας: καὶ ἐχειροτόνησε Κελανδίωνα. Ἦσαν δὲ καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς χειρο- τονήσαντες κατὰ ἄνοιαν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κωδωνάτον (17), ὃν ὁ Κελανδίω εἰς Τύρον πρώτ- θρονον (18) Ἀντιοχείας μετενεθρονίασεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Τιμόθεος ὁ Σαλοφακιόλος ἐτελεύτησεν, καὶ ἐχειροτονήθη Ἰωάν-

VARIÆ LECTIONES.

ἰς τὸν A, εἰς τὸ vulg. ἰ καμηλαύκην A e. ἰ τοὺς ἄερας A, τοῦ ἀέρος vulg. ἰ ἀπάσης A, πᾶ- σης vulg. ἰ Λούκας Par. ἰ τὸν add. ex A. ἰ Παμπρέπιον A f, Παμπρέπιον vulg. ἰ εἰς τὸν Ὀρόν- την A, εἰς Ὀρόντην vulg. ἰ Ἀκάκιον A, τὸν Ἀκάκιον vulg. ἰ Ἀντιοχείας A, Ἀντιοχείας; vulg. ἰ Κελα- νδίωνα A. ἰ καὶ ante ol' A. add. ex A. ἰ κατὰ A, διὰ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(13) Καμηλαύχι pronuntiant moderni. Pileolus D internus capitis summitatem solam, vel nonnun- quam etiam aures circumtegens: hujuscemodi ab illo assumptus, quo abscissæ auris defictum occul- taret, πάλδιον, σκιάδιον, uno verbo calotta.

(14) Qui praefectum praetorio Orientis jam forsā antiquatum referret.

(15) Praeter duos per Ægyptum alii sex ducēs Orientem tuebantur: scilicet Palaestinae, Arabiae, Phoeniciae, Syriae, Euphratensis, Osrhoenae, et Mesopotamiae. Hi cum a principe probarentur, illi arbitrio a Zenone sunt relicti. Pancirollus in Nosi- liam imperti.

(16) Petro Fulloni Stephanum successorem a prioris asseclis Antiochiae neci crudeliter tradi- tum, et hujus locum Calandionem excepisse scri- bit Evagrius lib. iii. cap. 10; post Petrum Fullonem duos nomine Stephani, primum annis tribus, alterum uno sedem Antiochenam tenentem re- censet Nicephorus in Chronico, quos Calandionem

secutum asserit. Baronius Nicephori sententia ad annum 479 num. 2 memorata, ad annum deinde 482 num. 4 in Evagrii geminum hunc Stephanum non distinguens optationem transit, et omisso seniore, juniorem, quem priore loco Fullonis successorem nominavit, posteriore a Calandione exceptum manifeste profitetur: atque ita solo se- nioris nomine recensito, annos in pontificatu nul- los, locum nullum assignat, juniorem tribus annis sedem tenuisse, nullo teste contentus asserere. Theophanes porro Nicephori patriarchae auctoritate fultus unum ab altero discriminat Stephanum, huncque anno solo Ecclesiam administrantem, et martyrem existuisse, et Calandionem praecessisse testatur.

(17) Larvatos tintinnabulis, κώδωσι, spectatores ad risum moventes, κωδωνάτους vocant recentiores Graeci.

(18) Primus post patriarcham metropolitā est πρώτθρονος.

νης ⁸⁸ (19) ὁ Ταβεννησιώτης, ὁσιος ἀνὴρ ⁸⁹ καὶ τῶν ἄλλων δογμάτων ὑπερμάχος, πρεσβύτερος ὢν καὶ οἰκονόμος τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν ἐκκλησίας. Ὁ δὲ πατρικίος; Ἴλλος (20) σὺν Λεοντίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς παραγίνεται εἰς τὸ Παπούριον καστέλλιν, καὶ ἐξαγαγὼν Βερίνην Λύγουσταν ⁹⁰ εἰς Τάρσον τῆς Κιλικίας, ἐποίησεν αὐτὴν στέψαι ἕξω τῆς πόλεως εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον βασιλέα Λεόντιον τὸν πατρικίον. Καὶ ἔγραψεν ἡ δέσποινα Βερίνη σάκραν τοῖς Ἀντιοχεῦσι Σύροις εἰς τὸ δέξασθαι τὸν Λεόντιον βασιλέα. Καὶ πρὸς πάντας δὲ τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἄρχοντας καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Λιβύης ἐποίησεν σάκρας ⁹¹, ὥστε δέξασθαι Λεόντιον βασιλέα καὶ μὴ ἀντιστήναι.

A. M. 5974. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἰωάννου τοῦ Ταβεννησιώτου ἔτος α΄.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Καλανδίωνος ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει κατάλαβουσιν τῶν σάκρων ⁹² (21) τῆς δεσποίνης Βερίνης καὶ ἀνάγνωσθαισιν, ὧν ἡ ⁹³ κερτοχὴ οὕτως· Βερίνη Λύγουστα τοῖς ⁹⁴ ἡμετέροις ἄρχουσι καὶ φιλοχρίστοις λαοῖς χαίρειν. Ἰστε δεῖ τὸ βυσιλείαν ἡμετέρον ἔστιν, καὶ δεῖ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἐμοῦ ἀνδρός Λεόντος προχειρισάμεθα βασιλέα Τρασκάλισσαῖον (22), τὸν μετακληθέντα Ζήνωνα, ὥστε ὑπὲρ πάντων ἐπιβελτιωθῆναι. Ὁρῶντες δὲ ⁹⁵ τὴν πολιτείαν κατὰ πᾶν μέρος ἕκαστην ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀπληστίας, ἀναγκαῖον προχειρισάμεθα βασιλέα ὁμῖν στέψαι Χριστιανὸν ἔθροισι καὶ δικαιοσύνην κέκοσμημένον, ἵνα τὰ τε τῆς πολιτείας περισώσῃ πράγματα, καὶ τὸ καλεμακὸν ἡσυχῶς ἀξῆ ⁹⁶. Ἐστέψαμεν ⁹⁷ δὲ Λεόντιον τὸν ἐυσεβεστάτον βασιλέα Ῥωμαίων, ὃς πάντας ὑμᾶς προνοίως ἀξιώσει. Οἱ δὲ ἀποδεξάμενοι εὐφρήμησάν τὸν Λεόντιον βασιλέα.

A. M. 5975. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἴλλος καὶ Λεόντιος Λύγουσταν ἀδελφὸν Ζήνωνος καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐκ τοῦ καστέλλου ἀπέλευσαν. Βερίνη δὲ ἐκεῖ νοσήσασα ἐτελεύτησεν, καὶ μετὰ χρόνον ⁹⁸ ἀνεκομίσθη εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Ἀρεάδης.

A. M. 5976. — Ῥώμης ἐπισκόπου Φήλικος ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει εἰσηλθὼν ὁ Λεόντιος (23) ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς βασιλεὺς μηνὶ Ἰουνίῳ κζ΄ ⁹⁹, Ἰνδικτιωνος ζ΄, καὶ προεβάλετο ¹⁰⁰ Ἐπαρχον ¹⁰¹ πραιτωρίων Λιλιανόν. Καὶ ἐξελθὼν ἐπολέμησεν Χαλκίδι πόλει αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ζήνων Ἰωάννην τὸν Σκύθην ἀπέστειλεν κατὰ Ἴλλου καὶ Λεόντιου μετὰ πλείστης δυνάμεως κατὰ τὴν καὶ θάλασσαν. Πόλεμου δὲ συβραγέντος σφοδροῦ, Ἴλλος τε καὶ Λεόντιος ἠττηθέντες εἰς τὸ Παπούριον

tes, vir litterarum gnarus et rectorum dogmatum strenuus propugnator, presbyter et œconomus Alexandrinorum Ecclesiæ fuit promotus. Illus autem patricius cum Leontio reliquisque comitibus ad Papirii castellum profectis, Verinam Augustam ex custodia, Tarsum Ciliciæ eductam, extra urbis muros ad sanctum Petrum, ut Leontium patricium imperatorem coronaret, effecit. Scripsitque domina Verina **111** sacram ad Antiochenos Syros, ut Leontium imperatorem susciperent, ac insuper ad omnes Orientis, Ægypti atque Libyæ præfectos sacras etiam dedit, ut Leontium imperatorem agnoscerent, nec ulla ratione contra obstarent.

A. C. 474. — *Alexandriæ episcopi Joannis Tabennisiotæ annus primus.*

Antiochiæ episcopi Calandionis annus primus.

Hoc anno dominæ Verinæ sacræ doctæ sunt et palam lectæ: his autem verbis conceptæ fuerant: Verina Augusta præfectis nostris et Christum amantibus populis salutem. Imperium nostrum esse novistis, et quod post Leonis conjugis decessum Trascalissæum, qui postmodum Zeno nuncupatus est, imperatorem renuntiaveramus, reipublicæ in meliorem statum revocandæ spem habentes: nunc vero cum eam in deterius inclinare et ob inexplebilem istius cupiditatem cadere cernamus, vobis imperatorem Christianum et pietate æquæ ac justitia ornatum coronare necessari duximus: ut rempublicam salvam præstet bellumque moderate atque prudenter administret. Leontium igitur piissimum Romanorum imperatorem coronavimus, qui vos omnes cura sua atque providentiâ dignabitur. Illi sacris acceptis Leontium imperatorem faustis acclamationibus exceperunt.

A. C. 475. — Hoc anno Illus et Leontius Longinûm Zenonis fratrem et ejus matrem castelli custodia liberarunt. Verina vero ibidem morbo correpta diem obiit: cujus corpus post aliquos annos Byzantium ab Areadna delatum est.

A. C. 476. — *Romæ episcopi Felicis annus primus.*

Hoc anno Leontius tanquam imperator Antiochiam ingressus est mensis Junii die vicesima septima, indictione septima: et Lilianum prætoriorum præfectum instituit. Ex ea digressus Chalcedi patriæ civitati bellum intulit. Zeno vero Joannem Scytham eum ingentibus copiis terra marique Illum et Leontium oppugnaturum misit. Exin gravi certamine commisso, Illus **112** et

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ Ἰωάννης A, ὁ Ἰω. vulg. ⁸⁹ ὁσιος ἀνὴρ A, ἀνὴρ σοφὸς vulg. ⁹⁰ Λύγουσταν om. A e f. ⁹¹ σάκραν ἄ. τῶν σάκρων om. a, κατάλαβόντων τῶν σάκρων vulg. ⁹² ὧν ἡ A. ⁹³ τοῖς A, τῆς vulg. ⁹⁴ δε τὴν A, δε καὶ τὴν a, δε νῦν καὶ τὴν vulg. ⁹⁵ ἀξῆ A, ἔξη vulg. ⁹⁶ ἐστέψα A. ⁹⁷ χρόνον A, χρόνον vulg. ⁹⁸ κζ΄ add. ex A e f. ⁹⁹ προεβάλετο A a f, προεβάλλετο vulg. ¹⁰⁰ Ἐπαρχον A, ὑπαρχον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(19) Evagrius lib. iii, cap. 12.

(20) Candidus Photianus ad codicis 79 calcem; Evagrius lib. iii, cap. 27; Theodorus Lector lib. ii; Joannides, *De regni ac tempor. successione*.

(21) Tres codices, de quibus variae lectiones ita scribunt: correctius καταλαβουσιν.

(22) Tarasicodisam vocat laudatus Candidus apud Photium: Ariemesum Evagrius lib. ii, cap. 14, Codiosæum *Chronicon Alexand.*

(23) Evagrius lib. iii, cap. 27; Theodorus Lector lib. 2.

Leontius cum Pamprepio magistro, qui præstigiator audiebat, in Papurium castellum fugam arripuere. Tum etiam Trocundum illi fratrem barbarorum copias collecturum abeuntem Joannes apprehendens capite damnavit. Illus et Leontius Pamprepii magistri præstigiatoris dolis seducti ad annum quartum obsidione cincti præstolabantur. Comperta tandem ejus cæde Pamprepium, ceu seductorem in frustra dissectum e muris præcipitem egerunt.

Hoc etiam anno partium Petri Mongi studiosi largitionibus atque imposturis Zenoni, ut Joannem Tabennislota episcopum, quasi præter ejus mentem consecratum, expelleret Alexandria, Petrum vero Mongum ab Euchaitarum locis Alexandriam revocaret, suaserunt. Tum vero henoticon, pacis nimirum sanctionem, ab Acacio Cpoleos, prout affirmant nonnulli, dictatum, Zeno tulit et per omnes provincias promulgavit. Mongum vero, priusquam rediret Alexandriam, cum Simplicio Romano pontifice et Acacio jussit Zeno communionem habere. Hinc, ut Mongum acciperent, ejiicerent autem Joannem, Acacius ad Alexandrinos scripsit. Joannes, Petri adventu comperto, clero licet et populo pro eo animas ponere paratis ac ne discederet deprecantibus, mala quæ Petrus foret commissurus secum reputans, prudenter et citra tumultum urbe dilapsus est.

A. C. 477. — *Alexandriæ episcopi Petri Mongi annis primus.*

Hoc anno Theuderichus Valameris filius, cujus nomen, ceu fortis et prudentis et a bonis litteris non alieni, tum apud barbaros, tum apud Romanos celeberrimum (Byzantii enim quandoque fuerat moratus obses, et optimos quosque præceptores frequentaverat, patre nimirum Valamere post Attilæ filios in Gothicam gentem Leonis temporibus imperium exercente), e Thracia Byzantium accersitus consulque renuntiatus et Thraciæ præfectura donatus, cum Joanne Scythia adversus illum a Zenone missus est. Illo vero Leontioque stricta obsidione in Papurio castello pressis, Joanne qui bellum urgeret relicto, ipse rediit ad Zenonem: subindeque in Thraciam digressus et castrametata

κατέλλιν κατέφυγον ⁶⁷ σὺν Παμπρεπίῳ μαγίστρῳ γόητι λεγομένῳ εἶναι (24). Τότε τὸν Τροκοῦνδον ⁶⁸ τὸν ἀδελφὸν Ἰλλοῦ ἐπὶ συλλογὴν βαρβάρων ἀπὸντα Ἰωάννης συλλαβὼν ἀπέτεμεν. Τούτῳ ⁶⁹ δὲ Ἰλλος καὶ Λεόντιος ἐπὶ τέσσαρα ἔτη φρουρούμενοι ἀνέμενον, ἀπατώμενοι ὑπὸ Παμπρεπίου μαγίστρου τοῦ γόητος. Ὄθεν τὴν τοῦτου ἀναίρεσιν μαθόντες Παμπρέπιον ὡς ἀπατεῦνα ἀποτεμόντες τοῦ τείχους κατεκρήμνισαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει οἱ Πέτρου ⁷⁰ τοῦ Μογγῶ σπουδασταὶ (25) διὰ χρημάτων καὶ φαναρισμῶν ἐπεισαν Ζήνωνα ἐκδηθῆναι Ἰωάννην ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας τὸν Ταβεννησιώτην, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ χειροτονηθέντα, καὶ Πέτρον τὸν Μογγὸν πάλιν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ Εὐχαιτῶν ὑποστρέψαι. Τότε καὶ Ἐνωτικὸν ἐποίησε Ζήνων καὶ πενταχοῦ ἐξέπεμψεν, ὑπὸ Ἀκακίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὑπαγορευθὲν, ὡς φασὶ τινες. Πέτρω δὲ τῷ Μογγῷ πρὸς τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπανόδου ἐκέλευσε Ζήνων κωνωνῆσαι Σιμπλικίῳ τῷ Ῥώμης καὶ Ἀκακίῳ. Ὡστε ⁷¹ καὶ ἔγραψεν Ἀκάκιος τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δέξασθαι τὸν Μογγὸν καὶ Ἰωάννην ἀποβαλίσθαι: ⁷² Ἰωάννης δὲ ἀκούσας τὴν Πέτρου παρουσίαν, τοῦ κλήρου σὺν τῷ λαῷ δεομένων αὐτοῦ ⁷³ μὴ ἐξελεῖν, ὡς ἐτοίμως ἐχόντων ὑπεραποθῆσκειν αὐτοῦ ⁷⁴· ὁ δὲ τὰ μέλλοντα τολμᾶσθαι Πέτρω διανοούμενος σοφῶς καὶ ἀταράχως ⁷⁵ ἐξῆλθεν.

A. M. 5977. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Πέτρου τοῦ Μογγῶ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδέρχης, ὁ Οὐαλάμερος (26), ὃς πολλὸς ἐν βαρβάροις τε ⁷⁶ καὶ Ῥωμαίοις λόγος ὡς ἀνδρείου τε καὶ προμηθεῦς καὶ οὐδὲ λόγων ἀμοίρου· κατὰ γὰρ τὸ ⁷⁷ Βυζάντιον ὀμηρεύσας ποτὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν διδασκάλων ἐφοίτησεν, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Οὐαλάμερος μετὰ τοῖς Ἀττίλα παύσας ἠγησαμένου τῶν Γάθων, ἐπὶ τῆς Λέοντος βασιλείας. Τούτον οὖν ὁ Ζήνων ἐκ Θράκης μετακαλεσάμενος εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπατον ἀναδείξας καὶ Θράκης ἡγούμενον, μετὰ Ἰωάννου τοῦ Σκύθου κατὰ τοῦ Ἰλλοῦ ἐξέπεμψεν· ὃς καὶ μετὰ τὸ ἀποκλεισθῆναι Ἰλλοῦ καὶ Λεόντιον εἰς Παπουρίου κατέλλιν, καταλιπὼν Ἰωάννην πολιορκοῦντα αὐτοὺς, αὐτὸς πρὸς Ζήωνα ἦλθεν. Καὶ ἐξελεθὼν ἐν τῇ Θράκῃ καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐπέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ κατέφυγον A, προσέφυγον vulg. ⁶⁸ Τροκοῦνδον A, Τροβοῦνδον vulg. ⁶⁹ τούτῳ A, τοῦτον νηὶ ⁷⁰ οἱ Π. τ. Μ. σπουδασταὶ A, τοῦ Π. τ. Μ. οἱ σπ. vulg. ⁷¹ ὥστε A, ὅστις vulg. ⁷² ἀποβαλίσθαι A, ἀποβάλλεσθαι vulg. ⁷³ αὐτοῦ A, αὐτῷ vulg. ⁷⁴ αὐτοῦ A e, αὐτῷ vulg. ⁷⁵ ἀταράχως A, ἀτάραχος vulg. ⁷⁶ τε post βαρβ. add. ex A. ⁷⁷ τὸ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Quam studiosè præstigiis se addiderit, prohibitas exercuerit artes, fusissime exponit Suidas v. Παμπρέπιος.

(25) Joannis ejectionem, Mongi intrusionem, et Zenonis Henoticon ad verbum exhibet Evagrius, lib. iii, capp. 42, 43 et seqq.

(26) Theodoricum Valameris filium præsentè anno Zenonis undecimo in Italia regnantem memorat *Chronic. Alexandr.*, ejus in Italiam expeditionem in annum Zenonis 15 Marcellinus et Marius rejiciunt. Ejusdem decimo quarto prædandi libidine pulsam Thraciam armis infestasse, auctor est idem Marcellinus. Hoc itaque Zenonis undecimo cum Joanne

Scythia adversus illum, et ejusdem rebellionis socios expeditum consentit Petavius lib. xiii *De doct. temp.* Ejus educationem, dum CP. obses ageret, ad patrem regressum, consulare munus, cum Zenone iudis, arma in Thraciam illata, in Italiam, sive proprio animi proposito, sive Zenonis eum timentis consilio susceptam profertionem, et exinde varia ejus certamina describit Procopius, *De bello Gothico* sub initium, Jornandes *de regn. ac temp. successione*, atque iterum, *De rebus Geicis* lib. versus finem. Tempora et annos observant Marius, Cassiodorus et Marcellinus in *Chronicis*.

χεται τῷ Βυζαντίῳ· καὶ μόνη φειδοὶ τῆς περὶ τὴν πόλιν, ὡς φασί, κρατηθεῖς, ἐπανέρχεται εἰς τὴν Θράκην, καὶ προτραπείς ὑπὸ Ζήνωνος κατέρχεται εἰς Ἰταλίαν. Καὶ Ὀδοάκρου μάχῃ μεγάλη κρατήσας, τοῦ ῥηγῶς ἐν Ῥαθένῃ περιτίθεται σχῆμα. Ἐχειρώσατο δὲ καὶ ἄλλους πλείστους τῶν βαρβάρων, μάλιστα καὶ τοὺς Οὐανδήλους ὑπηγάγετο, μηδὲ ὅπλα κατ' αὐτῶν κινήσας ⁷⁸. Γιζερίχου τελευτήσαντος ἤδη, πρὶν ἢ ἐκείνον ἐλθεῖν εἰς Ῥώμην· ἐκράτησε δὲ ⁷⁹ καὶ τῆς Ῥώμης καὶ πάσης τῆς Ἑσπερίου.

A. M. 5978. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Πέτρου τοῦ Γναφέως (27) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει οἱ τῆς Ἀνατολῆς ἐπίσκοποι (28) ἔγραψαν Ἀκακίῳ μέμφεις διὰ τὸ δέξασθαι τὸν Μογγὸν εἰς κοινωσίαν. Ὁ δὲ μὴ προσχὼν αὐτοῖς, πάντας ἀναιδῶς κοινωνεῖν τῷ Μογγῷ κατηνάγκαζεν. Οἱ δὲ τῆς βασιλείας καὶ τῆς Ἐφῶς ἐδεήθησαν Φηλικὸς μετὰ θάνατον Σιμπλικίου τοῦ Ῥώμης ἐπισκόπου, σημαίνοντες Ἀκάκιον εἶναι αἴτιον τῶν κακῶν. Ἐν οἷς καὶ ⁸⁰ Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ⁸¹ τὸ αὐτὸ λέγων τὴν Ῥώμην κατέλαβεν. Φηλὶς δὲ σύνοδον ἐν τῷ ναῷ τοῦ κορυφαίου ἀποστόλου Πέτρου ποιήσας, δύο ἐπισκόπους καὶ ἐκδικὸν ἐπεμφέν (29) ἐν Κωνσταντινουπόλει, γράψας Ζήνωνι καὶ Ἀκακίῳ ἐκβαλεῖν Πέτρον τὸν Μογγόν, ὡς αἰρετικόν, τῆς Ἐκκλησίας ⁸².

A. M. 5979. — Τούτῳ τῷ ἔτει τῶν ἀπὸ Ῥώμης πεμφθέντων (30) ἐν Ἀβύδῳ κρατηθέντων γνῶμη Ζήνωνος καὶ Ἀκακίου, καὶ τῶν γραμμάτων ἀφαιρεθέντων καὶ ἐν φρουρᾷ βληθέντων, ἠπειλήτε Ζήνων τοὺς ἀνελεῖν, εἰ μὴ κοινωήσουσιν ⁸³ Ἀκακίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ Μογγῷ (31).

A. M. 5980. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰλλος καὶ Λεόντιος (32) μετὰ πολλοὺς ⁸⁴ πολέμους ἐπὶ τέσσαρα ἔτη φρουρούμενοι ἐν τῷ Παπουρίῳ καστelleῖ ἔχειρώθησαν προδοσίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς γαμετῆς Τροκούνδου ὄδῳ πεμφθέντος ὑπὸ Ζήνωνος. Καὶ ἀπετμήθησαν ⁸⁵, καὶ αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐπέμψθησαν τῷ Ζήνωνι καὶ εἰσέχθησαν ⁸⁶ εἰς κοντοῦς (33) ἐν τῷ Ἰπτικῷ κά-

tus, Byzantium **113** occupare[m]olitur: unde postmodum sola urbis, ut aiunt, miseratione motus, remeant in Thraciam: et a Zenone compulsus, in Italiam proficiscitur; ubi Odoacro ingenti clade profligato, regis insignia Ravennae tandem induit. Sed et plerosque alios barbaros devicit, et armis tantum adversus Vandalos non motis, quietem agere et in multis subjectos effecit. Gizericho vero jam vita functo, priusquam ipse Romam appelleret, Urbe tandem totoque simul Occidente potitus est.

A. C. 478. — Antiochiæ episcopi Petri Fullonis annus primus.

Hoc anno Orientis episcopi cum Acacio per litteras conuesti sunt, quod Mongo communionis consortium impertilisset. Ille spretis eorum monitis, Mongum eundem in communionem admittere impudentissime compulit cunctos. Cives autem urbium reginæ cunctique simul orientales Felicem, qui post Simplicii obitum Romanam sedem tenebat, supplices adierunt et malorum omnium auctorem incusaverunt Acacium. Interea Joannes Alexandriae præsul hæc eadem denuntians Romam ingreditur. Felix itaque, synodo in coryphæi apostolorum Petri templo coacta, duos episcopos et una defensorem Cpolim ablegat Zenonique et Acacio litteris significat, ut Petrum Mongum ceu hæreticum Alexandria ejiciant.

A. C. 479. — Hoc anno legatis Roma profectis et apud Abydum Zenonis et Acacii consilio detentis, vi quoque ablatis eorum litteris ipsisque in carcerem coniectis, eos, nisi cum Acacio et Petro Mongo communicent, interfecturum, Zeno comminatur.

A. C. 480. — **114** Hoc anno Illus et Leontius, plurimis belli laboribus exantlatis, et obsidione perpetua in Papurio castello clausi, fratris uxoris Trocundi a Zenone in hunc finem missi proditione tandem capti sunt et decollati: eorum vero capita ad Zenonem translata contisque in circo circumacta atque inde trans portum oppido, cui Sicae nu-

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ κινήσας. Γιζ. τελευτήσαντος; A, κινήσας. Γιζερίχου δὲ τελ. vulg. ⁷⁹ δὲ add. ex A. ⁸⁰ καὶ add. ex A. ⁸¹ Ἀλεξανδρεὺς τὸ αὐτὸ A, Ἀλεξανδρείας τὰ αὐτὰ vulg. ⁸² ἐκκλησίας A e f, Ἀλεξανδρείας vulg. A, ⁸³ κοινωήσουσι A, κοινωήσωσι vulg. ⁸⁴ πολλοὺς πολέμους A, πολλ. τοὺς πολ. vulg. ⁸⁵ ἀπετμήθησαν ἀπεμῆθ. vulg. ⁸⁶ εἰσέχθησαν A e, εἰσηνέχθησαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) Annorum trium summam huic omnes codd. attribuant, ejus anni sigillatim enumerati ad quatuor ascendere comperiuntur. Vide pag. seq. Barb. codex qui tres recenset, secundum repetere non vetetur.

(28) Evagrius lib. iii, capp. 18, 19 et 20.

(29) Libellum Felicis ad Acacium habet Baronius ad annum C. 485, num. 46 et 47, quo defensoris istius nomen promit. « Ad quam rem, » inquit, « de collegio nostro fratres et coepiscopos nostros, cum quibus illum a latere nostro fidelissimum Felicem defensorem sanctæ Ecclesiæ Romanæ ordinatione direximus. » Ἐκδικος itaque defensor est, qui Ecclesiæ jura, statuta et privilegia sarta tecta conservat et defendit: unde defensor Ecclesiæ hic idem Fel-

scribitur a Liberato Breviarii cap. 48.

(50) Legatos injurias hujusmodi Constantinopoli passos testatur Liberatus in Breviario. « Itum est CP., et prædicti episcopi in custodiam sunt redacti, chartis sublatis, ne catholicis, quibus scriptum fuerat, redderentur. Quos iterum post hæc Acacius de custodia ejiciens secum fecit procedere, ut quasi confirmato Petri sacerdotio dimitterentur. »

(51) Palladium ejusque annos decem annotat hic Peyrez. collatum Palatino, imo annum ejus primum et decurrentes deinceps incipit numerare.

(52) Jornandes *De regn. ac temp. successione*, Theodorus Lector, lib. ii.

(53) Habet Jornandes *hastilia*.

men, in ludibrii ostentationem affixa. Porro Zenonis Acacii suggestionibus orientales episcopos concordiae sanctioni subscribere et Petro Mongo communicare coegit: sed et ipsos Felicis Romani pontificis apocrisiariorum blanditijs delinitos et pecuniis inescatos praeter mandatorum sibi impositorum fas in Petri communionem adduxit, omnibus catholicarum partium in adversum contestantibus atque reclamantibus: et primo quidem hamum funiculis circumligantes uni ex illis publice appenderunt; secundo librum immiserunt; tertio etiam olerum cophino imposuerunt. Felix vero cognitis legatorum suorum gestis, Ecclesiae dignitate dejecit et adversus Acacium parem depositionis sententiam scripsit. Qui ipsam perferebat, eos, qui Abydi in insidiis locati fuerant, praeterlapsus, ad Dii monasterium appulit. Mienses autem monachi Acacio in sacrario stanti die dominica Felicis epistolam tradidere. Acacii fautores quosdam ex monachis, qui dederunt epistolam, necaverunt, alios supplicis examinatos in carcerem detruserunt. Acacius absque animi motu depositionem excepit, et Felicis nomen e diptychis expunxit.

A. C. 481. — *Croceus episcopus Phravitas tribus mensibus.*

Hoc anno Calandion Antiochenus episcopus Eustathii magni reliquias Philippis, ubi sanctus exsul obierat, transtulit, tota Antiochiae civitate ad duodecimum milliare in occursum cum plurimo honore effusa: qui vero sancti causa ab Ecclesia se resciderant, annis ab ejus obitu exactis centum, iterum ei se sociaverunt. Acacio defuncto, Phravitas tres menses episcopatu potius Felici litteris significat, se cum illo quidem communionem habere, cum Petro Mongo nullam. In adversum Mongo scribit, se cum illo communionem conjungi, a Felice vero se penitus alienum. Felix porro de litteris ad Mongum

καθ'εν ἐπέγησαν πέραν ἐν (34) Συχαῖς πρὸς θριαμβόν. Ὁ δὲ Ζήνων τῇ βουλῇ Ἀκακίου (35) τοὺς κατὰ τὴν Ἐφῶν ἐπισκόπους ἐδιέζετο γράφαι τῷ Ἐνωτικῷ καὶ κοινωῆσαι Πέτρῳ τῷ Μογγῷ τοὺς δὲ ἀποκρισιάρχους (36) Φήλικος τοῦ Ῥώμης μεταχειρισάμενος καὶ χρήμασι δελεάσας, Ἀκακίῳ κοινωῆσαι παρὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτοῖς ἐπιστολῶν καὶ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων ἐκ τρίτου διαμρτυραμένων ἁγιοῦ· πρῶτον μὲν ἀγκίστριον ἡ περιθέντων σχοινίον, καὶ ἐνὸς αὐτῶν δημασίᾳ ἑξαρτησάντων· δεύτερον δὲ τὴν βίβλον ἐνέβαλον, καὶ τρίτῳ κοφίνῳ λαχάνων ἐνέθησαν, Φήλιξ δὲ μαθὼν τὰ ὑπὸ τῶν ἀποκρισιάρχων αὐτοῦ πραχθέντα, καθέλειν αὐτοὺς, γράψας Ἀκακίῳ καθαίρειν. Ὁ δὲ ταύτην ἐπιπερόμενος, διαδράς τοὺς ἐν Ἀβύδῳ, κατέλαβεν τὴν αἰὼν μόνον. Οἱ δὲ τῆς αἰῶν μοναχῶν τῇ Κυριακῇ εἰς τὴν Ἱερατεῖον ἀπέδωκαν (38) Ἀκακίῳ τὴν ἐπιστολήν. Οἱ δὲ περὶ Ἀκακίον ἀνεϊλόν τινας τῶν ἐπιδικωσθέντων μοναχῶν· ἄλλους δὲ τιμωρήσαντες καθείρξαν, Ἀκάχιος δὲ ἀναισθήτως ἔσχεν περὶ τὴν καθαίρειν, καὶ τὸ ἄνομα τοῦ Φήλικος ἔξηραν τῶν διπτύχων.

A. M. 5981. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Φραυίτας μήνας τρεῖς.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Καλανδίων ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας (39) ἤγαγεν τὸ λείψανον Εὐσταθίου τοῦ μεγάλου ἀπὸ Φιλίππων, εὐθα καὶ ἐξόριστος ἐκοιμήθη ὁ ἅγιος· καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς ἀπὸ βύδακα μιλίων ἢ πάλιν Ἀντιοχείων ὑπήνησεν. Οἱ δὲ ἀποσχίζοντες τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸν ἅγιον ἠνώθησαν μετὰ ἑκατὸν ἔτη τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ. Ἀκακίου δὲ τελευτήσαντος Φραυίτας τρίμηνον τῆς ἐπισκοπῆς (40) κρατήσας, ἔγραψεν Φήλικι, ὡς αὐτῷ μὲν κοινῶναι, Πέτρῳ δὲ τῷ Μογγῷ οὐ κοινῶναι· τῷ δὲ Μογγῷ ἔγραψεν, ὡς αὐτῷ μὲν κοινῶναι, Φήλικα δὲ τὸν Ῥώμης ἀποστρέφεται. Φήλιξ δὲ τὰ ἴσα τὰ πρὸς τὸν Μογγῶν

VARIAE LECTIOES.

³⁴ ἐν Συχαῖς πρὸς θρ. A, εἰς Συχαῖς εἰς θρ. vulg. ³⁵ τοῦ P, A, τῆς P. vulg. ³⁶ διαμρτυραμένων A, διαμρτυρουμένων vulg. ³⁷ ἀγκίστριον e f. ³⁸ σχοινίον A, fort. σχοινίον. ³⁹ ἐνέβαλον A, ἐνέβαλλον vulg. ⁴⁰ τρίτῳ A, τρίτον vulg. ⁴¹ τὴν Δ. A, τοῦ Δ. vulg. ⁴² ἀπέδωκαν A, ἐπέδ. vulg. ⁴³ τοῦ Φήλικος A, αὐτοῦ vulg. ⁴⁴ τρίμηνον A, τρίμηνου vulg. ⁴⁵ κοινῶναι Φήλικι, τῷ Μογγῷ δὲ A. ⁴⁶ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTE.

(34) Ad boreale CP. latus portus est, ultra quem regio opposita Pera vocatur, quia πέρα τοῦ λιμένος, et inferius Galata a lactis copia inde in urbem deportata, cujus ab optimis ficibus ibidem nascentibus Συχαῖ, antiquum nomen. Justinianam quoque dictam observat Stephanus de urbibus. Plura Pancirollus de 14 regionibus urbis CP. ad Notitiam Imperii, et Gyllius in Topographia CP.

(35) Historiam Acacii omnem nobis pege incognitam restatur Photius codice 49 a Basilio Cilicis diligenter scriptam, quam perisse, vel adhuc inter pulverem et lamas latere doleandum.

(36) Mandata principum et pontificum responsa quondam dicta: qui deferebant nuntii, responsales. Illa Graecis ἀποκρισις: isti ἀποκρισιάρχοι.

(37) De quo Menaeus ad diem Julii 19, Menologium Sirelli ad diem eundem. S. D. D. sub Theodosio III. CP. monasterium aedificavit multis pecuniis ab imperatore suppeditatis, quibus opus ipsum perlici posset.

(38) Liberatus in Breviario cap. 18: « Datis Acacio hujusmodi litteris, eas non suscepit, patrocinio cultus imperatoris: ita ut cogentur, qui eas detulerunt, per quemdam monachum Achimitemsem ipsam chartam damnationis, dum ingrederetur ad celebranda sacra, suspendere in ejus pallio, et discedere. Quia tamen usque ad mortem patrocinnante imperatore remansit sacrificans, his promerentibus, et Acacio permanente in Petri communionem, separavit se quidem sedes apostolica a CP. » Ultima haec Theophani adversatur. Videendus Evagrius lib. III, cap. 10 et 21.

(39) In priores annos, quibus adhuc sedem occupabat Calandion, fuerunt haec a Theophane remota: de quibus ad verbum Theodorus Lecter lib. II collect. petitas a Zenone Eustathii reliquias, et Philippis Macedoniae eveclis scribit.

(40) Quadrimestrem ponit ejus episcopatum Evagrius, lib. III, cap. 23. De eo quoque Liberatus in Breviario cap. 18.

πεμφθέντα ἐδίξαστο παρὰ τῶν ὀρθοδόξων προλαβόντα, καὶ φθασάντων τῶν ἀποκρισιῶν Φραυῖτα μετὰ τῶν συνδικῶν ἀτίμως τούτους ὁ Φῆλιξ ἀπέπεμψεν. Τοῦ δὲ Φραυῖτα τελευτήσαντος, Εὐθύμιος ἡ πρεσβύτερος καὶ πτωχοτρόφος Νεαπόλεως τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως ἐκράτησεν καὶ εὐθέως ἰδίας χερσὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μογγού τῶν διπτύχων ἀπήλειψεν· καὶ οὕτως ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον· καὶ τὸ τοῦ Φήλικος ῥώμης ἔταξεν.

A. M. 5982. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Εὐθυμίου ἔτος α'.*

Ἀντιόχειας Παλλαδίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Πέτρος ὁ Μογγός (41) ἀπέθανεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ Ἀθανάσιος ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη ὁ ἐπίκλην Κηλίτης ἡ. Ζήνων δὲ ὁ βασιλεὺς (42), ἀνεθεὶς τῶν τυράννων, ἐξέβαλε τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιόχειων ἡ Καλανδίωνα καὶ ἐξώρισεν εἰς Ὄασιν, Πέτρον δὲ τὸν Γναφεᾶ κατέστησεν, Νέστορα δὲ Ῥωμαῖον (43) Καλικθόνος, Εὐσέβιον Σαμοσατίων, Ἰουλιανὸν Μοψουεστίας, Παῦλον Κωνσταντινῆς, Μάνον Ἡμερίας καὶ Ἀνδρέαν Θεοδοσιουπόλεως, προφάσει μὲν τῆς πρὸς τοὺς τυράννους εὐνοίας, τῇ δὲ ἀληθείᾳ διὰ τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεύς (44) εἰσελθὼν εἰς Ἀντιόχειαν πολλὰ κακὰ πέπραχεν, ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου καὶ ἐκβολὰς ἐπισκόπων ἡ ἀνεπιλήπτων (45), ἀντισταγωγὰς τε καὶ χειροτονίας ἀθέτους καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Πρῶτον δὲ τῷ Τρισαγίῳ προσέθηκεν, *Χριστὲ βασιλεῦ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμῶν*. Πέτρος δὲ πάλιν ἐλθὼν ἡ, περιεβλεπὼν τὸ, *Χριστὲ βασιλεῦ*. Σενάτας δὲ ὁ δοῦλος (46) τοῦ Σατανᾶ τὴν Δεσποτικὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἁγίων ἐδίδασκε μὴ δέχεσθαι. Πέρσης μὲν γὰρ ἦν τῷ γένει, δοῦλος δὲ τὴν τύχην, φυγῶν τοῦ ἰδίου δεσπότη, ἐπὶ Καλανδίωνος τῆς περὶ Ἀντιόχειαν κώμας ἀνεστά-

A prius datis ab orthodoxis **115** cum certior factus fuisset, Phravite legatos cum synodalibus litteris ad se advenientes minus honorifice tractatos dimisit. Phravita tandem mortuo Euthymius presbyter et pauperum in urbe Neapoli curator Cpoleos episcopatum assecutus est. Is extemplo Petri Mongi nomen e sacris tabulis erasit manibus propriis, et Felicis pontificis Romani reposuit : atque ita consedit in throno.

A. C. 482. — *Cpoleos episcopi Euthymii annus primus.*

Antiochiæ episcopi Palladii annus primus.

Hoc anno Petrus Mongus Alexandriae decessit et vivis : et Athanasius cognomine Celites in ejus locum promotus est. Imperator autem Zeno a tyrannibus se opprimentibus liber Calandionem Antiochensium Ecclesia expulsi et Oasim relegavit atque Petrum Fullonem in sedem restituit : Nestorem autem Romanum Chalcedonem, Eusebium Samosatensium, Julianum Mopsuestia, Paulum Constantinae, Manum Hemeriae et Andream Theodosiopolessis praesules, specie quidem collati in tyrannos favoris, sed re vera concordiae sanctionis ab eis rejectae causa dignitate moveri jussit. Petrus autem Fullo Antiochiam ingressus, multa nefanda perpetravit, ut puta synodi execrationes, episcoporum abrogationes innoxiorum, intrusiones, ordinationes illegitimas, et his similia. In primis autem ter sancto hymno addidit : *Rex Christe, qui pro nobis crucifixus es*. Reversus idem sustulit verba : *Rex Christe*. Xenias porro Satanae mancipium Domini sanctorumque imagines proscribendas et amovendas docebat. Erat is genere Persa, fortuna servus, et a proprio domino sub Calandione profugiens vicos

VARIAE LECTIONES.

Εὐφῆμιος α, Ἐρφήμιος ε. ἡ Κοιλῆτης Α. ἡ Ἀντιόχειων om. Α. ἡ ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων, ἀντ. Α, ἐπισκόπων, ἐπιλήπτων ἀντ. vulg. ἡ ἀνελθὼν omisso πάλιν ε.

JAC. GOABI NOTÆ.

(41) Petri Mongi mortem Euphemii primordijis solerter adjunctam ex Evagrii lib. iii, cap. 2, auctoritate colliges. Athanasio successori annos 6, dies 25, assignat Ezechellensis.

(42) Annus superior quo tyranni extincti, quemque Calandion ultimum numeravit, eummodi ista excepisset. Historiam itaque, non chronographiam ductor hic exhibet.

(43) Littera mutila ex Anastasio supplenda, ut praesertim SS. confessorum memoriae consulatur. Sic ergo ille habet : *Nestorem autem Tarsensem, Cyrum Hieropolitanum, Joannem Cyrestensem, Romanum Chalcedonensem*. COMBEFIS.

(44) Haec rursus propria sede remota, et Palladii mutili incongrue adnexa : de quibus Evagrius lib. iii, cap. 16; Alexander monachus apud Surium 11 Junii.

(45) Quod sequitur de Trisagio hymno, factaque illi et mutata additione, P. Siran. ad 5 Aviti epist. tanquam ex Theophane, et illum exscribente Anastasio censet, voces illas, *Χριστὲ βασιλεῦ*, additas a Calandione ad Theopaschitarum evertendam haeresim, ac velut antidoto, ne putaretur ad ipsam trianam deitatem referri quod additum fuerat, qui passus est propter nos, sed ad Christum peculiariter hominem. Ut tamen jacent Theophanis verba

eaque Anastasius presse reddidit, ipsi hunc Petri fuerit primo suo episcopatu, quadam velut accommodatione ad Orientalium utcumque sedandos animos occasione additamenti turbatos, eidem ab eo adjunctum, quod postea, ac secundo episcopatu Zenonis favore liberius haeresim docens, sublatum voluerit. Sic ipse Zeno quandoque mitius egit catholicorum metu, eoque solutus omnia miscuit, direque catholicos affixit. Expendat, quæso, lector, Theophanis, eumque fide optima reddentis Anastasii verba, nam Calandionem in eis aliquid invenerit, excepta ejectione, et deportatione Oasim, que paulo ante relata fuit. Cedrenus clare adnotandum utrumque hoc uni Petro Fulloni assignat, priori ejus ac secundo episcopatu, ex ipso mutilatis Theophane : *Ἐπιπέρον μὲν προσέθηκε τῷ Τρισαγίῳ, Χριστὲ βασιλεῦ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμῶν Ἰστέρον δὲ ἐλθὼν περιεβλεπὼν τὸ, Χριστὲ βασιλεῦ; Addidit Trisagio, rex Christe, qui crucifixus es propter nos : postea vero rediens sustulit illud, Rex Christe*. COMBEFIS.

(46) Recitantur hæc per Anastasium diaconum in posteriori Nicæno concilio ex Theodoro Lectore, quo tempore ejus historia integra habebatur.

Antiochiæ viciniores, nondum baptismi lavacro A expiatus, clericum se fingens, a vero fidei sensu deturbabat. Et Calandion quidem exitium exterminaverat: Petrus autem Fullo Hierapoleos episcopum consecratum, appellaverat Philoxenum: eumdemque demum baptismi nondum initiatum comperiens, ejus ordinatione baptismi defectum suppleri sanxit. Cæterum rectæ fidei propugnator Euthymius Anastasium silentiarium, qui deinde imperium est adeptus, velut hæreticum et Eutyichis sectatorem, ex Ecclesia ejecit, cui, cum plerasque molestias Ecclesiæ inferentem videret, etiam eversa ejus in ecclesiæ cœtu sella, minatus est, ni quantocius desisteret, ejus caput se rasurum et in plebem traditurum. Ille querelas ad imperatorem detulit: et adversus patriarcham litem evocavit. In his Zeno **116** Marianum litteratissimum comitem interrogat (erat is quippe secretorum præsciis et futura vaticinabatur): *Quis post me imperabit?* respondet ille: *Ex silentiariis unus usorem et imperium excipiet.* Patricium vero, virum doctrina præstantem et pietate, prudentia morumque probitate conspicuum proscripsit injuste, ac demum in custodiam conjectum ab excubitoribus, qui ipsum asservabant, interfici jussit. Quo percepto, præfectus Arcadius convicia in imperatorem misit; quibus ille perceptis, accedentem in palatium manlavit occidi. Præfectus latam in caput sententiam rescians et in ecclesiæ præsidium se recipiens, misera necē liberatus est: domum tamen ejus publicavit imperator.

A. C. 485. — *Alexandriæ episcopi Athanasii annus primus.*

Hoc anno synodales Euthymii litteras Felix accepit, et ut catholico communionis impertiit consor-

του ὁ ἀπὸ τῆς πίστεως, ἀβάπτιστος ὢν καὶ κληρικόν αὐτὸν λέγων. Τοῦτον Καλανδίων ἀπήλασεν. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεύς ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως αὐτὸν χειροτονήσας, Φιλόξενον μετωνόμασεν. Μαθῶν δὲ ὕστερον ἀβάπτιστον αὐτὸν εἶναι, ἀρκεῖν αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἀντὶ βαπτίσματος ἔφησεν. Εὐθύμιος ἦ δὲ ὁ ὀρθοδόξοτατος (47) Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον (48) τὸν κακῶς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα τῆς Ἐκκλησίας ἰδίωκεν, ὡς αἰρετικὸν καὶ ἐμύφρονα Εὐτυχοῦς, ὃν ὀχλοποιούντα ὁ ῥῶν (49) τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καθέδραν αὐτῷ ἀνέστρεψεν, ἀπειλήσας αὐτῷ, ὡς, εἰ μὴ παύσοιτο, ἀποκεῖραι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τοῖς ὄχλοις αὐτὸν θριαμβεύσαι. Ἐπικάλασεν δὲ καὶ Ζήνωνι, καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐξουσίαν ἔλαβεν. Ζήνων δὲ ἠρώτησεν (50) Μαρζινὸν ὁ τὸν σοφώτατον κόμητα (ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδῶς ὁ καὶ προέλεγεν αὐτῷ), ὅτι *Τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει;* Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι *Καὶ τὴν βασιλείαν σου καὶ τὴν ἡνωταῖκά σου διαδοῦναι τις ἀπὸ σιλεντιαρίων.* Πατρίκιον δὲ, γενόμενον ¹¹ (51) ἄνδρα σοφὸν καὶ εὐσεβῆ καὶ συνετὸν καὶ ἐνάρετον ¹², δημεύσας ἀδικῶς καὶ εἰς φρουρὰν ἐμβαλῶν, ὑπὸ τῶν φυλακτῶντων ἐξκουβιτῶρων ἀναιρεθῆναι προσέταξεν. Τοῦτου δὲ γενομένου ἀκούσας ὁ ἑπαρχος ¹³ Ἀρκάδιος ἰλοδόρησεν τὸν βασιλεῖα· καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον σφαγῆναι· ὁ δὲ ἑπαρχος μαθὼν τοῦτο (52), προσέφυγε τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ ἐβρύσθη τοῦ πικροῦ θανάτου· τὸν δὲ οἶκον αὐτοῦ ἐδήμευσεν.

A. M. 5983. — *Ἀλεξανδρίας ἐπισκόπου Ἀθανασίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει τὰ συνοδικὰ Εὐθυμίου ¹⁴ Φηλιεῖ ἀπέδιδετο, καὶ ὡς ὀρθοδόξῳ αὐτῷ προσετέθη. Ἐπί-

VARIÆ LECTIONES.

⁹ ἀνεστάται· A, ἀνεστάτοι vulg. ¹ Εὐφήμιος A. ⁸ ὃν ὀχλοποιούντα A, ἰνοχλ. vulg. ⁹ Μαρζινὸν A. ¹⁰ εἰδῶς A, προειδῶς vulg. ¹¹ Πατρίκιον δὲ γενόμενον, ἄνδρα σοφὸν] sic vulgo male distinguitur. ¹² ἐνάρετον, δημεύσας] ἐνάρετον, ὃν δημ. cudd. et vulg. ¹³ ὁ ἑπαρχος A e, ὑπαρχος vulg. ¹⁴ Εὐθυμίου A, Εὐφημίου vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

(47) Fidem ejus illibatam, et ingens pectoris robur laudat Baronius ad annum C. 492, num. 9, licet a Gelasio pontifice communionis cum Acacio habitæ reus ex Gelasii ad ipsūmet epistola convincatur.

(48) Inter scholas palatii custodiam nactas duas fuisse inermes superius diximus. Erant istæ agentium in rebus, et silentiariorum. Hi præfecto cubi- culi subditi, ad ea quæ quietis erant, in palatio erant deputati, ait Procopius, *De bello Persico*. Pancirollus in Notitiis Imperii cap. 62 et 63.

(49) Suidas v. πατρία· Ἀναστάσιος σιλεντιάριος, ὁ μετέπειτα βασιλεύσας ἐπὶ Εὐθυμίου πατριάρχου ΚΠ., καθέδραν κατασκευάσας μετὰ τινων ἐπατρίαζεν. Ὁ δὲ Εὐφήμιος μετὰ ἀπειλῆς λέγει αὐτῷ, ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θαμιζόντα τὰ αὐτῆς φρονεῖν, ἢ μηδ' ὄλω; ἐπιβαίνειν πρὸς τὸ διαστρέφειν τοὺς ἀπειροτέρους. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα πράξειας, ἐκτεμῶν σου τὴν κόμην τοῖς δήμοις σε θριαμβεύσω. Ἐκτοτε δὲ ἡσυχίαν ἦγεν· ἀντείχετο γὰρ τῆς Εὐτυχοῦς δόξης· *Anastasius silentiarius, qui postmodum imperavit, sub Euphemia* (ita scribunt nonnulli) *patriarcha, suggestu sibi parato, cum quibusdam conventum separa-*

um agebat. Euphemius autem, minis etiam adjectis, eum alloquitur: *Aut ecclesiæ, si eam frequentes, sensum suscipe, anti certe ab ejus ingressu omnino abstinere, ne rudiores in errorem agas. Sin aliud feceris, abscissa coma, factionibus populi publice te traducendum committam. Ab eo tempore quiescit: opinionem quippe Eutyichis defendebat.*

(50) Ex *Chronico Alexandr.* hæc ferme ad verbum desumpta in hunc eumdem annum. Qui tamen hic Μαρζινός, ibi Μαυριανός scribitur.

(51) Ex eodem *Chronico*, quæ hic desunt sup- plentur: Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Ζήνων συνέσχεν τὸν πατρίκιον Πελάγιον τὸν ἀπὸ σιλεντιαρίων πληρώσαντα, καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν τοῦ πατρικίου ἀξίαν, ἄνδρα σοφόν. Inferius mortis genus exprimitur: Ὅν ἐπνίξαν ἀγχόνῃ. Inferius iterum, qui hic ὑπαρχος, ibi ἑπαρχος τῶν πραιτωρίων dicitur.

(52) Subdit *Chronicon*: Καὶ ὅτι μετεστάλη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὡς παρήρηστο διὰ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἐποίησεν αὐτὸν βουλόμενον εὐξασθαι, καὶ κατελθὼν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἰσηλθὼν εἰς τὴν Μεγάλῃν ἐκκλησίαν ΚΠ., καὶ ἐμεινεν ἐκεῖ ἔσω, καὶ ἐβρύσθη πικροῦ θανάτου

σκοπον δὲ αὐτὸν οὐκ ἐδέξατο, διὰ τὸ μὴ ἐκβαλεῖν τὸ ἄνομα Ἀκακίου ἐκ τῶν διπτύχων καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Φραυῖτα.

Τῷ δ' αὐτῷ ¹⁵ ἔπει Πέτρος ὁ Γναφεὺς τέθνηκεν, καὶ προεβλήθη ἐπίσκοπος Παλλάδιος (55) πρεσβύτερος τῆς ἐν Σελευκείᾳ ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας πρωτομάρτυρος Θεόκλης. Συνεψηφίσθη δὲ Παλλαδίῳ καὶ Ἰωάννης ὁ Κωνσταντίου καὶ Ἀναστάσιος ὁ σιλεντιάριος ὁ κακῶς βασιλεύσας. Οὗ δὲ Ζήνων ἐπαρθείς τῇ τῶν τυράννων ἀναιρέσει πρὸς δημεύσεις καὶ φόβους ἀδίκους χωρεῖ, καὶ πάντα ἀνθρώπον αἰτιώμενος ὡς ἐκείνοις ¹⁶ ἢ συμμαχῆσαντα ἢ συμβουλεύσαντα ¹⁷ τὴν ἐπιθεσιν. Ἀναίρει δὲ καὶ Κότταιν ἀλόγως, τὸν ἄμα Ἰωάννη τῷ Σκύθη πολιορκίᾳ περιγεγόμενον ¹⁸ Ἰλλου καὶ Λεοντίου, καὶ τὸν θαυμαστὸν ¹⁹ καὶ περὶ ποιῆσιν ἐπῶν ἀξιόλογον Πελαγίου τὸν πατρικίον (54) ὡς φρόνιμον καὶ δίκαιον· καὶ ἐπὶ τούτοις τελευταῖα Ζήνων ἐπιλήθῃ κατασχεθεὶς, καὶ ἐπὶ στόματος φέρων ἀπαύστως τὴν Πελαγίου προσηγορίαν τοῦ παρ' αὐτοῦ φονευθέντος ἀδίκως· παῖδα μὲν μὴ καταλιπεῖν (55), Λογγίνον δὲ τὸν ἀδελφόν ²⁰, δις μὲν ὑπατεύσαντα καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς πάσης ἡγούμενον, ἀνέητον δὲ καὶ βαρὺν καὶ ἀκόλαστον ὄντα, ²¹ ὅς καὶ ²² πολλοὺς Ἰσαύρους ἐν Βυζαντίῳ ἔχων καὶ τὸν Λογγίνον τὸν μάγιστρον ὄντα καὶ φίλον αὐτοῦ, καὶ τούτοις θαρβήσας ἀπονητὶ τὴν βασιλείαν ἔχειν ἔρετο· τῆς δὲ Ἀρεάδνης καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ στρατεύματος παντὸς Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον ἀναγορευσάντων βασιλείᾳ ²³, τῆς ἐλπίδος ὁ Λογγίνος ἡστέχησιν. Βασιλεύσα; οὖν ὁ Ἀναστάσιος ἐγγραφὸν ἀπητήθη ὁμολογίαν (56) παρὰ Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸ μὴ σαλευσάει τι τῆς Ἐκκλησίας; καὶ τῆς πίστεως ²⁴, ἀνάξιον αὐτὸν ἀποκαλῶν τῶν Χριστιανῶν τῆς βασιλείας (57). Βιαζομένη; δὲ αὐτὸν τῆς βασιλείδος Ἀρεάδνης καὶ τῆς συγκλήτου, ἔλαθεν αὐτοῦ τὸ ἰδιόχειρον, ὡς ²⁵ ἀποδέχεται εἰς ὄρον πίστεως τὰ δόγματα τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου. Καὶ οὕτω στα-

atium : haud tamen episcopum agnovit, quod Aca-cii, qui que in episcopatu successerat, Phravite nomen e tabulis ecclesiasticis non expunxerat.

Hoc eodem anno Petrus Fullo interit, et Palla-dius, sanctæ protomartyris Theclæ ecclesiæ, quæ est in Seleucia, presbyter, promotus est episcopus. Cum Palladio etiam electi sunt Joannes Constantini et Anastasius silentiarius, qui postmodum pessime imperavit. Porro Zeno tyrannorum prosperis cædibus elatus, ad proscriptiones et injusta homicidia transfertur, et singulos quosque homines, vel quasi prius opitulatos, vel ad imperium invadendum suggestisse consilium criminatur. Cottain etiam Joannis Scythæ armorum socium, et Illi Leontique ab eis obsessorum victorem, Pelagiumque patri-cium in edendis carminibus præcipuum et admiratione dignum prudentiaque et æquitate cele-brem injuste interficit. In his Zeno morbo comitali correptus, Pelagii contra fas et æquum occisi no-men assidue repetens moritur : filium quidem nul-lum, fratrem vero Longinum post se reliquit his consulatu functum, senatus principem declaratum, amentem sane, cuoculis invisum et luxui plane dedi-tum : qui cum Isaurorum multitudinem Byzantii **117** sibi adjunctam haberet et Longinum magi-strum amicitia sibi devinxisset, eorum ope confis-us, absque labore imperium consequi posse puta-bat. Areadna porro, totoque senatu et exercitu Anastasium silentiarium imperatorem proclamantibus, spe Longinus excidit. Anastasius itaque po-titus imperio pactionem scripto firmatam, qua circa fidem et Ecclesiam se nihil innovaturum pro-mitteret, ab Euthymio patriarcha Christianorum imperio indignum palam publicante exposcitur. Areadna imperatrice senatuque ad exhibenda pro-stulata impellentibus, chartam propria manu sub-scriptam, qua velut fidei normam Chalcedonen-sis

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ τῷ δ' αὐτῷ A, τούτῳ δ' αὐτῷ vulg. ¹⁶ ἐκείνοις a, ἐκείνος A f, ἐκείνους vulg. ¹⁷ ἢ συμβουλεύσαντα om. A, καὶ συμβ. vulg. ¹⁸ τῇ πολ. a, γεγόμενον A. ¹⁹ καὶ τὸν θαυμ. καὶ περὶ A, καὶ τὸ θ. περὶ vulg. ²⁰ τὸν ἀδελφόν, δις μὲν ὑπ. A e f, τὸν ἀδ. αὐτοῦ δις ὑπ. vulg. ²¹ ὅς καὶ] ὡς καὶ codd. et vulg. ²² βασιλείᾳ om. a. ²³ τῆς πίστεως A, πίστεως vulg. ²⁴ ὡς A; πως vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Ad annum superiorem pertinent ista. Evagrius lib. iii, cap. 35.

(54) Addit Cedr. quod et necessarium, ἐλευθεροστομῆν εἰδῶτα. *Occidit quoque admirandum ver-sibus condendis Pelagium patricium, qui liberius so-leret loqui, etc.* perperam interpr. τὸ θαυμαστὸν περὶ ποιῆσιν ἐπῶν, ad superiorem Cottain refert virum militarem, cum ipsa textus series ad Pelagium spectare ostendat, clariusque Cedr. cum ita distin-guit : ἀναίρει δὲ καὶ τὸν θαυμαστὸν. In prioris necesse sugillat Theophanes Zenonis ingratitude, in posteriori, ipsam rei indignitatem, quod virum tantum, eo duntaxat libere loquentem quod φρόνιμος καὶ δίκαιος esset, prudens ac justus, occiderit. Miror tot occurrere quæ sulligere debeam, ac doleo; deesse tamen auctori ac officio nequeo. Emenda-tus vicissim Cedr. cum illo tribuit quæ sunt Cottain. Illus enim pridem perduellis occubuerat ipso Cottain ejus victore. *Comperis.*

(55) Perperam Zenonis filium ejusque pravὸς

PATROL. GR. CVIII.

mores recenset Suidas v. Zenon : ubi et de ejus-dem morte. Confirmat Evagrius auctoris dicta lib. iii, cap. 29.

(56) Anastasius secundus imperator a patriarcha redimitus, primus professionem fidei exigitur : do quo Evagrius, lib. iii, cap. 32, et Theodorus Lector lib. ii. Vox ἡπατήθη vice ἀπητήθη in textu interpolato corruptæ Græcorum loquelæ argumentum : juxta quam haud verbo, sed præpositioni (si compositum fuerit) præfigunt augmentum.

(57) Ipse nimirum Anastasius, specie illa modestiæ benevolentiam captans. Sic et Anast. et Cedr. quidquid interpretis syntaxi ipsa repugnante verba hæc inauguranti Euphemio tribuat, in cujus ore pro rei et personæ ratione unime congruant. Cogendus fuit Anastasius, ut velut invitus imperium iniret, non Euphemius patriarcha ut omnium votis expellitur cautione accepta coronaret. Nonnihil clarior Cedr. ut solet obscura Theophanis, nonnihilque perplexa explicare. *Comperis.*

synodi decreta se acceptare profiteretur, ab eo traditam accepit Euthymius. Exin ab eo coronatus, Areadnam in uxorem, erat quippe cœlebs, ducit. Sane Manichæi et Ariani de Anastasii promotione sibi gratulabantur: Manichæi quidem, quod imperatoris mater eorum partibus amice afficeretur; Ariani vero, quod Clearchum ejus avunculum, matrisque prave sentientis fratrem suum, omnino possiderant. Cæterum annus quo Zeno mortuus est, et Anastasius imperare cœpit, ab Adamo 5999 apud Romanos numeratur, qui juxta diligentiorum et veriorum Alexandrinorum calculum 5983, a Diocletiani imperio 207, a divina incarnatione 483, indictione 14 notatur. Coronatus est Anastasius præfata indictione 14, mensis Aprilis 14, magna Paschalis solemnitatis feria quinta, in circi se-

A. C. 484. — *Romanorum regis Anastasii annus primus.*

Persarum regis Zamasphi annus primus.

Hoc anno cum Anastasius Dirrhachiensis Dicusus imperaret, Longini Zenonis fratris seditionem et insidias perpressus est: eumque mox in potestatem accipiens, Alexandriam Ægypti mittit exulem, et presbyterum jubet ordinari. Ille septennio Alexandriæ superstes mortem obiit. Imperator vero Longinum magistrum et advenas Isauros habens suspectos, magistrum Longino abrogavit. Tum autem Petrus Fullo ab exilio Antiochiam propriam sedem revocari deprecabatur, quem ut postliminio rediret, non tamen Antiochiam ingrederetur, imperator permisit; Palladium etenim Antiochiæ præsulem ordinari præcepit. Hinc Euthymius Cpolcos præsul, coactis, qui tum in urbe versabantur, episcopis, sanctam Chalcedonensem **118** synodum confirmavit. Joannes vero Tabennesiota Romæ degens, Anastasium imperare et Byzantium audiens occupare, gratam beneficiorum vicissitudinem ab eo, quod olim Alexandriæ summam in eum exercuisset humanitatem, quem etiam nudum naufragio exceperat adeoque benigne soverat, ut miseriarum

αφθεις ὑπ' αὐτοῦ, Ἀραδὸν ἄγεται (58) εἰς γάμον οὐκ ἄλλοτερον γαμετῆ συνοικίῃσας. Μανιχαῖοι δὲ καὶ Ἀρειανολοῖ ἐχαιρον ἐπὶ Ἀναστασίῳ, Μανιχαῖοι μὲν ὡς τῆς μητρὸς ²⁸ τοῦ βασιλέως ζηλωτρίαι; οὐσης καὶ προσφιλοῦς αὐτῶν, Ἀρειανοὶ δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν τῆς κακὸφρονος μητρὸς, ὁμόδοξον ἔχοντες. Τοῦτο δὲ τὸ ἔτος, ἐν ᾧ Ζήνων τέθνηκε καὶ Ἀναστάσιος ἐβασίλευσεν, ἀπὸ Ἀδάμ (59) μὲν κατὰ Ῥωμαίους ἐξήθ', κατὰ δὲ τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀληθινὴν ²⁹ ψῆφον Ἀλεξανδρέων ἐξήπγ', ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς Διοκλητιανοῦ σζ'. τῆς θείας σαρκώσεως ὑπγ', Ἰνδικτιῶνος ἰδ'. Ἐστέφθη δὲ Ἀναστάσιος τῇ προγεγραμμένῃ ἰδ' Ἰνδικτιῶνι, μηνί Ἀπριλίου ἰδ', ἡμέρᾳ πέμπτῃ τῇ μεγάλῃ τοῦ Πάσχα ἐν τῷ καθίσματι τοῦ ἵπποδρομίου.

A. M. 5984. — *Ῥωμαίων βασιλέως Ἀναστασίου ἔτος α'.*

Περσῶν βασιλέως Ζαμάσφου ἔτος α.

Τούτῳ τῷ ἔτει βασιλεύσαντος Ἀναστασίου τοῦ Διόραχιτιάνου (60) τοῦ Δικύρου (61), ἐστασίασεν κατ' αὐτοῦ ὁ Λογγίνος ὁ Ζήνωνος ἀδελφός, ὃν χειρωσάμενος ἐπ' Αἴγυπτον πέμπει ἐξόριστον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἐκέλευσε χειροτονηθῆναι αὐτὸν πρεσβύτερον. Ἐπταετίαν δὲ ἐπιβιούς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐτελεύτησεν. Ὑποψίαν δὲ ἔχων καὶ περὶ Λογγίνου τὸν μάγιστρον ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐπιδημοῦντας Ἰσαύρους, παύει τὸν Λογγίνου τοῦ μαγιστρίου. Πέτρου δὲ τοῦ Γναφέως (62) ἐν Ἀντιοχείᾳ ὄντος ²⁸ ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἴδιον θρόνον ὠτασποῦντος, ὁ βασιλεὺς ²⁹ τῆς ἐξορίας μὲν ταῦτον ³⁰ ἀνεκάλεσαστο, εἰς δὲ Ἀντιόχειαν ³¹ ἀπελθεῖν οὐκ ἀπέδεδίξετο, Παλλάδιον δὲ χειροτονηθῆναι ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐποίησεν. Εὐθύμιος δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως (63) συναγαγὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους τὴν ἐν Χαλικηδόνι ἀγιασὺν σύνοδον ἐκύρωσεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Ταβεννησιώτης ἐν Ῥώμῃ ὢν, ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἀναστάσιος ἐβασίλευσεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀγαθὰς ἀμοιβὰς ἐλπίζων παρ' αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἦν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πελοικτικῶς αὐτῷ οἰκονομίαν (64), ὃν καὶ γυμνὸν ἀπὸ ναυαγίου

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ μητρὸς A, μητέρος vulg. ²⁹ ἀληθινὴν A, ἀληθινὸν vulg. ³⁰ Πεξασμασφός Persarum rex in vulg. et A audit; ὁ Περόξου παῖς Ζαμασφός a, ὁ Παυρόξου παῖς f, Ζαμάσφου dedi ex Agath. IV, 28, p. 268, nam et infra (p. 214) Ζαμάσφης legitur in omnibus codd ³¹ ὄντος add, ex A e. ³² δυσωποῦντος ὁ βασ.] ἐκέλευσεν, ὁ δὲ βασιλεὺς A e. ³³ τούτου add. ex A. ³⁴ εἰς δὲ Ἀντ. A, εἰς Ἀνε. δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) *Simul imperator et maritus innotuit, ait D Jordanes de regni. et temp. successione.*

(59) *Comparandus istis Evagrius lib. iii, cap. 39, et quæ scripta superius ad operis titulum, et pag. 1.*

(60) *Evagrius lib. iii, cap. 29: Οὗτος ὁ Ἀναστάσιος πατρίδα τὴν Ἐπίδαμον ἔχων, Δυρράχιον νῦν προσηγόριζται. Hic Anastasius patriam habuit Epidamnium, Dyrrhachium nunc vocatam.*

(61) *Zonaras in Anastasio: Δικύρος δὲ ἐκαλεῖτο ὁ Ἀναστάσιος; ὅτι ἀνομοία; ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν. Τῇ μὲν γὰρ ἦν τὸ χροῖμα μελάντερον· ἡ δὲ λαία πρὸς τὸ γλαυκότερον ἐχρωμάτιστο. Dicori porro nomen ex eo habuit, quod pupillis oculorum fuit dissimilibus: altera nigriore, altera ad flaucum declinante.*

(62) *Mortuum anno superiore prædicavit.*

(63) *Evagrius, lib. iii, cap. 30.*

(64) *Ποιᾶν οἰκονομίαν, quasi ἐπιμέλειαν ἔχειν interpretatus sum. Alexandria fecerat illum œconomum, reddidit Anastasius. Quæ mollior et aptior versio, lector judicabit. Nicephorus, lib. xvi, cap. 26, τὸ οἰκονομίαν exponit θεραπειάν. — Ego putaverim, œconomum munus Anastasio imposuisse Joannem, cujus ille impendio sic afflictam ex naufragio fuerit solatus fortunam; alioqui insolens, ut vox οἰκονομία humanitatem significet, quod sibi plusculum indulgens reddidit interpres. Non mirum autem Alexandria factum œconomum, illudque aliquanto tempore gesisse munus, qui postmodum electus est cum Palladio episcopus Antiochenus, quique*

δεξάμενος καὶ συγκροτήσας οὕτως, ὡς ἀναίσθητον αὐτὸν ποιῆσαι τῆς συμφορᾶς. Ἀναστάσιος δὲ ἀκούσας ὅτι παραγένετο, ἀγχιμοσύνη πολλῇ τούτου ἐξορισθῆναι προσέταξεν, μὴ δ' ὄλωσ αὐτὸν δεξάμενος. Ἰωάννης δὲ τοῦτο προγνοῦς, ἐπὶ Ῥώμην φεύγων δισσώθη.

A. M. 5985. — Ῥώμης ἐπισκόπου Γελασίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς τοῦς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἰσαύρους (65) διὰ πολλὰς ἀτοπίας ἐδίωξεν, οἱ ἐξεληθόντες τυραννίδα ἐμελέτησαν. Λογγίνος δὲ ὁ ἀπὸ μαγίστρων συλλαβὸν τούτους τε καὶ ἄλλην δύναμιν Βαρβάρων καὶ ληστῶν ὡς πεντακαίδεκα μυριάδας, ὄπλων τε καὶ χρημάτων εὐπορίᾳ θαρβύων ἐν Ἰσαυρίᾳ παρὰ Ζήνωνος τεθειμένων, παραγίνεται εἰς τὴν τῶν Ἰσαύρων χώραν, ἐνδεδικώτος ²² τοῦ βασιλέως τὴν ἐξοδὸν, καίτοιγε ὑποτοπάζοντος τὴν ἐπίθεσιν. Παραχρῆμα δὲ ἐπανίσταται καὶ μέχρι Φρυγίας καὶ τοῦ Κοτυαίου χωρεῖ, πόλεις τε πολλὰς ληϊζόμενος, πλὴν οὐκ αὐτὸς ἡγούμενος τοῦ στρατεύματος. Νινίλιγγις ²³ (66) γὰρ ἦν ὁ τῆς Ἰσαυρίας ἡγεμὸν ἐπὶ Ζήνωνος καταστάς ἀνὴρ θρασύτατος, καὶ Ἀθηνόδορος ἀπλούστατος ἄνθρωπος, εἰς τῶν συγκλητικῶν, καὶ Κόνων ὁ τῆς Ἀπαμείας ἐπίσκοπος, καταλειπὼν μὲν τὸν Ὄρδον, εἰς ὀπλίτην δὲ καὶ στρατηγὸν ἐξ ἱερέως μεταταξάμενος. Τούτοις ἀνθίστησι ²⁴ στρατεύμα Ῥωμαϊκὸν Ἀναστάσιος ἡγουμένου ὄντος Ἰωάννου τε τοῦ Σκύθου τοῦ τὴν Ἰλλου καὶ Λεοντίου τυραννίδα καθελόντος, καὶ Ἰωάννου τοῦ ἐπίκλην ²⁵ Κυρτοῦ, ἀμφοτέρων τοῦ Θρακικοῦ στρατεύματος ἡγουμένων, καὶ Διογένους (οὔτοι κόμητες σχολῶν ἐτόγγανον ²⁶ ὄντες) καὶ ἐτέρων τινῶν ἐπαινετῶν ἀνδρῶν. Μάχης δὲ περὶ τοῦ Κοτυαίου γενομένης, Νινίλιγγις μὲν ὁ στρατηγὸς ἀποσφάττεται. Μικροῦ δὲ τῆ πλείστον Ἰσαυρικὸν ²⁷ ἀπολλύμενον μόλις ἐπὶ τὰ ἀφέτερα δισσώθη. Καὶ εἰ μὴ περὶ τὰ σκύλα ²⁸ τοῖς Ῥωμαίοις γέγονε σχολή, τελείως ἂν ἐκράτησαν τοῦ πολέμου. Ἄλλ' ἐκείνων ἐν τούτοις ἀποσφαλέντων, φρούριόν τι ²⁹ ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Ταύρου κρατήσαντες οἱ Ἰσαυροὶ τρίτον ἔτος ἤρκεσαν πολεμοῦντες ὠχυρωμένοι τῇ θέσει τῶν ὑπὲρ τοῦ Ταύρου πολισιμάτων τε καὶ φρουρίων.

A. M. 5986. — Τούτῳ τῷ ἔτει ληφθεῖσι; Κλαυδιουπόλεως ὑπὸ Διογένους τῆς μεταξὺ τῶν δύο Ταύρων ἐν πεδίῳ κειμένης, οὐκ ἐνεγκόντες οἱ ⁴⁰ Ἰσαυροὶ

reddidisset immemorem, ad eum proficisci decrevit. Anastasius virum audiens accedere, ingenti prorsus ingrati animi vitio jussit exsulem agi, nec solo conspectu dignatus excipere. Joannes re praescita, Romam fugiens salutem consuluit.

A. C. 485. — Romae episcopi Gelasii annus primus.

Hoc anno Anastasius imperator Isauros Cpoli commorantes ob pleraque foeda ab illis admissa flagitia urbe ejecit: qui post discessum tyrannidem excitare sunt moliti. Longinus vero exmagister, istis cum ingenti Barbarorum ac praedonum multitudine ad centum et quinquaginta millia collectis, et armorum atque pecuniarum, quas Zeno in Isauria reposuerat, copia fretus, in Isaurorum provinciam contendit, vel ipso imperatore protectionem permittente, tametsi invasionem tyrannidis suspicabatur. Confestim Longinus rebellionem exsequitur et in Phrygiam usque et Cotyaeum cuncta occupat loca civitatesque plurimas devastat, ducem licet exercitus non se gereret. Ninilingis enim Isauriae praefectus a Zenone olim constitutus vir audacissimus aciem regebat, et Athenodorus vir simplicissimus ex ordine senatorio, et Conon Apameae episcopus, qui relicta sede ab episcopo in militem armatum mutatus, inter copiarum ductores expeditionem susceperat. Cunctis istis Joanne Scythia, qui Illi Leontiique tyrannidem dissipat, et altero Joanne, cui Cyrtus cognomen, utroque Thracicarum copiarum praefecto, et Diogene (erant isti scholarum comites) et aliis quibuspiam viris egregiis ducibus institutis, Romanum exercitum opponit Anastasius. Praelio ad Cotyaeum conserto, dux Ninilingis necatur; caetera vero Isaurorum manus majori ex parte ad internecionem caesa, vix locum, quo eruperat, recepit: ac nisi Romanus exercitus in spoliis colligendis tempus inutiliter expendisset, plenam ex hoc bello victoriam reportabat: sed dum in his incaute detinentur, **119** Isauri, munitissimam in Tauri summitate obtinentes arcem, bellum usque in tertium annum protraxerunt, oppidorum atque arcium in Tauro monte constitutarum situ opportuno muniti.

A. C. 486. — Hoc anno Claudiopolim inter utrumque Taurum in planitie positam, a Diogene captam non ferentes Isauri descendunt e Tauro et Dioge-

VARLE LECTIONES.

²² ἐκδεδικώτος A. ²³ Νινίλιγγις A h. l. et infra. ²⁴ ἀνθίστησι A, ἀνθίσταται vulg. ²⁵ τοῦ ἐπ. A, τὸ ἐπ. vulg. ²⁶ ἐτόγγανον ὄντες ε, τυγγάνοντες vulg. ²⁷ Ἰσαυρικὸν ἀπολλύμενον A et alii, Ἰσαυρικῶν ἀπολλυμένων vulg. ²⁸ σκύλα A, σκύλλα vulg. ²⁹ φρούριον τι A, φρουρίου τινός vulg. ⁴⁰ οἱ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

CP. In majori ecclesia conventus agebat, iisque Euphemio molestus erat; ut ubique velut clericum praferret, homo caelebs, tunique duntaxat junctus nuptiis, cum una cum imperio Ariadnam uxorem duxit. COMBESIS.

(65) Isauri gens agrestis ad Taurum montem latrociniis assueta. Eam Zeno imperator, tum ob genus tum ob auxilium ab ea acceptum, clamam habuit inter

provincias reliquas, et plurima voluit auctoritate CP, pollere. Candidus Photianus cod. 79, Sozomenus, *De Isauris*, lib. viii, cap. 25. Bellum in eos motum hoc anno scribit Marcellinus Comes: de quo Theodorus Lector lib. ii, et Jornandes, *De regn. ac temp. success.*

(66) Lilingem pronuntiat citatus Jornandes.

nem adeo pertinaciter obsidione vallant, ut totus A fame perire et extrema internecione deleri periclitaretur exercitus. Verum Joannes cognomento Gyrtus, superatis Tauri angustiis prehensisque excubiis, improvisus adveniens, et una simul Diogenes irruptionem faciens, hostium urbem obsidentium copias omnes prostravit. Ibi vulnere accepto Conon episcopus brevi postmodum spatio moritur; et fit Romanis secundæ et maximæ accessio victoriæ.

A. C. 487. — *Hierosolymorum episcopi Martyrii annus primus.*

Eodem anno Zamaspes Perosis Persarum regis filius Cabade expulso regnum Persarum obtinuit quatuor annos Cabadis regno debitis.

Hoc anno Longinus quidam Selenuntius dictus Antiochiam Isauriæ in præcelso quodam monte ad meridianum regionis mare sitam inhabitans, comitatum undequaque conquistum navibus onerariis ad Isauros asportavit: in hisce vero locorum angustiis Longinus magister et Athenodorus agebant. Imperator autem longarum belli morarum pertæsus, Euthymio episcopo, se pacem exoptare, silenter retulit: ac peregrinantes in urbe episcopos tanquam Isaurorum nomine veniam deprecatorios congregare jussit. Euthymius Joanni patricio, Athenodori, qui tyrannidis excitata auctor et princeps existebat, socio revelavit secretum. Ille cursu concito rem imperatori renunciat, quæ immortalis odii fomitem in Anastasii imperatoris animo adversus Euthymium succendit, ex quo Isaurorum insidias et molitiones imputavit Euthymio: structis eapropter Euthymio insidiis, cuidam, ut ante martyrium in ejus caput gladium vibraret, suggererent. 120 Paulus autem quispiam Ecclesiæ defensor totis humeris patriarcham excedens, ictum capite non sine ingenti periculo exceptit: insidiatorem vero sira, gladio sic dicto, interfecit. Cæterum Euthymio in conventu montis mortem moliti sunt rursus inferre, quam ille privato habitu assumpto effugit et salutem quæsit. Demum Anastasius imperator fidei confessionem olim editam ab Euthymio violenter extorsit.

A. C. 488. — *Persarum regis Cabadis annus primus.*

Hoc anno Joannes Scytha post diurnam obsi-

κατοβαίνουσι τοῦ Ταύρου καὶ ἐπὶ πολὺ πολιορκοῦσι τὸν Διογένην, ὡς καὶ λιμῶ κινδυνεύσαι καὶ φθαρῆναι τὸ στράτευμα. Πλὴν Ἰωάννης ὁ Κυρτός (67) ὑπερβάς τὰ στενά τοῦ Ταύρου καὶ τοὺς φύλακας ἔλὼν, αἰφνιδίως αὐτοῖς ἐπιστάς, διέφθειρε τὸ στράτευμα τῶν πολιορκούντων, ὑπεξελθόντος καὶ Διογένους. Τότε καὶ Κόνων ὁ ἐπίσκοπος πληγῆς μετὰ βραχὺ τελευτᾷ, καὶ γίνεται τοῖς Ῥωμαίοις αὕτη δευτέρα καὶ μεγίστη νίκη.

A. M. 5987. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Μαρτυρίου ἔτος α'.*

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ζαμάσπης ὁ υἱὸς (68) Περώζου βασιλέως Περσῶν ἐξέωσα; Καβάδην, ἐκράτησεν ἔτη δ' ἐκ τῶν αὐτοῦ τῆς βασιλείας Περσῶν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λογγίνος τις ὁ λεγόμενος Σεληνούντιος τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Ἰσαυρίας οἰκῶν ἐπὶ τινος δρους κειμένη ὑψηλοῦ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν τῆς χώρας θάλασσαν εἰσῆγεν τοῖς Ἰσαύροις ὀλίγας πολλὰς ἐμπορευόμενος πανταχόθεν τὰ τρόφιμα, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυσχωραῖς διῆγον Λογγίνος ὁ μάγιστρος καὶ Ἀθηνόδωρος. Ἀποκαμῶν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ χρονίζειν τὸν πόλεμον (69), ἐθάβρησεν Εὐθυμῖον τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς εἰρήνης ἐπίεται, καὶ συνάξει τοῦ, ἐνδημοῦντα; ἐπισκόπους προσέταξεν παρακαλέσοντα; δῆθεν περὶ τῶν Ἰσαύρων. Εὐθυμῖος δὲ τὸ μυστήριον ἐξήγαγεν πρὸς Ἰωάννην τὸν πατρικίον πενθερὸν Ἀθηνόδωρου τοῦ ἐξάρχου τῆς τυραννίδος. Ὁ δὲ δραμῶν τῷ βασιλεὶ ἀπήγγειλεν, ὅτι εἰς ἀδιάλλακτον ἔχθραν κατ' Εὐθυμίου τὸν βασιλέα Ἀναστάσιον ἤγειρεν. Ὅθεν τὰς τῶν Ἰσαύρων ἐπιβουλὰς Εὐθυμῖον ἐπέγραψεν. Εὐθυμῖον δὲ τινες ἐπιβουλεύοντες, ἐπέθεντο τινι πρὸ τοῦ μαρτυρίου ξίφος ἐλάσαι κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Παῦλος δὲ ὁ ἐκδικὸς τῆς Ἐκκλησίας ὑπερωμίας ὦν, τὴν πληγὴν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐδέξατο καὶ ἐκινδύνευσεν τὸν δὲ ἐπιβουλον τῇ λεγομένῃ σειρᾷ (70) ἀνεῖλεν. Πάλιν ἐν τῇ συνάξει τοῦ δρους ἐνήδρευσαν ἀνελεῖν Εὐθυμῖον, ὃς ἰδιωτικῶ σχηματι διαφυγῶν ἐσώθη. Ἀναστάσιος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ παρὰ Εὐθυμίου μετὰ βίας ἀνεῖλατο.

A. M. 5988. — *Περσῶν βασιλέως Καβάδου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννης ὁ Σκύθης πολιορκῶν

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ ὁ add. ex A. ⁶² τοῖς add. ex A. ⁶³ μεγίστη A, μεγάλη vulg. ⁶⁴ Περώζου A, Περόζου a, Περόζου vulg. ⁶⁵ Σεληνούντος A f. ⁶⁶ μεσημβρινὴν A, μεσημερινὴν vulg. ⁶⁷ ἐκπορευόμενος ο f. ⁶⁸ συνάξει; A. ⁶⁹ παρακαλέσοντα; A, παρακαλέσαντα; vulg. ⁷⁰ ἐπέθεντο A e, ἐπέθεντο vulg. ⁷¹ ἐπιλεγόμενῃ A. ⁷² ἐνήδρευσαν A, ἐνήδρευσεν vulg. ⁷³ αὐτοῦ, μετὰ βίας; om. A. ⁷⁴ ἀνεῖλατο A f, ἀνεῖλεν a, ἀφείλετο e, ἀφείλατο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(67) Gibbam nonnulli reddunt.
(68) Zambases dicitur Agathiæ lib. iv, Blases Procopio, *De bello Persico*: uterque legendus. Πεξάμασπός, scriptum reperies pag. superiore 117, et dictionem inter varias lectiones emendatam.
(69) Quinquennium testatur Theodorus Lector, pene sexennium Jornandes, sexennium Marcel-

linus. Auctor quarto anno finitum videtur asserere.

(70) Λ-γο σειρομάστην apud plures auctores, de quo non jejeane in Codinuum. Σειράν hic neque *restem*, neque *catenam* interpretabor, sed *gladii* genus σειρομάστην, quem Hesychius *λόγχην*, *δέρυ*, *βρομαίαν* exponit.

παρέλαβεν τὸν τε Λογγίνον τὸν ἀπὸ μαγιστρῶν, καὶ Λογγίνον τὸν Σεληνούντιον καὶ Ἀθηνοδώρον καὶ τοὺς λοιποὺς τυράννους. Καὶ τοὺτους ἀποτεμών, τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπεμψεν Ἀναστασίῳ τῷ βασιλεῖ. Ἀναστάσιος δὲ ἱππικὸν ἐπιτελέσας, τὰς κεφαλὰς τῶν τυράννων καὶ τοὺς πεμφθέντας δεσμίου τῶν Ἰσαύρων ἐθριάμβευσεν, καὶ ἐπὶ σκολόπων ἐν Συκαίς⁵⁵ ταύτας ἀναρτήσας, πᾶσιν ἐδημοσίευσεν. Τὰ δὲ πλήθη⁵⁶ τῶν Ἰσαύρων εἰς τὴν Θράκην⁵⁷ μετώκισεν. Ἰωάννην δὲ τὸν Σχύθην καὶ τὸν ἑτερον Ἰωάννην τὸν Κυρτὸν ὑπατίας καὶ τιμῆς μεγάλης ἤξιώσεν. Εὐθυμῖον δὲ τῷ ἐπισκόπῳ (71) ἐδήλωσεν δι' Εὐσεβίου μαγιστροῦ· Αἱ εὐχαὶ σου, ὦ μέγα⁵⁸, τοὺς φίλους σου ἠσθδύωσαν. Συναγαγὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐνημοῦντας ἐπισκόπους κατὰ Εὐθυμίου ἐνεκάλει, οἳ καὶ⁵⁹ χαριζόμενοι τῷ βασιλεῖ ἀκοινωνησίαν καὶ καθάρσειν αὐτοῦ ἐψηφίζοντο. Προχειρίζεται δὲ ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως σκευοφύλακα ὄντα. Ὁ μέντοι λαὸς διὰ τὸν Εὐθύμιον ἐστασίαζον⁶⁰, καὶ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον Ἰδραμον λιτανεύοντες, ἀλλ' οὐδὲν ὠνήσαι ἴσχυσαν, τοῦ βασιλέως κακῶς νικᾶν⁶¹ σπεύδοντος. Μακεδόνιος δὲ κακῶς πεισθεὶς Ἀναστασίῳ, ὑπέγραψεν τῷ Ἐνωτικῷ Ζήνωνος.

A. M. 5989. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Μακεδονίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Εὐθύμιον Ἀναστάσιος εἰς Εὐχάϊταν ἐξώρισεν⁶². Ὁ δὲ λόγον ἤτησε διὰ Μακεδονίου λαβεῖν, ἀνεπιβούλευτον μείναι ἐν τῷ ἀπάγεσθαι⁶³. Ἐπιτραπέις δὲ Μακεδόνιος δοῦναι τὸν λόγον, εἰσρχόμενος ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ πρὸς τὸν Εὐθύμιον ἀφελεῖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὠμόφορον τῷ ἀρχidiaconῳ προσέταξεν, καὶ οὕτω λιτὸς⁶⁴ πρὸς Εὐθύμιον εἰσελθὼν, δανεισάμενός⁶⁵ τε χρήματα δέδωκεν Εὐθυμῖον, ὡς⁶⁶ πρὸς πολλῶν ἐπαινεθῆναι κατὰ τοὺς δύο τρόπους. Ἀσκητικὸς γάρ ἦν καὶ ἱερός, ὡς ὑπὸ⁶⁷ Γενναδίου τραφεὶς, οὗ καὶ ἀδελφοῦ⁶⁸ ὑπῆρχεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀθανασίου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, χειροτονήθη Ἰωάννης ὁ Μοναξῶν⁶⁹, πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος, ὁ ἐπὶ κλην Ἡμοῦλα.

A. M. 5990. — Ρώμης ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας Ἰωάννου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιδρομῆς πῶν λεγομένων Σκηνητῶν⁷⁰ (72) Ἀράβων ἐν Εὐφρατησίᾳ γενομένης ἐν

dionem tandem Longinum exmagistrum et Longinum Selenuntium atque Athenodorum ceterosque tyrannos cepit et gladio ferit eorumque capita Byzantium Anastasio imperatori misit: qui ludum equestrem celebrans, tyrannorum capita et Isauros, qui missi fuerant, victos in triumphi morem circumduxit, ac tandem prefata capita palis affixa publice exposuit in Sycis: Isauroꝝ autem multitudinem in Thraciam migrare adegit: Joannem Seytham et alterum Joannem Cyrtum consulatus dignitate et aliis honoribus auxit, ac tandem Euthymio episcopo per Eusebium magistrum significavit: *Preces tuæ, o venerande, amicos tuos infecerunt fuligine.* Apud coactos enim Cpoli episcopos de Euthymio conquerebatur imperator: qui in imperatoris gratiam ipsius interdictum et abdicationem tum a communione, tum a munere, suis suffragiis comprobaverunt; in ejus locum Macedonium, qui jam sacrorum vasorum custos erat, Cpoli episcopum designavit imperator. Populus autem Euthymii causa tumultuabatur atque in circum publica supplicatione acta procedebat: at nihil exinde proficere valuit, imperatore causam hanc exincere impotentius exoptante. Macedonius autem male ab Anastasio persuasus Zenonis concordia subscripsit.

A. C. 489. — Cpolis episcopi Macedonii annus primus.

Hoc anno Anastasius Euthymium Euchaitam exsulem misit. Ille fidem sibi dari per Macedonium 121 postulavit, ut insidiarum securus, dum deduceretur, in itinere maneret. Macedonius fidem obstringere permissus. Euthymium in baptisterio adiit, archidiacono a suis humeris pallium auferre prius jusso: atque privato sacerdotis habitu Euthymium conveniens, pecunias mutuo ab aliis acceptas elargitus est illi: adeo ut ex utroque capite non minimam a plerisque laudem reportaret. Virtutem quippe pietatisque jura, tanquam a Genadio, ejus nepos erat, educatus colebat.

Hoc eodem anno Anastasio Alexandrino præsule mortuo, presbyter et œconomus Joannes Monaxo, cognomento Hemula, in ejus locum sacra ordinatione suffectus est.

A. C. 490. — Romanorum episcopi Anastasii annus primus.

Alexandria: Joannis annus primus.

Hoc anno Arabes, Scenitas dictos, crebris excursionibus Euphratesiam infestantes, Eugenius re-

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ ἐπὶ σκολόπων (σκολώπων Par.) ἐν Συκαίς] ἐπὶ σκύθας A e f. ⁵⁶ τὰ δὲ πλήθη A f, τὸ δὲ πλήθος vulg. ⁵⁷ εἰς τὴν Θράκην A, ἐν τῇ Θράκῃ vulg. ⁵⁸ ὁ μέγας A. ⁵⁹ οἳ καὶ A, οἳ δὲ vulg. ⁶⁰ ἐστασίαζεν A. ⁶¹ νικᾶν A, νικῆσαι vulg. ⁶² ἐξώρισεν A n f, ἐξόριστον ἀπέστειλεν vulg. ⁶³ ἀγαπάσθαι A. ⁶⁴ λιτὸς A. ⁶⁵ δανεισάμενος A, δαναιζόμενος vulg. ⁶⁶ ὡς] ἦν A. ⁶⁷ ὑπὸ A, ἀπὸ vulg. ⁶⁸ ἀδελφός A. ⁶⁹ ὁ Μοναξῶν A, ὀνομαζόμενος vulg. ⁷⁰ Σκηνητῶν A alii, Σκηνητῶν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Marcellinus ad annum Anastasii quintum: *Euphemius episcopus C.P. falso ab Anastasio principe accusatus, atque damnatus, in exsilium ductus est.* Theodorus Lector in reliquis consulendus.

(72) Σκηνητῶν vocavit superius Saracenos. Eorum motum breviter perstringit Evagrius, lib. iii, cap. 36. Arabes, scribit Ecchellensis *Histor. Arab.*

pag. 150, « in cives, sive civitatum incolas discriminantur, et in eos qui per deserta perpetuo vagantur loca nullis certis sedibus, sed sua tentoria ibi figunt, ubi res et necessitas postulant, pabula suis quaritantes armentis et ovibus suis. Scenitas appellat»

gionum illarum præcipuus, vir litteris et fortitudine præstans, adversus eos ad primum Syriæ oppidum, cui Bithrapsus nomen, consertis manibus prælio superior remansit. Qui fuere devicti, prius cum Persis, tribus nimirum Naamani phylarchi, foedus inierant. Tum vero Romanus exercitus per Palæstinam ductus, vir consilio militari et disciplina præcellens, Agarum Arethæ, qui Thalabanes filius audiebat, natum cum magna captivorum multitudine bello vicit cepitque. Alium porro Scenitam nomine Gamalum ante susceptam expeditionem hujusmodi totam Palæstinam suis excursionibus vastantem Romanus idem prostraverat et verterat in fugam. Sed et Iotaben insulam (a) in sinu maris Rubri sitam, vectigalia magna Romanorum imperatori quondam pendentem, tum vero ab Arabibus Scenitis occupatam, idem Romanus per acerrima prælia iterum liberam Romanis negotiatoribus præstitit: eisque demum insulam concessit, in qua liberi suisque legibus utentes habitarent et ex mercibus ex India convectis constitutum imperatori vectigal solverent.

A. C. 491. — 122 Hoc anno Macedonius imperatoris consilio monasteria urbis a præcipuæ Ecclesiæ communione ob Zenonis concordie sanctionem se dirimentia stultit reconciliare. At cum propositum non posset exsequi, de convocandis in unum per urbem peregrinantibus episcopis, deque scripto firmandis, quæ Chalcedonensis synodus recte decreverat, imperatori auctor fuit: quod per actum scripturæ consignatum postea factum est. Adhortabatur subinde ad pacem et concordiam monasteria, Dii maxime et Bassiani et Insomnium atque Matronæ, quæ ab iis, qui unionis sanctionem admiserant, cœtus ecclesiasticos separatim agere proposuerant, aut potius exsilia quæque sponte et alacriter tolerare. Illis igitur in arrepto semel consilio constanter perseverantibus, illos potius suæ concedere voluntati decrevit Macedonius, quam duriozem in eos ciere persecutionem. Porro Matrona sancta inter vivos adhuc superstes, nec

A Βιθράψῃ⁷¹ καλουμένη χωρίῳ πρώτῳ τῆς Συρίας, Εὐγενίου στρατηγοῦ τῶν ἐκείσε κατ' αὐτῶν παραταξαμένου, ἀνδρὸς ἔργῳ καὶ λόγῳ σπουδαίου, ἐκράτησε τῆς μάχης. Οἱ δὲ νικηθέντες Περσῶν ὑπάσπονδοι ἦσαν τῆς Νααμάνου τοῦ φυλάρχου (73) φυλῆς. Τότε καὶ Ῥωμανὸς τῆς ἐν Παλαιστίνῃ δυνάμειος ἀρχῶν, ἀνὴρ ἀριστος ἐν βουλῇ καὶ στρατηγίᾳ, χειροῦται εἰς πόλεμον Ἄγαρον (74) τὸν τοῦ Ἀρέθα τοῦ τῆς Θαλαβάνης⁷² ὀνομαζομένου παιδὸς σὺν αἰχμαλώτων πλῆθει πολλῇ. Κατηγωνίστατο δὲ καὶ ἐφυγάδευσε πρὸ τῆς μάχης ἐκείνης ὁ Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον Σκηνητήν, Γάμαλον⁷³ ὀνόματι, καταδραμόντα τὴν Παλαιστίνην πρὸ τῆς αὐτοῦ παρουσίας. Τότε καὶ Ἰωτάβην τὴν νῆσον κειμένην ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ὑποτελῆ φόροις οὐκ ὀλίγοις ὑπάρχουσαν βασιλεὶ Ῥωμαίων, κατασχεθεῖσαν δε μεταξὺ ὑπὸ τῶν Σκηνητῶν Ἀράβων, μάχαις ἰσχυραῖς ὁ Ῥωμανὸς ἠλευθέρωσεν, αὐτὸς Ῥωμαίους πραγματευταῖς δόξαι αὐτονόμως οἰκεῖν τὴν νῆσον καὶ τὰ ἐξ Ἰνδῶν ἐκπορεύεσθαι φορτία, καὶ τὸν τεταγμένον βασιλεὶ φόρον εἰσάγειν.

A. M. 5991. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μακεδόνιος γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐνώσαι τὰ μοναστήρια τῆς βασιλείδος ἐσπευδεν ἀποσχίζοντα διὰ τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος. Ἀδυνατῶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, συνεβούλευσε τῷ βασιλεὶ τοὺς ἐνδημούντας ἐπισκόπους συνελθεῖν (75) καὶ τὰ ἐν Χαλκηδόνι καλῶς δογματισθέντα ἐγγράφως βεβαιῶσαι, ὅπερ καὶ γέγονεν δι' ἐγγράφου πράξεως. Καὶ προέτρεπε τὰ μοναστήρια πρὸς ἑνωσιν, μάλιστα δὲ τὴν Δίου μονὴν καὶ Βασσιανοῦ καὶ τῶν Ἀχοιμητῶν καὶ Ματρώνης (76), ἅτινα μᾶλλον καὶ ἀπίσχιζον τῶν δεχομένων τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος καὶ ἐξορίας προθύμως ὑπέμενον. Ἐνστάτων οὖν αὐτῶν συνήκων Μακεδόνιος τῇ προαίρεισει αὐτῶν καταλιπεῖν αὐτοὺς ἢ διωγμῶν ἐγείραι κατ' αὐτῶν. Ματρῶνα δὲ ἡ ὁσὶς ἐτι ζῶσα καὶ μὴ κοινωνοῦσα σὺν ταῖς σὺν αὐτῇ ἀσκητριαῖς διὰ τὸ Ἐνωτικὸν⁷⁴ Ζήνωνος, παράδοξον πολλὰ ἐνεδείξατο, Χρυσσαορίῳ διακόνου τῆς ἐκκλησίας αὐτὴν ἀναγκάζοντος. Καὶ ἄλλη δὲ τις Σηρία καλουμένη ἐπίσημος ἐν μοναζούσαις πολλὰ πα:

VARIE LECTIONES.

⁷¹ Βιθραψῆ A. ⁷² Θαλαβάνης B f, Χαλαβάνης s, Θαλαμάνης e. ⁷³ Γαβάλανον b, Γαμάλανον a. ⁷⁴ τὸ ἐν A, τὸν ἐν. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(73) Τῆς χώρας δυνάστην, *regionis principem*, τὸν φυλάρχην exponit Suidas. Ὅτι τὰ χωρία αὐτῶν φυλαὶ ὀνομάζονται· quod eorum *etici et oppida tribus nominantur*.

(74) Hunc sub Acbari nomine mihi Suidas innuit, et Osrhoenæ regionis principem facit v. φυλάρχης. Agarum alium isto longe priorem celebrat nuper citatus Ecchellensis, a quo Agaritarum cognatio φυλῆ Theophani nostro dicta, de quo pag. 156. Arabes porro in *indigenas* et *advenas* discriminatos, illos antiquissimos Noe patriarchæ nepotes, Jectan nimirum et Heber filios, qui primi Arabiam occupare: istos autem, qui generis auctorem agnoscunt Iamaelem Abrahamæ filium, vocaverunt. Utrique ut posteros habuere nobiliores, qui stirpium variorum et familiarum se constituere capita, ita se *tribuum suarum principes* declarare: *Genes.* cap. xv. Tribus illas diversas, velut acies sub tot du-

(a) Vide *Acta SS.* tom. X Octobris, p. 683, 687.

D cibus accurate perstringit' laudatus Ecchellensis typis regis anno 1651 editus a pag. 141 ad 161. Circa Scenitas et vagos Arabes hoc unum, quod huc confert, ex eodem observo. « Adversus gaganos » et effrenes « Arabes in silicibus, marmoribusque Romana lingua et characteribus insculpta haec tenus videri Romanorum imperatorum edicta, quibus sub variis pœnis inhihelur, ne vagam illam, errantem incertamque agant in posterum vitam. » Variæ lectiones hic non leviter prætereundæ.

(75) Antiqua consuetudo in utraque Ecclesia quondam observata, ut ex ἐνδημούντων, casu in urbem, sive Romanam sive CP. adventantium collegio synodus haberetur, etiam hodie apud Græcos retenta.

(76) De Dii tempore et monasterio ad p. 114. De Bassiani ædibus Menologium Sirleti: de Bassiano et ædium ejus nominis fundatore Menæum ad

ἰούσα⁷⁶ μεγάλην ὑπομονὴν ἐνεδείξατο. Θεοδέρχους Ἀ τamen cæteris feminis parem religioſæ vitæ nor-
 δὲ ὁ Ἄφρος (77) διάκονον ἔχων ὀρθόδοξον (78) πάνυ
 ἀγαπώμενον ὑπὲρ αὐτοῦ, μεταθέμενον δὲ εἰς Ἀρεια-
 νισμὸν χαριζόμενον Θεοδέρχῳ Ἀρειανίζοντι, ἀπ-
 ἔτεμεν αὐτὸν ξίφει εἰπὼν· *Εἰ τῷ Θεῷ τὴν⁷⁹ πίστειν*
οὐκ ἐφύλαξας, οὐδὲ⁷⁷ ἐμοὶ φυλάξεις. Παλλοδίου
 δὲ τοῦ ἐπισκόπου (79) Ἀντιοχείας τελευτήσαντος,
 Φλαβιανὸν πρεσβύτερον καὶ ἀποκρισιάριον τῆς Ἐκ-
 κλησίας Ἀντιοχείων ὁ βασιλεὺς ἐψηφίσατο. Φασὶ δὲ
 Φλαβιανὸν τοῖς ἐν Καλκηδόνι δόγμασιν ἀντικείμενον.
 Ὀλύμπιος δὲ τις Ἀρειανὸς (80) ἐν τῷ Ἑλενιαῶν⁷⁸
 βαλανείῳ λουόμενος⁷⁹, δεινῶς βλασφημήσας⁸⁰, ἐλσει-
 νῶς ἐν τῇ νεροφόρῳ (81) τέθηκέν· ὅπερ ἐν εἰκόνι
 ἐγράφη. Εὐτυχιανὸς δὲ τις πρῶτος τῶν διατα-
 ρίων (82) δώροισ πεισθὲς⁸¹ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, τὴν
 ἀνατεθεισάν εἰκόνα τοῦ Ὀλυμπίου καθεῖλεν· καὶ ἐξ-
 ἐτάχθη δεινῶς τὸ σῶμα αὐτοῦ⁸² ἀπὸ τῆς ἡμέρας
 ἐκείνης, καὶ ἀπέθανεν.

Olympius vero quidam cum in Helenianorum balneo inter lavandum impias omnino blasphemias
 enovississet, in ipso aquæ labro perditam animam miserum in modum efflavit: quod portentum in
 pictam imaginem relatum fuit. Eutychianus porro quidam dietariorum princeps, muneribus ab Aria-
 nis corruptus, cum appensam Olympii deposuisset imaginem, toto corpore ab illo die funeste exta-
 buit et periit.

A. M. 5992. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἡλίας
 ἔτος α'.

Ἀντιοχείας Φλαβιανῶ ἔτος α.

Τούτῳ τῷ ἔτει Φῆστος συγκλητικὸς, Ῥώμης ἀπο-
 σταλεὶς πρὸς Ἀναστάσιον διὰ τινὰς χρείας πολιτι-
 κάς, τὰς μνήμας τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ
 Παύλου πανηγυρικώτερον ἐπιτελεῖσθαι ἠτήσατο (83),
 ἃ καὶ κρατεῖ μέχρι νῦν. Μακεδόνιος δὲ πρὸς Ἀνα-
 στάσιον ἐπίσκοπον Ῥώμης συνοδικὸν διὰ Φῆστου
 πέμψαι βουληθεὶς ἐκωλύθη παρὰ τοῦ βασιλέως.

A. M. 5995. — Τούτῳ τῷ ἔτει Φῆστος ἀπερχόμε-
 νος (84) ἐν Ῥώμῃ συνέθετο τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ
 πείθειν Ἀναστάσιον τὸν πάππαν δέξασθαι τὸ Ἐνωτι-
 κὸν Ζήνωνος. Τοῦτον δὲ οὐ κατέλαθε ζῶντα. Ἰπο-

A. C. 492. — Hierosolymorum episcopi Heliae an-
 nus primus.

Antiochiæ Flaviani annus primus.

123 Hoc anno Festus senator Romanus ob pu-
 blica quædam negotia Cpolim ad Anastasium Roma
 missus sanctorum apostolorum Petri et Pauli me-
 moriam majori frequentia et solemnitate celebrari
 postulavit: quod in hunc usque diem obtinuit.
 Macedonius autem synodicam epistolam per Festi
 manus ad Anastasium Romanorum episcopum mit-
 tere meditatus ab imperatore prohibitus est.

A. C. 495. — Hoc anno Festus Romam abiturus
 Anastasium papam, ut Zenonis concordiam pro-
 baret, se verbis effecturum Anastasio imperatori
 pollicitus est: cum vero non amplius vivum com-

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ παθοῦσα A, μαθοῦσα vulg. ⁷⁷ τὴν add. ex A. ⁷⁸ οὐδὲ A, οὐκ vulg. ⁷⁹ Ἑλενιαῶν A. ⁸⁰ λουόμενος add.
 ex A. ⁸¹ βλασφημήσας A, βλασφημία: vulg. ⁸² πλησθεὶς A. ⁸³ αὐτοῦ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Octobris diem 10: Ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαρτιανῶ
 τοῦ εὐσεβεστάτου ἦλθεν ἐν ΚΠ., καὶ τοσοῦτον δε-
 ἐλαμψεν ἀρεταῖς καὶ θαύμασιν, ὡς καὶ νῦν κτίσαι
 ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὸν βασιλεῖα· *Sub Marciani piis-*
simi imperio CP. venit, tantumque virtutibus et mi-
raculis claruit, ut ejus nomine templum imperator
extrueret. Discipulorum numero Matronam aggre-
 gatam memorat idem Menæum: Ἐπληθύνθη δὲ ὁ
 ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὡς εἰς τριακοσίους· ἐξ ὧν
 ἦν καὶ ἡ ἁγία Ματρώνα· *Discipulorum ejus nume-*
rus ad 300 crevit: ex quibus S. Matrona exstitit.
 (77) Ex Theodori Lectoris lib. II.

(78) Suadet tota series ut intelligatur minister
 profanus in aula, seu domo Theuderici merens,
 qui sic dominum fide prodita studuerit demereri;
 non ut ecclesiæ diaconus, ac sacer minister, quod
 alterum vocavit Theophanes ante paucas lines,
 forte ut ab hoc distingueret: quem et illi mini-
 strum ad turpia indicat Nicephorus. Ejus plura
 Petrus magister in Legat. COMBERIS.

(79) Evagrius lib. III, cap. 25.

(80) Prodigium lectu dignum a Damasceno, orat. 5
 de imaginibus, scriptum.

(81) δεξαμενὴν habet Damascenus citatus, quæ est
 balnei lavacrum, seu vas quodcumque aquis reci-
 piendis idoneum. Aquam porro Græcorum vulgus νε-
 ρὸν hodie vocat: olim quoque sic dictam puto, quod
 aquarum Nymphæ Νηρηίδες quasi *Aquatiles* audi-
 rent.

(82) Helenianorum palatii ad quod balneum eu-
 rator, et balnei præfectus a Damasceni interprete
 redditur.

(83) Theodorus Lector, ex quo ista, subjungit:
 Ἐπιτελουμένης δὲ καὶ πρότερον, πλην ἐξ αἰτήσεως
 Φῆστου πολλῶν πλέον ἠξέβηθη τῆς τῆς τοιαύτης τῆς φα-
 ῖδρον πανηγύρεως· *Quamvis antea festum apostolo-*
rum celebraretur, tamen studio Festi, multo amplius
et splendidius panegyris illa celebrari cepit.

(84) Ipsi pene verbis cum Theodoro consentit
 Theophanes.

perit. Quare plerisque pecuniarum vi corruptis, Laurentium quemdam, præter Romanorum jura, promovendi curavit episcopum, qui etiam sacra initiatus est ordinatione ab adversantium sibi parte altera. Qui rectiorem tuebantur fidem, ab eis divisi Symmachum e diaconorum grege quemdam in pontificem consecrant: unde deinceps tumultus, caedes, rapinæ urbem triennio divexarunt; donec Theuderichus Afer Roma potitus, licet Arianorum infectus labe, provincialem synodum coegit, et Symmacho in episcopum Romanum confirmato, Laurentium Nucerinæ præsulatui instituit. Laurentius quietis impatiens et ciens tumultus, a Symmacho dignitate movetur mittiturque in exsilium: ex quo tempestas omnis sedata.

Hoc etiam anno chrysargyrum tributum et venationes sive pugnas cum bestiis publicas Anastasius abolevit: et magistratus, qui antea venales erant, gratis contulit.

A. C. 494. — *Romæ episcopi Symmachi annus primus.*

Hoc anno per Phœniciam et Syriam post Agari mortem novas excursionses fecerit Saraceni, Badicharimo ejus fratre turbinis instar incurrente, sed et multo celerius, quam incurrisset, post partam prædam iterum recurrente, adeo ut Romanus, qui eos insequeretur, nusquam assequi valuerit.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁵ ὅπδ ἐνδς Α, ὅπδ τοῦ ἐνδς vulg. ⁸⁶ ὀρθόδοξοι Α. ⁸⁷ τοπικήν Α, τοπικὴν vulg. ⁸⁸ ἐπισκοπῆν b, om. Α. ⁸⁹ τὰς ἀρχὰς ὠνίους Α b, ἀρχωνίους vulg. ⁹⁰ καὶ Παλαιστίνῃ post Συρίᾳ add. b. ⁹¹ καὶ δξύτερον add. ex Α et aliis; vulgo lacuna notata erat: ἤπερ correxi pro vulg. εἴπερ. ⁹² ἐπαναδραμόντος h, ἐπιδραμόντος vulg. ⁹³ ὥστε ἐπιδ. Α, ὥστε μὴδὲ ἐπιδ. vulg. ⁹⁴ μὴ καταλαβεῖν Α, καταβαλεῖν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(85) Anast. *episcopum locare præcipit*: adeoque desit vox aliqua, quam ille legerit, puta ἐνθρονίζεσθαι, καθίστασθαι. *Comburis.*

(86) Tributum auro promiscue et argento pendi solitum, fuit χρυσάργυρον. Aurum enim solum nonnunquam, quandoque solum argentum imperatur. Χρυσάργυρον capitibus singulis hominum, jumentorum, pecorum, neque canum etiam exceptis, erat impositum: imo ab exoletis, data criminum sœdissimorum licentia, capiebatur. De ejus execranda impositione Zonaras, et Cedrenus abunde: auctorem Constantinum fugit Zosimus: ab illata injuria Christianissimum principem vindicat Evagrius totis duobus capitibus lib. iii, 40 nimirum et 41, relata prius 39, Anastasii jussa ejusdem abrogatione: de quibus Baronius anno C. 320 a num. 33 ad 48, et an. 491 num. 41 et 42.

(87) Theodorus citatus, τὰ κυνήγια ἐπαύσεν. Truculentas et horrendas circi venationes, quibus bestiarii cum feris certissimo vitæ periculo pugnas inibant, Anastasium compescuisse intellige. Venandi enim exercitium, ut sit per silvas, laude dignum abolevisse, in Anastasii principis laudem nemo cordatus morum censor verteret. Κυνήγιον porro, unde cum bestiis pugnam affirmem, auctoritates istæ suggerunt. Suidæ v. Κυνήγιον. Ἐν τῷ κυνήγιῳ, scribit, ἐβριπτοῦντο οἱ βριαιοθάνατοι. In amphitheatro violenta morte occisorum projiciebantur corpora: ut nimirum qui sibi manus consciscerent βριαιοθάνατοι, gladiatoribus et bestiariis mortem in se concitantibus, post ademptum vitæ lumen, sociarentur. Infra: θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιόν ἐστι. *Adverte ipsum amphitheatri conditorem esse. Certe venatus locus haud in silvis exstrui-*

θεύρας δὲ διὰ χρημάτων πολλοὺς, ψηφίζεται παρὰ τὸ ἔθος Ῥωμαίων ἐπίσκοπον Λαυρέντιόν τινα, δὲ καὶ ἐχειροτονήθη ὑπὸ ἐνδς⁸⁵ μέρους. Οἱ δὲ ὀρθόδοξότεροι⁸⁶ διαιρεθέντες χειροτονοῦσι Σύμμαχον ἕνα ὄντα τῶν διακόνων. Ἐνθεν λοιπὸν ἀταξίαι πολλαὶ καὶ φόνοι καὶ ἀρπαγαὶ γέγονασιν ἐπὶ τρία ἔτη, ἕως οὗ Θεοδῆριχος ὁ Ἄφρος κρατῶν τηνικαῦτα Ῥώμης, καίπερ Ἀρειανὸς ὢν, σύνοδον κροτήσας τοπικὴν⁸⁷, Σύμμαχον μὲν ἐπίσκοπον Ῥώμης ἐκύρωσε, Λαυρέντιον δὲ εἰς Νοκίρειαν τὴν πόλιν ἐπίσκοπον⁸⁸ προσέταξεν (85). Ὁ δὲ μὴ ἡσυχάσας, ἀλλὰ στάσεις κινῶν ὑπὸ Συμμάχου καθαιρεῖται καὶ εἰς ἔξορίαν πέμπεται. Καὶ οὕτω κατεπαύθη ἡ στάσις.

Ἐπὶ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀναστάσιος ἀνέστειλεν τὸν χρυσάργυρον (86) καὶ τὰ κυνήγια (87), καὶ τὰς ἀρχὰς ὠνίους⁸⁹ (88) οὖσας δωρεὰν προεβάλλετο.

A. M. 593 b. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Συμμάχου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε πάλιν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὴ ἐν τῇ Φοινίκῃ καὶ Συρίᾳ⁹⁰ μετὰ τὴν Ἀγάρου τελευταίην (89), Βαδισαρίμου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκην θυελλῆς ἐπιδραμόντος τοῖς τόποις, καὶ δξύτερον⁹¹, ἤπερ ἐπέδραμεν⁹² μετὰ τὴν λείαν ἐπαναδραμόντος, ὥστε ἐπιδιώξαντα⁹³ Ῥωμανὸν μὴ καταλαβεῖν⁹⁴ τοὺς ἐχθροὺς.

tur, nec statuis et columnis, de quibus ibi mentio, exornatur, nisi in circo, vel spectaculorum spatio deputato. Theopanis supra ad an. 3870: Δωρόθεος δ' ἐν ἀγίοις ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Οὐάλεντος ἑμαρτύρησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ θηρίοις παραδοθείς ἐν τῷ κυνήγιῳ ὑπὸ Ἀρειανῶν. Sanctus Dorotheus sub impii Valentis imperio martyrimum Alexandria tulit, ab Arianis in amphitheatro feris obiectus. Eiusdem ad annum 5935: Χαρισσυνος ὁ Ἀγουστάλιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκροταφίσθη ἐν κυνήγιῳ. Charnosynus præfectus Augustalis in amphitheatro in tempore percussus est. Suidæ iterum v. Κυνήγιος, et v. Ἀρατος: Τινὲς μὲν γὰρ ἐν ταῖς κυνηγεσίαις εἰσὶ τολμηροὶ πρὸς τὰς τῶν θηρίων συγκατασπάσεις· οἱ δ' αὐτοὶ πρὸς ὅπλα καὶ πολέμους ἀγεννεῖς. Quidam ad discernendas in bestiariis venationibus feras audaces existunt, qui sub armis adversariis obiecti imbelles apparuerant. Mirumne foret in insequendis per saltus leporibus et cervis cuiuspiam animum laudari? Adeone eruantum et inhumanum solitas venationis studium, ut ab imperatore Chrysargyrum exstinguente, mereretur exstingui? Vetandas itaque censuit Anastasius feras, et immanes cum feris circi pugnas, quas Romæ adhuc exercitas eodem tempore coætaneus Theodorichus desset his verbis, epist. 42 Variarum Cassiodori lib. v: « Heu mundi error dolendus! si esset ullus æquitatis intuitus, tantæ divitiæ pro vita mortalium deberent dari, quantæ in mortes hominum videntur effundi.»

(88) In proposito non stetit Theodoro et Theopani contrarius Suidas testatur v. Ἀναστάσιος.

(89) Hanc Barbarorum incursionem, ut aliam annis tribus priorem perstringit Evagrius lib. iii, can. 36.

Τούτω τῷ ἔτει καὶ οἱ καλούμενοι Βούλγαροι⁹⁹ (90) ἂ τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ Θράκη ἐπιτρέχουσι πρὶν γνωσθῆναι αὐτούς.

A. M. 5995. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Σαλουστίου ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει σπένδεται πρὸς Ἀρέθαν (91) ὁ Ἀναστάσιος, τὸν Βαδισαρίμου καὶ Ἀγάρου πατέρα, τὸν τῆς Θαλαβάνης λεγόμενον, καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ Παλαιστίνη καὶ Ἀραβία καὶ Φοινίκη πολλῆς γαλήνης καὶ εἰρήνης ἀπέχλαυον. Ἐν Νεοκαισαρείᾳ (92) δὲ μέλλοντος γίνεσθαι σεισμοῦ, στρατιώτης ὁδεύων ὡς δύο στρατιώτας ἐπ' αὐτὴν εἶδεν καὶ ἐπισθεν ἄλλον κράζοντα· *Φυλάξατε τὸν οἶκον, ἐν ᾗ ἡ θήκη Γρηγορίου ἐστίν*. Γενομένου δὲ σειμοῦ, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπτώθη, πλὴν τοῦ⁹² Ἀγίου⁹³ Γρηγορίου.

A. M. 5996. — Τούτω τῷ ἔτει Καβάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (95) χρήματα ἀπῆρτε Ἀναστάσιον. Ὁ δὲ Ἀναστάσιος⁹⁵, εἰ μὲν δανεῖσασθαι βούλοιο, ἔγγραφον ὁμολογίαν ἔλεγεν ποιῆσαι, εἰ δὲ ἄλλω τρόπῳ, μὴ δίδόναι. Ὄθεν παρασπονδήσας γενομένην πρὸς Θεοδοσίον τὸν νέον ἔμπροσθεν εἰρήνην, ἐπέρχεται μετὰ πλήθους πολλοῦ Περσικοῦ τε καὶ ἐπιστάκτου, πρότερον μὲν εἰς Ἀρμενίαν, καὶ λαμβάνει Θεοδοσιούπολιν, Κωνσταντίνου προδόντος αὐτὴν, ἀνδρὸς συγκλητικοῦ τε καὶ Ἰλλυρίων ἀρξάντος τάγματος. ἔτα εἰς Μεσοποταμίαν ἔλθων, Ἀμίδαν ἐπολιόρκει, Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος ἀξιολόγου μήπω⁹⁶ τοῖς τόποις ἐνδημοῦντος, Ἀλυπίου δὲ μόνου βοήθειαν ἔχοντος ὀλίγην, ἀνδρὸς πανταχόθεν ἐπαινετοῦ καὶ φιλοσοφίας ἔραστοῦ, μάλιστα τὴν ἐνδεχομένην⁹⁷ περὶ τὴν φυλακὴν τῶν πόλεων καὶ τὰ ἀπόθετα τῶν τροφῶν ἐπιμέλειαν ποιουμένου. Ὄκει δὲ ἐκτὸς⁹⁸ Κωνσταντίνης, σταδίου⁹⁹ ἢ κατὰ δύσιν ἀφεστῶσης Νισίθης¹, καὶ Ἀμίδα πρὸς ἄρκτον. Ἀλλὰ χρόνου τινὸς μεταξὺ βέβησαντος, καὶ τινῶν μερικῶν συμπλοκῶν Πέρσαις τε καὶ Ῥωμαίοις γενομένων, καθ' ἃς ποτὲ μὲν ἐλάττους, ποτὲ δὲ ἐπικρατέστεροι τῶν ἰθῶν ἐν διαφόροις γεγόνασιν οἱ Ῥωμαῖοι· τέλος Ἀμίδαν προδίδωσι² τοῖς Πέρσαις, πολιτοκρηθεῖσαν μὲν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας παρὰ τῶν³ Βαρβάρων, προδοθεῖσαν δὲ νύκτωρ ἐξ ἐνὸς τῶν πύργων ὑπὸ μοναχῶν φυλαττομένου⁴, κλίμαξιν⁵ οἱ πολέμιοι χρῆσά-

Hoc etiam anno qui vocantur Bulgari excursionem in Illyricum et Thraciam fecerunt, cum nondum eorum natio audiretur de nomine.

A. C. 495. — Hierosolymorum episcopi Salustii annus primus.

124 Hoc anno Anastasius cum Aretha, qui Thalabanes filius audiebat, et Badicharimi nec non Agari pater, foedus percussit, ac ita deinceps Palestina omnis, Arabia et Phœnicia profunda tranquillitate et pace fruebantur. Neocæsareæ vero cum terræ motus janjam esset futurus, miles quidam agens iter tanquam duos milites civitati videt imminentes aliumque a tergo clamantem: *Servate domum, in qua Gregorii locus.* Moxque insecuto terræ motu urbis pars plurima corruit, præter Sancti Gregorii templum.

A. C. 496. — Hoc anno Cabades Persarum rex pecunias exigebat ab Anastasio. Anastasius cautionem scribere jussit, si modo mutuum accipere vellet: alioqui se nullas daturum. Ex quo pacis quondam cum Theodosio juniore firmatæ violatis fœderibus, cum magno Persarum atque auxiliarium exercitu primum quidem in Armeniam irrumpit et Theodosiopolim, Constantino senatorii ordinis viro Illyricarum copiarum ductore eam prodente, cepit: tum vero penetrata Mesopotamiâ, Amidam obsedit, cum non satis numeroso exercitu locus esset munitus, imo solus Alypius, vir alioqui laudatissimus et philosophiæ amans, qui ad urbium defensionem annonæ et comæatus curam conferebat omnem, cum exigua admodum præsidii manu eam tutaretur. Habebat autem haud procul a Constantina, quæ Nisibin ad occasum sex et quinquaginta stadiis totidemque Amidam septentrionem versus distantes habet. Verum nonnullo temporis spatio interim lapso, privatisque certaminibus inter Persas Romanosque commissis, quibus nonnunquam inferiores et aliquando gentiliū victores pro varia belli fortuna recesserant Romani, tandem Amida post trimestrem obsidionem¹²⁵ a Barbaris bello fatigata, ab turrim una, quam propugnandam susceperant monachi, cujusdam proditione, noctu in hostium (scalis autem ad invasionem utebantur)

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ Βούλγαροι A e f, Βουλγάρες vulg. ⁹² πλὴν τοῦ A a f, πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ vulg. ⁹³ τοῦ θαυματουργοῦ ἀπὸ. h post Γρηγορίου. ⁹⁵ Ἀναστάσιον A, Ἀθανάσιον vulg. ⁹⁶ μήπω τοῖς οἰκ. A. ⁹⁷ ἐνδεχομένην A, δεχομένην vulg. πολέμων a. ⁹⁸ ἐκτὸς A, αὐτὸς vulg. ⁹⁹ σταδίου A, σταδίου vulg. ¹ Νισίθης A a, Νισιδίς vulg. ² τις add. ex A. ³ παρὰ τῶν A, παρ' αὐτῶν vulg. ⁴ φυλαττομένου A e f, φυλαττομένων vulg. ⁵ κλίμαξιν οἱ] καὶ μάζηνοι A e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) A Volga Scythico fluvio, ex quo et patrie solo irruptiones in imperium Romanum fecere. Augerius Busbequius in Itinerario, Ortelius Volaterranus.

(91) Saracenorum principes Arethæ nomine, velut Ægyptiorum Ptolemæi, insignitos testatur Scaliger, *De emend. temp.* lib. II. De Ammonitis Arabibus aliter sentit Abraham Echellensis, pag. 115, qua cum Thalabam memoret, principem Aretham ex ejus tribu ortum facile putaverim; adeoque non a matre sed a tribu dictum Thalabaneim, qui Badicharimi filius, Agari pater, Thalabitarum fuerit

contribulis.

(92) Hæc pene verbo tenus Theodorus Lector ad lib. II Collect. finem.

(95) Amidam, capta Theodosiopoli, a Cabade obsessam et captam, ex Evagrii lib. III, cap. 58 scribunt chronologi. Annum ex Eustathio notavit Evagrius Anastasii duodecimum, qui Theophanis a Septembri numerantis decimo tercio coincidere potest. Reliqua Marcellinus comes Anastasii ejusdem anno duodecimo, Procopius, *De bello Persico*, lib. I, nonnihil attingit Theodorus Lector lib. II.

potestatem venit. Hunc in modum illi intra urbem admissi ad prædas et excidium vertuntur, cuposis undequaque congestis sibi manubiis. Tertio vero a proditione die Cabades elephanto insidens urbem ingreditur: et divitias quidem exiguas admodum, Gloen autem in urbis custodiam relinquit: ipse demum Nisibin regressus est, Persarum castris et exercitibus Amidam inter et Constantiam locatis.

A. C. 497. — Hoc anno Gotthorum, Bessorum et aliarum Thracicarum nationum exercitus orientis duci præfectoque Areobindo Dalagaiphi filio, qui cum potestate magna dignitateque consulatum ordinarium gessit, commendatus ab Anastasio imperatore mittitur. Huic ex patre avus fuit Areobindus, qui Theodosii junioris temporibus in præliis adversus Persas claruit. Porro Areobindus Dalagai- pho patri e Dyagesthea Ardaburii filia et Asparis, cujus nomen supra memoratum, nepti susceptus fuit. Areobindo pariter socii plures dati sunt, et cum eo missi duces, quorum illustriores fuere Patricius et Hypatius, Secundini et sororis Anastasii imperatoris filius, et Pharasmanes genere Lazicus Zunæ pater, et supra laudatus Romanus, qui ex Euphratesia exercitui se adjunxerat, nec non Justinus postmodum imperator renuntiatus, et Zemarchus, et alii nonnulli. Copiis omnibus Edessæ Osroenæ provinciæ civitate, et Samosat altera Euphratesiæ urbe coactis, qui comitabantur Hypatium et Patricium circa Amidam Persica custodia liberandam occupabantur. Areobindus autem cum Romano et Asuado tribunis et quibusdam aliis castra metatus, Cabadem ipsum Nisibi tunc commorantem aggreditur, variis præliis Persicas acies lacessit, Cabadem ipsum Nisibi fugat, et ex ejus agris multorum millium spatio eum secedere coegit: quin etiam præcipuum Persarum in quodam conflictu occidit ducem, cujus gladius et arinilla a Scythia, qui virum mactaverat, Areobindo primum oblata, deinde quasi spectatissimum victoriæ monumentum ad imperatorem missa. In minuto in hunc modum Romanorum ducum virtute Persarum exercitu, vires ampliores sibi comparatas adversus Romanos immittit, adeo ut Hypatii Patriciique **126** copias adhortaretur Areobindus, relictis circum Amidam locis, ad suppetias sibi ferendas contendere. Qui cum præ invidia dimoveri recusarent, Areobindus ipse de

α μνοι, και ούτως έσω τής πόλεως γεγονότες, λήζονται πᾶσαν και καθαίρουσι και πλούτον λαμβάνουσι πολύν, Καβάδου του βασιλέως επί έλέφαντος εις αὐτήν εισελθόντος μετά τρίτην ήμέραν ⁹ τής προδοσίας, και πλούτον μὲν οὐ πολύν, Γλόην ¹⁰ δὲ τή πόλει καταλιπόντος: φύλακα, Καβάδου εις Νισίβην επαναξέυξαντος πόλιν, και τής Περσικής δυναστείας μεταξύ ¹¹ Ἀμιδας και Κωνσταντίας διατριβούσης.

A. M. 597. — Τούτω τῷ έτει στέλλεται παρὰ του βασιλέως (94) Ἀναστασίου στρατιὰ Γότθων τε και Βεσσῶν (95) και έτέρων Θρακῶν έθνῶν, στρατηγούντος τής Ἐφᾶς και εξάρχοντος ⁹ αὐτῆς Ἀρεοδίνδου του Δαλαγαίφου παιδός, ύπάτου γεγονότος ορδιναρίου (τούτου πρὸς πατρός έγένετο πάππος: ¹⁰ Ἀρεδίνδος, ο κατά τὸν Θεοδοσίου του νέου χρόνον εύδοκιμήσας κατά Περσῶν, έτίχθη δὲ Ἀρεδίνδος: τῷ Δαλαγαίφῳ ἀπὸ Δυαγησθίας ⁹, τής Ἀρδαβουρίου θυγατρὸς του παιδός: Ἀσπαριος, οὐ πρόσθεν έμνημονεύσαμεν) επί δυναστεία μεγάλη. Συναπεστάλησαν δὲ τῷ Ἀρεοδίνδῳ και έτεροι πλείστοι στρατηγοί, ὧν οί περιφανέστατοι ¹⁰ Πατρίκιος ήν και Ὑπάτιος, ο Σακουνδίνου και τής αδελφῆς Ἀναστασίου του βασιλέως υἱός, και Φαρασμάνης: ο Ζουνᾶ πατήρ, τὸ γένος Λαζός, και Ῥωμανός ο προσηρημένος εἰς Εὐφρατησίας συναφθεις τῷ στρατεύματι, και Ἰουστίνος ο βασιλεύσα: ¹¹ μετά ταῦτα, και Ζήμαρχος και έτεροι τινες τής δυνάμει: συνελθούσης ἐν Ἐδέσση πόλει ¹² τής Ὑσσηνῆς και Σαμοσάτοις πόλει ¹³ τής Εὐφρατησίας. Καί ¹⁴ οί μὲν περι Ὑπάτιον και Πατρίκιον ήσυχολούοντο τήν Ἀμιδαν έλευθερώσαι τής Περσικῆς φυλακῆς. Ἀρεδίνδος δὲ μετά Ῥωμανοῦ και Ἀσουάδου φυλάρχων (96) και τινων έτέρων ¹⁵ στρατοπεδευόμενος, ὡς πρὸς αὐτὸν Καβάδην τότε εις Νισίβην διατρίβοντα διαφόροις μάχαις καταγωνίζεται τῶν Περσικῶν ¹⁶ και τής Νισίβης Καβάδην ἀπελαύνει και πολλοί: διαστήμασιν ὑποχωρήσαι ¹⁷ τής χώρας πεποίηκεν. Ἀνελλε δὲ και στρατηγὸν μέγιστον ¹⁸ τῶν Περσῶν ἐν μίᾳ συμπολοκῇ, οὐ και τὸ ξίφος: και τὸ βραχιόλιον ήνέχθη Ἀρεοδίνδῳ παρὰ του ἀνελότος αὐτὸν Σχύθου, και αξίδιόγον ὡς μάλιστα φανέν ¹⁹ σύμβολον τής νίκης έστάλη τῷ βασιλεὶ. Τῆς οὖν Περσικῆς στρατιᾶς έλαττωθείσης οὕτω τοί: Ῥωμαϊκοί: στρατηγοί: παρασκευασάμενος Καβάδης εκπέμπει ²⁰ D στρατεύμα πλείστον κατά τῶν ²¹ Ῥωμαίων, ὡστε Ἀρεδίνδον προτρέψαι τοί: περι Ὑπάτιον και Πατρίκιον, ἀπὸ τῶν περι Ἀμιδαν τόπων εις συμμαχίζον αὐτῷ συνδραμεῖν. Εκείνων δὲ παρατησαμένων διὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁹ τρίτην ήμέραν A, τήν τρίτημερον vulg. ¹⁰ Γλόην A, Γλώην vulg. passim. ¹¹ εξάρχοντος A c, εξαρχούντος vulg. ¹² Γοθησθίας A b. ¹³ περιφανέστεροι A. ¹⁴ βασιλεύς A. ¹⁵ Εδέσση πόλει A, Εδέση τῆ πόλει vulg. ¹⁶ Σαμοσάτοις πόλει A, Σαμοσάτης πόλεως vulg. ¹⁷ και add. ex A. ¹⁸ έτέρων add. ex A. ¹⁹ τὸ Περσικὸν h, τὸν Περσικὸν e. ²⁰ εισχωρήσαι A. ²¹ μέγιστον om. A. ²² φανέν A. ²³ εκπέμπει A, εισπέμπει vulg. ²⁴ τῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Procopium et Marcellinum sequitur auctor Theophanes: hunc quoad annorum rationem, alterum quoad historię fidem lib. 1, *De bello Persico*.

(95) Bessi ad Hæmum montem, et Danubium

populi. ORTELIIUS.

(96) Vat. 4, και Ἀσουάδου του φυλάρχου, placetque; nam Romanus majus aliquid tribuno videtur, supra jam Palæstinæ præses victoriis clarus. COMBEFIS.

φθόνον ὀποχωρησαι, ἡσουλῆθη Ἀρεβίνδος εἰς Βυζάντιον ²² εἰσελθεῖν, εἰ μὴ μόλις ²³ Ἀππίων ὁ Αἰγύπτιος, ὑπαρχος τότε ²⁴ τοῦ στρατεύματος ὦν καὶ τῆς δαπάνης, καὶ τῆς ἐποφίας πάντων προεστηκώς ²⁵, ἐπέσχευ αὐτὸν ἐν τοῖς τόποις. Διαφερομένων δὲ τῶν στρατηγῶν πρὸς ἀλλήλους, Καβάδης εἰς Νισίβην ἐλθὼν καὶ τὰ τῆς διχονομίας τῶν στρατηγῶν μαθὼν, αὐτὸς τε πολὺς ὦν τῷ πλήθει καὶ πολλαχοῦ τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν κατακερματίζων ²⁶, πᾶσαν, ὡς εἶπειν, τὴν Ῥωμαϊκὴν κατέδραμεν γῆν καὶ ἐδηλώσεν ²⁷ μέχρι Συριῶν αὐτῶν ²⁸, πολλοὺς μεταξὺ πρὸς Ἀρεβίνδον ὕπερ εἰρήνης ἐκπέμψας πρέσβεις καὶ ἐπὶ χρήμασιν καταλύειν τὸν πόλεμον λέγων. Οὕτω τοίνυν καὶ τὰ περὶ τὴν Ἐδεσσαν ²⁹ μάλιστα καταδραμῶν, καθ' ἣν Ἀρεβίνδος ἦν ἰσχυρὸς πρᾶξας ἐκεῖ δεξιῶς, ἀλλὰ παρ' ἐλλείδας ἐλαττοῦται τῆς Ἀρεβίνδου μάχης. Γνοὺς δὲ καὶ τὴν Ἀμιδῆς φύλακα Γλόην τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ διαφθαρεῖν μηχανώμενον ³⁰, ἐπανέρχεται κακωθεὶς δι' ἐτέρας ὁδοῦ, καταφρονήσας τῶν ὁμηρῶν, ὧν ἐδεδώκει ³¹ τῷ Ἀρεβίνδῳ, τοὺς εἰρήνης λόγους· καὶ κατέσχον παρὰ τὰς συνθήκας Ἀλύπιόν τε τὸν χρηστὸν ἐκεῖνον ³² καὶ Βασίλειον τὸν Ἐδεσσηνόν· ὥστε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τὰ οικεῖα, χειμῶνος ἤδη καταλαθόντος, τοὺς μὲν στρατηγούς Ῥωμαίων ³³ ἐν διαφόροις τῆς Εὐφρατησίας καὶ Ὀσροητῆς καὶ Μεσοποταμίας καὶ Σύρων καὶ Ἀρμενίων διαιρεθῆναι κολλίσμασι ³⁴ τὸν χειμῆριον ἀλιεθισμένους καιρὸν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἰππικοῦ γενομένου (97), ἀταξία γέγονε τῶν δύο μερῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων, ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως, ὃν εἶχεν ἀπὸ παλλακῆς· καὶ σφ' ὄρα λυπηθεὶς Ἀναστάσιος πολλοὺς ἐτιμωρήσατο καὶ ἄλλους ἐξορίαις παρέπεμψεν.

A..M. 5998. — Τοῦτ' ἔπειτα Κέλλωρα ³⁵ τὸν μάγιστρον (98) ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμφθέντα μετὰ τῆς σὺν αὐτῷ πλείστης δυνάμεως, καὶ τὴν ὅλην σχεδὸν ἐξουσίαν παρεληφῶτα σὺν Θεοδότῳ ³⁶ στρατηγῷ, τούτοις κατεπίστευσεν ὁ βασιλεὺς τὴν τοῦ παντὸς πολέμου διοίκησιν. Ἀππίωνα δὲ καὶ Ὑπάτιον μεταπέμπεται σπουδαίως εἰς τὸ Βυζάντιον, οὐκ ἀνγκαίους ἡγησάμενος εἶναι τῷ στρατοπέδῳ διὰ τὴν πρὸς Ἀρεβίνδον τὴν στρατηγὸν ἔχθραν. Καλλιόπιον δὲ τὸν στρατηγὸν ἐπιστήσας τῆ τοῦ δαπανήματος ἀρχῇ. Τοῦ Κέλλωρος τοίνυν ἀριστὰ ³⁷ τὸν πάντα πόλεμον ἄμα τῷ Ἀρεβίνδῳ καὶ Πατρικίῳ καὶ Βεροῦσῳ ³⁸ καὶ Τιμοστράτῳ καὶ Ῥωμανῷ καὶ τοῖς λοιποῖς κατὰ διαφόρους τόπους οἰκονομήσαντος· ἦν γὰρ ὁ

A repetendo Byzantio cogitasset, nisi Ægyptius Appio, totius exercitus præfectus et annonæ rebusque singulis inspiciendis invigilans, eum locis in illis consistere compulisset. Ita dissidentibus ab invicem ducibus, Cabades Nisibin ingreditur, habitaque discriminis inter duces orti notitia, cum alioqui copiosæ adessent illi vires, toto exercitu per turmas et globos diviso, in universam, ut ita loquar, excurrit Romanam ditionem, et abacta a Syris longe positis præda, plures interim ad Areobindum de pace componenda legatos decernit bellumque pecunia dirimendum denuntiat. Loca igitur circa Edessam, in qua Areobindus metabatur, devastans, nil prosperum ibi peregit: quin imo ex pugna cum Areobindo præter expectationem commissa viribus deterior recessit. Cum verò insuper Gloem ducem, quem Amidæ præsidio reliquerat, perire paratum rescivit, per aliam viam cum magna clade accepta recessit, fidem, per obsides quos Areobindo dederat, oppignoratam, et de pace colloctutionem parvi pendens: quin etiam Alypium virum illum optimum et Basilium Edessenum præter ictas condiciones penes se detinuerunt Persæ: ita ut Cabade in ditionis suæ fines regresso, Romani duces a se invicem disjuncti in diversa Euphratesiæ, Osrhoenæ, Mesopotamiæ, Syriæ atque Armeniæ oppida hieman-tes se contulerint.

Hoc anno equestri agone celebrato, facta est duarum factionum seditio, et ex utraque perire plurimi, inter quos Anastasii filius ex pellice natus numeratus est: cujus morte vehementer afflictus Anastasius plures ultimo supplicio, alios exsilio multavit.

A. C. 498. — Hoc anno Cellore magistro cum maxima subditarum sibi copiarum vi misso et cum Theodoto duce supremam pene in exercitum omnem potestatem adeptο universam belli administrandi curam commisit imperator: Appionem et Hypatium, quorum operam haud amplius in castris desiderari ob exercitum cum Areobindo duce inimicitias arbitrabatur, Byzantium diligentius revocat: et rei annonariæ summam Calliopiō duci commendat præfecturam. Cellor porro cum Areobindo **127** et Patricio et Boruso et Timostrato atque Romano, nec non reliquis aliis rationem bellandi optimam per varia quæque loca semper exercuit. Vir enim fuit præstantis ingenii et magnæ doctrinæ, animi

VARIÆ LECTIONES.

²² εἰς Βυζ. A e, καὶ εἰς Βυζ. vulg. ²³ μόλις A, μόνος vulg. ²⁴ τότε A, τε vulg. ²⁵ προεστηκώς A, προεστηκώς vulg. ²⁶ κατακερματίζων A, κατακερματίζων vulg. ²⁷ ἐδηλώσεν | ἐδίωξεν A e. ²⁸ Συρίας αὐτὴν A. ²⁹ Ἐδεσσαν A, Ἐδεσαν vulg. passim. ³⁰ μηχανεύμενον A. ³¹ οὗς δεδώκει A, fort. leg. δι' ὧν s. οἷς ἐδεδώκει τῷ Ἀρ. τοὺς εἰρήνης λόγους. ³² ἐκεῖνον A: ³³ Ῥωμαίων A, Ῥωμαίους vulg. ³⁴ παλαίσμασι A e: ³⁵ Κέλλωρα A, Κέλλαρα b. ³⁶ σὺν Θεοδότῳ] σὺν ὄπ' τῷ A ef, σὺν Ἀρεβίνδῳ b. ³⁷ ἀριστὰ τὸν A, ἀρίστου vulg. ³⁸ Βουνοῦσῳ A, Βουνοῦσῳ a, Βουνοῦσῳ b e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(97) Circensis hic motus idem videri posset, qui in *Chronico Alexandr.* ad Anastasii annum 7 legitur, in quo Anastasius ipse lapide percussus. Vi-

deat lector, et sententiam proferat.

(98) Rem aliter gestam narrat Procopius citatus.

fortitudine Deique gratia ad summum repletus, ex Illyrico, unde et Anastasius ducebat originem, trahens genus; et continuis quidem incursionibus Persarum agros et munita quæque loca vexans, alia quidem igne, alia modis aliis devastabat: adeo ut ipsa Nisibis in Romanorum potestate tantum non veniret. Pestilentia enim Persicam regionem invaserat. Tum vero per provincias Cadusiorum maxime dictorum et aliarum gentium tumultus unus post alium audiebantur exoriri; illisque tantopere Persarum res jactabantur, ut Aspetium ducem de pace cum Romanis collocaturum pro-pense Cabades destinavit, et quamvis leve quid fuerit a Romanis reportatum, Amidam certe, quam infinitis laboribus recipere, nec Persarum in præsidio locatorum manibus etiam famis in eos invalescentis vi potuerant eripere, tam ob opportunum loci situm, quam ob indissolubilem mœnium firmitatem, nullo negotio restituerunt Persæ. Ingruentes præterea hiemis molestias secum reputantes duces, ex locorum, in quibus cum Aspetio pacis conferebantur sermones, difficultatibus et periculosa hiematione Romanum exercitum paucis talentis redimere satius esse duxerunt. Talentis igitur ad triginta datis Basillium Etessemum apud Persas obsidem adhuc agentem (Alypius enim ille bonus vir marborum diuturnitate penes eos diem suum obierat) receperunt, redditisque pariter, quos tenebant, obsidibus, et Amida recuperata, in Ammodiæ et Mardes confinibus convenientes pacis conditiones tandem tulerunt, ipsasque demum scriptis obfirmatas dederunt et acceperunt. Isque fuit exitus belli ab Anastasio adversus Persas gesti, qui circa decimum et quintum imperii Illius annum incidit. Cum autem per totum triennium bellum durasset, a quo multo magis quam a cæteris omnibus retro bellis Persarum ditio exhausta fuit, in hunc tamen finem Anastasio decimum et quintum annum imperante deductum est. Cæterum Joanne Alexandria præsule defuncto, Joannes Nicæota ecclesiastica

Hoc eodem anno plura ex ære opera, ex his, quæ posuit magnus Constantinus, Anastasii jussu conbata sunt, Ipse vero propriam ex illis sibi statuam effinxit, quam in Tauri 128 columna erexit: quæ prius eodem magno Theodosio locata fuerat, terræ motu disjecta et comminuta fuit.

A. C. 499. — *Alexandriæ episcopi Joannis Nicæotæ annus primus.*

Hoc anno bellis liberatus Anastasius pervertendo

ἄνθρωπος μετὰ λόγου καὶ παιδείας πάσης χάριτος Θεοῦ πολλῆς πεπληρωμένος καὶ ἀνδρείος, Ἰλλυρικὸς μὲν τῷ γένει, ὅθεν καὶ Ἀναστάσιος ὠρμηθεὶς πολλὰς μὲν τῆς Περσικῆς χώρας καὶ φρούρια ἐπιδρομῶν, τὰ μὲν πυρὶ, τὰ δὲ καὶ ἄλλοις καθηρέθη τρόποις ὥστε καὶ αὐτὴν Νισίβην μικροῦ δεῖν ὑπὸ Ῥωμαίων γενέσθαι· ἐκράτει γὰρ καὶ λοιμοὺς τῶν Περσικῶν τρηναῦτα· εἶτα καὶ ἐπανάστασις αὐτοῖς ἐπισυμβέβηκεν ἐθνικῆ, τῶν λεγομένων Καδουσίων καὶ ἐτέρων ἐθνῶν, καὶ οὕτως ἀπλῶς ἐπικρατοῦσι τῶν Περσικῶν πραγμάτων Ῥωμαῖοι, ὡς ἀποστεῖλαι Καδάβην Ἀσπέτιον στρατηγὸν περὶ εἰρήνης ἐσπουδασμένως διαλεχθῆναι Ῥωμαίοις. Καὶ εἰ μὴδὲν ἄλλογον τι κομιζόμενον, ἀποδοῦναι καὶ Ἀμιδάν αὐτοῖς οὐκ ἔδυνθηται μετὰ μυρίων πόνων καὶ λοιμῶν ἤδη ἐπικρατησάντων φυλάκων, ἀπὸ Περσῶν αὐτὴν ἐξελεῖσθαι, καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν καὶ τὸ τῶν τευχῶν ἀκατάλυτον. Πλὴν οἱ στρατηγοὶ χειμῶνα πάλιν ὄρωντες ἐπιόντα καὶ αἰρετώτερον εἶναι κρίναντες ἄλλων τάλαντων ἐξωνήσασθαι τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον ἐκ τοῦ χειμερίου τῶν τόπων, ἐν οἷς οἱ πρὸς Ἀσπέτιον ἐγίνοντο λόγοι, τριάκοντα τάλαντα παρασχόντες καὶ ἀναλαβόντες Βασιλείον τὸν Ἐδεσηνόν, ὀμηρεῦντα πρὸς Πέρσας· εἶτι (Ἀλύπιος γὰρ ὁ χρηστὸς ἐτεθνήκει νόσῳ καμῶν παρ' ἐκείνοις), καὶ ἀναβόντες, οὓς εἶχον ὀμήρους, Ἀμιδάν τε ἀπολαβόντες καὶ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης ποιούντες συνθήκας, ἐν μεθορίοις γενόμενοι τοῦ Ἀμμωδίας καὶ τοῦ Μαρδῆς φρουρίου, καὶ γράμμασι αὐτῆ βεβαιώσαντες. Καὶ τοῦτο τέλος ἔσχεν ὁ Περσικὸς Ἀναστασίου πόλεμος κατὰ τὸ ἰ' ἔτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τριετίαν μὲν κρατήσας, μᾶλλον δὲ τῶν ἐμπροσθεν πολέμων τὴν Περσῶν λυμηνάμενος γῆν, εἰς τοῦτο τὸ τέλος τοῦ ἰ' ἔτους τῆς Ἀναστασίου βασιλείας ἐληξεν. Ἰωάννου δὲ τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Ἰωάννης ὁ Νικαῖώτης χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ.

consecratione locum ejus occupat.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκέλευσεν Ἀναστάσιος (99), καὶ ἐχωνεύθησαν πολλὰ χαλκουργήματα, ἐξ ὧν ὁ μέγας ἔατησε Κωνσταντῖνος. Ἐποίησε δὲ ἐξ αὐτῶν στήλην ἰδίαν, ἣν ἔστησεν εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου. Ἡ γὰρ πρῶτη ἐστῶσα Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἔπεσεν ἀπὸ σεισμοῦ καὶ συνετριβή.

A. M. 5999. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἰωάννου τοῦ Νικαῖώτου (1) ἔτος πρῶτον.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ἀνεθεῖς (2) τῶν πολέ-

VARIÆ LECTIONES.

Ἰουλιανὸς om. A. ἴσχυρος A. ἐπιδρομῶν] ἐπιδρομὰς ἔπαθον A. ἄλλοις καθ. A. ἄλλοις καὶ καθ. vulg. Ῥωμαίους A, Ῥωμαίων vulg. λοιμοὺς A e f, λιμοὺς vulg. Ῥωμαῖοι add. ex A. κομιζόμενος A. λοιμῶν ἤδη ἐπικρατησάντων f, λοιμῶν ἤδη ἐπικρατησάντων A, λιμῶν ἤδη ἐπικρατησάντων τῶν vulg. καὶ τὸ τῶν A, καὶ διὰ τῶν vulg. τρία τάλαντα A. Ἐδεσηνόν ὀμηρεῦντα A, Ἐδεσσ. ὄν ὀμηρ. vulg. Πέρσας A, Πέρσας vulg. ἀπολαβόντων A. φρουρίου A b, χωρίου vulg. ἀπὸ τῶν A, τοῦτο vulg. ὁ Περσικὸς Ἀναστ. πόλεμος A, Ἀναστ. ὁ Π. π. vulg. τοῦτο add. ex A. ἦν b, καὶ vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

(99) Ex Gyllii scriptis lib. III, *De topographia CP.*, cap. 6, plurimam lucem præsentia mutantur.
(1) *Κίονον* vocat Echellensis, et pontificatus

annos 21, dies 25 tribuit.

(2) Eadem Theolorus Lætor lib. II: Τοῦ δὲ βασιλέως πρὸς Πέρσας σπονδὰς ποιήσαντος. Et infra:

μιον Μακεδόνιον τὸν πατριάρχην διαστρέφαι ἐκ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἔσπευδεν. Πολλοὶ δὲ τῶν ἐπισκόπων Ἀναστασίῳ χαριζόμενοι τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀντέπιπτον, ὧν πρῶτος ἦν Ἐλεύσιος ⁵⁸ ὁ Ἀσήμεων. Μανιχαῖον δὲ τινα ζωγράφον Συροπέρσῃν ἀπὸ Κυζίκου Ἀναστάσιος ἤγαγεν ἐν σχήματι πρεσβυτέρου, ⁵⁹ ὃς ἄλλοτρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀγίων εἰκόπων ἐτόλμησεν γράφαι φασματώδη ἐν τῷ παλατίῳ Ἑλληνικῶν ⁶⁰, γνώμη τοῦ βασιλέως χαίροντος τοῖς Μανιχαίοις, ὅθεν καὶ στάσις τοῦ λαοῦ γέγονε μεγάλη. Καὶ ⁶¹ τὸν ἑπαρχον ⁶² ἐν ταῖς συνάξεσι (3) καὶ ἐν ταῖς λιταῖς τότε ἐπενόησεν ἀκολουθεῖν ὁ βασιλεὺς. Ἐφοβεῖτο γὰρ τῶν ὀρθοδόξων τὰς ἐπαναστάσεις· καὶ ἐγένετο εἰς ἔθος. Ξεναίαν τὸν Μανιχαϊόφρονα ἤγαγεν Ἀναστάσιος εἰς τὸ Βυζάντιον, τὸν καὶ Φιλόξενον, ὡς ὁμόφρονα. Μακεδόνιος δὲ οὔτε κοινωνίας ⁶³, οὔτε λόγου αὐτὸν ἤξιωσεν, τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ λαοῦ ταραττομένου. Ὅθεν καὶ λάθρα τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξήγαγεν Ἀναστάσιος. Ἀχόλιον (4) δὲ τινα Μακεδόνιον, σπασάμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν ἐξ ὑποβολῆς τῶν ἐχθραίνοντων αὐτῷ ⁶⁴, μηνιαίας ⁶⁵ ἀνώνας προσέταξεν αὐτὸν λαμβάνειν, ἐπαινεθεὶς τῆς πραότητος ⁶⁶. Τοῦτο δὲ καὶ ⁶⁷ εἰς ἐνδοεῖς ἱεροσύλους ἔπραξεν.

centem, menstruam annonam jussit reportare quam pariter liberalitatem in egenos quosdam, qui

τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ⁶⁸ ἀνεφάνη τις ἀνὴρ χυμευτῆς ὑπάρχων, φοβερός, Ἰωάννης ὀνόματι, ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπιθετής, ὃς λάθρα εἰσερχόμενος εἰς τὰ ἀργυροπρατεῖα ὑπεδείκνυεν τοῖς ἀργυροπράταις χεῖρας ἀνδριάντων χρυσᾶς καὶ πόδας καὶ ἄλλα ζώδια λέγων, ὅτι θησαυρὸν ⁶⁹ εὑρον γέμοντα ταῦτα, καὶ ἠπάτησεν πολλοὺς, καὶ ἐκόμβωσεν πολλοὺς ⁷⁰. ὣστε γνόντα τὸν βασιλέα κρατῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ προσήνεγκεν τῷ βασιλεὶ χαλινὸν ἵππου ὀλόχρυσον διὰ μαργαριτῶν· καὶ τοῦτον λαθῶν ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ· Ὅστις ἐμὲ οὐ κομβώσεις. Καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν Πέτραν τὸ φρούριον τῆς Ἀσίας, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

A. M. 6000. — Τοῦτο τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἐτείχισε (ἐ) τὸ Δάρας χωρίον ὃν τῆς Μεσοποτα-

⁵⁸ Ἐλευσίνιος ὁ Σασήμεων b. ⁵⁹ ὃς] ὡς libri. ⁶⁰ Ἑλληνικῶν καὶ ἐν τῷ εὐαγγίῳ Στεφάνῳ Ἀυριλιανῶν b. ⁶¹ καὶ add. ex A. ⁶² ἑπαρχον A b, ὑπαρχον vulg. ⁶³ prius οὔτε add. ex A. ⁶⁴ αὐτῷ A, αὐτόν vulg. ⁶⁵ μηνιαίας A, μηνισίας vulg. ⁶⁶ τῆς πραότητος A, τῇ πραότητι vulg. ⁶⁷ καὶ add. ex A. ⁶⁸ τῷ δ' αὐτῷ ἔτει A, τοῦτο δ' ἔτει vulg. ⁶⁹ θησαυρὸν A, θησαυρῶν vulg. ⁷⁰ καὶ ἐκόμβωσεν πολλοὺς] hæc ita exhibet a: ἐκόμβωσεν ἐπάρων πολλὰ χρήματα καὶ λαθῶν ἔφυγεν καὶ εἰσελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκόμβωσεν κακὰ πολλοὺς.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ἀναστάσιος δὲ εἰς τὰ πολεμικὰ ἀσχολούμενος τῆς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπαύσατο βίας· ἤνικα δὲ μικρὰν ἐκ τῶν πολεμίων ἀνεσιν ἔλαθεν, πάλιν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ Μακεδονίου ὠπλίζετο· sed absque temporis nota: que nihilo secius ex Persici belli annis superioribus ascripti termino facile colligitur. Eleusum porro in Cappadocia secunda urbis episcopum memorat Evagrius, lib. iii cap. 31.

(3) Clarior Theophane Theodori Lectoris dictio: Διὰ τὰς γινομένας ὑπὸ τοῦ λαοῦ στάσεις ἐν τῇ πόλει κατὰ τοῦ βασιλέως, ἐπενόησε τὸν ἑπαρχον τῆς πόλεως ἀκολουθεῖν ταῖς λιταῖς. Ἐφοβεῖτο γὰρ τὸν ὑπὸ τῆς τετάρτης συνόδου ζῆλον τῶν τὰς ἐπιλάσεις ποι-

Macedonio patriarchæ a recto fidei sensu studium omne contulit. Plures autem episcoporum Anastasii gratiæ sibi promerendæ cupidi, Chalcedonensis synodi se declaraverant adversarios, quorum antesignanus Eleusius Asemensis episcopus exstitit. Manichæum vero quemdam Syropersam genere, pictoriæ artis peritum, presbyteri vestibibus ornatum Cyzico adduxit Anastasius, qui monstruosa quædam et a sanctis ecclesiæ imaginibus aliena ad imperatoris Manichæorum opinionibus assueti mentem in Helenianorum palatio depingere ausus est: ex quo magna populi seditio coorta. Ut præfectus in conventibus ecclesiasticis vel publicis processibus imperatorem pone sequeretur, novo commento Anastasius edixit: sibi quippe timebat a catholicorum tumultibus: et jam res in consuetudinem transit. Xenaiam præterea Manichæorum sectatorem, Philoxenum alias dictum, utpote qui una secum sentiret, Anastasius Byzantium accersivit. Macedonius autem, clero, monachis et populo propter eum tumultuantibus, neque communionem, neque alloquii familiaritate dignatus est: quocirca clam eum urbe subduxit Anastasius. Acholium porro quemdam, ex infensorum sibi suggestione gladium in caput educens Macedonius, tanta in hominem clementia laudatus: ecclesiam compilaverant, exereuit.

Hoc etiam anno vir quidam artis confistoriæ peritus ac plane portentum æstimatus, Joannes nomine, veterator insignis Antiochiæ visus est: qui clam argentariorum tabernans obambulans, statuarum manus, pedes et animalculorum signa auro solido conflata argentariis ostentabat, dicens: *Thesaurum hujusmodi rerum plenum inveni.* Et his præstigiis multos decepit atque delusit: adeo ut de illis monitus imperator hominem tenuerit. Ille frenum equi auro puro compactum gemmisque respersum imperatori obtulit: quo accepto, dixit imperator: *Certe non mihi præstigiis illudes:* eumque relegavit Petram, quod est Asia **129** munimentum: atque ibi tandem interiit.

A. C. 500. — Hoc anno Anastasius imperator D Daras castrum Mesopotamiæ: magnum atque fir-

VARIAE LECTIONES. ⁷¹ Ἐλευσίνιος καὶ ἐν τῷ εὐαγγίῳ Στεφάνῳ Ἀυριλιανῶν b. ⁷² καὶ add. ex A. ⁷³ ἑπαρχον A b, ὑπαρχον vulg. ⁷⁴ prius οὔτε add. ex A. ⁷⁵ αὐτῷ A, αὐτόν vulg. ⁷⁶ μηνιαίας A, μηνισίας vulg. ⁷⁷ τῆς πραότητος A, τῇ πραότητι vulg. ⁷⁸ καὶ add. ex A. ⁷⁹ τῷ δ' αὐτῷ ἔτει A, τοῦτο δ' ἔτει vulg. ⁸⁰ θησαυρὸν A, θησαυρῶν vulg. ⁸¹ καὶ ἐκόμβωσεν πολλοὺς] hæc ita exhibet a: ἐκόμβωσεν ἐπάρων πολλὰ χρήματα καὶ λαθῶν ἔφυγεν καὶ εἰσελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκόμβωσεν κακὰ πολλοὺς.

ούντων. Ὅπερ λοιπὸν ἐξ ἐκεῖνου ἔθους ἐγένετο.

(4) Εὐχόλιον scribit Theodorus Lector, Ἀσχόλιον Peyrez. ms.

(5) Hæc eadem Chronicon Alexandrinum anno Anastasii 7 erranter. Bellum enim Persicum, quo posterior Anastasiopolis condita, duodecimo tantum confectum est, ex Evagrii nuper citati testimonio. De hujus urbis conditu Theodorus Lector, et Evagrius, lib. iii, cap. 37, qui etiam addit: Λέγεται δὲ πρὸς τινῶν Δάρας, διότι Δαρεῖον αὐτόθι κατηγωνίαστο παντάσῃν Ἀλέξανδρος. Nonnulli locum illum Daras appellarunt, quod Darium ibidem Alexander devicerit. Chronic. Alex.: διότι Δαρεῖον δόρατι ἔκρουσεν· quod Darium ibidem δόρατι, hasta percusserit.

mum in Romanæ ac Persicæ dititionis finibus situm A mionibus cinxit : et ecclesias horreaque reponendis frumentis ac cisternas recipiendis aquis, nec non porticus in eo constituit ; et nuncupavit Anastasiopolim : sed et publicæ commoditati duo balnea dicavit, et loco civitatis concessit jura.

A. C. 501. — Hoc anno Anastasius imperator Flavianum Antiochiæ episcopum concordiæ sanctioni a Zenone editæ subscribere coegit, qui episcoporum sibi subditorum congregata synodo, prolixam scripsit epistolam, Nicænam, Cpolititanam et Ephesinam admittens synodos, Chalcedone vero actam silentio præterit. Sed et Diodorum et Theodorum suhinde damnavit, quatuor subjiciens capita, in quibus cum Chalcedonensi synodo minime consentire videtur : maxime vero vocibus istis, *in duabus naturis*, opponuntur ista capitula. Nonnulli Acacii Cpoleos præsulis ea capita scriptum esse dicunt. Porro Flavianus priyatam Anastasio dedit epistolam, qua ipse mentem ejus omnino concedit, quemadmodum etiam impius Xenaïas, qui eo progressus est temeritatis, ut adversus divinissimum Leonem Romæ episcopum, synodum ipsam et utriusque assecclas execrationes immitteret. Quin etiam Constantinus Seleuciæ episcopus sanctam Chalcedonensem synodum anathemate percussit, eadem prorsus ac Xenaïas scribens. Flavianus autem ac si ipsos eo nomine accusare maluisset, hæc omnia imperatori per litteras renuntiavit. Imperator Fla-

A μίας μέγα καὶ ὄχυρον, μέσον τῶν ὄρων ⁷¹ κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν, καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαις καὶ ὤρεια ⁷² ἀπόθετα αἰτου καὶ κιστέρνας ὑδάτων καὶ ἐμβόλους (6) ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν. Ἐκτίσσε δὲ καὶ δύο δημόσια λουτρά, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πύλων.

A. M. 6001. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς Φλαβιανὸν (7) τὴν Ἀντιοχείας ἐπίσκοπον ἠνάγκασεν τῷ Ἐνωτικῷ Ζήνωνος ὑπαγράψαι ὅς ποιήσας σύνοδον τῶν ὑπ' αὐτὸν ⁷³ ἐπισκόπων πολύστιχον ἐπιστολὴν ἔγραψεν, τὴν ἐν Νικαίᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἐφέσῳ ὁμολογῶν συνόδους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι παρασιωπήσας. Ἀπεκλήρωσε δὲ καὶ Διδώρον ⁷⁴, ὑποτάξας κεφάλαια δ' ⁷⁵, δι' ὧν μὴ συνάδουσι τῇ ἐν Χαλκηδόνι φαίνεται συνόδῳ, μάλιστα δὲ τῇ ⁷⁶ φωνῇ τῇ, ἐν δύο φύσεσι, ἀπομαχόμεναι. Φασὶ δὲ τινες αὐτὰ Ἀκακίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ⁷⁷. Ὁ δὲ Φλαβιανὸς ἰδιόζυσαν ἐπιστολὴν ἔγραψεν Ἀναστασίῳ τῷ σκοπῷ αὐτοῦ ἐπόμενος ὁμοίως καὶ ⁷⁸ Ξεναίας ὁ δυσσεβῆς, ὅστις καὶ αὐθεντίας ⁷⁹ προσέθηκε τοῦτοις τοῖς κεφαλαίοις, ἀνάθεμα κατὰ τοῦ θιποτάτου Λέοντος Ῥώμης καὶ τῆς συνόδου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ. Κωνσταντῖνος δ' ἐπίσκοπος Σελευκείας τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν σύνοδον ἀνεθεμάτισεν ⁸⁰ γράψας τὸ αὐτὸ ⁸¹ καὶ Ξεναίᾳ. Φλαβιανὸς δὲ ὡς διαβάλλων αὐτοῦς ⁸² (8) ἔγραψε τῷ βασιλεῖ μηνύων ⁸³. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἠγανάκτησε κατ' αὐτοῦ, Κωνσταντῖνον μάλιστα καὶ Ξεναίαν ἀποδεξάμενος. Ἠλία τῷ ἐπισκόπῳ (9) Ἱεροσολύμων ἔγραψεν Ἀναστάσιος κελεύων

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ ὄρων A. ⁷² ὤραια A, nihil aliud quam latinum voc. horrea esse videtur. Κιστέρνας A b. γιστέρνας vulg. ⁷³ ὑπ' αὐτὸν A, ὑπ' αὐτῷ b, ὑπ' αὐτοῦ vulg. ⁷⁴ καὶ Διδώρον A b, Διδώρον καὶ Θεόδωρον vulg. ⁷⁵ δ' add. ex A. ⁷⁶ δὲ τῇ A, ἐν τῇ vulg. ⁷⁷ φασὶ — εἶναι οἱμ. A. ⁷⁸ ὁμοίως καὶ A, ὁμοίως δὲ vulg. ⁷⁹ αὐθεντίας προσέθηκε A, αὐθεντήσας, προσ. vulg. ⁸⁰ ἀνεθεμάτισεν A, ἀναθεμ. vulg. ⁸¹ τὰ αὐτὰ b, ταύτην A a, τὸ αὐτὸ vulg. ⁸² αὐτοῦς A, αὐτὰς vulg. ⁸³ μηνύων. ὁ δὲ A e f, μηνύων ταύτα. ὁ δὲ vulg. ⁸⁴ Κωνστ. μᾶλλον καὶ Ξεναί. A, K. δὲ καὶ Ξ. μᾶλλον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) Evagrius, βασιλικῆς στοᾶς, *regias porticus*.

(7) Discriminis haud exigui Theophanem inter et Evagrium Flaviani Antiochensis episcopi fides subjectum et materia : hoc eam integram perseverasse, illo corruptam penitus et extinctam asserente. Monachorum gregem haud contemnendum suis litteris ab hæresi Flavianum vindicantium adducit Evagrius lib. iii, cap. 31, Xenaïæ inimicitias, et ex simultatibus calumnias, confictam ab adversariis hærescos notam, ut a fide discederet vim illatam, persecutiones, minas, seditiones, mortem ipsam intentatam, et inflictum exsilium narrat cap. 32. Quis tantæ constantiæ vir a sanctitatis et innocentæ iudiciis, quales Baronius, Petavius, et alii, in sanctorum album recenseri non mereretur ? In adversum rapere me molitur Theophanes, et Flavianum imbellem, timoris mancipium, favoris aucupem, a probis rejectum, ipsis hæreticis ob animum nutantem et incertum, exosum, ac propriis tandem technis multatum representat hoc, et tribus qui sequuntur annis. Utri fides adhibenda ? Evagrio Flaviani temporibus viciniore, an posteriori Theophani ? Auctoribus suis innititur Theophanes : testes juratos, senes, cum quibus de Flaviano disseruit, exceptione majores adducit Evagrius. Hæreticus an orthodoxus ; sanctus an impius Flavianus ? decidant alii. Sanctum prædicabo, quem sanctus Theophanes ut impium damnat ? hæreticum asseram, quem veritatis et fidei assertorem fidelis historicus Evagrius celebrat ? Utrumque abhorret

animus. Ut ut se res habeat, Flavianum suo jam tempore hæreseos insimulatum mihi suggerit Evagrius : tum ubi cap. 31 Nestorianum errorem impingit Xenaïas. Ut quid enim Nestorii pravitatis admixtæ reum accusaret, quem solo fidei orthodoxæ nomine poterat damnare ? Sola fidei integritas crimen erat in Flavianum : non ex Nestorii reatu crimen fuerat in Flavianum refundendum, quem sola fidei puritas reum agebat. Nestorianum itaque inclamabat Xenaïas, quia quem Eutychianæ suæ hæreseos conscium et adversarium noverat, orthodoxum probare nequibat : tum etiam cum cap. 32 seniores, quos memorat, in Flaviani defensionem adducit Evagrius, quos certe tanto studio, quasi juratos testes non proferret, nisi Flaviani nomen in iudicium trahi ejus causæ tutius agendæ providus non persensisset. Ab omni tamen hæreseos suspitione liberasse, et orthodoxam ejus fidem apud omnes testatam voluisse videtur Liberatus Breviaris cap. 18 et 19.

(8) Volebat initius agi Flavianus, ne sic dicto in Leonem et synodum anathemate plures offenderentur : satisque videri ut synodus damnaretur silentio, quæ tamen ejus moderatio nec Catholicis probata est, nec hæreticis ; utrisque eum insimulantibus, Catholicis, Eutychianismi, hæreticis, Nestorianismi : quo illi nomine synoditas omnes, id est, qui synodum Chalcedonensem recipere, infamabant. CONVERSIS.

(9) Eliæ partibus sustinendis, eidemque in iudicium

κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ⁸⁸ ψηφισαῖται. Ἰλίας Ἀ
δὲ ἀνέγραψε τῷ βασιλεῖ ἀναθεματίσας Νεστόριον
καὶ Εὐτυχέα, Διδώρον ⁸⁹ καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύν-
δον ⁹⁰ ἀποδεχόμενος (10).

imperatorī rescribens, Nestorium et Eutychem,
Chalcedone synodum se recipere **130** testatus est,

Τῷ δ' αὐτῷ ἔπει ἐγένετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παραχῆ
μεταξὺ Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ ⁹¹ Νικαίου (11)
καὶ Δαγαλαίφου κόμητος, περὶ Γενναδίου τοῦ Φιχο-
πέτρου· καὶ ἐγένετο στάσις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐπὶ
ἡμέρας πολλάς· καὶ ἐνεπύρισαν ⁹² τὴν οἰκίαν τοῦ
ἐπισκόπου Ἰωάννου οἱ στρατιῶται, ὑπὸ δὲ τῶν πο-
λιτῶν ἢ οἰκία τοῦ Φιχοπέτρου καὶ αὐτῆ ὁμοίως ⁹³,
καὶ ἔστησαν (12) οἱ Ἀλεξανδρεῖς στήλην τοῦ βασι-
λέως ἐν τῷ Ἀντικανθάρῳ (13).

A. M. 5002. — Τούτῳ τῷ ἔπει μοναχοὶ τινες αἰρε-
τικοὶ (14) διακόσιοι ἐλθόντες ἀπὸ Ἀνατολῆς ἐν τῷ
Βυζαντίῳ ἄμα Σεύρητι τῷ δυσσεβεῖ κατὰ Μακεδονίου
καὶ τῆς συνόδου ἐσπούδαζον. Τούτους Ἀναστάσιος
ἐντίμως ⁹⁴ ἐδέξατο, ὡς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας καὶ
ταράξαντας· ⁹⁵ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὧδε ταῦτα ⁹⁶ πράσ-
σοντας. Ἰωάννης δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας δια-
χύλιας λίτρας χρυσοῦ διδιδεν ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ,
εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐκβαλεῖ ⁹⁷ τελείως. Ὁ δὲ
βασιλεὺς ἠνάγκαζεν Μακεδόνιον κοινωνῆσαι τοῖς
ἀποκρισιαρίοις Ἰωάννου καὶ Ἰωάννην δεῖξασθαι μὴ
δεχόμενον (15), μηδὲ ⁹⁸ ἐκβάλλοντα τὴν σύνοδον. Μα-
κεδόνιος δὲ ἀντέστη εἰπὼν, μὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς, εἰ
μὴ ὁμολογήσωσιν (16) μητέρα καὶ διδάσκαλον τὴν
ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον. Δευτέρως δὲ ὁ ἐπίσκοπος ⁹⁹
τῶν Ἀρειανῶν τοῦ Βυζαντίου ⁹⁷ βαπτίζων τινὰ Βάρ-
βαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν Δεσποτικὴν παράδοσιν

viano succensuit, Constantinum autem atque
Xenaiam probavit amplius; tum vero Elias Hiero-
solyorum episcopo, ut adversus Chalcedonensem
synodum ferret sententiam scripto mandavit. Elias
Diodorum et Theodorum diris devovit et actam

Hoc etiam anno ingens tumultus Alexandriae
exortus est inter Joannem Nicæotam episcopum
et Dagalaiphum comitem Gennadii Phicopetri gra-
tia: eaque seditio plures dies in urbe duravit. Et
quidem milites episcopi Joannis domum incen-
derunt, et Phicopetri aedes a populo pariter com-
bustæ. Alexandrini porro ad Cantharum imperato-
ri statuam posuerunt.

B
A. C. 502. — Hoc anno monachi quidam hæretici
numero ducenti ab Oriente Byzantium cum impio
Severo transfretati insidias Macedonio et synodo
damnationem parabant. Istos Anastasius cum ho-
nore suscepit, ceu veritatis adversarios, qui totum
conturbarent Orientem et eadem pariter forent
hic molituri. Joannes autem Alexandriae episcopus
ducentas auri libras imperatori se daturum pollici-
tus est, si modo celebratam Chalcedone synodum
funditus abrogaret. Imperator itaque Maecdonium
cum Joannis legatis communionem habere cogebat
et Joanni ipsi, qui nec reciperet, nec respueret
synodum, pacem dare. In adversum opposuit se
Macedonius dicens nullam se communionem iis
C impertiri, nisi matrem et magistram proflerentur
Chalcedonensem synodum. Deuterius porro Aria-
norum episcopus Byzantii quempiam nomine Bar-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ συνόδου A, συνόδη vulg. ⁸⁹ Διδώρον καὶ A a e f, Διδώρον καὶ Θεόδωρον καὶ vulg. ⁹⁰ σύνοδον om.
A b. ⁹¹ τοῦ ante Νικ. add. ex A. ⁹² ἐνέπρησαν e. ⁹³ καὶ αὐτῆ ὁμοίως A e (αὐτοί e). ⁹⁴ ἐντίμως] ἐπιτίμως
A. ⁹⁵ ταράξαντας A b. ⁹⁶ καὶ τοὺς ταῦτα A e, καὶ ὡς ταῦτα a. ⁹⁷ ἐκβαλεῖ A, ἐκβάλη vulg. ⁹⁸ δεχόμενον
μηδὲ A, δεχόμενον αὐτὸν μηδὲ vulg. ⁹⁹ ὁμολογήσωσιν A, ὁμολογήσωσιν vulg. ⁹⁷ τοῦ Βυζαντίου add.
ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

patæ fidei jure protegendo, in Evagrii vel calumniam
vel errorem totis viribus insudat Baronius ad an-
num d. 512 a num. 8 ad 18. Incassum omnino: ex
corruptis quippe Theodori Lectoris verbis calumnia
omnis exurgit: ex integro textu summa tenetur
ejus laus, et innocentia comprobatur. Theodoriani
textus ex eo patet corruptela, quod Theophanes
Theodorum exscribens, Theodoro contraria scri-
bat. Vitiatum itaque Theodorus aut Theophanes:
at non hic cujus scripta Eliam memorantia nullius
erroris arguuntur. Quid igitur superest, quam vi-
tium Theodorum, et fictio ejus vitio delusum Ba-
ronium admittamus? Hoc autem pacto in Christo-
phorsonæ Eusebii, eni Theodorus adjungitur,
editione Theodorus emendatur pag. mihi 187,
tom. II: Ἰλίας τῷ ἐπισκόπῳ τῶν Ἱεροσολύμων
προέταξεν ὁ βασιλεὺς σύνοδον ἀθροῖσαι τῶν ὑπ'
αὐτῶν, καὶ κατὰ τῆς συνόδου ψηφισαῖται. Ἰλίας
δὲ σύνοδον μὲν οὐ συνήθροισεν, αὐτὸς δὲ μόνος ἀνα-
θεματίσας Νεστόριον, καὶ Εὐτυχῆ, καὶ Διδώρον,
καὶ Θεόδωρον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀπέδε-
ξατο. Elias Hierosolymorum episcopo mandavit
imperator, ut synodum episcoporum, quos sub se
habebat, colligeret, et quartam synodum condem-
naret. Elias vero synodum quidem non congregavit:
ipse vero solus Nestorium, Eutychem, Diodorum, et

Theodorum damnavit, et Chalcedonensem synodum
recipit. Quicquid alias legeris, vim historię et ejus
verbis infert.

(10) Lege hic, sodes, pag. succedentis notam
postremam (note 19).

(11) Machiotam corrupte legit Baronius ad annum
D. 506 num. 16, et 516 num. 40 ex corrupto Libe-
rati codice.

(12) Malim ἀνέστησαν, ut sit, solo prostaverunt,
overterunt Anastasii statuam. Quantum enim cohæ-
ret, ut tumultuans pro episcopo suo civitas, inque
cives seviente præside, sive militibus ejus nomine,
illi statuam imperatori erigant, et non potius, si
quæ erat, sub illo seditionis æstu dejiciant? Sic
ejusdem Anast. an. 56 laudante Anastasium Augu-
stali, ipse, probris exceptus est, ejusque interem-
ptus filius: sic nimirum Alexandrini in senso in
Anastasium animo erant, facileque in ejus prorump-
ebant injuriam. COMBEFIS.

(13) Cantharum balneum supra laudavit auctor.

(14) Qui fuerint illi monachi, unde progressi,
cujus gratia CP. se contulerint, refert Evagrius,
lib. III, cap. 53.

(15) Hoc attestatur Liberatus, cap. 18 ante finem.

(16) Pene verbatim jacent hæc apud Theodorum
Lectorem.

barum baptizare paratus, repugnante licet Dominica traditione, verba istiusmodi proferre ausus est: *Baptizatur Barbarus in nomine Patris, per Filium, in sancto Spiritu*: et confestim exaruit piscina. Barbarus terrore percussus fugæ se dedit et omnibus postmodum, quod contigerat miraculum, manifestavit. In his imperator Macedonium Cpoleos præsulem habitam olim Chalcedone synodum reprobare, quemadmodum et Hierosolymorum episcopus Elias, cogebat. Ad hæc Macedonius, citra universalem synodum, cui primus assisteret Romanus episcopus, id se exsequi non posse referebat. Quibus imperator exasperatus, immunitatis quærendæ causa confuentes in ecclesiam per viam abripi jussit et libertatis hujusmodi hæreticorum sanis concessit jura. Quilibet autem tam e clero, quam e plebe Byzantii degentes hæretici Severo atque hæreticis istis Orientis in oppugnando Macedonio præstabant operas: ex quo deiferi Palæstinæ monachi divino motu affectu Severum et ejus assecclas monachos confutaturi Cpolim convenerunt. **131** Dorotheus interim Alexandrinus monachus pro Chalcedonensis synodi defensione volumen ingens a se conscriptum Magnæ Anastasii fratris sponsæ rectum de fide sensum illuc usque servanti obtulit: quem ipsa dedit Anastasio, claritate doctrinæ virum a perfidia dimovere sperans. Ille libro perlecto, cum præter opinionem opus digestum animadverteret, Dorotheum in Oasim ablegat et flocci fecit librum quod gereret inscriptum, *Tragœdia, hoc est prophetia præsentis rerum status*: quemadmodum a magno etiam Basilio adversus Julianum pronuntiatum narrant. Cæterum Macedonium Flavianum Antiochensem et quicumque contra synodum leviter

A ἐτόλμησεν εἰπεῖν· *Βαπτίζεται Βάρβαρος* (17) εἰς τὸ δρομα τοῦ Πατρὸς δι' Ἰοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ κολυμβήθρα. Ὁ δὲ βάρβαρος ἔμφοθος γενόμενος ἔφυγε καὶ πᾶσιν ἠγνώρῃσε τὸ θαῦμα. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μακεδόνιον (18) τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἠνάγκαζεν ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καθάπερ καὶ Ἠλίας ὁ Ἱεροσολύμων (19)· ὁ δὲ Μακεδόνιος χωρὶς οἰκουμένητικῆς συνόδου ἐχούσης πρόεδρον τὸν Ῥώμης ὁπίσκοπον ἀδύνατον ἔλεγεν τοῦτο ποιῆσαι. Ὅθεν ἐχθράνας αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, τοὺς προσφεύγοντας ἰ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀποσπᾶσθαι ἐκέλευσε βιαίως, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν αἰρετικῶν ἄρουρας ἀσουλίας παρέσχετο. Ὅσοι δὲ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ αἰρετικοὶ ἐτύγγανον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, τῷ Σευήρῳ καὶ τοῖς αἰρετικοῖς μοναχοῖς ἄνατολικοῖς ἐσχόλαζον κατὰ Μακεδονίου σπουδάζοντες· ὅθεν οἱ κατὰ τὴν Παλαιστίνην θεοφόροι μοναχοὶ ζήλῳ θεῷ κινήθεντες, ἤλθον εἰς τὸ Βυζάντιον κατὰ Σευήρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μοναχῶν. Δωρόθεος δὲ μοναχὸς Ἀλεξανδρείας πολὺστιχον βιβλίον ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ἣν ἔδωκε Μάγνα τῇ νύμφῃ Ἀναστασίου ἐπ' ἀδελφῷ ὀρθοδόξῳ ὡσεύ. Αὕτη δὲ Ἀναστασίῳ τὴν βίβλον προσήνεγκαν ἐπιτίσους αὐτῆς μετατίθεσθαι αὐτόν. Ὁ δὲ ἐντυχὼν αὐτῇ καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῦ εὐρών οὖσαν, Δωρόθεον μὲν εἰς Ὄασιν ἐξορίζει καὶ τὴν βίβλον ἐξουθενεῖ διὰ τὸ ἐπιγράψαι, *Τραγῳδία, ἣν ἔχει προφητεία τῆς νῦν καταστάσεως*. ὡσπερ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ φασὶν εἰρησθαι κατὰ Ἰουλιανῶν. Ὁ δὲ Μακεδόνιος Φλαβιανὸν τὸν Ἀντιοχείας, καὶ πάντας τοὺς τολμῶντας λέγειν τι κατὰ τῆς συνόδου ἀναθεματίσεν, καὶ τοὺς ἀποκρισίου Φλαβιανοῦ ἐλθόντας πρὸς αὐτὸν διὰ τινὰς χρείας ἀναθεματίσεν καὶ ἐδίωξεν.

VARIÆ LECTIONES.

ἄ ὁ ante Ἱερ. add. ex A. ὁ τὸν Ῥώμης A, τῆς Ῥ. vulg. ἰ προσφεύγοντας A, προσφ. vulg. ἰ ἐν — τῶν add. ex A. ἰ τοῖς αἰρετικοῖς μοναχοῖς b, τοῖς αἰρ. Μανιχαίοις A, τοῖς Μανιχαίοις αἰρετικοῖς vulg. ἰ τῇ add. ex A. ἰ αὕτη A, αὕτη vulg. ἰ καὶ add. ex A. ἰ τὸν ἀπὸ Ἀντ. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Vide Græcos ab antiquo passiva recipiendi, non activa ministrandi sacramenta forma et lege usos: de qua nos in euchologicis. Βάρβαρος, et Βάρβαρον in Vat. 1, ubique hic scribitur, velut proprium nomen, observa. Idem apud Theodorum Lectorem obviam venit.

(18) Hæc apud Theodorum superioribus præmissa.

(19) Oppositus sibi ipsi Theophanes de Elia narrationem instituens: hic imperatoris auxiliarius Macedonium urget, ut synodum Chalced. anathemate feriat, qui linea paginæ præsentis prima σύνθετον ἀποδεχόμενος asseritur. Si cum Palatino codice τὸ, ἀποδεχόμενος sustuleris; Elias cum reliquis periodi superius positæ synodum Chalced. anathematizat, adeoque Macedonium orthodoxum cum Anastasio potest hic persequi. Lege hic ex opposito Ἠλίαν (Eliam enim accusandi casu Anastasii editionis Regiæ legunt marginales lectiones) qui hic, ceu orthodoxus ab Anastasio vim patitur, idem loco superiore orthodoxus item synodum Chalcedon. admittit. Utrum porro τὸ, ἀποδεχόμενος cum Palat. expungam, vel cum Anastasii citato exemplari legam, et Ἠλίαν reponam, dubius hæreo. — *Cogebat Anastasius Macedonium reprobare synodum, quemadmodum et Eliam Hierosolymitanam*: qui nimirum anno superiori professus esset se eam

recipere, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδεχόμενος: majoris aliquid fidei exhibens quam Flavianus, qui synodi nomen suppressisset, ut et iterum suppressit, rescribens e synodo apud Sidonem celebrata: cumque eo nomine tum ipse, tum Elias a Xenaiâ, aliisque Eutychanistis accusentur, quod nolentes aperte damnare synodum, concordiam in synodo impedivissent, non video ut errore vacet, quod ibi habent Theophanis exemplaria, expressitque Anastasius, rescripsisse scilicet Eliam, se quoque τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποβάλλειν, *ἵνα καὶ quoque synodum Chalcedonensem se repudiare*. Si ita synodum rejecit, cur accusator nolle palam rejicere? Si ita totus in Eutychanismum concessit, cur ne Severo communicet, Anastasii anno 21 episcopatu abdicari sustinet? Scripsit ergo ut cum primum ejus fides tentata est, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀποδέχεται, *se synodum quoque Chalcedonensem recipere*: aut certe mitius quid loquendo, μὴ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀποβάλλειν, *minime se synodum Chalcedonensem rejicere*; ut affinis sit Eliæ responsio alteri Macedonii, cum et ipse synodum damnare cogere: ait namque, non posse se id præstare extra synodum generalem, cui Romanus episcopus præsideret. Consentientium his alii soriptiores, ut nihil sit hærendum. Videndus cum Evagriô aliquanto locupletior Nicephorus. *COMMENTS.*

oblitrarent, anathematum fulmine percellebat, Flavianique legatos, ob quædam negotia se convenientes, execrationibus suppositos e conspectu amovit.

A. M. 6003. — Τούτῳ τῷ ἔτει σύνοδον κροτηθῆ-
ναι (20) ἐν Σιδῶνι * Ἀναστάσιος * ἐθέσπισεν. Σωτή-
ριχος γὰρ ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπὸ
Μακεδονίου χειροτονούμενος ἐγγράφως ὡμολόγησεν
δέχεσθαι τὰ δόγματα τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ὡς
ἄποστολος, ὡς ἀπελθεῖν ¹⁰ γέγο-
νεν οὗτος, ὡς ἀπελθεῖν ¹¹ εἰς Ἀνατολήν καὶ τῷ δυσ-
σεβεῖ Ξεναίῳ κοινολογῆσασθαι, καὶ ἄμφω σύνοδον
γενέσθαι εἰς Σιδῶνα τὸν βασιλέα αἰτήσασθαι ἐπὶ τῇ
τελειᾷ ἐκβολῇ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι ¹² συνόδου *
ἦτις καὶ ¹³ συνέστη καὶ θάπτον διελύθη, τοῦ βασιλέως
πέμφαντος εἰς τοῦτο Εὐτρόπιον τριβοῦνον, ὃς καὶ
διαλύσας αὐτὴν, Φλαβιανὸν τὸν Ἀντιοχείας καὶ
Ἡλίαν τῶν Ἱεροσολύμων σὺν τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν
τὰ πρὸς ἡδονὴν ¹⁴ γράψαι τῷ βασιλεῖ παρεσκεύασεν.
Φλαβιανὸς δὲ τὰς τρεῖς μόνως συνόδους καὶ τὸ τοῦ
Ζήνωνος Ἐνωτικὸν δέχεσθαι ἔγραψεν, τῆς ἐν Χαλκη-
δόνι μνήμην μὴ ποιησάμενος. Ἡλίας δὲ ὁ Ἱεροσο-
λύμων (21) καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἔγραψεν ἀποβάλ-
λεσθαι. Σωτήριχος δὲ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας καὶ
Ξεναίας ¹⁵ κατὰ Φλαβιανοῦ καὶ Ἡλίου ἀνήγαγον ¹⁶
τῷ βασιλεῖ, ὅτι διὰ τὸ μὴ θέλειν αὐτοὺς τρανῶς κατὰ
τῆς συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἀποφῆναςθαι, συνῆλ-
θον ἀλλήλοις. Ἀναστάσιος δὲ ὀργισθεὶς (22) ὑπέθετο
μοναχοῖς τισὶ ψευδωνύμοις συνελθεῖν ¹⁷ ἐν Ἀντιο-
χείᾳ καὶ κατὰ Φλαβιανοῦ στασιάσαι, αἰτοῦντας αὐτὸν
ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον καὶ Διδώ-
ρον καὶ Θεόδωρον καὶ Ἰβαν καὶ Θεοδώρητον * ὃ καὶ
ἐποίησεν μικροφυχῆσας Φλαβιανὸς, καὶ ἐπ' ἐκκλη-
σίας αὐτοὺς ἀνεθεμάτισεν σὺν τῇ συνόδῳ.

postularent, suggessit: quod ille ex animi dejectione exsecutus est, et in ecclesiæ publico con-
ventu eos una cum synodo **132** percussit anathemate.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ κατὰ Μακεδονίου ὁ βασι-
λεὺς (25) κατεσκεύασεν * καὶ οἱ ἀποσχιστὰ μετὰ
μισθωτῶν ἔχλων ἐν τῷ Ἀρχαγγέλῳ τοῦ παλατιοῦ
καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ψάλλοντες ἐν Κυριακῇ
τὸ Τρισάγιον προσετίθουν τὸ, Ὁ ¹⁸ σταυρωθεὶς δι'
ἡμᾶς, ὥστε τοὺς ὀρθοδόξους ἐξ ἀνάγκης μετὰ πλη-
γῶν αὐτοῦ ἐλάσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς προφανῶς διὰ
τῶν ἀποσχιστῶν μοναχῶν καὶ κληρικῶν καὶ Ἰουλι-
ανοῦ τοῦ ¹⁹ Καρίας ²⁰ ποτὲ ἐπισκόπου, ἔπειτα δὲ Ἀλι-
καρνασσοῦ, καὶ Σευήρου τοῦ δυσσεβοῦς ἔτι μοναχοῦ
δντος, ἐπολέμηκε τὸν Μακεδόνιον, ὕβρεσιν αὐτὸν δημο-

A. C. 503. — Hoc anno synodum Sidoniæ con-
gregari sanxit Anastasius. Soterichus enim Cæsa-
reæ Cappadociæ a Macedonio consecratus, Chal-
cedonensis synodi decreta, velut fidei regulas se
admittere scripto professus est. Ejus autem post-
modum factus inimicus adeo ivit in adversum, ut
in Orientem profectus, impio Xenaiæ rem omnem
communicaret, et ad exstirpandam funditus san-
ctiam Chalcedonensem synodum aliam Sidoniæ
celebrari ab imperatore postularet uterque; et
hæc convocata dicto citius dissipata est et soluta,
Eutropii tribuni ab imperatore in hunc finem missa
opera, qui ea abrogata, Flaviano Antiochiæ et
Eliæ Hierosolymorum, subjectisque ipsis episcopis,
ut, quæ ipsis placerent, ad imperatorem referrent,
auctor fuit. Flavianus porro synodos tres solum-
modo et Zenonis Henoticum se recipere scripsit,
nulla prorsus de Chalcedonensi facta mentione:
Elias autem Hierosolymorum episcopus Chalcedo-
nensem se proscribere testatus est: Soterichus
autem Cæsareæ Cappadociæ et Xenaias impera-
tori adversus Flavianum et Eliam rescripserunt,
ipsos nimirum, dum adversus Chalcedonensem
synodum palam dare sententiam recusarent, quo-
minus in cœtum et unum sensum coirent, in
causa fuisse. Quare iratus Anastasius falsis qui-
busdam monachis, ut Antiochiæ convenirent, ubi
tumultu in Flavianum excitato, Chalcedonensem
synodum simulque Diodorum, Theodorum, Ibam
C et Theodoretum cum execratione eum ejurare

Hoc etiam anno imperator Macedonio struxit in-
sidias: schismatici vero turba mercede conducta in
sede ad palatium Archangelo dicata et in Magna
quoque ecclesia die Dominico ter sanctum hym-
num canentes, addidere: *Qui crucifixus es pro
nobis*: ex quo ad eos etiam adjunctis verberibus
extrudendos impediti sunt orthodoxi. Imperator
autem schismaticorum monachorum clerique viro-
rum et Juliani quondam Cariae, postmodum vero
Halicarnassi episcopi, et impii Severi monachum
D adhuc agentis opera fœdis palam emissis contu-
VARIAE LECTIONES.

* Σιδῶνι: A, Σιδωνία vulg. * Ἀναστάσιος add. ex b. ¹⁰ πολεμώτατος γέγονεν οὗτος b, πολεμώτατα
γέγ. οὗτως vulg. ¹¹ ἀπελθεῖν] ἀποθανεῖν A e. ¹² ἐν Χαλκ. A, ἐν τῇ X. vulg. ¹³ καὶ ante συνέστη add.
ex A. ¹⁴ τὰ πρὸς ἡδονὴν b, τὰ πρὸς Σιδόνιον A, τὰ παρὰ Σιδωνίαν vulg. ¹⁵ καὶ Ξεναίας om. A e. ¹⁶ ἀν-
ῆγαγον A. ¹⁷ συνελθεῖν A, συνδιελθεῖν vulg. ¹⁸ ὁ add. ex A. ¹⁹ τοῦ A, τῆς vulg. ²⁰ Καρυῶς b e, Βαρείας
a, Καισαρείας f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Cyrillus auctor Vitæ S. Sabæ apud Surium
die 5 Decembris ex his nonnulla refert: fuit autem
Cyrillus ille Sabæ suppar, ac pene coactaneus
Anastasio imp. et episcoporum, quorum hic gesta
recensentur. De synodi istius anno auctori Mar-
cellinus non consentit.

(21) Istis adversatur præfatus Cyrillus, cujus
testimonium approbat Baronius ad annum 512,
num. 16, Petavius lib. xii De doct. temp. et alii,
sincerum orthodoxæ fidei defensorem Eliam istum

asserentes: de Flaviano superius actum. Utrumque
certe sequentia vindicant: ut quid enim in judi-
cium velut rei traherentur, qui jam in acusato-
rum partes, si vera foret historia, transissent?
Elias ipse defensionem suam instituit apud Eva-
grium, lib. iii, cap. 51.

(22) In contrariam mentem factum hoc verit
Evagrius cap. 52.

(23) Theod. Lect. excerpt.

mellis Macedonium oppugnabat. Verum urbis conferta plebs cum mulieribus et pueris, necnon orthodoxorum monachorum præfectis vociferabatur: *Adest martyrii terripus, ne Patrem nostrum deseramus*, et convicia in imperatorem conjiciebat, ipsum Manichæum et imperio prorsus indignum clamitans. Quibus ille territus, palatii portas obseravit et ad fugam naves tenuit paratas: quique prius etiam jurejurando Macedonium ad conspectum nusquam admissurum se obstrinxerat, timore correptus eundem videre exoptabat servide: ac tum eo ad imperatorem proficiscente, plebs cum magnis acclamationibus ad abbates et monachos conversa dicebat: *Patrem nostrum apud nos habemus*. Sed et militares scholæ pertranseuntem illum faustis vocibus persequabantur. Denique ad Anastasium introductus, illum ceu Ecclesiæ hostem objugavit: ille vero pacem et unum cum episcopo

A. C. 504. — *Hierosolymorum episcopi Eliæ annus unicus*.

Hoc anno commentario per Cellorem magistrum misso Macedonium imperator decepit: ac primam quidem et secundam synodum se probare fatebatur, Ephesinam vero et Chalcedonensem penitus tacebat: qua magnam sibi invidiam conciliavit Macedonius: per hujusmodi quippe commentarium concordia sanctionem a Zenone editam probavit, cui jam, dum ordinaretur, subscripserat. Eapropter Macedonius ad Dalmatæ monasterium profectus ad clericos 133 et monachos ferventiori zelo ductos et visi facinoris fœditate indignatos declamatorio sermone defensionem instituit, protestatus, se Chalcedonensem synodum admittere et, qui eam rejicerent, hæreticos habere: quibus auditis, una cum eo sacra missarum peregere mysteria. Interea imperator clericos atque monachos una secum sentientes donis impulit, ut alium episcopum in ejus locum subrogarent, quod Areadnam et ordinis senatorii præcipuos affixit: erat quippe cunctis charus Macedonius, tum ob vitæ munditiam, tum ob rectam et sinceram de fide sententiam, quamvis dolum post-

A σλαίς αἰτχραῖς ἐμβάλλων ¹¹. Τὰ δὲ πλήθη σὺν γυναίξει καὶ τέκνοις ἡγουμένοις τε τῶν ὀρθοδόξων μοναχῶν ἔκραζον ἀθροισθέντα· *Καιρὸς μαρτυρίου, μὴ καταλείψωμεν τὸν Πατέρα ἡμῶν*· ὑβρίζοντες ¹² τὸν βασιλέα Μανιχαῖον καὶ τοῦ κράτους ἀνάξιον. Ὁ δὲ φοβηθεὶς, κατέκλεισε ¹³ τὰς θύρας τοῦ παλατίου, καὶ πλοῖα πρὸς φυγὴν ἠυτρέπισεν ¹⁴. Τὸν δὲ Μακεδόνιον ὁμόσας μὴκέτι θεάσασθαι, τότε παρεκάλει ἰδεῖν, φοβηθεὶς τὰ πλήθη. Τούτου δὲ ἐρχομένου πρὸς αὐτὸν, ὁ λαὸς τοῖς ἡγουμένοις καὶ μοναχοῖς διεμαρτύρησατο ¹⁵ λέγων· *Τὸν Πατέρα ἡμῶν ἔχομεν*. Καὶ οἱ τῶν σχολῶν εὐφήμου αὐτὸν διερχόμενον. Εἰσελθὼν δὲ πρὸς Ἀναστάσιον, ἤλεγξεν αὐτὸν, ὡς πολέμιον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ ὑπεκρίθη πρὸς τὴν ὥραν ἐνοῦσθαι αὐτῷ ¹⁶.

B A. M. 6004. — *Ἰεροσόλυμων ἐπισκόπου Ἠλία ἔτος ἕν (24)*.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μακεδόνιον ἠπάτησεν (25) ὁ βασιλεὺς διὰ Κέλλωρος (26) μαγίστρου (27), ὑπομησικὸν ποιήσας πρὸς αὐτὸν, ἐν ᾧ τὴν πρώτην [καὶ τὴν δευτέραν ²⁷] σύνοδον ὁμολογεῖ ^{27*} δέχεσθαι, τὴν δὲ ἐν Ἐφέσῳ καὶ Καλκηδόνι εἶπεν (28)· ὅπερ μέμφιν μεγάλην τῷ Μακεδονίῳ προσήγαγεν. Διὰ γὰρ τούτου καὶ τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος ἐδίξαστο, ᾧτινι καὶ χειροτονούμενος ὑπέγραψεν (29). Ὁ δὲ Μακεδόνιος ἀπελθὼν εἰς τὴν Δαλμάτου μονὴν (30), τοῖς κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς ζηλωτῶσι σκανδαλισθεῖσιν εἰς αὐτὸν ³⁰ ἀπελογήσατο διὰ προσφωνητικῶν ^{30*} λόγου, οἷτι δέχεται τὴν ἀγίαν ³⁰ ἐν Καλκηδόνι σύνοδον καὶ τοὺς μὴ δεχομένους αὐτὴν αἰρετικοὺς ἔχει, καὶ συνελειτούργησαν αὐτῷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς δώροισ ἐπαῖσεν τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς ἄλλων ἐπίσκοπον ψηφισασθαι, ὅπερ καὶ Ἀρεάδην καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου μεγάλως ³⁰ ἐλύπει· ἡγαπᾶτο γὰρ Μακεδόνο· καὶ διὰ τὸ καθαρὸν τοῦ βίου καὶ διὰ τὸ ὀρθὸν τῶν δογμάτων, εἰ καὶ ἠπατήθη. Καὶ παρασκευάσεν ὁ βασιλεὺς (31) δύο φαύλους τινὰς κατηγορῆσαι Μακεδόνιον ³¹, ὡς παιδεραστὴν καὶ αἰρετικόν, ἀποδοῦναι ³¹ δὲ ταῦτα

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ ἐμβάλλων A, συμβάλλων vulg. ¹² ὑβρίζοντες A b e, ὑβρίζον τε vulg. ¹³ κατέκλεισε A, ἀπέκλεισε vulg. ¹⁴ ἠυτρέπισεν A b e, εὐτρέπισεν vulg. ¹⁵ διεμαρτύρησατο A. ¹⁶ αὐτῷ A b, αὐτὸν vulg. ¹⁷ καὶ τὴν δευτέραν om. A b; ^{17*} ὁμολογεῖ A, ὠμολόγει vulg. ¹⁸ εἰς αὐτ. v] ὑπ' αὐτῶν A. ^{18*} προσφωνητικῶν A b, προσφων. vulg. ¹⁹ ἀγίαν add. ex A. ²⁰ μεγάλως A, μεγάλους vulg. ²¹ Μακεδόνιον A, Μακεδονίου vulg. ²² ἀποδοῦναι A e, ἐπιδοῦναι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Cujus tamen varia in episcopatu gesta superiores anni demonstrant Salutii in canoniis descripti tempore.

(25) Quod μετὰ ὑποκρίσεως ἔδοξεν ἐνοῦσθαι τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τῷ ἐπισκόπῳ, *per hypocrisim Ecclesiæ et episcopo consentire videretur*, ait Theodorus: exin πρὸς δολιότητος γέμοντα conversus, in fraudem episcopum abduxit.

(26) Evagrius Κέλλωρος.

(27) Ἡγεμόνος τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τάξεων officiorum αὐτῆς magistris. Evagrius idem lib. iii, cap. 32.

(28) Post εἶπεν addendum esset aliquid, ut omnino sensus constaret. Addit Nicephori interpres, *quæ res Macedonio probata est*: sed nec ejus Græca id habent. Probari tamen necesse est, ut ita apud

D ferventiores orthodoxos inde offenderit. Unde et in seq., εἰ καὶ ἠπατήθη, miserabantur Macedonium, *tametsi deceptus fuerat*: probando scilicet Anastasii illud commonitorium affine. Zenonis Henōtico. COMBESIS.

(29) Quod ex Theodoro Lectore observavit ad Anastasii annum quintum.

(30) Orig. CP.: Ἡ μονὴ τὰ Δαλματίου ἐκτίσθη παρὰ Δαλματίου ἀνεψίου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· *Monasterium cui ex Dalmatio factum nomen a Dalmatio patricio Constantini nepote conditum fuit*.

(31) Ut Macedonius calumniam effugit, narrat Evagrius, lib. iii, cap. 52, qui Theodari Syuopsi quoad reliqua conferendus.

ἔγγράφως τῷ ἐπάρχῳ²² καὶ τῷ μαγίστρῳ ὁμοίως Ἄ modum fuerit passus. Ad hæc imperator duos nequam et profligatæ vitæ comparavit viros, qui Macedonium præposteræ in pueros libidinis et hæreseos criminarentur et de istis præfecto atque magistro scriptam offerrent accusationem: et aliam parem adversus catholicos presbyteros et diaconos instruxit. Imperavit denique Cellori magistro, episcopali aede Macedonium summa vi deturbare, vociferantem, se non in prætorio modo, sed etiam in theatro defensionem suscipere paratum. Hinc a cleri grege plures in carcerem conjecti, alii iugæ beneficium nacti, per Romanam et Phœniciam provinciam dispersi. Impius autem imperator authenticas rerum apud Chalcedonem gestarum tabulas magistri ope a Macedonio recipere et discerpere contendebat: eas vero sigillo notatas in altari Macedonium reposuit: quas demum Calepodius eunuchus Magnæ ecclesiæ œconomus furtim subreptas ad imperatorem detulit. Postremo Macedonium noctu per vim abductum Chalcedonem primum, inde Euchaitam deportari iussit imperator, nullam ob plebis metum de ipsi objectis Inquisitionem facere ausus. Sequenti luce Timotheum quemdam presbyterum et ecclesiæ sceuophylacem, ex quibusdam gestis nominibus accommodatis cognomento Litrobulem et Celonem, declarat episcopum: qui primum ecclesiæ ingressus, Macedonii deposuit imagines atque ita denum sacris operam dedit; Joannemque Nicæotam Alexandrinum in Ecclesiæ tabulas recensuit synodicasque litteras ad

Β continebat: eas vero sigillo notatas in altari Macedonium reposuit: quas demum Calepodius eunuchus Magnæ ecclesiæ œconomus furtim subreptas ad imperatorem detulit. Postremo Macedonium noctu per vim abductum Chalcedonem primum, inde Euchaitam deportari iussit imperator, nullam ob plebis metum de ipsi objectis Inquisitionem facere ausus. Sequenti luce Timotheum quemdam presbyterum et ecclesiæ sceuophylacem, ex quibusdam gestis nominibus accommodatis cognomento Litrobulem et Celonem, declarat episcopum: qui primum ecclesiæ ingressus, Macedonii deposuit imagines atque ita denum sacris operam dedit; Joannemque Nicæotam Alexandrinum in Ecclesiæ tabulas recensuit synodicasque litteras ad

VARIÆ LECTIONES.

²² ἐπάρχῳ Ἀ. ὑπάρχῳ vulg. ²³ ὁ βασιλεὺς add. ex A e. ²⁴ φυλακὰς Ἀ. φυλάκας vulg. ²⁵ ἀσεβῆς om. Ἀ. ²⁶ καὶ διαβόηται] πρὸς διάβόηξιν b. ²⁷ αὐτὸν Ἀ, αὐτὸ vulg. ²⁸ ἐν Εὐχάιταις b, εἰς Εὐχάιτα Ἀ. ²⁹ προβάλλετο b. ³⁰ αὐτὸν Ἀ, ἐκείνον vulg. ³¹ μαγιστριανὸν b. ³² ἔστησεν Ἀ, ἐπέμψεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(32) Male Buccardus Anastasii libellum intelligit, quem auctor vi abstulisse Macedonio jam ejus anno 4 narravit. Ita solenne hæreticis; sicque Bardanes acta 6 synodi combussit, ut habent monumenta, quæ in hæresi monothelitarum omni majora fide produxi. **COMÆSIS.**

(33) Ob congruos nominibus istis actus vocatum ex Theodoro scribit Theophanes, quos ἀσχροπραγίας, *inhonestos et sceleratos*, exprimit Nicephorus, lib. xvi, cap. 26. Præmissa vocabula varii varie legunt. Theophanes et Cedrenus ubique Λιτροβούλην retinent, Nicephorus Λιτροβούλην reddit, Anastasius Lytrobulem quasi Λυτροβούλην legerit, Theodoros Lector Λιτροβούλην: idemque non Κήλωνα, sed Κόλωνα scribendum putat; Nicephoro, Cedreno, Anastasio, Theophane primam lectionem probantibus. Quamvis autem Κόλων, et ξεκλωμένος recentioribus Græcis appelletur cynædus: tamen cum Κήλωνα, θερμὸν εἰς συνουσίαν, *potentiam ac servitium in Venerem*, significet apud Suidam, ejus lectio a pluribus probata magis arridet, et alterius vocabuli juvat expositionem. Ex variis porro ejus lectionibus placet quæ Λιτροβούλην refert, eam quæ τῷ Κήλωνι se accommodet, et præ aliis sensum facillimum offerat. Βουλῶς, Latinis *bulbis*, ait Matthiolus in Dioscoridis lib. ii, cap. 166, veteribus fuit in frequentissimo ciborum usu, his præsertim admixtus, quæ Veneris conciliandæ gratia parabantur, utpotè qui Venerem stimulet. Quod autem ad id expetiti et commendati fuerint bulbi, Martialis in *Xeniis*, et Colum. lib. x docent.

C Quod itaque βολβῶν λίτρας, *bulborum libras*, excitandæ Veneri comederet Timotheus, vel λιτρὰς βουλβῶν, *bulborum frequentius comestorum arca foret ac locus*, Λιτροβούλου nomen potuit promereri, ac subinde Κήλων, θερμὸς εἰς συνουσίαν evadere.

(34) Episcoporum imagines in templis appendere more receptum fuit apud antiquos, Baronius ad annum d. 511, num. 9. *Insignia* quæ Theodori interpretes addit, nec in Theodori, nec in Theophanis textu adverto.

(35) Huic ut Timotheo CP. Severum communcasse testatum reliquit Liberatus breviarii cap. 19.

(36) Hæc ab auctore annuam periodum a Septembri inchoante ad annum Anastasii primum et vicesimum luce narrata, ad ejusdem vicesimum, quo consulatum Secundinus et Felix adhuc tenebant, Marcellinus comes brevibus dudum scripserat. « Macedonius Augustæ urbis episcopus, licet olim Anastasii imperatoris dotis fallaciisque circumventus, pravorum testimoniis eidem accusatus, quoniam tomum sanctorum Patrum apud Chalcedonem sancta dudum subscriptione roboratum, eidem principi dare distulit, ab eodem Euchaita in exsilium deputatus est. Locum Macedonii Timotheus meridiano tempore ab Anastasio Cæsare episcopus ordinatus invasit. »

(37) De Paphlagoniæ parte Ponto ascripta, et in Honorii filii Honorianos nomen a Theodosio adepti, cujus Claudiopolis prius Bithyniæ urbs, facta metropolis, fusc Pancirollus in imp. not. cap. 128.

eum scripsit. Perpendens porro Anastasius Macedonium indicta causa nullave depositionis in eum lata sententia in exsilium ejectum, misso magistro diem ei dixit ultra Claudiopolim Honoriadis provinciae. In eum vero iudices, testes et accusatores instituti deportatum jam ante iudicium et absentem muneris abrogatione damnant et per episcopos et presbyterum Cyzicenum depositionis sententiam mittunt. 134 Quos ubi conspexit Macedonius, etiam ante sermonis exordium interrogat, num Chalcedonensem synodum admittunt? Respondentibus illis: *Tu quis es? dixit ipse: Sabbatiani aut Macedoniani, si mihi depositionis deferrent, sententiam me admittere oporteret.* Et ita re infecta reversi sunt: ipse vero Euchaitam profectus est. Eadem quoque tempestate Flavianum Antiochiae throno dejicere tentavit iniquus imperator, et in ejus locum Severum apertum veritatis hostem intrudere. Hoc unum insimulabant accusatores, quod ore solo, non cordis sensu anathema in synodum pronuntiasset. Consilium subinde dabant qui ad eum expellendum ab imperatore missi fuerant magistratus, ut ob enatos tumultus ad breve tempus secederet. Illo itaque ad Platanos profecto, impium Severum in schismaticorum monasterio ad Gazæ Majumam prius monachum agentem confestim ordinaverunt episcopum: Flavianum vero Petras simul cum aliis pluribus episcopis, clericis et monachis ferro onustis relegaverunt. Elias demum Hierosolymitanus aut cum Severo communionem gerere, aut abdicati episcopatus multam sustinere per vim ab imperatore compulsus, monachis ejus animum obfirmantibus, episcopatu potius depelli elegit: in cujus locum successit quidam Joannes illorum arbitrium se facturum pollicitus est: quod certe occupata post ordinationem sede nunquam praestitit.

A. C. 505. — *Cploeos episcopi Timothei annus primus.*

Hierosolymorum Joannis annus primus.

Antiochiae Severi annus primus.

Hoc anno Vitalianum Patricioli Fœderatorum conitis filium Scythiæ Mysiæque cæterarumque regionum incolæ ad arma adversus impium Anastasium sumenda concitabant. Is ita provocatus infinitam prorsus exercituum, qui sub Anastasio

μάρτυρες και κατηγοροὶ ὄντες, ἀπόντα καθαιροῦσι τὸν ἐκβληθέντα πρὸ κρίσεως, και δι' ἐπισκόπων πέμπουσι τὴν καθάρειν και πρεσβυτέρου Κυζικηνῶ. Τούτου; ἰδὼν Μακεδόνιος, πρὶν αὐτοὺς λαλῆσαι, ἠρώτα, εἰ δέχονται τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον· τῶν δὲ εἰπόντων· Τίς γὰρ εἶ; τότε αὐτὸς ἐφη· *Σαββατιανοὶ ἢ Μακεδονιανοὶ, εἰ ἔφερόν μοι καθάρειν, ἔδει με δέξασθαι.* Καὶ οὕτως ὑπέστρεψαν ἀπρακτοὶ· καὶ αὐτὸς κατέλαβε τὴν Εὐχάϊταν (38). Τότε καὶ Φλαβιανὸν ἐσπούδασε (39) τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας· ἐκβαλεῖν δὲ παράνομος βασιλεὺς, καὶ Σευήρον τὸν προφανῆ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸν ἀντεισάγειν. Ἐπέθεντο δὲ κατηγοροῦντες αὐτὸν ἐπὶ στόματι μόνον τὴν σύνοδον ἀνεθεμάτισεν, καὶ οὐ καρδίᾳ. Λοιπὸν καὶ συνεβουλεύοντο οἱ πεμφθέντες ἄρχοντες παρὰ τοῦ βασιλέως· τοῦ ἐξεῶσαι αὐτὸν, καὶ ὀλίγον ὑποχωρῆσαι διὰ τὸν τάραχον. Τούτου δὲ εἰς Πλατάνους ἐξελθόντος, εὐθέως τὸν εὐσεβεῖ Σευήρον χειροτόνησαν προμονάσαντα ἐν τῇ μονῇ τῶν ἀποσχιστῶν πλησίον τοῦ Μαίουμᾶ Γάζης. Φλαβιανὸν δὲ ἐν Πίτραϊς (40) ἐξώρισαν, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπισκόπους σιδηρωμένους; (41) καὶ κληρικούς και μοναχοὺς. Ἠλίος δὲ ὁ Ἱεροσολύμων ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἢ Σευήρω κοινωνῆσαι, ἢ τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιτθῆναι, τῶν μοναχῶν ὄχυρωσάντων αὐτὸν, τῆς ἐπισκοπῆς μᾶλλον ἠρετίσαστο ἐκβληθῆναι, καὶ χειροτονηθῆ Ἰωάννης ἀπὸ σταυροφύλακων (42), συνθέμενος ποιεῖν ὅσα θέλουσι. Χειροτονηθεὶς δὲ οὐδ' ἕτερον ἐποίησεν.

gerere, aut abdicati episcopatus multam sustinere per vim ab imperatore compulsus, monachis ejus animum obfirmantibus, episcopatu potius depelli elegit: in cujus locum successit quidam Joannes illorum arbitrium se facturum pollicitus est: quod certe occupata post ordinationem sede nunquam praestitit.

A. M. 6005. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Τιμοθέου ἔτος α'.*

Ἱεροσολύμων Ἰωάννου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας Σευήρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸν τὸν υἱὸν (43) Πατριάρχου κόμητος Φοιδεράτων (44) οἱ ἐν Σκυθίᾳ και Μυσίᾳ και λοιπαῖς χώραις ὀρθόδοξοι παρεκάλουν κινήθῆναι κατὰ Ἀναστασίου τοῦ δυσσεβοῦς. Ὁ δὲ κινήθεῖς, πολλὰς μυριάδας ἀνέειλεν στρατοῦ τῶν ὑπὲρ Ἀνα-

VARIAE LECTIONES.

ἰ τούτους] οὗς f. ἰ δέχονται A, δέχονται vulg. ἰ τίς A, τί vulg. ἰ τότε] τούτου A. ἰ τὰ Εὐχάϊτα b, τὴν Εὐχάϊτα A. ἰ fort. σιδηρωμένους. ἰ ἢ ante Σευήρω add. ex b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Alibi τὰ Εὐχάϊτα, Bithyniæ urbem, prius Helenopolim, ac quondam Drepanum, ex Ortelio.

(39) Sub id tempus, non eodem fortassis anno, quæ videlicet in annum præsentem succedentem, et in huncce ex parte incurrentem Marcellinus relert. Reliqua ab auctore hoc anno recensita cum Evagrii scriptis, lib. III, capp. 31, 32 et 33 comparanda.

(40) Marcellinus: *In castellum, quod Petra dicitur*: de quo Procopius lib. II exeunte *De bello Persico*.

(41) Vulgari dialecto, σιδηρωμένους vice.

(42) Sanctæ crucis Hierosolymis asservatæ custodes σταυροφύλακες.

(43) In annos sequentes hæc a Marcellino dilata: de quibus Evagrius, lib. III, cap. 43. Hoc anno, qui

Anastasii vicesimus secundus, Vitalianum seditio-nem movisse Jornandes, *De regn. ac temp. success.* lib. confirmat, bellum illud civile per annos sex ante imperatoris obitum a Vitaliano motum testatus.

(44) Scythiæ Transistriani Gotthi appellantur, teste Zosimo lib. IV. Ascita Romanis horum auxilia Fœderatorum obtinuerunt nomen, ex eodem. Hinc Jornand. *De rebus Get.*: « Defuncto Athanarico, cunctus exercitus in servitio imperatoris perduravit, Romano se imperio subdens, cum milite velut unum corpus edidit, milliaque illa dudum sub Constantino principe Fœderatorum renovata, et ipsi dicti sunt Fœderati. »

στρατίου μαχομένων, χρυσόν τε εἰς ῥόγας (45) αὐτῶν περιπόμηνον πλείστον, καὶ ὄπλα εἰς συμμαχίαν καὶ σαπάνας καὶ ὅσα ἄλλα ἔχειροῦτο. Φασὶ δὲ ὅτι ἐν μιᾷ συμβολῇ ἐξήκοντα πέντε χιλιάδας στρατοῦ βασιλικοῦ ἐκρήμνισεν σὺν Ὑπατίῳ στρατηγούντι αὐτῶν, υἱῷ δὲ ἐξαδέλφης Ἀναστασίου (46) καὶ Σεκουδίνου πατρικίου, ὃν καὶ πιάσας ζῶντα εἶχεν ἐν φρουρᾷ. Ἀναστάσιος δὲ ὁ παράνομος βασιλεὺς, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνίερος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου μοναχοῖς τε καὶ λαϊκοῖς καὶ κληρικοῖς ἐπέδειξαντο· ὥστε καὶ εἰς Ἑλλάσιν τῆς Θηβαΐδος ἐξώρισαν πολλούς. Τιμόθεος δὲ τὰ συνοδικὰ (47) καὶ Μακεδονίου τὴν καθείρεσιν τοῖς κατὰ πόλιν ἐπισκόποις ὑπογράψαι ἐπεμψεν· ὧν οἱ μὲν ἀνδρείτεροι πρὸς ἄμφω ἀντέστησαν· οἱ δὲ παράφοροι φόβῳ τοῦ βασιλέως ἀμφοτέρα⁸¹ ὑπέγραψαν· οἱ δὲ μέσοι τῇ καθαιρέσει Μακεδονίου οὐκ ὑπέγραψαν, εἰ μὴ μόνον τοῖς συνοδικαῖς Τιμοθέου, ὅπερ ταυτὸν ἦν, εἰ καὶ⁸² διαφέρειν αὐτοῖς ἐδόκει. Τιμόθεος δὲ τὸ ὄνομα Σευήρου βουλευθεὶς ἐντάξει τοῖς διπτύχοις καὶ τὸ Φλαβιανοῦ ἐκβαλεῖν⁸³ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκωλύθη. Σευήρου γάρ τὴν κοινωνίαν πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἐφυγον, μάλιστα οἱ μοναχοί, οὓς μετὰ πληθους ἀγροικικοῦ⁸⁴ τιμωρῶν πολλοὺς ἐφόνευσε, τὰ θυσιαστήρια ἀνατρέπων, καὶ τὰ ἱερὰ σκευὴ τῶν ὀρθόδοξων χωνεύων ὁ ἱερόσυλος. Ἰουλιάνῃ δὲ ἡ περιφανιστάτῃ ἡ κτίσασα τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου ἐν τοῖς Ὑπεράτοις ἀνεποιεῖτο σφόδρα τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ὡς καὶ τὸν βασιλεῖα πολλὰς αὐτῇ διαστροφὰς ἐφευρόντα μὴ πείσαι κοινωνῆσαι τῷ⁸⁵ Τιμοθέῳ. Καὶ αὐτὸς δὲ Τιμόθεος πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀπελθὼν οὐκ ἔπεισεν αὐτήν. Πομπήϊον⁸⁶ δὲ ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν τούτου γαμετήν κοσμίαν οὖσαν καὶ εὐπορίαις σχολάζουσαν, πολλαῖς περιστάσεσιν ἐταπεινῶν, ὡς ζηλωτὰς τῆς συνόδου, καὶ ὡς χορηγούνας Μακεδονίῳ ἐν τῇ ἐξορίᾳ τὰ πρὸς τὴν χρείαν. Οἱ δὲ σταλέντες παρὰ Τιμοθέου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς Ἰωάννην τὸν Νικαιώτην ἐπ' ἄμβωνος τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἄγλιαν σύνοδον ἀνεθεμάτισαν. Τοῦ δὲ ἡγουμένου τῆς Δίου μονῆς (48) τελευτήσαντος, ἦλθεν Τιμόθεος προβαλέσθαι ἡγούμενον. Ὁ δὲ μέλλων προβιάζεσθαι ἔφη, μὴ δέχασθαι εὐλογίαν παρὰ ἀνδρὸς ἀθετοῦντος τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον. Τιμόθεος δὲ ἔφη ἀνάθεμα

merebantur, multitudinem concidit, et auri copiam immensam ad elargienda stipendia missam, arma in subsidium, commeatum, cæteraque omnia depredatus est. Uno conflictu solo sexaginta quinque hominum millia ex imperatoris exercitu cum Hypatio Anastasii consobrinæ et Secundini patricii filio eorum duce prostravit, vivumque acceptum sub custodia tenuit. Anastasius autem iniquus imperator et Timotheus sacrilegus episcopus **135** Croleos monachis, laicis et clericis Macedonii synodique causa plurima mala intulit : adeo ut Oasim Thebaidos ex eis plures in exsilium egerit : synodales vero litteras, et Macedonii depositionem cunctis passim per urbes episcopis ad subscribendum misit Timotheus : ex quibus qui fortitudine præcellerunt, utrique iverunt in oppositum : qui animo faciliores imperatoris metu subscripserunt utrique : qui medium tenere, Macedonii depositioni usquam, verum solis Timothei synodicis, quod tamen idem prorsus fuit, quamvis ipsi discrimen venderent, nomen et subscriptionem apposuerunt. Timotheus autem Severi nomen diptychis volens inserere, et Flaviani rescindere, a populo prohibitus est. Severi quippe communionem aversabantur orthodoxi omnes, et maxime monachi, in quos collecta rusticorum turba crudeliter animadvertit, et altaribus eversis sacrisque orthodoxorum vasis igne conflatis, sacrilegus plures eorum interfecit. Juliana vero illustrissima femina, quæ templum Deiparæ Virgini posuit in Honoratis, pro viribus Chalcedonensem adeo tuebatur synodum, ut imperator ipse adinventis etiam multarum fallaciarum technis, ut Timothei communionem subiret, persuadere non valuerit : sed nec ipsemet Timotheus, cum eam sæpius convenisset, non persuasit. Pompeium insuper consobrinum suum, ejusque conjugem ornatissimam feminam, et bonis operibus assuetam, ceu synodo bene affectos, et quæ ad vitæ necessitatem eoducunt Macedonio in exsilio subministrantes, multis calamitatibus oppressit imperator. Porro qui ad Joannem Nicæotam Timotheo missi fuerunt Alexandriam, illi ex ecclesiæ suggestu sanctam Chalcedonensem synodum anathemate damnave-

VARIE LECTIONES.

⁸¹ ἀμφοτέρα A, ἀμφοτέροις h, ἀμφοτέροις vulg. ⁸² εἰ καὶ A, εἴπερ vulg. ⁸³ ἐκβαλεῖν A, ἐκβάλλαι vulg. ⁸⁴ ἀγροικικοῦ h, ἀγροϊκου A, ἀγροϊκῶν vulg. ⁸⁵ τῷ add. ex A. ⁸⁶ Πόμπιον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(45) Ab erogando stipendia militum ῥόγαι dicta.
(46) Scribendum divisa voce, υἱῷ ἐξ ἀδελφῆς Ἀναστασίου, Anastasii ex sorore nepotis, quam edita ac mss. codd. conjunctam repræsentant, atque reddendum, suadet alia loca, quibus deinceps ejusdem Hypatii mentio occurrit; nempe pag. 136: Παρῆν δὲ καὶ Ὑπάτιος ὁ ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως. Interpretes Anastasium secutus, imperatoris ex fratre nepos; ego, ex sorore; quod utrumque vox illa reddi potest; sed primum non quadrare ex aliis locis liquet: nam pag. 125, Ὑπάτιος ὁ Σεκουδίνου, καὶ τῆς ἀδελφῆς Ἀναστασίου βασιλέως υἱός· ubi ipse P. Goar, et sororis Anastasii imperatoris filius. Nonnullum vero hic anachronismum com-

mitti palam est, cum narrato Hypatii carcere, ex quo nonnisi pace constituta liberatus est, illa ejus liberalitas referatur Hierosolymis, cum adhuc illic liber ageret. COMBEBIS.

(47) Ex istis nonnulla Evagrius, lib. III, cap. 53. Quæ pag. hæc exhibet absque comparatione, ad varias lect. vix intelligas.

(48) Theodorus Lector, ex quo narrationem istam desumpsit Theophanes, scribit τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Στουδίτου τελευτήσαντος. Baronius ad annum 511 num. 11 Studii interpretatur, adeoque τοῦ Στουδίου legit: ex quibus conjiceret quispiam μονὴν τοῦ Δίου eandem quæ τοῦ Στουδίου, cui tamen adversatur quod scribitur in pag. 114.

runt. Cæterum Dii monasterii præfecto e vivis A sublato, Timotheus superiorem alium substituturus accessit. At qui promovendus erat dixit : a viro qui Chalcedonensem synodum reprobaverit, benedictionem se nolle accipere. Respondit Timotheus : Anathemate feriatur quisquis Chalcedonensem non admisit synodum : atque ita se ab eo confirmari non permisit præfectus. Joannes autem Timothei archidiaconus cum esset Manichæus, conjectis in Timotheum conviciis, rem ad imperatorem detulit. Sed cum imperator ipsum ignominiose et dure cortipulisset, Timotheus ante imperatoris conspectum rem negavit omnem, et qui synodum Chalcedone **136** celebratam reciperent, anathemate perstrinxit. Joannes autem impius Alexandriæ præsulæ Egyptios Hierosolymam ascendere prohibuit, ne in sanctæ crucis exaltationis festo Chalcedonensis synodi Patribus communicarent. Tum vero res prorsus horrendæ ab iis qui dæmonibus correpti erant Hierosolymis editæ. Anastasius autem Palestinæ dux fieri cum ambiret, nisi Joannem, qui post Eliam Hierosolymorum episcopum agebat, cum Severo communionem habere suaderet, 300 auri libras imperatori se pensurum promisit. Mox dignitate arrepta, venit Hierosolymam et Joannem sibi reluctantem confecit in custodiam. Zacharias autem quidam Palestinæ præfectus, vir religiosus, divino zelo motus, episcopo suggestit, duci quæ placita forent exsecuturum polliceretur, si modo propriam sibi sedem reciperet. Quo illum dimittente ac throno restituyente, mox ille monasteria quæque in S. Stephani templum collegit, et sanctis quatuor œcumenicis conciliis publice proclamatis in Nestorium, Eutychem, Severum et Soterichum Cæsareæ præsullem anathema ex ambone pronuntiavit. His interfuit Hypatius imperatoris ex fratre nepos a Severi communionem penitus alienus. Hic cum Joanni communicaret, Theodosio sancto monasteriorum præposito centum auri libras tunc donavit, quas in monachos, qui rectam fidem et Chalcedone synodum actam tuerentur, distribueret. Imperator porro magistratum nonnullis, ut in sancti Theodori Spharæiorum templo ex ambone hymni ter sancti subjicerent additamentum præcepit : ex quo populus indignatus, ex processioneis precibus ad Triconchum eo die propter pulverem igneum habitis, se subduxit : cum etiam Timotheus omnibus ecclesiis per libellum scriptum edixit, ut ter sanctum hymnum, non omissa additamento, in publicis processioneibus decantarent : quod plerique præ-

παντι ἀνθρώπῳ τῷ μὴ δεχομένῳ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον⁵⁷· καὶ οὕτως προχειρισθῆναι ὅπ' αὐτοῦ οὐ⁵⁸ καταδέξατο ὁ ἡγούμενος. Ἰωάννης δὲ ὁ ἀρχιδιάκονος Τιμοθέου Μανιχαῖος ὢν, ὑδρίσας Τιμόθεον, τῷ βασιλεὶ ἐμήνυσεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀτιμάσας Τιμόθεον, χαλεπῶς κατὰ πρόσωπον ἀρνούμενον εὔρεν καὶ πάλιν ἀναθεματίζοντα τοὺς δεχομένους τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας ὁ δυσσεβὴς ἐκώλυσε τοὺς Αἰγυπτίους ἀνέρχεσθαι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν ἐν τῇ ὑψώσει τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ. Φοβερὰ δὲ τίνα ὑπὸ δαιμονιῶντων ἐγένετο εἰς Ἱεροσόλυμα τότε⁵⁹. Ἀναστάσιος δὲ ἐπιθυμῶν γενέσθαι δοῦξ Παλαιστίνης, ὕπεσχετο τῷ βασιλεὶ, εἰ μὴ πείσω⁶⁰ Ἰωάννην τὸν μετὰ Ἑλλάν ἐπισκοπον Ἱεροσολύμων κοινωνῆσαι Σευτήρῳ, διδριν τριακοσίας λίτρας χρυσοῦ. Λαθὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἤλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ Ἰωάννην μὴ παιδόμενον εἰς φρουρὰν ἐπέβαλεν. Ζαχαρίας δὲ τις ἄρχων Παλαιστίνης, θεοφιλὴς ἀνὴρ, ὑπέθετο τῷ ἐπισκόπῳ ζήλῳ θεῖῳ φερόμενος ὑποσχίσθαι τῷ δουκὶ ποιεῖν τὰ δοκούντα αὐτῷ, εἰ ἀποκατασταθῆ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Τοῦ δὲ ἀπολύσαντος αὐτὸν, καὶ ἀποκαταστήσαντος, συναγαγὼν τὰ μοναστήρια εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἀναλθὼν ἐπ' ἄμβωνος, ἀναθεμάτισε Νεστωρίου καὶ Εὐτυχία καὶ Σευτήρον καὶ Σωτήριχον τὸν Καισαρείας, ἀναγορεύσας τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμηνικάς τέσσαρας συνόδους· παρῆν δὲ καὶ Ἰσάτιος ὁ ἀδελφιδόυς⁶¹ (49) τοῦ βασιλέως μὴ κοινωνῶν τῷ Σευτήρῳ τὸ σύνολον. Οὗτος κοινωνήσας τῷ Ἰωάννῃ τότε χρυσοῦ λίτρας ἑκατὸν θεοδοσίῳ τῷ ὁσίῳ⁶² ἐξάρχῳ ὄντι τῶν μοναστηρίων (50) εἰς διανομὴν τῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως· καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι⁶³ ζηλούντων μοναχῶν δέδωκεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τινὰς (51) τῶν ἀρχόντων προσέταξεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν Σφαρακίου ἐπ' ἄμβωνος τὴν προσθήκην τοῦ Τρισαγίου ὑποβάλλειν, ὥστε τὰ πλῆθη ἀγανακτοῦντα ἐξελεῖν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λιτῆς γινομένης ἐν τῷ Τρικόγγῳ διὰ τὴν κόνην· ἤνικα καὶ Τιμόθεος δι' ἐγγράφου ὑπομνηστικοῦ πείσας τὰς ἐκκλησίας προσέταξε τὸ Τρισάγιον ἐν ταῖς λιταῖς μετὰ τῆς προσθήκης εἰπεῖν. Ὅπερ πολλοὶ φοδοῦμενοι ἐποίησαν. Οἱ δὲ μοναχοὶ ἄλλον ψαλμὸν ἤλθον ψάλλοντες. Τοῦτους δὲ ἰδὼν ὁ λαὸς ἐκραξεν· Καλῶς ἤλθορ οἱ ὀρθόδοξοι. Στάσις τε πολλὴ γέγονε καὶ ἐμπρησμὸς οἰκῶν πολλῶν καὶ θρόνοι μυρία, τοῦ δόλου καταβοῶντος Ἀναστασίῳ⁶⁴, καὶ ἄλλον βασιλέα αἰτούντων, Βιταλιανὸν δὲ πάντων εὐφημούντων, ὡς αὐτοκράτορα, ὥστε φυγεῖν Ἀναστάσιον, καὶ κρυβῆναι ἐν προαστείῳ ἐγγύς Βλαχερνῶν, ὑπ' αὐτῆς δὲ Ἀραβίδης ὑδρισθῆναι, ὡς πολλῶν κακῶν αἰτίον Χριστιανοῖς. Ἀλαμουνδάρου⁶⁵ δὲ τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁷ Τιμόθεος δὲ ἐφ' — — σύνοδον om. A b f. ⁵⁸ οὐ add. ex A b. ⁵⁹ εἰς Ἱεροσόλυμα. τότε δὲ τις Ἀναστάσιος b. ⁶⁰ furti. πείσοι. ⁶¹ ἀδελφός A e. ⁶² ὁσίῳ om. A e f. ⁶³ Χαλκηδόνι συνόδου λαλούντων A. ⁶⁴ Αναστασίου a. ⁶⁵ Ἀλαμουνδάρῳ τῷ φυλάρχῳ — βαπτισθέντι b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) In Hyp-tio error jam notatus, nepos ex sorore Anastasii, non ex fratre.

(50) Quis monasteriis præpositus in Ecclesia CP. exponit euechologium, et Collinus nostro labore

illustratus.

(51) Eadem ab Evagrio lib. iii. cap. ult. diversimode narrata.

φυλάρχου (52) τῶν Σαρακηνῶν βαπτισθέντος, Σευήρος ὁ δυσσεβής δύο ἐπισκόπους ⁶⁶ ἐπεμψεν τῆς λώθης αὐτοῦ μεταδοῦνα· αὐτῶ. Θεοῦ δὲ προνοίᾳ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ὁ ἀνὴρ ἐβαπτίσθη τῶν δεχομένων τὴν σύνοδον. Τῶν δὲ ἐπισκόπων τοῦ Σευήρου διαστρέφειν τὸν φυλάρχον τοῦ ἀληθοῦς δόγματος σπευδόντων, θαυμαστῶς αὐτοὺς ἤλεγξεν Ἀλαμούνδαρος δραματοῦργιζα τοιαύτη· Ἐφη γὰρ ⁶⁷ πρὸς αὐτούς· *Γράμματα, φησὶν, ἐδεξάμην σήμερον, ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ⁶⁸ τέθνηκε σήμερον* ⁶⁹. Τῶν δὲ εἰπόντων ἀδύνατον εἶναι τοῦτο, ἔφη πρὸς αὐτούς ὁ φυλάρχος· *Καὶ πῶς Θεὸς γυμνὸς ἐσταυρώθη καθ' ὑμᾶς, εἰ μὴ δύο φύσεων ἦν ὁ Χριστὸς, εἴπερ μὴδὲ ἀγγελος ἀποθνήσκει; Καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησαν οἱ τοῦ Σευήρου ἐπίσκοποι. Καθάδης δὲ τινὰς τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἳ μετὰ ταῦτα περιεπάτησαν.*

sensu eum divertere studiose machinantibus, ipse eos coarguit : *Hodie, inquit ad eos, accepi litteras, quibus archangelum Michaelē obiisse hoc eodem die nuntiatur.* Respondentibus illis, rem esse quæ fieri nequiret, ad eos tribuum princeps convertit sermonem : *Et quomodo, ait, purus merusque Deus juxta mentem vestram fuit cruci suffixus, nisi duas ex naturis constiterit Christus : quandoquidem neque angelus letho potest extingui ?* Atque ita cum dedecore Severiani episcopi discesserunt. Cabades Severianus, qui nihilo secius postmodum recta

A. M. 6006. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ὁρμισθα ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸς παραλαβὼν (53) πᾶσαν τὴν Θράκην καὶ Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πλήθην Οὐννων καὶ Βουλγάρων, παρέλαβεν τὴν Ἀγγιᾶλον καὶ τὴν Ὀδυσσοπολιν, πιάσας καὶ τὸν Κύριλλον τὸν στρατηλάτην Θράκης, καὶ ἤλθεν πραιδεῦον ἕως τοῦ Βυζαντίου. Φειδόμενος δὲ τῆς πόλεως ἐν Σιωθενίῳ ἐστρατοπέδευσεν. Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς πέμπει τινὰς τῆς συγκλήτου παρακαλῶν εἰρηνεύσαι αὐτόν· καὶ ὤμοσεν ⁷⁰ σὺν τῇ συγκλήτῳ, καὶ τοὺς ἐξορισθέντας ἐπισκόπους ἀνακαλεῖσθαι ἐν Ἡρακλεῖα τῆς Θράκης. Ὁ δὲ Βιταλιανὸς προσέθηκεν, ἵνα καὶ οἱ πρίγκιπες ἐκάστης σχολῆς ὁμώσωσι τοῦτο· καὶ Μακεδόνης καὶ Φλαβιανὸς οἱ ἀδίκως ἐκβληθέντες ἀπολάθωσι ⁷¹ τοὺς ἰδίους θρόνους, ὁμοίως καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, καὶ οὕτως συγκροτηθῆ ⁷² ἡ σύνοδος, ἐρχομένου καὶ τοῦ Ῥώμης, καὶ πάντων τῶν ⁷³ ἐπισκόπων, καὶ οὕτω κοινῇ κρίσει ἐξετασθῆ ⁷⁴ τὰ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων τολμηθέντα. Τοῦ δὲ βασιλέως καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων τε καὶ λαῶν ὁμοσάντων, καὶ βεβαιωσάντων ταῦτα οὕτως γίνεσθαι, εἰρήνη γέγονεν, καὶ ἐπανέστρεψεν ἐπὶ τὰ ἴδια. Σεκουνδιανὸς (54) δὲ ὁ πατρικίος ὀγαμβρὸς Ἀναστασίου ἐπ' ἀδελφῆ, πατὴρ δὲ Ὑπατίου, εἰς τοὺς πόδας Βιταλιανοῦ προσπεσὼν πολλοὺς δάκρυσιν, Ὑπάτιον ⁷⁵

A metu fecere. Cæterum monachi canticum aliud procedebant psallentes. Iis conspectis exclamavit populus : *Bene venerint orthodoxi : ex quo tumultus vehemens exortus est, multarum domorum visa incendia, et innumeræ cædes perpetratæ, populi confusa plebe contumeliosis vocibus Anastasium impetente, et alium ad imperium advocante, et uno consensu, ceu jam declaratum imperatorem, acclamante Vitalianum : adeo ut fugerit Anastasius et Blachernis proxime in suburbio delituerit, eum vero, velut multorum auctorem malorum, conviciis usa Areadna corripuerit.* Porro Alamundaro Saracenicarum tribuum principe baptizato (f) duos episcopos, eadem, qua ipse, tabe infectos, ut ipsi tabem in eum spargerent, ad eum destinavit. Ab orthodoxis vero synodo bene affectis, Dei providentia baptizatus, Severianis episcopis a vero **137** fidei Alamundarus arte mira commento hocce proposito

A. C. 506. — Romæ episcopi Hormisdæ annus primus.

Hoc anno Vitalianus occupata universa Thracia, Scythia et Mysia, ducens secum ingentem Hunnorum et Bulgarorum numerum cepit Anchialium et Odysopolim, ipsumque Thracicæ militiæ magistrum Cyrillum, prædis quaquaversus ad Byzantium usque abactis, comprehendit. At cum urbi parceret, ad Sosthenium castra metatus est. Anastasius rebus in desperatis senatorii ordinis nonnullos qui de pace agenda eum rogarent, misit : juravitque una cum universo senatu episcopos exsules Heraclæam Thraciæ se revocaturum. His additum voluit Vitalianus, ut uniuscujusque scholæ principes idem jurejurando assererent ; atque ut Macedonius et Flavianus propriis thronis injuste expulsi, eos reciperent, ac reliqui pariter episcopi suos ; et ita demum convocaretur synodus, ad quam pontifex Romanus et cuncti accederent episcopi ; ut hoc pacto quæ adversus orthodoxos perperam decreta fuissent, communis judicii subjicerentur examini. Imperatore vero et universo senatu et magistratuum populique reliquis jusjurandum interponentibus, et data fide res ordine exposito gerendas affirmantibus, pax conciliata, et ipse domum repetiit. Porro Secundianus patricius Anastasii ex sorore gener, et

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἐπισκόπους om. A. ⁶⁷ γὰρ add. ex A e. ⁶⁸ ὁ ἀρχάγγελος om. A e f. ⁶⁹ σήμερον om. A f. ⁷⁰ αὐτῶ καὶ ὁμῶσαι b. ⁷¹ ἀπολάθωσι τ. ἰδ. θρ. ὁμ. om. A. ⁷² κροτηθῆ A. ⁷³ τῶν add. ex A. ⁷⁴ ἐξετασθῆ A, ἐτοιμασθῆ e, δοκιμασθῆ vulg. ⁷⁵ Ὑπάτιον om. A a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Legendam exhibet historiam hæc Theodorus Lector lib. II.

(53) Eadem Marcellinus comes anno Anastasii vicesimo tertio et quarto, ab Evagrion lib. III, cap.

43, et Jornande, *De regn. et temp. success.*, memorata.

(54) Qui pluribus superioribus locis Σεκουνδιανὸς scribitur.

Hypatii pater, ad Vitaliani pedes prociens, multis lacrymis Hypatium proprium filium ex vinculis, quibus tenebatur in Mysia, liberum et salvum recepit. Cæterum Hormisdas Romanus episcopus a Theudericō sollicitatus, qui Vitaliano savebat, Euodium episcopum et Vitalianum archidiaconum, indicto Heracleæ 138 concilio, legatos misit. Accesserunt etiamnum ex diversis locis episcopi circiter ducenti; qui tam a scelesto imperatore, quam a Timotheo Cpoleos episcopo delusi, re infecta recessere. Impius siquidem imperator, pactis violatis, ad papam Romæ ne venirent clam significavit; aliunde vero Vitaliano sacram Romæ mittendam dederat, qua papam ad concilium Heracleæ celebrandum ut accederet dolose invitabat. Plebs autem omnis et senatus universus Anastasium ceu perjurum conviciis impetebat. Ad quæ nefarius ille impudentissime dicebat, haberi legem, quæ imperatorem in necessitate constitutum pejerare ac mentiri jubeat. Hæc ille scelestus Manichæorum discipulus.

A. C. 507. — Hoc anno Anastasii perjuriis irritatus Vitalianus in ejus exercitus et reliquam omnem rempublicam multa mala exercuit; cædibus enim, rapinis et militum exaurationibus eos vexans, ad irrogandam demum majorem contumeliam, singulis follibus singulos milites divendebat.

A. C. 508. — Hoc anno Unni, quibus Saber appellatio, Caspiarum portarum limitibus emensis, Armeniam suis incursionibus infestarunt; Cappadociamque et Galatiam et Pontum depopulati, ad Euchaitam usque, quæ tantum haud subegerunt, progressi sunt: a quibus fugiens sacer Macedonius, et de vita ubique per viam periclitans, salvus tandem Gangram se recepit. Viri salutem ægre audivit Anastasius, et sub rigidissima custodia teneri jussit, misso etiam, ut ferunt, qui eum tolleret e medio. Ita consummatus, Gangræ in templo sancti marty-

τὸν Ἰβιον υἱὸν ἐκ τῶν ἐν Μυσίᾳ δεσμῶν ζῶντα ἀπέλαβεν. Ὁρμισδᾶς δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης ὀχλούμενος ὑπὸ Θεοδερῖχου χαριζομένου ⁷⁶ Βιταλιανῶ, (55) Εὐόδιον ⁷⁷ τὸν ἐπίσκοπον ἔπειψεν καὶ τὸν Βιταλιανὸν ἀρχιδιάκονον ἐν τῷ ⁷⁸ κροτηθῆναι τὴν ἐν Ἡρακλείᾳ σύνοδον. Ἦλθον δὲ καὶ ἐπίσκοποι ὡς ⁷⁹ διακόσιοι ἐκ διαφόρων τόπων· οἵτινες ἐμπαιχθέντες ὑπὸ τοῦ παρανόμου βασιλέως καὶ Τιμοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἀνεχώρησαν ἀπρακτοί. Ὁ γὰρ ἀσεθὴς βασιλεὺς παραβᾶς τὰς συνθήκας, λάθρα ἐδήλωσεν τῷ πάππᾳ ⁸⁰ Ῥώμης μὴ παραγενέσθαι. Τῷ γὰρ Βιταλιανῶ σάκραν ἦν πέμψας τοῦ πέμψαι αὐτὴν εἰς Ῥώμην πρὸς τὸ παραγενέσθαι τὸν πάππαν ἐπὶ τὸ κροτηθῆναι σύνοδον ἐν Ἡρακλείᾳ. Πᾶς δὲ ὁ ⁸¹ λαὸς καὶ ἡ σύγκλητος παρῆρσις ἰλοιδόρου Ἀναστάσιον ὡς ἐπιπορκον. Ὁ δὲ παράνομος ἀναιδῶς ἔλεγεν νόμον εἶναι καλεῖοντα βασιλεῖα κατ' ἀνάγκην ἐπιπορκεῖν καὶ ψεύδεσθαι. Ταῦτα ὁ παρανομώτατος Μανιχαϊόφρων.

A. M. 6007. — Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸς ἀγανακτῆσας κατὰ Ἀναστασίου διὰ τὴν ⁸² ἐπιπορκίαν, πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὸ Ἀναστάσιον ⁸³ στρατοπέδοις καὶ τῇ λοιπῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο, ἀναιρῶν καὶ ἀρπάζων καὶ ἀφλοπίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιᾶς φάλλεως ⁸⁴ (56) ἐπίπρασκεν.

A. M. 6008. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐννοὶ οἱ ⁸⁵ λεγόμενοι Σαθῆρ ⁸⁶ (57) πέρασαντες τὰς Κασπίας πύλας τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ Γαλατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ Εὐχάϊταν ⁸⁷ μικροῦ δεῖν παραστήσασθαι. Ὅθεν καὶ φυγῶν ὁ ἐρῶς Μακεδόνιος κινδυνεύων σχεδὸν εἰς Γάγγραν διεσώθη. Ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος πικρῶς προσέταξεν αὐτὸν ⁸⁸ ἐκεῖ ⁸⁹ φυλάττεσθαι, πέμψας, ὡς φασί, καὶ τὸν ἀναιροῦντα αὐτόν. Τελεωθεὶς δὲ ἐν Γάγγραις κατετίθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου ἔγγιστα τῶν λειψάνων αὐτοῦ πολλὰς ἰάσεις ἐπιτελών.

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ χαριζομένου A b, χαριζόμενος vulg. ⁷⁷ Ἐνόδιον A. ⁷⁸ ἐν τῷ] εἰς τὸ κρ. A. ⁷⁹ ὡς om. A. ⁸⁰ πάππ h. l. et infra A. ⁸¹ παραγενέσθαι A, παραγίνεσθαι vulg. ⁸² ὁ add. ex A. ⁸³ διὰ τὴν A e, δι' αὐτὴν vulg. ⁸⁴ ὑπὲρ Ἀναστ. A e. ⁸⁵ φάλλεως A, φάλλεως vulg. ⁸⁶ οἱ add. ex A. ⁸⁷ Σαθῆρ A a, Σαθῆρες b; Σαμῆν vulg. ⁸⁸ Εὐχάϊταν A b e, Εὐχάϊτα vulg. ⁸⁹ αὐτόν add. ex A. ⁹⁰ ἐκεῖ] κακῶς b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) Ut significet ægre Romanum pontificem Hormisdam adduci potuisse, ut synodum generalem celebrari sineret; idque jure, cum hæresis adeo in Oriente vigeret sub hæretico principe, essetque periculum, ne Patrum suffragiis non satis cautum esset Comberis.

(56) Alii φάλλιν scribunt, et masculam faciunt vocem. Follis pretium pene incertum. Villisimum existisse Anastasii ætate arguunt Theophanis verba, singulos milites singulis follibus εἰς ὕβριν æstimatos scribentis: mihi tamen non adeo leve ut obolo, vel æri minutiliori adæquandum judicem. Receptioribus Græcis φάλλις, vel ut pronuntiant φάλλα, decima septima pars est asperi Turcici. Aspera Turcica, centum commutando Hispanico regali, sive nummo argenteo, me apud eos peregrinante, numerabantur. Suidas φάλλιν exponit obolum. In nummum itaque mille et septingenti milites a Vitaliano fuissent censiti: quæ certe non

D militum ὕβρις, sed ipsius Vitaliani censeretur stoliditas. Follis Petavio, ms. cujusdam Regii verbis edocto, nummus est ex duobus argenteis compositus, quos Miliarenses, ait, intelligimus: quorum singuli denarios, non veteres et Romanos, sed minores nummulos continent: de quibus ille vir eruditus ad integram animi satietatem, luculenta de folle Milliarensi ac nummorum minutiis Diatriba ad animadvrs. in Epiphanium *De mens. et pond.* apposita.

(57) Hunnos Vitaliani auxiliares testatur Jornandes, *De regn. et temp. success.* Saberos Hunnos memorat Procopius lib. v, *De bello Persico* ad calcem. Varias eorum nationes Mæotim paludem incolentes numerat Agathias lib. v, alios Nephthalitas Procopius, lib. i ineunte. Utrum a Sabergan Hunnorum ducē Hunni Saberi? mihi dubium. Hunnorum incursionem refert Marcellinus anno Anastasii 24, qui a Septembri 25 est Theophani.

Μακεδονίου νεκροῦ κειμένου (58) φασὶ τῆ χειρὶ Α κατασφραγίσασθαι τῷ σταυρῷ (59). Θεόδωρος δέ τις τῶν συνόντων αὐτῷ εἶδεν εἰς θυρᾶ λέγοντα αὐτῷ· "Ἐκλαθε ⁹⁰, καὶ ἀπελθὼν ἐπαράγνωθι Ἀναστασίῳ, καὶ εἰπέ· Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τοὺς πατέρας μου, ὦν τὴν πίστιν τετήρηκα, οὐ παύσομαι δὲ ὀχλῶν τῷ Δεσπότῃ ἄχρις ⁹¹ οὗ ἔλθῃς, καὶ εἰς τὴν δίκην εἰσελθώμεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλεῖστοι ἄνδρες (60) καὶ γυναῖκες καὶ παιδία ⁹² δεινῶς πληγέντα ⁹³ ὑπὸ δαιμόνων ἀθρόως ὕλακτον· καθ' ὕπνου δέ τις εἶδέν τινα φοβερὸν λέγοντα, ἔτι διὰ τοὺς ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου ταῦτα πάσχουσι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ἀρεάδην ἡ βασίλισσα ἐτελεύτησεν (61). Οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς ἐρήμου θείῳ ζήλῳ κινουμένοι τέσσαρας διαμαρτυρίας συντάξαντες, δύο μὲν ἐπεμψαν τῷ βασιλεῖ, μίαν δὲ τοῖς ἄρχουσιν τῆς χώρας, καὶ μίαν τῷ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων Ἰωάννῃ ⁹⁴, διαμαρτυρούμενοι ⁹⁵, μήτε τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου παρεξιθεῖν, μήτε τῷ δυσσεβεῖ Σευήρῳ κοινωῆσαι· ἐπεὶ πρὸς θάνατον ἐτοίμως ἔχουσιν, ἐμπυρρίζοντες καὶ τοὺς ἀγίους τόπους. Τοῦ δὲ ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης ⁹⁶ διὰ φόβον ⁹⁷ τοῦ βασιλέως κοινωῆσαντος Τιμοθέῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπῳ, τεσσαράκοντα ἐπίσκοποι τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος συνελθόντες εἰς ἓν, δι' ἐγγράφου ὁμολογίας, ὡς ἀπὸ ἰδίου μητροπολίτου, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εἰς Ῥώμην πέμψαντες, τῷ Ῥώμης κοινωῆσει ἐγγράφως συνέθεντο. Τὴν Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπον Θεόδωρος ἱστορικὸς (62) πατριάρχην ὀνομάζει ἀλόγως, μὴ εἰδὼς τὸ διατί ⁹⁸.

A. M. 6009. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννου τοῦ Νικαίου ἐπίσκοπου Ἀλεξανδρείας αἰρετικοῦ ἀποθανόντος, Διόσκορος ὁ μικρὸς ⁹⁹ (63) Τιμοθέου τοῦ

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ ἔκβαλε Α. ⁹¹ ἄχρις οὗ Α, ἄχρι οὗ vulg. ⁹² παιδία] νήπια e. ⁹³ πληγέντα Α e, πληγέντες vulg. ⁹⁴ Ἰωάννῃ add. ex Α. ⁹⁵ διαμαρτυρούμενοι Α, διαμαρτυράμενοι vulg. ⁹⁶ Θεσσαλονίκης Α, Θεσσαλονικίας vulg. ⁹⁷ φόβον Α, φόβου vulg. ⁹⁸ διατί: in Α a 2 manu hæc adduntur: ὀνομάζει αὐτὸν οὕτως. ⁹⁹ ὁ μικρὸς om. Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Historia verbo tenus ex Theodoro Lect. de prompta: ejus proinde lectio Theophanis textum corruptum emendat in hunc modum: Μακεδονίου τελευτῶντος τοῦ ἐπισκόπου, φοβερὸν τι συμβῆναί φασιν. Νεκρὸν γὰρ ὄντα σφραγίσασθαι τῷ τάφῳ· correctius meo judicio Theophanes τῷ σταυρῷ. Cum esset mortuus, manu consignasse crucis signo: potius populum, pro eo ac solenne episcopo.

(59) Et ut habet Cedr., ἄρας τὴν δεξιὴν χεῖρα, cum tumulto inferendus esset, aiant sublata dextera cruce consignasse. Pro eo scilicet more, quo summi sacerdotes cruce consignare solent, ut non sibi crucis signum ipse expresserit, ut interpr. reddidit, nec sepulcrum, ut Xylander vertit, sed astantem magis populum consignaverit. Comberis.

(60) Talia passos hæreticos affirmat Baronius ad an. 515, num. 50 et 51

(61) Ad annum Anastasii 24 Areadnæ mortem locat Marcellinus, a cujus mense Septembri vicessi-

ris Callinici, ad ejus reliquias proximus, ubi morborum sanationes præstat, est reconditus. Macedonium mortuum ac jacentem narrant manu crucis sibi signum expressisse. Theodorus autem quidam ex ejus familiaribus vidit eum per somnium sibi dicentem: Excipe ista: et abiens lege coram Anastasio, et dic ei: Ego quidem ad patres meos, quorum servavi fidem, vado: Dominum autem interpellare non desinam, donec tu quoque adveneris, et ad judicium subeundum una sistamus.

139 Hoc etiam anno virorum, mulierum, ac puerorum quam plurimi graviter a demonibus vexati Alexandriæ frequentius ululabant. Per somnum autem quispiam vidit alium horrendæ speciei virum dicentem: Exsecrationum in synodum conjectarum causa hæc patiuntur

Hoc eodem anno imperatrix Areadna etiam mortua est. Porro monachi deserta Palæstinæ loca inhabitantes divino fervore accensi quatuor fidei scriptas ediderunt obstationes; quarum duas quidem ad imperatorem, ad provinciæ præfectos unam, et alteram ad Hierosolymorum episcopum miserunt, palam professi, a sancta Chalcedonensi synodo nullatenus se discessuros, neque cum impio Severo communionem habituros, et promptos se mori, ut una quoque loca sancta incendant. Episcopo vero Thessalonicensi ob imperatoris metum cum Timotheo Cpoleos episcopo communionem tenente, quadraginta Illyrici Græciæque episcopi una convenientes, tabulis etiam testibus professi sunt, ab eo, velut a proprio metropolitano, se discedere, missisque Romam tabulis Romani pontificis communionem observare polliciti sunt. Theodorus historicus Thessaloniciæ episcopum appellat patriarcham: sed nulla prorsus ratione: nec cur ita scriperit, satis ipse novit.

A. C. 509. — Hoc anno Joanne Nicæota Alexandriæ episcopo hæretico vita functo, Dioscorus minor Timothei Æluri nepos Alexandrinus præsul

D mum quintum Theophanes numerat.

(62) Eum puto, qui vulgo Lectoris nomen accipit, de quo Suidas: Θεόδωρος ἀπὸ ἀναγνωστῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ΚΠ. Ἐγραψεν ἱστορίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀπὸ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου, ἕως τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. Theodorus ex lectoribus Magnæ ecclesiæ CP. scripsit Ecclesiasticam historiam a Constantini temporibus, ad Justiniani imperium. Sub Philippico imperatore vixisse, quæ de ipso Theodoro, et Himerico Chartulario narrantur a Suida v. Κωνήγιον, fidem faciunt. Allatii de Theodori diatriba diutius expectata, dubium omne propediem exsolvet.

(63) Nomen ejus memorat Evagrius, lib III, cap. 51 ad calcem. Ejus quoque occasione admissam Theodosii eadem, ac ejusdem in hæresim lapsam refert Liberatus Breviarum cap. 18 exeunte. Annos pontificatus 2, dies 146, obtinet apud Ecchellensem,

est institutus. Pro Alexandrinis vero civibus apud A imperatorem ob filii Calliopii augustalis necem legatione fungens, et Byzantium profectus, ab orthodoxis, qui adversus recta fidei sancita profectionem eum suscepisse arbitrabantur, publice per viam iter agens conviciis excipiebatur. Ob eandem itaque memoratam officio legati perfunctus, confestim discessit. Hæc vero fuit perpetratae cædis causa: Dioscuro episcopo creato oppidanorum multitudo a reliquo ecclesiæ cœtu segregavit se, dicens: *Non sedet episcopus, nisi qui, prout sancti canones apostolici præscribunt, fuerit institutus.* Principis enim magistratus ad thronum eum subvexerant. Igitur ad sancti Marci Dioscuro profecto, convenientes clerici vestibus iterum induerunt et ordinationis ritum circa eum iterato perfecerunt: atque ita ad sancti Joannis progressus sacram synaxim obivit. Cum vero filius Calliopii augustalis Theodosius et Acacius militiæ magister istic adessent, turbæ tumultuantes augustalem, quod Anastasium 140 imperatorem laudasset, conviciis lacessere cœperunt: et deposito metu quidam impetu facto augustalis filium throno deturbatum interfecerunt. Magister autem militiæ Acacius quos apprehendere valuit, morte multavit. Eo nuntio accepto, in Alexandrinis ira motus est imperator. Dioscorus itaque ad eum legatione suscepta, animum emollivit. Cæterum Indos inter et Persas castrum est nomine Tzubladeser, quo ingentium pecuniarum et pretiosi lapidis quam plurimi congeriem repositam audiens Cabades, occupare contendebat. Dæmones autem circa locum excubantes, ne in hominum potestatem cederet, impedimento erant. Admota itaque magorum et subinde Judæorum, quos penes se habebat, arte universa, nec proposito potitus, fuis ad Deum Christianorum precibus, locum se posse consequi persuasus, Christianorum, qui Persidem incolunt, episcopum quemdam præcepit adduci, qui synaxi peracta, divinorum particeps factus mysteriorum, et ad locum progressus, præsiliarios dæmones ex eo expulsi, et nullo labore Cabadi castrum tradidit. Miraculo stupefactus Cabades, prima consessus sede episcopum voluit honoratum, Manichæis et Judæis illuc usque primos honores obtinentibus. Liberam quoque fecit potestatem, ut qui vellent, ad baptismum accederent.

A. C. 510. — *Alexandriæ episcopi Dioscorig annus D primus.*

Hæc anno Anastasius imperator virum terribilem

Αλιούρου ἀνεψιὸς προσβλήθη ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρίας ἰλθὼν δὲ ἐν Βυζαντίῳ ὑπὲρ Ἀλεξανδρίων πρὸς τὴν βασιλεία πρεσβεύσασθαι διὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ Καλλιπίου τοῦ αὐγουσταίου, ἀπὸ τῶν ἑρθοδόξων δημοσίως ὑβρίζετο κατὰ πρόθεον νομιζόντων αὐτὸν κατὰ τῶν ὁρθῶν δογμάτων ἠηλυθῆναι. Πρεσβεύσας οὖν διὰ τὸν φόνον¹, μετὰ σπουδῆς ἀνεχώρησεν. Ἡ δὲ φόνου αἰτία γέγονεν αὕτη· Χειροτονηθέντος Διοσκόρου, ἀνεχώρησαν τὰ πλῆθη τῶν χωρικῶν² (64) λέγοντες, ὅτι *Εἰ μὴ καθὼς περιέχουσιν οἱ κανόνες τῶν ἀγίων ἀποστόλων, οὐ³ καθέξεται ἐπίσκοπος.* Ἦσαν γὰρ οἱ ἄρχοντες⁴ οἱ ἐθρονοῦσαντες⁵ αὐτόν. Ὁ δὲ Διοσκόρος ἦλθεν εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον· καὶ ἰδόντες οἱ κληρικοὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν ἐκ δευτέρου, καὶ πάλιν ἐχειροτόνησαν. Καὶ οὕτως ἰλθὼν εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην ἐπατέλεσεν τὴν σύναξιν. Ὦντος δὲ ἐκτὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Καλλιπίου τοῦ αὐγουσταίου καὶ Ἀκακίου τοῦ στρατηλάτου, ἀτακτῆσαντες οἱ ὄχλοι ἤρξαντο ὑβρίζειν τὸν αὐγουστάσιον, διὰ τὸ ἐπαινεῖν τὸν βασιλεῖα Ἀναστάσιον. Ἀδείας δὲ⁶ γενεμένης εἰσπηδήσαντες τινες⁷ ἀπὸ τοῦ θρόνου καθέλιον τὸν υἱὸν τοῦ αὐγουσταίου, καὶ ἀνέλιον αὐτόν. Ὁ δὲ στρατηλάτης Ἀκάκιος ὄσους ἔδυνήθη πιάσαι, ἀνέλιεν. Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ὠργίσθη κατὰ⁸ αὐτῶν. Ὁ δὲ Διοσκόρος πρεσβεύσας, καταπράδυνεν αὐτόν. Μεταξὺ δὲ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν (65) κάστρον ἐστὶν ὀνόματι Τζουδαδεῖρ⁹, ἐνθα πολλὰ χρήματα καὶ λίθους τιμίους εἶναι πολλοὺς Καβάδης μαθὼν, ἐπεζήτησε τοῦτο λαβεῖν. Δαίμονες δὲ τῷ τόπῳ παρεδρεύοντες, ἐκώλυον αὐτὸ χειρωθῆναι. Πᾶσαν οὖν κινήσας τῶν πρὸ αὐτῷ¹⁰ μάγων ἐπίνοιαν, ἐπειτα δὲ καὶ Ἰουδαίων, καὶ τοῦ σκοποῦ μὴ ἐπιτυχῶν, πεισθεὶς διὰ τῆς πρὸς Θεὸν εὐχῆς τῶν Χριστιανῶν τοῦτου κυριεῦσαι, ἐπισκοπὸν τινα Χριστιανὸν τῶν ἐν Περσίδι περὶ τοῦτου παρεκάλεσεν¹¹, ὃς σύναξιν ἐπιτελέσας καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβὼν, προσελθὼν τῷ τόπῳ, τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεδίωξεν· καὶ τῷ Καβάδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν· τοῦτῳ Καβάδης καταπλεγίς τῷ σημείῳ, πρωτοκαθεδρία¹² τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανιχαίων καὶ Ἰουδαίων πρωτοκαθεδρίων, ἄδειαν δὲ¹³ παρέσχε καὶ τοῖς βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

A. M. 6010. — Ἀλεξανδρίας ἐπισκόπου Διοσκόρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς (66) εἶδεν

VARIÆ LECTIONES.

¹ φόνον] φόνον A f h. l. et infra. ² χωρικῶν f, κληρικῶν b. ³ οὐ add. ex A. ⁴ οἱ ἄρχοντες; οἱ om. A. ⁵ ἐθρονοῦσαντες A. ⁶ τῆς δὲ ἀδείας; A. ⁷ τινες om. A e. ⁸ Τζουδαδεῖρ A b, Τζουδαδεῖρ a, Τζουδαδεῖρ vulg. ⁹ παρ' αὐτοῦ A. ¹⁰ παρεκάλεσεν A. παρεσκύασεν vulg. ¹¹ πρωτοκαθεδρία τὸν ἐπίσκοπον] πρωτοκαθεδρίαν τῶν ἐπισκόπων A, πρωτοκαθεδρίαν τὸν ἐπίσκοπον vulg. ¹² δὲ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Ut clerici, non plebs rusticana promotioni per laicam potestatem factæ obstiterint, tumque eidem consenserint, ac a se probatum iterum ordinaverint. Alii tamen χωρικῶν habent, redditque Anastasius, rusticorum, oppidanorum multitudo;

nt solet hoc genus hominum procacius esse. Combr. f s.

(65) historiam hanc ipsis prae verbis a Theodoro Lectore mutatur Theophanes.

(66) Excerptum e Chronico Alexandrino.

ἐν ὄραματι ἄνδρα φοβερὸν βαστάζοντα κώδικα· καὶ τοῦτον ἀναπτύξας, καὶ εὐρὼν τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου ἀπαλείψω δεκατέσσαρα ἔτη (67), καὶ ἀπλήρυσεν αὐτά. Ἐξυπνισθεὶς δὲ καὶ προσκαλεσάμενος Ἀμαντίον τὸν πραιπόσιτον (68), εἶπεν αὐτῷ τὸ ὄραμα. Ὁ δὲ εἶπεν· Κἀγὼ ἐθεασάμην ταύτη τῇ νυκτὶ, ὅτι παρισταμένου μου τῷ κράτει σου, χοῖρος μέγας (69) ἐλθὼν, καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαμυδης, κατέρραξέν με εἰς γῆν καὶ ἀνήλωσεν. Προσκαλεσάμενος δὲ Πρόκλον τὸν ὀνειροκρίτην (70) εἶπεν αὐτῷ τὰ δραθέντα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι Ἄμφότεροι οὐ μετὰ πολὺν χρόνον τελευτήσετε. Τοῦ δὲ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Τιμοθέου ἀποθανόντος (71) Ἰωάννην τὸν Καππαδόκην πρεσβύτερον καὶ σύγκελλον (72) Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον προσχειρίσατο. Οὗτος χειροτονηθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ Πάτχα τὴν ἀποστολικὴν ἐνεδύσατο στολήν (73). Ὁ δὲ λαὸς στάσειν πολλὴν ἐποίησεν τῷ Ἰωάννῃ τοῦ ἀναθεματίσαι Σευῆρον.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, ἰνδικτιῶν ια' (74), μηνὶ Ἀπριλλίῳ θ' ¹², τεθνήκεν Ἀναστάσιος ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς, βασιλεύσας ἔτη κζ' καὶ μῆνας ζ' (75) τῷ σδ' ἔτει ἀπὸ Διοκλητιανοῦ· καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος (76) ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς ἀπ' αὐτοῦ, ἀνὴρ πρεσβύτης καὶ πολὺπειρος, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ ἑως τῆς συγκλήτου προκοπῆς, Ἰλλυριδὸς τῷ γένει. Τινὲς (77) δὲ φασὶν ὅτι θείῳ σημεῖον ¹³ κεραυνωθεὶς Ἀναστάσιος ἐμβρόντητος γέγονεν.

A. M. 6011. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἰουστίνου ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστίνος βασιλεύσας πᾶσιν ἄριστος

VARJÆ LECTIONES.

¹² δεκατέσσαρα ἔτη A, δεκατσσαῖρες vulg. ¹³ διυπνισθεὶς A. ¹⁴ θ' ια' A e, κζ' f. ¹⁵ σημεῖον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(67) *Chronicon Alexandr.*, διὰ τὴν ἀπλησίαν, *propter inextinguibilem avaritiam*. Legendum fortasse ἀπιστίαν.

(68) Καὶ κουβικουλάριον, addit *Chronic.* idem.

(69) Justinum adumbrat, qui porcarius fuit. Zonaras.

(70) *Chronic.* Πρόκλον τὸν Ἀσιανόν, τὸν φιλόσοφον καὶ ὀνειροκρίτην. Plura de eo Zonaras.

(71) Præsenti anno Timotheum CP. patriarcham obiisse ex Nicephori Chronico confirmat Baronius ad an. 517, n. 61.

(72) Quis syncellus dictum superius: patriarchæ nuntium concellaneus, mensæ, consiliorum, secretorumque conscius, et animæ fidus moderator, qui et spiritualis pater. Ex syncello primus hic Joannes in patriarchatu successor. Πάλαι γὰρ ὁ λεγόμενος σύγκελλος τοῦ πατριάρχου θανόντος εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ἀντικαθίστατο, inquit Cedrenus. *Dicitur olim syncellus, defuncto patriarcha, in ejus locum substitutebatur*. Idem in Constantino Monomacho Seriphum Saracenorum eorum Caliphæ comparat. Hinc Joannes Syncellus θρόνου διάδοχος a Michaele Theophili filio apud eundem Cedrenum declaratur. Is tamen mos syncellum in pa-

A in visione conspexit, codicem manu gestantem; quem cum aperuisset, et comperisset imperatoris nomen, dixit ei: *Ecce ob fidei tuæ perversitatem annos quatuordecim deleo: totidemque delevit*. Experfectus Amanantium præpositum vocat, et narrat visionem. Dicit ille: *Ego quoque cernebam hac nocte astare me majestati tuæ, porcumque magnum irrudentem chlamydemque meam prehendentem in terram me prostravisse, ac devorasse penitus*. Advocato itaque Procle somnlorum conjectori res visas enarrant. Refert ille: *Brevi spatio uterque vestram consummat*. Timotheo vero Cpoleos episcopo factisuncto, Joannem Cappadocem presbyterum et syncellum Cpoleos instituerunt episcopum. Hic ordinatus tertio Paschatis die apostolicum induit amictum. Populus autem multa importunitate contendebat a Joanne, ut Severum anathemate perstringeret.

141 Hoc eodem anno, indictione undecima, mensis Aprilis nono, Anastasius impius imperator occubuit: exegit in imperio annos septem et viginti, mensesque septem, trigesimo quarto supra ducentesimum anno a Diocletiani imperio: in eujus locum Justinus pius imperator, vir ætatis protractæ, et expertus rerum, a militiæ cingulo exorsus, et ad senatus usque ordinem promotus, Illyricus genere, suffectus est. Quidam autem autumant Anastasium fulmine de cælo tactum mentis stupore vivis excessisse.

A. C. 511. — Romanorum imperatoris Justinii annus primus.

Cpoleos episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno Justinus imperii summam adeptus opti-

triarchæ locum evehendi, eujus primordia observamus, non nisi circa octavam et nonum sæculum communem usum obtinuit. De syncello præcæmium nostrum in Georgii Syncelli *Chronica* fusius.

(75) Pallium episcopale, vel colobium, qui et saccus, patriarcharum proprium inter sacra celebranda ornamentum. Certe pallium episcopale pallio philosophico, a Christianis olim assumpto iisdemque ab apostolis olim commendato successisse scribit Baronius anno C. 536 num. 65. Colobium autem ecclesiasticum indumentum, quod ex synodo 7 discimus a Jacobo Domini fratre usurpatum, et a patriarchis CP. postmodum acceptum, ἀποστολικῆς στολῆς appellationem promeruit.

(74) Marcellinus et *Chronicon Alexandrinum* consentiunt.

(75) Theodorus Lector menses solos tres assignat, Evagrius dies amplius tres. Basilii Cilix apud Photium cod. 42 cum Theodoro convenit. Utrique diem unum vel alterum detrahit Marcellinus Comes. Quatuor addit codex Pal., quatuordecim Peyrez.

(76) Hæc iisdem pene verbis Theodorus Lector.

(77) *Chronicon Alexandr.*

num se omnibus exhibuit. Fuit rectæ fidei studiosus et belli gloria præclarus. Uxori vero nomine Lupiciæ conjunctus, eidem imperii coronam impertiit, quam, dum redimiretur, Euphemiam populares tribus vocaverunt. Memoratus autem supra Vitalianus post Anastasii mortem Justino magno devinctissimus evasit, adeo ut magistri militiæ (dignitatem) ab eo consequeretur, et Byzantium profectus consulatum gereret, et consul declararetur et Presenti comes, tantaque apud imperatorem auctoritate polleret, ut Severum expelli juberet et occidi. Fuit enim Vitalianus rectæ fidei bene affectus. Eo nuntio accepto, fugit Severus, ac pariter Julianus Halicarnassi episcopus, et Dioscoro Alexandrinum adhuc episcopatum administrante in Ægyptum profecti de corruptibili et incorrupto motis quæstionibus magnos in ea tumultus excitaverunt. Cæterum episcopi et clerici Roma venerunt, qui Hormisdæ Romani pontificis auctoritate muniti, freti quoque Vitaliani adhuc viventis potentia et Joannis Cappadocis Cpoleos episcopi etiam superstitionis diligentia, sanctam Chalcedonensem synodum aliis tribus sacris synodis annumeraverunt, et una cum eis in sacras tabulas retulerunt. Cæterum impio Severo de medio sublato, Paulus recipiendis peregrinis in Eubulorum domo præpositus, Antiochiæ præsul ordinatus est: mille vero auri libras Antiochenæ civitati largitus imperator, in reliquis urbes multa passim æquitate est usus, et populares tumultus ubique compescuit. Xeniam quoque, Philoxenum nomine, 142 Hierapoleos episcopum cum Manichæis sentientem, Petrumque Apamæ, cum omnibus eodem contagio affatis in exsilium pius imperator expulit: et Amantium præpositum et Andream cubicularium et Theocritum Amantii comitem, quem imperatorem declarare proponebat, ceu tyrannidem meditato, interfecit. Præpositus enim pecunias Justino donaverat in milites distribuendas, ea conditione, ut Theocritum imperatorem salutaret: exercitus vero populique tribus Theocritum imperare non sunt passi, sed Justinum principem renuntiaverunt:

A ἀνεδέχθη, ζηλωτῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἔμπυρος ¹⁷(78), καὶ ἐν πολέμοις εὐδοκιμῶν· σύμβιον δὲ ἔχων ὀνόματι Λουπικίαν ¹⁸, ἔστιψεν Αὐγουστᾶν· ἦν οἱ δῆμοι ἐκάλεσαν Εὐφημίαν ¹⁹ εἰς τὸ στέψαι αὐτήν. Βιταλιανὸς δὲ ὁ πορρῆθεις (79) μετὰ θάνατον Ἀναστασίου Ἰουστίνῳ τῷ μεγάλῳ σφόδρα ὑπειώθη, ὥστε στρατηλάτου ἀξίαν πρὸ αὐτοῦ δεξασθαι, καὶ ὑπατεῦσαι (80) ἐλθόντα ἐν Βυζαντίῳ καὶ ὑπατον ἀναγορευθῆναι, καὶ κόμητα Πρεσέντου ²⁰ (81), παρῆρσιαν τε ἔχειν τοσαύτην πρὸς τὸν βασιλέα, ὥστε καὶ Σευήρον προστάξει (82) ἐκκληθῆναι καὶ ἀναιρεθῆναι. Αἱαν γὰρ ἦν ὀρθόδοξος Βιταλιανός. Ὁ δὲ Σευήρος ἀκούσας, ἐφυγεν, καὶ Ἰουλιανὸς Ἀλικαρνασσοῦ ἐπίσκοπος, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπελθόντες, ταύτην ἐτάραξαν, τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες, Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. Ἐπίσκοποι δὲ καὶ κληρικοὶ ἀπὸ Ῥώμης ἦλθον ²¹ λαθόντες αὐθεντίαν ὑπὸ Ὀρμίσδου ἐπισκόπου Ῥώμης, σπουδῆ Βιταλιανοῦ (83), Ἰωάννου ²² τοῦ Καππάδοκος ἐτιζῶντος ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον συνέταξαν ²³ τοῖς διπτύχοις (84) πρὸς ταῖς ἄλλαις ἱεραῖς τρισὶ συνόδοις. Σευήρου δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκ ποδῶν γεγονότος, Παῦλος χειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὁ ξενοδόχος τῶν Εὐβούλου. Καὶ ἔδωρῆσατο ὁ βασιλεὺς τῇ πόλει Ἀντιοχείας χίλιας λίτρας χρυσοῦ· καὶ ταῖς ἄλλαις δὲ πόλεσι πολλὴν εὐνομίαν παρέσχεν, κωλύσας καὶ τὰς δημώδεις ταραχάς. Συναίαν δὲ τὸν Φιλόξενον ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως Μανιχαϊόφρονα ὄντα, καὶ Πέτρον Ἀπαμείας ἐξώρισεν ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς Ἰουστίνος σὺν πᾶσι τοῖς μετέχουσι τῆς λώθης αὐτῶν. Ἀμάντιόν τε τὸν πραιπόσιτον (85), καὶ Ἀνδρέαν τὸν κουδικουλάριον, καὶ Θεόκριτον τὸν κόμητα Ἀμαντίου, ὃν ἐβούλετο ποιῆσαι βασιλέα, ὡς τυραννίδα μελετήσαντας ἀνέλεν. Ὁ γὰρ πραιπόσιτος δέδωκε Ἰουστίνῳ χρήματα ρογαῦσαι, ὅπως Θεόκριτος ²⁴ βασιλεύσῃ. Ὁ δὲ στρατὸς ²⁵ καὶ οἱ δῆμοι οὐχ εἴδοντο τὸν Θεόκριτον βασιλεύσαι, ἀλλ' Ἰουστίνον ἀνεκέρυξαν. Αὐτοὶ δὲ δυσφορήσαντες τυραννίδα ἐμελέτησαν, καὶ ἀνηρέθησαν. Ἀνεκαλέσατο δὲ ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς ἀδίκως ²⁶ ἐξορισθέντας ὑπὸ Ἀναστασίου καὶ Ἀππίωνα τὸν πατρίκιον ²⁷, ὃν ἐν Νικαίᾳ πρεσβύ-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἔμπυρος A, ἔμπυρος vulg. ¹⁸ Λουκίαν A. ¹⁹ Εὐφημίαν οἱ Δῆμοι ἐκάλεσαν στεφθεῖσαν αὐτήν Αὐγουστᾶν b. ²⁰ Πρεσέντου A. ²¹ ἦλθον — Ῥώμης om. A. ²² σπουδῆ Βιταλιανοῦ, Ἰωάννου A, ὑπὸ Βιταλιανοῦ ἐτιζῶντος, Ἰωάννου vulg. ²³ συνέταξαν A, συνετάξαντο vulg. ²⁴ Θεόκριτος A, Θεόκριτον vulg. ²⁵ στρατηλάτης A e. ²⁶ τοὺς ἀδ. A, τοῦ ἀδ. vulg. ²⁷ πατρίκιον] πρεσβύτερον b e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Theodorus Lector.

(79) Marcellinus hoc eodem anno. Vitalianus Scythæ Justinii principis pietate ad rempublicam revocatus, CP. ingressus est: septimoque receptionis die magister militiæ ordinatus.

(80) Quod anno Justinii secundo contigit, Jordanes *De regn. et temp. success.*

(81) Magister militiæ in Præsenti, sive Præsentalis dicebatur, qui præsens imp. obsequio deputatus erat. De ejus muneribus Pancirollus in not. imp.

(82) Evagrius lib. iv, cap. 4, et Liberatus in Brevariario, cap. 19.

D (87) Factum id Hormisdæ episcopi Romani auctoritate, studio Vitaliani, cum Joannes Cappadox CP. episcopus adhuc in vivis ageret. Sic et Anast. legit, non ut vitiose habent edita. COMBEFIS.

(84) Ut sancta Patrum illorum haberetur memoria, et eorum sancta probarentur. Hinc Patrum omnium ad diversas synodos œcumenicas convenientium, pro synodis singulis festos etiam dies singulos agunt Græci ad hodiernum usque diem: de quibus consulendum eorum Menæum.

(85) Jordanes, *De regn. et temp. success.* Evagrius lib. iv, cap. 2; *Chronicon Alexandrinum*, et Marcellini.

τερον²⁸ βίβ' ἐχειροτόνησαν²⁹. ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἐχέφρον³⁰ A quod illi graviter ferentes, et tyrannidem excitare ἐποίησεν ὑπαρχὸν τῶν πραιτωρίων³¹, καὶ Διογενιανὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηλάτην.

Appionem in primis patricium, quem invitum Nicææ jusserat ille ordinari : hunc vero Justinus velut prudentem et cordatum virum prætorio præfectum et Diogenianum militiæ magistrum in Oriente creavit.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐφάνη ἀστήρ (86) ἐν τῇ Ἀνατολῇ φοβερὸς κομήτης, ὃς εἶχεν ἀκτῖνα ἐκπέμπουσαν³² ἐπὶ τὰ κάτω, ὃν ἔλεγον οἱ³³ ἀστρόνομοι πωγωνίαν εἶναι [καὶ ἐφοβοῦντο³⁴].

A. M. 6012. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸς ἐδολοφονήθη (87) ὑπὸ τῶν Βοζαντιῶν μηνιόντων³⁵ αὐτῷ διὰ τὸ πολλοὺς ἀνηρηκέαι³⁶ τῷ καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῦ κατὰ Ἀναστασίου. Ἰωάννου δὲ τοῦ Καππάδοκος ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τελευτήσαντος, Ἐπιφάνιος πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ σύγκελλος ἐχειροτονήθη μηνὶ Φεβρουαρίου κ'. Ὁμοίως καὶ³⁷ Ὁρμισθα τῆς Ρώμης κοιμηθέντος Ἰωάννης τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐδημοκράτησεν τὸ Βένστον μέρος (88), ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταραχὰς ἐγείραντες

²⁸ πρεσβύτερον add. ex A. ²⁹ ἐχειροτόνησαν a, ἐχειροτόνησεν vulg. ³⁰ τῶν πραιτωρίων A, τῷ πραιτωρίῳ vulg. ³¹ ἐκπέμπουσαν A e, πέμπουσαν vulg. ³² οἱ add. ex A. ³³ καὶ ἐφοβοῦντο om. A f. ³⁴ μηνιόντων A. ³⁵ ἀνηρηκέαι A, ἀναιρεθῆναι vulg. ³⁶ ὁμοίως καὶ A, ὁμοίως δὲ vulg.

VARIE LECTIONES.

JAC. GOLLRI NOTÆ.

(86) Hæc ut præcedentia pene verbatim ex Chronico Alexandrino.

(87) Causam cædis aliam proferunt Evagrius et Jornandes citati. De eadem Marcellinus anno Justiniani secundo.

(88) Quatuor aurigantium in circo colores et factiones ad Prasinos et Venetos posteris temporibus reductos, qui de circensibus ludis copiosius tractavere, edisserunt : quas non in ludicris modo, sed et in seriis et politicis rebus sibi infensissime adversatas, ex historiarum serie discimus : quæ pauce exponit Balsamon in Trullane synodi can. 24 : Τότε τῶν δῆμων κατεξουσιαζόντων ἐν ταῖς ἵπποδρομίαις, καὶ ποιούντων ταύτας ὅτε καὶ ὅπως ἠδούλοντο, ἐκ δαπανημάτων οἰκείων, ὡς καὶ ἐχόντων οἴκους, καὶ ἵππους καὶ ἵππωνας, καὶ μέχρι καὶ νῦν περιωζομένους, καὶ προσόδους χάριν τῶν ἵπποδρομιῶν, καὶ τοῦ βασιλέως προσκαλουμένου, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἐξουσιαζόντος, πολλὰ στασιώδη καὶ ἄτοπα συνέπιπτον γίνεσθαι κατὰ τὸν τῆς ἵπποδρομίας καιρὸν : τῶν μὲν προστιθεμένων τῷ δήμῳ τῶν Βενετῶν, τῶν δὲ τῷ μέρει τῶν Πρασίνων. Ἐν καιροῖς δὲ τισὶ καὶ πόλεμοι συνεκροτήθησαν ἐμφύλιοι μέσον τῶν ἀντιθέτων μερῶν, καὶ κατὰ τῆς βασιλείου περιωπῆς ἀνατὴ ρήματα οἱ δημόται ἀπηρεύξαντο, καθὼς ἀπὸ διαφορῶν χρονικῶν τοῦτο παρίσταται. Οἷόν τι γέγονε ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἐπὶ τοῦ Ἀναστασίου, ἐπὶ τοῦ Φωκά τοῦ τυράννου, καὶ ἐπὶ ἐτέρων βασιλέων. Tunc cum populus in illis equorum curriculis nimia libertate, vel potius licentia uteretur, equorumque cursus celebraret, quomodo, et quando volebat, idque propriis expensis, ut qui haberet et domos, et equos, et stabula, quæ nunc etiam hucusque servantur, et reditus pro illis celebrandis, et imperator invitaretur, nullam autem ad eam rem potestatem haberet, illius cursus tempore multa turbulenta et absurda fieri continebat : cum alii quidem factioni Venetorum, alii vero Prasinatorum parti adungerentur : aliquando vero etiam bella intestina excitata sunt inter adversas partes, et in imperatoris conspectu verba impudentiæ plena populares eructa-

aggressi, interfecti sunt. Cunctos demum ab Anastasio inique relegatos ab exilio revocavit imperator,

Hoc etiam anno stella apparuit in Oriente, terribilis nimirum cometa, e quo radii inferius demissi protendebantur : barbatur dicebant astronomi, et ab eo cuncti metuebant.

A. C. 512. — Antiochiæ episcopi Pauli annus primus.

Hoc anno Vitalianus a Byzantinis dolo interfectus est : quod enim rebellionis ejus in Anastasium tempore plurimæ cædes fuissent editæ, gravior ei succensebant. Joanne porro Cappadoce Cpoleos episcopo defuncto, Epiphanius ejusdem ecclesiæ presbyter et syncellus mensis Februarii die vigesimo quinto fuit ordinatus : et Hormisda pariter letho quiescente, Joannes Romæ episcopatum excepit.

Hoc etiam anno Veneta factio, variis per omnes civitates tumultibus excitatis, plurima saxis facia-

runt : quemadmodum ex diversis chronicis ostenditur : sicut factum est imperante Justiniano, et tempore Anastasii, et Phocæ tyranni, et aliorum imperatorum. Circum, ejus ædes ac partes, factiones, studia, colores, dissidia, et horum omnium auctores graphice depingit Chronicon Alexandrinum : cujus verba non facile quibusvis obvia, perisque tamen præsentis historiæ locis adeunda consulendaque, huc transferre necessitati futuræ consulturus necessarium duxi : Ρῶμος πάλιν ἀρξάμενος ἔκτισε κερκεδιον ἐν τῇ Ρώμῃ, ὅπερ ἵππικὸν ὠνόμασεν, θέλων διασκεδάσαι τὸ πλῆθος τοῦ δήμου Ρώμης, ὅτι ἐστασίαζον, καὶ ἐπήρχοντο αὐτῷ διὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπετέλεσεν πρῶτος ἵππικὸν ἀγῶνα ἐν τῇ πόλει Ρώμῃ εἰς ἑορτὴν τοῦ Ἥλιου, καὶ ὑπ' αὐτῶν τεσσαρῶν στοιχείων, τοῦτ' ἐστὶν τῆς γῆς, καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ πυρός, καὶ ἀέρος, λογισάμενος ὅτι διὰ τοῦτο εὐτυχῶς φέρονται οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰς τοὺς πολέμους, ὡς τιμῶντες τὰ τέσσαρα στοιχεία. Ἐν τῇ Ρώμῃ γὰρ οὐκ ἐτίμων τὰ τέσσαρα στοιχεία, οὐδὲ ἐν μιᾷ ἑορτῇ. Ὁ δὲ τῆς Πισέων χώρας βασιλεὺς Οἰνόμαος ἀγῶνα ἐπετέλει ἐπὶ τὰ Εὐρώπια μέρη μηνὶ Σύστρω τῷ Μαρτίῳ κ' τῷ Ἥλιῳ Τιτῶν, ὡς ὑψωμένῳ, ἀγωνιζομένῳ, φασὶν, τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, τοῦτ' ἐστὶν, Δημήτρος καὶ Ποσειδῶνος, καὶ τῶν ὑποκειμένων στοιχείων τῷ Ἥλιῳ, καὶ ἐβάλλετο κλῆρος μετὰ τοῦ αὐτοῦ Οἰνομάου βασιλέως, καὶ τοῦ ἐρχομένου ἀπὸ οἴας δήποτε χώρας καταγωνίσασθαι αὐτοῦ : καὶ ὅτε μὲν ὁ κλῆρος ἐκάλει τὸν Οἰνόμαον ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τοῦ Ποσειδῶνος ἐφόροι σχῆμα ἱμάτιον κυανόν, ὃ ἐστὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ὁ ἀνταγωνιζόμενος κατ' αὐτοῦ ἐφόροι τὸ χλωδὸδες σχῆμα, ὃ ἐστὶ τῆς γῆς. Καὶ πάλιν εἰ ἤνεγκεν ὁ κλῆρος τῷ Οἰνομάῳ φορέσαι τὸ τῆς Δημήτρος σχῆμα, ἐφόροι τὸ χλωδὸδες σχῆμα, καὶ ὁ ἀνταγωνιζόμενος αὐτοῦ ἐφόροι τὸ σχῆμα τοῦ Ποσειδῶνος, ὃ ἐστὶ τῶν ὑδάτων τὸ κυανόν. Καὶ ὁ ἠτῶμενος ἐφρονεῖτο, καὶ πλῆθος ἀπειρον ἤρχετο θεωρῆσαι τὸν αὐτὸν ἐτήσιον βασιλικὸν ἀγῶνα ἀπὸ ἐκάστης χώρας καὶ πόλεως. Καὶ οἱ μὲν τὰς παραλλοὺς οἰκούντες πόλεις καὶ τὰς νῆσους πολῖται, καὶ τὰς κόμας τὰς παραλλοὺς ναῦται

lapidatione, multisque cædibus editis per civitates A και λ:θασμούς και φόνους πολλούς ὁπερ γαζόμενοι. omnes, reliquum sibi populum subegit, et in magistratus ipsos temero sese extulit. Antiochiæ vero Ἐπὶ ἤρχοντο δὲ και τοῖς ἀρχουσιν. Ἀπὸ δὲ Ἀντιοχείας ἤχθη τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας, και οὕτω διεβόη ἐν

JAC. GOARI NOTÆ.

ἤρχοντο τὴν φοροῦντα τὸ κυανὸν σχῆμα, τοῦτ' ἔστιν τοῦ Ποσειδῶνος νικῆσαι, οἰωνιζόμενοι, ὅτι ἐὰν ἤττηθῆ ὁ ὑπὲρ τοῦ Ποσειδῶνος ἀγωνιζόμενος, ἐκλείψει ἰχθύων γίνεται παντοίων, και ναυαγία θαλάσσης, και ἀνέμων βιαιὼν παραχῆ. Οἱ δὲ μεσογειοὺς οἰκούντες πόλιται, και ἐπιχώριοι ἀγροικοί, και ἄλλοι οἱ ἐν τῇ γεωργίᾳ κάμνοντες τῶντο νικῆσαι τὸν φοροῦντα χλωδῆς σχῆμα, οἰωνιζόμενοι, ὅτι ἐὰν ἤττηθῆ ὁ ὑπὲρ τῆς Δημήτρας ἀγωνιζόμενος, ὃ ἔστιν ὑπὲρ τῆς γῆς, λιμὸς αἰτου, και σπάνιος οἶνου, και ἑλαίου, και τῶν ἄλλων καρπῶν πάντων γίνεται. Καὶ ἐνίκησεν πολλοὺς ὁ Οἰνόμαος ἀναγωνιστάς· αὐτοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐἶχεν γὰρ και τὸν Ἄψυρτον διδάσκοντα αὐτὸν πικρῶς τὴν ἡνιοχίαν· ὅστις Οἰνόμαος ἤττηθῆς ὑπὸ Ἡέλοπος Λυδοῦ ἐφρονεῦθη. Τὸν δὲ ἱππικὸν ἀγῶνα πρῶτος ἐνόησεν Ἐνυάλιος τις ὀνόματι, υἱὸς Ποσειδῶνος ἀγαγόμενος τὴν Λιβύην θυγατέρα τῆς Ἰούς, και τοῦ Πίκου Διὸς, ὃς κρατήσας τὰ μεσημβρινὰ μέρη ἐκάλεσεν τὴν αὐτὴν χώραν Λιβύην εἰς ὄνομα τῆς αὐτοῦ γυναίκος. Τὸν δὲ ἱππικὸν ἀγῶνα ὁ Ἐνυάλιος ἄρμασι δὴ πολλοῖς ἐφηύρε, καθὼς συνεγράφατο Καλλιμαχος ὁ σοφώτατος ἐν τοῖς Ἐτησίοις αὐτοῦ. Καὶ λοιπὸν μετ' αὐτὸν ὁ Ἐριχθῖον ἐπέτελεσεν, και ἄλλοι ἐν διαφόροις τόποις ἐπέτελεσαν. Ὁ δὲ Οἰνόμαος πρῶτος αὐτὸς ἐπέτελεσεν τὸν αὐτὸν ἱππικὸν ἀγῶνα ἄρμασι τετραπῖποις. Διὸ και περιβόητος ἐγένετο καθὰ ἐν ταῖς Χάρακος τὸ σοφώτατου ιστορίαις ἐμφέρεται· ὃς συνεγράφατο και ταῦτα, ὅτι τὸ τοῦ ἱππικοῦ γυμνασίου εἰς τὴν τοῦ κόσμου διοίκησιν ἐπινοήθη, τοῦτ' ἔστιν τοῦ οὐρανοῦ, και τῆς γῆς, και τῆς θαλάσσης. Τοὺς γὰρ δώδεκα οἴκους ἰσθόρησαν τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου τοῦ διοικούντος τὴν γῆν, και τὴν θάλασσαν, και τὸν ἀνθρώπων τὸν παροδόν βίον. Τὸ και πέλμα τοῦ ἱππικοῦ, τὴν γῆν πᾶσαν εἶναι. Τὸν δὲ εὐρίπων, τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς γῆς μεσαζομένην. Τὸν δὲ ἐπὶ τὰ· θύρας καμπῶν, τὴν ἀνατολήν. Καὶ τὸν ἐπὶ τὴν σφαιρόνα, τὴν δύσιν. Τὰ δὲ ἐπὶ τὰ σπαθία, τὸν δρόμον, και τὴν κίνησιν τῆς ἀστρώας τῶν ἐπὶ τὰ ἀστέρων, και τῆς μεγάλης ἀρκτου. Ὁ δὲ αὐτὸς Ἰώμος βασιλεὺς πρὸς τιμὴν και αὐτὸς τοῦ Ἥλιου, και τῶν ὑπ' αὐτοῦ τεσσάρων στοιχείων τὸν [ἐν] ἀγῶνα ἐν τῇ Ῥώμῃ πρῶτος ἐφευρῶν ἐπέτελεσεν ἐν τῇ αὐτῇ χωρᾷ τῆς Δύσεως, ἥτις τῆς Ἰταλίας ἄρμασι τετραπῖποις, τοῦτ' ἔστι τῇ γῇ, και θαλάσση, και πυρὶ, και ἀέρι. Καὶ ἐπέθηκεν ὁ Ἰώμος τοῖς αὐτοῖς τέτρασι στοιχείοις τὰ ὀνόματα ταῦτα· τῇ γῇ τὸ Πράσινον μέρος, ὃ ἔστι τὸ χλωδῆς· τῇ δὲ θαλάσση, τοῦτ' ἔστι τοῖς ὕδασι, τὸ Βένετον μέρος, ὡς κυανὸν· τῷ πυρὶ τὸ ῥουσαιῶν μέρος, πυρῶδες· και τῷ ἀέρι τὸ λευκόν. Κάκειθεν ἐπενοήθη τέσσαρα μέρη ἐν Ῥώμῃ, ἐκάλεσε δὲ Πράσινον μέρος τὸ Πραισεντόν, ὃ ἔστι Ῥωμαϊκὴ λέξις, ἥτις ἐρμηνεύεται, ἐμπαράμονον. Πραισεντεύειν γὰρ λέγεται τὸ παραμένειν· διότι ἡ χλωδῆς γῆ διαπαντὸς ἴσταιται σὺν τοῖς ἄλλοις. Τὸ δὲ Βένετον ἐκάλεσεν διὰ τὸ εἶναι ὑπὸ τὴν Ῥώμην ἑπαρχίαν χώραν λεγομένην Βενετίαν, ἥστινος μὴτρόπολις ἔστιν Ἀκυλῆτια· κάκειθεν ἐξέρχονται τὰ κυανὰ, τοῦτ' ἔστι τὰ Βενετῖα βάρματα τῶν ἱματίων. Καὶ προσεκόλλησεν τῷ Πρασίῳ μέρει, ὃ ἔστιν τῇ γῇ· τὸ λευκὸν φησι, τὸν ἀέρα καθὼς βρέχει, και ἀρμόττει τῇ γῇ. Τῷ Βενετῖῳ μέρει, ὃ ἔστι τοῖς ὕδασι, προσεκόλλησε συμμίξας τὸ Ῥουσαιῶν μέρος, ὃ ἔστι τῷ πυρὶ καθὼς σβέννυσι τὸ πῦρ ὡς ὑποεταγμένον αὐτῷ. Καὶ λοιπὸν οἱ τὴν Ῥώμην οἰκούντες διεμερίσθησαν τὰ μέρη, και οὐκ ἔτι ὠμονόησαν πρὸς ἀλλήλους, διὰ τὸ ἔρᾶν ἑκαστος τῆς ἰδίας νίκης, και ἀντιποιεῖσθαι τοῦ ἰδίου μέρους, ὡς περ ἰσθρακείας τινὸς, και ὅπῃρθε μέγα σχῆμα ἐν τῇ Ῥώμῃ· και μεγάλην ἔχθραν εἶχον πρὸς ἀλλήλους τὰ μέρη. Nec diu feriatu Romulus circum in urbe designavit, quem Hippodromum dixit, ut seditiosæ

plebis motus compesceret. Tumultuabatur enim adhuc, et regi periculum occisi fratris causa creabat. Primus ergo equestre certamen, seu Circensia instituit in urbe Soli, et subjectis illi quatuor elementis: terræ, inquam, et mari, ignique, et aeri dedicata: ratus ea de causa Persarum reges bella feliciter patrare, ut qui quatuor naturæ elementa venerarentur. Romæ etenim ante eum diem nullus elementis honor, nec festa lux ulla. OEnomaus vero rex Pisæ ad Europæ partes, certamen peregit mense Systro, hoc est, Martio, vicesimo quinto Martii in Solis ut Titanis excelsi cultum. Certantibus, inquit, terra et mari: hoc est, Cerere et Neptuno, cæterisque Soli subjectis elementis. Sors deinde mittebatur inter OEnomaum et alterum, ex quacunque ille parte orbis venisset, qui cum OEnomaio certaturus erat. Et siquidem sorte OEnomaus pro Neptuno certaturus esset, vestem sumebat cæruleam, quod is sui color aquarum. Contra vero, qui cum illo pugnaturus erat, viridi ornatu utebatur: quod terra vireat. Si rursus sors OEnomaum pro Cerere designasset, viridi cultu utebatur: et alter antagonista cæruleo schemate utebatur, quod aquas et Neptunum imitabatur. Victus mortis victima fiebat. Ad quod regium et anniversarium certamen infinita hominum copia ex omnibus oris et urbibus confluebat. Ac maritimi quidem et insulari, quique vicus littorales nautæ incolebant, vovebant illi victoriam, qui Neptuni, hoc est, cæruleum ferebat colorem: quod existimarent, magnam, si vinceretur, futuram piscium charitatem, naufragia, flaminum ingentes procellas. Contra, qui continentem inhabitabant, mediterranei cives, et agricolæ, et tota agrestium turba, illum vireare optabant, qui terræ colorem herbaceum ac viridem gestaret, rati magnam annonæ caritatem ac famem, vinique, et olei, frugumque omnium inopiam secuturam. Atque OEnomaus quidem multos ex adversariis suis multis annis vicit, quod Aparytum aurigationis peritissimum haberet magistrum. Fuit tandem victus OEnomaus et interfectus a Pelope Lydo. Primus equestrium certaminum auctor ferus Engolius quidam Neptuni filius, qui Libya Jus et Joris Pici filia in uxorem ducta, oras ad meridiem pertinentes bello subactas ab uxore Libyam nuncupavit. Ludos Circenses autem, seu aurigationem multorum currum Engalium excogitavit, quemadmodum Callimachus scriptor sapientissimus in Annalibus suis notavit. Engalium seculus est Erichthonius, ac deinceps alii in variis terræ partibus eisdem ludos celebrarunt. OEnomaus vero primus hoc equestre certamen quadrigis, hoc est, quadrijugis equis currum vehementibus instituit: unde tantopere celebratus est, ut sapientissimi Characis historia memorans, qui et rationem ludorum equestrium explicavit, cum ostendit illos ad universi naturam declarandam repertos, hoc est, cæli, terræ, maris: etenim duodena ædificia retulerunt ad signiferi, seu Zodiaci duodena signa, cum Zodiacus ei terram, et mare, vitamque mortalium communem dispenset. Per aream Hippodromi terram referrebat totam. Euripus mare ab terra exstante medio sinu contentum designabat: flexus primus ad ostia, orientem. alter, sive meta extrema, occasum. Septem intervalla spatia, et metæ ad Hippodromi medium motum siderum septem errantium, et ursæ majoris. Romulus porro et ipse ad cultum Solis, et subjectis illis quatuor elementis, certamen in urbe primus auctor celebravit, in ea Occidentis, sive Italiae regione, quadrijugis curra, hoc est terræ, mari, igni, aeri. Indidit quoque Romulus quatuor elementis hæc nomina: A terra Prasinam factionem nominavit, viridem nempe

αἱ πόλεις, καὶ ἐπεκράτησεν ⁸⁸ ἐπὶ χρόνους A
καὶ Ἐσφραζον τοὺς ξίφουσιν τοὺς ἀπαντῶντας
αὐς, καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους·
δὲ ἐφόνευσον, μὴ τολμῶντων τῶν ἀρχόντων
ν τῶν φόνων ποιῆσαι. Ταῦτα δὲ ἐπράττοντο
ς ἕκτου Ἰουστίνου τοῦ εὐσεβοῦς.

6015. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου
ίου ἔτος α'.

ἀνδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου (89) ἔτος α'.
τῶ ἔτει πολέμου κινήθητος μεταξύ Ῥω-
αὶ Περωῶν (90) Ἰουστίνος ἀπέστειλε πρέ-
δωρα πρὸς Ζιλίγδην ⁸⁷ (91) τὸν ῥήγα τῶν
καὶ συνέθετο μεθ' ὄρκων πατρίων συμμα-
βασίλει Περωῶν. Ἀποστείλας δὲ καὶ Κα-

seditionis malum primo natum, in reliquis deinde
civitates derivatum est, et per annos quinque in-
valuit : gladiis vero Prasinis obviam sibi factos,
atque etiam per domos sese occultentes, ipsi intro
se immittentes obtruncabant, magistratibus de tot
caedibus poenas sumere non audentibus. Hæc au-
tem ad sextum usque pii Justinii annum facinorose
gerebantur.

A. C. 515. — **143** Cpoleos episcopi Eriphanii
annus primus.

Alexandriæ episcopi Timothei annus primus.

Hoc anno Persas inter et Romanos bello revo-
cato, Justinus legatos et munera ad Ziligdem Hun-
norum regem destinavit : ille, interpositis ex patrio
more juramentis, adversum Persas imperatori sup-
petias ferre promisit. Aliis porro a Cabade una

VARLÆ LECTIONES.

οὐτως — ἐπεκράτησεν om. A. ⁸⁷ Ζιλίγδην A e passim.

JAC. GOARI NOTÆ.

mari Venetam, ab aquis nempe cæruleam :
issatam, quod purpura ignem colore expris-
is, Albatam. Et inde quatuor in urbe fa-
stiterunt. Vocavit autem Prasinam turbam
m, quæ vox Latina significat astantem :
n enim esse, astare valet ; quod terra vi-
nemoribus semper nobis adsit, et persistat,
appellavit, quod Veneta provincia subje-
ntiæ, cujus caput est Aquileia, ubi cæru-
tur panni, et conjungitur cum Prasina
hoc est, terra. Albatam aeri assignat, quod
ram, ac eidem subserviat, et opportunus
li. Factioni Venetæ Neptuno sacræ, Rus-
signavit, quæ ignem refert ; eo quod aqua
i subjectum quasi deletat. Cæterum Romani
o in factiones dissecti propter dissidia par-
m quisque eam cupiit superiorem familiam,
maxime favebat, graviter inter se disside-
nd quisque pro sua factione, velut pro aris
ropugnaret. Odia igitur intestina et dissid-
ssima inter factiones in urbe exstabant. Hæc
n Alexandrinum : ex quo si partibus in suis
veram non tenes historiam, aliarum sal-
tium sensum et lucem ex eo non obscuro-
cipies. Quodque Theophanem spectat, in
ctione voces istæ οἶκος ἐν Ἱπποδρόμῳ, πα-
ποδρόμου, πέλμα, εὐριπος, καμπτήρ, σφεν-
πιν, σπαθίον, et aliæ nonnihil animum
possent : ex his habes, οἶκος Ἱπποδρό-
ias ædes ad Hippodromi latera fuisse duo-
occurrunt eorum nomina pleraque tum in
nostra, tum in *Originibus CP.*, a lectore,
adeundis. Πέλμα constat esse circi aream,
ecurritur, spatium, sive solum : Euripus
medio spatio præfatus aquæ continendæ, et
iæ celebrandæ destinata : latitudinem ejus
iditatem describit Thomas Dempsterus in
antiquitatibus, ubi de circo. Καμπτόν sive
æa carcerem e quo prodeunt, et reflectuntur
utabis : metam ultimam σφενδόνην fundæ
em figuram. Δείπιν, bigæ spatium est : et
tandem meta quævis, et obeliscus ad glam
am ad mediam circi spinam erectus, de
ræfatus Dempsterus, Lipsius, Onuphrius,
lus, et qui Romanas origines tractaverunt
Hoc unum adverto, factionum memorata-
is tantum in historia hac haberi memoriam,
et Venetæ : alias temporibus ultimis vel ex-
vel istis adjunctas : bella tamen et dissidia
ovisse perpetua, adeo ut dissensionum flam-
rbes etiam alias deportatis integræ provin-
otum bene imperium conflagravit. Prasinam

insuper ubique ferme numero majorem observabis,
principis potestati minus subditam, et erga eum
religionis infensam : Venetam ex adverso compo-
sitam magis et moderatam imperatorum affectus
ad se pellexisse. Istorum exempla suppeditat index,
verbis Prasini, Veneti, Factiones, Circus, etc. Pau-
cis Corippus lib. 1 :

Aurigas totidem, totidem posuere colores,
Et fecere duas studia in contraria partes.

(89) Timothei annis 17 addit Ecchellensis ob
historicam fidem hic ædeundus, dies 17. Reliquos
Alexandriæ patriarchas, eorum nomina, gesta,
ætates, ordine penitus a Theophane diverso recen-
set idem Ecchellensis ; illi vel Theophani fidem
elevare non est hujus negotii. Quos a mundi conditu
6028, Christi vero natalibus 528, patriarcham
Timotheum secutos ponit cum aliis a Theophane ex-
pressis conferendos ex ejus scriptis depromo. Primus
est Theodosius, cujus anni sunt apud eum 51, dies
151 ; ad ejus tempus Gajanum (cujus mores brevi-
ter percenset pag. 122) recenset. Sequitur Pet-
rus, cujus pontificatus anni 1, dierum 562 me-
moratur : cujus historia pag. 125 Pauli successus,
et Apollinaris ætatem includit. Petro apud Ecchel-
lensem sufficitur Damianus, regitque Ecclesiam
Alexandrinam annis 35, diebus 558. Succedit
Anastasius annis 12, diebus 190. Hunc excipit
Andronicus annis 6, diebus 16, Heraclii imperatoris
temporibus. Benjamin deinde pontificatum adeptus
est annos 59, quem postmodum annis 16, diebus 275,
tenuit Agathon : ad prioris autem breviarium memora-
ta Ecchellensis Cyrum patriarcham et Ægypti gub-
ernatorem. Joannes tandem elemosynarum insi-
gnibus notus thronum suscepit anno ab orbe con-
dito 6175, et a Christo nato 675, coque annis 8
potitus est. Alii deinde patriarchæ subjunguntur 37,
quorum ultimus Athanasius anno a Christi incar-
natione 1254 pontifex renuntiatus fuit. Frustra
referrentur eorum nomina, cum ad eorum tempus
omne patriarcham nullum Theophanes recenset.

(90) Lazorum a Persis defectionem bello causam
dedisse ex ipsis Theophanis, et auctorum
aliorum testimoniis, post secundum annum expone-
mus : adeoque præsentem narrationem suo loco
motam, et inferius reponendam historiæ veritas
suadet.

(91) *Chronicon Alexandr.* Σελγῖν nominat : cum
quo verborum Theophanis concordia præsentem
historiam ab eo descriptam demonstrat. Non omit-
tendæ hic variæ lectiones.

cum missa legatione acceptis, cum eo pariter præliari spondidit. Nuntio accepto graviter offensus est Justinus. Ad bellum itaque contra Romanos movendum misit Ziligdes hominum viginti millia : Justinus novo de pace tractatu per legatos instaurato, datisque quasi super alia re litteris, Cabadi Persarum regi de Ziligde, ut Romanis auxilia daturum etiam cum juramento pactus fuerit, significat : in eum finem dona plurima accepisse, Persas Romanis prodere meditari : nos itaque velut fratres, inquit, in amicitiam redire, et a canibus istis hoc pacto minime deludi oportet. Cabades igitur Ziligdem seorsim interrogat, num ita deludentibus Persis, accepisset a Romanis munera? *Ita est*, respondet ille. His exarsit Cabades, et ipsum interfecit : missisque per noctem Persarum agminibus copias ejus delevit, eum dolo ductum ad se accessisse suspicatus. Ii demum quibus fuga permissa est domum redierunt.

Euphrasius autem Antiochenus Chalcedonensis synodi Patrum et ipsius papæ Romani nomina diptychis expunxit. Postmodum vero metu pœnitens redditus, quatuor synodos publice promulgavit.

Cæterum Cabades Persarum rex Romanorum imperatorem domus suæ curatorem instituere proposuit : majorum quippe natu filium, quem Persarum leges ad regnum vocabant, vel ab eo secundum, quod oculus ei foret effossus, regnare noluit : Chosroem autem ex Aspede sorore susceptum diligebat pater. Quare cum Romanis pacem habere decrevit, et Chosroem imperatoris filium instituere meditatus, Byzantium legatos ad Justinum mittit. Imperator adoptivum ex senatus consilio eum fieri non admisit : merum enim dolum Romanorumque perniciem, Proclo quæstore viro prudente ac sagaci præclare id suadente, ejusmodi arte parari persenserunt.

A. C. 514. — 144 Hoc anno Dyrrhachium novæ Epiri in Illyrico civitas plagam cœlitus immissam accepit. Imperator vero vim pecuniarum ingentem ad civitatis instaurationem erogavit. Parem cladem passa est Corinthus Græciæ metropolis ; et in eam magna quoque liberalitate usus est.

A. C. 515. — Antiochiæ episcopi Euphrasii *anus primus*.

Α δάδης πρὸς αὐτὸν, συνέθετο καὶ αὐτῷ²². Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ἰουστίνος, ἐλυπήθη σφόδρα. Ἀπέστειλεν²³ δὲ πρὸς τοὺς Πέρσας ὁ Ζιλίγδης μετὰ χιλιάδων εἰκοσι τοῦ πολεμῆσαι Ῥωμαίους. Ὁ δὲ Ἰουστίνος ἐδήλωσε Καβάδῃ τῷ βασιλεῖ Περσῶν πρεσβεύων περὶ εἰρήνης, καὶ ὡς ἐπ' ἄλλω τινὶ γράψας, καὶ περὶ Ζιλίγδῃ, ὅτι συμμαχίας ὄρκους ἔχει μετὰ Ῥωμαίων, καὶ ὅτι δῶρα ἔλαβεν πολλὰ, καὶ βούλεται προδότης γενέσθαι τῶν Περσῶν, καὶ ὅτι δεῖ ἡμᾶς ἀδελφούς ὄντας εἰς φίλιαν ἔλθειν, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν κυνῶν τούτων οὕτως²⁴ παίζεσθαι. Ὁ δὲ Καβάδης ἐπηρώτησε²⁵ κατ' ἰδίαν τὸν Ζιλίγδην, εἰ ἔλαβεν παρὰ Ῥωμαίων δῶρα, προτραπείς κατὰ Περσῶν (92). Ὁ δὲ εἶπεν· *Ναί*. Καὶ ὀργισθεὶς ὁ Καβάδης ἐφόνευσε αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς πέμψας πλήθην Περσῶν, ἀνεῖλεν τὸν λσὸν αὐτοῦ, ὑπονοήσας, ὅτι δόλιφ ἦλθον²⁶ πρὸς αὐτόν. Ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν φυγεῖν, ἀνέξενον εἰς τὰ ἴδια.

Εὐφράσιος δὲ ὁ²⁷ Ἀντιοχείας τὴν ἐν Χαλκηδόνι συνόδον ἐξέβαλε τῶν διπτύχων, καὶ τὸ ὄνομα Ὀρμίσα²⁸ τοῦ πάππα Ῥώμης. Μετὰ δὲ ταῦτα φοβηθεὶς, τὰς τέσσαρας συνόδους ἐκῆρυττεν.

Καβάδης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (93) τὸν τῶν Ῥωμαίων βασιλέα ἐπίτροπον τοῦ αὐτοῦ οἴκου καταλιπεῖν ἠθέλησεν· οὐ γὰρ ἐβούλετο τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν (94), καὶ ὁ νόμος Περσῶν ἐκάλεε τὸ ἀρξαι, οὐδὲ τὸν δεύτερον, διότι τὸν ὀφθαλμὸν ἐκείκοπτο²⁹ (95), Χοσρόην δὲ ὡς ἐκ τῆς Ἀσπίδου³⁰ (96) ἀδελφῆς γεννηθέντα ἠγάπα ὁ πατήρ. Ἔδοξεν οὖν αὐτῷ εἰς Ῥωμαίους εἰρηνεύσαι· καὶ Χοσρόην ἐποίητο παῖδα³¹ τοῦ βασιλέως γενέσθαι· ἐπὶ τούτοις πρέσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον πρὸς Ἰουστίνον ἐπέμψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν σύγκλητον εἰς βουλὴν καλέσας οὐ κατεδέξατο τοῦτο γενέσθαι, δόλιον καὶ προδοτικόν Ῥωμαίων τοῦτο καλοῦντες, Πρόκλου κοιμιστῆρος ἀνδρὸς συνετοῦ καὶ ἀγγίλου³² τοῦτο καλῶς βουλευσασμένου.

A. M. 6014. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας (97) τὸ Δυρράχιον πόλις τῆς νέας Ἡπείρου τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς πολλὰ χρήματα παρέσχεν εἰς ἀνανέωσιν τῆς πόλεως. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Κέριρθος μητρόπολις τῆς Ἑλλάδος, καὶ ταύτην³³ μαγάλως ἐφιλοτιμήσατο.

A. M. 6015. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐφρασίου ἔτος α'.

VARIAE LECTIONES.

²² καὶ αὐτῷ] fort. καὶ αὐτός. ²³ ἀπέστειλεν] ἀπῆλθεν b. ²⁴ οὕτως om. A. ²⁵ ἐπηρώτησε] ἐδήλωσε b. ²⁶ ἦλθον A, ἦλθεν vulg. ²⁷ ὁ add. ex A. ²⁸ Ὀρμίσα add. ex A. ²⁹ ἐκείκοπτο A. ³⁰ Ἀσπίδου A, Ἀσπιδίδου a, Ἀσπιίδου e, ὅς ἐκ τῆς ἀδελφῆς Ἀσπιδίδου ἐγεννήθη b. ³¹ ἐποίησε τὸν παῖδα A b. ³² ἀγγίλου vulg. ³³ καὶ ταύτην A, καὶ αὐτὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Anast. barbariuscule, *hortatus adversus Persas. Auxiliarius Romanis in Persas accitus. Interpres forsân scribere voluit, num ita dcludendis Persis, etc. COMBEFIS.*

(93) Hæc auctori Procopius lib. 1 *De bello Persico*, suggestit.

(94) Ejusdem secum nominis.

(95) *Nam monophthalmum, vel alium defectum corporis patientem nefas Persis regem constituit* PROCOPIUS.

(96) *Avenedo* scribit Procopius citatus.

(97) Evagrius lib. IV, cap. 8.

Τούτῳ τῷ ἔτει Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς (98) Α ἀποστατήσας ⁸⁰ τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, Καβάδου βασιλεύοντος, καὶ φιλοῦντος τὸν Τζάθον, ὡς καὶ προβαλλόμενον αὐτὸν ⁸¹ βασιλεῖα τῶν Λαζῶν, ἦλθεν πρὸς Ἰουστίνον εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρεκάλει τὸν βασιλεῖα Χριστιανὸν αὐτὸν γενέσθαι, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆναι βασιλεῖα τῶν Λαζῶν (99). Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτὸν μετὰ χαρᾶς δεξάμενος ἐφώτισεν αὐτὸν (1), καὶ υἱὸν ἀνηγόρευσε. Ἐγγημ δὲ καὶ γυναῖκα Ῥωμαίαν, τὴν ἔγγονον ⁸² Ὀμοῦ τοῦ πατρικίου καὶ ἀποκουροπαλάτου (2), Οὐαλερίαν ⁸³, ἦντινα καὶ εἰς τὴν Ἰβίαν χώραν ἔλαθεν, προχειρισθεὶς παρὰ Ἰουστίνου βασιλεὺς τῶν Λαζῶν, φορέσας στέφανον καὶ χλανίδα ⁸⁴ (3) βασιλικὴν ἄσπρην (4) ἔχουσαν ταυλὴν χρυσοῦν (5), ἐν ᾗ ἐκ κεντητοῦ ἐνεκεχάρακτο ⁸⁵ ἢ εἰκὼν τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου, καὶ στιχάριον (6) ἄσπρον ἔχον πλουμῖα (7) χρυσαῖα, καὶ εἰκόνα τοῦ βασιλέως· τὰ γὰρ τζαγγία (8) αὐτοῦ ρούσια (9) ἦσαν ἔχοντα μαργαρίτας Περσικῶ στήματι· ὁμοίως καὶ ⁸⁶ ἢ ζώνη αὐτοῦ ἦν χρυσοῦ διὰ μαργαριτῶν. Ἐλαθεν δὲ παρὰ τοῦ ⁸⁷ βασιλέως δῶρα πολλὰ, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια. Γνοὺς δὲ τοῦτο Καβάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐδήλωσεν τῷ βασιλεῖ Ἰουστίνῳ, ὅτι *Φιλίας καὶ εἰρήνης μεταξὺ ἡμῶν οὐσίας τὰ ἐχθρῶν πράττεις, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν ὄντας ἀπ' αἰῶνος προσελάθου.* Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ· *Ἡμεῖς τινα τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ σου οὐ προσελάθμεθα, οὔτε προειρησάμεθα· ἀλλ' ἐλθὼν ⁸⁸ Τζάθος εἰς τὰ ἡμέτερα βασίλεια ἐδεήθη προσπίπτων ἡμῖν βυσθῆναι μισσαροῦ καὶ Ἑλληνικοῦ δόγματος καὶ ἀσεβῶν θυσῶν καὶ πλάρης δαιμόνων, καὶ προσελθεῖν τῷ Δημιουργῷ τῶν*

Hoc anno Tzathus Lazorum rex regni Persarum desertor factus, Cabade regnante, atque adeo ipsum amante, ut in Lazorum regnum eum extulisset, ad Justinum Byzantium veniens, Christianum fieri, et ab eo Lazorum regem renuntiari rogavit imperatorem. Hunc imperator benigne acceptum baptismi lumine illustravit, et filium declaravit. Romanam vero duxit uxorem, Homi patricii et excuropolatae neptem, nomine Valeriam, quam demum Lazorum rex creatus in patriam duxit: discessit ille redimitus corona, et chlamyde, qualis est imperatoris, candida ornatus, cui superius tabula ex auro fuit assuta, in qua Justini imperatoris imago coloribus acu ductis depicta erat; et toga pariter candida auro Phrygionis arte affixo et imperatoris effigie conspicua: ocreolae quippe ejus puniceae erant, margaritis more Persico distinctae; similiter et zona ejus erat aurea gemmis inaspera. Donis demum ab imperatore pluribus acceptis laetus domum reversus est. De his Cabades Persarum rex certior factus, imperatori Justino significat: *Federe et pace inter nos sancitis, quae decent hostes admittis, hominesque Persarum supra hominum memoriam omnem dominio subditos tibi recipis.* Imperator in adversum scribit: *Nullum regno tuo subjectum nobis vindicavimus, aut ad nos pelleximus. Tzathus tantummodo ad regiam nostram profectus, et pedibus nostris advolutus, ut ab execranda gentilium superstitione et ab impuris sacrificiis daemonumque fallaciis eripus, ad Deum rerum omnium Conditorem accessum haberet, fierique Christianus, rogavit. Illum itaque baptismo lustratum in propriam sibi regionem sub-*

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ ἀποστάς ε. ⁸¹ αὐτὸν βασ. τῶν Α. ἤ. π. Ἰουστίνον om. Α. ⁸² τὴν ἐγγόνην Νομοῦ b. ⁸³ Οὐαλερίαν ἦντινα καὶ b. Οὐαλεριανὴν τινα, καὶ vulg. ⁸⁴ χλανίδα Α, χλανύδα vulg. ⁸⁵ ἐνεκεχάρακτο b, ἐνεχάρακτο Α, ἐγκεχάρακτο vulg. ⁸⁶ καὶ add. ex Α. ⁸⁷ τοῦ add. ex Α. ⁸⁸ τῇ βασιλείᾳ Α a, τῆς βασιλείας b, τὴν βασιλείαν vulg. ⁸⁹ ἀλλ' ἐλθὼν Α, ἀνελθὼν vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(98) Narratio ex Chronico Alexandrino ad annum Justinii quartum; in quintum vero a Theophane translata, quod quintus annus a quarti mense Septembris ducat initium: reperitur etiam paulo immutata apud Agathiam lib. iii ad medium, cui Τζάθης, qui Chron. Alex. Τζάθιος, et Theophani Τζάθος scribitur.

(99) Qui quondam Colchi, ex Agathia lib. ii.

(1) Φωτίζειν, ut et βαπτίζειν se profitentur apud D Græcos baptismi susceptores.

(2) Chronicon Alex. Ὀυλίου, Vat. Νομοῦ.

(3) Curopalatem explicat noster Codinus: *pau-cis Corippus lib. i:*

*Cum magni regeres divina palatia patris,
Ordine pro rerum vocitatus cura palatii.*

Et lib. ii:

*Dispositorque novus sacræ Baduarius uulx,
Successor soceri, vocitatus cura palatii.*

Id officii diu ante hæc tempora existit, ut observat Thomas Dempst. ex Sidonio Apollini. car. 25:

*Intra aulam soceri mei expetitus,
Curam cum moderatus es palatii.*

Hujus munus erat, ut aurea virga decoratus inter obsequia numerosa, ante pedes regis primus incederet. Cassiodorus lib. vii, epist. 5: palatium custo-

diebat. Evagrius lib. v, cap. 1: Τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμπροσθευμένους, ὃν κουροπαλάτην ἢ Ῥωμαίων λέγει φωνή.

(4) Addit Chron. Alex. ἀντὶ πορφυροῦ· quod purpuram sibi Romanorum imperatores reservarent: unde Christus ab Herode alba veste in ambitu regis dignitatis ludibrium amictus: ac Herodes idem Tyrios allocuturus candida, et argento rutilante veste procedit ornatus, apud Josephum. Haud tamen negaverim, quod scribit Agathias, lib. iii, Lazorum regi purpuream chlamydem ferre nefas fuisse.—*Ἄσπρην.* Ἄσπρον, *album*, vocant recentiores Græci: hinc ἄσπρον nummus argenteus, quod ex argento sit etiam albus. Similem monetae patres nostri vocaverunt, un *blanc*, *trois blancs*, *six blancs*: unum, tria, sex aspra, sive aspera.

(5) Assutamentum auro textum, quasi *tabulam*. Vide Meursium.

(6) Tunica est. Στιχάριον correctius scribitur, ὑπὸ τοῦ στιχοῦ, quod uno compingatur ordine, et superioribus partes infernas vix ampliores nacta sit.

(7) Quæ Phrygionico opere manus pingit ποικιλτὰ ὑφάσματα.

(8) *Militares socci, ocreæ*, quas elegantior phrasibus vocat *πέδιλα*.

(9) *Russea, rubra, κοκκινοβαφῆ*, ne omnino essent purpurea.

inde remisimus. Ab eo tempore graves Romanos A inter et Persas secutæ sunt discordiæ.

Hoc etiam anno nefarium facinus adversus sanctum Aretham cæterosque urbis Negræ incolas admissum est, bellumque ab Elisbaa Æthiopum **145** rege contra Homeritas susceptum, victoriaque demum ab ipsis reportata.

A. C. 516. — *Romæ episcopi Joannis annus primus.*

Hoc anno Theuderichus pravis Arii sensibus infectus Romam occupans, Joannem papam ad imperatorem Justinum Byzantium proficisci coegit, et pro Arianis, ne hæresi sua per vim abducerentur, legatione fungi : quandoquidem ipse Theuderichus idem adversus catholicos Italiæ incolas commissurum minabatur. Joannes itaque Byzantium appellens, et ab Epiphanio patriarcha invitatus, congressum denegavit, donec ipse, qui Romanus esset pontifex, primum in consessu locum supra Epiphanium obtinisset. Joannes cunctis quidem episcopis communionis impertiit commercium, quod cum Timotheo Alexandrino sibi nullum esse proposuit. Cabades autem Perozis filius Persarum rex plurima Manichæorum millia una cum eorum episcopo Indazaro, et aliis sensus ejusdem consortibus ordinis senatorii Persis, una die neci tradidit. Filium siquidem ejus tertium, cui nomen Phthasuarsan, quem Sambuce ejus filia ei pepererat, cum Manichæi puerum instruxissent, et in suam traxissent opinionem, in hunc modum sunt adorti : *Consenuit pater tuus ; cum si mori contigerit, fratrum tuorum quempiam, qui eorum teneat sententiam, confestim archimagi regem instituent. Nos precibus nostris id regi persuadere possumus, ut regno abdicalo, te in suum locum subroget, quo Manichæorum dogma stabilias et confirmes.* Hæc, si regnaret, executurum se spondit. De quibus certior factus Cabades, publica regni comitia convocari, Phthasuarsan filio, aiebat ille, inaugurando. Manichæis autem omnibus una cum episcopo suo,

ἄλλων Θεῶ, καὶ γενέσθαι Χριστιανός. Τοῦτον ἡμεῖς βαπτίζοντες (10) ἀπελύσαμεν ὡς εἰς τῆν ἰδίαν χώραν. Ἐκτοτε λοιπὸν ἐγένετο ἔχθρα (11) μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν (12) καὶ τοὺς ἐν Νεγρᾷ ὡς τῇ πόλει ἐπράχθη ὡς ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, καὶ πόλεμος Ἐλεσθαὶ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιοπῶν πρὸς τοὺς Ὀμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτῶν ὡς

A. M. 6016. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Ἰωάννου (13) ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδέρικος κρατῶν τῆς Ῥώμης (14) Ἀρειανοφρονῶν ὡς ἐδιάσατο τὸν πάππαν ὡς Ἰωάννην ἐλθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινόν, καὶ πρесеῦσαι ὑπὲρ Ἀρειανῶν, ὥστε μὴ ἀναγκάζειν αὐτοὺς ἐξιστασθαι τῆς αἰρέσεως αὐτῶν· ἐπεὶ καὶ Θεοδέρικος εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ὀρθόδοξους τοῦτο ποιεῖν ἠπέλει. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐλθὼν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ προτραπείς ὑπὸ Ἐπιφανίου τοῦ κατὰ τὴν Ῥώμην, οὐ κατεδέξατο, ἕως προεκάθισεν τοῦ Ἐπιφανίου ὁ Ῥώμης. Ὁ δὲ Ἰωάννης πᾶσι μὲν τοῖς ἐπισκόποις ἐκοινωνήσεν, Τιμοθέῳ δὲ Ἀλεξανδρείας οὐκ ἐκοινωνήσεν. Καθάδης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (15) υἱὸς Περύζου ὡς πολλὰς μυριάδας Μανιχαίων σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν Ἰνδαζάρῳ ἀνεῖλεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ σὺν τοῖς οὖσι συκλητικαῖς Πέρσαις ἐκ τοῦ αὐτῶν φρονήματος· τὸν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ τὸν τρίτον, τὸν λεγόμενον Φθασουαρσάν, ὃν ἐγέννησεν αὐτῷ Σαμβύκη ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, οἱ Μανιχαῖοι παιδαγωγήσαντες, καὶ τοῦ ἰδίου φρονήματος ποιήσαντες, ἐπηγγεῖλαντο αὐτῷ, ὅτι Ὁ σὸς πατὴρ γρηγόρακεν, καὶ εἰ συμβῆ αὐτὸν τελευτῆσαι, οἱ ἀρχιμάγοι ἔρα τῶν σῶν ἀδελφῶν ὡς ποιούσι βασιλεῖα, διὰ τὸ κρατηθῆναι τὸ δόγμα αὐτῶν. Ἡμεῖς δὲ δυνάμεθα δι' εὐχῶν ἡμῶν κείσαι τὸν σὸν πατέρα ἀποτάξασθαι τὴν βασιλείαν, καὶ σὲ προχειρίσασθαι, ἵνα πανταχοῦ κρατῶν ὡς τὸ τῶν Μανιχαίων δόγμα. Ὁ δὲ συνετάξατο τοῦτο ποιεῖν, ἐὰν βασιλεύσῃ. Γνωὺς δὲ ταῦτα Καθάδης ἐκέλευσε κομθέντα (16) γενέσθαι διὰ τὸ, φησὶν, ποιῆσαι τὸν υἱὸν Φθασουαρσάν βασιλέα. Κελεύσας δὲ πάντας τοὺς Μανιχαίους σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν καὶ γυναιξὶ καὶ

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ἀπεστεύλαμεν α. ὡς Νεγρᾷ, Γαγγρᾷ β. ὡς ἐπράχθησαν Α β. ὡς αὐτῶν Α, αὐτοῦ vulg. ὡς Ἀρειοφρονῶν Α. ὡς πάπαν Α. ὡς τοῦ add. ex Α. ὡς Περύζου Α, Περύζου vulg. ὡς ἀδελφῶν Α, ἀδελφῶν vulg. ὡς τὸ μὴ κρατηθῆναι Α ε. ὡς πανταχοῦ κρατῶν Α, πανταχῇ κρατῶν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(10) Ex τῷ βαπτισμῷ δεχόμενοι. Recolenda D paulo superius scripta (not. 1).

(11) Haud igitur ante annos duos initium belli ductum, si ἐκτοτε, ex hac primum occasione motum : quare præmissam nuper *De bello Persico* narrationem *Chronicon Alexandrinum* Tzathi baptismi supponit, quibus Procopius, *De bello Persico*, videtur assentiri.

(12) Arethæ martyris certamen apud Nagram (ita scribitur) Homeritarum, qui quondam Sabæi, et Arabiæ felicis incolæ, civitatem, initum ex Metaphraste refert Surius 24 Octobris.

(13) Cujus promotio longe superius observata.

(14) In sequentem annum, qui Justinii septimus, et Philoxeni Probiique fastis consignatur, Joannis

iter Marcellinus distrahit, et ista scribit : *Theodorico rege pro Arianorum suorum caeremoniis reparandis laborante ; solus dimissat Romanorum sibi decessorum urbe digressus, CP. venit, nitro honore susceptus est. Dexter dextrum ecclesiæ insedit solium, diemque Domini nostri resurrectionis plena voce Romanis precibus celebravit.*

(15) Infectos Manichæorum deliriis Persas refert Agathias lib. 11.

(16) Cedrenus in *Monomacho* : Στάντες ἐπὶ τῆς ὁδοῦ συμβολὴν προσέθεσαν, ἧτις παρ' αὐτοῖς κομῆτον ὠνόμασται. *Consistentes in via concilium ad eis dictum conventum coegerunt.* Theophanes infra, κομῆτον ποιήσαντες, *habitis comitiis, scripturus.* — Vox e Latino *conventus* expressa. COMBERIS.

τίκνοις παραγενέσθαι ἐν τῷ κομβέντῳ⁷¹, ὁμοίως καὶ Ἀρχιμάγον Γλιωνάζην καὶ τοὺς μάγους, καὶ τὸν τῶν Ἀριστιανῶν ἐπίσκοπον Βαζάνην⁷² ἀγαπώμενον παρὰ Καβάδου, ὡς ἱατρὸν ἄριστον, καὶ καλέσας τοὺς Μανιχαίους, ἔφη· *Χαίρω ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ δόγματι, καὶ θέλω δοῦναι ἐτι ζῶν τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ μου Φθασουαρσάν, ὡς σύμφωνοι ὑμῶν. Ἀλλ' ἀφορίσατε ἑαυτοὺς πρὸς τὸ παραλαβεῖν αὐτόν.* Οἱ δὲ θαρσύναντες μετὰ παρρησίας ἀφώρισαν ἑαυτοὺς. Ὁ δὲ Καβάδης ἐπιτρέψας τῷ στρατεύματι⁷³ εἰσελθεῖν πάντας κατέκοψεν ξίφει σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν ἐπ' ὄψει τοῦ ἀρχιμάγου καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῶν Χριστιανῶν. Καὶ ἐξέπεμψεν σάκρας εἰς πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ γῆν⁷⁴, ὥστε τὸν εὐρισκόμενον Μανιχαῖον ἀνακρεῖσθαι καὶ πυρίκαυστον γενέσθαι, καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν εἰς τὰ βασιλικὰ ταμίαια εἰσκομίζεσθαι, καὶ τὰς βίβλους αὐτῶν καίεσθαι⁷⁵. Ὁ δὲ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἰουστίνος (17) ἐν πάσῃ ἰκανότητι καὶ ἀνδρείᾳ τῆς βασιλείας⁷⁶ ἐπιλαβόμενος, σάκρας πανταχοῦ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐξαπέστειλεν, ὥστε τρωρηθῆναι πάντας τοὺς ἀταξίας ἢ ἐνόους ποιοῦντας, καὶ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει δῆμους⁷⁷ εἰρηνεῦσαι (18), καὶ φόβον ἔδειξεν πολὺν. Ἔστειψεν δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα (19) τὴν Θεοδώραν Ἀγούσταν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. Καὶ προεβάλετο τὸν πατρικίον (20) Ὑπάτιον στρατηλάτην Ἀνατολῆς τὸν Ἰακουνδίνου φυλάξαι τὰ ἀνατολικά μέρη διὰ τοὺς Πέρσας· καὶ τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομάς. Ἐποίησεν δὲ καὶ αὐτὸς διωγμὸν (21) μέγαν⁷⁸ κατὰ Μανιχαίων, καὶ ἐτιμωρήσατο πολλοὺς.

A. M. 6017. — Ταύτῳ τῷ ἔτει Ἀναζαρβὸς μητροπόλις (22) τῆς δευτέρας Κιλικίας ἔπαθεν ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου, ἠγεμονεύοντος αὐτῆς Καλλισιπίου υἱοῦ Εἰρηναίου, καὶ ἐπτώθη πᾶσα ἡ πόλις. Ταύτην δὲ Ἰουστίνος ἀνήγειρεν⁷⁹, καὶ Ἰουστινόπολιν⁸⁰ ἐκάλεσεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη ὑπὸ θεομηρίας (23) δι' ὕδατων τοῦ ποταμοῦ⁸¹ Ἐβρεσσα, πόλις μεγάλη καὶ⁸² περιβόητος, τῆς Ὀσροηνῆς ἐπαρχίας μητροπόλις. Ὁ γὰρ Σκιρτὸς ποταμὸς διὰ μέσου αὐτῆς

VARIE LECTIONES.

⁷¹ κομβέντα A, κομμέντα vulg. h. l. et infra. ⁷² Βοαζάνην A e. ⁷³ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ A. ⁷⁴ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γῆν A, τὴν ἑαυτοῦ γῆν vulg. ⁷⁵ κατακαίεσθαι a. ⁷⁶ τῆς βασιλείας A, τὴν βασιλείαν vulg. ⁷⁷ δῆμους add. ex A. ⁷⁸ μέγαν om. A b. ⁷⁹ ἀνήγειρεν A, ἤγειρεν vulg. ⁸⁰ Ἰουστίνου πόλιν A. ⁸¹ τοῦ ποταμοῦ b, ποταμοῦ A a, ποταμῶν vulg. ⁸² καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Marcellini verbis ad ætatem Justini quintum, a cujus Septembri sextus ex Theophani calculo incipit, hæc illustrantur: *Plerique lapidatorum, percussorum, urbisque depopulatorum, sua ob scelera deprehensi, ferro, igni suspenditoque expensi sunt, gratum bonis civibus spectaculum exhibentes.*

(18) Superius has tragœdias descripsit sub ipso Justino, sævientibus ubique in Prasinis Venetis. Edita mutila. Post Ἀγούσταν, liquet aliquid desiderari ex Cedreno, qui hunc locum sic effert: *Τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀγούσταν, τῆς Εὐφημίας ἤδη τελευτησούσης· coronavit et Theodoram uxorem suam Augustam cum Euphemia prior conjux jam vivis excessisset: tumque sequitur, de eadem Euphemia, ἣν Ἰουστίνος Ἀγούσταν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν·*

conjugibus et filiis conventui adesse jussis, Clonazem præriter archimagum, cæterosque magos, et Bazanem Christianorum episcopum sibi dilectum, ceu medicinæ peritia præstantem, una congregat: moxque Manichæos verbis compellans, ait: *Arri-det, quam tenetis sententia: et ut ejus sequaci, vestrique sensus socio filio meo Phthasuarsan, dum etiam inter vivos ago, regno cedere apud me statutum est. Discedite igitur, et in diversam partem abite, ut eum regem suscipiatis.* Illi audaciores his verbis facti, a reliquis cum fiducia segregaverunt se: **146** Cabades porro data exercitui ingressus libertate, cunctos cum eorum episcopo sub archimagi et Christianorum episcopi conspectu gladiis in frustra concidit. Tum sacras in omnem Persarum ditionem emisit, quibus omnes quotquot deprehendi possent, Manichæos occidi, vivos comburi, eorumque facultates fisco addici, necnon libros eorum cremari jubebat. Porro pius imperator Justinus omni dexteritate et animi robore rempublicam administrans, missis per urbes omnes passim sacris, in eos qui tumultus et cædes edere solent severius animadvertit, Cypoleos cives in pace continuit, magnumque de se terrorem incussit. Ut primum vero suscepit imperium, Theodoram conjugem suam coronavit Augustam, Hypatium quoque patricium Secundini filium orientalibus partibus adversus Persas et Saracenorum excursiones tutandis orientalis militiæ magistrum instituit: sed et magnam in Manichæos persecutionem excitavit, multosque supplicio affectit.

A. C. 517. — Hoc anno Anazarbus secundæ Ciliciæ metropolis terræ motu prorsus horribili ruinam passa est ingentem, Callioppio Irenæi filio ejus rectore: corruit enim universa civitas: quam demum Justinus reparavit, et appellavit Justinopolim.

Hoc etiam anno Edessa civitas amplissima et magni nominis, Osrhoenæ provinciæ caput, irato numine fluviorum aquis tota obruta est. Scirtus quippe fluvius per mediam urbem influens magnas

D quam Augustam coronaverat, cum primum iussit imperium. COMBESIS.

(19) Locus corruptus. Justiniani enim conjux, non Justini fuit Theodora, quare Λουπιτζαν, vel Εὐφημίας repono, juxta superius lecta anno Justini primo: totumque numerum 52 anni J. C. 525 apud Baronium expungendum hujusmodi animadversio decernit.

(20) Ejus munus et genus sub Justino celebrat Procopius, *De bello Persico*, lib. 1, ubi de pace cum Persis ineunda.

(21) Legem in eos a Justino sancitam habes eod. de hæret. et Manich. lib. xii.

(22) Ex Evagrii lib. iv, cap. 8.

(23) Indidem.

Hoc anno imperator Justinianus rerum summa p[ro]litus, patricium Armenium Orientis comitem creavit, et ingenti pecuniarum tradita copia, vim abire jussit, et Phœnicis Libanesis urbem Palmyram nuncupatam instaurare ad interiorem limitem, et in ea duces residere sanctaque loca protegere et illa invigilare præcepit. Prima vero mensis Januarii die munus in populum edidit imperator, eamque largitus est pecuniarum vim, quam princeps ante alius nullus consulatus nomine profuderit.

Eodem etiam anno Persarum rex Tzathum Lazicum quod in Romanas partes transisset, bello lacesavit. Porro Justinianus imperator militares copias 149 in ejus auxilium misit et magistros militiæ tres, Belisarium, Cyricum et Petrum, qui inito prælio inferiores evaserunt. Quare indignatus imperator in duces, quod invidia ad invicem moti, certam prodidissent victoriam, ipsis revocatis, Petrum notarium militiæ magistrum in ipsorum locum subrogavit. Hic adjunctis sibi Lazis, adversus Persas concerta pugna, quam plurimos Persas delevit.

Hoc eodem anno Elurorum rex Gratis nomine ad Romanos se adjunxit, et Cpolim una cum gente sua profectus est, et in Christianorum religionem transire ab imperatore expetiit. Jussit imperator in Theophanis virum baptizari, et ex lavacri fontibus suscepit. Senatores porro et aulici et affines ejus duodecim una cum eo initiati sunt: tum vero pactis cum imperatore federibus, et adversus quos indiceret ille suppetias se latrum pollicitus, domum se recepit. Porro imperator Tzithum virum rei bellicæ peritum, et in cæteris

Α Τούτω τῷ ἔτει μόνος κρατήσας ἡ τὴν βασιλείαν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς προεβάλετο κόμητα Ἀνατολῆς τὸν πατρικίον τὸν Ἀρμένιον (32), ὅστις δίδωκε χρήματα, κελεύσας αὐτῷ ἵσπελθεῖν καὶ ἀνανεῶσαι πόλιν τῆς Φοινίκης Λιβανισίας (33) εἰς τὸ λιμωτῶν ἢ τὸ ἐσώτερον τὴν καλουμένην Παλμύραν, κελεύσας τοῦ καθέζεσθαι ἐν αὐτῇ τὸν δοῦκα καὶ τοὺς ἀγίους τόπους ὁ (34). . . τῷ δὲ Ἰανουαρίῳ μηνί (35) α' τῆς αὐτῆς ἡμερικτιῶνος ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ὑπατεῖαν ὁ, καὶ τοσαῦτα ἔδωκεν χρήματα ὅσα οὐδεὶς βασιλεὺς ὑπατεύσας.

Β Τῷ ἑ' αὐτῷ ἔτει ὁ βασιλεὺς Περσῶν (36) ἐπολέμησε τῷ Λαζῶ Τζάθῳ ὁ, ὡς προσρῖντι Ῥωμαίοις. Καὶ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπεμψεν αὐτῷ βοήθειαν στρατοῦ, καὶ στρατηλάτας τρεῖς, Βελισάριον ὁ καὶ Κύρικον ὁ καὶ Πέτρον (37). Καὶ πολέμησαντες ἠττήθησαν ὁ καὶ ἠγανάκτησεν ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν στρατηλάτῶν ὁ, ὅτι φθορῶντας ἀλλήλους προέδωκαν τὴν νίκην. Καὶ διαβεβήμενος αὐτοὺς ἀπέστειλε Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην ὁ καὶ σύμβάλων τοῖς Πέρσας μετὰ τῶν Λαζῶν ἐνίκησεν ὁ, καὶ πολλοὺς ἀνέβλον τῶν Περσῶν.

Γ Τῷ ἑ' αὐτῷ ἔτει προσεβήθη τοῖς Ῥωμαίοις (38) ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ὁ Γρατίτις ὀνόματι, καὶ ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὁ, καὶ ἤτησε τὸν βασιλεῖα γενέσθαι Χριστιανὸς ὁ. Ὁ δὲ βασιλεὺς βαπτίσας αὐτὸν ἐν τοῖς Θεοφανείοις, ἔδξατο αὐτὸν ἐκ τοῦ βαπτίσματος. Καὶ ἐδαπτίσθησαν σὺν αὐτῷ ὁ συγγλητικοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ συγγενεὶς δώδεκα ὁ καὶ ἀπῆλθεν μετὰ χειρὸς εἰς τὰ ἴδια φιλωθεῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπαγγεῖλαμενος συμμαχεῖν ὁ αὐτῷ, ἐν οἷς ἂν βουληθῆ. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Τζιταν (39) ἄνδρα πολεμικὸν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

ἢ μόνος κρατήσας Α β, μονοκρατήσας vulg. ἢ αὐτῷ Α, αὐτὸν vulg. ἢ λιμωτῶν Α, λιμωτῶν ε Γ, λιμητῶν vulg. ἢ licunæ nulla in codd. vestigia apparet. ἢ ἐποίησεν, ἔδωκε α. ὁ ὑπατεῖαν Α, ὑπατεῖαν vulg. ἢ Τζαθῶ Α, Τζαθῶ ε. ἢ Βελισάριον Α, Βελισάριον vulg. ubique. ἢ Κήρυκον α β. ὁ στρατιωτῶν α. ἢ ἐνίκησεν α. ἢ Ἀλλούρων Α. ἢ Γρατίτις — — — αὐτοῦ οπ. Α. ἢ Χριστιανὸς Α, Χριστιανὸν vulg. ἢ οἱ αὐτοῦ συγγλητικοὶ add. ex Α. ἢ συμμαχεῖν ἐν οἷς ἂν δεηθῆ β, βουληθῆ Α, βουληθεῖν vulg

JAC. GOARI NOTÆ.

(32) *Arsenium* scribit Vita S. Sabæ apud Burtum 6 Decembris.

(35) De consulari Phœnicia Pancirollus in *not. Orient. imp. cap. 107*; de duce ejusdem, cap. D 146.

(34) Addo, lacunam omnibus mss. exstantem expleturum, ἀσφαλίζεσθαι διὰ τῆς ἐπιβρομῆς τῶν Σαρρακηνῶν. De ædificiis quippe Palmyra limitanea civitate scribit Procopius, lib. II, *De ædif. Justiniani* ultimis verbis: *In Phœnicia Libano propinqua oppidum, cui Palmyra nomen, vetustate ferme desertum, munimentis firmavit et aquarum copia coerecito Saracenorum exercitu. Vocem λιμητῶν Meurs. exponit: sensus ejus est Phœnicis limes et terminus. Chronicon Alexandrinum de Tauro rege Cretenſi Tyrum invadente, regem Tyri Agenorem obsidionis tempore in profundam continentem urbem obsessæ, captæque nescium acies eduxisse narrat ista pluræ: Ὁ ἔξ Ἀγῆνωρ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπολέμουν ἐπὶ τὸ λιμωτῶν.*

(35) Ex *Chron. A lexand.* anno Justiniani primo.

(36) Ex ejusdem *Chronici* verbis: quibus adversa

refert Procopius, *De bello Persico*, lib. I.

(37) Εἰρηναῖον τὸν Πενταβία vocat idem *Chronicon*.

(38) De Erulorum origine, sede, moribus abunde Procopius, *De bello Gothico*, lib. II, ad medium: quo, ut primum Justinianus suscepit imperium, arma cum eis consociasset, et ut Christi fidem susciperent persuasisse, narrat Evagrius lib. IV, cap. 49.

(39) *Sittam* scribit Procopius, *De bello Persico*, lib. I, quem cuncto in Armeniis exercitui præfuisse, quod est munus στρατηλάτου, testatur Pancirollus, in *Not. imp. Orient. cap. 131: Justinianus, ait, subactis finitimis barbaris, magnam, et interiorem Armeniam dictam, novam provinciam creavit. Lib. ult. cap. de offic. magist. militum. Quam Zeta magistro militum (στρατηλάτῳ scripto) commisit, Magnam, inquit, Armeniam quæ interior dicebatur, et gentes, Antizenam videlicet, Jugilenam, Astyanonem, Sophenam, Sophionem, in qua est Martyropolis, Belabitenam, et primam, et secundam Armeniam, et Pontum Polemoniaccam tuæ curæ cum suis ducibus commisimus.*

Ικανώτατον. Οὐ γὰρ εἶχεν ἡ Ἀρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δοῦκας καὶ κόμητας. Ἐστράτευσεν δὲ ὕπ' αὐτὸν Ἀρμενίων ¹⁶ πλῆθος, ὡς εἰδότες τὰ μέρη τῆς Ἀρμενίας. Ἐδουκεν δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς στρατοῦ ¹⁷ ἀριθμοὺς τέσσαρας. Καὶ γέγονεν μεγάλη φυλακὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. Ἐξέτευεν ¹⁸ δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Δυγούστης ὀνόματι Κομητῷ (40).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσεβρόύη τοῖς Ῥωμαίοις γυνὴ τις ἐκ τῶν Οὐννων τῶν ¹⁹ λεγομένων Σαθῆρ βάρβαρος, ὀνόματι Βοαρῆς ²⁰ (41), χήρα, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς Οὐννων χιλιάδας ρ', ἧτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννικῶν μαρῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς Βαλάχ ἀποβολήν. Αὕτη ²¹ τοὺς προτραπέντας παρὰ Καθάδου βασιλέως Περσῶν δύο ῥήγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὐννων ἐνδοτέρων ²², ὀνόματι Στύραξ καὶ Γλώνης, τοῦ συμμαχεῖσθαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, παρέλαβεν καὶ ἡ αὕτη ²³ Βοαρῆς παριόντας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ²⁴ ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων κ', οὓς κατέκοψεν. Καὶ τὸν μὲν ἕνα ῥήγα αὐτῶν τὸν λεγόμενον Στύρακα συλλαβομένην δέσμιον εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ βασιλεὶ ἐπιπέμφεν· τὸν δὲ Γλώνην ἐν τῷ πολέμῳ ἔσφαξεν. Καὶ ταύτη γέγονε σύμμαχος καὶ εἰρηνικὴ τῷ βασιλεὶ Ἰουστινιανῷ.

Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ ὁ πλῆσιον Βοσπόρου ²⁵ (42) ῥῆξ τῶν Οὐννων ὀνόματι Γορδάς προσεβρόύη τῷ βασιλεὶ, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς καὶ ἐφωτισθῆ, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλὰ αὐτῷ παρεσχικῶς δῶρα, ἐπίστευεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ καὶ τὴν Βόσπορον πόλιν, ἧτις ἐκλήθη ἐκ τοῦ ²⁶ συντελεῖν Ῥωμαίοις ἀντὶ χρημάτων βόας κατ' ἔτος ²⁷. . . ²⁸ μαίων καὶ τριβούνων (43), φυλάττειν τὴν πόλιν διὰ τοὺς Οὐννους, καὶ ἀπαιτεῖν τὰς συντελείας τῶν βοῶν. Ἦν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει συναλλάγματα πολλὰ Ῥωμαίων καὶ Οὐννων. Ὁ δὲ γενόμενος Χριστιανὸς ῥῆξ τῶν Οὐννων, ἀπελθὼν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, εὗρεν τὸν ἰδίον ἀδελφόν, καὶ διεγῆσατό αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονεν, καὶ λαθῶν τὰ ἀγάλματα, ἃ ἐσέβοντο οἱ Οὐννοι, ταῦτα ἐχώνευσεν· ἦσαν γὰρ ἀργύρα καὶ ἡλέκτρινα ²⁹. Καὶ χολέσαντες οἱ Οὐννοι,

A præstantem militiæ magistrum in Armenia instituit : Armenia quippe militiæ magistrum nondum habuerat, sed duces et comites. Sub eo militaverunt Armeniorum copix, utpote quæ Armeniæ partes et loca maxime nossent : adjuncti sunt eidem ex orientali exercitu numeri quatuor : ex quibus tuta custodia præsidiumque Ingens Romanis conflatum est. Sororem insuper Augustæ Theodoræ, nomine Cometo, eidem uxorem copulavit.

B Hoc insuper anno mulier quædam barbara ex Unnis, Saber vulgo nuncupatis, nomine Boarex, vidua, adductis secum Unnorum millibus centum, in Romanas partes transiit : hæc amisso viro suo Balach Unnicis regionibus imperitabat. Duos vero reges ex alia Unnorum natione, quæ partes interiores habitat, nomen uni Styraç et alteri Glones, a Casade Persarum rege ferendis sibi suppeliis, et Romanis bello vexandis accitos, et jam per regionem sibi subditam ad Persarum loca, cum millibus hominum viginti transitum habentes, armis illa excepit, et in frustra concidit : et eorum quidem regum unum Styracem vocatum in bello comprehensum, vinculis alligatum, Cpolim imperatori misit : Glonem autem in pugna interfecit. Ita demum armorum societatem et pacem cum imperatore Justiniano mulier perpetuo servavit.

C Hocetiam anno rex Unnorum Bosporo proximus, nomine Gordas, cum imperatore fœdus habiturus accessit. Is Christianam religionem amplexus, baptismi lumine illustratus est, et ex lavacro ab imperatore susceptus : multisque subinde ab eo munibus acceptis, ad Romanos fines tutandos, et Bosporum civitatem, a boum nummorum et pecuniarum **150** vice annualim penso tributo ita vocatam, armis propugnans missus in propriam regionem secessit. Locavit autem ei militum Romanorum necerum et tribunorum, ut custodirent civitatem propter Unnos, et boum tributa exigent : magnum quippe in civitate Romanis enim Unnis commercium intercessit. Unnorum itaque rex factus Christianus, in propriam regionem reversus, fratri, quem illic offendit, imperatoris **D** humanitatem atque liberalitatem, seque Christia-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ Ἀρμενίους A. ¹⁷ στρατοῦ, στρατηλάτου A. ¹⁸ ἐξευξεν A, ἐξευσεν vulg. ¹⁹ τῶν ante λεγομένων add. ex A. ²⁰ Βωαρῆς A. Βοαρῆς a. ²¹ αὕτη A. αὕτη vulg. ²² ἐνδοτέρον A. ²³ ἡ αὕτη A, αὕτη vulg. ²⁴ αὐτῆς add. ex A. ²⁵ Βοσπόρου A ubique. ²⁶ ἐκ τοῦ A, ἀντὶ τοῦ vulg. ²⁷ κατ' ἔτος] καθέτος A, κατ' ἔθος vulg. ²⁸ lacuna nulla h. l. in codd. notatur. ²⁹ ἡλεκτριανὰ h.

JAC. GOARI NOTÆ.

- (40) Scribit Cedrenus κομητῷ.
 (41) Cedrenus, Βοαρῆς· virum ejus Μιαλάχ· alterum regem Γλόνην.
 (42) Procopius, *De bello Persico*, lib. 1 : *Est Bosporus civitas maritima sinistorsus Euxinum Pontum navigantii. Hinc Chersonesus iter dierum 20 distans : in quorum medio Hunni cuncta possident. Bosporitæ autem jamdudum liberi incolunt : ac Justino nuper se permisere. Auctor plura ad Justinianum secundum nomine Rhinotmetum.*
 (43) Locus corruptus, vel lacunosus Anastasii et Miscellæ lectione interpolatur. Habet illa, *locavit autem et militum Romanorum numerum et tri-*

bunorum custodire civitatem, etc. reddo, ἐστησεν δὲ καὶ ἀριθμὸν Ῥωμαίων καὶ τριβούνων φυλάττειν τὴν πόλιν. Cedrenus, corruptum hujusmodi codicem nactus, ab his relectandis deflexit. — Supplenda lacuna ex Anastasio, uti supplevit P. Goar; sed ἀντὶ τοῦ, *τριβούνων*, reponendum, *τριβούνον*. Non enim tribunorum gregem, sed unum uni urbi oportuit esse præfectum; quem et postmodum Dalmatium nomine occisum memorat ab Unnis gentilibus. Male ergo exscriptus et expressus error, quem nolim Anastasii, sed oscitantis antiquarii. **COMBETIS.**

num factum esse narravit. Ad hæc direpta undequaque simulacra, quæ venerabantur Unni, cuncta conflavit: erant enim illa argentea, et electrica. Quamobrem ira succensi Unni, conjuratione cum ejus fratre excitata, in eum irruentes necem intulerunt, et fratrem ejus Muagerem creaverunt regem. Veriti porro, ne pœnas et regem occisum expeterent Romani, in civitatem Bosporum convolarunt quantocius, et tribunum Dalmatium præsidariosque milites interfecerunt. His imperator auditis, misit Joannem exconsulem, Joannis Scythæ nepotem, patricii Rufii filium, cum numerosis Scytharum copiis, qui adjuncto sibi per terrestri iter et Odysopolim Godilla et Badurio duce, adversus eos movit exercitum. Hoc nuntio territi Unni, fuga arrepta, disparuerunt: ex quo pax Bosporo restituta, locusque a Romanis omni depulso timore occupatus. Cæterum imperator Justinianus omnes hæreticis ecclesias abtulit, quas reddidit orthodoxis, præter eas quæ Ariancrum Exocionitarum fuere. Constitutiones quoque promulgavit de episcopis, œconomis, orphanotrophis et xenodochis, ne videlicet jus legandi aut testandi haberent, nisi de iis, quæ antequam officio præficerentur, in suis facultatibus habuerant, et de quibus testari potuerant: ex quo vero administrandi munus inissent, ea testamento legandi nullam obtinerent potestatem, sed cuncta illorum bona sacra domus hæreditario jure acciperet. Porro idem ille imperator balneum publicum, quod est ad Dagisthenem, ab Anastasio quondam inchoatum, absolvit: in medio vero aræ vel atrii spatio ad illi basilicam substrato capacissimam cisternam construxit.

A. C. 521. — 151 Hoc anno Esaias Rhodi, et C Alexander Diospoleos in Thracia episcopi, cum turpi masculorum libidine notati, dignitate moti et ab imperatore gravi sunt subjecti supplicio. Resecta siquidem virili caule, per urbem ignominiose ducti sunt, vociferante præcone: *Episcopi venerandam dignitatem ne conspurcatis*. Severas insuper in impudicos leges tulit, a quorum plurimis pœnas exegit. Antiquas etiam leges cunctas renovavit,

συμπούσαντες ²⁰ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀπαλοῦτες ἐσφαξαν αὐτόν· καὶ ἐποίησαν ῥήγα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μουαγέρην (44). Καὶ φοβηθέντες μὴ ἐκζητησῶσιν αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι, ἤλθον αἰφνης ἐν τῇ Βοσπόρῳ πόλει, καὶ ἐφόνησαν τὸν τριβοῦνον Δαλμάτιον (45), καὶ τοὺς στρατιώτας. Καὶ ἀκούσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην, τὸν ἔγγονον ²⁰ Ἰωάννου τοῦ Σκύθου, υἱὸν δὲ τοῦ πατρικίου Ῥουφίνου, μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς πολλῆς, καὶ ἐστράτευσεν κατ' αὐτῶν, ἄμα καὶ Γωδίλλαν ²¹ διὰ γῆς ἀπὸ Ὀδυσοπόλεως ²² καὶ Βαδούριον στρατηγόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ Οὐνοὶ ἐφυγον ἀφανεῖς γενόμενοι. Καὶ γέγονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἀφόδως. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς (46) ἀπέτρεψε πᾶσας τὰς ἐκκλησίας τῶν ²³ αἰρετικῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτάς τοις ὀρθοδόξοις διχα τῶν Ἐξωκίονιων ²⁴ Ἀρειανῶν (47). Ἐξαφώνησε δὲ τύπον (48) ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ ὀρφανοτρόφων καὶ οἰκονόμων καὶ ξενοδόχων. ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι, εἰ μὴ ἂ πρὸ τοῦ γενέσθαι εἶχον ἐν ὑποστάσει εἰς ταῦτα ἕνα διατίθενται ²⁵· ἐπ' ἧς δὲ ὥρας προχειρισθῆ, εἰς ταῦτα μὴ ἔχειν αὐτὸν ἕδειαν διατίθεσθαι, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ πάντα τὸν εὐαγῆ οἶκον κληρονομεῖν. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς (49) ἐπλήρωσε καὶ τὸ δημόσιον λουτρὸν ἐν εἰς τὰ Δαγισθέου, ὃ ἤρξατο κτίζειν Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸ μεσάυλον ²⁶ τῆς βασιλικῆς Ἰλλου κιστέρναν μεγάλην ²⁷ ἐποίησεν.

A. M. 6021. — Τούτω τῷ ἔτι: Ἡσάτας ἐπίσκοπος Ῥόδου καὶ Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καθηρέθησαν, ὡς παιδερασταὶ εὐρεθέντες ²⁸, καὶ ἐτιμωρήθησαν δεινῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καυλοτομηθέντες καὶ κομπεύσαντες, τοῦ κήρυκος βεῶντος· *Ἐπίσκοποι ὄντες τὸ τίμιον σχῆμα μὴ ἐνυδρίστε*. Καὶ ἐτίθετο ὁ βασιλεὺς νόμους σφοδρούς (50) κατὰ τῶν ἀσελγαυνόντων, καὶ πολλοὶ ἐτιμωρήθησαν. Καὶ ἐγένετο φόβος πᾶσι καὶ ἀσφάλεια. Ἀνετίωσεν δὲ ὁ

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ συμβουλήν ποιήσαντες A. ²¹ ἔγγονον A, ἔγγονα vulg. ²² Γώσηλαν A. ²³ ἀπὸ Ὀδ. A, καὶ Ὀδ. vulg. ²⁴ ἐκκλησίας τῶν A, ἐκκλ. ἐκ τῶν vulg. ²⁵ Ἐξακίονιων A a. ²⁶ διατίθενται — — ἕδειαν om. A. ἕνα διατίθενται] fort. τινὰ διατίθεσθαι. ²⁷ μεσάυλον A, μεσάυλον vulg. ²⁸ μεγάλην om. A. ²⁹ εὐρεθέντες add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Cedrenus, *Μουαγέρην*.
(45) Cedrenus corrupte: τὸν τριβοῦνον Δαλματίας. Petavium quoque Cedrenum erranter secutus, *tribunum Dalmatiam* reddidit *De doct. temp.* lib. xiii, ad annum Justiniani 2.
(46) Declarat Baronius ex Contio ad annum 527 num. 38 et 39.
(47) Arianos ecclesijs a Theodosio CP. spoliatos Ecclesiæ referunt monumenta. Extra urbem habitasse, et ἐξ οὗκ ὄντων Christum prædicantes ἐξουκονητῶν promeruisse nomen memini me legiasse apud Photium: num tamen inde Ἐξωκίονιον, aliis Ἐξακίονων scriptum? Non ita, Ἐξωκίονιον enim muri CP. pars fuit appellationem sortita, quod extra eam Constantinij statua columnæ superposita videretur. Ita Codinus *De orig. CP.* apud Gretserum de Exocinio et Arianis a loco vocatis, quod in illud translati fuissent. Socrates lib. v,

D cap. 7, et lib. vi, cap. 8, *Chronicon Alexandr.* pag. 704, in quo perperam ἀριθμοῦς vice Ἀρειανούς legeris; et pag. 746 in Leone M. et ad unum Zenonis 11 de Athalarico Italiæ rege scribens. Georgius Alexandrinus in Vita Chrysostomi apud Photium pag. 250, Cedrenus editionis Regiæ pag. 480, Gyllius lib. iv, cap. 1.

(48) Anno imperii 2, et habetur lib. XLII, cap. *De episcop. et clericis*.

(49) Verba *Chronici Alexandr.* quod ad recipiendam Adriani conductus aquam, cisternam exstruxisse amplissimam subiungit. Cisternæ porro ædificium, non minus quam aulæ spatiosissimæ, columnis, fornicibus, parietibus, tectis, porticibus, valvis, adytis et gradibus instauratum fuisse edocent plurima hujusmodi antiquitatis monumenta in monasteriis et locis publicis adhuc exstantia.

(50) Novella est 77, de qua Agathias, lib. v.

βασιλεύς, (51) πάντα τοὺς παλαιοὺς νόμους³⁹ ποιήσας A
μονόθετον, καὶ καλέσας οὗτο τὰς⁴⁰ *Νεαρὰς διατά-*
ξεις, ἐν αἷς οὐ καταδέχεται τὸν ἄρχοντα ἐν οἷς ἄρχει⁴¹
τόποι· ἀγοράζειν κτήμα, ἢ κτίζειν οἶκον, ἢ κληρονομεῖν
ξένου πρόσωπον, εἰ μὴ τις συγγενὴς αὐτῷ ὑπάρχει.

Τῷ αὐτῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ' (52), ὥρα γ',
ἡμέρᾳ δ' Ἰνδικτιῶνος ζ' ἐπαθεν ὑπὸ θεομηνίας πάλιν
Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρὸ αὐτοῦ⁴²
πάθους. Καὶ ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐπὶ ὥραν μίαν,
καὶ βρυγμὸς⁴³ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερός· καὶ ἔπεσαν⁴⁴
πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους καὶ τὰ τεῖχη, καὶ ἐκ
τῶν μὴ πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ
σεισμῷ κατηνέχθησαν νῦν· καὶ πᾶσα εὐπρέπεια ἡ
γενομένη ἐν τῇ πόλει· ἐκ τε τῶν τοῦ βασιλέως φι-
λοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ὠκοδόμησαν,
πάντα κατέπεσον. Ταῦτα μαθοῦσαι αἱ πλησιάζουσαι
πόλεις μετὰ πένθους ἐλιτάνευον. Ἀπέθανον δὲ καὶ ἐν
ταύτῃ τῇ πτώσει⁴⁵ χιλιάδες τέσσαρες καὶ ὀκτακόσιοι
ἐβδόμηκοντα. Οἱ δὲ σωθέντες ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας
πόλεις, καὶ εἰς τὰ ὄρη ἐν καλύβαις ἔκουν. Γέγονε δὲ
καὶ χειμὼν μέγας καὶ βαρύτερος· καὶ ἐλιτάνευον οἱ
δ' ὀμείναντες πάντες ἀνυπόθετοι, κλαίοντες, καὶ
βιπτούντες⁴⁶ ἑαυτοὺς πρηνεῖς εἰς τὰς⁴⁷ χιόνας, κρά-
ζοντες τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*. Ἐράνη δὲ ἐν ὀράματι
πνε θεοσεβείᾳ ἀνθρώπων, ὥστε εἰπεῖν πᾶσι τοῖς ὑπο-
λειφθεῖσιν, ἵνα ὑπεργράψωσι⁴⁸ εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐ-
τῶν· *Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στήτε*. Καὶ τούτου γενο-
μένου, ἔστη ἡ ὄρη τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς
καὶ ἡ Αὐγούστα (53) πολλὰ ἐδωρήσαντο χρήματα εἰς
ἀνακτισθῆναι καὶ οἰκοδομῆν⁴⁹ τῆς Ἀντιοχείου πόλεως,
καὶ μετωνόμασεν⁵⁰ αὐτὴν Θεοῦπολιν. Ἐν δὲ τῇ κα'
τῷ Μαρτίου (54) μηνὸς τῆς ἐβδόμης Ἰνδικτιῶνος
ἐπέβριψεν Ἀλαμούνδαρος⁵¹ ὁ Ζεκιχὴς ὁ βασιλεὺς
τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐπραΐδευσεν τὴν πρώτην Συρίαν
ἕως τῶν ὄριων Ἀντιοχείας, εἰς⁵² τὸ λεγόμενον Λι-
ταργῶν⁵³ καὶ Σκαφαθῶν τῶν κτημάτων. Καὶ ἐφό-
νευσε πολλοὺς, καὶ ἔκαυσε τὰ ἔξω Χαλκηδόνος, καὶ
τὸ Σέρμιον κτήμα, καὶ τὴν κυνηγίαν χώραν. Καὶ
ἀκούσαντες οἱ ἔξαρχοι τῶν Ῥωμαίων ἐξῆλθον κατ'
αὐτοῦ. Καὶ γόνοντες οἱ Σαρακηνοὶ σὺν τοῖς Πέρσαις
λαθόντες τὴν πραιῖαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τοῦ
ἐσωτέρου λιμνοῦ ἔφυγον. Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ
τῆς αὐτῆς ζ' ἐπιπεμήσεως⁵⁴ κατέλαθεν βοήθεια
στρατοῦ πεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ πεζῆ, καὶ
ἐκ Φρυγίας τῶν λεγομένων Λυκοκρανιῶν (55)· καὶ

lisque volumen in unum collectis, novellas consti-
tutiones nuncupavit. Iis cavet, ne praefectus, ubi
gerit praefecturam, ibi vel possessionem emat, vel
construat domum, vel peregrini, nisi forte sit ei
conjunctus affinitate, haereditatem adeat.

Eodem anno, mensis Novembris die nono supra
vigesimum, hora diei tertia, feria quarta, indictione
septima, biennio post superiorem cladem, Antio-
chia magna civitas plagae caelitus illatae damnum
iterum passa est. Ingens quippe terrae motus per
horam continuam duravit, atque horrendus om-
nino mugitus e caelo auditus, et cuncta prorsus aedi-
ficia ad terram usque prostrata, urbis quoque
maenia diruta, quaeque substiterant in priori
terrae motu veteres constructiones, ex nunc omnes
funditus eversa. Denique quidquid tam impe-
ratorum liberalitate, quam privatis civium sum-
ptibus urbi conciliatum fuerat ornatus atque
decoris, id tum omne dejectum in terram. His
perceptis, vicinae civitates in luctum et publicas
supplicationes effusae. Ea vero clade hominum
quatuor millia et septuaginta supra octingentos
periere: qui periculo servati, in alias civitates
migravere, vel in montibus sub tuguriis habita-
vere. Haec asperrima et frigidissima hiems secuta
est, et processiones cum precibus agebant, qui
remanserant civitatis incolae, excalceati, ejulantes,
et pronos se per nivem demittentes, crebris vocibus,
Domine, miserere, inclamantes. Demum reli-
gioso cuidam viro per visum revelatum est, omni-
bus qui superfuerant ediceret, uti superioribus
domorum liminibus inscriberent: *Christus nobis-
cum, state*. Eo facto ira Dei pacata est. Porro im-
perator atque Augusta magnas iterum pecunias in
Antiochenae civitatis instaurationem insumperunt,
et mutato nomine Theopolim nuncupatam volue-
runt. Die vero Martii vicesimo primo, septima
indictione, Alamundarus Zecices Saracenorum re-
gulus, irruptione facta, primam Syriam depopu-
latus est usque ad ipsius Antiochiae loca contermina,
ad Litargum dictum et Scaphatenses
possessiones: multosque occidit, incenditque Chal-
cedonis suburbia, et Sermium praedium, atque
D Cynegiam regionem. Haec audientes Romanorum
152 optimates armati processerunt obviam: quo

VARIÆ LECTIONES.

³⁹ τοὺς πολεμικοὺς νόμους e. ⁴⁰ τὰς add. ex A. ⁴¹ ἐν οἷς ἂν ἄρχῃ a. ⁴² αὐτοῦ] αὐτῆς A a. ⁴³ βρυ-
γμὸς A. βομβὸς vulg. ⁴⁴ ἔπεσαν A. ⁴⁵ πτώσει] πόλει e. ⁴⁶ βιπτόντες A. ⁴⁷ τὰς a. τοὺς vulg. ⁴⁸ ἐπι-
γράψωσι A. ⁴⁹ οἰκοδομῆν] ἀνακαινισμόν e. ⁵⁰ μετωνόμασεν A alii, αὐτωνόμασεν vulg. ⁵¹ Σαλαμούνδα-
ρος A. ⁵² εἰς add. ex A. ⁵³ Λιταργῶν A. ⁵⁴ ἐπιπεμήσεως] Ἰνδικτιῶνος A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(51) Ita Chron. Alexand.: Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰου-
στινιανὸς κώδιξ ἀνευέθη, καὶ ἐκελεύσθη ἀθθενεῖ-
σθαι, ἀπὸ τῆς πρὸ ις' καλανθῶν Ἀπριλλίων τῆς
ἐνεστώσης ζ' ἐπιπεμήσεως· *Hoc anno codex Justini-
anus renovatus est, et publica auctoritate probatus*
xvi Kal. April. currentis 7 indict. Anno quarto
duntaxat promulgatum scribit Marcellinus.

(52) Contraxit hanc de terrae motu Antiocheno
historiam Evagrius lib. iv, cap. 6.

(53) Reparatum Antiochiam describit Procopius,

De aedif. Justiniani, lib. II.

(54) De locis Antiochenis bello vexandis consi-
lium Alamundari habes apud Procopium lib. I, *De*
bello Persico, paulo post medium, ejus incursiones
paulo inferius: verum post victos a Romanis Per-
sas, quod anno sequente Theophanes narrat, eam
expeditionem susceptam exponit Procopius.

(55) Quibus lupus in galea foret insigne, vel quo-
rum galea lupi capite ornaretur.

cognito Saraceni prædam atque captivos secum abducentes per interiorē limitem una cum Persis aufugerunt. Mense porro Aprili ejusdem septimæ indictionis copiæ auxiliares ab imperatore summisæ advenerunt pedestri itinere, et ex Phrygia qui Lycocranitæ nuncupantur : et revocato Hypatio patricio Secundino, magistrum militiæ præfecit in Oriente Belisarium. Duodecimo vero Maii Hermogenes magister vir litteratus, ad Persarum regem ab imperatore Justiniano legatus de pace habenda missus, Antiochiam pervenit. Junio deinde mense Samaritæ et Judæi Palæstinam incolentes, Juliano quodam in regem coronato, motisque in Christianis armis, rapinas, caedes, incendia adversus eos excitaverunt : quos Deus in Justiniani manus tradidit, adeo ut delotis omnibus Julianum tyrannum capite obruncarit. Chosroes autem Persarum rex Hermogenem magistrum de pace habenda tractatum habiturum cum donis accedentem suscepit : at Julio mense, fuit is ejusdem indictionis 7, muneribus acceptis, propositum de pace sermonem respuit, ita nimirum a profugis Samaritis persuasus, qui regionem suam et universam Palæstinam, utpote qui auxiliares copias Judæorum et Samaritarum quinquaginta millia haberent, proditione tradere pollicebantur. His confusus Chosroes, pacis conditionem non accepit, quinimo de Hierosolymis per istos potiusdum cogitabat, urbe videlicet prædite, quæ innumera auri centenaria et ingentem pretiosorum lapidum congeriem penes se haberet. Prætextum vero cepitauri fodinas in montibus Armeniæ, utpote quæ talentum Romanis simul atque Persis olim, nunc autem solis Romanis penderent, atque alia quædam capita prætendens ad imperatorem scripsit. Cum vero id Samaritarum commentum esse compertum fuisset, redeuntes e Persia detenti sunt ad Ammidium. Erant autem isti præcipui quinq[ue]

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ προσβάλετο A, προεβάλετο vulg. ⁵⁶ στρατηγὸν A b, στρατηλάτην vulg. ⁵⁷ μάγιστρος ὁ Σχόθης A. ⁵⁸ Ἰουλιανὸν τινα A, τινὰ Ἰουλ. vulg. ⁵⁹ ἀναπεισθεὶς A, πεισθεὶς vulg. ⁶⁰ προσέλετο A, προσέλετο vulg. ⁶¹ καὶ add. ex A. ⁶² λιθά[σ]αν λιθέαν codd. et vulg. ⁶³ ἔβαλεν, fort. ἔλαθεν. ⁶⁴ τάλαντα A, τάλαντου vulg. ⁶⁵ τε add. ex A. ⁶⁶ τελούντες A b. ⁶⁷ ὀνομαστοί A, ὀνόματα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) A Justino jam creatum Belisarii comes et consiliarius testatur Procopius lib. 1, *De bello Persico*, et a Justiniano denuo institutum.

(57) Ita lego cunctis in codd. Mallem Σχουδίνου. Secundini etenim filius erat Hypatius. Vide libri indicem verbo *Hypatius*. — Emend. Σχουδίνου liquet ex sæpius repetitis de Hypatio Secundini filio, imperatoribus Anastasio et Justino, Successorem dans Belisarium Hypatio Secundini patricii filio. — Ἐρμογένης ὁ μάγιστρος ὁ Σχόθης, Reg. Vox ommissa notatione digna, ut homo Scythia ita sapiens fuerit. COMPERIS.

(58) Hermogenem quidem de pace legatum memorat Procopius : ejus tamen, ut et Belisarii, et ultro citroque a Persis et Romanis res gestas aliter enarrat : quare alios a Procopio auctores Theophanem secutum constat.

(59) Juliani historiam a Samaritanis in regem evecti refert Cyrillus in Vita S. Sabæ apud Suriam die 3 Decembris. Alia eorum scelera habet Procopius, *De ædific. Justinian.*, orat. 5. Legendum *Chronicon Alexandrinum* ad præseutem annum.

A προεβάλετο ⁵⁵ στρατηγὸν ⁵⁶ (56) Ἀνατολῆς Βελισάριον διαδεξάμενος Ἰπάτιον τὸν πατρικίον Σκουδίνου (57). Καὶ τῇ 18^ῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς εἰσῆλθεν ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐρμογένης ὁ μάγιστρος ⁵⁷ (58) ἀνήρ σοφὸς, πρέσβυς ἀπολυθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Περσῶν περὶ εἰρήνης. Τῷ δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ Σαμαρείται (59) καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλεῖα Ἰουλιανόν ⁵⁸ τινα ἔστειλαν. Καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὄπλα κινήσαντες, ἀρπαγὰς καὶ φόνους καὶ ἐμπυρισμούς κατὰ Χριστιανῶν εἰργάσαντο. Οὗς ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἀνήλωσε πάντας, καὶ ἀπακεφάλισεν τὸν εὐρυννον Ἰουλιανόν. Κοσρόης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς δεξόμενος Ἐρμογένην μάγιστρον μετὰ δώρων προσθεύοντα περὶ εἰρήνης, τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς 7^ῃ ἰνδικτιῶνος λαθὼν τὰ δῶρα, εἰρήνην οὐ κατεδέξατο ποιῆσαι, ἀναπεισθεὶς ⁵⁹ ὅτι Σαμαρείτῶν προσφύγοντων αὐτῷ, καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῷ προδιδόναι τὴν χώραν αὐτῶν, πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην, ὡς ἔχοντες καὶ συμμαχίαν Ἰουδαίους τε καὶ Σαμαρείτας χιλιάδας παντήκοντα. Τούτοις θεβήσας Κοσρόης οὐ προσέλετο ⁶⁰ τὴν εἰρήνην, βουλόμενος καὶ ⁶¹ τὴν Ἱερουσαλήμ δι' αὐτῶν παραλαβεῖν ἔχουσαν χρυσοῦ ἀναριθμήτα κεντηνάρια, καὶ λιθέων ⁶² πωλλήν. Ἀφορμὴν δὲ ἔβαλεν ⁶³ (60) περὶ τῶν χρυσορυχιῶν τῶν ἐν τοῖς ὄρεσιν Ἀρμενίας, ὡς πρῶτον ἀνὰ τάλαντα ⁶⁴ τελούστων Ῥωμαίους τε ⁶⁵ καὶ Πέρσας (61), νῦν δὲ Ῥωμαίους μόνους τελούστων ⁶⁶. Καὶ ἄλλα τινὰ κεφάλαια προφασίζόμενος ἔγραψε τῷ βασιλεῖ. Γνωσθέντος δὲ τοῦ δράματος τῶν Σαμαρειτῶν, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοῖς ἐκ τῶν Περσῶν, ἐκρατήθησαν εἰς τὸ Ἀμμίδιον (62) ἦσαν δὲ Σαμαρείται ὀνομαστοὶ ⁶⁷ πάντες ἐκ τῶν εὐπόρων αὐτῶν· καὶ παρεδόθησαν τῷ στρατηλάτῃ Βελισαρίῳ, καὶ ἐξετασθέντες ὁμολόγησαν πάντα.

(60) De istis aurifodinis Procopius medio libri *De bello Persico* : *Tunc etiam Persarum loca in Persarmeniis Romani receperunt arcemque Bolum, ac Pharangium vocatam, unde aurum Persæ fodiunt, regique ferunt. Et infra : Inde Persarmeniarum fines incipiunt, ubi auri metallum est, quod Cabade concedente, quidam loci indigenæ nomine Symeones curabat : qui postquam Lazos, et Romanos in bello potentiores vidit, Cabadem redditu pecuniarum privavit. Ideo et ipsum simul cum Pharangio Romanis tradens petiit, ut ipsi, remotis aliis, rem curarent. At illis nihil de metallo curantibus, tantum satis visum hostes hoc vectigal amississæ.*

(61) Cum singula talenta Romanis ac Persis penderent. Obscurior interpres, ac velut unum utriusque penderetur talentum, quod et Theophanis totū sententiæ adversatur, et iis quæ tradit Procopius l. 1 *De bello Persico*. COMPERIS.

(62) Ammodium locum a Dara stadiis 20 distantem, quo sibi Persæ et Romani primum occurrere, memorat citatus Procopius.

optimates, et inter cives potioribus valebant opibus; et ii militiæ magistro Belisario traditi, et diligentius examinati, cuncta palam confessi sunt.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ὁ θεὸς Παλαιστίνης ἐποίησεν Ἀ
 ἔχθραν μετὰ τοῦ φύλαρχου τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους Σα-
 ρακηνῶν. Καὶ φοβηθεὶς ὁ φύλαρχος εἰσηλθεν εἰς τὸ
 ἐσώτερον λιμῶν⁶⁷. Καὶ μαθὼν ὁ⁶⁸ Ἀλαμούνδαρος
 ἐπιβρίφας, παρέλαθεν αὐτὸν καὶ ἐφόνευσεν. Καὶ λα-
 βῶν τὰς γυναῖκας αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, ὑπέστρεψεν.
 Καὶ μαθόντες οἱ δοῦκες τῆς Φοινίκης καὶ Ἀραβίας
 καὶ Μεσοποταμίας καὶ ὁ φύλαρχος ἐδίωξαν ὀπίσω
 αὐτοῦ, καὶ ἀκούσας ὁ Ἀλαμούνδαρος ἔφυγεν εἰς τὰ
 Ἰνδικὰ μέρη, εἰς ἃ οὐδεὶς τῶν Ῥωμαίων εἰσηλθὲν
 ποτε. Παρέλαθον δὲ καὶ⁶⁹ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ⁷⁰, καὶ
 ἤνεγκαν αἰχμαλωσίαν πολλὴν Σαρακηνῶν, ἀνδρῶν
 καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν, καὶ ἕσους εὗρον Ῥωμαίους
 αἰχμαλώτους, καὶ καμήλους καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ
 πᾶσιν μέταξιν (65) καὶ ἱματισμῶν. Ἐκαυσαν δὲ καὶ
 Περσικὰ κάστρα τέσσαρα· καὶ ὑπέστρεψαν μετὰ νίκης
 μεγάλης.

A. M. 6022. — Τούτῳ τῷ ἔτει τῆς η' ἐκινεμη-
 τως (66) ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ὀυστινιανὸς διωγμῶν
 μέγαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ πάσης αἰρέσεως (67),
 καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἐδήμευσεν. Κατηγορήθη δὲ
 καὶ Μακεδόνιος ὁ ἀπὸ βεφερενδαρίων (68) καὶ Ἀσκλη-
 πίδωτος ὁ ἀπὸ ἐπάρχων⁷¹, ὅστις καὶ φοβηθεὶς
 ἐπίστασεν⁷² καὶ ἀπέθανεν (69)⁷³ καὶ Πηγάσιος ὁ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁷ Λιμῶν⁶⁷ codd. et vulg. ⁶⁸ ὁ add. ex A. ⁶⁹ καὶ prius add. ex A b. ⁷⁰ αὐτοῦ A b, αὐτῶν vulg.
⁷¹ ἐπάρχων A b, ὑπάρχων vulg. ⁷² ἐπίστασεν A; neutrum verum esse videtur.

JAC. GOARI NOTÆ.

(63) Personam Græci recentiores dicunt *δυομα*, C
 quod unaquæque nomine dignoscatur. Ὀνομάται
 quoque in plurali idem significat: Δύο, τρεῖς ὀνο-
 μάται, *dua, tres personæ*.

(64) Saracenicarum tribunal ducem istum Ro-
 manis amicū Aretham Alamundari perpetuum
 hostem fuisse indubium. De utriusque bellis Pro-
 copius, lib. 1 *De bello Persico* post medium, et
 paulo ante finem lib. 11.

(65) Recentioribus Græcis est *sericum*: de qua
 voce Meursius et euchologium. Corruptius τὸ μέ-
 τας pronuntiant.

(66) Cons. Lampadio et Oreste, qua indictione
 quartum Justiniani annum in tertium a Theophane
 notatum, incidentem numerat Baronius.

(67) Exstat lib. 1, cap. *De hæret. et Manichæis*,
 et Samar. lit. 8, tum etiam iis omnibus sanctio-
 nibus, quibus aut fidem pietissimus ille imperator
 satagebat firmandam, aut hæreses convellendas
 curabat. Porro quod spectat delendas idololatriæ
 reliquias, Blemmyas, et Nobatas extremos Ægypti
 populos Persici belli tempore, ut Baronio placet,
 quarto imperii anno, qui Theophani, Marcellino,
 et *Chronico Alexandrino* tertius, et Lampadii et
 Orestis primo consulatu insignis, relicto profanæ
 gentilitatis ritu, ad verum Dei cultum a Justiniano
 traductos, scripto confirmat Procopius de bello
 memorato, lib. 1, non longe a fine, et *De edif. Justiniani*,
 orat. 6, alios ejus ope ad fidem vocatos. Quoniam
 vero in gentiliū numerum Samaritanos Epiphanius
 recenset, ubi de eorum hæresi; Justinianeique
 codicis sancta hæreticos perstringentia, Samaritanos
 quoque percussit; et *Chronicon Alexandrinum*,
 enarrato Samaritanorum tumultu, haud remota
 ab iis, quæ hic Theophanes recenset, eorum

Hoc etiam anno Palestine dux inimicitias cum
 Saracenorum Romanis subditorum tribuno susce-
 pit: quo exterritus tribunus in interiorē limitē
 se recepit. Quod cum rescisset Alamundarus, ir-
 ruptione facta, tenuit eum et morte damnavit:
 captisque uxoribus et filiis ejus, reversus est. Ea
 re audita, Phœnicie, Arabiæ et Mesopotamiæ du-
 ces, nec non ipse Saracenorum tribunus ipsum a
 tergo insecuti sunt: quo cogito, ad Indiæ par-
 tes, quas Romanorum nullus hucusque penetravit,
 Alamundarus fugit. Ejus itaque tentoria diripue-
 runt, et Saracenorum virorum, mulierum et pue-
 rorum 153 innumeram multitudinem abduxerunt
 captivam, et quos reperere Romanos captivitate
 oppressos, camelos, oves hævesque, necnon sericorum
 filorum copiam ingentem vestesque plurimas
 secum tulerunt. Castella quoque Persarum quatuor
 ascenderunt igni, et cum præclara victoria re-
 gressi sunt.

A. C. 522. — Hoc anno, qui octavæ indictionis,
 adversus gentiles et hæresim omnem Justinianus
 imperator persecutionem movit, et eorum facultates
 ætario publico addidit. Tunc accusatus est
 Macedonius exreferendarius et Asclepiodotus ex-
 præfectus, qui metu pulsus fidem amplexus est et
 obiit mortem: Pegasus etiam cum filiis inter pro-

videlicet quosdam sio metuentes urgente neces-
 sitate ad Christianam religionem se contulisse, ac
 propter severitatem legum et magistratum ὑπό-
 λως καὶ κακούργως Christianos se mentiri, vere
 tamen in hanc et illam partem ἐπαφοταρίζειν, in-
 flecti, imo præsides ipsos ac provinciarum rectores
 Σαμαριτίζειν, ut suas partes inirent, persuasisse,
 memorat: certo cum anno præcedente Samarita-
 norum rebellionem, et pœnam auctor retulerit,
 eos æquitate legum coercitos demonstrare debuit,
 cum maxime non in gentiles, sed in Samaritanos
 promulgata Justinianeis codicis occurrant decreta,
 quibus curialia coguntur subire onera, simulque a
 curialibus privilegiis (quod πολιτεύεσθαι inferius
 exponit Theophanes) removeretur, novel. 45. Τῶν
 Ἑλλήνων voce alios quam Samaritanos, aut cum
 gentilibus eos Theophanem indicare voluisse, mihi
 facile persuaserim.

(68) Responsionibus imperatoris præerat continuo
 eidem supplicantium preces nuntians; referendarium
 Latini hoc munus appellant: Procopius, lib. 11, *De
 bello Persico*.

(69) Sic edita ex Regio, ex quo emendatum in
 marg. in Peyr. at plane vitiose. Quam enim hæc
 habent, *timore correptus credidit, et interiit?* num
 enim fides sic gignitur, aut parit mortem? Barb.
 ἐπίπασεν, quod esset, levi velut aviculæ sublato
 clamore, pipiens timore mortuus est. Sic enim sub-
 bito quis graviore metu percussus, voce tremula
 faucibus erumpente, animam agat. Peyr. ἐπίπλησε,
 sique emendatum in Barb. utique ex Vatt. Quid si
 ἐπίπλησε, cecidit, et mortuus est? nihil familiarius,
 quam ut metu corruens quis subito moriatur. Nec
 aliud puto voluisse Theophanem. COMBEFFIS.

videndum examinatus est : Phocas etiam patricius A Crateri filius, et Thomas quæstor, et alii plures comprehensi : quod maximum omnibus timorem incussit. Imperator autem solos Christianos, eosque recta in fide probatos, ad communia et curialia munera sustinenda admitti, gentiles et hæreticos ab eis amoveri lata lege sanxit; iisdem vero trimestre tempus ineundæ resipiscentiæ terminum ultimum præscripsit. Porro mense Martio ejusdem indictionis Hermogenes exconsularis et magister, necnon Rufinus exmagister militiæ et patricius Antiochia digressi, et legatorum munere fungentes Persiam versus profecti, Daras cum pervenissent, regi Persarum, ut se ad colloquium exciperet, denuntiaverunt. Dum vero subsistunt ad Daras, Belisarius Orientalis militiæ magister una cum reliquis Romanis ducibus urbi quam proxime castra applicuit : qua re cognita, Meran Persarum regis supremus dux, ipseque regis filius, et cæteri Persarum duces cum innumeris copiis Nisibi collecti, acie omni in partes tres divisa, Junio mense memoratæ octavæ indictionis in eos irruerunt. Comperito periculo, Romanorum duces una cum magistro eductis ordine præclaro copiis, obviam in Persas iverunt, unde acre prælium conflictusque terribilis insecutus est. Cæsis itaque Persis, 154 et ad interneccionem prodigatis, vexillum eorum tulerunt Romani : Meran vero regisque Persarum filius paucique admodum e prælio superstitis fuga Nisibim contenderunt, præclara Romanis relicta victoria. Quod ubi Persarum rex agnovit, patricium Rufinum solum una cum Alexandro comite ad se accedere permisit : et insequenti mense Augusto eum convenientes, et ad invicem sæpius collocuti, firmatis speratæ pacis conditionibus, in pace secesserunt.

A. C. 523. — *Romæ episcopi Bonifacii annus primus.*

Hoc anno, mense Septembri, indictione nona, ingens et terribile astrum ad occidentalem cæli plagam visum, cometes nimirum, Lampadias dictus, in superiorem cæli partem radios fulguris in modum coruscantes emittens, ac per totos viginti dies perseverans : ex quo universales populorum tumul-

Ἡλιουπολίτης σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ἐν προόδῳ ἐξητάσθησαν, καὶ Φωκῆς ὁ πατρικίος τοῦ Κρατερῶς, καὶ ὁ κοιαιστῶρ (70) Θωμάς, καὶ ἄλλοι συνελήφθησαν· καὶ φόβος πολὺς ἐγένετο. Καὶ ἐθέλεισεν ὁ βασιλεὺς, ὥστε μὴ πολιτεύεσθαι τοὺς Ἑλληνίζοντας, μηδὲ τοὺς αἰρετικούς, εἰ μὴ μένους ⁷⁰ τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, δοὺς αὐτοῖς καὶ προθεσμίαν ἕως μηνῶν τριῶν πρὸς ἐπιστροφὴν. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνί (71) τῆς αὐτῆς ὀγδόης ⁷¹ Ἰνδικτιῶνος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἐρμογένης ὁ ἀπὸ ὑπᾶτων μάγιστρος καὶ Ρουφίνος ὁ ἀπὸ στρατηλατῶν πατρικίος ἐπὶ τὰ Περσικὰ μέρη ἀπερχόμενοι πρεσβεύεται, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ Δαρδς, ἐμήνυσαν ⁷² τῷ βασιλεὶ τῶν Περσῶν τοῦ δέξασθαι καὶ αὐτούς. Καὶ ἐν τῷ διαγεῖν αὐτούς εἰς τὸ Δαρδς ἄμα Βελισαρίῳ τῷ στρατηλάτῃ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τῶν λοιπῶν ἐξάρχων Ῥωμαίων, καὶ ἀπλευμέντων αὐτῶν πρὸ μικροῦ τῆς πόλεως (72), μαθὼν ὁ Μηράν ⁷³ πρωτοστράτηγος τοῦ Περσῶν βασιλέως σὺν τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγῶσι ⁷⁴ τῆς Περσίδος, συνηγμένοι ἐν τῷ Νιτζιδίῳ ⁷⁵ μετὰ Περσικῆς δυνάμεως πολλῆς τῷ Ἰουνίῳ μηνί τῆς Ἰνδικτιῶνος η', ἐπέβριψαν ⁷⁶ αὐτοῖς μερισαντες ⁷⁷ τὸ ἴσιον πληθος εἰς τρία τάγματα. Καὶ τοῦτο γινόντες οἱ στρατηγοὶ Ῥωμαίων σὺν τῷ μαγίστρῳ καλῶς στρατηγήσαντες, ὤρμησαν κατὰ τῶν ⁷⁸ Περσῶν, καὶ ἐγένετο πόλεμος μέγας καὶ συμβολὴ φοβερά. Καὶ ἔκοψαν οἱ ⁷⁹ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀπόλεσαν ⁸⁰ αὐτούς ἐπάραντες καὶ τὸ βάνδον (73) αὐτῶν. Ὁ δὲ Μηράν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως Περσῶν καὶ ὄλιγοι ἐκ τῶν περισσθέντων κατέφυγον εἰς τὸ Νιτζιδίον ⁸¹· καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι νίκην μεγάλην. Γινούς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπέτρεψεν ⁸² εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν πατρικίον Ρουφίνον μόνον ἄμα τῷ κόμητι Ἀλεξάνδρῳ. Καὶ τῷ Αὐγούστῳ μηνί εἰσῆλθον ⁸³ πρὸς αὐτὸν, καὶ πολλὰ διαλεχθέντες καὶ εἰρήνης πάντα κατατυπώσαντες ⁸⁴ ἐξῆλθον ἐν εἰρήνῃ.

A. M. 6023. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Βοριουατίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνί Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος θ' ἐφάνη μέγας καὶ φοβερὸς ἀστὴρ εἰς τὸ δυτικὸν μέρος κομήτης πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς αὐτοῦ ἀκτίνας ἀστραπτύσας, ὃν ἔλεγον Λαμπαδίαν, καὶ ἔμενεν ἐπὶ εἰκοσι ἡμέρας λάμπων· καὶ ἐγένοντο κοσμικαὶ δημοκρατίαι (74) καὶ φόνοι. Ἐν δὲ τῇ συμπληρώσει

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ μόνον a. ⁷¹ ὀγδόης add. ex A. ⁷² ἐμήνυσαν — — Δαρδς om. A. ⁷³ Μηράν A passim. ⁷⁴ τοῖς λοιποῖς στρατηγῶσι b, τῶν λοιπῶν στρατηγῶν vulg. ⁷⁵ Νιτζιδίως A. ⁷⁶ ἐπέβριψαν A, ἐπέβριψεν vulg. ⁷⁷ μερισαντες A b, μερίσας vulg. ⁷⁸ τῶν add. ex A b. ⁷⁹ οἱ add. ex A. ⁸⁰ ἀπόλεσαν vulg. ⁸¹ Νιτζιδίως A. ⁸² ἐπέτρεψεν A, ἐτρεψεν vulg. ⁸³ εἰσῆλθον A, εἰσῆλθεν vulg. ⁸⁴ κατατυπώσαντες, ἐξῆλθον ἐν εἰρήνῃ A, τυπώσαντες, ἐξῆλθεν εἰρήνῃ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) *De bello Persico* lib. 1 : *Imperatoris Paretius, quem magistratum Romani quæstorem, Latini juriconsultum vocant. Idem, De bello Vandalico, lib. 1, exercitus quæstor, sumptus dispensator vocatur.*

(71) Romanorum legationem, pugnam, victoriam, Persarumque fugam, ac pacem tandem iutam pluribus enarrat Procopius, qui Mirrhanem appellat, Μηράν hic scriptum. Magistratus seu dignitatis vocabulum : viri namque nomen Perozus fuit.

(72) Non procul a civitatis Daras porta exercituum fossa munivisse Belisarium refert Procopius, quod voce ἀπληχεύειν exprimit Theophanes.

(73) Procopius, *De bello Vandalico*, lib. 11, *Signum, quod Romani vandum vocant. Idem rursus, Omnium animosissimus inter ordines ducis ferre signum consuevit, quem bandophorum Romani vocant.* Plura Meursius, et Lacerda in advers.

(74) Communem unam civitatis plebem, necnon etiam civitatis ejusdem populi partes et factiones diversas δῆμος significat. Hinc Βενέτων et Πρα-

τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς κατέλαθεν ὁ πατριῆκιος Ῥουφίνος ἐκ τῆς προσθεσίας τῶν Περσῶν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν εἰρήνης πάκτα στοιχίσας (75) ὄντινα δεξάμενος βασιλεὺς ἐχάρη⁸⁸ λίαν διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ ἡσμένισε⁸⁹ τὰ στοιχθέντα πάκτα, καὶ ἔτυχον εἰρήνης τὰ πράγματα ἀμφοτέρων.

A. M. 6024. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει πέμπτῳ ὄντι (76) τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος δεκάτης γέγονεν τοῦ λεγομένου Νίκα ἡ ἀνταρσία (77). Καὶ ἔσπεσαν οἱ τῶν δῆμων εἰς βασιλέα Ὑπάτιον τὸν συγγενῆ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου· καὶ ἐκαύθη πολὺ μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἡ Μεγάλη ἐκκλησία, καὶ ἡ ἀγία Εἰρήνη, καὶ ὁ ξενὼν τοῦ Σαμφῶν, καὶ τὸ Αὐγουστέον, καὶ τὸ προσκίονιον (78) τῆς βασιλικῆς, καὶ ἡ Χαλκὴ τοῦ παλατιοῦ. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας, καὶ πολλοὶ τῶν εὐρεθέντων ἐν τῷ λεγομένῳ Ἰππικῷ μετὰ Ὑπατίου, ὡς φασί, τριάκοντα πέντε χιλιάδες ἀπέθανον⁹⁰. Γέγονεν δὲ ἡ ἀταξία τοῦ Νίκα, τρόπῳ τοιοῦτῳ (79)· Ἀνελεθόντα τὰ μέρη ἐν τῷ Ἰππικῷ, ἀνέκραξαν οἱ τῶν Πρασίλων· Ἄκτα (80). Διὰ Καλοπόδιον⁹¹ τὸν κου-

latus et cædes secutæ. Exeunte porro mense Novembri, patricius Rufinus sua ad Persas legatione functus, datis pacis conditionibus, ad imperatorem Justinianum reversus est : eum ob firmatam pacem excepit imperator gratissime, et fœderis initi pactas condiciones ex animo lætusque probavit : atque ita demum Romanorum et Persarum res optima pace potitæ sunt.

A. C. 524. — Hoc anno, qui Justiniani imperii quintus, mense Januario, indictione decima, seditione, cui nomen Nica, Vince, factum est, orium habuit : popularesque tribus Hypatium Anastasii Imperatoris consanguineum imperatorem coronaverunt : plurimaque urbis pars subinde incendium passa est, ut et Magna ecclesia, sanctæ Irenes templum, peregrinorum Sampsonis nomine hospitium, Augusteum, regię atrium columnis circumiunctaque ornatum, et Chalce palatii. Inde timor ingens per urbem vagatus, plurimique eorum, qui una cum Hypatio in circo sunt reperti, ad triginta quinque hominum millia, ut narrant, interfecti. Seditione ista, quæ postmodum Nica, Vince, appellationem obtinuit, hoc pacto exorta est : Populi

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ἐχάρη add. ex A. ⁸⁹ ἡσμένισε A, ἡσμένησε vulg. ⁹⁰ ἀπέθνον om. A e. ⁹¹ Καλοπόδιον A a, Καλοπόδιον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

εἰωνὸς δῆμος et δῆμοι, non in circo modo, sed et in civitate partes oppositæ. de quibus Balsamon supra in pag. 142, τῶν δῆμων κατεξουσιαζόντων ἐν ταῖς Ἰπποδρομίαις, populi factionibus potestatem omnem sibi vindicantibus in circo, etc. et δῆμαρχος, sive δημάρχης partis unius princeps fuit. Simocatta, lib. viii, cap. 7 : Τοὺς δημάρχους ὁ αὐτοκράτωρ εἰσακαλεσάμενος εἰς τὰ βασιλεῖα, οὗς διοικητὰς τῶν δῆμων εἶθεεν τὸ πλῆθος ἀποκαλεῖν : Tribunos, quos populi administratores vulgus appellare solitum est, in palatium acciuit imp. Zonaras in Phoca : Ὁ Φωκᾶς τὴν γυναῖκα Λεοντίαν Αὐγουστῆσαν εὐθὺς ἀνηγόρευσε τῶν δῆμων παρόντων. Τότε διὰ τόπων ἐν οἷς ἴσταντο ἀμφιβολίας γενομένης τοῖς Πρασίνοις, καὶ τοῖς Βενέτοις, στασιάζειν ἤρξαντο κατ' ἀλλήλων. Πίμψας δὲ τινὰς ὁ Φωκᾶς κατασκευάζειν αὐτοῖς τὴν στάσιν ἐπεχειρεῖ. Ἐνὸς οὖν τῶν σταλέντων τὸν τῶν Πρασίλων ὑδρίσαντος δημάρχον, καὶ τοῦτον ἐθίσαντος, μὴ ἐνεγκόντες οἱ τοῦ δῆμου τοῦτο, ἔκραζον· Leontiam uxorem Augustam presentibus factionibus statim renuntiavit. Tunc propter locorum dignitatem inter Prasinios et Venetos orta contentione tumultuari ad invicem cœperunt. Quibusdam vero missis, loca eis assignare Phocas conabatur. Missorum itaque quopiam Prasinæ factionis ducem conviciis excipiente ac eum impellente, factionis illius viri injuriam non tolerandam rati, vociferabantur. Factionis cujusque viri δημότης, et δημοτεύειν qui eos in unum cogeabant, dicebatur : δημοκρατία tandem unius in alteram partem pugnæ victoria. Procopius, De bello Persico lib. : : Populi δῆμοι in quilibet civitate jamdudum in Prasinios et Venetos divisi erant (fullonia quidem nomina) quorum gratia inter spectatores, et pecunias erogare, et corpora diris cruciatibus affligere, denique ignominiosam oppetere mortem non dedignantur. Certant enim cum opposito, non animadvertentes cuius gratia periculum iubeant : nasciturque illis erga proximos inimicitia quædam nulla de causa, quæ nec generi, nec necessitudini ulli parcat : apud hos vincere fuerit, si qua impietate in Deum utantur, si et leges, et res

publicæ violentur. Cujus sceleris participes quoque femine sunt, non solum ipsos sequentes viros, sed cum eis si oporteat in certamen descendentes, quamvis alias in theatrum non veniant. Super quibus nihil ego satis habeo dicere, nisi morbum hunc esse animi communem, qui omnes civitates ac populos invasit.

(75) Pacem hoc anno depactam Theophanes, Jornandes, De regn. ac temp. succ. seditionis anno, qui insequens est, Marcellinus Justiniani 6, Procopius Persicum bellum annis 7 durasse affirmat.

(76) Ita Chronicon Alexandrinum, et Marcellini. (77) Procopius posita superius prosequens, Tunc magistratus, inquit, qui erat Byzantii, horum quosdam, seditiosorum ad supplicium ducebat : reliqui vero simul convenientes rapiunt, ac in carcerem ingressi eos, qui pari seditione, aut alia quavis turpi causa vincti erant, liberant ; ministros ac satellites magistratum sequentes interficiunt, etc. ignis tota urbe haud aliter quam ob hostibus cernebatur, etc. Evagrius, lib. iv, cap. 15 Procopii verba contrahens : Ἐπάγει, scribit, τὴν ἀνὰ τὸ Βυζάντιον γενομένην τῶν δημοτῶν στάσιν, ἣ προσηγορίαν τὸ σύνθεμα τῶν δῆμων δέδωκε· τὸ Νίκα, γὰρ ἐπικλην ποιούσι τοῦτο τῶν δῆμων ἀλλήλοις συναφθέντων σύνθεμα δόντες τῆς ἐς ἀλλήλους γνώσεως. Adjicit seditionem popularium C.P. constatam, quæ nomen ex tessera populi accepit : quippe Vincas fuit propterea appellata, quod populus inter se congressus, hanc tesseram, Vincas, sibi præscripserit, quo alter ab altero internosceret.

(78) Procopius interpres, vestibulum ; infra, εἰσοδὸν τοῦ παλατιοῦ. (79) Imperfecto sane, et obscuro penitus. Qui plenam et integram peractæ seditionis istius requireret historiam, Procopium, lib. i, De bello Persico, Chronicon Alexandrinum, et Marcellinum comitem ad hunc annum consulat.

(80) Ex publicis actis hæc deprompta intelligit : vel potius, acta sunt hæc propter Calopodium spatharium.

factionibus ad circum collectis exclamaverunt A Prasini : Acta, propter Calopodium cubicularium et spatharium vociferati sunt Prasini : *Annos tibi plurimos, Justiniane Auguste : tu vincas. Injuriam perpetior, o qui bonus unus es, nec eam amplius fero. Novit Deus. 155 Vereor nominare, ne rem felicitus geras, et ego ad periculum extremum deducar.* — Respondit mandator : *Quis ille sit, non novi.* — Prasinorum factio : *Qui me opprimis, ter auguste, ad aurtorias officinas moratur.* — Mandator : *Nullus injuriam vobis infert.* — Prasini : *Unus solusque me injuria afficit, o Deipara, ne paria iniquitatis capita repetat.* — Mandator : *Quis ille sit, ignoramus.* — Prasini : *Tu solus novisti, ter auguste, quis me in hodiernum diem opprimis.* — Mandator : *Si quis omnino sit, nescimus.* — Prasini : *Calopodius spatharius ipse est qui me vexat, omnium Domine.* — Mandator : *Nihil administrat Calopodius.* — Prasini : *Quisquis ille fuerit, Judæ partem sibi comparabis : brevi rependet Deus illatæ injuriæ præmium.* — Mandator : *Spectatum convenistis? an sorte contumeliosi optimates respersuri?* — Prasini : *Qui injuriam intulerit, Judæ sortem sortietur.* — Mandator : *Quiescite tandem, Judæi, Manichæi, Samaritæ.* — Prasini : *Judæos et Samaritas nuncupas? sit omnibus nobis adjutrix Deipara.* — Mandator : *Quousque vobis ipsis infausta precamini?* — Prasini : *Anathema ceu Judæ, o domine, ei qui Dominum non recta credere profitetur.* — Mandator : *In unius nomine vos baptizari jubeo.* — Magna ad invicem contentione exclamaverunt Prasini, et vociferati sunt : *Ut jussit, hauri aquam, in unius nomine baptisor.* — Mandator : *Sane, nisi quiescatis, caput vobis tollo.* — Prasini : *Singuli quique salutem sibi querere incipiunt : et si quid afflictici proferamus, ne*

δικουλόριον καὶ σπαθάριον, εἰ Πράσινοι· Ἔτη⁸⁸ πολλὰ, Ἰουστινιανὲ Ἀδριουστὲ· τοῦ βίβας⁸⁹ (81). Ἄδικούμαι, μόνη ἀγαθὴ, οὐ βαστάζω. Οἶδεν ὁ θεὸς φοβούμαι ὀνομάσαι, μὴ πλέον εὐτυχίῃσιν (82) καὶ μέλλω κινδυνεύειν. — Μανδάτωρ (83)· Τίς ἐστίν, οὐκ οἶδα. — Ὁ πλεονεκτῶν με, τρισσῶγουστε, εἰς τὰ τζαγγάρια εὐρίσκειται (84). — Μανδάτωρ· Οὐδεὶς ὑμᾶς ἀδικεῖ. — Οἱ Πράσινοι· Εἰς καὶ μόνος ἀδικεῖ με, θεοτόκος, μὴ ἀνακαταλοσῆ. — Μανδάτωρ· Τίς ἐστίν ἐκεῖνος, οὐκ οἶδαμεν. — Οἱ Πράσινοι· Σὺ καὶ μόνος οἶδας, τρισσῶγουστε, τίς πλεονεκτεῖ με σήμερον. — Μανδάτωρ⁹⁰· Εἰ τίς ἐστίν ἐστίν, οὐκ οἶδαμεν. — Οἱ Πράσινοι· Καλοπόδιος ὁ σπαθάριος ἀδικεῖ με, δέσποτα πάντων. — Μανδάτωρ· Οὐκ ἔχει πρᾶγμα Καλοπόδιος. — Οἱ Πράσινοι· Εἰ τίς ποτέ ἐστιν, τὸν μόρον ποιήσῃ τοῦ Ἰούδα, ὁ θεὸς ἀνταποδώσει αὐτῷ ἀδικούντι⁹¹ με διὰ τάχους. — Μανδάτωρ· Ὑμεῖς οὐκ ἀνῆρχεσθε⁹² εἰς τὸ θεωρῆσαι, εἰ μὴ εἰς τὸ⁹³ ὀβριζέειν τοὺς ἀρχοντας. — Οἱ Πράσινοι· Εἰ τίς δήποτε ἀδικεῖ με, τὸν μόρον ποιήσῃ τοῦ Ἰούδα. — Μανδάτωρ· Ἦσυχάσατε, Ἰουδαῖοι, Μανιχαῖοι⁹⁴ καὶ Σαμαρεῖται. — Οἱ Πράσινοι· Ἰουδαίους καὶ Σαμαρείτας ἀπεκαλεῖς; ἡ θεοτόκος μετὰ ἄλων⁹⁵. — Μανδάτωρ· Ἔως πότε ἑαυτοὺς καταρᾶσθε; — Οἱ Πράσινοι· Ἐἰ τίς σὸ λέγει, ὅτι ὀρθῶς πιστεύει, ὁ δέσποτης, ἀνάθεμα αὐτῷ, ὡς τῷ Ἰούδα. — Μανδάτωρ· Ἐγὼ ὑμῖν λέγω εἰς ἕνα βαπτίζεσθαι⁹⁶. — Οἱ δὲ Πράσινοι ἀνεβόησαν ἐπάνω ἀλλήλων, καὶ ἔκραζον· Ὡς ἐκέλευσεν, ἀντλας⁹⁷, εἰς ἕνα βαπτίζεσθαι⁹⁸ (85). — Μανδάτωρ· Ὅπως εἰ μὴ ἡσυχάσατε⁹⁹, ἀποκαταλλῶ ὑμᾶς. — Οἱ Πράσινοι· Ἐκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι, ἕνα σωθῆ¹⁰⁰· καὶ εἰ τι ἄν εἴπωμεν¹⁰¹ θλιβόμενοι, μὴ ἀγανακτήσῃ τὸ κράτος σου· τὸ γὰρ

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ἔτη] εἰς Α. ⁸⁹ fort. βίβας. ⁹⁰ εἰ τίς — πάντων — Μανδάτωρ om. Α. ⁹¹ ἀδικούντι με Α, ἀδικούντι μετὰ vulg. ⁹² ἀνῆρχεσθε Α, ἐνέρχ. vulg. ⁹³ μὴ τὸ Α e omisso εἰς. ⁹⁴ Μανιχεῖς Α e. ⁹⁵ μετὰ ἄλων τῶν Μανιχαίων α. ⁹⁶ βαπτίζεσθαι Α f, fort. βαπτίζεσθε. ⁹⁷ ἀντλας] Ἄντλας Α, utrumque obscurum. ⁹⁸ βαπτίζεσθαι Α e. ⁹⁹ ἡσυχάσατε Α, ἡσυχάσητε vulg. ¹⁰⁰ εἰ τι ἄν εἴπωμεν Α, εἰ τι ἄν εἴπωμεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Plebem CP. maximeque Prasinorum factionem Latine exclamasse, *Tu vincas*, non Græce Νίκα, verba præsentia confirmant ut credam. *Chronicon Alexandrinum* ponit, τοῦ βίβας.

(82) *Ne felicitus illi cedat*; nempe Calopodio, D cujus occasione nata seditio. *Comperis*.

(83) Suidas, et *Lexicon Regium ms.*, πεύθην, qui secreta explorat, et interrogat, vel etiam principis mandata ad populum refert, *præce, imperatoris lingua*; de quo abunde Higaltius.

(84) *Enigmatica locutio*. Τζάγγας, et τζαγγία, *οσσεα*, sunt; a quibus opifex τζάγγας, sive τζαγγάρης, *calcearius*, σκυτεῦ, *σύτερ*; τζαγγάρια *συτοῖα officina*. Καλοπόδιον, *pes ligneus*, est, et *exemplar*, ad cuius mensuram et formam consuuntur calcei. Καλοπόδιος autem cubicularius Justiniani et spatharius erat is, de quo populi ad imperatorem quærebant, quem cum aperte nominare nollet, φοβούμαι ὀνομάσαι nuper dixit, tacite subindicavit ejus nomen, allusione facta ad *calcearium* κλοπόδιον, dicens : Εἰς τὰ τζαγγάρια εὐρίσκειται. Aperte nomen ejusdem inferius pronuntiat. Καλοπόδιος ὁ σπαθάριος ἀδικεῖ με.

(85) Sarcasmus, quo Manichæorum non in trinitate, sed in Deo solo baptizantium error, populo exprobratur. Placet tamen alia lectio, qua populo Manichæismus exprobratur : Εἰς ἕνα βαπτίζεσθαι : *Unius nomine baptizamini.* — Buccard. et Goar acceperunt, ac si esset ἀντλα· *hauri, funde aquam*; aliud falsum magis; præsertim si vocem ἀντλας idem esse dicamus atque ἀντλα vel ἀντλος, quod est *sentinâ*; *nautea*, Plauto. Sic vero accepisse præconem, gravemque eo verbo injuriam sibi irrogatam sensisse, seu magis imperatori quem referebat, indicat iræ plena responsio, ac qua primum comminatur pœnam capitis, cum hactenus in verbis, et conviciis stetisset disceptatio. — Ἐκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι ἕνα σωθῆ, *Alemani, quisque ambit imperium*, etc. imo unius sit imperium oportet, ut omnes securi vivam. *Quisque salutem incipit consulere* : ut sit excusatio, tanquam coacti tumultuentur, impune in eos grassantibus Venetis, nec magistratu ulciscente; quin potius ipsos injuriam patientes ad pœnam deposcente. Eo enim collineat tota fabula. *Comperis*.

Θεῖον πάντων ἀνάχεται. — Οἱ Πράσινοι· Ἐμεῖς ὁ λόγον ἔχοντες, αὐτοκράτωρ, ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα· ποῦ ἔστιν, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, οὐδὲ τὸ παλιότερον, τρισαύρουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις, μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι, δεῖ ἂν εἰς βορδόνην καθέξομαι· εἶθος μὴδὲ τότε, τρισαύρουστε. — Μανδάτωρ· Ἐκαστος ἐλεύθερος εἶποι θέλει, ἀκινδύνως δημοσιεύει. — Οἱ Πράσινοι· Καὶ θαρρῶ ἐλευθερίας, καὶ ἐμφανίσαι οὐ συγχωροῦμαι· καὶ ἂν ἔστιν ἐλεύθερος, ἔχει δὲ Πρασίνων ὑπόληψιν, πάντως εἰς φανερόν κολάζεται. — Μανδάτωρ· Ἐτοιμοθάνατοι οὐδὲ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φειδέσθε; — Οἱ Πράσινοι· Ἐπαρθῆ τὸ χρῶμα τοῦτο, καὶ ἡ δίκη οὐ χρηματίζει, ἄρες τὸ φορεῖσθαι (86)· καὶ ἄρες, κολαζόμεθα. Ἰδε πηγῆ βρύουσα, καὶ ὄσους θέλει, κόλαζε. Ἀληθῶς τὰ δύο ταῦτα οὐ φέρει ἀνθρωπίνῃ φύσει. Εἶθους Σαββάτιος (87) μὴ ἐγεννήθη, ἴνα μὴδὲ υἱὸν ἔσχην φορέα. Εἰκότως (88) ἐκτός φόρος ἔστιν ὁ γινόμενος εἰς τὸ Ζεῦγμα (89) τῇ πρώτῃ, ἃς ἐθεώρησεν (90), καὶ τῇ δεξιῇ ἐσφάγη, Δέσποτα πάντων. — Οἱ Βένετοι· Τοὺς φορεῖς ὄλου τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνον ἔχετε. — Οἱ Πράσινοι· Πότε σφάζεις, καὶ ἀποθημεῖς; — Οἱ Βένετοι· Σὺ δὲ σφάζεις, καὶ διακινεῖς. Τοὺς φορεῖς γὰρ τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνον ἔχετε. — Οἱ Πράσινοι· Δέσποτα Ἰουστινιανέ, αὐτοὶ παρακαλοῦσιν, καὶ αἰεὶς αὐτοὺς φορεῖς. Νοήσει ὁ θέλων, τὸν ξυλοπώλην, τὸν εἰς τὸ Ζεῦγμα, τίς ἐφόρευσεν, αὐτοκράτωρ; — Μανδάτωρ· Ὑμεῖς αὐτὸν φορεῖσθε. — Οἱ Πράσινοι· Τὸν υἱὸν τοῦ Ἐπαγάθου τίς ἐφόρευσεν, αὐτοκράτωρ; — Μανδάτωρ· Καὶ αὐτὸν ὑμεῖς φορεῖσθε· καὶ τοὺς Βενέτους πλέκετε. — Οἱ Πράσινοι· Ἄρτι καὶ ἄρτι· Κύριε, ἐλέησον. Τυραννεῖται ἡ ἀλήθεια. Ἦθελον ἀντιβαλεῖν τοῖς λέγουσιν ἐκ Θεοῦ διοικεῖσθαι τὰ πράγματα. Πόθεν αὐτῇ ἡ δυστυχία; — Μανδάτωρ·

A indignetur imperium tuum : ipse Deus omnes sustinet patienter. — Prasini : Nos cum jure queramus : cuncta nunc propriis appellamus nominibus : ubi moretur ille, nescimus : patatium, ter auguste, vel reipublicæ status et administratio mihi ignota : unica via per urbem procedo, cum bordoni insideo : utinam, ter auguste, ne tum quidem. — Mandator : Liber homo quilibet, quocunque vult, tuto atque impune in publicum procedere potest. — Prasini : Libertati confido : eam tamen manifestam reddere mihi non licet. Si quispiam liber est, de Prasinorum factione suspectus, omnino plectitur in manifesto. — Mandator : Pœnaril, furciferi, neque vitæ vestræ parcitis? — Prasini : Auferatur certe color iste, cessat prorsus a jure dicendo ipsa justitia : permittite, occidamur : per te liceat, morte plectamur. En jam scaturit fons sanguinis, tu, quos jubet, plecte. Certe duo hæc humanæ naturæ minime patitur, utinam Sabbatius nusquam fuisset natus, filium certe homicidam non habuisset. Certe foris mane ad Zeugma patrata 156 est cædes, utinam inspexisset majestas tua et vesperi tandem, omnium Domine, neci traditus fuisset. — Dixerunt Veneti : Vestri sunt omnes, iique soli, totius hujus stadii homicidæ. — Opposuerunt Prasini : Quandonam jugulas, et fugam arripis? — Veneti : Tu cædes admittis, ac insuper tumultum moves, Vestri sunt, iique soli per stadium homicidæ. — Prasini : Domine Justiniane, isti precibus instant, et nullus cædit. Hæc qui volet, intuebitur. Venditorum lignorum ad Zeugma quis interfecit, o imperator? — Mandator : Vos eum occidistis. — Prasini : Epagathi filium quis interfecit, o imperator? — Mandator : Vos etiam istum occidistis : et Venetos crimine implicatis. — Prasini : Etiam nunc, etiam nunc, Domine Deus miserere, vis veritati infertur. Deum mundi res omnes moderari asserentibus opponerem me quam libenter. Quæ hæc calamitas? —

VARIÆ LECTIONES.

⁶ ἡμεῖς om. A e. ⁷ αὐτοκράτωρ add. ex A. ⁸ κατάστασιν vel καταστάσεις legendum videtur. ⁹ βορδόνην A. ¹⁰ εἶθος] ἤθος A e, εἶθους a, omnia incerta. ¹¹ εἶθους A f, εἶθου a. ¹² Σαββάτιος A a, Σαββάτης vulg. ¹³ εἰκότως ἐκτός A, εἰκοστὸν ἔτος vulg. ¹⁴ πρώτῃ, ἃς] πρώτας A a. ¹⁵ τῶν φόρους ὄλους τοῦ σταδίου ε. ¹⁶ τότε A. ¹⁷ αὐτοῖς e f, νοήσει e, φορεῖς f, νοήση vulg. om. A. ¹⁸ ὁ θέλων A f, ὁ μὴ θέλων vulg. ¹⁹ ἀντιβάλλαι A e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(86) A cædibus abstinere; sive etiam. cædes compesce. Καὶ ἄρες, κολαζόμεθα, ac sine, punimur : id est, pœnam quam jure irrogas, non detrectamus. Sequentia ut hæreant, ἴδε πηγῆ βρύουσα, καὶ ὄσους θέλεις κόλαζε, ironice dicta velim, alludendo ad cædem ea die patrata ad Zeugma. En fons scaturis; tu, quos lubet, plecte, nulla cædis habitatio, adhucque stillantis cruoris, pro libito pœnas inflige. Hoc enim est quod aiunt, neminem posse ferre. Sabbatius, quem nec fuisse pœceantur Prasini, pater est Justiniani, COMBESIS.

(87) Sabbatius Justiniani pater. Procopius in Anecdosis in contrarium alia confingit; principem a Procopii calumniis vindicat Gabriel Trivorius in Observat. apologetica ipsius Justiniani.

(88) Barb. Peyr. etc. sic plane : ut sit approbatio execrationis in Justinianum jactatæ. Tum sequatur ejus ratio, ἔκτος φόρος ἔστιν, sexta cædes est, etc. Majorem vim habet quod legit Aleman, εἰκοστὸς ἔκτος, sexta supra vigesimam : sed essent produ-

cendi eodd. Vitiosa sunt quæ P. Goar representat ex Reg., nisi ea ipsa sunt quæ Aleman. Levi litterarum mutatione, quod et placet. COMBESIS.

(89) Origines CP. adhuc ms. : Τὸ καλούμενον Ζεῦγμα, ὅπου ἐκομίσθη τὸ σῶμα τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἐκεῖσε ἐξυβήθησαν μούλαι, καὶ ἤραν τὸ σῶμα ἕως Κωνσταντινιανῶν· καὶ οὕτως ἐκλήθη Ζεῦγμα : Zeugma locus dictus est, quod quando delatum est protomartyris corpus, in eo jugo aptatae sint mulæ, et tulerunt corpus usque ad Constantinianas : atque ita locus Zeugma vocatus est.

(90) Ἄς [ἄρες] particula exhortandi vel optandi apud neotericos Græcorum : ἃς ποιήση, utinam faciat, vel faciat imperative : indicativi significantiam in optativa transfert, ἃς ἐθεώρησεν, utinam spectasset. — Mane in teatro, heu! spectator fuit, et vespere occisus est. Πότε οὐ σφάζεις; Sic malim cum Aleman. : Quandonam sine cæde discedis? Αὐτοὶ παρακαλοῦσι, accusant; quo sensu Plutarch. in Pericle. COMBESIS.

Mandator : *Non est Deus malorum auctor.* — Prasini : *Malorum intentator Deus non est? ecquis me per nefas opprimit? si philosophus exstat, vel eremita, cedo utriusque discrimen?* — Mandator : *Blasphemi, Deo infensi, quando demum cessabitis?* — Prasini : *Si majestati tuæ ista fiat satis, etiam invitus annuo, ter auguste. Cuncta mihi nota, cuncta mihi nota: at silentium mihi. Vale, justitia, nulla sunt deinceps tua sancita. Desertorem ago, eni ad Judæorum partes migro: imo gentilem potius fieri, quam a Venetis stare conducit: novit Deus.* — Veneti : *Quod exhorreo, etiam conspicere fugio: en tamen ut invidia mihi molestiam exhibet ingentem.* — Prasini : *Effodiantur spectatorum ossa.* — Quo semel dicto Prasini discesserunt, imperatore ac Venetis in circo spectantibus relictis. Confestim vero popularis tumultus prætextum a quibusdam magistris dari in hunc modum contigit: Apprehensus ex aurigantium factionibus tres seditiosos suspensio præfectus damnavit. Eorum quidem unus vitam amisit exemplo: alii duo e patibulo ceciderunt. Iterum suspensi, ceciderunt iterum. His conspectis, populus astans exclamavit: *Ad ecclesiam ducite.* Audito clamore, sancti Cononis monachi pœnariis lembo sustulerunt, et ad sancti Laurentii trajectos deportaverunt, quod eo gauderet privilegio ecclesia, nullum ex ea ejiciendum, donec factum fuisset satis. Ea re accepta, misit præfectus milites ad eos custodiendos; eos vero missos cum rescivissent populares factiones, ad prætorium convenerunt, milites ad custodiam destinatos a sancti Laurentii templo amoveri a præfecto postularunt: responsum vero nullum ab eo acceperunt. Inde furore succensæ **157** factiones ignem prætorio submiserunt; a fori camera ad usque Chalces terminos iucenderunt cuncta, argentariorum officinas, Lausique ædificia omnia flammis consumpserunt, et obvios quosque milites, nulli venia concessa, occiderunt: domos quoque penetrantes bona diripuerunt cuncta, palatii aditum ære tectum, Protectorum stationem,

Α Ὁ θεὸς κακῶν ἀπειραστος. — Οἱ Πράσινοι· θεὸς κακῶν ἀπειραστος; καὶ τίς ἐστὶν ὁ ἀδικῶν με; εἰ¹¹ φιλοσοφός ἐστιν ἢ ἐρημίτης¹², τὴν διαίρεισιν εἴπῃ τῶν ἐκατέρωτ. — Μανδάτωρ· Βλάσφημοι καὶ θεοχόλῳτοι¹³, ἕως ποῦ οὐχ ἠσυχάζετε; — Οἱ Πράσινοι· Ἄν θεραπεύηται τὸ κράτος σου, στέγω, καὶ μὴ θέλω, τρισαύγουστε, δὲ, δὲ, δὲ, οἶδα· ἀλλὰ σιωπῶ· σώζου, δικη, οὐκ ἐτι χρηματίζεις. Μεταβαίρω, καὶ τότε Ἰουδαίω¹⁴. Μᾶλλον δὲ Ἑλληνισαὶ συμφῆροι, καὶ μὴ Βενετίσαι, ὁ θεὸς οἶδεν. — Οἱ Βενετοὶ· Τὸ μισῶ¹⁵ (91), οὐ θέλω βλέπειν· καὶ ὁ φθόνος παρενοχλεῖ μοι. — Οἱ Πράσινοι· Ἀνασκαφῆ τὰ ὀστέα τῶν θεωρούντων. — Καὶ κατήλθον οὗτοι, καὶ ἔασαν τὸν βασιλεῖα καὶ τοὺς Βενέτους θεωρούντας. Καὶ εὐθὺς συνέβη γενέσθαι Β ὑπὸ τινῶν μαγιστέρων¹⁶ (92) πρόφαταιν δημοτικῆς ταραχῆς τρόπῳ τοῦτωδε· Κρατήσας ὁ ἐπαρχος¹⁷ τρεῖς δημότας τῶν ἀτακτούντων, ἐφούρτισαν αὐτούς. Καὶ ὁ μὲν εἰς πάραυτα ἀπέθανεν· οἱ δὲ δύο ἔπεσαν¹⁸ ἐκ τῆς φούρκας. Πάλιν ἐκρεμάσθησαν, καὶ πάλιν ἔπεσαν. Τούτους οὖν ἑωρακῶς ὁ ἐστὼς δῆλιος ἔκραξεν· Τούτους ἐπὶ Ἑκκλησίᾳ· Ἀκηκόετες οὖν οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Κώνωνος ἔρπασαν αὐτούς ἐν ἀκατίῳ καὶ ἐπέρασαν¹⁹ εἰς τὸν ἅγιον Λαυρέντιον (93), διότι προνόμια εἶχεν τοῦ μηδὲνα ἐκβλήσκεισθαι τοῦ ναοῦ, ἕως οὐ πάθῃ τὴ ἱκανόν. Ἀκούσας δ' ὁ ἐπαρχος²⁰ ἐπέμφε στρατιώτας τοῦ φυλάττειν²¹ αὐτούς, καὶ γόνυτες οἱ δῆμοι ἀπῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον (94) αἰτοῦντες τὸν ἐπαρχὸν ἀποστῆναι ἐκ²² τοῦ ἁγίου Λαυρέντιου τοῦ φυλάσσοντος στρατιώτας, καὶ ἀποκρίσεως οὐκ ἔτυχον παρ' αὐτοῦ· καὶ θυμωθέντες ἔβαλον πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ἐκάησαν οἱ ἐμβολοὶ ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου ἕως τῆς Χαλκῆς, τὰ τε ἀργυροπρατεῖα, καὶ τὰ Λαύσου (95) πάντα πυρὶ ἀνήλωσαν²³, καὶ τοὺς ἐμπύκτοντας αὐτοῖς στρατιώτας κατέσφαξαν ἀπειδῶς. Καὶ εἰσερχόμενοι ἐν τοῖς οἴκοις διήρπασον τὰς ὑποστάσεις, καὶ ἐνεπύρισαν τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου τὴν χαλκώστερον, καὶ τῶν Προτικτόρων²⁴ (96) καὶ τὸ ἔνατον τοῦ Ἀβγουστῆως (97). Καὶ κατήλθεν ὁ δῆμος εἰς τὸν Ἰου-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ εἰ] ἦ Α. ¹² ἐρημίτης Α, ἐρημῆτης vulg. ¹³ θεοχόλωτοι Α. ¹⁴ Ἰουδαίσεις Α e. ¹⁵ fort. ὁ μισῶ. ¹⁶ μαγιστέρων Α. ¹⁷ ἐπαρχος Α, ὑπαρχος vulg. ¹⁸ ἔπεσον Α utrobique. ¹⁹ ἐπέρασαν εἰς Α, ἐπέρασαν αὐτούς εἰς vulg. ²⁰ δ' ὁ ἐπαρχος Α, οὖν ὁ ὑπ. vulg. ²¹ τοῦ φυλάττειν αὐτούς add. ex Α. ²² ἐκ add. ex Α. ²³ ἀνήλωσαν Α b, ἀνηλώθησαν vulg. ²⁴ τῶν Προτικτόρων Α, Πρωτοκτόρων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Expone, ὁ μισῶ.
(92) Populi tribunos qui superius δῆμαρχοι. — Placet cum Aleman., τὸ μῦθος; *Tantum scelus nec videre sustineo.* Ὑπὸ τινῶν μαγιστέρων. Barb. Peyr. a quibusdam magistris mechanicarum artium peritis, maistres, artisans. Ejus vocis Meursius multa exempla adducit. Post στρατιώτας adde ex Reg. et Barb. τοῦ φυλάττειν αὐτούς: *Misit milites qui eos custodirent; ex qua custodia orta seditio.* COMPERIS.
(95) Ad sinus CP. lævam exstructum templum huc nomine Procopius, lib. 1, *De ædif. Just.*, τότε γὰρ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ κόλπου Λαυρέντιου μαρτύριον. Marcellinus comes ad annum 453: *Pulcheria Augusti Marcianj principis uxor S. Laurentii atrium*

D inimitabili opera consummavit, etc.

(94) Præfecti urbis palatium, quo judicia sanguinum exercebat, et reos carceribus vinctos detinebat: de quo inferius.

(95) Lausi patricii, qui sub Arcadio floruit, ædes. Gyllius, *De topographia CP.* lib. 11, cap. 25.

(96) Qui principem foras prodeuntem comitantur, jus palatium observant et protegent. Procopius in *Anecdosis*. Pancirolius in *Not. imp.*, cap. 89.

(97) Augusteum, opsoniorum forum appellatum, quod idibus Octobribus regionum curatores, et Sebastophori in Augusti honorem ibi saltarent; vel quod Constantini et Helenæ statuæ in eo essent erectæ. Suidas v. Ἀβγουστῆων.

λιανοῦ (98) τῆς Σοφίας λεγόμενον³⁵ λιμένα εἰς τὸν οἶκον Πρόβου ζητοῦντες ὄπλα, καὶ κράζοντες ἄλλον βασιλέα τῆ πόλει, καὶ ἔβαλον πῦρ εἰς τὰ Πρόβου· καὶ κατηνέχθη ὁ οἶκος. Καὶ ἦλθον, καὶ ἔκαυσαν τὸ βαλανεῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν ξενῶνα τοῦ Σαμφῶν³⁶ (99) τὸν μέγαν, καὶ ἀπώλοντο οἱ ἄβρωστοι, καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν σὺν τοῖς ἀμφοτέροις κίοσι· καὶ πᾶσα ἐκ τετραέντου (1) κατηνέχθη. Ὁ δὲ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἠθέλησε βαλεῖν εἰς δρόμωνα τὰ χρήματα, καὶ ἐξελεῖν ἐπὶ τὴν Θράκην, ἕως Ἡρακλείας, καταλείψας φυλάττειν τὸ παλάτιον τὸν στρατηλάτην Μοῦνον μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τριχιλίων ἀνδρῶν καὶ Κωνσταντίου, καὶ τοῖς κουβικουλαρίοις³⁷. Οἱ δὲ δῆμοι τοὺς νεκροὺς σύραντες ἔβαλον εἰς τὴν θάλασσαν, φονεύσαντες καὶ γυναῖκας πολλάς. Φήμης δὲ γενομένης, ὅτι ὁ βασιλεὺς λαθῶν τὴν Αὐγούσταν ἐξῆλθεν ἐν τῇ Θράκῃ, ἀνηγόρευσαν³⁸ βασιλέα Ὑπάτιον τὸν πατρικίον, καὶ καθεζόμενος ἐν τῷ ἱππικῷ εὐφημεῖτο ὑπὸ τῶν δῆμων. Καὶ ἤκουσαν τὰς ὕβριτικὰς φωνὰς τὰς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα. Ἦλθον δὲ καὶ ἀπὸ Φλαβιανῶν (2) νεώτεροι Πράσινοι διακόσιοι (3) λωρικᾶτοι³⁹ (4), ὑπολαμβάνοντες ἀνοῖξαι⁴⁰ τὸ παλάτιον καὶ εἰσαγαγεῖν τὸν Ὑπάτιον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὰ παρὰ τοῦ δήμου καὶ Ὑπατίου τολμηθέντα, εἰσῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰ λεγόμενα Πούλιπιτα (5), ἤπισθεν τοῦ καθίσματος (6) τοῦ ἱπποδρόμου⁴¹, εἰς τὸν τρικλινιον τὸν ἔχοντα χαλκᾶς⁴² θύρας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Μοῦνον καὶ Κωνσταντίου καὶ Βελισάριον καὶ ἄλλους συγκλητικούς, καὶ ἐνόπλων στρατιωτῶν βοήθειαν καὶ κουβικουλαρίους καὶ σπαθάρους (7). Ἐξελθὼν δὲ Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος, ὑπέσπυρén⁴³ τινὰς ἐκ τοῦ Βενέτου μέρους, βρογύσας (8) χρήματα· καὶ ἤρξαντο κράζειν· Ἰουστινιανὲ αὐγούστε, τοῦ βίκα. Κύριε, σῶσον Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα, καὶ Θεοδώραν τὴν Αὐγούσταν. Ἰ τότε διχονοῆσαν τὸ πλῆθος, ὥρμησαν κατ' ἀλλήλων. Καὶ ἐξεελθόντες οἱ τοῦ παλατίου μετὰ τῆς αὐτῆς βοήθειας, ἀπέσχισάν τινὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δήμου, καὶ ὥρμησαν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. Καὶ ὁ μὲν Ναρσῆς διὰ τῶν θυρῶν, ὁ δὲ υἱὸς Μοῦνου διὰ τῆς σφενδόνης (9), ἄλλοι

et Augustei ennatum omne igne depopulati sunt. Exinde dilapsa populi factio ad Juliani portum quem Sophiæ dicunt convenit, tum ad Probi ædes, arma, aiebat, repertura, contendit: et in urbe imperatorem alium inclamans Probi domum incendit, quæ mox in ruinam acta. Pergens vero ulterius in Alexandri balneum flammæ ultrices intulit, magnum Sampsonis hospitium, ægris etiam misere consumptis, devastavit, Magnam quoque Ecclesiam cum utriusque partis columnis: tota vero quadripartito in ruinam concidit. His imperator territus, pecuniam omnem in dromonem congerere, et Mundo militiæ magistro, et ejus filio, et millibus hominum tribus, nec non Constantiolo et cubiculariis ad palatii custodiam relictis, in Thraciam Heracleam usque secedere meditabatur. Factiones porro cadavera (erant etiam illa plurimarum ab eis occisurarum mulierum) per urbem raptantes in mare projecerunt. At cum rumor sparsus esset imperatorem abducta secum Augusta in Thraciam profugisse, Hypatium patricium imperatorem salutaverunt: mox sedens in circo populi factionum faustas voces excepit, et contumeliosarum in Justinianum conjectarum exstitit auditor. Convolarunt insuper a Flavianis juniores Prasini ducenti loricati, qui palatium reserare, et Hypatium introducere in animo habebant. Imperator, intellectis factionis et Hypatii temerariis conatibus, ingressus palatium Mundo, Constantiolo, Belisario aliisque senatorii ordinis viris, nec non armatorum militum præsidio cubiculariisque et spathariis secum ductis, locum Pulpita dictum pone circi thronum ad triclinium, portis æneis insigne, occupat. Egressus vero Narses cubicularius, pecuniarum largitione quosdam ex Veneta factione ad partes suas traxit, qui vociferari cœperunt: Justiniane auguste, tu vincas. Domine, serva Justinianum imperatorem et Theodoram Augustam. Tum factiones in discordiam adductæ in invicem fecerunt impetum: at qui palatium tenebant cum præsidariis erumpentes, factionis desertores ad se non-

VARIAE LECTIONES.

³⁵ λεγόμενον] λέγω Α. ³⁶ τοῦ Σαμφῶν Α, τὸν Σαμφῶ vulg. ³⁷ τῶν κουβικουλαρίων scribi oportebat. ³⁸ ἀνηγόρευσαν Α, καὶ ἀν. vulg. ³⁹ λωρικᾶτοι Α, λουρικᾶτοι vulg. ⁴⁰ ἀνοῖξαι Α, καὶ ἀν. vulg. ⁴¹ ἱπποδρόμιου Α h. l. et infra. ⁴² χαλκᾶς Α e, τὰς χ. vulg. ⁴³ ὑπέσπυρén Α, ἐπέσ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Julianum cum conjuratis memorat *Chronicon Alexand.*; Probum, Hypatii consobrinum, Marcellinum et Procopium lib. i *De bello Persico*.

(99) A Constantiao ædificatum. *Euchologium*.

(1) *Chronicon Alexandrinum* legit, σὺν τοῖς φοβεροῖς καὶ θαυμαστοῖς κίοσι πᾶσι ἐκ τετραέντου· adeoque columnarum materiam, et marmoris genus vox illa peregrina indicat.

(2) *Chronicon Alexandrinum* habet ἀπὸ Κωνσταντινῶν· at tam Constantini, quam Flaviani fuere legionarii comitatenses sub magistro militum per Thracias, a Flavio Constantino, qui Magnus, instituti. *Notitia imp. Orient. et Pancirollus* in eam cap. 53.

(3) *Chronicon* idem διακόσιοι πεντήκοντα.

(4) Idem φοροῦντες ζαβά. *Zaba, lorica cucul-*

D lata. Meursius.

(5) Locum hunc tacet Procopius, *De bello Persico* lib. i, cætera describit enucleatius. Eadem *Chronicon Alexandrinum*.

(6) Procopius: *Ubi imperator consistere consuevit, ac equestre gymnicumque solitus est spectare certamen.* Infra *Augusteum thronum* nuncupat.

(7) Cedrenus: *Σπαθᾶριος, ὁ σωματοφύλαξ.*

(8) *Ergo, distrieto; superius de roga.*

(9) *An σφενδόνη fuerit circi ἀπετηρία, carcer nimirum ex quo, velut e funda lapis, procurrebant auriga, vel utrum circi pars extrema, et opposita, quæ meta, et χαμπτός Suidæ v. βάλβις, quod ex ea duo circi curricula et spatia spectata fundam referant, divinet alius.*

nullos adjunxerunt, et una simul irruerunt in A δὲ διὰ τοῦ μονοπάτου (10) τοῦ καθίσματος εἰς τὸ
circum. Et Narses quidem ostiis anterioribus, πέλαμα, καὶ ἤρξαντο κόπτειν τοὺς δῆμους, οἱ μὲν
Mundi filius iis quæ ad metam, alii per semitam, τοξεύοντες, οἱ δὲ κατασφάζοντες, ὥστε μηδένα τῶν
qua tendit imperator 158 ad proprium sedile in πολιτῶν ἢ Βενέτων⁴⁶ ἢ Πρασίνων εὐρεθέντων ἐν τῷ
arenæ solum delati, factiosos, hi quidem sagittis, ἱππικῶ σωθῆναι. Ὁ δὲ Βελισάριος εἰσδραμῶν ἐπὶ τὸ
alii gladiis confodere et concidere cœperunt : adeo κάθισμα τοῦ βασιλέως μετὰ σπαθαρῶν συλλαβόμε-
ut nullus ex Venetis aut Prasinis civis, qui tunc in νος Ἰπάτιον προσήγαγεν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀπέθνετο
circo repertus, incolumis evaserit. Belisarius ad αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Ἀπέθανον δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
imperatoris sedile una cum spathariis evolans χιλιάδες τριάκοντα πέντε ἀνδρῶν. Καὶ οὐκ ἐτι ἐφαί-
raptum Hypatium duxit ad imperatorem, qui illico νετο δημότης πώποτε· ἀλλ' ἐγένετο ἡσυχία τῇ
custodiæ traditus. Cæsorum ea die numerata sunt ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐσφάγησαν Ἰπάτιος
ad triginta quinque millia : nec ullus qui factioni καὶ Πομπήσιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· καὶ ἐβρίφη τὰ⁴⁸ σώ-
cuipiam esset addictus occurrit ullibi : quin imo ματα αὐτῶν ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ἐδημεύθησαν οἱ οἴκοι
cuncta summa tranquillitate sunt composita. Se- αὐτῶν, μετὰ καὶ ἄλλων ἠ' πατρικίων καὶ Ἰλου-
quenti luce Hypatius et Pompeius ejus frater nec- στρίων (11) καὶ ὑπατικῶν δημευθέντων, ὡς συνδρό-
cati, et eorum cadavera in mare projecta, ædesque μων Ἰπατίου. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας, καὶ ἡσύ-
illorum publicatæ, una cum aliorum patriciorum 18 χασεν ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἤχηθ' ἱππικὸν ἐπὶ ἱκανῶν
et illustrium et consularium, quorum facultates χρόνον.

Magnus exinde terror B ἔπειτα αὐτῷ ἔπει καὶ ἀστέρων γέγονε δρόμος (12)
animos omnium incessit, urbs tumultuari destitit, nec non nisi longo post spatio circences editi sunt ludii.
Hoc eodem anno a vespere ad crepusculum ma- Τῷ δ' αὐτῷ ἔπει καὶ ἀστέρων γέγονε δρόμος (12)
tutinum astrorum concursus ingens visus est, adeo πολὺς ἀπὸ ἑσπέρας ἕως αὐγῆς· ὥστε πάντας ἐκ-
ut omnes metu exanimati exclamarent : Cadunt e πληττεσθαι καὶ λέγειν, ὅτι Οἱ ἀστέρες πίπτουσιν,
cælo stellæ, nec unquam rem monstro tam proxima καὶ οὐκ εἰδαμέν ποτε τοιοῦτο πρᾶγμα.

A. C. 525. — *Romæ episcopi Joannis annus primus.*

Hoc anno Theodora piissima Augusta ad calidas A. M. 6025. -- Ῥώμῃ ἐπισκόπου Ἰωάννου
Pythiorum aquas, quibus corpus foveret ac refice- ἔτος δ'.

ret, profecta est : viæ socios dederunt se patricius Tούτῳ τῷ ἔπει Θεοδώρα ἡ εὐσεβεστάτη Λύγούττα
Menas præfectus, patricius Elias largitionum comes, ἐξῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ τῶν Πυθίων (13) τοῦ⁴⁶ θερμι-
et alii patricii, nec non cubicularii et opti- σαι· καὶ συνεξῆλθον⁴⁷ αὐτῇ ὁ τε πατρικίος Μηνῆς ὁ
mates ad quatuor millia. Ingentem porro pecunia- Ἐπαρχος καὶ ὁ πατρικίος Ἥλιος ὁ κόμης τῶν λαργι-
rium vim in ecclesias, pauperum hospitia et mon- τειόνων⁴⁸, καὶ ἄλλοι πατρικιοὶ, καὶ οἱ κουβικουλάριοι
nasteria distribuit. καὶ σατράπαι, χιλιάδες τέσσαρες· καὶ πολλὰ ἐχαρί-
C σατο ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πτωχοῖς⁴⁹ καὶ τοῖς μον-
αστηρίοις.

A. C. 526. — Hoc anno Priscus ex imperatoris A. M. 6026. — Τούτῳ τῷ ἔπει Πρίσκος ὁ ὑπα-
notario consul designatus, mota per eum impera- τος (14) ἀπὸ νοταρίων τοῦ βασιλέως ἀγανακτηθεὶς
trici indignatione, bonis omnibus mulctatus est, ἀπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης⁵⁰ ἐδημεύθη, καὶ
et imperatoris jussu Cyzicena ecclesie diaconus διάκονος Κυζικίου χειροτονήθη, κελεύσαντος τοῦ βα-
ordinatus. σιλέως.

Hoc etiam anno Vandalicæ expeditiones susce- Τῷ δ' αὐτῷ ἔπει γεγονασιν Οὐανδαλικοὶ πόλεμοι (15),
ptæ, et Africa demum a Belisario recepta. Vandali καὶ παρέλαθεν Βελισάριος τὴν Ἀφρικὴν. Οἱ γὰρ⁵¹

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁶ ἢ Βενέτων A, ἢ τῶν B. vulg. ⁴⁷ τὰ add. ex A. ⁴⁸ τοῦ om. A. ⁴⁹ συνεξῆλθον A, συνῆλθον
vulg. ⁵⁰ λαργιτιόνων A a, λαργιτιανῶν vulg. ⁵¹ πτωχοῖς A. ⁵² βασιλίσσης] δεσποίνης a. ⁵³ οἱ γὰρ
om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(10) *Chronicon Alexandr.*, διὰ τοῦ μονοπάτου. D Rigaltius : Μονοπάτια, itinera angusta, per quæ
uni patet ingressus. Anonymus : Ὁφείλουσι δὲ οἱ
τοῦ τάγματος μικρὰς ὁδοὺς ἀφορρίζειν, τὰ λεγόμενα
ἕνδον μονοπάτια· *Debent qui stant in media acie
vias angustas, monopatia dictas, liberas relinquere.*
Μονόπατος itaque a Palatio ad circum via.

(11) Pancirollus in Notit. imp., cap. 2. In duas
classes senatus dividi cœpit, illustrium, et clarissimorum ; hi patricii, illustres alii, senatores mino-
rum gentium. Basilic. eclog. 7 : Οἱ ἀπὸ πατρικίων
ἕως Ἰλουστρίων εἰσὶν οἱ συγκλητικοί· *Senatores a
patriciis ad illustres usque numerantur.* Glossæ Ba-
silic. : Ἰλουστρίος, εὐγενής.

(12) Agathias lib. v, post initium.

(13) Videnda quæ de Pythiorum aquis scribuntur
in notis ad annum Justiniani 57.

(14) Is videtur Emesenus, de quo Suidas v. Πρί-
σκος, nomine, notarum experimento, et ejus pœna
talem asserentibus. Consulens eum non agnoscunt
Fasti, quare τὸ ὑπατος, vel ejus est cognomen, vel
promissam ac designatam duntaxat dignitatem
enuntiat. Videndus Baronius ad an. 335 a num. 16
ad 21, apud quem lex de præscriptione Belisarie
consule lata, anno sequenti emanasse censenda,
post pœnam nimirum Prisco irrogatam.

(15) Marcellini Chronicon anno Justiniani 7, in-
dict. 12, Justiniano ipso IV consule. Reliquæ Pro-
copius. *De bello Vand.* l. i.

Οὐανδήλοι (16), καθὼς ⁵² ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις εἴρη-
ται, ἐπὶ Ἀρκαδίου βασιλέως καὶ Ὀνωρίου τὴν Σπα-
νίαν καταλαβόντες μετὰ Γοδιγίσκλου ⁵³ (17) τοῦ
βηγῆς αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐπὶ Λιβύην περάσαντες, ταύ-
την κατέσχον. Τοῦ δὲ Γοδιγίσκλου τελευτήσαντος,
Γόγδαρις (18) καὶ Γιζέριχος οἱ τοῦτου υἱοὶ τὴν τοῦτου
ἀρχὴν ⁵⁴ διεδέξαντο. Γόγδαρις δὲ ἐξ ἀνθρώπων γε-
νόμενος, Γιζέριχος βασιλεὺς Οὐανδήλων ⁵⁵ ἀναδείκνυ-
ται, καὶ πόλιν Καρθαγένναν, βασιλεύσας ἔτη λθ',
παραλαβὼν καὶ Ῥώμην. Τοῦτου δὲ τελευτήσαντος
Ὀνώριχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν διεδέξατο,
πολλὰ κακὰ τοῖς ἐν Λιβύῃ Χριστιανοῖς ἐνδειξάμενος,
καὶ Ἀρειανίζειν βιασάμενος ⁵⁶· καὶ πολλοὺς ἐφόνευ-
σεν, καὶ ἐγλωσσοτόμησεν ἀπὸ τῆς φάρυγγος· οἱ καὶ ⁵⁷
τοῦ Θεοῦ χάριτι ὑστερον ἐλάλουν. Τούτων καταφρο-
νήσαντες ἐπολέμησαν οἱ Μαυρούσιοι, καὶ ⁵⁸ πολλὰ
κακὰ εἰς Οὐανδήλους εἰργάσαντο ⁵⁹. Ὀκτώ δὲ ἔτη βα-
σιλεύσας τελευτᾷ, ἀπολέσας Νουμιδίαν καὶ Λυράσιον
ὄρος (19), οἱ οὐκ ἔτι ὑπὸ Οὐανδήλους ἐγένοντο. Γον-
δαβῶν ⁶⁰ δὲ ὁ Γεήσωνος υἱὸς, υἱοῦ Γιζέριχου τὴν ἀρ-
χὴν διεδέξατο, μείζονα κακὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐνδει-
ξάμενος· ἐτελεύτησεν βασιλεύσας ἔτη ιβ'. Τοῦτου τὴν
ἀρχὴν διεδέξατο Τρασαμουῖνδος ⁶¹, ἀνὴρ εὐειδῆς καὶ
συνετὴς καὶ μεγαλόψυχος. Οὗτος τοὺς Χριστιανοὺς
ἐθάξτετο μεταβαλέσθαι τὴν πατρίαν δόξαν, οὐκ αἰκί-
ζόμενος, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀποστρεφόμενος ⁶².
Τελευτησάσης δὲ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀτέκνου βου-
λεύεται ἄριστα, καὶ πέμψας πρὸς Θευδέριχον βασιλέα
Γότθων εἰς Σπανίαν, ἤγει τὴν τοῦτου ἀδελφὴν λαβεῖν
πρὸς γάμον Ἀμαλαφρίδαν ⁶³ (20) χήραν οὖσαν. Ὁ δὲ
τὴν ἀδελφὴν δέδωκεν αὐτῇ ⁶⁴ εἰς γυναῖκα καὶ Γότθων
δοκίμων διτχιλοῦς ἐν τάξει δορυφόρων σὺν ἄλλαις
πέντε χιλιάσιν ⁶⁵ ἀνδρῶν μαχιμῶν πρὸς ὑπουργίαν
τοῦτων ⁶⁶. Ἐδώρησατο δὲ τὴν ἀδελφὴν ⁶⁷ Θευδέριχος
καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἀκρωτηρίων ἐν τῷ καλούμενον
Λύσιον ⁶⁸ (21)· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔδοξεν ὁ Τρασαμουῖνδος
πάντων τῶν ἐν Λιβύῃ βασιλευσάντων κρείσσων τε
καὶ δυνατώτατος. Ἐγένετο δὲ καὶ φίλος τοῦ βασιλέως
Ἀναστασίου· ἐκράτησε δὲ τῆς βασιλείας ἔτη κζ'. Τοῦ-
του δὲ τελευτήσαντος, Ἰλδέριχος ὁ Ὀνωρίου τοῦ
Γιζέριχου πατρὸς ἐβασίλευσεν ἀνὴρ πρῶτος καὶ ἀγα-
θός, καὶ οὐδὲ Χριστιανοῖς χαλεπὸς ἐγεγόνη· τὰ δὲ εἰς
πόλεμον μαλακὸς τελέων, καὶ οὐδὲ ἀκοῦσαι ἠθέληεν
τοῦτο τὸ πρῶγμα. Ἄμερ ⁶⁹ δὲ ὁ τοῦτου ἀδελφιδῶς ⁷⁰,
ἀνὴρ ἀγαθός τὰ πολέμια, ἐστρατήγει Οὐανδήλων, ὃν
δὴ καὶ ⁷¹ Ἀγίλλεα ἐκάλουν. Ἰλδέριχος δὲ φίλος ἦν τοῦ
Ἰουστινιανοῦ πρὸ τοῦ βασιλεύσαι αὐτὸν ἐπὶ Ἰουστίνου

A quippe, prout annis superioribus manifestatum,
Hispania sub Arcadio et Honorio imperatoribus
occupata, ex ea postmodum una cum Gondigiselo
159 rege in Libyam trajicientes, eam tenere pro-
vinciam. Gondigiselo autem defuncto, Gogdaris et
Gizerichus ejus filii in principatu successerunt. Gog-
dari autem sublato, Vandalorum rex Gizerichus de-
claratur et Carthagine civitate sub jugum missa,
Romaque pariter capta, triginta et novem annis
regnavit. Eum satis raptum Honorichus filius ex-
cepit in regno, multaque deinceps mala Christianis,
ab eo in Arianas partes per Libyam transire co-
actis, intulit, plurimosque tum cædibus, tum lin-
guis ex imo gutture abscissis, vexavit, qui divina
tamen opitulante gratia loquendi facultatem postea
reecerunt. Maurusii porro Vandalorum despecta
potentia susceptoque adversus eos bello, plurima-
rum cladum illis exstiterunt auctores. Honorichus
amissa Numidia et Aburusiō monte, qui non am-
plius Vandalorum ditiois fuerunt, exactis in regno
annis octo, diem extremum obiit. Gondabunus au-
tem Geesonis filius, Gizerichi nepos, avitum regnum
adiit, et ingentioribus in Christianos exercitiis sup-
plicii, vita functus est post annum regni duode-
cimum. Imperii factus est hæres Trasimundus, vir
forma, prudentia, et animi magnitudine præstans.
Hic Christianos paternam religionem deserere et im-
mutare cogebat; verum non irrogatis in eos pœnis:
at eos tantummodo aversatus, quos dictis non ob-
sequentes comperisset. Conjuge vero, nulla edita
prole, ex hac vita migrante, optimum init consi-
lium: et ad Theuderichum Gothorum regem in
Hispaniam missa legatione, sororem ejus Amala-
phridam viduam in conjugium sibi locari postulat.
Ille sororem nuptum tradit, et bis mille insuper
Gothos lectissimos, qui satellitum ordinem apud
ipsum implebant, cum aliis hominum bellicosorum
millibus quinque, qui priorum adjutores atque mi-
nistri forent. Ad hæc sororis nomine ex Siciliae
promontoriiis unum, cui Lysium nomen, dono con-
tulit: ex quo Trasimundus omnium, qui hactenus
Libyæ regnum tenuerant, ditissimus et potentissi-
mus evasit. Hic Anastasio imperatori fœderibus et
amicitia conjunctus fuit, et regnum annis viginti
septem administravit. Eo deinde mortuo, Ilderichus
filius Honorichi et Gizerichi nepos regni suscepit
munus, vir supra reliquos mansuetudine et clemen-

VARIE LECTIONES.

⁵² καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται a. ⁵³ Γοδιγίσκλου A passim, Γοδιγίσκλου vulg. ⁵⁴ τὴν τοῦτου ἀρχὴν
A, τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ vulg. ⁵⁵ Οὐανδήλους A. ⁵⁶ βιαζόμενος A. ⁵⁷ οἱ καὶ A, οἱ δὲ vulg. ⁵⁸ καὶ add. ex A.
⁵⁹ εἰργάσαντο — — — ὑπὸ Οὐανδήλους om. A f. ⁶⁰ Γουνδάβουν A. ⁶¹ Τρασαμουῖνδος A, Τρισ. vulg.
⁶² τοὺς δὲ ἀπ. ἀποστρ. om. A. ⁶³ Ἀμαλαφρίδαν A, Μαλαφρίδαν vulg. ⁶⁴ αὐτῇ add. ex A. ⁶⁵ χιλίους A.
⁶⁶ τοῦτων A. ⁶⁷ τὴν ἀδελφὴν A b, τῇ ἀδελφῇ vulg. ⁶⁸ Lilybæum esse videtur. ⁶⁹ Ἄμερ] sic scripsi pro
vulg. Ἄμεργῶς ex proxime seqq. et ex Procopio. ⁷⁰ ἀδελφῶς A. ⁷¹ καὶ add. ex A.

JAC. GOARINOTÆ.

16) Ex Procopii lib. 1 *De bello Vandalico* excerpta narratio.

17) Procopius Latinus *Godigiscum* scribit.

18) Idem, *Gontharis*.

19) Idem: *Aurarium* (alibi *Abrasium* et *Aurasi-
um*) mons in Numidia iter dierum 35 a Cartha-

*gine distans, ac ad meridiem spectans, in quo Mau-
rusii a Vandalis se tuebantur.*

20) Videndus Jornandes lib. *De rebus Geticis*,
quo Amalafredam eam appellat.

21) Repone Lilybæum. Procopius *De bello Goth.*,
lib. 1.

tia conspicuus. qui nec in Christianos carnificinam aut animi severitatem ullam ostendit; at circa res bellicas mollis admodum et dejectus, adeo ut nec belli vocem audire sustineret. Amer autem ejus consobrinus, vir bonus ac præstans, res bellicas omnes apud Vandalos administrabat, quem ea de causa nuncupabant Achillem. Porro Ilderichus **160** amicus fuit Justiniano, cum privatus adhuc sub Justiniano avunculo mereretur, et amicitiae ad invicem confirmandæ missis et acceptis muneribus plurimis sese frequentius provocabant. Fuit autem ex Gizorichi genere quidam originem ducens, cui Gelimer nomen, vir nequam et pravis moribus instructus, rerum innovandarum studiosus, et facultatibus alienis inhiare solitus. Hic adversus Ilderichum septennio jam regno potitum ac proprium suum dominum tyrannide excitata, rege capto et in carcerem cum uxore Amalaphrida conjectæ, Gothos omnes interfecit, et Amerem et fratrem ejus Euagetem sub custodia servavit. Cæterum nova tyrannide elatus non potuit præsentis rerum statu contentus diutius vivere. Quamobrem defensionem pro se ad imperatorem Justinianum scripsit, nimirum ad se regnum jure pertinere, cum Ilderichus ipsum administrare minime posset. Ea de re certior factus Justinianus Gelimero rescripsit, se istam ejus tyrannidem nullatenus probare. At ille neglectis hisce responsis, Amerem excæcavit, Ilderichum vero et Euagetem diligentius custoditos in carcerem inclusit. Quod ubi rescivit Justinianus, continuo expeditionem in Libyam decrevit, bello, quod in Media tum gerebat, dirempto, et, revocato ex Oriente Belisario, senatum ea de re consuluit. Senatus rem difficilem et periculosam censuit, revocans in memoriam infelicissimam Leonis imperatoris adversus Vandalos navalem expeditionem, quantusque in ea Basilisco duce militum numerus periisset, et quanta pecuniarum vis in ea frustra insumpta. Quare perpensa periculi magnitudine, ne ipsum Belisarium navalis hujus expeditionis ducem eligeret imperator, metuebant. Joannes autem patricius in medium descendens orationem hujusmodi habuit: *Nos quidem, o domine, jussis tuis parebimus, neque ipsis obsistere consilium unquam fuit: æquum tamen est, immensam viæ longitudinem, quanta nimirum maris spatia, et quam magnum terrestris itineris intervallum, quod per centum et quadraginta dies vix confici possit, præterea quam sit incerta belli ineundi victoria, vinci autem quam miserum*

Α τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ πολλὰ χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐπαμπέ τε καὶ ἐδέχτο παρ' αὐτοῦ τὴν ¹⁵ φίλαν κερτύνων. Ἦν δέ τις τούτου συγγενῆς ἐκ τοῦ γένους Γεζερύχου, Γελίμερ ὀνόματι, ἀνὴρ δεινὸς ¹⁶ καὶ κακοτήθης, καὶ πράγμασι νεωτέροις καὶ χρήμασι ἀλλοτρίοις ἐπιτίθεσθαι ἐπιστάμενος. Οὗτος τυραννήσας κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου Ἰλδερύχου ἐπταετίαν βασιλεύσαντος ¹⁷, τούτον κρατήσας, εἰς φυλακὴν ἀπέθετο σὺν τῇ γυναικὶ Ἀμαλαφρίδῃ, καὶ τοὺς Γότθους διέφθειρεν ἅπαντας, καὶ Ἀμερα καὶ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Εὐαγέτην ¹⁸ ἐν φυλακῇ ἔσχεν. Ἐπαρθεῖς δὲ τῇ τυραννίδι, οὐκ ἠδύνατο ἐν τῷ καθεστῶτι βιοτεύειν. Γράφει τοίνυν πρὸς βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀπολογούμενος, ὡς ¹⁹ αὐτῷ ἡ βασιλεία ἐννόμως προσῆκεν, Ἰλδερύχου μὴ ἰσχύοντος αὐτὴν ²⁰ διοικῆσαι. Ταῦτα δὲ Β Ἰουστινιανὸς μαθὼν, ἔγραψεν πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ καταδέξεται ταύτην τὴν τυραννίδα. Αὐτὸς δὲ μὴ προσχῶν τοῖς γεγραμμένοις, τὸν τε Ἀμερα ἐξετύφλωσεν, τὸν τε Ἰλδερύχον σὺν Εὐαγέτῃ ἐν μείζονι φυλακῇ ἀπέκλεισεν. Ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς κατὰ Λιβύης ἐστράτευσεν, καταλύσας τὸν Μηδικὸν πόλεμον, καὶ μεταπεμφόμενος ²¹ Βελισάριον ἐκ τῆς Ἐφίας, ἐδουλεύετο περὶ τούτου. Ἢ δὲ σύγκλητος ἐδυσχερζαίνειν ἀναμνησκούσα τοῦ τε Λέοντος τοῦ βασιλέως στόλον τὸν κατὰ Οὐανδήλων στρατεύσαντα σὺν τῷ Βασίλισκῳ καὶ ἀπολωλότα, ὅσοι τε στρατιῶται ἀπέθανον, καὶ ὅσα χρήματα ἀνηλώθησαν· δεδιότες δὲ τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος (22), μὴ αὐτὸν στρατηγὸν ταύτης τῆς στρατείας ἐκλέξοιτο ²² ὁ βασιλεὺς. Παρελθὼν δὲ Ἰωάννης πατριχίος εἰς τὸ μέσον ἔειπεν τάδε· *Ἡμεῖς μὲν, ὦ δέσποτα, τοῖς σοῖς προσταγμασι κειθόμεθα, καὶ οὐκ ἀντιτείνομεν* ²³. Ἀλλὰ δίκαιόν ἐστι λογίσασθαι σε τὸ τε τῆς ὁδοῦ μήκος καὶ τὰ τῆς θαλάσσης κελάρη, καὶ τὸ διὰ ξηρᾶς ἐκατὸν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὁδοῦ ²⁴ διάστημα ἔχον, καὶ τῆς νίκης τὸ ἀδηλον, καὶ τῆς ἡττης τὸ ἐπ' ὠδον, καὶ τῆς μεταμελείας τὸ ἀνόρητον ²⁵. Ἀποδεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον, τὴν εἰς τὸν πόλεμον προθυμίαν κατέπαυσεν. Ἐπίσκοπος δὲ τις τῆς Ἐφίας τὸν βασιλέα ἀνεπέτρωσεν, λέγων ἐκ Θεοῦ ἐπισκῆψαι αὐτῷ ἄναρ κελεύον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα γενέσθαι, καὶ αἰτήσασθαι αὐτὸν τοὺς ἐν Λιβύῃ Χριστιανούς ρύσασθαι ἐκ τῶν τυράνων· *Κἀγὼ αὐτῷ συλλήψομαι, καὶ Λιβύης κῆριον θήσομαι*. Ταῦτα δὲ βασιλεὺς ἀκούσας κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἔτι ἠδύνατο, ἀλλὰ τὴν τε στρατιάν καὶ τὰς ναῦς ἐξώπλιζεν, ὅπλα τε καὶ σιτία ²⁶ ἠτοίμαζεν. Καὶ Βελισάριον ἐμπαράσκευον ἐκέλευσεν εἶναι, ὡς ἐν Λιβύῃ στρατηγήσοντα. Πουδέντιος δὲ εὐθὺς τυραννήσας, Τρίπο-

VARIE LECTIONES.

¹⁵ τὴν add. ex A. ¹⁶ δεινός; A, κακός; vulg. ¹⁷ βασιλεύσαντος A, βασιλεύσαντα vulg. ¹⁸ Εὐαγέτην A, Εὐγέτην vulg. h. l. et infra. ¹⁹ ὡς; A, πῶς; vulg. ²⁰ αὐτὴν A, ταύτην vulg. ²¹ προκαλεσάμενος B a. ²² στρατείας ἐκλέξοιτο A, στρατιᾶς ἐξελέξοιτο vulg. ²³ ἀντιτείνομεν A, ἀνατείνομεν vulg. ²⁴ ὁμοῦ A. ²⁵ ἀνόρητον e, ἀνόρητον a, ἀνώρητον vulg. ²⁶ σιτία A, σιτεία vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Locus injuriose Belisario redditus, quasi eum ducem præfici peculiariter timerent, ac velut ipsum negotio impari; non quisque meueret, ne sibi munus hoc committeretur tantæ alex. Sic

clarius Procop., δεδιότες δὲ ἕκαστος, cum quisque periculi magnitudinem timeret, ne forte eum imper. exercitus ducem præficeret. COMBEFIS.

λιν ἐκράτησεν, καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ ἔγραψεν, πέμψας ἅσιν et luctuosum, et quam sera ac vana poenitentia
στρατῶν, καὶ ταύτην παραλαβεῖν. Ὅμοίως καὶ Γόγδας tum fuerit, diligentius perpendere. Imperator probata
ὁ Γότθος τυραννήσας κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότητος Ge- Joannis sententia, ferventem illum ac propensum
λίμερος, Σαρδινίαν τὴν νῆσον ἐκράτησεν, καὶ πρὸς ad expeditionem suscipiendam animum sedavit.
Ἰουστινιανὸν ἔγραψεν, ὅπως πέμψῃ στρατῶν καὶ Sed quidam Orientis episcopus alas et animos ite-
στρατηγῶν, καὶ παραλάβῃ τὴν νῆσον· ὅς καὶ ἀπ- rum addidit imperatori, somnium sibi a Deo im-
έστειλε Κύριλλον μετὰ τριακοσίων ἀνδρῶν πρὸς missum asserens, quo se ad imperatorem accedere,
βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γελίμερ ἀποστείλας τὸν ἀδελ- eumque ut Christianos, qui in Libya a tyrannide
φῶν αὐτοῦ μετὰ στόλου πολλοῦ καὶ ἐπιλογῆς καὶ opprimuntur, liberaret, 161 exorare juberetur :
στρατοῦ τῶν Οὐανδήλων, ταύτην παρέλαθεν, καὶ τὸν Cum ipso enim militabo, et Libyæ dominum constitu-
Γόγδαν ἀνέειλεν. am. His auditis proprium animi sensum continere

non valuit imperator, quin imo exercitum navesque armis instruxit, et amplum comteatum para-
vit : Belisarium vero, ceu ducis munere in Libya functurum, quantocius dispositum esse jussit. Porro
Pudentius tum rebellans Tripolim per tyrannidem occupavit, ac Justiniano rescripsit, ut ad eam reci-
piendam exercitum mitteret. Pariter Gogdas Gotthus tyrannide adversus Gelimerem dominum mota,
Sardiniam insulam occupavit, deditque litteras ad Justinianum, ut armato milite et duce missis,
insulam recuperaret : imperator vero Cyrillum cum trecentis militibus, qui viro suppetias ferrent, sum-
misit. Verum Gelimer fratrem præmittens cum instructissima classe et lectissimo Vandalorum
exercitu, insulam cepit, ipsumque Gogdam occidit.

Βελισάριος δὲ παρέλαθεν τὴν στρατιάν ⁸⁴ καὶ τὸν Β Cæterum Belisarius exercitum classemque accepit
στόλον καὶ τοὺς ἄρχοντας, Σολομῶνά τε ⁸⁵ τὸν στρα- cum præfectis, Salomone duce, Dorotheo, cui com-
τηγῶν, καὶ Δωρόθεον τὸν τῆς Ἀρμενίας καὶ Κυπρια- missa erat Armenia, Cypriano, Valeriano, Mar-
νῶν καὶ Βαλεριανὸν καὶ Μαρτίνον καὶ Ἀλφίαν (25) tino, Alpha, Joanne, Marcello et Cyrillo, cujus
καὶ Ἰωάννην καὶ Μάρκελλον καὶ Κύριλλον, οὗ πρό- nuper mentionem habui, multisque aliis, qui Thra-
σθεὺς ἐμνήσθη, καὶ ἐτέρους πολλοὺς τῶν Θράκην ⁸⁶ ciam inhabitabant. Ipsum vero mille Acluri, Phara
οἰκοῦντων. Εἶποντο δὲ αὐτοῖς Ἐλοῦροι, ὧν Φαρᾶς duce, secuti sunt, et Massagetæ equites sagittarii,
ἦρχον, χίλιοι, καὶ Μασσαγέται ἵπποτοξόται, ὧν quibus Sisianius et Balas præfuerunt. Naves autem
ἦγοντο Σισιανίδος (24) τε καὶ Βαλᾶς. Ναῦς δὲ ὑπῆρ- fuerunt omnino quingentæ, cunctæ vero modiorum
χον πεντακόσiai, ἀνά μυριάδας ⁸⁷ πέντε μεδίμων χωροῦσαι. Ναῦται δὲ τρισμύριοι Αἰγύπτιοι τε καὶ
Ἴωνες καὶ Κίλικες. Ἀρχηγὸς δὲ εἷς ἐπὶ ταῖς ναυσὶ Καλῶνυμος ⁸⁸ Ἀλεξανδρεὺς. Ἦσαν δὲ καὶ δρόμω-
νας; (25) διὰ ναυμαχίαν ἐννεμήκοντα. Στρατηγὸν δὲ ναλῖα nonaginta. Belisarium ducem omnium supra-
μονοκράτορα ἐφ' ἅκασιν Βελισάριον ὁ βασιλεὺς ἔστη- C
σεν. Ὀρμητο δὲ ὁ Βελισάριος ἐκ Γερμανίας, ἣ Θρα- quæ in alios omnes potestate instructum impe-
κῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν μεταξὺ κεῖται. Συνεπεφέρετο rator constituit. Belisarius iste ex Germania regione
δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ Ἀντωνίαν ⁸⁹, τὴν ἑαυτοῦ γαμη- Thraciam inter et Illyricos media traxit originem,
τήν. Ὁ δὲ Γελίμερ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Τζάτζονα (26) et Antoninam conjugem secum duxit. Porro Geli-
σὺν ἑκατὸν εἴκοσι ναυσὶ, καὶ στρατῶν ἐκλελεγμένον ἐν Σάρδι τῇ νήσῳ κατὰ Γόγδα ἀπέστειλεν. Ἐβδομον δὲ
τῆν ἔτος (27) Ἰουστινιανοῦ ὅτε ὁ Βελισάριος ἐν τῇ νήσῳ
ἔστάλη. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Προκόπιος ⁹⁰ ὁ συγγρα-
φεύς. Ἀπάραντες δὲ τῆς βασιλείδος πόλεως, ἦλθον ἐν
Ἀδύδῳ. Βελισάριος δὲ ἐφρόντιζεν, ὅπως ὁ σύμπαρ
στόλος ἄμα πλέοι, καὶ εἰς χωρίον τὸ αὐτὸ προσορμι-
ζοιτο. Καταλαθὼν δὲ τὴν Σικελίαν, ἀπέστειλεν Προ-
κόπιον τὸν συγγραφέα εἰς Συρακοῦσαν, εἰπὼς ⁹¹ εὐ-
D

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁴ στρατιάν Α, στρατείαν vulg. ⁸⁵ Σολομῶνά τε Α, Σολομῶν τε vulg. ⁸⁶ τῶν Θράκην οἰκοῦντων Α, τοὺς
τῆν Θρ. οἰκοῦντας vulg. ⁸⁷ μυριάδας Α, μυριάδων vulg. ⁸⁸ καλούμενος Α. ⁸⁹ καὶ Ἀντ. Α, τὴν Ἀντ.
vulg. ⁹⁰ καὶ Προκ. Α, ὁ Πρ. vulg. ⁹¹ εἰπὼς Α, εἰπω vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) Althian.

(24) Sinnion.

(25) Procopius : Ἦσαν δὲ αὐτοῖς πλοῖα μακρὰ ὡς
ἐς ναυμαχίαν παρεσκευασμένα ἐννεμήκοντα δύο,
μονήρη μόντοι καὶ ὀροφᾶς ὑπερθεν ἔχοντα, ὅπως οἱ
ταῦτα ἐρέσσοντες, πρὸς τῶν πολεμίων ὡς ἤμισθα
βάλλοιεντο. Δρόμωνα καλοῦσι πλοῖα ταῦτα οἱ νῦν
ἄνθρωποι. Erant et cum ipsis navigia longa ad duo
et nonaginta superne tegminibus contexta, ne remiges

ab hostibus lædi possent. Hæc dromonas nunc, id
est cursorias vocant : excurre enim celeriter pos-
sunt.

(26) Zazonem.

(27) Justinianus anno septimo principatus in veris
initio navim prætoriam ad litus juxta ædes impera-
torias deduci jussit, quam citius cum toto exercitu
soluturam.

Procopium scriptorem Syracusas destinavit quæsitum, si qua sorte viæ ductores comperiret, qui classem ex improvise ad Libycæ terræ oras admovent, quo militares suas copias (regionis enim incolas hostibus auxilio fore verebatur) facilius ad solum educeret. **162** Interim ipse Cauchana, pagus is fuit ducentis stadiis a Syracusis remotus, tota classe mari delata appulit. Procopius Syracusas ingressus, ab Amalasanthe Theuderichi conjuge, Athalarichi vero Italiæ regis matre (erant hi duo cum Justiniano fœdere conjuncti) cibos emit; et inopinato in virum a pueris amicitia sibi devinctum incidit, qui Libyæ marisque loca cuncta frequentioribus experimentis habebat nota, qui tribus non amplius diebus Carthagine discesserat. Is profundam tranquillitatem Vandalos agere, nullam aciem adversus se instructam suspicari, ipsum Gelinem quatuor a mari stationibus moram in præsentem facere asserebat. Eum secum assumptum Cauchana ad Belisarium adduxit. Belisarius his auditis post tertium diem ad Libyæ oras applicuit, ad locum, cui Caput Breve nomen. Descensu e navibus facto, mox fossa profunde ducta, valloque circum excitato, uno solo die castra metati sunt. Illic, dum agger effoditur, magnam aquæ scaturiginem sponte tellus emisit, cum aliquin totus aquarum penuria locus laboraret; quæ ad necessarios jumentorum totiusque exercitus usus sufficit. Sequenti luce populus populatum processit. Præfectus exercitus severius in eos animadvertens, verba demum hujusmodi habuit: *Violentia quidem uti, et alienis furto raptis vivere omni tempore nefas, quam maxime periculo imminente. Ego vero hoc solo confusus ad terram istam vos expasui, ut justitia et beneficentia divinum numen nobis demereamur, et Libyæ ad nos alliciamus. Hæc autem vestra petulantia et vivendi licentia res in contrarium vertet, et Libyæ Vandalis opem ferre compellet. Verum consiliis præbete morem, pretio cibos comparate, ut neque fas et jus violare, neque Libyæ affectum in hostiles animos convertere vel inflectere videamini. Opem itaque Dei vobis ipsis scatenus undequaque periculis lubentes amovete. Tum Belisarius ad Syllectum urbem exercitu misso eam nullo labore comparavit. Sub noctem enim ad eam perfecti, rusticorum curribus in eam ingredientibus admisti, occupaverunt. Illucescente sole sacerdotem et cæteros civitatis primores captos ad præfectum miserunt. Eodem die qui cursus*

A ροι τινὰς ὁδηγήσοντας αὐτὸν εἰς Λιβύην ἐκ τοῦ αἰφνιδίου προσορμίσασθαι τῇ γῆ, καὶ τὸν λαὸν ἐξαγαγεῖν δεδιότα τὴν συμμαχίαν. Αὐτὸς δὲ τὸν στόλον ἀράμενος εἰς Καύχανα ²⁸ (28) τὸ χωρίον προσώρμισεν, διακοσίους σταδίους τῆς Συρακοῦσης ἀπέχον. Προκόπιος δὲ ἐν Συρακοῦσῃ εἰσελθὼν, τροφὰς τε ὤνῃσατο παρὰ Ἀμαλασοῦνθης τῆς γυναικὸς Θεουδερικίου, μητρὸς δὲ Ἀταλαρῖχου βασιλέως Ἰταλίας, φιλίαν πρὸς Ἰουστινιανὸν ἔχοντων· ἐπέτυχεν τε παραδόξως καὶ ἀνδρὸς, φίλου μὲν αὐτῷ ὑπάρχοντος ἐκ παιδός, πεπειραμένου δὲ τῆς Λιβύης τόπων καὶ τῆς θαλάσσης, τρίτην ἔχοντος ἡμέραν ἐκ Καρχηδόνας ἀφικομένου ²⁹, καὶ διεβεβαίωτο πᾶσαν ἀμερικνίαν ἔχειν αὐτοὺς, καὶ μὴ ὑποπτεύειν τινὰ κατ' αὐτῶν στρατεύεσθαι, ὥστε ἀπὸ τεσσάρων μόνων (29) τῆς θαλάσσης τὸν Γελλίμερα αὐλλίεσθαι. Τοῦτον οὖν λαβὼν Προκόπιος εἰς Καύχανα πρὸς Βελισάριον ἀπήγαγεν. Καὶ ταῦτα μαθὼν ὁ Βελισάριος τῇ τῆς Λιβύης ἀκτῆ ³⁰ τριταίος προσώρμισεν ³⁰ εἰς χωρίον, ὃ Κεφαλὴν Βράχους (30) καλοῦσιν. Ἀποβάντες δὲ τῶν νηῶν, χάρακά τε καὶ τάφρον βαθεῖαν ποιήσαντες, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἕνθα καὶ ὕδατος πολὺ τι χάσμα τῆς τάφρου ³¹ ὀρυττόμενον ἢ γῆ ἀνήκειν, τοῦ τόπου ἀνύδρου ὄντος, καὶ εἰς πᾶσαν χρεῖαν τοῖς τε ζώοις καὶ τῷ στρατῷ γέγονεν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ὁ λαὸς πρὸς πραιδαν ἔχουρει. Ὁ δὲ στρατηγὸς τούτους ἤκισατο, λέγων πρὸς αὐτοὺς τάδε· Τὸ μὲν βιάζεσθαι καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ³² σιτίεσθαι ἀδικόν ἐστιν ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κινδύνοις. Ἐγὼ γὰρ ἐκεῖν ³³ μόνον τὸ παρῆρῖν ἔχωρ εἰς τὴν γῆν ταύτην ὅμῃς ἀπεβίβασα, ὅπως τῇ δικαιοσύνῃ καὶ ἀγαθοσγρίᾳ τὸν τε Θεὸν θεραπεύσωμεν, καὶ τοὺς Λίβυας πρὸς ἡμᾶς ἐπισκασώμεθα. Αὕτη δὲ ὁμῶν ἢ ἀκράτεια ³⁴ εἰς τὸνναντίον ἡμῖν μεταδίσσεται, καὶ τοὺς Λίβυας συμμαχῆσαι ³⁵ τοῖς Ὀυανδήλοισι πυρασκευάσει. Ἀλλὰ κειθόμενοι τῷ ἐμῷ λόγῳ, ὠνούμενοι τὰς τροφὰς κομίζεσθε, καὶ μὴτε ἀδικοὶ δόξετε εἶναι, μὴτε τὴν φιλίαν τῶν Λιβύων εἰς ἔχθραν μεταβάλητε, καὶ τὸν Θεὸν θεραπεύσητε ³⁶. Παύσασθε τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιπιδῶντες, καὶ κέρδος ἀποσείσασθε κινδύνων μεστόν. Ἀποστείλας τε Βελισάριος ἐπὶ Σύλλεκτον τὴν πόλιν στρατὸν, ταύτην ³⁷ ἀπονητὶ παρέλαθεν. Ἐν νυκτὶ γὰρ πρὸς αὐτὴν ἀφικόμενοι σὺν ταῖς εἰσιούσαις ἀμάξαις τῶν ἀγροίκων εἰσελθόντες, ταύτην ἔσχον. Καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, τὸν τε ἱερέα καὶ τοὺς ταύτην πρῶτους λαβόντες, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἔπεμφαν. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ τοῦ δημοσίου δρόμου ἐπιμελούμενος, ἠυτομόλησεν παραδοὺς τοὺς δημοσίους ἱπποῦς. Συνελήφθη δὲ καὶ ὁ τὰς βασιλικὰς

VARIE LECTIONES.

²⁸ Καύχανα A. ²⁹ ἀφικομένου A, ἀφικόμενος vulg. ³⁰ ἀκτῆ] ὀκτῆ vulg. ³¹ προσώρμισεν A, προσώρμησεν vulg. ³² τῆς τάφρου A, τοῦ τ. vulg. ³³ τοὺς ἀλλοτρίους A. ³⁴ ἐκεῖνου A. ³⁵ ἀκρασία A. ³⁶ συμμαχησαί A, συμμαχεῖν vulg. ³⁷ θεραπεύσητε] ἀναπαύσητε A f. ³⁸ ταύτην A, ταύτης vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(28) Cauchanem.

(29) Procop. : Ἐν Ἐρμιονί τὴν διατριβὴν εἶχεν, ἢ ἐστὶν ἐν Βουζακίῳ ἡμερῶν τεσσάρων ὁδῷ τῆς Ἡἰώνος διαφέρουσα· Gelinem Hermione moram trahebat,

quæ est agri Byzaceni, quatuor dierum itinere a mari distans; ad quod erat Carthago. COMBERIS.

(30) Caput Vada.

ἀποκρίσεις ποιῶν βεριδάριος (51). Βελισάριος δὲ δια-
 κοσμήσας τὴν στρατεύματα ἐπὶ Καρχηδόνα ἐβάδιζεν.
 Ἰωάννη δὲ τῷ Ἀρμενίῳ τριακοσίου; ἐπιλέκτους πα-
 ραδούς παρήγγειλεν παρακολουθεῖν τε αἰεὶ, καὶ τοῦ
 στρατεύματος μὴ πολὺ διστασθαι ⁴. Εἰς δὲ Σύλλεκτον
 τὴν πόλιν ἀφικόμενος ⁵, ἀγαθότητι καὶ γλυκολογίᾳ
 τούτους ἀνεκτήσατο, ὥστε τοὺς λοιποὺς καθάπερ ἐν
 χώρᾳ οἰκίᾳ ⁶ τὴν πορείαν ποιήσασθαι ⁷, οὔτε ὑπο-
 χωρούμενων, οὔτε κρυπτομένων, ἀλλὰ καὶ ἀγορὰν
 παρεχομένων, καὶ τὰ ἄλλα τοῖς στρατιώταις ὑπηρε-
 τούντων. Ὑγδοήκοντα δὲ σταδίους ἀνύοντες ἡμέραν
 ἐκάστην ⁸ ἄχρι Καρχηδόνας διετέλεσαν. Οὕτως ⁹ δὲ
 διὰ τῆς Λεπτιῆς πόλεως καὶ Ἀδραμούτου εἰς Χρά-
 σιν (52) τὸ χωρίον ἀφίκοντο, ὅκτω καὶ τριακοσίους
 σταδίους Καρχηδόνας ἀπέχον, ἔνθα ἦν καὶ βασιλεῖα ¹⁰
 τῶν Οὐανδήλων ¹¹ καὶ παράδεισοι κάλλιστοι καὶ κρή-
 ναι διειδέσθαι ¹² καὶ ὕπνων παντοδαπῶν πλήθος
 ἀπειρον. ὥστε τῶν στρατιωτῶν ἕκαστος τὴν καλύ-
 θην ἐν δένδροις ὑπώριμοις ¹³ ἐπήξατο, καὶ τῶν καρ-
 πῶν ὠραίων ἔντων καὶ πάντων ἀπολαθόντων ¹⁴, αἰ-
 σθησὶς οὐ γέγονε ἐλαττουμένης ταύτης. Ὁ δὲ Γε-
 λίμερ ἀκούσας παρεῖναι τοὺς Ῥωμαίους, γράφει εἰς
 Καρχηδόνα πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἀματᾶν (53), Ἰδέρικον
 μὲν καὶ ἄλλους ὄσους εἰς φυλακὴν ἔχει συγγενεῖς
 αὐτοῦ ἀποκτεῖναι, αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς ¹⁵ Οὐανδήλους,
 καὶ εἴ τι ἄλλο μάχιμον ἐν τῇ πόλει ἦν, ἐξοπλίσει πρὸς
 πόλεμον. Ὁ δὲ Ἀματᾶς τὰ ¹⁶ κελευσθέντα αὐτῷ
 ἐποίησεν. Βελισάριος δὲ Ἀρχελάῳ τῷ ὑπάρχῳ καὶ
 Καλωνύμῳ τῷ ναυάρχῳ ἐπέστειλε ¹⁷ πλησιάσαι τῇ
 Καρχηδόνι, καὶ μὴ εἰσβαλεῖν πρὸς αὐτήν, ἄχρις ἂν
 αὐτοὺς ¹⁸ κελεύσῃ. Αὐτοὺς δὲ εἰς Δέκιμον ἀφίκετο
 ἀπέχοντα Καρχηδόνας σταδίους ἑβδομήκοντα. Ὁ δὲ
 Γελίμερ τὸν ἀνεψιὸν Κιθαμοῦνδον ἐκέλευσεν ἅμα δι-
 σχιλῶν κατὰ τὸ εἰώνημον μέρος ἵεναι, ὅπως Ἀμα-
 τᾶς μὲν ἐκ Καρχηδόνας, Γελίμερ δὲ διπισθεν, Κιθα-
 μοῦνδος δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν ¹⁹ χωρίων εἰς ταυτὸ τὴν
 κύκλωσιν τῶν πολεμίων ποιήσαιτο ²⁰. Βελισάριος δὲ
 τὸν μὲν Ἰωάννην, ὡς προέφη, προάγειν ἐκέλευσεν,
 Μασσαγέτας δὲ ἐν ἀριστερᾷ τῆς στρατιᾶς ἵεναι.
 Ἀματᾶς δὲ οὐκ ἐν δέοντι ἀφίκετο χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ τὸ
 πλῆθος τῶν Οὐανδήλων ἐν Καρχηδόνι ἀπέλιπεν, καὶ
 ὡς τάχιστα εἰς τὸ Δέκιμον ἀφίκετο σὺν ὀλίγοις, καὶ
 οὐδ' αὐτοὺς συνειλεγμένους ²¹. Συναντήσας δὲ τῷ
 Ἰωάννῃ εἰς χεῖρας ἦλθεν, καὶ κτείνεται ὑπὸ Ἰωάν-
 νου, καὶ τρέπονται οἱ σὺν αὐτῷ φεύγοντες ἀκρατῶς,
 καὶ ἀνεσόδουν πάντας τοὺς ἐκ Καρχηδόνας ²² εἰς Δέ-
 κιμον ἴοντας, οἴμενοι τοὺς διώκοντας παμπληθεῖς
 εἶναι. Ἰωάννης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ [οὗς ²³] ἔσφαζον.

A publici curandi sustinebat provinciam, equis publi-
 cis traditis in partes Romanas transiit, et qui regia
 responsa ferebat veredarius, tum etiam captus
 est. Tunc Belisarius, copiis in ordinem dispositis,
 Carthaginem versus iter direxit. Joanni vero Ar-
 menio trecentos lectissimos viros **163** commen-
 dans, pone sequi, nec a se divertere, aut ab exer-
 citu longius discedere præcepit: Syllectumque
 urbem profectus, innata sibi lenitate et suavilo-
 quentia civium animos et aliorum pariter sibi
 devinxit, ut in castris velut in propria regione iter
 haberent, neque a militibus se subducendos aut
 occultandos putarent, quin imo commeatum præ-
 berent, cæteraque omnia vitæ necessaria submi-
 nistrarent. Stadia vero octoginta per singulos dies,
 quoad Carthaginem pervenerint, consiciebant: at-
 que ita demum per Leptem et Adramutum civitates
 ad Chrasim pagum tercentum et octo stadiis Car-
 thagine dissitum accesserunt. Illic Vandalorum
 regia erat hortique pulcherrimi et limpidissimi
 fontes et fructuum omnis generis immensa copia:
 adeo ut unusquisque militum casulam inter arbores
 fructiferas fixerit; cumque fructuum species ad
 colligendum invitaret, et usus in omnes communis,
 nullum detrimentum poterat oculus advertere. Ubi
 Gelimer Romanos accedere rescivit, Carthaginem
 ad Amatam fratrem scripsit, ut Iderichum et
 quotquot alios sub custodia detentos ejus affines
 neci traderet, Vandalos autem, et si quos alios
 militiæ idoneos haberet urbs, armis ad bellum
 instrueret: quæ Amatas, prout erant jussa, fide-
 liter exsecutus est. Tum Belisarius Archelao præ-
 fecto et Calonymo navarcho mandavit, ut ad
 Carthaginem propius classem admoverent, nec
 tamen impressionem in urbem facerent, donec
 ipse juberet: ipse vero Decimum stadiis septua-
 ginta Carthagine distans secessit. Gelimer autem
 Cibamundum nepotem cum millibus hominum
 duobus sinistra iter habere jussit, ut Amata Car-
 thagine versus recta tendente, ipse pone seque-
 retur, et cum Cibamundo, ex locis ad lævam po-
 sitis adveniente, per circum hostilem exercitum
 obsideret, quem una simul omnes concluderent.
 Cæterum Belisarius, ut præmisi, Joannem præce-
 dere imperavit, et Massagetæ aciei sinistram te-
 nere. Amatas autem opportuno tempore non est
 progressus, verum copiis Vandalorum Carthagine
 relictis, paucis comitatus, sed neque bene junctis,

VARIÆ LECTIONES.

⁴ διαστάναι A. ⁵ ἀφικόμενος A, ἀφικνούμενος vulg. ⁶ οἰκίᾳ A, ἰδίᾳ vulg. ⁷ ποιήσασθαι: A e, ποιούν-
 των vulg. ⁸ καθ' ἑκάστην A. ⁹ οὕτως A, αὐτοὶ vulg. ¹⁰ καὶ βασιλεῖα A, καὶ ἡ βασιλεία vulg. ¹¹ τῶν
 Οὐανδήλων A, τοῦ Οὐανδήλου vulg. ¹² διειδέσθαι A, διηδέσθαι vulg. ¹³ ὑπώριμοις] ὑπώριος codd. et
 odd. ¹⁴ ἀπολαθόντων A, ἀπολαούτων vulg. ¹⁵ αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς A, αὐτὸν, καὶ τοὺς vulg. ¹⁶ τὰ add. ex
 A. ¹⁷ ἐπέστειλέ A; ἀπέστ. vulg. ¹⁸ αὐτοὺς A, αὐτὸν vulg., fort. αὐτός. ¹⁹ ἀριστερῶν A, ἀριστερά vulg.
²⁰ ποιήσαιτο A, ποιήσονται vulg. ²¹ αὐτοὺς συνειλεγμένους A. ²² ἐκ Καρχηδόνας A, ἐν Καρχηδόνι vulg.
²³ οὗς delendum esse videtur.

JAC. GOARI NOTÆ.

(51) *Quidam ex his qui equo celeriter inventi regias
 proferunt litteras, quos Veredarios appellant. Proco-
 pius ideam.*

(52) Lectus, Adrumetum, Gressa.
 (53) Ammatas.

ad invicem Decimum quantocius contendit. Joanni vero factus obviam manibus cum eo consertis occiditur, comitesque fusi et in fugam præcipites versi, immensam insequentium hostium aciem esse rati, Decimum convolare, et urbem tutari commonebant. Joannes, autem, et qui una pugnabant, tam magnum hostium numerum usque ad ipsas Carthaginis portas occiderunt, ut quisquis tantam stragem **164** vidisset, eam nonnisi a viginti hominum millibus edi posse facile existimaret. Cibamundus et qui comitabantur milites bis mille, dum suppetias sociis afferunt, in Unnos incidentes omnes deleti sunt. Belisarius cum ad Decimum substitisset, nihil horum rescivit: sed vallo circumducto castra metatus est, in quibus uxorem et pedestres copias reliquit. Ipse equitibus stipatus, et ducibus secum sumptis, Carthaginem contendit. Cum autem mortuos in via jacentes ipsumque Amatam una cum Vandalis occisum, omniaque, prout gesta fuerant, percepisset, tumulum ascendens, pulverem meridiem versus excitatum magnumque Vandalorum equitum agmen a Gelimere ductum prospexit: Cibamundi quippe cladem et Amatæ cædem ignorabat adhuc Gelimere. Cum vero utrique ad invicem propius accessissent, prævertentes Vandali tumulum occupant, et de se terrorem maximum hostibus incutiunt: quare Romani in fugam versi secedunt in vicum stadiis septem a Decimo remotum. Deus autem præter omnem opinionem Vandalos in metum conjecit: si enim fugientes continuo insecuti essent, omnes penitus cum ipso Belisario ad internecionem deieissent (adeo quippe numerosa erat Vandalorum multitudo) et Joannem Carthagine revertentem et in spoliis mortuorum diripiendis occupatum, nullo negotio potuissent comprehendere. Gelimere relicto tumulo, ubi mortuum fratrem offendit, ad plangentem et ejulatum conversus est totus, ex quo victoriæ acies ei remansit omnino obtusa. Belisarius fugientibus sistere jussis, mox cuncta disponit ornate, formidinem exprobrat, cognitaque quam sustinuerant hostes strage et a Joanne parta victoria, contento corporis cursu et animi ardore in Gelimere impetum facit. Barbari subeundo certamine penitus imparati, in validam fugam se conjiciunt, et multis suorum amissis desertaque Carthagine, Mediam se recipiunt. Ubi nox ingruit, Belisarius, Joannes et Maasagætæ Decimum repentes, cunctis, quæ acciderant, auditis, summo-pere gavisi sunt. Postero die copiis pedestribus accitis, conjuge quoque Belisarii secum sumpta, cuncti Carthaginem versus arripuerunt iter. Car-

ως τῶν πυλῶν Καρχηδόνας τοσοῦτους, ὥστε εἰκάξει τοὺς ὄρωντας δισμυρίων πολεμίων τὸ ἔργον εἶναι. Κιθαμοῦνδος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δισχιλιοὶ περιπεπωκότες ἐν τῇ ἀλήθῃ τοῖς Οὐννοῖς, ἀπώλοντο πάντες. Βελισάριος δὲ εἰς Δέκιμον ὦν, οὐδὲν τούτων ἔμαθεν· ἀλλὰ χαράκωμα περιβαλὼν, ἐφοσσάτευσεν ²⁴, καταλιπὼν αὐτόθι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς πεζοὺς. Αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς ἵππους ²⁵ καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ ²⁶ Καρχηδόνα ἐχώρει. Εὐρῶν δὲ τοὺς ²⁷ πεπτωκότας νεκροὺς τὸν τε Ἀματῶν καὶ τοὺς Οὐανδήλους, καὶ μαθὼν τὰ γεγονότα, εἰς λόφον τινὰ ἀναβῶν, ὄρᾳ κονιορτὸν ἐκ μεσημβρίας, καὶ Οὐανδήλων ἵππων πλῆθος πολλὸν, ἡγουμένου αὐτοῖς Γελίμερος, μὴ γνώσαντος μήτε τὸ Κιθαμοῦνδου πάθος μήτε τὸ τοῦ Ἀματῶ. Ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων γεγόνασι προτερήσαντες Οὐανδήλοι, τὸν λόφον καταλαμβάνουσι, καὶ φοβεροὶ εἰς χωρίον ἀφικνούνται σταθίου· ἐπὶ τῷ Δεκίμου ἀπέχον. Θεὸς δὲ τούτους παραδόξως ἀλλοιώσας ²⁸ εἰς δειλίαν κατέστησεν. Εἰ γὰρ τὴν δίωξιν εὐθύς ἐποιήσαντο, ἄρδην ἄπαντας σὺν Βελισαρίῳ διέφθειραν (τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος τῶν Οὐανδήλων), καὶ τὸν Ἰωάννην ὀπιστρέφοντα ἐκ Καρχηδόνας καὶ σκυλεύοντα τοὺς τεθνεώτας ἀπονητὶ κρατήσαι ἤμελλον. Κατιῶν δὲ ἐκ τοῦ λόφου Γελίμερ, καὶ εὐρῶν τὴν ἀδελφὸν νεκρὸν, εἰς τε ὀλοφύρσεις ἐτρέπη, καὶ τῆς νίκης τὴν ἀκμὴν ἤμβλυνεν. Βελισάριος δὲ τοὺς τε ²⁹ φεύγοντας στήναι καλεῖσας, καὶ κοσμίως πάντα διατάξας, καὶ οὐκ εἰδὼς τῆς δειλίας, καὶ τὴν τελευταίαν τῶν ἐναντίων, ἅμα τε καὶ τὴν ³⁰ Ἰωάννου νίκην μαθὼν, δρόμον καὶ ἀνδρείᾳ ἐπὶ Γελίμερα χωρεῖ. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀπαρασκευάστοι εὐρεθέντες, εἰς φυγὴν ἐτρέπυσαν κραταῖαν, καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες εἰς Μήδειαν ἐχώρου (34) καταλιπόντες Καρχηδόνα. Νυκτὸς δὲ καταλαβούσης, ὃ τε Βελισάριος καὶ Ἰωάννης καὶ οἱ Μασσαγῆται εἰς Δέκιμον ἀφικόμενοι, πάντα ³¹ τὰ συμβεβηκότα μαθόντες, ἔχαιρον· τῇ δὲ ἐπαύριον ἅμα τῶν πεζῶν καὶ τῇ Βελισαρίου γυναικὶ ἄπαντες ἐπὶ Καρχηδόνα ἐπορεύοντο. Οἱ δὲ Καρχηδόνοι τὰς πύλας ἀναπετάσαντες καὶ λύχνα ἄφαντες, πανδημίᾳ πρὸς ὑπάντησιν Βελισαρίου ἐξήσαν ³². Οἱ δὲ ἐν αὐτῇ Οὐανδήλοι ἐν τοῖς ἱεροῖς προσέφυγον. Καταλαβόντος δὲ καὶ τοῦ ³³ στόλου, τὴν ἄλυσιν ἄραντες ἐν τῷ λιμένι τούτους ἐδέξαντο. Καὶ ὁ μὲν πλειότος στόλος τὴν ἐντολήν τοῦ Βελισαρίου φυλάξαντες οὐκ εἰσῆλθον ἐν τῷ λιμένι, ἀλλ' ἐξω προσώρμισαν. Καλῶνυμος δὲ τὴν παρακοὴν ἐνδυσάμενος εἰσῆλθεν, καὶ τὰ πλοῖα ληϊσάμενος πολλὰ χρήματα ἀφῆραξεν, καὶ ἐν ³⁴ τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ οἴκοις τοῖς πλησίον τοῦ λιμένος εἰσῆλθεν, καὶ πολλοὺς ἠκμαλύτευσεν. Ἀπονητὶ δὲ Βελισάριος τῆς Καρχηδόνας κρατήσας παρῆναι τοῖς στρατιώταις λέγων· Ὁρᾶτε, ἡλίκα εὐτυχήματα

VARIAE LECTIONES.

²⁴ ἐφοσσάτευσεν A, ἐφωσάτευσεν vulg. ²⁵ ἵππους A, ἵππους vulg. ²⁶ ἐπὶ K. A, εἰς K. vulg. ²⁷ τοὺς add. ex A. ²⁸ ἀλλοιώσας A, ἀλλοίως vulg. ²⁹ τοὺς τε φ. A, καὶ τοὺς φ. vulg. ³⁰ τὴν add. ex A. ³¹ πάντα A, ἅπαντα vulg. ³² ἐξήσαν codd. et add. ³³ δὲ καὶ τοῦ A, δὲ τοῦ vulg. ³⁴ ἐν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Peyrezianus codex correctissime legit, ἐπὶ δημίαν ἐχώρου, publicam ingressi sunt viam. Procopii Interpres: Vandali itaque neque Carthaginem,

neque Byzantium (lege Byzacium) unde venerant, sed in Bulæ campum, ac in partem, quæ ducet ad Numidas, fugerunt.

γενόμενοι ἡμῖν, ἐπειδὴ ³⁵ σωφροσύνην εἰς τοὺς Α Λίδους ἐπεδειξάμεθα. Βλέπετε, τὴν εὐκοσμίαν ἐν Καρχηδόνι διασωσασθε, καὶ μήτις ἀδικήση τινὰ, ἢ ἀφάρπαση τι αὐτοῦ. Πολλὰ γὰρ κακὰ παθόντας ³⁶ ὑπὸ Οὐανδήλων ἀνδρῶν βαρβάρων, βασιλεὺς δ' ἡμέτερος βοηθήσαι τοῦτοις ³⁷ ἡμῶς ἀπέστειλεν καὶ τὴν ἐλευθερίαν χάρισσασθαι. Ταῦτα παραινῶν εἰς Καρχηδόνα εἰσῆλθεν. Καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ παλάτιον ³⁸, ἐν τῷ Γελίμερος θρόνῳ ἐκάθισεν. Τοῦτω προσῆλθον ³⁹ οἱ τε ἔμποροι Καρχηδόνας, καὶ ὅσοι πλησίον τῆς θαλάσσης ἕμενον, ὀλοφυρόμενοι ἀρπαγὴν πεπονημένοι ὑπὸ τοῦ στόλου. Ὁ δὲ Βελισάριος Καλόνυμον τὸν ναύαρχον ὤρκισεν ⁴⁰, ὅπως ἅπαντα τὰ διαρπαγέντα ἐνέγκη, καὶ ἀποδώσῃ τοῖς οἰκίαις δεσπότηταις. Ὁ δὲ σφετερισάμενος ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐπιτορκήσας, οὐ μετὰ ⁴¹ πολὺ τὴν δίκην ἔτισεν. ^B Ἐξω γὰρ φρενῶν γενόμενος τὴν ἑαυτοῦ γλώσσαν φαγῶν ἀπέθανεν. Βελισάριος δὲ τὸν λαὸν εἰσὶν βασιλικῶς, καὶ ἡ τοῦ Γελίμερος ⁴² θεραπεία παρατίθει τε καὶ ⁴³ οἰνοχόει ⁴⁴, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὑποῦργει. Οὕτως δὲ ὁ στρατηγὸς ἀθορύβως τὴν πόλιν ἔσχεν, ὥστε οὐδὲ ὕβριν τινὰ ἐπήγαγεν ⁴⁵ ἀνθρώπων, οὐδὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τινὰς συνέβη τὴν οἰκίαν ἀσφαλίσαι ⁴⁶· ἀλλ' ἀγοράζοντες οἱ στρατιῶται ἦσθιον ⁴⁷, καὶ ἠδύφραίνοντο. Τοὺς δὲ εἰς τὰ ἱερὰ φυγόντας ⁴⁸ Οὐανδήλους πιστὰ δούς ἐξήγαγεν. Τῶν δὲ τειχῶν τῆς πόλεως ἐπιμελεῖτο ἡμελημένων πρότερον ὄντων. Ἐλεγον δὲ καὶ παλαιὸν ⁴⁹ λόγον ἐν Καρχηδόνι εἰρησθαι, ὡς τὸ Γ' οὐκ εἶπε τὸ Β'· νυνὶ δὲ τετέλεσται ⁵⁰. Πρότερον γὰρ Πιζέριχος Βονιφάτιον ἐξεβίβωξεν· νυνὶ δὲ Βελισάριος ^C Γελίμερα.

linisset, et jusjurandum violasset, non diu postmodum persolvit pœnas : a mente siquidem alienatus, lingua sibi dentibus corrosa, misere periit. Porro Belisarius populum regali prorsus epulo accepit, in quo ipsa Gelimeris familia cibos apposuit, ipsa vinum miscuit, cœteraque ministeria obivit. Ita dux ille nullo pene belli tumultu urbem obtinuit : adeo ut nulli hominum illata fuerit injuria, nullus in foro propriam obserare domum fuerit coactus : quin potius necessariis pretio comparatis milites epulabantur, et genium fovebant. Ad templa vero profugis Vandalis fidem dedit Belisarius, et e sacris locis eduxit : et urbis mœnium pridem neglectorum curam egit. Cœterum antiqui cujusdam dicti submurmurans rumor adhuc Carthagine ferebatur : Gamma expellet beta : et id quidem impletum est. Prius enim Gizerichus Bonifacium ejecit : nunc vero Belisarius Gelimerem.

Γελίμερ δὲ χρήματα πολλὰ τοῖς γεωργοῖς Λιδύων προτιέμενος πρὸς ἑαυτὸν ὑπηγάγετο, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς Ῥωμαίων τοὺς εἰς τὰ χωρία περιόντας κτείνειν. Τοῦτο δὲ ποιησάντων τῶν γεωργῶν, μαθὼν ὁ Βελισάριος, ἀποστέλλει Διογένην ἕνα τῶν αὐτοῦ δορυφόρων αἰκίσασθαι τοὺς γεωργοὺς ⁵¹. Ὁ δὲ Διογένης ἕμα τοῖς αὐτῶν εἰς οἰκίαν εἰσελθὼν, ἐκάθευδεν μηδὲν πολέμιον ἐννοοῦμενος· τοῦτο μαθὼν ὁ Γελίμερ τριακοσίους ἐπιλεξάμενος ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ. Ἐλθόντες δὲ περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν, δεδιότες εἰσελθεῖν τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι, ἀνα-

thaginenses reseratis portis et accensis focus cum totius populi frequentia Belisarium excepturi obviam processerunt : Vandali in civitate relicti fugientes in templa consuluerunt salutem. Adventante classe, sublata quæ portum claudebat catena, et naves in civitatem admissæ. Et plurima quidem exercitus pars jussa Belisarii observatura portum non est ingressa, sed foras appulit. **165** Calonymus vero contumacia fretus intro subiit, et exhaustis prædonis in morem navigiis, immensam divitiarum molem ex eis asportavit, officinas etiam et domos portui proximas ingressus, plurimos ex eis abduxit captivos. Belisarius porro Carthagine sine labore potitus, milites his verbis hortabatur : *Quam prospere nobis cuncta cedunt, cum nimirum moderate et temperanter erga Libyæ populos nos gessimus, vos videtis : nunc ut eadem moderatio in urbe Carthagine servetur, efficite : nullus injuste civem excipiat, nullus alterius rem per nefas tractet aut rapiat. Plurima quippe Vandalis barbaris viris passos istos cives imperator noster liberaturos nos misit, opem laturus, ac denique reddituros libertatem.* Hec collocutus Carthaginem ingressus est : inde ad palatium ascendens, in Gelimeris throno sedit : ad quem statim urbis mercatores cæterique qui ad mare habitabant accessere, se ab exercitu navali funditus compilari queritantes. Quare Belisarius, Dei nomine religiosius interposito, Calonymum classis præfectum adjuravit, ut quæ diripuerat, deponeret in medium, et cuncta propriis dominis restitueret. Is cum quæpiam furtim relinisset, et jusjurandum violasset, non diu postmodum persolvit pœnas : a mente siquidem alienatus, lingua sibi dentibus corrosa, misere periit. Porro Belisarius populum regali prorsus epulo accepit, in quo ipsa Gelimeris familia cibos apposuit, ipsa vinum miscuit, cæteraque ministeria obivit. Ita dux ille nullo pene belli tumultu urbem obtinuit : adeo ut nulli hominum illata fuerit injuria, nullus in foro propriam obserare domum fuerit coactus : quin potius necessariis pretio comparatis milites epulabantur, et genium fovebant. Ad templa vero profugis Vandalis fidem dedit Belisarius, et e sacris locis eduxit : et urbis mœnium pridem neglectorum curam egit. Cæterum antiqui cujusdam dicti submurmurans rumor adhuc Carthagine ferebatur : Gamma expellet beta : et id quidem impletum est. Prius enim Gizerichus Bonifacium ejecit : nunc vero Belisarius Gelimerem. Gelimer porro multis in Libyæ agriciis profusis pecuniis eos ad se pellexit : eosque jussit, ut Romanos, qui remanserant in pagis, occiderent. Agricolæ facinoris nuntio accepto, Belisarius Diogenem e satellitibus unum, qui de crimine expostularet et ulcisceretur agricolas, misit. Diogenes una cum comitibus domum quampiam ingressus, nihil hostile veritus dormiebat. Eo cognito trecentos viros in eum Gelimer emittit. Illi profecti domum, qua jacebat, per ambitum obsederunt : **166** noctu namque in eam irrumpere metuebant.

VARIE LECTIONES.

³⁵ ἐπειδὴ Α, ἐπειδὴν vulg. ³⁶ παθόντων Α. ³⁷ τούτοις Α, τούτους vulg. ³⁸ εἰς τὸ παλάτιον Α ε, ἐν τῷ παλατίῳ vulg. ³⁹ τοῦτω πρ. Α, τοῦτω τῷ πρ. vulg. ⁴⁰ ὤρκισεν Α, ὀρκίσας vulg. ⁴¹ οὐ μετὰ Α, καὶ οὐ μ. vulg. ⁴² Γελίμερος Α, Γελίμερ vulg. ⁴³ παρατίθει τε καὶ Α, παρατίθετο καὶ vulg. ⁴⁴ οἰνοχόει Α ε. ⁴⁵ ἐπήγαγεν Α, ἐπάγειν vulg. ⁴⁶ ἀσφαλίσαι Α, σφαλίσαι vulg. ⁴⁷ ἦσθιον Α, εἰσθιον vulg. ⁴⁸ καταφυγόντας α. ⁴⁹ παλαιὸν Α, πάλαι vulg. ⁵⁰ τετέλεσται Α, τετέλευται vulg. ⁵¹ αἰκίσασθαι τοὺς γεωργοὺς Α α, αἰτήσασθαι reliquis omissis vulg.

Romani soli viginti numero periculo præviso A exsurgunt, armantur, in equos insiliunt, et, reseratis derepente portis, clypeis obtecti, lanceisque fortiter pugnantes, adversarios in fugam vertunt. Porro Gelimer in Numidiam profectus, Vandalos omnes, et ex Maurusiis quos habuit amicos collegit, et ad bellum renovandum instruxit. Litteras insuper in Sardiniam ad Tzatzonem fratrem dedit, quibus, quæ sibi contigerant, significaret. Ille confestim e Sardinia cum universo sibi subjecto exercitu ad Libycas oras tertio itineris die applicuit et mox occurrit Gelimeri. Illi colla sibi brachiis circumplectentes nullum invicem dedere colloquium, sed, Salve, tantum effati, et constrictos se tenentes collacrymabantur, omnisque pariter exercitus communem cladem deplorabat. Gelimer utroque exercitu in unum collecto, Carthaginem petit, et urbem obsidione cingere molitur, secum reputans urbem Romanorumque exercitum a Carthaginiensibus, quibus Arian sententia colebatur, extemplo prodendum. Ad Unnorum quoque præcipuos mittens, multa bona eis se donaturum pollicebatur, si Romanos in manus suas proditione traderent. Hæc a Gelimeris partium desertoribus cognoscens, Laurentiumque quemdam Carthagine morantem reperiens Belisarius, ut proditore colle quodam penes civitatem sito patibulo affixit; ex quo in magnam terrorem adducti sunt, qui proditiones machinabantur, adeo ut quæ ipsi Gelimer clam indicasset Massagetæ palam edicerent. Cunctis autem in exercitu blandis ejus verbis ac etiam jusjurandis amice sibi conciliatis, Joanni Armenio, ut equitibus, præter quingentos, universis secum assumptis, in Vandalos egressus, velitationibus pugnam lacesseret, confestim imperavit. Ipse postea cum pedestrium copiis et equitum illis quingentis pone sequebatur. Cum autem Vandalos ad Tricamarum castra metatos invenisset, juxta se invicem nocte illa in castris utrique steterunt. In Romano vero exercitu portentum videri contigit. Hastarum enim cuspides ignitis emissis radiis collucere: quo viso cuncti terrore stupefacti. Primo crepusculo armis utrinque muniti ad consendendam pugnam, utriusque cum impetu irruerunt. Joannes ex suorum copiis non multis admodum selectis, flumen trajecit, et in Vandalos impressionem fecit: Tzatzon fortiter sustinens, et in eum ex adverso irruens, in fugam vertit: atque ita insequentes Vandali ad flumen usque pervenerunt. Rursus vero Joannes

στάντες καὶ ὀπλισάμενοι, τοῖς ἵπποις ἐπιβάντες⁵⁵, εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἀνοίγουσιν ἐξακίνης τὰς θύρας. καὶ ταῖς ἀσπίσι περιφραζάμενοι, καὶ τοῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι⁵⁶, τοὺς ἐναντίους ἐτρέψαντο⁵⁷. Γελίμερ δὲ ἐν Νουμιδίᾳ γενόμενος Οὐανδήλους πάντας συνήγαγεν, καὶ δούσους προσφιλεῖς⁵⁸ εἶχεν τῶν Μαυρουσίων, καὶ πρὸς πόλεμον εὐτρεπίζετο. Ἀπέστειλεν δὲ καὶ γράμματα ἐν Σαρδανίᾳ⁵⁹ πρὸς Τζάτζονα⁶⁰ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν, τὰ συμβάντα αὐτῷ δηλοποιῶν· ὃς ἀπάρας εὐθὺς μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀπὸ Σαρδανίας εἰς τὴν Λιβύης ἀκτὴν⁶¹ τριταίος κατέλαβεν, καὶ εὗρεν τὸν Γελίμερα. Οἱ καὶ⁶² περιπλακύντες ἀλλήλων τῷ τραχήλῳ, οὐδὲν μέντοι εἰς ἀλλήλους ἐφθέγγοντο· ἀλλὰ τὸ, Χαῖρε, σφίγγοντες ἑκλαίον· ὁμοίως καὶ ὁ στρατὸς⁶³ τὴν συμφορὰν ἀπωδύροντο⁶⁴.
 B Ὁ δὲ Γελίμερ παραλαβὼν (35) ἀμφοτέρους ἐπὶ Καρχηδόνα ἔχωρει⁶⁵, καὶ ταύτην πολιορκεῖν ἐπιεράτο, οὐόμενος τοὺς ἐν Καρχηδόνι προδιδόναι αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ τῶν⁶⁶ Ῥωμαίων στρατιωτῶν, οἷς ἡ τοῦ Ἀρείου δόξα ἤσκητο⁶⁷. Πέμψας δὲ καὶ⁶⁸ εἰς τοὺς ἀρχοντας τῶν Οὐννων πολλὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ ὑποσχέσασθαι, εἰ καταπροδώσουσιν⁶⁹ αὐτῷ Ῥωμαίους. Ταῦτα δὲ Βελισάριος μαθὼν παρὰ τῶν αὐτομόλων, καὶ Λαυρέντιον τινα ἐν Καρχηδόνι ὄντα προδότην εὐρών ἀνεσκόλοψεν ἐπὶ λόφῳ πρὸ τῆς πόλεως, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς δίος μέγα ἐνέπεσον⁷⁰ οἱ προδοσιᾶν μελετήσαντες, ὥστε τοὺς Μασσαγέτας ὁμολογῆσαι τὰ ὑπὸ Γελίμερος αὐτοῖς δηλωθέντα. Τοῦ δὲ Βελισαρίου πάντας λόγῳ ἤθικῷ⁷¹ καὶ θεοῖς πρὸς φίλιστα αὐτοῦ μεταβαλόντος⁷², αὐτὸς ἐκέλευσεν εὐθὺς Ἰωάννην τὸν Ἀρμένιον παραλαβεῖν⁷³ πάντας τοὺς ἱππεῖς παρῆξ πεντακοσίων καὶ ἐξελθόντα πρὸς τοὺς Οὐανδήλους ἀπροβολίσασθαι. Αὐτοὺς δὲ τῇ ὀστρακῇ⁷⁴ ἕμα τῷ πεζῷ στρατῷ καὶ τοῖς πεντακοσίοις ἱππεύουσιν εἴπετο. Καταλαβόντες⁷⁵ δὲ τοὺς Οὐανδήλους ἐν τῷ Τρικαμάρῳ στρατοπεδεύσαντας, ἔμειναν⁷⁶ τὴν νύκτα πλησίον ἀλλήλων. Συνέθη δὲ τέρας γενέσθαι ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ. Τῶν γὰρ δοράτων τὰ ἄκρα κυρτὰ πολλῶν καταλάμπετο. Τοῦτο θεασάμενοι καταπλήγησαν· φραζάμενοι δὲ ἅμα πρῶτῳ ἀμφοτέροι πρὸς τὸν πόλεμον ὤρμησαν. Ἰωάννης δὲ τῶν ἄμφ' αὐτὸν δόλγους ἐπιειξάμενος⁷⁷ τὸν τε ποταμὸν διέβη καὶ τοῖς Οὐανδήλοις εἰσέβαλεν. Ὁ δὲ Τζάτζων ὠθισμῷ χρησάμενος ἐδίωξεν αὐτόν. Οἱ δὲ Οὐανδήλοι διώκοντες
 D ἄχρι εἰς τὸν ποταμὸν ἦλθον. Αὐθις δὲ Ἰωάννης κλειστός⁷⁸ τῶν ὑπασπιστῶν Βελισαρίου λαβὼν κατὰ τοῦ Τζάτζωνος εἰσεπήδησεν σὺν βοῇ τε καὶ πατάγῳ πολλῷ. Γίνεται οὖν καρτερὰ ἡ μάχη, καὶ πίπτει Τζάτζων· ὁ τοῦ Γελίμερος ἀδελφός. Τότε δὴ πᾶν τὰ

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ Ἴπποις ἐπιβ. A, Ἴπποις τε ἐπιβ. vulg. ⁵⁶ ταῖς ἀσπίσι: — — ἀμυνόμενοι om. A, καὶ τοῖς δόρ. ἀμ. om. a. ⁵⁷ ἐτρέψαντο A, ἐτρεψαν vulg. ⁵⁸ προσφιλεῖς] περὶ φίλους f. ⁵⁹ Σαρδανία A, Σαρδηνία vulg. ⁶⁰ Τζόνα A. Στζόνα f. Στζόνα vulg. ⁶¹ ἀκτὴν A a e, ὄκτην vulg. ⁶² καὶ αὐτε- rum add. ex A. ⁶³ στρατηγός A. ⁶⁴ ἀπωδύροντο A, ἀπεδύρ. vulg. ⁶⁵ ἔχωρει A, χωρεῖ vulg. ⁶⁶ τῶν Ῥ. στρατιωτῶν A, τὸν Ῥ. στρατὸν vulg. ⁶⁷ ἤσκητο A, ἤσκειτο vulg. ⁶⁸ καὶ add. ex A. ⁶⁹ καταπροδώσουσιν A, καταπροδώσωσιν vulg. ⁷⁰ ἐνέπεσον A a, ἐνέπεσαν vulg. ⁷¹ λόγῳ πειθικῷ f. λόγοις πειθικοῖς a. ⁷² μεταβαλὼν A. ⁷³ παραλαβόντα a. ⁷⁴ ὀστρακῇ A, ὀστῆρα vulg. ⁷⁵ καταλαβόντες A, καταλαβόντα vulg. ⁷⁶ ἔμειναν A, ἔμεινον vulg. ⁷⁷ ἀπολεξ. A. ⁷⁸ κλειστός A, κλειστός vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(35) Quæ sequuntur librum Procopii secundum, *De bello Vand.* delibant.

στράτευμα Ῥωμαίων τὸν ποταμὸν διαβάντες ἐπὶ τοὺς πολέμιους ἐχώρησαν, καὶ τούτους τρεψάμενοι, μέχρι τοῦ στρατοπέδου ἐδίωξαν ⁷⁶· καὶ ὑποστρέψαντες τοὺς νεκροὺς ἀπέδουν, ὅσοι μάλιστα ἐχρυσόφρουν, καὶ εἰς τὸ ἐαυτῶν στρατόπεδον ὑπεχώρησαν. Ἀπέθανον δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ Ῥωμαίων πενήκοντα, Οὐανδήλων ⁷⁷ δὲ ὀκτακόσιοι. Καταλαβὼν δὲ ⁷⁸ Βελισάριος σὺν τοῖς πεζοῖς τῇ δεξιᾷ ἰπρὸς ὄψλαν, ἄρας ⁷⁹ (36), ὡς εἶχε τάχους, σὺν παντὶ τῷ στρατῷ ⁸⁰ ἐπὶ τὸ τῶν Οὐανδήλων στρατόπεδον ὤχετο. Γελίμερ δὲ γνοὺς Βελισάριον παρόντα σὺν τοῖς πεζοῖς καὶ παντὶ τῷ στρατῷ, ἐπιβὰς τῷ ἵππῳ μὴδὲν διαταξάμενος ἀκρατῶς ἐπὶ ⁸¹ Νουμιζίαν ἔφυγεν μετ' ὀλίγων συγγενῶν καὶ οἰκετῶν αὐτοῦ καταπεπληγμένος. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸν φυγόντα ἤσθοντο οἱ Οὐανδήλοι καὶ οἱ πολέμιοι ἤδη ἐωρῶντο, τότε δὴ οἱ τε ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδια ἐθορυβοῦντο ⁸² καὶ ἐκώκουν ⁸³, καὶ οὕτε χρημάτων μεταποιούοντο οὕτε τῶν ⁸⁴ φιλιτάτων ὄδουμένων, ἀλλ' ἕκαστος ἔφυγεν ὅπου ⁸⁵ ἠδύνατο. Ἐπελθόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ τε στρατόπεδον αἴρουν, καὶ ἐπιδιώξαντες τὴν νύκτα ὅλην, ἄνδρας μὲν ὅσοις ἐνέτυχον ⁸⁶ ἔκτειναν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐποιοῦντο. Χρήματα δὲ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εὔρον, ὅσα οὐδέποτε ἐν ἐνὶ χωρίῳ τετύχηκεν ⁸⁷ εἶναι. Τὴν γὰρ Ῥωμαίων ἀρχὴν ληϊσάμενοι, χρήματα εἰς Λιβύην πολλὰ μετήνεγκαν· καὶ τῆς χώρας αὐτῆς ἀγαθῆς οὐσης καὶ εὐκάρπου, χρημάτων πρόσοδοι πολλὰ αὐτοῖς γέγονασιν. Ἐνενηκοντα πέντε γὰρ ἔτη Λιβύης Οὐανδήλοι ἐκράτησαν, καὶ πολὺν πλοῦτον ⁸⁸ συναγαγόντες ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων χεῖρας ὁ πᾶς πλοῦτος ἐπανῆκεν. Ἐν τρισὶ γὰρ μηνσὶ πολεμήσας ὁ ⁸⁹ Βελισάριος ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς εἰς τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου πᾶσαν τὴν Λιβύην ὑπέταξεν. Ἀπέστειλε δὲ Ἰωάννην τὸν Ἀρμένιον σὺν διακώσιος ἐπιλέκτοισι διώκειν τὸν Γελίμερα ἕως αὐτὸν ζωῖντα ἢ νεκρὸν λαβεῖν. Ὅς φθάσας ⁹⁰ τὸν Γελίμερα ἡμέλλε λαμβάνειν, εἰ μὴ συνηγήθη πρᾶγμα τοιόνδε· Οὐλιάρεις τις τῶν Βελισαρίου δορυφόρων συνῆν τῷ Ἰωάννῃ, ὃς οἶνω μεμεθυμένος ⁹¹ ἰδὼν ὄρνιν ἐπὶ δένδρου καθημένην, ἐκτείνας τὸ τόξον κατ' αὐτῆς ἔβαλεν ⁹², καὶ τῆς ⁹³ μὲν ὄρνιθος ἀπέτυχεν, τὸν δὲ Ἰωάννην ὄπισθεν εἰς τὸν αὐχένα ἔβαλεν. Ὁ δὲ καιρίαν πληγὴν τέθνηκεν, πολὺ αὐτοῦ ⁹⁴ πένθος βασιλεῖ τε Ἰουστινιανῷ καὶ Βελισαρίῳ καὶ πᾶσι Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις καταλιπὼν ⁹⁵· οὕτως Γελίμερ διαφυγὼν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἐπὶ Μαυρουσίους ἐχώρει. Βελισάριος δὲ τοῦτον διώξας εἰς Παπούαν ⁹⁶ τὸ ἄρος ἀπέκλεισεν εἰς τὰ ἔσχατα Νουμιζίας. Τοῦτον δὲ παρακαθίσας διὰ τοῦ χειμῶνος λειψάντων αὐτῷ πάντων τῶν ἐπιτηδείων

A pluribus ex Belisarii satellitio acceptis in **167** Tzatzonem cum clamore et strepitu insillit : acrisque pugna inde conflata est, qua Tzatzon, Gelimeris frater, cecidit. Tum vero universa Romanorum acies flumen trajiciens in hostes irrupit, et in fugam actos ad castra usque cæsos insectata est : atque inde versa facie pedem referens, mortuis, maxime qui auro erant ornatiores, exutis, ad castra remigravit. Cæsi sunt in ea pugna Romanorum quinquaginta, ex Vandalis octingenti. Sub vesperam autem inclinata jam die, Belisarius cum peditibus reversus qua cursus contentione potuit, cum universo exercitu in Vandalorum castra perrexit. Gelimer Belisarium cum peditibus et agminum reliquis adesse persentens, relicto exercitu incomposito, effuso cursu ipsoque metu urgente compulsus, cum paucis consanguineis et familiaribus in Numidiam aufugit. Comperta a Vandalis ejus fuga, ipsisque hostibus jam in conspectu positus, tunc virorum, mulierum, et puerorum promiscua turba sublato eulatu terrore confundi et turbari : abjectaque facultatum et charissimorum cura, qua quisque potuit, in fugam se conjecit. Romani dato aditu irrumpentes castris potiuntur, et fugientes per totam noctem insectati, viros quidem obviam factos peremerunt, pueros autem et mulieres captivas in servorum numerum recensuerunt. Porro pecuniarum et divitiarum eam ibi vim repererunt, quam in unum locum usquam congerere liceat. Quondam enim Vandali Romanorum imperium totum in direptionem sibi concessum deprædatis, divitiis et facultates in Lybiam transportaverunt immensas : ac regionem insuper optimam et fertilissimam nacti, fortunarum et opum omnium collegerunt proventus. Quippe nonaginta quinque annis Lybia potiti Vandali, et variorum honorum copia circumfluentes, uno diei momento in Romanorum manus delapsi, omnibus ad Romanos redeuntibus cesserunt. Trimestri siquidem bello, ab Octobris exordio ad Decembris exitum Lybiam universam Belisarius subegit. Misit autem Joannem Armenium cum ducentis militibus selectis, qui Gelimerem insequeretur, et eum seu vivum, seu vita functum comprehenderet. Is Gelimerem assecutus, jam manibus tenebat, nisi quid negotii hujusmodi capiendum impediisset. Uliarius quidam Belisarii satelles in Joannis comitatu tum fuit, qui cum vino madidus avem arbori vidisset insidentem, directo in eam arcu telum emittens, a ferienda

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ ἐδίωξαν] ἐχώρησαν vulg. ⁷⁷ Οὐανδήλοι Α. ⁷⁸ δὲ alterum add. ex Α. ⁷⁹ ἄρας α ε, ὠρας Α. ἄρα vulg. ⁸⁰ στρατῷ Α Γ, στρατοπέδῳ vulg. ⁸¹ ἐπὶ add. ex Α. ⁸² ἐθορυβοῦντο Α, ἐθορύβουν τε ⁸³ ἐκώκουν Α. ⁸⁴ οὕτε τῶν Α, οὐδέ τῶν vulg. ⁸⁵ ὅπου Α, ὅσον vulg. ⁸⁶ ἐνέτυχον Α, ἐτυχον vulg. ⁸⁷ τετύχηκεν Α, ἐτυχεν vulg. ⁸⁸ πολὺν πλοῦτον Α, πολὺ πλοῦτος vulg. ⁸⁹ ὁ add. ex Α. ⁹⁰ φθάσας] καὶ Α. ⁹¹ μεμεθυμένος Α, μεθ. vulg. ⁹² ἔβαλεν Α, ἔβαλλεν vulg. ⁹³ τῆς α, τοῦ vulg. ⁹⁴ αὐτοῦ add. ex Α. ⁹⁵ ἀπολιπὼν Α. ⁹⁶ Παππούαν Α. τοῦτον] τούτου vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(36) Ipse Procop., ἀμφὶ δεξιᾷ ὄψλαν ἄρας· Veniens Belisarius, cum sero hora tardiori movisset. COMBESIS.

cum asportaverat : in his exstiterunt ornamenta A ποδα δὲ ἦν τοῦ θριάμβου Γελίμερ τε αὐτὸς ἐσθιέτα
Judæorum omnia, 170 quæ captis Hierosolymis τινα ἐπὶ τῶν ὤμων ²⁰ ἀμπεχόμενος πορφυρῶν, καὶ
Titus Vespasianus Romam intulit. Captivi in τὸ συγγενὲς ἔβαν, Οὐρανθῆλων τε ὅσοι εὐμήκαις ἔβαν
triumphum ducti fuerunt, Gelimer ipse purpurea καὶ καλοὶ τῷ σώματι ἦσαν. Ὅς δὲ ἐν τῷ ἵπποδρο-
ch'amyde in humerum rejecta vestitus, omnes μίῳ Γελίμερ ἐγένετο, τὸν τε βασιλέα ἐπὶ βήματος
ejus consanguinei, et ex Vandalis proceriores καθήμενον καὶ τὸν δῆμον ἐστώτα ἐφ' ἐκάτερα μέρη
quique corpore et vultus forma venustiores. Ut ad εἶδεν, ἐπιλέγων οὐκ ἐπαύτατο βοῶν ²¹. *Ματαιότης*
circum Gelimer pervenit, et imperatorem solio se- *μυταιοσότητων· τὰ πάντα ματαιότης!* Ἀφικόμενον
dentem, et populum hinc et inde circumstantem *ὅτι αὐτὸν κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως βῆμα τὴν πορφυ-*
conspexit, in has voces frequentius repetitas erupit : *ριδα* ²² περιελόντες πρηνῆ πεσόντα προσκυνῆσαι τὸν
Vanitas vanitatum, et omnia vanitas. Versus impe- βασιλέα ἠνάγκασαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τε καὶ ἡ Αὔ-
ratoris autem solium procedentem exuerunt pur- γούστα τοῦ Ἰδερῆχου παῖδας ²³ καὶ ἐγγόνους πάντας
pura, prius etiam quam pronus in terram impe- τε τοὺς ἐκ τῆς ²⁴ Οὐαλεντινιανοῦ βασιλέως συγγε-

VARIAE LECTIONES.

²⁰ τῶν ὤμων A, τὸν ὤμον vulg. ²¹ βοῶν A, λέγων vulg. ²² τὴν πορφυρίδα A, τὸν πορφύραν vulg. ²³ παῖ-
δα A. ²⁴ ἐκ τῆς A, ἐκ τοῦ vulg. ²⁵ ἱκανὰ A, καλά vulg. ²⁶ συνεχώρησεν, εἰς πατρ. δὲ ἀξίαν ἀνεβίβασεν
τοῦτον A, συγχωρήσας εἰς π. τὰς τιν τοῦτον οὐκ ἀνεβ. vulg. ²⁷ μετὰ τὸν θρίαμβον A, μετὰ τῶν θριάμβων vulg.
²⁸ οὐδέπω A, οὐδέποτε vulg. ²⁹ ἐκ τῆς A, ἐκ τῶν vulg. ³⁰ Τηγγυτὴν A. ³¹ ἐγκεκολαμμένα A, ἐγκεκολαμμέ-
νων vulg. ³² Ἀσκληπαία, ὅς Ἡρακλεῖ ἐβασίλευσεν, ὃν τῆς γῆς A, Ἀσκληπέα, ὃν Ἡρακλείου βασιλέως
τῆς γῆς υἱὸν vulg. ³³ Ῥάμης A. ³⁴ καὶ τοὺς παῖδας A. ³⁵ ἀποθέμενοι A e, ἐνθέμενοι vulg. ³⁶ ἐπιβάς
A a, ἀποβάς vulg. ³⁷ εἰς ἐν A, εἰς ἓνα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(41) Non Æsculapius, sed Antæus Terræ ille filius est, quem Hercules palæstra superavit. Male hæc breviala ex Procopio lib. ii Vandal. ubi ille : Καὶ ἀπ' αὐτοῦ Ἀγταῖον τὸν αὐτῶν βασιλέα, ὃς ἐν Κλιπέα Ἡρακλεῖ ἐπάλασσε, τῆς γῆς υἱὸν ἐφασκον εἶναι. *Indeque Antæum ipsorum regem, qui Clipeæ cum Hercule lucta contendit, terræ filium dixerunt*

esse. Quin neque Procopii interpres reddidit, τὸ ἐν Κλιπέα, quod proprium esse liquet, et nomen urbis minoris Africæ Ptolemæo. Reliqua, ut historici constet series, videnda in Procopio, ut de fundatione Carthagine, quam non isti indigenæ, sed advena condidit Dido. COMBESIS.

φαι μέρος καὶ τὰς καμηλοὺς κτείνειν ἐκέλευσεν. Φο-
νεύσας δὲ ἀμφὶ διακοσίων, δρόμῳ εἰς τὸ τοῦ κύκλου
μέσον ἐχώρησεν, ἐνθα αἱ γυναῖκες ἐκάθηντο. Οἱ δὲ
βάρβαροι ἐκπλαγέντες ἐπὶ τὸ θρος ἔφυγον σὺν πάσῃ
ἀκοσμίᾳ. Κτείνονται δὲ τῶν Μαυρουσίων ἐν ταύτῃ ⁴⁸
τῇ ἡμέρᾳ μύριοι. Αἱ δὲ γυναῖκες πᾶσαι σὺν τοῖς
παιδίοις ⁴⁹ ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐγένοντο. Καὶ τοῦ-
τους λαβόντες σὺν ταῖς καμηλοῖς καὶ πάσῃ τῇ ἡλι-
κίᾳ ⁵⁰ εἰς Καρχηδόνα εἰσήσαν τὴν ἐπινίκιον ἑορτὴν
ἄγοντες. Οἱ δὲ βάρβαροι πάλιν συναθροισθέντες παν-
δημει σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις, μηδένα καταλιπόν-
τες, ἐστράτευσαν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἐν Βυζα-
κίῳ χωρία ἐληΐζοντο. Σολομὼν δὲ ἄρας κατὰ τάχος ⁵¹
πᾶν τὸ στράτευμα, ἐπ' αὐτοὺς ἔει. Γενόμενος δὲ ἐν
Βουλγαρίῳ, ἐνθα οἱ πολέμιοι ἐστρατοπεδεύσαντο,
δικόσμησεν τὸ στράτευμα, ὡς εἰς μάχην. Οἱ δὲ ^B
Μαυρουσίοι ἐν τῷ ὄρει τῶν Βουλγαρίων (42) ἐπὶ
πλεῖον ἔμενον, εἰς τὸ πεδῖον κατελθεῖν μὴ βουλό-
μενοι. Σολομὼν δὲ ἀποστέλλει Θεόδωρον διὰ τῆς
νυκτὸς σὺν χιλίοις πεζοῖς, καὶ τῶν σημειωτῶν τινα,
ὅπως εἰς τὸ θρος ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν διὰ τῆς
νυκτὸς ἀνέλθωσιν ⁵², καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι τὰ
σημεῖα ὑπερβεν ἄραντες, κατὰ τῶν πολεμίων χωρή-
σασιν ⁵³. Ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὸς ὄρθρου βαθέος ⁵⁴
ἀνελθὼν, ἅμα κατὰ τῶν πολεμίων ἐχώρησεν. Ἰδόν-
τες δὲ οἱ βάρβαροι, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν Ῥωμαίων γε-
γόνασιν, εἰς φυγὴν ὤρμησαν κατὰ τῶν ⁵⁵ κρημνῶν
ὠκίζοντες ἄετοῦς ⁵⁶ καὶ ἀναιροῦντες. Ἀπέθανον δὲ
ἐν τῷ πολέμῳ Μαυρουσίων μυριάδες ε', τῶν δὲ Ῥω-
μαίων τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς, οὐ μὴν οὐδὲ πληγὴν ^C
τινα ἔλαβεν, ἀλλὰ πάντες ὑγιεῖς τὴν νίκην ἔρανοντο.
Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἀρχόντων αὐτῶν τοῖς Ῥωμαίοις
προσεβήθησαν. Γυναικῶν μέντοι καὶ παίδων τοσοῦ-
τον πλῆθος οἱ Ῥωμαῖοι ἔλαβον, ὥστε προβάτου τιμῆς
παῖδα Μαυρουσίων ὀνήσασθαι βουλομένοις ἀπέδι-
δοντο ⁵⁷. Καὶ τότε αὐτοῖς τὴ παλαιὴν λόγιον γυναικὸς
μάντιδος ἀπέθη, ὡς ἄρα τὸ πλῆθος αὐτῶν παρὰ
ἀνδρὸς ἀγενοῦ ἔλλυται. Ὁ γὰρ Σολομὼν εὐνοῦχος
ἐκ παίδων παρὰ γνώμην καθέστηκεν ὑπὸ πάθους ⁵⁸
τὰ γεννητικὰ μόρια ἀποβαλὼν. Λαβὼν δὲ τὴν λείαν
πᾶσαν εἰς Καρχηδόνα ὑπέστρεψεν.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ τέρας ἐν τῷ οὐρανῷ (43) ^D
συνέθη γενέσθαι. Ὁ γὰρ ἥλιος ἀκτίνων χωρὶς τὴν
εἰγλῆν, ὡσπερ ἡ σελήνη, ἐστύγναζεν ⁵⁹ ἅπαντα
τὸν ἐνιαυτὸν· ἐπὶ πλεῖστον δὲ ἐκλείποντι ἐφίκει ⁶⁰,
οὐ καθαρῶς φαίνων, ὡσπερ εἰώθει. Χρόνος δὲ ἦν

cum impressionem facturos incluserant, equo con-
scenso, quingentos milites selectissimos ad unam
circumvallantis ambitus partem collocatos hostes
aggredi, et camelos telis jubet confodere. Ducentis
circiter interfectis, contento cursu medium ambitus,
quo mulieres considerant, occupat. Barbari autem
prostrati, in montem nullo **171** servato ordine
fugam arripiunt. Ea die ad decies mille Maurusii
caesi fuerunt: mulieres cum natis omnes in capti-
vitate actæ: iisque demum una cum camelorum
gregibus et omnis ætatis hominibus abductis
victores Carthaginem ingressi dies festos ob partam
victoriam egerunt. Verum Barbari nullo ex suis
relicti, una cum uxoribus et liberis in unum col-
lecti, bellum adversus Romanos redintegrarunt, et
pagos circa Byzacium depopulati sunt. Salomon
ex adverso copiis exercitus omnibus convocatis,
contra profectus est: jamque Bulgarionem, qui
locus hostilium castrorum erat, cum attingisset,
exercitum omnem quasi pugnam initurus disposuit.
Maurusii in planitiem descendere veriti, in Bulga-
rionum monte diutius substiterunt. Salomon una
cum peditibus mille Theodorum, et ex signiferis
quemdam de nocte summisit, qui tenebris tecti,
monte retro adversarios conscenso, cum exoriente
primum sole ex superiore loco signa tollerent in
altum, ac simul omnes in adversarios irrumperent.
Ipse profunda adhuc nocte sub auroram una cum
illis ascendens in hostes iter dirigit. Barbari Ro-
manis circumquaque se vallatos et inclusos com-
perientes, per prærupta loca in fugam se dederunt,
invicem se perturbato ordine prementes, et mutuam
sibi cædem inferentes. Hoc in certamine Mauru-
siorum myriades quinque perierunt, Romanorum
ne ullus quidem defuit, aut aliquam omnino pla-
gam accepit, quin imo sanis et salvis omnibus in-
tegram victoriam retulerunt. Maurusiorum autem
primores non pauci Romanis se adjunxerunt. Mu-
lierum vero et puerorum is fuit numerus a Roma-
nis captus, ut ovis pretio puerum Maurusium sibi
comparare volenti æstimarent et divenderent. Ita

Hoc etiam anno portentum in cælo apparere
contigit. Sol etenim radiis penitus orbatus lucem
omnino lune similem per totum annum obscura-
tam habebat: quam frequenter autem non plene,
prout solebat, visus, deficienti par exstabat. Erat is

VARIE LECTIONES.

⁴⁸ ταύτῃ A, αὐτῇ vulg. ⁴⁹ παισίν A. ⁵⁰ πάσῃ τῇ λείᾳ α. ⁵¹ κατὰ τάχος A, κατὰ τὸ τάχος vulg.
⁵² εἰσέλθωσιν A α. ⁵³ χωρήσασιν A, χωρίσασιν vulg. ⁵⁴ βαθέος vulg. ⁵⁵ τῶν add. ex A. ⁵⁶ ἑαυτοὺς
A, αὐτοὺς vulg. ⁵⁷ ὀνήσασθαι βουλομένοις ἀπέδιδοντο A, ὀνείσθαι βουλομένων ἀπέδεδοντο vulg. ⁵⁸ ὑπὸ
π. A, ἀπὸ π. vulg. ⁵⁹ ἐστύγναζεν A, ἐτίναζεν vulg. ⁶⁰ ἐφίκει] ἐδόκει: A, εἰσέκει vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(42) Procopius *Burgaon*.

(43) Ex Procopii lib. II *De bello Vand.* ad me-

dium. Annum porro 12 numerat Procopii interpret
in margine.

annus imperli Justiniani decimus. Eodem pariter anno neque bellum, neque lues lethifera miseris mortalibus inferri destitit. Ineunte quippe vere Siciliam Romanis tributis subacturus a Justiniano Belisarius missus est. Cum vero in ea insula **172** hiemasset, imminente jam solemnitate paschali, Romani, qui in Libya morabantur, in Salomonem tumultuati sunt, hac occasione. Mortuorum in bello Vandalorum uxores viduas ducentes illi agros eorum ceu proprios possederunt, eorum tamen ratione imperatori tributa pendere noluerunt. Salomon autem ne imperatoris sententiæ adversum irent, quin potius quæ decerneret ipse, ut redderent, exhortari. Ex ipsis vero, et ex Gothis maxime, nonnulli in Arianam hæresim defecerunt, quos ecclesiæ sacerdotes ab ecclesiæ communione tenuere extorres, nec eorum liberos baptismo initiare serebant: quare solemni peragendo baptismo die seditio exorta, inquitque a militibus de Salomone in ecclesia interficiendo consilium. Egressi siquidem civitate villas et adjacentes agros depopulati, Libyas in morem hostium hostiliter exceperunt. Nuntio de his accepto, magna animi perturbatione jactatus Salomon, ut a seditione abstinerent, blandioribus verbis militibus persuadere tentavit. Illi in adversum collecti Salomonem et optimates quosque contumeliis impudenter respargere. Tum vero in palatium profecti Theodorum Cappadocem communibus suffragiis ducem constituerunt, et ferro accincti obvium quemque sive Libym, sive Romanum, si modo Salomoni familiaris, mactare, facultates deprædari, et in domos ingressi pretiosa quæque diripere. Salomon in sacram palatii ædem profugiens, delituit. Succedentis noctis silentio palatio cum Procopio scriptore et Martino egressus, conscensa navi, Syracusas, quæ urbs est Siciliæ, ad Belisarium perrexit, et Theodoro Carthaginis curam assumere, remque omnem imperatoris nomine administrare, litteris commendavit. Porro milites ad Bules (consilii) campum conventu habito Tzotzam e Martini satellitibus quempiam, virum alioquin ad iram præcipitem, et ad omne facinus promptum, tyrannum elegerunt, sub quo depulsis imperatoris magistratibus ipsi Libyam obtinerent. Tzotzas itaque ad urbem Carthaginem propius accedens, Theodorum civitatem quam primum sibi tradere per internuntium jussit, si modo se suosque a malis imunes vellet superesse. At Carthaginenses et una Theodorus urbem imperatoris nomine se servaturos professi sunt palam.

A δέκατος τῆς ⁶¹ βασιλείας Ἰουστινιανῶ. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος, οὔτε θάνατος ἐπιπερρώμενος τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλειπεν ⁶². Ἐπι γὰρ ἀρχομένου Βελισάριος ἐστάλη (44) παρὰ τοῦ Ἰουστινιανῶ τὴν Σικελίαν ὑπόφορον ποιῆσαι Ῥωμαίοις. Χειμάσαντος δὲ αὐτοῦ ἐν Σικελίᾳ, τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καταλαβούσης, ἐστασίασαν οἱ ἐν Λιβύῃ Ῥωμαῖοι κατὰ Σολομῶνος τρόπον τοιῶδε· λαβόντες γὰρ τῶν ἀναιρεθέντων Ὀυανδήλων γυναῖκας κατέσχον τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν ὡς ἰδίους, καὶ τελεῖν τῷ βασιλεῖ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν τέλη οὐκ ἤθελον· ὁ δὲ Σολομῶν παρήγει αὐτοῖς μὴ ἀνταίρειν ⁶³ κατὰ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τὰ ὀρώπωντα τούτῳ ἀποδίδοναι. Μετέπεισον δὲ τινες αὐτῶν, καὶ μάλιστα τῶν Γόθων, πρὸς τὴν Ἀρείου δόξαν, οὗς οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀφώριζον ⁶⁴, καὶ οὐδὲ τὰ τέκνα αὐτῶν βαπτίζεῖν ἤθελον. Ὅθεν ἐν τῇ ἑορτῇ γέγονεν ἡ στάσις, ἐπεβουλεύσαντο δὲ οἱ στρατιῶται Σολομῶνα ἐν τῷ ἱερῷ κτεῖναι. Ἐξεληθόντες δὲ τῆς πόλεως ἐληξίζοντο τὰ ἐκείνης χωρία, καὶ τοὺς Λιβύας ὡς πολεμίους ἐχρῶντο ⁶⁵. Σολομῶν δὲ ἀκούσας ταῦτα εἰς θόρυβον πολλὴν ἐμπεσὼν, πιθανολογίας πεῖθειν τὸν στρατὸν ἐπειράτο παύσασθαι τῆς στάσεως. Συλλεγόντες δὲ τὸν τε Σολομῶνα καὶ τοὺς ἀρχοντας ἀναιδῶς ὕβριζον. Θεόδωρον δὲ τὸν Καππάδοκα εἰς τὸ παλάτιον ἐλθόντες στρατηγὸν τοῦτον ἐψηφίσαντο, καὶ σιδηροφοροῦντες ἅπαντα τὸν προτυγχάνοντα ἔκτανον, εἴτε Λιβῶν, εἴτε Ῥωμαίων, Σολομῶνι γινώριμον, τὰ τε χρήματα ἐληξάντο, καὶ εἰς ⁶⁶ τὰς οἰκίας εἰσερχόμενοι ἅπαντα τὰ τίμια ἤρπαζον. Σολομῶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ παλατίου προφυγὼν, ἔλαθεν. Νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης ⁶⁷ ἐξελθὼν τοῦ παλατίου σὺν τῷ Προκοπίῳ τῷ συγγραφεῖ καὶ Μαρτίνῳ, καὶ εἰς ναῦν εἰσελθόντες ⁶⁸ πρὸς Βελισάριον ἐν Συρακοῦσῃ τῆς Σικελίας ἀφίκετο, γράφας Θεοδώρῳ φροντίζεῖν τῆς Καρχηδόνος, καὶ τῶν βασιλικῶν πραγμάτων. Οἱ δὲ στρατιῶται συλλεγόντες εἰς τὸ βουλῆς πεδίον ⁶⁹ Τζότζαν ⁷⁰ (45), τὸν Μαρτίνου δορυφόρον ⁷¹ τύραννον εἴλαντο ⁷², ἀνδρα θυμοειδῆ καὶ δραστήριον, ὑφ' ᾧ ⁷³ τοῦ βασιλέως ἄρχοντας ἐξελάσαντες, Λιβύης κρατήσωσι. Τζότζας δὲ ἐλθὼν πλησίον Καρχηδόνος, ἐπεμψε κελύων τάχιστα παραδύναι αὐτῷ Θεόδωρον τὴν πόλιν, ὅπως κακῶν ἀπαθεῖς μείνωσιν· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι καὶ Θεόδωρος τῷ βασιλεῖ ὡμολόγουν τὴν πόλιν ⁷⁴ φυλάττειν. Τζότζας δὲ ταῦτα ⁷⁵ ἀκούσας εἰς πολιορκίαν τῆς πόλεως καθίστατο. Βελισάριος δὲ ἀπολεξάμενος ἀνδρας ἐκαστὸν τῶν αὐτοῦ δορυφόρων τε καὶ ὑπασπιστῶν, οὗς ὁ Σολομῶν ⁷⁶ ἐπαγόμενος μὴ νῆϊ εἰς Καρχηδόνα ἀπέπλευσεν περὶ λύχνων ἀφάς. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγγεγενῆι, μαθὼν ὁ τύραννος καὶ οἱ στρατιῶται τὸν Βελισάριον

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ τῆς add. ex A. ⁶² ἐπέλειπεν A, ἐπέλειπεν vulg. ⁶³ ἀνταίρειν A, ἀντερεῖν vulg. ⁶⁴ ἀφώριζον A, ἠφώριζον vulg. ⁶⁵ ἐχρῶντο a. ⁶⁶ εἰς om. A a. ⁶⁷ ἐπιλαβομένης A. ⁶⁸ fort. εἰσελθόν. ⁶⁹ εἰς τὸ Λιβύης πεδίον A. ⁷⁰ Τζόντζον A e, Στότζαν a. ⁷¹ δορυφόρον A f, δορυφόρων vulg. ⁷² εἴλοντο A. ⁷³ ἐφ' ᾧ A. ⁷⁴ τὴν πόλιν] Καρχηδόνα A e. ⁷⁵ ταῦτα A, ὁ ταῦτα vulg. ⁷⁶ οὗς ὁ Σολ.] ὁ δὲ Σολομ. A e, fort. τὸν δὲ Σολ.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Procopius, *De bello Gothorum* longe post initium. Marcellinus.

(45) Idem, *De bello Vandalico*, Στότζας. Ita lectio cod. Barb.

ἦκειν ⁷⁶ αἰσχυρῶς τε καὶ κόσμῳ οὐδενὶ εἰς φυγὴν ἄωρησαν. Βελισάριος δὲ τοῦ στρατοῦ ἀμφὶ δισχιλίους ἐγείρας, τὴν δίωξιν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἐποίησατο, καὶ τούτους κατέλαθεν εἰς Μερβράσαν (46) τὴν πόλιν. Ἰδῶν δὲ αὐτοὺς τὴν τάξιν λιπόντας καὶ κόσμῳ οὐδενὶ περιόντας, κατ' αὐτῶν ὁμοίως ἐχώρει. Οἱ δὲ εἰς φυγὴν ὤρμητο, εἰς Νουμιδίαν τε ἀφικόμενοι συνελέγοντο. Ὀλίγοι δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἀπέθανον, καὶ αὐτῶν οἱ πλείστοι Οὐανδηλοὶ ἦσαν. Ἐφείδετο δὲ τῶν Ῥωμαίων ὁ Βελισάριος. Δηϊσάμενος δὲ τὸ στρατόπεδον ⁷⁷ αὐτῶν, εὗρέν τε χρήματα πολλὰ καὶ γυναῖκας, δι' ἃς καὶ ὁ πόλεμος κατέστη.

deserere, et neglecta militiæ lege palantes vagari, in eos vires et copias exserit. Confestim illi vertuntur in fugam, et in Numidiam recepti, rursus colliguntur ad invicem. Pauci certamine inuito perierunt, quorum plures agniti sunt Vandali: Romanis enim Belisarius pareebat. Direptis eorum castris, divitias comperit in illis maximas, et eas mulieres,

ταῦτα Βελισάριος διαπραξάμενος, εἰς Καρχηδόνα ἀπήλαυεν· ἐλθὼν δὲ τις ἐκ Σικελίας ἀπήγγειλεν, ὡς στάσις ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσούσα τὰ πράγματα ἀνασοθεῖν μέλλει, εἰ μὴ αὐτὸς διὰ τάχους καταλάβῃ· διαθήμενος δὲ τὰ ἐν Λιβύῃ ⁷⁸ ὡς ἐδύνατο, Ἰλδηγέροδῃ τε καὶ Θεοδώρῳ παραδοὺς τὴν Καρχηδόνα εἰς Σικελίαν ἦει. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰουστινιανὸς Γερμανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, ἀνδρα πατρίκιον, εἰς Λιβύην σὺν ὀλίγοις τισὶν ἐπεμψεν σὺν Δομνίκῳ καὶ Συμμάχῳ ἀνδράσι σοφοῖς. Γενόμενος δὲ ἐν Καρχηδόνι τοὺς τε στρατιώτας ὁ Γερμανὸς ἠρίθμει, καὶ τῶν γραμματέων ⁷⁹ τὰ βιβλία ἐν οἷς τῶν στρατιωτῶν τὰ ὄνόματα ἐνεγέγραπτο ἀναλεξάμενος, εὗρεν τὸ μὲν τρίτον μέρος τοῦ στρατοῦ ἐν τε Καρχηδόνι καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἶναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἅπαντας τῷ τυράννῳ συντεταγμένους. Διὰ τοῦτο μὲν πρὸς μάχην οὐχ ὑπέβηθ'· τοῦ δὲ στρατοῦ ἐπεμελεῖτο. Ἐφθέγγετο ⁸⁰ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως σταλῆναι, ὅπως τοὺς ἡδικημένους στρατιώτας ἐπαμύνη, κολάσῃ ⁸¹ δὲ τοὺς ἀδικίαν εἰς αὐτοὺς ἤρξαντας. Τοῦτον οἱ στρατιώται ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατ' ὀλίγον αὐτῷ προσεχώρουν. Ὁ δὲ Γερμανὸς αὐτοὺς σὺν πολλῇ φιλοφροσύνῃ ἐδέχετο, καὶ τὰ πιστὰ διδούς, ἐν τιμῇ εἶχεν, καὶ τὰς βόγας αὐτῶν παρεῖχεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ τούτων λόγος, ⁸² περιφερόμενος εἰς πάντας ἦλθεν, ἀποταξάμενοι τὸν τύραννον, ἦλθον εἰς Καρχηδόνα. Ὁ δὲ Τζότζας τοῦ κακοῦ ἤδη αἰσθόμενος, τοὺς ἀπομεινάντας ἐπιβρώσας, ἐπὶ Καρχηδόνα ἤλαυεν. Ὁ δὲ Γερμανὸς ἐξοπίσας ⁸³ τὸ στρατεύμα, κατ' αὐτοῦ ἐχώρει. Ὁ δὲ σὺν αὐτῷ στρατὸς προθυμίαν πολλὴν ἐπίδειξάμενος, εὐνοεῖν τῷ βασιλεῖ τὸν στρατηγὸν ἐπειθον. Τούτους ἐωρακότες οἱ μετὰ Τζότζα, καὶ θειλῆ καταχωσθέντες ⁸⁴, ἀνεχώρησαν ἐπὶ Νουμιδίαν. Ὁ δὲ Γερμανὸς σὺν ⁸⁵ παντὶ τῷ στρατῷ οὐκ εἰς μακρὰν ἦλθεν, καὶ τούτους καταλαβὼν, εὗρεν ὅτι συνέμιξαν αὐτοῖς Μαυρουσίων βαρβάρων μυριάδες πολλαί, ὧν Ἰούδας τε καὶ Ἄρ-

His auditis Tzotzas ad urbis obsidionem se accinxit. Cæterum Belisarius ex suis satellitibus his hasta, illis clypeo instructis centum selectos viros, quos Salomon secum abduxit, ipse unicam navim assumens, cum eis Carthaginem trajecit, et circa lucernæ **173** accendende horam, sub vesperam, appulit. Postera vero luce Belisarii adventu tyrannus et milites facti certiores, cum ingenti ordinum perturbatione in turpem fugam se conjecere. Accitis autem ab exercitu millibus hominum circiter duobus in fugientes impressionem facit, quos ad Membrasam civitatem assequitur. Ubi conspexit ordines, in eos vires et copias exserit. Confestim illi vertuntur in fugam, et in Numidiam recepti, rursus colliguntur ad invicem. Pauci certamine inuito perierunt, quorum plures agniti sunt Vandali: Romanis enim Belisarius pareebat. Direptis eorum castris, divitias comperit in illis maximas, et eas mulieres, quarum causa bellum motum est.

His actis Belisarius Carthaginem contendit. Tunc adveniens e Sicilia nuntius quidam seditionem in castris exortam res omnes turbare paratam, nisi quantocius advolet, significat. Dispositis itaque qua valuit arte, rebus Libycis et Carthagine Ildegerdi ac Theodoro commendata, in Siciliam revertitur. His autem cognitis, Germanum nepotem suum virum patricium cum Domnico et Symmacho viris scientia præstantibus, et aliis paucis, in Libyam transmittit Justinianus. Posteaquam vero Carthaginem appulit Germanus, militum numerum recensuit, perlectisque scribarum libellis, in quibus militum nomina ascripta erant, tertiam tantum partem tam Carthagine quam cæteris in urbibus remansisse, quæ pro imperatore staret, reliquos vero omnes tyranni signa secutos comperit. Eapropter in prælium minime progressus est, sed peculiarem exercitus curam habuit. Cæterum ad milites injuria quadam affectos vindicandos, injuriarumque auctores puniendos, ab imperatore se missum esse palam divulgavit. Eum sermonem ubi perceperere milites, sensim ad eum cuncti confluerunt. Germanus humanissime acceptos, fide data, in pretio habuit, et stipendia eorum solvit. Istorum tandem rumore ad omnium aures perlato, tyranno derelicto, Carthaginem redierunt. Tzotzas vero calum imminens subodoratus, sociis, qui remanserant, animatis, Carthaginem se confert. Germanus instructa adversus eum acie progreditur; exercitusque sub eo militans magnam animi alacritatem testatus, suam erga imperatorem benevolentiam duci commendabat, atque persuadebat. Hos conspicati qui Tzotzam sequebantur, subito timore correpti, in Numidiam secesserunt; nec Germanus cum universo exercitu multum progressus erat, cum ipsos assecutus est, multas vero Maurusiorum Barbarorum **174** myriadas, ducibus Juda et

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ ἦκειν A, ἐλθεῖν vulg. ⁷⁷ δὲ τὸ στρ. A, δὲ καὶ τὸ στρ. vulg. ⁷⁸ Λιβύῃ A, Λιβύῃ vulg. ⁷⁹ γραμματέων libri et edd. ⁸⁰ ἐπεφθέγγετο A, ἐφθέγγοντο vulg. ⁸¹ κολάσῃ A, κολάσει vulg. ⁸² λόγος om. A. ⁸³ ἐξωπίσαστο A. ⁸⁴ καταχωσθέντες A, κατασχεθέντες vulg. ⁸⁵ σὺν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(46) Idem Membrasam. Eandem lectionem exhibet cod. Pal.

P. TROL. GR. CVIII.

15

Artala, iis se adunxiisse reperit. Igitur congressi, et acri certamine inuito, equum, cui Germanus insidebat, quispiam interfecit. Germanus in terram præceps actus ultimum periculum subiisset, nisi satellites armis undequaque vallantes, equo quantocius adducto, eum rursus sustulissent. Vertuntur itaque in fugam adversi milites, vixque Tzotzas in tanto tumultu cum paucis se fuga surripere valuit. Porro Germanus iis, qui a se propius aberant, ut recta in hostium castra irruerent, præcepit, eaque parte reparatam pugnam obtinuit. Tum vero milites repertas obviam absque delectu vel ratione divitias diripientes nullam ducis curam gerere, nullam in eum observantiam retinere. Veritus igitur ne resumptis animis hostes adorirentur, substitit de tam indigno facinore conquestus, ipsos in ordinem subinde revocans. Maurusii vero ubi fugam istam conspexere, facto in ipsosmet milites perduelles impetu, una cum imperatoris acie eos insecuti sunt. Quamobrem Tzotzas, qui fiduciam omnem in eis reposuerat, cum istam illorum adversum se conversionem animadvertit, se cum centum aliis in fugam conjecit, et in Mauritaniam interioriorem recessit : atque ita demum seditio cessavit. Imperator autem Germanum una cum Dominico et Symmache Byzantium revocans, Libyam iterum administrandam Salomoni commisit. Tertius tunc supra decimum imperii Justiniani numerabatur annus : aliosque Libyæ rectores Rufinum, Leontium et Joannem Sisinnii filium addidit. Porro Salomon Carthaginem trajiciens levi moderatoque imperio populum rexit, et Libyam sedulo tutatus, exercitum eo ordine composuit, ut, si quem ex militibus sus-

ceptum habuit, Byzantium statim transmiserit. Belisarius autem Sicilia, Roma, vicinisque civitatibus a Jugio detentis in Romanam potestatem receptis, Jugium cum uxore et liberis ad Justinianum Byzantium adduxit. Imperator vero Narsem cubicularium rebus illic administrandis cum classe valida Romam transmisit. Salomon etiam cum Carthagine, tum in Libya regenda summa moderatione usus, adversus Maurusios prællium instruxit, et primo quidem Gogdarium e satellitibus unum, virum probitate et militari peritia commendatum, cum exercitu præmisit : qui ad Bigam fluvium descendens ad Baugam civitatem desolatam castra metatus est. Ibi commisso certamine superato, in vallum se recepit, in quo continua Maurusiorum obsidione premebatur. His e vicino loco auditis, Salomon quantocius advolavit. Barbari

τατας (47) ἤρχον. Συμβαλόντες ⁸⁶ δὲ πόλεμον, καὶ τῆς μάχης κραταίως γενομένης, τὸν ⁸⁷ Γερμανοῦ ἵππον τις τῶν πολεμίων ἔκτεινεν. Πεσὼν δὲ ἐπὶ γῆς Γερμανὸς εἰς κίνδυνον ἦλθεν, εἰ μὴ τὸ τάχος οἱ δορυφόροι φραζάμενοι ἔφερον ἵππον, καὶ τοῦτον ἐνεβίβασαν ⁸⁸. Τρέπονται τοίνυν οἱ στρατιῶται, καὶ ὁ Τζότζας ἐν τῷ θορόδῳ τούτῳ σὺν ὀλίγοις ⁸⁹ διαφυγεῖν ἰσχυσεν ⁹⁰. Ὁ δὲ Γερμανὸς τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκλειυσάμενος, εὐθὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων ὤρμησεν, καὶ τούτου παρέλαβεν πτόλεμψ. Ἐνταῦθα δὲ τὰ χρήματα οἱ στρατιῶται οὐδενὶ λόγῳ ἀρπάζοντες, τοῦ στρατηγοῦ λόγον οὐκ ἐποιοῦντο. Νοήσας δὲ ὁ Γερμανὸς, μὴ συμφρονήσαντες οἱ πολέμιοι ἐπ' αὐτὸν ἴωσιν, ἴστατο ὀδυρόμενος, καὶ πρὸς εὐκοσμίων τούτους παρακαλῶν. Οἱ δὲ Μαυροῦσιοι τὴν τροπὴν θεασάμενοι κατὰ τῶν στασιαστῶν ⁹¹ ὤρμησεν, καὶ τούτους ἐδίωκον σὺν τῷ τοῦ βασιλέως στρατῷ. Τζότζας δὲ τὸ θάρσος εἰς αὐτοὺς ἔχων, ἑωρακῶς τὰ ὀπ' αὐτῶν γενόμενα μετὰ ἑκατὸν εἰς φυγὴν ἐτρέπη, καὶ εἰς Μαυριτανίαν τὴν ἐνδοτέραν ἐχώρησεν, καὶ ἡ στάσις ἐν τούτοις ἐτελεύτα. Γερμανὸν δὲ σὺν Δομνίκῳ καὶ Συμμάχῳ μετὰ πεμφάμενος ὁ βασιλεὺς εἰς Βυζάντιον, Σολομῶνι πάλιν τὰ τῆς Λιβύης πράγματα ἐνεχείρισε (τρικοκαίδεκατον δὲ ⁹² ἔτος ἦν τοῦτο τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας), παρασχόμενος αὐτῷ ⁹³ ἄρχοντάς τε ἄλλους καὶ Πουφίον καὶ Λεόντιον καὶ Ἰωάννην τὸν Σισιννίου υἱόν. Σολομῶν δὲ καταπλεύσας εἰς Καρχηδόνα μετρίως τὸν λαὸν ἐξηγεῖτο, καὶ Λιβύην ἀσφαλῶς διεφύλαττεν, ⁹⁴ διακοσμῶν τε τὸν στρατὸν, καὶ εἰ τινα ὑποπτον ἐν αὐτῷ εἴρισκεν, εἰς Βυζάντιον ἀπέπεμπεν.

ordine composuit, ut, si quem ex militibus sus-

Βελισάριος δὲ τὴν τε Σικελίαν καὶ Ῥώμην ὑπὸ Ἰουτίου ⁹⁵ (48) κατεχομένην, καὶ τὰς πέριξ πόλεις παραλαβὼν, Ἰούτιον εἰς Βυζάντιον πρὸς Ἰουστινιανὸν ἤγαγεν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ναρσῆν τὸν κουδικουλάριον μετὰ στόλου ἐν τῇ Ῥώμῃ πρὸς τὸ διακρατῆσαι τὰ ἐκεῖσε. Σολομῶν δὲ τὰ ἐν Καρχηδόνι καὶ Λιβύῃ καλῶς διοικήσας, κατὰ Μαυρουσίων ἐστράτευσεν. Καὶ πρῶτον μὲν Γογδάριον ⁹⁶ (49) τὸν αὐτοῦ δορυφόρον, ἄνδρα ἀγαθὸν εἰς τὰ ⁹⁷ πολέμια, σὺν στρατεύματι ἔπεμψεν, ὅστις εἰς Βίγαν (50) ποταμὸν ἀφικόμενος, εἰς Βαυγαῆ (51) πόλιν ἔρημον ἐστρατοπεδεύσατο. Ἐνταῦθα δὲ μάχης γενομένης, ἠττηθεὶς καὶ εἰς τὸ χαράκωμα ἀναχωρήσας ⁹⁸, ὑπὸ τῆς τῶν Μαυρουσίων προσηδρίας ἐπιέζετο. Σολομῶν δὲ πλησίον γενόμενος καὶ ταῦτα μαθὼν, κατὰ τάχος

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ συμβαλόντες A, συμβάλλοντες vulg. ⁸⁷ τὸν A, τῶν vulg. ⁸⁸ ἐνεβίβασαν A, ἀνεβ. vulg. ⁸⁹ τούτῳ σὺν ὀλίγοις A, σὺν ὀλίγων vulg. ⁹⁰ ἰσχυσεν A, ἰσχύσας vulg. ⁹¹ στασιαστῶν A, στασιασάντων e, στρατιωτῶν vulg. ⁹² δὲ add. ex A. ⁹³ αὐτῷ A, αὐτὸς vulg. ⁹⁴ Οὐγίου, ποχ Οὐτίγων A, Οὐτίτιου e, Οὐγίου f. ⁹⁵ Γογδάριον A, Γονδάριον e, Γότθαρν a. ⁹⁶ εἰς τὰ A, καὶ εἰς τὰ vulg. ⁹⁷ ἀποχωρήσας A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(47) Jaudas et Arthias.
(48) *Butinum* vertit Anastasius. De *Bultino* Romanam occupante scribit Agathias lib. II, deque illo a Theophane diversa tradit.

(49) Procopius, lib. II *De bello Vandalico* Gontharim.

(50) Idem, *Abigam*.

(51) Idem *Fabosim*.

ἦεν. Οἱ βάρβαροι δείσαντες ἀναχωροῦσι, καὶ εἰς τὰ Ἀβρασίου ὄρους⁹⁸ πρόποδα ἐστρατοπέδευον⁹⁹. Ὁ δὲ Σολομὼν τοῦτοις συμβαλὼν, εἰς φυγὴν ἔτρεψεν. Οἱ δὲ Μαυρούσιοι ἐπὶ τὴν δυσχωρίαν τοῦ ὄρους ἔφυγον, καὶ ἐπὶ Μαυριτανούς ὤχοντο. Σολομὼν δὲ τὰς ἐν Μουγάδῃ πεδιάς ληϊσάμενος, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν πυρπολήσας σιτόν τε πολλὴν κομισάμενος, εἰς Ζερβούλην τὴν φρούριον ἀνέστρεψεν¹. Ἐνθα Ἐαυδάς² σὺν δισμυρίοις Μαυρούσιοις προσέφυγεν. Ἐαυδάς δὲ καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰς τὸ τοῦ Ἀβρασίου ὄρος εἰς ὕψος ἀναβὰς ἠσύχαζεν. Σολομὼν δὲ Ζερβούλην τὴν φρούριον εἰς τρεῖς ἐπολιόρκησεν ἡμέρας, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ³ ληϊσάμενος, φύλακὰς τε ἐν αὐτῷ καταστήσας, ἐπὶ τὰ πρῶτα ἐχώρει. Καὶ διεσχοπέτο, ὅθεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους δυνηθεῖη γενέσθαι ἀποτόμου τε ὄντος καὶ πολλῆ^B δυσχωρίᾳ⁴ καταχομένου. Ὁ δὲ Θεὸς πόρον ἐν τῇ ἀπορίᾳ ἐποίησεν οὕτως· Εἰς τῶν στρατιωτῶν τοῦ περικου στρατοῦ Ὀπτιῶνων⁵ (52), Γένζων ὀνόματι, εἶτε θυμῷ χρώμενος, εἶτε τι θεῖον αὐτὸν ἐκίνησεν, ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀνέβαινε μόνος. Ὀπίσω δὲ τοῦτου τινὲς συστρατιῶται ἠκολούθουν ἐν θαύματι μεγάλῳ ποιούμενοι⁶ τὸ γινόμενον, τρεῖς δὲ τῶν Μαυρούσιων οἱ εἰς τὸ φυλάσσειν τὴν εἰσοδὸν τεταγμένοι ἰδόντες τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τῶν δρόμων νομίσαντες πρὸς αὐτοὺς ἀνίεσαι. Ὁ δὲ καθ' ἕνα τοῦτους ἐρχομένους διὰ τὴν στενοχωρίαν τοῦ τόπου τὸν τε πρῶτον ἀνέβλεν, ὁμοίως καὶ τὸν ἄλλον σὺν τῷ τρίτῳ. Ὁ καὶ^C κατ' ὄντως οἱ ὑπὸ τῶν ἰόντων, πολλῷ θορύβῳ τε καὶ παραχῆ⁷ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐχώρων. Ὡς δὲ τὸ γενόμενον ἤκουτέ τε καὶ εἶδεν ἢ τῶν Ῥωμαίων στρατιᾶ, οὐδὲ τὸν στρατηγὸν ἀναμείναντες οὐδὲ τὰς σάλπιγγας, οὐδὲ τὴν τάξιν φυλάξαντες, ἀλλὰ πετάγῳ τε πολλῷ χρώμενοι, καὶ ἀλλήλους ἐγκλεισόμενοι, ἔθεον ἐπὶ τὸ τῶν⁸ πολεμίων στρατόπεδον. Ἐνταῦθα Ῥουφίνος τε καὶ Λεόντιος ἔργα ἐπεδείξαντο εἰς τοὺς πολεμίους ἀρετῆς ἀξία. Αὐτίκα οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ὅπου ἕκαστος εἰδύνατο ἦσαν. Ἐαυδάς δὲ κληγείς ἀκοντίῳ τὸν μηρὸν διέφυγέ τε, καὶ εἰς Μαυριτανούς ὑπεχώρησεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διαρπάσαντες τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, οὐκ ἔτι τὸ Ἀβράσιον ὄρος κατέλιπον, ἀλλὰ φρούρια οἰκοδομησάμενοι τοῦτο φυλάττουσιν. Ἦν δὲ τις πέτρα ἀπότομος πάνυ, ἐν ἣ ὑψὸν οἰκοδομήσαντες οἱ Μαυρούσιοι ὄχυράν ταύτην ἐποίησαν καταφυγὴν, ἰσχυράν τε καὶ ἀμαχώτα^Dτον. Ἐνταῦθα ἐτύγγανεν Ἐαυδάς τὰ τε χρέματα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας ἀποθέμενος, καὶ ἕνα φύλακα

metu compulsi cedunt loco, et ad Abrasii¹⁷⁵ montis radices castra ponunt. Salomon conserto praelio eos in fugam vertit. Maurusii difficultia et prærupta montis loca fugientes occupant, et mox ad Mauritanos defertunt iter. Salomon vero planitiem omnem Mugadæ circumpositam depopulatus, et omni eorum regione incendio devastata, com meatu immenso inde deportato. rediit in Zerbulen castrum, quo Eaudas cum Maurusiorum viginti millibus fuga se recepit. Eaudas autem relicto castris, et Abrasii montis conscenso cacumine, quietem agere statuit. Salomon Zerbulen castrum triduaan pressit obsidione, direptisque in eo omnibus et posita custodia, ultra procedendum ratus, quavis via montis præruptis undique saxis obsiti, et locorum difficultatibus pene inaccessi verticem superare posset attentius considerabat: cum Deus per animi anxietatem in loco invio viam in hunc modum fecit. Inter pedestres copias Optionum numeri Genson quidam nomine, sive animi proprii impetu, sive divino motus instinctu, in adversarios conscendit solus. Pone sequebantur commilitones nonnulli, miraculo quod fiebat ponentes. Maurusiorum vero tres ad custodiendum aditum destinati, virum eminus conspicati, et ad se accedere existimantes, ei obviam velocius occurrerunt: qui cum propter loci angustias singuli ac soli procederent, unum quidem occidit primo, tum pariter secundum, et ultimo tandem confodit tertium. Hæc qui pone sequebantur conspicientes præcipites et ex impetu processerunt in adversos: quæ palam facta ut audivit et animadvertit Romanus exercitus, nullo duce, vel tubarum expectato signo, qui nec ordine servato, sed confusis tantum vocibus excitati et invicem adhortati, in hostium castra convolarunt. Hic sane Rufinus atque Leontias facinora adversus hostes insigni virtute digna edidere: ac Barbari se continuo quo quisque potuit in fugam conjecere: Eaudas autem jaculi vulnere in femore accepto, fuga salutis consulens in Mauritanorum partes secessit. At Romani castris hostilibus direptis, Abrasium montem non amplius deseruere, sed constructis castris deinceps custodiendum decreverunt. Porro petra istic fuit omnino prærupta, in qua turrim posuerunt Maurusii, quod tutissimum sibi munitumque atque inexpugnabile esset refugium: in eum sese recipiebat Eaudas. Opes cun-

VARIE LECTIONES.

⁹⁸ εἰς τὰ Ἀβρασίον ὄρους A, εἰς τὸ Ἀβράσιον ὄρος vulg. ⁹⁹ ἐστρατοπέδευον A, στρατοπεδεύουσι vulg. ¹ ἀνέστρεψεν — — τὸ φρούριον om. A. ² ἢ Ἐαυδάς vulg. ³ ἐν αὐτῷ] εἰς αὐτὸ A b. ⁴ δυσχωρίᾳ A. ⁵ Ὀπτιῶνων A f, Ὀπτιῶν ὦν vulg. ⁶ ποιούμενοι A, ποιούντες vulg. ⁷ ὁ καὶ A, τοῦτο vulg. ⁸ τὸ τῶν A, τῶν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Uno verbo lego Ὀπτιῶνων. Procopius ex quo Theophanes. *Geson erat nomine quidam inter pedites, ejus ordinis quos Optios Romani appellant.* Pancirollus in Not. imp. cap. 42: *Adjutor olim Optio est dictus ab Optiionibus, qui erant in legione.* Vegetius, lib. II, cap. 7: *Optiones, inquit, ab optando appellati, quod antecedentibus ægritudine præditiis, hi tanquam adoptati eorum atque vicarii*

solent universa curare. Hæc ille. Adjungebantur autem centurionibus et ordinariis quibusque Optiones in legione, ut eorum vices subirent. Festus: *Optio, inquit, qui nunc dicitur, antea appellabatur Accensus.* Hic adjutor dabatur centurioni a tribuno militum; qui ex quo tempore, quem velint, permissum est centurionibus optare, et nomen ex facto sortitus est.

cias, et uxores in ea cohoerant, custode quodam sene facultatum in ea reconditarum constituto : ad eam enim turrim nusquam accessuros hostes, aut eam vi capere posse in animum induxerat. Romani vero difficultates et angustias Abrasii 176 montis forte perscrutati, in locum inciderunt : et ad turrim conscensum facere cum risu non nemo tentavit, quem risu pariter et ludibriis muliereulæ et vetulus exceperunt. Romanus autem ille miles manibus pedibusque adrepens, ubi propius accessit, educto e vagina gladio exsiliiit, et percussus in cervicem senis caput amputavit. Tum vero milites sumptis animis audacius irrumpentes, manibus ad invicem datis sese erigentes in turrim conscenderunt, mulierculasque et maximas opes illic congestas abripiantes ad Salomonem detulerunt. Exinde Salomon Libyæ civitates mœnibus cinxit et munivit : et posteaquam Maurusii ex Numidia victi recessere, Zaben provinciam, Mauritaniam, cum Etephe ejus metropoli fecit Romanis vectigalem. Alterius enim Mauritanix prima metropolis est Cæsarea, quam prius subegit Belisarius. Quare Libyæ omnes Romanum jugum subierunt, et secunda pace politici sunt : quadriennioque in ejusmodi pace transacto, decimo septimo Justiniani anno Cyrus et Sergius Bacchi Salomonis fratris liberi ad regendam Libyam ab imperatore missi fuere : et Cyrus quidem Pentapolim, Tripolim Sergius administravit. Porro Maurusii seniores ex suis Leptim magnam, quæ civitas est, munera oblaturus et firmaturus pacem ad Sergium miserunt. Sergius Pudentii viri Tripolitæ consilium secutus, Barbarorum quidem præstantiores ad octoginta in urbem admisit, et postulata adimpleturum cuncta pollicitus, adhibita jusjurandi fide pacem obfirmavit : reliquos autem foras in suburbium emisit, et ad epulum convocatos cunctos trucidavit. Solus unus clam exsiliiens et periculo creptus, quæ fuerant attentata, contribulibus significavit. His auditis, cursu concito redierunt in castra sibi propria, et reliquis omnibus adjuncti, in Romanos arma sumpserunt. Sergius vero cum Pudentio eis obviam occurrit, initoque certamine, multis suorum desideratis, Pudentius interemptus est : Sergius vesano timore correptus, ad Salomonem patrum Carthaginem navigavit. Cuncta Tripolitana regione a Maurusiiis derelicta, Barbari universa circumquaque loca depræditi, abducta Romanorum captivorum innumera multi-

Α γέροντα ἑ τῶν χρημάτων καταστησάμενος. Οὐ γὰρ ἂν ποτε ὑπετόπησεν τοὺς πολεμίους εἰς τόνδε τὸν πύργον ἀφίξασθαι, οὐδὲ βία τοῦτον εἰλεῖν δύνασθαι. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰς τοῦ Ἀβρασίου δυσχωρίας διαρευνόμενοι, ἐνταῦθα ἤκον· καὶ αὐτῶν τις ἀναβαίνειν εἰς τὸν πύργον σὺν γέλωτι ἐνεχείρησεν. Αἱ δὲ γυναῖκες τοῦτον κατεγέλων σὺν τῷ πρεσβύτῃ. Ὁ δὲ Ῥωμαῖος ἐπειδὴ χερεὶ καὶ ποσὶν ἀναβαίνων ἐγγὺς ποῦ ἐγγόνει, σπασάμενος τὸ ξίφος ἐξήλατο⁹, καὶ τοῦ γέροντος εἰς τὸν αὐχένα ἐπιτυχῶν, τοῦτον τὴν κεφαλὴν ἐξέτεμεν. Οἱ δὲ στρατιῶται θαρβρόντες ἤδη καὶ ἀλλήλων ἐχόμενοι, εἰς τὸν πύργον ἀνίβαινον, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ χρήματα μεγάλα ὄντα λαβόντες πρὸς Σολομῶνα ἤγαγον. Ὁ δὲ Σολομῶν τείχη ταῖς ἐν Λιβύῃ πόλεσιν περιέβαλεν¹⁰. Καὶ ἐπεὶ Μαυρούσιοι ἀνεχώρησαν ἐκ Νουμίδας νικηθέντες, Ζάβην (53) τε τὴν χώραν καὶ Μαυριτανίαν καὶ Ἡτηφῆ (54) τὴν μητρόπολιν ὑπέφθρον Ῥωμαίοις πεποίηκεν. Τῆς γὰρ ἑτέρας Μαυριτανίας Καϊσάρεια ἡ πρώτη μητρόπολις ὑπάρχει. Ταύτην δὲ Βελισάριος τὸ πρότερον καθυπέταξεν. Διὰ τοῦτο Λίβυες ἅπαντες ὑπήκοοι Ῥωμαίων γέγονασιν, εἰρήνης ἀσφαλῶς τυχόντες. Τετρατείαν δὲ ποιήσαντες ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ, ἐν τῷ 17^ο (55) ἔτει Ἰουστινιανοῦ Κύρος τε καὶ Σέργιος, οἱ Βάχχου τοῦ Σολομῶνος¹¹ ἀδελφοῦ παῖδες¹², ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀπεστέλλθησαν ἄρχειν Λιβύῃ, Πενταπόλειος μὲν Κύρος, Τροπόλειος δὲ¹³ Σέργιος. Οἱ δὲ Μαυρούσιοι τοὺς ἑαυτῶν πρεσβυτέρους εἰς Λέπτην¹⁴ μάγναν (56) τὴν πόλιν ἐπεμψάν πρὸς Σέργιον, ὅπως δώρᾳ τε αὐτῷ προσαγάγωσιν καὶ τὴν εἰρήνην κρατύνωσιν. Σέργιος δὲ Πουδεντίῳ πεισθεὶς ἀνδρὶ Τριπολίτῃ, ὀδοθήκοντα μὲν τῶν βαρβάρων τοὺς δοκιμωτέρους ἐν τῇ πόλει ἐδέξατο, πάντα ἐπιτελεῖν τὰ αἰτούμενα ὑπισχυόμενος, καὶ ὄρκους τὴν εἰρήνην ἐκράτουν· τοὺς δὲ λοιποὺς ἔξω ἐν προαστείῳ¹⁵ ἤλασεν. Τούτους¹⁶ δὲ ἐπ' ἀριστὸν καλέσας ἅπαντας ἔκτεινεν (57). Εἰς δὲ τούτων λάβρα ἐκπηδήσας, τοῖς ὁμοφύλοις τὰ γενόμενα ἐμήνυσεν. Οἱ δὲ τοῦτο ἀκούσαντες, δρόμῳ εἰς τὸ οἰκίον στρατοπέδον ἤσσαν· καὶ σὺν¹⁷ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἄρᾳντες¹⁸ ἐπὶ Ῥωμαίους ἐγένοντο. Ὁ δὲ Σέργιος σὺν τῷ Πουδεντίῳ τοῦτοις ἀπήντησεν, καὶ μάχης κροτηθείσης, Πουδέντιος μὲν πολλοὺς ἀποβαλὼν θνήσκει· Σέργιος δὲ εἰς ἀφατον φρόδον ἐμπεπτωκώς, ἐπὶ Καρχηδόνα ἐπλευσεν πρὸς Σολομῶνα τὸν αὐτοῦ θεῖον. Πᾶσαν δὲ τὴν Τρίπολιν Μαυρούσιοι ἀπέλιπον (58), οἱ δὲ βάρβαροι ἅπαντα ληϊσάμενοι τὰ ἐκεῖ χωρία, ἐξανδραποδίσαντες τε¹⁹ πλῆθος Ῥωμαίων ἐπὶ Πεντάπολιν

VARIE LECTIONES.

⁹ γέροντα om. A. ¹⁰ ἐξήλατο A. ¹¹ περιέβαλεν A, περιέβαλεν vulg. ¹² Σολομῶνος A, Σολομῶντος vulg. ¹³ ἀδελφοῦ παῖδες A, ¹⁴ δὲ ante Σέργιος add. ex A. ¹⁵ Λέπτην μάγναν A, Λεπτήμαγναν vulg. ¹⁶ προαστείῳ A, προαστείος vulg. ¹⁷ τούτους — — ἔκτεινεν om. A. ¹⁸ σὺν om. A f. ¹⁹ ἄρᾳντες om. A f. ²⁰ τς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Procopius, Zeben.
 (54) Idem, Sitiphitem.
 (55) Quartum et decimum numerat Procopius.
 (56) Ille Λεπτήμαγναν mag., Λεπτήμαγαν.
 (57) Priores scilicet 80 seniores quos in urbem induxerat; non reliquos foris relictos, quod sonare videtur quod redditum est. COMPERTIS.

(58) Illud Μαυρούσιοι ἀπέλιπον quod et ita redditum est, Tripolitana regione a Maurusiiis derelicta, emenda, Μαυρούσιοις ἀπέλιπον· Tripolititanam totam regionem Maurusiiis reliquerunt; nempe Sergius, ac cum eo Carthaginem fugientes cladi superstitēs Romani. Ip.

ἦσαν. Ὁ δὲ Κύρος γυνοῦς, φυγὰς εἰς Καρχηδόνα κατ-
 έπλει. Οἱ δὲ βάρβαροι μηδεὶς ἀντιστάνας αὐτοῖς
 Βερονίκην τὴν πόλιν ἐλόντες, ἐπὶ Καρχηδόνα ἐστρά-
 τευσαν, καὶ εἰς τὸ Βυζάκιον ἀφικόμενοι, πλείστα ἐξ
 ἐπιδρομῆς τῶν ἐκεῖ ἐληψάντο χωρία. Ἀνταλᾶς δὲ
 ἔχθραν ἔχων πρὸς Σολομῶνα, διότι ²¹ τὸν αὐτοῦ
 ἀδελφὸν ἔκτεινεν, τοῖς βαρβάροις ἐνούται, καὶ κατὰ
 Καρχηδόνας καὶ Σολομῶνος τούτοις ²² ᾠδήγησεν. Σο-
 λωμῶν δὲ ²³ ταῦτα ἀκούσας, παραλαβὼν τὸ στρα-
 τευμα κατ' αὐτῶν ὤρμησεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς Βέ-
 στην (59) τὴν πόλιν, ἐξ ἡμερῶν Καρχηδόνας ὁδὸν
 ἀπέχουσαν, ἐν αὐτῇ ἐστρατοπεδεύσατο ²⁴. Ἦσαν δὲ
 σὺν αὐτῷ Κύρος καὶ Σέργιος καὶ Σολομῶν ὁ νεότερος, οἱ
 τοῦ Βάχχου παῖδες. Ἰδὼν δὲ τὸ πλῆθος τῶν βαρβά-
 ρων καὶ δειλιάσας, ἐπεμψεν πρὸς τοὺς ἄρχοντας αὐ-
 τῶν μεμφόμενος αὐτοῖς ²⁵, ὅτι ἔνασπονδοὶ ²⁶ Ῥω-
 μαίων ὄντες, ὅπλα κατ' αὐτῶν ἐκίνησαν, ἄξιον ²⁷ δὲ
 τὴν εἰρήνην κρατύνεσθαι, καὶ ὄρκους βεβαιοῦσθαι. Οἱ
 δὲ βάρβαροι χλευάσαντες τὰ εἰρημμένα, ἔφησαν·
 Ἐπειδὴ Σέργιος εἰς τὰ Ἐυαγγέλια ὁμῶς καλῶς
 ἐρύλαξε τοὺς ὄρκους ἀποκτείνας τοὺς ὀδοιτή-
 κορτια, πῶς νυν ὑμῶν πιστεύσομεν ²⁸ τοὺς ὄρ-
 κους; Πολέμου δὲ ἀκροτηθέντος, τρέπονται οἱ Ῥω-
 μαῖοι. Τοῦ δὲ Ἰππου ὀκλάσαντος κτείνεται Σολομῶν,
 καὶ οἱ τοῦτου δορυφόροι. Σέργιος δὲ ὁ τοῦτου ἀνεψιὸς
 τὴν τῆς Λιδύης ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐνεχειρίσθη.
 Ἰωάννης δὲ ὁ Σισιννιόλου, καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες
 μῖσος πρὸς τὸν Σέργιον μέγα ²⁹ ἐκίνησαν, ὥστε
 μηδὲ ³⁰ ὅπλα κατὰ τῶν ἔχθρῶν αἰρεῖν βούλεσθαι.
 Καὶ οἱ βάρβαροι πάντα ἀδεῶς ἐληΐζοντο. Ἀνταλᾶς
 δὲ ἔγραψε τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ, ὅτι *Πάντες*
Μαυρούσιοι τὴν σὴν δουλείαν καὶ φιλίαν αἰ-
ροῦνται, ἀλλὰ τὴν Σολομῶνος καὶ τῶν τοῦτου
ἀνεψιῶν βίαιαν ὑπαγωγὴν ³¹ οὐχ ὑποφέροντες,
ἐτυράννησαν. Τούτους παράστειλον, καὶ εἰρήνην
Ῥωμαίοις καὶ Μαυρούσιοις ³² συνίσταται. Ὁ
 δὲ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι οὐ κατεδέξατο· Ἀνταλᾶς
 δὲ καὶ ὁ τῶν Μαυρουσίων στρατὸς συνήχθησαν αὐθις
 ἐν Βυζακίῳ, καὶ σὺν αὐτοῖς Τζότζας στρατιώτας
 ὀλίγους καὶ Θουάνδηλους ἔχων. Οἱ δὲ Λίδυες παρεκά-
 λουν Ἰωάννην τοῦ Σισιννιόλου στρατευμα ἀγεῖραι ³³
 καὶ κατὰ τῶν πολεμίων χωρῆσαι σὺν Ἰμερίῳ τῷ
 ἄρχοντι τῶν ἐν Βυζακίῳ καταλόγων. Ὁ δὲ λαβὼν
 τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦει, Ἰμέριον ³⁴
 προσγεῖν κλεύσας. Συμβολῆς δὲ γενομένης ἠτεῶνται
 οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ συλλαμβάνονται οἱ βάρβαροι τὸν
 Ἰμέριον ζῶντα σὺν τῷ στρατῷ αὐτοῦ· καὶ τοῦτον
 εἰς φυλακὴν ἀποθέμενοι τοὺς στρατιώτας Τζότζα
 παρῆδωκαν ὁμολογούντας κατὰ Ῥωμαίων στρα-
 τεύεσθαι. Παραλαμβάνουσι δὲ ὄλιγον διὰ τοῦ Ἰμερίου
 Ἀδράμυτον τὴν πόλιν. Καὶ οἱ μὲν πῶν Λιδύων εἰς
 Σικελίαν κατέφυγον, ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλας νήσους καὶ

tudine, versus Pentapolim contenderunt. Cyrus
 nuntio accepto fugæ se dedit, et Carthaginem
 transfretavit. Barbari nullo resistente Beronicem
 ceperunt, moxque in Carthaginem arma moverunt :
 deinde Byzacium profecti multos ejus regionis
 agros suis excursionibus devastaverunt. Antalas
 autem inimicitias cum Salomone, quod fratrem
 interfecisset, exercens, Barbaris adjungitur, **177**
 et adversus Carthaginem et Salomonem ductorem
 eis se præbet. His auditis Salomon in eos educit
 exercitum : et jam Bestem sex dierum itinere a
 Carthagine dissitam profectus, in ea castra compo-
 suit. Comitabantur Cyrus et Sergius et junior Sa-
 lomon Bacchi liberti. Conspecta vero Barbarorum
 multitudo deterritus, ad eorum primores misit,
 qui nomine suo expostularent, quod Romanis
 prius fœdere conjuncti, bellum eis inferre non fuis-
 sent veriti. Rogabat perinde renovatis juramentis
 firmatam deinceps ad invicem servarent pacem.
 Barbari sannis et ironice cavillis dicta excipientes,
 responderunt : *Quandoquidem Sergius in Evangelia*
juratus sancte servavit jusjurandum, ut octoginta e
nostris interficeret, quonam modo nunc jurejurando
fidem iterum præstabinus? Mox prælio conserto
 Romani fugati : Salomon equo cespitante occisus,
 et ejus satellites una pariter occubuerunt. Sergius
 autem ejus nepos mandatam sibi ab imperatore
 Libyæ provinciam administravit. Cæterum Joannes,
 Sisinnioli filius, cæterique duces in Sergium ve-
 hemens adeo conceperunt odium, ut sub eo neque
 in ipsos hostes arma manibus contractare propo-
 nerent, ac interim ubique Barbari cuncta summa
 cum libertate deprædarentur. Antalas itaque impe-
 ratori Justiniano scripsit in hanc mentem : *Mau-*
russii cuncti tibi servire, te amare desiderant : ve-
rum Salomonis et nepotum ejus jugum omnino vio-
lentum non ferentes, tyrannidem excitaverunt : hos
si revocaveris, Romani cum Maurusiis in unum sædus
coibunt. Imperator istud exsequi non admisit. Quare
 Antalas et universus Maurusiorum exercitus ad
 Byzacium iterum convenit ; quo Tzotzas Vandalos
 milites haud secum multos habens eum convenit.
 Porro Libyes Joannem Sisinnioli filium instanter
 rogaverant, ut collecto instructoque exercitu ad-
 versus hostes progrediretur, una cum Himerio,
 qui Byzacii tironum catalogis præfectus erat. Ille
 educto exercitu, et Himerio præcedere jusso, in
 hostes adversus perrexit. Commissa demum pugna
 superantur Romani, Himeriumque una cum omni-
 bus ejus copiis Barbari vivum comprehendere, et
 eum quidem in custodiam conjecere, ejus vero
 milites se contra Romanos arma ferre juratos

VARIÆ LECTIONES.

²¹ διότι A, διὰ τί vulg. ²² τούτους A. ²³ δὲ add. ex A. ²⁴ ἐστρατοπεδεύσατο A, ἐστράτευσεν vulg.
²⁵ αὐτοῖς A, αὐτῶν vulg. ²⁶ ἐν σπονδῇ A. ²⁷ ἄξιον A, ἀξίων vulg. ²⁸ ὑμῶν πιστεύσομεν A, ἡμῶν πιστεύ-
 σομεν vulg. ²⁹ μέγα A, μέγαν vulg. ³⁰ μηδὲ, μήτε vulg., om. A, sed ante βούλεσθαι add. μή. ³¹ ἐπι-
 αγωγὴν A. ³² καὶ Μαυρ. om. A c. ³³ ἀγεῖραι A, ἐγεῖραι vulg. ³⁴ Ἰμέριον A b, Ἰμερίῳ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(59) Procop., *Bastem*.

Γόγθαρις τὸν ἑαυτοῦ μάγειρον ἐκ Μαυρουσιῶν ὄντα Ἀ πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀπέστειλεν πρὸς Ἀνταλᾶν εἰπεῖν, ὡς αὐτῷ Γόγθαρις βούλεται τῆς Λιβύης⁴⁶ ἀρχῆς κοινωνὸν λαβεῖν. Ὁ δὲ Ἀνταλᾶς τὸν μὲν⁴⁷ λόγον ἀσμένως ἤκουσεν· ἀπεκρίθη δὲ, ὡς οὐκ ἀσφαλῶς διὰ μαγείρου τὰ τοιαῦτα διοικεῖσθαι. Ταῦτα Γόγθαρις ἀκούσας, Οὐλίθεον⁴⁸ τὸν αὐτοῦ δορυφόρον, ὡς πιστόν, πρὸς Ἀνταλᾶν ἐπεμψεν, παρακαλῶν αὐτὸν πλησιάσαι τῇ Καρχηδόνι, ὅπως αὐτὸν τὸν Ἀρεόβινδον ἀνέλῃ. Οὐλίθεος δὲ τῷ Ἀνταλᾶ⁴⁹ κρυφῆ συνῆτευχεν, καὶ συνεφώνησαν, ἵνα ὁ μὲν Ἀνταλᾶς τοῦ Βυζακίου ἄρχῃ, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν Ἀρεοβίνδου χρημάτων λάθῃ⁵⁰, καὶ χίλιους πεντακοσίους στρατιώτας Ῥωμαίους σὺν αὐτῷ· Γόγθαρις δὲ τὸ βασιλεῦς ἀξίωμα λάθοι καὶ Καρχηδόνος τὸ κράτος. Ταῦτα διαπραξάμενος Οὐλίθεος, ἐπανήκε πρὸς Γογθάριδα. Β Ὁ δὲ βάρβαροι κατὰ Καρχηδόνος σπουδῆ πολλῇ ἦσαν. Καταλαβόντες δὲ τὸ Δέκιμον καὶ στρατοπεδευσάμενοι ἐν αὐτῷ τῇ ὕστεραια ἐπὶ Καρχηδόνος ἐχώρουν. Ὑπαντεύσαντες⁵¹ δὲ τοῦ Ῥωμαίων στρατεύματος, ἀπροσδοκῆτως αὐτοῖς συνέβαλον⁵², καὶ πολλοὺς τῶν Μαυρουσιῶν ἐκτείναν, οὓς δὴ ὁ Γόγθαρις κακίζων ἐπέσκαπτεν, ὡς θρασυνομένους⁵³, καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα εἰς κίνδυνον φέρειν. Ὁ δὲ Ἀρεόβινδος πέμψας πρὸς Κουντζίναν, παρεκάλει προδότην αὐτὸν⁵⁴ γενέσθαι Μαυρουσιῶν· ὁ δὲ ὠμολόγησεν τοῦτο ποιεῖν. Ἄπιστον γὰρ τὸ τῶν Μαυρουσιῶν γένος πρὸς τε ἄλλους καὶ πρὸς ἅπαντας. Ταῦτα Ἀρεόβινδος τῷ Γόγθαρι ἐθάρρησεν. Ὁ δὲ παρήκει τῷ Ἀρεοβίνδῳ τῷ Κουντζίνᾳ μὴ πιστεύειν. Οὐλίθεον δὲ ἀποστείλας, τῷ Ἀνταλᾶ ταῦτα ἐμήνυσεν. Γόγθαρις δὲ κτείνει τὸν Ἀρεόβινδον λάθρα δινοσεῖτο, καὶ πείθει τοῦτον ἐξελεθεῖν τῆς Καρχηδόνος, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ εὐρεθῆναι. Ὁ δὲ Ἀρεόβινδος ἀπειρος τοῦ πολέμου ὦν, τὰ ὅπλα περιβαλέσθαι μὴ δυνάμενος, ἀνεβάλλετο. Καὶ οὕτως ὁ χρόνος προῆλθεν τῆς ἡμέρας· διδῶν τὴν παράταξιν εἰς τὴν αὐριον ἀποθέμενος, ἤσυχασεν. Γόγθαρις δὲ αὐτὸν ἐξεπίτηδες τὴν μέλλησιν ποιεῖσθαι ὑποπτέυσας, ἅτε τῶν πραττομένων αἰσθόμενος, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς κατ' αὐτοῦ ἐτυράννησεν. Ἀρεόβινδος δὲ κατὰ τάχος τὴν Καρχηδὸνα καταλιπών, καὶ φυγῆ χρησάμενος, εἰς ναῦν τε εἰσελθὼν, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον πορεύεσθαι ἤμελλεν, εἰ μὴ χειμῶν μεταξὺ ἐπιγενόμενος διεκώλυσεν. Ἀποστείλας δὲ Ἀθανάσιον ἐν Καρχηδόνι, Δ μετεπέμψατό τινας, ἐν οἷς καὶ Ἀρταδάνην, ὅστις πολλὰ παρήκει τῷ Ἀρεοβίνδῳ, μήτε ἀναπεπτωκέναι μήτε δειλιάζειν⁵⁵ καὶ δεδιέναι τὸν Γογθάριδα· ἀλλ' ἑαυτὸν ὁμοῦ σὺν πᾶσι τοῖς ἑαυτῷ ἐπομένους⁵⁶ ἵεναι, πρὶν τι πραιτέρῳ γενέσθαι κακῶν⁵⁷. Ὁ δὲ Γόγθαρις τὸν Ἀρεόβινδον εἰς τοὺς στρατιώτας διέβαλλεν, ὡς ἀνανδρὸν τε καὶ δειλὸν καὶ τὰς βόγας τούτοις μὴ βούλεσθαι διδόναι. Ὁ δὲ Ἀρεόβινδος σὺν τῷ Ἀρταδάνῃ καὶ τοῖς ἐπομένους κατὰ Γογθάριδος διῆλθεν⁵⁸.

VARIE LECTIONES.

⁴⁶ Λιβύος vulg. ⁴⁷ μὲν add. ex A. ⁴⁸ Οὐλίθεον A. ⁴⁹ τὸν Ἀνταλᾶν A e. ⁵⁰ λάθῃ A, λάθοι vulg. ⁵¹ ὑπανήσαντες A. ⁵² συνέβαλον A, συνέβαλλον vulg. ⁵³ θρασυνομένοι A, θρασυνομένος vulg. ⁵⁴ αὐτὸν A, αὐτοῦ vulg. ⁵⁵ δειλιάζειν καὶ om. A. ⁵⁶ ἐπομένους A, ἐπόμενον vulg. ⁵⁷ κακῶν A, κακῶν vulg. ⁵⁸ διῆλθεν A, ἤλθεν vulg.

bane et Armeniis cum hostibus dimicaturum mittit. Gottharis ex famulatio eorum Maurusium genere ad Antalam et Barbaros destinat, qui referret, Gotthari in animo esse, suæ in Libyam potestatis collegam eum assumere. Antalas nuntium excepit latus : **179** respondit autem, haud tuto eorum manibus hujusmodi negotium tractari. His acceptis Ulistheum e satellitum numero fidissimum ad Antalam Gottharis remittit, precibus hoc agens, ut Carthagini vicinior factus, Areobindum e medio tollere conaretur. Ulistheus subinde cum Antala latenter congressus una paciscitur, ut Antalas Byzacii principatu occupato, facultatum Areobindi mediam sumeret partem, ac insuper ex Romanis militibus mille quingentos secum haberet : Gottharis autem, imperatoris assumptis insignibus, Carthagine solum imperii locaret. Pactis hujusmodi firmatis, ad Gottharim Ulistheus revertitur. Hinc Barbari accelerata expeditione, in Carthaginem irruunt : et primo quidem Decimum profecti, castra metati sunt, postridie ad ipsam Carthaginem applicant. A Romanorum autem exercitu obviam facti excepti, ad inexpectatum descendunt prællum, quo plurimi Maurusiorum cæsi. Romanos demum probris contumeliisque affectos, tanquam qui nimia freti audacia Romanam rem in discrimen adducerent, Gottharis male accepit. Cæterum Areobindus Cunzinam, ut Maurusios proderet, per nuntium hortatus est : is autem se facturum recepit. Maurusiorum quippe gens, non in omnes modo, sed et in suos infidissima. Hæc Areobindus Gotthari fidenter aperuit. Ille ne Cunzinæ fidem daret, Areobindum precari : tum Ulistheo misso Antala cuncta significat. Gottharis Areobindo ex insidiis vitam eripere animo volvens, Carthagine exercitum educere suadet, et pugnam cum hostibus consere. Areobindus, ceu belli inexpertus, et armis ferendis non assuetus, consilium differt : ita diei tempus elabitur : quare pugna in sequentem diem retardata, intra muros se continuit. Gottharis Areobindum quasi, quæ instruerentur adversa, subodoratum, et idcirco moras ex animi proposito nectentem suspicatus, in manifestam adversus eum erumpit rebellionem. Quare Carthagine extemplo relicta, fuga salutem sibi parat Areobindus, et conscensa navi, Byzantium, nisi tempore intercedente navigationem prohibuisset hiems, trajicere disposuit. Interim Athanasio Carthaginem misso, ex ea quosdam evocat amicos, in quibus Artabanes spectatissimus. Is Areobindum, ne animo concideret, aut timore consterneretur, vel Gottharim formidaret, sed potius ipse una cum cæteris, qui partes ejus tuebantur, contrarius iret, antequam malum latius serperet, hortabatur. Ex adverso

Gottharis Areobindum tanquam imbellem ac pusillanimum, quique stipendia solvere nollet, apud milites **180** traducebat. Areobindus autem cum Artabane caeterisque, qui cum secuti fuerant, contra Gottharim processit: et ad ipsa propugnacula, turres, urbisque portas acri pugna dimicatum est. Multi vero milites, eorum, quae Gottharis moliebatur, nescii, arma adversus eum arripuerunt. Porro Areobindus ubi homines occisos vidit, huiusmodi spectaculis minime assuetus, cum timorem non amplius ferret, fugae se committit, et in monasterium; quod Salomon ad mare exstruxerat murisque tanquam arcem firmissimam muniverat, se cum uxore atque sorore contulit. Tum vero etiam fugit Artabanes. At Gottharis victoriam per summam viam adeptus, palatium occupavit. Tum urbis praesuli, ipsique Athanasio ad se accersitis denuntiavit, ut fide publica data Areobindum ad palatium ducerent; alioqui, si parere recuset, obsidionem minatur, nec ullam ei salutis spem aut fiduciam superesse. Areobindus igitur accepta ab episcopo Reparato fide, in Gottharis conspectum venit, procidensque ad ejus pedes jacuit, et Evangelia, in quibus juratus episcopus fidem ei dederat, pro supplice libello porrexit. Gottharis ipsum erigens nullum ei malum inferendum coram omnibus juravit: sed postera die ipsum cum uxore et facultatibus Byzantium remittendum: quin etiam episcopo dimisso, Areobindum et Athanasium ad cenam secum in palatio invitavit. Areobindum itaque honorificentissime accepit, et ut primus toris accumberet, rogavit: et bene cenatum in ducis cubiculo dormire iussit: ubi Ulisthed et quibusdam aliis submissis ejulantem et querelas voces cum lacrymis emittentem interfecit. Athanasio certe senectutem reveritus pepercit. Sequenti luce caput interfecti misit ad Antalam: ex facultatibus autem ejus nullam ex inuito pacto partem assignavit. Antalas de perpetratis adversus Areobindum et de Gottharis perjurio certior factus, ad imperatoris Justiniani partes transire decrevit. Artabanes autem, accepta Gottharis fide, in palatium se cum Armeniis transtulit, et tyranno operam locare pollicitus est, licet ei mortem latenter inferre machinaretur. Porro cum Gregorio nepote, et Artaserio satellite communicato consilio, dixit Gregorius: *Dignitatem Belisarii omnem soli tibi nunc vindicare comparatum, Artabanes, numerosum siquidem exercitum, ingentesque divitias, nobilesque viros comitantes, classemque, qualem adhuc nullus audierat, ab imperatore sibi traditam accipiens, tunc multo labore Libyam Romanis relictam reddidit. Nunc vero cum haec provincia rebellans in pristinum **181** statum denuo reciderit, eam ad imperatoris obsequium reducere, resque omnes e ma-*

A Καί γίνεται μάχη ἐν τε ταῖς ἐπάλξεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς πύλαις. Τῶν δὲ στρατιωτῶν οἱ πλεῖστοι οὐκ ἔγνωσαν τὰ ὑπὸ Γογθάριδος μελετηθέντα, καὶ συναγόμενοι κατ' αὐτοῦ ὠπλίζοντο. Ὁ δὲ Ἀρεόβινδος ἰδὼν ἀνθρώπους κτεινομένους, ἀήθης ὢν τοῦ τοιοῦτου θεάματος, τὴν δεξιάν οὐκ ἐνεγκῶν, ἐφυγεν, καὶ εἰς τὸ τῆς παραθαλασσίας μοναστήριον, ἔπερ Σολομῶν ἐδείματο καὶ περιετίχισεν, ὡς φρούριον ἀσφαλές, εἰς αὐτὸ κατέφυγεν σὺν τῇ γυναίκί καὶ τῇ ἀδελφῇ. Τότε καὶ Ἀρταβάνης φυγῇ ἐχρήσατο. Γόγθαρις δὲ κατὰ κράτος νικήσας, τὸ πάλαιον ἔλαθεν. Μεταπεμφόμενος δὲ τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα καὶ Ἀθανάσιον, τὰ πιστὰ τῷ Ἀρεόβινδῳ ἐκέλευσε δίδόναι, καὶ εἰς τὸ πάλαιον αὐτὸν ἀγαγεῖν, ἀπειλήσας πολιορκήσειν αὐτὸν ἀπειθήσαντά, καὶ μηκέτι αὐτῷ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ πιστὰ δώσειν. Ὁ δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Ῥεπαράτου⁸² τὰ πιστὰ λαβὼν, τῷ Γογθάριδι εἰς θῆβιν ἦλθεν, καὶ κρηνης πεισῶν ἔκειτο, τὴν ἰκετηρίαν αὐτῷ τὰ εὐαγγελία πρότεινόμενος, ἐφ' ᾧ τὰ πιστὰ ὁ ἱερεὺς οὐδὲν δέδωκεν. Ὁ δὲ Γόγθαρις τοῦτον ἀνέστησέν, ὁμομοκῶς αὐτῷ ἐπὶ πάντων μηδὲν αὐτῷ κακὸν ποιεῖν, ἀλλὰ τῇ ὕστερα καὶ σὺν τῇ γυναίκί καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ εἰς Βυζάντιον στέλλεσθαι. Τὸν δὲ ἱερεὺς ἀποπεμφόμενος Ἀρεόβινδον καὶ Ἀθανάσιον συνδείπνειν ἐν τῷ πάλαιῳ ἔλαθεν. Ἐτίμησεν⁸³ δὲ τὸν Ἀρεόβινδον, καὶ πρῶτον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς σιτιβάδος κατέκλιεν. Δειπνήσαντα δὲ αὐτὸν ἐν κοιτῶνι καθεῖδειν ἐκέλευσεν. Ἀποστειλάς δὲ Οὐλίσιθεον σὺν ἑτέροις τισὶ κοκκύντά⁸⁴ τε καὶ ὀλολυγμοῖς χρώμενον, τοῦτον ἔκτεινεν. Ἀθανασίου⁸⁵ δὲ ἐπέλαστο διὰ γῆρας. Τῇ δὲ ἐπαύριον τὴν τοῦτου κεφαλὴν τῷ Ἀνταλᾷ ἐπέμψεν, τὰ δὲ χρήματα κατασχὼν οὐδὲν τοῦτω κατὰ τὰς συνθήκας δέδωκεν. Ἀνταλᾶς δὲ μαθὼν τὰ εἰς Ἀρεόβινδον πεπραγμένα, καὶ τὰς τοῦ Γογθάριδος ἐπιπορκίας λογισάμενος, Ἰουστινιανῷ τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖν ἤθελεν. Ἀρταβάνης δὲ τὰ πιστὰ λαβὼν παρὰ τοῦ Γογθάριδος εἰς τὸ πάλαιον σὺν τοῖς Ἀρμενίοις ἀνέβη, καὶ τοῦ τυράννου ὑπηρέτης εἶναι ὠμολόγησεν. Λάθρα δὲ τοῦτον ἀνελεῖν ἐβουλεύετο. Γρηγορίῳ δὲ τῷ ἀνεψιῷ καὶ Ἀρτασέρῳ⁸⁶ τῷ ἑτοίμῳ θαρβήτας τὸ βούλευμα, ἐφη αὐτῷ Γρηγόριος· *Νῦν σοι, Ἀρταβάνη, πάρεστι μόνῳ τὸ Βελισαρίου ἀναδύσασθαι κάλλος. Ὁ μὲν γὰρ στρατιῶν τε⁸⁷ καὶ χρημάτων μεγάλα παρὰ βασιλέως λαβὼν καὶ ἀρχοντας συνεπομένους, καὶ στόλον ὅλον οὐδέποτε τις ἠκηκεί⁸⁸, πόνῳ πολλῷ τοῖς Ῥωμαίοις τῆς Λιβύης ὑπόφορον κατεστήσατο· νῦν δὲ, ὡς ἐξ ἀρχῆς κάλλιν γέγονεν εἰς τὸ ἀρχιεὼν Λιβύη ἀποστήσασα, ἐν σοὶ μόνῳ κείται ταύτην κάλλιν τῷ βασιλεῖ προσεγγεῖν, καὶ τὰ πράγματα διασώσασθαι. Δογίζου δὲ τὸ σοῦ γένος, ὅτι Ἀρταβάνης ἀνέκαθεν, καὶ ὅτι εὐγενῆς ὢν, ἀνδραγαθίζεσθαι δεῖ πρέπει⁸⁹, καὶ πολλὰ ἔργα ὑπὲρ ἀρετῆς ἐπιδεικνύειν. Νέου γὰρ σοῦ⁹⁰ ἔντος, ἐν-*

VARIAE LECTIONES.

⁸² Ῥεπαράτου A b c, Ῥεπαίου vulg. ⁸³ ἐτίμησεν A, ἐπετίμησεν vulg. ⁸⁴ κοκκύντά τε A, κοκκύνετα τε vulg. ⁸⁵ Ἀθανασίου A, Ἀθανασίῳ vulg. ⁸⁶ Ἀρτασέρῳ A. ⁸⁷ στρατιῶν τε A, στρατιῶν τε vulg. ⁸⁸ ἠκηκεί A, ἀκηκεί vulg. ⁸⁹ πρέπει A b, fort. recit. ⁹⁰ σοῦ add. ex A.

θυμήθητι ὡς⁶⁷. Ἀκάκιον τὸν Ἀρμένιον ἄρχοντα, Α καὶ Τζιτζαν τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν ἐν πολέμοις ἔκτεινας, Χοσρόη τε τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν συνεστράτευσεν. Τοιοῦτος δὲ ὢν μὴ περιδῆς τὴν⁶⁸ Ῥωμαίων ἀρχὴν ὑπὸ κυνός μεθύοντος κατεχομένην. Ἐγὼ δὲ σοὶ καὶ Ἀρτασέρσιος ὄσα εἰς δύναμιν ἐπιτάττοντι ὑπουργήσομεν. Γόγθαρις δὲ τὴν Ἀρταβάνην ἠγεῖσθαι τοῦ στρατοῦ, ἐπὶ τε Ἀνταλᾶν καὶ Μαυρουσίους τοὺς ἐν Βυζακίῳ ἐκέλευσε χωρεῖν. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ τῶν στασιαστῶν ἀρχων, καὶ Οὐλίσθεος ὁ δορυφόρος· εἰποντο δὲ αὐτῷ καὶ Μαυρούσιοι, ὧν⁶⁹ Κουντζίνας ἦρχεν. Συμβαλὼν δὲ τῷ Ἀνταλᾶ καὶ τοῖς βαρβάροις, τούτους ἐτρέψατο⁷⁰. Ἐθελοκακήσας δὲ Ἀρταβάνης ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, στρέψας τὸ βάνδον εἰς τὸ στρατόπεδον ἤλαυεν. Οὐλίσθεος δὲ κτείνει τοῦτον εἰς τὸ στρατόπεδον διενοεῖτο. Ἀρταβάνης δὲ ἐφασκεν δεῖσαι, Μὴ ἐξ Ἀδραμύτου τῆς πόλεως ἐξεληθόντες οἱ βάρβαροι βοηθήσῃσι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἀνήκεστα ἔργα εἰς ἡμᾶς πράξωσιν· ἀλλὰ Γογθάριδα σὺν παντὶ τῷ στρατῷ ἐληλυθέναι, καὶ οὕτως πάντας ἐλεῖν. Καὶ ἀναστρέψας εἰς Καρχηδόνα τῷ τυράννῳ ταῦτα ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ τυράννος τῷ Πασιφιλοβουλεύσάμενος, ἅπαντα μὲν διανοήθη τὸν στρατὸν ἐξοπλίσαι, καὶ σὺν αὐτῷ στρατεύσασθαι, φύλακάς τε μόνους τῇ πόλει καταλιπεῖν. Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν πολλοὺς ἀνήρει ὁ Γόγθαρις ἐξ ὑποφίας. Ἐξεληθὼν δὲ εἰς Καρχηδόνος ἐν προαστείῳ, οὗ δὴ στιβάδες ἦσαν ἐκ παλαιοῦ τρεῖς ἐν αἷς⁷¹ κατεκλίθη σὺν Ἀρταβάνῃ καὶ Ἀθανασίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ δορυφόρῳ τοῦ Σολομώντος. Ἀρταβάνης τοῖνον τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸν τοῦ τυράννου φόνον οἰόμενος, Γρηγορίῳ τε καὶ Ἀρτασέρσιῳ καὶ δορυφόροις πιστοῖς τισι⁷² τὸ πρᾶγμα ἐθάβρησεν· καὶ τοὺς μὲν δορυφόρους σὺν τοῖς ξίφεσιν ἐνδον ἐκέλευσεν γενέσθαι. Ἀρχόντων γὰρ ἐσθιομένων ἠπισθεν ἐστάναι· δορυφόρους νόμος ἦν. Ἐγγειρεῖν δὲ ἄφνω τὸ πρᾶγμα ἐκέλευσεν, ἥνικα αὐτῶν τὸν καιρὸν αὐτοῖς διὰ νεύματος ποιήσοι, τὸν Ἀρτασέρσιον κελεύσας πρῶτον τοῦ ἔργου ἔχεσθαι. Τῷ δὲ Γρηγορίῳ ἐπίταττον τῶν Ἀρμενίων πολλοὺς τοὺς εὐτολμοτάτους ἀπολεξάμενον εἰς τὸ παλάτιον παρεῖναι τὰ ξίφη μόνον ἐπιφερομένους, καὶ αὐτοῖς τὰ βουλεύματα⁷³ μηδενὶ ἐξεῖπειν. Προδόντος δὲ τοῦ πρότου, καὶ τοῦ Γογθάριδος καταθεβρεγμένου τῷ οἴνῳ, Ἀρτασέρσιος σπασάμενος τὸ ξίφος κατὰ τοῦ τυράννου ἐχώρει. Εἰς δὲ τῶν οἰκετῶν ἰδὼν τὸ ξίφος γυμνὸν, ἀνέκραγε· Τί τοῦτο, ὦ βέλτιστε; λέγων. Ὁ Γόγθαρις στρέψας τὸ πρόσωπον εἰς αὐτὸν ἔβλεπεν. Ἀρτασέρσιος δὲ αὐτὸν πῶ ξίφει ἔπαισεν⁷⁴, καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλεν. Ἀναπηδῶσαντα δὲ τοῦτον Ἀρταβάνης μάχαιραν σπασάμενος ἐν τῇ τοῦ τυράννου πλευρᾷ ταύτην ἐπηξεν ἄχρι τῆς λαβῆς, καὶ τοῦτον ἄφνω⁷⁵ ἀνείλεν⁷⁶. Τότε Ἀρταβάνης τὸν

nifesto discrimine servare, in te situm est. Genus Iuum mente reputa: ut ex Arsacidum antiqua pro-sapia natus prae te sanguinis fers nobilitatem, et sot-titer ubique te gerere, et virtutis praecleara facinora passim prodere te decet, Memorare juvenilibus annis Acacium Armeniae magistratum, et Tzitzam Romanorum ducem consortis in bello manibus te sustulisse, et sub Chosroe Persarum rege te subinde militasse. Talis igitur cum sis, Romanorum imperium ab ebrioso cane occupari, ne diutius patiaris. Quae in nostra sunt potestate, si jusseris, ego et Artaserius exhibebimus. Gottharis autem Artabanem exercitui praefecit, et in Antalam reliquosque Maurusios Byzacium detinentes proficisci imperat. Joannes quoque rebellionis auctor et princeps, necnon Ulistheus satelles comitabatur. Secuti sunt pariter Maurusii, quorum dux Cunzinas. Cum Antala itaque et Barbaris conserta pugna, Barbari vertuntur in fugam. Artabanes repentina ignavia motus, ver-sis retro bandis, in castra remeavit. Ulistheus vero eum in castris interficere meditabatur. At ne Barbari urbe Adramyto egressi hosti suppetias ferrent, suosque irreparabili malo multarent, Artabanes se timuisse aiebat: Proinde necessum fuisse, ut ipse Gottharis cum universo exercitu adveniret, atque ita demum inimicos penitus deletum iri. Et Carthaginem reversus isthaec omnia tyranno renuntiavit. Qui consulto super his omnibus Pasiphilo, universum quidem exercitum instruere, et cum eo in pugnam progredi, solos vero custodes Carthagine relinquere decrevit. Singulis autem diebus plures laud alia quam suspicionis causa morti tradebat Gottharis: qui demum Carthagine egressus, in sub-urbium, ubi triclinium, sive tres tori jam olim strati fuerant, in eis cum Artabane Athanasio et Petro Salomonis satellite recubuit. Artabanes igitur tempus ad conficiendam tyranni caedem opportunum ratus, Gregorio et Artaserio, ac satellitibus quibusdam consilium suum patefecit: ac satellites quidem cum gladiis intus adesse jussit (ducibus enim in mensa accumbentibus satellites pone astare mos erat) et derepente rem tum demum aggredi, cum ipse tempus adesse innuisset; Artaserium autem primum operi manum admoveere mandavit. Ad haec Gregorio praecepit, ut delectos Armeniorum audacissimos gladiis solis accinctos ad palatium deduceret, nulli tamen ex illis propositum aperiret. Ergo computationibus longius procedentibus, ipsoque Gotthari 182 vino jam probe madido, Artaserius nudato ense in tyrannum irruit. Ex famulis autem quidam ubi ensem educi conspexit, simul exclamavit: Quid hec, o bone? dicens. Gottharis interim verso ad eum vultu respiciebat: una vero gladio

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ ὡς A, ὄσα vulg. ⁶⁸ τὴν, P. A, τῶν P. vulg. ⁶⁹ ὧν] οὗς A f. ⁷⁰ ἐτρέψατο A, ἔτρεψεν vulg. ⁷¹ ἐν αἷς B, ἐν οἷς vulg. ⁷² τισί] τρισί A. ⁷³ τὸ μὲν βούλευμα A. ⁷⁴ ἔπαισεν e f. ⁷⁵ ἄφνω A, ἄμφω vulg. ⁷⁶ ἀνείλεν a, ἀνείλον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Sic Procopius et Pal. cod.

ἀποδεξάμενος⁸⁸, πολλά αὐτὸν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τοὺς A mis ornatum ejus uxori largita est : atque ita de αὐτοῦ συγκλητικούς· ὁμοίως δὲ ἡ Αὐγούστα τῇ αὐ-
 τῷ⁸⁹ γυναικί κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἐχαρίσατο. Καὶ ἀπέλευσεν αὐτούς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἴδιαν βασιλείαν.

A. M. 6028. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ἀγαπητοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπαθεν ὑπὸ θεομηνίας Πομπηϊού-
 πολις τῆς Μυσίας. Ἐσχίσθη γὰρ ἡ γῆ ὑπὸ τοῦ σει-
 σμοῦ, καὶ ἐγαώθη τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως μετὰ τῶν οἰκητῶρων. Καὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ φωναὶ αὐ-
 τῶν ἠκούοντο βοῶντων⁹⁰ ἐλεθῆναι. Καὶ πολλὰ ἐδω-
 ρήσατο ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ ἐκχοθῆναι⁹¹ καὶ βοη-
 θηθῆναι αὐτούς, καὶ τοὺς ζητήσαντας⁹² ἐφιλοτιμή-
 σατο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρέδωκεν Ἰουστινιανὸς τοῦ ψά-
 λεσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὸ· Ὁ μονογενὴς (66)
 Υἱὸς καὶ Λόγος Θεοῦ. Ἐποίησέ δὲ καὶ τὸ ὠρολόγιον
 τοῦ Μίλλου⁹³ (67).

A. M. 6029. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκό-
 πον Ἀνθίμου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἐπιφανίου ἐπισκόπου τελευταί-
 ος (68) μηνὶ Ἰουνίῳ ε', Ἰνδικτιῶνος ιε', ἐπισκο-
 πήσαντος⁹⁴ ἔτη ιε', καὶ μῆνας γ', Ἀνθίμος αἰρετικὸς
 ἐπίσκοπος Τραπεζουντιῶν μετετέθη ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει. Ἀγαπητὸς δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης ἐν τούτῳ
 τῷ χρόνῳ ἀνελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον
 ἐκρότησεν (69) κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Σευήρου καὶ
 Ἰουλιανοῦ Ἀλικαρνασείως καὶ τῶν λοιπῶν Θεοπα-
 σιτιῶν ἐν οἷς καὶ Ἀνθίμος ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταν-
 τινουπόλεως, ὡς ὁμόφρων αὐτοῖς·⁹⁵ καθαιρεθεὶς,
 ἐξεβλήθη⁹⁶ ἐπισκοπήσας μῆνας ι', καὶ ἐχειροτονήθη
 ἀντ' αὐτοῦ Μηναῖος πρεσβύτερος καὶ ξενοδόχος τῶν
 Σαμφῶν⁹⁷ ὑπὸ Ἀγαπητοῦ τοῦ πάππα Ῥώμης.
 Ἀγαπητὸς δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης⁹⁸ ἐν Βυζαντίῳ

A. C. 528. — Romæ episcopi Agapeti annus
 primus

Hoc anno Mysiæ civitate Pompeiopolis plaga
 celesti percussa ingens damnum passa est. Scissa
 enim magna concussionem terra, civitatis pars media
 ipsis cum civibus absorpta est : erantque illi mise-
 rum in modum ruderibus obruti, et ut alii misere-
 rentur, lugubri voce implorare audiebantur. Effo-
 diendis autem et eruendis illis multa contulit im-
 perator, et qui eos per ruinas et rudera inquirerent
 B maximis donis excepit.

Hoc etiam anno Justinianus modulum hunc,
 Unigenitus Filius et Dei Verbum, a se compositum
 Ecclesiis decantandum tradidit. In Milio quoque
 horologium posuit.

A. C. 529. — Cpoleos episcopi Anthimi annus
 unicus.

Hoc anno Epiphanius præsulæ mensis junii die
 quinto, indictione decima quinta, post episcopatus
 annos sexdecim et menses tres vivis erepto, hæ-
 reticus Anthimus Trapezuntinus episcopus in se-
 dem Cpoleos translatus est. Romanus autem pon-
 tifex Agapetus Cpolim hoc anno profectus, adver-
 sus impium Severum, et 184 Halicarnassi an-
 tistitem Julianum, et reliquos alios Theopaschitas
 concilium convocavit : ex his Anthimus Cpoleos
 episcopus tanquam eorum sententiæ particeps,
 cum sedem mensibus decem tenuisset, munere
 abdicatus et depulsus est. Menas vero presbyter
 et hospitii, cui Sampson nomen, præpositus a
 Romano pontifice Agapeto in ejus locum ordinatus.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ δεξάμενος· a. ⁸⁹ αὐτοῦ A, εαυτοῦ vulg. ⁹⁰ βοῶντων add. ex A. ⁹¹ ἐκχοθῆναι A, ἐκχωθῆναι vulg.
⁹² ζήσαντας A. ⁹³ magna b l. lacuna intercedit in optimo codice A, cujus auctoritate destituti sumus usque
 ad p. 197. ed. Par. B. l. 4. ἐργαζομένον. ⁹⁴ ἐπισκοπήσας e. ⁹⁵ αὐτοῖς e, αὐτῶν vulg. ⁹⁶ τῆς βασι-
 λίδος post ἐξεβλήθη add. a. ⁹⁷ Σαμφῶν b, Σαμφῶ vulg. ⁹⁸ Ἀγαπητὸς — Ῥώμης om. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Missæ sacrificio incunte a cleri cætu hy-
 mnus iste etiamnum hodie in Ecclesia Orientali
 canitur : Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ
 ἀθάνατος ὑπάρχων, καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμε-
 τέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου
 καὶ δειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας,
 καὶ σταυρωθεὶς Θεοῦ ἡμῶν, θάνατον θανάτῳ πατή-
 ρας, εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενος τῷ Πα-
 τρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Unigenitus Filius, et Ver-
 bum Dei immortale existens, qui ex sancta Deipara,
 et semper Virgine Maria, propter salutem nostram
 incarnari tulit, homo nulla sui mutatione accedente
 facius, et Deus noster cruci affixus, morte mortem
 conculcans, unus ex sanctæ Trinitatis personis, qui
 cum Patre, et Spiritu sancto glorificatur, nunc et
 semper, et in sæcula sæculorum. Edendi istius hy-
 mni causam, editique communem in Ecclesia acci-
 pationem enarrat Baronius ad annum Christi 520,
 num. 57, et ad annum 534, num. 22 et seqq.

(67) In Augustæo foro ad S. Sophiæ latus Mi-

lium, sive Milliarium existit : de quo copiose
 Suidas, et Petrus Gyllius, CP. topograph. lib. II,
 cap. 25. et Orig. CP.

(68) Anno Justiniani nono Epiphanius CP. epi-
 scopum letho succubuisse Baronius ad an. C. 535,
 num. 59, asserens ex eo arguitur : quod Joannes
 Cappadox, qui ex Nicephori Chronico, et ipsius
 Baronii assensu, annos duos thronum, quem cum
 Justino auspiciatus est, tenuit : successor autem
 Epiphanius annos 16 et menses 3 gessit pontifica-
 tum. Justinus porro cum annos 9 regnaverit, reli-
 quum Justiniani decimo Epiphanium mortem op-
 petiisse : ex quo additamentum ad Marcellinum Epi-
 phanii decessum in annum Justiniani 8 revocantis
 error alter haud dubie pinguior convicitur.

(69) Synodum quintam sub Agapeto coactam
 ipsius verba testantur : et in eadem tempus, indi-
 ctio nimirum 14, quæ Belisarii consulatum excep-
 pit, observatur. Quæcirca ut eam auctor in deci-
 mam quintam rejiciat, non video. Acta synodi v
 lustranda.

Romanus ille pontifex Agapetus Byzantii moram agens in Domino quievit, et in demortui vicem consecratus est Sylvester qui anno uno vixit.

A. C. 530.—*Romæ Sylvestri episcopi annus unicus.*

Croleos Menæ episcopi annus primus.

Alexandriæ Caenæ episcopi annus primus.

Hoc anno mensis Decembris die vigesimo septimo, indictione prima, priora Magnæ ecclesiæ peracta sunt encænæ. Processit vero supplicantis populi cœtus e Sanctæ Anastasiæ templo, patriarcha Mena in imperatoris curru sedente, et ipso imperatore inter plebem procedente. Ab incensæ igitur sanctissimæ Ecclesiæ die ad ejus dedicationem anni quinque, menses undecim, et dies decem intercesserunt.

A. C. 531.—*Romæ episcopi Vigili annus primus.*

Alexandriæ episcopi Theodosii annus primus.

Hoc anno Bulgari reges duo cum Bulgarorum innumera multitudine et drungo in Scythiam et Mysiam, militiæ magistrum in Mysia Justino, et in Scythia Baudario agente, arma moverunt. Isti Bulgari in adversum progressi, commiserunt prælium, in quo Justinus militiæ magister cecidit, in cujus locum Constantinus Florentii Filius successit: et ad partes usque Thraciæ irruerunt Bulgari. In eos autem Acum patriâ Hunnus, quem e sacro fonte suscepit imperator, per Illyricum militiæ magister, expeditionem suscepit: igitur Romani Bulgarios undique suis copiis interclusos ferro cædentes, innumeram ex eis multitudinem prostraverunt, prædam omnem abegerunt, sublatisque regibus eorum duobus præclaram sua virtute tulerunt victoriam. E pugna revertentibus ac lætis alii Bulgari occurrerunt **185** et Constantinum, Acum et Godillam fugientes socio velut reſte interceperunt. Godillas quidem socio gladii opera rescisso, effugit: Constantinus autem una cum Acum vivus comprehensus est. Constantinus corte nummorum mille pretio redemptus Cpollim rediit: Acum vero retento cum cæteris captivis, ad proprios lares remeaverunt.

Hoc eodem anno Persarum rex Chosroes magnam Antiochiam, quæ est in Syria, cepit: et

ὡν ἐκοιμήθη, καὶ χειροτονήθη ἀνε' αὐτοῦ Σιδεστρος ζήσας ἔτος ἕν.

A. M. 6030. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Σιλβέστρου ἔτος ἕν.*

Κωνσταντινουπόλεως Μηρᾶ ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας Γαινᾶ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ (70) κζ' ὁ, Ἰνδικτιῶνος πρώτης γέγονε τὰ πρότερα ἔγκαινια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας· καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας, καθημένου Μηρᾶ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ βασιλικῷ ὄχηματι, καὶ τοῦ βασιλέως συλλιτανεύοντος τῷ λαῷ. Γίνονται οὖν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως τῆς ἀγιοτάτης Μεγάλης ἐκκλησίας μέχρι τῶν ἔγκαινίων ἔτη πέντε, μήνες ἑα', καὶ ἡμέραι ἑ.

A. M. 6031.—*Ῥώμης ἐπισκόπου Βιγιλίου ἔτος α'.*

Ἀλεξανδρείας Θεοδοσίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκίνησαν οἱ Βούλγαροι ἑ, δύο βῆγας (71) μετὰ πλήθους Βουλγάρων καὶ δρούγγου, εἰς τὴν Λυσίαν καὶ Μυσίαν, στρατηλάτου ὄντος τῆς Μυσίας Ἰουστίνου· καὶ τῆς Σκυθίας Βαουδαρίου. Οἱ τινες ἐξελθόντες κατὰ τῶν Βουλγάρων, συνέβαλον πόλεμον, καὶ ἐσφάγη Ἰουστίνος ὁ στρατηλάτης ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐγένετο ἀνε' αὐτοῦ ὁ Κωνσταντίνος ὁ Φλωρεντίου· καὶ ἦλθον οἱ Βούλγαροι ἕως τῶν μαρῶν τῆς Θράκης. Καὶ ἐξῆλθεν κατ' αὐτῶν ὁ στρατηλάτης Ἰλλυρικῷ Ἀκούμ, ὁ Οὐννος, ὃν ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἑ· καὶ μέσον λαθόντες ἑ τοὺς Βουλγάρους ἐκόψαν αὐτούς. Καὶ ἀπέκτειναν πλήθη πολλὰ. Καὶ ἐξέτιναξαν πᾶσαν τὴν πραιβαν, καὶ ἐκίνησαν κατὰ κράτος, φονεύσαντες καὶ τοὺς δύο βῆγας αὐτῶν. Καὶ ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς ὑπήντησαν αὐτοὺς ἄλλοι Βούλγαροι (72), καὶ ἐσφίξαν ἑ αὐτοὺς φεύγοντας, Κωνσταντίνον καὶ τὸν Ἀκούμ καὶ Γοδίλλαν ἑ. Καὶ ὁ μὲν Γοδίλλας μετὰ τοῦ παραμηρίου ἑ αὐτοῦ κόψας τὸν σκῶν (73), ἐξήλασεν. Ὁ δὲ Κωνσταντίνος σὺν τῷ Ἀκούμ συνελήφθησαν ζῶντες. Καὶ τὸν μὲν Κωνσταντίνον ἐξέδωκαν ἑ λαθόντες χίλια νομισμάτα, καὶ ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τὸν δὲ Ἀκούμ ἐκράτησαν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ καὶ ἄλλων αἰχμαλώτων.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρέλαβεν ὁ Χοσρόης βασιλεὺς (74) Περσῶν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας τὴν με-

VARIE LECTIONES.

ἑ κζ' ἑ b f. ἑ [Βούλγαροι alii cod., Βουλγάρους vulg. ἑ φωτισματος a. ἑ λαθόντες] βαλόντες vulg. ἑ ἐσφίξαν a. ἑ Γόδηλαν a, Γώδηλαν f. ἑ παραμηρίου vulg. ἑ ἐξέδωκαν] δέδωκαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) In annum Justiniani 10 et indictionem 15 reponit hæc Marcellini additamentum: at cum auctor a Septembri auspicietur, annum et indictionem alteram adjecit.

(71) Miscella, *Vulger et Drongo*, inepte.

(72) Omissum, καὶ ὡς ἀποκόπου· ὄντας οἱ στρατηλάται, δέδωκαν αὐτοῖς τὰ νῦτα, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς οἱ Βουλγάρους. *Reg., Barb., etc. Duces tanquam fessi a labore eis terga verterunt, illosque Bulgari insecuti sunt; in qua fuga in hujusmodi paratos socos inciderunt. Videntur illi pedicæ ge-*

nus, ac laquei. Nostra Prædicatorum instituta d. 1, c. 10, socos permittunt; quid tamen soci illi sint nos latet modo. COMBERIS.

(73) Interpretor, *restem*, aut *vinculum*, quo fugiens hostis apprehenditur. Σωκίω vero, vel σωκίζω, *hostem rei involtere*.

(74) Antiochiæ et Apameæ direptionem a Procopio lib. II *De bello* copiose descriptam paucis Theophanes contraxit. Marcellini additamentum, et Evagrius ante pestem annis 2 accidisse narrat lib. IV, cap. 38, de qua inferius.

γάλην, καὶ εἰσῆλθεν ἐν Ἀπαμείᾳ καὶ ἐτέρας πόλε-
σιν.

A. M. 6032. — Τούτῳ τῷ ἔτει προσεβρύη Ῥω-
μαίοις Μούνδος (75), ἐκ τοῦ γένους τῶν Γηγέδων ⁸
καταγόμενος, υἱὸς Γιέσμου, ὅστις μετὰ τὴν τελευταίην
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἦλθεν πρὸς Ῥῆγαν ⁹ τὸν θεῖον
αὐτοῦ ἀπὸ μητρὸς, ῥῆγα ὄντα τοῦ Σερμίου, καὶ
γνοὺς τοῦτο ὁ ῥῆξ Ῥώμης, ὁ Θεοδέρικος, πέμψας
πρὸς αὐτὸν, καὶ πεισθεὶς ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ
ἦν μετ' αὐτοῦ συμμαχῶν αὐτῷ. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην
Θεοδέρικου, ἦλθεν ἐπὶ τὸν Δανουβίον ποταμὸν, καὶ
ἤτήσατο τὸν βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν εἶναι ὑπὸ τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει,
καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν
υἱὸν αὐτοῦ, ἀπέλυσεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτὸν στρα-
τηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι ^B
αὐτὸν ¹⁰ εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν (76), ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι
πλήθος πολὺ, καὶ ὀρμήσας κατ' αὐτῶν πάντας ἀν-
ήλωσαν. Καὶ ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ
τῆς αἰχμαλωσίας τῶν ἡγουμένων αὐτῶν μετὰ, καὶ
ἄλλων πολλῶν ¹¹, καὶ ἐπόμπευσαν αὐτοὺς ἐν τῷ
Ἰπτικῷ. Καὶ ἐγένετο εἰρήνη βαθεῖα ἐν τῇ Θράκῃ,
μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δάνου-
βιν. Τοὺς δὲ αἰχμαλώτους τῶν Βουλγάρων ἐπεμψεν
ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικήν. Καὶ κατ-
ετάγησαν ἐν τοῖς νομείοις ¹² ἀριθμοῖς.

A. M. 6033. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Παύ-
λου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τῷ ἰθ' Ἰουστινιανοῦ (77) Χοσρόης ὁ
τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν ^C
Ῥωμαίων γῆν ἐποίησατο. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν τῶν
Κωμαγηνῶν χώραν, κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἰερο-
σολύμων διενεοῖτο χωρεῖν, ὅπως τὰ ἐν Ἰεροσολύμοις
κειμήλια ληΐσεται ¹³. Χώραν γὰρ ταύτην ἀγαθὴν καὶ
πολύχρυσον ¹⁴ οἰκητόρων ἤκουσεν εἶναι. Ῥωμαῖοι δὲ
τούτοις ὑπαντιάζειν τρόπῳ οὐδενὶ διενοοῦντο, τὰ δὲ
δυσκρόματα καταλαβόντες, ὡς ἕκαστος ἠδύνατο, ταῦ-
τα διαφυλάττειν καὶ αὐτοὶ σώζεσθαι ἐβούλοντο. Γνοὺς
δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς, Βελισάριον αὐτὸς ἐκ τῶν

A. A. pameam aliasque civitates, armorum vi sibi su-
bactas, victor ingressus est.

A. C. 532. — Hoc anno Mundus e Gepidibus
suum genus trahens, Giesmi filius, qui post patris
obitum ad Regam avunculum ex matre Sirmii
regem accessit, in Romanorum partes transiit.
Eo cognito Romæ rex Theuderichus legatos ad
eum misit; quorum verbis ille suasus, ad Theu-
derichum profectus, cum eo moratus est, armo-
rum ejus socius factus. Theudericho fatis functo
ad Danubium flumen venit, et ab imperatore Justi-
niano imperii subditum se deinceps haberi postu-
lavit. Quin etiam Cpolim accessit, quem impera-
tor una cum filio maximis muneribus donatum
et Illyrici magistrum militiæ renuntiatum a se
dimisit. Illyricum versus iter agenti, et jam pro-
ximo Bulgarorum manus innumera præcluserat iter:
ipse nihilominus viam ferro aperuit, et irruens
in adversos delevit omnes. Selectos vero ex capti-
vis duces cum aliis pluribus Cpolim misit, quos
publicis affectos ludibriis per circum traduxerunt.
Exinde profunda pax per Thraciam acta, Hunnis
Danubium trajicere nusquam amplius ausis. Porro
Bulgarorum captivos in Armeniam et Lazicem misit
imperator, et in militares numeros retulit.

A. C. 533. — *Alexandriæ episcopi Pauli annus
primus.*

Hoc anno, qui Justiniani decimus quartus, Per-
sarum rex Chosroes quartam irruptionem in Ro-
manorum ditionem fecit: jamque in Comagenarum
provinciam **186** delatus Palæstinam, et
ipsam Hierosolymam, dona in ipsa reposita de-
prædaturus, aggredi meditabatur. Eam quippe
regionem fertilissimam, et ejus incolas suorum pecu-
niisque felices audierat. Romani vero impendenti
ruinæ in adversum ire negligebant. Etenim mun-
nita quæque loca occupantes, ea pro viribus singuli
defendere, et in eis quærere salutem. Eo nuptio

VARIE LECTIONES.

⁸ fort. Γηγίδων s. Γηγαίδων. ⁹ Ῥῆγαν, vulgo ῥῆγαν, sed haud dubie nomen proprium est. ¹⁰ ἐκ τοῦ
Ἰλλυρικοῦ a. ¹¹ πολλῶν add. ex a. ¹² Νομείοις e. ¹³ ληΐσεται e. ¹⁴ fort. πολυχρύσων.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Non hoc primum anno sese Romanis ad-
junxit, quem præclaræ res præteritæ jam ante diu
sub Justiniano meruisse ostendunt. Sola igitur de
Bulgaris, quam in Illyricum profecturus retulit,
ad annum præsentem spectat victoria. Priora Jor-
nandes, *De rebus Geticis*, ita exprimit ad libri fi-
nem: « Petzam quoque suum comitem inter pri-
mos electum ad obtinendam Sirmiensem Theodo-
ricus dirigit civitatem: quam ille, expulso rege ejus
Transarico, filio Trastide, retenta ejus matre, ob-
tinuit. Indeque contra Sabinianum Illyrici magi-
strum militiæ, qui tunc cum Mundone paraverat
conflictum, ad civitatem cognomine Margum, quæ
inter Danubium Marcianumque flumina adjacebat,
cum duobus millibus peditum, et equitibus quin-
gentis, in Mandonis solatia veniens, Illyricianum
exercitum demolivit. Nam hic Mundo Attilanis
quondam origine descendens, Gepidarum gentem
Iugiens, ultra Danubium in occultis locis, siue

D ullis terræ cultoribus debacchatur: et plerisque
abactoribus, Scamarisque, et latronibus undecun-
que collectis, turrim, quæ Herta dicitur, supra
Danubii ripam occupans, ibique agresti ritu præ-
dans vicinos, regem se suis grassatoribus nuncu-
pat. Hunc ergo pene desperatum, etiam de tradi-
tione sua deliberantem, Petza subveniens e mani-
bus Sabiniani eripuit, suoque regi Theodorico cum
gratiarum actione fecit subjectum. » Exin Proco-
pius, *De bello Goth.* lib. 1, non nihil remote ab ini-
tio: « Mundum Illyriorum præfectum in Dalma-
tiam Justinianus misit, Gothis tunc subditam, etc.
Hic etsi Barbarus genere, maximum tamen in
modum imperatoris rebus studebat, et bello præ-
validus erat. »

(76) De Mundi victoria meminit Marcellinus
Comes in Chronico.

(77) Epitome Procopii *De bello Pers.* lib. 1: ad
medium. Additamentum Marcellini.

accepto, Belisarium ex occidentis partibus denuo reversum in Persas mittit Justinianus. Belisarius equis publicis vectus celeri cursu in Euphratesiam delatus est. Nepos autem imperatoris Justus una cum Buze orientalis militiæ magistro Hierapolim se recipit: illi cum Belisarium adesse novissent, ad se accedere et Hierapolim armis tutari litteris suis rogant. Sed Belisarius ipsos rescriptis objuravit, ex æquo et bono unam urbem ut protegeret non esse dicens, ac interim per Romanorum ditionem hostes libere divagari, reliquasque imperii urbes devastare permitteret. Neque latet vos sane, mortem virtute ornatam salute citra pugnae discrimen comparata longe præstantiorem: nec enim salutem eam merito dixerim, sed proditorem manifestam. Verum relicta mora accedite vos in Europum pagum, quo collecto exercitu omni, si Deus concesserit, hostes me superaturum confido. His auditis animos resumpserunt proceres, et Justo cum paucis ad civitatis Hierapoleos defensionem relictis, reliqui Europum se contulerunt. Chosroes ubi Belisarium et Romanum exercitum omnem ad Europum castra metatum intellexit, hæsit attonitus, et non ultra progredi statuit, quin potius Abandazem, qui ei ab epistolis et in rebus gerendis vir strenuus erat, quasi prætexendis querimoniis, quod legatos de pacis fœderibus servandis tractaturos imperator Justinianus non misisset in Persidem, at reipsa ducem ipsum et ejus exercitum et castra exploraturum, destinavit. Eum legationis gratia proficisci audiens Belisarius, ipse hominum, quorum magnitudo corporisque forma reliquis præstabat, millibus sex electis, a castris nonnihil remotius quasi venaturus processit. Porro Diogenem satellitem et Adulium virum Armenium cum equitibus mille quas fluminis vada experturis, flumen trajicere imperavit. Cæterum ubi legatum jam adesse cognovit, in loco deserto, tanquam apparatus relicto et absque proposito se advenisse significaret, papyllionem fixit: milites autem ad tentorii utrumque latus jussit consistere (Thracæ erant illi, Illyrii, Gothi, Eluri, quibus etiam Vandali et Maurusii fuerant adjuncti) et planitie spatium plurimum occupare; ministrantes quippe non referebant, nec uno se loco continebant; sed hinc inde agglome-

Α ἑσπερίων ἐληλυθότα εἰς αὐτοὺς ἐπεμφεν. Ὁ δὲ Ἰπποῖς τοῖς δημοσίοις ¹⁸ ὀχούμενος τάχει πολλῶ εἰς τὴν Εὐφρατησίαν ἀφίκετο. Ἰουστοσ; δὲ ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεψιὸς σὺν Βούζη τῷ στρατηγῷ τῆς ἐφάσ ἐν Ἱεραπόλει καταφυγῶν ἐτύγγανεν. Ἀκούσαντες ¹⁹ δὲ Βελισάριον ἤκειν γράφουσι πρὸς αὐτοὺς ἀφικέσθαι, καὶ τὴν Ἱεράπολιν διαφυλάττειν. Ὁ δὲ Βελισάριος τούτους λίαν κατεμίμψατο, γράψας πρὸς αὐτοὺς, οὐ δίκαιον εἶναι μίαν πόλιν φυλάττειν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφίεναι ἐπὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων χώρα μετὰ ἀδείας βαδίζειν. καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμαίνεσθαι. Εὖ γὰρ ἴσαστε, ὅτι τὸ μετὰ ἀρετῆς ἀπολωλένα ²⁰ τοῦ σεῖσθαι ἀμαχητὶ ἀμεινον. Οὐ γὰρ ἂν σωτηρία τοῦτο κληθεῖη ²¹, ἀλλὰ προδοσία δικαίως. Ἀλλ' ἤκατε τάχιστα εἰς Εὐρωπον χωρίον, οὗ δὴ συλλέξας τὸ στρατεύμα ²² ὄλον, ὡς ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ, ἐλπῖσα ἔχω τοὺς πολεμίους ἐργάσασθαι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄρχοντες ἐθάδρησαν, καὶ Ἰουστον μὲν σὺν ὀλίγοις τισὶ φυλάττειν τὴν Ἱεράπολιν κατέλιπον· οἱ δὲ λοιποὶ εἰς Εὐρωπον ἤλθον ²³. Ἰνοὺς δὲ Χοσρόης Βελισάριον καὶ πάντα τὸν στρατὸν Ῥωμαίων στρατοπεδεύεσθαι ἐν Εὐρώπῳ, ἐξέστη, καὶ πρόσω μὲν ἐλαύνειν ²⁴ οὐκ ἔτι ἔγνω· Ἀθανάξιον (78) δὲ τὸν γραμματεῖα, ἄνδρα συνετόν, πρὸς Βελισάριον ἐπεμφεν, τὸν τε στρατηγὸν κατασχεψόμενον καὶ τὸ στρατόπεδον τῷδε λόγῳ ὤθηεν μεμψόμενον, ὅτι βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἐπεμφεν τὴν εἰρήνην πρυτανεύσοντας. Ὁ δὲ Βελισάριος μαθὼν τοῦ πρεσβεύειν ἤκειν, αὐτὸς μὲν ἐξακισχιλίους ἐπιλεξάμενος ²⁵, εὐμήκεις τε καὶ τὰ σώματα καλοὺς, ἀπῶθεν τοῦ στρατοπέδου κυνηγήσειν ²⁶ ἐξῆσι. Διογένῃ δὲ τὸν δορυφόρον καὶ Ἀδούλιον, ἄνδρα Ἀρμένιον, τὸν ποταμὸν διαθῆναι σὺν ἱππεῦσι χιλίοις ἐκέλευσεν, ὡς ψηλαφήσαντας τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. Βελισάριος δὲ ἐπεὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς ἐρχόμενον ἔγνω, τὸν παυλεῶνα ἐπέηξατο (79) ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, παραδηλὼν ὅτι οὐδεμίαν παρασκευὴν ἐνταῦθα ἔχει. Τοὺς δὲ στρατιώτας διεπέταξεν τῆς μὲν καλύψεως ἐφ' ἑκάτερα εἶναι ὄρθας τε καὶ Ἰλλυριοὺς, Γότθους τε καὶ Ἑλούρους, μεθ' οὓς Οὐανδήλους καὶ Μαυρουσίους τοῦ τε πεδίου ἐπιπλεῖστον (80)· διηκόνουν γὰρ ἢ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλ' ἐθάδιζον ἐλλισσόμενοι, ὡς κυνηγούντες, καὶ παρέργως, τὸ δοκεῖν, τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν ἐβλεπον· διέζωσμένοι τε ἐθάδιζον καὶ φαῖδροι τὰ πρόσωπα, πελέκει βασιάζοντες καὶ μεναύλους. Ὁ μὲν Ἀθανάξιος ²⁷ εἰς ὕψιν Βελισαρίου ἐλθὼν, λυπεῖσθαι τὸν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ τοῖς δημοσίοις a, τοῖς τοῦ δημοσίου vulg. ¹⁹ ἀκούσαντες n, ἀκούσας vulg. ²⁰ τὸ μετὰ ἀρετῆς ἀπολ. a, σὺν τῇ ἀρετῇ τὸ ἀπ. vulg. ²¹ κλυθείη vulg. ²² ἤλθον] ἐλθόντες e. ²³ πρόσω μὲν ἐλαύνειν a, πρὸς δ μὲν ἐλαύνειν b, πρὸς δ μὲν ἤλαυνεν e f vulg. ²⁴ ἀπολεξάμενος e. ²⁵ fort. κυνηγήσαν. ²⁶ Ἀθανάξιου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Procopius, Badaranes

(79) Subitum iugurium ex asseribus compactum, quod papyllionem vocant. Gallice, hutte. PROCOR.

(80) Locum mendosum, sanum exhibet Cedrenus, quidquid Buccardus nihili putet Cedreno dicta: Μη εἰς τὸ πεδῖον ἐπὶ πλείστον ὡς διακονοῦντας ἴστασθαι, οὐδ' εἰς ἓνα τόπον· ἀλλὰ βαδίζειν ἐλλισσομένους ὡς κυνηγούντας, καὶ παρέργως, τὸ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν βλέπειν· Jussit selectos variis

ex gentibus milites ad tentorii utrumque latus adesse; non tamen diutius in campo ministrantium more, unove loco consistere, sed hinc inde circumvagantes tanquam venarentur, incidere, ac Choaritis legatum velut aliud agentes, ac neglectis quodam aspiceret. Erant certe hæc quæ legato terrorem injicerent, cui alias Romanorum copiæ quantæ essent, minime exploratum est. COMBERIS.

Χοσρόην ἔφασκεν, ὅτι δὴ καθ' ἃ συνίθετο, οὐκ ἔπεμψεν Ἰουστινιανὸς πρέσβεις πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς εἰρήνης, καὶ ἠνάγκασεν Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσασθαι. Βελισάριος δὲ ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν Χοσρόην λέγων αἴτιον τοῦ πολέμου. Εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος, ταύτην ἐξήτει· ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν χώραν μένων, τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, τὸν πρέσβυν ἀπεπέμψατο. Ὁ δὲ πρὸς Χοσρόην ἀφικόμενος, ἔφη στρατηγὸν ἑωρακέναι Βελισάριον συνετὸν τε καὶ ἀνδρῆσον ὑπεράγαν, στρατιώτας δὲ οὓς αὐτὸς ἄλλους οὐ πώποτε ²⁵ εἶδεν, ὡς τὴν εὐχομίαν ἐθαύμασα ἐκ διαφόρων ἔθνῶν συνειλεγμένους, καὶ συνεβούλευσε Χοσρόη μὴ συμπλέκεσθαι εἰς μάχην μετ' αὐτῶν, ὅπως μὴ ἠττηθέντος αὐτοῦ τὸ πᾶν διαπέση τῆς τῶν Περσῶν ²⁶ βασιλείας ἐν γῆ Ῥωμαίων ὑπάρχοντι· καὶ φυγῆς τόπον μὴ ἔχοντι. Καὶ νικᾶν αὐτὸν οὐ μέγα. Στρατηγὸν γὰρ τῶν Ῥωμαίων καὶ μόνον νικήσειεν. Ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτου παραινέσει ἀναστρέφειν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ἴδια διενεοῖτο. Ἐφοβείτο γὰρ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσασθαι, ὡς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόντων. Καὶ πολλὰ διαλογισάμενος, ἀπέστειλε πρὸς Βελισάριον παρακαλῶν αὐτὸν τοῦ τὸν ²⁷ ποταμὸν διαθάντας ἀναστellai, καὶ τούτῳ τὴν πάροδον ἀκωλύτως παρέχειν, Βελισάριος δὲ εὐθὺς πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἔπεμψεν, καὶ τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπήνεσεν, καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ βασιλέως συντόμους διεθεβαίωσατο ²⁸, ὅπως τὴν εἰρήνην βραβεύσωσιν. Ἡξίου δὲ Χοσρόης τὸν Βελισάριον διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάροδον ποιήσασθαι ἀκινδύνως. Ὁ δὲ Βελισάριος Ἰωάννην τὸν Ἐδεσσηνὸν, ἄνδρα διαφανέστατον, ὄμηρον τῷ Χοσρόη ἀπέστειλεν πρὸς τὸ ἀκινδύνως παρελθεῖν αὐτὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὸν Βελισάριον ἐν εὐφημίαις εἶχον, μᾶλλον [δὲ ²⁹] ἐνευδοκίμησαντα ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ, ἢ ὅτε Γελίμερά τε δορυβάλλον καὶ Οὐτίγγην ³⁰ (81) τοὺς δύο βασιλεῖς εἰς Βυζάντιον ἔγαγεν. Ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγου τε καὶ ἐπαίνου ἄξιον, πεφοβημένων τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐν τοῖς ὄχρωμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ στρατῷ μεγάλῳ ἐν μέσῳ γεγονότος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄνδρα ἕνα ἐν ὄρεϊ δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου ἦκοντα ἀπ' ἐναντίας τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου τῇ τούτου σοφίᾳ ἐξαπατηθέντα ἀπρακτὸν εἰς τὴν οἰκείαν ἀναχωρήσαι χώραν.

dignum illud facinus, quod cum Romani universi timore percussi in munitiora loca se abdidissent, et Chosroes in medias Romani imperii provincias penetrasset, **188** unus homo celeri cursu Byzantio advectus castra Persarum regis exercitui opponere ausus est: suaque sapientia effecit, ut Chosroes re inopinata decéptus, domum infecto negotiō repeteret.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι: Τιμοθέου ἐπισκόπου (82) Ἀλεξαν-

A rati et vagantes, venatorum more discurrerant; obiter vero, et quasi aliud agentes Chosrois legatum se videre simulabant: et præcincti alioquin, et vultu hilari progrediebantur, gestabantque securae et bipennes. Abandanes itaque in Belisarii conspectum ductus, Chosroem dolere dixit, quod neglectis pactis legatos de pace collocuturos ad se non misisset Justinianus, ac proinde ad bellum Romanis inferendum Chosroem coegisset. Belisarius, quasi minimi sermones ejus haberet, belli causam omnem in Chosroem velut in ejus auctorem referre. Si pacis etenim cupidine tenebatur, nusquam certe in Romanorum ditionem ingressus, eam exquisisset: quin potius propria stans regione legatorum adventum fuisset præstolatus. His dictis legatum dimisit. Legatus ad Chosroem reversus Belisarium ducem virum prudentia eximium, et animi fortitudine conspicuum se vidisse retulit: milites vero ex diversis gentibus coactos, quantum quidem ex armorum ornatu, conjicere licuit, quales alios se vidisse nusquam meminisset. Cum hujusmodi igitur bello decertare nusquam auctor fieret, ne ipso superato, genus omne Persarum regni que summa in Romanorum ditione periculum experiretur, nec tamen receptui commodum reperiret locum; si vinceret, non magni quidem æstimandum: unius etenim soliusque Romanorum ducis superiores evaderent: Chosroes ejus monitu propriam sedem repetere cogitabat: fluminis enim vadum, Romanis illud occupantibus, tentare verebatur. Multa secum animo reputans, tandem ad Belisarium misit postulans, ut eos, qui amnem trajecerant, revocaret, sibi que tutum pararet discessum. Extemplo legatis ad eum missis secessum laudavit Belisarius, brevique delegandos ab imperatore affirmavit, qui firmam cum eo pacem constituerent. Chosroes autem per Romanorum terras transitum a periculo immunem habere postulabat. Eapropter Joannem Edessenum virum illustrissimum ad Chosroem, quo tutius per Romanorum terras incedere posset, obsidem misit. Interim Romani Belisarium felicibus votis faustisque acclamationibus prosequiebantur, majorem nimirum ex eo facto gloriam adeptum, quam cum D Gelimerem bello captum atque Vettigem duos reges Cpolim perduxit. Et fuit re vera memoratu et laude

Eodem etiam anno Timotheo Alexandriae epi-

VARIE LECTIONES.

²⁵ οὐ πώποτε] ἐν πώποτε vulg. ²⁶ Περσῶν] Ῥωμαίων α. ²⁷ τοῦ τὸν] τοῦτον ε. ²⁸ διεθεβαίωσατο ε, διεθεβαιούτο vulg. ²⁹ δὲ delendum videtur. ³⁰ Οὐτίγγην ε, Οὐτίγιον α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Ἰούστιον, scripsit superior auctor p. 174.

(82) Nonnulla ex his, nec pari modo narrata Etagrius, lib. iv, cap. 11 et 36. Severum inter ac

Julianum ortam controversiam, ac ejus materiam describit Liberatus, cap. 19 ad finem.

copo defuncto, impius Severus Antiochiæ adulter præses et Julianus Halicarnassensis Alexandria fugientes, de corruptibili et incorruptibili mollis quæstionibus ad invicem dissidentes, tanquam veritatis alieni, deprehensi sunt. Et hi quidem Theodosium, Gainam alii Alexandria promoverunt episcopum: et Gainas certe per annum tenuit episcopatum, per duos Theodosius. Eos demum litteris accitos Cpolim advenire, et ab invicem separatos vivere mandavit Justinianus, ac demum Paulum quemdam de fide recte sentire existimatum renuntiavit Alexandria antisitem. Hic ecclesiasticis in precibus et sacrificiis memoriam sacrilegi Severi faciens, irati imperatoris jussu episcopatus dignitate motus, Hierosolymam tandem profectus, ibi moratus est.

A. C. 534. — Hoc anno, mense Octobri, indictione quinta, mortalitas horrenda Byzantii incubuit. Eodem quoque anno hypapante sive occursus Domini mensis Februarii die 3 celebrari cœpit. Augusti etiam mensis decimo sexto, eadem indictione, ingens terræ motus Cpoli auditus, ex quo templa, ædes, et maxime Murus, qui ad urbis Chrysen portam, corruit. Lancea pariter, quam statua sancti Constantini in foro erecta tenebat, et Xerolophi statuæ manus dextera decidit in terram: inde plurimi mortem oppetiere, et ingens timor omnium animos pervasit.

A. C. 535. — *Alexandriæ episcopi Zoili annus primus.*

Hoc anno regem Exumitarum (Indiam isti habitant, et Judæorum religionem colunt) ex hujusmodi

Α δρείας τελευταίαντος, Σεύηρος ὁ θυσεβής (83) Ἀντοχείας μοιχῆς πρόεδρος, καὶ Ἰουλιανὸς ὁ Ἀλικαρνασσεύς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθορῶν τε καὶ ἀφθάρτου διενεχθέντες κατ' ἀλλήλων γέγονασιν, ὡς ἀληθείας ὄντες ἀλλότριαι. Καὶ οἱ μὲν ²⁰ Θεοδοσίον, οἱ δὲ Γαῖδῶν προσβάλλοντο εἰς ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας· καὶ Γαῖδῶς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτὸν· ὁ δὲ Θεοδοσίος δύο. Τοῦτους δὲ Ἰουστινιανὸς πέμψας ἤγαγεν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἀλλήλων χωρισμένους διαίτησθαι προσέταξεν. Παῦλον (84) δὲ τινα δοκούμενον εἶναι ὀρθόδοξον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προσβάλετο. Οὗτος τὴν μνήμην Σεύηρου τοῦ ἀνιέρου ποιήσας ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς ὀργῇ ²¹ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐλθὼν διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

B A. M. 6054. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ (85), Ἰνδικτιῶνος ε', γέγονεν ἐν Βυζαντίῳ τὸ μέγα θανατικόν. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Ὑπαπαντῆ (86) τοῦ Κυρίου ἔλαβεν ἀρχὴν ἐπιτελεῖσθαι ἐν τῷ Βυζαντίῳ τῇ δευτέρᾳ τοῦ Φεβρουαρίου μηνός. Καὶ τῷ Αὐγούστῳ ²² μηνὶ (87) ες', τῆς αὐτῆς πέμπτῃ Ἰνδικτιῶνος, ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔπεσον αἱ ἐκκλησίαι καὶ οἴκοι καὶ τὸ τεῖχος· μάλιστα τὸ κατὰ τὴν Χρυσὴν πόρταν. Ἐπέσεν δὲ καὶ ἡ λόγχη ἣν ἐκράτει ὁ ἀνδριάς ὁ ἐστὼς εἰς τὸν φέρον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου· καὶ ἀπέθανον πολλοὶ, καὶ ἐγένετο φόβος μέγας.

A. M. 6035. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ζωίλου ἔτος α'.*

C Τούτῳ τῷ ἔτει συνέθη πολεμῆσαι (88) τὸν βασιλεῖα τῶν Ἐξουμιτῶν (89) Ἰνδῶν Ἰουδαίων ἐξ αἰτίας τοιαύ-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ οἱ μὲν — οἱ δὲ] ὁ μὲν — ὁ δὲ a. ²¹ δι' ὀργὴν a. ²² Αὐγούστῳ] φεβῳ ε.

JAC. GOARI NOTÆ.

(83) Isthæc velut parenthesi clausa legenda sint; ut velli Theophanes indicare auctores schismatis, ac dare rationem, cur hæretici alii Theodosium, alii Gainam elegerint in episcopum Alexandria, in fugam referens, ac dissidium Severi, et Juliani; non quæ hoc contigerint, sed quæ diu ante Dioscoro juniore Alexandria episcopo. **COMPERIS.**

(84) Evagrius, *Zoilum*. Auctor ipse in anni sequentis laterculo Zoilum recenset.

(85) Hanc luem anno sequente Italiam pervasisse memorat additamentum Marcellini: quam per universum orbem incerto cursu vagatam referunt Procopius, *De bello Persico* lib. II; Agathias, libro quinto, et Evagrius ejus spectator, lib. IV, cap. 38, eandemque Antiochia capta biennio posteriore scribit: cui auctor assentitur anno ante præsentem secundo.

(86) Occursus Domini festum ecclesiastica lege in Occidente a Gelasio ante annos 30 celebrari jussum, imperatoria potestate per Orientem observari præcepit Justinianus, ob liberatam mortali lue CP. Ita Baronius in notis ad martyr. Rom.

(87) De variis terræ motibus CP. factis Procopius, lib. III *De bello Gothicorum*, et Agathias, lib. II et v variis locis.

(88) Ex voce ἀλλήλοις male ommissa, quam omnes codd. agnoscunt, totaque serie, necnon Cedr. liquet aliquid desiderari, ut scripserit Theophanes, πολεμῆσαι ἀλλήλοις τὸν βασιλεῖα τῶν Ἐξουμιτῶν Ἰνδῶν, καὶ τῶν Ὀμηριτῶν Ἰουδαίων, Homeritas enim Ju-

dæus fuisse, eoque nomine Romanis infensos, quibus, utpote Christianis quererentur se vexari, atque occidi; ut idcirco mercatores Romanos ad Exumitas per eorum regionem proficiscentes ipsi occiderint, ipse habet Theophanes, exque eo Cedr. adeoque sequenti statim linea forte error alius est: ubi enim ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς, scribendum videatur, ὁ τῶν Ὀμηριτῶν, qui nimirum interiorem Ægyptum colens, et Ἰουδαίῳ, *addictus Judæorum sectæ*, Christianorum Romanorum cum Indis et Æthiopiis illo ulterioribus commerciis eum in modum sustulerat. **COMPERIS.**

(89) In relationibus Æthiopicis ad societatis Jesu generalem anno 1624 datis scribitur. Die primo Fremona deserta Accum, quæ quondam Auxum, a qua Auxumita, perveni. De illis Baronius ad annum 522 et 542. Hæc olim regum Æthiopiæ regis, ut ædificiorum et amplitudinis reliquæ fidem astruunt, Pyramides quippe sexdecim vel septemdecim uno solidoque lapide excisæ visuntur inter antiquas ædes de gloria cum Ægyptiacis contentes, quas veterum regum Mausolea fuisse crediderim. His proxime lapis erectus cubitorum novem latitudinis, Græcis Latinisque litteris pene corrosis insculptus, ac scædas initum pacemque cum Romanis Æthiopiisque Justinii ætate compositam, legentibus facile demonstrans. De istis Procopius, *De bello Persico*, ante lib. I finem. Heliodorus, *Æthiop.* lib. ult. — Exumitarum regis in Homeritas bella victoriamque perstringit Procopius, lib. I *De bello Persico*. Ipsorum, quos Auxumitas

της. Ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς ἐνδοτερός ἐστιν ἅμα τῆς Αἰθιοπίου, Ἰουδαίων ³². Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων πραγματευταὶ διὰ τοῦ Ὀμηρίτου εἰσέρχονται ἐπὶ τὸν Ἐξουμίτην, καὶ τὰ ἐνδοτέρα μέρη τῶν Ἰνδῶν καὶ Αἰθιοπίων. Τῶν δὲ πραγματευτῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσελθόντων ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Ὀμηρίτου, Δαμιανὸς ὁ τούτων βασιλεὺς ἐφόνευσεν αὐτούς, καὶ ἀφείλετο πάντα τὰ αὐτῶν, λέγων, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι κακοποιῶσιν τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν Ἰουδαίους καὶ φονεύουσιν αὐτούς. Καὶ ἐκ τούτου ἔλυσαν τὴν πραγματείαν τῶν ἐνδοτέρων Ἰνδῶν τοῦ Ἐξουμίτου. Καὶ ἀγανακτήσας ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς ὁ Ἀδάδ ἐδήλωσεν τῷ Ὀμηρίτῃ, ὅτι Ἐβλάφας τὴν βασιλείαν μου, καὶ τὴν ἐνδοτέραν Ἰνδιάν, κωλύσας τοὺς Ῥωμαίων πραγματευτὰς τοῦ εἰσερθεῖν πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ἦλθον εἰς ἔχθραν μεγάλην, καὶ συνέβαλον πόλεμον μετ' ἀλλήλων. Καὶ ἐν τῷ μέλλειν αὐτοὺς πολεμεῖν, Ἀδάδ ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς ἐτάξαστο, λέγων, ὅτι Εἰ νικήσω τὸν Ὀμηρίτην, Χριστιανὸς γίνομαι· καὶ ὅτι ὑπὲρ Χριστιανῶν πολεμῶ. Καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐνεργείᾳ ἐνίκησεν κατὰ κράτος, καὶ ἔλαβεν αἰχμάλωτον ζῶντα Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ τὰ βασιλεία αὐτοῦ ³³, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ Ἀδάδ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἐξουμιτῶν, ἔπεμψεν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν λαβεῖν ἐπίσκοπον καὶ κληρικούς, καὶ διδασκῆσαι γενέσθαι Χριστιανός ³⁴. Καὶ ἐχάρη ἐπὶ τούτῳ μεγάλως ³⁵ ὁ Ἰουστινιανός· καὶ ἐκέλευσεν δοθῆναι αὐτοῖς ἐπίσκοπον, ὃν ἂν θελήσωσιν. Καὶ ἐπελέξαντο αὐτοὶ οἱ πρεσβευταὶ περιεργασάμενοι παραμονάριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ Μεγάλῃ, ἀνδρᾶ εὐλαβῆ, παρθένον, ὀνόματι Ἰωάννην, ἐτῶν ξβ'. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπήλθον εἰς τὴν ἰδίαν χώραν πρὸς Ἀδάδ τὸν βασιλέα αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, καὶ ἐφωτισθήσαν ἅπαντες αὐτοί.

A. M. 6036. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ε', ἡμέρᾳ πρώτῃ ἰνδικτιῶνος ἐβδόμης, γέγονε σεισμὸς μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς πεπρωκίνας τὸ ἦμισυ τῆς Κυζίκου. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπληρώθη (90) ὁ χαλκοῦς ³⁷ κίων ὁ μέγας πλησίον τοῦ παλατίου, ὁ λεγόμενος Αὐγουστεύς (91). Καὶ ἀννήχθη ἡ στήλη τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐφιππος. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει τις ἐκ τῶν Ἰταλῶν χώρας κωμοδρόμος ³⁸ ὀνόματι Ἀνδρέας ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κύνᾳ ξανθὸν καὶ τυφλόν, ὅστις κελευόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐποίησε θεάματα· ἐστῶτος γὰρ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ ³⁹, καὶ ὄχλου παρεστῶτος, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐστῶτων δακτυ-

A causa bellum sustinere contigit. Exumitarum rex (y) interiorem Ægyptium occupat, et Judæorum opinionones sectatur. Romani porro mercatores ad Exumitam et interiores Indorum Æthiopumque partes per Homeritarum terras penetrant. Mercatores istos, ut moris erat, per Homerita montes iter agentes, rex Homeritarum Damianus, direptis eorum facultatibus omnibus, occidit: **189** eo quod Romani, aiebat, Judæos secum habitantes vexant, et mortem eis non verentur inferre: ex quo commercium interiorum Indorum Exumitæ direptum fuit. Iratus itaque Exumitarum rex Adad Homeritæ significavit: Prohibitis Romanis mercatoribus ad nos usque accedere, regnum meum et interiorem Indiam omnem magno damno affectisti. Ita demum magnis inter se inimicitias susceptis, mutuo inter se bello contendebant. Cumque jam in aciem congressuri essent, Exumitarum rex Adad voto se devinxit in hanc mentem: Si Homeritæ superior rediero, Christianus sum, et in Christianorum gratiam bello deinceps decertabo. Deo igitur opitulante, magnam ille retulit victoriam, regemque Damianum vivum captivum egit, Homeritarum regionem eorumque regiam reddidit plane subditam: gratiasque Deo Exumitarum rex subinde persoluturus, episcopum atque clericos ad se mitti, et se suosque de Christiana religione doceri, missis ad imperatorem Justinianum legatis, expetiit. Eo nuntio Justinianus supra modum lætatus, episcopum, quem ipsi vellent, dari jussit. Legati diligenti examine præmisso, sancti Joannis in Magna Alexandria Ecclesia paramonarium, virum pietate ornatum et servata virginitate celebrem, annorum duorum et sexaginta, delegerunt. Eo igitur abducto, ad regem Adad et propriam regionem redierunt. Ita demum Christi fidem professi, baptismi lumine cuncti fuerunt illustrati.

A. C. 536. — Hoc anno mensis Septembris sexto die, primo indictionis septimæ, magnus terræ motus totum terrarum orbem concussit, adeo ut urbis Cyzici pars media corruerit. Eodem anno ingens illa ænea columna ad palatium posita, qua dicitur Augusteus, absoluta est: et equestris imperatoris Justiniani statua in eam sublata. Eodem pariter anno planus ac circulator quidam, Andreas nomine, ex Italicis partibus adfuit fulvum et orbem lumine circumducens canem, qui ab eo jussus, et ad ejus nutum mira edebat spectacula. Is siquidem in forum, magna populi circumstante caterva,

VARIE LECTIONES.

³² Ἰουδαίων om. f. ³³ αὐτοῦ a, αὐτῶν vulg. ³⁴ Χριστιανός a, Χριστιανός vulg. ³⁵ μεγάλως om. b. ³⁶ χαλκοῦς] χαλκός vulg. ³⁷ κωμοδρόμος vulg. ³⁸ ἐν ἀγορᾷ a.

JAC. GOARINOTÆ.

nuncupat, et hostium Homeritarum regionem, adjacentes populos, civitates, maria, et quæ narrationem hic factam sunt consecuta posteris temporibus, longe lateque prosequitur. Quare ad superiores annos et imperium Justinii revocandam nullus dubitabit, qui eam apud scriptorem ejus regionis et gestorum testem a se lectam voluerit. A quo inter

Symeonis Metaphrastis vitas translata, in 24 Octobris diem Surlus reposuit.

(90) Suidas, v. Ἰουστινιανός, et Procopius, *De ædif. Justin. orat. 2.*

(91) Αὐγουστεύς, ipsa statua: Αὐγουστεύου, forum, et locus in quo erecta. Procopius ibidem.

prodiens, annulos aureos, argenteos et ferreos, clam cane, a spectatoribus depromebat, eosque in solo depositos, aggesta terra 190 cooperiebat. Ad ejus deinde jussum singulos tollebat canis, et unicuique suum reddebat. Similiter diversorum imperatorum numismata permista et confusa nominatim et sigillatim proferebat. Quin etiam astante virorum ac mulierum circulo, canis interrogatus mulieres utrum gestantes, scortatores, adulteros, parcos ac tenues, ac denique magnanimos, idque cum veritate demonstrabat. Ex quo eum Pythonis spiritu motum dicebant.

A. C. 537. — Hoc anno mare intumescens erupit in Thraciam ad passuum millia quatuor, locaque cuncta ad Odyssum et Dionysiopolim et Aphrodision eluvione operuit, adeo ut plurimi sub aquis perierint. Rursum vero, Deo jubente, resedit mare, et in proprios sinus rediit.

A. C. 538. — *Hierosolymorum episcopi Petri annus primus.*

Antiochiæ episcopi Domni annus primus.

Hoc anno frumenti et vini penuria continuumque pluvix profluvium exstitit: terra quoque Byzantii tremuit. Paschalis quoque terminus perversus est

λίδια, χρυσά τε καὶ ἀργυρὰ καὶ σιδηρὰ⁶⁰· καὶ ἐτίθει αὐτὰ εἰς τὸ ἔδαφος, περισκέπων αὐτὰ τῷ χώματι· καὶ ἐπέτρεπεν τῷ κυνί, καὶ ἔπερνεν⁶¹, καὶ ἐδίδου ἐκάστῳ τὸ ἴδιον. Ὁμοίως καὶ διαφόρων βασιλέων νομισματα μὴ γινόμενα ἐπέδιδου κατ' ὄνομα. Ἀλλὰ καὶ παρεστῶτος ὄχλου ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἐπερωτώμενος ἰδείκνυεν τὰς ἐν γαστρὶ ἔχούσας καὶ τοὺς πόρνους καὶ τοὺς μοιχοὺς καὶ κνίπους καὶ μεγαλοψύχους· καὶ ὑπαδείκνυεν πάντα μετὰ ἀληθείας. Ὅθεν ἔλεγον, ὅτι Πνεῦμα ἔχει Πύθωνος (92).

A. M. 6037. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐπανεῖστη ἡ θάλασσα (93) τῇ Θράκῃ ἐπὶ μίλια τέσσαρα, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδύσσου καὶ Διονουσιπόλεως καὶ τὸ Ἀφροδισιον· καὶ πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι. Καὶ πάλιν τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι ἀποκατεστάθη⁶² ἡ αὐτὴ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

A. M. 6038. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Πέτρου ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Δόμνου ἔτος α'.

Τοῦτω τῷ ἔτει γέγονε λιψὶς σίτου καὶ οἴνου καὶ χειμερὶα πολλῇ (94), καὶ ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐν Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφή περὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα (95).

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ χρυσά — ἀργυρὰ — σιδηρὰ vulg. ⁶¹ ἔπερνεν] ἔπαιρνε α. ⁶² ἀποκατεστ. Α, ὕποκατ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Hoc est, πυθόμαντιν, καὶ τοῖς πυνθανομένοις μαγτεύμενον, *pythomantem*, et *sciscitantibus divinantem*. Hieronymus in *Ezech.* cap. xiv, vocat *Pythicum spiritum*.

(93) Hanc maris exastuationem reponit Procopius, lib. *De bello Gothorum* iii, ad 17 Justiniani annum, qui a Septembri decimum octavum subintrat.

(94) Χειμῶν, scripsit Cedrenus. *Pluvia magna* redditur ab Anastasio, quem sequor, et *continuum pluvia profluvium* verti. Χειμῶνα namque recentiores Græci vocant *imbrium copiam*: et ex gelu sive frigore, non æque ac pluvii inundantibus et continuis frumenti vini que penuria solet emergere.

(95) Locum istum pro textus brevitate caliginosum, superfuso quoque Scaligeri errore redditum obscuriorem in bono lumine positurus Petavius, ubi patentes radios effulgere censuit, in oppositum obicem et ejus umbram incautus incidit Protheoria ad notas in Nicephorum, et *De doct. temp.* lib. iv, cap. 24. Lucem itaque reperit, verum umbram non effugit penitus. Illustravit sane τὴν διαστροφήν τοῦ ἁγίου Πάσχα· *immutationem*, dicant potius, quam cum Anastasio et Miscella, *sancti Paschalis eversionem*, vel cum aliis *ordinem perversum*. Nam cum ex canone Nicæno una cum Judæis et quartadecimanis sacrum Pascha celebrare Christianis nefas sit, et quarta decima luna in diem Dominicum incidente, in alium sequentem Paschale festum remitti conveniat: anno Justiniani decimo nono, die Dominico et luna quarta decima concurrentibus, ac simul in Aprilis diem primum incidentibus, Paschalem celebritatem, ne Judæis et quartadecimanis Ecclesia consentiret, in diem alium Dominic. qui Aprilis octavus numeratur transferri oportuit. Prorogata vero Paschatis solemnitate, cum carnisprivium subinde protelari deceat, utroque Justiniani edicto, in hebdomadam aliam dilato, populus, ut jussus fuerat, Paschatis peregit festum; carnisprivium autem ex imp. sancto die tantum undecimo statuendum, quasi Pascha Kalendas Apriles

occupasset, die Februarii quarto obiit: atque ita hebdomade una, plus quam par foret, aut exigeret Ecclesiæ lex, jejunasse reperitus est. Hæc, ut Petavio, ita mihi textus illustrati arridet expositio: quæ sequitur apud eum locis memoratis de Græcorum Quadragesimali jejunio observatio, mihi veritatique penitus adversatur. Sciendum est, inquit posteriore loco, Græcos Quadragesimale suum tempus, et ἀποχὴν inire a Dominica Sexagesimæ, diebus ante Pascha 56, ut ex Maximi computo, et Albino Flacco lib. *De div. offic.* cap. *De Septuag.* liquet, cujus instituti ea ratio est. Cum enim Græci, ut et Occidentales (sic quippe legendum puto, non Orientales) 40 solidos dies jejunio dicare statutum habeant: ac neque Dominicis diebus neque Sabbatis, uno excepto Paschali jejunare soleant: necesse est ut initium τῶν ἀποκρεώσιμων ἡμερῶν antevertant. Nam Romana Ecclesia Τεσσαρακοστὴν suam incipit a Dominica prima Quadragesimæ, quæ ab Dominica Quinquagesimæ proxima est. Ab hoc vero die ad Sabbatum magnum inclusive dies sunt 42, ex quibus sex Dominicis ἀνηστειῶτες expunctis, reliqui sunt dies 36 jejunio dicati (nam Sabbatis Ecclesia Occidentalis jejunat); quare ut 40 dies νήστειμοι conflant, jejunii caput antevertitur, et a *fer. 4* ante Dominic. Quadrag. initium repetitur. At vero Græci, qui ex 42 illis diebus, non sex, sed duodecim eximunt (neque enim Sabbatis jejunant) cum 30 solum dies jejunio consecratos residuos habeant, decem reliquos ex anterioribus hebdomædis compensant. Itaque solidas duas adjiciunt, et primam Dominicam, quam ἀπόκρεων, vel ἀποκρεώσιμον vocant, statuunt in Dominicam Sexagesimæ, a qua ad Sabbatum Paschale dies sunt 56 ἀποκρεώσιμοι, exemptis Dominicis octo, et Sabbatis septem, reliqui sunt dies ἀπόκρεων 41. Quippe Sabbato magno, ut dictum est, jejunant Orientales. Quamobrem Dominica prima, quam nos Sexagesimæ nominamus, a Græcis ἀποκρεώσιμος ἑορτὴ dicitur. Hæc ille subtiliter: at quam Græ-

Καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀποκρέωσιμον ⁴³ μηνὶ Ἀ
Φεβρουαρίῳ δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν
ἑβδομάδα πρᾶθῆναι κρέα. Καὶ πάντες οἱ κρεοπῶλοι

ordo, habuitque populus carnis privium Februarii
die 4. Imperator autem carnem alia sequenti heb-
domade palam divendi sanxit. Lanienam itaque

VARIÆ LECTIONES.

⁴³ ἀποκρέωσιν α.

JAC. GOARI NOTÆ.

corum gestis et dictis absona pœncis discuto. In
Græcorum æque ac Latinorum jejuniis ciborum
quantitatem, qualitatem, et dies quibus ciborum
abstinentia præcipitur observari necesse est. Mono-
φαγίαν, unicam comestionem ad vesperam tantum
olim concessam ipsi fatentur: at nunc post meri-
diem confestim decantatis vespertinis officiis, et
præconsecratis sumptis mysteris, circa horam a
meridie secundam ex Ecclesiæ permissu cibo cor-
pus possunt reficere. Σηροφαγία apud eosdem in-
temerata usque in hodiernum diem perseverat,
eaque non carnes modo et lacticia repudiat, sed
piscis etiam perfectos (ut conchylia polypodesque
exsanguis excipias): perfectos dico, quibus inest
sanguis, oleumque ipsum per Quadragesimam ex-
secratur: adeoque completum illis est jejunium
piscium et olei abstinentia. Quoad jejunii Quadra-
gesimalis tempus, illud si proprie rigideque obser-
ves, ex proprio ipsorum sensu sex et triginta diebus
cum medio absolvitur: si rigorem paululum re-
laxes, ad dies sex et quadraginta, vel etiam ad
octavum supra quadagesimum ascendit, ad sextum
et quinquagesimum, ut vult Petavius, nusquam.
Attenta eorum consuetudine, quæ dictorum est
obscuritas, dissipatur. Dominica, quæ Latinorum
est Sexagesima, Græcis κρεωφάγος, alias, ἀπόκρεως,
et ἀποκρέωσιτος nuncupatur, quod in ea carnes ad-
huc comedere liceat, et eadem elapsa carniū præ-
cipiat abstinentiam. Porro ἀπόκρεως ἑορτὴ haud
magis aq̄d Græcos celebratur, quam in Latinorum
ecclesiis carnisprivii rubris licet characteribus in
diario notati festum. Dies illi sex Sexagesimam
nostram, et Græcorum ἀπόκρεων excipientes lacti-
ciniâ, caseum, ova illis apponi permittunt, etiam
feria quarta et sexta jejunio dieatis diebus, de quibus
iterum sermo. Sequitur Dominica nobis Quin-
quagesimæ, Græcis τυρινή, sive τυροφάγος in ec-
clesiasticis officiis vocata, quod per eam totam ca-
seum et ova permittat Ecclesia, illisque in ea co-
mestis, secutura mox Quadragesima illis omnino
perpetuum vale dicendum instet. FERIA secun-
da sequens jejunium Quadragesimale ἐγκαι-
νιάζει, et ab ea non casei modo et ovorum, sed
piscium quoque et olei interdicitur usu. Sabbatum
tamen et Dominicæ ea severa eximuntur lege, et
oleum in eis indulgetur solum: die vero Domini-
cæ Incarnationis, quæ alias Annuntiatio, Εὐαγγε-
λισμός, et Βαῖων, Palmarum, festo, pisces quicunque
ut et oleum nusquam denegantur. Quare relicta
Annuntiationis, quæ modo Quadragesimam subit,
modo ab ea remota est, celebritate, mente quoque
remotis Sabbati Dominicisque diebus, quibus olei
datur facultas si tamen Sabbatum magnum Pascha-
tis pervigilium (est enim dies ille magnus Sabbati
ex sacris canonibus) dempseris, rigidi strictiorisque
jejunii Quadragesimalis sex et triginta dies colli-
gantur: quinque nimirum, hebdomadam septem
unaquaque, qui triginta quinque conficiunt, alter
Sabbati magni, qui sextum addit, Paschalisque
noctis ea pars media, quæ auroram, ante quam
jejunium abrumpere non licet, respicit: ex quibus
cunctis apud Græcos jejunium Quadragesimale
austerius nomen sex et triginta diebus cum ali-
quota septimi parte censendum est. Ac ne figmento
mibi præmissa expositio vertatur, Matthæi Blastaris
canonista Græcos inter celebratissimum cap. v. Ele-
menti T. super ea re scripturam profero sententiam:
Σημειώσαι ταῦτα, inquit: "Ἄπας ὁ παλαιὸς νόμος
τοῖς ὁρατοῖς ἐκπαίδευσεν εἰσθεὶ τὴν τῶν ἀοράτων

κατάστασιν, καὶ τοῖς σωματικοῖς τῶν πνευματικῶν
πραγματεῦσθαι τὴν διόρθωσιν. Πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις
καὶ τὰς τῶν ὑπαρχόντων δεκάτας τῷ Θεῷ καθιερούν τοῖς
παλαιοῖς ἐτησίως προστέτακτο. Τὰ δὲ τυπικῶς παρ'
ἑκείνοις τελούμενα, μυστικῶς ἡμῖν ἐκλαμβάνεται.
Ἡ γοῦν θεία τῶν ἀποστόλων λογὰς μὴ καταλείναι,
ἀλλ' ἀναπληροῦν, κἀν τούτῳ ἔνδεον ἐγνωκότες τὸν
νόμον, οὐκ ἐπικαίρων πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ἡμε-
ρῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐκάστης τοῦ ἐνιαυτοῦ περιτρο-
πῆς τὰς δεκάτας καθιεροῦν τῷ Θεῷ τεβεσπίκασιν ὡ-
σῶν διὰ τῆς ἐν αὐταῖς σπουδῆς, καὶ θερμότερας
μετανοίας, τὰ παρ' ὅλον ἐνιαυτὸν τῆς ψυχῆς ἀρρώ-
στηματα σὺν Θεῷ βοηθῷ δυνηθεῖσθαι ἐξιάσασθαι τὸ
δέκατον δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὰς τῶν νηστειῶν ταύτας
ἡμέρας εἶναι φαιεν· αἱ γὰρ ἑπτὰ τούτων ἑβδομά-
δες, χωρὶς τῶν σαββάτων καὶ Κυριακῶν, ἡμέραι
γίνονται πέντε πρὸς ταῖς λ', προστιθεμένου δὲ καὶ τοῦ
μεγάλου σαββάτου, καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς λαμπρᾶς καὶ
φωτισθεοῦς νυκτὸς, ἡμέραι γίνονται λς' καὶ ἡμίσεια,
τὸ δέκατον ἀκριβῶς οὔσαι τῶν τξς' τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἡμερῶν. Τῶν γὰρ τριακοσίων τὸ δέκατον, τὰ τριά-
κοντα καὶ τῶν ἑξήκοντα, ἔξ· καὶ τῶν πέντε τὸ
ἡμισυ· Ἠεὶ τῆσι observanda. Lex tota vetus visarum
ope rerum aliarum a visu remotarum conditionem
quondam edocere solebat, et per comporearum
usum spiritualium dispositionem reclam sibi com-
parare. Inter cætera vero maxime, facultatum decimas
annis quitusque redeuntibus Deo offerre in
præcepto fuit. Quæ porro ab ipsis in figuris peracta,
mystice a nobis excipiuntur. Verum cum sacer
apostolorum cætus haud legem solvere, quinimo
eam adimplere sibi proposuisset, non fluxarum re-
rum, sed ipsius vitæ nostræ decimas singulis annorum
periodis Deo consecrandas sanxerunt: ut studio per
eas exhibito, pœnitentiæque fervore contractas toto
anni decursu infirmitates, opitulante Deo, curare
possemus. Hos vero jejuniorum dies partem anni decimam
in sese includere prædicamus. Hebdomades siquidem
eorum septem, Sabbatorum et Dominicarum diebus
exclusis, quinque ac triginta dies componunt: si vero
magnum rigorem jejunii servat, Palmarum vero
Dominica piscium esulentis austeritate remittit) Græcorum
Quadragesimam sex et quadraginta dierum numero
conflatam percipies: diemque Quadragesimæ
primum ac purum illius exordium feria post Quin-
quagesimam secunda, quam illi ex ciborum defæctata
sumptione καθαρὰν δευτέραν nominant, constituit.
Dominica porro Quadragesimæ illis pariter cursus
Quadragesimalis prima est inter Dominicas, et ὀρ-
θοδοξίας nomen obtinet, ejusdem licet stadii gres-
sus, hoc est, dies sit septimus: primus quippe τυ-
ρινήν, Quinquagesimam intellige, sequitur. Argu-
mentum profert Græcum evangelistarum, seu liber
Evangeliorum, quo post Κυριακὴν τυροφάγον occur-
runt Εὐαγγέλια ἀναγινωσκόμενα εἰς τὰς παννυχίδας
τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν. Evangelia le-
genda in vigiliis, id est, in vesperis primæ jejuni-
orum hebdomadis: tum vero τῆ δευτέρᾳ ἑσπέρας·
τῆ γ', τῆ δ', τῆ ε', τῆ παρασκευῆ τῷ σαββάτῳ ἐπέ-
ρας. FERIA 2, 3, 4, 5, Parasceve, Sabbato ad Vesu-

cuncti exercuere macellarii, mactavere et venalem exposuere; nullus tamen pretio comparavit aut comedit carnem. Paschalis igitur solemnitas, prout decreverat imperator, celebrata est; ac simul deprehensum, una amplius quam debuerat hebdomade, populum jejunasse.

A. C. 539. — Hoc anno Roma a Gothis capta est. Papa vero Vigilius Cpolim profectus, et ab imperatore summis honoribus exceptus, catholicæ Ecclesiæ unitatem et concordiam se præstiturum, et tria capitula anathemate proscripturnum pollicitus est. Tantis honorum et cultus indicibus ab imperatore decoratus, adeo animatus est, ut a communione exclusionem menses quatuor sustineret: Menæ Cpoleos episcopo in pœnam imponeret: et ex adverso Menas parem 191 animadversionem in eum constitueret. Ob irrogatam itaque pœnam hujusmodi, tum quod ea, quæ de Ecclesiarum concordia et unione consulta decretaque fuerant, a Vigilio non adimplerentur, imperator indignatus, misit qui ipsum detinerent. Ille imperatoris iram veritus, ad Sergii mar-

Α Ἰσφαξαν καὶ προέβηξαν, καὶ οὐδεὶς ἠγόραζε, οὐτε ἤσθιεν ὄ. Τὸ δὲ Πάσχα γέγονεν, ὡς ὁ βασιλεὺς ἐπέλευσεν, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἑβδομάδι περιττήν.

A. M. 6039. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρελήφθη ἡ Ρώμη (96) ὑπὸ τῶν Γόθων. Καὶ ὁ πάππας Βιγίλιος παρεγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει (97), καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως μετὰ μεγάλης τιμῆς, ὑπίσχετο ποιεῖν ἔνωσιν (98) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀναθεματίζειν τὰ τρία κεφάλαια: τοσοῦτον τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὡς ἐπαρθέντα (99) ἀκοινωνησίαν τεσσαρῶν μηνῶν (1) δοῦναι Μηνᾶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπῳ εἰς ἐπιτίμιον. Καὶ Μηνᾶς δὲ αὐτὸ τὸ ἐπιτίμιον δέδωκεν. Β Ἀγαπηκῆσας δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ Βιγίλιον διὰ τὰ ἐπιτίμιον, καὶ διὰ τὸ ὑπερίθεσθαι πληρῶσαι τὰ ἐξέτα περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειλεν συλλαβεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως, τῷ θυσιαστηρίῳ Σεργίου τοῦ μάρτυρος μάρτης τῶν Ὀρμίου (2) προσέφυγεν. Κάκειθεν ἐλά-

VARIÆ LECTIONES.

ὄ εἴσθιεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

ras: ac demum Κυριακῇ πρώτῃ τῶν νηστειῶν: prima jejuniorum Dominica: qua lib., qui Thesaurus inscribitur, inter eorundem officia Damascenus Studites sermonem habet, δι' ἣν αἰτίαν παρελάβομεν τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιτελεῖν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν: ob quam causam orthodoxiæ celebritatem prima jejuniorum sanctorum Dominica peragers accepimus. A Tyrophago. itaque sive a casearia Dominica, non ἀπὸ τῆς ἀπόκριω, quæ præcedens est, et carnisprivii Græcum Quadragesimam exordium sumere censebis: cum inter utramque, carne sola prohibita, etiam quarta sextaque feriis (quas canon apostolicus 65 jejuniis dedicat) a caseo ex sancti Nicephori patriarchæ indulgentia sumendo non sibi temperent, teste horologii, sive diurni sacro typo in prothecoria ad notas in Nicephorum a Peta-vio relato: Εἰδῆναι γοῆ ὅτι τῇ τετράδι καὶ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου μετὰ τὴν ἐνάτην ἐσθίομεν τυρὸν καὶ ὠλ, διὰ τοὺς Ἰακωβίτας καὶ Τετραδίτας, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου τοῦ ΚΠ. Sciendum feria quarta et Parasceve post caseariam Dominicam nona dicta, caseum et ova nos comedere propter Jacobitas et Tetraditas ex canone S. P. N. Nicephori episcopi C.P. Cæterum qua ratione numerus quadragesimarius mystice et figurate in jejuniis sit attendendus exponit Blastares loco supra memorato.

(96) Pseudo Marcelinus ad Justiniani annum vicesimum: Totila dolo Isaurorum ingreditur Romam 16 Kal. Janu. ac evertit muros, domos aliquantas igni comburens, ac omnes Romanorum res in prædā accepit, etc.

(97) Idem: Papa Vigilus ingressus est C.P. viii Kal. Februar.

(98) Facundus Herulianensis contra Mocianum: Quoniam occulta ejus ante judicium pollicitatio tenebatur, in qua se spondit eadem capitula damnaturum, etc. Infra: De ipsius episcopi Romani chirographis, etc., necessarium duximus non tacere, etc. Eadem Liberatus Breviarium cap. 22.

(99) Correctus, ἐπαρθεῖς. Voces ab Anastasio in excerptis omisæ; forsitan ab aliquo additæ, suaviter interpretandæ, Tanta animi fiducia usus, eo se animo extulit: adpo animatus est. Dispicit quippe ex Græco Nicephori hæc versio, eo insolentia pro-

gressus est. — Nihil mirum aut Anastasium pœsedis apostolicæ reverentiæ subiciuisse hanc vocem, aut Theophanem, S. Nicephorum, aliosque Græcos infensiores tribus capitulis, ob quorum negotium Vigilus papa Menam a communione removerat, ut illorum condemnationi instantem, eam pro-ulissæ. C Nota ejus vis, frustra detorquet P. Goar, ut ea auctor Vigilium uti imperatoris favore abusum sugillare noluerit. Motum sacris diptychis ejus subjectum contra Rom. sedis jura habes anno Justiniani 25, tumque suo ordini restitutum, cum is forte manus dedit adversus tria capitula, sequæ indulgentiorem erga Menam, atque alios Orientales proscribere volentes, in Justiniani gratiam exhibuit. Verane sit 5 synodi confirmatio ejus nominis, quam illustrissimus archiepiscopus Tolosanus vir doctissimus, proque sua humanitate amicissimus, ante annos aliquot ex Regia bibliotheca produxit, non est hujus loci disputare. Haud certe Theophanes aliquid favet. COMBESIS.

(1) Facundus Herulianensis lib. iv: Sed ecce jam veniens ex itinere (Vigilium) quod ei videbatur edixit, et facti hujus auctori (Menæ) correctionem tumultuariæ suæ transgressionis indixit, etc. Contra Mocianum: Propter quod illos qui talibus communicaverant, veniens in regiam civitatem a communione suspendit. Videndum Sirmundus in Notis, et in Synopsi chronica ad easdem notas adjecta. Illustrissimus quoque de Marca archiepiscopus Tolosanus, Dissertatione in Epistolam decretalem Vigilii papæ.

(2) Origines C.P.: Τὰ καλούμενα Ἀρμάσδου λιμὴν ἦν μικρὸς, ἐν ᾧ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἀχρημάτισεν αὐτὸν κατώνα (lego κτισθῆναι ναὸν), καὶ ὠνόμασε Σέργιον καὶ Βάκχον. Ἐτερον δὲ Ἀποστόλων, ὅσα τὸν χρησθὲν ἔλαβεν ὑποκάτω τῶν βαθμίδων, ὅσα τὴν σφαγὴν ἐποίησεν εἰς τὸ ἱππικόν. Ἐκλήθη Ἰουλιανὸς λιμὴν, ὅτι ὁ κτίσας αὐτὸν οὕτω ἐκαλεῖτο. Locus Armasadi nomine vocatus, angustus portus, in quo magnus Justinianus templum ædificari jussit, et Sergii Bacclique dictum voluit: aliud quique apostolorum cum infra gradus monitum accepit (a Basilario ne fugiens mari se committeret, de quo Theophanes ad annum 7), quando eadem ac stragem

μενος, κατέσχευεν τοὺς βαστάζοντας τὸ θυσιαστήριον ⁴⁵ ἅκρον, καὶ τοὺτους κατέστρεψεν, βαρὺς ὢν καὶ μέγας τῷ σώματι. Ὁ δὲ βασιλεὺς μεταμεληθεὶς, ἐδέξατο τὸν πάππαν Βιγίλιον. Καὶ παρακληθεὶς Βιγίλιος ὑπὸ Θεοδώρας τῆς Αὐγουστῆς, ἐδέξατο Μηναῖν τὸν πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ κθ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τῶν Ἀγίων ⁴⁶ Ἀποστόλων.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Μαΐου ια', τῷ Σαββάτῳ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς, τοῦ γενεθλίου ἀγομένου Ἰππικῶν, γέγονε μάχη τῶν δύο μερῶν. Καὶ ἀποτείλας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐξουσίτωτας καὶ στρατιώτας ξιφῆρεις ἀνείλην πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐπύλησαν ⁴⁷ φεύγοντες πολλοί. Ἄλλοι δὲ ἐσφάγησαν, καὶ γέγονεν ὄλεθρος πολλός.

A. M. 6040. — Τοῦτον τῷ ἔτει ἐγένοντο σεισμολογίαι (5) συνεχεῖς, καὶ βροχαὶ μεγάλαι, ὁμοίως καὶ τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ σεισμὸς μέγας, ὥστε πάντας ἀπογινώσκειν, καὶ ἐν φόβῳ μεγάλῳ γίνεσθαι καὶ λιτανεύειν, καὶ δεῖσθαι τοῦ Θεοῦ βυθῆναι τῶν ἐπιχειμῶνων ἀπειλῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Ἰουνίῳ (4) Ἰνδικτιῶνος ἐνδεκάτης ἑκοιμήθη ἡ βασίλισσα Θεοδώρα εὐσεβῶς.

A. M. 6041. — Τοῦτον τῷ ἔτει γέγοναι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ πάνυ, ὥστε πολλοὺς καθυδόντας ἐκ τῶν ἀστραπῶν βλαθῆναι. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου γέγοναι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ πάνυ φοβεραὶ, ὥστε τοῦ Ξηρολόφου ⁴⁸ τοῦ κίονος ⁴⁹ ἀποπεταλωθῆναι μέρος καὶ ἡ κεφαλὴ γεγλυμμένη τοῦ αὐτοῦ κίονος. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ ἐνεπύρσιθη ἡ οἰκία ἡ λεγομένη Πάρδου· καὶ κατεκαύθησαν πολλὰ, τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τοῦ Χαλκοῦ ἕως τῆς λεγομένης τῆς Ἐλευσίας ⁵⁰. Καὶ ἐγένοντο φόνοι πολλοί. Προκένσου δὲ γενομένου (5) ἐν τῷ Ἑβδόμῳ (6) ἀπώλεσαν οἱ βεστήτορες (7) τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως, ὅπερ μετὰ μῆνας ἢ εὐρέθη. Ὅπου καὶ ἐν μαργαριτάρῳ καὶ πᾶσα ἡ λοιπὴ αὐτοῦ ⁵¹ θία ἐσώθη καὶ εὐρέθη.

num menses reperta fuit : in qua vel unicus unio cæteraque ejus ornamenta integra inventa fuere.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ θυσιαστηρίου vulg. ⁴⁶ τῶν ἁγίων ἀπ. om. e. ⁴⁷ ἐπλήγησαν b. ⁴⁸ τοῦς Ξηρολ. a. ⁴⁹ τοῦ κίονος ed. Par. et in marg. τοῦς κίονα. ⁵⁰ Ἐλευσίας a. ⁵¹ αὐτοῦ om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

in circo edidit, portus Juliani nuncupatus est : id enim fuit ejus qui condidit nomen. Dissolvunt hæc verba quam Baronius ad annum 552 num. 17 conglobat objectionem : quod Theophanes nimirum ad Sergii, ipse Vigilium ad Petri sacram ædem asylum quesivisse scribat : quæ sane difficultas nulla est, cum eodem in loco Sergii et apostolorum (aliud nimirum ab eo quod Constantianus extruxit) templum fuerit a Justiniano conditum : de quibus Procopius, *De ædif. Justin. orat. 2*, et copiose et graphice Gyllius *Topographiæ CP. lib. II, cap. 16*. Locus uterque asyli privilegio, quod a Justiniano conditus esset, gaudebat.

(5) De quibus superius ex Procopio et Agathia.

(4) Anne belli Gothici decimo quarto ait Procopius lib. 1 de ejusdem obitu verbis ultimis lib. II *De bello Persico*

A tyris altare, quod in Hormisdarum monasterio erectum, confugit : a quo vi revulsus, apprehensus altaris suffulcientes columnas, ceu gravi proceroque corpore validus, secum traxit et omnino evertit. Demum imperator facti pœnitens, papam Vigilium in gratiam recepit. Vigilium pariter a Theodora Augusta rogatus, Junii die vigesimo nono, qui sanctis apostolis sacer, patriarchæ Cpoleos Menæ pacem restituit.

Eodem anno, die undecimo mensis Maii, sanctæ Pentecostes Sabbato, cum ludi circenses natalitii celebrarentur, pugna inter duas factiones exorta est. Quare submissis excubitoribus et militum manu gladiis armata, plurimos ex illis jussit imperator occidi : alii fuga salutem quærentes, mari submersi vel acceptis vulneribus necati : adeo ut magna prorsus cædes edita sit.

A. C. 540. — Hoc anno frequentes terræ motus, pluvixque ingentes incubuere. Mense vero Februario terræ motus adeo vehemens fuit, ut omnes de salute desperantes, metuque prostrati, decretis publicarum processionum precibus, Deum, ut immimente periculo servaret, supplices exorarent.

Eodem anno, mense Junio, indictione undecima, imperatrix Theodora cum pietate obdormivit.

A. C. 541. — Hoc anno tonitrua atque fulgura terribilia admodum fuere, adeo ut multi dormientes insinuantibus se per domos fulguribus damnum passi fuerint. Die vero sancto Joanni sacro tonitrua atque fulgura penitus horrenda exstitere, ita ut Xerolophi columnæ pars una abraderetur et exsquammaretur, et ejusdem columnæ epistylum prorsus idem damnum pateretur. Mense autem Julio ambæ factiones inter se conflixerunt, et domus, cui a Pardo factum est nomen, incendio consumpta est : aliæ quoque ædes plurimæ flammis devastatæ, quæ nimirum ab æreo Tetrapylo ad locum Eleusix dictum : cædes quoque innumeræ perpetratæ. **192** Processu autem imperatoris ad Hebdomum habito, coronam vestitores amiserunt, quæ post octo de-

(5) Comitum, obsequium, ac processum regium nemo dubitabit, qui *Chronici CP.* sententiam attendet : Ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ αἱ Ἀρκαδιανὰ παρὰ Ἀρκαδίου ἐκτίσθη, ἐπιλεξαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἐξ ὀφίκιον εἰς τὰ πρόκεινσα αὐτοῦ, ἕως μεταστάσιμα · S. Joannis templum, et thermæ Arcadianæ ab Arcadio sunt conditæ, imperatore ex civibus millia sex sibi deligente in obsequium cum per urbem procederet. De Arcadianis satellitibus, et obsequio ex eis composito ad Arcadium superius.

(6) Hebdomus CP. suburbium ad Orientem : de quo Gyllius *Topogr. CP. lib. IV, cap. 4*, ex Procopio *De ædif. Justiniani orat. 2*.

(7) Cedrenus, *βεστιαριται, rei vestiviariæ ministri* : de quibus cf. Pancirollus ad Notitiam imperii, cap. 84.

A. C. 542. — *Alexandriæ episcopi Apollinarii an-*
nus primus.

Hoc anno mense Octobri, ludis circensibus celebratis legatus ex India secum ducens elephantem Cpolim venit, et circum ingressus est. Porro mense Januario patriarchæ Cpoleos nomen primo gradu motum est, et Vigilio ei præposito, nomen etiam ejus in ecclesiasticis tabulis ad primum ordinem promotum fuit. Martio vero mense noctu e stabulo elephas evadens plurimos feriit, et alios occidit. Die autem decimo sexto Aprilis vespere, dum ludi circenses agerentur, populares factiones ad invicem decertarunt, multique ex utraque parte interfecti: subindeque in officinis irruentes, obvia quæque diripuerunt, Joanne cognomento Cocco-robio urbis præfecto. Cæterum Julii mensis die vigesimo octavo, tertia feria (h), sanctorum Apostolorum ædis facta est consecratio, et sanctorum reliquiarum Andreae, Lucæ et Timothei, qui sancti apostoli, depositio. Episcopus vero Menas una cum sanctis reliquiis progressus est, vehiculo aureo imperatorio gemmis exornato vectus: tres autem sanctorum apostolorum gestabat oculos supra genua: atque ita dedicationem celebravit.

A. C. 543. — Hoc anno, mense Aprili, indictione quarta, Narses cubicularius bellum Gotthis, qui urbem ceperant, illaturus, Romam missus est. Nam post receptam urbem a Belisario, bellum reparaverunt Gotthi, et eam denuo armis occupaverunt. Julii vero mensis die nono, magnus et terribilis terræ motus factus est per omnem Palæstinæ, Arabiæ, Mesopotamiæ, Syriæ et Phœnicæ regionem: adeo ut Tyrus, Sidon, Berytus, Tripolis et Byblis multa damna acceperint, et hominum perierint multa millia. Ad Bostram vero civitatem magna pars promontorii mari adjacentis, cui nomen Lithoprosopis, avulsa in mare translata est: portumque effecit multis magnis navibus recipiendis idoneum: cum urbs illa prius portum non habuisset. Imperator autem 193 reparandis earum urbium ruinis magnam pecuniæ vim misit. Recessit etiam mare in altum pelagi sinum ad mille passus: ex quo multæ naves in profundum submersæ: rursumque Dei nutu in proprium alveum se recepit.

A. C. 544. — Hoc anno mense Septembri, indictione decima quinta, Syeis, trans urbis regiæ portum, sanctæ Irenes dedicatio peracta: comi-

A. M. 6042. — *Ἀλεξανδρίας ἐπισκόπου Ἀπολλινάρου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνί Ὀκτωβρίῳ ἀχθέντος ἱππικοῦ πρῶτου Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φέρων ἐλέφαντα· καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. Τῷ δὲ Ἰανουαρίῳ μηνί κατεβιδιάσθη τὸ ὄνομα Μηνᾶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προανεβιδιάσθη τὸ ὄνομα Βιγίλιου προτασσομένου ἐν τοῖς δικτύχοις. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνί (8) ἐξεβίησεν ὁ ἐλέφας νυκτὸς ἀπὸ τοῦ σταύλου, καὶ πολλοὺς ἐπάταξεν καὶ ἄλλους ἐφόνευσεν. Καὶ τῷ Ἀπριλίῳ μηνί 15^α ἐγένετο συμβολὴ τῶν θήμων πρὸς ἀλλήλους ἐν δειλινῇ ἱππικοῦ ἀγομένου· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ εἰς ἐργαστήρια εἰσῆλθον καὶ ἤρπαζον, εἰ τι εὕρισκον, ὑπάρχου ὄντος Ἰωάννου τοῦ ἐπιλεγόμενου Κοκκοροβίου. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνί κη', ἡμέρα γ', γέγονεν ὁ τὰ ἔγκαίνια τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἡ κατάθεσις τῶν ἁγίων λειψάνων Ἀνδρέου, Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου, τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Καὶ διῆλθεν ὁ ἐπίσκοπος Μηνᾶς μετὰ τῶν ἁγίων λειψάνων καθήμενος ἐν ὀχλήματι χρυσοῦ βασιλικῆ διαλίθῳ κρατῶν τὰς τρεῖς ἰσθμίας τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἐποίησε τὰ ἔγκαίνια.

A. M. 6043. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνί Ἀπριλίῳ (9) Ἰνδικτιῶνος δ' ἐπέμφθη Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος ἐν Ῥώμῃ ὀφείλων πολεμῆσαι τοῖς Γόθοις τοὺς παραλαβοῦσι τὴν Ῥώμην, ἐπειδὴ μετὰ τὸ παραλαβεῖν αὐτὴν τὸν Βελισάριον, πάλιν ἐπανετίστησαν, καὶ παρελάβον αὐτὴν οἱ Γόθοι. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνί θ' (10) ἐγένετο σεισμὸς μέγας καὶ φοβερὸς ἐν πόσῃ τῇ χώρῃ Παλαιστίνης καὶ Ἀραβίας καὶ Μεσοποταμίας καὶ Συρίας καὶ Φοινίκης, καὶ ἔπαθεν Τύρος καὶ Σιδὼν καὶ Βήρυτος καὶ Τρίπολις καὶ Βύβλος 16. Καὶ ἀπέθανον ἐν αὐταῖς ἀνθρώπων πλῆθος πολλὰ. Ἐν δὲ τῇ πόλει Βόστρου 17 ἀπεσπίασθη ἀπὸ τοῦ παρακείμενου τῇ θαλάσῃ 18 ὄρους, τοῦ λεγομένου Λιθοπροσώπου, μέρος πολλὸν, καὶ εἰσῆνέχθη 19 εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλεσε λιμένα, ὡς δύνασθαι ὄρμαῖν ἐν αὐτῇ πλοῖα πολλὰ παμμεγέθη. Οὐκ εἶχεν γὰρ αὐτὴ 20 ἡ πόλις πρὸ τούτου λιμένα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν χρήματα πρὸς τὸ ἀνεγειραι τὰ πεπτωκότα τῶν αὐτῶν πόλεων. Ἐφυγε δὲ ἡ θάλασσα εἰς τὸ πέλαιος ἐπὶ μίλιον ἕν. Καὶ ἀπόλωντο πλοῖα πολλὰ, καὶ πάλιν τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει 21 ἀποκατέστη εἰς τὴν ἰδίαν κοίτην.

A. M. 6044. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνί Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος ιε' γεγονάσι τὰ ἔγκαίνια τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης (11) πέραν ἐν Συκαῖς. Καὶ ἐξῆλθον τὰ ἅγια

VARIE LECTIONES.

16 ἐξεβίησεν] ἐξῆλθεν vulg. 17 δειλινῆς vulg. 18 γέγοναν vulg., fort. γεγονάσι. 19 τρεῖς om. b. 20 Βύβλος, a, Βύβλις vulg. 21 Βόστρου b. 22 τῆς θαλάσσης e. 23 εἰσῆνέχθη a, εἰσῆχθη vulg. 24 ἡ αὐτὴ πόλις vulg. 25 κελεύσει] βοηθεῖ b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Alia ad rem præsentem spectantia refert Procopius, *De ædific. Justiniani*, orat. 2.

(9) Astipulabitur Theophani additamentum Marcellinum, si Narsen hoc anno missum succedente bellum confecisse intelligas.

(10) Varios et ingentes per Phœnicem terræ mo-

tus, quibus Berytus et alia civitates corruerunt, describit Agathias lib. II, et maturis jam frugibus, prout τῷ Ἰουλίῳ μηνί, contigisse narrat.

(11) De templi hujus situ, conditu, ejus causa, reliquiis, et variis ad illum eventibus Procopius orat. 2 *De ædific. Justiniani*.

λείψανα ἐκ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μετὰ τῶν δύο πατριαρχῶν Μηνᾶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ Ἀλεξανδρείας. Καὶ ἐκάθισαν ἀμφότεροι ἐν τῷ βασιλικῷ ὄχηματι κατέχοντες ἐν τοῖς γύνασιν αὐτῶν τὰ ἅγια λείψανα· καὶ ἦλθον ἕως τοῦ περάματος καὶ ἐπέρασαν, καὶ ὑπήνησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς. Καὶ ἠνέφξαν (12) τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας μάρτυρος Εἰρήνης. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκαθαρίσθη ὁ λιμὴν τοῦ Ἐδδόμου, καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τελευτᾷ Μηνᾶς ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐγένονεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ Εὐτύχιος ὁ ἀποκρισιάρχιος Ἀμασίας (13) μοναχὸς τῆς ἐν Ἀμασίᾳ μονῆς καὶ πρεσβύτερος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τοῦ λειψάνου Μηνᾶ ἐτι προκειμένου ἐν τῷ ἱερατικῷ. Καὶ τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ἐπινίκια ἦλθεν (14) ἀπὸ Ῥώμης Ναρσῆ τοῦ κουβουκουλαρίου καὶ ἐξάρχου Ῥωμαίων. Συμβαλὼν γὰρ πόλεμον μετὰ Τωτίλα ⁶² ῥηγὸς τῶν Γόθων κατὰ κράτος ἐνίκησεν, καὶ ἔλαβεν τὴν Ῥώμην, καὶ ἔσφαξεν τὸν Τώτιλαν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἤμαγμένα σὺν τῷ διαλίθῳ καμηλαυκίῳ (15) ἐπεμφεν ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἐβρίφησαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως ἐπὶ σεκρέτου (16). Δεῖ δὲ ταγῆναι καὶ τοῦ Ἀνθίμου ἔτος εἰς τὸν πατριάρχην Μηνᾶν, ἵνα συσταθῶσι τὰ ἑκατάδεκα ἔτη.

A. M. 6045. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Εὐτυχίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονεν ἡ ἅγια καὶ οἰκουμένη (17) πέμπτη σύνοδος κατὰ Ἀριγένους τοῦ παράφρονος, καὶ Διδύμου τοῦ ἀπὸ ὀμμάτων, καὶ Εὐαγρίου, καὶ τῆς Ἑλληνόφρονος αὐτῶν ληρωδίας, καὶ αὐθις κατὰ τῶν ἀκεφάλων κεφαλαίων ⁶³. Βιγίλιος δὲ ὁ Ῥώμης τοῖς συνελευσῆσιν οὐ συνήδρευσεν· ἀπελύθη δὲ πολλῶν κινήθεντων (18) ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ ἐτελεύτησεν (19) τὴν ἐπὶ Ῥώμην ἀναλύων δδόν.

A. M. 6046. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Αὐγούστῳ ιε', ἡδικτιῶνος β', ὥρα μεσονυκτίου διαφανούσης ⁶⁴ Κυ-

A tantibus vero duobus patriarchis Mena Cpoleos et Apollinario Alexandriae e Magna Ecclesia sanctae reliquiae processerunt. Sedebant autem illi in imperatoris curru sanctas reliquias genibus appositas sustentantes. Ad lemborum itaque stationem venerunt, et trajicientibus portum occurrit imperator. Solemni itaque ritu sanctae Irenes ecclesiam aperuerunt. Eodem anno Hebdomi portus repurgatus. Eodemque tempore Menas episcopus Cpoleos defunctus est: in ejus locum successit apocrisiarius Amaseae, presbyter et monasterii ipsius Amaseae monachus, Euty chius, eo ipso die, quo Menae cadaver in sacris adytis adhuc expositum jacebat. Augusto mense triumphales nuntii et victoriae monumenta Roma Cpolim delata, Narse nimirum cubiculario et Romanorum exarcho victore. Pugna siquidem cum Totila Gotthorum rege conserta, summam sibi sua virtute peperit victoriam, Romam recepit, Totilam interfecit, vestimenta quoque ejus adhuc sanguine tincta, pileolumque ejus gemmis ornatum Cpolim misit: quae ad imperatoris pedes in secreto projecta sunt. Caeterum annum unum Anthimi in patriarchae Menae tempus conferri oportet, ut sexdecim annorum ratio constet.

A. C. 545: — Cpoleos episcopi Euty chii annus primus.

Hoc anno sanctum et oecumenicum quintum concilium adversus dementem Origenem, Didymum oecolorum lumine privatum, Evagrium eorumque deliria in gentiliam mentem declinantia, et insuper adversus Acephalorum capita celebratum est. Congregatis vero Patribus haud simul consedit pontifex Romanus Vigilius: sed ab imperatore multis tumultuantibus dimissus, iter, quo Romam **194** pergitur, agens, in Illyrico diem extremum obiit.

A. C. 546. — Hoc anno, mensis Augusti decimo quinto (i), indictione secunda, illucescentis jam

VARIÆ LECTIONES.

⁶² Τώτιλλα vulg. et sic ubique. ⁶³ κεφαλαίων om. e. ⁶⁴ διαφανούσης h.

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Ecclesia dedicata fit ejusdem ἁγίας, et orationis in ea faciendae permissus. Euchologium ubi de templi dedicatione.

(13) Euty chii Amaseni episcopi, ad synodum CP. procuratoris sive legati promotionem et gesta refert Eustathius apud Surium 6 Aprilis.

(14) Additamentum Marcellini ad annum Justiniani 25. Procopius lib. iii *De bello Gotthorum*, ad finem.

(15) Alterius Gotthorum regis, Theodati nimirum pileolum διαλίθον expressum habes in numismatis forma apud Baronium ad annum C. 534 num. 72, καμηλαυκίῳ significatum reddit χιδαριν, περιθεμα κεφαλῆς, σιαδίου, πλιθίου. Beda, *De tabern.* lib. iii, cap. *In modum cassidis extenditur supra summitatem capitis.* Ὅτι καλόπτεαι ἀχίνα, interpretatur illustrissimus Trapezuntinus praesul: etymon retulimus ad euchologium.

(16) Anastasius cum reddat, coram senatu, legerit, ἐπὶ συγχλήτῳ, senatu assistente, remique spectante, quod et apertus sit. Buccardi conjectura ut legendum sit, ἐπισκιστῶντος, ut dicat auctor projectas ejusmodi Totilae vestes ad pedes Justiniani velut insipientis, ac fastu conculcantis, nihil ad rem, aut e

decore. Τὸ σέκρετον, cubiculum in palatio, quo ita vestes ejusmodi triumphii quadam specie illatae sint, ac projectae, spectantibus viris aulae primariis. COMBESIS.

(17) *Chronicon Alexandrinum* eodem anno synodum habitam testatur: de qua Evagrius lib. iv. Matthæus Blastares de hujus, et alterius ad annum Justiniani decimum conventibus habitis ita loquitur in proemio Nomocanonis: Ἡ ἅγια πέμπτη σύνοδος πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν θεοφόρων Πατέρων συνδρομῇ ἐκρατύνετο· ὧν ἤγοῦντο τὰ πρῶτα μὲν Μηνᾶς, εἶτα Εὐτύχιος ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικοὺς τῆς βασιλευσύσης ἰθύναντες οἰακας· Sancta quinta synodus centum sexaginta quinque deiferorum Patrum cœtu coacta est: quorum duces fuere primo Menas, deinde Euty chius clavum pontificium regiae urbis ex successione gubernantes.

(18) *Multis ultro citroque quæsitis*; ut fieri solet cum quis alium in suam sententiam trahere conatur. Anast. *multis motis*; nec bene novus interpr. *multis tumultuantibus.* COMBESIS.

(19) Anno succedente, ut vult Marcellini additamentum.

Dominici diei post mediam noctem tempore, terræ A motus contigit adeo horribidus, ut ædes plurimæ, balnea, ecclesiæ, mœnium urbis Cpoleos pars, quæ maxime ad Chrysen portam, damnium ingens passa fuerint, et eo plures oppressi perierint. Corruit etiam pars Nicomediæ maxima. Invaluit autem in terræ tremor diebus quadraginta, modicoque spatio ad mentem et pœnitentiam redierunt homines, publicis per vias precibus, ecclesiasticorum cœlium supplicibus, diuturna in ecclesiis mora divinam opem implorantes: mox vero Dei clementiam experti in deteriora prolabebantur. Cæterum populo in campum cum precibus processionem agente hujus terræ motus per annos singulos memoria renovatur. Porro Lazi a Romanis deficientes ob Joannis eorum præfecti avaritiam atque injustitiam, ad Persas transfugere: sed iterum intra eundem annum ad Romanorum partes redire: et expulsis Persis Romani castrum Petram cepere.

A. C. 547.—Hoc anno mensis Julii die undecimo, indictione tertia, in sacro conventu ad Sanctæ Euphemiæ Olybrii celebrato, vehemens factus est terræ motus. Ejusdem verò mensis decimo nono, tonitrua et fulgura plane horrenda visa, ventusque Libs terribilis adeo spiravit, ut crux intra Rusii portam affixa in terram deciderit.

A. C. 548. — Hoc anno, mense Julio, indictione quarta, Cæsariæ in Palæstina Judæi et Samaritæ tumultuati sunt, et factionis Prasinæ et Venetæ dissidia inter se simulantes, in Christianos urbis illius cives irruerunt, et multis eorum occisis, succenderunt ecclesias: Stephanum insuper ejusdem civitatis præfectum in prætorio occiderunt et facultates ejus omnes 195 deprædati sunt. Ejus vero conjux Cpolim profecta imperatorem adiit, qui Amantium militiæ magistrum in Palæstinam missum de Stephani cæde jussit inquirere. Sentes quos reperit, quosdam suspendio, alios capitis abscissione, truncatione membrorum nonnullos, præterque

ριακής, ἐγένετο σεισμός φοβερός (20), ὥστε πλεῖν οἴκους πολλοὺς καὶ λουτρά καὶ ἐκκλησίας καὶ μέρος τῶν τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως, μάλιστα τὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. Πέπτωκε δὲ καὶ Νικομηθίας μέρος πολύ. Ἐπεκράτησε δὲ ὁ αὐτὸς σεισμός ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι κατενύγησαν λιτανεύοντες καὶ προσεδρεύοντες καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας μένοντες, καὶ πάλιν φιλανθρωπίας Θεοῦ γενομένης ἐπὶ τὸ χεῖρον γεγόνασιν. Γίνεται δὲ καὶ ἡ μνήμη τοῦ σεισμοῦ τούτου κατ' ἔτος ἐν τῷ Κάμπῳ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ Λαζοὶ ἀθετήσαντες (21) Ῥωμαίους διὰ τὰς Ἰωάννου τοῦ ἀρχόντος αὐτῶν φιλαργυρίας καὶ ἄδικίας, καὶ πρὸς Πέρσας αὐτομολήσαντες, πάλιν τῷ χρόνῳ τούτῳ τοῖς Ῥωμαίοις προσεβύησαν (22), καὶ τὴν Πέτραν τῶν φρουρῶν παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τοὺς Πέρσας ἀπήλασαν.

A. M. 6047. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἰουλίου α', Ἰνδικτιῶνος γ' (23), ἐν τῇ συνάξει τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὄρου (24) γέγονε σεισμός μέγας· καὶ τῷ αὐτῷ μηνὶ ιθ' ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ καὶ θυεμὸς Ἄψ φοβερός, ὥστε πσεῖν τὸν σταυρὸν τὸν ἐσωθεν ἱστάμενον τῆς πόρτης τοῦ Ῥουοῦ (25).

A. M. 6048. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἰουλίου Ἰνδικτιῶνος δ' ἐστασίαςαν Ἰουδαῖοι καὶ Σαμαριῖται ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, καὶ ποιήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἐν τάξει Πρασινογενέτων (26) ἐπιβῆσαι τοὺς Χριστιανοὺς τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ ἐκκλησίας κατέκαυσαν· Στέφανον δὲ τὸν ἑπαρχὸν αὐτῆς πόλεως ἐν τῷ Πραιτωρίῳ ἀνεῖλον, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καθήρασαν. Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἀνελοῦσα ἐν τῇ πόλει, προσήλθεν τῷ βασιλεῖ· καὶ ἐκίλευσεν Ἀμαντίῳ τῷ στρατηλάτῃ κατελθεῖν ἐν Παλαιστίνῃ, καὶ τὸν φόνον τοῦ Στεφάνου ἐκζητῆσαι· ὅστις εὐρὺν τοὺς μὲν ἐφόρκεισεν, τοὺς δὲ ἀπεκεφάλισεν, τοὺς δὲ ἡρωτηρήσεν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ φιλαργυρίας· καὶ om. b. ²¹ τῷ χρόνῳ τούτῳ om. a. ²² τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὄρου ἰ, τῆς Ἁγίας τοῦ Ὄρου a, τῆς Ἁγίας τοῦ Ὄρου vulg., τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὀλυβρίου cshj. Goar. ²³ καὶ τῷ— βρονταὶ om. b. ²⁴ Ἰεροσολύτων b. ²⁵ ἑπαρχὸν b, ὑπαρχὸν vulg. ²⁶ Στεφάνου) ὑπαρχου a.

JAC. GOAR NOTÆ.

(20) Quem Agathias memorat lib. II et ad quem, D nonnullaque præsentis anno gesta Justiniani imperii vicesimum et octavum subjungit.

(21) Procopius lib. II De bello Persico, Agathias lib. III.

(22) Iterum hæc anno ad Romanos accesserunt; cum scilicet ante defecissent, non ut intra eundem annum ambo hæc contigerint, ut sonant verba interpret. Videndus Procop. lib. II Pers., ubi illam defectionem narrat, quomodo male eo anno res Romanis cesserint Belisario duce, ac præditore Aretha Saraceno. COMPÆRIS.

(23) Judæorum defectionem geminam sub Justiniano memorat chronicon Alexandrinum pagg. 754 et 775. Consulendus Procopius, De ædific. Justiniani lib. V. Videndus præter Marianus Scotus ad annum 531.

(24) Barbarinus codex legit, τῆς Ἁγίας τοῦ Ὄρου,

Peyrezianus, τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὄρου. Locus itaque corruptus iterum interpolatur, τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὀλυβρίου. Ædes quippe Euphemiæ CP. dicatas tres reperio, I. in Hippodromo, 2. ad Petram, 3. Olybrii nomine. Hæc a Thecla Eudoxiæ hinc fundari cœpta, ab Olybrii magistro, ne ruinas potius quam ædificium promitteret, omni lapidum et marmorum ornatu postmodum absoluta fuit, et amplis opibus dotata. Origines Constantinop.

(25) Cedr., τῆς Χρυσῆς πόρτης. COMPÆRIS.
(26) Ut Prasini Venetis insequerentur, hi vero in Prasinos insurgentes mutuis cædibus per civitates nonnunquam se conficiebant, et civium sanguine cuncta foedabant: ita Judæi et Samaritæ Christianos in Palæstina ad necem quærentes, his vitam et religionem tuentibus, bellum civile et utriusque parti exitiosum excitaverunt ἐν τάξει Πρασινογενέτων.

ἐδήμευσεν. Καὶ ἐγένετὸ φόβος μέγας ἐν πᾶσι τοῖς ἀνατολικῶς μέρεσιν ⁷⁵. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ἐγένετο θνησίς ἀνθρώπων ἐν διαφόροις πόλεσιν, μάλιστα δὲ τῶν παιδῶν. Ὁμοίως καὶ τῷ Μαίῳ μηνὶ ἐγένετο σπάνις ἄρτου ἐν Βυζαντίῳ. Καὶ ἐστενώθησαν καὶ ἐκραξάν τῷ βασιλεῖ· Δέσποτα, εὐθνητίαν τῇ πόλει. Καὶ ἀνέδοκαψιν τὸν ὑπάρχον (27) ἐν γενεθλιακῷ θεωρίῳ, ἔκειον ἐν τῷ ἱππικῷ καὶ πρεσβευτῶν τῶν Περσῶν. Καὶ ἀγανακτήσας ὁ βασιλεὺς κελεύει Μουσούνῳ τῷ ὑπάρχῳ ⁷⁶ (28) κρατῆσαι τοὺς τοῦτο ποιήσαντας, καὶ ἐκβάλλεσθαι. Ἐλύπησαν γὰρ τὸν βασιλεῖα, ὅτι ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῶν Περσῶν κατακραζόν αὐτῷ οἱ δῆμοι. Οἴνου μὲν καὶ λαΐου καὶ παντοῦ εἶδους εὐθηνία ἦν, οἷου δὲ καὶ κριθῆς λεψί. Τῷ δὲ Νολίῳ μηνὶ γ', ἡμέρα ε', ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ φοβεραὶ, ὥστε πολλοὺς βλάθῃναι, καὶ βροχὴ πολλή, ὥστε ἀπὸ πολλῆς ἀβροχίας ὄσαν ⁷⁸ κρεσθῆναι τὴν γῆν.

horrenda excitata, ut multi damnum paterentur : imber quoque ita copiosus, ut imbris inopia labigans terra, aquis plene exsaturata fuerit.

A. M. 6049. — Ῥώμης ἐπισκόπου Πελαγίου ἐτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ ⁷⁶ ε' εἰς τὴν μνημὴν τῆς κόνωας ⁷⁷ (29) ἐτελεύτησεν ὁ Τιμόθεος ἐξάρχος τῶν μοναστηρίων καὶ ἡγουμένος τῆς ἀλαμάτου μονῆς· καὶ ἐγένετο ἀνε' αὐτοῦ Ἄνθυμος ἐγκλειστος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Καὶ ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς εἶδος λόγχης ἀπὸ ἄρκτου εἰς δυσμῶν. Καὶ τῷ Ἀπριλίῳ μηνὶ ἡμέρα β' ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς καὶ ἀβλαστῆς.

A. M. 6050. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἡμέρα ε' (30), Ἰνδικτιῶνι ε', γέγονε σεισμὸς μέγας διαφαινόντος ⁷⁸ τοῦ Σαββάτου. Καὶ τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ε' γέγονεν ἕτερος σεισμὸς φοβερὸς πάνυ, ὥστε παθεῖν τὰ δύο τεῖχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ τε Κωνσταντινιακὸν καὶ τὸ ὑπὸ Θεοδοσίου κτισθέν. Κατέπεσον δὲ ἐν Ἐξαιρέτῳ ἐκκλησίαι (31), καὶ τὰ ἐπίκεινα τοῦ Ἐβδόμου καὶ ὁ Ἅγιος Σαμουὴλ, καὶ ἡ Ἁγία Θεοτόκος τῶν Πευταλῶν, καὶ τοῦ Ἁγίου Βικεντίου, καὶ πολλὰ θυσιαστήρια ἐκκλησιῶν καὶ κιθῶρια ⁷⁹ (32),

A facultatum amissione multarum : ex quo metus ingens in partes omnes orientales incubuit. Ceterum mense Decembri variis in civitatibus hominum, maxime vero puerorum, mortalitas pervagata est. Maio pariter mense panis raritas Byzantium afflixit : populusque in angustias conjectus, ad imperatorem vociferatus est : Domine, da urbi abundantiam. Tum in ipsis natalitiis spectaculis, Persarum legati in circo consistentibus, praefecti domum everterunt : ex quo indignatus imperator praefectum Musonium tetrum adeo facinus aggressos definere, et in eos severius animadvertere jussit. Imperator siquidem indoluit populi factiones coram Persarum legato in eum impudenter vociferatas : vini etenim, laridique, et cujuslibet ciborum speciei ubertas erat quam maxima : tantum framenti et hordei penuria. Julii demum mensis die decimo tertio, hebdomadis quinto, fulgura et tonitrua adeo

A. C. 549. — Romae episcopi Pelagii annus primus.

Hoc anno, mensis Decembris die sexto, monasteriorum praefectus et Dalmati monasterii privatim praepositus Timotheus ad pulveris ignis membra obiit : et in ejus locum Anthymus ejusdem monasterii inclusus suffectus est. Ignisque in caelo apparuit in lanceae speciei a septentrione ad occasum : et Aprilis mensis die secundo, horrendus exstitit terrae motus, a quo nullum illatum periculum.

A. C. 550. — Hoc anno, mensis Octobris die sexto, indictione sexta, sub Sabbati crepusculum 196 ingens terrae motus exstitit : et mensis Decembris quarto decimo, alius pariter fuit plane horrendus : adeo ut duo muri Cypoleos urbis, qui nimirum Constantiniacus, et qui a Theodosio dicitur exstructus, damnum paterentur. Ruinam vero expertae sunt quae in Exaetero ecclesiae, et quae protenduntur Hebdomum ultra : sancti Samuelis sanctaeque Deiparae, cui ex Petala nomen, sancti

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁵ μέρεσιν] πόλεσι b. ⁷⁶ τῶν οἰκ. α. ⁷⁷ ἐπάρχῳ b. ⁷⁸ οὔσαν] ἴσθι. παθοῦσαν. ⁷⁹ Νοεμβρίῳ b. ⁷⁷ κόνωας b. ⁷⁸ διαφαινόντος c. ⁷⁹ κιθῶρια vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) *Biris devoverunt, ac officio movendum committunt*; velut cujus culpa deesset urbi committatur. Not est in ejusmodi auctore familiarissima, nec bene hic reddita, *praefecti domum everterunt*. Res tota in circo gesta, ubi eidem praefecto injuncta in eos qui tumultuati essent, animadversio; non quia ejus everterant domum, sed quia sub conspectum Persarum κατακραζόν αὐτῷ; ita in eum, atque adeo imperatorem, vociferati erant. COMPERTIS.

(28) Ad quem novella 154 scripta est. (29) Nomen appellativum existimo τὸ, κόνωας, et puerem significare : quod ex variis lectionibus, quibus etiam κόνης in Vat. legitur, ejusdem apud recentiores significantiae, colligo. Erat itaque μνημὴ τῆς κόνωας, sive κόνης, pulveris, olim e caelo decidentis, ut etiam terrae motus celebratur, memoria.

D Videsis historiam ad annum Leonis 17, pag. 103. (30) Motum illum ample describit Agathias lib. v sub initium. — Male haec expressa ex Reg. altero, numero diei hebdomadae cum numero diei mensis confuso : *mensis Octobris die decima nona, hebdomadae die sexta*, quomodo etiam bene expressum pag. 197. COMPERTIS. (31) Vix adduci possim, ut cum interprete loci proprium existimem, malimque, *praesertim ecclesiae*; quarum subinde ruinas percenset. Sic et Cedr. ἐκκλησίαι πολλαὶ *corruerunt multae ecclesiae*. Certe ad bonam grammaticam leges scribendum erat, *αὶ ἐν Ἐξαιρέτῳ ἐκκλησίαι*, ut et paulo inferius. COMPERTIS. (32) Κιθῶρια monumenta, vel templa, ex translatione usu, Meursius haud satis apte interpretatur. Κιθῶριον, ornatus est altaris, trullus nimirum eidem impositus, et columnis quatuor ad ejus angulos

insuper Vincentii templum, pluraque ecclesiarum altaria, necnon ciboria, a Chryse porta ad eam quæ Rusii, corruerunt : neque locus aut suburbanum prædium existit, quod ab horrenda terræ motus agitatione jacturam non tulerit. Ad solum autem usque ita deturbatum est Rhægium, ut ubi quondam steterit, nec ipsis oculis exstaret. Ad hæc sanctorum Stratonici et Callinici ecclesiarum, quæ in Rhægio, ad imum usque solum eversæ : sed et porphyretica columna e palatii Jucundianarum regione erecta, una cum superposita sibi statua decidit, defossaque est in terram pedes octo. Corruit etiam in terram imperatoris Arcadii statua, ad arcus Tauri partem sinistram posita : multique ruinis oppressi : plures post octo dies sub ruinis reperti post dies duos aut tres incolumes evaserunt. Quin etiam in aliis civitatibus idem contigisse relatum. Paris enim et æque magni terribilisque terræ motus famam, ea hominum ætate, per universum terrarum orbem se audivisse nemo meminit. Concutiebatur continuo terra diu noctuque per dies integros decem, non abalienata penitus Dei clementia, et ad breve spatium homines processionum precibus attenti ad pœnitentiam sunt revocati : Dei vero humanitatem securius experti, in deteriora rursum facinora retro lapsi sunt. Imperator interim stemina capiti per dies quadraginta non imposuit : sed et absque corona sacris Christi natalitibus ad ecclesiam processit : adeo ut agitata, ut moris est, ad novemdecim accubitus convivia, penitus cessaverint, et eorum pretium in pauperes insumpserint. Sub idem tempus gens prorsus insolens atque incognita, Abares ei nomen,

ἀπὸ τῆς Ἱερουσολίμου πόλεως (33) ἔως τοῦ Ῥουσίου ἑ, καὶ οὐκ ἦν τόπος ἢ προάστειον, ὃ οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς φοβερᾶς ἀπαιλῆς τοῦ σεισμοῦ. Τὸ δὲ Ῥήγιον κατέπεσεν ἑ ἔως ἐδάφους, ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι αὐτό. Ἐπέσει δὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Στρατονικοῦ καὶ Καλλινικοῦ ἔως ἐδάφους, αἱ ὡσαὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ (34). Καὶ ὁ κίων δὲ ὁ πορφυροῦς ὃ ἐστὼς ἐμπροσθεν τοῦ παλατίου Ἰουκουνδιανῶν ἑ (35) μετὰ τῆς ἐπικειμένης αὐτῷ στήλης ἔπεσε, καὶ ἐπάγη εἰς τὴν γῆν πόδας ὀκτώ. Ἐπέσει δὲ καὶ ἡ στήλη Ἀρκადίου τοῦ βασιλέως ἢ εἰς τὴν ἀψίδα τοῦ Ταύρου, ἢ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἐστῶσα, καὶ πολλοὶ ἔπαθον ἐν τοῖς συμπρωμάσι. Ἐτεροι δὲ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ καταληφθέντες ἑ ὑπὸ τῶν συμπρωμάτων (36), διεσώθησαν μετὰ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας. Ἡκούσθη δὲ ὅτι καὶ ἐν ἐτέραις πόλεσιν τὸ αὐτὸ γέγονε. Τοιοῦτον γὰρ μέγαν καὶ φοβερὸν σεισμόν οὐ μνησθῆναι ἀνθρώπος ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. Ἐμείνεν δὲ σειομένη ἡ γῆ ἡμέρας καὶ νυκτὶς [μετὰ ἑ φιλανθρωπίας] ἡμέρας δέκα, καὶ πρὸς ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι κατενώγησαν λιτανεύοντες, φιλανθρωπίας δὲ γενομένης παρὰ Θεοῦ, ἐπὶ τὸ χεῖρον πάλιν γεγόνασιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἐφόρυσεν τὸ στέμμα ἐπὶ ἡμέρας μ'. Ἀλλὰ καὶ τῇ ἀγίᾳ τοῦ ἑ Χριστοῦ γεννήσει χωρὶς αὐτοῦ προῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὥστε καὶ τὰ ἐξ Ἰθους γενόμενα ἀριστα εἰς τὰ ἑ ἔπαυσαν καὶ τὴν τούτων ἔξοδον τοῖς πτωχοῖς ἔδωκαν ἑ. Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ εἰσῆλθεν ἔθνος ἐν τῷ Βυζαντίῳ (37) παράδοξον τῶν λεγομένων Ἀδάρων, καὶ πάντα ἡ πόλις συνέτρεχεν εἰς τὴν θείαν αὐτῶν, ὡς μηδέποτε ἑωρακότες τοιοῦτον ἔθνος. Ἐἶχον γὰρ τὰς κόμας διεσθῆναι μακρὰς πάνυ δεδεμέναις πρηνέσι (38) καὶ

VARIE LECTIONES.

ἑ Ῥησίου b, Ῥουσίου f. ἑ κατέπεσεν e, ὅπως ἔπεσεν vulg. ἑ Ἰουκουνδιανῶν Gogr. ex Proc. De ad. Just., ἑ Ἰουκουρδιανῶν a f, ἑ Ἰουκαρδιανῶν vulg. ἑ καταληφθέντων b. ἑ μετὰ φιλανθρωπίας delendum videtur. ἑ τοῦ add. ex b : τοῦ Θεοῦ add. f. ἑ ἔδωκαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

erectis in altum suffultus : ex quo θυσιαστήρια et ciboria consociat Theophanes. Germanus in *Mystag.* : Οἱ ἅγιοι Πατέρες ὡς οὐρανὸν μὲν τὸ ἐπάνωθεν τῆς ἀγίας τραπέζης ὀρθοῖον ἀπαρτίζουσιν ὡς ὄλην δὲ γῆν ὀρίζονται τὸ ὑπὸ τεσσάρων κιονίων, τοῦ εἰρημένου κιθωρίου, συγκαλειόμενον. *Forticem, qui supra mensam sacram eminet, velut colium, sancti Patres construunt : terram vero mente definiunt, quod quatuor columnis ejus conclusum est, et ciborium appellatur.* Codinus in descriptione templi Sanctæ Sophiæ : Ἐποίησε τὸ κιθώριον, καὶ τοὺς κίονας ἐξ ἀργύρου, καὶ χρυσώσας αὐτὰ καὶ τὸ μῆλον, καὶ τὰ κρίνα, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ κιθωρίου ὀλόχρυσά. *Ciborium, et ei subjectas columnas ex argento conflavit, et auro decoravit : pomum etiam, et lilia, et cruceem ciborii ex auro puro confecit.* Plura de ciborio in *Euchologicis.*

(33) De his CP. locis Gyllius in *Topog. CP.* et *Origines ipsæ CP.*

(34) *Ecclesiæ existentes in Rhægio.* Cuique tamen quod velit liberum. **COMBESIS.**

(35) Ἰουκουρδιανῶν habent Barb. et Peyrez. codd. καταχρηστικῶς, forsitan Ἰουκουνδιανῶν vice, de quibus Procopius orat. 1 *De ædif. Justiniani* : Βυζαντία ἀλλαχῶθι δεδημιουργήκεν αὐτῷ καινούργησας, ἐν ταῖς τῷ Ἡρατῷ καὶ Ἰουκουνδιανῶν ταῖς καλουμέναις. *Palatia construxit ipse ibi a fundamentis in Heræo et Jucundianis ita vocatis.*

(36) *Ruinis involuti, post duos tresve dies serrati*

sunt ; inde nimirum, exque ruderibus effossi. *Μετὰ φιλανθρωπίας.* Vox hic obscura ; habet tamen Cedr. etsi imperitæ manus vitio exscriptum apud eum. φιλανθίας. Anast., *post decem misericordias Dei.* Ex verbis tamen sequentibus, φιλανθρωπίας δὲ γενομένης, quæ et eadem dixerat p. 194, liquet accipi hic pro cessatione a terræ motu ; ut significet suisse concussam terram ad dies decem, at non continua agitatione, sed ut quandoque per moras Dei benignitas aliqua eluceret, ac motus D tantisper sisteretur. **COMBESIS.**

(37) Avars sunt Scythæ, sive Hunni Asiatici Boreales supra Iberos, Colchos, sive Lazos, et Alanos, quorum patriam, mores, legationem, et ejus causam exprimit Menander protector in legationem excerptis editionis Regiæ pag. 99, ex quo hæc Theophanes. Legendus Evagrius lib. v, cap. 1, maxime vero Simocatta lib. vii, cap. 8.

(38) *Monachus Sangallensis lib. ii de Carolo Magno : Cum tenuissimas illas pellitulas, vel tenuiores brandeas extrahere cœpissent.* Constantinus Porphyrog. *De admin. imp.*, cap. 6 : Βλαττία, πρᾶνδία, χαρέρια, σήμεντα. *Blattia, zonæ, armillæ, sementa.* Glossæ Isidori, *Prandeum, genus zonarum.* Hæc itaque tenuis vitia est, sive fasciola capillis revinciendis idonea. In hunc usum et sinem οστράς χρυσῶ διαπεποικίληνας, catenulas auro variegatas accipiunt legati apud Menandrum citatum pag. 100 ac inferius pag. 102 : Καλώδια χρυσῶ διαπεποικίλη-

πεπλεγμένας. Ἡ δὲ λοιπὴ φορεσιὰ αὐτῶν ὁμοίαι τῶν λοιπῶν Οὐννων⁸⁷. Οὗτοι φυγόντες ἐκ τῆς Ἰβίας χώρας ἤλθον εἰς τὰ μέρη Σκυθίας καὶ Μυσίας, καὶ ἐπεμφαν πρὸς Ἰουστινιανὸν πρέσβεις δεχθῆναι αὐτούς. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ (59) γέγονεν θνήσκεις ἀνθρώπων ἀπὸ βουβώνος, μάλιστα δὲ τοῖς νέοις, ὥστε μὴ ἐπαρκεῖν τοὺς ζῶντας θάπτειν τοὺς τεθνεώτας· ἐκράτησεν δὲ ἡ θνήσκεις ἀπὸ μηνὸς Φεβρουαρίου ἕως μηνὸς Ἰουλίου.

ex 197 bubone lues in homines, maxime juvenes, ficerent vivi : obiit vero et invaluit a Februario ad

A. M. 6051. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Μαΐου ζ' (40), ἡμέρῃ γ', ὥρα πέμπτη ψιλοκαλουμένου τοῦ Τρούλλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (ἦν γὰρ διεβρηγμένος⁸⁸ ἐκ τῶν γενομένων σεισμῶν) ἐργαζομένων⁸⁹ τῶν Ἰαούρων, ἐπισεν τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς προϋποστολῆς⁹⁰ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ συνέτριψεν τὸ κιθώριον καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα. Καὶ κατεγινώσκοντο οἱ μηχανικοὶ⁹¹, ὡς⁹² ὅτι περ ὑποκάτωθεν⁹³ οὐκ ἐποίησαν τὴν κρέμασιν φυγόντες τὴν ἐξοδον, ἀλλ' ἐτρέπησαν τοὺς πινσοὺς τοὺς βαστάζοντας τὸν τρούλλον, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐδάσταξαν⁹⁴. Λοιπὸν συνιδὼν ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἤγειρεν ἄλλους πινσοὺς, καὶ ἐδέξατο τὸν τρούλλον, καὶ οὕτως ἐκτίσθη, ὑψωθείς πλέον εἴκοσι πόδας εἰς ἀνάστασιν ἐπάνω⁹⁵ τοῦ πρώτου κτίσματος.

mississimus imperator extruxit, quæ trullum deinceps exceperunt : atque ita instauratus est viginti pedes altior, quam in priori ædificatione antea fuerat.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανεστήσαν Οὐννοι καὶ Σκλάβοι (41) τῇ Θράκῃ πλήθῃ⁹⁶ πολλὰ, καὶ ἐπολέμησαν αὐτήν, καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν καὶ ἤχμαλώτευσαν. Ἐπίασαν δὲ καὶ⁹⁷ Σέργιον τὸν στρατηλάτην υἱὸν Βάρχου τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ τὸν Ἐδερμᾶν τὸν στρατηγὸν Καλοποδίου τοῦ ἐνδοξοτάτου κουβικουλαρίου καὶ πραιποσίτου. Εὐρόντες δὲ τοῦ ταίχους τοῦ Ἀναστασιακοῦ (42) τόπους τινὰς πεπωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν, εἰσελθόντες ἤχμαλώτευσαν ἕως Ἀρπίας⁹⁸ καὶ Νυμφῶν καὶ Χιτουκώμεως⁹⁹ (43)· καὶ πάντες ἔφυγον ἐν τῇ πόλει μετὰ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τοῖς λοιποῖς Οὐννοις a, αὐτῶν λοιπῶν Οὐννων f. ⁸⁸ διεβρηγμένος a, διαβρηγμένος vulg. ⁸⁹ ἐργαζομένων] h. l. desinit lacuna codicis A. ⁹⁰ πρὸ ὑποστολῆς A. ⁹¹ μηχανικοῖ] χειμερικοῖ A f. ⁹² ὡς A. καὶ vulg. ⁹³ ἀποκάτωθεν A. ⁹⁴ οὐκ ἐδάσταξαν A f, οὐ κατεδάσταξαν vulg. ⁹⁵ ἐπάνω om. b. ⁹⁶ πλήθῃ πολλὰ, καὶ ἐπολ. αὐτήν A. καὶ ἐπολ. αὐτ. πλ. πολλὰ vulg. ⁹⁷ καὶ ante Σέργιον add. ex A. ⁹⁸ Ἀρπίας A. ⁹⁹ Χιτουκώμεως A e, Σίτου κοιμέως f, Χιτοῦ κόμης vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

μένα εἰς τὸ εἶργειν τι τῶν ἀποδιδρασκόντων ἐπινοημένα· *Funiculos* (arnillas absone reddidit interpretis) auro implexos, quibus quod fluxum est, vagant, et volitans innectitur. Quale togarum sinus, circumcincti capillorum, laxæ vestes, etc. Interpret item perabsurde : ut eos a se deficere impediret. *Cotrippus* lib. i, de Avarum capillis prandeo revinctis :

Colubrimodis Abarum gens nexa capillis.

Hinc ἀχειρόκρημν Ἀβάρων στρατὸν, intonsum Abarum exercitum vocat Florilegii epigram. 16, lib. iv.

(59) Ex Agathias lib. v, sub initium : *Eodem anno, vere jam inveniēte, repente, et iterato urbem pestilens morbus invasit, etc.*, quo nimirum terræ motu urbs concussa est.

(40) Sanctæ Sophiæ templi motu superioris anni fissuram excitatam dum repararet Justinianus, ea

Copolim advenit : et ad ejus spectaculum, quod nusquam visi fuissent hujus formæ homines, cuncta urbs effusa est. Comas siquidem a tergo longas admodum tenuis revinctas et implexas gestabant : reliquus licet habitus Hunnico simillimus conspiceretur. Illi porro relicta patria religione in Scythiæ Mysiæque partes se conferentes, ut humanius in iis provinciis admitterentur, ad Justinianum legatos destinaverunt. Cæterum mense Februario mortifera grassata est : adeo ut sepeliendis mortuis non sufficere mensem Julium.

A. C. 531. — Hoc anno, mensis Maii die septimo (j), hebdomadis tertio, hora post exortum quinta, suis pene jam ornamentis perfecti et Isaurorum opera bene instructi Magnæ ecclesiæ Trulli (disruptus enim et hiatu deformis ex terræ motuum concussione cernebatur) pars orientalis contractæ ad sanctum altare testudinis decidit in terram. Molis ejusmodi collabente ruina ciborium, sancta mensa, et ambo comminuta sunt et plane contrita. Tantæ porro jacturæ incusabantur architecti, quod, ut sumptibus parcerent, pilarum capita ad trulli radices non solide per omnes partes compegissent, sed eas pilas, quæ trullum suffulciunt, fenestris et aperturis reliquissent hiantes, ex quo sustentando trullo non fuere satis. Hoc animadverso, pilas alias

Hoc etiam anno Hunni et Selavi cum maximis copiis in Thraciam irruentes eam bello vastaverunt, multosque homines vel occiderunt, vel in captivitate abduxerunt : sed et Sergium militiæ magistrum, Bacchi senioris filium, et Ederman ducem Calopodii clarissimi cubicularii et præpositi filium ceperunt. Cumque partes quasdam muri Anastasiani terræ motibus collapsas reperissent, per eas ingressi, in potestatem suam redegerunt loca ad Drypium, Nymphas et Chittus vicum sita : cunctique facultatibus secum asportatis in urbem confugerunt.

contigit ruina quam breviter attingit auctor ; fusius descripsit Agathias loco citato, et Procopius *De ædific. Justiniani* lib. i ; Evagrius lib. iv ; graphice præ omnibus refert Codinus opusculo *De templo Sanctæ Sophiæ*.

(41) Totam historiam ordine copioseque pertexit Agathias, cujus lib. v ea solum quæ præsentī ac superiore anno contraxit Theophanes, prolixo dicendi genere recensentur, et præcedentibus ceu tempore connexis adjunguntur. Selavos porro Agathias vocat Cotriguros Hunnos.

(42) Muri illius, *Longi* cognomento, ab Anastasio exstructi, cujus conditum, longitudinem, munitamenta, utilitatem refert Evagrius lib. iii, cap. 38 ; *Orig. CP.* ; Procopius *De ædific. Justiniani* lib. iv ; Agathias et alii.

(43) *Chetuniesum* appellat Agathias.

Quamobrem imperator multos ex civium numero delectos ad Longum murum misit : ibi commissa pugna inulti Romanorum et scholariorum ceciderunt. Postremum autem iubente imperatore ciboria argentea et sanctæ mensæ pariter ex argento, quæ extra civitatem in ecclesiis erant, suis locis exportatæ sunt : portas vero omnes Theodosiani muri defenderunt scholæ, protectores, numeri et universus senatus. Sed cum barbaros illic pertinaciter permanere videret imperator, 198 patricium Belisarium una cum aliis senatus contra ipsos progredi jussit. Porro Belisarius eumpis omnibus equis, tam imperatoris, quam circi, sed et sacrarum domorum, necnon uniuscujusque hominis privati, cui fuit equus in potestate, populoque armis instructo, ad Chidi pagum profectus est : ibique vallo se munivit : tum quosdam ex barbaris capere et interficere cepit : quoniam etiam arbores cædi, et pone exortum in terram trahi imperavit : ex quo pulvis iagens vento excitatus et in barbaros delatus super eos incubuit : qui cum maximas cõpias inde adesse existimarent, in fugam versi, ad regionem sancti Seratonici, ad Decatam recesserunt. Ac cum subinde a speculatoribus rescivissent Cypriodis muros magno militum numero esse defensores, Tzurulum et Arcadiopolim et sanctum Alexandrum Zuppatorum versus digressi sunt : ibique castris positus usque ad Pascha substitere. Peracto festo Paschali imperator cum universis civibus urbe relicta, Scythriam perrexit ad reparandas Muri longi ruinas qua parte barbari ingressi fuerant : quare pedem retulerunt, et trahs murum abierunt. Ibi mansit imperator ad Augustum usque mensem : simuliter et barbari usque ad mensem Augustum extra urbem circumvagabantur. Cæterum imperator bipræpes naves confici, hisque in Danubio adversos flumines, si quando transirent, excipere, et cum eis manas jussit comeri. His auditis barbari missis legatis petiverunt, ut sibi reditus tuto permitteretur, et Danubium trajicerent. Misit ergo imperator Justinum nepotem suum et europalatem : eosque dimisit incolentes.

A. C. 552. — *Antiochia episcopi Anastasii annus primus.*

Α τούτο δὲ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐδημότευσε (43) πολλοὺς, καὶ ἐπεμψεν εἰς Μακρὸν τείχος (44) καὶ συγκροβαντες πόλεμον ἐκεῖ πολλοὶ ἀπέθανον τῶν Ῥωμαίων καὶ σχολαρίων. Λοιπὸν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ κατηνέχθησαν τὰ ἀργυρὰ κιβώρια ¹, καὶ αἱ ἄγλαι τράπεζαι αἱ ἀργυραὶ ἔξω τῆς πόλεως, καὶ παρεφύλαττον τὰς πόρτας πάσας τοῦ τείχους τοῦ Θεοδοσιακοῦ (45) αἱ σχολαὶ καὶ οἱ προτίκτορες· καὶ οἱ ἀριθμοὶ καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος ². Ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐπιμένουσιν ³ οἱ βάρβαροι, ἐκέλευσε Βελισάριον τὸν πατρίκιον ἐξελεῖν κατ' αὐτῶν μετὰ ἐτέρων τῆς συγκλήτου ⁴. Ὁ δὲ Βελισάριος ἔλαβεν πᾶσαν τὴν ἵππον, τὴν τε βασιλικὴν καὶ τοῦ ἱππικοῦ (46) καὶ τῶν ἑταίρων οὐκων καὶ πάντες ἀνθρώπου, ὅπου ἦν ἵππος· καὶ ὀπίστας λαθὼν, ἐξῆλθεν εἰς Χιτουκμίην ⁵· καὶ ἐποίησεν φουσατόν ⁶ (47), καὶ κήρατο πιάζειν ⁷ ἐξ αὐτῶν τινὰς καὶ φονεῦειν. Καὶ ἐκέλευσεν κοπήναι δένδρα, καὶ σύρσθαι ὀπίσθεν ⁸ τοῦ ἐξερχέτου αὐτῶν ⁹, καὶ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀνέμου κονιορτὸς μέγας, καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω τῶν βαρβάρων. Οἱ δὲ νομίσαντες ὅτι πλῆθος πολὺ εἶσιν, ἔφυγον· καὶ ἦλθον εἰς τὰ μέρη τοῦ ἁγίου Στρατονικοῦ εἰς τὸ Ἀδάκατον. Μαθόντες δὲ ἐκ τῶν κατασκόπων, ὅτι παραφυλακὴ πολλὴ εἶσιν εἰς τὰ μέρη Τζουρουλίου καὶ Ἀρκαδιοπόλεως καὶ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου Ζουπαρῶν, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ παρακαθήμενοι ἕως τὸ ἅγιον Πάσχα. Μετὰ δὲ τὴν ¹⁰ ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες τῆς πόλεως σὺν αὐτῷ ἐν Σηλυμβρία ἐπὶ τὸ κτίσαι τὸ τείχος τὸ μακρὸν· ὅθεν οἱ βάρβαροι ἐπέστηθον. Καὶ ἔμεινεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ ἕως τοῦ Ἀυγούστου μηνός· ὁμοίως καὶ οἱ ¹¹ βάρβαροι ἔξω τῆς πόλεως περιεπέλευον ἕως τοῦ Ἀυγούστου. Λοιπὸν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι κλοῖα διάπρυμα ¹² (48), ὥστε ἀπελθεῖν εἰς τὸν Δανούδιον, καὶ ἀπαντῆσαι τοῖς βαρβάροις ¹³ περούσι, καὶ πολεμῆσαι αὐτούς ¹⁴. Τούτο γινόντες οἱ βάρβαροι, παρεκάλεσαν διὰ πρεσβευτοῦ ἀκινδύνως εἶσαι αὐτούς περᾶσαι τὸν Δανούδιον. Καὶ ἐπεμψεν Ἰουστίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ κουροπαλάτην ¹⁵, καὶ διείσαγεν αὐτούς.

A. M. 6052. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἐτος α'.*

VARIAE LECTIONES.

¹ ἀργυρὰ κιβώρια vulg. ² μένουσι A. ³ μετὰ καὶ ἄλλων συγκλητικῶν α. ⁴ τῶν ἀδδ. ex A. ⁵ Χιτουκμίην A, Χιτου κώμην vulg. ⁶ φουσατόν A, φουσατόν vulg. ⁷ πιάζειν A. ⁸ ὀπίσθεν α. ⁹ αὐτῶν αὐτοῦ α. ¹⁰ τὴν ἀδδ. ex A. ¹¹ καὶ οἱ A, δὲ οἱ vulg. ¹² διάπρυμα A α, διάπρυμα f, δίπρυμα vulg. ἀμφίπρυμα Agath. p. 327. ¹³ τοῖς βαρβάροις περούσι [fort. περούσι] A, τοὺς βαρβάρους περούσι f, τοῦ βαρβάρους εἰ περούσι vulg. ¹⁴ αὐτούς A α f, αὐτοῖς vulg. ¹⁵ κουροπαλάτην Agath. p. 327, κουροπαλάτην A, κουροπαλάτην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43) Ex plebeis, rusticis, et circi factionariis tumultuatum coegit exercitum.

(44) Anastasianum, de quo nuper.

(45) Muri à Theodosio reparati ad Chrysen portam, quæ orientem et occidentem respicit, qua barbaros expectabant irrupturos. Agathias.

(46) Equos circensibus iudiciis peragendis dicatos.

Qua dictione nulla per hoc opus frequentior.

(47) Agathias : *Belisarius haud procul ab urbe ad Chetunesium (id loci nomen) positus castris, etc.*

(48) Agathias, *amphiprora* : quæ non inversa, sed transposito tenone proram in puppim vertitur. Horum figuram exhibet Claudius Morizotus in *Orbe maritimo*.

Τούτω τῷ ἔτει ἤρξατο ὁ βασιλεὺς κτίζειν (49) Ἀ τὴν γέφυραν τοῦ Σαγάρεως ποταμοῦ. Καὶ ἀποστρέψας τὸν αὐτὸν ποταμὸν ἐν ἄλλῃ κοίτῃ, ἐποίησεν καμάρας φοβεράς πέντε, καὶ ἐποίησεν¹⁶ αὐτὸν δι-οδεύεσθαι, ξυλίνης πρότερον οὔσης τῆς γεφύρας.

A. M. 6053. — Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ θ', ἡμέρᾳ ε', Ἰνδικιῶνι θ', ἐφημίσθη¹⁷ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς (50). Ἦν γὰρ ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Θράκης, καὶ οὐδένα ἐθεώρει. Καὶ λοιπὸν οἱ δῆμοι ἤρπασαν τοὺς ἄρτους αἰφνίδιον ἐκ τῶν ἀρτοποιείων καὶ μαγκιπίων¹⁸· καὶ περὶ¹⁹ ὦραν τρίτην οὐχ εὐρίσκατο ἄρτος ἐν πάσῃ τῇ πόλει, καὶ βροχὴ μεγάλη τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο²⁰. Ἐκλείσθησαν δὲ καὶ τὰ ἐργαστήρια, καὶ ἐθρυστήθη τὸ πάλαιον, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῆς συγκλήτου ἐθεώρει τὸν βασιλέα διὰ τὸ κεφαλαγήσασαι²¹ αὐτόν. Ἐκ τούτου ἐπίστευον ὅτι ἀπέθανεν. Περὶ ὦραν δὲ ἐνάτην συμβούλιον ἐποίησεν ἡ σύγκλητος, καὶ ἀπέστειλεν²² τὸν ἐπαρχον, καὶ ἐποίησεν φῶτα ἄψαι εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν, ὅτι ὕψανεν ὁ βασιλεὺς (51). Καὶ τούτω τῷ τρόπῳ κατεστάθη²³ ἡ πόλις ἐκ τῆς ταραχῆς. Μετὰ δὲ τὸ ὑγιᾶναι τὸν βασιλέα, Εὐγένιος ὁ ἀπὸ ὑπάρχων διέβαλλε Γεώργιον τὸν κουράτωρα τῶν Μαρίνης (52) καὶ Λιθέριον²⁴ τὸν κουράτωρα τῶν Ἀντιόχου, ὡς θελήσαντας²⁵ ποιῆσαι βασιλέα Θεόδωρον τὸν υἱὸν Πέτρου μαγίστρου, ᾧ συνεφώνησεν καὶ Γερόντιος ὁ ἐπαρχος²⁶ τῆς πόλεως. Ζητηθείσης δὲ τῆς ὑποθέσεως καὶ μὴ ἀποδειχθείσης, ἠγανακτήθη ὁ Εὐγένιος, καὶ ἰδημεύθη ὁ οἶκος αὐτοῦ. Προσφυγῶν δὲ ἐκεῖνος τῇ C ἐκκλησίᾳ, ἐσώθη. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἔμπυρισμὸς μέγας ἐν τῷ λιμένι Ἰουλιανοῦ, καὶ πολλοὶ οἶκοι²⁷ ἐκάησαν καὶ ἐκκλησίαι²⁸ ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἕως τοῦ Πρόβου²⁹. Γέγονε δὲ καὶ θανατικὸν μέγα ἐν τῇ Κιλικίᾳ καὶ Ἀναζαρβῶ, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ καὶ σεισμοί, καὶ συνέβαλλον κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Σευηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνοι γέγονασιν. Καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς Ζήμαρχον³⁰ (53) τὸν κόμητα³¹ τῆς ἀνατολῆς ἐκόλασε³² τοὺς ἀτάκτους, καὶ πολλοὺς ἐξώρισεν καὶ ἰδημεύσεν καὶ ἠκρωτηρίασεν³³.

A. M. 6054. — Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ

Hoc anno pontem ad Sagarium fluvium cepit imperator construere : et flumine in alium alveum abducto, arcus quinque mirabiles ac stupendos excitavit, per quos faciles esset ad utramque ripam transitus : cum pons tantum ligneus antea fuisset.

A. C. 553. — Hoc anno, mensis Septembris die nono, hebdomados quinto, indictione nona, imperatorem obiisse per 199 Cpolim rumor sparsus est. E Thracia quippe in urbem redux, conspicuum nemini se fecerat. Plebs itaque confusa ex officinis et mancipiis sive pistrinis panes diripuit, et a tertia jam diei hora nullibi civitatis reperiebatur panis, et copiosus admodum imber eo die decidit. Officinæ demum omnes clausæ : rumorque ex palatio manavit, ad imperatoris conspectum, quod capitis dolore vexetur, ex senatu admitti neminem, ex quo eum ex humanis sublatum arbitrabantur. Circa nonam vero horam senatus, inito super ea re consilio, præfectum misit, qui pro imperatoris salute, per totam urbem faces et lumina jussit accendi : et hoc pacto ex tanto tumultu ad pristinam tranquillitatem urbs rediit. Integra demum imperatori restituta valetudine, Eugenius expræfectus curatorem palatiorum Marinæ Georgium et Antiochi curatorem Ætherium, quasi magistri Petri filium Theodorum ex Gerontii urbis præfecti consilio imperatorem creare attentassent, accusavit. Facto de crimine diligenti examine, nec eo comprobato, Eugenius invidia non plene liberatus, domum publice proscriptam amisit : is vero ad ecclesiam confugiens, saluti consuluit. Mense autem Decembris magno incendio in portu Juliani excitato, multæ domus et ædes sacræ multæ a portu extremo usque ad Probi conflagarunt. Mortifera quoque lues per Ciliciam et Anazarbum grassata est : terræ motus Antiochiam magnam concusserunt : contentione insuper inter Severianos et orthodoxos orta, multæ cædes utrinque perpetratæ. Imperator autem Zimarcho orientis comite misso, seditiosos, multis ex illis in exsilium actis, bonis eorum publicatis, membris quoque amputatis castigavit.

A. C. 554. — Hoc anno, mensis Octobris die

VARIE LECTIONES.

¹⁶ ἐποίησεν] ἤγειρεν a, ἦλπισε A f. ¹⁷ ἐφημίσθη A, ἐφημήθη vulg. ¹⁸ μαγκιπίων A, μαγκιπέων vulg. ¹⁹ καὶ περὶ A, καίπερ vulg. ²⁰ ἐγένετο add. ex A. ²¹ κεφαλαγήσασαι A. ²² ἀπέστειλεν τὸν ἐπαρχον A, ἐπέμψεν τὸν ὑπαρχον vulg. ²³ κατέστη A. ²⁴ Ἐθέριον A. ²⁵ θελήσαντα A b. ²⁶ ἐπαρχος A, ὑπαρχος vulg. ²⁷ οἶκοι] τόποι A b. ²⁸ καὶ ἐκκλησίαι add. ex A. ²⁹ τῶν Πρόβου A. ³⁰ Ζήμαρχον A. ³¹ κόμητα A b, κόμιτα vulg. ³² ἐκόλωσε A b. ³³ καὶ ἐδ. καὶ ἠκρ. om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Difficilem conditu pontis molem, ejusque amplitudinem emittit Procopius *De ædif. Justin.* lib. v : *Sangarim* scribit ille, Suidas : *Σαγγάριος*.

(50) Eam Justiniani ægrotudinem, qua velut inter calaverā jacens reputatus fuerit, memorat Procopius *De ipsius ædific.* lib. i ; annum tamen non observat, quem 54 imperii lubens annuit Baronius.

(51) Obscurius redditum, *pro salute imp.* Melius Anast., *quoniam servus factus est imp.*, seu, gaudio redditæ illi sanitatis. COMBESII.

(52) Domus, facultates, prædia hæreditatis vel publicationis jure principis fisco adjudicata ratio-

nalibus, sive curatoribus rerum privatarum domus Augustæ committebantur curanda. Ejus generis fuerunt, quæ Marinæ Augustæ, Arcadii filix, de qua *Chron. Alexand.* ad ejus annum nonum, et Antiochi sub Theodosio juniore bonis mulctati, ex superius dictis pag. 85 et Suida, juris quondam exstiterant, quorum isti celebrantur curatores. Not. imp. de Antiochi domo, *Orig. CP.*

(53) Ζήμαρχος scribitur in Excerptis de legationibus, ea quam Justinus misit, et τῶν πρὸς ἑω πόλεων στρατηγός, *urbium orientalium dux*.

duodecimo, hebdomados quarto, indictione decima, A β', ἡμέρῃ δ', Ἰνδικτιῶνι ε', ἐσπέρας βαθείας γέγονεν magnum profunda jam vespera incendium ad Cæsarii partes, ad locum, cui Omphacera nomen, grassatum est: et officinæ omnes et fornices ad Bovis locum conflagrarunt. Novembri etiam mense ludis circensibus celebratis, priusquam imperator spectatum advenisset, factionum seditio exorta est, et Prasini in Venetos irruere. Nuntio ad imperatorem delato, sedile sibi positum in circo conscendit, **200** et conflictu spectato, Marianum comitem excubitorum et Cæsarii palatii curatorem partibus dirimendis in arenam iussit descendere. Ubi conflictus locum tenuerunt, tumultui sedando non fuere satis, nec consertam pugnam distrahere valuerunt: ita ut multi ex utraque parte cæsi fuerint, vulnerati etiam multi. Ingressi vero Veneti in Prasinorum cuneos et carceres: *Incende hic*, exclamabant, *ignem illuc admove*. Prasinus vero nusquam comparet. Prasini ex adverso vociferabantur: *Hem, hem, cuncti, cuncti in mediam arenam procedite*. Progressi in Venetorum vicinias, lapidibus obvios quosque obruerunt, clamantes: *Ignem huc applica, ignem illic suppone. Venetus non comparet*. Dominica vero jam illucente irruerunt in vicinias, et omnia Venetorum bona diripuerunt. Imperator autem Prasinus apprehendi iussit: ex quibus multi variis tormentis castigati. At Veneti ad ecclesiam Deiparæ, quæ in Blachernis, confugerunt. Prasinus autem exsiliens ad sanctam Euphemiam Chalcedonem aufugere: quos inde expulsos præfectus suppliciiis affecit. Porro conjuges et matres eorum ad imperatorem in ecclesiis clamare, ut Prasinis indulgentiam concederet: illæ vero baculis repulsam passæ sunt: nec placatus imperator, quin Christi natalitia celebrarentur. Februario vero mense imperator iussit ex septem scholariorum numeris, qui, residebant in Bithynia, Nicomedia, Cio, Pruza, Cyzico, Cotyæo et Dorylæo, ut relictis his locis subsisterent in Thracia, atque Heraclea: cæterisque urbibus circum vicinis. Martio deinde mense scholæ tumultum contra suum comitem concitavere, ob quædam stipendia recipi solita, ac deinde rescissa. In eum itaque impetum fecerunt. Hic tum forte aderat Theodorus Petri magistri filius, cui cognomen Condocheres, qui minaci oratione usus, eos demulcere et sedare valuit. Eodem anno Basipolis

ἐμπυρισμὸς μέγας ἐν τοῖς Καισαρείου, ἕως τῆς λεγομένης Ὀμφακερᾶς. Καὶ ἐκάησαν ²⁰ ὅλα τὰ ἐργαστήρια καὶ οἱ πυλεῶνες ἕως τοῦ Βοός. Τῷ δὲ Νοεμβρίῳ μηνὶ ἰππικίου ἀγομένου ²¹ πρὸ τοῦ ἀναθεῖν τὸν βασιλέα, γέγονε δημοτικὴ ταραχὴ ²², καὶ ἐπῆλθον οἱ Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, ²³ καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀνήλθεν ἐν τῷ καθίσματι, καὶ θεασάμενος τὴν μάχην, ἐκέλευσεν Μαρριανῶ τῷ κόμητι τῶν ἐξκουβιτόρων ²⁴ σὺν τῷ κουράτωρι τῶν Καισαρείου κατελθεῖν, καὶ χωρῖσαι ²⁵ τὰ μέρη. Οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐκ ἠδυνήθησαν χωρῖσαι αὐτούς. Καὶ πολλοὶ μὲν ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, πολλοὶ ²⁶ δὲ καὶ ἐπληρώθησαν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ Βένετοι εἰς τὰ βάραθρα τῶν Πρασίνων ἔκραζον· Ἄψον ὦδε, ἄψον ἐκεῖ. Ὁ δὲ Πράσινος οὐ φαίνεται. Καὶ πάλιν οἱ Πράσινοι ἔκραζον· Αἱ, αἱ, ὅλοι, ὅλοι εἰς τὴν μέσην ²⁷. Ἦλθον εἰς τὰς γειτονίας τῶν Βενέτων, καὶ ἐλάθασον οὐδ' εὐρισκον καὶ ἔκραζον· Ἄψον, ἄψον ὦδε ²⁸. Βένετος οὐ φαίνεται. Καὶ εἰσῆρχοντο εἰς τὰς γειτονίας διαφανούσης Κυριακῆς, καὶ ἤρπαζον τὰς ὑποστάσεις. Καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς συσχετῆναι τοὺς Πρασίνοους, καὶ πολλὰς βασάνους ἐκολάσθησαν. Οἱ δὲ Βένετοι προσέφυγον τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν. Οἱ δὲ ἐξάλυσαντες ²⁹ Πράσινοι προσέφυγον εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ἐν Χαλκηδόνι οὐδ' ἐκβαλῶν ὁ ἔπαρχος ³⁰ ἐτιμωρήσατο. Ἦρξαντο δὲ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ αἱ μητέρες κράζειν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῷ βασιλεῖ, ἵνα παράσῃ τοῖς Πρασίνοις Ἰνδουλεγεντίας ³¹. καὶ ἐδιώχθησαν μετὰ βράκλων, καὶ οὐ διελλάγη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς (54) ἕως τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, τῶν ἐπὶ τὰς σχολαρίων τοὺς καθεζομένους ἐν τῇ Νικομηδείᾳ καὶ Κίῳ καὶ Προούσῃ καὶ Κυζίκῳ καὶ Κοτυαίῳ ³² καὶ Δορυλαίῳ ἀπελθεῖν, καὶ καθῆσαι ἐν τῇ Θράκῃ ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ καὶ ταῖς περὶ αὐτῆς πόλεσι ³³. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ ἐπανεστήσαν αἱ σχολαὶ τῷ κόμητι αὐτῶν, διὰ τινὰς συνηθείας αὐτῶν ἐλάμβανον, καὶ ἀπέκοψεν ³⁴ αὐτάς. Καὶ ἐπῆλθον ³⁵ αὐτῷ. Εὐρέθη δὲ ἐκεῖ Θεόδωρος ὁ υἱὸς Πέτρου τοῦ μεγίστου ὁ Κονδοχαίρης ³⁶, καὶ ἀπειλητικῶς λόγους χρῆσάμενος, ἠδυνήθη αὐτοὺς καταπραῖναι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρελήθη ὁ Βασιτόλις ³⁷ ὑπὸ τῶν Οὐννων (55) καὶ ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς Μάρκελλον τὸν στρατηλάτην καὶ Ἰβιον αὐτοῦ ἀνεψιὸν μετὰ πλήθους στρατοῦ, τοῦ ἀναρρῶσασθαι τὴν πόλιν καὶ τὴν Περσίδα. Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ

VARIE LECTIONES.

²⁰ καὶ ἐκάησαν om. A h f. ²¹ ἀγομένου A, γενομένου vulg. ²² ταραχῇ ἑορτῇ f. ²³ τοῖς Βενέτοις A, τοῖς Βανέτοις vulg. ²⁴ ἐξκουβιτόρων A, ἐξκουβίτων vulg. ²⁵ χωρῖσαι f. ²⁶ πολλοὶ δὲ καὶ A, καὶ πολλοὶ vulg. ²⁷ ἔκραζον· αἱ, αἱ, ὅλοι, ὅλοι εἰς τὴν μέσην f. ²⁸ ἄψον, ἄψον ὦδε A f, ἄψον ὦδε, ἄψον ἐκεῖ vulg. ²⁹ ἐξάλυσαντες A, ἐξελέσαντες a f, ἐξελάσαντες vulg. ³⁰ ἔπαρχος A, ὑπάρχος vulg. ³¹ Ἰνδουλεγεντίας A, Ἰνδουλεγεντίας vulg. ³² Κοτυαίῳ A. ³³ ταῖς περὶ αὐτῆς πόλεσι A, τοῖς περὶ αὐτῆς vulg. ³⁴ ἀπέκοψεν A, ἀπέκοψαν vulg. ³⁵ ἐπῆλθον A. ³⁶ Γονδοχαίρης A. ³⁷ ὁ Βασιτόλις] πόλις A e f, furi. Ὀδοσσόπολις.

JAC. GOARI NOTÆ.

(54) Justinianum ex τῆς μανίας Venetæ parti plus æquo faventem suggillat Evagrius lib. iv, cap. 31. Certe Prasinorum factio insolentia alteram superavit in tumultu τοῦ, Νίχα.

(55) Persis sœderatorum. De Marcello, Justiniani ex fratre nepote, Procopius *De bello Persic.* lib. ii, *De Vandal.* lib. i, *De Gotth.* iii. T², Βασι,

porro in pluribus codicum non reperitur, maxime Palatino, Peyreziano et Vaticanis; legit Barberiniano dictione una Βασιτόλις, Regium inter Βασι et πόλις spatium adhibet, accentu quasi foret una dicitio adhibito. Anastasius solam dictionem, civitas, reddidit τὸ, Βασι, nimirum in ejus exemplari non lecto.

μηνί ⁵¹ παρελήφθη καὶ ἡ Ἀναστασιόπολις ⁵² τῆς Α ab Hunnis capta est : quamobrem Marcellum militi-
 Θράκης ὑπὸ τῶν Οὐννων. Καὶ τῷ Μαίῳ μηνί γ' κατ-
 ηγορήθη Ζίμαρχος ὁ κουράτωρ τῶν Πλακιδίας ⁵³,
 ὡς κατὰ τοῦ βασιλείως λαλήσας πολλὰ καὶ δεινὰ, ὑπὸ
 Γεωργίου κουράτωρος τῶν Μαρίνης καὶ Ἰωάννου
 ἀπὸ ὑπάτων συγγενῶν Θεοδούρας τῆς βασιλίσσης.

ratores eaque gravia delibaterasset, delatus est a Georgio, Marinæ facultatum curatore, et Joanne
 exconsule, ambobus imperatricis Theodoræ consanguineis.

A. M. 6055. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνί Ὀκτωβρίῳ
 γέγονε στάσις δημοτικὴ ἐν τοῖς Πιττακίοις, καὶ πολ-
 λῶς ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. Τῷ δὲ Νοεμβρίῳ
 μηνί ἀθρογία πολλὴ ἐγένετο, καὶ λειψίς ὑδάτων,
 ὥστε γενέσθαι μάχας πολλὰς ἐν τοῖς ὕδραιοις. Ἐφύ-
 σησε δὲ καὶ ⁵⁴ βορρῆας ἀνεμος Αὐγούστῳ ⁵⁵ μηνί, καὶ
 οὐδαμοῦ νότος, καὶ οὐκ ἤρχοντο τὰ πλοῖα ἐν τῇ
 πόλει ⁵⁶, ὥστε καὶ λιτὰς ἐκθάλεῖν Εὐτύχιον τὸν πα-
 τριάχην εἰς Ἱερουσαλήμ, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν ἅγιον Β
 Διομήδην (56).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνί ⁵⁷... ἐπινίχια ἤλθον ἀπὸ Ῥώ-
 μης Ναρσοῦ τοῦ πατρικίου δηλοῦντα παραλαβεῖν ⁵⁷
 αὐτὸν πόλεις ὀχυράς τῶν Γότθων δύο Βηρωῶν ⁵⁸ καὶ
 Βρίγκας (57). Τῇ δὲ κ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ σαβ-
 βάτου ἑσπέρας ἐπιβουλὴν ἐμελέτησάν τινες τοῦ φο-
 νεῦσαι τὸν βασιλέα, ὡς κάθηται ἐν τῷ παλατίῳ.
 Ἦσαν δὲ Ἀβλάβιος ἀπὸ Μελιστῶν ⁵⁹ καὶ Μάρκελλος
 ἀργυροπράτης (58) καὶ Σέργιος ὁ ⁶⁰ ἀνεψιὸς τοῦ κου-
 ράτωρος Αἰθερίου. Ἡ δὲ μελέτη ⁶¹ αὐτῶν, ὡς κάθ-
 ηται ἐν τῷ τρικλίνιῳ ἑσπέρας πρὸ τοῦ μησεῦσαι ⁶² (59),
 εἰσπρηθῆσαντες σφάζωσιν αὐτὸν, ἔχοντες ἰδίους ἀν-
 θρώπους συναρκοῦντας αὐτοῖς Ἰνδοὺς κρυπτομένους
 εἰς τὸ Σιλεντιαρίκιον (60) καὶ εἰς τὸν ⁶³ Ἀρχάγγελον
 καὶ εἰς τὸ Ἄρμα, ἵνα γενομένης τῆς ἐπιβουλῆς τα-
 ραχὴν ποιήσωσιν. Ὁ δ' αὐτὸς Ἀβλάβιος καὶ χρυσίον
 ἔλαβεν πρὸς Μαρκελλοῦ τοῦ ἀργυροπράτου λίτρας ν'
 εἰς τὸ συναρκοῦσαι αὐτῷ, καὶ τοῦ Θεοῦ εὐδοκήσαντος
 ἐθάβησεν Ἀβλάβιος Εὐσεβίῳ τῷ ἀπὸ ὑπάτων ὄντι
 κόμητι Φυδεράτῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ λογοθέτῃ (61) τῷ
 κατὰ Δομεντιζιολὸν λέγων, ὅτι τῇ ἑσπέρᾳ ⁶⁴ ταύτῃ
 βουλόμεθα ἐπελθεῖν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ μηνύσας τῷ
 βασιλεῖ ἐκράτησεν αὐτοὺς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς φο-

A. C. 555. — Hoc anno, mense Octobri, popula-
 ris 201 seditio in Pittaciis excitata est : et in
 plurimos imperator animadvertit. Mense vero No-
 vembri, ex diuturniore imbris penuria magnus
 ubique aquarum defectus exstitit : adeo ut ad aqua-
 rum receptacula rixæ pugnaeque fuerint commissæ.
 Mense etiam Augusto soli boreæ flatûs, notî aura
 nullibi spirare, ex quo navigia a meridie ad urbem
 appellere non potuere. Quamobrem Eutychius pa-
 triarcha processiones cum precibus Jerusalem, hoc
 est, ad sanctum Diomedem duxit.

Eodem etiam anno, mense..... victoriae tri-
 umphales nuntii Roma Cpolim delati, pervene-
 runt : Narsetem videlicet patricium duas urbes
 muuitissimas Veronam et Brixiam a Gotthis rece-
 pisse. Mensis vero ejusdem die vigesimo quinto,
 Sabbato circa vesperam de imperatore interficiendo,
 ubi sederet in palatio, quidam conjuraverunt. Fac-
 cinoris auctores fuerunt Ablabius exmonetarius,
 Marcellus argentarius, et nepos Aetherii curatoris
 Sergius. Eorum porro conjuratio hujusmodi fuit :
 nimirum cum imperator in triclinio sub vesperam
 accubisset, priusquam abundi copia fieret, irru-
 entes eum interfecturi essent. Quin etiam quosdam
 homines Indos ad hoc facinus adjuutores ad Sile-
 ntiarium et locum Archangeli Harmatisque nomine
 nuncupari solitum in insidiis latentes habuere, qui
 molitione ad finem perducta, tumultum concita-
 rent. Porro ipse Ablabius auri libras quinquaginta
 a Marcello argentario, ut suam ipsi operam ad id
 accommodaret, acceperat. Ablabius autem, Deo ita
 disponente, cum Eusebio exconsuli, qui foederato-
 rum comes erat, et Joanni Logothetæ, qui Domen-

VARIÆ LECTIONES.

⁵¹ τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνί τῷ δ' αὐτῷ ἔτει b, τῷ δ' αὐτῷ μηνί a. ⁵² καὶ ἡ Ἀν. Α, ἡ Ἀν. vulg. ⁵³ Πλακιδίας
 Α alii. ⁵⁴ καὶ post δὲ add. ex Α. ⁵⁵ Αὐγούστου μηνὸς b. ⁵⁶ ἐν τῇ πόλει ad i. ex Α. ⁵⁷ hæc lacuna etiam
 in Α non suppletur. ⁵⁸ παραλαμβάνειν Α b. ⁵⁹ Βηρωῶν Α, Βεροῶν vulg. nonne Βηρώναν? ⁶⁰ Μελι-
 τῶν Α. ⁶¹ ὁ add. ex Α. ⁶² μελέτῃ ἐπιβουλῆ a. ⁶³ μησεύσαι Α, μισεύσαι a, μησεύει f. ⁶⁴ καὶ εἰς τὸν Α,
 εἰς τὸν vulg. ⁶⁵ ἐν τῇ ἑσπ. Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Ecclesiam a Constantino constructam, in D
 qua sancta ex Jerusalem advecta Helena reposuit.
 Orig. CP.

(57) Cedrenus errantem Theophanem imitatus
 Βερῶν καὶ Βρίγκας, ex quo Brincas quamdam Ita-
 liæ civitatem falso æstimat. Anastasius, Theophane
 corrector, Veronam et Brixiam reposuit. Victoriae
 porro nuntium mense Novembri allatum conjicies,
 ac nuper objectam replebis lacunam, quod eum-
 dem mensem jam superius auctor citaverit, Decem-
 brem paulo inferius designaturus sit.

(58) Hos æstima trapezitas, et nummularios, rei
 privatae ministros, vel rei monetariae præpositos.
 Justinianus enim, inexplibilis avaritiæ morbo la-
 borans, facile potuit ærarium administrantes in se

concitare : de quo Evagrius lib. iv, cap. 29. *Histo-*
ria miscella argenti venditores exponit τὸν ἀπὸ
 Μελιστῶν, et ἀργυροπράτην.

(59) Μησεύειν τὸ ἀποδημεῖν glossæ Græco-bar-
 baræ, Portius, et recentior usus interpretatur.

(60) Ita recentiores dicunt κυνήγιον, παιδίον, τρα-
 πέζιον, vice κυνήγιον, παιδίον, τραπέζιον. Σιλεντια-
 ρικιον igitur intelliges silentiariorum excubitorum
 stationem in palatio. Ἀρχάγγελον autem et Ἄρμα
 loca his nominibus insignita.

(61) Ut hic primum scribitur, ita primum usum
 accepisse videtur dictio λογοθέτης, comitem rei pri-
 vatae quondam significans, quod auctoritatibus in
 annotationibus ad Cedrenum jam adductis, et per
 hoc opus sparsis declaratur.

tziole adhærebat, quod conjuraverant sidenter ap- A
ruit : Hac ipsa, inquit, vespera imperatorem
aggredi es interficere decrevimus. Ille re ad impe-
ratorem nuntiata desinuit eos, et gladios occulte
ferentes deprehendit. Et argentarius quidem Mar-
cellus consilio suo frustratus, educto, quem gere-
bat, gladio, tres sibi plagas in ipso triclinio iussit.
Mox dum caperetur, expiravit. Ætherii vero nepos
Sargius aursipiens se in Blachernarum ædem
confugit : εμπαρως vi eductum et examinatum
hortati sunt fateri Isacium argentarium, et claris-
simum patricium Belisarium cum eo conjurationis
hujusmodi participes ; ac insuper argentarium
Vitum, Paulumque Belisarii curatorem ejusdem
fuisse conscios. Comprehensus igitur uterque et
Procopio præfecto traditus insidias omnes detulit,
et patricium Belisarium accusavit. Confessum itaque
in Belisarium imperator exarsit : ex quo multi
fugam arripere consiliati sunt. Tum vero 209
Decembris die quinto curiam convocavit imperator,
adducto secum etiam sanctissimo patriarcha Eu-
tychio, eorumque confessionibus palam recitari
jussis, Belisarius coram assistens et auditor, grati-
ter indoluit, et in imperatoris offensionem incurrit,
qui militibus submissis domesticos ejus detinuit
omnes, ipsum vero propria domo inclusum sub
custodia servari præcepit. Porro mensis Decembris
die vigesimo Magnæ Ecclesiæ dedicatio secundo
celebrata : nocturnæque vigiliæ dedicationi hujus-
modi præmitti solitæ apud sancti Platonis peractæ :
et exinde sacro procedendi ritu, cui præsentem
imperator sæ exhibuit, patriarcha Cyprius Eutychius
curru vectus, et apostolico habitu ornatus, sacrum
manibus tenens Evangelium, progressus est, cun-
ctis e populo concinentibus : *Attollite portas, prin-*
ciplas, vestras. Eodem quoque modo partes qua-
dam Africa a Mauritania in Africa rebellionem
excitantibus occupatæ sunt hoc pacto : Quidam
nominè Cutzibus memorata Mauritanorum gentis

ραῦνας κρυπὰ ἔβη. Καὶ ὁ μὲν ἀργυροπράτης
Μάρκελλος ἀστοχῆσας τοῦ προσδοκωμένου, σῆμας, &
ἔφοροι ἔβητος, δίδωκεν ἑαυτῷ τρεῖς πληγὰς ἐν τῷ
τρικλίνω, συσχεθεὶς δὲ τελευταίᾳ Σάργιος δὲ ὁ Αἰθε-
ρίου ἀνεψιὸς διαδράς προσέφυγεν ἐν Βλαχέρναις, ὅ-
θεν ἐξαγαγόντες τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐξετάσαντες ἐπει-
σαν ὁμολογῆσαι, ὡς καὶ Ἰσακίος ὁ ἄργυροπράτης,
καὶ Βελισάριος ὁ ἐνδοξότατος πατρικίος καὶ αὐτὸς
συνῆδει τοιαύτη ἐπιβουλῇ καὶ Ἔτος ὁ ἀργυροπράτης,
καὶ Παῦλος ὁ κουράτωρ τοῦ αὐτοῦ Βελισαρίου ἐξ-
ωσκακτὴν αἰψίην ἡ. Καὶ συσχεθέντων ἄμφοτέρων,
καὶ ἐκδοθέντων Προκοπίῳ ἡ τῷ ὑπάρχῳ, κατέθενται,
καὶ καταπέον Βελισαρίου τοῦ πατρικίου. Αὐτίκα οὖν
ὁ βασιλεὺς γέγονεν ὑπὸ ἀγανάκτησιν Βελισαρίου ἡ
πολλοὶ δὲ φυγῇ ἐχρήσαντο. Τῇ δ' τοῦ Δεκεμβρίου
μηνὸς ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σιλέντιον (62), ὃ ἐνέγκας
καὶ τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην Εὐτύχιον καλεῖσας
ἀναγνωσθῆναι τὰς αὐτῶν καταθέσεις, καὶ ἀκούσας
Βελισάριος μεγάλως ἐδαρήθη, καὶ ἡ γέγονεν ὑπὸ
ἀγανάκτησιν τοῦ βασιλέως, καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς
ἔλαθεν πάντας τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
ἐκάθισεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ παραφυλαττόμενον. Τῷ δὲ
Δεκεμβρίου μηνὶ κ' γέγονεν ἐγκαίνια τῆς Μεγάλης Ἐκ-
κλησίας το δευτέρου ἡ δὲ παννυχίς ἡ (63) τῶν αὐτῶν
ἐγκαίνιων γέγονεν εἰς τὸν ἄγιον Ἡλάτωνα, καὶ ἐξῆλ-
θεν ἐκεῖθεν ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Εὐ-
τύχιος μετὰ τῆς λιτῆς, συμπαρόντος καὶ τοῦ βασι-
λέως, καθεζόμενος ἐν τῷ ὄχηματι, καὶ φορῶν τὸ
ἀποστολικὸν σχῆμα καὶ κρατῶν τὸ ἄγιον Εὐαγγέλιον,
πάντων τῶν λαῶν ψαλλόντων τὸ, Ἄρατε πόδας,
ἄρχοντες, ὕμῶν. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ παρελήθη μέρη
τινά τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τῶν Μαυριτάνων ἡ ἔπανα-
στάντων [αὐτῶν τῇ Ἀφρικῇ ἡ] τῶν τοιοῦτῶν Κουτ-
ζίνας τις ὀνόματι (64) ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ἐξάρχος
τῶν Μαυριτάνων, εἶχεν ἔθος λαμβάνειν παρὰ τοῦ
κατὰ τὸν καιρὸν ἀρχόντος ἡ τῆς Ἀφρικῆς ῥήτων
χρυσίον. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ λαβεῖν αὐτὸ, Ἰωάννης ὁ
ἀρχὼν Ἀφρικῆς ἐφόνησεν αὐτόν. Ἀνέστησεν δὲ
τὰ τέκνα αὐτοῦ τοῦ Κουτζίνα ἐχθικούντες τὸ πατρῶν

VARIÆ LECTIONES.

⁶² καὶ add. ex A. ⁶³ ὁ add. ex A. ⁶⁴ σκέψιν A, σκῆψιν vulg. ⁶⁵ συσχθ. ἀμφοτέρων A b, συσχ. πάν-
των ἀμφ. vulg. ⁶⁶ Προκοπίῳ] h. l. iterum lacuna intercedit in cod. A, quæ usque ad p. 580,
καὶ περιπλαχεὶς pertinet. ⁶⁷ μεγάλως ἐλυπήθη, καὶ a. ⁶⁸ παννυχίς vulg. ⁶⁹ Μαυριτανῶν vulg. ⁷⁰ αὐ-
τοῦ τῇ Ἀφρικῇ a, hæc verba potius delenda videntur. ⁷¹ ἀρχοντα a.

IAC. GOARII NOTÆ.

(62) Conventus in quo imperator orat, et de reli-
gionis maxime, et de reipublicæ momento tractat.
Nicetas in Manuele Comneno : Κατηχητηρίους ὄδινε
λόγους, οὗς φασὶ σιλέντια ἡ *Sermones, quibus in-*
struetur, depromebat : quos vocant silentia. Zonaras
in Leone Philosopho : Οὐκ ἔδυνήθη διαλεχθῆναι
τῇ συγχλήτῳ περὶ νηστείας τὴν συνῆθη διάλεξιν,
ἢ καλεῖται σιλέντιον ἡ *Consuetam orationem ad se-*
natum de jejuniis non potuit proferre, quam dicunt si-
lentium. Ex his *dissertationem* potius quam conveni-
entium *silentium* referre cornis, forsitan quia sine stre-
pitu modeste ac velut silentio fieret.

(63) Extructa post seditionem τοῦ Νίκα S. So-
phias æde, prima sub Justiniano facta est ejus de-
dicatio : de antiqua quippe sub Constantino nullus
hic sermo. Trulli vero ante annos quinque collapsi
ruina cum altare contractum fuisset, eo reparato
encaenia quoque sacræ ædis reparata. Παννυχίς hic

D memorata *vigilias* dedicationi prævias in ecclesia
coram sanctis reliquis peragendas, τὸ, ἐξῆλθεν,
deportatas ex priore in honorem ecclesiam reliquias, τὸ,
καθεζόμενος ἐν τῷ ὄχηματι, habet exemplum pagg.
citandis in indice v. *Dedicatio ecclesiæ.* Τὸ ἀπο-
στολικὸν σχῆμα, colobium est, de qua euhologica
nostra disserunt : Τὸ, Ἄρατε πόδας, versus est
in ecclesiæ dedicatione sacris in ecclesiam reliquiis
inductis cantandus : de quibus singulis euhologica
nostra de ecclesiæ dedicatione ritu, et alio, si molium
altare fuerit σαλυσθείσης τῆς ἀγίας τραπέζης. De
annua dedicatione ecclesiæ CP. celebrata Menzium
mense Decembri, consecrationis istius tempus idem
statuitur in Chronico Alexand., tantum dies ejus
mensis 26 designatur.

(64) De quo fuse in præcedentibus ubi *De bello*
Vandalico.

αίμα ⁷⁵, καὶ ἐπαναστάντες τῇ Ἀφρικῇ, παρ-
 ἔλαβον αὐτῆς μέρη τινὰ, πραιδύσαντες. Ὁ οὖν
 βασιλεὺς γινῶς τοῦτο, ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν
 τῆς Ἀφρικῆς Μαρκιανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ
 στρατηλάτην μετὰ ἐξεκρέτου, πρὸς τὸ εἰρηνεῦσαι
 τοὺς Μαύρους. Καὶ προσεβήθησαν αὐτῷ, εἰρήνευσεν
 ἡ Ἀφρικὴ· τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ διεδέχθη ὁ Προ-
 κόπιος ὁ ὑπαρχος τῆς πόλεως, καὶ γέγονεν ἀντ' αὐ-
 τοῦ Ἀνδρέας ὁ ἀπὸ λογοθετῶν. Καὶ ἐξερχομένου
 αὐτοῦ ἀπὸ παλατίου τῆς Χαλικῆς καθημένου ἐν τῷ
 ὄχθματι, καὶ ἀπερχομένου ἐν τῷ πραιτωρίῳ, ὑπὴν-
 τησαν αὐτῷ οἱ Πράσινοι εἰς τὸ Λαῦσον· καὶ ἤρξαντο
 αὐτὸν ὑβρίζειν, καὶ λιθάζειν· καὶ ἐγένετο ἀταξία με-
 γάλῃ ἐν τῇ μέσῃ τῶν δύο μερῶν. Καὶ εἰσῆλθον ἐν
 ταῖς φυλακαῖς, καὶ ἐκράτησεν ἡ μάχη ἀπὸ ὥρας ἑ-
 ἕως ἑσπέρας ⁷⁶. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰου-
 στίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ κουροπαλάτην, καὶ
 ἀπεδίωξεν αὐτούς. Καὶ πάλιν περὶ ὥραν ἰβ' συν-
 ἔβαλλον μάχην, καὶ ἐκρατήθησαν· καὶ ἐπόμπευ-
 σεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· καὶ ἐκοψαν τοὺς ἀντί-
 χειρας αὐτῶν, ὅσοι μετὰ ξιφῶν ἐμαχίσαντο. Καὶ
 τῇ ιθ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐδέχθη Βελισάριος ὁ
 πατρίκιος, ἀπολοθῶν καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἀξίας ⁷⁷,
 Ἐφθασε δὲ καὶ Πέτρος ὁ μάγιστρος (65) ἀπὸ
 Περσίδος ποιήσας πάντα εἰρήνης ἔτη ζ' (66), ἐνεκεν
 Λαζικῆς καὶ τῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τῷ δ' αὐτῷ
 μηνὶ ἦλθον πρέσβεις Ἀσκήλ τοῦ βῆγγος Ἐρμηχιό-
 νων (67) τοῦ ἐσῶθεν κειμένου τῶν βαρβάρων ἔθνους
 πλησίον τοῦ Ὀκεανοῦ. Τῷ δ' Αὐγούστῳ μηνὶ γέγονε
 λειψίς ὕδατος, ὥστε σφαλισθῆναι τὰ δημόσια λουτρά,
 καὶ γενέσθαι φονοκοπεῖα ⁷⁸ εἰς τὰ ὄδρεϊα.

reversus est, **203** constitutis in annos septem
 Orientis regiones spectabat. Eodem mense venerunt legati Ascel regis Hermechionum, qui interiores Barbararum nationum provincias juxta oceanum obtinent. Augusto denique mense ea aquarum penuria contigit, quæ publica balnea claudi, et cædes

A princeps, a prefecto, qui per id tempus regeret
 Africam, certum auri pondus accipere solebat.
 Eam pecuniæ summam accipere profectum Joannes
 Africæ præfectus occidit. Insurgunt itaque Cutzina
 liberi paternum sanguinem ulturi, et excursionibus
 Africam vastantes, abactis hinc inde prædis, par-
 tes regionis aliquas occupant. His cognitis nepo-
 tem suum et militiæ magistrum Marcianum cum
 exercitu valido imperator mittit, juvandæ nimirum
 armis Africæ, Maurisque ad pacis et servitutis officia
 revocandis. Marciani imperium faciles exceperunt
 Mauritani, et Africa omnis in pace composita est.
 Porro Aprili mense Procopio urbis præfecto exau-
 ctorato institutus est Andreas exlogotheta: eoque
 post impositum onus e palatio Chalces egresso,
 Prasini ad Lausum facti sunt obviam, virum-
 que contumeliosi et lapidibus exceperunt; ex quo
 inter duas partes ingens orta seditio. In carceres
 enim involaverunt: duravitque congressus ab
 hora decima ad vesperam. Imperator autem Justinum
 nepotem suum et europalatem misit, qui cobi-
 beret impetum et seditiosos fugaret. Circa duodeci-
 mam vero horam pugnam rursus instauraverunt: qui
 tamen ex illis comprehensi, in multos dies per ur-
 bem ignominia inurenda causa traducti sunt: et,
 quibus cum gladiis contentio inita, manuum polli-
 ces truncati. Cæterum Julii mensis die decimo
 nono, patricius Belisarius prioribus cunctis digni-
 tatum honoribus restitutus, in gratiam quoque im-
 peratoris rediit. Petrus etiam magister e Persia
 pacis conditionibus, quod in Lazicen aliasque
 plurimas ad aquarum receptacula committi cog-

A. M. 6056. — Τούτῳ τῷ ἔτι: μηνὶ Ὀκτωβρίῳ
 Ἰνδικτικῶν ἰβ' ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς χά-
 ριν εὐχῆς ἐν τοῖς Μυριαγγέλοις (68), ἤγουν ἐν Γερ-

A. C. 556. — Hoc anno mense Octobri, indictione
 duodecima, ad Myriangelos, Germium videlicet,
 quæ Galatiæ urbs est, orationis habendæ causa

VARIE LECTIONES.

⁷⁵ ἐκζητοῦντες τὸ πατρίων λῆμα b. ⁷⁶ ἕως ἑσπέρας om. f. ⁷⁷ ἔτη ιζ' ἰ. ⁷⁸ φονοκοπεῖα a, φονοκόπια
 vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(65) Variæ de Belisario conduntur historiæ, quas
 Tzetzes Chil. 5 historia 88 breviter perstringit: D
 Οὗτος Βελισάριος ὁ στρατηγὸς ὁ μέγας,
 Ἰουστινιανέσις ὢν ἐν χρόνοις στρατηλάτης
 Πρὸς πᾶσαν τετραμέρειαν γῆς ἐφαπλώσας νίκας,
 Ὑπερὸν φθόνῳ τυφλωθεὶς (ὡ τυχῆς τῆς ἀσάτου!),
 Ἐκπομα ξύλινον κρατῶν ἐδῶα τῷ Μιλίῳ·
 Βελισαρίῳ ὀβολὸν δότε τῷ στρατηλάτῃ,
 Ὅν τυχῆ μὲν ἐδόξασεν, ἀποσυφλοῖ δὲ ὁ φθόνος.
 Ἄλλοι φασὶ τῶν χρονικῶν μὴ τυφλωθῆναι τούτον·
 Ἐξ ἐπιτιμίῳ δ' αἰτιμον ἐσχάτως γεγονέναι·
 Καὶ πάλιν εἰς ἀνάκλησιν δόξης ἔλθειν προτέρως.

Hic Belisarius dux magnus;
 Justiniani temporibus magister militiæ
 In omnem telluris quadrantem extendens victorias
 Ultimo invidia excecatus, o fortunam instabilem!
 Poculum lignæum tenens exclamabat in Millio:
 Belisario magistro militiæ obolum date,
 Quæm fortuna quidem extulit, invidia vero privat ocu-
 lis.

Alii chronicorum scriptores excecatum negant:
 Ex honoratis autem postremo infumem factum,
 Atque iterum reparata priori sorte ad gloriæ culmen
 rediisse.

(66) Ejus legationem fuse descriptam in Excerptis Menandri exhibent ipsa de legationibus Excerpta editionis regiæ, pag. 140, qua τῶν περὶ τῶν βασιλέα ἡγεμῶν celebratur: de eodem Suidas.

(67) Theophanes Byzantius apud Photium, col. 64, Turcos, olim Massagetas, in Oriente ad Tannaim sitos, Χερμηχιωνας a Persis vocari testatur.

(68) Thermis angelorum cæli dicatis, quibus tum precibus, tum aquarum calidarum sumentibus sanitas reparabatur. Procopius, De ædif. Justin., lib. v: Aquas suapte natura calidas apud Bithynos (Galatas scribit auctor) fontes effundunt in loco, quem incolæ Pythia vocant. Has in solatium et refrigerium habent, cum multi alii, tum imprimis Byzantini. Hic magnificentiam rege dignam Justinianus ostendit, structis regiis domibus, quæ prius non sue-

Eodem anno abbas Agatho Apolinarii episcopi Alexandrini frater, Alexandriam profectus ad rerum administratarum rationes exigendas, Eustochium monachum Alexandriae tunc magnum œconomum male gesti muneris incusatum inisit in carcerem : qui tecto elapsus, Byzantium perrexit. Macario vero dolis ecclesia depulso, in ejus locum Hierosolymorum episcopus Eustochius consecratus est.

A. C. 560. — *Hierosolymorum episcopi Eustochii annus primus.*

Hoc anno nummularii fœneratoribusque cunctis convocatis, jussit Augusta debitorum syngraphas et pignora ad se proferri : quibus in potestatem acceptis, pignora debitoribus restituit, et in propriorum dominorum manibus cuncta reposuit : atque ob id factum summis eam laudibus tota urbs prosecuta est. Eustochius autem Hierosolymam profectus, odio, quo in Apolinarium, Agathonem et Macarium ferebatur, novæ lauræ monachos Origeniani dogmatis incusatos expulit : quamobrem ipse postmodum ejectus est, et Macarius rursus proprio throno redditus.

A. C. 561. — *Hierosolymorum episcopi Macarii iterum, Alexandriae Joannis annus primus.*

Hoc anno ludis equestribus in circo celebratis et contententibus ad invicem factionibus, ad utrasque partes mandata misit imperator ; ad Venetos quidem his verbis usus : Imperator Justinianus penes vos obiit : ad Prasinus autem, Imperator Justinianus penes vos vivit. Illis auditis conquieverunt factiones, et ad priora dissidia nusquam redierunt.

Eodem anno Sophianorum palatium conjugis Sophiæ nomine, occasione accepta, quod in eo, dum curopalatem adhuc ageret, filius ejus Justus fuisset sepultus, exædificare cœpit, in domo nimi-

τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ ἀδελφὸς Ἀπολιναρίου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐλθὼν εἰς Ἀλεξανδρείαν, καλλόγους εἰσπραττόμενος, Εὐστόχιον μοναχὸν ὄντα καὶ οἰκονόμον Ἀλεξανδρείας τότε, τῆς οἰκονομίας χάριν ἐφροῦρησεν τοῦτον ὁ δὲ φυγῶν διὰ τῆς στέγης ἤλθεν ἐν Βυζαντίῳ, Μακαρίου τότε ἐκκληθέντος (84) τῆς ἐκκλησίας κατὰ συσκευὴν καὶ χειροτονήθη Εὐστόχιος ἀντὶ Μακαρίου ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων.

A. M. 6060. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Εὐστοχίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μεταστειλαμένη (85) Σοφία εὐσεβιστάτη Αὐγούστα τοὺς τε ἀργυροπράτα, καὶ σημαδάρους, ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὰς ὀμολογίας τῶν χρεωστούτων καὶ τὰ σημάδια καὶ ἐντυχοῦσα αὐτοῖς, ἔλαβε τὰ σημάδια παρασχομένη αὐτὰ τοῖς χρεωστοῦσι, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰ τοῖς ἰδίοις δεσπότης καὶ μεγάλῳ εὐφημίσθη ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ πάντες τῆς πόλεως. Εὐστόχιος δὲ ἀπὸ τῶν (86) εἰς Ἱεροσόλυμα μίσει τῷ πρὸς Ἀπολιναρίον καὶ Ἀγάθωνα καὶ Μακάριον, τοὺς τῆς Νέας Λαύρας μοναχοὺς ἐξέβαλεν, ὡς Ὀριγενιστὰς καὶ διὰ τοῦτο ἐξεβλήθη καὶ πάλιν ἀπεκατέστη Μακάριος εἰς τὸν ἴδιον θρόνον.

A. M. 6061. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου πάλιν Μακαρίου, Ἀλεξανδρείας Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἱπποδρομίας τελεθεισῆς, καὶ φιλονεικούντων τῶν μερῶν εἰς ἀλλήλους, ἐπεμψεν μανδὰτα (87) εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς, λέγων, εἰ μὲν τοὺς Βενέτους, ὅτι Ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ' ὑμῖν ἐτελεύτησεν, εἰς τοὺς Πρασίνοους, ὅτι Παρ' ὑμῖν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ζῆ (88) καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη ἐσέγησαν, καὶ οὐκ ἔτι ἐφιλονεικήσαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν (89) ἐπ' ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, προφάσει τοῦ ἐκεῖ ταφῆναι τοῦτον (90) τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν, ἔτι κουροκαλάτου

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁴ ἐπισκόπου vulg. ⁸⁵ χρεωστοῦσι, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰ τοῖς add. ex e. ⁸⁶ ὁ βασιλεὺς om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Nicephori Chronicon. Evagrius lib. iv, cap. 36 : Ἐφασκον γὰρ αὐτὰ τὰ Ὀριγένους προσέξουσιν δόγματα. Ferebatur eum Origenis dogmata imitatum. Meram συσκευὴν existimat auctor.

(85) Res paulo obscurius narrata, velut solum Augusta debitorum syngraphas pignoraque receperit, ac iis lectis pignora debitoribus dominisque redididerit, non etiam de suo alienum æs refuderit. Clarius Zonaras : Diligenter perquisitis omnibus feneratoribus, et ex ære alieno quid eis sive ex syngraphis, sive ex pignoribus positis, deberetur. Κατέβαλε μὲν αὐτοῖς τὰ δάνεια οἰκοθεν· ἔλαβε τε τὰ ἐνέχυρα· τὰ δὲ ἔγγραφα ἐξηφάνισε· Debita de suo dissolvit, pignoraque atque syngraphas recepit ; ac pignora quidem dominis restituit, syngraphas abolevit. COMBEFIS.

(86) Evagrius, lib. v, cap. 16 ; Nicephori Chronicon.

(87) Principis responsa, quæ qui denuntiabat, mandator, de quo supra. Hinc vulgaris recentiorum sibi occurrentium interrogatio : Τίνα μανδὰτα, Quænam principis mandata ? Insulse quidam interpretantur, Quæ nova ?

(88) Venetos Prasinusque pariter a cæde sibi mutuo inferenda repressurus Justinus, utriusque diversa mentem in eandem significat, Venetis : Justinianum eorum factioni quondam proclivem amisisse : Prasinis ; tumultus eorum illatis etiam cædibus compescere peritum Justinianum in sese nondum extinctum, imo superstitem manere ; quare utriusque ab injuriis abstineant.

(89) Ad palatium illud nominis ejusdem portum existitisse, totius nimirum CP. partem ita vocatam referunt Orig. CP., Gyllius, De topogr. CP. lib. ii, cap. 15.

(90) Defunctorum cadaveribus extra ecclesias sepeliri consuetis, cum Justum filium in Araban-geli æde tumulasset Justinus, ut locum sacrum in suos usus mutaret, et palatium construeret πρόφασιν invenit. S. Sophiæ templo comparat illud Corippus, lib. iv :

*Incluta præclarum duo sunt imitantia cælum,
Consilio fundata Dei ; venerabile templum
Et Sophianarum splendentia tecta novarum.*

ἐν τῷ αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχαγγέλου τοῦ ἐκεῖσε, A rum archangeli istius loci. Pretiosioribus vero marmoribus palatium adornavit.

A. M. 6062. — Ῥώμης ἐπισκόπου Βενεδικτου ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς ἤρξατο κτίζειν τὸ παλάτιον τὸ δεύτερον ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, εἶχεν πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Πριγκίπου, καὶ αὐτῷ ὄντι προαστείῳ αὐτοῦ ἐν τῷ λιμένι, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ἐν τοῖς Δαρείου (91). Ἀποκατέστησεν δὲ τὸ λουτρὸν τοῦ Ταύρου τῆς δημόσιον, καὶ ἐπινόμασεν αὐτὸ Σοφιανὰς, ἐπὶ ὀνόματι τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας (92) ὁ μέγας καταβήμενος ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῶν συνοδικῶν Ἰωάννου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ χειροτονήσαντος Ἰωάννην τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τούτου χειροτονηθέντος ἐξεβλήθη τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς κατὰ ἀγανάκτησιν Ἰουστίνου, καὶ ἐχειροτονήθη Γρηγόριος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάρχιος τῆς μονῆς τῶν Βυζαντιῶν.

A. M. 6063. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Γρηγορίου ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ναρσῆς ὁ κυβικουλάριος (93) καὶ πρωτοσπαθάρχιος (94), ὁ ἀγαπητὸς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ⁹³, εἰς ὃν ἐλοιδόρετο, ἐκτίσεν τὴν οἰκίαν Ναρσοῦ (95) καὶ τὴν μονὴν τῶν Καθαρῶν (96). Ἀκούσας δὲ Ἰουστίνος (97) ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ, ὃν εἶχεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αὐγουστάλιον, ὅτι συσκευὴν μελετᾷ κατὰ τοῦ βασιλέως, πέμψας ἀπεκαθάλισεν αὐτόν.

A. M. 6064. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν (98) ὁ Ἰουστίνος τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν ὄρφανοτροφείῳ, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ Τρικόνῳ τὴν καλεῖσθαι ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως. Προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἀψίδας, τῆς τε ἄρκτου καὶ μεσημβρίας ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ, καὶ ἐποίησε τὴν ἐκκλησίαν κατὰ σταυροῦ.

VARIAE LECTIONES.

⁹³ αὐτῷ αὐτῷ vulg. ⁹⁴ προαστείῳ a I, προάστειον vulg. ⁹⁵ Ἰουστινιανοῦ a, Ἰουστίνου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Ἐν τοῖς Βασιλικῶν, habent *Orig. CP.* Aliud D ἀναργύρων Cosmæ et Damiani nullo pretio medicamentum templum celebrant illæ : Οἱ ἅγιοι Ἀναργυροὶ ὄντες εἰς τὸ Ζεῦγμα ἐκτίσθησαν παρὰ Προκλου πατριάρχου ΚΠ., μαθητοῦ τοῦ Χρυσοστόμου· SS. mercede non conductorum ecclesiam ad Zeugma positam Proclui patriarcha CP., Chrysostomi discipulus, extruxit.

(92) Cujus historiam, et Gregorii mores descripsit Evagrius, lib. v, cap. 5 et 6.

(93) Cubiculariorum et eunuchorum, quibus seu præpositus, Narses præsidebat, seriem et ministeria Herpingit Corippus, lib. iii, ad medium.

(94) Protectorum comes, ense armatus, turmæque sibi subditæ signum gerens. Corippus, lib. iv :

*Necnon ensipotens (spatharius) membrorum robore
[constans,
Astabat Narses, sedemque ornabat herilem,
Splendida signa gerens, etc.*

A. C. 562. — Romæ episcopi Benedicti annus primus.

206 Hoc anno imperator Justinus, in suburbano, quod ante susceptum imperium possidebat, alterum palatium cœpit extruere : et in Principis insula, quæ pariter ejus erat suburbanum, aliud erexit ad portum : necnon ecclesiam sanctorum mercede non conductorum ad Darii regionem. Ad hæc publicum Tauri balneum a se reparatum de conjugis Sophiæ nomine Sophianas nuncupavit.

Eodem etiam anno cum magnus ille Anastasius B Antiochiæ episcopus in synodales epistolas Joannis Cpoleos episcopi, qui Joannem Alexandrinum consecraverat, atque etiam in ipsum Joannem Alexandrinum, qui ordinatus fuerat, rescriptis suis invocatus fuisset : Justiniani mandato sede depulsus est, et in ejus locum Gregorius monachus et Byzantium monasterii apocrisiarius promotus.

A. C. 563. — Antiochiæ episcopi Gregorii annus primus.

Hoc anno Narses cubicularius et protospatharius, qui Justiniano imperatori adeo cæsus fuit, ut ejus gratia ludibriis respergeretur, domum Narsætis construxit et Catharorum monasterium. Imperator autem Justinus proprium nepotem, quem augustali dignitate Alexandria decoraverat, insidias in se machinari cum præsensisset, misit extemplo qui ipsum capite plecterent.

A. C. 564. — Hoc anno sanctorum apostolorum Petri et Pauli ecclesiam cœpit Justinus ædificare in orphanorum hospitio, aliamque sanctorum apostolorum, quæ Zenonis imperatoris tempore conflagravit, in Triconcho. Ad ecclesiam quoque sanctæ Deiparæ Blachernarum duas absides addidit, et hanc, quæ septentrionem, illam, quæ meridiem respiciat, extruxit in celeberrimo illo templo ; totamque molem illam in crucis normam composuit.

VARIAE LECTIONES.

⁹³ αὐτῷ αὐτῷ vulg. ⁹⁴ προαστείῳ a I, προάστειον vulg. ⁹⁵ Ἰουστινιανοῦ a, Ἰουστίνου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) *Terga tegens domini claris fulgebat in armis.*

Cecinerat superius :

*Hinc armata manus dextram lævomque tuetur
Cæsarei lateris, clypeis pia terga tegebat
Ingens excubitus, protectorumque phalanges.*

(95) *Orig. CP.*, τὰ Ναρσοῦ, οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου, καὶ προποσίτου, καὶ τὰ ἐξῆς· *Narsis compitum, domus Narsis patricii et præpositi erat,* etc.

(96) In qua soli eumuchi ab hominibus facti degerent : vere Καθαροί. Ita me legisse memini.

(97) Justiniani nepotem istum pari nomine vocatum refert Evagrius, lib. v, cap. 2, ac tum hoc, tum locis aliis Justiniani acta, quasi iufensus, sinistre interpretatur.

(98) *Orig. CP.* et Procopius, lib. i *De ædif. Justiniani* : qui borealem et meridiensem S. Sophiæ templi testudines Justiniani ædificiis ascribit.

Hoc etiam anno ruptis Romanos inter et Persas A pacis fœderibus, Persicum rursus renovatum est bellum, missorum videlicet ab Homeritis Indis ad Romanos legatorum invidia, ac in seper quod Julianum magistrarium ab Alexandria per Nilum fluvium et Indicum mare cum sacris ad Aretham regem (k) Æthiopiæ misisset imperator Legatum cum ingenti 207 gaudio res Arethas excepit, cum qui Romanorum imperatoris amicitiam desideraret. Reversus e legatione Julianus a rege Aretha hunc in morem instructo exceptum se referebat. Erat ille nudus quidem corpore, at circa lumbos, qua cingulum ponitur, lineam vestem auro gestabat intertextam, quæ ad ventrem quasi divisa, et pretiosioribus gemmis cernebatur intercisâ. Alligabantur brachiis quinque circuli, et manibus B lnerant armillæ aureæ. Fascia linea auro distincta caput circumvolvebatur, et ex utraque nodorum parte quatuor pendebant catenæ: collo vero torquem gerebat aureum. Jugo quatuor elephantis vecto, cui rotæ quatuor, et currus desuper sublimis, quales præfectorum provinciarum rhedæ, laminis aureis circumtectus, ferebatur. In eo stans breve scutum aureum, lanceasque binas breves manibus tenebat: universi vero ejus aulici circumstabant armis instructi, musicos accinentes modulos. Intromissus itaque Romanorum legatus, exhibitæ adorationis honore, ut erigeret se, et adductus propior fieret, jussus est. Tum vero Iraditæ sibi imperatoris sacre sigillum ejusdem facie una cum pectore in sculptum exosculatus, de acceptis ab eo muneribus magno prorsus gaudio affectus est. Perlecta vero sacra hæc demum scripta invenit, ut nimirum arma adversus Persarum regem capesseret, et conterminas Persarum provincias devastaret, nec ullum amplius cum eo percuteret fœdus: sed, quam reddidit sibi subditam, Homeritarum regione per Nilum fluvium Alexandriam facto itinere commercium exercebat. Confestim itaque in ipso legati Romanorum conspectu coacto exercitu, et Saracenis, qui sub ipso militabant præmissis, rex Arethas bellum in Persas movit: ipseque postmodum Persarum ditionem ingressus, vicinas sibi provincias, quæ late pa-

Τούτῳ τῷ ἔτει Ῥωμαῖοί τε καὶ Πέρσαι τὴν εἰρή-
νην διέφθειραν (99), καὶ πάλιν ὁ Περσικὸς ἀνεκαι-
νίσθη πόλεμος διὰ τὸ πρῆσβεῦσαι τοὺς Ὀμηρίτας
Ἰνδοὺς πρὸς Ῥωμαίους, καὶ ἀποστεῖλαι (1) τὸν βα-
σιλέα Ἰουλιανὸν τὸν μαγιστριανὸν (2) μετὰ σάκρας **
πρὸς Ἀρέθαν βασιλέα τῶν Αἰθίοπων διὰ τοῦ Νεῖλου
ποταμοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἰνδικῆς θαλάσ-
σης· καὶ ἀπεδέχθη τῷ βασιλεὶ Ἀρέθᾳ μετὰ χαρᾶς
πολλῆς, ὡς ἐπιειμένῳ τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως Ῥω-
μαίων. Ἐξηγεῖτο δὲ ἐπανελθὼν ὁ αὐτὸς Ἰουλιανὸς,
ὅτι ὅτε ἐδέξατο αὐτὸν, γυμνὸς ἦν ὁ βασιλεὺς Ἀρέ-
θας, καὶ κατὰ τοῦ ζώσματος αὐτοῦ εἶχεν εἰς τὰς
ψύσας λινόχρυσα ἱμάτια· κατὰ δὲ τῆς γαστρὸς ἐφέ-
ρει σχιστὰ διὰ μαργαριτῶν τιμίων, καὶ ἐν τοῖς
βραχίοσιν ἀνὰ πέντε κλαδίω, καὶ χρυσᾷ ψέλλια εἰς
τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ κεφαλῇ λινόχρυσον φα-
κιδίον ἐσφενδονισμένον, ἔχον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν
δεσμῶν σειρὰς τέσσαρας, καὶ μανιάνιν χρυσοῦν ἐν
τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ· καὶ ἴστατο ἐπάνω τεσσάρων
ἐλεφάντων ἐστῶτων καὶ ἐχόντων ζυγὸν καὶ τροχούς
τέσσαρας, καὶ ἐπάνω ὡς ὄχημα ὑψηλὸν ἡμικυλισμένον
χρυσείοις πετάλοις, ὡσπερ ἐστὶ τὰ τῶν ἀρχόντων
τῶν ἐπαρχιῶν ὄχηματα· καὶ ἐστῶς ἐπάνω αὐτοῦ
ἐβάσταζεν σκουτάριον μικρὸν κεχρυσωμένον καὶ δύο
λαγκίδια χρυσᾷ· καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ μετὰ
ὀπλων ἔβροντες μέλη μουσικά. Εἰσενεχθεὶς οὖν ὁ
πρέσβυς τῶν Ῥωμαίων καὶ προσκυνήσας, ἐκτελεύθη
παρ' αὐτοῦ ἀναστῆναι καὶ ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. Δε-
ξάμενος οὖν τὴν τοῦ βασιλέως σάκραν, κατεφίλησε
τὴν σφραγίδα τὴν ἔχουσαν τὸ στηθάριον (3) τοῦ
βασιλέως· δεξάμενος δὲ καὶ τὰ δῶρα ἐχάρη μετὰ
ἰσχύος. Ἀναγνοὺς δὲ εὗρεν περιέχοντα τοῦ ὀπίσκα-
σθαι αὐτὸν κατὰ τοῦ βασιλέως Περσῶν, καὶ τὴν
πλησιάζουσαν αὐτῷ χώραν τῶν Περσῶν ἀπολέσαι,
καὶ τοῦ λοιποῦ μηκέτι συνάλλαγμα ποιεῖν μετὰ τῶν
Περσῶν, ἀλλὰ δι' ἧς ὑπέταξεν χώρας τῶν Ὀμηρι-
τῶν διὰ τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον τὴν
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πραγματείαν ποιῆσθαι. Εὐθὺς δὲ
στρατεύσας ὁ βασιλεὺς Ἀρέθας ἐπ' ὄψεσι τοῦ πρῆ-
σβευτοῦ Ῥωμαίων, ἐκίνησε πόλεμον κατὰ Περσῶν,
προπέμψας τοὺς ὑπ' αὐτόν Σαρακηνούς. Ἀπελθὼν
δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Περσικὴν χώραν, ἐξεπόρθησε πᾶ-
σαν τὴν ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοισι. Κρατήσας δὲ ὁ
βασιλεὺς Ἀρέθας τὴν κεφαλὴν τοῦ πρῆσβευτοῦ **

VARIE LECTIONES.

** μετὰ σάκρας om. a. ** τοῦ πρῆσβευτοῦ om. b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) A ruptis Romanos inter et Persas fœderibus historiam suam Theophanes Byzantinus apud Photium succinctus exstans auspicatus fuerat: ab eo Theophanem nostrum in sua scripta divertisse plurima omnino indubium: quæ vel perisse, vel a blattis lateenter corrodi, musarum, si quis est amor sincerus, deplorat. Consulenda Menandri Excerpta.

(1) Est Nonnosî, patris ejus Abrami, necnon ejusdem avi ad Homeritas, Saracenos, et Æthiops inter Photii epitomas contracta legatio. Video nonnisi a Juliano nomen diversum: res et personas incidere ac plane consentire observo. Quid si Nonnosus alterum Juliani nomen, aut Juliani Nonnosî in ea legatione comes? Lector accuratus discernet.

D Juliani parem Nonnosî legationem indicasse sufficiat.

(2) Ἰουλιανὸν γραμματεῖα τῶν ἀπορρήτων, a se-
cretis, laudant Excerpta Menandri de legationibus,
et Procopius, De bello Pers. Magisterianus idem qui
Suidæ, et Basilicorum glossæ Magisterianus (Latina
Græcis hic promiscu.), apud illum κατρίστιος, cui
munus in litteris reddendis assignatur. Victor
Tunnonensis: Litteras satis idoneas Justiniano
principi per Olympium magisterianum mittunt. A
magistrò officiorum directus ejusmodi nomen ob-
tinuit. Notit. imp.

(3) Imago u pectore depicta, qualis in signis mi-
litaribus antiquis.

Ἰουλιανοῦ, καὶ δεδωκώς αὐτῷ εἰρήνης φιλήματα, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν πολλῇ θεραπείᾳ σὺν πολλοῖς χαρίσμασιν²⁷. Ἐγένετο δὲ ἄλλη αἰτία παράξασα τὸν Χοσρόην. Οὐνοὶ γὰρ κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ²⁸, οὗς Τούρκους λέγειν εἰώθαμεν (4), προσθεύουσι πρὸς Ἰουστινόν (5) διὰ τῆς τῶν Ἀλανῶν χώρας ἀποστελλαντες. Τοῦτο φοβηθεὶς ὁ Χοσρόης, προσεφασίζετο τὴν τῶν Ἀρμενίων πρὸς αὐτὸν ἀνταρσίαν (6) καὶ πρὸς Ἰουστινόν²⁹ προχώρησιν, καὶ ἤτετο τοὺς πρόσφυγας. Ἐτέλει γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἀνά ἔτος πεντακοσίας λίτρας χρυσοῦ, ὅπως τὰ πλησιάζοντα τοῦ τόπου φρούρια διαφυλάττωσι³ Πέρσαι, ἵνα μὴ εἰσβαλόντα τὰ ἔθνη ἑκατέραν διαλύσωσι πολιτείαν, καὶ κοινοῖς ἀναλώμασι τὰ φρούρια² ἐφυλάττοντο (7). Ὁ δὲ Ἰουστίνος ἔλυσε τὴν εἰρήνην φάσκων, ἐπενείδιστον εἶναι φορολογεῖσθαι ὑπὸ τῶν Περσῶν τοὺς Ῥωμαίους. Διὰ τοῦτο χώραν ἔλαβεν³ ὁ μέγας οὗτος Περσῶν τε καὶ Ῥωμαίων πόλεμος. Ὁ δὲ Ἰουστίνος Μαρτίνον πατρίκιον⁴ καὶ συγγενῆ αὐτοῦ στρατηγὸν χειροτονήσας τῆς Ἀνατολῆς κατὰ Περσῶν ἐξέπεμψεν.

A. M. 6065. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάννου (8) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ε' ἠεβήνησεν ὁ βασιλεὺς (9), καὶ ἐν λύπῃ γέγονε πρὸς Βαδούριον⁵ τὸν ἴδιον ἀδελφόν, καὶ ὕβρισεν αὐτὸν ἐσχάτοις, ἐπιτρέψας τοῖς κουδικουλαρίοις γροθίζόμενον ἐξαγαγεῖν αὐτὸν ἐπὶ σιλεντίου⁶. Ἦν δὲ κόμης τῶν βασιλικῶν σταύλων. Μαθοῦσα δὲ Σοφία ἐλυπήθη, καὶ ἐνεκάλεσε πῶ βασιλεῖ⁷ ὃ δὲ μετεμλήθη⁷, καὶ κατελθὼν πρὸς αὐτὸν εἰς τὸν σταῦλον εἰσῆλθεν ἄφρων μετὰ τοῦ πραιποσίτου κουδικουλαρίων. Ὁ δὲ Βαδούριος ἰδὼν τὸν βασιλέα ἐφυγεν ἀπὸ ζακῆς εἰς ζάκαν φόβῳ τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔκραζεν Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀδελφέ μου, μείνον με. Καὶ δραμῶν ἐκράτησεν αὐτόν. Καὶ περιπλακεῖς⁸ κατεφίλησεν αὐτὸν λέγων· Ἐπταισά σοι, ἀδελφέ μου· ἀλλὰ δεῖξαι με ὡς ἀδελφόν σου πρῶτον καὶ ὡς βασιλέα⁹. Ἐκ γὰρ δια-

VARIÆ LECTONES.

²⁷ χαρίσμασιν] χρήμασιν e. ²⁸ κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ] κατ' ἐκείνην τῶ καιρῷ vulg. ²⁹ Ἰουστινιανὸν a. ¹ διαφυλάττωσι vulg. ² τὰ φρούρια b. ³ ἀνέλαβεν b. ⁴ τὸν πατρίκιον f. ⁵ Βαδουάριν a. ⁶ σιλεντίου vulg., σελεντίου a f. ⁷ μετεμλήθη b. ⁸ καὶ περιπλακεῖς] h. l. in ordinem redit A. ⁹ καὶ ὡς βασ. A, καὶ βασ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Theophanes Byzantius Photii codice 64: Πρὸς εἶρον ἀνεμὸν τοῦ Τανάδος Τούρκου νέρονται, οἱ παλαιὰ Μασαγέται καλούμενοι· Ad Tanaidis orientalem plagam Turci degunt, qui quondam Massagetæ vocati. Excerpta Menandri: Τῶν Τούρκων τῶν Σάκων καλούμενων τοῦ παλαιοῦ Τούρκοι, qui Sacæ antiquitus vocabantur. Ad Danubii littora locat Fredogarius, et a Turchot rege, ex quo Franci propagati, nomen imponit.

(5) Legationis causam, et a Romanis reciproce missos legatos narrat Excerpta Menandri, et epitome Photiana Theophanis Byzantii.

(6) Integram quorum historiam texit Procopius, De bello Pers. Quæ ad hocce tempus spectant enarrat Evagrius, lib. v, cap. 7.

(7) Pacis initie cum Persis condiciones habes in Excerptis Menandri editionis Regiæ, pag. 140.

(8) Erraverunt hucusque non infrequenter au-

Juliani capite, pacis oscula suaviter fixit; amplisque muneribus collatis, multo comitatu stipatum a se dimisit. Exstitit etiam alia, quæ Chosroem turbavit molestia. Per id enim tempus Hunni, quos Turco nuncupamus, per Alanorum terras legationem ad Justinum destinant. Ea de re Chosroes in metum adductus, Armeniorum adversum se rebellionem ementitus, eorum etiam ad Justinum defectionem prætexebat, et transfugas reddi sibi postulabat. Quingentas insuper auri libras Romanorum imperatore pendere solito, ut vicina Barbaris castella custodirent Persæ, ne ex Barbarorum locis irrumperentes alterutri imperio perniciem inferrent; quare communibus utriusque²⁰⁸ impensis locaque munita servabantur in utriusque limitibus: Justinus pactum hujusmodi rescindendum censuit; Romanos Persis tributa pendere indecorum esse causatus. Eaque magni illius Romanos inter ac Persas belli occasio exstitit. Quamobrem Justinus Martinum patricium cognatum suum Orientis militiæ magistrum renuntians in expeditionem contra Persas misit.

A. C. 565. — Hierosolymorum episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno, mensis Octobris die sexto, adversa valetudine jactatus fuit imperator. In proprium vero fratrem Badurium ira incitatus, extremis eum subjecit contumeliis. Data quippe cubiculariis pugnis eum extrudendi potestate, ita spretum et sædatum in consilium trahi mandavit. Erat is imperatoriorum stabulorum comes. Eo cognito indoluit Sophia, et imperatorem damnavit. Ille factipœnitens descendit in stabulum, et cum cubiculariorum præposito non expectatus intravit. Badurium conspiciens imperatorem, ac subinde timore compulsus a præsepi in præsepe allud desiliit. Imperator vero clamabat: *Obtestor te per Deum, frater mi, siste*: et currens detinuit: brachiisque complexus, et oculis doliniens: *Te quidem*, inquit,

D etoris Theophanis chronica canonica: hic mutila primum apparent in Romanorum episcoporum componendo diagrammate. Joannis hic sonat nomen: de annis et annorum summa altum silentium; brevi nomina ipsa tacebit. Sed neque integrioribus sunt alii codd. quibus eadem desiderantur, et in quibus variæ sunt aliæ mendæ.

(9) In annum imperii octavum infirmitatem eandem refert *Chronicon Alexandr.* eamque fuisse φρονός παρακοπήν, amentiam ex tristitia, scribit Evagrius, lib. v, cap. 11. Excerpta de legationibus ex Menandri lib. II, Fredegarii scholastici Chronicon. Annon verbera fratri Badurio indicta, idemque mox imperatoris cursu ad pacem quæsitus, amentia sunt indicia? In indictionibus numerandis auctor *Chronico Alexandrino* annos Justiniani 59 recensenti haud convenit: ac Justinii imbecillitatem a Septembris die septimo prorupisse narrat.

frater, offendi : verum ceu fratrem tuum majorem A et imperatorem agnosce : diaboli namque opera hæc contigisse non sum nescius. Is ad imperatoris pedes procidens, lacrynis rigans, ait : Penes te certe, domine, suprema omnium potestas est; verum cum præsentis senatus seruum tuum despereris, ceu dominus etiam coram eo excusatione alicujus rei deinceps tegi : eique subinde equos demonstrabat; quem imperator ad mensam eo die invitavit, et sic in amicitiam redierunt. Cæterum eodem anno cum pugna Romanos inter atque Persas commissa fuisset ad Sargathum, Romani vicere.

A. C. 566. — *Persarum regis Hormisdæ annus primus.*

Hoc anno in provincias Danubio conterminas grassati sunt Avars : quo cognito, Tiberium excubitorum comitem 209 adversus eos misit imperator. Pugna cum Avaribus commissa, Tiberius ex improvise ab hostibus oppressus, superatur, multisque e suis desideratis revertitur. Persarum vero rex Hormisdas, Artabane exercitus duce constituto, copias Euphratem trajicere jussit, et Romanorum provincias devastare. Ille coacto universo exercitu in Romanos Nisibin obsidentes impetum facere meditabatur : quod persentiens Martinus, Nisibi relicta, in Romanas partes retrocessit. Tuus vero Artabanes Antiochiam profectus, vastitate suburbanis ejus locis illata, in Cœlesyrium transivit. Ita demum Artabanes captivis prædaque onustus in Persarum terras remeavit. Imperator Justinus ea clade affictus, Martinum munere abdicavit : Archelaum vero ducem instituit. Artabanes insuper Daras obtinuit : ac ita reversus est. Imperator vero nuntio tantæ cladis accepto, conternatus, infirma valetudine mentisque alienatione vexatur, et ab Hormisdæ, ut pacem inirent et fœdus percuterent, expetit : qui ad annum tantum inducias iniuri concessit.

Β *δολικῆς ἐνεργείας οἶδα ὅτι τοῦτο γέγονεν. Ὁ δὲ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίων, εἶπεν· Ἄληθῶς, δέσποτα, ἐξουσίαν ἔχεις· πλὴν παρουσίᾳ τῆς συγκλήτου εὐτέλεισας τὸν δοῦλόν σου· ἄρτι ὁ δεσπότης τοῦτοις ἀπολόγησαι. Καὶ ἐδείκνυεν¹⁰ αὐτῷ τὰ ἔλογα. Ὁ δὲ βασιλεὺς παρεκάλεσεν αὐτὸν συμφραγεῖν αὐτῷ, καὶ εἰρήνευσαν¹¹. Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ γέγονε πόλεμος (10) περὶ τὸ¹² Σάργαθον Περσῶν καὶ Ῥωμαίων μέγας, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι.*

A. M. 6066. — *Περσῶν βασιλείῳ Ὁρμισδᾶ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθον οἱ Ἀδάρεις (11) εἰς τὰ μέρη τοῦ Δανουβίου, καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Τιβέριον τὸν κόμητα τῶν ἐξουσιωτῶρων κατ' αὐτῶν· καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἠτήθη αἰφνιδιασθαίς ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀποβαλὼν πολλοὺς ὑπέστρεψεν. Ὁρμισδᾶς δὲ ὁ βασιλεὺς Περσῶν (12) Ἀρταβάνην¹³ στρατηγὸν χειροτονήσας ἀπέστειλεν περᾶσαι τὸν Εὐφράτην, καὶ τὴν Ῥωμαίων χώραν λυμῆνασθαι. Αὐτὸς δὲ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις, ἐπέστη τοῖς τὴν Νίσιδιν πολιορκοῦσι Ῥωμαίοις¹⁴. Ὁ δὲ Μαρτίνος τοῦτο γνοὺς, καταλιπὼν τὴν Νίσιδιν, ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ μέρη. Ἀρταβάνης δὲ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν γενόμενος¹⁵, καὶ διαφθείρας τὰ προάστια τῆς πόλεως¹⁶, ἐπὶ τὴν Κόλην Συρίαν ἐχώρησε. Οὕτως μὲν οὖν ὁ Ἀρταβάνης πολλῆς αἰχμαλωσίας κρατήσας, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐπανέστρεψεν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ¹⁷ Ἰουστίνος ἐπὶ τοῖς πραττομένοις¹⁸ δεινοπαθῶν, τὸν μὲν Μαρτίνον τῆς στρατηγίας ἀπέπαυσεν, Ἀρχέλαον δὲ στρατηγὸν χειροτονεῖ. Ὁ δὲ Ἀρταβάνης τὸν Δαρδῶν παρέλαθεν, καὶ οὕτως ὑπέστρεψεν. Καὶ τοῦτο μαθὼν Ἰουστίνος, καταπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς, νόσῳ παραφορᾶς περιβάλλεται, καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αἰτεῖται τῷ Ὁρμισδᾶ, ὅστις ἐνιαυσίας σπονδὰς ποιῆσαι κατεδέξατο.

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἐδείκνυεν A, ἐδείκνυσεν vulg. ¹¹ εἰρήνευσαν A, εἰρηνεύσαι vulg. ¹² περὶ τὸν Σ. A. ¹³ Ἀρταβάνην A ubique. ¹⁴ τοῖς τὴν Νίσ. πολ. Ῥωμ. A a, τὴν Νίσ. πῶλ. vulg. ¹⁵ παραγενόμενος A. ¹⁶ τὰ τῆς πῶλ. προ. a. ¹⁷ αὐτοκράτωρ A a, βασιλεὺς vulg. ¹⁸ πραττομένοις A a, γενομένοις vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(10) Theophanes Byzantius apud Photium : *Μαρτιανὸς, ὁ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως ἐξάδελφος, τῆς Ἐω χειροτονηθεὶς στρατηγός, εἰς τὸν πρὸς Χοσρόην πόλεμον ὀνόματι τῆς Ἰουστίνου βασιλείας ἐξαποστέλλεται. Marcianus, Justinus imperat. patruelis Orientis dux jam renuntiatus, in expeditionem adversus Chosroem octavo imperii Justinus anno missus est.*

(11) Excerpta de legationibus ex Menandro cladem a Tiberio acceptam referunt editionis Regiæ pag. 115.

(12) Leves istos Romanorum et Persarum conflictus (ex quibus Persarum rebus talis accessio facta) fuse describit Evagrius l. v, c. 8, 9 et 10. Tempus ex Theoph. Byzant. colligitur : qui Marcianum in ducem institutione anno Justinus octavo assignata, mox liberatam Nisibim, et Daras urbem a Persis captam narrat, quæ ex Theophanis nostri calculo in annum succedentem congrue possunt incidere. Porro qui *Martius* Theophani nostro, is Byzantio et Evagrion *Marcianus* : qui *Artabanes*

eidem, is Evagrion *Adnarmanes*, Byzantio *Baramaanes* audit ; in exemplari vero Barberino *Ardebanes*, in Palatino *Ardamanes* legitur. Archelaus porro apud Evagrium *Theodorius* nomen gerit. Auctori demum summe adversantur Byzantius et Evagrius, victorias hic memoratas Chosrois accensentes, quas ille filio Ormisidæ refert acceptas : cujus discriminis judicio ad Menandrum in Excerptis delato, Theophanes noster damnatus abscedet : Ormisidam quippe nonnisi Tiberio Justinus successore annis jam aliquot imperante regia cidari redimitum pronuntiat pag. 168, Evagrius quoque lib. v, cap. 15. Ea demum clade accepta φραγνίτιδα ex animi mœnore Justinum invasisse scribit Evagrius, cap. 11, qua laborans Tiberium renuntiavit Cæsarem, et reip. administrationem ei commisit : cujus rei gestæ in annum sequentem auctor historiæ rejicit, eandemque *Chronicon Alexandrinum* octavo perperam exhibuisse dices, nisi tunc eam levius tulisse, hic eidem omnino succubuisse imperatorem affirmaveris.

A. M. 6067. — Τούτω τῷ ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς (13) Τιθέριον τὸν ¹³ κόμητα τῶν ἐξκουβιτόρων υἱοποιησάμενος Καίσαρα ἀνηγόρευσεν, καὶ συγκάθεδρον αὐτοῦ ἐποίησεν ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις καὶ αἰαῖαις ἡμέραις. Ἦν γὰρ ὁ βασιλεὺς στυφόμενος τοὺς πόδας καὶ τὸ πλεῖον κατακαίμενος.

A. M. 6068. — Τούτω τῷ ἔτει ἔκτισεν Ἰουστίνος τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ ³⁰ Οὐάλεντος, καὶ ἐχορήγησεν τῇ πόλει θαψίλειαν ὕδατος ³¹

A. M. 6069. — Τούτω τῷ ἔτει Ἰουστίνος ὁ ³² βασιλεὺς τὴν Συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων (14) τὴν οὖσαν ἐν Χαλκοπρατείσι ἀποσπάσας ἐξ αὐτῶν, ἐποίησεν ἐκκλησίαν τῆς ³³ δεσποίνης ἡμῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου πλησιάζουσαν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Αὐγούστῳ λα', Ἰνδικτιῶνι ε', ἐτελεύτησεν ὁ ³⁴ Ἰωάννης ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

A. M. 6070. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Εὐτυχίου ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ Ἰνδικτιῶνι ια' Εὐτύχιος ἀπέλαθε (15) πάλιν τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσθενήσας, καὶ μικρὸν ἐπιθεὶς τῆς νόσου, προσεκαλέσατο τὸν τε ἀρχιερεῖα καὶ τὴν σύγκλητον καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς, καὶ πολιτευσόμενους· καὶ ἀγαγὼν τὸν Καίσαρα Τιθέριον παρούσα πάντων, ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα, τοῖσδε τοῖς λόγοις χρησάμενος· Ἴδε ὁ Θεὸς ὁ ³⁵ ἀγαθύνας σε (16), τοῦτο τὸ σχῆμα ὁ Θεός σοι δέδωκεν, οὐκ ἐγώ ³⁶. Τίμησον αὐτὸ ³⁷, ἵνα τιμηθῆς ὑπ' αὐτοῦ. Τίμησον τὴν μητέρα σου (17), τὴν ποτὲ σου δέσποιναν γεναμένην. Οἶδας ³⁸ ὅτι πρῶτον αὐτῆς δοῦλος ἦς, νῦν δὲ υἱός. Μὴ ἐπιχαρῆς αἵμασι ³⁹. Μὴ ἐπικοινωνῆς ⁴⁰ φόνων ⁴¹, μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσῃς. Μὴ εἰς ἐχθραν ὁμοιωθῆς ἐμοί· ἐγὼ γὰρ ὡς ἀνθρώπος ἐππαῖσα. Καὶ γὰρ πταίστης ⁴² ἐγενόμην, καὶ ἀπέλαθον κατὰ τὰς ἀμαρτίας μου. Ἀλλὰ δικάσομαι ⁴³ τοῖς ποιήσασί μοι ⁴⁴ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Μὴ ἐπάρῃ σε τοῦτο τὸ σχῆμα, ὡς καὶ ἐμέ. Οὕτω πρόσεχε ⁴⁵ πᾶσιν, ὡς ἑαυτῷ. Γνώθι τίς ἦς καὶ τίς νῦν εἶ. Μὴ ὑπερηφανήσῃς, καὶ οὐκ ἀμαρτάνεις ⁴⁶. Οἶδας τίς ⁴⁷ ἦμην, καὶ τίς ἐγενόμην, καὶ τίς εἰμι. Ὅλοι οὗτοι τέκνα σου εἰσιν καὶ δοῦλοι. Οἶδας ὅτι τῶν σπλάγγνων μου προσετίμησά σε. Τούτους οὐδὲ βλέπεις ὄλους τῆς πολιτείας βλέπεις. Πρόσεχε ⁴⁸ τῷ στρατιώτῃ σου. Μὴ στρατιώτας δέξῃ· μὴ ἐπιωσίν σοι τίνες, ὅτι ὁ πρὸ σου οὕτω διεγένετο. Ταῦτα γὰρ λέγω μαθῶν ⁴⁹ ἀφ' ὧν ἔπαθον. Οἱ ἔχοντες

A. C. 567. — Hoc anno imperator Justinus comitem excubitorum Tiberium adoptatum sibi filium Caesarem renuntiavit, sedisque ac paris honoris consortem effecit, tam in circensibus ludis, quam in festis ac solemnibus diebus. Pedum enim morbo laborans, plurima temporis parte lecto decumbebat.

A. C. 568. — Hoc anno magnum aquæductum a Valente constructum Justinus reparavit, et aquarum copiam urbi subministravit.

A. C. 569. — Hoc anno ademptam Judæis Synagogam, quæ fuit in Chalcostrateis, dominæ nostræ sanctissima: Deiparæ Justinus fecit ecclesiam, ad eam quæ Magna vulgo audit. Ejusdem etiam anni mensis Augusti die trigesimo primo, indictione decima, Joannes episcopus Constantinopoli obiit.

210 A. C. 570. — Constantinopoleos episcopi Eutychii annus primus.

Hoc anno, mense Octobri, indictione undecima, Eutychius thronum Constantinopoleos secundo accepit. Imperator autem adversa valetudine jactatus, et deinde ejus doloribus paulisper levatus, pontifice, senatu, sacerdotum collegio, cunctisque reipublicæ magistratibus convocatis, Tiberium Cæsarem in omnium conspectu positum renuntiavit imperatorem, oratione in hunc modum habita: Viden', ut Deus in te beneficus isto te habitu et dignitate ornatus? Deus, non ego, illo te donavit. Hunc habitum honora, ut ab illo honorem merearis. Matrem tuam cole, quæ hucusque domina tibi fuit. Effuso sanguine nusquam læteris. Nusquam cædium particeps esto. Ne malum malo compensato. In inimicitias suscipiendis me nequaquam imiteris. Ego namque, velut homo, peccavi: ego quippe peccator exstiti: et pro delictorum merito mercedem accepi. Cum eis attamen qui malorum mihi fuerunt auctores, ante Christi tribunal judicandus astabo. Ne, prout ego quondam, habitu isto superbito. Ita reliquorum omnium, velut tui ipsius, curam geras. Quis fueris prius, quis nunc sis, contemplare. Si superbia non te extulerit, a culpa immunem te servabis. Quis quondam fuerim, qualis factus sim, qui modo sim, novisti. Cuncti isti filii tibi sunt et servi. Præ visceribus meis te mihi charum exstitisse probe percipertum est. Omnes istos vides? reipublicæ magistratus sunt. Mi-

VARIE LECTIONES.

¹³ τὸν add. ex A. ³⁰ τοῦ add. ex A I. ³¹ ὕδατος A a, ὕδατων vulg. ³² ὁ add. ex A. ³³ τῆς ἀγίας A. ³⁴ ὁ add. ex A. ³⁵ ὁ ante ἀγαθύνας om. A. ³⁶ οὐκ ἐγὼ A a, καὶ οὐκ ἐγὼ vulg. ³⁷ αὐτὸ] αὐτῷ A. ³⁸ οἶδα A. ³⁹ αἵματι a. ⁴⁰ ἐπικοινωνῆς A, ἐπικοινωνήσης vulg. ⁴¹ φόνων A, φόνω a, φόνον e, φόνους vulg. ⁴² πταίστης A. ⁴³ δικάσομαι A, δικάζομαι vulg. ⁴⁴ μοι A, με vulg. ⁴⁵ πρόσεχε A, πρόσχε vulg. ⁴⁶ ἀμαρτάνεις A, ἀμαρτάνης vulg. ⁴⁷ τίς A, τί vulg. ⁴⁸ πρόσεχε A, πρόσχε vulg. ⁴⁹ μαθῶν om. A a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(13) Excerpta de legat. Menandri lib. II, Evagrius citatus, Fredugarius Scholasticus.

(14) Origines CP.

(15) Evagrius lib. V, cap. 16, Nicéphori Chron. Joannes μέσον Εὐτυχίου in canonibus synodicis Seguerianæ bibliothecæ scribitur.

(16) Cedr. ἀγαθὸν ποιήσας· Qui te bonum fecit. Anast., qui bene fecit: vox est Dionysiana, divina in nos bonitatis derivationem significans. COMBERTIS.

(17) Augustam, ejus filius adoptione Justiniani.

litæ curam gerere. Ne nimium erga milites officiaris, ne decessorem tuum ita affectum objiciant nonnulli. Hæc dico expertus eorum, quæ passus sum. Fruantur, qui abundant, facultatibus suis : erga egentes liberalis esto. Oratione vero a patriarcha fusa, cum cuncti, amen prolato, comprecati fuissent, ad imperatoris pedes Cæsar procidit : ad quem imperator : Superstes vivo, si volueris ; si volueris iterum, pereo. Deus, qui cælum et terram condidit, quæ supererant a me tibi enuntianda, ipse in mentem illa immittat. His dictis, finem fecit imperator, et conventum dimisit. Eo soluto, munus in populum sparsit Tiberius, cæteraque

omnia in imperatorum inaugurationibus celebranda peregit.

211 A. C. 571. — Romanorum imperatoris Tiberii annus primus.

Hoc anno, mense Octobri, indictione duodecima, Tiberius ab Eutychio patriarcha, ut præmissum est, coronatus imperavit : qui etiam genere Thrac fuit. Eo jam sceptris potito, celebratis circensibus ludis, exclamaverunt factiones : Videam, videam Romanorum Augustam. Is vero mandatum festinum emisit, et : Id nominis, ait, Augusta sortita est, quod ecclesia e publici balnei Dagistei regione sita. In has itaque voces erupere partes : Anastasia Augusta, tu vincas. Serva, Domine, quos imperare providisti. His auditis, Augusta Justinii conjux animo afflicta est : Tiberium quippe virum accipere, et Augustæ dignitatem retinere meditabatur. Eum enim uxori junctum ignorabat. Exinde etiam superstiti Justino eam sibi Tiberium devinxissa, et ut crearet Cæsarem, suavisse nonnulli affirmant. Tum vero Tiberius conjugem Anastasiam, ex qua illas duas Charitonem et Constantinam susceperat,

οὐσία; ἀπολαύτωσαν αὐτῶν· τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι, δώρησαι. Καὶ γενομένης εὐχῆς (18) παρὰ τοῦ πατριάρχου⁴⁰, καὶ λεχθέντος παρὰ πάντων τοῦ, Ἀμήν⁴¹, ἔπεσον ὁ Κᾶσαρ εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἔφη αὐτῷ (19) ὁ βασιλεὺς· Ἐάν θέλῃς, εἰμί· ἐάν θέλῃς, οὐκ εἰμί. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα ἃ ἐπελαθόμεν εἰπεῖν σοι, αὐτὸς ἐμβαλεῖ⁴² αὐτὰ εἰς τὴν καρδίαν σου. Ταῦτα διεξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐπλήρου διαλύων⁴³ τὸ ἄθροισμα. Τοῦ δὲ συλλόγου διαλυθέντος, ὁ Τιβέριος δῶρα τοῖς ὑπηκόοις διένειμεν, καὶ ὅσα ταῖς βασιλικαῖς ἀναγορεύσειν εἰθίσται.

omnia in imperatorum inaugurationibus celebranda

A. M. 6071. — Ρωμαίων βασιλικῶς Τιβερίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἰνδικτικῶνι ιβ' (20) ἐβασίλευσε Τιβέριος σταφθεῖς ὑπὸ Εὐτυχίου πατριάρχου, ὡς προλέλεκται (21). Ὑπῆρχε δὲ τῆ γένει καὶ αὐτὸς⁴⁴ Ἰπποδρομίας. Βασίλευσαντος δὲ αὐτοῦ ἔκραξαν τὰ μέρη ἐπὶ τῆς Ἰπποδρομίας⁴⁵. Ἴδω, Ἴδω (22) τὴν Ἀθγοῦστα⁴⁶ Ρωμαίων. Ὁ δὲ ἐπεμψε μανθᾶτον (23) λέγων· Ἡ ἀντικρυς τοῦ δημοσίου λουτροῦ Διγιστέως (24), ἦτις ὀνομάζεται ἐκκλησία, ὁμώνυμὸς ἐστὶν ἡ Ἀθγοῦστα. Καὶ ἔκραξαν τὰ μέρη· Ἀναστασία Ἀθγοῦστα, τοῦ βίβας⁴⁷. Σῶσον, Κύριε, ὅς ἐκέλευσας βασιλεύειν. Ἀκούσασα δὲ Σοφία⁴⁸ ἡ τοῦ Ἰουστίνου γυνὴ ἐπλήρη τὴν ψυχὴν. Ἐβούλετο γὰρ Τιβέριον λαβεῖν, καὶ μείναι Ἀθγοῦστα. Ὁ γὰρ ἴδαι⁴⁹ ὅτι εἶχε γυναῖκα. Τινὲς δὲ ἔλεγον, ὅτι καὶ ἐπὶ ζωῆς Ἰουστίνου προσεφιλώθη⁵⁰ αὐτῷ, καὶ αὐτὴ ἔπεισε Ἰουστίνον τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν Κᾶσαρα. Ὁ δὲ Τιβέριος πέμφας ἤγαγεν Ἀναστασίαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔχουσαν καὶ θυγατέρας δύο ἐξ αὐτοῦ Χαριτῶ καὶ

VARIE LECTIONES.

⁴⁰ ὑπὸ τοῦ π. α. ⁴¹ τοῦ ἁ. Α. τὸ ἁ. vulg. ⁴² ἐμβαλεῖ Α, ἐμβαλεῖ α, ἐμβάλλη vulg. ⁴³ διαλύων] διακρίων Α, διακρίων ε f. ⁴⁴ αὐτὸς] αὐτοῦ vulg. ⁴⁵ Ἰπποδρομίας Α. ⁴⁶ τοῦ βίβας Α, τοῦ βήκας vulg. ⁴⁷ Σοφία Α, Ἀθγοῦστα vulg. ⁴⁸ προσεφιλώθη Α, προσεφιλώθη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(18) Cujus faciendæ ritum expressimus in Eucologiois. Tiberius iste primus est, in cujus inauguratione preces adhibitas legimus. Reliqua ex Evagrii lib. v, cap. 13.

(19) Post ἔφη αὐτῷ non bene forsitan adjectum, ὁ βασιλεὺς, tanquam et hæc Justinus loquatur. Videantur enim ex Miscella et Anast. totaque serie Tiberii verba, ita cum modestia loquentis : Ἐάν θέλῃς, εἰμί· ἐάν οὐ θέλῃς, οὐκ εἰμί· Si vis ero ; nisi volueris, non ero : id est, sola voluntate tua imperium capesso ; tum sequatur : Ὁ βασιλεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας. Infit Justinus, Deus qui, etc. Habet tamen Theophylact. l. iii, c. 11, ut est hic editum. **COMBENSIS.**

(20) Chronicon Alex. astipulatur.

(21) Adeo ut alia ecclesiæ inaugurationis adhibita non fuerit.

(22) Cedr., ἴδωμεν, ἴδωμεν. Ἡ τις ὀνομάζεται Ἐκκλησία ; interrogatione leg. ut tum sequatur responso. Ὁμώνυμος· Eiusdem nominis cum illa est Augusta τοῦ βήκας. Anast. et interpr. tu vincas : malim βίβας, tu vincas, quod ita Cedrenus expressit, Ἀναστασία Ἀθγοῦστης πολλὰ τὰ ἔτη· Vivat Anastasia Augusta in multos annos. Quadrat certe hæc exclamatio in feminam, non illa. Nec forte

alia fuit in Justinianum celeberrima seditio factionum. Familiarissima in reges exclamatio in veteri ipso instrumento cum ipsa regum institutione expressa, etiamnumque usu tritissima, Vivat rex. **COMBENSIS.**

(23) Imp. responsum vocat mandatum.

(24) Orat. CP. : Ὁ καλούμενος Διγιστέως, ἄθροισις· ἐκεῖσε ἐγένετο τὸ παλαιὸν τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν· καὶ τρικλινος ἦν ἐκεῖσε παρμεγέθης· καὶ ὅτε οἱ δήμαρχοι ἤθελον ποιῆσαι τὸν σύλλογον, ἐκεῖσε ἠθροίζοντο· Locus Diegestheos erat is ad quem olim duæ populi factiones (in circo aurigaturæ) conveniebant : ibi porro triclinium ingens exstitit. Tribuni vero factionum suorum censum facturi, eam in locum se recipiebant. Factionibus itaque Anastasiam Tiberii conjugem, vel Sophiam, quæ Justinii fuit, Augustam renuntiare petentibus, ipse Sophiæ querelis obviam iturus, et populi assensusur petitis, Anastasiam Sophiæ se præferre, ab ea licet adoptatus, significavit ; Ecclesiæ nomine, a populo, quod ad eam et Diegestheum congregari solet, summopere cultæ prolato, quæ conjux Anastasia noscebatur insignita. Acclamatio τοῦ βήκας, Latina est, Tu vincas, qualis imperatorum.

Κωνσταντινῶν. Καὶ ἔστειλεν αὐτὴν Αὐγοῦσταν, καὶ ἔβρισην ὑπαταίαν πολλήν (25).

A. M. 6072. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Εὐλογίου βίος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς Τιβέριος ⁸³ τὸ παλάτιον ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι, καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὸ ⁸⁴ ἐπ' ὀνόματι Σοφίας τῆς γυναϊκὸς Ἰουστινίου· καὶ ἀποκατέστησεν αὐτὴν ἐν αὐτῷ, δεδωκώς αὐτῇ καὶ κουδικουλαρίου εἰς ὑπουργίαν αὐτῆς, κελεύσας τιμᾶσθαι αὐτὴν ὡς μητέρα αὐτοῦ, κτίσας καὶ λουτρὸν καὶ πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς. Ἀπέστειλε δὲ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ τὸ ἔθος, μηνύων τὴν ἀναγκάσειν αὐτοῦ· καὶ ⁸⁵ οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς. Τότε Τιβέριος μεγάλαις δυνάμεισι συνήθροισεν (26), καὶ διασπείρας τοὺς βασιλικούς θησαυρούς, πολλὰ στρατόπεδα ἐποίησεν, χειροτονήσας Ἰουστινιανόν τινα στρατηγὸν Ἀνατολῆς (27), ὃς ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἄραξ παραγίνεται. Στρατοπεδεύουσαι δὲ καὶ Πέρσαι πλείονι αὐτῶν ⁸⁶ στρατηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Μεγασρόου ⁸⁷. Τῆς δὲ παρατάξεως γενομένης ⁸⁸, εἰς λόγους ἦλθον, καὶ σπένδονται πρὸς ἀλλήλους, ἐφ' ᾧ ⁸⁹ χρόνον ⁹⁰ τετραετῆ (28) Ῥωμαίους τε καὶ Πέρσας τὴν Ἀνατολὴν λυμήνασθαι (29)· τὸν δὲ πόλεμον τῆς Ἀρμενίας ⁹¹ συστήσασθαι.

A. M. 6073. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (30) ἀναλαβὼν τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν χωρεῖ. Ἀκηκοὺς ⁹² δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα μέλλειν τὸν πόλεμον αὐτοῦργεῖν, ἔκλυτος γέγονεν· ὁ δὲ ⁹³ εἰσῆλθεν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ῥωμαίων. Διὰ τοῦτο λόγοις Ἰουστινιανὸς πρὸς τὰς δυνάμεις χρησάμενος, ὁπίστανσεν τῆς δειλίας τὸ μάχιμον. Πολέμου δὲ κροτηθέντος, καὶ τῆς τοξείας τῶν Περσῶν πολλῆς γενοῦσας, ὡς καὶ τὰς ἡλιακὰς ἀποκρύπτειν ἀκτῖνας, Ῥωμαῖοι

adduci jussit, eamque coronavit Augustam, et amplum consulare munus in populum sparsit.

A. C. 572. — *Alexandriæ episcopi Eulogii annus primus.*

Hoc anno imperator Tiberius palatium, cui Sophiæ nomen de Justinii conjugis fecit nomine, in Juliani portu extruxit: et assignatis ad ejus famulatam cubiculariis, et ut ejus mater coleretur emisso edicto, nec non balneo ædificato, reliquaque familia ad ejus obsequium necessaria instructa, habitandum dedit. Porro legatos ad Persarum regem, qui eum de sua inauguratione monerent, de more misit: ille vero pacem habere non admisit. Tiberius copiis undequaque coactis, et puldici ærarii divitiis in milites distributis, plures exercitus composuit: et Justinianum quemdam Orientis ducem creavit: qui ductis secum copiis ad Daras suscepit expeditionem. Persæ pariter sub Mechosroe duce militantes quam proxime Romanis castra metantur. Dispositis ad pugnam exercitibus, colloquium ineunt, et ad invicem **212** percusso fœdere paciscuntur, Romanos et Persas uno consensu quadriennii spatio eadem Orienti (non) illaturos, bellum vero propter Armeniam gestum composituros.

A. C. 573. — Hoc anno Persarum rex eductis exercitibus in Armeniam proficiscitur. Romanorum vero dux audiens Persarum regem ad bellum revocandum propria sponte procedere, animo concidit: ingens enim timor Romanorum animos invasit. Quapropter habita ad exercitum allocutione, militiam omnem metu dissolutam Justinianus animavit, et ad pristinum robur revocavit. Conserto igitur prælio, tantaque a Persis emissa sagittarum copia, quæ solis radios obscuraret, Romani depulso

VARIE LECTIONES.

⁸³ ὁ βασι. Τιβέριος A, Τιβ. ὁ βασι. vulg. ⁸⁴ αὐτὸν A a, αὐτὸν vulg. ⁸⁵ οὐ οἰν. A. ⁸⁶ αὐτοῦ a. ⁸⁷ ὑπὸ τοῦ Μεγασρόου A, ὑπὸ Μεγασρόου e f, ὑπὸ τὰ μέρη Χασρόου vulg. ⁸⁸ γενομένης A f, γεναμένης vulg. ⁸⁹ ἐφ' ᾧ ἐφ' ὅ vulg. ⁹⁰ χρόνον τε καὶ τριετῆ A, χρ. καὶ τριετῆ f. ⁹¹ τὴν Ἀρμενίαν A, ἐπὶ τῆς Ἀρμ. a, fort. περὶ τὴν Ἀρμενίαν. ⁹² ἀκηχ. δὲ ὁ A, ἀκηχ. ὁ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) Anastasius rogam multam, βόγαν ille legerat.

(26) Imperio Tiberii ineunte hæc gesta declarat Evagrius lib. v, cap. 14.

(27) Magistrum militum Orientis reddit Anastasius.

(28) Legend., τριετῆ, quod et Peyr. habet. Videndus Menander *De Legat.* lib. vi, ubi de his induciis Romanos inter ei Persas per Orientem ad triennium, cum Persarum rex quinquennales vellet, Tiberius solum biennales; satis id ratus temporis ad instruendas copias quibus Persarum regi obniti posset. Quod sequitur, τὸν δὲ πόλεμον τῆς Ἀρμενίας συστήσασθαι, palam est, in Armeniacum bellum totos incumbere; sive, totam belli molem in Armeniam transferre: in qua res male a Romanis gestas occupante regis Persarum diligentia, prosecutur laudatus Menander, ex quo hæc illustranda. Sunt hæc ejus verba: Ἐπεὶ οὐν ἀνακωχὴ ἐγεγόνει ἀπὸ τῆν Ἐω, μετενήνεκτο δὲ ἄπας ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν ὁ θύροβος, ἤρος ἀρχόμενου συνέστη πόλεμος. Postquam belli cessatio ad tempus rata per Orientem iit, omni motu in Armeniam translato, incunite vere

bellum conflatum est. En τὸ, συνίστασθαι πόλεμον, quod interpr. contrario sensu accepit. Τὸν πόλεμον αὐτοῦργεῖν· Audiens ipsismet Persarum regem ad bellum processurum. Etiam Anast. et Xyl. nihilque ad rem interpr. aut ex auctoris mente, ad bellum revocandum propria sponte procedere. Καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον. Pro quo Simocatta l. ii, cap. 4, τὴν ἀποσκευὴν ἐχειρώσατο, impedimenta, militarem apparatus obtinuit. Sic semel et iterum p. 221, etc. in superioribus τὸ στρατόπεδον non raro dictum invenias. Ἐκλυτος γέγονεν. Anast., expeditus effectus est; nec disciplicet; statim enim scribitur animos exercitui addidisse, ac strenue ad pugnam eduxisse: non ergo ea vis hujus vocis hoc loco quam expressit interpr. animo concidit; nisi illa statim percussus, saniori postmodum emerit iudicio. COMBERIS.

(29) Negandi præpositio μὴ mihi desideratur: nisi velis Romanos Persasque ideo in concordiam convenisse, quod armis quasi communibus Orienti vastitatem intulissent; quod ridiculum.

(30) Evagrius iterum lib. v, capp. 14 et 15.

sagittarum jactu, ad pugnam cominus ineundam processerunt. Ad hæc Romanorum phalanx conferta cum esset, et per omnes partes ad invicem bene compacta, eam sustinere non valuerunt Persæ; ita Babyloniorum copiarum vertuntur in fugam, et ex eis numerus prope immensus concidit. Ita demum Persarum apparatus sarcinarumque omnium potiores sunt Romani, ipsumque regium tentorium invadunt, et omnem suppellectilem pretiosam certe et luculentam diripiunt; elephantos denique, quæ insigniora et regia plane spolia, bello illo captos Romani ad Tiberium Constantinopolim transmittunt. Ex quo Persarum rex tanti dedecoris impatiens lege sancita cavit, ne Persarum princeps usquam ad bellum in posterum progrediretur. Romanus autem exercitus Persicis calamitatibus ultiorum dabat operam, et ad interiorem Persiam profectus, et ad medium usque Hyrcanicum mare penetrans, captivorum prædæque multitudinem prope infinitam abegit. Neque adventante hieme domos repetierunt Romani: quin imo totum ejus spatium per omnem Persiam dispersi egerunt. Cæterum eodem anno publicum Blachernarum balneum cœpit Tiberius ædificare: plurimas quoque ecclesias domosque recipiendis peregrinis et senibus alendis destinatas reparare: jussit etiam nomen suum inscribi publicis instrumentis: *Tiberius Constantinus*.

A. C. 574. — *Cpoleos episcopi Joannis annus primus.*

Hoc anno, die sexto Aprilis, indictione 213 decima quinta, Eutychius patriarcha diem ultimum obiit: et post dies sex Joannes Magnæ ecclesiæ diaconus, qui Jejunator dictus, consecratus est. Porro Tiberius imperator, emptis robustis barbaris, privatam aciem ex eorum millibus quindecim suo de nomine nuncupandam instruxit: privatisque vestium et armorum insignibus distinctis Mauricium fœderatorum comitem præposuit ducem, atque legatum Narsetem adjunxit, et adversus Persas misit. Inito certamine victoriam certa virtute partam retulere Romani, easque urbes et provincias abstulere Persis, quas sub Justiniano et Justino ceperant. Mauricium Cpolim reversum summis

ταῖς ἀσπίσι τὰς ἐκ τῶν τόξων βολὰς ἀπορριψάμενοι, τῆς κατὰ συστάδην μάχης ἀπήρχοντο· βαθείας δὲ καθαστώσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκτάξεως⁵⁰, φέρειν οὐκ εἶχον οἱ⁵¹ Πέρσαι· καὶ τρέπεται ἡ τῶν Βαβυλωνίων πληθὺς, καὶ ἀναιροῦνται πλῆθη πολλά. Παραλαμβάνουσι δὲ καὶ τὸ τῶν Περσῶν τούλδον καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπίδωρον οὖσαν. Κρατοῦσι δὲ καὶ τῶν ἐλεφάντων οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πρὸς Τιβέριον πέμπουσι τὰ ἐπίσημα ἐκεῖνα (31) καὶ βασιλικά λάφυρα. Νομοθετεῖ τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὴν αἰσχύνην μὴ φέρων, μηκέτι βασιλέα τῶν Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχεται. Ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπιτίθεται⁵² ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότερα⁵³ τῆς Περσίδος ἐχώρησε, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἄλλωσιν ἐν Περσίδι πεποίηκεν, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑρκανικῆς θαλάσσης. Χειμῶνος δὲ γενομένου οὐκ ἐπαπέφυξαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ ἴδια, ἀλλ' ἐν Περσίδι παρεχίμασαν (32). Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν Τιβέριος τὸ δημόσιον Βλαχερνῶν λουτρὸν⁵⁴, καὶ ἀνένεωσεν πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ξενῶνας καὶ γηροκομεῖα· καὶ ἐκέλευσε γράφεισθαι ἑαυτὸν⁵⁵ ἐν τοῖς συμβολαίοις· *Τιβέριος Κωνσταντῖνος* (33).

A. M. 6074. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἀπριλλίῳ ς', Ἰνδικτιῶνι ιε', ἐτελεύτησεν Εὐτύχιος (34) ὁ πατριάρχης, καὶ χειροτονήθη μετὰ ἑξ ἡμέρας Ἰωάννης διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁ Νηστευτῆς⁵⁶. Ὁ δὲ βασιλεὺς Τιβέριος ἀγοράσας σώματα ἰθνηκῶν, κατέστησεν στρατεύματα εἰς ὄνομα Ἰθιον (35), ἀμφιάσας καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς χιλιάδας πέντε⁵⁷, δειδωκῶς αὐτοῖς στρατηγὸν Μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν Φυδεράτων (36) καὶ ὑπαστράτηγον αὐτοῦ Ναρσῆν⁵⁸· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατὰ Περσῶν⁵⁹. Πόλεμον δὲ κροτηθέντος μεγάλου, νικῶσι Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος, καὶ ἀφελαντο ἐκ τῶν Περσῶν πόλεις⁶⁰ τε καὶ χώρας, ἃς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου⁶¹ παρέλαβον. Ἀνελθὼν δὲ Μαυρίκιος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰδέχθη

VARIAE LECTIONES.

⁵⁰ ἐκτάξεω: A b, φάλαγγος vulg. ⁵¹ οἱ add. ex A. ⁵² ἐπέθετο A. ⁵³ τὰ ἐνδότερα A. ⁵⁴ λουτρὸν om. A f. ⁵⁵ ἑαυτὸν A a l, αὐτὸν vulg. ⁵⁶ Νηστευτῆς vulg. ⁵⁷ πέντε] ιε' A. ⁵⁸ Ἀρσῆν A. ⁵⁹ Περσῶν — κατὰ οἰμ. A. ⁶⁰ πόλεις A a f, πολιτείας vulg. ⁶¹ καὶ Ἰουστίνου om. b f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(31) Cedr.: ἐξ ὧν τὰ ἐπίσημα· *ex quibus, ea quæ erant insigniora*, etc., non solum elephantos, ut sonant interpretis verba. **COMBESIS.**

(32) Sic et Cedr., *hiberna habuerunt in Perside*: non, *per omnem dispersi Persiam*, ut est redditum: Incautus hoc, nec minimum auctori insinuatium. **lb.**

(33) Ἰουστίνος ἐποίησε Τιβέριον Καίσαρα μετονομάσας αὐτὸν Κωνσταντῖνον· *Justinus Tiberium Cæsarem creavit, et Constantinum nominavit.* Evagr.

(34) Eutychium CP. antistitem Tiberio imperante defunctum aperte scribunt Eustathius in ejus Vita apud Surium 6 April., et Gregorius Magnus *Moral. in Job.* lib. xiv, capp. 51 et 52. Quare Baronium

ad Mauridii annos ejus obitum distulisse miror. Videndum Nicephori Chronicon.

(35) Tiberianus, sive Constantinianus istos prætorianis accensitos ex vestium et armorum distincto genere concessit arbitrator. Simocatta lib. iii, cap. 45: *Τιβέριος Μαυρίκιον στρατηγὸν προσητάμενος, τότε δὴ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως ἠγοῦμαιον· Tiberius, Mauricium tum prætorianorum præfectum ducem constituit*, etc. Quæ subjunguntur apud eundem reperire licet capp. 15 et 16, et Evagrium lib. v, capp. 49 et sequentibus.

(36) Ita cuncti codd. Correctior Codinus, Θεόδωρου scribit.

ὅπρ τοῦ βασιλέως⁷⁰ μετὰ τιμῆς μεγάλης, καὶ ἔθρημάβησε Τιθέριος τὰς νίκας Μαυρικίου, καὶ προσελάβετο αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Κωνσταντίαν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. Ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανῶ τῷ στρατηγῷ ἔξευξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χαριτῶ, ποιήσας ἀμφοτέρους Καίσαρας.

Τῷ δ' Αὐγούστῳ μηνὶ ἰδ', Ἰνδικτιῶνι ιε' (37), φαρῶν συκάμινα πρῶτὰ⁷¹ ἀξιοθέατα νενοθευμένα, φθίσει περιέπεσεν⁷² (38), καὶ μέλλων τεθῆναι προσκαλεσάμενος τὸν πατριάρχην Ἰωάννην καὶ τὴν σύγκλητον ἅμα στρατεύμασιν ἐν τῷ τριβουναλίῳ (39), καὶ ἀχθεὶς ἐν φορέῳ λαλήσται μὴ δυνάμενος, δι' ἐπαναγνωστικοῦ⁷³ (40) τὰ συμφέροντα τοῖς πράγμασι τῶν Ῥωμαίων τῷ λαῷ κατάδηλα πεποίηκεν, καὶ Μαυρικίον τὸν ἴδιον γαμβρὸν βασιλεῖα ἀνηγόρευσεν. Πάντων δὲ εὐφημησάντων τὸν βασιλέως σκοπὸν καὶ Μαυρικίον τὸν βασιλεῖα, καὶ ὑποστρέψας Τιθέριος ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίτῃ τέθνηκεν, βασιλεύσας ἔτη γ', μῆνας ι' καὶ ἡμέρας τ' (41).

A. M. 6075. — Ῥωμαίων βασιλέως Μαυρικίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβασίλευσεν Μαυρίκιος ἐτῶν ὑπάρχων μγ', καὶ μετ' ὀλίγον τὸν⁷⁴ γάμον πεποίηκεν (42) Παύλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐλθόντος εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρενύμφευσεν Μαρτίτης (43) ὁ εὐνοῦχος τοῦ παλατίου μέγας ὑπάρχων. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ (44) γέγονεν ἐν τῷ φόρῳ ἐμπυρισμὸς, καὶ ἀνέμων καταγιγῆδες συναργούσαι τῷ πυρὶ, καὶ πολλὰ οἰκία διώλεσεν⁷⁵. Καὶ τῇ ι' τοῦ Μαΐου μηνὸς γέγονε σεισμὸς μέγιστος⁷⁶, καὶ πάντες κατέφυγον εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὸ γενέθλιον ἱππικὸν (45) οὐκ ἐπετέλεσθη⁷⁷. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ προσθεύουσιν οἱ Ἀθά-

A honoribus Tiberius excepit et ejus victorias triumphali honore prosecutus est; Constantina filia ei juncta generum sibi ascivit, Germanoque pariter duci alteram filiam, cui nomen Charito, locavit: et utrumque declaravit Casarem.

Ejusdem Augusti mensis die decimo quarto, indictione decima quinta, degustatis matutino jentaculo supra speciem quidem gratis, at supra modum omnem vitiatu moris, Tiberius in tabem incidit. Itaque jam letho vicinus, Joannem patriarcham senatumque omnem una cum exercitibus in tribunalium advocavit, lecticaque vectus, cum per se populum Romanum nequivisset alloqui, lectoris ministerio usus, quæ ad rem conducere, declaravit, et Mauricium proprium generum renuntiavit imperatorem, cunctis imperatoris consilium ipsumque Mauricium imperatorem felici voto faustarumque vocum acclamatione prosequentibus: Tiberius proprio lecto intro relatus, expiravit, cum annos tres, menses decem et dies octo imperasset.

A. C. 575. — Mauricii Romanorum imperatoris annus primus.

Hoc anno Mauricius annos quadraginta tres natus imperavit: ac paulo post Pauli patris sui, qui sub id tempus Byzantium devenerat, celebravit nuptias; in quibus Marites, qui magnus palatii eunuchus erat, paranymphe munus præstitit. Mense autem Aprilii incendium in foro exortum est, quod ventorum procellis latius propagatum, multas aedes combussit. Die decima Maii maximus fuit terræ motus, adeo ut universus populus ad ecclesias confugerit, et natalitium certamen 214 equestre celebratum minime fuerit. Eodem mense Abares,

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ ὅπρ τοῦ βασιλέως A a, ὅπρ Τιθερίου vulg. ⁷¹ πρῶτὰ A f, πρῶτῃ a, πρῶτ' vulg. ⁷² περιέπεσεν a, παρέπεσεν vulg. ⁷³ ἐπαναγνωστικοῦ A, ἐπαγνώστου vulg. ⁷⁴ τὸν add. ex A. ⁷⁵ διώλεσεν A f, διέλευσεν vulg. ⁷⁶ μέγιστος A a, μέγας vulg. ⁷⁷ ἀπετέλεσθη a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(37) Ita Chron. Alexand., Theophylactus Simocatta lib. i, cap. 1, et lib. iii, cap. 18, Evagrius lib. v, cap. 22 et 23.

(38) Ultimum morbi conflictum, μελαίνης χολῆς, atræ bilis, vi incessisse docet Simocatta lib. i, cap. 1.

(39) Chronicon Alexand. scribit, ἐν προκίεσσι τοῦ Ἑβδόμου, in processu ad Hebdomum habito, Simocatta: Φοράδην ἀχθεὶς ὁ βασιλεὺς Τιθέριος ἐπὶ τὴν ὑπαιθρον τῶν βασιλείων αὐλήν, ἧτις παρήνωται τῇ πολυστιβάδι τῶν ἀνακτόρων οἰκίᾳ, καὶ προσυλίῳ περιφανεί, καὶ περιδόξῳ τῷ προσκηνήῳ. Imperator Tiberius lecto gestatus ad regiam atrium sub dio positum, quod adium multiplici contignatione fastigiatarum a domicilio adjungitur, illustri vestibulo, visendæque proscenio vicinum est. Tribunalium itaque aream patentem existimo, ad quam imperator ad allocutionem procedere nonnunquam soleret.

(40) Sic et Anast. per epagnosticum: communitorio scripto usus, ac relegendis opera. COMBENSIS.

(41) Duos alios addit Cedrenus, ac merito. Quinto namque Octobris imperator salutatus, post annos imperii tres, ac menses decem, si Augusti decimo quarto, ut habet Chron. Alexandrinum, et auctor stipulatur, Tiberius animam reddidit, ad

predictanti annorum et mensium summam dies adhuc decem adjecit.

(42) Mauricii nuptias nonnihil post arreptum ab eo imperium describit Simocatta lib. i, cap. 10, Evagrius lib. vi, cap. 1.

(43) Μαργαρίτης correctius effertur apud Simocattam. Paranymphe etiam hodie apud Græcos sponsam deducit, atque idcirco νυμφαγωγὸς audit: et sponsorum coronas (redimitis quippe Græcos nubere, et nuptias στεφάνωμα vocare scripsimus ad Euehologica) retro sustentat. Eas tamen nusquam attigit Margarites ex Simocattæ observatione, quod sponsi, non ut plebei, sed jam imperatores coronati ad conjugium accederent: Ὁ δὲ νυμφαγωγὸς κύλικι τοῦ νυμφίου ἐφιλοφρονήσατο. Οὐ θέμις γὰρ ἦν ἐπιθέσθαι στεφάνους. Οὐ γὰρ ἰδιῶται ἐτύγγανον οἱ νυμφεῦόμενοι· ἤδη γὰρ τοῦτο τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι προκατελήπτο· sic nymphagogus ille palam sponsis pateram meri plenam jucundo vultu porrigit: nam sarta iisdem imponere non licebat: quod privati non essent: et istuc ipsum jam imperatorum coronæ anteverterant.

(44) Simocatta cap. 11, ἦρος ἀρχομένου, vere se aperiente.

(45) Terræ motus die decimo factus, Circenses

qui non multum ante Sirmiuin nobilem Europæ urbem occupaverant, decreta ad Mauriciu legatione postulaverunt, ut octoginta millibus annuæ distributionis, quæ sibi a Romanis pendebatur, alia adhuc auri viginti millia adderentur: quæ pecuniarum summam imperator pacis conservandæ studio solvere non detrectavit. Elephantem etiam, animal ex India adductum, sibi ad spectaculum mitti postulavit eorum princeps: et imperator maximum eorum quos habebat ad eum misit: qui ubi ipsum vidit, statim ad imperatorem remisit. Præterea lectum aureum petiit: quem cum imperator ad eum misisset, ipse donum parvi faciens remisit. Alia vero viginti millia centenis illis adjici postulavit; quod cum imperator recusaret, Chaganus expeditione suscepta Sigidonem evertit, inultasque alias urbes Illyrici præfecturæ subditas expugnavit, cepitque Anchiolum. Quin etiam Longum murum evertere minatus est. Quamobrem imperator Elpidium patricium cum Comentiolo legatos ad Chaganum destinavit: tum barbarus pacem ex pactorum conditionibus se servaturum pollicetur. Cæterum imperator Joannem Mustaconem in oriente Armeniæ ducem constituit: qui cum ad annem Nymphium, qua in Tigrim confluit, devenisset, comissa pugna cum Cardariga (Cardarigas proprium nomen minime est, sed maxima apud Persas, summi nimirum ducis, dignitas habetur) Romani barbarorum superiores remansissent, nisi Crus legatus duci gloriæ invidens data opera tergiverisset: quem cum fugientem cæteri Romani vidissent, ipsi etiam se in fugam dederunt, vixque in castra se receperunt incolumes. Imitaque denuo pugna, Romani victi sunt, pluresque trucidati.

A. C. 576. — Hoc anno, mensis Decembris die vigesimo, indictione secunda, imperator consul designatus, magnorum thesaurorum munera urbi largitus est. Philippicum autem, Gordia sorore in

Α ρεις (46) πρὸς τὸν αυτοκρατορα Μαυρικιον, οἱ πρὸ ἄλλοιου χρόνου τὸ Σέρμιον⁷⁹ χειρωσάμενοι, πῶλον τῆς Εὐρώπης ἐπίσημον, ἤξιον ταῖς ὀδοθήκοντα χιλιάσιν χρυσοῦ, αἷς ἐλάμβανον κατ' ἔτος παρὰ Ῥωμαίων⁸⁰, προστεθῆναι ἄλλας κ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰρήνης ἐφιέμενος τοῦτο κατεδέξατο. ἤτησε δὲ καὶ ἐλέφαντα ζῶον Ἰνδικὸν ἐκπεμφθῆναι αὐτῷ πρὸς θέαν. Καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν μελίζονα πάντων⁸¹ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν, καὶ τοῦτον θασσάμενος πάλιν ἐπεμφεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὁμοίως καὶ κλίνην χρυσοῦν ἤτησεν σταλῆναι αὐτῷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ταύτην ἀπέστειλεν. Αὐτὸς δὲ καὶ ταύτην ἀπέστρεψεν⁸² εὐτελείας⁸³ αὐτῆν. ἤτει δὲ πάλιν⁸⁴ ἄλλας κ' χιλιάδας προστεθῆναι ταῖς ρ'. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξαμένου, στρατεύτας ὁ Χαγάνος (47) τὴν Σιγγιδόνα πῶλον κατέστρεψεν, καὶ πολλὰς ἐτέρας πόλεις ἐχειρώσατο τὰς ὑπὸ τὸ Ἰλλυρικὸν τελοῦσας. Παρέλαθε δὲ καὶ τὴν Ἀγχιάλον. Ἠπέλει δὲ καὶ τὰ Μακρὰ τεῖχη καταστρέψαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἐλπίδιον τὸν⁸⁵ πατρίκιον σὺν Κομμεντιόλῳ πρέσβεις πρὸς τὸν Χαγάνον ἐξ-ἀπέστειλεν. Καὶ ὁ βάρβαρος ἐπὶ ταῖς τῶν πάκτων⁸⁶ συνθήκαις εἰρήνην ἄγειν καθωμολόγησεν. Ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ Ἰωάννην τὸν Μουστάκιωνα (48) στρατηγὸν Ἀρμενίας πεποίηκεν⁸⁷ ὅς ἐληλυθὼς ἐν τῷ Νυμφίῳ ποταμῷ, ἐθα τῷ Τίγριδι διαμίγνυται⁸⁸, συμβάλλει πόλεμον μετὰ Καρδαρίγα⁸⁹ (Καρδαρίγας⁹⁰ δὲ οὐκ ἔστι κύριον ὄνομα, ἀλλ' ἀξία μεγάλη⁹¹ παρὰ Πέρσας τοῦ τῶν Περσῶν στρατηγῶ), καὶ κρατοῦσι τῶν βαρβάρων οἱ Ῥωμαῖοι. Κροῦς δὲ ὁ ὑποστράτηγος φθόνῳ⁹² ζηλοτυπήσας τρέπεται. Τοῦτον ἰδόντες καὶ οἱ λοιποὶ⁹³ τῶν Ῥωμαίων ἐτράπησαν⁹⁴, καὶ μόλις ἐπὶ τὸν χάρακα διασώζονται. Δευτέρας δὲ συμβολῆς γενομένης ἠτῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διεφθάρησαν.

A. M. 6076.—Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', Ἰνδικοτιῶν β', ὑπατος ὁ βασιλεὺς ἀναγορεύεται (49), καὶ πολλοὶς θησαυροῦς τῇ πόλει ἰδωρήσατο. Πρωβάλλεται δὲ Φιλιπικὸν⁹⁵ (50) στρατηγὸν τῆς Ἐφίας,

VARIE LECTIONES.

⁷⁹ Σέρμιον A, Σερμειον vulg. ⁸⁰ Ῥωμαίων a, Ῥωμαίους vulg. ⁸¹ πάντων A, ἀπάντων vulg. ⁸² ἀπέστρεψεν A a f, ἀπέστειλεν vulg. ⁸³ εὐτελείας A, εὐτελήσας vulg. ⁸⁴ δὲ πάλιν A, δὲ καὶ πάλιν vulg. ⁸⁵ τὸν add. ex A. ⁸⁶ πάκτων b f. ⁸⁷ Ἀρμ. πεποίηκεν A b, Ἀρμ. ὁ βασιλεὺς πεπ. vulg. ⁸⁸ ἀναμίγνυται a, μίγνυται A. ⁸⁹ Καρδαρίγα A a, Καρδαρήγαν vulg. ⁹⁰ Καρδαρίγας δὲ οὐκ ἔστι a. ⁹¹ μεγίστη f. ⁹² καὶ οἱ λ. A, οἱ λοιποὶ vulg. ⁹³ ἐτράπησαν A a, τρέπονται vulg. ⁹⁴ Φιλιπικὸν A a b, Φιλιπικὸν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Iudos undecimo celebrandos præcepit. Menæum die Maii 11: Τὴν ἀνάμνησιν πνευματικῶς ἐπιτελοῦμεν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων *Natalitiorum a Deo custoditæ urbium hujusce reginæ memoriam spiritualiter peragimus*. Hesychie Milesii res patriæ consulenda.

(46) Simocatta a cap. 3 lib. 1, ad 8.

(47) Dignitatis nomen. Suidas, ὁ τῶν Σκυθῶν ἀρχηγός, *Seytharum dux*. Simocatta lib. vii, cap. 8: Τὸν ἡγεμόνα τῆ τοῦ Χαγάνου προσηγορίᾳ φαιδύρουσι *Ducem Chagani nomine honestant*.

(48) Simocatta cap. 9: Ὄπερ ἐπώνυμον τὸ τῆς ὑπερφίας χελύνης κατάκομον, ὃν δὴ καὶ Μουστάκιωνα προσεγγόρευον Ῥωμαῖοι *Cui ex longitudine superioris lateris mystacis, Romanis cognomentum Mystiacom indiderant*. Μούσταχα recentioris proferunt

Μουστάκι, ex quo corrupto Μουστάκιωνας. Eius gentis delibat Evagrius lib. vi, cap. 2.

(49) Cum consul idem qui imperator a Justiniano temporibus renuntiaretur, et retineretur perpetuus, anno Mauricii primo, qui fuit indictionis primæ, vacuo consulibus reperto (πρῶτος [Μαυρικίου] ἐνεαυτὸς ἀνύπατος habet Chron. Alexand.), annus Mauricii secundus, et indict. 2 consulatus ejus primum numerare cœperunt ex eodem Chron., Ἰνδικτ. β', μετὰ ὑπάτ. Μαυρικίου Τιβερίου Ἀδυσόστου τὸ πρῶτον μόνου *indictione secunda*. Anno secundo (post consulatum videlicet Tiberii annum quartum, quare interpres inepte anno *Mauricii secundo*), *Mauricio Tiberio Aug. primum solo consule*. Videndus omnino Simocatta lib. i, cap. 12.

(50) Simocatta lib. i, cap. 13; Evagrius lib. vi, cap. 2.

ποιήσας αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Γορδίαν τὴν ἰδίαν ἀδελ-
φὴν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς καταλαβὼν τὰ Περσικὰ μέρη,
ἐπλησίασεν⁹⁴ τῇ Νισίβει· καὶ ἀθρόως εἰς τὴν Περ-
σίδα ἐμβαλὼν, πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἀνέλαθεν. Τοῦτο
δὲ μαθὼν Καρδαρίγας ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς ἐγ-
κρυμμα⁹⁵ ποιήσας, ἤβουλήθη λοχῆσαι τὰ τῶν Ῥω-
μαίων στρατόπεδα. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς τὴν αἰχμαλω-
σίαν διασώσας, διὰ τῶν ὄρων εἰς τὴν τῶν Μήδων
χώραν κατέλαθεν⁹⁶, καὶ πολλὰ χωρία διέφθειρεν τῆς
Μηδικῆς⁹⁷, καὶ ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὰ⁹⁸ Ῥωμαϊκὰ. Ὁ
δὲ Χαγάνος τὴν εἰρήνην διαλύσαι δόλῳ ἐσπευδεν. Τὰ
γὰρ Σκλαβίνων⁹⁹ ἔθνη (51) κατὰ τῆς Θράκης ἐξ-
ώπλισεν· ἅτινα παρεγένοντο μέχρι τῶν Μακρῶν
τειχῶν πολλὴν ἄλωσιν ποιούμενα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ
τοῦ παλατίου στρατεύματα¹ ἐξαγαγὼν τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς δῆμους (52) φυλάττειν τὰ Μακρὰ τεῖχη
ἐκέλευσεν. Καὶ Κομμεντιόλον στρατηγὸν χειροτονή-
σας καὶ ἐξοπλίσας, κατὰ βαρβάρων ἀπέστειλεν. Ὁ
δὲ ἀδοκῆτως τοῖς βαρβάροις περιπεσὼν², πολλὰ
πλήθη ἀνείλεν καὶ τούτους ἀπῆλασεν. Πραγαζόμε-
νος δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει περιέτυχεν³ Ἀνδραγά-
στῳ⁴ (53) πλήθῃ Σκλαβίνων μετὰ αἰχμαλωσίας ἐπι-
φερομένῳ⁵· καὶ τούτῳ ἐπιπεσὼν τὴν τε αἰχμαλω-
σίαν διέσωσεν, καὶ νίκην μεγάλην περιεβάλετο⁶.

A. M. 6071.—Τούτῳ τῷ ἔτει Φιλιππικὸς ἀναλαβὼν
τὰ στρατεύματα (54) ἐπὶ τὴν Περσικὴν χώραν ἐξ-
ώρμησεν. Καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀρζανὴν (55) μεγά-
λης αἰχμαλωσίας ἐκράτησεν, καὶ δευλίαν τοῖς Περσι-
κοῖς ἐμποίει στρατεύμασι· νόσῳ δὲ περιπεσὼν Φι-
λιππικὸς ἐπὶ τὴν Μαρτυρόπολιν παραγίνεται, χειρο-
τονήσας τὸν ἀνεψιὸν (56) καθηγείσθαι⁷ τοῦ λαοῦ⁸,
καὶ Στέφανον ταγματάρχην προστησάμενος. Ὁ δὲ
Καρδαρίγας καταλαβὼν τὴν Μαρτυρόπολιν, ταύτης
τὰ προάστεια ἐμπρήσας πάντα⁹ ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ
Φιλιππικὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει νοσῶν παραγέ-
γνε (57), καὶ τὰ στρατεύματα ὑπέστρεψαν¹⁰ ἀβλα-
βῶς εἰς τὰ ἴδια.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέθη τῷ βασιλεῖ υἱός, καὶ ἐπ-
ωνύμασεν αὐτὸν Θεοδοσίον.

A matrimonium ei locata, generum sibi ascitum
Orientis ducem creavit. Philippicus in Persicas
partes profectus, cum proxime Nisibim pervenisset,
facta derepente in Persas irruptione, captivorum
ingentem numerum abegit. Qua de re certior factus
Cardarigas Persarum dux, locatis insidiis, Roma-
norum castra dolis adoriri tentavit: at Philippicus
prædam tuto abducens, per montes in Medorum
ditionem **215** ingressus, pluribus locis passim de-
vastatis, in Romanorum fines reversus est. Interea
Chaganus pacem perfidia solvere studebat. Selavi-
norum siquidem gentem ad Thraciam invadendam
armis instruxit: quæ quidem vel usque ad murum
Longum progressæ magnam stragem captivitatem-
que subiliis induxere. Imperator igitur prætorianos
B milites, populique factiones urbe eductas Longum
morum jussit propugnare. Commeniolium vero du-
cem creavit, et cum armatâ manu contra Barbaros
submisit: qui ipsos ex improvise adortus, magna
multitudine cæsa, eos denum abegit. Cum Adria-
nopolim pervenisset, in Andragastum incidit, qui
magnam Selavinorum aciem cum ingenti præda
ducebat; eumque adortus prædam recepit, insigni
potitus victoria.

A. C. 577. — Hoc anno Philippicus accepto exer-
citu in Persiam profectus est, captique Arsene
maxima potitur præda, timoremque magnum Per-
sarum exercitibus incussit. At morbo implicitus
Martyropolim se contulit, ubi nepotem, qui turmis
præesset, in suum locum suffecit, Stephanum au-
tem cohortium principem instituit. Porro Cardari-
gas Martyropolim adortus, suburbanis ejus locis
igne devastatis, discessit. Philippicus afflicta vale-
tudine Epolim remeavit, et exercitum omnem in
propriis domos incolument redire permissit.

Eodem anno imperatori natus est filius, quem
Theodosium appellavit.

VARIE LECTIONES.

⁹⁴ ἐπλησίασεν A, ἐπλησίαζεν vulg. ⁹⁵ ἐγκρυμμα A a, ἐγκρυμα vulg. ⁹⁶ κατέλαθεν A, κατέβαλεν f,
περὶβάλλεν vulg. ⁹⁷ Μηδικῆς A a f, Μηδίας b, Μηδείας vulg. ⁹⁸ ἐπὶ τὰ A, εἰς τὰ vulg. ⁹⁹ Σκλαβίνων a.
¹ στρατεύματα A, στρατόπεδα vulg. ² ἐπιπεσὼν a. ³ περιέπεσεν a. ⁴ Ἀνδραγάστῳ f. ⁵ ἐπιφερομέ-
νον A f. ⁶ περιεβάλετο A, περιεβάλλετο vulg. ⁷ τὸν Ἀνεψιὸν ἐξηγεῖσθαι f. ⁸ τοῦ λαοῦ A, τῶν λαῶν vulg.
⁹ πάντα om. f. ¹⁰ ὑπέστρεψαν A, ὑπέστρεψεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(51) Incursiones eorum refert Simocatta cap. 7. D
Suidas de Selavinis, Σκυθῶν ἔθνος πέραθεν τοῦ
Ἰστροῦ, *Sythæ trans Istrum*.

(52) Plebes reddit Anastasius; ego populi fa-
ctiones.

(53) Ita Anastasius.

(54) Anno Mauricii secundo ineunte, ipso jam
consule, Joannem Orientalium copiarum ducem, de
quo anno principis istius primo, dignitate motum
observat Simocatta ad cap. 12 calcem, et Philip-
picum confestim subrogatum. Quocirca sub anni
tertii primordia potuit hic narrata exsequi. Ipse
Simocatta cap. 13: Μετοπώρου τε ἀρχομένου παρὰ
τὴν Τίγριν ἀλιζέται· *Autumno primo*, a quo Theo-
phani tertius annus incipit, apud Tigrim stativa ha-
bet; et exiinde ad ejus gesta referenda procedit.

(55) Arzanem memorat Procopius *Persic. 2* op-
pidum a Constantiana dierum duorum itinere dis-
tans. *Arsenenem* legit hic Anastasius, quasi ur-
bem captam: Simocatta lib. 1, c. 14, Ἀρζανητὴν
χώραν, quæ Transtigitana est apud Ammianum.

(56) Ἀνεψιὸς, viri proprium nomen: Simocatta
Ἀψιχ τὸν Οὐννον.

(57) Debuerant hæc ex Simocattæ lib. 1, cap. 14,
calculis in anni sequentis ab autumno exordientis
initium d. fieri: Ὁ δὲ στρατηγὸς τῆς νόσου ἀπῆλ-
λακτο, καὶ χάρακα διελύσατο. Χειμῶνος γὰρ ὥρα
ἦδη που παρεφαίνετο, καὶ τὸν βασιλέα ἀσπαζόμενος εἰς
Βυζάντιον ἦκεν· *Philippicus e morbo recreatus, mili-
tibus hyeme jam appetente missionem dedit, imperato-
reinque salutaturus, Byzantium venit*.

A. C. 578. — Hoc anno Philippicus urbium regina egressus, in Amidam civitatem expeditionem suscipit. Porro milites jam armis instructos ad colloquendum convocans, num ad conserendas manus animo se paratos experirentur, interrogare. Romani interpositis etiam juramentis suam ad pugnandum aviditatem testari: atque ita ipse Anazarbum venit. Eo cognito Cardarigas risu famam hujusmodi suis excussit auribus, et somniantis deliria, quæ nuntiabantur, arbitratus est. Congregatis autem magis, quis victoria superior evaderet, sciscitabatur. Cultores dæmonum Persas victoriam a diis consecuturos affirmare. Quare magorum pollicitationibus elati Persæ in lætitiâ et tripudiâ diffundi, et Romanis in captivitatē abducendis e ligno ferroque compactos compedes cuncti pararent edixere. Ex 216 adverso agriculturalum labores ne devastarent, dux Romanis commendare, ne Dei justitiâ, quod per nefas committitur, aversata, ad Barbaros traduceret victoriam. Sequenti luce Sarracenicarum tribuum principes duos a se dux ahlegat, qui comprehensis Persarum nonnullis vivis, adversariorum motus omnes et consilium perdiscunt: Dominica quippe Persas in Romanos impetum facturos, nuntiabant. Philippicus itaque summo mane composito exercitu, eoque in tria agmina distributo in pugnam processit. Ipse vero Christi Dei et hominis imaginem (manibus hominum haud conditam opinantur Romani) brachiis complexus, singulos armorum ordines prætercurrerebat, et divinum animo cujusque robur inspirabat et impetiebatur. Eo propugnaculo manibus gestato, extremam tenens aciem largo lacrymarum imbri divinum Numen demulcens, cœlestium acies in subsidium demissas excipiebat. Inito demum certamine Vitalianus tribunus præ cæteris majore in Persas impetu motus densissimam eorum phalangen dirupit, et omnem bellicum eorum apparatus obtinuit. Inde Romani ad diripienda spolia conversi. Quibus conspectis veritus Philippicus, ne reliquus exercitus ad occupandam prædam desertis ordinibus concurreret, et resumptis viribus facieque retro versa eos barbari opprimerent; Theodoro libino galeam

A. M. 6078. — Τούτῳ τῷ ἔτει Φιλιππικὸς ἐξέηλυθώς τῆς βασιλίδος (58) πόλει στρατοπεδεύεται ἐπὶ τὴν Ἀμιδαν¹¹ πόλιν, καὶ ἀθροίσας τὸ ὀπλιτικὸν ἠρώτα, εἰ προθύμως ἔχουσι¹² πρὸς τὸν πόλεμον χωρῆσαι. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ὄρεοις πεισάγων αὐτὸν μετὰ προθυμίᾳ πολεμεῖν παραγίνεται ἐπὶ τὸ Ἄρζαβον¹³ (59). Ὁ δὲ Καρδαρίγας τοῦτο μαθὼν, γέλωτι τὴν ἀκοὴν ἀπεπέμπετο, ἐνύπνιον εἶναι δοκῶν τὸ λεγόμενον¹⁴. Καλέσας δὲ τοὺς μάγους ἠρώτα, τίς ἔσται¹⁵ τῆς νίκης κύριος. Οἱ δὲ τῶν δαιμόνων θεραπευταὶ Πέρσας ἔρασκον ὑπὸ τῶν θεῶν τὴν νίκην ἀπενέγκασθαι. Σκιρτῶσι τοίνυν ἐπὶ τούτοις¹⁶ οἱ Πέρσαι ταῖς τῶν μάγων ὑποσχέσασιν εὐφραίνόμενοι· καὶ δημιουργοῦσιν εὐθύς ξυλοπέδας¹⁷ ἐκ ξύλου καὶ σιδήρου, ὅπως τοῖς Ῥωμαίοις¹⁸ ὑποβάλωσιν¹⁹. Ὁ δὲ στρατηγὸς παρηγγύα²⁰ τοῖς Ῥωμαίοις τοὺς γεωργικοὺς μὴ λυμαινεσθαι²¹ πόνους, ὅπως μὴ²² ἡ μισοπόνηρος δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς βαρβάρους μετοικήσῃ τὴν νίκην. Τῇ οὖν ἐπιούσῃ ἀποστέλλει ὁ στρατηγὸς δύο φυλάρχους τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ζωγροῦσι Πέρσας ζῶντας, δι' ὧν ἔγνωσαν τῶν ἐναντίων τὰ κινήματα· οἱ ἔβασαν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ βρούλεσθαι τοὺς Βαρβάρους ἐπιθέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς²³ τοὺς Ῥωμαίους ἐξ ἐπιθυνοῦ συντάξας τρισὶ φάλαγγιν ἀπήντα πρὸς πόλεμον. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν θειανδρικὴν μορφήν, ἣν ἀχειροποίητον οἱ Ῥωμαῖοι δοξάζουσι, διατρέχων τὰς τάξεις τῷ ὀπλιτικῷ μετεδίδου²⁴ τῆς θείας δυνάμεως. Καὶ στὰς ὀπίσω τῆς παρατάξεως²⁵ τοῦτο κατέχων τὸ ὄπλον, δάκρυσι πολλοῖς τὸν Θεὸν εὐμενίζετο, ὅστις²⁶ τὰς οὐρανίους τάξεις²⁷ συμμαχοῦσας²⁸ προσελάβετο. Τοῦ δὲ πολέμου κροτηθέντος, Βιταλιανὸς (60) ὁ ταξιαρχὸς πάντων θρασύτερον κινήθει, τὴν φάλαγγα τῶν Περσῶν διέσπασεν, καὶ τὸ τοῦλδον (61) παρέλαθεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι περὶ τὰ σκύλα ἤρξαντο ἀσχολεῖσθαι· οὗς θεασάμενος ὁ Φιλιππικὸς, φοβηθεὶς μὴ εἰς τὰ λάφυρα καὶ οἱ λοιποὶ τραπέντες τῆς παρατάξεως ἐπιλάθωνται, καὶ στραφέντες οἱ βάρβαροι ἀπολέσωσιν αὐτούς, Θεοδώρῳ τῷ Ἰλιδινῷ τὴν ἑαυτοῦ περικεφαλαίαν²⁹ περιτιθεὶς, ἐξαπέστειλεν τῷ ξίφει πλήσσειν τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς τὰ λάφυρα. Ὅν ἰδόντες, καὶ νομίζοντες Φιλιππικὸν εἶναι, καταλιπόντες τὰ σκύλα, ἐπὶ τὸν

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ Ἀμιδα A. ¹² ἔχουσι A a, ἔχουσι vulg. ¹³ Ἀρζαβον A, Ἄρζαβον a, Anazarbum Anastas. ¹⁴ τὸ γενόμενον A. ¹⁵ ἔσται A, ἔστι vulg. ¹⁶ τούτοις A a, τούτῳ vulg. ¹⁷ ξυλοπέδας A, ξυλόποδας vulg. ¹⁸ τοῖς Ῥωμαίοις; A, τοῖς Ῥωμαίοις vulg. ¹⁹ ὑποβάλωσι A a, ὑποβάλλωσι vulg. ²⁰ παρηγγύα A, παρεγγύα a, παρηγγυάτω vulg. ²¹ λυμαινεσθαι a. ²² μὴ add. ex A. ²³ ὁ δὲ Φιλ. τ. Ῥωμ. ἐξ ἐπιθυ. om. A. ²⁴ ἐπιδίδου b f. ²⁵ παρατάξεως A, συντάξεως vulg. ²⁶ ὅστις — προσελάβετο om. A. ²⁷ ταξιαρχίας a. ²⁸ συμμαχοῦς b f. ²⁹ τὴν ἑαυτοῦ περικεφ. A, τὴν αὐτοῦ κεφαλαίαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Simocatta cap. 14 exente: Ἦρος δὲ παρανίσχοντος, καὶ ἀλάας ἐπιφοιτώσης τῆς γῆς [i. τῆ γῆ]. Φιλιππικὸς τῆς βασιλίδος ἐξεδήμησε πόλειω: *Vere posita incipiente, et tempore suo arborum sinus laxante, de quo ex urbe imperatrice Philippicus discessit.* Reliqua cap. ult. et lib. sequentis capitibus prioribus.

(59) Ἄρζαβον scribit Peyrezianus codex. Simocatta Ἄρζαβον, et fluvium Persicum demonstrat: Anazarbum cum Anastasio reddidi.

Male Anast. et interp. Anazarbum, quæ est Ju-

D stinopolis. Est fluvius Ἄρζαβον Simocattæ dictus lib. II, c. 1 et 2; ipse Reg. cod. τὸ Ἄρζαβον magis habet, ut sunt vicini in eo characteres μ' et β' ἐπὶ τούτοις. COMBERIS.

(60) Βιταλιανός. Simocatta lib. II, cap. 4, Βιταλιός.

(61) Idem: Ἀποσκευὴν χειρώσατο ἣν σύνθημα Ῥωμαίοις τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ τοῦλδον ἀποκαλεῖν· *Spolia cepit: tulidum Romani propria sibi voce appellare consueverunt.*

πόλεμον ἐχώρησαν. Τοῦ δὲ πολέμου κροτηθέντος ἐπὶ ὥρας πολλὰς, φωνὴ γίνεται παρὰ τοῦ στρατηγῶν τοὺς ἵππους τῶν Περσῶν πλήττειν τοῖς δόρασιν³⁰. Τοῦτου δὲ γενομένου, ἐτράπη τὸ Περσικὸν στρατεύμα, καὶ νίκην μεγάλην οἱ Ῥωμαῖοι ἀνεδήσαντο, καὶ πολλοὺς ἀνήλωσαν, καὶ τοὺτους ἐσκύλευσαν. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀναλαβὼν τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ὁ Καρδαρίγας, πάλιν εἰς πόλεμον ὀπλίζεται. Καὶ δευτέρου πολέμου κροτηθέντος, νικῶσι πάλιν Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναιρούνται Πέρσαι πολλοί. Χειροῦνται Πέρσαι ζῶντες δισχιλιοί, καὶ εἰς Βυζάντιον κέμπονται. Προσέφυγεν Καρδαρίγας³¹ εἰς τὸ Δαρδῆ· οἱ δὲ Πέρσαι μεθ' ὑβρεων τοῦτον ἀπεπέμφαντο. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς Ἡράκλειον τὸν Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος πατέρα, ὑποστράτηγον ὄντα, ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν³² Βαρθάρων ἐξέπεμψεν, καὶ αὐτὸς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τραυματίας γενομένους πρὸς τὰς πόλεις ἰατρεύεσθαι παρέπεμψεν. Ἀναλαβὼν δὲ τὸ στρατεύμα εἰς τὴν Βαθυλωνίαν ἐκβάλλει, καὶ τὸ Χλωμαρὸν φρούριον παρακαθίζειται. Ὁ δὲ Καρδαρίγας στρατολογεῖ ἰδιώτας μετὰ ὑπόζυγιων, καὶ ὄχλαγωγῆσας στρατοπεδεύει ἐκόμεπαζε, καὶ δι' ὄχυρῶν τόπων ἐν ἀσελήνῃ νυκτὶ ἐπὶ τὰ νῦτα γίνεται τῶν Ῥωμαίων³³ μηδαιμῶς θαρβῶν χειράς αὐτοῖς ἐμβαλεῖν. Φόβῳ δὲ ἀκαίρῳ ἐπιπεσῶν³⁴ ὁ Φιλιππικὸς, καταλιπὼν τὸ φρούριον, φυγῇ ἀλόγως ἐχρήσατο. Καὶ τοῦτο γνόντες οἱ Ῥωμαῖοι εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, διὰ τόπων δυσεξεοδύτων μεγάλους κινδύνους περιπεσόντες. Ἦν γὰρ καὶ ἀσέληνος ἡ νύξ. Ἡλιὸς δὲ ἀνατειλαντος τῆς συμφορᾶς ἀπηλλάττοντο. Καταλαβόντες δὲ τὸν στρατηγὸν ὑβρεσιν αἰσχιστοῖς τοῦτον ἐδασφήμουν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες τὴν φυγὴν³⁵ Ῥωμαίων³⁶, διώξει οὐκ ἐτόλμησαν. Ἡράκλειος δὲ διαπεράσας τὸν Τίγριν, ὅσα τῆς Μηδικῆς χώρας ἦσαν ἐπίσημα χωρία, παρεδίδου πυρὶ, καὶ οὕτω πρὸς Φιλιππικὸν ἀνέκαμψεν (62) μετὰ σκύλων πολλῶν.

cauti atrocioribus conviciis eum laceraverunt. Cæterum simulatam Romanorum fugam Persæ rati, eos insequi n:inime ausi sunt. Heraclius autem trajecto Tigri oppida quæque Mediæ passim posita incendiis devastabat, atque ita cum amplis spoliis ad Philippicum reversus est.

A. M. 6079. — Τοῦτω τῷ ἔτει ὁ τῶν Ἀθάρων³⁷ Χεγάνος (63) τὰς σπονδὰς διαλύσας, τὴν τε Μυσίαν καὶ Σκυθίαν κατεπόλεμει δευνῶς, καταστρέψας τὴν τε Ῥατιάρναν³⁸ (64) καὶ Κωνινίαν³⁹ καὶ Ἀκίς καὶ Δορόστολον καὶ Ζαρπάδα⁴⁰ (65) καὶ Μαρκιανούπολιν. Ὁ

A sibi detractam imponens, eum ut cunctos, qui ad spolia tam avidè convolassent, gladio deterreret misit. Milites eo conspecto, Philippicum esse rati, spoliis relictis, ad pugnam renovandam regressi sunt. Protracto vero per multas horas prælio, mandatum a duce edictum, Persarum equos hastis confodi. Quod ubi præstitum, fusus omnis Persarum exercitus, Romani victoria redimiti, plurimos hostium gladiis consumpserunt, et eorum sibi tulerunt spolia. Postera luce Cardarigas collectis copiis ad bellum instaurandum accingitur, et secundo certamine redintegrato, hostes iterum superant Romani, et Persarum quam plurimi in acie trucidantur. Ex iis bis mille vivi capti, qui Byzantium missi. Cardarigas Daras se recipit, quem Persæ contumeliis exceptum a se depollunt. Porro Philippicus Heraclium, Heraclii, qui postmodum imperavit, patrem, exercitus legatum, ad exploranda Barbarorum consilia misit: milites vero, qui in prælio vulnerati fuerant, per urbes dimisit, ut corpora curarent. Eductis deinde copiis Babylonem versus pergit, Chlomarum castrum obsidet. Cardarigas autem collecta rusticorum armis insuetorum manu ipsis cum subjugalibus, **217** tumultuarioque exercitu coacto, quasi reparatis castris jactantiam præ se ferre, et per loca munita et incubiam noctem eo pervenit, ut a tergo Romanis esset; eum alioqui manus cum ipsis conserere non audeat. At Philippicus intempestivo terrore turbatus, relicta castris obsidione, in fœdam et dementem se fugam conjicit: qua comperta, reliquis etiam exercitus per impervia loca magnis undique circumseptis periculis, fugiens, ducem suum sectatus est. Incubabat terris nox illunis et obscura, eaque peracta et sole illucescente reformidata calamitate se liberatos experiuntur: ducemque tandem asse-

A. M. 579.-- Hoc anno Abarum Cnaganus ruptis fœderibus Mysiam et Scythiam acri bello vexabat: urbes vero Ratiarnam, Cononiam, Acys, Dorostolum, Zandapa et Marcianopolim everit. Commensiolus autem Anchialium profectus, milites roboris

VARIE LECTIONES.

³⁰ δόρασιν vulg. ³¹ Καρδαρίγων vulg. ³² τῶν add. ex A. ³³ τῶν Ῥωμαίων add. ex A. ³⁴ φόβῳ δὲ ἀκαίρῳ ἐπιπεσῶν ὁ Φιλιππικὸς a, φόβος δὲ ἀκαίρος ἐπιπεσῶν τῷ Φιλιππικῷ vulg. ³⁵ τὴν φυγὴν] φυγεῖν A. ³⁶ Ῥωμαίων om. A a f. Abhinc Romæ episcoporum desinunt notationes usque ad a. M. 6217. ³⁷ Ἀράδων A, βαρθάρων f. ³⁸ τὴν Τερατιάρναν A a. ³⁹ Κωνινίαν A, Βονονίαν a. ⁴⁰ Ζαρπάδα b f, Ζαδάρπα a, Ζάνδαπα vulg. v. infra.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Autumno, id est, anni sequentis initio Heraclium rediisse demonstrant Simocattæ lib. II, cap. 10 verba Εἶτα ἐπανῆκεν ἐπὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν, καὶ ἀναμίγνεται αὐθις τοῖς ἀμφὶ τὸν Φιλιππικόν. Et infra · Χειμῶνος γὰρ ἦδη ἐνεδήμει κατερός · Postmodum in ditionem Romanam reversus, etc. ad Philippicum sese rursus aggregat, etc.; hyems quippe ante fores jam erat.

(63) Simocatta ad notæ præcedentis verba: Ἐπεὶ δ' ἐαρίτιδες ὥραι τὴν περιχθόνιον πῶαν ἐξέφυσαν· At simul verna tempestas herbis circumtetraque

prata convestivit, etc., mox abrupto sermone, cui propterea præsentia Theophanis deesse conjicio, subdit: Τοῦτω ἐνιαυτῷ Κομεντιόλος; ἐπὶ τὴν Ἀγχιαλον ἦκε · Hoc igitur anno Comentiolus Anchialium venit: quæ eadem post lineas tres auctor describit. Quæ porro sequuntur excerpta Simocattæ sunt a cap. 10 ad 17.

(64) Fabrotius ad Anastasium, Teratiarnam non bene; ipse Anast., subvertens Ratiarnam. COMBEFFIS.

(65) Simoc., Ζαδάλπα. Anastasius Zandapa; Miscella quoque variat.

ae virtutis expertes a fortioribus segregavit : et inutiles quidem copias ad quadraginta hominum millia castra jussit defendere : delectos vero ad sex millium summam secum abducens, bis mille quidem Casto, totidem Martino tradidit : residua duo millia ipse assumpsit, et adversus Barbaros perrexit. Castus Tzaparda et Æmum adveniens, cum Barbaros otiantes et sine custodiis incautos comperisset, multos interfecit : reductos autem captivos et prædam abactam satellitibus commisit custodiendam. Martinus autem ad loca Tomæ urbi contermina accedens, et præter expectationem in Chaganum impetu facto, plurimis ejus copiis penitus deletis, eum salutem fuga mercari cogit. Martinus autem parva insigni victoria, ad ducem, ubi se eos præstolaturum dixerat, reversus est. At Commentiolus metu impulsus, Marcianopolim se recepit : eo non invento, junctis exercitibus ad Æmii fauces castra moverunt illi. Martinus Chagano flumen trajicere conspecto ad ducem remeant. Castus flumine 218 pertransito barbarorum præcursoribus obviam factus, eos prælio vicit : sed nulla certa ratione adductus, regressione ad ducem se adjungere neglexit. Quare sequenti luce omni exitu intercluso Chaganus eum superat : ex quo dissipatus exercitus, prout quisque potuit, per nemora et saltus aufugit. Nonnulli, veluti feræ venatu, a Barbaris capti, ubi Castus latei et, enuntiant : vivum deinde apprehensum Barbari circumvallant, et salibus tripudiisque pro victoria gaudium testantur. Chaganus itinere meridiem versus directo, in Thraciam bellum movet, et ad Longum murum accedit. Commentiolus autem Æmii silvis tectus et occultatus, tandem cum Martino prodit foras : ubi Chaganum imparatum offendit : quod nimirum tota Barbarorum multitudo per Thraciam dispersa esset, prima noctis vigilia adversus eum contendit. Et præclarum quidem ejus manibus edendum facinus offerebatur, si non adversa fortuna conatus ejus delusisset. Jumentorum enim quopiam onus in terram subvertente, cum jumentum dominum alter patria voce inclamaret, sublapsus onus tollens, Torna, tornâ, frater, inquires : muli quidem dominus vocem non audivit ; sed percipiens eam et

δὲ Κομεντιολὸς ἐπὶ τὴν Ἀρχιταλον ἦλθεν, καὶ διελὼν τὸ στρατεύμα, τοὺς ἀδοκίμους ἐκ τῶν ἀριστέων διέκρινεν· καὶ τὴν μὲν ἀχρηστον δύναμιν μ' χιλιάδας φυλάττειν τὴν χάρακα κελεύει· τοὺς δὲ ἐπιλέκτους ἐξαχισχιλοὺς ὄντας παραλαβὼν, δύο χιλιάδας παρέδωκεν τῷ Κάστοι, καὶ δύο τῷ Μαρτίνῳ, καὶ τὰς δύο αὐτῶν ἀναλαβὼν, κατὰ τῶν Βαρβάρων χωρεῖ. Ὁ δὲ Κάστος ἔλθων ἐπὶ τὰ Ζαρπάδα καὶ τὸν Αἴμον, καὶ εὐρών τοὺς Βαρβάρους τιμελημένους, πολλοὺς διέφθειρεν. Αἰχμαλωσίας δὲ κρατήσας πολλῆς, δορυφόρῳ διασώζειν ἐδίδου (66). Μαρτίνος δὲ εἰς τὰ περὶ Τομεῶν τὴν πόλιν γενόμενος τῷ Χαγάνῳ ἀπροσδοκῆτως περιπεσὼν, πολλοὺς τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἀνέλεν, ὥστε αὐτὸν φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεύσασθαι. Ὁ δὲ Μαρτίνος ἐπίδοξον νίκην ἀράμενος, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπανήρχετο, ἔνθα ἐπηγγελάτο ἀναμένειν αὐτοῦς. Ὁ δὲ Κομεντιολὸς δειλῶ κατασχεθεὶς, εἰς Μαρκαντούπολιν ὑπέστρεψεν. Οἱ δὲ μὴ εὐρόντες αὐτὸν ἐπεσύνεσαν τὰ ἴδια στρατεύματα καὶ ἐπὶ τοὺς στενωποὺς τοῦ Αἴμου στρατοπεδεύονται. Ἰδὼν δὲ ὁ Μαρτίνος τὸν Χαγάνον διαπερῶντα ποταμὸν, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπανῆλθεν. Ὁ δὲ Κάστος τὸν ποταμὸν διαπεράσας, καὶ πλησιάσας τοὺς προτρέχοντας τῶν Ἀδάρων τῆς μάχης κρατεῖ, καὶ οὐδέ τις δεόμενος ὑποθήκης (68), οὐκ ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὸν στρατηγόν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ κρατήσας τὰς διαβάσεις ὁ Χαγάνος, ἀπέκλεισεν αὐτόν. Περισχίζεται τοίνυν ὁ λαὸς, καὶ ἕκαστος ὡς εἶχεν δυνάμεως, διὰ τοῦ ἄλλους ἔφυγον. Θηρεύονται τοίνυν τινὲς παρὰ τῶν Βαρβάρων, καὶ καταμηνύουσιν, ποῦ ἐκρύπτετο Κάστος, καὶ τοῦτον ζωγρήσαντες περιεσκιρτών καὶ ἠγάλλοντο. Ὁ δὲ Χαγάνος διὰ τῆς μεσημβρίας ὀδεύσας, κατὰ τῆς Θράκης χωρεῖ, καὶ τὰ Μακρὰ τεῖχη κατέλαβεν. Ὁ δὲ Κομεντιολὸς ἐν ταῖς ὕλαις τοῦ Αἴμου κρυπτόμενος, ἐξῆλθεν σὺν τῷ Μαρτίνῳ· καὶ καταλαβὼν τὸν Χαγάνον ἀνετοιμότατον διὰ τὸ τὴν πληθὺν τῶν Βαρβάρων περιχεχῶσθαι τῇ Θράκῃ, πρώτη φυλακῇ κατ' αὐτοῦ χωρεῖ. Καὶ ἦν αὐτῷ μέγα τῶν ἐπὶ χειρῶν τὸ κατόρθωμα, εἰ μὴ τύχῃ τιμὴ παρεσφάλη τοῦ ἐπιχειρήματος. Ἐνὸς γὰρ ζώου τὸν φόρτον διαστρέψαντος, ἑταίρου τοῦ δεσπότη τοῦ ζώου προσφωνεῖ τὸν φόρτον ἀνορθώσας τῇ πατρὶτι φωνῇ· Τόρνα, τόρνα, φράτρε (69). Καὶ ὁ μὲν κύριος τοῦ ἡμίονου

VARLE LECTIONES.

⁶⁶ ἀριστερῶν A. ⁶⁷ Ζαρπάδα A, Τζαπάδα vulg. ⁶⁸ καὶ τὸν Αἴμον om. A b. ⁶⁹ Τομεῶν A a f, Τομέων vulg. ⁷⁰ πραγματεύσασθαι A, πραγματεύεσθαι vulg. ⁷¹ τοὺς νεοποῦς τοῦ ἔμου A, τοὺς νεοποστοῦ ἔμου a, τοὺς νεοποστοῦ τοῦ ἔμου f. ⁷² βαρβάρων A. ⁷³ ἀνέστρεψεν A, ἀνέτρεψεν vulg. ⁷⁴ ποῦ ἐκρύπτετο ἕκαστος A, ἕκαστος ποῦ ἔκρ. b e f, Κάστος ποῦ ἔκρ. vulg. ⁷⁵ τοῦτους A b. ⁷⁶ κατ' αὐτῶν a. ⁷⁷ περιεσφάλη a. ⁷⁸ ἐπιχειρήματος A. ⁷⁹ τὸν φόρτον A, τοῦ φόρτου vulg. ⁸⁰ ἑταῖρος τοῦ δεσπότη A a, ἑτερος τὸν δεσπότην vulg. ⁸¹ τὸν φόρτ. ἀν. τῇ πατρ. φ. om. A, ἀνορθώσας b, ἀναστρέψας a, ἀνορθώσασθαι vulg. ⁸² φράτερ alii codd.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Simocatta lib. 2, cap. 10 : Ἀπολείπειν τε ὑποσπιστῆ ἐδίδου τιμὴν, ὡς μὴ ὤφελε· τούτων γὰρ ἀφαιροῦνται τὴν προνομίην ἐναθροισθέντες οἱ βάρβαροι· Spolia cuidam satelliti, seu armigero avehenda committit, quod utinam ne fecisset : nam barbari facto caneo prædam illi abstulerunt. COMÆRIS.

(67) Anastasius Mean ; legit in Græco codice, τὸ Μέαν.

(68) Anastasius inūsist, cani cuiusdam dæmonis

repromissionibus deceptus ; miscella, ducis exscripsit. — Fæde hæc depravata ex Theoph. emendata. l. 2 c. 11 : σκαίου τινος δαίμονος ὑποθήκαις οὐκ ἀνέστρεψεν· mali cuiusdam dæmonis insinctu. Velut exsecratione id dictum in fortissimum ducem, qui sic incautus in hostium venisset manus. COMÆRIS.

(69) Voces Italicae, verte, verte, frater.

τὴν φωνὴν ⁶⁸ οὐκ ἤσθητο. Οἱ δὲ λαοὶ ἀκούσαντες, καὶ τοὺς πολεμίους ἐπιστήναι αὐτοῖς ⁶⁹ ὑπόνοησαντες, εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. Τόρνα, τόρνα, μεγίσταις φωναῖς ἀνακράζοντες. Ὁ δὲ Χαγάνος, μεγάλην δειλίαν ⁶⁹ περιβαλλόμενος, ἀκρατῶς ἔφυγεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν Ἀθάρους τε ⁶¹ καὶ Ῥωμαίους ἀλλήλους διαδιδράσκοντας, μηδενὸς διώκοντας. Ὁ δὲ Χυγάνος ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις τὴν Ἀπειρίαν πάλιν (70) παρεκάθεισεν· εὐρών δὲ Βούσαν τὸν τῆς πόλεως Μαγγανάρην ἀνελεῖν αὐτὸν ἐπειράτο. Ὁ δὲ Βούσας παρεκάλει χρήματα ἱκανὰ αὐτῷ παρέχειν, εἴπερ τὸ ζῆν αὐτῷ φιλοτιμησοίτο· οἱ δὲ τοῦτον δεσμήσαντες τῇ πόλει παρέστησαν. Αὐτὸς δὲ ἐξήτει τοὺς τὴν πόλιν οἰκοῦντας ἀνήσασθαι αὐτὸν, διηγουμένους ὅσα ὑπὲρ τῆς πόλεως ἠγωνίσαστο. Πολίτης δὲ τις τὰ πλήθη ⁶² ἀνέπειθεν μὴ τοῦτο ποιεῖν, λόγος δὲ τοῦτον τῇ Βούσα ⁶³ γυναικί παρευνάζεσθαι. Ἐπεὶ τοίνυν κατεφρονήθη Βούσας, ὑπισχεῖτο Χαγάνῳ παραδιδόναι τὴν πόλιν. Καὶ πολιορκητικὸν ὄργανον συμπηξάμενος, ὅν κριὸν ὀνομάζουσι, τὴν πόλιν περιέλαθεν. Μαθόντες δὲ οἱ Βάρβαροι τὸ τεχνουργημα, πλείστας καὶ ἄλλας πόλεις ἐδουλώσαντο, καὶ μετὰ πολλῆς αἰχμαλωσίας ὑπέστρεψαν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Βυζάντιοι, ὅτι Κάστος ὑπὸ τῶν Βαρβάρων αἰχμάλωτος γέγονεν, μεγάλας λαιδορίας κατὰ Μαυρικίου ἐχρῶντο, καὶ εἰς φανερόν τοῦτον ⁶⁴ ἰδιόσφημον. Κατὰ τοῦτον ⁶⁵ δὲ τὸν χρόνον (71) Ἡράκλειος ὁ τοῦ Ἡρακλείου πατὴρ Περσικῶ φρουρίου προσβάλλει, καὶ τοῦτο εἶλεν· ὁμοίως καὶ Θεόδωρος τὸ Μαζάρων ⁶⁶ φρούριον. Ἀμφότεροι δὲ εἰς τὸ Βελοῦδες (72) παραγίνονται. Καὶ τοῦ φρουρίου ὄχυρου ⁶⁷ ὄντος, στρατιώτης τις Σαυφήρης ὀνόματι σκόλοπας τεχνουργήσας, καὶ κατὰ τὰς ἀρμογὰς τῶν λίθων τοῦτους ⁶⁸ πηγνύων, τὴν ἄνοδον ἐποίησατο. Ὡς δὲ ἐπέθῃ ἐκεῖνος τῇ στεφάνῃ τοῦ τείχους, Πέρσης ἀπὸ τοῦτον ἐξώθησεν. Πίπτει οὖν ὁ Σαυφήρης κάτω ⁶⁹, καὶ ὑποδέχονται αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἀσπίσιν· καὶ αὐθις τοῦ ἔργου κατατολμᾷ, καὶ πάλιν ⁷⁰ ἐξωθεῖται τοῦ ὄχυρώματος· πάλιν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἀσπίσιν αὐτὸν ὑποδέχονται, καὶ πάλιν πρὸς τὴν ἐπιβουλὴν ἐνεχέειρσεν ⁷¹. Ἐπὶ δὲ τῇ (72) κεφαλῇ τοῦ τείχους γενόμενος, τὸν Πέρσην ἀπέτεμεν· εἶτα τὴν κεφαλὴν ὑπάτευσας ⁷², Ῥωμαίους θάρσους ἐπέπλησεν ⁷³. Καὶ πολλῶν μεμψαμένων τὸν ἀριστέα,

A hostes adesse suspicans confertā militum manus in fugam effusa est, verte, verte faciem, magnis vocibus clamitantes. Sed et Chaganus in maximū timorem conjectus, præcipitem pariter arripuit fugam: adeo ut Romanos atque Abares nullo insequente utrinque sese fugientes cernere daretur. Porro Chaganus collectis copiis Apiriam urbem denuo obsedit. Et cum forte Busam urbis machinis præfectum cepisset, mortem viro intentabat. Busas, si modo vitum in tuto haberet, magna pecuniarum vi eam redimere rogabat. Quare vinctum ad urbis conspectum admoverunt. Is igitur enarratis, quibus civitatem demerisset, beneficiis, civēs ut libertatis pretium pendere deprecari. Ne preces audirent, civis quidam, cui cum Busæ conjuge consuetudinem fuisse rumor erat, persuasit. Porro Busas ubi se contemptum vidit, urbem Chagano se traditurum promisit: compactaque obsidionali machina, vulgus arietem vocat, urbem invadit. Machinæ condendæ peritia instructi Barbari plures alias urbes expugnarunt, collectaque captivorum ingenti præda reversi sunt. Cæterum Byzantini ubi Castum a Barbaris captum intellexerunt, Mauricio gravissime obtrectare, eumque sædis conviciis coram proscindere. Ea tempestate Heraclius, Heraclii pater, factū in Persicum castrum inpressione, ipsum cepit, quemadmodum et Mazarum castrum Theodorus inde vero ambo ad **219** Beiudes venire; cumque arx munitissima esset, miles quidam cognomento Sapphires paxillos quosdam præacutos commentus, eosque inter lapidum compages firmiter infingens, ascensum sibi ad superiora paravit. Eum muri coronam jam superantem vir Persa deturbat inferius. Prolabitur itaque Sapphires, et sociorum clypeis cadens excipitur. Cæptum opus rursus aggreditur: et rursus pariter arce summa detruditur, et sustinetur Romanorum clypeis, et iterum consilium nititur perficere; tandem superato muri fastigio, Persæ caput amputat, eoque in aerem projecto, Romanorum animos excivit: pluribusque herois virtutem imitantibus, et per paxillos velut per gradus murum conscendentibus, castrum in potestatem Romanorum delabitur: et Persarum quidem aliis occisis, aliis cum apparatu bellico in

VARIE LECTIONES.

⁶⁸ τὴν φωνὴν A, τῆς φωνῆς vulg. ⁶⁹ αὐτοῖς A, αὐτοῦς vulg. ⁶⁹ δειλίαν περιβαλλόμενος A, αἰσχρόνην περιβαλλόμενος vulg. ⁶¹ τε add. ex A. ⁶² τὰ πλήθη add. ex A. ⁶³ Βουζᾶ—Βουζᾶς vulg. ⁶⁴ εἰς φανερόν τόπον τοῦτον A. ⁶⁵ κατὰ τοῦτον A, κατ' ἐκεῖνον vulg. ⁶⁶ Μαζάρων a. ⁶⁷ ἰχυροῦ b. ⁶⁸ τοῦτοις b. ⁶⁹ κάτω add. ex A. ⁷⁰ πάλιν om. A f. ⁷¹ τῇ add. ex A. ⁷² ὑπάτευσας: in A suprascriptum legitur ὀραμβεύσας. ⁷³ ἐπέπλησεν A, ἐπλησέν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) Leg. plane πόλιν, uti legit Anastasius, Apiriam civitatem obsedit; neque enim alias narrata illius urbis obsidio, aut Simocat. l. II, c. 15 et 16 aliquid ejusmodi indicat, ex quo hæc breviala. COMBES.

(71) Ex Simocattæ cap. 18 lib. I et lib. II quatuor prioribus, et Evagrii lib. IV, cap. 4.

(72) Idem, Μαζάρων, Βελοῦδες, Σαυφίρ. Anastasius Mazarorum: Bavidés, Sapphires.

(73) Anast., ad machinamentum conatus est. PUL-

chre Theophyl. ultimo libri II c. mutuum illum struem ac machinamentum describit Romani et Persæ; alterius invadentis, alterius tutantis; cuius tandem caput Romanus heros abstulerit, suisque ex arce projecit. Ὑπάτευσας τὴν κεφαλὴν. Anast.: Romanis caput præbens: Simoc., τοῖς πολιορκουσιν ἀπέπεμπε· gratum scilicet munus, ac quale nec ullum consulare, excitandæ comilitonum alacritati missum. COMBES.

captivitatem ductis, igne tandem ab eis absuntur. Porro Philippicus, Heraclio Romani exercitus relicto ductore, rursus Byzantium iter parat. Tarsum adveniens, Priscum orientis ducem ab imperatore creatum jamque missum intelligit: quare scribit Heraclio, ut relicto exercitu Narselem in Armenia conveniat, et Prisci adventum faciat manifestum. Philippicum siquidem, ut quarta stipendii parte privaret exercitum, literis jusserat imperator. Avaritiæ quippe morbo gravius laborabat Mauricius. At Philippicus metuens, ne inde tyrannidis excitandæ occasio daretur, imperatori minime paruit, quod se a regendi exercitum munere abdicasset. Cæterum Priscus Antiochiam appulsus, milites ad Monocartum convenire jussit: et Germano, cui Edessenorum principatus erat commissus, cum urbis præsule advocato, eisdem comitibus, perrexit ad castra, una cum eis paschalem solemnitatem peracturus. Exercitus duces castris egressi ad passus bis mille bandis elatis processerunt obviam: Priscus pristini moris oblitus equo non desiliit, neque consuetis salutationibus eos excepit. Hæc concitati in eum odii primordia: publicas quippe et communes injurias haud patienter ferunt milites. Exacta festorum celebritate, imperatoris literas magno cum fastu obtulit. Concurrent igitur ad ducis tentorium milites, et hi quidem gladios stringunt, illi lapides intentant, alii vibrant fustes et ligna. Quare Priscus metu consternatus, consensu equo fuga periculo se subducit. Illi tentorio ejus discerpto, cunctam suppellectilem diripiunt. Interim Priscus Constantiam deveniens, contusiones a lapidum jactu acceptas aliaque vulnera medicorum ope curavit: misitque urbis episcopum, qui defensionem sui apud exercitum susciperet, promittens se imperatori **220** suasurum, ut nihil eorum, quæ solent erogari, detraheretur. Exercitus autem episcopum probris onustum remisit: et Germanum quamvis renitentem clipeis sublatum ducem appellant: et eversis imperatoris statuis, deletisque ejus imaginibus, in apertam

καὶ διὰ τῶν ⁷⁴ πασσάλων ἐπιδάντων ⁷⁵ τοῦ τείχους, παραδίδοται Ῥωμαίοις τὸ φρούριον (74)· καὶ τοὺς μὲν ⁷⁶ Περσῶν ἀνεῖλον, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους λαβόντες σὺν τῇ ἀποσκευῇ τὸ φρούριον πυρὶ ⁷⁷ παρέδωκαν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς αὐθις εἰς Βυζάντιον (75) τὴν ἑδρὴν ἐποίησατο, Ἡράκλειον καταλιπὼν ἡγεμόνα Ῥωμαίων. Ἐλθὼν δὲ εἰς Τάρσον, καὶ μαθὼν ὅτι ὁ βασιλεὺς Πρίσκον Ἀνατολῆς στρατηγὸν χειροτονήσας ἀπίστευεν, γράφει Ἡρακλείῳ ⁷⁸ καταλιπόντι τὸ στρατεύμα εἰς Ἀρμενίαν παραγενέσθαι πρὸς Ναρσῆν, καὶ τὴν τοῦ Πρίσκου παρουσίαν κατάδηλον ποιῆσαι. Ἦν γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ τῷ Φιλιππικῷ κελεύσας, τετάρτην μοῖραν τῆς βόγας τῶ στρατῷ ⁷⁹ ἀποστερῆσαι. Ἐνόσει γὰρ Μαυρίκιος τὸ φιλόχρυσον. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς φοβηθεὶς μὴ ἀφορμὴ τυραννίδος γένηται τοῦτο, τῷ βασιλεῖ ⁸⁰ οὐχ ὑπήκουσε, διὰ τὸ τῆς στρατείας ἀποπαύεσθαι. Πρίσκος δὲ καταλαβὼν (76) τὴν Ἀντιόχειαν προστάττει τοὺς στρατιώτας· ἐπὶ τὸ Μονόκαρτον (77) συναθροῖναι· προσκαλεῖται δὲ καὶ Γερμανὸν ⁸¹ τὸν τὴν Ἐδεσσηῶν ἀρχὴν πεπιστευμένον σὺν τῷ ἐπισκόπῳ· καὶ σὺν αὐτοῖς πρὸς τὸ ⁸² στρατόπεδον ἀπήρχετο, τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάτχα σὺν αὐτοῖς ποιησάμενος ⁸³. Οἱ δὲ ἡγεμόνες τοῦ στρατοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ ⁸⁴ μετὰ τῶν βάνδων ἀπὸ δύο σημείων τοῦ στρατοπέδου. Ὁ δὲ Πρίσκος κατὰ τὸ εἰωθὸς οὐκ ἀπέθη τὸ ἵππου, οὐδὲ ταῖς συνθήσαι προσηγορίαις ἐχρήσατο. Ἐντεῦθεν αὐτῷ τοῦ μίσους γέγονεν ἐναρξίς. Ἐπὶ ταῖς κοιναῖς γὰρ ὕβρεισι τὰ πλήθη ἀνιῶνται. Μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τὰ τοῦ βασιλέως σοδαρῶς ἐπεδείκνυν ⁸⁵ γράμματα. Συρρέουσι τοίνυν τὰ πλήθη ἐπὶ τὸ ⁸⁶ τοῦ στρατηγοῦ σκηνοπήγιον, τὰ μὲν ξίφη ἐπιφερόμενα, τὰ δὲ λίθους, τὰ δὲ ξύλα. Γίνεται τοίνυν περιδεῆς ὁ Πρίσκος, καὶ ἐπιβὰς τῷ ἵππῳ φυγῇ ἀπέδρα τὸν κίνδυνον. Οἱ δὲ διαβῆξαντες τὸ τοῦτο σκηνοπήγιον, πάντα τὰ αὐτοῦ διήρπασαν. Ὁ δὲ καταλαβὼν τὴν Κωνσταντίαν (78) ὑπὸ λατρῶν τὰς βολὰς τῶν λίθων καὶ τὰ ἔλλα ἐθεραπεύετο. Καὶ ἀποστέλλει τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἀπολογούμενον ⁸⁷ τῷ στρατοπέδῳ, ὑπισχνούμενος πείθειν τὸν αὐτοκράτορα μὴδὲν αὐτοῖς ἀποστερεῖν ⁸⁸ τῶν εἰωθῶτων παρέχεσθαι ⁸⁹. Ὁ δὲ στρατὸς τὸν ἐπί-

VARIAE LECTIONES.

⁷⁴ τῶν add. ex A. ⁷⁵ ἐπιδάντων A. ἐπιδάντες vulg. ⁷⁶ καὶ τοὺς μὲν — παρέδωκαν om. A h f. ⁷⁷ πυρὶ add. ex conj. Goari, cfr. p. 415. ⁷⁸ Ἡράκλειον καταλιπόντα A. ⁷⁹ τῷ στρατῷ A, τῷ στρατηγῷ f, τὸν στρατὸν vulg. ⁸⁰ τὸν βασιλέα A b f. ⁸¹ Γερμόνον a f, ἡγεμόνα vulg. ⁸² πρὸς τὸ — σὺν αὐτοῖς om. f. ⁸³ ποιησάμενος A b f. ⁸⁴ αὐτοῖς a. ⁸⁵ ἀπεδείκνυ A. ⁸⁶ τὰ add. ex A. ⁸⁷ ἀπολογούμενον a, ἀπολογούμενος vulg. ⁸⁸ ἀποστερεῖν A, ἀποστρεφεῖν vulg. ⁸⁹ παρέχεσθαι a, παρασχέσθαι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(74) Anast. sine dubio legit, quod deesse interpr. notavit τὸ, πυρὶ, cum reddit, igni prodito castris. At Theophylactus ad finem secundi illius libri longe aliter, σκοποὺς περιβάλλοντες τῷ θυρώματι: eujus interpr. *praesidium illis relinquunt*: adeoque scripserit Theophanes, φυλάττειν παρέδωκαν vel quid ejusmodi. Nec vero arx sic valida, qualem ipse describit, sic facile erat succendenda, non magis Romanis vindicanda. COMBESIS.

(75) Hæc hyeme in eunte peracta testata reliquit Simocatta lib. II exeunte: Ὁρας δ' ἐπιούσης χειμῶνος ἄνεισιν ὁ Φιλιππικὸς ἐπὶ τὸ Κωνσταντινίου ἄστῳ· *Hyeme jam ingrediente Philippicus CP. discedit*.

(76) Alia hæc primo vere gesta. Simocatta

D lib. III, cap. I: Ἐπὶ τῷ δ' ἐπιγενομένου, ὁ μὲν ἀχειροτονεῖτο, ὁ δὲ τῆς ἡγεμονίας ἀπήρχετο. *Jam igitur ipso vere Philippico abdicante, Priscus excludebatur*. Interpres perperam, *Priscus initio magistratum*. Legendum quippe ἀπείρχετο.

(77) Anastasius, apud Monocartum. Miscella, apud Monetarium, Loci an officii nomen, nihi dubium. — Legit Anast., διὰ τοῦτο τῆς στρατηγίας ἀναπαύεται, dum reddit, ideoque *prætura deponitur*; nec aliter Theophyl. initio lib. 5 insinuat. Sic fere principes, nisi morem in omnibus geras, quidquid eorum demerueris, eorumque rebus vel non parendo consulas. COMBESIS.

(78) Anastasius cum Græcis ms., Constantiam, Simocatta Constantinam.

σκοπον μετά ὕβρεως ἀπεπέμπετο ⁸⁰, τὸν τε Γερμανὸν ἄκουσα στρατηγὸν ἀνηγόρευσα ⁸¹ ἐπὶ ἀσπίδος ὑψώσαντες, τοὺς τε βασιλικούς ἀνδριάντας κατέστρεψαν, καὶ τὰς τούτου εἰκόνας ἠφάνισαν, καὶ ἐπὶ τυραννίδα γυρεῖν ἤμελλον, καὶ τὰς πόλεις κυκλεύειν, εἰ μὴ ὁ Γερμανὸς τοῦτο ⁸² πολλῇ παραινέσει καὶ νοουθεσίᾳ ἐκόλυσεν. Ὁ δὲ Πρίσκος τὰυτα τῷ βασιλεῖ κατὰδῆλα πεποίηκεν. Καὶ ὁ βασιλεὺς πάλιν ⁸³ τὸν Φιλιππικὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηγὸν πεποίηκεν· καὶ ὁ Πρίσκος πάλιν εἰς Βυζάντιον ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ στρατὸς ὅρκους ⁸⁴ κατησφαλίζετο μηδὲ μὴ ὑπὸ Μαυρικίου βασιλεύσθαι. Οἱ δὲ βάρβαροι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς ⁸⁵ συμφοραῖς ἐνετρόφωσαν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἀριστόβουλον τὸν κουράτορα τῶν βασιλικῶν οἰκῶν πρὸς τὸν στρατὸν ἀπέστειλεν, ὅπως ὅρκους καὶ δῶροις διαλύσῃ τὴν τυραννίδα ὃ καὶ πεποίηκεν ⁸⁶. Τῆς δὲ τυραννίδος ἀποσπασθείσης γίνεται Περσῶν καὶ Ῥωμαίων κατὰ τὴν Μαρτυρόπολιν πόλεμος μέγιστος. Τῶν δὲ Ῥωμαίων δυνάμει καὶ στρατηγίᾳ καταπολεμησάντων τοὺς Πέρσας, ἀναιρείται ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαρούζας (79)· συλλαμβάνονται δὲ καὶ ζῶντες πρισχίμοι καὶ οἱ τῶν Περσικῶν ταγμάτων ταξίαρχοι· χίλιοι δὲ μόνοι ⁸⁷ τὸν ἀριθμὸν διεσώθησαν, οἱ καὶ μετὰ κινδύνων ἐπὶ τὴν Περσίδα ἀνέστρεψαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐκπέμπουσι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων πολλὰ, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας ἔπαντας σὺν τοῖς βάνδοις. Ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐκτίσεν τὸν Καριανὸν (80) ἔμβολον ἐν Βλαχέρναις ὑπογράφας ἐν αὐτῷ διὰ ζωγράφων τὰς ἑαυτοῦ ἐκ παιδῶθεν πράξεις μέχρι τῆς αὐτοῦ βασιλείας· καὶ ἀνεπλήρωσεν ἐν αὐτῷ δημόσιον λουτρόν.

A. M. 6080. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, C Ἰδοκτιῶνι 5' (81) οἱ Λογγιβάροιοι κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον ἤρανον, καὶ τὰ Μαυρουσίων ἔθνη κατὰ τὴν Ἀφρικήν μεγάλην ⁸⁸ παραχὰς ἐποίησαντο. Ἐν δὲ τῇ Περσίδι φυλακὴ ὑπάρχει λεγομένη Λήθη ⁸⁹ (82), καὶ πολλοὺς ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπὸ ¹ διαφόρων ἰσθμῶν ἐν ταύτῃ κατέκλεισεν σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις τῆς πόλεως τοῦ Δαρᾶς. Οὗτοι οὖν ἀπογνόντες ἑαυτοὺς ² ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν φυλασσόντων αὐτούς· καὶ ἀνελόντες τὸν Μανουσᾶν (83) καὶ τὴν τούτου ἀδελφὴν λαβόντες εἰς τὸ Βυζάντιον ἦγον ³. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ χάρας μεγάλης αὐτοὺς ὑπέδεξατο· τὸν δὲ Φι-

A prorupissent tyrannidem, urbesque devastationibus cinxissent, nisi Germanus, qua minis, qua inhortationibus milites cohibuisset : de quibus omnibus imperatorem Priscus fecit certiorum : is vero Philippicum orientis ducem iterum constituit : Priscus autem iterato Byzantium repetiit. Exercitus vero Mauricio se hand amplius in bellis obsecuturos adhibitis juramentis affirmare : ex quo Barbari de Romanis calamitatibus letari, et in voluptatem dilabi. Demum imperator Aristobulum imperialium domorum curatorem ad exercitum summisit, qui fide per juramentum asserta, nec non muneribus distributis excitatam tyrannidem dilueret, quod fideliter præstitit. Ea tyrannide distracta vebemens Romanos inter et Persas ad Martyropolim commissum est bellum. Romanis vero bellico robore militiarque peritia Persas exsuperantibus, Persarum dux Baruzas interficitur, vivi ad ter mille comprehenduntur, in quibus Persicorum ordinum præcipui rectores. Soli numero mille periculo servati, qui denuo periculis fatigati Persidem repetere permisi sunt. Cæterum partem ex Persicis spoliis spectatissimam Romanus exercitus ad imperatorem transmisit, quos nimirum vivos cepit, et erepta in prælio cuncta banda. Edificavit porro Mauricius ad Blachernas Carianam porticum, cunctaque a pueris ad susceptum usque imperium a se gesta pictorum arte in ea descripsit : et publicum quod illie habebatur balneum absolvit.

A. C. 580. — Hoc anno mense Septembri, indictione sexta, Longobardi adversus Romanos bellum moverunt : et Maurusiorum gentes per totam Africam magnos excitarunt tumultus. Exstat porro carcer in Perside, cui nomen Lethe, id est Oblivio, quo Persarum rex ex diversis nationibus plurimos, cum iis qui ad Daras capti sunt, inclusit. Illi desperata libertate adversus custodes seditionem movent, et interfecto Manusa, sororem ejus captam secum Byzantium abducunt : quos imperator 221 summa animi lætitia exceperit. Porro Philippicum vix Romanus exercitus agnovit ducem.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ ἀπεπέμπετο A, παρεπέμπετο vulg. ⁸¹ ἀνηγόρευσα A, ἀνηγόρευσεν vulg. ⁸² τοῦτο add. ex A, sed nisi τούτου ante ἐκόλυσεν. ⁸³ πάλιν om. A b. f. ⁸⁴ ὅρκους A, ὄρκους vulg. ⁸⁵ Ῥωμαϊκαῖς A, βαρβαρικαῖς vulg. ⁸⁶ ἐνετρόφωσαν A, ἀνετρόφωσαν vulg. ⁸⁷ ὁ καὶ πεπ. A, ὁ δὲ πεπ. vulg. ⁸⁸ χίλιοι δὲ μόνοι A, χίλιοι μὲν οἱ vulg. ⁸⁹ μεγάλην vulg. ¹ ἀπὸ add. ex A. ² ἑαυτῶν A. ³ ἦγον A, ἤσαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(79) Simocatta, Μαρούζας.

(80) Origines Cr. : Τὰ Καριανῶν, καὶ τὸν ναὸν, καὶ τὴν γηροκομίαν ἀνήγειρεν Μαυρίκιος βασιλεὺς σὺν τοῖς ἔμβολοις. Οἶκος δὲ ἦν ἐκεῖ Καριανῶν πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος εἰληφῆ τὴν προσσηγορίαν· Carianæ, templum, et senium domum cum variis portibus imp. Mauricius extruxit. Ibi porro domus Carianæ existit. a quo locus nomen accepit.

(81) Longobardicis, Mauritanis, et Persicis bellis se tumultibus recitandis Simocatta novum annum tenentium præmittit lib. 3 cap. 4 : Χαμῶνος τοιγαροῦτ ὥρας διαδεξαμένης τὸν πόλεμον, τῇ ἀστικ-

D νήτῳ καὶ ἀμοιβαίᾳ τῶν τροπῶν μεταβάσει, ὃ χάραξ διαλύεται. Ἐπιγενομένου δ' ἤρος, καὶ τὰ ἐξῆς· Hyeme bellum excipiente, secundum tempestatem anni mobilitatem vicissitudinemque castra dissolvuntur. Ineunte autem vere, etc quia interpres τροπῶν legit, non τροπῶν, hyemem scripsit bellum excipere secundum morum mobilitatem. Inepit.

(82) Historiam refert Simocatta cap. 5, Lethen carcerem memorat Procopius de bello Persico.

(83) Simocatta Μαρούζαν. Anastasius et miscella, Marusam.

Prælio vero Romanos inter et Persas exortio, vin- A
cuntur Romani : Philippicum vero regendi exerci-
tus munere abdicatum, Comentiolo orientis duce
misso, imperator revocavit. Qui cum Nisibim ac-
cessisset, Persæ vero ad Sarbanum subsisterent,
manus invicem conseruere. Eo conflictu Heraclius,
Heraclii pater, fortiter in prælio se gerens Per-
sarum ducem occidit : quo sublato vertuntur in
fugam Persæ : quos cum Romani insecuti fuissent,
prædam abegerunt innumeram : bellicumque om-
nem apparatus multaque spolia capientes, cuncta
Byzantium transmisere. Imperator vero equestribus
spectaculis et publicis conventibus et festivitatibus
urbem exhilaravit, et ob partam victoriam trium-
phum duxit. Hormisdas porro Baram ducem desi-
gnans cum ingentibus copiis in Suaniam transmit-
tit. Hic, impressione in eam facta, Turcos Persicæ
potestati armorum vi omnino subjicit, adeo ut Hor-
misdæ res tantum inde ceperint incrementum, ut
quadraginta auri millia in vectigal annum Turcis
imperaret, cum ipse Turcis antea tantumdem pen-
deret. Baram ea victoria circa rex bellicas magnum
nomen adeptus, et ad Araxem fluvium jam castra
metante, certior factus Mauricius Romanum ducem
institutum cum exercitu in Suaniam dirigit. Is
ubi Lazicam devenit, et ad Phasidem amnem
appulit, in Albaniam castra movet. Baram Roma-
norum aciem adesse intelligens, factum ridebat :
et nondum inito illi cum Romanis certamine, Ro-
manam bellandi artem experiri cupiebat. Trajecto
itaque vicino sibi flumine, ad interiores Persidis
provincias Romanos pertracturus, progrediebatur.
Romanus bipertito exercitu bello inexpertos ad
impedimenta reliquit, et cum reliquis decem mil-
libus selectis Barbaros insecutus est. Ex his his
mille cæteros præcedere, et cursu anteire jubentur,
qui Persarum paribus præcursoribus obviam facti
vertunt eos in fugam, et cunctos tandem trucidant.
Fuga quippe arrepta in objectum præcipitium lapsi
et angustiis undique conclusi cuncti perierunt.
Romanis inde ad vallum usque Persarum pene-
trantibus, Baram de tanta virtute obstupuit. Ro-
manis his nuntiis militum animos excitat, et in
Albanie campis castra metatur. Baram dolis potius
quam aperto Marte victoriam suffurari meditatus
consiliis excidit : summa quippe bellandi peritia
excelebat Romanus. Consortis tandem ad utram-
que partem manibus, multisque Barbarorum occi-

λιππικὸν μὲλις στρατηγὸν ὁ στρατὸς καταδέξατο.
Πολέμου δὲ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν ἐν Μαρτυροπόλει
γεγονότος ἡττώνται Ῥωμαῖοι· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ
πάλιν τῆς στρατηγίας ἂ τὸν Φιλιππικὸν διαδεξάμενος,
Κομεντιόλον στρατηγὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀπέστειλεν. Ὁ
δὲ Κομεντιόλος περὶ τὴν Νίσιβιν γενόμενος, καὶ οἱ
Πέρσαι κατὰ τὸν Σαρβανὸν ⁸⁴ ἀλλήλοις συνέδα-
λον. Ἡράκλειος δὲ ὁ τοῦ Ἡρακλείου πατὴρ ἐνευδο-
κιμήσας ἐν τῷ πολέμῳ ἀνέβλεν τὸν τῶν Περσῶν
στρατηγὸν· τοῦ δὲ ἀναιρεθέντος τρέπονται Πέρσαι·
καὶ διώκουσι Ῥωμαῖοι. Πολλῆς δὲ ἀλώσεως ⁸⁵ ἐν αὐ-
τοῖς γενομένης, παραλαμβάνουσι καὶ τὸ τοῦλδον ⁷, καὶ
πολλὰ λάφυρα ἐν Βυζαντίῳ ἐκπέμπουσιν. Ὁ δὲ αὐ-
τοκράτωρ ἱππικαῖς θεωρίαις καὶ πανηγύρεσι (85)
τὴν πόλιν ἐφαίδρυνεν, καὶ τὰς νίκας ἐθριάμβευσεν. Ὁ
δὲ Ὀρμισδᾶς στρατηγὸν (86) χειροτονήσας τὸν Βαρᾶμ
ἄμα καὶ ⁸ δυνάμει πολλᾷ κατὰ Σουανίας ⁹ ἐκπέμ-
πει. Ἀδοκῆτως δὲ ταύτῃ ἐπιστάς, καταπολεμηθέντων
τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν Περσῶν, τοσοῦτον Ὀρμισδᾶς
ἠδέξθη, ὡς καὶ φόρους μ' χιλιάδας χρυσοῦ παρὰ τῶν
Τούρκων λαβεῖν, πρότερον τοῦτου τὰ ἴσα τοῖς Τούρ-
κοις τελούστος. Τοῦ δὲ Βαρᾶμ περιδύου κατὰ τὸν
πόλεμον τοῦτον γεγονότος, καὶ εἰς τὴν Ἀράξην ¹⁰
ποταμὸν στρατοπεδεουμένου, ὁ Μαυρίκιος τοῦτο μα-
θὼν Ῥωμανὸν χειροτονεῖ στρατηγὸν, καὶ ἐν Σουανίᾳ
μετὰ δυνάμει πέμπει. Καταλαβὼν δὲ ὁ Ῥωμανὸς
τὴν Λαζικήν, καὶ εἰς τὸν Φάσιδα λεγόμενον ¹¹ ποτα-
μὸν, ἐπὶ τὴν Ἀλβανίαν ¹² στρατοπεδεύεται. Ὁ δὲ
Βαρᾶμ τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατὸν ἐπιδημήσαντα
ἀκηκῶς, διεγέλα τὸ πρᾶγμα· ἐπιθύμει δὲ καὶ
C Ῥωμαϊκῆς παρατάξεως πέραν λαβεῖν· οὐ γὰρ ἦν
ποτὶ Ῥωμαίους πολεμήσας. Διαβάς τοίνυν τὸν γεί-
τονα ποταμὸν, ὡς ἐπὶ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Περ-
σίδος τοὺς Ῥωμαίους ἐφελκόμενος ἦει· ὁ δὲ Ῥωμανὸς
τὴν Ῥωμαϊκὴν πληθὺν ἐχώρισεν ¹³, τοὺς ἀδοκίμους
εἰς τὸ τοῦλδον καταλιπὼν, καὶ δέκα χιλιάδας ἐπι-
λέκτους παραλαβὼν ¹⁴ κατὰ τῶν Βαρβάρων ἐχώ-
ρει· δύο δὲ χιλιάδας προτρέχειν τοῦ στρατοῦ πα-
ρακαλεῖται· οἳτινες συναντήσαντες τοὺς προ-
τρέχοντας τῶν Περσῶν, τοῦτους τρέπουσι, καὶ πάν-
τας ἀνήλωσαν. Τῆς γὰρ φυγῆς γεναμένης, καὶ
κρημνοῦ συναντήσαντος αὐτοῖς, ἀποκλεισθέντες πάν-
τες ἀνηρέθησαν ¹⁵. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μέχρι τοῦ χάρα-
κος τῶν Βαρβάρων ἐγένοντο, ὡς καταπλαγῆναι τὸν
Βαρᾶμ ἐπὶ τούτῳ. Τοῦτο ἀκηκῶς Ῥωμανὸς παρα-
θαβρύνει τὸ στρατόπεδον, καὶ παρατάσσονται ἐν
πεδίῳ τῆς Ἀλβανίας. Ὁ δὲ Βαρᾶμ ἀπειρηθεὶς κλί-
ψαι τὸν πόλεμον. Διηστόχησεν ¹⁶ δὲ τοῦ βουλευμάτος

VARIE LECTIONES.

¹ ὁ δὲ στρατ. A, καὶ ὁ στρ. vulg. ² κατὰ Σαρβανῶν A. ³ δὲ ἀλώσ. A, δὲ τῆς ἀλ. vulg. ⁴ τὸ τοῦλδον A, τὸν τ. vulg. ⁵ καὶ add. ex A. ⁶ Σουμανίας A. ⁷ Ἀράξην A. ⁸ γενόμενον A. ⁹ Ἀλβανίαν A. h. i. l. infra. ¹⁰ ἐχώρισεν A, ἐχώριζεν vulg. ¹¹ λαβὼν A. ¹² ἀνηρέθησαν A, ἀνηλώθησαν vulg. ¹³ διηστόχησεν A, διητύχησεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Idem cap. 6, τὸ Σισαρβάνων.

(85) *Commerciis* interpretatus est Anastasius. Vide notas in pag. 224.

(86) Octavius, inquit Simocatta lib. III, cap. 6, Mauricii annus volvebatur, cum Baram Persarum dux ab Hormisdæ rege contra Suaniam mittitur : verum non ab imperatoria, sed a Cæsarea digni-

tate Mauricio collata ejus annos Simocattam nomen rare necessum videtur. Reliquorum porro Hormisdæ gestorum narrationem, ex qua præsertim epitome deprompta, textit Simocatta lib. III, ca. 6, 7, 8 et ultimo totisque duodecim lib. IV præi- bus capitibus. Evagrius lib. ult., cap. 45.

συνασαι γὰρ ὁ Ῥωμανὸς ἑκατόμητο. Συμβαλόντων A
 δὲ ἀλλήλοις καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων Βαρβάρων ¹⁷,
 μεγίστη Ῥωμαίων γίνεται νίκη· σκυλεύονται τοίνυν
 οἱ βάρβαροι, καὶ ταφῆς ἀμοιρήσαντες, τοῖς ¹⁸ θηρίοις
 γίνονται κατάθρωμα. Τοῦτο ¹⁹ ἀκούσας ὁ τῶν Περ-
 σῶν βασιλεὺς, καὶ τὴν αἰσχύνην μὴ φέρων, γυναι-
 κείαν ἐσθῆτα τῷ Βαρᾶμ ἐξέπεμψεν· καὶ τῆς στρα-
 τηγίας τοῦτον ἀπέπαυσεν ²⁰. Νεωτερίζει τοίνυν ὁ
 Βαρᾶμ, καὶ πρὸς τυραννίδα χωρεῖ· καὶ ἀνθυβρίζει
 διὰ γραμμάτων τὸν Ὀρμισδαν, ἐπιγράφας τὴν ἐπι-
 στολὴν· Ὀρμισδᾶ τῇ θυγατρὶ Χοσρῶου ὁ Βαρᾶμ
 ταῦτα ἐπιστέλλει ²¹. Συναγαγῶν δὲ τὰ στρατεύ-
 ματα ²², ἔφρασκεν ἀγανακτεῖν ²³ τὸν Ὀρμισδαν κατὰ
 τῶν στρατευμάτων, ὡς ὑπὸ Ῥωμαίων ἠττηθέντων.
 Ἐπεδείκνυσεν ²⁴ δὲ καὶ ἐπίπλαστα γράμματα ὡς ἀπὸ
 Ὀρμισδα, πρὸς τὸ ὑπομειῶσαι τὰς ²⁵ τῶν στρα-
 τικωτῶν βόγας, ὑπομιμνήσκων αὐτοὺς τὸ τε ἀπηνές
 τοῦ Ὀρμισδα καὶ ὠμότατον, τὸ φιλάργυρόν τε καὶ
 βίαιον· καὶ ὅπως φόνους μὲν ἀρυσκόμενος, εἰρήνης
 δὲ ἀπεχόμενος, καὶ πῶς τοὺς μεγιστάνας ²⁶ δεσμοῖς
 καθυπέβαλεν ²⁷· καὶ τοὺς μὲν ξίφει ἀπέτεμεν, τοὺς
 δὲ ἀπέπνιξεν ἐν τῷ Τίγριδι· καὶ πῶς κατηνάγκαζεν
 Πέρσας ἐν μεγάλοις πολέμοις χωρεῖν, ὅπως διαφθα-
 ρῶσι, καὶ μὴ κατ' αὐτοῦ στασιάζωσιν. Τοιούτοις ²⁸
 δὲ λόγοις συμβαλὼν ὁ Βαρᾶμ τὰ στρατεύματα, τυ-
 ραννίδα μεγάλην κατὰ Ὀρμισδα ἐξῆψεν· καὶ ὄρκους
 τὸν Βαρᾶμ ὀχυρώσαντες δογματίζουσι πάντες καθ-
 ελεῖν τὸν Ὀρμισδαν. Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ²⁹ Φερογάνην (87)
 τὴν μάγειρον ³⁰ αὐτοῦ καθοπλίσας, μετὰ δυνάμει
 ἀπέστειλεν κατὰ Βαρᾶμ. Ὁ δὲ Βαρᾶμ ἐδῆλου τῇ
 Φερογάνη καὶ τοῖς στρατεύμασι, ὅτι οὐ δεῖ ὄπλα
 κατὰ Περσῶν ἐπιφέρεσθαι Πέρσας· καὶ ὑπεμίμη-
 σκεν αὐτοὺς τὴν τοῦ Ὀρμισδα τραχύτητα, τὸ ἀδικον,
 τὸ αἰμοχαρές, καὶ φιλόφρονον ³¹, τὸ ἀπίστον καὶ ἀλα-
 ζονικόν ³² τε καὶ βίαιον. Τοῦτων αἰσθόμενοι ἀληθῶς
 εἰρημένων ³³ οἱ περὶ τὸν Φερογάνην λαοὶ πρὸς Βα-
 ρᾶμ μετατίθενται· καὶ τὸν Φερογάνην ἀνελόντες τῇ
 Βαρᾶμ ἠνώθησαν· καὶ ἐπὶ Κτησιφῶντα ὤρμησαν.
 Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς εἶχεν ἐν δεσμοῖς Βινδόην τὸν ἐν ἀξίᾳ
 μεγάλην τελοῦντα. Ἐν δὲ σάλῳ μεγάλῳ τῶν πραγμά-
 των ὄντων Βεσδᾶν ³⁴ (88) ὁ τοῦ Βινδόου ἀδελφὸς εἰς
 τὴν φρουρὰν εἰσπηδήσας, ἐξῆγσε ³⁵ Βινδόην τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ, καὶ συναθροίσαντες πλῆθος ἀγροίκων τε
 καὶ πολιτικῶν ³⁶ τρίτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας εἰσέρχονται ³⁷
 εἰς τὰ βασίλειά· καὶ εὐρόντες τὸν Ὀρμισδαν ἐπὶ
 θρόνου βασιλικῶς καθεζόμενον, ὕβρει τοῦτον πολ-
 λαῖς καθυπέβαλον ³⁸. Ὁ δὲ Βινδόης κρατήσας τὸν
 Ὀρμισδαν, ἀφείλετο ³⁹ τὸ διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς

sis, præclara Romanis relicta est victoria. Direptis
 spoliis Barbarorum **222** cadavera in ferarum
 escas per agros passim exposita jacuere. Quibus
 auditis Persarum rex tanti dedecoris impatiens,
 muliebri veste ad Baram missa, ducis munere eum
 privavit. Quare novandis rebus animum Baram
 applicat, et tyrannidem excitare molitur : Hor-
 misdam insuper per litteras contumeliis reverbe-
 rat, affixa in hæc verba inscriptione : Hormisda
 Chosrois filia hæc Baram scribit. Ad hæc cum
 exercitu collocutus, ob ciadem a Romanis acceptam
 Hormisdam militibus graviter succensere, asseve-
 ravit : fictas quoque litteras tanquam ab Hormisda
 missas, quibus militaria stipendia juberentur mi-
 nuī, ostendit : quam immite denique foret Hor-
 misdæ ingenium, quam in immanitatem proclive,
 quanta pecuniæ cogendæ libido, quam propensus
 in violentiam animus, ipsis in memoriam revocare ;
 ut cædibus gaudeat, pacem aversetur, vinculis
 subjecerit optimates, quos partim gladio, partim
 Tigridis fluentis absumpsit ; ut Persicos exercitus
 diuturna bella sustinere coactos minuere satagat
 ac penitus labefactare, ne tumultus aut seditionem
 in eum moveant, ob oculos proponere. His verbis
 exercitum adversus Hormisdam committens, maxi-
 mam in eum rebellionem excitavit. Fidem vero
 suam adhibito jurejurando Baram obstringentes,
 Hormisdam regno depellere et e medio tollere de-
 creverunt. At Hormisda Pheroganem coquum
 suum armis instructum et magno exercitu stipatum
 contra Baram summisit. Baram ex adverso Phero-
 gani et exercitui, a Persis in contribules Persas
 arma non movenda, significat : una simul asperum
 Hormisdæ animum, ut nefariis actibus, sanguino
 ac cædibus gaudeat, solerter exponit : his addit
 fidei inconstantiam, fastum arrogantem, et supra
 modum animi motus violentos. Pheroganis milites,
 ubi hæc, quæ alioqui vera erant, intellexere, ad
 Baram defecerunt, et Pherogane occiso illius exer-
 citui se adjunxere ; et ad Ctesiphontem profecti
 sunt. Sub id vero tempus Bindoes amplissimæ di-
 gnitatis vir ab Hormisda in vinculis detinebatur.
 Porro in negotiorum procella summaque animorum
 perturbatione, Bestas Bindois frater in carcerem
 irrumpens, Bindoem fratrem inde extraxit : et col-
 lecta rusticorum atque civium turba, sub tertiam
 diei horam palatium ingressi, Hormisdam, quem
 regali habitu throno insidentem reperere, contu-

VARIÆ LECTIONES

¹⁷ Βαρβάρων add. ex A. ¹⁸ τοῖς add. ex A. ¹⁹ τοῦτο A, τούτων vulg. ²⁰ ἀπέπαυσεν A, ἀπέπεμψεν
 vulg. ²¹ ἐπιστέλλει A, στέλλει vulg. ²² στρατεύματα A, στρατίπεδα vulg. ²³ ἀγανακτεῖν A, ἀγανακτιῶν
 vulg. ²⁴ ἐπεδείκνυσεν A, ὑπεδείκνυσεν vulg. ²⁵ τὰς add. ex A. ²⁶ τοὺς μεγιστάνας A, τοὺς μεγιστάνους
 a, τοὺς μεγιστάνους Γ, μεγιστάνους vulg. ²⁷ καθυπέβαλεν A, καθυπέβαλλεν vulg. ²⁸ τοιούτοις A, τούτοις
 vulg. ²⁹ ὁ δὲ Ὀρμ. A, Ὀρμ. δὲ vulg. ³⁰ τὴν μάγιστρον A e f. ³¹ φιλόφρονον A, φιλόφρονον vulg.
³² ἀπίστον καὶ ἄλαζον, ἀπίστον, τὸ ἀλ. vulg. ³³ εἰρημένων] φερομένων vulg. ³⁴ Βεστᾶν a. ³⁵ ἐξῆ-
 γσε A a e, εἰσάγει vulg. ³⁶ πολιτικῶν A, πολιτῶν vulg. ³⁷ εἰσέρχονται A, εἰσέρχεται vulg. ³⁸ καθυπέ-
 βαλον A, καθυπέβαλλον vulg. ³⁹ ἀφείλετο A, ἀφείλατο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

87) Φερογάνην.

(88) Simocatta, Βεστᾶμ. Anastasius, Bestam.

mellis variisque appetunt injuriis. Bindoes autem Hormiadam apprehendens diadema ab ejus capite avulsit, ipsumque in carcerem detrusit; Chosroem vero ut paternum solium 223 reciperet hortatus est. Hormisdas autem summisso ex carcere ad Persas nuntio, ut sibi, quæ e Persarum re forent, dicendi copiam facerent, deprecatus est. Indictus ergo in sequentem diem frequens Persarum conventus: qui ubi una cum plebe in regia congregatus fuit, Hormiadam vinculum coram adduci jussit. Hormisdas primum in reges, quæ pateretur, non committenda, Persas monere: tum vero, quæ tulisset tropæa, quæ bona contulisset, quantis tributis a Turcis deinceps pendendis Persicas res auxisset, commemorare: ut pacem quærere coegisset Romanos, ut Martyropolim subegisset, quantis etiam apud Persas pater excellisset præclaris facinoribus, enarrare: quare Chosroem ceu dissidorum cupidum, avaritiæ voraginem, cædibus assuetum, præsumptuosum, injuriis inferendis proum, bellorumque tumultibus gaudentem, regno privandum: minorem sibi esse filium, quem potius regem promovendum persuadebat. At Bindoes adversus Hormisdam perorans, et juos turpiter lapsus admisisset coram enumerans concessum universum in Hormisdam incendit. Uxorem tandem et filium Hormisdæ producent in medium, et sub ipsius Hormisdæ conspectu serra medios dividunt: eum vero oculis privatum conjecerunt in carcerem. Ac nonnullo quidem dierum intervallo patrem in custodia benignè excepit Chosroes, suppeditatis etiam, quæ volupe forent, deliciis: Hormisdæ vero missa a rege munera pedibus conculcante, et injurias conviciisque rependente, Chosroes ira percitus, sustibus agrestibus per illa usque ad necem cædi jussit. Tam inmane facinus Persas affixit, et omnium oilium adversus Chosroem provocavit. Chosroes collectis armatorum copiis regia se subduxit, et adversus in Zabæ fluminis planitiem, qua Baram cum castris consederat, perrexit. Optimatum vero suorum quosdam in Baram partes inclinare Chosroes suscipit, eos morti tradidit: ex quo tumultuantibus copiis Chosroes cum paucis fugam inire cogitur: reliquis autem exercitus totus ad Baram defecit. Quamobrem Chosroes quid sibi agendum foret incertus, cum alii ad Turcos, ad Romanos alii secedere suaderent, conscendens equum, frenumque remittens, spontaneos equi motus cæteros omnes sequi jussit. Equus autem ad Romanorum fines progressus, ad Cercesium venit: tum vero legatos

αὐτοῦ, καὶ εἰς φρουρὰν τοῦτον παρέδωκεν· παρεκάλει δὲ Χοσρόην τοῦ πατρῷου θρόνου ἀνθέξασθαι.²² Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ἐκ τῆς φρουρᾶς ἀγγελὸν ἐξέτεμψεν τοῖς Πέρσαις, αἰτούμενος λαλῆσαι τὰ συμφέροντα τῇ Περσίδι. Γίνεται τοίνυν τῇ ἐπαύριον, καὶ συνηθροίσθη ἡ σύγκλητος τῶν Περσῶν ἐν τοῖς βασιλείοις σὺν τῷ πλήθει, καὶ ἀγορεύει τὸν Ὀρμισδᾶν δέσμιον. Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ἀνεμίμνησεν Πέρσας, ὡς οὐ δεῖ περὶ τοῦ βασιλείας ταῦτα ἐξαμαρτάνειν, καὶ ὅσα, ἀπ' οὗ ἐδασλευσεν, τρόπαια πεποίηκεν, καὶ ὅσα εὐεργέτησεν Πέρσας, καὶ ὅπως Τούρκους²³ τῇ Περσίδι φόρους τελεῖν πεποίηκεν, Ῥωμαίους δὲ εἰρήνης ἔργον, καὶ ὅπως τὴν Μαρτυρόπολιν παρέλαβεν, καὶ τὰς πατρώας ἀριστείας ἐξήγγειλεν. Ἡξίου δὲ ἀποχειροτονηθῆναι Χοσρόην τῆς βασιλείας, ὡς φιλάδικον καὶ ἀπληστον, καὶ αἰμοχαρῆ, ὑπεροπτικόν τε καὶ ὑβριστὴν καὶ φιλοπόλεμον· ὑπεῖναι δὲ αὐτῷ παῖδα²⁴, καὶ τοῦτον μᾶλλον εἰς βασιλέα προχειρίσασθαι παρεκάλει. Βινδόης δὲ πρὸς Ὀρμισδᾶν ἀντέλεγεν, καὶ τὰ τοῦτου σφάλματα εἰς μέσον προβαλλόμενος πάντας διηγείρειν κατὰ τοῦ Ὀρμισδα· καὶ ἀγορεύει εἰς μέσον τὴν γυναῖκα Ὀρμισδοῦ καὶ τὸν υἱόν· καὶ τοῖς προσειωθῶσιν²⁵ ἐπ' ἕψεσιν Ὀρμισδοῦ τούτους ἐδιχοτόμησεν. Τὸν δὲ Ὀρμισδᾶν τυφλώσαντες, τῇ φρουρᾷ ἐναπεθέεντο. Καὶ ὁ μὲν Χοσρόης ἄχρι τινὸς τὸν πατέρα ἐφιλοφρόνησεν ἐν τῇ φρουρᾷ, πᾶσαν ἡδονὴν παρέχων· ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ὕβρισι τοῦτον ἡμείβητο, καταπατῶν²⁶ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμπόμενα. Ὀργισθεὶς δὲ²⁷ ὁ Χοσρόης ῥοπάλοις ἀγρίοις ἐκέλευσε κατὰ τῶν λαγόνων (89) τυπόμενον²⁸ τοῦτον ἀποθανεῖν. Τοῦτο δὲ ἐλύπησεν τοὺς Πέρσας, καὶ μίσος κατὰ τοῦ Χοσρόου ἐνέθηκεν. Χοσρόης δὲ συναθροίσας δυνάμεις, τῶν²⁹ βασιλείων ὑπεξελθὼν κατὰ τοῦ Βαρᾶμ παρεγένετο ἐν πεδίῳ τοῦ Ζάβα ποταμοῦ, ἐνθα Βαρᾶμ τὸν χάρακα εἶχεν. Ὑπολαθῶν δὲ Χοσρόης, ὅτι τινὲς τῶν ἀρχόντων πρόσκεινται τῷ Βαρᾶμ, τούτους ἐφόνευσεν. Ταραχθέντος δὲ τοῦ λαοῦ, ἀποδιδράσκει Χοσρόης μετὰ τινῶν ὀλίγων· καὶ πάντες οἱ³⁰ περὶ τὸν Χοσρόην τῷ Βαρᾶμ προσχώρησαν. Ὁ δὲ Χοσρόης ἠπόρει τί δράσει³¹, ἐνίων μὲν συμβουλευόντων αὐτῷ πρὸς Τούρκους χωρεῖν, ἑτέρων δὲ πρὸς Ῥωμαίους. Ὁ δὲ Χοσρόης τοῦ ἵππου³² ἐπιθάς καὶ τὸν χαλινὸν ἐάτας προστάττει πᾶσιν ἐπισθαι τοῖς τοῦ ἵππου κινήμασιν. Ὁ δὲ ἵππος ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ μέρη ἀπεκίνησε, καὶ πρὸς τὴν Κερκῆσιον³³ παραγίνεται· καὶ πρέσβεις ἐκπέμπει³⁴ τὴν αὐτοῦ ἀφίξιν κατὰ τὸν Ῥωμαίους ποιοῦμενος. Ἐτυχε δὲ Πρόβδον τὴν πατρίκιον ἐκεῖ δευτεροῦτον ὑποδέξασθαι, καὶ διὰ γραμμάτων τῷ βασιλεῖ μηνύσαντα³⁵ τὰ κατ' αὐτόν. Ὁ δὲ Βαρᾶμ ἀπέστειλεν πρέσβεις πρὸς

VARIAE LECTIONES.

²² ἀνθέξασθαι A a f, ἀναδέξασθαι vulg. ²³ ὅπως Τούρκους τῇ Περσίδι φόρους τελεῖν πεπ. A, ὄσους φόρους Τούρκων τελεῖν τῇ Π. πεπ. vulg. ²⁴ αὐτῷ μᾶλλον παῖδα A, omisso μᾶλλον, quod sequitur. ²⁵ προσειωθῶσιν A, quo sensu nescio. ²⁶ καταπατῶν — πεμπόμενα om. A. ²⁷ ὀργισθεὶς δὲ ὁ Χ. ἕπ. A, ὀργισθῆ δὲ ὁ Χ. καὶ ῥοπ. vulg. ²⁸ κατὰ τῶν λαγόνων τυπόμενον A, κατὰ τὸν λαγόνον τύπτεσθαι vulg. ²⁹ τῶν a: id. ex A. ³⁰ οἱ add. ex A. ³¹ δράσει A, δράσαι f, δράσαιτο vulg. ³² τοῦ ἵππου A, τῶν ἵππων vulg. ³³ Κέρσιον A. ³⁴ ἐκπέμπει A, πέμπει vulg. ³⁵ μηνύσαι a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Sic et Simoc. l. iv, c. 7, κατὰ τῶν λαγόνων παιόμενος, ad illa cæsus, acerbæ morte extinctus est. COMBESIS.

αὐτὸν ⁸² αἰτούμενος μὴ συμμαχῆσαι τῷ Χοσρόῳ· καλεῖται δὲ ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος Κομεντιόλω στρατηγῷ εἰς Ἱεράπολιν τὸν Χοσρόην ὑποδέξασθαι, καὶ βασιλικαῖς θεραπεῖαις τιμῆσαι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατέδειξεν ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος (90) γενέσθαι εἰς τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Θεοτόκου τὴν λιτὴν ἐν Βλαχέρναις, καὶ ἐγκώμια λέγειν τῆς Δεσποίνης, ὀνομάσας αὐτὴν πανήγυριν (91).

Ceterum hoc etiam anno celebrandæ ad Blachernas supplicationis in sanctæ Deiparæ exemplar et normam imperator Mauricius dedit, et Dominæ enomia recitari jussit, idque panegyrim nuncupavit.

A. M. 6081. — *Persōw βασιλέως Χοσρόου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει τεκνοποιηθεὶς ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος (92) Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσῶν, Δομετιανὸν ἐπίσκοπον Μελιτινῆς ⁸³ πρὸς αὐτὸν ἐξέπεμψεν τὸν ἴδιον συγγενῆ σὺν Ναρσῆ, τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πολέμου τούτου καταπιστεύσας. Οὐτινες παραλαβόντες τὸν ⁸⁴ Χοσρόην καὶ πάσας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις, εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλουσιν. Ὁ δὲ Βαρὰμ τοῦτο μαθὼν τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις ἀναλαβὼν, ἐν τόπῳ Ἄλεξι Ῥοίνης ὀνομαζομένῳ ἐστρατοπέδευσεν, κωλύειν οὐ μένος τὰ ἐκ τῆς Ἀρμενίας ἐρχόμενα στρατεύματα τοῦ μὴ ἐνωθῆναι τῷ Ναρσῆ ⁸⁵. Ἐκέλευσε γὰρ Μαυρίκιος Ἰωάννην τὸν Μουστάκιον τὸν τῆς Ἀρμενίας στρατηλάτην ἀναλαβεῖν τὰ στρατεύματα, καὶ ἐνωθῆναι τῷ Ναρσῆ, τοῦ ἅμα συστήσασθαι τὸν πρὸς τὸν Βαρὰμ πόλεμον. Διὰ δὲ τῆς νυκτὸς ἠνώθησαν πᾶσαι αἱ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις ⁸⁶, καὶ παρετάζοντο κατὰ Βαρὰμ. Ὁ δὲ Βαρὰμ πρὸς τὸ ἕρος ἐστρατοπέδευσεν, δειλῶ κατεχόμενος. Πολέμου δὲ φοβεροῦ ⁸⁷ κροτηθέντος, ὁ Ναρσῆς τῶν Ἰνδικῶν καταφρονησας θηρίων, τὴν μέσην τῶν Βαρδάρων διέλυσε φάλαγγα. Τούτου δὲ γενομένου καὶ ⁸⁸ αἱ λοιπαὶ τοῦ Βαρὰμ ἠσθένησαν φάλαγγες, καὶ γίνεται τοῦ τυράννου μεγάλη φυγή. Ὁ δὲ Ναρσῆς ἀκατασχέτως διώκων ἀνεῖλεν τοὺς Πέρσας. Ἐξ δὲ χιλιάδας ζωγράφους, πρὸς Χοσρόην δεσμίους ἤγαγεν. Ὁ δὲ Χοσρόης πάντας ἀνεῖλεν τῷ δόρατι. Ὅσοι δὲ Τούρκοι ἐτύγχανον, τούτους τῷ αὐτοκράτορι εἰς Βυζάντιον ἐπέμψεν. Τῶν δὲ Τούρκων ἐν τοῖς μετώποις τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ διὰ μέλανος ⁸⁹ κεντητοῦ ἐχόντων, ἐρωτωμέ-

A misit, qui adventum suum Romanis nuntiarent. Contigit autem Probum patricium ibi forte reperi- tum eum excipere, et per litteras, que ad eum spectarent, cuncta imperatori significare. Porro Baram, **224** ne Chosroi suppetias ferret impera- tor, missis ad eum legatis oravit. At Mauricius imperator Comentiolo mandavit Chosroem Hiera- poli susciperet, et regis honoribus prosequeretur.

supplicationis in sanctæ Deiparæ exemplar et normam recitari jussit, idque panegyrim nuncupavit.

A. C. 581. — *Persarum regis Chosrois II, annus primus.*

Hoc anno Chosroe Persarum rege in filium adoptato, Domitianum Melitines episcopum sanguine sibi conjunctum ad eum misit imperator Mauricius una cum Narsele, cui belli et exercitus regendi supremam contulit potestatem. Illi Chosroe secum ducto, et universis Romanis copiis sibi adjunctis in Persiam irrumpunt. Baram eo accepto nuntio, quem secum habuit exercitum, loco cui nomen Alexandrina constituit, et castra metatus, copias ex Armenia eductas ne Narseti aggregarentur impedire meditabatur. Mustaconem quippe Joannem Armenicæ militiæ magistrum acies sibi commendatas secum sumeret, et Narseti, bello una cum eo adversus Baram movendo se adjungeret, Mauricius imperaverat. De nocte itaque cunctæ Romanorum copię in aciem unam conflatę, in Baram præclaro ordine instructę sunt. Baram metu agita- tus ad montem castra metatur. Inito certamine, Narses calcatis Indicis animantibus, mediam Barbarorum phalangem fregit: eo præstito, reliquę etiam Baram phalanges infirmatę, totusque cum tyranno exercitus in fugam effusus. Narses laxatis habenis fugientes insecutus, Persarum maximam edidit stragem. Ad sex millia vero vivos captos et vinculis obstrictos ad Chosroem adduxit: quos ille hastis transverberatos neci tradidit. Narses, quos reperit Turcos, ad imperatorem Byzantium transmisit. Porro Turci crucis figuram nigris punctio- nibus effigiatam cum gerant in frontibus, qua ra-

VARIE LECTIONES.

⁸² πρὸς Μαυρίκιον Α. ⁸³ Μελιτηνῆς Α. ⁸⁴ τὸν add. ex Α. ⁸⁵ τῷ Ναρσῆ — ἐνωθῆναι om. α. ⁸⁶ πᾶσαι αἱ ἀμφότεραι δυν., καὶ πάντες ἐστρατεύσαντο κατὰ Βαρὰμ α. ⁸⁷ φοβεροῦ add. ex Α. ⁸⁸ καὶ add. ἐπὶ Α. ⁸⁹ διὰ μέλανος κεντητοῦ Α, κεντητοῦ διὰ μέλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) Processionis ac precum ad Blachernas in- nitutum in sequentem annum deportandum reor, quo Marię nomine (non angelica salutatione, ut vult Simocattę interpres Latinus lib. 5 cap. 10) Persas inter et Romanos belli socios in pugna contra Baram in tesseram dato, Chosroes celebrem obtinuit victoriam, et Persicum regnum adeptus est.

(91) Festivus ac frequens Christianę plebis ad ecclesiam eotus, quo Dei, B. virginis, aut martyrum laudes canticis, orationum e suggestu pronuntiatarum sermonibus, ornato templi vario explicantur, est etiam hodie Gręcis πανήγυρις. Simocatta lib. iv, cap. 15 exeunte: Πανήγυριν τοῖς καλλινίκους συστησάμενος μάρτυσιν, ἐπὶ τῶν βρμάτων τῶν ὑψηλῶν τῆς ἐκκλησίας παιωνίζων

ἅμα κινῶν, τῷ Χριστῷ ἐπινίκιον τοῖς ὡπὶ τοῦ κατεκκλησιασθέντος λαοῦ τάδε που διηγόρευεν· *Martyribus præclaris victoriibus panegyrim, sive celebritatem instituens, e sublimi ecclesię suggestu, ad gratulandam Christo victoriam, canticum novum cantans, ad populum congregatum ita disseruit.* Pausis auctor κατέδειξεν λιτὴν καὶ ἐγκώμια γενέσθαι. Aliam τῆς πανηγύρεως significantiam habes pag 321.

(92) Ex Simocattę lib. 4 ultimis quatuor capitibus, et toto lib. 5 compendiosa narratio. Cujus præcipuos eventus in annum alterum conferenda monent Simocattę verba lib. 5 cap. 3 ineunte: Ἦρος τούτου ἀρχομένου ὁ νεώτερος στρατηγὸς Χοσρόην παραλαβὼν, καὶ τὰ ἐξῆς· *Primo itaque vere novus dux ducto secum Chosroe, etc.* Evagrius lib. 5 cap. 16, 17 et 18.

tione signum illud præferant ab imperatore interrogati, responderunt : multos ante annos cum pestis per Turciam grassaretur, quosdam ex suis Christianos auctores fuisse, ut id fieret, ex quo pristina salubritas in regionem reducta est. Cæterum Romanorum exercitus tentorium 225 Baram et universum ejus bellicum apparatus atque elephantos capiens ad Chosroem adduxit. Baram vero in interiores Persidis regiones fuga se recepit : bellumque adversus eum susceptum ita demum diremptum est. Chosroes tam præclara victoria redimitus, proprium thronum recuperavit, epulumque triumphale et victoriæ grates Romanis præfuit. Narses autem domum reversurus, Chosroi dixit : *Fac præsentis diei memor usque sis, Chosroes, regno te donant Romani*. Chosroes porro necem doli intentandam veritus, Romanos mille ad sui eustodiam et satellitium deputandos a Mauricio expellit. Mauricius vero multa humanitate erga barbarum usus, postulatis ejus fecit satis : huncque tandem exitum bellum Persicum obtinuit.

A. C. 582. — Hoc anno mensis Martii die sexto supra vigesimum, indictione octava, Theodosius Mauricii imperatoris supremi filius die Paschalis sancto, a Joanne patriarcha, quatuor solis annis cum medio natus coronam imperii accepit.

Eodem anno Mauricius supremus imperator sanctorum quadraginta Martyrum ecclesiam, a Tiberio exædificari cœptam, et jam ad opus medium ductam absolvit. Prætorium eo loco quondam constructum narrant. Profunda vero pace totum orientem occupante, Europa bellorum procellis agitabatur : eapropter ipse supremus imperator imperii vires omnes ab oriente in Thraciam transportavit.

A. C. 583. — Hoc anno ireunte vere, etcoplis in Thracia jam collectis, Mauricius cum eis egressus ruinas a Barbaris excitatas visum perrexit. Augusta vero, patriarcha, et universus senatus, ne propria opera moveret bellum, quin illud duci

νων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ποίω τρόπῳ τοῦτο ὡς σημεῖον ἐπιφέρονται, οἱ Τούρκοι ἐφασκον πρὸ πολλῶν χρόνων λοιμὸν ἐν Τουρκίᾳ γενέσθαι, τινὰς δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς Χριστιανῶν ὑποθέσθαι τοῦτο ποιῆσαι, ὡς ἐντεῦθεν σωτηρία κατὰ τὴν χώραν ἐγένετο. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Ῥωμαίων τὴν σκηνὴν τοῦ Βαρὰμ καὶ τὸ τοῦλδον παραλαβόντες μετὰ τῶν ἐλεφάντων, τῷ Χοσρόῃ προσήνεγκαν. Ὁ δὲ Βαρὰμ ἐπὶ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Περσίας τὴν φυγὴν ἐποίησεν· καὶ οὕτως ὁ κατ' αὐτοῦ διαλύεται πόλεμος. Ὁ δὲ Χοσρόης μεγάλῃν νίκην ἀναδησάμενος, τὸν ἴδιον ἀπέλαβεν θρόνον, καὶ ἐπιτυχία εἰστία Ῥωμαίους (93). Ὁ δὲ Ναρσῆς ἀναξυγνώων ἐπὶ τὰ ἴδια, τῷ Χοσρόῃ ἔλεγεν· *Μέμνησο, Χοσρόῃ, τῆς παρουσίας ἡμέρας. Ῥωμαῖοι σοὶ τὴν βασιλείαν χαρίζονται*. Χοσρόης δὲ τὴν δολοφονίαν δεδοικώς, ἐζήτει Μαυρίκιον χιλιούς Ῥωμαίους εἰς φυλακὴν αὐτοῦ ἔχειν· ὁ δὲ Μαυρίκιος ἀγάπην πολλὴν πρὸς τὸν Βάρβαρον κεκτημένος, ἐπλήρου τὸ αἴτημα αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ὁ Περσικὸς τῶν Ῥωμαίων κατεπέπαυτο πόλεμος.

A. M. 6082. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ κς (94), Ἰνδικτιῶνι η', τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Πάσχα χρόνων τεσσάρων ἡμισυ εἰστέθη Θεοδοσίος ὁ υἱὸς Μαυρικίου τοῦ αὐτοκράτορος ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα (95), ἣν ἀπήρξατο κτίζειν Τιθέριος, ἀνεπλήρωσεν ἐν τῇ μέσῃ αἰσῶν, ὅνπερ τόπον πρῶην (96) ἔλεγον εἶναι πραιτωρίων. Εἰρήνης δὲ βαθείας τὴν Ἀνατολὴν καταλαβούσης, ἡ Μαυρίκιος ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐκύμαιεν πόλεμος. Διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὰς δυνάμεις ἀπὸ Ἀνατολῆς ἐπὶ τὴν Θράκην μεταγγαγεν.

A. M. 6083. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀρχομένου τοῦ ἔαρος (97), καὶ τῶν ταγμάτων τὴν Θράκην καταλαβόντων, ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς ὁ Μαυρίκιος ἰδεῖν τὰ ὑπὸ τῶν Βαρβάρων κατεστραμμένα. Ἡ δὲ Αὐγούστα καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ σύγκλητος παρεκάλουν τὸν βασιλεῖα μὴ

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ τοῦτο om. A. ⁹¹ τινὰς A, τινὲς vulg. ⁹² κατ' αὐτοῦ A, κατ' αὐτὸν vulg. ⁹³ εἰστία A, εἰστία vulg. ⁹⁴ Ὁκτωβρίῳ a. ⁹⁵ ὁ add. ex A. ⁹⁶ τοῦ αὐτοκρ. om. A, ante hæc verba χρόνῳ τετάρτῳ add. f. ⁹⁷ ὁ Μαυρίκιος delendum videtur. ⁹⁸ πόλεμος A, πόλεμον vulg. ⁹⁹ ἀπὸ ἀνατολῆς A, ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) *Triumphali epulo Romanos excipit*. Theophyl. l. v, c. 5 : Χοσρόης Ῥωμαίων τε καὶ Μήδων τοὺς ἡγεμόνας εἰστία· *Romanorum Persarumque tribuni epulo excipit*, cujus illic epuli barbaricam magnificentiam describit. COMBESIS.

(94) Istis Chronicon Alexandrinum consentiens ad annum Mauricii 8 subdit : Ὁ μόνος ἐτάγη εἰς συμβόλια, ἢ ἄλλο τι ἐπ' αὐτῷ τῶν εἰς γνώρισμα βασιλείας, ἀλλ' ἢ μόνον εἰστέθη. Interpretis : *Sed non in societatem administrationis inauguratus est*. Repono, *Haud tamen ejus nomen in publica instrumenta relatum, nec aliud quid sub ipso gestum, quod eum imperatorem argueret, sed tantum coronatus est*.

(95) Beneficii a martyribus accepti, et urbis eorum nomine Martyropoleos anno præcedente receptæ memor. Videndus Simocatta lib. 4 c. 15.

D Ad hæc porro contextus verba ἀνεπλήρωσεν ἐν τῇ μέσῃ αἰσῶν, Barberini exemplaris margo addit καὶ ἀνδρόνικο; ἐκαλλώπισε, scribæ procul dubio tempore.

(96) Reg. absque voce τόπον· *In loco qui Media dicitur, dicto olim Pratorium*. Sic plane sonant verba nulla vi, ubi sædo librorum errore, nihil interpreti emendato, ὁ Μαυρίκιος ἐπὶ τὴν Εὐρώπην, tu repono ex Theophyl. l. v, c. 16, Cedr. *Miscella*, Anast. : ὁ Ἀβαρικὸς ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐκύμανε πόλεμος· *alta pace Oriente composito, bellum Avaricum in Europa astuabat*, Europam turbabat. COMBESIS.

(97) Hoc ipsum in annum novum refert Simocatta cap. ult. lib. v : *Ἐννατον δὲ ἄρα τοῦτο ἔτος ἐτύγγαεν ἔν Μαυρικίου τοῦ αὐτοκράτορος*. Reliqua lib. 6 tribus primis capitibus enarrat diffusius.

αὐτοσυργήσαι πύλεμον, ἀλλὰ στρατηγῶ τοῦτον ἐγγει-
 ρῆσαι· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Ἐξεληθόντι δὲ αὐτῶ ἐν
 τῷ πολέμῳ (98), γέγονεν ἡλίου ἐκλειψις. Ἐπεγέ-
 νοντο δὲ ἐξαισιῶν ⁷⁰ πνευματῶν φυσήματα, νότος
 βίαιος. Ἐν δὲ τῷ Ῥηγίῳ ἐλθόντος ⁷¹, τῶν πενήτων
 τὰ πλήθη ἀργυρίοις ἐψυχαγώγησεν. Ἐπὶ θήραν δὲ
 ἐξεληθὼν ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς ἄγριος παμμεγέθης κατὰ
 τοῦ Καίσαρος ὤρμησεν. Ὁ δὲ ἵππος διὰ τὸ φοβερὸν
 τοῦ θεάματος ἀποβαλεῖν τὸν Καίσαρα ἐγγειρεῖ. Ἐπὶ
 πολὺ δὲ ἀκαταστατήσας οὐκ ἔδυνήθη τὸν Καίσαρα
 ρίψαι· ὁ δὲ ὡς ὑπ' οὐδενὸς τρωθεὶς, ἀνεχώρησεν.
 Ἐπὶ τὴν Πείρινθον δὲ διὰ ναυτιλίας τὴν πορείαν
 ποιούμενος, ἀνέμῳ ἐξαισιῶν καὶ βροχῆς γενομέ-
 νης, καὶ αὐτῶν ⁷² ἀπορησάντων, τὸ σκάφος ἐφέ-
 ρετο τοῦ αὐτοκράτορος, ὥστε παραδόξως διασωθῆ-
 ναι ⁷³ ἐν τῷ λεγομένῳ Δαονίῳ. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ
 γόναιον ἔκικτεν, καὶ βοᾶς ⁷⁴ οἰκτρὰς ἤφει· πρωίας
 δὲ γενομένης, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰδεῖν ⁷⁵ τὸ συμ-
 θετόμενον. Καὶ εἶδον ⁷⁶ παιδίον γεννηθὲν ὀφθαλμῶν
 καὶ βλεφάρων ἀμέτοχον, μήτε χεῖρας μήτε βραχίον-
 ας ἔχον (99)· πρὸς δὲ τῷ ἰσχύῳ ἰχθύος οὐρὰ προσ-
 φυῶς ὑπῆρχεν αὐτῷ. Ταύτη δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἵππος τοῦ
 βασιλέως (1) ὁ τὸν χρυσοῦν περικειμενος κόσμον,
 ἀθρόως διεβράβη πεσών. Ὁ δὲ βασιλεὺς τούτοις πᾶ-
 σιν οἰκονοσάμενος, περιλυπος ἦν. Τῇ δὲ ὑστεραῖα
 τριῶν ⁷⁷ (2) Σκλαβινοὶ τὸ γένος, μηδὲν τι σιδη-
 ροῦν ⁷⁸ περιβαλλόμενοι, ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκρατήθη-
 σαν, κιθάρας μόνας βαστάζοντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς
 ἠρώτα, πόθεν τε εἶεν καὶ ποῦ τὰς διατριβὰς ἐποιούντο.
 Οἱ δὲ τὸ μὲν γένος ἔφασαν πεφυκέναι Σκλαβινοὶ· πρὸς
 τῷ τέλει τοῦ δυτικοῦ Ὀκεανοῦ ⁷⁹ φηκέναι· τὸν
 δὲ Χαγάνον πρὸς αὐτοὺς προσεβίβαν πέμψαι, καὶ
 δῶρα τοῖς ἐθνάρχοις ⁸⁰ αὐτῶν τοῦ συμμαχεῖσθαι αὐτῷ
 κατὰ Ῥωμαίων· οἱ δὲ ταξίαρχοι αὐτῶν ἀπέστειλαν
 αὐτοὺς ἀπολογήσασθαι τῷ Χαγάνῳ, ὅτι οὐ δύναται ⁸¹
 διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἀποστεῖλαι αὐτῷ συμμαχίαν.
 Ὀκτωκαίδεκα δὲ μηνῶν ἔφασκον ποιήσασθαι ὁδοπο-
 ρίαν, καὶ οὕτως τοῖς Ῥωμαίοις περιπεσεῖν. Κιθάρας
 δὲ περιφέρεισθαι, ὡς μὴ εἰδότες ⁸² ὄπλα περιβαλέ-
 σθαι τινά, τῆς χώρας αὐτῶν ἀγνοούσης τὸν σιδη-
 ρον ⁸³. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ θαυμάσας τὴν τε ἡλικίαν
 καὶ τὰ μεγέθη τῶν σωμάτων αὐτῶν ἐπαινέσας, εἰς
 Ἡράκλειαν αὐτοὺς παρέπεμψεν. Καταλαβὼν δὲ τὴν
 Ἀγγίλιον, καὶ μαθὼν ὅτι πρέσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον
 Περσῶν τε καὶ Φράγκων ⁸⁴ (5) παρεγένοντο, ὑπ-
 ἔστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

A committeret, rogabant : quod ille detrectavit ad-
 mittere. Eo igitur ad castra pergeate, solis defect-
 us contigit (1) : ventorumque vehementium, non
 videlicet violentioris, flatus exorti sunt. Rhegium
 cum attingisset, magnam egenorum multitudinem
 nummis argenteis in eos sparsis recreavit. Cum
 226 venatum prodiiisset, ingens aper in Cæsa-
 rem ex impetu irruit : equus ejus aspectu territus
 Cæsarem excutere conabatur : cum saltibus, calci-
 bus et excussibus lusisset satis, Cæsarem exturbare
 nunquam valuit. Tum vero aper a nullolæsus, in sil-
 vani recessit. Perinthum præterea naviugio iter
 faciens, vehementiore vento pluviaeque incumbente,
 nautis ad extremas adductis angustias, scapha,
 qua vehebatur imperator, procellis asportata est, et
 præter omnium opinionem, ad locum, cui nomen
 B Daonius salva reddita. Eadem illa nocte parturitus
 mulier lamentabiles voces edebat. Exortio die
 misit imperator, qui pararent, ut, quæ contigerat,
 rei fieret ipse spectator. Vidit autem infantem
 natum oculis et palpebris orbem, cui neque
 manus neque brachia essent : e coxis autem piscis
 cauda illi enascebatur. Eodem quoque die equus
 imperatoris phaleris aureis circumquaerque ornatus
 concidit subito, atque ruptus est. Istis omnibus
 intentus imperator, tacito mœrore conficiebatur.
 Postera luce viri tres Scavinorum genere orti,
 nullo ferro vel gladio accincti, sed citharis tantum-
 modo instructi, a Romanis capti sunt. Unde tra-
 herent ortum, vel moram facerent, imperator
 rogare. Illi se genere Scavinorum, et ad Oceani
 limites habitare responderunt. Chaganum autem
 legatos ad se misisse, et tribuum suarum prefectos
 muneribus sollicitasse, ut sibi suppetias adversus
 Romanos ferrent : se vero ab familiarum capitibus
 missos, qui eos apud Chaganum excusarent, quod
 ob viarum remota intervalla manum auxiliarem
 ei præbere nequeant. Octodecim vero mensium
 iter confecisse, ac ita demum in Romanorum
 manus se prolapsos asseverabant : citharas autem
 circumduxisse ; in regione quippe ferri nescia
 natos, armis non assuetos se degere. Imperator
 hominum staturam miratus, laudata corporis
 eorum proceritate, ipsos Heraeleam misit. Inde
 cum Anchialum venisset, de legatorum a Persis
 et Francis missorum adventu certior factus, By-
 zantium et regiam revertitur.

VARIAE LECTIONES.

⁷⁰ ἐξαισιῶν A, ἐξ αἰσιῶν vulg. ἐπεγάν. δὲ ἐξ. πν. φυσ. om. f. ⁷¹ ἐλθόντος] ἐλθὼν A, manu correctoris.
⁷² καὶ αὐτῶν] τῶν αὐτῶν vulg. ⁷³ διασωθῆναι A, σωθῆναι vulg. ⁷⁴ βοᾶς] φωνᾶς s. ⁷⁵ ἰδεῖν τὸ συμβ. A,
 ἰδεῖν, τί τὸ συμβ. vulg. ⁷⁶ εἶδον A, εἶδεν vulg. ⁷⁷ τριῶν om. A a f. ⁷⁸ σιδηροῦν A, σίδηρον vulg.
⁷⁹ πρὸς δὲ τῷ τέλει τοῦ δυτικοῦ Ὀκεανοῦ A, πρὸς τῷ τέλει Ὀκ. vulg. ⁸⁰ ἐθνάρχοις A, ἐθνάρχους vulg.
⁸¹ δύναται A, δύνανται vulg. ⁸² εἰδότες A, εἰδότες vulg. ⁸³ τὸν σιδ. A, τὸ σ. vulg. ⁸⁴ Φραγγάμων A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Librariorum iterum errore repone ex citatis
 jam auctoribus, ἐν τῷ Ἐξόμῳ : profecto ad locum
 qui Septimum dicitur. una ab urbe parasanga, ut
 citatus Simocatta. Comperis.

(99) Post narratum monstri hujus Theophanis
 verbis editionem, subdit Anast., quo viso, impe-
 rator præcepit ut occideretur : idque ex pleniōri

cod. habuerit, vel est mutuatus ex Simoc. l. vi,
 c. 1, ex quo ista Theophanes sublegit. Id.

(1) De quo noster Codinus pag. 70, num. 11.

(2) Numerum alii codd. omiserunt, quem tamen
 Anastasius memorat.

(3) Legationis causa cap. 5 legitur.

A. C. 584. Hoc anno Chaganus ad pactam sibi pecuniarum summam augmentum dari postulabat. Imperator vero barbari sermones respuit. Quare bellum renovare Chaganus constituit; mox Singidonem obtinet, et ad Sirmium castra metatur. Imperator autem Priscum Europæ ducem instituit. Priscus Salvianum sub selegatum elegit, et præcurrere ante exercitum jubet. In Barbaros itaque irruptione facta, acrique conserto prælio, penes Romanos stetit victoria; cladis accepto nuntio, alium exercitum instruit Chaganus, et ad pugnam egreditur. Salvianus armatorum ingenti multitudine conspecta, deterretur, et ad Priscum revertitur. Recessu Romanorum cognito, versus Anchialum Chaganus procedit, Sanctum Alexandrum intellige: et vasto incendio locum omnem depopulatur. Inde Drizepera divertit, et obsidionalibus machinis comparatis oppidum expugnare molitur. Drizeperorum incolæ pectus audacissime opposuere: reseratis enim portis, cum barbaris se fortiter congressuros, extrema necessitate oppressi minabantur. Tunc sane, tunc temporis divina illis affuit virtus. Manifesta quippe meridiei luce Romanorum copias urbe egredientes cernere Barbari sibi visi sunt, et ineundum armorum minitantes congressum: ex quo conturbati, in præcipitem fugam se projicientes, Perinthum se contulere. Priscus autem solius barbaricæ aciei conspectum ferre non sustinens, in Tzurulum castrum ingressus diligenti custodia vitam tutabatur: exinde ad obsidendum Priscum animus barbaro principi factus. Quod cum ad Mauricum perlatum, quid ageret, dubius hæsit. Bono tandem consilio adversus innumeram barbarorum multitudinem armatur, et prudentia oppugnat. De excubitorum igitur numero unum ad castra profectum in Barbarorum potestatem sponte protabi donis ingentibus et pollicitis amplioribus suadet: ac una simul ad Priscum litteras ei committit in hæc verba: Gloriosissimo duci Prisco. Nefarium Barbarorum conatum ne reformides: qui quidem exitio ipsis erit. Chaganum cum magno

A. M. 6084. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Χαγάνος ἐζήτησε προσθήκας (4) ταῖς συνθήκαις ὡς λαμβάνειν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς λόγους τοῦ βαρβάρου οὐ παρεδέξατο ὡς. Διὰ τοῦτο ὁ Χαγάνος ἤρατο πάλιν τὸν πόλεμον, καὶ πολιορκεῖ τὴν Σιγγιδόνα, καὶ στρατοπεδεύει κατὰ τὸ Σέρμιον. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ στρατηγὸν τῆς Εὐρώπης χειροτονεῖ τὸν Πρίσκον. Ὁ δὲ Πρίσκος τὸν Σαλβιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν ἐκέλευσεν. Καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων χωρῆσαντες συγκροτοῦσι πόλεμον καὶ νικῶσιν ὡς Ῥωμαῖοι. Ὁ δὲ Χαγάνος τοῦτο ἀκηκῶς, ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις, ἐχώρει πρὸς πόλεμον ὡς. Ὁ δὲ Σαλβιανὸς ἰδὼν τὰ πλήθη καὶ καταπλαγείς, πρὸς Πρίσκον ἀφικνεῖται. Γυοὺς δὲ ὁ Χαγάνος τὴν τῶν Ῥωμαίων ὑποχώρησιν, εἰς Ἀγγιᾶλον ἐξέρχεται ἥτοι εἰς τὸν Ἅγιον Ἀλέξανδρον· καὶ τοῦτον τῷ παμφάγῳ πυρὶ παραδίδωκεν· μεταδὰς δὲ εἰς τὰ Δριζίπερα ἐπιχειρεῖ ἐκπορθῆσαι τὸ πόλισμα, πολιορκητικὰ ἐξεργασάμενος ὄργανα. Οἱ δὲ τὰ Δριζίπερα οἰκοῦντες ἐπὶ πλείστον [τε] παρέταξαν τὸ θράσος ὡς (5). Τὰς γὰρ πόλεις ἀναπετάσαντες, ἠπειλοῦν τοῖς βαρβάρους πολεμεῖν, ἐν δειλίᾳ ἐξαισίῳ ὄντες ὡς (6). Τότε δὲ, τότε θεῖαι τινες αὐτοῖς ἐπέστησαν δυνάμεις ὡς. Μεσοῦσης γὰρ ἡμέρας ὄραν ἰδοῦσαν οἱ βάρβαροι Ῥωμαίων δυνάμεις ἐπεξιούσας τοῦ ἄστεως, καὶ μέλλειν συμπλέκεσθαι, καὶ καταπλαγέντες συντόνῳ φυγῇ ἀποδιδράσκουσιν, καὶ ἐπὶ τὴν Πείρινθον ὡς γίνονται. Ὁ δὲ Πρίσκος μὴδὲ ὡς θεωρεῖν φέρων ὡς τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων, εἰς τὸ Τζούρουλον ὡς εἰσελθὼν φρούριον ἠσφαλιζέτω. Ὁ δὲ βάρβαρος τὸν Πρίσκον πολιορκεῖν ἐνεχείρει. Ταῦτα δὲ ἀκηκῶς Μαυρίκιος, διηπέρει τί δράσοι, εὐβουλία ὡς (7) δὲ καταστρατηγῆ τῆς ἀπείρου δυνάμεως· καὶ ἕνα τῶν ἐξκουβιτόρων μεγάλαις δωραῖς καὶ ὑποσχέσεσσι πείθει ἔκοντι περιπεσεῖν τοῖς βαρβάρους· καὶ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γράμματα περιέχοντα τάδε· Τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηγῷ Πρίσκῳ. Τὴν ἀλιτηρίαν τῶν βαρβάρων ἐγχείρησιν μὴ δειλιάσης· πρὸς γὰρ ἀπώλειαν αὐτῶν τοῦτο γέγονεν. Γίνωσκε γὰρ ὅτι μετὰ πολλῆς αἰσχύνῃς ἔχει ὁ Χαγάνος ὑποστρέψαι εἰς τὴν ἀφικνωθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ Ῥωμαίων χῶραν. Διὰ τοῦτο καρτερήσῃ ὡς ἢ σου ἐνδοξότης ἐν Τζουρούλῳ περιερέμενον

VARIAE LECTIONES.

ὡς ταῖς συνθήκαις om. A ὡς παρεδέξατο A, κατεδ. vulg. ὡς καὶ νικῶσιν — πρὸς πόλ. om. A ὡς πολεμικὰ A. ὡς παρέταξαν τὸ θρ. A, παρέτάξαντο θράσος vulg. ὡς ἐν δειλίᾳ ἐξαισίῳ ὄντες A e f, ἐν διαλέξεσιν ὄντες vulg. ὡς θεῖαι τινες αὐτοῖς ἐπέστησαν δυνάμεις A f, θεῖα τις αὐτοῖς ἐπέστη δύναμις vulg. ὡς ἕως τὴν Π. e f. ὡς μὴδὲ] μὴ A f. ὡς φέρων] θέλων a. ὡς Τζουρουλλὸν A. ὡς εὐβουλία A sec. man. quemadmodum conj. Goar. ἀβουλία vulg. ὡς καρτερήσῃ A, καρτερῆσει f, καρτερήσει vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Hæc alia eodem tertio capite et tribus sequentibus, quæ tamen absque temporis discrimine, velut anno superiore gesta narrat.

(5) Barb., Ἐπὶ πλείστον ἀντιπαρέταξαντο θάρσος· Verum neque hoc sanum, sed emend. ex Simoc. l. vi c. 5, ubi is ita effert, ἐπὶ ἐπίπραστον θράσος· ἐφοίτησαν, *confugerunt ad fictam audaciam*. Scripserit ergo Theophanes, ἐπίπραστον ἀντιπαρ., *simulatam audaciam opposuerunt*; in eo commento posito, quod aperitis portis, pugnam comminarentur, ἐν δειλίᾳ ἐξαισίῳ ὄντες: ut bene Pal. Peyr. legitque Anast., *cum gravissimo pavore tenerentur*. Dolendum sic omnia devorasse inter-

pretum. COMBEFIS.

(6) Non contemnenda lectio Barb. cod., ἐν διαλέξεσιν ὄντες· Pal. tamen vel Peyrez. exemplaris præfertur alia: ἐν δειλίᾳ ἐξαισίῳ ὄντες, quæ Anastasio recepta, *cum essent in formidine ingenti*.

(7) Legebatur ἀβουλία. At num suspensi animi dubium, et hæsitantia felicitis consilii parens? Non ita. Εὐβουλία itaque prosperi successus mater et origo. Emendationem confirmat Anastasius, *in hoc optimo imito consilio armatur*, etc. Simoc. l. vi, c. 5, ἀγχινοίας ἀκλόουθον βουλήν προηγέκατο.

αὐτόν⁹⁷. Πέμπωμεν γάρ διὰ θαλάσσης πλοῖα, καὶ ἀρχιμαλωτίζομεν τὰς φαμελίας αὐτῶν⁹⁸. Καὶ ἀναγκάζεται μετὰ ἀσχύνης καὶ ζημίας εἰς τὰ ἴδια ὑποστρίψαι. Ὁ δὲ Χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα καὶ ἀναγνοῦς, γίνεται περιδεής. Καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Πρίσκον διαθέμενος, καὶ εἰρηνεύσας ἐπὶ δώροις ὀλιγοῖς καὶ ἀναξιολόγοις εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέβηεν γῆν⁹⁹ μετὰ φυγῆς κραταιᾶς.

levium et nullius pretii munerum accessione contentus, composuit pacem, et maxima, qua potuit, fuga, se surripuit.

A. M. 6085. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἄμου Ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος (8) τὸν Πρίσκον σὺν πάσαις τοῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ἐπὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν ἐπεμψεν, ὥστε τὰ Σκλαβινῶν ἔθνη διαπερᾶσαι κωλύσῃ. Τοῦτου δὲ ἐλθόντος ἐπὶ τὸν Δορόστολον, ὁ Χαγάνος μαθὼν πρέσβεις ἐξέπεμψεν πρὸς αὐτόν· καὶ κατηγεῖτο Ῥωμαίους ἔναρξιν τῷ πολέμῳ διδόντας. Ὁ δὲ Πρίσκος ἀπελογεῖτο, ὅτι οὐ πρὸς ἑβραβάρους (9) τὸν πόλεμον ποιῆσαι παραγέγονα· ἀλλὰ πρὸς τὰ Σκλαβινῶν ἔθνη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεστάλην. Ἀκηκοὺς δὲ ὁ Πρίσκος ὅτι Ἀρδάγαστος τὰ πλήθη τῶν Σκλαβινῶν πρὸς τὸ πραιδεῦσιν διεσκόρπισεν, διαπερᾶσας τὸν Ἴστρον μεσοῦσης νυκτὸς ἀδοκῆτως τῷ Ἀρδαγάστῳ συνέμιξεν. Ὁ δὲ Ἀρδάγαστος τοῦ κινδύνου αἰσθόμενος ἵππου τε γυμνοῦ ἐπιβάς, μόλις διασώζεται. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνελόντες πλήθη Σκλαβινῶν, καὶ τὴν περὶ τὸν Ἀρδαγαστον διατεμόντες χώραν, ἀρχιμαλωσίας τε κρατήσαντες πολλὰς εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπεμψεν διὰ Τατήμερος⁴. Ὁ δὲ Τατήμερ⁵ ἐκλύτως τὴν πορείαν ποιούμενος, καὶ εἰς μέθην καὶ τρυφήν ἐπιδιδούς ἡμέλει· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⁶ πλήθη Σκλαβινῶν ἐπιτίθενται αὐτῷ· καὶ δειλὰ συσχεθεῖς, φεύγων εἰς τὸ Βυζάντιον ἦκεν. Οἱ δὲ σὺν αὐτῷ Ῥωμαῖοι ἐγκρατῶς τοῖς Σκλαβινοῖς μαχησάμενοι, κρατοῦσι τῶν Βαρβάρων παραδόξως, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον τὴν ἀρχιμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ ἀποσώζουσιν· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ εὐφρανθεὶς, εὐχαριστηρίους¹⁰ ὕμνους μετὰ πάσης τῆς πόλεως τῷ Θεῷ προσέφερεν. Ὁ δὲ Πρίσκος θαρβήσας, εἰς τὰ ἐσώτερα μέρη τῶν Σκλαβινῶν ἐχώρει. Γήπαις δὲ ἀνὴρ τῆς θρησκείας τῶν Χριστιανῶν ὑπάρχων αὐτομολεῖ πρὸς Ῥωμαίους, καὶ τὴν εἰσοδὸν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέδειξεν, καὶ τῶν Βαρβάρων ἐκράτησαν· ἔφησε δὲ καὶ Μουσούκιον¹¹ τὸν βῆγα τῶν Βαρβάρων ἀπὸ τριακόντα σημείων διάγειν¹². Προδοσίᾳ δὲ τοῦ Γήπαιδος διαβάς τὸν ποτα-

A dedecore in assignatam sibi a Romanis provinciam redire certo scias. Quare gloria tua Tzuruli perdetur, et Chaganum circumvertet, et pro libito circumagitabit. Copiosam classem mari transmittimus, captivitatemque hosti paramus : qui alioqui cum dedecore et damno domum reversurus est. Chaganus interceptis litteris scripta legit, et una metu consternitur : pactisque cum Prisco conditionibus

228 A. C. 585. — Hierosolymorum episcopi Amanni primus.

Hoc anno imperator Mauricius Priscum Romanorum cum copiis omnibus ad Istrum flumen ablegat, ut Sclavinorum gentes amnem trajicere molientes impediret. Cum vero Dorostolum venisset, Chaganus de ejus adventu certior factus, legatos misit, qui Romanos bello initium atque occasionem dare questi sunt. Repondit Priscus : Bellum in Barbaros moturus minime missus sum : solas Sclavinorum gentes a me coercendas jussit imperator. Priscus autem Sclavinorum populum ab Ardagasto duce sparsim per Romanam provinciam ad prædam effusum cum rescisset : Istro trajecto, noctis sub medium ex improvise Ardagastum adoritur, et cum eo manus conserit. Ardagastus, cognito periculo, nudo equo insiliens vix salutem fuga consequitur. Romani multis Sclavinorum copiis cæsis, atque uni versa Ardagasti regione devastata, captisque innumeris, multos ex eis Byzantium per Tatemerem transmisere. Tatemer iter agens incautus et resolutus, vino insuper et voluptatibus per vias indulgens, tertia die in irruentium Sclavinorum manus incidit : tum metu correptus, fuga Byzantium attingit. At Romani reliqui viæ comites Sclavinorum impetum fortiter sustinentes, præter spem omnem Barbaros superant, et universam prædam captivorumque turmas incolumes ad imperatorem Byzantium detulere. His imperator lætatus, beneficium divinum laudibus et hymnis compensat, et cum iotius urbis populo grates Deo litat. Porro Priscus successu audentior redditus, interiores Sclavinorum partes penetrat. Tum vero Gepes vir Christiano religioni addictus, in Romanorum partes transiens, ingressum Romanis indicat : qui nullo labore Barbarorum regionem obtinent. Musugium autem Barbarorum regem ad trigesimum lapidem

VARIE LECTIONES.

⁹⁷ αὐτόν] αὐτοῦς A b. ⁹⁸ τὰς φαμελίας αὐτῶν A a f, αὐτοῦς vulg. ⁹⁹ γῆν add. ex A. ¹ ὅτι οὐ πρὸς — ὁ Πρίσκος om. A f. ² μεσ. δὲ τῆς νυκτὸς A. ³ πολλοῦς A. ⁴ Τατήμερος] Τήμερος A. ⁵ Τατήμερ] Τάττης A f, Τάττης b. ⁶ ἐπιδιδούς A, ἐπιδούς vulg. ⁷ καὶ τῇ τρίτῃ ἡμ. A, ἐν τῇ τρίτῃ δὲ ἡμ. vulg. ⁸ τοῖς add. ex A. ⁹ τῷ βασιλεῖ om. A. ¹⁰ εὐχαριστηρίους A, εὐχαριστίους vulg. ¹¹ Μουσούκιον A z, Μουσούγιον e, Μουσούγιον vulg. Musacium Anast. ¹² διαγείν] ὑπάρχειν f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) In alium annum seponit ista Simocatta capp. 6, 7, 8 et 9 ; verum non nisi decimus ab eo potest numerari.

(9) Liqueat ex Simocat. l. vi, c. 6, ipsaque serie leg. Ἀβάρεις : sic enim ille Priscum Chagani querelis respondentem inducit ; κατὰ τῶν Σκλαβινῶν

ἀρασθαι πόλεμον· μὴ γὰρ οὐ ταῖς Ἀβαρικαῖς συνθήκαις τε καὶ σπονδαῖς καὶ τὸν Γετικὸν καταλύσασθαι πόλεμον· Bellum hoc adversus Sclavos susceptum esse. Non enim pactis et fœderibus cum Abaram gente initis, etiam in Getas expeditionem impediri. COMBESIS.

morar referebat. Priscus itaque Gepedis prodicione usus profunda jam nocte Musugium vino plane obrutum comperit; funebrem etenim solemnitate proprio fratri sacraverat. Eo igitur vivo comprehenso, horrendam omnino Barbarorum stragem edidit. Hinc ubere præda potiti Romani in crapulas et voluptates resolvuntur. Quare Barbari in unum agmen denuo collecti impetum in victores faciunt: malorum autem illatorum ultio præclaro facinore 229 prius edito acerbior exstitisset, nisi Genzon cum toto peditatus robore certamen iniens acerrimum Barbarorum vires fregisset. Porro Priscus cunctos quibus sui corporis custodiam demandaverat, in patibulum egit.

Eodem anno Paulus imperatoris pater morte Cpoli perfunctus, inter imperatores parem eis sepulturam et tumulum obtinuit: similiter et Anastasia Augusta socrus Mauricii, Tiberii vero imperatoris conjux, juxta virum suum Tiberium sepulcri locum consecuta est.

A. C.—586. Hoc anno cum Priscus iterum Danubium occupasset, et Sclavinorum ditionem depopulatus, magnam inde prædam et captivorum numerum ad imperatorem summisisset; imperator Tatemere ad Priscum misso Romanum exercitum iis in locis hibernare jubet. Placito imperatoris accepto, moram deprecabatur Romani, ac cum propter Barbarorum sibi oppositam exercitum, tum hostilis et infestæ regionis periculum, et intoleranda frigora, id nusquam fieri posse in adversum objiciebant. Priscus suavibus verbis militem demulcet, et imperatoris jussu obsequentem, hibernam ibidem stationem habere suadet. Mauricius his auditis Philippicum generum Orientis ducem, quemque ob ei junctam in matrimonium sororem fidissimum habebat, excubitorum comitem creavit. Porro Philippicus sanctissimæ Dominæ nostræ monasterium et illud palatium quo Mauricius imperator cum liberis aliquando foret excipiendus Chrysopoli cæpit ædificare: piscinas etiam et hortos ad ejus usum deliciasve intus paravit: Cpoli autem Philippici domum ab eo nuncupatam exstruxit.

A. C. 587. — Cpoleos episcopi Cyriaci annus primus.

Antiochiæ Anastasii episcopi annus primus.

Α μὲν ὁ Πρίσκοϋ, μεσοῦσης τῆς νυκτὸς ἐδρίσκει τὸν Μουσοῦκιον διεφθαρμένον τῇ μέθῃ. Ἐπιτάφιον γὰρ ἑορτὴν τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ἐώρταζεν¹⁵. Καὶ τοῦτον συλλαβόμενος ζῶντα, φόνον πολλὸν ἐν τοῖς βαρβάροις εἰργάσατο. Πολλῆς δὲ αἰχμαλωσίας κρατήσαντες, μέθη καὶ τρυφῇ ἑαυτοὺς ἐκδεδώκασιν. Συναθροισθέντες δὲ οἱ Βάρβαροι τοῖς νενικηκόσιν ἐφίστανται· καὶ ἦν ἂν ἡ ἀντίδρασις¹⁶ χαλεπωτέρα τῆς προὑπαρξάσης ἀνδραγαθίας, εἰ μὴ ὁ Γένζων μετὰ τῆς περὶ τῆς δυνάμεως τῶν Ῥωμαίων ἐπιστάς, μάχῃ κραταίφ διεσκώλυσε¹⁷ τὰς ὁρμὰς τῶν Βαρβάρων. Ὁ δὲ Πρίσκοϋ τοὺς τὴν φρουρὰν αὐτῷ¹⁸ πεπιστευμένους (10) ἀνεσκολόπισεν.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Παῦλος ὁ τοῦ βασιλέως πατήρ ἐτελεύτησεν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐτάφη ἐν τοῖς βασιλικῶς μνημασιν· ὁμοίως καὶ Ἀναστασία ἡ αὐτοῦ¹⁹ Ἀδύουστα ἡ πενθερὰ τοῦ Μαυρικίου, γυνὴ δὲ Τιβερίου τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὴ ἐτάφη μετὰ Τιβερίου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

A. M. 6086. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει τοῦ Πρίσκου πάλιν τὸν Ἴστρον καταλαβόντος (11), καὶ τὰ Σκλαβινῶν ἔθνη²⁰ πραιδεύσαντος, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ ἀναπέψαντος, ὁ βασιλεὺς τὸν Τατίμερα²¹ ἀποστείλας πρὸς Πρίσκον, παρακαλεῖται αὐτῷ τὸν χειμῶνα διατρίψαι τοὺς Ῥωμαίους καιρὸν (12). Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοῦτο μαθόντες²² ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο γενέσθαι διὰ τὰ πλήθη τῶν Βαρβάρων, καὶ τὸ πολεμῆσαν ὑπείναι²³ τὴν χώραν, καὶ τὰ ψύχη²⁴ ἀφόρητα. Ὁ δὲ Πρίσκοϋ λόγοις πιθανοῖς²⁵ ἔπεισεν²⁶ αὐτοὺς ἐκεῖ χειμάσαι, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κέλευσιν πληρῶσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μαυρικός ταῦτα ἀκηκοὺς Φιλιππικὸν τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηγὸν ἐποίησε κόμητα τῶν ἐξουδιτόρων θαρρῶν αὐτῷ, ὡς τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν αὐτῷ ἐξουξεν²⁷. Ὁ δὲ Φιλιππικός ἤρξατο κτίζειν ἐν Χρυσόπολει τὴν μονὴν τῆς παναγίας ἡμῶν Δεσποίνης Θεοτόκου καὶ παλάτιον ἐν αὐτῇ ὄψιλον ὑποδέχεσθαι Μαυρικίον τὸν βασιλέα, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας ἰχθυοτροφεῖα καὶ παραδείσια ἐνδοθεν [ἔσω²⁸] εἰς τὴν θαλάσσιον αὐτοῦ, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν οἰκίαν τὴν ἐπιλεγομένην τῆ Φιλιππικοῦ.

A. M. 6087. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Κυριακοῦ ἔτος α'.

Ἀντιοχείας (13) ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἔτος α'.

VARIE LECTIONES.

¹⁵ ἐώρταζεν A, ἐόρταζεν vulg. ¹⁶ ἀντίδρασις A f. ¹⁷ διεσκώλυσε A, διέλυσε vulg. ¹⁸ αὐτῶν A. ¹⁹ αὐτοῦ add. ex A. ²⁰ ἔθνη om. f. ²¹ Τατήμερον f. ²² μεμαθηκότες A. ²³ καὶ τὸ πολεμῆσαν ὑπείναι A, καὶ τῶν πολεμῶν ὑπ. vulg. ²⁴ καὶ τὰ ψύχη om. A a f. ²⁵ πιθανοῖς vulg. ²⁶ ἔπεισεν A, ἔπειθεν vulg. ²⁷ αὐτῷ ἐξουξεν A, ζεύξας αὐτῷ vulg. ²⁸ ἐνδοθεν ἔσωθεν A f, sed alterutrum delendum videtur.

IAC. GOARI NOTÆ.

(10) Non bene interpr., quibus sui corporis custodiam demandaverat, imo, quibus castrorum et exercitus. Simoc. lib. vi, cap. 9: Τῆς διαφρουρᾶς κατημέλησαν, ἦν σχολίασαν σύνθησις τῇ πατριᾷ φωνῇ Ῥωμαίους ἀποκαλεῖν· Custodiam neglexerant, quam sciltam patrio sermone Romani de more vocitant: idem non omnes ejusmodi custodes in patibulum actos ait, quod nimis fuisse serveritatis; sed, τοὺς φρουράρχους: præfectos custodiæ, non nullis aliis durius virgibus cæsis. COMBERIS.

(11) Hyme gesta novum annum indicant apud Simocattam cap. 10. Undecimum tamen, ejus calculi non superant.

(12) Legerem, τοῦ χειμῶνος καιρὸν, nisi Codices reliqui cum Regio convenirent.

(13) Hic secundus episcopatus est Anastasii, qui anno Justinii quinto amictus fuerat. Chronic. Alexand.: Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐπανῆλθεν ἐν Ἀντιοχείᾳ μετὰ τελευταῖον Γρηγορίου πατριάρχου γενόμενος, τοῦ καὶ διαδέξα-

Τούτῳ τῷ ἔτει εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου προάστεια (14) ἄ
τίκτονται τέρατα, παιδίον τετράπου, καὶ ἄλλο δικό-
ρυφον³⁷. Λέγουσι δὲ οἱ τὰς ἱστορίας ἐπιμελῶς ἐγ-
γράφωντες μὴ σημαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς
ἂν³⁸ τεχθῶσι τὰ τοιαῦτα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Πρί-
σκον τῆς στρατηγίας³⁹ ἀποπαύει· Πέτρον δὲ τὸν ἐαυ-
τοῦ ἀδελφὸν στρατηγὸν τῆς δυνάμεως ποιεῖται Ῥω-
μαίων. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος (15) τὰς δυνάμεις ἀρά-
μενος πρὶν ἢ τὸν Πέτρον φθάσαι διεπέρα⁴⁰ τὸν πο-
ταμόν· ἐ δὲ Χαγάνος τὴν μετάθασιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
λαοῦ ἀκηκῶς, λίαν ἐθαύμασεν, καὶ πρὸς τὸν Πρί-
σκον ἀπέστειλεν, μαθεῖν τὴν αἰτίαν ἐπιζητῶν, καὶ
μοῖραν λαβεῖν τῆς πραιίδας· καὶ οὕτως τὸν ποταμὸν
διανηξέσθαι. Λίαν γὰρ ἐγαλέπαινον ἐπὶ τοῖς εὐτυ-
χήμασι τῶν Ῥωμαίων. Πέμπει τοίνυν ὁ Πρίσκος
περὶ τούτων πρὸς τὸν Χαγάνον⁴¹ πρεσβεῖαν Θεόδωρον
τὸν ἱατρὸν, ἀγγινοῖα καὶ συνέσει κεκοσμημένον. Οὗ-
τος ἑωρακῶς τὸν Χαγάνον μέγα φρονούντα, καὶ τὰς
ἀποκρίσεις ἀλαζονικώτερον ποιούμενον⁴² (ἠπελεῖ
γὰρ πάντων τῶν ἐθνῶν αὐτὸν εἶναι κύριον), διηγήματι
παλαιῷ τὸν βαρβαρικὸν κατεπράυνε τύφον· ἔφασκεν
γάρ· Ἄκουσον, Χαγάνε, ἐπιφελοῦς διηγήματος·
Σέσωστρις ὁ τῶν⁴³ Αἰγυπτίων βασιλεὺς περιφανῆς
τε καὶ λίαν⁴⁴ εὐδαίμων, τῷ πλούτῳ λαμπρὸς καὶ
ταῖς δυνάμεσιν ἀκαταμάχητος, πλείστα καὶ μέγала
ἐδουλώσατο ἔθνη· ἐντεῦθεν εἰς ἀλαζονεῖαν περιπε-
σὼν, χρυσοκόλλητον ὄχημα ἐκ λίθων τιμῶν κατα-
σκευάσας, ἐπικάθηται τούτῳ, καὶ ὑποβάλλει τῷ ζυγῷ
τῶν ἠττηθέντων βασιλέων τέσσαρας ἔλκειν τὸ ὄχη-
μα. Τούτου δὲ γενομένου, ἐν ἐπισήμῳ ἐστῶτι (16)
εἰς τῶν τεσσάρων βασιλέων συγχῶς τὸ ὄχημα ἐπέστρε-
ψεν εἰς τὰ ὀπίσω⁴⁵, καὶ τὸν τροχὸν ἑώρα κυλιόμε-
νον· τῷ Σέσωστρι δὲ⁴⁶ ἐπερωτῶντι, διὰ τί ἐπισθεν
ἐπατηρίζει τὰ ὄχημα, τοῦτον εἰπεῖν· Τὸν τροχὸν
θαυμάζω ἄστατουῦντα, καὶ ἄλλοτε ἄλλως κινούμενον·
καὶ ποτὲ μὲν τὰ ὑψηλὰ ταπεινοῦντα, αὐθις δὲ τὰ τα-
πεινὰ ἀνοψοῦντα. Τὸν δὲ Σέσωστριν συνετιῶς τὴν
παραβολὴν τῆ ἀκοῆ ἐπιτέψαντα⁴⁷ νομοθετῆσαι, τὸ
μηκέτι⁴⁸ βασιλεῖς ἔλκειν τὸ ὄχημα. Ὁ δὲ Χαγάνος
ταῦτα ἀκηκῶς καὶ ὑπογελάσας, ἔφησεν τὴν εἰρήνην
ἀγειν, τῇ δὲ προαιρέσει Πρίσκου, εἴ τι ἂν θέλῃ τῶν

Hoc anno monstra in suburbaniis Byzantii locis
nata sunt : puer nimirum quadrupes, et alius bi-
ceps. Accurati porro historiarum scriptores urbibus,
in quibus illa prodierint, nil boni faustique **230**
portendere asseverant. Imperator autem Prisco a
summa exercituum praefectura remoto Petrum pro-
prium fratrem Romanarum copiarum ducem insti-
tuit. De sua exauctoratione Priscus certior factus,
eductis secum ante Petri adventum omnibus copiis,
ammem trajicit. Ut Romanas acies ulteriorem ri-
pam suo transitu obtinuisse Chaganus intellexit, id
satis miratus, misit ad Priscum causam nimirum per-
cunctaturnus, ac simul praedae partem consequi apud
se consiliatus, atque ita demum amnem ipse trans-
vehere. Quam moleste enim ferebat prosperum
B quippiam Romanis succedere. Ad Chaganum itaque
legationem de his Priscus instruit, Theodorum vi-
delicet medicum, virum animi solertia et prudentia
insignem. Qui cum tumidos Chagani spiritus,
ejusque responsa arrogantius data (cunctarum
quippe nationum sese praedicabat dominum) animo
percepisset : barbaricam hominis insolentiam anti-
qua narratione demulcebat. Ad eum itaque con-
versus : Audi, inquit, Chagane, narrationem tibi
profuturam. Sesosiris, Aegyptiorum rex illustris,
atque oppido felix, divitiis alioqui clarus, et armorum
robore prorsus invictus, innumeras atque poten-
tissimas nationes subegit : eoque in superbiam
omnino dementem prolapsus currum auro lapidibus
que pretiosis compactum paravit, cui insidens, ex
C devictis regibus quatuor, qui currum equorum
more traherent, ad jugum alligavit. Interim dum
ea pompa elatus triumphat, e regibus quatuor alter
conversis retro frequenter luminibus rotam sese
circumvolventem attentius contemplabatur. Sesos-
trisi vero sciscitanti, cur retro sigeret oculum,
respondit ille : Rotae inconstantiam demitor in
diversas partes se convolventis, et qua partem su-
periolem inclinantis, qua vero inferiorem erigentis
et excelsius elevantis. Porro Sesosiris cum simili-
tudinem hanc, qua pollebat animi sagacitate, per-

VARIAE LECTIONES.

³⁷ δύο κορυφῶν Α Γ. ³⁸ ἂν add. ex Α. ³⁹ τὸν Πρ. τῆς στρατ. Α, τῆς στρατ. τὸν Πρ. vulg. ⁴⁰ διαπερᾶ Α.
⁴¹ πρὸς τὸν Χαγάνον Α, Χαγάνῳ vulg. ⁴² ποιούμενον Α, ποιούμενος vulg. ⁴³ ὁ τῶν add. ex Α. ⁴⁴ λίαν
vulg. ex Α. ⁴⁵ εἰς τὰ ὀπίσω Α, εἰς τοῦπίσω vulg. ⁴⁶ τὸν δὲ Σέσωστριν ἐπερωτῶντα Α Γ. ⁴⁷ συνετιῶς τὴν
ἀκοῆν ἐπισκ., omisso τὴν παραβολὴν, Α Γ. ⁴⁸ τοῦ μηκέτι Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

μένου πρὸς τούτου τὸν αὐτὸν Ἀναστάσιον : ubi Ra-
der., qui vivus etiam Anastasium receperat. Scrip-
serit forte exceperat. Ergo, qui et ante Anastasio
infectus fuerat. COMBEFIS.

(14) Hæc una cum præcedentibus annus idem
apud Simocettam complectitur cap. 11 : Ἐν τούτῳ
δὲ ἐναυτοῦ, inquit, εἰς τὰ πρὸς τοῦ ἄστεος τίκτονται
παράδοξα τέρατα· Hoc ipso anno mirabilia portenta
in suburbaniis generata sunt.

(15) Addit interpr. quod historie repugnat, de sua
exauctoratione Priscus certior factus, eductis etc. ;
imo antequam sciret, sic exercitum trajecerat : τού-
των εὐπω ἐπέπυστο : inquit Theophyl. Alia ita-
que fallēne id factum, quam idem explicat lib. vi,

D cap. 11, quod nimirum haud sibi satis tantum trans
ammem existimaret, ac Barbarorum inopinata irru-
ptione opprimi metueret. At nec illud apte reddi-
tum, τὴν μετάθασιν ἀκηκῶς, ut Romanas acies
ulteriorem ripam suo transitu obtinuisse Chaganus
intellexit : nondum enim obtinuerant, quam ut
clare auctor prosequitur ex eodem Theophyl. Sit
ergo, audiens transitum ; in prociuctu scilicet.
Theophyl. τὴν ἀπόθασιν. ἀέσενσιν αὐτοῦ : ut ibi
interpr. , nempe ad sūmen. COMBEFIS.

(16) Ita plane errore scriptum, pro ἐορτῇ, ut
legit Anast. Sævetique Theophyl. lib. vi cap. ult. : ἐν
μεγάλῃ τινὶ καὶ περιφρνεῖ ἐορτῇ· celebri quadam
solemnitate, ac frequenti Aegyptiorum conventu.

cepisset, lege sancita edixit, ne ulli deinceps reges curram apud Ægyptios traherent. Subrisit Chaganus, his auditis, et pacis fœdera servaturum se promisit : in potestate vero Prisci stare, qua parte spoliolum vellet, sedonatum relinqueret. In transitu itaque concessi mercedem, captivos omnes Priscus Chagano restituit ; ipse, retentis sibi spoliis, acceptis mirum in modum lætatus est : Prisco vero in unum successit.

A. C. 588. — Hoc anno Petro duci suis mandatis **231** significavit imperator, ut stipendiorum tertiam partem nummis aureis persolvendam Romani milites acciperent : partem aliam armis sibi concessis : ultimam denique data ad vestes quaslibet materia sibi repensam profiterentur. Quod ubi resciverunt, ad rebellionem se converterunt. Determinatus dux factum apud milites excusavit, nequam id verum esse asseverans : quin etiam alias litteras ostendit, quibus jubebat imperator, ut milites qui in bello fortiter se gesserant, et a gravibus periculis incolumes evaserant, in urbibus data vacatione agerent, et publicis sumptibus inter ceteros senes alerentur : amplius et militum liberi in proprium parentum locum ascriberentur. Ejusmodi verborum lenocinio exercitum ita demulsit, ut Cæsarem universi faustis acclamationibus prosecuti sint : de quibus omnibus Petrus imperatorem certiore fecit. Marcianopolim vero accedens, milites mille, qui præcurrerent, misit. Isti vero in Sclavinis, qui magnam e Romanorum finibus prædam avexerant, incidentes, in fugam Barbaros vertere. At quæ maxima fuit, secum abducentes, in Romanorum fines regressi sunt.

Eodem anno solarium Magnauræ rotundum condidit imperator, suamque statuat ad medium atrium crexit, ibidemque posuit armamentum.

A. C. 589. — Hoc anno cum Petrus dux venatum prodiisset, agratis sus obviam factus pedem ejus ad arborem contrivit : ex quo doloribus plane intolerandis diu cruciatus est. Imperator autem litteris inclementioribus, probrosis, conviciisque gravissimis eum perstrinxit, cum Sclavinos Byzantium versus adventare rescivisset. His Petrus commotus ac vere coactus Novas se contulit. Cum vero urbis primates ac milites una cum episcopo

λαφύρων τὸν Χαγάνον τιμῆσαι. Ὁ δὲ Πρίσκος τὴν αἰχμαλωσίαν ἀπέδωκε τῷ Χαγάνῳ ὑπὲρ τῆς διαβάσεως. Τὰ δὲ λάφυρα πάντα λαβῶν ἀκινδύνως τὸν ποταμὸν διεπέρασεν. Ὁ δὲ Χαγάνος ταῦτα δεξιὰ μὲν ἤσθη μεγάλως· καὶ ὁ Πρίσκος εἰς Βυζάντιον ἦκεν. Ὁ δὲ Πέτρος τὴν στρατηγίαν παρέλαβεν. ἀννὴν ἰτεροῦν σὶνὴ περὶ κολοῦ τραγεκίτ. Chaganus his Byzantium reverso, Petrus in exercitus ducendi

A. M. 6088. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ (17) τῷ στρατηγῷ, ὥστε τὴν τρίτην μείραν τῆς ῥόγας διὰ χρυσοῦ τοὺς Ῥωμαίους λαβεῖν· καὶ τὴν τρίτην διὰ ὀπλων· τὴν δὲ ἐτέραν τρίτην δι' ἐσθῆτος παντοίας. Οἱ ²⁰ τοίνυν Ῥωμαῖοι τοῦτο ἀνηκότες πρὸς τυραννίδα ἐτίποντο. Ὁ δὲ στρατηγὸς φοβηθεὶς τοῖς στρατοπέδοις ἀπελογοῖτο, ὡς οὐκ ἀληθὲς τοῦτό ἐστι. Καὶ ἐπεδείκνυε τῷ στρατῷ ἔτερα γράμματα παρακαλουόμενα αὐτῷ, ὥστε τοὺς ἀριστεύσαντας καὶ ἐκ τῶν κινδύνων διασωθέντας ⁴⁰ ἐν ταῖς πόλεσιν ἀναπαύεσθαι, καὶ γηροτροφεῖσθαι· ⁴¹ ἐκ τῶν δημοσίων· τοὺς δὲ παῖδας τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς τόπους τῶν οἰκιῶν ⁴² γονέων ἐγγράφεσθαι· καὶ ταύτῃ τῇ πιθανότητι ⁴³ τὸν λαὸν καταπράυνειν ⁴⁴, καὶ τὸν Καίσαρα ἀνευφήμησαν ⁴⁵. Ταῦτα δὲ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ ⁴⁶ κατεμήνυσεν. Ἐλθὼν δὲ ἐπὶ Μαρκιανούπολιν ἀποστέλλει χιλιούς προτρέχειν. Οὗτοι περιτυχόντες Σκλαβινοῖς ἐπιφερομένοις Ῥωμαϊκὴν λαθασίαν πολλήν, τοὺτους τρέπονται ⁴⁷· οἱ δὲ βάρβαροι τὴν αἰχμαλωσίαν ἀποσφάξαντες (18), καὶ αἰχμαλωσίας πολλῆς κρατήσαντες, ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπέστρεψαν. Barbari, captivis interfectis, ceteram prædam, quæ maxima fuit, secum abducentes, in Romanorum fines regressi sunt.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸ ⁴⁸ ἡλιακὸν (19) τῆς Μαγναύρας τὸ στρογγύλον ⁴⁹· καὶ ἔστησεν ἐν τῷ μεσαιούτῳ τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἀπέθετο ἐκεῖ τὸ ἀρμαμέντον.

A. M. 6089. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πέτρος τοῦ στρατηγῶ κληρονομήσας (20), καὶ ὄδῳ ἀγρίῳ αὐτῷ συνανήσαντος, τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐν δένδρῳ ἐξέθλιψεν, καὶ ἀφορήτοις ⁵⁰ ὀδύνας χρόνῳ πολλῷ ἐνοσηλεύετο. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ γράμμασιν ἀσχεστοῖς καὶ ὀνειδισμοῖς ἀφορήτοις αὐτὸν περιέβαλεν ⁵¹, ἀκούσας ⁵² Σκλαβινὰ ἰθὺν κατὰ τοῦ Βυζαντίου κινεῖσθαι. Ὁ δὲ Πέτρος βιασάμενος εἰς Νόδας ⁵³ παρεγένετο (21). Οἱ δὲ τῆς πόλεως ἐπίσημοι στρατιῶται ἅμα τῷ ἐπισκόπῳ τῷ

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ οἱ add. ex A. ⁴⁰ διασωθέντας A e, σωθέντας vulg. ⁴¹ εὐτροφεῖσθαι e. ⁴² οἰκιῶν add. ex A. ⁴³ πιθανότητι vulg. ⁴⁴ καταπράυνειν A, καταπραῦνας vulg. ⁴⁵ εὐφήμησαν A. ⁴⁶ τῷ βασ. A, καὶ τῷ βασ. vulg. ⁴⁷ τρέπονται A b, τρέπουσιν vulg. ⁴⁸ τὸ ἡλ. A, τὸν ἡλ. vulg. ⁴⁹ τὸ στρογγύλον add. ex A a f. ⁵⁰ ἀφορήτος A, ἀφορήτας vulg. ⁵¹ περιέβαλεν A, περιέβαλλεν vulg. ⁵² ἀκούων A. ⁵³ Νομάς e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Simocatta lib. 7 capp. 1 et 2.

(18) Theophyl. paulo aliter rem narrat, semel ac iterum occisos a barbaris captivos ; alios cum primum Romani occurrissent, alios cum se ab eis expugnari, ut nulla spes salutis reliqua esset, viderent. **COMBESIS.**

(19) *Solarium* illud *rotundum* memorat Anastasius : cui voce *στρογγύλον* adject nonnulli codd. consentiunt. *Μεσαιούλον* autem basim lapideam areæ vel atrii medio erectam lubens interpretarer, cum

in eo statuat superpositam intuear.

(20) Excerptum e capp. 2, 3, 4 et 5.

(21) Nova alia in Africa, alia in Mœssia superiore. — Theophylactus venisse quidem Petrus Novas narrat, nihil tamen ejusmodi in ea urbe illi accidisse refert, sed in Asimo, ubi esset lectissimorum illud militum præsidium a Justino illic constitutum, quod is frustra amovere conatus sit, cœctis præsidariis in sua castra. Sic l. vii, cc. 2 et **COMBESIS.**

στρατηγῶν ὑπῆντων· οὓς ἰδὼν ὁ στρατηγὸς καὶ θαυ-
μάσας τὴν ἐξέπλιον καὶ ἀνδρείαν αὐτῶν, κελεύει
καταλιπόντας ⁸⁴ τὸ ἄστυ τῆ Ῥωμαϊκῆ πληθού συνανα-
μίγυσθαι· οἱ δὲ στρατιῶται ἐπὶ φρουρᾷ τῆς πόλεως
συντεταγμένοι, οὐκ ἐπέθοντο τοῦτο ποιῆσαι. Θυμω-
θεὶς δὲ ὁ στρατηγός, ἀπέστειλεν Γένζωνα μετὰ πλη-
θους στρατιωτῶν. Οἱ δὲ μαθόντες ἔφυγον εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν, καὶ τὰς θύρας τοῦ ναοῦ κλείσαντες, ἐκάθ-
ηντο ⁸⁵ ἔνδον. Ὁ δὲ Γένζων τῆ αἰδοῖ ⁸⁶ τοῦ ναοῦ,
ἀπρακτος διέμεινε. Πέτρος δὲ ὀργισθεὶς, ἀποχειρο-
τονεῖ τὸν Γένζωνα τῆς στρατηγίας, καὶ ἐκπέμπει
Σκριθῶνα (22) ἡτιμωμένως τὸν ἐπίσκοπον πρὸς αὐ-
τὸν ἀγαγεῖν. Οἱ δὲ τῆς πόλεως πανοικεῖ ⁸⁷ συναχθέν-
τες ⁸⁷, ἀτίμως τὸν Σκριθῶνα τῆς πόλεως ἀπελαύνου-
σιν· καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως κλείσαντες, τὸν μὲν
Μαυρικίον βασιλέα εὐφήμεον, τὸν δὲ στρατηγὸν ὕβρεσι
περιέβαλλον· καὶ οὕτως ἀτίμως ὁ Πέτρος ἐκεῖθεν ⁸⁸
ἀνεχώρησεν. Προπέμπει δὲ χιλίους ἐπὶ κατασκοπῆ·
οἱ δὲ περιτυγχάνουσι Βουλγάρους χιλίους τὸν ἀρι-
θμόν. Οἱ δὲ Βούλγαροι θαρβύοντες τῆ ⁸⁹ εἰρήνῃ τοῦ
Χαγάνου, ἀμερίμως ἐδάδιζον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς
τούς Βουλγάρους τὰς ὁρμάς ⁹⁰ ἐποιοῦντο. Οἱ δὲ Βούλ-
γαροι· ⁹¹ ἀποστέλλουσιν ἄνδρας ⁹² ἐπὶ τὰ, παραινοῦν-
τες μὴ παραλύσαι τὴν εἰρήνην. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ
προτρέχοντες, μνησθῶσιν τῷ στρατηγῷ ⁹³ ταῦτα. Ὁ
δὲ στρατηγὸς ἔφη· Οὐδὲ εἰ ὁ αὐτοκράτωρ παρέλθῃ ⁹⁴,
τούτων ⁹⁴ φείσομαι. Συμβολῆς ⁹⁵ δὲ γενομένης, τρέπον-
ται οἱ Ῥωμαῖοι. Οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἐδίωξαν αὐτούς,
ἵνα μὴ νικῶντες κινδύνῳ περιπέσωσιν. Ὁ δὲ στρα-
τηγὸς τὸν ταξίαρχον τῶν προτρέχόντων χαλεπῶς
ἐμαστιγῶσεν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Χαγάνος πρέσβεις πρὸς
τὸν Πέτρον ἐξέπεμψεν, τὴν ἑναρξίαν αἰτιώμενος, καὶ
ὡς Ῥωμαῖοι ἄνευ δικαίας αἰτίας τὴν εἰρήνην διέλυ-
σαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπατηλοῖς λόγοις χρησάμενος, μὴ
εἰδέναι τὴν κίνησιν δυσχυρίζετο, διπλάσιονα δὲ δι-
δίνει τὰ ⁹⁶ σκῦλα ἅπαντα· καὶ οὕτως ἐν μοίραις
δύο (23) οἱ βάρβαροι τὰ ἀπολωλότα σκῦλα ἀναλαβόν-
τες, στέργουσι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ Πέτρος κατὰ Πη-
ρεγάστου (24) τοῦ ἐξάρχου τῶν Σκλαβινῶν χωρεῖ. Οἱ
δὲ βάρβαροι περὶ τὴν ὄχθη ⁹⁷ τοῦ ποταμοῦ τοῦτοις
ὑπαντήσαντες, διεκώλυον τοῦ περᾶσαι. Οἱ δὲ Ῥω-
μαῖοι ἀπὸ τῶν πορθμίων (25) τοξεύοντες, τούτους
ἀπίστρεψαν· καὶ τραπέντων αὐτῶν, πλήττεται κατὰ

A
ei obviam progressi essent, speciosum militum
ornatum ac fortitudinem miratus dux, ut, urbe
relicta, se Romano exercitui adungerent, manda-
vit. At milites qui ad urbis custodiam deputati fue-
rant, id exsequi detrectaverunt: ex quo dux iratus,
Genzonem cum armata militum manu ad eos misit:
qui ea de re certiores facti, ad ecclesiam confu-
gientes, clausis templi portis intus se continuere.
Genzon templi sanctitatem veritus, re intentata
substitit. Petrus inde exasperatus, Genzonem mu-
nere abdicavit, et Scribonem misit, qui episcopum
ignominiose ad se traduceret. At cives vicatim et
cum totis familiis congregati, Scribonem turpiter
urbe expellunt; **232** oclusisque urbis portis
Mauricium quidem imperatorem faustis vocibus
prosecuti, ducem probris palam proscidere: atque
ita demum Petrus turpiter inde recessit. Cum vero
mille homines speculatum præmisisset, hi in Bul-
garorum turmam numeri ejusdem incidere. At Bul-
gari, paci, quæ cum Chagano intercedebat, confisi,
securi citra ullam suspicionem progrediebantur.
Cum autem Romani eos adoricerent, Bulgari viros
septem delegavere, qui Romanis pacem haud ita
solvendam esse persuaderent. Quæ ubi præcursores
audiverunt, duci confestim retulere. Dux vero,
Neque si imperator ipse advenerit, inquit, eis par-
cam. Consertaque pugna Romani in fugam vertun-
tur: nec tamen eos insecuti sunt Barbari, ne victo-
riam ardentius amplexati, in insidias incidere-
nt. Dux porro præcursorum præfectum virgis acriter
cædi imperavit. Quod cum ad Chaganum renuntia-
tum fuisset, legatos ad Petrum decrevit, qui hostilem
hanc aggressionem incusantes, Romanos nulla
justa de causa pacem solvisse quererentur. Sed
Petrus hanc suorum incursionem se plane ignorasse
blandis ac fraudulentis verbis astruxit: duplicata
se nihilominus ipsis spolia dare omnia: atque ita
Barbari spoliis, quæ amiserunt, dupla forte receptis,
pacem servavere. Cæterum Petrus contra Perega-
stum Sclavinorum præfectum expeditionem suscepit.
At Barbari secundum fluminis ripam Romanis ob-
viam facti, eos amnem trajicere prohibebant. Ro-
mani contra e vectoriis navibus tela mittentes,

VARIE LECTIONES.

⁸⁴ καταλιπόντας vulg., καταλιπόντα A. ⁸⁵ ἐκάθηντο ἔνδον om. A f. ⁸⁶ αἰδοῖ A, αἰδῶ vulg. ⁸⁷ πανοικεῖ A, πανοικὲ vulg. ⁸⁸ ἀνεχώρησεν b. ⁸⁹ ἐκεῖθεν add. ex A. ⁹⁰ τῆ add. ex A. ⁹¹ τὰς τομάς e. ⁹² Βούλγαροι A alii codd., Βουλγάρεις vulg. ⁹³ ἄνδρας om. A. ⁹⁴ τῷ στρατηγῷ A, τὸν στρατηγὸν vulg. ⁹⁵ παρέλθῃ A, ⁹⁶ τούτων A, τούτοις vulg. ⁹⁷ συμβ. δὲ πολέμου γενομ. A. ⁹⁸ τὰ om. A. ⁹⁹ τὴν ὄχθη A, τὴν ὄχθην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Cap. 3, ἕνα τινὰ τῶν τοῦ βασιλέως σωματο-
φυλάκων, ὃν Σκριθῶνα Ῥωμαῖοι κατονομάζουσι·
Unum quempiam imperatoris satellitum, quem Ro-
mani Scribonem vocant. Suidas, σκριθῶν ὁ τῶν σω-
ματοφυλάκων ὑπερφερόμενος, satellitum primiceri-
us. Plura Rigaltius in Glossario tactico.

(23) Simoc. lib. vii, cap. 4 sic exprimit: λαμπροῖς
δύοροις καὶ λαφύρων ζημίαις. Amplis muneribus, ac
spoliis restitutis, etc., quod est illud duplum red-
dere. COMBESIS.

(24) Simocatta, Πειραγάστου. Pergastum scribit
Anastasius.

Barbaros averterunt. Dumque in fugam vertuntur, A Peregastus illo sauciatus, moritur. Romani ergo flumen transgressi, præda maxima coacta in propria loca se recepere. Sed ductores recta via aberrantes, et in arida inaquosaque loca deflectentes, exercitum in magnum coniecere periculum. Iter porro noctu peragentes, diverterunt ad Ithacium amnem. Barbari vero in insidiis, quas trans flumen collocaverant, delitescentes, in Romanos, qui haustum venerant, tela jaculabantur. Ex quo Romani cum magna clade afficerentur, a Barbaris demum debellati versi sunt in fugam. Mauricius his auditis Petrum officio privavit, et Priscum iterum Thraciæ ducem delegavit.

A. C. 590. — Hoc anno dux Priscus in Thraciam **233** profectus exercitum recensuit, et magnam militum manum ex eis periisse et desiderari comperit. Iis eductis ad Istrum fluvium Novas se contulit. Quibus cognitis Chaganus legatos profecutionis causam sciscitaturos misit. Priscus venandi gratia se accessisse prætexere. Ad quem Chaganus: Nefas, ait, alieno in solo te venatum exercere. Priscus contra proprium asserere fundum, et Chaganum ex Oriente transfugam affirmare et exprobrare. Eapropter Barbarus eversis Singidonis mœnibus, in Romanam ditionem penetravit. Eo comperito ad Istri ineam confert se Priscus, et conscensibus agitatibusque dromonibus, Chaganum allocuturus Constantiopolim proficiscitur. Ad fluminis autem ripam consistenti Chagano Priscus e navigio colloquium habebat. Tum Chaganus ad Priscum: Quid tibi, amabo, Prisce, cum ditione mea? ut quid eam dolis occupare moliris? et o manibus meis eripere? judicabit Deus inter me et imperatorem Mauricium: et ex ejus manibus mei Romanorumque exercitus sanguinem reposcet. Ad hæc Priscus: Non urbem unam nobis eripere conaris. Cui Chaganus respondit: Scito quinquaginta alias Romani imperii urbes Barbarorum virtute subigendas te brevi conspecturum. Priscus vero navibus ad Singidonem applicatis, urbem depopulatus, Bulgaros ex ea ejecit, et murum exœdificare cœpit. At Chaganus legatis ad eum missis, fictorum deorum fidem obtestatus, de iis, quæ commiserat, apud ipsum graviter conquestus est. Inguente porro hieme uterque patrios lares revisit. Hoc etiam anno Petrus Mauricii frater sanctæ

τῆς ἑξ ἑσπερας ὁ Πηρέγαστος καὶ θνήσκει. Περράσαντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι αἰχμαλωσίαις πολλῆς ἐκράτησαν, καὶ εἰς τὰ ἴδια ἐπανέστρεψαν. Πλανηθέντων δὲ τῶν ὁδηγῶν καὶ ἀνύδροις ἑσπεροῖς περιπεσόντες, ἐκινδύνευσεν τὸ στρατόπεδον· βαδίσαντες δὲ διὰ τῆς νυκτὸς, περιτυγχάνουσιν τῷ Ἰθακίῳ ποταμῷ. Λόχμησθε δὲ εἰς τὸ ἀντίπερα ὑπὸ τῆς τῷ ποταμῷ, οἱ βάρβαροι ἐν ταύτῃ κρυπτόμενοι, τοὺς ἀρυσμένους τὸ ὕδωρ ἐτόξευον· μεγάλης τοίνυν ἐπιπρείας τοῖς Ῥωμαίων γενομένης στρατεύμασιν, πρὸς φυγὴν ἐχώρησαν, καταπολεμηθέντες ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ὁ δὲ Μαυρικίος ταῦτα ἀκηκῶς τὸν Πέτρον τῆς στρατηγίας ἀπέπαυσεν, καὶ τὸν Πρίσκον πάλιν στρατηγὸν τῆς Θράκης ἀπέστειλεν.

A. M. 6090. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πρίσκος στρατηγὸς ἐξῆλθεν (26) ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ τὰς δυνάμεις ἠρίθμησεν, καὶ εὗρεν ὅτι πλῆθος πολὺ διεσθάρη ἐξ αὐτῶν. Τούτους δὲ ἀναλαβὼν παραγίνεται εἰς τὸν Ἰστρὸν ποταμὸν εἰς Νόδας (27). Ὁ δὲ Χαγάνος τοῦτο μαθὼν πρέσβεις ἐξέπεμψεν τὴν αἰτίαν πυνθανόμενος τῆς ἀφίξεως. Ὁ δὲ Πρίσκος προφασίσασα διὰ κυνηγῆσιν ἀηλθυθῆναι. Ὁ δὲ Χαγάνος, οὐ δίκαιόν ἐστι, φησὶν, ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ κυνηγεῖν· ὁ δὲ Πρίσκος ἴδιον ἔλεγε εἶναι τὸν τόπον, καὶ τὴν ἐξ ἀνατολῆς ἀπόδρασιν τῷ Χαγάνῳ ὠνείδιζεν. Ὁ δὲ βάρβαρος τῆς Σιγγιδόνος τὸ τεῖχος κατέλυσεν· καὶ ἐπὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν ἐχώρει. Τοῦτο μαθὼν ὁ Πρίσκος παραγίνεται εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἰστρου, καὶ παραλαβὼν δρόμωνας, παραγίνεται πρὸς τὸν Χαγάνον εἰς Κωνσταντιόλαν, θέλων αὐτῷ ὁμιλεῖσαι. Ἐλθόντι δὲ τῷ Χαγάνῳ πρὸς τὴν δὴ τὸν ποταμῷ, ὁ Πρίσκος ἀπὸ τῆς νῆδος διελέγετο. Ὁ δὲ Χαγάνος ἔφη πρὸς αὐτόν· τί σοι, Πρίσκε, καὶ τῇ γῆ τῇ ἐμῇ; καὶ ταύτην βούλει διὰ ψεύδους λαβεῖν ἐκ τῶν χειρῶν μου; κρινεὶ ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως. Ἐκζητήσει τὸ αἶμα τοῦ στρατοῦ τῶν Ῥωμαίων, καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐμοῦ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πρίσκος ἔφη· οὐ μίαν πόλιν ἐγχειρεῖς παρ' ἡμῶν λαβεῖν. Ὁ δὲ Χαγάνος· ὄψει μετ' ὀλίγον πενήκοντα πόλεις Ῥωμαϊκὰς δουλουμένας βαρβάραις. Ὁ δὲ Πρίσκος διὰ τοῦ ποταμοῦ τὰς ναῦς τῇ Σιγγιδόνι παραστησάμενος, ταύτην ἐπόρθησεν, καὶ τοὺς Βουλγάρους ἐξ αὐτῆς ἐξεδίωξεν, καὶ τὸ τεῖχος κτεῖν ἀπῆρξατο. Ὁ δὲ Χαγάνος ἀγγέλους πρὸς αὐτὸν ἀπέστειλεν, καὶ τοὺς ψευδωνύμους ἑαυτοῦ θεοῦ διεμαρτύρητο κατατιώμενος τῶν γενομένων τὸν Πρίσκον. Χειμῶνος δὲ καταλαβόντος, ἐκάτεροι

VARIÆ LECTIONES.

²³ τῆς add. ex A. ²⁴ καὶ ἐν ἀν. A. ²⁵ Ἰθακίῳ A a f, Ἰθακίῳ vulg. ²⁶ ὑπὸ τῆς A, ὑπὸ τῆς vulg. ²⁷ τοὺς ἀρυσμένους A a f, τοῖς ἀρυσμένοις vulg. ²⁸ Ῥωμαίων A, Ῥωμαίους vulg. ²⁹ τῆς add. ex A. ³⁰ ἀναλαβὼν A, παραλαβὼν vulg. ³¹ Νόδας A e f, νομάς vulg.; vid. supra p. 423. ³² Κωνσταντιόλα A. ³³ καὶ ἀπὸ τῆς γῆς add. ex A. ³⁴ post ἔφη lacunæ signa expuncti, sed mox ante ὄψει ex A addidi: ὁ δὲ Χαγάνος. ³⁵ δουλουμένας a, δουλομ. vulg. ³⁶ ἀγγέλους πρὸς αὐτόν A, πρὸς αὐτὸν ἀγγ. vulg.

JAC. GOARRI NOTÆ.

(26) Alterius anni gesta declarant hæc Simocatæ verba lib. vii, cap. 7: Ἦρος ἀρχομένου, καὶ ὁ Πρίσκος τοῦ Βυζαντίου ἀποφοιτῶν. *Initio veris Priscus Byzantio discedit. Decimum et undecimum capita compendiose hic recitantur.*

(27) Νόδας etiam legit Anast. Theophyl. lib. vii,

c. 7: Τὸν Ἰστρὸν ποταμὸν διαπεραιωθεὶς, τετάρτῃ ἡμέρᾳ καὶ εἰς Νόδας τὰς ἀνω ὁ στρατηγὸς παραγίνεται. *Trajecio Istro, quarta die Priscus etiam Novas superiores venit: alia nimirum ejusdem nominis in Romana ipsa ditione existente urbe. COMBEFIS.*

εις τὰ ἴδια ἀνεχώρησαν ⁸¹. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πέτρος, ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἐκτίσεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Ἀραβίνδα ⁸² κοσμήσας αὐτὴν ἐκ διαφόρων μαρμάρων· ὁμοίως καὶ Κυριακὸς ὁ πατριάρχης ⁸³ τὰ Διακονίσης ⁸⁴ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου.

A. M. 6091. — Τούτῳ τῷ ἔτει συναθροίσας ὁ Χαγάνος (28) τὴν αὐτοῦ δύναμιν ⁸⁵ (29) ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐχώρησεν. Καὶ καταλαβὼν τὴν Βάλκης ⁸⁶ καὶ τὰς περὶ αὐτὴν τεσσαράκοντα πόλεις ⁸⁷ πάσας ἐπόρθησεν. Ὁ δὲ Πρίσκος ταῦτα μεμαθηκὸς Γουνδοῦν ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τῶν πραττομένων ἀπεστείλεν· καὶ καταλαβὼν τοὺς βαρβάρους διὰ δυσβάτων χωρίων τὴν βάλκιν ⁸⁸ ποιουμένους, περιτυγχάνει δύο βαρβάρους ⁸⁹ τῷ οἴνῳ κεκαρωμένους· καὶ τούτους διηρώτα ὁ Γουνδοῦς τὰ τῶν βαρβάρων κινήματα. Οἱ δὲ ἔφασαν ⁹¹, δισχιλίους ὀπίλαις τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν Χαγάνον παραδεδωκέναι, καὶ πρὸς τὰ οἰκεία ἀποστείλαι. Ταῦτα ὁ Γουνδοῦς μεμαθηκὸς κρύπτεται ἐν μικρᾷ φάραγγι, καὶ ἐξ ἐωθινοῦ ⁹² ἐπὶ τὰ νῦτα τούτων ⁹³ γενόμενος, ἀθρόως πάντας ἀνείλεν· καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν λαθὼν πρὸς τὸν Πρίσκον ἤγαγεν. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυχίας μαθὼν ⁹⁴ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέστρεψεν χώραν· καὶ ὁ Πρίσκος ὑπίστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6092. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰνδικτιῶν γ' μηνὶ Μαρτίῳ ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ὁ Πρίσκος ἐπὶ τὴν Σιγγιδόνα παραγίνεται. Ὁ δὲ Χαγάνος συναθροίσας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄρνω τῇ Μυσίᾳ ἐφίσταται ⁹⁵, καὶ τὴν Τομοσίαν (30) πόλιν ⁹⁶ ἐνεχειρεῖ λαβεῖν. Διὰ τοῦτο καὶ ⁹⁷ Πρίσκος τὴν Σιγγιδόνα καταλιπὼν, τούτῳ ἐπλησίασεν. Τῆς δὲ ἑορτῆς τοῦ πάσχα καταλαβούσης, καὶ τῶν Ῥωμαίων λιμῷ τηκομένων, ἀκηκόως ὁ Χαγάνος τῷ Πρίσκῳ ἐδήλου ἀμάξας ἐκπέμψαι πρὸς αὐτὸν ὅπως δαπανήματα ἀποστείλῃ ⁹⁸ αὐτοῖς, ἵνα μετὰ ἱλαρότητος τὴν ἑαυτῶν ἑορτὴν ἐκπληρώσωσιν. Τετρακοσίας (31) τοῖνον ⁹⁹ ἀμάξας πληρώσας τούτοις ἐξέπεμψεν· ὁμοίως καὶ ὁ Πρίσκος εἶδη τινὰ Ἰνδικὰ ἀντέπεμψεν ¹⁰⁰ τῷ βαρβάρῳ· πέπερι τε ¹⁰¹ καὶ φύλλον Ἰνδικὸν καὶ κόστον καὶ κασίαν, καὶ ἕτερα τῶν ἐπιζητούμενων ¹⁰² καθεζομένου τοῦ Χαγάνου εἰς τὸ Θέρμιον (32), καὶ ταῦτα δεξάμενος ἤσθη ἐπ' αὐτοῖς· καὶ μέγροι τοῦ πληρωθῆναι τὴν ἑορτὴν Ῥωμαῖοί τε καὶ βαρβάροι ἀλλήλοις συνηλλίζοντο· καὶ οὐκ ἦν ¹⁰³ φόβος ἐν ἑκατέραις δυνάμειν. Τῆς δὲ ἑορτῆς πλη-

Deiparæ Arabindarum ecclesiam diversis marmoribus ornata extruxit. Ad Diaconissæ pariter compitum Cyriacus patriarcha sanctæ Deiparæ ecclesiam posuit.

A. C. 591. — Hoc anno Chaganus collectis omnibus copiis in Dalmatiam suscepit expeditionem : Balben vero et circumposita quadraginta oppida omnia devastavit. Rei fama excitus Priscus Gunduem quæ ab hostibus admissa fuerant exploratum misit. Ille locis plane imperviis iter agens, Barbaros duos vino graves offendit, eosque de Barbarorum consiliis interrogat. Respondent illi : Millibus hominum duobus bene armatis Chaganum prædam commendasse, eamque omnem ad Bulgaris domesticos lares agi. Eo comperto, Gundues in angusta valle occultatur, et hostes a tergo **234** summo diluculo adortus, ex improvise, cunctos confertim occidit : et recuperatam prædam ad Priscum reduxit. Chaganus clade cognita propriam repetit regionem, et Priscus pariter domum revertitur.

A. C. 592. — Hoc anno, indictione tertia, mense Martio, Priscus educto exercitu Singidonem versus proficiscitur. Chaganus ex adverso collectis viribus ex inopinato in Mysiam irrumpit, et Tomosiam urbem occupare molitur. Quare Singidone relicta Priscus ad eum proximus accessit. Imminente vero paschali celebritate, Romanis fame tabefactis, cum eorum penuriam percepisset Chaganus, convehendo comæatui currus, quos etiam cibis onustos instrueret, ad ipsum mitti Prisco significat : ut proprium sibi festum Romani cum epulorum gaudio peragerent. Currus itaque quadringentos cibis probe refertos ad eos destinavit. Priscus etiam vicissim species Indicas, piper nimirum, folium Indicum, costum, cassiam, et alia postulata misit ad Barbarum, qui tum ad Thermium sedem posuerat : et id muneris lætantissime accepit : atque ita donec festi celebritas expleretur, Romani cum Barbaris permistim et absque discrimine conversabantur ; nec in alterutrius castris terroris su-

VARIE LECTIONES.

⁸¹ ὑπεχώρησαν A. ⁸² Ἀραβίνδα A alii, Ῥεοβίνδα vulg. ⁸³ Κυρ. ὁ πατρ. A. ὁ Κυρ. πατρ. vulg. ⁸⁴ fort. κατὰ Διακ. ⁸⁵ τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις A. ⁸⁶ Βάλκης A. ⁸⁷ τεσσαράκοντα πόλεις] μ' πόλεις A, μητροπόλεις vulg. ⁸⁸ τὴν βαδίκην A. ⁸⁹ ποιουμένους A, ποιούμενος vulg. ⁹⁰ βαρβάρους — κεκαρωμένους A. ⁹¹ ἔφασαν A, ἔρησαν vulg. ⁹² ἐξεωθῆναι f. ⁹³ τούτων A, τούτου vulg. ⁹⁴ πρὸς τὸν Π. — — μαθὼν om. A. ⁹⁵ ἐφίσταται A, ἐπίσταται vulg. ⁹⁶ πόλιν] πάλιν A. ⁹⁷ καὶ ante Πρ. add. ex A. ⁹⁸ ἀποστείλῃ A, ἐκπέμψῃ vulg. ⁹⁹ τοῖνον A, οὖν vulg. ¹⁰⁰ καὶ ὁ A, δὲ ὁ vulg. ¹⁰¹ ἀντέπεμψεν A. ἐξέπεμψεν vulg. ¹⁰² πίπερι τε A, πίπερ τε vulg. ¹⁰³ ἐπιζητούμενων A, ζητούμενων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

28) Capituli duodecimi epitome, quo locus Βάλκης scribitur Βάγχει.

(29) A cap. 13 l. 7 ad ejusdem finem ista leguntur : quæ paulo superius cap. 12 circa annum Mauricii decimum nonum contigisse testatur Simocatta : moxque ad res an̄no altero visas exponendas transit.

(30) Idem, Τομέαν. Anastasius quoque Tomeam. Miscella, Comeam. — Leg. Τομαίαν ex Theophyl. et Anast. quæ superius nominata fuit. COMBERIS.

(31) Parem numerum cuncti codd. referunt. Anastasius et Miscella, quadraginta.

(32) Ita cuncti codices : Sermium ponit Anastasius, Miscella Sirmium.

aspicio ex hujusmodi societate exorta est. Diebus A vero solemnibus jam elapsis Barbari a Romanis sejunguntur. Porro Mauricius suppetiis Prisco ferendis cum pedestri militum manu Comentiolum misit. Chaganus nuntio accepto, adversus Comentiolum expeditione suscepta, ad trigesimum lapidem a Comentioli exercitui castra posuit. Quare Comentiolus in magnas mentis angustias adductus legationem ad Chaganum destinavit. Mauricius sane Comentiolo mandasse ut Romanum exercitum a tumultibus concitandis deinceps compescendum adversariis proderet, quorundam rumor exstitit. Porro media nocte milites armari jussit, nec tamen se praelium initutum esse significavit: unde milites exercitationis tantum ergo arma capessenda se jussos arbitrati, non ut decuit pro certamine sustinendo sunt instructi. Adventante luce, et jam Barbaris irruentibus, ingens tumultus totum exercitum pervadit. Sane Comentiolus ipse turbabat ordines, et confusionis auctorem omnino se praebebat, 235 atque ita Romani in fugam versi sunt. Barbari nulla militiæ lege compositum exercitum operti, summa inhumanitate cunctos trucidant. Comentiolus turpi fuga ad Drizipera salutem quaesivit, quem cives contumeliis lapidibusque emissis, urbe expellunt. Tum vero Barbari Drizipera profecti, civitate direptioni tradita, in sancti Alexandri templum incendio grassati sunt, cumque sepulcri thecam argento ornatam reperissent, illis prius et contemptis martyris reliquit, ornamentum omne sacrilege spoliare: inde coacta per totam Thraciam praeda, collectisque captivis, ipsi, multitudine armis, ordine, necessariis bene instructa, in Romanos insultabant. Inde Comentiolo Byzantium reverso, ingens ex timore perturbatio animorumque procella toti urbi incubuit: adeo ut praenimio timore, de relinquenda Europa, et transmigratione in Asiae Chalcedonem consilium aperte iniretur. Imperator autem excubitorum satellitio stipatus, collecto armorum militum globo Longum murum tutabatur: urbem vero populi factioes custodiebant, senatu legationem ad Chaganum decernendam suadente. Porro Deus injurias martyri Alexandro irrogatas ultarus morbum pestilentem in Barbaros immisit, qui uno solo die febris ex hubone orta septem Chagani liberos cum innumera

ρωθίστη; διαχωρίζονται ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι. Ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐπὶ συνάρσει δῆθεν τοῦ Πρίσκου Κομεντιόλου ἀπέστειλεν μετὰ πεζικῆς δυνάμεως. Τοῦτο μαθὼν ὁ Χαγάνος (33) ἐπὶ Μυσίαν^α κατὰ Κομεντιόλου στρατεύεται ἀπὸ τριάκοντα σημείων τοῦ Κομεντιόλου. Ὁ δὲ Κομεντιόλος ἐναπορῶν ἀγγελον πρὸς τὸν Χαγάνον ἐξέπεμψεν. Φασὶ δὲ τινες τὸν Μαυρίκιον ὑποθέσθαι τῷ Κομεντιόλῳ, ὅπως τὸ^β Ῥωμαϊκὸν στρατεύμα παραδώσῃ πολεμοῖς διὰ τὰς ἀταξίας αὐτῶν. Νυκτὸς δὲ μεσοῦτης ἐκέλευσεν τὸν στρατὸν ὀπλισθῆναι, μὴ παραγυμνώσας τοῖς ὄχλοις μέλλειν πόλεμον συστήσασθαι. Αὐτοὶ δὲ ὑπειληφότες ὅτι γυμνασίας ἔνεκεν σιδηροφορεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσεν, οὐχ ὡς εἶδει ὀπλισαντο. Ἡμέρας δὲ γενομένης καὶ τῶν βαρβάρων καταλαβόντων, θρόλλος πολὺς τὸν στρατὸν κατέλαβεν. Ὁ δὲ Κομεντιόλος τὰς τάξεις ἐτάραττεν, καὶ αἰτίος αὐτοῖς ἀκαταστασίας^γ ἐγένετο. Οὕτω μὲν οὖν οἱ^δ Ῥωμαῖοι πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀστρατήγητον τὸν λαὸν εὐρηκότες, ἀνηλιῶς τοῦτους ἐφόνευσαν. Ὁ δὲ Κομεντιόλος ἀσχημῶς φυγῇ ἐπὶ τὰ Δριζίπερα^ε γίνεται· οἱ δὲ τῆς πόλεως ὕβρεις καὶ λίθοις βάλλοντες αὐτὸν, τοῦ ἀστεως ἀποπέμπουσιν. Οἱ δὲ βάρβαροι ἐπὶ τὰ Δριζίπερα ἐλθόντες, τὴν τε πόλιν ἐπόρθησαν καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου^ς Ἀλεξάνδρου ἐνέπρῃσαν· τὸν τε τάφον αὐτοῦ ἡργυρωμένον εὐρύντες, ἀνοσίως σκυλεύουσι. Καθυβρίσαντες^ς δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος, καὶ πολλὴν ἐν τῇ θράκη αἰμαλωσίαν ποιησάμενοι, ἐν ὄχλῳ λαμπρῷ (34) Ῥωμαίων^ς κατεπαίρομενοι. Τοῦ δὲ Κομεντιόλου ἐν τῷ Βυζαντίῳ καταλαβόντος, μέγιστος ταραχὸς καὶ κλύδων τῇ πόλει ἐνέσκηψεν· ὥστε φοβηθέντες βούλεσθαι τὴν Εὐρώπην καταλιπεῖν, καὶ πρὸς τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ Χαλκηδόνι μετοικισθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ τε ἐξκούβια ἀναλαβὼν, καὶ ὀπλιτικὸν συλλεξάμενος ὄμιλον, τὰ Μακρὰ διεφρούρησε τείχη. Οἱ δὲ δῆμοι τὴν πόλιν ἐφύλαττον· καὶ ἡ σύγκλητος παρῆναι τὸν βασιλέα πρὸς τὸν^ς Χαγάνον ἐπέμψαι. Ὁ δὲ Θεὸς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ μάρτυρος Ἀλεξάνδρου ποιούμενος, λοιμικὴν νόσον τοῖς βαρβάροις ἐπέμψεν· καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὰ υἱοὺς τοῦ Χαγάνου διὰ πυρετοῦ καὶ βουδῶνος ἀπέκτεινε σὺν πολλοῖς ἄλλοις^ς ὄχλοις· ὥστε ἀντὶ χαρᾶς ἐπινοικίωσιν καὶ παιάνων καὶ ἱσμάτων θρήνους^ς καὶ δάκρυα καὶ πένθη ἀπαρηγόρητα ἔχειν^ς τὸν βάρβαρον. Ἢ δὲ σύγκλητος παρεκάλει τὸν Καίσαρα τὸν βάρβαρον πρὸς τὸν^ς Χαγάνον ἐπέμψαι^ς εἰς τὰ Δριζίπερα (35), ὅστις λόγος

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐπὶ Μυσ. A, ἐπὶ τὴν Μ. vulg. ^β τὸ add. ex A. ^γ ἀκαταστασίας om. A b e. ^δ οἱ add. ex A. ^ε Δριζίπερα A ubique, Δριζίπερα vulg. ^ς τοῦ ἁγίου Ἀλ. a. ^ς καθυβρίσαντες A, καθυβρίζουσι vulg. ^ς ἐνωπλοῦν τῷ λαμπρῷ Ῥωμαῖον A e. ^ς παρῆναι τὸν βασιλέα πρὸς τὸν X. A, παρῆναι πρὸς τὸν X. πρὸς τὸν vulg. ^ς σὺν πολλοῖς ἄλλοις A, σὺν πολλ. καὶ ἄλλ. vulg. ^ς θρήνους A, θρήνον vulg. ^ς ἔχειν] εἶχον A, εἶχεν vulg. ^ς τὸν Καίσαρα πρὸς τὸν Χαγάνον A, sed nomine legati ubique omittitur, qui apud Simocatt. VII, 15, Harinato appellatur: fortasse igitur legendum est: παρεκάλει τὸν Καίσαρα πρὸς τὸν Ἀομάτωνα εἰς Δριζίπερα.

JAC. GOARI NOTÆ.

(33) Habet hæc explicatus Theophyl. l. vii, c. 15, ex quo non satis apte hæc breviate, nisi post illa verba τριάκοντα σημείων τοῦ Κομεντιόλου, hæc exciderunt, τὰς σκηνὰς συμπηξάμενος: quæ ipse interpr. bene representat. Comæsis.

(34) Illud, ἐν ὄχλῳ λαμπρῷ, plane vitiosum;

emenda ex Anast. et Theophy., εὐνοῦν λαμπρῶς, splendide epulabantur, felici adversus Romanos successu elati. Id.

(35) Locus hic palam mutilatus ex Simocattæ cap. 15 lib. vii interpolatur in hunc modum: Ἢ δὲ σύγκλητος παρεκάλει τὸν Καίσαρα τὸν βάρ-

ἡπίοις τὸν βάρβαρον ἐκολάκευεν ¹⁸. Ὁ δὲ βάρβαρος οὐκ ἠθοῦλετο τὰ δῶρα δέξασθαι, καίπερ ¹⁹ θρήνη ἀσχέτω τῶν παιδῶν κατεχόμενος. Ἐφασκε δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις ²⁰. Κρινεῖ ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος· αὐτὸς γὰρ τὴν εἰρήνην διέλυσεν· ἐγὼ δὲ τοὺς ἀγχαλώτους ἀποδίδωμι αὐτῷ κατὰ ψυχὴν νόμισμα ἐν κομιζόμενος παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Μαυρίκιος οὐκ ἠνέσχετο δοῦναι· καὶ πάλιν ὁ Χαγάνος ἠτήσατο ἀνὰ ἡμίους ²¹ λαβεῖν κατὰ ψυχὴν· καὶ οὐδ' οὕτως ὁ βασιλεὺς δοῦναι κατεδέξατο, ἀλλ' οὐδὲ τεσσάρων κερατίων λαβεῖν. Καὶ θυμωθεὶς ὁ Χαγάνος πάντας ἀπέκτεινεν, καὶ ἐπὶ τὰ ἴδια ἀνέστρεψεν, πεντήκοντα χιλιάδας (36) ταῖς σπονδαῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιθείς. Καὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν μὴ διαβαίνειν ὠμολόγησαν (37). Ἐκ τούτου πολὺ μῖσος κατὰ Μαυρικίου (38) τοῦ βασιλέως ἐκινήθη· καὶ ἤρξαντο λοιδορίαις τοῦτον βάλλειν· ὁμοίως καὶ ὁ λαὸς ²² ὁ ἐν τῇ Θρηκίᾳ πρὸς λοιδορίαν τοῦ βασιλέως ἐκινήθη. Ὁ δὲ στρατὸς ἐντολικαρίου (39) ἐπεμφεν πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Κομεντιόλου ὡς προδοσίαν ἐν τῷ πολέμῳ ποιήσαντος, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Φωκάς, ὅστις τῷ βασιλεὶ διαλεγόμενος βρυερῶς ²³ τοῦτω ἀντέλεγεν ἐν τῷ σιληντίῳ, ὥστε τινὰ τῶν πατρικίων τοῦτον ματζῶσαι ²⁴ (40), καὶ τὸν πύγωνα αὐτοῦ τίλαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ κατεδέξατο τὴν κατὰ Κομεντιόλου ἐγκλησιν· ἀλλὰ τοῦτους ἀπράκτους ἀπέλυσεν· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ²⁵ ἐπιβουλὴ τοῦ βασιλέως ἀρχὴν ἔλαθεν ²⁶. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ Νελίῳ ποταμῷ Μητᾶ τοῦ ἐπάρχου ²⁷ μετὰ λαοῦ περαιομένου ἐν τόπῳ ἐπιλεγομένῳ ²⁸ Δήλτα, ἡλλοὺ ἀνίσχοντος, ζῶα ἀνθρωπόμορφα ἐφάνησαν ἐν τῷ ποταμῷ, ἀνὴρ τε καὶ γυνή. Καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εὐστερνος καταπληκτικὸς τε τὴν ὕψιν, ξανθὸς τὴν κόμην, μιζοπόλιος, καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν, καὶ πᾶσιν ἐδείκνυτο γυμνός· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος τὸ ὕδωρ ἐκάλυπτε· τοῦτον ὁ ἐπαρχὸς ὄρκους ἔβαλλεν, μὴ ²⁹ καταλύσαι τὴν θεωρίαν, πρὶν ἅπαντες ἐμφορηθῶσι τῆς

A populi multitudine exstinxit: adeo ut triumphalis licticia, victoriæ pænanum, cantuumque vice luctus, lacrymas atque planetus prorsus inconsolabiles receperit. Senatus itaque legatos ad Chaganum Drizipera a Cæsare destinari rogabat * * * * qui officio functus blandis verbis Barbarum delinivit. Barbarus impotenti luctu ex filiorum jactura detentus, munera accipere detrectavit; tantum legatos affatur hoc pacto: Sedet Deus æquus Judex inter me et Mauricium imperatorem: Ipse violandæ paci ansam dedit. Captivos tamen omnes ei reddam accepto in singula capita nummo uno. Mauricius eam pecuniæ summam depromere non tulit: quare dimidium nummum pro singulorum capite redimendorum postulat Chaganus; sed neque dimidium nummum, neque etiam ceratia quatuor, quæ tandem pro singulis petierat Chaganus, Mauricius solvere admisit. Eapropter Chaganus cunctos ad unum interfecit, et in propriam regionem regressus tributo, quod ex antiquis conditionibus Romani pendebant, quinquaginta millia de novo addidit. Istrum vero fluvium se non amplius trajeuros utrinque Romani et Bulgari convenere. Ex istis odium ingens in Mauricium conflatum, unde et conviciis injuriisque eum aperte proscindere, exercitus ²³⁶ quoque grex universus per Thraciam sparsus ad ludibria dirasque in eum exspuendas moveri. Exercitus itaque missos ad Mauricium contra Comentiolum decrevit, qui se ab ipso in prælio proditos quererentur. Aduit e missis unus Phocas, qui coram Mauricio orans, audiente etiam senatu, insolentibus in eum probris invecutus est: ita ut inflictis etiam colaphis, barbam illi e patriciis nonnemo vellicaverit. Porro imperator objectas Comentiolo accusationes non admisit: ac missos infecta penitus re dimisit: ex quo insidiarum in imperatorem deinceps structarum series processit.

VARIE LECTIONES.

¹⁸ ἐκολάκευεν A, ἐκολάκευσεν vulg. ¹⁹ καίπερ add. ex A. ²⁰ πρὸς τὸ πρεσβεῦσιν A f. ²¹ fort. ἀνὰ ἡμίους. ²² καὶ ὁ λ. A, δὲ ὁ λ. vulg. ²³ βρυερῶς A. ²⁴ μουτζῶσαι A. ²⁵ ἡ add. ex A. ²⁶ ἐλάμβανεν A. ²⁷ ἐπάρχου A, ὑπάρχου vulg. ²⁸ ἐπιλεγομένῳ A, λεγομένῳ vulg. ²⁹ μὴ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

βαρον πρεσβεῦσαι. Ὁ μὲν οὖν Ἀρμάτων εἰς τὰ Δριζήπερα γίνεται πλήθη δώρων ἐπιπερόμενος. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰς παρούσας τύχας κατοδυρόμενος, ἐθρήνηει ἀσχέτως τὴν ἀποβολὴν τῶν υἱῶν τὴν τε δυνάμεων λύμην. Δέκα δὲ ἡμέρας ἐνδιατρίψας ὁ πρέσβυς, τῷ Χαγάνῳ πρὸς λόγους οὐ γίνεται. Ἦν γὰρ τὸ πένθος ὀριμὸν, καὶ τὰ τῆς συμφωρᾶς ἀμεθόδευτα. Δωδεκάτῃ δὲ ἡμέρᾳ εἰσάγεται ὁ πρέσβυς εἰς τὴν τοῦ βαρβάρου σκηνήν. Ὁ μὲν οὖν πρέσβυς λόγοις ἡπίοις κολακεύει τὸν βάρβαρον. Ὁ δὲ βάρβαρος οὐκ ἠθοῦλετο, καὶ τὰ ἐξῆς· Senatus de legatis ad Chaganum mittendis Cæsarem hortatur: qui acito Harmatoni eas partes mandat. Harmaton multis eum muneribus Drizipera venit. Chaganus præsentis fortunæ lamentans, amissionem filiorum, pessiferamque copiarum exitium immenso dolore prosequitur. Decem diebus ibi positus, Harmaton conveniendi copiam impetrare non potuit. Erat quippe dolor tæhemens, ut dixi, nec levandæ calamitati ulla via ratione apparebat. Die duodecimo in tabernaculum introducitur, barbarumque leni ac placida

D oratione demulcet. Barbarus porro nolebat, etc.

(36) Totidem habet Anastasius, quinquaginta millia; at Theophyl., εἰκοσι, viginti; quæ summa longe minor. COMBESIS.

(37) Reg. uti et Anast. singulari numero, consentaneæ Theophyl. qui unam excipit causam, nempe belli in Selavinos. Promisit se non transiturum Istrum. Ib.

(38) Quæ sequuntur ad alteram usque de portentis narrationem apud Simocattam non exstant.

(39) Pancirolo hæc lib. viii, cap. 1; ἐντολικαρίου alius ab eo qui πρέσβυς. Ille ad principes viros ab aliis æqualis conditionis mittitur; alter, quem procuratorem reddit Anastasius, a subditis ad principem deputatur, et ad dominum subjectorum preces et monita defert; μαυδάτωρ principis ad populum mandata renuntiat.

(40) Πάτζον, atapam, vocant Græci moderni. Portius μπάτζον scribit; ματζόνειν, atapa percutere, posuit Anastasius.

impatorem ex hominibus excessurum cunctis A μαχαίρας τεθήξασθαι προηγόρευσεν. Ὁμοίως καὶ Ἡρωδιανὸς Μαυρικίῳ εἰς τὸ φανερὸν προσηγγεῖλαι τὰ τοῦτῳ συμβησόμενα. Τοῦ δὲ βασιλέως νυκτὶ ἀνυποδῆτου (47) λιτανεύοντος μετὰ πάσης τῆς πόλεως, παρερχομένου ἐν τοῖς Καρπιανοῖς, στασιάζουσιν ἐκ τοῦ πλήθους τινὲς καὶ λίθους κατὰ τοῦ βασιλέως ἐβαλλόν· ὥστε μόλις τὸν βασιλέα σὺν Θεοδοσίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ διασωθῆναι, καὶ τὴν εὐχὴν πληρῶσαι ἐν Βλαχέρναις. Οἱ δὲ δῆμοι εὐρόντες (48) ἄνδρα προσομοιῶντα Μαυρικίῳ, καὶ βαλόντες⁶⁶ αὐτῷ σάβλον μαῦρον καὶ ἀπὸ σκόρων πλέξαντες στέφανον, καὶ εἰς θνόν⁶⁷ τοῦτον καθίσαντες, διέπαιζον λέγοντες· *Εὐθηκεν τὴν δαμάλιδα ἀπαλήν, καὶ ὡς τὸ κερὸν ἄλεχτόριν*⁶⁸ (49) ταύτη πεπήδηκεν, καὶ ἐποίησεν παιδία ὡς τὰ⁶⁹ *Συλοκοκούδα* (50)· καὶ οὐδεις τολμῆ καλῆσαι, ἀλλ' ὄλους ἐρίμωσεν· ἀγνέ μου, ἀγνε, φοβερὲ καὶ δυνατὲ⁷⁰, ὁδὸς αὐτῷ⁷¹ κατὰ κρανίου, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται· κἀγὼ σοὶ τὸν βοῖν τὸν μέγαν προσαγάγω εἰς εὐχὴν. Πολλοὺς δὲ τούτων πάσης ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο.

A. C. 594. — Hoc anno, mense Novembri, indictione 5, Mauricius imperator filium filiae Germani patricii matrimonio junxit, Cyriaco patriarcha Copteas nuptiales coronas imponente. Januario vero mense Domitianus Mellines episcopus imperatoris consanguineus diem extremum obit, et a Cyriaco patriarcha ad sanctorum Apostolorum sepultus est, senatu universo funebribus honoribus memoriam ejus prosequente. Porro imperator Petrum fratrem suam Thraciae ducem iterum re-

A. M. 6094. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ ἡνδικτιῶνι ε' (51) ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος Θεοδοσίον τὸν αὐτοῦ υἱὸν συνῆψεν πρὸς γάμον τῇ θυγατρὶ Γερμανοῦ⁷² πατρικίου στεφανώσαντος αὐτοῦ· Κυριακοῦ (52) πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Τῷ δὲ Ἰανουαρίῳ μηνὶ ια' Δομετιανὸς ἐπίσκοπος Μελιτινῆς, συγγενῆς τοῦ βασιλέως τέθνηκεν, καὶ ἐτάφη ἐν τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις ὑπὸ Κυριακοῦ τοῦ πατριάρχου, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου τιμηθεὶς ἐπιτάφια. Ὁ δὲ βασιλεὺς Πέτρον τὸν ἴδιον (53) ἀδελφὸν στρα-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ βαλόντες A, βάλλοντες vulg. ⁶⁷ καὶ εἰς θν. τ. καθίσαντες A, εἰς θν. τοῦτον καθίζοντες vnlg. ⁶⁸ ἄλεχ-τόριν A f. ⁶⁹ ὡς τὰ] ὅσα vulg. ⁷⁰ καὶ δυνατὲ om. f. ⁷¹ αὐτῷ A, αὐτόν vulg. ⁷² Γερμανοῦ s.

JAC. GOAR NOTE.

(47) Anno decimo seditionem istam locandam asserit Simocatta lib. viii, cap. 4 et 5; memorato quippe anno vicesimo, quo Petrus Europæ dux declaratus est, confestim subjungit celebratas Theodosii (Mauricij filius hic fuit) nuptias, ac paucis ab earum solemnitate diebus interjectis, ortam CP. seditionem. Sed nec gestum aliud quidpiam totius anni decimi noni decursu Simocattæ tradit historia. Memorato quippe Comentioli CP. reditu, mox subdit: Ἐνεακαίδεκάτῳ ἐνιαυτῷ τῆς βασιλείας Μαυρικίου τοῦ αὐτοκράτορος οὐδὲν Ῥωμαίοις καὶ βαρβάροις ἐπράχθη· Anno imperii Mauricii 19 nihil Romanos inter et Barbaros actum. In annum itaque decimum nonum a Theophano relata, ex Simocattæ sententia in priorem sunt referenda. Ex quibus Theophanis error ad Mauricii annos 9, 10 et 11 admissus constat, et manifesto arguitur, qui, quæ in pauciores annos, ut superius observatum, contraxit Simocatta, ipse distribuit in plures: ac subinde in unum annum huc accumulata, in duos vel tres videntur dispergenda. De Theodosii nuptiarum tempore Chron. Alexandr. a Simocatta discordat: verum hujus ceu cœtanei certius est testimonium.

(48) Nulla rei istius apud Simocattam mentio.

(49) Ita pronuntiat vulgi sermo corruptus.

(50) Συλοκώδωνας, habet Cedrenus; *strepora et iudicia puerorum creptiacula* exposui in memoratum auctorem; alii, *nucleos*.

(51) Eundem vicesimum Mauricii annum Theo-

dosii nuptiis celebrandis deputat Chron. Alexandr., at non mensem eundem: Februarium quippe assignat. Discordiam solvit Simocatta, qui citato superius cap. 4 laudatis nuptiis, mox sequentibus Christi natalitiis festis, seditionem, quæ proinde successit, peractis initio conjugii solemnibus, ortam describit.

(52) Sponsos connubium contrahentes coronis redimit Græcus sacerdos: hinc apud eos idem στεφανώμα, quod Latinis *desponsatio*. Theodosius porro novo a patre introducto ritu, etiam accepta imperii corona, aliam quæ connubii rursus hic subit. Ritus hujusmodi non semel hic repetitus.

(53) In annum vicesimum quæ sequuntur reponit Simocatta lib. viii, cap. 4 et seqq. At, si quæ scribit cap. 6 in hæc verba: *Petrus Istrum petens Plastolum venit, ibique castris excitatis, æstatem transigit; ineunte autumno in Dardaniæ latus, sive angulum vadit. Audierat siquidem, etc.*, anno decimo nono transacta putes, et quæ paulo inferius subnectuntur, *æstate jam proxima Mauricii certior fit Chaganum differre pugnam de industria, etc.*, vicesimo contigisse; alia quæ notis præcedentibus ad annum decimum nonum ex Simocattæ calculis diximus pertinere, in alium priorem annum decimum octavum erunt remittenda: et hoc pacto decem annorum gestis in annos priores revocatis, annorum duorum dissensus inter Simocattam et Theophanem ad Mauricii annos 9, 10 et 11 observatus, in concordiam poterit revocari. Solum ob-

τηγὼν πάλιν τῆς Θράκης χειροτονήσας ἀπέστειλεν. Ἀνηκόμε γὰρ περὶ τοὺς καταράκτας⁶⁵ ἄθροισθῆναι τὰ τῶν βαρβάρων πλῆθη τὸν Ἀψήχ (54) στρατηγὸν ἔχοντα. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Ἀψήχ πρεσβευτὴν περὶ⁶⁶ εἰρήνης. Ὁ δὲ Ἀψήχ τοὺς καταράκτας ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἐπεχείρει λαβεῖν· καὶ ὁ Χαγάνος ἐπὶ τὴν Κωνσταντιανὴν⁶⁷ (55) ἐχώρησεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τὴν Θράκην ἐπανεξέσταν, καὶ εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίκοντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν ὅτι ὁ Χαγάνος κατὰ τοῦ Βυζαντίου ἐπέρχεται, γράφει τῷ Πέτρῳ εἰς τὸν Ἰστρὸν ὑποστρέψαι. Καὶ ἀποστέλλει Βώνωσον⁶⁸ τὸν σκρίβωνα μετὰ ναυτιλίας τοῦ διαπερᾶναι τὴν λαόν. Ἀποστείλας δὲ Πέτρος Γουνδόην τὸν ὑποστράτηγον πέραν τοῦ Ἰστρου, πολλῆς αἰχμαλωσίας ἐκράτησαν· ταῦτα μαθὼν ὁ Χαγάνος τὸν Ἀψήχ μετὰ πλῆθους ἀπέστειλεν, ὅπως τὸ τῶν ναυτιῶν⁶⁷ (56) B διολέσῃ ἔθνος, ὡς σύμμαχον τῶν Ῥωμαίων. Τοῦτου δὲ γενομένου τῶν βαρβάρων ἀπόμοιρα προσεβόη⁶⁹ τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος (57), καὶ εἰδὼς ὅτι οὐδὲν τὸν Θεὸν λανθάνει, ἀλλὰ πᾶσιν ἀποδίδωσιν κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπιλογισάμενος⁶⁹ τὸ σφάλμα ὃ ἐποίησεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, μὴ ἐξαγοράσας αὐτὴν, συμφέρον⁷⁰ ἔκρινεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀπολαβεῖν τὰς ἀμαρτίας⁷¹, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφους, ἀπέλυσεν εἰς πάντας τοὺς⁷² πατριαρχικούς θρόνους καὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας⁷³ τὰς ὑπ' αὐτὸν⁷⁴, καὶ εἰς τὰ μοναστήρια τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ εἰς τὰς λαύρας (58) χρήματα καὶ κηροὺς καὶ θυμιάματα· ὅπως εὐξωνται ὑπὲρ αὐτοῦ⁷⁵, C ἵνα ἐνταῦθα ἀπολάβῃ, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι.

VARIE LECTIONES.

⁶⁵ καταράκτας A. ⁶⁶ περὶ add. A. ⁶⁷ ἐπὶ τὴν Κωνσταντιόλιν A, fort. ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ⁶⁸ Βώνωσον A. ⁶⁷ τῶν αὐτῶν I, ταυτῶν e. ⁶⁹ προσεβόη τοῖς P. A, προσεβόητο P. vulg. ⁶⁹ ἐπιλογισάμενος A, ἐπιλογισάμενος vulg. ⁷⁰ συμφέρον A, συμφέρειν vulg. ⁷¹ τὴν ἀμαρτίαν A. ⁷² τοὺς add. ex A f. ⁷³ ἐκκλησίας] πολιτείας A. ⁷⁴ ὑπ' αὐτὸν A a e, ὑπ' αὐτῶν vulg. ⁷⁵ περὶ αὐτοῦ a.

JAC. GOARI NOTÆ.

stat quod anno vicesimo memorato cap. 4, cuncta hæc quasi ejus decursu visa referat Simocatta cap. 5, atque ipsæ Theodosii nuptiæ in annum vicesimum, cum a Chron. Alexandr. auctore, tum a Theophane repositæ, anno priore a Simocatta celebratæ ea de cõsa laudantur, quod illi a Septembri anni periodum auspiciunt, hic Iulianum ordinem secutus a Januario cursum ejus videatur emetiri.

(51) Idem pag. 215 memoratur.

(55) Reg. Peyr., τὴν Κωνσταντιόλιν, Simoc. Κωνσταντιόλιν. Alia plane urbs a CP. quidquid P. Goar suspicatus sit, eo deceptus quod sequitur, de Chagani adventu Byzantium. Id enim postea sequentum est, ut pluribus exponit Theophyl. cap. 5, singula quæque distinguens. Τὸς καταράκτας, Danubii sint cataractæ notæ Straboni et Suidæ. COMEPIEIS.

(56) Male ναυτιῶν ex Reg., habetque P. Goar, ac frustra ad varias lectiones recurrit. Mittit Chaganus ad Antorum gentem (Hunnicam scilicet ad Mæotidem paludem) ut tanquam Romanis faventem deleat. De ea Jorvand. et Procop. Henricus Valesius ad Menandri Excerpta fædos in ea voce antiquiorum errores scite annotat. Justinianus in edicto fidei, inter alios titulos, Ἀντικὸν se dicit, ad ea ubique gente debellata, sive alias Romano imperio addicta: beneque monet Rader, non esse mutan-

nuntiatum illuc transmisit. Audierat enim Barbarorum multitudinem Apsech duce ad cataractas congregari. Petrus autem misso **239** ad Apsech legato de pace tractavit. Apsech ex adverso cataractarum locum Romanis eripere studebat, Chagano contra Cpolim expeditionem suscipiente. Itaque Romani in Thraciam reversi Adrianopolim venerunt. Verum ubi Chaganum Byzantium accedere cognovit imperator, Petro ut ad Istrum redeat, scribit. Scribonem etiam Bonosum cum navigiis militem trans flumen devchendo mittit. Petrus misso Gundue legato exercitus trans Istrum prædam captivosque innumeros ejus virtute coegit. Quod cum Chaganus rescivit, Apsech cum copiis misit ad nautarum turbam illic conficiendam, utpote qui Romanis auxiliati fuissent. Quo demum facto, portio quæ Barbaris contigerat, ad Romanos recidit. Cæterum Mauricius ad se reversus, certus Deum nihil latere, verum pro meritis cuique suis vices rependere, et attentius secum reputans, quam non redemptis captivis, admisisset offensam, utilius sibi duxit, in hac potius vita, quam in futuro sæculo, flagitiorum pœnas si exsolveret. Compositas itaque preces ac vôtâ litteris consignata ad singulos patriarchales thronos et ecclesias eisdem subjectas, ad monasteria in desertis et Hierosolymis posita et ad lauras misit; quibus etiamnum pecuniarum, cereorum et thuris munera adjunxit: quo suis illi orationibus obtineant, ut in hac terrestri potius, quam in futuri sæculi mora operum suorum compensationem accipiat. Invisus sane

dum τὸ, Ἀντικὸς in Λαζικὸς. In.

(57) Simocatta lib. viii, cap. 41, circa medium.

(58) Lauræ opponitur monasterium. Hoc enim cœnobitarum commune domicilium; illa anachoretarum cellas a se invicem dissitas habitantium locus. Cyrillus in Euthymii Vita Januarii 20 apud Surium: Non habebat magnus Euthymius in animo, nec cœnobium, nec omnino lauram in illo loco construere. Infra: Petrum adhortatur episcopum, ut eis parvas quasdam cellas construat, et eis templum scite adornet: et sic brevi illic lauram constituit. Inferius iterum: Gerasimus, cum maximam illic lauram, quæ non pauciores quam septuaginta anachoretas habebat, construxisset: et præterea cœnobium in medio ejus optime collocasset, curabat, ut qui introducebantur quidem monachi, manerent in cœnobio, et vitam monasticam exercerent; qui autem crebris et longis se laboribus exercuerant, et ad perfectionis mensuras jam pervenerant, eos, in iis quæ (laura) vocantur cellis collocans, sub hac jubebat vivere regula, ut quinque dies hebdomadæ, unusquisque in propria cella siletet, nihil gustans, quod esset esculentum, nisi panem, et aquam, et dactylos; Sabbato autem et Dominica venientes in ecclesiam, cum participarent sanctificata, cocto uterentur in cœnobio, et sumerent parum vini, etc. Alia ad pag. 425.

erat ei Philippicus ex sorore gener ob Phi litteram A a qua nomen dūcebat exordium. Philippicus autem non una juramenti ratione usus, sed tum diris iuocatis, tum etiam Deo in testem implorato, se in ejus obsequio purum gerere consilium, et tam ab animi lenitate, quam dolis alienam semper mentem servasse coram imperatore affirmabat. Mauricius porro continuis precibus Deum interpellans ut erga animam clementem eum experiatur, quadam nocte somno sopitus per visum imaginatus est, se astare coram imagine Servatoris, quæ ad portam æream, et turbam maximam circa se collectam: vocem vero ex magni Dei et Servatoris nostri Jesu Christi effigie prodeuntem audiri: *Produce Mauricium*: mox vero comprehensum a iudicii ministris ad porphyreticum umbilicum ibidem positum stetisse. Tum ad eum divina vox: *Ubi vis, inquit, tibi pro operibus retribuī? num hic, vel in futuro sæculo?* His auditis, respondet: *Humanissime Domine, iudex æquissime, hic certe potius, quam in futuro sæculo*. Illa itaque divina vox Mauriciū, et ejus uxorem, liberos, et omnem ejus prosapiam Phocæ militi tradi jussit. Excitus a somno Mauricius 240 vocatum ad se accubitorem Philippicum generum quantocius accersendum imperat. Profectus accubitor virum vocat. Ille somno excusso, conjugem etiam excitat, et salutem osculo precatus: *Vale, inquit, conjux, nunc ultimo me vides*. Illa magna ejulatus voce ad accubitorem exclamans: *Obtestor te, ait, per Deum, quidnam rei est, quod virum hac hora quærit Imperator?* Affirmat ille jusjurandis se nescium: *Tantum derepente a somno liber Imperator exsurrexit, et me huc misit*. Philippicus eucharistiæ recipiendæ facultate petita, ea instructus ad imperatorem pergīt. Uxor autem ejus Gordia querula, plorans, et divini numinis opem suis precibus advocans in humum projecta jacebat. Philippicus imperatoris cubiculum ingressus, ad ejus pedes provolvitur. Ad quem Imperator: *Per Deum immortalem, inquit, ignosce quod in te peccavi. Ad hanc siquidem horam te suspectum et invisum habui*. Et accubitore secedere jusso, exurgens e lecto ad Philippici pedes procidens, *Ignosce mihi, subjunxit; te namque nihil in me peccasse, certus sum. Verum, si*

quempiam inter legiones nostras Phocam nomine no-

Ἐσκανδαλίετο δὲ καὶ ⁷⁶ εἰς Φιλιππικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὡς εἰς τὸ Φ γράμμα ⁷⁷ ὀνομαζόμενον. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς διαφόρως ἐπὶ μὲν τῷ βασιλεῖ, ὡς καθάρως ἐστὶν εἰς τὴν δουλείαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔχει παρ' αὐτῷ λόγον ἢ ⁷⁸ ὄδον. Τοῦ δὲ Μαυρικίου τὸν Θεὸν ἱκετεύοντος (59) τοῦ ἐλεηθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν μίᾳ ⁷⁹ κοιμωμένου αὐτοῦ εἶδεν ὀπτασίαν, εἰς τὴν χαλκῆν πύλην τοῦ παλατίου ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Σωτῆρος ἑαυτὸν παρεστῶτα, καὶ λαὸν παρεστῶτα αὐτῷ· καὶ φωνὴ γέγονε ἐκ τοῦ χαρακτῆρος (60) τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγουσα· *Ὅστε Μαυρίκιον·* Καὶ κρατήσαντες αὐτὸν οἱ δίκης ⁸⁰ ὁπηρεῖται παρῆστησαν τῷ πορφυρῷ ὀμφαλίῳ τῷ ἐκείσε (61). Καὶ ἔφη πρὸς αὐτὸν ἡ θεία φωνή· *Ποῦ θέλεις ἀποδώσω σοι; ὦδε, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι;* Ὁ δὲ ἀκούσας, ἔφη· *Φιλάνθρωπε Δέσποτα, δικαιοκρίτα, ὦδε μᾶλλον, ἢ ἐν ⁸¹ τῷ μέλλοντι αἰῶνι*. Καὶ ἐκέλευσεν ἡ θεία φωνὴ ἐκδοθῆναι Μαυρίκιον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ Φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ. Διυπνισθεὶς οὖν ⁸² Μαυρίκιος καὶ καλέσας τὸν παρακοιμώμενον αὐτοῦ, ἀπέστειλε πρὸς Φιλιππικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ (62) ἐν σπουδῇ ἀγαγεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἀπελθὼν δὲ ὁ παρακοιμώμενος (63) ἐκάλεσεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς καὶ προσκαλεσάμενος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἠσπάσατο αὐτήν, λέγων· *Σώζου, γύναι ⁸³, οὐκ ἔτι με θεωρεῖς*. Ἡ δὲ ἀνέκραξεν μετὰ κλαυθμοῦ φωνῇ μεγάλῃ πρὸς τὸν παρακοιμώμενον λέγουσα· *Θρηκῶ σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, τί ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, δι' ὃ ζητεῖ αὐτὸν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ;* Ὁ δὲ ἐπωμόσατο ἀγνοεῖν, καὶ ὅτι *Αἰφνιδίον ἐξ ὕπνου ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλέ με*. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἠτήσατο μεταλαβεῖν, καὶ οὕτως ἀπήει πρὸς τὸν βασιλέα. Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ Γορδία ἔκειτο χερσὶν ὀδυρομένη καὶ κλαίουσα, καὶ τὸν Θεὸν ἱκετεύουσα. Εἰσελθὼν ⁸⁴ δὲ ὁ Φιλιππικὸς ἐν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι, ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ βασιλεὺς λέγει αὐτῷ· *Συγχώρησόν μοι διὰ τὸν Θεὸν δι' ἡμαρτόν σοι*. Ἔως γὰρ τοῦ νῦν ἔσκανδαλιζόμενός εἰς σέ. Καὶ κελεύσας ἐξελεῖν τὸν παρακοιμώμενον ἀναστὰς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ⁸⁵ Φιλιππικοῦ, λέγων· *Συγχώρησόν μοι ἀσφαλῶς γὰρ οἶδα δι' οὐδὲν ἡμαρτεὶς εἰς ἐμέ*. Ἀλλ' εἰπέ μοι, τίνα γινώσκεις ἐν τοῖς ἡμετέροις τάγμασι Φωκᾶν στρατιώτην; Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀναλογισάμενος ⁸⁶, λέγει αὐτῷ· *Ἐνα γινώσκω, ὅστις πρὸ καιροῦ ὀλίγου πεμφθεὶς ἐν-*

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁶ καὶ ante εἰς add. ex A. ⁷⁷ εἰς τὸ φράγμα f. ⁷⁸ λόγον ἢ om. A a f. ⁷⁹ ἐν μίᾳ] fort. ἐν νυκτί. ⁸⁰ δίκην A a e. ⁸¹ ἢ μὴ ἐν A. ⁸² οὖν A, δὲ ὁ vulg. ⁸³ γύναι om. A f. ⁸⁴ ἐλθὼν A. ⁸⁵ τοῦ add. ex A. ⁸⁶ ἀναλογισάμενος A a f. ἀνα λογισ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(59) A Simocatta lib. viii, cap. 11 breviter perstricta.

(60) De hac Christi imagine exstat pulchra narratio in Auctar. t. II, ubi in not., quomodo ejus violata religionis ergo Occidentales a Leone defecerint, Greg. II pontifice. COMBEFIS.

(61) Orig. CP. : Τὸ καλούμενον μεσόμφαλον, μέσον ἐστὶ τῶν ἐπὶ τὰ λόφων, ἢ ὡς ἡ μία μοῖρα τῆς πύλης ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἕτερα τρεῖς λόφους, καὶ μέσον ἐστὶ τοῦτο· *Medius qui vocatur umbilicus,*

medius est inter septem colles : hoc est, pars una civitatis hinc tres, inde colles alios tres habet : eorum medius est, μεσόμφαλος. Πορφυροῦν tamen ὀμφαλὸν lubens areæ metam in palatio colloco.

(62) Sororium suum; sic passim γαμβρὸς dicitur, non solum qui filiam duxit, sed et qui cognatam, ab uxoris cognatis. COMBEFIS.

(63) Excubitorum olim comes dicitur, et ad imperatoris cubile accubitor; de quo non jeje in Codinum discernimus.

το.λικάριος (64) ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀντέλεγεν τῷ κρά-
 τει σου. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· Ποίας ἐντεύξεώς ἐστιν;
 Ὁ δὲ Φιλιππικὸς εἶπεν· Νεώτερος, θρασύς καὶ δει-
 λός. Τότε λέγει Μαυρίκιος· Ἐὰν δειλός, καὶ φορέυς.
 Καὶ ἐξηγείτο τῷ Φιλιππικῷ τὴν τοῦ ὕναιρου ἀποκά-
 λυψιν. Τῇ δὲ ⁸⁷ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφάνη ἀστὴρ ἐν τῷ οὐ-
 ρανῷ, ὁ λεγόμενος κομήτης. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ,
 ἔφθασαν καὶ ὁ ἀποσταλεὶς Μαγιστριανὸς πρὸς τοὺς
 ἐν τῇ ἐρήμῳ ἁγίους Πατέρας, φέρων παρ' αὐτῶν
 ἀπόκρισιν τοιαύτην ⁸⁸, ὅτι Ὁ Θεὸς δεξιόμενος τὴν
 μετάνοιάν σου, σώζει τὴν ψυχὴν σου, καὶ ⁸⁹ μετὰ
 ἀγίων κατατάττει σε παροικεῖ· τῆς δὲ βασιλείας
 μετὰ ἀτιμίας καὶ μετὰ κινδύνου ἐκπίπτεις.
 Ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος ἐδόξεξεν μεγάλως τὸν
 Θεόν. Τῆς τοίνυν μετοπωρινῆς ἰσθμῆς καταλαβού-
 σης ⁹⁰ (65), καὶ Μαυρίκιος βασιλεύς τῷ Πέτρῳ ἐν τῇ
 τῶν Σκλαβινῶν χώρα προστάξαντος τὸν λαὸν παρα-
 χειμάσαι ⁹¹ ἀνέστησαν οἱ Ῥωμαῖοι μὴ καταδεχόμε-
 νοι τοῦτο ποιεῖν, διὰ τε τὴν ⁹² τῶν ἵππων (66)
 ταπεινώσιν, καὶ διὰ τὸ πολλὴν πραιδαν ἐπιφέρεισθαι,
 καὶ διὰ τὸ πλήθη βαρβάρων παρακεχῦσθαι τῇ χώρᾳ,
 καὶ στάσιν ἐμελέτησαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς ἀγανακτῶν
 κατὰ τοῦ λαοῦ εἰς πόρους αὐτοῦ ἐνέβαλλεν (67).
 Ἐπιπίπτουσι τοίνυν ὅσοι λαυροὶ τῷ στρατῷ, καὶ
 ψυχὸς πολὺ. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπὸ εἰκοσι μιλίων τῆς
 στρατῆς (68) τὴν διατριβὴν ἐποίητο. Μαυρίκιος δὲ
 τῷ Πέτρῳ ἐνώχλει ⁹³ διὰ γραμμάτων διαπερᾶται
 τὸν Ἴστρον· καὶ τὰς χειμερινὰς ἀποτροφὰς τοῦ λαοῦ
 ἐκ τῆς τῶν Σκλαβινῶν χώρας ἀρῶσασθαι, ὅπως μὴ
 δημοσίας αἰτήσεις ἀναγκασθῇ τοῖς Ῥωμαίοις παρα-
 σκεῖσθαι. Ὁ δὲ στρατηγὸς μεταστειλόμενος τὸν
 Γουνδόην ἔφη ⁹⁴· Δίαν μοι βαρύτερα τοῦ βασιλέως
 προστάγματα ἐπὶ ἀλλοτρίᾳ τῆς Ῥωμαίου χει-
 μάσαι προστάσσοντος ⁹⁵, καὶ τὸ παρακοῦσαι χα-
 λεπὸν ⁹⁶· καὶ τὸ ὑπακοῦσαι ⁹⁷, δεινότερον. Οὐδὲν
 καλὸν τίκει φιλαργυρία, μήτηρ δὲ πάντων τῶν
 κακῶν καθέστηκεν. Ταύτην νοσῶν ὁ αὐτοκράτωρ
 τῶν μεγίστων κακῶν αἴτιος τοῖς Ῥωμαίοις γίνεται.
 Μεταστειλόμενος δὲ τοὺς ταξιάρχας τοῦ λαοῦ, τὸν τοῦ
 βασιλέως σκοπὸν αὐτοῖς παρεδήλωσεν. Οἱ δὲ ⁹⁸ ἔφη-
 σαν, τὸν λαὸν τοῦτο ⁹⁹ μὴ καταδέξασθαι. Ὁ δὲ λαὸς
 τοῦτο ἀκούσας ἐστασίασεν· καὶ οἱ ἐπίσημοι ἄρχοντες
 φυγόντες ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν στρατηγὸν παρεγένοντο.
 Τὰ δὲ πλήθη συναθροισθέντα προβάλλονται ἑξαρχον

A veris, edissere. Tum Philippicus secum aliquandiu
 cogitans : Unum, inquit, ejusmodi nominis novi,
 qui nuper missi munere apud te ab exercitu fungens
 imperio tuo verbis audacioribus sese opponerat. Ro-
 gat imperator : Cujus indolis est ac naturæ? Sub-
 infert Philippicus : Junior est adiuve, temerarius,
 et timidus. Kit Mauricius : Si timidus, cadium
 amans est et sanguinis : siquæ insomni enarra-
 tionem ad Philippicum instituit. Ea nocte astrum,
 cui nomen cometes, in cœlo visum est : sequenti
 porro luce Magistrianus ad sanctos eremi Patres
 delegatus, responsum istiusmodi ab eis ferens,
 rediit : Pœnitentiam tuam Deus approbat, et anima
 tua damnationis pœna servata, cum omni familia
 tua in sanctorum album te ascribit : imperii vero
 dignitate cum dedecore et vitæ periculo excides. His
 auditis Mauricius totis viribus laudes Deo retulit.
 Autumno igitur appetente, et Mauricio imperatore
 Petrum cum exercitu in Selavinorum agris hibernare
 jubente, milites imperata facere detrectantes
 tumultuantur, et equos jam defatigatos, multam-
 que prædam se avehere, sparsasque per regionem
 adversariorum copias passim occurrere causati, in-
 rebellionem versi sunt. Quare dux exercitus in-
 rebellantes invectus duris eos laboribus subigere
 moliebatur : tunc admodum copiosi imbres, frigus-
 que ingens castris incubuit Porro Petrus ad pas-
 suum viginti milia a via remotior moram agebat.
 241 Mauricius interea per litteras etiam moleste
 C jussitabat exercitum trans Istrum duci, et ex
 Selavinorum agris annonam in hiemem ei submi-
 nistrari, ne ipse ex publico comæatum præbere
 cogeretur. Dux autem Gundui ad se vocato : Quam
 dura, inquit, imperatoris jussa, in alieno hostilique
 solo exercitum hiemare præcipientis ! parendi sane
 necessitas gravis : detrectandi difficultas major. Nil
 equidem boni atque honesti avaritiæ peperit ; quin-
 imo incommodorum omnium mater apud omnes
 æstimatur. Hujus contagio imperator infectus in-
 gentium malorum auctor Romanæ reipublicæ ha-
 bebatur. Convocatis subinde agnimum præfectis,
 imperatoris voluntatem ipsis patefacit : qui, milites
 illam minime exsecuturos, dixere. Illa quoque
 D publice enuntiata, confestim exercitus omnis in

VARIAE LECTIONES.

⁸⁷ δὲ add. ex A. ⁸⁸ τοιαύτην A, αὐτὴν vulg. ⁸⁹ καὶ add. ex A. ⁹⁰ καταλαβούσης A, καταλαμβανού-
 σης vulg. ⁹¹ προστάξαντος τὸν λαὸν παραχειμάσαι A, παραχειμάσαι κελεύσαντος vulg. ⁹² ἀνέστησαν
 A, ἀνέστησαν vulg. ⁹³ τὴν add. ex A. ⁹⁴ ἐνώχλει A, ἐπώχλει vulg. ⁹⁵ ἔφη add. ex A. ⁹⁶ προστάσσοντος
 om. A. ⁹⁷ καὶ τὸ παρακοῦσαι χαλ. A a, καὶ τὸ ὑπακοῦσαι δεῖν χαλ. vulg. ⁹⁸ καὶ τὸ ὑπακοῦσαι A a, καὶ τὸ
 παρακοῦσαι vulg. ⁹⁹ οἱ δὲ A, αὐτοὶ δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Anno scilicet 18 Mauricii. Anastasius ubique
 procuratorem reddit, et est subditorum ad princi-
 pem, ut P. Goar ex Pancir. COMEFIS.

(65) Ad Simocattam cap. 8 et seqq. decerpendum
 redit Theophanes.

(66) Theophyl., τῆς ἵππου, Equis valde diminutis.
 COMEFIS.

(67) Anast. in demetationem eos immisit. For-
 te, demetationem, ut enim Simoc. cap. 6, navigia
 compingebant ut trajicerent, Mauricii jussa exse-

cuturi, cum paululum remisissent ferociam : vi-
 rum imbres frigusque in priorem eos mentem
 revocavit, et ut illic omnino hiberna ducere re-
 nuerent. Ib.

(68) Theophyl., τοῦ χάρακος. Anast. viginti milli-
 bus procul ab exercitu morabatur : nec tam bona
 suis interpr. minus bonis commutare debuit. Forte
 scriptum, στρατοῦ, vel στρατοπέδου, sic multas
 barbaras voces peperit antiquariorum ἱερῶν
 manus. Ib.

rebellionem motus. Periculo subducunt se primo-
res, et ad duccem palantes se conferunt. Quauobreni
ngmina in unum collecta Phocam centurionem
exarchum creavere : tumque clipeo sublatum exar-
chum faustis acclamationibus persecuti sunt. Ea
re intellecta, Petrus fuga lapsus certiore de om-
nibus fecit imperatorem. Mauricius nuntium adeo
gravem atque molestum accipiens, urbicariis tur-
mis celare satagebat. Die vero secunda insequente,
quo magis infortunium occultaret, certamen eque-
stre celebravit. Tum vero Prasinorum factio in has
voces erupit : *Constantinus et Domentiolus, Roma-
norum domine, ter anguste, sollicitant populum, ut,
peccatis nostris exigentibus, furcifer rei communis
administrator instituitur : Deus rerum omnium
opifex adversarios et hostes universos intestinos
σιν, ne ac exteris citra sanguinis effusionem tibi subji-
ciet. Imperator ad hæc factionibus significavit :
Insanientium militum motus indecentes atque seditio
nequidquam vos moveant. Tum Veneti : Deus qui te
imperatorum esse jussit cunctos majestati tuæ armis
adversantes prosternet. Si Romanus sit, qui tam
ingrate tecum agit, hunc absque cædis periculo ite-
rum servituti tuæ subiciet. Illos itaque armis in-
structos et blandis verbis delintitos urbis mœnia
cum eorum tribunis custodire jussit imperator. Filio
vero imperatoris ad Calicratiam cum Germano
socero venatu se exercente, ad ipsum Theodosium,
ut imperium suscipiat, litteras dirigunt Romani ;
si nollet, vel Germanum imperatorem renuntiatu-
ros : non enim diutius posse tolerari Mauricii do-
minationem. Ea re comperta filium ad se advocat
Mauricius : mœnium vero defensionem Comentiolo
commendat. Tum Germanum una cum filio Theo-
dosio, ceu imminentium calamitatum auctorem,*

Α Φωκᾶν (69) τὸν κένταρχον, , καὶ ἐπὶ ἀσπίδος ἑ τούτων
ὀφείσαντες εὐφήμησαν Ἐξαρχον. Καὶ ταῦτα ὁ Πέτρος
ἀκηκοὺς εἰς φυγὴν ἐτάπη, καὶ τῷ βασιλεῖ πάντα ἄ
κατάδηλα ἐποίησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ δυσχερῆ ταῦτα
ἀκούσας, κρύπτειν αὐτὰ τῷ κλήθει ἐπειράτο. Δευ-
τέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ καὶ ἰκτικὸν ἐπέτελεσεν ἄ, τὰ τῆς
συμφορᾶς ἀποκρύπτειν. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Πρασίνων
ἔκραξεν, λίγων· Κωνσταντίνος καὶ Δομεντιο-
λος ἄ (70), δέσποτα Ῥωμαίων τρισσάγουστε, τῷ
οὐκ εἶπὸν σου δῆμῳ παρενοχλοῦσιν, ἵνα ὁ κρούτης
διοίκησιν (71), εἰς ἃς ἔχομεν ἀμαρτίας. Ὁ Θεὸς ὁ
τὰ πάντα δημιουργήσας ὑποτάξει πάντα ἐχθρὸν
καὶ πολέμιον ἐμφύλιόν τε καὶ ἀλλόφυλον, καὶ
χωρὶς αἱμάτων. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς δῆμοις ἐδήλω-
σεν· Μηδὲν ὑμᾶς ταραξή ἀλόγων στρατιωτῶν
Β ἀκοσμία καὶ ἀταξία. Οἱ δὲ βέντες εἶπον· Ὁ Θεὸς
ὁ κελεύσας σε βασιλεῦσιν ὑποτάξει σοι πάντα
τὸν πολεμοῦντα ἄ τὴν βασιλείαν ἄ σου. Εἰ δὲ
Ῥωμαῖός ἐστιν ὁ ἀγνωμονῶν σε, εἰς δουλείαν σοι
τούτων ὑποτάξει χωρὶς αἱμάτων. Τούτους δὲ ὁ βα-
σιλεὺς καθοπλίσας καὶ λόχοις ἠπίοις κατευνάσας,
σὺν τοῖς δημάρχοις (72) φυλάττειν τὰ τεῖχη τῆς πό-
λεως προσέταξεν. Τοῦ δὲ υἱοῦ τοῦ βασιλέως ἕνα Γερ-
μανοῦ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ ἄ εἰς Καλιεράτειαν ἄ (73)
κυνηγετοῦντος, ἀποστέλλουσι γράμματα οἱ Ῥωμαῖοι
πρὸς Θεοδοσίον ἀξιοῦντας ὑπ' αὐτοῦ βασιλεύεσθαι·
εἰ δὲ μὴ, κἂν Γερμανὸν προσαγορεύσαι βασιλέα·
μηδὲ γὰρ ἐτι ἀνέχεσθαι ὑπὸ Μαυρικίου βασιλεύε-
σθαι. Ταῦτα ὁ Μαυρικίος μαθὼν, μεταπέλλεται τὸν
υἱὸν πρὸς ἑαυτὸν. Κομνηνίον δὲ τὰ τεῖχη φρουρεῖν
C προσέταξε. Τὸν δὲ Γερμανὸν ἄ σὺν τῷ υἱῷ Θεοδοσίῳ
κατητίετο τῶν συμφορῶν αἰτίων γεγονέναι. Τοῦ δὲ
Γερμανοῦ ἀπολογουμένου, Μαυρίκιος ἔφη· Ὁ Γερ-
μανὲ, δύο εἰσὶ ἐσκηθρία τῆς ὑπονομίας μου· τὰ τε
ἐκ τοῦ λαοῦ πρὸς σὲ γράμματα, καὶ τοῦ φεῖδισθαι

VARIE LECTIONES.

ἄ ἀσπίδος A, ἀσπίδα vulg. ἄ πάντα A, ταῦτα vulg. ἄ ἐπέτελεσεν A, ἀπετ. vulg. ἄ Δομεντιολος· A.
ἄ τὸν πολεμοῦντα A, τῶν πολεμοῦντων vulg. ἄ τῆ βασιλείᾳ A. ἄ αὐτοῦ add. ex A. ἄ εἰ δὲ μὴ ὑπὸ Μαυρι-
κίου βασιλεύεσθαι· old. ex A et aliis codd. ἄ τὸν δὲ Γ. A, τὸν Γ. δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(69) Ἐξαρχον ducem exercitus, et consilii prin-
cipem et exsecutorem, necnon imperii candidatum
interpretor : quamvis Phocam jam tunc impera-
torem renuntiatum scribat Zonaras, Simocatta
cap. 7 : Ἐξαρχον τὸν ἐκατόνταρχον Φωκᾶν προσέστη-
σαντο. Κένταρχον vocat Theophanes, centum viru-
rum principem.

(70) Imperatoris molestias propriis querelis auge-
re Prasinorum factio, et ad angustias extremas
reductum etiam cum Constantini et Domentio-
li, quos malorum suorum credidit auctores, pernicie,
sibi favere compellit. Erat autem Domentiolus,
Simocatta teste libro III, cap. 3, vir spectatissi-
mus, et imperatori charus, atque inter primores
consiliarios conspicuus : Constantinus autem cog-
nomento Lardys, eodem scriptore lib. VIII, cap.
9, vir a senatu illustrissimus, et patricia digni-
tate cohonestatus, et antea tributis orientalibus
recipiendis (ὅν ἔπαρχον πρατιωρῶν, inquit ille,
εἰσθάζειν ὀνομάζειν Ῥωμαῖοι) ab imp. prepositus :
quare uterque tum amicitiae erga imp., tum munus-
rum quæ gerebant titulis, populo odiosi querela-
rum occasione cum populo præstiturunt.

(71) Historia miscella : Plebi tuæ molestias in-
gerunt, ut cruces his ponantur in ea quæ habemus
peccatis. Anastasius : Plebi tuæ molestias et cruces
ingerere disponunt in ea quæ habemus peccata. Si
quid sapio : Constantinus et Domentiolus admini-
strationis suæ pravitate in summam angustiam po-
pulum adduxerunt : adeo ut Phocas tyrannus cru-
ciarius (id est, cruce dignus) et furcifer, rerum
administratione in manus sumpta, cruces et tor-
menta nobis paret, paraphrastice interpretor. Le-
gendus Simocatta cap. 7, vel certe : Huc res actæ
sunt, ut oporteat Joannem crucem Prasinæ factionis
ducem curare temp. Ὁ διοικητῆς τοῦ Πρασίνου μέ-
ρους Ἰωάννης ὁ ἐπίκλην κρούτης. Chron. Alexand.
ad annum 4 Phocæ.

(72) Sergium Prasinorum, Cosman Venetæ fac-
tionis tribunos istos expressit Simoc. lib. VI, cap.
7. COMBERIS.

(73) Idem Simoc. cap. 8 : Χῶρος γὰρ πρὸ τοῦ
ἄστεος οὗτος, λίαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὠρτικός· Locus
est ante urbem, perquam, ut omnia verbo complectar,
amœnus ac speciosus.

τὴν λαὸν τῆς ἀγρλαίας ἔππου τῆς νεμομένης σοι **A** εἰς τὰ προάστεια. Πάντα γὰρ διήρπασαν¹⁰, καὶ τῶν σῶν ἐφέσαντο¹¹. Φεῖδου, Γερμανέ, τοῦ μηκύνειν τὸν λόγον, οὐδὲν ἡδύτερον τοῦ διὰ ξίφους τεθῆναι (74). Ὁ δὲ Γερμανός εἰς τὴν ναὸν τῆς Θεομήτορος τῶν Κύρου¹² (75) προσέφυγεν. Καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτο μαθὼν Στέφανον τὸν εὐνοῦχον ἀπέστειλεν τοῦ ἐξαγαγεῖν τὸν Γερμανὸν τῆς ἐκκλησίας. Τοῦ δὲ Στεφάνου (76) βιαίως ἐξαγαγεῖν τοῦτον¹³ ἐπέλεσαντος, οἱ τοῦ Γερμανοῦ ὑπακιστοὶ ἀντικαταστάντες, ἐξουθεῖσι τὸν Στέφανον, καὶ λαθόντες τὸν Γερμανὸν εἰς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν καταφεύγουσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς βιάδοις ἐμαστίγῳ Θεοδοσίῳ τὸν ἑαυτοῦ υἱόν. Ἐφασκεν γὰρ δι' αὐτοῦ Γερμανόν¹⁴ φυγαδεύθῃναι· καὶ ἀποστέλλει· ἐξκουβίτωρας τοῦ ἐξαγαγεῖν τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας τὸν Γερμανόν. Ἐντεῦθεν **B** θρύλλος μέγας τῇ πόλει ἐνεσκηψεν. Ὁ δὲ Γερμανός ἠθέλησεν ἐξελεῖν, καὶ δοῦναι ἑαυτόν. Τὰ δὲ πλήθη οὐ κατεδέξαντο, ἀλλ' ὕβρει μεγάλας τὸν βασιλέα ἠτίμασαν¹⁵, λέγοντες· *Μὴ σχολῆ*¹⁶ *δέρμα δ φιλῶν σε, Μανυρίκιε Μαρκανιστά*. Οἱ τοίνυν τὰ τείχη φρουροῦντες ταῦτα μαθόντες, τῆς φρουρᾶς κατημέλησαν. Τότε οἱ τοῦ Πρασίνου μέρους τὴν οἰκίαν τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ λεγομένου Λάρδου, καταφλέγουσιν. Ὁ δὲ Μανυρίκιος μεσοῦσης τῆς νυκτὸς ἀποδυσάμενος τὴν βασιλικὴν στολήν, καὶ ἰδιωτικὴν περιβαλλόμενος¹⁷, εἰς δρόμωνάς τε εἰσελθὼν, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ Κωνσταντίνου, ἀποδιεδράσκει. Τὰ δὲ πλήθη δι' ἄλλης τῆς νυκτὸς αἰσχίσταις ὕβρει τὸν βασιλέα καθύβριζον ἐπέσκωπτόν τε, καὶ τὸν πατριάρχην Κυριακόν. Λαίλαπος τοίνυν γενομένου μεγάλου μετὰ κινδύνων μεγίστων διασώζεται *Αὐτόνομος*¹⁸ (77). Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ νυκτὶ ἐπιτίθενται αὐτῷ καὶ νόσοι ἀρθρίτιδες, ἃς ποδαλγίας καὶ χειραλγίας καλοῦσιν. Ἐντεῦθεν¹⁹ ἀποστέλλει Θεοδοσίῳ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πρὸς Χοσρόην²⁰ τὸν βασιλέα Περσῶν μετὰ Κωνσταντίνου, ὅπως ὑπομνήσῃ²¹ τῶν ὑπὸ Μανυρίκιου γεγονότων αὐτῷ, καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας προσνήμῃ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γερμανός πέμπει πρὸς Σέργιον τὸν²² δῆμαρχον τοῦ Πρασίνου μέρος, ὅπως συναγωνίσῃται αὐτῷ τὸ βασιλεύσαι, ὑποσχόμενος τιμῆσαι τὸ μέρος τοῦ Πρασίνου, καὶ αὐτὸν μεγάλας ἀξίαις περιβαλεῖν. Ὁ δὲ Σέργιος τοῖς ἐπισημοτέροις τοῦ δήμου τοῦτο ἐδάβρησεν. Οἱ δὲ τοῦτο οὐ κατεδέξαντο λέγοντες·

D *MANUS AD SERGIUM PRASINAE FACTIONIS TRIBUNUM*
VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ διήρπασαν **A**, ἐφήρπασαν vulg. ¹¹ ἐφέσαντο **A**, ἐφείσαν vulg. ¹² εἰς τὰ Κύρου **a**. ¹³ βιαίως ἐξαγαγεῖν τοῦτον **A**, τ. ἐξ. βιαίως vulg. ¹⁴ Γερμανόν add. ex **A**. ¹⁵ ἠτίμασαν **A**, ἠτοίμασαν vulg. ¹⁶ σχολῆ] ἔσχη **A** f. ¹⁷ περιβαλλόμενος **A**, περιβαλλ. vulg. ¹⁸ αὐτόνομος **A**. ¹⁹ ἐνταῦθα **a**. ²⁰ Χοσρόην add. ex **A**. ²¹ ὑπομνήσῃ τῶν **A**, ὑπομνησθῆ vulg. ²² τὸν add. ex **A**.

JAC. GOARI NOTÆ.

(74) De Germano cui mortem comminaretur Mauricius intellexit Theodosius ejus filius, cum ad aram fugere monuit, ut habet Theophyl. **COMBESIS.**

(75) Simocatta citatus: Τῷ ἱερῷ τεμένει τῆς Θεομήτορος προσεπέλασεν, ὁ Κύρον, τὸν ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ αὐτοκράτορος γεγονότα δεῖμασθαι λόγος καθίστηεν ἀφεσθῆ· *Sacrum Deiparæ templum petiit, quod a Cyro Theodosii temporibus esse conditum, fama non falsa prædicat. Item Orig. CP.*

(76) Erat is eunuchus, filiozum Mauricii pæda-

gogus. Simocatta cap. 8.
 (77) Idem cap. 9: *Μόλις ὁ Μανυρίκιος διασώζεται ἐπὶ τὸν νεὼν Αὐτόνομου τοῦ μάρτυρος, ὡς ἀπὸ σταδίων ρ' καὶ ν' τῆς πόλεως Κωνσταντίνου· Mauricius ægre ad ædem martyris Autonomi vivens evadit, qui locus CP. circiter 150 stadiis abest.—Cedr., εἰς τὸν Αὐτόνομον· melius Αὐτόνομου. Sic et Theophyl. cap. 9: Ἐπὶ τὸν νεὼν Αὐτόνομου τοῦ μάρτυρος· Salvus evadit ad templum Autonomi martyris; quod ait distare CP. 150 stadiis. **COMBESIS.***

incusare. Germano crimen excusatione depellente: *O Germane, inquit Mauricius, suspicionis meæ* **242** *duo sunt argumenta validissima: a populo nimirum ad te missæ litteræ, et quod equarum tuarum gregi ad urbis vicina loca pascenti populus idem pepercit. Cæteris enim direptis, ex populi in te humanitate res tuæ tectæ sartæque persisterunt. Parce, Germane, sermones ambagibus involvere, morte gladio inferenda nihil mihi jucundius. Tum Germanus ad Dei Genitricis ædem, cui a Cyro factum nomen, confugit. Quod ubi rescivit imperator, Stephanum eunuchum, qui Germanum ecclesia educeret, misit. Stephano ad eum erucendum vim adhibente, Germani stipatores contra resistentes, Germanum inde ereptum ad Magnam ecclesiam fuga celeri deducunt. Interea filium Theodosium virgis cædi jubet imperator. Germanum enim ejus consiliis fugam arripuisse causabatur. Quare excubitores qui eum ecclesia extrahant, mandat: ex quo tumultus ingens civitatem universam invadit. Cum vero Germanus exire, ac se ultro dedere pararet, plebs id minime passa est: quin petulantioribus conciliis in imperatorem invecta: *Excorietur, exclamavit, qui te diligit, Maurici, Marcianista.* Istis auditis, qui mœnibus defendendis invigilabant, deseruere custodiam. Tum vero qui Prasinæ parti affecti, Constantini, cui cognomen Lardus, ædem succenderunt. Ergo Mauricius imperatoris insignibus et vestibus exutus, privatum induens, media nocte, conscensis dromonibus, cum uxore, liberis et Constantino, fuga salutem quærit. Populi vero tormæ turpibus verbis et fœdis injuriis per totam noctem imperatorem proscindere, et in ipsum patriarcham Cyriacum dicteria illiberalesque jocos spargere. Exorta autem subinde tempestate maxima, Mauricius post varia discrimina ad Autonomum salvus delatus est. Eademque nocte morbus articularis, quem a manuum pedumque doloribus, podalgiam et chiralgiam nuncupant, eum corripuit. Exinde Theodosium filium cum Constantino mittit ad Persarum regem Chosroem, quo beneficii quondam collati memoriam renovaret, et gratiæ filio grati animi officium rependeret, et gratiæ vicem refunderet. Interea Germanus ad Sergium Prasinæ factionis tribunum*

delegat, ut is sibi ad derelictum imperium obtinendum operam accommodet, factionem Prasinam multis honoribus aucturum, ipsumque insolitis dignitatibus cumulaturum pollicitus. Sergius cum factionis suæ præcipuis consilium communicat : rem vero propositam illi respuentes, *Nusquam, inquit, ea, qua fertur in Venetos propensione Germanus discedet.* Itaque Prasini Rhegium usque progressi, faustis **243** salutationibus tyrannum Phocam excipientes, ad Hebdomum accedere suadent. Phocas subinde Theodorum a secretis delegat, qui in Magnam ecclesiam ingressus audiente populo ex tabella recitavit, ac jussit, patriarcham, populi factiones, et senatum ad Hebdomum convenire. Quo demum facto, cum universi ad Hebdomum se contulissent, Cyriacus patriarcha sponso-

A *Ὁὐκ ἄν ποτε Γερμανὸς τῆς τῶν Βενέτιων προσκαθείας ἀποστήσεται.* Οἱ δὲ Πράσινοι ἐξεληθόντες εἰς τὸ Ῥήγιον μεγάλας εὐφημίας ἐτίμων ²⁶ τὸν τύραννον Φωκᾶν, καὶ πειθοῦσιν αὐτὸν, ἐν τῷ Ἐβδόμῳ (78) παραγενέσθαι. Πέμπαι τοίνυν ὁ ²⁷ Φωκᾶς Θεόδωρον τὸν ἀσκηρῆτις ²⁸ (79), καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐπανέγνωσεν τῷ λαῷ, ὅπως ὁ πατριάρχης καὶ οἱ δήμοι καὶ ἡ σύγκλητος ἀφίκωνται ἐν τῷ Ἐβδόμῳ. Τοῦτου ²⁹ τοίνυν γεγονότος, καὶ πάντων ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἀφικομένων, Κυριακὸς ὁ ³⁰ πατριάρχης ἀπήτησεν τὸν τύραννον ὁμολογῆσαι περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τοῦ ἀτάραχον φυλάξαι τὴν Ἐκκλησίαν. Ἔδοξεν δὲ ὁ τύραννος τὸν Γερμανὸν εἰς βασιλεῖα προτρέπεσθαι. Τοῦ δὲ Γερμανοῦ (80) κατειρωνευομένου μὴ θέλειν, καὶ τῶν δῆμων εὐφημούντων τὸν τύραννον, ἀναγορεύεται τὸ κακόν· καὶ κύριος τῶν σκήπτρων ὁ τύραννος προχειρίζεται, καὶ κρατεῖ τῆς εὐδαιμονίας ἢ συμφορᾶ, καὶ λαμβάνει τὴν ἑναρξιν τὰ μεγάλα τῶν Ῥωμαίων ἀτυχήματα. Ἡ δὲ ἀναγόρευσις τοῦ τυράννου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐγένετο ³¹. Δύο δὲ ἡμέρας ἐν τούτῳ διατριψας, τῇ τρίτῃ εἰς τὰ βασίλεια εἰσῆλθεν ἐπὶ βασιλικῆς ἀμάξης καθεζόμενος. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ Λεοντίαν ³² τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἔσπεψεν Ἀγούσταν. Καταστασιάζουσι τοίνυν τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ διὰ στάσεις τόπων ³³. Ὁ δὲ τύραννος τὸν Ἀλέξανδρον τὸν συναντάρτην αὐτοῦ ἐξέπεμψεν ³⁴ κατευνᾶσαι τὰ μέρη. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Κοσμᾶ τῷ τῶν Βενέτιων δημάρχῳ χειρὸς ἐπιβαλὼν, ὤθησέν τε καὶ ὕβριστεν. Οἱ δὲ Βένετοι ἀγανακτοῦντες, ἔκραζον· Ὑπαγε· μάθε τὴν κατάστασιν (82), ὁ Μανρικίος οὐκ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ τύραννος τούτων ἀκηκῶς τῶν φωνῶν ³⁵, ἐπὶ τὴν τοῦ Μανρικίου φόνον κινεῖται καὶ ἀποστειλάς στρατιώτας, ἤγαγεν αὐτοὺς ἐν Ἰαλλυκῶν εἰς τὸν Ἑβρωπίου (81) λιμένα. Καὶ προαναιροῦνται τοῦ βασιλέως οἱ παῖδες οἱ ἄρρενες ἐπ' ὕψισιν αὐτοῦ πέντε, ἐνταῦθεν προκολάζων τὸν βασιλεῖα τῇ τῶν παίδων σφαγῇ. Ὁ δὲ Μανρικίος ζιλοσοφῶν τῷ δυστυχίματι ³⁶, τὸν ἐπὶ πάντων ἐπεκαλεῖτο Θεόν· καὶ πυκνῶς ἐφθίγγετο· *Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεΐα· αἱ κρίσεις σου.*

VARIAE LECTIONES.

²⁶ ἐτίμων] εὐφήμων a. ²⁷ ὁ add. ex A. ²⁸ Ἀσκηρῆτην A b, Ἀσκηρῆτης a, Ἀσκηρῆτην f. ²⁹ τοῦτου — ἀφικομένων] ἀφικομένων δὲ vulg. ³⁰ ὁ add. ex A. ³¹ ἐγένετο A, γέγονεν vulg. ³² Λεοντίαν A. ³³ διάστασις τόπων A f, διάστασις τόπων a. ³⁴ ἐξέπεμψεν A, ἐπεμψεν vulg. ³⁵ τῶν φωνῶν om. A. ³⁶ τῷ δυστυχίματι A, τὸ δυστύχημα vulg. ³⁷ εὐθεΐς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Simocatta lib viii, cap. 10 : Τόπος οὗτος τοῦ ἁγίου ἀπὸ σημείων ἐπτά· *Locus ab urbe septem millibus abest.* Duo loca ejusdem nominis fuisse conjicio : unum ad urbem, et προάστειον, de quo superius pag. 67, de quo Simocatta ipse cap. 12 : Πρὸς τὸ πεδίον τὸ ἀνακείμενον ἐν τῷ λεγομένῳ Ἐβδόμῳ, ὃν κάμπον Ῥωμαῖοι κατονομάζουσι· *Ad agrum urbi adjacentem (non qui millibus septem absit) loco, cui nomen Hebdomus, quem Romani campum dicunt ; alium, de quo in præsentī mentio.*

(79) Idem : Τὸν ἀσκηρῆτις Θεόδωρον τῶν βασιλικῶν ταχυγράφων ἄνδρα ἐπίσημον· *A secretis inter celeres scribas, seu actuarios imp. clarissimum.*

(80) Aliter Theophyl. cap. 10 : Προτρέπεσθαι, τοῦ Γερμανοῦ κατειρωνευόμενος, θέλειν· *Visus est*

D *Germanum hortari velle ad capessendum imperium, cum Germano illuderet.* Sic certe aptius, quam ut Germanus sic ironia dicatur respuisse imperium. COMBESIS.

(81) Anast., *disce ordinem.* Pontanus, *verum statum ; P. Goar., disce modeste agere.* Ego, *mentis promotionis ;* id est, ut Phocas nostris auspiciis ac favore modo imperium adeptus sit, nullique ejus potestas, Mauricio adhuc superstite. Sic Polyb. Φάβιος μετὰ τὴν κατάστασιν θύσας τοῖς θεοῖς· *post initum magistratum diis sacrificans. Id.*

(82) Mendosa hic omnium codd. lectio : vice Ἐυτροπίου, de quo Procopius ad lib. II *Ædif. calcem,* et Anastasius correctiores.

Γίνεται τοίνυν τῶν παιδῶν ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἅπιτάφιον προσεπιθειζαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγέθει τῶν συμφορῶν ³⁵. Τῆς γὰρ τιθνηῆς αὐτοῦ κλειψάσης ³⁶ ἕνα τῶν βασιλικῶν μισρακίων, καὶ πρὸς σφαγὴν τὸ ἑαυτῆς ἐπιδοῦσης ³⁷ (83), ὁ Μαυρίκιος οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἐπεζήτησεν· φασὶ δὲ τινες, ὅτι τούτου σφαγέντος, γάλα σὺν τῷ αἵματι ἔβρευσεν ³⁸, ὥστε πάντας τοὺς ὄρωντας θρηνησάει δεινῶς. Οὕτω μὲν σὺν ὁ βασιλεὺς καὶ μόνος ³⁹ φύσει ὑψηλότερος γεγονὼς ὑπαλλάττει ⁴⁰ τὸν βίον. Οὐ διελίπε δὲ τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ἐξ ἐκείνου καιροῦ δυστυχήματα ποικίλα τε καὶ ἐξαισια. Ὁ τε γὰρ Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὴν εἰρήνην διέλυσεν, καὶ οἱ Ἀθάρεις ⁴¹ τὴν Θράκην διώλεσαν, καὶ ἄμφω τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων διεφθάρησαν· ὥστε, ὀπηνίκα Ἡράκλειος ἐβασίλευσεν, ἐξέτασιν τοῦ ὀπλιτικοῦ ἐποιήσατο εἰς τὸ ἀκριθές, καὶ ἐκ πάσης τῆς πληθύος τῆς εὐρειαίτης ἐπὶ τῆς τυραννίδος Μαυρικίῳ μετὰ Φωκᾶ οὐχ εὖρεν περαιτέρω δύο ἀνδρῶν. Οὕτως οἱ τὸν τύραννον προστησάμενοι ἐπὶ αὐτοῦ ἀνηλώθησαν.

calamitates varix ingentesque Romanum imperium labefactare non destiterunt. Etenim Chosroes Persarum rex pacem solvit, Abares Thraciam devastaverunt : et uterque Romanus exercitus, cum in Oriente, tum in Occidente, dissipatus : ita ut cum Heraclius imperator creatus accuratam militum recensioem ageret, de universa multitudine, quæ in illa Phocæ adversus Mauricium rebellionem adfuerat, duos tantum homines superstites reperiret : adeo illi ipsi, qui tyrannum evexerant, sub ipso demum ad interecionem deleti sunt.

A. M. 6095. — Ῥωμαίων βασιλέως Φωκᾶ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνι ⁴² ζ' (84) βασιλεύσας Φωκᾶς ὁ τύραννος ἀνέβλεν, ὡς πολέλευκται, Μαυρίκιον σὺν πέντε πασιῶν ἄρρεσιν· καὶ τὰς τούτων κεφαλὰς ἐκέλευσε τεθῆναι ἐν Κάμπῳ ⁴³ τοῦ τριβουναλίου ἡμέρας ἰκανὰς· καὶ ἐξήρχοντο οἱ τῆς πόλεως, καὶ ἐθεώρουν αὐτάς, ἕως ἐπώζεσαν. Ἄναιρεῖται δὲ καὶ Πέτρος (85) ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι πολλοί. Θεοδόσιον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ λόγος κρατεῖ πεφευγῆναι καὶ σεσῶσθαι. Ταύτην δὲ τὴν φήμην Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἠύξησεν ἄλλοτε ⁴⁴ ἄλλως ψευδόμενος, καὶ παρ' ἑαυτῷ τούτον ἔχειν λέγων, καὶ προνοεῖν δῆθεν, ἵνα τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν παραλάβῃ· ὁλοερῶς δὲ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἐπιζῶν κρατῆσαι, ὡς ἠλέγχθη πολυτρόπως, μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ πολέμου αἰφνιδίους ⁴⁵ (86) κινήσαι, καὶ μεγάλως λυμῆνασθαι τὰ Ῥωμαϊκά. Τοῦ δὲ Φωκᾶ πρέσβην πρὸς αὐτὸν ἀποστελλαντος Βελιον ⁴⁶ (87), τοῦτον ἐκράτησεν, καὶ εἰς φυλακὴν ἀπέθετο, μηκέτι εἰς τὰ Ῥωμαϊκά ὑποστρέψαι ⁴⁷. Γράμμασι δὲ ἀτίμοις τὸν Φωκᾶν ἀντημείβετο ⁴⁸.

de Mauricio quantocius e medio tollendo consilium inii : submissosque Chalcedonem milites ad Europii portum descendere, ibique Mauricianæ familiæ stragem edere imperat. Sub imperatoris igitur ipsius oculos liberi ejus masculi quinque primo necantur : imperatoris quippe supplicium a filiorum nece tyrannus auspicabatur. Mauricius eam calamitatem forti animo sustinens, Deum rerum omnium præsidem frequentius invocans, philosophabatur, crebroque repetebat : *Justus es, Domine, et recta judicia tua*. Filiis itaque mors illata, sepulcrum honorem patre auspicante, qui videlicet in summis ærumnis summæ virtutis speciem exhibuit. Cum enim nutrix unum ex imperatoris filiis suffurata proprium ejus loco substituisset, non est hoc passus Mauricius, sed suum requisivit. Ex jugulati pueri corpusculo lac emanasse, quidam ferunt : quod spectatoribus omnibus acerbissimas lacrymas excussit. Sicque ²⁴⁴ tandem imperator, cum lege naturæ superiorem se gessit, vitam morte commutavit. Ex illo demum tempore

A. C. 595. — Romanorum imperatoris Phocæ inuus primus.

Hoc anno mense Novembri, indictione sexta, tyrannus Phocas occupato imperio, Mauricium cum quinque masculis liberis, ut præmissimus, occidit, eorumque capita in tribunali campo per plures dies exponi jussit. Ex urbe porro prodibant cives, et ad eorum spectacula, donec omnino scæterent, conveniebant. Petrus insuper Mauricii frater e medio tollitur cum aliis plurimis. Theodosium Mauricii filium fuga evasisse, et periculo superstitem vixisse rumor est. Hanc vero famam Persarum rex Chosroes variis mendaciis in id confectis pro libito auxit ; Theodosium penes se habere simulans, seque subinde procurare, ut paternum reciperet imperium : cum revera ipse de usurpando Romanorum imperio cogitaret : quemadmodum seipsam variis demum modis prodidit, bella maxime ex improvise in Romanos inferendo, eorumque ditiones sæde diripiendo. Cum vero Phocas Bilium legatum ad eum misisset, comprehensum dejecit in carcerem, nusquam deinceps in Romanam ditionem rever-

VARIE LECTIONES.

³⁵ τῆς συμφορᾶς A. ³⁶ κλειψάσης A, σκαπασάσης vulg. ³⁷ πρὸς σφαγὴν τὸ ἑαυτῆς ἐπιδοῦσης A, πρὸς φυγὴν ἑαυτὴν ἐπιδοσάσης vulg. ³⁸ ἔβρευσεν A, ἐρεῦσαι vulg. ³⁹ μόνος A, νόμον a, νόμου Γ, νόμῳ vulg. ⁴⁰ ὑπαλλάττει A, διαλλάττει vulg. ⁴¹ οἱ βάρβαροι A. ⁴² Ἰνδ:κτ. om. A Γ. ⁴³ κάμπῳ a Γ. ⁴⁴ ἄλλοτε A, ἄλλο τε vulg. ⁴⁵ αἰφνιδίους A, αἰφνιδίου vulg. ⁴⁶ βελιον A. ⁴⁷ ὑποστρέψαι A B Γ, ὑποστρέψαντα vulg. ⁴⁸ ἀντημείβετο A a Γ, ἀνταμείβεται vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(83) Theophylact. cap. 41, qui rem clarius exponit. COMBESIS.
(84) Chronicon Alex. et appendix ad Marii Chronicon.

(85) Simocatta cap. 13, Chron. Alexand.
(86) Theodosii mortem comprobat Theophyl. cap. 15. COMBESIS.
(87) Simocatta cap. 15, Δελιον.

aurum : et litteris omnino indecoris Phocæ responsum dedit. Cæterum imperatricem Constantinam cum filibus tribus, in domo privata, cui Leonis nomen, tyrannus inclusit.

In Alexandria porro civitate ex scriptoribus eximiis quispiam vir religiosus ex festivo pervigilio nocte media domum remeans videt statuas suis basibus dilapsas in terram ferri, et Mauricium ejusque liberos e medio sublato, et cuncta, quæ Byzantii acciderant, clara voce **245** enuntiantes audit. Visa et audita mane ad augustaleum prefectus enarrat. Comminatur ille nulli hæc faceret manifesta. Die vero notato et attentius observato exitum expectavit. Nono postmodum die nuntius Mauricii eadem evulgaturus advenit, ac simul tunc dæmoniorum vaticinia augustalis in publicum sparsit.

Cæterum Narses Romani dux exercitus rebellionem in tyrannum movit, et Edessam occupavit. Quare Phocas Germano duci Edessam obsideat, litteris præcipit. Narses Persarum regem Chosroem ut collecto exercitu in Romanos bellum moveat scriptis sollicitat. Phocas autem Domentiolum proprium fratrem magistrum, Priscum vero comitem excubitorum inivit.

A. C. 596. — Hoc anno, mensis Decembris die septimo, indictione septima, ad solitas festorum solemnitates sparsis in populum pro consulum more nummis processit. Rex autem Persarum Chosroes collectas copias misit in Romanos. Germanus autem eo nuntio accepto extimuit : et necessitate compulsus bello principium dedit. Illum vero eo in bello vulneratum stipatores Constantinam deduxere : victis alioqui Romanis. Mox undecimo die a vulnere accepto Germanus diem extremum obiit. Phocas porro auctis ex fœderis pacto faciendis Chagano donis, Barbaros ea ratione quietem ac pacem servaturos sperans copias omnes ex Europa in Asiam transmisit. Divisas autem turmas partim in Persas, partim in Narsetem sub Leontio eunicho et optimis ad obsidendam Edessam destinavit. Chosroes cum instructis aciebus Daras profecto, D

Κωνσταντιναν δὲ τὴν βασίλισσαν ἅμα ταῖς τρεῖσι θυγατράσι ἐν οἰκίᾳ ἰδιωτικῇ, ἐπιλεγομένη ⁸⁸ τοῦ Λέοντος ⁸⁹, ὁ τύραννος κατέστησεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τῇ πόλει καλλιγράφος (88) τις εὐλαβὴς ἐκ παννυχίδος (89) οἰκαδὲ πορευόμενος μεσοῦσης ⁹¹ τῆς νυκτὸς ὄρξ̄ τοὺς ἀνδριάντας (90) ἐκ τῶν βωμῶν καθελκουσθέντας, καὶ μεγάλη τῆ φωνῇ λέγοντας, ἀναιρεῖσθαι Μαυρίκιον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ πραχθέντα ⁹² συμπύματα (91). Πρωτὰς δὲ ἀπειθῶν ὁ ἀνὴρ τῷ αὐγουσταλίῳ ταῦτα ⁹³ διεγγήσατο. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ ⁹⁴ ταῦτα κατάδηλα ποιῆσαι. Ἀπογραφάμενος ⁹⁵ δὲ τὴν ἡμέραν ἐκαπαδόκει τὴν ἔκθασιν. Ἐννάτῃ δὲ ἡμέρᾳ ὁ ἄγγελος κατέλασεν μηνύων τὴν Μαυρικίου ἀναίρεσιν. Τότε αὐγουστάλιος τῶν δαιμόνων πρόφρησιν ἐπὶ λαοῦ ἐθριάμβευσεν.

Ναρσῆς ὁ τῶν Ῥωμαίων γενόμενος στρατηγὸς κατὰ τοῦ τυράννου ἀντήρην, καὶ τὴν Ἐδέσσαν ἐκράτησεν. Γράφει τοίνυν Φωκᾶς Γερμανῷ τῷ στρατηγῷ πολιορκῆσαι τὴν Ἐδέσσαν. Ὁ δὲ Ναρσῆς γράφει Κοσρόῃ τὸν πρὸς βασιλεῖα Περσῶν ⁸⁸ ἀθροῖσαι δυνάμεις καὶ κατὰ Ῥωμαίων ἐπιτεῖλαι πόλεμον. Ἐποίησε δὲ Φωκᾶς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Δομεντζιόλον μάγιστρον, καὶ τὴν Πρίσκον κόμητα ἐξκουβιτόρων.

A. M. 696. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ ζ' Ἰνδικτιῶνι ζ' προῆλθεν ⁸⁷ Φωκᾶς ἐν ταῖς ἑορταῖς ῥέφας ὑκατεῖλαι πολλήν. Κοσρόης δὲ βασιλεὺς τῶν Περσῶν συναθροίσας δυνάμειν πολλήν κατὰ Ῥωμαίων ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ Γερμανὸς ἀκούσας ἐφοβήθη, ἀναγκασόμενος δὲ τοῦ πολέμου ἀπήρξατο. Τοῦ ἔτι Γερμανοῦ ἐν τῷ πολέμῳ πληγέντος, οἱ ἑπασπισταὶ τοῦτον δεισώσαν μέχρι Κωνσταντίνης, καὶ ἤττωνται Ῥωμαῖοι· ἐνδεκάτῃ δὲ ἡμέρᾳ καὶ ὁ Γερμανὸς ἐτελεύτησεν. Ὁ δὲ Φωκᾶς τὰς δυνάμεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν μετέφερεν τῷ Χαγάνῳ τὰ πάντα ἐπαυξήσας, νομίζων ἡρεμεῖν τῶν βαρβάρων ἐν ἔθνος. Ταύτας δὲ διελὼν ⁸⁸ κατὰ Περσῶν ἀπέστειλεν, εἰς δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν Ἐδέσσης κατὰ Ναρσοῦ (92) σὺν Λεοντῷ εὐνούχῳ καὶ μεγιστάνῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κοσρόης συναθροίσας δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρὰς γίνεται. Ναρσῆς δὲ ἐξελθὼν Ἐδέσσης ἐπὶ τὴν Ἱερὰπολιν ⁹³ κατέφυγεν ⁹⁴.

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ἐπιλεγομένη A, λεγομένη vulg. ⁸⁹ τῶν Λέοντος A. ⁹¹ μεσοῦσης τῆς A, μέσης vulg. ⁹² πραχθέντα add. ex A. ⁹³ ταῦτα A, πάντα vulg. ⁹⁴ μηδενὶ A, μηδὲν vulg. ⁹⁵ ἀπογραφάμενος A, γραψ. vulg. ⁸⁶ πρὸς Κοσρόῃ τὸν βασ. Περσ. A, πρὸς βασ. II. τὸν X. vulg. ⁸⁷ προῆλθεν A, προσῆλθεν vulg. ⁸⁸ δὲ ἑλλῶν B, διελθῶν I, διαδιβάσας A, sed in litura : διελθῶν. ⁸⁹ ἱερὰν πόλιν a. ⁹⁰ κατέφυγεν A, διέφυγεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(88) Idem cap. 13, ἀνὴρ τις τῶν ἐς κάλλος γραφόντων, litteras bene pingendi peritus artifex.

(89) E nocturno convivio (non matutina vigilia, prout rudis Anastasius) ob natum sibi stium narem per dies septem sumptuosius agitando. Simocatta.

(90) Mauricii puto et liberorum; idola quoque conjicio, quæ δαιμόνων scribit inferius.

(91) Explicat citatus auctor quodnam pervigilium istud fuerit, plane non sacrum, sed profanum pro septima nati pueri, quando Alexandrini totam noctem luxu ac epulis traducere solebant. Istud vero, nocturnæ visionis spectro factum accipien-

dum est, non ut re vera simulacra ita suis basibus dimota sint, in quibus nec tum consistebant, abolita Alexandriæ olim idololatria. Liqueat enim ex seq. non de aliis statuis sermonem esse quam falsorum numinum, quarum spectro ista dæmones prædixerint. COMBESIS.

(92) Fædo errore apud Codr. ὑπὸ Ναρσῆ στρατηγῷ, immisit in Persas Narse ducem. Imo adversus Narsem, quem ipse post paucas lineas contra fidem a Phoca combustum ait, perinde ac Theophanes. Sed moris sere interpretum, ut devorent omnia, ac neque subnotent sic male cohærentia. Id.

Ὁ δὲ Χοσρόης σὺν τοῖς Ῥωμαίοις γίνεται εἰς τὸ Ἄρξαμουῦν ⁶¹ (93). Καὶ φρούριον ἀπὸ ἐλέφαντος ⁶² συστησάμενος τοῦ πολέμου ἀπήρξατο, καὶ νίκην μεγάλην ἤρατο, πολλοὺς Ῥωμαίων ζωγρήσας, οὓς καὶ ἀπέτεμεν. Τούτων οὕτω πραχθέντων ὁ Χοσρόης ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐπανέστρεψεν Ζογγόη τὰς δυνάμεις καταλιπών. Τοῦτο μαθὼν ὁ Φωκάς κατὰ Λεοντίου ἐμάνη, καὶ χειροπέδαις σιδηραῖς ἀτίμως αὐτὸν ἐν Βυζαντίῳ φέρει, καὶ χειροτονεῖ στρατηγὸν Δομεντζιόλον (94) τὸν ἴδιον ἀναψύχον, ὃν καὶ κουροπλάτην ἐποίησεν.

A. M. 6097. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Χοσρόης Καρδαρίαν καὶ Ῥουσιμάξαν, καὶ ἐπόρθησεν πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πόλεις ⁶³. Ὁ δὲ Δομεντζιόλος λόγον δοῦς ⁶⁴ τῷ Ναρσῆ καὶ ὄρκους πολλοὺς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν ἀδικίαν περὶ τῷ Φωκᾷ ὑπομένειν, ἀπέλευσεν ⁶⁵ αὐτὸν πρὸς Φωκᾶν. Ὁ δὲ Φωκάς μὴ φυλάξας τὸν λόγον τοῦτον πυρὶ κατέκαυσεν. Ἐν λύπῃ οὖν ⁶⁶ μεγάλη γεγόνασιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι φόβον μέγαν εἶχεν εἰς Πέρσας ὁ Ναρσῆς, ὥστε τὰ τέκνα τῶν Περσῶν ἀκούοντα τὸ ὄνομα Ναρσοῦ τρέμειν.

A. M. 6098. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Θωμᾶ ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει σχολαστικὸς εὐνοῦχος ἀνὴρ ἔνδοξος τοῦ παλατίου μεσοῦσης νυκτὸς Κωνσταντινίαν τὴν δεῖσποιαν σὺν ταῖς τρισὶ θυγατράσιν αὐτῆς λαθῶν, εἰς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν κατέφυγεν τῇ ⁶⁷ βουλῇ Γερμανοῦ τοῦ πατρικίου ὀρεγομένου τὴν βασιλείαν. Γίνεται τοίνυν ἐν τῇ πόλει στάσις μεγάλη. Οἱ δὲ Πράσινοι ἀθροισθέντες ἐπὶ τὸν Κοχλίαν, ἐδυσφῆμον τὴν Κωνσταντινίαν· ὁ δὲ Γερμανὸς τῷ δημάρχῳ τῶν Πρασίνων τάλαντον χρυσοῦ ἀπέστειλεν, ὥστε συνεργῆσαι αὐτοῖς. Τὰ δὲ πρωτεῖα τοῦ δήμου οὐ κατεδέξαντο τοῦτο. Ὁ δὲ τύραννος ἐπεμψεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀποσπάσαι ⁶⁸ τὰ γυναῖα· ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς ἀντικαθίστατο ⁶⁹ τῷ τυράννῳ, μὴ καταδεξάμενος ἐκ τοῦ ναοῦ ⁷⁰ ἀποσπάσαι τὰ γυναῖα τυραννικῶς. Ὅρκους δὲ βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ, ὡς οὐκ ἀδικήσει αὐτάς, ἐξάγονται τοῦ ἁγίου τεμένους, καὶ ἐν μοναστηρίῳ ἐγκλείονται (95)· τὸν δὲ Γερμανὸν ἀποκείρας (96) ἐν ἱερῷσι κατέταξεν, καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ παρεφύλαττεν ⁷¹. Τότε καὶ ⁷² Φιλίππικὸς τὴν κόμην ἐλόμενος ἱερωσύνης ἀξίαν ἔλαθεν ⁷³, καὶ ἐν Χρυσοπόλει ἐν τῷ ⁷⁴ μοναστηρίῳ, ὃ ἔκτισε, διετέριθεν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐν τούτῳ τῷ ἔτει D παρῆλαβον τὸ Δαρᾶς, καὶ πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν

Narses Edessa profugus Hierapolim contendit. Tu vero Chosroes ad Arzamum Romanis occurrit, et elephantis castrorum in morem ordinatis, belli dat exordia, et insignem refert victoriam, captis Romanis quamplurimis, quos etiam capite multavit. His ita gestis, Chosroes Zongoi cura exercitus commissa, in propriam ditionem rediit. Eo cognito Phocas in Leontium ira invectus, ferreis manicis devinctum Byzantium adduci jubet, Domentziolo proprio nepote, quem deinde europalatem declaravit, duce exercitus instituto.

A. C. 597. — Hoc anno Chosroes Cardariga et Rusmiza missis Romanorum urbes plurimas devastavit. Domentziolus autem verborum et jurisjurandi data Narseti fide, et mali nequidquam a Phoca passurum pollicitus, **246** virum ad Phocam Cypolim destinavit. At Phocas spreto dato fidei juramento, ipsum igne combussit. Ea res Romanis tristitiam induxit ingentem: metuebant enim Persæ Narsetem adeo, ut Persarum pueri solo Narsetis nomine audito detererentur et exhorrescerent.

A. C. 598. — *Crolevs episcopi Thomæ annus primus.*

Hoc anno scholasticus eunuchus vir in palatio clarus, Constantina imperatrice cum filiabus tribus mediæ noctis silentio educta, Germani patricii imperium ambientis consilio, ad Magnam ecclesiam confugit. Magna itaque per urbem seditio exoritur. Prasinii etenim ad Cochliam collecti, diris et execrationibus Constantinam insectabantur; quamvis Germanus ad suppetias sibi ferendas eos adducturus ad Prasinorum tribunum auri talentum dono misisset, oblatum tamen factionis principes respuerunt. Quare mulierculas illas templo educendas tyrannus jussit: at patriarcha Cyriacus tyranno se opposuit, mulierculas ab ecclesia tyrannice avelli minime passus. Juramentis autem a Phoca interpositis, securus redditus nil indignum laturas, sacris septis extrahuntur, et in monasterio includuntur: Germanus autem deposita coma ad presbyterorum ordinem ejus jussu allectus et in ipsius domo custoditus est. Philippicus etiam crinibus attonsis sacerdotii dignitatem assecutus est, et Chrysopoli in monasterio a se extructo moram egit. Cæterum D hoc anno Persæ Daras urbem cepere, Mesopotamiamque universam et Syriam excurrentes prædam

VARIAE LECTIOES.

⁶¹ Ἄρξαμουῦν A a f, Ἄρξαμουῦν vulg. ⁶² ἐλεφάντων e. ⁶³ πολιτείας A. ⁶⁴ λόγον δοῦς A, λόγους vulg. ⁶⁵ ἀπέστειλεν a. ⁶⁶ οὖν A, δὲ vulg. ⁶⁷ τῇ add. ex A. ⁶⁸ τὸ ἀποσπ. A. ⁶⁹ ἀντικαθ. A, ἀντεκαθ. vulg. ⁷⁰ ἐκ τοῦ ναοῦ add. ex A. ⁷¹ καὶ ἐν τ. ἰδ. ο. παρεφ. add. ex A. ⁷² καὶ post τότε add. ex A. ⁷³ ἔλαθεν A, ἐνέβαλεν vulg. ⁷⁴ τῷ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) Arzanem regionem et oppidum habet Procopius duorum iter dierum a Constantina distans. *Bell. Persic. lib. II.*

(94) De cujus adversus Persas itinere, conflictu et periculo, Theodori Siceotæ Vita apud Surium 22 April.

(95) Chronicon Alexand. anno Phocæ primo: Κωνσταντινα ἡ ἀπὸ βασιλισσῶν ἐβλήθη ἐν μοναστηρίῳ Constantina eximperia in monasterium

conjecta est. Odium Prasinorum in eam ex Mauricii in Venetos affectu prodit. Simocatta.

(96) Chronicon idem in annum eundem primum: Καὶ γεγόνασι κληρικὸι Φιλίππικὸς ὁ πατρικίος, καὶ κόμης ἐξκουθητόρων, καὶ Γερμανὸς ὁ πατρικίος πενθερὸς γενόμενος Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Μαυρικίου· Clerici facti sunt Philippicus patricius, et comes excubitorum, et Germanus patricius socer Theodosii filii Mauricii.

haud facile numerandam secum avexere. Patriarcha porro Cyriaco vivis erepto Thomas, diaconus et sacellarius ejusdem ecclesiae, mensis Octobris die undecimo in ejus locum sufficitur.

A. C. 599.—*Alexandriae episcopi Theodori annus primus (a).*

Hoc anno tyrannus Phocas Prisco patricio et excubitorum comiti filiam Domentiam in matrimonium locavit, celebratisque in Marinæ palatio nuptiis equestre certamen agi jussit. Ab utriusque vero factionis tribunis Prisci et Domentiae 247 imagines inter alias imperatoris laureatas ad columnas quatuor erectas cum vidisset imperator ira motus est, et Theophanem Pamphilumque factionum principes accitos, nudatisque corporibus in faciem ac terram jacentes, capite truncari decernit. Protocursore etiam ad eos misso sciscitabatur, cujus consiliis id attentassent. Responderunt illi: Fictores, quod more receptum est, moliti sunt. Factionis autem grex, reliquusque populus vociferatus: *Clementissimo domino*, inquit, *multos annos*. Lineatores interrogati, cur opus hujusmodi aggressi fuissent, *Filios*, inquirunt, *imperatoris ab omnibus faustis acclamationibus acceptos ac ita nominatos, nos proprio consilio ita delineavimus*. Priscus autem re gesta deterritus, ab imperatoris indignatione sibi cavebat. Cuncta vero plebe veniam illis concedi crebris vocibus exclamante, Phocas delictum remisit. Ab eo itaque momento alta mente repositam offensam Priscus gerens cum Phoca sincere et ex animo rem nullam tractabat. Cæterum mulier quædam cognomento Petronia tabellarii famuli vices gerens Constantinae ad Germanum utrinque dicta responsaque referebat. Cum autem rumor increbresceret Theodosium Mauricii filium inter vivos adhuc superesse, magnam novandarum spem rerum eo nuntio Germanus et Constantina animis fovebant. Nefaria vero Petronia quæ gerebantur tyranno facit manifesta.

καὶ Συρίαν, αἰχμαλωσίην πολλὴν ποιήσαντες, ἥς οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Τοῦ δὲ πατριάρχου Κυριακοῦ τελευτήσαντος (97), Θωμᾶς χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ, διάκονος καὶ σακελλάριος ὡν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ια'.

A. M. 6099. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Θεοδώρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Φωκᾶς, ὁ τύραννος ἐξευξεν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Δομεντίαν Πρίσκῳ τῷ πατρικίῳ καὶ κόμητι τῶν ἐξκουβιτόρων, καὶ γενομένου τοῦ γάμου ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Μαρίνης, ἐκέλευσεν ἱππικὸν ἀγθῆναι. Οἱ δὲ δῆμαρχοὶ τῶν δύο μερῶν ἐν τοῖς τετρακίσιον σὺν τῶν βασιλικῶν λαυράτων ἔστησαν Πρίσκου καὶ Δομεντίας λαυράτα (98). Ταῦτα ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησεν, καὶ πέμψας⁷⁰ τοὺς δημάρχους Θεοφάνην καὶ Πάμφιλον, καὶ στήσας αὐτοὺς γυμνοὺς εἰς τὸ στόμα, ἐκέλευσεν ἀποτιμηθῆναι αὐτούς. Πέμψας δὲ τὸν πρωτοκούρσωρα⁷¹ αὐτοῦ, ἠρώτα αὐτοὺς, τίνας ἐπιτρέψαντος τοῦτο πεποιήκασι. Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι κατὰ συνήθειαν οἱ γραμμισταὶ τοῦτο πεποιήκασι⁷². Ὁ δὲ⁷³ δῆμος καὶ οἱ δχλοὶ⁷⁴ ἔκραζον· Φιλανθρώπου δεσπότου πολλὰ τὰ ἔτη. Οἱ δὲ γραμμισταὶ (99) ἐρωτηθέντες, διὰ τί τοῦτο πεποιήκασι, ἔφησαν, ὅτι τοῦ βασιλέως τέκνα ὀνομασθέντα ὑπὸ πάντων ἡμεῖς ἀπ' αὐτῶν τοῦτο πεποιήκαμεν. Ὁ δὲ Πρίσκος φόβῳ συνεχόμενος⁸⁰, τὴν ἀγανάκτησιν ἰδεῖν τῶν βασιλέως. Τῶν δὲ δχλων⁸¹ κραζόντων φιλανθρωπευθῆναι αὐτοῖς, συγχώρησεν ὁ Φωκᾶς· ἐκτοτε οὖν μηνίσας⁸² ὁ Πρίσκος οὐκ ἔην ἐν ὀρθότητι μετὰ Φωκᾶ. Γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Πετρονία γίνεται τῇ βασιλισσῇ Κωνσταντίνῃ ὡς ἀντὶ διακόνου πρὸς Γερμανὸν ἐκ Κωνσταντινῆς τὰς ἀποκρίσεις ποιουμένη· τῆς δὲ φήμης πλατυνομένης Θεοδοσίον ζῆν τὸν υἱὸν τοῦ Μαυρικίου ἐλπίδας ἀγαθὰς⁸³ ἢ τε Κωνσταντίναν καὶ ὁ Γερμανὸς εἶχεν ἐπὶ τούτῳ⁸⁴. ἢ δὲ ἀνοστία Πετρονία τῷ τυράννῳ ταῦτα κατάδηλα (1) πεποιήκεν Ὁ δὲ τύραννος Κωνσταντίναν⁸⁵ Θεοπέμπτῳ τῷ ἐπάρχῳ⁸⁶ πρὸς βάσανα ἔδωκεν· ἢ δὲ βασανιζομένη Ῥωμανὸν εὖν⁸⁷ πατρι-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ πέμψας ἤγαγε τοὺς α. ⁷¹ πρωτοκούρσωρα A. ⁷² πεποιήκασι A, πεποιήκαν vulg. ⁷³ οἱ δὲ εἶπον—πεποιήκασι om. A. ⁷⁴ δχλοὶ A, λαοὶ vulg. ⁸⁰ συνεχόμενος A, κατεχ. vulg. ⁸¹ δχλων A, λαών vulg. ⁸² μηνίσας A. ⁸³ ἀγαθὰς A, ἀγαθούς vulg. ⁸⁴ τούτῳ A, τούτων vulg. ⁸⁵ ταῦτα κατ. A, κατ. τ. vulg. ⁸⁶ ἐπάρχῳ A, ὑπάρχῳ vulg. ⁸⁷ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(97) Eodem anno et mense Cyriacum vita functum astipulatur Chronicon Alexandrinum: dicit tamen obitus signat 29 in Sabbatum incidentem, successorisque Thomæ ordinationem Januarii 23 peractam. Cæterum Thomas iste, sacellarius, id est, *sacculorum et ærarii patriarchici custos, et carcerum ejus curator*, idem memorato Chronico laudatur ἐπάνω τῶν χειροτονιῶν, quem cum interprete Radero ultro expetitum nusquam intelliges, sed *ordinandorum examini*, vel certe *ordinibus ipsis a patriarcha conferendis præcipuum ministrum*, cujus munus nostris ad Codinum notis explicatur. (98) Optatus: *Lauratis, et iconibus, quæ mittun-*

tur ad civitates, vel regiones, obvii adeunt populi cum cereis et incensis. Gregorius Dialogus epist. 4, ad Leonem Isaurum, τὰ λαυράτα σου κατεδέξαντο, *imagines tuas exceperunt*. Lauratæ ideo imagines quod imp. lauro redimitum ac triumphantem repræsentarent: de quibus plura Baronius anno 603, num. 4 et seqq., Lacerda, Meursius et alii, Pancirolus maxime in Notit. imp., cap. 24. Cur Prisci imaginem Prasini extulerint, refert Nicephorus CP. patriarcha sub Historiæ initium.

(99) Quorum munus ut apparent scenam.

(1) Horum omnium nomina mortisque supplicium refert Chronicon Alexand. ad annum Phocæ 3.

(a) Hic annus Alexandrinus scribendus est 600; nam annum Phocæ imp. quartum cum quinto Theophanes in unum conflavit. Nescit vero errorem auctor noster usque ad annum Copronymi penultimum; quem in duos distrahens, sese demum emendat. Vide infra Dissertationem Henschenii, cap. 3. Hic iterum igitur, ut jam ab anno primo Constantini M. ad primum Joviani præstare oportuit, æræ Alexandriae, ut vulgarem assequamur, non anni octo, sed novem addendi erunt. ENR. PATR.

κιοι γινώσκειν τὰ παρ' αὐτῶν λαλούμενα ὠμολόγη- A
σαν. Οὗτος δὲ ⁸⁸ κατασχεθεὶς συγκατέθετο καὶ ⁸⁹ ἄλ-
λους εἶναι συνεργούς αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ τυράννου
ἐπιβουλὴν. Κατεσχέθη δὲ καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ τῆς
Ἀνατολῆς ἑπαρχος ⁹⁰, ὃν ὁ τυράννος ⁹¹ βουνεύροις
μαστιζῶν ἀνείλεν. Ἐλπίδιου δὲ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας κόψας τῷ πυρὶ τοῦτον παρέδωκεν, τὸν δὲ
Ῥωμανὸν ἀπεκεφάλισεν, τὴν δὲ Κωνσταντίναν σὺν
ταῖς τριῶν θυγατρῶσιν ἐν τῷ μούλῳ ⁹² Εὐρωπίου (2),
ἐνθα καὶ Μουρίκιος ἀνῆρέθη, ξίφει ἀπέτεμεν. Τὸν
Γερμανὸν δὲ καὶ τὴν τοῦτου θυγατέρα ἐν τῇ Πρώτῃ
νῆσῳ στόματι μαχαίρας ἀπέκτεινεν. Ὁμοίως δὲ
καὶ Ἰωάννην ⁹³ Τζιτζαν ⁹⁴ (3) καὶ πατρικιον, καὶ
Θεοδόσιον τὸν τὴν Ἀδδίουμᾶν ⁹⁵ (4) περικείμενον
ἀξίαν, καὶ Ἀνδρέαν τὸν Σκόμβρον ⁹⁶ (5), καὶ Δαβὶδ
τὸν χαρτοφύλακα (6) τῶν Ὀρμίδου ⁹⁷.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην πε-
ράσαντες, πᾶσαν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ
Φοινίκην ἠμυζιώτευσαν, πολλὴν ἀλώσιν ἐν Ῥω-
μαίοις ποιήσαντες.

A. M. 6100. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Πρίσκοις μὴ ὑπο-
τέρων ⁹⁸ (7) ὄρᾶν τοὺς ἀδίκους φόνους καὶ
τὰ ὑπὸ Φωκᾶ γινόμενα, ἔγραψεν πρὸς Ἡράκλειον
τὸν πατρικιον καὶ στρατηγὸν Ἀφρικῆς, ὥστε ἀπο-
στεῖλαι Ἡράκλειον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Νικίταν τὸν
υἱὸν Γρηγοῦ τοῦ πατρικίου καὶ ὑποστρατήγου (8)
αὐτοῦ, ὅπως ἔλθωσιν κατὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ.
ἔκρουεν γὰρ μελετωμένην ἐν Ἀφρικῇ κατὰ Φωκᾶ ἀν- C
ταρσίαν· ὅθεν οὐδὲ τὰ πλοῖα τῆς Ἀφρικῆς ἐν
τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀνέβηλον. Ἀπέκτεινεν δὲ Φωκᾶς
πᾶσαν τὴν συγγένειαν Μαυρικίου καὶ Κομεντιόλου
τὸν στρατηγὸν τῆς Θράκης, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀν-
τιπάλαι. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ θανατικὸν
καὶ κνιπία ⁹⁹ παντὸς εἶδους. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐξῆλθον σὺν
τῷ Καρδαρίγῃ, καὶ παρέλαθον τὴν Ἀρμενίαν καὶ
Καππαδοκίαν, καὶ πολεμήσαντες ἔτρεψαν τὰ τῶν Ῥω-
μαίων στρατεύματα· καὶ παρέλαθον τὴν Γαλατίαν καὶ
τὴν Παφλαγονίαν· καὶ ἦλθον μέχρι Χαλκηδόνος λυμαι-
νόμενοι ἀφεσιδῶ· πᾶσαν ἠλικίαν. Καὶ οἱ μὲν Πέρσαι

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ οὗτος δὲ Α, ὁ δὲ vulg. ⁸⁹ καὶ adl. ex A. ⁹⁰ ἑπαρχος A b, ὑπαρχος vulg. ⁹¹ ὃν ὁ τύρ. hinc usque
ad pag. 259, D. omnia interciderunt in cod. A. ⁹² ἐν τῷ βούλῳ e f. ⁹³ Ἰωάννην καὶ Τζιτζαν a, Ἰω.
Τζιτζαν f. ⁹⁴ τὴν om. b. ⁹⁵ Αδδίουμᾶν f. ⁹⁶ καὶ Ἀνδρέαν τὸν Σκόμβρον a, καὶ Ἀνδρέαν τὸν Κόσμαρον e,
καὶ Ἀνδρέαν τὸν Κοσμοῦρον f, καὶ Σκόμβρον vulg. ⁹⁷ τῶν Ὀρμ. a. ⁹⁸ καὶ τὰ κατὰ τὰ ὑπὸ Φ. vulg.
⁹⁹ κνιπία, σκνηπία a, σκηπία conj. Gear.

JAC. COARI NOTÆ.

(2) Chronicon Alexandr., εἰς τὸν μῶνον τὸν Εὐ-
τροπίου. Repono, εἰς τὸν μῶνον Εὐτροπίου. Est au-
tem μῶλος, vel μούλος, qui Italii *il molo*, Gallis *le
mole*, portus agger, qui portui nimirum nimis aperto
retundendis ultra fluctibus, et protegendis citra
illum navibus objicitur. Uti Εὐτροπίου legendum ex
dictis ad pag. 245 conjiçies.

(3) Ex isto duos componit Chronicon Alexand.
cum Barb. cod., Ἰωάννην καὶ Τζιτζαν.

(4) Idem correctius. Θεοδόσιος ὁ Σουβαδιουδᾶ τοῦ
μαγίστρου, Theodosius magistri subadiuva, de
cujus munere Panciroll. Not. imp. cap. 16.

(5) Chron. Alexand. : Ἀνδρέας ὁ ἰλλοῦστριος, ὁ
ἱππικὸν τοῦ Σκομβροῦ· Andreas illustris, cognomento
Scombri. Scombrum reddidi cum Anastasio : Chro-

A Quare Constantinam supplicis examinandam præ-
fecto Theopempto tyrannus commisit. Illa tormen-
torum vi compulsa Romanum patricium dictorum
ad invicem collatorum conscium ac participem fa-
tetur. Is pariter examinatus alios insuper ad insidias
tyranno parandas adjuutores sibi fuisse denuntiat.
Comprehensus est etiam Theodorus Orientis præ-
fectus, quem tyrannus laureis cæsum neci tradidit :
ad hæc Elpidium manibus et pedibus truncatum igne
absumpsit, Romano caput abscedit. Constantinam
autem cum tribus siliabus ad Enropii portus aggerem,
ubi Mauricius trucidatus, gladio percussit, Germa-
numque cum ejus filia ad Proten insulam jugu-
lo machæra abscisso perire jussit. Similiter Joannem
Tzitzam patricium, et Theodosium subadvæ di-
gnitate insignem, Andream quoque Scombrum, et
Davidem Hormisdarum palatii chartophylacem e
medio sustulit immaniter.

Eodem etiam anno Persæ Euphratem transgressi,
Syriam universam, et Palæstinam, atque Phœni-
ciam populati sunt : ingentemque stragem atque
prædam in Romanorum ditioe fecere.

248 A. C. 600. — Hoc anno Priscus nefarias cæde
et Phocæ perpetrata scelera ferenda non amplius ra-
tus, Heraclio patricio Africæ duci Heraclium filium,
et Gregoræ patricii legati sub eo militantis filium
nomine Nicetam, Phocæ tyrannidi sese opposuit, et
ad se mittat scribit : audiebat enim adversus Pho-
cam in Africam parari seditionem, ex quo Africæ
navigia per totum id tempus Cpoli non appulere.
Cæterum Phocas universos Mauricii consanguineos,
et Comentiolum Thraciæ ducem, et alios plures
crudeliter interfecit. Sub id vero tempus mortalitas
et omnium rerum penuria ingruit. Persæ vero Car-
darega ducente exercitum, expeditione suscepta,
Armeniam Cappadociamque cepere, et inito cer-
tamine Romanas prostraverunt acies, et Galatia
Paphlagoniaque occupata, et omnibus devastatis,
nullo ætatis aut sexus habito discrimine Chalcedo-
nem usque devenere. Atque ita Persæ extra urbem
tyrannidem in Romanos exercere : Phocas interius

D nico et Anastasio favet Barb. codex.
(6) *Scriniarium, titulorum, et chartarum custodem
existimo.* Hormisdæ porro palatium domus fuit prius
Justiniano : de qua Procopius orat. 1 de ejus ædi-
ficiis ubi de Augusteo.
(7) Nicephorus patriarcha ad annum 610 exsec-
utioni mandata referens, quæ hic in consilium ad-
ducta. De Africæ porro rebellionē Chron. Alexand.
ad annum Phocæ 7.
(8) Sic bene ex Reg. edita, quidquid alii ὀπο-
στράτηγον legant. Ipse enim Gregoras Heraclii se-
nioris legatus fuit, qui et ipse filium Nicetam
adversus Phocam misit, non Nicetas ejus filius, ut
S. Niceph. sub ipsum initium historiæ, auctorque
pag. seq. aperte tradunt. COMBEFIS.

domesticum accendebat bellum, idque crudelius, a civibus interfectis et in carcerem detrusis.

A. C. 601. — *Cpoleos episcopi Sergii annus primus.*

Hierosolymorum episcopi Zachariae annus primus. Alexandriae episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno seditione mota, Hebraei Antiochenses tumultuati sunt, et Anastasio magno Antiochia patriarcha occiso, virilia in ejus os inseruerunt, et per medias urbis vias raptatum interfecerunt, pluresque opulentiores cives submisso domibus igne absumpserunt. Bonosum autem Orientis comitem creatum et Comonem militiae magistrum adversus eos in aciem procedere jussit: qui copiis eductis, impetu in eos facto, quosdam interfecerunt, membris mutilaverunt alios, quos demum urbe fecerunt extorres. Porro equestribus ludis a Phoca populo datis, Prasini ei palam conviciati sunt, vociferantes: *Iterum caliculo bibisti, atque iterum sensum amisisti.* Ex ejus itaque jussu Constans urbis praefectus multis extrema membra decurtavit, eaque ad circi metam suspendit: alios autem capite mulctavit, et alios tandem saccis inclusos in pelagi profundum egit praecipites. At Prasini ad invicem collecti ignem praetorio subjecerunt, secretumque ac scrinia, et carceres incenderunt: adeo ut qui custodia tenebantur libertatem fuga reciperent. Iratus subinde Phocas Prasinos, ne publicis reipublicae muneribus fungi possent, damnavit. Porro Heraclius Africae praefectus a senatu frequenter sollicitatus, Heraclium filium classe ac militibus instruxit, ut adversus tyrannum Phocam procederet: legatus pariter ejus in praefectura Gregoras filium Nicetam armavit, et Cpolim ablegavit, iis cum Heraclio pacti conditionibus initis, ut qui alium praeveniret, et tyrannum devinceret, is imperium consequeretur.

Eodem etiam anno adeo vehemens frigus desavit, ut mare gelu concreceret, ex quo pisces innumeri ad litus mortui projecti. Sub id tempus

VARIÆ LECTIONES.

¹ Κόττανα α, Κοτταταν f. ² ἀπέλεκες] ἀπόλεσας α, fort. ἀπόλεσας. ³ fort. Κώνσταντα. ⁴ εις την ἀγοράν b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(9) Historiam ab hac sententia Nicephorus aspicatur.

(10) Chronicon Alexandr. ad annum Phocæ 8.

(11) Qui arripiendæ tyrannidis adjuutores fuerant. Nicephorus CP. ad annum 610, Petavius in notis.

(12) *Calix*, Miscella, *gabbata*. Recentioribus est *rosculum* sine fulcro, vel etiam *paropsis*. Τὸ ἀπέλεκες in Val. 1 pariter lectum recentioris Græciæ corrupta dictio est, vice ἀπόλεσας.

(13) Locum incendii alterum assignat Nicephorus CP. περί την Καισαρίου. Praetorium CP. ceu praefecti urbis ac quietis publicæ curatoris domus, necnon e plebe facinorosorum custodia primo seditionis impetui semper objectum.

(14) De variis secretis abunde Meursins, quid illud sit, non exponit. Nicetas in Alexio Manuelis f., δικαιοδοτικὸς θρόνος, tribunal quo jus quodcumque exercetur.

(15) *Origines CP.*: Εὐρών τὰς φυλακὰς ὁ ἄγιος

(9) Ἐξω τῆς πόλεως ἐτυράννου Ρωμαίους· ὁ δὲ Φωκᾶς ἐνδὸν τὰ χεῖρονα αὐτοῖς ἐποιεῖ φονεῶν καὶ αἰχμαλωτίζων.

A. M. 6101. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Σεργίου ἔτος α'.*

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ζαχαρίου ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἑταίσαταθέντας οἱ Ἀντιοχεῖς Ἑβραῖοι στάσις ἐποίησαντο κατὰ Χριστιανῶν, καὶ ἀποσφάζουσι Ἀναστάσιον (10) τὸν μέγαν πατριάρχην Ἀντιοχείας, βαλόντες τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· καὶ μετὰ τοῦτο σύραντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν μέσσην ἐφόνευσαν, καὶ πολλοὺς κτητόρων, καὶ ἔκαυσαν αὐτοῦς. Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐποίησεν κόμητα Ἀνατολῆς Βόνουσον καὶ Κόττονα¹ στρατηλάτην, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατ' αὐτῶν. Ἐπισυνάξαντες δὲ στρατεύματα ἐπῆλθον αὐτοῖς, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς, καὶ ἠκρωτηρίασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβριψαν. Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐποίησεν Ἰππικὸν, καὶ οἱ Πράσινοι ἔβρισαν αὐτὸν (11), λέγοντες· *Πάλιν εἰς τὸν καυκον* (12) *ἔπιες· πάλιν τὸν τοῦν ἀπέλεκες*²· καὶ ἐπέτρεψεν Κώνσταν³ τὸν ὑπαρχον τῆς πόλεως, καὶ πολλοὺς ἠκρωτηρίασεν, καὶ τὰ μέλη αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνη⁴ ἐκρέμασεν, ἄλλους δὲ ἀπεκεφάλισεν, καὶ ἑτέρους ἐν σάκκοις βαλὼν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπέπνιξεν. Πορευθέντες δὲ οἱ Πράσινοι ἔβαλον πῦρ εἰς τὸν πραιτώριον (13), καὶ ἔκαυσαν τὸ σεκρέτον (14) καὶ τὰ σκρίνια καὶ τὰς φυλακὰς (15). Καὶ ἐλθόντες εἰ ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐφυγον. Καὶ θυμωθεὶς ὁ Φωκᾶς ἐκέλευσεν τοὺς Πρασίνοὺς μηκέτι πολιτεύεσθαι: Ἡράκλειος δὲ στρατηγὸς Ἀφρικῆς ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου, ἐξώπλισεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἡράκλειον τοῦ ἀποῦσαι κατὰ Φωκᾶ τοῦ τυράννου· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ὑποστράτηγος αὐτοῦ Γρηγορὸς ἀπλυσεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικήταν στοιχίσαντες (16), ἵνα ὅστις προλάβοι καὶ νικήσοι τὸν τυράννον, βασιλεύσῃ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γέγονε χειμῶν μέγας πάνυ, ὥστε παγῶσαι τὴν θάλασσαν· ἐν οἷς καὶ ἰχθύς πολλὸς ἐξέβριψθη. Τότε Φωκᾶς Μακρόβιον τὸν Σκριβωνα

D Κωνσταντῖνος εἰς τὸ στρατήγιον, ἐκείσε ἐφρούρει καὶ αὐτὸς τοὺς τιμωρομένους. Διήρξεσε δὲ χρόνους σπγ' μέχρι τῆς βασιλείας Φωκᾶ τοῦ Καππάδοκος· *Cum invenisset S. Constantinus carceres ad strategium positos, ibi pariter facinorosos detinebat. Perseveravit autem locus adusque Phocæ Cappadocis tempora.* De praetorio eodem: Τὸ δὲ νῦν πραιτώριον οἶκος πατρικίας χήρας ὀνόματι Μάρκας. Διὰ δὲ τὸ εἶναι πνιγερὰς τὰς φυλακὰς, καὶ ζοφώδεις, καὶ πλήρεις δυσωδίας πάσης, καὶ μὴ ὑποφέρειν τοὺς ἐκείσε ἐγκλεισμένους, ἔδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν Φωκᾶ τῷ βασιλεῖ· καὶ ἐποίησεν αὐτὰ φυλακὴν Ἡράκλειος, καὶ οἱ καθ' ἑξῆς· *Quod nunc est praetorium patriciae viduae Marcæ nomine domus exstitit: quod vero carceres arcti, tenebrosi et fetore squalidi essent, nec eos ferre possent in vincula conjecti, dato pretio Phocæ concessi sunt. Heraclius porro et successores novum carcerem construxerunt.*

(16) Ita convenisse testatur Nicephorus CP. Petavius conjecturas in adversum prouit.

ἐκέλευσεν τοξευθῆναι εἰς τὴν ἀγραραίαν καὶ εἰς τὸ καστέλλιον τῶν Θεοδοσιανῶν ἐν τῷ Ἑβδόμῳ κρεμασθέντα εἰς τὸ κοντάριον εἰς ὃ γυμνάζονται οἱ τύρωνες ἀποβαλεῖν, ὡς συγγνώσαντα τῇ ἐπιβουλῇ αὐτοῦ. Θεόδωρος γὰρ ὁ ὑπαρχος Καππαδόκης καὶ Ἐλπίδιος ὁ ἐπάνω τοῦ ἀρμαμέντου (17), καὶ ἕτεροι διάφοροι ἐπιβουλὴν ἐποίησαν ἀνελεῖν ἐπὶ ἰπποδρομίου τὸν Φωκᾶν. Καὶ ποιήσας ἄριστον Θεόδωρος ὁ ὑπαρχος τῶν πραιτωρίων ἤρξατο ἐπιφαίνειν αὐτοῖς τὸν ἑαυτοῦ σκοπόν. Συνέβη δὲ ἐκεῖ εὐρεθῆναι Ἀναστάσιον κλέμματα τῶν λαργιτιῶνων. Τοῦ ἀρίστου οὖν γιγνωμένου καὶ ἐξηγουμένου τὰ τῆς ἐπιβουλῆς μετεμελήθη ὁ Ἀναστάσιος εὐρεθείς ἐκεῖ, καὶ οὐκ εἶπεν τὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐσιώπα. Ὁ δὲ Ἐλπίδιος ἐπέμνε λέγων· *Οὐ θέλετε, ἵνα ἐν ὄσῳ κἀθηται ἐν τῷ σέντιζῳ* (18) *ἐπὶ ἰπποδρομίας* πιάσω αὐτὸν, καὶ ἐκκορακίσω τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν ἀποκτείνω· καὶ ὑπέσχετο δοῦναι αὐτοῖς ἄρματα. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος ἐκ διαβολῆς Ἀναστασίου τῷ Φωκᾶ, ἐκέλευσε τὸν Ἰπαρχον καὶ τὸν Ἐλπίδιον καὶ τοὺς ἄρχοντας ἰγνωκότας τὴν ἐπιβουλὴν^α ἐξετασθῆναι μετὰ πάσης ἀκριβείας. Ἐξετασθέντων δὲ αὐτῶν κατέθεντο τὰ τῆς ἐπιβουλῆς^α καὶ ὅτι τὸν Θεόδωρον ἐβούλοντο ποιῆσαι βασιλέα. Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐκέλευσεν ἀποκεφαλισθῆναι Θεόδωρον καὶ Ἐλπίδιον καὶ Ἀναστάσιον καὶ πάντας τοὺς ἰγνωκότας τὴν ἐπιβουλὴν αὐτοῦ.

A. M. 6102. — *Ῥωμαίων βασιλέως Ἡρακλείου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ὃ Ἰνδικτιῶν ὦν (19) ἤκεν ὁ Ἡράκλειος ἀπὸ Ἀφρικῆς φέρων πλοῖα καστελλωμένα^γ (20), ἔχοντα ἐν τοῖς καταρτίοις^δ κινώτια, καὶ εἰκόνας (21) τῆς Θεομήτορος, καθὰ καὶ ὁ Πισίδιος Γεώργιος (22) λέγει, καὶ στρατὸν πολλόν^ε ἀπὸ Ἀφρικῆς καὶ Μαυριτανίας· ὁμοίως καὶ ὁ Νικήτας υἱὸς Γρηγοροῦ τοῦ πατριχοῦ ἀπὸ

A Phocas Macrobiūm Scribonem in foro sagittis confodi, et ad castellum Theodosianorum in Hebdomo ex hasta, ad quam tyrones exercentur, suspendit, et mortem oppetere jussit : qui nimirum conjurationis in se conflatae conscius fuisset. Theodorus enim Cappadox praefectus, et Elpidius armamentarii praepositus, variique alii consilium inierunt de occidendo Phoca cum in circo sederet. Ad epulum autem (cui Anastasium largitionum comitem adesse contigit) vocatis, Theodorus praetiorum praefectus, mentem eis aperire coepit. Mensis itaque remotis, et conjurationis ordine inter convivas recensito, Anastasius auditor datae fidei poenitens, quae corde tegeter, non explicuit, sed silentio occultavit. Interim Elpidius propositi tenax subinfert : *Num vultis, ut dum throno insidet, in circo eum comprehendam, et erulis e capite oculis, ita demum interficiam ?* arma vero eis suppetere insuper pollicitus est. Phocas autem tota conjurationis serie ab Anastasio revelata, praefectum, et Elpidium reliquosque optimates ejus participes, adhibitis cruciatibus diligenter examinari edixit. Qui inter tormenta conspirationem omnem detexere, atque imperatorem Theodorum se praeficere voluisse confessi sunt. Porro Phocas Theodorum, Elpidium, Anastasium, et reliquos conjurationis conscios capite truncari praecipit.

A. C. 602. — *Romanorum imperatoris Heraclii C annus primus.*

Hoc anno mensis Octobris die quarto 250 indictione decima quarta Heraclius ex Africa appulit cum navibus turritis in quarum malis arculae et Dei Matris imagines appensae, prout Pisidius Georgius narrat, ingenti exercitu ex Africa et Mauritania advecto : et Nicetas patricii Gregorae filius cum maximis pariter pedestribus copiis ab urbe

VARIAE LECTIONES

^α τῇ ἐπιβολῇ b. ^β ὁ add. ex b. ^γ καστελλομένα a f. ^δ εἰκόνα a ^ε στρατὸς πολλὸς b.

JAC. GOARI NOTAE.

(17) De quo rursus in notis ad pag. 266.

(18) Alibi κάθισμα nuncupatur. Imperatoris in circo sedile.

(19) Priore ac succedente indictionum numero huic decimae quartae adjuncto unam auctori excludisse percipies. Ex quo enim pag. 17 duodecimam ad annum Christi 516 et ad annum 444 quintam numeravit pag. 90, quindenis ac quindenis cyclis revolutis, sextam optime apposuit nuper pag. 244 et sequente septimam, ad annos nempe Christi 595 et 596, ad hunc itaque praesentem 602, qui mundi 6102, decimam tertiam non adjunxit, sed quartam et decimam fateor me ignorare. Ne vero scriptorum errore falsum in indictionibus hisce numerum irrepsisse quis asserat, en ut pag. succedente ad Christi annum 603 indictionem quintam ac decimam claudat, ad 604 primam semel et iterum citat, ad 615, pag. 253 decimam nominat, et ita deinceps cyclos ordine prosequitur : et ut gravius hallucinatum auctorem aperiam, quem admisit errorem, eundem transcripsit interpret Anastasius,

ad Christi 444 et Marciani secundum indictionem quintam enumerans, et ad Christi 613 qui Heraclii D duodecimam, indictionem cum Theophane decimam apponens, quae nona tantum laudari debuerat. Exstant editionis Regiae pag. 42 et 90. Ab anno itaque Christi 596 ad praesentem 602 abundat indictionis numerus ; vel imperanti Phocae aut Heraclio annus unus detractus est.

(20) Verborum augmentum in praeteritis expungit moderna Graecia:

(21) Navis malum Graecum vulgus vocat *κατάρτιον*.

(22) De quo luculente diatribae de Georgiis auctor Allatius ad Georgium Acropolitam. — Hunc Theophanes secutus videtur in hac Heraclii historia, pleraque alia narrans a S. Nicephoro. Historiam Heraclii prosa ac metro prosecutum esse auctor est Suidas : utrumque tamen hoc ejus opus interit, exstatque solum opus de mundi officio (a). Alius iste est a Georgio Nicomed., quem Photio conjunctissimum vixisse ex mutuis amborum epistolis clarum est. COMBEFIS.

(a) Prodierunt omnia Pisidae opera, ex mss. collecta, in *Historiae Byzantinae nova Appendice*, Romae 1777 a Petro Foggino edita. Vide *Patrologiae Graecae* tom. XCII.

Alexandria et Pentapoli advenit. Desponsa autem A Heraclio fuerat Eudocia Rogati Afri filia, quæ tum temporis una cum Epiphania Heraclii matre Cpoli morabatur, Porro ubi Phocas matrem Heraclii, ejusque sponsam Eudociam Cpoli adesse rescivit, comprehensas in imperiali monasterio, quod Novæ pœnitentiæ nuncupatur, diligentius asservandas inclusit. Heraclius Abydum appellens, Theodorum Abydi comitem conveniens, sciscitatus quæ Cpoli gererentur, cuncta didicit. Phocas autem Domentiolum fratrem magistrum Longos muros custoditurum misit. Ille vero magister Heraclium Abydum appulisse ubi rescivit, muris relictis fugit, et Cpolim se recepit. Abydi cunctos in exsilium a Phoca relegatos adjunxit sibi Heraclius, et Heracleam illis comitibus profectus est. Stephanus autem Cyzicenus metropolita coronam ex ecclesia sanctæ Dei Genitricis, cui Artacis nomen, depromptam ad Heraclium attulit. Heraclius Cpolim profectus ad Sophiæ portum applicuit; et inuito cœtamine Phocam tyrannum Dei præsidio vicit. Extemplo populi factiones comprehensum tradidit neci, et ad Bovem locum dictum igne combussere. Heraclius regiam ingressus, in oratorio sancti Stephani, quod in ipso palatio conditum, a Sergio patriarcha coronatus est: desponsa pariter Eudocia eodem die redimita est Augusta: ambo igitur a Sergio patriarcha coronas nuptiales acceperunt, et eodem die imperator simul et sponsus renuntiat, et corona utraque insignitur. Porro Maio mense Persæ in Syriam expeditionem fecere, captaque Apamea atque Edessa, Antiochiam usque pervenere. Illis obviam progressi Romani, consertis manibus inferiores evasere, adeo ut totus Romanus exercitus ad internecionem deletus fuerit, paucique admodum superstitibus remanserint. Julio mense eadem indictione filiam ex Eudocia nomine Epiphaniam imperator suscepit, quæ Augusti quinto et decimo die in Blachernis a Sergio patriarcha baptizata est.

251 A. C. 603. — Hoc anno Persæ Cæsarea Cappadociæ potiti, plures hominum myriadas in

Ἀλεξάνδρειαν καὶ Πεντάπολιν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ λαὸν πολλὸν περικύβητον. Ἦν δὲ Ἡράκλειος ἀρμυρῶν (23) Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα Ῥόγα τοῦ Ἄφρου, ἣτις τῷ καιρῷ τούτῳ ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἅμα Ἐπιφάνειᾳ τῇ¹⁰ μητρὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ τούτῳ μεμνηστευμένη Εὐδοκίᾳ¹¹ ἐκράτησεν αὐτάς, καὶ ἐφύλαξεν εἰς τὸ δεσποτικὸν μοναστήριον, τὸ λεγόμενον τῆς Νέας μετανοίας. Καταλαβὼν δὲ Ἡράκλειος τὴν Ἀβυδὸν εὗρεν Θεόδωρον τὸν κόμητα τῆς Ἀβυδου, καὶ ἀνακρίνας ἔμαθε παρ' αὐτοῦ τὰ κινούμενα ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δὲ Φωκᾶς ἀπέστειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Δομεντζιολὸν τὸν μάγιστρον φυλάττειν τὰ Μακρὰ τεῖχη· μαθὼν δὲ ὁ μάγιστρος, ὅτι κατέλαβεν Ἡράκλειος τὴν Ἀβυδὸν, ἐφυγε καταλιπὼν τὰ τεῖχη¹², καὶ εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐδέξαστο ἐν Ἀβύδῳ πάντας, οὓς ἐξώρισε Φωκᾶς· καὶ ἀνήλθε σὺν αὐτοῖς εἰς Ἡράκλειαν. Στέφανος δὲ ὁ τῆς Κυζίκου μητροπολίτης λαβὼν στέμμα ἐκ τῆς ἐκκλησίας (24) τῆς ἁγίας Θεοτόκου Ἀρτάκης ἀπήγαγεν αὐτὸ τῷ Ἡρακλείῳ. Καταλαβὼν δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν προσώρμησε τῷ λιμένι τῆς Σοφίας· καὶ πολέμου κροτηθέντος νικᾷ χάριτι τοῦ Χριστοῦ Φωκᾶν τὸν τύρηνον. Οἱ δὲ δῆμοι (25) τοῦτον παραλαβόντες, ἀνέβηον, κυρὶ κατακαύσαντες ἐν τῷ Βοί (26). Εἰσελθὼν δὲ Ἡράκλειος εἰς τὰ βασίλεια ἐστέρθη ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ. Ἐστέρθη δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Εὐδοκία Ἀγούστα. Καὶ ἔλαβον ἀμφότεροι παρὰ Σεργίου τοῦ πατριάρχου τοὺς στεφάνους τοῦ γάμου· καὶ τῇ¹³ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁμοῦ αὐτοκράτωρ καὶ νυμφίος (27) ἀναδείκνυνται. Τῷ δὲ Μαίῳ μηνὶ ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι κατὰ Συρίας, καὶ παρέλαβον τὴν Ἀπάμειαν, καὶ τὴν Ἐδεσσαν, καὶ ἦλθον ἕως Ἀντιοχείας. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι συναντήσαντες αὐτοῖς¹⁴ ἐπολέμησαν, καὶ ἠττήθησαν Ῥωμαῖοι· καὶ διωλέσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων, ὥστε ὀλίγους λῆαν ἐξελιῆσαι¹⁵. Τῇ δὲ ἐβδόμῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος¹⁶ ζ' (28) ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Ἐπιφάνεια (29) θυγάτηρ Εὐδοκίας, καὶ τῷ Ἀγούστῳ μηνὶ ιε' ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

A. M. 6103. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, καὶ πολλὰς

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ τῇ Goar. ἢ vulg. ¹¹ nonnulla excidisse videntur, fort. ὁ δὲ Φωκᾶς. ¹² τὰ τεῖχη] τὴν Ἀβυδὸν a. ¹³ καὶ τῇ] ἐν τῇ b. ¹⁴ αὐτοῖς add. ex a b. ¹⁵ ἐξελιῆσαι vulg. ¹⁶ τῇ αὐτῇ Ἰνδικτιῶνι conj. Goar.

JAC. GOARI NOTÆ.

(23) Hac voce Paulus utitur in Cor. xi. Lacunam D quæ sequitur post vocem Ἡρακλείου, ita sarcias ex Anast.: Ἀκούσας δὲ Φωκᾶς, ὅτι ἡ Ἡρακλείου μήτηρ ἵσταν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἡ τούτῳ μεμνηστευμένη Εὐδοκία, ἐκράτησεν· *Audiens autem Phocas, quod mater Heraclii esset in civitate, nec non et Eudocia, quæ sibi fuerat desponsata, tenuit eas.* Sic plana omnia, alioqui inutili interpretis conatu. COMBEFIS.

(24) Ἀνάθημα, donum in ea appensum. Videntur Mauricii gestum supra ad annum ejus 19. Legendus Nicephorus in Heraclio majoris filio. *Origines C.P.* apud Gretserum.

(25) Paulo aliter S. Niceph. et Cedr., adductum nempe Phocam ad Heraclium, ab ipso capite membrisque aliis mutilatum: tum truncum corpus reliquum in Bovis foro a populo combustum: digna tyranni merces. COMBEFIS.

(26) Chronicon Alexand. et Nicephorus de foro Bov., *Orig. C.P.* et Gyllius.

(27) De gemina nuptiarum et imperii corona superius.

(28) Emend. in nostro Peyr., τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ τῇ αὐτῇ Ἰνδικτιῶνι. COMBEFIS.

(29) Chronicon Alexand. ad annum Heraclii pri-

μυριάδας ἐν αὐτῇ ἠχμαλώτευσαν. Ἡράκλειος δὲ ὁ βασιλεὺς¹⁷ βασιλεύσας (30), εὖρε παραλελυμένα τὰ τῆς πολιτείας¹⁸ Ῥωμαίων πράγματα. Τὴν τε γὰρ Εὐρώπην οἱ Βάρβαροι¹⁹ ἐρήμωσαν, καὶ τὴν Ἀσίαν οἱ Πέρσαι πᾶσαν κατέστρεψαν, καὶ τὰς πόλεις ἠχμαλώτευσαν, καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατὸν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνήλωσαν. Καὶ ταῦτα ἰδὼν ἐν ἀπορίᾳ ἦν (31) τί δρᾶσαι. Ἐρευνήσας γὰρ τὸν στρατὸν, εἶδρα ἐσώζοντο ἐκ τῶν μετὰ Φωκᾶ κατὰ Μαυρικίου στρατευσάντων²⁰ ἐπὶ τῇ τοῦτου τυραννίδι²¹, δύο μόνους εὖρεν (32) ἐν πᾶσι τοῖς θέμασι (33).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (34) μηνὶ Μαΐου γ' Ἰνδικτιῶν ιε' ἐτέθη τῷ βασιλεὶ υἱὸς ἀπὸ Εὐδοκίας, Ἡράκλειος ὁ μικρὸς ὁ καὶ νέος²² Κωνσταντῖνος. Τῷ δ' Αὐγούστῳ μηνὶ ιδ' (35) ἐτελεύτησεν Εὐδοκία Αὐγούστα τῆς αὐτῆς ιε' Ἰνδικτιῶνος.

A. M. 6104. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ δ' (36) Ἰνδικτιῶν α' ἐστέφη ἡ Ἐπιφάνεια ἡ θυγάτηρ Ἡρακλείου ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου Αὐγούστα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ κε' (37), τῇ αὐτῇ α' Ἰνδικτιῶν, ἐστέφη Ἡράκλειος ὁ υἱὸς Ἡρακλείου, ὁ νέος²³ Κωνσταντῖνος, ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ κατὰ Συρίας καὶ λυμηνάμενοι ἱκανὰ χωρία ὑπέστρεψαν.

A. M. 6105. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἔλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Δαμασκὸν, καὶ ἠχμαλώτευσαν λαὸν πολὺν. Ἡράκλειος δὲ βασιλεὺς πρέσβεις πρὸς Χοσρόην ἀπέστειλεν παύσασθαι τοῦ ἐκφέρειν ἀνηλεῶς τὰ αἵματα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὀρίσαι φόρους, καὶ λαμβάνειν πᾶντα. Ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἀπέλυσεν, μὴ ποιησάμενος αὐτοῖς λόγον, ἐλπίζων τελείως παραλαβεῖν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐγγημεν Μαρτίνα, καὶ ἀνηγγόρευσε αὐτὴν Αὐγούσταν στέφας αὐτὴν εἰς τὸν αὐγουστέαν, στεφθεῖσα ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

A. M. 6106. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ὁ βασιλεὺς om. a. ¹⁸ πόλιος f. ¹⁹ οἱ Ἀθάροις a. ²⁰ στρατευμάτων b, στρατευσάντος a. ²¹ τυραννίδος vulg. ²² ὁ καὶ νέος a, καὶ ὁ νέος vulg. ²³ ὁ νέος, ὁ καὶ K. b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) Ubi βασιλεὺς βασιλεύσας, lubens restitutam ex Cedr., βασιλεὺς παραλαβὼν, ubi imperium iniiit Heraclius. Exque eo et Barb. mox, Εὐρώπην οἱ Ἀθάροις. Sunt certe hi inter barbaros in Occidente per hæc tempora nominatissimi, qui que rem Rom. perinde ac Persæ in Oriente labefactaverint. **COMBEPIS.**

(31) Quæ ex Nicephoro ad annum 611 conveniendi consulendique Priscum ratio fuit.

(32) Attestatur Simocatta lib. viii, cap. 12, et in Maxatem Persam expeditionem ab Heraclio susceptam suggerit.

(33) *Thēnta*. Dicta est in primis legio, quæ provinciæ euilibet imposita; inde in gloss. *legio, τάξις, θέμα*. Deinde translato nomine ipsæ provinciæ appellari cœperunt θέματα. Inde θεματικοὶ sunt provinciales. Immutata militia Romana ab Heraclio

A captivitate egerunt. Heraclius autem imperio assumpto, rem omnem Romanam labefactatam reperit. Europam etenim Barbari reddiderant desertam, universam Asiam Persæ pessum dederant, et urbes integras in captivitate abduxerant, Romanumque exercitum bellis consumpserant continuis. Ista conspiciens imperator, quid ageret dubius hærebat. Exercitu siquidem omni perlustrato, num aliqui ex iis, qui cum Phoca tyrannidis ejus fautores adversus Mauricium præliati inter vivos superessent, perscrutatus, per legiones cunctas rimatus duos solos invenit residuos.

Eodem etiam anno mensis Maii die tertio, indictione decima quinta, ex Eudocia imperatori susceptus filius, Heraclius junior, qui et novus Constantinus cognominatus est. Augusti vero mensis die decimo quarto eadem indictione Eudocia Augusta diem extremum obiit.

A. C. 604. — Hoc anno mensis Octobris die quarto, indictione prima, Epiphania imperatoris Heraclii filia in oratorio sancti Stephani, quod in palatio, a Sergio patriarcha Augustæ corona redimita est. Decembris autem die vigesimo quinto, indictione, Heraclius Heraclii filius, novus prima Constantinus, a Sergio patriarcha imperii collega coronatus est.

Eodem etiam anno expeditionem in Syriam fecere, direptisque oppidis quam plurimis domum reversi sunt.

A. C. 605. — Hoc anno Persæ, capta Damasco, captivos innumeros secum abduxerunt. Imperator autem Heraclius legatione ad Chosroem decreta, ut fundendo crudeliter hominum sanguini parceret, admonuit, tributa vero statueret, et pacis conditiones præscriberet, rogavit. Ille autem nullo cum legatis habito colloquio, quasi de Romanorum imperio brevi occupando certus, re infecta eos dimisit. Heraclius porro Martinam eodem anno sibi conjugio copulatam renuntiavit 252 Augustam: et ad augusteum Sergio patriarcha coronam imponente augustali stemmate redimiendam decrevit.

A. C. 606. — Hoc anno Persæ Jordanis loca,

D nomen innovatum suspicor: Ἐπεὶ νεόχρωσεν ἐτέρας ὁ χρόνος δυνάμεις, *Copias alias temporis successus prompsit*, ait Simocatta laudatus.

(34) Chron. Alexand., Nicephorus patriarcha ad annum 612, et Petavius notis in eundem. Porro qui notatur hic Maii dies tertius vitiosum arguit ejusdem Petavii codicem Theophanis, quo quintum legit.

(35) Diem 13 signat Chronic. Alexand. Ex comitiali morbo interisse scribit Nicephorus patriarcha ad annum eundem.

(36) Hæc eadem Chronicon Alexand. quæ extra indictionis propriæ limites exhibuit. Petavius in notis ad Nicephorum hæc examinat edit. Regiæ pag. 61.

(37) Diem 22 posuit Chronicon idem. Baptismo simul tinctum refert Nicephorus.

Palæstinam et sanctam civitatem armorum vi subegerunt : et inanibus, ut quidam asserunt, Judæorum plurimos, ad nonaginta videlicet millia, trucidarunt. Singuli etonim pro suis quique facultatibus Christianos ementes, confestim occidebant. Capto vero Hierosolymorum patriarcha Zacharia, pretioso etiam et vivifico crucis ligno locis illis erepto, captivorum hominum multitudinem innumeram in Persidem abduxerunt.

Eodem anno Constantinus alter ex Martina conjugè imperatori natus est : qui a Sergio patriarcha in Blachernis baptizatus.

A. C. 607. — Hoc anno Persæ Ægyptum, Alexandriam et Libyam ad usque fines Æthiopiæ subegerunt : et collecta captivorum multitudine, spoliis etiam amplissimis, et pecuniarum vi asportata, suas in provincias redierunt. Chalcedonem quidem occupare non valuerunt, sed præsidio ad eam obsidendam relicto, secesserunt.

A. C. 608. — Hoc anno Persæ expeditionem in Chalcedonem instruentes, bello eam ceperunt. Hoc eodem anno Januarii mensis die primo, indictione quinta, Constantinus junior, qui et Heraclius Heraclii filius, consul renuntiatus est, qui Constantinum minorem proprium fratrem Heraclio et Martina genitum declaravit Cæsarem.

A. C. 609. — Hoc anno aliam legationem de pace cum Persis habenda, et ab eis expetenda ad Chosroem destinavit Heraclius. Eam iterum respuit Chosroes, dicens : *Vobis minime parcam, donec crucifixum, quem vos prædicatis Deum, solem adoraturi, abnegaveritis.*

A. C. 610. — Hoc anno Abares in Thraciam arma moverunt. Heraclius autem missis ad eos legatis pacem firmari exposcebat. Cumque Chaganus eam se compositurum pollicitus fuisset, imperator cum satellitio 253 propriam dignitatem decente, ad Longum usque murum longe ab urbe progressus, ampla magnorum munerum copia Chaganum excepit, fidem ab eo accepturus, pacem inter se mutuo inviolatam firmatum iri. At barbarus ille spreto jurejurando atque scedere, ex impro-

Α Πέρσαι τὸν Ἰορδάνην (38), Παλαιστίνην καὶ τὴν ἄγλαν πόλιν πολέμῳ, καὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ διὰ χειρὸς τῶν Ἰουδαίων, ὡς φασὶ τινες, μυριάδας ἑννέα. Αὐτοὶ γὰρ ὠνούμενοι τοὺς Χριστιανοὺς καθὰ ἡμπόρην ἕκαστος ἀπέκτεινεν ^α αὐτούς. Ζαχαρίαν δὲ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα λαβόντες σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ, ἐν Περσίδι ἀπήγαγον.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (39) ἐτέθη τῷ βασιλεῖ ἀπὸ Μαρτίνης Κωνσταντίνος ἑτερός, καὶ ἐδαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

Α. Μ. 6107. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαθον οἱ Πέρσαι πᾶσαν ^α τὴν Αἴγυπτον (40) καὶ Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λιβύην ἕως Αἰθιοπίας, καὶ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν καὶ λάφυρα πάμπολλα καὶ χρήματα ὑπέστρεψαν. Τὴν Καλκηδῶνα οὐκ ἴσχυσαν παραλαβεῖν, ἀλλὰ φρουρὰν ἐτάσαντες τοῦ πολιορκεῖν, ἀνεχώρησαν.

Α. Μ. 6108. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι κατὰ Καλκηδῶνος (41), καὶ παρέλαθον αὐτὴν πολέμῳ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μὴν Ἰανουαρίῳ α', ἰνδικτιῶνος ε', ὑπάτευσεν Κωνσταντίνος ὁ νέος, ὁ καὶ Ἡράκλειος τοῦ Ἡρακλείου υἱός· καὶ προεδάλετο Καίσαρα Κωνσταντίνον τὸν μικρὸν τὸν ἑῶν ἀδελφὸν τὸν ἐξ Ἡρακλείου καὶ Μαρτίνης γεννηθέντα.

Α. Μ. 6109. — Τούτῳ τῷ ἔτει πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλε πρέσβεις ἐν Περσίδι πρὸς Χοσρόην αὐτοῦ-μενος εἰρήνην. Ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτοὺς ἀπεπέμψατο λέγων· Ὁ φείσομαι ὑμῶν ἕως ἂν ἀρνήσησθε τὸν ἐσταυρωμένον, ἢν λέγετε Θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσητε τῷ ἡλίῳ.

Α. Μ. 6110. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστράτευσαν Ἀβάρες (42) κατὰ τῆς Θράκης. Καὶ ἀποστείλας ὁ Ἡράκλειος πρὸς αὐτούς ἤγει τὴν εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ Χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐξω τοῦ Μακροῦ τείχους, καὶ μετὰ πάσης δορυφορίας βασιλικῆς καὶ δώρων πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπεδέξατο τὸν Χαγάνον, λαβὼν τὰ πιστὰ παρ' αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι πρὸς ἀλλήλους σπονδὰς εἰρηνικὰς. Ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος τὰς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὄρκους, ἀφνω τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχώ-

VARIE LECTIONES.

^α ἀπεκτέννουσ α. ^β πᾶσαν add. ex a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Habet hæc superiore anno Chron. Alexand. De quibus S. Anastasii Persæ gestæ, apud Surlum 22 Januarii, Leontius in Vita Joannis Alexandrini episcopi, claudibus istis coætanei, et Antiochus monachus lauræ S. Sabæ in homiliis.

(39) Nicephorus ad annum 622.

(40) Nicephorus ad annum 616, Chronic. Alexand. in priorem annum revocat : quare legendus Petavius in Nicephorum locum emendans, editionis Regiæ pag. 65.

(41) Videndus Nicephorus : et Petavius in eum, edit. Reg. pag. 65. — Habet Anast. utroque loco *Carthaginem* : etiam Cedr. τὴν Καρχηδῶνα, ut excepta Carthagine reliquam Persæ Libyam subegerint. Etiam Petavius adjecta ad Nicephorum chronologia, cum ad annum Heraclii 6 dixisset de obsessa Chalcedone, sui oblitus sequenti statim

D anno ita scribit, *Persæ Carthaginem expugnant*. Verum cum non sint alia quæ narrat S. Nicephorus de Chalcedonis obsidione a Saito, qua soluta Romanus æquum legatos pacis negotium sedulo acturus in Persidem duxerit, et quæ Theophanes de Carthagine obsessa uno anno, alteroque expugnata refert juxta antiquiores Anastasii et Cedr. *codd.* emendandi ii sunt ex illo, uti etiam ubique modo emendata leguntur Theophanis exemplaria. Vicinitas nominum amphibologiam fecit etiam apud Arist. in *Polit.* ubi de Carthaginiensium rep., aliis legentibus Chalcedoniensium ; quibus non facile assentior. COMBESIS.

(42) Ex Nicephori Historia ad annum 619. Hæc eadem Chron. Alexand. ad annum Heraclii undecimum.

ρησαν. Ἐκπλαγείς δὲ ὁ βασιλεὺς τῶ ἀπροσδοκῆται Ἰα-
 τοῦ πράγματος, φυγὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψεν.
 Λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τὴν βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ
 δορυφορίαν, καὶ ὄσους καταλαβεῖν ἠδυνήθη, ὑπέστρε-
 ψεν πολλὰ χωρία τῆς Θράκης ληϊσάμενος ἐκ τοῦ
 ἀπροσδοκῆτου ³⁰ ἀπατηθέντα ³¹ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰ-
 ρήνης.

A. M. 6111. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Γεωργίου ἔτος α΄.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἡράκλειος πρὸς τὸν Χαγάνον τὸν
 βάρβαρον (43) πρέσβεις ἀποστείλας ἐνεκάλει περὶ
 τῶν γεγονότων ὑπ’ αὐτοῦ ἀθέσμων, καὶ πρὸς εἰρή-
 νην προετρέπετο. Ἐπιστρατεύσαι γὰρ διανοούμενος
 κατὰ Περσίδος εἰρηνεύειν μετὰ τοῦ Χαγάνου ἤθελεν.
 Ὁ δὲ Χαγάνος αἰδέσθεις τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην
 μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο, καὶ εἰρήνην ποιεῖν ὑπισχνεῖτο **B**
 καὶ στοιχίσαντες πᾶντα ὑπέστρεψαν οἱ πρέσβεις ἐν
 εἰρήνῃ.

Τῷ δ’ αὐτῷ ἔτει παρέλαβον Πέρσαι τὴν Ἀγκυραν
 Γαλατίας πολέμῳ.

A. M. 6112. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσκήρουν Χοσρόης
 τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς αἰμοβο-
 ρίαν καὶ φορολογίαν. Ἐπαρθεὶς γὰρ τῇ νίκῃ οὐκ ἔτι
 ἐν τῷ καθεστῶτι εἶναι ἠδύνατο. Τότε Ἡράκλειος
 ζῆλον Θεοῦ ἀναλαβὼν, καὶ μετὰ τῶν Ἀδάρων εἰρη-
 νεύσας, ὡς ἐνόμιζεν, μετήνεγκεν τὰ στρατεύματα
 τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ διενεοῖτο τῇ τοῦ
 Θεοῦ συνεργείᾳ κατὰ Περσίδος χωρῆσαι.

A. M. 6113. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἀπριλίῳ
 δ’ (44), Ἰνδικτιῶν ι’, τελέσας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος
 τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, εὐθέως τῇ δευτέρᾳ ἑσπέρας
 ἐκίνησεν κατὰ Περσίδος. Λαβὼν δὲ τὰ τῶν εὐαγῶν
 οὐκ ἔχοντα χρήματα (45) ἐν θανείῳ ἀπορίᾳ κατεχόμενος,
 ἔλαβεν καὶ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας πολυκάν-
 θηλά (46) τε καὶ ἕτερα σκευὴ ὑπουργικὰ, χαράξας
 νομίσματα, καὶ μιλιάρισια (47) πάμπολλα. Κατέλιπε
 δὲ τὸν ἴδιον υἱὸν (48) σὺν Σεργίῳ τῷ πατριάρχῃ
 Κωνσταντινουπόλεως διοικεῖν πράγματα σὺν Βονοσῷ
 τῷ πατρικίῳ ἀνδρὶ ἐχέφρονι καὶ τὰ πάντα συνετῷ
 καὶ πεπειρασμένῳ. Ἐγραψεν δὲ πρὸς τὸν Χαγάνον
 τῶν Ἀδάρων ³² παρακλήσεις τοῦ ἐπικουρεῖν τὰ τῶν
 Ῥωμαίων πράγματα, ὡς φίλαν σπεισάμενος πρὸς
 αὐτὸν, καὶ ἐπίτοσπον τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ τοῦτον ὠνό-

viso Heraclium infestis armis adortus est. Impera-
 tor vero tam insperatae rei molimine perterritus,
 fuga arrepta in urbem revertit. Barbarus universo
 imperatoris apparatu satellitioque capto, cum om-
 nibus aliis quæ comprehendere potuit, retro ces-
 sit : multaue Thraciæ oppida spe pacis delusa ac
 nil tale suspicantia deprædatus est.

A. C. 611. — Alexandriae episcopi Georgii annus
 primus.

Hoc anno Heraclius missis iterum ad barbarum
 Chaganum legatis, de iis quæ violatis fœderibus
 ab eo admissa erant, causabatur, et ad servandam
 pacem invitabat : in Persidem quippe arma con-
 vertere meditatus, cum Chagano pacem habere
 consiliabatur. Chaganus humanos imperatoris affe-
 ctus cum reverentiæ sensu suscipiens, pristina se
 reparaturum, et cultorem se pacis futurum pro-
 misit : renovatisque iterum pactis et probe firma-
 tis fœderibus, legati reversi sunt.

Hoc eodem anno Persæ Ancyram Galatiæ civita-
 tem vi ceperunt.

A. C. 612. — Hoc anno Chosroes dominationis
 suæ jugum omnibus intolerabile per erebras cædes
 atque vectigalia effecit. Victoriis quippe suis elatus,
 intra justis et æqui limites ultra se continere ne-
 quibat. Tunc igitur Heraclius divino ardore inci-
 tatus, pace ex voto cum Abaribus composita,
 exercitus suos ab Europa in Asiam transtulit, in-
 vadendæque Persidis Deo opitulante consilium
 cepit.

A. C. 613. — Hoc anno mensis Aprilis die quarto,
 indictione decima, Heraclius solemnitate Paschali
 peracta, feria secunda sub vesperam confestim
 arma moturus in Persidem perrexit. Tum vero ubi
 pecuniam mutuo vel cum fœnore acciperet dubius,
 sanctarum ædium facultates tulit, eudendisque
 numismatibus, et minutis milisariis conflandis,
 multifida Magnæ ecclesiæ candelabra **254** aliaque
 ejusmodi sacri ministerii vasa usurpavit. Proprium
 autem filium Sergii patriarchæ Cpoleos Bonosique
 patricii, viri præstantis ingenii magnæque pruden-
 tiæ et experientiæ multiplicis, consilio rem commu-
 nem administraturum in urbe reliquit. Ad Chaga-
 num quoque Abarum principem, cui procuratoris
 in filium nomen et dignitatem indidit, quique se-

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ Legebatur ε. τ. ἀπροσδοκῆτος. ³¹ ἀπατηθέντας vulg. ³² Ἀδάρων ε.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43) Pacem cum Abaribus initam memorat Ni-
 cephorus ad annum 626. Appendix ad Marii Chro-
 nicon Historiæ Francorum tomo I : Hunni murum
 longum interrumpentes, et ad mœnia C.P. peraccedentes,
 cum prædicto imp. mutuo in muro stante colloquuntur,
 qui acceptum ab eo pacis pretium, ad tempus rece-
 dunt. — Hoc ex Anast. ipsoque auctore p. seq.
 emend., πρὸς τὸν Χαγάνον τῶν Ἀδάρων, missis
 iterum ad Chaganum Avarum legatis, ἐνεκάλει περὶ
 τῶν ὑπ’. CORBIFIS.

(44) Heraclii gesta Theophani, et Chronico Ale-
 xandr. concordibus scriptis relata, in annos duos
 posteriores ab isto seponuntur : quocirca præsentia

ad Heraclii 14 et indictionem 12 occurrunt. Legen-
 dæ hic præclaræ Petavii conjecturæ in Nicephorum,
 editionis Regiæ pag. 67.

(45) Nicephorus ad annum 621.

(46) Κανδήλα, lucerna est luminis ex oleo accen-
 dendo idonea, πολυκάνδηλον σκευὸς inde oritur.

(47) Suidas, μιλιάρισιον, τὸ τοῦ νομίσματος δωδέ-
 κατον, duodecima numismatis pars. Plura Menr-
 sius, et ad æquum doctrinæ pondus Petavii suis
 in Epiphanium notis.

(48) Nicephorus patriarcha anno 622. Qui porro
 hic Βονοσός, Chronico Alexandr. Βόνος, Nicephoro
 Βώνος; scribitur.

rum amicitiam ex pactis firmaverat, ut afflictis A rebus Romanis opem ferret, litteras cum precibus misit. Urbium regina subinde profectus, itinere navigiis suscepto, loco, cui Pylæ nomen, solvit. Inde ad thematum provincias delatus, legiones collegit varias, quibus novam militiam addidit. Tum eos bello exercere, Martisque disciplina instruere. Divisum siquidem in æquas partes duas exercitum ordines componere, incruentis irruptionibus ad invicem congregi, clamorem bellicum, prænas militaresque strepitus edere, fortes in invicem animos excitare docuit : ut jam non ficto, sed vero Marte implicati, rei novæ usu non terrentur, sed velut ad ludum, ita in hostes, de sua virtute bene confisi irruerent. Mox lata manibus Christi Dei et hominis effigie, hominis manu vel penicillo non efficta, sed quam in imagine, quod cuncta formavit et configuravit divinum verbum, absque colorum delineatione, ut absque semine factum, in lucem eduxit ; hujusmodi, dico, figura divinitus exarata plane fideus, et oppignorata exercitui fide, cum eis ad mortem usque decertaturum, et ut propriis filiis semper eis se devinciendum et copulandum pollicitus, ad bellicos conflictus descendit. Studebat enim exercendam in milites auctoritatem potius affectu, quam timore comparare. Cum vero exercitum desidia dissolutum, animorum dejectione, ordinis defectu et confusione pene lacrum, et in varias provinciarum partes dissipatum reperisset : quantocius et expedite cunctos in unum collegit. Hinc singuli velut una voce robur et animum imperatoris laudavere : ipse etiam robur pectoribus inspiraturus his verbis utebatur : *Videte, fratres et filii, ut hostes ditionem nostram universam depopulati, urbes civibus desertas reddiderint, succenderint altaria, et incruentorum victimarum mensas cædibus et sanguine inundarint, et ecclesias etiamnum labis omnis immunes voluptatibus sædissimis conspurcant.* Tum vero milites bellicis exercitamentis instructurus, armatos et pugnae jam paratos in duas acies dividere, et tubas, clypeorumque phalanges in invicem committere secundo jussit. Interim exercitus thoracibus et armis omnibus munitus stationem observabat. Ut itaque in tuto constiterunt ordines, manus ad invicem conserere **255** hortatus est, et qua violentis in invicem impulsibus, qua mutuis impres-

μασεν. Ἀπάραι δὲ τῆς βασιλευούσης πόλεως, ἐξῆλθεν κατά τὰς λεγομένας Πύλας πλοῖ τὴν πορείαν ποιησάμενος. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὰς τῶν θεμάτων χώρας ἀφικόμενος, συνέλεγεν τὰ στρατόπεδα, καὶ προσετίθει αὐτοῖς νέαν στρατείαν. Τούτους δὲ γυμνάζειν ἤρξατο, καὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα ἐξεπαίδευσεν. Διχῆ γὰρ διελὼν τὸν στρατὸν, παρατάξεις τε καὶ συμβολὰς πρὸς ἀλλήλους ἀναιμῶτι ποιήσασθαι ἐκέλευσεν, κραυγὴν τε πολεμικὴν καὶ παιάνους καὶ ἀλλαγαμῶν καὶ διεγερσιν ἔχειν τούτους ἐδίδαξεν, ἵνα κἂν ἐν πολέμοις εὐρίσκωνται ²⁵, μὴ ξενίζωνται, ἀλλὰ θαρροῦντες ὡς παλγῖον κατὰ τῶν ἐχθρῶν χωρήσωσι. Λαβῶν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν χειρὶ τὴν θεανδρικήν μορφήν, ἣν χεῖρες οὐκ ἔγραψαν (49), ἀλλ' ὅταν ἐν εἰκόνι ὁ πάντα μορφῶν καὶ διαπλάττων λόγος ἀνευ γραφῆς μορφῶσιν, ὡς ἀνευ σκοπέως κήρσιν ἦνεγκεν, καὶ τούτῳ πεποιθῶς ²⁶ τῷ θεογράφῳ τύπῳ ἀπῆρξατο τῶν ἀγῶνων, πιστὰ δοὺς τῷ λαῷ, ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θανάτου ἀγωνίστηται, καὶ ὡς τέκνοις οἰκειοῖς ²⁷ τούτοις συναρμόσθηται. Ἐβούλετο γὰρ τὴν ἔξουσίαν οὐ φόβῳ τοσοῦτον ²⁸, ὅσον ἐν πόσει ἔχειν. Εὐρῶν δὲ τὸν στρατὸν εἰς ῥαθυμίαν πολλὴν καὶ δειλίαν, ἀταξίαν τε καὶ ἀκοσίαν καὶ εἰς πολλὰ τῆς γῆς μέρη ἐσπαρμένους ²⁹, συντόμως πάντας εἰς ἓν συνήγαγεν. Καὶ πάντες ὡς ἐκ μιᾶς συμφωνίας ὕμνησαν τὸ κράτος καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ βασιλέως. Αὐτὸς δὲ τοῖς λόγοις τούτοις ἐπιβρώνων ἔλεγε· Ὁρᾶτε, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, ὡς οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ καταπάτησαν ἡμῶν τὴν χώραν καὶ τὸς πόλεις ἠρήμωσαν καὶ τὰ θυσιαστήρια κατέκαυσαν καὶ τὰς τραπέζας τῶν ἀναιμάκτων θυσῶν αἱμάτων μαιφόνων ἐκλήρωσαν, καὶ τὰς ἀδέκτους τῶν καθῶν ἐκκλησίας ἐν ἠδοραῖς χραίνουσιν ἐμπαθεστάταις ³⁰. Πάλιν δὲ τὸν λαὸν πρὸς γυμνασίαν πολεμικὴν ὀπλιζῶν, τάξεις εἰς ἐνόπλους ποιησάμενος, σάλπιγγές τε καὶ φάλαγγες ἀσπίδων, καὶ λαὸς τεθωρακισμένος ἵστατο. Ἐπεὶ δὲ ἀσφαλῶς συνέστησαν τὰ τάγματα, συμβάλλειν ἀλλήλοις ἐκέλευσεν, ὥθισμοί τε βίαιοι καὶ συγκρούσματα πρὸς ἀλλήλους ἐγίνοντο, καὶ σχηματισμὸς τοῦ πολέμου ἐδείκνυτο. Καὶ ἦν ἰδεῖν φρικτὸν θέαμα φόνου χωρὶς κινδύνου ³¹, καὶ πρὸς φόνους συννεύσεις αἱμάτων δίχα, καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης τοῦς τρόπους (50), ὅπως ἕκαστος ἐκ τῆς ἀκινδύνου σφαγῆς λαβῶν ἀφορμὰς ἀσφαλέστερος μένη. Οὕτω δὲ καθοπλιστὴς πάντας παρήγγειλεν ἀδικίας ἀπέχεσθαι καὶ εὐσεβείας ³² ἀντέχεσθαι. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τὰ μέρη Ἀρμενίας, προστρέχειν (51) πλῆθος ἱππέων ³³ (52) λάθρα ἐπιπε-

VARLE LECTIONES.

²⁵ εὐρίσκονται vulg. ²⁶ τοῦτο πεπ. τῷ Θεῷ γράφω f. ²⁷ ὡς τέκνοις οἰκ. τ. συν. om. a. ²⁸ τοσοῦτον add. ex enaj. ²⁹ ἐσπαρμένον a. εὐσπαρμένον f. ³⁰ ἐμπαθεστάτοις vulg. ³¹ χωρὶς καὶ κινδ. vulg. ³² καὶ εὐσεβείας ἀντέχεσθαι add. ex e f. ³³ post ἱππέων aliquid excidisse videtur, fort. κελύσας.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) De qua Jacobus Gretserus ample opusculo de imaginibus non manufactis capp. 14 et 15, et Baronius ad C. annum 621.

(50) Oratio mutila ex Anast. sarcienda : καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης, τῆς ἀνάγκης τοῦς τρόπους· erat videre ante necessitatem, necessitatis modos ac specimina : puta fugientes alios, alios insequentes, etc. COMBEFIS.

(51) Locus mutilus. Anast. sic plenius habet :

Cum pervenisset ad partes Armeniæ præcurrere jussit electos : Saracenorum vero tunc sub pactis Persarum constitutorum multitudo equitum, clam imperatorem, etc.

(52) An quod aliter legerit Anastasius, interpretatur? Saracenorum vero sub pactis (id est, appensa pecunia) Persarum constitutorum multitudo equitum clam in imp. irruere meditabatur.

σὺν τῷ βασιλεὶ διανοεῖτο. Οἱ δὲ προτρέχοντες τοῦ βασιλέως τούτοις συναντήσαντες, τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν δεσμώτην ἤγαγον πρὸς τὸν Ἡράκλειον, καὶ τούτους τρεψάμενοι πολλοὺς ἀνεῖλον. Ἐπεὶ δὲ χειμῶν κατέλαβεν, ἀποκλείσας ὁ βασιλεὺς τὸ Πόντιον κλίμα³⁷ (53), ἔδοξε τοῖς βαρβάροις ἐν τούτῳ αὐτὸν παραχειμάζειν. Λαθῶν δὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἐπιστραφεῖς, εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλει. Τοῦτο μαθόντες οἱ βάρβαροι εἰς βῆθυσαν ἦλθον τῷ ἀπροσδοκῆτι τῆς τούτου εἰσόδου. Ὁ δὲ Σάρβαρος³⁸ ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς λαθῶν τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἦλθεν ἐν Κιλικίᾳ, ὅπως εἰς Ῥωμαίαν ἐξελθὼν τοῦτον περιτρέψῃ. Φοβηθεὶς δὲ μὴ διὰ τῆς Ἀρμενίας εἰς τὴν Περσίδα ὁ βασιλεὺς εἰσβαλὼν ταύτην ταράξῃ, οὐκ εἶχεν τὸν ἑαυτοῦ λογισμὸν βεβηκότα³⁹, ὅ τι δράσει. Ὅμως ἠναγκάσθη ἀκολουθεῖν ὀπίσω τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ, κλέψαι μερικῶν τὸν πόλεμον, καὶ διὰ νυκτὸς ἀφεγγοῦς τούτοις προσβαλεῖν. Πανσελήνου δὲ εὐστῆς τῆς νυκτὸς, ἀπεκρούσθη τοῦ σκέμματος, καὶ τὴν πρὶν αὐτῶν σεβασμίαν [αὐτῶν⁴⁰] ἐδυσφήμησέλην. Ἡ δὲ σελήνη ὑπέστη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. Ἐκ τούτου ἐδειλία ὁ Σάρβαρος⁴¹ προσβαλεῖν τῷ βασιλεὶ, καὶ τὰ ὄρη κατέλαβεν, ὡς δορυκάδες, ὁρῶν τὴν καλλιτέχον⁴² καὶ σοφὴν στρατηγίαν ἀφ' ὕψους τῶν Ῥωμαίων. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν τούτου δειλίαν, θαρρῶν ἐν τόποις ἠλιζέτο⁴³, ἀναπαύσεως πλήρης, ἐρεθίζων τοῦτον πρὸς πόλεμον. Κατερχόμενοι δὲ λάθρα τοῦ ὄρους πολλακίς συμπλοκάς μερικῶς⁴⁴ ἐποιοῦντο, καὶ ἐν παντὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπρώτεον⁴⁵, καὶ θάρσος ἐπὶ πλεον ὁ στρατὸς ἐλάμβανεν, ὁρῶντες τὸν βασιλέα παντὶ προπηδῶντα, καὶ εὐτόλμων πολεμοῦντα. Πέρσης δὲ τις πρὸ ὀλίγου χρόνου πρόσφυξ γενόμενος ἐν τῷ στρατῷ τοῦ βασιλέως ἐγένετο. Οὗτος ἀποδράς πρὸς τοὺς Πέρσας ἀπῆλθεν ἐλπίζων αὐτοὺς τὴν Ῥωμαίων στρατείαν ὀλέσαι. Ἰδὼν δὲ αὐτῶν τὴν δειλίαν, μετὰ δεκάτην ἡμέραν πρὸς τὸν βασιλέα ἀνῆλθεν, καὶ πᾶσαν ἀκριβῶς τὴν τῶν βαρβάρων ἐξεῖπεν⁴⁶ ἀτολίαν. Ὁ δὲ Σάρβαρος⁴⁷ μηκέτι (54) ὑποφέρων τὴν ἐν τῷ ὄρει διατριβὴν, ἠναγκάσθη πρὸς πόλεμον ὀρμησαί⁴⁸, εἰς τρία δὲ μέρη διελὼν τὸ στράτευμα κατήλθεν, ἄφνω ἐπιφωσκούσης ἡμέρας πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀναβάσεως· εὐτρεπισάμενος πρὸς πόλεμον. Ὁ δὲ βασιλεὺς προγνοὺς, καὶ συντάξας τὸν στρατὸν ὁμοίως εἰ, τρεῖς φάλαγγας, εἰς τὴν μάχην προήγαγεν. Τοῦ δὲ ἡλίου ἀνατελειαντος καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ ἀνατολὰς εὐρεθέντος, τοὺς Πέρσας ἐσκότιζεν ἡ τούτου ἀκτίς· ἔν⁴⁹ ὡς θεὸν προσεκύουον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσχημάτισε τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰς φυγὴν τραπένας, καὶ λύ-

sionibus immanis belli speciem horrendam exhibebat. Tremendum sane absque cæde et periculo cernere licebat spectaculum, ad stragem citra sanguinem impetus, et absque necessitate belli specimina, ut ex cæde quam nullum comitaretur periculum sumpto documento securior unusquisque permaneret. Cumque exercitum ita instruxisset, ut injustitia abstinere, hortatus est. Porro ubi ad Armeniæ fines intravit, præcurrens hostilium equitum turma imperatorem ex improvise adoriri consilium cepit: imperatoris autem præcursores illis obviam facti, adversariorum duce vinculis mancipato, et ad Heraclium ducto, necnon comitibus ejus fuis, reliquos armis deleverunt. Ingruente vero hieme, cum Ponticum clima imperator undique circummunivisset, hibernam in eo tempestatem moraturus barbaris visus est: at clam ipsis reversus in Persidem irruit. Nuntio accepto, expeditione adeo inexpectata perterriti sunt barbari. Barbarus itaque Persarum dux eductis secum copiis in Ciliciam proficiscitur, sperans se ita irruptione in Romanorum ditionem facta Heraclium a Perside revocaturum. Ne vero Persia ulterius penetrata ex Armeniæ partibus imperator damnum inferret, veritus, de quovis opere aggrediendo nullum certum consilium inire poterat. Attamen Romanum exercitum a tergo subsequi tandem coactus est: hostem dolo circumvenire, eumque per noctem obscuram adoriri meditatus. Sed cum pleno lumine luna irradiaret, commento frustratus est, et colendum sibi prius astrum diris omnibus execrabatur. Contigit enim illa nocte ut luna defectum pateretur, ac ideo subsistere videretur, ex quo arrogans ille, ne impressionem faceret in imperatorem sibi cavit; quare dorcadum more montium cacumina occupavit, indeque præclarum et ad militaris disciplinæ præcepta compositum ordinem sublimis despiciebat. Imperator animi ejus vilitate cognita loca illa securior et confidentior tenebat, et bene reflecto exercitu, adversarium ad certamen provocabat. Persæ vero clam ex monte descendentes levæ sæpius iniere prælia, in quibus omnibus semper superiores evasere Romani, et robore animisque eorum exercitus in dies augebatur, quod imperatorem in primam aciem prosilientem, ac fortiter dimicantem ubique viderent. Porro quidam Persicæ militiæ desertor ad imperatoris partes Persa transierat. Is ad suos refuga Romanas acies ab eis dissipandas ac

VARIÆ LECTIONES.

³⁷ κλίμα a f. ³⁸ ὁ δὲ Σάρβαρος c, ὁ δὲ βάρβαρος vulg., vera nominis forma infra pag. 476, legi videtur: Σαρβαράς. ³⁹ βεβηκότα a. ⁴⁰ alterum αὐτῶν delendum videtur, nisi forte participium aliquod in eo latet. ⁴¹ ὁ Σοβαρός vulg. ⁴² καλλιτέχον f, καλήτεχον a, καλλίστιχον vulg. ⁴³ ἠλιζέτο] ἠλιζέτο vulg. ⁴⁴ μερικῶς om. a f. ⁴⁵ ἐπρώτεον f, ἐπρωτέρεον vulg. ⁴⁶ ἐξεῖπεν f. ⁴⁷ ὁ δὲ Σοβαρός vulg. ⁴⁸ ὀρμησαί vulg. ⁴⁹ ἔν] ἦν a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Legebat Anastasius ἀποκλίνας, vertit siquidem, quia hieme accedente, imp. ad Ponticum clima divertit, visum est barbaris obsidere illum in hoc hiemantem.

(54) Anastasius rursus exemplaria nostra falsitatis convincit hac interpretatione: At vero Sarbarus ultra commorationem non ferens, etc.

perdendas sperabat. At ubi viles eorum **256** animos et metum expertus est, post diem decimum ad imperatorem reversus, afflictum et meticulosum Barbarorum statum omnem enucleatius exposuit. Cæterum insolens ille Persarum dux moræ tandiu per montana productæ impatiens, et in certamen descendere necessitate compulsus, diviso in tria agmina exercitu, sub primum auroræ crepusculum et nondum manifesto terris sole, paratus ad pugnam ex improvise apparuit. Imperator præcognitis ejus consiliis, dispositum pariter ac distributum in acies tres exercitum, ad pugnam eduxit. Imperatore vero ad Orientem constituto, exorientis quoque solis radii, quem Persæ tanquam Deum venerantur, eorum oculos acrius perstringebat. Imperator itaque fugam simulare jussit exercitum : quare Persæ phalangum suarum solutis ordinibus eos intemperantius insequendos decernunt. At Romani versa in eos facie impressionem eorum fortiter sustinent, et terga dare compellunt : et multis eorum cæsis, reliquos ad montis adigunt angustias, et in prærupta loca præcipitiaque compulsos, prosternunt, et in extremum periculum adducunt. Per asperas etiam illas et salebrosas rupes caprarum sylvestrium more desilientes Persas venantur et capiunt vivos, occupatisque eorum castris, bellicum apparatus omnem diripiunt. Ita demum Romani manibus in cœlum elatis debitas Deo grates referunt, et ad eum pro imperatore suo rei militaris adeo perito vota insuper concipiunt. Qui prius enim vel motum a Persis pulverem intueri verebantur, impræsentiarum defixa et immota eorum tentoria deprædati sunt. Quis, amabo Persas gentem armis invictam terga Romanis dare unquam sperasset? Imperator autem relicto exercitu, duceque ei præposito, sub cujus cura hiberna in Armenia transigeret, Byzantium reversus est.

Hoc anno Mamed ameras primo conspici cœpit : annis novem regnavit, a collatæ Heraclio imperii potestatis anno decimo tertio.

A. C. 614.—Hoc anno mensis Martii die decimo quinto indictione undecima solvens ab urbe regina imperator magnis itineribus in Armeniam contendit. Persarum vero rex Chosroes Sarbarazam ad fines **257** Romanorum invadendos submitit. Heraclius autem litteris Chosroem monuit, aut pa-

σαντες ἐκεῖνοι τὰς φάλαγγας ἀκρατῶς διώκειν τοὺς ἐνόμιζον. Ἐπιστραφέντες οὖν οἱ Ῥωμαῖοι εὐψύχως τοὺς ἐστρέψαντο καὶ πολλοὺς ἀνέβλιν, ἐλάσαντες αὐτοὺς ἕως τοῦ ὄρους, εἰς κρημνοὺς αὐτοὺς ἐνέβαλλον⁸⁰ καὶ τόπους δυσθάτους, καὶ πάντας αὐτοῦ⁸¹ συνέτριψαν· ἐν δὲ τοῖς κρημοῖς αἰγῶν ἀγρίων δίκην ἐσκηνοβάτου⁸² (55). Πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἐζώγησαν. Παρέλαθον δὲ καὶ τὸ τοῦτων στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν⁸³. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς ὕψος τὰς χεῖρας ἐκτείναντες τῷ Θεῷ ὑψοχριστοῦν, καὶ τῷ στρατηγῆσαντι καλῶς βασιλεῖ συντόνως προσηύχοντο. Οἱ γὰρ πρὶν μὴδὲ Περσαικὴν κόνιν τολμήσαντες ἰδεῖν, νῦν τὰς σκηνὰς τοῦτων ἀσαλεύτους εὐρόντες ἐλαφυρολόγησαν. Τίς γὰρ ἠλπίζεν τὸ τῶν Περσῶν δυσμαχότατον γένος νῦτα δοῦναί ποτε Ῥωμαίοις; Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν στρατὸν σὺν τῷ στρατηγῷ καταλιπὼν εἰς Ἀρμενίαν παραχειμάσαι, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ὑπέστρεψεν.

fortiter sustinent, et terga dare compellunt : et multis eorum cæsis, reliquos ad montis adigunt angustias, et in prærupta loca præcipitiaque compulsos, prosternunt, et in extremum periculum adducunt. Per asperas etiam illas et salebrosas rupes venantur et capiunt vivos, occupatisque eorum castris, bellicum apparatus omnem diripiunt. Ita demum Romani manibus in cœlum elatis debitas Deo grates referunt, et ad eum pro imperatore suo rei militaris adeo perito vota insuper concipiunt. Qui prius enim vel motum a Persis pulverem intueri verebantur, impræsentiarum defixa et immota eorum tentoria deprædati sunt. Quis, amabo Persas gentem armis invictam terga Romanis dare unquam sperasset? Imperator autem relicto exercitu, duceque ei præposito, sub cujus cura hiberna in Armenia transigeret, Byzantium reversus est.

Τούτῳ⁸⁴ τῷ ἔτει Μάμεδ ἐφάνη (56) ἀμηνρᾶς ἔτη θ', τ' ἔτος Ἡράκλειος ἐξουσία.

C
A. M. 614.—Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ιε', Ἰνδικτιῶνι ια', ἀπάρας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος ἀπὸ τῆς βασιλίδος κατὰ τάχος ἀφίκετο εἰς Ἀρμενίαν (57). Χοσρόης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλεν τὸν Σαρβαναζᾶν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ εἰσβαλεῖν εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. Ἡράκλειος δὲ ἔγραψεν πρὸς

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ ἐνέβαλλον f, ἐμβάλλοντες vulg. ⁸¹ αὐτοῦ] αὐτοὺς vulg. ⁸² ἐσκηνοβάτου a, ἐσηροβ. f, fort. ἐσκληροβάτου. ⁸³ αὐτῶν] αὐτοῦ a f. ⁸⁴ τούτῳ — ἐξουσία] hæc nota non legitur in a e; sed omnino scribendum : Ἡρακλείου ἐξουσία.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) *Morabantur*, sicut Anastasius : vult quippe Romanos ibi sedem habuisse.

(56) Celeberimæ apud Mahumetanos omnes ac Orientalis plagæ incolas Hegiræ hoc est exordium, quo pseudopropheta innovatæ religionis, prioris desertæ reus, fugam arripiens, divini, quod aiunt, cultus positi annos ac durationem emetiri posteris superstitionis inductæ sequacibus causam dedit. Hoc, inquam, anno portentum illud exitiosum ἐφάνη, et in hominum mentes dominari cœpit; ἀμηνρᾶς enim princeps est et dominus, et ex falso ritu mendacique doctrina doctor ille falsarius potestatem in subditos accepit, quam ipse novem annis exercuit. Cum vero is esset Heraclii decimus tertius, ad annum sequentem, et ejus laterculum præsentem epocham attingere recta temporum ratio arguit. Videndus de his Petavius lib. ii *De doct. temp.*, capitibus aliquot a quinquagesimo, et lib. i, cap. etiam quinquagesimo. Legendus quoque Abraham Ecchellensis de Moslamanicorum imperio Theophani consentiens. Quam varie porro Mahometi nomen scribatur, observabis pagg. 258, 265.

(57) A Nicephoro narratis ad annum 625 hæc adjungenda : ut nimirum Heraclius primo vere legatione ad Turcos destinata, belli socios eosdem acceperit, et ab eorum regione digressus, per Lazos et Armenos in Persidem irruerit. Cujus armis Chosroes territus, Sarbarazam, qui Theophani nonnunquam, Nicephoro semper *Sarbarus*, Heraclio opponendum ratus (sua namque tueri, quam aliena rapere satius videbatur) missis litteris ad se revocavit : idem postmodum anno Heraclii 16 CP. obsidione soluta, Chalcedonem iterum reversus a Chosroeo rursus accersitur. Verum Heraclius, interceptis Chosrois litteris, fictas alias supponit ad Sarbarazam, ac ne vires Persarum omnes in se converteret, Chosroem solum facile superandum ratus, ejus nomine Sarbarazam jubet Romanos fines continuo Marte infestare. Fictis hisce litteris ad Sarbarazam delatis, eoque Bithyniæ agros bello læssente, Persia quaquaversus victricem Heraclii fortunam reverita, ejus armis subiciebatur. Plura Petavius in Nicephorum, pag. 68.

Χοσρόην, ἢ τὴν εἰρήνην ἀσπάσασθαι, ἢ ἐκτὸν εἰς Ἀ τὴν Περσίδα σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ εἰσβαλεῖν. Ὁ δὲ Χοσρόης οὕτε τὴν εἰρήνην ἠσπάζετο, οὕτε τι τῶν λόγων ἠγείτο⁸⁵, ὅτι Ἡράκλειος τολμᾷ τῇ Περσίδι πλησιάζει. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός⁸⁶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Περσίδα, καὶ μαθὼν τοῦτο Χοσρόης τὸν Σαρβαραζᾶν ὑποστρέψαι⁸⁷ ἐκέλευσεν· καὶ ἐπισυνάξας ἐκ πάσης τῆς Περσίδος τὰ ἑαυτοῦ στρατεύματα, καὶ παραδοὺς αὐτὰ τῷ Σάην⁸⁸ κατὰ ἄχος ἐνωθῆναι αὐτὰ τῷ Σαρβαραζᾶν προσέταξεν· καὶ οὕτω χωρῆσαι κατὰ τοῦ βασιλέως. Ἡράκλειος δὲ προσκαλεσάμενος τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα, λόγοις παραινετικοῖς διήγειρεν αὐτοὺς, λέγων· Ἄνδρες, ἀδελφοί μου, λάθωμεν εἰς τοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον, καὶ ἀγωνισώμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι⁸⁹. Στώμεν γενναίως κατ' ἐχθρῶν τῶν πολλὰ δεινὰ Χριστιανοῖς ἐργασαμένων. Αἰδεσθώμεν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἀδέσποτον κράτος, καὶ στώμεν κατ' ἐχθρῶν δυσσεβῶς ὠπλισμένων. Λάθωμεν πίστιν τῶν φόνων⁹⁰ φορευτρίαν. Ἀναλογισώμεθα ὅτι ἐνδοξὸν ἔσμεν τῆς τῶν Περσῶν γῆς, καὶ μεγάλον κίνδυνον ἢ φυγὴ φέρει. Ἐκδικήσωμεν τὰς φθορὰς τῶν παρθένων, τὰ τετμημένα μέλη τῶν στρατιωτῶν ὀρώντες, πονήσωμεν τὰς καρδίας. Οὐκ ἔστιν ὁ κίνδυνος ἄμισθος, ἀλλὰ τῆς αἰωνίου δόξης πρόξενος. Στώμεν ἀνδρείως, καὶ Κύριος ὁ Θεὸς συνεργήσει ἡμᾶς, καὶ ἀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα τοῦ βασιλέως παραινέναντος τῷ λαῷ, ἀπεκριθὲν αὐτῷ εἰς ὁπὲρ πάντων· Ἐπλωσας ἡμῶν τὰς καρδίας, Δέσποτα, τὸ σὸν πλάτυνας ἐν παραινέσει σόμα. Ὁξυναν οἱ λόγοι σου τὰ ἔλφη ἡμῶν, καὶ ἐμψυχα ταῦτα εἰργάσαντο. Ἀνεπτέρωσας⁹¹ ἡμᾶς διὰ τῶν λόγων. Ἐρυθρίωμεν ἐν ταῖς μάχαις προάγοντα⁹² ἡμῶν σε ὀρώντες, καὶ ἐπόμεθα ἐν πᾶσι τοῖς σοῖς κελύμασι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναλαβὼν τὸ στρατεύμα, εὐθὺς ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Περσίδι διεχώρησεν, πρὶν καταπλέγων τὰς χώρας καὶ τὰς κόμας· καὶ γίνεται τι θαῦμα φοβερόν. Ἐν γὰρ τῇ θερμῇ τροπῇ ἀἴρ γέγονε ὀροσώδης, ψυχαγωγῶν τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατὸν, ὥστε ἀγαθὰς ἐλπίδας ἀναλαθεῖν αὐτοῦς. Ἀκούσας δὲ Ἡράκλειος, ὅτι Χοσρόης ἐν Γαζακῷ τῇ πόλει ἐστὶν σὺν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἀνδρῶν πολεμιστῶν, ὤρμησεν κατ' αὐτοῦ· καὶ προπέμψας τινὰς τῶν ὑπ' αὐτοῦ Σαρακηνῶν⁹³ συναντῶσαι τῇ τοῦ Χοσρόου⁹⁴ βίβλα, καὶ τούτων τοὺς μὲν ἀνεῖλον⁹⁵, τοὺς δὲ πεδήσαντες σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν. Τοῦτο μαθὼν Χοσρόης καταλιπὼν τὴν πόλιν καὶ τὸ στρατεύμα, φυγῇ ἐχρήσατο. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπιδιώξας, τοὺς μὲν φθάσας ἀνεῖλεν, οἱ δὲ λοιποὶ φυγόντες διεσκεδάσθησαν· καὶ καταλαβὼν ὁ βασιλεὺς τὴν Γαζακῶ πόλιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Πυρὸς καὶ τὰ χεῖματα Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως, καὶ ἡ πλάνη τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα λαβὼν ἐπὶ Δασταγέρδι

cem amplecteretur, aut certe quam citius in Persidem irrupturum se præstolaretur. At Chosroes neque pacis sermones admisit, et Heraclii minas pro nihilo habendas duxit, qui eum in Persiam propius accedere non ausurum speraret. Imperator itaque mensis Aprilis die vigesimo in Persiam irruptionem fecit: quod ubi rescivit Chosroes, Sarbarazam revocat, et collectis ex universa Perside copiis, iisque Sai duci commissis, quam citius Sarbarazæ adjungeret se, ut viribus unitis in imperatorem progredierentur, edixit. Heraclius autem vocato ad allocutionem exercitu, verbis ad suadendum aptis animos eorum excitaturus: Viri, fratres, inquit, Dei timorem in animum inducamus, et ejus injurias ulcisci contendamus. Stemus animo forti in hostes, a quibus hucusque Christiani tot adversa perpessi. Romani imperii majestatem hucusque indomitam Barbaris succumbere pudeat nos, et hostibus arma impia tractantibus invictum pectus opponamus. Fide mortis ac metus omnis triumphatrice accingamur. In Persicæ ditionis meditullio consistere nos contemblemur, et quantum periculum fuga secum vehat. Corruptas virgines nostras ulciscamur: visis commilitonum nostrorum membris sæde truncatis, qua decet, cordis compassione eos prosequamur. Periculum mercede haud vacat, quin imo perpetuæ gloriæ coronam promeretur. Fortiter itaque geramus nos, suppetias dabit Deus, nostrosque delebit inimicos. His et aliis similibus imperatori exercitus animos provocanti, unus e turba omnium vice respondit: Dilatasti gaudio corda nostra, domine, ubi os ad brandum et suadendum reclusisti. Acuerunt gladios sermones tui, animum etiam armis nostris loquela tua fecit. Alas certe verbis addidisti. Erubescimus tantum te exercitum præcedere, et periculis objici: et ob id maxime jussis tuis omnibus semper parebimus. Ita imperator exercitu educto, in mediam ipsam Persidem velocissime penetravit, et obvias quasque urbes et vicus igne devastavit. Tum vero insuetum omnino et horrore dignum miraculum fieri contigit. Circa æstivam quippe solis conversionem roridus ac temperatus aer redditus adeo Romanum recreavit exercitum, ut ex eo felicis eventus secuturi faustam spem conciperent. Atque audiens Heraclius, ad Gazacum civitatem cum armatorum 40 millibus Chosroem adesse, recta ad eum contendit. Saraceni vero quidam sub eo militantes ad præcurrendum præmissi, Chosrois excubitoribus obviam facti, eos partim trucidant, 258 partim vinculis mancipatos cum duce ad imperatoris conspectum adducunt. Audiens hoc Chosroes, deserta urbe et exercitu, celeri fuga salutem quaerit. Insequitur Heraclius, et fugitivorum quosdam assecutus, interficit, alios pedum celeritate sibi ereptos passim dissipat. Gazacum

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁵ οὕτε ἐπὶ τὸν λόγον ἠγείτο f. ⁸⁶ μηνός om. a. ⁸⁷ ὑποστρέψας vulg. ⁸⁸ Σάινα, Σάκιο e. ⁸⁹ ἐκδικῆσαι z f. ἐκδικῆσαι vulg. ⁹⁰ φόνων a f, φόνων vulg. ⁹¹ fort. ἀνεπτέρωσας. ⁹² προάγοντα] προήγοντα vulg. ⁹³ Σαρακηνούς vulg. ⁹⁴ σὺν αὐτῷ τῇ τοῦ Χοσρ. f. ⁹⁵ ἀνεῖλεν vulg.

subinde Orientis civitatem, in qua ignis erectum templum, divitiarum Croesi Lydorum regis repositar, et carbonum impostura recondita, occupat: quibus sublatis Dastagerdem perrexit. Porro imperator Gazaco relicta, Thebarmaes accedit, et in urbem ingressus ignis templum cum universa civitate igne consumpsit: inde vero Chosroem a tergo per angusta Medorum loca insecutus est, qui per has oberrans angustias ex uno loco subinde ad alium transmigrabat. Heraclius autem hunc persequens multa oppida camposque diripuit. Sed cum hieme ingruente de hibernis cum exercitu deliberaret, alii in Albania hiemandum, alii vero contra ipsum Chosroem pergendum esse censebant. Imperator autem cum expiationem ac sanctimoniam universo exercitui per dies tres continuos indixisset, apertis Dei Evangelii, invenit sibi significari, ut in Albania hiemaret. Quamobrem continuo iter convertens in Albaniam contendit. In itinere porro cum ingentem Persarum, tam divitiarum quam captivorum, prædam secum abduceret, multas incursiones a Persicis copiis passus est: sed Deo opitulante victor ubique evasit. Cum autem hiems rigidior ac gelu eos in itinere vexasset: ipse ubi in Albaniam devenit, Persas quos ad quinquaginta millia captivos secum ducebat, pro innata sibi misericordia a vinculis solvit, ipsosque, qua potuit, corporis cura et medela refecit, ita ut omnes in occiso, ipse universæ demum Persiæ liberator evaderet.

Amed secundus annus.

A. C. 615. — Hoc anno Persarum rex Chosroes Sarablagam virum strenuum et Martio fastu tumentem duce instituit, et exercitu Chosroegenarum sic vocato ei commisso, simul cum Perozite adversus Heraclium in Albaniam misit. Albaniam vero fines ingressi ad imperatorem cominus accedere, vel ad ejus conspectum sub armis stare nusquam ausi sunt: verum insidias ei præstruere consiliati, montium angustias, quibus ad Persiam iter, occupare sibi satis esse putaverunt. Heraclius autem per amplas supinasque camporum planities, ex quibus ubere colligebat commeatum, 259 ex Albania simul cum ineunte vere solvens iter in

χωραί. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Γαζακῶ καταλαμβάνει τὴν Θηβαρμαίς· καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ πυρὶ ἀνήλωσεν τὴν τοῦ Πυρὸς ναὸν, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν πυρὶ ἀναλώσας κατεδίωκεν ὀπίσω Χοσρόου ἐν τοῖς στενοῖς τῶν Μήδων χωρίοις⁶⁶, καὶ ἐν⁶⁷ ταύταις ταῖς δυσχωρίαις τόπον ἐκ τόπου ὁ Χοσρόης ἤμειβεν· καὶ ὁ Ἡράκλειος τοῦτον διώκων πολλὰς πόλεις ἐπόρθησεν καὶ χώρας. Χειμῶνος δὲ καταλαθόντος, βουλὴν ἐποίησατο τοῦ παραχειμάσαι μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· καὶ οἱ μὲν ἔφρασκον ἐν Ἀλβανίᾳ, οἱ δὲ κατ' αὐτὸν εἰσβαλεῖν τὸν Χοσρόην. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκέλευσε τὸν λαὸν ἀγνίζεσθαι (58) τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἀνοίξας τὰ τοῦ Θεοῦ Εὐαγγέλια, εὖρεν ἐπιτρέποντα αὐτῷ ἐν Ἀλβανίᾳ παραχειμάσαι. Εὐθέως οὖν ἐπιτρέψας, ὤρμησεν ἐν Ἀλβανίᾳ (59). Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἔχων πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Περσῶν σὺν αὐτῷ, οὐκ ὀλίγας ἐπιδρομὰς ὑπὸ τῶν⁶⁸ Περσικῶν στρατευμάτων ἐδέχετο· αὐτὸς δὲ τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ νίκην κατὰ πάντων ἤρατο. Χειμῶνος δὲ σφοδροῦ ἐπιπεσόντος αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ κρούς, φθάσας αὐτὸς ἐν Ἀλβανίᾳ πενήτηκοντα χιλιάδας δεσμίου ἐχων, τούτους τῇ εὐσμπαθήτῃ αὐτοῦ καρδίᾳ ἐλεήσας τῶν δεσμῶν ἔλυσεν, καὶ ἐπιμελείας καὶ ἀναπαύσεως μεταδίδου· ὥστε πάντας μετὰ δακρύων τούτῃ ἠύχοντο ῥύσῃ⁶⁹ γενέσθαι καὶ τῆς Περσίδος τὸν κοσμὸλεθρον ἀνελόντι Χοσρόην.

Δεύτερον ἔτος Ἀμέδ.

A. M. 615. — Τούτῳ τῷ ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Σαραβλαγᾶν⁷⁰ προσθάλετο στρατηγὸν ἀνδρα [στρατηγὸν⁷¹, καὶ] τύφῃ πολλῇ ἐπηρμένον· καὶ παραθεὺς αὐτῷ στρατὸν τοὺς λεγομένους Χοσροηγέτας⁷² καὶ Περωζήτας⁷³ (61-60) ἐν Ἀλβανίᾳ ἔστειλεν κατὰ Ἡρακλείου. Εἰσβαλόντες δὲ εἰς τὰ ἄκρα τῆς Ἀλβανίας, οὐκ ἐθάρρησαν κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως πρὸς πόλεμον στήναι· ἀλλὰ τὰς εἰς Περσίδα ἀγούσας κλεισοῦρας (62) ἐκράτησαν, νομίζοντες τοῦτον λοχῆσαι. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἄμα ἔαρ ἀπάρας τῆς Ἀλβανίας δι' ὑπῆλων παθίων, καὶ τὰς τροφὰς θαψιλῶς εὐπορούντων τὴν πάροδον ἐκοιτίετο εἰς Περσίδα, εἰ καὶ μήκευς διάστημα πολλῆ ὁδῷ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ χώρας b f. ⁶⁷ ἐν vulgo deest. ⁶⁸ τῶν add. ex a f, ὑπὸ τῶν Περσῶν f. ⁶⁹ ῥύσῃ vulg., μύσῃ h. ⁷⁰ Σαραβλάγγαν f. ⁷¹ ἀνδρα στρατηγόν: haud dubie corruptum; sed incertum quid reponendum sit. ⁷² Χοσροηγέτας alii codd. ⁷³ Περωζήτην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Ex Homerī vel Virgīlii operibus στοιχειοματαιά, qua ex eorum primo versu occurrente sors consulitur, successit apud Christianos apertio sacerorum librorum, qua nonnihil obscurum revelari putatur. Qui ea fuerint usi, principes viros recenset Deirio *Diagnosis magicæ* lib. iv, cap. 2, quæst. 7, sect. 5. Illam, si modo debitis conditionibus societur, theologus non recusabit. Prima est gravis necessitas, et ni adhibeatur, nimia in periculis desperatio; altera, ut ejus ductu ad Deum solum preces, mentis subiectio, spes Christiana recurrant. Tertiam conditionem Heraclii exemplum suggerit, qui peccato-

dum expiatione, et animi puritate revelationem exquirendam edocuit.

(59) Supra Lazos et Iberos ad Asiam borealem Turcarum regione.

(61-60) Correctiores videntur alii codd. mss. ubi legunt, Χοσροηγέτας καὶ Περωζήτας. Verit enim Anastasius: qui dicitur Chosroegetas ac Perozitas.

(62) Viæ inter montes angustæ, et objecto castro iter intercludentes κλεισοῦραι, Latinis clausuræ sunt. Qui claustra hujusmodi custodit κλεισοῦράρχης, dicitur limitaneus. Panciroillus, Meursius, La. erda.

ἦνυεν. Ὁ δὲ Σαραβλαγᾶς διὰ στενῆς ἰδοῦ, ὡς διὰ
 συντόμου ἤλαυνεν, τοῦ προλαβεῖν αὐτὸν ἐν τῇ χώρᾳ
 Περσίδος. Ὁ Ἡράκλειος δὲ παρήνει τῷ λαῷ λέγων
 "Ἐγνωμεν, ἀδελφοί, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Περσῶν
 ἐν τοῖς δυσβάτοις τόποις πλανωμένη, τοὺς τε
 ἵππους αὐτῆς παραλύει καὶ αὐτοὺς ἐκνευροῖ.
 Ἡμεῖς δὲ σπεύσωμεν κατὰ Χοσρόου χωρῆσαι ἐν
 πολλῷ τάχει, ὥστε ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου ⁷⁵ ἐπι-
 κισόντες αὐτὸν θορυβήσωμεν. Ὁ δὲ λαὸς οὐ συν-
 εβουλεύετο τοῦτο ποιῆσαι, μάλιστα οἱ τῶν Λαζῶν καὶ
 τῶν Ἀβασγῶν (63) καὶ τῶν Ἰβήρων σύμμαχοι. Ἐν-
 τεῦθεν ἐν συμφοραῖς περιπίπτουσι ⁷⁶. Κατέλαβε γὰρ
 Σαρβαραζᾶς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ οὗς ἐξώπλιζεν
 Χοσρόης πάση δυνάμει, καὶ ἀπέτειλεν κατὰ Ἡρα-
 κλείου διὰ τῆς Ἀρμενίας. Σαραβλαγᾶς δὲ ἠκολούθει
 ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ οὐ συνέβλεπεν αὐτῷ ἐκ-
 δεχόμενος ἐνωθῆναι τῷ Σαρβαραζᾶ, καὶ οὕτω τὸν πό-
 λεμον συστήσασθαι. Γινόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἐροδὸν
 τοῦ Σαρβαραζᾶ εἰς δειλίαν ἐτράπησαν, καὶ τοῖς ποσὶ
 τοῦ βασιλέως προσέπεσον δάκρυσι μετανοοῦντες
 διὰ τὴν κακῶς γενομένην αὐτῶν παρακοήν, γινόντες
 οἷον κακῶν ἐστὶ δούλον μὴ εἶκιν τοῖς τοῦ δεσπότου
 βουλεύμασι· καὶ ἔλεγον· Τὴν χεῖρά σου, δέ-
 σποτα (64), πρὶν ἀπολίσσαι ἡμᾶς τοὺς ἀθλίους·
 εἰκομεν γὰρ σοι, ἐν οἷς ἂν κελεύῃς ⁷⁶. Τότε ὁ
 βασιλεὺς ἔσπευσεν συμβαλεῖν τῷ Σαραβλαγᾶ, πρὶν
 ἐνωθῆναι τῷ λαῷ τοῦ Σαρβαραζᾶ· καὶ πολλὰς ἐκδρο-
 μὰς κατ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἐν νυκτὶ τε καὶ ἡμέρᾳ,
 εἰς δειλίαν αὐτὸν κατέστησεν· καὶ ὀπισθεν ἔβασα-
 νεν. Ἀυτομολοῦσι δὲ δύο τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς
 Πέρσας, καὶ πείθουσιν αὐτοὺς ἐκ δειλαγδρείας φεύ-
 γειν τοὺς Ῥωμαίους. Ἦλθεν δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη
 ἑτέρα, τὸν Σάην στρατηγὸν Περσῶν καταλαμβά-
 νειν μεθ' ἑτέρου στρατεύματος εἰς βοήθειαν· καὶ
 τοῦτο μαθόντες Σαρβαραζᾶς καὶ Σαραβλαγᾶς ἠγων-
 νίσαντο προσβαλεῖν τῷ Ἡρακλείῳ πρὸς πόλεμον,
 πρὶν ἢ φθάσαι τὸν Σάην, καὶ τῆς νίκης ἑαυτῷ
 μετενεγκεῖν τὸ κλέος. Πιστεύσαντες ⁷⁷ δὲ καὶ τοῖς
 αὐτομόλοις, ἐχώρησαν κατὰ Ἡρακλείου· καὶ πλη-
 σιάσαντες αὐτῷ ἠπλίκευσαν, βουλόμενοι ἅμα τῷ
 πρωτῷ συμβαλεῖν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπάρας ἀπὸ
 ἑσπέρας, ᾤδυσεν δι' ὅλης τῆς νυκτός· καὶ μακρὰν
 γενόμενος ἀπ' αὐτῶν ⁷⁸ εὐρών τε ⁷⁹ πεδίον χλοηφόρον
 ἠπλίκευσεν ἐν αὐτῷ. Οἱ δὲ Βάρβαροι νομίσαντες ἐκ
 δειλίας φεύγειν, ἀκόσμως ἤλαυνον τοῦ καταλαβεῖν
 αὐτοῦς. Αὐτὸς δὲ ὑπαντήσας αὐτοῖς ⁸⁰ ἐκρότησε
 πόλεμον κατ' αὐτῶν. Καταλαβὼν δὲ βουνόν τινα ἀλ-
 σάϊδῃ καὶ ἐπισωρεύσας τὸν λαὸν αὐτοῦ, τῇ τοῦ Θεοῦ
 συνεργείᾳ τρέπει τοὺς Πέρσας ⁸¹, καὶ τούτους διὰ

Persiam agebat, licet ob locorum distantiam lon-
 giori mora perficere cogeretur. At Sarablagas,
 quo imperatorem præverteret, per viam angustam
 velut magis compendiarium in Persiam procedere
 statuit. Heraclius proinde verbis istiusmodi exer-
 citum animabat: *Persarum exercitum imperviiis*
locis nunc errantem equos penitus defatigare ac
viribus exhaustire novimus, fratres: quamobrem
Chosroem aggredi cum multa celeritate festinemus,
ut ex improvviso irruentes, eum in metum et fugam
conjiciamus. Exercitus porro, ex Lazis maxime,
 Abasgis et Iberis socii consilium hujusmodi exse-
 qui aversabantur, ex quo demum ingens suborta
 calamitas. Sarbarazas enim iis quas instruxerat
 Chosroes copiis adjunctus, simul cum reliquis suis
 agminibus per Armeniam adversus Heraclium
 incessit. Sarablagas porro imperatorem pone se-
 cutus, ad congressum non descendit: Sarbarazæ
 quippe adjungere se studebat, atque ita bellum
 committere. Romani cognito Sarbarazæ adventu
 metu percelluntur, et malæ admixtæ contumaciæ
 pœnitentes, quantum malum sit servum domini
 consiliis non parere fassi, ad imperatoris pedes
 cum lacrymis prociidunt, et: *Dexteram tuam,* in-
 quiant, *domine, porrige osculandam, priusquam*
miseri pereamus: tibi etenim ad placitum obsequi
parati sumus. Tunc imperator Sarablagæ, ante-
 quam Sarbarazæ exercitui adjungeretur, inita pu-
 gna vires experiri tentat, crebrisque tum noctu
 tum interdium factis in eum excursionibus, in me-
 tum et animi molestiam conjicit. Tum utroque
 post se relicto celeri gressu adversus Chosroem
 contendit. Duo vero milites Romanis partibus de-
 sertis ad Persas transfugientes, eos ex metu fugæ
 se dedisse persuadent. Sed et alius rumor ad
 Persas delatus, Saem nimirum ducem cum altero
 exercitu suppetias venire. Audito nuntio, Sarbara-
 zas et Sarablagas cum Heraclio ad pugnam de-
 scendere properabant, priusquam nimirum Saes
 adveniret, et victoriæ gloriam omnem ad se
 transferret. Quare data desertoribus fide, adversus
 Heraclium progressi sunt: et jam proximi castra
 metati sunt, simul cum sequenti luce manus com-
 mittere decernerentes. Heraclius sub vesperam inde
 solvens, tota nocte itinere confecto, mox campo
 virenti invento, in eo castra applicuit. Barbari
 fuga salutem quærere ratî, nullo servato ordine,
 ut eum assequerentur, procurrebant: tum ipse
 facie in eos versa, acre cum iis iniiit prælium. Cum
 enim collem quemdam nemorosum occupasset,

VARIE LECTIONES.

⁷⁵ ἀπροσδοκῆτους vulg. ⁷⁶ περιπεπτώκασι f. ⁷⁷ κελεύεις vulg. ⁷⁸ πιστεύσαντες δὲ: h. l. A in ordinem redit. ⁷⁹ καὶ μακρὰν γενόμενος ἀπ' αὐτῶν add. ex A. ⁸⁰ εὐρόντες f. ⁸¹ αὐτοῦς A, αὐτὸν vulg. ⁸² τοὺς βαρβάρους A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(63) Inter Lazos, sive Colchos, et Iberos, Abasgi medi.

(64) Subjectionis et petitæ reconciliationis, etiam

hodie, manus osculum apud Græcos defert argu-
 mentum.

exercitu in eum agglomerato, Dei nutu Persas in A fugam adigit, 260 ipsosque per convalles insectus, magnam stragem edidit. Porro durante boc certamine, cum Saes cum exercitu supervenisset, eo in fugam verso, magna illius exercitus parte cæsa, reliquos palantes dissipavit, et eorum omnia cepit impedimenta. Sarbarazas subinde Sai adjunctus barbaros e prælio superstites colligebat, ac uterque de Heraclio compositis viribus aggrediendo commune consilium inivit. Verum imperator per Unnorum provinciam, viarumque molestias, et aspera inaccessaque eorum loca iter agere: et Barbari eum a tergo insequi. Hic Lazi una cum Abasgis periculo deterriti, violata societate, et a Romano exercitu divulsi, in propriam regionem secessere. Saes Romana calamitate lætior redditus, antiuis resumptis in Heraclium cum Barbaris erumpit. Imperator ex adverso collectum exercitum verbis corroborare, et militum animos monitis istiusmodi delinire: *Hostium numerus plane ingens nusquam vos, fratres, terreat: Deo enim ita volente, Romanus vel unicus mille adversarios fugabit. Pro fratrum nostrorum salute nosmetipsos Deo immolemus. Coronas martyrum assequamur: ita nos laudibus complebunt posteri, et factis nostris mercedem Deus rependet.* Pluribus etiam aliis exercitu animatio, imperator alacri jam facie agmina componit pugnae. Constitunt adversariae acies exiguæ sejunctæ spatio, a mane usque ad vesperam, nec signa contulerunt. Vespera autem ingruente, imperator iter inivit, barbaris rursus a tergo eum insequentibus. Eum vero immutata via prævertere meditati, in palustria loca prolapsi palantesque in magno discrimine versati sunt. Imperator inde digressus, Persarmeniæ partes obibat: e regione autem illa, quæ nimirum Persarum ditioni subjecta est, plures ad Sarbarazam confluxerunt, ex quibus ipse copias et exercitum auxit; sed cum hiems appeteret, hujusmodi multitudo in proprias sedes et domos dispersa est. Ea re cognita, bello nocturno inimicos furtim lacessere meditatur Heraclius. Itaque eum sæva hiemis tempestas incumberet, nulla de se barbaro suspitione injecta, robustiores equos et milites viribus præstantiores selectos et armis instructos in duas acies dividit, et hanc quidem D Barbarum impetituram jussit præcedere: ipse cum altera pone sequi instituit. Itinere celeri gressu per noctem confecto, hora noctis ejusdem nona Salba-

φαράγγων⁸⁵ διώξας, πλήθος πολὺ ἀνείλεν. Καὶ τούτων μεταξύ τῶν ἀγώνων ὄντων, ἔφθασεν καὶ ὁ Σάτυν σὺν τῷ ἑαυτοῦ⁸⁶ στρατῷ, καὶ τούτων τρεψάμενος⁸⁷ ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀνείλων, τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας· παρέλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλλον αὐτῶν. Ὁ δὲ Σαρβαράζης ἐνωθεὶς τῷ Σάτην ἐπεσύναξεν τοὺς σωθέντας βαρβάρους· καὶ παλινοδινοοῦντο κατὰ Ἡρακλείου χωρεῖν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τῶν Οὐννων χώραν καὶ τὰς τούτων δυσχωρίας⁸⁸ ἤλαυνεν, ἐν τε τραχέσι τόποις καὶ δυσβάτοις. Οἱ δὲ Βάρβαροι ὀπίσω αὐτῶν ἠκολούθουν. Οἱ δὲ Λαζοὶ ἄμα τοῖς Ἀβασγίοις δειλιάσαντες, ἀπέσπασαν ἑαυτοὺς τῆς χώραν ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ Σάτην ἠσθεὶς ἐπὶ τούτῳ. θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς Βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπισυνάξας τὸν στρατὸν λόγοις ἀνεπέτρωσεν⁸⁹, καὶ παραινέσει⁹⁰ τούτους εἰληφε, λέγων· Τὸ πλῆθος ὑμῶν, ἀδελφοί, μὴ ταραττέτω. Θεοῦ γὰρ θέλοντος, εἰς διώξει χιλιούσ. Θύσωμεν οὖν τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας. Λάδωμεν στέφος μωρτύρων, ἵνα καὶ ὁ⁹¹ μέλλων ἡμῶν χρόνος ἐκαιρέσῃ, καὶ ὁ Θεὸς τοὺς μισθοὺς ἀποδώσῃ. Τούτοις⁹² καὶ ἄλλοις πλείοσι λόγοις παραθαρσύνας τὸν στρατὸν, φαιδρῷ τῷ προσώπῳ παρατάττει τὸν πόλεμον, καὶ στάντες ἀπὸ ἀλλήλων ἀπὸ μικροῦ διαστήματος, ἀπὸ πρωτῆς ἕως⁹³ ἐσπέρας ἀλλήλους συνέβαλλον (65). Ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης ὁ βασιλεὺς τῆς ὁδοπορίας εἶχετο. Οἱ δὲ Βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἤλαυνον. Ἐναλλάξαντες δὲ τὴν ὁδὸν, καὶ τούτων προλαβεῖν θελήσαντες, ἐμπέπτουσιν εἰς τόπους τελατωδεις, καὶ πλανῶνται, καὶ εἰς μέγαν⁹⁴ κίνδυνον ἤλθον. Ὁ δὲ βασιλεὺς διαβάς τὰ μέρη⁹⁵ Περσαρμενίας παρέτρεχεν. Τῆς δὲ γῆς ἐκείνης ὑπὸ Περσῶν κρατουμένης, πολλοὶ συνέτρεχον τῷ Σαρβαράζῃ, καὶ ἐπηύξεν⁹⁶ τὸν ἑαυτοῦ λαόν. Χειμῶνος δὲ γεγονότος, ἐσκορπίσθη τὸ πλῆθος ἐν τοῖς ἰδίῳις τόποις⁹⁷. Τοῦτο δὲ ὁ Ἡράκλειος μαθὼν, διανοεῖται ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον· καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπικειμένου, καὶ ὑποφίας μηδεμιᾶς ὕσης τῷ βαρβάρῳ⁹⁸ (66), διαλεξάμενος ἵππους εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀνδρειοτέρους διχῆ ὀπίστας, τοῖς μὲν προάγειν ἐκέλευσεν κατὰ τοῦ Βαρβάρου· αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἶπετο. Σπεύσαντες δὲ διὰ τῆς νυκτὸς, κατέλαβον⁹⁹ τὸ χωρίον Σαλθανῶν¹⁰⁰, ὧρφ τῆ θ' τῆς νυκτὸς, Περσῶν ἐν αὐτῷ ὄντων καὶ γνόντων τὴν ἐφοδόν, οἱ καὶ διαναστάντες ὤρμησαν κατ' αὐτῶν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τούτους πάν-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁵ φαράγγων A, φάραγγας vulg. ⁸⁶ σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρ. A, σὺν τῷ στρ. αὐτοῦ vulg. ⁸⁷ τρεψάμενος A, τρέψας vulg. ⁸⁸ τὰς τούτων δυσχωρίας A, ταῖς αὐτῶν δυσχωρίαις vulg. ⁸⁹ τῶν add. ex A. ⁹⁰ ἀνεπέτρωσεν A, ἀνεπέτρωσεν vulg. ⁹¹ παραινέσει A, παραινέσει vulg. ⁹² ἵνα καὶ ὁ A, ἵνα ὁ vulg. ⁹³ ἀποδώσῃ. τούτοις A, ἀποδώσει τούτοις vulg. ⁹⁴ ἕως] μέχρις A. ⁹⁵ εἰς μέγαν κ. A, v. p. 472, 49. ⁹⁶ τὰ μέρη τῆς Ἄρμ. e. ⁹⁷ ἐπηύξει vulg. ⁹⁸ τόποις] πρὸς τὸ ἀναπαύεσθαι A. ⁹⁹ τῷ Σαρβάρῳ A, τῶν βαρβάρων e. ¹⁰⁰ κατέλαβον A, καὶ καταλαβόντες vulg. ¹⁰¹ Σαλθανῶν A, Σαλθανὸν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(65) Cedr., Anast. Peyr., etc. Male Reg. omissa negatio, ut in editis: *Cum a mane ad vesperam acies vicinæ essent, abstinuerunt prælio.* COMBEFIS.

(66) Sic et Cedr.; at palam leg. Σαρβάρῳ, ut et p. seq. ex Anast. Qui est alter Chosrois ducum, idem qui Sarbarazan, Sarabaglia socius. Id.

τας ἀνεβλον παρὲς ἐνός, ὅστις τῷ βαρβάρῳ ἐμήνυτεν. Α Ὁ δὲ βάρβαρος ἀνάστας, καὶ ἐπιβάς ἵππῳ, γυμνός τε καὶ ἀνυπόδητος, φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐποιήσατο ⁹⁹. Τοῦτου δὲ τὰς γυναῖκας, καὶ πᾶν τὸ Περσικὸν ἄθος ἄρχοντάς τε καὶ σατράπας καὶ στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαθὼν ¹ ἀνεβλόντας ἐν ταῖς τῶν οἰκῶν στέγαις καὶ πόλεμον κροτοῦντας διὰ τοῦ πυρός, καθεῖλεν καὶ τῷ μὲν ἔκτεινε, οὓς δὲ πυρὶ ἀνήλωσεν, ἄλλοι δὲ χειροπέδαις ἐδεσμῆθησαν καὶ μικροῦ ² δεῖν οὐδεὶς ἐκτὸς Σαρβαραζοῦ ἐσώθη. Ἔλαβον δὲ καὶ τὰ ἔπλα τοῦ Σαρβαραζοῦ χρυσὴν ἀσπίδα τε καὶ μάχαιραν καὶ δόρυ καὶ τὴν διάλιθον καὶ χρυσὴν ζώνην καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ καὶ ταῦτα ³ πάντα λαθὼν χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων αὐτοῖς ⁴ χωρίοις, οἵτινες μαθόντες τὴν τοῦ Σαρβαραζοῦ φυγὴν, ἀκρατῶς ἔφυγον. Αὐτὸς δὲ διώχας πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινε, καὶ δεσμίους ἔλαβεν, ⁵ καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αἰσχύνῃς ἐν Περσίῃ ὑπέστρεψαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον, μετὰ χαρᾶς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχρίμασεν, pari impetu in eam se conjecere. Imperator diutius alios abduxit, reliquos cum dedecore in Persiam coegit redire: ac demum proprio exercitu in unum collecto, in iis ipsis locis hilariter hiemavit.

A. M. 6116. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ α' ἐπισυνάξας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα βουλὴν ἐποιεῖτο ⁶, ποῖα ὁδῶ πορευομένη δύο γὰρ ὁδοὶ αὐτῷ προέκειντο στεναὶ καὶ ⁷ δύσβατοι: ἡ μὲν ἐπὶ Τάραντον ⁸ φέρουσα, ἡ δὲ ἐπὶ τὴν τῶν Σύρων γῆν. Καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Τάραντον διαφορωτέρα (67) μὲν ἦν, ἀλλ' ἀπορίαν ⁹ εἶχεν τῶν τροφῶν πασῶν ἡ δὲ ἐπὶ τὴν τῶν Σύρων τὸν Ταύρον ὑπερβαίνουσα τὴν εὐπορίαν ¹⁰ τε καὶ θαψίλειαν τῶν τροφῶν παρεῖχε. Ταύτην συγκρίνουσι πάντες, εἰ καὶ ἀποτομωτέρα ¹¹ καὶ χιόνι πολλῶ κατεχομένη ὑπῆρχεν. Ταύτην δὲ κόπῃ πολλῶ ὑπερβάντες, ἐπτά ἡμέραις ¹² καταλαμβάνουσι τὸν Τίγγριν ποταμὸν καὶ τοῦτον περᾶσαντες καταλαμβάνουσι ¹³ τὴν Μαρτυρόπολιν, καὶ τὴν Ἀμιδαν καὶ ἀναπαύονται ¹⁴ ὅτε στρατὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία. Ἐντεῦθεν καὶ γράμματα ¹⁵ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζαντιὸν ἡδυνήθη ἀποστεῖλαι, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα δηλῶσαι, καὶ χαρὰν πολλὴν ἐμποιῆσαι τῇ πόλει. Ὁ δὲ βάρβαρος ¹⁶ (68) ἐπισυνάξας τὸν ἑαυτοῦ διασπαρέντα λαόν, ἐπῆλθεν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιλεξάμενος ἐπιλογὴν στρατιωτῶν, ἀπέλυσε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισοῦρας καὶ τὰς πρὸς ἀνατολὴν αὐτὸς ἐκδραμῶν διεξόδους, ἀντιπρόσωπος ἦεν τῷ βαρβάρῳ, καὶ περᾶσας τὸν Νυμφίον ¹⁷ ποταμὸν κατέλαθεν τὸν Εὐφράτην, ἐν οἷς τὴν πλεκτὴν γέφυραν ἐκ σχοινίων ¹⁸

num oppidum perveniunt. Una Persæ loco eodem reperti, Romanorum adventu cognito, stratis exurgentes in Romanos incurruunt. Romani vero eos omnes occiderunt præter unum, qui cladis nuntius ad barbarum **261** venit. Quare barbarus loco celerius relicto, nudus et discalceatis etiamnum pedibus, equum conscendens fuga salutem sibi comparavit. Hujus uxores et Persicum omnem florem, principesque et satrapas, et delectos milites cum super tecta domorum ascendisse ac defensionem inde moliri conspiceret, igne conjecto disturbavit: et quosdam quidem occidit, alios cremavit, alios denique manicis et compedibus viinctos in captivitatem abduxit. Cepit etiam arma Sarbarazæ, clypeum aureum, machæram, hastam, et zonam auro gemmisque ornatam, nec non ejus calceamenta. Iis omnibus sublatis, adversus cæteros, qui huc et illuc palantes vagabundus et dispersi erant, contendit. Illi fuga Sarbarazæ cognita, eos insecutus plures eorum delevit, captivos

A. C. 616. — Hoc anno mensis Martii die primo imperator Heraclius collecto exercitu universo, qua sibi procedendum via, consilium inivit. Geminae namque objiciebantur oculis angustæ sane et difficiles: hæc quidem Tarantum, alia in Syrorum regionem ducens. Et quæ Tarantum quidem, brevior, at ciborum omnium penuria laborabat; quæ ferebat in Syriam, ubi Tauri montis culmina superasset, annonæ copiam, generisque omnis victum largissime suppeditabat. Hanc quamvis asperiores et nivibus obsitam cuncti decernunt capessendam. Eam itaque summo labore dierum septem spatio emensi, ad Tigrim fluvium devenere; quo demum trajecto Martyropolim, et inde Amidam devenere: ibi exercitus omnis et captivorum turba substitit. Quin etiam inde litteras Byzantium mittendas et quæ gessisset cuncta significanda imperator occasionem nactus decrevit: ex quo Byzantina civitas ingenti gaudio perfusa. Barbarus autem dux collecto suo omni exercitu, impressionem in eum fecit. Imperator selectos militum manipulos, qui montium angustias et vias ad se ducentes defenderent, misit. Ipse per exitus, quibus in orientem itur, egressus barbaro in adversum ibat, et Nymphio **262** omne superato ad Euphratem pervenit, ubi pons ex funibus et loris

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ ἐποιήσατο A b, ἐπορίσατο vulg. ¹ καταλαθὼν A, ἀναλαθὼν vulg. ² καὶ μικροῦ — ἐσώθη add. ex A. ³ ταῦτα add. ex A. ⁴ αὐτοῖς; αὐτῶν A, ἐν τοῖς vulg. ⁵ ἐποιεῖτο, ποῖα A, ἐπ., τὸ ποῖα vulg. ⁶ στεναὶ καὶ A, στεναὶ τε καὶ vulg. ⁷ καὶ ἐπὶ Ταρ. διάφορ. ἐστὶν A f. ⁸ ἀπορίαν — ὑπερβ. τὴν om. A. ⁹ εὐπορίαν vulg. ¹⁰ ἐπτά ἡμέραις A, διὰ ἐπτά ἡμερῶν vulg. ¹¹ τὸν Τίγγριν — καταλαμβ. om. A f. ¹² διανασπ. A. ¹³ καὶ γράμματα ὁ βασ. A, δὲ ὁ βασ. γράμμ. vulg. ¹⁴ ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς a, ὁ δὲ Σάρβαρος f. ¹⁵ Νυμφίον A, Νυμφίων vulg. ¹⁶ σχοινίων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(67) *Commodior, expeditior via; quod et Buccard. reddit. Nihil hic de brevitate, sed de asperitate, qua via altera laborabat, in qua mons Taurus su-*

perandus erat. COMBERIS.

(68) *Emenda ex Peyr., etc., ut supra, pro βάρβαρος, Σάρβαρος, etc. Id.*

stratus fuerat. Sarbarazas autem pontis funibus A solutis, ex una ripa ad alteram pontem omnem adduxit. Adveniens imperator, nec quo fluvium superaret riperiens pontem, ripam decurrens eamque perscrutatus, vadum, quo transiret, invenit. Absque periculo itaque mense Martio flumen trajicit, et Samosata contendit: Tauroque iterum superato, Germaniciam appulit, Adanumque transiens, Sarum flumen attingit. Sarbarus autem ponte proprium in locum restituto Euphratem nullo objecto impedimento pertransiit, et imperatoris vestigia sequebatur. Ipse imperator Sari pontem transgressus, cum exercitui equisque reparandis locum idoneum reperisset, in eo fixis castris quiescere jussit: oppositam fluminis partem Sarbarus occupavit. Ponte vero et turribus ad eum propugnandum objectis a Romano milite detineri visis, ibi castra applicuit. Multi porro ex Romanis incomposito agmine per pontem in Persas incurrentes, magnam eorum stragem edidit. Imperator contra, ne tumultuario et absque ordine procederent, vetabat, ne adversariis per pontem secum irrumpendi viam facerent, et in adversam ripam deducerent. Imperatori exercitus minime obsecutus est. Interea Sarbarus, positus in occulto insidiis, ipso simulata inter pugnandum fuga, Romanorum non paucos, etiam imperatore prohibente, ad se persequendum provocavit, et ex improvise conversus insectatos se infugam egit, et quantos ultra pontem sibi objectis attingit, universos contumaciam suam pœnam passos e medio sustulit. Attamen imperator cum Barbaros, dum alios persequuntur, ordinem deserere, et eos qui pontis propugnacula et turres defendebant, a Persis occidi videret, adversus Persas irruit. Tum vero quidam giganteæ staturæ imperatori obviam factus, eum in medio ponte aggressus est: quem imperator gravi vulnere percussum in amnis fluentem deturbavit, eoque cadente reliqui fugere Barbari, et præ pontis angustia se ipsos partim in flumen projicere, alii gladiis cæsi: cum interim reliquus exercitus barbarus ex fluminis sponda sagittas confertim mitterent, fortiterque obsisterent, ne Romani pontem transgrederentur. Ast imperator velut strenuus et Marte plenus flumine trajecto validum pectus hostibus opposuit, et cum paucis ex sodalibus fa-

τε καὶ ἑνίων (69). Ὁ δὲ Σαρβαράζα¹⁷ τῆς γεφύρας τὰ σχοινία λύσας μίξ δ' ἄθης ἐπὶ τὴν ἑτέραν πᾶσαν τὴν γέφυραν μετήγαγεν. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ εὐρῶν περᾶσαι διὰ τῆς γεφύρας, παραδραμῶν εὐρε πόρον· καὶ ἀκινδύνως τοῦτον ἐπέρασεν· παραδόξως¹⁸ τῷ Μαρτίῳ μηνί· καὶ καταλαμβάνει τὰ Σαμόσατα· καὶ πάλιν τὸν Ταῦρον ὑπερβᾶς, εἰς Γερμανίαν¹⁹ ἀφίκετο· καὶ περάσας τὴν Ἄδαναν²⁰, ἦλθεν πρὸς τὸν Σάρον ποταμὸν²¹. Ὁ δὲ Σάρβαρος πάλιν τὴν γέφυραν εἰς τὸν ἴδιον τόπον²² ἐκτείνας, τὸν Εὐφράτην ἐπέρασεν ἀνεμποδίτως· καὶ ἠκολούθει ὀπίσω αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὴν γέφυραν τοῦ Σάρου, καὶ εὐρῶν ἀνάπαυσιν τοῦ τε στρατοῦ καὶ τῶν ἀλλόγων, ἐν αὐτῷ ἀπλκεύσας διανέπαυσεν αὐτούς. Καταλαμβάνει δὲ καὶ²³ ὁ Σάρβαρος εἰς τὸ ἀντίπερα μέρος. Εὐρῶν δὲ τὴν γέφυραν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ προπύργια ὑπὸ Ῥωμαίων κρατηθέντα, ἠπλκεύσεν. Ἐκτρέχοντες²⁴ δὲ διὰ τῆς γεφύρας πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀτάκτως τοῖς Πέρσις προσέβαλον²⁵, καὶ πολλὴν²⁶ συγκοπήν αὐτοῖς ἐποίησαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους διεκώλυσεν²⁷ ἀτάκτως ἐκθεῖν, μήπως ὁδὸς γένηται τοῖς ἐναντιοῖς συνελθεῖν εἰς τὴν γέφυραν, καὶ συμπερᾶσαι. Ὁ δὲ λαὸς οὐκ ἐπέθετο τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Σάρβαρος ποιήσας ἔγκρυμμα²⁸, καὶ δεῖξας ἑαυτὸν ὡς φεύγοντα, εἴλωσεν πολλοὺς Ῥωμαίους παρὰ γνώμην τοῦ βασιλέως εἰς διώξιν αὐτοῦ περᾶσαι· ὑποστρέψας δὲ καὶ²⁹ τούτους τρεψάμενος, ὅσους ἔξω τῆς γεφύρας ἐφθασεν, ἀνεῖλεν δίχην ὑποσχόντας τῆς παροκοῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐρακῶς τοὺς βαρβάρους τῇ διώξει τὴν³⁰ τάξιν λύσαντας, καὶ ἐκ τῶν ἐπεστῆσαν Ῥωμαίων τοῖς προπυργίοις ὑπ' αὐτῶν³¹ πολλοὺς ἀναιρουμένους³², κατ' αὐτῶν ἐχώρησεν. Ἀνήρ δὲ τις γιγαντιαῖος τῷ βασιλεῖ συναντήσας, μέσον τῆς γεφύρας προσέβαλεν³³. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον πατάξας, ἐν τῷ ῥέθρῳ τοῦ ποταμοῦ ἔβριψεν. Τούτου δὲ πεσότος, εἰς φυγὴν ἐτράπησαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῇ στενωπῇ τῆς γεφύρας οἱ βάρβαροι εἰς τὸν ποταμὸν (70) ἑαυτοὺς ἔβριπτον· ἄλλοι δὲ καὶ τοῖς ζίφεισιν ἀνηρῶντο· τὸ δὲ πλῆθος τῶν βαρβάρων πρὸς τὰ χεῖλη³⁴ τοῦ ποταμοῦ χυθὲν, ἐτόξευον καὶ ἀνθίσταντο μὴ ἔωντες τοὺς Ῥωμαίους³⁵ περᾶσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας γενναίως³⁶ τοῖς βαρβάρους ἀνθίστατο μετὰ ὀλίγων τινῶν τῆς αὐτοῦ ἐταιρίας ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων, ὥστε τὸν Σάρβαρον ἐκπλαγῆναι, καὶ Κισμᾶν τινα πλησίον αὐτοῦ ἐστῶτα πρόσφυγα Ῥω-

VARIE LECTIONES.

¹⁷ ὁ δὲ Σάρβαρος A a f. ¹⁸ παραδόξως add. ex A. ¹⁹ Γερμανίαν A f. ²⁰ Ἄδαναν f. ²¹ τὸν Ταῦρον ποτ. a. ²² τόπον | ποταμὸν A. ²³ καὶ add. ex A. ²⁴ ἐκτρέχοντες A, ἐντρ. vulg. ²⁵ προσέβαλον A, προσέβαλλον vulg. ²⁶ πολλήν | πάλιν A b f. ²⁷ διεκώλυσεν A, ἐκώλυσεν vulg. ²⁸ ἔγκρυμμα A, ἐκρύμματα vulg. ²⁹ καὶ add. ex A. ³⁰ τὴν add. ex A. ³¹ ὑπ' αὐτῶν om. A. ³² ἀναιρουμένους A, ἀναιρουμένους vulg. ³³ προσέβαλεν A, προέβαλεν b f, προσέβαλεν vulg. ³⁴ χεῖλη | τείχη A. ³⁵ τοὺς Ῥωμαίους A, τοῖς Ῥωμαίοις vulg. ³⁶ γενναίως A, γενναῖος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(69) Barbaram phrasim antiquiorum imperitia, emendo ex Cedr.: ἐν ᾧ ἡ πλεκτη γέφυρα ἐκ σχοινίων τε καὶ ἑνίων ἦν. Cedr., ἐρίων· melius, ac unus bene Anastasius, qui legerit νηῶν, sive νεῶν, *pons nexus funibus simul et navibus*. Sic certe nectuntur extemporanei ejusmodi pontes, non ex loris, vel lanis;

nexosque nuper inter civiles tumultus ad Matronam Sequenamque aspectavinus ac trajecinus. COMB.

(70) Barb. et Peyr. ὡς βάρβαροι, quod vestigium quoddam Teræ lectionis. Emend. ex Anast., ὡς βάρβαροι: *Ranarum more inter pontis angustias decalibant in flumen*. Id.

μαίων μαχαρίτην (71) εἶπειν· Ὁρῶς τὸν Καίσαρα, ἂ ὦ Κοσμᾶ, πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἴσταιαι, καὶ πρὸς τοσοῦτο πλήθος μόνος ἀγωνίζεται, καὶ ὡς ἄκμων· ³⁷ τὴς βαλὰς ἀποπτύει· Ἐκ γὰρ τῶν ἀληθινῶν τσαγγίων ἐγνωρίζετο (72), καὶ πολλὰς πληγὰς ἐδέχετο, εἰ καὶ ^{38,39} οὐδεμίαν· Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ μαχησάμενοι, τῆς ἑσπέρας καταλαβούσης, ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν· καὶ ὁ Σάρβαρος φοβηθεὶς διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὰ ὀπίσω ὑπέστρεψεν· Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπισυνάξας τὸν ἑαυτοῦ λαὸν εἰς τὴν Σεβάστειαν πόλιν ὤρμησεν, καὶ περάσας τὸν Ἄλυν ποταμὸν ἐν ταύτῃ τῇ ⁴⁰ χώρῃ διέτριβεν ὅλον τὸν χειμῶνα· Ὁ δὲ Χοσρόης μανεὶς καὶ ⁴¹ ἀποστειλάς ἔλαβεν ὅλα τὰ κειμήλια τῶν ἐν πάσαις ⁴² ὑπὸ Πέρσαις ἐκκλησιῶν, καὶ ἠγάγαζε τοὺς Χριστιανοὺς γενέσθαι εἰς τὴν τοῦ Νεστορίου θρησκείαν πρὸς τὸ πληῖσαι τὸν Β

Sebasteam se recepit, trajectoque Aly fluvio in ea regione per totam hiemem substitit. Chosroes exinde furore percitus misit qui donaria suppellectilemque omnem a cunctis per universum Persiam erectis ecclesiis auferrent; et ut imperatori ægre faceret, Christianos ad amplexandam Nestorii superstitionem adegit.

Ἀρίστων ἀρχηγός Ἀμέδ ἔτη ἑννέα.

A. M. 6117. — Τούτῳ τῷ ἔτει Χοσρόης τῶν Περσῶν βασιλεὺς νέαν ἐποιήσατο στρατείαν, στρατεύσας ξένους τε καὶ πολίτας καὶ οἰκέτας, ἐκ παντὸς γένους ἐκλογὴν ποιησάμενος; ⁴³ καὶ ταύτην τὴν ἐκλογὴν τῷ Σάην παραδοὺς στρατηγῷ, ἄλλας τε ἦ χιλιάδας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρδάρου ἐπιλογὴν λαβὼν, τούτῳ συνῆψε, καὶ ὠνόμασε χρυσολόγγους ⁴⁴, καὶ τούτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τῷ λοιπῷ αὐτοῦ στρατῷ κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἀπέστειλεν (75), ὅπως τοὺς ἐκ Δύσεως Ὀύννους, οὓς Ἀβάρους καλοῦσιν, Ἀβάρεις (74) καὶ Σκλάβους καὶ Γήπαιδας συμφωνήσας κατὰ τῆς πόλεως χωρήσωσι καὶ ταύτην πολιορκήσωσι. Γινούς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρισεν, καὶ τοὺς μὲν ἐξέπεμψεν εἰς τὸ φυλάξαι τὴν πόλιν, τοὺς δὲ παραδοὺς Θεοδώρῳ τῷ ἰδίῳ ὁδελφῷ κατὰ τοῦ Σάην πολεμεῖν ἐκέλευσεν· τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαθὼν ἐπὶ Λαζικὴν ἐχώρει· καὶ ἐν ταύτῃ διατρίβων τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῆς ⁴⁵ Ἐφας, οὓς Χαζάρους ⁴⁶ ὀνομάζουσιν, εἰς συμμαχίαν προσεκαλέσατο. Ὁ δὲ Σάην ἅμα τῷ νεοσυλλέκτῳ λαῷ καταλαβὼν τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον πρὸς πόλεμον ὠπλίσατο. Τοῦ δὲ Θεοῦ

cuius vel supra vires humanas edidit, adeo ut ipse Sarbarus, admiratione percussus, Cosmæ cuidam, qui fidem sæda ad idola desertione conspurcaverat, et ad Persas relicto Romano exercitu defecerat, dixerit: **263** *Vides Casarem, o Cosma, quanta audacia pugnam conserat, solusque adversus tantam multitudinem decertet, et velut incus tela sagittasque despuat?* Imperator siquidem ex veris et propriis ejus ocreis dignosci poterat, et jam certe plurima, nullum tamen cum vita discernidne, vulnera acceperat. Porro pugna diutius protracta, sole jam ad occasum inclinato, exercitiibus ab invicem sponte divisus dirempta est. Et Sarbarus periculum metuens retro cessit. Imperator collecto universo exercitu in urbem

Arabum princeps Amed annis novem.

A. C. 617. — Hoc anno Persarum rex Chosroes novo exercitui reparando advenas, cives et famulos, ex omni nimirum hominum genere adlectos aggregavit; ea vero selecta multitudine Sai duci tradita, alios quinquagies mille ex Sarbari phalange excerptos ex animi consilio milites auribastatos ab ipso dictos eisdem adjunxit, et adversus imperatorem misit: Sarbarum vero cum reliquo exercitu Cpolim versus misit, ut initis pactis cum Unnis (Abaros quidam vocant), Bulgaris, Sclavis et Gepedibus, una cum eo urbem impressione facta obsiderent. Eo consilio cognito in tres acies exercitum universum imperator distribuit: et primam quidem ad urbis defensionem, aliam Theodoro proprio fratri traditam Saem aggredi jussit, cum tertia secum educta ipse in Lazicam regionem secessit, ibique mora aliquandiu protracta, Turcos orientales, quos Chazaros vocant, ad belli societatem allexit. Tum vero Saes cum novitio isto exercitu fratrem imperatoris Theodorum offendens, bello eum adoritur. Consertis autem ad invicem manibus, Deo laudatissimæ Dei genitricis precibus manifeste opitulante, grando vehemens ex inopi-

VARIÆ LECTIONES.

³⁷ ἄκμων A, ἄμμον vulg.: proverbium notum ex Æschyl. *Pers.* λόγγης ἄκμωνος. ^{38,39} εἰ καὶ A, ἦ καὶ vulg., εἰ καὶ μηδεμίαν αὐτῷ καθίπτωτο e. ⁴⁰ ἐν αὐτῇ τῇ χ. A. ⁴¹ καὶ ἀντὶ ἀποστ. add. ex A. ⁴² τῶν ἐν πᾶσι A, fort. πασῶν τῶν. ⁴³ ποιούμενος A. ⁴⁴ χρυσοὺς λόγγους A f. ⁴⁵ ἐκ τῆς ε. A. ⁴⁶ Χαζάρεις A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Agarenorum religionem profiteri est μαχαρίζεσθαι, ait Meursius. Bene quidem, sed non enucleate. Puer bene lotus a nutrice, et illecebras sua munditie provocans, si egesto ventre vestes conspurcet, μαχαρίζει, et vere sit μαχαρίτης. Christianus pariter sordibus peccati baptismi lavacro defæcatus, si sædam et impuram Saracenorum superstitionem colat, translaticio sensu μαχαρίζεται.

(72) Ocreis nimirum purpureis imp. soli concessis.

(73) A Persis et Abaris auxiliaribus anno Heraclii 16 obsessam, et Deiparæ precibus ac virtute

D liberatam Chronicon Alexandrinum fusissime describit. Nicephorus patriarcha obsidionem eandem parcius exposuit, quasi cum primum in Persiam Heraclius ante annos tres irrumperet, susceptam. Verum prochronismi ab eruditissimo temporum rationali Petavio arguitur in notis edit. Reg., pag. 67.

(74) Βουλγάρους hic legendum codex Pal. docet, confirmatque Anastasii versio: *Avares cum Vulgaribus* (intellige Bulgaris) *et Sclavis, et Gepedibus.* Ἀβάρους porro et Ἀβάρεις, ut et Γηπαίδες, et Γηπαῖδας promiscue vulgus pronuntiat.

nato in Barbaros delata plures eorum vulneravit. Interim Romana acies tranquilla aeris serenitate fruebatur. Persas igitur in fugam Romani vertunt, et ex eis copiosum numerum prosternunt. Eo audito Chosroes ira vehementi in Saem exarsit. Saes ipse præ mœrore atque desperatione in languorem incidens misere interiit. Cadaver ejus sale multo conditum ad se advehi Chosroes jussit, et 264 mortuum licet ac sensu privatum verberibus et injuriis lacerari imperavit. Porro Chazari Caspiis portis diruptis in Persidem irrumpunt, et Ziebelo duce, cui a Chagano secunda dignitas inerat, Adroegam provinciam penetrant. Quocunque vero progredierentur Persas abducebant captivos, et urbes pagosque igne devastabant. Interea imperator a Lazica solvens, illis se adjungere et occurrere studuit. Cum Ziebelus imperatorem conspexit, obviam progressus, ejus collum exosculatus est, ipsumque adoravit, Persis ex urbe Tiphili spectatoribus. Turcorum autem exercitus omnis in terram precipitans et in faciem pronus, quasi majestatis horrore concepto, insolito honoris genere, gentilibus tamen solemni, imperatorem prosecutus est, ac pariter exercitus præfecti super saxa ascendentes eodem corporis habitu procubuerunt. Ad hæc Ziebelus imperatori, ejus quippe verbis delectabatur, et ejus prospectu ac prudentia plane stupefactus hærebat, filium suum, cui lanugo primum e malis tunc oriebatur, obtulit. Selectos tandem viros strenuos ad quadraginta millia Ziebelus belli socios imperatori assignavit, et in propria postmodum regionem secessit. Imperator illis sibi adjunctis, adversus Chosroem perrexit. Interim Sarbarus Chalcedonem adoritur, Abares etiam e Thracia profecti ad urbem applicantes eam vi obtinere nitentur: multis itaque machinis ad eam admotis, et copiarum multitudine innumera, ut quæ numerum omnem vere superaret, per Istrum flumen scaphis uno trunco excavatis advecta, Cornu sinum omnem, quaqua late patet, oppleverunt. Dies denum decem urbem obsidentes terra et mari, Dei tandem virtute et ope, et immaculatæ Deique Matris Virginis precibus profligati sunt: D multisque suorum copiis terra et mari amissis, cum

Α διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς πανομνήτου ἑορτοκόου συνεργήσαντος, καὶ πολέμου κροτηθέντος, χάλαζα παραδόξως κατὰ τῶν βαρβάρων κατηνέχθη, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἑπάταξεν. Ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων παράταξις γαλήνης ἀπήλαυεν. Τρέπουσι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναίρουσι πλῆθος πολὺ. Τοῦτο μαθὼν Χοσρόης ὠργίζετο κατὰ τοῦ Σάην. Ὁ δὲ Σάην ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἑῖς νόσον ἔμπεσῶν ἑτελεύτησεν. Τοῦτου δὲ τὸ σῶμα κελεύει Χοσρόης ἄλατι ταριχευθὲν πρὸς αὐτὸν κομιθῆναι, καὶ τοῦτον νεκρὸν πολλὰς αἰκίας ἐπέβαλλεν. Οἱ δὲ Χαζάρεις διαβρήξαντες (75) τὰς Κασπίας πύλας τῆ Περσίδι εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀδροηγάν (76) σὺν τῷ ἑαυτῶν στρατηγῷ Ζιεβήλ, δευτέρῳ ἔντι τοῦ Χαγάνου τῆ ἀξίᾳ καὶ ἐν οἷς ἀντόποις διέβαινον, τοὺς τε Πέρσας ἠχμαλώτευσον, καὶ τὰς πόλεις καὶ κώμας τῷ πυρὶ παραδίδουσι. Ἀπάρας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Λαζικῆς, τοῦτοις συνήτησεν. Ὁ δὲ Ζιεβήλ τοῦτον ἰδὼν καὶ προδραμῶν, κατασπάζεται αὐτοῦ τὴν τράχηλον, καὶ προσεκύνησεν αὐτὸν, ὁρώντων τῶν Περσῶν ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Τιφλίως. Πᾶς δὲ ὁ λαὸς τῶν Τούρκων εἰς γῆν πείσονται πρηνεῖς ὡς ἑκσταθέντες (77) ἐπὶ στόμα τὸν βασιλέα ἐτίμων τιμὴν τὴν παρ' ἔθνεσι ξένῃν. Ὁμοίως καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ πετρῶν ἀναβάντες τῷ αὐτῷ σχήματι ἔπεσον. Προσήνεγκεν δὲ ὁ Ζιεβήλ καὶ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ἀρχιγένειον τῷ βασιλεῖ, ἡδυνόμενος τοῖς τούτου λόγοις, καὶ ἐκπληττόμενος τῆ τε θείᾳ καὶ τῆ φρονήσει αὐτοῦ. Ἐπιλέξάμενος δὲ ὁ Ζιεβήλ χιλιάδας μ' ἀνδρῶν γενναίων ἔδωκεν τῷ βασιλεῖ πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Τούτους δὲ λαβὼν ὁ βασιλεὺς, κατὰ Χοσρόου ἔχωρει. Ὁ δὲ Σάρβαρος τῆ Χαλκηδόνι προσβαλὼν, καὶ οἱ Ἀδάρεις ἐκ τῆς Θράκης τῆ πόλει πλεσιάσαντες, ταύτην ἐλεῖν ἐβούλοντο, καὶ πολλὰς μηχανὰς κατ' αὐτῆς κινήσαντες, καὶ εἰς σκάφη γλυπτὰ (78) ἐκ τοῦ Ἰστρου πλῆθος ἀπειρον καὶ ἀριθμοῦ κρείττον ἐνέγκαντες, τὸν κόπον τοῦ Κέρατος (79) ἐπλήρωσαν. Δέκα δὲ ἡμέρας τῆ πόλει παρακαθίσαντες διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης τῆ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργείᾳ καὶ ταῖς πρεσβείαις (80) τῆς ἀχράντου καὶ Θεομήτορος Παρθένου ἠττήθησαν, καὶ πλῆθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἐν τε γῆ καὶ θαλάττῃ, μετὰ μεγάλης ἀισχύνης ὑπο-

VARIE LECTIONES.

⁷⁵ πανομνήτου A f, πολυμνήτου vulg. ⁷⁶ αὐτῶν add. ex A. ⁷⁷ βρυμίας a f. ⁷⁸ ἔμπεσῶν ἔτ. A, ἔπεσαν καὶ ἔτ. vulg. ⁷⁹ τὸ add. ex A. ⁸⁰ ὑπέβαλλεν A. ⁸¹ τὰς add. ex A. ⁸² προδραμῶν A, προσδρ. vulg. ⁸³ ὡς ἑκσταθέντες om. A. ⁸⁴ καὶ add. ex A. ⁸⁵ τὴν τε θείαν καὶ φρόνησιν A. ⁸⁶ προσλαβὼν f. ⁸⁷ παρακαθίσαντες A, παρακαθίσαντες vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Videndus omnino Nicephorus ad annum 625.

(76) Ἀδορυαδιγάνου τόπον vocat Nicephorus pag. 12. Quare quæ de missis a Chosroeo litteris ad Sarbarum apud eum referuntur, ad id tempus, non quo conjunctis Abarorum copiis CP. obsideret, sed quo ex ea depulsus Chalcedone hiematurus resideret, conjungenda monet Petavius pag. 68.

(77) *Cadentes proni, extenti in faciem*; qui mos salutandi nec modo Turcis insuetus est, adeoque novus hic honor fuit, sed Romanis. COMBESIS.

(78) Ἰσθημανίβυ ἀρβόρων τρῦνκισ ἐκκαυτά, μὲνὸ ξύλα Theophani et Cedreno dicta.

(79) Triquetra CP. forma. Ab Oriente Propon-tide alluitur. A Septentrione Galatam, sive Peram respicit. Inter CP. et Galatam maris ille sinus, qui portus urbis et κόλπος τοῦ Κέρατος, subintrat.

(80) De Scytharum adversus urbem expeditione, et ut illa servata sit Dei Genitricis ope Heraclio, tum postea Constantino imperatoribus, fasa Græci narratione in festum diem τῆς Ἀκαθίστου, Ametarnostri lib. II. COMBESIS.

ἔστρεψαν. Ὁ δὲ Σάρβαρος τῇ Χαλκηδόνι παρακαθε-
ζόμενος οὐ μετέστη, ἀλλ' αὐτόθι ἐχείμασεν ⁶⁰ (81),
κουρσεύων καὶ πραιδεύων (82) τὰ περατικά ⁶¹
μέρη (83) καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν.

A. M. 6118. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπὸ μηνὸς Σε-
πτεμβρίου εἰσβαλὼν ⁶² ἐν Περσίδι Ἡράκλειος σὺν
τοῖς Τούρκοις ἀπροσδοκῆτως διὰ τὸν χειμῶνα ⁶³ εἰς
ἑκαστασιν ἐνέβαλεν τὸν Χοσρόην τοῦτο μαθόντα. Οἱ δὲ
Τούρκοι τὸν χειμῶνα ὀρώντες καὶ τὰς συνεχεῖς ἐπι-
δρομὰς τῶν Περσῶν ⁶⁴, μὴ ὑποφέροντες συγκοπιῶν
τῷ βασιλεῖ, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑπορῥεῖν, καὶ
πάντες ἀφέντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς
διελάλησεν τῷ αὐτοῦ λαῷ, λέγων· Γνώτε, ἀδελφοί,
ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν ⁶⁵ συμμαχήσαι θέλει, ἀλλ' ἢ
μόνος ὁ Θεός, καὶ ἡ τοῦτον τεκοῦσα ἀσπύρως
Μήτηρ, ἵνα δεῖξῃ τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν, καὶ
καταπέμψῃ ⁶⁶ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Χοσρόης
ἐπισυνάξας πάντα τὰ ⁶⁷ στρατεύματα αὐτοῦ, προ-
βάλλεται στρατηγὸν ἐν αὐτοῖς· Ραζάτην (84), ἄνδρα
πολεμικώτατον καὶ ἀνδρείον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου
τούτων ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τε πόλεις
Περσίδος ἐπυρπόλει καὶ τὰς κώμας, καὶ τοὺς κατα-
λαμβανόμενους Πέρσας ἀνήλισκεν ῥομφαίᾳ. Τῇ δὲ
ἐνάτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς ιε' Ἰνδικτιῶνος
κατέλαθεν εἰς τὴν γόραν Χαμαθῶ ⁶⁸· καὶ διαν-
έπαυσεν τὸν λαὸν ἑβδομάδα μίαν. Ὁ δὲ Ραζάτης
ἐλθὼν εἰς τὸ Γαυζάκων ⁶⁹, ἐγενήθη ὀπίσω αὐτοῦ,
καὶ ἠκολούθει τῶν Ῥωμαίων δαπανώντων ἐμπροσθεν
τὰς τροφάς. Αὐτὸς δὲ ὀπίσω ὡς κύων πεινῶν μόλις
ἐκ τῶν ψυχίων αὐτῶν ⁷⁰ ἐτρέφετο· καὶ ἐκ τοῦ μὴ
εὐρίσκειν αὐτὸν δαπάνας πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ
διεφάρησαν. Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ⁷¹
κατέλαθεν ὁ βασιλεὺς ποταμὸν μέγαν Ζαβᾶν λεγό-
μενον ⁷², καὶ τοῦτον περάσας ἠπλίκευσεν πλησίον
Νινεῦς τῆς πόλεως. Κατέλαθεν δὲ καὶ ὁ Ραζάτης εἰς
τὸ πέραμα ⁷³ ἐπακολουθῶν (85) αὐτῷ, καὶ κατελθὼν
ἀπὸ τριῶν μιλίων εὗρεν ἄλλο πέραμα καὶ ἐπέρασεν.
Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποστειλάς Βάνηνη τὸν στρατηλάτην
μετὰ ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων, εὗρεν βάν-
δον ⁷⁴ (86) Περσῶν, καὶ φονεύσας αὐτοῦ τὴν κόμητα,
ἤνεγκεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σπαθὴν ὀλόχρυσον·
καὶ πολλοὺς φονεύσας, ἤνεγκεν ζῶντας κς', ἐν οἷς

A magno rubore et dedecore domos repetierunt.
Sarbarus autem obsidione ad Chalcedonem posita
non destitit : quin imo mari piraticam, terra pra-
datoriam exercens partes trans fretum positas et
earum urbes devastavit, et hibernam eisdem in lo-
cis egit tempestatem.

A. C. 618. — Hoc anno jam a mense Septembri
Heraclius una cum Turcis inopinato propter immi-
nentem hiemis rigorem in Persiam **265** irrumpens,
Chosroem, ubi rescivit expeditionem, in animi anxie-
tatem et stuporem conjecit. Turci vero incum-
bentem hiemem prospicientes, crebrarum a Persis
excursionum impatientes, nec imperatori collabo-
rare gnari, paulatim elabi vel se surripere ceperunt,
ac tandem omnes societate belli deserta redierunt.

B Imperator autem exercitui suo ad colloquium voca-
to : *Videte, fratres, ut nullus belli societatem in-
nobiscum, quam Deus solus, et quæ illum sine semine
concepit Mater, ut potentiam nimirum suam exserat,
et auxilium nobis suum manifesto mittat.* Porro
Chosroes compositis et eductis suis copiis, ducem
eis præfecit Rhazatem virum bellicosissimum et
strenuum, et in Heraclium misit. Imperator vero
Persidis urbes et vicos ferro et igne devastabat,
Persasque in potestatem venientes cunctos rom-
phæa delebat. Nono vero mensis Octobris die in-
dictione decima quinta, in provinciam Chamaethiam
pervenit, et dierum septem quiete exercitum refeci-
cit. Rhazates autem Gauzacum profectus, pone se-
quebatur imperatorem, et Romanorum comiteatum
omnem per vias occupantium et consumentium
vestigia a tergo legebat. Ipse vero canis more pedis-
sequus ac famelicus micis vix decidentibus annonam
suffuralatur, equi etiam pabulis non inventis peri-
erunt innumeri. Prima deinde Decembris die impe-
rator ad magnum fluvium, cui nomen Zabas, per-
venit, eoque trajecto juxta Ninivem civitatem
castra applicuit. Circa fluvium pariter Romanos
insecutus Rhazates appulit, et ad millia tria juxta
fluvii cursum descendens, vadum invenit, et in
ulteriorem ripam transiit. Tum vero Baanes militiae
magister cum selectis militibus paucis Persarum
cohortem suo vexillo insignem offendit, et ejus

D comite occiso, comitis ejusdem caput tulit, et ex

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ ἐχείμασεν A, χειμάσας vulg. ⁶¹ τὰ Περσικά μέρη A. ⁶² εἰσβαλὼν A, εἰσβάλλον vulg. ⁶³ διὰ τοῦ χειμῶ-
νος A. ⁶⁴ τῶν Π. A, τὸν Π. vulg. ⁶⁵ ἡμῖν add. ex A. ⁶⁶ καταπέμπει A. ⁶⁷ ἐπισυνάξας πάντα τὰ A, ἐπι-
στρατεύσας τὰ vulg. ⁶⁸ Χαμαθῶ a. ⁶⁹ Γαυζακὸν A, Γαυζακῶ a. ⁷⁰ αὐτῶν A, αὐτοῦ vulg. ⁷¹ μηνὸς
ἰβή- ex A. ⁷² λεγόμενον om. A. ⁷³ πέραμα A a f, πέραν vulg. ⁷⁴ βάνδον Π. A, βάνδον τὸν Π. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Hæc altera Chacedonis obsidio uno alte-
rioris anno itidem continua, quam et S. Niceph.
refert duce Sarbaro, cum prior contigerit duce
Saito. COMBESIS.

(82) Prædones, ab incursionibus cursarii vulgo
nuncupati nominibus Græcæ plebi non ignoti : de
quibus Meursii glossarium, et Rigaltius.

(85) Chalcedonis littoria ad orientem, ad boream
Ghata, et paulo superius Pera, quia τοῦ κόλπου
πέραν, sunt CP. περατικά μέρη. Lintres traji-
ciendo portui vel fretu περαματικά ξύλα· ipsum
fretum, vel etiam mare, πέραμα

(84) Ραζάτης est Nicephoro : ejusdemque ad-
versus Heraclium expeditionem ad annum 627 in
Heraclii decimum septimum incidentem signavit
Nicephori scholiastes, pag. 13.

(85) Barb., Peyr. Anast. ad vadum secutus ; quo
et prohibitus est transire. COMBESIS.

(86) Ut σημειον, τὸ ἐν πολέμῳ, ait Suidas : ita
τάγμα, cohors, militum manus. Leo constit. 3 :
Διαρρίσθω τοίνυν ὁ πᾶς ὑπὸ σὲ στρατὸς εἰς τάγματα,
ἤγουν τὰ λεγόμενα βάνδα διάφορα· *Acies igitur omnis
tibi subjecta in cohortes, hoc est, diversa banda dis-
tribuat.* RIGALTII.

της⁹⁴ νυκτὸς ἐπάνω τῶν σκηνομάτων τῶν τεθνεώτων Περσῶν· καὶ τῇ ὀγδόῃ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς κινήσαντες⁹⁵ ὑπέστρεψαν εἰς τὸ φασσάτον αὐτῶν, καὶ τοῦτο λαβόντες ἀπῆλθον, καὶ ἠπλίκευσαν εἰς πρόποδα ἔρους τραχεινοῦ πεφοβημένοι. Πολλὰ δὲ σπαθία ὀλόχρυσα καὶ ζώνας διαχρύσους καὶ μαργαρίτας καὶ τὸ σκουτέριον τοῦ 'Ραζάτου ὀλόχρυσον ἔλαβον ἔχον πέταλα ρα', καὶ τὸ λωρίκιον αὐτοῦ ὀλόχρυσον ἔλαβον, καὶ τὸ σκαρμαγγίν αὐτοῦ ἤνεγκαν σὺν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ καὶ τὰ βραχιόλια αὐτοῦ, καὶ τὴν σέλλαν⁹⁶ αὐτοῦ ὀλόχρυσον· ἐκρατήθη δὲ ζῶν Βαρσαμοίσης⁹⁷ οἱ ἄρχων τῶν Ἰβήρων τῶν ὑπὸ Πέρσας καὶ 'Ρωμαίους⁹⁸ γεγονότων⁹⁹ (92). Οὐχ ὅτι· ἐν ὅλῃ τῇ ἡμέρᾳ ἔσχεν στάμα ὁ πόλεμος. Ἐνίκησαν οὖν ἰοὶ 'Ρωμαῖοι· ἀλλὰ τοῦτο γέγονεν μόνῃ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ¹⁰⁰.

Ad hæc Barsamæses, Iberorum, qui Persarum erant ditionis olimque Romanorum fuerant, princeps, vivus captus. Ipso toto die nusquam substitit aut cessavit conflictus. Superiores quidem Romani evaserunt, a Deo tamen solo suppetiæ datæ, et victoria concessa.

Ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσοποιήσας¹⁰¹ τὸν στρατὸν, κατὰ Β Χοσρόου ἤλαυνεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοβήσῃ¹⁰², καὶ ἀποστείλας προκαλέσῃται τὸν Σάρβαρον ἐκ τοῦ Βυζαντίου τῆς Καλικηδόνας. Τῇ δὲ εἰκοστῇ πρώτῃ Δεκεμβρίου μηνὸς ἔμαθεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ 'Ραζάτου ὁ ἐκ τοῦ¹⁰³ πολέμου ἐξάλυσας¹⁰⁴ ἠνώθη τοῖς ὑπὸ Χοσρόου ἀποσταλεῖσι¹⁰⁵ τρισχιλίοις, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ καταλαβὼν τὴν Νινευτ, καὶ περάσας ὁ βασιλεὺς τὴν μέγαν ποταμὸν¹⁰⁶ Ζαβᾶν πρὸ τοῦ γινῶναι τὸν Χοσρόην. Ἐλάσας δὲ Γεώργιος μιλία μῆ¹⁰⁷ διὰ τῆς νυκτὸς¹⁰⁸ ἐκράτησεν τὰς τέσσαρας γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβᾶ· καὶ εὐρῶν ἐν τοῖς καστέλλοις¹⁰⁹ Πέρσας, τοῦτους ἐζώγρησεν. Τῇ δὲ κα¹¹⁰ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς φθάσας ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς γεφύρας ἐπέρασεν, καὶ ἠπλίκευσεν εἰς τοὺς οἴκους τοῦ Ἰεσοῦμ· καὶ ἀνέπαυσε τὸν τε στρατὸν καὶ τὰ ἄλλα (93), καὶ ἐποίησε τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. Γινούσ δὲ ὁ Χοσρόης ὅτι ἐκράτησαν οἱ 'Ρωμαῖοι τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβᾶ, ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Περσικὸν λαὸν τὴν μετὰ τοῦ¹¹¹ 'Ραζάτου, ἵνα πολὺ σπουδάτωσι καὶ προλάβωσι τὸν βασιλέα, καὶ ἀπέλθωσι πρὸς αὐτόν (94). Σπεύσαντες δὲ αὐτοὶ καὶ περάσαντες τὸν μικρὸν Ζαβᾶν ἐν ἄλλοις τόποις προεποίησαν¹¹² τὸν βασιλέα, καὶ ἐμπροσθεν ἐπορεύοντο. Καταλαβὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἕτερον παλάτιον τοῦ Χοσρόου, τὸ ἐπιλεγόμενον 'Ρουσα, καὶ τοῦτο¹¹³ κατ-

A duobus tantum sagittarum jactibus a se invicem substitit : postrata namque, non in fugam acta, Persarum pars fuit. Romanus porro exercitus alimenta, potumque equis illa nocte subministravit : Persæ autem equites, ad ejusdem noctis horam septimam penes interfectorum cadavera stantes, octavatandem ad castra et impedimenta redierunt : quibus secum sublatis, secessu dilapsi, ad asperis satebrosisque montis radices trementes ac perterriti applicuerunt. Enses subinde plurimos auratos, zonas auro distinctas, lapides pretiosos, clipeum Rhazatis ex auro solido laminis centum et viginti obductum, thoracem quoque auro conflatum, et Scaramangium, et una caput extulerunt. Brachialia ejus et equilis sella auri purissimo metallo fabricata in victorum potestatem venit. Ad hæc Barsamæses, Iberorum, qui Persarum erant ditionis olimque Romanorum fuerant, princeps, vivus captus. Ipso toto die nusquam substitit aut cessavit conflictus. Superiores quidem Romani evaserunt, a Deo tamen solo suppetiæ datæ, et victoria concessa.

Porro imperator animis militum rursus confirmatis, iter Chosroem versus direxit, ut metu ipsi incusso, Sarbarum e Byzantio Chalcedonensi suo mandato revocaret. Die vero Decembris primo supra 267 vicesimum Rhazatem belli periculo elapsum, tribus hominum millibus a Chosroe se adjunxisse, et eum e vestigio sequi imperator intellexit : quare Ninivem occupat, et prius magnum fluvium Zabam trajicit, quam Chosroes de ejus consiliis percipiat quidquam. Georgius, emensis per noctem unicum passuum millibus quadraginta octo, quatuor minoris Zabæ pontes occupavit, repositosque per varia propugnacula Persas cunctos custodia militari mancipavit. Igitur Decembris die vigesimo tertio imperator ad pontes adveniens aquam trajecit, et ad Jesdem domos castra fixit, exercitui a labore dedit inducias, equos itinere defatigatos reficere permisit, et in eodem demum loco Christi natalitiorum celebravit solemnitatem. Chosroes minoris Zabæ pontes a Romanis occupatos ubi intellexit, ad Persicum exercitum, qui Rhazate duce merebatur, ut quam citissimo cursu contenderent, et imperatoris trans fluvium itinere præpedito cum eo congregarentur, scribit. Illi festinò pede lati minorem Zabam trajecerunt, et per alia deinceps loca imperatorem prævertentes, eum in-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁴ τῆς add. ex A. ⁹⁵ κινήσαντες add. ex A. ⁹⁶ τὴν σέλλαν — ὀλόχρυσον A, ἡ σέλλα — ὀλόχρυσος vulg. ⁹⁷ Βαρσαμούσης A. ⁹⁸ ὑπὸ Πέρσας καὶ 'Ρωμαίους A a f, ὑπὸ Περσῶν καὶ 'Ρωμαίων vulg. ⁹⁹ γεγονότων om. A a f. ¹⁰⁰ οὐχ ὅτι. A. ¹⁰¹ θαρσος ποιήσας f. ¹⁰² ἐκφοβήσῃ A, φοβήσῃ vulg. ¹⁰³ ὁ ἐκ τοῦ π. A, ἐκ τοῦ π vulg. ¹⁰⁴ ἐξάλυσας A, ἐξελέσας vulg. ¹⁰⁵ ἀποσταλεῖσι A, σταλεῖσι vulg. ¹⁰⁶ ποταμὸν om. A f. ¹⁰⁷ διὰ τῆς νυκτὸς add. ex A. ¹⁰⁸ κελίοις A. ¹⁰⁹ κατὰ τοῦ 'P. b e. ¹¹⁰ προεποίησαν A. ¹¹¹ καὶ τοῦτο A, τοῦτο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Sic supra in Justiniano legimus Iberos se Romanis adjunxisse, ac defecisse a Persis. Quod sequitur, οὐχ ὅτι, mutilum esse liquet ex Anast., apud quem est : *Nemo autem recolit hujusmodi bellum (melius prælium) inter Romanos et Persas, quod videlicet per totum diem habuit statum* : adeoque τὸ, ἔσχεν στάμα, idem auctori ac συνεστάναι quod tota die constitit atque vixit. COMBESIS.

(93) Generica dictio ἄλογον, ἐμὴ species apud

D recentiores addita. Sic Diaconus in Heraclio : *Romani animalia sua (equos intellige) nocte adaquaverunt*. Ταγίζω, cibare est, ut ποτίζω, adaquare.

(94) *Ad se veniant*. Sic et Anast., nec quidquam commodum quod redditum est, cum eo congregarentur ; ac si esset ἐπέλθωσι. Chosroes ibi ἐστίας adungebat, si quo modo victorem Heraclium oppugnare posset : non paucos in illum inmittebat. COMBESIS.

metationibus habendis precedebant. Imperator ad aliud Chosrois palatium, cui nomen Rusa, digressus, illud funditus evertit. Ne vero ad Tornæ fluminis pontem eum invaderent hostes, verebatur: verum eo præsentem conspecto, relicto mox ponte, in fugam se dedere. Imperator nullo obsistente flumen transgressus, aliud palatium, Beglali dicebatur, reperit. In eo circum extruxit, et ad solum dejecit. Armeniorum autem Persis colibitantium nonnulli imperatorem adeuntes, Chosroem cum elephantis et proprio exercitu ad passuum quinque millia, ubi palatium Dastagerd vocatum, vulgus locum dicit Barasroth, castra metatum denuntiaverunt: Illic ejus copiæ confluunt omnes, ut se quantocius opprimant. Illic quippe fluvius profundus et transitu difficilis stricto ponte superandus, ædificatorum aggerum ruinis angustum per loca habens alveum, et inæquales et incertos plerumque rivos ducens præterfluit. Imperator consultis exercitus optimatibus in palatio Beclal consedit. In uno siquidem ejus septo struthiones saginatas, et altiles pariter, capras silvestres, ad quingentas in alio, in tertio demum onagros etiam altiles centum reperit, quæ cuncta in exercitum sparsit. Primam itaque Januarii diem ibi castra morata sunt: oves etenim, porcos et boves non facile numerandos invenerunt, quibus fruens exercitus habitis Deo gratias istic quievit. Captis autem gregum istorum pastoribus, Chosroem jam a mensis Decembris die vigesimo tertio, ubi 268 imperatorem Tornæ amnis pontem prætergressum agnovit, a palatio ad Dastagerd sito movisse, didicerunt. Ipse imperator ad palatium Bebdarch nomine pervenit, eoque everso et igne devastato, Deo per Dei genitricis preces talia miracula operanti gratias milites referebant. Quis namque Chosroem ab imperatoris conspectu fugituum, et relictis palatiis ad Dastagerd exstructis, Ctesiphontem se recepturum sperasset, qui a quatuor et viginti annis Ctesiphontem videre dedignatus in Dastagerd regis moram trahere consueverat?

Α ἴστρεψεν. Ὑψώρωτο δὲ ὅτι ἐν τῇ γέφυρᾳ τοῦ Τορνᾶ ποταμοῦ οἱ ἐχθροὶ πολεμεῖν αὐτὸν μέλλουσιν. Ἄλλὰ τοῦτο ἰδόντες, καταλιπόντες τὴν γέφυραν ἔφυγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας ἀκωλύτως κατέλαθεν εἰς ἕτερον παλάτιον, τὸ ¹⁵ ἐπιλεγόμενον Βεκλαλί ¹⁶. Ἐν ταύτῃ καὶ ἱπποδρόμιον ¹⁷ ἔκτισεν (95), καὶ τούτο κατέστρεψεν. Τινὲς δὲ τῶν Ἀρμενίων τῶν ¹⁸ συνόντων τοῖς Πέρσαις ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, λέγοντες, ὅτι ἡ Κοσρόης μετὰ τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἀπὸ πάντε μιλίων, ἔνθεν τοῦ παλατίου τοῦ ἐπιλεγόμενου Δασταγέρδ ¹⁹, εἰς τόπον ἐπιλεγόμενον Βιρασρόθ, ἀπλικευμένους ἐστίν, καὶ ὅτι ²⁰ ἐδήλωσεν τὸν στρατὸν ἐκεῖ σωρευθῆναι, ἵνα πολεμησῶσι αὐτῷ. Ἔστι γὰρ ἐκεῖ καὶ ποταμοὶ δὺς ὄσβατος, στενὴν γέφυραν ἔχων καὶ στενώματα πολλὰ ἀπὸ οἰκημάτων, καὶ ²¹ βύακες σαπροί. Ὁ δὲ βασιλεὺς βουλευσάμενος μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ στρατοῦ ²² ἐκάθισεν ἐν τῷ παλατίῳ Βεκλαλί. Εὔρον γὰρ ἐν αὐτῷ ἐν ἐνὶ περιβάλλῳ στρουθίωνας τρεῖς ²³ σιτευτούς (96), καὶ ἐν ἄλλῳ περὶ πεντακοσίας δορκάδας σιτευτάς, καὶ ἐν ἄλλῳ ὀνάγρους ²⁴ ἑκατὸν σιτευτούς· καὶ πάντα ἐδώρησατο τῷ λαῷ. Καὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου ἐποίησαν ἐκεῖσε. Εὔρον γὰρ καὶ πρόβατα καὶ χίρρους καὶ βόας, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμὸς. Καὶ ἀνεπαύσατο πᾶς ὁ λαὸς ἀπολαύοντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν. Πιάσαντες (97) δὲ τοὺς νέμοντας ταῦτα ²⁵, ἔργωσαν περ αὐτῶν ἀκριθῶς, ὡς Κοσρόης ὅπῃ κ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς μαθὼν, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐπέρασεν τὴν γέφυραν τοῦ Τορνᾶ, παραχρῆμα ἐκίνησεν ἀπὸ τοῦ ²⁶ παλατίου τοῦ ἐν Δασταγέρδ (98). Αὐτὸς δὲ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀπῆλθεν ²⁷ εἰς ἄλλο παλάτιον τὸ ἐπιλεγόμενον Βεδδάρχ ²⁸. Καὶ τοῦτο καταστρέψαντες, καὶ πυρὶ παραδόντες ἠύχαρίστου τῷ Θεῷ τῷ διὰ τῶν ²⁹ πρεσβυτέρων τῆς Θεοτόκου τοιαῦτα θαυμάσια ποιήσαντι. Τίς γὰρ ἤλπιζε Κοσρόην φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοῦ ³⁰ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἐν Δασταγέρδ παλατίων καὶ εἰς Κτησιφῶντα ἀπελθεῖν, ὅπου ἀπὸ εἰκοσὶ τεσσάρων ἐτῶν οὐκ ἠνέσχετο ἰδεῖν Κτησιφῶντα, ἀλλὰ καὶ ἐν Δασταγέρδ ἦν τὰ βασίλεια αὐτοῦ; Εὔρον ³¹ δὲ οἱ λαοὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοῦ ³²

VARLE LECTIONES.

¹⁵ τὸ add. ex A. ¹⁶ Βεκλαλί A a. Βεκλάλι e f, Βεγλαλί vulg. ¹⁷ ἱπποδρόμιον A, ἱπποδρομίαν vulg. ¹⁸ τῶν ante συνόντων add. ex A. ¹⁹ Τακέρδ A, Ταμέρδ f. ²⁰ ὅτι add. ex A. ²¹ καὶ τοῦ στρατοῦ add. ex A. ²² τρεῖς add. ex A. ²³ ὀνάγρους A, οὐάγρους vulg. ²⁴ ταῦτα A, τούτους vulg. ²⁵ ἐκ τοῦ A. ²⁶ ἀπῆλθεν A, ἐπῆλθεν vulg. ²⁷ Βεδάρχ A. ²⁸ τῶν add. ex A. ²⁹ τοῦ add. ex A. ³⁰ εὔρον A, εὐρόντες vulg. ³¹ αὐτοῦ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(95) Potius ἱπποδρόμιον ἔτυχεν, nisi etiam Cædr., ἱπποδρόμιον ἦν. Ridiculum enim ut in media Perside, assiduus exagitatus præliis, ac jamjam conserendas manus expectans Heraclius, circum extruxerit, tumque destruxerit. Erat ergo illic circus regum Persarum ludis addictus, idemque ab Heraclio cum aliis ejus palatiis atque domibus destructus. COMBESIS.

(96) Sic et Cædr., Reg., etc., plano errore: ridiculum enim tam exiguo numero ad regum Persarum magnificentiam et delicias aves ejusmodi numerare. Anast. trecentas habet: adeoque imperitus scriba notam numeralem τ' in τρεῖς mutaverit. Sic postmodum seq. p. hujusmodi struthiones, dorcades, apros, pavones, phasianos inventa ait in alio Chosrois palatio Dastagerd innumera. Possit ea vox et alias aves præter struthiones significare, D puta quas p. illa 268 explicatius nominat. Id.

(97) Πιάνω modernis est accipio, apprehendo, etc. Aoristus ἰ ἐπίασα.

(98) Post vocem Δασταγέρδ 2 statim linea, ejusque repetitæ occasione, ingens factus hiatus, ex solo explendus Anast.: *Confestim motus fuerit de palatio, quod erat in Dastagerd, cum magna Ctesiphontem celeritate petiturus, onustis ex omnibus pecuniis, quas habebat in palatio tam elephantibus, quam camelis, atque burdonibus ministerii sui; scribens et populo Ruzath ut ingrederetur idem palatium; et principum domos, et quidquid in his inveniretur, afferrent. Itaque imperator dimidium quidem exercitum misit ad Dastagerd, ipse vero per aliam viam abiit ad aliud palatium, quod cognominabatur Bebdarack.* En tibi textum integrum, sensu alioqui hiulco, aut nullo. COMBESIS.

ἐν τῷ παλατίῳ Δασταγέρδ τριακόσια βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις ἔλαβον· εὗρον δὲ καὶ εἶδη ἀπομεινάντα, ἀλόην πολλὴν καὶ ζύλα μεγάλα ²¹ ἀλόης ἀπὸ δέκα καὶ ὀκτώ ²² λιτρῶν (99), καὶ μέταξαν πολλὴν, καὶ ²³ πίπερ, καὶ καρβάσια καμίσια (1) πολλὰ ὑπὲρ τὸ μέτρον, ζάχαρ τε καὶ ζιγγίβερ, καὶ ἄλλα εἶδη πολλά. Τινὲς δὲ καὶ ἄσημον, καὶ ὀλοθήρικα ἱμάτια, νακοτάπητά ²⁴ τε καὶ ταπήτια ²⁵ ἀπὸ βελόνης καὶ πλῆθος πολὺ καὶ καλὰ πάνυ, ἅπερ διὰ τὸ βάρος πάντα κατέκασαν· καὶ τοὺς παπυλεῶνας τοῦ Χοσρόου, καὶ τοὺς ἐμβόλους, οὓς ἔστεινεν ²⁶ (2) ὅτε ἐν κάμπῳ ἠπλίκευσεν, πάντα κατέκασαν ²⁷, καὶ στήλας αὐτοῦ πολλὰς· εὗρον δὲ ἐν τούτοις τοῖς ²⁸ παλατίοις στρουθεῶνας καὶ δορκάδας καὶ ὀνάγρους ²⁹ καὶ ταῶνας καὶ φασιανούς πλῆθος ἄπειρον· καὶ εἰς τὸ κυνήγιον αὐτοῦ λέοντας ³⁰ καὶ τίγρεις παμμεγέθεις ζῶντας. Προσέφυγον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ ἐκ τῶν αἰχμαλώτων Ἐβέσσηνοὶ καὶ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων ³¹ πλῆθος πολὺ. Ἐποίησεν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἐορτὴν τῶν θύτων ἐν Δασταγέρδ, εὐφραίνων καὶ ἀνακτώμενος τὸν τε λαὸν καὶ τὰ ἄλογα, καὶ καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια, κτίσματα ³² ὑπέριμα ὄντα καὶ θαυμαστά καὶ καταπληκτικὰ, ἅπερ ἔως ἐδάφους καθεῖλεν· ἵνα μάθη Χοσρόης οἷον πόνον εἶχον Ῥωμαῖοι τῶν πόλεων ἐρημωμένων παρ' αὐτοῦ καὶ πυρπολημένων ³³. Ἐκρατήθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν διαιταρίων τοῦ παλατίου πολλοί. Ἐρωτώμενοι δὲ ³⁴ καὶ αὐτοί, πότε ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Δασταγέρδ, ἔφασκον, ὅτι ἰ. Πρὸ ἐννέα ἡμερῶν τοῦ καταλαθεῖν ὕμῃς, ἀκούσας τὴν παρουσίαν ὕμῶν, κρυπτῶς ἐτρέψην τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τὸ πλησίον ³⁵ τοῦ παλατίου· καὶ οὕτως παρακρατήτᾳ ³⁶ (3) διὰ τῶν κήπων ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ διὰ τὸ μὴ γενέσθαι θόρυβον ἐν τῇ πόλει. Καὶ οὕτε τὰ στρατεύματα αὐτὸν ἔγνωσαν, οὕτε οἱ ἄρχοντες, ἕως ἀπῆλθεν πέντε μίλια· καὶ τότε ἐδήλωσεν, ἵνα ἐπακολουθήσωσιν αὐτῷ ἐπὶ Κτησιφῶντα· καὶ ὁ μὴ δυνάμενος πέντε μίλια ποιῆσαι· τὴν ἡμέραν, φεύγων ἐποίησεν κέ'. Καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ³⁷ τὰ μὴ θεωροῦντα ἀλλήλους, τότε φύρδην ἐφυγον ἀλλήλους παρωθόμενοι. Τῆς δὲ νυκτὸς καταλαθούσης εἰσῆλθεν Χοσρόης εἰς οἶκον γεωργοῦ μηδαμινοῦ μείναι, μόλις χωρηθεὶς ἐν τῇ τούτου θύρᾳ, ἦν ἰδὼν ἔσχατον Ἡράκλειος, ἐθαύμασεν. Διὰ δὲ ³⁸ τριῶν ἡμερῶν κατέλαβεν Κτησιφῶν-

Porro in palatio Dastagerd trecenta signa sive vexilla variis bellis sibi erepta Romanus exercitus offendit. Reperit etiam divitiarum et aromatum species insolitas eo loci derelictas, plurimam nimirum aloen, magnæ aloes ligna decem et octo librarum pondo, et immensam sericorum florum copiam, piper, carbasinas camisias supra numerum omnem, zaccharum et zingiber, et aromatum plures species, argentum quoque infectum, holosericas vestes, lectisternia, et acu pictos tapetes, et aliorum hujusmodi congeriem immensam eamque præstantissimam, quam propter pondus, cum secum non valeret distrahere, Phasianis cunctam absumpserunt. Ac Chosrois tentoria et cortinas porticum in morem, quas, castris per agros fixis, erigebat, statuasque ejus plurimas cremaverunt. Invenit in palatiis istis struthiones, doreadas, onagros, pavones, et phasianos ad numerum plane non explicandum, et venatus exercendi gratia leones, et tigrides insolite magnitudinis vivos. Confugerunt etiam ad imperatorem multi captivi Edesseni· Alexandrini, aliorumque oppidorum ingens multitudo. Porro Heraclius festo luminum in Dastagerd celebrato, exercitum omnem recreavit, et militum equos refecit, diruitque Chosrois palatia, ædificia sane sumptuosa, admiratione digna, et stupendæ prorsus structuræ, cuncta solo tenuis adæquavit, ut quam desolatis et ferro flammisque devastatis, Romanorum urbibus tristitiam incolis ingessisset, Chosroes conjectaretur. Sed et plerique ejus diatarii capti, qui et ipsi quandam Dastagerd Chosroes secessisset, interrogati: Ante novem dies, responderunt, percepta prius itineris vestri fama, quam ipsi appelleretis, civitatis muro, haud ita regia seposito, latenter perforato, in hunc modum per hortos una cum uxore et liberis, ne tumultus in civitate oriretur, se subduxit. Sed neque illius exercitus, donec passuum millibus quinque abfuit, neque optimates ipsi, ejus adverterunt exitum: tunc enim, ut se Ctesiphontem profectum **269** sequerentur, edixit. Tunc qui millium quinque iter uno die conficere non valebat, fugiens ad viginti quinque spatium emensus est (mulieres vero et liberi, qui se prius nusquam conspexerant, tum mistim seque invicem obtrudentes in fugam age-

VARIE LECTIONES.

²¹ μεγάλα A, μεγάλης vulg. ²² καὶ ὀγδοήκοντα A f. ²³ καὶ ante πίπερ add. ex A. ²⁴ νακοτάπητα A, νακόπητα vulg. ²⁵ ταπήτια A f, τάπια vulg. ²⁶ ἔστεινεν A f, ἐστρώνυσεν vulg. ²⁷ κατέκασαν A, ἐκκυσαν vulg. ²⁸ τοῖς add. ex A. ²⁹ ὀνάγρους A a, συάγρους vulg. ³⁰ πόλεων A, πολλῶν f, ἐθνῶν vulg. ³¹ κτήματα A f. ³² ἐρημωμένων — πυρπολουμένων A. ³³ αὐτοὶ ποτὲ vulg. ³⁴ τὸ πλησίον A, πλησίον vulg. ³⁵ παρακρατητᾳ A a, παρακρατεῖ τὰ f, παρ' ἀκρατητᾳ vulg. ³⁶ αὐτοῦ add. ex A. ³⁷ διὰ δὲ A, διὰ τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Anastasius: ex quibus unumquodque LXX pondum habebat, vel LXXX librarum: solus codex Peyrez. habet ἀπὸ ε' καὶ π' λιτρῶν inter varias lectiones.

(1) Moderna vocabula sunt, quorum nostra ad Cedrenum edit. Regiæ expositio est.

(2) Παπυλεῶνας expositimus superius, tuguria ex asseribus compacta: ἐμβόλους porticus militares, cortinarum et tenteriorum aditus ad se invicem

habentium ordinem interpretor.

(5) Vox insolens. Anast., temere; Cedr. ἀγνοούντων πάντων, clam omnibus: ut forte scripserit Theophanes ἀπαρακράτητα, nemine prohibente, observante: vel certe ἀκράτητα, quasi effuso cursu, favetque quod addit auctor, confecisse una die 24 millia, qui prius ægre quinque conficeret. Quod reddit novus interpr. per cratem, etc., non possum probare. COMBEFIS.

bantur. Ingruente autem nocte ad domum vilis cujusdam agricolæ divertit, cujus janua vix ipsum capere potuit: quam cum postea vidisset Heraclius, satis miratus est) et trium dierum spatio Ctesiphontem attigit. Is igitur Chosroes, qui ante viginti quatuor annos, cum sub Phoca imperatore Daras expugnaret, a præstigiatoribus astrologis vaticinium audierat, se, quo tempore Ctesiphontem secederet, perditum iri: quique ob id nec unicum quidem milliare a Dastagerd Ctesiphontem versus progredi ausus fuerat, tum demum fuga arrepta in eam urbem se recepit, nec in ea tamen subsistere confidit, sed trajecto Tigridis amnis ponte, in urbem longius positam contendit, quæ quidem Seleucia a nobis, a Persis Guedeser appellatur: repositisque in ea omnibus opibus suis, illic demum consedit cum Sirem, uxore sua, et tribus aliis pellicibus, quæ et ipsæ filiæ ejus erant: reliquis vero uxores atque liberos quam plurimos quadraginta passuum millibus procul Orientem versus in locum munitissimum transmisit. Porro Sarbarum, quasi Romanorum partibus propensum, et Chosrois famæ detrahentem, apud ipsum Persarum nonnulli criminati sunt. Quare missis per spatharium ad Cardaregam Sarbarazæ collegam ad Chalcedonem expugnandam castra metatum jussis, ut e medio tollat Sarbarazam, ac mox educto exercitu ad suppetias sibi ferendas adveniet, significat. Is autem, qui litteras ferebat, a Romanis circa Galatiam insciis Persis comprehenditur, et Cpoli imperatoris filio coram sistitur. Imperator veritate a misso ex ordine cognita, Sarbarazam ad se confestim vocat. Veniens ille coram imperatore stetit. Imperator tradita illi, quæ ad Cardaregam epistola, missum palam ostendit: legit ille epistolam, et de re circa se gerenda certior factus, vertit animum, et cum imperatoris filio et patriarcha pactum init. Adulteratis deinde Chosrois litteris, sibi occidi jusso quadraginta alios adjunxit satrapas, optimates, tribunos, et centuriones quasi certissimæ morti devotos, sigilloque belle adaptato, duces et ipsi Cardaregam convocat, lectaque in omnium auditu epistola, compellens Cardaregam: *Istuc, inquit, facturum te polliceris?* Optimates itaque jam ira exæstuentes, Chosroem regia dignitate excidisse publicant, compositisque cum imperatore pacis sæderibus, communi omnium

A τα · και ὁ χρησμοδοτηθεὶς ὅτι ἀπὸ τῶν γοητίων και ἀστρολόγων ὁ πρὸ κδ' ἐτῶν, ὅτε τὸ Δαρὰς ἐπολιέρησεν ἐπὶ τῶν χρόνων Φωκά τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, ὅτι ἐν οὐμ καιρῷ ἀπέλθοι ἐν Κτησιφῶντι ὅ, ἀπολείται · και μὴ ἀνασχόμενος ἀπὸ τοῦ Δασταγέρδ ἐπὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο μίλιον ἐν πορευθῆναι, τότε φεύγων ἐν ταύτῃ ἀπέβη, και οὐδὲ ἐν ταύτῃ ἐθάβρησεν στήναι, ἀλλὰ παράσας τὴν ποντογέφυραν (4) τοῦ ἑγριζοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἐκεῖθεν πόλιν, τὴν λεγομένην Σελεύκειαν παρ' ἡμῖν, παρὰ δὲ Πέρσας Γουδεςέρ, πάντα τὰ χρήματα ἐν ταύτῃ ἀπέθετο ὅ, και ἐκάθισεν ἐκεῖ μετὰ Σεϊρέμ ὅ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, και μετὰ τριῶν ἐτέρων γυναικῶν, τῶν και θυγατέρων αὐτοῦ τὰς δὲ λοιπὰς αὐτοῦ γυναίκας και τὰ πολλὰ αὐτοῦ τέκνα παρέπεμψεν ἀπὸ μ' μιλίων ὅ εἰς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος εἰς τὸ πτόν ὄχυρόν. Τινὲς δὲ Περσῶν διέβαλλον τὸν Σάρβαρον ὅ πρὸς Χοσρόην, ὡς τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονοῦντα, και καταλαλοῦντα αὐτοῦ · και ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ ὅ μετὰ κλειστέως αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίαν τὸν ὀυστρότηγον Σαρβαραζᾶ εἰς Χαλκηδόνα γράψας αὐτῷ, ἵνα τὸν Σαρβαραζᾶν ἀποκτείνῃ (5), και οὕτως τὸν λαὸν τῶν Περσῶν ἀναλαθὼν σπεύσῃ ἐπὶ Περσίδα ὅ εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ τὰ γράμματα κομίζων περὶ τὴν Γαλατίαν συλλαμβάνεται παρὰ τῶν Ῥωμαίων. Οἱ δὲ συλλαβόντες αὐτὸν διαλαθόντες τοὺς Πέρσας εἰς τὸ Βυζάντιον τοῦτον ἀπήγαγον, και τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως τοῦτον παρέδωκαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν παρὰ τοῦ ἀποστολιμαίου τὴν ἀλήθειαν Σαρβαραζᾶν παραχρῆμα μεταπέμπεται. Ἐλθὼν ὀὖν παρέστη τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρὸς τὸν Καρδαρίαν ἐπιστολὴν τούτῳ ἐπιδοῦς, και τὸν ἀποσταλέντα ὑπέδειξεν, και ἀνέγνω τὴν ἐπιστολὴν, και πληροφορηθεὶς τὸ ἀληθὲς, παραχρῆμα ἐτρέπη, και συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως και τοῦ πατριάρχου ποιῆ. Καὶ φαλώσας ὅ τὴν τοῦ Χοσρόου ἐπιστολὴν σὺν αὐτῷ ἐντίθησιν ἐν αὐτῇ ἄλλους τεσσαράκοντα ὀυστράπας και ἄρχοντας και χιλιάρχας και ἑκατοντάρχας ἀποκτανθῆναι ὀ, και ἐπιθεὶς εὐφυῶς ὀ τὴν σφραγίδα, συναθροίσει τοὺς ἡγεμόνας, και αὐτὸν τὸν Καρδαρίαν, και ἀναγνοῦς τὴν ἐπιστολὴν ἐφη πρὸς τὸν Καρδαρίαν · Συνορῶς τοῦτο ποιεῖν; Οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ ὀ πλησθέντες, τὸν Χοσρόην ἀπεκέρυττον, και πρὸς τὸν βασιλέα συνθήκας εἰρηνικὰς ἐποίησαν, και κοινή βουλευσάμενοι ἔδοξαν, ἵνα ἐκ Χαλκηδόνας ἀναχωρήσῃσι, και ἐπὶ τὰ Ῥια ἀπέλθῃσι μηδὲν ὀ λυμαινόμενοι. Ὁ δὲ

VARIE LECTIONES.

ὀ χρησμοδοτηθεὶς a. ὀ και ante ἀστρ. add. ex A. ὀ ἀπέλθειεν, Κτησιφῶν A, ἀπέβη, ὀ Κτησιφῶν f. ὀ τοῦ add. ex A. ὀ ταύτῃ A, αὐτῇ vulg. ὀ ἀνέθετο A e. ὀ Σεϊρέμ A a f, Σεϊρέμ vulg. ὀ τῶν και θυγ. A, και τῶν θυγ. vulg. ὀ ἀπὸ μ' μιλίων add. ex A a f. ὀ τὸν Σάρβαρον A a f. ὀ αὐτοῦ A, αὐτὸν vulg. ὀ αὐτοῦ ante μετὰ add. ex A. ὀ τὸν add. ex A. ὀ σπεύσῃ ἐπὶ Περσίδα A, σπεύσεται vulg. ὀ ἔλθῃσιν ὀ εἰσελθόντι ὀ σὺν αὐτῷ A. ὀ φαλωσας A, φαλωσας a f. ὀ τὴν add. ex A. ὀ τεσσαράκοντα A, ὀ vulg. ὀ ἀποκτανθῆναι A, ἐπικτ. vulg. ὀ εὐφυῆ A, εὐφυῆ f. ὀ θυμοῦ A, θυμῷ vulg. ὀ τὸν add. ex A. ὀ μηδὲν λυμ. add. ex A e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Optime Meursius pontem ex pontonibus exposuit, et ex Rigaltio deprompfit auctoritates: ex quibus, quia pontones ad invicem funibus colligatos videt, ποντογέφυραν, et quam ad annum Heraclii 15, pag. 262, vocat auctor γέφυραν ἐκ σγι-

νίων, pro endem usurpari conjicio.

(5) Quod falsis Heraclii litteris deceptus, de quibus Nicephorus ad annum 625, Chosroi ad extrema deducto suppetias non dederit.

Ἡράκλειο, ἔγραψεν τῷ Χοσρόῳ· Ἐγὼ διώκω, καὶ ἄ
 πρὸς εἰρήνην τρέχω. Οὐ γὰρ ἐκὼν πυρπολῶ
 τὴν Περσίδα, ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ σοῦ. Τίψωμεν
 οὖν καὶ τῶν ⁷¹ τὰ ὄπλα, καὶ εἰρήνην ἀσπασώμε-
 θα· σβέσωμεν τὸ πῦρ, πρὶν τὸ πᾶν καταφλέξῃ.
 Τοῦτου δὲ μὴ καταδεξαμένου, μεγάλως τὸ μῖσος τοῦ
 λαοῦ τῆς Περσίας ἠρέθη κατ' αὐτοῦ ⁷², καὶ ἐστράτευ-
 σαν ⁷³ Χοσρόης πάντας τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων
 αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν ὑπουργίαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν γυ-
 ναικῶν αὐτοῦ, καὶ τοὺτους ὀπλίσας πάντας ἀπέλευσεν
 ἐνωθῆναι τῷ στρατῷ τοῦ Ῥαζατῶ (6), καὶ στήναι
 εἰς τὸν Ἀρβᾶ ποταμὸν ἀπὸ ἰβ' μιλίων Κτησιφώντος·
 καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς, ἵνα ὅταν ⁷⁴ περάσῃ τὸν ποτα-
 μὸν ὁ βασιλεὺς ⁷⁵, κόψουσι τὴν γέφυραν [καὶ τὴν
 ποντογέφυραν ⁷⁶]. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Ἰα-
 νουαρίου μηνὸς κινήσας ἐκ τοῦ Δασταγέρδ, καὶ πε-
 ριπατήσας τρεῖς ἡμέρας, ἠπλίκευσεν ἀπὸ ἰβ' μιλίων
 τοῦ Ἀρβᾶ ποταμοῦ, ὅπου ἦν τὸ φασάτον ⁷⁷ τῶν
 Περσῶν, ἐν οἷς εἶχον ⁷⁸ καὶ διακοσίους ἐλέφαντας·
 καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γεώργιον τὸν τουρμάρ-
 χην τῶν Ἀρμενικῶν, ἵνα ἀπέλθῃ μέχρι τοῦ ποτα-
 μοῦ, καὶ καταμάθῃ, εἰ ἔχει πέραμα ὁ Ἀρβᾶς. Καὶ
 εἰδὼν, ὅτι ἔκοφαν τὰς γαφύρας, καὶ οὐκ ἔχει πέρα-
 μα ὁ Ἀρβᾶς, ὑπέστρεψεν πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ
 ἀποκινήσας ὁ βασιλεὺς, ἦλθεν πρὸς τὸν ⁷⁹ Σιάζουρον.
 Καὶ περιήρχετο πυρπολῶν ⁸⁰ τὰς χώρας καὶ τὰς πό-
 λεις ὅλην τὴν Φεβρουάριον μῆνα. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνί
 ἔλθων εἰς χωρίον λεγόμενον Βαρζᾶν, ἐποίησεν ἐπὶ τὴν
 ἡμέραν. Καὶ ἀπέστειλεν Μεζέζιον τὸν στρατηγὸν εἰς
 κύρτον· καὶ προσεβόησεν αὐτῷ Γουνδαβούνας (7), ὅστις
 χιλιάρχος ἦν τῆς στρατείας Σαρβάρου μετὰ ἄλλων
 πέντε, τριῶν μὲν κομητῶν, δύο δὲ ἀξιωματικῶν· καὶ
 ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅστις Γουνδα-
 βούνας ἀναγκαῖα πράγματα τῷ βασιλεῖ ἀπήγγειλε,
 λέγων, ὅτι Ὅταν ⁸¹ ἔφυγεν ὁ Χοσρόης ἀπὸ Δασταγέρδ,
 καὶ ἀπῆλθεν ἐν Κτησιφώντι καὶ Σαλευκείᾳ, ἠσθένησε
 δυσεντερία, καὶ ἠθέλησεν τὸν υἱὸν ⁸² Μερδασᾶν τὸν
 τεχθέντα ἐκ τῆς Σειρέμ στέψαι· καὶ ὅτι ἀντεπέρασεν
 τὸν ποταμὸν πάλιν, καὶ ἤνεγκεν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Μερ-
 δασᾶν καὶ τὴν Σειρέμ, καὶ τὸν ἄλλον αὐτῆς ⁸³ Σαλια-
 ρόν· τὸν δὲ πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν Σιρόην καὶ τοὺς
 ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ εἶσεν ⁸⁴ πέρα-
 ντοῦ ποταμοῦ. Καὶ γινὸς Σιρόης, ὅτι τὸν Μερδασᾶν
 θέλει στέψαι, ἐταράχθη· καὶ ἐπεμψεν τὸν συγγάλα-
 κτον αὐτοῦ πρὸς Γουνδαβούαν, δηλώσας αὐτῷ, ὅτι
 Ἐλθὲ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἵνα συντύχω σοί.
 Ὁ δὲ Γουνδαβούνας ἐφοβήθη διὰ τὸν Χοσρόην περᾶ-
 ν· καὶ ἄλλοι αὐτῷ ⁸⁵, ὅτι· Γράψον μοι διὰ τοῦ
 πηγαλάτου σου, εἰ τι ⁸⁶ θέλεις. Καὶ ἔγραψεν
 αὐτῷ Σιρόης, ὅτι· Γινώσκεις, πῶς ⁸⁷ ἡ πολιτεία

et in patriam reverterentur. Scripsit autem Hera-
 clius Chosroi: *Insequor te, et ad ineundam pacem
 contendo, non enim tubens Persidem devasto, verum
 a te coactus. Armis projectis, pacem amplexemur,
 et incendium extinguamus, priusquam tota moles con-
 flagret.* Respuit Chosroes pacis condiciones, ex
 quo in eum Persici totius populi odium incensum.
 Novo subinde exercitui conflando studium adhibet:
 quare optimatum suorum domesticos, vilemque
 etiam ministrorum suorum et pellicum gregem
 armis instruit et ut Rhazatis exercitui se adjuunge-
 rent imperat; locum etiam, quo conveniant, ad
 Arbam videlicet fluvium lapide duodecimo Ctesiphonte
 dissitum praefigit, simulque jubet, ut flumine
 ab eis trajecto, pontem e lapide vel ligno quemlibet
 solvant et disrumpant. Imperator autem
 mensis Januarii die septimo e Dastagerd gressu
 moto, et trium dierum itinere confecto, ad duo-
 decimum ab amne Arba milliarium, quo loci Persarum
 confluxerat exercitus, in quo elephantum ducenti,
 castra applicuit. Inde Armenicorum agminum
 ductorem Georgium, qui fluvium Arbam
 experiat, et num vadi commoditatem offerat,
 explorat, secreto submittit. Is ubi pontes interci-
 sos et ruptos, nullumque in Arba flumine vadum
 reperit, ad imperatorem revertitur. Motis inde ca-
 stris Siazurum imperator divertit, provincias et
 urbes toto mense Februario circumire contentus.
 C Mense vero Martio ad oppidum, cognomento Bar-
 zam, defleclens, dierum septem moram in eo figit.
 Mox Mezezium ducem ad praedam e vicinis agris
 agenda mittit. Ibi Gundabunam, qui in Sarbari
 exercitu tribunum munus obtinuerat, cum viae sociis
 quinque, comitibus quidem tribus, aliisque praeci-
 pua dignitate insignitis duobus offendit, quos omnes
 ad imperatorem duxit. Is Gundabunam res omnino
 necessarias ad imperatorem retulit: E Dastagerd,
 inquit, Chosroes fugitivus erupit, et Ctesiphontem,
 mox inde Seleuciam petiit. Aeger viscerum morbo
 filium Merdasam e Sirem uxore susceptum regia
 corona redimere meditatus, fluvium retro trajecit,
 et Merdasam filium, Sirem uxorem, Saliarumque
 alium ex ea natum, primogenito Siroe, et ejus
 fratribus, nec non aliis conjugibus trans flumen re-
 lictis, secum tulit. Porro Siroes, ubi de fratre in
 regem coronando patris consilium comperit, animo
 commotus, collactaneum suum ad Gundabunam misit,
 scripsitque in hanc sententiam: *Veni trans flu-
 vium, et te alloquar.* Gundabunam **271** Chos-

VARIAE LECTIONES.

⁷¹ καὶ τῶν add. ex A. ⁷² κατ' αὐτοῦ A, κατὰ Χοσρόου vulg. ⁷³ ἐκράτευσεν vulg. ⁷⁴ ὅταν] ἡνίκα A.
⁷⁵ ὁ βασιλεὺς add. ex A. ⁷⁶ καὶ τὴν ποντ. om. A f. ⁷⁷ φασάτον A, φωσάτον vulg. ⁷⁸ εἶχον A, εἶχεν
 vulg. ⁷⁹ πρὸς τὸν A, εἰς τὸν vulg. ⁸⁰ πυρπολῶν add. ex A. ⁸¹ ὅταν add. ex A. ⁸² τὸν υἱὸν A, τὸν ἰδίου
 vulg., om. f. ⁸³ αὐτῆς] αὐτοῦ f. ⁸⁴ εἶσεν A, εἶατς vulg. ⁸⁵ αὐτῷ A f, αὐτὸν vulg. ⁸⁶ εἰ τι] ὅτι. f.
⁸⁷ πῶς add. ex A e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) Non meminit librarius vocis Ῥαζατῶ, cujus
 mentio pagg. 64 et 65.

(7) R. Peyrez. coxex, scripti tamen poenitens Γου-

δαβούνας hac eadem pagina bis librarius repetit.
 Anastasius pariter scripsit Gundabundam et Gun-
 dabunam.

hymnos gratiæ Deo cecinerunt, exceptoque demum A imperatore cum gaudio et tripudis urbem ingressi sunt.

Arabum princeps Muamed annis novem.

A. C. 620. — *Persarum rex Adeser menses septem regnat.*

Hoc anno ineunte vere Heraclius imperator, venerandis et vivificis lignis secum latis, regina civitate solvens Hierosolymam Deo grates persolurus perrexit. Ubi Tiberiadem advenit, Christiani Benjamin quemdam nomine, ceu gravia ipsis damna inferre solitum, apud eum criminati sunt. Erat enim vir supra modum divitiis potens; quare imperatoris totiusque exercitus sumptibus pendendis solus ipse satis exstitit. Imperator itaque criminis eum damnaturus: *Quam ob causam*, inquit, *injuria Christianos prosequeris?* Respondet ille: *Quod fidei meæ hostes existunt.* Judaica quippe superstitione tenebatur. Imperator autem admonitum, et de religione Christiana instructum in Eustathii Neapolitæ domo (Christianum se hic profitebatur, et imperatorem pariter susceperat)

στηρίου ὕμνους τῷ Θεῷ ἂν ἀνεπεμπον· καὶ οὕτω λαβόντες τὸν βασιλέα σκιρτώντες εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει.

Ἀράβων ἀρχηγὸς Μουαμέδ ἔτη θ'.

A. M. 6120. — *Persarum βασιλεὺς Ἀδσσηρ μῆνας ἑπτὰ.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπάρας ὁ βασιλεὺς ἄμα τῷ ἔαρι¹⁵ (15) ἀπὸ τῆς βασιλευσύτης πόλεως ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύετο, ἀπαγαγὼν τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα τοῦ ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν. Ἐλθόντι δὲ αὐτῷ ἐν Τιβεριάδι κατηγόρησαν οἱ Χριστιανοὶ Βενιαμὴν τινα ὀνόματι, ὡς κακοποιοῦνται αὐτούς. Ἦν γὰρ ἐνούσιος σφόδρα. Καὶ ὑπεόριετο τὸν βασιλέα, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατέκρινεν αὐτὸν, λέγων· *Διὰ ποίαν οὐσίαν κακοποιεῖς τοὺς Χριστιανούς;* Ὁ δὲ εἶπεν¹⁶· *Ὡς ἐχθρούς τῆς πίστεώς μου.* Ἦν γὰρ Ἰουδαῖος. Ὁ δὲ βασιλεὺς νοθετήσας αὐτὸν¹⁷ καὶ κείσας ἐδάπτισεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Εὐσταθίου τοῦ¹⁸ Νεαπολίτου, Χριστιανοῦ ὄντος, καὶ αὐτοῦ ὑποδεξαμένου τὸν βασιλέα. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱεροσόλυμοις, καὶ ἀποκαταστήσας Ζαχαρίαν τὸν πατριάρχην (14), καὶ τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ ὕμνους τῷ Θεῷ A, τ. Θ. ὕμνους viii. g. ¹⁶ ἄμα τῷ ἔαρι] ἄμα ἱερεῦσιν A, ἄμα ἱερεῖα f. ¹⁷ ὁ δὲ ἀπεκρίθη A, om. f. ¹⁸ αὐτὸν add. ex A. ¹⁹ τοῦ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(13) Heraclium e Persiæ cum victoria redeuntem Hierosolymam iter primo direxisse, et sancta cruce in eam illata, et Christiano more exaltata (qui ritus crucis est exaltatio) et mox Byzantium missa, ipsum tandem in regiam urbem regressum auctor est Nicephorus, qui victorilis et itinere Hierosolymitano relatis subdit: *Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἡρόκλητος πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐχώρει ὑπὸ πολλῆς εὐφημίας καὶ δόξης ὑπερβαλλούσης παρὰ τῶν ἐκείσε δεχθείς· Paula post vero Heraclius Byzantium rediens cum fausta omnium acclamatione, atque ingenti magnificentia a civibus receptus est, etc.* Theophanes ex adverso victorem Heraclium CP. revisisse, tum altero anno Hierosolymam versus se contulisse pugnat. In tanta rerum Heraclii scriptorum differentia quem interponamus litis iudicem, non suppetit. Ipse Nicephorus item propriis verbis dirimat. Enarrata quam ample Heraclii Hierosolymam protectione, ac crucis, si vere foret a barbaris restituta, facto examine, eadem probata, exaltata, et CP. missa, Heraclii reditu in eam urbem nondum memorato, subiungit: *Δευτέρη δὲ ἦν ἰνδικτιῶν, ἤνικα ταῦτα ἐπράττετο· Indictio secunda numerabatur, cum ista fierent.* At hic annus Heraclii decimus nonus indicatione secunda notatur: ad mentem itaque Theophanis, ex Nicephori iudicio decimus nonus Heraclii elabebatur, ἤνικα ταῦτα ἐπράττετο. Nicephorum porro Heraclii in urbem regiam adventum post hæc scripta si dixeris, geminum in eam urbem e Perside et Hierosolyma reditum facili concedam, et Nicephorum narratorem ordinem solitum pervertere observabis.

(14) Occupatæ a Persis Hierosolymæ tempore Modestum ejus episcopum sedisse testis est Nicephorus. Vivente Zacharia, vel absente, nullam Modesti in Hierosolymorum Ecclesiam auctoritatem Theophanes refert. Quæ ratio, ut falsum omnino Nicephori Chronicon existimaret, Petavium impunit, item vero verbis hujuscemodi a Theophane ad hunc annum scriptis, aptissime componi: *Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱεροσόλυμοις, καὶ τῷ πατριάρχῳ Ζαχαρίῳ τελευταίαντος, μετὰ τὸ ἐλθεῖν*

αὐτὸν ἐκ Παλαιστίνης ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, τοῦ δὲ ἁγίου Μοδέστου καὶ ἀρχιμανδρίτου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου, τοῦ κτείσαντος τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν, καὶ τὴν Ἁγίαν Βηθλεὲμ, ὡς ἐμπρησθέντα ἀπὸ τῶν Περσῶν· τότε οὖν χειροτονεῖ ὁ βασιλεὺς τὸν ἅγιον Μόδεστον πατριάρχην. Verba porro ista licet vitiosa, et a grammaticæ legibus aliena sensum a Petavio animadversum reddunt quam congrue: *Imperator Hierosolymam ingressus est, (precedente vero tempore) cum soluta captivitate in Palestinam redisset Zacharias patriarcha, et d' em ultimum obiisset, tunc imperator sanctum Modestum, qui sancti Theodosii monasterio quondam Archimandrita prepositus fuerat, et sanctam Anastasiam (id est, Resurrectionis templum) et aliud in sancta Bethleem a Persis exustum, reparaverat, ordinari curavit: cunctis tamen in exemplaribus, quæ ad manus sunt, non exstare observo.* In illust. Peyrez. codice fautor legi; ad Barberini marginem ex Palatino, cum quo Peyrezianus codex comparatus, exscriptis non inficias eo; in Regio, in Vaticanis tribus, in Barberino non reperiri, et cum a Theophane primo prodierint, incertum contendit. Tot codicibus uno quasi stylo exaratis concordantes sese Anasiasius, *Miscellæ* scriptor, et Cedrenus adjungunt: et quæ adducta verba continent, ne verbo quidem attingunt. Quocirca ex eis, ut mihi falsum Nicephori Chronicon reddatur, colligere non licet: maxime cum Zacharia captivitate Persica detento, quæ Baronii sententia est ad a. C. 616, num. 7, Modestus, ut episcopatus administrator, sedem tenere potuerit: idque solum Nicephori auctoritate evinci: quinimo illud idem memoratis superius verbis, ab ipso etiam Theophane fetus nomine agnitis commode confirmari. Qui enim quondam monasterii præfectus, tum vero episcopatus administrator sancti Resurrectionis templi, et Bethleem ruinas reparaverat, Modestum denum vivis erepto ab imperatore ad thronum olim commissum, proprias, non alienas agens vias, promotus est.

ξύλα εἰς τὸν ἴδιον τόπον, καὶ πολλὰ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἀπῆλθεν τοὺς ³⁰ Ἑβραίους ἀπὸ τῆς ἄγλας πόλεως, καλεῦσας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων τῆς ἄγλας πόλεως πλησιάζειν. Κατλαβὼν δὲ τὴν Ἐδεσσαν ἀπέδωκεν τὴν ἐκκλησίαν τοῖς ὀρθοδόξοις, ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. Καὶ ἔλθων εἰς τὴν Ἱεράπολιν, ἤκουσεν ³¹ ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, Ἄδεσῆρ δὲ ὁ τούτου υἱὸς (15) τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν παρέλαβεν. Τούτου δὲ μῆνας ἑπτὰ κρατήσαντος τῆς ἀρχῆς ἐπανέστη αὐτῷ Σαρβαράζας, καὶ τούτου πατάξας, ἐβασίλευεν τῶν Περσῶν μῆνας 830. Τούτων δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι Βοράνην κατεστήσαντο ³² εἰς βασιλεῖα, τὴν θυγατέρα Χοσρόου, ἧτις ἐκράτησεν τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν ³³ μῆνας ἑπτὰ. Ταύτην δὲ ³⁴ διεδέξατο Ὀρμισδάς ὑπὸ τῶν Σκρακηῶν διωχθεὶς, καὶ γέγονεν ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοῦ Ἀραβας μέχρι τῆς σήμερον.

Ἀράβων ἀρχηγὸς Μουαμέδ ἔτη θ' ³⁵.

A. M. 6121. — Περσῶν βασιλεὺς Ὀρμισδάς ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ βασιλεὺς Ἡρακλείου ὄντος ἐν τῇ Ἱεραπόλει, ἦλθεν πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν (16), δεινὸς ἀνὴρ καὶ κακούργος τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ κακουργίᾳ, καὶ κινήσας πρὸς τὴν βασιλεῖα περὶ πίστεως λόγους, ὑπερχνεῖτο αὐτῷ Ἡράκλειος, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ὑποδέξεται ³⁶, πατριάρχην αὐτὸν ποιεῖν Ἀντιοχείας. Ὁ δὲ ὑποκρίθεις ὑπέδεξατο ³⁷ τὴν σύνοδον, ὁμολογήσας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἡνωμένας ³⁸ φύσεις ἠρώτησέν τε τὸν βασιλεῖα (17) περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ

A eum baptismo tingi providit. Imperator deinde Hierosolymam ingressus, patriarcha Zacharia sedi suæ restitit, et venerandis vivificisque lignis loco suo redditis, debitas grates Deo persolvit, Hebræosque a sancta civitate jussit exsulare, nec nisi supra tertium ab ea lapidem ad eandem accedendi fecit ipsis potestatem. Edessam profectus, ecclesiam sub Chosrois temporibus a Nestorianis occupatam orthodoxis restituit. Cum Hierapolim venisset, Siroem Persarum regem obiisse, et Adeser ejus filium Persarum regnum consecutum intellexit. In eum post imperii mensem septimum Sarbarazas rebellavit, et principe deleto Persis imperavit menses duos. Eo sublato Boranem Chosrois filiam in regem sibi Persæ præfecere, quæ regnum administravit menses septem. Huic successit Hormisdas, qui demum a Saracenis solio depulsus est, ac tandem Persicum regnum Arabibus subjectum est, et in hanc usque diem sub ipsis remansit.

Arabum princeps Muamed annis novem.

274 A. C. 621. — Persarum regis Hormisdas annus primus.

Hoc anno, cum imperator adhuc Hierapoli moraretur, Athanasius Jacobitarum patriarcha, vir valde et perniciosus, ut ex innata sibi vafritie sunt Syri omnes, ad eum accessit, motisque cum imperatore de fide sermonibus, si modo synodum Chalcedonensem vellet admittere, patriarcham Antiochiæ se constituturum Heraclius promisit. Is enuntiatis in Christo naturis duabus, hæresim ad tempus simulans, propositam synodum probavit et recep't. Tum vero de operatione et voluntatibus impera-

VARIE LECTIONES.

³⁰ τοὺς add. ex A. ³¹ ἤκουσεν A, ἀκούσας vulg. ³² κατεστήσαντο A, κατέστησαν vulg. ³³ τῆς βασιλείας τῶν Π. Α., τὴν βασιλείαν Περσῶν vulg. ³⁴ δὲ add. ex A. ³⁵ Ἀράβων — ἔτη θ' om. e f. ³⁶ ὑποδέξεται A, ὑποδέξεται vulg. ³⁷ ἐδέξατο A. ³⁸ ἡνωμένας add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(15) Regum, qui Persis dominati sunt, alia apud Nicephorum et Schikardum de rebus Persicis offertur se nomina.

(16) Auctor Monothelitarum historiae Combefis de Jacobitarum hæresi tractatum edidit, ex quo pauca proferam : Ὁ Ἰακωβός, ἀφ' οὗ καὶ οὗτοι καλοῦνται, μοναχός τις γέγονε Σύρος. Τζάνζαλος ἐπονομαζόμενος, διὰ τὴν ἀγαν αὐτοῦ, ὡς οἶμαι, εὐτέλειαν. Οὗτος ὄν ἀναδείξιμενος παρὰ τοῖς Σύροις τοῦτο ἐκφρούτην. Εἰ infra : Οἱ τῷ Ἰακώβῳ μοναχῷ Σύρῳ πεισθέντες ὠνομάσθησαν Ἰακωβίται. Jacobus, a quo isti appellationem sortiti sunt, Syrus quidam monachus, ignobilis valde atque obscurus fuit, cognomine Τσανζάλ (Culex) ob summam, puto, ejus vilitatem. Hic ergo Eutychetis amplexus doctrinam, apud Syros eam prædicavit.

(17) Memoratus auctor Athanasii cum Heraclio congressionis a Theophane fidem elevaturus, his eum oppugnat argumentis : 1. alteri cum Paulo Severiano ab eodem Heraclio habitæ persimilem : quam perinde licet locorum et temporum circumstantiæ diversam, pleraque tamen eandem ostendant ; 2. iis auctoribus aut scriptis eam non memorari, quibus ejus mentio debuerat esse commendata ; 3. perperam Heraclium animo consternatum (attonitum argutus scripsisset) audita Athanasii sententia recenseri, cui jam Pauli Sergiique mens similis fuisset operata ; 4. Paulum Sei-

verianum episcopatu Antiocheno ob hæresim simulate repudiatam ab Heraclio donatum, Pauli forsitan abjecisse nomen, et Athanasii assumpsisse. Leviora tamen sunt hæc tela, quam quibus confodiat Theophanes, et historiae ab eo conscriptæ veritas lædatur. Ac primi quidem impetus in eam nullus est. aut certe debilis, qui geminum Heraclii, qua cum Paulo, qua cum Athanasio congressum admittet, atque ut eundem, vel similem materia et proposito, ita personarum, loci, temporum circumstantiis diversum ; 2. scriptoribus nonnullis licet Athanasii fraudes obvolvuntur silentio, aliis tamen velut Sophronio concerepantibus buccis easdem execranti sonore ventilantur : Cum quibus, inquit, anathema sint et catathema, Athanasius quoque Syrus, et Apozygarius Anastasius, etc. ; 3. Athanasii verbis stupefactum Heraclium, quæ res novas, et inaudita dogmata præ aliis ingerent : in nonnullis enim a Severianis discrepabant Jacobitæ ; 4. ultimi argumenti apud me, vel cordatos ea tantum erit fides, quæ se probata auctoritate senserit fulciendam. Illud insuper moneo eo in Theophanem discursu prave Baronium argui, qui, Cedreno Heraclii et Athanasii colloquium in annum 25 reponente, ad annum 20 illud revocarit ; seriem enim annorum qui legerit apud Cedrenum, typographi solius, haud Baronii advertet erratum.

nono Constantis imperantis anno, indictione octava. A δὲ καὶ τῶν ἐσπερίων ἐπισκόπου; ἐτιμωρήσατο. Μετὰ δὲ τὴν ἔξορίαν Μαρτίνου Ἀγάθων χειροτονεῖται πάπας Ῥώμης· ὅστις κινηθεὶς ζήλω Θεοῦ, σύνοδον ἱερὰν καὶ αὐτὸς συναβροήσας, τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀπεκκήρυξε, τὰς δὲ δύο ¹⁵ θελήσεις καὶ ἐνεργείας ἐτρένωσεν ¹⁶. Οὕτω δὲ τῆς ¹⁷ Ἐκκλησίας τότε ὑπὸ τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν δυσσεβῶν ἱερέων ταραττομένης, ἀνέστη ὁ ἐρημικώτατος ¹⁸ Ἀμαλήκ (23) τύπτων ἡμᾶς τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ γίνεται πρώτη φορὰ πτώσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ἢ κατὰ τὸ Γαβιθᾶ ¹⁹ λέγω καὶ Ἰερμουχᾶν (24) καὶ τὴν ἄθισμον αἱματοχυσίαν ²⁰ (25)· μεθ' ἣν αἱ Παλαιστίνων καὶ Καισαρέων καὶ Ἰερουσαλῶν ἀλώσεις, εἶτα ὁ Αἰγύπτιος ἐλεθρος, καὶ καθέξῃς ἡ ²¹ τῶν μεσογείων ²² καὶ νήσων, καὶ πάσης Ῥωμανίας ἀιχμαλωσία, καὶ ἡ ²³ ἐν Φοινίκῃ παντελής ²⁴ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ τε καὶ στόλου ἀπόλειψαι, καὶ πάντων τῶν Χριστιανικῶν λαῶν καὶ τόπων ἐρήμωσις ²⁵, ἥτις οὐκ ἐπαύσατο, ἄχρις ἂν ὁ τῆς Ἐκκλησίας διώκτης ²⁶ ἐν Σικελίᾳ κακῶς ἀνηρέθῃ ἐν βαλαντίῳ τῆς (26) Δάφνης.

Christianæque provinciae vastitas: quorum finis nullus fuit, donec Ecclesiae persecutor in Daphnes balneo in Sicilia infeliciter occisus fuit.

A. C. 622.—Hoc anno Muamed Saracenorum dux et pseudopropheta, Abubachar cognato suo successore designato, mortuus est, ex quo omnes extimuerunt. Hebraei vero jam diu in seductionem inducti, sub adventum ejus exspectatum ab ipsis eum esse Christum arbitrabantur: adeo ut nonnulli inter eos spectatissimi, Moysis Dei inspectoris legibus relictis, ad eum se conferentes, quam prædicavit religionem acceptarent. Erant numero decem, qui facinus hujusmodi perpetraverunt, qui ad 277 cædis ejus diem ipsi adhæserunt. Cameli vero carnes eo degustare consero, quem arbitrabantur eum non esse decreverunt: quid autem agerent, hærebant dubii: at cum ejus superstitutionem deserere miselli vererentur, nefanda in Christianos moliri edocentur: interim societatem cum eo tenuere. Cæterum necesse omnino videtur hic de ejus origine aliquid attexere. Is ex præclaris-

A. M. 6122.—Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπεβίω Μουαμέδ (27) ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς καὶ ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος Ἀβουδάχαρ ²⁸ συγγενῆ αὐτοῦ ²⁹· καὶ πάντες ἐφοβήθησαν (28). Οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν· ὡς καὶ τινὰς ³⁰ τῶν προῦχόντων αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ ἀφήσαι ³¹ τὴν τοῦ θεόπτου Μωυσέως ³². Ἦσαν δὲ τῷ ἀριθμῷ δέκα οἱ τοῦτο πεποτηκότες, καὶ σὺν αὐτῷ διήγον ἄρι τῆς σφαγῆς (29) αὐτοῦ. Θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἐσθλοντα ἀπὸ καμήλου, ἔγνωσαν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς ³³, ὃν ἐνόμισαν, καὶ διεπόρουν ³⁴ τί πρᾶξαι, καὶ ἀφήσαι αὐτοῦ τὴν θρησκείαν δειλιώτερες οἱ τάλανας, ἐδίδασκον ³⁵ αὐτὸν ἀθεμίτα καθ' ἡμῶν Χριστιανῶν· καὶ διήγον σὺν αὐτῷ. Ἀναγκαζέον δὲ ἡγοῦμαι (30) διηγῆσασθαι ³⁶ περὶ τῆς τοῦτου γενεᾶς. Οὗτος μὲν γενικωτάτης φυλῆς κατήγατο ἐξ Ἰσμαήλ, υἱοῦ

VARIAE LECTIONES.

¹⁵ τὰς δὲ δύο vulg. ¹⁶ ἐτρένωσεν A, τρενώσας vulg. ¹⁷ δὲ τῆς A, δὲ καὶ τῆς vulg. ¹⁸ ἐρημικώτατος A e f. ἐρημικός vulg. ¹⁹ Γαβιθᾶ A e f, Γαβιθᾶν vulg. Ἰερμουχᾶν A, Ἰερμουχᾶν a. ²⁰ αἱματοχυσίαν A. ²¹ ἡ add. ex A. ²² τῶν μεσογείων ποταμῶν a. ²³ ἡ add. ex A. ²⁴ παντελής om. A. ²⁵ ἐρήμωσις A, ἐρημώσεις vulg. ²⁶ ἐν β. τῆς A. om. A a f. ²⁷ Ἀβουδάχαρον A, Βουδέχαρ b, Βουδέχαρ f. ²⁸ αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ e. ²⁹ τινὰς A b, τινες vulg. ³⁰ ἀφίναί a. ³¹ Μωυσέως A, Μωυσῆ vulg. ³² αὐτὸς om. A. ³³ διεπόρουν A, ἡπόρουν vulg. ³⁴ ἐδίδασκον] ἐκδιδάσκων A, διδίσκονται vulg. ³⁵ διηγῆσασθαι om. A i, εἰπῆν a; quod idem A add. post γενεᾶς.

JAC. GOARI NOTÆ.

(23) Machomedus desertorum Arabiæ incola.
(24) Memoratur inferius ad annum Heraclii 24 et 25.
(25) Melius Cedr., καὶ ἡ ἀθισμος αἱματοχυσίαν. Descripta hæc clades Heraclii anno 25. COMBEPIS.
(26) Constans: de quo anni sequentes.
(27) Comparandus Theophani Abraham Echelensis, de Moslaninorum imperio: ipse quoque Theophanes sibi conferendum apud Constantinum Porphyrogenotam *De admin. imp.* cap. 17, ubi hæc eadem pene ad verbum.
(28) Mutilum hoc, nec superioribus rite con-

nexum. Præmittit Anast., eo tempore venit auditio ejus; nempe vel Mahumetis, ejusque unæ sectæ, vel successoris; quæ sic timorem incussent. COMBEPIS.

(29) Sic errore Anast. Cedr. ac Theophanis codd. pro, σφαγῆς; usque dum comedentem viderant; nempe, cameli carnes immundas, ut statim sequitur: ex eo enim cognoverunt non esse Mesiam, qui sic legem transgredereetur. Id.

(30) Quæ sequuntur excerpit Constantinus Porphyrog., et ex eis conflavit caput 14, ex quo lucem hæc accipiunt.

Ἄβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος (31) πατὴρ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. Οὗτος γεννᾷ υἱούς δύο, Μούνδαρον καὶ Ἀραβίαν. Μούνδαρος γεννᾷ Κούρασον καὶ Ἰσον καὶ Θεμίμην⁹³ καὶ Ἀσαδον, καὶ ἄλλους ἀγνώστους. Οὗτοι πάντες φκουν τὴν Μανδιανίτιν⁹⁴ Ἐρημον, καὶ ἐν αὐτῇ ἐκτηνοτρόφουν, ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες. Εἰσι δὲ καὶ⁹⁵ ἐνδότεροι αὐτῶν, μὴ ὄντες τῆς φυλῆς αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ Ἰεκτάν, οἱ λεγόμενοι Ἀμανίται, τοῦτ' ἐστὶν Ὀμηρίται (32). Ἐπραγματεύοντο δὲ τινες αὐτῶν ἐν ταῖς κμηλοῖς αὐτῶν. Ἀπόρου δὲ καὶ ὄρφανου ὄντος τοῦ προσηγμένου Μουαμῆδ, ἔδοξεν αὐτῷ εἰσελθεῖν⁹⁶ πρὸς τινα γυναῖκα πλουσίαν, συγγενῆ αὐτοῦ οὔσαν⁹⁷, ὀνόματι Χαδίγα⁹⁸, μισθωτὸν⁹⁹ ἐπὶ τὸ καμηλεύειν καὶ πραγματεῦσθαι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Παλαιστίνῃ. Κατ' ὀλίγον δὲ παρῆρσιασάμενος¹ ὑπεισηλθε τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὖσῃ, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα² καὶ ἔσχε τὰς καμηλοῦς αὐτῆς καὶ τὴν ὑπαρξιν. Ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ συνανεστρέφετο³ Ἰουδαίους τε καὶ Χριστιανούς. Ἐθῆρᾶτο δὲ παρ' αὐτῶν τινα Γραφικά, καὶ ἔσχε τὸ πάθος τῆς ἐπιληψίας⁴. Καὶ νοήσασα ἡ τοῦτου γυνὴ, σφόδρα ἔλυπετο, ὡς εὐγενῆς οὖσα καὶ τῷ τοιαύτῳ συναφθεῖσα, οὐ μόνον ἀπόρῳ ὄντι, ἀλλὰ καὶ ἐπιληπτικῷ. Τροποῦται δὲ αὐτὸς θεραπεῦσαι αὐτὴν, οὕτω λέγων, ὅτι Ὀπτασίαν τινὰ ἀγγέλου λεγομένου Γαβριὴλ θεωρῶ, καὶ μὴ ὑποφέρων τὴν τοῦτου θέαν, ὀλιγωρῶ καὶ πίπτω. Αὕτη⁵ δὲ ἔχουσα μοναχὸν τινὰ⁶ [διὰ] κακοπιστίαν ἐξόριστον ἔκεισε οἰκούντα⁷, ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου. Κάκεινος θέλων πληροφορησάμενος αὐτὴν, εἶπεν αὐτῇ, ὅτι Ἀλήθειαν εἰρηκεν⁸ καὶ γὰρ οὗτος ὁ ἀγγελος ἐκπέμπεται πρὸς πάντας προφήτας. Αὕτη⁹ δὲ πρώτη δεξαμένη τὸν λόγον τοῦ ψευδαβδᾶ¹⁰ (33), ἐπίστευσεν αὐτῷ, καὶ ἐκήρυξεν ἄλλαις γυναῖξιν ὁμοφύλοις αὐτῆς προφήτην αὐτὸν εἶναι. Οὕτως καὶ¹¹ ἐκ γυναικῶν ἤλθεν¹² εἰς ἄνδρας, πρῶτον εἰς Ἀβουδάχαρ, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπε. Καὶ ἐκράτησεν ἡ ἀρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίου¹³ διὰ πολέμου τοῦ ἔσχατον (34)¹⁴ πρῶην μὲν κρυπτῶς ἔτη

A sima tribu duxit originem, ex Ismaele nimirum, filio Ahraham. Nizarus quippe Ismaelis pronepos pater istorum omnium prædicatur. Hic filios duos suscepit, Mundarum et Arabiam. E Mundaro Curasus, Isus, Themimes et Asadus, et incogniti alii processerunt. Isti omnes Madianitarum deserti incolæ exstiterunt, et in tentoriis habitantes, per eam regionem armenta pascebant. Sunt etiam iis interiores ab eorum tribu omnino alieni, lectan nimirum posterii, dicti Amanitæ, qui etiam Homeritæ vocantur. Quidam vero ex eis cum camelis mercaturam exercent. At cum memoratus Muamed orphanus et rei familiaris egestatem sustineret, ei visum est, ad mulierem quamdam oppido divitem gentilem suam cognomento Chadigam se conferre, ut operam suam illi locaret, ad camelos pasceudos, mercaturamque ex iis in Ægyptum et Palæstinam exerceret. Paulatim vero liberiore ejus utens consuetudine, ut erat vidua, se in gratiam ejus insinuavit, adeo ut uxorem ipsam duxerit, ejusque camelos universamque substantiam fecerit suam. Profectus autem in Palæstinam, cum Judæis et Christianis versabatur, et quædam de saceris eorum scriptis venatus est. Porro, cum morbo comitiali laboraret, uxor virum eo aliquando correptum animadvertens, gravem inde concepit dolorem, quod nobilis ipsa, tali viro, non solum pauperi, sed etiam comitiali infirmitate affecta, conjuncta esset. Is autem eam delinire comminiscitur hujusmodi verbis: *Angeli cognomento Gabrielis visio mihi manifestatur, cujus aspectum ipse ferre non valens, mentis deliquium patior, et concido.* Illa cum ad manum monachum quemdam haberet, ob pravos in fidem sensus relegatum, et istic morari consuetum, hominem consulit, cuncta viri secreta denuntiat, ac ipsius angeli nomen. Is cum mulieri rem plane persuasum vellent, dixit ei: *Verum enuntlavit: iste quippe angelus ad omnes prophetas destinatur.* Ipsa itaque cæteris prior pseudabbatis verbis

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ Τεμήμην Α. ⁹⁴ Μανδιανίτιν Α, Μανδιανίτην vulg. ⁹⁵ καὶ add. ex Α. εἰσιέναι Α. ⁹⁶ συγγενῆ αὐτοῦ οὔσαν Α, συγγενεῖ αὐτοῦ οὔσῃ vulg. ⁹⁷ Χαδίγα Α, Χαδίγα α, Χαλίδα Γ. ⁹⁸ μισθίων Α Γ. ¹ παρῆρσιασάμενος ὑπεισηλθε Α, παρῆρσιασαμένου εἰσηλθε vulg. ² συνανεστρέφετο Α, συνανετρ. vulg. ³ καὶ ἔσχε τὸ πάθος τῆς ἐπιλ. Α, ἔσχε δὲ πάθ ἐπιλ. vulg. ⁴ αὕτη Α, αὐτὴ vulg. ⁵ μοιχόν τινα Α. ⁶ οἰκούντα φίλον αὐτῆς Α. ⁷ αὕτη Α, αὐτὴ vulg. ⁸ ὀνόματι Σέργιον κακόδοξον add. h e f post ψευδαβδᾶ. ⁹ οὕτως καὶ Α α, καὶ οὕτως καὶ vulg. ¹⁰ ἤλθεν εἰς Α, ἤλθεν, καὶ εἰς vulg. Ἀβουδάχαρ Α, Ἀβουδάχαρον vulg. ¹¹ τῆς ἐνθροῖου Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(31) Ismaelis sobolem aliter deducit Abraham Ecchellensis pag. 157, diversus ille ordo apud eundem dignoscendus: nomina pene eadem leguntur, Nazarus, qui Constantino Ζήναρος, Zenarus, Massarus, qui sorte hic Mundarus; Rabiba, qui hic Arabia; Caisus, qui hic cunctisque in codicibus particula copulativæ καὶ Ἰσος adjungitur, veriusque ex Constantino cap. 14 Καίτος scriberetur; Tamum pag. 158, qui hic Themimes, et in Peyrez. Τεμήμης exstat; et Asedus rursus pag. 157, de Coraso inferius ad seq. pag.

(32) lidem mihi qui Ecchellensis memorato Aumaritæ, qui felicis sedibus in Arabiam felicem secesserunt, hæcque de causa ejus regionis incolis istorum posterii ascripti sunt.

(33) Addunt variæ lectiones, ὀνόματι Σέργιον

κακόδοξον. Exponit Constantinus: Συμφεδομαρτυροῦντος αὐτῷ Ἀρειανοῦ τινος μοναχοῦ ψευδιωνύμου δι' αἰσχροκέρδειαν. Καὶ οὕτως ἡ γυνὴ πλανηθεῖσα, καὶ ἄλλαις γυναῖξιν ὁμοφύλοις κηρύξασα προφήτην αὐτὸν εἶναι, προήλθε τὸ ψεῦδος. *Mahometo falsum compræbebat testimonium Arianus quidam falsus monachus (nomine Sergius) turpis lucri gratia. Atque ita uxore aliis quoque contribulibus feminis ipsum prophetam esse contestante, mendacium progressum est.* Locum porro hunc mendosum ita interpo: αὕτη δὲ πρώτη δεξαμένη τὸν λόγον τινὸς ψευδαβδᾶ ὀνόματι Σέργιου κακόδοξου συμφεδομαρτυροῦντος δι' αἰσχροκέρδειαν.

(34) Cedr., ἕως τοῦ ἔσχατου πολέμου, quod non videtur apium. *Obtinuit partes Æthiopiæ (nempe provinciam felicis Arabiæ, inquit sanctus Nicoph.)*

credula viro deinceps adhibuit fidem, ac inter alias feminas contribules eum prophetam esse disseminavit: et hoc pacto a feminis in viros res propagata est, ante alios vero ad Abubacharum, quem ille postea 278 successorem reliquit. Obtinuitque ea hæresis in partibus Æthiopiæ postremo tandem bello, primum quidem occulte, annos decem disseminata, tum vero armorum vi annos pariter decem, ac tandem aperta concione annos novem. Porro subditos ita edocuit: Qui interfecerit inimicum, vel ab inimico interfectus fuerit, in paradisum admittetur.

Paradisum vero quo corporalis cibi, et potus, et feminarum commixtionis sit usus, ipse asseruit: fluvium item mellis fore, vini, et lactis, feminarumque usum, non quales fluxum exhibet sæculum, sed præstantiorum, diuturnam commixtionem, et permanentem stantemque voluptatem, aliaque id genus luxus et demeritæ plena. Præterea ut sui invicem misericordia moverentur, et injuriam passis opem ferrent edixit.

Eodem quoque anno, indictione quarta, mensis Novembris die septimo, Heraclio in oriente degenti David filius natus est. Eodem quoque die Heraclius Heraclii junioris Constantini dicti filius, magni Heraclii nepos in lucem venit, et a patriarcha Sergio mensis Novembris die tertio (π), quinta indictione, lustrali unda initiatus fuit in Blacherinis.

A. C. 623. — *Arabum ducis Abubachar annus primus.*

Hierosolymorum episcopi Modestianus primus.

Hoc anno Persæ in invicem tumultuati intestinis bellis mutuo sese confecerunt. Sub id vero tempus munera gratulantis animi testimonia, ob partem ab Heraclio de Persis victoriam, Indorum rex misit: unionum videlicet ac lapidis pretiosi copiam non contemnendam. Jam ante Muamed fato extinctus fuerat, qui debellandis ex Arabum genere Christianis amercæos quatuor instituit. Illi ad vicum, cui Muchæorum nomen, in quo Theodorus Vicarius sedem fixerat, accedunt; qua die profanus suos ritus exsequerentur in Arabes impressionem facere consiliati. At Vicarius ea de re

Α δέκα (55), καὶ διὰ πολέμου ὁμοίω; δέκα, καὶ φανερώ; 13 ἐννία. Ἐδίδαξεν δὲ 14 τοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους, ὅτι ὁ 15 ἀποκτείνων ἐχθρὸν ἢ ἀπὸ ἐχθροῦ ἀποκτεινόμενος, εἰς παράδεισον εἰσέρχεται. Τὸν δὲ παράδεισον σαρκικῆς βρώσεως καὶ πόσεως καὶ μίξεως γυναικῶν ἔλεγεν· ποταμὸν τε οἴνου καὶ μέλιτος καὶ γάλακτος, καὶ γυναικῶν οὐ τῶν παρούσων 16, ἀλλ' ἄλλων, καὶ τὴν μίξιν πολυχρόνον εἶναι 17, καὶ διαρκῆ τὴν ἡδονήν· καὶ ἄλλα τινὰ ἀσωτίας καὶ μωρίας μεστά· συμπαθεῖν δὲ ἀλλήλοις, καὶ βοηθεῖν ἀδικουμένοις.

Β Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει, ἰνδικτιῶν τετάρτη, μηνὸς Νοεμβρίου ἑβδόμη, ἐγενήθη, Ἡρακλεῖω (56) ἐν τῇ Ἀνατολῇ Δαβὶδ 17 ὁ υἱὸς αὐτοῦ· τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ Ἡράκλειος ἐτέχθη (57) υἱὸς Ἡρακλείου τοῦ μικροῦ τοῦ καὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Ἡρακλείου τοῦ μεγάλου. Καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχίρναϊς ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου τῇ ε' ἰνδικτιῶν μηνὸς Νοεμβρίου τρίτη.

A. M. 6123. — Ἀράδων ἀρχηγῶ Ἀβουδάχαρ ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Μοδέστου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπανέστησαν Πέρσαι (58) κατ' ἀληθῶν, καὶ ἐπολέμησαν αὐτούς. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πέμπει συγχαρῖκα 18 τῷ Ἡρακλεῖω ἐπὶ τῇ τῶν Περσῶν 19 νίκῃ μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους ἰκανούς. Ἦν δὲ πρωταλευτήσας ὁ Μουαμέδ, ὃς ἦν στήσας τέσσαρας ἀμτραίους 20 (59) τοῦ πολεμεῖν τοὺς ἐξ Ἀράδων γένους Χριστιανούς· καὶ ἦλθον κατέναντι Μουχέων κόμη λεγομένη (40), ἐν ἣ ὑπῆρχεν Θεόδωρος ὁ Βικάριος (41), θέλοντες ἐπιβρίψαι κατὰ τῶν Ἀράδων τῇ ἡμέρᾳ τῆς εἰδωλοθυσίας (42) αὐτῶν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Βικάριος παρὰ τινος Κορασινοῦ 21 (43), Κουταβά λεγομένου, συνάγει

VARIÆ LECTIONES.

13 τὸ κοῦρα τοῦ Μαχουμέτ add. a post φανερώς. 14 δὲ add. ex A. 15 ὁ add. ex A. 16 παρούσων a, παρόντων vulg. 17 εἶναι: a id. ex A. 18 Δαβὶδ om. A e f. 19 συγχαρῖκα A, συγχαρίκα vulg. 20 ἐπὶ τῇ τῶν Π. A, ἐν τῇ Π. vulg. 21 Ὁμηρίους a, Ἀμηρίους f. 22 Κουρασίου, Κουτάβα λεγομένου καὶ Μαρθίου αὐτοῦ γενομένου A.

JAC. GOARI NOTÆ.

ad extremum bello ac armis. Sic nempe Mahometani hæresim disseminant, cum desit divina illa vis, qua Christus sibi corda addicit per stultitiam prædicationis; nec modo aliud magis ad bella animat quam superstitionis zelus, et ut cum imperio sectam producant. COMBERS.

(35) Hæc in caput 17 Constantinæ congesta.

(36) Num ex Martine neptis conjugio, non ita constat. Duos enim tantum susceptos ex ea filios narrat Nicephorus: καὶ δὴ δὸν ἐξ αὐτῆς υἱεὺς τίτται· nomen uni Flavius, alteri Theodosius.

(37) Ex Gregoria filia procreatum testatur Nicephorus, pag. 45.

(38) Brevibus hæc perstringit Nicephorus p. 14.

(39) Ducis interpretor, quos Sigebertus in Chronico prætoris. In regno Saracenorum quatuor prætoris statuit, qui amiræ vocabantur. Ipse vero amiras dicebatur: vel πρωτοσύμβουλος. Ὁδηγη-

D θέντας duces vocat auctor anno succedente: imperatorem Abraham Ecchellensis dicit amiram.

(40) Mecham puto indigitari Mahometi sepulcro, non jam vicum, sed urbem celeberrimam.

(41) Tribunis et principibus vicarios annumerat Vegetius Latinus lib. III, tribunis item et campiductoribus Mauricius. Superiorem dignitatem, provincie nimirum præsidem, ostendit imperii novitia.

(42) Ita Mahometicum festum vocat: de quo Chalcocondylus lib. III, et Barthæna. — Anast. in die, qua erant idolis immolaturi; nempe Arabes Mahometani, quibus et idololatriæ quidpiam Cædr. videtur ascribere; eisi illi, qui Deum unum agnoscant, longe se ab eo ut idolis immolent, esse existimant. In vers. ipse in eos facta impressio ad pagum, etc. COMBERS.

(43) E Corasi stirpe, de quo præcedens pagina. Corasus ille idem, ne iudice, qui Ecchellensi

πάντας τοὺς στρατιώτας τῶν φυλακῶν²² τῆς ἐρήμου, καὶ ἀκριθωσάμενος παρὰ τοῦ Σαρακηνοῦ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἐμελλον ἐπιβρίπτειν αὐτοῖς, αὐτὸς ἐπιβρίψας αὐτοῖς ἐν τῷ χωρίῳ ἐπιλεγομένῳ²³ Μοθούς ἀκοκτείνει τρεῖς ἀμηραῖους, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ. Ἐξῆλθεν δὲ εἰς ἀμηρᾶς ὁ Χάλεδος (44), ὃν λέγουσι μάχαιραν²⁴ τοῦ Θεοῦ. Ἦσαν δὲ τινες τῶν πλησίον²⁵ Ἀράβων λαμβάνοντες παρὰ τῶν βασιλέων βόγας μικράς πρὸς τὸ φυλάξαι τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἦλθεν τις εὐνοῦχος διδόναι²⁶ πᾶς βόγας τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐλθόντες οἱ Ἀραβες κατὰ τὸ ἔθος λαβεῖν τὴν βόγαν αὐτῶν, ὁ εὐνοῦχος ἀπέδιωξεν αὐτοὺς, λέγων, ὅτι Ὁ δεσπότης μόγις τοῖς στρατιώταις δίδωσιν βόγας, πόσῳ μᾶλλον τοῖς κυσὶ τούτοις; Ὀλιθέντες οὖν οἱ Ἀραβες ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ αὐτοὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης στόμιον οὐσης τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σιναῖον ἕρος πλουσίαν σφόδρα.

A. M. 6124. — *Persarum βασιλεὺς Ὁρμισδᾶς ἐτη α'*²⁷.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεμφεν²⁸ Ἀβουβάχαρος στρατηγὸς τέσσαρας²⁹, οἳ καὶ ὀδηγηθέντες, ὡς προέφη, ὑπὸ τῶν Ἀράβων (45) ἦλθον, καὶ ἔλαβον τὴν Ἠραν, καὶ πᾶσαν χώραν Γάζης, στόμιον οὐσης τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σιναῖον ἕρος³⁰. μόγις δὲ ποτε ἐλθὼν ἀπὸ Καισαρείας Παλαιστίνης Σέργιος σὺν στρατιώταις ὀλίγοις³¹, καὶ συμβαλὼν πῆλεμον, κτείνεται πρῶτος (46) σὺν τοῖς στρατιώταις τριακοσίοις οὖσι³². Καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες καὶ λάφυρα πολλὰ ὑπέστρεψαν μετὰ λαμπρᾶς νίκης³³.

Αὐτῷ δὲ τῷ χρόνῳ σεισμὸς ἐγένετο κατὰ τὴν Παλαιστίνην· καὶ ἐφάνη σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ μεσημβρίαν, ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτησιν· ἔμεινε δὲ ἐπὶ³⁴ ἡμέρας τριάκοντα διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου. Ἦν δὲ ξηροειδής.

A. M. 6125. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Σωφρονίου ἔτος α'*.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Κύρου (47) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀβουβάχαρος τελευταῖα ἀμηνεύσας δύο ἔτη καὶ ἡμισυ· καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν Ὀβμαρος, ὃς παρέλαβε³⁵ Βόστραν τὴν πόλιν μετὰ

A per Corasinum, cognomento Cutabam certior factus, militibus deserti custodiae ac praesidiis deputatis in unum collectis, nec non de die et hora qua irrumperē meditantur diligentius a Saraceno edoctus, ipse ad pagum vulgo Mothus dictum ex ameræis tres et exercitum copiosum delet. Unus autem ameræus Chaledus nomine, quem etiam Dei gladium vocabant, evasit. Cæterum cum ex Arabibus juxta positis nonnulli defendendis Eremi faucibus exigua stipendia referre solerent, venit 279 ea tempestate eunuchus non nemo stipendia militibus erogaturus, et ut Arabes pro more sibi consueti stipendium accepturi venissent, asperis verbis adegit, *Dominus noster, inquit, militibus stipendia vix solvit, quanto minus canibus istis distribuet?* Arabes ita male accepti ad contribules suos se recipere, eosque inde adduxerunt ad agrum Gazæ, quæ ad ipsas deserti fauces contra Sinæum montem sita opibus quam plurimis abundat.

A. C. 624. — *Persarum rex Hormisdas annis undecim.*

Hoc anno Abubacharus duces quatuor, ut praefatus sum, misit, qui ab Arabibus deducti, Heram et universam Gazæ regionem cepere, quæ versus montem Sinæum deserti fauces occupat. Quibus cum Sergius tandem aliquando Casarea urbe Palæstinæ cum paucis adeo militibus obviam procurrisset, certamine inito, ipse primus cum cæteris militibus, qui trecenti omnino erant, cæsus est. Quare ipsi ingenti præda parta, pluribusque captivis abactis, insigni victoria potiti, domum reversi sunt.

Eodem etiam anno terræ motus in Palæstina contigit, signumque in cælo meridiem versus visum est, docitem a trabis forma vocant, quod Arabum imperium portendebat, duravitque dies triginta, a meridie ad septentrionem usque exportectum, et gladii formam præ se ferebat.

A. C. 625. — *Hierosolymorum episcopi Sophronii annus primus.*

Alexandriæ Cyri episcopi annus primus.

Hoc anno Abubacharus duobus annis et dimidio principatu occupato extinctus est, tum vero tyrannidem Umarus obtinet, qui Bostram et plures

VARIÆ LECTIONES.

²² παραφυλάκων ²³ ἐπιλεγομένῳ A, ἐπὶ λεγ. vulg. ²⁴ τὴν μάχαιραν A. ²⁵ πλησίον A, πλησίον vulg. ²⁶ διδόναι A, δίδων vulg. ²⁷ Περσῶν—ια' om. a. ²⁸ ἐπεμφεν A, πέμψας vulg. ²⁹ στρατηγὸς τέσσαρας, οἳ καὶ ὀδηγηθέντες, ὡς προέφη, ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἦλθον A, τέσσαρας ὀδηγηθέντας, ὡς προέφη, ἦλθον vulg. ³⁰ στόμιον—ἕρος om. A a f. ³¹ σὺν στρατιώταις ὀλίγοις A, σὺν στρατιωτῶν ὀλίγων vulg. ³² σὺν τοῖς στρατιώταις τριακοσίοις οὖσι A, σὺν τῶν στρατιωτῶν τριακοσίων ὄντων vulg. ³³ μετὰ πολλῆς νίκης A f, μετὰ λαμπρᾶς νίκης vulg. ³⁴ ἐπὶ om. A. ³⁵ παρέλαβε A, παραλαμβάνει vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Coraiscius, a quo Coraiscitar Mahometi pseudopropheta cognati, et hostes dicti sunt: quo fit satis admiranti unde Saracenus hic Catabas Mahometi contribules prodiderit ad necem: hostis enim Mahometi contribules prodiderit ad necem: hostis enim Mahometici sanguinis exstilit infensissimus.

(44) De quo Ecchellensis pag. 158.

(45) Quos nenape eunuchus negatis stipendiis ad Mahumetanorum partes compulerat. COMBEFIS.

(46) Genus mortis, et causam refert Nicephorus.

Abubacharus porro a quo occiditur, *Abubacrus* ab Abrahamo Ecchell. scribitur. De eodem Leunclavius *Hist. Musulm.* lib. 1.

(47) Non longe ab indictione 6, quæ superioris est anni, promotionem ejus assignant Anastasii Collectanea in collatione sancti Maximi cum Theodosio: *Scitis novitates, quæ factæ sunt a sexta indictione transacti circuli inceptas ab Alexandria per novem capitula a Cyro, qui nescio quo pacto factus est illic præsul.*

alias civitates expugnavit, et ad Gabetha usque penetravit. Theodorus autem imperatoris Heraclii frater eum iis conserta pugna victus est, et ad imperatorem Edessam rediit. Imperator ducem alium Baanem nomine praeficit, et Theodorum saccellarium, et ambos cum armata multitudine adversus **280** Arabes instruit. Is Edessam profectus, obvium Saracenorum agmen habuit, quibus delictis, ameræ principatu fungentem, et reliquos universos Damascus usque fugat, ibique ad Bardanesium amnem castra fixit. Heraclius porro quasi rebus in desperatis Syria relicta, et venerandis lignis Hierosolyma asportatis, Constantinopolim recessit. Baanem vero Damasco Edessam reverti jubet, atque etiam Theodorum saccellarium qui quadraginta millium militum aciem ducebat. Isti Edessa Damascus usque prosequuntur Arabes.

Persarum rex Hormisdas annis undecim regnavit.

A. C. 626. — *Arabum ducis Umari annus primus.*

Hoc anno Saraceni copiarum pene immensarum exercitu collecto irruptionem in Arabiam juxta Damasci agrum fecere. Eo cognito, Baanes imperialem saccellarium, ut cum universis copiis in auxilium suum acceleret, per litteras monet; erat quippe Arabum innumerus exercitus. Venit autem saccellarius ad Baanem, amboque Edessa solventes, Arabibus occurrunt, praeliumque commissum est ipso primo die, qui fuit hebdomadis tertius, Julii vero mensis tertius ac vicesimus (o), quo saccellarii acies omnino profligata. Baanis vero milites, Baane in imperatorem subvecto, Heraclium respiciunt. Sub id tempus saccellarii copiae castris discessere, qua occasione Saracenis oblata, praelium ab eis conseritur. Validis autem flatibus in Romanorum faciem vento noto spirante, motoque et elato per aerem pulvere, ipsam hostibus in praelio dare non valebant, succumbunt eam ob rem, et praelio cedunt, tum vero seipsos in Jermochibae fluminis angustias praecipitantes, illic omnes sere periire. Aderant utrique duci copiae hominum quadraginta millium numerum constantes. Saraceni, motis inde castris, Damascus bene composito exercitu aggreduuntur, et capiunt, nec non Phoeniciae provincias, in quibus proprias sibi sedes constituunt, et mox in Aegyptum expeditionem moventur. Interim

και άλλων πολεων. Ἀπεδήμησεν ³⁶ δὲ μέχρι τοῦ Γαθηθα. Τοῦτοις συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου ἀδελφὸς ἠττήθη, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἐν Ἐδέσῃ ἐρχεται. Ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον στρατηγὸν ὀνόματι Βαάνην καὶ Θεόδωρον σακελλάριον (48) μετὰ μεγάλης δυνάμεως ³⁷ πέμπει κατὰ Ἀράβων· παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν Ἐδεσσαν ³⁸ συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν, καὶ ἀποκτείνας αὐτούς, καὶ τὸν ἀμνηρεύοντα αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπελαύνει ἕως Δαμασκοῦ, κάκεισε παρὰ τὸν Βαρδανήσιον ποταμὸν παραφωσθεύει ³⁹. Ἡράκλειος δὲ τὴν Συρίαν καταλιπὼν, ὡς ἀπελπίσας, ἄρας καὶ τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ Ἱεροσολήμων ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπέηκε. Βαάνην δὲ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς Ἐδεσσαν ⁴⁰ κελεύει ⁴¹ στρέφασθαι, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ', καὶ διώκουσιν τοὺς ⁴² Ἀραβας ἀπὸ Ἐδέσσης ἕως Δαμασκοῦ.

Persarum βασιλεὺς Ὁρμισδας ἔτη ια' ⁴³.

A. M. 626. — *Ἀράβων ἀρχηγοῦ Οὐμάρου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπετρέψαν οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Ἀραβίαν ἐπὶ τὰ μέρη Δαμασκοῦ πλῆθος ὄντας ἀπειρον. Βαάνης δὲ μαθὼν πρὸς τὸν βασιλικὸν σακελλάριον ἀποστέλλει, ἵνα καταλάβῃ ἐν τάχει ⁴⁴ μετὰ τοῦ ἐκυτοῦ ⁴⁵ στρατοῦ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, διὰ τὸ πλῆθος εἶναι τοὺς Ἀραβας. Κατέλαβεν δὲ ὁ σακελλάριος πρὸς Βαάνην· καὶ ἀπάραντες ἀπὸ Ἐδέσσης συναντῶσι τοῖς Ἀραβί, καὶ συμβολῆς γενομένης τῇ πρώτῃ ⁴⁶ ἡμέρᾳ, ἥτις ἦν τρίτη τῆς ἑβδομάδος, κ' τοῦ Ἰουλιου μηνός, ἠττῶνται οἱ περὶ τὸν σακελλάριον. Στασιάζαντες δὲ ⁴⁷ οἱ τοῦ Βαάνου, Βαάνην προχειρίζονται βασιλέα, καὶ Ἡράκλειον ἀπεκήρυξαν. Τότε οἱ περὶ τὸν σακελλάριον ὑπαχώρησαν, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὐρόντες ἄδειαν, συμβάλλουσι πόλεμον. Ἀνέμω δὲ πνεύσαντος κατὰ Ῥωμαίων νότου, μὴ δυνηθέντες ἀντιπῆσαι ⁴⁸ ἔχθροῖς διὰ τὸν κοινορτὸν ἠττῶνται. Καὶ αὐτοὺς βάλλοντες εἰς τὰς στενωποὺς τοῦ Ἰερμοχοῦ ⁴⁹ ποταμοῦ ἐκεῖ ἀπόλωντο ἄρδην. Ἦσαν δὲ ἀμφοτέρων στρατηγῶν χιλιάδες τεσσαράκοντα. Τότε οἱ Σαρακηνοὶ λαμπρῶς νικήσαντες ⁵⁰ ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν ἐρχονται καὶ ταύτην παραλαμβάνουσι, καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ· καὶ στρατεύουσι κατ' Αἰγύπτου ⁵¹. Κατηγορεῖται δὲ ὁ Κύπρος (49) ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ὡς τὸ χρυσίον τῆς Αἰγύπτου τοῖς Σαρακηνοῖς δοῦς ⁵². Καὶ ἀποστειλάς μετ' ἕργης ⁵³ τοῦτον μετεπέμψατο. Μανουὴλ δὲ τινα Ἀρ-

VARIAE LECTIONES.

³⁶ ἀπεδήμησεν A f, ἀπεδήμησαν vulg. ³⁷ μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυν. A. ³⁸ Ἐδεσσαν A, Ἐμεσαν vulg. ³⁹ παραφωσθεύει] παρῶν καλοῦσιν οἱ Σαρακηνοὶ Βαρδάνην f, in A lacuna unius sere lineae apparet; παραφωσθεύει vulg. ⁴⁰ Ἐδεσσαν A, Ἐμεσαν vulg. ⁴¹ κελεύει στρέφασθαι] στρέφει A a f. ⁴² τοὺς add. ex A. ⁴³ Περσῶν—ἔτη ια' om. a. ⁴⁴ ἐν τάχει om. A. ⁴⁵ ἐκυτοῦ add. ex A. ⁴⁶ δὲ add. ex A. ⁴⁷ ἀντιπῆσαι A a f, ἀντιπροσώπησαι vulg. ⁴⁸ Ἰερμοχοῦ A f, Ἰερμοχθᾶ a. ⁴⁹ λαμπρῶς νικήσαντες A, κινήσαντες, λαμπρῶς vulg. ⁵⁰ Αἰγύπτου A f. ⁵¹ δοῦς A a f, διαδότος vulg. ⁵² μετ' ἕργης om. A.

JAC. GOARI NOTÆ

(48) Nicephorus: Στρατηγὸν τε Ἀνατολῆς ἐπέμπευ Θεόδωρον τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμίαν τὸν ἐπὶ κλην Τριθύριον· Theodorum aetarii comitem, cognomento Triturium, ducem Orienti praefecit.

(49) Exponit sanctus Nicephorus Cyri hac in parte solers consilium, et ut spreto male Heraclio cesserit, amissa Aegypto, negatis Arabibus tributis. COUNTERS.

A. C. 628. — Hoc anno Joannes, cognomento A Cateas, Osroenæ provinciae procurator Chalcidoneum Jadum allocuturus profectus est: et singulos in annos nummorum centum millia ei se pensurum pactus est, si modo, quandiu promissum auri pondus ipse exsolveret, ille nec pacis, nec belli gratia trajiceret Euphratem. His ita stipulatis, Joannes Edessam regreditur, et annum tributum congruo tempore ad Jadum transmittit. Quo comperto Joannem crimini obnoxium, Heraclius judicavit, quod nimirum id inscio imperatore attentasset. Ad se itaque revocatum exsilio damnat, et Ptolemaeum quemdam militiæ magistrum in ejus locum suffecit.

A. C. 629. — Hoc anno Arabes Antiochiam armis expugnarunt. Mavias vero ab Umario dux et amaras Saracenorum ditionis universæ ab Ægypto usque ad Euphratem protensæ institutus est.

Persarum rex Hormisdas annis undecim regnavit.

A. C. 630. — Constantinopoleos episcopi Pyrrhi annus primus.

Hoc anno Jadus educto trans Euphratem exercitu universo Edessam occupat. Edesseni accepta securitatis fide pro se agrisque suis, militiæ magistro et qui cum eo erant Romanis militibus civitatis portas aperiant. Hostes subinde Constantiam tendunt, et posita ad eam obsidione, caque armorum vi subacta, trecentos Romanos ferro trucidant. Inde ad Daras profecti, urbem bello invadunt, et populum ejus omnem delent, atque ita Mesopotamiam universam Jadus subegit.

A. C. 631. — Hoc anno Saraceni in Persiam arma et 283 expeditionem movent, manibusque cum Persarum acie collatis superiores evadunt, et Persas universos armorum vi sibi subjiciunt. Persarum vero rex Hormisdas fuga salutem querens in interiorem Persiam et in occultio rem regiam secedit. Saraceni captivas Hormisdæ filias, et regium omnem ejus apparatus Umario obtulerunt. Eo quoque anno Umarius ditionem omnem ac terras sibi subditas describi jussit. Descriptio ista non hominum modo, sed et jumentorum et plantarum numerum recensuit.

A. M. 6128. — Τούτω τῷ ἔτει ἦλθεν Ἰωάννης, ὁ ἐπίκλην Κατέας, ὁ ἐπίτροπος Ὀσροηνῆς πρὸς Ἰαδὸν εἰς Χαλκιδόνα (50), καὶ ἐστοίχησε δοῦναι αὐτῷ κατ' ἐνιαυτὸν δέκα μυριάδας νομισμάτων, τοῦ μὴ περᾶσαι τὸν Εὐφράτην, μήτε εἰρηρικῶς ⁶⁰, μήτε πολεμικῶς, ἕως οὗ τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ ἀποδίδωσιν. Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰωάννης εἰς Ἐδεσσαν ἀνέστραψεν, καὶ τὸν ἐνιαύσιον φόρον ἀνύστα; πρὸς Ἰαδὸν ἐκπέμπει. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο ἀκούσας ὑπαίτιον ἔκρινεν τὸν Ἰωάννην, ὡς ἀνευ τῆς ⁷⁰ βασιλικῆς εἰδήσεως τοῦτο πεποιηκότα. Καὶ τοῦτον μεταπεμφάμενος, ἐξορίσθαι κατέκρινεν. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ ἐκπέμπει Πτολεμαῖον τινα στρατηλάτην.

A. M. 6129. — Τούτω τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Ἀραβες τὴν Ἀντιόχειαν. Καὶ ἐπέμφθη Μαυίας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγὸς καὶ ἀμηρᾶ; πάσης τῆς ὑπὸ τῶν ⁷⁰ Σαρακηνῶν χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως τοῦ Εὐφράτου.

Περσῶν βασιλεὺς Ὀρμισδᾶς ἐτη ια'.

A. M. 6130. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου (51) Πύρρον ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἰαδὸς (52) πᾶσαν στρατιάν ⁷⁰ τὸν Εὐφράτην, καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἐδεσσαν. Οἱ δὲ Ἐδεσσηνοὶ ἀνοίξαντες ἔλαβον λόγον σὺν τῇ χώρᾳ καὶ τῷ στρατηλάτῃ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ Ῥωμαίοις. Καὶ ἀπέρχονται ἐπὶ Κωνσταντίαν ⁷⁰, καὶ πολιορκήσαντες αὐτὴν αἰροῦσιν ⁷⁰ αὐτὴν πολέμῳ; καὶ τριακοσίους Ῥωμαίους ἀνήλωσαν. Καὶ ἐκείθεν ἀνήλθον ⁷⁰ εἰς Δαρᾶς καὶ ταύτην λαμβάνουσι πολέμῳ; καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ ἀπόλεσαν; καὶ οὕτω πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν παρέλαβεν Ἰαδός.

A. M. 6131. — Τούτω τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίδος, καὶ συνάπτουσι πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσαντες κατὰ κράτος πάντας τοὺς Πέρσας ὑπέταξαν. Ὀρμισδᾶς δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς φυγῇ χρησάμενος, ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρους Πέρσας εἰς τὰ βασίλεια ἐχώρει ⁷⁰. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ ἠχμαλώτευσαν τὰς τοῦ Ὀρμισδοῦ θυγατέρας μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ἀποσκευῆς ⁷⁰; καὶ ἤχθησαν πρὸς Οὐμάρου. Αὐτῷ δὲ τῷ χρόνῳ ἐκέλευσεν Οὐμάρου ἀναγραφῆναι πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτῶν οἰκουμένην. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀναγραφὴ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ μήτε πολεμικῶς om. a f, lacuna apparet in A. ⁷⁰ τῆς add. ex A. ⁷¹ τῶν add. ex A. ⁷² στρατιάν A. ⁷³ ἐπὶ Κωνστ. A, πρὸς τὴν K. vulg. ⁷⁴ αἰροῦσιν vulg. ⁷⁵ ἀνήλθον A, ἦλθον vulg. ⁷⁶ εἰς τὰ βασίλεια ἐχώρει] κατέλαβεν A a f. ⁷⁷ ἅμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ A.

JAC. GOARINOTÆ.

(50) Correctior Pal. codex, quo Χαλκίδα legitur: Chalcis enim Syriæ urbs est, ad quam Ostroena provincia de qua hic serino. Chalcidem quoque legit Anastasius. — Reg. et Anast. Χαλκίδα, uti etiam bene emendatum in Peyr. Neque enim Jadius Saracenus Chalcedone potiebatur, aut Joannes illic clam imperatore pacta ejusmodi inire potuisset: secus in vicina Osrohenæ, cui præerat, Chalcedone COMBENSIS.

(51) Indictione duodecima, quæ hujus anni pro-

pria, Sergium mortuum, et Pyrrhum ei subrogatum testatur Nicephorus.

(52) Ἰάδου Reg., etiam Anast. Jadius, qui et legerit, ἐπέρασε πανστρατεὶ τὸν Εὐφράτην, ita redens, transmeavit cum omni militia sua Euphratem; apte sane; nam pacta ejus cum Cateo in hoc erant, τοῦ μὴ περᾶσαι τὸν Εὐφράτην, ut non trajiceret Euphratem; quibus negato tributo solutis, ita trajecit, ac Mesopotamiam totam subjugavit. COMBENSIS.

A. M. 6132. — Τούτω τῷ ἔτει τελευταῖ Ἡράκλειος (53) ὁ βασιλεὺς μηνὶ Μαρτίῳ Ἰνδικτιῶνι ἰ΄ ὀδεριάσας ⁷⁸, βασιλεύσας ἔτη λ', μῆνας ι' (54). Βασιλεύει δὲ μετ' αὐτὸν Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας τέσσαρας (55), καὶ φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητρικῆς καὶ Πύρρου πατριάρχου ⁷⁹ τελευταῖ (56). Καὶ βασιλεύει ὁ Ἡρακλεωνᾶς ⁸⁰ ὁ Μαρτίνης υἱὸς σὺν τῇ μητρὶ Μαρτίνῃ.

A. M. 6133. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἡρακλεωνᾶ μῆνες ἕξ.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει παραλαμβάνει Μαυρίας Καίσαρειαν Παλαιστίνης μετὰ ἐπταετιᾶν τῆς πολιουρκίας αὐτῆς· καὶ κτείνει ἐν αὐτῇ ⁸¹ Ῥωμαίους χιλιάδας ἑπτὰ. Τῷ δὲ αὐτῷ χρόνῳ (57) ἀπώσατο ἡ σύγκλητος Ἡρακλεωνᾶν ἅμα Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Βαλεντίνῳ· καὶ ἐγλωσσοκόπησαν Μαρτίναν, καὶ ἐβρίνοκόπησαν Ἡρακλεωνᾶν, καὶ ἐξορίσαντες αὐτούς, ἀνεβίβασαν Κώνσταν υἱὸν Κωνσταντῖνου, ἔγγονον ⁸² Ἡρακλείου ἐπὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐκράτησεν ἔτη κζ'. Πύρρος δὲ ἐκβληθέντος τῆς ἐπισκοπῆς, χειροτονήθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος μηνὶ Ὀκτωβρίῳ Ἰνδικτιῶνι ιε', ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ'.

A. M. 6134. — Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταντος ἔτος α'.

Τούτω τῷ ἔτει βασιλεύσας Κώνστας πρὸς τὴν σύγκλητον ἔλεγεν· Τοῦ ἐμὲ γεγεννηκότος (58) πατρός Κωνσταντῖνου, ὃς ⁸³ ἐπὶ ζωῆς τοῦ ἰδίου πατρὸς, ἐμοῦ δὲ πάππου, Ἡρακλείου ἱκανὸν σὺν αὐτῷ ἐβασίλευσεν χρόνον (59), μετὰ τοῦτον δὲ ⁸⁴ καὶ λίαν βραχύν· τὰς γὰρ χρηστοτάτας ἐλλείδεις ὁ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητρικῆς φθόνος συνδιατήξας ⁸⁵, τοῦ ζῆν ἀήλλαξεν. Καὶ τοῦτο δι' Ἡρακλεωνᾶν (60) τὸν δὲξ αὐτῆς καὶ Ἡρακλείου ἀθεμίτως γεγεννημένον, ἦν μάλιστα μετὰ τοῦ τέκνου ἡ ὑμέτερα σὺν Θεῷ ψῆφος τῆς βασιλείας δικαίως ⁸⁶ ἐξέβαλεν, πρὸς τὸ μὴ ἰδεῖν ἐκνομώτατον τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων, τοῦτο μάλ' ⁸⁷ ἐγνωκῖα ἢ ὑμέτερα ὑπερφυῆς σεμνοπρέπεια. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς ἔχειν συμβούλους

A. C. 632.—Hoc anno, mense Martio, indictione decima quarta, imperator Heraclius post imperii annos triginta et menses decem hydropis morbo affectus obiit. Constantinus ejus filius menses quatuor post eum tenet imperium, et Martinæ novercæ, Pyrrhique patriarchæ opera veneno propinato interit, et Heracleonas Martinæ filius cum matre potestatem obtinet.

A. C. 633.—Romanorum imperatoris Heracleonæ sex menses.

Cpseos episcopi Pauli annus primus.

Hoc anno Mavias Cæsaream Palæstinæ post obidionis septimum annum in potestatem recipit, et ad Romanorum millia septem in ea interficit. Hoc eodem anno Heracleonam, matrem ejus Martinam et Valentinum ab administrando imperio senatus repulit. Lingua vero Martinæ abscissa, amputatisque Heracleonæ naribus, iisdemque in exsilium actis, Constantem Constantini filium et Heraclii nepotem ad imperii thronum subvehit. Imperavit autem annos viginti septem. Pyrrho vero episcopi dignitate abdicato, Paulus presbyter et œconomus ordinatus est mense Octobri, indictione decima quinta. Gessit episcopatum annos duodecim.

A. C. 634. — Romanorum imperatoris Constantis annus primus.

Hoc anno Constans imperator declaratus hanc orationem ad senatum habuit: *Constantinus genitor meus, qui vivente 284 ejus patre, avo nimirum meo Heraclio, satis diuturnum una cum ipso imperium administravit, sed post mortem breve nimium quantum obtinuit, Martinæ novercæ invidia, optima spe præcisa, ex vivis exemit, idque suum scelus ipsa per Heracleonam suum ex Heraclio filium perpetravit. Quamobrem vos, Deo ita consulente, senatus consulto eam ejusque filium imperio ejecistis, ne Romana dominatio illegitima atque nefaria videri posset, cum id præ cæteris manifeste procuret amplissima vestra dignitas. Quapropter vos deprecor, ut consiliarios ac judices pro communi civium salute vosmet ipsos mihi præbeat. Hisque demum dictis*

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ ὀδεριάσας A a, ὀδριάσας vulg. ⁷⁹ μητρικῆς καὶ Πύρρου πατριάρχου A, μητρικῆς· καὶ Πύρρο· πατριάρχης vulg. ⁸⁰ Ἡρακλεωνᾶς A ubique. ⁸¹ ἐν αὐτῇ om. A b. ⁸² ἐγγονον A, ἐγγονα vulg. ⁸³ ὃς; A a f, ὡς vulg. ⁸⁴ μετὰ τοῦτον δὲ] τούτω γὰρ δὲ f. ⁸⁵ συνδιατήξας mg. Par. ⁸⁶ δικαίως; om. a. ⁸⁷ μάλ'] μέγα A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Morbum, ultimam voluntatem, mortem, et D sepulchram Nicephorus describit.

(54) Nicephorus, ἔτη λ', μῆνας δ' καὶ ἡμέρας ζ'. Utrique Chron. Alexand. quoad imperii initia conferendum.

(55) Centum ac tribus diebus patri supervixisse scribit Nicephorus.

(56) Ejus mortem in Constantis annum undecimum, dilatam tum ex gestorum serie, tum ex temporis nota convincit Nicephorus ejus dispositionis historiam texens, et Theophanes eum anno præfato in sedem restitutum narrans, pleonasimus itaque expungendus.

(57) Nicephori epitome.

(58) Correcte scripsisset, ὁ ἐμὲ γεγεννηκῶς πατῶρ

Κωνσταντῖνος, ὃς ἐπὶ.

(59) Octo nimirum et viginti annos, ex Chron. Alexand. et Nicephoro, solus demum vix menses quatuor ex superius dictis.

(60) Propter Heracleonem, et ad asserendum illi imperium. Sic bene Anast., non ita novi interpr., per Heracleonem, quasi ille nefariæ necis administrator fuerit, vel id ei Constans ascribat, quod longe a vero est, et a mente auctoris. Vocem ἀθεμίτως non reddit P. Goar, illegitime natum; nempe ex incestis nuptiis quas multis vituperat S. Niceph. ex Martina scilicet Heraclii nepte, ac Mariæ filii sororis filia, ut idem tradit, ut nulla cum sic affine constare potuerint veri conjugii jura. CONFESIS.

Gregorius Heliopoli diem extremum obiit, et myrrha conditus Cpolim relatus est. Hoc etiam anno pulvis e caelo imbris instar depluit, et metus ingens hominum animis incubuit.

Cpoleos esiscopatium annos duodecim Paulus obtinuit.

Paulus fato fungitur, et Pyrrhus rursus per menses quatuor et dies viginti tres restituitur.

A. C. 645. — Hoc anno Rhoda a Saracenis occupata, Mavias Rhodium colossus mille trecentis et sexaginta annis postquam positus fuerat dejecit. Judæus quidam Edessenus eum mercatus nongentos ex ejus metallo camelos oneravit. Eodem anno Abibus Arabum dux in Armeniam manu armata ingressus est, Maurianumque Romanorum ducem cum copiis obviam factum, ad Caucasios usque montes fugavit, et regionem quaqua patet deprædatus est.

A. C. 646. — Hoc anno Mavias exercitum instauravit, ingentem vero classem armis virisque 287 munitam, ut bellum et cædem Cpoli inferret, parari jussit. Omnem porro bellicum apparatus ad Tripolim, quæ Phœnicæ civitas est, colligi curavit. Eo conspecto fratres duo christicolæ, qui Tripoli sedem fixerant, filii Buccinatoris, divino animi ardore exagitati, ad publicos civitatis carceres irruunt (erat certe Romanorum numerus haud contemnendus in vinculis) effractisque vi foribus vincitatisque liberatis, in civitatis ameram impetum faciunt, eoque cum toto comitatu occiso, supellectilem ejus omnem flammis absumunt, et in Romanam ditionem transfretantur. Arrepto vero bellum movendi proposito non abscessit Mavias, quin imo exercitum Cæsaream Cappadociæ ipse transfert, Abulabarum autem classis præfectum constituit. Is Phœnicem (Lyciæ locum quemdam sic dicunt), ubi imperator Constans castra classemque tenebat, appellens, cum eo navali prælio decertat. Inter primos autem parandæ maritimæ pugnæ tumultus nocturnæ quietis somnio Thessa-

φρος⁹ Πρακλείου ἐν Ἠλιουπόλει ἀπέθανεν, καὶ σμυρνηθεὶς¹⁰ εἰσῆχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει¹¹. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κόνις ἐξ οὐρανοῦ κατηνέχθη, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν τοῖς ἀνθρώποις.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος Παῦλος¹² ἔτη ιβ'.

Παῦλος τελευταῖα καὶ Πύρρος πάλιν (69) ἀποκατεστάθη¹³ μῆνας¹⁴ δ' καὶ ἡμέρας κγ'.

A. M. 6145. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαυίας τὴν Ῥόδον καταλαβὼν καθέλειν τὸν κολλοσσὸν Ῥόδου μετὰ ατξ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως (70), ὃν Ἰουδαῖός τις ὠνησάμενος ἔμπορος Ἐδεσσαγῆς ἐνναχοσίας καμήλους ἐφόρτωσεν αὐτοῦ τὸν χαλκόν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀβιδος¹⁵ ὁ τῶν Ἀράβων στρατηγὸς τὴν Ἀρμενίαν ἐπιστράτευσεν. Καὶ περιτυχὼν Μαυριανὸν τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸν κατεδίωξεν¹⁷ αὐτὸν ἕως τῶν Καυκασίων ὄρεων, καὶ τὴν χώραν ἐληψατο.

A. M. 6146. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν ὁ Μαυίας, καὶ ὠρίσατο¹⁸ γενέσθαι ἐξόπλισιν μεγάλην τῶν πλοίων πρὸς τὸ¹⁹ ἀνελθεῖν τὸν στόλον αὐτοῦ κατὰ Κωνσταντινουπόλιν. Ἡ δὲ πᾶσα ἐτοιμασία ἐν Τριπόλει ἦν τῇ κατὰ Φοινίκην. Τοῦτο δὲ θεασάμενοι δύο ἀδελφοὶ τινες φιλόχριστοι ἐν Τριπόλει καταμένοντες υἱὸς Βουκινάτωρος (71), ζήλω Θεοῦ τρωθέντες, ἐπὶ τὸ δεσποτήριον τῆς πόλεως ὤρμησαν. Εἶπε δὲ πλῆθος δεσμίων Ῥωμαίων²⁰, καὶ διαβρήξαντες τὰς πύλας καὶ τοὺς δεσμίους λύσαντες, ἐπὶ τὸν ἀμνηρῶν τῆς πόλεως ὤρμησαν, καὶ κτείναντες αὐτὸν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ²¹, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἄπασαν πυρὶ καταναλώσαντες, ἐπὶ τὴν Ῥωμανίαν ἀπέπλευσαν. Πλὴν οὐδ' οὕτως τῆς αὐτῆς ἐπαύσατο ἐξαρτύσεως²²· ἀλλ' ὁ μὲν Μαυίας στρατεύει ἐπὶ Καισάρειαν Καππαδοκίας, Ἀβουλαβάρ²³ δὲ στρατηγὸν (72) κατέστησεν τῆς ναυπλοίας²⁴· ὃς παραγενόμενος εἰς τὸν λεγόμενον Φοινίκα τῆς Λυκίας, ἐθα ἦν ὁ βασιλεὺς Κώνστας μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. Μέλλοντος δὲ τοῦ βασιλέως ναυμαχεῖν, θεωρεῖ κατ' ὄναρ τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη εἶναι αὐτὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ. Διυπνηθεὶς δὲ²⁵ διηγήσατό τινας ὄνει-

VARIAE LECTIONES.

⁹ ἀδελφιδὸς a. ¹⁰ σμυρνηθεὶς f. ¹¹ εἰσῆχθη ἐν Κων. A, ἠνέχθη Κπ. vulg. ¹² Παῦλος A a f, Πέτρος vulg. ¹³ ἀπεκατέστη A a f. ¹⁴ μῆνας A, καὶ μῆνας vulg. ¹⁵ Ἀβιδος f. ¹⁶ τὴν add. ex A. ¹⁷ καταδιώκει A. ¹⁸ καὶ ὠρίσατο om. A f. ¹⁹ πρὸς τὸ] τοῦ A. ²⁰ δεσμ. Ῥωμ. A, Ῥωμ. δεσμ. vulg. ²¹ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ add. ex A. ²² ἐξαρτύσεως A, ἐξαρτήσεως vulg. ²³ Ἀβουλαοῦρ A f, Ἀβουλαοῦρ a. ²⁴ τῆς αὐτῆς πλοιοποίας A a, τῆς ὀπλοποίας f. ²⁵ δὲ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(69) De Pyrrho sedi restituto Anast. Collectanea, *Deus statim justo judicio suo delevit eum de libro viventium.*

(70) Ex his quando colossus Rhodius fuerit erectus, collige. Anno a mundi conditu 5145, et a Christi ortu 645, æs quo conflatum erat pretio distractum fuit, annis post eundem erectum mille trecentis et sexaginta: erectus est itaque anno a mundi conditu 4785, quo ex Georgii Syncelli (cujus continuator, Theophanes) computo Ezechias regni numerabat vicesimum. Rursus vero: annus Abraham 2015 Christi natalitiis apud Eusebium consecratur: his adde post ortum annos 645, occurret ab Abrahamo in lucem profecto annus 2660, retractis mox 1560 superest 1500 summa: quæ apud Eusebium inter Abrahami annos habet Eze-

chiæ quintum ac vicesimum sibi adjunctum. Aliter iterum: anno post Christum 645 colossi Rhodii æs venit 1560 annis postquam erectus est: annis itaque ante Christum 715, quibus apud Petavium *De doct. temp.* lib. xiii, pag. 547, adnectitur Ezechias regnantis annus 15, cui septem aliis (quos Theophanis computo deesse contendit, de quo alibi appositis, vicesimus Ezechias consurgit, qui jam ex Syncello collectus est. Summatim dico: circa Ezechias annum 20 vel proximum aliquem colossus Rhodio portui impositus est.

(71) Spectatum hunc solo nomine Buccinatorem existimarem, qui κῆμης Βουκινάτωρων apud Rigaltium v. *Βουκινον* scribitur.

(72) De cujus nomine, expeditione et gestis Leunclavius *Hist. Musulm.* lib. i.

ροκρήτη τὸ ὄραμα. Ὁ δὲ ἐφη· Ὁ βασιλεὺς, εἶθ' ἢ μὴ ἄ
 ἐποιμήθης, μήτε τὸ ἔνειρον εἶδες· τὸ γὰρ εἶναι
 σε ἐν Θεσσαλονίκῃ Θεσσαλονίκη⁷³ ἐγκρίνεται (73)·
 πρὸς τὸν ἐχθρὸν σου ἡ νίκη τρέπεται. Τοῦ δὲ βασι-
 λέως μηδένα ποιησαμένου λόγον περὶ τούτου, πρὸς
 παράταξιν ναυμαχίας τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον προ-
 ητήσατο⁷⁷ καὶ πόλεμον· καὶ δὴ συμβαλλόντες⁷⁸
 ἀλλήλοις ἠετώντη· Ῥωμαῖοι· καὶ συγκιρναῖται ἡ
 θάλασσα τοῖς αἵμασι τῶν Ῥωμαίων. Ἐνέδυσε δὲ ὁ
 βασιλεὺς ἄλλον τινὰ τὴν ἐαυτοῦ ἐσθῆτα· καὶ εἰσπη-
 δῆσας ὁ υἱὸς τοῦ Βουκινάτωρος ὁ προλεχθεὶς εἰς τὸ
 βασιλικὸν σκάφος τὸν βασιλέα Ἰαφραπάτα, καὶ εἰς
 ἕτερον σκάφος τοῦτον μεταβαλὼν⁷⁹ παραδόξως
 δέξωσεν. Αὐτὸς δὲ ἀνδρείως⁸⁰ ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ
 νηϊ πολλοὺς ἀνείλεν ὁ γενναϊότατος, θανάτῳ ἑαυτὸν
 παραδούς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. Τοῦτον δὲ κυκλώσαν-
 τες οἱ πολέμιοι καὶ ἐν μέσῳ κατασχόντες ἐδόχουν
 αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα⁸¹. Μετὰ δὲ τὸ πολλοὺς ἀν-
 ελεῖν κτείνεται καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν πολεμίων⁸², σὺν τῷ
 φοροῦντι τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα. Ὁ δὲ βασιλεὺς
 οὕτω τροπωσάμενος σώζεται, καὶ καταλιπὼν πάντας
 ἀπέπλευσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

A. M. 6147.—Τούτῳ τῷ ἔτει ἐδοξαφονέθη Οὐθμᾶν ὁ
 τῶν Σαρακηνῶν⁸³ στρατηγὸς ὑπὸ τῶν ἐν Ἐθρί-
 βαις⁸⁴ (74), ἀμυρεύσας ἔτη ἴ. Γέγονεν δὲ ἀνασοθὴ μέσον
 αὐτῶν⁸⁵. Ὅσοι γὰρ κατὰ τὴν ἔρημον ὑπῆρχον, τὸν
 Ἄλῃ ἤβηλον, ἀνεψίον τοῦ Ἄλῃ, γαμβρὸν ὄντα τοῦ
 Μουαμέδ· οἱ δὲ κατὰ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, τὸν
 Μαύταν ἤβηλον· ὃς καὶ ἐνίκησεν καὶ ἐκράτησεν
 ἔτη κγ'.

Ἀράβων⁸⁶ ἀρχηγὸς Μαύτας ἔτη κθ'.

A. M. 6148.—Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Μαύτας
 κατὰ Ἄλῃ· καὶ συναθροίζονται ἀμφοτέρω ἀναμέσον
 Βαρβαλίσου⁸⁷, εἰς τὸ Καισάριον πλησίον τοῦ Εὐφρά-
 του. Οἱ δὲ τοῦ Μαύτου ἐπικρατέστεροι γεγονότες τὸ
 ὕδωρ ἔλαβον· εἰς δὲ ψαν δὲ⁸⁸ ἔλθόντες οἱ τοῦ Ἄλῃ
 ἐλειποτάχουν. Μαύτας δὲ οὐκ ἤβηλεν πολεμῆσαι·
 ἀλλ' ἀπονητὶ τὴν νίκην ἤρατο.

A. M. 6149.—Τούτῳ τῷ ἔτει (75) ἐπιστράτευσεν ὁ
 βασιλεὺς κατὰ Σκλαβίνιας, καὶ ἡχημαλώτευσεν (76)

A Ioniae reperiri se imaginabatur. Excitatus somnio-
 rum conjectori visionem enarrat. Dicit ille : *Uti-
 nam neque dormiisses, neque vidisses somnium*. Et
 enim Thessalonicae te reperiri mali omnis argu-
 mentum est. Thessalonica quippe victoriae ad hos-
 tem transitus iudicatur. Imperator nulla iudicii
 istiusmodi ratione habita, in navalis certaminis
 ordinem Romanas copias componit, et ad bellum
 provocat. Pugna itaque ad invicem commissa su-
 perantur Romani, totumque mare illorum san-
 guine inficitur. Imperator cum altero quopiam
 habitum mutavit. Tum vero memoratus Buccina-
 toris filius in regiam ratem insiliens rapuit impe-
 ratorem, eumque ex hac in alteram traductum
 praeter universorum expectationem periculo praesenti eripuit. Ipse vero quasi regiae navis praefectus eidem impositus plenus Marte dimicabat, ac tandem imperatoris gratia mortem strenue oppetit. Quamobrem hostes eum quem imperatorem esse rebantur undequaque intercludentes, multis prius ad necem datis, ipsum etiam interfecere una cum eo, qui vestes imperatorias induerat. Imperator igitur in fugam versus, incolumis evasit, relictisque omnibus Cpolim solvit.

B A. C. 647. — Hoc anno Uthmanus Saracenorum dux amerae provinciae decem annos functus ab Ethribensibus dolo appetitus interiit. Dissidium autem inter Arabes exortum est. Qui enim deserti loca tenuere Alim, alterius Alis nepotem; Muamed generum, **288** desiderabant principem, qui vero Syriam et Aegyptum incolere Maviam promovebant, cujus pars superior exstitit, et imperium obtinuit annos viginti quatuor.

Arabum dux Mavias annos 29 regnavit.

A. C. 648. — Hoc anno Mavias bellum adversus Alim movit, et in media Barbalissi planitie ad Caesarium juxta Euphratem uterque exercitum eduxit. Maviae acies victoria superior effecta annis fluenta occupat, siti vero aciem Alis invadente, milites aquarum penuria virium et animi deliquium patiebantur. Mavias itaque praedium detrectans absque ullo labore victoriam tulit.

A. C. 649. — Hoc anno imperator in Sclaviniam expeditionem suscepit, pluribusque Barbaris in

VARIAE LECTIONES.

⁷³ Νῦνι θαλασσονίκη? ⁷⁷ προητήσατο A, προσετήσατο vulg. ⁷⁸ συμβαλλόντες A, συμβάλλοντες vulg. ⁷⁹ μετέβαλεν καὶ A. ⁸⁰ ἀνδρείως A, ἀνδρείος vulg. ⁸¹ τὸν βασιλέα om. A a f. ⁸² ἔκτειναν αὐτὸν οἱ πολέμιοι A. ⁸³ τῶν Ἀράβων A. ⁸⁴ Ἐνεθρίβιοι A a f mg. Par. ⁸⁵ μέσων αὐτῶν A. ⁸⁶ Ἀράβων — κθ' om. A a f. ⁸⁷ Βαρβαλίσου A. ⁸⁸ δὲ A, τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(73) Ἦς ἔλλω νίκην, pone alteri victoriam. — Sic bene Cedr. et Anasi. esse te Thessalonicae, id significat, victoriam alteri cede: transit ad hostem victoriam. COMBEFIS.

(74) Αἰθρίβιοι, posuit superius. Ita civitas Mecha alia nomine *Jetrib*, ut liber Alcoran testatur: licet Madinah *Jatraba* quoque Arabibus dictam contendat Abraham Ecebell. pag. 154. — Placet Peyr. ἀρχηγός, quæ vox in supremum eorum ducem ac principem magis quadrat: sicque postea sub Constantino ubique ἀρχηγούς supremos illos duces, ac

ameras appellatos invenias. COMBEFIS.

(75) Anno Constantis decimo sexto Maximum lingua manque mutilatum argute clareque ex actis demonstrat Baronius ad a. C. 657 num. 11, passionis historiam omnium sequentibus profert.

(76) Placet omnino quod Cedr. habet, nec Theoph. aliter scripserit, quidquid habeat codd. ipseque legerit, καὶ αἰχημαλώτευσας πολλοὺς, ὑπέστρεψεν, multis captis subque jugum missis, reversus est. COMBEFIS.

captivitatem actis, provinciam subegit. Hoc quoque anno sanctum Maximum et ejus discipulos spectant, gesta, iis nimirum pro recta fidei sententia sustinenda adversus monotheletas decertantibus. Eos cum Constans in perversum sensum abducere non valeret, divina sapientia fluentem et varia eruditione florentem illam sancti linguam una cum illius dextera abscidit, utpote quæ multa adversus ejus impietatem una cum discipulis (erant illi uterque Anastasius) conscripsisset, quæ et ipsi ad verbum exscripserunt, ut omnibus scientiarum studiosis notum est.

A. C. 650. — Hoc anno Maxima legatione ab imperatore suscepta, Arabes, seditionibus et tumultibus factati, cum Romanis pacti sunt, ut nimirum per singulos dies nummos mille, equum et servum Romanis penderent. Inter hæc magnus terræmotus mense Dæcio indictione secunda per Palæstinam et Syriam exortus magnis ruinis causam dedit. Hoc etiam anno

πολλούς, καὶ ὑπέταξεν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατὰ τὸν ἄγιον Μάξιμον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπράχθη, ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀγωνισαμένων κατὰ τῶν Μονοθελητῶν · οὗς Κώνστας εἰς τὴν ἑαυτοῦ κακοδοξίαν μὴ ἰσχύσας μετενέγκαι, τὴν θεόσοφον καὶ πολυμαθεστάτην γλῶσσαν τοῦ ἁγίου ἀπέτεμεν ἅμα μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ, ὡς πλεῖστα κατὰ τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ἀναστασίου συγγραφάμενοις (77) · ἃ καὶ κατ' ἔπος οὗτοι γράψασιν (78), ὡς οἱ φιλομαθεῖς γινώσκουσιν.

A. M. 6150. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐτοιμήθη μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Ἀράβων τοῦ Μαυτοῦ προσεύσαντος διὰ τὴν ἀναρσίαν, ἵνα τελώσιν ἅ Ῥωμαῖοι οἱ Ἀραβίαι καθ' ἡμέραν νομίσματα χλίσια καὶ ἑπτον καὶ δούλον · γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς μέγας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ πτώσις ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ μηνὶ Δασιῳ ἡ ἰνδικτιῶν β'. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐξωρίσθη (79) Μαρτί-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁷ καὶ adit. ex A. ⁷⁸ ὑπὲρ A, περὶ vulg. ⁷⁹ ἀπέτεμεν om. A à f. ⁸⁰ κατ' ἔπος] κατέσειε A. ⁸¹ τελώσιν· A, τελώσων vulg. ⁸² Δασιῳ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) Palam ex Anast. συγγραφάμενου · *Ut qui adversus illius impietatem multa cum discipulis Anastasii composuisset, quæ etiam illi ad verbum conscribere.* Συγγραφεὺς dicitur, et συγγραφῆσθαι, qui nec ipse scribit, sed aliena utitur manu, ut hic de Maximo significatur, sua cum discipulis componente polemica opuscula, illisque excipientibus; non quod ab eo scripta ejus discipuli exscripserunt, ut novus interpretatio significat. Bene Anast. conscripsisse Anastasios ait. *Composuit.*

(78) Existunt in Anastasii Collectaneis a Sirmondus editis, necnon apud Baronium annis 656 et 657.

(79) Anno Constantis decimo tertio Martini papæ exsilium, mortem vero decimo quarto, conjungenda, sequentes temporum characteres in ipsius Martini epistolis, Anastasii Collectaneis, et aliis locis signati demonstrant. Summum Ecclesiæ presulatum sanctus ille pontifex mox ut adeptus est circa Constantis anni septimi exitum inenite octavo (juxta Theophanis calculos) et indictione octava pari dierum gressu corrente, monotheletarum errori condemnando concilium Romæ celebrat. Theophanes superius assignatis annis, Baronius a. C. 649, ipsa concilii verba: *In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, imperii domini Constantini piissimi Augusti anno nono (qualiter numeretur nonus prius expositum) sub die tertio nonas Octobris, indictione octava, præsidet sancto ac beatissimo Martino papa, etc.* Ipse Martinus epistola ad Paulum Thessalonicæ episcopum: *Nempe a die prima præsentis mensis Novembris, indictione octava, qua die missas a te lubricas literas accepimus, et condemnavimus, etc.* Anno secundo insidias ab Olympio exarcho sibi paratas sustinuisse declarant ejus dicta jam proferenda. Tertio, in Constantis decimum et indictionem decimam incidente Calliopam exarchum Romam profectum excepit, et ab eo CP. abducitur; ejus quippe adventum reterens scribit: *Ego vero ipse graviter infirmus eram ab Octobri mense usque ad prædictum tempus, id est, usque ad sextumdecimum Kalendas Julias.* Et infra: *Cum et in adventu infans Olympii vani cujusdam hominis cum armis me hunc potuisse repellere faterentur. Anni primi eo tempore, quo concilium habuit, ægrotasse, quæ ipse gessit homo sanæ mentis et firmorum laterum credere prohibent: Olympius*

quoque et Calliopas exarchi septimo a concilio celebrato mense, datis prius CP. litteris, responsis acceperit; susceptis confectisque CP. Ravennam, Ravenna Romam itineribus, varias Martino vexationes, quæ moram exigunt et successionem uno tempore nequeunt ingerere. Abducitur itaque Roma anni tertii, ut vult Sirmondus in Synopsi chronica ad Anastasii Collectaneis, mense Junio, ac ut Martinus ipse scribit: *Pervenimus Kalendas Julias Mesenam (Misenum, ad ostia Tiberina promontorium) in qua erat navis, id est, carcer meus.* Menses tres inde per varias insulas exigit, ad anni nimirum quarti primordia, ipse dicente: *In plurimis insularum in quibus nos vel tribus mensibus pectula impediunt, nullam compassionem adeptus sum.* Annus Naxi commoratur, qui assumptionis ejus quartus, et circuli currentis indictio undecima. *Excepto duntaxat (superiora verba prosequitur) in insula Naxia, quoniam ibi annum fecimus, etc.* unde digressus indictionis duodecimæ primo mense CP. appellit. *Cumque tandem pervenisset Byzantium, inquit ejus martyr scriptor, beatus ille septimo decimo die Septembris mensis in portum prope Euphramiam, etc.* Vario carcerem, examinum et tormentorum generi subditus, exsilii sententiam postmodum accipit. *Fecit ergo reverentissimus papa in eodem Diomedis ergastulo otoginta quinque dies post primas nonaginta tres (in excubitorum custodia) hoc est omnes simul 178. Venit igitur Sagoleba scriba dicens, Quia jussus sum auferre te hinc, et transverre in domum meam, et post dies duos dirigere te, quo jussit sacellarium. Et infra: Dictum est ergo quia in Chersonam exsulatur. Et post dies aliquot cognovimus, quia illuc clanculo navigio transfectus est. Ipse discessus tempus signal in epist. : Postquam egressi sumus ex eo quod Jeron dicitur a CP. navigantes sancta quinta feria Cæne Domini, pertransivimus Pharum, per diversa loca transmeantes, Idibus Maiis, et Chersonem pervenimus. Sexdecim tandem menses exsilium ad ejus mortem dilatatum conjicio ex his scriptoris supra laudati verbis. Obiit autem . . . mense Septembrio, die sextadecima . . . indictione quartadecima. . . Scelesti porro Pyrrhi lethum, in id tempus, quo Constantis anno duodecimo, et indictione pari Diomedis ergastulo sanctus pontifex tenebatur, auctor idem conjicio,*

νος ὁ ἀγιώτατος πάππς Ῥώμης ὑπὲρ τῆς ἀληθείας Ἀ γενναίως ἀγωνισάμενος, καὶ ὁμολογητῆς γενόμενος ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀνατολῆς τελευτήσας.

A. M. 6151. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεΐλεν Κώνστας Θεοδοσίον τὸν ἴδιον ἀδελφόν. Τῶν δὲ Ἀράβων ὄντων εἰς τὸ Σακφίν (80), ἐδολοφονήθη ὁ Ἄλῃ, ὁ τῆς Περσίδος · καὶ μονοκρατορεῖ ὁ Μaviaς βασιλικῶς χατοικῆσας ἐν Δαμασκῷ, καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐκεῖ ἀποθέμενος τῶν χρημάτων.

A. M. 6152. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεφάνη αἵρεσις Ἀράβων, οἱ λεγόμενοι Χαρουργίται. Μaviaς δὲ τούτους χειρωσάμενος, τοὺς ἐν Περσίδι ἐταπείνωσεν, τοὺς δὲ ἐν Συρίᾳ ὕψωσεν · καὶ τοὺς μὲν ἐκάλισεν Ἰσαμίτας, τοὺς δὲ Ἡρακίτας. Καὶ τῶν μὲν Ἰσαμιτῶν τὰς ῥόγας ἀνηγγεγεν ἐως διακοσίων ⁴² νομισμάτων · τῶν δὲ Ἡρακίτων κατήγγεγεν ἐως ἧ νομισμάτων.

A. M. 6153. — Τούτῳ τῷ ἔτει καταλιπὼν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνου πόλεως (81) μετέστη ἐν Συρακούσῃ τῆς Σικελίας, βουληθεὶς ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστήσαι. Καὶ πέμπει ἀγαγεῖν ⁴⁷ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ Κωνσταντῖνον, Ἡράκλειον καὶ Τιθέριον · οἱ δὲ Βυζάντιοι οὐκ ἀπέλυσαν ⁴⁸ αὐτούς.

A. M. 6154. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Ἀραβες κατὰ Ῥωμανίας (82), καὶ πολλοὺς ἤχμαλώτευσαν · καὶ πολλοὺς τόπους ⁴⁹ ἤρῃμωσαν.

A. M. 6155. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἠχμαλωτίσθη μέρος τῆς Σικελίας, καὶ ὤκισθησαν ἐν Δαμασκῷ ⁵⁰ θελήσει αὐτῶν.

A. M. 6156. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο πλάνη τῶν νηστειῶν (83). Καὶ ἐπεστράτευσεν ὁ Ἀβδραχμάν, ὁ τοῦ Χαλέδου, τὴν Ῥωμανίαν, καὶ ἐν αὐτῇ ἐχείμασεν, καὶ πολλὰς ἐλυμήνατο χώρας. Οἱ δὲ Σκλαβῖνοι τούτῳ προσρούντες, σὺν αὐτῷ ἐν Συρίᾳ κατήλθον χιλιάδες πέντε,

sanctissimus Martinus papa Romanus pro veritate fortiter propugnanda hucusque præliatus et jam confessor factus, in Orientis partibus vitam finivit

A. C. 651. — Hoc anno Constans Theodosium fratrem germanum occidit. Arabibus porro ad Saphim considentibus, Ali Persidis princeps sublatus est, ex quo Mavia imperium Arabum solus adipiscitur. Hic **289** Damasci regiam firmat, et pecuniarum thesauros illic reponit.

A. C. 652. — Hoc anno Arabum hæresis, cui Charurgitarum inditum nomen, emersit. Quos cum Mavia edomasset, iis, qui Persiam incolebant, afflictis, alios in Syria positos opibus et honoribus evexit, et illos quidem Isamitas, istos vero Heracitas, appellavit, ac insuper, Isamitarum stipendiis ad ducentos nummos tactis, Heracitarum pretium ad triginta imminui decrevit.

A. C. 653. — Hoc anno de transferenda Romam imperii sede imperator consiliatus, Cpoli relicta Syracusas Siciliae urbem migravit. Quamobrem misit, qui uxorem suam tresque liberos, Constantinum, Heraclium atque Tiberium, ad se adducerent, sed Byzantii cives eos abire minime passi sunt.

A. C. 654. — Hoc anno Arabes eductis per Romanam ditionem copiis, captivorum multitudinem C immensam abegerunt, et in plures provincias vastitatem induxerunt.

A. C. 655. — Hoc anno Siciliae bona pars captivitate oppressa, cives abducti sponte sua Damasci sedem fixerunt.

A. C. 656. — Hoc anno error in jejuniorum tempus invaluit. Porro Abderachman Chaledi filius exercitu in Romanam ditionem deportato, illic hiberna duxit, et multas provincias depopulatus est. Sclavini vero ad quinque millia ipsi adjuncti,

VARIE LECTIONES.

⁴² διακοσίων — ἐως om. A. f. ⁴⁶ τῆς add. ex A. ⁴⁷ τοῦ ἀγαγεῖν A, ἀγαγεῖν — υἱοὺς αὐτοῦ om. A. ⁴⁸ οὐκ ἀπέλυσαν A, οὐ κατέλυσαν vulg. ⁴⁹ πλείους τόπους A a. ⁵⁰ ἐν Δαμασκῷ om. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

in quo illi et Theophani convenit. Hæc attentius D animadversa plura circa temporum rationem apud Baronium emendant.

(80) *Loci nomen in Asia*, inquit Ortelius: *Mesopotamie juxta Tigrini urbem ex eodem v. Saphe, Σαφῆ* mallem interpretari.

(81) Theodosii fratris occisi manes vindictam comminantes discessus causam exstitisse narrant Cedrenus et Zonaras.

(82) Romano imp. ditionem subjectam Romanie nomen jam olim accepisse confirmant hæc Eriphanii hæres. 69: *Ἐπιστολὴν μεγάλην ἐγκύκλιον ὄλη τῇ Ῥωμανίᾳ γέγραφε· Epistolam bene longam, et encyclicam ad omnem Romaniam scripsit.* Baronius ad a. 3 in num. 6 Ecclesiam catholicam significari censuit, sed aptius interpres Petavius omnes Rom. imperio subditos reddidit. Jornandis de Get. orig.: *Anthemio principe jam defuncto, qui cum Recimere genero suo intestino bello sæviens, Romaniam trivisset, etc.:*

Cedreni in Constantino Magno: *Καὶ πάλιν οἱ Πέρσαι κατὰ Ῥωμανίας παρετάξαντο· Iterum in Romanas provincias Persæ arma movent.* Theoriani in Legat. Armen.: *Παρακαλῶ μεταγραφῆναι τὴν συγγραφὴν ταύτην καὶ δοθῆναι μοι, ἵνα ἐξελληνισθῆισαν ἐν Ῥωμανίᾳ ἐγχομεν αὐτὴν· Opusculum istud describi, mihi que dari precor, ut Græce redditum in Romania habeamus.*

(83) Ex Paschatis in certum diem figendi incerta ratione contentiones et opinionum dissidia veteres apud Christianos Alexandrinos maxime, et Occidentales orta copioso doctrinæ tractatu, et non parca exempliorum serie demonstrat Petavius lib. II *De doct. temp.*, cap. 64, et lib. IV, cap. 24. Unum hujusmodi præsentī anno contigisse indicant hæc verba, πλάνη τῶν νηστειῶν, errore nempe in quadagesimalis dies qui jejunio sacri, admissio, haud dubie quia CP. Ecclesia Paschalem solemnitate ~~erranter~~ celebravit.

per Syriam effusi sunt, et in Apamæorum agro ad Scæuocobolum oppidum habitavere.

A. C. 657.— *Croteos episcopi Thomæ annus primus.*

Hoc anno Busur Romanorum fines armata manu penetravit. Thomarichus autem Apameæ episcopus defunctus est, et Emesenus igne periit.

290 A. C. 658.— Hoc anno Busur renovato exercitu Romanas provincias fatigavit, et Exapoleos partes devastavit, Phadalis autem illic cum copiis hiemem egit.

A. C. 659.— Hoc anno Saborius e Persia originem trahens Armenicæ militiæ dux in imperatorem Constantem perduellis arma movit. Hic, Sergio militiæ magistro ad Maviam delegato, imperium Romanum ei se subjecturum, si modo in imperatorem suggerat auxilium, pollicetur. Eo cognito Constantinus imperatoris filius Andream cum muneribus ad Maviam, ne rebelli ferat opem, pariter misit. Andreas Damascum adveniens, Sergium comperit et locum et principis animum præoccupasse. Mavias igitur in imperatorem pietatem et compassionis affectum simulabat. Maviæ Sergius forte assidebat, qui ut Andream ingredientem prospexit, festinus exsurrexit. Objurgavit Sergium Mavias, et, *Extimisti*, ait. Factum excusavit Sergius, et juxta patriam consuetudinem gessisse se protestatus est. Ad Andream itaque Mavias conversus: *Quid postulas?* inquit. Subinfert ille: *Ut rebelli edomando opem tuam conferas.* Respondet Mavias: *Ambo inimicitias agitis, quare plura mihi pollicituro suppelias exhibeo.* Ad quem Andreas: *Ne dubites, amera, honestius tibi ab imperatore modica, quam a perduelli plura accipere.* Verumtamen quod magis arridet, *exsequere.* His dictis Andreas siluit. Mavias itaque: *De istis*, inquit, *æqui bonique mihi cum meis erit consilium*, ac simul utrumque foras e conspectu jussit abire. Tum vero Sergium privatim ad se vocatum allocutus, *Ut quid amplius*, ait, *Andream veneraris? nil proficis.* Sequenti itaque luce Sergius Andream præveniens ad Maviæ latus sedebat, nec ut pridie venienti Andream assurrexit. Eapropter Andreas torvo diroque conspectu Sergium injuriis et minis impetiit, dicens: *Si modo vita superstes fuerim, quis sim, tibi demonstrabo.* Sergius contra: *Tibi minima assurgo, eo quod nec vir, nec femina sis.* Mavias comperit utrumque, dixit vero Andream: *Quantum Sergius*

καὶ ὤκησαν ¹¹ εἰς τὴν Ἀπάμειαν χώραν ἐν κώμῃ Σκευκοδόλῳ ¹².

A. M. 6157.— *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Θωμᾶ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Βουσοῦρ κατὰ Ῥωμανίας· καὶ ἀπέθανεν Θωμάριχος ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας· καὶ ἐκάθῃ ¹³ ὁ ἐπίσκοπος Ἐμέσης.

A. M. 6158.— Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν πάλιν Βουσοῦρ τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ ἐλυμήνατο τὰ μέρη Ἐξαπόλεως (84), καὶ ¹⁴ Φαδαλᾶς ¹⁵ ἐκεῖσε ἐχτίμασε.

A. M. 6159.— Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ τῶν Ἀρμενιακῶν ¹⁶ στρατηγὸς Σαβώριος ¹⁷ Περσογενὴς ἐστασίασεν κατὰ Κώνστα (85) τοῦ βασιλέως· καὶ πέμπει πρὸς Μαυτὰν Σέργιον τὸν στρατηλάτην ὑποσχόμενος τῷ Μαυτᾷ ὑποτάξαι τὴν Ῥωμανίαν, εἰ αὐτῷ συμμαχήσει ¹⁸ κατὰ τοῦ βασιλέως. Γνοὺς δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ἀποστέλλει καὶ αὐτὸς πρὸς Μαυτὰν Ἀνδρέαν τὸν κουδικουλάριον μετὰ δώρων, ὅπως μὴ συνδώσῃ ¹⁹ τῷ ἀντάρτῃ. Καταλαβὼν δὲ Ἀνδρέας τὴν Δαμασκὸν, εὗρεν Σέργιον προλαβόντα, ὁ δὲ Μαυτὰς ὑπεκρίνατο ²⁰ συμπαθεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἦν δὲ Σέργιος καθήμενος πρὸς Μαυτὰν, καὶ εἰσελθόντος Ἀνδρέου, ἰδὼν αὐτὸν ὁ Σέργιος ἐπηγέρθη. Ὁ δὲ Μαυτὰς ²¹ ἐμέμφατο τὸν Σέργιον, λέγων· Ἐδειλλασας. Ὁ δὲ Σέργιος ἀπαλογήσατο κατὰ συνθήθειαν τοῦτο πεποιηκέναι. Στραφεὶς δὲ Μαυτὰς λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· *Τί ζητεῖς;* Ὁ δὲ λέγει· *Ἰνα δώσης βοήθειαν κατὰ τοῦ ἀντάρτου.* Ὁ δὲ λέγει· *Ἀμφοτέροι ἐχθροὶ ἐστε· καὶ τῷ πλείῳ παρασχόντι ²² μοι δίδωμι.* Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· *Μὴ ἀμφιβάλλης, ἀμυρᾷ, ὅτι ὀλίγα παρὰ βασιλέως κρεῖττόν σοι, ἢ πλείστα παρὰ ἀντάρτου· ὅμως, ὡς ἐρασμίως ἔχεις, ποίει.* Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀνδρέας ἐσιώπησεν. Ὁ δὲ Μαυτὰς λέγει· *Σκέπτομαι περὶ τούτου· καὶ κελεύει ἀμφοτέρους ἐξελεῖν.* Προσκαλεσάμενος δὲ Μαυτὰς κατ' ἰδίαν τὸν ²³ Σέργιον, λέγει αὐτῷ· *Μηκέτι προσκυρήσῃς τῷ Ἀνδρέᾳ, ἐπεὶ οὐδὲν ἀνύσεις ²⁴.* Καὶ τῇ ἐπαύριον προλαβὼν ὁ Σέργιος τὸν Ἀνδρέαν, πρὸς Μαυτὰν ἐκάθητο ²⁵. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ Ἀνδρέου, οὐκ ἐπηγέρθη ὡς ἐχθρὸς ²⁶. Ὁ δὲ Ἀνδρέας περιδελψάμενος δεινῶς τῷ Σεργίῳ ἔβρισε, καὶ ἠπέλιπσε λέγων, ὅτι *Εἰ ζῶ, δεῖξά σοι ἔχω, τίς εἰμι ²⁷.* Ὁ δὲ Σέργιος ἔφη· *Οὐκ ἐπεγείρομαι σοι, ὅτι οὐκ εἶ ἀνὴρ, οὐδὲ κάλιν ²⁸ γυνή.* Ἀμφοτέρους δὲ παύσας ὁ Μαυτὰς, τῷ Ἀνδρέᾳ ἔφη· *Στοίχησον δούναί καθὼς ὁ Σέργιος δίδωσι.* — Καὶ πόσον ἐστίν; ἔφη ὁ Ἀνδρέας. Ὁ δὲ Μαυτὰς

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ ὤκηθησαν A. ¹² Σελευκοδόλῳ A. ¹³ ἐκάθη A. ¹⁴ Ἐξαπόλεως καὶ om. A f. ¹⁵ Κεφαλάδας A. Φαδαλᾶς a, Φαλάδας f, Σφιδαλᾶς; vulg. ¹⁶ Ἀρμενίων a. ¹⁷ Σαβούριος A f. ¹⁸ συμμαχήσει A, συμμαχῆση vulg. ¹⁹ συνδώσει A. ²⁰ ὑπεκρίνατο A, ὑπεκρίνετο vulg. ²¹ ὁ δὲ Μαυτὰς — ὁ δὲ Σέργιος om. A f. ²² πλείον παρέχοντι A. ²³ τὸν add. ex A. ²⁴ ἀνύσεις f. ²⁵ ἐκάθητο A, ἐκάθετο vulg. ²⁶ καθὼς χθὲς A. ²⁷ τίς εἰμι A, τὸ, τίς εἰμι vulg. ²⁸ πάλιν om. A

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Armeniam a Justiniano imp. in quatuor partes divisam scribit Eustathius. Primam Heptapolim Ἑπτάπολιν dictam; secundam Pentapolim; tertiam Hexapolim, Ἐξάπολιν, quartam Tzopharem, et Balbitenam vocatam. Sphadalam, vel ut alii codices Puadalem, vel Phaladam regionem ei conter-

minam existimarem cum Anastasio, nisi succedentis anni gesta Maviam ducentem Armeniæ fines bello incursantem, et rebelli Saborio suppelias ferentem describerent.

(85) Κώνσταντος et Κώνσταντι inflexionis vulgaris usus, quem Theophanes sequitur, ignarus est.

ἔφη· Τὴν εἰσφορὰν τῶν δημοσίων παρέχειν τοῖς Ἀραβῶν. Καὶ ὁ Ἄνδρῆς· ἔφη· Βαβαί σοι, Μαυία! συμβουλευεὶς τὸ σῶμα δοῦναι, τὴν δὲ σκιὰν κατέχειν. Ὡς θέλεις, μετὰ Σεργίου στοίχει· ἐγὼ γὰρ τοῦτο οὐ ποιοῦ. Πλὴν σὲ παρεῶντες⁶⁹, πρὸς τὸν Θεόν, ὡς δυνατώτερόν⁷⁰ σου ὄντα ὑπερασπίζειν Ῥωμαίους, καταφεύγομεν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας τιθέμεθα. Ταῦτα εἰπὼν, λέγει τῷ Μαυίᾳ· Σῶσον· καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ Δαμασκοῦ ἐπὶ τὴν⁷¹ Μελιτινὴν, διὰ τὸ τὸν⁷² τύραννον εἶναι ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις, ἐν οἷς καὶ Σέργιος εἶχεν πορεύεσθαι. Ὡς δὲ κατέλαβεν τὴν Ἀραβισσὸν (86), περιτυγχάνει⁷³ τῷ κλεισουροφύλακι. Οὐ γὰρ συναπήχθη⁷⁴ τῷ τυράννῳ. Τούτῳ δὲ προστάττει παρατηρεῖν τὸν Σέργιον ἐπανερχόμενον, ἵνα αὐτὸν ἀγάγῃ⁷⁵ πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς δὲ ἐπορεύθη εἰς Ἀμνησίαν, τὸν Σέργιον ἐκδεχόμενος. Τὰ δὲ πεπραγμένα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσεν. Σέργιος δὲ στοιχήσας μετὰ Μαυίου τὰ δοκοῦντα, παρέλαβεν Φαδαλαῖν⁷⁶ στρατηγὸν Ἀράβων μετὰ βοηθείας βαρβαρικῆς συμμαχεῖν τῷ Σαβωρίῳ⁷⁷. Προπορευόμενος δὲ ὁ Σέργιος τῷ Φαδαλαῖ⁷⁸, καὶ περιχαρῶς πρὸς Σαβώριον ἀπερχόμενος, περιπίπτει⁷⁹ ἐν ταῖς κλεισούραις τοῖς τοῦ Ἄνδρέου λόχοις. Καὶ τοῦτον κρατήσαντες, πρὸς Ἄνδρέαν φέρουσι δέσμιοι. Ὁ δὲ Σέργιος ἰδὼν τὸν Ἄνδρέαν, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, δεόμενος φείσεσθαι αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Σὺ εἰ Σέργιος δακνωμένος⁸⁰ ἐν τοῖς αἰδοίοις ἐπὶ Μαυίου, καμὲ θηλυδρίαν⁸¹ (87) ἀποκαλῶν; ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν⁸² τὰ αἰδοῖά σου οὐδὲν σε⁸³ ὠφελήσουσιν, ἀλλὰ θανατώσουσιν. Ταῦτα εἰπὼν, ἐπιτρέπει ἰκτιμηθῆναι αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα· καὶ ἐκρέμασεν αὐτὸν ἐπὶ ξύλου. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος⁸⁴ (88) ἀκούσας τὴν τοῦ Φαδαλαῖ ἀφίξιν εἰς τὴν Σαβωρίου βοηθειαν, ἀποστέλλει Νικηφόρον τὸν πατρίκιον μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἀντιτάξασθαι τῷ Σαβωρίῳ. Ἦν δὲ Σαβώριος εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ὡς ἐπέθετο Νικηφόρον ἐρχεσθαι πρὸς αὐτόν, ἐγύμναζεν ἑαυτὸν πρὸς πῦλον. Συνέβη δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, κατὰ τὸ εἰκθὸς τοῦτον τῆς πόλεως ἐφ' ἵππου⁸⁵ ἐξελαύνειν· ὡς δὲ γέγονεν πλησίον τῆς πύλης⁸⁶ τῆς πόλεως, δίδωσι τῷ ἵππῳ τῇ μάστιγι⁸⁷. Ὁ δὲ ἀφηνιάσας, καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν⁸⁸ τῇ πύλῃ προσήξας, κακῶς τοῦ ζῆν ἀπήλλαξεν· καὶ οὕτως ὁ Θεὸς τὴν νίκην ἐδώρησατο τῷ βασιλεῖ. Φαδαλαῖς οὖν ἐλθὼν εἰς τὴν Ἐξάπολιν, καὶ μαθὼν πάντα ἠπόρησεν. Καὶ ἀποσεῖλλει πρὸς Μαυίαν αἰτῶν βοηθειαν, διὰ τὸ τοὺς

offert, paciscere te daturum. — Quid istuc est? ait Andreas. Cui Mavias: Publicorum census in Arabes collationem. — Miror te, Mavia, respondet Andreas, qui solidum corpus dare, umbram solummodo retinere consulis: paciscere prout fert voluntas cum Sergio, quod petis nusquam exsequar. 291 Quamobrem te deinceps relicto, ad Deum, qui potentia te superat, quique Romanos, quo vult modo, potest protegere, confugiamus: in eo spes omnis nostra sita est. His dictis, Mavia, Vale, inquit, et Damasco egressus venit Melitinem, quod tyrannus in iis partibus diversaretur, per quas Sergius esset transiturus. Ut Arabissum appulit, de rebus gerendis cum angustiarum custode tractat; haud enim ille tyranni signa fuerat secutus. Huic redeuntem Sergium observare praecipit, eumque ad se adducere. Ipse Amnesiam progressus est, ubi retinendum Sergium exspectaret: interim de rebus a se gestis imperatorem reddit certiore. Sergius quæ sibi libuissent cum Mavia pactus, Phadalam Arabum ducem cum auxiliariis Barbarorum copiis Saborio militatoris secum accepit, et Phadalam praecurrens, dum lætus admodum ad Saborium contendit, in insidias ad fruces montium ab Andrea sibi paratas incidit; quare comprehensum et vinculis alligatum ad Andream deferunt. Sergius Andream primo conspiratus, ad ejus pedes veniam precaturus prolabitur. Ad eum ille, Tunc, inquit, Sergius ille existis, qui, me mulierculæ nomine excepto, de tuis virilibus gloriaberis? virilia deinceps nil tibi profutura, quin imo mortem allatura, certo scias. His prolatis, partes quæ virum efficiunt, ei resecari jussit, et ad lignum suspendi. Constantinus autem ubi Phadalam Saborio suppetias venire audivit, Nicephorum patricium cum Romano exercitu, qui se Saborio opponeret, misit. Saborius Adrianopolim forte occupaverat, qui cum Nicephori adventus nuntium accepit, se ipsum ad pugnam exercebat. Eum itaque pro more sibi consueto extra urbis muros quadam die equum agitare contigit, urbis vero portæ jam proximus equum inflicto flagello incitat. Equus ob inflictum dolorem in sessorem rebellis, desultorio impetu caput ei ad portam allidit, ex quo infelici letho perire coactus est, sicque Deus victoriam in imperatoris manus transtulit. Phadalam Exapolum adveniens, ubi quæ gesta erant rescivit, ad magnas adductus est angustias, adeo ut auxilium a Mavia

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁹ παριούντες A. ⁷⁰ δυνατωτέρω σου ὄντι a f. ⁷¹ τὴν add. ex A. ⁷² τὸν add. ex A. ⁷³ περιτυγχάνει A, παρατ. vulg. ⁷⁴ συναπτεῖ A. ⁷⁵ ἀγῆ A. ⁷⁶ Φαλαδὴν f. ⁷⁷ Σαβώριω A f. ⁷⁸ Φαλαδῶ A f. ⁷⁹ περιπίπτει ἐν A, παρατ. εἰς vulg. ⁸⁰ ἐγκαυχ. A. ⁸¹ θηλυδρίαν a, θηλυδρίον vulg. ⁸² ἀπὸ τοῦ νῦν add. ex A. ⁸³ οὐδὲν σε A, οὐδὲν νηίγ. ⁸⁴ Κωνσταντῖνος A, Κωνσταντιος vulg. ⁸⁵ ἐφιππων A. ⁸⁶ τῆς πύλης add. ex A. ⁸⁷ ἴσφι. τὴν μάστιγα. ⁸⁸ τούτου τὴν κεφ. A, τούτῳ κεφ. vulg.

JAC. COARI NOTÆ.

(86) Arabissum castrum angusta montium, quibus iter fit in Armeniam occupare patet: limitaneus præses, ejus κλεισουροφύλαξ. Ἀμνησίαν regionem Armeniæ Nivio Galatiæ vicinam fecit, et Anastasii Miscellæque verba, ipse vero pergebat non immemor, τῆς Ἀμνησίας ἀντικειμένου ἑαυτοῦ ἀποδείκνυται.

PATROL. GR. CVIII.

aversor.

(87) Cubicularium, et ea de causa eviratum.

(88) Anast., Barb., Peyr., etc., nempe filius Constantis, patre in Sicilia morante, Orientis imperium administrans. COMBESIS.

petitum miserit, quod jam Romani concordiam inire A statuissent. Mavias filium suum Izid copioso barbarorum exercitu instructum auxilio misit. Quare ambo conjunctis armis Chalcedonem conveniunt, et captivorum numerum non contemnendum abducunt. Tum vero Amorio Phrygiæ urbe capta, et armatorum millibus quinque ad ejus custodiam relictis, in Syriam regressi sunt. Incumbente vero hieme, et nive plurima 292 terræ faciem operiente imperator ipsum Andream cubicularium cum valida armatorum manu Amorium destinat, qui noctu conscenso per ligna quædam muro civitatem ingrediuntur, omnesque Arabes ad millia quinque, ne uno quidem superstite relicto, trucidant. Porro illa hieme tanta aquarum exundatio Edessæ fuit, ut multi suffocati sint. Præterea signum in cælo B apparuit.

A. C. 660. — *Cpoleos episcopi Joannis annus primus.*

Hoc anno imperator Constans Syracensis Siciliæ in balneo, cui nomen Daphne, dolis in eum paratis occisus est. Necis autem causa fuit hujusmodi. Morte Theodosio fratri ejus opera illata, Byzantinorum odium in eum vehemens exarsit, ubi maxime Martinum sanctissimum papam Romanum cum dedecore Cpolim transvexit, et in Chersonæ regionem relegavit, et Maximum insuper eruditissimum confessorem lingua mutilavit et ejus abscidit manus, multosque præterea orthodoxos, suam nimirum hæresim approbare recusantes, verbibus, exiliis atque proscriptionibus insectatus C est, geminosque tandem Anastasius confessoris et martyris Maximi probatos discipulos exilio et cruciatibus subiecit. Propter hæc, inquam, cuncta odium omnium in se concitavit flagrantissimum, quo deterritus, imperium Romanum transferre decrevit, ac nisi Andreas cubicularius et Theodorus Coloniensis ejus consilii obstitissent, imperatricem ac tres filio ad se transfretari jussos Cpoli abduxisset. Per annos sex deinde in Sicilla moram traxit. Eo igitur in memoratum balneum ingressedo, Andreas quidam Troili filius, ut officium ipsi præstaret, una ingreditur. Cum vero saponem Gallicum se detergere cœpisset, elatum in aera cadum in caput imperatoris Andreas impexit, et fugam confestim arripit. Imperatore demum in balneo demorante, D qui foris astabant, intus se mittentes trucidatum inveniunt, justisque ei parentatis, Armenium quemdam Mizizium ad capessenda sceptrâ vi compulsam

Ῥωμαίους εἰς ὁμόνοιαν ἔλθειν. Πίμπει δὲ αὐτῷ ὁ Μαυίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰζίδ, καθοπλίαια· αὐτὸν πληθεὶ βαρβάρων. Παρεγένοντο δὲ ἀμφότεροι εἰς Καλκηδῶνα, καὶ ἠχμαλώτευσαν πολλοὺς· παρέλαβον δὲ καὶ τὸ Ἀμώριον τῆς Φρυγίας, πέντε χιλιάδας ἄνδρῶν ἐνόπλιων ἀφέντες εἰς φυλάκην αὐτοῦ· καὶ ἀνέκαμψαν εἰς Συρίαν. Χειμῶνος δὲ γενομένου πέμπει ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Ἀνδρέαν τὸν κουδικουλάριον· καὶ χιόνος πολλῆς οὖσης, ἐν νυκτὶ καταλαμβάνει, καὶ διὰ ζύλου ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ τεῖχος· καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ Ἀμώριον· καὶ πάντας κτείνουσι τοὺς Ἀραβας τὰς πέντε χιλιάδας· καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. Ἐν αὐτῷ δὲ χειμῶνι πλημμύρα ὑδάτων γέγονεν εἰς Ἐδεσσαν, καὶ πολλοὶ ἀπώληντο· ἐφάνη δὲ καὶ σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ.

A. M. 6160. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἰδολοφονήθη ὁ βασιλεὺς Κωνστας (89) εἰς Σικελίαν ἐν Συρακούσῃ ἐν βαλανείῳ, ὃ ἄνομα Δάφνη. Ἦν δὲ ἡ αἰτία αὕτη· Μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Θεοδοσίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐμισήθη ὑπὸ τῶν Βυζαντιῶν· καὶ μάλιστα ὅτι τὸν Μαρτίνον τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ῥώμης ἀτίμως ἤγαγεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐξώρισεν εἰς τὰ τῆς Κερσῶνος κλίματα, καὶ Μάξιμον τὸν σοφώτατον ὁμολογητὴν ἐγλωσσοκόπησεν καὶ χεῖροκόπησεν, καὶ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων αἰκίας καὶ ἐξορίας καὶ δημεύσεις κατεδίκασεν, διὰ τὸ μὴ παῖθεσθαι τῇ αἰρέσει αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο Ἀναστασίους μαθητὰς ὑπάρχοντας τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ μάρτυρος Μαξίμου ἐξορίας καὶ βασάνοις ἐπέδωκεν. Διὰ τοιαῦτα ἐμισήθη σφοδρῶς παρὰ πάντων. Δειλιάσας δὲ ἠβουλήθη μετενεγκεῖν τὸ βασίλειον εἰς Ῥώμην. Ὅθεν καὶ τὴν βασιλίαν καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ ἐπάραι ἠθέλησεν, εἰ μὴ Ἀνδρέας ὁ κουδικουλάριος καὶ Θεόδωρος ὁ Κολωνέας τὴν τούτου βούλην διεκώλυσαν. Ἐποίησεν δὲ ἐν Σικελίᾳ ἔτη γ'. Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ ἐν τῷ εἰρημένῳ βαλανείῳ συνεισηθῆεν αὐτῷ τις Ἀνδρέας υἱὸς Τρωίλου ὑπουργῶν αὐτῷ. Ὡς δὲ ἤρξατο γαλλικῶς σμῆχεσθαι (90), λαθὼν Ἀνδρέας τὸ κάδιον εἰδῶσι κατὰ κορυφῆς τοῦ βασιλείου, καὶ εὐθέως ἀπέδρα. Τοῦ δὲ βασιλείου χρονίσαντος ἐν τῷ βαλανείῳ, εἰσπηδῶσιν οἱ ἔξω, καὶ εὐρίσκουσι τὸν βασιλέα τεθνηκότα, καὶ τοῦτον θάψαντες, Μιζίζιον (91) τινα Ἀρμένιον βασιλέα πεποίηκαν βιασάμενοι τοῦτον. Ἦν γὰρ λίαν εὐπρεπέης καὶ ὠραιότατος. Ἀκούσας δὲ Κωνσταντίνος τὴν τοῦ πατρὸς ἀποθίωσιν μετὰ πλείστης ναυστο-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ εἰς ὁμ., ἐλθ. Α., ἐλθ. ε. ὁμ. vulg. ⁹⁰ χιλιάδας Α., χιλιάδες vulg. ⁹¹ δὲ add. ex Α. ⁹² ζύλου Α. ⁹³ ἐν βαλανείῳ om. Α f. ⁹⁴ ἡ αὐτὴ ex Α. ⁹⁵ τῆς add. ex Α. ⁹⁶ ἐγλωσσοκόπησεν Α f, ἐγλωσσοτόμησεν vulg. ⁹⁷ Ἀνδρέας Α., ὁ Ἀνδρ. vulg. ⁹⁸ Τρωίλου Α b. ⁹⁹ γαλλικῶ Α. ¹⁰⁰ λίαν add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Nicephorus editionis Regiæ pag. 21: Κωνσταντίνος ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν ἰδίων ὑπηρετῶν ὄβλιφ φονευθεὶς ἐν τῷ λουτρῷ, ἤδη ἐν τῇ βασιλείᾳ εἰκοστὸν ἀνύσας ἔτος ἐτελεύτα· *Constantinus in Sicilia a servis suis dolo in balneo interfectus, anno expleto imperii sui vicesimo septimo moritur.*

(90) Lotos in balneo, unguento postea unctos do-

cet Thomas Dempsterus *Antiq. Rom.* lib. 1. Unguento relicto, *sapone Gallico* (sic enim Anastasius interpretatur) Constantem delinitum exhibet Theophanes. Verum quis Gallicus ille sapo nisi odoratus et moscho perfusus?

(91) Anastasius, *Mesium*; Miscella, *Mesentium* reddunt.

λίαν τὴν Σικελίαν καταλαμβάνει², καὶ χειρωσάμενος³ Μιζίζιον τοῦτον ἀναίρει σὺν τῷ φρονεῖ⁴ τοῦ ἰδίου πατρὸς. Καὶ καταστήσας τὰ Ἑσπέρια ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὤρμησεν, καὶ βασιλεύσει τῶν Ῥωμαίων μετὰ Τιβερίου καὶ Ἡρακλείου τῶν ἰδίων ἀδελφῶν. [Τοῦ δὲ⁵ βασιλέως Κωνσταντος ἐν Σικελίᾳ δυτος ἐπανάστη αὐτῷ Μιζίζιος⁶ μετὰ ἐτέρων ἐν τῷ λουτρῷ, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν. Ἡμύνατο δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν Μιζίζιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τοὺς τοῦτο τετολημῆκτας, καὶ ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν πατρικίον τὸν πατέρα Γερμανοῦ τοῦ γενομένου πατριάρχου· τὸν δὲ Γερμανὸν τραχύτερον ὄντα εὐνοούχισεν.]

Germanum patricium, Germani, qui deinde patriarchæ dignitatem sustinuit, patrem occidit, ipsum vero Germanum ferocius se gerentem virilibus resectis castigavit.]

A. M. 6161. — Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταντίνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβασίλευσεν Κωνσταντῖνος σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. Καὶ ἐπεστράτευσεν Σαρακηνοὶ τὴν Ἀφρικὴν⁷ καὶ ἤχμαλώτευσαν χιλιάδας ὀδοήκοντα, ὡς φασιν. Οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν ἦλθον ἐν Χρυσόπολει, λέγοντες, ὅτι *Εἰς τὴν Τριάδα πιστεύομεν*⁸ τοὺς τρεῖς στέψωμεν. Ἐταράχθη ὁ Κωνσταντῖνος, ὅτι μόνος ἦν ἐστεμμένος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀξίαν εἶχον· καὶ ἀποστείλας Θεόδωρον πατρικίον τὸν Κολωνίας (92) ἐτροπέωσατο⁹ αὐτούς, ἐπαινέσας αὐτούς. Καὶ ἔλαβεν τὰ πρωτεία αὐτῶν τοῦ ἀνελθεῖν⁷ ἐν τῇ πόλει καὶ μετὰ τῆς συγκλήτου βουλευσασθαι καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτῶν. Εὐθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς ἐφούρκισεν ἀντίπεραν ἐν Συκαῖς (93). Καὶ τοῦτο ἰδόντες καὶ καταισχυθέντες¹⁰ εἰσῆλθον ἐν ὁδῷ εἰς τὰ Ἰβια. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐρινοκόπησεν.

sceleris poenam ferre imperator decrevit. Reliqui viso hujusmodi spectaculo, pudore suffusi domum redierunt. Post hæc fratres naribus mutilari imperator edixit.

A. M. 6162. — Τούτῳ τῷ ἔτει χειμῶν μέγας ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἐκινδύνευσαν ἀνθρώποι καὶ θηρία. Καὶ ἐχείμασεν Φαδαλας εἰς Κύζικον.

A. M. 6163. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Βουσοῦρ, καὶ ἤχμαλώτευσεν πολλούς, καὶ ὑπέστρεψεν.

A. M. 6164. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐφάνη Ἰρις ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐφριξεν πᾶσα σὰρξ, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ¹¹ Δύστρω, ὥστε λέγειν πάντας ὅτι συντέλειά ἐστιν. Τούτῳ τῷ χρόνῳ¹² στόλον μέγαν ἐξαρτύσαντες οἱ Ἄρηται τοῦ Χριστοῦ¹³, καὶ παραπλεύσαντες Κιλικίαν, παρεχείμασαν, εἰς Σμύρνην¹⁴ Μουαμῆδ¹⁵ ὁ τοῦ Ἀβελᾶ, Κάϊσος δὲ εἰς Κιλικίαν καὶ Λυκίαν. Καὶ ἐγένετο θανατικὸν ἐν Αἰγύπτῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Χάλε¹⁶ τὸν ἀμφηραῖον μετὰ καὶ ἐτέρου στόλου πρὸς

imperatorem creant. Erat enim liberali facie ac supra modum formosus. Cæterum Constantinus audita patris sui morte cum ingenti classe ad Siciliam appellens, comprehensum Mizizium una cum patris iufectoribus ulciscitur. Tum vero rebus in Occidente compositis festinus Cpolim reperit, et fratribus 293 Tiberio et Heraclio imperii collegis ascitis Romanam rempublicam administrat.

[Cum imperator Constans in Sicilia moraretur, ac lotum ivisset, Mizizius adjunctis parricidii sociis eum aggreditur, et letum infert. Successor imperii Mizizium ac reliquos sceleris auctores poenis subjicit, et captis damnat. Similiter et Iustinianum patricium, Germani, qui deinde patriarchæ dignitatem sustinuit, patrem occidit, ipsum vero Germanum ferocius se gerentem virilibus resectis castigavit.]

A. M. 661. — Romanorum imperatoris Constantini annus primus.

Hoc anno Constantinus cum fratribus imperium administravit. Saraceni vero comparato exercitu in Africam excurrerunt, et octoginta hominum millia, ut ferunt, in captivitate miserunt. Thematibus porro orientalium milites Chrysopolim accesserunt, dicentes: *In Trinitatem credimus, imperatores tres coronemus*. Constantinus, qui solus imperii coronam susceperat, his auditis turbatus est, quamvis ejus fratres nulla imperii dignitate penes populum essent conspicui. Misso itaque Theodoro colonix patricio, propositaque laudis et consilii eorum alibi probandi specie, sententiam eorum devertit et elusit. Primores enim eorum et clamoris auctores in urbem transire jussos, et ut postulatis fieret satis, senatus consultum expetere persuasos, trans portum in Sycaena regione patibulis affixos

viso hujusmodi spectaculo, pudore suffusi domum redierunt.

A. C. 662. — Hoc anno hiems adeo vehemens terris incubuit, ut multi homines atque animalia periclitata sint. Porro Phadala ad Cyzicum hibernavit.

A. C. 663. — Hoc anno Busor expeditione suscepta, 294 captivorum multitudinem abegit, et ad suos se recepit.

A. C. 664. — Hoc anno iris in cælo conspecta carni omni tremorem incussit mense Martio Dystro, adeo ut omnes rerum universarum consummationem advenisse prædicarent. Eodem anno qui Christi fide negata Saracenorum acies ducebant Muamed et Caisus classe maxima præparata, euni ea Ciliciam præternavigarunt, egeruntque hiberna, Muamed quidem filius Abdela Smyrnæ, Caisus vero in Cilicia et Lycia. Horrenda quoque morta-

VARIÆ LECTIONES.

¹ κατέλαβεν A a f. ² τῷ φρονεῖ A, τῶν φρονέων vulg. ³ τοῦ δὲ — εὐνοούχισεν: hæc omnia aliunde aperte intrusa om. a. ⁴ Μιζίζιος A, Μιζίζινοσ vulg. ⁵ ἐτροπέωσατο A, a manu correctoris. ⁶ εἰσελθεῖν A. ⁷ μηνὶ Μαρτίῳ A. ⁸ χρόνῳ] ἔτει: A. ⁹ τοῦ Χριστοῦ om. A f. ¹⁰ Σμύρνην om. A a f. ¹¹ Μουαμῆδ a f. ¹² καὶ Χάλε A, Χάλε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Theodorum patricium Coloniensem, ut et superiori. COMBESIS.

(93) Loco, qui nunc Galata, trans portum, ad urbis borealem partem.

litas-universam Ægyptium incessit. Porro ameram A alium Chale nomine cum classe ad ferendum auxilium, quod et pugnare et aliquid audere valeret, submitit. Memoratus autem Constantinus compertio Dei adversariorum in Cpoli proposito, biremes etiam cacabos igne oppletos ferentes, et dromones siphonibus eundem ignem spirantes, ad Proclianisium Cæsarii portum in hostes impressionem facturos præparari iussit.

A. C. 665. — Hoc anno belli maritimi renovatrix illa Dei adversariorum classis ad Thraciæ fines appulsi, ab occidentali nimirum promontorio, cui alias Magnauræ cognomentum, ad usque rursus orientis promontorium, quod vulgus Cyclobium vocat. Singulis itaque diebus a diluculo ad vesperam ab Aureæ portæ armilla ad prænominatum Cyclobium armis sese impellentium ac vicissim bellica vi repulsorum creber, imo quotidianus, exciabatur et reparabatur conflictus. Huiusmodi vero cœptis insistebant, et in singulos annos priores renovabant conatus a mense Aprili ad Septembrem usque. Reversi vero Cyzicum aggrediuntur, et ea capta, illic hiberna ducunt. Porro vere redeunte applicata rursus classe novum pariter bellum cum Christianis mari restaurabant. Bello tandem per annos septem in hunc modum protracto, et amissa virorum bellicorum innumera multitudine, vulneribus insuper et lue maxima ipsis inflata, Deo Deique Genitrice auxiliarem manum

βοηθειαν αὐτῶν¹⁴, ὡς ἰκανώτατον καὶ τολμηρὸν εἰς μάχην. Ὁ δὲ προλεχθεὶς Κωνσταντῖνος τὴν τοιαύτην τῶν θεομάχων κατὰ Κωνσταντινουπόλει κίνησιν¹⁵ ἐγνωκῶς, κατεσκευάσεν καὶ αὐτὸς διήρεις εὐμεγέθεις κακκαδοκυρφόρους¹⁶ (94) καὶ δρόμωνας σιφωνοφόρους· καὶ τούτους¹⁷ προσορμίσει ἐκέλευσεν ἐν τῷ Προκλιανισίῳ τῷ¹⁸ Καισαρίῳ λιμένι.

A. M. 6165. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ προλεχθεὶς τῶν θεομάχων στόλος ἀναβάλας¹⁹ (95) προσώρμισεν ἐν τοῖς Θρακίκοις μέρεσιν ἀπὸ τῆς πύρῃς δύσιν ἀκρίτητος τοῦ Ἑβδομοῦ (96), ἦτοι τῆς λεγομένης Μαγαυῦρας, μέχρις ἄλλιν τοῦ πύρῃς ἀνατολὴν ἀκρωτηρίου τοῦ λεγομένου Κυκλοβίου. Κατὰ πᾶσαν οὖν ἡμέραν²⁰ συμβολὴ πολέμου ἐκροτεῖτο ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἑσπέρας, ἀπὸ τοῦ²¹ βραχιοῦ²² τῆς Χρυσῆς πύρῃς μέχρι τοῦ Κυκλοβίου αὐτοὺς ὠθοῦντες καὶ ἀντιωθοῦμενοι. Ἐν τούτοις οὖν²³ διετέλεσαν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου. Καὶ ὑποστρέψαντες ἀπέρχονται ἐν Κυζίκῳ, καὶ ταύτην παραλαβόντες, ἐκεῖσε παρεχίμαζον. Κατὰ τὸ ἔαρ ἀναβάλλων²⁴ ὁμοίως πόλεμον διὰ θαλάσσης συνῆπτεν μετὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη δὲ τοῦτο²⁵ τελείαντες (97), καὶ ἀισχυθέντες²⁶ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ τῆς Θεομήτορος, πληθῆός τε ἀποβαλόντες ἀνδρῶν μαχίμων, καὶ τραυματίας μεγίστης εἰς αὐτοὺς γεγεννημένης, ἀνθυπέστρεψαν μετὰ μεγάλης λύπης. Ἐκπορίζων²⁷ δὲ ὁ αὐτὸς θεοδύθιστος στόλος,

VARLE LECTIONES.

¹⁴ αὐτῶν] αὐτῷ a. ¹⁵ κίνησιν add. ex A. ¹⁶ κακκαδοκυρφόρους A a mg. Par., κακκοκυρφόρους f, κακκαδοκυρφόρους vulg. ¹⁷ τούτους A, τούτοις vulg. ¹⁸ τῷ] τῶν vulg. ¹⁹ ἀναβάλας a, ἀναβάλας θ, ἀναβάλας f. ²⁰ καὶ κατὰ πᾶσαν ἡμ. A. ²¹ τοῦ add. ex A. ²² βραχιοῦ A. ²³ οὖν A, δὲ vulg. ²⁴ ἐβαλλων A, ἀνέβαλλον e f. ²⁵ τούτῳ] τὰ αὐτὰ A. ²⁶ καὶ ἀισχυθέντες add. ex A. ²⁷ ἐκπορίζων f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Adeo ut onerariæ naves ignem Græcum majoribus instrumentis quasi cacabis in Saracenicis exonerarent, triremes vero et dromones minoribus quasi scyphunculis eundem ejacularentur.

(95) Classis muscarum more, ubi abactæ sunt, in eundem locum rediens. Insultibus enim continuis, et obsidione septenni regiam urbem oppetens æstiva tempestate, cum hibernam Cyzici transegisset, mox infestior obsidionem repetebat: Καὶ κατὰ τὸ ἔαρ ἀναβάλλων (unde, στόλος ἀναβάλας, satie barbære) ὁμοίως πόλεμον διὰ θαλάσσης συνῆπτεν. — *Ascendens*, Anast., nec aliud mysterii in hac voce agnosco, quidquid sibi P. Goar videatur: familiarisque est Theophani Anastasiano illo sensu. Sic 6 Phocæ anno, οὐδὲ τὰ πλοῖα τῆς Ἀφρικῆς ἀνέβαλον, nec Africæ navigia appulerunt, reddit ipse: ego, *ascenderunt*. Anast. ibi, *CP. conscenderunt*. De hujus tantæ adversæ classis excidio, ac urbe liberata sanctæ Deiparæ precibus, perinde auctor narrationis in diem festum τῆς Ἀκαθίστου, Auctarii tom. II, *Hebdomi promontorio*. COMBESIS.

(96) CP. situs perito negotium verba hæc facessent nullum. Triangulus ferme est: ac latera quidem ejus duo mari, terra tertium ambitur. Κεράτιος κόλπος, *Cornu sinus*, qui portus est urbis, ad boream alluit; ad orientem, et flexuose nonnihil versus meridiem Propontis, Thracica tellus occidentalem partem ambit. Angulus orientalis hinc in Propontidem, illinc in Ceratinum sinum flexus, Κυκλοβίου nomen gerit: oppositus ad occidentem:

et portus aliud extremum Hebdomus est, et vicinum Pentapyrgii, sive Magnauræ palatium: a Pentapyrgio ad Heptapyrgium (*Heptaculades* Turcica dialerico, Latina *Turres septem* dicunt) qua terrestrelatus urbis, Chryse, sive Aurea porta Heptapyrgio proxima occurrit. A Cyclobio itaque ad Magnauram, mari; a Magnauræ ad Chrysen portum, terra CP. obsidebant Saraceni. Liberum fuit Propontidis latus; quod appulsui huiusmodi sit omnino imperivium.

(97) Sexto itaque supra vicesimum Constantis annum Saracenicæ adversus CP. expeditio suscepta. Phadadas, Abdelos, Chale, (*Chales* scribit Nicephorus pag. 21) et Caisus. Phadadas quidem et Izid Mavivæ filius Chalcedonis partes armis infestis vexare cœperunt. Παρεγένοντο ἀμφότεροι εἰς Χαλκηδῶνα, καὶ ἤχμαλῶτευσαν πολλοὺς, scripsit auctor superius. Turbata incursum urbe, ἐχίμασαν Φαδαλάς εἰς Κύζικον. Habet idem ad Constantini hujus annum secundum. Armorum classisque major vis anno quarto incubuit, cum στόλον illum μέγαν ἐξήρτυσαν. Quinto tandem Græco igne vastati Saraceni, atque ita septem annis Saracenicam obsidionem toleravit CP., de qua obsessa liberataque in mentem eandem disserit Petavius in Nicephorum editionis Regiæ pag. 75. Si Nicephorum objeceris Constantino imperium incunte Saracenorum ingentem classem adversus CP. missam: eam primam in urbem non excurrisset, sed post biennium longe auctiorem majora quoque damna intulisse audies.

κατελήφθη ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ πνεύματος καταειζίδος ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Συλαίου²⁰· καὶ συντριβείς ὀλοκλήρως ὤλετο. Σουφριᾶν δὲ ὁ υἱὸς, τοῦ Ἄδφ ὁ δευτέρος ἀδελφός, συνέβαλεν πόλεμον μετὰ Φλώρου καὶ Πετρωνᾶ καὶ Κυπριανοῦ ἐχόντων Ῥωμαϊκὴν δύναμιν· καὶ κτείνονται Ἀραβες χιλιάδες λ'. Τότε Καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἡλιουπόλεως²¹ Συρίας (98) προσφυγὼν τοῖς Ῥωμαίοις πῦρ θαλάσσιον κατασκευάσας τὰ πῶν Ἀράβων σκάφη ἐνέπρησεν²², καὶ σύμψυχα κατέναυσεν. Καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ νίκης ὑπέστρεψαν, καὶ τὸ θαλάσσιον πῦρ εὔρον.

gia, ipsis hominibus vivis consumptis, succendit. Sicque Romani victores reversi sunt, ignemque marinum invenere.

A. M. 6166. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Κωνσταντίνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐχείμασεν Ἀβδαλαῦ υἱὸς Κάϊς καὶ Φαδαλαῦ εἰς Κρήτην.

A. M. 6167. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐφάνη σημεῖον ἐν οὐρανῷ ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου.

A. M. 6168. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκοποῦ Θεοδώρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο ἀκρις μεγάλη κατὰ Συρίαν²³ καὶ Μεσοποταμίαν.

A. M. 6169. — Τούτῳ τῷ ἔτει εἰσῆλθον Μαρδαῖται (99) εἰς τὸν Λίβανον· καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας πόλεως· καὶ ἐχειρώσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπὰς· καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αὐτόχθονες²⁴ πρὸς αὐτοὺς κατέφυγον· ὥστε δι' ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. Καὶ ταῦτα μαθὼν Μαυίας καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ ἐφοβήθησαν σφόδρα, συλλογισάμενοι ὅτι τὸ βασιλεῖον τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Θεοῦ φρουρεῖται. Καὶ ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ζητῶν εἰρήνην, ὑποσχόμενος²⁵ καὶ ἐτήσια τῷ βασιλεῖ παρέχειν πάκτα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς τοιοῦτους πρέσβεις δεξάμενος, καὶ τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἀκηκῶς, ἀπέστειλε σὺν αὐτοῖς ἐν Συρίᾳ Ἰωάννην τὸν πατριχίον, τὸν ἐπίκλητῷ Πιττηγαύδην²⁶, ὡς ἀρχαιογενῆ τῆς πολιτείας (1) καὶ πολὺ πλεονόντα²⁷ καὶ μεγάλης ἀντεχόμενον φρονήσεως, ἐπὶ τὸ ἀρμοδίως διαλεχθῆναι τοῖς Ἀραβῶσι καὶ τὰ τῆς εἰρήνης συμφωνῆσαι. Τούτου δὲ καταλαθόντος ἐν Συρίᾳ, ὁ Μαυίας σώρευμα πεποικῶς τῶν τε ἀμηνραίων καὶ Κορασιωνῶν (2), ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς. Πολλῶν οὖν λεχθέντων ἀναμα-

conferentibus, cum dedecore et animi dolore recessere. Ea igitur classis Dei manu submergenda vela faciens, ad Sylai plagam adverso fluctu jactata et procella vehementi appetita, fractis ad saxa vel in profundum absorptis ratibus, tota disperiit. Suphian autem filius, Ayph minor frater cum Floro, Petrona et Cypriano, Romanorum militum armatam manum secum ducentibus manus conso-ruit, 295 eaque pugna Arabum triginta millia caesa fuere. Tum vero Callinicus Heliopolensis in rebus arte parandis strenuus, Syria ad Romanos deficiens, igne marino excogitato, Arabum navigia, ipsis hominibus vivis consumptis, succendit. Sicque Romani victores reversi sunt, ignemque

A. C. 666. — Cpoleos episcopi Constantini annu primus.

Hoc anno Abdelas filius Caisi et Phadala Cretae hiemaverunt.

A. C. 667. — Hoc anno quodam Sabbati die signum in caelo apparuit.

A. C. 668. — Cpoleos episcopi Theodori annus primus.

Hoc anno magna locustarum vis Syriam et Mesopotamiam infestavit.

A. C. 669. — Hoc anno Mardaitae Libanum aggressi tenuerunt quidquid a Mauro monte est usque ad sanctam urbem, et Libani cacumina quaeque occupavere, multique tam servi et captivi quam indigenae ad eos se adjunxerunt, ita ut intra breve admodum temporis spatium ad multa millia excreverint. Quo audito, Mavias ejusque consiliarii valde extimere, adeo ut imperium Romanum sub Dei tutela consistere reputantes, legatos de pace habenda ad imperatorem Constantinum submiserint, qui annua quoque tributa pollicerentur. Imperator hos benigne excipiens, precibus illorum admissis, delegavit cum ipsis in Syriam Joannem patricium cognomento Pitsigaudem, ut seniorum in re publica multaeque experientiae et prudentiae virum, qui videlicet apte et commode cum Arabibus colloqueretur, pacisque condiciones componeret. Is ubi venit in Syriam, Mavias collecto 296 Ameraeorum et Corasenororum concilio ipsum perhonorifice excepit. Posteaquam vero multa super pace agitata et hinc inde disceptata fuissent, tandem

VARIAE LECTIONES.

²⁰ Συλλαίου Α. ²¹ Ἡλιουπόλεως Α α Γ, Ἡλίου πόλεως vulg. ²² κατέπρησεν Α. ²³ κατὰ Συρίαν Α, κατὰ τε Συρ. vulg. ²⁴ δοῦλοι καὶ αὐτ. Α, δοῦλοι καὶ αἰχμάλωτοι καὶ αὐτ. vulg. ²⁵ τῶν add. ex Α. ²⁶ ὑποσχόμενος — πάκτα add. ex Α. ²⁷ Πιττηγαύδην Α. ²⁸ τούτου δὲ Α, τοῦ δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Ἀπὸ Ἡλιουπόλεως τῆς Αἰγύπτου, scribit Coitrenus. Sed et Heliopolim Syriæ alteram ab Ægyptiaca memorat Ortelius. Favet auctori Zonaras. Consulendus Leunclavius.

(99) De his voce et scriptis desideratus Ecchellensis, pag. 456: Cognatio Maraditarum appellatione dignoscitur, ita dicta a Mahrado s. Cahlavi, quæ regionem Syriæ conterminam longe lateque habitat, et ad quam referendæ quoque sunt innumeræ propemodum hujus nominis familiæ, quæ plures Arabiæ felicis occupant urbes et agros. Hi præ

omnibus Arabibus genus armorum splendore ac virtute præclarum reddiderunt: sed multo magis Christiana religione, cujus propugnatores acerrimi fuerunt. Ipse Ecchellensis Libanita Mardaitam se jactabat, et eo nomine ac Christiani gloriabatur.

(1) Antiquæ prosapiæ in rep. Anast. bene. COMBESIS.

(2) Scripsit superius Κορασιωνῶν, quos Ecchellensis Coracitas scriptos monuimus; de cujus nominis origine præclara reliquit pag. 158 et 159.

inter utrosque convenit, ut pacis conditiones interposito jurejurando scriberentur, nimirum ut pro vectigali annuo auri pondo tria millia, hominum item captivorum octo millia, et equos generosos quinquaginta Agareni Romanæ rei publicæ penderent. Quibus demum utrinque pactis, pace firma inter Romanos atque Arabes ad annos triginta constituta, publicisque duobus instrumentis ad utramque partem invicem datis, celebris ille ac sæpius laudatus vir cum muneribus maximis ad imperatorem reversus est. Hoc ubi percepere qui occasum inceperant, Chaganus Abarum princeps, cæteri que illarum provinciarum reges, duces et castaldi, virique occidentalium nationum primores, legatos una cum muneribus ad imperatorem pacis concordiaque cum ipso ineunda firmandaque gratia misere. Imperator eorum precibus concedens, pacem, qua se testaretur dominum, cum ipsis firmavit. Atque ita quies et tranquillitas maximam in Oriente, quam in Occidente obtinuit.

A. C. 670. — *Crotoas episcopi Georgii annus primus.*

Hoc anno magnus terræ motus per Mesopotamiam existit, quo ambo et ecclesiæ Edessenæ trullus corruit: eum vero Mavias suasu atque precibus Christianorum restaurat.

A. C. 671. — Hoc anno mensis Aprilis die sexto, iudicium prima (p), Mavias primus Saracenorum rex letho extinctus est. Gentis suæ ducem se gessit annos viginti, ameram se renuntiavit annos viginti quatuor. Izid vero ejus filius post eum principatum obtinuit. Sub id vero tempus Bulgarorum gens in Thraciam irrupit. Sanè de Onogundaresium, Bulgarorum et Cotragorum antiquitate nonnihil hic

ταξὶ αὐτῶν εἰρηλικῶν λόγων, συνεφωνήθη πρὸς ἑκατέρους³⁷ ἔγγραφον εἰρήνης γενέσθαι μεθ' ὄρκου λόγου ἐπὶ συμφώνου ἐτησίου πάκτου παρασχέσθαι.³⁸ τῇ Ῥωμαϊκῇ πολιτείᾳ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν χρυσοῦ χιλιάδας τρεῖς³⁹ (3) καὶ ἀνδρας αἰχμαλώτους ὀκτώ χιλιάδας⁴⁰ καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν'. Ταῦτα στοιχηθέντα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν ἐπὶ χρόνους λ' φυλάττεσθαι πλατεῖαν εἰρήνην ἀνά μέσον Ῥωμαίων καὶ Ἀράβων καὶ τῶν τοιοῦτων καθολικῶν δύο ἔγγραφον λόγων πρὸς ἀλλήλους μεθ' ὄρκων γεγονότων⁴¹ καὶ ἀλλήλοις ἐπιδοθέντων, ὁ πολλαχῶς λεχθεὶς πανεύφημος ἀνὴρ πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀνέστρεψεν μετὰ καὶ δώρων⁴² πολλῶν. Ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἐσπέρια οἰκούντες μέρη, ὁ τε Χαγάνος τῶν Ἀράβων καὶ οἱ ἐπέκεινα ῥήγες (4) ἔξαρχοί τε καὶ κάσταδοι (5) καὶ οἱ ἐξοχώτατοι τῶν πρὸς τὴν δύσιν ἔθνων, διὰ πρεσβευτῶν δῶρα τῷ βασιλεῖ στείλαντες, εἰρηλικὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην κυρωθῆναι ἠτήσαντο. Εἶξας οὖν ὁ βασιλεὺς ταῖς αὐτῶν αἰτήσεις, ἐκύρωσεν⁴³ καὶ πρὸς αὐτοὺς δεσποτικὴν εἰρήνην (6). Καὶ ἐγένετο ἡμερῶν μὴ μὲν ἓν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Δύσει.

A. M. 6170. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γεωργίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε σεισμὸς μέγας κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν, ἐν ᾧ πίπτει τὸ Βατάν⁴⁴ (7) καὶ ὁ τροῦλλος τῆς ἐκκλησίας Ἐδέσσης· καὶ κτερίζει αὐτὸν Μαυίας σπουδῆ τῶν Χριστιανῶν.

A. M. 6171. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπεβίω Μαυίας ὁ⁴⁵ τῶν Σαρακηνῶν πρῶτος⁴⁶ βασιλεὺς μὴν Ἀρτεμισίω⁴⁷ Ἰνδικτιῶνι α' (8). Γέγονε δὲ στρατηγὸς (9) ἔτη κς', καὶ ἡμέρευσεν ἔτη κδ', καὶ ἤρξεν Ἰζίδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· καὶ τούτῳ⁴⁸ πῶ χρόνῳ τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος (10) ἐπῆλθεν τῇ Θράκῃ. Ἀναγκαῖον δὲ εἶπεῖν καὶ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Ὀνογουνδούρων⁴⁹, Βουλγάρων (11) καὶ Κοτράγων⁵⁰. Ἐν τοῖς ἀρκητέσις

VARIÆ LECTIONES.

³⁷ ἐτέρους A f. ³⁸ παρέχεσθαι A. ³⁹ τρεῖς] τρεῖς' f. ⁴⁰ αἰχμ. ὀκτώ χιλιάδας A a f, αἰχμ. ν' vulg. ⁴¹ γεγονότων add. ex f, μεθ' ὄρκων γεγ. καὶ ἀλλ. om. A. ⁴² μετὰ δώρων e. ⁴³ εἶξεν—καὶ ἐκύρ. A. ⁴⁴ Βόταν f. ⁴⁵ ὁ add. ex A. ⁴⁶ πρωτοσύμβουλος A. ⁴⁷ ἔτη κς' A f, ἔτη κ' vulg. ⁴⁸ καὶ τούτῳ A, ἐν τούτῳ vulg. ⁴⁹ Ὀνογουνδούρων Βουλγάρων A a f, Ὀννοβουνοδοβουλγάρων vulg. ⁵⁰ Κοτράγων A f, Κοντράγων viii g.

JAC. GOARI NOTÆ.

(3) Et quid hæc ex tantis? Vide Peyrez. codicem χιλιάδας τρεῖς, numerum recte tributi superius jam pensum pag. 288 ad annum Constantis 17, deinceps adhuc pendendum Constantini hujus anno 16, pag. 301. — Cedrenus auri decem millia habet, captivos centum. Anast. Regio, exque eo editis consentit; uti etiam S. Niceph. Peyrez., τρεῖς χιλιάδας habet, aureos nummos trecenta sexaginta quinque millia; captivos 8 millia. COMBESIS.

(4) Bene Anast. ultiores reges; Avaribus scilicet remotiores: hi enim vicini satis Thraciæ, ac urbi, regiones trans Istrum colebant. Id.

(5) Urbium rectores, et αἰστροφύλακας Codini interpretor: ut inter regnorum, provinciarum et urbium præsides gradus observetur. Illi ῥήγες, reges, isti ἔξαρχοί, hi denique κάσταδοι.

(6) Anast. donatoriam habet. Putem legisse δωρεάν, cum iis quoque ultro pacem firmavit; gratis; nulla tributi pensatione imposita, uti impositam dixerat Mavias et Saracenis. Vel etiam ἐπὶ δώροις, ultro citroque datis acceptisque muneribus, quod ipsum non abhorret. COMBESIS.

(7) Historia miscella, corruit Edessenæ ascensus

et trullus ecclesiæ. Τὸ Βατάν itaque *ambonem*, ad quem utriusque *ascensus*, existima. Vox ἀπό τοῦ Βαίω corrupte derivata id suggerit. Terræ motu pariter cecidit ecclesiæ CP. trullus et ambo anno Justiniani secundo et tricesimo.

(8) Attente numeranti, et priorum a pag. 288 D ordinem sectanti octava reperietur: et ad annum quoque mundi 6212, pag. 1 et 17, putanti octava rursus censebitur. Codd. tamen omnes primam hic referunt: nec insulse si bene ad pag. notas conjectavimus.

(9) Στρατηγός, amera inferior, ejus itaque dignitas semper aucta est, plures annos στρατηγός, quam amera nomen gessit. Quocirca Palatini et Peyreziani correctiores codices ἔτη κς' legunt: *Miscella* Regii nostri numerum observat.

(10) His non affinia modo, sed verbis pene eadem de Bulgaris Nicephorus refert pag. 22. Fuit ater cum Nicephoro communis fons, unde Theophanes hausit. Quæ circa Theophanis topographiam difficilia Petavius observat in notis, qua probentur, alia luce non indigent.

(11) Anastasius, *Onogunduresium Vulgarorum.*

περατικοῖς μέρεσι τοῦ Εὐξεινοῦ Πόντου, ἐν τῇ λε-
 γομένη Μαιώτιδι λίμνῃ, εἰς ἣν εἰσάγεται ποταμὸς
 μέγιστος ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ καταφερόμενος διὰ τῆς
 τῶν Σαρματῶν γῆς, λεγόμενος Ἀτάλ⁸¹, εἰς ὃν εἰσ-
 ἄγεται ὁ λεγόμενος Τάναϊς ποταμὸς καὶ αὐτὸς ἀπὸ
 τῶν Ἰβηρίων πολῶν (12) ἐξερχόμενος τῶν ἐν τοῖς
 Καυκασίοις ἤρεσιν (13), ἀπὸ δὲ τῆς μίξεως τοῦ Τά-
 ναϊ καὶ τοῦ Ἀτάλ (14), (ἀνωθεν τῆς προλεχθείσης
 Μαιώτιδος λίμνης σχιζομένου τοῦ Ἀτάλ) ἐρχεται ὁ
 λεγόμενος Κοῦφισ ποταμὸς, καὶ ἀποδίδει εἰς τὸ
 τέλος τῆς Ποντικῆς θαλάσσης πλησίον τῶν Νεκρο-
 πολῶν⁸² (15) εἰς τὸ ἄκρωμα τὸ λεγόμενον Κριτοῦ
 πρόσωπον. Ἀπὸ δὲ τῆς προσημανθείσης λίμνης
 Ἰσα⁸³ ποταμῶ θάλασσα, καὶ εἰσάγεται εἰς τὴν τοῦ
 Εὐξεινοῦ Πόντου θάλασσαν διὰ τῆς γῆς⁸⁴ Βοσπό-
 ρου καὶ Κιμμερίου, ἐξ οὗ ποταμοῦ ἀγρεύεται τὸ λε-
 γόμενον Μουρζούλιν⁸⁵ καὶ τὰ τοῦτου ὅμοια, καὶ εἰς
 μὲν τὰ πρὸς ἀνατολὴν μέρη τῆς προκειμένης λί-
 μνης ἐπὶ Φαναγουρίαν καὶ τοὺς ἐκεῖσε οἰκοῦντας
 Ἑβραίους (16) παράκεινται ἔθνη πλεῖστα· ἀπὸ δὲ
 τῆς αὐτῆς λίμνης ἐπὶ τὸν⁸⁶ λεγόμενον Κοῦφιν πο-
 ταμὸν, ἔνθα τὸ ξυστὸν ἀγρεύεται Βουλγαρικὸν
 ὕψαριν (17), ἡ παλαιὰ Βουλγαρία ἐστὶν ἡ μεγάλη,
 καὶ οἱ λεγόμενοι Κότραγοι ὀμόφυλοι αὐτῶν καὶ οὗτοι
 τυγχάνοντες. Ἐπὶ δὲ⁸⁷ τῶν χρόνων (18) Κωνσταντίνου
 τοῦ εἰς τὴν δύσιν (19)⁸⁸ Κροθάτου τοῦ κύρου (20)
 τῆς λεχθείσης Βουλγαρίας καὶ τῶν Κοτράγων τὸν
 βίον μεταλλάξαντος⁸⁹, καὶ πάντα καταλιπόντος υἱοῦς,
 καὶ διατυπώσαντος μηδαμῶς τοῦτους ἀποχωρισθῆ-
 ναι ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους διαίτης, διὰ τὸ πάντη κυ-
 ριεύειν αὐτοὺς καὶ ἑτέρον μὴ δουλωθῆναι ἔθνη. Μετ'
 ὀλίγον δὲ χρόνον τῆς ἐκείνου τελευτῆς εἰς διαίρεσιν
 Ἠληλυθότες οἱ πέντε αὐτοῦ υἱοί, διέστησαν ἀπ' ἀλ-
 λήλων μετὰ τοῦ ἐν ὑπερσοσιότητι ἐκάστου⁹⁰ αὐτῶν
 ὑποκειμένου λαοῦ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος υἱὸς ὁ λεγόμε-
 νος Βατθαϊῶν⁹¹ τὴν ἐντολὴν τοῦ οἰκείου φυλάξας
 πατρὸς, διέμεινεν ἐν τῇ προγονικῇ αὐτοῦ γῇ μέχρι
 τῆς δεῦρο. Ὁ δὲ δεῦτερος τοῦτου ἀδελφός, ὁ λεγόμε-
 νος Κότραγος, τὸν Τάναϊν διαβάς ποταμὸν ἀπ-
 ἔναντι τοῦ πρώτου ἤρκεσεν ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ τέταρτος

delibare operæ pretium duco. Ad Euxini Ponti
 partes trans mare positas et septentrioni subjectas,
 ad Meotidem nimirum paludem, in quam fluvius
 ingens ex Oceano per Sarmatarum terram procur-
 rens **297** Atalis nomine exoneratur, in quem etiam
 fluvius alter Tanais dictus, ipse pariter ab Iberiis
 portis ad Caucasios montes fixis profluens; ex
 concursu vero Tanais et Atalis (hic enim Atalis
 supra memoratam Meotidem paludem ab altero
 diffunditur) emergit amnis, cui Cupbis nomen im-
 positum, qui in maris Pontici finem juxta Necropy-
 las ad promontorium, quod Arietis facies vocatur,
 prorumpit. A designata vero palude mare fluminis
 instar latum in ipsius Euxini Ponti sinum per Bos-
 porum et Cimmerii regionem exundat. In eo flumi-
 ne Murzulium, et huic similes expiscantur. Et ad
 orientalem quidem præjacentis paludis plagam,
 Phanaguriam nuncupant, et Hebræos istic degentes,
 hominum nationes pleræque numerantur, ab ipsa
 vero palude ad fluminis Cupbis limites, in quibus
 systus Bulgaricus piscis capitur, ipsa antiqua ma-
 gnoque Bulgaria sita est, et quæ Cotragorum Bulgaris
 contribolium vocatur regio. Cæterum Constantini
 temporibus, qui in Occidente * Crobatus quidam
 præfate Bulgariæ Cotragorumque dominus letho
 vicinus filios quinque post se relinquens, iis con-
 dito testamento præcepit, uniuscujusque dominio
 firmo ac stabili retinendo et ab exterarum gentium
 servitute vindicando, ne seorsim a se invicem ha-
 bitarent: at cum post breve tempus a patris obitu
 quinque liberi illi ad distribuendas ad invicem
 domini portions singulas processissent, ad invicem
 rursus cum subjecto suæ potestati populo segre-
 gandos se decreverunt. Et primogenitus quidem
 filius nomine Batbaïas, paterni mandati tenax in
 avito solo ad hunc usque diem constitit. Secundus
 natus frater, Cotragum dixerunt, Tanai flumine
 trajecto, ex adverso fratris primogeniti sedes posuit,
 quartus autem et quintus, flumen Istrum, intellige
 Danubium, prætervecti, ille quidem in Pannoniam

VARIE LECTIONES.

⁸¹ Ἀτάλ a, Ἀτελής A, Ἀτέλ f, Ἀταλις vulg. ⁸² Νεκρωπηλῶν A. ⁸³ Ἰσα A, fort. Ἰση. ⁸⁴ γῆς adj. ex A.
⁸⁵ Μουρζούλιον h. ⁸⁶ ἐπὶ τὸν A, εἰς τὸν vulg. ⁸⁷ δὲ add. ex A. ⁸⁸ post δύσιν fort. add. τελευτήσαντος.
⁸⁹ μεταλλάξαντα — καταλιπόντα a. ⁹⁰ ἐκάστου add. ex A. ⁹¹ Βατθαϊῶν A, Βατθαιεγῶν a, Βατθαϊῶν f,
 Βατθαιαγῶν mg. Par.

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Melius, ἀπὸ τῶν Ῥιφαίων πολῶν. E Riphæis D
 quoque montibus Tanaim deducunt Strabonis Asia-
 ticæ tabulæ.

(15) Montes quoscunque nonnulli vocant Alpes:
 an Græcis quilibet alii Καυκάσιοι?

(14) Hondiana Moscoviæ tabula fossa communi,
 cui nomen kamous, hinc Tanaim in Meotidem pa-
 ludem, illinc in mare Caspium, qui nunc Edel, olim
 Volga, a quo Bulgari, erumpentes consociat. Caphis
 autem et alia a Theophane descripta nullibi existant.

(15) Negropoli, civitatem supra Tauricam Cher-
 sonesum in eadem tabula comperio.

(16) Cimmerios malle, aut cum Anast. et Mi-
 scell. Ἰβήρους reponere.

(17) Ὀψάριον, ψάριον, ὕψαριν, ψάριν, et ψάρι,
 apud recentiores Græcos, piscis. MEUSIUS.

(18) Nicephorus, Ἐν δὲ τοῖς Κωνσταντίνου χρό-
 νοῖς, ὅς εἰς τὴν Δύσιν ἐτελεύτα. Quare legendum
 hic, Ἐπὶ δὲ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου, τοῦ εἰς τὴν
 Δύσιν τελευτήσαντος.

(19) Post Δύσιν, deesse solam vocem βραχέ-
 σαντος indicat Anast., temporibus Constantini, qui
 in Occidente imperium tenuit. At S. Nicephor., ὅς
 κατὰ Δύσιν ἐτελεύτα, qui in Occidente diem obiit.
 Nec alium hi Constantinum intelligunt, quam Con-
 stantem Heraclii nepotem, qui et ipse non raro
 Constantinus dicitur. COMBEFIS.

(20) Idem Nicephorus, Κουράτος τις τοῦνομα κύ-
 ριος γενόμενος. Κύρος et κύρ recentiorum ὀπο-
 χοριστικά, velut apud Latinos a voce dominus, istæ
 domnus et dom. A κύρ Græco nonnulli Gallicum
 sire deducunt.

Abaricam Chagano Aharum principi postmodum subdendus cum omnibus suis copiis transit, hic vero Pentapollim ad Ravennam perveniens, Christianorum imperio pariter subjectus remansit. Frater enim deinde istorum tertius Asparuch vocatus Danapri et Danastri fluminibus præternavigatis, et ad Olgum alium amnem jam profectus (hi sunt fluvii Danubio magis boreales), inter hunc et illos, tutum et inexpugnabilem ex utraque parte locum conjectatus, sedem et habitationem mediam habere constituit. Cum sit enim in anteriore parte paludibus munitus locus, et hinc et inde fluminibus circumcingatur, maximam genti, quæ alloqui propter hanc divisionem imminuta fuerat, ab hostibus securitatem præstitit. **298** His ita in quinque partes divisit, et ad parvum et infirmum quidpiam redactis, numerosa Chazarorum gens ex interiori Berzelix, quæ est primæ Sarmatix, recessu, prorupit, omnibusque usque ad mare Ponticum sub ditionem suam redactis trans flumen positis provinciis, a Bathaia primæ Bulgariæ principe (is erat quinque fratrum primus) vectigali sibi reddito, tributum ab eo in hanc usque diem exigit. Imperator Constantinus ubi didicit gentem sordidam et immundam Danubio superato ad Olgum tentoria ex improvisi fixisse, et per regionem Danubio adjacentem grassari et stragem inferre (eam nimirum nunc ipsi occupant terram, quæ tum Christianorum ditionis erat), maximum inde concepit dolorem. Jubet itaque legiones omnes in partes Thraciæ migrare, armataque tum mari tum terra militum manu expeditionem suscepit, armorum vi hostes locis occupatis deturbare meditatus, et per continentem quidem, et Olgo sic vocato Danubioque vicinas terras pedestres copias composuit, et ad vicinas fluminis oras naves applicuit. Porro Bulgari tam repentinum atque numerosum belli ordinem conspicati, in salutis desperationem conjecti, in memoratum præsidium se recipientes, in tuto sese composuere. Tres itaque vel etiam dies quatuor ex hujusmodi præsidio pedem efferre non ausi, sed nec Romani propter adjacentium paludum occasionem ad conflictum descendere cõfisi, hærent ex parte utraque; tum certe impura gens, Romano-rum imbecillitate et mollitie conspecta, animos

καὶ ὁ πέμπτος τὸν Ἰστρον ἦτοι Δάνουβιν λεγόμενον ⁶⁶ περαιωθέντες ποταμὸν, ὁ μὲν εἰς Παννονίαν τῆς Ἀβαρίας ⁶⁷ (21) ὑποταγείς τῷ Χαγάνῳ τῶν Ἀβάρων, ἔμεινεν ἐκεῖ μετὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ὁ δὲ τὴν πρὸς τῆ Ῥαβέννην ⁶⁸ Πεντάπολιν καταλαβὼν, ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Χριστιανῶν γέγονεν. Ἐπειτα τούτων ὁ τρίτος, Ἀσπαρούχ ⁶⁹ λεγόμενος, τὸν Δάναπριν καὶ Δάναστριν περάσας καὶ τὸν Ὀλγον ⁷⁰ καταλαβὼν βορειοτέρους ⁷¹ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦς, μεταξὺ τούτων κίχρειον ἔκτισεν, ἀσφαλῆ καὶ δυσμάρητον εἶναι τὸν τόπον στοχασάμενος ἐξ ἑκάστου μέρους· τελεματώδης γὰρ ἔμπροσθεν, καὶ ἄλλοθεν τὰς ποταμοὺς στεφανούμενος, πολλὴν τῷ ἔθνει τεταπεινωμένῳ διὰ τὸν μερισμὸν τὴν ἐκ τῶν πολεμίων ⁷² παρεῖχεν ἀνεσίαν. Τούτων δὲ οὕτως εἰς πέντε μέρη διαιρεθέντων, καὶ ἐν βραχύτῃ κατανησάντων, ἐξῆλθεν τὸ μέγα ἔθνος τῶν Χαζάρων ἀπὸ τοῦ ἐνδοτέρου βάθους Βερζιλίας ⁷³ (22) τῆς πρώτης Σαρματίας, καὶ ἐδέσποσε πάσης τῆς περσικῆς γῆς μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάσσης· καὶ τὸν πρῶτον ἀδελφὸν Βατθαίαν τῆς πρώτης Βουλγαρίας ἀρχόντῃ ὑποτελῆ καταστήσας, φόρους παρ' αὐτοῦ κομίζεσθαι μέχρι τοῦ νῦν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος μεμαθηκώς, ὅτι ἐξάπινα ἔθνος βυπαρὸν καὶ ἀκάθαρτον ἐκείθεν τοῦ Δανουβίου (23) εἰς τὸν Ὀλγον ⁷⁴ ἐσκήνωσεν, καὶ τὰ πλησιάζοντα τῷ Δανουβίῳ ⁷⁵ ἐκτρέχει καὶ λυμαίνεται, τοῦτ' ἐστὶν τὴν νῦν ὑπ' αὐτῶν ⁷⁶ κρατουμένην χώραν, ὑπὸ Χριστιανῶν τότε κρατουμένην, ἠνιόθη σφόδρα· καὶ κελεύει παρῶσαι πάντα ⁷⁷ τὰ θέματα ἐν τῇ Θράκη. Καὶ ἐξοπίστας στάλῳ διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης κατ' αὐτῶν ⁷⁸ ἀπεκίνησεν, πολέμῳ τούτους ἐκδιώξαι πειρώμενος, καὶ διὰ μὲν τῆς πρὸς τῷ Ὀλγῳ καλουμένῳ καὶ Δανουβίῳ ⁷⁹ ἠπείρου τὰ περσικὰ παρατάξας ⁸⁰, διὰ δὲ τῆς πλησιάζουσης ἀκτῆς τὰς ναῦς προσορμίσας. Τοῦτο δὲ τὸ ἀθρόον καὶ παμπληθὲς τῆς παρατάξεως οἱ Βούλγαροι θεασάμενοι τῆς ἑαυτῶν ἀπεγνωκότες σωτηρίας, εἰς τὸ προλεχθὲν ὄχυρῶμα καταφεύγουσιν, καὶ ἑαυτοὺς ἀσφαλίζονται. Ἐν τριτὶ δὲ καὶ τέτρασιν ἡμέραις ἐκ τοῦ τοιοῦτου ὄχυρῶματος αὐτῶν μὲν ἐξελθεῖν μὴ τολμησάντων, τῶν δὲ Ῥωμαίων πόλεμον μὴ συναψάντων διὰ τὴν προκειμένην τῶν τελεμάτων ⁸¹ πρόφασιν, στοχασάμενον τὸ μισρὸν ἔθνος τὴν χαυνότητα τῶν Ῥωμαίων ἀνελάβετο, καὶ προθυμότερον

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ λεγόμενον add. ex A. ⁶⁷ Ἀβαρίας A, Ἀραβίας vulg. ⁶⁸ τῆ Ῥαβέννη] τὴν Ἀβέννη A, τὴν Ἀβέννησιν f. ⁶⁹ Ἀσπαρούχ A f. ⁷⁰ Ὀλγον] Ὀγκον A, Ὀγκλὸν vulg. ⁷¹ βορειοτέρους — ποταμοῦ, οὗς A. ⁷² ἐκ τῶν πολεμίων A f, ἐκ πολεμίων a, ἐκ πολεμίου vulg. ⁷³ Βερζιλίας A f, Βερζιλίας vulg. ⁷⁴ Ὀλγον A, Ὀγκλὸν vulg. ⁷⁵ τῷ Δανουβίῳ A, τοῦ Δανουβίου vulg. ⁷⁶ ὑπ' αὐτῶν A, παρ' αὐτῶν vulg. ⁷⁷ παρ. πάντα A, πάντα παρ. vulg. ⁷⁸ κατ' αὐτῶν add. ex A. ⁷⁹ Δανουβίῳ A, Δανουβίου vulg. ⁸⁰ παρατάξας A, διατάξας vulg. ⁸¹ τελεμάτων A b, παλμάτων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(21) Sic legendum monet sequentis lineæ τὸ Δ Ἀβάρων, aliter licet cunctis in codd. scribatur. Quapropter Anastasius, *alter eorum in Avaris Pannonia Chagano Avarum se subdens*, etc.

(22) *Bersitix* reddidit Anastasius; Βερζιλίας etiam *habet* codex Peyrez.

(23) S. Niceph., τὸ σκηνώσαν τὸν Ἰστρον ἔθνος. *Anasi. ultra Danubium*; ut legerit *ἐκᾶθεν*· vel ita

reddendum: *Ad eam Danubii partem quæ ad Onclum sita est, positis sedibus, gentes Danubio vicinas Christianæ tunc religioni addictas excerpitionibus vexare*: nempe Transdanubianas, quarum loca Bulgarios sua ætate tenuisse refert: adeoque male redditum, *Danubio superato*; quem denique auctor superato ab eis narrat fuso postmodum Constantini exercitu. COMBIFIS.

γένονεν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν ποδαλίγῃ ὄξυπαθῆ-
σαντος, καὶ ἐπὶ Μεσημβρίαν βιασθέντος ὑποστρέ-
ψαι διὰ συνήθειαν λουτροῦ, ἅμα πέντε δρομώνων
καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἀνθρώπων, κατέλιπε τοὺς
στρατηγούς καὶ τὸν λαόν, κελεύσας παρακονδακί-
ζειν (24) καὶ ὑποσῦραι αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὄχυρώμα-
τος, καὶ πόλεμον πρὸς αὐτοὺς κροτῆσαι, εἰ τύχοι
αὐτοὺς ἐξελεῖν· εἰ δὲ μὴ, παρακαθίσει αὐτοῖς,
καὶ φυλάττειν ἐν τοῖς ἐρύμασιν ⁶⁸. Οἱ δὲ τοῦ
καθαλλαρικοῦ τὸν βασιλέα φεύγειν διαφημίσαντες,
καὶ φρόδι συσχεθέντες ⁶⁹, τῇ αὐτῇ φυγῇ ἐχρήσαντο
μηδενὸς διώκοντος. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο θεασάμε-
νοι ἐπεδίωκον ὀπίσω αὐτῶν, καὶ τοὺς πλείστους ξί-
φει ἀνεῖλον, πολλοὺς δὲ καὶ ⁷⁰ ἐτραυμάτισαν, καὶ
καταδιώξαντες αὐτοὺς μέχρι τοῦ Δανουβίου, καὶ τοῦ-
τον περάσαντες, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν λεγομένην Βάρ-
ναν, πλησίον Ὀδυσσοῦ καὶ τοῦ ἐκείσε μεσογείου, καὶ
τὸν τόπον ἑωρακότες ἐν πολλῇ ἀσφαλεῖ διακείμενον,
ἐκ μὲν τῶν ὀπισθεν διὰ τοῦ ⁷¹ Δανουβίου ποταμοῦ,
ἔμπροσθεν δὲ καὶ ἐκ πλαγίων διὰ κλεισουργῶν καὶ ⁷²
τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, κυριευσάντων δὲ αὐτῶν καὶ
τῶν παρακειμένων Σκλαβινῶν ἐθνῶν τὰς λεγομένας
ἐπὶ τὰ γενεάς, τοὺς μὲν Σεβέρεις κατόκησαν ⁷³ ἀπὸ τῆς
ἔμπροσθεν κλειτούρας Βερεγάδιον ἐπὶ τὰ πρὸς
ἀνατολὴν μέρη, εἰς δὲ τὰ πρὸς μεσημβρίαν καὶ δύσιν
μέχρι Ἀβαρίας τὰς ὑπολοίπους ⁷⁴ ἐπὶ τὰ γενεάς ὑπὸ
πάκτων ⁷⁵ ὄντας. Ἐν τούτοις οὖν πλατυνθέντων αὐτῶν
ἰγαυρίασαν, καὶ ἤρξαντο τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν
πολιτείαν ὄντα κάστρα τε καὶ χωρία ἐπιβρίπτειν καὶ
αἰχμαλωτίζειν. Ὅθεν ἀναγκασθεὶς ὁ βασιλεὺς εἰρή-
νευσε μετ' αὐτῶν, ἐτήσια αὐτοῖς συμφωνήσας
παρέχειν πάντα ἐπ' αἰσχύνῃ Ῥωμαίων διὰ πλη-
θος πταισμάτων· θαυμαστὸν γὰρ ἦν ἀκοῦσαι ⁷⁶ τοῖς
μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς, ὅτι ὁ πάντας ἑαυτῷ ὑπο-
τελεῖς καταστησάμενος, τοὺς τε κατὰ τὴν ἔψαν καὶ
δύσιν καὶ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, ὑπὸ τοῦ μουσαροῦ
καὶ νεοφρανοῦς ἔθνους ἠτήθη. Ἄλλ' οὗτος ⁷⁷ μὲν
ἐκ προνοίας Θεοῦ τοῦτο συμβεβηκέναι Χριστιαν-
οῖς πιστεύσας, εὐαγγελικῶς διανοησάμενος εἰρή-
νευσει· καὶ ἦν ἕως τελευτῆς αὐτοῦ ἡρεμῶν ἐκ'
πάντων πολέμων ⁷⁸, σπουδῆν ἔχων ἐξαίρετον ἐνώσαι
τὰς ἀπανταχῇ διηρημένας ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας
ἀπὸ τῶν χρόνων Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως καὶ προ-
πάπου αὐτοῦ, καὶ Σεργίου τοῦ κακώφρονος καὶ
Πύρρου, τῶν ἀναξίως ἡγησαμένων τοῦ θρόνου Κων-
σταντινουπόλεως, μίαν τε ⁷⁹ θέλησιν καὶ μίαν ἐνέρ-
γειαν ⁸⁰ ἐπὶ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ δογματισάντων, ὧν τὰς κακοδοξίας
ἀνατρέφαι σπουδάζων ⁸¹ ὁ Χριστιανικώτατος βασιλεὺς

A recepit, et ad bellum committendum alacrior ef-
fecta est. Interim imperator acri pedum dolore
vexatus balnei facilius et commodius habendi gra-
tia cum solis dromonibus quinque nonnullisque
palatii domesticis Mesembriam redire coactus, exer-
citu ducibusque velitari jussis, et hostes e praesidio
pellicere, et tandem cum eis rigido Marte, si tamen
foras auderent prorumpere, sin minus, obsidione
circumcingere, et in suis munimentis oculos
observare, castris abscessit. Equites imperatorem
fugere rati, timore animis concepto in unum glo-
bum collecti, pari quoque fuga nullo persequente
aut excitante usi sunt. Bulgari eo spectaculo exci-
ti, fugientes retro insequuntur, et his quidem nec-
cem, aliis vulnera gladiis inferunt, reliquos ad
Danubium usque coram se fugant. Tum vero
flumine trajecto, Barnam ita dictam, urbem Olyssso
vicinam, et mediterraneos agros perveniunt. Cum
que locum omnem retrorsum ab amne Danubio, ante
vero et ab utroque latere clusuris sive montium
angustiis et mari Pontico probe **299** munitum
conspexissent, et Sclavinorum illic degentium sep-
tem generationes, quae dicuntur, in potestatem
redegerissent, Seberenses quidem ab anteriore Bere-
gaborum clusura ad orientales plagas, meridiem
vero et occidentem versus ad Abarum usque reliquas
gentes septem sibi vectigales factas, illuc transtulit
ac collocavit. In hunc itaque modum dilatatis et
expansis ditionis eorum terminis, Romanae repu-
blicae urbes et oppida animis in superbiam elatis
diruere ac depradari coeperunt. Ex quo imperator
coactus pacem cum eis agere, et exigente delictor-
um nostrorum numero, non sine magno Romani
nominis dedecore, pactam annuatim pecuniam eis-
dem persolvere. Et sane res auditu mirabilis tum
nostratibus existit, tum exteris, eos, qui universas
gentes, qua ab ortu ad occasum, rursusque a meri-
die ad septentrionem longe lateque excurrit orbis,
vectigales olim sibi fecere, nunc ab ista abominan-
da et nuper enata gente esse superatos. Verumtamen
imperator istud ex Dei providentia contingere ar-
bitratus, ceu Evangelii sensu mente probe percepto,
pacem fecit, atque ita demum reliquum vitae suae
spatium sine ullis bellorum tumultibus tranquillum
exegit, id praeteris summo studio procurans, ut
sanctae Dei Ecclesiae dissidium ubique passae a tem-
poribus Heraclii imperatoris proavi sui, et vesani
Sergii et Pyrrhi, qui Cpoleos throno indigne praef-
fecti unam voluntatem unamque item actionem in

VARIAE LECTIONES.

⁶⁸ ἐρύμασιν f. ⁶⁹ συσχεθέντες τῇ αὐτῇ A, συναχθέντες τοιαύτη vulg. ⁷⁰ καὶ ante ἐτρ. add. ex A.
⁷¹ τοῦ add. ex A. ⁷² καὶ ante τῆς om. A f. ⁷³ κατόκησαν vulg. ⁷⁴ ὑπολοίπους A, ὑπολοιπὰς vulg.
⁷⁵ πάκτων A, πάκτου vulg. ⁷⁶ ἀκούμενον A a, ἀκούομεν f. ⁷⁷ οὗτος A, οὕτως vulg. ⁷⁸ πολεμίων A.
⁷⁹ μίαν τε A, μίαν δὲ vulg. ⁸⁰ μίαν οὐσίαν ἐνεργείας f. ⁸¹ σπουδάζων] δοξάζων f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Meursius, v. Παρακοντάκιον· Non recte
dixerim quid sit, etsi divinem. Nil recte divinabis,
nisi velitationem dixeris. Videndae auctoritates apud
Hugolinum. Hinc παρακοντακίσειν Theophani con-
siliis velitando agere. Παρακοντάκιον haud scite Ri-

galtius in παρακοντάκιον mutat: κοντάκιον, v.
κόντος scripsisse, recordari debuerat. Ceterum
τὸ, παρακοντακίσειν, cunctis in codd. hic occur-
rens in παρακοντακίσειν emendatius mutandum
videtur.

Domino et Deo et Salvatore nostro Jesu Christo debebant, in unionem atque concordiam revocaret. Istorum insanas atque impias opiniones christianissimus imperator omnino subvertere cum maxime studeret, universale concilium episcoporum ducentorum et octoginta novem congregans, decreta a prioribus quinque sanctis et œcumenicis conciliis antea sancita confirmavit, primumque ac rectum de duabus voluntatibus atque ætionibus dogma per istud sanctum atque accuratissimum sextum œcumenicum concilium promulgari atque statui decrevit. Concilio præfere piissimus imperator Constantinus, priusque sacrorum antistites.

A. C. 672. — *Arabum ducis Isid annus primus.*

Hoc anno sanctum et universale concilium sextum ducentorum octoginta novem episcoporum et Patrum pii 300 imperatoris Constantini nutu Cpoli congregatum est.

A. C. 673. — Hoc anno Constantinus fratres suos Heraclium et Tiberium ab imperii dignitate removit, solusque cum Justiniano filio imperavit.

A. C. 674. — Hoc anno Muehar impostor, tyrannide excitata, Persidem in potestatem accepit. Is prophetam se prædicabat, ex quo tumultus inter Arabes emergerunt.

A. C. 675. — *Arabum ducis Marvami annus primus.*

Hoc anno Isid fato extinctus est. Ex quo Arabes ad Etribum positi tumultuati sunt: tandem uno impetu moti Abdelam quemdam filium Zuber ducem sibi præfecerunt. Qui vero Phœnicum et Palæstinam incolunt, in unum convenientes, Damascus, deinde Gabetham ad Assan Palæstinæ amaram proficiscuntur, manusque dexteræ Marvam dantes ducem constituerunt, qui etiam amæræ dignitatem menses novem sustinuit, eoque mortuo Abimelech ejus filius principatum assequitur declaratus amæræ, annos viginti et unum, tyrannosque subegit, et Abdelam Zubar filium et successorem potestatis occidit.

A. C. 676. — *Arabum ducis Abimelech annus primus.*

Croceas episcopi Theodori annus primus.

Hoc anno fames et pestilentia magna Syriæ in-

VARIE LECTIONES.

¹¹ κατὰ τε τὰ Α. ¹² προλαβούσαις add. ex Α. ¹³ πέντε add. ex Α. ¹⁴ δύο add. ex Α. ¹⁵ πεισθῆναι f. ¹⁶ ἐξήρχον Α, ἐξήρχεν vulg. ¹⁷ πανεύφημος f. ¹⁸ ἁγίων ἐπ. Α. ¹⁹ Μουχτάρ Α, Μουχάρ vulg. ²⁰ ἀπακάλει Α, ἀπακάλει vulg. ²¹ χρόνῳ] ἔτει Α. ²² Ἐθρίβου α, Ἐθρίβου Α, Αἰθρίβου vulg. cfr. pag. 530. ²³ Σουδάρ Α. ²⁴ οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Παλαιστῖνοι Α, οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Παλαιστῖνης vulg. ²⁵ πρὸς Σάσαν Α. ²⁶ τελευτήσας Ἀβιμέλεχ b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) Nonam quidem indictionem, qua synodus D actam ejus acta testantur, numerat annus præsens: verum qui imperii non nisi duodecimus est, qua ratione tertius ac decimus post consulatum, anno tantum primo ineundum, putabitur?

(26) Pauciores ac iterum pauciores alii referunt, inter quos Baronius, an. D. 680, num. 41, et Binivius, notis in eonc. 6. Centum ac septuaginta solos Matthæus Blastares in nemoanonis præmio recenset.

(27) Meham esse superius diximus, aliis *Ietrib*, *Echellensi* *Jatrab* dictam.

Α σύνοδον οἰκουµενικὴν συναθροίσας ἐπισκόπων σπθ' ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὰ τε ¹¹ προκεκυρωμένα ἐν ταῖς προλαβούσαις ¹² ἀγίαις καὶ οἰκουµενικαῖς πέντε ¹³ συνόδοις ἐπεθεβαίωσε δόγματα, καὶ τὸ τῶν δύο ¹⁴ θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν εὐσεβὲς θεσπισθῆναι ¹⁵ δόγμα συνεψηφίσαστο κατὰ τὴν αὐτὴν ἀγίαν καὶ ἀκριβεστάτην ἔκτην οἰκουµενικὴν σύνοδον, ἧς ἐξήρχον ¹⁶ ὁ αὐτὸς πανευσεβὲς ¹⁷ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἱεράρχαι.

Α. Μ. 6172. — *Ἀράδων ἀρχηγῶ Ἰζὶδ ἔτος α'*

Τούτῳ τῷ ἔτει συνεθροίσθη ἡ ἀγία (25) καὶ οἰκουµενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν σπθ' ἐπισκόπων ¹⁸ (26) καὶ Πατέρων κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεῖος Κωνσταντῖνου.

Α. Μ. 6173. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπώσατο Κωνσταντῖνος τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας Ἡράκλειον καὶ Τιθέριον, καὶ μόνος ἐδασλευσε σὺν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

Α. Μ. 6174. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μουχτάρ ¹⁹ ὁ φεόστης τυραννήσας ἐπικρατῆς γέγονε τῆς Περσίδος, ἀπακάλει ²⁰ δὲ ἑαυτὸν προφήτην. Καὶ ἐπαράχθησαν οἱ Ἀραβες.

Α. Μ. 6175. — *Ἀράδων ἀρχηγῶ Μαρουάμ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ χρόνῳ ²¹ ἀπέβη Ἰζὶδ, καὶ παραχθίντες οἱ Ἀραβες τοῦ Ἐθρίβου ²² (27) διεγέρθησαν, καταστήσαντες ἀρχηγὸν ἑαυτοῖς Ἀβδελᾶν τινὰ υἱὸν Ζουδάρ ²³. Καὶ συναχθίντες οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Παλαιστῖνοι ²⁴ ἔρχονται ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν, καὶ ἕως τοῦ Γαθηθᾶ πρὸς Ἀσάν ²⁵ ἀμνηρᾶν Παλαιστῖνης· καὶ δίδωσι χεῖρας δεξιὰς τῷ Μαρουάμ· καὶ ἰστώσιν αὐτὸν ἀρχηγὸν, καὶ ἀμνηρεύει μῆνας ἑννία. Καὶ τελευτήσας ²⁶ αὐτοῦ, Ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, ἀμνηρεύσας ἔτη κα', καὶ χειροῦται τοὺς τυράννους, καὶ ἀποκτείνει τὸν Ἀβδελᾶν υἱὸν Ζουδάρ καὶ διάδοχον.

Α. Μ. 6176. — *Ἀράδων ἀρχηγῶ Ἀβιμέλεχ ἔτος α'.*

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Θεοδώρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο λοιμὸς (28) καὶ θανατικὸν

μέγα ἐν Συρίᾳ, καὶ Ἀβιμέλεχ ἐκράτησε τοῦ ἔθνους. Α eubuit, et gentis imperium Abimelech obtinuit. Τῶν δὲ Μαρδαιτῶν ἐπιτιθεμένων τοῖς μέρεσι τοῦ Λιβάνου, καὶ λειμοῦ ἐπικρατοῦντος, ὁ αὐτὸς Ἀβιμέλεχ τὴν ἐπὶ Μαυίου ζητηθεῖσαν εἰρήνην αἰτεῖται, ἀποστείλας πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα, τὰς αὐτὰς ^α τρεῖς χιλιάδας (29) τοῦ χρυσοῦ νομισμάτων ^β συνθέμενος τελεῖν, καὶ τοὺς τρεῖς δούλους (30), καὶ ὁμοίως εὐγενεῖς ἵππους τρεῖς.

A. M. 6177. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἀνεπαύθη ^γ ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κρατήσας ἔτη ιζ', καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἰστέον ὅτι μάτην ^δ ληρωδῶς φλυαροῦσι (31) τινες λέγοντες, μετὰ τέσσαρα ἔτη γεγονέναι τοὺς παρ' αὐτοῖς φημιζόμενους τῆς ἔκτης συνόδου κεφαλαιώδεις τύπους. Ὡς γὰρ ἐν πάσι ψευδηγοροῦντες ἐλέγχονται, ἀποδεικνύνται καὶ ἐν τούτοις μὴδὲν ἀληθές ^ε λέγοντες. Ἡ γὰρ ἀκριβὴς χρονικὴ ^ς ἀποσημείωσις τὴν κατὰ τῶν Μονοθελητῶν ἀγίαν οἰκουμένην ἔκτην σύνοδον ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου (32) ἐκχόνου Ἡρακλείου γενέσθαι λέγει, ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5703. Καὶ ὅτι

VARIÆ LECTIONES.

^α αὐτὰς add. ex A. ^β νομισματα A f. ^γ ἀνεπαύθη Ἀ, ἀνεπάη vulg. ^δ μάτην om. f. ^ε ἀληθῶς Λ. ^ς χρονικὴ add. ex A. ^ζ λέγεται A f.

IAC. GOARI NOTÆ.

(29) *Trecenta illa nummorum millia*: sub quo-rum pensitatione pax cum Mavia inita fuerat, quam etiam summam Peyr. codex ad eum locum repræsentavit: essentque forte illi numeri variantes ex istis, qui firmi sunt in codd. Theophanis emendandi; cum præsertim illi vix habeant rationem, pactaque præferant, qualia vix infirmi reguli ac Ioparchæ inter se inierint, nedum tanti principes, ac qui latissime fuso imperio orbi dominarentur. **COMBERIS.**

(30) Bene Anast. *nec non trecentos illos sexaginta quinque servos*; maleque recentior interpr. *totidem servos*; quod esset, trecenta sexaginta quinque millia; nec minus a ratione, quam ab auctoris verbis ac sensu abhorret; uno enim, aut altero anno effudissent Arabes in Romanos sua quinque mancipia, ac equos. Habetur ista perinde pensitatio anno Justiniani 1. In.

(31) Inter opinionis ejusmodi assecclas Tarasium CP. præsullem existisse demonstrant hæc ejus verba synodi septimæ act. 2: *Quæ hic ignorantia, qua plerique laborant circa hos canones? scandalum est enim dubitare, num sint sextæ synodi. Cognoscant igitur tales sextam synodum temporibus Constantinii fuisse congregatam, nimirum contra eos qui tantummodo unam actionem et voluntatem in Christo collocant. Illi igitur hereticos anathemate verberantes, orthodoxamque fidem confirmantes, sub annum decimum quartum Constantinii domum redierunt. Post annos igitur quatuor, vel quinque, illi iidem Patres sub Justiniano Constantinii filio congregati canones ediderunt: neque de hac re quisquam dubitet.*

(32) Trullanos canones a sexta synodo anno septimo supra vicesimum editos hoc uno Theophanes conjicit argumento, quod sexta synodo a mundi conditu anno, ut ipse putat, 6172 celebrata, ad annum 6199, ejus ipsa meminit can. 5, totidem intercedant. Occurrunt nihilominus plura non adeo calcule ejus turbantia, quam opinatum manifestissimæ falsitatis coarguentia. 1. Anno quocunque prodierint illi canones, eum tamen indi-

Mardaitis autem circa Libani regionem excurren-tibus, et invalescente pestilentia, pacem prius sub Mavia expetitam ipse denuo requirit per legatos ad imperatorem missos, et trecentas **301** sexaginta quinque chiliades nummorum aureorum, servos totidem et generosorum equorum gregem numero non impari daturum se annuatim paciscitur.

A. C. 677. — Hoc anno pius imperator Constantinus, cum annos septemdecim imperasset, in pace obdormivit. Filius autem ejus Justinianus imperium collegit.

Observandum hominum delirium mentis passorum instar in vanum eos nugari, qui scriptis suis celebratos sexti concilii capitulares typos exactis postmodum annis quatuor editos affirmant. Ut enim in plerisque mendacia effutire deprehenduntur, ita et in istis nihil sani verique asserere. Accurata quippe temporum ratio et designatio sanctum universale sextum concilium verum monothelitarum excidium imperatoris Constantini Heraclii pronepotis anno duodecimo celebratum

etione quinta fuisse signatum canonis tertii convincit testimonium. Συνορώμεν, ὅτι τοὺς δυοὶ γάμοις περιπαρέντας, καὶ μέχρι τῆς ιε' τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης Ἰνδικτιώνος τετάρτης. Verum qui a mundi 6172 septimus ad vicesimus annus est, qui quintæ indictionis notam ferat, ac non potius sextæ, cum circuli alterius, hoc est penultimi indictione nona synodus sextâ, ut ejus acta testantur, coacta fuerit? Justinianus secundum imperans indictionem quietam, qua synodus in Trullo habita, nullam numeravit: eadem vero in ejus primum imperantis annum, quintoque mundi vero 6183 incidit. 5. Canones in Trullo editos, Pauli patriarchæ subscriptione firmatos se vidisse testatum reliquit Blastares in Nomocanonis προοίμιο: Ἠγεμόνες γὰρ ἐν αὐτῇ ἐγνωρίζοντο Παῦλος ΚΠ., Παῦλος Ἀλεξανδρείας, Γεώργιος Ἀντιοχείας, Ἀναστάσιος Ἱεροσολύμων, Ἰωάννης νέας Ἰουστινιανουπόλεως, Βασίλειος τῶν Γορτυναίων μητροπόλεως τῆς Κρήτης νήσου. Καὶ τὸν τόπον ἐπέχων πάσης τῆς συνόδου τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας Ῥώμης· οὕτω γὰρ παλαιοὶ εὐρήνται βιβλίοις μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως ὑπογραφήν ἕκαστος τῶν πατριάρχων τε καὶ τῶν μητροπολιτῶν ὑπογραφή τὸ οἰκτεῖον σημειωσάμενοι ὄνομα, καὶ ἀξίωμα· *Principes ejus synodi celebrabantur, Paulus CP., alter Paulus Alexandria, Georgius Antiochiæ, Anastasius Hierosolymorum, Joannes novæ Justinianopoleos, Basiliius Gortynæ metropoleos Cretes insulæ, ac totius synodi sanctæ Romanæ Ecclesiæ vices gerens. Ita namque post imp. subscriptionem, patriarcharum et metropolitaram singuli proprium nomen ac dignitatem veteribus in libris signaverunt. Is autem Paulus nonnisi sub Justiniano primum regnante tenuit patriarchatum ex ipsius Theophanis chronica ratione: reliquum est itaque ut exactis post sextam synodum annis decem, sub imperio Justiniani primo, indictione quinta, mundi 5183 Trullani canones evulgati fuerint. Alter porro numerus quem ab orbe condito annorum 5199 habet canon tertius, aliam a Theophane putandi rationem sequitur.*

affirmat, anno a mundi conditu sexies millesimo A centesimo septuagesimo secundo, ipsumque Constantinum annos posthac quinque imperasse, eoque vivis erepto, Justinianum ejus filium monarchiam tenuisse annos decem; ejecto Justiniano, Leontium tyrannide potitum annos tres, post hunc Tiberium, qui etiam Apsimarum, annos septem regnasse, ejectumque prius Justinianum denuo restitutum imperio annos sex, adeo ut ex ipsis editis concilii typis sive canonibus anno secundo imperii Justiniano naribus mutilato restituti eos primum promulgatos aperte comperiamus. Tertio siquidem canone in hæc verba legimus: Matura consilii discussione præhabita, eos, qui duobus conjugis implicati fuere, et ad præteriti mensis Januarii diem decimum quintum, præteritæ quartæ indicitionis, anni sexies millesimi centesimi nonagesimi noni peccati servituti obnoxios se voluere, nec ullo pacto resipiscere, canonicæ depositioni subijcere decrevimus. Et quibusdam interpositis: Eos vero qui post ordines susceptos uno licet conjugio se devinxerint, id est presbyteros, diaconos et subdiaconos, brevi temporis spatio sacris ministris prohibitis et pœnis castigatos propriis demum gradibus denuo restitui, alio superiore nusquam promovendos, nimirum illegitimo contubernio palam prius dissoluto. Ex ipsa itaque temporum designatione a celebrata sancta universali sexta synodo usque ad editos canones ejus nomine promulgatos aperte colliguntur anni viginti septem, patriarcham nimirum agente in sancta œcumenica synodo Georgio, cujus patriarchatus annus tertius numerabatur, quique post 302 synodum alii tres in dignitate exacti sunt. Post hunc vero Theodorus annos tres, Paulus annos septem, Callinicus annos duodecim, Cyrus denique annos duos sedit, adeo ut ex ipsis patriarcharum ætatibus anni viginti septem dilucide computentur, a canonum vero promulgatione usque ad annum quartum Philippici anni quinque intercedant, primo autem imperii ipsius Philippici anno insanum conciliabulum adversus sanctum œcumenicum concilium celebratum sit, Cyroque expulso sub sextum patriarchatus sui annum Joannes Cypoleos patriarcha factus fuerit;

μετὰ τοῦτο ἐβασίλευσεν ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος ἑπτὰ πέντε, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ, ἐμονάρχησεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἑπτὰ δέκα. Ἐκδηθέντος δὲ Ἰουστινιανοῦ ἐκράτησεν Λεόντιος ἑπτὰ γ', καὶ μετὰ Λεόντιον Τιθέριος ὁ καὶ Ἀψίμαρος ἑπτὰ ζ', καὶ πάλιν Ἰουστινιανὸς ὁ ἐκδηθείς ἑπτὰ ς'. Ὡς εὐρίσκεισθαι ἐξ αὐτῶν τῶν δεδομένων ὁ τύπων τῶ β' ἔπει τῆς ἐσχάτης βασιλείας τοῦ αὐτοῦ βίονοκοπημένου Ἰουστινιανοῦ ἐκταθεῖσθαι αὐτοῖς περιέχοντας ἐν τῶ γ' τύπων ταῖς λέξεσιν οὕτως· Συνορώμεν ὅτι τοὺς μὲν δισὶ γάμοις περιπαρέντας, καὶ μέχρι τῆς ιε' τοῦ ἑ παραελθόντος Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης δ' Ἰνδικτιῶνος ἔτους ς ριθ' δουλωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ μὴ ἐκνήψαντας, προσελθόμεθα ὁ καθαιρέσει κανονικῇ ὑποβαλεῖν ὁ. Καὶ μεθ' ἑτέρα· Τοὺς δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν γάμῳ ἐνὶ παρανόμῳ (33) προσομιλήσαντας, τοῦτ' ἔστι· πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους, ἤδη ἐπὶ βαρῆν τινα χρόνον εἰρηθέντας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας καὶ ἐπιτιμηθέντας, αὐτοῖς αὐτοῖς ἐν ἰσὶ τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστῆναι βαθμοῖς, μηδαμῶς ἐτέρω μείζονι προκόπτοντας βαθμῶ, προδήλως διαλυθέντος αὐτοῖς τοῦ ἀθέτου συνοικεσίου. Ὡστε ἐξ αὐτῆς τῆς χρονικῆς ἀποστημειώσεως ἀριθμῶ φάνισθαι συναγόμενα ἀπὸ τῆς ἁγίας οἰκουμηνικῆς ἑκτης συνόδου ἕως τῶν ἐκδομένων τύπων ἑπτὰ κζ', πατριαρχοῦντος ἐν τῇ ἁγίᾳ οἰκουμηνικῇ συνόδῳ Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου, ἔτος ἀγροντος τῆς πατριαρχίας γ', καὶ μετὰ τὴν σύνοδον πατριαρχήσαντος ἄλλα ἑπτὰ γ', μετὰ δὲ τοῦτον Θεοδώρου ἑπτὰ ι', καὶ Παύλου ἑπτὰ ζ', καὶ Καλλινίκου ἑπτὰ ιβ' ἰβ', καὶ Κύρου ἑπτὰ β', ὡς συνάγεσθαι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πατριαρχῶν ἑπτὰ κζ'· ἀπὸ δὲ τῶν ἐκδομένων τύπων ἕως τοῦ τετάρτου ἔτους Φιλιππικοῦ (34) ἑπτὰ πέντε· καὶ ἐν τῶ αὐτῷ πρώτῳ ἔπει τῆς βασιλείας ἰβ' Φιλιππικοῦ γενέσθαι ἐμμανῆ σύνοδον κατὰ τῆς ἁγίας οἰκουμηνικῆς ἰβ' ἑκτης συνόδου· καὶ ἐξωσθέντος Κύρου τῶ ς' ἔπει τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ, γενέσθαι Ἰωάννην πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀνδρέαν δὲ μητροπολίτην τῆς Κρήτης ἰδ', καὶ Γερμανὸν μητροπολίτην Κυζίκου, ὑπογράψαντας προδήλως, καὶ ἀναθεματίσαντας (35) μετὰ πάντων τῶν κατὰ τοὺς αὐτοῦ χρόνους τὴν προβρόθησαν κατὰ τῶν Μονοθελητῶν ἁγίαν οἰκουμηνικὴν ς' σύνοδον· μετὰ δὲ ἑπτὰ γ' τελευτήσαντος Ἰωάννου μεταστῆναι Γερμανὸν ἀπὸ

VARIÆ LECTIONES.

⁵ πάλιν Ἰουστ. A. πάλιν ὁ Ἰ. vulg. ὁ ἐκδομ. A. ὁ τοῦ add. ex A. ὁ ἐκνήψαι αὐτοὺς προσελόμενους A f. ὁ ὑποβάλλει f. ἰβ' ἐν add. ex A. ἰβ' μετὰ δὲ — — ἑπτὰ γ' om. b. ἰβ' καὶ Παύλου — — ἑπτὰ ιβ' om. A. ἰβ' ἔτους add. ex A. ἰβ' τῆς βασιλείας add. ex A. ἰβ' οἰκουμηνικῆς add. ex A. ἰβ' τῆς Κρήτης A, Kp. vulg. ἰβ' αὐτοῦ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(33) *Illegitime*: sic semper habita sacerdotum ac ministrorum conjugia apud Græcos, post adeptum ordinem sacrum inita; ante eumdem illis permessa. Excidit ea vox interpreti. **COMPERTIS.**

(34) Reg. ac perinde alii, ipseque Anast., antiquo sane errore, cum Philippicus non nisi duobus annis imperaverit. Emend. ergo, ἕως τοῦ πρώτου ἔτους· sic enim a secundo secundi imperii Justiniani anno ad primum illum Philippici constant anni quinque; quo anno quinto celebrata dicitur illa adversus ὁ synodum erratica synodus. Ac se-

quentia evincunt. Καὶ τῶ αὐτῷ α' ἔπει, *Eodemque primo illo anno.* etc. Id.

(35) Conatur Joannes CP. apologia sua ad Constantinum papam eam a se ac reliquis episcopis notam eluere; usos se œconomia ostendens, suppressaque unius, ac duorum voce tyrannum induxisse, ut et ipse veram fidem confiteretur; perfectum nimirum Christum in divina et humana natura. Videri potest præclarum hoc monumentum, a nobis 2 *Auctar.* t. e Tilliano cod. prædictum, nihil sane περὶ νοθείας suspectum. Id.

Κυζίκου, καὶ πατριαρχῆσαι Κωνσταντινουπόλεως ἔτη δεκαπέντε, καὶ τῷ ιγ' ἔτει ¹⁶ τῆς βασιλείας Λέοντος ἔξορισθῆναι ¹⁷, καὶ γενέσθαι Ἀναστάσιον, καὶ πατριαρχῆσαι ἔτη κδ'· καὶ μετ' αὐτὸν Κωνσταντῖνον ἔτη δώδεκα, καὶ Νικήταν τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ Παῦλον πέντε, καὶ Ταράσιον κα', καὶ Νικήφρόρον η' (36), καὶ Θεόδοτον ς', καὶ Ἀντώνιον ις', καὶ Ἰωάννην τὸν λεκανόμαντιν ¹⁸ ἔτη ς' καὶ μῆνα α' ¹⁹.

demque sub imperatoris Leonis annum decimum tertium sede pulso, Anastasius fuerit institutus, et annos viginti quatuor in patriarchatu numeraverit : hunc Constantinus exceperit annos duodecim, deinde Nicetas quatuordecim, mox Paulus quinque, tum Tarasius unum et viginti, Nicephorus octo, Theodotus sex, Antonius sexdecim, denique Joannes lecanomantes annos sex et mensem unum.

A. M. 6178. — Ἰουστινιανοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ (57) πρὸς Ἰουστινιανὸν βεβαιῶσαι τὴν εἰρήνην· καὶ ἐστοιχῆθη ἡ ²⁰ εἰρήνη οὕτως· ἵνα ὁ βασιλεὺς παύσῃ τὸ ²¹ τῶν Μαρδαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου, καὶ διακωλύσῃ τὰ ἐπιδρομὰς αὐτῶν· καὶ Ἀβιμέλεχ δώσῃ ²² τοῖς Ῥωμαίοις καθ' ἑκάστην ἡμέραν νομίσματα χίλια καὶ ἵππον καὶ δοῦλον· καὶ ἵνα ἔχουσιν κοινῶς ²³ κατὰ τὸ ἴσον τοὺς φόρους τῆς Κύπρου καὶ Ἀρμενίας καὶ Ἰθρηρίας. Καὶ ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς Παῦλον τὸν ²⁴ μαγιστριανὸν πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα· καὶ γέγονεν ἐγγραφός ἀσφάλεια μετὰ μαρτύρων. Καὶ φιλοτιμηθεὶς ὁ μαγιστριανὸς ὑπέστρεψεν. Καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς προσελάβετο τοὺς Μαρδαίτας χιλιάδας ιβ', τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας. Πᾶσαι γὰρ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων ²⁵ εἰς τὰ ἄκρα πόλεις ἀπὸ Μοψουεστίας καὶ ἕως τετάρτης ²⁶ (38) Ἀρμενίας ἀνίσχυροι καὶ ἀοικήτοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν Μαρδαϊτῶν, ὧν ²⁷ παρασταλέντων, πάνδεσιν κακὰ πέπονθεν ἡ Ῥωμανία ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν.

genum sane omnium calamitates et adversa quævis in Romanam ditionem ab ea die in hanc usque horam Arabum opera inundaverunt.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πέμπει Ἀβιμέλεχ Ζιάνδον ²⁸ τὸν ἀδελφὸν Μαυτοῦ εἰς Περσίδα κατὰ Μουχτάρ ²⁹ τοῦ ψεύστου καὶ τυράννου. Καὶ ἀνηρέθη Ζιάνδος ὑπὸ Μουχτάρ. Καὶ ἀκούσας Ἀβιμέλεχ ἔρχεται εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ τυραννεῖται ὑπὸ Σαῖδου· ὃν ἐπανελθὼν διὰ λόγου τὴν Δαμασκὸν πέπεικεν ἀνοῖξαι τὴν προκαταληφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο δολοφονεῖ αὐτόν. Ἰουστινιανὸς δὲ νεώτερος ὢν, ὡς ις' χρόνων (39), καὶ ἀδούλως τὰ κατ' αὐτὸν διοικῶν, ἀποστέλλει Λεόντιον τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τὴν ³⁰ Ἀρμενίαν μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, καὶ τοὺς ἐκεῖσε Σαρακηνοὺς κτείνας, ὑποτάσσει Ῥωμαίοις ὡσαύτως καὶ Ἰθρηρίαν

Andreas autem Cretæ metropolita et Germanus Cyzici pariter metropolita insano illi concilio manifesto subscripserint, et cum omnibus ejusdem ætatis episcopis celebratum adversus monothelitas præfato more sanctum sextum concilium anathemate proscrisperint; post annos tres vero mortuo Joanne, Germanus Cyzico translatus sit Cpolim et patriarchatum tenuerit annos quindecim, eodemque sub imperatoris Leonis anno decimum tertium sede pulso, Anastasius fuerit institutus, et annos viginti quatuor in patriarchatu numeraverit : hunc Constantinus exceperit annos duodecim, deinde Nicetas quatuordecim, mox Paulus quinque, tum Tarasius unum et viginti, Nicephorus octo, Theodotus sex, Antonius sexdecim, denique Joannes lecanomantes annos sex et mensem unum.

A. C. 678. — Romanorum imperatoris Justiniani B annus primus.

Hoc anno Abimelech firmandæ pacis ergo ad Justinianum legatos misit. His autem conditionibus pax inita, ut imperator Mardaitarum agmen e Libano prorumpens comprimeret et impediret eorum excursions, Abimelech vero in singulos dies mille nummos aureos, et equum, et servum imperatori penderet; et uterque princeps justa et æquali portione Cypri, Armeniæ et Iberiæ vectigalia inter se dividerent. Imperator Paulum magistriam confirmandæ pacis causa ad Abimelech delegavit, cautioque in scriptis coram testibus facta est. Et magistrius honorifice exceptus ad imperatorem revertit. Et misso e dicto Mardaitas ad duodecim millia imperator, Romanam potentiam eo facto mutilaturus, e loco priore sustulit. Quæ enim civitates **303** in montium cacuminibus sitæ incoluntur ab Arabibus a Mopsuestiæ termino ad quartam usque Armeniam, cunctæ ob Mardaitarum, qui deinceps repressi sunt, excursions munimentis infirmæ et habitatoribus vacuæ exsistebant. Genetium sane omnium calamitates et adversa quævis in Romanam ditionem ab ea die in hanc usque horam Arabum opera inundaverunt.

Hoc etiam anno Abimelech Ziandum fratrem Maviæ adversus impostorem et tyrannum Mughtar in Persidem misit; Mughtar vero Ziandum interfecit. Accepto nuntio Abimelech in Mesopotamiam progreditur. Interea Saidus adversus eum rebellavit, Abimelech festine regressus Damascum, quam Saidus sibi præoccupaverat, data securitatis fide aperiri suadet, cujus ille oblitus perduelli dolo mortem intulit. Justinianus porro cum junior adhuc, annorum videlicet sexdecim, existeret, et suis inconsultis reipublicæ negotia quævis administraret, Leontium ducem cum Romanis copiis in

VARIE LECTIONES.

¹⁶ ἔτει add. ex A. ¹⁷ ἔξορισθῆναι, καὶ A, ἐξωσθέντος vulg. ¹⁸ λεκανόμαντιν A, — μάντην vulg. ¹⁹ μῆνα α' | μῆνας A f. ²⁰ ἡ add. ex A. ²¹ παύσῃ τὸ A, παύσῃ διὰ τὸ vulg. ²² δώσῃ A. ²³ κοινῶς A, κοινὰ vulg. ²⁴ τὸν add. ex A. ²⁵ τετάρτης A, δὲ τῆς δ' vulg. ²⁶ ὧν A, τῶν vulg. ²⁷ Ζιάνδον A. ²⁸ Μουχτάρ A ubique, Μουχάρ vulg. ²⁹ ἐπὶ τὴν A, κατὰ τὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(36) Novem scribet loco proprio.

(37) De Abimelech nominibus plurima curiose exposuerunt Leunclavius, et Abrahami Ecchellensis, gesta vix attigerunt.

(38) Bene Anast. in confinibus positæ civitates; non quod novus interp., in montium cacuminibus.

Rara certe hujusmodi oppida, nec quæ facile excursionibus diripi queant: at Libano et clusuris vicina, quæ Mardaitæ incursarent, multa. COMBER. (39) Ita Nicephorus, qui paulo inferius Libanitarum militum amotionem paucis recenset.

Armeniam misit. Hic Saracenis, qui illic aderant, A occisis, Armeniam Romanæ ditioni subjicit, quemadmodum et Iberiam et Albaniam et Bulcaciæ et Mediam, et vectigalibus per singulas quasque provincias collectis, ingentem divitiarum acervum ad imperatorem transmisit. His auditis Abimelech Cercisium profectus, Theopolim subegit.

A. C. 679. — *Cpuleos episcopi Pauli annus primus.*

Hoc anno fames Syriæ incubuit, ejusque plurimi incolæ in Romanam ditionem migraverunt. Imperator autem in Armeniam profectus Mardaitarum agmen, æreum illum imperii Romani murum in Libano prius consistentem et a se eversum, illic suscepit. Pacem quoque cum Bulgaris firmatum solvit, fœderum conditiones a patre concessas ipse B perturbans ac omnino violans. Et Bulgares et Sclaviniz provincias in servitutum mittere meditatus, equestres legiones in Thraciam transire jussit.

A. C. 680. — Hoc anno Justinianus in Bulgariam et Thraciam eduxit exercitum. Bulgarosque sibi obviam cum armis factos tum primum repulit. Et excursionibus subinde 304 Thessalonicam usque habitis, immensum Sclavorum numerum, qua belli virtute domitum, qua sponte ad se transeuntem et deditum, e patria educens, ad Opsicii partes, trajecto Abydi freto, habitare decrevit. At in reditu intra compressos montes et clusuræ angustias a Bulgaris interceptus, multis ex exercitu cum C cæsis, tum vulneratis, via periculum superare et in oppositam partem transire valuit.

Eodem anno Abdelas Zuber filius Musabum fratrem germanum adversus Muchtarum mittit, qui cum eo pugna congressus, Muchtarum fugam arripere, et in Syriam se recipere coegit, eumque tandem in itinere prævertens, e medio sustulit. Abimelech vero adversus Musarum expeditione suscepta et victoria potius, hostem neci dat, et universam Persidem sub jugat imperio.

A. C. 681. — Hoc anno Abimelech misit Chagan in Macca adversus Zumir arma moturum. Chagan autem Zumir deleto, provinciam Chagan ipsi inimicam sub Abimelech potestatem redegit.

VARIÆ LECTIONES.

³⁹ Βουλχανίαν I, Βουκανίαν nig. Par. ex Anastasii Bucaniam. ⁴⁰ Κερκίσιον α. Κέρσιον A f. ³⁶ καὶ add. ex A. ³⁸ ὀπλητήκ. A, ὀπταντ. vulg. ³⁷ ἐπὶ Συρ. A, εἰς Σ. vulg. ³⁵ τὸ Μάκκα A, τὸν Ἄκκα vulg.

JAC. GOARII NOTÆ.

(40) Miscella, *Hyrcaniam*: Anastasius, *Bucaniam* D dicitur, quando etiam fortasse Abdelam ipsum sustulit, ac tyrannidem exstinxit. *Comsaris*.

(41) Fusius ista Nicephorus.

(42) Τὰ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς εἰρήνης ἔνεκον, καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς εὐταξίας βραβευθέντα διέστρεψε. *Quæ a patre suo de pace, ac reliqua reip. ordinatione constituta fuerant, omnia pervertit.* Nicephorus.

(43) Arbitror eum qui superius pag. 500 *Muchat* scriptus est. — Ἄλλοτε νόμ Μουσαῶου, αὐτ Μουσαῶου vitiosa: idem enim est qui ab Abdels Abimelech æmulo dux constitutus, Muchtarum oppresserat, quique ab eodem postmodum Abimelech sublatus

καὶ Ἄλβανίαν, Βουλχανίαν ³⁹ (40) τε καὶ Μηδίαν καὶ φορολογήσας τὰς χώρας, πάμπαντα χρήματα τῷ βασιλεῖ ἀπέστειλεν. Ἀβιμέλεχ δὲ ταῦτα μεμαθηκώς, καταλαμβάνει τὸ Κερκίσιον ⁴⁰, καὶ τὴν Θεοπόπολιν ὑπέταξεν.

A. M. 6179. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο λιμὸς ἐν Συρίᾳ· καὶ πολλοὶ εἰσῆλθον εἰς Ῥωμανίαν. Καὶ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν ἐκεῖ ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ Λιδάνῳ Μαρδαίτας, χάλκισεν ταίχος διαλύσας. Παρέλυσεν δὲ καὶ ³⁶ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων (41) παγιωθεῖσαν εἰρήνην, διαταράξας τοὺς ὑπὸ τοῦ οικείου πατρὸς ἐνορδίνους γαγονότας τύπους (42). Καὶ κελεύει περᾶσαι ἐπὶ τὴν Θράκην τὰ παβαλλαρικὰ θέματα, βουλόμενος τοὺς τε Βουλγάρους καὶ τὰς Σκλαβινίας αἰχμαλωτῆσαι.

A. M. 6180. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἰουστινιανὸς κατὰ Σκλαβινίας καὶ Βουλγαρίας. Καὶ τοὺς μὲν Βουλγάρους πρὸς τὸ παρὸν ὑπηνητήκτας ³⁸ ὤθησεν. Μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκτραμὼν, πολλὰ πλήθη τῶν Σκλάβων τὰ μὲν πολέμῳ, τὰ δὲ προσρυνέντα παραλαβὼν, εἰς τὰ τοῦ Ὀψικίου διὰ τῆς Ἀδύδου περᾶσας κατέστησε μέρη. Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν ὁδοστατηθεὶς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ στενῷ τῆς κλεισοῦρας μετὰ σφαγῆς τοῦ οικείου λαοῦ καὶ τραυματίας πολλῆς μόλις ἀντιπαρελθεῖν ἠδυνήθη.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ἀδελθεὸς ὁ Ζουθερ Μουσαβὸν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πέμπει κατὰ Μουχτάρ· καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτοῦ τρέπεται ὁ Μουχτάρ, καὶ φεύγει ἐπὶ Συρίαν ³⁶· καὶ φθάσας αὐτὸν, κτείνει αὐτόν. Ἀβιμέλεχ δὲ στρατεύει κατὰ Μουσαῶου (43), καὶ κτήσας κτείνει αὐτόν· καὶ ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Περσίδα.

A. M. 6181. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Ἀβιμέλεχ κατὰ τοῦ Ζουμαρ Χαγάν εἰς τὸ Μάκκα ³⁷, καὶ κτείνει αὐτόν ἐκεῖ ὁ Χαγάν. Καὶ ὑποτάξας τῷ Ἀβιμέλεχ τὴν χώραν τοῦ Χαγάν (44) ἐναντιουμένην

αὐτῷ ἐνέπηρσε τὸν οἶκον τοῦ εἰδώλου αὐτοῦ σὺν τῷ A
εἰδώλῳ τῆς σεβασμιότητος αὐτῶν· δι' ἣν αἰτίαν τὸν
Χαγὰν στρατηγὸν τῆς Περσίδος προεβάλετο. Καὶ
ὑπετάγη τῷ Ἀβιμέλεχ ἡ Περσίς καὶ ἡ Μεσοποταμία
καὶ ἡ μεγάλη Ἀραβία τοῦ Ἐθρίβου· καὶ οἱ ἐμφύλιοι
πόλεμοι αὐτῶν ἔπαυσαν.

A. M. 6182. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει τέλος ἔσχεν καὶ
ἀπαλλαγὴν παντὸς πολέμου ἢ τῶν ²⁸ Ἀράβων ἀρχή·
καὶ εἰρήνευσεν Ἀβιμέλεχ, ὑποτάξας πάντας ²⁹.

Τοῦτῳ τῷ ἔτει τὴν πρὸς Ἀβιμέλεχ εἰρήνην Ἰου-
στινιανὸς ἐξ ἀνοίας ἔλυσεν· καὶ γὰρ τὴν Κυπρίων
νῆσον ἀλόγως μετοίκησαι (45) ἐσπούδασεν, καὶ τὸ
σταλὲν χάραγμα παρὰ Ἀβιμέλεχ νεοφανὲς ὄν καὶ
μηδέποτε γεγενῆσθαι οὐ προσδέξατο. Πλήθος δὲ Κυ-
πρίων περὶ τῶν κατεποντίσθη, καὶ ἀπὸ ἀρρώστιας
ἔλοντο· καὶ οἱ λοιποὶ ἐστράφησαν εἰς Κύπρον. Καὶ
ἀκούσας ταῦτα Ἀβιμέλεχ, ὑποκριθεὶς σατανικῶς,
παρεκάλει μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ δεχθῆναι
τὴν αὐτοῦ μονήταν, ὡς τῶν Ἀράβων μὴ καταδεχο-
μένων τὴν τῶν Ῥωμαίων χάραγην ἐν τοῖς ἰδίοις
νομίσμασιν, τῆς ὀκτῆς τοῦ χρυσοῦ διδομένης καὶ
μῆδ' ἑξήμισι τοῖς Ῥωμαίοις γινομένης ⁴⁰ ἐκ τοῦ νέου
χρυσάσειν Ἀραβίας (46). Ὁ δὲ τὴν παράκλησιν εἰς
φρόδον νομίσας, οὐκ ἐννοήσας, ὅτι τὸ σπουδαζόμενον
αὐτοῖς ἦν παῦσαι τὴν τῶν Μαρδαϊτῶν ἐπαγωγὴν, καὶ
οὕτως διὰ δοκουμένης εὐλόγου προφάσεως λύσαι τὴν
εἰρήνην· ὃ καὶ ἐγένετο. Καὶ ἀπίστελλεν Ἀβιμέλεχ
οἰκοδομῆσαι τὸν τοῦ Μακκά ⁴¹ (47) ναόν. Καὶ ἠθέλη-
σεν ἐπάραι τοὺς κίονας τῆς ἁγίας Γεθσημανῆς. Καὶ
παρεκάλεισεν αὐτὸν Σέργιος τις ἀνὴρ χριστιανικώτα-
τος· ὁ τοῦ Μανσοῦρ (48) γενικὸς λογοθέτης, καὶ λίαν
ὑπεκτιμώμενος ⁴² τῷ αὐτῷ Ἀβιμέλεχ καὶ πατρίκιος ὁ
τοῦτο ἐφάμιλλος· τῶν κατὰ τὴν Παλαιστίνην Χριστιαν-
ῶν προὔχων, ὁ ἐπίκλην Κλαῖος ⁴³, αἰτούμενος μὴ
γεγεῖσθαι τοῦτο, ἀλλὰ δι' ἰκεσίας αὐτῶν πείσαι Ἰουστι-
νιανὸν ἄλλους ἀποστελεῖν ἀντ' αὐτῶν· ὅπερ ⁴⁴ καὶ
γένετο.

A. M. 6183. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἀπ-
ελάξατο ἐκ τῶν μετοικισθέντων ὑπ' αὐτοῦ Σκλάβων,
καὶ ἐστράτευσε χιλιάδας λ', καὶ ὀπλίσας αὐτοὺς ἐπ-
ωνόμασεν αὐτοὺς λαὸν περιούσιον, ἄρχοντά τε αὐτῶν
Νέβουλον τοῦνομα. Θαρρήσας δὲ εἰς αὐτοὺς γεγράφηκε

VARIAE LECTIOES.

²⁸ τῶν add. ex A. ²⁹ ὑποτάξας πάντας A, ὑπ. καὶ εἰρηνεύσας πάντας vulg. ⁴⁰ καὶ μῆδ' ἑξήμισι τοῖς
Ῥωμαίοις γινομένης add. ex A. ⁴¹ Μακκά A, Μακά e, Μαίκα f, Μαχῶ vulg. ⁴² ὑπεκτιμώμενος· A, οἶκ.
vulg. ⁴³ Κλαυσῆς A, Κλαύσις a. ⁴⁴ ὅπερ A, ὁ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(45) Cypro nimirum communis juris existente
et utriusque principi annuum tributum pendente, ex
superius dicitur. De Cypriorum migratione Constan-
tinus, *De adm. imp.*, capp. 47 et 48.

(46) Fuerat hoc insigne Romani imperii, ut
nummi aurei non alia signarentur imagine, quam
ejus imperatoris; quod forte jus Justinianus ut
assereret, ita pacem solvit. COMBEFIS.

et idoli ejus ædem igne succendit, sed et idolum
summa religione ab eis cultum exstinxit. Eam ob
rem Abimelech Chagan Persiæ ducem instituit,
atque ita Persia, Mesopotamia, magna Arabia,
quæ Ethribi, Abimelech imperio substernuntur,
omniaque inter Arabes variis ætatibus agitata
bella civilia cessavere.

A. C. 682. — Hoc anno dissidiorum finem et
prællorum omnium exitum Arabum principatus
obtinuit. Et cum reliquos principes suo subjecis-
set imperio et populos in pace continuisset, ipse
Abimelech pacem prosequi studuit.

Hoc anno compositam cum Abimelech pacem ex
animi dementia Justinianus solvit. Cyprî quippe
incolas in aliam regionem transportare stolidè
inulloquè sano consilio meditatus est, nummosque
figura recenter excogitata et hæcenus omnino non
visa ab Abimelech conflatos et in vectigal missos
admittere recusavit. Cypriorum subinde multitudine
ingens, cum mare trajiceret, submersa est, pars
etiam ingruentibus morbis jactata interiit, reliqui

305 Cyprum redierunt. Horum accepto nuntio
satanica vafritie Abimelech instructus, ac dolos
parans, pacem a Justiniano nusquam solvi preca-
batur: Arabibus insuper sculptam a Romanis fi-
guram in consueto nummorum suorum usu vel
conflatione approbantibus, monetam a se eusam
admitti rogabat, maxime cum ex nova apud Arabes
signata debitum in vectigal auri poudus Romani
acciperent nihilque eis damni accederet. Ille Ara-
bum preces metum existimans, nec id eis esse
consilio, ut Mardaitarum cohibitis impressionibus
ipsi vetisimilis causæ obtentu pacem solverent,
non animadverit: quod demum factum est. Misit-
que Abimelech qui templum Maccæ construerent,
jamque sanctæ Gethsemanes columnas tollere pa-
ratum Sergius, vir Christiana pietate conspicuus,
Mansur logotheta generalis et ipsi Abimelech summa
necessitudine conjunctus, et patricius quidam ejus
collega, cognomento Clæsus, Christianorum in Pa-

A. C. 685. — Hoc anno ex deportatis in Asiam
Sclavis viros bello idoneos elegit Justinianus, et
in exercitum ad triginta millia adlectos armis in-
struxit, quos aciem superabundantem nuncupavit,
et eorum ductorem Nebulum. Eorum robori confi-

(47) Placet præ reliquis Peyreziani ex Pal. lectio
Μαίκα, qua Mecca Mahometico sepulcro illustris
intelligitur. Arabum sermone *Macca* dicitur. LEUX-
CLAVIUS.

(48) Vocis expositionem profert auctor ipse
pag. 350. Officium videtur hic apud Barbaros in-
dicare.

dens Arabibus scripsit, se pacis a se scriptæ conditionibus non amplius stare posse. Et superabundanti illa acie equestribusque legionibus eductis, Sebastopolim, quæ ad mare est, contendit. Arabes ex adverso pacis se studiosos simulare, nec cavere infringere, illius violandæ causam ex imperatore stare, et ex ejus præcipiti animo ad bellum renovandum cogi : deinde et ipsi arma induentes, Sebastopolim accedunt, ibique imperatorem obstantur, ne pacta quæ inter se invicem interposito jurejurando firmaverant, solveret, Deum alioquin ultorem atque judicem injuriarum futurum. Imperatore ne auditu quidem hæc ferre passo, quin imo ad prælium quantocius procurrente, Arabes, scriptas de pace tabulas in aerem expansas et ex longa hasta flamuli vice suspensas præcedere jubentes, ipsi, Muamed duce, in Romanos irruunt, et bellum committunt. Et primo quidem conflictu vincuntur Arabes. At Muamed, Sclavorum, qui cum Romanis auxiliares militabant, ducem clam tentans, transmissa ad eum phætra nummis aureis plena, pluribus etiam pollicitis delinitum, cum sociorum viginti millibus ad suas partes transire suadet. Ita fugam, quam Romani tulerunt, ille mercatus est. Sub id tempus Sclavorum reliquias, etiam mulieres et pueros, Justinianus e medio sustulit ad Leucatam, locum præruptum atque maritimum et ad Nicomedis situm littora.

A. C. 685. — Hoc anno Symbatius Armeniæ patricius cognita Romanorum clade Armeniam Arabibus tradidit, quibus etiam interior ad Orientem Persia, Chorasana dicta, subjugata est : porro istic emerit novator nomine Sabinus, qui multos Arabes ad necem deduxit, ipsumque etiam Chaganum in amnem dejectum tantum non suffocavit. Ex eo tempore Agareni ferociores et audentiores effecti perditionem omnem Romanam grassati sunt.

A. C. 686. — *Cpoleos episcopi Callinici annus primus.*

Α τοῖς Ἀραβῶσι μὴ ἐμμένειν αὐτὸν τῇ ἐγγράφῳ συμφωνηθείσῃ εἰρήνῃ. Καὶ παραλαβὼν τὸν περιούσιον λαὸν (49) καὶ πάντα τὰ καβαλαρικὰ θέματα, ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει (50) τῇ παρὰ θάλασσαν. Τῶν δὲ Ἀράβων ὑποκρινομένων καὶ μὴ αἰρουμένων λύσαι ἢ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτίᾳ καὶ προπατεῖν τοῦτο πράξει ἀναγκαζομένων, ὀπλισθέντες καὶ αὐτοὶ παρεγένοντο ἐν Σεβαστοπόλει, προσμαρτυρόμενοι ἢ τῷ βασιλεὶ τὰ μετ' ὄρκου ἀναμεταξὺ αὐτῶν στοιχηθέντα ἢ μὴ διαστραφῆναι ἢ ἐπεὶ τοὶ γε ἐκδικῶσι καὶ κριτῆς ὁ Θεὸς τῶν αἰτιῶν γενήσεται. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴδὲ δι' ἀκοῆς ἢ ταῦτα ἀνασχομένου, ἀλλὰ πρὸς μάχην μάλλον καταπειγόντος, τὸν τῆς εἰρήνης ἔγγραφον λόγον λύσαντες ἢ, καὶ ἐπὶ ὑψηλῆς ἄστας ἀντὶ φλαμούλου (51) προάγειν κρημάσαντες (52), κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὄρησαν, Μουαμὲδ στρατηγὸν ἔχοντες, καὶ συνέβαλον πόλεμον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἠττήθησαν οἱ Ἀραβες. Ἰποβαλῶν δὲ Μουαμὲδ τῷ συμμαχοῦντι Ῥωμαίοις στρατηγῷ τῶν Σκλάβων, πέμπει αὐτῷ κουκουρόν ἢ γέμον νομισμάτων, καὶ πολλαῖς ὑποσχέσεσι τοῦτον ἀπατήσας πείθει προσφυεῖν πρὸς αὐτοὺς μετὰ καὶ χ' χιλιάδων ἢ, καὶ οὕτω Ῥωμαίους τὴν φυγὴν περιποιήσασα. Τότε Ἰουστινιανὸς ἀνεῖλεν τὸ τούτων ἐγκατάλειμμα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις παρὰ τῷ λεγομένῳ Λευκῆτῃ ἢ τόπῳ κρημνῶδει καὶ παραθαλάσσιῳ κατὰ τὸν Νικομηδείσιον ἢ κόλπον κειμένῳ.

A. M. 6155. — Τούτῳ τῷ ἔτει Συμβάτιος ἢ ὁ πατριχίος Ἀρμενίας μαθὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἢ ἤσταν τὴν Ἀρμενίαν παρέδωκε τοῖς Ἀραβῶσι, καὶ ὑπετάγη αὐτοῖς καὶ ἡ ἔσω Περσίς ἢ λεγομένη Χωρασίαν, καὶ φύεται ἐκαίσε παράβουλος ὀνόματι Σαβίτος, καὶ πολλοὺς τῶν Ἀράβων ἀπέκτεινε, καὶ αὐτὸν τὸν ἢ Χαγάνον (53) παρ' ὀλίγον τελείως ποταμόπνυκτον ἐποίησε. Ἐκτοτε ἐπὶ πλείον θρασυνθέντες οἱ Ἀγαρηνοὶ, τὴν Ῥωμανίαν ἐλυμήναντο.

A. M. 6186. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Καλλινίκου ἔτος α'.*

VARIE LECTIONES.

ἢ λύσαι add. ex A. ἢ προσμαρτ. A, προμ. vulg. ἢ στοιχηθέντα] συμφωνηθέντα A. ἢ διαστραφῆναι A, στραφῆναι vulg. ἢ μὴδὲ δι' ἀκοῆς A, μετ' ἀκοῆς vulg. ἢ λύσας A f. ἢ κουκουρόν A f, κουκουρόν vulg. ἢ χιλιάδων] Σκλαβῶν A. ἢ Λευκῆτῃ A. ἢ Νικομηδείσιον A e. ἢ Συμβάτιος A. ἢ Ῥωμαίων A, Ἀρμενίων vulg. ἢ τὸν om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Vide nomen λαοῦ etiam exercitui significando impositum.

(50) Sebastopolis alia Cappadociæ, Colchidis ad Pontum alia. ΟΥΤΕΛΙΟΣ.

(51) Ἄστα, φλάμουλον, oriflambe, recentioris dialecti vocabula hastam, vexillum, bandum, bannière, Gallis significant. Τὸ κουκουρόν inferius positum Xylander phætram, Miscella marsupium interpretatur.

(52) Pari sceleri par quoque vindicta, urgentibus eam sceleris fracti sponsionibus e conto suspensis a Deo inflictis. Cum enim Theodorus Angelus, ut Georgius Acropolita editionis Regiæ cap. 2° refert, cum Asano Joanne conditionibus ac petitionibus perturbatis audacior esset, atque inordinatus non solum in regia, sed in aliis civilibus negotiis sese immisceret, sæpeque jusjurandum negligeret, fidemque violaret, in affines Bulgaros pedem movit,

et ex Romanis atque Italis ingentem militem exegerat, et Adrianopolim prætergressus, in superiorem partem Hebræ agmine ducto, cum Bulgariis poscebat, sed editium sibi quærens, acie configere. Videbatur enim Bulgaros timore percitos nequaquam, vel solum sui exercitus impetum sustinere : at non sic Bulgari. Sed Asanus Joannes perfidia, ac sceleris ab Angelo Theodoro fracto potius quam propriis viribus fretus, parva sibi auxiliari manu ex Scythiis conducta, nec numero quidem millenis, confidentius in conflictum agebatur, ὡς φασὶ τινες, τῇ σημαίᾳ τὸν ἐγρηγορον ὄρκον τοῦ Θεοδώρου ἀπαιωρήσας, signo etiam militari, ut a nonnullis memoriæ proditum est, jurejurando Theodori scripto appenso.

(53) Bulgari, Sclavini, Unni ducem suum agnominant Chaganum. Hic ille est, quem annus superior, Νεβούλον, Nicephorus, Γεβούλον, scripsit.

non qui ætarium modo administrarent, sed urbis incolæ insolens, tributa, impositiones atque prescriptiones, temere, sine ulla justa causa, vel saltem prætextu exigebat, adeo ut etiam funibus suspensus pælearum inferius accensarum fumo vexare auderet. Præterea urbis præfectus plurimos imperatoris mandato in carceres compulsos etiam per multos annos vinculis detinuit. Quibus omnibus populi odia in imperatorem excrevere. Ad hæc imperator a Callinico patriarcha contendebat, ut preces conciperet, ad ecclesiam sanctæ Dei Genitricis, cui metropolitæ nomen, juxta palatium sitam, destruendam; in ejus quippe solo fontis machinam, et Venetæ factionis imperatorem illic excepturæ sedilia exstruere annitebatur. Respondit patriarcha: *Preces in templi conditum conceptas habemus, subruendo templo nullas a majoribus accepi.* Imperatore ardentius instante, et preces fieri etiam vi expetente, dixit patriarcha: *Gloria Deo, qui etiam hæc patitur, jugiter, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.* Eo audito subverterunt ecclesiam, et fontem excitaverunt, istamque metropolitæ ecclesiam ad Petrium transtulerunt.

A. C. 687. — Hoc anno Muamed in quartam Armeniam exercitum eduxit, et captivis pluribus collectis domum regressus est. Hoc etiam anno Justinianus imperio ex hujusmodi causa dejectus est: Stephano patricio et exercitus duci, cui Rusius cognomentum, præceperat ut in urbis plebem multa cæde per noctem grassaretur, stragis vero impresso ab ipso patriarcha duceret exordium. Porro Leontius patricius et orientaliū copiarum quondam dux, vir belli gloria conspicuus, qui annos jam tres custodia detentus exegerat, ex improviso vinculis eluctus fuit, et per Græciam militiæ dux institutus. In tres autem celoces cum comitatu deportatus, eodem die urbe solvere jussus est. Insequenti igitur nocte ad Julianisium Sophiæ portum, ad eam, cui

ἀπροφασίστως, ἀπαιτήσεις καὶ ἐκταγὰς καὶ θημύσεις ποιούμενος, σχολίους τε τούτους κρεμῶν⁷¹ καὶ ἀγύροις ὑποκαπνίζων⁷². Ἐτι δὲ καὶ ὁ ἑπαρχος⁷³ βασιλικῆ κελεύσει πλείστους ἀνδρας ἐν εἰρκταῖς κατακλείσας, ἐπὶ χρόνους τηρεῖσθαι παποίηκε. Ταῦτα πάντα ἐπηύξησε⁷⁴ τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπήτει⁷⁵ Καλλίνικον πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν (62), ἵνα καταλύσῃ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν μητροπόλεως (63) τὴν οὖσαν πλησίον τοῦ παλατίου, θέλων ἐν τῷ τόπῳ στηῆσαι⁷⁶ φιάλην καὶ βάθρα κτίσας τοῦ δήμου τῶν Βενέτων (64), ὅπως ἐκκεῖ δέχωνται τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἔλεγεν, ὅτι *Εὐχὴν ἐπὶ συντάσει ἐκκλησίας ἔχομεν, ἐπὶ δὲ καταλύσει ἐκκλησίας οὐ παρελάβομεν*⁷⁷. Βιαζομένου δὲ αὐτὸν τοῦ βασιλέως καὶ πάντως ἀπαιτοῦντος τὴν εὐχὴν, ἔφη ὁ πατριάρχης· *Δόξα τῷ Θεῷ ἀνεχομένῳ πάντοτε, νῦν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς⁷⁸ αἰῶνας τῶν αἰῶνων.* Ἀμὴν. Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες κατέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην. Καὶ ἐποίησαν τὴν ἐκκλησίαν τῶν μητροπόλεως⁷⁹ εἰς τὸ Πετρίον⁸⁰ (65).

A. M. 6157. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστρατεύσεν Μουαμμέδ τῆ τετάρτῃ Ἀρμενίᾳ⁸¹ καὶ αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἀνέστρεψεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας πρόπῳ τοῦδε⁸². Ἐκέλευσε Στεφάνῳ τῷ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ, τῷ ἐπίκλῃν Ρουσίῳ (66), νυκτὸς ἀποκτεῖναι τὸν δῆμον (67) Κωνσταντινουπόλεως, ἀρξασθαι δὲ ἀπὸ τοῦ πατριάρχου. Αεόντιος δὲ ὁ πατρίκιος (68) καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν γενόμενος καὶ⁸³ ἐν πολέμοις εὐδοκίμησας, ἐν φρουρᾷ τε χρόνους τρεῖς ποιήσας, κατηγορηθεὶς ἐξάπεινα ἀνεκλήθη, καὶ στρατηγὸς Ἑλλάδος προεβλήθη. Ἐκαλεύσθη δὲ⁸⁴ εἰς τρεῖς ἐμβληθῆναι δρόμῳνας, καὶ αὐθημερὸν ἀποκινῆσαι τῆς πόλεως. Τῇ δὲ αὐτῇ νυκτὶ ἐν τῷ Ἰουλιανισίῳ λιμένι τῆς Σοφίας (69) πλησίον τῶν Μαύρου

VARIE LECTIONES.

⁷¹ κρεμῶν A, κρεμῶν vulg. ⁷² ὑποκαπν. A, ἀποκ. vulg. ⁷³ ἑπαρχος A e, ὑπαρχος vulg. ⁷⁴ ἐπηύξησε A, ὑβύξησε vulg. ⁷⁵ ἀπήτει e, ἠπαίτει f. ⁷⁶ στηῆσαι A f, ποιῆσαι vulg. ⁷⁷ ἐκκλησίας om. A. ⁷⁸ παρελάβομεν A, παρέλαβον vulg. ⁷⁹ εἰς τοὺς A, εἰς τῆς vulg. ⁸⁰ τῶν μητρ. A, τὴν μητρ. vulg. ⁸¹ εἰς τὸ πραιτώριον f. ⁸² τῆ τετάρτῃ Ἀρμενίᾳ A, τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν vulg. ⁸³ τοῦδε A, τοιοῦτο vulg. ⁸⁴ καὶ ante ἢ add. ex A. ⁸⁵ ἐκεῖ. δὲ A, καὶ ἐκ. δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Nil non auspiciato moliantur Græci, nisi D præmissa prospero successui advocando benedictione. Qua de causa consecrati templi everisionem sinistrum quid portendere veritus, patriarchæ benedictione probari firmarique exposcit.

(63) De quo nota inferior.

(64) Populares tribus et factiones solemnibus imp. processibus cum suis insignibus et demarchis adfuisse Codinus *De coron. imp.* innuit. Locum itaque commodum Venetæ dispositurus imperator, φιάλην, fontem, machinam niimirum labro sculpto statusque conspicuam, et βάθρα, sedes lapideas vel marmoreas, bases vocat *Miscella*, ἐφ' ὧν, inquit Suidas, κάθηται ἐν τοῖς συλλόγοις, quibus in comitiis sedenti datur opportunitas, excitari curat. De phiala et precibus consecrandæ ecclesiæ affectis *Euchologium*.

(65) *Origines CP.*: Ὅτι τοῦ μητροπόλεως τὴν μὲν ἢ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς ἐκτίσεν. Ἐκλήθη δὲ οὕτως,

ὅτι οἶκος ἦν ἐκεῖσε μητροπόλεως τινὸς *Metropolitæ monasterium Justinianus exstruxit* (prioris nimirum ad palatium ejus nominis everso). *Sic autem dicitur, quod ibi fuerit metropolitæ cujusdam habitatio. Τὸ δὲ Πετρίον, τὸ παλαιὸν οἶκος ἦν Πέτρου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. *Locus Petri vocatus, Petri patricii sub Justiniani magni tempus, domus exstitit.* Eapropter lectio Peyrez. codicis εἰς τὸ πραιτώριον erronea est.*

(66) *Miscella, cognomeno Πύθο.*

(67) Haud promiscuam plebem arbitror, sed factionis Prasinæ συρφετόν.

(68) Ἐκ τῆς Ἰσαύρων ὀρμώμενον χόρας, καὶ στρατηγὸν γενόμενον τοῦ Ἀνατολικοῦ καλουμένου στρατεύματος, exponit Nicephorus pag. 25.

(69) *Orig. CP.*: Ἐκλήθη Ἰουλιανίου λιμὴν, ὅτι ἐκτίσας αὐτὸν οὕτως ἐκαλεῖτο *Juliani portus, ab eo qui construxit nomen accepit.* Ut a Sophia deinceps appellationem mutavit, dictum superius.

πρὸς τὸ ἐκπορῆσαι ⁶⁶ τῆς πόλεως μεθορμίσαντες ⁶⁷, A συνετάσσεται (70) τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπερχομένοις φίλοις, ἐν οἷς πρὸς αὐτὸν παρεγένοντο καὶ οἱ γνήσιοι αὐτοῦ φίλοι, Παῦλος μοναχὸς τοῦ Καλλιστράτου, ὁ καὶ ἀστρονόμος, Γρηγόριος ὁ Καππαδόξ ὁ καὶ κλεισουράρχης ⁶⁸ γενόμενος, Ἐπειτα δὲ μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν Φλώρου (71) ὄντινες ἐν τῇ φυλακῇ πυκνότερον ⁶⁹ αὐτὸν ἐπισκεπτόμενοι ⁷⁰, διεβεβαίουτο αὐτὸν βασιλεύειν ⁷¹ τῶν Ῥωμαίων. Ὁ δὲ Λεόντιος λέγει πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς διεβεβαιώσασθέ με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βασιλείας· καὶ νῦν ἡ ζωὴ μου ἐν κακοῖς τελειοῦται. Ὅπισθεν γάρ μου ἔσομαι κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐκδεχόμενος τὸν ⁷² θάνατον. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Μὴ ὀκνήσης ⁷³, καὶ τοῦτο εὐθέως πληροῦται. Ἐπάκουσον ἡμῖν μόνον, καὶ ἀκολούθησον ἡμῖν. Καὶ λαθῶν ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους B αὐτοῦ, καὶ ἄρματα ἕτα εἶχεν, ἀνήλθεν εἰς τὸ πραιτώριον σιγῇ πολλῇ, καὶ κρούσαντες τὴν πύλην, προίφασισαντο τὴν βασιλέα παραγεγονέναι ἐπὶ τὸ διοικῆσαι τινὰς τῶν ἐκείσε ὄντων. Μηνυθέντος δὲ τοῦ τηρικαῦτα ὑπάρχου, καὶ συντόμως ἐλθόντος, καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντος, χειροῦται ὑπὸ Λεοντίου· καὶ βραπισθεὶς ἐπεδήθη χεῖρας καὶ πόδας. Καὶ εἰσελθὼν ⁷⁴ ὁ Λεόντιος καὶ τὰς φυλακὰς ἀνοίξας, λύσας τε τοὺς καθειργμένους ἀνδρας πολλοὺς καὶ γενναίους, ἀπὸ ἐξ καὶ ὀκτὼ χρόνων ἐγκλεισμένους ⁷⁵, στρατιώτας τοὺς πλείονας τυγχάνοντας, καὶ τούτους ὀπίσας ⁷⁶, εἰς τὸν φόρον ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς ⁷⁷ κράζων· Ὅλοι ⁷⁸ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν. Καὶ πέμψας καθ' ἕκαστον βεγεῶνα, τὴν αὐτὴν φωνὴν ἀνακράζειν προσέταξεν ⁷⁹. Τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν, C σπουδῇ εἰς τὸν λουτήρα τῆς ἐκκλησίας ἤθροίσθη ⁸⁰. Αὐτὸς δὲ ἅμα τοῖς δυοῖς μοναχοῖς καὶ φίλοις αὐτοῦ μετὰ ⁸¹ καὶ τινῶν τῶν ⁸² ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξεληθόντων ἐμφανεστέρων ⁸³ ἀνδρῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἀνήλθε πρὸς τὸν πατριάρχην. Εὐρύων δὲ καὶ αὐτὸν τεταραγμένον διὰ τὰ κελευσθέντα τῷ πατρικίῳ Στεφάνῳ τῷ Ῥουσίῳ, πείθει αὐτὸν κατελεθεῖν εἰς τὸν λουτήρα, καὶ φωνῆσαι οὕτως· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος. Ἄπαν δὲ τὸ πλῆθος ἤραν φωνὴν· Ἀνασκαφίη ⁸⁴ τὰ ὀστέα Ἰουστινιανοῦ. Καὶ οὕτως ἐν τῷ ἱπποδρομείῳ ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός. Ἡμέρας δὲ γενομένης ἐξάγουσι τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἱπποδρομείον διὰ τῆς σφενδόνης. Καὶ βινοκοπήσαντες ἅμα D

Mauri nomen, plagam, navigationis ab urbe suscipiendæ causa, trajiciens, ultimam salutem amicis ad se confluentibus precabatur, et vale dicebat: inter eos præcipui accesserunt amici Paulus Callistrati monasterii cænobita, astrologiæ peritus, Gregorius Cappadox, olim clusuræ custos, nunc vero monachus, et Flori cænobii præpositus, qui eum adhuc carcere detentum invisentes solito crebrius Romanorum **308** imperatorem brevi futurum prænuntiaverant. Ad eos Leontius, Vos, inquit, in carcere adhuc positum de imperio consequendo certiorum me semper fecistis, nunc autem inter ærumnarum angustias vita mihi transigitur: retro quippe insequentem me mortem propediem exspecto. Cui illi: Ne despondeas animo, aiunt, brevi post promissa succedent. Dictis tantum attende, et sequere nos. Eductis itaque domesticis, et armis, quæ præ manibus habuit, sumptis, in prætorium silentio Leontius perrexit, pulsatisque foribus, simulat eo imperatorem accedere, ut de quibusdam in carcere detentis sententiam ferat. Re ad præfectum delatâ, ipse festinus accedit, ac ubi fores reserat, mox ᾧ Leontio comprehenditur, ac deinde frequentibus alapis cæsus manus ac pedes devincitur. Leontius intus penetrans, carceribus reclusis, præclaros sane ac fortunæ non contemnendæ viros plerosque vinculis compeditos et carceris horrore a sex vel etiâ ab annis octo conclusos, quorum plerique militiam sequebantur, liberat. Ubi armorum facta copia, cum illis in forum excurrit ac vociferatur: Cuncti Christiani ad sanctam Sophiam convenite. Ac simul submisit, qui per urbis singulas regiones voces easdem cum clamore spargerent. Conferta plebs hoc tumultu excita ad ecclesiæ lavacrum accelerans congregatur. Leontius cum monachis duobus et amicis suis, nec non aliis quibusdam ex illustrioribus viris, qui ex carceribus prodierant, pontificem ac patriarchalem suam ædem convenit. Cumque ipsum etiam patriarcham conturbatum, ob ea nimirum, quæ patricio Stephano Rusio jussa fuerant, comperisset, hortatur, ut ad baptisterii lavacrum descendat, et voce magnâ exclamet: *Hæc dies, quam fecit Dominus. Tum populus clamore sublato* D vociferatur: *Effodiantur Justiniani ossa*. His voci-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἐκπορῆσαι A, ἐκπορίσαι f. ⁶⁷ μεθορμήσαντος A, μεθορμίσαντα a. ⁶⁸ κλεισουράρχης A, κλεισου-
ριάρχης vulg. ⁶⁹ πυκνότερον A, πυκνότερος vulg. ⁷⁰ ἐπισκεπτόμενοι A, σκεπτ. vulg. ⁷¹ βασιλεύειν A, βα-
σιλεύσειν vulg. ⁷² τὸν add. ex A. ⁷³ ὀκνήσης A, ὀκνεύσης vulg. ⁷⁴ καὶ εἰσελθὼν A, εἰς. δὲ vulg. ⁷⁵ ἐγ-
κελ. A, κεκλεισμ. vulg. ⁷⁶ ὀπίσας A, ὀπίζων vulg. ⁷⁷ αὐτοῖς A, αὐτῷ vulg. ⁷⁸ ὄλοι sic scripsi præ
vulg. ὄσοι cfr. supra p. 563, 583, 457, 484. ⁷⁹ προσέτ.] ἐκέλευσεν A. ⁸⁰ συνηθροίσθη A.
⁸¹ μετὰ A, σὺν vulg. ⁸² τῶν add. ex A. ⁸³ ἐμφανεστέρων A, ἐκφαν. vulg. ⁸⁴ ἀνασκαφίη A, ἀνασκαφῆ
vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) Dictionis interpretationem habent notæ superiores.

(71) Orig. CP. : Τα δὲ Φλώρου καὶ Καλλιστράτου ἔκτισαν οὕτως καλούμενοι τοὺς οἴκους αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην αὐτῶν ἐγένοντο μοναὶ ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐξ οὗ καὶ Παῦλος πατριάρχης μετὰ ξη' χρόνους γνοῦς τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης παρητήσατο τὸ πατριαρχεῖον,

καὶ κατελθὼν ἐκεῖσε ἡσύχασε, καὶ τέθνηκεν ἐκεῖσε μετὰ μῆνας δ'· Flori Callistratique loca, istius nominis duas ædes sibi construxerunt: iis vero defunctis, Constantini Magni temporibus in monasteria mutantur. Exinde Paulus patriarcha sexaginta et octo annos natus pacis tempore morte prævisa, abdicavit se patriarchatu, et illuc progressus solitariam vitam professus post menses quatuor exspiravit.

bus auditis, in circum plebs universa tumultuans concurrunt. Mox adventante die Justinianum per metam in circum producunt, et naso linguaque truncatum Chersonam relegari decernunt. Post hæc plebs Theodotum monachum generalemque logothetam et Stephanum sacellarium, origine Persam, comprehendit, eosque funibus ad pedes alligatis per viam publicam ad Bovem locum ita dictum ius populi felicitatem precantis vocibus imperator

309 A. C. 688.—*Romanorum imperatoris Leonis annus primus.*

Hoc anno Leontius imperavit, et pacem undequaque habuit.

A. C. 689. — Hoc anno Alidus armata manu Romanum imperium invasit et, collecta captivorum multitudine, recessit. Sergius quoque Lazicæ et Barnucii patricius perduellis in imperatorem exstitit, et ea loca Arabibus prodidit.

A. C. 690. — Hoc anno Arabes impressione in Africam facta, armorum vi eam ceperunt, et ex proprio sibi exercitu præsidarios milites in ea constituerunt. Eo comperto patricium Joannem virum rebus agendis idoneum cum Romana classe omni Leontius in auxilium misit. Is cum Carthaginem appulisset, et bellica virtute catenam portum occultentem perrupisset, hostibus demum in fugam versis et ejectis, omnes Africæ munitas urbes in libertatem restituit, et præsidio ex suis militibus relicto, imperatorem de iis quæ acciderant certiozem facit, ibique hieinavit mandata imperatoris expectans. Protosymbulus vero (qui Arabici consilii princeps) ubi hæc gesta rescivit, potentiozem et numerosiozem classem adversus Romanos instruxit, et memoratum Joannem ejusque classem e portu mutata belli fortuna eiecit, eumque levi et humili terræ vallo circumcinctum reprensens, exercitu applicato eum undequaque obsidere decrevit. Præfatus tamen Joannes periculo expeditus in Romaniam reversus est, majores et robustiores co-

A και γλωσσοκοπήσαντες (72) ἐξώρισαν ἐν Χερσῶνι (73) · ὁ δὲ ὄχλος συλλαβόμενοι τὸν τε Θεόδοτον τὸν μοναχὸν καὶ γενικὸν λογοθέτην καὶ Στέφανον τὸν σακελλάριον τὸν Πέρσην, σχολίνοις τε ἐκ ποδῶν τούτους δέσαντες, σύρουσι διὰ τῆς μέσης λεωφόρου, καὶ εἰς τὸν Βοῦν (74) ἀπαγαγόντες κατέκασαν · καὶ οὕτω Λεόντιον βασιλεὺς εὐφήμησαν. pertractos igne damnavit, atque ita demum Leon. est salutatus.

A. M. 6188. — *Ῥωμαίων βασιλέως Λεοντίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Λεόντιος ἐβασίλευσε καὶ πάντοθεν εἰρηνικῶς διέμεινε.

B A. M. 6189. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἄλιδος (75) τῇ Ῥωμανίᾳ · καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρεψεν. Καὶ ἐστασίασε Σέργιος · ὁ πατριχίος τῆς Λαζικῆς καὶ τοῦ Βαρνουκίου (76), καὶ ταύτην τοῖς Ἀραβῶν ὑπέταξεν.

A. M. 6190. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Ἀραβες τῇ Ἀφρικῇ, καὶ ταύτην παρέλαβον, καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ταξιαῖνα (77) ἐν αὐτῇ καταέστησαν. Ὁ δὲ Λεόντιος ταῦτα μαθὼν ἀποστέλλει τὸν πατριχίον Ἰωάννην, ἄνδρα ἱκανὸν, μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλωϊμάτων ¹⁰. Τούτου δὲ ἐν Καρθαγένῃ φθάσαντος, καὶ πολέμῳ τῆν τοῦ ἐκείσε λιμένος ἄλυσιν ἀνοίξαντος, καὶ τοὺς ἐχθροὺς τρέψαντος καὶ ἐκδιώξαντος ¹¹, ἅπαντα τὰ τῆς Ἀφρικῆς κάστρα ἠλευθέρωσεν · καὶ καταλιπὼν ταξιαῖνα ἴδιον, τῷ βασιλεὶ ταῦτα ἀνήγαγεν. Καὶ ἐκείσε ἔχειμασε κέλευσιν παρ' αὐτοῦ ἐκδεχόμενος. Ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος ¹² (78) ταῦτα μαθὼν δυνατώτερον καὶ πολλὸν στόλον κατ' αὐτῶν ἀποστέλλει · καὶ τὸν προλεχθέντα Ἰωάννην σὺν τῷ αὐτοῦ στόλῳ πολέμῳ τοῦ λιμένος ¹³ διώκει · καὶ εἰς περιδρομον λιτὸν ¹⁴ ἔνδον (79) παραλαβὼν, ἔξικθεν φοσσατικῶς ¹⁵ ἠπλίκευσεν. Ὁ δὲ προλεχθεὶς ἐπὶ Ῥωμανῶν ἀνεκάμφε, πλειοτέραν δύναμιν παρὰ τοῦ βασιλέως βουλόμενος κομίσασθαι. Καὶ ἦλθεν ἔως Κρήτης ἐπὶ τὸν βασιλεῖα πορευόμενος. Ὁ δὲ στρατὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων ἐλκόμενος ¹⁶

VARIAE LECTIONES.

⁸ συλλαβόμενος A. ⁹ τῇ Ῥωμανίᾳ A, τὴν Ῥωμανίαν vulg. ¹⁰ Σέργιος] Γεώργιος A. ¹¹ ὁ τοῦ Βαρνουκίου A. ¹² αὐτῇ A, ταύτῃ vulg. ¹³ πλωϊμάτων A. ¹⁴ ἀνοίξαντες—τρέψαντες—ἐκδιώξαντες A f. ¹⁵ πρωτοσύμβουλος A, πρωτοσύμβολος vulg. ¹⁶ fort. ἐκ τοῦ λ. ¹⁷ λιτὸν] ληστὸν A. ¹⁸ φοσσατικῶς A, φωσα. vulg. ¹⁹ ἐλκόμενος; καὶ add. ex e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(72) Linguam cum naso præcisam Justiniano testatur Nicephorus, τερῶν τὴν γλῶτταν, καὶ τὴν ῥίνα. Postmodum tamen libere locutus est.

(73) Nicephorus: Ἐν Χερσῶνι τῇ πόλει ἐξώρισε, δέκατον ἤδη ἔτος· ἐν τῇ βασιλείᾳ διανύσαντα. *In Chersonam urbem* (Ponti ad Mæotidem paludem) *deportat*, anno ejus imperii exacto decimo.

(74) Πρὸς τὴν καλουμένην τοῦ Βοῦς ἀγορὰν· *ad Bovis forum*. Nicephorus.

(75) Anastasius, *senatidus*. Legit corrupte ἐστράτευσεν ἀνάιδος.

(76) Ut Iberum duces et gubernatores europatæ, non dignitate, sed nomine ab imp. decorabantur, ex Constantino *De admin. imp.* cap. 46, ita qui Lazicæ et Barnucii rectoris patricii nomenclatura celebres habebantur.

(77) Lexicon Cyrilli ms.: Τάξις, τὸ στρατιωτικὸν σύστημα, ἐξ οὗ ταξίαται· *Taxatos reddit Anastasius.*

sius. Ταξιαῖον, *præsidium ex taxatis constat* Nicephorus, στρατὸν ὀπλίτην πρὸς φυλακὴν scribit.

(78) *Πρωτοσύμβουλος. Consiliarius supremus*, qui hodie Turcis vezir Azem exponitur in Leunclavii Onomastico. Nicephor.: Ὁ δὲ τῶν Σαρακηνῶν βασιλεὺς ταῦτα μεμαθηκῶς, πλείονα κατ' αὐτοῦ ἐκίνησε πόλεμον. Regii nostri lectio ad annum Constantini 11 de Mavia, τῶν Σαρακηνῶν πρώτος βασιλεὺς. *Alia*, πρωτοσύμβουλος. — Novus interpr. *Arabici consilii principem* exponit. Velut dicas magnum Vizierium. At vero S. Niceph. uti etiam superius notatum. Ὁ τῶν Σαρακηνῶν βασιλεὺς· *Rex, seu imperator Saracenorum*. Nec vero alius majores illas copias expellendis Africa Romanis mittere poterat, quidquid alioqui ea vox sequiori usu sonet. **COMBESIS.**

(79) *Miscella, et hostiliter exterius castrametatus est.*

καὶ εἰς τὸν ¹⁸ βασιλέα ἀναβαλεῖν μὴ βουλόμενος (εἶχε γὰρ αὐτοὺς φόβος καὶ αἰσχύνη) εἰς βουλὴν πονηρὰν ἔξετραπή. Καὶ τοῦτον ἀνέσκαψαν (80), ψηφισάμενοι βασιλέα Ἀψίμαρον δρουγγάριον τῶν Κιθυραιωτῶν ¹⁷ εἰς Κουρικιώτας ὑπάρχοντα, Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσαντες. Τοῦ δὲ Λεόντιου ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Νεωρῆσιον λιμένα ἐκκαθαίροντος, ἢ τοῦ βουδῶνος λύμη ἐνέσκηψε ¹⁸ τῇ πόλει, καὶ πλῆθος λαοῦ ἐν τέσσαρασι μῆσι διέφθειρε. Καταλαμβάνει δὲ Ἀψίμαρος ἄμα τῷ συνόντι αὐτῷ στόλῳ, καὶ προσώρμησεν ἀντικρὺ τῆς πόλεως ἐν Συκαῖς. Ἐπὶ χρόνον δὲ τινα τῆς πόλεως παραδοῦναι Λεόντιον μὴ βουλομένης, προσδοσία γέγονε διὰ τοῦ μονοτέλους (81) Βλαχερνῶν καὶ ¹⁹ ὑπὸ ἐξωτικῶν ἀρχόντων (82) τῶν τὰς κλεῖς τοῦ χειρσαίου τείχους μεθ' ὄρκου φρικτοῦ ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης ἐμπιστευθέντων· οὗτοι δὲ ἐπιβουλῆς παρεδῶκαν τὴν πόλιν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ τῶν πλωϊμάτων ²⁰ στρατιώται εἰς τοὺς οἴκους τῶν πολιτῶν ἐγύμνωσαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἀψίμαρος τὸν μὲν Λεόντιον ἐρινοκόπησεν, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Δαλμάτου ὑπὸ φυλακὴν εἶναι (83) κατέστησεν ²¹· τοὺς δὲ ἀρχοντας καὶ φίλους αὐτοῦ ὡς συναποθανόντας αὐτῷ τύψας καὶ δημεύσας ἐξώρισεν· Ἡράκλειόν τε τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφὸν ὡς λίαν ἱκανώτατον μονοστράτηγον πάντων τῶν ἐξω καθάλλαρικῶν ²² θεμάτων προβαλόμενος ἐπὶ τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ τῶν κλεισουρῶν διατρέχειν, καὶ τὴν κατ' ἐχθρῶν ποιεῖσθαι φροντίδα τε καὶ διοίκησιν ἀπέστειλεν. exsilium agi imperavit, tum germanum fratrem suum Heraclium tanquam bello gerendo idoneum omnibus exteris equestribus copiis singularem ac supremum ducem instituit, misitque ut partes Cappadociae, et clusuras sive montium angustias percurreret, et hostium molimina observaret, et quod in adversum foret agendum, decerneret.

A. M. 6191. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἀψιμάρου C

ἔτος α'. Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀψίμαρος τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Καὶ ἐστασάσεν Ἀβδραχμάν ²³ ἐν Περσίδι, καὶ ἐκυρτευσεν αὐτῆς, καὶ ἐδίωξε τὸν Χαγάνον ἀπ' αὐτῆς.

A. M. 6192. — Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε θανατικὸν ρέγα. Καὶ ἐπεστράτευσεν Μουαμὲδ σὺν τῷ πλῆθει τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἀβδραχμάν, καὶ καταλάβων τὴν Περσίδα ἐνοῦται τῷ Χαγάνῳ, καὶ πολεμη-

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ πρὸς τὸν A. ¹⁷ Κιθυραιωτῶν A. ¹⁸ ἐνέσχ. A, ἐπέσχ. vulg. ¹⁹ καὶ add. ex A. ²⁰ πλωϊμάτων A G, πλωϊμων vulg. ²¹ κατέστησεν A, προσέταξεν vulg. om. f. ²² καθάλλαρ. A, καθαλαρ. vulg. ²³ Ἀβδραχμάν A, Ἀβερ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(80) Nicephorus: Τούτον δυσφημοῦντες ἀθετοῦσι. Pergit quasi Theophanem expositurus: Ψηφίζονται δὲ Ἀψίμαρον ἄμα, στρατοῦ ἀρχοντα τῶν κουρικιωτῶν, τυγγάνοντα τῆς Κιθυραιωτῶν χώρας, ὃν δρουγγάριον Ῥωμαίους καλεῖν ἔθος. Ejusque loco *Apsimarum eligunt, qui tum curiciotarum copiis præerat, e Cibyræotarum regione, quem drungarium Romani vocant.* Codin. *De off.*: Δρουγγάριος, ὁ πρῶτος θαλάσσιος, *classis præfectus.* Δρουγγός, ποσότης τσοῦτων τινῶν ἐρμηνεύεται. *Globus militum.* Cibyræotas classarios milites laudat Constantinus *De thematibus.*

(81) Miscella, per singularem murum, ea nimirum parte, qua uno tantum muro urbs ad Blachernas cingitur. Muri enim circuitu maris vacantes du-

pias ab imperatore quesiturus. Cretam igitur appulit, ad imperatorem dirigens iter. Exercitus autem ex ducum consilio ad imperatorem reverti recusans: metu enim non minus quam pudore retinebantur: in damnosum omnino propositum deflexit. Leontii siquidem nomine repudiato, Apsimarum Cibyræotarum drungarium apud Curiciotas tunc agentem, Tiberii nomine eidem imposito, imperatorem renuntiant. Leontio vero Neoresii portum Cpoleos expurgante, bubonum lues in urbem grassata quatuor mensium spatio magnum hominum numerum sustulit. Porro **310** Apsimarum comitante secum classe advectus ex adverso urbis ad portum Sycænum appulit. Cum vero longo satis intervallo temporis aciei adversæ Leontium prodere civis urbis recusarent, intercessit proditio composita a principibus extraneorum in unico eoque levi Blachernarum muro collocatis, quibus claves muri terrestris horrendo prorsus jurejurando ex sacra mensa interposito commissæ fuerant. Hi sane deditionis auctores et structarum Leontii insidiarum fuerunt opifices. Milites porro Apsimari classe advecti, civium domos penetrantes, bona eorum cuncta diripuerunt. Apsimarum autem Leontium naribus mutilatum in Dalmatæ monasterio sub custodia servandum mandavit: ejus vero optimates velut commortuos et sortis ejusdem participes, partim verberibus, partim proscriptionibus multatos in exsilium abiecit. Heraclium tanquam bello gerendo idoneum omnibus exteris equestribus copiis singularem ac supremum ducem instituit, misitque ut partes Cappadociae, et clusuras sive montium angustias percurreret, et hostium molimina observaret, et quod in adversum foret agendum, decerneret.

A. C. 691. — Romanorum imperatoris Apsimari annus primus.

Hoc anno Apsimarum imperium obtinuit. Abderachman vero in Persia rebellionem exitavit, et ea potitus Chaganum illinc eliminavit.

A. C. 692. — Hoc anno lues maxima exstitit. Muamed vero cum Arabum copiis bello Abderachman aggressus est, ac in Persidem ingressus Chagano adjungitur, et communi Marte Abderachman adori-

plices sunt. Gyllius *Topogr. CP.* lib. 1, cap. 19, et Cavanus *Acropolitæ adjunctus De obsidione CP.*

(82) Zonaras, ἐπαρχεῖστας ἀρχοντας vocat: qui nimirum extra urbem in provinciis munera sua obibant, ab urbanis magistratibus distincti: vel potius qui ex peregrinis regionibus imperatori militantes, quales principibus Christianis Helvetii, ab eo castrorum, urbium, palatii, sacri etiam cubiculi custodiam sibi mandata accipiebant: hoc pacto Barangos Anglos, et Bardariotas Persas suo tempore ab imp. honoratos Nicetas et Codinus referunt.

(83) Ἡσυχάζειν, scripsit Niceph., hoc est, ἐγκλείσθαι δίκην διάγειν. Vide scripta paulo superius.

eum interficiunt, et Chagan rursus Persidis recepit principatum. Romani autem impressione in Syriam facta, Samosatium usque penetrant, vicinasque regiones populati, Arabum ad ducenta, ut narrant, millia trucidant, spoliisque optima innumerosque captivos abducentes, valido metu Arabum animis incusso, domum reversi sunt.

A. C. 695. — Hoc anno Abdelas copias in Romaniam **III** eduxit. Et obsessa Taranto non valens potiri, Mopsuestiam rediit, et praesidium in ea constituit.

A. C. 694. — Hoc anno Baanes, cognomento Eptadæmon, quartam Armeniam Arabibus fecit subjectam. Apsimarum autem Philippicum Nicephori patricii filium in Cephaloniam relegavit, quod imperio se quandoque potiturum somniasset. Caput enim suum aquilæ pennis obumbratum per somnum se vidisse asserat. His auditis imperator eum confestim in exsilium deportari sanxit.

A. C. 695. — Hoc anno Armeniae primores, tumultu in Saracenos excitato, Saracenos per Armeniam universos occiderunt, et legatione rursus ad Apsimarum destinata, Romanos in suam provinciam inducunt. Muamed autem expeditione in eos suscepta plurimos ex eis delet, et Armeniam iterum Saracenis subjicit, Armeniosque proceres unum in locum collectos omnes vivos combussit. Sub id tempus Azar armatorum millibus decem secum ductis Ciliciae bellum intulit: cui cum Heraclius imperatoris frater obviam factus fuisset, plurimos ex ejus copiis prostravit, reliquos vero vinctos ad imperatorem transmisit.

A. C. 696. — Hoc anno Azibus Chunei filius in Ciliciam arma movit, Sisiumque castrum obsidione expugnatum subvertit. Eum Heraclius imperatoris frater paribus armis aggreditur, pugnaque conserata, Arabum duodecim millia profligat. Interim Justinianus Chersonæ degens imperii sceptrum denovo sibi eum potestate committenda enuntians, ejus loci incolas dictis hujusmodi terret. Quare periculum ab imperatore sibi metuentes, de inferenda illi nece, vel eo ad imperatorem deportando consilium ineunt. Ille machinas praesentis, fugam solerter capessit, et festino gressu Daras profectus, Chagani Chazarorum congressum et colloquium sibi concedi exoptulat. Eo nuntio accepto, Chaganus virum honore cumulatum excipit, et germanam sororem Theodoram ei conju-

sanctes τῷ ²⁴ Ἀδδραχμάν, κτείνουσιν αὐτὸν, καὶ πάλιν τῷ Χαγάνῳ ²⁵ τὴν Περσικὴν ἐνεχείρισαν ²⁶. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέδραμον Συρίαν ²⁷, καὶ ἔρχονται εἰς τῶν Σαμοσάτων ²⁷, καὶ προνομεύσαντες τὴν περίεχώραν ²⁸ πολλοὺς ἀπέκτειναν, ὡς φασι, χιλιάδας σ' Ἀράβων· καὶ σκύλα πλείστα λαβόντες καὶ αἰχμη-αλωσίαν πολλὴν Ἀράβων, ὑπέστρεψαν φόβον μέγαν ἐμποίησαντες εἰς αὐτούς.

A. M. 6193. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀδδελᾶς εἰς Ῥωμανίαν, καὶ πολιορκήσας ²⁹ Ταραντόν καὶ μὴδὲν ἀνύσας, ὑπέστρεψεν ³⁰ τὴν Μόψου Ἔστιαν, καὶ ἔθετο ἔν αὐτῇ φύλακας.

A. M. 6194. — Τούτῳ τῷ ἔτει Βαάνης, ὁ ἐπ. ἀπὸν Ἐπταδαίμων, τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν τοῖς Ἀρμίφιν ὑπέταξεν. Ἀψίμαρος δὲ Φιλιππικὸν τὸν υἱὸν Νικήφωρου τοῦ πατρικίου εἰς Κεφαλληνίαν ἐξώρισεν, ὡς ἀνειροπολούμενον βασιλεύειν· ἔφασκε γὰρ ἔωρακέναι κατ' ἄναρ, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐσκιάζετο ὑπὸ ἀετῶν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς, παραχρῆμα αὐτὸν ἐξώρισεν.

A. M. 6195. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασαν οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ Σαρακηνοὺς ἀπέκτειναν. Καὶ αὐθις πρὸς τὸν Ἀψίμαρον πέμπουσιν, καὶ Ῥωμαίους εἰς τὴν αὐτῶν χώραν φέρουσιν. Ὁ δὲ Μουαμῆ ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν, πολλοὺς κτείνει· καὶ τὴν μὲν Ἀρμενίαν Σαρακηνοῖς ὑποτάσσει, τοὺς δὲ μεγιστάνους ³¹ Ἀρμενίας σφωρεύσας ἐν τόπῳ ἐνὶ ζωκαύστους ³² ἐποίησεν. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον ἐπεστράτευσεν Ἀζάρ τῇ Κιλικίᾳ μετὰ χιλιάδων δέκα· καὶ περιτυχὼν αὐτῷ ὁ Ἡράκλειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοὺς πλείστους ἀπέκτεινεν, καὶ τοὺς λοιποὺς δεσμίους τῷ βασιλεῖ ἀπέστειλεν.

A. M. 6196. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀζιθος ὁ τοῦ Κουνεῖ ³³ ἐπεστράτευσεν τῇ Κιλικίᾳ, καὶ πολιορκήσας τὸ Σίσιον ³⁴ κάστρον κατέβαλεν (84)· ὃν κατέλαβεν ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς Ἡράκλειος, καὶ πολέμησας αὐτὸν κτείνει δώδεκα χιλιάδας Ἀράβων. Τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ ἐν Χερσῶνι διάγοντος, καὶ δημηγοροῦντος ἑαυτὸν πάλιν βασιλεύειν μέλλοντα, οἱ τῶν ἐκείσε οἰκήτορες τὴν ἐκ τῆς βασιλείας κίνδυνον φοβηθέντες, ἐβουλεύσαντο τοῦτον ἀνελεῖν ἢ τῷ βασιλεῖ παραπέμψαι. Αὐτὸς δὲ διεγνωνκῶς ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν ³⁵, καὶ εἰς τὸ Δαρᾶς (85) καταδραμῶν, ἤτησατο τῷ τῶν Χαζάρων Χαγάνῳ (86) συνοφισθῆναι. Αὐτὸς δὲ μαθὼν ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς μεγάλης, καὶ ἐξέθετο αὐτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τὴν γυναικα αὐτοῦ ἀδελφῆν. Μετ' ἄλγος δὲ χρόνον αἰτησάμενος τῷ Χαγάνῳ κατήλθεν εἰς Φαναγουρίαν (87), κακεῖσε

VARIE LECTIONES.

²⁴ πολεμήσαντες τῷ Α. πολεμήσας τὸν vulg. ²⁵ Χαγάνῳ Α, Χαγάν vulg. ²⁶ ἐνεχείρισαν Α f, ἐνεχείρισεν vulg. ²⁷ Συρίαν Α, Συρίας vulg. ²⁷ τῶν Σαμοσάτων Α, τὸ Σαμοσάτων vulg. ²⁸ τὴν περίεχώραν Α, τὴν περιχώραν vulg. ²⁹ πολιορκήσαντες — ἀνύσαντες — ὑπέστρεψαν Α. ³⁰ καὶ φλοδοβήσαν add. Α ante τὴν Μ. Ἐ. ³¹ μεγιστάνους f. ³² ζωκαύστους Α. ³³ Κουνεῖ Α, Κουνεή vulg. ³⁴ κατέβαλεν· ὃν om. Α. ³⁵ διεκφυγεῖν Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Castrum Ciliciæ Guilielmo Tyrrio memoratum. ORTELIIUS.

(85) Nicephorus: ἄστρος πρὸς τῇ Γοθδικῇ καίμενον χώρῳ· Doros in Gothiæ limitibus positum.

(86) Idem: Αἰεὶ δὲ τῶν Χαζάρων ἡγεμόνα. Χα-

γάνους δὲ τούτους αὐτοὶ καλοῦσι· Unde Chazarum (ducem Chaganos illos nuncupant) ut ad se teneret, rogat. Chazari porro Tauricæ Chersonesi, et Mæotidis paludis fauces ad occidentem occupant.

(87) Mæotidis paludis orientalem regionem.

διέτριβε μετὰ Θεοδώρας. Ἀκούσας ταῦτα Ἀψίμαρος, Ἀπέμπει πρὸς τὸν Χαγάνον ὑποσχόμενος αὐτῷ παρέχειν πολλὰ δῶρα, εἰ τὸν Ἰουστινιανὸν ζῶντα αὐτῷ παραπέμψει: ³⁶· εἰ δὲ μὴ, κἄν τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν. Εἰξαντος δὲ τοῦ Χαγάνου τῇ τοιαύτῃ αἰτήσει, παραφυλακὴν αὐτῷ ἐπεμψεν, ὡς δῆθεν διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν ἰδίων ὁμοφύλων ἐπιβουλεύθῃναι, ἐντειλάμενος τὸν Παπάτζην τὸν ἐκ ³⁷ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐκείσε ὄντα, καὶ Βαλγίτζην τὸν ἄρχοντα Βοσφόρου (88), ἵνα ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς ἀνέλῃσι Ἰουστινιανόν. Τούτων δὲ δ' οἰκέτου Χαγάνου τῇ Θεοδῶρα μνησθέντων καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ γνωσθέντων, προσκαλεσάμενος τὸν λεχθέντα Παπάτζην κατ' ἰδίαν ὁμιλήσας, κέρδη ³⁸ (89) τοῦτον ἀπῆγγεν· ὁμοίως δὲ καὶ Βαλγίτζην τὸν ἄρχοντα Βοσφόρου. Εὐθέως ³⁹ δὲ ἀποστέλλει Θεοδῶραν ἐν Χαζαρίᾳ, αὐτὴς δὲ ἐπὶ Φαναγουρίαν λάθρα δραπετεύσας εἰς στόμιν ⁴⁰⁻⁴¹ (90) κατέλθῃ. Καὶ εὐρηκῶς ἀλιὰδα ἐξηρητισμένην ἐπέδη ἐπ' αὐτήν. Καὶ παραπλεύσας τὴν Ἀσαδα, ἦλθε μέχρι Συμβόλου πλησίον τῆς Χερσῶνος. Καὶ ἀποστείλας κρυπτῶς ἐν Χερσῶνι ἐπῆρε Βασθακούριον (91) καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὸν τε Σαλθανὸν καὶ τὸν Στέφανον, καὶ τὸν Μωρόπαυλον σὺν Θεοφίλῳ· καὶ σὺν αὐτοῖς ἀποπλεύσας διέβη τὸν φάρον Χερσῶνος. Εἶθ' οὕτως παραπλεύσας τὰ Νεκρόπυλα τὸ στόμιν τε τοῦ Δάναπρι καὶ Δάναστρι (92) κλύδωνος γεγονότος, ἀπέγνωσαν πάντες τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. Μυάκης δὲ ὁ οἰκεικῶς αὐτοῦ ἄνθρωπος ἔφη αὐτῷ· Ἰδοὺ ἀποθνήσκουμεν, δέσποτα, τάξει τῷ Θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου, [ἵνα ὁ Θεός ⁴²] ἔάν ἀποδώσῃ σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδένα ἀμύνεσθαι τῶν ἐχθρῶν σου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐν θυμῷ λέγει αὐτῷ ⁴³· Ἐάν φείσωμαι ⁴⁴ τινι ἐξ αὐτῶν, ὁ Θεός ἐνταῦθά με καταποτίσῃ. Καὶ ἀκινδύνως ἐκ τοῦ κλύδωνος ἐκείνου ἐξῆλθεν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Δάνουσιν ποταμόν. Ἀποστειλαντες δὲ αὐτοῦ Στέφανον πρὸς Τερβέλην τὸν κύριον Βουλγαρίας ἐπιδοῦναι αὐτῷ σύναρσιν, ὅπως κρατήσῃ τὴν προγονικὴν αὐτοῦ βασιλείαν, ὑπέσχετο αὐτῷ πλεῖστα παρέχειν δῶρα, καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναῖκα. Αὐτοῦ δὲ πάντα ὑπακούειν καὶ συντρέχειν ἐνομότως ὑποσχόμενου, καὶ μετὰ τιμῆς δεξαμένου, συγκινεῖ τὸν ὑποκείμενον αὐτῷ πάντα λαὸν τῶν Βουλγάρων καὶ Σκλάβων· καὶ τῷ ἐρχομένῳ ⁴⁵ χρόνῳ ἐπλισθέντες ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν παρεγένοντο.

D Justinianumque perhonorifice suscipiens, omnes Bulgorum et Sclavorum copias collegit, qui demum imperatoriam urbem profecti sunt.

VARIÆ LECTIONES.

³⁶ παραπέμψαι A, παραπέμψῃ vulg. ³⁷ τὸν ἐκ A, ὡς ἐκ vulg. ³⁸ κέρδη A, κέρδα vulg. ³⁹ post vv. εὐθέως lacuna intercedit in cod. A usque ad p. 574, ἐν τῇ Ῥώμῃ. ⁴⁰⁻⁴¹ στόμιν] στόμιον B, στόμην vulg. ⁴² ἵνα ὁ Θεός: hæc verba delenda esse videntur. ⁴³ αὐτῷ om. a. ⁴⁴ φείσωμαι vulg. ⁴⁵ ἐρχομένῳ a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(88) Σκυθικοῦ addit Nicephorus, qui aliis Cim-merius.

(89) Nicephorus, ἀγγόνῃ.

(90) Idem, εἰς Τόμην καλούμενον παραθαλάσσιον χωρίον. Petavii in notis. Reddit Anastasius imen; alia lectio, in mare. — Εἰς τομὴν κατέλθῃ. Reg. quiddam ex eo licentius editum, pejusque e margine emendatum, εἰς στόμιον Anast. ad Imem, in-

gem locat. Brevi tempore interjecto venia a Chagano expetita Phanaguriam se confert, et ibi cum conjugē Theodora moratur. His auditis Apsimarum Chaganum per legatos maxima munera pollicitos hortatur, ut Justinianum **312** vivum vel saltem ipsius caput ad se mittendum curet. Chaganus promissorum spe illectus postulatis morem gerit, et satelliti custodia ad Justinianum deputata, insidias a gentilibus suis ipsi struendas se vereri simulat, simul autem Papatzem, qui illic vices ejus gerebat, et Balgitzem Bosphori præfectum mandatis instruit, ut, cum ipsis significaretur, Justinianum e medio tollerent. Istis a Chagani famulo Theodoræ denuntiatis, ac subinde Justiniano revelatis, ipse prædictum Papatzem ut remotis arbitris colloqueretur, ad se vocavit, eumque chorda confestim strangulavit, quemadmodum et Balgitzem Bosphori præfectum. Quo simul facta, et Theodora in Chazariam remissa, ipse, fuga Phanaguriam versus clanculum arrepta, ad freti fauces pervenit. Ibi piscatoriam scapham forte nactus, eam conscendit, et Asadem prætervectus, ad Symbolum juxta Chersonam appulit. Nuntiis vero Chersonam latenter missis, Basbaurium, et ejus fratrem, Salbanum, Stephanum, Moropaulum et Theophilum secum tollit, et Chersonæ pharum prætergressus cum eis enavigat. Inde Necropyla præterlapsi, et Danapris Danastrisque exorta, cuncti de salute desperant. Tum Myaces ejus domesticus homo ita eum alloquitur: *Viden', domine, periculo mortique nos proximos. Voto itaque pro salute tua concepto, si Deus imperium reddiderit, in nullum hostium tuorum te deserviturum pollicere.* Ille etiamnum ira percitus, *Si veniam, respondet, ulli concessero, hic jam Deus me mittat in maris profundum.* Tempestatis postmodum periculo ereptus in Danubii ostia penetrat. Tum vero Stephanum ad Terbelem Bulgariæ dominum delegat, ut avitum recuperet imperium, auxiliarem manum ab eo postulat, plurimis muneribus beneficium, aiebat, compensaturus, etiam propria filia in uxorem datur. Terbeles ei se in omnibus obediturum auxiliumque daturum adhibito jurejurando pollicitus, Justinianumque perhonorifice suscipiens, omnes Bulgorum anno insequenti arreptis armis ad imperatoriam urbem profecti sunt.

dicans et ipse nomen proprium. At clare S. Niceph.: ἀπάρας εἰς Τόμην καλούμενον παραθαλάσσιον χωρίον κατέλθῃ, solvens Tomim, qui locus ad mare situs est pervenit. COMBEFIS.

(91) Nicephorus, Βασθακούριον, τὸν τε Σολιθάν, qui hic Σαλθανός.

(92) De fluviis hisce consule Petavii notas in Nicephorum, pag. 77.

A. C. 697. — Hoc anno Arabum dux Abimelech A mortuus est, et Valid ejus filius 313 principatum obtinuit. Eodem etiam anno Justinianus Terbelis et Bulgarorum ipsi adjunctorum auxilio fretus urbium reginam armis impetit, et ad Charsii portam castris locatis totum spatium ad Blachernas usque occupat. Per dies autem tres colloquio cum civibus habito, non nisi contumelias ei diceria ab ipsis retulerunt, quibus etiam incassum pacis conditiones obtulerunt. Porro Justinianus cum paucis admodum gentilibus suis citra pugnam per cuneum in urbem subiens, sparso cædis et stragis tumultu, ejus compos effectus, paulo post in posuit.

A. C. 698. — Romanorum imperatoris Justiniani iterum annus primus.

Arabum ducis Valid annus primus.

Cpoleos episcopi Cyri annus primus.

Hierosolymorum episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno Justinianus in imperium restitutus, præclaris muneribus et regia suppellectile Terbeli oblata, inito cum eo fœdere, pacifice dimisit. Apsimarus urbe relicta, Apolloniadem fuga se recipit, et in ipsa fuga comprehensus ad Justinianum adducitur. Heraclius quoque vinculis compeditus Thracia extractus, cum cæteris, qui sub eo merebantur, proceribus eidem præsentatur, quos omnes laqueis e muro suspendit. Dimissis etiam per mediterranea ministris, multos ex Apsimari militibus repertos, tam eos, qui pro ipso aliquid moliebantur, quam qui quietem agerent, omnes interfecit. Apsimarus autem et Leontium catenis vindictos per universas urbis regiones ignominiose traduci mandavit, et circensibus ludis celebratis, ipso propria sibi sede composito, illi publice cum dedecore tracti, ad pedes ejus prosternendi humili more projecti sunt. Inclinatum et pronorum in terram cervicibus pedibus terebat et calcabat Justinianus, donec circi munus primum exhiberetur, populo vociferante: Super aspidem et basiliscum ambulasti, et conculcasti leonem et draconem. Demum in cynegium missis caput amputari præcepit, Callinicum patriarcham oculis orbatum Romanam relegavit, et in ejus locum Cyrum quemdam in Amastris insula monachum inclusum, quod imperii secundo gerendi vaticinium edidisset,

A. M. 6197. — Τοῦτω τῷ ἔτει τίθησκεν Ἀβιμίλεχ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός, καὶ ἐκράτησεν Οὐαλλὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλίδα πόλιν καταλαβὼν ἔμα Τερβέλη, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Βουλγάρων ἠπλίκευσεν εἰς τὴν Χαρσίου πόρταν (93) καὶ ἕως Βλαχερνῶν. Καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας προσλαοῦντες τοῖς ἐν τῇ πόλει ὑβρίζοντο παρ' αὐτῶν, καὶ οὐδὲ λόγον κατεδέχοντο. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μετ' ὀλίγων ὁμοφύλων πολέμου χωρὶς διὰ τοῦ ἀγωγῆς (94) εἰσελθὼν, καὶ θόρυβον ἀνατκαφῆς βαλὼν, τὴν πόλιν παρέλαβεν, καὶ πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν.

Blachernarum palatio sedem ac simul castra

A. M. 6198. — Ῥωμαίων βασιλέως πάλιν Ἰουστινιανοῦ ἔτος α'.

Ἀράβων ἀρχηγῶ Οὐαλλὸς ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Κύρου ἔτος α'.

Ἰεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Τοῦτω τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς πάλιν τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει, καὶ πολλὰ δῶρα δοῦς τῷ Τερβέλη καὶ βασιλικά σκευῆ, ἀπέλυεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀψίμαρος δὲ καταλιπὼν τὴν πόλιν εἰς Ἀπολλωνιάδα φεύγει. Καταδιωχθεὶς δὲ συλλαμβάνεται, καὶ εἰς Ἰουστινιανὸν ἄγεται. Καὶ Ἡράκλειος (95) δὲ ἀπὸ Θράκης δεδεμένος ἤχθη σὺν πᾶσι τοῖς συνασπισσομένοις αὐτῷ ἄρχουσιν, οὓς ἐν τῷ ταίχῃ πάντας ἐπούρκεισεν (96). Ἀποστελλας δὲ εἰς τὰ μεσόγεια ἅπαντα, πλείους ἐξ αὐτῶν εὐρῶν ἐμπράκτους (97) τε καὶ ἀπράκτους ἅπαντας ἀπέκτεινεν. Τὸν δὲ Ἀψίμαρον καὶ Λεόντιον ἀλύσει δεδεμένους εἰς πᾶσαν πόλιν πομπάσαι πεποίηκεν· καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἀγομένου καὶ ἐν τῷ σένζῳ καθεζομένου, ἤχθησαν συρόμενοι δημοσίᾳ, καὶ ἐβρίφησαν ὑποταγᾶθῃ αὐτῷ· καὶ ἐπάτησε τὸν τράχηλον αὐτῶν ἀχρις ἀπολύσεως (98) τοῦ πρώτου βατοῦ, τοῦ δήμου βοήσαντος, ὅτι Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπέθηκε, καὶ ἐπάτησας λέοντα καὶ δράκοντα. Καὶ ταύτους ἀποστελλας ἐν τῷ κυνηγεῖῳ ἀπεκεφάλισεν· Καλλινικὸν δὲ πατριάρχην τυφλώσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξώρισεν· καὶ ἀνε' αὐτοῦ Κύρον ἐν τῇ νήσῳ Ἀμαστρίς (99) ἐγκλειστον ὄντα, ὡς προσημάναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν προεβάλετο. Ἀναριθμητὸν δὲ πλῆθος ἐκ τε τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου ἀπώλεισεν. Πολλοὺς δὲ καὶ ἐν σάκκοις ἐμβαλὼν ἐν τῇ θαλάσῃ πικρο-

VARIÆ LECTIONES.

αὐτῷ] αὐτοῖς vulg. ἑμπράκτους] εὐπρ. f. τε et alterum τοῦ add. ex A. ἐμβαλὼν A, ἐμβάλλων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) *Egri Capi* vocant hodie Turcæ, id est, obliquam, ut reapse aditum exhibet sinuosum. *Orig. C.P.*, ἐκ τοῦ Χαρσίου δευτερεύοντος μέρους Βενέτων, a *Charsio secundæ Venetorum factionis tribuno* dictam volunt, quibus auctoris verba astipulantur. Inter ipsam, et sequentem Adrianopoleos portum versus continentem Blachernarum palatium situm fuit.

(94) S. Niceph., κατὰ τὸν τῆς πόλεως ἀγωγόν· *per urbis aquæductum subiens, tantisper in Blachernarum palatio habitavit.* Sic mihi τὸ, πρὸς βραχὺ·

quæ ipsa vis est τοῦ ἐσκήνωσε· non paulo post, ut aliis reddidit. COMBERIS.

(95) Apsimari frater, Orientalium copiarum dux.

(96) Πρὸς τῷ ταίχῃ ἐπὶ ξύλου ἀνήρτησεν.

(97) *Actores*, veritè Anastasius, cujus alia lectio, *auctores*, habet.

(98) Ἀπλύσις, *finis*, et *demissio*: βατον, palma, et præmium. Ad notas in Cedrenum posteriores.

(99) Ad Bithyniæ pontum; correctius, Ἀμάστρις posuit Nicephorus.

θανάτους ἔποιε. Ἄλλους δὲ πρὸς ἀριστοδειπνον ⁸⁰ A κλητορευῶν (1), ἀμα τῶ ἀναστῆναι, οὓς μὲν ἐφοῦρ-
κίζεν, οὓς δὲ ἀπέτεμενον. Κάντεῦθεν μέγας φόδος
συνεῖχε πάντας. Ἀπέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγα-
γεῖν ἐκ Χαζαρίας τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ πολλὰ
σκάφη ἐδουθίσθησαν ⁸¹ σύμφυγα. Ἀκούσας δὲ ὁ Χα-
γάνος ἠλοῖ αὐτῶ· Ὡ ἀνόητε, οὐκ ἔδει σε διὰ δύο ἢ
τριῶν σκαφῶν λαβεῖν σου τὴν γυναῖκα, καὶ μὴ ἀπο-
κτείνειαι τοσοῦτον πλῆθος; ἢ δοκεῖς καὶ ταύτην πο-
λέμῳ λαμβάνειν; ἰδοὺ ἐτέχθη σοι καὶ υἱός, καὶ
ἀπόστειλον, λάβε αὐτούς. Ὁ δὲ ἀποστειλάς Θεοφύ-
λακτον κουδικουλάριον ἔλαβε ⁸² τὴν Θεοδώραν καὶ
Τιβέριον τὸν υἱὸν αὐτῆς, καὶ ἔστειψεν αὐτούς· καὶ
συνεπαίλευσαν ⁸³ αὐτῶ.
natus est tibi, mitte ergo qui eos ad te adducant. Ille misso
conjugem recepit, et ejus filium Tiberium, utrumque
imperii dignitate potiti sunt.

A. M. 6199. — Τούτῳ τῶ ἔτει Οὐαλλὸ ἤρπασεν ⁸⁴ B
τὴν καθολικὴν Δαμασκοῦ (2) ἀγιωτάτην ἐκκλησίαν
φθόνῳ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ ἀλιτήριος ⁸⁵ διὰ τὸ
ὑπερβάλλον κάλλος τοῦ τοιοῦτου ναοῦ· καὶ ἐκώλυσε
γράφεσθαι Ἑλληνιστὶ τοὺς δημοσίους τῶν λογοθε-
σίων κώδικας, ἀλλ' Ἀραβίοις ⁸⁶ αὐτὰ παρασημαί-
νεσθαι, χωρὶς τῶν ψήφων, ἐπειδὴ ἀδύνατον τῇ ἐκεί-
νων γλώσσῃ (3) μονάδα ἢ δυάδα ἢ τριάδα ἢ ὀκτώ-
ημισον ἢ τρία γράφεσθαι· διὸ καὶ ἕως σήμερον εἴ-
εν ⁸⁷ σὺν αὐτοῖς νοτάριοι Χριστιανοί.

A. M. 6200. — Τούτῳ τῶ ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν
ἀναμεταξὺ (4) Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην
διέστρεψεν, καὶ περάσας τὰ καθαλλαρικὰ θέματα εἰς
τὴν Θράκην, καὶ ἐξοπίσας ⁸⁸ πλώϊμον κατὰ Βουλ-
γάρων καὶ Τερβέλη ὤρμησεν. Καταλαβὼν δὲ τὴν ^C
Ἀγγιᾶλον τὸ μὲν πλώϊμον ἐμπροσθεν τοῦ κάστρου
προσώρμησεν, τὰ δὲ καθαλλαρικὰ εἰς τοὺς ἀνωθεν
κάμπους ἀπαραφυλάκτως καὶ πάσης ὑποψίας ἐκτὸς
ἀπικνεῦσαι προσέταξεν. Τοῦ δὲ λαοῦ σκορπισθέντος
ὡς πρόβατα ἐπὶ ⁸⁹ τοὺς κάμπους πρὸς τὸ συλλέξειν
γρότον, εἶδον ⁹⁰ ἐκ τῶν ὄρων οἱ κατὰσκοποὶ τῶν
Βουλγάρων τὴν τῶν Ῥωμαίων ματαίαν διοίκησιν·
καὶ σωρευθέντες ὡς θῆρες ἐξάπινα ἐπιβρίψαντες με-
γάλως διέφθειραν τὸ Ῥωμαϊκὸν ποιμνιον, πολλὴν
αἰχμαλωσίαν τε καὶ ἵππους καὶ ἄρματα δίχα τῶν

suffecit. Ex civium posthac militumque ordine
numerum propemodum infinitum coegit perire,
plurimos quoque saccis inclusos amara morte
interemi, nonnullos etiam ad prandii cœnæve
epulum invitatos, si quando surgerent e mensa,
hos ³¹⁴ patibulo, alios gladio damnabat. Ex his
horror metusque cunctorum animos invasit.
Classem porro quæ e Chazaris conjugem devehe-
ret, misit, cujus navigia quam plurima una cum
iis, qui conscenderant, hominibus submersa sunt.
His Chaganus motus, significat: Fatue, nonno
duabus vel tribus navibus conjugem tuam repetere
oportuit, tantæque multitudinis vitæ parcere?
Num eam bello recipere parabas? Vide, etiam filius
Ille misso Theophylacto cubiculario Theodoram
vero imperii corona ornavit, unaque cum eo

A. C. 699. — Hoc anno Valid, qua ferebatur in
Christianos invidia, publicam et communem san-
ctissimam Damasci ecclesiam, ob apparatus et
illius ædis amplitudinem, Christianis eripuit. Pu-
blicos etiam logothesium sive publici ærarii co-
dices Græce describi vetuit, sed Arabice exarari
jussit, exceptis numeris, quandoquidem unitatem,
vel binarium, aut ternarium, vel octo cum medio
ternariumve ea lingua describi non sit possibile:
quamobrem notarii Christiani usque in hunc diem
apud eos remanserunt.

A. C. 700. — Hoc anno Justinianus pacem Ro-
manos inter et Bulgaros compositam violavit, et
equitum legionibus in Thraciam transire jussit,
etiam classem adversus Bulgaros instruxit, et in
Terbelem irrupit. Anchialum vero profectus, clas-
sem quidem ad urbem applicuit, equestres vero
copias ad campos urbi imminentes, omni custodia
remota, et citra periculi suspicionem castra metari
præcepit. Exercitu itaque pecudum instar per
campos errante et ad pabula equis colligenda dis-
perso, e montium culminibus inanem et levem rei
militaris apud Romanos disciplinam Bulgarorum
exploratores conspicati, ipsi ferarum ³¹⁵ more
in agmen unum collecti, Romanum gregem uno
impetu disjecerunt, et captivorum multitudinem

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ ἀριστου δεῖπνον A. ⁸¹ ἐδουθίσθησαν σύμφυγα A f, ἐποντίσθησαν σύμφυγα vulg. ⁸² ἔλαβε] ἤγαγε A. ⁸³ συν-
επαίλευσαν αὐτοῖς α. ⁸⁴ ἤρπασεν A, ἀρπάσας vulg. ⁸⁵ ἀλιτήριος A, ἀλητ. vulg. ⁸⁶ Ἀραβίοις] ἐν Ἀρά-
βοις A, fort. Ἀραβιστῖ. ⁸⁷ σήμερον εἶσιν A, σήμερον εἶναι vulg. ⁸⁸ ἐξοπίσας A, ἐξώπισεν vulg.
⁸⁹ ἐπὶ A, εἰς vulg. ⁹⁰ εἶδον ἐκ A, εἶδον αὐτούς ἐκ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Ἐν δεῖπνῳ συγκαλῶν, idem.

(2) Templum ad quod conveniendi promiscui
sexus viris ac mulieribus potestas est, maxime
quod in civitatibus primarium est, et antistitis se-
des, Catholici nomen obtinuisse ex Balsamone de-
claravimus in Euchologicis.

(3) Hinc numerorum notas et characteres, *cifras*,
vulgo dictos, Arabicum inventum, aut *Arabicos*
nulla ratione vocandos, qui hæc legerit, mecum
contendet. Etenim si Arabum lingua, id est, linguæ
characteribus unitas, binarius, ternarius, etc.,
scribi nequeant: qui characteres aut ψῆφοι nun-

cupabuntur Arabici? Et licet deinceps Arabum
lingua computorum Ebro Valid jusserit describi,
numeros tamen ac summas expense et ad longum,
χωρὶς ψῆφων Græcis εἰσιστρέμων, voluit apponi,
quod Basilii postmodum a Græcis, teste Cedreno,
statuit observari. Notas itaque characteresque,
quibus numeros summam exaramus, 1, 2, 3,
4, etc., ab Indis et Chaldeis usque ad nos scite
magis advocat Glareanus in arithmetica Præ-
ludiis.

(4) Eandem historiam fuse prosequitur Nicce-
phorus.

ganum in Chazarian: delegaverunt, qui praesidium ad sui defensionem exposcerent. Interim suscepti propositi conscius excitatur Elias spatharius et Bardanes prius exsul, nunc vero postliminio revocatus e Cephalonia 317 et cum classe Chersonam delatus. Ubi res huiusmodi tractari percepit Justinianus, Georgium patricium cognomento Syrum, generalem logothetam, Joannem praefectum et Christophorum Thracicorum agminum ductorem cum militibus ad ter centum armatis mittit, Tudunumque et Zoilum res Chersonae in priorem statum reposituros, et per apocrisarium apud Chaganum rem gestam excusatos, ac tandem Eliam et Bardanem ad se Cpolim transmissuros adjungit. Cum Chersonam migrassent, Chersonitae cives cum iis tractatum habere dedignati sunt. Postera die solis iisdem in consilii locum ingredi permissis, confestim portas cives ocluserunt. Et generalem quidem logothetam cum praefecto peremerunt, Tudunum vero una cum Zoilo et memorato turmarcha et militibus trecentis traditum Chazaris ad Chaganum miserunt. Tuduno in itinere defuncto, funereum epulum litaverunt Chazari, nimirum turmarchae et trecentorum militum eadem. Tum vero Chersonae reliquorumque oppidorum cives Justiniani nomine abrogato, exsulem illum Bardanem, qui et Philippicus nominabatur, imperatore felicibus acclamationum votis exceperunt. His auditis Justinianus majori furore insaniens, spatharii quidem Eliae liberos in matris insipius sinu trucidavit, eaque ipsam proprio coquo in India nato subactam constuprari jussit. Mox classe denuo reparata, Maurum patricium, is etiam Baeus dicebatur, mittit, unaque simul apparatu omni bellico, et ad castra diruenda machinis, arietibus et omnimodis vastatoriis instruit, eo maxime injuncto, ut Chersonae moenibus ad solum usque destructis, et universa civitate diruta, nemini civium vitam condonaret, ante omnia de rerum successu per frequentiores litteras eum certiore redderet. Is mari trajecto, cum jam admoto ariete turrim Centenaresium dictam, allamque non adeo remotam, quae Synagrus nuncupatur, evertisset, Chazarorum adventu a bello utrinque cessatum est. Bardanius ad Chaganum fuga se proripit. Classis vero comatu inuicti reddito, cum re infecta

A ἀπέστειλαν μετ' ὀλίγων ὁρομύων Γεώργιον τὸν πικρίκιον, τὸν ἐπίκλην Σύρον καὶ γενικὸν λογοθέτην, καὶ Ἰωάννην τὸν ἑπαρχὸν⁹¹, καὶ Χριστοφὸρον τουρμάρχη τῶν Θρακησίων μετὰ τριακοσίων ἐξωκλισμένων, παραδεδωκώς αὐτοῖς Τουδούνον⁹² τε καὶ Ζώϊλον ὀφείλοντας ἀποκατασταθῆναι (16) κατὰ τὸ πρότερον ἐν Χερσῶνι, δι' ἀποκρισιarioύ δὲ ἀπολογησασθαι τῷ Χαγάνῳ, ἀγαγεῖν δὲ πρὸς αὐτὸν Ἑλλάν καὶ Βαρδάνην. Τῶν δὲ περασάντων ἐν Χερσῶνι, οἱ τῆς πόλεως Χερσῶνος τοῦτοις περιλογῆν οὐκ ἐποίησαν. Τῇ δὲ ἐπαύριον (17) τοῦτους μόνους εἰσελεῖν οἱ τῆς πόλεως προτρεψάμενοι, τὰς πύλας ἀπέκλεισαν. Καὶ τὸν μὲν γενικὸν λογοθέτην ἅμα τῷ ἐπαρχῷ ξίφει ἀνεῖλον, τὸν δὲ Τουδούνον⁹³ ἅμα Ζωίλῳ, καὶ τὸν λεχθέντα τουρμάρχη⁹⁴ σὺν τοῖς τριακοσίοις στρατιώταις τοῖς Χαζάροις παρέδωκαν, καὶ πρὸς τὸν Χαγάνον ἀπέστειλαν. Τοῦ δὲ Τουδούνου κατὰ τὴν ὁδὸν τεθνηκότος, οἱ Χαζάροι εἰς δοχὴν⁹⁵ αὐτοῦ ἀπέκτειναν τὸν τουρμάρχη σὺν τοῖς τριακοσίοις στρατιώταις. Τότε οἱ Χερσῶνος καὶ τῶν λοιπῶν κάστρων τὴν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ ἐξόριστον ἐκείσε Βαρδάνην καὶ Φιλιππικὸν⁹⁶ βασιλεῖα εὐφήμησαν. Ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς, ἐπὶ πλέον ἐκμανεῖς⁹⁷ τὰ μὲν τέκνα τοῦ σπαθαρίου Ἠλία εἰς τὸν τῆς μητρὸς ἀπέσφαξε κέλιπον· ταύτην δὲ ἠνάγκασεν τῷ οἰκίῳ αὐτῆς ζευχθῆναι μαγεῖρω Ἰνδῷ ὄντι (18)· εἰθ' οὕτω τε πλώτιμον ἕτερον κατασκευάσας, ἀποστέλλει Μαῦρον τὸν πατρικίον, τὸν ἐπίκλην Βαῖσον⁹⁸, παραδεδωκώς αὐτῷ πρὸς κατατρομαχίαν κριδὸν⁹⁹, μαγγανικά τε καὶ πᾶσαν ἐλέπολιν, ἐντειλάμενος αὐτῷ, τὰ μὲν τῆς Χερσῶνος τεῖχη ἐξεδαφίσει¹ καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, μηδεμίαν δὲ ψυχὴν ἐξ αὐτῆς² ζωογονῆσαι, πυκνοτέρως δὲ δι' ἀναφορῶν τὰ αὐτῷ πεπραγμένα δηλοῦν. Τοῦτου δὲ περάσαντος καὶ διὰ τοῦ κριοῦ τὸν λεγόμενον Κεντηναρῆσιον πύργον καταβαλόντος, ἅμα δὲ καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ Σύαγρον³ καλούμενον, Χαζάρων δὲ καταλαβόντων, ἐγένετο ἀνοχὴ τοῦ καλέμου. Βαρδάντος δὲ ἐκφυγῶν πρὸς τὸν Χαγάνον ἔφυγετο. Ἀπράκτου δὲ τοῦ στόλου γεγονότος, καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα ἐπιστρέφαι⁴ μὴ τολμῶντος, τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Βαρδάνην ὡς βασιλεῖα καὶ αὐτοὶ⁵ εὐφήμησαν. ἤτησαντο δὲ τὸν Χαγάνον δοθῆναι αὐτοῖς τὸν Φιλιππικόν. Τοῦ δὲ Χαγάνου λόγον αὐτοῦς ἀπαιτήσαντος, τοῦ μὴ προδοθῆναι αὐτὸν ὑπ' αὐτῶν, καὶ τοῦ κομίσασθαι αὐτὸν⁶ κατὰ ἄνδρα ἀνὰ νομίσματος ἑνὸς (19), οἱ δὲ παραχρῆμα

VARIAE LECTIOES.

⁹¹ ἑπαρχον A, ὑπαρχον vulg. sic et infra. ⁹² τὸν Δουδόν τε A. ⁹³ τὸν δὲ Δουδόν καὶ Ζώϊλον A. ⁹⁴ τὸν λεχθέντα τουρμάρχη A, τοῦ λεχθέντος τουρμάρχου vulg. ⁹⁵ εἰς δοχὴν A, δοχὴν vulg. ⁹⁶ Φιλιππικὸν βασ. A, Φιλ. καὶ βασ. vulg. ⁹⁷ ἐκμανεῖς A, ἐμμ. vulg. ⁹⁸ Βέσσον A f. ⁹⁹ κριδὸν A, κριδὸνας vulg. ¹ ἐξεδαφίσει A e, ἐδαφίσει vulg. ² ἐξ αὐτῆς A e, ἐξ αὐτῶν vulg. ³ Σύαγρον A, Σύναγρον vulg. ⁴ ἐπιστρέφαι A, ὑποστρ. vulg. ⁵ αὐτοὶ A, αὐτὸν vulg. ⁶ αὐτὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

καὶ βασιλεῖα εὐφήμησαν. *Exsulem illic Bardanem, Philippicum ac imperatorem faustis vocibus acclamavit.* Sic nempe emendate Reg. ut cum imperatoris titulo etiam Philippici nomine auctus sit. **COMBENSIS.**

(16) *Traditis eis Tuduno, et Zoilo, qui priorem dignitatem, ac administrationem deberent recipere, ut scilicet in eum modum Chagano fieret satis, cu-*

jus illi vicarii essent Chersonæ. Ib.

(17) *Mutila hæc, ex S. Niceph. emend. : Γεώργιον μόνον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἄρχοντας εἰσελεῖν· Georgium solum, cum primoribus, quos secum adduxerat in urbem ingredi annuunt, ἐντὸς τῆς πόλεως· non, in locum consilii : absonum hoc. Ib.*

(18) *Addit, καὶ ὅλην δυσσεύει τυγχάνοντι.*

(19) *Nicephorus, κατὰ ἄνδρα ἑκατὸν νομίσματα.*

ταῦτα δόντες, παρέλαβον τὴν Φιλιππικὴν βασιλείαν. Ἐν δὲ τῷ χρονίζῃ τὸν στόλον, ἀναφορᾶς τε μὴ ἐλθούσης, ἐστοχάσατο Ἰουστινιανὸς τὴν αἰτίαν, καὶ ἐπάρας σὺν αὐτῷ τοὺς τοῦ Ὀψικίου (20), καὶ μέρος Θρακησίων, ἀνῆλθεν ἕως Σινώπης πρὸς τὸ διαγνῶναι τὰ ἐν Χερσῶνι. Ἐν δὲ τῷ σκοπεῖν αὐτὸν τὰ πρακτικὰ μέρη, ὄρᾳ τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἀρμενίζοντα (21), καὶ βρύζας ὡς λέων, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὤρμησεν. Τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ προλαθόντος, καὶ τὴν πόλιν κρατήσαντος, αὐτὸς ἐπὶ τὸν Δαματρὸν ἐλθὼν ἐν αὐτῷ σὺν τοῖς αὐτοῦ ἠπλίκευσεν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀποστέλλει εὐθέως κατὰ μὲν τοῦ Τιβερίου Μαύρον τὸν πατρικίον σὺν Ἰωάννῃ σπαθαρίῳ⁷, τῷ ἐπὶ κλην Στρούθῳ, τὸν δὲ Ἥλιαν ὁμοίως μετὰ κούρσου (22) κατὰ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὸν Δαματρὸν, καὶ ἕτερον πάλιν κατὰ τοῦ Βασθακουρίου φυγῆ χρησαμένου⁸. Καὶ ὁ μὲν Μαῦρος ἄμα τοῦ βηθέντος Στρούθου ἐν Βλαχέρναις πορευθεὶς, εὔρεν τὸν Τιβέριον κρατοῦντα τῇ μὲν χειρὶ τὸ κιονάκιον τῆς ἁγίας τραπέζης (23) τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ἁγίας Θεομητορος, καὶ τῇ ἐτέρᾳ τίμια⁹ ζύλα καὶ ἐν τῷ τραχήλῳ φυλακτὰ (24), ἐξωθεν δὲ τοῦ βήματος παρακαθεζομένην Ἀναστασίαν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μητέρα, ἥτις τοῖς ποσὶ τοῦ Μαύρου κυλινομένη ἤπειτο μὴ ἀποκτανθῆναι τὸν αὐτῆς ἕγγονα Τιβέριον, ὡς μηδὲν ἄτοπον πράξοντα. Αὐτῆς δὲ τοὺς πόδας τοῦτου κατεχούσης, καὶ μετὰ λακρύων ἰκετευσούσης, εἰσελθὼν ὁ Στρούθος ἔνδον τοῦ βήματος, βίᾳ¹⁰ ἀφῆρπασεν αὐτόν· καὶ τὰ μὲν τίμια ζύλα ἐξ αὐτοῦ ἄρας, ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης ἐπέθηκεν, τὰ δὲ φυλακτὰ¹¹ εἰς τὸν ἴδιον ἐξήρτησεν τράχηλον, καὶ λαθόντες τὸν παῖδα ἐπὶ τῷ ἄνω Καλλινίκῃς παραπορτίῳ¹² (25), καὶ τοῦτον ἐκδύσαντες καὶ ἐπὶ τῆς φλοιᾶς ἀπλώσαντες, δίκην προβάτου αὐτὸν ἐλαρυγγόμησαν¹³, καὶ τοῦτον ἐν τῷ ναφῶ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, τῷ λεγομένῳ Παυλίνῃς (26), ταφῆναι προσέταξαν¹⁴. Χειρωθεὶς δὲ καὶ Βασθακούριος ὁ πρωτοπατρικίος καὶ¹⁵ κόμης τοῦ Ὀψικίου, καὶ αὐτὸς ἀνηρέθη. Ὁ δὲ Ἥλιος ἄμα τῷ συνόντι αὐτῷ λαφῶ ἀνελθὼν ἐν τῷ Δαματρῷ, καὶ εἰς λόγους μετὰ

A ad imperatorem redire milites vererentur, Justiniani nomine abdicato, et ejus dominatu repudiato, Bardanem imperatorum more faustis vocibus principem salutaverunt, miseruntque ad Chaganum Philippicum donari sibi postulatum. Chagano, ne virum proderent, jurejurando interposito fidem fieri sibi, et pro singulorum capitibus nummum unum concedi expetente, illi summa pecuniæ confestim numerata Philippicum imperatorem simul acceperunt. Interim classe moram, ut videbatur, diuturniorem agente, nullisque 318 de suscepta expeditione a ducibus acceptis litteris, Justinianus causam conjectatus est. Eductis itaque secum Opsiciorum manu et Thracensium aliquot manipulis de rerum Chersonæ gestarum successu exploraturus Sinopen contendit. Igitur dum superiores maris regiones speculatur, classem recta in urbem apertis secundisque velis delatam conspicatur, rugituque leonis instar ingenti edito, ipse pariter in urbem iter et impetum dirigit. Conatus ejus Philippico sua diligentia prævertente et urbem præoccupante, ipse Damatrym accessit, et ad eam cum suis castra applicuit. Philippicus mora omni penitus abjecta, Maurum patricium et Joannem, cognomento Struthum, paris dignitatis virum, adversus Tiberium Eliamque cum expeditorum et velut ad prædam paratorum militum manu in Justinianum Damatry receptum, et alium tandem adversus Basbaeurium, qui jam sibi fuga consulerat, mittit. Porro Maurus cum prædicto Strutho Blachernas appellens, Tiberium una quidem manu sanctæ mensæ altaris in sancta Dei matris æde positi columellam, alia vero pretiosa crucis ligna complexum, et ex collo reliquiarum thecas gerentem appensas, extra tribunalis autem, id est sacrarii, septa patris ejus matrem Anastasiam sedentem offendit, quæ ad Mauri pedes provoluta nepotem Tiberium, utpote qui nil tetri flagitii admisisset, a morte vindicandum rogabat. Inter aviæ vetulæ

VARIÆ LECTIONES.

⁷ σπαθαρίῳ A, πατρικίῳ vulg. ⁸ χρησαμένου A, χρησομ. vulg. ⁹ τίμια A, τὰ τίμια vulg. ¹⁰ βίᾳ om. A. ¹¹ τὰ δὲ φυλ. A, καὶ τὰ φυλ. vulg. ¹² τῷ — παραπορτίῳ A, τῶν παραπορτίων vulg. ¹³ ἐλαρυγγόμησαν A, ἐλαριγγόμησαν vulg. ¹⁴ προσέταξαν A, προσέταξεν vulg. ¹⁵ καὶ add. ex A a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Bithynos, Mysos, Phrygas, Dardanos, Troas Opsicium thema comprehendit. lidem *Obsequiani*, imperatoris majestatis prodromi satellites, qui dum comitantur, astant, palatium custodiunt, ὄψικεῖται.

(21) Nicephorus, βαστάμενος τὸν τοιοῦτον στόλον πρὸς τὸ Βυζάντιον καταίροντα. Suidas, ἄρμενον, τὸ ἰστίον· inde, ἀρμενίζειν, tela facere. Portius in Lexico.

(22) Nicephorus, σὺν ὀπλίῃ λαφῶ. Anastasius, cum *incursione militari*, id est, cum celocibus armatis.

(23) Sacram mensam unica columella nonnullquam fulcivi diximus superius.

(24) Miscella, *Phylacteria*.

(25) Παραπόρτια, portas parvulas aliis majoribus adjunctas, ex Menrsio interpretare juxta Constantium in *Tact.*: Ἐχέτω δὲ τὸ περίφραγμα τοῦ φρο-

σάτου πύλας τέσσαρας τὰς μεγαλωτέρας, καὶ δημοσίας, παραπόρτια τε μικρὰ περισσότερα· *habent castrorum portas majores et publicas quatuor; portas minores multo plures.* Anastasiæ vero filium in superioribus templi liminibus jugulatum, vix in mentem possum inducere: quare, Καλλινική; παραπόρτις, vel ut habet Nicephorus, τὴν καλουμένην τῶν Καλλινίκων, quadraginta martyrum, vel quamlibet aliam ecclesiam, cum nominis hujusmodi apud origines urbis non occurrat, aliud nusquam, nisi forte Callinices, et ejus posterorum ædem celebrem ad Blachernas designabunt. Adversam interpretationem tenet Petavius in Nicephorum.

(26) A Paulino magistro Theodosii junioris zelotypia moti jussu capite truncato, Cosmæ et Damiani inchoatam ædem *Origines CP.* testantur.

num, Antiochum quoque chartophylacem, et alios istis non absimiles instituto offendit, qui sententia scriptis promulgata in sanctam sextam synodum anathema pronuntiaverunt. Cæterum Bulgari per Phileam ad freti Byzantini angustias irrumpentes, ingenti strage edita, ad urbem usque impressionem fecerunt, plurimosque, qui portus fretum trajicerent, quique nuptias opulentissimas et sumptuosissima convivia varia supellectile argentea et reliquo vasorum apparatu comportato celebrarent, deprehendunt, et in reliquos ad Chrysen usque portam excurrunt; tandem vastitate Thraciæ illata, et ex ea collecto captivorum ingenti numero animantibusque pene infinitis secum abactis salvi et a periculo immunes domos repetierunt. Arabes pariter Misthiam sibi subegerunt, tum vero castris aliis direptis innumerarum familiarum necnon animantium prædam omni pretio et æstimatione superiorem collegerunt.

A. C. 705. — Hoc anno Abbas Romaniam armis invasit, et Antiochia Pisidiæ subjugata, prædæ dives recessit. Validus autem terræ motus mensis Peritii die octavo supra vigesimum Syriam concussit. Biennio vero imperii Philippici inter superius memorata 321 transacto, circensibus denum ludis ob festivam imperatorum natalitiorum memoriam celebratis, cum ex Prasinorum parte stetisset victoria, vario apparatus comitatu et musicorum instrumentorum sono, ipso Pentecostes Sabbatho, grandi equo vectum procedere imperatori placuit. Publico itaque Zeuxippi balneo lotus cum civibus urbis antiqua nobilitate spectatis pransus est. Cum vero quieti sub meridiem indulgeret, Rufus Opsici protostrator, ex Georgii patricii et comitis Opsicii, cognomento Boraphi, consilio Theodori quoque Myacii, qui patricius erat hortatu, cum militibus præsidariis, quos in Thracia ex eodem themate regebant, irrumpentes, Philippicum

σοφιστήν γεγονότα τῆς λατρικῆς ἐπιστήμης κολοίττωρα³⁷ τε τότε ὑπάρχοντα, Ἑλλπιδίῳν τε διάκονον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, Ἀντιοχόν τε τὸν χαρτοφύλακα (37) καὶ ἑτέρους τοῦτων ὁμοιοτρόπους· οἵτινες καὶ ἐγγράφως ἀνεθεμάτισαν τὴν ἁγίαν ἔκτην σύνοδον. Τῶν δὲ Βουλγάρων διὰ τοῦ Φιλέα (38) λάθρα ἐπὶ τὸ Στενὸν καταβρίψαντων, καὶ μεγάλην σφαγὴν πεπονηκότων, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐκδραμόντων, καὶ πολλοὺς περαματίζοντας (39), γάμους τε ἐνοσίους⁴⁰ καὶ δαψιλεστάτους ἀρίστους μετὰ ποικίλου ἀργύρου⁴¹ καὶ λοιπῆς ἀποσκευῆς εὐρηκότων, καὶ ἔως τῆς Χρυσῆς πόρτης διαδραμόντων, καὶ τὴν ἅπασαν Θράκην αἰχμαλωτισάντων, ὑπέστρεψαν ἀβλαβεῖς εἰς τὰ ἴδια μετὰ κτηνῶν ἀμέτρων. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἄραβες τὴν Μισθίαν (40) παρέλαβον καὶ ἕτερα κάστρα, πλείστων τε⁴² φραμιλιῶν καὶ κτηνῶν ἀναριθμήτων⁴³ ἄλωτιν ποιησάμενοι.

A. M. 6205. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἀββὰς τὴν Ῥωμανίαν καὶ παρέλαβεν Ἀντιόχειαν Πισιδίας μετὰ πολλῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ὑπέστρεψεν. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς μέγας κατὰ τὴν Συρίαν μηνὶ Περιτίῳ κη'. Διετοῦς δὲ χρόνου τῆς βασιλείας Φιλιππικοῦ ἐν τούτοις παραδραμόντος⁴⁴, καὶ τοῦ γενεθλίου Ἰππικοῦ ἐπιτελουμένου, Πρασίνων νικησάντων, ἔδοξε τῷ βασιλεῖ τῷ σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς καθάλλαιον μετὰ δοχῆς καὶ ὀργάνων εἰσελθεῖν, καὶ λούσασθαι⁴⁵ εἰς τὸ δημόσιον λουτρὸν τοῦ Ζευξίππου, καὶ μετὰ πολιτῶν ἀρχαιγενῶν ἀρίστησαι. Ἐν δὲ τῷ μεσημβρίζειν (41) αὐτὸν, ἐξάπινα διὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης εἰσῆλθε Ῥούφος⁴⁶ ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ Ὀφικίου (42) ὑποβουλή⁴⁷ τοῦ Γεωργίου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ Ὀφικίου, τοῦ ἐπίκλην Βοράφου, καὶ Θεοδύρου τοῦ πατρικίου τοῦ Μυακίου⁴⁸ μετὰ τῶν ταξιατῶν (43), ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θράκῃ τοῦ αὐτοῦ θέματος, καὶ εἰσδραμῶν εἰς τὸ παλάτιον, εὗρεν τὸν⁴⁹ Φιλιππικὸν μεσημβρίζοντα, καὶ ἀρπάσας αὐτὸν ἀνήνεγκεν

VARIÆ LECTIONES.

³⁷ κολοίττωρα A, κούστορα vulg. ³⁸ ἐνοσίους A. ³⁹ ἀργύρου A c f, ἀρίστου vulg. ⁴⁰ πλείστων τε add. ex A a. ⁴¹ ἀναριθμήτων A f, ἀμέτρων vulg. ⁴² παραδραμ. A a, διαδρ. vulg. ⁴³ λούσασθαι A, λούσας vulg. ⁴⁴ Ρουφίνο; A f. ⁴⁵ ὑποβουλή A, ὑπὸ βουλήν vulg. ⁴⁶ Μυακίου] Ἀμυακίου, A. ⁴⁷ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Istum ἀπὸ καυχοδιακων, *caucodiaconum*, ita dicam, exstistisse, et caucodiaconum, sive calicum diaconum recenter institui: ab Anastasio verba memorata mihi potius judicantur ommissa, quam a corruptore in Theoph. textum maligne immixta. *Diaconum* calicum dicit alius Nicolaum in ecclesia instiutum, cum ei dispertiendi inter plebem Christianam Dominici sanguinis cura commissa est. Assererem utique, nisi textus laud vitiandi, et sincerius exponendi studium ab tricis hujusmodi alienum me faceret.

(37) Ecclesiæ juris dicundi præfectum, et tabularum ejus custodem, in dubiis quæstionibus solvendis primum patriarchæ assessorem, judicem vero in ecclesiasticis omnibus secundum chartophylacem existima: et plura de eodem apud eucho-logica et Codinum lego.

(38) Phileam ostium Thracii Bospori, qui στενὸν, conjicio. Nicephorus, τῶν Βουλγάρων ὀπίστης δμιλος ἀθύρωσ τούς ἐν τῷ Θρακικῷ Ἰσοπόρῳ οἰκούντας

D ἐπισπίνπει.

(39) Portum CP. hinc inde trajicientes. Πέρων, *trans CP.* locum vocabant: περάματα, lintres trajecturis accommodatos, et περαματίζειν, lintribus hujusmodi transvehi.

(40) Ita profecto legendum, *Μηδίας*, vitiosa apud Nicephorum lectio rejicienda. Μετὰ δὲ ταῦτα, recensitis nimirum Bulgaricis incursibus, καὶ τῶν Σαρακηνῶν ἔθνος των Ῥωμαίων κατέθεον χώραν· καὶ τὰ πλείστα μέρη διατρέγοντες, πλείστην ὄσσην βλάβην ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν ἐποιούνοσ· τὴν τε Μηδίαν καὶ ἕτερα πόλειςματα συμπαράλαβάνουσι. Misthiam Lycæoniæ urbem ex Ortelio dubie loquente, certo conjicias.

(41) Nicephorus, εἰς ὑπνον κατὰ τὴν μεσημβρὸν τῆς ἡμέρας καιρὸν ἐτρόπετο.

(42) Comitibus illius thematis stratorem primum concipie: ὑπηρετῶν τινα, posuit Nicephorus.

(43) Nicephorus, στρατιωτῶν.

εις τὸ ὄρνατοῦριον τῶν Πρασίνων (44), κάκει⁴⁸ αὐτὸν ἐτύφλωσεν μηδενὸς διεγνωκότος⁴⁹. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ Πεντηκοστῇ, σωρευθέντος τοῦ λαοῦ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἐστέφθη Ἀρτέμιος ὁ πρωτοσηκρητίς (45), μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος. Τῷ δὲ σαββάτῳ ἐτυφλώθη Γεώργιος καὶ Θεόδωρος ὁ Μυάκιος, καὶ τῷ δευτέρῳ σαββάτῳ ἐτυφλώθη Γεώργιος ὁ Βούραφος, καὶ ἐξωρίσθησαν ἐν Θεσσαλονικῇ⁵⁰.
privati sunt, secundo vero Sabbato Georgius Buraphus eadem pœna multatus, qui Thessalonicam in exsilium deportati sunt.

A. M. 6206. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἀρτεμίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκούρσευσεν Μασαλαῶς τὴν Ῥωμανίαν, καὶ σκυλεύσας τὴν Γαλιάταν ὑπέστρεψεν μετὰ αἰχμαλωσίας καὶ σκύλων πολλῶν. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος στρατηγὸς ἰκανωτάτους προβαλόμενος εἰς τὰ βαβαλαρικὰ θέματα, καὶ λογιστάτους εἰς τὰ πολιτικά, ἐν ἀδείᾳ διετέλει. Τῶν Ἀράβων δὲ ὀπλιζομένων κατὰ Ῥωμανίαν (46) διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀρχοντας ἐν Συρίᾳ πρὸς Οὐαλίδ, ὡς ὄθηεν τὰ τῆς εἰρήνης προσλαλήσαι, Δανιὴλ τὸν Σινωπίτην, πατρίκιον καὶ ὑπαρχον τῆς πόλεως, ἐντεϊλάμενος αὐτῷ ἐν ἀκριβείᾳ διερευνῆσαι διὰ τῆς κατὰ Ῥωμανίας⁵¹ κινήσεως καὶ δυναμείας αὐτῶν. Τοῦ δὲ ἀπελθόντος καὶ ὑποστρέψαντος⁵², ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ τὴν μεγάλην κατὰ τῆς βασιλίδος πόλεως διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἐξόπλισιν αὐτῶν, ὅτι Ἐκαστος φροντιζέτω τὰς ἑαυτοῦ δαπάνας ἕως τοῦ τριετοῦς χρόνου, ὃ δὲ τούτου⁵³ ἀπορῶν ἀποτρεχέτω τῆς πόλεως. Ἐπέστησε δὲ⁵⁴ ἐπέκτας, καὶ ἤρξατο κτιζεῖν δρόμονάς τε καὶ δῆρις· καὶ τὰ παράλια δὲ ἀνεκαί-
C νισε⁵⁵ τείχη· ὡσαύτως καὶ τὰ χερσαία στήσας· τοξοβολίστρας καὶ τετραρέας⁵⁶ εἰς τοὺς πύργους καὶ μαγγανικά (47)· καὶ κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῷ τὴν πόλιν ὄχυρώσας, γεννήματά τε πλείστα εἰς τὰ βασιλικὰ ὠραία (48) ἀπέθετο, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἠσφαλίσατο.

demum frugum et seminum vi in imperatoris horreis ipse servandis, quæ reconsidegrat, curam omnem apposuit.

A. M. 6207. — Ἀράβων ἀρχηγῶ Ἰουλεῖμᾶ ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γερμανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέθιω Οὐαλίδ, καὶ Σουλεῖμᾶν διαδέχεται αὐτοῦ⁵⁷ τὴν ἀρχὴν. Τῷ δ' αὐτῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου (49), τοῦ καὶ Ἀναστασίου,

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁸ κάκει Α, κάκεισε vulg. ⁴⁹ ἐγνωκότος Α. ⁵⁰ εἰς Θεσσαλονικην. ⁵¹ Ῥωμανίας Α, Ῥωμανίαν vulg. ⁵² ὃ δὲ ἀπελθὼν καὶ ὑποστρέψας Α. ⁵³ τούτου Α, τούτο vulg. ⁵⁴ ἐστησέν τε Α. ⁵⁵ ἀνεκίνησε α, στήσας Α, κτίσας vulg. ⁵⁶ τετραρέας Α, τερραρέας f, τετραραίας vulg., πετραραίας mg. ⁵⁷ Σουλ. διαδ. αὐτ. Α, διαδ. αὐτ. Σουλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Miscella, ad oratorium Prasinorum. Cedrenus, εἰς τὸ ἀρματώριον τῶν Πρασίνων, ad Prasinorum armatorium. Ἄρματα vero dictio cum currus tum arma, hæc recentiore, illos antiqua significandi consuetudine referat; locum quo Prasinorum quadrigæ, vel arma et ornamenta ad Circenses agones parabantur, ἀρματώριον, vel ὄρνατοῦριον indicabit.

(45) Nicephorus: Ἀναγορεύουσιν εἰς βασιλεῖα Ἀρτέμιον Φιλιππικοῦ γραμματέα, οὗς τῇ Ἰταλῶν φωνῇ καλοῦσιν ἀσηκρητίς.

(46) Ante ὅτι ἕκαστος deest aliquid ex Anast. et

PATROL. GR. CVIII.

A meridiana relaxatione solutum reperientes, raptum e lecto in Prasinorum oratorium abduxerunt, ibique nullo pene propositi eorum conscio oculos effoderunt. Postera die, quæ fuit Pentecostes, populo in Magnam ecclesiam confertim coacervato, Artemius protosecretis, Anastasius cognominatus, imperii tænia redimitus est. Sabbato sequenti Georgius et Theodorus Myacius oculorum lumine

A. C. 706. — Romanorum imperatoris Artemii annus primus.

Hoc anno Masalmas Romaniam excursionibus infestavit, et per Galatiam grassatus, promiscua multitudine in captivitate acta, pluribusque ablatiis spoliis, domum repetiit. Artemius autem ducibus probatissimis, qui equestres regerent ordines, aliisque eruditissimis, qui res politicas administrarent, institutis, ipse a tumultu vivebat immunis et alienus. Arabibus porro in Romanum imperium terra marique arma parantibus, iuperator ex suis optimatibus nonnullos, qui de pace habenda tractatum haberent, ad Valid delegavit, maxime Dancielem Sinopensem patricium et urbis prefectum, hoc præ cunctis injuncto, ut de Saracenorum in Romaniam expeditione et eorum viribus notitiam accuratam referret. Eo igitur iter aggresso ac mox redeunte, armorum apparatus, qui fidem omnem superaret, in urbem terra marique instructum renuntiavit. Singuli quique, ait, in triennium sumptus omnes providendo, qui sibi non est satis, urbe egreditor. Tm vero 322 prefectis operarum creatis, celoces naves et biremes cæpit condere, et posita ad mare urbis mœnia, continentique obversa restaurare, et arcubalistas petrobolosque et machinas alias ad turres passim disponere, magnaque reposita, et pro viribus urbe tutissime munita.

A. C. 707. — Arabum ducis Suliman annus primus. Cpoleos episcopi Germani annus primus.

Hoc anno Valid leto exstinctus est, ejusque principatum Suliman excepit. Eodem porro secundo imperii Artemii, qui etiam Anastasius, indictione

D S. Niceph., apud quos isthæc ex persona Artemii leguntur, ita præcipientis, audito tanto illo Saracenorum apparatu. COMBERIS.

(47) Primum *Historia miscella* reddit, *arcobalistas*, secundum vice Meursius *πετραραία*, sive *πετραρέας* supponit: tertium Nicephorus exponit, *πολεμητήρια ὄργανα*· de reliquis idem consulendus.

(48) Moschopulus apud Meursium, ὠρειον, τὸ σιτοδοχεῖον, *horreum*. Consentit *Miscella*.

(49) In annum Artemii primum, eumque ineuntem tantummodo Germani in thronum CP. translationem reponendam sequentes rationes docent:

decima tertia, mensis Augusti die undecimo, e Cyzicena metropoli Cpolim Germanus translatus est. Decretum super ea translatione quod mox subjicietur, promulgatum fuit: Suffragio atque consensu religiosorum presbyterorum, diaconorum, et totius sanctioris cleri, sacrique senatus, et jusse a Deo custoditæ imperatricis civilatis universi populi Christum amantis, divina gratia, quæ infirma semper curat et, quæ desunt, adimplet, Germanum sanctissimum metropolitam et præsidem Cyzici metropoleos, in episcopum hujus a Deo servatæ urbis et reginæ urbium transfert. Facta est hæc translatio coram Michaelæ sanctissimo presbytero et apocrisario apostolicæ sedis, cæterisque sacerdotibus et episcopis præsentibus, Artemio imperante. Porro Artemius intelligens Saracenorum classem Alexandria in Phœniciam lignorum cypressinorum secundorum causa cursum instituisse, expeditiora ex tota classe navigia deligens, militares copias ex Opsicii themate in eam imposuit omnesque Rhodum convenire jussit, quibus ducem atque caput Joannem Magnæ ecclesiæ diaconum, qui tum generalis logothetæ munere fungebatur, præfecit. Is ubi Rhodum appulit, totaque classis illic convenit, cum ducibus collocutus est, ut inde solverent, et in Phœniciam trajicerent, ad incendenda ligna, reliquumque omnem, qui illic reperiretur, Agarenorum apparatus. Cunctis propositum uno sensu excipientibus, soli Opsiciani refragati sunt, et imperatori quidem debitos hono-

τῆς ἰνδικτιῶνος· μηνὶ Αὐγούστῳ ἰα', μετετέθη Γερμανὸς ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Κυζίκου εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἐφ' ἧ καὶ κραιττόριν μεταθεσίμου τὸ ὑποταταγμένον ἐκπεφώνηται· Ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ (50) τῶν θεοσεβαστάτων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ πάντες τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, ἡ θεία χάρις ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα ἵ, μετατίθεται Γερμανὸν τὸν ἐσωτάτον μητροπολίτην καὶ ἑπὶ πρόεδρον τῆς Κυζίκου ἡ μητροπόλεως, εἰς ἐπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως. Ἐγένετο δὲ ἡ παρούσα μετάθεσις κατὰ παρουσίαν (51) Μιχαὴλ τοῦ ἐσωτάτου πρεσβυτέρου καὶ ἀποκρισιαρίου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ λοιπῶν ἱερέων καὶ ἐπισκόπων, ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλέως. Μαθὼν δὲ ὁ Ἀρτέμιος, ὅτι στόλος τῶν Σαρακηνῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τὴν Φοίνικα ἀνέδραμεν πρὸς τὴν κόψαι ξυλὴν κυπαρισσίην (52), ἐπιλεξάμενος ἐκ τοῦ οἰκείου στόλου τὰ εὐδρομα σκάρη, ἔβαλε ταξάτους ἐκ τοῦ Ὀψικίου θέματος, καὶ εἰς τὴν Ῥόδον ἀθροισθῆναι πάντας ἐκέλευσεν, καὶ προσβάλετο στρατηγὸν καὶ κεφαλὴν αὐτῶν τὸν διάκονον Ἰωάννην τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸν τῆνικαῦτα λογοθέτην γενικὸν (53) ὑπάρχοντα. Αὐτοῦ δὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ καταλιθόντος, καὶ τῶν πλωτῶν συναθροισθέντων, διελάλει τοῖς ἀρχοῦσι περὶ τοῦ ἀποκινῆσαι αὐτοὺς, καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Φοίνικα, πρὸς τὴν καῦσαι τὴν ξυλὴν καὶ τὴν εὐρισκομένην ἐξάρτισιν τῶν Ἀγαρηνῶν. Πάντων δὲ

VARIE LECTIONES.

ἡ τῆς ἀλλ. ex A. ἡ ἀναπληροῦσα A, συμπλ. vulg. ἡ μητροπ. καὶ om. A. ἡ Κυζικηνῶν A. ἡ στόλος A, ὁ στόλος vulg. ἡ τὸν Φοίν. A, τὴν Φ. vulg. ἡ ἀνέδρ. A f, ἐξέδρ. vulg. ἡ ταξάτους A, ταξάτας vulg. ἡ τοῦ οἰκείου θέμ. A f. ἡ προσβάλλ. A, προσεβ. vulg. ἡ τὸ ἀλλ. ex A. ἡ τοῖς ἀρχ. περὶ τ. ἀποκ. αὐτ. A, περὶ τ. ἀπ. αὐτ. τ. ἀρχ. vulg. ἡ τὸν Φ. A, τὴν Φ. vulg. ἡ ἐξάρτισιν A, ἐξάρτησιν vulg. ἡ Σαρακηνῶν A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

1. Anno Leonis decimo tertio, indictione 13, post annos pontificatus quatuordecim, menses quinque, et dies tres, Germanum sede depulsum verbis quam apertis declarat Theophanes ad annum Leonis præfatum, et ex eo Anastasius habet: Summo sacerdotio functus (est Germanus) annis 14, mensibus 5, diebus 7, anni vero illi, dies et menses a Januarii die septimo, ut ibidem scribit Theophanes, vel ut Anastasius, vir illud Januarius, qui in eundem incidit, et quo Germanus exautoratus, sursum numerandi ab Artemii anno primo, indictionis 13, caractere dignoscendo principium deducunt. Error itaque Theophanis aut librarii annum Artemii secundum primi vice reposuit. 2. Constantinopolitanæ sedis dignitas indictione decima tertia Germano, si bene numeret, delata fuit, circuli sequentis decima tertia pariter abrogata: prior autem illa in Artemii annum primum incurrit. 3. Ratio tertia ipsa Theophanis auctoritate stabilitur. Annus Germani pontificatus vertens et integer, ut ex ejus laterculo colligo, Artemii anno secundi vertenti quoque et integro ex æquo commensuratur: at mensis Augusti die quarto (hunc quippe numerum anni quatuordecim diebus 7 et mensibus quinque conjuncti desiderant) concessum tradit Theophanes. Ejus igitur auspicia ab ipsius Artemii anno primo, licet exeunte, petenda. 4. Artemius annum imperii secundum numerans indictionem decimam quartam reperit: ut enim Leo imperii sui anno decimo ter-

tio indictionem decimam tertiam sociam nactus est, et primam primi; ita circuli præeuntis ultimam Theodosius anno unico sceptris positus, præcessor vero Artemius anno secundo defectus decimam quartam anno eodem sortitus est: eam ob rem Germanus decima tertia institutus ab ejus anno primo in CP. sedem translatus asseritur. 5. Indictiones sursum deorsumque numeratæ, et tum præviis, tum succedentibus collatæ quartam ac decimam Artemii secundo designant: annon itaque tertia et decima Germani translatione notata Artemii ejus anno primo attribuenda? Hac ergo, quam explanamus de Germano in CP. thronum transvehendo historia in annum priorem revocata, præsentibus verbis in verum sensum restitutionis correctionem hujusmodi arpono: Τῷ δ' αὐτῷ πρώτῳ ἔται τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου, ἰνδικτιῶνι, μηνὶ Αὐγούστῳ δ' μετετέθη Γερμανὸς, καὶ τὰ ἐξῆς. (50) Hæc propria episcoporum et his majorum instituendorum formula: de qua euchologium considerandi episcopi ritum proferens. (51) Ac forsitan ejus rogatu, ut quam citius hæreticus Joannes exurbaretur. (52) Nicephorus, ναυπηγησίμοις ξύλοις κυπαρισσίνοις ἐνεκεν. (53) Idem: Τῶν δημοσίων φόρων λογιστήν, ὃν λογοθέτην γενικὸν οἶδε καλεῖν ἡ συνήθεια.

προθύμως ὑπακουσάντων, οἱ τοῦ Ὀψικίου οὐ κατέδεδξαντο· καὶ τὸν μὲν βασιλεῖα ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ διάκονον Ἰωάννην ῥομφαίαις ἀνείλον. Ἐντεῦθεν λοιπὸν οἱ στόλοι διαιρεθέντες εἰς τοὺς ἰδίους ἀπέπλευσαν τόπους. Οἱ δὲ κακοῦργοι κατὰ τῆς βασιλίδος ἀνέβαλον πόλεως.⁷⁵ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν⁷⁶ ἐν τῷ Ἀδραμυτίῳ⁷⁷, ἀκεφάλων ὄντων, εὗρον ἐκεῖ ἄνδρα ἐντόπιον Θεοδοσίον ὀνόματι, ἐκλήπτουρα τῶν δημοσίων φόρων (54) ὑπάρχοντα, ἀπράγμονά τε καὶ ἰδιώτην, καὶ προστρέψαντο αὐτὸν⁷⁸ βασιλεῦσαι. Ὁ δὲ φυγῆ χρησάμενος εἰς τὸ ὄρος ἐκρύβη. Εὐρόντες δὲ αὐτὸν εὐφήμησαν βιασάμενοι ὡς βασιλεῖα. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος ταῦτα μαθὼν, ἐπέστησε τῇ πόλει οἰκειαχοῦς αὐτοῦ ἀνθρώπου ἀρχοντας⁷⁹ ἅμα τοῦ κατασκευασθέντος ὑπ' αὐτοῦ στόλου, καὶ ἐξοπλίσας αὐτοὺς αὐτὸς ἐξήλθεν ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει, κάκεισε ἑαυτὸν⁸⁰ ἡσφαλίσατο. Οἱ δὲ ἀντάρται ἀναβαλόντες καὶ συγκινήσαντες⁸¹ ὄλον τὸ θέμα τοῦ Ὀψικίου καὶ τοὺς Γοθογραίικους, συλλαμβάνονται πλείστα μικρά τε καὶ μεγάλα πραγματευτικὰ σκάφη, καὶ διὰ τῆς καὶ θαλάσσης⁸² ἐν Χρυσόπολει ἀνέδραμον. Τοῦ δὲ τῆς πόλεως στόλου (55) εἰς τὴν λιμένα τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ὁρμῶντος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπολέμουν ἀλλήλους ἐπὶ μῆνας ἕξ⁸³. Τοῦ δὲ τῆς πόλεως στόλου ἐπὶ τὸν τοῦ Νεωρίου⁸⁴ τῆς πόλεως λιμένα μεθορμίσαντος, περάσας ὁ Θεοδόσιος τὰ Θρακίᾳ ἐκράτησεν μέρη. Προδοσίας δὲ γενομένης διὰ τῆς πόρτης τοῦ μονατέλους τῶν Βλαχερνῶν, τὴν πόλιν ἔλαβον. Οἱ δὲ παράνομοι λαοὶ τοῦ Ὀψικίου ἅμα τῶν Γοθογραίικων τῇ νυκτὶ εἰς τοὺς οἴκους τῶν πολιτῶν διαδραμόντες, μεγίστην εἰργάσαντο ἄλωσιν, μηδενὸς φειτάμενοι·⁸⁵ τοὺς δὲ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντας τοῦ Ἀρτεμίου ἀρχοντας Γερμανῶ τῷ πατριάρχῃ⁸⁶ Κωνσταντινουπόλεως συλλαβόμενοι ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον πρὸς πίστωσιν Ἀρτεμίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ὄντων. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος ταύτους θεασάμενος ἀπέγνων ἑαυτοῦ⁸⁷ καὶ αὐτὸν παρέδωκεν, λόγον τε ἀπαθείας αἰτησάμενος τὸ μοναδικὸν περιεβάλετο σχῆμα. Ὁ δὲ Θεοδόσιος ἀβλαβῆ τοῦτον διατηρήσας, ἐν Θεσσαλονικῇ ἐξώρισεν. Ἐβασίλευσεν δὲ Φιλιππικὸς μὲν⁸⁸ ἔτη β', Ἀρτέμιος δὲ ἔτος ἐν καὶ μῆνας γ'. Λέων δὲ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν οὐχ ὑπετάγη Θεοδοσίῳ· εἶχε δὲ συμπνέοντα αὐτῷ καὶ συντρέχοντα.⁸⁹ Ἀρτάβαττον Ἀρμένιον τῶν Ἀρμενικῶν στρατηγὸν, φ καὶ συνέθετο δοῦναι τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναῖκα, ὅ καὶ πεποίηκεν.

A res negaverunt, Joannem vero diaconum gladiis peremerunt. Ex quo classis divis, et singuli in patriam suam reversi sunt. Rebelles autem in reginam urbem **323** recta contendere. Cum vero ad Adramytium applicuissent, hominem quemdam hujus loci indigenam nomine Theodosium publicorum vectigalium exactorem, a rebus agendis alienum ac privatum, ibi forte repertum, ipsi nullo sub capite militantes et sine duce ad imperium capessendum hortati sunt. Ille fuga lapsus, in monte delituit, quem tandem inveniētes, vimque inferentes, imperatorem salutavere. Eo comperto Artemius domesticos suos optimates una cum classe quam ipse instruxerat atque armis ornarat, urbis custodiam deputavit, ipse in urbem Nicæam recessit, probeque se munit. Porro rebelles resumptis animis commoti, tota Opsicii regione et Gothogræcis in socia arma impulsis, multis magnis parvisque negotiatorum navibus convectatis, Chrysopolin terra marique fluunt. Cum autem urbis classis in portu sancti Mamantis stationem ageret, per menses sex continuos singulis diebus inter utrosque pugnatum est. At reginæ urbis classe in Neoterii urbis portum tandem se subducente, Theodosius freto trajecto Thraciæ partes occupatum irruit. Factaque ad Blachernarum murum, qui unus et singularis est, proditiōne, urbem in suam potestatem recepere. Sceleratæ vero Opsicii cohortes sociis Gothogræcis adjunctæ in civium domos noctu convolantes, magnam vasitatem et incendium, nullius ædis data exceptione, intulere, comprehensisque quos ibi reperere Artemii amicis, una cum Germano Croleos antistite, Nicæam deportant, Artemium adjunctumque et bene affectum ipsi exercitum de iis quæ successerant certiores facturi, et securitatis obtinendæ pactum firmatur. Artemius iis conspectis de rerum suarum salute desperavit, et vitæ sibi relinquendæ servandæque fide accepta, dedit manus, et monasticum habitum induit. Theodosius salvum eum esse jubens Thessalonicam in exsilium egit. Imperavit itaque Philippicus annos duos et menses novem, Artemius annum unum et menses tres. Cæterum Leo orientaliū copiarum dux, Artemii partibus ubique propugnatis, Theodosio minime paruit, et in eumdem sensum conspirantem et auxiliatorem habuit Artabasdam Armeniæ ortum et Armenicarum cohortium ducem, cui filiam conjugem locare fuerat pollicitus, quod postmodum exsecutus est.

VARIE LECTIONES.

⁷⁵ ἀνέβαλον πόλειος A, ἀνέβαλλον πόλιν vulg. ⁷⁶ αὐτῶν adl. ex A. ⁷⁷ Ἀδραμυτίῳ A a f, Ἀδραμυντίῳ vulg. ⁷⁸ αὐτὸν A f, αὐτοῦ vulg. ⁷⁹ ἀρχοντας om. A f. ⁸⁰ ἑαυτὸν A, αὐτὸν vulg. ⁸¹ κινήσαντες f. ⁸² καὶ θαλ. A, καὶ διὰ θαλ. vulg. ⁸³ τοῦ δὲ τῆς πόλ.—ἐπὶ μῆνας ἕξ om. A a. ⁸⁴ Νεωρίου A f, Νεωτερίου vulg. ⁸⁵ ἅμα Γερμ. τῷ πατρ. A, ἅμα τῷ Γερ. vulg. ⁸⁶ ἐαυτοῦ A f, ἑαυτὸν vulg. ⁸⁷ ἐβασ. δὲ Φιλ. μὲν A, ἐβασ. Φ. vulg. ⁸⁸ αὐτῷ καὶ συντρ. A, καὶ συντρ. αὐτῷ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(54) Idem, τῶν δημοσίων φόρων πράκτορα.
(55) Unus CP. portus varia pro vario situ nomina sortitur. Occidentem quæ pars respicit, et est ad Blachernas, a sancto Mamante appellatur; orientaliō altera, νεώριον est. Illam ergo classe

urbica tenente, Thraciam appellere non poterat hostilis Theodosii exercitus. Ubi in νεώριον secessit urbica classis, Theodosius locum relictum et Thracicas partes occupavit. Conferenda his CP. *Topographia* Gyllii lib. iv, cap. 6.

324 A. C. 708. — *Romanorum imperatoris Theodosii annus primus.*

Hoc anno Masalmes in Cypolim expeditionem suscepit, ac ideo Sulimanem terra, Umarum vero mari datis utrique exercitibus præmisit, ipse amplo belli apparatu coacto retro secutus est. Suliman autem et Baccharus Amorium profecti, litteris ad Leonem datis, Romanum, aiunt, imperium ad te pertinere novimus : eam ob rem huc te confer, et de pace inter nos servanda una simul tractatum habeamus. Suliman itaque Amorium præsidio vacuum, Orientis vero ducem inimicitias cum imperatore servandæ in Artemium fidei gratia agentem, Masalmanem ibidem expectare consiliatus, urbem obsedit. Cum vero urbi jam vicinus astaret, Saraceni Leonem ducem salutatum imperatorem faustis vocibus excipientes, cives ut idem ipsi præstarent, sollicitè rogabant. Ubi Saracenorum affectum in salutando Leone notum habuerunt Amorii cives, ipsi pariter imperatorem proclamaverunt. Urbem autem præsidio duobusque vacuum manibus hostium cito perdendam Leo perpendens, Sulimani scribit : *Si nos de pace colloquium habituros cupis convenire, ut quid urbem istam occupare moliris? Ad hæc ille : Veni tantum, et abscedo.* Dux igitur, fide a Sulimane accepta, cum equitibus trecentis ad eum profectus est. Agareni loriceis ornati et armis probe muniti, eo conspecto, venerunt obviam et spatio ad medium milliare a castris semoto in aciem compositi steterunt. Cum vero tribus diebus continuis ad eos itaret, de pace servanda et eorum ab urbe recessu frequentibus colloquiis agebant. Responderunt illi : *Compone pacem, et confestim discedemus.* Porro Saracenos de eo apud se delinendo consilium habere suspicatus, Saracenorum illustres quosque ad cœnam vocavit, qui dum convivantur, Suliman Saracenos loriceatos ter mille submisit, qui eum, ne forte elaboretur, impedirent. Eo explorato, qui stabat in excubiis illi renuntiavit : Saracenorum equitum manus undequaque nos circumvallat. Tum ex eis unus, Zuber nomine, oquo insidens, et in eorum conspectu stans. Servus, ait, magna pecuniarum vi furto sublata, fugam arripuit, eapropter equos conscendimus. Eorum estu perspecto, respondet dux : *Ne vos illa cura sollicitet; quocumque enim ille fugerit, in castris nostris reperietur. Re ita gesta tristior effectus, ut*

A. M. 698. — *Ρωμαίων βασιλέως Θεοδοσίου έτος κ'.*

Τούτω ἔφ' ἔτι ἐκπετέρασε Μασαλμῆς (56) κατὰ Κωνσταντινούπολιν, καὶ προέπεμφεν Σουλεϊμάν μετὰ στρατοῦ διὰ ξηρῶς, Οὐμαρον δὲ διὰ θαλάσσης. Αὐτὸς δὲ ὀπίσω αὐτῶν μετὰ πολλῆς ἀποσκευῆς πολεμικῆς ἦεν. Σουλεϊμάν δὲ καὶ Βάχαρος ἦσαν τὸ Ἀμώριον φθάσαντες γράφουσι πρὸς Λέοντα τὴν στρατηγὸν εἶναι Ἀνατολικῶν, ὅτι Οἶδαμεν, ὅτι ἡ βασιλεῖα τῶν Ρωμαίων σοὶ ἀρμόζει, ἔλθε οὖν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄς λαλήσωμεν σοὶ τὰ πρὸς εἰρήνην. Θεωρήσας οὖν ὁ Σουλεϊμάν τὸ Ἀμώριον (57) στρατὸν μὴ ἔχον, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐν ἔχθρᾳ διακείμενον διὰ τὴν πρὸς Ἀρτέμιον συμμαχίαν, παρεκάθεισεν αὐτὸν, βουλόμενος ἐκεῖ ἐκδέξασθαι τὴν Μασαλμῆν. Ἐπειδὴ ἐπλησίασεν τῇ πόλει, ἤρξαντο οἱ Σαρακηνοὶ εὐφημεῖν τὴν στρατηγὸν Λέοντα βασιλεῖα, παρακαλοῦντες καὶ τοὺς ἔσω τὸ αὐτὸ ποιεῖν. Ἰδόντες δὲ οἱ τοῦ Ἀμωρίου, ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ πύθον αὐτὸν εὐφήμευον, εὐφήμευσαν καὶ αὐτοί. Γινούσ δὲ ὁ στρατηγὸς ὅτι ταξάτων καὶ ἀρχόντων οὐκ ἔντων μέλλει ἀπολέσθαι τὸ Ἀμώριον, ἔηλοι τῷ Σουλεϊμάν, ὅτι Ἐὰν θέλῃς ἵνα ἔλθω πρὸς σέ καὶ τὰ πρὸς εἰρήνην λαλήσωμεν, διὰ τί παρακαθῆξί τινι πόλιν; Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Ἐλθέ, καὶ ἀναχωρῶ. Καὶ λαβὼν ὁ στρατηγὸς ἔλογον παρ' αὐτοῦ μετὰ τετρακισίων καθάλλων παραγίνεται πρὸς αὐτόν. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἀγαρηνοὶ φοβίσαντες τὰ λωρῖκει αὐτῶν καὶ τὰ κοτάφρακτα, ὀπήνησαν αὐτῷ, καὶ ἠπλίκευσαν ἐπὶ ἡμίσεως μίλιου τοῦ ποσσάτου αὐτῶν. Ἐπὶ τρισὶ δὲ ἡμέραις προσερχομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, ἐλάκουν τὰ πρὸς εἰρήνην καὶ τοῦ ἀναχωρῆσαι αὐτούς τῆς πόλεως. Οἱ δὲ ἐφασκον, ὅτι· Στείχησον εἰς εἰρήνην, καὶ τότε ἀναχωροῦμεν. Γινούσ δὲ ὁ στρατηγὸς ὅτι βούλονται αὐτὸν κρεῖσθαι, ἐκάλεσεν ἐκ τῶν ἐμφανῶν Σαρακηνῶν πλείστους εἰς δεῖπνον, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν ἀπέστειλεν Σουλεϊμάν τρισχιλίους Σαρακηνοὺς λωρῖκάτους κυκλῶσαι καὶ φυλάττειν αὐτὸν πρὸς τὸ μὴ διαδράσαι. Ἦ δὲ βίγλα (58) γινούσα ἐμήνυσεν αὐτῷ, ὅτι Πλήθος Σαρακηνῶν ἴστανται κύκλῳ ἡμῶν καθάλλωροι. Ἐλθὼν δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν καθάλλωρος ὀνόματι Ζούβερ, ἔστη ἐμπροσθεν λέγων, ὅτι Δούλος ἐφυγεν κλέψας χρήματα πολλά, καὶ δι' ἐκείνον ἐκαθαλλικεύσαμεν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὴν εἰρήνην τῆς ἀπάτης αὐτῶν ἐγνωκώς, ἔφη πρὸς αὐτούς· Μὴ περισπασθῆτε.

VARIAE LECTIONES.

56 Μασαλμῆς A, Μεσελμῆς f. 57 Βάχαρος A. 58 τὸν add. ex A. 59 λαλήσωμεν A, λαλήσομεν vulg. 60 σοὶ οὐν. A f. 61 καὶ πρὸς τὸν στρατ. A. 62 Ἀρτεμίου A f. 63 αὐτὸ a, αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. 64 καὶ τὸν Μασαλμῆν A. 65 οἱ add. ex A. 66 τὸ αὐτὸ A, τοῦτο vulg. 67 μὴ ἔντων A. 68 ἀπολέσθαι A, ἀπόλλυσθαι vulg. 69 παρακαθῆξί A, παρασκευάζει vulg. 70 παρ' αὐτῶν A. 71 τετρακός. A, τριακ. vulg. 72 τ. λωρ. αὐτῶν x. τ. κατ. A, τ. λωρ. x. τὰ κατ. αὐτῶν vulg. 73 τοῦ add. ex A. 74 ὅτι add. ex A. 75 ἐμήνυσεν A, ἐδήλωσεν vulg. 76 ἴστ. κύκλῳ ἡμῶν A, x. ἡμ. ἴστ. vulg. 77 χρῆμα πολὺ A f. 78 ἐκείνον A, ἐκείνον vulg. 79 τῆς ἀπάτης add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Μουσαλμῆς scribitur apud Niceph. qui mille et octoginta ejus naves recenset.

(57) Ἀμώριον, scribetur infortius. Suidas : Ἀμώριον καὶ Ἀμωρος πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας. Ὁ πολῖτης Ἀμωριεύς. Ἀμωρῆτος quoque, et Ἀμωρῆτος reperitur apud auctiorem, et Cedrenum.

(58) *Vigilia, excubie.* Nicetas in Isaacio Angelo lib. 1, μήτε φυλακῆς ἔχων ἀκριβεῖς, ἢ βίγλας, *neque custodes habens accuratos, neque excubias.* Reliqua hic occurrentia λωρῖκιον, λωρῖκατος, μίλιον, καθάλλωροι, καθάλλικεύειν, Meursius nullo negotio exponit.

"Οπου γὰρ δῆποτε ἀν ¹⁰ ἀπέλθη ἐν τοῖς κάστροις ἡμῶν. εὐρίσκομεν αὐτόν. Λυπηθεὶς δὲ ἠδυνήθη κρυπῶς δι' ἀνθρώπου αὐτοῦ δηλώσαι τοῖς ¹¹ τοῦ Ἄμωρίου, ὅτι φοβήθητε τὸν Θεόν, μὴ προδώσητε ¹² ἑαυτοὺς (59). Ἰδοὺ γὰρ πλησιάζει καὶ ὁ Μασαλμάς. Καὶ ἐξέρχεται ¹³ ὁ ἐπίσκοπος πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰ αὐτὰ λαλεῖ αὐτῷ ¹⁴. Γνοὺς δὲ ὁ Σουλεϊμάν, ὅτι ἐξῆλθε ¹⁵ πρὸς αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος, πέμπουσι πρὸς τὸν στρατηγόν, ὅτι Ἄδς ἡμῖν τὸν ἐπίσκοπον. ¹⁶ Ὁ δὲ περιστατηθεὶς (60) ἔκρυψεν αὐτὸν, εἰπόν ¹⁷ ἐνὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅτι Ἡμῶν ὁμιλοῦντων, ἔνδυσον αὐτὸν ἐτέραν στολὴν περιβαλὼν ¹⁸, καὶ ὡς διὰ ξύλα ἢ ὕδωρ ἀπόλυτον αὐτὸν πορευθῆναι εἰς τὰ ὄρη. Ἐνισταμέων δὲ τῶν Σαρακηνῶν περὶ τοῦ ἐπισκόπου, λέγει ὁ στρατηγός· Οὐκ ἔστιν ὧδε, πλὴν ἀπέλθατε ¹⁹ πρὸς τὸν ²⁰ ἀμην, καὶ ἔρχομαι κἀγὼ, καὶ περὶ πάντων λαλοῦμεν. ²¹ Αὐτοὶ δὲ λογιζάμενοι ὅτι ἐρχομένου αὐτοῦ εἰς τὴν ἀμην ἐν μέσῳ αὐτῶν κρατοῦσιν αὐτὸν, ἀφῆκαν αὐτόν. Καβαλλικεύσας δὲ σὺν διακοσίοις ἀνθρώποις αὐτοῦ, ὡς δῆθεν κυνηγῶν, ἔδωκεν ἐπὶ τὰ ²² ἀριστερά. Οἱ οὖν συνόντες αὐτῷ Σαρακηνοὶ λέγουσιν αὐτῷ· Πού ἀπέρχῃ; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ²³ εἰς τὰ λιβάδια θέλω μεταπληκεῦσαι (60'). Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι Ἡ βουλὴ σου οὐκ ἔστιν ἀγαθὴ, καὶ οὐκ ἐρχόμεθα μετὰ σοῦ. Τότε λέγει ὁ στρατηγὸς τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ, ὅτι Λόγον ἡμῖν δόντες κρατήσαι ἡμᾶς ἠθέλησαν, καὶ δι' ἡμῶν τοὺς Χριστιανοὺς ἀπολέσαι· ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἡμῶν ἢ τῶν ἀλόγων τῶν ἀπομεινάντων οὐδένα κρατοῦσαι. Καὶ πορευθεὶς μίλια δέκα ἠπλήκυσεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον πέμπει τὸν δομέστικον τῶν στρατῶρων (61) αὐτοῦ, καὶ ἐηλοῖ αὐτοῖς, ὅτι Λόγον μοι ἐδώκατε, καὶ ὄλιγον κρατήσαί με ἠθέλησατε· διὰ τοῦτο ²⁴ ἀνεχώρησα. Ὁ δὲ Μασαλμάς ὑπερβὰς ἦν τὰς κλεισοῦρας, ὁ δὲ Σουλεϊμάν ²⁵ ταῦτο οὐκ ἔγνω. Ἐστασίασαν δὲ οἱ ἀμηνῶν ²⁶ καὶ ὁ λαὸς κατὰ τοῦ ²⁷ Σουλεϊμάν, ὅτι τί παρακωθεζόμεθα τὰ τείχη ταῦτα ²⁸ καὶ οὐ κουρσεύομεν; καὶ ἐκατρέψαντες ²⁹ εἰς τὸν τένδαρ ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Νίκαιαν τὸν τουρμαρχὴν μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰσήνεγκεν εἰς τὸ Ἀμῶριον ἐκβαλὼν τὰ πλείστα γυναικόπαιδα. Καὶ ἀπέρχεται αὐτὸς εἰς Πισιδίαν. Τοῦ δὲ Μασαλμά ἐλθόντος εἰς Καππαδοκίαν ³⁰, ἀπογόντες αὐτῶν οἱ Καππαδοκαὶ ³¹ ἐξῆλθον πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες αὐτὸν λαθεῖν αὐτούς. Ἀκούων δὲ ὁ Μασαλμάς τὴν ἔχθραν ἦν εἶχεν Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν στρατηγόν,

A hæc Amorii civibus per hominem latenter missum nuntiaret, occasionem accepit : Deum timete, ne desperetis de salute vestra. Masalmas enim huc accedit. Egressus vero episcopus eum convenit, et hæc etiam ipse dixit. Ubi cognovit Suliman episcopum ad eum profectum, Saraceni duci significant : Trade nobis episcopum. Ille Saraceno- rum vi et dolis circumventus, virum occultat, domesticorum vero cuiquam injungit : Interim dum colloquimur, episcopum alia veste indutum, quasi lignis vel aquæ comportandæ ministrantem, in montium desertum secedere præcipe. Saracenis autem episcopum instantius reposcentibus dux respondet : Episcopus non est hic, verum ad ameram pergite, pone subsequor ego, simul de omnibus colloquemur. Isti ducem ad ameram profectum in medio ipsorum inclusum detenturos consiliati, liberum abire permiserunt. Ille cum ducentis, quos secum duxerat militibus, quasi venatus gratia equitans, ad sinistram partem deflectit. Quare Saraceni viæ comites : Quo proficisceris? inquirunt. Ad prata, respondet ille, castra transponere desidero. Dicunt illi : Inique agis, neque tequm ulterius progredi valemus. Tum vero comites dux alloquitur : Isti quamvis nobis fidem suam dedissent, nobis tamen manus injicere in animo habuerunt, et nobis injurie detentis rem Christianam affligere; ex nostris nihilo secius hominibus vel etiam animantibus, quos secum habebant, nullum detinere. Ad passuum itaque decem millia digressus, castra metatus est. Postera vero die stratorum suorum domestico ad eos delegato hæc denuntiat : Vos præter datam nobis fidem manus nobis injicere consiliabimini : hæc mei a vobis discessus causa exstitit. Masalmas porro jam montium fauces transgressum ignorabat. Ameræ autem et milites tumultu adversus Sulimanem excitato : Utquid mœnibus istis circumvallandis insistimus? Utquid non potius in prædam colligendam excurrimus? Eversis igitur tentoriis abscesserunt. Interea dux Nicæam turmarum ductorem Amorium expulsis inde mulieribus ac pueris quam plurimis introducit, ipse Pisidiam contendit. Porro cum Masalmas Cappadociam penetrasset, Cappadoces de rebus suis desperantes ipsum convenerunt, in mancipia

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἀν οἱ. A. ¹¹ τοῖς A, τοῖς vulg. ¹² μὴ προδώσητε ἑαυτοὺς A f, μὴ φοβήθητε αὐτοὺς vulg. ¹³ ἐξέρχεται A, ἔρχεται vulg. ¹⁴ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ¹⁵ ἐξῆλθε A, ἦλθε vulg. ¹⁶ εἰπόν — ἔνδυσον αὐτὸν οἱ. A. ¹⁷ περιβαλὼν aihi. ex A. ¹⁸ ἀπέλθε A. ¹⁹ τὸν add. ex A. ²⁰ εἰσερχ. A. ²¹ κρατοῦσιν A a f, κρατήσωσιν vulg. ²² ἐπὶ τὰ A, εἰς τὰ vulg. ²³ ὅτι add. ex A. ²⁴ διὰ τοῦτο A, καὶ διὰ τ. vulg. ²⁵ Σουλεϊμάν aihi. ex A. ²⁶ ἀμηνῶν A, Ἀμωρῶν vulg. ²⁷ τοῦ add. ex A. ²⁸ ταῦτα οἱ. A. ²⁹ ἐκατρέψαντες A, ἐκατρέψ. vulg. ³⁰ εἰς Καππαδοκίαν A, ἐν Καππαδοκίᾳ vulg. ³¹ Καππαδοκαὶ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(59) Anast. Ne vosmetipsos prodatis. Nempe cives confirmat ne tanti exercitus potentia territi deditionem faciant; ipseque vicissim episcopi verbis animatur. COMBEFIS.

(60) Miscella, *mæstus factus*.

(60') Anastasius et Miscella, *In pratis volo manere*.

(61) Ubi de magno domestico, qui supremus post imperatorem exercitus dux, non est sermo, δομέστικος, ait Joannes Citri in *Jure Orientali*, τὸν ἐξάρχοντα, τὸν προηγούμενον, τὸν ἐπιστάτην δηλοῖ. Uniuscujusque ordinis primum et exarchum significat; hic optime *primicerium*.

ab eo se recipi deprecati, Masalmas autem intellectis, quas in imperatorem Theodosium dux habebat, inimicitias, cum eum dolis inuicere, et pace cum eo sicut composita, ejus opera Romanam omnem ditionem subjugare tentaret, Cappadoces **326** interrogat: Annon ducis partes defenditis? Illis assentientibus: Facitis, ait, quidquid ille molitur? Facinus, inquit. Tum ille, Recipite vos, respondet, in castra vestra, nec quemquam timueritis. Ne vero exercitus ex quavis ducis provincia prædam ageret edicto prohibuit. His cognitis, quod se colloquioque dimisso fugerit, Sulimanem Masalmæ litteris significasse, dux contemplatus, ipse Masalmæ in hanc sententiam scripsit: Ad te venire cupientem Suliman deterruit; ad enim quippe bona fide profecto manus injicere tentavit; nunc itaque ad te accedere vereor. Ducis nuntio Masalmæ respondet: Ducem mihi illudere nō in ejus provincias excurram certus sum. Ad hæc ducis nuntius: Nequaquam, sed sincero mentis proposito scribit. Tunc ille: Qui sunt in eum Amoriensium affectus? Dixit nuntius: Æqui bonique, cuncti lubentes ei se subdunt. Ille subito iræ motu correptus, contumelias nuntium impetens: Quid mentiris? ait. Ad illum nuntius: Ita, ut dixi, se res habet. Præsidarios milites et eorum ductorem immisit in urbem, quasque reperit inutilis familias ejecit. Masalmæ tristi eo nuntio consternatus, cum indignatione nuntium a se amovit. Ea namque æstate urbem subjugare, classem exspectare, et mox in Asiam profectum in ea hiberna tempestate morari decreverat. Iterum igitur ducis nuntium interrogat, et accuratius ab eo sciscitatur, ad quem ille juratus ait: Quæ enuntiavi cuncta vera sunt, quin etiam mille præsidarii milites sub turmarcha urbem defendunt, omnes vero oppidanorum pretiosas facultates, et familias ex egestate onus urbi allaturas inde eduxit. His auditis, ad ducem rescribit: Accede ad me, pacem tecum inibo, et pro arbitrato tuo cuncta condiciam. Dux Massalæ eum jam pervenisse animo perpendens, et intra quinque alios dies provincias omnes pertransiturum præsentens, per duos consules ad eum missos significat: Litteris tuis acceptis, ad te mox

Α βουλόμενος τοῦτον δελεᾶσαι, καὶ εἰρηνεύσαι μετ' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν Ῥωμανίαν ὑποτάξαι, λέγει αὐτοῖς· Οὐκ ἐστὶ τοῦ στρατηγού· Οἱ δὲ εἶπον· Ναί. Ποιεῖτε εἴ τι ποιεῖ ἐκεῖνος; Ὅτι Ναί. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπέλθετε ἐν τοῖς κάστροις ὑμῶν (62), καὶ τίνα μὴ φοβηθῆτε. Καὶ παρήγγειλε τῷ λαῷ²⁵ αὐτοῦ μὴ πραιδεῦσαι ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ στρατηγού. Ταῦτα γνοὺς ὁ στρατηγός, καὶ ἐννοηθεὶς ὅτι ὁ Σουλεϊμάν δηλοῖ τῷ Μασαλμᾷ, ὅτι ἀφήκεν αὐτὸν, καὶ ἀνεχώρησεν· ἀπέστειλε γράμματα πρὸς τὸν Μασαλμᾶν περιέχοντα²⁶, ὅτι Ἐγγὺς σου ἐβουλόμην ἐλθεῖν· ἀλλ' ὁ Σουλεϊμάν²⁷ ἀπελθόντος μου πρὸς αὐτὸν, ἠβουλήθη κρατῆσαι με, καὶ νῦν φοβοῦμαι ἐλθεῖν πρὸς σέ. Λέγει οὖν ὁ Μασαλμᾶς τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ στρατηγού· Οἶδα ὅτι ἐμπαίζει μοι²⁸ ὁ στρατηγός διὰ τὸ ὅλως μὴ πραιδεῦσαι με τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ²⁹. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀνθρώπος τοῦ στρατηγού· Οὐκ ἐστὶν οὕτως· ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ σοὶ γράφει. Τότε ἐρωτᾷ· Τὸ Ἄμωριον πῶς ἐστὶν ἐγγὺς αὐτοῦ; Ἔφη· Καλῶς, καὶ ἐν ὑποταγῇ αὐτοῦ. Ὁξυνθεὶς δὲ ὑβρίσεν αὐτὸν, εἰπὼν· Τί ψεύδῃ; Ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι Ὡς εἶπον, οὕτως ἐστὶν, καὶ ταξάτους ἔβαλεν μετὰ καὶ τουρμάρχου ἐν αὐτῷ· καὶ ἐξήγαγε τὰς περιστάς φαμίλιας. Θλίβην οὖν μεγάλην δεξάμενος περὶ τούτου ὁ Μασαλμᾶς, καὶ θυμωθεὶς ἐδίωξεν αὐτόν. Βουλὴν γὰρ εἶχεν διὰ τοῦ καλοκαιρίου (63) λαβεῖν αὐτόν, καὶ ἐκδέξασθαι τὸν στόλον, καὶ οὕτω ἐπὶ τὴν Ἀσίαν καταλθεῖν³⁰ καὶ χεῖμάσαι. Πάλιν οὖν ζητήσας τὸν ἀνθρώπον τοῦ στρατηγού, ἐπανακρίνει αὐτόν. Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἐνωμότως³¹ ἔφη, ὅτι Πάντα ἀπερ λέγω σοὶ ἀληθῆ ὑπάρχει³². Ἀλλὰ καὶ χλιτοὶ ταξάτοι σὺν τῷ τουρμάρχει ἐκεῖ εἰσῆλθον· πᾶσαν δὲ ὑπαρξίν τῶν ἐκείσε καὶ τὰς ἀπόρους φαμίλιας ἐξήγαγον τῶν ἐκεῖ. Ταῦτα ἀκούσας γράφει τῷ στρατηγῷ, ὅτι Ἐλθὲ ἐγγὺς μου, καὶ εἰρηνεύσω³³ μετὰ σοῦ, καὶ πάντα ὡς θέλεις ποιῶ. Θεωρήσας δὲ ὁ στρατηγός ὅτι ἐπὶ Μασαλαίων³⁴ ἐπλησίασεν (64), καὶ ὅτι ἐν ἄλλαις πέντε ἡμέραις παρέρχεται τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ (65), πέμπει πρὸς αὐτόν δύο ὑπάτους (66), καὶ δηλοῖ αὐτῷ, ὅτι Τὰ γράμματά σου ἰδεξίμην καὶ τὴν προαίρεσίν σου ἀπεδεξάμην³⁵, καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι πρὸς σέ. Ἄλλ' ὡς ἐπίστασαι, στρατηγός εἰμι, καὶ χρήματα, καὶ ἀργυρός, καὶ λαός μοι ἔχει ἀκολουθήσαι. Πέμψον μοι περὶ ἐκάστου λόγον. Καὶ εἰ μὲν, καθὼς³⁶ ἐπιζητιῶ ἐξ

VARIAE LECTIONES.

²⁵ τὸν λαὸν A f, τοῦ λαοῦ a. ²⁶ περιέχοντα om. A. ²⁷ περ. ὅτι Σουλεϊμάν om. a. ²⁸ μοί] με A f. ²⁹ αὐτοῦ add. ex A. ³⁰ καταλθεῖν A a, ἐλθεῖν vulg. ³¹ ἐνωμότως A, ἐνομ. vulg. ³² ὑπάρχει] εἶδόν A. ³³ εἰρηνεύω A. ³⁴ Μασαλαίων A, Μασαλαίων a. ³⁵ καὶ τὴν πρ. σου ἀπεδεξάμην add. ex A. ³⁶ καθὼς A, ὡς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Interpr.: *Recipite vos in castra vestra. Malim ego, ad oppida, ac urbes vestras. Ad cives enim sermo est, non ad milites; ut nulla forte in castra haberent in provincia; sed agris suis ac oppidis timentes, sic legatione studierant prædas ab eis ac vastitatem depellere, ut τὸ, castra, ipsæ urbes sint, ac oppida; vox durior, etsi indulgenda Anastasio. COMBERGIS.*

(63) *Æstas, anni tempestas jucundissima. Constantinus De admin imperii, ὥστε μόνῃ τῷ καλοκαίρῳ βλέπειν τὸν ἥλιον, adeo ut sola æstas solum habeant conspicuum.*

(64) Anastasius reddidit, *contemplatus igitur prætor*

quo Massa Leo appropinquasset. Miscella, contemplatus igitur prætor quod Masalmæ appropinquasset. Legendum itaque ὅτι ἐπὶ Μασαλμᾶν ἐπλησίασε.

(65) *Intra dies quinque illius provinciis excessurum; quod Leo injectis iis moris negotiabat. Quod in notis emend. putat P. Goar, ὅτι ἐπὶ Μασαλμᾶν ἐπλησίασε, nihil cohæret: nec alioqui illa vox Μασαλαίων loci propria hic tantum loci estat. Habet enim et Metaphrastes in vita S. Nicetæ, ἀπὸ μὲν ejus exsilii locus est. COMBERGIS.*

(66) *Neque προβόλους consules cum Anastasio interpretor, neque ἐξοχωτάτους, supremos viros: sed caducatores potius, aut pacis agenda τοσσητάτος.*

ὁμῶν, γένηται τὸ πρῶμά μου ⁴⁴ εὐ καὶ καλῶς, ἐπὶ ἅν κἂν ἀζήμιος καὶ ἀθλιπτος ⁴⁵ ἐπανελεύσομαι. Τῶν οὖν ὑπᾶτων καταφθασάντων αὐτὸν εἰς Θεοδοσιανὰ (67), λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Μασαλμάς· Ἦδειν ὅτι ἐμπαίξει μοι ⁴⁶ ὁ στρατηγὸς ὑμῶν. Ἐκείνοι δὲ ἐφησαν· Μὴ γένοιτο. Τότε πεποιηκῶς ὃν ἐπέζητησαν λόγον, ἀπολύει αὐτούς. Ἐν ὧσιν οὖν εἰ ὑπατοὶ μετὰ τοῦ ⁴⁷ ἐνυπογράφου λόγου πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀπέρχοντο, ὁ Μασαλμάς πλήθην πάμπολλα ἔχων, καὶ μὴ δυνάμενος πώποτε ⁴⁸ στήναι (68), παραγίνεται εἰς Ἀκρωϊνόν (69). Ἰδὼν δὲ ὁ στρατηγὸς ὅτι παρῆλθε τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἀπέρχεται. Περιτυχῶν δὲ τὸν Θεοδοσίου ⁴⁹ υἱὸν, χειροῦται αὐτὸν ⁵⁰ μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας καὶ τῶν ἐν τέλει ἀνδρῶν τοῦ παλατίου. Ὁ δὲ Μασαλμάς καταλθὼν εἰς Ἀσίαν ἐκεῖ παρεχίμασεν, καὶ Οὐμαρος ἐν Κιλικίᾳ. Ὁ δὲ στρατηγὸς παραλαβὼν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ συμβουλευσάμενος τοῖς σὺν αὐτῷ ἔρχεται εἰς Χρυσόπολιν. Γνοὺς δὲ ὁ ⁵¹ Θεοδόσιος τὰ πραχθέντα, καὶ βουλευσάμενος Γερμανὸν τὸν πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον, ἔλαβεν λόγον διὰ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου παρὰ Λέοντος τῆς αὐτοῦ ἀδελφείας, καὶ οὕτως ἐγχειρίζει αὐτῷ τὴν βασιλείαν. Θεοδόσιος δὲ σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ κληρικῶι γεγονότες τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ διῆξαν. Ἐλθὼν δὲ Μασαλμάς ἐν τῇ Περγάμῳ ταύτην παρεκάθισεν, καὶ παραχωρήσει Μεροῦ ταύτην παρέλαβεν ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας. Εἰσηγήσει γάρ τινας μάγου ἐνεργόντες ⁵² οἱ τῆς πλῆθους ἔγκυον γυναῖκα πρὸς τὸ τεκεῖν οὔσαν, ταύτην ἀνέτεμον· καὶ λαθόντες τὸ βρέφος, καὶ ἐπὶ κακκάδου ἐψήσαντες ⁵³, εἰς τὴν τοιαύτην θεοδδελυκτον οὐσίαν

puerum cacabo elixantes, quicumque arma suscipere illud Deo execerandum intinxere. Eam ob rem in hostium potestatem venero.

A. M. 6209. — *Ῥωμαίων βασιλέως Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ἐδασίλευσεν ἐκ τῆς Γερμανικῶν ⁵⁴ (71) καταγόμενος, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐκ τῆς Ἰσαυρίας. Ὑπὸ δὲ Ἰουστινιανοῦ βασιλέως σὺν τοῖς γονεῦσι μετοικίζεται ἐν Μεσημβρίᾳ τῆς Θράκης ἐν τῇ ⁵⁵ πρώτῃ αὐτοῦ βασιλείᾳ· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ βασιλείᾳ ἐρχομένου αὐτοῦ μετὰ τῶν Βουλγάρων (72) ὑπῆντησεν

A profecturus sum. Vero quia ducem esse me novisti, impedimenta, facultates, argenteam supellectilem et exercitum in comitatu esse simul noveris. Cunctis cautum fide tua volo. Et si quidem pro libito res successerit, bene et feliciter; sin minus, citra periculum et animi maerorem ad meos redibo. Porro consulibus ad Theodosiana Masalmam convenientibus, ipse dixit: Ducem vestrum mihi illudere certus sum. At illi: Absit omnino, responderunt, Masalmas vero cautione, quam a se petierant, tradita, eos dimittit. Ipsi itaque cum scripto fidei datae teste in itinere positus, ut erat Masalmas copioso

327 stipatus exercitu, nec usquam consistere valens, Acroinum armis aggreditur. Dux autem ubi eum suarum provinciarum limites praetergredi vidit, Nicomediam se contulit, ac Theodosii filium cum omni imperatorio apparatu et palatii optimatibus forte obviam factum in potestatem accipit. Masalmas subinde declinans in Asiam, in ea hiberna duxit, et Umarus pariter in Cilicia. Dux autem imperatoris filio secum ducto, et communicato cum suis consilio, Chrysopolim accedit. Theodosius de iis, quae gesta erant, certior factus, requisita Germani patriarchae et senatus sententia, a Leone, qui hoc in tractatu patriarcham admiserat sequestrem, immunitatis et salutis fidem accipit, atque ita imperio se abdicat, et Leoni tradit, et tum ipse tum filius quoque clericorum albo adscripti, reliquum vitae tempus in pace transegero. Masalmas Pergamum veniens, eam obsidione cinxit, et Dei permissu, ut diaboli opera, urbem cepit. Magi quippe nonnullius suasibus praegnantem mulierem ac jam partui propinquam comprehensam mediam dissecurere, deiractumque utero

C cinxit, et Dei permissu, ut diaboli opera, urbem cepit. Magi quippe nonnullius suasibus praegnantem mulierem ac jam partui propinquam comprehensam mediam dissecurere, deiractumque utero

A. C. 709. — *Romanorum imperatoris Leonis Isauri annus primus.*
Hoc anno Leo Germanicia, seu verius Isauria oriundus imperium obtinuit. Hic una cum parentibus e natali solo in Thraciae Mesembriam ab imperatore Justiniano translatus fuit primi ejus imperii temporibus, eodem vero secundo imperante, quando cum Bulgaris nimirum reversus est, ipse Leo ob-

VARIAE LECTIONES.

⁴⁴ μου add. ex A. ⁴⁵ ἀθλιπτος A, ἀθλιβος vulg. ⁴⁶ μοι] με A f. ⁴⁷ μετὰ τοῦ A α, μετ' αὐτοῦ vulg. ⁴⁸ πώποτε A, ποτὲ vulg. ⁴⁹ τοῦ Θεοδ. A. ⁵⁰ αὐτὸν A, τούτον vulg. ⁵¹ ὁ add. ex A. ⁵² ἐνεργόντες add. ex A. ⁵³ ἐψήσαντες A, ἀψήσαντες vulg. ⁵⁴ Γερμανικῶν A. ⁵⁵ ἐν τῇ A, ἐπὶ τῇ vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(67) Theodosianopolim Phrygiae Pacatianae urbem: ejus Chalcedonense et CP. quintum concilia meminere. ORTELIIUS.

(68) Ob ingentes nempe copias, quibus nulla finis regio ad comitatum sufficeret. Sic bene intellexit Anast., non quod reddiderat novus interpr., nec poterat alieno invadendo modum ponere. Adeoque venit Acronium, παραγίνεται, ac Leonis provinciam sibi hiberna ducturus excedit, quae tota hujus loci fabula existit. COMBEPIS.

(69) Bithyniae. Anastasius, Acronium.

(70) Anastasius, dexterae manus suae manicas; τὰς

χειρίδας τῶν δεξιῶν χειρῶν, disertior Nicephorus posuit. Petavius reddidit, *omnis dexterae manus digitos*. Annon χειρίδες, manicae? Ita Glossarium Anastasii.

(71) Ut Germanicia ad Syrorum et Cilicium fines nobilis urbs, ita Isauria provincia indigenarum atrocissimi et barbarie infamis. Leo, ex hac oriundus, alterius nunquam patriae honorem sibi asciscere studuit.

(72) Regii haec cod. vera unaque germana lectio, Ἐρχομένου αὐτοῦ ἐκ τῶν Βουλγάρων· cum redire, ille e Bulgaris; post nempe eadem ad Acronium

viam progressus quingentarum ovium ad eum munus misit : quo Justinianus delinitus, spatharium mox creatum in sinceriorum amicorum numerum allegit. Hinc invidia conciti nonnulli ipsum affectatæ tyrannidis apud Justinianum accusaverunt, verum instituta rei discussione, isti velut calumniatores cum rabore retro amandati sunt. Is sane rumor ex eo tempore a plerisque divulgari cœpit. Justinianus autem licet ei palam nocere nollet, secreta tamen indignatio animum ejus incessit, quare ipsam cum ingenti pecunia in Alaniam delegavit, ut Alanos in Abasgiam et Lazicen et 328 Iberiam concitaret. Ille Lazicam profectus pecuniam quidem in Phaside reposuit, et paucis indigenis secum abductis in Dapsilium se contulit, ac deinde Causasais montibus superatis, in Alaniam contendit. At cum perniciem ipsi inferre Justinianus meditaretur, qui pecuniam ab ipso in Phaside repositam tolleret, misit. Alani vero spathario cum honore suscepto, verbisque ejus obediens, irruptione in Abasgiam facta, provinciam omnem in servitutem miserunt. Tunc Abasgorum dominus Alanis in hæc verba significat : Virum, si bene conjicio, mendaciis conflingendis aptiorem, præter istum, qui mutuam inter nos loco patriaque vicinos dissensionem excitaret, quem inmitteret, haud reperit. Sane ille nobis imposuit, maxime cum pecuniarum promissa nobis primum obtulit, pecunias ipsas mandato suo Justinianus recipit. Verum tradite nobis illum et nummorum tria millia vobis exhibebimus, et quam ab antiquo habuimus pacem non violabimus. Responderunt Alani : Non gratia pecuniarum, sed ex eo, quem ad imperatorem fovemus affectu, viro parere non recusavimus. Abasgi iterum ad eos delegaverunt, qui dicerent : Tradite nobis illum, et nummorum sex millia rependemus. Alani Abasgorum regiones explorare consiliati, nummorum sex millia accipere, et spatharium Abasgorum manibus permittere pacti sunt. Communicato subinde spathario consilii secreto, his eum verbis compellant : Via qua Romanam in ditionem itur undequaque, ut cernis, interclusa est, nec istinc digredi tibi facile conceditur. Quare cum hostibus dolo nobis agendum. Nos itaque tradituros te ipsis fecte conveniamus, tum vero te cum quibusdam e nostris misso clusurarum, quæ apud illos sunt, aufractus explorabimus, et impetum demum in eos facto per eorum regiones grassati, quod obviuui fiet, vastabimus, atque ita,

αὐτῷ μετὰ δώρων προβάτων πεντακοσίων. Θεραπευθεὶς δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς σπαθάριον εὐθέως αὐτὸν πεποίηκεν, καὶ εἶχεν⁸⁶ αὐτὸν ὡς γνήσιον φίλον. Φθόνῳ δὲ φερόμενοι τινες πρὸς αὐτὸν διέβαλλον αὐτὸν, ὡς τῆς βασιλείας ὀρεγόμενον. Ζητήσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦτου, ὡς συκοφάνται κατησχύνθησαν. Ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος ἔκτοτε ἤρξατο ὑπὸ πολλῶν λαλεῖσθαι. Ὁ οὖν Ἰουστινιανὸς εἰ καὶ προφανῶς τοῦτον βλάβαι οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' οὖν βρόμος (73) τις αὐτῷ κατ' αὐτοῦ ἐντίθεται, καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν ἐν Ἀλανίᾳ (74) μετὰ χρημάτων πρὸς τὸ συγκινήσει τοὺς Ἀλανοὺς κατὰ Ἀβασγίαν καὶ Λαζικήν καὶ Ἰβηρίαν (75). Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐν τῇ Λαζικῇ, τὰ μὲν χρήματα ἀπέθετο ἐν τῷ Φάσιδι, ὄλιγους δὲ λαθῶν τῶν ἐντοπίων ἀπῆλθεν εἰς Δαψύλαιαν⁸⁷, καὶ ὑπερβάς τὰ Καυκάσια ὄρη, ἦλθεν ἐν Ἀλανίᾳ. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς θέλων ἀπολέσαι αὐτὸν, πέμψας ἐπέηρε τὰ χρήματα ἐκ τοῦ Φάσιδος· οἱ δὲ Ἀλανοὶ τὸν σπαθάριον μετὰ πάσης τιμῆς δεξάμενοι, καὶ τῶν λόγων⁸⁸ αὐτοῦ ὑπακούσαντες, εἰσῆλθον⁸⁹ καὶ ἡχημαλώτευσαν τὴν Ἀβασγίαν. Ὁ δὲ τῶν⁹⁰ Ἀβασγῶν κύριος δηλοῖ τοῖς Ἀλανοῖς, ὅτι Ὡς εὐρίσκω ἄλλον τοιοῦτον⁹¹ ψεύστην οὐκ εἶχεν Ἰουστινιανὸς, ὃν ὤφειλεν ἀπολύσαι καὶ συγκινήσει ἡμᾶς καθ' ἑμῶν τῶν γειτόνων ἡμῶν, εἰ μὴ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. Ἐψεύσατο γὰρ ἡμᾶς καὶ περὶ τὴν ὑπόσχεσιν τῶν χρημάτων· πέμψας γὰρ Ἰουστινιανὸς ταῦτα ἐπέηρεν. Ἀλλὰ ὅτε ἡμῖν αὐτὸν, καὶ παρέχομεν ὑμῖν τρισχίλια νομίσματα, καὶ ἡ⁹² ἀπ' ἀρχῆς ἡμῶν ἀγάπη μὴ διαλυθῆ. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ εἶπον, ὅτι Ἡμεῖς οὐχ ἔνεκεν χρημάτων ὑπηκούσαμεν αὐτῷ, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην. Πάλιν δὲ οἱ Ἀβασγοὶ πέμπουσιν πρὸς αὐτοὺς λέγοντες, ὅτι Δότε ἡμῖν αὐτὸν, καὶ παρέχομεν ὑμῖν ἑξακισχίλια νομίσματα. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ θέλοντες καταμαθεῖν τὴν χώραν τῶν Ἀβασγῶν, συνέθεντο λαβεῖν τὰ ἑξακισχίλια νομίσματα, καὶ δοῦναι τὸν σπαθάριον. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ ἐθάβρησαν τῷ σπαθαρίῳ πάντα⁹³, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι Ὡς ὄρεξ ἡ ὁδὸς ἡ ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀγούσα κεκλεισμένη ἐστίν, καὶ πῶς παρελθεῖν οὐκ ἔχεις· ἀλλὰ καὶ⁹⁴ μᾶλλον τροπευτώμεθα καὶ συναξώμεθα αὐτοῖς, ὅτι παραδιδόμεν σε, καὶ ἀπολύομεν ἅμα τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῖς ἡμῶν, καὶ καταμανθάνομεν τὰς κλεισοῦρας αὐτῶν, καὶ κურσεύομεν, καὶ ἀφανίζομεν τὴν χώραν αὐτῶν, ποιούμεν⁹⁵ τὴν θεραπείαν ἡμῶν. Τῶν δὲ ἀποχριστιανῶν τῶν Ἀλανῶν ἀπελθόντων εἰς Ἀβασγίαν καὶ συνθεμένων παραδίδειν⁹⁶ τὸν σπαθάριον, πλεῖστα ξένια παρ' αὐτῶν εἰλήφασιν· καὶ πλείονας

VARIAE LECTIONES.

⁸⁶ εἶχεν A. ⁸⁷ Δαψύλαιαν A. ⁸⁸ τὸν λόγον A. ⁸⁹ εἰσῆλθον A e, ἦλθον vulg. ⁹⁰ τῶν add. ex A. ⁹¹ τοιοῦτον add. ex A. ⁹² ἡ add. ex A. ⁹³ πάντα add. ex A. ⁹⁴ ἀλλὰ καὶ A, ἀλλὰ vulg. ⁹⁵ ποιούμεν A, ποιῶμεν vulg. ⁹⁶ παραδίδοναι A.

JAC. GOARI NOTÆ.

ab iis acceptam, ac cum probro, amisso fere exercitu, ac impeditentis fugeret. Tunc enim non potuit non gratissimum esse pecuniarium illud munus, ac Justiniani animum Leoni devincire. COMBESIS.

(73) Proprie, *sædor*; metaphorice, *horror et aersio animi*.

(74) Alia lectio, Ἀλβανία.

(75) Ἰβηρίαν, suppl. ex Anast., Barb., Peyg. τῶν Σαρακηνῶν ἐπικρατούντων τὴν τε Ἀβασγίαν, καὶ Λαζικήν, καὶ Ἰβηρίαν, cum *Abasgia, Lazice et Iberia Saracenorum ditionis essent*; quæ est ratio cur Justinianus ubique pacis impatiens, Alanos in eos Leonis opera concitaverit. COMBESIS.

ἀποκρισιάρχους πάλιν ἀποστέλλουσιν μετὰ καὶ τῆς ποσότητος τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸ παραλαβεῖν⁶⁷ τὸν σπαθάριον. Οἱ δὲ Ἄλανοὶ λέγουσι τῷ σπαθαρίῳ, ὅτι Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, καθὼς καὶ⁶⁸ προείπαμεν, ἐπὶ τὸ λαβεῖν σε παρεγένοντο, καὶ ἡ Ἀβασγία ἐκδέχεται σε. Καὶ ἐπεὶ πλησιάζομεν αὐτοῖς, πραγματευταὶ ἀπερχόμενοι πρὸς αὐτοὺς οὐ διαλείπουσιν. Λοιπὸν ἵνα μὴ διαβληθῇ ὁ σκοπὸς ἡμῶν, παραδωσόμεν σε φανερώς· καὶ ἀποκινούτων αὐτῶν, ἀπολύσομεν⁶⁹ κρυπτῶς ἐκ τῶν ὀπίσω, καὶ ἐκείνους μὲν ἀποκτείνομεν⁷⁰, σὲ δὲ⁷¹ κρύπτομεν, ἕως ἂν σωρευθῇ ὁ λαὸς ἡμῶν καὶ ἀσυμφώνως εἰσέλθωμεν ἐν τῇ γῆ αὐτῶν. Ὁ καὶ γέγονεν. Παραλαβόντες δὲ⁷² τῶν Ἀβασγῶν ἀποκρισιάρχους τὸν σπαθάριον σὺν τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ, δῆσαντες αὐτοὺς ἀπήρχοντο· καταλαβόντες δὲ ἐκ τῶν ὀπίσθεν οἱ Ἄλανοὶ σὺν τῷ Ἰτάτῃ τῷ κυρίῳ αὐτῶν ἀποκτείνουσι⁷³ τοὺς Ἀβασγούς· τὸν δὲ σπαθάριον ἔκρυψαν, καὶ στρατολογήσας ἐξένησεν κατὰ Ἀβασγίας⁷⁴, καὶ ἀπροσδοκῆτως εἰσελθὼν τὰς κλεισούρας πλείστην αἰχμαλωσίαν καὶ ἀφανισμὸν εἰς τοὺς Ἀβασγούς⁷⁵ ἀπειργάσατο. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς, ὅτι καὶ⁷⁶ χωρὶς τῶν χρημάτων τὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ γέγονεν, πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς Ἀβασγούς, ὅτι Ἐὰν διασώσῃτε⁷⁷ τὸν σπαθάριον ἡμῶν, καὶ παρελθεῖν ἐάσητε δι' ἡμῶν ἀβλαβῆ, πάντα τὰ πταίσματα ἡμῶν συχωροῦμεν ὑμῖν. Οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς ταῦτα δεξάμενοι, ἀπέστειλαν πάλιν εἰς Ἀλανίαν, λέγοντες, ὅτι Δίδομεν ὑμῖν ὕψιδας τὰ τέκνα ἡμῶν, καὶ ὁδοὺς ἡμῖν τὸν σπαθάριον, ἵνα ἀπολύσωμεν αὐτὸν πρὸς Ἰουστινιανόν. Ὁ δὲ σπαθάριος τοῦτο οὐ κατεδέξατο, εἰπὼν δὲ⁷⁸ Ἄνυται ὁ θεὸς ἀνοῖξαι μοι θύραν τοῦ ἐξελεῖν· ἐπεὶ δὲ Ἀβασγίας οὐκ ἐξέρχομαι. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ φοσσάτων Ῥωμαίων καὶ Ἀρμενίων εἰσελθόντων ἐν Λαζικῇ καὶ τὴν Ἀρχαῖόπολιν πολιτοκοῦντων, ἀκουσάντων τε τὴν τῶν Ἰουστινιανῶν ἔλευσιν, ἀνεχώρησαν. Ἀποσπαρθέντες δὲ τινες⁷⁹ ἐξ αὐτῶν ἕως τῶν⁸⁰ διακοσίων, ἀνῆλθον ἐν τοῖς μέρεσιν Ἀψιλίας καὶ τῶν Καυκασίων πραιδεύοντες. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν καταλαβόντων τὴν Λαζικὴν, φυγῆ χρησάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἀρμενίων λαὸς ἐπὶ τὸν Φάτιν ὑπέστρεψεν. Οἱ δὲ διακόσιοι ἐπιμείναντες⁸¹ εἰς τὰ Καυκάσια ὄρη, ἔστησαν ληττεύοντες, ἀπογνόντες ἑαυτῶν. Οἱ δὲ Ἄλανοὶ μαθόντες τοῦτο⁸² ὑπέλαθον πλῆθος Ῥωμαίων εἶναι ἐν τοῖς Καυκασίοις, καὶ χαρέντες λέγουσι τῷ σπαθαρίῳ, ὅτι Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπλησίασαν, ἀπελθε πρὸς αὐτούς. Λαβὼν δὲ ὁ σπαθάριος πεντήκοντα Ἄλανοὺς, καὶ ὑπερβὰς μετὰ κυκλοπόδων (76) Μαῖου μηνὸς τὰς χίνας⁸³ τῶν Καυκασίων, εὗρεν αὐτούς, καὶ ἐν πολλῇ χαρᾷ γεγονώς,

A qua e re nostra sunt, promovebimus. Alanorum igitur apocriisarii in Abasgiam profecti, et spatharium tradituros pacti; plurima ab ipsis retulerunt munera. Abasgi subinde plures e suis cum eisdem apocriisarios delegarunt, qui promissam auri summam enumerarent, et spatharium reciperent. Tum vero Alani ad spatharium: Homines isti, inquit, te sibi traditum, ut monuimus, comprehensuri venerunt, et jam te vinctum Abasgia tota praestolatur. Ad eos vero, ceu provinciae nostrae conterminos, mercatores e nostris saepius itare et transire noveris. Quare ne consilium a nobis arreptum in crimen vertatur, in manus eorum manifeste trademus te, illisque te secum rapientibus ex ultimo nostrorum agmine **329** quosdam occulte submittemus, qui eos armis adorianur et occidant: te vero, donec exercitus noster in terram eorum pacis omni foedere soluto irrupturus colligatur, ab oculis secreto removendum noveris. Consilio res successit. Capto siquidem cum omni comitatu spathario, eoque vinculis constricto, Abasgorum apocriisarii iter arripiunt, Alani vero Itaze domino suo duce Abasgis occisis, spatharium ad se receptum occultant. Ille exercitu collecto movit in Abasgos, et penetratis ex improvise elusurarum angustiis, partaque captivorum ingenti praeda maximam eladem Abasgis intulit. Ubi nullis expensis pecuniis vel aere soluto que mandaverat feliciter successisse Justinianus rescivit, scribit Abasgis: Si spatharium nostrum incolumem servaveritis, et absque periculo per terras vestras permiseritis transire, offensas a vobis in nos admissas condonamus. Illi litteris alacri animo receptis Alanis iterato haec nuntiant: Filios nostros in obsides vobis damus; tantum spatharium nobis tradite, ut Justiniano protinus transmittamus. Conditionem oblatam recusavit spatharius, dicens: Felicem exitus viam mihi reserare potens est Deus, per Abasgorum vero fines transire non fert animus. Caeterum quodam tempore abhinc elapso, cum Armeniorum Romanorumque exercitus Lazicam ingressus Archæopolim obsideret, audito Saraceno- rum adventu, inde continuo recessit. Ex ipsi's autem nonnulli ad ducentos distracti, finibus Apsiliae penetratis, Caucasiorem regionem deprædati sunt. Cum vero Saraceni in Lazicam venissent, Romanorum et Armeniorum exercitus fuga usus in Phasidem remeavit. Porro ducenti isti ad Caucasios montes subsistentes, rebus desperatis latrocinia exercebant. Quo comperto Romanorum copias ingentes ad Caucasi loca appulisse conjicientes Alani, supra

VARÆ LECTIONES.

⁶⁷ παραλαβεῖν A, λαβεῖν vulg. ⁶⁸ καθὼς καὶ A, καθὼς vulg. ⁶⁹ ἀπολύσομεν A, ἀπολύομεν vulg. ⁷⁰ ἀποκτείνομεν A, ἀποκτείνομεν a f. ⁷¹ σὲ δὲ A, καὶ σὲ vulg. ⁷² παραλαβόντες δὲ A, παραλαμβάνοντες γὰρ vulg. ⁷³ ἀποκτείνουσι A. ⁷⁴ Ἀβασγίας A, Ἀβασγούς vulg. ⁷⁵ καὶ ἀφ. εἰς τ. Ἀβ. A, εἰς τ. Ἀβ. καὶ ἀφ. vulg. ⁷⁶ Καὶ add. ex A. ⁷⁷ διασώσῃτε A, σώσῃτε vulg. ⁷⁸ ὅτι add. ex A. ⁷⁹ τὴν τῶν add. ex A. ⁸⁰ τινες om. A. ⁸¹ τῶν om. A. ⁸² ἐπιμείναντες A, ἐπιμείναν vulg. ⁸³ τοῦτο add. ex A f. ⁸⁴ τὰς χ. A, τοὺς χ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(76) Cyclopedes interpretatur Anastasius.

incolum læti spathario dixere : Advenero Romani, A recipe te ad illos. Tum igitur spatharius Alanis quinquaginta comitatus, et cyclopedum ope nivibus Caucasæi jugi mense Maio superatis, Romanos offensus, et gaudio perfusus totus rogabat, Ubi est exercitus? Responderunt illi : Saracenis Inguentibus, in Romanorum ditionem redierunt. Nos vero cum Romanos fines attingere vetæremur, iter in Alaniam meditati sumus. Spatharius ad eos : Quid nunc rei agendum est? inquit. Tum illi : Hac, aiunt, regione transire nullo pacto conceditur. Annon alia via, respondet spatharius, facilis transitus? Porro castrum illie erat nomine Siderum cujus custos quidam nomine Pharasmanius sub Saracenorum potestate constitutus **330** pacem cum Armeniis servabat. Nonnullis ad eum delegatis spatharius significat : Si pacem cum Armeniis agis, eam mecum habe, Romanorum jugum subi, ser opem irsuper, ut ad mare transeamus, et Trapezuntein trajicere possimus. Eo conditiones haud admittente, ex suis et Armeniis nonnullos spatharius distrahi, quibus insidias locare imperat, ac, Ubi milites, inquit, ad diurnum laborem et agrorum culturam prodeuntes videritis, quos poteritis, detinete, et exteriores portas occupate, donec ipsi advenerimus. Illi impositum onus capessunt, et positis insidiis in populum ad diurnum opus extra castrum prodeuntem irruunt ex improvise, et occupatis etiam portis plures ex eis ceperunt. Pharasmanius in castro cum paucis remanserat, cum repente spatharius se ipsum præsentem exhibuit, ac ut portas aperiret cum Pharasmanio collocutus, haud acquievit ille, quin imo bellum sustinendum duxit, cumque castrum bene munitum foret, ipsum invadere spatharius haud valuit. Interea Marinus Apsiliensium incolarum spectatissimus castrum obsessum intelligens, magno timore percussus est, cum videlicet copiosum illic cum spathario exercitum considerare arbitraretur. Quare viris trecentis secum abductis, spatharium adiit, et, Ego te, inquit, ad maris usque oras incolumem deduco. Tum vero Pharasmanius, ubi se in has conjectum angustias sensit, cum spathario collocutus : Accipe, ait, filium meum obsidem, et imperio Romano me subditum fore polliceor. Ille recepto in potestatem puero, Quem te, rogat, imperii sublitam prosteris, qui etiam inclusus et obsidione cinctus, nobiscum pacisci contendis? Certe nos hinc recedere impossibile est, nisi prius castrum in potestatem nostram veniat. Pharasmanius ad hæc : Da si lem, inquit, te nihil damni illaturum, sed cum triginta solis comitibus te castrum ingressurum.

ἠρώτα, Ποῦ ἐστὶν ὁ λαός; Οἱ δὲ εἶπον· Τῶν Σαρακη-
 νῶν ἐπιπεσόντων ἐπὶ Ῥωμανίαν ὑπέστρεψαν. Ἡμεῖς
 δὲ μὴ δυνηθέντες ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀπελθεῖν, ἐπὶ Ἀλα-
 νίαν ἠρχόμεθα. Καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς· Τί ποιῶμεν
 ἄρτι; Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι διὰ τῆς χώρας ταύτης ἀδύνα-
 τὸν ἐστὶ διελθεῖν ἡμᾶς. Ὁ δὲ σπαθάριος εἶπεν· Οὐκ
 ἐστὶ δυνατόν δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐξελθεῖν; Κάστρον οὖν
 ὑπῆρχεν ἐκεῖσε, τὸ λεγόμενον Σιδηρὸν, ἐν ᾧ ἦν τοπο-
 τηρητῆς Φαρασμάνιος τις τοῦνομα ὑπὸ τοὺς Σαρακη-
 νούς τυγχάνων, καὶ εἰρήνην ἔχων μετὰ τῶν Ἀρμε-
 νίων. Πέμψας οὖν ὁ σπαθάριος ὀλοῖ αὐτῷ⁸⁸, ὅτι Ἐφ'
 ὅσον εἰρήνην ἔχεις μετὰ τῶν Ἀρμενίων, εἰρήνευσον
 καὶ μετ' ἐμοῦ· καὶ γενοῦ ὑπὸ τὴν βασιλείαν Ῥω-
 μαίων⁸⁹· καὶ ὁδὸς ἡμῖν συναρσιν τοῦ καταθεῖν ἐν τῇ
 θαλάσῃ, καὶ περᾶσαι εἰς Τραπεζοῦντα. Τοῦ δὲ μὴ
 ἐλομένου τοῦτο ποιῆσαι, πέμπει ὁ σπαθάριος, ἐκ
 τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ καὶ Ἀρμενίους, παραγγέλλας
 αὐτοῖς ποιῆσαι ἔγκρυμμα· καὶ ὅτε ἐξέρχονται ἐκ
 τοῦ κάστρου εἰς τὸν κάματον (77), χειρώσασθε ἐξ
 αὐτῶν ὄσους δύνασθε, καὶ τὰς πόρτας κρατήσατε ἐκ
 τῶν ἔξω, ἕως ἂν καὶ ἡμεῖς φθάσωμεν. Τῶν δὲ ἀπελ-
 θόντων καὶ ποιησάντων τὸ ἔγκρυμμα, καὶ τοῦ λαοῦ
 ἐξελθόντος εἰς τὸν κάματον, ἄνω ἐπιπεσόντες τὴν
 τε πόρταν⁸⁷ ἐκράτησαν, καὶ πολλοὺς ἐξώγρησαν.
 Τοῦ δὲ Φαρασμάνιου ἐν τῷ κάστρῳ μετ' ὀλίγων μει-
 ναντος, κατέλαθεν καὶ ὁ σπαθάριος, καὶ προσλαλήσας
 τῷ Φαρασμάνιῳ ὅπως ἀνοίξῃ τὰς πόρτας μετ' εἰρή-
 νης⁸⁸, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐκρότητε πόλεμον. Τοῦ
 δὲ κάστρου ὄχυρόν⁸⁹ ὄντος, λαθεῖν αὐτὸ οὐκ ἠδύ-
 νατο. Μαρῖνος δὲ ὁ πρῶτος τῶν Ἀψιλῶν μαθὼν πο-
 λιορκεῖσθαι τὸ κάστρον, φόβῳ συνεσχέθη⁹⁰, νομίσας
 πολὺν λαὸν εἶναι σὺν τῷ σπαθαρίῳ· καὶ λαθῶν μεθ'
 ἑαυτοῦ τριακοσίους, ἀπῆλθεν πρὸς τὸν σπαθάριον,
 λέγων, ὅτι Ἐγὼ σε διασώζω ἕως τῆς παραθαλάσσιας.
 Ὁ δὲ Φαρασμάνιος ἑωρακίως τὴν περίστασιν, εἶπεν
 πρὸς τὸν σπαθάριον· Λάβε τὸ τέκνον μου ὄψιδα, καὶ
 ὁμολογῶ δουλεύειν τῇ βασιλείᾳ. Ὁ δὲ λαθῶν τὸ τέκνον
 αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Ποῖον δοῦλον ἑαυτὸν τῆς βασι-
 λείας καλεῖς, ὅτι ἐναπόκλειστος ὢν λαλεῖς ἡμῖν;
 ἀδύνατόν ἐστιν ἡμῖν ἀναχωρηῆσαι μέχρις ἂν παρα-
 λάθωμεν τὸ κάστρον. Τότε λέγει ὁ⁹¹ Φαρασμάνιος·
 Δός μοι λόγον. Ὁ⁹² δὲ σπαθάριος ἔδωκεν; αὐτῷ λό-
 γον, μηδὲν αὐτὸν⁹³ ἀδικῆσαι, ἀλλὰ μετὰ τριάκοντα
 ὀνομάτων μόνον εἰσελθεῖν ἐν τῷ κάστρῳ. Τοῦτον⁹⁴
 δὲ τὸν λόγον μὴ φυλάξας παρήγγειλε τοῖς συν-
 εισερχομένοις αὐτῷ τριάκοντα, ὅτι Ἐν τῷ⁹⁵ εἰσελ-
 θεῖν ἡμᾶς κρατήσατε τὰς πόρτας, καὶ ἂς εἰσέλθωσι
 πάντες. Καὶ τούτου γενομένου, ἐκέλευσε⁹⁶ βλη-
 θῆναι πῦρ εἰς τὸ κάστρον. Γενομένης δὲ πυρκαϊῆς
 μεγάλης, ἐξῆλθον αἱ φαμίλιαι ἀρπάξουσαι ὅ τι⁹⁷
 ἠδύναντο βαττάσαι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς·

VARIAE LECTIONES.

⁸⁷ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ⁸⁸ Ῥωμαίων om. A f. ⁸⁹ ἐπιπεσόντες τὴν τε πόρταν A, ἐπιπεσόντιο, καὶ τὰς πόρτας vulg. ⁹⁰ μετ' εἰρήνης add. ex A. ⁹¹ ὄχυρόν A, ἰσχυρόν vulg. ⁹² συνεσχέθη A, συνηχήμενος; vulg. ⁹³ ὁ add. ex A. ⁹⁴ ὁ δὲ σπαθ. ἔδ. αὐτῷ λόγ. add. ex A. ⁹⁵ μηδὲν αὐτὸν A, μηδένα vulg. ⁹⁶ τούτων δὲ τὸν λόγον μὴ φυλάξας A, τούτου δὲ λόγον μὴ φυλάξαντος vulg. ⁹⁷ ἐν τῷ A, τὸ vulg. ⁹⁸ ἐκέλευσε] ἐπε-
 ἔστρεψε A f. ⁹⁹ ὅ τι] εἶτι A, ὅτι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) *Labor diurnus recentioribus κάματος, et κάμνω, laboro.*

καὶ ποιήσας ἄλλας τρεῖς ἡμέρας, κατέλυσε τὰ A Is iubens pollicetur, at fide postmodum viola a, comitibus injunxit: Ingressi portas occupate, et reliqui demum socii subsequantur. Quo, ut jusserat, praestito, etiam ignem castro submitti imperavit, incendioque jam excitato, familiae omnes illuc egressae, ex facultatibus, quod licuit, secum asportaverunt, et exactis illis diebus tribus muros solo tenus aequavit, et motis inde castris cum Marino Apsiliensium primore in Apsiliam profectus est, ubi summis honoribus ab incolis susceptus fuit. Inde ad maritimam oram digressus, in ulteriorem ripam traiecit, et a Justinianum se contulit. Justiniano e vivis sublato, et Philippico oculis privato, Artemius imperat, qui Leonem Orientalem ducem 331 instituit. Mox Theodosio tyrannidem arripiente, cum ejectus esset Artemius, et cum barbarorum incursionibus, tum injustis Justiniani caedibus, tum Philippici sacrilegis impietatibus cuncta sus deque per Romanam rem publicam jactarentur, memoratus iste Leo armis in Theodosium susceptis Armenii partes strenue propugnabat. Propositi vero armorumque socium, et in eadem pericula conspirantem nactus est Artabasdum Armenicorum ducem, quem Anna filia in matrimonium locata generum imperator factus ascivit, et europalatis dignitate auxit. Caterum Masalmas in Asia hiematis ibi Leonis promissorum solutionem exspectabat, qui cum nihil a Leone accepisset, illum se sentiens, Abydum profectus copiosum exercitum in partes Thraciae navibus transmisit, et in urbem imperii reginam arma movit, Sulimanem etiam consilii sui primicerium litteris monuit, ut cum classe instructa adveniret. Die autem mensis Augusti decima quinta urbem obsidere coepit Masalmas, expugnatis direptisque Thraciae castris. Porro terrestri muro circumquaque vallato ingentem fossam aperuerunt, et ad vallum fossae impositum ex lapidibus nullo cemento ad invicem junctis murum, qui castris pro lorica esset, circumduxerunt. Die vero prima mensis Septembris indictione prima, insensus ille Christi adversarius Suliman cum classe et ameræis suis ad urbem appulit, advectis insolitæ magnitudinis bellicis navibus, nec non dromonibus, mille et octingentis numero, et ad spatium littoris, quod

καὶ ἀποκινήσας κατήλθεν ἐν Ἐφίῳ μετὰ καὶ Μαρίνου τοῦ πρώτου αὐτῶν, ὑποδεχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀφίλων μετὰ πολλῆς τιμῆς. Κάκειθεν κατελθὼν ἐν τῇ παραθαλασσίᾳ, ἀντεπέρασεν καὶ ἦλθεν πρὸς Ἰουστινιανόν. Τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ ἀναίρεθέντος, καὶ τοῦ Φιλιππικοῦ τυφλωθέντος, βασιλεύει ὁ Ἀρτέμιος, καὶ πρόβάλλεται αὐτὸν στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικούς. Τοῦ δὲ Θεοδοσίου βασιλεύσαντος, καὶ τοῦ Ἀρτεμίου ἐκδιωχθέντος, καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας συγκεχυμένης οὕσης ἔκ τε τῆς βαρβάρων ἐπιδρομῆς καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ μαιφρονῶν καὶ τῶν τοῦ Φιλιππικοῦ ἀνοσιουργιῶν, οὗτος ὀρειρμένος Λέων ὑπερεμάχεται τῷ Ἀρτεμίῳ, ἐναντιούμενος Θεοδοσίῳ. Εἶχε δὲ συμφωνοῦντα αὐτῷ καὶ συντρέχοντα τὸν Ἀρτάβασδον τὸν τῶν Ἀρμενιακῶν στρατηγόν, ὃν καὶ γαμβρὸν μετὰ τὸ βασιλεύσαι αὐτὸν εἰς Ἄνναν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ πεποίηκεν, προβαλλόμενος αὐτὸν καὶ κούροπλάτην. Μασαλμᾶς δὲ χειμάσας ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐξεδήξατο τὰς τοῦ Λέωντος ὑποσχέσεις, μὴδὲν δὲ παρὰ Λέωντος δεξάμενος, καὶ γνοὺς ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπ' αὐτοῦ, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἄβυδον ἀντεπέρασε λαὸν ἱκανὸν εἰς τὴν Θράκην, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν ἀπεκίνησεν γράφας καὶ πρὸς Σουλεϊμάν τὸν πρωτοσύμβουλον καταλαβεῖν μετὰ τοῦ προετοιμασθέντος στόλου. Τῇ δὲ ε' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς παρεκάθισεν τῇ πόλει ὁ Μασαλμᾶς λυμηνάμενος καὶ τὰ θρακῆα κάστρα. Περιχαρῶσαντες δὲ τὸ χερσαῖον τεῖχος ὤρουσαν φύσσαν μεγάλην, καὶ ἐπάνω αὐτῆς περιτείχισμα στηθαῖον διὰ ξηρολήθου ἐποίησαν. Τῇ δὲ α' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς α' Ἰνδικτιωνῶς ἀνέλαθεν ὁ Χριστομάχος Σουλεϊμάν μετὰ τοῦ στόλου καὶ τῶν ἀμνηρίων αὐτοῦ ἔχων παμμεγέθεις καὶ πολεμικὰς κατίνας καὶ δρόμωνας τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, καὶ προσώρμισεν ἀπὸ τῆς Μαγναύρας ἕως τοῦ Κυκλοσίου. Μετὰ δὲ δύο ἡμέρας νότου πνεύσαντος, καὶ ἀπάραντες ἐκείθεν παρέπλευσαν τὴν πόλιν. Καὶ οἱ μὲν ἐπέρασαν εἰς τὰ Εὐτροπίου καὶ Ἀνθεμίου, οἱ δὲ εἰς τὰ τῆς Θράκης μέρη ἀπὸ τοῦ καστelli τοῦ τῶν Γαλάτων καὶ ἕως τοῦ κλειδίου προσώρμισαν. Τῶν δὲ μεγάλων πλοίων βεβαρημένων ἐκ τοῦ φόρτου καὶ ἀγρευομένων νοτοφύλακας μέχρι τῶν εἰκοσι κατίνων ἀπέμειναν ἐχόντων ἀνὰ ἐκάστην λωρικῶν πρὸς τὰ ταῦτα φυλάττειν. Εὐδίας

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁸ πολλῆς A a f, μεγάλης vulg. ⁹⁹ τῇ add. ex A. ¹ ἐκδιωχθέντος A, διωχθέντος vulg. ² τε add. ex A. ³ καὶ ἐκ τῶν τοῦ A, ἔκ τε vulg. ⁴ τῶν add. ex A. ⁵ ὁ εἰρ. Λέων] ὁ εὐσεβῆς α. ⁶ τῷ Ἀρτεμίῳ] supraser. in A. τοῦ Ἀρτεμίου. ⁷ γράφας πάλιν καὶ A e. ⁸ μετὰ τοῦ προετοιμασθέντος A, μετὰ προετοιμασθ. vulg. ⁹ μηνὸς add. ex A. ¹⁰ στηθαῖον A, στηθῶν vulg. ¹¹ ἐποίησαν om. A f. ¹² παμμεγέθεις ναὺς ἀριθμῶν αὐτῶν A. ¹³ κατίνας] ing. Par. κατήνας. ¹⁴ προσώρμισεν A, προσώρμισαν vulg. ¹⁵ ἕως τῶν K. A. ¹⁶ Ἀνθεμίου A, Ἀνθιμ. vulg. ¹⁷ ἀγρευομένων A, ἀγρευόντων vulg. ¹⁸ νοτοφύλακας A. ¹⁹ κατίνων A a, κτηνῶν f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Reg., etc. Postremum hoc exponit Anast. *sephas sumptus ferentes*, legerit proinde δαπανηφόρους, ubi etiam p. seq. dicuntur hujusmodi κατεῖναι ἀρμαμένων καὶ δαπάνας ferre, *arma ac sumptus reliquos*. COMBEFIS.

(79) Palatium Magnaura corrupte quasi Magna Aulia dicitur Luitprando *De legat.* Alii Anastasium in eo fulmine percussum magna aura perire se

deflentem narrant. Plura Luitprandus, Gyllius, *Orig. CP.* Ad angulum meridionalem situm declarant contextus.

(80) Portus ad Chalcedonem, ab Eutropio Zenonis protospathario, aiunt *Orig. CP.*, πύλην accipit, de quo auctor ad annum Mauricii septimum.

duos autem dies noto spirante ea statione solve-
runt, et ad urbem adnavigaverunt. Et hi quidem
Eutropii Anthemiique oras occupant, alii in Thraciæ
partes a Galatæ castello ad portus ipsius aeras
deveniunt. Operariæ tandem naves suo pondere
depressæ ac tardius latæ cum classis extrema tene-
rent, ad viginti ex præcipuis numerum retro totum
agmen steterunt, centum milites loriceis instructos
ad singularum defensionem ferentes. Tranquillitate
autem magna toti freto primum incumbente, leni
mox venti flatu ex portus angustiis in exitum
operariæ delatæ sunt, easdemque pietissimus impe-
rator incendiariis navibus ex urbis extrema arce
emissis, igne Dei juvantis opera injecto, cunctas
absumpsit, et hæc quidem ad maritima urbis mœnia
conflagrantes disjectæ, aliæ pelagi profundo cum
impositis hominibus absorptæ, reliquæ ad Oream
Plateamque insulam altum mare tenentes deductæ.
Hinc urbis civibus creverunt animi, hostes vero
operosam potentemque avidi 332 ignis virtutem
expertii summo terrore perculsi. Illa quippe ipsa
die sub vesperam ad maritimos muros militares
operias applicare, temonesque supra propugnacula
imponere decreverant. Sed istud eorum consilium
sanctæ Dei Genitricis interventu Deus incassum et
irritum declaravit. Porro eadem nocte pius imperator
catenam ferream Galatæ portum occultentem
silenter subduxit. Hostes imperatorem animo eos
circumveniendi removiasse rati, ulterius progredi et
ad Galatæ portum appellere nequaquam ausi sunt,
sed ad Sosthenii sinum recedentes classem suam

A δὲ καταλκθούσης αὐτὰς ἐν τῷ βέματι καὶ τοῦ Στε-
νοῦ μικρὸν πνεύσαντος (81) ὤθησεν αὐτὰς ἐπὶ τὰ ἔξω.
Ὁ δὲ εὐσεβῆς βασιλεὺς (82) παραχρῆμα ἐμπύρους ὡς
ναῦς κατ' αὐτῶν ἐκπέμφας ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως, τῆ
θείᾳ συμμοχλῆ πυριαλώτους αὐτὰς ἐποίησεν· καὶ
αἱ μὲν εἰς τὰ παράλια ταχῆ ἐμπυριζόμεναι ἀπεβί-
ψησαν, αἱ δὲ εἰς τὸν βυθὸν αὐτανδροὶ κατεποντί-
σθησαν ὡς ἕτεροι δὲ μέχρι τῆς Ὀχελίας καὶ Πλα-
τείας (83) νήσου λαυρίζουσαι ἀπηνέχθησαν. Ἐντεῦθεν
οὖν ὡς οἱ μὲν τῆς πόλεως θάρσος ὡς ἑλθοῦν, οἱ δὲ πο-
λέμιοι μεγάλως κατέπτηξαν τὴν τοῦ ὄγρου πυρῆς
ἐγνωκότες δραστηκωτάτην ἐνέργειαν. Ἐβόλουντο γὰρ
τῆ αὐτῆ ἐσπέρᾳ εἰς τὰ παράλια προσορμίσει ταχῆ,
καὶ τοὺς ἀσχετὰς εἰς τὰς ἐπάλξεις ἐπιθεῖναι· ἀλλὰ
τὴν βουλὴν αὐτῶν διεσκεδάσεν ὁ θεὸς διὰ τῶν πρε-
σβειῶν τῆς ἀγίας Θεοτόκου ὡς (84). Τῆ δὲ αὐτῆ νυκτὶ
τὴν ἄλωσιν ἐκ τῶν Γαλάτου ὡς (85) ὁ εὐσεβῆς βασι-
λεὺς μυστικῶς συνέστειλεν. Οἱ δὲ ἄχθροι νομισαντες,
ὅτι βουλόμενος αὐτοὺς δελεῶσαι ὁ βασιλεὺς ταύτην
παρίστανεν, οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν καὶ ὀρμίσει ὡς
ἔβον τῶν ὡς Γαλάτου· ἀλλὰ διαπλεύσαντες ὡς ἐν τῷ
κόλπῳ τοῦ Σωσθενίου (86) ἐκεῖ κατησφαλίσαντο τὰ
ἑαυτῶν ὡς πλώτμον. Τῆ δὲ ὀγδόῃ ὡς τοῦ Ὀκτωβρίου
μηνὸς θηήσκει· ὁ Σουλεῖμν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, καὶ
ἀμπρῆσει Οὐμαρ. Χειμῶνος δὲ γενομένου (87) βα-
ρατάτου ἐν τῆ θράκη, ὥστε τὴν γῆν ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέ-
ρας μὴ φαίνεσθαι ἐκ τῆς κρυσταλλωθέντος χιόνος ὡς,
πλήθος Ἰππων τε ὡς καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων
τῶν ἄχθρῶν τεθνήκασιν. Τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ κατ-
έλαθεν Σουφιάμ μετὰ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κτισθέντος
C στόλου, ἔχων κατίνας ὡς σιτοφόρους τετρακοσίας καὶ

VARIE LECTIONES.

ὡς τὰς ἐμπύρους; A. ὡς κατεπόνθησαν A e. ὡς οὖν add. ex A. ὡς θάρσος; A. ὡς τῆς πανάγνου θ. A.
ὡς Γαλάτου A, Γαλάτων vulg. ὡς ὀρμίσει A, ὀρμῆσαι vulg. ὡς τῶν add. ex A. ὡς ἀναπλεύσαντες A.
ὡς ἑαυτῶν A, ἑαυτοῦ vulg. ὡς τῆ δὲ ὀγδόῃ] τῆ δὲ ε' A. ὡς ἐκ τοῦ κρυσταλλωθέντος χ. A f. ὡς Ἰππων τε
A, τε Ἰππων vulg. ὡς καμήλων A, et sic ubique.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Borea Proponti. — Cum Diaconus habeat, austro, liquet legisse νότου, nec Theophanes (nisi est lacuna, quod suspicor) aliud scripserit, qui et ipse passio ante austri meminuit, τοῦ νότου πνεύσαντος, cum ea classis urbi adnavigavit. S. Niceph.: ἄμα μικροῦ πνεύματος ἀντιπνεύσαντος, καὶ τοῦ βιθροῦ εἰς τοῦ πλάτος ἀγεσθαι βιάζομένου. Fuerunt hæc cause ut ex naves ita facile incendi potuerint, excerpta illarum ex mole et onere tarditate; modicus ventus, ac auster contrarius, ipseque ad Propontidis fauces adversus fluxus. Auctor *orat. in diem festum τῆς Ἀναβίσεως*, Auct. tom. II pluribus ista prousequitur: Nunc et hanc tertiam urbis liberationem divina ope, ac sanctissimæ Dei Genitricis precibus ea die recolunt Græci. COMBERIS.

(82) Eius impieitate nondum detecta.

(83) Propontidos insulæ.

(84) Libertatæ urbis annuam memoriam Augusti die 15 Ecclesiæ Græciæ recolit Monachum: Τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ ἀνάμνησιν ποιούμεν τῆ; περὶ ἡμᾶς μεγίστης ἀνυπερβλήτου φιλανθρωπίας ἣν εἰδείξατο τότε ὁ θεὸς ἀποστρέψας μετὰ ἀσχύνης τοῦς ἀθέλους Ἀγαρηνοὺς πεσιταῖς τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· *Maximæ, et quæ captum omnem superat in nos clementer eodem die memoriam agimus, quam nimirum tunc Deus exhibuit, Deiparæ Dominiæ nostræ super omnes sanctæ, ac semper virginis Mariæ intercessione depulsis cum dedecore irreligiosis Agarenis. Solutæ obsidionis*

historiam deinde textit, et quæ tum a Nicephoro, tum a Theophane omissa brevè, et ab historiæ fide non alieno discursu percenset. Celebritatis vigiliis et integri παννυχίᾳ, quod pedibus stantes, nec eo die permissa inter decantandos hymnos sessione peragant, ἀκάθιστον τὴν ἡμέραν Græci appellant. Orationem in eam memoriam eὐχαριστήριον, et historicam præfert is tomus quem *Historiæ Monothelitarum* nomine P. Franciscus Combefis ante annos quatuor edidit. Historica narratio eadem quæ in Menæo, tantum cultiore stylo composita: occurrit pag. 817.

(85) Catena a Galata ad urbis muros producta CP. portum fuisse clausum demonstrat Laonicus Chalcondylus lib. vii, Phranzes lib. iii, cap. 8, et alii.

(86) Perampli unius CP. portus regiones, ita dicam, plures, et βραχύτατοι λιμένες, ut historia penultima nota recensita scribit, varias appellationes sortiuntur Σωσθένιον, ad Chrysopolim reponit portum hunc Gyllius, quod in eo adversus Amyntem præliantes Argonautæ salutem repererint οὐσθέντες.

(87) Nicephorus totidem verbis nec scribens, Σουφιάμ vocat Σοφιά, et Ἰζίδ, inferius Ἰζίδ, Ἰζίδον, Anastasius *Gizid*. Solimani nuper memorat necem, et ejus genus memorat Menaxum superius adductum.

δρόμωνας. Καὶ μαθὼν τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πυρὸς ἐνέ-
ργειαν, καὶ παραδραμὼν τὴν Βιθυνίαν, καὶ ἀντικρυς
περάσας, εἰς τὸν τοῦ Καλοῦ Ἄγρου λιμένα προσώρ-
μισεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ κατέλαθεν καὶ Ἰζίδ²⁴ μετὰ
ἐτέρου στόλου κτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ ἔχων καὶ αὐτὸς
κατίνας τριακοσίας ἐξήχοντα ἀρμαμένον τε καὶ θα-
πάνας. Ὁμοίως καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ μεμαθηκὼς περὶ
τοῦ ὕγρου πυρὸς προσώρμισεν εἰς τὸν Σάτυρον καὶ
Βρύαν (88) καὶ ἔως Καρταλιμένους. Οἱ δὲ τῶν δύο
στόλων τούτων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμε-
νοι νυκτὸς τοὺς τῶν κατίνων σανδάλους (89) ἀραντες
ἐν τῇ πόλει προσέφυγον τὸν βασιλέα εὐφημοῦντες,
ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερσίας (90) ἔως²⁵ τῆς πόλεως ὀλόξυ-
λον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. Μαθὼν δὲ δι' αὐτῶν
ὁ βασιλεὺς²⁶ περὶ τῶν κρυπτομένων δύο στόλων ἐν
τῷ κόλπῳ, σίφωνα πυροφόρους κατασκευάσας, εἰς
δρόμωνας τε καὶ δῆτρεις τούτους ἐμβαλὼν, κατὰ τῶν
δύο στόλων ἐξέπεμψεν. Τοῦ δὲ Θεοῦ²⁷ συνεργήσαντος
διὰ τῶν²⁸ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου²⁹ Θεοτόκου
ἐπιτοπιῶς ἐδυθίσθησαν οἱ ἐχθροὶ· καὶ λαθόντες τὰ
σκύλα οἱ ἡμέτεροι καὶ τὰς θαπάνας αὐτῶν μετὰ
χαρῆς καὶ νίκης ὑπέστρεψαν. Ἐτι δὲ πάλιν τοῦ Μερ-
δασάν ἀπὸ Πυλῶν (91) σὺν τῶν στρατῶν τῶν Ἀράβων
ἔως Νικαίας καὶ Νικομηδείας διατρέχοντος, οἱ ἐν τῷ
Αἰθῶ καὶ Σίφωνι³⁰ δίκην Μερδαϊτῶν κρυπτόμε-
νοι βασιλικοὶ ἄρχοντες, καὶ τὰ περὶ τὰ ἐξάπινα τού-
τοις ἐπιβρίπτοντες καὶ κλασματίζοντες (92), ἐκεῖθεν
ἀποδράσαι ἐποίησαν· καὶ λοιπὸν μικρᾶς ἀδείας τῆς
περατικῆς παραλίας³¹ εὐρούσης ἐκ τῆς πόλεως
ἐξερχόμενα χελάνδια πλείστα ἐκόμιζον θαπάνας·
ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἀλιευτικὰ ἀγάρια³² εἰς τε
τὰς νήσους καὶ παράλια³³ τεύχη ἀγρεύειν ἰχ-
θύας οὐκ ἐκωλύοντο. Λιμοῦ³⁴ δὲ μεγάλου γεγονότος
ἐν τοῖς Ἀραβί, πάντα τὰ ἀποθνήσκοντα ζῶα αὐτῶν
κατήσθιον³⁵, ἵππους τε καὶ ὄνους καὶ καμήλους·
φασὶ δὲ τινες ὅτι³⁶ καὶ ἀνθρώπους τεθνεώτας καὶ
τὸν ἑαυτῶν κόπρον εἰς τὰ κλίβανα βάλλοντες καὶ
ζυμοῦντες³⁷ ἤσθιον (93). Ἐνέσκηψεν δὲ³⁸ εἰς αὐτοὺς
καὶ λοιμικὴ νόσος (94) καὶ ἀναριθμητὰ πλήθη ἐξ

A illic tuto collocarunt. Die vero mensis Octobris
octava illorum dux Suliman exstinguitur, et anera
principatum Umarus obtinet. Eo tempore tam aspera
vis hiemis in Thraciam ingruit, ut præ nive gelu
indurata centenis diebus videri terra non potuerit,
ex quo ingens equorum, camelorum reliquorumque
animalium numerus hostibus periit. Insequente vere
Suphiam advenit conflata in Ægypto classem ad-
duceus navium frumento convehendo idonearum ad
quadringentas, et totidem celoces. Is igitur Græci
virtute percepta, præternavigata Bithynia, cum in
adversam partem trajecisset, ad Boni Agri portum
applicuit. Non diu post cum altera classe in Africa
collecta, in qua naves onerariæ trecentæ sexaginta,
cum armorum et comæatus numero Izib adfuit :
qui cum eadem pariter de liquido igne referri audis-
set, ad Satyrum et Bryam et ad Cartalimenem
usque appulit. Tum vero Ægyptii per utramque forte
classem dispersi, consilio solerter imito, solutis
onerariæ cujuslibet navis linteibus, profugerunt in
urbem, imperatorem faustis vocibus prosecuti,
adco ut ab Hieria ad urbem unico ligni fragmento
totum mare compactum videretur. Imperator de
utraque classe ab eis certior factus, siphones eja-
culandis ignibus instructos, et in dromones bire-
mesque impositos adversus eas emisit, Deoque
ipsius Deiparæ precibus opitulante locis, quibus an-
choris fixi constiterant, hostes maris profundo
absorpti sunt : quare nostri spoliis eorum comæatu-
que omni direpto cum lætitiæ partemque feliciter
victoriæ tripudiis in urbem redierunt. Ad hæc
iterum Merdasan cum Arabum acie a Pylis Niceam
usque et Nicomediam regionem annem suis excu-
sibus devastante, Libi Sophonisque uolentes quique
et imperatorii proceres nec non pedestres alia
copiæ Mardaitarum instar e latebris in eos irrum-
pentes in frustra concisos et damnis affectos fugam
arripere coegerunt. Ad ulterioris itaque freti
ripam nonnulla libertate concessa, naviculæ in-

VARLE LECTIONES.

²⁴ Ἰζίδ A f, Ἰζίδ vulg. ²⁵ ἔως] μέχρι A. ²⁶ ὁ βασιλεὺς add. ex A, item κρυπτομένων. ²⁷ τοῦ δὲ Θεοῦ A, τοῦ Θεοῦ δὲ vulg. ²⁸ τῶν add. ex A. ²⁹ παναχράντου add. ex A. ³⁰ Σίφωνι A. ³¹ παραλίου A. ³² ἀγρία-
ρα A. ³³ παραπόλια A. ³⁴ λιμοῦ δὲ μεγ. A, λιμ. τε vulg. ³⁵ κατήσθιον A, ἤσθιον vulg. ³⁶ ὅτι add.
ex A. ³⁷ ζυμοῦντες A, ζυμῶντες vulg. ³⁸ δὲ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(88) Bithyniæ portus liquidis verbis ostendit Dige pag. 57, eademque τὸ Ἴερὸν ad Propontidos
Nicephorus. fauces audit.

(89) Οἱ δ' ἐν αὐτοῖς εἰσπλέοντες Αἰγύπτιοι νυκτὸς
τοὺς ἐνεστηκότας λέμβους τῶν νεῶν εἰσδάντες, πρὸς
τὸ Βυζάντιον ἦγον.

(90) Est Hieria palatium supra CP. de quo Ni-
cephorus in Heraclio : Καὶ ἠύλιζετο ἐν τῷ παλατίῳ
τῷ καλουμένῳ τῆς Ἱερσίας· In palatio, quod dicitur
Hierie mansit. In urbe vero non existisse ad
eundem imperatorem, ut urbem ingrederetur in
civibus delatæ declarant preces. Ubi reperitur
exronimus ad annum Copronymi 25. Est quoque
Ἱερσία Propontis, et Bosphorus Thracius, ejusque
maxime ostium atque fauces ad Euxinum Pontum :
quamvis Ἴερὸν frequentius et magis proprie scri-
batur sparsim in hoc opere. Lege insuper Ἴερὸν
καλουμένην νῆσον apud Nicephorum editionis Re-

(91) Pylas istas ex adverso CP. in Asia esse con-
textus auctoris arguit.

(92) Amastasius, multis damnis afficientes ; Ced-
renus periphraستico, καὶ πολὺν φόνον καθ' ἐκάστην
ποιοῦντες.

(93) Cedr. : Σὺν ῥιζαῖς βοτάνης τεθρωμμέναις
ἐψόντες· Cum radicibus herbarum tritis elixa, ait
Xyl. Buccardus panem se stercoracium Parisiis
vidisse miraculo servatum testatur. COMBEFIS.

(94) Luem illam CP. ingruentem hominum tre-
centa millia sustulisse Paulus Diaconus De gestis
Longobardorum, lib. vi, cap. 47, refert : hostes
vero duntaxat infestasse auctoris verba mihi
videntur commonere.

numera 333 comneatum inde asportatura confluerunt, similiter et piscatoriae naves adjacentes insulas littoraque muros urbis alluentia peragrantes, piscibus capiendis nullo impediendo vel resistente sese exercebant. Ciborum vero penuria inter Arabes ingravescendo, omnia sua animalia, quæ morerentur, equos, asinos et camelos vorare ipsi coacti sunt; sunt etiam qui hominum cadavera suaque ipsorum stercorea in cibum missa et mola subacta deglutiisse dicant, ex quo pestilentiae lues in eos grassata numerum pene infinitum e medio sustulit. Bellum quoque cum ipsis Bulgarorum natione commisit, quo, qui rem exacte norunt, viginti duo millia ex eis cæsa referunt. Plurimæ denique ea tempestate clades et calamitates in eos incubuerunt, quibus experientia dignoscere Deum et sanctissimam Virginem Dei matrem urbem istam et Christianorum Imperium protegere, neque omnino a Deo deserere, qui eum invocant in veritate, brevi licet spatio pro admissis peccatis pœnas sustineamus.

A. C. 710. — *Arabum ducis Umari annus primus.*

Hoc anno Sergius protospatharius et Siciliae dux urbem imperantem a Saracenis obsessam audiens, Basilium quemdam Cpoli natum Georgii Onomaguli filium, Tiberium a se vocatum, illic loci proprium imperatorem corona insignivit. Is memorati Sergii consiliis officialium promotiones et curialium praefecturas instituit. Imperator tyrannidis excitæ rumore percepto, Paulum proprium chartularium in patricium et Siciliae ducem promotum, datis etiam auxilio conquirendo ad occidentalem partium proceres litteris, et sacra ad exercitum scripta, illuc misit. Noctis vero silentio dromonem remigicitiis impellendum ingressi, in Cyzici oras primum eruperunt, mox e loco in locum varia littora legentes, qua terra, qua mari iter peragentes, praeter omnium expectationem in Siciliam deveniunt. Ubi eos Syracusas attingisse audit Sergius, obstupuit, propriaeque conscientiae crimine impulsus, ad vicinos Calabriae Longobardos confugit. Exercitu mox congregato, sacraque imperatoris perfectæ, cuncti de imperii incolumitate et perpetuo statu certiores redditi, urbem insuper adversus hostium impetum quam prius multo magis instructam, duarum 334 etiam classium cladem inauditam ducis testimonio firma-

A αὐτῶν ὤλεσαν. Συνῆψε ἡ δὲ πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἡ (95) τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, καὶ, ὡς φασιν οἱ ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, εἰκοσι δύο χιλιάδας ἐξ αὐτῶν ἐσφαξαν. Καὶ πολλὰ συνέβησαν αὐτοῖς δεινὰ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, ὥστε ἐπιγῶναι αὐτοὺς τῇ πείρᾳ ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἁγία Παρθένος ἡ (96) Θεομήτωρ φρουροῦσι τὴν πόλιν ταύτην, καὶ τὸ τῶν Χριστιανῶν βασίλειον, καὶ οὐκ ἔστιν ἐγκατάλειψις Θεοῦ τελεῖα ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ παιδευόμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

commisit, quo, qui rem exacte norunt, viginti duo millia ex eis cæsa referunt. Plurimæ denique ea tempestate clades et calamitates in eos incubuerunt, quibus experientia dignoscere Deum et sanctissimam Virginem Dei matrem urbem istam et Christianorum Imperium protegere, neque omnino a Deo deserere, qui eum invocant in veritate, brevi licet spatio pro admissis peccatis pœnas sustineamus.

B A. M. 6210. — *Ἀράβων ἀρχηγῶ Ὀδμαρου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Σέργιος ὁ ἁπλοῦς πρωτοπαθῆρις (97) καὶ στρατηγὸς Σικελίας ἀκούσας ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ παρακαθέζονται ἡ τὴν βσιλεύουσαν πόλιν, ἐστὲν ἐκεῖσε ἴδιον βασίλειον ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἡ ὀνόματι Βασιλείου Κωνσταντινουπολίτην υἱὸν Γρηγορίου τοῦ Ὀνομαγούλου (98), Τιθέριον αὐτὸν μετονομάσας ἡ. Ἐποίησεν δὲ προβολὰς καὶ ἰδίους ἄρχοντας μετὰ βουλῆς τοῦ προλεχθέντος Σεργίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκούσας ἡ ἀποστέλλει Παῦλον τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἡ χαρτυλάριον προβαλλόμενος αὐτὸν περὶ κίον καὶ στρατηγὸν Σικελίας, παραδιδωκὼς αὐτῷ πρὸς σύναρσιν αὐτοῦ κελύσεις πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν δουρικῶν μερῶν ἡ καὶ σάκραν πρὸς τὴν λαόν. Καὶ διὰ νυκτὸς εἰσελθόντας εἰς ἐξελαστικὸν ὄρμηονα, ἐξῆλθον ἐπὶ ἡ τὰ μέρη Κυζίκου καὶ ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης τὴν πορείαν ποιησάμενοι, ἐξάπινα τὴν Σικελίαν καταλαμβάνουσιν. Εἰσελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Συρακούσῃ ἤκουσεν Σέργιος καὶ ἐξίστη, καὶ τὴν αὐτοῦ ἐπιγῶνους αἰτίαν προσέφυγεν εἰς τοὺς πλησιάζοντας τῇ Καλαβρίᾳ Λογγιβάρδους (99). Τῷ δὲ λαῷ ἀδραστεύσας, καὶ τῆς σάκρας ἀναγνωσθείσης, καὶ δι' αὐτῆς περὶ αὐτῶν ἡ, ὅτι καὶ τὸ ἡ βασίλειον συνίσταται, καὶ ἡ πόλις εὐθυμοτέρα ἐστὶν περὶ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὰ

VARIÆ LECTIONES.

ἡ συνῆψε suprascr. συνῆξαν A. ἡ πόλεμον — φασιν om. A f ἡ ἡ add. ex A. ἡ θεοτόκος καὶ θεομήτωρ A f. ἡ ὁ add. ex A. item ol. ἡ παρακαθέζονται A, παρακαθίζονται vulg. ἡ ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ add. ex A. ἡ Τιθ. αὐτὸν μετονομάσας A, Τιθ. ὀνόμασας vulg. ἡ ταῦτα ἀκριβῶς A. ἡ τὸν οἰκίον αὐτοῦ A. ἡ μερῶν om. A. ἡ ἐπὶ A, εἰς vulg. ἡ καὶ add. ex A. ἡ πεισθέντες a. ἡ ὅτι καὶ τὸ A, ὅτι τὸ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(95) Saracenus in Bulgaros insiliisse commentarium de sex ætibus clausurus Beda conscripsit his verbis : *Saraceni cum immenso exercitu CP. venientes triennio civitatem obsident : donec civibus multa instantia ad Deum clamantibus, plurimi eorum fame, frigore, perirent : ac sic pertæsi obsidionis abscederent. Qui inde regressi, Bulgarorum gentem, quæ est super Danubium, bello aggrediuntur, et ob hæc quoque bello victi refugiunt, ac naves repertunt suas. Quidam cum altum peterent, ingrudente plurima tempestate, plurimi etiam mensis sive confractis per littora navibus sunt necati.*

(96) CP. urbem B. Virginis curæ commissam, et ejus nomini dicatam testatur Menæum die 11 Maii :

D Τὴν ἀνάμνησιν πνευματικῶς τελοῦμεν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς κατ' ἐξαιρετὸν ἀνακειμένης τῇ δεσποίνῃ ἡμῶν τῇ ἁγίᾳ Θεοτόκῳ, καὶ ὑπ' αὐτῆς διαπαντὸς σωζομένης. *Natalis a Deo custodia et urbium reginæ urbis Dominæ nostræ sanctæ Deiparæ speciatim consecrata, et ab ea semper servata memoriam celebramus.*

(97) In obsessæ urbis tempus, id est proximum, Sergii defectionem Nicephorus revocat.

(98) *Cui asini maxilla.* Μάγουλον, recentioribus maxilla. Portius et Meursius.

(99) Res ab eis gestas Paulus Diaconus in historicis recenset.

περὶ τῶν δύο στόλων διηγησαμένου ⁶⁴ αὐτοῖς, εὐθέως ἅ
 τὸν μὲν Δέοντα βασιλέα εὐφήμεσαν, Βασιλείον δὲ
 τὸν Ὀνομάγουλον καὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ προχειρισθέν-
 τας ⁶⁵ ἔρχοντας δεσμίους τῷ στρατηγῷ παραδέδωκα. ἂν.
 Αὐτὸς δὲ τὸν μὲν Βασιλείον σὺν τῷ μονοστρατήγῳ
 αὐτοῦ ἀπεκεφάλισεν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν φα-
 σκίωσα· ⁶⁶ (1) τῷ βασιλεῖ διὰ τῶν σπαθαρίων ἀπ-
 έστειλεν. Τοὺς δὲ λοιποὺς τύψας καὶ κουρεύσας, τινὰς
 δὲ καὶ ⁶⁷ ῥινοκοπήσας ἐξώρισεν. Ἐντεῦθεν οὖν
 μεγάλη κατάστασις ἐν τοῖς Δυτικοῖς ἐγένετο. Σέργιος
 δὲ ὁ προλεχθεὶς λόγον ἀπειθείας τὸν στρατηγὸν αἰτησά-
 μανος καὶ λαθὼν, ἐξήλθε πρὸς αὐτόν· καὶ πάντα
 αἰρήνευσαν τὰ ἐσπέριον μέρη ⁶⁸ (2). Οὐμαρος δὲ ⁶⁹
 κρατήσας τῶν Ἀράβων, ἐπέτρεψεν ἀνακάμψαι τὸν
 Μασαλαῖον. Ἀποκινήσαντων δὲ τῶν Σαρακηνῶν τῆ
 ἰε' τοῦ Αὐγούστου ⁷⁰ μηνὸς μετὰ πολλῆς αἰσχύνης·
 ἐν γὰρ τῷ (5) ἐκπορίζειν τὸν στόλον αὐτῶν ⁷¹ λαίλαψ
 ἐκ Θεοῦ διὰ τῶν ⁷² πρεσβειῶν τῆς Θεομητόρος
 ἐνσκήψας εἰς αὐτοὺς, τοὺτους διεσκόρπισεν· καὶ τοὺς
 μὲν ἐν Προκονήσῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς νήσοις, τοὺς δὲ
 ἐν τοῖς ἀποστράφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκταῖς κατε-
 πόντισεν. Οἱ δὲ περιλειφθέντες παρήρχοντο Αἰγαῖον ⁷³
 πέλαγος, καὶ ἄφνω ἐπῆλθεν αὐτοῖς θεομηνία φο-
 θερά ⁷⁴· χάλαζα γὰρ πυρίνος κατελθοῦσα ἐπ' αὐτοὺς
 τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καχλάσαι πεποίηκεν, καὶ τῆς
 πίστεως λυθείσης, αὐτανόδροι αἱ νῆες εἰς βυθὸν κατ-
 ημένθησαν· δέκα δὲ μόναι καὶ αὐταὶ ⁷⁵ προνοεῖα
 Θεοῦ περισωθεῖσαι ⁷⁶ εἰς αὐτῶν, πρὸς τὸ ἀπαγγεῖλαι
 ἡμῖν τε καὶ τοῖς Ἄραβι τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ τὰ
 γεγονότα εἰς αὐτοὺς· ἃς καὶ περιτυχόντες οἱ τῶν
 ἡμετέρων τὰς μὲν πέντε ⁷⁷ πιάσαι (4) ἠδυνήθησαν, αἱ
 δὲ ἄλλαι πέντε ἀπεσώθησαν εἰς Συρίαν τὴν τοῦ Θεοῦ
 δυναστείαν ἀναγγέλλουσαι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου ἐν
 Συρίᾳ, ἐκόλυσεν Οὐμαρος τὸν οἶνον (5) ἀπὸ τῶν
 πόλεων, καὶ μαγαρίζειν τοὺς Χριστιανούς ἠνάγκαζεν·
 καὶ τοὺς μὲν μαγαρίζοντας ἀτελεῖς ἐποίησε, τοὺς δὲ

VARIAE LECTIONES.

⁶⁴ διηγησαμένου Α. ⁶⁵ τοὺς παρ' αὐτοῦ προχ. Α τοὺς προχ. ὑπ' αὐτοῦ vulg. ⁶⁶ φουσκίωσα Α, φουσκίωσα
 f, fort. φουρκίωσα. ⁶⁷ καὶ add. ex Α. ⁶⁸ ante Οὐμαρος in e f, haec inserta leguntur : ὁ δὲ Μεσελίμης
 ἀπάρξας ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου κατσηχυμένους κατέλαβε τὴν Δαμασκόν· εὗρε δὲ καὶ τὸν Μαροὺν τὸν αὐθέντην
 αὐτοῦ καὶ Ἀμεριμὴν τελευτήσαντος. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ ἐκράτησεν Οὐμαρος, καὶ πάλιν ἀπέστειλε τὸν Με-
 σελίμῃ τοῦ πολιορκῆσαι τὸ Βυζάντιον διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης. Οὗτος ὁ Οὐμαρος ἔσχατος υἱὸς τοῦ Ἀπτελα-
 ζῆς. ⁶⁹ δὲ Α, οὖν vulg. ⁷⁰ ἐν γὰρ τῷ Α, ἐν τῷ γὰρ vulg. ⁷¹ αὐτῶν Α, αὐτοῦ vulg. ⁷² τῶν add. ex Α.
⁷³ Αἰγαῖον Α, Αἰγείον vulg. ⁷⁴ φοθερά add. ex Α. ⁷⁵ αὐταὶ Α, αὐταὶ vulg. ⁷⁶ περισωθεῖσαι Α f, διασ.
 vulg. ⁷⁷ πέντε add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Barbaram vocem barbaram pronuntiat recen-
 tior Græcia φασκίωσαι, *fasciis involvere* (Meursius).
 Anastasius reddidit : *fusca condire* : Miscella, *pusca
 condire*. Favet cod. Barb. lectio φουσκίωσα. Ita
 involutum caput illud puto, ut pusca vel myrrha
 quoque fuerit conditum, et ἐσμυρνησμένον, ut habet
 auctor inferius ad Constantini Copronymi an-
 num 10.

(2) Quæ hic ad Saracenorum historiam spectan-
 tia in Peyrez. codice leguntur, inter hujus pag.
 lectiones varias reperies.

(3) Triennale CP. obsidionem Paulus Diaconus
 lib. vi, cap. 47 *De Longobard. gestis*, Nicephorus
 ad tredecim menses, auctor ad annum tantum pro-
 ducit. Masalmam enim Augusti die 15 eam posuisse
 anno superiore, hic eadem die solutam scribit.

A tam percipientes, Leonem quidem imperatorem fe-
 licibus votis ex templo cumulaverunt, Basilium autem
 Onomagulum et aulicos ab eo constitutos vinculis
 mancipatos duci tradiderunt. Ipse in Basilium et
 supremum sub eo exercitus ducem gladio animad-
 vertit, et eorum capita fasciis circumvoluta spa-
 thariorum opera ad imperatorem transmisit. Resi-
 duæ rebellium turbæ quosdam verberibus, alios
 capillorum detonsione, nonnullos narium amputa-
 tione multatos in exsilium eiecit, ex quo ingens
 per universas Occidentis provincias tranquillitas
 exorta. Memoratus autem Sergius, petita et accepta
 incolumitatis fide, ad ducem se contulit, ac sub-
 inde cunctis occiduis partibus alta pax reddita.
 Porro Umarus Arabum principatum adeptus Masal-
 mam de reditu cogitare permisit. Die igitur Augusti
 decima quinta Saraceni cum magno generis sui de-
 decore recesserunt. Classe siquidem et littoribus
 nostris solvente, immissa Dei nutu Deique Matris
 interventu procella naves hinc inde jactatas disper-
 sit et quasdam quidem ad Proconesum, alias ad var-
 rias insulas, quasdam per flexuosos sinus, alias
 denique ad diversa maris littora illisit ac submersit,
 in residuas Ægæum mare præternavigantes repen-
 tina de cælis ultio incubuit. Ignita quippe gran-
 o in eas dilapsa maris aquam ebullire fecit, ex quo
 pice liquata naves cum ipsis vectoribus pelagi pro-
 fundo absorptæ sunt. Solæ decem ex eis, Deo ita
 disponente, incolumes servatæ sunt, quæ nobis pa-
 riter atque Arabibus miracula circa eos potenti Dei
 manu edita referrent. Quæ cum in nostrorum ma-
 nus incidissent, quinque ex eis captæ, quinque
 residuæ Dei virtutem annuntiatuæ in Syriam
 lata.

Hoc anno terræ motu per Syriam exorto, Umarus
 civitatibus vinum inibuit, Christianosque ad fidem
 religionemque sæda desertione conspurcandam
 aiegit. Eos vero qui negato Christi nomine ad

D Adventum et recessum memoravit Nicephorus :
 alter expeditionis præparatæ tempus inclusit.

(4) Πιάνω, *apprehendo*, recentioris linguæ voca-
 bulum. Meursius et Portius.

(5) Mahometem vini abusum, non usum prohi-
 buisse Turcas referentes audivi. Is enim, cum
 cum ex vini potu convivantes lætiores, cantibus
 et tripudiis indulgentes iter agens comperisset,
 vino et ejus potui assuetis bene precatus est : ean-
 dem autem via e negotio redux jurgantes, et dis-
 sidiis sese mutuo concientes contemplatus, vinum
 et qui biberent diris devovit. Hinc propheta sui
 dicii crapulas proprias laudant, et ejusdem verbis
 a vino sibi temperantes de ejus abstinencia glo-
 riantur.

clium alienum defrissent immunes a vectigalibus A declaravit, qui piaculum non admitterent crudeliter sacrasit, ex quo plures effecti martyres: ne Christiani praetera adversus Sara enim testimonium recipiatur lata lege sanxit. Epistolam denique fidei suae expositionem manifestantem ad spurcos ejus sensus virum deducere arbitratus ad Leonem imperatorem datam transmisit.

A. C. 711. — Hoc anno Leoni irreligioso imperatori filius impietate et irreligione superior, 335 verus Antichristi praecursor, Constantinus natus est. Octobris vero mensis die vigesimo quinto Maria ejus uxor in Augustei triclinio coronae recepit consortium, et cum solemini comitatu sine viro ad Magnam ecclesiam processum egit. Votis ibi conceptis, ante ingressum ad magnum altare solemniter, ad magnum baptisterium, viro ejus paucis domesticis stipato eodem loci se conferente, ipsa perrexit. Ibiq; eum a Germano antistite imperii malitiaeque eorum haeres Constantinus lustrali unda expiaretur, diram ac foedum ab infantia sui indicium edidit, alvum nimirum in sacrum lavacrum egerens, ut ab oculatis testibus fide dignis perhibetur, ita ut sanctissimus patriarcha Germanus maximum malum Christianis ipsique Ecclesiae per istum eventurum istud signum portendere vaticinatus sit. Eum e sacro fonte thematum et senatus spectatissimi viri susceperunt. Sacris peractis Augusta Maria totius aulae stipata comitatu, muneribus ab ecclesia ad Aream usque palatii portam in populum sparsis, cum filio baptismate initiato revertit.

Eodem etiam anno Nicetas Xylonites, litteris ad Artemium Thessalonicam relegatum datis, ut ad Terbelium Bulgarorum socii arma quaesiturus, et subinde adversus Leonem militaturus proficiscatur, monet. Is consilium secutus, pergit in Bulgariam, et exercitum auriq; centenaria quinquaginta accipit. Eo apparatu instructus Epolim recta tendit. Urbis civibus Artemium a se depellentibus et imperium ejus respuentibus, Bulgari virum Leonis

μη καταδεχομένους αφήρει, και πολλούς μάρτυρας άπειργάζατο, και μη παρασέχεσθαι μαρτυρίαν Κριστιανού κατά Σαρακηνού έθέσπισεν. Έποίησε δε και 70 επιστολήν δογματικήν προς Λέοντα τόν βασιλέα, ολόμενος πείσειν αυτόν τού μαγαρίσαι.

A. M. 6211. — Τούτω τῷ έτει έτέχθη τῷ δυσσεβεί βασιλεῖ Λέοντι (6) ὁ 70 δυσσεβέστερος αὐτοῦ υἱὸς Κωνσταντῖνος 80 και τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος. Τῇ δὲ κε' 81 τοῦ Ὀκτωβρίου (7) μηνὸς Μαρίας ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐστέρθη ἐν τῷ Τρικλινίῳ 82 τοῦ Αὐγουστέως, και προῆλθεν ἐμπράκτως 83 (8) μόνη χωρὶς τοῦ ἀνδρός ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, και εὐξαμένη πρὸς τῆς εἰσόδου (9) τοῦ μεγάλου 84 θυσιαστηρίου, μετῆλθεν. εἰς τὸν μέγαν βαπτιστήρα, προαισελθόντος 85 τοῦ ἀνδρός αὐτῆς μετ' ὀλίγων οικειᾶκῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, ἐνθα βαπτισαντος Γερμανοῦ τοῦ ἀρχιερέως τὸν τῆς κακίας τε και βασιλείας αὐτῶν διάδοχον Κωνσταντῖνον, δεινόν τι 86 και δυσώδες ἐκ νηπιότητος αὐτοῦ προσεσημανται 87 τεκμήριον, ἀφοδεύσαντος αὐτοῦ (10) ἐν τῇ ἀγίᾳ κολυμβήθρᾳ, ὡς φασιν οἱ ἀκριβεῖς 88 αὐτόπται γεγονότες, ὡστε φάναι Γερμανὸν τὸν ἀγώτατον πατριάρχην προφητικῶς 89, ὅτι Μερίστου κακοῦ Χριστιανοῦς και τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' αὐτοῦ μέλλοντος γίνεσθαι τὸ θῆμιον τούτου πέφυκεν. Τούτων οἱ προύχοντες τὸν θεμάτων και τῆς συγχλήτου βαπτισθέντα ἀνεδέξαντο (11). Μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐμπράκτως 90 ἡ Αὐγουστα Μαρία ἀνάκαμψε ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἕως τῆς Καλκῆς πύλης τοῦ παλατίου.

Τῷ δ' αὐτῷ έτει Νικήτας ὁ Ξυλινίτης γράφει προς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὡστε ἀπελθεῖν αὐτὸν προς Τερβέλιον 91, ὅπως μετὰ συμμαχίας Βουλγαρικῆς ἔλθῃ κατά Λέοντος. Ὁ δὲ ὠπακούσας ἀπέπλεν, και δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν και παντήκοντα κεντηνάρια χρυσοῦ. Καὶ ταῦτα λαβὼν ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἔρχεται. Τῆς δὲ πόλεως τούτου μὴ δεξαμένης, οἱ Βούλγαροι τούτου τῷ Λέοντι παρέδωκαν, και φιλοφρονηθέντες ὑπ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν. Ὁ δὲ βασι-

VARIÆ LECTIONES.

70 και add. ex A. 71 ὁ add. ex A. 80 Κωνσταντῖνος add. ex A. 81 κε' A, κα' vulg. 82 τρικλίνῳ A. 83 ἐμπράκτος A. 84 μεγάλου οἰκ. A. 85 προαισελθ. A, προσελθ. vulg. 86 τι A, τε vulg. 87 προσεσημ. ἄ. προσήμ. vulg. 88 ἀκριβεῖς A], ἀκριβῶς vulg. 89 προφητικῶς add. ex A. 90 ἐμπράκτος A. 91 Τερβελίῳ A, βαπτίζου. vulg. 92 Τέρβελιν A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) Post historias annis superioribus ascriptas D sacra ad altare inferrentur, effusa. Est enim asodus in liturgia offertorium, quo cum processione et pompa panis et vini sacrificio deputata sacerdotum manibus ad altare deportantur, et ad illud, ut ita dicam, eisodεύουσι. Adeundum, si dubium superat. Euchologium.

(7) Palatinus codex et Peyrez. τῇ κε' legunt. Anastasius et Miscella, ὀκταῶ Καλ. Januarii, habent. Barberinus tempus omnino tacet.

(8) Anastasius reddit, cum solemniter obsequio. Eandem significantiam tribuit Turco-Græcia l. d. m.

(9) Idem, oratione ante ingressum altaris effusa. Obscure. Clarius repono, oratione antequam dona

(10) Hinc ascitum Copronymum nomen. Alii a Caballino stercore, cujus ei odor in deliciis, Caballinum et Copronymum dictum contendunt. De his contentendus Zouaras.

(11) Vide illius temporis plures in baptismo susceptores.

(12) Ὑπατία, consulare munus, donativum Anastasio redditum.

λεὺς τοῦτον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνεῖλεν, δημεύσας καὶ τὴν τοῦ Ξυλινίτου οὐσίαν, μαγίστρου αὐτοῦ ὑπάρχοντος καὶ πολλὴν κεκτημένου· ὁμοίως δὲ Σισίνιον τὸν πατρίκιον, τὸ ἐπίκλην ⁹³ Ῥενδάκην, καὶ Θεόγνωστον ⁹⁴ πρωτοαστηχεῖτιν (13), καὶ Νικήταν τὸν ἀνθρακα καὶ ἄρχοντα τοῦ τείχους (14) οἱ Βούλγαροι ἀπεκεφάλισαν, ὡς συνόντα τῷ ⁹⁵ Ἀρτεμίῳ, ὁμοίως καὶ Ἰσόην πατρίκιον ⁹⁶ καὶ κόμητα Ὀψικίου (15), ὡς συνδρόμους καὶ φίλους αὐτοῦ, ἀπέκτεινεν· τοὺς δὲ λοιποὺς βίνοτομήσας καὶ δημεύσας ἐξώρισεν.

A. M. 6212. — Ἀράβων ἀρχηγῶν Ἰζίδ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰνδικτιῶνι ⁹⁷ γ' (16), τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα, ἐστέφθη Κωνσταντῖνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ⁹⁸ ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν Ἐνεσακαίδεκα ἀκουσῆτων ⁹⁹ (17), τοῦ μακαρίου ἱ Γερμανοῦ πατριάρχου ποιήσαντος τὰς πρὸς συνήθειαν ² εὐχὰς. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπέβη Οὐμαρος ὁ τῶν Ἀράβων ἀμηρεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἀμηρεύει Ἰζίδ. Τούτῳ φύεται ἐν Περσίῃ τυράννος ὀνόματι ³ καὶ αὐτὸς Ἰζίδ Μουαλαβί· καὶ συναπλήθον αὐτῷ πολλοὶ ἐκ τῆς ⁴ Περσίας· πέμψας ⁵ δὲ Ἰζίδ τὸν Μασαλαμᾶν ἀνεῖλεν αὐτὸν ⁶, καὶ τὴν Περσίδα ὑπέταξεν.

A. M. 6213. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεφάνη ἱ τις Εὐρος ψευδοχριστος, καὶ ἐπλάνησε τοὺς Ἑβραίους λέγων, ἑαυτὸν εἶναι τὸν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

A. M. 6214. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἠνάγκασεν ⁸ ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μοντανούς (18) βαπτίζεσθαι. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἀπροαιρέτως βαπτιζόμενοι, ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, καὶ ἐσθιόντες μετέλαμβανον τὴν ἁγίαν δωρεάν, καὶ ἔχραινον τὴν

A potestati permiserunt, quare acceptis ab eo numeribus domum redierunt. Imperator vero Artemium et Xylonitem interfecit, bonaque Xylonitæ, qui magister erat et locuples, publicavit, similiter Sisinnium patricium cognomento Rendacem et Theognostum protoascretis et Nicetam anthracein et mœnibus reparandis præfectum Artemii familiarum Bulgari capitis abscissione multarunt, ac pariter Isoem patricium et Opsicii comitem ut amicos adjuutoresque ejus Leo occidit, alios vero naribus præcisibus bonisque publicatis in exsilium ejecit.

A. C. 712. — Arabum ducis Izid annus primus.

Hoc anno, indictione tertia, ipso Paschatis die Constantinus a patre Leone in novemdecim accubitorem tribunali **336** imperii coronam accepit, consuetas orationes beatæ memoriæ Germano patriarcha peragente. Eodem anno Umarus Arabum ameras post principatus annos duos et menses quatuor exstinctus est, cui Izid successit. At in eum surrexit tyrannus, qui etiam dictus est Izid Mualabi, cui multi ex Perside se adjunxerunt. At Izid Masalnam adversus eum misit, ipsoque interfecto, Persidem in ditionem suam redegit.

A. C. 715. — Hoc anno quidam Syrus emersit pseudochristus, qui Hebræos seduxit, Christum Dei Filium se esse mentitus.

A. C. 714. — Hoc anno imperator Hebræos et Montanistas ad baptismum subeundum coegit. Et Judæi quidem præter libertatem baptizati, baptizate tanquam contracta sorde se expiabant, et cibo communi jam sumpto sacri doni se consortes fu-

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ τὸ ἐπ. Α, τὸν ἐπ. vulg. ⁹⁴ καὶ Θεόγν. — τοῦ τείχους post Ὀψικίου — inserunt A f. ⁹⁵ τῷ add. ex A, item ὁμοίως. ⁹⁶ Θεόκτιστον Α. ⁹⁷ Ἰνδικτιῶνος Α. ⁹⁸ αὐτοῦ add. ex A f. ⁹⁹ ἀκουσῆτων Α. ¹ μακαρίου Α μακαρίτου vulg. ² πρὸς συνήθειαν Α, προσσυνήθεις vulg. ³ ὀνόματι add. ex Α. ⁴ τῆς add. ex Α. ⁵ πέμψας δὲ Α, καὶ π. vulg. ⁶ αὐτὸν om. Α f. ⁷ ἀνεφάνη Α, ἐφάνη vulg. ⁸ ἠνάγκασεν Α, ἠνάγκαζεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(15) Πρώτιστον τῶν βασιλικῶν γραμματέων Nicephoro scriptum.

(14) Nicephorus, ἄρχοντα τειχῶν, *reparandis et custodiendis urbis mœnibus præfectum* : de quo Co-

(15) Idem, τοῦ βασιλικοῦ λεγομένου Ὀψικίου ἡγεμόνα. Petavius interpres, *imperatorii obsequii præfectum*.

(16) Eadem quoque tertia indictione Constantinum cognomento Copronymum imperii corona redimitum testatur Nicephorus. Πέμπτη καὶ εἰκάδι τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς τρίτης Ἰνδικτιῶνος, τῇ σωτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσει. Quare cum præsentis anni quarta sit indictio (coepit enim, ut superius liquet, cum Leonis imperio indictionis circulus, et anno ejusdem decimo pag. 359 et decimo tertio pag. 342 par quoque numeratur indictio), in annum præeuntem Constantini coronatio remittenda.

(17) S. Niceph., ἐν τῷ τριβουναλίῳ λεγομένῳ ἰθ' ἀκουσῆτων.

(18) Montani discipulis a baptismo non abhorrentibus, Montanistas hosce Manichæos existimat

Baronius ad a. C. 722, num. 1. — Hæret Baron. t. IX, p. mihi 28, multisque nititur ostendere non posse hæc accipi de Montani antiqui hæresiarchæ sectatoribus, quod ii a baptismo non sic abhorrent : ego vel maxime de illis accipiendum existimo : nec enim illorum baptisma ratum erat, qui sic in Trinitate et Spiritu sancto errarent. Potuit ergo Leo ad Ecclesiæ verum baptisma cogere, quod sic illi indigne tulerint, ut ob eam causam se flammis devoverint. Ipsa prophetia, qua inductos ait Theophanes ad necem sibi consciscendam, character quidam videatur Montani illius sectæ, qui novo illi spiritui totum credebant. Timotheus presbyter CP. inter præcipuos errores Toscoduro-rum, qui ex Epiph. hæ. 48 iidem sunt ac Cataphryges, Paulicianistæ, ipsi Montanistæ, hunc ponit, quod βάπτισμα διασύρουσι, aliaque omnia externa symbola respuunt ; eoque primos ponit, quos accedentes ad ecclesiam oporteat baptizari : ut non mirum præ omnibus hæreticis hos Leonem ad baptismum cogendos duxisse, illosque rem sic indigne tulisse. COMBERS.

uros exhibebant, atque adeo fidem contaminabant. A Montanistæ vero sibi ipsis finem vaticinati die constituta domos errori suo deputatas ingressi, vivos sese combussere.

A. C. 715. — Hoc anno Judæus quidam Laodicea Phœnicæ maritimæ ortus supremus præstigiator habito cum Izide colloquio annis quadraginta Arabum principatu potiturum promisit, si modo venerandas imagines toto suo principatu e Christianorum ecclesiis eliminaret. Is porro Izid vere insanus in sanctas et venerandas imagines generale decretum promulgavit. Verum summa Domini nostri Jesu Christi gratia, et intemeratæ Matris sanctorumque omnium meritis Izid extinctus est, nondum etiam satanico ejus sancito ad plurium aures et notitiam publicato. At cum imperator Leo nefandæ et insuavis hujusmodi pravitate particeps existeret, multorum in nos malorum auctor fuit. Inscitiæ quoque suæ consortem Beser quemdam nomine Christianæ quondam fidei in Syria desertorem reperit. Hic certe quæ Christo præstatur credulitate prius abjurata, mox haustis animo Arabum opinioniorum integre imbutus, non longo ante hæc spatio eorum servitute liberatus, et in Romanam ditionem evadens, ob corporis robur et concordem in hæresibus admittendis sensum a Leone præcipuis honoribus acceptus fuerat, ac deinceps hujus maximi mali fautor atque adjutor 337 imperatori astilit, cui etiam male assensus est Nacoliæ episcopus vir undequaque impuritate fœtens, et imperitia tanquam perpetuæ vitæ socia usus.

A. C. 716. — Arabum ducis Isam annus primus.

Beati Stephani papæ Romani res gestas, ut nimirum in Francorum ditionem profugerit et ad eos pervenerit sequenti narratione exsequar.

Venerabilis iste Stephanus cum multa mala ab Astulpho Longobardorum rege pertulisset, apud

πίστιν (19). Οἱ δὲ Μοντανοὶ διεμαντεύσαντο ἑαυτοῖς, καὶ ὤρισαντο ἡμέραν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τοὺς ὠρισμένους οἴκους τῆς πλάνης αὐτῶν, κατέκαυσαν ἑαυτούς.

A. M. 6215. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖός τις ὀρμώμενος ἀπὸ Λαοδικείας τῆς παραλλοῦ ¹⁸ Φοινίκης, γόης, ἐλθὼν πρὸς Ἰζίδ ἐπηγγελάτο αὐτῷ ἔτη τεσσαράκοντα κρατῆσειν τῆς ¹¹ τῶν Ἀράβων ἀρχῆς, εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας καθέλῃ ¹². Τούτῳ ¹³ πεισθεὶς ὁ ἀνόητος Ἰζίδ δόγμα καθολικὸν ἐψηφίστατο κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν ¹⁴ εἰκόνων· ἀλλὰ χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς ἀφθέρου Μητρὸς αὐτοῦ ¹⁵, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῷ αὐτῷ ἔτει τέθνηκεν Ἰζίδ, οὐδὲ ἀκουσθῆναι φθάσαντος τοῖς πολλοῖς τοῦ σατανικοῦ αὐτοῦ δόγματος. Μεταλαβὼν δὲ ταύτης τῆς ἀδειμίου καὶ πικρᾶς κακοδοξίας Λέων ὁ βασιλεὺς πολλῶν κακῶν αἰτίας ἡμῖν γέγονεν. Εὐρῶν δὲ ὁμόφρονα τῆς ἀπαιδευσίας ¹⁶ ταύτης Βησῆρ ¹⁷ τινα τοῦνομα, γενόμενον μὲν ἀπὸ Χριστιανῶν ἐν Συρίᾳ ¹⁸, ἀποστάντα δὲ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ ποιωθέντα τοῖς Ἀράβων δογμασιν, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ χρόνου ἀπελευθερωθέντα τῆς ἐκείνων ¹⁹ δουλείας, καὶ καταλαβόντα τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν· διὰ βῶμην δὲ σώματος καὶ ὁμόνοιαν τῆς κακοδοξίας ἐτιμήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὅστις καὶ συνασπιστὴς τοῦ μεγάλου κακοῦ τούτου γέγονεν τῷ βασιλεῖ. Συνεφρόνει δὲ κακῶς ²⁰ αὐτῷ καὶ ὁ πάσης ἀκαθαρσίας ἀνάπλωσις καὶ συντρόφῳ ἀπαιδευσίᾳ συζῶν Ναχωλείας ²¹ ὁ ἐπίσκοπος (20).

A. M. 6216. — Ἀράβων ἀρχηγοῦ Ἰσῆμ ἔτος δ'.

Τὰ περὶ τοῦ μακαρίου Σεφάνου (21) πάπα Ῥώμης, ὅπως ἐφυγεν ²² εἰς Φραγγικὴν ²³ καὶ ἐσώθη, λέξων ἐρχομαι.

Οὗτος ὁ ἀόιδιμος Στέφανος (22) πολλὰ κακὰ ὑπέστη ὑπὸ τοῦ Ἀστούλφου ²⁴ τοῦ βῆγός τῶν Λογγι-

VARIAE LECTIONES.

⁹ διαμαντεύσαντες — ὄρισαντες — εἰσῆλθον — καὶ κατέκαυσαν A. ¹⁰ παράλου A, γόης om. A f. ¹¹ τῆς add. ex A. ¹² καθέλῃ A. ¹³ τούτῳ A, τούτο vulg. ¹⁴ καὶ σεπτῶν om. A f. ¹⁵ αὐτοῦ add. ex A. ¹⁶ τῆς ἀπαιδευσίας om. A f. ¹⁷ Βασῆρ A. ¹⁸ ἀγμάλωτον ἐν Συρίᾳ A. ¹⁹ ἐκείνων A, αὐτῶν vulg. ²⁰ δὲ κακῶς A, δὲ καὶ κακῶς vulg. ²¹ Ναχωλείας A. ²² ὅπως ἐφ. A. f, ὅπως γε ἐφ. a, ὅπως τε ἐφ. vulg. ²³ ἐν Φραγγικῇ A. ²⁴ Ἀστούλφου A, Ἀσταλφού vulg. h. l. et infra.

JAC. GOARI NOTÆ.

(19) Ab isto loquendi genere verbum μαγαντεύειν, conspurcare, ubi de fide deserta sermo est, recentiores traduxere. Legè auctorem ad Leonis hujus annum 1 et scripta superius pag. 334. — Nolim ego quod Xyl. et novus interpr. quod cibo ante sumpto, sic sacra mysteria sumerent. Fuisset quidem hæc Ecclesiæ legis transgressio, at non fidem polluere. Eo igitur fidem polluebant, quod intacti baptismo illum eluebant, sicque eluentes, ac execrantes, ore tenus, ἐσθλοντες, sacra mysteria, ac Eucharistiam percipiebant. Quod utinam nec modo præstarent, quos Burdigalæ, locisque aliis Ἰουδαίφρονος Granatenses Hispania ejectos Christianissimorum regum Galliæ clementia hactenus tolerat. Nam et Judæi etiamnum sibi hoc liberum putant, ut propter gentium præsuram, quam vocant, eorum mores ac religionem simulent exterius, apud quos victitant; modo alia Judaici ritus quoad eis licet observent, puta Sabbati

D cultum, circumcisionem, abstinentioniam a cibis immundis, etc., quæ dictis Granatensibus persancta esse, quibus ita multi habitant locis, neminem latet. COMBESIS.

(20) Theophilum nomine demonstrat Baronius ad annum Christi 727, num. 5.

(21) Excerptum e libro auctoris rerum Francicarum inscii, quo mera ἀχρονησία et ἀνιστορησία depromitur. — Imperite hæc de Stephano papa huic assuta loco, quæ et Anast. representat 2 Constantini anno, sub quo etiam vixit Stephanus. Certiora de Pipino ac Carolo Martello ex nostris petenda historicis Fredeg., etc. Lapsus memoria Fabrot, qui ista non habere Theophanem scripserit 2 illo Constantini anno, sed duntaxat Cedr. COMBESIS.

(22) Non Leonis, sed Constantini ejus filii ætate vixit.

ἐξέρων. Προσφυγῶν δὲ τοῖς Φράγγοις ἐπὶ Πιπίνου προσίκου καὶ ἐξάρχου τῆς διοικήσεως²⁸ τῶν ὄλων πραγμάτων καὶ τοῦ τῶν Φράγγων ἔθνους· ἔθος γὰρ ἦν αὐτοῖς τὸν κύριον αὐτῶν, ἦτοι τὸν βῆγα, κατὰ γένος ἄρχεσθαι, καὶ μηδὲν πράττειν ἢ διοικεῖν, πλὴν ἀλόγως ἐσθίειν καὶ πίνεσθαι, οἴκοι τε διατρέθειν, καὶ κατὰ Μάϊον μῆνα πρώτη τοῦ μηνὸς προκαθέζεσθαι ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, καὶ προσκυνεῖν²⁹ αὐτούς, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ δωροφορεῖσθαι τὰ κατὰ συνήθειαν, καὶ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς, καὶ οὕτως ἕως τοῦ ἄλλου Μαῖου καθ' ἑαυτὸν διάγειν. Ἐχει δὲ τὸν λεγόμενον πρόοικον γνώμη ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους διοικούντα πάντα τὰ πράγματα²⁷. Ἐλέγοντο δὲ ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου καταγόμενοι³⁰ κριστάται, ὃ ἐρμηνεύεται τριχοραχάται (25)· τριχὰς γὰρ εἶχον κατὰ τῆς βράχης ἐκφυομένης, ὡς χοῖροι³¹. Ὁ μὲν οὖν Στέφανος τῆ ὠμότητι τοῦ Ἀστούλου βιασθεὶς καὶ ἀβουλίᾳ, ἅμα δὲ καὶ ἐπιτραπεὶς παρ' αὐτοῦ ἀπελθεῖν εἰς Φραγγικὴν, καὶ ποιῆσαι ὃ ἂν δύνηται³², ἐλθὼν χειροτονεῖ³¹ τὸν Πιπίνον³² (24) ἄνδρα τὸ τηλικαῦτα³³ λίαν εὐδόκιμον, προϊστάμενον ἅμα καὶ τῶν πραγμάτων ἀπὸ τοῦ βῆγος, καὶ προπολεμήσαντα τοὺς περαιοθέντας Ἀραβὰς (25) ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς ἐπὶ τὴν Σπανίαν³⁴, τοὺς καὶ κρατήσαντας ἕως τοῦ νῦν τῆς αὐτῆς Σπανίας, δοκιμάσαντας δὲ καὶ κατὰ τῶν Φράγγων παρατάξασθαι, οἷς ἀντιταξάμενος σὺν τῷ πλήθει ὁ αὐτὸς Πιπίνος, κτείνει μὲν καὶ αὐτὸν τὸν³⁵ ἐξάρχον τοῦ ἔθνους (26) Ἀβδεραχμάν³⁶, συναναίρει δὲ καὶ πλῆθος οὐκ εὐαριθμητὸν παρὰ τὸν Ἡριδανὸν (27) ποταμὸν³⁷, καὶ θαυμάζεται καὶ φιλεῖται παρὰ τοῦ ἔθνους, οὐ μόνον διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ³⁸ δι' ἄλλα προτερήματα, καὶ προηγείται τοῦ ἔθνους πρῶτος οὐ κατὰ γένος, λύσαντος αὐτὸν τῆς ἐπιπορείας (28) τῆς πρὸς τὸν βῆγα τοῦ αὐτοῦ Στεφάνου, καὶ ἀποκείραντος τὸν πρὸ αὐτοῦ βῆγα καὶ ἐν μοναστηρίῳ μετὰ τιμῆς καὶ ἀναπαύσεως περιορίσαντος. Οὗτος ὁ Πιπίνος δύο υἱοὺς ἔσχεν Κάρουλον καὶ Καρουλόμαγνον³⁹ (29) τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

τῶν δ' αὐτῶν ἔτει ἀπέβη Ἰζίδ ὁ τῶν Ἀράβων ἀμνηρεῦσας ἔτη τέσσαρα. Καὶ ἀμνηρεῦσε Ἰσάμ ὁ τοῦτου

A Francos profugit ad Pipinum majorem domus et exarchum omnium rerum totiusque Francorum gentis. Ea vero consuetudo apud eos obtinebat, ut eorum dominus, rex videlicet, hæreditatis jure principatum assequeretur, nec quid ageret aut moliretur, quam præter modum et decus cibo potuique indulgeret et domi clausus moraretur, die autem prima mensis Maii ad totius gentis prospectum sederet in throno, et salutationes ab ipsis acciperet vicissim et redderet, et pro usitato more munera conferret, et alia invicem oblata referret, quibus demum peractis usque ad insequentem Maium domi inclusus se continebat. Præfatum vero majorem domus habet rex, qui arbitrato suo et totius gentis cuncta administret. Qui autem ea stirpe oriebantur cristati, quos trichorachatas Græci vertunt, audiebant, quod pili ex dorsi medio velut porco ipsis enascerentur. Stephanus itaque consilii apud se inops et Astulphi crudelitate coactus, permissum etiam tendendi in Franciam et quod concederetur agendi, ab eo obtinuit. In Franciam adveniens Pipinum virum sui sæculi celeberrimum, ac rebus administrandis ab ipso rege præfectum regem inauguravit. Illic Arabes ex Africa in Hispaniam transfretatos, ac ipsius Hispaniæ ad hunc usque diem dominatum assecutos, ac bellum quoque Francis inferre decernentes paulo ante debellaverat. Instructa namque adversus eos acie, ipsum gentis hujus principem Abderachman interficit Pipinus, et una simul exercitus non facile numerandi copias ingentes internecione delet ad Rhodanum, ex quo admiratio totiusque gentis affectus in eum convertuntur, ac non ejus solum rei gestæ gratia, sed ob alias insuper quibus præstabat dotes, primus existit, qui regio non oriundus sanguine imperium in gentem illam obtinuit, **338** cum interim ipse Stephanus eum a perjuri in regem admissi metu absolvisset, regemque ipsum Pipini decessorem de quiete cumulatam relegasset. Iste Pipinus filios

Eodem etiam anno Izid, qui Arabum ameram gessit, post principatus annos quatuor excessit e

VARIE LECTIONES.

²⁸ τῆς διοικήσεως add. ex A. ²⁹ καὶ προσκυνεῖν αὐτούς om. A f. ²⁷ πάντα τὰ πράγματα A, τ. πρ. π. vulg. ³⁰ καταγόμενοι A, λεγόμενοι vulg. ³¹ χοῖροι A, χοῖρω vulg. ³² ὃ ἂν δύνηται A, ὃ ἂν δύναται vulg. ³³ ἐλθὼν χειρ. A, ἐλθὼν δὲ χειρ. vulg. ³⁴ Πιπίνιον A. ³⁵ τὸ την. A, τὸν την. vulg. ³⁶ Ἰσπανίαν ubique A. ³⁷ αὐτὸν τὸν A, τὸν αὐτὸν vulg. ³⁸ Ἀβδεραχμάν A, Ἀβδεραχμ. vulg. ³⁹ ποταμὸν add. ex A. ³⁸ ἀλλὰ καὶ A, ἀλλὰ vulg. ³⁹ Κάρουλον καὶ Καρουλόμ. A, Κάρουλλον καὶ Καρουλλόμ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) Monstrum Francis ipsis, quibus accidisse narratur, incognitum : unde apud Græcos auditum veracior Agathias profert *Hist. lib. 1 : Solemne est Francorum regibus nunquam ionderi : sed a pueris intonsi manent. Cæsaries tota decenter eis in humeros propendet : anterior coma e fronte discriminata in utrumque latus deflexa. Neque vero, quemadmodum Turcis et Barbaris, impexa iis, et squalida sordidaque est coma, vel complicatione indecenter cetrata, sed smigmata varia ipsi sibi adhibent, diligenterque curant ; idque velut insigne quoddam eximiatque honoris prærogativa regio generi apud eos tribuitur.*

(24) Hoc est, regem prius institutum unxit. Baronius ad A. D. 751 et 754, num. 1.

(25) Caroli Martelli facinora cum Pipini filii rebus perturbat.

(26) Abdirama ad Aquitaniam a Carolo Martello cæsus. Fredegarius Scholasticus in Chronico.

(27) Saracenorum exercitus alter ab eodem Carolo ad Rhodanum deletus, ex eodem Fredegario.

(28) Stephano concedit, quod a Zacharia præstitum.

(29) Ni Καρολόμνον reponat, Carolum Magnum cum fratre Carlomanno confundet.

vita. Successit ameras Isam frater ejus, qui passim per provincias et urbes palatia construere, agros serare, hortos plantare, conquirere aquas et deducere coepit. Is in Romaniam expeditione suscepta multis ex acie desideratis domum reversus est.

Porro Stephanus papa Romanus ad Francos confugit.

A. G. 717. — *Romæ episcopi Gregorii annus primus.*

Hoc anno irreligiosus imperator Leo de proscriptis et deponendis sanctis et venerandis imaginibus primum tractatum habere coepit: comperto cujus proposito Gregorius papa Romanus, scripta prius ad ipsum Leonem decretali epistola, qua de fide quidquam statuere et antiqua Ecclesiæ sanctita a sanctis Patribus firmata innovare aut convellere non decere imperatorem commonet, Italiæ tandem ac Romæ tributa ad ipsum deferenda prohibuit. Hoc etiam anno torrens in urbem Edessam exundans eam aquis opplevit, et delevit plurimos.

A. G. 718. — Hoc anno Masalmas Cæsaream Cappadociæ armis aggressus, eam occupavit. Pestis per Syriam grassata est. Cameli Saracenorum protosymbuli ad sanctum Eliam igne perierunt. Mavias insuper filius Isam Romanam ditionem bello infestavit, et exercitu per ejus provincias circumducto retro cessit. Eodem autem anno, indictione nona, messis colligendæ tempestate, inter Theram et Therasiam insulas per aliquot dies vapor ex profundo maris, quasi ab ardente fornace, ebullivit, quo paulatim densato et in lapidem concreto igniti incendii ardore totus fumus igneus apparuit, et ob terrenæ materiæ crassitiem magni pumices lapidum instar per totam Asiam minorem, Lesbum et Abydum et maritimas Macedoniæ regiones disjecti sunt, ita ut universa facies ejus maris **339** pumicibus inquantibus repleta fuerit, in medio autem ingentis illius ignis insula in terræ molem stipata Hieræ insulæ aggesta est, quæ antea nusquam exstiterat, sed quomodo olim Thera et Therasia, quas supra memoravimus, ebullierunt, sic tum isthæc ætate Leonis Dei hostis manifesto revelati. Hic accensam in se divinam iram sibi lavere arbitratus, Beser

Α ἀδελφός, καὶ ἤρξατο κτίζειν κατὰ χώραν καὶ πόλιν παλάτια ⁴⁰, καὶ κατασποράς ποιεῖν καὶ παραδείσους, καὶ ὕδατα ἐκβάλλειν. Καὶ ἐπιστράτευσε χθὴ ⁴¹ τὴν Ῥωμανίαν, καὶ πολλοὺς ⁴² τῶν σὺν αὐτῷ ἀποβαλῶν ⁴³ ὑπέστρεψεν.

Στέφανος δὲ ὁ πάπας Ῥώμης πρόσφυγεν εἰς τοὺς Φράγγους.

A. M. 6217. — Ῥώμης ἐπισκόπου Γρηγορίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς Λέων τῆς κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιῆσαι ⁴⁴. καὶ μαθὼν τοῦτο Γρηγόριος ὁ πάπας (30) Ῥώμης τοὺς φόρους τῆς ⁴⁵ Ἰταλίας καὶ Ῥώμης ἐκώλυσεν, γράψας πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ δεῖν βασιλεῖα περὶ πίστεως λόγον ποιῆσθαι, καὶ καινοτομεῖν τὰ ἀρχαῖα δόγματα τῆς Ἐκκλησίας τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων δογματισθέντα. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ⁴⁶ ὁ χειμαρρὸς πλημμυρήσας εἰσῆλθεν εἰς Ἐδεσσαν τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς ἠφάνισεν.

A. M. 6218. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσε Μασαλμάς τὴν Καισάρειαν Καππαδοκίας, καὶ παρέλαθεν αὐτήν. Καὶ γέγονεν θανατικὸν ἐν Συρίᾳ. Καὶ αἱ κάμηλοι τοῦ πρωτοσυμβούλου ἐκάησαν εἰς τὸν ⁴⁷ ἅγιον Ἡλ.αν. Μαυίας δὲ ὁ υἱὸς Ἰσάμ ἐπιστράτευσε τὴν Ῥωμανίαν· καὶ ἐμπεριπατήσας, ὑπέστρεψεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰνδικτιῶν θ' (31), ὡρα θέρους, ἀτμὶς ὡς ⁴⁸ ἐκ καμίνου πυρὸς ἀνέβρασεν ἀναμέσον Θήρας καὶ Θηρασίας τῶν νήσων ἐκ τοῦ βυθοῦ ⁴⁹ τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἡμέρας τινάς, καὶ κατὰ βραχὺ παχυνομένης ⁵⁰ καὶ ἀπολιθουμένης τῇ ἐξάψει τῆς πυρώδους ἐκκαύσεως, ὄλος ὁ καπνὸς πυροφανῆς ⁵¹ εἰδείκνυτο. Τῇ δὲ παχύτητι τῆς γεώδους οὐσίας, πετροκισσῆρος μεγάλους ὡς λίθους ⁵² τινάς ἀναπέμψαι καθ' ὅλης τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ Λέσβου καὶ Ἀβύδου καὶ τῆς πρὸς θάλασσαν Μακεδονίας, ὡς ἄπαν τὸ πρόσωπον τῆς θαλάσσης ταύτης κισσῆρων ἐπιπλοαζόντων ⁵³ γέμειν· μέσον δὲ τοῦ τηλικούτου πυρὸς νήσος ἀπογεωθεῖσα τῇ Ἰερᾷ λεγομένη νήσῳ συνήφθη, μήπω τὸ πρὶν οὖσα, ἀλλ' ὡς ⁵⁴ αἱ (32) προρῆθῆσαι νῆσοι ⁵⁵, Θήρα καὶ Θηρασία ⁵⁶ ποτὲ ἐξεθράσθησαν, οὕτως καὶ αὕτη ⁵⁷ νῦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ θεομάχου Λέοντος· ὃς τὴν κατ' αὐτοῦ θείαν **D** ὄργην ὑπὲρ ἑαυτοῦ ⁵⁸ λογισάμενος, ἀναιδέστερον κατὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ παλάτια A, παλάτιον vulg. ⁴¹ χθὴ codd. omnes, nescio quo sensu. ⁴² πολλοὺς A, πολλῆς vulg. ⁴³ ἀποβαλῶν A, ἀποβάλλων vulg. ⁴⁴ ποιῆσθαι A, ποιῆσαι vulg. ⁴⁵ τῆς add. ex A. ⁴⁶ καὶ add. ex A. ⁴⁷ εἰς τὸν A, εἰς τὸ vulg. ⁴⁸ ὡς om. A. ⁴⁹ τῶν νήσων ἐκ τοῦ βυθοῦ A, ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν νήσων vulg. ⁵⁰ παχυνομένης καὶ ἀπολιθουμένης τῇ ἐξάψει τῆς πυρώδους ἐκκαύσεως A (partim e f), παχυνομένη καὶ ἀπολιθουμένη τῇ ἐκκαύσει τῆς πυρώδους φλογώσεως vulg. ⁵¹ πυροφανῆς b. ⁵² λίθους] λόφους A e f. ⁵³ κισσ. καὶ ἐπιπλοαζόντων A. ⁵⁴ ἀλλ' ὡς A, ἄλλως vulg. ⁵⁵ νῆσοι om. A. ⁵⁶ Θήρα καὶ Θ. A, Θ. τε καὶ Θ. vulg. ⁵⁷ αὕτη] ταύτην e f. ⁵⁸ ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) Gregorius nempe H. Exstant ex epistolæ ex cardinalis Lotharingiæ eod. a Ducæo productæ, nec desunt in Reg. quibus ipsum hoc depellit sanctissimus pontifex ut inhibuerit tributa, occiduosque ad defectionem impulerit. Descivisse ipsos sponte sua, audita Leonis temeritate in Christi præcipue imaginem ad Chalcedonem portam: qua de re in nostro Auct. plura. COMPAR.

(31) Anni præsentis indictionem decimam nu-

merandam convincunt cum ad imperatoris hujus annum tertium observationes positæ, tum ipsa quæ ad hunc annum paulo inferius indictio recensetur. Subjuncta vero narratio totidem verbis apud Nicephorum legitur pag. 37.

(32) S. Nicephorus etiam de eadem ad Hieram ebullitione: qui inde arripuisse Leonem usam abolendi sacras imagines clarius explicat. COMPAR.

τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἤγειρε πόλεμον (55), ἅμα δὲ συμμάχον ἔχων Βησῆρ τὸν ἄρνησιθεον, καὶ τῆς ἱσθῆς ἀλογίας ἐφάμιλλον. Ἄμφω⁵⁹ γὰρ ἀπάσης ἀπαιδευσίας ἦσαν ἔμπλεοι καὶ πάσης ἀμαθίας⁶⁰, ἐξ ἧς τὰ πολλὰ τῶν κακῶν ἔρχεται. Οἱ δὲ κατὰ τὴν βασιλῖδα πόλιν λαοί⁶¹ σφόδρα λυπούμενοι ἐπὶ ταῖς καιναῖς διδασκαλίαις αὐτῶν τε ἐμελέτων ἔπειθεῖν καὶ τινὰς βασιλικούς ἀνθρώπους ἀνείλον καθελόντας τὴν τοῦ Κυρίου εἰκόνα τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης⁶² Χαλκῆς πόλης, ὡς πολλοὺς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς⁶³ εὐσεβείας τιμωρηθῆναι μελῶν ἔκκοπαῖς καὶ μάστιξι καὶ ἐξορίαῖς καὶ ζήμιαῖς, μάλιστα δὲ τοὺς εὐγενεῖς⁶⁴ καὶ λόγῳ διαφανεῖς⁶⁵ ὥστε καὶ τὰ παιδευτήρια σβεσθῆναι⁶⁶ καὶ τὴν εὐσεβῆ παιδευσιν ἀπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ μέχρι νῦν κρατήσαν, ἧς καὶ μετὰ ἄλλων πολλῶν καλῶν⁶⁷ καθαιρέτης ὁ Σαρακηνόφρων οὗτος Λέων γέγονεν. Ἐν τούτοις οὖν θείῳ κινούμενοι ζήλω στασιάζουσι κατ' αὐτοῦ μεγάλη ναυμαχίᾳ συμφωνήσαντες Ἑλλαδικοὶ τε καὶ οἱ τῶν Κυκλάδων νήσων, Κοσμᾶν τινὰ συνεπόμενον ἔχοντες εἰς τὸ στεφθῆναι. Ἄγαλλιανὸς δὲ τουρμάρχης τῶν Ἑλλαδικῶν ἤγειτο τῆς στρατιᾶς, καὶ Στέφανος⁶⁸ οὗ καὶ προσπελάσαντες τῇ βασιλίδι⁶⁹ πόλει ἰθ' τοῦ Ἀπριλλίου⁷⁰ μηνὸς (54) τῆς ἰνδικτιῶνος ἠττῶνται συμβαλόντες τοῖς Βυζαντινοῖς, ἐμπρησθέντων αὐτῶν τῶν νεῶν τῷ σκευαστῷ πυρί. Καὶ οἱ μὲν βυθίζονται περὶ τὸν λάκκον (55), ἐν οἷς καὶ Ἄγαλλιανὸς ἐν-επλον ἔκυστον ἐπόντωσεν· οἱ δὲ ζῶντες τῷ κρατοῦντι προσρύνονται, καὶ ἀποτέμνονται τὰς κεφαλὰς Κοσμᾶς τε καὶ Στέφανος· αὖτις τε τῇ κακίᾳ Λέων ὁ δυσσεβῆς⁷¹ καὶ οἱ τούτου σύμφρονες, τὸν κατὰ τῆς εὐσεβείας διωγμὸν ἐπιτείναντες. Κατὰ δὲ τὴν θερινὴν τροπὴν ταύτης τῆς ἰνδικτιῶνος μετὰ⁷² τὴν τῶν ὁμοφύλων κακὴν νίκην⁷³, καὶ κατὰ τῆς⁷⁴ Βιθυνῶν Νικαίας παρατίθεται τῶν Σαρακηνῶν δύο ἀμφραίων στίφος Ἄμερ ἐνχιλιάσι μονοζώνων (56) δεκαπέντε προσδραμῶν⁷⁵, καὶ ἀπαρασκευάστον κυκλώσας τὴν πόλιν, καὶ Μυτιᾶς ἐπακολουθῶν⁷⁶ ἐν ἄλλαις ὁκτὼ ἡμετῶν μυριάσιν⁷⁷, οἱ μετὰ πολιορκίαν⁷⁸ πολλὴν καὶ καθαιρέσιν τῶν τειχῶν μερικὴν (57) τῶν τιμωμένων

A Dei desertorem oblatum sibi auxiliarium et paris inscitia æmulum nactus, in sanctas et venerandas imagines bellum impudentissime movit. Ambo quippe pleni erant imperitiæ atque omnis insanix, unde maxima malorum pars exoritur. Quare populus urbis imperatrici ob novam istam doctrinam maximo dolore percitus, cum ipsum Leonem statuit invadere, tum multos ex imperatorio famulatio, qui magnæ Æreæ portæ Domini imaginem exturbaverant, neci dedit, quo factum est ut in multos pietatis ergo membrorum mutilatione, verberibus, exsillis, damnis illatis animadversum fuerit, imprimis autem in eos qui genere et doctrina clarebant, adeo ut scholæ una cum sacra doctrina exciderint, quæ a sæculo sancti Constantini magni usque ad ea tempora flourerant, cujus videlicet multarumque præstantissimarum rerum Leo iste Saracenicæ disciplinæ consors oppugnator et grassator existit manifestus. Interea populi qui Græciam et Cycladas insulas habitabant pio in Deum moti affectu, conspiratione inter se facta, paratæque maxima classe, adversus imperatorem rebellavere, Cosmam quemdam, qui partes eorum sequebatur, imperio destinantes. Acie ducebant Agallianus Græcanicorum turmarcho et Stephanus. Isti mensis Aprilis die decimo octavo indictione decima ad urbem imperatricem appulentes, commisso cum Byzantinis prælio, navibus arte facto igne combustis superantur, adeo ut alii circa profundum submersi sint, inter quos ipse Agallianus ut erat armatus se ipsum præcipitavit: superstilibus vero ad victorem imperatorem ultrose conferentibus, Cosmas et Stephanus capite plexi sunt, ex quo impii Leonis sectariorumque ejus malitia oppido crevit, adeo ut susceptum adversus pietatem bellum latius promoverint. Porro circa æstivum solstitium hujus indictionis decimæ post perniciosam illam de propriis civibus reportatam a Leone victoriam, duo ameræi Saracenicum exercitum adversus Niceam Bithyniensium urbem de-

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁹ ἄμφω A, ἀμφοῖν vulg. ⁶⁰ ἀμαθίας A f, ἀλογίας vulg. ⁶¹ λαοί] ἔχλοι A. ⁶² μεγάλης add. ex A. ⁶³ τῆς add. ex A. ⁶⁴ εὐγενεῖς A f, εὐσεβεῖς vulg. ⁶⁵ σβεσθῆναι A, σθησθῆναι vulg. ⁶⁶ καλῶν om. A. ⁶⁷ οἱ καὶ προσπελ. τῇ βασ. A, οἱ καὶ προσπελ. βασιλ. vulg. ⁶⁸ Ἀπριλλίου A e f, Ὀκτωβρίου vulg. ⁶⁹ μετὰ A, κατὰ vulg. ⁷⁰ τὴν ὁμοφύλων κακὴν νίκην. A. ⁷¹ κατὰ τῆς A, κατὰ τὴν vulg. ⁷² προσδραμῶν A f, προσδραμῶν vulg. ⁷³ ἐπακολουθῶν A, παρακ. vulg. ⁷⁴ μυριάσιν A, μυριάδας vulg. ⁷⁵ ἐπιτορκίαν A e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) Validiores machinas in sanctarum imaginum cultum anno imperii decimo Leonem movisse, et in eas crudelius ruguisse S. Stephani junioris Vita observat, cum jam ad imperii decimum annum pervenisset, nec jam impietatem animo premere, ac continere posset, etc.

(54) Ita legerat Anastasius, qui vertit, regia appropinquantes urbi decimo quarto Kalendas Muii. — Error Regii, τοῦ Ὀκτωβρίου, ex seipso confutatur, cum statim post malam illam de civibus victoriam, μετὰ τὴν τῶν ὁμοφύλων κακὴν νίκην, Νικαίαν obsidio per Saracenos describatur ad solstitium æstivum. COMBESII.

(56) Nicephorus, Ἄγαλλιανὸς σὺν τῇ πανοπλίᾳ αὐτοῦ τῷ βυθῷ παρέδωκεν.

(56) Expeditos milites vertit Anastasius: sequitur Miscella: Suidas exponit: Μονόζωνοι, οἱ τρίμοι τῶν στρατιωτῶν· οἱ μὴ τὸν αὐτὸν τοῖς ἄλλοις ζωστήρα φοροῦντες· οἱ ἀσύντακτοι, καὶ ὡς νεὶ λησταί. Monozoni, militum honoratiores sunt: qui eodem cum aliis cingulo non utuntur: qui ordinem non servant, sed prædonum more in adversarios grassantur.

(57) Mallem hiatum agnoscere post illam vocem, quam ut eam murorum ex parte dejectionem in ipsa sede sanctorum Patrum, seu ecclesie majori factam, uti reddit interpr. mihi persuaderem. Cedrenus: Δι' ὀπτασίας τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἁγίων Πατέρων αἰσχυθέντες, ἀπρακτοὶ ἀπεχώρησαν· Sancti Patrum, qui in ea coluntur visioνα

duxere, Amer videlicet cum quindecim millibus expeditorum militum præcurrrens, urbem ex improviso et impræmunitam obsedit, Mavias autem cum octoginta quinque millibus subsecutus est. Verum it post longam 340 obsidionem, muremque ad sanctorum Patrum ibidem cultorum ædem factam oppugnationem et dejectionem, urbe tamen minime potuit sunt, cum ob acceptas eorum apud Deum preces, tum ob veneranda eorumdem lineamenta, quæ ab sententiæ illorum sequacibus ad hanc usque diem erecta et piis honoribus cumulata perseverant. Porro cum quidam Constantinus Artabasi strator imaginem Deiparæ erectam cernens, arreptum lapidem in ipsam projecisset, eamque contritam et in humum lapsam pedibus conculcasset, Dominam sibi astantem per visum conspexit, quæ eum ita allocuta est: *Vides quam egregium facinus in me commisisti? id certe in caput tuum recidet.* Postridie Saracenis murum oppugnantibus commissaque pugna, Constantinus militem fortem se præbens, cum ad murum accurrisset, lapide a tormento in eum immisso caput faciemque contritus, dignam impietate referens mercedem infelix interiit. Saraceni vero captivos innumeros et spolia diripientes, reversi sunt, in quo quidem Deus impio imperatori ostendit, non ob contribulium suorum pietatem ac religionem, ut ipse gloriabatur, sed ob divinam quamdam virtutem et secretum suum iudicium hæc contigisse, cum nimirum sanctorum precibus, propter accuratas verasque eorum imagines illic ab oppidanis exentas, idque in tyranni confutationem et inexcusabile adversus eum iudicium, contra vero in gloriam confirmationem, Arabicum istum impetum a sanctorum Patrum urbe ipse depulit. Enimvero impius ille non tantum in errore de respectiva venerandarum imaginum adoratione versatus est,

ἁγίων Πατέρων αὐτοῦ (38) τεμένει, ταύτης μὲν οὐ περιγεγῶνασι διὰ τῶν εὐπροσδέκτων εὐχῶν πρὸς τὸν Θεόν⁷⁸, ἐνθα καὶ σεβάσμιοι αὐτῶν χαρακτήρες ἀνεστήλωντο μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῖς⁷⁹ τιμώμενοι. Κωνσταντίνος δὲ τις στρατῶρ τοῦ⁸⁰ Ἀρταβάσδου ἰδὼν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐσ-ῶσαν, λαθῶν λίθον ἔβριψε κατ' αὐτῆς, καὶ συνέτριψεν αὐτήν, καὶ πεσοῦσαν κατεπάτησεν· καὶ θεωρεῖ ἐν ὄραματι τὴν Δέσποιναν παρεστῶσαν αὐτῷ καὶ λέγουσαν⁸¹: *Οἶδας πόιον γερναῖον πρῶγμα εἰργάσω εἰς ἐμέ; οὕτως κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τοῦτο πεποίηκας.* Τῇ δὲ ἐπαύριον προσβαλόντων τῶν Σαρακηνῶν⁸² τῇ τείχει, καὶ πολέμου κροτηθέντος, δραμῶν εἰς τὸ τεῖχος, ὡς γενναῖος στρατιώτης, ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος βάλεται ὑπὸ λίθου τοῦ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ (39) πεμφθέντος, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἄξιον τῆς ἑαυτοῦ δυσσεβείας κομισάμενος ἀναπόδομα. Αἰχμαλωσίαν δὲ πελείστην καὶ λάφυρα συναγαγόντες ὑπέστρεψαν, δεικνύντος καὶ τοῦτο τοῦ Θεοῦ τῷ ἀσεβεί, ὅτι οὐ δι' εὐσέβειαν περιῆγε⁸³ τῶν ὁμοφύλων, ὡς ἐκεῖνος ἤυχει, ἀλλὰ διὰ τινὰ αἰτίαν θείαν καὶ ἀπόρρητον κρίσιν, ἀποκρουομένης μὲν τὴν τοιαύτην Ἀραβικὴν ἰσχὺν τῆς τῶν ἁγίων Πατέρων πόλεως ταῖς αὐτῶν προσελαῖς, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἀκριβεστάτων αὐτῶν χαρακτήρων, εἰς ἔλεγχον δὲ καὶ ἀνοπολόγητον κρίσιν τοῦ τυράννου, καὶ βεβαίως τῶν εὐσεβοῦντων. Οὐ μόνον γὰρ περὶ τὴν σχετικὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ὁ δυσσεβῆς ἐσφάλετο προσκύνησιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν προσθειῶν τῆς πανάγνου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων· καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν ὁ παμμίλαρος, ὡς οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ Ἀραβες, ἐδεδελύττετο. Ἐκ τοῦδε τοίνυν τοῦ χρόνου ἀναιδῶς⁸⁴ τῷ μακαρίῳ Γερμανῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως προσετριβέτο, μεμφόμενος πάντας τούς πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ ἀρχιερεῖς καὶ Χριστιανούς λαούς⁸⁵, ὡς εἰδωλοατρήσαντας ἐπὶ⁸⁶ τῇ προσκυνήσει

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁸ εὐχῶν πρὸς τὸν Θ. A. b, αὐτῶν λιτῶν πρὸς Θ. vulg. ⁷⁹ αὐτοῖς] αὐτῶν A. f. ⁸⁰ τοῦ add. ex A. ⁸¹ παρῶστ. αὐτῷ x. λεγ. A, παρ. x. λ. αὐτῷ vulg. ⁸² προσβαλόντων τῶν Σ. A, προσβάλλ. Σαρ. vulg. ⁸³ περιῆγε A, γέγνε vulg. ⁸⁴ ἀναιδῶς add. ex A. ⁸⁵ Χριστ. λαούς A, Χρ. καὶ λ. vulg. ⁸⁶ ἐπὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

detrutti, turpiter re infecta recesserunt. Anast. *Post particularem murorum eversionem, hanc quidem non obtinuerunt, bene acceptis sanctorum Patrum precibus ad Deum directis, et sanctificatione faciente venerabilis templi, etc.* Ego sic Græc. expresserim: *Post mentia ex parte eversa, cum sanctorum Patrum qui illic coluntur, delubrum urbi præsidio esset, illa quidem minime potuit sunt, ob acceptas eorum ad Deum preces; ubi etiam venerabiles eorum imagines erectæ erant, quas hactenus, etc.* Istud de imaginibus, pictaque 1 synodo quo loco habitata fuerat, obiter arrepta occasione ab earum cultus acerrimo defensore insertum. Sic et Joan. CP. apologia ad Constantinum papam *Auct. tom. II* sextam synodum cum aliis pictam memorat ad palatii vestibulum, quam Philippicus prius abolendam curaverit, quum sibi illud aulam deligeret, velletque imp. ipsam ingredi. Sunt hæc ejus verba: *Θεμέλιον καὶ ὑπέδαθρον τοῦ κράτους, τὸ βίαιον καὶ οὐκ ἔννομον προβαλλόμενος· καθέλις μὲν, καὶ πρὸ τῆς ἑαυτοῦ εἰσόδου τὴν ἀναταθείσαν ἐν τοῖς προαυλοῖς τῶν βα-*

αἰλικῶν εἰκόνα τῆς ἁγίας ἑκτῆς συνόδου· *Fundamentum, ac basin imperii violentiam præstruens, non quod justum est ac legitimum; ante suum ipsam ingressum, pro regia vestibulum appensam sanctæ œcλιæ synodi imaginem, sustulit.* Id ipsum pluribus Agatho diaconus in peroratione act. ejusdem synodi ab ipso descriptorum, ac cui ipse exceptor interfuisse pro notarii munere: qui et addit, sublato Bærbane, paceque Ecclesiæ reddita, depletam iterum fuisse quo loco erasa fuerat, eandem sextam synodum cum quinque superioribus. *Ἡ τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμηνικῆς ἑκτῆς συνόδου ἀναζωγράφησις σὺν ταῖς ἄλλαις πάντε γεγένηται. COMPÆSIS.*

(38) Sanctorum Patrum ad œcumenicas synodos convenientium memoriam non pietis modo eorum sacris vultibus, vel dicatis eorum nomini templis, sed et colendæ religioni destinatis diebus Ecclesia Græca celebrat. Festos quoque sacros illos dies per anni varias tempestates indicat Menæum.

(39) *Miscella, ex mangone.* De bellicis hisce tormentis Lipsius in *Poliorceticis.*

τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων, μὴ χωροῦντος αὐ-
τοῦ δι' ἀπιστίαν καὶ πολλὴν ἰδιωτείαν⁸⁸ τὸν περὶ
σχετικῆς προσκυνήσεως λόγον.

morem, abominatus est. Ab eo itaque tempore inimicitias cum beato patriarcha Cpoleos Germano imprudenter suscepit, omnes decessores, suos imperatores, præsules Christianosque populos, tanquam idololatras, ob sanctarum venerandarumque imaginum adorationem condemnans, cum ille præ nimia incredulitate atque rusticitate de respectivo earum cultu rationem ac sermonem minime capere valeret.

A. M. 6219. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαυίας παρέλαθεν τὸ κάπτρον Ἀτσεῦς⁸⁹ (40), καὶ ὑπέστρεψεν.

A. M. 6220. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν ὁ υἱὸς Χαγάνου τοῦ δυνάστου Χαζαρίας τὴν Μηδίαν καὶ Ἀρμενίαν, καὶ εὐρὼν Γάραχον⁹⁰ τὸν τῶν Ἀράβων στρατηγὸν κατὰ (41) τὴν Ἀρμενίαν, ἀνείλεν αὐτὸν μετὰ τοῦ συνόντος αὐτῷ πλήθους· καὶ ληϊσάμενος⁹¹ τὴν τῶν Ἀρμενίων χώραν καὶ τὴν Μηδῶν, ἀνέκαμψεν, φόβον μέγαν ἐμποίησας τοῖς Ἀραβῶν.

A. M. 6221. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μασαλμὰς τὴν τῶν Τούρκων γῆν, καὶ συναφθέντες⁹² ἄλλοις εἰς πόλεμον, πίπτουσιν ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν· καὶ δειλανδρήσας Μασαλμὰς φυγῆ χρησάμενος διὰ τῶν ὀρέων Χαζαρίας ὑπέστρεψεν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπομανεὶς Λέων ὁ παράνομος βασιλεὺς κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ ἐνέγκας τὸν ἅγιον⁹³ Γερμανόν, ἤρξατο αὐτὸν θωπευτικοῖς⁹⁴ λόγοις δελεάζειν. Ὁ δὲ μακάριος ἀρχιερεὺς λέγει πρὸς αὐτόν· *Τὴν μὲν καθύρσειν τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἀκούομεν ἔσσεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας.* Τούτου δὲ ἐπαναγκάσαντος εἰπεῖν ἐπὶ τίνος βασιλείας, ἔφη· *Ἐπὶ Κόνωνος*⁹⁵ (42). Ὁ δὲ ἔφη· *Τὸ βαπτιστικὸν μου ὄνομα ἐν ἀληθείᾳ Κόνων ἔστι.* Ὁ δὲ⁹⁶ πατριάρχης ἔφη· *Μὴ γένοιτο, δέσποτα, διὰ τῆς σῆς βασιλείας τὸ κακὸν τοῦτο τελεσθῆναι.* Ἀντιχρίστου γάρ ἐστι πρόδρομος ὁ τοῦτο πληρῶν, καὶ τῆς ἐνσάρκου θείας οικονομίας⁹⁷ ἀνατροπεύς. Ἐπὶ τούτοις χαλεπήνας ὁ τύραννος ἐνεῖχεν τῷ μακαρίῳ⁹⁸, ὡς Ἡρώδης ποτὲ τῷ προδρόμῳ. Ἀνέμνησεν δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ⁹⁹ τῶν πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ συνθηκῶν (43), ὅπως αὐτῷ θεὸν ἐγγυητὴν δέδωκεν ἐν μηδενὶ σαλευσάει τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ τῶν αὐτῆς ἀποστολικῶν καὶ θεοπαροδοτικῶν θεσμῶν. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἠσχύνθη ὁ ἄθλιος. Ἐπιτηρῶν δὲ καὶ καθυποβάλλων τινάς¹⁰⁰ ἠγωνίζετο λόγους¹⁰¹, εἴ που¹⁰² τούτων εὐροὶ κατὰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ποιούμενον, ἢ ὡς φρατριαστὴν¹⁰³, καὶ οὐκ ὡς ὁμολογητὴν

sed etiam de sanctissimæ Deiparæ sanctorumque omnium intercessionibus, eorumque reliquias homoscetestissimus, in Arabum præceptorum suorum

A. C. 719. — Hoc anno Mavias castrum Ateus expugnavit, ac reversus est.

A. C. 720. — Hoc anno filius Chagani, Chazariaz 341 principis, Mediam et Armeniam infestis armis vexavit, et Garachum Arabum ducem in Armenia obviam factum una cum adjuncto exercitu delevit, tum vero Armeniorum et Medorum provincias depopulatus, magno sui nominis terrore Arabibus relicto, domum rediit.

A. C. 721. — Hoc anno Masalmas in Turcorum terras expeditionem suscepit, consertoque ad invicem prælio, plures ex utraque parte cecidere: quare Masalmas terrore prostratus fuga salutem consulit, et per Chazariaz montes ad suos revertitur. Hoc eodem anno nefarius imperator adversus rectam fidem insaniens, sanctum Germanum ad se accersitum blandis verbis cepit inescare. Beatus itaque præsul sic eum alloquitur: *Sanctarum quidem imaginum futuram proscriptionem audimus, haud tamen te imperante.* Eo cuius ætate vel imperio res foret exsequenda sollicitius exquirente, respondit Germanus: *Cononis tempore.* Dixit ille: *Atqui Cononis mihi nomen est in ipso baptismo vere inditum.* Subinfert patriarcha: *Absit, domine, ut, te imperante, malum istud perpetretur.* Antichristi quippe præcursor est, qui sceleris istud adimplebit, et divinæ incarnationis eversor et hostis. Ὁ δὲ hæc dicta tyrannus illi irascebatur, ut quondam Herodes Præcursori. Fidei vero cautionem ante susceptum imperium oblatam in memoriam patriarcha revocavit, ut nimirum Deo in fidei iussorem dato, nihil apostolicorum et traditorum a Deo sancitorum, circa ipsam Dei Ecclesiam pronitus se innovaturum promississet. Sed tantum abfuit ut cœpti miserum Leonem puderet, ut præterea in hoc incubuerit, patriarchæ sermones captavito, aliosque dolose miscendo, ut eum læsæ majestatis reum convinceret, quo eum tanquam seditiosum,

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ἰδιωτείαν A, ἰδιωτίαν viulg. ⁸⁹ Ἀτσεῦς A. ⁹⁰ κατὰ A f, εἰς vulg. ⁹¹ ληϊσάμενος A, ληϊζόμενος vulg. ⁹² συναφθέντες A. ⁹³ τὸν μακάριον Γ. A. ⁹⁴ θωπευτικοῖς A, θεοπνευστικοῖς vulg. ⁹⁵ ἐπὶ Κόνωνος A, Κόν. vulg. ⁹⁶ δὲ add. ex A. ⁹⁷ οικονομίας A, σαρκώσεως vulg. ⁹⁸ ἐπὶ τούτοις — μακαρίῳ add. ex A. ⁹⁹ καὶ add. ex A. ¹⁰⁰ τινάς om. A. ¹⁰¹ λόγοις A f. ¹⁰² εἴ που A, εἴ ποι vulg. ¹⁰³ φρατριαστὴν A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(40) Thraciæ conjicit Ortelius, quod Asiæ, si tamen hæc præcedentia consequantur.

(41) Is Anastasio, Gardachus: Miscellæ, Gradacus.

(42) Unde Cononem sacrarum imaginum noverat Germanus eversorem? Puer cum nomine illo vocari consuetus Hebræis artis divinatoriæ probe peritis occurrisset et imper. se futurum ab eis acceperisset oraculum, quod exegerunt pretium vati-

cini lubens promisit, sacrarum imaginum cladem. Inde reor Conon imaginum eversor futurus divulgatur: ad militiam vero profectus, mutato nomine, Conon latuit, sed vera fera, Leo postmodum apparuit. Nominis fideique desertor Leo Cononem alterum status ecclesiastici præcessorem apostatam imitatur: de quo ad annum Anastasii 2 pag. 118.

(43) Leguntur apud Codinum de iurg. corothione.

non vero tanquam confessorem throno depulsaret. A. Eam ad rem adiutorem atque participem nactus Anastasium Germani discipulum et syncellum, ut sensuum suorum æmulo ac per omnia conscio sedis adulterum ac successorem eum fore pollicitus est. Hunc cum ita adversum se prave affectum beatus non ignoraret, Dominum suum imitatus, tanquam alterum Iscariotam, aperte quidem, sed leniter ipsum de proditioe commonuit. Cum vero ab errore illum revocari non posse cerneret, quadam die eidem Anastasio Germani imperatorem adeptus posteriorem vestis oram calcanti ipse patriarcha dixit: *Noli festinare, in circi etenim stadium citius quam voles ingredieris*. At nec ille hisce verbis turbatus, nec alii præ sagium intellexere, quod tamen 342 quindecim post annos, tertio videlicet persecutoris Constantini, indictione duodecima, exitum tandem habuit, ac non sine divio impulsu prolatum fuisse constitit. Etenim Constantinus Artabaso genero expulso, cum solus imperio potitus esset, Anastasium una cum aliis suis inimicis verberibus cæsum, deinde nudum asinoque facie retro versa insidentem per circi stadium palam circumduci iussit, utpote qui una cum inimicis suis se imperatoris munere abrogatum imperio eiecerat, atque Artabasdam coronaverat, quemadmodum inferius suo loco demonstrabitur. Porro sacer ille ac divinus Germanus decretorum veræ religionis defensor Byzantii floruit adversus Leonem ex re nomen habentem, ejusque satellites tanquam adversus feras depugnans, quemadmodum in veteri Roma vir undequaque sacer et apostolicus, Petri apostolorum coryphæi consessor eruditione præclarissime facinoribus clarebat Gregorius, qui Romam atque Italiam totumque occidentem a Leonis obedientia, tam civili, quam ecclesiastica, et ab ejus imperio subtraxit. Tum vero Damasci Syriæ Joannes Chrysorrhœas, Mansur filius, doctor egregius, sanctitate vitæ æque ac doctrina fulgebat. Porro Germanum ut suæ potestati subditum patriarchali solio dejecit. Gregorius autem epistolis, quas omnes norunt, ad eum datis, ipsi succensus, ac denique Joannes una cum totius

καθῆλη τοῦ θρόνου, ἔχων εἰς τοῦτο σύμμαχον καὶ συμμέτοχον Ἀναστάσιον μαθητὴν καὶ σύγκαλλον αὐτοῦ, συνταξάμενος αὐτῷ, ὡς τῆς ἀσεβείας ὁμόφρονι, καὶ τοῦ θρόνου μοιχῶν καὶ διάδοχον¹ γενέσθαι· ὃν ὁ μακάριος οὐκ ἀγνοῶν οὕτω στρεβλῶς διακείμενον, μιμούμενος τὸν ἑαυτοῦ Δεσπότην, ὡς πρὸς ἄλλον Ἰσκαριώτην, σοφῶς καὶ πρῶως τὰ περὶ προδοσίας ἀνεμίμησεν. Ἐπει δὲ ἀνεπιστροφῶς αὐτὸν ἑώρα πλανώμενον, ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν πατήσαντά ποτε τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς αὐτοῦ, εἰσιόντος αὐτοῦ² πρὸς τὸν βασιλεῖα, ἔφη· *Μὴ σπεῦδε· φθάσεις γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὸ δίπικιν*³ (44). Ὁ δὲ ἐπιταραχθεὶς⁴ τῷ λόγῳ σὺν ἄλλοις ἀκούσασιν, ἠγνόει τὴν πρόβρῃσιν ἧτις πέρας λαβοῦσα μετὰ ιε' ἔτη τῷ τρίτῳ ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ διώκτου Ἰνδικτιῶνι ιβ' πάντα· ἔπεισεν ἔκ θείας χάριτος προφητευθῆναι⁵. Κωνσταντῖνος γὰρ μετὰ τὴν τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀρταβάσδου ἀνασοδὴν τῆς βασιλείας· ἐπικρατήσας, Ἀναστάσιον τοῦτον τύψας σὺν ἄλλοις ἐχθροῖς ἐν ἱππικῷ διὰ τοῦ διπικίου γυμνὸν μὲν ἐπ' ἔνου καθήμενον⁶· ἐξανάστροφα ἐπέμπυσεν, ὡς τοῖς ἐχθροῖς συνανασκάψαντα αὐτὴν⁷, καὶ τὸν Ἀρταβάσδον στέψαντα, ὡς δηλωθήσεται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ. Καὶ ἐν μὲν τῷ Βυζαντίῳ πρόμαχος τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας δογμάτων⁸ ὁ ἱερός οὗτος καὶ θεσπέσιος ἠμαρξε Γερμανὸς θηριομαχῶν πρὸς τὸν φερώνυμον⁹ Λέοντα καὶ τοὺς αὐτοῦ συνασπιστάς· ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρῃ Ῥώμῃ Γρηγόριος¹⁰ ὁ πανίερος ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίου σύνθρονος, λόγῳ καὶ πράξει διαλάμπων, ὃς¹¹ ἀπέστησε Ῥώμην τε καὶ Ἰταλίαν καὶ πάντα τὰ Ἑσπερία τῆς τε¹² πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ὑπακοῆς Λέοντος (45) καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν βασιλείας. Ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῷ Ἰωάννης ὁ Χρυσορρόδος, πρεσβύτερος καὶ μοναχός, ὁ τοῦ Μανσοῦρ, διδάσκαλος ἀριστος, βίῳ¹³ καὶ λόγῳ προελαμπεν. Ἀλλὰ καὶ¹⁴ Γερμανὸν μὲν ὡς ὑπ' αὐτὸν ὄντα ἐκβάλλει τοῦ θρόνου· Γρηγόριος δὲ δι' ἐπιστολῶν ἀριδῆλως αὐτὸν ἐλέγχει τῶν τοῖς πολλοῖς ἐγνωσμένων. Καὶ Ἰωάννης σὺν τοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόποις τοῖς ἀναθέμασι τὸν ἀσεβῆ καθυποβάλλει¹⁵. Τῇ δὲ ζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς ιγ' Ἰνδικτιῶνος ἡμέρῃ γ' τῆς ἑβδομάδος (46) Λέων ὁ δυσσεβὴς σελέντιον κατὰ τῶν ἁγίων

VARIÆ LECTIONES.

¹ μοιχῶν διάδοχον A. ² εἰσιόντος αὐτοῦ A, εἰς γὰρ αὐτοῦ vulg. ³ δίπικιον A, ⁴ ἐπι add. ex A. ⁵ προφητευθῆναι τῷ ἀγνώμονι A. ⁶ καθήμενον A, καθοῦμενον vulg. ⁷ αὐτὸν κ. τ. A. στέψ. om. A. ⁸ inter dogmatum et ἱερός lacuna intercedit in A, ὃν vel simile quid excidisse videtur. ⁹ θηριώνυμον A, fort. recte. ¹⁰ Γρηγ. A, ὁ Γρ. vulg. ¹¹ ὃς A, ὡς vulg. ¹² τε add. ex A. ¹³ ἀριστος, βίῳ A, ἀρ. καὶ β. vulg. ¹⁴ ἀλλὰ καὶ A, ἀλλὰ vulg. ¹⁵ καθυποβάλλει A, ὑποβ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ

(44) Bigarum in circo stadium.

(45) Quod, ut Christiani principes solent, ad imperium et dignitatem spectantia plurima in subjectis occidui tractus ecclesiis ordinaret, et moderaretur. Ut porro βασιλεῖα καὶ ἱερέα se jactarit Leo, et politicam æque ac ecclesiasticam sibi auctoritatem falso arrogaverit, lege monentem de ambitione Gregorium pontificem apud annales ecclesiasticos anno Christi 726 in ipsis Greg. epist.

(46) Feriæ numerum corrigit Petavii in Niceph. notarum pag. 82, et septimam reponendam coniecit. Admissa numeri correctione, quod extem-

plo subdit, displicet, eo die indictum sacris imaginibus silentium, ut loquitur Theophanes, ab hæreticorum hujus temporis signifero, et execrando Leone. Loquaciores forsitan erant sacræ imagines, ut silentii damnarentur. Annon σελέντιον conventus est optimatum, et tractandis imperii negotiis coactus imp. mandato consessus? Ita edicit arbiter Nicephorus, qui hæc Theophanis verba, Λέων ὁ δυσσεβὴς σελέντιον κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἐκρότησεν, exponit in hunc modum, μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει πλείστον λαὸν τῆς πόλεως κατὰ τὰ βασίλεια, καὶ συγκαλεῖ τὸν τότε τῆς πόλεως ἄρ-

και σαπτῶν εἰκόνων ἐκρότησεν ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν ἰθ' ἀκουσίτων, προσκαλεσάμενος¹² καὶ τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην Γερμανόν, οἰόμενος πείθειν αὐτὸν ὑπογράψαι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων. Ὁ δὲ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ δοῦλος μὴδ' ὄλως πεισθεὶς τῇ μυσαρᾷ κακοβουλίᾳ αὐτοῦ, τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομήσας, ἀπετάξατο τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπιδοῦς τῷ ὠμοφύριον, καὶ εἰπὼν μετὰ πολλοὺς διδασκαλικοὺς λόγους· Ἐὰν ἐγὼ εἶμι Ἰωάνης, βάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν. Ὥρις γὰρ οἰκονομικῆς συνῆδου καιροτομησαὶ πιστὶν ἀδυνατῶ¹³, ὧ βασιλεῦ. Καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ λεγομένῳ Πλατανίῳ¹⁴ εἰς τὸν¹⁵ γονικὸν αὐτοῦ οἶκον ἠσύχασεν, ἀρχιερατεύσας ἕτη ἰθ', μῆνας ε', ἡμέρας ἑπτὰ¹⁶. Τῇ δὲ κβ' τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου (47) μὴνδὲ χειροτονοῦσιν Ἀναστάσιον τὸν ψευδώνυμον μαθητὴν καὶ σύγκαλλον τοῦ αὐτοῦ μακαρίου Γερμανοῦ συνθέμενον τῇ Λέοντος δυσσεβείᾳ¹⁷, διὰ φιλαρχίαν κοσμικὴν προχειρισθεὶς Κωνσταντινουπόλεως ψευδεπίσκοπος. Γρηγόριος δὲ ὁ ἐκεῖνος πρόεδρος Ῥώμης, καθὼς καὶ¹⁸ προέφη, Ἀναστάσιον ἅμα τοῖς λιβέλλοις ἀπεκήρυξεν, ἐλέγξας τὸν Λέοντα δι' ἐπιστολῶν, ὡς ἀσεβοῦντα, καὶ τὴν Ῥώμην σὺν πάσῃ τῇ¹⁹ Ἰταλίᾳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπέστησεν. Ἐκμανεὶς²⁰ οὖν ὁ τύραννος ἐπέτεινε τὸν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων διωγμὸν, πολλοὶ τε κληρικοὶ καὶ μονασταὶ καὶ εὐλαθεῖς λαϊκοὶ ὑπερεκινδύνευσαν τοῦ ὀρθοῦ τῆς πίστεως λόγου, τὸν μαρτυρικὸν ἀναδητάμενοι στέφανον.

A. M. 6222. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπος Ἰωάννης Ἰανουαρίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μασαλμᾶς τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς Καππαδοκίαν παρέλαθεν ὄλιγον τὸ Χαρσιανῶν²¹ κάστρον.

A. M. 6223. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν ὁ Μασαλμᾶς τὴν Τουρκίαν, καὶ φθάσας τὰς Κασπίας πύλας φοβηθεὶς ὑπέστρεψεν²².

A. M. 6224. — Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα (48) Χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνάστου τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐνυμφεύσατο, ποιήσας αὐτὴν Χριστιανὴν, καὶ ὀνομάσας αὐτὴν Εἰρήνην· ἥτις ἐκμαθούσα²³ τὰ ἱερὰ γράμματα διέπρεψεν²⁴ ἐν εὐσεβείᾳ ἐλέγχουσα τὴν τοῦτων δυσσεβείαν. Μάβιας

Orientis episcopus impium Leonem anathemate devinxit. Cæterum die septima (7) mensis Januarii, indictione decima tertia, feria hebdomadis tertia, irreligiōsus Leo silentium contra sanctas venerandasque imagines in novemdecim accubitorum tribunalio celebravit, Germano sanctissimo patriarcha advocato, cui persuadendum arbitrabatur, ut suo de abolendis sacris imaginibus decreto tandem subscriberet. At fortis Christi servus abominando Leonis consilio nequaquam cedens, imo veritatis verbum recto sensu distribuens, episcopatu sese abdicavit, quin etiam pallium pontificium sponte deponens post satis longum mære doctrinæ plenum sermonem demum dixit: *Si ego sum Jonas, in mare me projicite; absque universalis etenim concilii auctoritate, imperator, circa fidem quidquam innovare non valeo.* Tum vero in locum, qui Platanius dicitur, in paternam domum se recipiens, vitæ reliquum summo silentio transegit. Tenuit pontificatum annos quatuordecim, menses quinque, dies tres. Die autem septima ejusdem mensis Januarii Anastasium falsi nominis virum, ipsius beati Germani discipulum et concellaneum in ejus locum suffecerunt, qui 343 videlicet dominii sæcularis ambitione motus, cum Leonis impietati assentiret, falsus Cpoleos episcopus creatus est. Cæterum Gregorius sacer Romæ præsul, quemadmodum jam præmissi, Anastasium una cum libellis ejus abjudicavit, Leonemque ipsum tanquam irreligiosum per epistolas redarguit, ac Romam cum universa Italia ad defectionem ab ejus imperio concitavit, ex quo tyrannus majori in dies furore percitus, persecutionem adversus sanctas imagines movit, adeo ut multi clerici et monachi et devoti laici, ob recta fidei decreta periclitati, martyrii corona fuerint redimiti.

A. C. 722. — Cpoleos episcopi Anastasii annus primus.

Hoc anno Masalmas Romanam ditionem armis infestavit, et in Cappadociam profectus, Charsiani castrum sibi dolo subjecit.

A. C. 723. — Hoc anno Masalmas in Turciam exercitum eduxit, et cum jam Caspias portas attingisset, metu correptus, retrocessit.

A. C. 724. — Hoc anno Leo imperator filiam Chagani Scytharum principis Constantino filio suo uxorem duxit, cum Christianam prius eam fecisset appellassetque Irenen. Hæc sacris litteris erudita, pietate fuit illustris, et Leonis Constantinique impietatem arguebat. Porro Mavias filius Isam bel-

VARIE LECTIONES.

¹² προσκαλ. A, προν. vulg. ¹³ ἀδυνατῶ A e f, ἀδυνατό μοι vulg. ¹⁴ Πλατανίῳ vulg. ¹⁵ τὸν add. ex A. ¹⁶ ἑπτὰ. δὲ κβ' A, γ'. Τῇ δὲ ζ' vulg. ¹⁷ δυσσεβ. A, ἀσεβ. vulg. ¹⁸ καθὼς καὶ A, ὡς vulg. ¹⁹ τῇ add. ex A. ²⁰ ἐκμανεὶς A, ἐμμ. vulg. ²¹ Χαρσιανῶν A f. ²² ἀνέστρ. A. ²³ ἐκμαθούσα A, μαθ. vulg. ²⁴ διέπρεψεν A e f, διέπρεπεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ἐπιγράμματα Γερμανόν, συγγράφειν κατὰ τῆς καθαιρέσεως τῶν εἰκόνων τῶν ἁγίων ἠνάγκαζεν. *Post hæc imp. ingenti civium numero in palatium collecto, una et Germanum patriarcham advocat: tum apud eum vehementius instat, ut de sacris imaginibus evertendis scriptum aliquod faceret.* Rocolenda superius posita ad pag. 202.

(47) Alii codices legunt, ἡμέρας ζ' τῇ δὲ κβ' τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου. Anastasius et Miscella, diebus

septem, undecimo vero Kalendas Februarii. Adeoque ante annos quatuordecim et menses quinque diebus septem adjunctis, ab Augusti die primo patriarchatum Germanus suscepit. Scripta superius pag. 522 his conferenda.

(48) Sub belli in sacras imagines moti tempus nuptias filii conciliatas scribit Nicephorus, ἐν ᾧ δὲ οὕτω ταῦτα ἐπράττετο. De huiusmodi nuptiis vide observanda in notis ad pag. 384.

lum Romaniae intulit, penetrataque cum armato milite Paphlagonia, multa captivorum praeda ditatus, in patriam rediit. Imperator autem contra partem Romae et Italiae desertores insaniens et plane furis invectus, classem ingentem exstructam adversus eos misit, et Manem Cibyrhæotium ducem ei praefecit. Summum tamen dedecus vanus ille princeps retulit, classe in mari Adriatico naufragium passa. Ex quo in furorem actus Dei illo hostis Arabico sensu imbutus, auctiora Sicilia ac Calabria populis parte tertia tributa in singula hominum capita imposuit. Patrimonia vero quae dicuntur sanctorum et coryphaeorum apostolorum, qui in veteri Roma coluntur, tria nimirum cum 344 medio auri talenta eorum ecclesiis ab antiquo assignata et pensa, in publicum aërium conferri iussit. Inspici insuper atque describi masculos infantes, qui nascerentur, quemadmodum olim Pharaon Hebraeorum pueros, mandavit, quod tamen neque ipsi ejus doctores Arabes in Christianos orientales admiserunt.

A. C. 725. — Hoc anno pestifera lue in Syriam grassante multi periere.

A. C. 726. — Romae episcopi Zachariae annus primus.

Hoc anno Theodorus Mansuris filius ad deserti regionem relegatus est. Signum quoque igneum splendidissimum in caelo visum. Mavias denique Asiam deprædatus est.

A. C. 727. — Hoc anno Suliman filius Isam in Armeniorum provinciam arma movit, at re infecta reversus est.

A. C. 728. — Hoc anno Mavias Romaniae bellum intulit, at post dies non multos redire coactus equo decidens animam effavit.

A. C. 729. — Hoc anno Suliman filius Isam plurimos ex Asia captivos abduxit. Inter conceptivos quidam exstitit Pergamenus genere, qui se Tiberium Justiniani filium praedicabat. Hunc Isam ad proprii filii honorem et imperatorum terrorem omni cultu regio instructum cum exercitu et signis et vexillis Hierosolymam misit, indeque universam

δὲ ὁ υἱὸς Ἰσάμ ἐπιστράτευσεν τὴν Ῥωμανίαν, καὶ ἐλθὼν εἰς Παφλαγονίας, ἀνέκαμψε μετὰ αἰχμαλωσίας πολλῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμαίνετο κατὰ τοῦ πάπα καὶ τῆς ἀποστάσεως Ῥώμης καὶ Τταλίας, καὶ ἐξοπλίσας στόλον μέγαν ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν, Μάνην τὸν στρατηγὸν τῶν Κιβυρβαιωτῶν κεφαλὴν ποιήσας εἰς αὐτούς. Ἡσχύνθη δὲ ὁ μάταιος ναυαγήσαντος τοῦ στόλου εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. Τότε ὁ θεομάχος ἐπὶ πλεῖον ἐκμανεῖς, Ἀραβικῶτε φρονήματι κρατυνόμενος, φόρους κεφαλικοὺς τῷ τρίτῳ μέρει Καλαβρίας καὶ Σικελίας τοῦ λαοῦ ἐπέθηκεν. Τὰ δὲ λεγόμενα πατριμόνια τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων τῶν ἐν τῇ κρυσσοτέρῃ Ῥώμῃ τιμωμένων ταῖς ἐκκλησίαις ἐκπαλαί τελούμενα χρυσοῦ τάλαντα τρία ἤμισυ (49) τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελεῖσθαι προσέταξεν, ἐποπτεύειν τε καὶ ἀναγράφεσθαι τὰ τικτόμενα κελεύσας ἄρβρα βρέφη, ὡς Φαραὼ ποτε τὰ τῶν Ἑβραίων ὅπερ οὐδ' αὐτοὶ ποτε οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ Ἀραβες ἐποίησαν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἐβραν Χριστιανούς.

A. M. 6225. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο θανατικὸν ἐν Συρίᾳ, καὶ ἀπέθανον πολλοί.

A. M. 6226. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ζαχαρία ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ τοῦ Μανσοῦρ (50) εἰς τὰ κλίματα τῆς ἐρήμου· καὶ γέγονεν σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες καταυγάζον· καὶ Μαυίας τὴν Ἀσίαν ἐληύσατο.

A. M. 6227. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσε Σουλεϊμάν ὁ τοῦ Ἰσάμ τὴν τῶν Ἀρμενίων χώραν, καὶ οὐδὲν ἤνυσεν.

A. M. 6228. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσε (51) Μαυίας τὴν Ῥωμανίαν, καὶ ἐπνευθὼν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας τοῦ Ἰππου πεσὼν ἀπέψυξεν.

A. M. 6229. — Τούτῳ τῷ ἔτει Σουλεϊμάν υἱὸς ὁ Ἰσάμ (52) αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἐξ Ἀσίας, συνηχμαλώτευσεν καὶ τινὰ Παργαμηνόν, ὃς ἐλεγεν αὐτὸν Τιθέριον υἱὸν εἶναι Ἰουστινιανοῦ. Τούτῳ Ἰσάμ εἰς τιμὴν τοῦ ἰδίου παιδὸς καὶ τῶν βασιλέων ἐκφόδησεν μετὰ τῆς ἀρμοζούσης βασιλικῆς τιμῆς καὶ στρατευμάτων καὶ σκήπτρων (53) καὶ βίνδων

VARIAE LECTIONES.

⁴⁹ ἀπέστειλε A, ἐξώπλισε vulg. ⁵⁰ τὸν add. ex A. ⁵¹ κεφαλὴν A f, στρατηγὸν vulg. ⁵² ἐκμ. A, ἐμμ. vulg. ⁵³ κρατυνόμενος A, κρατούμενος vulg. ⁵⁴ τελούμενα A, τιμώμενα vulg. ⁵⁵ ὁ τοῦ Ἰσάμ om. f. ⁵⁶ ὁ add. ex A. ⁵⁷ αἰχμαλωτεύσας A, αἰχμαλώτευσεν vulg. ⁵⁸ υἱὸν εἶναι add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Lectio Pal. et Peyrez. inter varias habet v⁷, Anastasius habet *talenta tria et dimidium*.

(50) Hallucinatur Baronius ad annum D. 734, num. 1, scribens, *Fuisse tradunt Theodorum episcopum Grapsorum, cantorem cognomento dictum*. 1. quod Theodorum hunc Mansur cum Theodoro alio Theophanis fratre confundat; 2. quod Theodorum Grapsorum episcopum (Grapsorum cum aliis vocis ejusdem ignaris correctius scripsisset) putet, qui γραπτὸς a litteris fronti inustus dicitur. Μανσοῦρ autem dicitur Theodorus hic, quod cum Joanne Damasceno, cujus avus Mansur dicitur est, communem sanguinis stirpem nactus fuerit: vel quod nobilitate inter gentiles præcipuas Mansuris appellationem (nobilem enim et principem

D familiari colloquio exprobat Abraham Echellensis) promeritus sit. Vide pag. 350. Verborum porro istorum, ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ τοῦ Μανσοῦρ, etc., versioni Anastasius et Miscella præmittunt, *anno decimo octavo imperii Leonis Zacharias Romanus præsul habetur*.

(51) Annum vicesimum ac res in eo gestas omisit Anastasius.

(52) Anastasius, *Hison*; Miscella, *Evelid*: eadem Soleimanem, *Zulcimin*, ubique legit.

(53) Pinnulæ vexillari, vulgo *banderole*, et clavæ ex auro vel argento principibus in potestatis signum præferri consuevit significandæ, dictionem σκήπτρων recentioribus Græcis dubiam esse in editionis Regiæ Codinum cap. 6 nota 3f declaravit.

εἰς Ἱερουσαλήμ ἐκπέμπει, καὶ ὅλην τὴν Συρίαν περιάγειν κελεύει μετὰ πολλῆς τιμῆς πρὸς θέαν πάντων καὶ κατάπληξιν.

A. M. 6250. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Σουλεϊμάν τὴν Ῥωμανίαν (54) ὁ υἱὸς Ἰσάμ· καὶ ἐπόρθησεν τὸ λεγόμενον σιδηροῦν κάστρον, καὶ Εὐστάθιον τὸν υἱὸν Μαρριανοῦ τοῦ πατρικίου αἰχμάλωτον ἔλαθεν³⁸.

A. M. 6251. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαῖου, Ἰνδικτιῶνος³⁹ η' (55), ἐπεστράτευσεν Σουλεϊμάν τὴν Ῥωμανίαν ἐν μυριάσιν θ', στρατηγὸς δ' ἄο, ὧν Γάμερ ἡγήτο (56), λοχίτων ἐν μυρίοις μονοζῶνοις (57) τὰ τῆς Ἀσιaticῆς γῆς μέρη, καὶ τούτου ἐχόμενοι Μελίχ καὶ Βατάλ ἐν διαμυρίοις ἵππευσι περὶ τὸν Ἀκροῖνόν· καὶ μετὰ τούτους⁴¹ Σουλεϊμάν ἐν ἑξακισμυρίοις περὶ τὴν τῶν Καππαδοκῶν Τύαναν. Ἄλλοι μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Καππαδοκίαν πολλὴν ἔλυσιν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ κτηνῶν⁴² ποιησάμενοι ἀβλαβῶς ἀνέστρεψαν⁴³. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μελίχ καὶ Βατάλ ἐν τῷ Ἀκροῖνῳ καταπολεμηθέντες ὑπὸ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου ἠττήθησαν. Καὶ οἱ μὲν πλείονες ὅπλοις ὤλοντο (58) σὺν τοῖς δυσὶν ἄρχουσιν· ὀκτακίσοι⁴⁴ δὲ ποὺ μαχηταὶ ἐξ αὐτῶν πρὸς ἑξ χιλιάδας ἐνστάτες εἰς Σύναδα καταφεύγουσι· καὶ διασωθέντες συνήθησαν τῷ Σουλεϊμάν, καὶ ἀνέκαμψαν εἰς Συρίαν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν πολλοὶ παρ' αὐτῶν ὤλοντο σὺν τῷ στρατηγούτι ὀνόματι⁴⁵ Δαμασκηνῷ.

A. M. 6252. — Τούτῳ τῷ ἔτει εἰκοστῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ τυράννου καὶ παρανομωτάτου Σύρου (59) ἐκάησαν ἀγοραὶ ἐν Δαμασκῷ ὑπὸ Ἱερακτιῶν (60), καὶ ἐφουρχίσθησαν, καὶ εἰσῆλθεν

A Syriam maximo cum apparatu obire jussit, quod spectaculo et admirationi cunctis exstitit.

A. C. 750. — Hoc anno Suliman filius Isaim Romanam ditionem armis aggressus, castrum coguomente ferreum depopulatus est, ac Eustathium Mariani patricii filium captivum abduxit.

345 A. C. 751. — Hoc anno mense Maio, indictione octava, Suliman eductis hominum nonaginta millibus in Romaniam copias effudit sub ducibus quatuor, quorum summus fuit Gamer, qui cum mille levis armaturæ militibus ad Asiaticæ provinciae varia loca in insidiis considerat, et post eum proximi Melich et Batal cum his mille equitibus circa Acroinum; post hos denique ipse Suliman cum sex myriadibus circa Tyanam Cappadociae. Et ii quidem, qui Asiam et Cappadociam excurrerunt, numerosa virorum, jumentorum et mulierum multitudine collecta, illæsi domos repetierunt, qui vero Melich et Batal ad Acroinum secuti, a Leone et Constantino oppugnati victoribus cessere. Plures etenim cum memoratis ducibus duobus armis periere, octingenti vero supra sexies mille bellatores præcipui fortiter resistentes Synada confugerunt, quo profecti et Sulimani adjuncti, in Syriam redierunt. Eodem etiam anno multi per Africam ab eis cæsi cum ipsius aciei duce, cui nomen fuit Damascenus.

A. C. 752. — Hoc anno, qui Leonis tyranni et scelestissimi Isauri fuit vicesimus quartus, ab Hieracitis igne supposito Damasci tabernæ combustæ, criminis que pœnas illi suspendio dederunt.

VARIÆ LECTIONES.

³⁸ τούτῳ τῷ ἔτει — ἔλαθεν: hæc ex Barberino restituta desunt in regio. (Not. Goari.) ³⁹ μηνὶ Μ. Ἰνδικτ. η' add. ex A. ⁴⁰ στρατ. δ' A, στρ. τς δ' vulg. ⁴¹ μετὰ τούτους A, μετὰ τούτου vulg. ⁴² ἀνδρῶν τε καὶ γυν. καὶ κτηνῶν A, ἀνδρῶν καὶ κτ. καὶ γυν. vulg. ⁴³ ἀβλαβῶς ἀνέστρεψαν A, ἀβλαβεῖς ὑπέστρεψαν. ⁴⁴ ἑξακίσοι a, ὀκτακ. δὲ ὀπλομαχηταὶ A. ⁴⁵ ὀνόματι om. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

Arripit tunc, quæ omnino nunc placet, et clavam honorariam, *masse d'honneur*, ex auctoritatibus adductis sententia interpretatur.

(54) Præsentis anni, qui Leonis secundus ac vicesimus est, historiam et laterculum sequens, quo Leonis 23, Isaim 17, Zachariæ 6 et Anastasii CP. episcopi decimus signatur, Regii codicis librarius describere omisit: eadem in Anastasii versione legenda ex Palatino, Peyreziano, et Barberino manuscriptis excerpta, ne lectorem offenderet lacuna, hæc transtulimus. *Miscella*, quasi Regio consentiens, eadem occultat: annorum tamen dispositionem, necnon res a Leonis decimo nono ad secundum et vicesimum ita dissociat et perturbat, ut eum Græcis eodictibus, vel cum Anastasio in concordiam revocare nequeas.

(55) Sic Anastasius, optime: nam indictionis circulus alter cum ipsius Leonis anno primo inceperat. De quo in notis ad pag. 355.

(56) *E quibus prior erat Gamer*; non summus inter eos, ut reddidit interp. Liqueat enim ipsum Sulimanem summum ducem fuisse, qui ex 90,000 60 millia ipse educeret; denaque millia in singulos tres reliquos præsidēs, ad belli levandam molem, ac distrahendas Romanorum vires, uti solet in ejusmodi, ac in dies cernimus, distribuisset: ubi

etiam minus attento interpr. decem, ac viginti millia, mille sunt, ac duo millia. Egregium vero Arabibus exercitus sic angustos educere. **COMBESIS.**

(57) *Reddit Anastasius, quorum dux erat insidiarius in denis millibus latroneulis*: alibi *μονοζῶνους, expeditos* interpretatur, de quo superius in notis ad pag. 359.

(58) *Anast., plures ex his armis ipsis perierunt*, graviore forte armatura, quæ impedimento fuerit ad expediendam fugam, aliudve quod ex pugnandi arte sit. **COMBESIS.**

(59) *Nequissimi Syri, nec bene Isauri*, quod redditum est. Positum id pro Eutylianista, seu Jacobita, quod erant maximam partem Syri, ac audiebant Iconoclastæ; qui et ipsi tollendo imagines, incarnationis veritatem tollerent; quo eos nomine, et ut veros *δοκῆτας* multis exagitat S. Niceph. in Antirrheticis, dignis certe quæ aliquando Latio donata sunt publici juris. **Id.**

(60) Habet Anastasius, a *Racitensibus*: a *Raticensibus** *Miscella*. *Harachites* vocat Abraham Ecchellensis pag. 65. *Harakitas* p. 158 inter Mahometi discipulos privatos sensus tenere, et sectarios haberi, et hic in seditionem versos, declarat *ἄριστος* loco.

Mensis Peritii die vicesimo octavo Edessam civitatem torrens inundavit. Eodem etiam anno terræ motus ingens et tremendus mensis Octobris die vicesimo sexto, indictione nona, feria quarta, hora diei octava Cpoli contigit, quo ecclesiæ et monasteria corruerunt, et e populo plurimi ruinis obruti. Magni quoque Constantini statua Atali portæ imposita cecidit una cum ipso Atalo, et Arcadii columna, tum etiam Theodosii statua portæ nomine Chryse imposita, muri que urbis continentem spectantes, urbes etiam aliæ et pagi per Thraciam, ad hæc Nicomedia in Bithynia, Prænetus et Nicæa, in qua ecclesia unica servata est, considerunt. Nonnullis in locis proprios limites mare deseruit, et menses duodecim motus ille terræ perseveravit. Imperator itaque visa mœnium urbis ruina edictum huiusmodi promulgavit in populum: « Muros urbis reparare vos non valetis, quare nostris administratoribus rem commisimus. Ipsi collatitiam ab unoquoque collectam exigent, ex olocotino nimirum aureo milliarisium argenteum. Imperium vero nostrum summam illam tollet, et una simul mœnium instaurandorum onus. » Inde mos invaluit, ut ceratia duo administratoribus per singula capita conferantur. Erat is annus a mundi conditu et ætate Adami **346** **6248** juxta Romanorum computum, juxta Ægyptios, intellige Alexandrinos, **6232**, a Philippo Macedone **1063**. Igitur a mensis Martii die vigesimo quinto decima quinta indictione ad mensis Junii diem decimum octavum nona indictione Leo imperavit. Tenuit autem imperium annos viginti quatuor,

Α ὁ χεῖμαρρος ἐν Ἐδέσση μηνὶ Περιτίῳ κη'. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει σεισμός γέγονεν μέγας (61) καὶ φοβερός ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ εἰκοστῇ ἕκτῃ, ἰνδικτιῶνι ἑννάτῃ, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὥρα δγδθή. καὶ ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια, λαός τε πλὴς τέθνηκε. Ἐπεσεν δὲ καὶ ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐστὼς ἐπὶ τῆς Ἀτάλου πόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἅμα τῷ αὐτῷ Ἀτάλῳ, καὶ ἡ στήλη Ἀρκαδίου ἡ ἐπὶ τοῦ Ξηρολόφου κίονος ἐστῶσα, καὶ ὁ ἀνδριὰς ὁ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου (62) ὁ ἐπὶ τῆς Χρυσῆς πόρτης, τὰ τε χερσαῖα τῆς πόλεως τείχη καὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ ἡ Νικομήδεια ἐν Βιθυνίᾳ καὶ ἡ Πραίνετος ὁ καὶ ἡ Νίκαια, ἐν ἧ ἡ μία ἐσώθη ὁ ἐκκλησία (63). Ἀνεφυε δὲ καὶ ἡ θάλασσα τῶν ἰδίων ὄρων ἐν τισὶ τόποις, καὶ ὁ ἐκράτησεν ὁ σεισμός μῆνας δώδεκα. Ὁ οὖν βασιλεὺς ὁ ἰδὼν τὰ τείχη τῆς πόλεως ὁ πτωθέντα διελάλησε τῷ λαῷ λέγων, ὅτι « Ὑμεῖς οὐκ εὐπορεῖτε τὰ τείχη κτίσαι, ἀλλ' ἡμεῖς προσετέξαμεν τοῖς διοικηταῖς. Καὶ ἀπαιτοῦσιν εἰς κανόνα κατὰ ὀλοκοτίνην (64) τὸ μιλιαρσίον ὁ. Καὶ λαμβάνει αὐτὰ ἡ βασιλεῖα, καὶ κτίζει τὰ τείχη. » Ἐντεῦθεν οὖν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια διδιδειν τὰ δύο κέρατα τοῖς διοικηταῖς (65). Ἐτος ἦν ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ Ῥωμαίους ἄσμη ἀπὸ Ἀδὰμ, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους ἦγουν Ἀλεξανδρεῖς ἄσμη β', ἀπὸ δὲ Φιλίππου τοῦ κατὰ Μακεδόνας ἄσμη γ' (66). Ἐθασιλευσεν οὖν Λέων ἀπὸ κε' τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἐ' ἰνδικτιῶνος ἕως μηνὸς Ἰουνίου ἡ' τῆς θ' ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας ἕτη κδ', μῆνας β', ἡμέρας κε' (67). Ὁμοίως καὶ Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπεθείας αὐτοῦ καὶ βασιλείας διάδοχος, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡ' τοῦ Ἰουνίου μην-

VARIÆ LECTIONES.

ἁ ὁ ἐστὼς ἐπὶ τῆς Ἀτάλου—καὶ ὁ ἀνδριὰς add. ex A. ὁ Πραίνετος; A. ὁ ἐσώθη A. διεσώθη vulg. ὁ καὶ add. ex A. ὁ ἐκράτησεν—βασιλεὺς οἰμ. A. ὁ τῆς πόλεως add. ex A. ὁ εὐπορεῖτε A. ἐκπονεῖτε vulg. ὁ προσετέξαμεν A, διετέξ. vulg. ὁ ὀλοκοτίνην μιλιαρσίον A. ὁ τὰ δικάρατα A. ὁ καὶ K. A, καὶ ὁ K. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Paribus verbis eum describit Nicephorus pag. 38. Tempus et ejus characteres ad Theophanis mentem probat Petavius not. pag. 82; at non ille Theodosii statuem, sed Arcadii ad Xerolophum cecidisse testatur.

(62) Non esse hunc integrum Theophanis textum, sed alia quoque scripsisse quæ S. Niceph. habet, at de Arcadii statua ad Xerolophum collapsa. liquet ex Anast., pleniora hæc referente, quod P. Goar non advertit. COMBEFIS.

(63) In qua sola ecclesia servata est; major scilicet, ac Nicænorum Patrum conventu pictisque imaginibus celebris. Id.

(64) Vertit Anastasius: Præcepimus administratoribus, ut ipsi exigent in regulam per singulos aureos nummum argenteum unum. Quo imperator accepto edificavit muros; et ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus. Quod ex canonis amussi est, canonis etiam appellationem sortitur: sic poena ex ecclesiæ disciplina; ex lege multa, pensum quodcunque et tributum ex principis mandato canonum est. Ὀλοκοτίνην, nummum aureum, μιλιαρσίον, argenteum; κέρατιον, siliquam refert. Τὸ γὰρ ἀκέραιον νόμισμα ἔχει μιλιαρσία δώδεκα, ἥτοι κέρατια εἰκοσι τ σάρα. Nummus integer miliarisia duodecim continet, inquit scholiastes Basilic., eclog. 23, et Suidas, τὸ μιλιαρσίον, τὸ τοῦ νομίσματος τὸ δωδέκατον τὸ ἐν κέρατιον φύλλεις εἰσὶ δώδεκα. Siliqua, folles sunt duodecim. Clarius: folles duodecim si-

liquam, siliquæ duæ miliarisium; miliarisia duodecim nummum componunt. An aureus sit, et ὀλοκοτίνην, vel argenteus dubium est. Plura de illis qui de ponderibus et mensuris: hæc ad Theophanis et Anastasii mentem delibasse satis. Lege Petavii commentaria in Epiphanium. Cedrenus exscripsit, εἰς κανόνα κατὰ νόμισμα μιλιαρσίον ἔν.

(65) Diæcesanos alibi exposui, εἰσπράκτορας hic interpretor, et collectores tributorum ac vectigalium. Leo novella 61: Τοὺς ἐπὶ συλλογὴν τῶν δημοσίων φόρων καθισταμένους διοικητὰς δὲ αὐτοῦς ἡ συνήθης ὁμιλία καλεῖν οἶδε. Publicorum vectigalium collectioni præpositos, quos διοικητὰς vocare communis usus novit. Addit Cedrenus, τοῖς διοικηταῖς τῶν θεμάτων, quo per varias provincias distributos quæstores percipias.

(66) Repone, αἰβ', a. 6232, etenim mille et sexaginta duobus deductis remanent 5170 aurosum numerus, a quo æra Macedonica procedit: et iterum 5170 si 1063 addideris, 6233 consequeris, ac simul errorem Theophanis asserto contrarium. De computis istis duobus, et quem Theophanes observet, annotationum 7 ad pag. primam exposuimus.

(67) Corrige κδ' a' Maii quippe quinto supra vice-simum, quo Leonis imperii menses post annos enumeratos complentur, diebus 25 numeratis, ad Junii decimum nonum, Maio dies unum et triginta sibi vindicante, pertingit.

νης τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος ἕως τῆς ιδ' (68) τοῦ Σεπτεμ-
βρίου μηνὸς τῆς ιδ' Ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας καὶ αὐ-
τὸς, παραχωρήσει τοῦ Θεοῦ ⁶⁷, ἔτη τριάκοντα τέσ-
σρα, μῆνας γ', ἡμέρας β'. Οὕτως ⁶⁸ οὖν, ὡς προέφη-
μεν, τῷ αὐτῷ ἔτει τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος μηνὶ Ἰουνίῳ
ἄκτωκαιδεκάτῃ τέθνηκε Λέων σὺν τῷ ψυχικῷ καὶ τὸν
σωματικῶν ⁶⁹ θάνατον, καὶ αὐτοκράτορεϊ Κωνσταντι-
νὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ ὅσα μὲν ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀσε-
βοῦς κακὰ Χριστιανῶς συνέθη περι τὴν ὀρθόδοξον
πίστιν ⁶⁸ καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων
αἰσχροῦ κέρδους καὶ φιλαργυρίας ἐπινοῖα, κατὰ τὴν
Συρίαν ⁶¹ (69) καὶ Καλαβρίαν καὶ Κρήτην, ἧ τε τῆς
Ἰταλίας ἀποστασία διὰ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν, σεισμοί
τε καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἐθνῶν ἐπαναστάσεις, ἵνα
τὰ κατὰ μέρος σιγήσω, ἐν τοῖς προλαβοῦσι δεδῆλωται
πεφραλοῖς. Ἄξιον δὲ ⁶² λοιπὸν ἐφεξῆς καὶ τοῦ ἡυσεβε-
στάτου καὶ παναθλίου παιδὸς αὐτοῦ τὰς ἀθεμίτους
ἑξεληθῆσιν πράξεις, ἀνοσιουργοτέρας καὶ θεομισήτους
οὔσας, φιλαλήθως δ' ὅμως, ὡς ἐφορῶντος καὶ ἐπι-
θλέποντος ⁶³ τοῦ παντεπόπτου ⁶⁴ Θεοῦ, καὶ ἀπερίττως,
εἰς ὠφέλειαν τοῖς μετέπειτα καὶ τοῖς νῦν πλανωμένοις
ἄθλιοις ⁶⁵ καὶ ἀτασθαλοῖς ἀνδραρίοις εἰς τὴν τοῦ
παρνομοιτάτου βδελυρὰν κακοδοξίαν, τὰ ἀπὸ τῆς
δεκάτης λέγοντας Ἰνδικτιῶνος ἔτους πρώτου τῆς αὐ-
τοῦ βασιλείας ⁶⁶. Αὐτὸς γὰρ ὁ πανώλης καὶ ἐμβρόν-
τητος αἰμοδόρος τε καὶ ἀγριώτατος θῆρ ⁶⁷, τυραννικῶς
καὶ οὐκ ἐννόμως τῷ κράτει χρησάμενος, πρῶτον μὲν
ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ
τῆς ἀχράντου καὶ παναγίας Μητρὸς αὐτοῦ καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων δίσταται ⁶⁸, μαγείαις δὲ καὶ ἀσελ-
γείαις καὶ αἰμοθυσίαις ⁶⁹ καταλλίαις τε κόπροις (70)
καὶ οὔροις ἀπατώμενος, μαλακίαις (71) τε μὴν καὶ
δαιμόνων ἐπικλήσει χαίρων, καὶ πλῆσιν ἀπλῶς ψυ-
χοφθόροις ἐπιτηδεύμασιν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας συζήσας·
ἐπεὶ δὲ τὴν πατρικὴν ἀρχὴν σὺν τῇ κακίᾳ παρέλαθεν,
εἰ θεὸς λέγειν, ὅσῃν ἐκ προοιμίῶν ὁ παμμύαρος τὴν
κκλίαν ἐκίστησεν, καὶ εἰς προὔπον αὐτὴν καὶ ἐναέ-
ριον ἀνερῆπίσσε φλόγα· Οὐ μικρὰ γὰρ ταύτην βλέ-
πωντας τοὺς Χριστιανούς κατέλαθεν ἀθυμία, ὥστε
πάντας ἐκ προοιμίῶν εὐθύς δι' ἰταμότητα μισησσε

A menses duos, a. es viginti quinque. Constantinus
pariter ejus filius impietatis aequae ac imperii suc-
cessor a praefato mensis Junii die decimo octavo
nona indictione ad mensis Septembris diem decimum
quartum indictione decima quarta, Deo permittente,
potestatem obtinuit annos quatuor supra triginta,
menses tres, dies duos. Is ergo Leo, ut praemisi-
mus, eodem anno ejusdem indictionis nonae mensis
Junii die decimo octavo simul cum animae mortem
obiit corporis, cui in tyrannidis summa potestate
occupanda filius Constantinus suffectus est. Porro
mala omnia quae sub impio Leone Christianis conti-
gerunt, quod ad rectam fidei sententiam et civilium
rerum administrationem spectat, quae videlicet
excogitata in Syriam, Calabriam et Cretam turpis
lucris et avaritiae arte., ad haec ex prava ejus opinione
orta Italiae defectio, terrae motus, annonae penuria,
pestilentiae, provinciarum rebelliones, ut privatas
quasque calamitates praeteream, superioribus capi-
tibus enarrata sunt. Nunc irreligiosissimi et infeli-
cis undequaque filii ejus nefaria gesta, sceleratiora
multo Deoque magis invisae decet recensere. Ex
veritatis tamen oraculis, ceu in Dei cuncta inspi-
cientis ac intime penetrantis conspectu positi,
nulla vel rei superfluae accessione facta, quod ni-
mirum cum posteris, tum misellis atque improbis
homuncionibus secundum execrandam iniquissimi
imperatoris sententiam errantibus prodesse queat,
quae ab indictione decima et primo imperii ejus
anno deinceps gesta sunt, fideliter enarrabimus.
C Ipse siquidem perditissimus ac mente plane stupe-
factus, sive potius sanguinaria ac crudelissima fera,
tyranni, non legitimi imperatoris more imperium
administrans, a Deo imprimis et Servatore nostro
Jesu Christo, et ab immaculata et sanctissima ejus
Matre, et a sanctis omnibus, mala praestigiarum
arte affectata, impuritatibus, effuso victimarum
cruore, equinis stercoribus et lotiis seductus, ob-
scenis tactibus, et daemionibus invocandis assuetus
ab infantia, studiis deinceps omnibus, quae animam

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ παραχωρήσει τοῦ Θεοῦ A, παραχωρήσαντος Θεοῦ vulg. ⁶⁸ οὕτως A, οὕτος vulg. ⁶⁹ καὶ τὸν σωμ. A, τὸν σωμ. vulg. ⁶⁰ τὴν ὀρθόδοξίαν τῆς πίστεως e f. ⁶¹ κατὰ τὴν Συκελίαν A. ⁶² δὲ adil. ex A. ⁶³ καὶ ἐπιθλ. om. A. ⁶⁴ παντεπόπτου A, παντόπτου vulg. ⁶⁵ ἀθλίοις om. A. ⁶⁶ τῆς αὐτοῦ βασ. om. A. ⁶⁷ θῆρ adil. ex A. ⁶⁸ δίσταται, μαγείαις δὲ καὶ A, δίσταται: μαγείαις, καὶ vulg. ⁶⁹ αἰμοθυσίαις A f, αἰμοχυσίαις vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(68) Computus erroneus. Junii siquidem decimo octavo additis mensibus tribus, et diebus duobus, Septembris vicesimus habetur. Itaque reponendum ἕως τῆς κ'.

(69) Συκελίαν omnes eodd., ubi male editum Συρίαν. Refert enim dicta Leonis an. 16 quæ et Cedr. recitat; nempe, φόρους κεφαλικῶς ἐπιθεῖναι τῷ τρίτῳ μέρει τοῦ τῆς Συκελίας καὶ Καλαβρίας λαοῦ; census imposuisse capitatum pendendos tertiae parti populi Siciliae, et Calabriae; quæ solæ fere ejus ditionis in Occidente residuæ erant. COMBESIS.

(70) Καταλλίαν uno verbo recentiores dicunt, equinum, quod Anastasius, caballinum stercus. Hinc a moribus Caballini, quo ejus memoria conspurcatur, nomen; ut ab eventu Copronymi, ut ab hæreseos

D studio Iconomachi. Theocteristis apud Baronium n. C. 775, num. 5: Tantopere vero sordium et impurissimæ cujusque rei odore malo delectabatur, ut animalium brutorum stercoribus se illineret, et eos, qui cum illo erant, id facere juberet: quos amabat, ob idque benigne accipiebat, quod rebus male olentibus semper delectaretur. Subdit Baronius: Sed risimus Glycam dum Caballinum a Cabala civitate referri denominatum, quod Caballini ejus cives dici testetur. Sed quid commune Constantino cum Cabala, natus ipse atque educatus Constantino-poli?

(71) Mollities illas, parcant aures puræ, turpes equorum attractiones interpretor: μαλακίζειν enim, et μαλακίαν sædus corporum tactus, et pollutam Venerem hodie vocant Græci.

perdunt et perneciem ingerunt, a primis annis in-
nutritus fuit. Postquam vero paternam potestatem
ejusque simul impietatem hæreditario jure adiit,
quis explicare valeat, quas malitiæ turbas ab ipsis
primordiis scelestus ille ac piaculis omnibus **347**
infectus moverit, et quas per universum orbem,
tanquam per aeris spatium, malorum evomuerit
flammis? Non levis etenim incendiorum hujusmodi
spectatores tristitia et animorum consternatio in-
cessit, adeo ut ab imperii statim principio propter
innatam truculentiam omnes exosum habuerint, et
in Artabas dum europalatem et Opsicii comitem et
ob locatam sororem Anniam ejus generum, ceu re-
ctum de fide sensum jugiter retinentem, bene affecti
imperium studuerint transferendum. Cæterum eodem anno Isani Arabum princeps Christianos captivos
per singulas dittonis suæ urbes ad unum interfecit, inter quos beatus Eustathius Marini spectabilis pa-
tricii filius multa passus tormenta, nec sinceram suam fidem ob id ejurans, in Charam celebri Mesop-
otamiæ urbe, verus atque illustris martyr eluxit, ubi venerandæ sanctæque ejus reliquiæ, gratia Dei
opitulante, omnis generis præbent medelam. Sed et multi alii per martyrium effuso sanguine consum-
mati sunt.

A. C. 753.—*Romanorum imperatoris Constantini* **B**
annus primus.

Hoc anno Dei judicio ita ordinante, et offensarum
nostrarum multitudine pœnas provocante, patriorum
institutorum persecutor Constantinus imperium
accepit. Mensis itaque Junii die vicesimo septimo
ad insequentem indictionem decimam pertinente,
adversus Arabes circa Opsicii regionem expeditione
suscepta, ad urbem, quæ Crasus dicitur, venit. Cum
vero Artabas dum Opsicii militum manu comitatus
Dorylæi versaretur, mutuam de se sibi invicem
suspicionem ingerebant. Constantinus autem missis
ad Artabas dum litteris, filios ejus, ceu nepotes ex
sorore, et quasi videndi eos avidus, ad se trans-
mitti postulavit. Id autem ejus animo inerat consi-
lium, ut pueros retineret et servaret sub custodia. **C**
Ille dolum subodoratus, et de rebus suis desperans,
ceum inexplicabilem ejus nequitiæ expertus, exer-
citurum alloquitur, et ad res novandas inducit, ac
mox cum copiis omnibus adversus eum suscipit
profectionem, primoque belli impetu Beser Sara-
cenica doctrina infectum sibi obviam factum ferro
obtruncavit. Constantinus autem veredarium sella
instructum ac forte repertum conscendit, et in Amo-
rium se fuga surripit, tum vero ad orientalium
thema, cui **348** tunc Longinus præerat, se reci-
piens, de salute securitatem accipit, ac vicissim
magnis pollicitationibus eos demeretur. Inde con-
tinuo ad Sisinnacium, ejusdem Thracensium the-

αὐτὸν, καὶ Ἀρταδάσδω κουροκαλάτῃ καὶ κόμητι τοῦ
Ὀψικίου προστεθῆναι γαμβρῶν τε αὐτοῦ ¹⁶ ὄντι ἐπ'
ἀδελφῇ Ἀννῆ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῶ ὡς ὀρθοδόξῳ
παράδοῦναι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀνεῖλεν Ἰσάμ ὁ τῶν
Ἀράβων ἀρχηγὸς τοὺς κατὰ πᾶσαν πόλιν ¹⁷ τῆς ὑπ'
αὐτοῦ ἀρχῆς αἰχμαλώτους Χριστιανούς, ἐν οἷς καὶ ¹⁸
Εὐστάθιος ὁ μακάριος (72) οὐδὲ Μαρίνου ¹⁹ τοῦ πε-
ριβλέπτου πατρικίου πολλὰ βιασθεὶς, καὶ τὴν αὐτοῦ
εὐληκρινῆ πίστιν μὴ ἀρνησάμενος, μάρτυς ἀληθῆς
ἀναδειχθῆ εἰς Χαράν ²⁰, πόλιν οὖσαν τῆς Μεσοπετα-
μίας ἐπίσημον, ἔνθα καὶ τὰ εἴματα αὐτοῦ καὶ ἄγρια
λείψανα ἰάσεις παντοίας ἐπιτελοῦσι θεῖα χάριτι· καὶ
πολλοὶ ἕτεροι διὰ μαρτυρίου καὶ αἵματος ἐν Χριστῷ
ἐτελειώθησαν.

A. M. 6233. — *Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταν-*
τίνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ δι' ὠκτῆς τῶν πατροπαράδοτων
θεσμῶν Κωνσταντίνος ἐβασίλευσεν θεοῖς κρίμασι
καὶ πλήθει πταισμάτων ἡμῶν. Τῷ οὖν Ἰουνίῳ μηνί,
εἰκοστῇ ἐβδόμῃ τῆς ἐπέκεινα δεκάτης Ἰνδικτικῶνος,
ἐξεληθὼν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ὀψικίου κατὰ τῶν Ἀρά-
βων, ἦλθεν ἐν τῇ λεγομένῃ Κρασῷ. Τοῦ δὲ Ἀρτα-
δάσδου (72) ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετὰ τοῦ Ὀψικίου λαοῦ
ὄντος, ὑπεβλέποντο ἀλλήλοις. Ἀποστείλας δὲ Κων-
σταντίνος πρὸς αὐτὸν, ἤτειτο τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ
πεμφθῆναι αὐτῷ, ὡς ἄτε ἀνεψιούς αὐτοῦ, παθῶν
ἰδεῖν αὐτούς. Σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ κατασχεῖν αὐτούς
καὶ φρουρῆσαι. Ὁ δὲ τὸν ¹⁶ δόλον νοήσας καὶ ἀπο-
γνοὺς ἑαυτοῦ γιγνώσκων τε τὴν ἀμετρον πονηρίαν
αὐτοῦ, διαλαλήσας τε τῷ λαῷ καὶ πείσας, ὤρμησε
κατ' αὐτοῦ οὖν πανεὶ τῷ πλήθει, καὶ τὸν μὲν πατρι-
κίον Βησθῆρ τὸν Σαρακηνόφρονα (74) προὔπανθη-
σαντα βομφαίῳ ¹⁷ ἀνεῖλεν· ὁ δὲ Κωνσταντίνος πο-
ριππιν (75) εὐρών ἐστρωμένον καὶ ἐπιθῆς αὐτοῦ ¹⁸,
ἔφυγεν εἰς τὸ Ἀμῳρίον καὶ προσδραμῶν τῷ θέματι
τῶν ἀνατολικῶν στρατηγουμένῳ τότε ὑπὸ τοῦ Λογ-
γίνου ¹⁹ περισώζεται ὑπ' αὐτῶν, δεξιούται τε τοῦ-
τους μεγάλας ὑποσχέσεις· καὶ πρὸς Σισιννάκιον
ἀποστέλλει εὐθὺς στρατηγὸν ὄντα τὸ τνηκαῦτα ²⁰
τοῦ ²⁰ θέματος τῶν Θρακησίων, καὶ πείθει αὐτούς
συμμαχῆσαι αὐτῷ. Ἐγυεῦθεν οὖν μάχαι δεινότεραι
καὶ ἀνθοπλισμοὶ γίνονται τοῖς ὑπηκόοις, ἑκατέρων ²¹
βασιλέων ἀναγορευομένων. Ἀρτάδασδος δὲ γράφει

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ γαμβρῶν τε αὐτοῦ A, γαμβροῦ τε αὐτῷ vulg. ¹⁷ πᾶσαν πόλιν A, πόλ. πᾶσ. vulg. ¹⁸ καὶ add. ex A.
¹⁹ Μαρίνου A. ²⁰ Χαράν A. ²¹ τὸν add. ex A. ²² βομφ. A. ²³ εἰς αὐτὸ A e, ἐπ' αὐτὸ f. ²⁴ Λαγκίνου A.
²⁵ τὸ τνηκ. A, τοῦ τνηκ. vulg. ²⁶ τοῦ add. ex A. ²⁷ ἑκατέρων A, τῶν ex. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(72) De quo superius anno Leonis 22.

(73) Qui Nicephoro ubique Ἀρτάδασος.

(74) Βίατρον scribit Nicephorus. Auctor Σαρακη-
νόφρονα, ex pari cum Saracenis in sacras imagines
odio. Christianos enim ex imaginum cultu Giaur-
lar, id est idolorum cultores, probroso nomine Tur-

D cæ nuncupant.

(75) Παριππῖον vice, equum miserum vertit Ana-
stasius: mutatorium suspicor ex Paucirolio in Not.
imp., *Concessa erectione unus aut alter equus per-
mitti censebatur. Cum vero tertius veredus indui-
gebatur, parhippus, aut paraveredus dicebatur.*

πρὸς Θεοφάνην τὸν ⁸² πατρικίον καὶ μάγιστρον ἐκ προσώπου ὄντα (76) ἐν τῇ πόλει διὰ Θαλασσίου σιληντιαρίου τὰ πραχθέντα. Ὁ δὲ προσκείμενος Ἀρταβάσδω, σωρεύσας τὸν λαὸν ἐν τοῖς κατηχομένοις (77) τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ λεγθέντος Θαλασίου ⁸³ πείθει πάντας, ὡς ὁ βασιλεὺς τέθνηκεν, Ἀρταβάσδος δὲ ὑπὸ τῶν θεμάτων ἀνηγορεύθη βασιλεὺς. Τότε πᾶς ὁ λαὸς σὺν Ἀναστασίῳ τῷ ⁸⁴ ψευδωνύμῳ πατριάρχῃ ἀναθέματι καὶ ἀνασκαφῇ ἔβαλλον αὐτὸν, ὡς ἀλάστορα καὶ ἄθεον ⁸⁵, καὶ ἀστείως τὴν ⁸⁶ αὐτοῦ ἐδέξαντο σφαγὴν, ὡς μεγίστου κακοῦ λυτρωθέντες, Ἀρταβάσδον δὲ ἀνεκέρυττον βασιλέα, ὡς ὀρθόδοξον καὶ θείων δογμάτων ὑπέρμαχον. Εὐθὺς οὖν ἀποστέλλει ὁ Μονώτης (78) ἐν τοῖς Θρακίοις μέρεσι πρὸς Νικηφόρον τὸν ἴδιον υἱὸν στρατηγούντα τῆς Θράκης τοῦ συναλάσαι τὸ ἐκεῖσε στρατόπεδον πρὸς φυλακὴν τῆς πόλεως. Κλείσας οὖν τὰς τῶν τειχέων πύλας καὶ βίγλας θέμενος, τοὺς φίλους τε Κωνσταντίνου χειρωσάμενος, τύφας καὶ κουρεύσας, εἰς φυλακὰς ἀπέθετο. Τοῦ δὲ Ἀρταβάσδου μετὰ τοῦ Ὀψικίου λαοῦ ἐν τῇ πόλει εἰσελθόντος, κατέλαβεν καὶ Κωνσταντῖνος ἐν τῇ Χρυσοπόλει μετὰ τῶν δύο θεμάτων, Θρακησίῳ τε, φημί, καὶ ἀνατολικῶν, καὶ μηδὲν ἰσχύσας ὑπέστρεψεν, καὶ ἐχειμασέν εἰς τὸ Ἀμώριον. Ὁ δὲ Ἀρταβάσδος κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν τὰς ἱεράς εἰκόνας ἀνεστήλωσεν. Οἱ δὲ Ἀραβες αἰσθόμενοι τὴν τούτων κατ' ἀλλήλων ⁸⁷ μάχην, πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἐποίησαντο εἰς Ῥωμανίαν, τοῦ Σουλεϊμάν στρατηγούντος αὐτοῖς. Ἀναστάσιος δὲ ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης κρατήσας τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα ὡμοσε τῷ λαῷ, ὅτι *Μὰ τὸν προσηλωθέντα ἐν αὐτοῖς, οὕτως μοι εἶπεν Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς, ὅτι Μὴ λογίσῃ Υἱὸν Θεοῦ εἶναι ὃν ἔτεκεν ἡ Μαρία, τὸν λεγόμενον Χριστὸν, εἰ μὴ ψιλὸν ἄνθρωπον. Ἡ γὰρ Μαρία αὐτὸν ἔτεκεν, ὡς ἔτεκεν ἐμὲ ἡ μήτηρ μου ἡ Μαρία. Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ λαοὶ ἀνέσκαψαν αὐτόν.*

Constantinus imperator : Ne Dei Filium, quem genuit Maria, quiue Christus dicitur, uspiam reputaveris, quam simplicem ac nudum hominem. Eum etenim in lucem Maria protulit, in eum modum, quo me mater mea Maria genuit. His auditis populus universus eum imperio abdicatum pronuntiavit.

A. M. 6254. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Στεφάνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τέθνηκεν Ἰσαμ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός. Οὗτος τὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ μ' χρόνους χηρεύουσαν, κωλύοντων τῶν Ἀράβων γενέσθαι πατριάρχην ἐν αὐτῇ, ἔχων τινὰ ^D προσφιλεῖ μονάζοντα Σύρον, ὀνόματι Στέφανον,

VARIÆ LECTIONES.

⁸² τὸν add. ex A. ⁸³ δι' Ἀθανασίου A f. ⁸⁴ τῷ add. ex A. ⁸⁵ ἀντίθεον A. ⁸⁶ τὴν add. ex A, item paulo post δὲ. ⁸⁷ κατάλληλον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(76) S. Niceph. τὴν βασιλείωσ χρίσαν Βυζάντιον ὁποληρῶν, *Byzantii imperatoris vicarius*; qui ipse *Monotes*. COMBEFIS.

(77) Porticus superiores ad ecclesiæ muros circumquaque exstructæ, ex quibus rem sacram fieri superne prospectat, et divinum officium populus audit; κατηχομένα sunt loca pœnitentibus vel catechumenis ad ecclesiæ limen addicta; canonis

A matis ducem, mittit, qui secum eos militare suaderet. Hinc imperii in se ipsum armati sævissimæ pugnæ civiumque ad invicem conflictus, imperatoribus duobus renuntiatis et ex æquo de potestate contententibus. Interim Artabasus Theophani patricio et magistro, qui imperatoris vices in urbo gerebat, omnia quæ gesta fuerant, per Thalassium silentiarium denuntiat. Is Artabaso bene affectus, ad Magnæ ecclesiæ catechumena populo collecto tum litteris tum prædicti Thalassii testimonio, imperatorem fato functum et Artabasum a thematibus imperatorem salutatum suadet. Festim populus universus Anastasio (falsi nominis patriarcha ducendis et maledictis, ceu naturæ monstrum et a Deo alienum, Constantinum insequitur, eadem ejus quasi ingenti malo liberatus gratanter excipit, et Artabasum, velut orthodoxum et sacrorum dogmatum defensorem, imperatorem proclamat. His ita gestis Monotes Nicephorum filium Thraciæ ducem, ut ejus provinciæ exercitum ad urbem custodiendam adduceret, misit, tum mœnium portis subinde firmiter obseratis, dispositisque ad ea vigiliis, mox Constantini amicos comprehendens verberibus et capillorum detonsione castigatos in carceres detrusit. Artabaso vero cum Opsicii copiis urbem jam ingresso, Constantinus thematibus duobus, Thracensium, dico, et orientalium, stipatus Chrysopolim advenit, cumque nil proficeret, retrocedere coactus, ad Amorium hiberna duxit. Interim Artabasus sacras imagines per totam urbem erexit. Occasione vero duorum principum de rerum summa ad invicem contententium, Arabes, Sulimane duce, infinitam captivorum prædam e Romanorum terris abduxerunt. Cæterum Anastasius falso nomine patriarcha, veneranda ac vivifica crucis ligna manibus tenens, interposito jurejurando coram plebe disseruit: *Per eum, qui lignis istis suffixus est, ita mihi dixit*

349 A. C. 754. — Antiochiæ episcopi Stephani annus primus.

Hoc anno Isam Arabum dux mortuus est. Is sanctam Antiochiæ Ecclesiam pastore jam annos 40 viduatam, Arabibus nimirum patriarcham eligi prohibentibus, in priorem statum reposuit. Quempiam etenim monastici instituti Syrum, nomine

Trullani 95 recens expositor indicavit: auctor Vitæ Basilii eum vela ἐν τοῖς κατηχομένοις suspendi jussisse referens, eadem in excelso sita, et ex eis lascivam mulierem in diaconum altari ministrantem prospectum demississe declarat. Plura de illis ad Codini editionis Regiæ cap. 16, nota 50, et ad Constantinum in Irenes matris annum sextum.

(78) Anastasio, *Monotes*; Nicephorus, *Μονώτης*.

Stephanum, sibi familiarem, rusticum quidem, at pietate clarum, Christianis in oriente positus, si modo hunc admitterent, patriarcham eligendi liberam fecit potestatem. Illi divinitus hoc fieri arbitrati, ipsum Stephanum in Antiochensium Theopoleos sede episcopum collocant, atque ita ad hodiernum usque diem eligendo patriarchæ nullum impedimentum a Saracenis affertur.

Hoc anno Valid filius Isam Arabum principatu potitus est, ad quem Constantinus Andream spatharium, Artabasdas vero Gregorium logothetam, ambo suppetias sibi dari postulantes, miserunt. Diuturna vero imbris penuria et terræmotus varia loca adeo concusserunt, ut in deserto Saba montium cacumina ad invicem colliderentur, et pagi terra absorberentur. Eodem etiam anno Cosmas Alexandriæ patriarcha cum ipsa civitate, Monothelitarum pravitate a Cyri, qui sub Heraclio vixit, temporibus eam civitatem obtinente, abjurata, et errore cognito ad orthodoxam Ecclesiam rediit. Porro Gamer Saracenorum copiis comitatus in Romaniam impressionem fecit, et collecta ingenti captivorum præda, in patriam remeavit. Mense Junio signum ad septentrionalem cæli partem apparuit. Porro Valid Petro sanctissimo Damasci metropolitæ, ceu Arabum et Manichæorum impietatem palam arguenti, linguam præscindi jussit, et in Felicem Arabiam exsulem deportari. Ibi pro Christo passus, distinctisque æpertæ loquelæ verbis sacrum celebrans, ut qui retulerunt proprio audita se percepisse confirmant, morte consummatur. Ejus æmulus et ejusdem nominis consors Petrus apud Maiumam insigne pro Christo martyrium sub hæc tempora sponte tulit. Morbo quippe detentus, Arabum proceres, ceu ex chartularii publicorum vectigalium munere ipsis notus, sibi familiares ad privatum colloquium invitavit. Tum is ad illos: *Vestras hujus, inquit, ad me visitandum protectionis mercedem a Deo recipiatis* 350 *precor; licet enim fidei luce privati, amici tamen estis censeudi. Testamenti itaque mei, quod hujusmodi est, volo vos esse testes: Qui non credit in Patrem, Filium et Spiritum sanctum consubstantialem et virificam in unitate naturæ personarum Trinitatem, is animæ oculis occæcatus est, et aeterno supplicio*

A ἀγροικότερον μὲν, εὐλαβῆ δὲ, τοὺς κατὰ τὴν Ἐφῶν Χριστιανούς, εἴπερ θέλοιεν συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πατριάρχην*, ψηφισσάσαι αὐτὸν Στέφανον. Οἱ δὲ θεόθεν τοῦτο νομίσαντες γενέσθαι** χειροτονοῦσιν αὐτὸν ἐν τῷ θρόνῳ Θεοῦπόλεως, ἀκαίθην ἕως τοῦ νῦν διέδραμεν τὸ ἀκώλυτον.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπακράτησεν Οὐαλίδ υἱὸς Ἰσάμ (79) τῆς Ἀράβων ἀρχῆς· πρὸς δὲ Κωνσταντίνος Ἀνδρέαν σπαθάριον, Ἀρτάδασος δὲ Γρηγόριον λογοθέτην ἐξέπεμψαν, τὰ πρὸς συμμαχίαν ζητούντες ἀμφοτέροι· ἀβροχίας δὲ πολλῆς γενομένης (80) καὶ σεισμοῦ κατὰ τόπους, ὡς ἐνωθῆναι ὄρη πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ἔρημον Σαβᾶ, καὶ κόμας ὑπὸ γῆν καταπτωθῆναι^α. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Κοσμᾶς ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὠρθοδοξήσῃ σὺν τῇ πόλει αὐτοῦ^β ἐκ τῆς τῶν Μονοθελητῶν κακοδοξίας, κρατησάσης ἀπὸ Κύρου (81) τοῦ ἐπὶ Ἡρακλείου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Ἐπιστρατεύσει δὲ Γάμερ^γ τὴν Ῥωμανίαν μετὰ πλήθους Ἀράβων, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτεύσας, ὑπέστρεψεν. Ἐφάνη δὲ σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ^δ κατὰ βορρᾶν μηνὶ Ἰουνίῳ. Οὐαλίδ δὲ Πέτρον τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην Δαμασκοῦ γλωττοτομηθῆναι ἐκέλευσε, ὡς ἀναφανδὸν ἐλέγχοντα τὴν τῶν Ἀράβων καὶ Μανιχαίων δυσσεβείαν. Ἐξώρισεν δὲ αὐτὸν κατὰ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν, ἐνθα καὶ τελειοῦται μαρτυρήσας ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ τρανῶς ἐκφωνήσας τὴν θείαν λειτουργίαν, ὡς οἱ διηγησάμενοι φασιν ἰδίαις ἀκοαῖς τοῦτο^ε πεπληροφορηθῆναι. Τούτου ζηλωτῆς καὶ ὁμώνυμος^ς Πέτρος, ὁ κατὰ τὸν Μαΐουμην (82) ἐν τοῖς αὐτοῖς^ζ ἀνεδείχθη χρόνις, μάρτυς ὑπὲρ Χριστοῦ αὐτομόλως^η. Νόσῳ γὰρ συσχεθεὶς, προσεκκέλεσται τοὺς τῶν Ἀράβων ἄρχοντας, ἅτε συνήθεις αὐτῷ ὄντας, χαρτουλαρίῳ τελοῦνται^θ (83) τῶν δημοσίων φέρων, καὶ φησι πρὸς αὐτούς· *Τὸν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐπισκέψεως μισθὸν παρὰ Θεοῦ λάβοιτε, κἄν ἀπιστοὶ τυγχάνητε^ι φίλοι. Τῆς^κ διαθήκης δὲ μου μάρτυρας ὑμᾶς εἶναι βούλομαι τοιαύτης ὁδοῦ· Πᾶς ὁ μὴ πιστεύων εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον, τὴν δημοσίον καὶ ζωαρχικὴν ἐρμονάδι Τριάδα, πεπῆρωται τὴν ψυχὴν, καὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως ἐστὶν ἄξιος. Τοιοῦτός ἐστιν καὶ^λ ὁ Μουαμὲδ ὁ ψευδοπροφήτης ὁμῶν καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος. Ἀπόστητε οὖν, εἰ ἐμοὶ*

VARIE LECTIONES.

^α τὴν add. ex A. ^β αὐτὸν Στ. — γενέσθαι om. c f. ^γ τοῦ om. A. ^δ καταποθῆναι A. ^ε αὐτοῦ A e f, αὐτῆ vulg. ^ς Ἄμερ A. ^ζ ἐν τῷ οὐρανῷ add. ex A. ^η καὶ ὁμών. A, καὶ ὁ ὁμ. vulg. ^θ αὐτοῖς] αὐτόθι A f. ^ι αὐτόμολος A. ^κ χαρτουλαρίῳ τελ. A, χαρτουλαρίῳν τε τελ. vulg. ^λ εἰ καὶ — τυγχάνετε A. ^μ τῆς add. ex A. ^ν κατ' ἄλλο add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(79) Anastasius Hualid filius Hisan. Auctor Miscellæ: *Eodem anno obtinuit Gizid filius Habdimelech Arabum principatum.* Ab his diversus incedit Abraham Ecchellensis in *Historia Saracénica* de caliphis Omaytis. *Alvalidus*, inquit ad annum 6255, qui sequens est, *Abul-habbasus filius Isaidi, filii Abd-almalechi, filii Marouani, filii Alocmi, Calipha inauguratus est, qua die obiit patruus ejus Hascianus*: sic ille vocat Isamum, cujus nepotem, non filium Hualidum docet.

(80) Ὡς καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν ἐπιλανθάνεσθαι, καὶ καθ' αὐτῆς ἴσασθαι· adeo ut sui oblita, bellum sibi met natura conciliaret.

(81) Ex cujus et successoris tempore patriarchas Alexandrinos Theophanes respuit.

(82) Gazæorum navale, viginti stadiis a Gaza distans, ad urbem Constantiæ nomine a Constantio extructum, de quo consulendus index.

(83) *Scriniarium* agentis. Est enim ille qui in chartas et codices acta vel rationes recenset.

πειθεσθε μαρτυρομένη σήμερον ὑμῖν * τὸν οὐρα- A
 τὸν καὶ τὴν γῆν, τῆς ἐκείνου μυθολογίας. Εὐ-
 τοῦ γὰρ ὑμῖν σήμερον, ἵνα μὴ σὺν ἐκείνῳ κολα-
 σθῆτε. Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείστα θεολογούντος αὐτοῦ
 ἀκούσαντες θάμβει τε καὶ μανίᾳ συσχεθέντες, μακρο-
 θυμῶν ἔδοξαν, ὡς ἐκ τῆς νόσου παραφρονούντα τοῦ-
 τον οἰόμενοι· μετὰ δὲ τὸ διαγενέσθαι αὐτὸν ἐκ τῆς
 νόσου ⁸, ἤρξατο μεγαλοφρονότερον ⁹ ἀνακράζειν·
 Ἄναθεμα Μουαμέδ καὶ τῆ ¹ μυθογραφία αὐτοῦ, καὶ
 πάσι τοῖς πιστεύουσιν αὐτῇ. Τότε τὴν διὰ ξίφους
 τιμωρίαν ὑποστάς, μάρτυς ἀνεδείχθη. Τοῦτον ἐγκω-
 μίοις λόγων τετίμηκεν ὁ ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάν-
 νης ὁ καλῶς ἐπικληθεὶς Χρυσορρόας διὰ τὴν ἐπαν-
 θούσαν ² αὐτῷ [τοῦ Πνεύματος (84) ἐν τε λόγῳ καὶ
 βίῳ χρυσαυγῇ χάριν· ἐν Κωνσταντίνῳ ὁ δυσσεβῆς
 βασιλεὺς ἐτησίῳ καθυπέβαλεν ἀναθεματι διὰ τὴν B
 ὑπερβάλλουσαν ἐν αὐτῷ ³] ὀρθοδοξίαν, καὶ ἀντὶ τοῦ
 παππικοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Μανσοῦρ, ὃ ἐρμηνεύεται,
 λευτρωμένος, Μανζερὸν (85) Ἰουδαϊκῶ φρονή-
 ματι μετονομάσας τὸν νέον τῆς Ἐκκλησίας ¹⁰ διδά-
 σκαλον.

illius in recta fide doctrinam subjicere solebat, et Mansur aviti nominis, quod verititur, redemptus, plane Judaico vocitabat.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Μαῖου Ἀρταβάσδος ἐπὶ τὰ
 μέρη τοῦ Ὀψικίου ἐξεβῶν, τὴν Ἀσίαν στρατολογή-
 σας (86) κατέλαθεν, ἐκπορθῶν αὐτήν. Κωνσταντίνος δὲ
 τοῦτο μαθὼν, ἐκίνησεν κατ' αὐτοῦ. Καταλαβὼν ἐξ
 εὐτόν ¹¹ εἰς τὰ μέρη τῆς Σάρδης ἀπὸ τοῦ Κελβια-
 νοῦ ἀνερχόμενον καὶ συμβαλὼν ¹² μετ' αὐτοῦ πόλε-
 μον, τρέπει αὐτὸν καὶ καταδιώκει μέχρι Κυζίκου. C
 Ὁ δὲ τὴν Κυζίκον καταλαβὼν, καὶ εἰς δρόμωνα
 εἰσελθὼν, διασώζεται ἐν τῇ πόλει. Μηνὶ δὲ Αὐγού-
 στου τῆς αὐτῆς 1^{ης} Ἰνδικτιῶνος Νικήτας ὁ μοναστήρι-
 ος υἱὸς Ἀρταβάσδου συμβαλὼν Κωνσταντίνῳ εἰς
 πόλεμον πρὸς τῇ Μοδρινῇ φεύγει τραπεῖς, καὶ τὸν
 μὲν πατρικίον Τηριδάτην τὸν Ἀρμένιον ¹³ στρατιώ-
 την γενναῖον ὑπάρχοντα καὶ ἐξάδελφον Ἀρταβάσδου
 σὺν ἄλλοις ἐπιλέκτοις ἄρχουσιν ἀνεῖλεν ¹⁴. Ἐκατέ-
 ρων δὲ ¹⁵ τῶν μερῶν πτώσις οὐ μικρὰ γέγονεν Ἀρ-
 μένιον τε καὶ Ἀρμενικῶν μαχησαμένων πρὸς
 ἀνατολικούς καὶ Θρακησίους τοὺς ὑπερμάχους τοῦ
 Κωνσταντίνου. Ὁ δὲ ἀρχέκακος διάβολος τοιαύτην
 κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειρεν μανίαν κατὰ τοὺς
 χρόνους τούτους καὶ ἀλληλοσφαγίας ¹⁶, ὥστε τέκνα
 κατὰ γονέων καὶ ἀδελφούς κατὰ ἀδελφῶν συγκινεί- D
 σθαι ἀφειδῶς εἰς σφαγὴν, καὶ ἀνηλεῶς ἐμπυρίζειν τὰς
 ἀλλήλους ὑπαρχούσας στάσεις (87) τε ¹⁷ καὶ οὐκίας.

VARIÆ LECTIONES.

* σῆμ. ὑμῖν A, ὄμ. σῆμ. vulg. ⁸ παραφρονούντα — νόσου om. A. ⁹ μεγαλοφ. A, μεγαφ. vulg. ¹⁰ καὶ τῆ A, ἐκ τῆ vulg. ¹¹ ἐπανθούσαν] οὔσαν A. ¹² τοῦ πνεύματος — ὑπερβ. ἐν αὐτῷ om. A. ¹³ ἐκκλησίας A, ἡλικίας; vulg. ¹⁴ αὐτὸν add. ex A. ¹⁵ καὶ συμβ. A, συμβ. vulg. ¹⁶ τῶν Ἀρμενίων A. ¹⁷ ἀνεῖλεν A, ἀνεῖλον vulg. ¹⁸ δὲ add. ex A. ¹⁹ ἀλληλοσφαγίας a. ²⁰ τε add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Hæc unciis inclusa, ex codd. aliis desumpta desunt in Regio.

(85) Spuriam. Non ingreditur Manzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiam Domini. Deut. cap. IIII, v. 2.

(86) Militum delectu habito. Sic et Anast., nec quidquam ad rem, dum iter ageret; res tanta non

PATROL. GR. CVIII.

dignus. Muamed falsus vester vates et Antichristi præcursor ejusmodi existitit. Quamobrem si mihi nunc cælum et terram coram vobis obtestaui aliquatenus fidem adhibetis, fabulosam et deliram ejus doctrinam ejurate. Hoc necessitudinis erga vos meæ præsens argumentum benevoluntatis hoc admittite consilium, ne parem cum eo cruciatum sustineatis. Arabes sacros istos et pares alios de Deitate explicantem audientes, et una simul stupore et insania correpti, virum bene valere jussurunt, tanquam in mentis delirium eum lapsum arbitrati. Is ubi vires ex infirmitate recepit, valida voce publice vociferari: Anathema Muamed et fabulosæ ejus doctrinæ credentibusque in eum omnibus. Extemplo gladii pœnæ suppositus, martyr declaratur. Eum orationum suarum encomiis sanctus Pater noster Joannes, ob eloquii sanctitatisque velut aureo fulgore radiantem spiritualem gratiam Chrysorrhous recte cognominatus, celebravit. Joannem etiam istum Constantinus impius imperator execrationibus annuatim renovatis ob eminentem

Ejusdem etiam anni mense Maio ad Obsicii regionem profectus Artabasus, Asiam, dum iter ageret, sub potestatem redegit, et provinciam depopulatus est. Eo comperto Constantinus copias in eum aduxit. Ubi Sardium attingit fines a Celbiano redeuntem offendit, et manibus cum eo consertis, in fugam vertit, et ad Cyzicum usque insequitur. Ille Cyzicum ingressus, dromonem subinde conscendit et in urbem salvum se recipit. Mense autem Augusto ejusdem undecimæ indictionis Artabasdī filius supremus copiarum ejus ductor ad Modrinen cum Constantino bello congressus fugam arripit, Tiridates patricius Armenius miles generosus, Artabasdī consobrinus, cum selectis aliis proceribus cadit, Armeniorum et Armeniacorum adversus orientales et Thracenses Constantini jus defendentes depugnantium cædes utrimque haud minima facta. Calamitatis omnis auctor diabolus talem inter Christianos dementationem et cædes reciprocas sub hæc tempora excitavit, ut filii adversus parentes et **351** fratres in fratres necem nullo sanguinis aut indulgentiæ discrimine irruerent, suasque invicem ipsorum domus atque facultates citra illati damni sensum flammis perderent.

defunctoriam operam, sed totos tyranni conatus exigebat. S. Niceph. : Ἐπιστρατεύει κατὰ τῆς τῶν Ἀσιανῶν χώρας, καὶ τὰ ἐκεῖνης χωρία ἐλυμαίνετο πικρῶς. Sic enim emend. non ἐπημαίνετο. Suscepit in Asiæ regionem expeditione, populationibus infestam reddebat. COMBEFIS:

(87) Anastasius, stationes. Clarius prædīa. Porro

27

A. C. 735. — *Arabum ducis Valid annus primus.* A Hoc anno in boreali cœli parte signum apparuit, pulvisque imbris instar in diversa loca cecidit. Ad Caspias etiam portas terræ motus contigit. Mensis Aprilis die decimo sexto, hebdomadis feria quinta, Valid Arabum factione sublatus post imperii annum unicum, cui filius Izid cognomento Leipsus, id est diminutus, successit. Is maxima pecuniarum vi erogata, Damascum obtinuit, atque ab Arabibus, qui Damascum, Persidem et Ægyptum incolabant, dextras in imperii confirmationem accepit. Marvam autem filius Muamed, Armeniæ rector, his auditis Mesopotamiam occupat, filios Valid, ut videbatur, in tutelam accepturus, et Izid adversarium se oppositurus. Post menses vero quinque moritur Izid, fratre suo Abraim Damasci successore relicto, adversus quem Marvam exercitum ex Mesopotamiæ Arabibus instruens Edessam venit, indeque versus Damascum et Antilibanum in campum, qui dicitur Caris, prælioque ibi ad fluvium Litam, id est Malum, inito cum Sulimane, ipsum fugat, et ex ejus copis hominum viginti millia delet, adeo ut Suliman cum paucis ac ferme solus Damascum fugam arripuerit. Is urbem ingressus filios Valid, quorum partes tueri Marvam videbatur, e medio sustulit, et magna pecuniarum vi sibi addicta loco excedit. Marvam demum Damascum perveniens, multos ex proceribus eosque etiamnum qui Valid et liberorum ejus mortis se præbuerant auctores interfecit, reliquos membris mutilatos vivere permisit, pecuniam autem omnesque thesauros Charram Mesopotamiæ urbem transportavit.

Mense vero Septembri duodecima indictione Constantinus Chalcedonem versus profectus, trajecto freto, in Thraciam perrexit, Sisinnio Thracensium duce ad Abydum transfretante, ac subinde Byzantii muros, qui continentem spectant, obsidente. Is ubi Charsil portam attigit, exinde ad aliam,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ ex tōn mg. Par., ex tō vulg. ¹⁹ κάκειθεν A, έκαιθεν vulg. ²⁰ εις τόπον λεγ. A e. ²¹ θνήσκει—Σουλειμάν ου. A, θνήσκει ομνίνο expungendum videtur. ²² μετ' όλίγων A. ²³ του 'Αλλδ vulg. ²⁴ και άλλου A, και τού άλλ. vñlg. ²⁵ τείχει A, τείχη vulg. ²⁶ πόρτην A, πόρταν vulg.

JAC. GOARRI NOTÆ.

quam de Stephani ad Pipinum accessu ad Leonis annum octavum Theophanes atroxuit, eadem Anastasius et *Miscellæ* auctor presentis de bello civili narrationi subjungunt.

(88) His Anastasius præmittit : *Stephanus Antiochenus habetur antistas.*

(89) Anast., cinis descendit per loca. Interpr. pulvis imbris instar in diversa loca cecidit. Adduci non possum, ut sic exponam, aliudve putem τδ, τόπος, quam nomen proprium, vicumque ac locum peculiarem; ipsum forte ad quem Leo Basilii filius celebre monasterium virorum eunuchorum extruxit, quod SS. Lazari et Mariæ Magdalena sacris euryis ditavit. Εις τούς λεγομένους τόπους, inquit Leo Grammaticus p. 481 sic nuncupato loco, ac regione sive urbis sive quæ parum ab urbe distaret in Thracensibus. Satis ad miraculum ac ostentum ut certo uno loco sic pluat pulvis, et ut in anales referri possit. Cedr. cum nihil amplius explicet, satis indicat proprium se nomen istud ac-

A. M. 6235. — *Αράβων αρχηγού Ουαλιδ έτος α'.*

Τούτω τῷ έτει κατά βορράν ἐπάνη (88) σημειον, και κόνις κατήλθεν εις τόπους (89). Γέγονε δὲ και σεισμὸς εις τὰς Κασπίας Πύλας· και ἀνηρέθη Ουαλιδὸς πὸ τῶν Ἀράβων μηνι Ἀπριλιωις', ἡμέρας' ἄρξας έτος α', και κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Ἰζιδὸς ὁ Λειψός (90). Οὗτος χρήματα πολλὰ σκορπίσας ἐκράτησε τὴν Δαμασκὸν, και δεξιὰς ἔλαβεν τοῦ ἀρχεῖν ἐκ τῶν ¹⁸ κατὰ τὴν Δαμασκὸν και Περσίδα και Ἀγυπτὸν Ἀράβων. Μαρουάμ υἱὸς Μουαμῆδ τὴν Ἀρμενίαν διέπων ἀκούσας ταῦτα, καταλαμβάνει τὴν Μεσοποταμίαν, ὑπερμαχῶν τῷ δοκεῖν τῶν τέκνων Ουαλιδ, και ἐναντιούμενος τῷ Ἰζιδ. Καὶ μετὰ μῆνας ε' θνήσκει ὁ Ἰζιδ καταλείψας Ἀβραῖμ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἐπὶ τῆς Δαμασκῶ διὰδοχον. Τούτω παραταξάμενος Μαρουάμ ἔχων τοὺς τῆς Μεσοποταμίας ἔρχεται εις Ἐβέσσαν, κάκειθεν ¹⁹ εις τὰ μέρη Δαμασκῶ και Ἀντιλιβάνου, εις κάμπον λεγόμενον ²⁰ Γαρίς. Κάκει συμβαλὼν τῷ Σουλειμάν, [θνήσκει ²¹ (91)] παρὰ τῷ ποταμῷ Λιτῆ, τούτ' ἐστὶ Κακῶ, τρίπει αὐτὸν, και ἀναιρεῖ χιλιάδας κ', και μόνος Σουλειμάν μετ' ὀλίγων ²² φυγὰς κατὰ τὴν Δαμασκὸν διασώζεται. Εἰσελθὼν δὲ ἐν αὐτῇ ἀνέειλεν τοὺς υἱοὺς Ουαλιδ, ὧν ὑπερμαχεῖν ἔδδοκε Μαρουάμ, και ἐξῆλθεν τῆς Δαμασκῶ, χρήματα σφετερισάμενος ἱκανά. Καταλαβὼν δὲ και Μαρουάμ τὴν Δαμασκὸν, ἀνέειλεν πολλοὺς τῶν ὑπερεχόντων και τοὺς συνεργήσαντας τῷ φόνῳ τοῦ Ουαλιδ ²³ και τῶν τέκνων αὐτοῦ, και ἄλλους ²⁴ ἤκρωτηρίασεν. Τὰ δὲ χρήματα και τοὺς θησαυροὺς ἀπαντας μετέστησεν εις Χαρράν τὴν πόλιν Μεσοποταμίας.

Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνι δεκάτῃ και δευτέρῃ ἰνδικτιῶνι κατελθὼν Κωνσταντῖνος ἐπὶ τὰ μέρη Χαλικηδόνας, ἀντεπέρασεν ἐν τοῖς Θρηκκοῖς μέρσιον, Σισιννίου τοῦ στρατηγῶ τῶν Θρηκκῶν διὰ τῆς Ἀβύδου περάσαντος, και τῷ χερσαίῳ τείχει ²⁵ παρακαθίσαντος. Καὶ ἔλθων ἐπὶ τὴν Χαρσίον Πόρταν ²⁶

Decepisse. Valde inaccuratas auctor, ut his vocalis loca varia pluraque intelligi vokuerit. **COMBESIS.**

(90) Unum ex his vocabulum componit Anastasius : *Isidiphus*, insulse. Ecchellensis solentior : *Quoniam vero stipendia militum diminuit, cognominatus est Diminutus*, qui Theophanis Λειψός. Scripserat de eodem superius : *Laxidus filius patri vatri Alvalidi filii Abd-almalechii filii Maronani, filii Alhocmi inauguratus est vigesima octava Giama-di*, etc. — *Imperium cepisset Isid, cognomento Lipsus*. Non bene interpr., cui filius Izid successit : satis enim sequentia indicant non fuisse Validi filium, cum Morovam illius se filius regnum asserturum prætexens in eum movisse describatur, ejusque subinde fratrem, quem et sustulit : ipsosque postmodum filios Validi. **COMBESIS.**

(91) Post Σουλειμάν, ubi mendose θνήσκει, ut dum aliquid conjecturam, legam ego, φάσας· nec aliud auctor scripserit, cum tenuisset ad fluvium Litam. **COMBESIS.**

διέδραμενέως τῆς Χρυσῆς Πόρτης ἑαυτὸν τοῖς δχλοῖς Ἀ ἐπιδεικνύων, καὶ πάλιν ὑπέστρεψεν, καὶ ἠπλίκευσεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα. Οἱ δὲ τῆς πόλεως κήσαντο στενοῦσθαι εἰς τὰς δαπάνας, καὶ ἀποστείλας Ἄθανάσιον τὸν ἀσηκρήτις καὶ Ἀρτάβασδον τὸν δομέστικον αὐτοῦ πρὸς τὸ κομίσαι δαπάνας διὰ σκαφῶν εὔρεν τούτους ὁ στόλος τῶν Κιβυρραίων τῶν 27 ἔξω τῆς Ἀδύδου, καὶ τούτους κατασχὼν πρὸς τὸν βασιλέα ἀνήγαγε, καὶ τὸν μὲν σίτον τοῖς ἰδίοις λαοῖς ἐδώρησατο, Ἄθανάσιον δὲ καὶ Ἀρτάβασδον περὶ αὐτὰ ἐτύφλωσεν. Μετὰ ταῦτα ἐδοκίμασεν Ἀρτάβασδος ἀνοίξαι τὰς τοῦ χειραίου τείχους πόρτας, καὶ συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου. Καὶ γενομένης συμβολῆς, ἐτρέπησαν οἱ τοῦ Ἀρτάβασδου, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, ἐν οἷς καὶ ὁ 28 Μονούτης· κατασκευάσας δὲ Ἀρτάβασδος κακκαθοπορφύρους 29 ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα κατὰ τοῦ στόλου τῶν Κιβυρραίων, καὶ ἀπῆλασεν 30 αὐτούς. Ἐγένετο 31 δὲ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πρᾶθῆναι τὸν μόδιον τῆς κριύης νομισμάτων 32 δώδεκα, τοῦ δὲ ὀσπρίου ἕνεκα 33, τοῦ δὲ κέγχρου (92) καὶ τοῦ λουπίνου νομισμάτων ὀκτώ, τὸ δὲ ἔλαιον πέντε λίτρας τοῦ νομισματος, καὶ ὁ ξέστης τοῦ οἴνου τοῦ σημισίου 34 (93). Τοῦ δὲ λαοῦ θνήσκοντες ἠναγκάσθη Ἀρτάβασδος ἀπολύειν αὐτούς, πρὸς τὸ ἐξέρχασθαι τῆς πόλεως. Ἐπιτηρῶν δὲ τὰ πρόσωπα, τοὺς μὲν ἐκώλυσεν. Ὅθεν τινὲς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα ἐκάλυπτον 35, καὶ γυναικείαν στολὴν περιεβάλλοντο 36, οἱ δὲ μοναδικὸν σχῆμα 37, καὶ οὕτως ἠδύναντο λαθεῖν καὶ ἐξελεῖν. Νικήτας δὲ ὁ μονοστράτηγος ἐπισωρεύσας τὸν ἴδιον λαόν, τὸν ἀπὸ Μοδρινῆς σκορπισθέντα, ἦλθεν ἕως Χρυσοπόλεως, καὶ ὑποστρέφοντος αὐτοῦ, περάσας ὁ βασιλεὺς κατέδιδωκεν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ καταλαθὼν αὐτὸν ἐν Νικομηδείᾳ, ἐχειρώσατο αὐτὸν σὺν τῷ ἀποεπισκόπῳ 38 κουράτιωρι Μαρκελλίῳ 39 (94), ὃν παραυτὰ ἀποτιμηθῆναι ἐκέλευσεν. Τὸν δὲ μονοστράτηγον πεδήσας διὰ τοῦ τείχους (95) τῷ πατρὶ ἐπέδεικνυεν. Τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἄφνω 40 παραταξάμενος τῇ δεξιῇ διὰ τοῦ χειραίου τείχους τὴν πόλιν παρέλασεν. Ὅ δὲ Ἀρτάβασδος ἔμα τῷ πατρικίῳ Βακταγέιλῳ 41 (96) εἰς χελάνδιον (97) εἰσελθὼν πρὸς τὸ παρὼν ἦλθεν 42 εἰς τὸ Ὀψίχιον, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ

quæ Aurea nominatur, plebi se ipsum palam ostendens excurrit, ac confestim reversus ad sanctum 352 Mamantem applicuit. Cives interea annonæ penuria premi cœpere, quamobrem Athanasium a secretis et Artabasdum domesticum ad commeatum naviculis in urbem advehendum Artabasdus misit, quos cum Cibyrhæotarum classis extra Abydi angustias obviam habuisset, detentos ad imperatorem conduxit, qui propriis quidem copiis comparatam ab illis annonam distribuit, Athanasium vero et Artabasdum extemplo lucis jacturam luere jussit. Postmodum Artabasdus terrestris muri portas ejusque vias sibi liberas reddere, et cum Constantino manus conserere decrevit. Quare inito prælio, fusus est Artabasdi exercitus, plurimique, inter quos Monutes, desiderati. Tum Artabasdus biremes in cacabis Græcum ignem ferentes instruens, ad sanctum Mamantem adversus Cibyrhæotarum ciassem submisit, quæ etiamnum repulsæ sunt et retrorsum actæ. Porro fames ingens urbem oppressit, adeo ut hordei modius nummis duodecim, leguminum novemdecim, milli lupinorumque octo æstimaretur, olei quinque libræ nummo integro, vini sextarius dimidio veniret. Populo itaque penuria cibi pereunte, coactus est Artabasdus publicam ex urbe migrandi potestatem facere, verum exeunium observatis vultibus, quosdam detinuit, unde nonnulli vel facie velata, vel ementita mulierum larva usi exitum sibi facilem meruere, illi monasticum habitum, alii feminarum cultum sibi composuerunt, atque ita sub eo latere, et egressum suffurari valuerunt. Cæterum Nicetas militiæ supremus dux copiis ad Modrinen prius dispersis iterum collectis, Chrysopolim usque venit. Cumque inde pedem referret, trajiciens imperator ipsum a tergo insecutus est, eumque ad Nicomediam tandem assecutus, vivum cepit, una cum Marcellino, qui ex episcopo curator evaserat, quem illico capitis damnavit, at supremum militiæ ducem vinculis de muro suspensum patri videndum ostentabat. Demum Novembris die secundo aciebus ex improvise sub vespertinam instructis, urbem per terrestrem murum invasit. Ar-

VARIÆ LECTIONES.

27 Κυβερειωτῶν A. 28 ὁ add. ex A. 29 κακκαθοπορφύρους A. 30 ἀπῆλασεν A, ἀπῆλασαν vulg. 31 ἐγέν. δὲ A, καὶ ἐγ. δὲ vulg. 32 νομισμάτων A, νομισματα vulg. utrobique. 33 τοῦ δὲ ὀσπρίου νομ. ἕνεκα add. ex A. 34 σημισίου A, σημισίου vulg. 35 ἐκάλυπτον] ἐκώλυσαν A f. 36 περιεβάλλοντο A a, περιεβάλλοντο vulg. 37 post σχῆμα vulgo iterum legitur: καὶ γυναικείαν στολὴν, non item in A. 38 ἀπὸ ἐπισκόπων A, ἀπὸ ἐπισκόπου f. 39 Μαρκελλίῳ A a f, Μαρκελλίῳ vulg. 40 μηνὸς μόνος ἄφνω A f. 41 Βακταγγίῳ A. 42 ἦλθεν A, ἐξῆλθεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Leguminis, posuit Anastasius.
(93) Barbare, ἡμέσεως vice.
(94) Dubiam et obscuram phrasim Nicephorus elucidat: Μαρκελλίῳ δὲ τοῦ συνόντος αὐτῷ ἀρχιερέως τῆς Γαγγρηῶν μητροπόλεως τὴν κεφαλὴν ἐξέτεμα· Marcellino vero ex Artabasdi comitibus Gangrenorum episcopo caput abscidit Constantinus: Marcellinum etiam scribunt variæ lectiones.
(95) Anast. vincium patri per murum monstrabat; ego, a muro aspectandum vincium ostendebat; non,

D vinculis de muro suspensum, uti redditum est: erat enim Artabasdus Nicetæ pater in urbe, eique Constantinus consueto stratagemate vincium filium pro mœnibus obtendebat, ad illius inflectendum animi robur, ac tentandam deditionem. COMEPTIS.
(96) Anastasius, Βαγαγγίῳ: alias Βατανγίῳ. Miscella, Βαγρανο: vel, ut habet alia lectio, Βατανγίῳ.
(97) Vice χελάνδιον, sicut ὀλοκατίνην, vice ὀλοκατίνιον, pag. 545.

Artabasdus autem una cum Bactagio patricio chelandum conscendens, ad Opsicium in praesens tempus recessit, exindeque ad Puzanæ castrum digressus in eo inclusum se communit. Quos cum imperator comprehendisset, Artabasdam quidem una cum ejus duobus filiis excæcavit, Bactagium vero ad ferarum venatum capite truncari, caputque per dies tres in Milio publice suspendi jussit. Demum vero post annos triginta injuriarum memor et inclemens imperator in Choræ monasterium uxorem ejus se conferre, in eo siquidem sepultus jacebat Bactagius, et 353 ejus ossa tumulo eruta proprio pallio deportata ad ea quæ Pelagii vocitantur monumenta una cum iis qui sibi ipsis conscias manus intulerant projicere compulit. O factum prorsus inhumatum! Multos insuper alios ex proceribus, qui Artabardi partes secuti sunt, interfecit, innumeris oculos effodit, manus istis, aliis pedes abscidit. Ad hæc extraneis quos secum in urbem introduxit nobilibus civium domos penetrare, et eorum facultates pro arbitrato sibi abripere permisit, ac denique infinita damna civitati intulit. Celebratis etiam in circo ludis equestribus Artabasdam una cum filiis et amicis vinculis alligatum, necnon Anastasium falsi nominis patriarcham oculis privatum, et asino facie ad caudam versa insidentem publice per medium circi stadium invexit, et de iis ludibrii triumphum egit. Cæterum Anastasium cœnæ sectatorem probe subactum et renovandæ pœnæ timore emendatum in sacerdotii sedem restituit. Sisinnium etiam patricium et Thracensium ducem (quo adjutore ac simul præliante imperium recepit) consobrinum licet et amicam post 45 quadraginta justo Dei judicio oculis damnavit. Scriptura testatur, incidet.

A. C. 736. — *Arabum ducis Marvam annus primus.*

Antiochiæ episcopi Theophylacti annus primus.

Hoc anno cometes ingens penes Syriam in cælo visus est. Thebit et Dachac Aruritarum princeps adversus Marvam seditionem excitavit. Marvam eos comprehensos cum viris militaribus ad duodecim millia circa limites Emesæ trucidavit. Hoc etiam anno idem Marvam Christianis orientalibus postu-

A κάστρον Πουζάνης (98) ἑαυτὸν ἐνέκλεισεν. Ὁδὸς χειρωσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν Ἀρτάβασδον σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἐτύφλωσεν, τὸν δὲ ὡς Βακτάγειον ἐν τῷ Κυνηγείῳ ἀπεκεφάλισεν, καὶ τὴν τοῦτου κεφαλὴν ἐν τῷ Μίλιῳ (99) ἐκρέμασεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τριάκοντα ἔτη ὁ μνησίκακος καὶ ἀσπλαγχνὸς βασιλεὺς ἐπέταξεν ἀπελθεῖν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας (ἔκεισε γὰρ ἦν ταφεῖς), καὶ ἀνασκάψαι αὐτοῦ τὰ ὀστά, καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ παλλίῳ βαστάσαι, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Πελαγίου μνήματα μετὰ τῶν βιοθανάτων (1) ρίψαι. Ὡς τῆς ἀπανθρωπίας! Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους Ἀρταβάσδω συμμαχήσαντας τῶν προῦχόντων ἀνεῖλεν ἀναριθμητοὺς δὲ ἐτύφλωσεν, καὶ ἄλλους ἐχειροκόπησεν καὶ ἐποδοκόπησεν. Ἐπέτρεψεν δὲ τοῖς σὺν αὐτῷ εἰσελθεῖν ἐξωτικοῖς ἄρχουσιν εἰσελθεῖν εἰς τοὺς οἴκους καὶ διαρπάσαι τὰς οὐσίας τῶν πολιτῶν· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀναριθμητὰ θείνα ἐπέδειξε τῇ πόλει. Ἴππικὸν δὲ ποιήσας εἰσήγαγεν Ἀρτάβασδον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις δεδεμένους διὰ τοῦ διππλοῦ ἕμα Ἀναστασίῳ τῷ ψευδωνύμῳ πατριάρχῳ τυφλωθέντι δημοσίως καὶ ἐπὶ θνοῦ ἐξανάστροφα καθημένῳ, ὅν εἰς τὸ ἴππικὸν εἰσαγαγὼν ἐπόμπευσεν (2). Πάλιν δὲ ὡς ἑμόφρων αὐτοῦ ἐκφοδῆσας καὶ δουλώσας, ἐν τῷ ἔθρονῳ τῆς Ἱερουσολύμης ἐκάθισεν. Σισίννιον δὲ τὸν πατρικίον καὶ στρατηγὸν τῶν Θρακησίων πολλὰ συνδραμόντα αὐτῷ καὶ συναγωνισάμενον, ἐξάδελφόν τε αὐτοῦ ὄντα, μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐτύφλωσεν τῇ τοῦ Θεοῦ δικαίᾳ κρίσει. Ὁ γὰρ βοηθῶν τῷ ἀσεβεῖ ἐμπεσεῖται εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

A. M. 6256. — *Ἀράβων ἀρχηγοῦ Μαρουάμ ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Θεοφυλάκτου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει κομήτης μέγας κατὰ τὴν Συρίαν ἐφάνη. Καὶ ἐστασίασεν Θεβίτ κατὰ τοῦ Μαρουάμ καὶ Δαχάκ (3) ὁ τῶν Ἀρουρητῶν (4) οὗς χειρωσάμενος Μαρουάμ ἀνεῖλεν ἐν τοῖς ὄρεισι· Ἐμέσης μετὰ πλήθους πολεμιστῶν χιλιάδων ἔβ'. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρακλήσει τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐψᾶς

VARIÆ LECTIONES.

ἔτον δὲ B. A, τὸν B. δὲ vulg. ἔαυτοῦ A f, αὐτοῦ vulg. ἄλλα add. ex A. διὰ τοῦ ἱππικοῦ A. εἰσαγαγὼν A, ἐξαγαγὼν vulg. ἑμόφρων f. τῷ ἀσεβεῖ A, τὸν ἀσεβῆ vulg. κατὰ τοῦ M A, κατὰ τὸν M. vulg. καὶ Δαχάκ — Μαρουάμ om. A. ἀνεῖλεν| καὶ ἀνῆλθεν A. χιλιάδων A, χιλιάδας vulg. τῆς ἔψας add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Nicephorus, τὸ φρούριον τὸ λεγόμενον Πούζαντις.

(99) Milium locus ad S. Sophiam: de quo Suidas v. *Μίλιον*, *Orig. CP.* et Gyllius in *Topog. CP.*

(1) Exponit Nicephorus, τὰ Πελαγίου, pag. 48: Καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα ἐν τοῖς λεγομένοις Τάφοις τῶν Πελαγίου, ὡς κακούργον οἱ δυσσεβεῖς ἀπέδριψαν. Αὐτόθι γὰρ τὰ τε τῶν ἐθνικῶν ἀμυήτων σῶματα, καὶ τῶν ἐπὶ θανάτῳ ἀπηγορευμένων, τελευτώντων ἐξεπέμπετο· *Cujus corpus in eum locum, quem Pelagii sepulcra nominant, tanquam malefici cujusdam abjiciunt. Illic enim et profanorum gentilium, et eorum, qui capitali sententia damnati essent* (ego, qui

sibi mortem consciverant) *cadavera projiciebantur.* De iisdem iterum inferius pag. 367.

(2) Exponit Nicephorus· Αὐτὸν χειροῦται· καὶ σὺν τοῖς υἱοῖσιν αὐτοῦ δεσμώτας· ἐπὶ ἀγῶνος ἱππικοῦ ἔλκων θριαμβεῖται.

(3) *Dachata* pronuntiat Anastasius, ut Χαλδανούς, *Chalbenos*: de quibus Ecchellensis de *Arabum genealogia*.

(4) *Kuraritas* inter Caisi filios memorat Ecchellensis. Hæc porro ita vertit Anastasius, ut *Thebit contra Marvam, et Dachata Ruritiensem arma ino-visse scribat.*

συνεχώρησεν χειροτονηθῆναι Θεοφύλακτον πρεσβύτερον Ἐδεσηνῶν ⁵⁵ πατριάρχην Ἀντιοχείας κοιμηθέντος Στεφάνου, καὶ τούτον γράμμασι καθολικοῖς τιμᾶσθαι προσέταξεν παρὰ τῶν Ἀράβων. Χαρίσμασι γὰρ πνευματικοῖς ἐκεκόσμητο, μάλιστα δὲ τοῖς τῆς σωφροσύνης ⁵⁶. Ἐν Ἐμέσῃ δὲ ρκ' Χαλθανούς ⁵⁷ ἐφούρκισε, τὴν δὲ Ἄβας τὰ ⁵⁷ πολλὰ τῶν Χριστιανῶν αἵματα ⁵⁸ ἐκχύσαντα, καὶ πολλοὺς τόπους πορθήσαντα καὶ ἀχμαλωτίσαντα ἀναιρεῖ ἐν τῇ φυλακῇ. Σταλέντος γὰρ πρὸς αὐτόν τινος Αἰθίοπος ὑπὸ Μαρουὰμ ἐπὶ τούτῳ, θύλακα πλήσας ἀσθέστου ζώσης εἰσήλθεν πρὸς αὐτόν· καὶ τούτῳ τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς αὐτοῦ ῥίσιν περιθεὶς ἀπέπνιξεν αὐτόν, δικαίαν ἐφευρών ⁵⁹ τῷ γόητι τιμωρίαν. Μαγεῖζ ⁶⁰ γὰρ καὶ δαιμόνων ἐπικλήσεσι πολλὰ κατὰ Χριστιανῶν κακὰ ἐτεκτίνατο. Οὗτος καὶ τῷ αἵματι Οὐαλλιδέ ἐκοινώνησεν.

A. M. 6257. — Τούτῳ τῷ ἔτει Σουλεϊμάν συνάξας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, αὖθις τῷ ⁶¹ Μαρουὰμ συμβάλλει, καὶ ἡττᾶται ἀποβαλὼν τοῦ ἰδίου ⁶² λαοῦ χιλιάδας ζ', καὶ φυγὰς εἰς Παλμύραν διασώζεται, κἀκίθην εἰς Περσίδα. Ἐστασίασαν δὲ οἱ Ἐμεσηνοὶ καὶ οἱ Ἡλιουπολίται καὶ Δαμασκηνοὶ ⁶³ (5) τὰς πόλεις τῷ Μαρουὰμ ἀποκλείσαντες· ὅς τὸν μὲν αὐτοῦ υἱὸν κατὰ τοῦ Δαχὰκ ἀποστείλας μετὰ δυνάμεως, αὐτὸς ἐπὶ τὴν Ἐμεσαν ἦλθεν, ἣν ἐν τέτρασι μῆσι παρέλαβεν. Ὁ δὲ Δαχὰκ μετὰ πλείστης δυνάμεως ἤρχετο. Ὁ δὲ Μαρουὰμ συμβαλὼν αὐτῷ κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν μετὰ τὸ πολλοὺς ἀναιρεθῆναι τῶν σὺν αὐτῷ τούτων συλλαβῶν κτείνει· ἐν τούτοις Κωνσταντῖνος Γερμανικίαν ⁶⁴ παρέλαβεν ἐπιστρατεύσας τὴν Συρίαν καὶ Δουλιχίαν ἄδειαν εὐρών διὰ τὴν τῶν Βαρβάρων ⁶⁵ πρὸς ἀλλήλους μάχην. Λόγῳ δὲ τοῦς ἐν αὐταῖς Ἀραβας ἀποστείλας ἀόπλους προσελάβετο, καὶ τοὺς πρὸς πατρός ⁶⁶ συγγενεῖς (6) καὶ ἐν Βυζαντίῳ μετώκισεν (7), σὺν καὶ πολλοῖς Σύροις Μονοφυσίταις (8) αἰρετικοῖς, ὧν οἱ πλείους εἰς τὴν Θράκην οἰκοῦντες, μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἐν τῷ Τρισαγίῳ τὴν Τριάδα σταυροῦντες (9) κατὰ Πέτρον τὸν Ἐναφέα διήρκεσαν. Ἀπὸ δεκάτης ⁶⁷ δὲ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἕως πεντεκαίδεκάτης ⁶⁸ σκότος ἐγένετο

VARIAE LECTIONES.

⁵⁵ Ἐδεσηνῶν A, Ἐδεσηνὸν vulg. ⁵⁶ τοῖς τῆς σωφροσύνης A f, σωφροσύνη vulg. ⁵⁷ Χαλθένους A, ⁵⁷ τὸν δὲ Ἄβας τὰ om. A e i. ⁵⁸ αἵματα A, αἱμάτων vulg. ⁵⁹ ἐφευράμενος A. ⁶⁰ μαγεΐαις A. ⁶¹ τῷ add. ex A. ⁶² ἰδίου om. A. ⁶³ καὶ οἱ Ἡλ. κ. Δαμ. om. a. ⁶⁴ Γερμανικίαν A. ⁶⁵ Βαρβάρων A f, Ἀράβων vulg. ⁶⁶ πρὸς μητρός A. ⁶⁷ ἀπὸ δεκάτης δὲ τ. A. μ. A, ἀπὸ δὲ τ. A. μ. δεκάτης vulg. ⁶⁸ πεντεκαίδεκάτης A. — κάτην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(5) Hæc in reliquis codicibus lecta et ab Anastasio Latine reddita non exstant in Regio.

(6) *Securitatis fide concessa emissis in dæ inermibus Arabibus, etiam suos paterna ex stirpe cognatos assumpsit, ac Byzantium transtulit.* Non ut sonant verba interpr. Ipsos Arabas inde eductos cum consanguineis, Syrisque aliis monophysitis ita transtulit. Cedr. habet, τοὺς πρὸς μητρός συγγενεῖς. Etiam Anast. suos materna ex linea descendentes. Quid habuerit S. Nicoph. non liquet, statim cœpta hujus expeditionis narratione occurrente grandi hiatus in ejus Historia. COMBEFFIS.

(7) Immani vastitate in urbem et Thraciam pesilentiae vj illata desertas civitates novis incolis frequentaturum Copronymum ex provinciis et in-

lantibus Theophylactum presbyterum Edessenum Antiochiæ patriarcham post Stephani obitum ordinari permisit, eundemque publicis litteris honorifice ab Arabibus salutari sanxit, spiritualibus siquidem gratis castitateque maxime ornatus erat. Chalbanos insuper centum et viginti suspensio damnavit apud Emesam, Abam autem effusi Christianorum sanguinis reum, multaque loca passim depopulatum et deprædatum in carcere occidit. Æthiops enim quidam a Marvam missus saccum viva calce oppletum ejus capiti naribusque adeo commode circumposuit, ut præstigiatori digno malitia supplicio applicato, virum facile suffocaverit. Magicis enim artibus demonumque invocationibus multorum Christianis malorum auctor fuerat, isque etiam Valid cædis particeps exstiterat.

A. C. 737. — Hoc anno collectis omnibus copiis cum Marvam bello confligit Suliman, militumque septem millibus ex exercitu desideratis superatur, et fugitivus Palmyram se recipit, atque inde in Persidem. Emeseni quoque, ut Heliopolitæ et Damasceni, seditione adversus Marvam excitata, oclusis civitatum portis eidem ingressum negaverunt. Is filio adversus Dachac cum copiosa militum manu misso, ipse Emesam versus arma dirigit, et urbem mensium quatuor spatio in potestatem recipit. Interea Dachac ingentibus copiis stipatus accessit, cum quo Marvam in Mesopotamia prælio congressus, multis occisis, ipsum vivum captum neci tradidit. Dum hæc geruntur, Constantinus Germanicam invadit, exercitumque in Syriam et Dulichiam emittit, commodam ex Barbarorum bellis vincendi occasionem nactus. Arabes etiam ex eis urbibus inermes eductos et in fidem suam receptos, necnon patris consanguineos cum pluribus Syris monophysitis hæreticorum nota inustis Byzantium transtulit, quorum reliquiæ Thraciam incolentes in hodiernum usque diem Trinitatem in hymno ter sancto crucifigentes Petri Fullonis mentem tenent, et in ea perseverant. Porro a die decima usque ad

sulis Romanæ postestati subjectis homines excivisse narrat Nicephorus pag. 41. Verum pestilentia, quam annus sequens tulit, stragi reparandæ id fecisse testatur. Videndus auctor ad annum imp. hujus 15.

(8) Qui sint exponit auctor ad præfatum annum. Note una simul lustrandæ.

(9) Quod hymnus ter sanctus in his verbis ab angelis conceptus: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus et immortalis, miserere nobis*: et ad Deum, qui trinus est, et unitate gaudet relatus, ab eis incrementum istud acceperit: *qui crucifixus es pro nobis, miserere nobis*: quasi Deus propria in substantia passus fuerit.

decimam quintam Augusti tenebræ fuerunt caliginosæ. Eo tempore Marvam parta victoria, et Emesa recepta, cōnsanguineos Isam et libertos omnes occidit. Muris etiam Heliopoleos, Damasci et Hierosolymorum eversis, viros auctoritate præstantiores e medio sustulit, cæteros vero, qui in his urbibus superfuere, mutilavit.

A. C. 738. — Hoc anno mensis Januarii die decimo octavo hora quarta magnus terræ motus in Palæstina, circa Jordanem, et in omni Syria factus est, adeo ut multæ hominum myriades ac pene infinitæ perierint, et ecclesiæ monasteriaque conciderint, et maxime circa sanctæ civitatis solitudinem. Hoc eodem anno lues pestilentialis a Sicilia et Calabria primum exorta, atque velut ignis sensim depascens per Monobasiam et Græciam adjacentesque insulas pervagata, tota indictione decima quarta irreligiosum Constantinum flagellavit, si modo potuisset ab ea qua in ecclesias et venerandas imagines ferebatur insania **355** retrahere et comescere. Ipse tamen prout quondam Pharaë in malis obduratus et inemendatus perseveravit. Pestilens illud bubonis virus ad imperatricem usque urbem propagatum est indictione decima quinta. Ac primum quidem invisio quodam modo et derepente corpora invadebat, tum vero in hominum vestibus et in ecclesiarum sacris indumentis cruciculæ plurimæ

ὀμιχλώδες. Τότε ὁ Μαρωναὶ ἐνίκησας, καὶ καταλαβὼν ⁶⁹ Ἔμεσαν ⁷⁰, ἀναιρεῖ πάντας τοὺς συγγενεῖς καὶ ἀπελευθέρους; Ἰσάμ· καθαιρεῖ δὲ καὶ τὰ τελεῖα Ἑλιουπόλεως καὶ Δαμασκού ⁷¹ καὶ Ἱεροσολύμων, ἀναιρῶν πολλοὺς δυνατοὺς, καὶ ἀκρωτηριάσας τοὺς ἐν αὐταῖς ταῖς πόλεσι περιλειφθέντας.

A. M. 6238. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο σεισμός μέγας ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Συρίᾳ μηνὶ Ἰανουαρίῳ ιη', ὥρα δ', καὶ πολλὰ μυριάδες καὶ ἀναριθμητοὶ τεθνήκασιν, ἐκκλησίαι τε καὶ μοναστήρια πεπτώκασιν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἔρημον τῆς ἁγίας πόλεως. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει λοιμῶδες θάνατος ⁷² (10) ἀπὸ Σικελίας καὶ Καλαβρίας ἀρξάμενος οἶόν τι πῦρ ἐπινεμόμενον ἐπὶ τὴν Μονοβασίαν ⁷³ καὶ Ἑλλάδα καὶ τὰς ⁷⁴ παρακειμένας νήσους ἦλθεν δι' ὅλης τῆς ἐδ' Ἰνδικτιώνος (11) προσμαστιζῶν τὸν ἀσεβῆ Κωνσταντῖνον, καὶ ἀναστειλῶν τῆς κατὰ τῶν ἁγίων ⁷⁵ ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων μανίας, εἰ καὶ ἀδιόρθωτος ἔμεινε, ὡς Φαραὼ τὸ πάλαι. Ἡ δὲ αὐτῇ λοιμικῇ νόσος ⁷⁶ τοῦ βουβωνος ἀνέδραμεν τῇ πεντακαίδεκάτῃ ἐπινεμήσει ἐν τῇ βασιλίῳ πόλει. Ἦρξατο δὲ αἰφνης ἀοράτως γίγνεσθαι, ἐν τε τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἱματίοις καὶ εἰς τὰ ⁷⁷ τῶν ἐκκλησιῶν ἱερὰ ἐνδύματα σταυροῖα ἐλαιώδη πλεῖστα. Ἐγένετο οὖν ἐντεῦθεν τοῖς ἀνθρώποις λύπη καὶ ἀθυμία πολλὴ τῇ τοιοῦτου σημείου ἀπορίᾳ· κατέλα-

VARIE LECTIONES.

⁶⁹ καταλαβὼν A, ἀπολαβὼν vulg. ⁷⁰ Ἔμεσαν A, Ἐδεσαν vulg. ⁷¹ καὶ Δαμ. κ. Ἱεροσ. add. ex A. ⁷² θάνατος A, νόσος vulg. ⁷³ Μονοβασίαν A. ⁷⁴ τὰς add. ex A. ⁷⁵ ἁγίων add. ex A. ⁷⁶ λοιμικῇ νόσος A, λοιμὴ τῆς νόσου vulg. ⁷⁷ εἰς τὰ A, ἐν τοῖς vulg.

JAC. GOARRI NOTÆ.

(10) Parem ejus descriptionem profert Nicephorus pag. 40.

(11) Quæ anni superioris nota est, ut quinta decima præsentis. Uno tantum anno luem grassatam cum numerosa strage, paulatim desisse narrat Nicephorus. — Libet hanc luem, quam præter Theoph. ejusque sublectores, etiam S. Niceph. exaggerat, S. Theodori Studitæ gravissimi auctoris verbis referre. Sic ergo ille in patre suo Platone: Ἐπειδὴ δὲ ἐνέσκηψε κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὄργη οὐράνιος (ἀγχι με γὰρ ταύτην δηλῶσαι ἢ ὑπόθεσις), φθορὰν ὅτι μάλιστα ἐπάγουσα πάνδημον, οὐκ ὀλίγαις μὲν ἀλλοδαφαῖς χώραις τε καὶ πόλεσι, μετενδημούσα, ὡς περ τις Αἰγυπτιακῆ μάστιξ ἐκ τῆσδε εἰς τήνδε, μάλιστα δὲ τῇ βασιλεῖσσι Βυζαντίδι· ταύτην τοι καὶ καταλύουσι τὸν βίον οἱ ἀείμνηστοι. Οὐκ ἀκαιρον δὲ ὠφέλειαι χάριν καὶ τὸν τοῦ θανάτου τρόπον ἐπισημαίνει. Γένοιτο γὰρ ἂν τὸ διήγημα ἐκδειματῶν τὰς ψυχὰς τῶν συνετῶς ἐπατόντων. Ἐωρᾶτο ἐξάπινα ἐν τοῖς ἐκάστω ἐσθῆμασι ἐν βασιλίῳ ἐλαιώδει τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ κατεστιγμένον, οἷα παρὰ χεῖρὸς ὠραιογραφοῦσης. Μᾶλλον δὲ, ἐπεὶ Θεοῦ ἀκρότης, καὶ ὑπέροπτον εἶδρος τοῦ ληθελῆς, ἐπεισθεῖ εὐθύς ὁ θάνατος· αὐθιμέρον τοῦ αὐτοῦ καὶ νεκρῶν ἐκκομιζόμενον. Δύο ἐπιτοαυτὸ ἐπὶ σκήματος· δις δύο ἐπὶ ζώου ἄγνηφόρου· φέρτοι ἀλλεπάλληλοι δυστυχῶν σωματῶν· θορῆσι πανταχοῦ ἠχοῦμενοι, καὶ ἔλεεινολογοῦσι. Ἦτόνουν οἱ ἐκκομισταί· ἐσπανίζοντο οἱ ἐνταφιασταί· ἐκλείοντο οἶκοι· ἐκνεοῦντο βεγέωνες· ἐπληρῶντο πολυάνδρια, διὰ μέσου δύοιν μηνῶν, τῆς πάλαιανθρώπου τε καὶ μυριοκίβδος πόλεως, ἐρήμου καὶ ἀοικήτου ἐποφθείσσης. Ταῦτα ἐν ἡμέραις Κωνσταντῖνου τοῦ δυσσεβοῦς βασιλέως, ὕψ' οὗ ἡ εἰκὼν

τοῦ Χριστοῦ καθυδρίσθη, εἰδωλον πλάνης ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ λαοπλάνου ἐξαγίστου. Quia vero per id tempus Dei ira cœlitus ingruit (cogit enim argumentum eam narrare), quæ interitum maximum, plebisque perniciem universæ, non exiguis aliis oppidiis atque urbibus, sed præcipue urbi Augustæ Byzantiæ afferret, haud secus ac Egyptiacum flagellum quoddam ex alia ad aliam civitatem ac regionem commigrans; hac quoque sempiterna diqni memoria Platonis parentes vitam commutant. Haud vero importunum, ut et utilitatis gratia, mortis ipsum genus perscribatur: sit plane narratio ejusmodi, quæ eorum animis qui prudenter obaudient terrorem injiciat. Apparebat repente vivificæ crucis signum, singulorum vestibus olei tinctura, velut perita manus ac penicilli artificio, aspersum. Imo, quod Dei digito, altiorique providentia sie notatis terror incuteretur, confestim mors subingrediebatur; ut uno die idem tum mortuum efferret, tum mortuus ipse efferretur. Erat videre duos simul in eadem sandapila; quatuor eidem jumento impositos; miserabilium cadaverum aliam alti succedentem vecturam. Ubique lamenta planctusque personabant: pollinctores vires deficiebant; qui justa persolverent rari exstabant: clauderant domus; in plateis nulli exstabant; tumuli cadaveribus pleni erant; ut duorum mensium spatio urbs populosissima, innumeraque hominum multitudine frequentissima, deserta pene ac habitatoribus desolata existerit. Contigerunt hæc imperante impio Constantino, a quo Dei imago probro habita est, quam sceleratissimus impostor erroris simulacrum appellaret. Bellus scilicet antistes nostræ ætatis sectariis. COMPERTIS.

θεν⁷⁸ δὲ καὶ θεομηνία ἀπειδῶς ὀλοθρεύουσα οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς. Ἐγένοντο δὲ καὶ φαντασίαι⁷⁹ εἰς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων (12), καὶ ἐν ἐκστάσει γενόμενοι, ἐνόμιζον ξένοις τισὶν, ὡς ἐδόκουν, καὶ βριαροῖς προσώποις συνοδεύειν, καὶ τοὺς ἀπαντῶντας αὐτοῖς, ὡς δῆθεν φίλους προσαγορεύοντας καὶ διαλεγόμενους. Σημειούμενοι δὲ τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα⁸⁰ ἐξηγούντο. Ἐώρων τοὺς αὐτοὺς καὶ⁸¹ εἰς οἴκους εἰσερχομένους, καὶ τοὺς μὲν τοῦ οἴκου ἀναρῶντας⁸², τοὺς δὲ ξίφει τιτρώσκοντας. Συνέβαινε δὲ τὰ πλεῖστα τῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων γενέσθαι οὕτως, καθὼς εἶδον. Τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ τῆς πρώτης Ἰνδικτιωνῆος ἐπέτεινε μειζόνως, καὶ τῷ θερινῷ ἐξεκαύθη εἰς ἄπαξ, ὥστε ὀλοκλήρους οἴκους κλεισθῆναι παντελῶς, καὶ μὴ εἶναι τοὺς ὀφειλοντας θάπτειν τοὺς νεκρούς. Ἐκ πολλῆς οὖν περιστάσεως ἐπενοήθη διὰ ζῶων σαγματουμένων⁸³ ὑποτετρακανθίλους⁸⁴ (13) σανίδας ἐπιτίθειν⁸⁵, καὶ οὕτως ἐκφέρειν τοὺς νεκρούς ὁμοίως δὲ καὶ εἰς ἀμάξας ἐπάνω ἀλλήλων τούτους ἐπιτίθειν. Ἐν δὲ τῷ πληρωθῆναι πάντα τὰ τε ἐνάστεια καὶ προάστεια μνήματα⁸⁶, ἔτι μὴν καὶ κιστέρνας ἀνύδρους καὶ λάγκους καὶ πλεῖστον φημελῶνας διασκαφῆναι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνδόν τῶν παλαιῶν τευχῶν κήπους εἰς τὴν τοιαύτην⁸⁷ προχωρῆσαι τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων ταφήν· καὶ οὕτω μόλις ὑπαντῆσαι εἰς τὴν τοιαύτην χρεῖαν. Παντὸς δὲ οἴκου ἐκ τῆς τοιαύτης συμφορᾶς διασφαρέντας διὰ τὴν ἀσεβῶς γεγενημένην εἰς τὰς ἱερὰς εἰκόνας ὑπὸ τῶν κρατούντων κατένεξιν, αὐτίκα ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν στόλος κατέλαθεν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐν Κύπρῳ, ἔνθα ἦν καὶ⁸⁸ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος. Ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Κιβυρραιωτῶν ἐπιπεσὼν αὐτοῖς

A oleagineo liquore conspersæ conspiciebantur. Quo signo quid portenderetur cum homines ignorarent, in magnum mœrorem animique angustias adducti sunt. Ira deorum inexorabili exitio non solum urbanos, sed etiam vicinæ regionis incolas oppressit. Exinde plures hominum in mentis alienationem conjecti variis sese phantasie figuris, vel spectris et sensuum stupore permiserunt illudi, adeo ut cum peregrinis et terriculantis faciei hominibus, ut sibi videbatur, societatem ac iter habere se putarent, quos etiam velut amicos, ubi occurrerent, compellerent, ac cum ipsis colloquerentur, et quæ ab ipsis dicerentur, observantes, aliis enarrabant. Eosdem insuper in domos penetrantes quosdam ex obviis vel plane conficere, vel gladiis vulnerare conspiciant. Sed et pleraque ex his, quæ isti referebant quemadmodum ipsi viderant, ita fieri contigit. Insequente autem primæ indictionis vere magis ac magis serpere et grassari contagium, circa messem vero ita ejus incendium exarsit, ut quam plurimæ domus incolis penitus orbæ clauderentur, ac sepeliendis mortuis amici vivi deficerent. Ex necessitatibus igitur in hunc modum urgentis angustia animantibus in quadrum ad invicem junctis, ac suis clitellis instructis trabeculas, quibus affixi asseres, superponere, ac ita mortuorum cadavera in tumulum efferre excogitatum est, et cadavera rursus cadaveribus congesta coacervabant curribus exportanda. Cum vero tam urbis quam suburbiorum monumenta mortuis corporibus oppleta exundarent, cisternas atque etiam piscinas exsiccatas, nec non vineas excavare et esodere coacti, hortos quoque veteribus muris eiectos ad hujusmodi humanorum

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ κατέλαθεν — ἀλλὰ καὶ τοὺς add. ex A. ⁷⁹ καὶ φαντ. A. αὶ φ. vulg. ⁸⁰ λεγόμενα A a f, λαλούμενα vulg. ⁸¹ καὶ ante εἰς add. ex A. ⁸² ἀναρῶντας] ἐωρῶντας A a f. ⁸³ σαγματουμ. A, σαμματ. a φ. σαυτομ. f, σαμματ. vulg. ⁸⁴ ὑποτετρακανθίλους san.] ὑπὸ τετρακανθίλους san. A, τετρακανθίλους σανίδας a, ὑπὸ τετρακανθίλου san. vulg. ⁸⁵ ἐπιτίθειναι A utrobique. ⁸⁶ τὰ τε ἐνάστεια καὶ προάστεια μνήμ. A, τὰ τε ἐν ἵσταις καὶ προάστειοις μν. vulg. ⁸⁷ πρὸς τὴν τ. A f. ⁸⁸ καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Ὅσπερ δὲ ἐξεστηγότες τῷ δέει οἱ ἄνθρωποι, καὶ φαντασιούμενοι, ἐδόκουν αὐτοῖς ὡς ξένοις τισὶ συνοδεύειν.

(13) Ut κανθήλια clitelæ sunt, ita τετρακανθίλων machinam quatuor animalium in quadrum dispositorum clitelas conjungentem expono. Τετρακανθίλους σανίδας, asseres in quadrum dispositos dicunt variæ lectiones, de quibus Nicephorus: Διὰ μηχανὰς ἐκ τινος περιβολᾶς κατεσκευάζον, ἀπαγόμενοι, τοῖς ἀχθοφόροις ζώοις σανίδας ἐπιστρωννύμετες, καὶ ἐπὶ μέγα τι χωρίον ἀπευρύνοντες τὸ μηχανήμα, οὕτω τε τὰ πλεῖστα τῶν πτωμάτων ἀκόσμως, καὶ ὡς ἂν ἔτυχεν, ἐπατίθεισαν· atque eo postremo res adducta est, etc. ut quasdam machinas conficerent, ac jumentis imponerent. Horum dorso instructis asseribus, postquam ad locum quemdam capacem ac vastum pervenerant, laxata machina, ita pleraque cadavera sine more, ac temere congeriebant. Ita interpretres. Reddo ego, atque eo postremo res adducta est, ut iustis persolvendis deputati machinas arte præparatas conficerent, et asseribus sarcinariorum animalium dorso instratis, in amplum et vastum spatium machinam protenderent, ita pleraque cadavera sine more ac temere efferenda congererent. Porro

σαγματουμένων, quod hic σαμματούμενον ζῶον-jumentum clitella adornatum recentiores intelligunt. Hujus anni reliqua pene ad verbum Nicephorus exprimit. Cæterum τὸ, ἐπιτίθειν barbaræ Græciæ vocabulum nullus non agnoscit. — Jumentorum in quadrum clitelis instructorum dorso instratis asseribus, imponerent. Interpr. animalibus in quadrum ad invicem junctis, etc. Id genus machinæ sic in quadrum junctis animalibus haud satis capio, nec Anast. aut S. Nicephorus quidquam insinuant, apud quos solum stratos dorsis animalium asseres sic egerendis defunctorum corporibus invenio. Favet allatus modo S. Theod. verbis illis, δις δύο ἐπὶ ζώου ἀχθοφόρου. Videre erat quatuor uni jumento impositos; quot sane vehere robustum jumentum sic clitelis velut quadrifidis, ac asseribus instructum, nihil incommodum erat; quatuor vero jumentorum vectura, ea conjugatione quam sibi P. Goar confingit, nec duodecim aut quindecim corpora fuissent satis; quibus efferendis longe commodior curruum usus, e quibus itidem facile sit sine more, ac temere in scrobem fossamque conjicere. COMBESII.

cadaverum sepulture officium destinare compulsi sunt, ac ne vix quidem eo pacto huiusmodi necessitati exhauriendæ suffecerunt. Porro cum omnes familiæ ex ista calamitate, nimirum ob sacrarum imaginum impie jussam a principibus abrogationem, diminutæ vel penitus deletæ apparent, derepente Agarenorum classis Alexandria instructa Cyprum ubi Romana classis stationem agebat, appellere visa est. Cum vero Cibrænotarum dux Agarenos in Ceramæa porta occupatis ejus faucibus ex improvise strenue fuisset adortus, ex mille hostium dromonibus tres solos evasisse narrant.

A. C. 739. — **356** Hoc anno Gregorius ab Aruritis occiditur, Marvam vero Arabum dux, quemadmodum superius retulit, victoria potitus est.

A. C. 740. — Hoc anno Chorasaniæ et Maurophori, populi eo nomine noti, adversus Marvam et omnem præcedentium principum cognationem a Muamed pseudopropheta usque ad Marvam, hoc est adversus Omaïæ filium, ex postremis Persiæ orientalis regionibus expeditionem moverunt. Post illam quippe Valid necem Saracenis mutis sese bellis conscientibus, et circa cædes reciprocas occupatis, qui filii Achim et Alim vulgo audiunt, pseudoprophetæ quidem genere orti, osculi tamen et la minorem Arabiam prius fugitivi, nunc sub Abram, ex familia duce præcipuo, in unum collecti, quodam suo liberti, cui nomen Abumusuhim, ad quosdam Chorasani regionis proceres, misso, sociis armis adversus Marvam convenire ab eis expetierunt. Illi convenientes apud Chactabam quemdam consilium ineunt, servisque in dominos suos concitatis, plurimos eorum una nocte trucidant, et eorum armis, equis et facultatibus ditati et instructi, potentes reputati sunt. Idem porro in duas tribus distribuuntur, Caisinos nimirum et Imanitas, quorum fortiores Imanitas Amumilim contemplatus, istos movet in Caisinos, hisdemque deletis, in Persidem Chactaba socio suscipit expeditionem, prælioque cum Bindara inito, victoria potitus ad centum circiter hominum millia cepit. Inde profectus adversus Ibiubirem exercitum hominum ducentorum millium educentem, eundem pariter fudit et prostravit, tum vero Marvam trecentis hominum millibus stipato ad Zaliam fluviam obviam factus, eum aggreditur et debellat, et innumeram hostium multitudinem delet. Cernere erat eo in conflictu unum hominem mille sibi adversarios fugantem, ut Scri-

αφνης εν τῷ λιμένι τῶν Κεραμαία ²⁰, καὶ κρατήσας τὸ σπέμιον τοῦ λιμένος χιλίων δρομώνων ὄντων τρεῖς μόνους ἐξελήσασαι ²⁰ φασιν.

A. M. 6239. — Τούτῳ τῷ ἔτει κτείνεται Γρηγόριος ὑπὸ τῶν Ἀρουριτῶν, καὶ ἐξευκίησε Μαρουάμ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός, ὡς προέφη.

A. M. 6240. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκίνησαν ²⁰ ἐκ τῶν ἀνατολικωτέρων μερῶν τῆς Περσίδος λαοὶ λεγόμενοι Χωρασανίται ²⁰ καὶ Μαυροφόροι (14) κατὰ τοῦ Μαρουάμ καὶ πάσης τῆς συγγενείας τῶν προαρξάντων ἀπὸ Μουαμὲδ τοῦ ψευδοπροφήτου ἕως τοῦ αὐτοῦ Μαρουάμ, τοῦτ' ἔστι κατὰ τὸ λεγόμενον τέκνον τοῦ Οὐμάτα ²¹ (15). Τούτων ²⁰ γὰρ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Οὐαλιδ ἀλλήλους πολεμοῦντων καὶ ἀπασχολουμένων, οἱ λεγόμενοι υἱοὶ τοῦ Ἀχίμ ²⁰ καὶ τοῦ Ἄλλιμ, συγγενεῖς μὲν καὶ αὐτοὶ ²⁰ τοῦ ψευδοπροφήτου τυγχάνοντες, κεκρυμμένοι δὲ καὶ φυγάδες ὄντες κατὰ τὴν μικρὰν Ἀραβίαν ²¹, ἀθροισθέντες πρωτεύοντος ἐν αὐτοῖς Ἀβραὴμ, ἐκπέμπουσιν ἀπέδουλον αὐτῶν τινα λεγόμενον Ἀβουμουσουλμ ²⁰ εἰς τὸ Χωρασάν πρὸς τινας τῶν αὐτῶν προύχόντων, αἰτούμενοι συμμαχῆσαι αὐτοῖς κατὰ Μαρουάμ. Οἱ δὲ συναχθέντες πρὸς Κατταβάν ²⁰ τινα βουλευόμενοι, καὶ ἐπανιστῶσι τοὺς δούλους κατὰ τῶν ἰδίων δεσποτῶν, καὶ ἀναιροῦσι πολλοὺς ἐν μιᾷ νυκτί· ὦν τοῖς ἄρμασι καὶ ἵπποις καὶ χρήμασι καθοπλισθέντες, ἐγένοντο εἰς δυνατούς. Διαιροῦνται δὲ εἰς φυλὰς δύο, Καϊσινοὺς ¹ καὶ Ἰμανίτας, ὧν δυνατωτέρους σκοπήσας τοὺς Ἰμανίτας ὁ Ἀμουμιλλμ ² διεγείρει κατὰ τῶν Καϊσινοῦν (16), καὶ ἀνελὼν αὐτούς, παραγίνεται ἐν Περσίδι σὺν τῷ Κατταβάν, καὶ πολεμήσας τὸν Βίνδαρα ², παραλαμβάνει μετὰ νίκης ἀπαντας, ὡς ἑκατὸν πικροὺς χιλιάδας ἀνδρῶν. Καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν Ἰβιουβείρα στρατοπεδεύοντα σὺν χιλιάσι διακοσμίαις, κἀκεῖνον ἐξέβλησεν, καὶ καταλαβὼν τὸν Μαρουάμ εἰς τὸν Ζαβάν ποταμὸν ἔχοντα τριακοσίας χιλιάδας ³ πολεμῆσαι αὐτὸν, καὶ πλήθος ἀπαιρον ἀναιρεῖ ἐξ αὐτῶν. Καὶ ἦν ἰδεῖν, κατὰ τὴν Γραφήν, τότε ἕνα διώκοντα χιλίους, καὶ δύο μετακινουῦντας μυριάδας. Οὕτως

VARIE LECTIONES.

²⁰ Κεραμαία A. ²⁰ ἐξελήσασαι A, ἐξελήσασαι νηὶ ²¹ ἐκίνησαν A f, ἐκινήθησαν a, ἐκινήθη vulg. ²⁰ Χωρασανίται A, Χωρασανίται a. ²⁰ Οὐμάτα A, Μυία f, Οὐνοια a, Οὐνάτα vulg. ²⁰ τούτων A, τούτων vulg. ²⁰ Ἐχίμ x. τ. Ἄλλιμ A. ²⁰ αὐτοὶ add. ex A. ²⁰ Ἀραβίαν, ἀθρ. A. Ἀραβίαν καὶ ἀθρ. vulg. ²⁰ Ἀβουμουσουλμ A, Ἀβουμουσουλμ a, Ἀβουμουσαχίμ f. ²⁰ Κατταβάν A, Καταβάν vulg. ¹ δύο, Καῖσι. A, δύο καὶ Καῖσι. vulg. ² Ἀβουμιλλμ A, Ἀμουμιλλμ a, Ἀβουμιλλμ f. ² τὸν Ἰβινδάρα A. ³ τοῖς χιλιάδας A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(14) Chorasæ Orientalem urbem memorat Symeon Sethi apud Ortelium in lexico v. *Turania*. Maurophori Tartari sunt Persis vicini, quondam Scythæ Melanchlani: quæ vox idem significat, quod Μαυροφόροι, hoc est, μελανοφόροι, nigris vestibus induti; μαύρον enim τὸ μέλαν scribunt recentiores. Leunclavius in priore *Onomasticon*.

(15) Palatinum cum *Pejroz*. Ἰσὶ τοῦ Ματα. Miscella, *Muhata*, Anastasius correctior, *Humaia*.

D Abraham Echellensis in *Historia Saracenicæ*, ubi de caliphis Omaytis pag. 70: *Hic est ultimus* (de Marvam, quem Marouabum appellat, *Calipharum familiæ Omayyæ, qui fuerunt quatuordecim, quorum primus fuit Moavia, filius Abiaphiani, et iste ultimus*. Reponendum haq̄te τοῦ Οὐμάτα.

(16) A Caiso, cujus existat memoria superius ad p. 355; Eccebell. pariter pagg. 157 et 158.

οὗτο, κατὰ κράτος νικῶντας ὁρῶν ὁ Μαρουάμ, ἔρχεται εἰς Χαρρᾶν, καὶ περάσας τὸν ποταμὸν, ἔκοψε τὴν γέφυραν ἀπὸ πλοίων οὖσαν. Καὶ συμπαραλαβὼν πάντα τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, μετὰ τρισχιλίων * ἀνδρῶν οἰκογενῶν αὐτοῦ ἔφυγεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον.

A. M. 6241. — Τούτῳ τῷ ἔτει καταδιώκεται Μαρουάμ ὑπὸ τῶν Μαυροφόρων, καὶ καταληφθεὶς ὅτι αὐτῶν, κτείνεται βαρυτάτου πολέμου κροτηθέντος. Ἦρχε δὲ αὐτῶν Σαλίχ υἱὸς Ἄλλιμ ὅτι, εἰς ὧν τῶν προλεχθέντων φυγάδων τῶν καὶ ἐξαποστειλάντων τὸν Μουμουσλίμ ὁ. Οἱ δὲ λοιποὶ ἀθροισθέντες κατὰ τὴν Σαμάρειαν καὶ Τραχωνίτιδα χώραν κλήρω τὴν ἀρχὴν ἀπένειμαν τῷ Ἀβουλαβᾶν (17), καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀβδελᾶ, καὶ μετὰ τοῦτον τῷ Ἰσέθιν Μούσε ὁ καὶ τῆς μὲν Συρίας στρατηγεῖν ἔταξαν Ἀβδελᾶν τὸν ἀδελφὸν ὁ τοῦ Ἄλλιμ, καὶ υἱὸν τοῦ Ἄλλιμ (18), τὸν δὲ αὐτὸν Ἄλλιμ τῆς Αἰγύπτου ἀρχεῖν, τὸν δὲ Ἀβδελᾶν τοῦ Ἀβουλαβᾶς ἀδελφὸν ἀπ' ἐκεῖνου ἔχοντα τὸν κληρὸν τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῆς Μεσοποταμίας ἔταξαν. Ὁ δὲ αὐτὸς Ἀβουλαβᾶς ὁ καὶ πάντων ἐξάρχων, ἐν Περσίδι κεκάθικε ὁ, μεταθεσίσης ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν συμμαχούστων Περσῶν ἀπὸ Δαμασκοῦ τῆς ἀρχῆς, καὶ πάντων τῶν συλληφθέντων ὁ θησαυρῶν, ὧν ὁ Μαρουάμ ἐπέφερετο. Οἱ δὲ περιωθέντες υἱοὶ τε καὶ συγγενεῖς τοῦ Μαρουάμ ἐλθόντες ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἀφρικὴν, κάκειθεν ἀντιπαράσαντες τὸ διορίζον μεταξὺ Λιβύης καὶ Εὐρώπης τῆς ὁ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν στενῆς θαλάσσης, τὸ λεγόμενον Σεπταί, τὴν τῆς Εὐρώπης Σπανικὴν ὄκησαν μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου, ἔχοντές τινες προκατοικήσαντας αὐτόθι τῶν ἀπὸ Μαυροῦ διὰ πλοῦς ὁ ἐκρίφέντων ἐκεῖσε, συγγενεῖς αὐτῶν ὄντας ὁ καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας. Ἐκράτησεν δὲ ἡ ἐπὶ Μαρουάμ ἄλωσις ἐτη ὁ, ἐν ἧ πᾶσαι μὲν αἱ κατὰ τὴν Συρίαν περιφανεῖς πόλεις ἀπετειχίσθησαν, ἄτερ Ἀντιοχείας, διότι καταφύγιον ἔχειν αὐτὴν ἐμελέτα ἄνθρωποι τε τῶν ὁ Ἀράβων ὑπ' αὐτοῦ ὄλοντο. Λίαν γὰρ ὑπῆρχεν διεσκευμένος περὶ τὰ πολεμικά. Ἐτύγχανεν δὲ τῆς τῶν Ἐπικουρειῶν, ἤτοι Ἀυτοματιτῶν ὁ, ἰσχυροῦς, ἐκ τῶν οἰκούντων τὴν Χαρρᾶν Ἑλλήνων μεταλαβὼν τὴν ἀτίθειαν. Τῇ δὲ κε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός (19) τῆς τρίτης Ἰνδικτιῶνος ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ υἱὸς, ὃν ἐπωνόμασεν Λέοντα, ἐκ τῆς οὐ Χαγάνου ὁ τῆς Χαζαρίας θυγατρὸς. Ἐν δὲ τῷ ὁ ὑπὸ χρόνῳ γέγονε σεισμὸς ἐν Συρίᾳ καὶ μεγάλη καὶ φοβερά πτώσις, ὃθεν αἱ μὲν τῶν πόλεων ὄλο-

ptura testatur, et duos solos myriades integras insequentes. Eos ubi virtute sua victoriam sibi peperisse Marvam conspicit, Charran contendit, et amne trajecto, pontem navibus compactum dirumpit, et ablatis, quas potuit, divitiis, ac tota familia, cum vernarum suorum ter millibus fuga secessit in Ægyptum.

A. C. 741. — Hoc anno Maurophori Marvam bello 357 insequuntur, eundemque obviam sibi factum nacti, gravi certamine inito, interficiunt. Salich autem Alim filius ex præfatis fugitivis, qui etiam Mumuslim miserant, Arabum imperium adeptus est. Reliqui apud Samariam et Trachonitidem regionem congregati, vitionem omnem sorte distribuendam decreverant, vitionem quidem primo Abulabæ, tum vero Abdelæ ejus fratri post eum, ac deinde Ibi Musi. Et Syriæ quidem Abdelam Alimi fratrem, et una Alimi filium præesse statuerunt, ipsum vero Alim Ægypto præfectum dederunt, Abdelam autem Abulabæ fratrem ab eo imperii partem sortitum Mesopotamiam jusserunt tenere. Is porro Abulasbas, qui omnium præcipuus et potestate præibat, solium in Perside posuit, evocatis nimirum Damasco qui sibi fuerant auxilio Persis, et translato in Persidem imperio, una cum omnibus thesauris, quos olim illuc Marvam importaverat. Filii vero Marvam et reliqui ejus affines calamitatibus istis superstites ex Ægypto migraverunt in Africam. Inde maris angusti fretum Libyam ab Europa juxta Oceanum disterminans trajicientes (Septe loco nomen factum est) Hispaniam Europæ partem ad hoc usque tempus tenuerunt; alii, licet superstitionis ejusdem, et ex eadem stirpe nati, quos nimirum navibus deportatos illuc exposuit Mavias, eam regionem prius incoluerunt. Porro clades ista sub Marvam recepta per annos sex duravit, qua illustriorum omnium Syriæ civitatum mœnia in terram dejecta sunt, præter solius Antiochiæ, quod eam tutum sibi refugium victor destinasset. Innumeri insuper Arabes eo jubente periire, exstitit enim in bellicis rebus versatissimus. Habitus est præterea Epicureorum, id est Automatitarum, sectator, ea impietatis labe a Græcis sive gentilibus, qui apud Charran sedes fixerat, contracta. Tertia vero indictione mensis Januarii die vicesimo quinto imperatori Constantino ex filia Chagani Chazarie susceptus est filius nomine Leo. Eodem quoque anno vehemens terræ motus et ingens tremendaque

VARIÆ LECTIONES.

* ἑξακισχιλίων a. ὁ καταληφθεὶς A, καταλειφθεὶς vulg. ὁ υἱὸς Σαλίμ A. ὁ Μουμουσλίμ, eundem qui supra Ἀβουμουσλίμ et Ἀβουμιλίμ audit. ὁ τὸν Ἰσέθιν Μούσε A, τὸν Ἰσέθιμουσέ, ὁ Ἰσέθινμουσέ f, τῷ Ἰθὲν Μουσαί vulg. ὁ τὸν ἀδελφὸν — τὸν δὲ Ἀβδελᾶν om. A. ὁ Ἀβουλαβᾶς superius vulg. ὁ καὶ καθῆκε A. ὁ συλληφθ. A, συλλειφθ. vulg. ὁ τῆς om. a. ὁ διὰ πλοῦς A, διὰ πλοίων vulg. ὁ ὄντας add. ex A. ὁ τῶν add. ex A. ὁ ἀτομαχητῶν A f. ὁ Χαγάνου A, mg. Par., Χαγάνῳ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Abu-habbasum vocat Ecchellensis, cujus historia de Caliphis Habbasidis consulenda.

(18) Clarius Peyrez, codex legit tantummodo τὸν υἱὸν τοῦ Ἄλλι.

(19) Leonis ortum post Saracenicis tumultus,

et victorias in eos urbesque anno superiore recuperatas locat Nicephorus. Μετὰ ταῦτα τίχεται τῷ βασιλεῖ υἱός. Moxque de terræ motu subjungit: Τηνικαῦτα καὶ ἐν Συρίᾳ σεισμὸς μέγας γίνεται.

ædificiorum rains existit in Syria, quæ innullæ A
urbes integræ funditus absorptæ sunt, aliæ media
sui parte corruerunt, quædam denique a montibus
in subjectas planities cum muris atque ædificiis citra
ullum damnum ad passuum sex millia et longius
etiã spatium ex integro transportatæ sunt. Narra-
verunt etiã, qui de visu miraculi testes exstiterunt,
Mesopotamiæ tellurem ad duo milliaria disruptam
hiatum duxisse, et hiatus profundo tellurem aliam
candidissimam et arenosam emersisse, ex cuius
meditullio 358 animal mulo non absimile, nulla
variaturum macula, humana voce præditum emersisse
et adversus Arabes prænuntiasse gentis alterius e
deserto irruptionem : quod demum accidit. Eodem
autem anno, qui fuit indictionis quartæ proprius,
sanctæ Pentecostes festo die impius Constantinus B
Anastasii falsi nominis patriarchæ et pravitatis ejusdem
conscii: opera filium suum Leonem in imperii
coronæque consortium admisit.

A. C. 742. — *Arabum ducis Muamed annus pri-*
mus.

Hoc anno Chalcidenses adversus Maurophoros Per-
sas tumultuati, et in Emesæ confiniis ad hominum
millia quatuor ab eis deleti sunt, atque id ipsum in
Arabia adversus Caisinus ab iisdem Persis commis-
sum est. Producto vero Marvam capite aromatibus
ingeniose condito, ex maxima parte tumultus deinde
sedati sunt. Eodem anno mensis Desii die vicesimo
nono sanctissimus Antiochiæ patriarcha Theophyla-
ctus morte obdormiit.

A. C. 743. — *Antiochiæ episcopi Theodori annus*
primus.

Hoc anno Christianorum plurimos, ceu principi-
bus nuper dominium adeptis sanguine junctos, An-
tipatride Palæstinæ dolose comprehensos, Arabes
duces ad principatum recenter erecti sustulerunt e
medio. Eodem anno Constantinus, Theodosiopoli
una cum Melitine capta, Armenios in servitutem
misi. Theodorus autem vicarii filius e minori Ar-
menia oriundus Antiochiæ patriarcha consecratus
est.

A. C. 744. — Hoc anno Constantinus impius im-
perator vanis superbizæ flatibus elatus plerosque

κλήρωσ ἠφανίσθησαν, αὶ δὲ ²⁰ μέσως πῶς, ἑταραι
δὲ ἀπὸ τῶν ὀρεινῶν εἰς τὰ ὑποκείμενα πεδία οὖν
τῶν τειχέων καὶ τῶν οἰκημάτων αὐτῶν ἐλοκλήρωσ ²¹
μετέστησαν σῶσαι ὡς ἀπὸ μιλίων ²² ἕξ (20) ἦ καὶ ²³
μικρὸν πρὸς. Ἐφῆσαν δὲ οἱ αὐτοὶ ²⁴ θεασάμενοι (21)
τὴν γῆν Μεσοποταμίας εἰς μῆκος βαγῆναι ἐπὶ μιλία
δύο, καὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ αὐτῆς ἀναχθῆναι ²⁵ ἑτέραν
γῆν λευκοτάτην καὶ ἀμμόδη, ἥς ἐκ μέσου, ὡς φασιν,
ἀνῆλθεν ζῶον μουλικὸν (22), ἄσπιλον, λαλοῦν ἀνθρω-
πίνῃ φωνῇ, προμηνῦον τοῦ ἔθνους ²⁶ ἐπιδρομῆν ἐκ ²⁷
τῆς ἐρήμου κατὰ τῶν Ἀράβων· ὃ καὶ γέγονεν. Τῷ
δὲ ἐχομένῳ χρόνῳ (22*) τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος
τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς Ἰσακὶς Κωνσταν-
τίνος ὁ δυσσεβῆς βασιλεὺς ²⁸ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Λέοντα
εἰς βασιλεῖα, δι' Ἀναστασίου τοῦ ψευδωνύμου πα-
τριάρχου καὶ σύμμερονος αὐτοῦ.

A. M. 6242. — *Ἀράβων ἀρχηγῶν Μουαμέθ*
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἑστασίασαν οἱ Χαλκιδεῖς (23) τοῖς
Μαυροφόροις Πέρσαις, καὶ ἀνῆρέθησαν ὑπ' αὐτῶν ἐν
τοῖς ὄρεσι ²⁹ Ἐμέσης χιλιάδες ὄ. Τὸ αὐτὸ ³⁰ δὲ γέ-
γονεν καὶ ³¹ κατὰ τὴν Ἀραβίαν εἰς τοὺς Καισινούς
ὑπὸ τῶν αὐτῶν Περσῶν. Ἐλθούσης δὲ τῆς κεφαλῆς
τοῦ Μαρουάμ ἐσυρμισμένης ἐπαύσαντο αὐτῶν πλείους
τῶν στάσεων. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐκοιμήθη ὁ ἀγιώ-
τατος πατριάρχης Ἀντιοχείας Θεοφύλακτος μνη-
στεύσας ³².

A. M. 6243. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Θεοδώ-*
ρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοὺς πλείους τῶν Χριστιανῶν, ὡς
συγγενεῖς τῶν προαρξάντων (24), ἀνεῖλον οἱ προσφά-
τως κρατήσαντες, ὀδῶν τούτους χειρωσάμενοι ³³,
εἰς Ἀντιπατρίδα τῆς Παλαιστίνης. Καὶ τῷ αὐτῷ
χρόνῳ Κωνσταντίνος τὴν Θεοδοσιούπολιν παρέλαβεν
ἄμα τῇ Μελετινῇ (25), καὶ ἠχμαλώτευσεν τοὺς Ἀρ-
μενίους. Ὁ Θεόδωρος δὲ υἱὸς τοῦ Βικαρίου ἐκ ³⁴ τῆς
μικρῆς Ἀρμενίας ὀρμώμενος ἐχειροτονήθη πατρι-
άρχης Ἀντιοχείας ³⁵.

A. M. 6244. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀρθεῖς φρονήματι
Κωνσταντίνος ὁ δυσσεβῆς πολλὰ κατὰ τῆς Ἐκκλη-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ δὲ add. ex A. ²¹ fort. μετὰ τῶν, sed vid. p. 454. ²² ὀλόκληροι A. ²³ ἦ καὶ A, εἰ καὶ vulg.
²⁴ αὐτόθι A. ²⁵ ἀναχθ. A, ἀναχθ. vulg. ²⁶ τοῦ ἔθνους A, τὸ ἔθν. vulg. ²⁷ καὶ ἐκ A f. ²⁸ βασιλεὺς add.
ex A. ²⁹ ὄροις A. ³⁰ τὸ αὐτὸ A, τοῦτο vulg. ³¹ καὶ add. ex A. ³² χειρωσάμενοι A, κρατησάμενοι vulg.
³³ ἐκ add. ex A. ³⁴ Ἀντιοχείας om. A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Idem, σῶσαι κατεσύρησαν, ὡς ἐπὶ σημείων D Chalcidica una est. Hæc Syriæ a Ptolemæo e
Strabone ascribitur; de reliquis Ortelius.

(21) Ille totidem verbis : Ἦδη δὲ τινες ἔφασαν
τὴν γῆν θεάσασθαι ἐπὶ σημείοις δύο βύθιον ἑτέραν
ἀναβράσαι. Fabulæ portentum.

(22) Idem, ἡμίονον θήλειαν.

(22*) In annum succedentem Leonis coronam re-
mittit Nicéphorus : Μετὰ δὲ ταῦτα στέφει Κων-
σταντίνος τὸν υἱὸν Λέοντα εἰς βασιλεῖα. Quare vice
ἐχομένῳ χρόνῳ, quem scriptum cunctis in codd.
observo, mallem τὸ, ἐχομένῳ, substitui, quo in-
dictio quarta númeranda Constantini anno 40,
prout decimo tertio septima recensetur pag. 359.

(25) Non una urbs Chalcis, neque provincia

(24) *Iis juncti sanguine qui rerum summam ante-*
tenuerant, imperio in Saracenos ante potius erant
Illud interpr., nuper dominium adeptis, in eos ma-
gis quadret, qui tum rerum summam capessive-
rant, ac imperio vitæque Maruam exuerant. Com-
mentis.

(25) Leonem imperii corona redimitum nuper-
memorantibus verbis hæc alia subnectit Nicépho-
rus : Καὶ εὐθὺς κατὰ Σαρακηνῶν ἐστρατεύει, καὶ
γενόμενος κατὰ τὴν Μελετινῶν πόλιν ταύτην πο-
λιορκία εἶλε. Tempore conjungit quæ annis duobus
apud Theophanem dissociantur.

σίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως μελετῶν σιλέντια (26), A καθ' ἐκάστην πόλιν ²⁸ (27) τὸν λαὸν ἐπειθεν πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ²⁹ φρόνημα δολίως ἐπισθαί, προδοτικοῦ τὴν μέλλουσαν αὐτῷ ἔσεσθαι τελείαν ³⁰ ἀσέβειαν.

A. M. 6245. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ ἀν-
 ἱερος τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἠγησά-
 μενος τέθνηκεν σὺν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ³¹
 οἰκτιρῶ πάθει τῷ λεγομένῳ χορδαφό; ³² κόπρον
 διὰ στόματος ἐμέσας, ἀξίαν ἔτισε δίκην ὑπὲρ τῆς
 κατὰ Θεοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου τόλμης. Τῷ δ' αὐτῷ
 ἔτει Κωνσταντίνος (28) ὁ δυσσεβῆς κατὰ τῶν ἁγίων
 καὶ σεπτῶν εἰκόνων παράνομον συνέδριον τριακο-
 ἰῶν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ἐπισκόπων συνέλεξεν
 ἐν τῇ τῆς Ἱερείας παλατίῳ, ὧν ἐξήρχεν Θεοδόσιος ὁ
 Ἐφέσου, υἱὸς Ἀψιμάρου, καὶ Πασιλλῆς ὁ Πέργης. B
 οἱ καθ' ἑαυτοὺς τὰ δόξαντα δογματίσαντες, μηθενὸς
 παρόντος ἐκ ³³ τῶν καθολικῶν θρόνων (29), Ῥώμης,
 φημί, καὶ ³⁴ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ
 Ἱεροσολύμων, ἀπὸ δεκάτῃ ³⁵ τοῦ Φεβρουαρίου μη-
 νὸς ἀρχάμενοι, διήρκεσαν ἕως ἡ' τοῦ Αὐγούστου τῆς
 αὐτῆς ζ' Ἰνδιχτιῶνος. Καθ' ἣν ἐν Βλαχέρναις ἐλθόν-
 τες οἱ τῆς Θεοτόκου πολέμιοι, ἀνῆλθεν Κωνσταντί-
 νος ἐν τῷ ἀμβωνί κρατῶν Κωνσταντίνου μοναχὸν
 ἐπίσκοπον γενόμενον τοῦ Συλαίου, καὶ ἐπευξάμενος
 Ἰση μεγάλη τῇ φωνῇ Κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ
 πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ τῇ κζ' τοῦ αὐτοῦ ³⁶
 μηνὸς ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ φόρῳ σὺν Κωνσταν-
 τίνῳ τῷ ἀνιέρῳ προέδρῳ ³⁷ καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπισκό-
 πους, καὶ ἐξεφώνησαν τὴν ἑαυτῶν κακόδοξον αἵρεσιν C
 ἰνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἀναθεματίσαντες Γερμα-
 νὸν τὸν ἁγιώτατον, καὶ Γεώργιον τὸν Κύπριον, καὶ
 Ἰωάννην τὸν Χρυσορρόδαν Δαμασκηνὸν τὸν Μανσοῦρ,
 ἑθέρως ἁγίους καὶ αἰδεσίμους διδασκάλους.

A per singulas civitates adversus Ecclesiam et ortho-
 doxam fidem coetus et consulta agitari commentus,
 populum ad suam sententiam amplexandam dolose
 pertraxit, et eo pacto viam ipsis ad impietatem,
 quæ summa futura erat, paravit.

A. C. 745. — **359** Hoc anno Anastasius sacrilegus
 throni Cpoleos antistes anima simul et corpore
 mortuus est infelicissimo morbo, qui chordapsus
 dicitur, proprium stercus per os egerens, dignamque
 persolvit univnem suorum in Deum ac præceptorem
 injuriarum. Eodem etiam anno impius Constantinus
 adversus sanctas et venerandas imagines illegiti-
 mum trecentorum triginta et octo episcoporum in
 Hierix palatio coegit conciliabulum, ejus præses
 extitit Theodosius Ephesi episcopus, Apsimari fil-
 lius, et Pastillas Pergensis antistes. Isti privatas suas
 sententias privata auctoritate sancientes nullo catho-
 ficarum sedium, Romæ, dico, Alexandriæ, Antiochiæ
 et Hierosolymorum præsentate, a mensis Februarii die
 decimo facto initio, ad Augusti diem octavum coep-
 tis institerunt eadem indictione, qua ad Blacher-
 nas convenientibus istis Deiparæ adversariis, Con-
 stantinus Constantinum monachum, qui Sylæi epi-
 scopus fuerat, manu tenens conscendit ambonem,
 et clara elataque voce votis conceptis bene precat-
 us : Constantino, inquit, œcumenico patriarchæ
 multi anni. Et vicesimo septimo mensis Augusti
 imperator in forum progressus cum sacrilego Con-
 stantino et reliquis episcopis, qui omnes pravam
 suam hæresim coram universo populo promulga-
 verunt, et sanctissimum Germanum, Georgium
 Cyprium, Joannem Chrysorrhoom Mansuris filium,
 viros sanctos et venerandos doctores anathemate
 ferire ausi sunt.

VARIE LECTIONES.

²⁸ πόλιν] ποίων A : neutrum recte habere videtur. ²⁹ αὐτοῦ add. ex A. ³⁰ τελείως A f. ³¹ σὺν τῇ ψ.
 καὶ τῷ σ. A, τῇ ψ. σὺν τῷ σ. vulg. ³² χορδαψῶ A f, χορδαψῶ a. ³³ ἐκ add. ex A. ³⁴ καὶ ante Ἀλεξ.
 mid. ex A, item τοῦ ante Αδγ. ³⁵ δεκάτῃ : nolui corrigere. ³⁶ τῇ κ' τοῦ α. A. ³⁷ προέδρῳ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(26) Allocutiones ad principes, et ad populum
 esse silentia, habes cum hic, tum supra.
 (27) Καθ' ἐκάστην πόλιν, Anast., Reg., etc. Male
 καθ' ἐκάστην πόλιν. Non ita Constantinus urbes
 exhibat in singulis conventus habiturus, sed in una
 urbe, ac CP. conventus ejusmodi quotidie habebat,
 ac quam erat editurus absolutam impietatem (se-
 quenti nimirum anno publica e publico concilia-
 bulo imaginum proscriptione) parturiebat : qui est
 clarus sensus auctoris. COMBEFIS.
 (28) Eadem Nicephoro scripta pag. 42.
 (29) Cum nulli universalium sedium vicarii ad-
 essent. Sic enim ego tum omissam particulam ἐκ
 exposuerim, quam omnes codd. representant; ut
 sit velut ἐκ προσώπου; tum vocem καθολικῶν, qua
 non fides hic designatur, sed universalis pro pa-
 triarchatus ratione auctoritas; etsi tum revera
 quatuor illæ sedes rectæ fidei hærebant, una Con-
 stantinopolitana ab ea devia. Eodem argumento
 auctor invectivæ in Constantinum Cabalinum, tom.
 II Auctarii nostri pseudosynodum istam exagitat :
 Ποῖος πατριάρχης εὐρέθη ἐν αὐτῇ; Ὁ Ῥώμης οὐ
 κατέβηκετο εἰθεῖν· ὁ Ἀλεξανδρείας, οὐδ' ὄλω; ὁ
 Ἀντιοχείας, οὐδὲ τὸ σύνολον· ὁ Ἱεροσολύμων, οὐδὲ

ἄπαξ. Λοιπὸν ποταπὴ ἐστὶν αὐτῇ ἡ σύνοδος πα-
 τριάρχην μὴ ἔχουσα; Quis in ea patriarcha inventus
 est? Non sustinuit Romanus antistes ad eam acce-
 dere : Alexandrinus adesse noluit, Antiochenus con-
 ventum sprevit, Hierosolymitanus omnino respuit.
 Nullus adfuit patriarcha. Plura idem auctor in eam
 rem, totamque Constantini, ac parentis Leonis
 historiam, nec non eorum adversus sacras imagi-
 nes tragœdiam, quæ sint illustrando Theoph.
 Plura item S. Niceph. luculenta illa confutatione
 Copronymianæ hujus synodi; ac ejus quæ eam con-
 firmavit, pseudosynodi Theophilianæ, quæ exstat
 in Reg. codice. S. Stephanus junior : Qui œcume-
 nicum illud concilium vocari possit, quod nec Ro-
 manus antistes (citra cujus auctoritatem nullo
 modo fieri potest, ut res ecclesiasticæ ad normam
 redigantur) gratum habuit, nec denique Hierosoly-
 mitanus? Tanta certe Romani antistitis in synodis
 quæ œcumenicæ sint, auctoritas, ut nec Græci
 schismatici post discessionem a Rom. sede, ha-
 bitasque synodos in Ignatii ac Photii causa, ullam
 sibi synodum œcumenicam numerare præsumpserint.
 COMBEFIS.

A. C. 746. — *Cyrenos episcopi Constantini annus A primus.*

Hoc anno Muamed, qui Abulabas etiam dictus, moritur, postquam principatu potitus est annos quinque. Abdellas autem frater ejus in loco blasphemiae eorum dicato Mecha oppido moratur. Is ad Abumuslim, qui in Persia degebat, scribit, ut sibi principatus partem, quae sorte obtigerat, servaret. Hic ex adverso Abdellam filium Ali, Salem vero Syri supremi ducis fratrem principatum sibi procari cognoscens, ac ideo in Persiam, ut eam sibi subjiciat, accedere, Persis tamen adversari, et in Syriae incolas **360** propendere, qui etiam cum eo belli societatem inierant, de his certus, Syriae copias in eum coniecit, et ad Tyanam consertis invicem manibus, ex contraria parte pluribus occisis, Abusalim victor remansit. Etenim plerique Sclavi erant atque Antiocheni. Abdellas solus superstes et incolomis, post dies aliquot fidem sibi dari petiit ab alio Abdella Muamed fratre, qui e Mecha profectus in Persiam festine properaverat. Hic illum in domo ruinam minante inclusum, fundamentis latenter effodi jussis, interfecit; Abusulim vero adversus Arabes Syriae ferocientem et minas jactantem, utpote qui Maurophorum rebellionem inchoata jugum excussissent, multosque eorum per Palaestinam, Emesenos agros, et maritima loca sustulissent, et jam arma in illos parantem, exercitus copiis in eum eductis, repressit. Is Abdellae infensus, cum totis agminibus in interiorem Persiam irruit. Quare metu percussus Abdellas ipsum verborum lenocinio precumque blanditiis revocavit, ac ipsis etiam imperii sui symbolis exsecrandis, virga, inquam, atque sandaliis falsi prophetae sui Muamed ad eum submissis, ab eo contendens, ut unius saltem diei itinere ad se divertere dignaretur, ut ei tanquam patri debitum grati animi officium persolveret. Ille lenociniis hujusmodi inescatus, equitibus centum millibus secum eductis, ad eum venit, utriusque vero copiis ad invicem conjunctis, propriis ejus, qui vocaverat, manibus interficitur. Turmae autem dissipatae summis susceperunt. Hic fuit Abdellae imperii ordo.

A. C. 747. — *Arabum ducis Abdellae annus primus.*

Romae episcopi Pauli annus primus.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁶ 'Αδελλᾶ; A (ubique). 'Αδελᾶς vulg. ⁴⁷ τὸ Μάχχαν] τὴν Μ. ηγ. Παρ. Τιμάχη vulg., Τιμάχνη om. A f. ⁴⁸ Βουμουσλίμ f. ⁴⁹ περιποιούμ. A, παρπ. vulg. ⁵⁰ τῆς Περσίδος A. ⁵¹ τῆς Συρίας] ὅν αὐτῷ A. ⁵² κατὰ τὴν Τοίθην A. ⁵³ Μακκά A, Μίκα e f. ⁵⁴ τὴν αὐτ. ex A. ⁵⁵ μελετώντα A, μελετώντας f, μελετώντων vulg. ⁵⁶ ἐνδοτέραν A, δευτέραν vulg. ⁵⁷ συμβούλους A. ⁵⁸ μίᾳ om. A. ⁵⁹ οὐκ εὐαρ. A, ἀναρ. vulg. ⁶⁰ τῷ 'Αδελᾶ διευθύνεται A, τοῦ 'Αδελᾶ διεύθυνεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) *Abu-Giafar Abd-alla* vocat Echellensis. Anastasius, *Abdulla*.

(31) Fidei desertores, et μαχηταί. Ut Sclavini desererint habes supra pag. 289.

(32) Sic ex Vat. emendatum in Barb. legitque Anast., atque in eos irruere meditantem, cohibuit cum copiis. Hic certe unus sensus congruit; ut ita victor Abusulim in Syros Arabas irruere voluerit, non ut Syri Arabes clade tanta attriti in victores Maurophoros; quod edita ex Reg. et aliis

A. M. 6246. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Μουαμῆδ, ὁ καὶ 'Αβουλαβᾶς, τέθνηκεν, κρατήσας ἔτη α'. Ἦν δὲ 'Αδελᾶς ⁴⁶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ (30) εἰς τὸν τόπον τῆς βλασφημίας αὐτῶν τὸ Μάχχαν ⁴⁷. Γράφει οὖν πρὸς τὸν 'Αβουμουσλίμ ⁴⁸ ὄντα κατὰ τὴν Περσίδα, φυλάξαι αὐτῷ τὸν τόπον τῆς ἀρχῆς, καθὼς ἐκληρώθη αὐτῷ. Ὁ δὲ μαθὼν 'Αδελᾶν τὸν υἱὸν 'Αλλ, ἀδελφὸν δὲ Σαλίμ τοῦ μονοστρατήγου Συρίας, τὴν ἀρχὴν αὐτῷ περιποιούμενον ⁴⁹, καὶ ἐρχόμενον κρατῆσαι τὴν Περσίδα ⁵⁰, ἐναντιούμενον δὲ τοῖς Πέρσαις, καὶ προσκείμενον τοῖς τῆς Συρίας, οἱ καὶ συνεμάχουν αὐτῷ, διεγείρας τὰ τῆς Συρίας ⁵¹ στρατόπεδα, συμβάλλαι αὐτῷ κατὰ τὴν Τυάνην ⁵², καὶ νικήσας αὐτὸν ὁ 'Αβουαλίμ πολλοὺς ἔκτεινεν.

B Ἦσαν γὰρ οἱ πλείους Σκλάβοι καὶ Ἀντιοχεῖς (31). Ὁ δὲ 'Αδελᾶς μόνος περισθεῖς, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠτήσατο λόγους λαθεῖν παρὰ τοῦ ἄλλου 'Αδελᾶ, τοῦ ἀδελφοῦ Μουαμῆδ, καταλαβόντος σπουδῇ πολλῇ τὴν Περσικὴν ἐκ τοῦ Μάχχα ⁵³. ὄντινα φρουρήσας ἐν οἰκίσκῳ σαθρῷ, καὶ κατορυχθῆναι προστάξας τὰ θεμέλια λάθρα, τοῦτον ἀπέκτεινεν. Τὸν δὲ 'Αβουμουσλίμ μηνιώντα κατὰ τῆς Συρίας Ἀράδων, ὡς ἐπαναστάντων τοῖς Μαυροφόροις, καὶ πολλοὺς κατὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Ἑμεσαν καὶ τὴν ⁵⁴ παραλλεῦ ἐλόντων, ἐπέλθειν τε αὐτοῖς μελετώντα ⁵⁵, μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐκόλυσεν (32). Ὁ δὲ ὀργισθεὶς τῷ 'Αδελᾶ πρὸς τὴν ἐνδοτέραν ⁵⁶ Περσίδα ὤρμησεν σὺν τῷ πλήθει· ὃν δειλίσας σφόδρα μετατείλλεται αὐτὸν πιθανολογίαις καὶ παρακλήσεσι, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς μυσσοῖς συμβόλοις ⁵⁷ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, φημι δὲ, τῇ βᾶδῳ καὶ τοῖς σαγδαλλίοις τοῦ ψευδοπροφήτου Μουαμῆδ, ἐξαιτῶν ὄδῳ ἡμέρας μίᾳ ⁵⁸ ἐκκλίνας πρὸς αὐτὸν, ὅπως αὐτῷ τὴν πατρὶ πρόπουσαν εὐχάριστιαν ἀποπέμῃ. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς, παραγίνεται σὺν χιλιάσιν ἵππέων ρ', ἐνωθεὶς τε αὐτῷ (33) κτείνεται ὑπ' αὐτοῦ χερσὶν ἰδίας. Οἱ δὲ ὄχλοι σκεδασθέντες αὐθημερὸν ὄχοντο, φιλοτιμίαις οὐκ εὐαριθμήτοις ⁵⁹ ἐφοδισθέντες. Καὶ οὕτω τὰ τῆς ἀρχῆς τῷ 'Αδελᾶ διευθύνεται ⁶⁰.

licet honoribus cumulatae reditum eodem die

A. M. 6247. — *Ἀράδων ἀρχηγοῦ 'Αδελᾶ ἔτος α'.*

D Ῥώμης ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.

Romae episcopi Pauli annus primus.

(33) *Illi unitus*; cum eo ad colloquium admissus, ac cum ei ut summo auctore dominoque dux ipse minor astitisset, ab eo occiditur propria manibus; dissipatis statim larga munerum exhibitione, quas adduxerat, turmis. Hæc auctoris clara sententia, nonnihil obscurius interpr. expressa. In

Τούτω τῷ ἔτει Νικήτας ὁ Ἡλιοπόλεως ἀνεθεμα-
τίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πάσης. Ὁ δὲ βασιλεὺς
Κωνσταντῖνος Σύρους (34) τε καὶ Ἀρμενίους, οὓς
ἤγαγεν ἀπὸ Θεοδοσιουπόλεως καὶ Μελιτινῆς, εἰς
τὴν ⁶⁰ Θράκην μετέκισεν, ἐξ ὧν ἐπλατύνθη ⁶¹ ἡ αἰ-
ρεσις τῶν Παυλικιανῶν (35). Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ
πόλει, ὀλιγωθέντων τῶν οἰκητόρων αὐτῆς ἐκ τοῦ Θα-
νατικοῦ, ἤνεγκεν συμφαιλλοὺς ⁶² ἐκ τῶν νήσων καὶ
Ἑλλάδος καὶ τῶν κατωτικῶν μερῶν, καὶ ἐποίησεν
κατοικῆσαι τὴν πόλιν καὶ κατεπύκνωσεν αὐτήν. Τῷ
δ' αὐτῷ χρόνῳ ἐξήτησαν οἱ Βούλγαροι πάντα (36)
διὰ τὰ κτισθέντα κάστρα (37) καὶ τοῦ βασιλέως
ἀτιμάσαντος τὸν ἀποκρισιάριον αὐτῶν ⁶³, ἐξήλθον
φοσσατικῶς, καὶ ἤλθον ἕως τοῦ Μακροῦ Τείχους,
κατὰ τῆς βασιλέως πόλεως τὴν ἀρμὴν ποιησάμενοι.
Πάλλην οὖν ἄλλωσιν ἐργασάμενοι καὶ αἰχμαλωσίαν
λαβόντες, ὑπέστρεψαν ἀβλαβεῖς εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6248. — Τούτω τῷ ⁶⁴ ἔτει σεισμὸς γέγονεν
κατὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Συρίαν οὗ ⁶⁵ μικρὸς μὴν
Μαρτίῳ ἐννῆτη. Καὶ ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ πατριάρ-
χος Ἀντιοχείας φθόνῳ τῶν Ἀράβων, διαβληθεὶς ⁶⁶,
ὅτι συγχῶς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ δηλοποιεῖ τὰ
τῶν Ἀράβων διὰ γραμμάτων· καὶ λοιπὸν ὁ αὐτὸς
Σαλίμ ⁶⁷ ὑπερέριον τίθησιν εἰς τὴν Μωαβίτιν χώραν
πατριᾶ τε αὐτοῦ. Καὶ ἐπέτρεψεν ὁ αὐτὸς Σαλίμ μὴ
κίττεισθαι νέας ἐκκλησίας, μὴδὲ φανῆναι σταυρὸν,
μὴδὲ δογματῆσαι περὶ πίστεως Χριστιανῶν ⁶⁸ μετὰ
Ἀράβων. Ἐπιστρέψουσε δὲ κατὰ Ῥωμανίας σὺν
χιλίαςιν π', καὶ ἔλθων εἰς τὴν Καππαδοκίαν ἤκουσεν
Κωνσταντῖνον κατ' αὐτοῦ ὀπλιζόμενον, καὶ φοβηθεὶς
ὑπέστρεψεν ἀπρακτος, μὴδὲν λυμηνάμενος· μόνον δὲ
ὀλίγους Ἀρμενίους προσρύντας αὐτῷ λαβὼν ὑπέ-
στρεψεν.

Illata noxa domum rediit, tantum paucos Armenios sponte ad
ejus castra transeuntes secum ab-
duxit.

A. M. 6249. — Τούτω τῷ ἔτει Ἀβδελλᾶς τὴν φο-
ρολογίαν ἐπέτεινε Χριστιανοῖς, ὥστε ἅπαντας μό-
ταχούς τε καὶ ἐγκλείστους καὶ κιονίτας τῷ Θεῷ ⁶⁹
ἰεραροῦντας φορολογῆσαι· ἐσφράγισεν δὲ τὰ τῶν

Hoc anno Nicetas Heliopoleos episcopus ab uni-
verso Ecclesiae cœtu anathemate percussus est. Im-
perator autem Constantinus, quos Theodosiopolis et
Militine Syros et Armenios eduxit, in Thraciam
transtulit, quibus Paulicianorum hæresis aucta est.
Urbe pariter tota civibus peste sublatis destituta,
ex insulis, Græcia, et inferioribus aliis regionibus
incolas alios cum integris etiam familiis asporta-
tos, ut eam habitarent, transtulit, atque ita civibus
ut prius refertam ac populosam reddidit. Eodem
etiam anno Bulgari ob nova castra exstructa nova
quoque pacta postulant. Imperatore apocrisiarium
eorum **361** spernente, ipsi ignominiam ulturi, ad
Longum usque murum versus urbem cum exercitu
bene instructo irrumpunt, magnaque strage edita,
et multitudine captivorum abducta, illæsi et inco-
lumes proprias domos repetunt.

A. C. 748. — Hoc anno terræ motus haud levis
in Palæstina et Syria contigit mensis Martii die
nono. Theodorus Antiochiæ patriarcha in exilium
deportatus est Arabum invidia, qui frequentioribus
litteris ad imperatorem Constantinum scriptis res
Arabum eum manifestare eriminati sunt. Quare
patriarchatus terminis extorem in provinciam
Moabitidem, quæ fuit ejus patria, transferendum
Salem Arabum dux edixit. Idem novas ecclesias
nuspian instaurari, crucem publice videndam non
exponi, cum Arabibus de Christianorum fidei dog-
matibus neminem disserere lata lege sanxit. Arma-
tis hominum octoginta millibus in Romaniam ex-
peditionem suscepit. In Cappadociam autem profe-
ctus, ubi Constantinum arma in adversum parare
audivit, metu pulsus, re penitus infecta, nullaque

A. C. 749. — Hoc anno Abdellas imposita Chri-
stianis tributa auxit, adeo ut omnes sive monachi
sive inclusi sive columnicolæ Deo sua vita placiti
vectigales describerentur. Ecclesiarum quoque sa-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ τὴν add. ex A. ⁶¹ ἐπλατύνθη A, ἐπληθύνθη vulg. ⁶² συμφαιλλοὺς A a, συμφαιλλοὺς vulg. ⁶³ αὐ-
τῶν add. ex A. ⁶⁴ Τούτω τῷ A, τῷ δ' αὐτῷ vulg. ⁶⁵ οὗ om. A f. ⁶⁶ διαβλ. A, καὶ διαβλ. vulg. ⁶⁷ Σαλί A.
⁶⁸ Χριστιανῶν A, Χριστιανῶν vulg. ⁶⁹ τῷ Θεῷ A, τοῦς τῷ Θ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Hæc per ἀντίληψιν clarius exposita supe-
rius ad Copronymi istius annum quintum.

(35) Isti loco memorato Syri Monophysitæ dicti.
De illis canon Nicænus 19, in quem Balsamon :
Paulianistæ λέγονται οἱ Παυλικιανοί, Paulianistæ
sunt Pauliciani. Infra, Περὶ δὲ τῶν Παυλιανισάντων
ἐρώτησις, τίνας εἰσὶ ; De Paulianistis quæsitum est
quænam essent? subdit, et alii quidem alia dix-
erunt : ego autem in diversis libris inveni, quod
Manichæi Pauliciani dicti sunt a quodam Paulo
Samosatenno, mulieris Manichææ filio, cui nomen
erat Collinice. Samosatensis autem nominatus est,
ut qui Samosatensium episcopus fuit. Is predi-
cavit unum esse Deum, qui et Pater, et Filius, et
Spiritus sanctus esse dicitur. Unus enim, inquit,
est Deus ; et Filius ipsius in ipso, quemadmodum
in homine ratio, vel sermo, etc.

(36) Non fœdus, sed ex fœdere inito pactam pe-

cuniam, et annum tributum. Nicephorus, φόρους.
Ita auctor plerisque aliis locis. Vide notam se-
quentem.

(37) Nicephorus pag. 42 : Ταῦτα ἐπιτελεῖ ποιη-
σας Κωνσταντῖνος, ἤρξε δομεῖσθαι ἐπὶ Θράκης πο-
λισματα· ἐν οἷς οἰκίζει Σύρους καὶ Ἀρμενίους, οὓς
ἐκ τῆς Μελιτιναίων πόλεως, καὶ Θεοδοσίου πόλεως
μετανάστας πεποίηκε, τὰ εἰς τὴν χρεῖαν αὐτοῖς
ἀνήκοντα φιλοτίμως δωρησάμενος. Ταῦτα τοίνυν οἱ
Βούλγαροι, ὡς ἐπολιζόντο θεασάμενοι, φόρους ἤτουν
παρὰ βασιλεῖ δέξασθαι. Exin cum imperatore con-
gressos adverso Marte in fugam coniectos socio-
rum pluribus desideratis in patriam recessisse.
Theophani in contrarium oppositus scripsit.— Ὅ-
novas conditas urbes et oppida : quibus scilicet
habitarent, qui translati fuerant e Syria et Arme-
nia : clarius hæc, pauloque forte diversa S. Ni-
ceph. COMBEPIS.

cras penus sigillo suo obseravit, et ad sacra vasa A
distrahenda emptores Hebræos induxit; emerunt
autem ea liberti.

A. C. 750. — Hoc anno Constantinus Sclavinæ
provincias ad Macedoniam sitas in servitute rede-
git, reliquos vero imperio Romano plane subjici
coegit. Eodem quoque anno ex Maurophoris Persis
nonnulli facultatibus distractis, depositisque vesti-
bus nudi, conscensis ædificiorum incenibus, in ca-
pita præcipites se agebant, quo, ut magicæ super-
stitionis fallacia decepti, et a diabolo potentius oc-
cupati rebantur, in cælum promptius evolarent.
Cum supernæ illi hæreditati nihil comparabile ac
dignum haberent, membris omnibus conterendi in
terram gravius dilabebantur. Hujus erroris antesi-
gnanos sex numero repertos, quum Berrhœæ, tum B
in Chalcide, opera Salem Abdellas e medio sus-
tulit.

A. C. 751. — 362 Hoc anno a publicis vecti-
galium actis consciscendis ad breve temporis spatium
Saraceni invidia moti Christianos prohibuerunt,
rursus autem necessitate compulsi, quod ipsi nu-
meros et summas scribere non possent, eadem eis
reposerunt in manus, et irruptione in Romaniam
facta plures abduxerunt captivos, Paulumque Arme-
niorum ducem, inito ad Melam cum eo certamine,
exercitusque partem non contemnendam, quadra-
ginta duobus viris e Romana ditione spectatissimis,
pluribusque aliis compedibus astrictis in captivita-
tem secum abactis, prostraverunt. Imperator autem C
armis in Bulgariam motis, venit ad clusuram Bere-
gaba; at Bulgari obviam facti plurimos ex ejus mi-
litiibus deleverunt, inter quos Leo patricius et
Thracensium dux, alter Leo cursus publici logo-
theta, et ex confusa plebe non pauci desiderati. Eorum
cum dedecore redierunt.

A. C. 752. — Hoc anno error in celebrando Pa-
schæ festo admissus est, orthodoxis per orienta-
les tractus mensis Aprilis die sexto, hæreticis autem,
quorum id fuit erratum, tertio decimo solemnita-
tem illam agentibus.

Eodem anno sancti Joannis præcursoris et bap-
tistæ caput ex Antri monasterio in templum ejus

ἐκκλησιῶν κειμηλιαρχεῖα (38), καὶ ἤνεγκαν Ἑβραῖους
πρὸς τὸ πωλῆσαι; * αὐτὰ, καὶ ἠγάρασαν ἐπὶ αἱ ἀπ-
εὐθέροι.

A. M. 6250. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος τὰς
κατὰ Μακεδονίαν Σκλαβινίας ἠχμαλώτευσεν, καὶ
τοὺς λοιποὺς ὑποχειρίους ἐποίησεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ
χρόνῳ τινὲς ἐκ τῶν Μαυροφόρων Περσῶν τῆς μαγι-
κῆς ὄντες θρησκείας, ἀπάτη τοῦ διαβόλου κρατούμε-
νοι, πωλῆσαντες τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, καὶ γυμνοὶ
ἀνελθόντες εἰς τὰ τεῖχη, ἐρρίπτον ἑαυτοὺς, ὥστε
πετασθῆναι εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡς ἐνόμιζον. Οἱ δὲ μη-
δὲν ἀξιόλογον τῆς ἐκείσε κληρουχίας ἔχοντες, εἰς γῆν
ἀνθυπέστρεφον τὰ μέλη συντριβέντες **, ὧν τοὺς
ἐξάρχοντας τῆς πλάνης Ἀδελλᾶς ἀνεῖλεν διὰ τοῦ
Σαλλίμ κατὰ τὴν Βέρροϊαν (39) καὶ Χαλκίδα ὄντας
ἀριθμὸν ἑξ (40).

A. M. 6251. — Τούτῳ τῷ ἔτει φθῶν τοῖς Χρι-
στιανοῦς ἐκώλυσαν Ἀραβες ἐκ τῶν δημοσίων χαρ-
τοθεσιῶν πρὸς ὀλίγον χρόνον, αὐθις δὲ * ἀναγκασθέν-
τες; ἐγχειροῦσιν αὐτοῖς τὰ αὐτὰ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
αὐτοὺς γράφειν τὰς ψήφους, καὶ ἐπιστράτευσαν τὴν
Ῥωμανίαν, καὶ ἠχμαλώτευσαν πολλοὺς, καὶ Παῦλον
τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀρμενίων ** πολεμήσαντες; εἰς
τὸν Μίλαν ἀνεῖλαν μετὰ πλήθους στρατοῦ καὶ τεσσα-
ράκοντα δύο ἀνδρας ἐπισήμους δεσμίους ἤγαγον, καὶ
κεφαλὰς πολλὰς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιστράτευσεν τὴν
Βουλγαρίαν, καὶ ἐλθὼν εἰς Βερέγαβαν εἰς τὴν κλει-
σοῦραν, ὑπήντησαν αὐτῷ οἱ Βούλγαροι, καὶ πολλοὺς
τῶν αὐτοῦ ἀνεῖλεν, ἐν οἷς καὶ Λέοντα πατρίκιον καὶ
στρατηγὸν τῶν Θρακησιῶν, καὶ Λέοντα ἕτερον λογο-
θέτην τοῦ δρόμου, καὶ λαὸν πολὺν· καὶ ἔλαβον τὰ
ἄρματα αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἀδόξως ὑπέστρεψαν.

A. M. 6252. — Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε πλάνη τῆς
Πασχαλίας (41), καὶ οἱ μὲν ὀρθόδοξοι κατὰ τὴν Ἐφε-
ῆσιν τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐπάσχασαν, οἱ δὲ πεπλο-
νημένοι αἱρετικοὶ τῆς γ'.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μετετέθη ἡ κἀρα τοῦ ἁγίου Ἰω-
νου (42) τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ ἐκ τῆς μον-

VARIÆ LECTIONES.

* πληρῶσαι e f. ** συντρ σέντες; A, συντριβόντες; vulg. ** δὲ add. ex A. ** Ἀρμενικῶν A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Prima rei fisco vindicandæ actio apud Sa-
racenos, impressum principis est sigillum. Rem
ipsam fisco adjudicatam quandoque etiam signifi-
cat. Textus præsens exemplo sit: Ἐσπαρίσων τὰ
τῶν ἐκκλησιῶν κειμηλιαρχεῖα *Eccliesiarum sacra-
ria (sacristias) sui juris fecit.* Qui Turcicos mores
norunt, quid τὸ βουλλώνειν, *sigillo bullave signare*
referat, notum habent: etiam Christianus Copro-
nymus exsequitur pag. 569.

(39) Berrhœa hæc Syriæ est, a Chalcide hæretici
dissita, prout fert textus. Hodie *Alep*.

(40) Sexdecim scripserunt Anasiasius et *Mi-
scella*.

(41) De vago Paschate superius.

(42) Hæc secunda Baptistæ capitis inventio et
translatio. Prima siquidem, quam Græci memo-
rant, e Palæstina per manus Vnrius ad Spelæum
observatur. E Spelæo monasterio, quo utitur tel-

τοῦ Σηλαίου εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἑμεση-
νῶν πόλιν (43) περιφανῆ ὄντα, καὶ ἡ κατὰ βασις (44)
ἐκτίσθη ἔνθα μέχρι τῆς σήμερον (45) ὑπὸ τῶν πι-
πτῶν προσκυνομένη εὐωδία σωματικῆ τε καὶ πνευ-
ματικῆ τιμάται, βλύζουσα ⁷⁴ πᾶσι τοῖς πίστει προσ-
τρέγουσι τὰ ⁷⁵ ἰάματα. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει δοκίτης
ἐδείχθη λαμπρότατος κατὰ τὴν Ἑφῶν ἐπὶ δέκα
ἡμέρας καὶ αὐθις πρὸς δύσιν ἡμέρας κα'. Θεό-
δωρος δὲ τις ὀνόματι ⁷⁶ Λιβανίτης Σύρος κατὰ τὴν
περίχωρον Ἡλιουπόλειος τῆς πρὸς ⁷⁷ Λίβανον ἐπ-
ανέστη τοῖς Ἄραβι, καὶ πολεμήσας αὐτοῖς, ἔπεσον
ἐξ ἀμφοτέρων πολλοί. Ἐσχατον δὲ τραπεὺς ἐφυ-
γεν, καὶ οἱ συνόντες αὐτῷ Λιβανίται πάντες ἀν-
ηρέθησαν. Ἐγένοντο δὲ καὶ ⁷⁸ ἐν Ἀφρικῇ ἀκατα-
στασίαι καὶ πόλεμοι, ἠλιακῆς γεγονυίας ἐκλείψεως
μηνὶ Δεκεμβρίῳ πεντεκαιδεκάτῃ, ἡμέρᾳ ἕκτῃ, ὥρᾳ
δεκάτῃ. Ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν Μαυροφόρων ἐν τῷ
Δαβεικῷ λέγοντες τὸν υἱὸν τοῦ πρωτοσυμβούλου ⁷⁹
θελόν, ὡς τροφέα αὐτῶν, καὶ ἐξήνεγκαν δόγμα τοιοῦ-
τον. Καὶ εἰσηλθόν οἱ Μαυροφόροι εἰς τὸν οἶκον τῆς
πλάνης (46) αὐτῶν, καὶ ἀπέκτειναν τοὺς κλειδούχους
ὀνόματα ξ' (47). Καὶ ἐξῆλθόν τινες ἐπὶ τὸν Βάσσα-
σον, καὶ ἠχμαλώτευσαν πολλοὺς, καὶ χρήματα ἔλα-
βον πολλὰ.

A. M. 6255. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασαν οἱ Κα-
σιῶται ⁸⁰ (48) κατὰ τῶν Μαυροφόρων διὰ γυναίκα.
Ἐμειναν γὰρ ἐξ αὐτῶν εἰς οἶκον, ἐν ᾧ ἔμενον ἀδελ-

A quod exstat magnificum in urbe Emesa translatum
est. Confessio quoque sacræ reliquiæ reponendæ
ædificata est, in qua in hunc usque diem a fidelibus
adoratur, tam corporea, quam spirituali odoris
fragrantia honoratur, et ab illo morborum omnium
medela, velut e perenni fonte, in eos, qui cum fide
accedunt, scaturit. Hoc insuper anno cometa tra-
bis in morem fulgidissimus ad orientalem cœli pla-
gam dies continuos decem, et ad occidentalem rur-
sum dies viginti et unum visus est. Theodorus
autem quidam e monte Libano Syrus in Heliopo-
leos regione, quæ Libano adjacet, in Arabes rebel-
lavit, et manibus cum eo consortis multi ex utraque
parte desiderati, tandem ejus acie fusa in fugam
versus est, quique illum sequebantur Libanitæ om-
nes occisi. Tumultus quoque per Africam exorti
apparente solis defectu mensis Augusti die decimo
quintō, feria sexta, hora diei decima. Porro qui-
dam ex Maurophoris Dabeci emersere, qui pro-
tosymbuli filium, quod eorum nutritium ageret,
Deum esse **363** prædicarent. In hanc quoque
mentem promulgavere dogma. Maurophori subinde
in fanum errori suo dicatum ingressi ædituos nu-
mero sexaginta mactaverunt. Quidam autem Ba-
rsasum profecti, plerisque in captivitate abactis,
ipsi opes innumeras abstulerunt.

A. C. 755. — Hoc anno Casiotæ in Maurophoros
tumultuati sunt feminarum causa. In domo etenim,
in qua tres fratres habitabant, ex illis nonnulli

VARIE LECTIONES.

⁷⁴ βλύζουσα — ἰάματα om. f. ⁷⁵ τὰ add. ex A. ⁷⁶ ὀνόματι add. ex A. ⁷⁷ τῆς πρὸς A, τὴν ἐπὶ vulg.
⁷⁸ καὶ ante ἐν add. ex A. ⁷⁹ πρωτοσυμβούλου A, πρωτοσυμβόλου vulg. ⁸⁰ post Κασιῶται e f hæc insê-
runt : καθ' ὃ φασιν Ἄραβες καλοῦσιν υἱοὶ τοῦ Κατῆς ὡς γενεαλογοῦνται.

JAC. GOARI NOTÆ.

lure condita latebat, Emesam in templum Baptistæ
nomini dicatum secundo translatum : Emesa de-
nique et Comanis CP. deportatum. Primam una
cum secunda translationem Græci, teste Gene-
brardi brevissimo Menologio Februarii die 24, po-
stremam Maii 25 celebrant. Menæum utroque die
legendum, disertissimum de Prodromi capite tra-
ctatum c. v. Caroli du Fresne Ambianensis præ-
sistolantibus. — De Græcorum tota traditione circa
S. Joannis caput, ejusque triplicem inventionem
docte brevi proditura v. cl. Caroli Du Fresne Am-
bianensis lucubratio, patri Goar audita et exspe-
ctata, mihi etiam auctoris humanitate, qualem fere
digessit, visa, nec sine voluptate lecta. Ad calcem
exstabunt, quos mihi tractatus eminentissimi cardi-
nalis Mazarini in eam rem luculentos bibliotheca
suggererat : in quibus præcipuus qui tertiam
Comanis Constantinopolim inventionem ac trans-
lationem sacri pignoris Ignatio patriarcha, Mi-
chaeleque et Theodora AA. auctoris æqualis stylo
gravi enarrat, necdum juris factus publici; cujus
etiam Romæ penes doctissimum ac amicissimum
Leonem Allatum exemplar exstat. COMBESIS.

(43) In qua erat Spelæi monasterium.

(44) Confessionem sub altari ad Romanarum
instar expono : κτισθεῖσα quippe legitur : ideoque
sub terra calce lapidibus ædificio revincta, quod
leconomachorum temporibus ex pag. 570 etiam
sacræ reliquiæ sævissimam paterentur persecutio-
nem Translationis tertiæ officium Maii 25 caput

urna repositum terraque opertum tunc demum in
lucem erutum, et ornatum argento, frequentibus
modulis decantat, alias quid hæc κατὰ βασις, quæ
Anastasio *descensus*, mihi ignota.

(45) Ad Theophanis adhuc tempora, quo transla-
tio eadem peracta, si fides coætaneo non denegatur
historico : auctor Menæi translationem istam ad
Valentiniani junioris ætatem revocantis deceptus
est.

(46) In templum Mechæ. — Nihil cogit ut ipsum
Mechæ templum cum P. Goar intelligamus; nisi
Dabecum ipsa Mecha esset, quod non facile suadeat.
Satis enim auctor hæc omnia in eo oppido, ejus-
que meschita factum indicat; nec in Arabia, ubi
Mechæ, sed in Perside, cujus Maurophori populi,
ac apud quos Abdelas jam imperaret, extincto
Maruam, ac superiorem Arabum imperio : qui ipse
protosymbulus sit, cujus ita filium desipientes
Maurophori adulationis excessu deum sibi sanxe-
rint. Ita sane p. 407 invenias Aaronem Arabum
supremum ducem extruxisse Tyanae οἶκον τῆς
βλασφημίας αὐτοῦ · nempe meschitam unam, uti
ubique solent in urbibus quas suæ faciunt dititionis;
nisi in eum usum Christiana templa commutant,
uti factum CP. et supra Damasci, etc. COMBESIS.

(47) Ut nomine dignoscitur persona, ita vox ὄνο-
μα, vel ὀνομάτος, personam refert. Hinc recentio-
ribus usitata dicendi genera, δέκα ὀνομάτοι, decem
personæ : ποσα εἶδες ὀνόματα; quot vidisti personas?

(48) Qui nuper Caisini dicti pag. 356.

mansionem habentes conjuges eorum in illiciti concubitus coenam voluerunt demergere. Exiiti vero fratres illi tres morte eis illata injuriam ultimi sunt, et terra cæsa corpora occultaverunt, et in unum collecti reliquos pariter dederunt neci. Salem vero missis insidiose militibus, impetuque in eos facto, cunctos in potestatem accepit, et fratres quidem illos tres laqueo, plurimos alios ferro confecit. Porro die solemnitate paschali dicato Christiana plebe in coetum collecta, Salem ille communem et præcipuam ecclesiam ingressus est, metropolitani vero sacris altaribus astantem, et elata voce exclamantem: *Populus tuus te precatur, et te rogat*, corripit jussit, et in carcerem detrudi, alio interim sacerdote ad sanctam synaxim complendam suffecto, ex quo timor ingens in omnium animis excitatus. Ac nisi innata morum urbanitate et humili oratione ferocientem principem metropolita demulsisset, magnum prorsus malum ea occasione committerebatur. Is porro erat beatus Anastasius.

Eodem etiam anno Constantinus persecutor Andream venerabilem monachum (r), Calybitem dictum, ad Blachernas habitantem verberibus contusum, quod ejus impietatem, eo Valente juniore et Juliano vocitatis, arguisset, in sancti Mamantis circo ad Blachernas interfecit, ejus autem corpus in maris fluentem projici jusserat, sed Andree sorores ipsum efferentes in Leucadii emporio sepulture mandarunt.

A. C. 754. — *Romæ episcopi Constantini annus primus.*

Hoc anno cometa trabis instar ad orientem visus. Fætima filius e vivis sublatus. Bulgari seditione mota, propriis dominis continuata unius stirpis serie potestatem hucusque adeptis illata cæde 364 C rejectis, malignæ mentis hominem nomine Teletsim annos triginta natum sibi ducem præfocerunt. Multi propterea Sclavi patria excedentes, ad imperatorem ultro se contulere, quos ille Artanam incolere constituit. Mensis autem Junii die decimo septimo his millium chelandiorum equos duodecim per singula vehentium classe per Euxinum Pontum missa, imperator Thraciam versus perrexit. Teletsim terra marique adversum se paratam audiens,

Α φοί τρεῖς, καὶ ἠθέλησαν τὰς γυναῖκας αὐτῶν πονεῖσαι (49)· ἐγερθέντες δὲ οἱ τρεῖς ἀδελφοί, ἀπέκτειναν καὶ ἔκωσαν αὐτούς. Οἱ δὲ συναχθέντες, ἀπέκτειναν καὶ τοὺς λοιπούς. Καὶ πῖμψας ὁ Σαλλίμ⁵¹ (50) τὰ στρατεύματα διὰ δόλου, ἤλθον ἀνωθεν αὐτῶν. Καὶ πιάσαντες αὐτούς ἐφύρτισαν τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς, καὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν. Καὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα εἰσῆλθεν⁵² ἐν τῇ ἀγίᾳ συνάξει· εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοῦ μητροπολίτου παρισταμένου καὶ ἐκφωνήσαντος τὸ, Ὁ γὰρ λαός σου⁵³ δυνωπέι σε, καὶ ἰκετεύει σε, ἐξήνεγκαν αὐτὸν, καὶ ἀπέκλεισαν ἐν φυλακῇ, καὶ ἄλλος ἐπλήρωσε τὴν ἀγίαν σύναξιν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας, καὶ εἰ μὴ ὁ μητροπολίτης κατεπράυνεν αὐτὸν ἡθικότητι καὶ ταπεινοῖς λόγοις, κακὸν μέγα ἂν ἀπετελέσθη τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. Ἦν δὲ ὁ μακάριος⁵⁴ Ἀναστάσιος.

Β et humili oratione ferocientem principem metropolita demulsisset, magnum prorsus malum ea occasione committerebatur. Is porro erat beatus Anastasius.

Γῶ δ' αὐτῷ ἔπει Κωνσταντῖνος ὁ διώκτης Ἀνδρίαν τὸν ἀοιδὸν μοναχόν, τὸν λεγόμενον Καλυβίτην, ἐν Βλαχέρναις διὰ μαστίγων ἐν τῷ ἱππικῷ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀπέκτεινεν ἐλέγχοντα αὐτοῦ τὴν ἀσέθειαν. Οὐάλεντα⁵⁵ νέον καὶ Ἰουλιανὸν ἀποκαλοῦντα αὐτὸν· ὃν καὶ ἐν τῷ βεῦματι βίβηται προσέταξεν, εἰ μὴ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ τοῦτον ἀρπάσασαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν Λευκαδίου⁵⁶ ἔθαψαν.

A. M. 6254. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐφάνη δεκίτης κατὰ τὴν Ἐφάν· καὶ ἀνηρίθη ὁ υἱὸς τῆς Φατίμας (51). Οἱ δὲ Βούλγαροι ἐπαναστάντες ἐφόνευσαν τοὺς κυρίους αὐτῶν τοὺς ἀπὸ σιρᾶς καταγομένους (52), καὶ ἔστειλαν ἄνδρα κακόφρονα, ὀνόματι Τελέτζην⁵³ (53), ἐτῶν ὑπάρχοντα λ'. Σκλάβων δὲ⁵⁴ πολλῶν ἐκφυγόντων (54), προσεβούρῃσαν τῷ βασιλεῖ, οὗς κατέστησεν ἐπὶ τὸν Ἀρτάναν (55). Τῇ δὲ εἴς' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν Θράκην ἀπρωτεβλας καὶ πλώμιον ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἕως δισηλίῳν χελανδίων⁵⁶ (56) ἐπιφορομένων ἀνὰ ἰβ' ἔτησαν. Ὁ δὲ Τελέτζης ἀκούσας τῆν διὰ γῆς καὶ θαλάσσης κατ' αὐτοῦ κίνησιν, λαβὼν εἰς συμμαχίαν ἐκ τῶν προσεταρακειμένων

VARIAE LECTIONES.

⁵¹ ὁ Σ:λίμ] ὁ Ἐλιχος Α. ⁵² εἰσῆλθον Α. ⁵³ καὶ ἡ ἐκκλησία σου add. A f. post λαός σου, δυναπέι σε omi. A f. ⁵⁴ ὁ μακαριώτατος Α. ⁵⁵ Οὐάλ. Α, καὶ Οὐάλ. vulg. ⁵⁶ Λευκαδίου f. Τελέτζην Α. ⁵⁷ Τελέτζην vulg. ⁵⁸ Σκλάβων δὲ] hinc usque ad p. 670, 42. κατὰ Θεοῦ lacuna intercedit in Α. ⁵⁹ ἕως ὀκτακοσίων χελ. α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Ut in profundum, ita in coenum stupri mulierem demergere. Anastasius, in pelagus jacere exposuit.

(50) Peyr. ὁ Ἐλιχος. Anast. etiam, Selichus. Coms.

(51) Ex posteris Phatimæ Mahometi filia non ignobilis dux: de Phatemitis Constantinus Porphyrogeneta *De adm. imperii* cap. 13.

(52) Anastasius interpretatur, ad se in iram derivatos. Magis proprie et verius, per seriem filii patrum loco substitutis derivatos. Nicephori igitur lectio omnino vitiosa est, τὸς μὲν ἐκ Σηρᾶς τὴν κυρεῖαν τὴν ἐπ' αὐτοὺς κειτημένους κτείνουσιν·

D Xerensibus, quorum in dominatu erant, interfecit. Repone, τοὺς μὲν ἐξαιρᾶς, legitimis hereditibus successione ordine dominatum adeptis, etc.

(53) Nicephorus, Τελέτσιον, vocat.

(54) Ἄχρη καὶ εἰς ἀριθμὸν ὀκτώ καὶ διακοσίας χιλιάδας, quorum numerus ad octo et ducenta millia pervenisse dicitur. Niceph.

(55) Πρὸς τὸν ποταμὸν, ὃς Ἀρτάναν καλεῖται. Idem.

(56) E quibus octingentæ hippagoga. Nicephorus. Barb. codex legit, ὡ χελανδίων.

ἐθνῶν χιλιάδας κ' ⁹⁰, καὶ τούτους εἰς τὰ ὄχορῶματα Ἀσσίας, ἡσφαλίσατο ἑαυτὸν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐλθὼν ἰππλίκευσεν εἰς τὸν κάμπον Ἀγγιάλου· καὶ τῇ λ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τῆς α' ἰνδικτιῶνος (57), ἡμέρα ε', ἐφάνη Τελέτης μετὰ πληθους ἐθνῶν ἐρχόμενος, καὶ συμβαλόντες πόλεμον κόπτουσι ἀλλήλους ἐπὶ πολῷ, καὶ τραπίε; Τελέτης ἔφυγεν. Ἐκράτησε δὲ ἡ μάχη ἀπὸ ὥρας ε' (58) ἕως ὄψε, καὶ πολλὰ πλήθη Βουλγάρων ἀνῆλθον, πολλοὶ δὲ ἐχειρώθησαν, ἄλλοι δὲ καὶ προσεβρόθησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀρθεὶς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ νίκῃ, ἐθριάμβευσε ταύτην ἐπὶ τῆς πόλεως, ἀρματωμένους σὺν τῷ στρατῷ εἰσελθὼν, εὐφημούμενος ὑπὸ τῶν δήμων καὶ ξυλοπανδούροις σύρων τοὺς χειρῶντας Βουλγάρους, οὓς ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἀποτμηθῆναι ἐκέλευσε ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Τὸν δὲ Τελέτην στασιάσαντες οἱ Βούλγαροι ἀπέκτειναν σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔστησαν Σαβίνον γαμβρὸν ὄντα Κορμεσίου τοῦ πάλαι κυρίου αὐτῶν. Τοῦ δὲ Σαβίνου εὐθέως ἀποστειλαντος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ζητοῦντος ποιῆσαι εἰρήνην, κομμένδον ⁹¹ ποιήσαντες οἱ Βούλγαροι ἀντίστησαν τῷ Σαβίνῳ στεβρῶς, λέγοντες, ὅτι Διὰ σοῦ Βουλγαρία μέλλει δουλοῦσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. Στάσεις δὲ γενομένης, φεύγει Σαβίνος ἐν τῷ κάστρῳ Μεσημβρίας, καὶ προσεβρόθη τῷ βασιλεῖ. Ἔστησαν δὲ οἱ Βούλγαροι ἕτερον κύριον ὄνομα: Παγαγόν (59).

presidium fuga se subducit, et inde ad imperatorem Bulgari creaverunt.

A. M. 6255. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀντήραν οἱ τῆς ἐρήμου καὶ τοῦ Βαραθῶν ⁹² (60) τῷ Ἀδδελῶ δὺο ἀδελφοί, οὓς ἀποστειλάς ἀνέβλεν σὺν χιλιᾶσιν ὀγδοήκοντα στρατοῦ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐξήλθον Τοῦρκοι ἐκ τῶν Κασπίων πυλῶν, καὶ ἀνέβλεν πολλοὺς εἰς Ἀρμενίαν, καὶ ἔλαβον αἰχμαλωσίαν πολλήν, καὶ ὑπέστρεψαν. Κοσμάς δὲ τις ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας τῆς κατὰ Ἀπάμειαν τῆς Συρίας, Κωμανίτης ἐπιλεγόμενος, τῶν πολιτῶν Ἐπιφανείας πρὸς Θεόδωρον πατριάρχην Ἀντιοχείας (61) ἐγκλήσιν ποιησαμένων κατὰ τοῦ αὐτοῦ Κοσμά περὶ μειώσεως ἱερῶν, καὶ αὐτοῦ μὴ δυναμένου ταῦτα συστήσαι, ἀπέστη τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ὁμόφων τῆς αἰρέσεως Κωνσταντίνου κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων γέγονεν. Ὅν κοινῇ γνώμῃ Θεόδωρος ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας, καὶ Θεόδωρος ὁ Ἱεροσολύμων, καὶ Κοσμάς ὁ Ἀλεξανδρείας σὺν τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόποις τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ὁμοφρόνως ἀνεθεμάτισαν, ἕκαστος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς γέγονεν κρύος μέγα καὶ πικρότατον, οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ἀνατολήν

VARIAE LECTIONES.

⁹⁰ κ'] κς' α, ζ' f. ⁹¹ fort. κομμέντον cfr. p. 262. ⁹² Βαραθῶν f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(57) Conclinit Nicephorus, ταῦτα κατεπράττετο κατὰ τὴν πρώτην ἰνδικτιῶνα.

(58) Ab exorto sole.

(59) Nicephorus, Βαζανόν.

(60) Barb. Βαραθῶν, qui forsan pag. 363 Βάσρα-

PATROL. GR. CVIII.

vicinarum nationum viginti millibus in auxilium accitis et per munita loca distributis, ipse presidio se inclusit. Imperator vero in Anchiali agris castrametatus est. Porro Junii die trigesimo, indictione prima, feria hebdomadis quinta, Teletsis cum numerosa auxiliariorum multitudine progredi tandem visus est, consertaque pugna, mutua utriusque partis cædes ingens edita, fuisque demum Teletsis copiis ipse fugam arripuit. Duravitque pugna ab hora quinta usque ad vesperam, et maximus Bulgarorum numerus certamine illo deletus, multi capti, alii ultro ad Romanos defecerunt. Imperator prospero victoriæ successu elatus, armis omnibus cum toto exercitu instructus, urbem triumphum ducens ingressus est, lætisque totius civitatis vocibus exceptus, Bulgaros bello captos xylopanduris vinctos in eam inexit, eosque demum extra Chrysen portam a civibus capite truncari jussit. Bulgari autem seditione in Teletsem mota ipsum ac cunctos ejus proceres dederunt neci, Sabinum vero Cornesii quondam principis generum constituerunt ducem. Cum vero Sabinus legatos de pace ad imperatorem confestim destinasset, Bulgari comitiis habitis Sabinum pertinaciter se opposuerunt, clamantes: *Bulgaria tui causa Romanorum potestati subjicienda est.* Aucto demum tumultu, Sabinus in Mesembria se confert. Aliam vero dominum nomine Paga-

A. C. 755. — Hoc anno habitatores deserti Barchathonisque incolæ fratres duo in Abdellam rebellionem excitaverunt, quos ille misso exercitu cum copiarum octoginta millibus exstinxit. Hoc eodem anno Turci Caspiis portis egressi, plurimis per Armeniam occisis, captivorum collegerunt turmas, et domos repetierunt. Porro quidam Epiphaniæ, quæ ad Apameam Syriæ posita est, episcopus, cognomento Comanites, Epiphaniæ civibus, quod sacra vasa distraxisset, apud Theodorum Antiochiæ patriarcham **365** accusationem passus, pretium eorum restituendi impotens, rectæ fidei desertor factus, in Constantini sententiam adversus sanctas imagines excitatam ipse contrariæ conscius transit. Eum communibus calculis Theodorus Antiochiæ, Theodorus alter Hierosolymorum, Cosmas Alexandriæ patriarchæ cum suffraganeis episcopis die sanctæ Pentecostes sacrosancti Evangelii lectione peracta, in propria sede singuli concordibus animis ac vocibus anathemati subjecere.

Eodem pariter anno a mensis Octobris exordio frigus ingens et asperrimum non in hac modo regione, sed et per Orientem, Septentrionem et Occi-

δος, *Bafrasos* apud Anastasium.

(61) Patriarcham nomine Theodorum ante annos sex in exilium ejectum legimus. An ita sedi restitutus, ut hoc anno Cosmam anathemate percutere potuerit?

dentis plagam incubuit, adeo ut in borealibus ponti A maritimis mare ad centum millia in longum, in profundum vero cubitos triginta præ frigore in lapidis duritiem concreverit, quod etiam in toto illo terrarum tractu, qui a Zecchia usque ad Danubium et Cuphem fluvium et Damastrim et Danaprim et Necrophylas reliquumque littus usque ad Mesembriam et Mediam interjacet, obtinuit. Hujusmodi vero glacies copiosa deinde nive cooperta ad alios viginti cubitos excrevit, adeo ut mare solidæ continentis quam simillimum, ad Chazarizæ, Balgarizæ, cæterarumque nationum adjacentium sinitutum iter hominum animaliumque cum silvestrium tum domesticorum pedibus præbuerit. Indictionis autem secundæ mense Februario, glacies hujusmodi Dei jussu in multa ac varia frusta montium speciem referentia disrupta est, quæ ventorum vi ad Daphnusiæ et Hierum delata, inde per ponti fauces in urbem delata et ad Propontidis terminos, insularum et Abydi maritimas omnes oras, cujus de visu testes exstitimus, implevit. In unum quippe illius fragmentum quasi triginta ætatis ejusdem juvenes ludibundi ascendimus. Erant autem in fragmentis istis congesta ferarum domesticorumque animalium cadavera. A Sophianorum sane portu ad urbem usque, et a Chrysopoli usque ad Saneti Mamantis et Galatzæ littus qui voluisset sicco pede et absque difficultate velut per solidam terram gradiebatur. Unum porro ex istis ad acropoleos scalam allisum eam confregit. Aliud horrendum certe ac ingens ad murum cum impetu appellens, adeo valide concussit, ut commotionis tremorem, qui interius habitabant, experirentur. Illud demum in tres discissum partes a Manganis ad Bosphorum urbem circumcinxit, cum alioquin ejus esset magnitudinis quæ urbis muros superaret. Cuncti autem urbis incolæ cum viri tum mulieres tum infantes spectaculis istiusmodi diutissime detenti, mox in gemitus 366 et lacrymas soluti domos repetebant, quid vero de istis sentirent, prorsus ambigebant. Ejusdem quoque anni mense Martio stellæ crebro quasi e cælo decidere visæ sunt, adeo ut cuncti portentorum hujusmodi spectatores effecti sæculi præsentis consummationem advenisse conjectarent. Siccitas subiinde et ventorum ariditas

καὶ Ἄρκτον καὶ Δύσιν, ὥστε τὴν ἀρκτέφαν τοῦ πόντου παραλλαν ἐπὶ ἑκατὸν μίλια τὸ πέλαιος ἀπολιθωθῆναι ἐκ τοῦ κρύου ἐπὶ τριάκοντα πῆχεις τὸ βάθος, καὶ ἀπὸ Ζηκχίας μέχρι τοῦ Δανουβίου καὶ τοῦ Κούφη ποταμοῦ καὶ τοῦ Δάμαστρί τε καὶ Δάναπρι καὶ τῶν Νεκροτύλων καὶ τῆς λοιπῆς ἀκτῆς μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηθείας (62) ὁμοία πεπονηθῶτων. Τοῦ δὲ τοιοῦτου πάγου ἐπιχιοηθέντος ἠύξηθη ἐπ' ἄλλας εἴκοσι πῆχεις, ὥστε συμφορηθῆναι τὴν θάλατταν τῇ ξηρᾷ, καὶ παροβατεῖσθαι ὑπερθεῖν τοῦ κρύου ἀπὸ τῆς Χαζαρίας, Βουλγαρίας καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων ἰθῶν, παρὰ τὴν ἀνθρώπων ἀγρίων τε καὶ ἡμέρων ζῶων. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος (63) τοῦ τοιοῦτου πάγου κατὰ θεοῦ κέλυσιν εἰς πλείστα καὶ διάφορα ὄροφάνη τμήματα διαιρεθέντος, καὶ τῇ τῶν ἀνέμων βία ἐπὶ Δαφνουσίαν καὶ τὸ Ἴερὸν κατενεχθέντος 366, οὕτω δὲ καὶ τοῦ Στενοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφθασαν μέχρι τῆς Προποντίδος καὶ τῶν νήσων καὶ Ἀθύδου πᾶσαν τὴν παραλλαν ἀκτὴν ἐπλήρωσαν, ὧν αὐτόπται καὶ 366 ἡμεῖς γαγόναμεν ἐπιδόντες ἐπὶ ἐνὸς αὐτῶν οὖν καὶ τισὶν ὀμηλικῶς 366 ἄ, καὶ παίζοντες ἐπάνω αὐτοῦ. Εἶχον δὲ καὶ ζῶα ἀγρία τε καὶ ἡμέρα τεθνεῶτα. Πᾶς δὲ ὁ βουλούμενος ἀπὸ Σοφριανῶν ἕως τῆς πόλεως, καὶ ἀπὸ τῆς Χρυσόπολεως ἕως τοῦ Ἀγίου Μάμαντος, καὶ τῶν Γαλάττου ἀκωλύτως 366 διὰ ξηρᾶς ἐθάδιζον. Ἐν δὲ ἐξ αὐτῶν προσραγὲν τῇ τῆς ἀκρόπολεως σκάλα συνέτριψεν αὐτήν. Ἐτερον δὲ παρμέγεθες τῷ τελεῖν προσραγὲν, τοῦτο μεγάλο ἐδόνησαν, ὡς καὶ τοὺς ἐνδοθεν οἴκους 366 συμμασχεῖν τοῦ σάλου. Εἰς τρία δὲ διαβραγὲν διέζωσεν 366 τὴν πόλιν (64) ἀπὸ τῶν Μαγγάνων ἕως τοῦ Βισφύρου, οὕτως τὸ ὕψος ὑπερείχεν τῆς πόλεως 366 τὰ τεῖχη πάντες δὲ οἱ τῆς πόλεως ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες 366 ἀδιαλείπτως τῇ θείᾳ τούτων προσεκαρτέρουν καὶ μετὰ θρήνων καὶ θαυμάσιων οἴκων ἀνεκαμπτον, ἀπορούοντας τί εἰπεῖν πρὸς τοῦτο. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ἀστέρεις ἀθρόως 366 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες (65) ὕφθησαν, ὡς πάντας τοὺς ὀρῶντας τὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπολαμβάνειν εἶναι συντέλειαν· ἀχμὸς τε πολὺς γέγονεν, ὡς ξηραυθῆναι καὶ πηγὰς. Ἀγαθὸν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην λέγει αὐτῷ· Ἄρτι εἰ ἡμῶς βλάπτει, ἐὰν λέγωμεν 366 τὴν Θεοτόκον Χριστοτόκον; Ὁ δὲ περιπτυσάμενος αὐτὸν λέγει· Ἐλέησον, θεσποτα, μηδὲ εἰς ἐννοιά σου ἔλθῃ οὗτος 366 ὁ λόγος· οὐχ ὄρῃς

VARIÆ LECTIONES.

366 κατενεχθέντος A, διενεχθ. vulg. 366 καὶ add. ex A. 366 ὀμηλικῶς A f, ὀμηλικῶν vulg. 366 ἀκωλύτως A, ἀκωλύτος vulg. 366 οἴκους A, οἰκοῦντας vulg. 366 διέζωσεν A, καὶ ἐζώσεν vulg. 366 prius τῆς πόλεως om. A f. 366 καὶ παῖδες add. ex A. 366 ἀθρόως add. ex A. 366 λέγωμεν A, λέγομεν vulg. 366 οὗτος A, οὕτως vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Ita Nicephorus. Anastasius, *Mediam*. *Miscellæ*, *Mæstia* vel *Mysia* placet.

(63) Τῆς β' Ἰνδικτιῶνος, legendum: vel hæc in annum tertium differenda. Mss. quippe codices Pal. et Peyrez. consonant cum Regio. Barberinum correcte et dilucide τῆς δευτέρας exhibet, cui Anastasius et *Miscella* consentiunt.

(64) Τὴν ἀκρόπολιν cum Nicephoro lubentior lego. Mangana quippe machinarum condendarum locus et *armamentarium* ab acropoli non longe distabat.

Orig. CP. de portentosis hujus glaciei tempore. Nicephorus post Constantini in Bulgaros irruptionem primam anno ejusdem quinto supra decimum eam accidisse narrans, a Theopanis calculo longe se dissidere testatur.

(65) Ante Anastasii patriarchæ mortem anno Copronymi 13 relatum simile portentum, tantum idem non intelligat, accidisse narrat Nicephorus pag. 43.

ἔσα στηλιτεύεται καὶ ἀναθεματίζεται Νεστόριος ἄπο πάσης τῆς Ἐκκλησίας; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν· Ἐγὼ μαθεῖν θέλω ἡρώτησα· ἔως δὲ σοῦ ὁ λόγος.

A. M. 6256. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπῆλθον ἡ πάλι οἱ Τούρκοι ἐπὶ τὰς Κασπίας πύλας καὶ εἰς Ἱερλίαν, καὶ πολεμήσαντες μετὰ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἀπόλοντο πολλοί. Ὁ δὲ Ἀβδελᾶς πανουργία τοιαύτη καθέλει τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰσὲ ὁ, εἰς ὃν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὁ τρίτος κληρὸς τοῦ κρατεῖν μετ' αὐτὸν ἔπασεν. Κεφαλαγοῦμενον γὰρ ἡμικρανικῶς αὐτὸν ὄρων, καὶ σκοτοματικῶς πληρούμενον, πείθει θερα-

πυθῆσθαι μέλλειν, εἰ τοῖς ῥίσιν (66) ἐμφυσηθῆ παρμικῶ τινι ἐνσκευαζομένῳ τῷ αὐτοῦ ἱατρῷ, Μωσαῖ τινι τούνομα, διακόνῳ τῆς Ἀντιοχείου ἐκκλησίας ὃν ἤδη δωρεαῖς ἦν πεπεικῶς δριμύτατον κατασκευάσαι φάρμακον, μετὰ τοῦ καὶ νεκρῶδες εἶναι σφόδρα. Καὶ δὴ πεισθεὶς ὁ αὐτὸς Ἰσέβιν ὁ Μουσῆ τῷ Ἀβδελᾶ, καίπερ ἀσφαλιζόμενος τοῦ συμφαγεῖν αὐτῷ διὰ τὴν ἐπιβουλὴν, ἐδέξατο διάρριον ¹⁰. Καὶ πληρωθεὶς περὶ τὴν ¹¹ κεφαλὴν πάσας τὰς ¹² αἰσθήσεις μετὰ τῶν ἡγεμονικῶν ἐνεργειῶν στερηθεὶς, ἀφῶνος προδύκωντας τοῦ γένους; ὁ ἀδελφὸς ¹³, ἔφη· *Τί ὕμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ μελλοθυσιᾶτος ἡμῶν;* Οἱ δὲ ὁμοφρόνως ἀρηγόμενοι αὐτὸν, δεξιὰς ἔδωκαν τῷ υἱῷ τοῦ αὐτοῦ Ἀβδελᾶ, Μονάμ ¹⁴ δὲ τῷ ἐπικληθέντι Μαδί· τὸν δὲ Ἰσὲ ¹⁵ ἀναίσθητον ¹⁶ μετήνεγκαν οἴκαδε. Τούτων δὲ μετὰ τρίτην ἡμέραν ἀναλαβόμενον ἀπολογίας ἐπιπλείστοις παρεμυθήσατο, ταλάντοις χρυσοῦ ρ' τὴν ὕβριν ἀνταμειψάμενος.

post diem reparatis sensibus et mente restituta placare contendit, et illatam injuriam talentis auri Τῷ δ' αὐτῷ ἔπει ἐπέστειλεν ¹⁷ Παγανὸς ὁ κύριος Βουλγαρίας πρὸς τὸν βασιλέα, αἰτούμενος συνοψισθῆναι αὐτῷ, καὶ λαθῶν λόγον, ἐξηλθε πρὸς αὐτὸν μετὰ τῶν Βοϊλάδων (67) αὐτοῦ, καὶ καθεσθέντος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ Σαβίνου συγκαθεζομένου καὶ αὐτοῦ ¹⁸, ἐδέξατο αὐτούς. Καὶ ὠνείδισεν ¹⁹ τὴν ἀταξίαν αὐτῶν καὶ τὸ κατὰ Σαβίνου μίσος, καὶ ἐποίησαν τὸ δοκεῖν εἰρήνην. Καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς λάθρα εἰς Βουλγαρίαν ἐπίσταν τὸν Σέβερον ἀρχοντα (68) Σκλαβουνῶν ²⁰ τὸν πολλὰ κακὰ ἐν τῇ Θράκῃ ποιήσαντα. Κατεσχέθη δὲ καὶ Χριστίνος, ἀπὸ Χριστιανῶν μαγαρίτης, καὶ πρῶτος τῶν Σκαμάρων (69) ὃν ἐν τῷ

A. C. 756. — Hoc anno Turci in Caspiis portas et Iberiam irruptionem secundam fecerunt, pugnaeque cum Arabibus conserta, ex utraque parte cedere non pauci. Porro Abdellas Iseibi Musæ, in quem, ut sepe prius enarratum est, imperandi sors tertio ordine devolvebatur, principatu hac arte defraudavit. Cum enim eum hemerianico ac vertiginoso capitis dolore laborare videret, ipsum sanatum iri persuasit, si in nares ejus insufflaretur medicamentum sternutamenta movens, confectum a quodam suo medico, Moysæ nomine, Antiochenæ ecclesiæ diacono, quem jam ante ipse Abdellas muneribus corruerat, ut nimirum medicamentum violentum simul ac soporiferum præpararet. Is facile persuasus, morem Abdellæ gerit, ac licet ab insidiis cavens a conviviis quoque cum eo ineundis sibi temperandum putaret, hausit tamen naribus medicamentum. Confestim vero capitis gravedine laborans ac sensibus occupatis turbatus, rationis etiam functionibus et principis partis ductu privatus, et exanimis jacebat. Abdellas subinde ducibus et generis proceribus convocatis, ipse ceu frater eorum sententiam rogat: *Quid vobis de futuro rege vestro videtur?* Eo vero communibus suffragiis repudiato, Monam, cognomento Madi, Abdellæ filio, dextras et fidem dederunt, Isæ autem sensibus orbatum **367** domum retulerunt, eundemque tertium bene valentem multis excusationum modis Abdellas centum compensare.

Eodem etiam anno Paganus Bulgarorum dominus, missis ad imperatorem legatis, ad colloquium et mutuum cum eo conspectum venire postulavit, et accepta fide, ipse cum suis Boiladis et optimatibus ad imperatorem se contulit. Imperator autem sede sua recubans, Sabino ipsi pariter assidente, advenientes accepit. Tum rebellione et quod in Sabinum conceperant, odio exprobrato, simulatam pacem cum eis composuit. Missis porro latenter in Bulgariam militibus, Severum Sclavinum optimatem multorum pridem in Thracia malorum auctorem in potestatem recepit. Comprehensus est etiam

Eodem etiam anno Paganus Bulgarorum dominus, missis ad imperatorem legatis, ad colloquium et mutuum cum eo conspectum venire postulavit, et accepta fide, ipse cum suis Boiladis et optimatibus ad imperatorem se contulit. Imperator autem sede sua recubans, Sabino ipsi pariter assidente, advenientes accepit. Tum rebellione et quod in Sabinum conceperant, odio exprobrato, simulatam pacem cum eis composuit. Missis porro latenter in Bulgariam militibus, Severum Sclavinum optimatem multorum pridem in Thracia malorum auctorem in potestatem recepit. Comprehensus est etiam

VARIÆ LECTIONES.

¹ ἐπῆλθον A. ² τὸν Ἰσέβιν Μουσε A, τὸν Ἰσσεβιμουσε a, τὸν Ἰσέβιν Μουσε f, τὸν Ἰσεβιμουσαῖ vulg. ³ αὐτὸν ante ὄρων add. ex A. ⁴ σκευαζομ. A. ⁵ Ἰσῆ] Ἰκῆ A, εἰςε vulg., εἰσε conj. Goar., sed recte habet nominis forma omissa patris nomine βιν Μουσε h. i. filius Mose. ⁶ διὰ ῥινῶν A f, διάρριον vulg. ⁷ τὰ περὶ τὴν A. ⁸ πάσας τε τὰς A. ⁹ ὁ Ἀβδελᾶς conj. Goar. in mg. ¹⁰ Μουάμ A. ¹¹ Ἰσὲ A, Ἰσαὶ vulg. ¹² ἀναίσθητον A, ἀνάθητον vulg. ¹³ ἀπέστ. A. ¹⁴ καὶ αὐτοῦ] αὐτῷ A. ¹⁵ ὠνείδισεν A, ὠνείδισατο vulg. ¹⁶ Σκλαβουνῶν A, Σκλαβούνον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Pal. qua arte id fuerit attentatum exponit, et una correcte legit μέλι: ἐν τοῖς ῥίσιν.
(67) Bulgarorum duces, et optimates Βοϊλάδες.
(68) Anastasius, Severorum principem. Verum

accusandi casum et proprium nomen demonstrant mss. cuncti.

(69) Scampares etiam Latinis Bulgarorum prædones vocari docet Eugypsius in Vita Severini cap. 10 :

Christinus apostata fidei conspurcator, et inter prædones dictos Scamares antesignanus, qui in portus S. Thomæ mole præcisus manibus et pedibus accitis medicis commissus est, et a pube ad thoracem ab eis dissectus conspiciendæ humani corporis compositioni novum exhibuit spectaculum, ac demum in ignem coniectus est. Postmodum imperator urbe inexpectato egressus, clusuras custodia destitutas ob fraudulentæ pacis speciem reperiens, in Bulgariam Tunzas usque penetravit. Tum igne caulis et tuguriis forte repertis subjecto, nulla re remeavit.

A. C. 757. — Hoc anno mensis Novembris die vigesimo, indictione quarta, impius et irreligiosus imperator adversus omnem, qui Dei timorem præ se ferret, furiis invecus, Stephanum juniorem protomartyrem inclusum ad sanctum Auxentium (is locus est ad montem Damatry vicinum) ad supplicium trahii jussit. Eum itaque pedem unum rudente alligatum, quod plerosque ad monasticam vitam esset hortatus, et aulæ dignitates divitiasque contemnere suasisset, a prætorio usque ad Pelagii monumenta, scholarii cæterorumque ordinum milites, imo potius hostes, qui Constantini erroris, sensus, et imperitiæ participes fuerant effecti, trucidium laceraverunt, et venerandas ejus reliquias membratim concisas in violenta morte sublatoꝝ foveam projecerunt (*). Vir sane cunctis pretio luit et honori, qui annos sexaginta in clausura exegit, et virtutibus innumeris claruit. Procerum autem et millium non paucos imagines adorasse accusatos variis tormentis et acerbissimis suppliciis 368 imperator subjecit. Istud porro juramentum, quod generale fuit, ab omnibus imperio subditis exegit, ne quisquam imagini venerationem exhiberet, postmodum vero ipsum Constantinum falsi nominis patriarcham ambonem conscendere et, veneranda vividæque ligna manibus tollentem, e numero

μουλω (70) τοῦ ἀγίου Θωμᾶ χειροκρήσαντες, καὶ ποδοκοπήσαντες, ἤνεγκαν τοὺς λατροὺς ³¹, καὶ τοῦτον ἀνέτεμον ζῶντα ³² ἀπὸ ἤθης (71) ἕως τοῦ θώρακος πρὸς τὸ κατανοῆσαι τὴν τοῦ ἀνθρώπου κακασκευήν· καὶ οὕτως αὐτὸν τῷ πυρὶ παρέδωκαν. Ἄφνω δὲ ὁ βασιλεὺς ἐξεληθὼν τῆς πόλεως, καὶ ἀφυλάκτους εὐρῶν τὰς κλεισούρας, διὰ τὴν ἀπατηλὴν εἰρήνην, εἰσῆλθεν εἰς Βουλγαρίαν ἕως Τούνζας ³³. Καὶ βαλὼν πῦρ εἰς τὰς αὐλάς αὐτοῦ εὐραν, μετὰ φόβου ὑπέστρεψεν, μηδὲν γενναῖον ποιήσας.

præclare gesta, sed subito metu correptus Cpolim

A. M. 6257. — Τοῦτε τῷ ἔτει τῆ κ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ' ἑμμανῆς ³⁴ γενόμενος ὁ δυσσεβῆς καὶ ἀνόσιος βασιλεὺς κατὰ παντὸς φοβούμενου τὸν Θεόν, Στέφανον τὸν νέον πρωτομάρτυρα συρβῆναι προσέταξεν ἐγκλειστον ὄντα εἰς τὸν Ἅγιον Αὐξέντιον εἰς τὸ πλησίον ὄρος τοῦ Δαματροῦ· ὄν λαβόντες εἰ τῆς ἀπαιδευσίας αὐτοῦ μετέχοντες ἐχθροὶ καὶ ἄμφορονες αὐτῷ γεγονότες, σχολάριοι τε καὶ τῶν λοιπῶν ταγματίων, καλωδίω θήσαντες αὐτοῦ τὸν πόδα, εἴλκον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου (72) ἕως τῶν Πελαγίου (73), ἔνθα καὶ διασπᾶσαντες, ἐβρίψαν τὰ τίμια αὐτοῦ λεψανα ἐν τῷ τῶν βιοθανάτων λάκκῳ, ὡς πολλοὺς νοσηθεοῦντα πρὸς τὸν μονήρη βίον, καὶ καταφρονεῖν παίθοντα τῶν βασιλικῶν ἀξιωματίων καὶ χρημάτων. Αἰδέσιμος γὰρ ὁ ἀνὴρ πᾶσιν ³⁵ ὑπῆρχεν, διὰ τὸ περὶ ³⁶ ἐξήκοντα χρόνους αὐτὸν ποιῆσαι ἐν τῇ ἐγκλείστῳ (74), καὶ ἀρισταῖς πολλαῖς διαλάμπειν. Πολλῶν τε ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν διαβληθέντων προσκυνεῖν εἰκόνας· ὁμοίως τιμωρίαις καὶ πικροτάταις αἰχμαῖς τοῦτου παρέδωκεν. Ὅρκον δὲ καθολικὸν πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ³⁷ βασιλείαν ἀπήτησεν εἰκόνη ³⁸ μὴ προσκυνῆσαι τινα, μεθ' ὃν καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ψευδώνυμον πατριάρχην ἐπὶ ἀμβωνος ἀνελεθεῖν, καὶ ὑψώσαντα ³⁹ τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ εἴλα ὁμοίαις πεποίηκεν, ὡς οὐκ ἔστι τῶν προσκυνούντων τὰς εἰκόνας· καὶ τοῦτον παραυτὰ στεφανίτην ἀντὶ μονα

VARIÆ LECTIONES.

³¹ fort. πρὸς τοὺς λατροὺς. ³² ἀπὸ ἤθης. — — καταν. τὴν om. A. ³³ ἕως τὸ Βύζας A. f. ³⁴ ἑμμανῆς A. ³⁵ πᾶσαν add. ex A. ³⁶ περὶ add. ex A. ³⁷ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ] τὴν ὑπ' αὐτ. A, ὑπ' αὐτοῦ vulg. ³⁸ τὸ εἰκόνη A, τῷ εἰκ. f. ³⁹ ὑψώσαι A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ipsæ quantocius Istri fluenta prætermans latrones properanter insequitur, quos vulgus Scamares appellabat. Menander De legat. : Τῶν Ἀθάρων σπειραμένων, καὶ εἰς τὰ οἰκία ἀπερχομένων, οἱ Σκαμάρες ἑγχωρίως ὀνομαζόμενοι ἐνεδρεύσαντες ἀπελόντο τῶν αὐτῶν, καὶ ἀργυρῶν, καὶ ἀποσκευῆν. Avaribus fœdere inito domum remeantibus, Scamares vulgo nuncupati equos, pecunias et sarcinas positas insidias rapuerunt. Meursius.

(70) Molem arte vel natura ad maris portum aliquem claudendum, et alti maris fluctus infringendos paratam, μούλον Græcis recentioribus vocatam diximus superius.

(71) An vivum hominem secare sit necessarium, et liceat : inquit regiorum professorum doctrina magis et merito quam ætate decanus Joannes Riolanus Anthropographiæ, sive Anatomicorum lib. 1, cap. 10, quo velut superioribus capitibus anatomes antiquitatem, ortum et progressum describit.

(72) Ita Stephani vitæ auctor apud Surium 28 Novemb. Nicephorus, τῶν βασιλικῶν ἀφορμήσαντες

περιβόλων, e regia irruentes.

(73) Ad Cynegium corpora violenta morte extinctorum, τῶν βιοθανάτων, prius reparata, de quibus ad pag. 253, in Pelagii foveam una cum gentiliis et Saracenorum cadaveribus postmodum projecta, ut superius pag. 353 ex præsentī Nicephori loco declaravimus. Concors accedit auctor Vitæ Stephani junioris protomartyris, et sacrarum imaginum defensoris antesignani, profana pelagii sepulcra unde constituta vel dicta sint exponens : *Martyris cadaver, inquit, trahentes, in ethnicorum reorum foveam projiciunt (ubi prius quidem divi Pelagii martyris templum erat, verum postea vetustate labefactatum impius imperator everterat, atque in sepulcra redegerat, ac Pelagii sepulcretum nuncuparat, τὰ τοῦ Πελαγίου μνημεῖα) adeo ut tunc quoque locum illud haberet : Cum iniquis vir justus deputatus est.*

(74) Nicephorus peramplè historiam hanc persecutus, ἐν οἰκιδίῳ στενωπῶν πάνυ.

χοῦ (75) ἔπεισε γενέσθαι, καὶ κριῶν μεταλαμβάνειν (76), καὶ κιβαρωθῶν ³⁰ ἀνέχεσθαι (77) ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ. Ἄλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἢ δίκη τοῦτον ταῖς τοῦ μισαιφόνου παρέδωκε χερσί. Τῇ δὲ κα' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος ἐκίνησεν κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγάλων διασχίλια ἐξακόσια χελάνδια, ἐξοπλίσας αὐτὰ ἐκ πάντων τῶν θεμάτων. Τούτων δὲ ἐν ταῖς ἀκταῖς προσορμισθέντων (78), καὶ τοῦ βορρᾶ πνεύσαντος, συνετρίβησαν μικροῦ δεῖν ἅπαντα· καὶ ἐπνίγη λαὸς πολὺς, ὥστε τὸν βασιλέα γρίπους ἐκτείνειν (79), καὶ τοὺς νεκροὺς ἀναλέγεσθαι καὶ θάπτειν. Καὶ τῇ ιζ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς εἰσῆλθεν ἀδόξως ἐν τῇ πόλει. Καὶ τῇ κα' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς αὐτῆς δ' Ἰνδικτιῶνος ἐστηλίτευσε καὶ ἤτιμασε τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν (80) ἐπὶ τοῦ Ἰπποδρομίου, παρακελεύσάμενος ἕνα ἕκαστον αὐτῶν ³⁰ κρατεῖν γυναῖκα τῇ χειρὶ, καὶ οὕτως παρελθὲν αὐτοὺς τὸ Ἰπποδρόμιον, ἐμπυρομένους καὶ ὑβρίζομένους ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ. Ὅμοίως καὶ τῇ κα' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἤχθησαν ἐπὶ Ἰπποδρομίας ἐπίσημοι ἄρχοντες ἑνεσακαίδεκα καὶ ἐπόμπευσαν, ὡς κατὰ τοῦ βασιλέως πονηρὰ βουλευσάμενοι, συκοφαντηθέντες οὐκ ³¹ ἐν ἀληθείᾳ, ἀλλὰ φθονῶν αὐτοῖς διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς εὐεεῖς καὶ βωμαλέους ³² καὶ παρὰ πάντων ἐπαινούμενους· τινὰς δὲ αὐτῶν καὶ δι' εὐλάβειαν καὶ ὡς εἰς τὸν προβήθηθέντα Ἐγκλειστον ἀπερχομένους, καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ (81) θριαμβεύοντας, [οὗς

A eorum qui venerarentur imagines se nusquam existere, jurare compulsi, ac confestim ex monacho nuptiales coronas gestare, carnes delibare, et in regia mensa citharædorum vocibus aures præbere persuasit. Sed non multo post divina vindicta hunc in manus Constantini sanguinarii homicidæ tradidit. Cæterum Januarii mensis die vigesimo primo, indictione quarta, imperator bello in Bulgaros moto, chelandiorum bis millia sexcenta Anchialum misit, copiis thematum omnium iis impositis. Cum autem littora navigando semper legerent, boreali vento flante, cuncta paucis exceptis confracta sunt. Immensus sane suffocatorum numerus existit, cadaveribus autem colligendis uncos ferreos demisit imperator, et mortuos undis extractos funereis honoribus prosecutus est. Mensis subinde Julii die decimo septimo, nullo stipatus apparatu, in urbem rediit. Ejusdem porro indictionis quartæ mensis Augusti die vigesimo primo monasticum habitum et institutum publice traduxit in circo, et contemendum oculis omnium exposuit. Monachorum etenim singulos muliere manu apprehensa circi spatium obire, atque ita totius spectantis populi sputis et ludibriis permissos obambulare præcepit. Mensis pariter ejusdem die vigesimo quinto ex spectatissimis proceribus novemdecim numero in circum ducti ignominiosa pompa circumacti sunt,

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ κιβαρωθῶν A f. ³⁰ αὐτῶν] Ἀδδβ̄ν A. ³¹ οὐκ add. ex A. ³² βωμαλέους] Ῥωμαίους A f, βωμαλέστους a, βωμαλαίους vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Coronæ a sponsis acceptæ nuptiis et conjugio nomen στεφανώματος honoris plenum dedere, et ut στέφανος et γάμος promiscue acciperentur, effecere. In femine amplexus et sacrilegum conjugium irruisse monachum (si enim patriarcha Iconomachus prius fuerat) auctorem pudebat dicere. Corollis subjectum nuptialibus, et στεφανίτην visum publicasse contentus, scelus alta mente perpendere concessit: prout incertus auctor p. 441. Commune facinus descripsit Nicephorus pag. 46: Τὸ σεμνὸν μεταμφιεννύμενοι στόλισμα, κομῆται αὐτοὶ ἀντὶ κεκαρμένων διεδείκνυντο, καὶ εἰς λαϊκῶν σχῆμα εὐθὺς μεθρημόζοντο, γυναίξει τε ὁμιλεῖν κατεδέχοντο, καὶ τὸ πρὸς αὐτὰς ἡσπάζοντο συνοικέσιον. *Ejurata professione, ac religioso illo cultu deposito, ex attonsis in comatos mutati sunt, atque ad laicorum speciem traducti, cum uxoribus etiam copulati sunt, et earum se contuberniis illigarunt.* Recolenda superius annotata ad pag. 213 et 238, quibus attestatur pag. sequens 375.

(76) Monachis Græcis ad episcopalem dignitatem evectis, ægrotis quoque ac peregrinantibus carnes comedere nusquam licuit. Cyrilli Calvinolatræ ante annos aliquot exauctorati, et ob impia facinora Sultani jussu teste præfocati, monachalis jejunii delibatis carabibus violati, ut hominem nefarium sede deturbandum, et in exsilium ablegandum, plebs Christiana, et clericorum synodus posceret, potissima causa existit.

(77) Perpendendus canon vicesimus quartus Trullanæ synodi.

(78) *Cum ad petrosas oras applicuissent.* Τραχεῖς τόποι ἢ dicuntur. Act. xvii, *loca aspera*, importuna; ad quæ naves vento flante tutam stationem habere nequeant. Exponit S. Niceph. his verbis, ἀλίμενος γὰρ ὁ τόπος, καὶ τοῖς πλέουσι δυσφορώτατος,

C importuosos enim est locus, et navigantibus difficilis. Non ergo bene, *cum littora legerent*, etc. COMBEJIS.

(79) Δικτύοις περιβαλεῖν, Nicephorus.

(80) Idem, pag. 46.

(81) Αὐτῶν Reg. et Pal.; at Peyr. et Anast. αὐτοῦ, ut editum est. *Ac ejus vitia traducerent*; nempe Constantini apud Stephanum inclusum ad quem itarent; cujus etiam criminis ab eo rei acti sunt. Sic certe fictus ille ex aulico Constantini monachus Gregorius in Vita Stephani, deluso eodem Stephano, ac ab eo monachi habitu derisorie impetrato, cogi se ac socios a Constantino ad Judaismum, ac Sarcenorum impietatem apud eum simulatis lacrymis questus est: ita nimirum persuasum habente tyranno de ipso re ipsa queri, qui ex animo orthodoxi essent, ac Stephano addicti. Cavebat nimirum nequissimus homo quam diligenter ne impius audiret, eoque nomine quaquam in omnibus obsequentissimum ac ejus addictissimum hæresi patriarcham Constantinum sæva nece sustulit, quod secreto prodito susurrans Nestorianismi eum insinulasset. Nihil ad rem, quod redditum est: nec auctor τὰ πάθη, sed πάθος, vel magis τὸν ἄθλιον scripsisset, ut ita de ipsius martyris triumpho loqui voluisset. Hoc sensu Naz. παραδειγματίσας καὶ θριαμβεύσας τὴν ἁμαρτίαν ὡς ἀξίαν ὑβρεως. Pro altera lectione Regi cod. et Pal. maxime facit, quod habet ipse Thephanes Constantini anno 27, pag. 575, abse hic dicta explicans; cum ait dictos proceres idcirco ab eo neci datos, ac in iis Strategium Podapogurum, quod cum alias turpis ac nefariæ libidinis Constantino minister esset, rei peritæus, beato sancti Auxentii incluso (nempe S. Stephano juniori) eas turpitudines sacro exomologesis ritu exponeret. Ὑπονοούμενος τὴν ἐκ τῶν ἐξαγορεύσεων προσγινομένην αὐτῷ αἰτιότητα. Ἐπι-

quasi mala consilia in imperatorem iniissent, quae A καὶ ⁸² ἀπέκτειναν, ὧν εἰσιν οἱ πρωτεύοντες· α' Κων-
 quidem mera calumnia erat, cum re vera imperator
 vultus elegantiam et corporis robur, veras affectus
 et laudis illecebras, ipsis invideret. At enim in eor-
 um nonnullos etiam eorum pietate, quod apud
 praefatum inclusum frequentius venissent, ac
 ejus in tormentis tolerantiam ac triumphos encomiis
 celebrassent, exasperatus saevit, et mortis reos egit,
 inter quos insignes sunt isti; primus Constantinus
 patricius et publici cursus quondam logotheta, quem
 Podopagurum cognominavit, secundus ejus frater
 Strategius patricius et excubitorum domesticus,
 tertius Antiochus, qui cursus etiam logothetae et
 Siciliae ducis munus gessit, quartus David Beseris
 spatharius missus et Opsicii comes, quintus Theo-
 phylactus Iconiensis protospatharius et Thraciae
 dux, sextus Christophorus Himerio patricio spatha-
 rius assignatus, **369** septimus Constantinus spatha-
 rius et imperatorius protostrator, Bardanis pat-
 ricii filius, octavus Theophylactus candidatus
 Marinaei deputatus, et alii. Istos omnes per circum
 ignominiose traductos et ab universo populo sputis
 et maledictis impicti jussos mortis damnavit sen-
 tentia. Ac fratres quidem duos, Constantinum dico
 et Strategium, populo letum eorum multo luctu
 prosequente, in Cynegeio capite truncavit. Enarratis
 populi lacrymis imperator indignatus Procopium
 praefectum, quod rem tolerasset, verberibus mul-
 tavit, et successore suffecto magistratu abrogavit.
 Reliquos omnes effosis oculis in exsilium eiecit,
 eosdemque missis per annos singulos ministris, in
 locis quibus relegati consistebant, singulis singulis
 laurearum centenis plagis verberari vasaunia redun-
 danda jubebat. Mensis autem Augusti die tricesimo
 eademque indictione in cognominem ipsi et ejusdem
 scientiae consortem Constantinum ipse nominis
 putidi homo furis invecus est, quibusdam mona-
 chis clericisque nec non laicis, quos magis fides
 patriarchae amicos putabat, inventis et inductis, qui dicerent: Audivimus patriarcham adversus im-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ οὗτος καὶ — πρωτεύοντες α' om. A, οὗτος καὶ delendum videtur. ⁸¹ στρατηγὸς σπαθάριος A. ⁸² ἐπὶ
 om. A. ⁸³ ἐπαρχὸν A f. ⁸⁴ τύψαι A, τύψασθαι vulg. ⁸⁵ ὁρῶν a. ⁸⁶ Ποδοπαγούρου A, ut supra p. (76,
 Ποδομαγούλου vulg. ⁸⁷ ἐβούλλωσεν A, ἐβούλλωσεν f, ἐβούλωσεν vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

ius probrum quod ex confessionibus illi accedebat. D En ubique quid τὸ πάθη θριαμβεύσαι, sive sua,
 sive etiam Constantini, occasione sua ipsorum
 confitendi, cujus turpitudinum aut conscii fuissent,
 aut ministri; ac quam belle ad Stephani isthaec
 tracta praeconia. COMBERIS.

(82) Idem: Τούτων δ' ἦν Ἀντιόχος μὲν ὁ τῶν
 δημοσίων πραγμάτων τὰς ὑπομνήσεις αὐτῷ διακο-
 μίζων· λογοθέτην δὲ τοῦ δρόμου τὴν ἀξίαν οἱ περὶ
 τὰ βασίλεια καλοῦσι· Ex iis Antiochus magister
 memoriae, de rebus publicis referre solitus: quem
 magistratum logothetam cursus appellare solent.

(83) Beseri, qui supra Σαρακηνοφόρων scriptus,
 satellites: patricios namque et provinciarum rectores
 spatharios habuisse, velut Bellsarius sub Justiniano,
 legitur. Qui sequitur Χριστοφόρος ὁ κατὰ τὸν πα-
 τρικίον Ἰμέριον σπαθάριος exemplo est.

(84) Spatharii adjoineda candidatorum schola:
 ex quo nonnulli, tum apud auctorem, tum in Jure
 Graeco-Romano, σπαθαροκαυδιδάτοι. Nicephorus,

σταντίνος πατρικίος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου γα-
 νόμενος (82), δὲ ἐπωνόμασεν Ποδοπαγούρου, β' ὁ τοῦ-
 του ἀδελφὸς Στρατήγιος ⁸³ πατρικίος καὶ δομέστικος
 τῶν ἐξκουβιτόρων, γ' Ἀντιόχος τε τοῦ δρόμου γαγο-
 νῶς λογοθέτης καὶ στρατηγὸς Σικαλλίας, δ' Δαβὶδ σπα-
 θάριος κατὰ τὸν Βησῆρ (83) καὶ κόμης τοῦ Ὀφικίου,
 ε' Θεοφύλακτος ὁ Ἰκονιάτης πρωτοσπαθάριος καὶ
 στρατηγὸς τῆς Θράκης, ζ' Χριστοφόρος ὁ κατὰ τὸν
 πατρικίον Ἰμέριον σπαθάριος, ζ' Κωνσταντίνος
 σπαθάριος καὶ βασιλικὸς πρωτοστράτωρ, ὁ υἱὸς τοῦ
 πατρικίου Βαρδάνου, η' Θεοφύλακτος καυδιδάτος (84)
 ὁ κατὰ τὸν Μαρινάκην, καὶ ἕτεροι· τοὺτους ἐπὶ τῆς
 ἱπποδρομίας στηλιτεύσας, καὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ
 ἐμπυροσθῆναι καὶ ἀνασκαφῆναι ποιήσας, ἔδωκεν ἀπό-
 φασιν. Καὶ τοὺς μὲν δύο ἀδελφούς, Κωνσταντίνον
 φημι καὶ Στρατήγιον ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισεν,
 πολλοὺ ἄλλους θρήνου γενομένους ἐπ' αὐτοῖς ἐπὶ ⁸⁵ παντὶ τῷ
 λαῷ· ὥστε μαθόντα τοῦτο τὸν βασιλεῖα ἀγανακτῆσαι,
 καὶ τὸν ὑπαρχον ⁸⁶ Προκόπιον τύψαι καὶ διαδέξασθαι,
 ὡς τοῦτο καταδεξάμενον. Τοὺς δὲ λοιποὺς πάντας
 τυφλώσας ⁸⁷ ἐξώρισεν, οὗς καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος
 ἀποστῆλων ὁ ἀπονοίας ἀνάμεστος ἐν οἷς ὑπῆρχον
 τόποις ἀνά ἕκατὸν βουνιούρων ἐκέλευσε τύπτεσθαι.
 Τῇ δὲ λ' τοῦ αὐτοῦ Αὐγουστοῦ μηνὸς τῆς αὐτῆς ἰνδι-
 κτιῶνος (85) ἐμάνη ὁ δυσώθυμος κατὰ τοῦ συνουσί-
 μου αὐτοῦ καὶ σύμφρονος πατριάρχου· καὶ εὐρών ⁸⁸
 τινὰς μοναχοὺς τε κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς μύστας
 αὐτοῦ φίλους παρεσκεύασεν εἰπεῖν αὐτοῖς, ὅτι Ἠκού-
 σασιν τοῦ πατριάρχου λαλοῦντος μετὰ τοῦ Πο-
 δοπαγούρου ⁸⁹ (86) κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέ-
 στειλεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ, ἵνα
 ἐλέγξωσιν αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ ἐκείνῳ ἀρνεῖσθαι ἐποίη-
 σεν αὐτοὺς ὁμοῦσαι εἰς τὰ τίμια ξύλα, ὅτι εἰ Ἐκ τοῦ
 πατριάρχου ἠκούσαμεν τὰς λοιδορίας ταύτας. Ἐν
 τούτοις οὖν ἀποστειλάς ἐβούλλωσεν ⁸⁹ τὸ πατριαρχ-
 εῖον (87)· καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν τῇ Ἱερικῇ (88),
 καὶ πάλιν ἐν τῇ Πριγκίπῳ (89).

pag. 47 exponit, ἀσπιδοφόρος, καὶ δορυφόρος, ut
 spatharios Suidas vocat σωματοφύλακας.

(85) Crudelibus gestis istiusmodi Copronymi
 enarratis, subnectit Nicephorus: Ταῦτα δὲ πάντα
 ἐπράττετο κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα τῆς πρώτης
 ἰνδικτιῶνος.

(86) Anastasius, Podopaguro.

(87) Fili foribus hinc, liminibus illinc affixi ex-
 tremis, si regium sigillum hodie impresserint
 Turcae, domo quemquam exire, vel in eam pen-
 trare prohibent. In eos mos iste a Graecis deriva-
 tus. Patriarchium itaque sigillo munitum Constan-
 tinum patriarcham omni ingressu arcebat. Ἐσφρά-
 γισε τὰ τῶν ἐκκλησιῶν κειμηλιαρχεῖα, legitur su-
 perius pag. 361.

(88) Miscella, in Iberia. Corrupte. Certior et sa-
 nior

(89) Principus, Praecones, Panormus, Prote,
 Daphnusia, Hiera, Platea, Oxa, et aliae, Propontis
 et Cyziceni eius ad CP. insulae.

peratorem cum Podopaguro loquentem. Mox eos criminis illum convicturos in patriarchæ ædes submisit. Ille crimen admissum negans, ut illud in veneranda ligna jurati æsserent, eos compulsi, affirmaruntque: «Ejusmodi convicia ex patriarchæ ore audivimus.» Missis igitur qui patriarchales ædes regio sigillo obsignarent, ipsum patriarcham primum Hieriam, tum in Principum insulam, exsulem deportari sanxit.

A. M. 6258. — *Κωνσταντινουπόλεως επισκόπου Α Νικήτα Έτος α'.*

Τούτω τῷ ἔτει Ἀδελλᾶς Ἰβιναλλ (90) τέθνηκεν, πτωθέντος ἐπ' αὐτὸν ⁴⁴ τοῦ πύργου, ἐν ᾧ ἐφρουρεῖτο· ὁ δὲ Ἀδελλᾶς ἀμηρεῶν πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ Χριστιανοῖς ἐνεδείξατο. Τοὺς γὰρ σταυρούς τῶν ἐκκλησιῶν (91) ἀφείλεν, καὶ παννυχεῖν ἐκώλυσε καὶ μανθάνειν τὰ ἑαυτῶν γράμματα· οἱ δὲ λεγόμενοι ⁴⁵ παρ' αὐτοῖς Ἀρουρίται, ὃ ἐρμηνεύεται, ζηλωταί, κατὰ τὴν Παλμυρηνὴν ἐπανέστησαν ἔρημον. Ἄλλ' ἐκείνων μὲν ἡ κακία πρὸς τὰς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὡς ἀπίστων ⁴⁶ προφανής. Ὁ δὲ Χριστιανῶν βασιλεῶν ἀπάτοις Θεοῦ κρίμασιν ἴσως, ὡς τοῦ Ἰσραὴλ ὁ μανιώδης Ἀχαάθ, πολλῶν χεῖρονα τῆς τῶν Ἀράβων μανίας τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ὀρθοδόξοις ἐπισκόποις καὶ μοναχοῖς τε καὶ ⁴⁷ λαϊκοῖς, ἀργουσί τε καὶ ἀρχομένοις ἐπεδείξατο. πανταχοῦ μὲν τὰς πρεσβείας τῆς ἀγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐγγράφως ὡς ἀνοφελεῖς καὶ ἀγράφως ἀποκηρύττων, δι' ὧν ἡμῖν πηγάζει πᾶσα βοήθεια, καὶ τὰ ἅγια λείψανα αὐτῶν κατορύττων, καὶ ἀφανῆ ποίων, εἴ ποῦ τινος ἐπισήμου ⁴⁸ ἠκούετο, πρὸς ὑγίειαν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀνακειμένον, καί, ὡς ἔθος, ὑπὸ τῶν εὐσεβοῦντων τιμώμενον ⁴⁹ αὐτίκα γοῦν ὁ θάνατος κατὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἀσεβοῦντων, ἠπειλεῖτο ⁵⁰, δημεύσεις τε καὶ ἐξορίαι καὶ βάσανοι. Τὸ δὲ θεοχαριτώτατον λείψανον, οἷά τις θησαυρὸς τῶν ἐχόντων, ἐπαίρετο ἀφανὲς τοῦ λοιποῦ γενόμενον. Τοιοῦτον γοῦν τι καὶ εἰς τὸ τιμαλφέστατον λείψανον τῆς πανευφήμου Μάρτυρος Εὐφημίας ὁ ἀνόσιος βασιλεὺς διεπράξατο, βυθίσας αὐτὸ σὺν τῇ λάρνακι, μὴ φέρον ὄρᾶν μυροδοῦσαν αὐτὴν ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐλέγχουσαν αὐτοῦ τὰ κατὰ τῶν πρεσβειῶν ληρήματα ⁵¹. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ὁ ⁵² φυλάσσειν τὰ ὅσα τῶν εὐαρεστοῦντων αὐτῷ ⁵³, κατὰ τὰ Λόγια, ἀσινὲς τοῦτο διεφύλαξεν, πάλιν ἀναδείξας αὐτὸ ἐν τῇ Ἀθήμῳ νήσῳ ⁵⁴. Διὰ γὰρ νυκτερινῆς ὁράσεως κινούμενον ⁵⁵ ἀρθῆναι προσέταξεν καὶ φυλάττεσθαι. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντινῶν καὶ Εἰρήνης τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, Ἰνδικτιῶνι τετάρτῃ, μετὰ τῆς πρεπούσης τιμῆς ἐπανήλθεν ἐν τῷ τεμένει αὐτῆς. Ὁ αὐτὸς μὲν ὁ τῶν ἐκκλη-

A. C. 758. — *Copteos episcopi Nicetæ annus primus.*

Hoc anno Abdellas Ibinalli turre, in qua eustodiebatur, corruente extinctus est. Porro Abdellas ameratam gerens Christianis imperio subjectis multa mala intulit. Crucibus enim ecclesiarum fastigio superpositis deponi jussis, nocturnos conventus celebrare, et litteras doceri prohibuit. Arurite porro, intellige zelotas, seditionem ad Palmyrenum desertum inter eos excitarunt. Et illorum quidem, ceu a fide alienorum, in Dei ecclesias odium manifestum. Imperatoris vero secreto Dei judicio Christianis præpositi, furentis quondam apud Israelitas Achab omnino similis insanie, Arabes longe superans rabies crudeliora in orthodoxos episcopos, **370** monachos et populares, nec non in optimates ac inferiores sibi subditos exercuit supplicia. Preces ad sanctam Virginem Dei Genitricem et omnes sanctos tum scriptis tum mente conceptas, ex quibus auxilium omne nobis scaturit, tanquam inutiles, ex omni loco eliminavit, sanctorum quoque reliquias ad animarum corporumque curandam salutem repositas, et pro Christiano more ab iis, qui pietatem colunt, in pretio habitas, ubi cujuslibet sancti audirentur, ipse e sacris loculis effodit, et ne uspiam amplius exstarent, penitus abolevit. In eos itaque qui venerarentur velut in impios honorum proscriptiones, exsilia, supplicia comminabatur. Ubicumque reliquie Dei quam maxime favorem concilians, tanquam pretiosus possidentium thesaurus, habebantur, eas quam citius de reliquo non videndas e medio tollebat. Quippiam hujusmodi in pretiosissimum celeberrimæ martyris Euphemie corpus irreligiosus imperator exercuit, ubi nimirum illud in maris profundum cum ipso loculo demersit, martyrem sub Christianæ plebis conspectum sanctis unguentis exsudentem videre, ac ita deliria contra sanctorum preces deblaterata coarguentem non ferens. Deus autem, qui ex Scripturæ verbis ossa sibi placitorum custodit, illæsum illud serva

VARIAE LECTIONES.

⁴⁴ αὐτὸν Α, αὐτῷ vulg. ⁴⁵ λεγόμενοι add. ex Α. ⁴⁶ ἀπίστων Α, ἀπιστῶν vulg. ⁴⁷ καὶ add. ex Α. ⁴⁸ ἐπισήμου Α, ἁγίου vulg. ⁴⁹ ἀνακειμένον — τιμώμενον Α, ἀνακειμένον — τιμώμενον vulg. ⁵⁰ ἠπειλεῖτο ἠπειλητο Α, ἠπηλεῖτο vulg. ⁵¹ ληρήματα Α. ⁵² ὁ ante φυλ. add. ex Α. ⁵³ αὐτὸ Α α, αὐτὰ vulg. ⁵⁴ τῇ Α, νήσῳ Α, τῇ Α. τῇ ν. vulg. ⁵⁵ κινούμενον Α, κείμενον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

nior Nicephorus: Εὐθὺς ἐκαίνον ἐξόριστον ἐν τῇ Δορυλαῖαν dictum referunt *Orig. CP.* Distingue porro Ἱερὰ, οὕτω καλούμενον βασιλικῷ παλατίῳ ἀντιπέρα πρὸς εὐρον ἀνεμῶν τοῦ Βυζαντίου κειμένου. *Statim in Hieriam relegatur. Est hoc imperatoris palatium e regione CP. ad subsolanum positum.* Α Justiniano conditum, et a Justino consummatum, et ab Ἰβρας, Junonis, prius ibi culte nomine Ἱε-

Ἱερεῖαν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ. Hoc ad Propontidis fauces et mare superius, Hieria ad urbem sita.

(90) Anastasius, *Abdellas Ibinalli*; clarius *Miscella, Abdellas filius Ali.*

(91) Ut apparentes in ecclesiis cruces Saraceni deficiant, vide *Turcograciæ* pagg. 168 et 169.

vit, ipsum ad Lemnum insulam enatare faciens. A Al litus quippe projectum per nocturnam visionem tolli commonuit, et occultum teneri. Subpientissimis vero imperatoribus Constantino et Irene, indictione quarta, cum debito honore in proprium sibi templum denuo relatum fuit. Iste quidem communis ecclesiarum hostis æde illa sacra profanata, armamentum fecerat et stercoreibus excipiendis male dicaverat, locum autem expurgatum et expiatum denuo ecclesiam consecraverunt, cum arguendæ Constantini unius impietati, tum alterius in Deum religionis demonstrandæ monumentum. Hoc porro mirandum et relatu dignum portentum a morte nefarii istius imperatoris circa annos duos et viginti una cum pientissimis imperatoribus et Tarasio, sanctissimo patriarcha, nos ipsi conspeximus, et quamvis indigni, ea tamen gratia a Deo cumulati, illud venerati sumus. Cæterum mensis Novembris die decimo sexto ejusdem quintæ indictionis Nicetas, a Sclavis originem ducens eunuchus, præter fas canonum Cpoleos patriarcha imperatoris suffragio consecratur. Ea vero contigit imbris penuria, ut neque ros levis e cælo decideret, et, aqua Cpoll omnino deficiente, aquæductus et balnea ex integro exaruerunt, cum prius aquarum scaturigines et fontes perpetuo fluxu currentes aeris 371 siccitate constitissent. His visis imperator Valentiniani aquæductum, qui cum usque ad Heraclii tempora perdurasset, tum ab Arabibus everesus fuerat, instaurare cœpit: quamobrem electos ex variis locis artifices in unum collegit, ex Asia quidem et Ponto ædificatores mille, et lævigatores ducentos, e Græcia et adjacentibus insulis ostracarios quingentos, ex ipsa Thracia operarum millia quinque et figulos ducentos, proceresque, qui opus urgerent, præfecit, et patricium unum, cujus curæ summa omnium demandata. Absoluto igitur opere aqua in urbem deducta. Quinta porro indictione sensus ejusdem secum consortes duces, et idoneos ejus nequitia promovendæ opifces ad imperii dignitates evehit. Michaelēm quidem Melisse-

σῶν ἰχθῶρς κοινώσας ἀρμαμέντον καὶ κοπροθέσιον⁹³ ἐποίησεν. Αὐτοὶ δὲ ἀνακαθήραντες τοῦτο, πάλιν καθ-
 ἰέρωσαν, πρὸς ἐλεγχον μὲν τῆς τοῦτου ἀθεότητος,
 ἑνδειξίν δὲ τῆς τούτων⁹⁴ θεοσεβείας(92). Τοῦτο δὲ τὸ
 θαυμαστὸν καὶ ἀξιογράφον θαῦμα μετὰ χρόνου κβ'
 τῆς τοῦ παρνόμου τελευταῆς σὺν τοῖς εὐσεβεστάτοις
 βασιλεῦσι καὶ Ταρασίῳ τῷ⁹⁵ ἀγιοτάτῳ πατριάρ-
 χῃ (93) ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, καὶ σὺν αὐτοῖς κατησπα-
 σάμεθα, ὡς ἀνάξιοι⁹⁷, μεγάλης ἀξιοθέντες χάριτος.
 Τῇ δὲ ἑκκαίδεκάτῃ τοῦ⁹⁶ Νοεμβρίου μηνὸς τῆς αὐ-
 τῆς πέμπτῃς ἰνδικτιῶνος ψήφῳ τοῦ βασιλέως χειρο-
 τονεῖται Νικήτας· ὁ ἀπὸ Σκλάβων⁹⁸ (94) εὐνούχος
 ἀθέσμως πατριάρχῃς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἐγέν-
 νητο ἀβροχία, ὥστε μὴδὲ ἄρδσον πασεῖν ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ· καὶ ἐξέλιπε παντελῶς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πόλεως.
 Β Καὶ ἤρρησαν τὰ τε δοχεῖα καὶ τὰ λουτρά, οὐ μὴν δὲ⁹⁹
 καὶ τὰ πηγαῖα νάματα τὰ ἀεννάως ῥέοντα πρότερον.
 Τοῦτο ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἤρξατο ἀνακαινίζειν τὸν Οὐα-
 λεντινιανὸν¹⁰¹ ἀγωγὸν μέχρι Ἡρακλείου χρηματί-
 σαντα, καὶ ὑπὸ τῶν Ἀράβων (95) καταστραφέντα,
 ἐπιλεξάμενος¹⁰⁰ δὲ ἐκ διαφόρων τόπων τεχνίτας,
 ἤγαγεν ἀπὸ μὲν Ἀσίας καὶ Πόντου οἰκοδόμους χι-
 λίους καὶ χρίστας (96) διακοσίους· ἀπὸ δὲ τῆς Ἑλ-
 λάδος καὶ τῶν νησιῶν¹⁰² ὀστρακάρους (97) πεντα-
 κοσίους· ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς Θράκης ὀπέρας πενταχι-
 σίλους καὶ κερραμοποιοὺς διακοσίους· καὶ ἐπέστησεν
 αὐτοῖς ἀρχοντας ἐργοδιώκτας, καὶ ἓνα τῶν πατρι-
 κίων. Καὶ οὕτω τελεσθέντος τοῦ ἔργου εἰσῆλθεν τὸ
 ὕδωρ ἐν τῇ πόλει. Τῇ δὲ αὐτῇ πέμπτῃ ἰνδικτιῶνι
 προσβάλλεται στρατηγὸς ὁμόφρονος αὐτοῦ, καὶ τῆς
 κακίας αὐτοῦ ἐπαξίους ἐργάτας, Μιχαὴλ μὲν τὸν
 Μελισσηνὸν ἐν τῷ θέματι τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ Μι-
 χαὴλ τὸν Λαχανοδράκοντα εἰς Θρακησίους, εἰς δὲ Βου-
 κελλαρίους Μάνην τὸν τῆς¹⁰³ κακίας ἐπώνυμον. Καὶ
 τίς ἱκανὸς διηγεῖσθαι τὰ τούτων ἀνοσιουργήματα,
 ἃ μερικῶς ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις συγγράφομεν; Πάντα
 γὰρ κατὰ μέρος συγγράφειν τὰ τούτων ἔργα πρὸς
 θεραπείαν τοῦ κρατούντος γινόμενα, οὐδ' αὐτὸν αἰ-
 μαὶ τὸν κόσμον χωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία, εὐαγ-
 γελικῶς εἰπεῖν οἰκειότερον.

VARIÆ LECTIONES.

⁹² φιλῶς κόπρον ὡν κοπροθέσια καὶ ἐποίησεν a in mg. ⁹³ τούτων A, τούτου vulg. ⁹⁴ Ταρασίῳ τῷ add. ex A. ⁹⁵ ὡς δέξιον A a. ⁹⁶ τοῦ add. ex A. ⁹⁷ ὁ ἀπὸ Σκλ. om. A. ⁹⁸ οὐ μὴν δὲ A, οὐ μὴν τε vulg. ⁹⁹ τοῦ Οὐαλεντινιανου A. ¹⁰⁰ ἐπιλεξ. δὲ A, διαλεξάμ. vulg. ¹⁰¹ τῶν νησιῶν A I, νήσων vulg. ¹⁰² τῆς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) *Scripto, ac viva voce proscribens.* Interpr. ad D humana injuria sic mutilatus, ut eunuchus fuit S. Ignatius, jure postmodum creatus patriarcha Constantinopolitanus. *COMBESIS.*
 (93) Codicum omnium una est lectio. Anastasius et Miscella inversis litteris habent, *ab Asaribus*: atque ita Ἀσάρων legendum cum Nicephoro scribente, ὑπὸ Ἀσάρων ἐπὶ τῶν Ἡρακλείου χρόνων καταστραφέντα.
 (94) Anastasius, *linitores*; τὸ, χρίζειν, apud recentiores *calce dealbare* est: et χρίστης, *linitor* ejusmodi.
 (97) Tegularum testarumque fragmenta minutim contusa calceque delibuta cementum efficiunt solidissimum, et vix aqua penetrandum. Illud est ὀστρακίον. Qui præparat, tundit, miscet, linit, ὀστρακάρης, vel ὀστρακάρης; magis barbære dici auditus. Reliqua Nicephorus.

(93) Addit uterque, *Tarasio.*

(94) Utrum peregrinæ et exteræ gentis Sclavinorum hominem, vel libertum intelligat, (σκλάβος enim captivus est, et servus recentioribus Græcis) mihi non constat. — Libertusne, cujus ea ratione ordinatio illegitima dicatur? Aut forsan, meliusque, quia eunuchus; sponte scilicet eviratus, ad *ulæ obsequium, quod clero inhabilem facit*; non

num Orientalium themati, alium Michaellem Lachanodraconem Thracensium, Bucellariis Marcetum quemdam, ex nomine vesaniae dantem argumenta, praefecit. Quis vero horum scelera enarrando satis erit, quae pariter suis locis a nobis perstringentur? nam si omnia singulatim, quae ipsi morem imperatori gerentes admiserunt, conscriberentur, libros, qui de ea re compilandi essent, mundum ipsum vix posse capere, ut proprie cum evangelista loquar, non arbitror.

A. M. 6259. — Ῥώμης ἐπισκόπου Στεφάνου Α. A. C. 759. — Romae episcopi Stephani annus primus.

Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ς', Ἰνδικτιῶνος ς', ἤχθη Κωνσταντῖνος ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης ἀπὸ τῆς Πριγκίπου νήσου· καὶ ἔδειρεν αὐτὸν ὁ τύραννος Κωνσταντῖνος, ὡς μὴ ἰσχύειν ⁶⁹ αὐτὸν βαδίσει. Ἐκέλευσε δὲ αὐτὸν εἰς φορεῖον βασταχθῆναι, καὶ ἀπαλθόντα καθίσει· ἐν τῇ σολαίᾳ ⁶⁸ (98) τῆς Μεγάλτης Ἐκκλησίας. Καὶ ἀσκηρῆτις ἦν σὺν αὐτῷ βαστάζων τόμον χάρτου, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τούτου αἰτία. Παντὸς δὲ τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως ἐκ διαταγῆς βασιλικῆς ἐκείσε ἀθροισθέντος καὶ ὄρωντος, ὕπανεγινώσκειτο ὁ χάρτης εἰς ἐπήκουον παντὸς τοῦ λαοῦ. Καὶ καθ' ἕκαστον ⁶⁷ κεφάλαιον ἔπαιεν ⁶⁸ αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ὁ ἀσκηρῆτις, τοῦ πατριάρχου Νικήτου ἐν τῷ συνθρόνῳ (99) καθιζομένου καὶ θεωροῦντος ⁶⁹. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀναθιβάσαντες αὐτὸν ⁷⁰ ἐν τῷ ἄμβωνι καὶ στήσαντες ὄρθιον, ἔλαβεν Νικήτας τὸν χάρτην, καὶ ἀποστείλας ἐπισκόπους, καὶ λαβὼν τὸ ὠμοφόριον (1) αὐτοῦ ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν, καὶ ἐπονομάσαντες Ἰκονιόφιν ἐξέωσαν αὐτὸν ὀπισθοφανῶς τῆς ἐκκλησίας. Τῇ δὲ δεξιῇ ἡμέρᾳ ἰπποδρομίας οὐσης ἐψίλωσαν αὐτοῦ τὴν ὄψιν, καὶ ἐγύμνασαν αὐτοῦ τὴν γενεῖάδα καὶ τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας καὶ τῶν ὀφρύων. Καὶ ἐνδύσαντες αὐτὸν σιρκὴν καὶ ἀμανίκωτον κοντὸν ⁷¹ (2) ἐκάθισαν αὐτὸν ἐπὶ θνοῦ σαγματωμένου ἐξανάστροφα κρατοῦντα τὴν οὐρὰν αὐτοῦ. Καὶ ἐξήνεγκαν διὰ τοῦ διππίου ⁷² εἰς τὸ ἰπποδρόμιον, τοῦ λαοῦ παντὸς καὶ τοῦ δήμου ἀνασκάπτοντος καὶ ἐμπτύοντος αὐτὸν. Ἔσυρε δὲ τὸν θνον Κωνσταντῖνος ⁷³ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ῥινοκοπημένος. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ ἐν τοῖς δῆμοις, κατήλθον καὶ ἐνέπτυσαν, καὶ κόνιν ἐπέβριπτον ἐπ' αὐτόν. Ἐνέγκαντες δὲ αὐτὸν εἰς τὸ στάμα (3), ἐβρίψαν αὐτὸν ἐκ τοῦ θνου, καὶ ἐπάτησαν

Hoc anno mensis Octobris die sexto, indictione sexta, Constantinus falsi nominis patriarcha ex insula Principis in urbem accitus, tot verbera a tyranno Constantino tulit, ut pedibus suis progredi non valeret. Eum itaque lectica efferri, et a se digressum in ecclesiae Magnae solea considerare iussit. Aderat porro unus asecretis praefereus libellum, quo omnia accusationum capita descripta erant. Universo autem urbis populo imperatoris jussu congregato et spectante, in omnium auditu libellus ille publice recitabatur, et ad singula capita faciem ejus asecretis percutiebat, patriarcha Niceta in throni consessu sedente ac omnia prospiciente. Eo deinde in ambonem evecto, et recto in pedes constituto, libellum accepit Nicetas, mox episcopo ad eum misso, et anathemate in eum pronuntiato, pallium sustulerunt, Scotiopsimque saepius vocitatum retrogrado passu ab ecclesia jusserunt excedere. Sequenti vero luce ludis 372 in circo celebratis, universam ejus faciem depilantes, barbam, supercilia atque capillitium abrasere, et serico brevi et sine manicis vestimento indutum in asinum clitellis instructum, facie retro versa, adeo ut manibus caudam teneret, imposuere, atque per diipium in circum produxere, plebe universa ipsisque factionibus eum, conviciis atque sputis prosequentibus. Constantinus vero ejus nepos praecisis naribus deformis asinum trahebat. Cum autem ad factionum locum devenit, tum omnes sputis eum denuo respargere et pulverem in eum projicere. Ad locum deinde quo consistunt equi adductum, asino praecipitem deturbaverunt, ejusque demum collo

VARIAE LECTIONES.

⁶⁹ ἰσχύειν Α, δύνασθαι vulg. ⁶⁸ σολαία Α. ⁶⁷ καθ' ἕκαστον Α, καθ' ἕν vulg. ⁶⁸ ἔπαιεν Α, ἔπαιεν vulg. ⁶⁹ θεωροῦντος Α, ὄρωντος vulg. ⁷⁰ αὐτόν add. ex Α. ⁷¹ κονδὸν Α. ⁷² διὰ τοῦ ἰππίου Α. ⁷³ ὁ add. ex Α.

JAC. GOARI NOTAE.

(98) Quam variis modis Graecus soleas scribatur, in Euchologicis expositum. Hic praeter litteras genus quoque mutat. Soleas porro ad sacri tribunalis septa gradus est transversam ecclesiam occupans; ac si in extrema ecclesiarum navi praee altaris et sacri septi foribus gradus, quo in eum ascenderemus, occurreret. Is est diaconorum et lectorum sedes, et ex eo tanquam e solio (ex quo facta appellatio) sacra communio et Christi regis corpus in populum distribuitur. In eo stans Constantinus, tanquam in edito opprobrii paenarumque sibi inflictarum spectaculum Christianae plebi exhibuit. Anastasius, in ecclesiae gremio.

(99) Sedem episcopo in ecclesia editiorem, ex qua populum omnem in ecclesia prospectat, et a dextris sinistrisque sacerdotes habet assessores, ὀνόθρονον exjstima. Euchologium. Concessionem posuit Anastasius.

(1) Haec est quam depositionem realem vocant,

sen degradationem, quam et mortis poena secuta sit. Percussio illa in faciem ipso libello fiebat, eratque id moris in judiciis. Sic et Heraclium in Crispo, seu Prisco fecisse habes apud S. Nicephorum. COMBEPIS.

(2) Aestimo fuisse casulam sacerdotalem, vel saccum patriarchalem, conciliando opprobrio brevissimam: Ea enim est ἀμανίκωτος, id est ἀνεμανικίων, manicis, ut totum involvens corpus, caret. Κοντός, non contam modo, sed brevi quoque respondere lege apud Meursium. De sacco vide Euchologica.

(3) Anastasius, et Miscella, ad consistorium. Optime. Circi tamen intellige metam et locum, quo equi currusque peracto cursu consistunt. Hinc recentius verbum σταματῶ, et σταματίζω, sisto, consisto, exspecto. Στάμαν leges apud Meursium stationem haud inepte interpretantem.

pedibus conculcato, e factionum regione considens, item sales, jocos, ludibria in se deblaterata, donec absolventur ludi, coegerunt audire. Ad hæc mensis Augusti die decimo quinto, missis ad eum patriiciis, interrogat: *Quid de fide nostra, et ea quam habuimus synodo sentis?* Is vero animi plane vani homuncio: *Optime, respondet, credis, et synodum recte celebrasti*, nimirum hoc pacto imperatorem rursus placare sperans. Illi dato responso citius subinferunt: *Hoc unum erat, quod ex impuro ore tuo audire volebamus. Nunc itaque in tenebras et in malam horam perge*. Itaque sententia in eum lata in Cyneegio capite truncatus est. Ejus porro caput auribus devinctum in Milio per continuos tres dies populo spectandum suspendere, corpus autem rudente ad pedem alligata tractum cum morte violenta sublatorum cadaveribus projicere, ac pariter caput post idem dierum trium spatium suspendio solutum illuc eodem deportavere. O feritatem, o crudelitatem et inhumanam illius belluæ truculentiam! Nunquid sacrum lavacrum revereri non debuerat homo perditus? Duos quippe ejus liberos ex tertia conjuge natos inter ulnas patriarcha exceperat, verum ferinis moribus agitated animæ prorsus ferinæ argumenta dedit. Cæterum ab hoc tempore majori vesania in sanctas Dei ecclesias ferebatur. Misit enim qui Petrum venerabilem columnicolum a petra exturbaret eumque dogmatibus suis repugnantem (1) vivum pedibus vinctum ac per medias urbis vias pertractum inter Pelagii cadavera projici jussit, alios vero saccis inclusos lapidibusque degravatos in pelagi profundum demergi. Oculorum orbitates, concisiones narium, flagrorum lacerationes, et omne suppliciorum genus adversus religiosos molitus est. Et hæc quidem in urbe ab imperatore agebantur, et a cæteris qui cum eo sentiebant, per Antonium dicitur patricium et scholarum 373 domesticum, Petrum quoque magistrum et ordinum milites, qui ipsius impietatem animo penitus imbibent, in exteris vero provinciis per duces supra nominatos eadem nefanda facinora perpetravit. Interim ipse citharodorum concentibus et conviviis genialiter indulgens, turpiloquiis et saltationibus familiares exercebat. Ac si nonnemo quandoque vel lapsus vel læsus usitatum Christianis vocem, o Dei Genitrix, adjuva, emisisset, aut sacras vigiliis ducere, aut ecclesiis frequentare, aut caste vivere, aut juramentis non invidice uti deprehensus fuisset, contestim majestatis reus tormentis examinabatur.

VARIÆ LECTIONES.

¹ πέμπει] ἀποστέλλει A. ² καὶ δηλοῖ αὐτῷ A. ³ ἦς A. ἦν vulg. ⁴ εἰς ἐνδ. A, εἰς τὴν ἐνδ ⁵ μετὰ τρεῖς A, μετ' αὐτὰς τρεῖς vulg. ⁶ οὖν om. A. ⁷ ἀπὸ πέτρας, καὶ μὴ A, τὸν μὴ vulg. ⁸ λιθίοις vulg. ⁹ τυφλῶν A, τυφλῶνων vulg. ¹⁰ ξαίνων] ξέων vulg. ¹¹ ὀρχησμοῖς A, ὀρχισμο ¹² ἀφῆκε A, ἀνῆκε vulg. ¹³ ἡ εὐλαβεία — ἀφειδῶς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Filios Copronymi tres baptismi aquis lustraverat Constantinus, et ulnis susceperat.—Latet me unde P. Goar in not. tres Constantini filios habuerit; nisi eum memoria sefellit: tertius enim Nicetas abrogata jam Constant. dignitate natus videatur. *COMBESIS.*

τὸν τράχηλον αὐτοῦ· καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἀπὸ τῶν δῆμων, ἤκουεν παρ' αὐτῶν σκωπτικοῦς· ἕως τῆς ἀπολύσεως τοῦ Ἰππικίου. Καὶ τῆ ἰε' τοῦ οὐστου μηνὸς πέμπει ¹ πρὸς αὐτὸν τοὺς πατρίκιοι καὶ λέγει αὐτῷ ²· *Τί λέγεις περὶ τῆς πῆμων καὶ τῆς συνόδου ἧς* ³ ἐποιήσαμέν ματαιωθεὶς τὰς φρένας ἀπεκρίθη, ὅτι *Καὶ πιστεύεις, καὶ τὴν σύνοδον πεποιήκας*, οὐδὲν τούτου πάλιν ἐξευμενίσασθαι αὐτόν. Οἱ δὲ βδὲως ἀποκριθέντες εἶπον· *Ἡμεῖς τοῦτο ἠθέλομεν ἀκοῦσαι ἐκ τοῦ μισθοῦ σου στόματος*. ⁴ καὶ τοῦ κῦν ἀπελθε εἰς τὸ σκοτόρ καὶ εἰς τὸ θεμα· καὶ οὕτω λαβὼν τὴν ἀπόφασιν ἀπεκεῖ εἰς τὸ Κυνήγιον. Καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν αὐτοῦ ὠτων δῆσαντες, ⁵ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐν τῷ ἐκρέμασαν εἰς Ἰνδειξιν ⁶ τοῦ λαοῦ. Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦ δῆσαντες καλωδίω τὸν πόδα μετὰ τῶν βιοθέρβιψαν· ὁμοίως καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ ἡμέρας ἀπαγαγόντες ἐρβίψαν. Ἐκ τῆς ἀλογίωμότητος καὶ ἀσπλαγχνίας τοῦ ἀνημέρου οὐκ ἠδέσθη τὴν ἀγίαν κολυμβήθραν (4) ὁ Δύο γὰρ τέκνα αὐτοῦ ἐκ τῆς τρίτης γυναίκαταις ἀγκάλαις αὐτοῦ δεξάμενος ἦν. Πάντοτε θηριώδης τὸν τρόπον καὶ ἀνήμερος ἦν. Ἀπὸ τοῦ τοῦ χρόνου πλείονι μανίᾳ κατὰ τῶν ἀγιωσιῶν ἐχρήσατο. Ἀποστείλας γὰρ κατήνεγκε τὸν ἀοιδίμον στυλιτὴν ἀπὸ πέτρας, καὶ μὴ ξαντὰ τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ ζῶντα δῆσας τῶν ἐν τοῖς Πελαγίοις (5) καὶ τοῦτον διὰ τῆς συρόμενον ἐκέλευσε ῥιφῆναι, ἄλλους ἐν δεσμῶν, καὶ λίθους ⁷ προσαρτείζων, ἐν τῷ βίπτεισθαι προσέτατεν, τυφλῶν ⁸, ῥικμάστιξι ξαίνων ⁹, καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως κεύσεδούτων ἐπινοῶν· καὶ ἐν μὲν τῇ πόλει τοῦ ταῦτα ἔδρα καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ, νίου, φημὶ, πατρικίου καὶ δομειστικού τῶν καὶ Πέτρου μαγίστρου, καὶ τοῦ ἐκπαιθευθέντος αὐτοῦ λαοῦ τῶν ταγματῶν· ἐν δὲ τοῖς ἔξω θδιὰ τῶν προβήθῆντων στρατηγῶν. Αὐτὸς δὲ ὠφθαλμοῖς ἐχαιρεν καὶ συμποσιασμοῖς, αἰσχροῖς καὶ ὀρχησμοῖς ¹⁰ ἐκπαιδεύων τοὺς περὶ καὶ εἶπου τις συμπίπτων ἢ ἀλγῶν τὴν Χριστιανοῖς ἀφῆκε ¹¹ φωνὴν, τὸ, θεοτόκε βπαννυχεύων ἐφωράθη, ἢ ἐκκλησίαις προσε ¹² ἡ εὐλαβεία ¹³ συζῶν, ἢ μὴ ὄρκους χρώμενος ὡς ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως ἐκολάζετο, καὶ ἀμντος (6) ὠνομάζετο. Μοναστήρια δὲ τὰ εἰς δόλι καὶ τῶν σωζομένων καταφύγια οἴκους κοινίστα τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ στρατιωτῶν. I

(5) *In Pelagii sepulcra.* Hic emend. textus, quo habetur, εἰς τὸ πέλαγο; plane, Πελαγίου, vel, ut ipse scribit, τὸ Πελάγιον. (6) Ἀκοινώνητος, cuius vivi vel mortui inter preces Ecclesiæ non effertur ex Dipty

Δαλματιῶν πρώτιστον οὖσαν ἐν τοῖς κοινοβίοις τοῦ Βυζαντίου τοῖς στρατιώταις ⁸⁷ εἰς κατοικίαν ἔδωκεν, τὰ Καλλιστράτου τὰ λεγόμενα καὶ τὴν Δίου μονὴν καὶ τὰ Μαξιμίνου, ἄλλους τε μοναστῶν ἱεροῦς οἴκους καὶ παρθένων ⁸⁸ ἐκ βάρων κατέλυσε. Τοὺς δὲ μοναχικὸν βίον ἀναλαβέσθαι ἐπιτηθεύσαντας ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐν στρατείᾳ ἢ ἐν τέλει, καὶ μάλιστα ⁸⁹ τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ καὶ μύσταξ γεγονότας τῶν οὐτοῦ ἀσελγειῶν καὶ ἀβήρητοιῶν, ⁹⁰ θανάτῳ καθυπέβαλεν, ὑπονοοῦμενος τὴν ἐκ ⁹¹ τῶν ἐξαγορεύσεων προσγινομένην αὐτῷ αἰσχύνῃ· διὰ τοι τοῦτο καὶ Στρατήγιον τὸν τοῦ Ποδοπαγούρου ἀστειὸν ὄντα τῷ εἶδει προσλαθόμενος· ἐφίλει γὰρ προσοικειοῦσθαι ⁹² τοῖς τοιούτοις διὰ τὰς ἀκολασίας αὐτοῦ, αἰσθόμενός τε αὐτὸν ἀηδῶς ἔχοντα πρὸς τὰς ἀθεμίτους ἀνδρομανίας αὐτοῦ, καὶ τῷ Μακαρίῳ τῷ ἐγκλείστῳ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου (7) ταύτας ἐξαγορεύοντα, σωτηρίας τε φάρμακα λαμβάνοντα, ὡς ἐπίβουλον αὐτοῦ τοῦτον διαφημίτας, σὺν τῷ ἐγκλείστῳ, ὡς προλέλεκται, ἀνεῖλεν. Ἐποίησε δὲ εὐθνηῶσαι (8) τὰ εἶδη ἐν τῇ πόλει τῷ χρόνῳ τούτῳ. Νέος γὰρ Μίδας γενόμενος ἐν χρυσὸν ἀπεθησαύριγεν, καὶ τοὺς γεωργούς ἐγύμνωσεν, καὶ διὰ τὴν τῶν φόρων ἀπαίτησιν ἤνγκάζοντο οἱ ἄνθρωποι τὰς τοῦ Θεοῦ χορηγίας εὐώνας πιπράσκειν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι· Νικητῆς ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης τὰς ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ εἰκόνας τοῦ μικροῦ σεκρέτου (9) διὰ μουσαίου ⁹³ (10) οὖσας

nec post letum nomen ejus in ecclesiasticis precibus memorabatur. Monasteria quoque, ædes illas sacras in Dei gloriam et salvandorum refugia constructas, militum sententiæ sua pravitare infectorum communes et profanas domos fieri declaravit. Ac monasterium quidem Dalmatarum, cœnobiorum omnium Byzantii celeberrimum, militibus diversorium assignavit. Alia quoque sacra ædificia, qualia Callistrati, Dii et Maximini nominibus insignia laudantur, et alias monachorum religiosas ædes et virginum sedes a fundamentis evertit. Quos autem vel arte militari præstantes vel dignitate conspicuos, maxime prius sibi necessarios, et libidinum ejus secretarumque turpitudinum conscios et mystas, monasticæ vitæ studiosos eam prosequi comperisset, certa morte damnabat, tanquam ex eorum confessionibus sibi pudorem incussum iri conjectans. Quare Strategium Podopaguri filium, ob decoram vultus formam sibi prius acceptum (in hujusmodi etenim ex libidinibus petulantia affectus rapiébatur) insanientem illum venerem et nefarios adolescentium concubitus averso animo ferentem cum persensisset, et Macario sancti Auxentii incluso flagitia illa pro Christiana exomologesi exposuisse, et quæ ad salutem ducerent accepisse remedia nosset, tanquam in imperium conspirasset, cum incluso, prout superius enarratum,

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τοῖς στρατιώταις om. A e f. ⁸⁸ παρθένων e f, παρθενῶνας vulg. ⁸⁹ καὶ μάλιστα A, μάλιστα καὶ vulg. ⁹⁰ fort. ἀβήρητοιῶν. ⁹¹ ἐκ add. ex A. ⁹² προσοικειοῦσθαι A, προσοικειοῦσαι vulg. ⁹³ διὰ μουσαίου — σεκρέτου om. a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(7) Stephani socius est Macarius is'c, et ejusdem habitationis ad Damatrym consors. Relege Copronymi annum 25. — Προσοικειοῦσθαι τοῖς τοιούτοις. Καὶ τῷ μακαρίῳ Στεφάνῳ τῷ ἐγκλείστῳ. Sic legit redditque Anasi. quidquid modo codd. vocem Stefânophân desiderent. Liqueat de eo S. Auxentii incluso martyre hic agi, de quo supra, cum ipsius Strategii ac sociorum certamen relatum est, ea occasione quod ii ad illum frequenter irent, suaque illi peccata sacro exomologesi ritu exponerent: ut sunt fere etiamnum apud Græcos soli religiosi, οἱ πνευματικοί, ac confessarii, quos vocamus; quidquid nostrates multi agre ferant id nobis muneris ac mendicantibus, tanta Romanorum pontificum indulgentia, et ut velut vicarios suos in animi foro toto constituent, delegari. Male ergo P. Goar nescio quem sibi Macarium S. Stephani junioris socium inclusum consingit. Tantam hanc in monasticum ordinem scelestissimi tyranni sæviliam libet hic paucis S. Theodori verbis in Platone patre referre: "Ἦκμαζε τῆνικαυτὰ ὁ χειμὼν τῆς ἀσεβείας, Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβῆς λογισμὸς, τὸ τῆς κακίας λογισμὸς, ὁ πολυκέφαλος δράκων, ὁ τῆς εἰκονομικῆς αἰρέσεως τριστάτης, ὁ τοῦ μοναδικοῦ τάγματος πικρὸς διώκτης· ὃς τίνα μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς Ναζιραίων οὐκ ἐξήρανε· τίνα δὲ κρυπτόμενον οὐκ εἰς μέσον ἤγαγε· ποῖον δὲ ἀντιφερόμενον οὐ κατέσπασεν εἰς τὸ τῆς ἀσεβείας βάραθρον; ὡς εἰ ποῦ τίνα ἐναπολείφθη τῶν ἐπιφυνῶν, ὡςπερ τινὰ σπινθῆρα ἐν ἀποβύστῳ τόπῳ καίμενον, ἐν νεκροῖς λελογίσθαι πρὸς τῶν ἐπιφυνῶν ὄντων· Vixebat tunc temporis impietatis procella, Constantinus mens impia, nequitie conœpiaculum, multiceps draco, Iconomachorum hæresis dux alter, monastici ordinis sævus persecutor. Quem ille nostrorum Nazarenorum non

sustulit? quem latitantem non in medium produxit? quem resistentem non in impietatis barathrum detraxit? ut siquis ex illustribus alicubi superstes esset, velut scintilla in obscuro loco posita, inter mortuos iis computaretur, qui hactenus super terram lucis usura fruebantur: qualis subinde S. Plato describitur, quem plerique vivere nescirent, miraculo habitus cum extincto tyranno Byzantium petiit, relicta tantisper solitudine, ubi vero scintilla unus ipse in monachorum multam segetem proxit. **COMBERIS.**

(8) Eadem Nicephorus ad Historiæ calcem.

(9) Secreta duo, majus et minus in patriarchio fuisse præsens locus declarat: fuse relatis auctoritatibus exponit Meursius, et aperte memorat Nicephorus secretorum τὸ τε μικρὸν δόμημα καὶ τὸ μέγα. Secreta judiciis ferendis, et archivis servandis erecta commonstrant Eusebius, lib. 7 *Hist. eccles.*, cap. 30: Ἐχρητὸν δὲ, ὡςπερ οἱ τοῦ κόσμου ἄρχοντες, ἔχων τε καὶ ὀνομάζων· Secretum, velut mundi magistratus, habuit et nominavit Paulus Samosatensis. Nicetas in Alexio Manuelis filio, δικαιοδοτικὸν ὄρονον, juris dicundi thronum appellans: Balsamo de Chartophylaciis et Proteclici meditatione. Vocat Nicephorus, ἰδρυμένους τῶν προόδων οἴκους, οὗς Ῥωμαῖοι σεκρέτα καλοῦσι. Processibus domos deputatas, secreta Romanis appellari solitas: quod, ut reor, patriarcha jus dicturus ad ea cum assessoribus conveniret, et procederet. Πρόκειστος enim, sive πρόκειστος barbarum Græcorum vocem a Latinis acceptam, consilium referre alibi declaratum est.

(10) *Ex musivo*, inquit Anastasius, Niceph., διὰ ψηφίδων χρυσῶν, opere tessellato aureo, cujus pleraque pars auro radiaret.

morti addixit. Cæterum effecit, ut omnis generis annona suis temporibus in urbe abundaret. Novus enim Midas effectus, auri nimirum sitientissimus, divitias coacervavit immensas, agricolas summis laboribus exercuit, et ex tributorum conferendorum necessitate fruges a Deo liberaliter concessas et in convictum repositas villi pretio homines cogebat distrahere. Eodem etiam anno Nicetas falso nomine patriarcha imagines in patriarchalis adis minore secreto opere tessellato depictas erasit, magni quoque secreti ambitum imaginibus ligneis dimidiata eminentia⁶ effictis ornatum deposuit, et reliquarum omnium imaginum facies alio colore

374 A. C. 760. — Hoc anno imperator trium uxorum vir Eudociam tertiam conjugem Aprilis mensis die primo, indictione septima, die Sabbati in undeviginti acubitorum tribunalis corona imposita Augustam renuntiavit. Sequenti vero luce, quæ Aprilis secunda fuit, dies nimirum Dominica sancti Paschatis, liberos duos ex ea susceptos Christophorum et Nicephorum in eodem tribunalio, patriarcha sacras preces obvennte, Cæsares declaravit, et subinde chlamydes et Cæsarem stemmata capitibus imposuit. Nicetas pariter postremo eorum fratri in nobilissimum promotus chlamidem auro textam et coronam contulit. Atque ita imperatores prodeuntes munera, trimisia nimirum, hemisia et nummos recenter cusos per iter ad Magnam usque ecclesiam in populum sparsere.

A. C. 761. — Hoc anno commutatio hominum in Syria facta est, homine pro homine, femina pro femina, et puero pro puero datis. Præcepitque Abdellas ut barbas raderent et pileos cubiti unius et semis gestarent. Porro ipse Abdellas cum octoginta hominum millibus Camachum per totani ætatem obsedit, verum irritis conatibus ignominia perfusus pedem retulit. Mensis vero Septembris die

ἔξεσεν, καὶ τοῦ μεγάλου ἀσπρέτου τῆς τροπικῆς ἐξ ὀλογραφίας (11) οὐσῆς κατήνεγκεν, καὶ τῶν λοιπῶν εἰκόνων τὰ πρόσωπα ἔχρισεν, καὶ ἐν τῷ Ἀδραμιαίῳ δὲ ὁμοίως παποίηκεν.

A. M. 6260. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἔστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐδοκίαν ὁ τρίγαμος (12) τρίτην οὖσαν Ἀγούστταν ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν ἰδ' ἀκουσίων τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, Ἰνδικτιῶνος ζ' (13), ἡμέρᾳ Σαββάτου, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς δύο υἱοὺς αὐτοῦ Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον τῇ ἐπαύρῳ, ἧτις ἦν δευτέρα τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἡμέρᾳ Κυριακῇ⁶⁶ τοῦ ἁγίου Πάσχα, προεβάλετο Καίσαρας, ἐν τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ τοῦ πατριάρχου ποιήσαντος τὴν εὐχὴν (14), καὶ τοῦ βασιλέως ἐπιθέντος αὐτοῖς τὰς τε χλαίνας⁶⁷ καὶ τὰ καισαρῖκια περικεφάλαια (15) ὡσαύτως καὶ τὸν Νικήταν τὸν ἑσχατὸν ἀδελφὸν αὐτῶν ποιήσας⁶⁸ νοβελίσσιμον, ἐπέθηκεν αὐτῷ χλαῖναν χρυσὴν καὶ τὸν στέφανον. Καὶ οὕτως προήλθον (16) οἱ βασιλεῖς ῥίπτοντες ὑπατεῖαν τριμίσια (17) καὶ σημίσια⁶⁹, καὶ νομισματα καινούργια ὡς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

A. M. 6261. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο καταλλαγὴ ἐν Συρίᾳ, ἀνθρώπων πρὸς ἀνθρώπων καὶ γυναῖκα πρὸς γυναῖκα καὶ παῖδιον ὁμοίως πρὸς παῖδιον καὶ ἐπέστρεψεν ὁ Ἀδελλᾶς τοὺς πώγωνας αὐτῶν ἔξωσθῆναι (18), καὶ γενέσθαι καμηλαύκια πῆχεως⁷⁰ μίᾳς ἡμισυ. Παρικέθισε δὲ Ἀδελλᾶς τὸ Κάμαχον (19) μετὰ ὄγχοιχοντα χιλιάδων ὄλων τὸ θέρος, καὶ μηδὲν ἀνύσας, ὑπέστρεψεν κατησχυμμένος. Τῇ δὲ α' τοῦ Σεπτεμβρίου⁷¹

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἡμέρᾳ Κυριακῇ A, ἡμέρᾳ Κυριακῇ vulg. ⁶⁷ τὰς τε χλ. A, τὰς χλ. vulg. ⁶⁸ ποιησάμενος a. ⁶⁹ σημίσια] ἡμισία A a f, σημίσια vulg. ⁷⁰ πῆχεως A. πηχὸς vulg. ⁷¹ Νοεμβρίου A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(11) Anastasium, τροπικῆς ἑξολογραφίας, legisse suspicor. Scripsit enim, *imagines magni secreti, quæ sculptæ erant, in ligno deposuit*. Ut enim *τορνεύω, torno, scalpo, circumago*: ita, *τρέπω, verio*, significat: atque ideo, τροπικῆ, ac *τορνευτικῆ*, in sensum eundem possunt incidere. Sculpturas hujusmodi, quas e ligno dimidiatas intelligo, *κρηχῦτον ὄλην, e cera liquefacta fusaque ad parietes fixas* indicat Nicephorus: τὴν τροπικὴν καὶ τὸ ἀσπρέτον confundit *Tyrogræcia* non uno loco.

(12) Monogamiam probant, secundas nuptias tolerant, tertias velut incontinentiæ nota labefactas vix admittunt Græci: nec has tamen, vel istas absque pœnitentiæ multa concedunt iniri. Inustas in secundis et tertis pœnitentiæ notas, precesque intemperantiæ crimen depulsantes, vide in Euchologio officis de sponsorum coronis. Nuptiarum hujusmodi jus omne enucleat, quartarum vero penitus abrogat Arcadius, *De concordia utriusque Ecclesiæ*, lib. vii, de harum prohibendarum ratione ibidem.

(13) Nicephorus: Τῇ ἑβδόμῃ Ἰνδικτιῶνι, κατὰ τὸν Ἀπριλίον μῆνα, τῷ ἁγίῳ Σαββάτῳ, στέφει Κωνσταντῖνος τὴν ἐζυτοῦ γυναῖκα Εὐδοκίαν Ἀγούστταν.

(14) Absque ecclesiæ benedictione dignitas nulla Græcis auspicate conceditur. Euchologium.

(15) Pileos et coronas Cæsareæ dignitatis insignia: de quibus Codinus. Anastasius *galeas* scripsit: verum hæc a pileis et coronis longe dissimilæ. Hanc nobilissimum, qui inferior, corona; Cæsar, qui præest, sola *galea* redimiretur? Περικεφάλαια igitur ista ad imperatoris stemmata accidentia, eorumque formam vide in hujus sæculi principum imaginibus apud Baronium, et Greiserum opusculis de cruce expressis.

(16) Consulium recenter institutorum more populo spectandos sella curuli vectos, congiariumque simul in plebem dederunt, quod Nicephorus dixit: Τῆς δὲ βασιλικῆς προόδου κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπὶ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν γενομένης, ὑπατεῖαν ἐποίησαν, καὶ τοῖς παρελθούσι χρημᾶτα δίδειμαν.

(17) *Tremissis*, denarii quatuor, assis, sive solidi pars tertia, quasi ter missus, id est expositus. Gregorius, lib. ix, epist. 29: *Ita ut quidam eorum ad singulos tremisses, quidam ad binos, quidam ad singulos solidos, vel, si visum fuerit, amplius dimittantur*. Ex his quanti pendat semissis liquet. Jejunius de istis Mariana, cap. 22 *De ponderibus et mensuris*.

(18) Servilis nota.

(19) Sedes 46 CP. throno subjecta. Notitia episcoporum Orientis Codino adjuncta.

niacorum duces dedit, qui occurrentes, hostis exitum, qui clusuræ aggressu difficilis erat, occupaverunt. Cibyrhæotarum vero classis cum Petro Juce et protospathario superveniens ad castrorum portum applicuit. Banacas id ubi vidit, etsi de successu desperans, tamen confirmatis erectisque suorum animis, equestria themata aggressus, ululatum et clamorem ad bellum edidit, Romanisque fuis et plurima ex parte ferro prostratis, vastitate etiam et captivitate per vicina quæque loca inducta, diversis spoliis onustus in patriam remeavit.

Hoc eodem anno Michael Lachanodracon Thracensium dux Leone filio spurio, cui Culuces nomen, et altero Leone exabbate, cognomento Cuitzodactylo, missis, omnia tam hominum, quam feminarum monasteria cum sacris vasis, libris, gregibus, atque universis eorum facultatibus venundedit, collectamque inde pecuniam imperatori transmisit. Cuncta vero monachorum et sanctorum Patrum opera scripta igne consumpsit. Ac si vel ibi quispiam reliquias in phylacterium gerere deprehensus fuit, eas raptas flammis eadem ratione tradidit, et eum qui gestasset tanquam impietatis reum tormentis examinabat, ac monachorum quidem plurimos verberibus, alios gladio confecit, 376 innumeris oculos effodit. Nonnullis barbam unguento ex cera et oleo confecto illinebat, immissoque in eam igne, tam faciem quam ipsum miserorum caput comburebat, alios pluribus tormentis exercuciatos in exsilium expulit. Denique hominem ne quidem unum in tota sua præfectura monachi habitu indatum reliquit. Quod cum rescivisset boni et æqui osor imperator, per litteras ei gratias egit, his verbis: Juxta placitum meum facientem te comperi, qui in omnibus voluntati meæ satisfacis. Quare cæteri eum imitati in eadem scelera proruperunt.

A. C. 764. — Hoc anno Abdellas Mualabitus cum numero exercitu in Africam misit, et Alphadal Barinar, in Romanorum fines incursione facta, captivos quingentos abduxit. Huic Mopsuestenses obviam facti consertis manibus Arabes mille occiderunt. Abdellas Hierosolymam profectus jejuniu

Α κελάρων (24) στρατηγῶν ¹⁵ καὶ Βιρδάνην τὴν τῶν Ἀρμενιακῶν. Καὶ ἐλθόντες ἐκράτησαν τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν κλεισοῦραν οὖσαν δύσβατον πᾶνυ. Ὁ δὲ στόλος τῶν Κισυρῆραιωτῶν καταλαβὼν μετὰ Πετρῶν ¹⁶ πρωτοσπαθαρῖου καὶ στρατηγοῦ αὐτῶν, ὤρμησεν ἐν τῷ λιμένι τοῦ κάστρου. Ὁ δὲ Βανάκας ἰδὼν καὶ ἀπογνοῦς ἑαυτοῦ ¹⁷, παραβαρβύνει καὶ προθυμοποιεῖ τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ ἀναλθῶν πρὸς τὰ καθιλαρικὰ θέματα, ἠλάλαξεν, καὶ τρέπει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτείνας πολλοὺς καὶ αἰχμαλωτεύσας πάντα τὰ περίχωρα ἐκεῖνα, ὑπέστρεψεν μετὰ σκύλων πολλῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ τῶν Θρακησίων στρατηγός Μιχαήλ ὁ Λαχανοδράκων ἀποστείλας ¹⁸ Λέοντα τὴν νόθον αὐτοῦ ¹⁹, τὸν ἐπιλεγόμενον Κουλούκην (25), καὶ Λέοντα ἀπὸ ἀββάδων τὸν Κουτζοδάκτυλον (26). Β ἔπρασεν ὅλα τὰ μοναστήρια ²⁰ ἀνδρῶν ²¹ τε καὶ γυναικεία, καὶ πάντα τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ βιβλία καὶ κτήνη, καὶ ὅσα ἦν εἰς ὑπόστασιν αὐτῶν· καὶ τὰς τούτων τιμὰς εἰσεκόμισεν τῷ βασιλεῖ. Ὅσα δὲ εὗρεν μοναχικὰ καὶ Πατερικὰ βιβλία, πυρὶ κατέκαυσεν. Καὶ ἐξ οὗ λείψανον ἄγιον ²² ἐφάνη τις ἔχων εἰς φυλακτήριον (27), καὶ τοῦτο τῷ πυρὶ παρέδωκεν, καὶ τὸν ἔχοντα ²³ αὐτό, ὡς ἀσεβοῦντα ἐκόλαζεν. Καὶ πολλοὺς μὲν τῶν μοναχῶν ²⁴ διὰ μαστιγῶν ἀνέλωσεν· ἔστι δὲ οὗς ²⁵ διὰ ξίφους, ἀναριθμήτους δὲ ἐτύφλωσεν. Καὶ τῶν μὲν τὰς ὑπῆνας ²⁶ κηρελαίφ ἀλείφων, ὑψῆπτε ²⁷ πῦρ, καὶ οὕτω τὰ τε πρόσωπα αὐτῶν καὶ τὰς κεφαλὰς κατέκαιεν· τοὺς δὲ μετὰ πολλὰς βασάνους ταῖς ἑσπέραις ἐξέπεμπεν ²⁸. Καὶ τέλος οὐκ εἴασεν εἰς ἕλον τὸ ὑπ' αὐτὸν θέμα ἕνα ἀνθρώπον μοναδικὸν περιβεβλημένον σχῆμα. Ὁ καὶ μαθὼν ὁ μισάγαθος βασιλεὺς ἔγραψεν αὐτῷ εὐχαριστίας λέγων, ὅτι Εὐρόν σε ἀνδρα ²⁹ κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιεῖς πάντα τὰ θελήματά μου. Τοῦτον οὖν μιμησάμενοι καὶ οἱ λοιποὶ τὰ ὅμοια διέπραττον ³⁰.

A. M. 6264. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν ὁ Ἀβδελλᾶς εἰς Ἀφρικὴν τὸν Μουαλάβιτον μετὰ πολλοῦ στρατοῦ, καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἀλφαδάλ ³¹ Βαρινῆρ (28) εἰς Ῥωμανίαν, καὶ ἔλαβεν αἰχμαλιώτους πεντακοσίους. Οἱ δὲ Μοψουεστεῖς ³² συναντηθέντες αὐτῷ καὶ πολεμήσαντες, ἀπέκτειναν ἐκ τῶν ³³ Ἀράβων χι-

VARIAE LECTIONES.

¹⁵ στρατηγὸν add. ex A. ¹⁶ Πέτρωνος A. ¹⁷ ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ vulg. ¹⁸ ἀποστείλας, quod ante v. στρατηγὸς legebatur transposui cum A. ¹⁹ τὴν νοτᾶριον αὐτοῦ A. ²⁰ πάντα τὰ μ. A. ²¹ ἀνδρῶν A, ἀνδρείφ vulg. ²² ἁγίου A. ²³ τὸν δὲ ἔχ. A. ²⁴ τῶν μοναχῶν om. A f. ²⁵ ἔστι ἐξ οὗς] οὗς δὲ A, ἔτι δὲ οὗς vulg. ²⁶ ὑπῆνας A, ὑπῆνεις vulg. ²⁷ ὑψῆπτε A, ὑφεῖς τε vulg. ²⁸ παρέπεμπεν A. ²⁹ ἀνδρα om. a. ³⁰ διέπραττον A, διαπράττοντο vulg. ³¹ Βαδινᾶρ A f. ³² οἱ δὲ Μοψ. A, οἱ Μεμφ. vulg. ³³ ἐκ τῶν Ἀ. A., ἐξ Ἀ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Buccellarii, ait Suidas, Gallo-Græci nominantur, et eorum regio Gallo-Græcia: unde hi equites erant expediti. Constantinus Porphyrogenneta *De thematibus* inter Isauriam et Cappadociam Buccellarium locat. Describens enim Ἀνατολήν, habet, inquit, a sinistra partes quasdam Buccellarii, et initium Cappadociæ; ad dextram autem Isauriam. Unde vero locus Buccellarium sit vocatus, idem infra aperit themate sexto. Thema, inquit, Buccellariorum non a loco aliquo appellationem accipit, neque a gente aliqua quæ ita vocaretur, sed quod militum assecræ essent, et comineatum verherent: Buccellarius enim Latina lingua vocatur is qui rei pænariz curam gerit, ut milites expediti, et ab D omni onere liberi ad bellum essent. Buccellus enim vocatur torta panis circularem figuram in medio vacuum præ se ferens. Cellarius autem custos panis: proprio vero et Græcico nomine hi Μῆγαυδενι vocantur: sunt enim Galatæ cognominati. Horum Græca profert Rigaltius. Pancirolius de eisdem cap. 47 *Not. imp. Orient.*

(25) *Catulum.* Ipsique patrique Lachanodraconi nomine δυσώνομα.

(26) *Digitis decurtatum.* Vide hominum improbitatem.

(27) *In sacrum amuletum, et sui custodiam.*

(28) Anastasius uno verbo *Alphadalbadinar.*

λίους. Ὁ δὲ Ἀβδελλῆς ἀπελθὼν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα A celebravit, Christianosque et Hebræos manus in-scriptas gerere compulit. Quare multi ex Christianis in Romanam ditionem mari confugere. Porro Curricus Sergius extra Sycen et Lacherphabus Sergius apud Cyprum, qui imperatoris vices illic implebat, capti sunt.

A. M. 6265.—Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Μαΐου Ἰνδικτιῶ-νος εἰς ἐκίνησε Κωνσταντίνος στόλον χελανδίων διαχιλίων κατὰ Βουλγαρίας, καὶ εἰσελθὼν ³⁶ καὶ αὐ-τὸς εἰς τὰ Ῥούσια χελανδία ἀπεκίνησε πρὸς τὸ ἐλ-θεῖν ³⁷ εἰς τὸν Δανούδιον ποταμὸν, καταλιπὼν καὶ τοὺς τῶν καθάλλαρικῶν θεμάτων στρατηγούς ἐξω-τῶν κλεισουργῶν, εἴ πως δυνηθῶσιν Βουλγάρων εἰς αὐτὸν ³⁸ ἀσχαλουμένων εἰσελθεῖν εἰς Βουλγαρίαν. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ ἕως τῆς Βάρνας, ἐδειλίασεν, καὶ ἐμελέτα ὑποστρέψαι. Ἰδόντες δὲ οἱ Βούλγαροι καὶ δευλιάσαντες ἀπέστειλαν Βοϊλᾶν καὶ Τζιγάτον, αἰ-τούμενοι εἰρήνην γενέσθαι. Οὗς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ περιχαρῆς γενόμενος, ἐποίησεν εἰρήνην· καὶ ὤμοσαν ἀλλήλοις, μήτε Βουλγάρους ³⁹ εἰσελθεῖν κατὰ Ῥω-μανίας, μήτε τὸν ⁴⁰ βασιλέα ἐπιτηδεῦσαι εἰσελθεῖν εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ἐποίησαν ἐγγράφα ἐπὶ τούτω πρὸς ἀλλήλους. Καὶ ὑποστρέψας ὁ βασιλεὺς εἰσηλθὼν ἐν τῇ πόλει, ταξάτους ἀφείλε ἐκ πάντων τῶν θεμάτων καὶ εἰς κάστρα ἄπερ ⁴¹ ἔκτισε. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς εἰς ⁴² Ἰνδικτιῶνος (29) ἐδέξατο μανθά-τον ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Βουλγαρίας ἐκ τῶν κρυπτῶν φίλων αὐτοῦ, ὅτι ἀποστέλλει ὁ κύριος Βουλγαρίας εἰς χιλιάδας λαὸν καὶ Βοϊλᾶν εἰς τὸ ⁴³ αἰχμαλωτεῦσθαι C τὴν Βερζητιαν καὶ μεταστῆσαι αὐτοὺς εἰς Βουλγα-ρίαν. Ὁ δὲ πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι αὐτὸν, ὅτι κατὰ Βουλγάρων κινεῖ ⁴⁴ ἦσαν γὰρ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν οἱ ἀποκρισιᾶριοι τοῦ κυροῦ Βουλγαρίας, καὶ ἔτι τούτων ὄντων ἐν τῇ πόλει, ἐσηματίσατο κατὰ Ἀράβων κινεῖν· καὶ ἐπέραςε τὰ φλάμουρα (50) καὶ ἡ ὑπηρεσία. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ἀποκρισιᾶριους, καὶ μαθὼν διὰ κατασκόπων τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν, ἀπάρας τὸν στρατὸν ἐν σπουδῇ ἀπεκίνησεν. Καὶ ἐπισωρεύ-σας τοὺς ταξάτους τῶν θεμάτων καὶ τοὺς θρακη-σιανούς, καὶ ἐνώσας τοῖς τάγμασι τοὺς ὀπτιμά-τους (51), ἐποίησεν αὐτοὺς π' χιλιάδας ⁴⁵. Καὶ εἰσ-

A. C. 765. — Hoc anno mense Maio indictione duodecima Constantinus classem chelandiorum bis millium in Bulgariam instruxit, ipse adversus Rus-sorum chelandia in Danubium aditum sibi paratu-rus movit. Extra clusuras autem equestrium ordi-num duces reliquit, ut Bulgariis in eo repellendo occupatis, ipsi in provinciam, si liceret, penetra-vent. At ubi Barnam advenit, metu correptus, jam de reditu cogitabat. Ex adverso Bulgari ejus ad-ventu cognito terrore acti Boilam et Tzigatum ab im-peratore pacis conditiones accepturos miserunt. His visis imperator oppido gaudens pacem composuit, quam etiam datis ad invicem juramentis firmave-runt, Bulgaros nimirum ab infestanda Romana ditione, imperatorem vero ab impetenda bello Bul-garia vicissim abstenturos. Conditiones istas scri-pto mandatas mutuo sibi tradiderunt. Imperator pedem referens, ex omnibus thematibus ad tutanda castra recens a se erecta præsidio relictis militibus urbem ingressus est. Verum mense Octobri indic-tione undecima nuntium a Bulgaria ab oculis amicis acceperat, Bulgariæ dominum duodecim millia militum et Boilam expedire, ad Berzetia: in-colas captivos abigendos, eosque in Bulgariam 377 transferendos. Is ne agnosceretur bellum in Bulgaros movere, ad eum quippe accesserant Bul-garorum apocrisiarii et adhuc moram agebant in urbe, se contra Arabes expediri simulavit. Quare in Asiam vexilla et bellicum omnem apparatus transmisit. Porro dimissis apocrisiariis, de eorum reditu per exploratores certior redditus, moto exer-citu iter cum festinatione arripuit. Tum vero the-matum militibus, qui per præsidia dispersi orant, una cum Thracesianis accitis, una etiam cum ordi-nibus collectis ex optimatis, exercitum ad homi-

VARIAE LECTIONES.

³⁶ Λαχέρδαφος A. ³⁷ Σέργιος om. A. ³⁸ εἰσελθὼν A, ἀπελθὼν vulg. ³⁹ ἐλθεῖν A, εἰσελθεῖν vulg. ⁴⁰ εἰς αὐτὸν om. A. ⁴¹ Βούλγαροι ἐξελεθῆν A. ⁴² τὸν add. ex A. ⁴³ ἄπερ A, & vulg. ⁴⁴ τῆς αὐτῆς εἰς A, εἰς vulg. ⁴⁵ Βοϊλᾶν εἰς τὸ A, Βοϊλάδας πρὸς τὸ vulg. ⁴⁶ ἀπέκιν. A, ἐπεκ. vulg. ⁴⁷ π' χιλ. A a f, ιγ' χιλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(29) Ex anno superiore sub hoc laterculum se-quentium gestorum μετὰθεσιον factam rationes tres luce ipsa non minus dilucidæ suadent. 1. Indictio-nis duodecimæ facta jam memoria, undecimam Mss. in omnibus exstantem sequi non patitur: sed vel eandem duodecimam repeli, vel aliam quam-cunque sequentium recenseri exoptulatur. 2. Nil quod imperii Romani spectet administrationem annis præteritis in medium affert: quare temporis successione, a jam enarratis hæc diversa, ipsam temporis notam non eundem arguunt; atque ita unius anni spatium includi nequaquam possunt. 3. Quæ sequuntur alia antevertere, et ad priorem annum revocari omnino debent: icli siquidem fœderis violatio, Bulgari facinus ad Constantinum

latenter denunciatum, in Bulgaros tacite, latentes, furtivæ eruptiones, Bulgariam nondum armis infestam ostendunt; bellum nondum susceptum convincunt: sed tum primum indictione undecima enatum, idemque annis mox venturis protractum tempore plurimo Romanos inter et Bulgares perse-verasse.

(50) Alias φλάμουρα. Facilis τοῦ λ in ρ apud re-centiores Græcos mutatio: sic ἤρθεν, τοῦ ἤλθεν vice proferunt. Φλάμουρον Meursius et Rigaltius ex-ponunt. Anastasius exponit: *transmeaverunt tam vexilla, quam supellectiles ministerii regi et appa-ratus.*

(51) Olympiodorus in excerptis Photii: Τῶν Ῥο-δογαίστου Γότθων οἱ κεφαλῶται ὀπτιματοὶ ἐκαλοῦντο,

precibus contendebant. **379** Ille ex usitato imperatoribus quasi contraria mente oblittebatur; Filius iste meus, aiebat, unicus mihi es, et quod postulatis, exsequi vereor ne quod humanum est letum ingruat, et eum adhuc ætate minimum e medio tollatis, et alium vobis principem præficiatis. Illi iusjurandis fidem faciunt, et imperatori testantur alium ab ejus filio nullum ipsis imperaturum, nisi eum fato præripi Deus jusserit. Iis in postulatis a Palmatarum dominica ad magnam feriam quintam populo cum tumultu perseverante, turmatim in circo coacto eadem instantius exigente sancta passionis Domini Parasceve, ut fidem juramento facerent, imperator præcepit. Tum populus omnis, et ex militari senatorioque ordine qui adfuerunt, gregarii quoque milites et turbae, necnon opificum et tabernariorum grex in vivifica et veneranda ligna juraverunt, præter Leonem Constantinum et deductam ab eis sobolem se nullum unquam imperatorem suscepturos, quodque juraverant, scripto confirmarunt. Postera luce, quæ fuit sancti Sabbati, imperator in undeviginti accubitorum tribunalium profectus, Eudocimum fratrem suum nobilissimum renuntiavit; Anthimum quippe pater ipse adhuc in vivis pari honore promoverat. Cum utroque igitur Cæsare et nobilissimis duobus et juniore Constantino imperatore profecto et, ut imperatoribus mos est, mutata veste, cum filio et patriarcha ipso in ambonem redeunte, populi universi ordines sponsones suas scriptura consignatas in sacram mensam imposuerunt. Imperator autem ad eos hæc verba fecit: *Videte, fratres, ut petitionem vestram impleam ut filium meum imperatorem vobis concedam. Videte ab Ecclesia et a Christi manu vos eum excipere.* Illi vocibus in altum sublatis, *Esto fidejussor*, inquit, *Fili Dei, ut e manu tua dominum Constantinum in imperatorem, cum incolentem servaturi, et mortem ejus gratia fortiter appetitur, excipimus.* Alia rursus luce, qua magna paschatis dominica celebrabatur, decima quarta indictione, sub crepusculi horam imperator patriarcha comite in circum perrexit, prolatoque Antimensio, populo universo spectante, ei pa-

A Ὁ δὲ, ὡς ἔθος τοῖς βασιλεῦσιν, ἀντεδῆλου αὐτοῖς, ὅτι Ὁ υἱός μου μονογενῆς μοι ἐστίν, καὶ φοβοῦμαι τοῦτο ποιῆσαι, μήπως συμβῆῖ μοι τὸ ἀνθρώπινον, καὶ αὐτοῦ νηπίου θύτο; θανατώσῃτε αὐτὸν, καὶ ἄλλον προσβάλλῃτε. Οἱ δὲ μεθ' ὅρκων ὡμολόγησαν ὅτι πληροφροεῖν αὐτὸν μὴ βασιλευθῆναι ἐκτός τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰ καὶ θανεῖν αὐτὸν θελήσῃ ὁ θεός. Τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν Βατίων ἕως τῆς μεγάλῃς πέμπτῃς τοῦ λαοῦ ἐνοχλοῦντος ⁷⁰, καὶ ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ σωρευομένων καὶ αἰτουμένων ⁷¹, τῇ ὄρῳ παρασκευῇ ἐκέλευσεν ὁμοσαι αὐτούς. Καὶ ὤρσεν πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὰ τίμια καὶ ζωποῖα ἔσλα, εἰ τε τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ οἱ τῶν ἔσω ταγμάτων (42) καὶ τῶν πολιτῶν πάντων, καὶ οἱ τῶν ἐργαστηριακῶν (43), τοῦ μὴ δεῖσασθαι βασιλεῖα ἐκτός Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν. ⁷² Ἐγγραφα καθὼς ὤρσσαν ἰδίόχειρα αὐτῶν καὶ τῇ ἐπαύριον, ἧτις ἦν τὸ ἅγιον σάββατον, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τρίβουνάλιον τῶν ἰσθμοσίων, καὶ προσέβαλετο νοβελισσιμον Εὐδόκιμον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Τὸν γὰρ Ἄνθιμον ζῶν ὁ πατήρ προσέβαλετο. Καὶ προῆλθεν ὁ βασιλεὺς σὺν τοῖς θυοῖς Καίσαρσι καὶ νοβελισσιμοῖς καὶ τῷ νέφῳ Κωνσταντίνῳ εἰς τὴν Μεγάλῃν ἐκκλησίαν, καὶ ὑπαλλάξας τὴν ἐνδυτήν, ὡς ἔθος ἐστὶ (44) τῆς βασιλευσῖ, ἐπανῆλθεν ἐν τῷ ἀμθωνί σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ πατριάρχῃ. Καὶ εἰσελθὼν πᾶς ὁ λαὸς ἀπέθεντο τὰ ἔγγραφα αὐτῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. Ὁ δὲ βασιλεὺς διελάλησεν οὕτως: *Ἴδοῦ, ὧ ἀδελφοί, τὴν αἰτησίαν ὑμῶν ⁷³ πληρῶ, καὶ δωροῦμαι ὑμῖν τὸν υἱόν μου εἰς βασιλεῖα. Ἴδοῦ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῆς ⁷⁴ χειρὸς τοῦ Χριστοῦ αὐτὸν παραλαμβάνετε. Οἱ δὲ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐδόθησαν, λέγοντες: Ἀντιφώνησον ἡμῶς. Πῶς τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐκ τῆς χειρὸς σου παραλαμβάνομεν τὸν κύριον Κωνσταντίνον εἰς βασιλεῖα τοῦ φυλάττειν αὐτὸν, καὶ ὑπεραποθνήσκειν αὐτοῦ. Καὶ τῇ ἐπαύριον, ἧτις ἦν ἡ μεγάλη κυριακὴ τοῦ Πάσχα ἰσθμικῶνος (45), ὄρα αὐγῆς; ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ ἐν τῷ Ἰπποδρομίῳ; καὶ ἐνεχθέντος Ἀντιμίνσιου ⁷⁵ (46), παντὸς τοῦ λαοῦ ὁρῶντος, ἐποίησέν τὴν ⁷⁶ εὐχὴν ὁ πατριάρχης, καὶ ἔστειψεν ὁ*

VARIAE LECTIOES.

⁷⁰ προσβάλλῃτε A, προσβάλλεσθε vulg. ⁷¹ ὡμολόγησαν add. ex A. ⁷² τῆς Βασιφόρου A f. ⁷³ τοῦ λ. ἐν κ. omi. A f. ⁷⁴ σωρευομένων καὶ αἰτουμένων A, σωρευόμενος κ. αἰτούμενος vulg. ⁷⁵ ἐποίησαν — — αὐτῶν καὶ add. ex A. ⁷⁶ ὑμῶν omi. A. ⁷⁷ καὶ ἐκ τῆς A, καὶ τῆς vulg. ⁷⁸ παραλαμβ. A, προσλ. vulg. ⁷⁹ Ἀντιμίνσιου A. ⁸⁰ τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(42) Urbis custodia et defensionī milites deputati, urbicæ excubiæ, *les archers de ville*; nisi forte velle milites in castris alios, alios in præsiidiis agnoscere, et hos τὰ ἔσω τάγματα nuncupare. Penes te, lector, iudicium. Contrario tamen sensu, τοὺς τῶν ἔσω ταγμάτων, *exteriōres ordines*, posuerunt Anastas. et *Miscella*. Vide Constantini Leonis huius filii annum 7.

(43) Ἐργαστηριαρῆδες corruptius vulgus vocat. τῶς ἐν ἐργαστηρίοις, mercium quarumlibet in officinis venditores.

(44) Adeundus Codinus de imp. coronatione cap. 17, num. 14.

(45) Præsentem annum indictio quinta supra

D decimam afficit. Hæc tamen superiore potuisse non dubitabit, qui Constantinum Κομνηνῶν imperii quintum ac tricesimum tantum inchoasse, et Leonem filium eo anno a Septembria die 13 et indictione decima quarta potestatem accepisse consideravit. Si tamen decimam quintam venendam contendas, non ergo contrarias.

(46) *Altare Græcorum mobile et portatile*. Ἀντιμίνσιον ἐστὶ, quasi ἀντὶ τοῦ μινσοῦ, *sicri ferculi* (id enim μινσός sonat, sicut Balsamo et Joannes Citi episcopus in eucharisticis relictus) *vicarium*. Latīnorum corporali linteo simile sacra reliquia gerit inclusas et sacrificio missæ celebranda, sacrinque precibus ubilibet concipiendis admittuntur.

βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ· καὶ οὕτω προῆλθον ἐν τῇ
Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οἱ δ' ὅ βασιλεῖς σὺν τοῖς δυοῖ
Καίσαρσι καὶ τρισὶ νοβελισσίοις. Προῆλθεν δὲ καὶ
ἡ ⁷⁹ βασιλισσα Εἰρήνη μετὰ τὸ προσελθεῖν ⁷⁸ τοὺς
βασιλεῖς, ὀφικευμένη διὰ τῶν σκήπτρων ὑπὸ τῶν
σχολῶν ⁸⁰, καὶ ἀνῆλθεν διὰ τοῦ ἀναδασίου τῆς
Χαλκῆς εἰς τὰ κατηχούμενα τῆς ἐκκλησίας, μὴ ἐξελ-
θούσα εἰς τὴν μέσην τοῦ ἐμβόλου. Τῷ δὲ Μαίῳ μηνί
τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος διεβλήθη Νικηφόρος ὁ Καῖσαρ
καὶ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐπιβουλὴν
σκευάζων κατ' αὐτοῦ, μετὰ σπαθαρίων τινῶν καὶ
στρατῶρων καὶ βτέρων ⁸¹ βασιλικῶν ἀνθρώπων· καὶ
ποιήσας ὁ βασιλεὺς σιλέντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ,
ἀνέθετο τῷ λαῷ τὰ περὶ αὐτοῦ ῥηθέντα. Οἱ δὲ ὁμο-
θυμῶδ' ἀνεβόησαν, τοῦ ⁸² παρασταλῆναι ἀμφοτέ-
ρους ἐκ τοῦ μέσου, μὴ μνησθέντες ὅτι οἱ ἀεὶ ἐπίρρο-
κοι, ἃ ὤμοσαν τῷ πατρὶ αὐτῶν, μὴ καταδέχεσθαι
μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἀδικηθῆναι τὰ τέκνα αὐτοῦ.
Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν νεωτερίσαντας δείρας τε
καὶ κρουέσας ἐξώρισεν εἰς Χερσῶνος τὰ κλίματα ⁸³
ὑπὸ παραφυλακῆν καὶ ἀσφάλειαν.

studebant, casos ac lonsos Chersonam et ad vicinas
relegavit.

A. M. 6269. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει εἰσῆλθεν Οὐτθμᾶς
ὁ τοῦ Κάκα ⁸⁴ εἰς Ῥωμανίαν, καὶ λαβὼν αἰχμαλω-
σίαν ὑπέστρεψεν· καὶ προσέφυγεν Τέλερος ⁸⁵ (47) ὁ
τῶν Βουλγάρων κύριος εἰς τὸν βασιλεῖα· καὶ ἐποίησεν
αὐτὸν πατρίκιον, ζεύξας αὐτῷ καὶ τὴν τῆς γυναικὸς
αὐτοῦ Εἰρήνης ἐξαδέλφην. Δεξιμένος δὲ αὐτὸν
βαπτισθέντα ἐκ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, μεγάλως
αὐτὸν ἐτίμησεν καὶ ἠγάπησεν.

A. M. 6270. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἐκάθισεν Οὐτ-
θμᾶς ⁸⁶ εἰς τὸ Δάβεκον καὶ ἐστασίασεν. Λέων δὲ ὁ
βασιλεὺς ἀπέλυσεν ⁸⁷ τὰ στρατεύματα τῶν Ῥω-
μαίων, καὶ εἰσῆλθον ἐν Συρίᾳ χιλιάδες ρ', ὧν
ἡγούνητο Μιχαὴλ ὁ Λαχανοδράκων τῶν Θρακησίων ⁸⁸,
καὶ Ἀρτάβατος Ἀρμένιος τῶν ἀνατολικῶν, καὶ
Τατζάτης ὁ τῶν Βουκελαρίων καὶ Καριστορότζης
τῶν Ἀρμενικῶν, καὶ Γρηγόριος ὁ τοῦ Μουσαλα-
κίου ⁸⁹ τῶν Ὀφικιανῶν. Καὶ ἐκύκλωσαν τὴν Γερμα-
νικίαν, καὶ ἦν ἐκεῖ Ἰσβαλλὸς ὁ θεῖος τοῦ Μαδὶ,
καὶ ἔλαβον πάσας τὰς καμηλοὺς αὐτοῦ, καὶ ἤμελλον
παραλαμβάνειν καὶ τὴν Γερμανικίαν ⁹⁰, εἰ μὴ διὰ
θύρων ἔπεισεν τὸν Λαχανοδράκοντα ὁ Ἰσβαλλ, καὶ
ἐνεχώρησεν τοῦ κάστρου, καὶ ἐξῆλθεν εἰς πραῖδαν
τῆς χώρας, καὶ αἰχμαλωτεύσας τοὺς αἰρετικούς
Ἰακωβίτας Σύρους πάλιν ὑπέστρεψεν ἐν τῷ κάστρῳ.
καὶ πέμψας Οὐτθμᾶς στρατὸν ἐκ τοῦ Δεδέκου καὶ
ἡμερᾶς, ἐπολέμησεν μετὰ τῶν ⁹¹ Ῥωμαίων. Καὶ
ἔπεσον πέντε ἡμερᾶδες καὶ δύο χιλιάδες Ἀραβες, ὡς
ἔπει, καὶ τῇ παρασκευῇ ὑπέστρεψαν. Ἦσαν γὰρ

atriarcha consuetas preces ad Deum fundente, filia suo
coronam imperator imposuit, atque ita versus Ma-
gnam ecclesiam imperator uterque cum duobus Cæ-
saribus et nobilissimis tribus processerunt. Ipsa quo-
que imperatrix Irene, postquam processerunt impera-
tores, sceptris per scholas solemnī obsequio ante eam
delatis processum habuit, et per *Æreæ* portæ ascen-
sum, laud tamen per porticus mediam viam progressa,
ad catechumena ecclesiæ se contulit. Mense **380**
porro Maio ejusdem indictionis Nicephorus Cæsar
et imperatoris frater apud imperatorem delatus est,
quod nimirum de insidiis imperatori parandis
consilium cum ephathariis quibusdam et stratoribus
aliisque imperatorii comitatu. hominibus inijsset.
Imperator autem silentio ad Magnauram convocato-
quæ ipsis imputabantur populo exposuit, qui uno
consensu exclamavit, utrumque e medio tollendum
esse, homines utique perjuri, non recordati olim
ipsorum patri jurejurando adhibito spondisse, se
postejus obitum injuriam filiis inferri non passuros.
Quamvrem imperator istos omnes, qui rebus novis
eius regiones, illic sedulo in custodia asservandis

A. C. 769. — Hoc anno Uthmas Cæcæ filius in
Romanam ditionem irruit, et captivis secum abdu-
ctis, ad suos revertit. Telerus vero Bulgarorum
dominus ad imperatorem profugit, a quo, locata in
matrimonium conjugis suæ Irenes consobrina, pa-
tricius creatur. Egm særo lavacro initiatum impe-
rator suscepit, et summis honoribus cumulatum
valde adamavit.

A. C. 770. — Hoc anno Uthmas ad Dabecum
consedit, et seditionem movit. Imperatoris autem
Leonis copię ad hominum centum millia in Syriam
irruerunt. Duces exstiterunt Thracensium Michael
Lachanodraço, Orientalium Artabasdos Armenius,
Bucellariorum Tatzates, Armeniacorum Caristero-
tztes, Opsicianorum Muzalacii filius Gregorius. Obses-
sam vero Germaniciam, ubi Isbaali Madjæ avunculus
inclusus erat, captis omnibus camelis, obtinuis-
sent, nisi Lachanodraço Isbaali mungeribus victus
ea urbe ad regionem deprælandam, et captivos ex
Jacobitis Syris hæreticis abluendos vires conver-
tisset, iisque peractis ad castrum deniq. obsiden-
dum regressus est. Uthmas autem collectis ad De-
becum copiis ameras præfecit, et in Romanos
commisit. Ex Arabibus, ut ferunt, amera quinque
et militum duo millia perierunt. Feria sexta reg-
gressi sunt; die quippe Dominica urbem ingressi
fuerunt. Imperator vero Maiumam celebraturus in
solio cum filio consedit, atque ita partæ victoriæ

VARIE LECTIÖNES.

⁷⁸ ἢ καὶ ἡ Α, δὲ ἡ vulg. ⁷⁹ μετὰ τὸ πρ. Α. μετὰ τοῦ πρ. vulg. ⁸⁰ ὑπὸ τῶν σκήπτω (sic) Α. ⁸¹ ἐτέ-
ροιον add. ex Α. ⁸² τοῦ prius om. f. ⁸³ εἰς Χερσῶνα τοῖς κλίμασιν Α f, εἰς Χερσῶνα καὶ τὰ κλίματα n.
Βίκα Α a f. ⁸⁴ Τελέγυρος Α, idem qui supra p. 695, Τζέριγος nominabatur. ⁸⁵ Θουμάμας Α ubique.
⁸⁶ ἀπέστειλεν Α. ⁸⁷ τῶν Θρακησίων Ἀρμενικῶν. — Ἀρμενικῶν om. Α. ⁸⁸ Μουσουλακίου Α. ⁸⁹ καὶ ἦν
ἐκεῖ — καὶ τὴν Γερμανικίαν· hæc omnia addita sunt ex Α. ⁹¹ τῶν add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(47) Qui supra Τζέριγος, qui Anastasio *Telerichus*.

solemnia cum celebritate duces peregerunt. Syros A demum hæreticos in Thraciam transtulit, ibique obs habitare jussit.

A. C. 771. — Hoc anno Madi Arabum dux 381 cladibus præteritis ad iram provocatus, cum expeditis Maurophorum, Syriae et Mesopotamiae copiis Asanem mittit, et Dorylæum usque arma intulit. Porro imperator, ne copias omnes in aciem aperto Marte simul digladiaturas educerent, verum ut castris probe munitis milites in eorum præsidium distribuerent, ducibus injunxit. Ad hæc præfectorum præcipuo ex toto exercitu segregatos militum selectorum tria millia tollere, et versus obsessam urbem pergere jussit, ut hostes nimirum ad prædandum alioquin dispergendos a tergo insequentes premerent, agrosque et equorum pabula, ac si ullibi commeatus illis idoneus exstaret, ipsi præcurrerent igne perderent. Hostibus itaque ad Dorylæum per dies septemdecim obsidionem tenentibus, cuicuta ad vitam necessaria dellicere, et equi pabulorum penuriam pati: quare pars eorum maxima periit. Pedem igitur referre coacti, Amorium per diem unum obsederunt, sed ut urbem mœnibus, armis, annona, militumque manu munitam agnoverunt, in proprias domos reversi sunt.

A. C. 772. — *Cypreos episcopi Pauli annus primus.*

Hoc anno Madi Arabum cum ingentibus copiis et maximo belli apparatu Dabecum profectus, filium Aaronem in Romaniam expedit, ipse vero in sanctam urbem remeavit. Misitque Machesiam, Zelotem dictum, cum potestate Christianorum servos ad suum obsequium et religionem traducendi, et sanctas ecclesias devastandi. Emesam itaque se confert, et nemini Christianum cultum, ut deserat, nisi forte infidelium posteris se vim illaturum pollicitus, in Hebræos demum et Christianos apertam persecutionem movit. Extemplo igitur præter jus omne pietatis et humanitatis cœpit eos suppliciis exagitare, quibus Lysias vel Agricolaus quondam pepercissent, atque ita plurimis necem intulit. Feminae vero gratia Christi Dei nostri ejus insaniam superarunt. Quædam etenim virgines viris desponsatæ, archidiaconi videlicet Emeseni et ejus filii

εισελθόντες τῇ Κυριακῇ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ποιῆσα: Μαῖουμᾶν (48) ἐν Σοφριαναῖς ἐκάθισεν ἐπὶ σένσου μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐθριάμβευσαν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπινίκια. Ἐπέρασεν ὁ δὲ καὶ τοὺς αἰρετικούς Σύρους ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ κατώκισεν αὐτούς ἐκεῖ.

A. M. 6271. — Τοῦτω τῷ ἔτει θυμωθεὶς ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μαδὶ πέμπει τὸν Ἀσάν μετὰ δυνάμει; πολλῆς Μαυροφόρων τε καὶ τῶν τῆς Συρίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας, καὶ κατῆλθεν εἰς τὸ Δορυλαίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς διετάξατο τοῖς στρατηγοῖς μὴ πολεμῆσαι αὐτούς δημόσιον πόλεμον, ἀλλ' ἀσφαλίσασθαι τὰ κάστρα, καὶ λαὸν εἰσνεγκεῖν πρὸς παραφυλακὴν αὐτῶν, ἀπολύσας καὶ ἀρχοντας μεγάλους κατὰ κάστρον (49), αὐτούς δὲ ἐπάραι ἀνὰ τριῶν χιλιάδων ἐπιλέκτους στρατιώτας, καὶ παρακολουθεῖν αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ

Β χκορπίσαι τὰ κούρσα, καὶ προκίλειν πυρὶ τὰς τε νομὰς τῶν ἀλόγων, καὶ εἰ που εὐρίσκειτο δαπάνη. Καθ' ἐσθέντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ Δορυλαίῳ ἡμέρας ἑπτακαίδεκα, καὶ λειφθέντων αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν χρείαν, ἐπτώχευσαν τὰ ἄλογα αὐτῶν· καὶ πολλὴ ἄλωσις ἐγένετο εἰς αὐτά. Καὶ ὑποστρέψαντες ἐπαρακάθισαν τὸ Ἀμώριν ἡμέραν μίαν, καὶ ἰδόντες αὐτὸ ὠχυρωμένον καὶ πολλὴν ἐξόπισιν ἔχον, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6272. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Παύλου ἔτος δ'.*

Τοῦτω τῷ ἔτει ἐρχεται Μαδὶ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς εἰς τὸ Δάβεκον μετὰ πολλῆς δυνάμει; καὶ ἐξοπλίσει; καὶ ἀποστέλλει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀσάν ἐπὶ τὴν Ῥωμανίαν, καὶ αὐτὸς ἐπιστρέφει ἐπὶ τὴν ἁγίαν πόλιν. Καὶ πέμπει Μαχεσίαν ὁ Ζηλωτὴν λεγόμενον, καὶ δίδει αὐτῷ ἐφουσίαν ἀποστατεῖν τοὺς θούλους τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἐρημοῦν τὰς ἁγίας ἐκκλησίας· καὶ ἐρχεται εἰς Ἐμέσης, καὶ ἐπαγγέλλεται μὴ ἀναγκάζειν, εἰ μὴ τοὺς ἀπὸ ἀπίστων εἰς τὸ μαγαρίσαι, ἕως ἂν ἐφανερῶθησαν οἱ Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί. Καὶ εὐθὺς ἤρξατο ἀθίως βασανίζειν ὧς οὐδὲ Λυσίας καὶ Ἀγρικολαὸς ποτε, καὶ πολλοὺς ἀπώλεσεν. Γυναίκες δὲ ἐνίκησαν αὐτοῦ τὴν μάχην χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ αὐταὶ νοθεύτισσαι (50), ἡ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἐμέσης, καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἡσίου, πολλὰ βασανισθεῖσαι καὶ μὴ ὑπέξασαι τῇ ἀσεβείᾳ. Ἀπὸ γὰρ χιλιάδος βου-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁸ ἐπέρασεν A, ἐπέρασεν vulg. ⁴⁹ κατώκισεν A, κατώκησεν vulg. ⁵⁰ εἰ; φυλακὴν a. ⁵¹ ἐγένετο A, γέγονεν vulg. ⁵² ὑποστρέψαντες A f, ὑποστρέφοντες vulg. ⁵³ εἰς τὰ ἴδια! μηδὲν ἀνύσαντες A. ⁵⁴ ὑποστρέφει A. ⁵⁵ Μουχεσίαν A. ⁵⁶ δίδωσιν A. ⁵⁷ ὡς A, οὗς vulg. ⁵⁸ νοθεύτισσαι A. ⁵⁹ αὐτοῦ] τοῦ A. ⁶⁰ ὑπέξασαι f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(48) Maii Kalendarum celebritas diei festivitate civili hilarius celebrando Μαῖουμᾶς nominis consortium impertivit. Quod antiquorum Maiumæ festum, quæ prima ejus institutio, quam Christianis execrandum, ut deinde castigatius permissum diatriba pene integra Meursius in Lexico, et Lacerda in Adversariis edisserunt.

(49) Bene Anast., *destinatis per singulas civitates magnis principibus*; præcipuis præsidibus, qui illis solertia caverent, Arabumque conatum depelle-

rent. Male interpr. cum ducibus conundit, quos voluit cum delecta trium millium manu hostium exercitum insequi, palantes colibere, pabula igni consumere. COMBUSTIS.

(50) An *Nubiteses*, prout vertit Anastasius, quia forsitan *nubiles*? Vel quia Nubienses, Nubia videlicet ad Nilum vico? Vel denique propheticæ spiritus claræ, cum vox Nabi Syris et Arabibus prophetam designet? Arridet expositio postrema: puellæ eundem Emesam Syriae incolabant.

νεύρων λαβοῦσαι, καὶ ἄλλων πολλῶν κολαστηρίων * A Esaiæ natæ, crudeliter excruciatæ, non tamen impietatis violentiæ cesserunt, quin ima nervorum bubulorum plagis mille acceptis, toleratis quoque aliorum tormentorum doloribus, victoriæ 382 coronam a Christo retulerunt. Porro Machesias ille Damascus usque crudelitatem exercens processit, nec perpensa quondam ab Arabibus data Christianis fide, plurimas ecclesias subvertit. Mensis autem Februarii die sexto eoque Dominico indictione tertia, die Dominico quo ante quadragesimam ultima caseum comedendi sit potestas, Nicetas genere Sclavus, eunuchus, Cpoleos patriarcha, diem extremum obiit. Secunda vero jejuniorum Dominica Paulus venerabilis lector, Cyprius natione, doctrina et virtute præstans, quamvis ob hæresim, quæ tunc obtinebat, multum reluctaret, imo vim omnino passus, Cpoleos patriarcha instituitur. Cæterum media jejuniorum hebdomade Jacobus protospatharius et Papias, Strategius et Theophanes cubicularius et accubitor, necnón Leo et Thomas cubicularii, quasi sanctas et venerandas imagines coluissent, cum aliis religiosis viris comprehensi sunt. Tum itaque Leo persecutoris filius nudata in publicum, quam huc usque delitescentem gestaverat impietatem, istos verberibus inelementer cæsos et tonsos, ac per mediam urbem cum ignominia traductos in prætorium custodiendos conjecit, in quo Theophanes, quem memoravimus, confessor effectus, obtenta martyrii corona, extinctus est. C Reliqui omnes post imperatoris obitum probatis-

VARIE LECTIONES

* κολασθεῖσαι α. ⁷ προσχῶν Α. ⁸ τῆς Τυρ. ομ. Α. ⁹ Παπίας Α, Παπίας vulg. ¹⁰ ἄγιος καὶ ομ. Α. ¹¹ μέσης δεδ. Α, μέσης τε δ. vulg. ¹² ἐν ᾧ καὶ ἀπ. Α, ἐν οἷς ἀπ. vulg. ¹³ ὑπὸ λόγον Α.

JAC. GOARI NOTE.

(51) Anno Constantini Copronymi secundo supra vicesimum novum indictionum circulum Theophanem inchoasse ab eo scripta demonstrant. Quartum deinde quinto supra vicesimum ascribit; mox sextam vicesimo septimo: octavam vicesimo nono: vicesimo nonam; tum vero duodecimam tertio et tricesimo: quinto postmodum et tricesimo, qui ejus imp. postremus, tertiam decimam et confestim decimam quartam consociat. Ad Leonis Copronymi filii annum primum indictionem decimam quartam memorat; ad præsentem hunc quintum circuli sequentis tertiam adnotat; et anno mox secundo quartam adnectit. Ad annum Copronymi primum et vicesimum, qui mundi 6253 ab auctore numeratur, indictionum adjecto circulo, mundi 6268 obtinet indictioni postremæ et anno Leonis primo conjunctum: ab anno igitur Leonis secundo circulus alter incipiens, quinto, quem nunc tractamus, indictionem quartam asserat necesse est, et quintam Constantini successoris primo. En tamen ut mundi 5273 quartam accenset, præcedenti tertiam; atque iterum mundi 6268 decimam quartam, prævio decimam tertiam, ac tandem mundi 6263 duodecimam affligit. An mundi annis indictionem unam deesse, vel indictionibus annum mundi unum redundare asserendum? Ipsi auctoris calculi errorem produunt, et ubi admiserint faciles testantur. Ipso, inquam, Constantini Copronymi anno postremo, quem quintum ac tricesimum numerat, annos quatuor et triginta, menses duos, dies sex et viginti imperasse prædicat. Annus integer trimestri vix completo totus fuerat assignandus? Ad hujus anni

historiæ calcem annos quinque, mibus sex demptis filium Leonem imperio potitum narrat: adeone facile præter debitum menses sex occurrerant erogandi? Indictionum itaque ordine servato, annis mundi menses quindecim indebitos intrusit Theophanes: novem Constantini, filii Leonis, sex alios ætate. Uno verbo Copronymi annis quintum ac tricesimum addixit superfluum, et indictione carentem, cujus quatuor et triginta duntaxat ex propriis calculis recensere debuerat. Protectionis itaque Copronymi in Bulgaros historia in annum et indictionem reposita, mors in sequentem annum et indictionem, quibus filius imperium obtinuit, accensenda: anni vero tum a mundi conditu, tum a Christi natali in ordinem meliorem revocandi.

(52) Septuagesimæ hebdomade carnisprivium habet Ecclesia Græca: et sexagesimæ Dominico die, τῆς ἀπόκρω, quo carnibus adhuc vesci licet, clauditur. Sequenti hebdomade, quæ Latinis sexagesimæ, ovis, lacticiis, atque adeo caseo utuntur, eaque comedendi etiam ipsa quinquagesimæ Dominico die facultas perseverat, a quo τυροφάγος appellatur. Feria sequente 2 quadragesimalis jejunii habentur encænia; et πρώτη ἑβδομάς τῶν νηστειῶν numeratur. Scripta superius de Græcorum jejuniis in memoriam revocanda. Τῶν νηστειῶν tamen πρώτη Κυριακή hebdomadem a feria 2 inchoatam, ut et secunda succedentem claudit. Eam ob rem Casaria Dominica Februarii diem sextum obtinente, jejuniorum secunda vicesimo propriam sibi sedem figat necesse est.

simi monachi evaserunt. Demum Aaron in Armeniae castrum Semalvum per totam aetatem obsedit, et ipsum mense Septembri pactis initis in suam potestatem misit. Prius autem Uthmam cum quinquaginta milibus hominum Asiam bello oppressurum delegarat, cui Michael Laehanodraco levi acie ad praedandum idonea stipatus et obviam factus, praelium inchoavit, fratrem ipsius Uthmam interfecit. Caeterum mensis Septembris die octavo quarta indictione Leo filius Constantini in hunc modum diem suum clausit: Cum insana in gemmarum et pretiosos lapides arderet hibidine, coronam in Magna ecclesia appensam deperibat, eam acceptam capiti imposuit, ac confestim e capite ebullierunt carbunculi, febrique vehementi simul correptus Imperii demptis mensibus sex anno quinto defunctus est.

A. C. 775. — *Romanorum imperatoris Constantini annus primus.*

Hoc anno piissima Irene una cum filio Constantino praeter hominum opinionem, Deo ita ordinante, imperium suscipit administrandum mense Septembri indictione quarta, ut mirandum Dei opus eo clarius effulgeret, quod per mulierem viduam et puerum orphanam immanem adversus se et famulos suos Constantini rerum divinarum hostis impietatem exasperatam, et adversum ecclesias tyrannidem ejusdem armatam, cum quondam diaboli malitiam per piscatorum et hominum imperitorum infirmitatem prostravit, omnino expurgaret. A commissis vero sibi imperio diebus quadraginta, filio annu duodecimam numerante, nonnulli senatorum et procerum Nicephorum excessum in medium exponere et imperatorem constituere consilium inierunt. Sed conjuratione comperta, Gregorius publici cursus logotheta, Bardas nuper Armeniacorum dux, Constantinus vicarii spatharius et excubitorum domesticus, Theophylactus Rangabe filius et Duodecim insularum drungarius, et alii plurimi comprehensi, quos verberibus caesus et capillis tonsos in diversa loca relegavit Irene, Caesares autem et nobilissimos viri sui fratres capitibus rasos sacerdotio inauguratos in Christi natalium festo sacramenta populo impertiri praecipit, quo ipsa publice regioque apparatu una cum filio procedens, sublatum a viro stemma gemmis et lapidibus distinctum ecclesiae restituit simul et obtulit. Elpidium autem

A θμάν ἐπὶ Ἀσίαν μετὰ πενήκοντα χιλιάδων, καὶ συναντήσας Μιχαὴλ ὁ Λαχανοδράκων κούρσῳ αὐτοῦ μικρῷ ἐπολέμησεν αὐτῷ, καὶ ἐκτείνεν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Οὐθμᾶν. Τῇ δὲ ὀγδόῃ τοῦ 15 Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος τέθνηκε Λέων υἱὸς Κωνσταντίνου τρόπω τοῦ ὄψεο. Λιθομανῆς ὑπάρχων λίαν ἠράσθη τοῦ στέμματος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ λαθῶν ἐφόρεσεν αὐτό. Καὶ ἐξῆλθον ἀνθρακες ἐπὶ τῆν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ληφθεὶς σφοδρῶ πυρετῶ τέθνηκε βασιλεύσας παρὰ ἕξι μηνῶν ἕτη πέντε (55).

A. M. 6275. — *Ῥωμαίων βασιλείως Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Εἰρήνη ἡ 16 εὐσεβεστάτη ἄμα τῷ υἱῷ αὐτῆς Κωνσταντίνῳ παραδόξως θεόθεν τὴν βασιλείαν ἐγγχειρίζεται μὴν Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος δ', ὡς ἂν θαυμασιώθῃ 18 ὁ Θεὸς καὶ ἐν τούτῳ διὰ γυναικὸς χήρας 17 καὶ παιδὸς ὀρφανοῦ μέλλων καθάρειν τὴν ἄμετρον κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων δυσσεβείαν καὶ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τυραννίδα τοῦ θεομάχου Κωνσταντίνου, ὡς πάλαι τοῦ διαβόλου τῆ ἀσθενεία τῶν ἀλιείων καὶ ἀγραμμάτων. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τοῦ κρατῆσαι αὐτὴν, τοῦ υἱοῦ αὐτῆς δεκαετοῦς ὑπάρχοντος, συμβούλιον ποιήσαντες τινες τῶν ἐν τέλει ἠθέλησαν ἐξαγαγεῖν Νικηφόρον τὸν ἀπὸ Καισάρων, καὶ στήσαι εἰς βασιλέα. Διαγνωσθεῖσης δὲ τῆς ὑποθέσεως, ἐκρατήθησαν 18 Γρηγόριος τοῦ δρόμου ὁ λογοθέτης καὶ Βάρδας ὁ ποτε στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιῶν, Κωνσταντίνος τε ὁ τοῦ Βικαρίου σπαθάριος καὶ δομέστικος τῶν ἐξκουβιτόρων, καὶ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ῥαγγαθῆ δρουγγάριος τῆς Δωδεκανήσου (54), καὶ πολλοὶ ἕτεροι· οὗς δειράσας καὶ κουρεύσασα ἐξώρισεν εἰς διαφόρους τόπους· τοὺς δὲ ἀνδραδέλους αὐτῆς Καισαράς τε καὶ νοβελισσίμους ἀποκείραςα ἱερατεῦσαι καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ (55) πεποίηκεν ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ἐν ἣ καὶ προσελθοῦσα βασιλικῶς δημοσίᾳ σὺν τῷ πικρῷ προσήνεγκε τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀρθὲν στέμμα ἐπικαλλωπισθὲν διὰ μαργαριτῶν. Προεβάλετο 19 δὲ καὶ 20 Ἐλπίδιον τὸν πατρικίον στρατηγὸν ἐν Σικελίᾳ, ὡς καὶ προ-

VARIAE LECTIONES.

16 τοῦ Α. αὐτοῦ vulg. 17 ἡ add. ex A. 18 θαυμασιώθῃ Α. θαυματ. vulg. 19 χήρας om. Α. 20 ἐκρατήθη α. 19 προεβάλετο Α, προεβάλλ. vulg. 20 καὶ add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

55) Die Septembris tertio supra decimum Leonem imperio potitum scripsit superius Theophanes ad Constantini Copronymi annum ultimum: Septembris iterum die octavo fato functum hic statuit: igitur post imperii ἕτη πέντε παρὰ ἕξι μηνῶν, eamque lectionem codex Barberinus et Vaticanus ostentant: sed et Anastasius eam tenetur. *Mortuus est, inquit, cum regnasset annis quinque, diebus sex exceptis.* At cum Septembris die vicesimo tertio imperium adisset ex ipsius auctoris testimonio ad annum Copronymi ultimum evidenter demonstratur; Septembris ejusdem die septimo supra decimum excessisse constat. Stemma porro

Magnæ ecclesiæ quod sibi vindicasse narratur, illud est quod a conjugē donatum templo appendisse Mauricium supra legitur ad ejus annum 19 pag. 236.

(54) Insulæ Cyclades duodecim δωδεκανήσος sunt et cum in civili tum in ecclesiastico regimine provinciam constituunt: quia vero maritima Drungarius (classis nimirum ex eis collectæ dux), ideo simul rector censetur. Metropolis et episcopatus in notitiis ad editionis Regiæ Codicum at-textis occurrunt.

(55) Ut ipso sacerdotii exercitio imperio nunquam remisisse convincerentur.

στρατηγήσαντα τῶν ἐκεῖσε ¹¹, καὶ ἀπέλυσε τῷ Φε-
βρουαρίῳ μηνί. Ἐν δὲ τῷ Ἀπριλίῳ μηνί ἐ' διεβλήθη
ὁ αὐτὸς Ἐλπίδιος, ὡς τὰ τῶν Καισάρων φρονῶν, καὶ
ἀποστείλατα σπαθάριον Θεόφιλον παρήγγειλεν, ἵνα
συντόμως ἀρπάσῃ καὶ φέρῃ αὐτόν. Τοῦ δὲ ἀπελθόν-
τος οὐκ ἀπέδωκαν αὐτὸν οἱ Σικελοί. Ἡ δὲ τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ δείρασα καὶ κουρεύσασα σὺν τοῖς υἱοῖς ¹²
τῷ πραιτωρίῳ παρέπεμψεν φυλάττεσθαι. Τῷ δὲ Ἰου-
νίῳ μηνί ἀπέστειλεν πάντα τὰ περατικὰ θέματα εἰς
τὰς κλεισοῦρας φυλάττειν καὶ ἐπιτηρεῖν τὴν ἐξοδὸν
τῶν Ἀράβων, ἐπιστήσασα αὐτοῖς κεφαλὴν Ἰωάννην
τὸν ¹³ σακελλάριον εὐνοῦχον ὄντα καὶ οἰκειαχὸν αὐ-
τῆς. Ὁ δὲ Μαδὶ ἀπέστειλεν Κεθῆρ μετὰ δυνάμειος
πολλῆς, καὶ συναντήσιν ἀλλήλοις ἐν τόπῳ λεγομένῳ
Μήλι ¹⁴. Καὶ κροτηθέντος πολέμου, ἤττωνται οἱ
Ἀραβεῖς, καὶ κτείνονται ἐξ αὐτῶν πολλοί, καὶ ὑπ-
έστρεψαν μετ' αἰσχύνῃς. Ἦρξαντο δὲ οἱ εὐσεβεῖς
παρρησιάζεσθαι, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πλατύνεσθαι,
καὶ οἱ θέλοντες σωθῆναι ἀποτάσσεσθαι (56), καὶ ἡ
δοξολογία τοῦ Θεοῦ ὑψοῦσθαι, καὶ τὰ μοναστήρια
ἀναρρῦεσθαι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν φανεροῦσθαι ¹⁵. Ἐν
γούν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τοῖς Μακροῖς τεύχεσι τῆς
Θράκης ἀνθρωπὸς τις ὀρῦπτων εὗρεν λάρνακα, καὶ
τοῦτον ἀποκαθάρσας καὶ ἀποκεπάσας, εὗρεν ἄνδρα
κείμενον, καὶ γράμματα κεκαλαμμένα ἐν τῷ λάρνακι
περιέχοντα τάδε· Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ
Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν.
Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν βασιλέων,
ὦ Ἥλιε, πάλιν με δῦει ¹⁶.

A. M. 6274. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Εἰρήνην
Κωνσταντίνον ¹⁷ σακελλάριον καὶ Μάμαλον πριμικῆ-
ριον ¹⁸ πρὸς Κάρολον ῥῆγα τῶν Φράγγων, ὅπως τὴν
αὐτοῦ θυγατέρα, Ἐρυθρῶ λεγομένην (57), νυμφεύ-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ προστρατηγήσαντα τῶν ἐκ. A, πρῶτον στρατ. ἐκεῖσε vulg. ¹² υἱοῖς A, υἱοῖς αὐτοῦ vulg. ¹³ τὸν
ἀδελ. ἐκ A. ¹⁴ Μύλων A. ¹⁵ καὶ οἱ θέλοντες — — φανεροῦσθαι om. A e f. ¹⁶ δῦει A, δῦεις vulg.
¹⁷ Κωνσταντίνου, τὸν Σακ. A. ¹⁸ τὸν πριμ. — τὸν ῥῆγα A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Οἱ θέλοντες σωθῆναι, ἀκωλύτως ἀποτάσσε-
σθαι Reg. etc. Bene Anast., qui volebant salvari,
sine impedimento mundo renuntiare: monachi in-
stitutum arripere, quod Constantino imperante
capitale fuit: quin et Leone ejus filio, uti anno
ipso superiori auctor prosecutus est. Nihil ad rem
quod redditum est, *hæresibus nuntium remittere*.
Noti tituli de renuntiantibus. Laudatus sæpe Theo-
dorus: Ἄλλ' ἤκεν ἡμῖν ἡ Χριστοφόρος Εἰρήνην, ἡ φε-
ρωνύμῃς βασιλεύσασα, ἐξ ἧς μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν,
καὶ ἡ τοῦ μονάζειν παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀνέφικτο
θύρα, πάλαι ὑπὸ ἀσεβοῦς βασιλείας κεκλεισμένη,
καθ' ἃπερ ὁπὸ Ἑλληνιστοῦς τὸ Χριστιανίζειν. Ἐντεῦ-
θεν ἡ περὶ ἡμᾶς μὲν πανέστιος ἀποταγή· τοῦ δὲ
πανενοφῆμου Πατρὸς ἡ μετὰ τὴν ἡσυχίαν ἡγεμονία.
*At venit nobis Christi plena spiritu Irene, quæ pro
nominis ratione pacate imperium administravit.*
*Hujus munere cum aliis bonis hoc quoque allatum
est, ut cuivis volenti monastici instituti arripiendi
janua pateret, quæ olim impiis rerum summa poten-
tibus clausa extitisset, uti Græcis imperantibus ve-
tutum erat, ne quis Christo accederet. Hinc factum
ut tota nostra familia nuntium mundo remitteret;
atque laudatissimus Pater post solitaria vitæ certami-
na monasterii præfecturam iniret; nimirum
repudiata olim etiam Nicomediensis Ecclesiæ majori*

A Sicilia, quam prius administraverat, ducem præfe-
cit, et mense Febuario in provinciam dimisit,
mensisque Aprilis subinde die decimo quinto Elpi-
dium eundem tanquam in Cæsarem mentem incli-
nantem accusatum, misso Theophilo spathario,
quantocius rapi et ad se adduci jussit. Sed cum
Theophilus in provinciam appulisset, Siculi ducem
ei tradere recusarunt. Quare conjugem ejus cæsam
et capite tonsam una cum filiis sub custodia deti-
nendam in prætorium transmisit. Porro Junio
mense clusuris custodiendis, et cohibendis Arabum
excursibus copias omnes transfretanas expelivit,
Joanne sacellario eunucho proprio domestico eis-
dem in caput et præfectum assignato. Ex adverso
Madi militiam hostilem Ceber duce comparavit et
instruxit. Occurrunt itaque invicem oppositæ sibi
acies ad locum, cui nomen Melus, et inito certa-
mine vincuntur Arabes, et plurimis eorum cæsis,
cum ignominia reversi sunt. Tunc temporis Deo
quique devoti liberius eum colere, verbum Dei
propagari, qui salutem quaerent, hæresibus nun-
tium mittere, Dei laudes æfferri, asseri in liberta-
tem monasteria, bonum omne denique reparari.
Sub hoc quoque tempus quidam ad Longos Thra-
ciæ muros fodiens tumulum **384** offendit, quo
terra et pulvere mundato atque recluso, virum iatus
jacentem litterasque urnæ insculptas in hanc sen-
tentiam invenit: *Christus ex Maria Virgine nasce-
tur, et credo in eum. Sub Constantino et Irene. o
C Sol, iterum me videbis.*

A. C. 774. — Hoc anno Irene Constantinum sacella-
rium, et Mamulum primicerium ad Carolum Franco-
rum regem delegavit, filiæ ejus Erythrus nomine filio
suo Constantino conjugis petendæ gratia. Pactisque

prælatione solitudinis amore, cum ad eam urbis
præsul hortaretur. Ἀρχεῖν τῆς Νικομηδέων ἐκκλη-
σίας ὑπὸ τοῦ τμηναύτα προέδρου προτρέπεται: tum
puto, cum Leo Constantini filius recens auspiciatus
imperium religiosior haberi voluit, eamque ob rem
μητροπόλιτας ἐκ τῶν ἀββάδων ἐν τοῖς πρωτίστοις
ὀρθοῖς προσβάλετο: Leonis anno 4, p. 578: *pri-
mariarum civitatum sedibus administrandis ex ab-
batibus metropolitans elegit. Καὶ τὰ μοναστήρια ἀναρ-
ρῦεσθαι. Reparari monasteria: excepto enim Dal-
matæ præcipuo urbis monasterio, militum usibus
addicto, reliqua in urbe Constantinus everterat.*
COMBESIS.

(57) *Rotrudem Francorum lingua vocatam, de
qua Annales Francorum Anonymi ab Andrea Du-
chesne collecti tom. II, pag. 22, et a Paulo Petavio
pag. 354 Nibelungo ascripti, anno Domini 781 (is
auctori toto septennio deficit, de quo alibi) ita
scribunt: Perrexit Carlus rex Romam . . . et ibi de-
sponsata est Rottrud filia regis Constantino impera-
tori. Poeta Saxonicus Anonymus tom. ejusdem
pag. 177:*

*Necnon Rhuotrudis, reliquis quæ filia natu
Major erat, flevit valde gemens obitum.
Hanc et Græcorum luserunt dicta regna,
Quod non hæc tali digna forent domina.*

THEOPHANIS

rejurando ab utraque parte firmatis, & eunuchum et notarium, qui Græcorum legationem in eam receptosque per imperium Romanum ad eam edoceret, reliquit. Imperatrix vero ingenti comparata militumque selectiorum idoneorum et in bello exercituum imperio imposito, Theodorum patricium eunuchum quidem, sed in bellis agendis peritum, in Siciliam adversus Elpidium misit. Quod cum prællis ibi fortiter commissis, integra victoria in Theodori partes cecidit. Quo anno consternatus timore Elpidius, sublatis cum se pro Duca, quas habebat divitiis, secessit in Arabiam, et securitatis fide accepta, ad Arabes de eorum imperio mox susceptum, imperii corona redimitum, et calcementis ejusdem dignitatis symbolo ornatum, et imperatorem renuntiatum, incassum se detinuerunt. Exercitui Romano in his occupatis, Aaron filius Madi expeditionem suscepit viribus et apparatu maximam, copiis ex Maurophoris, et adversaque Syria, Mesopotamia et deserto collectis: relictoque Banuso, qui Nacoliā obsideret, et a tergo intaretur, Chrysopolim usque profectus est. Præterea Burniche cum hominum triginta milibus in Asiam misit, qui cum Lachanodracone et Thracensium themate ad locum, quem Darenum dicunt, manibus consertis, ex acie hominum millibus triginta composita, ad millia quindecim amisit. Quare imperatrix Antonio domestico cum copiis misso Banem tenuit, ipsosque interclusit. Dux porro Bucellariorum Tatzatus desertor fidei ad eos transiit, concepto nimirum odio adversus Stauracium patricium et publici cursus logothetam, eunuchum, qui tum inter omnes primas occupabat et rerum summam administrabat. Tale vero suggestit consilium, ut pacem peterent. Quamobrem in medium progressi Stauracius, Petrus magister et Antonius domesticus, non satis caute cum illis egerunt, ut aliorum fidem 385 sibi obstringerent, et optima filios in obsides sibi dari providerent. Temere itaque convenientes ab adversa parte retenti, vinculis compediti sunt, atque ita utrique pacem vindicti composuerunt: cumque se mutuis muneribus Augusta et Aaron excepissent, id maxime pacti sunt, ut in annos singulos ipsis tributum solveret. Pace igitur firmata ab invicem discesserunt. Arabes Nacoliā reliquerunt, Tatzates autem uxorem et facultates inde tulit.

VARIE LECTIONES.

²⁸ τῶν γυναικῶν γρ. f. ²⁹ ἐκ τ. θέμ. add. ex A. ³⁰ προσβάλετο A, προσβάλλ. vulg. ³¹ ὡς add. ex A. ³² Βουρική A. ³³ ἀπέκτειναν A, ἀπέκτειναν vulg. ³⁴ Τατζάτιος, nomen add. ex A. ³⁵ ἠτήσαντο A. ³⁶ ἠκριβόλογησαν τὸν λόγον A, ἠκριβολογήσαντο λόγον vulg. ³⁷ λαβεῖν καὶ τ. τ. πρωτεύοντων οἰμ. A. ³⁸ ἔδωρήσαντο A, ἐποίησαντο vulg. ³⁹ ἀφέντες A, ἀφῆσαν ὅς vulg. ⁴⁰ ἐξουτοῦ A, αὐτοῦ vulg. ⁴¹ τὴν α. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Sponsa fuit Constantini, nam sceptræ regentis Illius semper nobilis imperii, Inclyta Constantinopolis de germine nostri Optabat Caroli nobiliti fieri. Hunnisi cum Francis, non ita cum exteris, contrahere Græcis imp. liceret, vide De imp. administr.

cap. 42; quare quod Isaurus Leo Constantino Scytham uxorem dederit, observat auctor pag. (58) Πέδρα ἐρυθρά, scribit Nicetas, impera dignitatis insignia. (59) Sic legit Anast. ac palam refert Burn Arabum ducem, qui sic 15000 Romanorum occiderit, non ipse amiserit. COMBESIS.

σηται τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. γενομένης συμφωνίας καὶ ὄρκων ἀναμεταξὺ ἀλλήλων, κατέλιπεν Ἐλισσαῖον τὸν εὐνοῦχον καὶ νοτάριον πρὸς τὸ διδάξαι αὐτὴν τὰ τε τῶν Γραικῶν ὡς γράμματα καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ παιδεῦσαι αὐτὴν τὰ ἥθη τῆς Ῥωμαίων βασιλείας. Ἐξοπίλισσα δὲ στόλον πολὺν καὶ λαὸν ἐπίλεκτον ἐκ τῶν θεμάτων ²⁸, καὶ ἀρχοντας ἱκανοὺς προσβάλετο ²⁹ Θεόδωρον πατρίκιον καὶ εὐνοῦχον, ἀνδρὰ δραστήριον, καὶ ἀπέλυσεν ἐν Σικελίᾳ κατὰ τοῦ Ἐλπίδιου. Πολλῶν δὲ πολέμων γενομένων ἐνίκησαν οἱ περὶ Θεόδωρον. Ἰδὼν δὲ Ἐλπίδιος καὶ φοβηθεὶς, λαβὼν ὅσα εἶχεν γρήματα καὶ Νικηφόρον τὸν Λούκα ἐπέρυσεν εἰς Ἀφρικὴν καὶ λαβὼν λόγον ἀπαθείας προσεβόηε τοῖς Ἀραβί, ὅτι δεξιόμενοι ὡς ³⁰ βασιλείᾳ Ῥωμαίων κατεῖχον, στέφαντες αὐτὸν εἰς μάτην, καὶ περιθέντες τζαγγίον καὶ στέφανον (58). Τοῦ δὲ λαοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀσχολουμένου ἐν τούτοις, ἐξέρχεται Ἀσρὼν υἱὸς Μαδὶ μετὰ δυνάμεισι καὶ ἐξοπίλισσος ὑπερβαλλούσης ἀπὸ τε Μαυροφόρων καὶ πάσης τῆς Συρίας καὶ Μεσοποταμίας καὶ τῆς Ἰρήμου, καὶ ἔρχεται ἕως Χρυσοπόλεως, καταλιπὼν τὸν Βουνοῦσον πολιορκεῖν τὴν Νακώλειαν καὶ φυλάττειν τὰ νότια αὐτοῦ. Ἀπέστειλεν δὲ καὶ τὸν Βουρική ³¹ εἰς Ἀσίαν μετὰ τριάκοντα χιλιάδων, ὅς καὶ πολεμήσας τὸν Λαχανοδράκοντα σὺν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, ἐν τόπῳ λεγομένῳ Δαρηνῷ, καὶ αὐτῶν τριάκοντα χιλιάδων ὄντων δεκαπέντε χιλιάδας ἀπέκτεινεν ³² (59). Ἡ δὲ βασίλισσα πέμψασα Ἀντωνιον δομῆστικον σὺν τοῖς τάγμασιν ἐκράτησε τὴν Βανὴν, καὶ ἀπέκλεισεν αὐτοῦς. Προσέφυγεν δὲ αὐτοῖς Τατζάτιος ³³ ὁ τῶν Βουκελλαρίων στρατηγὸς μισεὶ τῷ πρὸς Σταυράκιον τὸν πατρίκιον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, τὸν εὐνοῦχον, πρωτεύοντα πάντων τῶν τηνικαῦτα ὄντων καὶ τὰ πάντα διοικούντα. Καὶ δοὺς αὐτοῖς βουλήν, ἠτήσαντο ³⁴ εἰρήνην. Ἐξελθόντων δὲ ἐπὶ τοῦτο Σταυρακίου καὶ Πέτρου μαγίστρου καὶ Ἀντωνίου δομῆστικου, οὐκ ἠκριβόλογησαν τὸν λόγον ³⁵ [λαβεῖν καὶ τέκνα τῶν πρωτεύοντων ³⁶]. ἀλλ' ἀσκήτως ἐξελθόντες ἐκρατήθησαν ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐπεδήθησαν, καὶ ἐβιάσθησαν ἀμφοτέρω τὰ μέρη τοῦ ποιῆσαι εἰρήνην καὶ ἐδώρησαντο ³⁷ ἀλλήλοις ἢ τε Αὐγοῦσα καὶ ὁ Ἀσρὼν ξένια πολλὰ, στοιχήσαντες καὶ κατὰ καιρὸν τελεῖν αὐτοῖς καὶ γενομένης εἰρήνης ἀνεχώρησαν ἀφέντες ³⁸ καὶ τὸ κάστρον Νακώλειας. Δ' Ἐπῆρην δὲ καὶ ὁ Τατζάτις τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ³⁹ καὶ πᾶσαν τὴν ⁴⁰ ὑπόστασιν.

A. M. 6275. — Τούτω τῷ ἔτει εἰρηνεύσασα Εἰρήνη μετὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἄδειαν εὐρούσα, ἀποστέλλει Σταυράκιον τὸν πατρικίον καὶ λογοθέτην τοῦ ὄξου: ⁴³ ὁρῶμου μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ τῶν Σκλαβίνων ἐθνῶν. Καὶ καταλθὼν ἐπὶ Θεσσαλονίκην καὶ Ἑλλάδα, ὑπέταξε πάντας καὶ ὑποφόρους ἐποίησα τῇ βασιλείᾳ. Εἰσῆλθεν δὲ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα ἤγαγεν τῇ τῶν Ῥωμαίων βασιλείᾳ.

A. M. 6276. — Τούτω τῷ ἔτει μηνί Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ' ⁴⁴ κατέλαθεν Σταυράκιος ὁ προῤῥήθεις ἐκ τῶν Σκλαβίνων, καὶ ἐθριάμβευσε τὰ ἐπινίκια ἐπὶ Ἱπποδρομίας. Τῷ δὲ Μαΐῳ μηνί τῆς αὐτῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος ἐξῆλθεν ἡ βασίλισσα Εἰρήνη σὺν τῷ υἱῷ αὐτῆς μετὰ ⁴⁵ δυνάμεως πολλῆς ἐπὶ τὴν Θράκην, ἐπιφερομένη ὄργανα καὶ μουσικὰ, καὶ ἀπῆλθεν ἕως Βεβρόβιας, καὶ ταύτην οἰκοδομηθῆναι κελεύσασα, ἐπωνόμασεν ⁴⁶ αὐτὴν Εἰρηνοπόλιν. Κατῆλθεν δὲ ἕως Φιλιππουπόλεως μετὰ πάσης ἀπαθείας (60), καὶ ὑπέστρεψεν ἐν εἰρήνῃ, κρίσασα καὶ τὴν Ἀγχιάλου. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ⁴⁷ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μαδί, ὁ καὶ Μουαμῆδ, τέθνηκεν, καὶ ἐκράτησεν Μωσῆς (61) ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Τῇ δὲ λα' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς αὐτῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος Παῦλος ὁ ὁσιος καὶ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀσθενήσας, κατέλιπεν τὸν θρόνον, καὶ καταλθὼν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φλώρου, ἔλαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμα, χωρὶς εἰδήσεως τῆς βασιλείας ⁴⁸. Μαρούσα δὲ τοῦτο ἡ βασίλισσα παραγίνεται πρὸς αὐτὸν σὺν τῷ υἱῷ λυπούμενη καὶ καταδοῦσα αὐτοῦ· ὅτι διὰ τί τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ μετὰ θρήνων πολλῶν ἔφη πρὸς αὐτὴν· *Εἶθε μὴδὲ πρότερον* ⁴⁹ *ἐκάθισα ἐν τῷ τῆς Ἱερουσλήμης θρόνῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τυραννουμένης καὶ ἔσχισμένης ὁσως ἐκ τῶν λοιπῶν καθολικῶν* ⁵⁰ *θρόνων καὶ ἀναθεματιζομένης!* Ἡ δὲ προσκαλεσαμένη τοὺς τε ⁵¹ πατρικίους καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου λογάδας, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἀκοῦσαι τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· *Ἐὰν μὴ σύνοδος οἰκουμένη γένηται, καὶ τὸ σφάλαμα τὸ ὄν ἐν τῇ μέσῃ* ⁵² *ἡμῶν διορθωθῆ, οὐκ ἔχετε σωτηρίαν.* Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· *Καὶ ἴνα τί ὑπέγραψας ἐν τῷ χειροτονησθαί σε τοῦ μὴ προσκυνεῖν εἰκόνας;* Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι *διὰ τοῦτο θρηγῶ καὶ πρὸς τὴν μετάνοιαν κατέφυγον, δέδμενος τοῦ Θεοῦ, ὅπως μὴ ὡς Ἱερὰ μεκολάση σιγήσαντα ἕως τοῦ νῦν, καὶ μὴ κηρύξαντα τὴν ἀλήθειαν τῷ φόδῳ τῆς μαρίας ὑμῶν* ⁵³. Ἐν τούτοις ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, καταλιπὼν θρήνον πολλὸν τῇ τε ⁵⁴ βασιλείᾳ καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἀνθρώποις τῆς πολιτείας. Σεβάσμιος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ καὶ ἐλεήμων ὑπὲρ μέτρον καὶ πάσης αἰδοῦς ⁵⁵ ἄξιος, καὶ πίστευεν πολλὴν ἐκέκτητο ἡ τε πολιτεία καὶ ἡ ⁵⁶ βασιλεία.

A. C. 775. — Hoc anno Irene pace cum Arabibus confecta, bellorum cura vacans, Stauracium patricium et celeris cursus logothetam cum numeroso exercitu adversus Sclavinorum nationes misit, qui, cum Thessalonicam et Græciam adiisset, regionem omnem imperio subiecit et tributum pendere coegit. Quin etiam Peloponnesum penetrans captivorum ingentem turbam et spolia in Romanam ditionem retulit.

A. C. 776.—Hoc anno mense Januario indictione septima Stauracius, quem memoravi, ex Sclavina expeditione regressus, victoriæ solemnia ducto per circum triumpho peregit. Mense vero Maio ejusdem indictionis septimæ imperatrix Irene una cum filio et valido copiarum comitatu in Thraciam profecta est, organa reliquaque musica instrumenta secum deferens, et Berrhœam usque contendit, eamque mox reparari jussam Irenopolim appellavit. Postmodum Philippopolim usque citra periculi timorem perrexit, et cum pace Cpolim reversa est, eo in itinere Anchialo restaurari jussa. Eodem pariter anno Madi, Arabum dux, qui etiam Muamed, obiit, et filius ejus Moses principatum obtinuit. Mensis autem Augusti die tricesimo primo eadem indictione Paulus, vir religiosus et patriarcha sanctissimus in morbum incidens throno nuntium remisit, et ad Flori monasterium se conferens, ibi imperatrices propositi ejus inscicia, monasticum habitum assumpsit. Rei gestæ notitiam ut habuit imperatrix, confestim eum cum filio convenit, ac querulis vocibus insectata, *Quid hoc, inquit, fecisti?* Ille lacrymis peresus responsum ad eam dedit: *Utinam Ecclesia Dei tyrannice administrata et a aliquis thronis ea de causa rescissa dirisque et execrationibus devota, in sacerdotii throno Cpoleos nunquam ego sedissem.* Illa patricios et senatus spectatissimos quosque ad se primum accitos ad eum postmodum **386** destinavit, quæ ipse narraret ore proprio audituros. Qui ad ipsos: *Nisi synodum, inquit, universalem coegeritis, et obtinentem apud vos correxeritis errorem, nulla vobis superest salus.* Responderunt ipsi: *Cur ergo patriarcha designatus inter ordinationis solemnia imagines te nunquam adoraturum subscripsisti?* Tum ille: *Hæc, ait, lacrymarum mearum causa est; illud me ad pœnitentiam amplexandam impulit, Deum deprecantem, ne me veluti pontificem hucusque mutum redditum, nec veritatem (solo insanix vestra metu detentum) palam enuntiantem corripiat.* Inter has voces Paulus in pace obdormivit, magno de se tam imperatrici, quam cæteris in republica pietate conspicuis viris luctu relicto. Venerabilis quippe vir

VARIE LECTIONES.

⁴³ ὄξου; A, ὄξου vulg. ⁴⁴ Ἰαν. Ἰνδ. ζ' A. Ἰαν. ζ' vulg. ⁴⁵ μετὰ A, καὶ vulg. ⁴⁶ ἐπωνόμασεν A, ἐπωνόμασεν vulg. ⁴⁷ καὶ prius add. ex A. ⁴⁸ βασιλείας A, βασιλείας vulg. ⁴⁹ πρότερον A, ποταπὸν vulg. ⁵⁰ καθολικῶν add. ex A. ⁵¹ τε add. ex A. ⁵² εἰς τὴν μέσῃ A. ⁵³ τῷ φ. τ. μ. ὁ. οἰν. f. ⁵⁴ τε add. ex A. ⁵⁵ καὶ ἔλ. — — αἰδοῦς om. A. ⁵⁶ καὶ ἡ A, ἡ τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Sclavorum et Bulgarorum incurribus et metu libera.

(61) Musa Al-hadi Ecchellensi scribitur.

exsultit, et misericordiae operibus impemlentis bene-
affectus omnique omnino dignus reverentia, maxi-
miamque ei fidem cum imperatrix, tum republica
habebat. Caeterum ab hoc tempore colloquia atque
haberi coeperunt.

A. C. 777. — *Arabum ducis Mosis annus pri-
mus.*

Cpolecos episcopi Tarasii annus primus.

hoc anno imperatrix Irene populum universum
ad Magnauram congregatum in hunc modum allo-
cuta est: *Quid patriarcha Paulus egerit, fratres,
novistis. At si diutius vixisset, non eum sane mo-
nastico licet habitu indutum praesulatus thronum
deserere pernisissemus. Verum quoniam ita Deo
placitum fuit, ut vita decederet, nunc hominem di-
ligentius perquiramus, qui nos pastoralis cura re-
gere, et Ecclesiam Dei verborum doctrina confirmare
valeat.* Una voce omnes, alium a Tarasio, qui tunc
aecretis erat, se nescire responderunt. Imperatrix
iterum ad populum: *Eundem patriarcham, inquit,
decernimus, verum onus recusat. Causam tamen,
propter quam imperii populi que non admittit electio-
nem, ipse palam exponat.* Ille defensionem suam
coram populo instituens, in haec verba dixit: *Incul-
patæ fidei nostræ, id est Christianæ, defensores, eo-
rumque omnium, quæ ad Dei gloriam pertinent,
vindictes acerrimi imperatores nostri, dum res omnes,
quas numini gratas, vel nobis utiles fore sciunt,
maxime vero quæ spectant ad Ecclesiam, procurant,
idque nunc summo studio agentes, ut pontifex in
sua urbe imperante creetur, me pio animo* **387**
*concepere, i meumque super ea re consilium, ut
ipsis palam significaretur, iussere. Cum vere hoc
munere prorsus indignum me profiterer, nec ullum
super ea re consensum praestarem, utpote qui tanti
oneris iugum portare ac sufferre minime valerem,
iusserunt, ut in conspectum vestrum omnium pro-
dixem, quod nimirum consilium istiusmodi suffra-
gio vestro universi comprobaveritis. Quamobrem,
veri qui Deum timetis atque eum semper præ cor-
dibus vestris geritis, qui Dei appellatione, Dei,
inquam, veri nostri nomine, Christianos intelligo,
insigniti estis, brevissimum sermonem, quem pro
me, qua animi angustia et vilitate instructus sum
a natura, dicere institui, attente audiat velim.*
*Quæcumque enim prius religiosus et undequaque
orthodoxis imperatoribus pro me dixi, omnia ad vos
referam impræsentiarum. Me in hanc electionem
consentire timor præpedit, Dei que conspectum
vereor, ut sic timere atque inconsulte in hanc con-
currerem, ne horrendæ damnationi obnoxius flam.*
Si enim vir ille, qui Dei voce pro magistro, et cosio

πρὸς αὐτόν. Ἐκ τότε λοιπὸν ἤρξατο λαλεῖσθαι, καὶ
ἀμφιδάλλεσθαι ὁ περὶ ⁵⁷ τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν εἰ-
κόνων λόγος παρήρσις ὑπὸ πάντων.

dissertationes de sacris imaginibus libere ab omni-

A. M. 6277. — *Ἀράβων ἀρχηγῶν Μωσῆ ἔτος α'.*

*Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ταρασίου
ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει συναγαγούσα ἡ βασίλισσα Εἰρήνη
πάντα τὸν λαὸν εἰς τὴν Μαγναύραν ἔφη πρὸς αὐτούς·
*Γινώσχετε, ἀδελφοί, τί πεποίηκεν ὁ Παῦλος πα-
τριάρχης· καὶ εἰ μὲν ἔζη, οὐκ ἂν κατεδεξάμεθα
τούτου ἀρεῖναι ⁵⁸ ἂν εἴς ἀρχιερωσύνης θρόνον,
εἰ καὶ μοναδικὸν σχῆμα περιεβάλλετο.* Ἐπεὶ δε,
ὡς τῷ Θεῷ ἀρσὸν ἦν, τοῦ βίου μετέβητε, φρον-
τισάμεν ἀνθρώπου ⁵⁹, ὃς τις δύναται ποιῆσαι ⁶⁰
ἡμῶς, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἐπιστηρίξει
λόγοις διδασκαλικοῖς ⁶¹. Πάντες δὲ ὁμοφώνως εἶπον
μὴ εἶναι ἄλλον, εἰ μὴ Ταράσιον τὸν ⁶² ἀσηκρῆτις. Ἡ δὲ
ἔφη πρὸς αὐτούς· *Καὶ ἡμεῖς τὸν αὐτὸν ψηφίζομεθα,
ἀλλ' ἀπειθεῖ. Καὶ εἰπάτω ⁶³ δι' ἣν αἰτίαν οὐ δέχεται
τὴν ψῆφον τῆς βασιλείας καὶ παντός τοῦ λαοῦ.* Ὁ
δὲ ἀπελογήσατο τῷ λαῷ λέγων· *Οἱ τῆς ἀνομιῆτος πί-
στεως ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν φύλακες καὶ ζηλωταὶ τῶν
εἰς δόξαν Θεοῦ γινομένων πιστοὶ βασιλεῖς ἡμῶν, πάντων
τῶν εἰς ἀρέσκειαν αὐτοῦ καὶ συμφέρον ἡμῶν τὴν
φροντίδα ποιούμενοι ⁶⁴, μάλιστα δὲ τῶν ἐκκλησια-
στικῶν καὶ νῦν ἐπιμελῶς διαμεριμνήσαντες, καὶ δια-
νοηθέντες τοῦ ἀρχιερέα προχειρισθῆναι ἐν ταύτῃ τῇ
βασίλει αὐτῶν πόλει, ἐπὶ τὸν εὐσεβῆ αὐτῶν νοῦν με
ἀνέλαβον, καὶ φανερῶς μοι τὸ βεβουλευμένον αὐτοῖς ⁶⁵
ἔδειπνῆν ἐκέλευσαν. Ἐμοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνάξιον
ἐμαυτὸν ⁶⁶ ἀποφνημαμένου, καὶ ⁶⁷ μηδεμίαν συγκα-
τάθεσιν ποιησαμένου εἰς τὸ ζυγὸν τοῦ φορτίου μὴ δυ-
νάμενόν με ⁶⁸ βαστάσαι ἢ ὑπενεγκεῖν, ἐκέλευσάν με
προαγαγεῖν κατὰ πρόσωπον ὑμῶν· διότι καὶ σύμφη-
φοὶ γέγονατε τῇ βουλῇ ταύτῃ. Καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες
φοβούμενοι τὸν Θεόν, καὶ ἔχοντες αὐτὸν δεῖ ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν, οἱ τῇ Χριστοῦ ⁶⁹ κλήσει, τοῦ ἀληθι-
νοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὀνομαζόμενοι, Χριστιανοὶ λέγω, ἀκού-
σατε βραχὺν λόγον ἀπολογίας παρὰ τῆς ἡμετέρας
εὐταλείας καὶ οὐθενότητος. Ἐγὼ μὲν εἰ τι τοῖς εὐσε-
βέσις ἡμῶν βασιλεύσιν καὶ κατὰ πάντα ὀρθοδόξοις ⁷⁰
ἀπελογησάμεν, καὶ ἐνώπιον ὑμῶν προσαπολογού-
μαι ⁷¹, φόβῳ συνέχομαι συγκαταθέσθαι ἐπὶ τῇ ψήφῳ
ταύτῃ, καὶ εὐλαβοῦμαι ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ
προσδραμεῖν οὕτως, καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπερισκέπτως,
ἵνα μὴ ὑποπέσω φοβερῷ κατακρίματι. Εἰ γὰρ ὁ
θεῖον φωνῶν ἀπροσάμενος οὐρανὸν τε ἐσχηκώς παι-
δευτήριον, καὶ παραδείσου θεωρῶς γενόμενος, ἀκού-
σας τε ἀρρήτα ῥήματα, καὶ βαστάσας τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, Παῦλος ὁ θεός*

VARIE LECTIONES.

⁵⁷ ἀμφιδ. ὁ περὶ A, ἀμφ. [ἵπως] ὁ π. vulg. ⁵⁸ ἀρεῖναι A. ἀφῆσαι vulg. ⁵⁹ ἀνθρώπου A. ἀνθρωπον vulg.
⁶⁰ ποιῆσαι om. A. Γ. ⁶¹ διδασκαλίας I. ⁶² τὸν add. ex A. ⁶³ εἰπάτω A, εἶπη vulg. ⁶⁴ τὴν φροντίδα
ποιούμ om. A. ⁶⁵ αὐτοῖς] ἐξ αὐτῆς A. ⁶⁶ ἐμαυτὸν A, αὐτὸν vulg. ⁶⁷ καὶ add. ex A. ⁶⁸ με prius om. A.
⁶⁹ τῇ Χριστοῦ A, τοῦ Θεοῦ vulg. ⁷⁰ καὶ κατὰ πάντα ὀρθ. A, κατὰ πάντα οὖσιν ὀρθ. vulg. ⁷¹ προσ-
απολ. A. ἀπολ. vulg.

ἀποστολος Κορινθίους γράφων ἔλεγεν· *Μήπως ἀλλοιοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένομαι*, πῶς ἐγὼ ὁ τῷ κόσμῳ συναναστρεφόμενος, καὶ μετὰ λαϊκῶν ἠριθμημένος, καὶ στρατευόμενος ἐν βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις, οὕτως χωρὶς ἀνακρίσεως καὶ περισκέψεως δύναμαι εἰσπληθῆσαι εἰς τὸ τῆς Ἱερουσῆς μέγεθος; φοβερὸν τὸ ἐγχείρημα πρὸς τὴν ἐμὴν σμικρότητα· θρασὺ τὸ ἐπιτήδευμα. Ἦ δὲ αἰτία τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐμῆς παραιτήσεώς ἐστὶν αὕτη. Ὅρῳ καὶ βλέπω τὴν ἐπὶ τὴν πέτραν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τεθεμελιωμένην Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, διεσχισμένην νῦν καὶ διηρημένην, καὶ ἡμᾶς ἀλλοτε ἄλλως ⁷³ λαλοῦντας, καὶ τοὺς τῆς ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν Χριστιανούς ἐτέρως καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς· τοὺς τῆς δύσεως· ἄλλοτριωμένους· ⁷⁴ δὲ ἡμᾶς ἐκείνων ἀπάντων, καὶ καθ' ἐκάστην ὑπ' ⁷⁵ αὐτῶν ἀναθεματιζομένους· θεϊκὸν ἐστὶ τὸ ἀνάθεμα· πόρρω τοῦ Θεοῦ βλάθει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐκδιώκει ἀπάγων εἰς τὸ σκότος τὸ ἔσχατον. Οὐκ οἶδεν ὁ τῆς Ἐκκλησίας ὄρος καὶ νόμος ἔριν καὶ φιλονεικίαν ⁷⁶, ἀλλ' ὡσπερ οἶδεν ἐν βάπτισμα, μίαν πίστιν, οὕτω καὶ συμφωνίαν μίαν ἐπὶ παντὸς πράγματός ἐκκλησιαστικοῦ. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον καὶ εὐάρεστον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς τὸ ἐνωθῆναι ἡμᾶς καὶ γενέσθαι μίαν καθολικὴν ⁷⁷ Ἐκκλησίαν, καθὰ καὶ ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς εἰλικρινεῶς ἡμῶν πίστεως ὁμολογοῦμεν, καὶ αἰτοῦμεν, ἀδελφοί· οἴμαι δὲ καὶ ὑμεῖς, ἐπειδὴ γινώσκω τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔχειν ὑμᾶς, παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ ὀρθοδόξων βασιλέων ἡμῶν σύνοδον οἰκουμένην συναθροισθῆναι, ἵνα γενώμεθα οἱ τοῦ ἐνδὸς Θεοῦ ἐν, καὶ οἱ τῆς Τριάδος ἡνωμένοι καὶ ὁμόφυχοι, καὶ ὁμότιμοι, οἱ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν Χριστοῦ σῶμα ἐν συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, οἱ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐ κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ σὺν ἀλλήλοις, οἱ τῆς ἀληθείας τὸ αὐτὸ φρονοῦντες καὶ λέγοντες, καὶ μὴ ἢ Ἐρις καὶ διχοστασία ⁷⁸ ἐν ἡμῖν, ὅπως ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα ⁷⁹ πάντα νοῦν φρουρήσῃ πάντας ἡμᾶς· καὶ εἰ μὲν κελεύουσιν οἱ τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχοι βασιλεῖς ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐμῇ αἰτήσῃ ἐπινεῦσαι, συγκατατίθῃμι καὶ γὰρ, καὶ τὴν κέλυσιν αὐτῶν ἐκπληρῶ, καὶ ὑμῶν τὴν ψῆφον ἀσπάσομαι· εἰ δὲ μήγε, ἀδυνατῶς ἔχω τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὑποβληθῶ τῷ ἀναθέματι, καὶ εὐρεθῶ καταθεδικασμένος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ⁸⁰ καὶ κριτοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἐνθα οὔτε βασιλεὺς, οὔτε ἱερεὺς, οὔτε ἀρχόντες, οὔτε πλῆθος ἀνθρώπων δύναται με ⁸¹ ἐξελεῖσθαι. Καὶ εἰ τί ἐστὶν ἀρεστὸν ὑμῖν, ἀδελφοί, δότε τῆς ἐμῆς ἀπολογίας, φράσατε ⁸² δὲ μᾶλλον αἰτήστω· ⁸³ ἀπόκρισιν. Καὶ ἀσμένως ἠκροάσαντο πάντες τῶν λαληθέντων, συμφωνήσαντες τοῦ γενέσθαι σύνοδον. Ὁ δὲ Ταράσιος πάλιν πρὸς τὸν λαὸν διαλεγόμενος, ἔφη, οὐ Λέον ὁ βασιλεὺς κατέστρεψεν τὰς εἰκόνας,

pro schola usus est, spectator ille paradisi, secretorum verborum auditor, qui Dei nomen ad gentes palam et reges intulit, Paulus, divinus apostolus, Corinthiis scribens, dixit: *Ne cum allis predicavero, ipse reprobus efficiar* ⁷³, qui fiet unquam, ut ego mundo innutritus et plebi annumeratus, qui etiam in imperii negotiis et militia merui, ita possim absque examine et attenta discussione ad pontificatus fastigium me extollere? Is sane conatus, ceu meam superans infirmitatem, mihi periculosus, audax omnino facinus, cui vires meas impares experior. Timoris autem et excusationis, quam praetexo, causa est istiusmodi. Video certe et attendo Ecclesiam, quae supra petram Christum, Deum nostrum, fundata est, nunc misere disscissam et per membra divisam, nos vero longe diversa inter nos asserentes, caeteros vero Orientis Christianos, qui eandem fidem profitentur, diversa item a nobis sentientes et cum occidentalibus convenientes, adeo ut nos ita ab iis omnibus alienati, a singulis seorsim per dies singulos anathemate perstringamur. Dira prorsus res est anathema, quod scilicet hominem a Deo longius fugat, et in tenebras exteriores abducens, a regno caelorum expellit. Ecclesiae lex et institutum nec lites nec contentionem novit, sed quemadmodum unum baptisma unamque fidem confiteri amat, ita et concordiam atque consensum in caeteris rebus ecclesiasticis exposcit. Nihil enim Deo tam gratum acceptumque est, quam si unum in unam et catholicam Ecclesiam conveniamus, **388** quemadmodum in sinceræ fidei nostræ symbolo profiteamur et precamur, fratres. Et ob id a piissimis imperatoribus potius (quod etiam vos, quorum timor erga Deum mihi notus, facere, arbitror) ut concilium œcumenicum celebretur, ut videlicet nos, qui unius Dei sumus, unum eorum siamus, qui Trinitati uniti atque unanimes cultusque ejusdem, qui unius capituli Christi scilicet nostri unum corpus probe conuexum atque cohærens, qui Spiritui sancto non oppositi, sed consentanei, qui veritatis eadem prorsus sentientes atque prædicantes: et e contrario nulla prorsus contentio atque dissensio inter nos intercedat, ut Dei pax, quæ omnem intellectum exsuperat, nos omnes custodiat. Quod si imperatores nostri rectæ fidei propugnatores, ut hæc petitio mea impleatur, jusserint, ego quoque consentio, eorumque mandata exsequar, vestramque electionem libens amplectar, sin minus, id præstare nequaquam mihi possibile est, ne anathemati subiciar, damnatusque evadam in die Domini nostri Jesu Christi justissimi iudicis, quo iudicio neque imperator, neque pontifex, neque principes, neque hominum numerus me exsolvere haud poterunt. Caeterum, fratres, si quid ex his

* 1 Cor. ix, 27.

VARLE LECTIONES.

⁷³ ἄλλω-] ἄλλο A. ⁷⁴ ἄλλοτριωμένους A a, ἄλλοτριωμένους vulg. ⁷⁵ ἐκ ὑπ' A, ἐκ δὲ ὑπ' vulg. ⁷⁶ καὶ φιλ. A, ἢ φιλ. vulg. ⁷⁷ μίαν καὶ καθ. A. ⁷⁸ διχοτομία A. ⁷⁹ ἡ ὑπ. A, ὑπ. vulg. ⁸⁰ Ἰη. Χρ. οὐμ. B. ⁸¹ με οὐμ. A. ⁸² φράσαι A a c. ⁸³ αἰτήστω A, αἰτήσεων vulg.

quæ dixi gratum vobis fuerit, huic meæ apologiæ, A vel, ut melius dicam, petitioni responsum date. Orationem hujusmodi lubenter excipientes cuncti concilium cogendum una voce sanxerunt. Quare Tarasius sermonem iterum ad populum convertens, Imperator Leo, dixi, imagines evertit, conciliumque subinde celebratum eas invenit eversas. At quia sola imperatoris potestate sublata sunt, totius rei summa et caput iterum circa hanc quæstionem versatur, quod nimirum antiquam consuetudinem in Ecclesia traditam, ipsi, prout libitum sibi fuit, abolere ausi sunt; sed Dei veritas, ut hoc secundum apostolum eloquar, non est alligata. Cæterum mensis Decembris die quinto supra vicesimum et eadem indictione octava religiosus Pater noster Tarasius Cpoleos patriarcha renuntiatus est, missisque confestim synodiciis suis litteris, et libello fidei suæ teste, ab Adriano papa in Ecclesiæ communionem admissus: Imperatrix etiam ad eundem papam misit, qui suo nomine ab eo peterent, ut datis litteris homines, qui concilio adessent, delegaret. Papa vero Petrum, ecclesiæ suæ œconomum, et monasterii sancti Sabæ præpositum, viros honore præcipuos et omni virtutum cultu ornatos, destinavit. Alexandriæ quoque et Antiochiæ præsules imperatrix et patriarcha nuntiis suis advocavere: nondum enim pax cum Arabibus icta exspiraverat. Et Antiochia 389 quidem Joannem illum magnum, virtute et doctrina celebrem, non levibus sanctitatis indiciiis fulgentem, patriarchæ Antiochiæ quondam syncellum, et Thomam Alexandrinum, virum religiosum et pietate insignem, qui prius in Illyrico magnæ civitatis Thessaloniciæ archiepiscopus claruerat, ex illis locis adduxerunt.

A. C. 778. — Arabum ducis Aaron annus primus. C

Hoc anno Mose Arabum duce defuncto, Aaron frater in ejus locum suffectus imperium obtinuit, qui multa mala in Christianos exercuit. Eodem anno imperatores miserunt, qui universos suæ ditionis episcopos in unum convocarent, ad quos ab Adriano papa missi cum litteris homines, quos memoravimus, una cum Antiochiæ et Alexandriæ patriarchis accesserunt. Tum vero mensis Augusti die decimo septimo, nona indictione, in imperatricis urbis sanctorum apostolorum templo præsidentes sacras Scripturas investigare, propositis ad invicem dubiis difficultates examinare, imperatoribus e catechumenis spectantibus, cœperunt. Scholariorum porro et excubitorum copiæ reversi magistri sui doctrina imbuti, et a propriis

καὶ ἡ σύνοδος ὅτε ἐγένετο κατεστραμμένας αὐ-
τὰς εὗρεν· καὶ διότι⁶² διὰ βασιλικῆς χειρὸς κα-
εστράφησαν, πάλιν ζήτησιν ἔχει τὸ κεφάλαιον, ὅτι
ἀρχαίαν συνθήειαν παραδεδομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
κατετόλμησαν, ὡς ἴδοξεν⁶³ αὐτοῖς, ἀφανίσαι· ἀλλ' ἡ
ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ οὐ δίδεται, ἀποστολικῶς εἰπεῖν.
Τῇ δὲ κε' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς αὐτῆς τ' Ἰνδι-
κτιῶνος χειροτονήθη ὁ δσιοις Πατήρ ἡμῶν Ταράσιος
πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀποστείλας
ἐν Ῥώμῃ τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καὶ τὸν λίβλλον τῆς
πίστεως αὐτοῦ, ἀπεδέχθη παρὰ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ.
Ἀποστείλασα δὲ καὶ ἡ⁶⁴ βασίλισσα πρὸς τὸν αὐτὸν
πάπαν, ἠτήσατο πεμφθῆναι γράμματα τε αὐτοῦ, καὶ
ἀνθρώπων πρὸς τὸ εὐρεθῆναι ἐν τῇ συνόδῳ. Καὶ
ἀπέστειλεν Πέτρον, τὸν οἰκονόμον τῆς Ἐκκλησίας
αὐτοῦ, καὶ τὸν ἡγούμενον (62) τοῦ ἁγίου Σάββα,
ἀνδρὰς τιμίους καὶ πάση ἀρετῇ κακοσημένους.
Ἀπέλυσε⁶⁵ δὲ καὶ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ ἡ
τε βασίλισσα καὶ ὁ πατριάρχης· ἀκμὴν γὰρ ἡ πρὸς
τοὺς Ἀραβὰς εἰρήνην οὐκ ἦν διαλυθεῖσα⁶⁶. Καὶ ἤ-
νεγκαν ἐκ μὲν τῆς Ἀντιοχείας Ἰωάννην τὸν μέγαν
καὶ περιβόητον ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγιωσύνης μετέχοντα
καὶ σύγκελλον τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας γεγα-
νῶτα, καὶ Θωμᾶν Ἀλεξανδρείας ἀνδρὰ ζηλωτὴν καὶ
εὐλαθέστατον, ὅστις καὶ ἀρχιεπίσκοπος τῆς⁶⁷ ἐν τῷ
Ἰλλυρικῷ μεγαλοπόλεως⁶⁸ Θεσσαλονίκης γενόμενος
διέπρεψεν.

Antiochia 389 quidem Joannem illum magnum, virtute et doctrina celebrem, non levibus sanctitatis indiciiis fulgentem, patriarchæ Antiochiæ quondam syncellum, et Thomam Alexandrinum, virum religiosum et pietate insignem, qui prius in Illyrico magnæ civitatis Thessaloniciæ archiepiscopus claruerat, ex illis locis adduxerunt.

A. M. 6278. — Ἀράδων ἀρχηγῶ Ἀαρῶν ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μωσῆς ὁ τῶν Ἀράδων ἀρχηγὸς
τέθνηκεν, καὶ ἐκράτησεν Ἀαρῶν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἀρχήν· ὃς καὶ πολλὰ κακὰ τοῖς Χρι-
στιανοῖς ἐνεδείξατο. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀποστειλάντες
οἱ βασιλεῖς προσεκαλέσαντο πάντας⁶⁹ τοὺς ὑπὸ τὴν
ἐξουσίαν αὐτῶν ἐπισκόπους, καταλαβόντων καὶ τῶν
ἀπὸ τῆς Ῥώμης πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀδρια-
νοῦ γραμμάτων τε καὶ ἀνθρώπων, ὧς προέφημεν,
καὶ τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας. Καὶ τῇ ιζ'⁷⁰
τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος προκαθ-
ίσαντες ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐν τῇ βασι-
λίᾳ πόλει, ἤρξαντο τὰς ἀγίας Γραφὰς ὑπαναγινώ-
σκειν, καὶ ἀντιβάλλειν⁷¹ πρὸς ἀλλήλας, τῶν βασιλέων
ἐν τοῖς κατηγουμένοις (63) ὁρώντων. Ὁ δὲ λαὸς τῶν
D σχολαρίων (64) τε καὶ ἐξκουβιτόρων καὶ τῶν λοιπῶν

VARIÆ LECTIONES

⁶² διότι] δι' ὧν A f, διό α. ⁶³ ὡς ἐδ. A, καὶ ἐδ. vulg. ⁶⁴ δὲ καὶ ἡ A. δὲ ἡ vulg. ⁶⁵ ἀπέστειλεν A. ⁶⁶ λυθεῖσα A.
⁶⁷ τῆς add. ex A. ⁶⁸ μεγάλης πόλεως A. ⁶⁹ πάντας om. A. ⁷⁰ ιζ'] ζ' A. ⁷¹ ἀντιβάλλειν πρὸς ἀλλήλας A
f, ἀμφιδ. πρ. ἀλλήλους vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

⁶² Petrum etiam nomine.

⁶³ Catechumena porticus ecclesiæ sublimiores ad annum Constantini Copronymi primum exposuimus. Præsens locus id convincit. Alias ex ecclesiæ liminibus et externa porticu Patres synodice coactos de fidei rebus dissertantes prospiciant, et audirent imperatores Constantinus et Irene? Catechumena inferiora etiam Græci nonnulli vocant ecclesiæ ἐμβόλους, quas alas et naves minores vo-

camus, eaque τὰ κάτω κατηγόμενα ἀπὸ τῶν ἄνω diversa: sed hæc hallucinatus est.

(64) Hunc militum Constantino addictorum adversus sanctam vii synodum insultum cum alii prosequuntur, tum perstringit laudatus Theodoris, sui in eo Platonis operam constantiamque deprædicans, qui nec antea hæreticorum minas timuerit, nec tunc τὴν ἀποτροπὴν καὶ ἐπιδρομὴν τοῦ στρατιωτικοῦ τάγματος, militaris ordinis

ταγμάτων⁹² ὑποβληθεὶς ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχόντων, ἄλλον δὲ ἔχοντες καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ πονηροῦ αὐτῶν διδασκάλου, γυμνῶσαντες τὰ ξίφη, ἐπῆλθον αὐτοῖς, ἀπειλοῦντες θανατοῦν τὸν τε ἀρχιερέα καὶ τοὺς ὀρθοδόξους ἐπισκόπους τε καὶ ἡγουμένους. Τῆς δὲ βασιλείας⁹³ διὰ τῶν παρστώτων αὐτῇ οἰκειακῶν ἀνθρώπων ἀναστῆλθαι⁹⁴ αὐτοὺς πειρωμένης, οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλὰ μᾶλλον προσητίμασαν. Ἐγεροθέντος δὲ τοῦ πατριάρχου καὶ ἐν τῷ βήματι εἰσελθόντος μετὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν, οἱ τοῦ πονηροῦ φρονήματος αὐτῶν ὄντες ἐπίσκοποι ἐξῆλθον πρὸς αὐτοὺς βοῶντες τὸ, *Nerικήκαμεν*· καὶ τοῦ θεοῦ χάριτι⁹⁵ οὐδένα ἠδίκησαν οἱ μανιώδεις ἐκεῖνοι καὶ ἀπάνθρωποι⁹⁶, καὶ οὕτω διαλυθεῖσθαι τῆς συνόδου ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6279. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἀποστείλασα ἡ βασιλισσα Σταυράκιον τὸν⁹⁷ πατριτικὸν καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου⁹⁸ ἐν τῇ Θράκῃ τῷ Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἀρχὴ τῆς ἐνδικοτικῆς πρὸς τὰ περατικὰ θέματα ἐκεῖσε τρηκαῦτα ὄντα, ἐπέισεν αὐτοὺς συνεργῆσαι αὐτῇ, καὶ ἐξεῶσαι τῆς πόλεως τὸν δουσεβῆ λαόν, ὃν ὁ ἀλάστωρ Κωνσταντίνος ἐστράτευσέν τε καὶ ἐπαίδευσεν. Καὶ πλάσαμένη ὡς φροσαστεῦειν⁹⁹ μέλλει ἐπὶ τὰ ἀνατολικά μέρη, ὡς τῶν¹ Ἀράβων ἐξελθόντων, ἐξῆλθε πᾶσα ἡ βασιλικὴ² ὑπουργία καὶ ἡ κόρτις³ (65) ἕως τῶν Μαλαγίνων. Καὶ εἰσελθόντες οἱ τῶν ἔξω θεμάτων (66), ἐκράτησαν τὴν πόλιν. Ἀποστείλασα δὲ πρὸς αὐτοὺς δημοῖ αὐτοῖς, ὅτι Πέμψατέ μοι⁴ τὰ ἄρματα ὑμῶν, χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Οἱ δὲ ὑπὸ θεοῦ ματαιωθέντες, ἔδωκαν αὐτά. Τότε βαλοῦσα τὰς φραμίλλας αὐτῶν (67) ἐν πλοίοις, ἐξώρισεν αὐτοὺς τῆς πόλεως, κελεύσασα ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἕκαστον ἀπελθεῖν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη. Καὶ ποιήσασα στρατὸν ἴδιον καὶ ἀρχοντας πειθημένους αὐτῇ, τῷ Μαῦθ μηνί πάλιν ἀποστείλασα κατὰ παντός τόπου προσκαλέσατο τοὺς ἐπισκόπους παραγενέσθαι ἐν τῇ Νικαίᾳ πόλει τῆς Βιθυνίας, πρὸς τὸ ἐκεῖ γενέσθαι τὴν σύνοδον. Καὶ διὰ τοῦ καλοκαυρίου ὅλου συνήχθησαν πάντες ἐν Νικαίᾳ. Τῆς δὲ Ῥώμης καὶ ἀνατολικῶν ἐκ προσώπου οὐκ ἦν ἀπολύσασα, ἀλλ' εἶπεν αὐτοὺς. Τῇ δὲ θ' τοῦ

VARIAE LECTIONES.

⁹² καὶ τῶν λοιπῶν ταγμάτων add. ex A. ⁹³ βασιλείας A βασιλείας vulg. ⁹⁴ ἀναστῆλθαι A, ἀνατέλλειν vulg. ⁹⁵ τῇ χαρ. A. ⁹⁶ οἱ μαν. ἐκ. κ. ἀπ. om. A. ⁹⁷ τὸν add. ex A. ⁹⁸ τοῦ δρόμου om. A. ⁹⁹ ὡς φροσαστ. μέλλει A, φροσαστ. μέλλειν vulg. ¹ τῶν add. ex A. ² βασιλικὴ add. ex A. ³ κόρτις A. ⁴ πέμψατέ μοι A, πεμψάμενοι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

inhibitionem, ac irruptionem formidaverit; Ἡνίκα ὤρμησε πρὸς τὸν μέγαν νεὼν καταβοῶν τοῦ προέδρου, καὶ ἀνευφημῶν τὸν κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ψευδοσύλλογον. Καὶ μικρὸν ὕστερον, ὅποτε διελύετο τὸ τῆς ἀληθείας θόροισμα, καὶ ὡς ἐκ μέσου λεόντων ἡ βασιλισσα ὑπέφησε, ἀνευ αἵματος, ὡς εἶπεῖν, δευτεῖσα μάρτυς· καὶ ὁ ἡμέτερος καθηγητὴς τῷ ἀρχιερεὶ συνεπόμνος, οὐδὲν ἐπὶ τοῖς τετολημμένοις ἔλεδοῖκε. Μικρὸν γάρ ἐστι τὸ ἐν τῇ Νικαίᾳ συνόδῳ ἐκ δευτέρου εὐρεθῆναι, διὰ τὸ ἐκ μέσου τότε γεγενῆσθαι τὸν ἀτίθαστον λαόν καὶ ἀτεράμονα. Quando nempe is in magnam templum impetu irruit, sublati adversus antistitem clamoribus, falsumque adversus venerandas imagines laudans Constantini conventum. Paulo post etiam, cum soluto veritatis cœtu, ac velut e medio leonum submissee Augusta egressa est, sine sanguine, ut sic loquar, martyreffecta, præ-

ceptoribus incitati, nudatis gladiis impetum in eos fecere, mortemque tam ipsi patriarchæ, quam orthodoxis episcopis et monasteriorum præpositis inferre minati sunt. Imperio per aulicos alios proceres, qui aderant, tumultum eorum reprimere conante, milites nequaquam parvere, quin potius convitia in eos coniecere. Exsurgente demum patriarcha, et in sacrum altaris tribunalis cum orthodoxis episcopis atque monachis ingresso, adversæ factionis episcopi, nefariæ sententiæ doctores, in eos elatis vocibus insilierunt jactantes: *Vicimus*. Ac Dei gratia nemini damnum insanientes et inhumani illi intulerunt. Ita synodo soluta singuli quique domos suas repetierunt.

B A. C. 779. — Hoc anno mense Septembri, ineunte indictione 10, imperatrix misso Stauracio patricio et publici cursus logiotheta in Thraciam ad transfretana themata illic considentia, ut sibi operam accommodarent, impiis copiis, quas perditus Constantinus armis instruxerat et disciplina sua imbuerat, urbe expellendis, persuasit. Simulata **390** igitur, in partes orientales, quasi Arabibus illuc irrumpentibus, profectio, omnis imperatorius apparatus et comitatus usque ad Malagina processit. Itaque copiarum istarum foris advenientes urbem ingressæ, eam in potestatem suam misere. Tum vero imperatrix adversantibus copiis per nuntios significat: Armis depositis et ad me remissis, opera vestra me non indigere noveritis. Illi velut a Deo sensibus alienati, arma deposuere. Tum impositis in naves eorum familiis, urbe extorres, singulos in provinciam, ex qua in lucem editus prodierat, se recipere jussit. Parato demum alio satellitum exercitu et electis ducibus, qui sibi morem gererent, ipsa iterum mense Maio per omnes imperii regiones misit, qui universos episcopos Nicæam, Bithyniæ urbem, ut in ea concilium haberetur, convocarent. Tota itaque æstiva tempestate Nicæam episcopi omnes convenere, neque vero eos,

D *ceptor noster antistitem secutus nihil temerario ejusmodi ausu exterritus est. Quod enim synodo iterum Nicææ celebratæ interfuerit, levius est, quod præfracti illi ac pervicaces milites amoti essent. Plura tom. II Auct. adversus Pighium, nimia ἀνιστορησῆ καὶ προπετεῖα ἰσῆς synodi actis, quæ hæc subnotent, crimen falsi dicentem. COMBESIS.*

(65) *Comitatum, et famulatum regium hic refert, alibi aulam, et alibi rursus tentorium: de quo Meursius.*

(66) *Extra CP. in præsiidiis, vel propriis thematicis et stationibus positos milites nullus negabit. Recolenda superius dicta ad Leonis præcessoris annum primum.*

(67) *Integram familiam, conjuges, liberos, bona intelligo.*

qui Romanæ sedis et Orientalium thronorum personam referebant, dimiserat, quin imo adhuc tenebat penes se, Cætarum mensis Septembris die nono, indictione undecimæ, die Dominico, hora diei quinta, celebratis missarum solemnibus, im- gens solis defectio exstitit.

A. C. 780. — Hoc anno sanctissimus Cpoleos episcopus Tarasiam urbem se contulit. Tum vero sancta et universalis septima episcoporum synodus celebrata est, et Ecclesia catholica, nulla nova prolata doctrina, quin imo sanctorum Patrum assertionibus immotis stantibus, proscriptaque hæresi repens intrusa, antiquum suum splendorem recepit. Ad hæc falsi nominis patriarchas tres, Anastasium dico, Constantinum et Nicetam, sectatoresque eorum universos anathemate percussit. Primus autem episcoporum conventus et consessus in communi et primæ sapientiæ ecclesiæ Nicææ habitus est mensis Octobris die undecimo, mense vero Novembri imperatricem urbem cuncti ingressi sunt. Imperatoribus demum una cum episcopis ad Magnauram præsessum obtinentibus, decreti tomus lectus est, cui imperator et mater ejus sanctorum Patrum antiqua sancita confirmaturi subscripserunt, ac tandem honoribus et donis sacerdotibus cumulatim dimiserunt. Ita Ecclesia Dei pacem recepit, per proprios licet operarios zizania suppersimata non desistat inimicus : verum Ecclesiæ Dei etiam jugiter oppugnata triumphat.

A. C. 761. — Hoc anno mense Septembri acies Arabum 391 ad prædandum comparatæ in Romaniam irruptionem fecerunt, et in Orientalium thema ad locum, cui nomen Copidudis, penetrarunt, Romanorum autem duces collectis in unum copiis bello cum eis decertantes fusi sunt, ex quo perierunt plurimi, necnon ex eorum turmis non pauci. Diogenesque Orientalium turmarca, vir strenuus, et Opsicii duces cecidero. Interea imperatrix Irene fœdera cum Francis jacta solvit, et ipso Theophane protospathario, puellam ex Armeniacis nomine Mariam Amnia oriundam accepit, quam Constantino imperatori filio suo conjugata locavit, quamvis id Constantinus ægorrime ferret, nec propter conceptum erga Francorum regis Caroli filiam, quam sibi desponsaverat, affectum, consensum præbere vellet. Nuptiæ tamen mense Novembri indictionis duodecima celebratæ sunt, Philicus autem, Thraciæ dux, Strymonem verans

Α Σεπτεμβρίου μηνός τῆς ια' ἰνδικτιῶνος ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐκλείψας γέγονεν ἥλιου. Ὥρα δ' τῆς ἡμέρας, τῆς θείας λειτουργίας ἐπιτελουμένης, μετρίτῃ,

A. M. 6280. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ Νικαίῳ πόλει· καὶ ἐκροτήθη ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη ἡ' σύνοδος (68). τῶν ἐπισκόπων· καὶ ἀπέλαβεν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τὸν ἀρχαῖον νόμον αὐτῆς, οὐδὲν καινὸν δογματίσασα, ἀλλὰ τὰ ὁ τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων Πατέρων δόγματα ἀσπίευτα φυλάξασα, καὶ τὴν νέαν αἵρεσιν ἀποκηρύξασα, τοὺς τε τρεῖς ψευδωνύμους πατριάρχας ἀναθεματίσασα Ἀναστάσιον φημι, Κωνσταντῖνον καὶ Νικηταν καὶ πάντας τοὺς ὁμόφρονας αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ καὶ πρώτη συνέλευσις καὶ καθέδρα τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ καθολικῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ τῆς Νικαίας μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ια' (69). Καὶ τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ εἰσῆλθεν πάντες ἐν τῇ βασιλευσσίᾳ πόλει· καὶ προκαθίσαντες οἱ βασιλεῖς σὺν τοῖς ἐπισκόποις ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ὑπανεγνώσθη ὁ τόμος, καὶ ὑπέγραψεν ὁ ἐς βασιλεὺς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, κυρώσαντες τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀρχαῖα δόγματα, καὶ φιλοτιμησάμενοι τοὺς ἱερεῖς ἀπέλυσαν. Καὶ εἰρήνευσεν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, εἰ καὶ ὁ ἐχθρὸς τὰ ἑαυτοῦ ζιζάνια ἐν τοῖς ἰθίοις ἐργάταις σπείρειν οὐ παύεται· ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία πάντοτε πολεμουμένη νικᾷ.

A. M. 6281. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν κούρασις τῶν Ἀράβων κατὰ Ῥωμανίας μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ τῶν ἀνατολικῶν θέμα, εἰς τόπον λεγόμενον Κοπιδνάδον. Καὶ συναχθέντες οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἐπολέμησαν μετ' αὐτῶν, καὶ ἤττηθησαν, καὶ ἀπέθανον πολλοὶ, καὶ ἐκ τῶν ἐξαρισθέντων οὐκ ὀλίγοι· ἔπεσεν δὲ καὶ ὁ ἀσπίτης ὁ τῶν ἀνατολικῶν τουρμαρχὴς Ἰκανθὸς καὶ τοῦ Ὀφικίου ἀρχόντης. Λύσασα δὲ ἡ βασίλισσα Εἰρήνη τὴν πρὸς τοὺς Φράγγους συναλλαγὴν, ἀπέλυσεν Θεοφανῆν τὸν πρωτοσπαθάριον, καὶ ἤγαγεν πόρην ἐκ τῶν Ἀρμενιακῶν ἰσχυρίων Μαρίαν ἀπὸ Ἀμνίας, καὶ ἐζευξεν αὐτὴν Κωνσταντῖνον τῷ βασιλεὶ καὶ υἱῷ αὐτῆς, πολλὰ λυπούμενον αὐτοῦ, καὶ μὴ θέλοντας διὰ τὴν πρὸς τοῦ Καρούλου θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Φράγγων σχέσιν, ἣν εἶχε ὁ προμνηστευσάμενος. Καὶ ἐπιτέλεισάν τοὺς γάμους αὐτοῦ μηνὶ Νοεμβρίῳ ἰνδικτιῶνι ιβ'· Φιλίππος δὲ ὁ τῆς Θράκης στρατηγὸς ἀπελθὼν ἐν τῷ Στρώμῳ, καὶ ἀφυλάκτως ἀπὸ

VARIÆ LECTIONES,

¹ ἀρχιεπ. Α., ἐπισκ. vulg. ² τὰ add. ex A. ³ ante οὐκ ὄλ. ὁ add. τῶν γε σχολαρίων, ⁴ Ἀμνίαν Α., ⁵ εἶχε add. ex A. ⁶ ἰνδικτ. om. Α. ⁷ Φίλιππος Α. ⁸ Στρώμῳ Α., Στρωμ. vulg.

JAC. GOAR NOTÆ.

(68) Ipsa synodi acta : Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, βασιλείας τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν δεσποτῶν Κωνσταντῖνον καὶ Εἰρήνης τῆς αὐτοῦ μητρὸς, Ἰτους ὀνόμου τῆς αὐτῶν ὑπατείας, πρὸ ὀκτωκαλάντων Ὀκτωβρίων, ἰνδικτιῶνος ἐυδεκάτης· In nomine Domini et Dominatoris Jesu Christi Dei nostri, imperio piissimorum et amicorum Christi dominorum

nostro rum Constantini et Irenes, octavo anno episcopatus eo rum, octavo Kalendas Octobrias, indictionis undecime . (69) Ita Barbarinus codex Vaticanis apudnotas, Consentit Anastasius scribens : quinta Idus Octobrias, indictionis undecime . Peyrezianus legit solutimodo, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ. Ipsa synodi acta super relata dierum octodocimæ sive alium antevortunt.

κεύσας, ἐπιπεσόντων αὐτῷ ἄνω Βουλγάρων, ἀνηρέθη ἂν ἑνὶ τῶν σὺν ἄλλοις ¹² πολλοῖς. Ἀποστειλάσα δὲ Εἰρήνη Ἰωάννην τὸν σακελλάριον καὶ λογοθέτην τοῦ στρατιωτικοῦ (70) εἰς Λογγιβαρδίαν μετὰ καὶ Θεοδότου τοῦ ποτῆ βήγης τῆς μεγάλης Λογγιβαρδίας (71) πρὸς τὸ εἰ δυνηθεῖεν ἀμύνασθαι ¹⁴ τὸν Κάρουλον, καὶ ἀποσπάσαι τινὰς ἐξ αὐτοῦ. Καὶ κατῆλθον οὖν σὺν Θεοδώρῳ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ Σικελίας· καὶ πολέμου κροτηθέντος, ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Φράγγων ὁ αὐτὸς Ἰωάννης, καὶ δευτικῶς ἀνηρέθη.

A. M. 9282. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκινήθησαν ¹³ φθόνῳ τῆς εὐσεβείας τῶν βασιλέων ἀνθρωποι πονηροί, καὶ συνέβαλον τὴν μητέρα κατὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ τὸν υἱὸν κατὰ τῆς μητρός. Ἐπεισαν γὰρ αὐτὴν ὡς ἐκ προγνωστικῶν κληροφορηθέντες, ὅτι. *Ὁὐκ ἔστιν ὠρισμένος παρὰ τῷ Θεῷ κρατῆσαι τῷ υἱῷ ¹⁶ σου τὴν ¹⁷ βασιλείαν, εἰ μὴ σὴ ἔστιν, ἐκ Θεοῦ δεδομένη σοι ¹⁸.* Αὕτη δὲ ὡς γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ¹⁹, ἔχουσα δὲ καὶ τὸ φίλαρχον, ἐπληροφόρηθη οὕτως εἶναι. Καὶ οὐκ ἐλογίσαστο, ὅτι αὐτοὶ οἰοικεῖν θέλοντες τὰ πράγματα τοῦτο προεφασίσαντο. Τοῦ οὖν βασιλέως γεγονόςτος εἰκοσαετοῦς, βωμολέου τε ὄντος καὶ ἱκανοῦ πάνυ, ἔωρα ἐκυντὸν μηδὲν ἐξουσιάζοντα· καὶ ἐλυπεῖτο βλέπων Σταυράκιον τὸν πατρικίον καὶ λογοθέτην τὰ πάντα κατέχοντα, καὶ πάντας πρὸς αὐτὸν προσερχομένους, καὶ μηδεὸς τολμῶντος τῷ βασιλεῖ συγνάσαι. Καὶ βουλευσάμενος τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ ἀνθρώποις ὀλιγοστοῖς οἴοι, καὶ Πέτρῳ μαγίστρῳ καὶ Θεοδώρῳ πατρικίῳ τῷ Καμουλιανῷ καὶ Δαμιανῷ τῷ πατρικίῳ, ἐκύρωσεν τοῦ πιάσαι αὐτὴν ²⁰, καὶ ἐξορίσαι ἐν Σικελίᾳ, καὶ κρατῆσαι αὐτὸν τὸ βασίλειον ²¹. Τῇ δὲ θ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τῆς γ' Ἰνδικτιῶνος ²² σεισμός γέγονεν φοβερότατος, ὥστε μὴ τολμῶντάς ²³ τινὰς ἐν οἴκῳ καθυδεῖσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς τοὺς κήπους καὶ τὰ ἐξώτερα σκηνὰς ποιήσαντας διάγειν. Ἡ δὲ βασίλισσα ἄμα τῷ υἱῷ αὐτῆς ἐξῆλθεν ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι. Μηνυθείσης δὲ τῷ Σταυρακίῳ τῆς προφάσεως ταύτης, συγκινεῖ τὴν Ἀγροῦσταν κατὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ πιάσασα τοὺς ἀνθρώπους τοῦ βασιλέως, πάντας δειράσα ²⁴ καὶ κουρεῦσασα σὺν Ἰωάννῃ τῷ πρω-

VARIÆ LECTIONES.

¹³ σὺν ἄλλ. A, σὺν καὶ ἄλλ. vulg. ¹⁴ δυνηθεῖεν ἀμύν. A, δυνηθεῖν ἕναμ. vulg. ¹⁵ ἐκινήθησαν — ἀνθρωποι πονηροί A, ἐκίνησεν ὁ διάβολος — ἀνθρώπους πονηροὺς e, ἐκίνησεν — ἀνθρώπους πονηροὺς vulg. ¹⁶ τὸν υἱὸν σου A. ¹⁷ τὴν add. ex A. ¹⁸ σοὶ ἔστιν A. ¹⁹ ἐξαπατ. A, ἀπατ. vulg. ²⁰ αὐτῇ] αὐτὸν A. ²¹ τὸ βασίλειον μετὰ τῆς ἰδίας μητρός A. ²² τῆς γ' ἰνδ. A. ²³ τολμᾶν e. ²⁴ δῆσασα A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) Is Codini cap. 2 quadragesimus septimus D inter officiales recensetur : officium in notis exponitur.

(71) Anastasius, una cum Theodoro dudum rege majoris Longobardiae, ad ultionem inferendam, etc. Miscella, una cum Adalgiso majoris Longobardiae rege, quem illi Theodatum dicebant, ad ultionem inferendam, si possent, in Carolum. Filium regis dubio textu nixus malui interpretari. Concinit poeta Anonymus inter Francorum scriptores ab Andrea Duchesne collectos lib. 1 :

Hesterno Desiderius diademate regni
Floruit, en hodie est pauper, captivus, et exsul.
Filius illius cognomine dictus Adalgis,
Cum Longobardis in eo spes ampla manere,

profectus, nullis circa se dispositis excubiarum custodiibus, Bulgaris ex improvise ingruentibus, cum pluribus aliis interfectus est. Misit insuper Irene Joannem sacellarium et militiae logothetam in Longobardiam, cui expeditionis socium Theodotum majoris Longobardiae nuper regis filium adjunctis tentatura, si forte Carolum ulcisci et ab ejus fide incolas aliquos posset subducere. Illi cum Theodoro patricio Siciliae duce viribus conjunctis, praelium conseruerunt cum Francis, a quibus ipso Joannes captus acerba morte occisus est.

C. A. 782. — Hoc anno diabolus concepto in imperatorum religionem odio scelestos homines concitavit, qui matrem in filium, ac filium adversus matrem committerent, Illi etenim quasi ex praesigiis aut vaticiniis certiores facti ; Non est, inquit, a Deo constitutum, ut filius tuus imperium teneat ; illud quodcumque est, tuum est, et a Deo tibi commissum, Illa ceu mulier ex proclivi decipienda, imperandi ambitione laborans, id ita decretum in animum sibi de facili induxit, nec eos, qui imperium persuaderent, ipsos rempublicam administrandi libidine graviter moveri animadvertit. Imperator igitur annum vicesimum jam superans, cum rebus gerendis idoneum, nectamen in rempublicam potestatem ullam exercentem se contempleretur, quia imo Stauracii patricii et logothetae cura cuncta commissa, ad eum solum omnes confluere, ad se, qui accedat, neminem audere animadvertens, vehementer indoluit. Consilio itaque cum familiaribus sibi viris numero certa paucis, **392** communicato, fuerunt illi Petrus magister, Theodorus patricius Camulianus et Damianus item patricius, matrem detinere, ac subinde in Siciliam relegare, ipse vero rerum omnium summam propria auctoritate administrare statuit. Mensis porro Februarii die nono indictione decima tertia motus terrae violens adeo contigit, ut in domibus dormituri se continere caverent homines, sed omnes in hortis ac sub dio laetioris erectis diversarentur. Imperatrix autem ad sanctum Mamantem cum filio perrexit. Consipi-

*Diffidens rebus patriæ, se contulit inde
Ad Constantinum Graecorum sceptrā gerentem :
A quo patricius proclaro munere factus,
Hoc in honore suæ permansit ad ultima vitæ.*

Plura apud eundem lib. 1. Eginhardus *De gestis Caroli Magni* ad annum 774 et 788, quo scribit : *Constantinus imperator propter negatam sibi regis filiam iratus, Theodorum patricium Siciliae praefectum, cum aliis ducibus suis, fines Beneventanorum vastare jussit, etc.* — Μετὰ καὶ Θεοδότου τοῦ ποτῆ, cum Theodoto quondam rege majoris Longobardiae. Sic etiam interpr. anno 35 Constantini, quo legitur venisse CP., nec video, ut hic, filium regis Longobardiae reddi post putaverit, eamque verba auctoris interpretationem admittere. Κομμενισ.

rationis autem adversum se instructæ Stauracius A certior factus, Augustam in filium concitat. Mox ipsa imperatoris domesticis manibus injectis, cunctos divi verberibus cæsos et tonsos cum Joanne protospathario et Bajulo, cui Picridius cognomen, ad inferius remotos imperii fines in Siciliam usque relegavit exsules. Magistrum etiam Petrum dedecore contumeliisque affectum domi se continere, quemadmodum etiam Theodorum patricium Camulianum, jussit. Ad hos patricium Damianum verberatum tonsumque in castrum Apolloniadem deportavit. Filium denique patris verberum multæ et contumeliarum ignominia⁷ subjectum domi detinuit, ita ut per plures dies in publicum non prodierit, eoque tandem exercitum suis importunitatibus adiecit, ut milites in consilium hoc adduceret: Filium tuum imperare, donec vixeris, non patiemur, juraruntque ita omnes, cum nullus circa istud ei omnino repugnare auderet. Interea Arabum classis in Cyprum expeditionem suscepit: quod cum imperatrix præsensisset, collectas pariter Romanas omnes naves in eos instruxit. Cum autem ambo duces Myram pervenissent, superato Chelidoniolorum promotorio in Ataliæ sinum classem immiserunt. Arabes porro Cypro solventes tranquillitate exorta in mari oberrabant. Cumque terram prospicere cœpissent, extemplo eos adnavigantes classis præfecti conspexerunt: quare classe ad prælium instructa bellum commiserunt. Theophilus autem, Cibyrrhæotiarum dux, vir robustus et militiæ idoneus, animo nimium confidens, cæteris omnibus retro relictis hostes aggressus, ab ipsis captus ad Aaronem adductus est. In ejus conspectu positum, religionis desertorem et proditorem fieri, terrenisque rebus voluptuose delectari pluribus Aaron hortatus est. Is cum oblata quæque respueret, et magis ac magis pollicitationibus et minis sollicitatus non acquiesceret, tandem gladii pœnam peressus insignis martyr evasit.

303 A. C. 783. — *Romanorum imperatoris Constantini annus primus.*

Hoc anno mense Septembri indictione decima quarta, qui Irenes nomine jusjurandum a militibus exigebant, illud ab Armeniacorum themate præstandum expetierunt. Illi sacramento se obstringere his verbis recusantes: *Filio tuo per vitam omnem subjiciemur, inquit, nec unquam Irenes nomen Constantini nomini præponi patiemur, sed Constantinum et Irenem, quod ab initio præstitimus, semper appellabimus.* Imperatrix iis rursus demulcendis Alexium cognomine Muselem spatharium, et vigiliarum drungarium destinavit. Quare Armeniaci cum secum retentum sibi præfecerunt: proprium autem duce[m] Nicephorum patricium in custodiam conjicientes, Constantinum solum imperatorem elatis vocibus celebraverunt. Nuntio hujusmodi

τοσπαθαρίῳ καὶ Βαγύλῳ (72) αὐτοῦ ⁷⁴, λεγομένου Πικριδίου, ἐξώρισεν ἐπὶ τὰ κατωτικὰ μέρη ἕως Σικελίας. Τὸν δὲ μάγιστρον Πέτρον ἀτιμίας περιβαλοῦσα, ἐκάθισεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῷ ἑμοίως καὶ Θεόδωρον τὸν πατρικίον τὸν Καμουλιανόν· τὸν δὲ πατρικίον Δαμιανὸν δείρασα καὶ κουρεύασσα, εἰς Ἀπολλωνιάδα τὸ κάστρον ἐξώρισεν. Τύφασα δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ πάλιν λουδορήσασα, ἀπρόδιτον ἐποίησεν ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸς. Ἦρξαστο δὲ ὀρκίζεῖν τὸν στρατὸν, ὅτι Ἔως οὗ ζῆς, εὐ καταδεξόμεθα τὸν υἱὸν σου κρατῆσαι. Καὶ ὠμνοῦν πάντες οὕτως, μηδεὲς τολμῶντος ἀντεπιεῖν περὶ τούτου τὸ σύνολον. Στόλος δὲ Ἀράβων ἐξῆλθεν ἐπὶ Κύπρον, καὶ τοῦτο ⁷⁵ προγνοῦσα ἡ βασιλισσα, ἐσώρευσε καὶ αὐτὴ πάντα τὰ Ῥωμαϊκὰ πλοῖμα ⁷⁶, καὶ ἀπέλυσε κατ' αὐτῶν. Ἐλθόντες δὲ ἕως τὰ Μύρα ἀμφότεροι οἱ στρατηγοὶ ἑκαμφαν τὸ ἀκρωτήριον τῶν Χελιδονίων, καὶ εἰσῆλθον ἐπὶ τὸν κόλπον τῆς Ἀτταλείας. Οἱ δὲ Ἀραβες κινήσαντες ἀπὸ τῆς Κύπρου, καὶ εὐδίας ⁷⁷ αὐτοὺς καταλαβούσης, περιεφέροντο ἐν τῷ πελάγει. Ἀναφανέντων δὲ αὐτῶν τὴν γῆν, εἶδον αὐτοὺς οἱ στρατηγοὶ, καὶ παραταξάμενοι ἤτοιμάσθησαν τοῦ πολεμεῖν. Θεόφιλος δὲ ὁ τῶν Κιβυρβαιωτῶν στρατηγός, Ῥωμαλέος ἀνὴρ καὶ ἰκνωτάτος ὢν, θαρσήσας καὶ πάντων προεξελθὼν, τοῦτοις τε συμβαλὼν ⁷⁸, ἐκρατῆθη ὑπ' αὐτῶν, ὃν ἀπήγαγον πρὸς Ἀαρὼν, θεαθεὶς τε παρ' αὐτοῦ, προεστράπη προδότης γενέσθαι, καὶ προσκαίρων δωρῶν τυχεῖν. Τοῦ δὲ μὴ καταδεξαμένου, ἐπὶ πλέον δὲ ἀναγκασθέντος, καὶ μὴ ὑπέλιξαντος, τὴν διὰ ξίφους τιμωρίαν ὑπομείνας, μάρτυς ἄριστος ἀνεδείχθη.

A. M. 6283. — *Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνι ιδ', κατέλαβον οἱ ὀρκίζοντες εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιῶν· οἱ δὲ οὐ κατεδέξαντο ὁμῶσαι, ὅτι οὐ βασιλευόμεθα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, οὐδὲ προτάσσομεν τὸ ⁷⁹ ὄνομα Εἰρήνης πρὸ Κωνσταντίνου, ἀλλὰ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης ⁸⁰, ὡς ἐξ ἀρχῆς παρελάβομεν ⁸¹. Ἀπίστευεν δὲ πάλιν πρὸς τὸ πιάσαι αὐτοὺς Ἀλέξιος τὸν σπαθάριον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης ⁸², τὸ ἐπίκλην Μουσελέμ. Οἱ δὲ κρατῆσαντες αὐτὸν τοῦ ἀρχειν ἑαυτῶν ⁸³ προεδάλοντο. Νικηφόρον δὲ τὸν πατρικίον καὶ στρατηγὸν αὐτῶν φρουρήσαντες, Κωνσταντίνον μόνον βασιλέα ἀνευφήμησαν. Τοῦτο μαθόντες οἱ τῶν λοιπῶν θεμάτων λαοί, τοὺς στρατηγοὺς αὐτῶν διώξαντες, Κωνσταντίνον μόνον ⁸⁴ βασιλέα καὶ αὐτοὶ ἀνεκήρυττον. Ὡ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁴ αὐτοῦ add. ex A. ⁷⁵ καὶ τοῦτο A, τοῦτο δὲ vulg. ⁷⁶ πλοῖματα A. ⁷⁷ εὐδίας A. ⁷⁸ συμβαλὼν A, συμβάλλων vulg. ⁷⁹ τὸ add. ex A. ⁸⁰ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης A, Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης vulg. ⁸¹ παρελάβομεν A προλάβ. vulg. ⁸² βίγλης, τὸ A, βίγλας τὸν vulg. ⁸³ ἑαυτῶν A, αὐτῶν vulg. ⁸⁴ μόνον om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(72) Aliis, Βάγυλος et Βαβυλος, scribitur, Baiulus: de quo Meursius, et Codinus.

της τοῦ πονηροῦ διαβόλου πανουργίας! πῶς διὰ πολ-
λῶν μεθοδεῶν ³⁵ σπεύδει ἀπολέσαι τὸ τῶν ἀνθρώπων
γένος; οἱ γὰρ πρὸ δεκαπέντε χρόνων ὁμόσαντες τὸν
φοβερόν ἐκείνον ὄρκον, καὶ ἔγγραφα ποιήσαντες,
καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι ἀποθέμενοι, πάλιν ὤμωσαν τῇ
Εἰρήνῃ μὴ βασιλευθῆναι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐν τῇ
ζωῇ αὐτῆς. Καὶ αὖθις τούτου ³⁶ ἐπιλαθόμενοι Κων-
σταντῖνον αὐτοκράτορα ἀνευφήμουν, μὴ ἐνοήσαντες
οὐτάλαντες, ὅτι οὐκ ἔδει ἀντωμοσίαν ποιῆσαι. Ἀνάγκη
γὰρ πᾶσα τῇ ἀντωμοσίᾳ τὴν ἐπιπορκίαν παρακολουθῆ-
σαι, ἐπιπορκία δὲ Θεοῦ ἄρνησις. Συναχθέντες δὲ τῷ
Ἰουλιῷ μηνὶ τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης Ἰνδικτιῶνος
οἱ τῶν θεμάτων ἐν τῇ Ἀτρώᾳ (73) ἐπεζήτησαν ³⁷
πάντες κοινῇ γνώμῃ Κωνσταντῖνον βασιλέα εἰκοστὸν
ἄγοντα ἔτος· φοβηθεῖσα δὲ Εἰρήνη τὸ ὄρημα τοῦ
λαοῦ ἀπέλυσεν αὐτόν. Αὐτοὶ δὲ τοῦτον αὐτοκράτορα
ἐκύρωσαν μὲν, ἀπεκήρυξαν δὲ τὴν τοῦτου μητέρα.
Ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς εὐθέως Μιχαὴλ τὸν Λαχα-
νοδράκοντα καὶ Ἰωάννην τὸν βάγυλον αὐτοῦ καὶ
πρωτοσπαθῆριον, καὶ ὤρκισαν τοὺς Ἀρμενιακοὺς
τοῦ μὴ δέξασθαι Εἰρήνην τὴν μητέρα αὐτοῦ εἰς βα-
σιλίαν· τὸν δὲ Ἀλέξιον ἐπεκύρωσεν στρατηγὸν αὐ-
τῶν. Καὶ ἐπανελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν ³⁸ τῇ πόλει τῷ
Δεκεμβρίῳ μηνί, δείρας καὶ κουρεύσας, ἐξώρισεν
Σταυράκιον εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιακῶν πρὸς πλη-
ροφορίαν αὐτῶν. Ἐξώρισεν δὲ καὶ Ἀέτιον τὸν εὐνοῦ-
χον καὶ πρωτοσπαθῆριον καὶ ἐπιστήθιον (74) αὐτῆς,
καὶ πάντας τοὺς εἰκιακοὺς αὐτῆς εὐνοῦχους· ταύ-
την δὲ μετὰ τῆς ἀπαθείας αὐτῆς ἐκάθισεν ἐν τῷ πα-
λατίῳ τοῦ Ἐλευθερίου (75), ὃ αὐτῇ ψυχοδόμησεν, ἐν
ᾧ καὶ ³⁹ τὰ πλείστα χρήματα ἦν κατακρύψασα.
Ἐγένετο δὲ τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐμπυρισμὸς, καὶ ἐκάη ὁ
τρίκλινος τοῦ πατριαρχείου, ὃ λεγόμενος Θωμαίτης,
καὶ τὸ κοιναστῶριον καὶ ἄλλαι οἰκίαι πολλαὶ ἕως τοῦ
Μιλίου. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ ἐπιστρατεύσας Κων-
σταντῖνος κατὰ Βουλγάρων, ἦλθεν εἰς τὸ ἐπιλεγόμε-
νον ⁴⁰ Προβάτου (76) κάστρον, εἰς τὸ τοῦ Ἁγίου Γεωρ-
γίου ρυάκιν· καὶ συναντήσας Καρδάμῳ τῷ κυρῷ
Βουλγαρίας, μικροῦ πολέμου περὶ ⁴¹ τὴν ἐσπέραν
γεγονότος, δειλανδρίσαντες ⁴² οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τῆς
νυκτὸς ἐφυγον, καὶ ὑπέστρεψαν ἀδόξως· καὶ οἱ Βούλ-
γαροι φοβηθέντες ὑπέστρεψαν.

ad castrum, quod Probatum dicitur, juxta sancti Georgii rivum venit, ubi cum in Cardamum Bul-
VARIAE LECTIONES.

³⁵ μεθοδεῶν A, μεθοδιῶν vulg. ³⁶ τούτου A, τοῦτο vulg. ³⁷ ἐπεζήτησαν A, ἐπιζητήσαντες vulg.
³⁸ ἐν add. ex A. ³⁹ καὶ add. ex A. ⁴⁰ ἐπιλεγ. A, λεγ. vulg. ⁴¹ περὶ A, κατὰ vulg. ⁴² δειλανδρίσ. A, δει-
λανδρήσ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(73) Fallitur Ortellius, ubi Thraciæ locum exi-
stimat: ad Armeniorum regionem spectare mon-
strant verba superius posita, κατέλαβον οἱ ὀρκίζον-
τες εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιακῶν.

(74) Intimum vertit Anastasius. A secretis exi-
stimo, vel eum cujus ductu imperatrix ambularet,
et cui inuiteretur: eviratus enim referitur.

(75) Una cum urbe a Constantino inaurata,
Eleutherii palatium et portus condita. Is etenim
ædificiorum ἐπεικτής, operas urgebat, aiunt Orig.
CP.: Τὸν λιμένα τοῦ Ἐλευθερίου ὁ μέγας Κων-
σταντῖνος ἔκτισεν, ὅτε καὶ τὴν πόλιν. Παρίστατο δὲ
εἰς τὸ κτίσμα Ἐλευθέριος πατριάρχης. Ἰστατο δὲ εἰς
τὸν λιμένα στήλη μαρμάριας Ἐλευθερίου. Eleutherii
portum eo tempore quo urbem, Constantinus Magnus

A accepto reliquorum thematum turmæ, propriis du-
cibus fugatis, Constantinum imperatorem solum
pari suffragio prædicaverunt. O diaboli vere ma-
ligui versutiam! quam variis artibus hominum
genus perdere molitur? lidem sane qui ante annos
quindecim tremendo illo jurejurando, scriptis etiam
consignato, et ad sacrum tribunal deposito, se fidem
servaturos Constantino obstrinxerant, nunc Irene,
quandiu fuerit in vivis, ejus filio nunquam subji-
ciendos, nec filii imperium passuros pari sacra-
mento protestantur. Mox ultimi jurisjurandi facti
immemores iterum Constantinum ceu imperatorem
faustis prosequuntur acclamationibus, nec se jure-
jurando aliud sacramentum opponere advertunt.
Contraria quippe jurejurando affirmantibus perju-
rium admittere omnino necesse est. Perjurium
autem si admiseris, ipsum Deum negas. Octobri
porro mense indictione quarta decima legiones
thematum cunctæ apud Atroam collectæ Constanti-
num, vicesimum tunc annum agentem, solum im-
peratorem agnosci postulaverunt. Quare exercitus
impetum Irene formidans filium tandem dimisit.
Constantino in imperii sede confirmato, matrem
omni potestate milites abdicarunt. Imperator sub-
inde Michaellem Lachanodraconem et Joannem
bajulum suum et protospatharium misit, qui Ar-
meniacorum fidem accepto ab eis sacramento de-
vinceret, ne matrem amplius imperatricem agno-
scent, Alexiumque eorum ducem confirmavit.

C Mense vero 394 Decembri in urbem reversus
imperator Stauracium cæsum et capillis tonsam
in Armeniacorum provinciam, quo magis ipsis
gratum faceret, Aetium quoque eunuchum Irenes,
protospatharium [et intimum, reliquosque omnes
eunuchos ejus domesticos relegavit, ipsam vero
matrem in palatio, quod ad Eleutherium struxerat,
in quo magnam opum vim reposuerat, securam et
commodam vitam agere præcepit. Cæterum eodem
mense contigit incendium, quo patriarchii tricoli-
nium, Thomaites dicjum, quæstorium, et ad Milium
usque plures ædcs conflagarunt. Mense autem
Aprili imperator expeditione in Bulgaros suscepta,

Aprili imperator expeditione in Bulgaros suscepta,

exstruxit. Edificiis autem promovendis aderat pa-
tricius Eleutherius. In eodem portu marmorea Eleu-
therii statua erecta fuit. Vocabuli παραστάτης, πα-
ραστατεῖν, et παρίστασθαι significantia ex pag. huc
revocanda. De statua eadem Orig. CP. locus alius
hic elucidandus: Ἰστατο, inquirunt, καὶ στήλη ἡ
λιθινὴ Ἐλευθερίου ἀσηκρήτου φέρουσα ἐπὶ ὤμων
καπούλιον, καὶ πτύον ἐν τῇ χειρὶ ἀμφότερα λι-
θίνα· Eleutherii a secretis statua lapidea erecta fuit
ferendis oneribus sportam dossuariam in humeris,
manu vero batillum gerens, utraque lapidea: quasi
operarum labori intentus, onerum quoque consors
fieret.

(76) Προβάτον, προβάτου, dicit recentior Græcia.

THEOPHANIS

in incidisset, levi pugna vespere commissa, Romani timore percussi, per noctem in-
erunt, atque ita cum dedecore reversi sunt. Bulgari etiam exterriti in provinciam se rece-

4. — Hoc anno mense Septembri impe-
ata manu in Arabes profectus est; ab
autem movens, Tarsum Ciliciæ urbem
ad turres autem Anydras ita dictas veniens,
s infecta remeavit, mense Octobri, indi-
cima quinta. Mensis autem Januarii die
quinto ab ipsa matre multisque optimatibus
s, imperatricem iterum eam renuntiat, et
s faustis populi exclamationibus, velut olim,
ur, in hæc verba: Constantino et Irene multos
l Imperatoris placito cuncti paruerunt. Solum
niacorum thema rei novitate percussum tu-
uatur, et Alexium pridem suum ducem, quem
rator quodam obtentu revocatum et patricii di-
atepromotum penes seretruerat accersitum sibi
di et in officium restitui sollicitant. Eum itaque,
od tanto ardore repetissent Armeniaci, quodque
rmones de eo, quasi de imperatore futuro, in
algus spargerentur, Constantinus verberibus cæsum
t capillis detonsum in prætorium detrusit. Porro
Julio mense exercitum in Bulgaros expedit, et
castrum Marcellorum condidit. Eiusdem vero
mensis Julii die vicesimo, Cardamus Bulgariae
domnus, copiis ditionis suæ omnibus eductis, post-
modum in locis munitis substitit. Imperator juvenili
ardore succensus et a falsis vatibus victoriam ei præ-
nuntiantibus seductus, inconsulte et agminibus
incompositis pugnam conserens, gravi clade affi-
citur. Urbem itaque fugivitis repetit, multis, non
ex gregariis modo 395 militibus, sed et viris
in dignitate constitutis amissis, inter quos fuerunt
Michael magister Lachanodraco, Bardes patricius,
Stephanus protospatharius, Chameas ac Nicetas
et Theognostus, qui duces exstiterant, hominesque
ex imperatorio comitatu non pauci: Pancratius
etiam, falsus ille vates et astronomus, qui Impe-
ratoris victoriam futuram prædixerat. Ad hæc
Bulgari impedimentis, facultatibus, equis et tento-
riorum omnium apparatu cum universa impera-
toria supellectile potiti fuerunt. Cæterum militares
ordines in urbem invecti Nicephorum excæsarem
educere et imperatorem renuntiare consiliati sunt.
Constantinus conjuratione patefacta, qui Constantini
avi sui filium utrumque ad sancti Mamantis locum
educerent, misit, ac Nicephorum quidem oculorum
orbitate damnavit, Christophoro vero, Nicetæ,
Anthimo et Eudocimo linguas præscindi jussit:
cum eis quoque Alexium, quem diximus, patri-
cium oculorum usu privavit, maternis maxime et
Stauracii patricii, de quo hucusque frequens sermo,
consiliis inductus, qui istum nisi oculis orba-

A. M. 6284. — Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ
ἔπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Ἀράβων, καὶ ἀπ-
άρας ἐκ τοῦ Ἀμωρίου ἀπῆει ἐπὶ Ταρσὸν τῆς Κιλικίας.
Ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀνύδρους πύργους πάλιν ἀνθυπέστρε-
ψε ⁴⁴ κενὸς μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, Ἰνδικτιῶνι ιε'. Τῇ δὲ
ιε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς
ὕπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς καὶ πολλῶν τῶν ἐν τέλει, ἀνα-
γορεύει αὐτὴν πάλιν, καὶ συναυφημιζέται σὺν αὐτῷ,
ὡς ἐξ ἀρχῆς Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης. Καὶ πάντας
μὲν πειθαρχοῦσιν. Τῷ δὲ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα
ἐκστάντες; ⁴⁵ πρὸς τοῦτο στασιάζουσιν, καὶ ἐπιζητοῦ-
σιν Ἀλέξιον τὸν πρὸ μικροῦ στρατήγησαντα αὐτῶν,
τὸ τῆνικαῦτα τοῦ βασιλέως μετὰ λόγου προσκαλεσα-
μένου αὐτὸν, καὶ τῇ τοῦ πατρικίου ἀξίᾳ τιμήσαντος,
καὶ πρὸς αὐτὸν κατασχόντος. Τοῦτον οὖν διὰ τὴν
B τοιαύτην ἐπιζητήσιν, καὶ τινὰς λόγους περὶ αὐτοῦ
βρασκομένους ⁴⁶, ὡς μέλλειν αὐτὸν βασιλεῦσιν δείρας
καὶ κουρεύσας ἐν τῷ πρυτωρίῳ ἔπειθετο. Τῷ δὲ Ἰου-
λίῳ μηνὶ ἔπεστράτευσεν κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἐκτι-
σεν τὸ ⁴⁷ κάστρον Μαρκελλίων· καὶ τῇ εἰκοστῇ τοῦ
Ἰουλίου μηνὸς ἐξῆλθεν Κάρδαμος ὁ κύριος τῆς Βουλγα-
ρίας μετὰ πάσης τῆς δυνάμειός αὐτοῦ, καὶ ἔστη ἐν
τοῖς ἔχυρώμασι. Θερμοπνοήσας δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ
ὀπὸ ψευδοπροφητῶν πεισθεὶς; ὡς αὐτοῦ ἔσται
ἡ νίκη, ἀσκόπως καὶ ἀτάκτως συνέβαλεν πολε-
μον, καὶ ἤττάται σφοδρῶς. Ἐπανερχεται δὲ φυγὰς
ἐν τῇ πόλει πολλοὺς ἀποβαλὼν, οὐ μόνον τοῦ κοινῶ
λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει, ἐν οἷς καὶ Μιχαὴλ μά-
γιστρον Λαχανοδράκοντα, καὶ Βάρδαν πατρικίον, καὶ
C Στέφανον πρωτοσπαθάριον, τὸν Χαμέα ⁴⁸, Νικήταν
τε καὶ Θεόγνωστον στρατηγούς γεγονότας; καὶ ἀνθρώ-
πους βασιλικούς οὐκ ὀλίγους, καὶ Παγκράτιον τὸν
ψευδοπροφήτην καὶ ἀστρονόμον, ὅστις καὶ νικῆν
αὐτὸν προεφήτευσεν. Ἐπαύρασι ⁴⁹ δὲ καὶ τὸ τοῦλδον,
χρηματὰ τε καὶ ἱππους καὶ τὴν κόρτην μετὰ πάσης
τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας. Τῶν δὲ ταγμάτων ἐπι-
συναχθέντων ἐν τῇ πόλει, ἐβουλεύσαντο ἐξαγαγεῖν Νι-
κηφόρον τὸν ἀπὸ Καϊσάρων, καὶ στήσαιε; ⁵⁰ βασιλεῖ
Τοῦτο γνοὺς Κωνσταντίνος, ἀποστείλας ἐξήγαγ
ἀμφοτέρους τοὺς υἱοὺς Κωνσταντίνου τοῦ πάππ
αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι· καὶ τὸν μὲν Νική-
ρον ἐτύφλωσεν, Χριστοφόρον δὲ καὶ Νικήταν,
θιμόν τε καὶ Εὐδόκιμον ἐγλωσσοκόπησεν· σὺν αἷ
δὲ καὶ Ἀλέξιον τὸν προλεχθέντα πατρικίον ἐτύ-
D σεν, πεισθεὶς ταῖς ⁵¹ μητρικαῖς εἰσηγήσει
Σταυρακίου τοῦ προβῆθέντος πατρικίου, ὡς
τοῦτον ἐκτυφλώσειεν, εἰς βασιλεία αὐτὸν ψηφί-
Ἐγένετο δὲ ἡ τούτων ποιηὴ μηνὶ Αὐγούστῳ,
Σαββάτῳ, Ἰνδικτιῶνι ιε', ὡρα θ'. Ἀλλ' οὐκ ἔ-
κράν ἡ θεὰ δίκη ⁵² ἀνεκδίκητον ⁵³ ἔλασεν τῆ-
ταύτην πράξιν. Μετὰ γὰρ πενταετῆ χρόνον·

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ ἀνθυπέστρ. A, ἀνθύστρ. vulg. ⁴⁵ ἐκστάντες A. ⁴⁶ βρασκομένους A, βραυκόμενος f (?) ⁴⁷ ἐδ a
⁴⁸ Χαμέαν A. ⁴⁹ ἐπειρασι] ἀπῆρασιν A, utrumque manifesto corruptum: scribendum ut infi
ἀπῆραν. ⁵⁰ εἰ; add. ex A. ⁵¹ πεισθεὶς τῆς λ, π. ἢ ταῖς vulg. ⁵² ἡ τοῦ Θεοῦ δ. A. ⁵³ ἀ-
ἀνεκδίκη. vulg.

μηνί, καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου τυφλοῦται A retur, in imperatorem electum iri asserebant. ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος. Supplicium itaque mense Augusto, sabbati die, in dictione decima quinta, hora nona, eis irrogatum. In spatium tamen haud diutinum injustum hujusmodi facinus inultum divina justitia distulit. Solius etenim quinquennii exacto intervallo ejusdem mensis et Sabbati die a propria matre Constantinus ipse oculis orbatus est.

A. M. 6285. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀκούσαντες οἱ Ἀρμενῖοι περὶ τοῦ πατρικίου Ἀλεξίου, ὅτι ἐτυφλώθη, ἐφυλάκισαν τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Θεόδωρον καὶ πατρικίον τὸν Καμουλιανόν. Καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσεν τὸν ἑρωτοσπαθάριον Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτασῆρ, καὶ τὸν Χρυσοχέρην στρατηγὸν τῶν Βουκελλαρίων μετὰ τοῦ λαοῦ τῶν λοιπῶν θεμάτων, τοῦ πεῖσαι αὐτούς. Οἱ δὲ κροτήσαντες πύλεμον πρὸς αὐτούς, ἐπίσσαν ἀμφοτέρους καὶ ἐτύφλωσαν, καὶ ἐσφάγησαν πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ⁸³ μερῶν μηνὶ Νοεμβρίῳ τῆς α' Ἰνδικτιῶνος· τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ⁸⁴ κ', ὥρᾳ δευτέρᾳ τῆς νυκτὸς, βροντῆς καὶ ἀστραπῆς γενομένης, ἀνήφθη μέριος τοῦ βασιλικοῦ ἐργοδοσίου (77) τῶν χρυσοκλαδάρων (78) κατὰ τὸν χρυσίωνα ⁸⁵ (79). Μετὰ δὲ τὸ ἅγιον Πάσχα ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀρμενικῶν μετὰ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν θεμάτων ⁸⁶. Καὶ τῇ κ' τοῦ Μαΐου μηνὸς τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος, ἡμέρᾳ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς πολεμήσας αὐτοῦς, ὄλλω τῶν σὺν αὐτοῖς Ἀρμενίων προεδωκῶτων, νικήσας ⁸⁷ συλλαμβάνει αὐτούς, καὶ ἀναρεῖ Ἀνδρόνικον σπαθάριον καὶ τουρμάρχην αὐτῶν καὶ Θεόφιλον τουρμάρχην καὶ Γρηγόριον ἐπίσκοπον Σινιόπης· τοὺς δὲ λοιποὺς ζημίαις καὶ δημεύσει καθυπέβαλεν. Χιλίους δὲ ἐκ τοῦ κάστρου αὐτῶν (80) δεσμῆσας ἐν τῇ πόλει ἐξήγαγεν διὰ τῆς πόρτης Βλαχερνῶν, μηνὶ Ἰουλίῳ ⁸⁸ κδ', ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ὧν ἐπιγράψας τὰ πρόσωπα μέλανι κεντητῷ (81), Ἀρμενικὰς ἐπίβουλος, διέσπειρεν αὐτοὺς ἐν τε Σικελίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς νήσοις. Οἱ δὲ προδότες αὐτῶν Ἀρμένιοι μηδὲν φιλοτιμηθέντες παρὰ τοῦ βασιλέως, τὸ κάστρον Κάμαχον παρέδωκαν τοῖς Ἀραβί.

Siciliam et reliquas insulas eos relegatos dispersit. Proditores autem Armenii, speratis ab imperatore muneribus fraudati, Camachum castrum Arabibus tradiderunt.

A. M. 6286. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, Ἰνδικτιῶνι δευτέρᾳ, παρέλαθον οἱ Ἀραβες τὸ κάστρον

A. C. 785. — Hoc anno Armeniaci cæcitatē Alexio patricio illatæ accepto nuntio Theodorum patricium Camulianum ducem suum in custodiam conjecerunt. Ea re audita Constantinum Artaser protospatharium et Chrysocherem Bucellariorum ducem cum reliquorum thematum copiis ad Armeniacos in officio continendos misit. Illi bello in utrumque instructo, utrumque etiam in potestatem acceptum oculorum usu mutant, plurima exercituum parte utrinque cæsa, indictionis primæ mense Novembri. Decembris porro die vicesimo quinto hora noctis secunda, aere crebris fulminibus et fulguribus turbato, imperatoriarum officinarum ea pars, quæ ad aurificinam phrygionibus assignata est, conflagravit. Celebratis autem paschatis solemnibus, thematibus universis una secum eductis, imperator in Armeniacos vires imperii convertit. Mensis vero Maji die vicesimo septimo, indictione prima, ipsa Pentecostes festiva Dominica, prælio cum eis inito, sociorum Armeniorum **396** dolis eos tradentium universos victos comprehendit, ex quibus Andronicum spatharium et eorum turmarcham, Theophilum item turmarcham et Gregorium Sinopes episcopum neci addicit, et in reliquos mulctis et proscriptionibus animadvertit. Mille porro ex ipsis vinculis constrictos ex ipsorum castro eductos in urbem per Blachernarum portam introduxit; ac denique mensis Junii die vigesimo quarto, feria secunda, notata puncturis singulorum facie, et in ipsam atramento superinfuso, inscripsit: Armeniacus insidiator: per proditores autem Armenii, speratis ab imperatore

A. C. 786. — Hoc anno, mense Octobri, indictione secunda, Arabes, pactis conditionibus, The-

VARIE LECTIONES.

⁸³ ἐξ ἀμφ. A, τῶν ἀμφ. vulg. ⁸⁴ τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ A, τῇ δὲ Δεκεμβρίου vulg. ⁸⁵ χρυσίωνα A a f, χρυσο. vulg. ⁸⁶ πάντα τὰ λοιπὰ θέματα A a f. ⁸⁷ νικήσας A, Νικήτας vulg. ⁸⁸ μηνὶ Ἰουλίῳ A, μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(77) Τοῦ βασιλικοῦ ἐργοδοσίου. Palatii CP. ea fuit amplitudo, ut regio opifices caperet, quales Christianissimi regis Luparenses porticus typographos, pictores, phrygiones, sculptores, aurifices, et innumeros hujusmodi ingenio manuumque operibus ex quavis natione collectos præstantes viros legunt et recipiunt: βασιλικὸν omnino, et exterorum admiratione dignum ἐργοδοσίον.

(78) Quasi auriclavatores dicas, magis proprie Phrygiones, qui clavatas auro variisque coloribus vestes pingunt. Vocabulum fusiis ad Codinum exponitur. Χρυσοκλαδάριον etiam dici posse, ceu qui materiam χρυσοῖς κλάδοις, figuris et ramis auro ductis oneret et ornet. Χρυσομαγκλάριον, et χρυσομαγκλαβαριστήν rudiores pronuntiant: at non omnino rustice: μαγκλαβίζειν enim cum torquere,

D affligere, et onerare referat, quam auro coloratisque filis sericam vel laneam vestem tegant, lacerent, figuris quasi plagis afficiant, et immutent, non incognitum.

(79) Officina qua aurum in fila præparatur. Suavius χρυσόν, quam χρυσὸν hodie pronuntiant.

(80) Civitas Armeniorum ex qua hi 1000 vincti in urbem inducti, ac vultibus inscriptis exsilio relegati, ipsum Camachum sit, quod statim Arabibus proditum scribitur, ab iis ipsis, qui gentiles suos Constantino prodiderant, nec ab eo exspectatam rei mercedem acceperant. COMBEFIS.

(81) Puncturis, necnon cæsuris in litterarum figuras ductis respersum vel infusum, pulvereum vel liquidum atramentum, humanæ cuti scripturam imprimi nullo tempore delendam.

basam urbem in potestatem miserunt; eapropter A ioci proceres in proprias domos se recipere permiserunt.

A. C. 787. — Hoc anno imperator uxoris Mariæ consortii pertæsus, matris consilio, quæ, ut imperandi potestatem ad se traduceret, cunctorum

JAC. GOARI NOTÆ.

(82) Durum istud in Irenem sic aliis prædicatam: habuisse Constantinum conjugem Marinam castitatis suspectam, exque ea suspicione ortum in eam illius odium, Cedrenus refert. Favisse Irenem Platoni, ac discipulis occasione illius divortii, ac nuptiarum quæ secutæ sunt dire vexatis, fatetur p. seq. ipse Theophanes; qui ergo ipsa illorum fuit auctrix? Non me latet parere aulam non raro talia simulationis monstra, agique in ea pleraque non alio scopo, quam ut plebi imponatur, eaque addicatur: malim tamen cum Theodoro Studita totam tragœdiam referre in Constantini ipsius regia potestate in adolescentia abulentis luxuriam; nisi etiam referam in Irenem imprudentem diligentiam, qua invitum juvenem, spreta Erythro Caroli Francorum regis filia ei prædilecta, olimque desponsata, ad eas nuptias coegerit; ne forte ipso satis in eas consentiente Constantino, ac quantum necesse erat ut essent ratæ. Habent non raro non bonos exitus isthæc conjugia; ac vi probata, ipsa facilis Ecclesia indulget divortio. Verum præstat ipsam Theodorum audire, qui præcipuus ex nepotibus, ac discipulis Platonis fuit, quos auctor seq. p. ejus rei causa cæsus, Thessalonicam relegatos tradit. Ab illo ergo auspicatus, *Væ civitati, cuius rex junior est*, sic prosequitur: Κωνσταντίνος τῆς Εἰρήνης ῥάδαμος, οὗ ἡ πίστις μὲν ὀρθὴ ἐκ μητρικῆς εὐσεβείας ἐσφραγισμένη· ὁ βίος δὲ σαμβῆδς ἐξ αὐτοκρατορικῆς ἀκολασίας ἐξοιστρολητημένος. Ἄρτι γὰρ κρατήσας ἐν νεαζούσῃ ἡλικίᾳ, ὁμοῦ μὲν τῆς μητρικῆς αἰδοῦς καὶ φυλακῆς ἀφηνιάσας, ὁμοῦ δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ὑπερφηρόσας, ἐκβαλὼν τὴν νομίμως αὐτῷ συναφθεῖσαν γυναῖκα, μοιχεύει κατὰ τὸν Ἡρώδη. Ἀλλὰ τίνας ἐνεκεν ἡ ἱστορία; Ὅτι τοῦ Προδρόμου ὁμοζήλος ὁ ἡμέτερος καθηγητῆς πεφανέρωται πως. Πάντων γὰρ σγεδὸν συνελθόντων τῇ παρανομίᾳ, μόνος ὡς εἰπεῖν οὗτος σὺν τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἤγουν φοιτηταῖς ἀκλόνητος διέμεινεν· ὑπὲρ οὗ ὅσα καὶ ἡλίκα δι' ὅλου ἔτους τὰ ἀγωνίσματα· ἀχοαὶ ἐπ' ἀχοαῖς· ἀπειλαὶ ἐπ' ἀπειλαῖς, μαστιγῶν, ἐξορισμῶν, ἀκρωτηριασμῶν. Ὡς δὲ οὐδὲν ἐντεῦθεν ἦν ἔστος τῶν σπουδαζομένων τῷ Καίσαρι, ἐφ' ἑτέρον μέτεται τρόπον· καὶ ἦν τὸ μὲν δρᾶσι, κατὰ τὸ ἀδόμενον, ἐτέρων· ἡ δὲ χεῖρ Ἀβεσσαλῶν ἢ τοῦτο πρακτεῦσα. Ἰστέ τοὺς παραπεμφθέντας μονάζοντας, καὶ τὰ σταλέντα γράμματα. Καὶ τέλος, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα ἔωλα καὶ ἀδέβαια, τοῦ πατρὸς τὰ θέοντα ἀντεπιφέροντος καὶ ἀντεπιστέλλοντος, ἡ ἀνακάλυψις τῆς βασιλικῆς μορφῆς ἠκύρωτο, οὐκέτι χάραν ἔχοντος τοῦ προσώπου φαίνεσθαι. Ἀβάλοι τὰ τότε γεγενημένα παρὰ τῶν σταλέντων δύο στρατηγῶν, ὡς ἐπὶ πολεμίων τινῶν πρὸς τὸν ἀσπλον μοναστήν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μόνω τῷ θεῷ νόμῳ φραττόμενον. Ἡρὸν ποιμὴν ἐκ μέσου, καὶ διεσκορπίσθη τὰ πρόβατα ἀπὸ τῆς ποιμνῆς. Οἱ μὲν ἐτύφθησαν, ἄλλοι ὑπερωρίσθησαν, ἕτεροι ἐδιώχθησαν καὶ τὸ γὰρ ἐλεεινότερον, θέσισμα βασιλικῶν ἀπροσδέκτους εἶναι πανταχοῦ τοὺς διὰ Κύριον δεδιωγμένους. Καὶ ὑπῆκουσάν γε οἱ τῶν σεμνίων προϊστάμενοι, καὶ σπάνιος ὁ ἀποτολμῶν εἰσδέξασθαι. Καὶ Χριστὸς ἐκάθευδς δι' οὗς οἶδς τρόπους δοκιμάζων τὰ γιγνόμενα· τῶν μὲν βασιλικῶν τὸν πρὸς αὐτὸν πτόθον εἰ ἐπιμένοντες· τῶν δὲ τὸ ἀπάνθρωπον οἰκτιζόμενος ἐνεγκάειν εἰς μετάρμελον. Τί οὖν ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς; Ἀποτέμνεται τῶν οἰκειῶν ἐθελοντῆς. Καταλιμπάνεται μονώτατος, τὴν ψυχὴν θεῖς ὑπὲρ τῶν προβάτων, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ ὡς ἀληθῶς ποιμὴν ἀγαθός. Ἄγεται ἐπὶ τὸν Καίσαρα ὑπὸ Βριάρω χει-

Θήσασαν ὑπὸ λόγον· διὸ καὶ τοὺς ἀρχοντας αὐτοῦ ἀπέλυσαν πορευθῆναι εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6287. — Τοῦτω τῷ ἔτει μισήσας ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μαρῖαν ὑποβολῆ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς (82) ἐπιμεμένης τῆς ἀρχῆς πρὸς τὸ καταγνώ-

ρός. Εἰστήχει κατὰ πρόσωπον, εἰ καὶ τολμηρὸν εἶπεῖν, οἷον Ἰωάννης ὁ τοῦ Κυρίου πρόδρομος. Πλὴν ὅσον ὁ μὲν αὐτοκίνητος· ὁ δὲ ἑτεροκίνητος. Ὡς τῆς ἀνδρικῆς καρδίας! οὐχ ὑπέπτῃς τῷ κράτει, οὐκ ἐνέδωκε ταῖς ἀπειλαῖς, οὐκ ἐχαυνώθη ταῖς πιθανότησι, καὶ ταῦτα οὐσης ἀφ' αἵματος τῆς Ἡρωδιᾶδος ὁμογνώμονος. Ἀλλ' ἐφθέγγετο ἀτρέμας, ἀλλ' ὠμολόγησεν ἀναισχύντως τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Εἶπεν ὁ τοῦ Κυρίου Πρόδρομος· Οὐκ ἔξεστὶ σοὶ ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου· εἶπε καὶ ὁ τοῦτου μιμητῆς τὰ ἐφάμιλλα πρὸς τὸν Ἡρώδου ὁμοιον· καὶ τέμνεται μὲν τὴν κεφαλὴν οὐδαμῶς, ὅτι μὴδὲ ἐβούλετο ὁ Καίσαρ μάρτυρα τελεῖσαι τὸν τῇ προαιρέσει ἀθλήσαντα ὡς προλαβῶν ἀπεφθέγγετο· ὁμολογητὴν δὲ Χριστοῦ καὶ μὴ βουλόμενος ἀπέδειξε, καθελθὼς ἐν οἰκίσκῳ τινὶ ὡς κακούργον τὸν θησαυρὸν τῆς ἀληθείας· Constantinus Irenes soboles, qui recta quidem niteret fide, quam matris pietas obsignaret; cujus tamen vita prava esset, quam sui juris, effrenisque luxuria furiose ageret. Adhuc enim juvenili ætate rerum summam adeptus, cum a matris reverentia tutelaque resiliens, tum divinas spernens leges, ejecta ea cui legitimis nuptiis copulatus fuerat, Herodis in morem adulteratur. At quorum instituta narratio? Eo nimis, quod et præceptor noster parem quodammodo Præcursori zelum ostenderit. Cunctis enim propemodum in scelus concidentibus, solus ipse ut sic loquar, cum filiis suis ac discipulis inconcussus permansit: cujus rei causa quot, quantaque anni integri spatio delibata certamina? Auditiones aliæ alias excipiebant, aliæ alias minæ verberum, deportationum, laniæ ac sectionis membrorum. Cumque his nihil præstaretur, eorum quæ Cæsaris satagebat diligentia, ad modum alium transit: ac quidem alii, ludebant fabulam, ut vulgo canunt; ac Absalonis manus erat, quæ illa negotiaretur. Scitis qui missi sint monachi, ac quæ epistolæ. Denique, quia hæc quoque inania fuerant atque irrita conatu tentata, patre nimirum quæ e re erant opponente, ac rescribente, regis formæ decreta retectio, quod jam larvam apparere locum non haberet. Heu tum gesta a duobus ducibus, qui velut in hostes quosdam ad Christi inermem monachum, solaque divinæ legis armatura instructum, missi sunt. De medio sublatus pastor, ovesque gregis dispersæ sunt: alii virgis cæsi, alii deportati, fugati alii: quodque omnibus miserabilibus, imperatorum diplomate sancitum erat, ne usquam qui propter Dominum fugati erant tecto ac laribus exciperentur. Paruerunt monasteriorum præfecti, rarusque fuit qui hospitii jura præstare auderet. Interim dormiebat Christus, quibus novit rationibus, quæ gererentur probans: ac aliorum quidem amorem in ipsum explorans, an perseverarent; aliorum miserans immunitatem, ut ad pœnitentiam redirent. Quid ergo Christi athleta? Sponte a suis absconditur. Solus penitus relinquitur, animam ponens pro ovibus, juxta Evangelium, ut qui revera esset bonus pastor. Briaræi manu ad imperatorem trahitur. Stat coram, tametsi dictu audacius, haud secus ac Joannes Domini præcursor: uno hoc discrimine, quod alter ipse ultro, alter pellentibus aliis in conspectum adhibetur. O viri forte pectus! nihil dominationem reveritus est, non cessit minis, non probabili expectatione emollitus est, cum præsertim mulierculæ animo compar Herodiani sanguinis illi necessitudinis juncta esset; sed quiete locutus, sed verbum veritatis

σθῆναι αὐτὸν ὑπὸ πάντων, ἐξεδιάσατο αὐτὴν γενέ-
σθαι: ⁸⁰ μονάστριαν, καὶ πείσας αὐτὴν, ἀπέχειρεν
μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνι γ'. Καὶ τῷ Ἀπριλίῳ
μηνὶ ἐπεστράτευσεν κατὰ Ἀράβων· καὶ τῇ ὀγδόῃ
τοῦ Μαΐου μηνὸς πολεμήσας μεθ' ἑνὸς κούρσου ⁸⁰
αὐτῶν ἐν τόπῳ ἐπιλεγομένῳ ⁸¹ Ἀνουσάν, νικήσας
καὶ τρέψας, ἤλασεν ἕως τοῦ ποταμοῦ. Καὶ κατελθὼν
εἰς Ἐφεσον, καὶ εὐξάμενος εἰς τὸν Θεολόγον (83),
τὸ κομμέρικιον (84) τοῦ πανηγυρίου (85) ἑκατὸν λι-
τρῶν χρυσοῦ ὄν, ἐκούφισεν (86) πρὸς θεραπείαν τοῦ
ἀγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Τῷ δὲ
Αὐγουστῷ μηνὶ ἔσπεφεν ὁ βασιλεὺς τὴν Θεοδότην (87)
τὴν κουθικουλαρίαν Αὐγουσταν καὶ ἐμνηστεύθη αὐτῇ
παρὰ νόμῳ.

A. M. 6288. — Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ
ἰνδικτιῶνος δ', ἐποίησε τὸν γάμον μετὰ Θεοδότης ὁ
βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος, ἡμέρᾳ
τετάρτῃ ⁸². Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς δ' ἰν-
δικτιῶνος, ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ, ὥρα νυκτερινῇ, γέγονε
σεισμὸς ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ φοβερώτατος. Ἐγένετο
δὲ καὶ ⁸³ ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Μαΐῳ τετάρτῃ
πάνῃ φοβερός. Κάρθαμος δὲ ὁ κύρις Βουλγαρίας ἐδή-
λωσεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι ⁸⁴ "Ἡ τέλεισόν μοι πάντα,
ἢ ἐρχομαι ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης καὶ ἐρημῶ ⁸⁵
τὴν Θράκην. Ὁ δὲ βασιλεὺς βαλὼν ⁸⁶ καταλλίνας
ἀλόγου ⁸⁷ εἰς μανδύλιν (88), ἔπεμφεν αὐτῷ εἰπὼν,
ὅτι *Ὅτω μὲν σοι πρέπει πάντα, ἀπέστειλά σοι.*
Γέρων δὲ εἰ· καὶ οὐ θέλω ἵνα κοπιάσῃς ἕως τῶν
ᾧδε ⁸⁸ ἀλλ' ἐγὼ ἐρχομαι ἕως Μαρκέλλων, καὶ
ἔξελεθε. Καὶ εἰ τι κρινεῖ ὁ Θεός. Καὶ ἀποστείλας ὁ
βασιλεὺς εἰς ⁸⁹ τὰ περατικά θέματα ἐσώρευσεν τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ἕως Βερσινικίας, καὶ ὁ Κά-

odiis filium exponere satagebat, monialem eam
fieri compulit, ac propositum hujusmodi persua-
sam in monasterio capillis abdicavit mense Ja-
nuario, indictione tertia. Insequente autem Aprili
in Arabes expeditionem movit, subindeque mensis
Maii die octavo, cum uno adversi exercitus excur-
sororum duce manibus consertis victoriam tulit, et
in fugam versum ad locum Anusam dictum usque
ad fluvium abegit. Post hæc Ephesum divertit, et
votorum precibus ad Theologum persolutis, nun-
dinarum vectigal centum auri librarum pondo im-
minuit, et in sancti apostoli et evangelistæ Joan-
nis cultum impendendum relaxavit. Mense vero
Augusto Theodoten cubiculariam imperator coru-
navit Augustam, et illegitimo eam sibi copulavit
B conjugio.

A. C. 788. — Hoc anno, mense Septembri, in-
dictione quarta, feria hebdomadis quarta, impera-
tor, conjuncta sibi Theodote, in sancti Mamantis
palatio nuptias celebravit. Mense vero Aprili in-
dictionis ejusdem quartæ, feria septima, hora no-
cturna, horrendus plane terræ motus in Creta
397 insula contigit: alius similis omnino tre-
mendus Cpoli mensis Maii die quarta factus. Porro
Cardamus Bulgariæ domnus imperatorem verbis
interturbavit: *Aut tributa mihi persolve, aut ad*
Chrysen usque portam arma et per Thraciam uni-
versam vastitatem inseram. At imperator involuta
sudario equina stercora ad eum remisit cum ejus-
modi responsis: Tributa quæ te deceant misi. Se-
nior autem cum sis, huc usque venientem te fatigari
nolo, ego ad Marcellorum castrum obvius prodibo.
Tu fac illuc etiam te conferas. De successu Deus
judicabit. Advocatis autem trans fretum positis

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ τοῦ γεν. αὐτὴν A. ⁸⁰ ἑνὸς κούρσ. A, ἑνὸς τοῦ κ. vulg. ⁸¹ ἐπιλεγ. A, λέγ. vulg. ⁸² ἡμερῶν μ' A.
⁸³ καὶ add. ex A. ⁸⁴ ὅτι add. ex A. ⁸⁵ ἐρημόνῳ A. ⁸⁶ βαλὼν A, βάλλων vulg. ⁸⁷ ἀλόγου A, ἀλόγων
vulg. ⁸⁸ τῶν ᾧδε A, τοῦ ᾧδε vulg. ⁸⁹ εἰς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

inconfuse confessus est. Dixit Domini præcursor,
Non licet tibi habere uxorem Philippi fratris tui;
dixit et ejus æmulus paria ei, qui Herodi erat adsi-
milis. Ac minime quidem caput præscinditur; nam
neque imp. animo sedebat, ut eum martyrem faceret,
qui voluntate certamen desudaverat, uti ipsemet ante
professus fuerat: Christi tamen vel invitus con-
fessorem fecit, qui in quadam cellula velut malefi-
cum thesaurum veritatis carcere inclusit. Pluribus
abstineo, ne prolixior videar, quibus ille carceris
acerbitatem prosequitur, ipso sacrilego incestarum
nuptiarum ministro carceri præfecto, in monaste-
rio vicino Palatio; quibus importune tentatam
Platonis constantiam, donec mœcho imperatore ad
ordinem redacto, rebusque amoto, eum Irene ite-
rum Augusta velut martyrii clarum gloria carcere
educit, ac ejus discipulorum relaxat exilia; quin
ipse, ait, ἱεράρχης ἠδέσθη τὸν ἄνδρα ἀπολογία
ποιησάμενος, καὶ πρὸς ἔνωσιν ἐγκαλεσάμενος· ἢ καὶ
γένονεν, ἐκβολῇ τοῦ στεφανώσαντος, καὶ φειδοῖ τῆς
διαστάσεως, ἦν ὅτι μάλιστα φεύγων ἦν ὁ μακάριος·
præsul Tarasius virum venerationi habuit, ob ea
excusans quæ gesta fuerant, atque ad unionem pro-
vocans; quæ contigit amoto eo qui nuptiales corol-

las imposuerat, ac studio cavendi dissidii, a quo vir
beatus maxime abhorrebat. COMBEFIS.

(83) *In Joannis Theologi sacra æde: hac phrasi*
decepti quidam habere se putant ex concilii Ephe-
sini actis, versatam aliquandam fuisse S. Mariam
in ea urbe, quod a vero ac decoro alienum existit.
Id.

(84) *Vectigal mercibus impositum: Portius. Vide*
exempla apud Meursium.

(85) *Nundinas cum Anastasio interpretor.*

(86) *Sustulit omnino, vel ex parte minuit.*

(87) *De pravo Græcorum usu, qui dato repudio,*
vel inito vi aut sponte divortio, ad novas convo-
lant nuptias, docte et copiose tractavit Areadius
toto ferme De sacrament. in utraque Ecclesia con-
sensione lib. vii.

(88) *Vice μανδύλιον· ut τροπάρην, παιδίον, θυσια-*
στήριον, ἀντὶ τοῦ, τροπάριον, παιδίον, θυσιαστήριον,
proferunt. Μανδύλιον autem, aliis corruptius scribitur
μαντίλιον, mantile, mappa, sudarium est: uno verbo
ἰσοδόνῃ. Μαντίλιον legitur apud Julium Pollucem
χειρόμακτρον lib. vii, cap. 16 interpretantem: est
quoque μαντιλάκιον diminutivum, de quo Meursius.

corpis exercitum universum imperator collegit et Bersiniciam usque profectus est. Cardamus ex adverso ad Abrolebam silvam venit, et metu tentus luco se abdidit. Imperator animis exercitui additis ad lucum Abrolebam processit diebus continuis septemdecim, hostem ad pugnam lacessens, quam ille viribus diffidens inire recusavit, et in provinciam se recepit. Eodem anno Arabes Amorium usque irruerunt, nonnullisque captivis e

δαμος ἦλθεν ἕως τοῦ δάσεως Ἀβρολέβα ⁷⁹, καὶ δευ-
 λιάσας ἔμεινεν ἐν τῷ ἄλσει. Ὁ δὲ βασιλεὺς παρα-
 θαρρύνων τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ἕως τοῦ γυμνοῦ
 Ἀβρολέβα προσκαλούμενος αὐτὸν ἐπὶ ἡμέρας 15.
 Ὁ δὲ οὐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἐπανῆλθεν φυγὰς εἰς τὰ
 ἴδια. Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ οἱ Ἄραβες ἦλθον ἕως
 τοῦ Ἀμωρίου, καὶ οὐδὲν ἀνύσαντες ὑπέστρεψαν
 αἰχμαλωσίαν εἰς τὰ περιχώρα ποιήσαντες ⁷¹.

Eodem etiam anno Plato, saccundionis præpositus, a Tarasii patriarchæ communionem se segregavit, quod ille communionis suæ participem redderet imperatorem et catechistæ imperatricis tendendæ potestatem fecisset, et abbati Joseph, Catharorum præposito, ut eum cum Theodote ad nuptiales corollas admitteret, parem dedisset veniam. Imperator accepto nuntio Bardanium patricium et scholarum domesticum et Joannem Opsicium comitem misit, qui Platonem in urbem inductum in ergastulo ad Michaelis celestis militiæ principis in palatio erectam eadem inclusit. Reliquos autem monachos una cum Platoni nepotibus cæsos Thessalonicam relegavit, quos Irene idæo defendendos suscepit, quod filio adversarentur et eum probris incesserent.

A. C. 789. — *Romae episcopi Leonis annus primus.*

Hoc anno mense Septembri Imperator una cum matre thermarum aquis recreandus Prusam se contulit. Mense subinde Octobri quintæ Indictionis, filium, quem Leonem nominavit, ex conjugē suscepit, quæ nuntio ad eum delato, matrem suam in thermis una cum omni imperatorio comitatu et aulicis relinquens, festinus in 398 urbem retrocessit. Ibi tempus accommodum Irene nacta cum ordinum militarium ducibus colloquium habuit, et qua muneribus in eos sparsis, qua promissis

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πλάτων ὁ τοῦ σακκουδιῶνος ἡγούμενος (89) ἀπέστησεν ⁷⁹ τῆς κοινωνίας Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, ὡς δεξαμένου τὸν βασιλεῖα εἰς κοινωνίαν (90), καὶ ἐπιτρέψαντος τῷ κατηχητῇ ⁷⁸ (91) τοῦ κουρεῦσα: τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Μαρίαν, καὶ τῷ ἀββῆϊ Ἰωσήφ τῷ ἡγουμένῳ τῶν Καθαρῶν τοῦ στεφανώσαι αὐτὸν μετὰ τῆς Θεοδότης. Κατ' αὐτὸ γινούσας ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Βαρδάνιον τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικόν τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννην τὸν κόμητα τοῦ Ὀψικίου, καὶ εἰσήγαγον τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν πόλιν ⁷¹, καὶ ἀπέκλεισεν εἰς ἐγκλειστραν ἐν τῷ ναῷ (92) τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ παλατίῳ, τοὺς δὲ λοιποὺς μοναχοὺς σὺν τοῖς ἀνεψίοις αὐτοῦ τύφας ἐξώρισεν ⁷⁶ ἐν Θεσσαλονικίῃ, ὧν ⁷⁸ ὑπερασπιζέτο ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως, ὡς τῷ υἱῷ αὐτῆς ἀντιταττομένους καὶ καταισχύνοντας αὐτόν.

A. M. 6289. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Λέοντος ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει, μὴν Σεπτεμβρίου, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Προύσῃ θερμησίαι ⁷⁷. καὶ τῇ 5' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς 5' Ἰνδικτιῶνος ἐτέχθη τῷ βασιλεὶ υἱός, ὃν ἐπωνόμασεν Λέοντα· καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐν τοῖς θερμοῖς σὺν πάσῃ τῇ βασιλικῇ τάξει καὶ τοῖς ἀρχουσίαι, δρομαίος εἰς τὴν πόλιν ⁷⁸ ὑπέστρεψεν. Ἐδρομοῖσα δὲ διορίαν ἡ τούτου μήτηρ προσεβλήθησεν καὶ ὑπέστυρεν ὄρωραις καὶ ὑποσχέσασαι τοὺς τῶν ταγμάτων ἀρχοντας πρὸς τὸ καθελεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ Ἀβρολέβα Α. ⁷¹ ὑπέστρ. — ποιήσαντες om. a. ⁷⁸ ἀπέσχιζεν Α. ⁷⁷ τότε κατηχήθη Α. ⁷⁶ ἐν τῇ πόλει Α. ⁷⁵ τύφας ἐξώρισεν Α, τύψαντες ἐξώρισαν vulg. ⁷⁴ ὧν Α, οἷς f, οὖς vulg. ⁷³ θερμησίαι Α. ⁷² ἐπὶ τ. π. Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Ei monasterio in monte Olympo constituto symboli nomen imponitur a Theodoro Studita, Platonia vitæ scriptore, apud Surium 16 Decembris. (90) Severam Platonis in Tarasium sententiam Ignatius hujus Vitæ scriptor his verbis temperat: *Non sic eum averatus est Plato, quod ipse probaverit scelus imperatoris: id quidem nequaquam accidit unquam, neque quod coronaverit Theodotem pellicem: nam et ab hoc longe longius remotus fuit. Probatum ipse quidem de obiecta conjugē acerrime redarguisse imperatorem, et detestatum esse novum contra leges sacras initum conjugium, neque coronare ullo modo voluisse novam pellicem ab ipso imperatore nominatam Augustam. Verum eo quod redargutum imperatorem nequaquam ab Ecclesia separasset, sed cum illo communicaret: neque eum qui adulteram coronasset, ab Ecclesia abjecisset; idcirco ipse Plato ab ejus se communionē abstinuit, etc.* Hæc dicitur Ignatius apud Baronium anto 795, num. 46; idem apud Surium 26 Febr. tota hæc historia, et pluribus aliis legitur mutilatus et omnino deformis. Tò, ἐπι-

τρέψαντος itaque *permittere ac tolerare, non jubere vel eshortari*, quo sensu frequentius utitur Theophanes, exponendum.

(91) Sacerdos catechumenorum eunator, et exorcismus in adultorum baptismo legere solitus, κατηχητής est. Inter officiales Ecclesiæ CP. recensetur a Codino cap. 1; nos de eodem in notis alia adjecimus.

(92) Templum istud Michaelis celestis militiæ principis. Catharorum monasterium idem fuit. Theodoro Studita in Vita Platonis id asserente apud Surium Decembris die 16: *Carcer erat monasterium imperatoris palatio adherens, et ejusmodi custodiæ præpositus erat is qui adulteros coronaverat. Et: Confessorem eum esse probavit, cum in cellula (ἐγκλειστρα) quadam ut maleficum hominem, illum veritatis thesaurum conclusisset, clavibus aliis alias addens, ac cibum per foramen quoddam ei dari jubens, ut a nullo prorsus videri posset.* Adeundum Baronius ad annum Christi 795.

καὶ μονοκρατορῆσαι αὐτήν, τοὺς μὲν δι' αὐτῆς Α θωπεύσασα, τοὺς δὲ διὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτῆς, καὶ εἴκυσεν πάντας πρὸς αὐτήν, καὶ ἐξεδέχετο ἡμέραν εὐρεῖν ἐπιτήδειον. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τελευτήσαντος πάπα Ἀδριανοῦ, χειροτονεῖται Λέων, ἀνὴρ τιμιώτατος· καὶ κατὰ πάντα αἰδέσιμος. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνί ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Ἀράβων, ἔχων μεθ' αὐτοῦ Σταυράκιον τὸν πατρικίον καὶ λοιποὺς φίλους τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐκλογὴν μονοζώνων στρατιωτῶν ἐξ ἀμφοτέρων θεμάτων χιλιάδας εἰκοσι. Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ Σταυράκιον τὴν προθυμίαν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, ἐφοβήθησαν, μήπως πολεμῆσας νικήσῃ καὶ ἀποχρήσῃ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς. Καὶ δωροδοκήσαντες τοὺς τῆς βίγλας ἔπεισαν αὐτοὺς ψεύσασθαι, ὅτι ἐφυγονοὶ Σαρακηνοί. Ὁ γοῦν⁷⁹ βασιλεὺς πολλὰ λυπηθεὶς, ἀπρακτος εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν. Καὶ τῇ πρώτῃ τῷ Μαρτίου μηνὸς τέθνηκεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λέων, καὶ ἐθρήνησεν αὐτὸν σφόδρα. Τῇ δὲ ἐξ' τοῦ Ἰουνίου⁸⁰ μηνὸς, Ἰνδικτιῶν ἐ', ἐξ Ἰππικίου ἀγῶνος περάσαντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι ἐπέρασεν κατ' αὐτοῦ οἱ τῶν ταγμάτων προλαλημένοι⁸¹, ὥστε πιάται αὐτόν. Ὁ δὲ τοῦτο μαθὼν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ χελάνδιον αὐτοῦ, καὶ ἐπέρασεν εἰς Πύλας (93), βουλόμενος εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν προσφυγεῖν. Συνῆσαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ τῆς μητρὸς αὐτοῦ φίλοι ἀγνωσούμενοι παρ' αὐτοῦ. Ἐξῆλθεν δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἕως τοῦ Τρίτουτος (94). Συμβουλευσάμενοι δὲ οἱ συνόντες αὐτῷ φίλοι τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εἶπον πρὸς αὐτούς· Ἐὰν ἐπισωρευθῇ αὐτῷ λαὸς⁸², οὐκ ἔτι κυριεύεται, καὶ οὐ λανθάνομεν αὐτόν⁸³ καὶ ἀπολεῖ ἡμῶς. Καὶ ἡ μήτηρ δὲ αὐτοῦ ἐπισωρεύσασα ἐν τοῖς Ἐλευθερίοις τοὺς τῶν ταγμάτων προλαληθέντας αὐτῇ, εἰσῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ μαθοῦσα τὴν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα συνδρομήν, ἐφοβήθη λίαν, καὶ ἐσκέπτετο ἀπολύσαι ἐπισκόπους πρὸς αὐτόν, καὶ λαβεῖν λόγον, καὶ καθίσαι εἰς γωνίαν (95). Ἐγράφεν δὲ λάβρα πρὸς τοὺς συνόντας αὐτῷ φίλους αὐτῆς, ὅτι Εἰ μὴ ποιήσετέ⁸⁴ τινα τρόπον, καὶ παραδώσετε⁸⁵ αὐτόν, τοὺς λόγους, οὓς ἔχετε μετ' ἐμοῦ, μηνῦσαι ἔχω τῷ βασιλεῖ. Οἱ δὲ φοβηθέντες, ἐκράτησαν αὐτόν εἰς παράκλησιν (96), καὶ εἰσένέγκαντες εἰς χελάνδιον κατέλαβον ἐν τῇ πόλει τῷ σαββάτῳ πρώτῳ⁸⁶ τῇ ἐξ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς. Καὶ ἀπέκλεισαν αὐτόν ἐν τῇ πορφύρᾳ (97), ἐνθα⁸⁷ ἐγεννήθη. Καὶ περὶ ὧρα ἐνάτην ἐκτυφλοῦσιν αὐτόν⁸⁸ δεινῶς καὶ ἀνιάτως πρὸς τὸ ἀποθανεῖν αὐτόν (98),

majoribus, abrogato filio summam imperii ut sibi committerent, induxit, atque ita cunctos partim suis ipsius illecebris, partim familiarium suorum suavis motos et illectos in suas partes transtulit, subindeque diem opportunum censuit expectandum. Porro Adriano papa defuncto, Leo, vir omni honore ac veneratione dignus, in ejus locum Romæ suffectus est. Mense autem Martio imperator Stauracium patricium et reliquos matris amicos in comitatu habens, eum selectorum ex utrisque thematibus levis armaturæ militum viginti millibus adversus Arabes movit. Conjunctionis porro cum Stauracio injitæ conscii tam militum quam imperatoris ad pugnam alacritate comperta, veritine, si imperator vicisset, ipsi proposito sibi consilio exciderent, positos in excubiis milites donis corruperunt, ut falso assererent, Saracenos aufugisse. Quare graviter iratus imperator re infecta in urbem se recepit. Mensis vero Maii die primo Leo filius ejus moritur, cujus funus multo lacrymarum imbre prosecutus est. Cæterum Junii mensis die decimo septimo, indictione quinta (u), imperatore post equestre circi spectaculum ad sanctum Mamantem transeunte, ordinum pariter, quos diximus, duces obviam facti eum comprehendere moliti sunt. Conspecto periculo chelandio vectus, Pylas trajecit, in orientalium thema confugere meditatus. Porro homines matris amicissimi, quos ille ignorabat, ipsum comitabantur, sed et uxor ad Tritonem usque subsecuta est. Tunc comites ejus matris amici consilio inter se inito, dixerunt: Si reliqui milites ad imperatorem unquam confluerint, in libertatem asseret se, atque ubi consilium nostrum deprehenderit, confestim nos perdet. Mater autem ejus collectis ad Eleutheria, quos memoravimus, ex ordinibus universis, palatium ingressa est, et cum rescisset populi ad imperatorem concurrentis numerum, graviter extimuit, jamque de mittendis ad eum episcopis, per quos securitate ab eo impetrata in domus angulum privata secederet, meditabatur. Prius tamen ad amicos, qui cum filio erant, scripsit. Nisi rationem qua filium mihi tradatis, inieritis, colloquia inter nos habita ipsi aperiam. Illi timore correpti, Constantinum precibus vacantem comprehendunt, et chelandio ab ipsis impositus, Sabbato mensis ejusdem die decimo

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ ὁ γοῦν βασ. Α, ὁ δὲ β. vulg. ⁸⁰ Ἰουλίου Α. ⁸¹ fort. προλελημ. ⁸² εἰς σωρευθῇ αὐτοῦ λαὸς Α. ⁸³ αὐτόν Α α, αὐτοῦ Γ, αὐτῷ vulg. ⁸⁴ ποιήσετε Α, ποιήσητε vulg. ⁸⁵ παραδώσετε Α, παραδόσητε vulg. ⁸⁶ πρώτῳ add. ex Α. ⁸⁷ ἐνθα Α, ἐν ἧ vulg. ⁸⁸ αὐτόν add. ex Α, item καὶ ἀνιάτως.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) Astaceni sinus locum. Constantinus Porphyrogenneta apud Ortelium.

(94) Locum alterum Asiæ Minoris ad Propontidam. Ortelius ex eodem Porphyrogenneta Constantino.

(95) Ut sederet in angulo : ait Anastasius. Ita hodie dicunt, agere quietem.

(96) Ad preces reddit Anastasius : addo et processionem, eo die qui assumptionis B. Mariæ, fieri solitam, Παρακλήσις enim et παράκλησις id hodie significat.

(97) Palatii locus imperatrici parturienti, et imperatoris filios in lucem emittenti destinatus a quo illi Porphyrogennetæ. MEVASIUS.

(98) Graviter excæcant, ac immedicabiliter; ita ut hunc mors subsequens confestim exstingeret. Ita bene Anast., is enim reipsa significatus excæcantium animus, etsi ea læsione minime extinctum Constantinus, quem Cedr. supersitem tradit tum cum Nicephorus secundum illud imperium matri abrogavit. COMBEFIS.

quinto in urbem summo mane deductum, in porphyra, qua primum in lucem prodit, includunt, et circa 399 horam nonam tanta immanitate illi oculus confoderè ex matris et consiliariorum ejus sententia, ut pene mortem inferrent. Sol tunc per dies septemdecim nulla radiorum emissa luce illa obscuratus est, ut errantia per mare navigia temere circumferrentur, omnesque palam assererent, ob imperatoris excæcationem solem se suis radiis abdicasse. Ita mater ejus Irene imperium obtinuit.

Eodem etiam anno beati Adriani papæ Romani affines tumultu in Leonem papam excitato, oculis eum multaverunt. Verum cum homines ad eum excæcandum deputati, misericordia ducti, ei pepercissent aliquatenus, haud ei penitus oculorum lumen extinctum est. Leo subinde ad Carolum Francorum regem confugit: rex ejus adversarios graviter ultus in propriam sedem cum iterum restituit, et sub ill tempus primum ac deinceps in Francorum potestatem Roma cecidit. Leo Carolo regi vicem relaturus, eum capite ad imos usque pedes oleo perunctum in sancti Apostoli sede imperatorem salutatum corona redimivit, imperatoria veste circumdedit, et capitis ornamenta contulit, mensis Decembris die vicesimo quinto, indictione nona.

A. C. 790. — *Romanorum imperatricis Irenæ depono annus primus.*

Hoc anno imperatrix Irene imperio potita, Dorotheum, Chrysopoleos præpositum, et Constantinum Magnæ ecclesiæ chartophylacem, ad Abimelech Cappadochie et Galatiæ provincias hostiliter depopulantem, de pace cum eo componenda legatos misit: sed incassum abiire de pace tractatus. Novembri mense nonnulli rerum novandarum cupidi, filii Dei hostis Constantini ad Therapiæ palatium sub custodia detenti, ad Magnam ecclesiam ut confugiant, ibique propriæ securitatis in futurum cautionem petant, ut videlicet hujus rei obtentu aliquem ex eis imperatorem populus salutaret, auctores fluunt. Populo igitur turmatim ad ecclesiam confluyente, Aetius eunuchus ingressus, fide ipsis data, nullo incolumitati eorum providente, ipsos eduxit, et Athenas exsules deportari commisit. Cæterum duo

A γνώμη τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τῶν συμβούλων αὐτῆς. Ἐσκατίσθη δὲ ὁ ἥλιος ἐπὶ ἡμέρας ἰζ' καὶ οὐκ ἔδωκε τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ὥστε πλανᾶσθαι τὰ πλοῖα καὶ φέρεσθαι, καὶ πάντας λέγειν καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι διὰ τὴν τοῦ ὁ βασιλέως τύφλωσιν ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνας ἀπέθετο· καὶ οὕτως κρατεῖ Εἰρήνην ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

ob imperatoris excæcationem solem se suis radiis abdicasse.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὁ συγγενεῖς τοῦ μακαρίου πάπα Ἀδριανοῦ συγκινήσαντες τὸν λαόν, ἐστασιασαν κατὰ Λέοντος τοῦ πάπα, καὶ κρατήσαντες ἐτύφλωσαν αὐτόν· οὐ μέντοι ἠδυνήθησαν τελέως σβέσαι τὸ φῶς αὐτοῦ, τῶν τυφλωσάντων αὐτὸν φιλοθρώπων ὄντων, καὶ φεισαμένων αὐτοῦ ὁ. Ὁ δὲ προσφυγὼν τῷ ῥήγῃ τῶν Φράγγων Καρούλω, ἡμύνατο τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ὁ πικρῶς, καὶ πάλιν ἀποκατίστησεν ὁ αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον θρόνον, γενομένης τῆς Ῥώμης ἀπ' ἐκείνου τοῦ ὁ καιροῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγγων. Ὁ δὲ τὸν Κάρουλον ἀμειβόμενος, ἔστειλεν αὐτὸν εἰς βασιλεία Ῥωμαίων ἐν τῷ ναῦ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου, χρίσας ἐλαίῳ ἀπὸ κεφαλῆς ὁ ἔως ποδῶν (99), καὶ περιβαλὼν βασιλικὴν ἐσθῆτα καὶ στέφος, μηνὶ Δεκεμβρίῳ ὁ κ', ἰνδικτιῶνι ἐννάτῃ (1).

A. M. 6290. — *Ῥωμαίων βασιλείας Εἰρήνης πάλιν ἔτος δ'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει κρατήσασα Εἰρήνη τὴν βασιλείαν, παραυτίκα ἀποστέλλει Δωρόθεον τὸν ἡγούμενον Χρυσόπολεως καὶ Κωνσταντῖνον χαρτοφύλακα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς Ἀβιμέλεχ ληϊζόμενον ἐὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ Γαλατίας, πρεσβευομένη περὶ εἰρήνης· οὐ γέγονεν δὲ, καὶ ὁ τῷ Νοεμβρίῳ ὁ μηνὶ τινὲς νεωτεριστὰι φρουρουμένοις τοῖς υἱοῖς τοῦ θεομάχου Κωνσταντῖνου ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Θεραπειῶν, πείθουσιν αὐτοὺς ὁ προσφυγεῖν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὁ, καὶ δῆθεν αἰτήσασθαι ἀσφάλειαν τῆς μετὰ ταῦτα ἀδολοχίας αὐτῶν, ὡς διὰ τοιαύτης προφάσεως ἀναγορευῆσαι ἐξ αὐτῶν ὁ βασιλέα. Καὶ πολλοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντος, εἰσελθὼν Ἀέτιος ὁ εὐνοῦχος πατριχὸς ἐξήγαγεν αὐτοὺς, λόγῳ μηδεὸς αὐτοῖς προσχόντος, καὶ ἐξώρισεν αὐτοὺς εἰς Ἀθήνας. Οἱ δὲ δύο πατριχοὶ, ὁ τε Σταυράκιος καὶ Ἀέτιος,

VARIÆ LECTIONES.

ὁ τοῦ add. ex A. ὁ ἐν τῇ Ῥώμῃ A, τῆς Ῥώμης vulg. ὁ αὐτοῦ A, αὐτῷ vulg. ὁ αὐτοῦ add. ex A. ὁ ἀποκατίστ. A, κατίστ. vulg. ὁ τοῦ add. ex A. ὁ ἀπὸ κεφ. A, ἀπὸ τῆς κ. vulg. ὁ μηνὶ Δεκ. A, τῷ Δεκ. vulg. ὁ καὶ add. ex A. ὁ τῷ Ὀκτωβρίῳ A. ὁ αὐτοὺς A, αὐτοῖς vulg. ὁ Μεγάλῃ add. ex A. ὁ ἐξ αὐτῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Quod in confirmatione totum corpus unguento sacro delibutum Græci velint, vel quod Latini regum suorum plura membra, caput nimirum, pectus, scapulas, brachia, quam ipsi ungant imperatoribus; Caroli M. totum corpus a vertice ad pedes unctioe sacra illitum scripsit Theophanes.

(1) *Theophanes*, ut scriptam reliquit Baronius ad annum Domini 800, num. 6, *coronatum tradit Carolum a Romano pontifice Kalendis Januarii, indictionis nonæ. Verum errore labitur Latinis omnibus adversantibus. Hæc ille circa Theophanis lectionem nonnulli oscitans. Quid enim apud Theophanem*

D scriptum manifestius, quam Carolum imperii coronam et unctionem τῷ Δεκεμβρίῳ κ' et ex eo apud Anastasium et *Miscellam* viii Kalend. Januarii suscepisse? At si collatum Carolo imperium velit indictione octava, quod annus nimirum a Christi natali octingentesimus, quo salutatus est imperator indictionis octavæ nota conspicuus habeatur: observet meritissimus annalium Ecclesiæ scriptor rationis temporum non ignarus, Græcos ὁ quorum grege non infimus proditit Theophanes, a Septembri indictionis initium desumere: adeoque in annum octingentesimum præcipua sui parte indictionis nona signatam nonam etiam incidere.

ἐπιστήθιοι ὄντες τῆς βασιλείας γεγόνασι κατ' ἀλλήλων, ὥστε φανερώς τὴν ἔχθραν ἐπιδείκνυσθαι, ἀμφοτέρω σκοπὸν ἔχοντες ² μετὰ θάνατον αὐτῆς τοῖς ἰδίοις συγγενέσι τὴν βασιλείαν περιποιήσασθαι.

A. M. 6291. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν ὁ ⁴ Ἀβιμέλεχ κατὰ Ῥωμανίας, καὶ ἀποστείλας κοῦρσον μονοζώνων, κατῆλθεν ἕως τῶν Μαγγάνων ⁵. Καὶ ἐπιφθάσαντες ἐν τοῖς σταύλοις Σταυρακίου (2) τοὺς ἵππους, καὶ τὴν βασιλικὴν προμοσέλλαν (3) λαθῶν, ὑπέστρεψεν ἀβλαθῶς· καὶ οἱ λοιποὶ κατῆλθον ἕως Λυδίας καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἔλαθον. Κοῦρσον δὲ αὐτῶν ἕτερον ἐκδραμὸν ⁶ καὶ ἐπιπεσὸν Παύλῳ ⁷ πατρικίῳ καὶ κόμητι τοῦ Ὀψικίου σὺν ἄλλῳ τῷ θέματι αὐτοῦ καὶ τοῖς ὀπιμιάτοις, πολλὴν κοπὴν εἰς αὐτοὺς ἐποίησεν, Ἀπῆραν ⁸ δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν, ὑπέστρεψεν καὶ αὐτό ⁹ (4). Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ τῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος, ἡβουλήθη ¹⁰ Ἀκάμηρος ὁ τῶν Σκλαβίνων τῆς Βελζητίας (5) ἄρχων νυχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλαδικῶν (6) ἔξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Κωνσταντίνου, καὶ προχειρίσασθαι ἐξ αὐτῶν βασιλέα. Γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ βασίλισσα Εἰρήνη, ἀποστέλλει πρὸς τὸν πατρικίον Κωνσταντίνον τὸν Σεραντάπηχον ¹¹ (7) Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ σπαθᾶριον ἐντὰ καὶ ἀνεψιὸν αὐτῆς, καὶ πάντας ἐτύφλωσεν, καὶ διεσκέδασεν τὴν κατ' αὐτῆς βουλὴν αὐτῶν. Τοῦ δὲ ἁγίου Πάσχα τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ προῆλθεν ἡ βασίλισσα ἀπὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐπὶ ὀχλήματος χρυσοῦ ἐποχουμένη τέσσαρσιν ἵπποις λευκοῖς συρομένοις, καὶ ὑπὸ τεσσάρων πατρικίων κρατουμένου (8), φημι δὴ Βαρδάνου στρατηγῷ Θρακησίῳ ¹² καὶ Σιαινίου στρατηγῷ τῆς Θράκης καὶ Νικήτα ¹³ δομestικῷ τῶν σχολῶν καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βόηλα, ῥήψασα ὑπάτειαν ἀφθόνως. Τῷ δὲ Μαίῳ μηνὶ ἐνόσησεν ἡ βασίλισσα παραπλησίον θανάτου· καὶ ἐπέτειλεν ¹⁴ ἡ ἔρις τῶν εὐνούχων. Ἀέτιος δὲ προσελάβετο Νικήταν τὸν πατρικίον καὶ δομestικὸν τῶν σχολῶν, καὶ ἀντέπιπτεν ¹⁵ δεινῶς τῷ Σταυρακίῳ, πείθοντες καὶ τὴν βασίλισσαν, ὅτι τοῦ κράτους ἐφίεται· καὶ θυμωθεῖσα δεινῶς αὐτῷ ἐπηνέχθη ¹⁶ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Ἱερείου εἰποῦσα·

A patricii Stauracius et Aetius, imperatricis intimi eo discordiarum processerunt, ut inimicos invicem palam se professi fuerint: etenim uterque de imperio familiae suae ac sanguine sibi post Irenes **400** mortem conciliando sententiam animo proposuerat.

A. C. 791. — Hoc anno Abimelech in Romaniam suscepta protectione cum praedatoris militum expeditorum turmis adusque Mangana penetravit. Inde vero ex improvise in Stauracii stabula irruens, ejus equis, nec non ipso, quo imperatrix vehebatur, equitatu raptis, citra damnum pedem retulit. Caeteri vero in Lydiam usque penetrantes, maximam praedam inde reportaverunt. Alterum autem eorum agmen excursionibus exercitatum, in Paulum patricium Opsicii comitem incidens, multa caede in universum exercitum et ejus optimates debacchatum est, et accepto belli toto apparatu, ipsum postmodum restituit et ad suos remisit. Mense autem Martio indictionis septimae Acamerus Sclavinorum Belzetiae princeps a Graecis quibusdam excitus filios Constantini in libertatem asserere molitus, ex eis non neminem imperatorem creare statuit; quod ubi imperatrix Irene accepit, ad Constantinum, cognomento Serantapechum, patricium ejus filium, qui tum spatharius erat et imperatricis ipsius nepos, Theophylactum misit, qui omnes oculis orbavit: atque ita paratam in se conjurationem dissipavit. Sancti vero Paschatis feria secunda imperatrix a sanctorum Apostolorum aede processum solemnem fecit, curru aureo, quem quatuor equi candidi traherant, vecta: currum regebant patricii quatuor, Bardanes, inquam, Thracensium dux, Sisinnius ipsius Thraciae pariter dux, Nicetas scholarum domesticus et Constantinus Boelas; ipsa imperatrix consulari more munera in populum spargebat. Mense Maio imperatrix adeo graviter infirmata est, ut morti quam proximam dixerint, ex quo inter eunuchos invidia et dissensio succrevit. Aetius autem ascito sibi Niceta patricio et scholarum domestico Stauracio se fortiter opponebat et adversa-

VARIAE LECTIONES.

² ἔχοντες add. ex A. ⁴ ὁ add. ex A. ⁵ Μαλαγίνων A. ⁶ ἐκδραμὸν καὶ ἐπιπεσὸν A, ἐκδραμῶν καὶ ἐπιπεσῶν vulg. ⁷ Παύλῳ A, Πέτρῳ τῷ vulg. ⁸ ἀπῆραν A, ἐπῆραν vulg. ⁹ καὶ αὐτὸ A, καὶ αὐτὸν vulg. ¹⁰ ἡκούθει A. ¹¹ Σεραντ. A. ¹² Θρακησίῳ τῆς Θράκης A. ¹³ Νικήτα A, Νικήτου vulg. ¹⁴ ἐπέτειεν A. ¹⁵ ἀντέπιπτόν τινος A. ¹⁶ ἐπηνέχθη A, ἐπέρχεται vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(2) Patricii illius de quo nuper mentio: qui quia eunuchus erat, et imperatricis ἐπιστήθιος, ejus equos servare et stabuli curam agere potuit.

(3) Imperatorum equitatum interpretatur Anastasius, quasi nimirum primam imperatoris sellam. Addo πρῶμον vinum album illud, generosum recentiore lingua nuncupari. Sit itaque in sensu isto προμοσέλλα (sic namque mihi lubentius scriberetur) generosa prima et electa equorum candidorum manus in Stauracii stabulis imperatoris usibus destinata: equos quippe albos imperatorem vehere leges. Προμοσέλλα tamen, equum gradarium, vulgo haquenée lubens interpretaretur.

(4) Quae cursorum turmae cum et impedimenta eis abstulissent, reversae sunt et ipsae: ut triplex Ara-

bum victoria sub unum describatur: nihil ad rem quod redditum est. COMBESIS.

(5) Legimus superius Βελζητίας.

(6) Helladici, qui τῶν Ἑλλαδικῶν thema occupant. Ii vero sunt, qui Achaiam et loca Corinthi contermina tuerentur. Recole ex superius dictis Caesares istos Constantini Copronymi sanguine ortos, Athenas in exsilium anno superiore deportatos.

(7) Σεράντα, quadraginta dicunt recentiores, vice τεσσαράκοντα. Σεραντάπηχον enormis magnitudinis virum intellige, Faciles enim sunt ex aliquo eventu imponere cognomina.

(8) Tenentibus eam stipendium more quatuor patriciis; ut quasi illis niteretur, ut non ipsi eorum regerent. COMBESIS.

batur, adeo ut cum imperii ambitione teneri in imperatricis animum inducere potuerint. Illa impotens iræ ad Hierii palatium se contulit, dicens, ipsum tumultuum et seditionum inventorem et auctorem, propriam sibi perniciem conciliaturum. At ipse defensione sui suscepta, causam propriam apud imperatricem et pro jure suo tutabatur. In Aetium itaque et Nicetam præfatos patricios rabiem suam convertit.

A. C. 792. — Hoc anno, mense Febuario indictione 401 octava memoratus Stauracius scholariorum et excubitorum unaque ductorum animis donis ac muneribus sibi conciliatis, seditionem atque rebellionem in ipsam imperantem urbem commovit. Piissima vero Irene senatu ad Justiniani triclinium indicto, singulos quosque in militia mereri solitos ad Stauracium accedere prohibuit, ex quo rerum tranquillitas ad breve tempus emersit. Aetius autem, quem diximus, ac Nicetas cum aliis quibusdam Stauracium insectabantur. Interim ille corde sideratus, sanguinem spumiosum thoracis et pulmonis partibus emissum ore evomens medicis ad spectaculum confluentibus moris argumentum dedit inevitabile, quamvis in adversum reliqui adulatorum insani, haud medici tantum, sed et irreligiosi monachi et præstigiatores ad ultimum obitus ipsius diem, qui mensis Junii indictionis ejusdem octavæ tertius fuit, illum diutius victurum et imperio potiturum temere affirmarent. His ille vaticiniorum ludicrii delectatus, seditionem in Cappadociis Aetio perdeno commoveri disposuit, cujus exitum ut audiret, minime sors contulit. Post duos quippe ab ejus obitu dies, de illa primus advenit nuntius, et in seditionis auctores comprehensos exsiliis et suppliciis animadversum est.

A. C. 793. — Hoc anno, quo indictio nona numerata est, mensis Decembris die vicesimo quinto, Francorum rex Carolus a Leone papa coronatus est, Siciliamque classe adoriri meditatus, consilium mutavit, cum Irene conjugium et pacem contrahere animo gerens, cujus gratia insequentis anno, indictione nimirum decima, legatos destinavit. Mense porro Martio indictionis nonæ piissima Irene Byzantiis civilia remisit vectigalia, et ea quæ apud Abydum et Hierum dicuntur commercio ex parte relaxavit, pro quibus aliisque plurimis beneficiis populus maximas ei grates retulit.

Α μούλων (9) και στάσεων φροντιστην αυτων ειναι, και εκαυτω προξενουντα ταχιστην απωλειαν. Ο δε προσαπολογησαμενος αυτη, ησφαλιζετο " εαυτον εμαλινετο δε κατα Αετιου και Νικητα " των προβρηθεντων πατρικλων.

A. M. 6292. — Τούτω τῷ ἔτει, μηνὶ Φεβρουαρίῳ Ἰνδικτιῶνι η', ὁ Σταυράκιος προβρήθεις τυραννίδα καὶ στάσιν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν συνεσκεύαζεν " τοὺς ἐν αὐτῇ σχολαρίους καὶ ἐξκουδίτωρας ἅμα τοῖς ἀρχουσιν αὐτῶν δεξιούμενος χρήμασι καὶ δωρεαῖς. Εἰρήνη δὲ ἡ εὐσεβῆς " σιλέντιον ποιήσασα ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ (10), πάντα στρατευόμενον ἐκώλυσεν προσπαλάζειν τῷ Σταυρακίῳ. Καὶ οὕτως ἔτυχεν μικρᾶς εὐταξίας τὰ πράγματα. Ἀέτιος δὲ ὁ προβρήθεις καὶ Νικήτας σὺν ἄλλοις τισὶ κατηγονοῦντο Σταυρακίου " . Οὗ δὲ καρδιόπληκτος (11) γενόμενος αἷμα διὰ τοῦ στόματος ἀνίψεν ἀφρώδεις ἐκ τῶν κατὰ θώρακα καὶ πιεύμονα μορίων. Τοῦτο οἱ ἰατροὶ θεασάμενοι θανάσιμον ἀπεφήναντο · οἱ δὲ λοιποὶ κόλακες καὶ ἀνόητοι " , οὐ μόνον ἰατροὶ, ἀλλὰ καὶ τινες ἀμόναχοι μοναχοὶ " καὶ γόητες (12), ἐπειθὸν ὄρκους ἔω; τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῆς τελευταίας αὐτοῦ, ἡ γέγονεν κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα τῆς αὐτῆς ὀγδόης Ἰνδικτιῶνος ἡμέρᾳ τρίτῃ, ὅτι ζήσεται καὶ βασιλεύσει. Οἷς ὑπερρεϊδόμενος " στάσιν ἐν ταῖς Καππαδοκίαις συνεσκεύασεν κατὰ Ἀετίου γενέσθαι, ἣν οὐκ ἠξιώθη ζῶν ἀκούσαι · μετὰ γὰρ δύο ἡμέρας τοῦ θανεῖν αὐτὸν, κατέλαθεν ἡ περὶ " τούτου φάσις · καὶ οἱ στασιασταὶ συλληφθέντες ἐξορίας καὶ τιμωρίας ὑπεβλήθησαν.

A. M. 6293. — Τούτω τῷ ἔτει, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κε', Ἰνδικτιῶνι θ', Κάρουλος ὁ τῶν Φράγγων ῥήξ ἑστέρθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ πάπα · καὶ βουλευθεὶς κατὰ Σικελίαν στόλιμ παρατάξασθαι μετεβλήθη, ζευχθῆναι μᾶλλον Εἰρήνῃ βουλευθεὶς, πρέσβεις εἰς τοῦτο πέμψας (13) τῷ ἐπιόντι χρόνῳ Ἰνδικτιῶνι ι'. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος; Εἰρήνη ἡ εὐσεβῆς Βυζαντιοῖς τοὺς πολιτικοὺς ἐχαρίσατο φόρους, καὶ τῆς Ἀβύδου καὶ τοῦ Ἰεροῦ (14) τὰ λεγόμενα κομμέρικια ἐκούφισεν, μεγάλως ἐπὶ τούτοις σὺν ἄλλοις πολλοῖς εὐχαριστήθεϊσα εὐεργετήμασι.

VARIAE LECTIOES.

" ἡσφ. A, εἰσφ. vulg. " Νικήτα, τῶν πρ. A, Νικήτου προβρ. vulg. " συνεσκεύαζεν A a, συνέζευξεν vulg. " ἡ εὐσεβῆς om. f. " Σταυρακίου A, Σταυρακίῳ vulg. " κόλ. καὶ ἀνόητοι A, κὺλ. ἀνόητοι vulg. " post μοναχοὶ A a f, add. καὶ στουδίται. " ὑπερρεϊδόμενος A, ὑπερρηδ. vulg. " περὶ adl. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(9) Vox a Latina *tumultuari* in Græciam translata, cujus usus frequens apud jureconsultos et canonicos Græcos.

(10) Triclinium aureum a Justiniano Rhizotomeo exstructum habes superius, et in *Orig. CP.* : Ο Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὸ Ἰουστινιανέων τρικλίνον Ἰουστινιανὰ τρικλίνιον τοῦ ὀνόματός αὐτοῦ.

(11) Corde percussus ab Anastasio reponitur: forsan cardiaca syncope, qua repente et quasi momento ægri intereunt: sideratum et quasi fulminis ictu confossum dicunt medici; quamvis grandiore

et præcipua circa guttur effracta vena sanguis copiosus pulmonem opplere, et ore despumare potuerit.

(12) Astrologi judicarii.

(13) Eginhardus ad annum 802: Irene imperatrix e Constantinopoli misit legatum nomine Leonem spatharium pacis confirmandæ gratia inter Francos et Græcos: et imperator vicissim absoluto illo misit Jesse episcopum Ambianensem et Hetingardum comitem CP. ut pacem cum ea staterent.

(14) Ad Propontidos fauces; superas ad Pon-

A. M. 6294. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀέτιος ὁ πατρίκιος ἀπαλλαγείς Σταυρακίου καὶ ἀπομεριμνήσας, τὸ κράτος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν μετενέγκαι ἐσπευδεν, ὃν καὶ προεβάλετο ²⁶ μονοστράτηγον εἰς τὴν ²⁷ Θράκην καὶ Μακεδονίαν, αὐτὸς δὲ περατικὰ θέματα κατέχων ἀνατολικούς καὶ τὴν Ὀψίκην ²⁸ · ἐπάρσεως οὖν μεστὸς ὑπάρχων, τοὺς ἐν τέλει ἄρχοντας κατευτελίζων, ἀντὶ οὐδενὸς ἐλογίζετο · οἱ καὶ λυπηθέντες κατ' αὐτοῦ σφόδρα, στάσιν κατὰ τῆς βασιλείας μελετήσαντες, εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν. Ἐφθασαν δὲ καὶ ²⁹ οἱ ἀποσταλέντες παρὰ Καρούλου ἀποκρισιάριοι καὶ τοῦ πάπα Λέοντος πρὸς τὴν Εἰρήνην, αἰτούμενοι ζευχθῆναι αὐτὴν τῷ Καρούλῳ πρὸς γάμον, καὶ ἐνώσαι τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἐσπέρια, ἧτις ὑπήκουσεν ἂν, εἰ μὴ Ἀέτιος ³⁰ οὗτος ὁ πολλὰκις βήθεις ³¹ ἐκώλυσεν, παραδυναστεύων καὶ τὸ κράτος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν σφετεριζόμενος.

A. M. 6295. — Ῥωμαίων βασιλέως Νικηφόρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ λα', Ἰνδικτιῶν ἰα', ὥρα νυκτερινῇ δ', ἐπιφωσκούσης ἡμέρας δευτέρας, Νικηφόρος πατρίκιος καὶ γενικὸς λογοθέτης ἐτυράνησεν κατὰ τῆς εὐσεβειστάτης Ἀυγούστης ³² Εἰρήνης, Θεοῦ μὲν συγχωρήσαντος ἀφάτοις κρίμασιν διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν ἡμῶν, συνεργούντων δὲ αὐτῶν Νικητῶν ³³ πατρικίου καὶ δομεστικίου τῶν σχολῶν, καὶ Σισινίου πατρικίου καὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τῶν δολερῶν καὶ ἐπιόρκων Τριφυλλίων. Συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ Λέων πατρίκιος καὶ κοιαιστῶρ ³⁴ ὁ Σεραντάπχος καὶ Γρηγόριος ὁ πατρίκιος ὁ Μουσουλακίου καὶ Θεόκτιστος ὁ πατρίκιος καὶ κοιαιστῶρ, καὶ Πέτρος πατρίκιος ³⁵, ἀπατήσαντες καὶ τινὰς ³⁶ τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ τῶν τεγμάτων. Καταλιθόντες δὲ τὴν λεγομένην Χαλκῆν, καὶ τοὺς φύλακας ἀθρόως ψευδῶς ἀπατήσαντες ³⁷, ἔπεισαν, ὅτι παρ' αὐτῆς ἀπεστάλησαν ἀναγορεῦσαι βασιλέα τὸν αὐτὸν Νικηφόρον, διὰ τὸ τὸν πατρίκιον ³⁸ Ἀέτιον βιάζεσθαι αὐτὴν τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Λέοντα ἀναγορεῦσαι βασιλέα. Οἱ δὲ πιστεύσαντες τῷ τηλικούτῳ ³⁹ ψεύδει, συνανηγόρευσαν βασιλέα τὸν τυράνον. Οὕτως οὖν ἐπὶ τὸ μέγα παλάτιον ἐλθόντες οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ. Κάκειθεν ἀποσταλιαντες καθ' ὅλης τῆς πόλεως ἀσήμεους ⁴⁰ τινὰς καὶ δούλους, τὴν ἀναγορευσίαν ἐποιήσαντα πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, καὶ φύλακας περιέστησαν τῷ παλατίῳ τῶν Ἐλευθερίων, ἐν ᾧ συνέθη αὐτὴν εἶναι. Ὁρθροῦ δὲ μεταστειλόμενοι αὐτὴν, κτελέκτισαν ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ · καὶ οὕτω προῆλθον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τὸ στέφαι τὸν ἀλιτήριον ⁴¹. Συνῆλθεν δὲ πᾶν

A. C. 794. — Hoc anno Aetius patricius Stauracii metu liber, et ab ea cura exoneratus, summam imperii potestatem in fratrem suum transferre operam omnem adhibebat, qua de causa supremum exercitus ducem per Thraciam et Macedoniam eum institui curaverat, ipse qui orientalem et Opsicianorum themata trans fretum posita regebat: Tali arrogantia plenus et exastuans, proceres ad dignitates evectos despiciens, reliquos nihili aestimandos opinabatur. **402** Quare graviter irati, seditionem in imperatricem parantes, eam ad finem perducere moliti sunt. Porro apocrisiarii a Carolo et a Leone papa missi Irenem Carolo matrimonio conjungendam, atque ita Orientis et Occidentis imperia in unum componenda postulantes advenerunt, quibus ipsa assensura erat, si non Aetius iste post imperatricem, ut saepe memoravimus, cuncta administrans, ac imperium in fratrem transferre meditatus, ejus se consiliis opposuisset.

A. C. — 795. Romanorum imperatoris Nicephori annus primus.

Hoc anno mensis Octobris die tricesimo primo, indictione undecima, hora noctis quarta illucescentis, feria secunda, Nicephorus patricius et generalis logotheta, in piissimam Irenem, Deo delictorum nostrorum multitudine irritato, et ineffabilibus suis judiciis ita permittente, tyrannidem excitavit, adiutoribus ad id usus Niceta patricio et scholarum domestico et Sisinnio similiter patricio ejus fratre, dolosis et perjuris Triphylliis. Adjungere se illis Leo patricius et quastor Serantapechus et Gregorius patricius, Musulacii filius, et Theoctistus patricius et quastor, et Petrus patricius, qui quosdam ex ducibus militarium ordinum in partes suas fraudulentem pertraxerunt. Postremum autem occupata, quae Chalce dicitur, custodes aliud cogitantes mendaciis deceptos in id inducunt, ut credant, imperatricis mandato Nicephorum imperatorem renuntiuros se missos, quae nimirum a patricio Aetio, ut fratrem ejus Leonem invita ad imperium promoveat et principem declaret, cogi se experiat. Illi mendacio facilem adhibentes fidem, tyrannum salutaverunt imperatorem, atque ita ad palatium majus iidem patricii progressi, in illud se immiserunt. Inde viris ex populi faecae et servis per totam urbem missis, Imperatoris designationem ante noctis medium perfecere, et ad Eleutherii palatium, quo contigit Irenem tunc morari, custodes constituerunt, eamque deinde sub diluculum ex eo loco translata in magno palatio incluserunt: tum vero hominem nefarium coronaturi

VARIAE LECTIONES.

²⁶ ὃν καὶ προεβ. A, ὃ καὶ προσεβ. vulg. ²⁷ εἰς τὴν A, εἰς vulg. ²⁸ τὸ Ὀψίκιον A, τὴν Ὀψίκην vulg. ²⁹ καὶ prius add. ex A. ³⁰ μὴ Ἀέτιος; A, μὴ ὁ Ἀ. vulg. ³¹ βήθεις add. ex A. ³² Ἀυγούστης add. ex A. ³³ Νικητῶν A, Νικήτου vulg. ³⁴ καὶ κοιαιστῶρ · add. ex A. ³⁵ ὁ Μουσ. — Πέτρ. πατρ. ομ. A. ³⁶ αὐτοὺς καὶ τινὰς e. ³⁷ ἀπατήσαντες A, ἀπαντήσ. vulg. ³⁸ τὸν πατρ. A, τὸν αὐτὸν πατρ. vulg. ³⁹ τῷ τηλικούτῳ ψεύδει A, τὸ τηλικούτο ψεύδος vulg. ⁴⁰ ἀσήμεους] ἄτης (sic) A. ⁴¹ ἀλιτήρ. A, ἀλητήρ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

tum; inferas ad Ægæum mare. Has Sesto et Abydo includi ignorat nullus: illas Hiero castello pro-

pugnari dictum superius.

in Magnam ecclesiam profecti sunt. Ad eum cum universus populus convenisset, maledictis in eum, qui coronam imponeret, ac qui susciperet, vel qui collataretur, coniectis, res indigne gestas ægre ferebant. Ac pietati quidem et rationi consona viventes divinam **403** sententiam mirabantur, quæ permitteret feminam pro rectæ fidei defensione nuper decertantem, et plurimos labores passam, a porculatore imperio deturbari, devinctioribus illius amicis ad eum ob avaritiam deficientibus, Leone, inquam, Sinopensi patricio et sacellario, ac Deo invisitriphylliis et patriciis supra memoratis, qui muneribus ab ea acceptis ditati, et frequentius ad ejus mensam blande et cum illecebris invitati, rebus universis, quas mundus exhibet, amicitiam ejus præponendam fore, horrendis etiam juramentis interpositis, affirmaverant: alii rerum gestarum stupore perculti, quasi de veritate dubii, somniis se deludi arbitrabantur; alii res futuras solertius conjicere docti, præterita prosperitate laudata, imminuentem sub inducenda tyrannide calamitatem, qui maxime pravam tyranni sententiam fuerant experti, deflebant. Generatim dicam omnes mentis caligo solatiquæ expers desperatio invaserat, ne, si incompositos singulorum sermones referam, longiorem efficiam orationem. Quin etiam ipsa præter naturam aeris constitutio, quæ illa die visa horrenda et plane obscura fuit, frigusque intolerabile, quod tum, quando autumnus esset, ingruerat, futuram hujus vecordiam malitiamque minime tolerandam ipsius maxime fautoribus manifesto portendebat. Postridie quippe nonnulla patriciis comitatus ad imperatricem sub custodia detentam se contulit, familiarisque sibi benevolentiam fallacem speciem, qua multos decepit, præ se ferens, invitum omnino ad imperium (ab ejus, siquidem aiebat, cupidine alienus erat) evectum se excusabat, proditoris Judæ instar Dominum cæna se excipientem tradentis, illi maledicens, qui reginæ insidiati ipsi persuasissent, cujus rei testes ipse proprios morum imitatores proferebat. Simul autem nigra calceamenta ostentans, illis præter imperatorios mores lubenter indui affirmat. Quare eam sibi confidere cum juramentis monitum corporis solatium omne, quale decet imperatricem a servo, a se exspectare, nullamque perniciem ex calamitoso hujusmodi casu in eam derivandam timere hortabatur. Damnato præterea, qui nonnunquam in avaritiam est affectu, collectorum ab imperatoribus thesaurorum, quos ipsa sibi retinere non posset, nil sibi occultare præcatur.

Α τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ πάντες ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἐδυσχέρανον, ἐπαρώμενοι τὸν στέφοντα καὶ τὸν στεφόμενον, καὶ τοὺς τούτοις συγκαίροντας. Καὶ οἱ μὲν εὐλαβεῖα καὶ λόγῳ συζῶντες τὴν θεῖαν κρίσιν ἐθαύμαζον, ὅπως συνεχώρησεν ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀθλήσασαν ⁴³ καὶ μαρτυρήσασαν, ὑπὲρ σὸυδῶτου ⁴⁴ ἐκβληθῆναι τῶν ⁴⁵ εὐνοουστῶτων αὐτῆς προσθεμένων αὐτῷ διὰ φιλαργυρίαν, Λέοντος, φημί ⁴⁶, πατρικίου καὶ σακαλλαρίου τοῦ Σινωπέως, καὶ τῶν θεοστῶτων Τριφυλλίων, καὶ τῶν ἀνωτέρω ⁴⁷ εἰρημένων πατρικίων, ὅστινες δωρεαῖς πλείστοις ὑπ' αὐτῆς κατεπλουτίσθησαν, καὶ πολλάκις συνεσθίοντες αὐτῇ, καὶ κολακείαις μεθ' ὅρκων πείθοντες φρικτῶτων πάντων τῶν ἐν κόσμῳ πραγμάτων ἀναγκαϊοτέρων ἠγείσθαι τὴν πρὸς αὐτὴν εὐνοίαν. Ἄλλοι δὲ ὡς ἐν ἐκστάσει τῶν γινομένων, οὐκ ἀισθόμενοι τὴν βεβαίωσιν, ὀνειροπολεῖσθαι ἐνόμιζον. Ἄτεροι δὲ τῶν εὐ εἰδῶτων στοχάζεσθαι, τὴν παρελθοῦσαν εὐμερίαν ἐμακάριζον, καὶ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι δυστυχίαν διὰ τῆς τυραννίδος ἐθρήνου, μάλιστα δὲ δοιοῦ τῆς πονηρῆς γνώμης τοῦ τυράννου πείραν τινα προσεληφασί. Κοινῇ ⁴⁸ δὲ πάντας κατεῖχεν ζόφωσις καὶ ἀπαράκλητος ἀθυμία, ἵνα μὴ κατὰ μέρος τῆς ἐλευνῆς τὰ ἀκαλλῆ ρήματα γράφων μὴκύνω τὸν λόγον. Ἦν γὰρ παρὰ φύσιν καὶ τοῦ ἀέρος κατ' αὐτὴν ἀθρόον τὸ κατὰστημα συμβᾶν σκυθρωπῶν καὶ ἀψώτιστον, καὶ κρύος ⁴⁹ ἀκατάλλακτον φθινοπωρινῇ ⁵⁰ ὥρᾳ γενόμενον δηλοῦντα σαφῶς τὴν ἐσομένην αὐτοῦ ⁵¹ δυστροπίαν καὶ ἀνύπιστον κάκωσιν, καὶ μάλιστα τοῖς ψηφισαμένοις. Τῇ γὰρ ἐπιούσῃ παραλαβὼν τινεσ τῶν πατρικίων ἀνήλθεν πρὸς τὴν βασιλίδα φρουρουμένην, ὑποκρινόμενος μὲν τὴν αὐτῷ συνήθη ψευδοχρηστότητα ⁵², δι' ἧς καὶ ἠπάτησεν τοὺς πιστοὺς ⁵³, ἀπολογούμενος δὲ αὐτῇ, ὡς ἀκουσῶς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀναβιθασθεῖς, καὶ ὡς ἦν ⁵⁴ ταύτης ἀνόρεκτος, καταρώμενος δὲ τοὺς προβιδάσαντας μὲν αὐτὸν, ἐπιβουλεύσαντας ⁵⁵ δὲ αὐτῇ, ὡς ὁ προδότης Ἰούδας τὸν Κύριον μετὰ τὸ συνδειπνῆσαι (15), μιμητὰς δὲ ἐκείνου κατὰ πάντα μαρτυρῶν αὐτοὺς εἶναι ὑποδεικνύς δὲ καὶ μέλανα ὑποδήματα περιχεῖσθαι φιλεῖν παρὰ τοὺς βασιλικούς θεσμούς διαβεβαιούμενος. Θαρσεῖν δὲ παρήγει δολερῶς, καὶ μεθ' ὅρκων περὶ πάσης σωματικῆς ἀναπαύσεως ἀρμοζούσης δεσποίνῃ παρὰ δούλου, καὶ μηδεμίαν ἠγείσθαι συμφορὰν τῆς ἐκπτώσεως. Β Παρήγει δὲ μηδὲν ἀποκρύψαι ἀπ' αὐτοῦ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν, καὶ κατέκρινε τῆς φιλαργυρίας τὸ πάθος, κατέχειν μὴ φέρων. Ἐνόσει γὰρ αὐτὸ ⁵⁶ δεινῶς (16) πάσας ἐν τῷ χρυσῷ τιθεῖς τὰς ἐλπίδας ἐπαμφάγος. Ἦ δὲ σοφῆ καὶ θεοφιλῆς Εἰρήνη, καίπερ ὀφείλουσα τῷ τῆς ἀθρόας ⁵⁷ μεταβολῆς πάθε.

VARIE LECTIONES.

⁴³ μαρτυρικῶς ἀθλήσασαν A. ⁴⁴ σὸυδῶτου A f, συμβῶνου vulg. ⁴⁵ τῶν A, τοῦ vulg. ⁴⁶ εὐνοῦχου post φημί add. A a. ⁴⁷ καὶ τῶν ἀν. εἰρ. πατρ. add. ex A. ⁴⁸ κοινῇ A, κοινῇ vulg. ⁴⁹ κρύους ἀκατάλλακτου vulg. ⁵⁰ φθινοπωρινῇ ὥρᾳ A, φθινοπωρινῇ ὥρᾳ vulg. ⁵¹ αὐτοῦ add. ex A. ⁵² τὴν αὐτῷ συνήθη ψευδ. A, ὡς ἦν αὐτῷ σύνηθος, ψευδ. vulg. ⁵³ πιστοὺς A, πλείστοις vulg. ⁵⁴ καὶ ὡς ἦν A, ὡς ἦν vulg. ⁵⁵ τοὺς προδ. — ἐπιβ. δι' add. ex A. ⁵⁶ αὐτὸ A, αὐτὸς vulg. ⁵⁷ ἀθρόας A, ἀθρόως vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(15) *Eos qui se proferant diris devovens, qui que illi insidiati erant, haud secus ac Judas Domino post cænam. COMBESIS.*

(16) *Damnabat avaritiæ vitium, cum ipse illud celare non posset: graviter enim eo laborabat. Id.*

συνέχεσθαι, ὡς ἄτε γύναιον οὔσα ⁸⁷, ἔφη γενναίῃ καὶ A
 συνετῇ φρονήματι πρὸς τὸν χθὲς μὲν δούλον καὶ
 ἐπίτοκον, σήμερον δὲ μοχθηρὸν ἀνασεισθῆναι καὶ
 ἀναίδῃ τύραννον· « Ἐγὼ μὲν, ὡ ἄνθρωπε, θεῖν
 ἠγοῦμαι τὴν πρὶν ὄφρανευθεῖσαν ὑψώσαντά με,
 καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς ⁸⁸ βασιλείας ἀναξίαν οὔσαν
 ἀναβιβάσαντά με ⁸⁹, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς καθαιρέ-
 σεως ἐμαυτῇ προσάπτω καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀμαρτήμα-
 σιν. Ἐν πᾶσι δὲ καὶ κατὰ πάντα τρόπον εἶη τὸ
 ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον· κρᾶζουσα τοῦ μό-
 νου ⁹⁰ βασιλείως τῶν βασιλείων καὶ Κυρίου τῶν κυ-
 ρίων, τὸν δὲ τρόπον ⁹¹ τῆς σῆς προαγωγῆς τῷ Κυ-
 ρίῳ ἀποδίδωμι οὐ χωρὶς οὐδὲν γενέσθαι πεπιστευ-
 κα. Τὰς δὲ κατὰ σοῦ μοι πολλάκις ἀνενεχθείσας περὶ
 τῆς νῦν σοι περικειμένης ἀξίας ἀληθεῖς ⁹², ὡς τὸ
 τέλος ἀπέδειξε, τῶν πραγμάτων ἀκοάς, ἃς οὐκ ἀγ-
 νοεῖς, αἷς εἰ καὶ συναπήχθην, ἀκωλύτως εἶχον τοῦ
 ἀνελεῖν σε. Ἄλλὰ τὸ μὲν τοῖς σοῖς ὄρκοις πειθομένη,
 τὸ δὲ φειδομένη σου πολλοὺς ἐνοητόρας, παρελογη-
 σάμην (17) τῷ Θεῷ, καὶ τηνικαῦτα τὰ κατ' ἐμαυτὴν
 ἀποδοῦσα, δι' οὐ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται ⁹³
 κρατοῦσι γῆς. Καὶ τὰ νῦν ὡς εὐσεβεῖ σοι καὶ ἐξ
 αὐτοῦ προβληθέντι, προσκυνῶ σε ὡς βασιλέα. Καὶ
 αἰτούμαι φείσασθαι μου τῆς ἀσθενείας καὶ συγχο-
 ρῆσαι μοι τὸν ὑπ' ἐμοῦ κτισθέντα τῶν Ἐλευθερίου
 οἰκονεὶς ψυχαγωγίαν τῆς ἀσυγκρίτου μου συμφορᾶς. »
 Ὁ δὲ ἔφη· « Καὶ εἰ τοῦτο θέλεις σοι γενέσθαι, δημοσὶν
 μοι εἰς ⁹⁴ πᾶσαν θεῖαν δύναμιν μὴ ἀποκρύψαι· τι
 τῶν ⁹⁵ τῆς βασιλείας θησαυρῶν, καὶ πληρῶ σου τὴν
 αἴτησιν, καὶ πᾶσάν σου θεραπείαν καὶ ἀνάπαυσιν
 ποιῶ. » Ἡ δὲ ὡμοσεν αὐτῷ εἰς τὰ τέμια καὶ ζωοποιὰ
 εἶπεν· « Οὐκ ἀποκρύψω ἀπὸ σοῦ, ἔως ὀλοῦ. » ὁ καὶ
 πεποίηκεν. Ὁ δὲ τοῦ ποθομένου ἐπιτυχῶν, παρευθὺ
 ἐξώρισεν αὐτὴν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Πριγκίπου, ἐν τῇ
 μονῇ, ἣν αὐτῇ ⁹⁶ ἠνοδόμησεν, ὄντων ἀκμῆν τῶν ⁹⁷
 ἀποκρισιαρίων Καρούλου ἐν τῇ πόλει (18) καὶ ὄρων-
 τῶν τὰ πραττόμενα. Ὁ γοῦν παμφάγος οὗτος τοῦ
 κράτους ἐπιλαθόμενος, οὐδὲ κἂν πρὸς ⁹⁸ βραχὺ ἴσχυ-
 σεν ἐπικαλύψαι δι' ὑποκρίσεως τὴν ἔμφυτον αὐτοῦ
 κακίαν καὶ φιλαργυρίαν· ἀλλ' ὡς δῆθεν μέλλων
 τὴν ἀδικίαν ἐκκόπτειν, τὸ πονηρὸν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ
 καὶ ἄδικον συνεστήσατο δικαστήριον. Σκοπὸς δὲ τῷ
 τυράννῳ οὐ τοῖς πτωχοῖς τὰ δίκαια ἀποδιδόναι, ὡς
 εἶδειξε ⁹⁹ τὰ πράγματα, ἀλλὰ διὰ τούτου πάντας
 τοὺς ἐν τέλει ἀτιμάσαι τε ¹⁰⁰ καὶ αἰχμαλωτίσαι, καὶ
 εἰς ἑαυτὸν τὰ ¹⁰¹ πάντα μετενεχεῖν· ὁ καὶ πεποίη-

A Morbo quippe illo gravius laborabat homo auri
 voracissimus, spem suam omnem in congestas di-
 vitias reponens. Sapiens autem et religiosa Irene,
 ceu mulier quamvis subita rerum mutatione tur-
 bari debuisset, generoso tamen atque prudenti
 animo eum, qui heri perjurus servus, hodie se
 gravem exactorem et impudentem tyrannum gere-
 bats **404** allocuta : « Ego quidem, inquit, o homo,
 orbatam quondam parentibus Deum me extulisse, et
 ad imperii thronum licet indignam evexisse certa
 sum, quapropter exauctorationis hujusmodi causam
 mihi delictisque meis ascribo. In omnibus itaque et
 per omnem modum sit nomen Domini benedictum.
 Solum Regem regum omnium et dominorum Domi-
 num obtestata, designationis tuæ modum ad ipsum re-
 latum volo, sine cujus nutu nil nobis posse contingere
 credidi. Rumores autem de ea, quam nunc adeptus
 es, dignitate adversus te sparsos et ad me quoque
 latos fuisse veros, exitus comprobavit, sed nec eos
 ignoras : iis si permissem me abduci, nullo sane
 resistente periisses. Verum qua juribusjurandis tuis
 confirmata, qua conscis tuis parcitura, tuis, in-
 quam, qui hæc in me refundis, te tuosque com-
 mendatos volui Deo, per quem reges regnant et
 principes orbi dominantur. Impræsentiarum igitur
 te tanquam religiosum et ab eo promotum impera-
 torem veneror. Quapropter infirmitati meæ parcas
 precor, et in incomparandæ presentis inææ calamita-
 tatis solatium, Eleutherii adem a me constructam
 habere me permittas, rogo. » Ad hæc ille : « Hæc si tibi
 præstari cupis, per virtutem quamcunque divinam
 prius jura imperii thesaurorum nihil te occulturam,
 et confestim petitis acquiescam tuis, et de cultu
 tibi exhibendo deque quiete relinquenda providebo. »
 Illa in veneranda et vivifica crucis ligna jurata,
 « Non abscondam, inquit, vel obolum unicum, » quod
 et præstitit. *Is desideriorum compos in Principis
 insulam, in monasterium ab ipsa ædificatum, Caro-
 li legatis adhuc in urbe agentibus et quæ gere-
 bantur spectantibus, eam relegavit. Sane the-
 saurorum iste helluo potestatem adeptus, ne
 brevi quidem temporis spatio innatam sibi ad
 malum pronitatem et avaritiam celare valuit,
 etiam simulationi addictus; quasi grassantem
 vero injustitiam recisurus atque funditus
 evulsurus esset, scelestum ac plane iniquum tri-*

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ γύναιον οὔσα A, γυναῖκα οὔσαν vulg. ⁸⁸ τῆς add. ex A. ⁸⁹ με add. ex A. ⁹⁰ μόνου
 add. ex A. ⁹¹ τὸν δὲ τρ. A, καὶ τὸν τρ. vulg. ⁹² ἀληθῆς vulg. ⁹³ καὶ δυν. A, καὶ οἱ δ. vulg. ⁹⁴ εἰς add.
 ex A. ⁹⁵ τῶν add. ex A. ⁹⁶ ἣν αὐτῇ A, ἣ αὐτὴν vulg. ⁹⁷ τῶν add. ex A. ⁹⁸ πρὸς add. ex A. ⁹⁹ εἶδειξαν A.
¹⁰⁰ τε add. ex A. ¹⁰¹ τὰ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Nihil clarius nihilque redditum obscurius. *Qua
 juramentis tuis fidem habens, qua tibi p-rcens, plures
 mihi bene consultum volentes contempsi, jam tum
 Deo res meas committens. Æquior longe Nicephoro
 auctor Vitæ S. Nicephori, quam cum aliis patriar-
 charum vitis eorum temporum historiam magna ex
 parte continentibus tomo altero, alteraque illius
 parte me producturum spero. COMBESIS.*

(18) Eginhardus anno 805 : *Legati imperatoris*

(Jesse et Helingandus) *de CP. reversi sunt : et vene-
 runt cum eis legati Nicephori imperatoris qui tunc
 rempublicam gerebat (nam Irenem post adventum
 legationis Francicæ deposuerant), quorum nomina
 fuerunt Michael episcopus, Petrus abbas, Callistus
 candidatus. Qui venerunt ad imp. in Germania su-
 per fluvium Salam, in locum qui dicitur Sels, et
 conditionem faciendæ pacis in scripto susceperunt.*

bunal ad Magnauram constituit. Is autem tyranno quærebatur finis, non ut pauperibus, quod æquum tribueret, prout exitus manifestavit, sed ut nobiles ac positos in dignitate viros dedecore afficeret, ageret captivos, et eorum bona cuncta ad se derivaret, quod ejus proposito felicissime successit. Universos vero sibi succensentes conspicatus, ac ne forte pie Irenes beneficiorum memores eam denuo ad rempublicam administrandam revocarent, veritus, mense Novembri, frigore asperrimo jam terris incubente, inclemens ac nulla in eam pietate motus, in insulam Lesbum deportari, et sub strictissima teneri custodia, 405 et a nemine penitus conspici mandavit. Mense porro Aprilis die tricesimo, Triphyllius Nicetas veneno, ut aiunt, a Nicephoro propinato exstinctus est. Mensis deinde Maii die quarto feria hebdomadis quinta, Nicephorus in Chalcedonis suburbana egressus, cum equo mansuetissimo atque mitissimo insideret, quæ Dei providentia fuit, in terram excussus, dexterum pedem contrivit. Mensis autem Julii die decimo nono, feria hebdomadis quarta, hora prima Bardanes patricius et orientalium dux, qui cognomento Turcus, a thematibus trans fretum positus imperator salutatus est, qui, cum potestatem multum detrectasset, a militibus aufugere non valuit. Is Chrysopolim profectus, circumducto per dies octo exercitu, et ab urbis civibus haud admissus, ad Malagina usque reversus est. Tum vero Dei timore ductus, et, ne forte ejus causa multæ patrentur cædes, attentius cogitans, missis ad Nicephorum legatis, fidem accepit propria ejus manu scriptam, cui etiam sanctissimus patriarcha Tarasius et patricii omnes subscripsere, qua se suosque omnes incolumes atque impunitos servatum iri sibi cavebat. Die postmodum Septembris octavo sub mediam noctem fugam latenter arripiens, Cium Bithyniæ urbem profectus est in Heraclii monasterium; ubi cum navigium ab imperatore ad hoc istuc missum invenisset, in eo caput abrasit, ac deinde monastico habitu indutus est. Mox conscenso navigio, in insulam, Proten vulgo dictam, in qua monasterium olim condiderat, trajecit, vesanum Nicephorum tremendi jurisjurandi fidem reveriturum arbitrat, et ab eo nullam se passurum injuriam. Ille vero primum quidem eum facultatibus nudat et, occasione arrepta, cunctos thematum proceres et locupletes viros, inter quos

κεν. Ἰδὼν δὲ πάντας λυπούμενους κατ' αὐτοῦ, καὶ διδῶν, μήπως μεμνημένοι τῆς εὐσεβοῦς Εἰρήνης εὐεργεσίας προσκαλέσονται πάλιν τοῦ ἱερατῆος αὐτήν, τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ χειμῶνος ἐπιχειμένου βαρυτάτου, οὐκ ἔκτειρεν αὐτήν ὁ ἀσπλαγχνος, ἀλλ' ἐξώρισεν αὐτήν ἐν Λέσβῳ τῇ νήσῳ (19) ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι αὐτήν προσταξας, καὶ παρ' οὐδενὸς ὁρᾶσθαι τὸ σύνολον· τῇ δὲ λ' τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐπετελεύτησεν Νικήτας ὁ Τριφύλλιος, ὡς φασιν, ὑπὸ Νικηφόρου φαρμάκῳ ἀναιρεθείς. Καὶ τῇ δ' τοῦ Μαίου μηνὸς ἡμέρᾳ ε' ἐξῆλθεν Νικηφόρος κατὰ τὴν Χαλκηδῶνα ἐν προστασίῳ, καὶ ἐπιτάξας ἵππων πάντων ἡμερωτάτῳ καὶ πρῶτῳ ἐκ θείας προνοίας ἴσ, τοῦτον καταβαλὼν ἴσ τὸν δεξιὸν αὐτοῦ πόδα συνέτριψεν. Τῇ δὲ ιθ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, ἡμέρᾳ δ', ὥρα α': Βαρδάνης ὁ πατρικίος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν, τὸ ἐπίκλην ἴσ Τούρκος, ἀνηγορεύθη εἰς βασιλεῖα ὑπὸ τῶν Περαιτικῶν θεμάτων, ὅστις πολλὰ παρατησάμενος, διαδράσαι αὐτοῦ; οὐκ ἴσχυσεν· καὶ καταλθὼν ἕως Χρυσοπόλεως, καὶ περιπολεύσας ἡμέρας ἦ, καὶ μὴ δεχθεὶς ὑπὸ τῆς πόλεως, ὑπέστρεψεν ἕως τῶν Μαλαγίνων. Φοβηθεὶς δὲ τὸν Θεόν, καὶ λογισάμενος, μήποτε δι' αὐτὸν ἴσ σφαγὴ γένηται Χριστιανῶν, ἀποστείλας δὲ πρὸς Νικηφόρον, καὶ λαβὼν λόγον ἐνυπόγραφον ἴσ ἐξ ἰδιοχειροῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ καὶ Ταράσιος ὁ ἀγώτατος πατριάρχης καὶ πάντες οἱ πατρικιοὶ καθυπέγραψαν, ὥστε ἀδλαθῆ αὐτὸν διατηρηθῆναι καὶ ἀζήμιον, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, τῇ ἦ' ἴσ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ὥρα μεσονυκτιοῦ λάθρα διαδράς κατέλθεν ἐν τῇ Κίῳ τῆς Βιθυνίας, εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἡρακλείου, καὶ εὐρῶν τὸ ἀπολυθὲν χελάνδιον τοῦ βασιλέως, ἐπὶ τούτῳ ἀπεκάρθη (20), καὶ ἐνεδύσατο στολὴν μοναδικήν, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ ἴσ, ἀπῆλθεν ἐπὶ νήσῳ τῇ λαγομένη Πρωτῇ, ἐν ᾗ οικοδομήσας ἦν μοναστήριον, οἰόμενος ὅτι αἰεθθήσεται τὸν φοβερόν λόγον, ὃν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ παραλογιστῆς Νικηφόρος, καὶ οὐ μὴ βλάβῃ αὐτὸν ἴσ ἐν οὐδενί. Ὁ δὲ πρῶτον μὲν γυμνοὶ αὐτὸν τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καὶ ἀφορμῆς δραξάμενος πάντας τῶν θεμάτων τοὺς ἀρχοντας καὶ κήτορας (21), τινὰς δὲ ἐκ τῆς βασιλέως πόλεως ἠχμαλύτευσεν, τὸν δὲ στρατὸν ἀπαντα ἀρόγευτον εἴασεν. Καὶ εἰς λόγος δυνήσεται ἴσ πρὸς ἀξίαν διηγῆσασθαι τὰ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατὰ Θεοῦ παραχώρησιν διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν; Τῇ δὲ θ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς ια' ἰνδικτιῶνος, ἐτελεύτησεν ἡ βασίλισσα Εἰρήνη ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῆς Λέσβου νήσου, καὶ μετηνέχθη ἴσ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῇ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ τοῦ Α, τῶν vulg. ²⁰ παρὰ τινος μὴ Α. ²¹ προμηθείας Α. ²² καταβαλὼν Α, καταβάλλων vulg. ²³ τὸ ἐπ. Α, ὁ ἐπ. vulg. ²⁴ δι' αὐτὸν Α, δι' αὐτοῦ vulg. ²⁵ ἐνυπόγρ. Α, ὑπόγρ. vulg. ²⁶ τῇ ἦ' Α, τῇ δὲ ἦ' vulg. ²⁷ αὐτῷ Α, αὐτῇ vulg. ²⁸ αὐτὸν om. Α. ²⁹ δυνήσεται vulg. ³⁰ μετηνέχθη Α f, μετήχθη vulg.

JAC. GOARII NOTÆ.

(19) Cædr., εἰς Μιτυλήνην, quæ Lesbii insulæ urbs est libera, ex qua dicta Mitylene ipsa insula, ut Ort.: unde et statim idem defunctam ait, ἐν τῇ αὐτῇ Λέσβῳ. COMBERIS.

(20) In hunc finem missum caput abrasit. Sic bene Anast. intellexit; non ut in ipso navigio de-

tonsus sit, quod et sequentibus adversatur, quibus peractis omnibus quæ sunt monasticæ inaugurationis, navigium ingressus dicitur. Id.

(21) Anastasius, habitatores: cives potentiores intellige.

νήσῳ τῆς Πριγκίπου, ἐν τῇ μονῇ, ἣν ἂν αὐτῇ ὥκο-
δούμην. defraudavit. Admissa porro diebus illis ab eo
imperatrix Irene in Lesbum insulam relegata diem obiit: in insulam autem Principi in mona-

A. M. 6296. — Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Δεκεμβρίῳ,
ἰνδικτιῶνι ιβ', ἔστεψεν Νικηφόρος τὸν υἱὸν αὐτοῦ
Σταυράκιον διὰ Ταρασίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου
ἐν τῷ ἄμῳ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας εἰς βουσίεα,
ἀποίητον ὄντα κατὰ πάντα τῇ τε ἰδέᾳ καὶ ῥώμῃ καὶ
γνώμῃ πρὸς τὴν τοιαύτην ἀξίαν. Ὁ δὲ μήποτε ἐν
μηδενὶ φυλάξας ἀλήθειαν Νικηφόρος Λυκάονάς τινας,
ἢ λυκανθρώπους, ὁμογνώμονας καὶ ὁμόφρονας ἀπο-
στείλας εἰς τὴν Πρώτην ἐκέλευσεν νυκτὸς ἐπιβῆναι
τῇ νήσῳ, καὶ τὸν προῤῥηθέντα ἐκτυφλῶσαι Βαρδά-
νιον, ὡς δὴ θέν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὸ δρᾶμα
προσφυεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τούτου δὲ γεγονότος ὁ
τε ἂν πατριάρχης καὶ ἡ σύγκλητος δεινῶς ἤλγησαν,
καὶ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν. Ὁ δὲ παρανο-
μώτατος βασιλεὺς Νικηφόρος ὄρκους τοὺς ἐν τέλει
Λυκάονας, τὸ δοκεῖν, ἐπαζήτησε ἀνελεῖν, ἀμύνασθαι
σχηματιζόμενος, ὁ πάντα κατ' ἐπίδειξιν ἀεὶ, καὶ
μηδὲν κατὰ Θεὸν πράττων. Ἦν γὰρ αὐτῷ ἂν μετὰ
τῶν λοιπῶν παρανομιῶν καὶ τὸ τοιοῦτον τῆς γνώμης
ἐξαίρετον ἰδίωμα, δι' οὗ καὶ πρὸ τῆς βασιλείας πολ-
λοὺς ἠπάτησεν. Πλὴν γελοιότατος ἦν τοῖς εἰδῶσιν
ἀκριβῶς ἂν τὸ ἐπιτήδευμα ὥστε κάκεῖνον ἀναιδέως
πολλῇ ζεζοφωμένον τὸ μιαιώτατον αὐτοῦ ἄπο-
σωπον ἀεὶ, τότε ἀπρόιτον γενέσθαι ἐπὶ ἡμέρας ζ' τοῦ
βασιλικοῦ κοιτῶνος δολίως κλαυθμυρίζομενος, ἐπεὶ
καὶ φυσικῶς αὐτῷ γυναικῶδ' ἂν προσῆσαν δάκρυα,
ἃ τοῖς πολλοῖς τῶν φαύλων ψευδοχρίστοις προσεῖναι
πέφυκεν. Ἄλλ' οὐκ ἔλαθεν τοὺς πολλοὺς. Τῷ δὲ
Αὐγουστῷ μηνὶ ἐξελεθῶν ἂν κατὰ Ἀράβων συνήντησεν
αὐτοῖς εἰς Κρασὸν τῆς Φρυγίας, καὶ πολεμήσας
ἤττηται καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν ἂν μικροῦ δεῖν καὶ
αὐτὸς κρατεῖσθαι ἤμελλεν, εἰ μὴ τῶν ἀργόντων τινὲς
ἀνδρειότατοι τοῦτον μόλις τῆς ἀνάγκης περισώσασθαι
ἴσχυσαν.

Arabes protectione suscepta, ad Crasum Phrygiæ
est, pluribusque suorum prostratis parum absuit, quin hostium in manus incideret, nisi procerum
nonnulli animo et robore præstantes eum non

A. M. 6297. — Τούτῳ τῷ ἔτει στάσεως γενομένης
κατὰ τὴν Περσικὴν, κατηλθεν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχ-
ηγὸς εἰρηνοποιήσων αὐτοῦς. Νικηφόρος δὲ ἀδειαν
εὐρῶν, ἔκτισεν τὴν Ἀγκυραν τῆς Γαλατίας καὶ
τὴν Θήβασαν καὶ τὴν Ἀνδρασόν. Ἀπέστειλεν δὲ καὶ
ἐν Συρίᾳ κοῦρσον, καὶ μηδὲν ἀνύσαν ὑπέστρεψεν ἂν,
τοῦναντίον δὲ μάλλον καὶ πολλοὺς ἀποβαλόν.

A. M. 6298. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκό-
που Νικηφόρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Φεβρουαρίῳ κε', ἰνδικτιῶνι
ιθ', Ταρασίος ὁ ἀγιωτάτος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταν-
τινουπόλεως ἐνδόξως ἀπέβη, καὶ ἐξεκομίσθη τὸ

A ex imperante urbe nonnulli, in captivitate misit,
universum autem exercitum debitis stipendiis
scelera, Deo propter alia crimina nostra illa tole-
rans, mensis Augusti die nono, indictione undecima
imperatrix Irene in Lesbum insulam relegata diem obiit: in insulam autem Principi in mona-

A. C. 796. — Hoc anno mense Decembri indi-
ctione duodecima Nicephorus filium suum Staura-
cium Tarasii sanctissimi patriarchæ manibus in
ambone Magnæ ecclesiæ imperatorem coronavit,
hominem, sive vultus speciem, sive corporis robur,
seu 406 denique mentis captum species, ad eam
dignitatem plane ineptum. Is autem qui nusquam
veritatis observatorem se præstitit, Nicephorus,
B Lycaonas nonnullos, ceu potius Lycanthropos
belluas, iisdem cum eo mente ac moribus instru-
ctos homines in Proten insulam missos, noctu ad
terram appellentes, Bardanium, quem memoravi-
mus, oculis privare, tanquam se nullatenus con-
scio, et patrato facinore ad ecclesiam confugere
jussit. Admissum scelus patriarcha et senatus
universus omnesque, qui Dei timorem præ se
ferebant, indigne tulerunt. Nefarius porro imperator
Nicephorus. homo ad ostentationem omnia,
nihil vero secundum Deum agens, in omnes Ly-
caonum optimates, quasi Bardanem vindicare vo-
luisset, per juramenta cœpit inquirere. Inerat enim
homini præter alia naturæ vitia facilis ad simu-
landum propensio; hoc ejus genii præcipuum
munus, quo etiam ante susceptum imperium plu-
rimos decepit: simulatum tamen ejus studium et
affectationem expertis deridiculo exstitit, adeo ut
vultum suum execrandum, continua licet impu-
dentia obscuratum, per dies septem imperatorio
cubiculo tectus et ejulans reddiderit eo tempore
inaccessum. Aderant enim homini faciles et mulie-
bres a natura concessæ lacrymæ, quod multis
pravis hominibus christos et prophetas se falso
jactitantibus innatum videatur: id tamen hand
plures latuit. Cæterum mense Augusto adversus
obviam illis factus, certamine initio superatus
quin hostium in manus incideret, nisi procerum
sine difficultate periculo eripuissent.

A. C. 797. — Hoc anno tumultu in Persia exci-
tato Arabum dux partes dissidentes compositurus,
illuc se contulit. Interea Nicephorus capta occa-
sione Ancyram Galatiæ, Thebasam et Andrasum
reparavit. Levi insuper et prædis cogendis apto
exercitu in Syriam misso, milites re infecta,
quin imo pluribus eorum desideratis, reversi sunt.

A. C. 798. — Cpoleos episcopi Nicephori annus
primus.

Hoc anno mensis Februarii die 407 vicesimo
quinto indictione decima quarta Tarasius sanctissimus
Cpoleos archiepiscopus, gloriosam mortem

VARIE LECTIONES.

ἂν ἦν A, ἢ vulg. ἂν ὁ τε A, καὶ ὁ vulg. ἂν αὐτῷ A, αὐτὸ vulg. ἂν ἀκριβῶς add. ex A. ἂν γυναικῶν-
εἶδος A, γυναικῶδεις vulg. ἂν ἐξελεθῶν A, ἐλεθῶν vulg. ἂν ἀποβαλὼν A, ἀποβάλλον vulg. ἂν ἀνύσαν
ὑπέστρεψεν — ἀποβαλὼν A, ἀνύσαντες ὑπέστρεψαν — ἀποβάλλοντες vulg.

obit. Corpus ejus ad Ponti fauces delatum, in monasterio ab eo condito feria primæ jejuniorum hebdomadis quarta sepultum fuit. Mensis vero Aprilis die duodecima magna Paschatis Dominica Nicephorus sanctissimus patriarcha, prius asecretis, populi totius, sacerdotum atque etiam imperatorum suffragio electus est. Plato autem et Theodorus, Studii monasterii superior, Nicephori ordinationi non assenserunt, quin imo dissidium a cæteris meditati firmiter obstiterunt, probabili videlicet argumento ducti, non oportere aliquem ab imo laicorum statu ad supremum episcopatus fastigium proxime evolare: quos imperator Nicephorus urbe eicere consiliatus adversa nonnullorū sententia cohibitus est, qui odiosam fore patriarchæ ordinationem exposuerunt, si monachi ad septingentos usque sub Theodoro militantes ejusque monasterium adeo celebre, illa asserta, dissiperentur et a fundamentis ruerent. Porro id neque novum in Ecclesia neque recens excogitatum fuit factum, cum multi etiam alii, de laicis episcopi creati, Deo convenienter in sacerdotali dignitate se gesserint. Eodem anno Aaron Arabum dux, collectis maximis copiis ex Maurophoris, Syria,

Α λείφανον αὐτοῦ ἐν τῷ στενῷ τοῦ Πόντου, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι τετάρτῃ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν Ἰηστειῶν. Καὶ τῇ β' τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς τῇ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα χειροτονήθη Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀπὸ ἀσκηρητῶν ψήφῳ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱερέων, πρὸς δὲ καὶ τῶν βασιλέων. Πλάτων δὲ καὶ Θεόδωρος ἡγούμενος (22) τῆς μονῆς τῶν Στουδίου²² οὐ συνευδόκησαν τῇ χειροτονίᾳ Νικηφόρου, ἀλλὰ καὶ²³ λίαν ἀντετάχθησαν σχίσμα μελετήσαντες, αἰτίαν δὴθεν εὐλογοῦντες ἔχοντες τὸ μὴ²⁴ δεῖν ἀπὸ λαϊκῶν ἀθρόως εἰς ἐπισκοπὴν ἀνατρέχειν· οὐδ' ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος τῆς πόλεως ἀπελάσαι βουλευθεὶς ἀντετάχθη, συμβουλευόντων τινῶν οὐκ ἐπεινετην ἔσεσθαι τὴν²⁵ τοῦ πατριάρχου χειροτονίαν ἐπὶ καταλύσει τῆς αὐτῆς μονῆς ἑπτακοσίων που μοναστῶν ὑπὸ Θεοδώρου τεταγμένων. Καὶ οὐκ ἦν τὸ πρᾶγμα ξέον τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσφάτως ἐπινοηθέν· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι (23) ἀπὸ λαϊκῶν ἐπεσκοπήσαν ἀξίως τῆς ἀξίας τῷ Θεῷ ἱερατεύσαντες· τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπετράτευσεν Ἀαρῶν²⁶ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς τὴν Ῥωμανίαν σὺν δυνάμει·²⁷ βασιλεῖα ἀπὸ τε Μαυροφόρων καὶ Συρίας καὶ Παλαιστίνης καὶ Λιβύης χιλιᾶδων τριακοσίων. Καὶ ἰλθὼν εἰς Τύανα ψοκοδ-

VARIÆ LECTIONES.

²² Στουδίου Α, Στουδίων vulg. ²³ καὶ add. ex A. ²⁴ τὸ μὴ Α, τοῦ μὴ vulg. ²⁵ τὴν add. ex A. ²⁶ Ἀαρῶν δ Α, ὁ Ἀαρῶν vulg. ²⁷ ἐν ὄν. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Platonis et Theodori Studitarum in Tarasium et Nicephorum sanctissimos patriarchas zelum discretionis nonnihil egenum, describunt Theodorus ipse in Platonis gestis 16 Decembris apud Surium, et Ignatius in narratione de Theodoro instituta, quam ex utriusque communis amici pereruditii Leonis Allatii scriptis contubernalis Franciscus Combells amice exhibuit: *Ἐπι Ταρασιῶν καὶ Νικηφόρου τῶν ἐν ἀγίοις πατριαρχῶν*. "Ὅτι Ταρασιος καὶ Νικηφόρος, x. τ. λ. — *Exstat narratio ista S. Theodori Studitæ operibus nostræ editionis appendicis vice subijuncta. Vide tom. xcix, col. 1849.* EDIT. PATR. — Ita bene Cedr. non ut modo codd. ipseque Anast. ἡγούμενοι, quasi uterque illius monasterii prefectum ageret, non solus Theodorus, de quo etiam postmodum subditur quod præsideret monachis 700 in eo monasterio; Platone tum vitam degente solitariam in inclusorio, eidemque nepoti suo Theodoro sublito, uti ipse pluribus in vita illius; in qua et loci hujus tragœdiam totam prosequitur; aliamque ac præcipuam dissidii causam affert, quam narrat Theophanes, ac pro qua excusat, Nicephori scilicet promotionem ex laicis; quam etsi moleste habebant viri sanctissimi velut non omnino ex canonum ratione factam, haud tamen rem ejusmodi existimabant ut pacis studio dissimulanda non esset, uti jam in Tarasio et ipso ex laicis promoti dissimulaverant; quo etiam amice sub ipsum sacerdotii initium, tumque sublato scandalo, ac amoto Josepho Catharorum præposito incestarum nuptiarum ministro, usi fuerant. Offendit quidem Plato in Nicephori electione, sed quod per litteras suffragium rogatus ab imperatore, libere eum præsulum edixerit, quem tanto muneri aptiorem putaverat; quodque ut ille præliceretur ita adnixus sit, ut etiam imperatoris secretum cuidam ex proceribus sanguinis affinitate eidem conjuncto, communicaverit: quo scilicet sua ille auctoritate erga imperatorem obtineret, ut in eum *imperator vota sua conferret*, quem is illi potissime

ex omnibus nominasset. Secuta hæc Josephi Catharorum præpositi jam Tarasio abdicati, restitutio: utique non aliter Tarasii admissa communio Platoni ac discipulis, quam Josephum ille sacris arceret; sic et ab iisdem etiam Nicephori spreta, postquam ipse ut imperatoris gratiam iniret ad pristina eum munia instauraverat. Totam ergo in ambos duces, ad discipulos vere dignam luctus tragœdiam exsecutus Theodorus sic causam explicat: Καὶ ταῦτα ὑπὲρ τίνος (πάλιν γὰρ ἀναλαμβάνειν ἐκπλήξει τὸ δράμα περιπονοῦμαι); "Ἴν' ὁ στεφανώσας τοὺς μοιχωμένους παρὰ τὸ εὐαγγέλιον κατὰ ἀντίθεσιν τοῦ Προδρόμου, ὡς οἰκονομίαν σωτήριον τῇ Ἐκκλησίᾳ πεποιηκώς, ἀθωωθῆ τοῦ ἱερουργεῖν· καὶ οἱ τοῦτον μὴ προσιέμενοι εὐαγγελικῶς, ἔκνομοι καὶ ἠλλοτριωμένοι Θεοῦ νομίζοντο. "Ὁ νόμος Θεοῦ καταφρονοῦμενοι! ὦ δικύτου πικροῦ, Χριστιανοῦ προσηγορίαν ἔχοντος, καὶ Χριστοῦ νόμου; καταπατεσθαι ζέοντος! Τί οὕτω μέμνης, βρυχάρδιε καὶ ἀπηγέστατε, σὺν τῷ ἁμορρότῳ σου σκύμῳ; οὐκ οἶσθα ὅτι πρὸς ἀγρετήτους νόμους Θεοῦ παρατάσῃ, οὐδ' οὐδεὶς βασιλευσάντων νενίκηκεν; μὴ ὅτι γε καὶ προσκρούσας αὐτοῖς ὡς σὺ περιφανῶ; ἀπώλετο· *Hæc vero cuius gratia? iterum enim præ stupore fabulam ab ovo repetere enitar. Nempe, ut is, qui nuptiales corollas præter Evangelii jura, ac contrario præcursori molimine, adulteris impostu rat, velut qui prudenter e' re Ecclesie egisset, innocuus sacrorum minister sanciretur; itaque, qui ex Evangelii rationibus non admitterent, iniūci ac alieni a Deo haberentur. O spretas Dei leges! O sacrum Christiano nomine persecutorem, Christiane leges fervore animi conculcantem! quid ita dementia furis, homo gravi corde, ac immanissime, una cum tibi morum æmulo tuo catulo? Nescis adversus invictus Dei leges insurrecta te acie stare, quos nullus imperator vincere potuit? quinimo quisquis in eas offendit, quod tu palam moliris, perit. COMERTS.* (23) In sancti gratiam, ac versus sanctos, auctoris sancti sancta sententiā.

μησεν οίκον τῆς βλασφημίας αὐτοῦ. Καὶ πολιορκήσας Ἀ παρῆλθεν τὸ Ἡρακλέως κάστρον ἐχυρώτατον πάνυ ὑπάρχον καὶ τὴν Θήβασαν καὶ τὴν Μαλακοπαίαν ** καὶ τὴν Σιδηρόπαλον καὶ τὴν Ἀνδραστον. Ἀπέστειλεν ** δὲ κούρσον χιλιάδας ἐξήκοντα, καὶ κατήλθεν ἕως Ἀγκύρας, καὶ ἱστορήσας ταύτην ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος φόβῳ καὶ ἀμηχανίᾳ συσχεθεὶς, ἐξῆλθεν καὶ αὐτὸς ἐν ἀπογνώσει, τὰ τε γεννοῦσα τῆς ταλαιπωρίας ἐπιδεικνύμενος (24), καὶ πολλὰ τρόπαια ποιήσας ἀπέστειλεν πρὸς Ἀαρὼν τὸν μητροπολίτην Συνάδων καὶ Πέτρον τὸν ἠγούμενον τοῦ Γουλαίου καὶ Γρηγόριον τὸν οἰκονόμον Ἀμάστρη, αἰτῶν ἰερίην γενέσθαι· καὶ πολλὰ διαλεχθέντων αὐτῶν ἐστοίχησαν τὴν εἰρήνην ³, ἵνα τὸ κατ' ἔτος τελῆται αὐτοῖς ἀνὰ τριάκοντα χιλιάδες νομίματα καὶ τρία νομίματα ³ κεφαλιτιῶν (25) αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ⁴, καὶ τρία τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἄ δεξάμενος Ἀαρὼν ἤθη καὶ ἠγαλλιάσατο ὑπὲρ μυρίων ταλάντων ταῦτα δεξάμενος, ὡς ὑποτάξας τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν. Ἐστοίχησαν δὲ καὶ τὰ παραληφθέντα ⁵ κάστρα μὴ κτισθῆναι (26). Ὑποστρεψάντων δὲ τῶν Ἀράβων ἔκτισεν εὐθείως τὰ αὐτὰ κάστρα καὶ κατοχυρώσεν. Καὶ τοῦτο μαθὼν Ἀαρὼν, ἀποστείλας πάλιν ἔλαβεν τὴν Θήβασαν, καὶ πέμψας στόλον εἰς Κύπρον, τὰς τε ἐκκλησίας κατέστρεψεν, καὶ τοὺς ⁶ Κυπρίους μεταστήσεν, καὶ πολλὰν ἀλωσιν ποιήσας τὴν εἰρήνην διέστρεψεν.

Aaron, et classe in Cyprum destinata, ecclesias evertit, Cyprios in alias provincias transportavit, et multis captivis abductis, pacis initæ fœdera violavit.

A. M. 6299. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπαστράτευσεν Νικηφόρος κατὰ Βουλγάρων, καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀδριανούπολιν, στάσεως μελετωμένης κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ταγμάτων, σθεθόμενος ὑπέστρεψεν ἀπρακτος μὴδὲν ἀνύσας, ἢ μόνον τοὺς ὀμοφύλους ἀμυνόμενος, δαρμοῖς τε καὶ ἐξορίαις, καὶ δημεύσει πολλοὺς ὑποβάλλιον ⁷. Ἀποστείλας δὲ Βαρδάνιον τὸν σπαθάριον, τὸ ἐπίκλην Ἀνεμᾶν, πάντα προσηλύτον (27) καὶ πάροικον ἐπαρχιωτῆσας, ἐπέρασεν ἐν τῇ Θράκῃ, οἴόμενος οὐκ ὀλίγην ὄλκην χρυσοῦ πορίσασθαι ἐξ οὗτων ἐξ

Palæstina et Libya, quæ ad trecenta millia accedebant, impressionem in Romanam ditionem fecit, et Tyana profectus blasphemiam suam consecravit ædem, munitissimumque Herculis castrum, Thebasam, Malacopæam, Sideropalum et Andrasum armis et obsidione cepit, agmenque sexaginta millium militum populatum misit, et Ancyram usque devenit, qua diligentius explorata et descripta, reversus est. Quare imperator Nicephorus in metum atque animi angustias adductus, ipse etiam contra processit, in hac rerum desperatione fortem adversus calamitates animum erigens, multaque sibi ipsi decernens trophæa, Synadensem metropolitam et Petrum Gulæi præpositum, et Gregorium Amastrensem œconomum pacem componendam postulatos ad Aaronem legatos destinavit, qui multis hinc inde discussis, pacem ea conditione firmaverunt, ut in singulos annos triginta nummorum millia, et tria capitatorum ipsius nimirum imperatoris effigie exsculpta, aliaque pariter tria filii caractere notata Saracenis penderentur. Aaron eo censu accepto, quasi Romanorum imperio sibi subjecto gavisus est, nec oblati talentorum decem millibus majore lætitia triumphasset. Inter eos insuper convenit, ne castra expugnata repararentur. Sed vix Arabes discesserant, cum 408 eadem castra Nicephorus reedificavit et munit. Ea re comperta, misso exercitu Thebasam iterato cepit

A. C. 799. — Hoc anno Nicephorus bellum in Bulgaros convertit, et Adrianopolim profectus, cum ab imperatoriis aulicis et militum ordinibus conspirationem in se motam intellexisset, re prorsus infecta, et a proposito sibi fine longe sepositus, nisi forte a severitate in contribules exercita, quos verberibus, exsiliis et bonorum proseriptionibus ultus est, Constantinopolim remeavit. Bardanio autem spathario, cui cognomentum Anemas, misso, advenit et inquilinis omnibus in servitutem actis in Thraciam transiit, haud leve auri pondus

VARIE LECTIONES.

** Μαλακοπαίαν Α. ** ἀπέστη Γ. ¹ αἰτῶν Α, αὐτῶν vulg. ² τὴν εἰρ. Α, εἰρ. vulg. ³ καὶ τρία νομ. add. ex Α ε. * τοῦ βασιλέως Α ε, τῆς βασιλείας vulg. ⁴ παραληφθ. Α, παραλειφθ. vulg. ⁵ καὶ τοῦ Α, τοῦς τε vulg. ⁶ ἀποθ. Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) *Ostendens quanta vis calamitatis existat, D multaue solertia usus.* Velut esset, πολλὰ τροπωσάμενος, quæ vox auctori est, fraude uti, solertia decipere. Sic certe Cedr. καὶ δὴ σκεψάμενος. Idem, τὰ γενναῖα τρόπαια in illa vi suadere enituisse intelligit, qua Nicephorus Aaronis animum ad pacem inflexit, desperata alioqui salute: non quasi ipse ita animos ex calamitate hauserit, ut se de illo tropæa erecturum speraverit, uti interpres non bene intellexit. Quid si τρόπαια intelligas, uti expositum est imp. secundi lust. Rhinotmeti anno 3, cum is fuga lapsus Anchialo, dicitur posuisse super muros τρόπαια arma bellica, quo sic Bulgaris fucum faceret, nec illi ejus fugam adverterent; ut hic quoque dicatur Nicephorus fecisse multa τρόπαια, id est copioso armorum apparatu exercitum

instruxisse, ne omnino Arabum dux ex militum paucitate sperneret, sed majores illius copias existimans in pacem consentiret. Hoc alias stratagemate usi alii cladem depulere. COMBESIS.

(25) Bene Anast., *tria numismata in censum captis imperatoris, et tria in censum capti ejus filii*: quo Aaron censu sic delectatus est, prætulitque auri multis talentis, velut sic addicto Arabibus Romano imperio. Nihil e re quod redditum est. Ib.

(26) Apud Cedr., *παραληφθέντα ὑπ' αὐτοῦ. Urbes quas ille cepisset non reparandas*: etiam Peyr. *παραληφθέντα. urbes prius utrinque captas, at non improbanda Regii lectio urbes desolatas*; vel quas ille ex pacis condico Romanis cesserat. Ib.

(27) *Gentilem intellige, et a Christiana religione alienum.*

annais vectigalibus ab eis exactis collecturum se arbitratus, qui dilecti sibi auri cupiditate, non Christi dilectione cuncta gerere vel administrare visus est.

A. C. 800. — Hoc anno mense Septembri indicatione prima, Aaron Arabum dux Chumid cum valida classe adversus Rhodum instruxit. Is ex improvisa navigatione suscepta, Rhodum appellens ingentem prædæ copiam ex ea abegit, arce sola vastitatis immuni servata. At certe redeuntem sanctus et mirandorum opifex Nicolaus manifestatione exagitavit. Myra etenim occupata, cum sacram ejus urnam confringere tentaret, et in vicinam ex errore vim et ictus inferret, exemplo immanis ventorum procella, marinorum fluctuum impetui tonitruum fulgurumque promiscua tempestas adeo classem jactavit, ut pleræque naves conquassate submergerentur, ipseque Dei hostis Chumid sancti virtutem expertus, vix ac præter spem eam potuerit effugere. Mensis autem Decembris die vicesimo Nicephorus Stauracio filio uxorem copulaturus, virginum Romanæ ditionis accurata disquisitione præmissa, Theophanonem Atheniensem beatæ Irenes affinem, viro, cum quo frequentius decubnerat, desponsatam et ab eo sejunctam, infelici Stauracio locavit, ut qui leges omnes violare solitus erat, etiam in hoc transgrediretur impudenter. Duas autem alias puellas istam forma longe superantes, quas una cum ea delegerat, in ipsis nuptiarum solemnibus diebus palam non sine hominum risu vir exsecrandus constupravit. Cæterum mense Februario 409 proceres haud pauci conspirationem in eum machinati Arsaberm quæstorum et patricium, virum religiosum et eruditum, designaverunt imperatorem. Ubi Nicephorus, dolis adversus alios parandis exercitissimus, insidias habuit detectus, Arsaberm verberibus cæsum et capillitio damnatum inter monachos reliquum vitæ acturum in Bithyniam relegavit, cæteros plagis impositis, exsiliis et facultatum proscriptionibus, non sæcularis imodo convictus proceres, sed et sanctos episcopos monachosque, necnon ipsos Magnæ ecclesiæ spectabiles omnique veneratione dignos supposuit

A. C. 801. — Arabum ducis Muamed annus primus.

Hoc anno, mense Martio, indicatione secunda, Arabum dux Aaron in interiore Persia, Chorasana agnominata, mortuus est; Muamed autem ejus filius ad omnia prorsus ineptus imperium suscepit, adversus quem Abdellas ejus frater seditione mota, ex provincia Chorasana cum paternis viribus erumpens, civilis belli per nationem illam auctor fuit. Subinde qui Syriam, Ægyptum et Libyam

ἑτρησίων τελεσμάτων ὁ πάντα διὰ τὸν φιλούμενον αὐτοῦ χρυσὸν, καὶ οὐ διὰ τὸν Χριστὸν πράττων.

A. M. 6300. — Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνι α', Ἀαρῶν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ στόλου κατὰ τῆς Ῥόδου Χουμειδ ἐξέπεμψεν. Οὗτος ἀθρόως καταπλεύσας, καὶ τὴν Ῥόδον καταλαβὼν πολλὴν ἄλωσιν ἐποίησατο ἐν αὐτῇ. Τὸ μέντοι ἐν αὐτῇ φρούριον διεφυλάχθη ἀπόρρητον. Ἐν δὲ τῷ ἐπανέρχεσθαι αὐτὸν, φανερώς κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου. Ἐλθὼν γὰρ εἰς τὰ Μύρα κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ συντριψαί πειραθεὶς λάρνακα, ἄλλην ἀντ' ἐκείνης πῆλυσεν αὐτῆς κατέκλασεν αὐτίκα τε πολλὴ ἀνέμων καὶ θαλαττίων κυμάτων, βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν ἀνωμαλία τὸν στόλον κατέλαβεν, ὡς ἱκανὰ συντριβῆναι σκάφη, αὐτὸν τε τὸν θεομάχον Χουμειδ ἐπιγινῶναι τὴν τοῦ ἁγίου δύναμιν, καὶ παρ' ἐλπίδα τὸν κίνδυνον ἔκφυγεν. Τῇ δὲ κ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς Νικηφόρος μετὰ πολλὴν ἐκλογὴν παρθένων ἐκ πάσης τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐξουσίας εἰς τὸ ζεῦξαι Σταυράκιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ποιησάμενος, Θεοφανῶ τὴν Ἀθηναίαν προσηγενῆ τῆς μακαρίας Εἰρήνης μενηστευμένην ἀνδρὶ, καὶ πολλάκις αὐτῷ συγκοιτασθεῖσαν, χωρίσας αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ, τῷ ἀθλίῳ Σταυρακίῳ συνέζευξεν, ὡς εἰς πάντα καὶ εἰς τοῦτο παρανομήσας ἀναιδῶς, ἄλλας δύο ταύτης ὠραιότερας ἐκλεξάμενος· σὺν αὐτῇ προφανῶς αὐτὰς ἐφθειρεν κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου παρὰ πάντων ὁ μιὰρὸς γελώμενος. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ στάσιν ἐνοήσαντες κατ' αὐτοῦ πολλοὶ τῶν ἐν τῇ, Ἀρσαθῆρ τὸν κοιμιστῶρα καὶ πατρικίον ἄνδρα εὐσεβῆ καὶ λογιώτατον ἐψηφίζοντο. Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ πολυμήχανος Νικηφόρος, αὐτὸν μὲν τύφας καὶ ἀποκείρας, μοναχὸν πεποίηκεν, ἐν Βιθυνίᾳ τοῦτον ἐξορίσας, τοὺς δὲ λοιποὺς δαρμοῖς καὶ ἐξορίαις, πρὸς δὲ καὶ δημεύσεις καθυπέβαλεν, οὐ μόνον τοὺς ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ἄρχοντας, ἀλλὰ καὶ ἐπισκόπους ἁγίους καὶ μοναχοὺς, καὶ τοὺς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸν τε σύγκελλον καὶ τὸν σακελλάριον καὶ τὸν χαρτοφύλακα, ἄνδρας ἑλλογιμοὺς ὑπάρχοντας καὶ αἰδοῦς ἀξίους.

syncellum, sacellarium et chartophylacem viros

A. M. 6301. — Ἀράβων ἀρχηγοῦ Μουαμεδ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀαρῶν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς τέθνηκεν εἰς τὴν ἰνδοτέραν Περσίδα, τὴν καλουμένην Χωρασάν¹², μηνὶ Μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνι β'. Καὶ διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μουαμεδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀφῆδες κατὰ πάντα, πρὸς δὲ τὴν Ἀβδελας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ στασιάζας ἐκ τῆς αὐτοῦ χώρας τοῦ Χωρασάν ἅμα ταῖς πατρικαῖς δυνάμεσιν ἐμφυλίου πολέμου τῷ κατ' αὐτοῦς ἔθνει γέγονεν αἰτίας. Κάντεῦθεν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ διὰ τὸν Α. διὰ τὸ vulg. ⁹ κλησίον αὐτῆς] παρακειμένην Α. ¹⁰ τὸν add. ex Α. ¹¹ τὸν κίνδυνον Α, τὴν δύναμιν vulg. ¹² ἐκ πάσης add. ex Α. ¹³ ἐν τούτῳ Α. ¹⁴ λογικώτατον Α. ¹⁵ δὲ τοῦτο Α, δὲ καὶ τοῦτο vulg. ¹⁶ βίῳ add. ex Α. ¹⁷ τῶν add. ex Α. ¹⁸ Χωρασάν Α α

καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην εἰς διαφόρους καταστη-
θέντες ἀρχάς¹⁹, τὰ τε δημόσια πράγματα καὶ ἀλλή-
λους κατέστρεψαν, σφαγαῖς καὶ ἀρπαγαῖς καὶ παν-
τολαῖς ἀτοπίαις²⁰ πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ὑπ' αὐ-
τοῦ Χριστιανούς συγκεχυμένοι. "Ενθα δὴ καὶ αἱ²¹
κατὰ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν ἐκκλη-
σίαι ἠρήμυνται, τὰ τε μοναστήρια τῶν δύο μεγάλων
λαυρῶν, τοῦ ἐν ἁγίοις Χαρίτωνος (28) καὶ Κυριακοῦ,
καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα, καὶ τὰ λοιπὰ κοινόδια τῶν
ἁγίων Εὐθυμίου καὶ Θεοδοσίου * ἐπεκράτησεν δὲ τῆς
τοιαύτης ἀναρχίας ἡ κατ' ²² ἀλλήλων καὶ ἡμῶν
μικρονομία ἔτη²³. Θεόδωρος δὲ ὁ ἡγούμενος τῶν
Στουδίου²⁴, καὶ Ἰωσήφ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀρχιεπίσκο-
πος Θεσσαλονίκης, ἅμα Πλάτωνι ἐγκλισίτω, καὶ τοῖς
λοιποῖς αὐτῶν μοναχοῖς τῆς κοινωνίας Νικηφόρου
τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ἀπέστησαν διὰ Ἰωσήφ τὸν Β
οἰκονόμον, ὡς παρανόμως στεφανώσαντα Κωνσταν-
τῖνον καὶ Θεοδότην, Νικηφόρος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀφορμῆς
δραξάμενος ἐπισκόπους πολλοὺς καὶ ἡγουμένους
ἀβροῖσας σύνοδον κατ' αὐτῶν κροτηθῆναι ἐκέλευσεν,
δι' ἧς ἐξεβλήθησαν τῆς μονῆς καὶ τῆς πόλεως ἐξορία
παραπεμφθέντες μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνι β'. Τῷ
δ' αὐτῷ ἔτει βόγας διδομένης τῷ λαῷ ἐν τῷ Στρο-
μῶνι²⁵, ἐπιπεσόντες οἱ Βουλγαροὶ ταύτην ἀφειλιαντο
χρυσίου λίτρας χιλίας καὶ ἑκατὸν, καὶ πολὺν λαὸν
κατέσφαζαν σὺν τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ἄρχουσιν.
Ἦσαν γὰρ καὶ τῶν λοιπῶν θεμάτων ταξάτοι ἄρχον-
τες οὐκ ὀλίγοι, καὶ πάντες ἐκεῖ ἀπώλοντο. Ἔλαθον
δὲ καὶ τὸ τοῦλδον ὄλιον, καὶ ὑέστρεψαν. Τῷ δ'
αὐτῷ ἔτει πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα Κρούμμος²⁶
ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς παραταξάμενος κατὰ C
Σαρδικίης, ταύτην περὶλαβὲν ὀλίγω καὶ λόγῳ, στρα-
τεύματα Ῥωμαϊκὰ κατασφάζας χιλιάδας ἐξ, χωρὶς
ἰδιωτικοῦ πλήθους. Νικηφόρος δὲ διῆθεν κατ' αὐτοῦ
ἐξελθὼν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος²⁷ τοῦ σω-
τηρίου πάθους, ἀξιόλογον μὲν οὐδὲν πέπραχεν, τοῖς
δὲ περιωθεισὶν²⁸ ἐκ τῆς φυγῆς ἄρχουσιν αἰτοῦσι
λόγον σωτηρίας ἀπαξιώσας δοῦναι, τοῖς ἔχθοις
προσφυγεῖν²⁹ ἐδιάσατο, ἐν οἷς ἦν καὶ³⁰ Εὐθύμιος ὁ
σπαθᾶριος μηχανικῆς ἔμπειρος. Ὁ δὲ Νικηφόρος
πρὸς τῇ πολλῇ ἀδοξίᾳ σάκραις ἐνόρηκος τὴν³¹ βασι-
λίδα πόλιν πείθειν ἐσπούδαζεν, ὅτι τὴν τοῦ Πάσχα
ἡμέραν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Κρούμμου ἑορτάσας, τὴν πε-
ραλειφθεῖσαν³² Σαρδικίην οἰκοδομεῖν βουλόμενος,
ἀνθιστάμενα τὰ³³ πλήθη φοβηθεὶς ὑποβάλλει³⁴ (29)
διὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀρχόντων πείσαι τοὺς ἐχθροὺς
αἰτήσασθαι τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς οἰκοδομῆς. Οἱ δὲ τὸ
δράμα κατανόησαντες, ὡς ἐκ τῆς ἐκείνου κακοπρα-
γίας ὑποβεβλημένον στασιάζουσι κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν

in varias factiones divisi, rem publicam
et privatos quosque pessumfederunt, caedibus,
rapinis aliisque flagitiis cum in se invicem, tum
in subditos Christianos confuse desævientes. Isthinc
sane per sanctam Christi et Dei nostri civitatem
ecclesias desolatio et vastitas occupavit: isthinc in
duarum magnarum laurarum monasteria, sancti
dico Charitonis et Cyriaci, atque sancti Sabæ, et
in reliqua sanctorum Euthymii et Theodosii cœ-
nobio maxima clades erupit. Invaluit Arabici im-
perii confusio hujusmodi, caedesque mutue inter
se et nobis illatæ annos. * Theodorus autem, Stu-
dii præpositus, et ejus frater Joseph Thessaloni-
censis archiepiscopus, una cum Platone incluso et
reliquis monachis, a Nicephori sanctissimi patriar-
chæ communionē, ob Joseph œconomum corollas
nuptiales Constantino et Theodote illegitime pri-
dem imponentem, seipsum segregavit. Imperator
autem Nicephorus commodam occasionem nactus,
variis episcopis et monasteriorum præpositis in
unum collectis, synodum agi mandavit, cujus de-
creto monasterio et urbe ejecti, mense Januario
indictionis secundæ in exsilium pulsati sunt. Hoc
eodem 410 anno erogato in milites stipendio ad
Stromonem, Bulgari irruentes illud interceperunt,
auri libras centum supra mille, varia exercitus
plebe trucidata cum ipso duce et pluribus opti-
matibus: aderant quippe ex aliis quoque themati-
bus taxati proceres haud pauci, quorum com-
munis fuit jactura: occupatisque universi exerci-
tus sarcinis, Bulgari rediere. Hoc etiam anno ante
Paschatis solemnia Crummus Bulgarorum princeps,
expeditione suscepta, et instructo in Sardicani
exercitu, qua dolis, qua pactis, urbem cepit, et
ex Romanis agminibus, promiscua privatorum
hominum plebe haud numerata, militum millia
sex interfecit. Nicephorus autem feria tertia salu-
taris Dominicæ passionis hebdomadis adversus
eum egressus, nihil laude dignum edidit, quinimo
ducibus fuga sibi salutem consulentibus, veniam-
que pro animi parvitate admissa petentibus eam
denegavit, et in hostium partes transire compulit,
inter quos Euthymius spatharins instruendarum
belli machinarum peritissimus exstitit. Nicephorus
autem proprio dedecori daturus accessionem, per-
juris sacris ad imperatricem urbem datis, sanctum
Paschatis festum in Crummi aula se per-
egisse mentitus, etiam Sardicam ab hostibus reli-
ctam restaurare volentem obsidentis exercitus vim

VARIE LECTIONES.

¹⁹ ἀρχάς add. ex A. ²⁰ ἀτοπίαις add. ex A. ²¹ αἱ add. ex A. ²² ἡ κατ' A, τῆς κατ' vulg.
²³ ἔτη] ἐτι Γ: sed signum numeri deesse videtur. ²⁴ Στουδίου A, Στουδίῳ vulg. ²⁵ Στρομῶνι A.
²⁶ Κρούμμος ὁ τῶν B. A. ὁ Κρούμμ. τῶν B. vulg. ²⁷ τῆς ἑβδομάδος add. ex A. ²⁸ τοῖς δὲ περισ. A.
τοῖς π. vulg. ²⁹ προσφυγεῖν A, πρὸς φυγὴν vulg. ³⁰ καὶ add. ex A. ³¹ τὴν — ἡμέραν A, τῆς — ἑορτῆς
vulg. ³² παραληφθ. A. ³³ τὰ add. ex A. ³⁴ ὑποβάλλει A, ὑποβάλλη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(28) De Charitonis laura diximus ad Sycheel-
lum.

(29) Adversantes milites veritum auctorem esse,
ducum ac procerum opera suadendum turbis, ut im-

peratori pro ædificio supplicent. Sic homo astutus,
ad trahendos in invidiam milites, aut duris labori-
bus mancipandos, ex quo secuta eorum seditio.
COMPERIS.

merito timuisse, quod nimirum ab urbe reparanda ductorum suorum et procerum opera, copiarum omnes imperatorem violenter deterruerint, ipse per litteras persuadere conatus est. At isti totum drama maligna ejus vafricie compositum et instructum attendentes, in eum et proprios ductores circa horam sextam tumultuantur ac impetu facto, eversis et laceratis eorum tentoriis, ad imperatorium usque progressi principem ipsum contumeliis et maledictis appetebant, inexplebilem ejus circa divitias libidinem et scelestum ejus animum se non ultra toleraturos jurati. Ille subito violentoque motu exterritus, exsurgit e mensa, et per Nicephorum Petrumque patricios jusjurandis et aptis ad suadendum verbis eos demulcere parat. Tum illi a tumultu leviter abstinentes, collem quemdam occupant, miselli propositi facile conficiendi immemores, illud, *Domine, miserere*, quasi terræ motus eam conqussaret, vel diutina imbris penuria aerem detineret, inclamant. Nicephorus utpote ad omnem malitiam exercitatus, muneribus per noctem clam distributis, varios exercitus duces sibi distinctos seducens, ipse eorum medius, insequenti die ad exercitum procedens, de suo erga eos affectu deque sua erga ipsos æque ac filios propensione jusjurandis etiam tremendis certiores facturus disserit. Ac confestim **¶¶¶** in urbem imperatricem convolat, Theodosio patricio et punitis, cui cognomen Salibaras, dignoscendis per mutuas ipsorum accusationes tumultus auctoribus, relicto. Militaribus autem copiis in urbem reversis, simulata stipendii erogatione, in varios ex militibus verberum tonsione, capillorum rasura, et exsiliis ad sanctum Mamantem animadvertit, ac demum tantis ac tam horrendis sacramentis plurimos Chrysopolim in exsilium deportavit. Illi tanta calamitate percussis, portus trajectui igni amnis nomen invidere.

A. C. 802. — Hoc anno Nicephorus, datus in publicum veteratoriarum et a Deo penitus alienarum suarum mentis per calliditates et astutias tot indicibus, militares copias affligere ac deprimere meditatus, milites Christianos ex unoquoque themate patriam deserere, et facultatibus divenditis in Scлавiniam migrare edicto promulgato sanxit. Existit istud captivitate inducta non minus horrendum spectaculum. Multi siquidem ad execrationes et diras evomendas ex mentis alienatione converti, isti inimicas excursions peroptare, alii a paternis sepulcris extorres se ipsos lugere, et vita functos præ se beatos predicare; fuerunt etiam qui laqueis a presentibus calamitatibus libertatem quaesierint, bona siquidem immobilia secum una circumferre non

ιδίων ἀρχόντων ὥρα ἐκτε, καὶ ἐπιθόντες διαβήσσοι ³² τὴν σκηνὴν αὐτῶν. Ἐλθόντες δὲ ἕως τῆς βασιλικῆς, ὑβρεῖσι πολλαῖς καὶ ἀραῖς αὐτὸν ἐβάλλον, μηκέτι φέρειν τὴν ἀμετρον αὐτοῦ ³⁴ φιλαργυρίαν καὶ κακομήχανον αὐτοῦ γνώμην ἐξομνύμενοι. Ὁ δὲ τῷ ἀθρόω τῆς στάσεως σφόδρα καταπτοθεῖς, καὶ ἀναστάς τῆς τραπέζης, πρῶτον μὲν διὰ Νικηφόρου καὶ Πέτρου τῶν πατρικίων ὄρκους καὶ ³⁷ πιθανολογίας κατευνάζειν ἐπειράτο ³⁸ τὸ στράτευμα. Οἱ δὲ μικρὸν πεισάμενοι, βουόνντι τινα κατέλαβον οἱ τριστάσιοι τῆς ἐν χειρὶν ἐπιλαθόμενοι πράξεως, τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*, ἀναδοῶντες, ὡς ἐπὶ τινι σεισμῷ ἢ ἀνομβρίᾳ. Ὁ δὲ πρὸς πᾶσαν κακοურγίαν ἔτοιμος, λαθραῖαις δωρεαῖς διὰ τῆς νυκτὸς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀρχόντων ἐξασπτήσας, τῇ ἐπαύριον αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μέσος ἐλθὼν τοῖς ὄχλοις διελέχθη περὶ πάσης εὐημερίας ὄρκους φρικτοῖς αὐτοὺς διαβεβαιωσάμενος καὶ τὰ τῆς Γης πρὸς τὰ τέκνα στοργῆς. Καὶ παραυτίκα τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει, Θεοδόσιον πατρικίον καὶ προμοστρηνιον, τὸ ἐπὶ κλην Σαλιθάρων (30), ἔασας εἰς τὸ καταμαθεῖν δι' ἀλλήλων τοὺς στασιάσαντας. Ἐν δὲ τῷ ἐπανερχεσθαι τὰ πλήθη ρογέειν αὐτοὺς προσποιωσάμενος, κατὰ τὸν Ἅγιον Μάμαντα δαρμοῖς τε καὶ κουραῖς καὶ ἐξοραῖς τοὺς πλείστους τιμωρησάμενος, εἰς Χρυσόπολιν τοὺς πολλοὺς διεβίβαζεν, καταπτήσας τοὺς τηλικούτους φοβεροῦς ³⁹ ὄρκους. Οἱ δὲ διὰ τὴν συμφορὰν Πύρινον Ποταμὸν τὸ πέραμα (31) προσηγύρευσαν.

B
C
A. M. 6302. — Τούτῳ τῷ ἔτει Νικηφόρος μετὰ τὰς ἀθέους ἐπεξελεύσεις ³² (32), τὰ στρατεύματα πάντῃ ³¹ ταπεινώσαι σκεψάμενος, Χριστιανούς ἀποικίας ³³ ἐκ παντὸς θέματος ἐπὶ τὴν Σκλαβινίαν ³⁴ γενέσθαι ³⁵ προσέταξεν, τὰς δὲ τούτων ὑποστάσεις πιπράσκεισθαι, καὶ ἦν αἰχμαλωσίας οὐκ ἔλαττον τὸ πρᾶγμα, πολλῶν ἐξ ἀνοίας βλασφημοῦντων καὶ ἰσχυρῶν ἐφόδους αἰτούντων, ἑτέρων δὲ περὶ ³⁶ τῶν γονικῶν τάφους θρηνοῦντων καὶ τοὺς ἀποθανόντας μακαρίζοντων. Εἶσι δὲ οἱ καὶ ³⁷ ἀγγέλαις ἰσχύσαντο πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν. Τὰ τε γὰρ προσόντα δυσκίνητα συνεπιφέρεσθαι ἠδυνάτου, καὶ τὴν ἐκ γονικῶν πόνων κτισθεῖσαν ὑπαρξίν ὀλλυμένην ἐύρων, καὶ πᾶσα τοὺς πάντας εἶχεν ἀμηχανία, τῶν μὲν πνήτων ἐν τούτοις καὶ τοῖς ἐξῆς βηθησομένοις, τῶν

VARIÆ LECTIONES.

³² διαβήσσοι. A, διαβήσσοι. vulg. ³³ αὐτοῦ add. ex A. ³⁴ ὄρκους καὶ A a f, ὄρκους αὐτοῦ καὶ vulg. ³⁵ ἐπειράτο τὸ στράτ. A a f, αὐτοὺς ἐπειράτο vulg. ³⁶ καὶ φοβ. A. ³⁷ ἐπέβη. A, ὕπεξ. vulg. ³⁸ πάντῃ A, πάντα vulg. ³⁹ ἀποικίας A a f, ἀποικίας vulg. ⁴⁰ τὰς Σκλαβινίας A. ⁴¹ γενέσθαι om. A. ⁴² περὶ add. ex A. ⁴³ οἱ καὶ A, καὶ οἱ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) *Frenorum opificem* interpretor: σαλιθάριον, D et magis barbare σαλιθάριν, et σαλιθάρτι, *frenum*. (31) *Fretum* portus CP. Intribus, παραματικοῖς ξύλοις, trajiciendum, a quo Galatæ oppidi regio Πέρζ, quod πέραν τοῦ πορθμοῦ. De quo alibi.

(32) *Post impias animadversiones*, ut bene Anast. et Suid., contra nimirum fidem juramenti; de pœna enim superiori anno militibus tumultuantibus irrogata sermo, ad alios etiam isto producta. COMBESII.

δὲ ὑπερεχόντων συμπασχόντων αὐτοῖς καὶ μὴ δυνα-
μένων βοηθῆσαι, ἀπεκδεχομένων δὲ βρυτινῶν
συμφορᾶς. Ταῦτα ἤρχθη μὲν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνός⁴⁷, πρὸς δὲ τὸ ἅγιον Πάσχα πεπέρασται. Δευ-
τέραν σὺν ταύτῃ κάκωσιν προσέταξεν⁴⁸, στρα-
τεῦσθαι πτωχοὺς καὶ ἐξοπλίσσθαι παρὰ τῶν ὁμο-
χώρων, παρέχοντας καὶ ἀνὰ ὀκτωκαίδεκα⁴⁹ νομι-
σμάτων⁵⁰ τῇ δημοσίῳ, καὶ⁵¹ ἀλληλεγγύως (35) τὰ
δημόσια. Τρίτην κακόνειον, ἐποπτεῦσθαι⁵² πάντας,
καὶ ἀναβιδάξασθαι τὰ τούτων τέλη, παρέχοντας καὶ
χαρτιατικῶν⁵³ (34) ἕνεκα ἀνὰ κερατίων δύο· καὶ
πρὸς⁵⁴ τετάρτην, τοὺς κουφισμοὺς πάντας ἀναβι-
δάξασθαι προσέταξεν. Πέμπτην, τοῖς τῶν εὐαγῶν
οἰκῶν παροίκους⁵⁵, τοῦ τε ὄρμανοτροφείου καὶ τῶν
ξενίωνων καὶ γηροκομείων τε καὶ ἐκκλησιῶν καὶ μον-
αστηρίων βασιλικῶν τὰ καπνικὰ (35) ἀπαιτεῖσθαι
ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς αὐτοῦ τυραννίδος, τὰ δὲ
κρείττονα τῶν κτημάτων⁵⁶ (36) εἰς τὴν βασιλικὴν
κουρατωρίαν (37) ἀφραθεῖν, τὰ μέντοι τέλη αὐτῶν
ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐναπομείνανσιν εἰς τοὺς αὐτοὺς
εὐαγῆς οἴκους κτήμασι καὶ παροίκους, ὡς διπλοῦσθαι
πολλῶν τὰ τέλη, τῶν οἰκήσεων στενουμένων αὐτοῖς
καὶ τῶν⁵⁷ χωρίων. Ἐκτην, σκοπεῖσθαι παρὰ τῶν
στρατηγούντων τοὺς ἀθρόως ἐκ πτωχείας ἀνακτη-
σμένους, καὶ ἀπαιτεῖσθαι χρήματα ὡς εὐρετὰς θη-
σαυρῶν. Ἐβδόμην, τοὺς πρὸ εἴκοσι χρόνων εὐρηκό-
τας καὶ μέχρι τῆς δεῦρο πύθον ἢ σκευὸς ἀτιοῦν καὶ
αὐτοὺς ἐξαργυρίζεσθαι. Ὀγδόην, τοὺς ἐκ πάππων ἢ
πατέρων κληρονομησαντας διαιρεθέντας ἐκ τῶν αὐ-
τῶν χρόνων εἴκοσι, ἐξαναδίδοναι τῇ δημοσίῳ τοὺς
πέντητας, καὶ τοὺς ὠνησαμένους ἕξω τῆς Ἀβύδου
σώματα οἰκετικὰ (38), ἀνὰ δύο νομισμάτων⁵⁸ τελεί-
σαι⁵⁹ προσέταξεν, καὶ μάλιστα⁶⁰ τοὺς κατὰ τὴν
Δωδεκάνησον. Ἐνάτην, τοὺς παραθαλασσίους⁶¹
οἰκοῦντας, μάλιστα τῆς μικρᾶς Ἀσίας ναυκλήρους⁶²,
μηδέποτε γηπονικῶς ζήσαντας (38), ἄκοντας ὠνεῖ-
σθαι ἐκ τῶν καθαρπαγέντων αὐτῷ κτημάτων, ὡς ἂν
ἐκτιμωθῶσιν⁶³ παρ' αὐτῷ. Δεκάτην, τοὺς ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἐπιστήμους ναυκλήρους συναγαγῶν
δίδουκεν ἐπὶ τόκῳ τετρακεράτῳ τὸ νόμισμα ἀνὰ χρυ-
σίου λιτρῶν δώδεκα, τελούντας καὶ τὰ συνήθη κομ-
μέρκια. Ταῦτα ἐκ τῶν πολλῶν ὡς ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ
μοι ἐστὶν ἠλογράφηται, δηλοῦντι τὸ πρὸς πᾶν εἶδος

A valentes, paternis laboribus acquisitas facultates
misere sibi deperire contemplati, magna animorum
angustia et acerbo doloris sensu torquebantur;
pauperibus quidem hæc aliaque inferius enarranda
patientibus, ditioribus vero eorum misericordia com-
mota, opis ferendæ impositibus, impendentesque
sibi graviores ærumnas in diem præstolantibus. Et
hæc quidem a Septembri sumpserunt initium, et
ad sanctum Pascha ad finem perducta sunt. His
secundam adjunxit offensionem, pauperibus militiæ
ascrubi, et a concivibus armis instrui jussis, qui
nimirum per singulos homines nummos octodecim,
et publica tributa unus in alterius vicem publico
æratio penderent. Tertium hoc malitiæ fuit com-
mentum, ut nimirum inspectis omnium facultati-
bus tributa præstanda auferentur, et, descriptionis
confectæ gratia, ceratia duo a singulis exigentur.
Quartum istud inventum: vectigalium remissiones
in pristinum statum reduci et augeri. Quintum:
adeo devotarum ædium, orphanorum, dico, pere-
grinorum, senum receptaculis, ecclesiis, et mona-
steriis imperatorum liberalitate positis 412 sumaria
tributa a primo tyrannidis suæ anno colligi,
possessionum uberiores in imperatoris curatoriam
transferri, annua vero earum nomine pensa a resi-
duis possessionibus et remanentibus sacrarum
illarum ædium accolis persolvi, adeo ut habitatio-
nibus et agris in angustiis adductis aucta duplo tri-
buta exigentur. Sextum: a provinciarum recto-
ribus, qui ex egenis proxime divites evasisent,
inquiri, et ut a thesaurorum inventoribus divitias
repeti. Septimum: ab iis, qui a viginti annis et
citra illud spatium delium aut vas quodcumque
invenissent, pecunias emungi. Octavum: eos qui
ante prædictos viginti annos ab avis et patribus
hæreditatis jure aliquid obtinuisent, etiamsi pau-
peres evasisent, ad publico redhibendum cogendos.
Qui autem extra Abydum mancipia emissent,
de singulis duo numismata solverent, maxime
Cycladas duodecim insulas incolentes. Nonum:
qui ad maris, minoris maxime Asiæ, littora habi-
tarent, neque ex agrorum suorum fructibus victum
perciperent, invites prædia, quæ aliis eripuerat,

VARIE LECTIONES.

⁴⁷ μηνός add. ex A. ⁴⁸ προσέταξεν A, συνέτ. vulg. ⁴⁹ ὀκτώ A. ⁵⁰ νομισμάτων A, νομίσματα vulg.
⁵¹ καὶ om. A. ⁵² ὑποπτ. f. ⁵³ χαρτιακοῦ c, χαρτιακῶν f. ⁵⁴ καὶ πρὸς add. ex A.
⁵⁵ τοῖς — παροίκους A, τοῖς — παροίκους vulg. ⁵⁶ κτισμάτων af. ⁵⁷ τῶν add. ex A. ⁵⁸ νομισμάτων A,
νομίσματα vulg. ⁵⁹ τελείσθαι A. ⁶⁰ καὶ μάλ. A, μάλ. vulg. ⁶¹ τοὺς πρὸς παραθ. A, τοὺς τὰς π. vulg.
⁶² ναυκλήρους add. ex A. ⁶³ ἐκτιμωθ. A, ἐκτιμῶ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(33) Tributum pari sorte omnibus impositum, D
quod pauperibus non solvendo repertis, divites
deponere tenerentur, est ἀλληλέγγυον. Hujus exem-
pla historiamque pene omnem Meursius diligen-
ter coæcnavit.

(34) Actionis vel instrumenti in publicas tabu-
las relati pretium est χαρτιατικόν. Tributum pro
chartis exponit Meursius.

(35) Tributum sumarium, quale ob singulos
quosque caninos exigitur. Exempla suggerit
Meursius.

(36) Variæ lectiones κτισμάτων, adeo ut non

prædiorum modo, sed et ædificiorum meliora a ty-
ranno fuerint occupata.

(37) Non aliud a fisco.

(38) Ob quotidianas in Saracenorum terras
excursiones facilius fuit illis in partibus servorum
captura. Si σώματα οἰκετικὰ.

(38) Ob belli quotidie ingruentis, et prædandi
consuetudinem. Quid a prædone præδο λαῖνι reper-
tet? aiebat nuper nominatus ille pirata Vasco no-
mine. De iniquis istis legibus, et earum abro-
gatione legendum Jus Græco-Romanum, Zonaras,
Cedrenus, et alii.

quanti ab eo aestimata essent, emere præcepit. A Decimum : collectis in unum insignioribus Cpoleos naucleris, unicuique duodecimi auri libras dedit, ea lege, ut in singula numismata quatuor ceratia in fœnus penderent, ac nihilosecius consueta navigiorum vectigalia reddere cogerentur. Ista ex multis pauca compendio in medium protuli, ex quibus varias ejus ad omne rapinæ atque injustitiæ genus artes commonstrarem. Quas enim in imperatrici urbe summi, medii atque infimi loci hominibus injurias intulit, plures sunt, quam ut perscribi possint, dum ipse videlicet perquireret, quomodo unusquisque domi viveret, servosque ad calumnias in dominos struendas impelleret, qui quidem initio criminationes allatas in dubium revocare simulans, eas postea comprobabat atque confirmabat, idque præcipue in ignobilibus adversus illustres viros admittebat, homines ad deferendum idoneos præmiis atque honoribus afficiens. Præterea patres familias quamplurimos a prima ad tertiam generationem domibus exturbavit, spe fretus, quo citius ruerent, eo citius illorum hæreditates ad se deventuras. Id vero etiam dignum est quod memoriæ tradam, tam voluptati, quam utili exemplo futurum. Agebat in foro cereorum quidam venditor ex propriis laboribus nonnullas facultates adeptus. Eum ad se accersitum belluo ille pecuniarum sic alloquitur : *Apposita capiti meo manu, jura quanta tibi sit auri copia.* Is tanquam indignus manum extendere recusans et exsequi compulsus, centum auri libras possidere fassus est, quas **413** Imperator quantocius proferrî cum jussisset : *Quid, inquit, tibi ea sollicitudine opus est? Prande tecum, et acceptis tibi nummis centum, in domum tuam contentus discede.*

A. C. 803. — Hoc anno Nicephorus, qui lege C sancita fœnora exercenda prohibuit, solitas sibi at Deo invisas Christianorum inspectiones, bonorum omnium et animalium, pabulorum, et fructuum iniquas proscriptiones, usuras de navigiis captatas, aliaque mala infinita prorogavit in pejus, quorum narratio ex parte instituta molesta iis sit futura, qui res gestas compendio cognoscere student. Mensis autem Octobris die primo, hebdomadis feria tertia, quidam incognitus monastico habitu tectus, educto e ejuspiam militis latere gladio in palatium irruit, Nicephoro mortem inferre meditatus. Astantium autem duos eum insequentes ac retinere contententes graviter vulneravit. Comprehensus itaque, et tormentis examinatus, nullo criminis auctore vel conscio accusato, a dæmonio torqueri se dixit. Imperator virum pedicis ligneis, una cum iis, qui a dæmone exagitantur, arctari jussit, quod gravis mali tam imperantibus quam subdito cuique impendentis portentum dari, quale impii Nestorii temporibus visum, augurati sunt. Porro Manichæo-

απλονεξίας αὐτοῦ πολυμήχανον. Τὰ γὰρ κατὰ τὴν βασιλίδε τοῖς ἐν τέλει καὶ μέσοις καὶ εὐτελέσειν ἐνδειχθέντα δεῖνὰ πέρα συγγραφῆς, τοὺς μὲν ἀνιχνεύοντος ⁶⁴ ὅπως οἴκοι ζῶσιν, καὶ καθυποβάλλοντος ⁶⁵ τοῖς πονηροῖς τῶν οἰκετῶν διαβάλλειν τοὺς δεσπότας, καὶ ἐν ἀρχαῖς δῆθεν διατάζοντος ⁶⁶ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἔπειτα βεβαιούντος τὰς ⁶⁷ συκοφαντίας, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ ἀσήμεων κατ' ἐπισήμεων ἔδρα, τιμῶν ἀξιών τοὺς εὖ διαβάλλοντας ⁶⁸, τῶν δὲ οἴκων πολλοὺς τῶν οἰκητόρων ἀπὸ πρώτης εἰς τρίτην γενεάν ἐξανέστραψεν, ἐλπιδὶ τοῦ τάχιστα τοῦτους ἐκπεσεῖν καὶ ὑπ' αὐτοῦ κληρονομηθῆναι. Ἄξιον δὲ τι καὶ ⁶⁹ ἡθύσματος ἢ παραδείγματος ἕνεκα μνησθῆναι καὶ τούτου. Κηρουλλάρως τις ἦν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἰδίων πόνων ἀνευθεῖς. Τοῦτον μεταστειλά-

B μνος ὁ παμφάγο· φησὶ· *Θεὸς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, καὶ δημοσὶ μοι τὸ, πρόσος σοι χρυσός ἐστι.* Ὁ δὲ μικρὸν ὡς ἀνάξιος· δῆθεν παρατούμενος, ἐβιάσθη τοῦτο παρ' αὐτοῦ ποιῆσαι, καὶ λίτρας ἑκατὸν ἐξείπειν ἔχειν. Καὶ τοῦτο κατὰ τὴν ὥραν προσέταξεν ἐνεχθῆναι, φήσας· *Σὺ τί χρεῖαν ἔχεις περισπασμοῦ· συνυπρίστηθόν μοι, καὶ ἄρον νομίσματα ἑκατὸν, καὶ πορεύου ἀρούμενος.*

futurem. Agebat in foro cereorum quidam venditor adeptus. Eum ad se accersitum belluo ille pecuniarum sic alloquitur : *Apposita capiti meo manu, jura quanta tibi sit auri copia.* Is tanquam indignus manum extendere recusans et exsequi compulsus, centum auri libras possidere fassus est, quas **413** Imperator quantocius proferrî cum jussisset : *Quid, inquit, tibi ea sollicitudine opus est? Prande tecum, et acceptis tibi nummis centum, in domum tuam contentus discede.*

A. M. 6303. — Τοῦτῳ τῷ ἔτι Νικηφόρος· τὰς ⁷⁰ κατὰ Χριστιανῶν ⁷¹ ἐπέτεινεν ἐποψίας ἀθέου ἐξαγορασμοῖς ⁷² παντοίων ἀλόγων, βοσκομάτων τε καὶ κερπῶν, ἀδίκους δημεύσεις· τε καὶ ζημίας τῶν ἐν τέλει λογισμοῖς ἐν πλοίοις, ὁ πᾶσι νομοθετῶν τὴν μὴ τοκίζειν, καὶ ἄλλας μυρίας κακῶν ἐπινοίας, ὧν ἢ κατὰ μέρος ἱστορία φορτικῆ τοῖς ἐπιτετετημένα ζητοῦσι πέφυκε μανθάνειν τὰ πράγματα. Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἡμέρᾳ τρίτῃ, σπασάμενός τις ἀφανῆς ἐν σχήματι μοναχοῦ ξίφος τινὸς ⁷³ τῶν στρατιουμένων, εἰσέδραμεν ἐν τῷ παλατίῳ Νικηφόρον ἀνελεῖν ζητῶν. Τῶν δὲ ⁷⁴ περιεστώτων δύο διατρεχόντων καὶ ἐπιδραμόντων αὐτῷ, δεινῶς ἐπλήγησαν ὑπ' αὐτοῦ. Συλληφθεὶς δὲ, καὶ πολλὰ τιμωρηθεὶς δαιμονίῳ προεφασίσσατο, μηδένα ⁷⁵ συκοφαντήσας. Ὁ δὲ τοῦτον ἐν τῷ ξύλῳ κατησφαλλίσσατο σὺν τοῖς πάσχουσι, καὶ πολλοὶ ἐντεῦθεν ⁷⁶ οἰωνίσαντο μεγάλου κακοῦ σημεῖον εἶναι τοῦτο τοῖς τε κρατούσι καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα, καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ⁷⁷ δυσσεβοῦς Νεστορίου γέγονεν. Τῶν δὲ Μανιχαίων, τῶν νῦν Παυλικιανῶν καλουμένων ⁷⁸, καὶ Ἀθιγγάνων (39) τῶν κατὰ Φρυγίαν καὶ

VARIE LECTIONES.

⁶⁴ ἀνιχνεύοντος, ὅπως A, ἀνιχνεύοντας, ὅπως α, ἀνιχνεύοντας ὅσοι vulg. ⁶⁵ καθυποβάλλοντος A, καθυποβάλλον vulg. ⁶⁶ διατάζοντας — βεβαιούντας vulg. ⁶⁷ τὰς add. ex A. ⁶⁸ εὖ διαβάλλοντα·] ἐνδιαβ. A, εὐδιαβ. vulg. ⁶⁹ καὶ add. ex A. ⁷⁰ ἐπὶ A, κατὰ vulg. ⁷¹ τὰς A, τῆς vulg. ⁷² ἐπινοίας A, ἀδι. post Χριστ. ⁷³ ἐπαγορ. A. ⁷⁴ τινὸς A, τινῶν vulg. ⁷⁵ δὲ add. ex A. ⁷⁶ μηδένα A, μηδέ τινα vulg. ⁷⁷ ἐντεῦθεν] λοιπὸν A. ⁷⁸ καὶ ἐπὶ τοῦ, A, ἐπὶ τοῦ vulg. ⁷⁹ καλουμένων A, λεγομ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(39) De Athinganiis nonnulli Balsamo. Eorum reliquias ac successores Italii *Tsingari*, nobis *Βομηί* vel *Ægyptii*, quod ex Oriente profecti in illas

partes, et inde versus nos penetrarint. De hominum istorum fece tractat abunde Delrio lib. iv *magicis*, cap. iv, quæst. 5.

Λυκαονίαν, ἀγγιγείτων αὐτοῦ, φίλος ἦν διάπυρος, ἅρα μ, quos nunc Paulicianos dicimus, et Athinganorum ex Phrygia et Lycaonia juxta patriam suam erumpentiam amicus totus eorum cupidine flagrans exstitit, et eorum vaticiniis et superstitionibus omnino deditus; iis enim accitis, cum Bardanius patricius seditionem movit, eorum præstigiis usus hominem in se rebellantem prostravit. Taurum siquidem in foveam demissum, et in terram capite proclivem, cornibus ad palum ferreum alligatis, eo pacto mugientem et in luto volutantem se occidi paravit, ejusdemque Bardanii veste sub mola in retroactum gyrum contorta conteri præcipiens, ac simul incantamenta effutens, Deo ita permittente, ob innumerum peccatorum nostrorum numerum, victoriam retulit. Quamobrem sub ejus imperium **B** Manichæis istis libere cum aliis vivendi et civilatis jure citra metum utendi facultas data, ex quo multos levioris ingenii homines nefariis eorum opinionibus depravari contigit. Fuit tum in Hexacionio Nicolaus quidam, eremitæ nomen falso sibi arrogans, et quidam ejusdem vitæ participes, adversus rectam fidem et venerandas imagines blasphemias evomere assueti. Istos sibi devincire, pontificem vero Nicephorum reliquosque vitam **414** suam ad Dei placitum conformantes affligere studebat. Sæpius enim his illos incitantibus succensuit, cum ex adverso mutuas ad invicem foventes inimicitias amplecteretur, et diligentes invicem conviciis morderet: usque erat divinorum mandatorum **C** acerrimus oppugnator, in id toto studio raptus, ut, litibus per fas aut nefas cullibet Christiano in Magnauræ carnificina intentatis, neminem impietatibus suis dignoscendis attendere permitteret. Militares proceres episcopis et clericis herili jure episcopatibus et monasteriis abductis, in sertorum modum uti eorumque bonis abuti jussit. Eos insuper, qui ab antiquo aurea vel argentea quæque vasa Deo devota consecrassent, ipse vituperiis incessabat, et quæ nunc possideret ecclesia communibus usibus deputanda, prout Judas Dominicum unguentum, deblaterabat. Ad hæc qui præcesserunt imperatores, ceu rerum gerendarum imperitos, moderantia in universum sublata, accusabat, affirmans neminem principe potentiorum esse, modo caute atque strenue is imperium gerat. Sed homo divinæ justitiæ víctima in hisce suis vanis commentis deceptus est. Mense porro Febuario indictionis ejusdem quartæ,

Λυκαονίαν, ἀγγιγείτων αὐτοῦ, φίλος ἦν διάπυρος, ἅρα μ, quos nunc Paulicianos dicimus, et Athinganorum ex Phrygia et Lycaonia juxta patriam suam erumpentiam amicus totus eorum cupidine flagrans exstitit, et eorum vaticiniis et superstitionibus omnino deditus; iis enim accitis, cum Bardanius patricius seditionem movit, eorum præstigiis usus hominem in se rebellantem prostravit. Taurum siquidem in foveam demissum, et in terram capite proclivem, cornibus ad palum ferreum alligatis, eo pacto mugientem et in luto volutantem se occidi paravit, ejusdemque Bardanii veste sub mola in retroactum gyrum contorta conteri præcipiens, ac simul incantamenta effutens, Deo ita permittente, ob innumerum peccatorum nostrorum numerum, victoriam retulit. Quamobrem sub ejus imperium **B** Manichæis istis libere cum aliis vivendi et civilatis jure citra metum utendi facultas data, ex quo multos levioris ingenii homines nefariis eorum opinionibus depravari contigit. Fuit tum in Hexacionio Nicolaus quidam, eremitæ nomen falso sibi arrogans, et quidam ejusdem vitæ participes, adversus rectam fidem et venerandas imagines blasphemias evomere assueti. Istos sibi devincire, pontificem vero Nicephorum reliquosque vitam **414** suam ad Dei placitum conformantes affligere studebat. Sæpius enim his illos incitantibus succensuit, cum ex adverso mutuas ad invicem foventes inimicitias amplecteretur, et diligentes invicem conviciis morderet: usque erat divinorum mandatorum **C** acerrimus oppugnator, in id toto studio raptus, ut, litibus per fas aut nefas cullibet Christiano in Magnauræ carnificina intentatis, neminem impietatibus suis dignoscendis attendere permitteret. Militares proceres episcopis et clericis herili jure episcopatibus et monasteriis abductis, in sertorum modum uti eorumque bonis abuti jussit. Eos insuper, qui ab antiquo aurea vel argentea quæque vasa Deo devota consecrassent, ipse vituperiis incessabat, et quæ nunc possideret ecclesia communibus usibus deputanda, prout Judas Dominicum unguentum, deblaterabat. Ad hæc qui præcesserunt imperatores, ceu rerum gerendarum imperitos, moderantia in universum sublata, accusabat, affirmans neminem principe potentiorum esse, modo caute atque strenue is imperium gerat. Sed homo divinæ justitiæ víctima in hisce suis vanis commentis deceptus est. Mense porro Febuario indictionis ejusdem quartæ,

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ ἐν σιδηροπάλῳ A. ⁸¹ ὄλησιν τοῦ μινον A, ἰλυοσπῳόμενον vulg. ⁸² αὐτῶν A f, αὐτὰ vulg. ⁸³ σκεύη adl. ex A. ⁸⁴ ἀγίων adl. ex A. ⁸⁵ Εὐχαρίτα A, Εὐχαρίταν vulg. ⁸⁶ ταύτην A, αὐτήν vulg. ⁸⁷ γινόμενα A, γινόμεναι vulg. ⁸⁸ μὴ παιδευθεὶς om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(40) Exocionium de quo supra in notis ad pag 150, hæretica lue iufustum semper et infame.

(41) Non male Xyl. pro sua auctoritate in domibus episcopalibus, et monasteriis divertere, etc., velut fere modo his jus metandi principum beneficentia tribuitur, etsi non concessio raro abutuntur. Nihil e re, herili jure episcopis episcopatibus abductis: ita monasteria militibus addicebat Constantinus Cabalinus, non etiam Nicephorus

episcopia. COMBESIS.

(42) Tollens omnino providentiam; quod et sequentia declarant, quibus imperii robur omne in versutia imperantis ponit, uti nunc quos Machiavelli schola impie politicos producit. Id.

(45) Miror unde Anastasius et Miscella *sexdecim*, cunctis exemplaribus Græcis tredecim prodentibus, exscripserint.

primo Quadragesimæ Sabbato (v), Saraceni Leoni Ar-
 meniacorum duci militum suorum stipendia secum
 velenti ad Euchastam obviam facti, cuncta cum
 exercitus parte in potestatem suam mittunt. Erant
 autem talenta tredecim libras mille et trecentas
 confidentia. At ne quidem sic castigatus ab avari-
 tiæ libidine ut respiceret Nicephorus commoveri
 potuit. Tantis etiam signis haud eruditus novus ille
 Achab, Phalarim et Midam divitiarum cupidine su-
 perans, adversus Bulgaros una cum Stauracio filio
 exercitum parat, et mensis Maii die imperante
 urbe profectus, Nicetæ patricio et generali logothetæ
 mandavit, publicos ecclesiarum et monasterio-
 rum census auget, et in octo sequentes annos
 pensionem a procerum domibus exigeret, quod
 gravi communique luctui causam dedit. A quodam
 autem fideli suo famulo, Theodosio, inquam, Sal-
 libaræ filio, viro patricio, reprehensus est ac moni-
 tus verbis istiusmodi: *Omnes adversum nos vociferantur, inquit, domine, et si quid adversi nobis acciderit, omnes casu nostro lætabuntur.* Nicephorus respondit: *Cum Deus cor meum obdurans obduraverit, uti Pharaonis, quid boni meis subditis fuerit? Noli, Theodosi, alia expectare a Nicephoro quam quæ cernis.* Ista, Dominus novit, viva voce referentem Theodosium audivi. Igitur coplis non solum ex Thracia, sed ex ulterioribus etiam 415 provinciis in unum collectis multisque pauperibus eo adactis, ut propriis stipendiis militarent fundis et baculis armati, ex quo diris omnibus eum, et una
 exercitum ejus universam devovebant, adversus
 Bulgaros contendit. At cum populares illæ turbæ
 Marcellas advenissent, extimuit Crummus, et de
 pace tractare molitus est, sed Nicephorus tam præ-
 pti consilii pravitate, quam ejusdem secum sensus
 consiliatorum suggestionibus impeditus, tractatum
 recusavit, tandemque post varios per invia loca
 circuitus, post expositum periculo exercitum thra-
 sotimidus mensis Julii die vicesimo, Bulgariam in-
 greditur, sub canis perniciosissimum exortum;
 istud autem frequenter insonabat: *Quis ibit et decipiet Achab? Sive Deus etenim, sive oppositus hostis, cuncta trahit et regit.* Prius autem quam in
 Bulgariam penetraret, Byzantium famulus ejus inti-
 mus imperatoria veste et auri libris centum secum
 sublatis, a Marcellis ad Crummum profugit, quam
 domestici fugam plurimi in sinistrum omen inter-
 pretati sunt. Post dies vero tres et conflictus primos
 leviores, cum fortunam in vota conspirantem secum

του Ματου 99 μηνός 99 τῆς βασιλίδος ἐξιών, ἐκέλευσεν
 Νικήτα πατρικίῳ καὶ γενικῷ λογοθέτῃ τὰ δημόσια
 τέλη τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων ἀναδιδάσαι:
 καὶ ὀκτώ ἐτῶν ὀπισθοτελείας (44) τοὺς τῶν ἀρχόντων
 ἀπαιτηθῆναι οἴκους. Καὶ ἦν θρήνος μέγας. Ἐγκα-
 λούμενος δὲ ὑπὸ τίνος γνησίῳ αὐτοῦ 91 θεράποντος,
 Θεοδοσίου, φημι, τοῦ Σαλιβαρά 92 πατρικίου ὄντος,
 ὅτι Πάντες καταβοῶσιν ἡμῶν, δέσποτα, καὶ ἐν
 καιρῷ πειρασμοῦ πάντες ἐπιχαρήσονται 93 τῇ
 πτώσει ἡμῶν· ἔφη πρὸς αὐτόν· Εἰ 94 ὁ θεὸς σκλη-
 ρύων ἐσκλήρωσεν τὴν καρδίαν μου, ὡς τοῦ
 Φαραῶ 95, τί ἀγαθὸν ἔσται τοῖς ὑπὸ τὴν χεῖρά
 μου; Παρὰ Νικηφόρου, Θεοδοσίου, μὴ ἐκδέχου
 πλῆρ 96 τῶν ὀρωμένων σοι. Ταῦτα, Κύριος οἶδεν,
 αὐτὸς 97 ἐγὼ ζώσῃ φωνῇ 98 ἀκήκασ (44') παρὰ Θεο-
 δοσίου. Ἐπισυνάξας δὲ τὰ στρατεύματα, οὐ μόνον
 ἐκ Θράκης, ἀλλὰ καὶ τῶν περατικῶν θεμάτων, πύ-
 νητάς τε πολλοὺς ἰδοίους ὀκωνίους, σφενδόνας καὶ
 βάρδοις ὠπλισμένους, βλασφημούντας ἅμα τοῖς
 στρατεύμασιν, ἤλασεν κατὰ Βουλγάρων. Κρούμμος
 δὲ τὰ πλήθη φοβηθεὶς, ὄντων αὐτῶν ἐν Μαρκελί-
 λαις (45), ἤτειτο εἰρήνην. Ὁ δὲ ταῖς οἰκείαις κακο-
 βουλαις καὶ ταῖς τῶν ὀμοφρόνων αὐτοῦ συμβούλων
 εἰσηγήσει διεκωλύθη, καὶ μετὰ πολλὰς περιαγωγὰς
 δι' ἀβάτων τόπων βίφονιδύνας ὁ θρασυδαίλος εἰσ-
 ἔρχεται εἰς Βουλγαρίαν τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἰουλίου μηνός
 (Κυνὴς ἦν ἐπιτολὴ πανολέθριος), συχῶς ἐπιφειγγό-
 μνος τὸ, Τίς πορεύεται καὶ ἀπαντήσει 99 τὸν
 Ἀχάβ; λέγων, ὅτι κἀν ὁ θεός, κἀν ὁ ἀντικείμε-
 νός ἐστι 1 ἅπαντα 2. Πρὸ δὲ τοῦ εἰσελθεῖν αὐτόν,
 Βυζάντιος ὁ τούτου ἐπιστήθιος οἰκίτης πρὸς Κρούμ-
 μον ἀπὸ Μαρκελλίων προσέφυγεν, συναρπάσας ἐσθῆτα
 βασιλικὴν καὶ χρυσοῦς λίτρας ἑκατὸν, πολλοὶ δὲ τὴν
 τοῦτου φυγὴν ἐπὶ κακῷ Νικηφόρου 3 οἰκονίσαντο.
 Ἐπὶ δὲ τρισὶν ἡμέραις μετὰ τὰς πρώτας συμβολὰς
 θύσας κατευδοῦσθαι, αὐτῷ κατευδοῦντι θεῶ τὴν
 νίκης ἐπέγραψεν, ἀλλὰ Σταυρακίου μόνου τὴν εὐ-
 τυχίαν καὶ εὐβουλίαν ἐκέρυττεν, καὶ τοῖς κωλύουσι
 τὴν εἰσοδὸν ἀρχουσιν ἠπειλεῖ. Ἄλογα δὲ ζῶα καὶ
 βρέφη καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἀνηλεῶς φονεύσθαι προσ-
 ἔταξεν, καὶ τὰ τῶν ὀμοφύλων νεκρὰ σώματα ἄταφα
 εἶλεν 4 μόνης ἐπιμελούμενος τῆς τῶν σκύλων συλ-
 λογῆς, κλεῖθρα δὲ καὶ σφραγίδας τοῖς τοῦ Κρούμμου
 ταμείοις ἐπιθεῖς, ὡς ἴδια λοιπὸν ἠσφαλίσατο. Ὡς
 γοῦν καὶ ἕτερα 5 μέλη Χριστιανῶν ἀψαμένων τῶν
 σκύλων ἀπέτεμεν, καὶ τὴν λεγομένην αὐλήν τοῦ
 Κρούμμου ἐνέπρησεν, ἐκείνου σφόδρα ταπεινουμένου
 καὶ δηλοῦντος, ὅτι Ἰδοὺ 6, νεκρῶν. Ἄδεις οὖν,
 εἰτε σοὶ ἀρσιστὸν ἔστι, καὶ ἐξελεθε ἐν εἰρήνῃ. Ὁ

VARIÆ LECTIONES.

99 Μίδου Α, Μήδων vulg. 99 numerus diei in nullo cod. legitur. 91 αὐτοῦ om. Α. 92 Σαλιβ. Α, Σαλλ:β. vulg. 93 ἐπιχαρ. Α, χαρ. vulg. 94 εἰ add. ex Α. 95 ὡς τοῦ Φαραῶ add. ex Α. 96 πλῆρ Α, παρὰ vulg. 97 αὐτὸς ἐγὼ Α, ταῦτα vulg. 98 ante ἀκήκασ e add. ὁ συγγραφομένος. 99 ἀπατήσει Α, ἀπαντήσει vulg. 1 Ἐλεη Α, ἔλαει vulg. 2 ἅπαντα] ἀκοντα vulg. 3 Νικηφόρῳ vulg. 4 εἶλεν Α, εἶάσα; vulg. 5 καὶ ἔτ. Α, καὶ τὰ ἔτ. vulg. 6 ἰδοὺ add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Bene Anast. octo annorum præteritorum redhibitiones; nec tam bona non bonis Xvi. commutanda. Les arregeres de huit ans du passé. Flodoar. Hist. Rem. lib. vii, c. 10, neque censum, neque redhi-

bitionem inde percipiant. COMBESIS.

(44') De se loquitur auctor: unde variæ lectiones addunt ὁ συγγραφομένος.

(45) Alibi Μαρκελλίου vocal.

δὲ τῆς εἰρήνης ἐχθρὸς ταύτην οὐ προσήκατο, ἐφ' οἷς ἂν
καὶ χαλεπήνας ἐκεῖνος, τὰς τῆς χώρας εἰσόδους
καὶ ἐξόδους περιπεπραγμένους ξυλλίνοις δυχρώμασι,
πέμψας κατησφαλίσατο. Νικηφόρος δὲ τοῦτο γνοὺς,
εὐθὺς, ὡς ἐμβρόντητος, ὅ τι πράξει, ἠγγύει περι-
άγων. Καὶ τοῖς συνοῦσι τὰ τῆς ἀπωλείας ἔλεγεν,
ὅτι *Kān πτερωτοὶ γενόμεθα, μηδεὶς ἐλπίση δια-
φυγεῖν τὸν δλεθρον*. Ταῦτα δὲ ἦν ἐφ' ἡμέρας δύο,
πέμπτην καὶ παρασκευὴν, τὰ μηχανήματα. Καὶ τῇ
νυκτὶ τοῦ σαββάτου τάραχοι καὶ ὄχλοι ἑνόπλων
περὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀκούμεναι
παρατάξεις πάντας ἐξενεύρωσαν, πρὸ δὲ τῆς ἡμέρας
ἐπελθόντες * οἱ βάρβαροι κατὰ τῆς ὁ Νικηφόρου
σκηνης, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μεγιστάνων ἀναιροῦσιν
αὐτὸν οἰκτρῶς (46), ἐν οἷς ἦν ¹⁰ καὶ Ἀέτιος πατρι-
κιος, καὶ Πέτρος πατρικιος, καὶ Σισίνιος πατρικιος
ὁ Τριφυλλῆς, καὶ Θεοδοσίος πατρικιος, ὁ Σαλιβαρᾶς,
ὁ πολλὰ λυπήσας καὶ κακὰ ἐνδειξάμενος τῇ μακαρίᾳ
Εἰρήνῃ, καὶ ὁ ἑπαρχος πατρικιος, καὶ Ῥωμανὸς πα-
τρικιος, καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ ἑτεροι
πολλοὶ πρωτοσπαθᾶριοι, καὶ σπαθᾶριοι, καὶ τῶν τα-
γμάτων ἄρχοντες, ὅ τε τοῦ ἐξκουβίτου ¹¹ δομέστικος,
καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βασιλικῆς βίγλης ¹², καὶ ὁ τῆς
Θράκης στρατηγός, καὶ πολλοὶ ἄρχοντες τῶν θεμά-
των σὺν ἀπείροις λαοῖς, πᾶσά τε ἡ τῶν ¹³ Χριστιανῶν
καλλονῇ διεφθάρη· τὰ τε ὄπλα πάντα ἀπώλοντο, καὶ
τὰ τῆς βασιλείας σκευή. Τὰ δὲ τῆς τοιαύτης ἡμέρας
ἀκαλλῆ βήματα μὴ γένοιτο Χριστιανοῖς ἰδεῖν ἔτι, ὡς
πάντα ¹⁴ θρήνου ἐπέκεινα. Ταῦτα δὲ γέγονε τῇ εικοστῇ
πέμπτῃ τοῦ Ἰουλίου (47) μηνὸς Ἰνδικτιῶνι τετάρτῃ.
Τὴν δὲ Νικηφόρου κεφαλὴν ἐκκόψας ¹⁵ ὁ Κρούμενος,
ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλου ἡμέρας ἰκανὰς, εἰς ἐπίδειξιν
τῶν ἐρχομένων εἰς αὐτὸν ἔθνῶν καὶ αἰσχύνῃν. Μετὰ
δὲ ταῦτα λαβὼν αὐτὴν, καὶ γυμνώσας τὸ ¹⁶ ὄστον,
ἀργυρὸν τε ἐνδύσας ἐξωθεν, πίνειν εἰς αὐτὸ ¹⁷ τοὺς
τῶν Σκλαβίνων ἄρχοντας ἐποίησεν ἐγκαυχώμενος.
Πολλῶν δὲ χερῶν καὶ ὄφρατων ἐν μῆ ἡμέρᾳ γενο-
μένων, καὶ θρήνου ἀκατασχέτου ὄντος, ἡ τοῦτου
σφαγῆ πολλῶν πειραμυθία γέγονεν. Τὸν δὲ τρόπον
τῆς τοῦτου σφαγῆς οὐδεὶς τῶν περισωθέντων ¹⁸ ἀκρι-
θῶς ἐξηγήσατο. Φασὶ γάρ τινες, ὅτι καὶ Χριστιανοὶ
πεισθέντα τοῦτον ἐπέτρωσαν (48). Οἱ δὲ γυναικῶδεις
τῶν ἀνδρῶν οἰκείται αὐτοῦ, οἷς καὶ ¹⁹ συνευνάζετο,

trahere videretur, haud prosperitatis auctori Deo
victoriae successum ascripsit, sed Stauracii solius
felicitem ac providentiam laudavit, et iis, qui in-
gressum in Bulgariam dissuadebant, poenas commi-
natus est. Porro animalia ratione carentia, et ipsos
infantes neci crudeliter tradi mandavit, et relictis
civium suorum cadaveribus inseputis, solam con-
gerendorum spoliiorum curam suscepit. Claustris et
sigillis Crummi conclavia velut propria communiit,
eorum qui praedam attingissent aures et membra
praescidit, Crummi aulam ita dictam incendit. Is
animo fractus, demissis verbis Nicephoro significat :
*Quoniam vicisti, tolle quod tibi placitum est, et
discede cum pace*. Is pacis inimicus, pacem non
admisit, quo Crummus exasperatus, regionis aditus
et exitus ligneis septis in muri modum communivit.
Quod cum rescisset Nicephorus, subito terrore quasi
fulmine ictus, provinciam circumibat, et quod mo-
liretur opus haerebat. Cladem itaque praesagens suis
dixit : *Nullus periculum evadere, nisi volucres fiamus,
sperare valet*. Bini dies feria nimirum quinta et
sexta in haec machinamenta insumpti. Nocte vero,
quae Sabbatum praecessit, graves tumultus et arma-
torum hominum motus circa Nicephorum et ejus
milites auditi cunctorum animos in terrorem et
anxietatem conjecerunt, mox sub crepusculum im-
petu facto in Nicephori et optimatum ejus tentoria,
ipso miserabiliter obruncerunt, inter quos Aetius
patricius, **416** Petrus patricius, Sisinnius Triphyll-
lius patricius, Theodosius patricius, Salibaras dictus,
qui multis aeternis et malis illatis beatam Irenem
offlavit, praefectus quoque etiam ipse patricius, Ro-
manus patricius et orientalium dux, et alii plurimi
protospatharii, spatharii, agminum ductores, excu-
bitorum domesticus, exploratorum sive imperatoriae
vigiliae drungarius, Thraeciae dux, multi praeterea the-
matum proceres et officiales, cum innumera militum
plebe, adeo ut Christianorum decor omnis et splen-
dor eo die prostratus fuerit et omnino exstinctus, arma-
que pariter universa et imperatoris supellex omnis
perierit. Incompositum sane istius diei relatum, ceu
qui luctum et querelas omnes exsuperet, absit ut
Christiani iterum alibi oculis prospiciant! Conti-

VARIÆ LECTIONES.

¹ ὄχλοι A, ὄχλων vulg. ² ἐλθ. A. ³ τῆς A, τοῦ vulg. ⁴ ἦν add. ex A. ⁵ ὅ τε τοῦ ἐξκουβίτου A,
καὶ τῶν ἐξκουβίτων vulg. ⁶ βίγλης A, βίγλας vulg. ⁷ ἡ τῶν Χρ. A, Χρ. ἡ vulg. ⁸ fort. παντός. ⁹ ἐπι-
κόψ. A. ¹⁰ τὸ add. ex A. ¹¹ αὐτὸ A, αὐτὴν vulg. ¹² περισωθ. A, παρὰσ. vulg. ¹³ καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(46) Post οἰκτρῶς suppl. ex Cedr., καὶ τοὺς σὺν
αὐτῷ ἄρχοντας, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀέτιος ὁ. *Miserabili
caede eum, et qui erant cum ipso proceres prostra-
verunt*. De hac tanta Romanorum caede S. Theodo-
rus : Τὸν ἐπὶ πολὺ μεταωρισθέντα τῇ ἀπονοίᾳ, ἡ
κραταιὰ χεὶρ τοῦ Θεοῦ εἰς Σκύθας ἐκτοπήσασα, ἐκεί-
σε πανοστρατὶ ὄλεσσε· διήγημα φοβερὸν καὶ λάλημα
φρικτὸν ταῖς μετέπειτα γενεαῖς κριμάτων ἀνεπί-
κτων τῆς αὐτοῦ σοφωτάτης οἰκονομίας ἐγναταλείψα-
σε· *Eum dementia valde elatum, potentissima Dei
manus ad Scytharum loca exterminans, cum omni*

*D illic exercitu delevit : tremendam, ac quæ horrorem
injuncta imperscrutabilium illius sapientissimæ pro-
videntia judiciorum, narrationem, posteris relinquens.*
COMBESIS.

(47) Cæteri codices Mss. τῇ κς' τοῦ Ἰουλίου. Ana-
stasius, *septimo Kalendas Augusti*.

(48) Etiam Anast., *lapidibus obruerunt*. At malim
a τειρώσχω, *cadentem vulneraverunt* : sive, cum ce-
cidisset, vulnus inflixerunt ; sive id cave, sive de
industria. Petrarum cumulus incredibilis inter eas
angustias, quo a suis obrutus sit. COMBESIS.

gerunt ista mensis Julii die vicesimo quinto indicatione quarta. Crummus autem amputatum Nicephori caput, adventantibus ad se variis nationibus, ostentandum per dies multos in Romanorum dedecus et vituperium in ligno suspendit. Postmodum vero illud suspendio revulsum, carnibus nudatum, et argento tectum, compotaturis Scelavinorum principibus in poculum gloriabundus efformavit. Innumeris viduis et orphanis uno die factis, luctuique intolerabili totum imperium obtinenti, sola ejus mors medelæ pariter et solatio fuit. Cædis ejus modum nullus qui e prælio evesit incolomis enarrare potuit. Quidam etenim cadentem a Christianis petrarum cumulo obrutum referunt. Effeminati autem ejus ministri evirati, cum quibus ipse concumbebat, partim valli incendio consumpti, partim ense jugulati, una cum eo interierunt. Nullum certe tempus Christianis calamitosus hoc Nicephori imperio exstitit, adeo ut crudelissimos quosque antecessores suos avaritia, libidine et barbarica prorsus sævitia superarit, quorum singula enarraturus si percurrerim, posteris incredibilia, nobis autem onerosa susciperetur historia; verum ex simbria et limbo panni contextus totus dignoscitur, quod vulgare fert proverbium. Ad spondylorum autem dextram partem letale vulnus accepit filius Nicephori Stauracius, vixque vivus conflictu ereptus plagæ doloribus vehementer exagitatus Adrianopolim pervenit. Porro Stephanus patricius et scholarum domesticus, Theoctisto magistro præserte, Stauracium imperatorem declaravit, et de patris ejus imperandi ratione ad exclaris reliquias, quæ se fuga leto subriperant, orationem habuit, quem illi lætis animis exceperunt. Michael porro europalates salvus e prælio redux, imperatorem salutari se permitteret, plurimum ab 417 amicis rogatus, ob sacramenta Nicephoro et Stauracio a se data, potestatem oblatam recusavit. Huic etiam melioris valetudinis a Stauracio recipiendæ spe fretus Stephanus domesticus fortiter obsistebat, eidem vero Michaeli imperium conferendum sollicitè curabat Theoctistus magister. Stauracio autem sanguinem cum urina emittenti, femora atque crura ita extabuerunt, ut lectica in urbem sit invecus. Huic patriarcha Nicephorus bene affectus Deum placaret, et patris ejus rapinis oppressos consola-

A οὐ μὲν τῷ τῆς σούδας πυρὶ (49), οἱ δὲ τοῖς ²⁰ ἔξοφειν ὠλοντο σὺν αὐτῷ. Τούτου τῆς ἀρχῆς Χριστιανοὶ βαρύτεραν οὐδὲν χρόνῳ ἠτύχησαν. Πάντας γὰρ ἐν πλεονεξίαις καὶ ἀκολασίαις καὶ βαρβαρικαῖς ὀμότησιν ὑπερηκόντισεν τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσαντας, περὶ ὧν κατὰ μέρος διεξιέναι καὶ τοῖς μετέπειτα δύσπιστον καὶ ἡμῖν ἐργῶδες, πλὴν ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ ὕφασμα πρόδηλον, κατὰ τὴν παροιμίαν. Τιτρώσκειται δὲ καὶ Σταυράκιος παῖς αὐτοῦ καιρίως ²¹ κατὰ τοῦ σπονδύλου τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ μόλις τῆς μάχης ἐξῆλθεν ζῶν, καὶ κατέλαβεν τὴν Ἀδριανούπολιν δεινῶς ὑπὸ τῆς πληγῆς κολαφιζόμενος. Στέφανος δὲ πατρικίος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν συμπαρόντος καὶ Θεοκτίστου μαγίστρου ἀνηγόρευσαν ²² Σταυράκιον αὐτοκράτορα, καὶ διελέχθη τῷ περισωθέντι λαῷ κατὰ τοῦ ἰσίου πατρὸς (50), καὶ σφόδρα ἠδύνθησαν. Μιχαὴλ δὲ κουροπαλάτης ἀβλαβῆς περισωθεὶς, πολλὰ παρεκλήθη ὑπὸ τῶν φίλων ἀναγορευθῆναι βασιλεὺς, καὶ οὐ κατεδέξατο διὰ τοὺς πρὸς Νικηφόρον ὄρκους καὶ Σταυράκιον. Τούτῳ Στέφανος δομέστικος ἀντίειπεν ἐλπίδι τῆς ζωῆς Σταυρακίου. Θεόκτιστος δὲ ὁ μάγιστρος συνέτρεχεν περὶ τῆς βασιλείας Μιχαήλ. Σταυράκιος δὲ δι' οὐραν αἰμορραγήσας ἀμέτρως κατεξηράνηθη μηροὺς καὶ σκέλη, φορεῖσις ἐλθὼν ἐν Βυζαντίῳ. Τούτῳ Νικηφόρος ὁ πατριάρχης πάνυ προσκείμενος ²³ συνεβούλευεν ἐξιλεώσασθαι τὸν Θεόν, καὶ τοὺς πλεονεκτηθέντας ὑπὸ ²⁴ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παραμυθίσασθαι, πρὸς δὲ ὁ τῆς πατρικῆς γνώμης γνήσιος κληρονόμος ἔλεγεν, μὴ δύνασθαι πλείω τριῶν ταλάντων ἀποδοῦναι. Ταῦτα δὲ ἦν μικρὸν ²⁵ μῦρον τῶν ἐκείνου ἀδικιῶν. Πλὴν καὶ περὶ ταῦτα ὤκνει, ζῆσαι καραδοκῶν. Ἄσπονδον δὲ ἔχων πατρικὴν γνώμην συχνότερον ἀτιμίαις. Ἐβαλλεν Θεόκτιστον μάγιστρον καὶ Στέφανον δομέστικον καὶ Μιχαὴλ κουροπαλάτην, ἀποστρεφόμενος πάντη καὶ Προκοπίαν τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν, ὡς ἐπιβουλεύσασαν αὐτῷ ταῖς Θεοφανῶ τῆς ²⁶ Ἀθγουόστης ἐπιβουλαῖς ²⁷ (51). Αὐτίκα γὰρ ἡ τέλαινα κατὰ μίμησιν τῆς ἀγίας Εἰρήνης ²⁸ κρατήσιν ἤπιξε τῆς βασιλείας ἄπαις οὖσα. Ὁ δὲ Σταυράκιος ἀνιάτως αὐτὸν ὄρων διακείμενον τῇ γαμετῇ τὴν βασιλείαν ἐσπούδαζε περιποιήσασθαι, ἢ δημοκρατίαν ἐγείραι Χριστιανοῖς ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι κακοῖς. Ἐφ' ᾧ πτοηθέντες Νικηφόρος ὁ πατριάρχης καὶ ὁ Θεόκτιστος μάγιστρος καὶ Στέφανος δομέστικος ἐκ πολλῆς ἔχθρας εἰς φίλαν ἀλλήλοισι καὶ Μιχαὴλ κουροπαλά-

VARIÆ LECTIÖNES.

²⁰ τοῖς add. ex A. ²¹ καιρίως A, κυρίως vulg. ²² ἀνηγόρευσαν A, ἀνηγόρευσεν vulg. ²³ ὁ πατρικίος σφόδρα πρ. A. ²⁴ ὑπὸ A, παρὰ vulg. ²⁵ ἦν μικρὸν A, ἦν τὸ μ. vulg. ²⁶ τῆς add. ex A. ²⁷ ἐπιβουλαῖς, suprascr. ὑποβολαῖς A. ²⁸ τῆς μακαρίας Εἰρ. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) *Ignis valli, reposuit Anastasius.* Sane ξυλνοῖς illis ὄχυρώμασι, quibus Nicephori castra circumsepissime Crummus nupersime relatus est, ipsius jussu ignem suppositum, et evadeadi viam interdiciam suspicor.

(50) *Declamavit adversus patrem suum.* Sic et Anast., nempe totam acceptæ cladis in eum conferens invidiam. **COMBEZIS.**

(51) *Legit Anast., quod et ipsum congruit, ὑπο-*

βολαῖς, Oderat sororem Procopiam velut quæ ei invidias molita esset, Theophanone Augusta illi insidiantes vel, id ei suggerente: nempe marito sinistram eam de sorore opinionem; non ut Procopia Theophanonis consiliis Stauracio fratri insidias molita sit, utest redditum, quo nomine is eam majori quam sororem odio haberet, nedum in illam rerum summam transferre minime cogitaret. Id.

της ἦλθον κατὰ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς A πέμπτης Ἰνδικτιῶνος. Τῇ δὲ ἐσπέρᾳ τῆς πρώτης τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς προσκαλεσάμενος Σταυράκιος ³⁰ Στέφανον δομέστικον ἐπηρώτα, πῶς ἂν δυνηθεῖη ³⁰ ἀγαγεῖν Μιχαὴλ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐκτυφλῶσαι ³¹ αὐτόν. Τοῦ δὲ ³² φήσαντος ἀδύνατον εἶναι τοῦτο ³³ ταύτη τῇ ὥρᾳ διὰ τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν, καὶ τὸ τοῦ ³⁴ τόπου ἀσφαλῆς τῆς οἰκίας αὐτοῦ, παρεκάλει μὴ γνωσθῆναί τινα τὰ λεχθέντα. Ὁ δὲ λόγοις πειθαιὸς πείσας αὐτὸν ἀμεριμνεῖν ³⁵, δι' ὅλης νυκτὸς τὰ περιλειφθέντα ³⁶ τῶν ταγμάτων στρατεύματα συνήγαγεν ἐν τῷ σκεπατῶ Ἱπποδρόμῳ μετὰ τῶν οἰκείων ἀρχόντων πρὸς τὸ ἀναγορεύσαι τὸν αὐτὸν Μιχαὴλ εἰς βασιλέα. Καὶ ἐλθούσης πάσης ³⁷ τῆς συγκλήτου τοῦ ὄρθρου ἐν τῷ παλατίῳ, τοῦτον ἀνηγόρευσαν βασιλέα, ὡς ἐξῆς δηλωθήσεται. Νικηφόρος δὲ ὁ πατριάρχης ἐγγραφὸν ἐξ ἰδιοχείρου παρὰ Μιχαὴλ ἀπήτησεν περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τοῦ ἀναιμάκτους ³⁸ φυλάξαι τὰς χεῖρας ἀπὸ Χριστιανῶν, καὶ περὶ ἱερατικῶν ἀνθρώπων ἢ μοναχῶν, καὶ ὅλων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου, τοῦ μὴ τύπτεσθαι παρ' αὐτοῦ.

ad invicem exercita in concordiam redierunt circa mensis Septembris exitum indictione quinta. Porro mensis Octobris die primo sub vesperam Stauracius Stephanum domesticum ad se accersitum interrogavit, quanam via Michaellem ex sorore sibi levirum oculis, quantocius orbandum domo posset extrahere? quod ille cum ob circumstipantium vires, tum ob incommodam horæ tempestatem, tum denique ob munitissimum domus ejus situm, haud fieri posse responderet, Stauracius eum deprecatus est, ne ista ulli revelaret. Ille verbis ad suadendum compositis a cura hujusmodi alienum esse rogat, mox per totam noctem in tectis Hippodromi locis collectis residuorum agminum reliquiis, eorum duces Michaellem renuntiaturus imperatorem illo convocavit. Senatus insuper palatium diluculo conveniens, imperii potestatem ei committendam decrevit, prout sequentibus declarabitur. Nicephorus autem patriarcha cautionem propria **418** manu scriptam a Michaelle exegit, quod ipse rectam fidem defensurus, manusque a Christianorum effundendo sanguine alienas servaturus esset, hominesque ex sacro clericorum ordine, vel monachos, cæterosque omnes in ecclesiasticum catalogum relatos verberibus et injuriis minime læsurus.

A. M. 6304. — Ῥωμαίων βασιλέως Μιχαὴλ C ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ β', Ἰνδικτιῶν ε', ἡμέρᾳ ε', ὥρᾳ α', Μιχαὴλ ὁ εὐσεβέστατος κουροπαλάτης ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ ὑπὸ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ταγμάτων. Σταυράκιος δὲ τὴν τούτου ἀναγόρευσιν ἀκούσας, αὐτίκα τὴν κόμην ἀποκειράμενος, μοναχικὰ περιεβάλετο ³⁹ ἱμάτια διὰ Συμεῶν μοναχοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ, πολλὰ τὸν πατριάρχην ἐπιδοῶμενος· ὅς ἐλθὼν ἐν τῷ παλατίῳ πολλὰ Σταυράκιον σὺν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ καὶ τῇ ἀδελφῇ παρεκάλουν μὴ λυπεῖσθαι ἐν τῷ γεγονότι· οὐ γὰρ κατ' ἐπιβουλὴν, ἀλλὰ κατ' ἀπόγνωσιν τῆς αὐτοῦ ζωῆς. Ὁ δὲ τῇ πατρικῇ πονηρίᾳ λυτῶν, οὐ προσήκατο ⁴⁰ εἰπὼν πρὸς αὐτόν· *Φίλον αὐτοῦ κρείττονα οὐχ εὐρήσεις*. Ὡρᾷ δὲ τετάρτῃ τῆς ἡμέρας ἐστέφθη Μιχαὴλ ὑπὸ ⁴¹ Νικηφόρου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἀγαλλίασις γέγονεν, καὶ ἐδωρήσατο τῷ πα-

A retræ ac levaret, consulebat, ad quem paternæ sententiæ legitimus successor, se non amplius quam tria talenta restituere posse retulit, quæ injustorum ejus raptorum minima pars erant, quam tamen filius quasi de vita securus reddere cunctabatur. Paternorum insuper morum imitator redditus, cum animo inimicitias reconciliando prorsus aversum se exhiberet, Theoctistum magistrum, Stephanum domesticum et Michaellem curopalatem sæpius contumeliis affecit, Procopiam quoque sororem vehementer aversabatur, quasi Theophanone Augusta ita suadente sibi parasset insidias. Infelix enim hæc femina beatæ Irenes exemplo, continuo in spem potiundi imperii venit, cum sine liberis esset. Stauracius vero ægrotudine remediis omnibus superiore cum se jactatum cerneret, imperio conjugi comparare, vel in populi potestatem reipublicæ totius summam revocare, quæ certe præteritarum calamitatum fuisset summa, studiis omnibus contendebat: qua re Nicephorus patriarcha et Theoctistus magister, quemadmodum et Michael curopalates in metum adducti, ex inimicitia prius

ad invicem exercita in concordiam redierunt circa mensis Septembris exitum indictione quinta. Porro mensis Octobris die primo sub vesperam Stauracius Stephanum domesticum ad se accersitum interrogavit, quanam via Michaellem ex sorore sibi levirum oculis, quantocius orbandum domo posset extrahere? quod ille cum ob circumstipantium vires, tum ob incommodam horæ tempestatem, tum denique ob munitissimum domus ejus situm, haud fieri posse responderet, Stauracius eum deprecatus est, ne ista ulli revelaret. Ille verbis ad suadendum compositis a cura hujusmodi alienum esse rogat, mox per totam noctem in tectis Hippodromi locis collectis residuorum agminum reliquiis, eorum duces Michaellem renuntiaturus imperatorem illo convocavit. Senatus insuper palatium diluculo conveniens, imperii potestatem ei committendam decrevit, prout sequentibus declarabitur. Nicephorus autem patriarcha cautionem propria **418** manu scriptam a Michaelle exegit, quod ipse rectam fidem defensurus, manusque a Christianorum effundendo sanguine alienas servaturus esset, hominesque ex sacro clericorum ordine, vel monachos, cæterosque omnes in ecclesiasticum catalogum relatos verberibus et injuriis minime læsurus.

A. C. 804. — Romanorum imperatoris Michael annus primus.

Hoc anno mensis Octobris die secundo indictione quinta, feria hebdomadis quinta, hora prima, Michael piissimus curopalates a senatu et militaribus ordinibus in Hippodromo imperator salutatus. Stauracius autem imperatoris alterius audita designatione, detonsis illico capillis, monasticum habitum, Symeone monacho ejus consanguineo illum conferente, induit, et patriarchæ opem, ne sibi deficeret, pluribus interpellavit. Patriarcha in palatium profectus, Stauracium ipsum, una cum imperatore et sorore rogantibus, mutuis urgebat precibus, ne insidiis in ejus salutem struendis, sed desperato vitæ ejus statui, quod gestum erat, ascriberet. Is paternæ nequitiae sectaturus exemplum in rabiem actus, respondit: *Amicum meliorem ne non invenies*. Quarta vero diei hora in ambone Magnæ ecclesiæ a Nicephoro patriarcha Michael coronatus est, cum ma-

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ Σταυράκιος add. ex A. ³¹ δυνηθείη A, δυνηθῆ vulg. ³² ἐκτυφλ. A, τυφλ. vulg. ³³ τοῦ δὲ A, αὐτοῦ δὲ vulg. ³⁴ τοῦτο add. ex A. ³⁵ καὶ τὸ τοῦ A, καὶ τοῦ vulg. ³⁶ ἀμεριμνεῖν A, ἀμεριμνῶν vulg. ³⁷ πάσης om. A. ³⁸ ἀναιμάκτως A. ³⁹ περιεβάλετο A, περιεβάλλ. vulg. ⁴⁰ περιλειφθ. A, παραλ. vulg. ⁴¹ ὑπὸ A, παρὰ vulg.

ximo civitatis totius tripudio, ipse vero patriarchæ auri libras quinquaginta, clero viginti quinque donavit. Magnificus enim et ab avaritiæ labe alienus cum esset, omnibus, quos Nicephori cupiditas injuste læserat, opem tulit, et senatum militaresque ordines muneribus suis recreavit. Mensis subinde ejusdem die duodecimo Procopia Augustæ nomen cum corona accepit in Augustei triclinio, donaque quam plurima in senatum contulit. Occisorum insuper bello Bulgarico e thematibus militum uxoribus talenta auri quinque largita est. Stauracii etiam conjugem Theophanem in monasterium retrusum facultatibus auxit, ejus quoque consanguineos sub Nicephoro misere viventes ditavit, eisque inter alia insignem domum, quæ Hebraica nuncupabatur, concessit in monasterium, in quo sepultus est Stauracius. Universos denique patricios, et ordinis senatorii, pontifices, sacerdotes, et monachos, milites, et pauperes, imperatricis urbis cives, et provinciarum incolas beneficiis affecti, adeo ut inexplibilis et immensæ **419** Nicephori avaritiæ, propter quam miseranda sorte interiiit, nullum remaneret vestigium. Ad innumeras autem ejus virtutes et probos mores accessit, quod cum pietate et recta in Deum fide excelleret, eorum, qui se quocunque prætextu, sive legitimo, sive perverso, Ecclesiæ cœli se junxerant, ærumna graviter offenderetur. Quapropter sanctissimum patriarcham, cæterosque omnes, qui pacis commune bonum promovere poterant, assiduis precibus et hortatibus interpellare non desistebat; præ cæteris vero Theodorum Studii præpositum, et Platonem et Josephum Thessalonicæ archiepiscopum Theodori fratrem arciori custodia mancipatos, una cum Studitarum monasterii primoribus, ad concordiam et unitatem revocare studebat, quæ res ei feliciter successit.

Α τριάρχη χρυσίου λίτραις πενήκοντα, καὶ τῷ κλήρῳ εἰκοσι πέντε. Μεγαλόφυχος γὰρ καὶ ἀφιλόργυρος ὢν πάντας παρεμυθήσατο τοὺς ἐκ τῆς " Νικηφόρου πλεονεξίας ἠδικημένους, δωρεαῖς τε τὴν σύγκλητον καὶ τὰ στρατεύματα ἀνεκτήσατο ". Τῇ δὲ εἰς τοῦ αὐτοῦ μνηδ; ἐστέφθη Προκοπία (52) Αὐγούστα ἐν τῷ τρικλίνω τοῦ Αὐγουστέως, καὶ πολλαῖς δωρεαῖς τὴν σύγκλητον ἐφιλοτιμήσατο. Τῶν δὲ ἀνααιρεθέντων ἐν Βουλγαρίᾳ θεματικῶν στρατωτῶν ταῖς γυναίξιν πέντε τάλαντα χρυσίου ἰδωρήσατο, τὴν δὲ γαμετὴν τοῦ Σταυρακίου Θεοφανῶν κατεπλούτισεν μονάσαν, καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς οἰκτρῶς ζήσαντας ἐπὶ Νικηφόρου, ἐν οἷς καὶ ἐπίσημον οἶκον εἰς μοναστήριον, τὰ Ἑβραϊκὰ λεγόμενον, παρέσχεν, ἔνθα Σταυράκιος ἐτάφη. Πάντας δὲ τοὺς πατρικίους καὶ συγκλητικούς, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ μοναχοῦς, στρατευομένους τε καὶ πτωχοὺς, τοὺς τε κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν καὶ ἐν τοῖς θέμασιν κατεπλούτισεν, ὥστε τὴν ἀμετρον φιλαργυρίαν Νικηφόρου, δι' ἣν καὶ κακῶς ὤλετο, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀφανισθῆναι. Πρὸς δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ καλλίστοις " αὐτοῦ τρόποι; εὐσεβῆς καὶ ὀρθοδοξότατος ὢν, ἐλυπεῖτο ἐπὶ τοῖς ἀποσχίζουσι τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας ἐν οἷα δῆποτε προφάσει εὐλόγῃ ἢ ἀλόγῃ. Πολλὰ τε τὸν ἀγιώτατον πατριάρχη καὶ τοὺς δυναμένους συντρέχειν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ παρακαλῶν οὐκ ἔπαυετο. Ἐν οἷς καὶ τὸν " Θεόδωρον τὸν ἠγούμενον τῶν " Στουδίου (53), καὶ Πλάτωνα καὶ Ἰωσήφ ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης ἀδελφὸν Θεοδώρου ἐν φυλακαῖς πικραῖς " συνεχόμενους μετὰ καὶ τῶν προϋχόντων τῆς κατ' αὐτῶν " μονῆ; ἐσπευδεν ἐνωθῆναι; ὃ καὶ πεποίηκεν. Ἀπέστειλεν δὲ καὶ πρὸς τὸν Κάρουλον (54) βασιλέα τῶν Φράγγων περὶ εἰρήνης καὶ συναλλαγῆς εἰς Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Νικηφόρος; ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀπέστειλεν " συνοδικὰ γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ῥώμης; πρὸ τούτου

VARIÆ LECTIONES.

" Legebatur τοῦ. " δωρεαῖς — ἀνεκτ. om. A. " καλλίστοις A, καλοῖς vulg. " οἷς καὶ τὸν A, οἷς τὸν vulg. " Legebatur τοῦ. " πικρῶς A. " κατ' αὐτὸν A. " ἀπέστ. A, ἐπέστ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Nicephori filia, anno superiore memorata. Vide notam sequentem.

(53) Ipse Theodorus de suo Platone: Τὸν δὲ σὺν ἡμῖν ῥοπή τῶν τρηνακῦτα εὐσεβῶς βασιλευσάντων εἰς τὴν οἰκεῖαν ποιμνὴν πάλιν ἀποκαταστήσασα, ὁμολογητὴν ἐαυτοῦ ἀναδείκνυσι. *Hunc nobiscum divina manus eorum favore, qui tum pie rerum potiebantur, in suum iterum restituens gregem, suum confessorem facit.* Reliqua quæ huc spectant, ac auctori notatam unionem, sic prosequitur: Ἡρθῆ ἐκ μέσου τῷ πικάνδαλον, δι' οὗ καὶ ἡ διαφορά πρὸς τὸν ἱεραρχοῦντα. Ἐδυσώπησαν οἱ κρατοῦντες; ἀπελογήσατο ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης, πάντα τὰ γεγεννημένα ἐξ ἐπιηρείας εἶνα; τοῦ βασιλευόντος. Τρηνακῦτα ἡ σύμβασις, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφρωσις. Ὅτι μὴθὲ φιλὸν Θεῷ ἄλλο τι, ὡς τὸ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας καλὸν, ἐπὰν ἡ ὁμόνοια οὐ διαφωνία πίστεως, οὐδὲ ἐντολῆς Θεοῦ παράβασις; οὐδ' οὐ μὴ κανόνος ἀθέτησις ὡς ἡ παρῶσα δέδεικται, ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς τὰ διὰ μέσου χαίρειν ἔασαντας, ὡς ὁμότεροπα τοῖς πάλα; ἐπὶ τῶν Θεοφάνων; Πατέρων συμβεθεκῶσι, καὶ ὡσαύτως οἰκονομικῶς παραπραθαίσι. Μᾶλλον δὲ, ὡς τῆς τούτων ἀκριβοῦς ἐξετάσεως ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῷ ἀδεξάστῳ κριτῇ ταμιζομένῳ; *E medio sublatam*

scandalum, ex quo ortum cum antisite dissidium. Augusti pacem inire rogaverunt; excusavit sanctissimus patriarcha, omnia quæ contigerant ex imperatoris fuisse injuria. Tunc facta concordia, summsque ad eum defuncti officio (siquidem Deo nihil æque ac pacis et concordia bonum placet; modo tamen concordia non sit fidei dissensio, nec mandati transgressio, ac neque regulæ Patribus positæ violatio, nisi isthæc ostensa est) quod nempe nostra attinet, valere jussis quæ intermedia sunt, atque iis quæ olim sub divinis Patribus acciderunt, similique ratione perindulgentiam tantisper neglecta sunt, existunt affinia; quin imo velut exquisitiori horum examinis in futuro ævo incorrupto Judici reservata. Scilicet de promotione ex laicis, ejus toleratæ exstant multa exempla. COMEFTIS.

(54) Legationis hujus meminit Eginhardus ad annum 812, qui in annum succedentem, ob Theophanis calculos septennio miuores, incidit: *Michael gener Nicephori imperator factus, legatos imperatoris Caroli qui ad Nicephorum missi fuerunt, in CP. suscepit, et absolvit; cum quibus et suos legatos direxit, Michalem episcopum, et Arsaphium, atque Theognistum protospatharium; et per eos pacem o Nicephoro inceptam confirmavit, etc.*

γὰρ ἐκωλύετο ὑπὸ Νικηφόρου τοῦτο ποιῆσαι. Τῇ δὲ A
 εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς πέμπτης
 Ἰνδικτιῶνος Μιχαὴλ ὁ γαλιπὸντάτος βασιλεὺς ἔστειψεν
 Θεοφύλακτον ⁸⁹ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς βασιλεία ὑπὸ Νι-
 κηφόρου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς Μεγάλῃς
 Ἐκκλησίας ἡμέρᾳ πέμπτῃ τῆς ἑβδομάδος, καὶ προσ-
 ἤγαγεν πολυτελῆ κόσμον τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, ἐν
 σκεύεσι χρυσοῦ διαλίθοις καὶ τετραβήλοις ἀρχαιο-
 τεύκτοις ⁹⁰ ἐκ χρυσοῦ καὶ πορφύρας λαμπρῶς καθ-
 υρασμένοις καὶ θαυμασταῖς ἀγίαις εἰκόσι πεποικιλ-
 μένοις. Ἐδωρήσατο δὲ καὶ τῷ πατριάρχῃ χρυ-
 σίου ⁹¹ λίτρας κε', καὶ τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ λίτρας
 ἑκατὸν, φαιδρόνας τὴν ἁγίαν ἑορτὴν καὶ τὴν τοῦ
 παιδὸς ἀναγόρευσιν. Ζήλω δὲ Θεοῦ πολλῶ κινή-
 θεις ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς κατὰ Μανιχαίων, B
 τῶν νῦν Παυλικιανῶν, καὶ Ἀθιγγάνων τῶν ἐν Φρυ-
 γίᾳ ⁹² καὶ Λυκαονίᾳ, κεφαλικὴν τιμωρίαν ἀποφηνά-
 μενος ταῖς Νικηφόρου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου
 καὶ ἄλλων εὐσεβῶν εἰσηγήσεσιν (55), ἀνετράπη δι' ⁹³
 ἐτέρων κακοτρόπων ⁹⁴ συμβούλων προφάσει μετα-
 νοίας, ὅπερ ἦν ἀδύνατον τοὺς τῇ πλάνῃ ἐκείνῃ ἐαλω-
 κότας μετανοῆσαι. Ἐδογματίζον δὲ ἀμαθῶς μὴ
 ἐξεῖναι ἱερεῦσιν ⁹⁵ ἀποφαίνεσθαι κατὰ ἀσεβῶν ⁹⁶
 θάνατον, κατὰ πάντα ταῖς θεαῖς Γραφαῖς ἐναντιού-
 μενοι περὶ τοῦτου ⁹⁷. Εἰ γὰρ Πέτρος ὁ κορυφαῖος ⁹⁸
 Ἀνανίαν καὶ Σάπφειραν ἐπὶ ψεύσματι μόνῳ τεθανά-
 τωκεν ⁹⁹, Παῦλος δὲ ὁ μέγας βοᾷ λέγων ¹⁰⁰, ὅτι οἱ
 τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσιν, καὶ ταῦτα
 περὶ σωματικῆς μόνῃς ἀμαρτίας· πῶς οὐκ ἐναντίοι
 αὐτῶν εἶεν οἱ τοὺς πάσης ψυχικῆς καὶ σωματικῆς C
 ἀκαθαρσίας ἐμπλέους καὶ δαιμόνων λατρείας ¹⁰¹ ὑπ-
 ἄρχοντας λυτρούμενοι τοῦ ξίφους; Ἄλλ' ὁ εὐσεβὴς
 βασιλεὺς Μιχαὴλ οὐκ ὀλίγους αὐτῶν ἀπέτεμεν. Σταυ-
 ράκιος δὲ ἐλκωθεὶς ἐκ τῆς καιρίας πληγῆς τὰ περὶ
 τὴν ῥάχιν, ὡς μὴ δύνασθαί τινα προτεγγίσειν αὐτῷ
 διὰ τὴν πολλὴν δυσωδίαν, τέθνηκεν τῇ ια' τοῦ Ἰα-
 νουαρίου μηνὸς τῆς πέμπτης Ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας
 τῷ δοκεῖν μῆνας δύο ἡμέρας ἕξ. Τῇ ιδ' τοῦ ¹⁰² Μαΐου
 μηνὸς ἡμέρᾳ ἕκτῃ, ἔκλειψις ἡλιακὴ γέγονεν μεγάλη
 ἐπὶ ὧρα· τρεῖς ἡμισυ ¹⁰³, ἀπὸ ὀγδόης ὧρας ἕως ὧρας
 ἑνδεκάτης. Καὶ τῇ ιζ' ¹⁰⁴ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐξήλθεν
 Μιχαὴλ κατὰ Βουλγάρων, συνεξελθοῦσης αὐτῷ καὶ
 Πρακοπίας ἕως Τζουλοῦ ¹⁰⁵. Τοῦ δὲ Βουλγάρων ἀρχη-
 γοῦ Κροῦμμου ἐλόnton τὴν Δεβελτὸν πολιορκεῖν, καὶ
 τοὺς ἐν αὐτῇ σὺν τῷ ἐπισκόπῳ μετοικήσαντας ¹⁰⁶,
 προσρύντα ¹⁰⁷ αὐτῷ διὰ πολλὴν κακοβουλίαν τῶν
 παρασυμβούλων τοῦ βασιλέως εἰς ἐπιβουλήν ἐτρά-
 πησαν καὶ ὕβρεις τὰ πλήθη μάλιστα τοῦ Ὀψικίου
 καὶ τῶν Θρακησιῶν· οὗς κατευνάσας Μιχαὴλ δωρεαῖς

A Legatos etiam ad Carolum Francorum regem de-
 stinavit, qui de pace atque matrimonio cum
 Theophylacto ejus filio incundo tractarent, sed et
 Nicephorus sanctissimus patriarcha ad Leonem
 sanctissimum Romæ papam synodicas litteras trans-
 misit; ad hoc enim usque tempus a Nicephoro
 imperatore prohibitus fuerat, quo minus id præ-
 staret. Mensis porro Decembris die vicesimo
 quinto, feria hebdomadis quinta, Michael serenis-
 simus imperator filium suum Nicephori patriarchæ
 opera in Magnæ ecclesiæ ambone imperatorem
 coronavit, tum vero sanctum altare opulentissime
 exornavit vasis aureis gemmatisque, et velis
 quadrangulis ad antiquam formam, ex auro et
 purpura splendide contextis, sanctisque imaginibus
 manus optimæ distinctis. Ad hæc patriarchæ
 viginti quinque auri libras et venerabili cle-
 ro, sanctum Dei festum et filii designationem
 exhilaraturus, centum libras contulit. Zelo
 quoque divino pientissimus imperator motus, in
 Manichæos, qui nunc Pauliciani, et Athinganos e
 Phrygia et Lycaonia capitis pœna Nicephori san-
 ctissimi patriarchæ et aliorum devotorum hortati-
 bus pronuntiata, aliorum male feritorum consiliis,
 pœnitentiæque ab istis ineunda obtentu, ne
 sententiam exsequeretur impeditus est: cum tamen
 fieri nequeat omnino, ut ii, qui in hoc errore
 versati sunt, usquam sincera pœnitentia ducantur.
 Porro isti dogmatum novatores palam asserebant
 sacerdotibus haud licere capitalem sententiam
 adversus impios ferre, sed in eo divinis Scripturis
 adversos simul se proferebant. Etenim si Petrus
 apostolorum coryphæus Ananiam et Sapphiram
 unius mendacii reos morti addixit, nec non Paulus
 liquido testatur, qui talia perpetrant morte dignos
 esse, idque tantummodo pro corporeo delicto,
 nonne apostolorum adversarii atque dissimiles
 erunt, qui homines, tam **420** animæ quam corporis
 impuritate scatentes, et dæmonum obsequio
 mancipatos, gladio divinam ultionem peragenti
 eripunt? Eorum tamen haud paucos pius imperator
 Michael capitis abscissione damnavit. Interea
 Stauracius ulcere ex letali plaga, quam in dorsi
 spinam acceperat, Irritato, adeo ut nullus ob-
 festorem ad eum propius accedere posset, vita
 tandem excessit mensis Januarii die undecimo
 quinta indictione, cum juxta quorundam sensum
 menses duos dies sex imperium tenuisset. Cæte-
 rum mensis Maii die decimo quarto ingens solis

VARIE LECTIONES.

⁸⁹ Θεοφύλ. add. ex A. ⁹⁰ ἀρχαιοτεύκτοις A, ἀρχαιοτάτοις vulg. ⁹¹ χρυσοῦ λίτρας κε' add. ex A.
⁹² ἐν Φρ. A, ἐν τῇ Φρ. vulg. ⁹³ ἐτράπη δὲ καὶ δι' A. ⁹⁴ κακοτρόπων A, κακοβούλων vulg. ⁹⁵ μὴ ἐν
 ἱερ. A. ⁹⁶ ἀσεβῶν A, βούσεβῶν vulg. ⁹⁷ τοῦτου A, τούτων vulg. ⁹⁸ Πέτρος ὁ κ. A, Πέτρ. μὲν ὁ κορ. vulg.
⁹⁹ ἐθανάτωσαν A. ¹⁰⁰ λέγων add. ex A, ἵτεμι οἱ. ¹⁰¹ λατρείας A. ¹⁰² τοῦ add. ex A. ¹⁰³ ὧρας ἕξ καὶ ἡμ. A,
 ὧρας ἐπὶ τὰ α. ¹⁰⁴ τῇ ζ' A. ¹⁰⁵ Τζουροῦλου A. ¹⁰⁶ μετοικήσαντας A, μετοικήσαντος vulg. ¹⁰⁷ προσρύντες
 vulg. edit.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) *Nicephori suasionibus*. Ignatius in Vita S.
 Nicephori scriptis exagitasse tradit per illius tran-
 quillum otium, ac imperatoris auctoritate compescuis-

se: pœnam vero capitis curasse in eos decerni non
 dicit, aut ejus rei meminit. Severior in eos disci-
 plina haud satis e rep. postea cessit. COMBES.

deliquitum horis tribus et media continuis, ab octava nimirum hora ad undecimam duravit. Mensis autem Junii die decimo septimo Michael in Bulgaros profectio suscepta, itineris sociam Tzulum usque Procopiam uxorem habuit. Porro cum Crimmus Bulgarorum dux Debelum obsidione cepisset, oppidanos una cum episcopo ejus se potestati submittentibus in regionem aliam transportavit. Militares autem Michaelis copiae maxime Opsicii et Thracensium, pessimis nefariorum imperatoris consiliariorum hortamentis ad insidias et contumelias se converterunt; quos Michael donis et oratione ad eos habita delinitos in ordinem composuit. Ubi Romani exercitus seditionem et ob belli sive in castris et aperto Marte, sive in praesidiis sustinendi metum eòs tumultuari Bulgari perceperunt, in Thraciam atque Macedoniam latius grassati sunt. Sub id tempus, Anchialo et Berrhœa desertis, insequente, fugam Christiani arripuerunt: Nicæamque et Probatum castrum, et alia quaedam munitiora loca, quemadmodum Philippopolim, Philippos et Strymonem incolentes occasione nacti, in patrias suas fuga se receperunt. Exstitit hæc divina ultio Nicephori insaniam condemnans, qua, quæ præclarissima ejus apud homines æstimata facinora, quibus ipse plurimum gloriabatur, penitus dilapsa evanuerunt. Etenim ut plerasque istorum in opinionibus pravitates, et Paulicianorum et Athinganorum iconoclastarum, Traditarumque hæreses Deo exosas, et pridem serpentes incusare desinam (adulteria quippe, stupra, libidines, perjuria fratrum discordias, rapinas, cæteraque eorum scelera in lucem proferre prætereo) isti certe Constantino homine Deo exoso et ter infelice inter beatos collocato, quasi qui adversus Bulgaros, ob eam, qua præstabat, ut ipsi miseri prædicabant, pietatem, præclare se gessisset; subinde adversus sacras et venerandas imagines, et monasticum habitum linguas exacuebant, eorumdem autem nonnulli, imperatricis urbis incolæ redditi, a synodi œcumenicæ 421 tempore in orthodoxam fidem arma et bella instruebant, ipsique animabus excæcati, Constantini Dei hostis filios, homines Dei ignaros, et cæcitate corporea damnatos, et in Panormo insula custodiæ traditos, noctu secum rapere, et ad militares ordines productos ad imperii solium provehere consiliati sunt,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁴ κα. τ. anl. ex A. ⁶⁵ εικοῦντας vulg. ⁶⁶ ἐλέγχουσα A, ἐλέγξασα vulg. ⁶⁷ οἱ τὰς A. ⁶⁸ μοναχικοῦ ε. ⁶⁹ ἀγαγεῖν A, εἰσάγειν vulg. ⁷⁰ ἀλλ' ὁ K. A, ἀλλὰ K. vulg. ⁷¹ περὶ A, τῆς vulg. ⁷² Ἀφασίαν f. ⁷³ ἐκπεριστάτων A. ⁷⁴ ἀτιμάσαντα A, ἀτιμήσαντα vulg. ⁷⁵ τούτους A, τούτου vulg. ⁷⁶ σιλεντιακῶς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) *Multorumque pravas opiniones (nempe condemnans Dei ultio) qui adversas Deo hæreses late serpentes Paulicianorum, etc., missas facientes, contra divinas ac venerandas imagines, ac monasticum habitum linguas movebant.* Hic planus sensus quem Græca habent, ac Anast. redditus. COMBESIS.

(57) *Regiæ autem urbis cives ad fidem orthodoxam, quæ post synodum œcumenicam obtinuerat evertendam*

καὶ παρανέσει κατεσίγησεν. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ τῆς στάσεως μαθόντες τῶν στρατευμάτων, καὶ οὐκ πτοούμενοι τὸν πόλεμον καὶ τὸν ταξιαῖω ἀτακτοῦσι, πλέον κατίσχυσαν Θράκης καὶ Μακεδονίας. Τότε καὶ Ἀγγιᾶλον καὶ Βεροίην ἀφέντες Χριστιανοὶ, ἔφυγον, μηδενὸς διώκοντες, Νίκαιάν τε καὶ τὸ ⁶⁴ τοῦ Προβάτου κάστρον, καὶ ἄλλα τινὰ ὀχυρώματα, ὡσαύτως καὶ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ Φιλίππους καὶ τὸν Στρυμῶνα οἰκοῦντες ⁶⁵ μέτοικοι προφάσεως δραζόμενοι, ἐν τοῖς ἰδίοις φεύγοντες ἐπαντλήθον. Τοῦτο δὲ ἦν θεομηνία τὴν τοῦ Νικηφόρου μανίαν ἐλέγχουσα ⁶⁶, εἰ ἦν τὰ δοκοῦντα κατορθώματα αὐτοῦ, ἐφ' οἷς ἤυχει, τάχιστα διαπέτωκεν. Καὶ τὰς ⁶⁷ τῶν πολλῶν κακοδοξίας, καὶ τὰς θεομάχους αἰρέσεις (56) πλεοναζούσας Παυλικιανῶν καὶ Ἀθιγγάνων εἰκονοκλαστῶν καὶ Τετραδιτῶν ἀφέντες αἰτιᾶσθαι (ὄψω γὰρ λέγειν μοιχείας καὶ πορνείας, ἀσελγείας τε καὶ ἐπιτοκίας, μισαδελφίας τε καὶ πλεονεξίας, καὶ τῶν λοιπῶν παρανομιῶν) κατὰ τῶν θείων καὶ σεπτῶν εἰκόνων καὶ τοῦ μοναχικοῦ ⁶⁸ σχήματος ἐκίνουν τὰς γλώσσας, μακαρίζοντας Κωνσταντῖνον τὸν θεοδόξικτον καὶ τρισάθλιον, ὡς κατὰ Βουλγάρων ἀριστεύσαντα, εἰ ἦν, ἐκεῖνοι ἀσεβῶς ἔλεγον οἱ τάλανες, εἶχεν εὐσέβειαν. Οἱ δὲ κατὰ (57) τὴν βασιλῖδα πόλιν ὠπλίζοντο τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετὰ σύνοδον οἰκουμένην ἀνατρέπειν, τυφλοὺς βουλόμενοι βασιλεύειν χωρὶς Θεοῦ, οἱ πεπηρωμένοι τὰς ψυχὰς, τοὺς υἱοὺς Κωνσταντίνου τοῦ θεομάχου φρουρούμενους ἐν τῇ Πανόρμῳ νήσῳ κλέψαι διὰ νυκτὸς ἠδουλήθησαν, καὶ ἀγαγεῖν ⁶⁹ εἰς τὸ στρατεύμα· ἀλλ' ὁ Κύριος ⁷⁰ τούτους κατήσχυνεν, διεγείρας Μιχαὴλ τὸν εὐσεβέστατον εἰς ἐκδίκεσιν τῆς ἀληθείας. Διαλεχθεῖς γὰρ τὰ εἰκότα περὶ ⁷¹ πίστεως τοῖς λαοῖς ἀνυποκρίτως, ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν. Καὶ σφὸν διανοηθεὶς, τοὺς πολλοὺς τῶν νεωτεριστῶν δι' ὀλίγων πληγῶν καταπέτησεν, ἐξορίσας καὶ τοὺς Κωνσταντίνου τυφλοὺς παῖδας εἰς Ἀφουσίαν ⁷² (58), ἕνα δὲ τῶν ἐμπεριάκτων ⁷³ ψευδερμητὴν Νικολάου τοῦ Ἐξακτιονίτου συγγόητα εἰκόνα τῆς παναγίας Θεοτόκου ξέσαντα καὶ ἀτιμάσαντα ⁷⁴ ἐγλωσσότμησεν, ὅστις συντέθηκεν σὺν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι· τὸν δὲ τούτους ⁷⁵ σύμφρονα Νικόλαον ἐπαγγειλάμενον μετανοεῖν, ἐπὶ πάντων ἐθιρίμβουσεν, ἐξομολογούμενον τὰ ἑαυτοῦ κακά· καὶ παρέδωκεν αὐτὸν ἐν μοναστηρίῳ πρὸς τὸ μὴ αὐτέξουσιν διαγείν. Τοῖς δὲ λαοῖς σιλεντιακῶς ⁷⁶ ἐπὶ τῆς Μαγναύρας διαλεχθεὶς, τὰ τῆς κατὰ Θεὸν αὐτοῦ εὐ-

se accingebant, volentes in caecos sine Deo transferre terram summam: eoque caeci animo, impii Constantini filios, nempe olim Constantino devoti cives, uti visum in Irene et Tarasio. Id.

(58) *Insulam Propontidos; Ophiussam correctiss dixeris, ad quam Joseph Thessalonicensis, et ejus frater Theodorus Studita exsularunt.*

σεβούς γνώμης ἐφανερώσων ὄγματα. Τοὺς δὲ Ἄθ:γ: γάνους δημεύσας, ἐξορίᾳ παραδέδωκεν⁸¹ διὰ Λέοντος τοῦ⁸² στρατηγού τῶν Ἀνατολικῶν. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ τῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος Θεβίθ κατὰ Χριστιανῶν ἐπεστράτευσεν. Τοῦτω συμβαλὼν Λέων ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς εὐδοκίμησε δισχιλίους καταπράξας, καὶ ἵππους καὶ ἄρματα συλλαβόμενος. Μουαμέδ δὲ ὁ πρῶτος υἱὸς Ἀαρῶν κρατῶν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, συμβαλὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀβδελᾶ κατὰ τὴν ἐνδοτεραν Περσικὴν ἠτήθη· καὶ καταφυγὼν εἰς τὸ Βαγδὰ (59) τοῦτο ἐκράτησεν. Τὴν τε Δαμασκὸν ἄλλος κατέσχευε τύραννος, καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ Ἀφρικὴν δύο κατεμερίσαντο, καὶ τὴν Παλαιστίνην ἄλλος⁸³ ληστρικῶς κατενέμετο.

tentiam agere pollicitem per civium urbis omnium ac ne libere quæ placita forent exsequeretur, in adalocationem ad Magnauram convocato, religiosæ suæ in Deum mentis dogmata cuncta exposuit, adhibita quoque Leonis Orientalium ducis opera, Athinganos publice proscriptos in exsilium amandavit. Indictionis autem quintæ Augusto mense Thebith in Christianos arma movit. Pugna subinde cum eo inita, Leo orientialium agminum dux bis mille ex ejus militibus prostratis, equis etiam enorum et armis captis, ingens ex illa victoria nomen sibi peperit. Cæterum Muamed filiorum Aaron senior, ac gentis imperio potitus, commisso cum fratre Abdella certamine, in Persia Interiore succubuit, arreptaque fuga Bagdam se recipiens, locum occupavit. Damascum vero alius obtinuit tyrannus, et alii duo Ægyptum et Africam inter se partiti sunt, et Palæstinam demum alter prædonis in morem depopulatus est

A. M. 6505. — Τοῦτω τῷ ἔτει (Κροῦμμος ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς⁸⁴ διὰ Δαργαμηροῦ τὰ περὶ τῆς εἰρήνης αὐθὺς πρὸς Μιχαὴλ τὸν⁸⁵ βασιλέα ἐπρεσβεύσατο, ζητῶν τὰς ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Ἀδραμυντινοῦ στοιχηθείσας καὶ Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου σπονδὰς πρὸς Κομάρτιον τὸν κατ' ἐκεῖνο⁸⁶ καιροῦ κύριον Βουλγαρίας· αἱ τοὺς⁸⁷ ὄρους περιεῖχον ἀπὸ Μηλεῶν τῆς Θράκης. Ἐσθῆτά τε καὶ κόκκινα δέρματα ἕως⁸⁸ τιμῆς τριάκοντα λιτρῶν χρυσοῦ· καὶ ἐπὶ τοῦτοις τοὺς πρόσφυγας ἐκατέρωθεν τῶν μερῶν⁸⁹ ἀποστρέφασθαι πρὸς ἐκάτερον, κἂν τύχῃσιν ἐπιβουλεύοντες ταῖς ἀρχαῖς. Τοὺς δὲ ἐμπορευομένους εἰς ἐκατέρας τὰς χώρας διὰ σιγγιλίων (60) καὶ σφραγίδων συνίστασθαι τὰ προσόντα αὐτοῖς (61), καὶ εἰσκομίζεσθαι τοῖς δημοσίοις λόγοις. Ἐγράψεν δὲ καὶ⁹⁰ κατακρίσεις (62) πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι *Ei μη*

A Verum Dominus ipsos cum dedecore conspescuit, qui piissimum Michaellem ad veritatem vindicandam excitavit, qui cum audenter et simulatione rejecta congruentem de fide sermonem ad milites habuisset, ad imperantem urbem iter convertit, ubi solerti consilio inito, novatorum quam plurimos plagis haud multis inflitis deterruit, et Constantini filios oculis pridem orbatos Aphasiam in exsilium deportari jussit. Uni porro ex istis planis falsario eremitæ Nicolai Hexacionitæ in edendis præstigiis symmistæ, sanctissimæ Dei Genitricis imaginem abradere et contumeliis afflicere auso linguam præscidit, qui animæ simul et corporis interitu raptus est, sententiæ vero morumque sodalem Nicolaum pœnitentiam agere pollicitem per civium urbis omnium oculos crimina sua publice fateri coactum traduxit, in monasterium retrusit. Universo autem exercitui

A. C. 805. — Hoc anno Crummus Bulgarorum princeps Dargamerum legatum cum imperatore Michaelle tractaturum misit, conditionesque Comersio tunc temporis Bulgariæ domino concessas, ac sub Theodosio Adramytino et Germano patriarcha ictas adimpleri postulavit. Eæ porro ditionibus utriusque principis limites præfigebant a Thraciæ Meleonis, vestes 422 rubrasque pelles ad auri librarum triginta pretium dandas, insuper ex utraque parte fugitivos utrique principi mutuo restituendos, licet in rempublicam perduelles forent, mercaturam inter utramque ditionem exercentes res suas venales litteris et sigillis commendatas et firmatas in publicas rationes inferre deberent. Scriptis præterea minis imperatorem contestatus, *Nisi*

VARIE LECTIONES.

⁸¹ παρέδωκεν A. ⁸² τοῦ add. ex A. ⁸³ ἄλλος] ἕτερος A. ⁸⁴ ἀρχηγὸς A, στρατηγὸς vulg. ⁸⁵ τὸν a d. ex A. ⁸⁶ ἐκεῖνο A, ἐκεῖνου vulg. ⁸⁷ τοὺς add. ex A. ⁸⁸ ἕως add. ex A. ⁸⁹ τῶν μερῶν om. A. ⁹⁰ καὶ post δὲ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(59) Ita Græci codices evincti. Anastasius et Miscella *Bagda*. Recentiores *Bagdat* pronuntiant. Abraham Ecchellensis in *Historia Saracenicâ*: *Abugiasfar Abd-alla* (ultimus est hujus nominis a Theophane inter Arabum principes sive caliphas recensitus) construxit *Bagdadum*, sive *Babylonem* et incoluit eam anno centesimo quadragesimo quinto.

(60) Haud sigillum modo, sed et diploma, cui solet apponi, τὸ σιγγίλιον refert. Σιγγίλιον namque, σφραγίς, sigillum, et principis character adjuungitur. Ipsi textus a Meursio in medium adducti id convincunt. Isacii Comneni Const. Καθὼς καὶ ἐν τοῖς σιγγιλίοις τῶν παλαιῶν ἀναγράφονται· *Prout in veterum diplomatibus refertur*. Constantini *De administr. imp.* δεδωκὼς περὶ αὐτῶν καὶ σιγγίλιον ἐν τῇ αὐτῇ μητροπόλει· *dato in ipsa metropoli diplomate*. Methodii in epist. ad Zygomalam, τὰ γὰρ παλαιὰ διὰ χρυσοβούλλων καὶ σιγγιλίων διακρίθηντα, *Quæ quop-*

aam per aureas bullas, et diplomata dijudicata.

(61) Ante καὶ εἰσκομίζεσθαι liquet esse lacunam: neque enim mercatoribus, qui sub sigillis ac fide publica advectas merces repræsentant, congruit, ut illæ in publicas rationes inferantur, quod est lisco addici. Suppl. ergo ex Anast., *si qui vero sine signaculis inventi fuissent, diriperentur, et in publicas rationes inferrentur*: qua fere pœna mutantur, qui furtive merces invehunt. *Comensis.*

(62) *Sed et conceptum decretum misit.* Quam sic severe notat sententiam Theophanes, ut non essent reddendi profugi, essetque illorum causa bellum suscipiendum, etiam deinceps CP. probata fuit, spreta illa Theophanis contraria, quam etiam anonymus continuator brevi producendus multis tætur ac laudat. Potuisset forsitan auctor mitior esse in præclerissimum fidei pugilem, totiusque religionis columen Theodorum Studitam. *Id.*

tuο ipsiς iudicio in Mesembriam obsidionem parabo. A illis acceptis, imperator improborum consiliis ductus pacem admittere detrectavit. Falsæ quippe pietatis obtentu, dicam melius ignorantia, quæ rem communem perderet, ductu, consultores isti sinistri suggerebant, fugitivos minime restituendos, ac in datæ sententiæ argumentum evangelica Domini auctoritate prolata, *Ad me accedentem*, aiebant, *non ejiciam foras* c. Medio vero mensis Octobris decursu aciem instruxit Crummus adversus Mesembriam, machinis ad urbis expugnationem adductis, quarum usum a Nicephoro Christianorum profligatore ex occasione hujusmodi acceperat. Arabem enim quemdam arte mechanica præstantem, et in ea versatissimum ad ecclesiæ baptismum accedentem militiæ ascripserat, et Adrianopoli sedem assignaverat. At cum pro merito nec expectatam mercedem, nec beneficium viro impertiretur, quin imo stipendorum parte truncata spe defraudaret, et ad querelas compulsus etiam duris verberibus castigasset, ille desperatione actus, ad Bulgaros profugit, et condendarum machinarum artem omnem eos edocuit. Machinis igitur istiusmodi Crummus instructus, nemine ex inertia vecordiaque vires adversas opponente, intra mensis finem urbe potitus est. Imperator in mentis angustiam coniectus, mensis Novembris Kalendis, patriarcha ad colloquium advocato, de componenda cum hostibus pace consilium quærebat. Aderant conventui Nicænus et Cysicenus metropolitæ, et ex pravis consiliariis manus haud contemnenda. Ac patriarcha quidem et metropolitæ imperatoris sensum secuti pacem amplectabantur, sed improbi consilarii una cum Theodoro Studii præposito, eversis contrariæ sententiæ dictis, eam rejiciebant, confirmantes *pacem quæ Dei mandata rescindat non esse admittendam*. [Istud enim, *Venientem ad me non emittam foras* c, Dominus decrevit], aiebant, quæ proferrent, et in cujus argumentum hæc producenda vere nescii. Primo quidem quoniam nemine ex eis ad nos transfugiente, eos qui intra aulam erant, cum ipsos pace composita servare possemus, prodidimus. Secundo quia licet **423** quidam ex eis pauci transfugerint, plurium certe potius, ejusdemque nobiscum nationis et sanguinis consortium satagere, quam incertis quibusdam nobis propositis ficto quasi ditescere decebat. Plures enim quam paucos servare Deo magis gratum est. Igens autem damnum levissimæ accessionis spe sibi compare dementiam recte dixeris: et qui nullam de domesticis sive familiaribus curam gerit, is Paulo quidem

c Joan. vi, 37.

σπεύσει ¹¹ πρὸς εἰρήνην, τῷ κριματί σου παρατίσσομαι κατὰ Μεσημβρίας. Ταῦτα δεξιμένοις ὁ βασιλεὺς ταῖς τῶν κακοσυμβούλων ¹² εἰσηγγέσσειν οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην. Εὐσεβείας γὰρ δῆθεν ψεύδους, μᾶλλον δὲ ἀμαθίας, καὶ περὶ τὸ κοινὸν ἀπωλείας οἱ παρασυμβουλευταὶ ἐφασκον ὅτι οὐ δεῖ τοῦ προσφεύγοντος ἀποδιδόσθαι, ἐπιφθεγγόμενοι εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ εὐαγγελικὸν τοῦ Κυρίου λόγιον ¹³, ὅτι τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ¹⁴ ἔξω. Μεσοῦντος δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς παρετάξατο ὁ ¹⁵ Κροῦμμος κατὰ Μεσημβρίαν ¹⁶ ἐν μηχανήμασι μαγγανικῶν καὶ ἐλεπόλειων, ἃ τῇ προφάσει Νικηφόρου ¹⁷ τοῦ καταλυτοῦ τῶν Χριστιανῶν μεμάθηκεν (65). Ἄραβα γὰρ τινα προσελθόντα τῷ βαπτίσματι: πάνυ ἐμπειρον μηχανικῆς ὑπάρχοντα στρατεύσας, ἐν Ἀδριανουπόλει κατέστησεν, μηδεμίαν κατ' ἀξίαν ἀντίληψιν εἰς αὐτὸν ἢ εὐεργεσίαν ποιήσας, ἀλλ' ἢ μᾶλλον καὶ τὴν ῥόγαν αὐτοῦ κολοβώσας, τὴν δὲ γογγύσαντα ἔτυψεν σφοδρῶς· ἀπονοηθεὶς ¹⁸ δὲ ἐπὶ τούτῳ, προσέφυγεν τοῖς Βουλγάροις, καὶ ἐδίδαξεν αὐτοὺς πᾶσαν μαγγανικὴν τέχνην. Ἐν τούτοις παραταξάμενος ¹⁹, μηδενὸς ἀντιταξαμένου διὰ πολλὴν ²⁰ σκαιότητα, δι' ὅλου τοῦ μηνὸς παρέλαθεν αὐτήν. Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς προεκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην, περισταθηεὶς ²¹ ἐβουλεύετο περὶ εἰρήνης· παρήσαν δὲ καὶ μητροπολίται ²², ὁ τε Νικαίας καὶ ὁ Κυζίκου, συμπαρόντων καὶ τῶν παρασυμβούλων. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης καὶ οἱ μητροπολίται σὺν τῷ βασιλεὶ τὴν εἰρήνην ἠπάλλοντο· οἱ δὲ κακοὶ σύμβουλοι σὺν Θεοδώρῳ τῷ ἡγουμένῳ ²³ τῶν Στουδίου ταύτην ἀνέτρεπον, φάσκοντες· Ἐπ' ἀνιτροπῇ τῆς θείας ἐπιτολῆς οὐ δεῖ ἀσπάζεσθαι τὴν εἰρήνην. Τὸν γὰρ ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ²⁴ ἔξω, ὁ Κύριος ἀπεφίησεν, μὴ εἰδότες, μήτε ἀλέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβιβαιούνται· πρῶτον μὲν ὅτι μηδενὸς πρὸς ἡμᾶς ἐξ αὐτῶν προσφεύγοντος, ἡμεῖς τοὺς ἔσω τῆς αὐλῆς προδεδώκαμεν, δυνάμενοι τούτους εἰρηνεύοντες περισώσασθαι ²⁵. δευτέρον δὲ ὅτι, εἰ καὶ προσέφυγόντινες σπάνιοι, τὴν τῶν πλειόνων μᾶλλον καὶ ἐμφύλων σωτηρίαν ἐχρῆν πραγματεύσασθαι, ἢ ἐπ' ἀδύλοις καὶ ἀφανέσι ²⁶ πλουτεῖν. Φίλον γὰρ θεῶν πλείστους ἢ ὀλίγους σίξεσθαι. Τὸ δὲ ζημιουῖσθαι πλείστα διὰ μικρὸν κέρδος πρώτης ἀνοίας. Ἄλλὰ καὶ ὁ ²⁷ περὶ τοὺς οικεῖους ἀπρονοήτως διακειμένος, τὴν πίστιν, κατὰ Παῦλον, ἤρνηται, καὶ χεῖρων ἀπίστου κρίνεται. Πρὸ δὲ καὶ μετὰ τῶν μισούντων τῆς εἰρήνης ²⁸ ἤμην· εἰρηνικὸς, εἰ μὴ που καὶ Παῦλος κατὰ Δαβὶδ οὗτοι σφοδρότεροι; τίς δὲ Γερμανοῦ τοῦ τρισμάκαρος σφώτερος; νῦν, εἰ μὴ κατὰ τὴν ²⁹ ψυχλοβροσίῃσι· εἰ κακοὶ παρασύμβουλοι, οἱ τὴν εἰρήνην

VARIE LECTIONES.

¹¹ σπεύσει A, σπεύση vulg. ¹² κακοσυμβούλων A e f, κακοβούλων vulg. ¹³ λόγιον A, λόγων vulg. ¹⁴ ἐκβάλω A, ἐκβάλω vulg. ¹⁵ ὁ add. ex A. ¹⁶ Μεσημβρίαν A, Μεσημβρίας vulg. ¹⁷ Νικηφ. A, τοῦ Νικ. vulg. ¹⁸ ἀπονοηθεὶς A, ἀπορήθεὶς vulg. ¹⁹ παραστησάμενος A. ²⁰ διὰ πολλὴν A, διὰ τὴν πολλ. vulg. ²¹ περισταθηεὶς f. ²² καὶ μ. A, οἱ μ. vulg. ²³ τῷ ἡγ. τῶν A, ἡγ. τοῦ vulg. ²⁴ οὐ μὴ ἐκβάλω A, οὐκ ἐκβάλω vulg. ²⁵ περισώσασθα: A, περισώσαι vulg. ²⁶ καὶ ἀφανέσι vulg. ²⁷ καὶ ὁ add. ex A. ²⁸ τὴν εἰρ. A, εἰρ. vulg. ²⁹ τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(65) Ad annum Nicephori 7, pag. 410; de illo superius agitur.

κωλύσαντες; Ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην γέγονε τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ¹⁴, ὡς εἴρηται. Τῇ δὲ τετάρτῃ τοῦ αὐτοῦ ¹⁵ μηνὸς ὤφθη κομήτης ἐν σχήματι λαμπρῶν δύο σεληνίων ¹⁶ ἐνωθέντων καὶ πάλιν διαρρήθτων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ ἀκεφάλου ἀνδρὸς ¹⁷ διέπλασιν τυπωθῆναι. Καὶ τῇ ἑπαύριον ἢ περὶ τῆς ἀλώσεως Μεσημβρίας ἦλθεν ἡμῖν ἐλεεινὴ φάσις ¹⁸ πάντας πτοῦσα διὰ μειζόνων κακῶν ἀπεκδοχῆν. Εὐρόντες γὰρ αὐτὴν οἱ ἐχθροὶ πεπλησμένην πάντων τῶν ὀφειλόντων πρὸς κατοίκησιν ἀνθρώπων παρῆναι πραγμάτων, ταύτην ἐκράτησαν σὺν τῇ Δεσελτῷ, ἐν οἷς καὶ αἰφῶνας χαλκοῦς εὗρον λς', καὶ τοῦ δι' αὐτῶν ἐκπεμπομένου ¹⁹ ὕγρου πυρὸς οὐκ ὀλίγον, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου πλῆθος. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ Παλαιστίνην Χριστιανῶν μοναχῶν καὶ λαϊκῶν κατέκ πάσης Συρίας τὴν Κύπρον κατέλαβον, φεύγοντες τὴν ἄμετρον κάκωσιν τῶν Ἀράβων. Ἀναρχίας γὰρ καθολικῆς κατασχούσης Συρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Ἀφρικὴν καὶ πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ ²¹ ἀρχὴν, φόνοι τε καὶ ἀρπαγαὶ καὶ μοιχευαί, ἀσέλγειαί τε καὶ πᾶσαι πράξεις θεοστυγεῖς ἐν κώμας τε καὶ πόλεις ὑπὸ τοῦ θεολέτου ²⁰ αὐτῶν ἔθνους ἐπράττοντο. Οἱ τε κατὰ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν σεβάσμιοι τόποι τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, τοῦ Κρανίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐβεβηλώθησαν. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ κατὰ τὴν ἔρημον διαδόητοι λαοὶ τοῦ Ἁγίου Χαρίτωνος (64) καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα, καὶ τὰ λοιπὰ μοναστήρια καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἡρμηώθησαν. Καὶ οἱ μὲν ἀνῆρέθησαν μαρτυρικῶς, οἱ δὲ τὴν Κύπρον κατέλαβον, καὶ ἐκ ταύτης τὸ Βυζάντιον, οὗς Μιχαὴλ ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς καὶ Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης φιλοφρόνως ²² ἐξένισαν. Τοῖς μὲν γὰρ ἔλθοῦσιν ἐν τῇ πόλει μοναστήριον ἐπίσημον ἐδωρήσαντο ²³. τοῖς δὲ κατὰ τὴν Κύπρον ἐναπομείνανσι μοναχοῖς τε καὶ λαϊκοῖς τάλαντον χρυσοῦ ἀπέστειλαν, καὶ παντοῖα τούτους ἐθεράπευσαν. Ἦν μὲν οὖν Μιχαὴλ εἰς πάντας χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, περὶ δὲ τῆς τῶν ²⁴ πραγμάτων δικιχέσεως ἀκιδέρνητος, δεδολυμένος Θεοκτίστῳ μαγίστρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀρχουσιν. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ δύο Χριστιανῶν ἐκ Βουλγαρίας φυγόντων, ἐμήνυσαν τῷ βασιλεῖ Κροῦμμον λοχῆσαι σπεύδοντα τοὺς ἐν τῇ θράκη ἀθρόως. Καὶ τῇ 1^ῃ τοῦ μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως, καὶ Θεοῦ προνοίᾳ ἀπρακτος ἀνέστρεψεν Κροῦμμος οὐκ ὀλίγους ἀποβαλὼν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν Ἀδριανούπολιν καταλαβὼν, καὶ διευθετήσας τὰ κατ' αὐτὴν, ἀνέστρεψεν μετὰ χαρᾶς. Καὶ ἀνελθὼν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐπιτελέσας αὐτοῦ τὰ μνημόσυνα ἅμα

A *judice fidem abnegat, et infideli deteriore se præstat : quo vero loco reponendum illud, cum iis qui pacem oderant, pacem ego agebam ; nisi forte Paulo et Davide sapientiores esse se prædicent ? vel quis ter beato Germano prudentior, nisi forte isti ex fastu animæ pernicioso pessimi consiliarii, qui paci conficiendæ impedimentum opponere non sunt veriti ? Ista, ut præmisimus, Novembris die primo gesta sunt. Mensis autem ejusdem die quarto cometes visus est lunarum duarum ad invicem junctarum formam referens, quæ rursus ab invicem se junctæ, et in varias formas figuratæ, in hominis capite truncati speciem desierunt. Insequenti die infelix nuntius de Mesembriæ clade ad nos delatus est, qui omnes ob graviorum malorum expectationem perterruit. Eam enim honorum omnium ad commodam habitationem necessariorum copia referam comperientes, una cum Debelto cepere, quibus in locis siphones ærei triginta sex, atque ignis liquidi per eos emittendi, necnon auri argentive vis immensa reperta est. Eodem etiam anno Christiani plurimi, cum monastici, tum laici ordinis ex Palæstina et universa Syriâ, intolerandum Arabum jugum illatamque sibi vexationem fugientes, Cyprum se receperunt. Cum enim imperandi jus universum, et potestatis legitime gubernantis ordo per Syriam, Ægyptum, Africam, et universam Arabum ditionem divulsus ac penitus prostratus jaceret, cædes, rapinæ, adulteria, libidines, omnia denique scelera Deo odiosa, tam in plagis, quam in ipsis civitatibus ab ista gente cælitus profliganda admittebantur. Tum vero in sancta Christi Dei nostri civitate, sanctæ resurrectionis et Calvariæ veneranda loca, nec non alia quæque sacra vestigia profanata sunt; celebresque illæ per desertum positæ Lauræ, SS. Charitonis et Sabbæ, reliquaque monasteria et ecclesiæ cunctæ desolatæ, et Christianorum quidem nonnulli vitam martyrio commutarunt, alii Cyprum fuga lapsi, ex ea Byzantium petierunt, quos piētissimus imperator Michael et sanctissimus patriarcha Nicephorus sollicitis charitatis operibus relevandos curarunt. In urbem enim 424 confluentibus monasterium insigne dedit incolendum, ad eos autem qui in Cypro se continuerunt, monachis ex æquo et laicis auri talento destinato, cunctos sedulo cultu prosecutus est. Ingenii siquidem humani, et in lenitatem propensi Michael exstitit, rerum licet administrandarum inexpertum prorsus se præstitit : quippe qui Theoctisto magistro cælerisque proceribus*

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ μηνὸς add. ex A. ¹⁵ τοῦ αὐτοῦ A, τοῦ Αὐγούστου vulg. ¹⁶ σεληνίων A, σεληνῶν vulg. ¹⁷ ὡς καὶ ἀκεφάλου ἀνδρὸς A, καὶ εἰς ἀκέφαλον ἀνδρα vulg. ¹⁸ φάσις A, φαῦσις vulg. ¹⁹ ἐκπεμπομένου A, ἐκπεπομένου vulg. ²⁰ αὐτοῦ A, αὐτῶν vulg. ²¹ θεολέτου A, θεολέστου vulg. ²² ἐπράττοντο A, ἐπράττετο vulg. ²³ φιλοφρόνως A, φιλοπόπως vulg. ²⁴ ἐδωρήσαντο — ἀπέστειλαν — ἐθεράπευσαν A, ἐδωρήσατο — ἀπέστειλεν — ἐθεράπευσεν vulg. ²⁵ τῶν add. ex A.

JAC. GOARÏ NOTÆ.

(64) Hæc ad Bethleem et Rachelis sepulcrum extracta, quam vidisse se Georgius Syncellus testatur pag. 57. Laura porro majus monasterium est, et cellarum ab invicem dissitarum et per æqua

spatia distributarum ordinata collectio : qualis Camaldulensium vel Cartusianorum. Cyrillus in S. Sabæ Vita : nos quoque ad memoratum Syncelli locum, et ad pag. 239.

servili more se submlteret. Porro mense Februario Christiani duo ex Bulgaria fuga lapsi, Crummu ex improvise Thraciam devastare consiliatum imperatori nuntiaverunt. Mensis autem ejusdem die decimo quinto imperatore profectionem suscipiente, Crummu, Deo ita provide disponente, multis exercitus sui desideratis, infecta re pedem in propriam ditionem retulit. Imperator vero Adrianopolim se conferens, rebus in ea secundum ordinem compositis, cum gaudio Cpolim reversus est. In sancti subinde patriarchæ Tarasii monasterium una cum Procopia Augusta profectus, defuncti memoriæ justis parentatis, sacrum ejus sepulcrum laminis argenteis pondo nonaginta quinque librarum circumtexit. Cæterum Mesembria Romanis erepta, imperator pacis condiciones a Crummo oblatis repudiavit, exercitum ex thematibus cunctis collectum in Thraciam jussit trajicere, quod cuncti moleste ferre, maxime Cappadoces atque Armeniaci. Imperatorem itaque militares copias urbe educentem, Procopia Augusta usque ad aquæductum juxta Heracliam prosecuta est, quod milites ægerrime passi, imperatorem conviciis et contumelliis palam incessebant. Maii porro mensis die quarto solis defectio contigit, ipso secundum horoscopum ad gradum Tauri duodecimum exoriente, ex quo terror ingens militum animis incubuit. Imperator autem ducibus et militaribus ordinibus eductis, Thraciam obambulare, sed neque Mesembriam aggredi, neque profligandis hostibus necessarium quippiam moliri ausus est: insanis nimirum consiliariorum suorum sermonibus fidem adhibens, qui cum artis bellicæ rudes plane essent, hostem in eum minime processurum affirmabant, sed potius in propria regione semper consessurum. Porro provincialium rebus necessariis destitutorum, rapinisque et invasoribus oppidanis vexantium barbarica excursionem gravior multo damnosiorque existit adventus. Sub mensis autem Junii principium Crummu Bulgarorum princeps, aciebus ad pugnam paratis, Christianorum exercitum numerosissimum esse suspicatus, in Romanos movit, et ad Bersiniciam tricesimo circiter lapide ab imperatoris castris sua posuit. Tum vero Leo 425 Orientalium dux et patricius, et Joannes cognomento Aplaces Macedoniæ dux ac pariter patricius, ad pugnam committendam expediti, et animis incitati, a perversis imperatoris consiliariis præpediti sunt. Urbe autem universa una cum suo pontifice preces ac processiones ad sanctorum Apostolorum peragente, quidam ex impiis sectatoribus hæreseos, quam Deo exosus Constantinus tenuit, imperialium sepulcrorum, nemine propter turbæ frequentiam advertente, portam, vecte in eam impulso dere-

A Προκοπία τῇ Αὐγούστῃ, ἀργυροπετάλω²² λετρών ἐνενήκοντα πέντε τὸν ἱερὸν αὐτοῦ τάφον ἤμφρασεν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν²³ Μεσημβρίας ἀπειπῶν ὁ βασιλεὺς τὰ πρὸς εἰρήνην Κρούμμου, ἐκ πάντων τῶν θεμάτων στρατολογήσας, πρὸ τοῦ ἕαρος εἰς τὴν Θράκην περαιούσθαι ἐκέλευσεν· ὥστε πάντας δυσχεραίνειν, μάλιστα τοὺς Καππαδόκας καὶ Ἀρμενιᾶκούς. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξεληθόντος μετὰ τῶν ταγματῶν μηνὶ Μαίῳ συνεξῆλθεν πάλιν καὶ Προκοπία ἡ Αὐγούστα²⁴ ἕως τῶν Ἀκιδούκτου πλησίον Ἡρακλείας. Τὰ δὲ πλήθη ἐπὶ τούτῳ²⁵ δυσχεραίνοντα εἰς δυσφημίαν καὶ λοιδορίαν ἐτρέπησαν κατὰ Μιχαήλ. Τῇ δὲ δ' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἔκλειψις ἡλίου γέγονεν περὶ τὴν δωδεκάτην μοῖραν τοῦ Ταύρου κατὰ τὸν ὕροσκόπον ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου· καὶ πολλὸς φόβος ἐπέσε τοῖς ὄχλοις. Ὁ δὲ βασιλεὺς περιεπόλευσε τὴν Θράκην σὺν τοῖς στρατηγῶσι καὶ τοῖς στρατεύμασι, μήτε κατὰ Μεσημβρίαν²⁶ ἀπερχόμενος, μήτ' ἄλλο τι τῶν ὑπερλότων εἰς καθάρσεις ἐχθρῶν διαπραττόμενος, ἀλλ' ἢ μόνον περθόμενος λόγους ματαίους τῶν ἀπειροπόλεμων αὐτοῦ συμβούλων φασκόντων μὴ τολμᾶν τὸν ἐχθρὸν κατ' αὐτοῦ ἔλθειν ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρῃ καθεζομένου. Καὶ τὴν βαρβαρικῆς ἐφόδου βαρυτέρα ἢ τῶν ὁμοφύλων πληθὺς, ἀπορουμένω εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, καὶ ἀρπαγαῖς καὶ ἐπιβάσεσι λυμαينوμένων τοὺς ἐγγχωρίους. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐξῆλθεν Κρούμμος²⁷ ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς σὺν τοῖς ἰδίῳις στρατεύμασι, ὑφορώμενος τὰ τῶν Χριστιανῶν πολλὰ εἶναι σφόδρα. Ἐτρατοπεδεύσας δὲ εἰς Βερνικίαν ὡς ἀπὸ σημείων τριάκοντα τοῦ βασιλικῆς φασάτου, Λέων ὁ τῶν Ἀνατολικῶν πατρικίος καὶ στρατηγός, καὶ Ἰωάννης πατρικίος καὶ στρατηγός Μακεδονίας, ὁ Ἀπλάκης, πολλὰ προθυμούμενοι τούτους πολεμῆσαι, ἐκωλύθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ τῶν κακοσυμβούλων²⁸. Τῆς δὲ πόλεως λιτανευούσης μετὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τινὲς τῶν δυσσεβῶν τῆς μιαρᾶς αἰρέσεως τοῦ θεοστυγοῦς Κωνσταντίνου μοχλεύσαντες τὴν πύλην τῶν βασιλικῶν τάφων, μηδενὸς προσέχοντος διὰ τὴν συνοχὴν τοῦ ὄχλου, ἀθρόως ἀνοιχθῆναι μετὰ τινος κτύπου παρεσκύασαν, ὡς ἐκ θείας τινὸς στρατοῦργίας· καὶ ἔνδον ἐσπηδῆσαντες, προσέπιπτον τῷ τοῦ πλάνου μνήματι τοῦτον ἐπικαλούμενοι, καὶ οὐ θεὸν, Ἀνάστηθι, λέγοντες, καὶ βοήθησον τῇ πολιτείᾳ ἀπολλυμένῃ· διαφημίσαντες, ὅτι ἀνέστη ἐφίππος, καὶ πορεύεται πολεμῆσαι Βουλγάρους ὁ τάρταρον οἰκῶν μετὰ δαιμόνων. Τούτους συλλαβόμενος ὁ τῆς πόλεως ὑπαρχος²⁹ τὸ μὲν πρῶτον ἐψεύδοντο θεῶθεν αὐτομάτως τὰς τῶν τάφων πύλας ἀνεψῆχθαι· παραστάντες δὲ τῷ ἐπαρχικῷ βήματι, καὶ περὶ τὴν μαρτυρίαν ὁκλάσαντες, τὸ τῆς μοχλεύσεως ὄραμα πρὸ πάσης ἐξείπον³⁰ τιμωρίας· οὗς ἄξιως μοχλεύσας πομπῇ δημοσίᾳ παρέπεμφεν ἀναβούωντας τῆς τιμωρίας τὴν

VARIÆ LECTIÖNES.

²² ἀργυροπετάλω Ἄ, ἀργυροπετάλων vulg. ²³ ἄλωσιν Ἀ, ἀνάλωσιν vulg. ²⁴ καὶ Πρ. ἡ Αὐγ. Ἀ, ἡ Πρ. Αὐγ. vulg. ²⁵ τούτῳ τούτο Ἀ, πούτου vulg. ²⁶ Μεσημβρίαν Ἀ, Μεσημβρίας vulg. ²⁷ Κρ. Ἀ, ὁ Κρ. vulg. ²⁸ κακοσυμβούλων Ἀ, κακῶν συμβούλων vulg. ²⁹ ἐπαρχος Ἀ. ³⁰ ἐξείπον Γ.

πρόφασιν. Οὕτω γὰρ ὁ τῆς κακίας εὐρετῆς διάβολος τοὺς στρατευομένους ἐξεπαίδευσεν, ὡς μὴ αἰτιῶσθαι τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, ἀλλὰ τὴν ὀρθόδοξον καὶ πατροπαράδοτον πίστιν, καὶ τὸ τῶν μοναστῶν ἱερὸν σχῆμα, τὸ τῆς κατὰ Θεὸν φιλοσοφίας γυμνάσιον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ταῦτα βλασφημούντων σχήματι μόνον ἦσαν Χριστιανοί, τῇ δὲ ἀληθείᾳ Παυλικιανοί· οἵτινες μὴ³¹ δυνάμενοι τὰ μυστὰ ἑαυτῶν δόγματα παρεμφαίνειν, τῇ τοιαύτῃ προφάσει τοὺς ἁμαθείς παρενόθευον, Κωνσταντῖνον τὸν Ἰουδαϊοφρονα μακαρίζοντες, ὡς προφήτην καὶ νικητὴν, καὶ τὴν κακοδοξίαν αὐτοῦ ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσπασόμενοι. Τῇ δὲ κβ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς παραταξάμενοι, Χριστιανοὶ τε καὶ Βούλγαροι οὐ μακρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως, πταίουσι μὲν οἱ Χριστιανοὶ σφόδρα δεινῶς περὶ τὸν πόλεμον· κρατοῦσι δὲ τῆς μάχης οἱ ἔχθροὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς πλείστους Χριστιανούς μῆτε τὴν πρώτην συμβολὴν θεασαμένους ἀκρὸς φυγῆς χρῆσασθαι· ὥστε τὸν Κροῦμμον καταπλάγντα νομίσει λοχισμοῦ τινος τρόπον εἶναι τὸ γινόμενον, καὶ μικροῦ ἐπιπυρρῆσαι τοὺς ἑαυτοῦ πρὸς τὴν θίκωσιν. Ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτοὺς ἀκρατῶς φεύγοντας, καταδιώξας, ἀνεῖλεν πλήθη πολλὰ, καταλαθόντες καὶ τὸ τοῦλλον καὶ τοῦτο λαφυραγωγῆσαντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν φεύγων ἐπανήρχετο, τὰ τε πλήθη καὶ τοὺς τούτων ἄρχοντας ἐπαρώμενος, εἰς τὴν καὶ τῆς βασιλείας τὴν ἀπόθεσιν ἐφορμύμενος· ἐν οἷς καὶ Λέοντι πατρικίῳ καὶ στρατηγῶ τῶν Ἀνατολικῶν, ὡς εὐσεβεῖ τε καὶ ἀνδρειοτάτῳ (65) καὶ κατὰ πάντα πεποιημένῳ περὶ τοῦ κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἐχομιώνησατο. Τοῦ δὲ μὴδ' ἔκως ἐξάντος, ἴασας αὐτὸν προστάσθαι τῶν θεμάτων, αὐτὸς τὴν βασιλείαν κατέλαθεν τῇ κδ' τοῦ Ἰουνίου μηνός. Θέλων μὲν ἀποθεῖσθαι τὸ κράτος καὶ ἄλλον προχειρίσασθαι, μὴ συγχωρούμενος δὲ παρὰ τε τῆς γαμετῆς καὶ τῶν παρὰδυναστευόντων. Νικηφόρος δὲ ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἐν τούτῳ συνήγει, ὡς καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν

pente cum fragore, tanquam divino quopiam edito miraculo, fecerunt apertam: mox intro se ferentes, ad seductoris tumulum prostrati, ipsum, non Deum, invocavere, dicentes: *Exsurge, et republica jamjam pereunli succurre*: confestimque eum, qui tartarum cum dæmonibus incolit, equo insidentem ad prælium in Barbaros processisse denuntiaverunt. Isti ab urbis præfecto comprehensi, primo quidem sepulcerorum portas, se ipsis ac divina manu reseratas mendaciter asserentes; uli ad præfecti tribunal astiterunt, testimoniis labantes, totam vectium impulsorum fabulam nondum cruciatibus ac quaestionibus applicati enarravere. Eos urbis præfectus vectibus ex hac causâ alligatos ad ignominia pompam, pœnæ causam ac delictum ore aperte conclamantes publice traducendos edixit. Isto namque pacto sub signis suis militantes omnis malitiæ diabolus auctor instruxit, ut non propria incusarent flagitia, sed orthodoxam et a Patribus acceptam fidem sacrumque monasticam vitam agentium ordinem, qui philosophiæ ad Dei placitum instituta exercitamentum est, eriminentur. Plures quippe blasphemias ejusmodi deblaterantium solo habitu Christiani, re vera Pauliciani in animo erant, qui abominanda sua sensa proferre non ausi, ejusmodi prætextu imperitorum simplicitati credebant illustros se, ubi Constantino Judaicæ mentis homine tanquam propheta et victore pronuntiato, ipsi pravam illius hæresim in dispensationis per carnem Domini nostri Jesu Christi perniciem amplecterentur. Mensis porro Julii die vicésimo secundo Christianis simul et Bulgaris ad pugnam in vicem committendam ad Adrianopolim æquino instructis, Christiani in prælio pessime se gesserunt, id autem victoriæ cesserant hostibus, ut plures ex ipsis nondum primi conflictus infati spectatores effecti, velocissima tamen fuga pugnæ se subduxerint: adeo ut Cæmmus ipse spectaculi novitate

VARIÆ LECTIONES.

31 οἵτινες μὴ: in his verbis desinit codex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(65) An non Ecclesiæ demum persecutor factus, Christi servos crudeliter afflixit? Ejus impietate nondum patefacta, Theophanem hæc scripsisse erodendum. Ipse quam ἀσεθῆς καὶ θηριώδης Λέων, postmodum Theophanes expertus est. Vide pag. 431.

Ex his conjectura scripsisse hæc Theophanem sub ipso rei eventu, cum necdum Leo hæresim prodidisset; ut ejus deinceps impietatis ac sævitiae tædio chronographiam hic suam abrupit. Ejus proditiōne victoriam Bulgariis cessisse habent Cedr. regiusque Leonis Vitæ auctor, atque ea sibi arte imperium vindicasse: quam etiam opinionem refert Theophanis Vaticanus continuator, ut jam a superioribus quibusdam scripto consignatam, recitata tamen statim alia, quæ istis Theophanis valde consona, non Leo, ejusque Orientales, sed prætoriani aliaque turme ita fugam ignavia arripuerint, remque prodiderint. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδῶσαι διασωσάσθαι, καὶ καρτερικῶς ἀγωνισάσθαι: τῶν βασιλικῶν ἐθελοκακήσάντων, καὶ τὴν οἰκείαν

προδεδωκότων παράταξιν· ἀλλ' οὐ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους· *Sunt qui laudem æterni i exercitibus Leoni tribuant, fortiter dimicasse scribant: cum imperatoris cohortes sponte fugissent, ac suam stationem prodidissent; non sic vero Leonis turmæ, Sic revera se rem habuisse sequentia indicant. Quomodo enim alias Michael Leonem presidio relicturus erat universæ ditioni Romanæ adversus Bulgaros, quorum conspectum integro exercitu ne tulisset quidem? Quomodo autem sic Michaellem ignavia notare, sequæ unam reip. labanti restituendæ forè cohortibus persuasisset, qui insignis ipse ignavia specimen nuper exhibuisset? Leoni ergo facta sūt strues, ut ita infamaretur, odio forsitan persecutionis illius quam excitavit in orthodoxos, Auctor Vitæ Nicolai Studitæ, gravis utique scriptor, ac gestis suppâr, nihil Leonis illius ignaviae mentitur, sed muneribus sibi devinxisse militum animos, ut ita imperator crearetur, cum et alia accederent, ac strenui ducis partes non raro implevisset.*

deterritus, insidiarum in suos structurarum, quod **A** τέκνων αὐτοῦ περισωθησομένων, εἰ οὕτω προχειρι-
oculis probabat, apparatus existimaret, ac ne fu-
σθαι τις.

gientes insequerentur, suos aliquando detinuerit : ubi vero præcipitis **426** ejusmodi fugæ veritatem
animadvertit, hostes a tergo insectatus, castris eorum et opimis spoliis direptis, stragem maximam
edidit. Imperator pariter fuga elapsus versus urbem pedem referebat, et militares ordines et eorum
ductores maledictis incessens, imperii potestate sese abdicaturum dato jurejurando pollicitus est, ac
Leoni patricio et Orientalium duci, ceu viro pietate conspicuo et militari virtute præstanti ac jam rei-
publicæ administrandæ idoneo, confestim aperuit consilium, sed eo dignitatem ultro delatam admit-
tere recusante, thematum regendorum potestate ipsi relicta, Junii die vicesimo quarto imperantem
urbem repetiit : ac imperium quidem deponere, aliumque principem in thronum subrogare medita-
tus, ab uxore et proceribus summam post eum in administranda republica potestatem adeptis, con-
siliium exsequi non est permissus. Sane Nicephorus sanctissimus patriarcha propositis assentiebatur,
cum nimirum, si eo pacto novus imperator designaretur, ipse Michael et liberi ejus incolumes fa-
cile forent salvandi.

Interea dnces militaresque copię omnes de **B**
imperatoris fuga certiores factæ, ab ejusmodi
homine imperari non amplius ferendum ratæ, con-
silio inter se inito, Leonem Orientalium ducem
bono publico consuleret, et Christianam rempu-
blicam erigeret rogaverunt. Ille ruinam imperio
imminentem et Barbarorum, qui vix reprimi pos-
sunt, violentas excursiones mente perpendens.
fideique erga imperatores servandæ suique ipsius
a fraudis labe immunem custodiendi studiosus
aliquo tempore substitit, et pro viribus dignitati
admittendæ moras opposuit. At cum hostem mag-
nis itineribus ad urbem contendere animadvertit,
a patriarcha Nicephoro, quem de recta sua in Deum
fide certiores fecit, ut ex ipsius nutu, et ejus
prece comite projectum colligat imperium, per
litteras expetiit. Tum vero ducibus et universis
agminibus stipatus, in tribunalium ante urbem
positum conscendens, legitimus Romanorum im-
perator salutatur, medioque jam die Cpoleos porta,
quæ Chryse dicitur, ingressus, in regiam se con-
fert. Michael Leonis designatione audita, cum Pro-
copia et liberis in oratorium, quod ad forum est,
confugiens, capillis detonsis, una cum suis mona-
sticum habitum induit. Postera luce, quæ Julii
mensis fuit undecima, indictione sexta, feria hebdo-
madis secunda, in Magnæ ecclesiæ ambone a Ni-
cephoro patriarcha coronatus, urbis muros de die
et nocte diligentius custodiri præcepit : ipse vero
cunctos excitans, et ad meliorem spem concipiend-
am animans, Deum immaculatæ Dei **427** genitri-
cis sanctorumque omnium interventu brevi posthac
novum et inopinatum aliquod opus editurum, nec
propter peccatorum nostrorum multitudinem im-
mensam usquequaque nos pudore suffundendos
confusus, muros per se ipsum continuus explorator
obibat. Porro Crunimus junior Sennacherim victo-
riis in superbiam elatus, proprio fratre ad obsi-

Oὶ δὲ στρατηγοὶ καὶ τὰ πλήθη μαθόντες τὸν βασι-
λέα πεφευγέναι, ἀπογόντες τὸ βασιλεύεσθαι παρ'
αὐτοῦ, λοιπὸν καὶ βουλευσάμενοι καθ' ἑαυτοὺς, ἐδυ-
σώπουσαν Λέοντα τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν βοη-
θῆσαι τῷ κοινῷ, καὶ τῆς Χριστιανῶν πολιτείας ἀνεβ-
λέσθαι. Ὁ δὲ μέχρι μὲν τινος σφοδρῶς ἀνεβέλλετο,
τοῦ καιροῦ στοχαζόμενος τὸ δυσάντητον, καὶ τῆς
τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς τὸ ἀνύποιστον, καὶ τὸ πρὸς
τούς βασιλεύοντας φυλάττων ὄρθην καὶ ἀνεπιβούλευ-
τον²³. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τῆς πόλεως τὸν ἐχθρὸν ἐπειγόμε-
νον ἰθεάσατο, γράφει μὲν Νικηφόρῳ τῷ πατρι-
άρχῃ τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ ὀρθοδοξίας διαβεβαιούμε-
νος, αἰτῶν μετὰ τῆς εὐχῆς καὶ ἐπιτεύξεως αὐτοῦ
τοῦ κράτους ἐπιλαβέσθαι. Καὶ καταλαβὼν τὸ πρὸ
τῆς πόλεως τριβουνάλιον ἄμα τοῖς στρατηγοῖς καὶ
τοῖς στρατεύμασιν ἐννομώτατος βασιλεὺς Ῥωμαίων
ἀναδείκνυται. Καὶ μεσοῦσης ἡμέρας ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει διὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης εἰσέρχεται, κατα-
λαβὼν τὰ βασίλεια. Μιχαὴλ δὲ ἀκούσας τὴν τούτου
ἀναγόρευσιν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ φόρου προσοραμῶν
σὺν Προκοπίῳ καὶ τοῖς αὐτῶν τέκνοις, ἀποκείρι-
μένοι τὰς τρίχας μοναχικὰ περιεβάλλοντο, Τῇ δὲ ἰα-
τοῦ Ἰουλοῦ μηνὸς ἕκτη Ἰνδικτιῶνι, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ,
τῇ ἐπαύριον στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἐν
τῷ ἄμβωνι τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, τὰ κατὰ
τὴν πόλιν προστάττει φρουρηθῆναι τὰ τεῖχη νυκτὸς
καὶ ἡμέρας, αὐτὰς δι' ἑαυτοῦ περιπολεῦν, καὶ
πάντας διεγείρων, εὐέλπιδάς τε παραινῶν εἶναι, ὡς
τοῦ Θεοῦ παραδοξοποιήσαντος, τάχιστα, διὰ πρε-
σβεῶν τῆς παναχράντου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν
ἀγίων, καὶ μὴ πάντα κατασχυνθῆναι παραχωροῦν-
τος διὰ πλῆθος πταισμάτων ἡμῶν. Ὁ δὲ νέος Σεννα-
χεριμ Κροῦμμος ἀρθεὶς τῇ νίκῃ, καταλιπὼν τὸν
ἴδιον ἀδελφὸν μετὰ τῆς οικείας δυνάμεως πολιορκεῖν
τὴν Ἀδριανούπολιν μετὰ ἕξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρα-
τορίας Λέοντος, ἐπελθὼν ἐν δυνάμει καὶ Ἰπποῖσι τῇ
βασιλεῖδι πόλει, περιήει πρὸ τῶν τειχῶν ἀπὸ Βλα-
χερῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης (66), ἐπιδεικνύμενος

VARJÆ LECTIONES.

²³ ἀνεπιβούλων f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Ejus nominis porta fuit CP., quod tyrannidem adepturi per eam imperatores solemnem in-

gressum agerent. Nicephorus in altero Leone iconoclasta : Καὶ ὡς ἦν ἔθος βασιλεῦσι διὰ σκοπεύ-

τὴν περὶ αὐτὴν δύναμιν, ἐπιτελέσας μιὰρὰς καὶ δαιμονιώδεις θυσίας ἐν τῷ πρὸς θάλασσαν λιθαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἠτήσατο²¹ τῷ βασιλεῖ πῆξαι τὸ δόρυ αὐτοῦ κατ' αὐτῆς τῆς Χρυσῆς πόρτης· Τοῦ δὲ τοῦτο μὴ καταδεξιμένου, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν. Θυμάσας δὲ τὰ τῆς πόλεως τελεχῆ καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν, καὶ τῆς ἐλπίζομένης αὐτοῦ πολιορκίας ἀπογνοῦς, ἐπὶ συμβάσεις τρέπεται· καὶ πρὶν εἰρήνης πειραστικούς λόγους ἐποιεῖτο. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπεῖράθη τοῦτον λογιῖσαι²²· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν τοῦτο εἰς πέρας ἀγαγεῖν ἐκωλύθη τῇ τῶν καθυπουργησάντων τοιοῦτω ἀφουξῇ, πληγυσάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγόντων πληγῆν. Ἐπὶ τοῦτο μανίς ὁ ἀλάστορ ἀποστείλας κούρσον ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, τὸ ἐκείσε παλάτιον ἐνέπηρσε, καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῷ δράκοντι τοῦ Ὑδρίου, καὶ μαρμάρους ἐπιλέκτοις ἐν ἀμάξις φορτώσας ὑπέστρεψεν, παρακαθίσας Ἀδριανουπόλει, καὶ ταύτην ἐλών.

nostris administri plura vulnera inflixerunt, nullum tamen intulerunt letale, ex quo in rabiem versus homo perditissimus, expeditis militibus ad sanctum Mamantem missis, palatium ibidem erectum igne supposito consumpsit. Tum vero æreo circi leone et Hydrii dracone cum selectioribus marmoribus in currus coniectis, retro pedem tulit, et obsidione ad Adrianopolim posita, eam demum armorum vi subjugavit.

VARIAE LECTIONES.

²¹ ἠτήσατο — πόρτης om. f. ²² λογιῖσαι e.

JAC. GOARI NOTÆ.

πλοῦ δοχῆς διὰ τῆς Χρυσῆς καλουμένης πύλης εἰς τὸ Βυζάντιον εἰσελαύνει, καὶ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ γενόμενος, ἐκείσε τὸν τῆς βασιλείας ἀνεδήσατο στέ-

φανον· *Hic, ut imperatores solent, solemnī pompa susceptus, Aurea porta Byzantinus ingreditur, atque in Majore ecclesia coronam accipit.*

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΟΥ

ΤΑ ΚΑΤΑ (1) ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΡΔΑ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ

ΠΕΡΕΧΟΥΣΑ.

CHRONOGRAPHICA NARRATIO

COMPLECTENS

EA QUÆ TEMPORE LEONIS FILII BARDAE ARMENI CONTIGERUNT.

(2) Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔστρεψεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοφύλακτον εἰς τὰς ἑορτάς... προελθούσης καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ

428 Michael imperator anno imperit primo coronavit filium suum Theophylactum in festis... procedente magno cum apparatu et gloria Procopia

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

Jac. Goari nonnullas emendationes marginales in textu inter uncas admisimus.

(1) Τὸ, κατὰ, ἀντὶ τοῦ, περὶ cum gignendi casu, nihil insolens.

(2) Ms. Καὶ λοιπὸν Μιχαὴλ, qui modus loquendi indicat esse hæc ex pleniori historia, ad supplementum aliquod Chronologiæ Theophanis, extracta. Quæ ipso limine occurrit lacuna facile sarcinenda ex Theophane, qui et ipse primo Michaelis anno coronatum ait ejus filium Theophylactum

die 25 Decembris : adeoque scriptum sit, εἰς τὰς ἑορτάς τῶν Χριστοῦ γεννῶν, in Christi die natali : nisi auctor affectata brevitate sic locutus est, ut et infra p. 435 de Leone coronasse filium ait, φθασάντων τῶν ἑορτῶν· iterumque eodem modo loquitur, cum de illius facta crucis ac imaginis adoratione.

semper usu sunt. Ad urbem quoque imperator ingressus est, et portas aperit, ne fusus exercitus aliquod malum fugari per spatium aliquod fugientes data deinceps opportunitate, progrediantur enim pariter longa statione fatigabiles: armisque, ut dictum est, collectis: et oppida, in quæ profugerant non habebant. Imperator demum cum mœnore civitatem ingressus patriarcham adlit. Comes magister, et magnus domesticus, et patriarcha. Imperator iugens siebat: Omnino sociis exigentibus hoc passi sunt Christiani: in soceri mei invisum habet Deus, ejusque adversatur: cum plures enim hostibus numero vissemus, nulli nostrum adfuit animus, verum turpi fuga lapsi sunt. Patriarcha reliquos consolantibus, et quid agendum consulentibus, donec legiones omnes convenirent, ut statum daret imperator; præstolabantur. Inter Orientalium (qui primi fugerunt e bello) legio, Bardæ Armeni filius præfectus erat, tumultuatur, et Leonem ipsum imperatorem frustis vociferis prosequatur. Tum nullo se opponente, reclusis portis in urbem conferta multitudo induerunt. Audiens autem hæc Michael imperator prostratus in ecclesiam, fide accepta, monachusque factus comam deposuit.

De Leonis filii Bardæ Armeni imperio.

431 Leo itaque palatium ingressus est: et assumptis imperii insignibus celebri processu facta ecclesiam adiit, et consensu ambone a Nicephoro tunc temporis patriarcha coronatus est mensis Junii die decimo, indictione septima, chirographo prius a se et comitibus exhibito, nihil adversus Ecclesiam innovari, aut a sanctis Patribus circa sacra dogmata quondam bene definita nihil immutari toleraturum: quod nullatenus præstitit. Mendax videlicet, et, ut vulgo fertur chamæleontem varios induere colores, ita et ipse sermone semper varius fuit, nonnunquam probis præditus moribus, et bonus apparens; quandoque etiam contrariis infectus: ex quo merito chamæleon a sancto viro cognominatus est. Ejecto igitur, ut præmissum est, Michael, Leo tyrannice sumpsit imperium, et tonsa Procopia Augusta Michaelis conjugæ; filios ejus pariter per insulas detonsos virilibus orbavit. Vix quoquam etiam relicto priorum, aut eorum quæ a parentibus acceperant, adeo ut necessaria quoque eis deficerent, cuncta abstulit: ipsi vero Deo in omnibus gratias referabant. Erat porro Michael ætatis perfectæ vi, ipso juventutis flore

σθεν ἐσύναγον τὰ ἔρματα τῶν φευγόντων. Καὶ δὴ ἔως τῆς πόλεως οὐκ ἔστησαν φεύγοντες. Καὶ φθάσας ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἠεφάλισεν, ἵνα μὴ ὁ λαὸς χαλασθεὶς ποιῆσῃ κακόν. Οἱ δὲ Βούλγαροι [Βούλγαροι] ἔως ὀλίγον τόπου καταδιώξαντες, τὸ λοιπὸν μετὰ ἀνέσιως ἤρχοντο. Ἦσαν γὰρ καὶ αὐτοὶ κεκοπιακότες ἀπὸ τῆς παρατάξεως, καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν, συνάγοντες τε τὰ ὄπλα, ὡς εἴρηται, καὶ τὰ κάστρα παρακαθήμενοι ἔθνα προσέφυγον οἱ διωκόμενοι. Καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν μετὰ λύπης καὶ κλυθμοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὸν πατριάρχην, καὶ συνεισῆλθον ὁ τε μάγιστρος, καὶ ὁ μέγας δομestικός, καὶ οἱ λοιποὶ πατρίκιοι, καὶ κλαίον ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν ἔτι: Πάντως διὰ τὰς ἀμαρτίας μου τοῦτο ἔπαθον οἱ Χριστιανοί· καὶ ὅτι οὐκ εὐδοκίμαί ὁ Θεὸς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ πένθερόυ μου (6), οὐδὲ εἰς τὴν γενεάν αὐτοῦ· ἐπεὶ πλείους ἤμεθα ἡμεῖς τῶν πολεμίων, καὶ προθυμίαν οὐδεὶς ἔσχεν, ἀλλὰ πάντες ἐφυγον. Καὶ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν παραμυθούμενων αὐτῷ, καὶ βουλευομένων τί ἂν ποιήσωσιν, καὶ ἐκδεχομένων ἵνα σωρευθῶσιν πάντα τὰ θέματα, καὶ δώσῃ ὁ βασιλεὺς διαταγὴν· τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν πρότεροι φευγόντες τοῦ πολέμου ἐποίησαν βουλήν πονηράν, ἔχοντες στρατηγὸν υἱὸν Βάρδα τοῦ Ἀρμενίου, καὶ μολυτεύσαντες ἐξευφήμησαν τὸν αὐτὸν Λέοντα εἰς βασιλείαν, καὶ μὴδενὸς ἀνθισταμένου ἀνοίξαντες τὰς πόρτας εἰσῆγαγον αὐτὸν παμπληθεὶ εἰς τὴν πόλιν. Ἀκούσας ταῦτα Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς προσέφυγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ λαθῶν λόγον, ἀπέκείρατο γενόμενος μοναχός.

C Περὶ τῆς βασιλείας Λεόντος υἱοῦ Βάρδα τοῦ Ἀρμενίου.

Λέων οὖν εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ παρὰ λαθῶν πάντα, ποιήσας προέλευσιν εἰσῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸν ἀμβώνα ἐστέφθη ὁ Νικηφόρου τοῦ τηνικαῦτα πατριάρχου υἱός, μισθίου, δεκάτη, Ἰνδικτιῶνι ἑβδόμῃ, πρότερον πολεμήσας ἰδιόχειρον (7) μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ μηδὲ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας γενέσθαι, ἢ παρασκευασθῶν καλῶς εἰς αὐτὴν ὀρισθέντων ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων ἱερῶν δογμάτων, ὅπερ οὐκ ἐφύλαξεν ἡσυχίας ὄν; καὶ καθάπερ ὁ λόγος ὑπογράφει τὸν χαλκῶν Λέοντα ἐναλλάττειν [ἐναλλάττειν] τὰς μορφὰς, καὶ αὐτός· ποτὲ μὲν ὡς χρηστολόγος καὶ εὐφαινόμενος, ποτὲ καὶ τούναντιον· ὅπερ [διότι] δικαίως ἐπωνομάσθη Χαμαιλεών ὑπὸ ἁγίου Δαδάλου· Ἐκβαλὼν οὖν Λέων, καθὼς προεἴρηται, τὸν ἔκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τυραννικῶς, ἀπὸ τῆς τῶν τὸς τὴν βασιλείαν, καὶ κουρεύσας Προκοπίαν Αὐγουσταν γυναῖκα τοῦ Μιχαὴλ, τὰ τέκνα αὐτῆς ἐξευνούχισεν κουρεύσας αὐτὰ, καὶ ἐκούρευσε καὶ εἰς τὰ νησία· ἐπάρας δὲ πάντα ὅσα εἶχον αὐτοῖς μήτε τὰ ἴδια, μήτε τὰ τῶν γονέων, ὥστε ὑστερεῖσθαι αὐτοὺς καὶ τῶν ἀναγκαίων, καὶ δὲ ἡγαρίστου ἐν πᾶσι τὸν Θεόν. Ἦσαν

FRANC. COMBESISH NOTÆ.

(6) Socer cujus Deo invisum imperiū ait Michael, Nicephorus est, cujus erat Procopia filia Michaelis uxor
(7) Ita patriarcha enitebatur, sed non obtinuit

Leonis astu decipitur, rem differendam in tempus aliud commodius, ac ubi imperium, uti multis Iguatius Diaconus Continuator Vaticanus.

τέλειος μὲν τὴν ἡλικίαν, αὐτὸ τὸ ἄνθος ὄγων τῆς νεότητος, στρογγυλοπρόσωπος, σιτόχρως, μαύραν ἔχων τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπιμάγουρον (8), καὶ τὸ γένειον εὐπρεπῶς διακειμενον ἐν τῇ ὄψει αὐτοῦ, μαῦρον καὶ αὐτὸ πρῶος δὲ πάνυ καὶ ἀγαθός, εἰ καὶ τις ἄλλος. Οὗτος θλίψεις πολλὰς ὑπέστη διὰ τὴν ὀμότητα τοῦ ἀσεβοῦς Λέοντος, καθημέραν τὸν θάνατον ἐκδεχόμενος, καὶ μετ' ὀδύνης καθημέραν τὸν ἄρτον αὐτοῦ ἐσθίων· ὁ Κύριος ἀβλαβῆ ἐφύλαξεν παραδόξως ἐκ τῆς κακουργίας αὐτοῦ.

Καὶ λοιπὸν ἦλθον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοῖς ὑπαντιῶντος ἢ κωλύοντος ἕως τῆς πόρτης, καὶ ποιήσας ὁ Κρούμος θυσίαν, κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ, ἐξῶθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἔθυσεν ἀνθρώπους καὶ κτήνη πολλὰ, καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ περικλυσάμενος, καὶ βράντισας τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθεν μέσον τῶν παλλακίδων αὐτοῦ, προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ δοξασθεὶς, καὶ ταῦτα θεωρούντων ἐκ τῶν τετιῶν πάντων, καὶ μηδενὸς τοιμῶντος κωλύσαι αὐτὸν, ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ' αὐτοῦ. Καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτοῦ, καὶ ἄπερ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν, καὶ ἔβαλεν χάρακα ἐν αὐτῇ, καὶ ποιήσας ἡμέρας τινάς, καὶ πραιδεύσας τὰ ἐξῶθεν τῆς πόλεως, ἤρξατο ζητεῖν πάκτα χρυσοῦ καὶ ἱματισμῶν πολὺν ἀριθμὸν, καὶ κοράσια ἐπιλεκτα ποσότητά τινα. Καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλήν μετὰ τῶν ἀρχόντων, ἐδήλωσεν τὸν Κρούμον, ὅτι Ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὄπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα διὰ τῆς θαλάσσης ἀσπλοι μετὰ χελανδίου, καὶ συλλαλοῦμεν καὶ ἄπερ ἤτησω πάντα ποιῶμεν. Καὶ ταῦτα δηλώσαντες, διὰ τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους ἕως ὀνομάτων τριῶν, καὶ κατέκρυψαν αὐτοὺς ἐν δωματίοις τισιν τῶν Γάλλης ἐξῶθεν τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν, δώσαντες αὐτοῖς σύσσημον, ὅτι Διαλεγόμενων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, σημειόν τι ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι ἐξέλθατε, καὶ ἀποκτείνετε αὐτόν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων ἐξῶθεν τῆς πόλεως, κατήλθεν ὁ Κρούμος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν τὸν λογοθέτην αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν λεγόμενον [τοῦ λογοθέτου καὶ Κωνσταντῖνου τοῦ λεγομένου] τοῦ Πατζικίου φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα [ἔχοντος] καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου. Οὗτοι τέσσαρες ἐξεληθέντες τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄσπλοι κατήλθον ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν, μὴ γινώσκοντες δὲ τὸ ἐνεδρον αὐτῶν. Λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου βουλόμενοι συλλαῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες

A conspicuus, vultu rotundo, colore frumentum referente, nigro capite et virili barba decenter composita, eaque ad vultus speciem nigra. Mansuetus porro et urbanus, si quis alius exstitit. Hic calamitates multas impii Leonis crudelitate sibi inflictas, etiam morte propediem expectata, sustulit; quotidianumque panem cum animi mœnore comedens, mortem præstolabatur. A Domino nihilo secius præter opinionem custoditus est, ne Leonis nequitia læderetur.

Venerunt itaque Bulgari, nullo ipsis occurrente, vel aditum prohibente usque ad civitatis portam, et Crumus sacra pro more faciens ad Cbrysen portam homines et animalia plurima mactavit: et ad maris littus linctis aqua pedibus lotus est totus, populoque aqua resperso, laustis acclamationibus ab eo cumulatus: medioque pellicum agmine pertransito, ab eis laudem et honorem excepit, spectantibus ex muris civibus cunctis, nulloque prohibere; vel telum in eum mittere auso. His pro libito peractis, et quæ decreverat gestis, urbem obsidione cinxit, et undequaque circumvallavit, diesque plurimos moratus, 432 et urbis loca vicina deprædatus, auri pensum annum, vestimentorumque numerum non contemnendum, et electarum virginum gregem non modicum expetiit. Quare consilio cum proceribus habito, Crumo significavit Leo: Cum paucis quibusdam arma non ferentibus ad maris usque littus procede: nosque pariter navicula sine armis mari prodibimus, habitoque colloquio, quæ expetiisti, cuncta præstabimus. His ita significatis, nonnullis ad trium numerum armatis noctuque eductis, ad Blachernas in domunculis Gallæ occultaverunt se, signumque dedere: Nobis cum Crumo colloquentibus signum aliquod edemus, quod conspicati foras erumpite, et eum interficite. Postero die Bulgaria ad sanctorum Anargyrorum ædem stantibus extra civitatis portam, ex condicto Crumus versus mare profectus est cum tribus aliis; logotheta videlicet ejus, et Constantino Patzici, qui ante plures annos in Bulgariam fugerat, filio, alium filium præsentem ex Crumi sorore habente. Quatuor isti reliquo exercitu discedentes et inermes cum aliis tribus juxta condictum ad mare devenerunt, insidias sibi paratas ignorantes. Egressi sunt pariter ex urbe lintre vecti, qui cum Crumo colloquium habituri erant: et accepta fide, e navi prodierunt. Crumus equo descendens in terram desedit: ejus equo sella frenisque instructo Constantini filii manu detento. Ipsis adinvicem disserentibus, non nemo signum ex urbe dedit: fuit is Exabules, qui manu caput aperuit. Animad-

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(8) Vocem ἀγουρον prius epeho, atque juvene in aula merente exponit Possinius in Anna Comnena, cujus *Alexiad.* l. 7 ea vox existit. At vocem ἐπιμάγουρον iterum invenio in Leone Grammatico p. 460 de Basilio Macedone dictam, cum robustus proceroque corpore juvenis Theophilitis comitatus adlectus est, quem Constantinus in Basilii Vita ejus-

modi juvenem, ac qui pulchri essent. εὐετόεις, αἰετὶ fuisse studiosissimum. Non male hic P. Goar, *virili*: at malim, *grandi robustoque*. Ibi non placet, *agrestem juvenem*; potius, *robustum, fortem, grandem*; de quo statim, *ὄσον ἀγουρον νῦν ἀπελαβόμεν; qua lem nunc masculum comitatus adlegi?*

vertis Crumus, et animo percussus, exsiliit. Et in equum jam paratum a sociis evehctus, equitare cepit: mox populus a montibus in clamorem erupit: Crux vicit. Ipso fugam arripiente, armati viri ex domunculis egressi, retro insecuti sunt, et emissis: totis vulnera inferre meditabantur. Is omnino solus in exercitum se recepit, alii tres, qui in navicula remanserant detenti sunt. Logotheta confestim occisus est, Constantinus autem et ejus filius vivi servati. His ita gestis, iratus Crumus incendi subvertique locum omnem postero die jussit. Positoque incendio, cunctas ecclesias trans civitatis portam præclaras quasvis, et ab Irene, Nicephoro, et Michaele reparatas, necnon monasteria, palatia, domos, suburbana combusserunt. Ad sanctum Mamantem pariter progressi, palatiis ibidem constitutis, geminisque cubiculis subjecerunt ignem, columnas confregerunt, et plumbum **ΑΒΒ** repertum rapuerunt, animaliumque statuas in Circo positas tulere secum, captivos omnes dederunt neci, nec jumentis ipsis et animalibus pepercero. Hinc portus, cui Steni nomen, litore, tractuque superiore peragrato: navalia succenderunt, sublatisque secum spoliis pluribus discesserunt. Tum occupata dextera civitatis parte, ad orientem ignem a porta Chryse ad Regium usque miserunt. Athyra deinde profecti, castrum ibi erectum demoliti sunt: et præclarum illum pontem quamvis firmissimum dejecerunt. Selybriam postmodum profecti, ad solum usque castrum ibidem constructum deturbarunt, nec non ecclesias domosque succenderunt. Post hæc castrum Daonium destruxerunt; et Heracleam profecti, cum non possent occupare, domos cunctas ad litus positas, ædificiaque urbi vicina flammis vastaverunt. His perpetratis, Rædestum venerunt, et castrum istud demoliti, confertam plebem internecione deleverunt: cumque in civitatem non invalescerent, sparsa ubivis incendio intulerunt vastitatem. Inde Aprum versus, quod etiam castrum est, direxerunt iter, eoque verso et incenso, ut aliis pluribus castris, dierum decem itinere diverterunt inde ad Gani montes, in quibus delitescentem plebeculam plurimam reperientes et animalia Thraciæ ferme cuncta, homines et jumenta innumera jugulaverunt: partem vero reliquam cum mulierum puerorumque multitudine in Bulgariam deportaverunt captivam. Inde transierunt ad Examillium, et Abydum usque: rursumque ad Eurium regressi et superiorem regionem, cunctas urbes a minima ad maximam Adrianopolim usque destruxerunt: Adrianopolim porro munitam reperientes obsederunt: quam cum expugnare non possent, protractis obsidionis diebus machinas instruxerunt, et castrum oppugnaverunt. Cives malis coarctati, ope destituti, et fame pereuntes hostibus fecere ditionem. Bulgari captivis ad nu-

Α λόγον, ἐξῆλθον τοῦ παραβίου. Καὶ ἀποκαταλιπεύσας ὁ Κρούμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἰδάφου, καὶ τὸν ἱκπονον αὐτοῦ ἐκράτει ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου στρωμένον χαλιωμένον. Καὶ διαλεγόμενοι αὐτῶν ἐποίησεν ὁ εἰς αὐτῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημεῖον, ὅς ἦν ὁ Ἐξαβούλης, τῆ χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσκηπάσας. Ὁν ἰδὼν ὁ Κρούμος καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν, καὶ ἔχων ἱτοιμοὺν τὸν ἱκπον, σηκώσαντες ἀπέκον οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαθαλλίκευσεν, καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ τῶν τετυχῶν Σταυρὸς ἐνήθησεν. Καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν θυμάτων κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς φήθησεν ἔπειτα λέγουσιν αὐτόν. Αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπέστησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανθίῳ. Καὶ ὁ μὲν λογοθέτης πᾶσα ἐσφάγη· Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπέστησαν. Λοιπῶν δὲν τούτων γενομένων, θυμωθεὶς ὁ Κρούμος ἐκέλευσεν ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέψαι πάντα τόπον. Καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίτερον τῆς πόλεως μεγάλας οὖσας, ὡς ἀνεκαίνισεν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ· ὁμοίως καὶ τὰ μόναστήρια, καὶ τὰ παλάτια, καὶ τοὺς οἴκους, καὶ τὰ πρόδοσια. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια, καὶ τοὺς δύο κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολύβδους ἐπῆραν, καὶ τὰ ζῶδια τοῦ ἱκποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, καὶ ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. Καὶ διελθόντες πᾶσαν τὴν παραθαλασσίαν τοῦ στενοῦ καὶ τὴν ἄνω, πάντα τὰ ἐμπόρια κατέκαυσαν· καὶ θρανίας σκύλα πολλὰ, φροντοκαὶ πιάσαντες τὸ διεῖδον μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκαυσαν τὸ ἐξωθεν τῆς Χρυσῆς πύργου, ἕως τοῦ Ῥηγίου· καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἀθύρην κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον, καὶ τὴν γέφυραν, παράξινον οὔσαν καὶ πᾶν (θ) ὄχυρωτάτην. Καὶ ἐλθόντες εἰς Σιλυβρίαν [Σηλ.] κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἰδάφου, καὶ τὰς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς οἴκους κατέκαυσαν· καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαόνιον κάστρον ὑπάρχον κατέστρεψαν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα, καὶ τὰ περίε τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Ραϊδεστον κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῇ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας, κατέσφάζαντες αὐτόθι λαὸν πολὺν. Καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἐξω πάντα ἐμπυρίσαντες, καὶ καταστρέψαντες, ἀνῆλθον εἰς τὸν Ἄπρον, κάστρον ὃν καὶ αὐτὸ καὶ καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἕτερα πλείστα κάστρα, κατῆλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου· καὶ εὐρόντας ἐκεῖ λαὸν πολὺν κρυπτόμενον, καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλήθη, αἰχμαλωτεύ-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(9) Τὸ πᾶν nihil est cur redundare existimetur: nec enim novum, ut et superlativis adverbis e' u modi adjunguntur.

σικτες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναῖκας καὶ παῖδα πολλά. Καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἐξμηλίον, καὶ κατῆλθον ἕως Ἀθύδου· καὶ ἀνέκλιψαν ἐπὶ τὸ Ἐβριον, καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ εὐρόντες τὴν Ἀδριανουπόλιν κρατουμένην παρεκάθισαν· καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς, καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ παρακαθισμοῦ, στήσαντες μαγγανικὰ ἐπολέμουν τὸ κάστρον. Καὶ δὴ στενωθέντες, μὴ ἔχοντες βοθηϊάν ποθεν, καὶ ἀποθνήσκοντες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑαυτούς. Καὶ λαβόντες οἱ Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν ἀναριθμητον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετέβησαν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκείθεν τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ.

Καὶ τούτων γενομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως οὐκ ἐξῆλθεν, ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννικῶς. Καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν ἑορτῶν ἔστρεψεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μικρὸν ὄντα, καὶ ἐπονομαζόμενον Συμβάτην, ἀφελύσατο λέγων, ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται. Καὶ αὐρεύσας τὸν περιτωθέντα λαὸν ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων ἐρόγχευσεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτοὺς εὐφρημοῦσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος τοὺς πρώην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν ἀίρεσιν ἀνεκνώσατο, βουλόμενός τῆσαι ἔτη πολλά, ὡς καὶ αὐτοὶ, καὶ γενέσθαι περίφημος· οὐτίκως τὴν βουλὴν Θεὸς κατήσχυεν κόψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου τοῦ ἀέρος τῷ χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἔχόντων ὕδωρ πολὺ, ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι [Βούλγαροι] χιλιάδες τριᾶκοντα ὀλοσιδήροισι, καὶ ἐλθόντες ἕως Ἀρκαδιουπόλεως, καὶ περᾶσαντες τὴν Ῥηγίαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶ λεγόμενος), εὐρὸν λαὸν πολλὸν, καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτούς. Καὶ πρὸ τοῦ περᾶσαι αὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐγένετο ὑετός πολὺς ἡμέρας ὄψω, καὶ ὄγκωθεῖς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς θάλασσα. Καὶ μὴ θυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι οἱ Βούλγαροι ἐμείναν ἡμέρας δεκαπέντε κατέχοντες τὴν αἰχμαλωσίαν. Καὶ μνηύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι, δι' προσέσχεον, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους τινὰς ἀπέστειλεν πρὸς βοθηϊαν. Καὶ λοιπὸν γενομένης εὐδίας, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτοὺς τοὺς αἰχμαλώτους παρεσκευάσαν κόψαι ξυληθὴν, καὶ πρῆσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν χιλιάδες πεντήκοντα. Λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν Ἀρμενιάτικα στραγλομαλωτάρια, καὶ νακοτάπητα ἀνώτερα, καὶ ἱματισμὸν πολλὸν, καὶ χαλκῶματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ λαβόντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν βόας καὶ πρόβατα, ἐσηλθον εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας κατὰ παράκλησιν Θεοῦ οὐτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς πόλεως πρὸς βοθηϊαν τῆς αἰχμαλωσίας, οὐτε ἄλλους ἀπέστειλεν.

Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλει αὐτὸν [ἀνηγγέλει αὐτῷ ὑπὸ] λεγόντων, ὅτι ὁ Κρούμος ἐστράτευσεν λαὸν πολλὸν συναθροίσας, καὶ τοὺς Ἀδάρις καὶ πάσας τὰς Σκλαβινίας. Πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἐπιπέλων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα, καὶ μαγγανικὰ παμμεγέστατα, τριβόλους τε καὶ τετραβόλους, καὶ χελώνας, καὶ ὑψηλοὺς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς, καὶ θροῦς, κριοὺς τε καὶ βελουστάσεις, πυροβόλα τε καὶ λιθοβόλα, καὶ σκορπίδια, εἰς τὸ βαλέσθαι βέλη, καὶ σφενδόνας, πάντα μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἵππ' εἰλεῖν τὴν πόλιν, ἐπὶ τὸ δουτικὸν μέρος τῆς πόλεως

A merum immensum abductis, ablati quoque eorum suppellectile, in Bulgariam trans Istrum flumen deportaverunt.

Hæc dum gererentur, urbe non egressus est Leo, sed imperium tyrannice tenebat. Celebratis autem festis, filium adhuc pusillum, Symbatem nomine, Constantinumque vocari mentitus, stemmate redimivit : residuique populi multitudine ex variis urbibus congregata collegit exercitum, stipendiorumque dato Leonem et Constantinum faustis acclamationibus prosequi iussit, 434 imperatores sceptrum pridem consecutos, Leonem et Constantinum Isaurorum imitatus, quorum hæresim renovavit, sibi que multos annos eorum instar, et ut laude conspicuus foret, comprecatus : cujus Deus, imminutis ejus illi que annis, consilium confudit. Cæterum aeris serenitate hiemem totam occupante, subsidentibusque fluminum aquis, Bulgari armis a capite ad pedes tecti ad hominum triginta millia, eruperunt, et Arcadiopolim usque, Regina pertransito (fluvius est ita dictus), pervenerunt, populumque omnem copiosum sane fecerunt captivum. Prius vero quam captivos trajicerent, dies octo decidit immensus imber quo fluvius intumescens maris instar exundavit. Bulgari ne transfretarent impediti, custodita semper captivitate, dies quindecim ad ripas steterunt. Leo nuntio ab eis accepto, ut opem ferret, non advertit, neque urbe egressus est, nec alios quosvis in auxilium submisit. Interim redente aeris tranquillitate, et fluvio decrescente, Bulgari sylvas cædere, pontemque struere captivos compulerunt : atque ita cum captivis omnibus virorum simul mulierum et puerorum millibus quinquaginta transierunt. Illi captivorum facultates omnes ad stragulas usque Armenias, grandesque tapetes acu pictos, generis omnis vestimenta, instrumentaque ad usum ærea curribus imposita hominumque et ovium greges abductos transvexerunt : et hoc pacto Bulgariam ingressi sunt, principe inique ad imperium Dei permissu protracto, pedem non effereute, neque ad captivorum opem alios egressi permitteute.

His peractis, rumor ad eum delatus in hæc verba : Crumus ingentem exercitum coegit. Abaresque et ex Sclavinis cunctis copias collegit : præparat insuper instrumenta machinasque cunctas expugnandis urbibus idoneas, arte facta grandia, tribulos, tetrabulos, testudines, scalas excelsas, globos, vectes, funes, arietes, ballistas, ignea jacula, petrarias, scorpiones, tela jaculatoria, fundas, uno verbo machinas omnes invadendis turribus, et civitatibus capiendis, ut ad occidentem vobis partem Blachernarumque murum visum est.

grediatur. Tormenta iathæ cuncta, ad urbis partem, qua telum in eum missum est, applicare meditatur, instrumentis hisce præfatis deportandis et curribus vehendis boum millia plurima in stabulis jam disposuit, currus autem ferro vinctos ad quinque millia fieri iussit. Leo, his auditis, et missis exploratoribus, veritateque compertæ, populi multitudinem immensam et artifices congregavit, 435 murumque illum præter eum qui ad Blachernas, cœpit extruere, profundamque et amplam fossam excisam opponere. Vix operi manu admota, hoc est, opere adhuc infecto, ut Deus, qui consilia gentium dissipat, et populorum mentem reprobat, irritat quoque consilia principum, qui non in machinis vel robore homines quid aggredi posse commonstrat, ut hæc, inquam, iterum patefaceret Deus, nondum imminente vere, ut retulerunt quidam captivitate Bulgarica liberati, circa seriam magnam quintam, Bulgaricæ princeps Crumus ille celebris, qui urbem occupare destinabat, vitæ finem persensit, invisibili virtute jugulatus, qua sanguinum rivos ore, naribus et auribus emisit : atque ita in malis animam deposuit. Illis elatus Leo quasi ipse, non Deus compescuisset bellum, in urbes omnes regionesque missis sacris nuntiavit : Bulgaros urbi vicinos comperi : solertiaque, robore ductoque meo principem eorum cum telo confodissem, cunctos fugavi. Vulneris istius causa moritur, inquit, hostis noster. Postmodum, occasione capta, Ecclesiam depopulari cœpit.

Anno imperii secundo, Dei iudicia curiosè perscrutatus Leo sensus ejusdem consortibus quibusdam dicit : Cujus causa gentilibus inferiores evadunt Christiani? Quod adorentur imagines, nec alterius ergo, ut mihi quidem videtur : quare illas deturbare est animus. Videte quippe, aiebat, quotquot imperatores susceperunt et adoraverunt illas, perierunt : hi quidem solio dejecti, alii bello profigati : qui non adoraverunt soli, morte suavi reposito imperio vita functi sunt, et cum honore in imperatorum sepulcris ad Apostolos elati. Eam ob rem imitator eorum imagines tollam, ut ego et filius meus in multos annos vivamus, et nostrum stet imperium ad quartam et quintam generationem : in quo equidem miscellus mentitus est, hoc scelere frustra admissio, ut syngraphen propriam cui crucem cum comitibus affixit, despiceret et proculcicaret. Exinde si quem votis conspirantem reperiret, cœpit exquirere : et reperit sane sensus, imo insipientiæ ejusdem, participem lectorem quemdam, Joannem dictum, Pancratii Sciastæ filium, qui a puero dæmonem inhabitantem habuerat, incompositis motibus agitalus, mentisque

A κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν. Ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα ἐνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταυρίζων βίας χιλιάδας πρὸς τὸ βαστάζει πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα τεθέντα ἐπὶ ἀμαξῶν, ἃς προσέταξεν σιδηροδέτας [σιδηροδέτας] χιλιάδας πέντε. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους, καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολλὸν καὶ τεχνίτας, ἤρξατο κτερίζειν ἕτερον τείχος· ἐξώθεν τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σπουδαν πλατείαν (10). Καὶ ἀρξάμενος κτερίζει μὴπω τελέσας, ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς ὁ συσπεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετῶν καὶ λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετῶν βουλὰς ἀρχόντων, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανῇ, καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν δύνανται οἱ ἄνθρωποι τι ποιῆσαι, οὐπω ἕαρος καταλαβόντος, ὡς φασὶν τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ [τὴν μεγάλην πέμπτην] τοῦ Πάσχα, ὁ πρωτοβουλγαρίας, ὁ Κρούμος ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν εἰλεῖν βουλευόμενος τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σραγιασθεῖς, ἃς καὶ ἐξήγαγεν αἱμάτων ὀχετοὺς διὰ τε τοῦ στόματος, καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἀνέβρηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς. Ἐπαρθείς τοῖσιν ἐν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὡς ὅτι αὐτὸς κατέβαλεν τὸν πόλεμον, καὶ οὐχ ὁ Θεὸς, ἐπέμψεν εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ χώρας σάκρας, ἀναγγέλλων, ὅτι ἔβρον τοὺς Βουλγάρους ἔγγυς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως, καὶ ἀνδρείας, καὶ ἐπαγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν, πάντας ἀπήλασα. Ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει, ἐφη, ὁ ἔχθρὸς ἐμῶν. Καὶ λοιπὸν μετὰ τοῦτο λαθῶν εὐκαιρίαν ἤρξατο πορθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν.

C Δευτέρῳ ἔπει τῆς βασιλείας αὐτοῦ περιεργαζόμενος κατὰ τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων, καὶ λέγων πρὸς τινὰς ὁμόφρονας αὐτοῦ, ὅτι Τίνος ἕνεκεν, φησὶ, ταῦτά πως ἔχουσιν (11) οἱ Χριστιανοὶ κατακυριεύμενοι ὑπὸ τῶν ἐθνῶν; Ἐμοὶ δοκεῖ διὰ τὸ προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας, καὶ ἄλλο οὐδὲν· καὶ βούλομαι αὐτάς καταστρέψαι. Βλέπετε γάρ, φησὶν, ὅσοι βασιλεῖς ἐδέξαντο καὶ προσεκύνησαν αὐτάς, ἀπέθανον, οἱ μὲν ἐκδιωχθέντες, οἱ δὲ ἐν πολέμῳ πεσόντες. Μόνοι δὲ οἱ μὴ προσκυνήσαντες αὐτάς ἰδίῳ θανάτῳ ἕκαστος εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐτελεύτησεν, καὶ μετὰ δόξης προκομισθεὶς εἰς τὰ τῶν βασιλέων κοιμητήρια ἐτάφη ἐν τοῖς Ἀποστόλοις. Λοιπὸν οὖν ἐκείνους καγὼ βούλομαι μιμῆσθαι, καὶ καταστρέψαι τὰς εἰκόνας, ἵνα πολλὸν ζῆσω χρόνον καγὼ καὶ ὁ υἱός μου, καὶ κρατήσει ἡ βασιλεία ἡμῶν ἕως τετάρτης καὶ πέμπτης γενεᾶς· ὅπερ διεψεύσθη δειλαῖος, ἀνομήσας διακενής, καὶ ἐπιλαθόμενος τὸ ἰδιόχειρον, καὶ ἐποίησεν καὶ τὸν σταυρὸν, ὃν ἔπηξεν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. Καὶ ἤρξατο μετὰ ταῦτα ζητεῖν εἰ τίνα εἶροι συναγωγῆς ὄντων ἐν τῷ σκοπῷ αὐτοῦ. Καὶ δὴ εἶδεν ὁμοῖον τῆς αὐτοῦ φρονήσεως, ἦτοι ἀπροσύνης, ἀναγνώστην τινὰ· Ἰωάννην λεγόμενον, υἱὸν Παγκρατίου τινὸς Σκια-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(10) *Yallum latum excisum opponens*. Sic p. 416. Nicephorus ambustus dicitur in Bulgaria, τῷ τῆς εὐλάς πυρὶ, ἵγνε valli, inquit Anast., nempe liguis

illis quibus Crumus castra circumsepererat.

(11) Ταῦτα πάσχουσιν οἱ. *Quare hæc eveniunt Christianis, ut, etc.*

στοῦ, ὅστις ἐκ παιδῶθεν δαίμονα εἶχεν ἀτάκτως φε-
ρόμενος, διάγων ἐν ἀσυνεσίᾳ, ὄντινα Ἑλλήνων ἐπωνό-
μαζον, ὡς τινές φασιν, ἐρμηνευόμενον Ἑβραϊστὶ
λέγεται *πρόδρομος* καὶ *συνεργὸς τοῦ διαδόλου*.
Τοῦτον ἐπιλαβόμενος Λέων, καὶ ἀνακοινωσάμενος
αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ βουλὴν προσελάβετο αὐτὸν συνερ-
γὸν αὐτοῦ, λέγων, ὅτι Ἐὰν συνδράμῃς μοι καθελεῖν
τὰς εἰκόνας, πατριάρχῃν σε ποιῶ. Καὶ αἰτήσας παρ'
αὐτοῦ ἐξουσίαν τοῦ ψηλαφῆσαι τὰ ἀπανταχοῦ παλαιὰ
βιβλία, ἅπερ ἀπόκεινται εἰς τὰ μοναστήρια καὶ εἰς
τὰς ἐκκλησίας, ἐπετρέπη μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν
ἀτάκτων καὶ ἀπαιδεύτων. Καὶ δὴ συναγαγόντες πλῆ-
θη πολλὰ βιβλίων, ἐποιοῦντο ἐν αὐτοῖς τὴν ἔρευαν,
πλὴν οὐδὲν εὗρισκον οἱ ἄφρονες ὧν περ αὐτοὶ κακοῦρ-
γῶς ἐπεζήτουν, ἕως οὗ μετὰ χεῖρας ἔλαβον τῷ συν-
οδικῷ [τὸ συνοδικὸν] Κωνσταντινίου τοῦ Ἰσαύρου,
τοῦ καὶ Καβαλλίνου (12), καὶ ἐκ τούτου τὰς ἀρχὰς
λαβόντες, ἤρξαντο καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις εὗρισκειν τὰς
χρήσεις, ἅσπερ αὐτοὶ ἀφρόνως καὶ ἀνοήτως προέφε-
ρον, σημάδια βάλλοντες εἰς τοὺς τόπους, ἔνθα ἠῦρι-
σκον, βουλόμενοι πείσαι τὸν ἄφρονα λαόν, ὅτι Ἐν
παλαιῶν βιβλίοις εὗρομεν τοῦ μὴ προσκυνεῖσθαι τὰς
εἰκόνας. Καὶ λοιπὸν ζητούντων, καὶ ὕστερον ἔχοντες
χειροτονίαν (13), ἐπίσκοπον εὔρον Κωνσταντίνου υἱὸν
πρεσβυτέρου τινὸς τζαγαρίου, καὶ Κασυματᾶ μα-
θόντα τὴν γραμματικὴν (14), καὶ γέροντα νομικὸν
εἰς τὰς Φορακίου καὶ διδάξαντα παιδία, καὶ δι'
ἐγκλήματά τινα φυγόντα ἐν μοναστηρίῳ, καὶ ἀπο-
κειράμενον ἀσχυρῶς καὶ ἐπονομασθέντα Ἀντώνιον,
γενόμενον τε αὐθις ἡγούμενον εἰς τὸ μοναστήριον
τὸ λεγόμενον τὰ Μητροπολιτῶν. Μυθολόγος τις [ὁ
ὅτι τις ἦν] γέλοια ἀγαπῶν καὶ παιγνίδια, καὶ τοὺς ὑπ'
αὐτοῦ μοναχοὺς νέους ὄντας ταῦτα ποιεῖν ὑποτιθέμε-
νος. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀσχυρῶς καὶ ἀσέμνως βιο-
ταύσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ὕστερον ἐκ παραχωρήσεως
θεοῦ ἐγένετο καὶ ἐπίσκοπος εἰς τὸ Συλαίον. Τὸ μὲν
πρῶτον ἐκ παιδῶθεν ὀρθόδοξος ὢν, ὕστερον δὲ διὰ τὴν
δόξαν τὴν πρόσκαιρον, καὶ τὸ ἔχειν παρῶσιαν εἰσέρ-
χεσθαι εἰς τὰ βασίλεια, καὶ παρῶσιάζεσθαι μετὰ
τῶν κρατούντων, ἐπελάβετο τὴν αἵρεσιν. Τοῦτον κα-
ταμηνύσαντες πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα, ὃ τε Ἰωάν-
νης, ὃ ἐπίκλην Ἑλλιάς, ὃν ἐκάλουν Γραμματικὸν, καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ, ὄντα τὸ τηλικαῦτα ἐν τῷ Συλαίῳ, πέμ-
ψας ἤγαγεν αὐτόν. Καὶ εἰπὼν αὐτῷ τὸν σκοπὸν αὐ-
τοῦ, μὴ ἔχων καρπὸν πνευματικὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ
ἀγαπῶν τὴν πρόσκαιρον δόξαν, καταπατήσας τὴν
ἑαυτοῦ συνείδησιν, καὶ ἀθετήσας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν
ἐπιγραφὴν, ἣν ἐποίησεν, ἐστράφη εἰς τὸ ἐναντίον
μέρος. Ἐρωτηθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ Λέοντος εἰ γέγρα-
πται προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας, οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ
τὰ βέοντα ῥήματα τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εἶπεν· Οὐκ ἔστι

A consortio privatus, quem Hylilam dicebant, qui que-
ut alii ferunt, Hebraice redditur *præcursor*, et
diaboli adjutor. 436 Huic sibi assumpto, et con-
silliorum suorum participi facto et cooperatori in-
stituto dicit Leo : Si delendis imaginibus auxilia-
rem manum præbueris, patriarcham te renuntiabo.
Ille visendorum undequaque veterum librorum per
monasteria et ecclesias repositorum facultate petita,
cum aliis quibusdam mentis incompositæ et illite-
ratis comitibus, quod petierat, impetravit. Collecta
itaque librorum immensa multitudine, examen de
illis habuerunt : verum eorum quæ nequiter ex-
quisierant nihil penitus imprudentes repererunt,
donec in manus venit synodus sub Constantino
Isauro et Caballino habita, ex qua occasione ac-
cepta cœperunt in libris auctoritates invenire, quas
synodi auctores imprudenter et insipienter deprom-
ebant. Deinde signis ad loca reperta apposis, simplicem turbam seducere moliti sunt, dicentes :
Ex veteribus libris non adorandas imagines repe-
rimus. Examine postmodum habito, si quem
ordinibus insignitum penes se nanciscerentur,
episcopum repererunt quemdam Constantinum,
presbyteri artificis sutoris filium, et Cazimatam
grammaticæ professorem, et legisperitum quem-
dam ad Phoracii ædes diversantem ludimagistrum,
qui criminum sibi objectorum pœnam fugiens in
monasterium diverterat, et detonsus nomen as-
sumperat Antonii et deinceps in monasterium
C Metropolitanum nomine præpositus fuerat institut-
us : homo equidem fabulis addictus, risus et lu-
dorum sectator, qui monachis suis subditis et
juvenili ætate adhuc detentis, hæc eadem sectari
suggerebat ; verbo dicam, turpem et inhonestam
vitam ducens : qua ratione postmodum Dei per-
missu factus fuerit episcopus Sylæi, penitus ignoro.
Rectam certe fidem a puero edoctus erat, deinceps
autem ex vanæ gloriæ libidine, et libertatis in re-
gium ingrediendi captandæ causa, et ut imperato-
rum gratiam iniret, hæresim amplexus est. Hunc
cum Leoni imperatori notum fecissent, et Sylæi
habitare renuntiassent, Joannes cognomento Hylil-
as, quem Grammaticum dicebant, et sententiæ
ejusdem comites, Leo, misso nuntio, vocavit ho-
minem : et exinde mentis sententiam ei aperuit,
cum nullum fructum spiritualem in seipso haberet,
sed vanam tantum sectaretur gloriam, conculcata
projectaque conscientia, contemplaque cruce,
quam in subscriptionem exaravit, in partem decli-
navit contrariam. Interrogatus enim a Leone num
adorandas imagines scriptum legerit, nihil quod

FRANC. COMBEFISH NOTE.

(12) Fecit Leonis hæc diligentia, ut et Patres
Constantini istam pseudosynodum accurate refuta-
verint : quæ eorum refutatio, seu potius S. Nice-
phori eorum nomine luculenta exstat in uno cod.
Regio, perquam digna luce.

(13) Ζητούντων καὶ ἕτερον ἔχοντα χειροτονίαν
ἐπίσκοπον. Sic bene cod. ipse. *Dum et alium epi-
scopali ordine fulgentem quærunt.*

(14) Ego sic reddam, *Qui Casymatha ludimagistro
grammaticam didicisset, senexque legisperitus ad Spho-
racii ædes, eis Sφορακίου, diversatus esset, ac pueros
docuisset.* Lique enim unum hic designari Sylæi,
sive Pergensem episcopum Antonium, qui omnibus
his gradibus eam sit adeptus sedem, hæresimque
iconomachorum promoverit, non tres diversos, quod
sonant verba interpretis.

ad veritatem spectaret respondit, **437** sed dixit : Nihilibi hoc scriptum est, verum antiquam esse traditionem asserunt. Subinfert Leo : Nisi in Evangeliiis, aut apud Apostolum clare et ad verbum scribatur, Veneremini imaginem meam, nusquam ipsam adorare consentiam. His auditis, cum eo et praefatis incompositae mentis et illitteratis hominibus convenit, et princeps caputque eorum instituitur.

Contendebant igitur in veritatem a Pentecostae qui Joannem Hylilam dictum sequebantur, coacervare libros : Julio vero mense, socium adjuverunt Antonium : et deinceps ad Decembrem occultum gerebant dolum. Interrogati vero falso respondebant : Libros perscrutari injunxit imperator, quod quidam annuntiaverunt, Brevisimo tempore imperabis, hujus causa examēn instituimus. Circa Decembrem vero mensem Leo patriarcha significat : Imaginum causa populus offenditur, dicentes : Perverse adoramus illas, et propterea gentiles nostri dominantur. Condescende, inquit, medicum et moderamen ad populum habe, et quae sunt abjecta rescindamus ; si non assentiaris, exhibe et persuadee cuius gratia, Scriptura haec diserte nullibi asserente, adoratis imagines ? Respondet patriarcha : Haec quae a principio et superioribus temporibus ab apostolis et Patribus definita sunt, nulla ratione innovamus, nec amplius quid moderandum censemus a Apostolo dicente : *Si hoc, vel etiam angelus de caelo annuntiaverit, praeter id quod vobis denuntiavimus, anathema sit* ¹. Qua vero de causa, prout adoramus crucem et Evangelium, eadem pariter imagines veneramus. Quandoquidem neque illa adoranda scriptum est. Verum quoniam ab apostolis haec excepit Ecclesia, utrum scriptum vel non scriptum sit, non decet inquirere : plura namque scripto non tradita, quae dicuntur dogmata per sancti Spiritus inspirationem successivis temporibus a sanctis ejus famulis ac servis ordinata, Ecclesia excepit. His auditis, contra insti. Accede, inquit, et cum eis, qui unecum una sentiunt, dissero (Antonii Joannisque socios insinuat), qui certas et ineluctabiles in veteribus libris repererunt auctoritates ab imaginibus colendis nos deterrentes. Post haec episcopos et selectos monasteriorum praepositos interrogatis ejus responsuros ad eum patriarcha misit. Ipsi dissidentibus et veritatem demonstrantibus, instabat Leo, et ut cum adversa parte dissederent, instabat vehementius. Responderunt illi : Sanctae **438** synodi decretum est recte declarata probeque sancta non oportere denuo examinare aut curiosius indagare : neque contentionum auctoribus, et jurgia requirentibus, si obstinati perseverant, respondendum. Dicant illi ; Aras, totum ihesus et solus locutus esset, synodum

γεγραμμένον πώποτε· ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι ἀρχαίαι παράδοσις ἐστὶ. Καὶ εἶπεν ὁ Λέων, ὅτι Ἐάν οὐ γέγραπται εἰς τὸ εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὸν ἀποστόλων ρητῶς, ὅτι προσκυνήσατε τὴν εἰκόνα μου, οὐ κατὰρ δέχομαι προσκυνεῖσθαι αὐτήν. Καὶ τοῦτο ἀκούσας συνηλθεν αὐτῷ, καὶ τοῖς προειρημένους ἀτάκτους καὶ ἀπαιθεύτους, καὶ ἀγεται ἀρχηγῶς καὶ πρῶτος αὐτῶν.

Καὶ λοιπὸν ἠγωνίζοντο κατὰ τῆς ἀληθείας ἐρέαμενοι ἀπὸ τῆ Πεντηκοστῆ [τῆς Πεντήκοστῆς] οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καὶ Ἰωάννην σώραυεν τὰ βιβλία· τὸν δὲ Ἀντώνιον προσελάβοντο ἀπὸ Ἰουλίου μηνός· καὶ λοιπὸν ἔως τὸν δεκέμβριον μῆνα κρυπτεῖν τὸν δόλον εἶχον. Ἐρωτώμενοι δὲ ἔλεγον ψευδόμενοι, ὅτι Ὁ βασιλεὺς ἐπέτρεψεν ἡμῶς ψηλαφῆσαι τὰ βιβλία, ὅτι λέγουσιν αὐτῷ τινες, ὅτι Ὀλίγον χρόνον ἔχετε βασιλεύσει, καὶ ἔνεκεν τούτου ποιούμεθα τὴν ζήτησιν, καὶ περὶ τὸν δεκέμβριον μῆνα δηλοῖ τὸν πατριάρχην ὁ Λέων, ὅτι ὁ λαὸς σκαυδαλλίζεται διὰ τὰς εἰκόνας, λέγοντες, ὅτι Κακῶς αὐτὰς προσκυνούμεν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο τὰ ἔθνη κυριεύουσιν ἡμῶν. Καὶ συγκατάβα, φησὶ, τί μικρὸν, καὶ ποιήσον οικονομίαν εἰς τὸν λαόν, καὶ τὰ χαμηλὰ περιέλωμεν. Εἰ δὲ μὴ βούλει, πείσον ἡμᾶς ὅ· οὐ ἔνεκεν προσκυνεῖται, τῆς Γραφῆς μὴ ἔχουσης φητῶς πώποτε. Καὶ δηλοῖ αὐτῷ ὁ πατριάρχης, ὅτι Ἡμεῖς τὰ καλῶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν ἀρισθέντα ὑπὸ τε τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, οὔτε παρασαλεύομεν, οὔτε περισσέριβόν τε ἐν αὐτοῖς οικονομούμεν, τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, **C** *ὅτι καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἡ ὀργάνος ἢ οὐρανῶ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὁ εὐηγγελισθῆμεθα ὑμῖν, ἀνθήματα ἔστω.* Παρὰ δὲ τοῦ προσκυνεῖσθαι, ὡς προσκυνούμεν τὸν σταυρὸν καὶ τὸ εὐαγγέλιον, προσκυνούμεν καὶ τὰς εἰκόνας· ἐπεὶ οὐδὲ ταῦτα γέγραπται προσκυνεῖσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀποστόλων ἡ Ἐκκλησία ταῦτα παρελήφεν, οὐ δεῖ ζητεῖν, εἰ γέγραπται, ἢ οὐ γέγραπται· πολλὰ γὰρ ἀγράφως ἡ Ἐκκλησία παρέλαβεν, ἅπερ λέγονται ὄγματα, ὅ· ἐμπνεύσεως τοῦ Πνεύματος ἁγίου καθ' ἐκαστὴν φεραν ὅπρ τῶν ἁγίων αὐτοῦ δούλων καὶ θεραπόντων διατηρωθέντα, Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἤκουσα, ἀντεδήλωσεν. Ἐβλή, φησὶ, καὶ διαλέχθητι πρὸς τοὺς κατ' ἐμὲ (τοὺς περὶ Ἀντώνιον καὶ Ἰωάννην λέγων), οἵτινες (15) ἀσφαλῶς εὐραν ἐν παλαιαῖς βιβλίαις χρήσεις ἀποτροπούσας προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. Καὶ λοιπὸν ὁ πατριάρχης ἀπέστειλεν ἐπισκόπους καὶ ἠγουμένους ἑλλογιμούς πρὸς αὐτόν, πρὸς τὸ ἀπολογῆσθαι πρὸς τὰς πύσεις αὐτοῦ. Διαλαχθέντων δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀποδείξαντων, ἐπέμεινε ἀναγκάζων αὐτοὺς διαλεχθῆναι πρὸς τοὺς τῆς ἐναντίας μοίρας. Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι Ὅρος ἐστὶ τῆς ἁγίας συνόδου τὰ ὁρθῶς δογματισθέντα καὶ διατυπωθέντα μὴ δεῖν πάλιν κακοῦργως ἀναζητεῖν ἢ περιεργάζεσθαι, μήτ' ἐ τοὺς ἄφρονάς θείοντας ἠθλονεκεῖν ποιεῖσθαι ἀπολογία, μάλλι-

¹ Gal. 1, 8.

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(15) Plerumque Ignatius diaconus de tota hac disputatione in S. Nicephori Vita, ejusque exitu, ac persequente Ecclesie illata,

στα δὲ καὶ μὴ πειθομένους. Καὶ φαίνῃ· Ὁ Ἄρειος ἄ
μονώτατος λαλήσας ἐποίησεν σύνοδον συγκροτηθῆναι
δὲ αὐτόν· καὶ πάντων σκανδαλιζομένων περὶ τῆς
πίστεως, φίλος· ἔνεκεν ὑμεῖς οὐ βούλεσθε διαλεχθῆναι
καὶ πληροφορησάμενοι πάντας, οὐ καλῶς προσκυνοῦντες
αἱ εἰκόνας; Καὶ ἐξουθενώσας, καὶ ἐπαπειλησάμενος
αὐτοὺς ἀπέλυσεν, μείνας κατασυρίζων τῆς ὀρθῆς πί-
στεως, ποιῆσαι βουλόμενος ὅπερ ἤθελεν. Οἱ δὲ ἀπο-
λυθέντες συνέχοντο λύπη καὶ ἀθυμία, ἀπαγγέλλαντες
τῷ πατριάρχῃ πᾶσαν τὴν βουλήν αὐτοῦ τὴν πονη-
ράν. Καὶ λοιπὸν συναχθέντες πάντες οἱ ὀρθόδοξοι
κληρικοί τε καὶ μοναχοί, καὶ λαϊκοί, ἐποίησαν παν-
νυχθῆα ὀλοουκτῆ, παρακαλοῦντες τὸν Θεὸν ἵνα δια-
σκεδάσῃ τὴν βουλήν αὐτοῦ. Τοῦ δὲ πατριάρχου τοῦτο
πράξαντος, ὅπερ μαθὼν ὁ ἀληθῆριος δηλοῖ τὸν ἀρ-
χιερέα· Τί τοῦτο ἐποίησας; Αὐτὸς δὲ εἶπεν· Οὐδὲν
κακὸν ἐποίησαμεν· τὸν Θεὸν ἱκετεύσαμεν, ἵνα τὴν
Ἐκκλησίαν ἀσάλευτον φυλάξῃ, εἰ εὐάρεστον αὐτῷ
ἔσται. Ταῦτα δὲ ἀκούσας πλῆθος ἐμαίνετο κατὰ τῆς
ἀληθείας. Ἔρχεν δὲ καὶ τινες ἀσεβεῖς ἄνδρας συνερ-
γοῦντας αὐτῷ, οἳ ὦν καὶ τοὺς ὀλοῦς κρυπτῶς
ἐξέκτανεν. Καὶ παρασκευάζει δὲ αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς
στρατιώτας τοῦ ληθῆσαι τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ τὴν
οὖσαν ἐν τῇ Χαλκεπωνύμῳ πύλῃ τοῦ παλατίου. Καὶ
λοιπὸν ἤρξαντο βάλλειν κατὰ τῆς εἰκόνης λίθους, καὶ
πηλᾶ, λέγοντες βήματα πάσης ἀφροσύνης καὶ ἀσε-
θείας· μετὰ, ἄδην ἀποκαλοῦντες καὶ διάβολον, καὶ
ἄλλα τινὰ, ἃ μὴ θέμις εἰς μέτρον ἀγαγεῖν. Καὶ φησὶν
ὁ τύραννος πρὸς τὸν λαόν· Ἄς καταδάσωμεν ἐκεῖ-
θεν τὴν εἰκόνα, ἵνα μὴ ὁ στρατὸς ἀτιμάξῃ αὐτὴν·
μιμούμενος ἐν τούτῳ Λέοντα τὸν Ἰσαυρον, ὡς βου-
λόμενος τοὺς χρόνους αὐτοῦ βασιλεύσαι. Ἐπειδὴ γὰρ
ἐτέγραπτο ἐπάνω τῆς εἰκόνης, οὗτις· *Ἦν καθέλιε πά-
λαι Λέων ὁ δεσπότης, ἐνταῦθα ἀνεστηλωσεν
Εἰρήνην*. Οὗτος γὰρ ὁ Λέων αὐτὴν καθέλιε, ἔπειτα ἄφ'
οὗ ἡ πόλις ἐκτίσθη, αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἦν. Καὶ τοῦτο
ποῆσας ἔδωκεν παρῆρσιαν τοῖς [τοῖς] τοῦ διαβόλου
συνεργοῦς [συνεργοῖς], λέγων δὴ Ἀντώνιον [Ἀντωνίω],

καὶ Ἰωάννην [Ἰωάννη], καὶ τοὺς [τοῖς] μετ' αὐτῶν.
Καὶ λοιπὸν τούτων γενομένων συνέχοντο πάντες
οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ μοναχοί εἰς τὸ πατριαρχεῖον,
καὶ ἀνεγίνωσκον πάσας τὰς χρήσεις τῶν Πατέρων,
ὡς περὶ οἱ ἐναντίοι κακούργω; καὶ ἀμαθῶς προέφε-
ρον, ἐρμηνεύοντες αὐτὰς τοῦ πατριάρχου, καὶ λέγον-
τες πρὸς πάντας· Μὴ ἔχετε τις λεγόμενόν τι ἐν τού-
τοις, ἀδελφοί; Καὶ ἀνέκραξαν· Πάντες ἴσμεν, καὶ πε-
ληφορήμεθα, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶ ἡ πίστις ἡμῶν· καὶ
πάντες εἰς τοῦτο ἀποθνήσκωμεν. Καὶ ὁ πατριάρχης
πρὸς αὐτοὺς· Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐν ὁμοίᾳ ἐσό-
μεθα καὶ σπληνόμενοι ἐν μιᾷ ψυχῇ ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολο-
γῆ ἀδιαίρετως, καὶ μὴ εὐρωσῶν τινα ἐξ ἡμῶν ἀποχω-
ρῆσαι εἰ τῆς ἐναντίας μίρας, καὶ οὐ μὴ ἰσχύσωσιν.
Πλείους γὰρ αὐτῶν ἔσμεν χαρίζετο Χριστοῦ. Οἱ δὲ
πάλιν ἀνέκραξαν διαβεβαιούμενοι ἕως θανάτου ἀν-
έχεσθαι, καὶ ὑπερμαχεῖν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ποιῆ-
σαντες σταυροῦς, καὶ ἐγγράφα εἰς ἀλλήλους, τοῦ μὴ
χωρίζεσθαι. Ταῦτα ἐπράχθη πρὸ τῶν ἑορτῶν. Φθα-
σάντων δὲ τῶν ἑορτῶν (16) δηλοῖ ὁ πατριάρχης τὸν

amen colligi coegit : nunc vero cum omnium
animi circa fidem offendantur, cuius causa vos dis-
sertationem habendam detrectatis, et æquo cultu
colendas imagines palam coram omnibus declarate
renuitis? Eam ob rem illis contemptis, plura Leo
minatus, discedere imperavit, et adversus rectam
fidem exhibere perseverans, quæ animo concepisset,
exsequi moliebatur. Illi dimissi mœrore et
tristitia detinebantur, nequam ejus omne consilium
patriarchæ renuntiantes. Postmodum orthodoxi
cuncti clerici, monachi et laici vigilias per totam
noctem habuerunt, ut Deus eorum consilium dis-
siparet, deprecantes. Hæc ita geri a patriarcha
discens infelix imperator, significat pontifici : U-
quid hoc agis? Respondet ille : Nihil mali fecimus,
Deum tantum rogavimus, ut Ecclesiam suam, modo
ipsi placeat, imperturbatam conservet. Illis auditis
adversus veritatem magis ac magis insaniebat.
Aderant porro homines impii, quorum opera clam-
dolos texebat, qui cœptis favebant, et eorum ope
milites irreligiosos, qui Christi imaginem ad palatii
portam, cui Chalces, sive Ærææ nomen, lapidibus
tunderent, parat et impellit. Cœperunt itaque lapi-
des et lutum in imaginem mittere, verba totius
stultitiæ impietatisque plena proferentes, et orcum
diabolumque, et alia plura, quæ in medium pro-
ducere nefas est, pronuntiantes, Tyrannus populum
allocutus, ait : Imaginem inde deponamus, ne for-
e milites eam dehonorent; in hoc Leonem Isaurum
imitatus, et æquales imperii ejus annos studens
consequi. Ad caput enim imaginis legebatur scri-
ptum : *Quam deposuit quondam Leo principatum
assecutus, hæc restituit Irene*. Illam quippe Leo de-
posuerat, et ab ipso urbis conditæ ibi imago fuerat
reposita, Hæc peracto diaboli auxiliariis, Amonto,
inquam, et Joanni, et facinororum sociis, quidquid
perpetrandi facultatem permisit.

His ita gestis, episcopi et monachi cuncti in
patriarchium conveniebant, et dicta Patrum om-
nia perlegebant, quæ adversarii malitiose et ineru-
dite interpretabantur. Patriarcha vero sensum
eorum reddente, et ad omnes sermonem diri-
gente : Num habetis aliquid quod verbis istis
exprimatur, fratres? Exclamavere cuncti : Novimus,
et certi sumus veram esse fidem nostram; in hac
morimur omnes. Ad illos patriarcha : Superest,
fratres, ut concordēs perseveremus, et animis con-
juncti hac in confessione absque dissensu remaneamus :
ut adversæ partis homines nullum reperiant,
quem separant a nobis, nec id exsequi valeant.
Gratia enim Christi plures illis sumus. Illi rursus
cum clamore firmaverunt ad mortem usque obsti-
turos, et pro Ecclesia dimicatos, appositisque
crucibus ad subscriptiones, scriptis sibi mutuo fi-
dem fecerē, nunquam ab invicem se separandos.
Hæc ante festa peracta sunt. Imminentibus porro

FRANC. COMBEFISI NOTÆ.

(16) Amica auctori vox, qua ubique Christi Natalem significat.

festis, variis monitijs ac sermonibus imperatori significat, et precibus simul sollicitat patriarcha, ne deprædationibus exponatur Ecclesia, quam labore multo Patres antiqui ædificaverant in recta fide, et ab omni hæresi expurgatam reliquerant; dicebatque: Si propter me adversus sinceram fidem oriantur scandala, ejicite me, et si quem alium desideratis, patriarcham institute: tantum fidem sartam tectam custodite. Istis versute et dolose, qui chameleonis nomen merito gerebat, respondit, et dixit: Ecquis audeat deponere patriarcham Patrem nostrum, aut ejicere, vel Ecclesiæ statum immutare? Modicum quid sane investigavimus, propter eos qui superfluis sermonibus indulgent. Cæterum, ut credit Ecclesiæ, ita credo ego: eductamque e sinu crucem in qua imago depicta esset, coram omnibus adoravit: istud vero gessit, non ut veritatem testaretur, sed ut festi celebritatem perageret facilius. Nullus enim subdolam hominis mentem capere poterat: verum ore unum aliquid publicante, aliud cor meditabatur. His igitur auditis, patriarcha et episcopi gavisus sunt, verum enuntiari putantes. Solemni deinde pompa in Christi natalitijs procedens ecclesiam ingressus est, et coram altari ex imperatorum consuetudine stetit: et corporale, sacra Domini nostri Jesu Christi natalitate in eo depicta insigne adoravit et osculatus est. Tali spectaculo, cunctis dolum et versutum imagis ignorantibus, factum satis. Insequente pariter Luminum festo æquali modo processit, et ingressus non adoravit: priusquamque illud simulacrum, haud vere exhibitum cognoverunt: peractisque proinde festorum solemnibus cœpit aggredi, velut Phærao Israel, et episcoporum quosdam blanditijs promissisque suffurabatur: qui et ipsi morem gesserunt, ex 440 eo quem habebant ad præsens sæculum affectu, quippe prius juramento interposito et crucibus apposis, pro veritate mortuos se affirmabant, singuli ferme conversi sunt in partem adversam. Eam ob rem per desertores episcopos patriarchæ significat: Condescende modicum nobis, et utilia quæque ressecabimus: si nolueris, in throno te residere non permissuros scito. His spreto tanquam perjurijs et cruciculcis patriarcha imperatori denuntiat: Quod lubet exsequere, dogmatibus quippe a Patribus pie definitis nunquam nuntium remittam, neque contrarium sentientibus astipulabor.

Hæc dum gererentur, in infirmitatem decidit patriarcha, adeo ut diebus paucis salus ejus a medicis desperaretur: cujus imperator certior factus, de vi facta non nihil remisit; eo mortuo, cuncta pro vo-

Α βασιλέα λόγους νοουθεσίας ἄμα καὶ παρακαλῶν αὐτὸν, μὴ σκυλῆναι (17) τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν πολλῶ κόπῳ οἱ Πατέρες ἐπωκοδόμησαν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἀποδιώξαντες πᾶσαν αἵρεσιν, λέγων, ὅτι εἰ δι' ἐμὲ γίνονται ταῦτα τὰ σκάνδαλα κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἐμὲ ἐξεώσαθε, καὶ εἰ τίνα βούλεσθε, ποιήσατε· μόνον τὴν πίστιν μὴ παρασαλεύσητε. Καὶ ἀποκριθεὶς ὑπόουλως καὶ δολερῶς ὁ δικαίως ἐπικληθεὶς Χρμαιλέων, εἶπεν· Καὶ τίς, φησὶν, τοῦ μὲ καθελεῖν ἢ ἐξεῶσαι τὸν πατριάρχην τὸν πατέρα ἡμῶν, ἢ τὴν Ἐκκλησίαν παρασαλεύσαι; Μικρὸν ἠρευνήσαμεν διὰ τοὺς λαλοῦντας, ἐπεὶ ὡς πιστεύει ἡ Ἐκκλησία, κατὰ πίστει. Καὶ ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ σταυρὸν ἔχων [ἔχουσαν] εἰκόνα (18) προσεκύνησεν ἐνώπιον πάντων. Ἐποίησεν δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθεύων, Β ἀλλ' ἐν ὑποκρίσει βουλόμενος διαβάσαι τὴν ἑορτήν. Οὐδεὶς γὰρ ἠδύνατο καταλαβέσθαι τὴν πανουργίαν αὐτοῦ· ἄλλα γὰρ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐλάλει, καὶ ἕτερα ἢ καρδία αὐτοῦ ἐβούλετο. Ταῦτα τοῖνον ἀκούσαντες ὁ τε πατριάρχης καὶ οἱ ἐπίσκοποι, ἐχάρησαν νομίζοντες ἀληθεύειν αὐτόν. Καὶ προσελθὼν τῇ Χριστοῦ γεννήσει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσῆλθεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, κατὰ τὸ ἔθος τῶν βασιλέων, καὶ προσεκύνησεν τὴν ἐνδυτὴν τὴν ἔχουσαν τὴν ἀγίαν γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ λοιπὸν ἰδόντες πάντες ἐπληροφόρηθησαν, μὴ ἰδόντες τὸν δόλον καὶ τὴν πανουργίαν αὐτοῦ. Φθασάσης δὲ καὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Φώτων προῆλθεν ὁμοίως, καὶ εἰσελθὼν οὐ προσεκύνησεν· καὶ ἔργουσαν πάντες ὅτι ἐν ὑποκρίσει τὸ C πρῶτον ἐποίησεν, καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ. Καὶ δὴ πληρωθειῶν τῶν ἑορτῶν, ἤρξατο πάλιν ἐπιτίθεσθαι, ὡς ὁ Φαραὼ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τινὰς ἐπισκόπους ὑπέκλεπτεν κολακαλαίαι καὶ ὑποσχέσει δώρων, οἷτινες καὶ ὑπήκουον αὐτὸν [αὐτοῦ], ἀγαπῶντες τὸν αἰῶνα, καὶ οἱ πρὶν διαβεβαιούμενοι ἀποδύσκειν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ πῆξαντες σταυροῦς, σχεδὸν πάντες ἐστράφησαν εἰς τὸ ἐναντίον. Καὶ δηλοῖ τὸν πατριάρχην διὰ τινῶν τῶν ἀποστατησάντων ἐπισκόπων, ὅτι Μικρὸν συνέλθε ἡμῖν, ἵνα περιέλωμεν πάντα τὰ χαμηλά. Ἐπεὶ εἰ οὐ βούλει, γινώθι ὅτι οὕτως οὐ παραχωροῦμεν αὐτόθι σε εἶναι; ὅς ὁ πατριάρχης ἐξευθενώσας, ὡς ἐφιόρκους [ἐπιόρκους] σταυροπάτας, τὸν βασιλέα ἐμήνυσεν, ὅτι· Ὁ βούλει ποιήσῃ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τῶν ὀρισθέντων εὐσεβῶς ὑπὸ τῶν Πατέρων οὕτε D ἐπιδικτάσσομαι (19), οὕτε συνέρχομαι τοῖς ἐναντίως φρονοῦσιν.

Καὶ ἐν τούτοις ὄντων, ἔπεσεν εἰς ἀσθένειαν ὁ πατριάρχης, ὥστε ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀπογυνοσθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν. Καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς μικρὸν ἠσύχασεν λογιζόμενος, ὅτι ἀποθνήσκοντος αὐτοῦ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(17) *Nolit Ecclesiam vexare*: habetur ea vox Luc. vii et viii, *molestiam ei facere*.

(18) *Σταυρὸν ἔχων εἰκόνα, crucem in qua imago depicta esset*; forte ipsius Christi ex ea pendentis, quam ipsam Iconoclastæ improbabant. Non bene Interpres antea, *imaginem gerentem manum*. Nudam crucem hactenus ii tolerabant, eo mitiores nostri *πρὶ sectariis*; non ita quæ adjunctas vel appictas

imagines haberet. Crucem nuper ligneam ferente Græco Hieromonacho vidi, in qua tota fere Evangelica historia subtili satis statuatio opere efficta exstabat.

(19) *Nihil ad ea quæ a Patribus pie definita sunt inasper addo, ac statuo*. Ipsa est alijs verbis prima interrogatione S. Nicephori responsio p. 437. *Nihil eorum quæ, etc., nova ordinatione everso*. Sit semper vetus fides unaque.

πάντα εὐμαρῶς ποιῆσαι ἔχει, ἅπερ βούλεται. Καὶ λοιπὸν ἀθρόον ἐκ τοῦ παραδοξοποιῶν Θεοῦ μικρὸν διεφορήθη (20). Ὅπερ μαθὼν ὁ Χαμαιλέων παρασκευάζει λάβρα διὰ τινων τοῦ στρατιώτας ἀνελεῖν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ συρτᾶ (21) καταβάσαι αὐτόν. Ἦν δὲ ἡ παρῆσθαις τῶν Νηστεῶν. Καὶ συναχθέντες παμπληθεὶ ὡςπερ οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων, ἐγέμισαν τὰ προαύλια τῆς ἐκκλησίας, κράζοντες καὶ βοῶντες ἀτάκτως· καὶ λοιπὸν ἤρξαντο ἀνασάπτειν καὶ ἀναθεματίζειν τοὺς ἐν οἴσιν τῇ μνήμῃ Γερμανόν, καὶ Ταράσιον, καὶ Νικηφόρον· ἅπερ ἀκούσας ὁ πατριάρχης τὴν χάριστησεν τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων, ὅτι ἡξιώθη ὑπὲρ εὐσεβείας ταῦτα ἀκοῦσαι. Καὶ δὴ ὤρμησεν ὁ λαὸς ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸ ἀνελεῖν εἰς τὸ πατριαρχεῖον. Καὶ τις Θωμαῆς πατριχίος ἀποδισυπάτων [ἀπὸ δις ὑπάτων] γενόμενος, ὃς τότε τὴν ἐκκλησίαν παρέλαθεν [ὡς] ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀσφαλίσας τὰς πύλας τοῦ πατριαρχείου ἀπεδίωξεν αὐτούς, ὡς δῆθεν τοῦ βασιλέως χωρὶς ταῦτα ποιούντας. Καὶ λοιπὸν ὁ προειρημένος ἀνὴρ ἀπελθὼν πρὸς τὸν Χαμαιλέοντα, εἶπεν αὐτῷ τοῦ λαοῦ τὴν ἀτακτὸν ῥύμην. Ὁ δὲ ἀεὶ ψεύστης ὢν, ἠρνήσατο εἰδέναι, μηδὲ ἀπεστάλθαι παρ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ, φησὶν, ἀνάγκη ἔχουσιν καὶ πόνον οἱ λαοὶ, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐποίησαν. Καὶ λέγει ὁ Θωμαῆς, ὅτι εἰ κελεύεις αὐτόν, δέσποτα, ἐξεῶσαι, οὐ πολλῶν ἐστὶ χρεῖα. Δύο ὀνόματα ἀπόστειλον, καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτόν βαστάσαι· οὐ γὰρ δύναται περιπατήσαι ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς νόσου, καὶ οὕτως ἐξέρχεται· ὃ δὴ καὶ ἐποίησεν. Τῇ νυκτὶ [γὰρ] ἀποστείλας τινὰς ἐξέωσεν αὐτόν τῆς ἐκκλησίας, καὶ καταγαγόντες ἐκ τοῦ πατριαρχείου μετὰ φόρου [φορέου] οἱ ἀποσταλέντες, ἔστησαν μέσον τῆς ἀγορᾶς τοῦ Μηλίου, ὅπως τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Καὶ ἐπειδὴ βράδιον ἦν, καὶ πάντες ὑπνῶ κατεφέρνοντο, οὐδεὶς ἐσαλεύθη. Καὶ ποιήσαντες ὡσεὶ μιῶν [ὡς ἡμιῶν], καὶ μηδὲν ἀνύσαντες περὶ οὗ ἐβούλοντο, ἦραν αὐτόν ἐκείθεν, καὶ κατήγαγον εἰς ἀκρόπολιν· καὶ βαλόντες ἐν ἀκατίῃ, ἐβρύσαν πέραν εἰς Χρυσόπολιν. Καὶ τὸ πρῶτ' ποιήσας σελέντιον ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, εἶπεν πρὸς τὸν λαόν· Ὑῖδατε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης παρεάσας τῆς ἐκκλησίας ἀνεχώρησεν· διότι ἐλέγομεν αὐτῷ περὶ τῶν εἰκόνων, ὅτι κακῶς προσκυνοῦνται, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο τὰ ἔθνη κυριεύουσιν ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ μὴ ἔχων εὐλόγον τι ἀπολογήσασθαι, ὀργισθεὶς καὶ ἀτιμάσας ἡμᾶς ἀνεχώρησεν. Καὶ λοιπὸν ἀνάγκη ἔχομεν ἕτερον πατριάρχην ποιῆσαι. Καὶ ταῦτα ψευδόμενος ἔπεισεν τὸν λαόν, ὅτι παρητήσατο, καὶ δὴ βουλομένου αὐτοῦ ποιῆσαι Ἰωάννην τοῦ Παγκρατίου, καθ' ὃ καὶ προσυνέθετο αὐτῷ (22), διεκωλύθη παρὰ τῶν πατριχίων λεγόντων, ὅτι Νέος ἐστὶ καὶ ἀφανής, καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς γέροντας προσκυνεῖν καὶ προσπίπτειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ εὐγενοῦς [τῶν εὐγενῶν], καὶ ἐμφανεῖς [ἐμφα-

luntate facilius exsecuturum cogitans. Cæterum Dei manu miraculorum effectrice nonnihil sublevatus est patriarcha; quod cum rescisset Chamæleon, quorumdam ope milites in patriarchium clam penetrare disposuit, et silenter eum abducere. Erat porro Jejuniorum initium. Conferta itaque multitudine coacti, velut Judæi in Christum insilientes, cum gladiis et lignis ecclesiæ atrium repleverunt, clamantes, et tumultuose vociferantes: cæperuntque exsecrari, et diris devovere sancta in memoria defunctos Germanum, Tarasium et Nicephorum; quæ quidem audiens patriarcha Deo cum lacrymis gratias egit, quod pietatis defendendæ causa hæc audire mereretur. Confestim conspiranti impetu populus insiliit, ut in patriarchium ingrederetur. Mox Thomas quidam patricius, bis exconsul, qui tunc velut imperatoris jussu ecclesiam tutandam susceperat, portis patriarchii oclusis, eos removit, velut inscio imperatore istiusmodi facinora molitos. Protinus ad Chamæleontem præfatus vir profectus, inordinatum populi motum denuntiavit. Ille pro solito mendax, nec quidquam scire, vel quemquam a se missum negare. Verum, inquit, necessitate compulsus, et animi mæore tactus populus in hujusmodi factum prorupit. Subinfert Thomas: Si eum jusseris expelli, domine, non opus multis. Tantum homines duos mitte, aliosque qui efferant: non enim ingravescente valetudine a se potest procedere: atque ita discedet. Id ita fecit, submissa nocte, qui patriarcham ejicerent ecclesia. Quare qui missi fuerant lectica patriarcham abducentes, medio Milii 441 foro steterunt, ut eum militum quidam occiderent. Erat porro profunda nox, somnoque cunctis depressis, nullus seipsum movit. Post mediam horam, in nullo, quorum erat molimen, proficientes, tulerunt eum inde et in arcem abduxerunt; lintreque impositum trans fretum ad Chrysopolim projecere. Mane comitiis habitis, filius perditionis ad populum sermonem habuit: Videtis, fratres, ut patriarcha ecclesia derelicta discesserit, quod cum eo de imaginibus fuerimus collocuti, et exposuerimus propter eas a gentibus nos affligi. Is vero, responsi congrui penitus ignarus, ira præceps, et nobis neglectis, abiit. Alium igitur patriarcham institui necesse est. Ita mentitus, persuasit populo abdicasse se dignitate: Joannem quippe Pancratii filium, quod sibi adhæsisset, ad istiusmodi dignitatem promovere studebat. A patriciis tamen in hunc morem monentibus prohibitus est: Juvenis est, inquiebant, et ignobilis: neque decet nos senes eum venerari, et coram eo procidere; quin potius ex ingenuis et illustri familia natis ætateque provecis patriarcha promovatur. Eam ob rem Theodotum Michaelis patricii Melissini Con-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(20) Diffuso humore, aut sudoribus resoluta tanquam convalescit.

(21) Τό, συρτᾶ, non silenter putem, uti redditum: non enim ita pergitur, quod tumultuaria militum manu exsequendum mandat: sed trahendo,

stantiui imperatoris Caballini ob tertiam ejus conjugem leviri filium elegit : istum. inquam, Theodotum spatharocandidatum, opinatis ejus consentientem, maritali nuptiarum corona notatum, tonderi jussit et patriarcham consecrari. Celebrata est ordinatio ejus Paschatis festo; hominis, inquam, qui nihil spirituale calleret, nulla Scripturæ parte foret eruditus, nisi forte levissima; qui nullam erga Deum pietatem ostentaret : tantum quod mansuetudine præstaret, et bonus hominibus appareret, commendabatur. Hic cum patriarchalem dignitatem subisset, opipara meridiana serotinaque carnibus appositis cepit agitare convivia, clericosque, et monachos, necnon episcopos a juvenili ætate carnum esu abstinentes, continentiam abrumpere, et ad ingluviem comedere compulsi : et ubi primum pietas plurima, honestas, continentia, et virtus enitebat, ibi risus, lusus, luctas, turpiloquia haberi, atque disciplinæ cujuscunque jugo vidisses.

Post Pascha igitur convocat synodum Chamæleon ad Magnam ecclesiam nomine Sapientiam, et Theodoto quem Cassiteram appellabat, velut patriarcha sedere jussit, illoque ejus Symbatio, cui Constantini nomen imposuit, et quibusdam aliis irreligiosis episcopis in consessum inductis, cruces et juramenta adversus veritatem figere disposuit. Ipse crucem exarare veritus, quod eam prius, 442 cum regnum capesseret, et orthodoxam fidem non immutaturum se profiteretur, quod infelix haud custodivit, juramentum non interposuit. Hoc pacto tonium illum a pseudosynodi (quam septimæ synodi ad Blachernas decretum vocaverunt) defensoribus editum coram legerunt, et orthodoxos patriarchas nostrus anathematis hæredes anathemate percusserunt, et more tyrannico metropolitans et episcopos orthodoxos per vim tractos, et in medium prædatoriarum istius synodi projectos conculcaverunt pedibus (quasi pietatis opus impietatis ministri agerent) et proprio sanguine infectos, militibusque traditos, in custodias et carceres detraserunt: sibi quæ diebus aliquot detentos rursus eductos et examinatos morem dictis suis gessisse non repentes, imperatore mendacii auctore de iis merito, in exsilium miserunt: quos insuper in exilio positos missis tortoribus variis suppliciis affecit. Una igitur cum imperio facinus quodvis impium perpetrandi potestate arrepta, nullum scelus sibi non admittendum decrevit: a nullo crimine sibi putavit temperandum. Imagines vero per ecclesias ubique erectas deposuit et combussit, sacraque vasa exaltatis imaginibus insignia contrivit. De his omnibus ausis linguas abstidit, istos contudit verberibus, alios delatoribus et impijs hominibus institutis, ut ubicunque aliquos sibi non communicantes reperirent, accusari permisit. Repertos autem verberibus intolerandis subjiciebat, facultates publico addicebat, et in exsilium pellebat, non viros solum, sed et mulieres. Quid malorum illorum

ων], και χρόνῳ προβεδηχίας [προβεδηχέων] γενέσθω. Καὶ δὴ ἐπελέξετο Θεόδοτον υἱὸν Μιχαήλ πατρικίου τοῦ Μελισινοῦ συγγάμμου βυτος Κωνσταντινου τοῦ βασιλέως τοῦ Καρθαλίνου κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ γυναῖκα. Αὐτὸν τὸν Θεόδοτον σπαθαροκανδιδῶτον ὄντα συνθέμενον τῷ δάγματι αὐτοῦ ἐκούρευσε στεφανίτην, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν πατριάρχην, χειροτονήσαντες αὐτὸν τὸ Πάσχα, ἄνθρωπον μηδὲν πνευματικὸν ἐπιστάμενον, μηδὲ παιδευθέντα τῇ Γράφῃ, ἀλλ' ἢ ἐξ ὀλίγου τινός, καὶ μηδεμίαν εὐσέβειαν κεκτημένῳ [κεκτημένῳ], μόνον ὅτι πρῶτος ἦν, καὶ ἐφαίνετο τοῖς ἀνθρώποις ἐνάρετος. Οὗτος εἰσελθὼν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἤρξατο ποιεῖν ἀριστοδείπνα πολυτελεῖα διὰ κράτους, καὶ τοὺς ἐκ νέας ἡλικίας μὴ φαγόντας κρέα κληρικούς, καὶ μοναχοὺς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπισκόπους ἐποίησεν διαλύσαι, καὶ ἐθελεν ἀπειθῶς· καὶ ἐνθα ποτὲ ἦν εὐλάβεια πολλή, καὶ σεμνότης, καὶ ἐγκράτεια, καὶ ἀρετὴ, ἦν ἰδεῖν γέλοια, καὶ παιγνίδια, καὶ παλαίσματα, καὶ αἰσχρολογίας γινομένας, μὴ ἔχοντος διδασκαλίαν τὴν οἰανοῦν.

Καὶ λοιπὸν μετὰ τοῦ [τῷ] Πάσχα ποιεῖ σύνοδον ὁ Χαμαιλέων ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῇ λεγομένῃ Σοφίᾳ, καὶ καθίσας ἐν αὐτὸν Θεόδοτον, ὃν ἔλεγεν Κασσιτηρῶν, ὡς ἄτε πατριάρχην, καὶ Συμβάτιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὃν ἐπέθηκεν Κωνσταντίνον, καὶ τινὰς ἀσεβεῖς ἐπισκόπους παρεσκεύασεν πῆξαι σταυροῦς κατὰ τῆς ἀληθείας, αὐτοὺς εὐλαβηθεὶς πῆξαι σταυρὸν διὰ τὸ πρότερον καθυπογράψαι ἐν τῷ βασιλευεῖν αὐτὸν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τοῦ μὴ παρασλεύειν αὐτήν. Ὅπερ ὁ ἄθλιος οὐκ ἐφύλαξεν. Καὶ λοιπὸν ἀναγνώσαντες τὸν τόμον ὃν ἐποίησαν οἱ τοῦ ψευδοσυλλόγου προασπισταί, ὃν ἐπωνόμασαν ὄρον τῆς ἐδόξης συνόδου τῆς ἐν Βλακέρναις, ἀναθεματίσαντες οἱ τοῦ ἀναθέματος κληρονόμοι τοὺς ὀρθοδόξους ἡμῶν πατριάρχας, ἤγαγον δὲ τινὰς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους τῶν ὀρθοδόξων τυραννικῶς σύροντες, βήξαντες ἐν μέσῳ τῆς ληστρικῆς αὐτῶν συνόδου, ἐπέτησαν, ὡς δὴ θέν τι εὐσεβεῖς ποιοῦντες, οἱ ἀσεβεῖς, καὶ παραδώσαντες αὐτοὺς τοῖς στρατιώταις αἵματοφύρτους, ἀπήγαγον εἰς τὰς φυλακάς, καὶ εἰς τὰ δεσμωτήρια· ποιήσαντες δὲ ἡμέρας τινὰς ἐκεῖσε πάλιν ἐξήγαγον· καὶ ἀνακρίναντες, καὶ εὐρόντες μὴ πειθομένους τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις, ὑπέμνησαν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ψεύδους, καὶ ἀπέστειλαν αὐτοὺς εἰς ἔξορίαν· οὐστinas καὶ ἐν τῇ ἔξορᾳ πέμπων ἐθασνίζεν. Λοιπὸν οὖν λαθὼν τὸ κράτος τῆς ἀσεβείας πᾶσαν πονηρὰν δραματούργιαν εἰργάζετο. Τὰς δὲ ἀπανταχοῦ εἰκόνας τῶν ἐκκλησιῶν κατέστρεψεν καὶ κατέκαυσε, καὶ ἰερὰ σκευὴ συνέτριψεν ἔχοντα εἰκόνας· καὶ τοὺς τολμῶντας λαλῆσαι τι ἐγλωσσοκόπησεν· τοὺς μὲν ἐφόνευσεν ἀπὸ δαρμού, καταστήσας καὶ δηλῶτορας ἀνθρώπους ἀσεβεῖς, ἵνα ὅπου ἂν εὐρωσὶ τινὰς μὴ κοινωνοῦντας καταμηνύσωσιν. Οὐστinas εὐρισκομένους δαρμῷ ἀφορήτω καθυπέβαλλεν, θημεύων καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν, καὶ εἰς ἔξορίαν ἀποστέλλων οὐ μόνον ἀνδρας, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας. Καὶ τί δεῖ λέγειν τὴν σκοτόμαιναν τῶν τότε κακῶν; τοὺς γὰρ μεταβάνας πιστοὺς ἐν τισὶ κλήμασι [τοῖς κλήμασι] καὶ εἰς χώρας τὰς μὴ προσήκουσας αὐτῷ

πέμπων εἰς τοὺς τοπίρχας τῶν ἰθυῶν ἐζήτει πιάσαι, ἄλλος Ἀντίγριτος γενόμενος ἔθεν πολλοὺς ἐπισκόπους, καὶ μοναχοὺς συλλαβῶν ἀπέκτεινεν, καὶ ἐθαλάσσωσεν τοὺς ἐξορίστους ἐπισκόπους, καὶ μοναχοὺς ἀνεκαλέσατο (23).

A caliginem memorare necesse est? fideles enim decretorum suorum transgressores in alienas regiones missos a locorum dominis gentilitate detentis comprehendi novus Antichristus factus curabat: ex quo episcopos et monachos plures ea detentos occidit, et exsilio multatos episcopos pelago mersit, monachos revocavit.

Cætera desunt.

FRANC. COMBEFISH NOT.Æ.

(23, Quid velit de revocatis exsilibus deficiente Cod. divinare non possumus.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ.

LEONIS GRAMMATICI

CHRONOGRAPHIA

COMPLECTENS

RES A RECENTIORIBUS IMPERATORIBUS GESTAS.

Λέων ὁ Ἀρμένιος ὁ παραβάτης ἐβασίλευσεν ἐτη B 443-445
ἐπὶ δὲ μῆνας ε', σταφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου, βεβαιώσας αὐτὸν ἐγγράφως περὶ τῆς ἑαυτοῦ ὀρθοδόξιας. Ὁ δὲ νέος Σενναχέρειμ Κρούμος ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἕξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπανελθὼν τῇ πόλει, περιήγει πρὸ τῶν τειχῶν

Leo Armenius religionis transgressor, annos septem, menses quinque, a Nicephoro patriarcha, quem de fidei suæ sinceritate, dato scripto, fecerat certiozem, coronatus imperavit. Novus autem Sennacherim Crumus, victoriis elatus, proprio fratre Adrianopolim obsidione bellica vexante relicto, post dies sex imperii a Leone

FRANC. COMBEFISH NOT.Æ.

(*) Leonis Grammatici an exstet monumentum aliud, aut memoria, me latet. Fuisse eum supparem illis quorum res gestas prosecutus est, ipsa subscriptio clare indicat, his verbis concepta: Ἐτελειώθη ἡ τῶν νέων βασιλέων χρονογραφία, πληρωθεῖσα παρὰ Λέοντος Γραμματικῆς μηνὶ Ἰουλίῳ ἡ', ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, ἔτους 594, ἰνδικ. ια'. Absoluta est recentiorum imperatorum Chronographia, auctore Leone Grammatico mensis Julii die 8, in festo sancti ac præclari martyris Procopii, anno a mundo condito sexmillesimo sexcentesimo vicesimo primo. Num ipse sit cujus meminit Cedrenus initio Historiæ, Λέων ὁ Καρίας, conjectura non levis fuerit, cum ipsum Leonis nomen, tum quod alia, ac tantisper recentiori manu subjectum exstat allatæ subscriptioni in Reg. cod.: Λέων πρόεδρος καὶ δουξ τῶν Κιβυραιωτῶν ὁ Τζικάνδαλος, καὶ οἰκεῖος ἀνθρώπος τοῦ κραταίου καὶ πρώτου ἡμῶν βασιλέως. Adjectum enim hoc ad auctorem designandum sibi quis facile persuadeat. Leo præfectus atque dux Cibyræotarum, qui et Tzicandalus potentissimique ac primi nostri imperatoris domesticus. Cibyra Plinio Cariae est; etsi aliis Pbrygiae, quæ sunt regiones vicinæ. At num magis istud Vaticano ac Barberino continuatori Anonymo conveniat, quem et Cedrenus præcipue post Theo-

phanem sublegit, hæreo. Is namque vere imperatoris, atque id primi familiaris fuit, uti liquet ex proœmio, quo suam illi historiam ac recentiorum imperatorum Vitas inscribit; nempe Constantino, qui et primus imperator; etsi eum Basilius ab eo imperator adlectus gradu dejecerat, primumque ipse locum, ac gerendæ reip. auctoritatem summam usurpaverat; ac præter titulum vix aliud quod sit majestatis Constantino reliquerat. At nihil vetat fuisse Constantio, ut erat litterarum amicus, domesticos plures, seu familiares, quorum ipse studia fovaret. Vix quidquam Leoni Grammatico, ac anonymo illi Continuatore commune ad usque Basilii Macedonis Vitam, quæ ipsa non Continuatoris anonymi, sed ipsius Constantini Basilii nepotis lucubratio est; in reliquis pleraque affinia, plerumque etiam iisdem verbis concepta, aut ex aliis alia facta, tantisper mutatis vocibus, ut alterum alterius usum laboribus necesse sit. A fusioribus mihi notis temperandum, iis duntaxat breviter, quoad licebit expositis, quæ lectori moram injicere possent, sua jam mole importuno fere volumine, ac cum futurum sit, ut in sequenti eadem perplura recurrant aut quibus hæc essent illustranda.

assumpti ad urbem rediens, a Blachernis ad portam Chrysen dictam extra muros potestatem ostentans circumvolitabat, et nefanda sacrificia ad Chryses portæ prata peragebat. Mox pacem componi ab imperatore expetiit, aut ad Chrysen portam hastam figere. Imperatore renuente, urbis muros et imperatoris exercitus ordinem miratus, in tentorium regressus ad pacis conditionem verbis fallacibus **446** deflectit. Imperator occasione accepta, insidiis e medio tollere molitus, ministrorum ignavia consilium perficere prohibitus est, illis quidam ictum insipientibus, verum mortalem non inferentibus plagam. Ob id insaniens illa perniciēs, missis equitibus, palatium ad sanctum Mamantem erectum combussit, et æreo Circi leone, una cum urso et hydra dracone, marmoribusque perpulchris curribus impositis, Adrianopolim obsessurus regressus est. Ea capta, Macedonum nobilium quamplurimos, cum immensa populi multitudine trans Danubium deportatos ad ejus regiones habitare jus-

Leo post imperii annos duos in amentiam versus, divinum Nicephorum a quo coronam suscepit, egit in exsilium: Theodotum vero hominem ignarum et supra pisces voce carentem, ejus vice patriarcham ordinavit, persecutionemque inducias non interrompendam adversus Ecclesiam suscitavit. Ejus tempore cometes in duplicis lunæ et unius cum alia junctæ, rursumque divisæ, et varias formas induentis specie apparuit, quasi hominem capite carentem repræsentaret. Exinde terræ motus horribiles, siccitates, et ardores intolerandi diebus imperatoris Deo infesti exorti sunt. Imitatus præterea detestandæ hujus hæreseos docem, ejusdem nominis morumque exemplar, hæresim ipsam profiteri cœpit, ejusdemque sacrilegii conscii conquisitis, Joannem dictum Grammaticum, magis autem Joannem alium, vel Simonem divinationibus ex pelvi, præstigiis et spurcitiis celeberrimum, aliosque sensus ejusdem consortes invenit. Ad hæc Nicephoro laude digno patriarchæ, et qui cum ipso erant episcopis coram senatu vocatis, ait: Nullatenus vos latet emersisse quosdam, imagines non adorandas asserentes. Deripente vero sacer-

A ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς καλουμένης πόρτης, ἐπιδεικνύμενος τὴν ἐαυτοῦ δύναμιν, ἐπιτελέσας μικρὰς θυσίας ἐν τῷ λιθαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης. ἤτησατο δὲ τὸν βασιλέα σπεῖσαι εἰρήνην, ἣ τὸ δόρυ αὐτοῦ πῆσαι ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξαμένου τοῦτο, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνὴν, θαυμάσας τὰ τῆς πόλεως τεῖχη, καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν. Ἐπὶ σύμβουσι οὖν εἰρήνης τρέπεται πειραστικούς λόγους ποιούμενος. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐπιράθη αὐτὸν λογῆσαι, ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφύτῃ, πληξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγ[αγ]όντων πληγῆν. Ἐπὶ τούτῳ μανεὶς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστεύσας ἵππους ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι τὸ ἐκεῖσε παλάτιον **B** ἐνέπρησε· καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῇ ἀρχῇ (1) καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὕδρου καὶ μάρμαροις καλλίστοις ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν, περικαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν· καὶ ταύτην ἑλὼν, πολλοὺς δὲ τῶν εὐγενῶν Μακεδόνων μετὰ λαοῦ πλείστου διαπεράσας, κατεσχῆνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ.

Ὁ δὲ ἑλὼν μετὰ δύο χρόνους τῆς αὐτοῦ βασιλείας μανεὶς, καὶ τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξορίσας, Θεόδοτον πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ ἄλογον ἄνδρα, καὶ ἰχθύων ἀφρονότερον, καὶ διωγμὸν ἀσπονδὸν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνέβρισκεν· ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀσθηρ κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν σελήνῶν ἐνουμένων, καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυπωθῆναι. Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ, καὶ ἀχμῆ [αὐχμῶ], καὶ φλογώσεις γηγόνασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ θεοστυγοῦς. Ἐξιμμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυσαρᾶς ταύτης αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμῶνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότροπον, ἤρξατο τῆς αἰρέσεως· εἶτα συμμύστας ἐπιζητήσας εὗρεν Ἰωάννην, τὸν λεγόμενον Γραμματικὸν, μᾶλλον δὲ Ἰωάννην [Ἰαννῆν] ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπὶ τε λεκανομαντείαις, καὶ γοητείαις, καὶ αἰσχρουργίαις διαβεδοθημένον, καὶ ἑτέρους τινας ὁμόφρονας αὐτοῦ. Προσκαλεῖται οὖν Νικηφόρον τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκέπους ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· Ἰστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες, μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. Εὐθύς δὲ ὁ ἱερεὺς Εὐθύμιος Σάρδεων παρῆρσιασάμενος ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἐπετίμησεν τὸν ἀληθῆριον, μεθ' οὗ καὶ Θεόδωρος ὁ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος τῶν Στουδίου ἡγούμενος ἔφη· Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστικῆν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις, καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιστάσις· τούτων φρόντιζε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἕασον μένειν ἐν ὀρθοδοξίᾳ. Ὁ δὲ τύραννος τούτων ἀκούσας, ὑπερξέσας τῷ θυμῷ, καὶ λέοντειον ὁ πιθήκιος βρύξας, καὶ πάντα μεθ' ἑβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν μέγαν Νικηφόρον τῆς πόλεως ἐξέωσας, καὶ περιορίσας, ὡσαύτως καὶ θεό-

FRANC. COMBEFISHI NOTE.

(1) Uno verbo auctor anonymus, τὰ ζῶδια τοῦ ἱπποδρομίου, *Animalium statuas exstantes in Circo* Δρά-

κοντι του ὕδρου, draconem intelligo ad Circi mare, seu aquarum s'num ac fontem.

ἔωρον τῶν Στουδίου ἐξορίσας, Θεόδοτον τὸν Κασσι-
 τεράν τῷ πατριαρχεῖῳ ἀπεκατέστησεν. Ἐκτοτε οὖν
 τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκχέας τοῖς
 συμμύσταις αὐτοῦ ἀσελγέσιν ἑαυτὸν κατεπίστευσεν·
 οἵτινες ἐπεὶ αὐτῷ προσηκειώθησαν, τρία ὑπέθηκαν
 αὐτῷ τὰ ὑπεσχημένα, καὶ αὐτῷ στεργόμενα· τῆς
 ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν τὴν ἄρνησιν, τῶν θεῶν
 εἰκόνων τὴν καθαίρεσιν, τῶν εὐσεβοῦντων τὴν
 διώξιν. Ταύταις οὖν ταῖς ἀπάταις προσθεὶς ὁ μα-
 ταιόφρων, ἀναπτερωθεὶς ὁ δειλαῖος τῇ ταλαιπώρῳ
 ὄρμῃ, πρῶτα μὲν καθαίρει πᾶσαν ἱεράν τῆς ἐκκλη-
 σίας ἀναστήλωσιν· κἀντεῦθεν τοὺς εὐρισκομένους
 ἔχοντας εἰκόνας Χριστοῦ ἢ τινος ἁγίου, δειναῖς τιμω-
 ρίαις καὶ θανάτῳ κατεδίκαζεν, καὶ πολλοὺς ἐνδο-
 ξους καὶ περιφανεῖς πεφόνευκεν. Μιχαὴλ δὲ ὁ τὴν
 τοῦ ἐξκουβίτων τάγματος ἀρχὴν διέπων, διεβλήθη
 τῷ βασιλεῖ, ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος, ὅν εἰρκτῆ
 πίδαρις εἶχεν τηρούμενον. Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ Σω-
 τήρος ἡμῶν ἐνστάσης τοῦτον ἠβουλήθη τῇ νυκτὶ
 ἀνελεῖν. Κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς Ἰδίας γυναικὸς, διὰ
 τὴν ἑορτὴν, εἴασεν αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰρκτῇ
 ὄν, τοῦτο μαθὼν, πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ συμβούλοις
 ἐμήνυσεν, ὡς εἰ μὴ σπουδάσῃς ἐξελεῖν με τῆς
 φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ. Ἦν
 δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας συγγενὴς
 ὢν τοῦ Μιχαήλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὀπλισθέντες, ἐνδοθεν
 τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνοίξαντο, ὡς οἱ
 ἱερεῖς μετὰ φελωνίων εἰσῆλθον, τοῦ δὲ βασιλέως ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσελθόντος, εἰσπηδήσαντες καὶ τοῦτον
 χειρωσάμενοι μεληδὸν κατέκοψαν, ἀπορβήξαντα τὴν
 ἀνόσιον αὐτοῦ ψυχὴν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ οὐδεὶς
 τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων ἀνῆρητο. Αὐτῇ δὲ
 τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπελθόντες ἐξάγουσι τὸν Μι-
 χαήλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου
 στεφφοφόρου, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτοῦ τὸ τοῦ ψαλμοῦ
 λόγιον· *Τὸ ἑσπέρας ἀλλισθήσεται κλαυθμὸς,*
καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις. Μετὰ δὲ ταῦτα βα-
 κίαις εὐτελέσι περιβαλόντες τὸ τοῦ ἀλητηρίου σῶμα,
 εἰς ἀκάτιον ἐμβαλόντες τὰ παμμίαρα αὐτοῦ μέλη
 κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσιν,
 ἐνθα καὶ τοὺς παῖδας ἀποκείραντες μονάσαι πεποιή-
 κασιν.

ΜΙΧΑΗΛ.

Μιχαήλ ὁ Ἀμορραῖος [*Ἀμωραῖος*] (2) ἐβασίλευ-
 σεν ἔτη η', μῆνας ἐννέα. Ὅς μικρόν τι τῆς προκατα-
 εχούσης αὐτὸν κακίας ὑπενδοῦς (3), ὅσον τοὺς ἐν

¹ Psal. xxix, 6.

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(2) Non placet ea vox, nec quod emendatum. Melius continuator Vat. etc. ὁ ἐξ Ἀμορίου, *Amorio oriundus, Amoriensis*. Quod statim sequitur de remissa tantisper Michaelē imperatore excitata a Leone persecutione, egregie Ignatii in Vita S. Nicephori exponit, qui et navatam viro sancto operam ut Michaelē Ecclesiæ addiceret, pulchre describit; deterrendo nimirum ab heresi decessoris exemplo, qui ita misere in tempore vitam abrupsisset. Quæritam item Michaeli ἀδιαφορίαν, et ut quod vellet

A civitate pulsum, et Theodorum pariter Studii præpositum, in exsilium egit: Theodotum vero Cassiteram patriarcham ordinari præcepit. Ab eo tempore animi furorem dolomque profundens impuris sacrilegii 447 sui conscis se ipsum commisit; illi familiares redditi, tria olim ipsi promissa, et eidem jucunda suggesserunt: orthodoxæ fidei nostræ abnegationem, sacrarum imaginum depositionem, et piorum persecutionem. His fraudibus attentus vecors, hocque infelici impulsu, ignavus licet, multum elatus et animatus, primum quidem sacram omnem ex ecclesiis deponit figuram: exinde Christi, vel sancti alicujus imagines habere repertos duris suppliciis et morte damnabat, ita ut nobiles plurimos et illustres viros interfecerit.

B Porro Michael excubitorum cohortis gerens principatum, apud imperatorem calumniam passus est, quasi adversus eum conspirasset: quem idcirco compedibus vinctum in carcere asservatum tenebat. Instante igitur Servatoris nostri natalitii festo noctu voluit e medio tollere: verum a propria uxore prohibitus et festi reverentia motus, vivere permisit. Michael carcere detentus, hoc cognito, omnibus consilii participibus secreto indicavit: Nisi custodia eximere me studeatis, omnes vos apud imperatorem deferam. Erat cum ipsis et palatii pappias Michaelis affinis. Ipsi igitur noctu armati sub vestibus gladios ferentes, pappia portas aperiente, ac si sacerdotes forent casulis vestiti, ingressi sunt. Imperatore in ecclesiam adveniente, exsiliunt; eumque comprehensum membratim et in frustra secant, projicientem sacrilegam animam in palatio in quo prædecessorum imperatorum nullus occisus fuerat prius. Caterum eadem hora ad carcerem irruentes Michaelē educunt, et ad celebritatem inducunt, et pro compedibus devincto lænia imperiali cinctum declarant: adeo ut in eo illud psalmi dictum impleretur: *Ad vesperam commorabitur fletus, et ad matutinum lætitia*¹. Post hæc exitialis illius cadaver vilibus pannis involutum lincris impositum, execrandaque illius membra ad insulam Proten dictam effurunt: ubi filios ejus tondentes, monasticum habitum suscipere coegerunt.

D

MICHAEL.

448 Michael Amoreus annis octo et mensibus novem imperavit. Hic nonnihil de malitia, quæ animam ejus pridem occuparat, remittens, quantum vi-

quisque sectaretur, nec alii aliis obloquerentur; eaque silentii conditione Nicephorus sedem reciperet; verum hæc tantisper expectanda, ut et laudatus continuator, qui ipse prosequitur quæ Leo velut solum acu notat.

(3) Male exscribenti adjecta vox αὐτόν, ex qua nihil commode redditum. *Tantisper remittens vexationem quæ sub decessore obtinuerat; quantum scilicet sat erat, ut qui in ergastulis, etc.*

delicet in ergastulis pœnis et exsilio constitutis libertatem relaxationemque licitam somnare licuit, impii præcessoris sui infestam Deo fovebat mentem : pari namque gravis hæreses delineatur unco, ex animi stupiditate et ignorantia. Unde silentio, id est conventu, habitó : Qui ante nos, inquit, ecclesiasticorum dogmatum leges et statuta perscrutati sunt, de iis examinabuntur, sive in bonum, sive in malum statuerunt; nos in quo Ecclesiam procedentem invenimus, in hoc et observandam decernimus. Erat porro illi filius ex Euphrosyna nomine Theophilus, quem in Magna ecclesia imperii coroná rediit : adversus quem Thomas quidam rebellis ex Orientis partibus arma suscepit : et permista humilique plebe secum ducta, ipse obscuro et ignobili loco natus, ad Syriæ partes se contulit, Constantinum se ipsum nominans, et imperatricis Irenes filium : ex quò, barbaris plurimis seductis, infinitaque populi adversus Christianos coacta multitudine, Constantinopolim appetiit, confusus illo plebis numero, nec reputans, ut non salvator rex per multam virtutem¹. Depopulabatur itaque Constantinopolis agros unius anni spatio, civibus interim optimo instructis ordine fortiter obsistere paratis, sive tutanda forent urbis mœnia, sive navali prælio decertandum. Naves enim plurimas igne submisso incendunt, electosque hostilium cuneos in fugam verterunt. Ipse vero summa rerum pressus angustia, urbe derelicta, in Thraciam recessit vastitatem illaturus. Michael autem urbe egressus, cum exercitus valida manu hosti statuit occurrendum. Quare obsedit modico tempore et ab eo sine labore captó, manuumque et pedum extremitatibus truncato, stipitis, cui suffligeretur, pœnam expetit, et una intestinum difficile et crudele bellum annis tribus continuatum consopivit. Occupato in hunc modum adversus rebellem Thomam Michael, et aliam omnem curam huic unice postponente, Creta, Sicilia et Insulæ vocatæ Cyclades a Romano imperio rescissæ sunt ab Afris et Arabibus. Inde primum propter peccata populi, et impietatem principum, ut insuper populus Christianus, eorumque res, sub adversariorum manu humiliarentur, bellum exortum est. Rebus in hoc statu positis, Michael urinx̄ difficultate renumque dolore in cruciatibus 449 vitam finivit. Ejus successor Theophilus filius cum matre Euphrosyna suscepit imperium.

¹ Psal. xlii, 16.

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(4) Fœda hic lacuna exscribentis oscitantia, καὶ ἐπιμικτὸν ἐπισυρόμενος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησε, τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἀφιεόμενος. Ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δυσγενὴς τε Ἐπιμίστῃ καὶ ἐπιμικτῇ πλεβὲς ἐκπλατὸν ἐξέρχεται ἀδελφὸν ἀφαιρῶν. Romanæ enim ditionis natus, cum obscuris nullaque ingenua nobilitate claris parentibus prodesset, etc.

(5) Hæc aliter emendem quam interpreti visum; leviorique, seu potius nulla mutatione, sed unius

αἰρηταίς, καὶ ποιναῖς, καὶ ἐξορίαις, ἐλευθερίαν τε καὶ ἀνεσίαν ὀνειρώδη φανταζεσθαι, τὸ τοῦ προσηγορευμένου δυσσεβοῦς ὑπέβαλπειν θεοσυγῆς φρονημάτων ὁμοίως γὰρ τῷ αὐτῷ περιεπάρη δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρω ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαίδευσίας. Ὅθεν ἐπὶ σελέντιον ἔφη· Οἱ μὲν οὖν περὶ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν τῶν δογματικῶν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, ἢ καλῶς, ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. Ἡμεῖς ἐν ᾧ τὴν Ἐκκλησίαν εὐρομέν βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν προκρίνομεν. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔστρεψεν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐφ' οὗ ὁμιᾶς ὁ ἀντίρρητος ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἦδη, καὶ λαὸν ἀγυρωτῶδη ἐπιμικτὸν ἐπισυρόμενος, δυσγενὴς τε (4) καὶ ἀφανὴς ὢν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ὀνομάσας, καὶ υἱὸν Εἰρήνης βασιλείας. Κἀντέϋθεν πολλοὺς τῶν βαρβάρων κατὰ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἀπειρον συναθροίσας, ἐπέει τῇ Κωνσταντινουπόλει μεγαλειῶν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ λαοῦ, μὴ ἰνοήσας, ὡς οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλῆν δύναμιν. Ἐπόρθει τοίνυν τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐφ' ἓνα χρόνον, τῶν πολιτῶν γενναίως ἀντιταττομένων, καὶ τειχομαχοῦντων, καὶ ναυμαχοῦντων. Τὰς γὰρ πλείστας ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ περιεχόμενος, τὴν πόλιν ἀφείκε, ἐπὶ τὴν Θράκην ἐχώρει, ταύτην ἠρξόμενος. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησεν. Καὶ ἐπὶ παρακαθίσας τινὰ βραχὺν χρόνον, καὶ τοῦτον ἀμύγητι χειρωσάμενος, καὶ ἀκρωτηρίσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέκτισσε τὸν ἐν τρισὶν ἡμέραις δι' αὐτοῦ κατετάξαντα καὶ ἀρκείσαντα χαλεπὸν καὶ ἐμφύλιον πόλεμον. Ἀσπλουμένου δὲ τοῦ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντίρρητον Θεομάν καὶ τῇ πρὸς τοῦτο φρονεῖδι παντὸς ἄλλου καταφρονησάντος, Κρήτη καὶ Σικελία, καὶ αἱ καλούμεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς περιηρῆθησαν ἐξ Ἀφρῶν τε καὶ Ἀράβων λαβόντων ἀρχὴν ἀπὸ τῶν πρώτων διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας, καὶ τῆς τῶν κρατούντων δυσσεβείας, καὶ ταπεινοῦν καὶ ὀπὸ χεῖραν ἀφ' ὧν (5) ἀγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν πρῆγματα. Ἐν τούτῳ ὄντων, καὶ οὕτω τῶν πραγμάτων διακαιμένων, Μιχαὴλ ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. Ἔσχε δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ.

A

THEOPHILUS.

Θεόφιλος ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστεύλασα ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν ἤγαγεν κόρας εὐπρεπεῖς πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἀγαθοῦσα αὐτὰς ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸν λεγόμενον Μαργαρίτην τρίκλινον, δέδωκε Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον εἰποῦσα, ὅτι Ἐὶς ἦν ἀρεσθῆς ἐπίδος τοῦτο αὐτῆ. Ἦν δὲ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη ὀνόματι Ἰκασία ὠραιότατη πάνυ, ἣν ἰδὼν Θεόφιλος ὑπεραγασθεὶς αὐτὴν τοῦ κάλλους, ἔφη, ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρῶν τὰ φαῦλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πῶς ἀντίφη· Ἀλλὰ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς ταύτην μὲν εἶασεν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, οὐσῆ ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει δὲ Θεοδώραν ἐν εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῆ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου τῆ ἁγίας Πεντηκόστη προσηλθεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τῆ Μεγάλῃ, φιλοτιμησάμενος χρήματι πολλοῖς τὸν πατριάρχην, ἅμα τῷ κλήρῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ. Καὶ ἡ μὲν εἰρημένη Ἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχούσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν ἀποκειραμένη, ἀσκούσα, καὶ φιλοσοφούσα, καὶ Θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεσεν μέχρι τέλους ζωῆς· αὐτῆς· ἡ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπεν. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελιθεῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ἣ ἐπώνυμον τὰ Γαστρία, ἠσυχάζεν. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χαμοδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ἕξει διακοπέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσατο (6) πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν, καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς, ἔφη· Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος, καὶ χριστὸν Κυρίου φονεύων, τίνας ἐστὶν ἔνοχος; Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα, ἔφη· Ἐνοχος θανάτου ἐστίν, ὧ δέσποτα. Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσεν τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν ὑπαρχον κατασχεῖν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνη ἀποτεμεῖν πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας, ἄδικον εἶναι τὴν τοιαύτην κρίσιν. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ συνηγωνισάμεθα, βασιλεὺς οὐκ ἂν αὐτὸς νῦν ἤρξας. Καὶ οὕτως ἐπ' ὕψει πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, προσχῆματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημνότες ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν· τῇ ἀληθείᾳ ὡς τὸν συνατρεσιώτην αὐτοῦ καὶ δμοφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Ἐγένετο γὰρ ὁ ἀληθῆριος τῆς ἐκείνου θεοστυγοῦς αἰρέσεως, τῶν ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορῦντων. Τοῦτῳ Θεοφίλῳ προσέφυγεν Θεόφοβος Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδων ἰδ'. Οὐδ' ἐδιένειμεν οὗτος ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνοῦσα, καὶ εἰς τούρμας ἀποκατα-

Theophilus annos duodecim imperavit. Euphrosyna vero mater ejus mittens in omnes regiones, elegantes forma puellas, ut earum aliquam Theophilo filio suo desponsaret, collegit: coactis itaque cunctis in palatium ad triclinium, cui nomen Margarites, malum aureum Theophilo tradidit, dicens: Dona illud ei quæ placuerit magis. Erat porro inter illas puella nomine Icasia formosissima, qua visa, Theophilus, ejus delectatus pulchritudine, dixit: Per mulierem quam multa manarunt damna! Illa pudore perfusa, respondit: Verum per mulierem scaturiunt meliora. Ob responsum corde percussus, eam quidem dimisit; Theodoram vero Paphlagonum terris ortam malo donavit. Coronat autem Theodoram in sancti Stephani oratorio, ipse vicissim ab Antonio patriarcha nuptialibus corollis decoratus sancto Pentecostes die ad sanctam Magnam ecclesiam muneribus plurimis patriarcham una cum clero et senatu cumulaturus processit. Præfata porro Icasia imperii spe frustrata monasterium ædificavit, in quo detonsa vitam contemplativam et philosophicam exercens, Deoque soli vivens, ad vitæ suæ finem, editis relictisque scripto ingenii monumentis pluribus, perseveravit. Cæterum Euphrosyna imperatoris mater, palatio sponte deserto, in monasterio cui cognomen Gastia, vitam egit quietam. Circensibus vero ludis celebratis, Leoni Chamodraconi protovestiarario suo præcepit Theophilus multifidum proferre candelabrum, quod in cæde Leonis Armenii gladio comminutum fuerat. Ludis peractis, in locum nomine Sedem senatum omnem convocavit, et productam candelabrum eis coram ostendens, dixit: Qui templum Domini ingressus christum Domini interficit, cujus criminis reus est? Respondens senatus ait: Reus est mortis, domine. Statimque jussit præfectum eos, qui una cum patre suo Michaelē Leonem occiderant, apprehendere, et multa licet prætentibus et obijicientibus, iniquamque causantibus sententiam, Etenim nisi patri tuo opem tulissemus, modo non imperares, ad Fundam capita amputari. In hunc modum sub omnium 450 conspectu capita sunt illis præcisa, prætextu quidem, quod in templo Domini eadem perpetrare ausi fuerant, at revera quod ejusdem secum opinionis et pari hæresi infectum sustulissent. Ejusdem quippe Deo infensæ hæreseos labe piaculum illud tenebatur, qui sanctorum imaginum alias detraheret, alias disrumperet. Ad hunc Theophilum profugus venit Theophobus Persæ, una cum patre suo et Persarum millibus quatuordecim, quibus per turmas divisus, in diversis regioni-

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(6) Isthæc eadem pluribus continuator Vat. et ex eo Cedr. qui hanc Theophili severitatem non tam justitiæ zelo ascribunt, quam ut ille sibi ab insidiis caveret, subditosque a violenta in principem manu deterreret. Leonis Grammatici ratio, ut voluerit ulcisci principem Iconoclastam eidem

ipse addictissimus hæresi, jejuniior est, cum nec pater illius ab ea abborreret. Summi Theophili rigoris jure dicendo exempla affert, plurimumque laudat auctor orationis Dominica τῆς ὀρθοδοξίας nobis edita Auct. tom. II, e quibus hic aliqua refert Leo et suggillat.

bus assignavit habitationes, qui usque hodie Persarum turmæ appellatur: ipsum Theophobum ex Theodoræ Augustæ sororis nuptiis levirum ipsi fecit. Theophilus autem cum artefactorum ornatu delectaretur, per aurifabræ principem valde celebrem et peritum et Antonii patriarchæ affinem, jussit confari pentapyrgium, et instrumenta maxima duo ex auro solido, lapidibus diversis et crystallis insignita, arboremque auream, cui insidentes passeruli secretis machinis musicos cantus exercebant. Reparavit etiam imperatorias vestes et omnino renovavit, aureisque staminibus contextuit; publicum etiam jus et rigorem observare simulans, fidem pietatemque præ antecessoribus imperatoribus læsit.

Accedente ad ipsum muliere vidua ad Blacheras, et injuriam ab Augustæ fratre Petronæ excubiarii drungario se pati conquerente: Adeo enim, aiebat, structuræ muros erigit, et ædificia innovat, ut mea penitus obscurer, et quod viduis pro solito contemptis accidit, reddat penitus inutilia. Illi discedentes, et injuriam fieri conspicati, et vera esse, quæ a muliere objicerentur, certiores facti, redeuntes imperatori renuntiaverunt: ab eisque convictus Petronas, mediaque via exutus, dorso verbera excepit quamplurima. Confestim vero quaestor et exceptores abire jussi, Petronæ domus ad fundamenta exæquaverunt, et mulieri tradiderunt possidendas. Ipse Alexium Armonium, cognomento Muselem, fortem et robustum virum, tradita dilecta sibi filia Maria generum ascivit, patriciumque renuntiavit, et modico post magistrum: in suspicionem vero deinde adductum, quasi aucuparetur imperium, magistrum militiæ et ducem Siciliae institutum a se ablegavit. Qualia igitur livor parturire solet, Siculi quidam abeuntes eum apud imperatorem calumniabantur, quasi quæ Christianorum sunt, proderet Agarenis, et adversus imperium meditaretur. Interim Maria dilecta imperatoris filia fato 451 functa, urnam ejus argento exornavit, immunitatisque privilegium ex crimine ad illud confugientibus contulit. Argentum illud ex sepulcro imperatoris Leo postmodum sustulit. Tempore deinde quo Alexium calumniam passus est, Theodorum archiepiscopum cognomine Critinum in urbe forte repertum advocavit Theophilus, propriaque cruce amuleti ritu e collo pendente ipsi tradita, misit in Siciliam securitatis fidem Alexio daturum, et mox ad se adducturum. Profectus ille, pro innata sibi prudentia Alexium verbis persuasum adduxit ad imperatorem: imperator velut rebellem verberibus exceptum misit in ergastulum, et omnes ejus facultates publico

στήσας, ὁ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται τοῦρμαι Περσῶν. Αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφρονον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Ἀδ- γούστης γαμβρὸν ἐποίησατο. Φιλόκοσμος δὲ ὄν ἀν- τὸς Θεόφιλος κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἀρχοντος τοῦ χρυσοχείου λογιωτάτου πᾶν ὄντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου πατριάρχου, τὸ τε Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ἔργα ἀλόχρυσα, διαφόροις λίθοις καὶ ὄλοις καλλύνας αὐτὰ, δένδρον τε χρυσοῦν ἐν ᾧ στρουθίον ἐφεζόμενον [τρούθια ἐφεζόμενα] διὰ μηχανῆς τινος μουσικῶς ἐκτελάδου. Ἐκαίνουρησεν δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ἀνανεώσας, καὶ χρυσο- υφάντους κατακοσμήσας· δικαιοσύνην δὲ κοσμητικὴν προσποιούμενος, ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρώην βασιλεύσαντας ἀδικήσας.

Β Προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρ- ναις, καὶ βοήσας ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Ἀδ- γούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρίου τῆς βίγλας ὄντος· Ἵψοι γὰρ τὰ αὐτοῦ οἰκήματα, καὶ τοὺς κτί- σμασι κακουργεῖ, τὰ ἐμὰ δὲ σκοτίζει, καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ὡς ἄτε χήρας καταπεφρονη- μένης (7)... Οἱ ἀπελθόντες καὶ θεασάμενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσιν τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐλεγχεῖς παρ' αὐτῶν [ὁ Πετρωνᾶς] ἐκδυθεὶς ἐν τῇ μέσῃ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῦτα σφοδρῶς. Ὀρίσθησαν δὲ ὁ τε κοιμιστῶρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν, καὶ μέχρι θεμελίων ἐκδα- φῆσαι τὰ αὐτοῦ οἰκήματα, καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦ- ναι. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπώνυμον Μουσελῆ, ἀνδρῶν ὄντα καὶ ῥωμαίων εἰσποιοῦσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρικίον, μετ' ὀλίγον δὲ μάγι- στρον (8). Εἶτα ὑπόληψεν τινα ἐπ' αὐτῷ σχῶν, ὡς ἀρεγόμενον τῆς βασιλείας, καὶ στρατηλάτην, καὶ δοῦκα Σικελίας ἐξέπεμψεν. Οἷα δὲ τοῦ φθόνου ὠδύ- νοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ, ὡς τὴν μὲν Χριστιανῶν τοῖς Ἀγαρηνοῖς προδίδωσιν, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας μελετᾷ. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τεθνηκυίας Μαρίας πεποθημένης τῷ βα- σιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα ταύτης [αὐτῆς] ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησεν, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματι τινι ἐθεσκεν (ὅντιν ἄργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνεβλετο ἐκ τοῦ τάφου), Θεόδωρον δὲ ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμε- νον Κρίθινον ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπα- θείας Ἀλεξίῳ, καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπε- λθὼν, καὶ τῇ προσοσῇ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέ- ξιον ἤγαγεν πρὸς τὸν βασιλέα, ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀνάρτην τύψας, ἔθετο ἐν δεσμοτηρίῳ, δημεύσας αὐτοῦ πᾶσαν τὴν περιουσίαν. Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(7) Desunt nonnulla.

(8) Paulo hæc latius Leo quam continuator aut Cedr., qui tamen alia addunt scitu digna: Τῆ τῶν πατρικίων καὶ ἀνθυπᾶτων τιμῆσας ἀξίᾳ διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τούτου φιλόστοργον· ἔπειτα δὲ μά-

γιστρον καὶ Καίσαρα τὸ ἔσχατον ἀνηγόρευσε· Pe- tricii ac proconsulis dignitate ornavit, pro impen- siori illo amoris quo filiam prosequeretur: tum vero magistrum, ac demum Cæsarem creavit.

τὸ εἶδος εἰς Βλαχέρνας ἀπειθόντος, προλαβὼν ἔσθη Α
 ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἱερα-
 τικὴν στολὴν ἡμφιεσμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῆ
 σωλῆα πλητιάσαντος ἅμα τῶν τῆς συγκλήτου, φωνῆ
 μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· "Ἐντεινε καὶ
 κατενοδοῦ, καὶ βασιλεῦ. "Ἐνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;
 Αἰδεσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῆ συγκλήτῳ (9) ἔφη·
 "Ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.
 "Ὁ δέ· Καὶ ποῖα δικαιοσύνη ἐν σοί; ὅτι δοῦς ἐνοπό-
 γραφον λόγον· "Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον.
 "Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡς ἐλεγχθεὶς, θυμῷ τε καὶ ὀργῇ
 ἀκατασχέτῳ κινήθει, τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου
 βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπι-
 θεις, ἐξώρισεν· οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπὸ τούτου ἐπι-
 νόμου, ἀλλὰ διὰ τὸ καταμαθεῖν αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας
 τιμῶν, καὶ σέβασθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν κρυ-
 φαίως διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ
 Ἐκκλησίᾳ παραγενομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν
 ὀνειδίσαντος διὰ τὸν ἐπίσκοπον, ἤγαγεν αὐτὸς αὐτὸν
 μετὰ παρακλήσεως (10)· τοῦ δὲ ἀνάξιον αὐτὸν τῆς
 ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς οἰ-
 κονόμον τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας πεποίηκεν, καὶ
 τὴν Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου πεποίηκεν ἐξελεῖν
 ἀποδεδωκώς αὐτῷ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, ἔχων
 αὐτὸν ἐν τιμῇ.

"Ἦν δὲ Μανουὴλ ὀνομαζόμενος στρατιώτης πᾶν-
 των τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τιμωμένων παρὰ τοῦ βα-
 σιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινὰς λο-
 γοθέτῃ τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ
 διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑποβολῇ τοῦ Μύρωνος, ὡς τῆς
 βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινῶς κατ' αὐ-
 τοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιαρίος ὑπὲρ Μανουὴλ
 προϊστάμενος, καὶ φροντίων διεβεβαιούτο τῷ βασι-
 λεῖ, ὡς ψευδῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἃ μαθὼν
 Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς δια-
 βολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι
 πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιθὰς, ἀπῆλθεν
 φυγὰς μέχρι τῶν κλισουρῶν Συρίας, τὰς τῶν Ἰππων
 ἰγνύσας ἐκκόπτων· ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς
 ταῦτα· Τοῦ βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγων, καὶ εἰ μὴ
 καταναγκάσετε τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν καταλιπεῖν,
 προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὖν οὕτω προσδέχεσθέ με, λό-
 γον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην
 χάριν δεξάμενοι, λόγον ἀποστειλάντες, προσεδέξαντο
 ὡς βασιλεῖα Ῥωμαίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μανουὴλ
 προσρυσέντα τοῖς Ἀγαρηνοῖς μαθὼν, ἐν πολλῇ θλίψει
 καὶ ἀγωνίᾳ γέγονεν· καὶ βουλὴν ἐποίητο μετὰ
 Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ
 προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ
 βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἑτοίμος τοῦτο ποιεῖν, χρήματα
 λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν ἀμερυνῆν σταλεῖς, ὡς δῆθεν

addixit. Imperatorem deinde ad Blachernas profes-
 citum præveniens archiepiscopus sacerdotali veste
 indutus stetit coram altari: et imperatori ad so-
 leam jam accedenti et vicino una cum viris sena-
 torii ordinis, elata voce archiepiscopus exclamavit:
 Intende, prospere procede, et regna. Cujus gratia,
 o imperator? Verecundia suffusus imperator sena-
 tui dixit: Veritatis, mansuetudinis et justitiæ gra-
 tia. Tum ille: Quænam justitia tua est, qui ver-
 bum subscriptione tua firmatum, Alexio per me
 misisti, nec tamen observasti? Imperator, ira mo-
 dum nesciente commotus, violenter hunc altaribus
 abrupit, verberibusque non paucis vapulantem in
 exsilium expulit, non solum quia correptus esset
 ab illo, sed quia didicisset eum sacras imagines
 venerari et colere, et propriam impietatem ab eo
 clam condemnari. Non multo post ad Magnam
 ecclesiam accedenti intentatum facinus in episco-
 pum patriarcha exprobrante, ille precum instan-
 tiam reveritus exsilio revocavit: eo vero sacerdotio
 indignum se judicante, propter ea quæ passus est,
 imperator œconomum Magnæ ecclesiæ instituit,
 et Alexium ergastulo liberari jussum rursus excep-
 pit, facultatibusque restitutis omnibus, in honore
 habuit.

Erat autem Manuel miles omnium, qui in Oriente
 ab imperatore in prelio habebantur nominatissimus.
 Ipse aliquando cum Myrone, cursus publici
 logotheta et Petronæ secero, collocutus, ipsius My-
 ronis suggestione apud imperatorem calumniam
 passus est, velut affectaret imperium, et adversus
 eum aliquid meditaretur. In adversum Manuelis
 defensor aderat Leo protovestiarius, deque ejus
 salute sollicitus imperatori affirmabat falsa que
 ipsi obficerentur. Quibus perceptis, Manuel impe-
 ratoris iram et intentatas declinans calumnias,
 clam urbis portis excessit, et curribus publicis
 452 conscensis, ad Clusuras usque Syriæ fugitivus
 abiit; ubi excisis equorum poplitibus, hæc Agarenis
 manifestavit: Iram imperatoris declino: et si
 non coegeritis meam me deserere fidem, in partes
 vestras transeo; si sic excipitis, securitatis indicia
 mittite mihi. Illi, nuntio recreati, immunitatis
 misso libello, velut Romanorum imperatorem ad-
 misere. Imperator vero, ad Agarenos Manuelem
 defecisse audiens, multo mœrore et animi angustia
 correptus est, et cum Joanne syncello de hoc con-
 siliabatur. Ille vero dixit: Si ex animo Manuelem
 ad te regredi cupis, acceptis pecuniis, ad Amerum-
 nem missus, quasi in carcere detentos visitaturus,
 negotium hoc conficere paratus sum, et ab imperio

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(9) Malim τὴν συγκλήτον. *Senatus præsentia pu-
 dere suffusus, ait.*

(10) Illud, μετὰ παρακλήσεως, exponam ego,
*obsecrando; velut scilicet pro injuria excusando,
 cujus ille memoria noluerit sedem recipere ac di-
 gnitatem, Theophilo interim Majoris ecclesiæ
 œconomi officium imponente: quæ officia non*

minoris erant Græcis, quam summa ipsa sacer-
 dotia ac episcopatus; uti fere nostris cardinalitia
 dignitas atque purpura. Gloriantur enim etiam
 num clerici Majoris ecclesiæ velut et ipsi de latere
 sui antistitis; quem ideo proxime affectari debeant,
 ac provincialibus ipsis episcopis præire.

tuο securitatis fide subscripta, Manuelem coram A
conveniēns redire suadebo. Subscriptis autem litte-
ris, vocisque suadela totum hoc me peracturum
confido. Imperator commissa pecuniarum multitu-
dine, et datis ad Amerumnem litteris, virum desti-
navit. Ille cum pecuniis et vario apparatu ingres-
sus, adeo ut obstupescerent Agareni, sparsis per
ergastula pecuniis, et viso Agarenorum supremo
consiliario, cum Manuele etiam clam convenire va-
luit, et tabulas ab eo subscriptas, et salvum con-
ductum exhibere. His ab eo gestis, quæ fuisset
executus imperatori nuntians, regressus est. Manuel
autem adversus nationem cum Amerumne
inimicitiam agentem proficiscendi facultate petita,
postulatis potitus est; ducto namque Amerumnis
filio et copioso exercitu, protectionem suscepit, B
et insignem reportavit victoriam. Quæ res, sicque
parta victoria fecit ut in majori quam prius honore
haberetur; cunctaque quæ vellet, apud Amerum-
nem poterat. Ex quo ad Romaniam regredi valde
sollicitus, post temporis spatium aliquod, Ame-
rumnis satrapis dixit: Si Amerumnis filium et exer-
citurum præbueritis, profectus Romaniam omnem
subjugabo. Quo summa cum lætitia accepto, in
prioris gratiæ augmentum, armis confestim instru-
xit, et adversus Romaniam misit. Ad orientale
itaque thema vicine profectus, domesticis et Ame-
rumnis filio secum adlectis, quasi recreaturus se
et venaturus abiit: hostibus deinde remotior fa-
ctus, Amerumnis filium complexus et deosculatus
dixit: Ad imperatorem patriamque propriam re-
meo: tu, cum tuis nihil injuriæ pati suspicanti-
bus, redi, ad tuos abi. Illic quidem eo pacto cum
lacrymis et verecundia reversus est. Manuel vero,
præmisso ad imperatorem nuntio, rediit. Impera-
tor muneribus 453 et dignitate nuntium donans,
Manuelem, prout æquum erat, suscepit, et magi-
strum confestim scholarumque domesticum insti-
tuens, etiam filios ejus ex sancto baptismate susce-
pit. His elatus imperator, abiit cum Manuele et
senatu adversus Agarenos, et Zapetro Samosatoque
civitatibus divitiarum copia muroque valido ab
Amerumne munitis præclara potitus victoria, spo-
lisque inclutus, regressus est. Porro reversus ad
Bryæ locum, palatium exstruxit, plantavit hortos,
aquas deduci jussit: quod et factum est. Inde in

τούς ἐν εἰρκῆ ἑπισταφύμενος, ἔχων ἐνυπόγραφον
λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ
εἰς ἔψιν ἔλθῶν. Δοκῶ δὲ τοῦτο πράξειν, τῷ τε ἐν-
υπογράφῳ λόγῳ, καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς
πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν
δοῦς αὐτῷ, ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν
χρημάτων, καὶ κότμου παντοῦ, ὡς καὶ τοὺς Ἄγα-
ρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλοῦτι αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, τὰ δεσμο-
τήρια βρογέσας, καὶ τὸν πρῶτον σύμβουλον θεασά-
μενος, ἐδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ·
καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον, καὶ τὸ φυ-
λακτὸν (11) τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας,
ὕπεστρεψεν ἀναγγείλας τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο.
Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτησάμενος τὸν [τῷ] ἀμερουμνῆτος
ἐξελθεῖν κατὰ ἔθνος τινὸς πολεμίου αὐτοῦ, ἔτυχε
τῆς αἰτήσεως, καταλαβὼν τὸν τοῦ ἀμερουμνῆ υἱὸν,
καὶ λαὸν πλείστον, ἀπῆλθεν καὶ νίκην μεγάλην εἰρ-
γάσατο· καὶ τοῦτο ἐν μείζονι τιμῇ ἢ τὸ πρῶτον
κάθιστο, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ ἀμερουμνῆ
δυνάμενος. Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν
ἐν Ῥωμανίᾳ, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς
δυνάστας τοῦ ἀμερουμνῆ, ὅτι: Ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω
τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ μείγιστον χαρὰν τοῦτο ἡγησά-
μενοι, καὶ τῷ προτέρῳ πλεονεκτήματι (12), εὐθὺς
ἐξώπλισεν αὐτόν· καὶ κατὰ Ῥωμανίας ἀπέστειλεν.
Ὁ δὲ ἔλθων πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς
προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτοῦ, καὶ τὸν
υἱὸν ἀμερουμνῆ, ὃς δῆθεν διακινήσων καὶ κινήσει
αὐτὸν, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλα-
κέας τῷ υἱῷ τοῦ ἀμερουμνῆ, καὶ καταφιλήσας αὐ-
τόν, εἶπεν, ὅτι: Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα
τε καὶ τὰ ἴδια, σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δε-
νὸν πείσεσθαι ὑποπτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἀπιθὶ πρὸς
τοὺς σοὺς. Καὶ οὕτως μὲν οὕτω, μετὰ θαυμάτων καὶ
αἰσχύνης ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς
τὸν βασιλέα προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα. Ὁ
δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν χρήμασι τε καὶ ἀξιώ-
μασιν ἐφιλοφρονήσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἀξιὸν
ἦν ὑπεδέξατο, μείγιστρον εὐθὺς καὶ δομῆστικόν τῶν
σχολῶν ποιησάμενος· καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ
ἀγίου βαπτίσματος ἀναθεξάμενος. Τούτοις ἐπαρθεὶς
ὁ βασιλεὺς, ἐξῆλθεν μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγχλή-
του κατὰ τῶν Ἄγαρηνῶν, καὶ εὐπετῶς, καὶ τὴν
Ζάπετρον (13), καὶ τὸ Σαμοσάτον πλοῦτον κομῶν καὶ
δυνάμει τότε διὰ τοῦ ἀμερουμνῆ ἐκείθεν (14) πα-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(11) Est quod Cedrenus σταυρὸν appellat. Sic
ipse P. Goar p. superiori, δοῦς τὸ ἴδιον φυλακτὸν,
propria cruce amuleti loco e collo pendente ipsi
tradita: non ita bene hic, *salvum conductum*, quod
rem minus explicet. Continuator Vat., καὶ μάρτυ-
ρας τῶν εἰρημένων τό τε τοῦ βασιλέως ἐγκόλιον,
καὶ τὸ χρυσοβούλιον ἐδίδου, ad fidem dietis præ-
standam, cum imperatoris crucem amuleti ritu ex
ejus collo pendente, tum auream bullam contradit;
seu tabellas ejus sigillo obsignatas ac manu sub-
scriptas, quibus nec expressa figura crucis deerat.
Aliud tamen ac pecuniarius τὸ φυλακτὸν, ἐγκό-
λιον, σταυρὸς, semel et iterum ad majorem sa-
cramenti regionem Theophilo usurpatum.

(12) Hic deest vox aliqua, putem, κεποιθῶς,

priore confisus compendio; bene animatus ex su-
periori victoria Manuelis auspicio.

(13) Continuator ac Cedren. Σωζόπετρον scri-
bunt, Amerumnis patriam, cujus excidii ulciscendi
causa, is Amorium postmodum excidit Theophili
patriam.

(14) Obscurum hoc. Num διὰ τὸ τὸν ἀμερουμνῆ
ἐκείθεν urbem tunc opulentam ac potentia claram,
eo quod inde Amerumnes oriundus esset; ut subau-
diatur, aut desideretur vox ὀρμᾶσθαι, vel διὰ τὴν
τοῦ ἀμερουμνῆ ἐκείθεν πατρίδα, quod esset illic
Amerumnis patria; an magis hiatus est? Integre
vero laudatus continuator: Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σω-
ζόπετρον ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ
ἀμερουμνῆ. Ἐπεὶ ἦ: ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμ-

ραλαδών, ἐπὶ νίκη, τῇ νίκῃ, καὶ τοῖς λαφύροις γαυροῦμενος. Κατ' ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα προσέταξεν ὠκοδομηθῆναι [οἰκοδομηθῆναι] παλάτιον, παραδείσους, φύτευσαι, καὶ ὕδατὰ ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν ἱππικὴν ποιήσας, καὶ τὸ πρῶτον βατον παίξας, ἄρματι λευκῷ μενοῦν ἐποχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ Βενέτῳ [Βενέτῳ] ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη τῷ δήμῳ [τῶν δήμων] ἐπιβοῶντων.

Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἐν εἴπω ὁ νέος Ἰαννῆς καὶ Ἰαμαρῆς, βεδοημένοι ἐπὶ τε μαντείαις, καὶ λεκανομαντείαις, καὶ πάσῃ ἀσθεῖαι· ὅς ἔργον ἐπιτήδειον εὐρεθείς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσθεῖαις τε καὶ ῥοπῆς, αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπόλειαν συνεργάσατο· καὶ ὃν ὥδινε μὲν, κατέχευε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσθεῖαις ὁ βασιλεὺς, ἐξέβηξεν καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίσθαι προστάξας, ἢ ἀπαλείφειν (15). Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἀστεως οἰκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὁ Τρολλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινῶν θυσῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι, καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ μέλλοντα διεσημαίνε, ὃ καὶ ἀοικητον ἔμενε, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις. Τούτων οὕτως ἐχόντων, Ἀραβες μετὰ θυνάμειος πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐβίωσαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔμα τῶν πρόσφυξι Πέρσαις καὶ Μανουὴλ ὁμοεστῆρι κατ' αὐτῶν ἐχώρει· καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττηθείς ὁ βασιλεὺς, μέσον εἰσῆλθεν τῶν Περσῶν ὑπ' αὐτῶν περισωθῆναι. Μανουὴλ δὲ ὡς ἐγνώ τὸν βασιλέα μέσον τῶν Περσῶν ὄντα, [καὶ] αὐτοὺς βουλομένους ἤδη τοῖς Ἀραβῶν αὐτὸν προδοῦναι, καὶ δι' αὐτοῦ καταλαγῆναι, αὐτοὺς διασχίσας, μέσον αὐτῶν τοῦ χαλινοῦ τοῦ βασιλέως λαβόμενος, ἐξῆλθεν ἄγοντα τοῦτον (16) ἐξάγων, αἰσχύνῃς ἡγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάθωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστάς, προσρυῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἠθούλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀντέτεινε, ὡς πατάξω αὐτῷ [αὐτόν]. Ὁ δὲ φοβηθείς, καὶ ἄκων συνήπτετο, μόλις

urbem reversus, onustus spoliis circensibus ludis exhibitis triumphum egit, et curru equis candidis vecto, Venetoque colore insigni primo munere laetit, victorque coronatus est, factionibus acclamantibus: Feliciter adveneris, o incomparande factionarie!

Cæterum patriarcha Antonio vita functo, in ejus locum ordinatus est Joannes syncellus, vere dicam novus Johannes, et Jamares, præstigis et per pelves divinationibus omnique impietate nominatissimus. Hic velut instrumentum aptissimum imperatoris impietatis et propensionis repertus, ipsi per omnia in perniciem cooperabatur: et quæsi conceperat animo, occultabat vero, venenatum impietatis basiliscum imperator, emisit et peperit, cum sacras imagines uno colore infici, verius dicam, deleri præcepit. Joannes ipse politis et sculptis lapidibus ante urbem extructa domo (Trullus nunc usque appellatur), sacrificiis quibusdam familiares asciscibat dæmones, et futura imperatori renuntiabat. Domus autem propter dæmonum ad eam frequentiam sine habitatore mansit. Cum hæc ita agerentur, cum potestate multa adversus Romaniam insurrexerunt Arabes, in quos imperator eum Persis profugis et Manuele domestico profectus est. Consertis manibus victus imperator, medium Persarum agmen subiit ab ipsis servandus. Manuel vero audiens imperatorem medio Persarum agmine constitutum, eosque jam Arabibus ipsum prodere meditates, et ejus occasione Arabibus reconciliari, diviso eorum cuneo, medium imperatorem reperit, frenoque apprehenso eduxit: ingentem verecundiam ratus inuri Romanis, si Romanorum imperatorem captivum Arabes abducerent. Imperator rei gestæ pavore consternatus, Persis iterum se tradere consiliabatur; Manuel in adversum intentato gladio percutere minabatur. Territus ille et

FRANC. COMBESII NOTÆ.

μάτων προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῷ· *Ipsa etiam Sozopetra, quæ Antiramnunis patria esset expugnata; pro qua contigit ab eo per litteras rogari Theophilum, ut inde recederet.*

(15) *Jubens obtinendas, sive abolendas. Tria continuator adversus sacras imagines impiorum imperatorum edicta profert: 1 a Leone Isauro, ut sancti nomen nunquam illis appingeretur, aut id illæ vocarentur; quod Dei proprium diceret, ut sit ac dicatur sanctus; 2 a Michaelē Theophili patre, ut non adorarentur; 3 a Theophilo, τὸ μηδὲ χρώμασι ταύτας τυπούσθαι τε καὶ μορφάζεσθαι: Ne quis eas coloribus depingeret.*

(16) Ad hæc interpr. in margine, *redundat; itenique seq. linea ad illud, οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις: mihi utrumque aptum, ac sensui necessarium. Primum ita expressit continuator: Ὡς δ' ἡμάρτανεν αὐθις; καὶ τρίτον δὲ ἐκ στερότερας ψυχῆς τὴν συνέγουσαν φάλαγγα τὸν βασιλέα διεκόψεν, καὶ πλησίον ἐγγόνει τούτου· ὡς καὶ ἡμᾶς τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπίδησαι ἱππὸν, καὶ αὐθις ὑπεξερύσασθαι ἐτύγγανεν. Cum nec secundo res successisset, tertio quoque obfirmatori animo incitatus*

phalangem perumpit quæ imperatorem involverat; propeque illum accedit, ut et equum quo is vehabatur loris alligare, indeque rursus educere contigerit; adeoque exiit, ἄγοντα τοῦτον ἐξάγων, vehementer illum equum educens. Alterum solum emend. ut ipse cod. representat. Αἰσχύνῃς ἡγούμενος οὐ. Probrum ratus non ferendum Romanis, ut imperatorem Romanum in Arabum potestatem captivum venire contingeret. Pulchre laudatus auctor: Ἐγρώθη τὴν ψυχὴν ἀνὴρ, βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος, καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον. Durum animo vulnus vir tantus accepit, timens ne Romanus imperator captivus abduceretur, ac scabellum pedum hostibus fieret. Leo ita scribit, ut eo in prælio vulneratum Manuelem, exique vulnerē brevi mortuum significet; cum continuator ealumnam subjungat, hujus ipsius officii occasione ortam, qua coactus est ad Agarenos fugere, ac reliqua superior Leoni de illo enarrata. Uter certiora monumenta secutus sit, haud facile sit divinare. Non deesse ait continuator qui hanc illius fugam ad Agarenos sub Michaelē Theophili patre ponant.

invitus ei adjunctus est, et vix inde ereptus, Dory-
læum cum pudore et detrimento se recepit. Manuel
vero in acie vulneratus, et **454** ægritudine cor-
reptus, præclaris facinoribus in Agarenos editis
mortuus est. Corpus ejus asportatum in monaste-
rio ab eo constructo, cui Manuelis factum nomen,
Asparis cisternæ vicino, depositum est; et rursus
Persæ auxiliarii apud imperatorem accusati. Eo
tempore filius imperatori ex Theodora susceptus,
quem vocavit Michaelē. Imperatori vero ad Bla-
chernas profecto occurrit non nemo, qui ait: Equus
cui imperium tuum insidet meus est. Equo tunc
exsiliente, et imperatoris manu detento, stabuli
comitem interrogavit imperator: Cujus est equus?
Respondit: Opsicii comes tuæ eum majestati misi-
sit. Cumque Opsicii comes in urbe tunc ageret, eo
in crastinum adducto, una cum eo qui proceden-
tiam eum [interpellaverat, ait imperator: Verum
eloquere, cujus est equus? Ille respondens dixit:
Meus erat: mittensque dux, vi eum, neque dato
pretio, neque æstimatione facta, mihi eripuit. In-
terrogavit comitem imperator: Num res ita se ha-
bet edissere, et quare non soluto pretii equo, eum
ad me misisti? Respondit ille: Quia scholarius fieri
expetebat: ego vero num generosus foret ignorans,
numismata centum exhibui. Ille vero non accepit.
Re examinata et probe percepta ut per vim nimi-
rum equus ablatu fuisset, imperator dignis verbe-
ribus ducem emendavit: homini vero ad se acce-
denti equum resituit. Ille recipere detrectans, in
ejus pretium libras duas accepit. Dux vero indo-
lem ejus probare jussus, et si generosus foret
scholarium crearet. Hic in bellum profectus, in
conflictu velut imbellis et timidus inter fugientes
reperitus, occisus est.

Imperatori vero ad Bryæ palatium cum comitatu
procedenti nuntiatum est ab Orientalium duce Sa-
racenorum protosymbulum cum exercitū præda-
bundum venire ut Amorium caperet. Ille consueta
exercitui proceribusque largitione facta, brevi tem-
pore versus Cappadociam contendit. Amerumnes
selectis militum octo millibus, Sudem inter Agare-
nos virtute prudentiaque nominatissimum ducem
instituens, adversus imperatorem submitit. Mani-
bus consertis, profligatus imperator fugit, et cum
dedecore rediit: vixque salutem nactus est. Ame-
rumnes vero virtute multa stipatus, abiit, et Amo-
rium obsedit, variisque certaminibus editis obti-
nere non potuit, fortiter et genere civibus in
adversum præliantibus. Philosophi vero Leonis
discipulus quidam in castro habitans Amerumni
recedere volenti, cujusdam ope, cœu astrologiæ pe-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(17) Qui nimirum ipsum Arabibus voluissent
prodere, ac sibi Theophobum conati essent prædi-
cere; uti multis continuator.

(18) Hanc equi ablati historiam longe aliter con-
tinuator ac Cedrenus narrat: eorumque vero si-
millior narratio, Manuelem in Persarum expedi-

μισωθεις, κικειθεν υπεστράφη εν τῷ Δορυλαίῳ
μὲν' αἰσχύνης καὶ ἡττης πολλῆς. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν
τῷ πολέμῳ τραυθεὶς, νοσήσας, ἐτελεύτησεν πολλὰς
ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνοστήσαμενος
[ἐνδειξάμενος]· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀποκομισθὲν
ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ τοῦ Μα-
νουὴλ, σύνεγγος τῇ κιστέρνῃ τοῦ Ἀσπαρος. Καὶ
εὐθύς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περσῶν (17).
Τότε δὴ γίνεται τῷ βασιλεὶ παῖς ἐκ Θεοδώρας, ἢ
ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. Ἀπερχόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐν Βλαχέρναις ὑπήντησεν αὐτῷ τις, καὶ λέγει, ὅτι
Ἴππος ᾧ ἐποχεῖται (18) ἡ βασιλεία σου, ἐμὸς ἐστιν.
Τοῦ δὲ Ἴππου σκιρτῶντος καὶ τοῦ βασιλέως τοῦτον
κατασχόντος, τὸν κόμητα σταύλου ἐπηρώτησεν ὁ βα-
σιλεὺς· Τίνος ἐστὶν ὁ Ἴππος; Ὁ δὲ ἔφη· Ὁ κόμης
τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου. Τοῦ
δὲ κόμητος τοῦ Ὀψικίου ἐν τῇ πόλει ὄντος, τῇ αὔριον
ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν προσελθόντα
αὐτῷ, ἔφη· Εἰπέ τὴν ἀλήθειαν· τίνος ἐστὶν ὁ Ἴ-
ππος; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι Ἐμὸς ἦν, καὶ
ἀποστείλας ὁ στρατηγὸς ἀνέλετο αὐτὸν ἐξ ἐμοῦ βιαίως
μῆτε τίμημά μοι δούς, μῆτε ἀξίωμα ποιήσας. Εἶπε
δὲ πρὸς τὸν κόμητα ὁ βασιλεὺς· Εἰπέ, εἰ οὕτως ἔχει·
καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψας περὶ τοῦ Ἴππου, ἀπέστειλάς
μοι αὐτόν; Ὁ δὲ ἔφη· Οὐ ἐπεζήτησε γενέσθαι σχο-
λᾶριος. Ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς εἰ ἀνδρεῖός ἐστι, παρεῖχον
αὐτῷ ἱκατὸν νομίσματα· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά.
Καὶ ἐρευνήσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ πληροφορηθέν-
τος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλετο, τὸν μὲν στρατηλάτην
τοῖς προσήκουσι μαγγλαίοις ἐσωφρόνισεν· τῷ δὲ
προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψεν τὸν Ἴππον. Ὁ δὲ
τοῦτον οὐκ ἠθουλήθη· ἔλαβεν δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας
δύο. Ὅρισθέντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτὸν,
καὶ εἰ ἀνδρεῖός ἐστι ποιῆσαι αὐτὸν σχολᾶριον. Τοῦ
δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δειλὸς
ἐν τοῖς ψεύγουσιν εὐρεθεὶς κατασφάγη.

Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκενσον ἐν τῷ
Βρύξ, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν
Ἀνατολικῶν, ὡς ὁ πρωτοσύμβουλος (19) ἐξελθὼν
μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμύριον.
Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ τε στρατῷ καὶ τοῖς ἄρχουσι
ποιήσας, συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλατο.
Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀποχωρήσας ὀκτώ χιλιάδας λαοῦ,
καὶ τὸν Σουδὲμ ὀνομαστότατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς
ὄντα ἐπὶ τε ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει δούς αὐτοῖς κεφα-
λήν, ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ βασιλέως· συμβαλόντων
δὲ πόλεμον, ἡττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν, καὶ μετ'
αἰσχύνης ὑπέστρεψεν, μόλις διασωθεὶς· ὁ δὲ ἀμε-
ρουμνῆς ἀπελθὼν μετὰ δυνάμειος πολλῆς, περιχα-
ρακώσας τὸ Ἀμύριον, καὶ πολέμους πολλοὺς ποιή-
σας, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ
σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἔνδοθεν. Μαθητὴς δὲ
τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρῳ καὶ βου-

lione adversus imperatorem adhuc superstitem
postque ipsum Theophilum, iidem faciunt; nū
iste alius, atque junior Manuel existit.

(19) Hic quoque ipse amerumnes, supremusque
Arabum dux, ac velut imperator, sic appellatur.

ληθέντος ὑποχωρῆσαι τοῦ ἀμερουμνῆ, διό τινος ἐμήνυσεν ὁ αὐτὸς ἀστρονόμος, ὅτι εἰ προσκαρτερῆσαι τῷ κάστρῳ δύο ἡμέρας, ἐκπορθήσεις ἡμᾶς. Ὁ καὶ γέγονεν. Προσδόθη γὰρ ὑπὸ τε τοῦ λεγομένου Βοϊδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου (20). Κατεσχέθησαν δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγενεῖς ἀπελθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμαλῶτοι, Θεόφιλος ὁ πατρικίος, καὶ στρατηγοί, ὁ τε Μελισσηνός, καὶ ὁ Ἀέτιος (21), καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος, ὁ Κρατερὸς, καὶ Κάλλιστος τουρμαρχῆς, καὶ Κύριλλος (22) δρουγγάριος, καὶ Βασσός, καὶ τινες ἄρχοντες τῶν ταγματῶν· οἱ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες ἀνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τούτου μὴ πεισθέντος ἔϊφει τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ἀπειμῆθησαν, ἀντὶ προσκαίρου ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες. Ὁ δὲ τὴν εἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλαζάμενος, ὁ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς προσρῦεις τῷ ἀμερουμνῆ, ἐρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν μαθητὴν εἶναι τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτός τε ὅστις ὁ Λέων, καὶ ὅποιον αὐτὸν ἐπεθύμει ἰδεῖν. Καὶ δὴ τινα [τινι] τῶν σιχμαλῶτων δοῦς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν Φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος αὐτῷ, ὅτι εἰ ἐξέλθοι ἀπ' [ἐπ'] ἐκεῖνον, αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ἀπολαθὼν, καὶ φοβηθεὶς μὴ πως διαγνωσθῆ, ἀνήγαγεν αὐτὰ Θεοφιλῶ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης, Μαχναύρας, παραδοὺς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητάς, μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς τὸν τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἐνθα οἱ δῆμοι ἴστανται, στήσας, καὶ φιάλην ἐν ἧ γίνεται τὸ Σαξιμοδέξιμον (23) λεγόμενον, τῶν Ἰππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸν τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησεν τὸ λεγόμενον μυστήριον, ἐν ᾧ ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ, ὅ ἐάν εἴπη τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἐτέρᾳ. Μαθὼν δὲ αὐτὸς Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης ποιητὴς καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κομψοῦσιν καὶ διελέγχουσιν, ἀποστείλας μετ' ὄργης ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, εἰπὼν τάδε· Πόθεν ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Πόθεν; ἐκ Παλαιστίνης. Ὁ δὲ ἀληθέριος· Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν; Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριθέντων, ἐπέτρεψεν παῖσθαι τὰς ὕψεις αὐτῶν σφοδρῶς. Εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρῆσας αὐτοὺς μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου μετὰ θυμοῦ, [μετὰ] τραχείας τῆς φωνῆς πρὸς τὸν ὑπαρχον ἔφη· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ

A ritus significavit : Si dies tantum duos ad castrum stationem habueris, obtinebis nos ; quod et contigit. A Boïditze quippe vocato, et Manicophago proditum est. Capti sunt etiam virorum nominatorum et non ignobilium plurimi, et in Syriam 455 abducti captivi, Theophilus patricius et duces isti, Melissenus, Aetius, Theodorus protospatharius, qui et Craterus, Callistus turmarcha, Cyrillus drungarius, et Bassoës, et quidam agninum proceres qui a protosymbulo tormentis adacti, ut fidem negarent, ipsi morem non gerentes, gladio capitibus præcisi sunt, vitæ temporalis vice æternam consecuti. Discipulus autem Leonis Philosophi salutem honestissimæ turpem præferens, cum ad Ameruinnem transisset, ab eo de scientia sua interrogatus, B Leonis discipulum esse professus est. Ameruinnus quis et qualis esset iste Leo probare cupiens, captivorum non nemini datis litteris, ad Leonem Philosophum Constantinopolim misit, pollicitus, si veniret, in honore futurum. Acceptis litteris, veritus Leo ne dignosceretur, Theophilo imperatori cuncta detulit. Theophilus, ejus agnita scientia, vocatum detinuit in Magnauræ palatio, docendi facultate discipulisque et cunctis necessariis ad ministerium exhibitis, qui deinceps metropolita Thessalonicensis exstitit.

προσλαθόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ Ἰππλατίῳ τῆς παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἅπαντα, ὅς καὶ

C Idem imperator triconchum in palatio, et quod dicitur Sigma, gradusque, quibus factiones consistunt, et fontem ædificavit, quo peragitur Saximodeximum dictum, utriusque partis equis aureis stragulis instructis, et pertrahuntibus. Sub triconcho vero ex machina secretum (ita vocant) posuit, in cujus angulo quovis quidquid dixerit aliquis, in altero exauditur. Theophilus autem cum didicisset Theophanem poetam et Theodorum ejus fratrem ipsius impietatem suggillare et arguere, mittens cum furore eos ad se accessit dicens : Undenam estis ? Dixerunt illi. Unde ? ex Palæstina. Scelestus autem : Quam ob causam patria vestra deserta, in ditionem nostram venientes non obeditis imperio nostro ? Illis nihil respondentibus, jussit eorum facies dure percuti. Deinceps vero cisdem ad mortem ferme nervis bubulis per corpus cæsis, cum furore et aspera voce dixit ad præfectum : Tolle istos in prætorium, et versus hosce vultui eorum inscribe, hoc addens, Tametsi inle-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

20) Hanc proditorem Boïditza auctore, et ut nihil astrologiæ in ea intervenerit, sed sola indicatio partis illius murorum qua facilis esset ad urbem accessus, sagitta cum epistola e muro in hostium castra emissa, solidius Vaticanus Continuator, quam vel Leo, vel Cedrenus qui rem paucis perstringit.

(21) Sunt hi turmæ 42 martyrum præcipui heroes, quorum certamen Continuator Vat. describit.

(22) Cedr., Anonymus, etc. Κωνσταντίνος, nec aliud habet eod. Reg. ex quo non bene expressum

Κύριλλος. Hujus Constantini constantiam atque operam confirmando Theophilo pulchre enarrat laudatus auctor.

(23) Exponit Continuator quid istud in eo fonte esset : Ἡ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δεξιῶν πιστακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων πεπληρωμένη κονδίτου ἐκ στροβελίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἐκίρνα καὶ παρείχε τρυφᾶν τοῖς ὄσοι· οἱ ἐφέσεως εἶχον τῶν ἐστηκότων ἐκεί. Verum hæc ibi fuse exposita, aliaque Theophili ædificia tribus hic lineis indicata.

gantes sint, nulla sit tibi cura. Hoc autem dixit, A scilens eos litteris pertissimos et exercitiis religiosissimos. Responderunt illi: Scribe, scribe, imperator, quod placuerit, ceu coram tremendo Iudice illud idem lectorus. Praefectus viros in praetorium abductos post dies duos, corpore extento, manibus et pedibus ligatis, acubus suffixit, et versibus 456 in eorum frontibus insculptis, in exilium misit. Et in exilio quidem moritur Theodorus, et sanctorum numero ascribitur. Illustris vero Theophanes poeta ad Michaelis et Theodorae tempora superfuit, pro fide orthodoxa instituenda plurimum contendens: qui postmodum metropolita Nicænus exstitit, rebus jam in meliorem statum et majorem pietatem compositis. Ejus tempore ad Augusteum statuæ Justiniani aureus globus in terram decidit: cunctisque anxii, et quomodo ad culmen illud conscenderent disceptantibus, artifex quidam scandularius inventus est, qui Magnæ ecclesiæ conscens tegulis, cum fune telum immisit in Justinianij equum: infixoque ibidem telo ipse per funem excurrens, stuporem cunctis spectantibus incussit: et globo reposito, imperatoris animum sibi conciliavit, numismatis centum ab eo donatus. Theophilus autem filium suum Michaellem in Magna ecclesia coronavit: extruxitque hospitium recipiendis peregrinis, qui ejus de nomine Theophili dicitur. Ante mortem porro imperator ille Deo exosus, maximo cum hominibus ejusdem sententiæ habito consilio de Persa Theophobo, ut nimirum ab ipsis diligeretur, eamque fidem, aiebat, ipsi præstant Persæ subditi, ne forte me defuncto adversus filium pueriles annos nondum excedenteum, et in uxorem meditentur tyrannidem: eam ob rem Theophobum in palatium adduxit et secum habuit; morbo autem ingravescente, eum carcere inclusit in Bucoleonis fornicibus. Persis autem inquirentibus, quid de illo actum foret, misit imperator Petronam Augustæ fratrem cum logotheta, et Theophili caput amputari jussit. Isti veno cum imperatore in palatio versari Persis denunciaverunt. Imperatore vero dysenteriae morbo animam misere projiciente, exacerandum ejus corpus ad sanctos Apostolos delatum est. Corpus autem Theophobi per Bucoleonem clam subductum in monasterium, Theophobiae nunc dictum, Narsetis ad vicinum deportaverunt: et illud ibidem deposuerunt.

457 MICHAEL.

Michael una cum matre sua Theodora annos quindecim regnavit, cum Basilio vero annum unum

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(24) Melius autem, deestque vox aliqua, qua præter subditos Persas alii significentur Theophobo addicti. Amastri consedisæ μετά τινων εκκρίτων ανδρων, cum nonnullis primoribus, habet anonymus; cum Theophilo suspectus ab eo discessit: qui ipsi videantur, per quos rerum summam in Theophobum transferendam timet Theophilus.

(25) Ut ad tempus illo amice usus sit, ex quo sparsus rumor esse illum cum imperatore, ac im-

πρατώριον, και γράψαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν τοῦδε τοῦς στίχους, προσθεῖς, ὅτι Κἀν οὐκ εἰσι καλοὶ, μή σοι μαλέτω. Τοῦτο δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους, καὶ ἄριστα ἀσκημένους. Οἱ δὲ εἶπον· Γράφε, γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦτο ἀναγνῶναι ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχος, τούτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας, καὶ δῆσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολάψας τοὺς στίχους εἰς τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐξέωρισεν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος. Ὁ δὲ αἰοίδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητῆς διήρκεσεν μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλεῖστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ, ὅς καὶ μητροπολίτης εἰς Νίκαιαν γέγονεν, τῶν πραγμάτων ἀποκαταστάτων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον. Ἐπὶ αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσὴ τοῦρα Ἰουστινιανοῦ, τοῦ λεγομένου Λύγουστῆως. Ἀμνησούντων δὲ πάντων, καὶ πῶς ἀνέλθοιεν διαλογισμένων εὐρέθη τις σκαλωτῆς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κεράμοις τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκεν μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκείσε, αὐτὸς διὰ σχοινίου διαδραμὼν θάμβος μὲν τοῖς ὄρωσι παρέσχετο, καὶ τὴν τοῦφαν προσήρμοσεν, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπισπάσατο εὐνοίαν, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομισμασιν ἐκατόν. Στέφαι δὲ Θεόφιλος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Κατεσκέυασε δὲ ξενῶνα τὸν νῦν μὲν τῷ Θεοφίλου λεγόμενον. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομισθὸς οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μεγίστην ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου, ὡς ὅτι [εἰς] πολλὴν ἀγάπην ἔχουσιν καὶ πίστιν αὐτὸν (24), οἷ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι, καὶ μήπως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσωσι τυραννίδα κατὰ τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νεπίου ὄντος, καὶ τῆς γυναικὸς, ἀποστελλας ἀνήγαγεν Θεόφωρον εἰς τὸ παλάτιον, καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ· βαρυνθεὶς δὲ τῆς νόσου, καθείρξεν Θεόφωρον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος (25). Τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν, τί ἄρα γέγονεν· ἀποστελλας ὁ βασιλεὺς Πετρωνᾶν τὸν τῆς Λύγουστῆως ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ, ἀπέτεμα τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφόβου. Ἐπεισαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας, ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερία νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορρήξαντος, ἀπεκομισθὲ τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφόβου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξάγοντες λαθραίως διέσωσαν πλησίον τῷ Ναρσοῦ ἐν τῇ λεγομένῃ νῦν μονῇ τῆς Θεοφορίας, καὶ τοῦτο ἐκείσε κατέθηκαν.

MIXAHA.

Μιχαὴλ ἐβασίλευσεν σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρῃ ἔτη δεκαπέντε, (26) σὺν Βασιλείῳ δὲ, ἔπος ἐν, μῆνας

mortalem vivere, postquam etiam caput illi excisum est. Anonymi: Ἐκείθεν οὖν διαβεβήθηται μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσαι, μή ὑψεσθαι θάνατον τὸν Θεόφωρον, ἀλλ' ἐν ἀφθαρσίᾳ διαζῆν τῷ κρούεθην, ἀλλ' οὐκ ἀναφνυθὼν τὸν ἐκείνου θάνατον γενεσθεῖσι πατέ. Ἀποστελλας τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς.

(26) Ἐτη ιε', μόνος δὲ, ἔτη ι'. Cum Theodora annos quindecim, solus decem.

τέσσαρας. Ἡ δὲ Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος, ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐπιπερίοντος λάθρα ταύτην τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν τε καὶ σέβασθαι· ἥτις γνώμη μὲν ἑαυτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παρανέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σύντεκνον αὐτῆς ὄντα περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ, εἰς τὸ Κλειδίον οὕτω καλούμενον. Εἰσάγει [δὲ] τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθίστησιν. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς, καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα, τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσεν πίστιν, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν. Τῇ δὲ πρώτῃ Κυριακῇ (27) τῶν ἀγίων Νησιεῖων ἀπέστειλεν Θεοκτίστον λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, ὡς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους, καὶ στόλου μεγάλου, σφοδρὰ μὲν ἐπτόησεν τοὺς Ἀγαρηνοὺς, σφοδρότερον δὲ αὐτοὺς ἐπτοήθη, καὶ τὴν φυγάδα προεχειρίσατο, τὴν Λύγουσταν μαθὼν, ὡς ἄλλον βασιλεῖα προεχειρίσατο, ὅπερ μεθόδῳ Σαρακηνῶν καὶ ὠροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικεν πρὸς τὴν πόλιν ἐπανελθεῖν, καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γενόμενος· οὕτω δὲ κακῶς ἐν Κρήτῃ φανεῖς. Ὡς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίας ὁ Ἀμὲρ ἐληξίετο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ, καὶ κατέστρεφεν, τὸν αὐτὸν πάλιν (28) Θεοκτίστον ὡς πιστότατον καὶ οικειότατον ὄντα μετὰ δυνάμειος πολλῆς κατὰ τοῦ Ἀμὲρ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλκασιν. Καὶ παραγεγονῶς οὗτος καὶ πόλεμον προσβαλὼν τῷ Ἀμὲρ *** διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρῦτητα καὶ ἀπέχθειαν, ὧν εἷς ἦν Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων ἀνδρεῖα τε καὶ βώμη διαφέρων πολλῶν, ὃς ὕστερον λόγον ἀπαθείας λαθὼν προσφεύγει τοῖς Χριστιανοῖς. Ἦδη δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς τε κυνηγίοις, καὶ ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ ἵππικου, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. Βουλὴν οὖν ποιεῖται Θεοδώρα Λύγουστα μετὰ Θεοκτίστου λογοθέτου δοῦναι γυναῖκα τῷ υἱῷ αὐτῆς. Ἐγὼ γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγγερος μισουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δεσποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναίδειαν. Διὸ συζευγνύουσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γενομένου τοῦ παστοῦ εἰς τὴν Μαγναύραν, τῆς δὲ συγκλήτου ἀνακλιθείσης ἐν τοῖς δέκα ἑννέα Κουβίτοις. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν Βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγεν ἵππον τῷ βασιλεῖ θυμοειδῆ καὶ γενναῖον. Ὁ δὲ τοῦτον τῷ ἵππικῷ βουλόμενος ὑποζεύξαι, ἠβούλετο καταμαθεῖν τοὺς τε

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(27) Videtur hic hiatus, ut incipiat auctor referre historiam restitutionis imaginum prima illa Dominica Quadragesimæ, quam multis Continuator Vat. prosequitur: nisi compendio sic Leo scripsit, τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ α' κυριακῇ τῶν ἀγίων Νησιεῖων, *Ecclesie pacem composuit Dominica prima Quadragesimæ*; tum sequatur de Theoctisti expeditione, ἀπέστειλεν δὲ Θεοκτίστον, καὶ τὴν φυγάδα, sit, καὶ τὴν φυγὴν δὲ προεχ., *fugamque expedivit, audiens Augustam alium imperatorem creasse*; cui forte nupsisset, uti in superioribus, et sequentibus non desunt quæ sic assumptis in maritus imperii faces detulere: idquæ Theoctistu formidabile, qui puerulo imperatore, ac

et menses quatuor. Theodora vero adeo fide rectisque in Ecclesiam sensibus præstabat, ut ejus viro adhuc superstitè, sanctas imagines coleret et veneraretur. Hæc tum proprii animi motu, tum etiam suggestionè et sententiâ Theoctisti Canicleo præpositi et logothetæ, ex Ecclesia et urbe Joannem patriarcham proprium compatrem in Clidii, monasterium ita dictum, ad Stenum exsulem ejecit. In ejus locum Methodium monachum inducit et patriarcham instituit. Monachis vero et episcopis a Theophilo in exsilium missis postliminio revocatis, fidem orthodoxam firmavit, et Ecclesiæ pacem restituit. Cæterum prima sanctorum Jejuniorum Dominica Theoctistum logothetam in Cretam misit. Hic cum valido exercitu et ingenti classe profectus, magnum Agarenis terrorem incussit. Vehementius autem ipse territus est, Augustam urbe fugisse audiens, alio in imperatorem substituto: quod dolis et arte Saracenorum paratum fuit: muneribus videlicet ab eis qui in comitatu erant acceptis, qui vano hoc terrore incusso in urbem regredi et exercitum Agarenis Cretes incolis, seu gladii pabulum objicere persuaserunt. Ita per Cretam infelix visus. Ameras autem protectione suscepta adversus Romaniam, obvium quemque locum depopulabatur et vastabat. Eundem porro Theoctistum seu fidelissimum et dilectum cum valida exercitus manu adversus Ameram Theodora et Michael miserunt. Profectus ille et manibus cum Amera coarsertis *** propter infensum in logothetam animum et inimicitias: quorum unus fuit Theophanes Pharganensis virtute et robore plurimis præstans, qui postmodum securitatis fide accepta, in Christianorum partes remeavit. Imperator porro virilem ingressus ætatem venationibus et equorum certaminibus in Circi stadio aliisque impuris studiis vacabat. Cæterum Theodora Augusta uxoris filio suo providendæ cum Theoctisto logotheta consilium habuit; noverat quippe cum Eudocia Ingeris filia, logothetæ, et imperatrici propter impudicitiam vehementer exosæ, familiaritatem contraxisse: eam ob rem Eudociam Decapollitæ filiam eidem matrimonio conjungit, 458 cum qua in æde sancti Stephani, quæ ad Daphnem, corollas nuptiales subiit, convivio ad Magnauram celebrato et senatu ad novemdecim accubita recumbente. Modico post Bucellarium dux equum animosum et nobilem obtulit impe-

matre Augusta, summa in aula auctoritate polleret. Nihil ergo necesse contra textus fidem reddere, *Augustam urbe fugisse*.

(28) Nihil hic hiuleum, sed post vocem φανεῖς, ut fuerit descripta ejus in urbem receptio, tametsi rem sic male in Creta gesserat; sequaturque adjuncta alia expeditio; in qua etiam nihil felicius cecisset Theoctisto ipsa hæc Leonis mutila indicant, ob illius severitatem, odioque in eum quibusdam proceribus ad Saracenos deficientibus. Ἀπέχθειαν leg. Anonymus ista suppressit, ut et Cedrenus viri forte reverentiâ, quem pene auctorem restitutarum imaginum agnoscunt.

ratori. Ille equi ad Circenses ludos mittendi cupidus, dentes quibus equorum ætas dignoscitur et annorum numerum explorare moliebatur. Equo vero ferociente et calcitranteangebatur imperator generosi sessoris expers, qui equum redderet mansuetum. Anxio itaque imperatori adest proximus Theophilites : Est mihi, inquit, peritissimus juvenis et generosus, equis subigendis, qualem imperium tuum expetit, idoneus, cui nomen Basilius. Imperatore advocari jubente, ex cubiculariis unus ad Ferream portam missus est, qui Basilium inventum cum festinatione ad imperatorem adduxit. Ille equum tenere jussus, manu quidem frenum apprehendit, altera vero aurem capiens, ad ovis mansuetudinem adegit : quo delectatus et gavisus imperator Basilium Andreæ hetæriarchæ, ut comitatui alilegeretur et equis subserviret, commendavit. De Basilio vero quæ fuerit ejus educatio, et unde fuerit ortus, enarrare necessarium duxi.

Is Macedoniam habuit patriam in Adrianopoleos pagis, sub Michaelis Rangabe, Ignatii patriarchæ parentis, imperio. Ejus tempore Crumus Bulgaricæ princeps adversus Christianos arma movit, et Michaelis in fugam verso, Leonique Armenio subinde tyrannidem arripiente, et imperante, protectus Crumus urbem obsedit. A Leone autem Armenio telo petitus, et in Bulgariam reversurus, misit qui ad sancti Mamantis loca prædas agerent, et animalia ærea ibidem posita raperent. Inde Adrianopolim declinans armorum vi cepit, et virorum millia duodecim absque mulieribus transtulit : eos ad Danubium jussit habitare. Tempore deinde Theophili imperatoris, erat magister militiæ Cordyles nominatus in Macedonia. Is habebat filium Bardam nomine et virili ætate provectum, quem vice sua Macedonibus trans Danubii fluminis ripas habitantibus dominari reliquit. Ipse quodam invento et arte ad Theophilum accessit, quem gaudens excepit et eo quod expetebat cognitio, ut navigia conserquerentur, et in urbem redirent, mandavit. Erat porro Baldimer Bulgaricæ princeps, Crumi nepos, et pater Simeonis. Captivorum vero turmæ de reditu in Romaniam cum uxoribus et **459** illis inierunt consilium, et Michaelis Bulgaro versus Thessalonicam profecto, cum facultatibus D sibi trajicere cœperunt. Quod cum rescisset Crumus, in adversam fluminis ripam transiit, bellum illaturus. Macedones re desperata Tzantzem et Cordylum sibi duces præsciunt, et conserto præ-

A ὀδόντας, ἐξ ὧν τῶν ἐτῶν ἡ ποσότης διαγινώσκεται. Τοῦ δὲ ἵππου θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος, ἦν ἀγρόμενος διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, ὡς μηδενὸς εὐπορῶν γενναϊότητος τὸν ἵππον ἐξημερώσαντος. Ὡς οὖν ἤχθητο, παρῶν ὁ Θεοφιλιτῆς· Ὅτι δὲ ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον, καὶ ἀνδρείον εἰς τοὺς ἵππους οἶον ἐπιζητεῖ ἡ βασιλεία σου, τοῦνομα Βασίλειον. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν κελεύσαντος, ἀπεισάλη κοιτωνίτης ἐν τῇ Σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν Βασίλειον εὐρῶν, μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵππον κρατῆσαι· τῇ μὲν μίᾳ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατῆσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς θραξάμενος εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν· ᾧ ἀρσθεὶς καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν τῷ Ἀνδρέᾳ ἑταιρίᾳρχῃ, τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἑταιρίαν, καὶ δουλεῖν ἐν τοῖς ἵπποις αὐτοῦ. Ἀναγκαῖον δὲ ἤγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασίλειου, τὴν τε ἀνατροφὴν, καὶ ἕθεν ἔστιν.

· Ὁ αὐτὸς γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παγκάβε πατρὸς Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου. Ἐπὶ τούτου ἐξῆλθεν ὁ Κρούμος ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ τῶν Χριστιανῶν· καὶ τραπεὶς Μιχαὴλ, καὶ Λέων Ἀρμένης τυραννήσας αὐτὸν, καὶ βασιλεύσας, ἐλθὼν Κρούμος περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν· λογχευθεὶς δὲ ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἀρμένη, καὶ ὑποστρέφων ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ ἐπεμψεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἀπελόμενος τὰ ἐκεῖσε χαλκὰ ζῶδα. Ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαθεν αὐτὴν, καὶ μετέστησεν ἀνδρῶν χιλιάδας δώδεκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τούτου· κατέφυκασεν μέχρι τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ ὁ Κορδύλης προσαγορευόμενος· εἶχεν δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι ἠνδρωμένον πάνυ, ἦν κατέλειπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινος εἰσῆλθεν εἰς Θεόφιλον, ὃν δεξάμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὃ θέλει, ἀπέστειλεν πλοῖα ἀναλαβεῖσθαι αὐτοὺς, καὶ ἐλθεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας Βαλδίμερ, ἔγγονος Κρούμου, πατὴρ Συμεῶνος. Ἐποίησαν δὲ βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐξελεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. Ἐξελεθόντος δὲ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερῆν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ Κρούμος (29) [Κρούμος] τοῦτο, ἀντεπέρασεν πολεμήσων αὐτούς. Ἀπογόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κερφαλὴν τὸν τε Τζάντζην, καὶ τὸν Κορδύλην· καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέχτειναν πολλοὺς, τινὰς δὲ

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(29) Emendat P. Goar Κρούμος, non bene; is enim jam obierat, prius fere Leonis Armeni annis, ac dum ingentem illam expeditionem urbem eversurus parat, uti Reg. Anonymus supra: eratque jam Baldimer illius nepos Bulgarorum princeps, ut Leo ipse jam dixerat. Quem hic Michaelis Bulgarum vocat, num ipse sit, quem paulo ante Baldimerem appellaverat? Ego sic puto occupato eum vocasse, etsi et illud postea nomen in baptismo accepit a Michaelis impositum, uti habetur p. 462: quo etiam loco et ante baptismum eadem

occupatione Michael nuncupatus invenitur. Cedrenus Crumi successorem, utique Baldimeris patrem Crumi nepotis Crytagonem vocat. Quid si Leo quem et Baldimerem, et Michaellem dixerat, ex patris etiam nomine sic nuncupavit, scripsitque Κρυπτάγορος, ex quo imperitis librarius suum κρούμος expresserit, ut est facilis error in nominibus propriis? Bulgarorum principem ac dominum comitem appellatum me legisse, non memini; nec aliter emendem quam exposul,

ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περάσαι Βούλγαροι A
 περιβόησαν τοῖς Οὐγγροῖς ἀναγγελλαντες αὐτοῖς
 πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα
 τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτούς, καὶ ἀνα-
 αγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Παρευθὺς οὖν ἀνεφάνησαν Οὐν-
 νοὶ τῶ πληθεὶ ἄπειροι. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτούς μετὰ
 θαυμάσιον ἔβδων λέγοντες· Ὁ Θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδρια-
 νου, βοήθει ἡμῖν. Καὶ παρατάσσοντο πρὸς συμβολὴν
 πολέμου. Οἱ δὲ Τούρκοι εἶπον πρὸς αὐτούς· Δότε
 ἡμῖν τὴν ὑπαρξὴν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε, ὅπου
 βούλεσθε. Οἱ δὲ τοῦτο οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ παρατετα-
 γμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις· καὶ τῇ τετάρτῃ
 ἤρξαντο εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν εἰσέρχεσθαι. Θεασάμενοι
 δὲ τοῦτο οἱ Τούρκοι συνέβαλλον πόλεμον ἀπὸ ὥραν
 πέμπτην μέχρι ἑσπέρας· καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος κατ-
 ἐδίωκον αὐτούς οἱ Μακεδόνες· καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ B
 βουλομένων αὐτῶν ἀναχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν
 Οὐννοὶ πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτούς. Ἀναστάς δὲ Μα-
 κεδόνων ἕτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γη-
 μοστών, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐταιριάρχης, καὶ
 ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων ἔτρεψαν αὐτούς
 καὶ ἐξήλασαν, καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ
 πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ φιλο-
 τιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Μακεδο-
 νίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Ἦν δὲ τότε Βασίλειος
 νεανίας ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐλθὼν· ἐποίησε δὲ ἐν τῇ
 αἰχμαλωσίᾳ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως, καὶ Μιχαήλ
 τοῦ Ἀμορβαίου [Ἀμοραίου]· καὶ εἰσῆλθεν ἐπὶ Θεο-
 φίλου τοῦ βασιλέως· ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ, ἔτη εἴ-
 κοσι πέντε. Ἀποκατασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ, C
 προσεκολληθῆ δουλεύειν στρατηγῶν Μακεδονίας τῶ
 ἐπιλεγόμενῳ Τζάντζῃ, καὶ μὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελθ-
 θείς, (29^α) μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης, εἰσελθὼν δὲ
 κεικοπιισμένος ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας (Κυριακὴ γὰρ ἦν,
 καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμᾶς) ἀνεκλίθη [κατέδω] ἐν τῶ
 πεζουλίῳ τοῦ ἁγίου Διμηθίου Καθολικῆ γὰρ ἦν
 τότε ἡ ἐκκλησία, ἔχουσα προσμονάριον ὀνόματι Νικό-
 λαον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐκάλεσεν θεῖα φωνὴ τὸν
 προσμονάριον, λέγουσα· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸ
 εὐκτήριον τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὐρας
 πλὴν αὐτὸν τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πνήητα, καὶ
 ἐπιστραφεὶς ἐκλείσεν τὸν πυλῶνα, καὶ ἀνέπεσεν.
 Καὶ εὐθέως μετὰ ῥομφαίας τις δέδωκεν αὐτῶ εἰς τὴν
 πλευρὰν αὐτοῦ λέγων· Ἐξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέ-
 πεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον, οὗτός ἐστιν ὁ D
 βασιλεὺς. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος,
 καὶ εὐρῶν Βασίλειον μετὰ τῆς πῆρας καὶ τῆς βάθρου
 εἰσάγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῇ δευτέρᾳ
 ἡμέρᾳ ἀπέλθων εἰς τὸ λουτρὸν ἤλλαξεν αὐτὸν, καὶ
 ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν· καὶ
 συνηυφραίνοντο ἐν ἀλλήλοις. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος
 εἶγεν ἀδελφὸν ἱατρὸν, ὃς ἐδούλευεν τὸν Θεοφιλίτζην
 [τῶ Θεοφιλίτζῃ]. Ἐλθὼν δὲ κατὰ τύχην ὁ ἱατρὸς
 πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον, καὶ θαυ-
 μάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ, εἶπεν
 πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· Πόθεν ἐστὶν οὗτος; Ὁ δὲ

lio, quosdam occiderunt, quosdam etiam captivos
 abduxerunt. Bulgari qui trajicere non potuerunt,
 res a Macedonibus gestas annuntiatum, ad Hun-
 garos deflexerunt: interim navigia ab imperatore
 missa captivosque susceptura ut in urbem deve-
 herent, appulerunt, et una pariter Hunni numero
 infiniti adventare visi sunt. Macedones iis conspe-
 ctis, cum lacrymis vociferabantur dicentes: Deus
 sancti Adriani, succurre nobis: et ad belli pugnam
 una se praepararunt. Turci vero dicebant: Supel-
 lectilem omnem vestram tradite, et quo desideratis
 abite. Non consenserunt illi; verum diebus conti-
 nuis tribus ad praelium parati consistebant: quarta
 vero navigia conscenderunt. Eo cognito Turci ab
 hora diei quinta ad vespem usque praelium inie-
 runt, eorumque gens fugantibus Macedonibus terga
 dedit. Insequenti die discessum illis aggredien-
 tibus, Hunni rursus ad praelium dispositi appa-
 ruerunt. Macedonum vero quidam nomine Leo ex
 Gemostorum genere, qui deinde heteriarches fuit,
 sumptis animis se opposuit: adjunctique alii Mac-
 edonum praecipui adversarios in fugam verte-
 runt, et impetam in eos fecerunt, ac tandem re-
 versi, naves imperatorem adituri repetierunt
 incolumes, et humane ab eo recepti in Macedo-
 niam patriam sibi propriam regressi sunt. Erat au-
 tem Basilius aetate juvenili florens, e captivitate re-
 dux, in qua Leonis imperatoris et Michaelis Amo-
 rii toto tempore permansit, et Theophilo impe-
 rante rediit: adeoque anni ejus numerabantur
 viginti quinque. Patriae propriae restitutus Mac-
 edoniae duci cognominato Tzantzi obsequium red-
 diturus adhesit, a quo nihil emolumenti accepto,
 urbis regiae experiri cupiens ubertatem, ad eam
 profectus est, et ad Chrysen usque portam pervenit.
 Ex itinere porro fatigatus (erat autem Dominica
 dies, et jam sol ad occidentem vergebat) recubuit
 in exedra ad Sancti Diomedis. Erat templum illu-
 aedes sacra publica viris et mulieribus communis,
 quae mansionarium nomine Nicolaum habebat.
 Nocte illa mansionarium appellavit divina vox,
 dicens: Exurgens induc imperatorem in orato-
 rium. Ille strato relicto praeter Basilium paupe-
 rum more jacentem nullum reperit: **460** regres-
 susque valvas occlusit et recubuit. Protinus ictum
 gladio inpegit quidam ad latus ejus, dicens: Egres-
 sus introduc quem vides extra januam jacentem:
 hic est imperator. Egressus ille festinus ac tre-
 mens Basilium cum pera et baculo repertum intrā
 ecclesiam admisit. Postero vero die ad balneas de-
 ducto, vestes mutandas obtulit, et palam in eccle-
 sia fratrem societatem cum eo iniiit. Itaque in-
 vicem collati sunt. Caeterum Nicolaus ille ha-
 bebatur fratrem medicum Theophilizis obsequio
 mancipatum. Medicus fratrem in visurus forte ve-
 niens conspexit Basilium, et corporis proceritatem

FRANC. COMBEFISH NOTE.

(29^α) Addo, τῆς μεγαλοπύλης τὴν ἀφθονίαν ἐπέθησεν· ἔθεν καὶ φθάσας. GOAR.
 PATROL. GR. CVIII.

roburque miratus, fratri dixit: Unde est ille? Ipse A cunctis de illo expositis, secretum observare præcepit. Sedente deinceps cum Theophilite ad mensam medico, profunila cogitatione abductus Theophilites dixit: Equis curandis hominem reperire nequeo. Medicus occasione data, de Basilii robore domino enarravit: Quia ejusmodi est qualem expetis et quæris. Mittens igitur, festinanter abduxit illum, juvenemque agrestem, et magnum ejus caput demiratus Cephalæ nomen imposuit, equosque tradidit curandos. Ut igitur supra dictum est, hanc ob causam obtulit illum Michaeli imperatori. Huc usque de Basilii educatione. Imperator vero Basilium in regiam inducens, matri suæ velut lætabundus dixit: Adesdum, vide, mater, qualem masculum in præsentī nactus sum. Egressa, et eum conspicata, retro versa est, filio suo dicens: Hic est, filii mi, qui genus nostrum delecturus est. Ille prædicatione non suavis, propterea matri vaticinanti aurem non præbuit, nec morem geasit. Mortuus est autem sanctus patriarcha Methodius, et Ignatius Michaelis Curopalatæ filius in ejus locum suffectus. Bulgari autem factis per Thraciam et Macedoniam excursionibus, provincias illas devastabant. Theodora in adversum præsidia disposuit. Milites porro ad Bulgariæ castra positi Bulgarios per globos et cohortes aggressi, per eorum regionem deprædabantur: et his occisis, aliis in captivitatem abductis, Bulgarios et eorum regionem reddidere subjectam.

Bardas autem Cæsar Damiano patricio et accubitori amicitia junctus est. Hic imperatoris compos factus, ut Bardas in urbem induceretur suasit: qui muneribus imperatoris domesticos sibi concilians una cum accubitore in palatium ingredi jussus est. Theophane porro protospathario velut generoso (dicebatur is Phalganus) sibi ascito, Damiano 461 quoque vocato, consilium ineunt de Theoctisto, canicli præposito interficiendo. Imperator a Damiano suasus consensum dedit, et ut hoc fieret approbavit. Dicebat enim Bardas Damiano: Quandiu cum Augusta stat Theoctistus, nec imperium nec potestatem obtinebit unquam imperator. Theoctistus autem in Arabindi balneis lotus, prout solebat, deinde in secretum se recipiens, relationum libellos manibus tenens Lauzacum ingressus est, et hinc inde circumspiciens, Barlam sedentem et sumptuose vestitum vidit; vehementerque turbatus dixit: Ingressus ad Augustam rursus hominem efficiam et deturbabo. Ei vero ad horologium progresso, Michael cum Damiano venit obviam, nec ad Theodoram ingredi permisit: sed

Α ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλεν φυλάξαι: τὸ μυστήριον. Καθεζομένου δὲ τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τοῦ Θεοφιλίτζη, καὶ τούτου καθ' ἑαυτὸν ἀναλογισαμένου καὶ εἰπόντος, ὅτι: Οὐ δύναμαι εὕρεϊν ἐπιτήδειον ἄνθρωπον εἰς τοὺς ἵππους· ἀναστὰς δὲ ἱατρός εἶπε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ Βασιλείου, καὶ ὅτι: τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἐπιποθεῖς καὶ ζητεῖς. Ἀποστειλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιτάγουρον (30) καὶ μεγάλην κεφαλὴν ἔχοντα, ἐπέθηκεν Κεφαλᾶν, καὶ ἔδωκεν τοῦτον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους. Ὡς οὖν προσέρρηται, εἰς τὴν τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ. Ἔως ὧδε τὰ περὶ ἀνατροφῆς τοῦ Βασιλείου. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν αὐτὸν Βασιλεῶν εἰσαγαγὼν εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὡς χαίρων· Δεῦρο, ἴδε, μήτηρ, οἷον ἄγουρον νῦν ἐπελαθόμεν. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, καὶ τοῦτον ἰδοῦσα, ἀπεστράφη εἰποῦσα τῷ υἱῷ αὐτῆς· Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεάν ἡμῶν ἀφανίσαι. Ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπέισθη τῇ ἰδίᾳ μητρὶ τῇ λαγούσῃ, ἣ ἤκουσεν αὐτῆς. Ἐτελευτήσεν δὲ ὁ ἐν ἀγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος· υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιούντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα· ἡ Θεοδώρα ταξιαῖνα ἐποίησατο. Οἱ ἐκ τῶν κάστρων Βουλγαρίας ἐπιτιθέμενοι σποράδην καὶ καταλίγους κουρσεύοντες ἐφόνευσον τοῦτους καὶ ἠχμαλύτηυσον, ὥστε ὑποταγῆναι τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

Γ Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ συνεφιλώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κρατήσας ἐπίσειεν τοῦ εἰσελθεῖν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει. Ὁς εἰς δώρων τοὺς τοῦ βασιλέως οἰκίους διαδεξάμενος ἔματε τῷ παρακοιμωμένῳ ὥρισθη προέρχεσθαι εἰς τὸ παλάτιον. Οἰκισσάμενος δὲ καὶ Θεοφάνην πρωτοσπαθᾶριον ὡς ἠδρευμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον Φαλγάνον, βουλὴν ποιοῦσι μετὰ Δαμιανῷ [Δαμιανοῦ] τῷ ἀνελεῖν (31) τὴν Θεόκτιστον τὸν κανικλὴν. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνηύσεν καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο· ἔλεγεν γὰρ ὁ Βάρδας τῷ Δαμιανῷ, ὅτι: Ἔως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξει, οὐδὲ ἐξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπαλθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀραβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς Ἀσηκητεῖα κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακόν· καὶ περιβλεψάμενος εἶδεν Βάρδαν καθεζόμενον ἐμπρακτον. Καὶ παραχθεὶς σφοδρῶς, ἔφη, ὅτι: Ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγούστην πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὠρολόγιον προῦπήγησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἄμα Δαμιανῷ, καὶ οὐκ εἶπεν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκστρέψθη

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(30) *Robustum, procerum corpore ac stipato, non, agrestem.* Vide p. 431, ubi et de voce ἄγουρος. Vulgari lingua est ἄωρος, *immaturus*, ut non omnino dissideat ista significatio ab altera, qua pro adulto robustique corporis juvene accipitur hic, et apud Nicetam.

(31) *Continuator καὶ τῶς τὸν Θεόκτιστον, καθελείν. Inveni consilium ut interim Theoctistum interficiam:* quod et præstitum. *Ridiculum vulg. ἀνελεῖν, ac quod redditum, de homine qui canicli præpositus, ac imperatoris tutor existeret.*

μετ' ὀργῆς ἀνοίξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι ἅμπερ προσθεν αὐτῶν· καὶ ἀκοντα τοῦτο ποιήσαντα ἀντίστρεψεν αὐτὸν εἰς τοῦ πίσω ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρῦων καὶ ὀλοφυρόμενος, ἐξῆλθεν. Συνήνησε δὲ αὐτῷ Βάρδας κατὰ Λαυσιανόν, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρρης παῖειν αὐτόν, καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ θρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ Μανιάκης, ἀναστὰς ἀντέλεγεν τῷ Βάρδῃ, μὴ τύπτειν τὴν λογοθέτην. Ὁ δὲ Βάρδας ἀποκριθεὶς κελεύσει τοῦ βασιλέως τοῦτο ποιεῖν. Ἀνεψάνη δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τῇ βουλῇ τοῦ Δαμιανοῦ, καὶ τοῦτον ἰδὼν Βάρδας ἅμα τῷ Θεοφάνῃ τῷ Φαλαγάνῳ, ἄραντες τὸν λογοθέτην σφάζουσιν αὐτόν, καὶ μεληδὸν κατακόπτουσιν εἰς τὰ Σκύθα [Σκύλα]. Τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ πατρὸς Θεοδώρα, ἐξελοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαήλ, ὡς εἰκὸς, ἠγανάκτησεν· καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανομεμένου τὴν μητέρα ἐξελιεύσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε, μήτε τὴν ὀργὴν ὑφιέμενη, μήτε παραμυθουμένη τισίν. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὲ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατηπέγειτο, ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανῶν· Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν· εἰθ' οὕτω μετ' ὀλίγον ἐνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν, ἀπέκειρεν. Ἐπὶ δὲ τῆς συγκλήτου πάσης εὐφημισθεὶς, μόνος αὐτοκρατορεῖ· καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον, καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐχθρα ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἀσπονδος. Ὁ δὲ αὐτὴν καταγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ οὕτω τὰ Γαστρία καλούμενον ἀπέστειλεν, ἥτις ἀθυμία μετεωρισθεῖσα τὸν νοῦν, ἀναξίαν ἑαυτὴν [ἑαυτῆς] συσκευάζει βουλήν κατὰ Βάρδα, βουλομένη σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις κοινῶν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα [ποιήσασα], ὅπως ὑποστρέφοντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ ἀναιρήσωσιν αὐτόν. Ὡν ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξεσήνοχεν. Φωραθέντες γὰρ καὶ κατατρεθέντες ἐν τῇ σφενδόῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον Μιχαήλ ἀντὶ τοῦ τελευταίου πρωτοστράτορα (32), ὁμοίως καὶ Βάρδαν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην. Ἐπεσε δὲ τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἱματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὕρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Προβάλλεται δὲ Μιχαήλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν [τῷ δὲ ἐτέρῳ υἱῷ] αὐτοῦ δοῦς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἑλοδορεῖτο (33), προβάλλεται αὐτὸν μονοστράτηγον εἰς

libellos aperire et coram legere cum furore imperavit. Id vero exsequentem domum regredi, et retro abire præcepit. Ille amare flens et ejulans discessit ad Lauziacum. Porro Bardas occurrit, colaphis que ad genas incessere, et capillos ejus vellere. Eo conspecto drungarius excubiarius Maniaces Bardæ assistebat, et ne logothetam percuteret in adversum monebat. Bardas imperatoris jussu id se facere respondit. Tunc imperator ex Damiani consilio in medium se protulit, eoque viso una cum Theophane Phalgano logothetam hinc inde impetuum ad Scyla occisum membratim minutimque dividunt. Quod cum a papia didicisset Theodora, progressa adversus Michaellem, prout æquum erat, indignata est : et imperatore modis omnibus placare moliente, nullum ipsa solamen admisit, neque iram relaxavit, aut leniit dolorem : ex quo imperator in alium mutatus, ut priorem animum et consilium ita corporis habitum, factaque nova induit : ut tot modis eam contristare contenderet, quot rationibus eam colere prius simularet : ac sorores quidem suas Theclam, Anastasiam et Annam ad Cariani ædes deductas, palatio ejecit, Pulcheriam velut matri dilectam in Gastrorum monasterium delegavit, paulo post vero cunctas in unum collectas, in eodem Gastrorum monasterio in monachas detondit. A senatu deinde faustis acclamationibus exceptus, imperium nullo consorte solus gessit, et Bardam magistrum Scholarumque domesticum instituit. Cum matre vero nondum reconciliata inimicitia interesserunt perpetuæ. Ipse aula ejectam in monasterium cui Gastria nomen, demisit. Ipsa animi mœrore extra se facta et abrepta, propositum matre indignum induit : et adversus Bardam 462 cum pluribus consilium iniit, cujus participes alios fecit, ac imperatoris protostratorem : ut nimirum Bardam e suburbano redeuntem interimerent. Consilium, antequam perficeretur opere in lucem detectum, in caput eorum qui facinus fuerant meditati, periculum transtulit. In suspicionem siquidem venientes et comprehensi, ad Circi metam capitibus truncati sunt. Imperator vero demortui vice Michaellem protostratorem instituit, Bardamque pariter avunculum europalatem. Tunc temporis pulvis e cœlo decidit, et in tectorum tegulas sanguineo colore infectus dilapsus est. Plures in viis et hortis lapides sanguinis instar rubros repererunt. Michael autem Antigonum Bardæ filium creat scholarum domesticum : alteri vero filio locata conjuge, in quam convicia nonnunquam mittebat, supremi ducis in occidentalia themata dignitatem confert : qui etiam ibi vitam finiit. Modico post, feria Paschatis quarto,

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(32) Michael Basilium loco demortui protostratorem instituit : non quod redditum, imperator Michaellem, etc., qui ipse erat imperator. Sic p. 464 dicitur Basilium jam protostrator (id est equisonum primus) creatus accubitor, velut secretioris cubuli summus præfectus.

(33) Cujus ei conjugium probro vertebatur : cui & nomine male audiebat. Forte mulierculam uxorem tradens qua scorto abusus esset, ut etiam inferius liquet fecisse Basilio. Sic Plutarch. : Λαιδορεῖσθαι εἰς δυσγένειαν, generis ignobilitatem objicere. Jejunius illud, in quam convitia nonnunquam mittebat.

Michael Bardam avunculum promovet Cæsarem : A qui curru per mediam urbem vectus, munera sparsit in populum.

Egressus autem Saracenorum Ameras Sinopem usque descendit, Romanam omnem regionem vastans. Michael vero una cum Barda Cæsare adversus Michaelem alterum Bulgaricæ principem instructum exercitum terra marique movet, quod Bulgarorum gentem fame deficere didicisset. Bulgari quasi tonitruum sonitu percussi soluti sunt animis, et ante certamen conflictumque omnem de victoria desperantes, Christianos se futuros, et imperatori Romanisque obsequentes promiserunt. Imperator principem eorum aqua tinctum sacra suscipiens, proprium ei nomen indidit, et proceres ejus omnes in urbem inductos baptismate lustrari curavit. Exinde pace profunda composita, Ameras in Romaniam movit : eidemque orientalis militiæ magister Petronas et Nazarus Buccelariorum dux, structis per viam insidiis ad Lalacæonem redeunti occurrunt : consertisque manibus Ameram in fugam vertunt, et salutem pedibus querere cogunt. Comitum nonnullus fugientem insequitur, et caput ejus amputatum tollens, ad Petronam militiæ magistrum detulit. Regressi igitur duces cum victoriæ titulis de ipsis in Circo triumpharunt : et ex tunc magna tranquillitas facta est per Orientem, propter Ameræ interitum. Et aliorum quidem labores et adversus hostes egregia facinora... imperator pro sua in Basilium impensiori benevolentia parvi faciebat, et eum solum, a quo commoda reciperet obsequia, reputabat. Michael **463** equorum stabulum marmoribus adornatum et aquarum copia irriguum instruxit, effecitque visu jucundissimum. Eo perfecto Petrus quidam, quem Magistrum Pauperem vocabant, vir sagax et diceriis assuetus, in urbe morabatur. Michael eidem ad se advocato instructæ domus ineptum ornatum demonstrabat, ab eo laudem recipere cupiens, ac perpetuam nominis memoriam ex hujusmodi operis structura reportaturum se jactans. Ille imperatori ait : Justinianus Magnam ecclesiam auro argento marmoribusque pretiosissimis decoratam condidit, ejusque memoria extineta est : tu vero, imperator, stercorei loco destinato equorumque domicilio constructo, celebrem posteritati te futurum asseris ? Ille laudibus quas ex ejus ore venabatur frustratus, accensus ira, verberatum et per vim tractum Pauperem Magistrum conspectu expulit. Rumore vero per urbem sparsa Bardam Cæsarem cum nuru propria corruptam lenere consuetudinem, eodemque ad patriarcham delato, Ignatius, ut hoc scelere abstineret, frequentius admonuit, ne plurimis offendiculum præberet, qui virtutis et omnis temperantiæ exemplo esse debuerat. Ille autem patriarchæ morem non

τὰ θυτικά θέματα, τελευτήσαντος αὐτοῦ ἐκεῖσε Μετ' ὀλίγον δὲ τῇ τετάρτῃ τῆς Διακαινησίμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδα θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα, ὃς ἐπὶ ἄρματος ἐποχηθεὶς ἔδωκεν ὑπατεῖαν τῇ μέσῃ.

Ἐξῆλθεν δὲ καὶ ὁ Ἄμερ καὶ κατῆλθεν μέγρῃ Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδα Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλγαρίας διὰ τὴ γῆ καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῶ τῆχεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες, ὡς ἤγχε βροντῆς ὑπεκλύθησαν, καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι, καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ἤτησαντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν ἄρχοντα αὐτὸν βαπτίσας καὶ δεξάμενος, ἐπιτέθεικεν αὐτῷ τὸ ὄνομα. **B** Τοὺς δὲ μεγιστάνους αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει εἰσαγαγὼν ἐδάπτισεν πάντας, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας. Τὸν Ἄμερ πάλιν ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίας, στρατηλάτης ὢν τῆς Ἀνατολῆς Πετρωναῶ, καὶ Νάσαρ τῶν Βουκελλαρίων λοχῆσαντες τὴν ὁδὸν τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λαλακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ καὶ φυγῇ χρυσάμενος καταδιώκει αὐτῷ [αὐτόν] τις τῶν κομητῶν καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἄρας ἤγαγεν Πετρωναῶ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινηκίων ἰθριάμβευσαν αὐτὰ ἐν τῷ Ἰπτικῷ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ σφαγὴν. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι, καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἀνδραγαθήματα... Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκέρχυτο, καὶ τούτον μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν. **C** Ἐκτίσε δὲ Μιχαὴλ σταυλὸν τοῖς ἑποικοῖς αὐτοῦ κοσμήσας μαρμάρους καὶ ὕδατων ἐπιβροαῖς κατασκευάσας ὠραιώτατον πάνυ. Καὶ τούτου τελεσθέντος ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὄνοματι Πέτρος λόγιος καὶ σκωπτικὸς, ὃν καὶ πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ σταύλῳ ὑπεδείκνυσεν αὐτῷ τὴν ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ· εἰπὼν καὶ τούτου, ὡς αἰεὶ μνημονεύεσθαι μέλλων διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευήν. Ὁ δὲ ἔφη τῷ βασιλεῖ· Ἰουστινιανὸς ἔκτισεν τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ, καὶ ἀργύρῳ, καὶ μαρμάρους πολυτέμοις καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπαυσιν, λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τούτου ; Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνων, καὶ ὀργισθεὶς, τυπτόμενον καὶ συρόμενον ἐξήγαγεν τὸν πτωχομάγιστρον. Φήμεις δὲ διαθεοῦσης περὶ Βάρδα Καίσαρος, ὅτι τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφθέρεται (34), τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρήγγειλεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιοῦτου μιάσματος, καὶ μὴ πρόσκτισμα εἶναι πολλῶν, τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα καὶ σώφρονος βίου εἶναι ὀφειλόντα. Ὁ δὲ μὴ πειθόμενος ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ· καὶ δὴ ποτε μέλλοντος [μέλλοντα] κοινοῦναι τὸν Βάρδα ὁ πατριάρχης ἀπόσατο, ὡς μὴ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(34) Nempe repudiata, ut habet Continuator Vat., ἀλόγως καὶ ἀναίτιως, nulla ratione, aut legitima causa, uxore propria.

πειθόμενον κανόνειν ἢ παραινέσειν. Ὅς [Ὁ δὲ] ὄργη A
 πληγείς τὴν ψυχὴν, τὸν παραινέτην ὡς ἀνομόν τινα
 καὶ φθορέα τῆς Ἐκκλησίας ἐξέωσεν, καὶ βασάνοις
 ἀπείροις καὶ ἀνημέροις ὑπέβαλεν, ὥστε ποιῆσαι
 παραίτησιν (35). Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φώτιον πα-
 τριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πρωτασηκρητίν
 ὄντα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, καὶ λογιώτατον πάνυ.
 stente, loco ipsius Photium secretariorum ducem, virum ejus temporis eruditissimum patriarcham or-
 dinari curat.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἀγαρη-
 νῶν καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει, ταύτῃ [ταύτην] φυλάτ-
 τειν Ἰωρὺφαν ὑπαρχον ὄντα. Ὅστις οὐπω τοῦ βα-
 σιλέως [add. μακρὰν ἀπόντος], οὐδὲ ἐξ ὧν ἐμελέτα
 [add. καί] κατὰ νοῦν εἶχεν [add. οὐδ' ὀτιοῦν] κατερ-
 γασαμένου, τὴν τῶν ἀθῶων Ῥῶς (36) ἐμήνυσεν
 ἀφιξίν γεγεννημένους [γενομένων] ἤδη κατὰ τὸν Μαῦ-
 ρον ποταμόν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης
 ἐπισχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην [δη ταύτην] ἀγ-
 ῆκεν, οὐδὲ [καὶ οὐδὲν] βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργά-
 σατο. Οἱ δὲ Ῥῶς φθάσαντες ἔνδοξοι τοῦ Ἱεροῦ πολὺν
 εἰργάσαντο φθόρον Χριστιανῶν, καὶ ἀθῶων αἷμα
 ἐξέχεον. Ὑπῆρχον δὲ πλοῖα διακόσια, ἀ περιεκύκλω-
 σαν τὴν πόλιν, καὶ πολὺν φόβον τοῖς ἔνδοξοις ἐνεποίη-
 σαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν, μόλις ἴσχυσεν δια-
 περάσαι, καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν
 ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς παρεγέ-
 νοντο· κάκει τὸ θεῖον ἐξίλειοῦνται. Εἶτα μεθ' ὕμ-
 νωδίας τὴν ἁγίον ἐξαγαγόντες τῆς Θεοτόκου ὠμοφρόνιον,
 τῇ θαλάσῃ ἀκρῶ προσέβαλον. Καὶ νηνεμίας οὐσης, C
 εὐθύς ἀνέμων ἐπιφορὰ, καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμού-
 σης, κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνει-
 σαν, καὶ τὰ τῶν ἀθῶων Ῥῶς πλοῖα κατεάγησαν,
 ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον. Βάρβαροι δὲ τοῦ
 Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου μετὰ σκαρα-
 μαγγίου ὀξέως εἰς τὸ ὠρολόγιον, καθεζόμενος ἐκεῖσε
 Δαμιανὸς πατριχίος καὶ παρακοιμώμενος οὐκ ἐπ-
 εγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ἐθυμώθη
 λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον,
 καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ, καὶ δακρύνοντος ἀπὸ
 ὄργης καὶ θυμοῦ, ἠρώτησεν τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς.
 Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι Τῆ κελεύσει τῆς βασιλείας σου ἤξιω-
 θην τιμῆς μεγάλης· Δαμιανὸς δὲ εἰς σὸν θνεῖδος
 καὶ τῆς σῆς βασιλείας, οὐκ ἐπεγέρθη μοι ἐπὶ τῆς
 συγκλήτου. Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς, Μαξιμιανόν τινα
 κοιτωνίτην παρευθὺς προστάσει· ἄραι Δαμιανόν,
 καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν·
 καὶ τοῦτον ἀποκτεῖραι πρῶτον, καὶ εἶναι ἐν φρουρᾷ·
 καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται πρωτοστράτωρα
 Βασίλειον παρακοιμώμενον. Ἐζηλοτύπησεν δὲ Καῖ-
 σαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε ἐζήτηι ἀποκτεῖναι
 Βασίλειον. Ἐχώρισεν [add. δὲ] Βασίλειον Μιχαὴλ
 τῆς Ἰβίας γυναικὸς Μαρίας, δεδωκὼς αὐτῷ γυναῖκα
 Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγιρίναν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίαν

A gessit. Ad communionem igitur Bardam certo
 tempore accedentem, repulit patriarcha, ceu qui
 canonibus et monitis non obtemperaret. Hic iræ
 plaga percussus animum, monitorem velut scele-
 ratum et morum corruptorem Ecclesia ejecit, infi-
 nitisque vexationibus et tormentis crudelibus sub-
 jecit, adeo ut dignitate se abdicaret. Ignatio resi-
 stente, loco ipsius Photium secretariorum ducem, virum ejus temporis eruditissimum patriarcham or-
 dinari curat.

Porro imperator Ooripha præfecto, ut eam custo-
 diret, in urbe relicto, adversus Agarenos expedi-
 tionem suscepit. Ooriphas imperatori nondum longe
 posito, neque eorum quæ meditabatur et in mente
 habebat, quidquam exsecuto, impiorum Russorum
 ad Nigrum fluvium profectorum adventum nuntiat.
 Imperator, arreptæ viæ pœnitens, expeditionem
 remittit, nihil regium vel generosum exsecutus.
 Russi Hierum usque penetrantes plurimam Christia-
 norum cædem ediderunt et innoxium effuderunt
 sanguinem. Erant illis navigia ducenta, quibus
 urbem circumdederunt, et civibus terrorem incus-
 serunt ingentem. Urbem versus appellens impera-
 tor, vix potuit pertransire et ingredi, et exinde cum
 patriarcha Photio ad sanctæ Dei Genitricis templum
 Blachernense accessit, ubi divinum Numen placare
 contendunt. Deinde cum hymnorum cantibus sac-
 ram Deiparæ vestem effrentes, extremo maris lit-
 tori eam 464 admoverunt: magnaque prius data
 aeris tranquillitate, confestim ventorum impetus
 vehemens excitatus, et in mari prius pacatissimo
 fluctuum insultus ad invicem facti sunt ingentes,
 adeo ut impiorum Russorum navigia confringerentur,
 paucis eorum periculo ereptis. Bardæ vero Cæ-
 sari celebri processu delato, et violacei coloris sca-
 ramaugio induto, Damianus patricius et accubitor
 ad horologium sedens honorem exhibiturus non
 assurrexit. Eo viso Cæsar ira excaudit, deaurat-
 umque triclinium ingressus, et ad imperatorem
 considens, ex mœrore et furore lacrymis perfusus
 est. Causam imperatori roganti dixit ille: Mihi
 imperii tui jussu dignitate magna provecto Damia-
 nus, in tui ac imperii tui contemptum, senatu
 comitatuque præsentem non assurrexit. Iratus impe-
 rator Maximianum quondam cubicularium Damia-
 num tollere, et ad Sancti Mamantis emporium ab-
 ductum detondere, et in custodiam mittere con-
 festim jubet: eodemque die Basilium protostrato-
 rem in accubitorem evehit. Hoc audito Cæsar in-
 vidit, et ab eo momento Basilium occidere medi-
 tabatur. Michael autem Basilium cum uxore Maria
 divortium inire coegit, data ei Eudocia Ingerina, et
 dominam germanamque conjugem habere jussit.
 Erat quippe imperatoris pellex, et ab eo ceu ve-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(35) Quo se ille munere abdicaret: quod tamen
 minime consecutus est, obnitente Ignatio, donec
 per injuriam depositus, vique expulsus est. Multis
 tragœdiam prosequitur Vat. Continuator, ut et

Nicetas. auctorque Vitæ Nicolai Studitæ.

(36) Narrat laudatus Continuator, exque eo Ce-
 drenus, brevi post missis legatis factos esse Chri-
 stianos.

nustate præstans dilecta. Priori vero ejus uxori Mariæ certo auri pondere et aliis quibusdam collatis, in Macedoniam ad parentes remisit. Theclam vero propriam sororem sibi ascivit, ut eam privatum haberet. Ab eo tempore ab invicem dissidentes, et sinistrum aliquid de se invicem suspicantes, Cæsar et Basilius, quomodo alter alterum perderet, quærebant: privatim vero Basilius Cæsarem quasi adversum se machinantem conviciabatur. Basilius imperatorem sibi conciliare meditatus, cum Symbatio patricio et cursus publici logotheta Cæsarisque genero amicitiam inivit: et datis juramenti consensum perpetuum et fœdus inviolabile ad invicem habituros promiserunt. Certiorem autem reddidit Basilius Symbatium, horrendis juramenti asserens: Te plurimum diligit imperator, meque pro te semper sollicito Cæsarem te creare cogitat, sed soreri tui ratione, nequit hoc exsequi. Ille, Basilius juramenti deceptus, Bardæ Cæsari socero proprio adversarius factus est: et ad imperatorem accedens juramenti adhibitis suavitatis: Cæsar interficere te consiliatur: et conjurationis ordinem aperuit. Imperator ergo, Symbatii juramenti ductus, Basillie testimonio confirmatus, secretas in Cæsarem moliebatur insidias. Basilius euncta contra Cæsarem probe instructa cognoscens, sequens **465** quod paraverat in urbe non posse exsequi, adversus Cretam classem et exercitum movere suadet imperatori. Dum hæc agerentur, Leo Philosophus Bardam Cæsarem monet, ut se subduceret, et a Basilio caveret. Cæsar in adversum imperatori attestabatur ut parce Basilio uteretur. Annuntiationis autem festo ad ecclesiam, quæ est in Chalcopratilis, processu facto, peracto ingressu, et Evangelio lecto, Photius patriarcha et imperator cum Cæsare et Basilio accubitor ad catechumena conscenderunt, et patriarcha pretiosum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi manibus tenente, calamum intingentes imperator et Basilius venerandis crucibus appositis, subscripserunt juramento, Cæsari affirmantes eum cum ipsis protectionem sine periculo posse capessere: Leo quippe Philosophus Bardam manifeste obtestabatur, ne expeditionis comes abiret: egressum enim semel non rediturum prædicebat. Sacro vero Paschatis festo, cum exercitu copioso solvens imperator, ad Thracensium thema se contulit: classe autem ad locum, cui Horti nomen, appellente, Basilius accubitor Cæsarem occidere meditabatur: aderant consilio Marianus ejus frater, Petrus Bulgarus, Joannes

A αὐτὴν ἔχειν (37). Ἦν γὰρ αὐτὴ τοῦ βασιλέως παλλακὴ καὶ πάνυ ἡγάπα αὐτὴν, ὡς εὐπρεπῆ· τῇ δὲ προτίμῳ αὐτοῦ γυναικὶ Μαρίᾳ δοῦς χρυσοῦν καὶ ἄλλα τινὰ, ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θείκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσεν τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ὁ τε Καίσαρ, καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνείη. Ἰδίως δὲ ἐλοιδορεῖ ὁ Βασίλειος τὸν Καίσαρα, ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ Βασίλειος σπευδὼν πληροφοροῦσαι τὸν βασιλέα, συμπιλιούται Συμβάτιον πατριτικῶν καὶ λογοθέτη τοῦ δρόμου γαμβρῶν δὲ Καίσαρος, καὶ δι' ὄρκων ἐδιδαιώσαντο ἀλλήλους ἐν ἁμονοίᾳ καὶ διηνεκαὶ ἀγάπῃ εἶναι. Ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὄρκων φρικτῶν, ὡς τοῦ βασιλέως ἀγάπην πολλὴν ἔχοντος πρὸς σέ, κάμου σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μελετᾷ μὲν προβάλλεσθαι σε Καίσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερὸν σου ἀδυνατεῖ τοῦτο ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὄρκοις τοῦ Βασίλειου, γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτὸν, ὡς Ὁ Καίσαρ βούλεται σε ἀνελεῖν, ἔξειπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὄρκοις τοῦ Συμβάτιου πεισθεὶς, καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασίλειου βεβαιωθεὶς, ἐνδομούχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ ὁ Βασίλειος ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνσκευάσατο, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πείθει τὸν βασιλέα κινήσει στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρήτης. Τοῦτου δὲ γενομένου, Λέων ὁ Φιλόσοφος Βάρδαν Καίσαρα παρηγορεῖ ὅπως ἐλλεσθαι, καὶ συντηρεῖν ἐκυτὸν ἀπὸ Βασίλειου. Ὁ δὲ Καίσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἐπαφωνεῖτο φείδεσθαι τοῦ Βασίλειου. Γενομένης δὲ τῆς προκλιῆσεως εἰς τὰ Χαλκοπράτεια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ τε πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασίλειῳ παρακοιμωμένοι ἐν τοῖς κατηχομένοις, τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χειρᾶς ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βράβαντες ὁ τε βασιλεὺς (38), καὶ ὁ Βασίλειος, τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροῦς, ὄρκω βεβαιούντες τὸν Καίσαρα ἀφρόως ἐξελεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξιδίῳ. Φανερώς γὰρ Λέων ὁ Φιλόσοφος παρηγορεῖ τὸν Βάρδαν μὴ ἐξελεῖν σὺν αὐτοῖς. Ἐξερχόμενον γὰρ εἶπεν μὴ ὀπιστραφεῖναι. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Πάσχα, ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ, κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησιῶν. Ἀπληχευσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους, Βασίλειος παρακοιμώμενος βούλην ἐποιεῖτο ἀνελεῖν Καίσαρα. Ὑπῆρχον δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαρτιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος, καὶ Ἰωάννης ὁ Χαλδίας, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(37) Illi honorem seu dominæ haberet: eam observaret, nec tam sibi uxorem haberet quam Michaeli spurcissimo concubinam servaret: ex quo etiam pag. 468 dicitur Leonem suscepisse.

(38) Vivifico nempe calice usi atramenti loco ad horrorem ac religionem sacramento conciliandam, quam tamen fœde erant violaturi: quin neque alio animo jurabant, quam ut deceptum jurejurando hominem urbe educerent, ac necarent. Solus Leo

hanc videtur historiam tetigisse: Vat. Continuator, Basilius forte reverentia, pressit, in gratiam nepotis illius Constantini. Ἐν ταξιδίῳ dicitur esse princeps, cum extra urbem vel animi causa, vel exercitii, sive etiam bellici apparatus moratur. Produceimus Pselli epistolas tomo altero ad imperatores, aut ejus comites ἐν ταξιδίῳ, quibus nempe eorum temporum illustretur historia.

Τοξάρης· Ἰωάννης δὲ ὁ Νσατοκόμητος διέγνω ταῦτα. Καὶ κατελθὼν εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος τένταν ἡλίου δύναντος, καὶ συντυχὼν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος διεβεβαιοῦτο αὐτῷ, ὅτι Ἀβριον μεληδὼν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν Καίσαρ. Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἀνήγγειλε ταῦτα τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ Καίσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπεν Προκοπίῳ· Ἄπελθε, εἰπέ τῷ Νσατοκόμητι· Τὰ ζιζάνια ταῦτα σὺ διεγείρεις. Ὁρθροῦ δὲ βαθέως τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησεν τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητηῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς προσφιλὴς αὐτοῦ ὢν, εἶπεν τῷ Καίσαρι· Ἀβριον, ὦ δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικόν σου χιτωνίσκον (59), καὶ ἔφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου· καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύζονται. Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατελλαντος ἵππῳ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς. Κωνσταντίνος δὲ ὁ Τοξάρης τῇ βουλῇ τοῦ Βασιλείου προῦπήνησεν προσκυνήσας αὐτόν· καὶ ἐμήνυσε Βασίλειῳ τὴν αὐτοῦ εἰλευσιν. Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσέγγαγεν πρὸς τὸν Βασίλειον [Βασιλέα]. Ὁ δὲ Καίσαρ συγκραθεσθεὶς τῷ βασιλεῖ, ἔφη· Τοῦ λαοῦ πάντες, δέσποτα, ἐπισυνηγμένου πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ· ὀπισθεν δὲ ἐστῶς ὁ Βασίλειος δίδωκεν αὐτόν [αὐτῷ] μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτόν [αὐτοῦ] μεληδὼν κατέκοψαν αὐτόν, τοῦ βασιλέως βλέποντος· ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἰς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος ἐφ' ὕψηλης πέτρας ἐπεφώνει τῷ βασιλεῖ· Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρῶον αἷμα ξίφει ἀνελών. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας! Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαδίτην τὸν Μαυροθεόδωρον ξίφει ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. Οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμοῦντες [ἐπιδραμόντες] ἄνουν καὶ δαιμονοῦντα αὐτόν εἶναι [add. ἔλεγον]· καὶ οὕτως μόλις παρήλασε τὴν τιμωρίαν.

Ὅψε [add. δὲ] Σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐμήνυσε Φωτίῳ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς διὰ Ῥενδακίου πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείου· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον δύο σελία. Οἱ δὲ λαοὶ διαταράχθησαν, πῶς ἐνδὲ βασιλέως ὄντος δύο σελία ἐξῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προελεύσει ὀπισθεν Βασίλειος περιεπάτει φορῶν σκαρამάγγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος παρακοιμωμένοις· μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσι, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη τρεῖς βαθμοὺς τοῦ ἄμβωνος ἐστεμμένος· καὶ ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου λέων ὁ κάσιωρ [κοιλιτωρ] καὶ ἀσηκρήτις ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πραιπόσιτος ὁ Ἄγ-

A Chaldius et Constantinus Toxaras : Joanni vero Neotocomiti consilium innotuit. Is veniens ad Cæsaris tentorium, occidente sole, et Procopio Cæsaris protovestiarium factus obviam afflrmabat : Dominus vester Cæsar postero mane membratini concidendus est. Ingressus ille nuntiavit Cæsari. Cæsar his auditis, Procopio dixit : Abi, dic Neotocomiti : Hæc zizania tu ipse disseminas. Summo vero diluculo, suos omnes congregans, quæ nuntiata fuerant, manifestavit : et de illis consilium expetiit. Philotheus protospatharius et generalis fidelis ejus amicus dixit Cæsari : Crastina die, o domine, aurei et Persici coloris vestimento induere, et inimicis tuis coram appare : a facie tua illi fugient. Sole itaque exoriente conscenso equo, ad imperatoris comitatum veste splendida fulgens accessit. Moxque Constantinus Toxaras Basilii consilio morem exhibiturus venerabundus procubuit, et ejus adventum Basilio significavit. Basilius pariter progressus Cæsarem veneratus est, et manu apprehensum ad imperatorem deduxit. Cæsar imperatori assidens dixit : Exercitu cuncto jam cuncto juba, domine, in Cretam transfretari. Basilius vero retro stans gladio ictum impexit, et post eum reliqui Cæsarem imperatore 466 spectante membratim conciderunt. Erat hora diei tertia. Statim autem imperator et Basilius in urbem regressi sunt. Et ad portum Acritæ appellentibus, effusis ex urbe civibus imperatoris videndi cupidis, nonnullus monastico habitu indutus e sublimi petra ad imperatorem vociferabatur : Præclaram certe expeditionem suscepisti, o imperator, qui affinem tibi conjunctum et paternum sanguinem gladio effudisti : vae tibi, vae tibi, qui hoc patraisti ! Præterea imperator et Basilius, carnificum principem mittunt Maurotheodorum, qui monachum gladio interimeret. Confertus vero populus dementem et agitatam dæmone conclamabat : atque ita vix poenam effugit.

Cæterum sabbato Pentecostes circa vesperam Photio patriarchæ per Rendacium protovestiarium, imperii consortium Basilio factum, ut coram enuntiaret, significavit. Postero die sellæ duæ delatæ sunt : populus vero sub uno imperatore, ut duæ sellæ deferrentur, obstupebat. Imperatore solemniprogressu progrediente, Basilius, ut moris accubitori, breviori tunica ornatus, spatham gerens incedebat. Ad regias autem usque portas progressus imperator, diatema, prout imperatores solent, non deposuit, sed ad sanctas usque fores cum eo penetravit, et retro versus, ac redimitus ambonis gradus tres ascendit. Infra ambonem stabat Basilius accubitor, infra Basilium vero quæstor, et a secretis Leo renuntiationis libellum manibus tenens, et Michael præpositus Anguræ, et cum tribus populi earum duces.

FRANC. COMBEFISH NOTE.

[30] Τὸ χρυσοπέρικον χιτωνίσκον, P. Goar ad Codini cap. 19 cæsiam unicum exponit, quæ velut

Cæsaris insigne erat. Videndi illic docti illius commentarii.

Leo itaque a secretis incepit legere, dicens : Bardas Cæsar mihi necem machinatus est, ideoque urbe me subduxit : et nisi mihi per Symbatium et Basilium innotuisset, vivos inter non amplius agerem ; propter scelera vero sua pœnas mortemque pertulit : Basilium vero accubitorem, ceu fidelem et imperii servatorem, qui hoste me liberavit, imperii custodem esse volo, et ab omnibus velut imperatorem excipi. Interim Basilium lacrymis opplebatur : et imperatore Photio patriarchæ stemma capite ablatum tradente, ut in sanctam mensam inferret, ipse Photius super eo preces fudit : tum vero præpositi insignioribus vestimentis, quæ divitiis, et œreis imperialibus Basilium induerunt : qui ubi chlamyde indutus est, ad imperatoris pedes procidit. Demum egressus patriarcha stemma ex imperatoris capite sublatum ipsi imperatori tradidit, sceptrisque pro more inclinatis, Basilium Michael coronavit : cunctique faustis 467 acclamationibus prosecuti sunt : Michaeli et Basilio multos annos ! Porro Castor a secretis, qui tomum legerat, Nicomediam pergens in monasterium quoddam virile profectus, medio in pratello mansit. Erat autem ibi pnteus, et in eum decidens, submersus et sepultus est ibidem. Symbatius vero, Cæsaris gener, Cæsaris dignitate frustratus, a Basilio se delusum persentiens, adversus Basilium exarsit odio, et consilio cum Georgio Pegane, militiæ magistro, accepto, in ejus locum dux institui postulavit. Gumer deinde, Opsicii comes, cursus publici logotheta effectus est : erumpentesque simul Symbatius et Peganes, regionem omnem subvertere, et agros vitesque igne devastare cœperunt : erat enim messis tempus, faustaque precabantur soli Michaeli, Basilium vero diris devovebant. De quo certiores facti imperatores, reliquos duces in eos arma movere jusserunt. Porro Nicephorus Maleinus commentus est schedulas per exercitum dispergere, ut iis dolo et arte deprehensis, in apertum civile bellum haud deflitterent. Comprehensus est itaque Peganes, et sublatus in urbem imperatoris jussu induxerunt. Constantinus quoque Myiars oculis eum privavit : tum ad Miliam considerare jussu vasculum manibus tenendum tradiderunt, in quod viatores, quod placitum, proieciabant : et post dies triginta Symbatius Armenius a Maleino in Cheltsines hospitio detentus est, quem ad imperatorem ad Sanctum Mamantem tunc profectum Maleinus induxit : et imperatore jubente in Symbatii occursum Peganem advocant testaceo thuribulo, ut ei thus adoleret, Peganis manibus positus. Postmodum Symbatio oculum unum effodiunt, et dextera ejus manu amputata, ad Lansiam statuant, in ejus sinum vase locato, in quod

A γούρης, καὶ οἱ δήμαρχοι ἄμα τοῖς δήμοις. Ἦρξασθαι οὖν λέων ὁ ἀσηκρήτης ἀναγινώσκειν λέγων, ὅτι Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμνηύθη μοι, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ζώοις ἦμην. Ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον παρακοιμώμενον ὡς πιστὸν ὄντα, καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλεῖα. Βασίλειος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων, καὶ δεδωκώς ὁ Βασίλειος [βασιλεὺς] Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα ἄρας ἐκ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, ὡς εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ· [add. αὐτὸς δὲ] ἐποίησεν εὐχὴν ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἱ πραιπόσιτοι ἐνέγκαντες δεδιτίσιν καὶ τζαγγία (40) ἐπέδωκαν Βασίλειον, ὅστις βαλὼν τὴν χλαμύδα ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης, καὶ ἤρην ἀπὸ τῆς κεφαλῆς (41) τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέδωκεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ· καὶ τῶν σκεπτρῶν πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔστειψεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον, καὶ εὐφημοῦσαν πάντας· Μιχαὴλ καὶ Βασίλειον πολλὰ τὰ ἔτη! Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπαναγνοὺς Κάστωρ ὁ ἀσηκρήτης ἐξεληθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρείαν ἐμεινεν μέσον τοῦ λιθαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρίαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε. Συμβατίος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος κατὰ τοῦ Βασιλείου κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνη τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γουμέρ, κάκεινος κόμης τοῦ Ὀψικίου. Καὶ ἐξεληθόντες ἄμα ὁ τε Συμβατίος καὶ ὁ Πηγάνης, ἤρξασθαι καταστρέφειν καὶ πυρπολεῖν τὰς τε χώρας καὶ ἀμπελώνας (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποβελύττοντες. Ταῦτα μαθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς στρατηλάτας τούτους καταπολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεινὸς ἐβρίψεν ἔγγραφα μέσον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλω τούτους κρατήσωσιν, καὶ μὴ [add. τῷ] φανερώς πολεμῆν εἰς ἑμφυλον ἐμπέσωσι πόλεμον. Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσῆγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως ἀποτυφλοῦ αὐτὸν, Κωνσταντῖνος Ἐπαρχὸς ὁ Μυιάρης, καὶ καθίσαντες ἐν τῷ Μιλίῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐβρίπτον πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ, εἴ τι ἐκ προαιρέσεως εἶχον. Καὶ μεθ' ἡμέρας ἰ' ἐκρατήθη Συμβατίος ὁ Ἀρμένης ὑπὸ Μαλεινοῦ ἐν Κελτζινῇ ἐν πανδοχείῳ· καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὸν ὁ Μαλεινὸς εἰς τὸν βασιλεῖα, ὄντος αὐτοῦ εἰς τὸν Ἄγιον Μάμαντα. Καὶ προστάζει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ὑπάντησιν Συμβατίου δόντας εἰς χεῖρας

FRANC. COMBESII NOTÆ.

40) Putem saccum imperatoris Insigne cum calcæis, quibus Basilium indutus dicitur a cubiculariis, superinjecta elamyde : quo habitu Græci imperatores passim induti cernuntur apud Chalcond. etc.

(41) Illud, καὶ ἤρην ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, mendosum

puto : jam enim ipse sibi Michael stemma detraherat altari imponendum. Legam ergo, ἤρην τὸ ἀπὸ κεφαλῆς τοῦ βασιλέως στέμμα, acceptum de imperatoris capite stemma, sive regium tulit (ex altari scilicet) ipsique imperatori tradidit, αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, ut nempe ipse ritu coronandi defungeretur.

τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον οστράκινον θυμῶν αὐτόν· καὶ ἀποτυφλοῦσιν αὐτὸν Συμβάτιον τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν, καὶ ἐκκόπτουσι καὶ τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου, καὶ δεδώκασι σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὅς ἔχη προαίρεσιν, ἐπιβρίπτῃ αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγαγον αὐτοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις ἔχοντες ἐν φρουρᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀποστείλας μηχανικὸν, τὸν λεγόμενον Λάβερν, ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιῆ· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ (42), καὶ μὴ χωροῦμενον ἐνετύλιξεν αὐτόν ὡσαύτως καὶ Ἰαννῆν πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τῷ ὡμοφορίῳ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτους προστάξει τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ ὑπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἵππικῶν ἀγαγὼν αὐτοὺς, καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν ἀποστείλας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησεν στήθεα ἐν τῷ ὕπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἐν τῷ Φάρῳ.

Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγιρίνης ἑτεριόγοντος αὐτοῦ τοῦ Μιχαὴλ, μηνὸς τετάρτου (43) πρώτῃ, Ἰνδικτιῶνος ιε'. Ἐποίησεν δὲ ἵππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι ἵππεύσας βένετος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων, ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ γενεσίου, δρουγγάριος ὢν τῆς βίγλας ἵππευε λευκός, πράσινος δὲ ἵππευεν Ἀγαλλιανός. ρουστος δὲ ὁ Κρασᾶς. Νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ δειπνοῦ καθεσθέντος ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ Βασιλισκιανὸς ὁ πατρικίος ἐπήγει τὴν βασιλεία ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα ἐν τῷ ἄρματι. Τοῦτον ἀναστῆναι κελεύσας ὁ βασιλεὺς τὰ τσαγγία αὐτοῦ προσέταξε σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασιλείου ἀποθλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου ἐπινεύοντος αὐτῷ, ὑπέδησατο τὰ τσαγγία. Ἐφη δὲ ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου τῷ Βασιλείῳ, ὡς ὕπερ σε κάλλιον αὐτῷ πρόεπουσιν. Μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σε βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο, κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστίν, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν, καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονεῖσθαι κτῆ. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν· Μὴ λυποῦ περὶ τούτου· καὶ γὰρ καὶ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆσαι. Βασιλεὺς δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν. Ἐξεληθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κωνηγίῳ, μοναχός τις ὑπαντήσας δέδωκεν αὐτῷ χάριτην τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ Βασιλείου [add. μηνύοντα]. Ὁ ἀναγνούς καὶ θυμωθεὶς μελετᾷ κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλεν τὸν Πεντάκιον τὸν πρωτοβεστιαρίον αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων ἀνθρώπων οικειῶν αὐτοῦ, πρὸς τὸ θηρεῦσαι τι, καὶ ἀποστελεῖται τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς

A quisque, quod suggereret animus, mittebat: tribusque diebus peractis in proprias domos custodiendos adduxerunt. Porro Michael imperator misso artifice nomine Labari Constantinum Caballinum e sepulcro eduxit, cujus cadaver sanum et incolume reperit, volensque sacco circumponere, cum capi non posset, circumvolvitur illud. Janem patriarcham pariter unā cum pallio monumento eruit: mox imperatoris sententia præfectus in prætorii carceribus inclusit, et equestri certamine celebrato denudatos verberibus afflixit, et ad Amastriani locum ossa eorum missa combussit. E loculo vero Copronymi viridi marmore arte mira composito, et serra per columnas 468 scisso repagula in monasterio ab eo ad Phari palatium condito confecit.

B Cæterum imperator Leo ex Michaelē et Eudocia Ingerina natus est, superstite adhuc Michaelē, prima mensis quarti die, indictione decima quinta. Equestres porro ludos, ipse venetæ factioni annumeratus, ad sanctum Mamantem imperator edidit. Constantinus autem, ex Armenis oriundus, Thomæ patricii et generalis logothetæ pater, excubiarum drungarius inter illos Albus equitavit, Agalianus equitavit Prasinus, hoc est viridis, Crasas tandem Russius. Imperatore declarato victore, et ad cœnam una cum Basilio et Eudocia sedente, Basiliscianus patricius, ob currum ab eo solerter rectum, imperatorem laudabat. Eum imperator surgere, et imperiales ocreas detrahere, et induere jussit. Illo renuente, et in Basilium oculos conjiciente, imperator cum furore ita fieri mandavit. Annuente Basilio, ocreas imposuit: ait vero Basilio, Deum obtestatus imperator: Melius illi quam tibi congruit: numquid enim, ut te constitui, alium pariter imperatorem creandi mihi potestas est? Hæc dicens ira sensim in Basilium exardescebat. Eudocia vero lacrymans imperatori dicit: Imperii dignitas, domine mi, præstans est, et ea nos indigni honorati sumus: neque illam contemnuere justum est. Respondit imperator: Ne super hoc tristeris, Basiliscianum ad imperium promovere animus est. Porro Basilius ira et mœrore magno tenebatur. Egresso autem imperatori ad venandum, monachus quidam chartam qua insidiæ a Basilio paratæ descriptæ erant tradidit. Ea lecta, et in furorem versus, in Basilium machinatur. Matre autem Theodora imperatorem ad Anthemii ædes advocante, Rentacium protovestiarium cum domesticis aliis, ut venarentur, et ipse matri offerret, misit. Basilius autem adversus Michaelē facinus struebat, et profundo mœrore

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(42) Volens sacco indutum producere; tunica scilicet imperiali, uti etiam Jannes cum archiepiscopali pallio tumulo eductus est, ἅμα τῷ ὡμοφορίῳ· ut his in Circo solemnī ritu exuta cadavera vapularent, ac tum cremarentur, uti factum est.

(43) Lege Δεκεμβρίου, prima die Decembris: male μηνὸς τετάρτου, ac fallentibus oculis: qui et compositi modus quam Hebræis familiaris, tam Græcis insolens existit.

deprimebatur. Ad cœnam vero sedente imperatore, Eudocia Basilium invitavit ut convivaretur: tum imperatore vino sese ingurgitante, Basilius quasi necessitate ductus in cubiculum interius penetrans ærram, cum validus esset, turbavit, adeo ut porta minime claudi posset: et digressus cum imperatore ad cœnam recumbebat. Imperator jam temulentus, et Ingerina pro more ei collatante exurgens, a Basilio manu ducebatur, et in penetrabile secedebat, cujus manum cum deosculatus esset Basilius, discessit. Intra cubiculum imperatoris jussu recumbebat Basiliscianus somno gravatus in lecto Reticii ad ejus custodiam. Ignatius 469 autem cubicularius ad januam cubiculi obserandam progressus, confusam reperit. Quare in desperationem ductus, capillos sibi vellens, in lecto sedebat. Imperatore vero somnum mortis quamproximum obdormiente, derepente Basilius cum aliis adveniens januas aperuit: tremefactus Ignatius in adversum obstitit, ne Basilius intraret. Petrus autem Bulgarus sub Basilii axilla irrepens, et ad imperatoris lectum penetrans, ab Ignatio vires adversas opponente detentus est, ex quo somnus imperatoris solutus. Joannes vero Chaldius plaga gladio inflictâ manus ejus abscidit, Jacobitzes vero et Persa Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum deturbarunt. Marianus autem, et pater Basilii Bardas, et Constantinus Toxaras stabant foris in excubiis: ita ut domesticorum nullus, quæ cum Michaele gerebantur, resciret. At conjurati cum Basilio collecti: Licet manus ejus præsciderimus, vivum tamen reliquimus, dixerunt: si super fuerit, quam defensionem habebimus? Mox Chaldius Basilium promeriturus intro regressus, Michaelem præcisibus manibus de Basilio misere conquerentem et in lecto jacentem reperit, et districtum gladium in imperatoris cor crudeliter adegit, et intestina ejus discidit: reversusque ad Basilium gloriabatur, quasi facinus egregium patrasset. Tempestate autem in mari exorta, una convenientes ad fretum, illudque trajicientes, ad Eulogii Persæ ædes descenderunt, eoque assumpto, ad Marinæ deflexerunt: muroque conscenso, ad palatium usque venerunt. Erat porro tabula obturans murum, quam Basilius manutentis comitibus duobus impacta calce confregit, et ad portam palatii penetravit. Tum Eulogius Persa patria lingua Artabaso hetæriarchæ locutus est, ut Michael gladio interiiit: atque, Aperi, inquit, imperatori. Artabasus ad papiam contendens, sublati vi ab eo clavibus, Basilio aperuit. Intro receptus Basilius palatii claves tulit, et Gregorius Philemonis dictum, papiam mane instituit. Confestum vero ad Sanctum Mamantem misit, et Eudociam cum multo apparatu in palatium intulit: misso etiam

συνεσκευάζετο κατὰ Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. Ἐπὶ δείπνου δὲ τοῦ βασιλέως καθισθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν (44) καὶ Βασίλειον συνδειπνήσαι αὐτῆ. Τοῦ δὲ βασιλέως οἶνον πολλῶν χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν ἐν τῷ κοιτῶνι, διαστρέφει τὰ κλειθρα δυνατῆς ὄν, ὡς μὴ κλεισθαι τὴν θύραν. Καὶ ἀπελθὼν συνεδείπνει πάλιν μετὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ βασιλέως πάνυ οἰνωθέντος, τῆς Ἰγγερίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγκαίρουσης, ἀναστὰς Μιχαήλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπήλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι, οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθεν Βασίλειος. Ἐνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλισκιανὸς τῆ κελεύσει τοῦ βασιλέως ὑπώσας ἐν τῇ κλίνῃ Πεντακίου πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλεισθαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὖρα διεστραμμένην· καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τῶν τρεῖς αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸν θανάτῳ παρακλήστων κοιμωμένου, ἀθρήως κλιθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἐτέρων τὰς θύρας ἀνέφειν· καὶ ἔμφοδος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντίπιπεν Βασίλειῳ μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως ἐκρατήθη παρὰ Ἰγνατίου, καὶ ἀντιπίπτοντος αὐτῷ, ἔξυπνος ἐγένετο ὁ βασιλεὺς· Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺ μετὰ τοῦ ξίφους δοὺς αὐτῷ, ἀπέκοψεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἰακωβίτζης δὲ καὶ ὁ Πέρσης (45) τὸν Βασιλισκιανὸν εἶπει τρώσαντας ἔρριψαν αὐτὸν ἐνωθεν κάτω, Μαριανὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατήρ Βασιλείου, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξάρης, οὗτοι Ἰσταντο πρὸς φυλακὴν ἐξωθεν· καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαήλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συνάθροισθέντες δὲ οἱ μετὰ Βασίλειον [Βασιλείου ἑλεγον,] ὅτι εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ζῶντα αὐτὸν εἰσάσσωμεν. Καὶ ἐὰν ζῆ τὸ ἀπολογησόμεθα; Καὶ χαρίζομενος τῷ Βασίλειῳ ὁ Χάλδος, ὑποστρέψας εὖρα Μιχαήλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον ἐλεινολογούμενον κατὰ Βασιλείου. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνὸν ἀνηλεῶς ἐπηξεν κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως διασχίσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο πρὸς Βασίλειον, ὡς ἀνδραγάθημα πεποιηκώς. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες κατήλθον μέχρι τοῦ περάματος, καὶ διαπερσάντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλόγιου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ὄραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον δὲ μέχρι τοῦ παλατίου. Πλᾶξ δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων, καὶ λακτίσας κατέαξεν τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθε μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ Πέρσης ἐλάλει τῇ αὐτοῦ γλύττῃ Ἀρταδάσῳ ἑταιρίῳ, ὡς Μιχαήλ εἶπει ἐτελεσθησέν· καὶ, Ἄνοιξον τὸν βασιλέα [τῷ βασιλεῖ]. Καὶ ὁ Ἀρταδάσος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλειδας βασιλέως, ἤνοιξεν τὸν Βασίλειον [τῷ Βασίλειῳ]. Καὶ γενόμενος ἐνδοθεν Βασίλειος ἦρε τὰς κλειδας τοῦ πα-

FRANC. COMBESII NOTE.

(44) Προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν, invitavit imperator Eudociam et Basilium. Male, ac contra cod. fidem, Εὐδοκία, Eudocia Basilium invitavit. Non poterat ille amores suos diu absentes ferre, ac scortum

Eudociam, cujus occasione vocatus Basilius.

(45) Hunc Persam ipsa hac pag. Eulogium appellat, cujus anasus Artabasus palatii fores Basilio aperuit, vivumque papix fecit.

λατίου ἐπὶ χειρας, καὶ τῇ ἔωθεν Γρηγόριον λεγόμενον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν. Παρευθὺν δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσῆγαγεν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγερος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἄραι τὴν Δεκαπολίτισσιν, καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀγαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαήλ. Καὶ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐν ταυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιῦ ἵππου, οὗ ἤλαυνεν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἐξωθεν κρεμάμενα. Ἄρα δὲ ἐκείθι θρηνοῦσας καὶ ἐλεεινολογουμένας ἐπ' αὐτῷ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ, καὶ εἰσπαγῶν εἰς πλοιάριον, διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσουπόλεως, καὶ αὐτὸν ἐνταφιάσας ἔθαψεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.

Βασίλειος ἐβασίλευσεν μετὰ Μιχαήλ ἔτος ἕν, μῆνας δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. Προσέταξε δὲ τῷ ἐπάρχῳ καὶ Μαριανῷ υἱῷ Πετρωνᾶ συναλθεῖν ἐν τῷ φόρῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον βασιλέα. Ἀναγκαῖον δὲ ἠγγασάμην γράψαι καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαήλ διαχειρισσαμένους, καὶ ἃ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν διαφόροις καιροῖς. Ὁ μὲν Ἰακωβίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ ἵππου ἄραι αὐτό, τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῇ ἐπιθῆναι, ἀλλὰ τοῦ ἐτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκάλα, θροσηθεὶς ὁ ἵππος διεύρυνεν αὐτὸν καὶ εἰς φάραγγαν καὶ βοθύνους διελθὼν, τοῦτον μεληθὼν κατέκοψεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηλάτης γεγωνὺς ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ τοῦ βασιλέως μελετῶν, προστάξει τοῦ βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἐξ ἀδελφῶν τοῦ βασιλέως Ἀσυλέων ἐξωθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ ἦν ἐπώνυμον τοῦ Χαροφύλαν, ὡς ἀπηνῆς καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους ὢν, μαχαίρας παρ' αὐτῶν ἐν νυκτὶ ἀνῆρέθη. Οὗς ὁ βασιλεὺς κρατήσας, καὶ μεληθὼν κατακόψας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Ὁ δὲ Ἀπελάτης [alibi Ἀπελάκης] ὁ Πέρσης (45) σκωληκόθροωτος γεγόμενος τοῦ ζῆν ἀπῆλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαράς εἰς Κιθυρβριώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. Καὶ Μαριανδὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῶν ποδῶν συντριβεὶς, ἐκ τοῦ ἵππου πεσὼν, καὶ τοῦ ποδὸς σπέντος σκώληξις τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γέννων ἐν τῇ προελεύσει εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐδάπτισεν Στέφανον υἱὸν αὐτοῦ. Ἀγαγὼν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἄρματος ἐκάθισεν ἅμα τῇ Αὐγούστῃ, καὶ ὁ πραιπόσιτος σὺν αὐτοῖς Βαάνης βασιλεύων ἦν τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ βασιλέως βίπτοντος ὑπατεῖαν ἐν τῇ ἰδίᾳ. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σειεσθαι ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Ἐπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ζώδου τοῦ φόρου καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸ εἶγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκείσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ Φιλόσοφος τυχὼν ἐκείσε

A Joanne praeposito Decapolitissam ad proprios parentes retulit; Paulo quoque cubiculario, ut Michaellem sepeliret, mandavit. Illuc ipse profectus dextri equi quo vehebatur stragulo involutum comperit, et viscera foris pendentia: feminisque lamentatricibus et luctus pompam super eo celebraturis, matreque, et sororibus 470 advocatis, in naviculam impositum ad Chrysopolis monasterium trajici praecipit, ibidemque tumulo conditum sepeliri.

BASILIUS.

Basilius una cum Michaelle annum unum et menses quatuor imperavit, et undeviginti solus; praefecto vero, et Mariano Petronae filio, ad forum convenire, et imperatorem solum coram omni populo renuntiare jussit. Exercitum porro in Michaelis parricidas a Deo vindictam, et quae singuli temporibus diversis passi fuerint, referre operae pretium duxi. Jacobitzes quidem inter venandum una cum imperatore ad Philopatium gladium in terram lapsus levaturus ex equo desiliit: cumque pes ejus terram nondum attigisset, altero in pensili scandula retento, perterritus equus, arrepto cursu per valles et praecipitia traxit, et membratim discerpit. Joannes Chaldius pariter exercitus dux in Chaldia constitutus, quasi contra imperatorem machinaretur delatus, imperatoris jussu ab Andrea militiae magistro palo affixus est. Imperatoris patruelis Assyleo ab ipso in proprium suburbanum nomine Chartophilam relegatus, ut crudelis et inhumane in domesticos, nocte ab ipsis gladiis confossus interiit: eos apprehensos et membratim concisos ad Amastriani imperator combussit. Apelates Persa a vermibus corrosus vitam amisit. Constantinus Toxaras apud Gibyrraeotas gladiis comminutus periit. Marianus imperatoris frater equo lapsus et pedes contritus, altero pede vermibus putrescente, moritur. Porro imperator Natalitiorum Christi die celebri processu apparatus ad Magnam ecclesiam profectus, Stephanum filium suum baptizavit, et equis candidis ad currum junctis, cum Augusta in eo sedit. Baanes autem praepositus una cum eis ad palatium usque puerum gerebat, imperatore per viam nummorum munus spargente. Ingens autem sancti Polyucti festo terramotus exortus est: adeo ut diebus quadraginta et noctibus totidem terra concuteretur. Decidit tunc equi ad forum positi sphaera, et sanctissimae Dei Genitricis fornix; adeo ut cuncti ad psallendum coacti opprimerentur. Leo vero Philosophus ibidem forte repertus cantoribus et reliquis sub eo stantibus ut ecclesia discederent monebat. Illi vero minime ac-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(45) Ipse qui superori p. Eulógios dictus est, ac paulo superius absolute ὁ Πέρσης· nec video ut vox Ἀπελάτης sana sit, aut quid ad rem τῷ Ἀπελά-

κης· melius Ἀπλάκης, cuius est alibi mentio, non ut sit ipse hic Persa qui Michaellem occidit. Quid si, ἀπελαθεὶς δὲ ὁ Πέρσης, ejectus Persa? etc.

quiescentes, uno simul sine perierunt. Ipse Philosophus 471 ad columnam sub aliis structuris stans cum duobus aliis servatus est, necnon alii quinque sub ambone forte sedentes. Caterum imperatorem ad ecclesiam accedentem et jamjam sacrorum participem futurum, prædonem et homicidam, sacræque communionis indignum Photius patriarcha vocabat. Ille furore percitus Romam misit, et Romanis episcopis deferentibus, scriptam in eum sententiam obtinuit, eundemque throno deturbavit, et Ignatium sanctissimum patriarcham secundo instituit.

Ex Eudocia vero Ingeris filia Alexander imperator natus est. Hic puer Basillii fuit legitimus. Imperator vero adversus Agarenos Africam habitantes armavit, et commissa pugna superatus est, renovatisque præliis Romanos plures Agarenorum armis amisit. In illa autem imperatoris fuga Theophylactus Abestactus, Romani, qui deinde imperavit, pater, imperatorem ab Agarenis ferme captum liberavit. Quem conquistum imperator postmodum agnovit: plures enim imperatori dicebant: Ego sum qui liberavi. Ille vero, honore contempto, fundum imperatorium expetiit, quem et impetravit. Reversus in urbem imperator Christophorum generum in Tephricem misit, et maxima victoria potitus, locum vastavit, et ad solum usque dejecit. Ignatius autem patriarcha ecclesiam insignem ad Satoris Emporium sub Orientis Archistrategi nomine constructam virorum effecit monasterium, ubi corpus ejus depositum est. Thecla vero Michaelis sorore ad imperatorem hominem quemdam animo simplicem cum supplici libello mittente, interrogavit eum imperator: Quis dominam tuam habet? Respondit ille: Neatocomites. Quem cum subito adduci jussisset imperator, verberibus affectum totondit, et monastico habitu induit. Procopio pariter protovestiario ad Theclam misso, plagis impositis divitias omnes, quæ deinde sisco additæ sunt, sustulit: Neatocomitem vero œconomum in Magna ecclesia postmodum instituit. Idem imperator Hebræos omnes, qui tunc temporis sub ejus potestate reperiebantur, baptismum subire coegit, suscipientibus eos viris in dignitate constitutis, ipsoque imperatore plurimam in eos liberalitatem exercente. Nicolaum autem, de quo superius sermo habitus, cui Androsalites nomen, sancti Diomedis mansionarium, cui martyr, ut dictum est, apparuit, œconomi et syncelli dignitate

A ἔλεγεν τοῖς ψάλλουσιν καὶ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε ἐξελεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες αὐτῷ συντελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτοῦ δὲ ὁ Φιλόσοφος εἰς κλωνα ὑπὸ συστημάτων σταθεῖς μετὰ ἑτέρους [ἑτέρων] δύο διεσώθη, καὶ ἕτεροι πέντε μόνοι ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μέλλοντος αὐτὸν κοινωνεῖν, τοῦτον ληστήν καὶ φονέα ἔλεγεν, καὶ ἀνάξιον τῆς θέλας κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς (46) ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγεν τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐξέωσεν, καὶ προεχειρίσατο Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτῷ.

B Ἐγεννήθη δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἰγγερος Εὐδοκίας. Οὗτος καὶ γενόμενος καὶ γνήσιος Βασιλείου (47). Ἐστράτευσεν δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς Τιβρικοὺς (48). Καὶ πόλεμον συνάψας ἤτηθη, καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεδύλετο. Ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀθήστακτος· ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος δίδωσεν τὸν βασιλέα παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρατούμενον· ὃν ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ἐγὼ εἰμι), ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφείλε τόπον βασιλικὸν ἤτήσατο, οὗ καὶ τέτυχεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλεν Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Τεφρικῇ, καὶ νίκην μεγίστην ποιήσας ἐκπορθεῖ ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους. C Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης οἰκοδομήσας ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σάτωρος περικαλλῆ ἐπ' ὀνόματι Ἀρχιστρατήγου τοῦ ἀνατέλλοντος, καὶ μονὴν πεποίηκεν ἀνδρείων, ἐνθα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπόκειται. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς ἀποστειλάσης πρὸς τὸν βασιλέα δι' ὑπόμνησιν τινα, μέτριον ὄντα αὐτῆς ἀνθρώπων, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, ὅτι Τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Ὁ Νεατοκομίτης [ἔμπροσθεν Νεατοκόμητος]. Παρευθὶ δὲ ὁ βασιλεὺς ἤγαγεν αὐτὸν, καὶ τύψας ἀπέκειρεν, καὶ τὸ μοναχικὸν σῆμα ἐνέδυσεν αὐτόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστείλας, ἐτύψε τὴν Θέκλαν, καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισε τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ Νεατοκόμητα μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ D αὐτὸς βασιλεὺς ἐδάπτισεν τοὺς Ἑβραίους (49) πάντας, ὅσοι τῷ τότε χρόνῳ ὑπὸ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων αὐτοὺς πάντων τῶν ἐν ἀξίαις φιλοφρονησάμενος καὶ δῶρα παρασχόντος αὐτοῦς [αὐτοῖς]. Τὸν δὲ προειρημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδρῶσαλλίτης τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ ἁγίου Διομήδους,

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(46) Causam abrogati Photii episcopatus minus refert Constantinus, nempe, καὶ τὸν γνήσιον νεφέλιον τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα καλονικῶς παρασχών, ut et verum sponsum Ecclesiae, et filius patrem ex canonum ratione redderet, cessare jussu incubatore Photio, donec alterum Dominus ad se transferret. Τὸ δεύτερον αὐτοῦ, sic emenda, τὸ δεύτερον, Ignatium Patriarcham iterum constituit.

(47) Reliqui, scilicet Constantinus et Leo, Michaelis nati erant, Ingerina Eudocia ei pellice.

(48) Scrib. ex Constant. εἰς Τεφρικὴν, qui hanc clare expeditionem narrat. Spectare Tephricem ad Armeniam ex eo colliges.

(49) Minus rem cessisse advertit Constantinus, plerisque eo defuncto ad vomitum reversis. Durius in eos egit Heraclius, qui pœnis ad baptismum adegit; Basilius beneficentia magis invitavit.

ἔτινι ὁ μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προεῖρηται, ἐτίμησεν αὐτὸν οἰκονόμον καὶ σύγκειλον· τὸν δὲ ἕτερον αὐτοῦ Ἰωάννην ἀδελφὸν, δρουγγάριον τῆς βίγλας· τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον, τοῦ Σακελλίου· τὸν δὲ τέταρτον, γενικὸν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου θάπτουσι αὐτὸν εἰς Ἀρκαδιανούς εἰς τὸν ἐκυτοῦ οἶκον, ἔνθα ἐστὶ τὸ μνησίον (50) τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συρράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθεῖται. Ἀσχολουμένων δὲ τῶν πλοίων ἐν τοῖς κτίσμασιν καὶ ἐκχοισμασι τῆς Νέας Ἐκκλησίας, παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συρράκουσα πρὶν φθάσαι τὸν στόλον τοῦ βασιλέως πολλὰ ἐν τούτῳ θρηνησαντος. Νικῆτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Σουλνίου κατηγορηθέντος, ὡς φιλομένου παρὰ τῆς Αὐγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας, μοναχὸν ἐποίησεν· ἔς ἐπὶ Λέοντος βασιλέως γέγονεν οἰκονόμος ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ, ἣν αὐτὸς κατεσκεύασεν· καὶ ἀπέχειρεν τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς. Πολλὰ δὲ μάρμαρα καὶ ψηφίδας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν ἀνέλαθεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας Ἐκκλησίας, ἐν οἷς στήλη ἴστατο χαλκῇ ἐν τῷ σεννάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλη ἐν τῇ χειρὶ ράβδον ἔχουσα ὅριον ἐντετυλγμένον· ταύτην καταγαρόντες ἔθηκαν ἐν τῷ βεστιαρίῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἔνθα ἴστατο στήλη ὀρθή, ἐνέβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ θρωῶς· ὧν δὲ ἐκεῖ ζῶν ὄφεις ἔδρακε τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον, ὃς μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη, θαυμασάντων πάντων ἐπὶ τούτῳ. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ Βασιλικῇ οὐσῇ μεγίστῃ [οὔσαν μεγίστην] κατεάξας προσέταξεν ἐπ' ὄνοματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς νέας· ὥστε θύσαν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ κτίσματι καὶ Θεῷ προσάγων (51). Ἐπεστράτευσεν δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτινῆς, καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν ποιήσάμενος, καὶ πολλοὺς πολέμους, ὑπέστρεψεν. Τελευτᾷ δὲ ὁ ἐν ἁγίοις Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον πατριάρχην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἔξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου πατριάρχου ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τῆς Ἐρημίας ἐν τῷ Μερδοσαγάρῃ, οὐσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας. Αὐτὸς δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν. Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ Συρίας εἰς Γερμανικίαν, καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας, ὑπέστρεψεν. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντίνος υἱὸς Μιχαὴλ (52) βασιλέως ἐξ Εὐδοκίας, ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασιλεὺς. Ματῶν δὲ πρώτη ἐνθρονίζεται καὶ ἐγκαινίζεται ἡ ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐκαλλώπισε κόσμῳ πολλῷ παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ

decoravit. Joannem vero alterum ejus fratrem, Biglæ drungarium, fratremque tertium Paulum sacelli præpositum, quartum denique generalem logothetam creavit. Nicolao syncello postmodum mortuo, corpus ejus ad Arcadianos sepeliunt in propria domo, qua prædium est sancti Constantini.

Porro Syracusas ab Agarenis vastari imperatoris nuntiatum est. Navalibus vero copiis circa novæ ecclesiæ structuram et aggerum effossionem occupatis, priusquam deinde imperatoria classis adventaret, Syracusana civitas deditionem fecit, de qua imperator plurimum indoluit. Nicetas autem Xylinitæ filius, mensæ præpositus, cum secreti ad Augustam amoris delatus fuisset, hunc imperator detonsum monachum effecit: qui sub Leone imperatore œconomus in Magna ecclesia creatus est, et vita functus in monasterio ab eo constructo depositus est. Ejus quoque sorores capillis tonsas moniales reddidit. Cæterum marmora plurima et ex opere tesselato figuras varias ex ecclesiis plurimis novæ alterius exstruendæ gratia sustulit imperator. Inter hæc ornamenta fuit etiam statua ærea ad senatum episcopi formam referens, quæ virgam serpente circumvolutam manu gerebat, eamque loco depositam in vestiario locaverunt. Profectus illuc imperator, et ad locum quo statua fuerat erecta descendens, in serpentis os digitum immisit. Serpens autem ibidem vivus repertus digitum imperatoris momordit, adeo ut, quod mirum omnibus deinde visum est, adhibitis remediis vix sanari potuerit. Statua quoque Salomonis ad basilicam stante confracta, ex ejus metallo propriam efformari, et in excavatis novæ ejusdem ecclesiæ fundamentis locari jussit: quasi Deo se in hujusmodi opere victimam offerret. Rursum autem adversus Melitinem arma movit imperator, ex qua plurimis in captivitatem ductis, et certaminibus plerisque confectis, reversus est. Porro sanctus patriarcha Ignatius vita functus est: et in ejus locum Photius iterum sussectus. Photio patriarcha postmodum in exsilio mortem obeunte, corpus ejus in monasterio ad Merdosagarem, nomine Heremia, quæ prius communis et publica exstiterat ecclesia, depositum est: Photius autem muliebri reddiderat monasterium. Rursus imperator Syriam versus in Germaniciam expeditionem suscipit, eaque vastata, et captivis abductis domum regreditur. Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudoxia filius moritur: ob ejus mortem Basilius luctum egit plurimum. Maji vero men-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(50) *Septum, ambitus, porticus*; nam et μετοχὴ etiam ὁ περίβολος redditur.

(51) *Velut illi se adificio ac Deo devovens*; quod scilicet ædificium ad Dei honorem susceptum tanti taceret, ut in sua statua ejus substerni fundamentis ambierit.

(52) Sic ingenue Leo, cum alii Basillii filium di-

cant. Cedrenus: Κωνσταντίνος ὁ πρεσβύτερος τῶν τοῦ Βασιλέως υἱῶν ἐξέλιπε νόσω πυρετικῇ· Constantinus Basillii filiorum natu maximus febri consumptus moritur. Basillii filius hominum existimatione, utpote Eudocia ejus conjuge susceptus; idem tamen reipsa Michaelis, qui ea concubina uteretur.

ais die primo throno decoratur, et a Photio patriarcha dedicatur ecclesia quam struxerat, et ornatu vario imperator reddiderat insignem. Ea in celebritate eorum gestavit 473 ille, pecuniarum ingentem vim distribuit, et Novam appellavit.

Cæterum Procopius protovestiarius cum thematibus occidentalibus ab imperatore missus est, Eupraxia Mozilicis filio per Siciliam magistro militiæ instituto, Rablucho Dyrrhachii, OEniate et Apostupe Peloponesi magistris pariter. Procopius iste post egregia facinora plurima et duce præclaro dignas actiones, bello tandem conserto, cunctis ab Apostupe proditis occisus est. Leo Saliberas Theodorum abbatem Euchaitarum archiepiscopum ceu virum pictate insignem miraculisque clarum, et futurorum notitia celebrem, ad Photium patriarcham adducit. Hunc Photius ad imperatorem Basilium defert, et ad ejus conspectum sistit. Quo delectatus imperator (ejus quippe desideriis sese episcopus componebat) virum in pretio habuit. Mœrore etenim perpetuo, ob filii Constantini mortem cui summopere afficiebatur, vexabatur imperatoris animus, et continuo amoris philtro tabescebat : cum idcirco deludebat episcopus, et vivum se ostensurum pollicebatur : quod et præstitit. Ad saltum quippo obambulanti imperatori, spectrum quoddam Constantini specie equo insidens, et auro vestibus intertextis vestitum occurrit : quod ubi perspexit oculis, in amplexus irruens deosculatus est, ac ubi disparuit, vidisse se eum arbitrabatur nec fuisse delusum. Eam ob rem monasterium ibidem constructum sancti Constantini nomine insignivit. His et generis hujusmodi plurimis ex Apollonii disciplina probe perspectis, præfatus Santabareus multam sibi fiduciam apud imperatorem comparavit. Leoni porro imperii consorti Martinacii filiam locaverat imperator, quam celebratis ad Magnauram et in novemdecim accubitis nuptiis coronaverat Augustam. Exinde imperator Leo ad patrem a Santabareno reus deferitur : Gladium defert, et eo se confidere meditat. Gladiolum illum dolosis suasionibus sibi comparare Leonem fecerat, et in tibiali gestare, dicens ei : Patre tuo gladium sæpe sæpius ex necessitate aliqua requirente, cur tu paratum non exhibes? Imperator itaque Leo gestare disposuit : et eam ob rem a Santabareno calumniam passus est : illumque tibiali tenere deprehensus, defensione quavis instituta, nullatenus audiebatur. Ea propter Nicetas protovestiarius, qui Romano imperatore Papie munus consecutus est, verberibus plurimis cæsus est, alique cum eo plures, gravissima perpressi exsilio relegati sunt. Imperator autem

Α βασιλέως ἐν τῷ αὐτῆς καινισμῷ λῶρον φορέσαντος (53), καὶ χρήματα πολλὰ δόντος, καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

Ἀπεσταλὴ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος πρωτοβεστῆριος, μετὰ τῶν Δυτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπραξίου τοῦ στρατηλάτου εἰς Σικελίαν τοῦ Μωσιλικῆ, εἰς δὲ τὴ Δυρράχιον τοῦ Ραβδόχου, καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Οἰνιάτου, καὶ τοῦ Ἀποστούπη· ὅστις Προκόπιος πολλάς πράξεις κατεργασάμενος καὶ ἀνδραγαθίας, ἐσχάτως πολέμου γιγνόντος, καὶ προδοθέντων πάντων ὑπὸ τοῦ Ἀποστούπη, ἐσφάγη. Λέων δὲ ὁ Σαλιβαράς συνοψίζει Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον ἀββᾶν ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαιτῶν εὐλαθεῖ, καὶ ποιῶντα τεράτια, καὶ προρατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον Βασιλείῳ βασιλεῖ μεσιτεύει, καὶ συνοψίζει : εἰς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρροσθεῖς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διεκτεῖτο), εἶχεν ἐν τιμῇ πολλῇ· ὃς ἀθυροῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα· ὃ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ λόχη τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνήτησεν ἔπιπτον, χρυσοφαντον ἐνδεύμενον, ἐν εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν, καὶ περιπλακεῖς κατεφίλησεν, καὶ γεγονότος ἀφανοῦς αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανεν, καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται· διὰ καὶ μονὴν ἐκείσε κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ὡς ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμημένων (54) ὁ λεγόμενος Σανταβαρηὸς ἐποίησεν τὸν βασιλέα πίστιν πολλὴν κερτῆσαι πρὸς αὐτόν. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Λέωντι τῷ βασιλεῖ θυγατέρα Μαρτιναγίου [Μαρτινακίου], ἣν καὶ Ἰστοφεν ποιήσας τοὺς γάμους ἐν τῇ Μαγναύρῃ καὶ ἐν τοῖς Δεκαεννεία ἀκουσίτοις. Κατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Σανταβαρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὅτι Μαχαίριον ἐπιφέρειται βουλόμενος ἀνελεῖν σὲ μετ' αὐτοῦ· ὅπερ αὐτὸν μαχαίριον διὰ θόλας συμβουλῆς ἐποίησε Λέοντα κατασκευάσαι· καὶ φέρειν ἐν τῷ τουβίῳ (55) εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι Πολλάκις τοῦ πατρὸς σου ἐπιζητοῦντος μαχαίριον διὰ χρεῖαν τινὰ, ἴνα τί μὴ ἐπιδῷς αὐτό; Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ βασιλεὺς διαβληθεὶς παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ, καὶ φωραθεὶς ἐν τῷ τουβίῳ τοῦτο βαστάζων πολλά περὶ τοῦτου ἀπολογούμενος οὐκ ἤκούετο. Ἐτύφθη οὖν Νικήτας ὁ πρωτοβεστῆριος αὐτοῦ, ὃς γέγονεν παπίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλά δεινὰ κειπονθέντες, ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέοντα καθείρξας ἐν τῷ τρικλινίῳ τὸν Μαργαρίτην [τῷ Μαργαρίτῃ] ἐβούλετο ἐκφυλῶσαι αὐτόν, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης διὰ

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(53) Iudamenti genus videatur, idque cultioris, quo imperator tanti templi a se constructi enecenia honorare voluerit. Quid si τὸ ἐπιλωρίκιον explicatum ad Codinum *De officiis? Le Saxe Royal*. Scriptum ea voce significari, non facile persuadeor : τανίας, quarum etiam usus in habitu Augustali *sum significet*, cogitet Lector.

(54) Lego, ἀκριβῶς μεμημένος· *tanquam in Apollonii secta diligentius versatus, ac artis magis valde peritus*. Nota Apollonii Tyanæi comæta miracula, atque magis.

(55) Constantinus, τοῦ ὀδομήματος· ἐντός, *intra ocreas*.

πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο διεσέδασεν ἅμα Ζαούτζη A
 Στυλιανῶ μικρῶ ἑταιριάρχη. Ἐποίησεν δὲ ἀπὸ ὄψεως
 μῆνας τρεῖς ὀρθινῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπι-
 στολῶν πολλὰ δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Μεγάλην δὲ
 πίστιν τοῦ βασιλέως ἔχοντος εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιον,
 ἀποσυνοψίζει Λέων ὁ βασιλεὺς (56) ἐν τῇ τοῦ ἁγίου
 Ἥλιου μνήμῃ. Τῆς δὲ προσεύσεως γενομένης,
 ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφώνησαν τὸ, *Δόξα σοι, ὁ*
Θεός! Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιστραφεὶς ἀπελογήσατο
 αὐτοῖς· *Δοξάζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν Θεόν;*
πολλὰς θλίψεις [ὑπ' αὐτοῦ] ἔχετε ὑπ' αὐτοῦ ὑπο-
μεῖναι, καὶ ἐπωδύνουσι ἡμέρας. Κατηγορήθη δὲ
 Ἄνδρέας δομέστικος τῶν σχολῶν παρὰ Σανταβαρηνῶ
 πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν, καὶ δι-
 εδέχθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ προ-
 εδλήθη δομέστικος ὁ Στουπιώτης. Καὶ ἀπελθὼν μετὰ
 λαοῦ ἐν Ταρασῶ ἤτηθη. Καὶ πάλιν προχειρίζεται
 παρὰ τοῦ βασιλέως Ἄνδρέας δομέστικος. Ἐγένετο
 δὲ συσκευή κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ τοῦ Ἰωάννου
 τοῦ Κουρκούα δομεστίκου ὄντος τῶν ἱκανάτων χρη-
 ματισθέντος παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις ἐγκλει-
 στου· εὐρέθησαν δὲ πολλοὶ μετ' αὐτοῦ τῶν συγκλη-
 τικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα
 εἰς ἦν γὰρ Μιχαὴλ ὁ ἑταιριάρχης, καὶ ὁ Κατου-
 δάρης, καὶ ὁ Μυξάρης, καὶ ὁ Βαβούτζικος, καὶ οἱ
 λοιποί. Τῆς γὰρ τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθεὶς τῷ
 βασιλεῖ παρὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου τοῦ Κουρκούα....
 Κατελθόντων δὲ πάντων ἐξελθὼν βασιλεὺς ἐν τῷ
 Ἱπποδρόμῳ, καὶ καθισθεὶς ἐκεῖσε καὶ ἀνακρίνας τὰ
 κατ' αὐτοὺς πάντας τύψας καὶ κουρεύσας, τὰς ἐπι-
 περιλειφθεὶσας τρίγας κατέκαυσεν. Μετὰ δὲ ταῦτα
 ἐξῆλθεν ἐν τῇ προσεύσει τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ
 τὴν ἐπιβουλὴν ἐμελλον ποιῆσαι. Περιπάτου δὲ ὀπι-
 σθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ φόρου δεδεμένοι, καθὼς
 διωρίσατο. Εἰθ' οὕτως πάντας δημύσας, ἐξώρισεν.
 Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κυνηγῆσαι ἐλά-
 φου ποθὲν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὡς αὐτὸν ὁ
 βασιλεὺς κατεδίωκεν, ἐπιστραφεὶς, ἤρην τὸν βασιλέα
 ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος αὐ-
 τοῦ. Φθάσα δὲ τις, καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν
 ζώνην (57) ἐκκόψας, τὸν βασιλέα ἐβρύσατο. Μετὰ δὲ
 τὸ ἀποστραφῆναι ἐκέλευσεν τὴν ζώνην ἀποτεμόντος
 ἀπομηθῆναι τὴν κεφαλὴν, ὡς γυμνώσαντος τὸ ζῆφος
 κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου, ὡς Ἵπὲρ σοῦ
 τοῦτο πεποίηκα. Ἄλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ

Leonem in custodiam ad Margaritæ triclinium con-
 jectum excæcare meditabatur, nisi precibus plu-
 rimis una cum Zautza Styliano hetæriarcha miore
 Photius consilium dissipasset. Imperatoris itaque
 conspectu privatus, menses tres, sortem deflens ac
 plorans, et frequentibus scriptis 474 imperatorem
 interpellans egit. Devotione vero summa et in san-
 ctum Eliam fiducia ferebatur imperator Basilius :
 Leo quoque ad sancti Eliæ memoriam in vigiliis
 noctem egit. Imperatore mox solemnī processu
 incedente, videntes eum populi turmæ exclamave-
 runt, *Gloria tibi, Deus!* Imperator conversus res-
 pondit eis : *Filii mei causa laudatis Deum?* cala-
 mitates ab eo patiimini plurimas, et lugubres ab eo
 dies sustinebitis. Accusatus est pariter Andreas
 scholarum domesticus a Santabareno apud impe-
 ratorem, quasi Leonis consiliorum particeps, et ex-
 propter ab imperatore dignitate motus est, et in
 ejus locum Stupiotēs domesticus suffectus. In Tar-
 sum vero profectioe suscepta superatus est. Rur-
 sum etiam Andreas domesticus restitutus. Facta
 est porro adversus imperatorem Joanne Curcua
 Icanatorum domestico conjuratio, qui vaticinio de
 imperatoria dignitate assequenda a quopiam in
 Blachernis incluso delusus est. Ex senatoriis vero
 reliquisque proceribus ad sexaginta sex usque illi
 adheserunt, inter quos Michael hetæriarches, et
 Catudares, et Myxares, et Babutzius, et alii nu-
 merabantur. Hac autem conjuratione a protovestia-
 rio Curcua imperatori detecta, cum forte in Circo
 ludi celebrarentur, et illuc omnes convenirent,
 adfuit pariter imperator, et ibidem sedens de his
 examen habuit : eisdemque verberibus cæsis et
 coma detonsis, reliquos ad cutem pilos adussit.
 Celebri postmodum comitatu festo Annuntiationis
 celebrato, quo conjurationem ad exitum erant per-
 ducturi, illi retro sequebantur nudi, et vinculis ligati,
 sicut præceperat imperator, ad forum usque : eorum
 bonis demum publicatis cunctos in exsilium egit.
 Cæterum ad venandum aliquando progressus im-
 perator, cervum prægrandem obviam habuit : eo-
 que feram cursibus insequente, conversus cervus,
 cornu in imperatoris zonam impacto, ipsum ex
 equo sustulit. Accurrens autem e comitibus quis-
 piam nudato ense zonam præsciadens, imperato-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(56) *Paterna presentia, atque conspectu privatus*
erat; nondum scilicet plene ei restituta paterna
gratia, ad quam ei restituendam ea videtur lusa
fabula: ut sicut proceres in convivio solvi carcere
obtinerant, carpiat occasione ex psittaci Leonem
memorantis, ac velut deplorantis garrulo strepitu;
sic populus in sancti Eliæ solemnī processu, cui
Basilius devotissimus esset, ac velut festi gratia
indulgentiam absolutam, paternamque successori
solum amibat. Illuc enim illa exclamatio collineat,
Gloria tibi, Domine, subintroducto Leone ac præ-
sente sub ipso patris processu, ejusdemque ad eam
responsio. Ejusdem vocis vis aperitur et pag. 483,
ubi de Damiano refuga, cum quo Leo vellet mitius
agi, dicitur, ἤθελεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι
αὐτῷ· exprimentque Cedr. et Anonym., συγγνώμης

D *τοχεῖν αὐτόν. Hanc ei mitissimam penam imponi, ut*
in conspectum venire non liceret. Se retirer pour un
temps de la cour. Sic sequentia ejusdem Anonym.
declariant: Ἐποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ ὄψεως μῆνας
τέσσαρας ἐν τῷ Καίσαρος καθήμενος· καὶ μετὰ
ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὄψεως καὶ ὀμιλίας κατηξιώθη.
Egit Samonas menses quatuor in Bardæ Cæsaris
domo, aula exclusus; tumque in conspectum, ac
colloquium imperatoris est admissus. Sic de ipso
Leone, ἐποίησεν ἀπὸ ὄψεως μῆνας τρεῖς, quos istud
secutum est.

(57) Constantinus solum metum ex cervo refert,
 reliqua ut odiosa Basilio, silentio premit; illius
 magis laudum orator, quam rerum ab eo gestarum
 certius enarrator.

rem liberavit. Ille ad se reversus zonam præscindens, quasi adversum se gladium exserentis, factum licet defensione plurima excusantis, et, Liberandi tui gratia hoc admisi, dicentis, adeoque nihil proficientis, caput amputari jussit: verum ex cervi concussionem et lacerationem morbo correptus Basilius, Leone relicto imperatore et Alexandro, mortuus est.

475 LEO.

Leo Basili filius annos quinque supra viginti, menses octo imperavit. Stephanus autem, ejus frater, syncellus erat cum Photio patriarcha ab eo educatus et eruditus. Leo idem post assumptum imperium, Andrea militiæ magistro cum cereorum, clericorum et senatorii ordinis copia, Chrysopolim misso, Michaelis imperatoris corpus e sepulcro eductum, cypressino loculo comlitum, lecticaque impositum, regisque vestibibus ornatum, hymnisque et pompa multa honoratum efferi jussit. Pone sequebantur ejus fratres, funusque ad Sanctos Apostolos persecuti sunt, corpusque tumulo reposuerunt. Imperator postmodum Andream domesticum scholarum, una cum Joanne Hagiopolita, viro litteris præstantissimo, qui etiam cursus publici logotheta existit, mandavit, qui ambone ecclesiæ conscenso, et causis in Photium patriarcham lectis, throno abdicare se coegerunt, et in Armeniarum monasterium Bordi dictum detruserunt. Promovebat autem imperator Stylianum Zautzam magistrum et cursus publici logothetam. Fratrem etiam Stephanum in patriarchium induxit, qui imminentibus Christi Nataliis, patriarcha consecratur a Theophane, primæ post patriarcham sedis episcopo, et a reliquis præsulibus. Vixitque in patriarchatu annos sex et menses quinque, et vita functus in Sicellorum monasterio sepelitur.

Leonis tempore castrum cognomento Exclesum proditum, et missis in captivitatem civium pluribus ab Agarenis occupatum est. Contigit incendium ingens Sophias proxime, quo Sancti Thomæ ecclesia, quam deinde Leo magnifice reparavit, consumpta est. Misso vero ad Euchaita nuntio Theodorum Santabarenum in urbem vocavit imperator. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Bonæ Mariæ filius a Santabareno contumelias quondam passi, insidias deinde in eum machinati, suggererunt imperatori Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ex Photii patriarchæ consanguineis aliquem constituere imperatorem consiliatos. Imperator Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum ad Pegarum palatia deduci et utrumque seorsim custodiri jussit. Stephano autem magistro et Andrea Cratero domestico et Guberi patricio et Joanni agiopolitæ ab imperatore mandatum, 476 ut eorum causam diligenter inquirerent. Adducto itaque patriarcha,

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(58) Supple κληρικὸς ὢν, καὶ σύγκελλος ἦν. Sic et Continuator Vat., in reliquis parum a Leone diversus. Cum esset clericus, etiam Syncellus cum Photio

Α σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσθλευθεὶς Βασίλειος τελευτῆ, καταλιπὼν Λέοντα αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

ΛΕΩΝ.

Λέων υἱὸς Βασιλείου ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς (58) σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ, καὶ παιδευόμενος. Ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν καὶ κληρικῶν, καὶ συκλητικῶν ἐν Χρυσόπολει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔβαλεν ἐν γλωσσόκομῳ κυπρισίνῳ, καὶ ἐπὶ κραβδάτου θέντες, σκεπάσαντες βασιλικῶς καὶ τιμήσαντες μεθ' ὕμνων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἐπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγον εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ ἀπέθεντο ἐν λάρνακι. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν δομέστικον τῶν σχολῶν ἅμα Ἰωάννῃ Ἀγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ καὶ γεροντὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες, καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἐπαναγόντες τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν, τῇ λεγομένῃ τοῦ Βόρδου· προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν Στυλιανὸν Τζαουτζαν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου· ἀνήγαγεν δὲ Στέφανον αὐτοῦ ἀδελφὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ, καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γέννων χειροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων, ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἔτη ἕξ, καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας· θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικέλων.

Ἐπὶ Λέοντος προεδόθη τὸ κάστρον, ἡ λεγομένη Ὑψηλὴ, καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων πάντων τῶν ἐκεῖσε. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τῶν Σοφίῶν, ἐμπρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἣν αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν. Ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαιταν, καὶ ἤγαγεν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος ὁ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες (59) παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέθηκαν τῷ βασιλεῖ συσκευῆν ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλὴν εἶχον ποιῆσαι βασιλέα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου τοῦ πατριάρχου. Προσέταξεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον τὸν πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν ταῖς παλατίαις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτὸν [αὐτοῦς] φρουρεῖσθαι διωρίσασθαι. Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μάγιστρος, καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ Κρατερὸς, καὶ ὁ Γούβερ πατρικιοί, καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης, ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι

agebat.

(59) Bene Continuat., διαβληθέντες. Quos nuntiorum reos egerat.

τὰ κατ' αὐτῶν (60). Καὶ ἀγαγόντες τὸν πατριάρχην, καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνου ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθεσθίντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον; Ὁ δὲ· Ἀββᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω. Καὶ ὁ Ἀνδρέας· Τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις; Καὶ ὁ πατριάρχης· Γινώσκω τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαίτων. Ἦγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν· καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· Ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ· Ποῦ εἶσι τὰ χρήματα, καὶ τὰ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας; Ὁ δὲ ἔφη· Ποῦ δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς, ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν, εἰσίν. Νῦν δὲ ἐπει κελεύει ἀναζητεῖν ταῦτα, ἐξουσίαν ἔχει ἀναλαβέσθαι αὐτά. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· Εἶπέ, τίνα ἐβούλου ποιῆσαι βασιλεῖα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλώσαι με, πατριάρχου ἴδιον, ἢ σόν; Ὁ [δὲ] ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ τούτου. Λέγει οὖν ὁ μάχιστρος Στέφανος· Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἐλέγξιν περὶ τούτου τὸν πατριάρχην (61); Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρευθὺ περὶ αὐτὸν εἰς πόδας τοῦ πατριάρχου, εἶπεν· Ὁρκίζω σε κατὰ Θεοῦ, δέσποτά μου, ἵνα πρῶτον ποιήσης τὴν ἐμὴν καθαίρεσιν· καὶ τότε γυμνὸν ὄντα με τῆς Ἱερωσύνης κολαζέτωσαν, ὡς κακοῦργον. Οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη· Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κύριε Θεόδωρε ἀρχιεπίσκοπε, οὐ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι (62), καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθείς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη· Οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι' ἐμοῦ, ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην ἐν τούτῳ; Ὁ δὲ ἀπρηνήσατο μηδὲν εἰδέναι. Ἰποστραφέντες οὖν ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ τὰ καληθέντα παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληφθεὶς, ὡς μὴ εὐρῶν αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθῶν (63), ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστείλας, ἐτύφλωσεν αὐτόν, καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολίην. Μετὰ πολλὰ δὲ ἔτη παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξεν αὐτὸν λαμβάνειν ἀνόνας ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησεν δὲ αὐτὸς ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίων ὁ Λογγόβαρος καὶ δοῦξ, γαμβρὸς δὲ γεγονὸς τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας, ἀντήρην τῷ βασιλεῖ πᾶσαν τὴν χώραν πρὸς ἑαυτὸν δουλωσάμενος· τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν τὸν Κωνσταντίνον τὸ τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς Δύσεως πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Ἀγίωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης ἤττηθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου, καὶ κατεσφάγησαν μὲν αὐτοῦ διασωθέντος. Γέγονε δὲ ἐκλειψίς ἡλιακῆ,

FRANC. COMBESH NOTÆ.

(60) Continuator, διαγνώμονας τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων, cognitores misit eorum, quorum Photius ac Theodorus accusabantur.

(61) Hanc Santabareni delationem urget etiam in seq. Quod sequitur de depositione, quam Santabareni poscit ut nudus sacerdotio posset pœnis addici, argumento est antiqua: traditionis, ut ante depositionem, quæ erat sacerdotum, nihil sibi laica potestas in clericis, præsertim episcopos permit-

tere. Cui rei vindicandæ studet illustrissimi archiepiscopi Tolosani Petri de Marca labor et opera. (62) Ἀρχιεπίσκοπος εἶ, καὶ ἐν τῷ νῦν· ut et Anonym., Archiepiscopus es inque eo quod nunc est, et in futuro eris; id est, nulla dignum depositione agnosco. (63) Ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· perinde ac alii, Athenas relegavit.

et eoque cum honore in throno sedere jussu, ipsisque pariter sedentibus, Andreas domesticus patriarchæ dixit: Agnoscis, domine, abbatem Theodorum? Ad hæc ille: Abbatem Theodorum non novi. Tum Andreas: Abbatem Theodorum Santabarenium ignoras? Respondit patriarcha: Abbatem Theodorum novi Euchaitarum archiepiscopum. Tunc Santabarenium in medium adduxerunt, et dicit ad eum Andreas domesticus: Hoc mandat imperator: Ubinam sunt pecuniæ et imperii mei supellex? Dixit ille: Ubi, qui hac die regnat imperator, ea deposuit. Nunc vero si jubet isthæc inquiri, eadem recipere potestatem habet. Tum ad illum Andreas: Responde: Quem meditaberis imperatorem constituere quando fraudulenta molitione suggestisti patri meo obsecrare me: ex patriarchæ amicis aut ex tuis aliquem? Qui respondens, ait: De hoc nihil penitus novi. Magister Stephanus dixit: Quomodo significasti imperatori, te de ea re patriarcham convicturum? Statim autem Santabareni ad pedes patriarchæ provolutus: Adjuro te per Deum, domine mi, ut me ecclesiastica dignitate exauctores et deponas, atque ita me sacerdotio privatum velut maleficum illi me puniant: non hæc ullo modo imperatori suggesti. Patriarcha mox in omnium conspectu dixit: Per salutem animæ meæ, domne Theodore archiepiscopo, neque in præsentī sæculo, neque in futuro. His exacerbatus Andreas dixit: Non indicasti, abba, imperatori per me, ut de his patriarcham accusarem? Ille se quidquàm scire negavit. Igitur reversi nuntiaverunt imperatori quæ dicta erant. Imperator ira et effreni furore percitus, ceu causa adversus patriarcham non inventa, Santabarenium copiosis verberibus tunsum in Athos montem exulare jussit. Pone vero mittens oculis orbavit, et in Asiam relegavit. Post annos aliquot placatus imperator hominem reduxit in urbem, et ex Nova ecclesia annonam percipere ordinavit. Idem Santabareni sub Constantino et Zoe ejus matre defunctus est.

Cæterum Longobardiæ dux Agion, regis Franciæ gener, rebellione in imperatorem mota, regionem omnem suo subiecit imperio. Eo cognito, imperator Constantinum mensæ suæ præfectum una cum occidentalibus cunctis legionibus ad debellandum Agionem misit, et unito congressu victi sunt, qui cum Constantino erant, ipsoque vix superstitæ cæteri perierunt. Facta est autem solaris eclipsis: ita ut horas sex profunda nox et astra apparerent;

teret. Cui rei vindicandæ studet illustrissimi archiepiscopi Tolosani Petri de Marca labor et opera.

(62) Ἀρχιεπίσκοπος εἶ, καὶ ἐν τῷ νῦν· ut et Anonym., Archiepiscopus es inque eo quod nunc est, et in futuro eris; id est, nulla dignum depositione agnosco.

(63) Ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· perinde ac alii, Athenas relegavit.

sed et tonitrua ventorumque impetus **477** et fulgura facta sunt tam horrida, ut in fori gradibus septem homines igne consumpti sint. Capta urbs Samus ab Agarenis, abducto etiam prætore captivo. Leo autem Zautzam imperatoris Patris titulo exornavit, cujus filiam Zoen jam adamabat, marito ejus Theodoro Guzuniata veneno quodam sublato. Mortuo autem Stephano patriarcha, in ejus locum Antonius cognomento Cauleas ordinatur.

Γουζουνιάτου (61). Στεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν νικητῶν, ὁ λεγόμενος Κουλέας.

A duce vero Macedoniæ venit nuntius Simeonem Bulgariae principem adversus Romaniam perfectionem meditari. Causa vero quæ Simeonem movit, hæc erat : Zautzas imperatoris pater servum habuit eunuchum nomine Musicum. Hic Stauracio et Cosmæ prædicitibus mercatoribus Græcis amicitia junctus est : qui quidem turpi lucro intenti auctoritate Musici, quod erat in urbe Bulgarorum commercium, Thessalonicam transtulerunt, et vectigalibus impositis pessime Bulgaros exercuerunt. His Simeoni a Bulgaris significatis, eadem hæc Simeon Leoni imperatori fecit manifesta. Imperator, a patre imperatorio Musico nimis affecto præpeditus, cuncta nihilo magis æstimavit. Furens igitur Bulgaros adversus Romanos exercitum instruit. Quibus auditis, mittit imperator Crinitem militiæ magistrum cum armis ac multis urbis proceribus adversus Bulgaros : consertaque pugna in Macedonia, vertuntur in fugam Romani, ipso Crinite, et Cortice Armenio, cæterisque omnibus occisis. Ex Chazaris qui auxiliares Leoni advenerant, comprehensi, naribusque præcisi, in contemptum Romanorum ad urbem a Simeone remissi sunt. Quos imperator conspiciatus et accensus ira, misit Nicetam, cognomento Sclerum ad Danubii fluminis ripas cum velocibus munera Turcis oblaturum, et ad arma contra Simeonem excitaturum. Profectus ille et colloctus etiam cum capitibus Arpade et Cusane, in belli societatem consentientibus illis, acceptis obsidibus, ad imperatorem rediit. Ille rursus Eustathium patricium et classis drungarium mari, terra vero Nicephorum patricium et Phocam, et legionum domesticum delegat, qui Bulgariam usque penetraverunt. Pacis postmodum cupidus imperator, Constantinacem quæstorem de pace cum Simeone consulturum misit. Simeon arma bellumque terra et mari in se mota conspiciens, quæstorem quasi dolose agentem sub custodia inclusit. Simeone vero cum Phocæ copiis occupato, Turci, trajecto Danubio, totam Bulgariam captivam **478** fecere. His auditis Simeon movet adversus Turcos. Illi in contrariam ripam transeuntes cum Bulgaris

A ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρας ἕξ καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ βρονταί, καὶ συνοχὴ ἀνέμων, καὶ ἀστραπαὶ γέγονασιν, ὥστε καῖναι ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἑπτὰ. Καὶ ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Πασπαλά. Προχειρίσαστο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζαούτζαν βασιλοπάτορα συμφιλιωθεὶς ἤδη Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ τῆδε μεταστάντος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος.

Ἦλθε δὲ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας, ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ῥωμανίας. Ἡ δὲ αἰτία δὲ ἦν ὠργίζετο Συμεὼν ἦν αὕτη· Ζαούτζας ὁ βασιλοπάτωρ εἶχεν εὐνοῦχον δοῦλον ὀνόματι Μουσικόν. Οὗτος ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμῆ, Ἑλλαδικοῖς φιλοχρῦσοις καὶ πραγματεῖς [πραγματεῦσι], οἵτινες πρὸς αἰσχροκέρδειαν ἀφορῶντες, μεισιεῖα καὶ δύναμι τοῦ Μουσικοῦ διέστησαν τὴν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγάρους διοικούντες ἐν τῇ κουμμερκεῦν. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦ [τῆ] Συμεὼν (65) ταῦτα ἀνήγγειλαν· ὁ δὲ δῆλα παποίηκεν τῷ βασιλεὶ Λέοντι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλοπάτορος κωλυόμενος προσπαθοῦντος Μουσικῶ, πάντα ὡς λήρον ἤκουσεν. Μανεῖς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει τὸν Κρινίτην στρατηλάτην κατὰ τῶν Βουλγάρων μετὰ ὄπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως, καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ (66), τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι σφαγέντος τοῦ Κρινίτου, καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κορτίκη, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. Ἐκ δὲ τῶν Καζάρων οἱ ἦσαν εἰς τὴν ἑταιρίαν τοῦ Λέοντος κρατηθέντες, καὶ τὰς ρίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς αἰσχύνην Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν· οὗς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν Νικήταν, τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν, μετὰ δρομῶνων ἐν τῷ ποταμῷ τοῦ Δανουβίου δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις, καὶ πρὸς πόλεμον κινήσαι μετὰ Συμεὼν. Ὁ δὲ ἀπειθῶν, καὶ συντυχῶν καὶ ταῖς κεφαλαῖς Ἀρπάδῃ καὶ Κουσάνῃ καὶ συνθεμένων πολέμησαι, ὀμήρους λαβὼν ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῶν πλοῦμων, Νικηφόρον δὲ πατρίκιον τὸν Φωκᾶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ ἦλθεν μέχρι Βουλγαρίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε καὶ Κωνσταντινάκην κοιλάστωρα πρὸς Συμεὼνα τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλευόντα. Συμεὼν δὲ, τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἰδὼν, ἐν φρουρᾷ κατακαίει τὸν κοιλάστωρα, ὡς ἐπὶ ὄλῳ ἐλθόντα. Περάσαντες

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(64) Adulterii consuetudinem cum Zoe habuisse Leonem docet Cedrenus etiam vivente Theophanone, ut ea causa fuerit propinati viro illius veneni. Τὸ βασιλοπάτωρ, titulus a Leone inventus, idem fere qui συμπάντορος, consocer, seu etiam, ὁ παραδυναστείων· cui tanquam patri imperator deferret,

cujus maxime consilii temp. regeret.

(65) De Symeone plura auctor Vitæ Lucæ junioris tom. II Auctar. decerptæ, ac propediem plenius Bollando mense Febuario producendæ.

(66) Sic et Anonymus. Goar., ἐν Ῥωμανίᾳ.

ἔτι οἱ Τούρκοι, τοῦ Συμεῶν ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκᾶ ἀποχλωμένου, ἠχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεῶν κινεῖται κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον κατὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεῶν μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρᾳ. Οἱ δὲ Τούρκοι ἠτήσαντο βασιλέα ἀποστελεῖν καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλγάρων· ὃ δὲ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολλὰς ἀποστείλας τοῦ ἀγοράσαι αὐτοὺς. Ὁ δὲ Συμεῶν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδεήθη τὰ περὶ τῆς εἰρήνης, πρὸς ἣν ὑπέβλεπε ὁ βασιλεὺς· καὶ ἀπέστειλεν τὸν Λέοντα τὸν Χοιροσφάκην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. Ἐδέξατο Νικηφόρος (67) ὑποτρέψαι μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὁμοίως. Λέοντα δὲ οὐδὲ λόγου ἤξιωσεν Συμεῶν, ἀλλ' ἠσφαλισατο ἐν εἰρήτῃ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων ἐκείνων ὀχύρωμα βοθησίας μὴ ἔχοντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτων ἐαθέντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλοφυλίαν αὐτοῦ, καὶ ὑποτρέψας εὗρεν Λέοντα ἐν τῇ Μουλδάγρα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. Καὶ ἦλθεν μετὰ Λέοντος Θεόδωρος Βούλγαρος οἰκεῖος τοῦ Συμεῶν, καὶ παρέλαβεν αὐτοὺς. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος ἀφορμὰς ἐξῆκει Συμεῶν τοῦ εἰρήνην διαλύσαι. Ἐπιζητῶν γὰρ ἄλλους αἰχμαλώτους ἔρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα τὸν Κατακαλὼν ἐν τῇ Ῥάβδῳ, τὴν οἰκισιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατριχίον καὶ πρωτοβεσιτιάριον, καὶ περῶσιν ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα. Καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεῶν εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον ἐγένετο τροπὴ δημοσία, καὶ πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πατριχίος Θεοδόσιος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἤνιόθη. Ἐπὶ τούτου ἐσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶν οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Συμεῶνα τὸν υἱὸν Ἰωάν· παρελήθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Κιππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ δὲ πρόκενσον ποίησεν εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ παραδυναστεύοντος (68) καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ. Θεοφανῶν δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῷ προσεκυρτέρει εὐχομένη. Δόξαντος οὖν τοῦ βασιλέως μείναι ἐκεῖσε συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ ἐβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ δὲ Ζωὴ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατεσίγησεν. Ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἦν ἐμελέτησεν, ἐξύπνισεν τὸν βασιλέα· ὃς παρευθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγᾶς, ἐάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. Καὶ πρῶτ' ἄρχιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον ἐξεύσας Ἰωάννην δρουγγάριον

certainem ineunt, ipseque Simeon in fugam vertitur, vix Distræ receptus incolumis. Turci autem petierunt ab imperatore, ut captivos Bulgaros emeret: quod et fecit, missis ex urbe civibus qui pretium rependerent. Simeon Eustathii drungarii ope de pace sermonem proposuit, cui se facilem præbuit imperator: eidemque componendæ Leonem Chærosphacten destinavit. Nicephorus cum exercitu redire in animum induxit, et Eustathius drungarius pariter. Leonem vero neque ad colloquium admittere dignatus est Simeon; imò sub custodia tenuit. Expeditione deinde adversus Turcos parata, illisque a Romanis auxilium et præsidium non habentibus, imò belli apparatu et armorum provisione destitutis, cunctos inflatis animis jugulavit Simeon, et reversus, cum Leonem in Muldagra reperisset, dixit ad eum: Nusquam pacem componam, nisi captivos omnes recepero. Imperator restituere proposuit: venitque cum Leone Theodorus Bulgarus, Simeonis domesticus, qui eos recepit. Exinde Nicephoro Phoca morte sublato, Simeon abruptandæ pacis quærebat occasiones, et aliis captivis expetitis, adversus Romanos movit. Leo vero imperator Leonem Catacalum ad Raddum ædes suas habentem scholarum domesticum creat, et una cum eo Theodosium patricium et protovestiarium mittit, qui simul juncti omnes, legiones et copias jubent trahere: pugnaque cum Simeone ad Bulgarophygun inita, fuga omnium facta est horrenda, omnesque deleti sunt: inter quos patricius Theodosius cujus causa non modice doluit imperator. Ejus tempore castrum Chersonis incolæ ducem proprium Simeonem Jonæ filium interemerunt: castrum etiam Sorum in Cappadocia ab Agarenis captum est. Porro celebrem processum ad Damiani ædes habuit imperator, Zautza comitante, et supremam post eum potestatem exercente, et Zoe pariter ejus filia solemnitatis socia. Theophano vero ejus legitima conjux non aderat, sed in Blachernis ad sanctum sepulcrum assiduis orationibus vacabat. Imperatore igitur moram ibi agere meditato, consilium iniere Zautzæ consanguinei et filius ejus Tzantzæ, nec non alii, ut imperatorem nocte occiderent. Zoe vero cum imperatore dormiens, audito murmure per fenestram prospiciens, silentium imponebat. Certior autem periculi et insidiarum facta, imperatorem excitavit, qui confestim navigium ingressus, Zautza et reliquis omnibus ibi 479 relictis, ad Pegas trajecit. Sub diluculum festinus palatium ingressus est, et Joanne excubiarum drungario ejecto, Pandum Nicolai heteriarchæ filium suffecit. Ipse quippe Nicolaus imperatoris amicitia consors, quæ contra eum Zautzas machinabatur, patefecit. Et ex eo tempore non ingressus est imperator in Zautzæ cubi-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(67) *In mandatis acceperunt, ut, etc.* Ἐκελεύθησαν, ait Anonym. Leone nimirum pacem componendam expectante, in quo locus est a Symeone.

(68) *Expositio vocis βασιλεσπάτωρ.* Sic Anonym.: Ἐίχεν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγατέρα, καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν.

culum, donec Leo magister et Theodotaces criminis A
eos conviciassent.

συμφιλίωθεις τῷ βασιλεῖ κατάδηλα ἔποιε αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ Ζαούτζα. Καὶ ἔκτοτε οὐκ εἰσῆρχετο ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ καλλὸν τοῦ Ζαούτζα, ἕως ἂν Λέων μάγιστρος καὶ ὁ Θεοδοτάκης διήλεγξαν (70) αὐτούς.

Moritur autem Theophano Augusta post imperii annos duodecim, quam brevi spatio temporis interjecto, operatricem miraculorum, quod zelotypiæ et injuriarum memoriæ vitio fuisset immunis, Deus ostendit : et quia eleemosynis et orationibus per sacras ecclesias assidue Deo vacasset. Coronat autem Leo imperator Zoen Zautzæ filiam, et cum ea nuptialem benedictionem subiit, clerici cujusdam e palatio cognomento Synapes ministerio. Benedictionis minister officio depositus est. Illa vero regnavit annum unum et menses octo. Zoe istî demortuæ inventus est locus ad corpus ejus deponendum, sculptas intus scriptasque gerens B litteras istiusmodi : *Filia Babylonis misera*. Accusati sunt autem apud imperatorem Leo Musicus et Stauracius, quasi munera a duce aliquo et officialibus accepissent, ut intercessionem apud imperatoris patrem eos juvant. Stauracio itaque cum ducum alicujuslibello ad Zautzam ingresso, ut cum imperator ad horologium solare stans conspexit, hominem pone secutus est, et cervicem apprehensum foras eduxit. Ut do ducis negotio interrogavit hominem, ad Monothyrum traxit, et sublatis e manu tabulis, et in aerem projectis et excusis, obviis quibusdam e palatio extrudendum tradidit, et præcepit detundendum. Eo cogito, Musicus desperationis motu angebatur. Tum imperator ingressus locum, quo Musicus C Zautzæ astans consistebat, eum collo apprehensum trudens expulit, et Christophoro cubiculario inter Studitas abducendum, et monastica penitentia subigendum tradidit. Modico post Zautzas moritur in palatio, corpusque per Bucolcontem elatum in Caulæ monasterium ibidem sepeliendum detulerunt.

Post Zautzæ mortem, Basilus operarum regiarum præfectus Nicolai hetæriarchæ filius, Samonæ cubiculario ex Agarenorum genere orio amicitia junctus est, et imperii cupiditate exarsit. Samonæ vero mentem confidenter exposuit : Defuncta nunc Zoe matertera nostra, uxorem aliam imperator sibi copulaturus est, nosque omnes deleturus : sed pollicere secretum, ut, quæ modo deliberantur fidenter aperiam. Eo 480 Basilio secreti fidem promittente, animatus ille mentem exposuit. Samonas ad imperatorem ingressus dixit ei : Cuperem, domine mi, aliquid secreto enuntiare ; quod si edixero,

τῆς βίβλας, καὶ προβαλλόμενος Πάνδου (69) υἱὸν Νικολάου ἑταιριάρχου αὐτοῦ. Ὁ γὰρ Νικόλαος οὗτος ἐκτοτε οὐκ εἰσῆρχετο ὁ Θεοδοτάκης διήλεγξαν (70) αὐτούς.

Τελευτῆ δὲ Θεοφανῶ Αὐγουστα βασιλεύσασα ἔτη δώδεκα ἦν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ἡ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησικακόν, καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις. Στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικοῦ τοῦ παλατίου ᾧ ἐπίκλην Σινάπης. Καὶ ὁ μὲν εὐλόγησας καθηρέθη (71). Ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος ἓν, μῆνας ὀκτώ. Τελευτητάσης δὲ τῆς αὐτῆς Ζωῆς λάρνακα ἐφεῦρεν εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἔχουσαν ἐνδοθεν γράμματα κεκολλημένα γραφέντα οὕτως : *Θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἡ ταλαίπωρος*. Διεβλήθησαν δὲ τοῦ βασιλέως Λέων τε ὁ Μουσικός (72), καὶ ὁ Σταυράκιος, ὡς εἶτι παρὰ τοῦ στρατηγῶν καὶ ὀφφικιαλίων (73) λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλεῦσάτορα. Καὶ ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γράμματος πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐστῶς ἐν τῷ ἡλιακῷ, εἰσῆλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐκ τοῦ τένοντος ἐξήγαγεν ἔξω. Ὡς δὴθεν ἐρώτησε περὶ τὸν στρατηγῶν (74) καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἄρας, καὶ ἀποσφενδονήσας παρέδωκεν τοῖς παρατυχούσι ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου, διορισάμενος ἀποκτεῖραι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικός ἐν ἀπογνώσει γέγονε. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνθα ἴστατο ὁ Μουσικός παρεστῶς τῷ Ζαούτζῃ, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγεν πικραδὸς Χριστοφόρῳ κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν, καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τελευτῆ Ζαούτζας ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες, ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλαῖα, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψοντες.

Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ζαούτζα Βασίλειος Ἐπεικτής ὁ υἱὸς Νικολάου ἑταιριάρχου συνεφιλιώθη Σαμωνῆ κουβικουλαρῷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάβρησε δὲ τῷ Σαμωνῆ, ὅτι τῆς θείας ἡμῶν Ζωῆς τελευτητάσης, ὁ βασιλεὺς λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμεῖς πάντας θέλει ἀφανίσαι. Ἀλλὰ δός μοι λόγον, καὶ ἔνα σοὶ θαβρήσω πάντα τὰ βουλευόμενα. Καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασιλεῖ, ἐθάβρησεν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνῆς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλεῖα, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Δέσποτά μου, θέλω σοὶ εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ εἰ μὲν εἶπω ἀποθνήσκω· εἰ δὲ μὴ εἶπω, ἀποθνήσκεις

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(69) Leg. Πάρδου, uti infra, et Anonym., ex quo statim emend., ἀντ' αὐτοῦ.

(70) Emenda ex Cedreno διήλλαξεν. *Donec Leo Theodotaces eos inter se reconciliavit*. Ubi perperam adjuncta exscribenti particula καὶ, ac si essent duo viri, quod et interp. sibi conflavit.

(71) Vetito foris Leone cum ea contrahere ob præcedens adulterium ; forte etiam viri Zoes homicidium, quæ monstra etiam Ecclesia Latina arcet

a nuptiis.

(72) Τῷ βασιλεῖ Λέοντι ὁ Μουσικός. Sic bene Anonym., *Accusati sunt apud Leonem imperatorem Musicus*.

(73) Παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφφικιαλίων· quam ultimam vocem Anonym. effert, ἀρχόντων, a prætoribus et magistratibus.

(74) Ἐρωτήσων περὶ τῶν στρατηγῶν, velut scilicet de prætoribus examen habiturus.

πύ. Καὶ διεξέειπεν (75) πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν τὴν τοῦ Βασιλείου ἐπιβουλὴν. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσιν παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκότος· Μὴ τίς σοι ὑπέβαλεν ταῦτα εἰπεῖν μοι, καὶ ἐκ δωροδοκίας τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἀπόστειλον πιστοῦς, οὓς κελεύεις, ἐν τῷ καλλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν ἐγκεχυρμένοι, καὶ εἴ τι ἂν ἀκούσωσι παρὰ τοῦ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα. Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστιαρίον ἄμα Καλοκύριον κοιτωνίτη· καὶ εἰσελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ καλλίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος οὖν δελεασθεὶς, καὶ λαθῶν λόγον ἑνορχον παρὰ Σαμωνᾶ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ, ἐξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ τῆς βουλῆς, καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀνιστάντων δὲ αὐτῶν (76), κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκύρις ἀνέγνωσαν πάντα τῷ βασιλεῖ. Καὶ παρευθὺ μὲν προσκαλεσάμενος Βασίλειον δέδωκεν μιλιαρσία χιλιάδας εἴκοσι (77)· ὡς ἔβην ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ· καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτω τῆς πόλεως ἐξήγαγεν· τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτοῦ βουλῆς μετεσχηκότας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλος ἀποστέλλει πρὸς τὸν Στυπιώτην, δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμηνηθέντος ἐκείνου διὰ βασιλικῶν πιττακίῳ (78) αὐτὸν δεσμεῖσαι. Προφασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέλθειν καὶ δειπνῆσαι εἰς τὸν Ἅγιον Λάζαρον εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ Τζουκανιστηρίου (79) ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἑταιρίας ἐν τῷ κουβουκλίῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν βασιλέα κρατηθέντα μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον ἑταιριάρχην ἐξήγαγεν τῆς πόλεως. Ἀγαθῶν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον, καὶ ἀνακρίνας, καὶ τύφας, καὶ τὰς τρίχας αὐτοῦ κατακαύσας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις, καὶ κακῶς ἐκέισε τετελεύτηκεν. Ὁσαύτως Νικόλαον ἑταιριάρχην, καὶ Στυλιανὸν, καὶ Ἰωάννην, καὶ τὴν συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα, τοὺς μὲν ἀπέκειρεν, τοὺς δὲ ἐξώρισεν, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν. Πάντας δὲ μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνέγνω κατενώπιον αὐτῶν τὰ μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ. Οἱ δὲ τοῦτον ὑπερεπήνησαν, ὡς τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως προνοούμενον, καὶ εἰρηκασιν ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγίστης. Ὁ δὲ παρευθὺ τοῦτον πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τετίμηκεν. Ἐτελεύτησεν δὲ Στέφανος ὁ πατριάρχης· καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη Νικόλαος ὁ πατριάρχης, μυστικῶς ὢν (80) τοῦ βασιλέως. Παρελήφθη δὲ τὸ κάστρον ἡ Δημητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα ζωῆς, τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζη, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κληρώρια, μὴ οὐσης Λυγούστης. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ὀφι-

mors me certa manet, si tacuero, tibi moriendum: confestimque Basilii conjurationem omnem enarravit. Imperatori autem narratis fidem haud adhibenti, imo dicenti: Num quis ea mihi edicere suggessit, et mercedis spe hoc fecisti? Dixit ille: Mitte, domine, quos placuerit tibi fideles in cubiculum, ut occultati, quod a Basilio et a me perceperim, cuncta describant. Confestim imperator Christophorum protovestiarium cum Calocyro cubiculario misit: et ingressi in ejus delituerunt cubiculo. Basilius itaque jam inescatus, accepta juramenti fide a Samona, ad ejus oratorium, consilium ei suum et consilii participes aperuit. Illis exsurgentibus Christophorus et Calocyres digressi cuncta imperatori perlegerunt: et confestim Basilio ad se advocato Miliarisiorum millia viginti elemosynarum nomine in materteræ Zoes animæ levamen, velut legata tradidit, et in Macedoniam dimisit: et Basilium quidem hoc pacto urbe detrusit. Reliquos vero conjurationis consortes Pardum quidem excubiarum drungarium ad Stipiotem, quasi eum ad se vocaturum amandavit. Is tamen ut eum vinculis coerceret imperatorio brevi præmonitus fuerat. Simulans etiam imperator foras proficisci, et ad Sanctum Lazarum cœnaturum, ad Equillis descensum Joannem Garidam cum reliquis confœderatis detinuit in cubiculo; cumque imperator descenderet, cum Joanne Nicolaum heteriarcham captum urbe eduxit. Basilium porro e Macedonia revocatum et de crimine inquisitum, verberibus subjecit, et crinibus ejus succensis, per mediam urbem tractum Athenas relegavit exsulem, ubi misere periiit. Nicolaum pariter heteriarcham et Stylianum et Joannem et Zautzæ genus omne, hos quidem detondit, alios publicatis eorum facultatibus in exsilium expulit. Magistris vero cunctisque in dignitate positus ab imperatore advocatis, quæ a Samona significata fuerant, cuncta perlecta sunt. Illi virum velut imperatoris vitæ providentem maximisque honoribus dignum pronuntiarunt; quare protospatharii dignitate confestim honoratur. Mortuus est autem Stephanus patriarcha, et in ejus locum Nicolaus imperatoris mysticus provectus. Demetrius autem oppidum ad Græciæ thema spectans, a Damiano Agareno captum est. Imperator Leo Annam 481 Zoes, quæ Zautzæ fuit, filiam imperii corona redimivit, quod deficiente Augusta, instituta ex more convivia celebrare non posset. Imperator idem ducta e themate Opsicii venustissima puella, nomine Eudocia, Augustam coronavit, et imperatricem uxoremque renuntiavit: ex ea puero masculino suscepto, mater et qui genitus fuit puer pariter obierunt.

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(75) Anonym. διεξῆλθεν.

(76) Ἀνιστάντων δὲ αὐτῶν. Cedr., Anon. perin-domine Leo, interim illis prudentibus.

(77) Anonym. χιλιάδας κδ'.

(78) Editum erat, διὰ Βασιλίσκου Πιττακίου, per Basiliscum Pittacium, quasi essent duo nomina propria.

(79) Ad descensum sphaeristerii; siquidem τ, τζουκανίζειν, Acmeti est pila ludere. Sic vero ex equis ludebant; adeoque fuerit hæc quoque Circi pars, seu quid illi conjunctum.

(80) De hac voce docte P. Goar ad Codinum pag. 599, ubi etiam militare vocabulum ostendit:

Emit autem Imperator Sanctorum Apostolorum templo vicinas aedes, in quibus prioris suae conjugis sanctae Theophanus sumptuosam ecclesiam construxit. Ad Topos pariter sancto Lazaro dicatam aedificavit, et virile eunuchorum monasterium esse disposuit: ad quod sancti Lazari et Mariae Magdalena translatum corpus deposuit, ejusdem ecclesiae celebrata dedicatione.

εις μονὴν ἀνδρείαν εὐνούχων, ἐνθα καὶ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀνακομίσας; (81) ἀπέθετο, ποιήσας καὶ τὰ ἑγκαλίνα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας.

Classe vero in ecclesiarum hujusmodi aedificiis occupata, Tauromenium Siciliae civitas ab Africa capta est, socordia, verius dicam proditione, Eustathii, classis drungarii, et Caramali, necnon Michaelis Characti ibidem repertorum, quamplurimis Romanorum ea in clade cæsis. Reversi in urbem, proditionis convicti a Michaeli Characto, ab imperatore et patriarcha morte condemnati sunt: patriarcha vero Nicolao apud imperatorem interpellante, mors condonata: verberibusque solummodo subjecti, bonis eorum publicatis, inter monachos detrusi sunt; Caramalus in Pleridii, Eustathius autem in Studii monasteria. Lemnus etiam insula ab Agarenis, pluribus ex ea captivis asportatis, occupata est. Pentecostes vero magnæ solemnibus imperatore Leone ad Sanctum Mocium, aula comitante, progressus, et ad altare ingressum celebrante, jamque solæ proximo, egressus quidam ex ambone fustem robustum et pinguem in ejus caput impexit, ac nisi fustis impetus obvius multilido candelabro retardatus et impeditus fuisset, eum statim de medio tulisset. Sanguine autem ex imperatoris capite largius fluenti, tumultus et procerum fuga exorta est, plurimique in ea perierunt. Alexander autem ejus frater ingressum celebraturus non advenit, morbum prælexens: ex quo insidiarum hujusmodi auctorem eum extitisse suspicio nata est. Saponas pariter aberat: imo Zoom in palatium conducturus discesserat. Apprehensus igitur qui percussisset imperatorem, et examinatus, pœnas plurimas et tormenta in dies aliquot prolata sustinuit, et ut nullum conjurationis participem confessus est, manibus et pedibus demum præcisus, ad Circi metam combustus est: et ex tunc processus istiusmodi abrogata 482 est solemnitas. Aliquo deinde tempore interjecto Marcus, ejusdem ecclesiae sapientissimus œconomus, qui magni Sabbati Tetradium hymnum a domino Cosma inceptum perfecit, mensam cum imperatore accumbens, ne solemnitatem immineret, rogabat. Imperatore renuente, ait Marcus: A propheta Davide hoc te,

αὐτοῦ ὠραιότητα πᾶν ὀνόματι Εὐδοκίαν, στίφας, καὶ ἀναγορεύσας, καὶ γήμας αὐτὴν· ἐξ ἧς παιδοποιήσας ἄββεννα παῖδα, ἐφ' ᾧ τετελεστήκεν καὶ αὐτὴ, καὶ τὸ γεννηθὲν. Ἐξωνήσατο δὲ ὁ βασιλεὺς οἰκήματα πλείον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκκλησίαν περικαλλῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς. Ὡς οὕτως ἔκτισεν εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους τὸν ἁγίον Λάζαρον κατασκευάσας.

Ἀσχολουμένου δὲ τοῦ στέλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν, παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομένιν ὑπὸ τῶν Ἄφρων, τῆ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ Εὐσταθίου δρουγγαρίου τῶν πλωτῶν, καὶ Καραμάλου ἐκεῖσε ὄντος, καὶ Μιχαὴλ τοῦ Καρακτου, γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει, παρὰ τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου, ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Καρακτου, ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ· παρὰ κληθέντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρχου, τὸν θάνατον συνεχωρήθησαν· τυφθέντες δὲ μόνον, καὶ δημευθέντες, καὶ ἀποκαρέντες μοναχοί, ὁ μὲν Καραμάλος εἰς τὰ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς τὴν μονὴν τῶν Στουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ ἡ Δῆμος ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότων. Ἐν τῇ προσλεύσει δὲ τῆς μεγάλῃς Πεντηκοστῆς (82) τοῦ βασιλέως Λέοντος ἀπελθόντος εἰς τὸν ἁγίον Νώκιον καὶ εἰσοδεύοντος, ὅτε ἦλθεν πλείον τῆς σολείας, ἐξελεύθων τις ἐκ τοῦ ἀμβωνος δέδωκεν αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς μετὰ βάρβου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας. Καὶ εἰ μὴ ἡ φορὰ τῆς βάρβου εἰς πολυκάνθλον ἐμποδισθεῖσα διεχαινώθη, παρῆνθ' ἂν τοῦτον ἀπήλλαξεν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταβρέοντος ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς, ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονεν· καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπέλοντο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προεφασίσσατο νοσηλεύεσθαι, καὶ οὐ κατήλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτον αὐτὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν αὐτὸν κατασκευάσαι. Οὕτε ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζοῆν ἐν τῷ παλατίῳ. Κρατηθέντος δὲ τοῦ ὄντος τὸν βασιλέα, καὶ ἐξετασθέντος, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμνηχότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπει μὴδένα καθωμολόγει, τέλος ἔκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνη· καὶ ἔκτοτε ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προδουσία. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ φιλοσοφώτατος, οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ὢν, ὃς ἦν ἀνακληρώσας τοῦ μεγάλου Σαββάτου τετραψίδιον τοῦ κυρίου Κοσμά· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνεσιτώμενος ἐξελιπέται τὸν βασιλέα μὴ ἔκκοπῆναι τὴν ἑσπέρην (83). Τοῦ δὲ

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(81) Addit Cedr. ἐξ Ἐφέσου, ubi nempe creditus S. Mariae Magdalena tumulus, uti Lazari in Cypro.

(82) Emend., τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Est hic dies Christi disputationis memoria, asseraque illi divinitatis Græcis celebris medio tempore Pascha inter et Penicostem, in quem laudatorios sermones Auct. tom. I produxi. Sic aperte Continuator, Leonisq; cod. quiddam ex eo male exscriptum sit:

quo forte modo erratum ignoratione vocis in Cedreno, ubi editum Πεντηκοστῆς. Plura enim nescivisse legere ex suo codice eum, qui primo edidit, liquet: unde et stomachum facit, quod nulla majori collatione cum mss. codd. exque iis emend., a nostris recusus est.

(83) Clarius Anonym., τὴν τοιαύτην προδουσίαν, ne ejusmodi processus solemnitas abrogaret.

βασιλέως ἀπαναινομένου ἔφη ὁ Μάρκος, ὅτι Προ-
γεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦ πα-
θεῖν σε τοῦτο, ὦ δέσποτα, [add. καὶ] προεφήτευσεν
εἰπὼν * *Ὅσα ἐπονηρέθη ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἀγίῳ
σφυ* * καὶ, *Ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν
μέσῳ τῆς ἐορτῆς* * καὶ δεῖ σε ἀπὸ τοῦ νῦν, ὦ δέσπο-
τα, κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἔτη δέκα * ἢ δὴ καὶ γέ-
γονεν. Τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ καὶ ἔλαθεν, ἐν ταύτῃ
τελευτᾷ. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως
ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀστεπτος (84).

Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκενον ποιησαμένου εἰς τὸ
ἐμπόριον τῶν Βωτίου (85) πρὸς τὸ ἐγκαινίσειαι τὴν
μονὴν Χριστοφόρου πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ ἦλθεν
ἀγγελία, ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ
Τριπολίτῃ ἀνέρχοντα κατὰ Κωνσταντινούπολιν [Κων-
σταντινουπόλεως]. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐ-
στάθιον δρουγγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ
στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου. Οἱ
μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάσασθαι, ἀπεστράφησαν
κενωῶς. Ἦλθεν δὲ ἐμπροσθεν αὐτῶν (86), καὶ εἰσῆλ-
θεν μέχρι Παραίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν με-
γάλῃ ἀθυμίᾳ γέγονεν, καὶ ἀποστέλλει ἱμέριον πρω-
τασηκρητὴν κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου,
μὴ τολμώντων μηδὲως [ἀλλὰ μὴδ' αὐτὸς ἐτόλμησεν]
πλησιάζει τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ
θεοῦ κρίμασιν ἀπεστράφη ὁ αὐτὸς Λέων Τριπολίτης,
καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ταύτην ἐπολιόρχη-
σεν, καὶ παρέλαθεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ Λέοντι
τῷ Χατζιλικίῳ * καὶ ποιήσας [ποίησεν] πολλὴν σφα-
γὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Ῥοδοφύλις [Ῥοδοφύλης] δὲ τις
κουβικουλάριος ἦν ἀποσταλεὶς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρεῖαν
τινὰ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. Νο-
σήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσα-
λονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι, καὶ ἀνακτῆσθαι ἑαυτόν *
καὶ ἐκρατήθη παρὰ Λέοντος (87), καὶ πολλὰ βασανι-
σθεὶς ἐτελεύτησεν. Διερχόμενος Συμεῶν πρωταση-
κρητὴς ὁ μετὰ ταῦτα γεγονώς πατρικίος καὶ πρωτα-
σηκρητὴς ἀνελάθετο τότε χρυσίον, καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ
εἶασεν Ῥοδοφύλης ἐν τῇ ὁδῷ. Τοῦ δὲ Τριπολίτου
βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι μαθὼν Συμεῶν
δηλοῖ αὐτὸν λαβεῖν χρυσίον, καὶ ταύτην εἶσαι. Ὅν
καὶ πείσας, καὶ λαθῶν λόγον συνεφώνησεν δοῦναι
χρυσίον τῷ Τριπολίτῃ, τοῦ τὴν πόλιν εἶσαι * ὃ δὴ καὶ
γέγονεν. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν
αὐτοῦ τὰ Σπιρα ἐξελθεῖν τὴν ἐν τῷ Δαματρῷ οὔσαν,
φυγῆ ἔχρηζατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς
ἵππους τοὺς δημοσίους ἀγκυλοκοπῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ
βασιλεὺς ἐπιστέλλει ἐπισθεν αὐτοῦ Βασίλειον ἐται-
ράρχην τὸν Καματερόν, καὶ Γεώργιον τὸν Κρινίτην,
τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν Ἄλυν

* Psal. LXXIII, 3 et 4.

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(84) *Gedr. εἶδω χρόνον συγγὴν μετ' αὐτοῦ ἀστε-
φῆς. Diu cum eo vixit nondum donata nuptiali co-
rolla, aut, celebratis cum eo nuptiis* : de hac enim,
non de imperiali corona sermo est, quidquid sibi
interpres indulserit ; de qua etiam postmodum sub-
ditur, deposito ministro qui coronare præsumpsisset,
ipsoque Leone sacris prohibito : abhorrente
scilicet a quartis nuptiis Græca pietate, quæ vix

A domine, passurum prædictum erat ; prænuuntiam
etenim : *Quanta malignatus est inimicus in sancto
tuo* : et, *Gloriati sunt qui oderunt te in medio so-
lemnitatis* *. Ex hoc vero temporis momento annos
adhuc decem te, domine, imperium tenere necesse
est : quod ita contigit : eo namque die, quo pla-
gam accepit, eodem pariter obiit. Zoe vero, quarta
imperatoris conjux, in palatio nondum imperii co-
rona redimita degebat.

Imperatore ad Botli portum, ut monasterii a
Christophoro protovestiario constructi dedicatio-
nem celebraret, solemnem processum et comita-
tum ducente, Agarenorum classem una cum Tripo-
lita adversus Constantinopolim accedere nuntius
significavit : quare classis drungarium Eustathium
cum navalibus copiis ducibusque imperator aman-
dat, qui cum vires adversas opponere non valuis-
sent, infecta re domum redierunt : præcesserat
ipse Eustathius redux, et ad Paræum jani penetra-
verat. Quo cognito imperator magno mœrore affec-
tus Himerium a secretis præcipuum classis exer-
citus adversus Tripolitam delegat : sed neque ipse
ad Agarenorum classem accedere ausus est. Se-
creto vero Dei iudicio Leo Tripolita faciem vertit,
et Thessalonicam versus abiit, obsessamque una
cum civitatis duce Leone Chatzilicio, plurima strage
edita, captivisque abductis, in potestatem accepit.
Rodophyles autem quidam cubicularius ob necessi-
tatem quampiam delatis secum auri libris centum
Siciliam missus fuerat : per viam vero fortuita
ægritudine correptus balnearum commoditate usus,
et vires recepturus, Thessalonicam diverterat :
qui etiam a Leone captus multisque excrucia-
tus tormentis mortuus est. Porro Simeon, secre-
tariorum princeps, qui deinde patricius, et una a
secretis primus exstitit, iter agens prædictum au-
rum et munera per viam a Rodophyle relicta, penes
se receperat. Tripolitæ vero Thessalonicensem ur-
bem evertere cogitanti significat Simeon, ut aurum
accipiat, et urbem liberet. Eo persuaso, et fide data
de auro Tripolitæ dando, deque urbe servanda
convenit : quod ita præstitum est. Samonas autem,
monasterii 483 cui nomen Spira ad Damatrym
extracti visitandi prætextu, divitiis et equis pro-
priis secum abductis fuga usus est, et equis pu-
blicis omnibus poplitum nervos succidit. Eo co-
gnito, imperator Basiliū Camaterum heteriarchem
et Georgium, Cretitem fugientem insecuturos et
apprehensuros misit. Samonam vero Alym flu-

tertiis indulget.

(85) Anonym. Βωτίου, *Cedr. Βωτίου*.

(86) Emend. ex Anonym. et *Cedr.* pleniora hæc
repræsentantibus, ἦλθεν δὲ ἐπισθεν αὐτῶν, *eos in-
secutus est Tripolita, et ad, etc.*

(87) Nempe in negatione quæsiti auri : tum se-
quatur de Symeone, qui nactus illud aurum, eo
Thessalonicæ excidium redemit.

vium trajicere paratum Nicephorus drungarius nomine Caminas deprehendit, nec transire permisit. Samonas multa licet pollicitus, cum virum movere non posset, ad pretiosam Sirichorum crucem confugit, fidei, quam ad ipsam habebat, gratia se venisse simulans. His ita gestis, Constantinus ducis filius prospere advenit, et eo secum assumpto, in urbem reduxit : quem imperator in Bardæ Cæsaris æde custodiri jussit. Porro Constantinum ducis filium de eo interrogavit : agnitione ejus vero in Syriam recessu, ne hoc coram senatu enuntiaret, si quandoque interrogaretur, commendavit : ac tantum orationis ergo ad Siricha faciendæ discessisse affirmaret. Cupiebat enim imperator hominem sibi reconciliare. Constantinum itaque coram proceribus advocans, ait : Ita Deum capitisque mei salutem diligis : fugit Samonas anuon ? Ille vero, ut prius, imperatorem, ne adjuraretur, rogaverat, et quæ jubebatur promiserat exsequi, juramentum vi compulsus, coram omnibus enuntiavit : In Syriam vere fugiebat : eoque tunc cum furore ab imperatore retro amandato, Samonas in Bardæ domo menses quatuor peregit, et annuo die quo imperator potestatem accepit redeunte, reconciliatus est. Tunc apparuit cometes radios versus Orientem ejaculans, et dies noctesque quadraginta conspicuus permansit.

E Zoe vero quarta conjuge Constantium filium Leo suscepit, qui Luminum festo a Nicolao patriarcha in Magna ecclesia, suscipientibus puerum e fonte Alexandro imperatore, Samona patricio, et C proceribus cunctis, baptizatus est. Contigit autem imperatorem cum Zoe festo istiusmodi celebrato benedictionem nuptialem a Thoma presbytero suscipere, qui eam ob rem officio depositus est. Eandem vero Zoem Augustam declaravit imperator, quem eapropter ecclesiæ liminibus patriarcha prohibuit : ut exinde pariter dextera ecclesiæ parte, via consueta penitus relicta, ad Mitatorium usque pertransiret. Samonas deinde accubitor, provectus est, quod ad omne facinus et pravitatem imperatori manum præberet auxiliarem : et adversus Ecclesiam cœperunt meditari. Vocatum quippe ad se Nicolaum 484 patriarcham Februarii die primo precibus instabant ut in ecclesiam reciperentur : ut vero flectere non potuerunt, a convivio publico, ad quod vocatus fuerat ejectum, et per Bucolequem ductum, linteique impositum, in Hieriam trajecerunt, e qua pedes ad Galacrenos usque

A βουλομένου διαπεράσαι κατάλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος θρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἔων αὐτὸν διαπεράσαι. Ἐπεὶ δὲ ὁ Σαμωνᾶς πολλὰ ὑπισχέτο καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγεν εἰς τὸ Σιριχὰ [inferius Σίριχον] εἰς τὴν τίμιον σταυρὸν, προφασισάμενος, ὡς διὰ πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλύθει. Κατάλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ δουκὸς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξεν δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος· ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ δουκὸς περὶ αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν πῶς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφευγεν, παρεγγύησεν τῷ δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε παρ' αὐτῆς ἐρωτηθῆ (88)· ἄλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχῷ. Ἦθειεν γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ δουκὸς ἐμπροσθεν τῶν ἐν τέλει, ἔφη· Οὕτως ἔχεις θεὸν, καὶ τὴν κεφαλὴν μου· ἔφευγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἢ οὐχί; Ὁ δὲ ὡς εἶπεν πρότερον τῷ βασιλεὶ μὴ ὀρκισθῆναι, καὶ τὸ καλυβόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὄρκους ἐξείπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι εἰς Συρίαν ἔφευγεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπεμφάμενος, ἐποίησε Σαμωνᾶς μήνας τέσσαρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα. Ἀπεσυνοψίσεν δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως (89). Ἐφάνη δὲ τότε καὶ ὁ κομήτης ἀστὴρ τὰς ἀκτίνας ἐπὶ ἀνατολὴν πέρμπων, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα.

Ἐγέννησεν [add. δὲ] Λέων υἱὸν Κωνσταντῖνον ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς. Ἐδαπτίσθη δὲ τὰ ἅγια Φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ δεξαμένῳ αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶς πατρικίου [Σαμωνᾶ πατρικίου], καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων· γέγονε δὲ τὸν βασιλεὺς εὐλογηθῆναι μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὡς καθηρέθη. Ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν εἰς Αὐγούσταν. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλεὺς ἐπατριάρχης εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκώλυσε εἰσερχέσθαι· ἔθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιῦ μέρους μέχρι τοῦ μετατορικίου, μηδὲως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι τῷ βασιλεὶ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξατο [ἤρξαντο] μελετᾶν. Προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικολάου πατριάρχην Φεδρουαρίου πρώτη, καὶ πολλὰ λιπαρήσαντας δεχθῆναι, ἐπεὶ παῖσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολόντος ἐν πλοίῳ μικρῷ ἐμβιδάσαντες, διαπέρασαν ἐν τῇ Ἰρίᾳ [Ἰερειᾳ] ἀφ' ἧς περὶ μέχρι Γαλακρηῶν μόλις ἀπῆει, χιόνος (90) ἐπιχειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(88) Ὅτε παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῆ, cum ab eo interrogaretur; sub præsentia scilicet senatus, non a senatu; ut male expressum ac redditum.

(89) Horum interpretem alium nomen quam Vat. Continuatorem, ex quo sic Leonem scripsisse omnino conjicio, ἀπὸ συνήθως ἐν τῇ κωρυατωρίᾳ τοῦ βασιλέως. Egit menses quatuor αὐτὰ ἐκclusus in Bardæ domo, quæ imperatoris peculii ac fisci privati erat. Sic nempe confecto Barda, eas sibi ædes Basillius addixerat : hocque est κωρυατωρία, uti

videre est p. 412 et 504. Mirum quam excedant quæ sibi Interpres commentus est. Vide et notata pag. 474, ubi et relata Anonymi verba quibus hic nititur. Vox μετατορικίον P. Goar explicata in Eucologio, et apud Cedr.

(90) Cedr. χρόνου legit, cum sic offert, οὐ πολὺς παρήλθε καιρός, brevi interjectio tempore ordinatur Euthymius. Etiam Anonymi., χρόνου δὲ ἐπιχειμένην πολλοῦ, ubi restituenda negatio ex allato Cedr.

Εὐθύμιος σύγκελλος ἀνὴρ ἱεροπρεπής, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαδής πάνυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τοῦτο ἐκ θείας ἀποκαλύψεως, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἵρεσιν καὶ νόμον ἐκθεῖναι, τοῦ ἔχειν ἄνδρα (91) τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας· πολλῶν εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτόν [αὐτῶ]. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκληθῆ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιθῆς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῇ οὐσῇ ἐν τῷ Μερδοσαγάρῃ τοῦ τε ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἀριστῆσαι. Καὶ γέγονεν ἀνεμος ὁ λεγόμενος Λιψ, ἕως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσσεισας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεῦγειν ἐν ὑπαίθροις τόποις λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἢ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ἄνθρωπων ἔπαυσεν τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμέριον λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν, ἐξελεθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦξ διὰ κελεύσεως συνελθεῖν Ἰμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις, καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τοῦ Ἀνδρονίκου, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύαζεν, καὶ ἐμηχανᾶτο κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμηχανόμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ὑπέβαλε δὲ τινεὶ γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα· Μὴ εἰσελθῆς εἰς τὰ παράθια, καὶ κρατηθῆς παρὰ Ἰμερίου. Ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ τοῦ κρατηθῆναι σε, καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ. Πολλὰ δὲ προτροπομένου Ἰμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν (92) ἐπιχειμένῳ [add. οὐκ ἐθέλησεν]. Ἰμέριος δὲ μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὸν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλῃ νικῆν ἐπύρασσε. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος ἀπογνοὺς ἄμα συγγενέσιν αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησεν κάστρον τὴν Κάββαλαν, εἰς τελείαν ἀποστασίαν ἐλθὼν· ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα· Οὐκ ἔλεγον, ὦ δεσποτα, ἀντάρτην εἶναι σου τὸν δοῦκα; Παρευθὺ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν λεγόμενον Ἰθρητιζην συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος τῆς ἐκκλησίας ἐξεώθη, προσέφυγεν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἄμα τοῖς συγγενέσι, καὶ τέκνοις, καὶ τοῖς φίλοις ἐξεληλυ-

A nive multa delibutus pervenit. In ejus locum Euthymius syncellus vir gravis, temperantia et pietate insignis, suffectus est : quem dicunt divina revelatione id muneris suscepisse. Volabat enim imperator haeresim et legem ponere, qua virum tres quatuorve uxores ducere liceret, pluribus doctissimis viris ad id opem conferentibus. Junio autem mense imperator Leo a Constantino Libe in monasterium ad Merdosagarem positum, ut ejus dedicationem celebraret, et adesset convivio, vocatus est. Posthæc ventus nomine Africus per dies tres invaluit vehementissime spirans, concutiens, et evertens domos : adeo ut omnes ad loca subdivivalia fugerent, et mundi finem adventasse cogitarent : nisi Deus sua in homines benignitate concussionem hujusmodi placandam jussisset

Imperator autem Himerium, cursus publici logothetam, classis totius caput instituit. Agarenorum vero navali exercitu adversus Romanos moto, Andronicus dux, ut se in navibus Himerio logothetæ adjungeret, et Agarenos oppugnaret, jussus est. Quo tempore Samonas in Andronicum implacatus perseverabat, multaque adversus eum comminiscabatur, et omnibus modis omnique studio Andronico molestiam inferre, ex qua fugam ipse arripuerat, meditabatur. Suggestit autem cuidam qui scriberet Andronico secreto : Ne naves ingrediaris, ne forte capiaris ab Himerio. Samonas enim suggestit imperatori, ut ab eo comprehensus, oculos amitteres. **C** Himerio exinde Andronicum pluribus adhortante, ut classis adesset comes, et cum Agarenis jam imminentibus decertaret, non admisit. Himerius igitur solus die sancti Thomæ, inito cum Agarenis prælio, magnam reportavit victoriam. Quo audito, in desperationem adductus Andronicus, in extremam defectionem præcipitatus, consanguineis fugam comitantibus, castrum Cabbalam occupavit : ex quo Samonas imperatori improperabat : Nonne prædixeram, domine, ducem adversum te rebellionem meditari ? Statim ergo misit imperator Gregoram scholarum domesticum, cognomento Hiberitzen, Andronici consocerum, ut eum debellaret. Quod cum didicisset Andronicus, et Nicolaum patriarcham ab ecclesia pulsum esse, una cum affini- **D** bus et natis et amicis fortunæ comitibus **485** ad

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(91) Anonym., τοῦ ἔχειν γυναῖκα ἄνδρας. Quid si utrumque sancire voluit, pariaque voluit feminae virique jura : tum nimirum virum tres, quatuorve, uxores posse ducere, tum uxorem totidem viros. Non κατὰ ταυτὸν, simul et semel, quod male adjecit Cedr. (ineptum hoc opinari de viro alloqui sapiente, ac probe Christiano, cui et doctissimi viri astipularentur, ut ipse fatetur Leo; nempe Occidentales qui non respiciunt quartas nuptias, alii que iis addicē, ac sanioris mentis, quos non lateret Romani maxime pontificis auctoritas dispensandi in iis, quæ sunt juris duntaxat ecclesiastici, nec id universalis, sed peculiaris in Oriente, uti istud de tertis, et quartis nuptiis vetitis), sed ita ut de-

functis aliæ aliis succederent, sive etiam alii aliis : lege illa universali præsidium querens quartis illis suis nuptiis, quarum nomine Nicolaus patriarcha anathemate ferierat; adeoque scripserit Cedrenus quod et Curopalata, κατ' αὐτόν, perinde ac ipse; qui sic quatuor uxores duxerat. Haeresim vocat Leo, uti fere Græci calentes, quidquid etiam eorum disciplinæ adversatur, nedum quod catholice fidei contrarium est.

(92) Delenda vox μετὰ, ac suppt. ex Anonymo, ἀπεσχίρησας, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταβεξάμενος; Andronicus resiliit, nec rem præstare in animum induxit.

Agarenos, qui tum adversus Romanos moverant, A
transiit : qui etiamnum a Magno Amerimne sus-
ceptus est.

Andronici vero causa tristabatur imperator, et
libello subscriptione propria munito ut hominem
revocaret, frequenter meditatus fuerat. Quod et
Theophilus Emmanuelis gratia effecit. Consule-
bant autem quidam imperatori, ut Saracenorum
prætorio detentorum aliquem sibi conciliaret,
quem postmodum mitteret in Syriam cum sub-
scripto veniæ concessæ libello. Hunc ergo paravit
imperator, rubrisque inscriptis litteris, et aurea
munitum bulla intra brevem fustum cereum inclu-
sit. Saracenum vero ab imperatore discedentem
vocavit Samonas, et dixit ei: Nosti quid geras
(illud propter cereum insinuavit)? Syriæ perniciem
tecum defers. Et pecuniis muneribusque eidem
collatis Uzeris manibus reponere suasit. Digressus
ille, quod commendatum fuerat, præstitit. Deten-
tus est itaque Andronicus, et cum consanguineis
omnibus in vincula conjectus. Cumque hæc Sa-
monas dolo in se gesta comperisset, necessitate
adactus, ipse sociique fidem negavere. Ex illo
tempore Constantinus ejus filius et amicorum re-
liqui Andronicum regredi posse nullatenus licitum
scientes, soli fuga usi (quod mirum fuit) ex Syria
in Romaniam reversi sunt: et per varia loca di-
versis calamitatibus agitati, vix pauci cum Con-
stantino ejus filio incolumes evaserunt. E Tarso
denique venit in urbem Abalbacæ senior, et Sa-
monas pater de mutandis captivis tractatum habi-
turi. Hos imperator in conspectum admisit, et cum
humanitate summa, honore et gloria in Magnaura
excepit. Magnam autem ecclesiam sumptuoso de-
coravit ornatu, omniaque pretiosa vasa Agarenis
ostendit, quod indignum imperatoris et Christianæ
institutionis existit, sacra Dei vasa a gentili-
bus conspici. Samonas vero pater cum imperatore
et filio moram tenere et in Romania manere expe-
tebat. Samonas autem exhortabatur, dicens: Tene
quam habes fidem: si enim potuero, in partes
tuas deficiam. Die porro Pentecostes Leo filium
suum Constantinum Euthymii patriarchæ ope im-
perii corona ornavit. Cæterum Samonas dedit in
ministerium Zoe Augustæ Constantinum hominem
suum, qui prius Basilio magistro et Caniclei præ-
fecto ministraverat. Qui deinde Leonis imperatori
et Augustæ charissimus existit. Qua de causa in
hominem Samonas ferebatur invidia, et consuetu-
dinis accusabat cum Augusta. Quod quidem im-
perator suspicatus, ejusdem Samonas ope in sancti

ὅτι τότε κατὰ Ῥωμαίων. Καὶ ὑπεδέχθη παρὰ τῆ
Ἀμερυνῆ μεγάλῃ (95).

Ἐλυταίτο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνι-
κον, καὶ πολλάκις ἐβουλεύετο ἀποστεῖλαι αὐτὸν [αὐ-
τῷ] λόγον ἐνυπόγραφον. Ὁ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν
Μανουὴλ ἐποίησεν. Συνεβουλευσάντο δὲ τινες τῷ
βασιλεὶ φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου
Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου
ἐνυπογράφου. Τοῦτο δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς
γράφας διὰ κινάβαρως, καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυ-
σοβουλίου ἐνδοθεν φατλιοῦ βραχέως τρακτοῦ (94).
Ἐξεληθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως
προσκαλεσάμενος Σαμωνᾶς, εἶπεν αὐτῷ· Οἶδας τί
κρατεῖς (τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρὸν); τὴν ἀπώλειαν
τῆς Συρίας. Καὶ δούς αὐτῷ χρήματα καὶ δῶρα παρ-
ήγγειλεν τούτῳ βάλλειν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζήρη.
Ὁ δὲ ἀπαλθὼν, τοῦτο πεποίηκεν. Ἐκρατήθη δὲ
Ἀνδρόνικος, καὶ ἐδεσμεύθη μετὰ πάντων τῶν συγ-
γενῶν αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ
ταῦτα αὐτῷ γέγονεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν (95),
αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἐκτοτε δὲ Κωνσταντι-
νὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν
ἔστιν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, βουλή αὐτοῦ μετ' οὐ
πολὸν μόνοι φυγῆ χρησάμενοι, θαυμαστὸν ὄντα [ἄπερ
θαυμαστὸν ἦν], ἐκ μὲν Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν
ἐξῆλθον· καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας, μόλις
ἄλλοι διεσώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ.
Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλαγίου δ
τῆς Ἀβαλδόκης ὁ γέρων, καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ.
Καὶ τοῦτους ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς, [add. καὶ] μετὰ
κοσμήσεως (96), καὶ τιμῆς, καὶ δόξης ἐν τῇ Μαγναύ-
ρᾳ ὑπεδέξατο· ἐκαλλώπισεν δὲ καὶ τὴν Μεγάλην Ἐκ-
κλησίαν ἐν κόσμῳ πολυτελεῖ, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα
τὰ τίμια σκευὴ τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ἄπερ ἀνάξιον ἦν
βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεο-
θῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἅγια σκευὴ τοῦ θεοῦ. Ὁ
δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ ἤθελεν συνεῖναι τῷ βασιλεὶ
καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ μείναι εἰς Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ
Σαμωνᾶς παρήνευσεν αὐτῷ, λίγων· Κράτει τὴν πίστιν,
ἦν ἔχεις, κἀγὼ, εἰ δυνήθῃ, ἐλεύσομαι πρὸς σὲ μάλ-
λον. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ
βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντίνον δι' Εὐθυμίου
πατριάρχου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντίνον ἄν-
θρωπον αὐτοῦ, καὶ δουλεύσαντα πρότερον Βασιλεῖω
μαγίστρω καὶ κανικλεῖω, δουλεύειν Ζωῆ Αὐγούστη·
ὅς ἡγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς
Αὐγούστης. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνηι Σαμωνᾶς αὐτῷ,
καὶ ἐλοιδορεῖ, ὡς συνόντα τῇ Αὐγούστη. Ὅπερ ὁ
βασιλεὺς ὑπονόησας, ἀπέκτεινεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ
μονῇ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετολί-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(95) Vox est in cod. breviate: melius exprimas
cum Anonymo, μεγαλοπρεπῶς, non a Magno Ame-
rimne, qui inauditus ejus titulus; sed ab eo ma-
gnifice susceptus est.

(94) Intra bacillum ceræ candidæ; intra cereum.
Ἡ τρακτὸς κηρὸς; Aetio, cera alba: et τὸ, τρακτα-
ζειν (v. Lexico ex Phavorino), dealbare est, quod in
cera pinsendo fit. De cinibari docte Stephan. in

Appendice.

(95) Τὸ, ἐμαγάρισας, Anonymus et Cedr. τὴν ἰδίαν
πίστιν ἐξωμόσατο, ejuravit Christianam fidem.

(96) Magnifice ornatis aedibus. Anonym., κόσμῳ
πολλῷ τὴν Μαγναύραν κατακοσμήσας, Vocem ἐθεά-
σατο mutem ἐδέξατο, molio quod sequitur ὑπέδέ-
ξατο.

τον δὲ ὤρισεν Σαμωνᾶ ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐ-
τοῦ μονῇ [add. λεγομένη] τῆ Σπείρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν [add. εἰς] πρό-
κεινον ἐν τῷ Δαματρῷ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ
ἀριστήσας, εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ παρευθὺ ὤρισεν
Σαμωνᾶ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικὰ, καὶ ἐκέρασεν
τὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψεν μετ'
αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ. Ὅρων δὲ Σαμωνᾶς αὐξανομέ-
νην τοῦ βασιλέως ἀγάπην ἐπ' αὐτόν, βουλευεται
μετὰ μεγίστου κοιτανῆτος καὶ Μιχαὴλ Στηρήδου,
καὶ ποιῶσι χάριτην πολυλοιδόρον κατὰ τοῦ βασιλέως,
γράφαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοτα-
ρίου θυτος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ
Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εὐρας αὐτὸν ἐν ᾧ ἤδυστο τόπω εἰς
τὸ μετατόριον, καὶ ἤρην αὐτόν, καὶ ἀναγνοὺς ἐν
μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτον ποιήσαντα.
Γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ
βασιλεὺς τοῖς οὐσι τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀπο-
τέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα φίλου
θυτος τοῦ Σαμωνᾶ Πανταλέοντος μητροπολίτου, ἠρώ-
τησεν αὐτὴν Σαμωνᾶς· Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;
Ἔφη αὐτός· Εἰς σέ· καὶ ἂν διέλιθης Ἰουνίου τὰς
τρισκαίδεκα, ἔκτατε οὐδὲν πείσῃ κακόν. Τὸν δὲ βα-
σιλέα εἶπον εἰς τὸ δεύτερον ἔχειν κάκωσιν τὴν σε-
λήνην. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβεν τοῦτο εἰς Ἀλέξαν-
δρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως Τξι-
ρήδων [supra Στηρήδων] τῷ βασιλεὶ ἐξεῖπεν· Ὁ Σα-
μωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησεν. Καὶ παρευθὺ καταβι-
βάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀποκείρει
πρῶτον (97), καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου
πατριάρχου· καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντα
ἀπήγαγον εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησεν
δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ
μονὴν ἐν Νοσίαις. Καὶ ἀπῆλθον ἅμα Εὐθυμῷ πα-
τριάρχῃ καὶ ἀνεκαίνισαν ταύτην. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ
γέγονε πόλεμος ναυτικός Ἰμερίῳ λογοθέτῃ μετὰ
Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηῶν, στρατηγοῦ
θυτος [add. ἐν] Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα
βασιλεύσαντος. Ἠτήθη δὲ Ἰμέριος καὶ μόλις δι-
εσώθη σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνευσάντων. Ἠρξάτο
δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῶ νοσήματι,
ὥστε μὴ δυνηθῆναι (98) ἐξελεθεῖν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ
τὴν δημηγορίαν διαλαλήσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν Νη-
στειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ κηρουλάρια
τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, καέντων τῶν χαρτοθεσίων
πάντων καὶ τῆς σακέλλης (99). Μαΐῳ δὲ ἑνδεκάτῃ
τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς προχειρισάμενος Ἀλέξαν-
δρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν· ὄν ἰδὼν, ὡς φασί, εἰσερχό-
μενον πρὸς αὐτόν, ἔφη· Ἴδε ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ
τοὺς τρισκαίδεκα μῆνας, πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ
δειβθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταν-
τῖνον.

pus Instat : et impensissime rogavit et obtestatus est, ut Constantinum filium suum protegeret.

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(97) Ἀποκείρει μοναχόν, *monachum detondet* : male expressum πρῶτον.

(98) Melius alii, μόλις δυνηθῆναι : ut quamvis ægre admodum, tamen adfuerit atque oraverit, κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον· *pro eo ac orare Romanos imp. erat usu receptum*. Suppetunt ex Naudæano,

A Tarasii 486 monasterio monachum tonderi jussit. Paulo post autem Samonæ mandavit in monasterium proprium, Spira dictum, eundem recipi, quo rursum facilius ad se vocaret. Processu igitur ad Damiatrim habito, et in Samonæ monasterio pransurus vidit Constantinum, confestimque Samonam jussit ut consuetis sæculo vestibus eum indueret. Tum inter epulas imperatori bibendum propinavit, et cum eo ad palatium regressus est. Videns autem Samonas auctum imperatoris in eum affectum, cum cubiculario præcipuo et Michaelē Steredone consilium iniit : et una libellum conviciis refertum adversus imperatorem, scribente illum et componente Rhodio, Samonæ notario, comminiscuntur. Imperator in Magnam ecclesiam profectus, et eo qua Deum precari consueverat sede ad mitatorium reperto, eundem acceptum magna cum animi angustia perlegit, libri requirens auctorem. Contigit autem lunæ eclipsis; jussitque astronomos qui tunc aderant effectus ejus edicere. Pantaleonem vero metropolitanam Samonæ amicam ad imperatorem enarrare progressum interrogabat Samonas; in quem recideret ejus influxus malignitas? Ait ille : In te. Præteritis tamen Idibus Junii, si evaseris, nihil subinde mali patieris. Imperatori vero renuntiauerunt illi in secundam ab eo personam lunam gravitate sua minari, quod imperator de fratre suo Alexandro suspicabatur. Post hæc vero Steredon imperatori privatim enuntiavit : Samonas libellum commentus est. Et confestim Samonam in suam se recipere domum coegit : ibique primum tonderi, et in Euthymii patriarchæ monasterium abduci jussit : ibique postmodum aliis convictus criminibus in Martinacis monasterium deportatus est. Constantinum autem acubitorem creavit, et in Nosiis monasterium de ejus nomine condidit : abiitque una cum Euthymio patriarcha, et solemnī officio dedicavit. Mense porro Octobri Himerio logothetæ una cum Damiano et Leone Agarenis, Sami duce Romano, qui postea regnavit, existente, prælium commissum est, quo victus Himerius, cunctisque in summum periculum adductis, vix incolumis evasit. Imperator autem Leo gravi morbo jactari cœpit, adeo ut in Magnauram orationem D juniorum principio habere nequiret. Contigit autem incendium in Magnæ ecclesiæ cerulariis, quo chartarum thesauri, armaria et sacella combusta sunt. Maii tandem die undecimo Leo imperator, cum antea successorem 487 fratrem suum Alexandrum designasset, diem extremum obiit : quem ille, ut aiunt, ad se venientem conspicatus, dicit : Cave. Post menses tredecim pessimum tem-

nunc card. Mazarini cod. tres ejus orat. hoc argumento. *Bibliothecæ nostræ concionariæ eum aliis ejus inserendæ.*

(99) Χαρτοθεσίων τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Sic bene Anonymi. *Armariis omnibus patriarchalis sacelli sive thesauri combustis.*

ALEXANDER.

Imperavit Alexander una cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti novem. Missoque ad Nicolaum ad Galacrenas nuntio Euthymium patriarcham deposuit, et Nicolaum secundo restituit. Habuit autem Alexander ad Magnanram silentium, et concilium celebravit, atque Euthymium ab Agatho advocavit. Sedenteque Alexandro cum Nicolao patriarcha, assessores Euthymii depositioni vacabant attentius, cum dedecore venerandi et per omnia mirandi viri colendam barbam vellicantes, aliaque opprobria et injurias inferentes, quas quiete et mansuete honorabilis et sacer vir tolerabat. Ex quibus ad Agathi aedes vita functus, in proprio monasterio juxta Psamathii depositus est. Alexander, suspicionibus liber quas frater Leo adversus ipsum, dum in vivis esset, lovebat, venatibus continuis et per varia palatia discursibus vacabat usquequaque, nihil imperatore dignum meditatus aut exsecutus, sed semper deliciis, luxuriæ et ebrietatibus indulgens, totum se bujusmodi tradiderat. Unde protinus Janem clericum, cognomine Lazarem, rectorem instituit, qui post Alexandri mortem misere vitam abruptit: Gabrielopulum pariter et Basilitzen, Sclavinorum genere ortos palatii divitiis vehementer auxit, adeo ut nulla prole suscepta Basilius iste imperatorem, ut aiunt, hæredem instituere meditatus fuerit. Constantinum etiam Leonis filium eunuuchum reddere consuluit, et frequenter id aggressus ab iis, quos Leo beneficiis affecerat, modo infantilem ætatem, modo infirmitatem prætententibus præpeditus fuit. Ejus tempore apparuit cometes per dies quindecim ad occidentem, quem Xiphiam vocari dicebant, et sanguinis effusionem in urbe effecturum portendere. Hic erroneis et præstigiatoribus se totum dedit, qui etiam suaserunt: Apri fatum sive signum quod in Circo erectum est, tibi vitæque tuæ repositum est: porci vitam amentem illum agere subindicantes. His ille seductus pulenda dentesque porco quasi sibi deficientia renovari jussit. Eodem etiam persuasus errore, equestri celebrato certamine, prolatis ecclesiæ vestibus, 488 productisque candelabris multifidis ludos exornavit, et luminum splendore animalia decoravit. Eam ob rem Dei manus auxiliaris ab eo remota est, qui Dei honorem idolis adolere non est veritus. Himerium vero logothetiam a clade quam ab Agarenis pertulerat, redeuntem, misso nuntio, Alexander in palatii monasterium Campa dictum,

A

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Ἀλέξανδρος ἐδασιλευσεν ἔτος ἐν ἡμέρας κθ' σὺν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην, καὶ ἐνεθρόνισεν τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον. Ἐποίησε δὲ σελέντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαγναύρῳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἀπὸ τοῦ Ἀγαθοῦ, καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικόλαῳ πατριάρχῃ, ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθαίρεισιν ἀτίμως ἀποτίλλοντες τοῦ ἱεροπροποῦς καὶ ἀξιαγάστου ἀνδρός τὴν τιμίαν γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέρουτες, ἃς ἠσύχως καὶ πράως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερός ἀνὴρ· ἔνθα καὶ εἰς τὰ Ἀγαθοῦ τελευτήσας, κατατίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ, ἐν τῇ πόλει τῶν Ψαμαθίου (1). Οὕτως Ἀλέξανδρος (2) διὰ τὴς ὑπονοίας, ἃς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λέων ἐτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, ἀεὶ τοῖς κυνηγεσίαις καὶ τοῖς ἐξω παλατιαῖς ἐσχόλαζεν, μηδὲν βασιλέως ἔργον διαπραττόμενος, ἀλλὰ διάγων ἐν τρωφαῖς, ἀσωταῖς, καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ διαχειόμενος [διακείμενος]· ὅθεν παρ' αὐτοῦ Ἰαννῆν παπᾶν, τὸν ἐπίκλην Λαζάρην, βαίκτηρα πεποίηκεν, ὃς καὶ κακὰ τὸ ζῆν ἀπέβηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου· ὡσαύτως οὖν φασὶν Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζην ἀπὸ τοῦ Σκλαθίνων ἔθνους σφοδρῶς καταπλούτισεν ἐκ τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. Ὡς φασὶν δὲ, αὐτὸν Βασίλειον (3) καὶ βασιλέα ἠθούλετο ποιῆσαι, ὡς ἄπαις αὐτὸς ὢν, καὶ Κωνσταντίνον υἱὸν Λέοντος εὐνοῦχον ποιῆσαι· ὃ καὶ πολλάκις βουλευθεὶς διεσκέδασθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὶ μὲν ὡς νῆπιον ὑποβαλόντων, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενούντα. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι, καὶ αἰματοεχυσίαν ἐν τῇ πόλει ἐργάσασθαι. Οὗτος πλάνους καὶ γήσιον ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ καὶ πεπεικασιν αὐτὸν, ὡς τὸ τοῦ σάγγρου στοιχεῖον (4) τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ σοὶ καὶ τῇ σῆ ζωῇ προσανάκειται, χοιρῶδον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. Ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανένεωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ αὐτοῦ πλάνῃ πεποικῶς ὢν, ἱππικὸν ποιήσας τὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδυστάς καὶ πολυκάνδηλα ἕρας τὸ ἱππικὸν ἐστόλισεν, καὶ τοῖς ζώδοις φωταψίαν ἐποίησεν· διὰ τοῦτο ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ χεῖρ, ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος. Ἰμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηῶν ἤττης ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου, τῇ λεγομένῃ Καμπᾶ, ἀπειλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὃ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀββωσθήσας, περιορισάμενος ὢν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἐτελεύτησεν. Ἀπέστειλεν δὲ Συ-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(1) Ex Anonymo et Cedr., ἐν τῇ πόλει εἰσαχθεὶς, κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ τοῦ Ψαμαθίου, in urbem illatus sepelitur in suo monast. quod ad Psamathii aedes positum est: cum scilicet ad Agathi aedes in exilio mortuus esset.

(2) Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος, Anonym., ex quo suppl. positi vocem διακείμενος, μονώτατος ἔρξας, οὐδὲν γενναῖον καὶ λόγου ἀξίον κατεπράξατο. Cum sic otio vitam egisset ob fratris in eum suspiciones, solus

imperium adeptus nihil quod generosi pectoris ac dignum laude foret, peregit.

(3) Emend. ex laudatis auctoribus, ipsum quoque Basilitzem imperatorem creare volebat, cum ipse prole careret, evirato Constantino.

(4) Apri simulacrum, velut ad caelestis signi rationem illi compositum. Στοιχειωματικοὶ dicuntur, qui figuras ejusmodi astronomicas superstitione efformant.

μεῶν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας μηνύων Ἀλεξάνδρῳ τὰ Α
περὶ εἰρήνης. Συμῶν παρεσκευάζετο (ῖ) κινήσαι
κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὄπλα. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασι-
λεὺς ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς ὑπὸ κύνᾳ καύ-
μασι, κατῆλθεν σφαιρίσαι, καὶ ῥομφαία θεηλάτῳ
πληγεί, καὶ ἀνελθὼν, αἵματος ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ
τῶν αἰδοίων ἐκπερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύ-
τησεν καταλιπὼν ἐπίτροπον Νικόλαον πατριάρχην,
καὶ Στέφανον μάγιστρον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον
τὸν Ἐλαδῶν, καὶ Ἰωάννην βαίκτηρα, καὶ Εὐθύμιον,
καὶ τὸν Βασίλιτζην, καὶ τὸν Γαβριλόπουλον, ἐλάσας
τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀπέθετο
δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς τάφοις (6) μετὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Κωνσταντίνος δὲ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος
Λέοντος, παῖς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομον γὰρ εἶχε τῆς
ἡλικίας ἔτος), ὑπὸ Ἀλεξάνδρου υἱοῦ [θείου] αὐτοῦ ἐν
βασιλείᾳ καταλείπετο ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν (7),
ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων, καὶ σὺν τῇ
μητρὶ· ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ, ἐν ὑπο-
ταγῇ ὄν, ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἕξ· μονοκράτωρ δὲ ἔτη
δικαπέντε· ὡς εἶναι τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ ἔτη πενήτηνκα πέντε. Λαθόμενος οὖν
τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος,
τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα
εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁση-
μέραι. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὐσης δηλοῦ-
ται Κωνσταντίνῳ τῷ δουκὶ τῶν σχολῶν (8)· παρά C
τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλοῦντων αὐτὸν,
ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν
ἐκκλησίαν [βασιλείαν] διακυβεῖν, εἰσελθεῖν, καὶ
ταύτης ἐγκρατῆς [ἐγκρατῆ] γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ
δὲ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὄνειροπολῶν, καὶ τοὺς
σιεφάνους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχεν τάχος τὴν βασι-
λεύσαν καταλαθῶν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρα-
τευμάτων ἐκκρίτοις ἱκανοῖς οὖσιν, καὶ νυκτὸς
διὰ παραφυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου
Μιχαῆλ, οὐσης πλησίον ἀκροπόλεως ἐν τῷ οἴκῳ
τοῦ πενθεροῦ αὐτῆς [αὐτοῦ] Γρηγοῦρα, αὔπνος
μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ
ἀσκηρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνῶς,
τὴν Κωνσταντίνου ἀφιξίν τῷ πατρικίῳ Κωνσταν-
τίνῳ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν, καὶ ἀμφὼ τῇ αὐτῇ D
νυκτὶ πρὸς τὸν δοῦκα Κωνσταντίνον παρεγένοντο,

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(5) Fœde hæc mutila, ac nullo sensu, ex Anonym.,
et Cedr. suppl. : Εἰρήνης, ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο καὶ
τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὡσπερ δὴ
καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφρο-
σύνη κρατηθεὶς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν
ἀπειλαιῶς χρώμενος κατὰ Συμῶν, καὶ καταπλήτ-
τειν οἰόμενος. Τῆς οὖν εἰρήνης διαλυθείσης, Συ-
μῶν· Misit Symeon legatos de pace admonens, se-
que eam percipere significans ; humanitatis officiis
se ille demereretur, ac honorem haberet, uti etiam
Leone imperatore factum erat. Alexander dementia
captus legatos ignominia habitos amandat, minas in
Symeonem intentans, ac se eum territorum sperans.
Pace itaque dissoluta, Symeon expeditionem in Chri-

velut hostem a fratris sui Leonis tempore sibi in-
fensum adjectis minis exsulem egit. Ille societate
hominum interdictus per menses sex ex nimio
mœrore morbo correptus interiit. Simeon autem
Bulgariæ princeps, missis ad Alexandrum nuntiiis,
de pace tractatum habuit. Simeon adversus Chri-
stianos arma movere parabat. Alexander imperator
bene pastus, et vino temulentus sub canicula ar-
dores pila lusurus processit, gladioque divinius
immissis, vulneratus rediit sanguinem e naribus et
pudendis effundens, et post dies duos Nicolao patri-
archa, et Stephano magistro Elæda, et Joanne
rectore, et Euthymio, et Basilitze, et Gabrielopulo
procuratoribus institutis, Constantino Leonis filio
reliquit imperium. Alexander ille cum patre Basilio
B eodem sepulcro repositus est.

CONSTANTINUS.

Constantinus patre Leone mortuo adhuc puer,
(septimum enim tantum ætatis suæ agebat annum)
sub patris tutela imperator relictus est. Habuit
etiam imperii procuratores, et sub eorum cura,
matre pariter illis adjuncta, rexit : una vero cum
Romano, socero suo, cui subjectus fuit, annos alios
viginti sex : solus imperium rexit annos quindecim :
adeo ut imperii ejus tempus omne annis
quinquaginta quinque concludatur. Palatii itaque
potestatem adeptus Nicolaus patriarcha, rebus com-
munibus providebat, curamque gerebat quotidia-
norum regni negotiorum. Cum igitur sic se habe-
rent imperii res, Constantino scholarum duci a
quibusdam urbis proceribus ejus amicis suggerit-
ur, eum ceu virum fortem et prudentem, qui que
posset rempublicam administrare, ut seipsum
promoveret, nulloque labore capessendum impe-
rium aggredere. Ille igitur, utpote qui prius
illud in votorum somniis habuerat, et coro-
narum libidine semper æstuabat, quanta potuit
velocitate, in reginam urbem una cum selectis
copiis et ad quodvis audendum idoneis profec-
tus est : nocteque per portulam protovestiarium
Michaelis urbis arcis vicini ingressus, in domo
489 Gregorie soceri insomnis una cum sociis
mansit. Nicetas autem a secretis, qui postea factus
protionotarius, Constantini adventum Constantino
Eladico patricio significavit, amboque pariter ipsa
D nocte ad duces Constantinum accedunt : habitoque
consilio illuscescente die, sed profundis adhuc te-

stianos parabat.

(6) Ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων, Anonym. In
sepulcris regum conditus est.

(7) Ab Alexandro patruo imperator relictus erat,
sub tutoribus agens : non sub tutela Alexandri, quo
vivente nec imperavit. Sequentia suppl. ex Ce-
dreno, etc. ἐβασίλευσεν σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ζ'. Sub his
itaque tutoribus, ac matre imperavit annis septem.

(8) Insolens titulus, nec nisi errore librarii ac
textus mutilatione natus. Emend. ex aliis, τῷ δου-
κῶς, (ἀλλ. δουκί), τῶν σχολῶν δομεστικῶ, Constantino
ducis filio (sive etiam duci) scholarum do-
mestico.

nebris, cum lampadibus magnaue populi et armorum multitudine Circi portam, Constantinum ut imperatorem acclamantes, occupant. Ibi primum ab his qui Circi tenebant penetralia, ejus equiso premissus est. Illuc igitur non admissus, quinimo expulsus, velut arreptitius debacchans, nec præ imperii cupiditate mentis compos, Circo se subducit subtristis et vultu demisso, sinistrum omen secum reputans equisonis cædem. Illinc itaque faustis acclamationibus semper comitatus, ad portam Chalces nomine appulit, et per ferream portam ingressus ad excubitorum usque locum penetravit. Ex adverso magister Joannes Eladas confæderatorum et remigum selectu habito, armis instructos contra ducem submisit. Illis itaque ad Chalcem appellentibus, inito certamine, multi ex utraque parte gladiis confossi ceciderunt, imo ad eum numerum, ut fluente sanguine locus fluminis in morem stagnaret. Corruit ibidem Gregoras ducis filius, et Michael ejus consobrinus, et Cortices ille ex Armenia oriundus. His cognitis, tumultu plurimo per civitatem excitato, Constantinus equum calcari vehementius impulit; equus super lapideis tabulatis infra stratis lapsus equitem in terram dejecit, sociis omnibus hinc inde fuga palantibus et dissipatis. Eum in terram projectum solumque derelictum cum quidam conspexisset ac tenuisset, ejus caput gladio amputavit. His ita peractis, Gregoras magister ejus socer, una cum Leone cognomento Chærosphacte ad sanctæ Dei Sapientis templum profugit, quos vi inde extractos et laceris vilibusque vestibus indutos, asinoque superpositos, per mediam urbem in triumphimorem traduxerunt, et ad Dalmatæ monasterium abductos supplicii ac condemnationis nomine loco celebri fecerunt inclusos: Leonem vero Catacalitæm et Abessalom Arotæ filium excæcos in exilium miserunt. Constantinum autem Eulampii filium et ejus comites Philotheus præfectus ad Circi metam gladio obruncavit. Non modica vero de Niceta a secretis et Constantino Libe perquisitione facta, ipsi, ceu fuga usi, nullatenus reperit sunt. Ipsum autem multosque, qui cum ipso erant, fortes viros a Dalmati, 490 que est Chrysopoleos locus, ad Lacatem usque geminis lignis sive furcis cunctos suspenderunt: plurimosque crudeliter et sine causa isti procuratores appellati neci tradidissent, nisi iudicum quidam iniquum eorum impetum cohibuissent, dicentes illis: Cum adhuc imperator in-

A και βουλήν ποιησάμενοι, οὐκ ἔτι τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὐσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἱπποδρομίου πύλην καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες, ὡς βασιλεῖα. Ἐνθα δὲ ὁ τοῦτου ἱπποκόμος παρὰ τῶν ἐνδοῦ τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοσθηθεὶς ὡς περ ἐκ τινος ἐκδακχυζόμενος δαίμονος, καὶ μὴ ἐφρονηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν (9), συγγνός τε καὶ κατηφής, κακὸν οὐανὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγὴν. Ἐκείθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης Χαλικῆς, καὶ διὰ τῆς σιδηρᾶς πόρτας εἰσαγγλυθὼς μέχρι τῶν ἐξουβίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάλιστα Ἰωάννης ὁ Ἑλλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν B τε τῆς ἐταιρείας, καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος, μεθ' ὄπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκός. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλικῆς, καὶ πολέμου συστάτος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν ἔργον ἐκείσε μαχαίρας γενόμενοι, καὶ τοσοῦτοι ὥστε τὸν τόπον ἐκλιμασθῆναι τῷ αἵματι ποταμῶν ὄν καταβρέοντι. Ἀνηρέθη καὶ Γρηγορᾶς υἱὸς τοῦ δουκός, καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, καὶ ὁ Κορτικῆς ἐκείνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ δοῦξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξίν, εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν· οἱ γὰρ ἄλλοι δισχεδάσθησαν ἀπαντες. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐβρίμμενον καὶ μεμωμένον κατέλαβεν, ξίφει τὴν τοῦτου ἀπέτεμα κεφαλήν. Τούτων οὕτω τελεσθέντων Γρηγορᾶς μάλιστα, ὁ τοῦτου πενθερός, μετὰ Λέοντος, ἐν Χοιροσφάκτῃ ὠνόμαζον, τῇ Ἁγίᾳ Θεοῦ Σοφίᾳ προσπέφυγεν οὐς καὶ βίᾳ ἐκείθεν ἀποσπάσαντες (10), βράχη τε περιβαλόντες, καὶ ἐν ἑπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν· καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατακλείσαντες, τῇ λεγομένῃ Καταδικῇ, πεποίησαν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλίτζην, καὶ Ἀβεσσαλῶν τὸν τοῦ Ἀρετρᾶ ἐκτυφλώσαντες, ἐν ἐξορίᾳ παρέπεμψαν· Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ, Φιλίθεος ὑπαρχος ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδῶνῃ ξίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενος περὶ Νικητὰ ἀσηκρήτις, καὶ Κωνσταντῖνος D τοῦ Λιθός, οὐκ εὔρεν αὐτούς, ὡς χρησαμένους φυγῆ· τὸν δὲ ἐκείνον (11) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει Δαμάλεως, καὶ μέχρι τοῦ Λακάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἀνεσκολόπισεν, καὶ πολλοὺς (12) ἀνηλεῶς

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(9) Cedr., Ἄρας ἐκείθεν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον παραγίνεται, se in circum subduxit. Difficile mihi uti et Xyl. quomodo a Circi porta submotus, profectus inde in Circum venerit, aut se in eum subduxerit? non enim congruit quod redditum est, Circo se subducit: nisi forte per aliam portam, majorive impetu in Circum perrupit, tumque eo occupato ad Chalcem ipsam palatii portam penetravit, in qua gravis illa pugna conserta fuit. Sic equidem existimo.

(10) Supple, Ἀποσπάσαντες ἀπέκτεραν μοναχοῦς

ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ, Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλλαδικῶν βουεῦροις τύψαντες, κ. τ. λ. *Abstrahentes casarie multarunt in Studii monasterio; Constantinum autem Hælladicum laureis casum, etc.* Erat is jam monachus, ac præcipuus incensor seditionis existit, ideoque non addicitur monasterio, sed inclusi pœna in eo damnatur: neque pœna hæc duos alios superiores tangit, quos in monachos detonsos in Stadiano monasterio dixit.

(11) Τὸν δὲ Αἰγίδη ἐκείνον, Anonym., Cedr

(12) Πολλοὺς τῶν ἐν τῇ, cum Anonymo, vel

καὶ ἀναίτιως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τῆς ἀδίκου ὀρμῆς ἀναισχύντισαν [ἀνεχαίτισαν], εἰπόντες πρὸς αὐτοὺς, ὦ Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολμάτε διαπράττεσθαι; Τὴν τοῦ δουκὸς οὖν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεῶν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων οὖν ὄχλῳ βαρεὶ κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν, καὶ μέχρι τῆς λεγομένης πόρτης Χρυσῆς, καὶ ἐλπίσι μετέωρος ὢν, ἀπονητὶ πάντως ἔλειν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τειχῶν κατέμαθεν ὀχυρότητα, τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πετροδόλων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλῆς, ἐν τῷ λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέσιατα ἀποδεξιμένῳν, ἀποστέλλει Συμεῶν Θεόδωρον μάγιστρον αὐτοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενος δὲ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, καὶ Στέφανος, καὶ Ἰωάννης μάγιστρος τῶν βασιλέα ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσηγάγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεῶν, καὶ συνεισιτάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἦλθε πρὸς Συμεῶν, ψῆφιν τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινεν Συμεῶν. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας, ἀντὶ στέμματος (15) τὸ ἑαυτοῦ ἐπιβρίπτειον τῆ ἑαυτοῦ ἐπέθηκεν κεφαλῇ. Δύοις οὖν ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεῶν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ὅτε παιδὸς ὄντος, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἦδη γὰρ ταύτην τοῦ παλατίου κατήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς), ἀναδιβάξουσιν πάλιν αὐτήν. Αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιβάξει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνον, παρακοιμώμενον, καὶ Κωνσταντίνον, καὶ Ἀγαστάσιον αὐταδέλφου, τοὺς λεγομένους Γογγυλλοὺς, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἐλαδᾶ καταδιβάξουσιν τοὺς οἰκίους Ἀλεξάνδρου βασιλέως Ἰωάννην τὸν βαίκτηρα, καὶ τὸν λεγόμενον Γαθριλόπουλον, καὶ Βασιλίτζην, καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Λύγουστα Θεοφύλακτον Δομνίκον ἐταιριάρχην. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἐλαδᾶς νόσφ περιπεσῶν κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου, καὶ ἐν Βλαχερναις παραγενόμενος ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθείσης τελευτᾷ. Συμβουλῇ δὲ Δομνίκου (14) ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας περιποιούμενον [βασιλείας περιποιούμενη], καὶ φροντίζει εἰνεῖσθαι. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεῶν τὴν Θράκην πάλιν ληϊζομένου ἐν φροντίδι οὐσης Λύγουστης καὶ τῶν ἐν τέλει, ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἤτησάτο Ἰωάννης ὁ Βαγᾶς

ter pueros agat, quomodo sine ejus jussu talia patrare aggredimini? Deinde ducis uxorem, caesarie deposita, in ejus domum, quam in Paphlagonia possidebat, filio ejus virilibus prius exsecto, miserunt.

Παφλαγονία οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνοχίσαντες

Mense porro Augusto, Simeon Bulgariae princeps adversus Romanos, comparato exercitu cum multitudine gravi, Constantinopolim appulit, et vallo a Blachernis ad portam Chrysen vocatam circumducto, urbem obsedit: alisque spei suae in sublime elatus subacturum omnino nullo labore promittebat. Probatis autem in adversum moenium munimentis, urbisque ex populi copia et machinis securitate ac praesidio conspecto, spe deceptus, in locum Hebdomum dictum pacis oblaturus foedera, reversus est. Procuratoribus pacem oblatam libenter excipientibus, Simeon Theodorum magistrum de illa tractaturum misit. Nicolaus autem patriarcha, Stephanus, et Joannes magister, imperatore secum ducto, Blachernas usque profecti, filios Simeonis geminos induxerunt in urbem, qui in palatiis una cum imperatore convivati sunt. Nicolao vero patriarchae ad Simeonem accedenti, ipse Simeon caput inflexit. Patriarcha igitur super eum orationem fusurus, stemmatis vice proprium capitis tegumentum ejus imposuit capiti. Donis itaque immensis et quam maximis excepti, Simeon et ejus filii in patriam reversi sunt, ad invicem discordes ob praefatae pacis conditiones. Constantino igitur imperatore, ceu puero propriam matrem requirente, eam enim longe prius Alexander imperator amoverat, rursus in palatium induxerunt. In hunc modum illa imperii compos, Constantinum accubitorem, alium Constantinum, et Anastasium fratres cognomento Gongylios in palatium accersit, ejectis, Joannis Eladae consilio, Alexandri imperatoris domesticis et familiaribus, Joanne rectore, et Gabrielopulo, et Basilitze, et caeteris. Zoe autem Augusta Theophylactum Dominicum heteriarcham instituit. Joannes autem Eladas morbo correptus et palatio digressus, cum ad Blachernas appulisset, morbo ingravescente moritur. Dominici porro et ejusdem mentis hominum consilio cum animi elatione Ecclesiae (reipublicae) administrationem sibi arrogabat 491 Zoe et curare se jactabat. Simeone vero Bulgarorum principe Thraciam iterum devastante, Augusta et imperii proceres de ejus jactantia reprimenda et placanda erant solliciti. His cognitis Joannes Bagas expetiit patricii dignitatem, et si postulata consequeretur, Patzinaces adductu-

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

πύλους τῶν συγκλητικῶν cum Cedr. Multos proceres, multas senatorii ordinis occisuri erunt. Mox iideam, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

(13) Addunt alii, ὡς φασί, ut rem sola vulgi fama notiam, minusque exploratam ostendant.

(14) Post Δομνίκου suppl. ex aliis, ἐταιριάρχου καταδιβάξει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ. Dominici heteriarchae consilio Nicolaum patriarcham aula ejicit, cum indignatione dicens ut res suae Ecclesiae curaret.

rum se pollicebatur : delatisque secum muneribus in Patzinacam regionem profectus est. Obsidibus inde abductis, cum illis in urbem appulit : Patzinacibus trajicere jam pollicitis, et Simeonem debellare. Accessit etiam ad urbem Asotius, vir peritia nominatissimus principis principum filius, quem virgam ferream duabus extremitatibus apprehensam tenentem ob robur invictum inflexisse, et ad circularem figuram traduxisse narrant, ferri duritia renitentiaque naturali robori manuum obsecuta. Eum advenientem multo cum honore exceperunt, et pari congratulatione in propriam regionem iterum remiserunt. Septembri mense, indictionis tertiæ, Pancrutucas Armenius Adrianopolim Simeoni prodidit. Haud diu post, Basilius B patricius, et Canicles, et Nicetas protospatharius Helladicus cum donis multis ad Simeonem missi sunt, qui urbem iterum in suam potestatem receperunt. In Strobylum etiam insulam Ameras, bellicis navibus plurimis virtuteque non modica instructus appulit : eamque cepisset, nisi lapsus in morbum obiisset. Græciæ autem et Athenarum incolæ continuis a Chasæ filio Jubæ damnis affecti, ejus luxum et inexplebilem cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum ad ipsum Athenarum templi penetrale male peremerunt.

Imperatrix vero Zoe, cognita Simeonis superbia, ei ejusdem odiis adversum Christianos non ignotis, habito cum optimatibus consilio, cædus et pacem C cum Agarenis componendam statuit, totumque Orientis exercitum ad debellandum et delendum Simeonem traducendum. Missus est autem in Syriam ad cædus ineundum Joannes patricius Radenus : Michael vero Toxaras in Thraciam trajecit, magistro Leone Phoca domestici munus obeunte. Eductis autem venerabilibus et vivificis lignis a Constantino palatii sacerdote primore, Cephaladicto, et a Constantino e Malelia Thracica cuncti in terram prostrati, data juramenti fide se pro invicem commorituros, cum universis copiis in Bulgáros irruerunt. Præerant autem excubiti turmæ Joannes Grapson, Icanati, Marulis filius : Romanus autem Argyrus, et Leo ejus frater, et Bardas Phocas, quibus aderat Melias cum Armeniis, et aliorum 492 thematum præfecti, totum exercitum ducebant. Una cum aliis Constantinus etiam patricius Libs Leoni domestico junctus erat, et datus negotiorum omnium consiliarius. Mensis itaque Augusti die vicesimo, indictione quinta, ad Acheloum fluvium Bulgaros inter et Romanos bellum commissum est, et ut se habent Dei judicia, quæ omnino in-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(15) Perperam expressum erat πατριάρχης: nec enim ea negotiatio erat ambiendo patriarchatui, aut tabulæ aliquæ ejusmodi nobis patriarcham producerunt. De Patzinacibus, quamque eorum societas e re Romana foret, ipse multis Constantinus De administrando imperio.

(16) Post vocem Τοξαρὰς suppl. ex aliis: Οὗ γε-

γενέσθαι πατριχίος (15), υποσχόμενος; ἀγαγεῖν Πατρινάκους. Τῆς αἰτήσεως τυχόν, δὴρά τε πολλὰ λαθὼν εἰς τὴν τῶν Πατρινάκων χώραν ἀπφει· καὶ δὴ ὁμήρους ἐκείθεν λαθὼν, ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατρινάκων διαπερᾶσαι, καὶ τὸν Συμεῶν καταπολεμῆσαι. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐμπειρία ὀνομαστότατος, υἱὸς ὧν τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρῶν ἐκατέραις χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν, καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης· ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπέδειξαντο, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν. Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης Παγκροτουκάας ὁ Ἀρμένης τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν προέδωκεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλησαν Βασίλειος πατριχίος καὶ κανίκλης, καὶ Νικήτας πρωτοσπαθᾶριος ὁ Ἑλλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβεν πάλιν αὐτήν. Ἦλθεν δὲ καὶ ἀμυρᾶς εἰς Στροβόλιν νῆσον μετὰ πλοίων πολεμικῶν καὶ πολλῆς δυνάμεως· καὶ ταύτην παρέλαβεν ἂν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκίτροες συνεχῶς ἐπηραζόμενοι παρὰ Χασᾶ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν καὶ ἀληστίαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον βάλλοντες, ἀνεῖλον κακῶς ἐνδοθεν τοῦ Ουσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

Βλέπουσα δὲ Ζωὴ ἡ βασίλισσα τὴν ἑπαισιν Συμεῶν, καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπιθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευέται ἀλλάξιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεῶν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάξιον Ἰωάννης πατριχίος ὁ Ῥαδηνός, καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρὰς (16) πρὸς τὴν Θράκην διεπέρασεν, μαγίστρου Λέοντος τοῦ Φωκᾶ δομestίκου (17) τυγχάνοντος. Ἐξαγαγόντων δὲ τὰ σεβάσματα καὶ ζωποια ζύλια Κωνσταντίνου τοῦ πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τῆς Μαλελίας ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τοῦ ἐξκουβίτου, Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ Ἰκανάτου, ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανός δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει, καὶ Λέων ὁ ἀδελφός αὐτοῦ, καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ οἱ ἄλλοι πάντων στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. Συνῆν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντίνος πατριχίος ὁ Λιψ Λέοντι δομestίκῳ συμβούλῳ [σύμβουλος] αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὧν. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι Ἰνδικτιῶνος πέμπτης ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλ-

γόντος, τὴν συνθήκην τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαμβανόμενοι σὺν τοῖς θεμασίαις εἰς τὴν Θράκην διεπέρασεν. *Inita cum Saracenis pace, solitisque numeribus in milites erogatis, assumptis cohortibus una cum illis in Thraciam trajecerunt.*

(17) Δομestίκου τῶν σχολῶν, Anonym. et Cedr.

γάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῶν Ἀγελῶν (18) ἄσχυρη καὶ ἀκαταμάχητος, καὶ (οἷα τοῦ Θεοῦ κρίματα! ὡς ἀνεξερευνήτα καὶ ἀνεξιχνίαστα!) τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατί· καὶ γέγονε φυγή καὶ φρικτῆς δολοφονίας, τῶν μὲν ὑπ' ἄλλήλων συμπατομένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀνατροπυμένων, αἵματός τε χύσις, οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. Λέων δὲ ὁ δομέστικος ἐν Μεσημβρία διεσώθη φυγῶν· ἐσφάγη δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Λιβ, καὶ Ἰωάννης ὁ Γράφων, καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρικίος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωτῆμου μετὰ παντός τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ (19). Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βάρδα εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ἄρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ στασιάζοντας, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, τοῦ πολέμου τέλος λαβόντες. Ὑποστρεψάντων (20) ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βαγᾶ [*superius* Βαγᾶ] τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθη, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καταδικάζουσαν ψήφον ἀνήμεχαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι, ὡς ὁμολογεῖται, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπερᾶσαι τοὺς Πατζινάκους, ἀλλ' ὑποχωρήσαντας τάχιον, καὶ μὴδὲ φεύγοντας, ἐν (21) τοῖς πλοίοις ὑπεδέξαμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῆς Αὐγούστη, τὰ τῆς καταδικῆς ἀνεστράφη. Τῶν δὲ Βουλγάρων τῆς νίκης κατεπαρθέτων, καὶ ἐκστρατευσαμένων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ Ἰωάννης ἐπιτιμάρχης, καὶ Νικόλαος υἱὸς τοῦ δουκὸς εἰς χώραν Θρακίαν, οὕτω λεγόμενον [*λεγόμενην*] Κατασύρτας, ἅμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῆ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομεστικοῦ φυγόντος, ἐσφάγη ὁ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τῆν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκεν Κωνσταντῖνῳ τῷ βιαιεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλέσθαι (22), ὡς πατρικῶν αὐτοῦ δούλων καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττει αὐτῷ [διαφυλάττει αὐτὸν], ἐν οἷς ἂν δέη σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Πολλὰ οὖν περὶ τούτου λαλήθη, Ῥωμανὸς ἀπέπειτο. Γραμμάτιον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος διαχαράξας γραφῆ, καὶ ὑπογραφῆ διασφραλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ, ὅπως αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαθῶν,

FRANC. COMBESH NOTÆ.

(18) Habet Cedrenus πρὸς τῶν Ἀγελῶν φρουρίῳ, ex quo etiam Ortelius sibi oppidum facit in Bulgaria. Leoni consentit Anonymus ex quibus totaque serie corrigendus Cedrenus, qui hanc eladem non Romanorum habet, sed Bulgarorum. Τρέπονται κατὰ κράτος οἱ Βούλγαροι. Certe Ῥωμαῖοι *Funduntur penitus Romani*; quorum et ipse stragem prosequitur.

(19) Post vocem τῷ Φωκᾷ, κυρπλ., Ἄλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βαγᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τοῦτους διαπερᾶσαι. *Joannes quoque Bagas qui Patzinaces adduceret, jussu Romano drungario eos trajicere.*

PATROL. GR. CVIII.

Α scrutabilia et impervestigata, Romanorum copiae omnes in fugam vertuntur: facta est, inquam, fuga et ululatus horrore plenus, aliis alios concealcantibus, plurimis etiam ab hostibus interfectis, eaque strages hominum edita, qualis a saeculo nusquam audita est. Leo domesticus in Mesembriam fugiens salutem nactus est: Constantinus autem Libs, et Joannes Grapson et procerum alii quam plurimi interfecti sunt. Eodem tempore Romanus patricius et navalis drungarius cum omni classe ad Danubium fluvium, Leoni Phocæ suppetias laturus, missus est. Romano vero et Juane Bardæ filio in contentiones et verborum pugnas lapsis, Patzinaces ab invicem divisos et inter se disceptantes conspicati, ad propria redierunt: bellumque ejusmodi finem consecutum est. Romano vero et Baga in urbem reversis, de eorum dissidio quaestio mota est: et in illud periculi drungarium Romanum adduxerunt, ut adversam privationis oculorum sententiam in eum tulerint, quasi ejus incuria, magis autem animi pravitate, non trajecissent Patzinaces: ac licet fuga non fuissent usi, sensim tamen subduxissent se, quod navigiis eos non recepisset. Multam vero fuisset passus, nisi a Constantino Congyle et Stephano magistro plurima apud Augustam auctoritate pollutibus in contrarium versa esset sententia. Bulgaris tunc victoria elatis, et ad urbem usque copias educentibus, obviam processit scholarum domesticus Leo, et Joannes heteriarcha et ducis filius Nicolaus ad eam Thraciæ regionem, cui nomen Catasyrtas, una cum copioso exercitu adversus Bulgaros instructo. Nocte autem ex inopinato irruentibus in eos Bulgaris, domestico fugam capiente, Nicolaus ducis filius, et cum eo alii plurimi interfecti sunt.

Theodorus itaque imperatoris Constantini pedagogus Constantinum accubitorem in Leonem proprium generum imperium transferre meditantem, animadvertens suggestit imp. Constantino, ut Romanum paternum famulum sibi benevolentia conjunctum crearet drungarium, ut semper adesset auxilio, servaret incolumem, et in omnibus, quibus opus foret, adiutorem et socium haberet. De his frequenter sermonem habente renitentem se praebebat Romanus. Quare Constantinus 493 libellum propria manu exaratum, subscriptione firmatum ad eum transmisit: quem cum manibus accepisset,

(20) Anonym. et Cedrenus emendate, τοῦ δὲ πολέμου τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρ. Et μοχ, Ἰωάννου τοῦ Βαγᾶ εἰς.

(21) Μὴ διαπερᾶσαντες τοὺς Πατζινάκους, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον, καὶ μὴδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν. *Qui Patzinaces non trajecisset, sed citius se subduxisset, ac neque fugientes Romanos in naves suscepisset.*

(22) Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ δρουγγάριον προβαλέσθαι. Sic bene Anonym. et Cedr. *Romanum drungarium in aulam ascisceret, non προβαλέσθαι, drungarium crearet, cum diu ante id ille muneris obiret.*

36

Constantinum accubitorem et ejus consanguineos aggressurum se, cum opus foret, pollicitus est: fama igitur istiusmodi ubique sparsa, et Constantino accubitore Romanum, ut cum classe recederet, impellente, ipse in contrarium difficilem classis expeditionem, statuto militibus stipendio nondum exhibito, prætexere: Romano vero expeditionem instruente et classem præparante, processit Constantinus accubitor, ut classem solveret, animum suggesturus. Ipse autem servili habitu occurrit, et mandata promptius se exsecuturum pollicitus est. Accubitore deinde regredi parato, et cum vultu speciosos armisque fortes viros haberet, qui regiam triremem remis impellerent, Romanum interrogante: confestim ille quosdam manus movere jam dispositos, ad se propius accedere jussit. Illi rei gerendæ consilii jamque Romani dromoni quam vicini manibus eum rapuerunt., et: Tollite illum, vociferati sunt. Derepente igitur sublatum in drungarii Romani triremem imposuerunt, et tenuerunt sub custodia, nullo comitum ejus propugnare vel defendere auso: quinimo cunctis fuga turpiter lapsis.

Istis ad Zoem Augustam delatis, illa Nicolaum patriarcham et optimates sibi bene affectos advocat, et ad Romanum mittit de rarum omnium gestiarum ordine certior fieri sollicita. Illos vero ad eam proficiscentes lapidibus missis populus insectabatur. Postridie itaque egressa Zoe ad solare Bucoleontis horologium, filio et universis inclamabat: Quomodo rebellio hæc contigit? At ad illam Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, Quod Leo Phocas Romanos perdidit, et Constantinus accubitor subverterit palatium, contigerunt hæc. Imperator autem revocatam a matre, et ad se translata imperii potestatem omnem declaravit, et Nicolaum patriarcham Stephanumque magistrum in palatio sibi adesse mandavit. Sequenti luce Joannem Tubacem, qui Zoem Augustam e palatio detruderet, misit. Illa cum ejulatu et lacrymis filium complexa ad maternam compassionem et dolorem movit: adeo ut imperator diceret, Matrem meam mecum esse sinite. Illi solo verbo petitam dimiserunt. Imperator autem et patriarcha Joannem Garidam ad se vocatum scholarum domesticum esse jusserunt, veriti ne Phocas Leo in rebellionem deficeret. Renuit ille munus subire, nisi Theodorum levirum Zuphinezis **494** filium et Simeonem ejus filium hæriarchem crearet. Juramentis igitur certior factus, in domum suam profectus est. Illi confestim consanguineos ejus e palatio deturbant, quos ad se confluentes ut Garidas conspexit, inusitato timore,

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(25) Τούτοις τῇ χειρὶ ἐτοίμοις ὄσι. Anonym. *Appetit his qui essent manu expediti.* Ex quo etiam et Cedr. suppl. ac emend. sequentia: Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἀπειθῆ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνήρπασεν αὐτὸν ταῖς...

ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπιθέσειν, ὡς θέσει ποιήσασθαι. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο, ὡς ἀδυνάτως ἔχει τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ὁρῶν λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ, καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος, ἐξῆλθε Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος, ὡς ἐπισπουδάζων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ἡ δὲ δουλικῶ τῷ σχήματι προῦπήνησεν, καὶ προθυμοποιήσασιν τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο. Ὑποστρέφει δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχει ἀνδρας εὐεδαίεις καὶ γενναίους ἐπιτηδείους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρη εἰπόντος πρὸς Ῥωμανὸν, οὗτος εὐθὺς ἐνευσε τούτους τῇ χειρὶ ἐτοίμοις (25) ὄση [ὄντας] πλησίον ἔλθειν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἰδόντες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγονότες, ἤρπασαν αὐτὸν ταῖς χερσίν, καὶ, Ἄρατε αὐτὴν, ἐφώνησαν. Παραχρῆμα οὗτος τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον, καὶ ἐν ἀσφαλεῖ καταίχον. Οὐδαίς οὖν ἡ ὑπερασπίζων ἦν πάντων τῶν συνόντων αὐτὸν [αὐτῷ] χρῆσαμένων φυγῆ.

Ταῦτα Ζωὴ Ἀγούστα μαθεῖσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον, καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποπέλλει πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γεγονός βουλευμένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων, λίθοις ἐλάσας αὐτοὺς ἐξήλασεν. Ἐωθεν οὖν ἐξελευθεύσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ, ἐπεφώνει τῷ υἱῷ καὶ πατρὶ· Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; Ἐφθασεν δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀποπέλλειν Ἄλιον τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους, καὶ Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον, ταῦτα γέγονασιν. Προσελάθετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνελθὲν αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενον [ἐπισπώμενος]. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουδακῆν Ζωὴν Ἀγούσταν τοῦ παλατιοῦ καταβιδάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς δακρύων τῷ αὐτῆς προσπλακείσα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν· Ἐάσατε μετ' ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην ἄμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. Προσεκαλεσάμενοι δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν προσβάλλοντο δομῆστικον τῶν σχολῶν, δεδίδότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Ἄλιων. Ὁ δὲ εὖ κατένευεν τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον ὑναϊκάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσβάλλετο ἐταιριάρχην. Ὅρκους οὖν βεβαιωθεὶς ὅπ' αὐτῶν κατέλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατιοῦ καταβιδάζουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων,

ἐφώνησεν, παραχρῆμα· *Cum jam Romanus caeteri proximis esset, isque pone Constantinum accubitorem ambulans ipso manibus correptio, Tollite eum, exclamasset, statim illi sublatum in, etc.*

ὡς ἐθέατο αὐτούς, τρόμος αὐτὸν ἔλαθεν καὶ φρε-
νῶν ἕκστασις. Εὐθύς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ
διηγήσατο αὐτῷ ὅσα πέπονθεν. Συμφιλίωθεις οὖν
αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοῦς καὶ λαθῶν, ὥστε μίαν ἔχειν
ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπρους
ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι.
συνεφώνησαν, πλεόν ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης
δεσμόν ἐπισφίγγοντες. Τῇ εἰκάδι οὖν τετάρτῃ τοῦ
Μαρτίου μηνός ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρε-
σβύτερον αὐτοῦ οἰκίον καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεό-
δώρον, τὸν Ματζούκην λεγόμενον, εἰς τὸ παλάτιον,
ὑπεραπολογησομένους, ὡς Οὐκ ἀντάρσια γέγονεν τὸ
παρ' ἐμοῦ διαπραχθῆν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν
ὑφορούμενος, καὶ δεδιὼς μὴ τι νεωτερισθεῖη παρ'
αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τούτου ἕνεκεν ἀνελεῖν ἐν
τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι, καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι
τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκοῦντος δὲ Νικολάου πα-
τριάρχου τούτῳ, ἐμηνύθη Ῥωμανῷ παρὰ Θεοδώρου
τοῦ ρηθέντος παιδαγωγοῦ ἐλθεῖν μετὰ τοῦ στόλου
παντὸς μέχρι Βουκολόντος· ὃς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ
βουλευσάμενος [τὸ γὰρ ἄγον εἶχεν αὐτὸν (24)], τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου
(πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἅμα τῷ στόλῳ ἑνοπλος ἐν τῷ
Βουκολόντι. Καὶ παρευθὺ μὲν Στέφανος μάγιστρος,
ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου· Νικήτας δὲ πατρικίος ὁ συμ-
πενθερὸς Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήγα-
γεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Ὅρκους οὖν
βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπ-
έστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ προσκυνήσας
αὐτὸν, καὶ ὄρκω βεβαιώσας αὐτούς, ἀνῆλθεν μετ'
αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν προσκυνήσων
τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ
ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δοῦς καὶ λαθῶν, παρ-
ευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας
ἐταιριάρχης. Αὐτίκα γοῦν γέγονε θεῖα κέλευσις
πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγγυωμένη μηδαμῶς
στάσιν τινὰ ἔνοησαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ
οἴκῳ [οἴκῳ] ἀναπαύεσθαι. Ὁσαύτως καὶ γράμματα
ἐκελεύσθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ (25) γρά-
ψαι· τὰ ὁμοία αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ μηδὲν ἐναν-
τίον βουλευσασθαι· ἄλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ
βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος ταῦτα Ἀν-
δρέας πριμηκῆριος τοῦ βασιλικῷ βεστιαρίου ἀπ-
εκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι, καὶ
ἀναδεξάμενος ταῦτα, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ,
ἠσύχαζεν. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων Νη-
στειῶν Ἀπριλλίῳ μηνί, δίδεται ἀρβῶδων γαμικῶν
συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλέ-
νῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα
τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφα-

A mentisque stupore insolito correptus est. Confestim
itaque Romanum adit, et quæ passus fuerat, ex-
ponit. Inita mox cum eo amicitia, et juramentis
hinc inde datis et acceptis, et ut mentem unam
haberent ad invicem polliciti, Romani propositum
sequebatur, et consilium obibat: et ut eum stri-
ctiori amoris nexu devinciret, mutuo nuptiarum
sœdere contracto, virum sibi promeruit. Mensis
igitur Martii quarto supra vicesimum, Romanus
Joannem presbyterum, domesticum suum sibi fi-
dissimum, et Theodorum cognomento Matzucem
in palatium legatos mittit, qui pro defensione lo-
querentur: Non hæc rebellio, quod a me gestum
est, sed Phocæ molimina veritus, et ne circa im-
peratorem aliquid innovetur timens, idcirco pa-
latium ingredi consilior, et custodiam imperatoris
gerere. His Nicolao patriarcha non acquiescente a
Theodoro, pædagoگو dicto, significatum est Ro-
mano, ut cum omni classe ad Bucoleonem ap-
pelleret, et ejus sociis ipse consilium haberet: in
magnam quippe animi anxietatem venerat. Annun-
tiationis sanctissimæ Deiparæ die, hebdomadis
porro quintus erat, Romanus una cum classe
armis instructus ad Bucoleonem appulit, et con-
festim Stephanus magister e palatio egressus est.
Nicitas autem patriæ Romani consocer in pa-
latium profectus, Nicolaum patriarcham inde dejecit.
Allicorum animis Romani jurejurando firma-
tis, et veneranda cruce ad eum missa, ipse eam
adorans, et interposito sacramento, mentis propo-
situm obvelans, ipse cum eisdem paucisque suis
imperatori reverentiam exhibiturus in palatium
conscendit, et cum eo templum quod in Pharo
est, ingressus, data et accepta securitatis fide,
magister et magnus hetæriarcha ab imperatore
confestim creatur. Eodemque momento sacrum
mandatum ad Leonem Phocam missum, quo relicto
seditionis commovendæ proposito, ad modicum
tempus domi se contineret, injungebatur. Eum
in senum alix litteræ ad Constantinum accu-
bitorem scribi jussæ sunt, rem eandem, et ne
quid in adversum moliat, sed imperatori Con-
stantino obsequens perseveret, commendantes.
Sacras acceptas Andreas imperatoris vestiarii pri-
micerius ad eum in Cappadocia tunc forte re-
pertum, detulit, quibus lectis, domum 495 pro-
prium se recipiens, quietem egit. Sacrorum autem
Jejuniorum quinta hebdomade, mense Aprilii,
Helenæ Romani filix contractus nuptialis arrha a
Constantino imperatore traditur, et tertia Paschatis

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(24) Anonym., ἦγεν. Malim ἄγος, ut vocem εἶχεν
retineamus; nec enim ita τὸ ἄγον, aut τὸ ἄγών
quod emendat interpr. satis congruit: ut sit, *eum
enim tenebat rei religio*; deterrebat placuli con-
scientia, quod sic nempe in aulam irrumperet.
Explicat Cedrenus vix a suis potuisse adigi ut rem
præstaret, ac ad Bucoleonem cum classe accederet.
Sic τὸ ἦγεν placeat, sic exponam, *Qui res agit, ac
moderatur eum incitabat: urgebat fatum*, ut ita a l

imp. apicem proveneretur; quod nec ipsum disso-
nat ab illa ejus cunctatione ac trepidatione, quam
Dei decreto perurgente ita consilio superaverit.

(25) Ἐκελεύσθη Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος:
Sic emend. ex Anonym., *Jussus est Constantinus
accubitor in eam sententiam Leoni scribere: cui
nempe Leo gener majorem esset habiturus fidem.*
Non enim ad ipsum Constantinum scriptæ litteræ
qui adhuc detineretur, ac spe meliori aleretur.

feria, Galilææ dicta, benedicitur : et cum ea nupti-
libus corollis redimitur a Nicolao patriarcha, tunc-
que Romanus imperatoris Pater declaratur : et
Romani vice Christophorus ejus filius hetæriarches
instituitur.

Haud multo post, Leo Phocas a populo seductus,
et a nonnullis procerum et legionum ei commen-
datarum militibus motus, tumultum excitavit,
missoque nuntio Constantinum accubitorem, Con-
stantinūque alterum, et Anastasium Γογγυλίους et
fratres germanos, et Constantinum a secretis Μα-
λελιᾶ filium sibi ascivit, hoc cunctis insinuans et
persuadens, motum omnem pro imperatoris Con-
stantini obsequio excitari. Romanus autem impe-
ratoris Pater bullis aureis tabulas insignitas et
subscriptione firmatas, velut imperatoris nomine
facinus hujusmodi attentatum repressuras edidit :
quibus jubebatur, ut, Phoca deserto, qui ad im-
peratoris partes transiret, pro imperatore stare
censerentur : easdem vero Annæ cuidam impuden-
tis oris et profligatæ castitatis mulieri clericoque
cuidam Michaeli, ut per adversarium exercitum
spargerent, commendavit. Illi receptas litteras per
omnem exercitum distribui curarunt : et Michael
quidem in rei gestæ suspicionem veniens, crudeliter
exceptus a Phoca, naribus et auribus præcisus
mulctatus est, qui postmodum congruam a Ro-
mano consecutus est vicissitudinem, et pariter ea,
quæ cum eo missa fuerat, mulier. Qui primus
Phocam deseruit, et in Romani partes transit,
Barymichaelis filius exstitit, cladis adversæ et in
contrarias partes se dilionis et tyrannidis auctor :
oomitem se præbuit Balantius, ambo cum exerci-
tu omnium armorum genere fortiter instructo,
Chrysopolim profectus, et Constantinopolis cives
exterriturus, milites longo castrorum ambitu a
Juvenca lapidea ad Chalcedonem usque locavit.
Dum hæc gererentur a Romano, Simeon Caniclei
præfectus celoce vectus, libellum imperatoris
Constantini manu subscriptum delaturus mittitur.
Hæc porro libellus enuntiabat : Ut imperii mei
custodem vigilantissimum et fidelissimum e subditis
præter Romanum nullum inveni. Huic post Deum
custodiam meam commisi, et vice patris, quod
viscera materna et propositum vere paternum in
me exercuerit, habere constitui. Leonem Phocam
in adversum imperio meo semper insidiantem
496 suspicatus, in illud machinari opere probavi,
et in majestatem tyrannice rebellem comperi :
quare domesticum amplius non esse decerno, neque
tumultum hunc me volente commovisse, sed
spontaneo consilio imperium sibi vindicantem hæc
aggressum esse declaro. His ita coram populo
lectis, subducere se cuncti, et Romano imperato-
ris Patri adhærere cœperunt. Phocas in angustias

Α νοῦται ἄμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου Ῥω-
μανὸν βασιλεὺς πᾶσι προβαλόμενος ἄντ' αὐτοῦ
δὲ Χριστοφῶρον υἱὸν αὐτοῦ ἑταιριάρχην κατέστη-
σεν.

Μετ' οὐ πολὺ Λέων ὁ Φωκάς μετὰ λαοῦ πλείστου
ἀπατηθεὶς παρὰ τὴν τιμὴν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ
ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται, καὶ ἀποστείλας
ἀνελάθετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον
Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον
τοὺς Γογγυλίους καὶ ἀδελφούς, καὶ Κωνσταντῖνον
ἀσκητῆρας τὸν Μαλελιᾶς, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ
βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου τὴν
τοιαύτην ποιεῖται συκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασι-
λεὺς πᾶσι χρυσοῦσθαι ποιήσας ἐνυπόγραφα, ὡς
ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου τὴν
τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς
οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσ-
φύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσι, δοὺς αὐτῷ
Ἄννητιν γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖα, καὶ κληρικῶ
τινι Μιχαῆλ, ἐν τῷ αὐτῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν.
Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαθόμενοι, ἔστειλαν παντὶ τῷ στρα-
τῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς, παρὰ τοῦ Φωκᾶ
ἀνηλεῶς τυφθεὶς, τὴν τε βίβαν [τάς τε βίβας] καὶ
τὰ ὕα ἀπετμήθη ὅς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ
τῆς προσήκουσας ἔτυχεν ἀμοιβῆς ὡσαύτως καὶ ἡ
σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή. Πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-
μιγαῆλ καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσ-
έδραμεν, ἀρχὴ γεροντῶν καταλύσεως τῆς τοιαύτης
ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος, σὺν αὐτῷ δὲ ὁ Βαλάντιος,
τουρμάρχαι ὄντες ἀμφοτέρω. Λέων δὲ ὁ Φωκάς
μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν
Χρυσοπόλει καταλαθὼν, διέστησε παρατάξεις ἀπὸ
τῆς λιθίνης Δαμάλλεως μέχρι Χαλκηδόνος τοὺς ἐν τῇ
πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ
Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ ἐπὶ κανικλείου λόγον ἐνυπόγρα-
φον τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου ἐπιφερόμενος τάδε
διαγορεύοντα, ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας
ἐγρηγορώτατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ
χείρῃ ἢ Ῥωμανῶν εὐρηκῶς, τοῦτου [τούτῳ] τὴν
ἐμὴν φυλακὴν, μετὰ γε θεῶν, κατεπίστευσα, καὶ
ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγνα μη-
τρικὰ (26) καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδει-
ξάμενον Ἄγοντα δὲ τοῦτον τὴν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ
βασιλείᾳ ὑποπτεύειν [ὑποπτεύων] ἐπιβουλεύειν, νῦν
ἔργοι αὐτοῖς ἐπίβουλον εὐρηκῶ καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς
τυραννικῶς κατεξανιστάμενον διὸ οὐτε δομῆστικον αὐ-
τὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὐδὲ ταύτην τὴν ἀνταρ-
σίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημι, ἀλλ' αὐθαί-
ρετῶ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν ἐαυτῷ
τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ
ἐπαναγνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν, καὶ
τῷ βασιλεὺς πᾶσι προσέρχεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φω-
κᾶ εἰς ἀμύχανον περιστάτος καὶ ἀπογόντος, ὡς πά-
σις ἐλπίδος ἡστοχηκότος καὶ χρησαμένου φυγῆς, καὶ
πρὸς τὸ κάστρον (27) ἀπογόντος ἀτελοῦς παρα-

FRANG. COMBESII NOTÆ.

(26) Melius Anonym., πατρικά.

(27) Πρὸς τὸ κάστρον Ἀτελοῦς παραγ. Sic et.

Anonym. et Cedren., Veniens ad urbem Ateus no-
mine : solo exscribentis errore ἀτελοῦς, quod nullo

γενομένου, καὶ μὴ δεχθέντος· ἐν χωρίῳ δὲ ὀνομα-
 ζομένῳ Γοηλέντῳ φεύγοντι [φεύγοντος, καὶ] συλλη-
 φθέντος· ἀπέστειλεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Του-
 βάκη, καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ, ὥστε εἰσαγα-
 γεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες
 ἀπετόφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν παρὰ [περὶ] τοῦτου
 δεξάμενοι ἐντολὴν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο
 πεποιηκότες, ὡς ἀγανακτῆσαι ἐπὶ τοῦτῳ καὶ βασι-
 λεοπάτορα Ῥωμανόν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη
 τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματηνοῦ, καὶ
 Δαβὶδ Καμουλιανοῦ, καὶ Μετὰ κὺλ κουράτωρος τῶν
 Μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες,
 διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως, καὶ ἐν ἐξορίᾳ παρ-
 ἐπέμφθησαν. Ἦγαγον δὲ Λέοντα μάγιστρον καὶ
 δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθον
 ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονον ἐφεζόμενον. Ἐρωθήθη δὲ
 καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῶ διὰ
 πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου
 τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ πα-
 λατίου καταβιδάζουσιν, καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγου-
 σιν, [add. ἐν τῇ] τῆς Ἁγίας Εὐφημίας μονῆ ἀποκει-
 ραντες. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου
 καὶ κόμητος τοῦ σταύλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς
 Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος, καὶ Συμεὼν ὁ
 αὐτοῦ ἀδελφός. Ἐπιόντων δὲ αὐτῶν εἰσηλθὼν Ἰωάν-
 νης δρουγγάριος ὁ Κουρκοῦας μετὰ πλείστου λαοῦ,
 καὶ τοῦτους ἀναρκάσας εἰς τὸ Ὑψίκιον ἐξώρισεν
 ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείσι, ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ με-
 λετώνας. Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς
 τῆ τοῦ Καίσαρος ἄξιζ, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ
 ἑβδόμῃ τῆ τῶν προπατόρων κυρίου τῷ τῆς βασιλείας
 στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως
 καὶ Νικολάου πατριάρχου, καὶ τῆ τῶν ἁγίων Φώτων
 ἡμέρᾳ στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ματῶ
 δὲ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ Ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος
 ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεύς· στέφεται
 δὲ τῇ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου
 βασιλέως τῆ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ
 μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν τῇ αὐτῇ προελεύσει προσήλ-
 θον (28).

Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ ὀγδόῃ Ἰνδικτιῶνος ἡμέρᾳ Κυρίου
 ἢ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔνωσις,
 ἀπάντων ἐνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν,
 τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου δι-
 εσχισμένων. Ὑγδῆ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶ-
 νος δεκάτῃ ἑνάτῃ ἀποστείλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει
 τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς
 τὴν Ἀντιγόμου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι
 κατηγορηθέντα· πρῶτον αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεο-
 φάνει Τεργιωτῇ καὶ Παύλῳ ὀρφανοτρόφῳ ἀνθρώ-
 πους αὐτοῦ. Ἐποίησεν Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ
 Τριβουναλίῳ πρόκενον, συνηγμένων ἀπάντων μεθ'
 ὀπλων ἐκείσε. Τοῦ ἀδουμίου δὲ γενομένου (29)

A deductus, omni spe lapsus est, quare fuga usus
 et de ingressu in urbem aliquam desperans, quod
 sine dignitatis titulo et viribus accederet, et forte
 non reciperetur, in locum cui Goeleon nomen, fu-
 giens comprehensus est: exinde Romanus Joan-
 nem Tubacem et Leonem ejus cognatum hominem
 in urbem adducturos misit. Comprehensum itaque
 oculis privaverunt, nullo licet super hoc accepto
 jussu, sed spontanea voluntate ad hoc ducti: adeo
 ut imperatoris Pater Romanus de facinore tristat-
 tus fuerit. Mense autem Augusto Constantini
 Ctemateni, Davidis Camuliani, et Michaelis manga-
 norum curatoris detectæ sunt insidiæ: quare etiam
 hi, bonis publicatis, verberibus affecti, et per me-
 diam urbem traducti, in exilium missi sunt. Leo-
 nem insuper magistrum et scholarum domesticum
 in urbem induxerunt, qui mulo insidens per me-
 dium forum pertransiit. Delata est etiam Zoe Au-
 gusta, ut quæ Romano per cibos veneno infecta
 a Theocleto ministerii notario insidiaretur: quare
 hanc e palatio recedere coactam, in sanctæ Euphe-
 miæ monasterio ad Petrium sito tonsis capillis
 monialem fecerunt. Theodorus autem Constantini
 imperatoris pædagogus et Simeon ejus frater, a
 Theophylacto patricio et stabuli comite ad convi-
 vium vocatus est. Recumbentibus illis, Joannes
 Drungarius Curcuas cum populi turba ingressus,
 raptos eosdem ad Opsicium eliminatos propriis in
 suburbanis, velut adversus Romanum machinatos
 exulare coegit. Quarto vero supra vicesimum
 Septembris mensis, Cæsaris dignitate, Decembris
 autem mensis decimo septimo, Christi Domini
 proparentum festo, imperii diademate a Constanti-
 no imperatore et Nicolao patriarcha Romano
 ornatus; sanctorum deinde Luminum die Theo-
 doram uxorem coronat; mox Maii mensis decimo
 septimo, indictione quinta, Christophorus Romani
 illius imperator renuntiatur: et ejusdem mensis
 vicesimo sanctæ Pentecostes die festo, a Constanti-
 no redimitur: istique duo soli ejusdem diei pro-
 cessu solemnī per urbem progressi sunt.

Porro Julio mense, indictione 497 octava die
 Dominico totius Ecclesiæ a Romano inita est con-
 cordia, cunctis metropolitibus et clericis, qui a Ni-
 colai et Euthymii partibus divisus steterant animis,
 in consensionem redeuntibus. Mensis autem Fe-
 bruarii die octavo, indictione decima nona, mittens
 Romanus magistrum Stephanum Calomariæ filium
 in Antigoniam insulam exsulem eiecit, imperandi
 cupiditatis accusatum: cum prius una cum Theopha-
 ne Tichote et Paulo orphanotropho propriis
 domesticis in monachum detonsus fuisset. Cæte-
 rum Romanus imperator ad Tribunalium solem-
 nem habens processum, cunctis armorum omni

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

sensu constat, ac redditum est. Διὰ πεφαρμαγμέ-
 νων βρωμάτων· Per cibos preparatos, teneno in-
 fector.

(28) Προελεύσει προσήλθον. Ibidem.

(29) Facta militum recensione. Est enim, inquit
 Suidas, ἀπογραφή ὀνομάτων παρὰ Ῥωμαίων.

LEONIS GRAMMATICI

structis, stipendiisque militibus erogatis, Romanus praefatus, et Constantinus inceleritate usq. in palatium revertuntur: a quippe Arsenii domestico, Arsenii ipsius et langlanitae conspiratio delata fuerat: ex quibus acceptis, et bouis fisco addictis in exsilium translati sunt. Erat porro tunc ab imperatore potestate Joannes presbyter et rector, Leonem Armenii filium hebdomadarii cui fieri imperatori prius commendatum. Bulgaris vero ad Catasyrta usque post Adraletae domitiam mortem excurrentibus, Pothus Argiri filius solarum domesticus creatus est. Hic ad Theropolim copis educatis Michaellem Moroleontis filium vices suas obeuntem, Bulgarorum motum exploratorum misit. Hic de improviso agminis praefectus obviam, plurimos quidem occidit, vulneribus autem acceptis, in urbe postmodum vitam finivit. Eo tempore insidiae adversus Romanum imperatorem structae ab Anastasio sacellario et Auriscinae principe, et Theodoro cubiculario, et Demetrio regii fisci notario, et Nicolao Cubatze a Theocleto officii notario delatae sunt: iidemque convicii verberibus poenas dederunt, ut per mediam urbem delati sunt. Theodoretus autem soorum ad Trichoneum palatii plagis acceptis, in exsilium ejectus est: Anastasium autem sacellarium in Eliniorum monasterio caesarie mulctavit; in quo et defunctus est. Romanus eo praetextu accepto, imperatorem Constantinum primatu deturbat, et secundum constituit; seipsum vero priorem praefecit.

Simcon porro adversus Romanos exercitum rursus educit, militesque emissos contra urbem quanticulos tendere imperavit. Illi per montes progressi Maglaba pervenerunt. Eorum adventu ab imperatore Romano cognito, ne Pegarum palatia per Stonum diffusi incenderent, Joannem rectorum una cum Leone et Potho, dictis Argiris, ex regis confederatis et gregariis militibus copias secum habentibus misit, quibus insuper adjunctus est Alexias patricius, et Muzelans classis drungarius, cum navali acie. Erat porro tunc Joannem hebdomas quinta. Istis exercitum per turmas componentibus, Bulgarisque

αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πρὸς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμνημόθη γὰρ πρὸς Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλῆ, καὶ Παύλου μαγλαβιτῶν (30) τυφθέντες καὶ δεμυθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν ἡ παραδυναστείων Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος καὶ ἡ κωρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρμενίου ἐποίησεν ἐπιμέριον (31), τῷ βασιλεὶ τοῦτον προσοικειώσας. Ὁ δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κασσάντων μετὰ τὴν τοῦ δεμυθέντου Ἀδραλέτου δεσπότην (32), προσεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δεσπότης τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι θερμοπύλαιος μισθῶν ταγμάτων ἐξελθὼν ἀπέστειλεν Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν (33) ὄντα ἡ Βουλγάρους κατασκοπήσοντα. Ὁ δὲ ἀπρόσπῃ λόγῳ αὐτῶν ἐμπροσθεν, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, πληγεῖς δὲ αὐτὸς ἐν τῇ πόλει ἐπέστησεν. Ἐμνημόθη δὲ τότε παρὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὀπουργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπέβη Ἀναστασίῳ σακελλαρίου καὶ ἀρχοντος τοῦ χριχίου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου νοταρίου βασιλικῆς τοῦ ἰδικοῦ, καὶ Νικολάου Κουβάτζη (34). Καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, ἐν τῇ μέσῃ διήλθον. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίως ἐν λεγομένῳ Τρικόγγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς, αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκρινεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλειμῶν (35)· ἐνθα τελευτήσῃ. Τοιαύτης προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιάζει (36), δεῦτερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ πρόχει εἰς τὸ προσθεν.

Ἐστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμανὸν καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστειλάς ἐκέλευσεν τῆς πόλεως ὡς τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθὼν δὲ τῶν ὄρων, ἦλθον μέχρι τῶν Μαγλαβῶν. Τὴν δὲ ἐφοδὸν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατεβή πρήσασιν, Ἰωάννην βακτορα ἀποστειλάς Λέοντι καὶ Πόθῳ, τοὺς Ἀργυροὺς λεγομένους μεθ' αὐτῶν πλῆθος ἐκ τῶν βασιλικῶν τῶν τῆς ἐταιρίας, καὶ τῶν ταγματικῶν, καὶ Ἀλέξιῳ πατρίκιῳ καὶ δρουγγάριῳ μων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐν τῇ Νησιῶν ἑβδομῇ πέμπτῃ Διατάξαντ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(30) Παύλου μαγλαβίτου. Cedren., Anonym.
 (31) Minorem dicas cubicularium. Erant enim hebdomarii juvenes septimanatum cubiculo servientes, quibus praerant et κοιτωνίται seu κουβικουλάριοι· his ἡ προκαθήμενος. Superior omnibus erat ὁ παρακοιμώμενος. Qua de re bene Meursius ex Codino, ipsoque Constantino.
 (32) Prosequuntur Anonym. et Cedren. quae spectant ad Rentacium, ex quibus scienda erant, quae librarii festinatione desunt in Leonis cod. Regio.
 (33) Τὸ τοποτηρητὴν mihi suspectum, malimque cum Cedren., ταγματάρχην, qui tribunus esset: non qui Pothi vicarius. Hujus Pothi cum laude auctor Vitae Luc., junioris.
 καὶ Θεοδῶτου πρωτοκαραβῶν.

Anonym., Theodoro protospatho, sic praescribere, sive etiam ἀρχιθαλάσσου, ὅτι ἰστίον vocamus.
 (35) Cedrenus et Anonym., Ἐλέγῃ Superioris gradu dejicit, scilicet imperatorem facit. Sic enim penes unum primum erat, ac supra reliquis eisdem subjectis.
 (37) Cedren., τῆς βασιλικῆς ἢ bene, quod et secutus interpret.; stinguunt Leo et Anonym. Sint ἡ quos peculiariter vocamus domi scilicet aulae ministeriis regisque addictos; quorum etiam partem quoties rege presente nostri Ma

λαδὸν (38), τῶν Βουλγάρων ἀνωθεν ἀναφανέντων ἐν-
 ὄπλων, καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσπίφω καὶ φοβερά,
 παρσευθὶ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ, σφάττεται
 δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινός, ὁ τοῦ Πλα-
 τυπόδη υἱός, καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν διασωθεὶς
 εἰσῆλθεν εἰς δρόμωνα. Ἦλθεν δὲ φεύγων ἔνοπλος
 καὶ Ἀλέξιος ὁ Μουσελέ δρουγγάριος, καὶ μὴ ἰσχύ-
 σας τέλειον ἀνελεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος ἀποβάθρᾳ,
 πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ πρωτομανδάτῳ,
 ἀπεπνίγη. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ διεσώ-
 θησαν φεύγοντες. Οἱ δὲ Βούλγαροι μὴδένα ἔχοντες
 κωλύοντα, τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν,
 καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. Ἐικάδι δὲ Φεβρουαρίου
 μηνὸς δεκάτης Ἰνδικτιῶνος Θεοδώρα σύμβιος Ῥω-
 μανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ
 οἴκῳ αὐτοῦ (39). Τῷ δὲ αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία
 ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ
 κρουροκαλάτης Ἰδὴρ ἐν τῇ πόλει παργένετο, καὶ διὰ
 μέσης διελθὼν κεκοσμημένης (40) λαμπρῶς, ὃν καὶ
 ἐν τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσήγαγον· καὶ τὸ κάλ-
 λος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θεασάμενος, καὶ τὸν πο-
 λυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυμάσας, αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς
 τὰ ἴδια.

Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευ-
 σάντων, καὶ μέχρι τῆς Ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν
 ἔλθόντων, καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, ἐξενιστάμε-
 νος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρ-
 χοντας συνεκάλεσεν συνόντος αὐτῷ καὶ τοῦ λεγομέ-
 νου Σακτικῆ, καὶ παρήγει τούτοις, καὶ προτρέ-
 πετο κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἐξελεῖν, καὶ τῆς πατρίδος
 ὑπεργώνισασθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοίμως ὑπὲρ τῶν
 Χριστιανῶν ἀπονήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθ-
 ὀπλιοθεὶς ὁ εἰρημένος Σακτικῆς, ἀληθῆ οὖσαν τὴν
 ἑαυτοῦ πίστιν τε καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν. Ὅπισθεν
 γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος, καὶ εἰς τὸ στρατόπε-
 δον αὐτῶν ἐμπεσὼν, πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας
 κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγῆ-
 ὄσπον τρέπουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγ-
 κροτηθέντος τρέπουσιν τὴν Σακτικῆν σὺν ὀλίγοις
 ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγωνισάμενος
 καὶ πολλοὺς ἀνελὼν, οὐκ ἔτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς
 τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μείψισιν τοῦ ἵππου τὸν χα-
 λινόν, καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν· ποταμὸν δὲ τινα ἐκεῖσε
 παρρέοντα διαπερῶν, τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλύϊ
 ἐμπαγέντος, τιτρώσκεται κατὰ τῆς ἕδρας ταῖ τοῦ
 μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκτὸς ἰλύος ἀνασπα-
 σθέντος, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τε-
 θεὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ, καίριας τῆς πληγῆς οὐσης, τῇ
 νυκτὶ ἐτελεύτησεν. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς

A et superiore editorique parte armata manu ap-
 parentibus, et incomposita tremendaque vocifera-
 tione usis, derepente Joannes rector fugam ar-
 ripit; Faustinusque Platypodis filius pro eo de-
 certans cum aliis plurimis interfectus est. Vix
 itaque periculo ereptus celocem ingressus est.
 Fuga quoque subduxit se Alexius armis omnibus
 munitus, et Alexius Muzelæus, drungarius. Qui cum
 ad celocis scalam commode conscendere nequiret,
 in mare cum protomandatore præcipitatus, pro-
 fundo submersus est. Argyri vero ad castellum fu-
 ga sibi consuluerunt. Bulgari, nullum reperientes
 obvium, Pegarum palatia Stenique spatium omne
 igne immisso succenderunt. Februarii porro mensis
 die vicesimo, indictione decima, Theodora Romani
 consors moritur, corpusque illius domo depositum
 est; eodemque mense Sophia imperatoris Christo-
 phori conjux coronatur. Eo tempore Curopalates
 Iber in urbem advenit, et per medias ejus vias
 vestibus præclaris ornatus deductus est, et ad san-
 ctam Dei Sophiam progressus, templi immanitatem
 et cultum contemplatus, variamque ejus supellecti-
 lem demiratus, in patriam reversus est.

Junio postmodum mense Bulgaris iterato bellum
 inferentibus, et ad sanctæ Theodoræ palatia pene-
 trantibus, et eadem igne depopulatis, Romanus im-
 perator, copiarum ducibus convocatis, Sactice di-
 cto ei adhærente, sumptis animis milites hortaba-
 tur in hostes irrupere, et pro patria præliari
 commonebat. Illi pro Christianis se mori paratos
 polliciti sunt. Postera igitur luce, præfatus Sactices
 armatus fidem a se datam veram et constantem
 demonstravit. Bulgaros quippe retro aggressus, et
 in eorum castra insiliens, cunctos ibi repertos
 trucidavit. Bulgari quod gestum erat percipientes
 in castra revertuntur, et consertis manibus Sacti-
 cem paucis comitatum terga dare cogunt. Ille forti-
 ter præliatus multis hostium occisis, totque aliis op-
 pugnatus ut resistere non valeret amplius, equum ia-
 xatis habentis ad fugam impulit, flaviumque ibidem
 præterfluentem trajiciens, equo profundi limo infixo ad
 podicem et coxendicem vulneratur. Equo itaque limo
 499 vix extracto ad Blachernas defertur, et
 sacro loculo impositus, plaga mortifera accepta,
 D nocte mortuus est. Adrianus autem quidam Chal-
 dus, nec non Tatzates Armenus, vir opulentus,
 consiliis et hortatibus Bardæ Boelæ, qui Chaldiensi
 militiæ præerat, tyrannidem et rebellionem adver-
 sus Romanum imperatorem excitant, et Paiper lo-

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(38) Suppl. ex Anonym. et Cedren., ἐν τοῖς πε-
 δινούσι καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν. In-
 structo exercitu in campestribus ac depressioribus
 Pegarum locis.

(39) Suppl. ex Anonym., τῷ ὑπ' αὐτοῦ μοναστή-
 ριον ἀμειψθέντι, quam ille in monasterium mutave-
 rat: non enim in profana domo sepulta. Cedren., ἐν
 τῷ Μυριαλίῳ, quod ejus monasterii nomen est,
 ut et ipse Leo paulo post vocat.

(40) Nihil emend., sed addendum ex Anonym.,

μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη. Medio foro
 splendide ornato transiens, multa cum gloria ac
 honore susceptus est. Sicque et de S. Sophiæ or-
 natu prosequitur. Καλλωπίσαντες ταύτην, καὶ
 περιστείλαντες πέπλοις χρυσοῦφισι, καὶ κόσμῳ
 παντοίῳ· Magnifice eadem ornantes, auroque textis
 tapetibus ac velis parietes obcungentes, atque omnis
 generis cultum adhibentes. Curopalata hic honoris
 titulus, non officium in aula.

cum inuitissimum occupant : quos Joannes Curcuas, scholarum domesticus, cum debellasset, quosdam quidem tenuit, quorum illustriores, facultatibus eorum publicatis excæcavit, alios vero occidit. Tatzates autem alio validissimo loco fuga occupato, et securitatis fide accepta, in urbem reversus est, et manglabitæ dignitate honoratus in Manganorum palatio sub custodia servatus morabatur. Fugam autem machinatus oculorum lumine privatur, Bardam Boelam in monachum detondent. Patricio vero quopiam cognomine Moroleone, Adrianopoleos urbis duce, in rebus bellicis fortissimo et solertia præstanti, ut qui adversus Bulgariam facinora forti viro digna ostendisset plurima, Simeon Bulgarus cum omni exercitu dictam urbem obsedit, valloque circumducto validis armis pressit : frumento autem per urbem deficiente dura fames invasit, ex nulla quippe parte egestatis calamitate vexati annonam procurare valebant : quare seipsos et exercitus ducem Bulgaris tradiderunt, quem apprehensum Simeon, vinculisque per totum corpus circumdatum amara morte interfecit : commendataque Bulgaris urbis custodia in patriam se recepit. Leone Tripolita cum copioso exercitu bellicisque navibus in Romanos erumpente, et Lemnum insulam occupante, Joannes Radinus patricius et classis drugarius cum ex improvise aggressus est. Initioque certamine divinis auxiliis, qui combatantur Agareni fusi sunt, solo Tripolita fuga servato.

ἔξιθόντος, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, ὁ Ῥαδινὸς αἰφνίδιως ἐπέθετο αὐτῷ. Καὶ πολέμου Ἄγαρηνοὶ· μόνος δὲ αὐτὸς Τριπολίτης φυγῇ διασωθεῖς.

Septembri vero mense, indictione secunda, Simeon Bulgariae princeps, copiis omnibus eductis adversus Constantinopolim expeditionem parat. Inde Thraciam et Macedoniam depopulatur, incendia ubique spargit, evertit cuncta, et ad arbores usque excindit. Ad Blachernas præterea provectus Nicolaum patriarcham et procerum quosdam, ut de pace conferrent, ad se mitti postulavit. Datis igitur ex parte utraque obsidibus convenerunt, prius quidem Nicolaus patriarcha, deinde Michael patricius Syriotes, et Joannes Mysticus, qui ab imperatore secundas tenebat : jam quippe Joannes rector apud imperatorem calumniam passus, causatus ægritudinem palatium deseruerat : 500 postmodum autem in monasterio Galaerenis proximo detonsus est. Et hi quidem cum Simeone de pace tractatum habebant ; Simeon autem retro eos amandavit, ipsum vero imperatorem videre expetiit, a multis de ejus prudentia fortitudine et solertia certior factus.

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(41) Τοῦς δὲ πενητῶς καὶ ἀσῆμους, ἀθώους κελύσας ὅπῃ βούλοιντο ἀπιέναι. Sic ex Cedren. plena littera, non ita supplenda ut interpres effudit : alios vero occidit. Imo, *Pauperes reliquos atque obscuros quo collibitum esset innocuos abire jussit. Sic ferè durius habitis capitibus, mitiores victores multitudini.*

A δὲ καὶ Τατζάτης Ἄρμενίος πλοῦσιος πάνυ, τῇ συνθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοηλά στρατηγούντος ἐν Χαλδίᾳ, τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παῖπερ τε λεγόμενον ὀχύρωμα κατασχόντες, οὗς ὁ ἐομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας, τοὺς μὲν κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας δημεύσας (41). Τατζάτης δὲ ἐν ἐτίρῳ ὀχυρωτάτῳ καστελλίῳ διαφυγῶν, καὶ λόγον τοῦ μῆτι κακὸν παθεῖν δεξάμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τοῦ μαγλαβίτου [μαγγλα-] ἀξίᾳ τιμηθεὶς, ἐν τῷ ὄκῳ τῶν Μαγγάνων διητάτο τηρούμενος. Δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλλίσκεται, καὶ τῶν ὀμμάτων στερίσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν Βοηλᾶν ἀπέκτειραν μοναχόν. Τοῦ δὲ Πατριχίου τοῦ ὄντος [καὶ] ἐπονομαζομένου Βιωρολέοντος (42) Ἀδριανουπόλεως στρατηγούντος, κρατίστου τὰ πολεμικὰ καὶ περιδεξίου τυγγάνουτο:, ὁ; πλείστας κατὰ Βουλγαρίας ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος; Συμεὼν οὖν παντὶ τῷ στρατεύματι τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε αἶτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιλειοίπει, καὶ λιμὸς ἐπίεζε χαλεπὸς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχον ἐπιτιτίσασθαι), τῇ ἐνδεῇ πιεζόμενοι, προεδέωκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγόροις, ἐν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ δεσμὰ καθ' ἑαυτοῦ τοῦ σώματος περιβαλὼν, ἀπέκτεινεν θανάτῳ πικρῷ. Βουλγόροις οὖν τὴν τῆς πόλεως παραδοὺς φυλακὴν, ὑπεχώρησεν. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμειος πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων Ἰωάννης πατριχίος καὶ δρουγγάριος τῶν κλιωμῶν γεγονότος Θεοῦ συνεργεῖα· οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται

C Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος δευτέρως, Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐξστρατεύει. Καὶ ληζέται μὲν Θράκης τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα, καταστρέφει, καὶ δεινροτομεῖ. Μῆχρι [δὲ] Βλαχερνῶν γενόμενος, ἐπεζήτησεν ἐπισταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφοτέρω, καὶ ἐξῆλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα Μιχαὴλ πατριχίος ὁ Στουπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ Μυστικὸς παραδυναστεύων. Ἦδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίχτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειεν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύθει, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ μηνί (43) κλησιόντων Γαλακρυνῶν ἀπεκάρη· οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο· ἔδὲ αὐτοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπεζήτησε θεάσασθαι. Παρὰ πολλῶν γὰρ πεπληροφόρητο περὶ τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ συνέσεως. Ὁ δὲ βασιλεὺς

(42) Seq. ex Anonym. et Cedren. supplenda, τῷ οὕτως ἐπονομαζομένου Βιωρολέοντος, ἢ μάλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Βιωρολέοντος. Patricio sic appellato Moroleon, vel ut magis proprie loquitur Thymoleon, quasi dicas, vir leonini pectoris, etc.

(43) Anonym., αὐτοὺς μὲν ἀπεπέμψατο.

σφόδρα ἐπὶ τούτῳ ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην, καὶ τὰς γινόμενας (44) τῶν αἰμάτων ἐκχύσεις ὀσημέραι. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάττῃ ὄχυρωτάτην (45) ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρη διεκπέουσαν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα, μεσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλον ὁμιλεῖν. Ἀποστείλας οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπρησεν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐλῶν, ἀλλ' ἐλπίζει μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ Βασιλεὺς [βασιλεὺς] ἡμῶν Νικολάῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἀγίᾳ εἰσῆλθον σορῶ, καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν. Εἶτα πρηνῆς πεσὼν δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέδρεγεν ἕδαφος τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμελικτον τοῦ ὑπερηφάνου Συμεὼν μαλάξαι καρδίαν, καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην. Καὶ τὸ ἅγιον κιβώτιον διανοξάντες, ἔνωθα τὸ σεπτὸν τῆς ἀγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὠμοφόριον· τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν ὑπὲρ εἰς τὴν ἁμωμον (46) Θεοτόκον, οἷα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆει τοῦ ναοῦ ὄπλοις ἀσφαλῆσι φραξάμενος, τὸν σὺν αὐτῷ στόλον, ἀσπίσι τε καὶ ὄπλοις κομίσας [κοσμήσας], τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαθεν συνομιλῆσαι τῷ Συμεῶν. Πέμπτη οὖν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐνάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τετάρτῃ τῆς ἡμέρας ὥρα, παρεγένετο Συμεὼν πλῆθος ἀπειρον ἐπαγόμενος, τῶν μὲν χρυσασπίδιων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδιων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χρεῖα κεκοσμημένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρῳ· οἱ μὲσον αὐτῶν διεληφότες τὸν Συμεὼν, ὡς βασιλέα, εὐφήμουν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τεύχεσιν ἐφεστῶτες καταθειῶντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν τότε ἰδεῖν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον, ὅπως τὸσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν, οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλῃ καὶ ὑπεχώρησεν· ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἀπῆει, μονονουχί τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοῦς ἀντιλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ βηθειῇ ἀποβάθρᾳ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διερευνήσαντο ἀκριβῶς μὴ πῶς τις ὄλος, ἢ ἐνεδρα τυγχάνῃ· κατήλθεν Συμεὼν τοῦ ἵππου, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασίμενοι οὖν ἀλλήλους, εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν· Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχοντα ἀληθινόν· βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγά-

A Valde lætatus imperator postulatam admisit, pacis quippe cupiditate docebatur, et effusum quotidie sanguinem deplorabat. Ad littus itaque Cosmidii machinam in mari validissimam excitari jussit: ad quam triremem reglam remis rectam facile esset deducere, septoque munitissimo eam circumvallans spatium ejus medium ita disponi præcepit, ut in ea ad invicem de pace colloquerentur. Simeon autem missis militibus, sanctissimæ Deiparæ ad Pegem templum combussit, et loca circumposita devastavit, a pace alienum se, sed vana tantum spe imperatorem deludere, inde significans. Imperator una cum patriarcha Nicolao ad Blachernas et sanctum loculum progressus, ad preces manus extendit, deinde pronus in terram cadens sacrum lacrymis pavementum irrigavit, Deiparam a labe immunem obtestatus, ut inflexum et rigidum superbi Simeonis emolliret cor, et quæ sunt pacis inspiraret: sacroque scriniolo, quo venerande sanctæ Deiparæ vestis reposita est, aperto, illam inde sublata ex fide qua in immaculatam Dei Genitricem pollebat, velut galeam capiti circumponens imperator firmissimis armis munitus, classi viæ comite clypeis et armis adornata ad præfixum locum cum Simeone tractaturus accessit. Quinto igitur die quo hæc facta sunt, Novembris mensis die nono, hora diei quarta Simeon immensa exercitus plebe circumstipatus processit. Militum alii aureis clypeis et deauratis hastis, alii argenteis clypeis pariter et hastis argento rutilantibus, alii quoque omni armorum genere ornati, cuncti autem ferro circumcincti, medium admiserunt Simeonem, quem Græcis pronuntialis, seu imperatorem faustis prosequerentur acclamationibus. Senatorii porro ordinis viri muris innixi quæ fiebant contemplantur. Spectatu verbò dignissima res fuit animus ille imperatoris dignus et excelsus, mira res illa mentis nullo pacto motæ constantia, quæ tantum percipiens hostium appulsum, nullo modo consternata aut repressa est: sed nec retrocessit, quin imo velut in amicorum cætum se conferret, sic intrepidus processit, tantum animam subditorum salutis pretium hostibus non offerens. Prior itaque ad dictam machinam perveniens Simeonem præstolabatur. Ut obsides ex 501 utraque parte dati sunt: Bulgari vero ne quis dolus aut insidiæ laterent, machinam diligenter perscrutati sunt: Simeon equo desiliens ad imperatorem accessit, dataque invicem salute, pacis tractatum moverunt. Imperator dixisse fertur ad Simeonem: Virum Dei cultorem et vere Christianum audivi te: verum opera verbis nullatenus consonantia in te perspicio. Proprium enim viri Dei

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(44) Καὶ τὸ σῆναι τὰς γινόμενας. Anonym., *Quotidianas cædes volens compescere; modum vis æ finem adhibere.*

(45) Ὁχυρωτάτην ἀπόθασιν. Mem. ut et Cedren., *Tutissimum septum; ascensionem, machinam ad*

id comparatam, ut ex navi in eam descenderetur, exque ea tuto colloquium haberetur.

(46) Τὴν εἰς ὑπεράνωμον, et mox, τὸν σὺν αὐτῷ σὺν στόλον, κατακοσμήσας. Anonym., Cedren.

toris et Christiani est pacem et charitatem am-
 xal, siquidem Deus charitas est et dicitur, impii vero
 infidelis est cœdibus et eruire injuste fuso gan-
 are. Igitur si vere te Christianum prosteris, sicut
 erto tenemus, compece tandem cædes injustas, et
 celesta sanguinis effusione abstine, et nobiscum
 Christianis, cum ipse Christianus sis et nomineris,
 pacis fœdus percutite; et Christianorum dexteram
 unius fidei Christianorum sanguinibus ne permittas
 pollui. Homo quippe es, et mortem ipse et resurre-
 ctionem et operum retributionem præstolaris: ho-
 dieque cum exsistas, crastinus dies in pulverem te
 resolvet: febris vel unica omnem exstinguet ja-
 ctantiam. Quam igitur ad Dei tribunal constitutus
 pro cœdibus injustis Deo reddes rationem? quo
 vultu in tremendum et justum judicem oculos in-
 tendes? Si divitiarum cupiditate ductus hoc agis,
 ego ad sœtietatem usque, eo quod desideras, imple-
 bo. Solum contine dexteram, amplectere pacem,
 dilige concordiam, ut et tu vitam agas tranquillam
 et sollicitudinis expertem, et calamitatibus non
 nihil Christiani subleventur. Nefas enim est adver-
 sus ejusdem fidei homines te arma movere. His
 dicitur imperator tacuit. Simeon, ejus moderationem
 et ejus sermones cum verecundia miratus, pacem
 componi annuit. Cum igitur sibi invicem vale di-
 xissent, a se mutuo disjuncti sunt, imperatorem
 magnificis muneribus Simeonem cumulante. Quod
 vero tunc accidit narrabo prodigium eorum etiam,
 qui hæc dijudicant fidem exsuperana. Principibus
 quippe ad invicem colloquentibus, aquilas duas de-
 super ipsos volasse præstoque advenisse, et ad in-
 vicem commistas dicunt: et confestim ab invicem
 disjunctas, hanc quidem ad urbem avolasse, aliam
 vero in Thraciam alarum opere delatam. Qui hæc
 curiosius indagant, omen judicavere non faustum;
 discordes quippe, et pace infecta recessuros divina-
 bant. Simeon collecto exercitu, coram optimatibus
 imperatoris solertiam et moderationem exposuit.

Decembris autem mensis die vicesimo quinto filios
 suos Stephanum et Constantinum Romanus 502
 imperii corona cinxit: sed et Theophylactum filium
 clericum totondit patriarcha, et subdiaconum or-
 dinavit, tandemque syncellum promovit, cum prius
 ad sanctum Ingressum cum subdiaconis allectus
 processisset. Aprilis vero mensis die vicesimo nono
 Joannem Mysticum patricium Romanus proconsu-
 lem designavit. Mensis vero Maii die decimo quinto,
 indictione tertia, mortem obiit Nicolaus patriarcha,
 post secundam renuntiationem throno politus
 annos tredecim, ejusque corpus in Galacrenarum
 monasterio ab eo condito depositum est. Augusto
 deinde mense Stephanus Amasæ metropolita,
 eunuchus, initiatus est patriarcha. Post hæc mense

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(47) Melius Anonym., κλάζει τε.

(48) Μυστικόν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικίον
 καὶ ἀνθύπατον. Sic bene Continuator et Cedren.,
 et tantus hic dignitatum cumulus invidiam provo-

Α πην ἀπασπάζεσθαι· εἰπερὶ Θεοῦ ἀγάπη ἐστὶ, καὶ
 λέγεται. Ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστων τὸ χαίρειν σφά-
 γαι; καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένων [ἐκχεομένων].
 Εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πε-
 πληροφορήμεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς
 καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπείσαι
 μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανὸς
 ὢν καὶ αὐτὸς, καὶ ὀνομαζόμενος· καὶ μὴ θέλει μολύ-
 νεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χρι-
 στιανῶν. Ἄνθρωπος εἰ καὶ αὐτὸς θάνατον προσβο-
 κῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρ-
 χεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. Ἐξ κυρατῆς
 ἅπαν κατασθίσει τὸ φρύαγμα. Τίνα οὖν λόγον δέ-
 σεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπερ τῶν ἀδίκων σφαγῶν;
 ποῖον προσώπων τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσαις
 χριτῆ; Εἰ πλοῦτος ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κα-
 τακόρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω, μόνον ἐπι-
 σχος τὴν δεξιάν· ἄσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον
 τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρήνευον
 καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ καθύστερα ποτε
 τῶν συμφορῶν. Οὐ θέμις γὰρ αὐτοῦς εἶρην ἔλλα-
 καθ' ὁμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς
 ἐσίγησεν. Αἰδέσθεις οὖν Συμῶν τὴν τούτου ταπει-
 νωσιν, καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐπένευσεν τὴν εἰρή-
 νην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους δεχο-
 ρίσθησαν δώροις μεγαλοκρεπίσι τοῦ βασιλέως δε-
 ξιωσαμένου τὸν Συμῶνα. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν
 διηγῆσομαι τεράστιόν τι, καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα συγ-
 κρίνειν εἰδὼσι παραβόλον. Δύο φασὶν αἰτοῦς τῶν
 βασιλέων ὁμιλούντων ἀνωθεν αὐτῶν ὑπερπληθῆ
 ἦεν (47) τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμίξαι, καὶ πε-
 ραυτικά διαλευχθῆναι ἀλλήλων· καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τῆ
 πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην διακτιῆναι. Τούτο
 οὐ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες, οὐ καλὸν ἐκρί-
 ναν οἰωνόν. Ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην δια-
 λυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμῶν δὲ ἐδ' ἐαυτοῦ στρατῶ-
 δον καταλαθὼν τοῖς ἐαυτοῦ μαγιστέσιν τὴν τοῦ βα-
 σιλέως ἀπήγγειλεν σύνεσιν καὶ ταπεινώσιν.

Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ εἰκάδι πέμπτη Ἰσακὸν Ῥωμα-
 νὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλη-
 σίᾳ Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντίνον, ἀλλὰ καὶ Θεο-
 φύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης ἀπέκρινεν
 κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον, σύγκλητόν τε
 προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑπο-
 διακόνων τάγματι εἰς τὰ Ἅγια. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ
 εἰκοστῇ ἐνάτῃ ἐτίμησεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην Μυστι-
 κὸν πατρικίον ἀνθύπατον (48). Μαΐῳ δὲ μηνὶ δεκάτῃ
 πέμπτῃ Ἰνδικτιῶνος; τρίτης (49) τελευτᾶ τὸν βίον ὁ
 πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ
 ἀναβάσει ἐτη δεκαετρία· καὶ ἀπετίθη ἐδ' ὁσῶμα αὐτοῦ
 ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν.
 Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος
 Ἄμασις μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὁκτω-

caverit.

(49) Sic et Cedren.; at melius Continuat., γ',
 indictione tertiadecima, non, tertia.

ὄριον δὲ μηνὶ κατηγορήθη ὁ Μυστικός Ἰωάννης, καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος, ὑποθήκη τοῦ πατρικίου καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου Κοσμᾶ διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῶν. Τούτου ἕνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, ἐγχωρεῖται δὲ προσέρχασθαι, καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετεῖν, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν. Στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν. Τῶν κατηγορῶν οὖν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼν, ἔμελλε τοῦτον κατασχῶν ἀνετάξειν. Ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χρηταί φυγῆ καὶ τὴν λεγομένην Μονοκάστανον καταλαβὼν, ἀποκείρεται μοναχός. Πέφουε γὰρ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοηλαῖ, ὁ [udd. ἐπί] τῆς τραπέζης, οἰκτιρῶν καὶ φίλος ὢν αὐτῷ καὶ τὸν Ὀλυμπον καταλαβὼν, τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται. Ἐδεδοίκει γὰρ καὶ αὐτός, ἅτε συμμύστης τυγχάνων τοῦ Μυστικοῦ, καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ (50) κοινωνός. Τὸν δὲ πατρικίον Κοσμᾶν ἐν τῷ Ὁρολογίῳ τύψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ Μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνην πρωτοβεσιτάριον καὶ παραδυναστεύοντα. Ἐγένετο δὲ τὸ τριηκοῦτον καὶ σεισμὸς φοβερός ἐν τῷ τῶν Θρακῶν θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ κατάπληκτον, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάνδρους καταποθῆναι.

Μαῖον δὲ μηνὶ εἰκάδι ἐβδόμη δεκάτης πέμπτῃς ἰνδικτιώνος Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτα, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχεν γυναῖκός τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς αὐτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλείπειν. Τὰ κύκλιον οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθὼντα τελευτήν ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. Λιμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσιν τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἐκπείζοντος, ἐδεδίσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι, κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. Ἐπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμαῖνός ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρον τε καὶ Γεώργιον κρυφίως τινὰ μοναχόν, Καλοκῶριν ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενικόν, χρυσόβουλον ἐπιφερόμενον. Διηγόρουε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ, ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχόν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενίστατα, παρευθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρόμωνος ἐν Μεσημβρίᾳ τὸν μοναχόν Θεόδωρον τὸν Ἀδούκην, καὶ Βασιλικὸν κληρικόν τὸν Ῥόδιον τὴν εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι, καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες, ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ἑστῆς. Ὅπισθεν δὲ αὐτῶν κατέλαθεν καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβούλης, καὶ παραγενόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐσπέισαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου βασιλέως Μαρτιαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρον καταλαβόντος, τριήρεις ὁ βασιλεὺς Ῥω-

FRANC. COMBESIS: NOT E.

(50) Τῶν ἀπορρητικῶν αὐτοῦ, ut et alii.

A Octobri Joannes Mysticus, et post imperatorem administratur, velut imperii affectati, suggestu patricii et logothetæ publici cursus Cosmæ, qui filiam uxorem ei locaverat, accusatus est. Hujus gratia palatio quidem extrahitur, ad eum tamen liber illi servatur accessus, et obsequendi imperatoris jussis, et cum eo quæ opus foret administrandi potestas permissitur, Ingens quippe imperatoris erat in eum affectus. Accusationem porro coram imperatore urgentibus adversariis, examine habito, ut vera esse quæ objicerentur cum imperator agnovit, detentum interrogare proposuerat. Qua re prævisa, fugam prior arripit, et in monasterium nomine Monocastanum secedens, monasticam suscipit tonsuram. Fugit pariter Constantinus Boelæ filius mensæ præfectus, familiaris, et ei bene affectus: et in Olympon montem digressus, monastico induitur habitu: timebat enim ipse ceu consiliorum Mystici conscius, et secretorum ejus omnium particeps. Patricium autem Cosmam magistratu exactoratum ad Horologium verberibus imperator emendavit: Joannis verò Mystici vices obiturus Theophanes protovestiarius et imperii administrator promovetur. Tunc in provincia Thraciæ terræ motus horrendus factus est, hiatusque stuporem afferens, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus absorpta sint.

Maii porro mensis die vicesimo septimo, indictione quinta, Simeon Bulgarius princeps diem obiit, Petro filio, quem ex secunda conjuge suscepit, sorore videlicet Georgii Surzubulis, quem filii procuratorem dedit, principe relicto. Exinde circumpositas regiones, audita Simeonis morte, adversus Bulgaros arina suscipere meditabantur. Fame autem una cum locustarum pernicie Bulgarorum terras depascente, Romanorum timuerunt incursus. Habito itaque consilio **503** adversus Romanos ipsi armantur, et per Macedoniam effundunt exercitum. Cum audissent vero Romanum imperatorem copias in eos parantem, Petrum, et Georgium quemdam monachum, cognomine Calocyrim, genere Armenium auream bullam ferentem latenter delegant. Bullæ series erat: Bulgares non pacem modo cum Romanis amplecti, sed et connubiorum fœdera prosequi. Monachum hujusmodi cum imperator libentissime suscepisset, celocem expedit confestim, et monachum Theodorum Abucem, et regium clericum Rhodonatum, ut de pace cum Bulgaris tractarent, Mesembriam destinavit. Illi profecti, et negotiis accommoda collocuti, una cum Stephano Bulgaro per continentem iter egerunt. Retro eos Georgius Surzubules appulit, et Constantinopolim cuncti convenientes, pacis fœdera sanxerunt. Mariam vero, Christophori imperatoris filiam, contemplati, et ejus summo opere delectati aspectu, Petro scripserunt, ut quantocius accederet. Petro Bulgaro adviente, conscensis triremibus ad Blachernas imperator Romanus se contulit: viditque Petrum, et salutavit

Ut vero de negotiorum difficultatibus convenerunt, conscriptis pacis conditionibus, nuptiales contractus peregerunt. Octobris deinde mensis die octavo progressus patriarcha Stephanus una cum Theophane protovestiario et Maria Christophori imperatoris filia, et universo senatu ad sanctissimæ Deiparæ templum ad Pegas, Petrum et Mariam conjugali benedictione sociavit: mensaque sumptuosa et magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solemnias spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. Die autem nuptias sequente tertio Romanus imperator in machina, sive tabulato ad Pegas magnificentum paravit convivium. Non minima porro contentione a Bulgaris excitata, ut prius Christophorus, deinde Constantinus acclamationem precibus exciperetur, votis eorum imperatorem obsecuto, quod petebant præstitum est. Nuptiarum autem celebritate peracta, Mariaque in Bulgariam iter capessere jamjam parata, Hebdomum usque parentes eam comitati persecuti sunt, ibi in eam circumfusi, et largo lacrymarum impluvio madidi, ut dilectorum præcordiorum usu orbis contingere solet, tristabantur: tandemque generum, filia ejus potestati tradita deosculati, in regiam reversi sunt. Sic Maria Bulgarorum manibus tradita in Bulgariam profecta est.

Eno tempore legati 504 pacis foedera composituri e Melitine ad imperatorem Romanum accesserunt. Non diu post Apocaps Amer nepos Melitines Ameras, et Apolasath dux nobilissimus et ditissimus Melitinæ advenit. Isti congruis honoribus a Romano excepti, pacis conditionibus firmatis, in patriam reversi sunt. Apocaps autem viro prudente et sagaci vivis erepto, pacem continuo dissolverunt. In eos autem irrumpunt scholarum domesticus Joannes Curcuas, una cum legionibus, et Melias cum adjunctis sibi Armenis: et ad eas angustias Melitinem adigunt, ut eam e vestigio vastent, et funditus ad solum evertant. Melitinem igitur in curatoriam instituit imperator, plurimis auri et argenti millibus annuatim colligendis eidem impositis. Nicetas autem magister et Christophori imperatoris socer quasi in patrem insurgendi consilium dedisset, et eum imperio dejicere consulisset, accusatus est. Eum propterea urbe pulsum detonderunt monachum. ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρός, γόντες τῆς πόλεως ἀπέκτειραν μοναχόν.

Mensis autem Julii die decimo octavo, indictione sexta, Stephanus patriarcha moritur: tum Decembri mense Tryphonem monachum, pietatis et sanctitatis testimonio insignem, ordinant patriarcham, donec ætatis metam imperatoris Romani filius Theophylactus, quem Constantinopolis patriarcham creare

ἄμυνδ' ἐπιβάς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ἐθεάσατό τε καὶ κατηράσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα συνωμίλησαν, γράφοντες τὰ σύμφωνα τῆς εἰρήνης, καὶ τὰ γαμικὰ ἀλλάγματα. Ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἄμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πίστῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν. Λαμπρᾶς δὲ καὶ πολυτελοῦς γενομένης τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίος ἄμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει· τῇ δὲ τρίτῃ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρῳ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐνστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημεῖσθαι Χριστοφόρον, εἰθ' οὕτω Κωνσταντῖνον, ὑπέδειξεν τῇ ἐνστάσει ὁ βασιλεὺς, καὶ γέγονεν ὅπερ ἠτήσαντο. Ἐπειδὴ δὲ πάντα ἐν τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν, καὶ ἔμελλε Μαρία τὴν πρὸς Βουλγαρίαν ὁδὸν ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἐβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ, περιχυθέντων τῇ θυγατρὶ, καὶ πολλὰ κατέχραν τὰ δάκρυα, καὶ ὡς εἶδος ἐπὶ στερήσει σπλάγγνον πεποθημένου τόν τε γαμβρὸν ἀπασάμενοι, καὶ ταύτην ταῖς τούτου χερσὶ περιθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικῶς παραδοθεῖσα χερσὶν τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπήει.

Τότε δὲ πρόσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐκ Μελιτινῆς παρεγένοντο εἰρηνικὰς σπονδὰς ποιῆσαι. Μετ' οὐ πολὺ Ἀπόκαψ ὁ τοῦ Ἀμὲρ ἔκγονος ἀμνηρῆς τῆς Μελιτινῆς, καὶ Ἀπολασθ (51) στρατηγὸς εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν ἐκ Μελιτινῆς παρεγένετο. Ἀποδεχθέντες οὖν μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ, καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ ἴδια. Τελυτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόκαψ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διεύθυναν τὴν εἰρήνην. Ἐκστρατεύουσι δὲ κατ' αὐτῶν, ὃ τε δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας μετὰ καὶ τῶν θεμάτων, καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· καὶ εἰς τῶσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτινὴν περιέστησαν, ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθηθῆναι, καὶ ἐπ' ἐδάφους καταστρέφαι. Ταύτην οὖν Μελιτινὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς, πολλὰ χιλιάδα· χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν δεσμοφορεῖσθαι ἐτήσιω· πεποίηκεν. Κατηγορήθη δὲ Νικητᾶς ὁ μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως, ὡς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγα-

Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ὀγδόῃ καὶ δεκάτῃ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης τελευτᾷ Στέφανο· πατριάρχης· Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ ὁ Θεοφύλακτος, ὁ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως υἱός, ὃν ἔμελλον

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(51) Anonym., Ἀπολασθ. Cedren., Ἀποσθλάθ, quod affinis Continuatori. exque eo tantisper de-

pravatum. Ex eo statim suppl. post vocem εἰρήνην, οἱ Μελιτινὴν κατοικοῦντες.

πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως. Εἰκάδι δὲ πέμπτη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν μέγας γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν εἴκοσι. Ὅθεν καὶ γέγονεν μέγας λιμὸς καὶ θάνατος πολὺς, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζεῖν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφῶρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς ἐλεημοσύνης (52) πρόνοιαν ἐποίησατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδύμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὥστε μὴ τὴν χίνα καὶ τὸ φύχος ἐκείθεν ἐπισιέναι τοῖς πένησι. Τότε δὲ καὶ τὰς λεγομένας ἀρχλας (53) ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργύριόν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐνταῦθα κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διατάχεται, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμήτια (54) ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανεμέσθαι· ὡς εἶναι τὰ δίδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἀρχλαῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἑκκαχαραγμένον χιλιάδας δώδεκα. Καὶ ταῦτα ἡ συμπαθὴς ἐκείνου ψυχὴ διετύπωσεν τῶν πενήτων προνοουμένη. Ἄλλὰ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πένητας διατάχεται, οἱ ἀνὰ ἑνὲν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ, καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μνηαχοὶ τοῦτῃ συνήθιον τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἴθην γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ ἀναγινώσκειν τῆς ἐστιάσεως, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐπολεῖ, διπλῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν περατιθεῖς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ (55), τὴν δὲ ψυχὴν κατενύσσετο, καὶ πολλὰς δακρῶν ἤφιει πηγὰς. Οὐκ ἐθεάσατό ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ὅτινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσεν δάκρυσιν. Πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμη. Ἄλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι μοναχοῖς τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμηναῖ καὶ τῷ τοῦ Βαραγαίου ὄρει οὐ διέλιπεν ἐτησίως ῥογὰς ἐξαποστέλλων, ἃς διετύπωσεν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυῶν διεξήλομεν.

Πέτρω δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων Βουλγάρων τοῦ Συμεῶν (56). Καὶ φωραθέντων αὐτῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ· οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὲ δῆλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγγόνει βαί-

statuerant, attingisset. Vicesimo porro et quinto die mensis ejusdem adeo aspera invaluit hiems, ut terra per dies centum et viginti gelu concreceret. Ex quo fames ingens, et mortalitas immensa pervagata est, adeo ut vivi mortuis esserendis non sufficerent. Romanus autem imperator intolerandam illam calamitatem contemplatus, affectus ad misericordiam proclivis digna exhibuit argumenta, eleemosynarum liberalitate plurima famis indigentiam consolatus. Exinde porticuum spatia tabulatis distinxit, et fenestras apposuit, ita ut nix et frigus in pauperes per ea non ingruerent. Eo tempore cunctis in porticibus arclas, ita dictas, disposuit, et egenis ibidem jacentibus argenteos nummos per menses singulos præcepit distribui, et menstrua trimitia per ecclesias in alios pauperes dividi: adeo ut quæ per arclas et ecclesias erogarentur argenti cusi numismata, ad millia duodecim numerarentur. Hæc in misericordiam et pietatem propensus ejus animus liberalis pauperum provisor donari sauxit. Egenos insuper tres diebus singulis secum comedere voluit, singulisque nummum unum distribuebat. FERIA vero quarta et Parasceve, monachi tres egenos illi convivabantur, qui definitum accipiebant 505 numisma. Quod in monasteriis observari solet, ut cibi tempore habeatur lectio, hoc ipse exsequebatur, sibi convivisque geminam apponens mensam: dumque usitato corpus enutritetur cibo, copioso lacrymarum fonte effuso animam quoque cum contritione pascebat. Nullum unquam monachum virtutis studiosum observavit, cui cum multo fletu suos non aperuerit actus: cunctas urbis ecclesias sumptuosis vestibis, præclaraque cereorum et lampadum copia exornavit. Sed et monachis in montibus Olympo, Cymena et Barachæo vitam agentibus annua stipendia quæ decreverat mittere non desuit. Atque hæc pauca ex innumeris ejus liberalitatis beneficiis collegimus.

Petro vero Bulgaro parabat insidias Joannes ejus frater cum Bulgaris aliis: quorum facinore cognito, Joannes quidem verberibus castigatur et carcere includitur; in alios vero inusitatis suppliciis animadvertitur. Petro autem imperatori Romano hæc eadem litteris manifestante, misit imperator Joannem monachum, qui rector exsisterat, prætextu

FRANG. COMBEFISH NOTÆ.

(52) Συμπαθοῦς καὶ ἐλεῆμονος φύσεως, Anonymus.

(53) Velut *domunculas, tuguriola*. Describit Choniates in Alexio Comneno

(54) Trientes verterat P. Goar ad Cedren. Liquet esse genus monetæ apud Theophanem in Copronymo.

(55) Post συνήθει τροφῇ, supple ex Anonymo, τῇ δὲ ψυχῇ καταλήλιω τῶν λόγων ἐπεντροφῆν ἤσανῃ. Οἷς ἐκείνος ἐπιμελῶς προσέγων τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν. Eu quales lacunæ: sed expectandus ipse auctor. Sequitur in eodem de Romani erga monachos sanctitate celebres devotione, apud quos occasionem nactus cum lacrymis sua depo-

neret peccata. Notavi in Copronymo eum pium morem Ecclesiæ Græcæ, ut in ea vix alii pneumatici sint, ac confessarii quos vocamus, quam monachi probatoris vitæ.

(56) Anonym., μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· ut nec illi vox ea redundet, uti P. Goar existimavit, Joannes cum aliis Bulgaris Symeonis proceribus; qui scilicet bello et caedibus assueti Symeoni navassent operam, ægreque ferrent in tranquillum mutatum rerum statum Petro illius filio gentis principe, quem ideo amotum vellent, translato principatu in alterum fratrum Joannem, vel Michælem, cujus etiam omissam hic rebellionem Continuat. et Cedren. prosequuntur.

LEONIS GRAMMATICI

am commutationem A...
 m apprehenderet, et...
 lum est. Una quippe...
 e Mesembria Constan-...
 u post eodem monasti-...
 uxorem ducere exqui-...
 et prædiis plurima, et...
 rmeniacorum pairia ortam...
 ibus celeberrimas peregit...
 ensis die secundo Cosmites...
 us in terram decidit, viros...
 ntigit etiam incendium ingre-...
 i porticu templo sanctissimæ...
 eo ut cereorum artificum et...
 d Pæclas usque consumerentur.
 orus imperator mense Augusto,
 diem supremum obiit, et in præ-
 onasteria corpus ejus reconditum
 porro patriarcham Augusto mense,
 a, deposuerunt, eoque in proprium
 e recipiente et defuncto, annum unum
 inque, nondum matura Theophylacti
 illi Romani ætate, Ecclesia pastore
 nansit. Basilius autem quidam Mac-
 postor Constantinum ducem seipsum
 plurimos post se abducebat. Hic ab Ele-
 Opsicii tarmarum præfecto, Constantino-
 ducitur, et manuum **506** altera a Petro
 truncatur. Occasione deinde captam
 am rursam digreditur, et truncatæ vice ma-
 æream sibi adaptans, ingentemque spatham
 accomodans vagabatur plurimos seducons,
 ipse Constantinus stupendam in eum in-
 sibi allecitis, Imperator exercitu in eum in-
 bellionem movet. Imperator tribunalia exa-
 apium et in urbem abductum, per tribunalia exa-
 minatum multis verberibus subjecerunt. Ille sibi
 consulens, insignes dignitate viros quasi secum
 sentientes, mendacis conlectis et a veritate alienis
 calumniabatur. Convicius tandem, ad Armasirian
 plateam ignis pabulum factus est. Præfatus autem
 imperatoris illius Theophylactis legatis, et totum
 cundo, iudicione Romani pontificis tractantem proferen-
 est, astantibus Romani pontificis legatis, et totum
 synodalem de ejus ordinatione tractantem proferen-
 tibus, eumdemque collocantibus in throno patriar-
 chali. Cæterum Romanus imperator Stephano filio
 locavit uxorem Gabalæ, Catacyle neptim An-
 nam nomine, unaque cum nuptiali corolla imperii
 diademate redimitus est.
 Turcorum autem adversus Romanos irruptio
 prima iudicionis septimæ Aprilis mense contigit:
 qui ad urbem usque excurrentes, loca cuncta per

κτωρ, προφάσει μὴν ὡς πω-
 τουμενων αιχμαλωτων, τῆ δὲ ἀληθείᾳ
 σχειν, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. ὁ δὲ
 γέγονεν. Εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν τῷ πλοίῳ
 ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει· μετ' οὗ πολὺ
 τοῦτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποβόλιφαντος, καὶ γυ-
 ναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον
 καὶ κτήματα πάμπόλλα, καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ
 πατρὸς τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν, γάμον τε λαμπρὸν
 ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν. Μαρτίου δὲ
 μηνὸς δευτέρᾳ ἡμέρᾳ κοσμίτης ὃς ἀπέκτεινεν ἄνδρας
 τῷ φόρῳ ἐν τοῖς ἐκείνου κίσειν, καὶ ἀπέκτεινεν εἰς
 ἕξ (57). Γέγονε δὲ ἐμπρησμός μέγας καὶ φοβερός εἰς
 τὸν τοῦ φόρου ἐμβολὸν πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπερ-
 αγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαθῆναι τὰ τε κηροπόλαια,
 καὶ τὰ γυνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Φηγῶν. Ἐτα-
 λέυτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μὴν Ἰνδικτιῶνος
 Ἰνδικτιῶνος τετάρτης, καὶ ἐπέθετο τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν
 τῇ ῥηθείᾳ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατήγαγον δὲ
 Τρύφωνα πατριάρχην Αὐγούστου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος
 τρίτης, καὶ ἀπαλθόντος ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτήσῃ, χη-
 ρεύσαντος τῆς Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα μῆνας πέντε, διὰ
 τὴν ἡλικίαν ἀτελεῖ Θεοφύλακτου υἱοῦ Ῥωμανοῦ
 βασιλέως. Βασίλειος δὲ τὸς Μακεδῶν πάλαι Κων-
 σταντινὸν θούρα αὐτὸν ἐπευφημήσας (58) πολλοὺς
 μετ' αὐτοῦ συνεπήγετο· οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλε-
 φαντίου τουρμάρχου ἐκ τοῦ Ὀφικίου ὑπερχοῦ τῆς μιᾶς
 Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου τῆς μιᾶς
 ἄλλοτριούται χεῖρας. Εἶτα καιροῦ λαθόμενος, κατα-
 λαμβάνει πάλιν τὸ Ὀφίκιον, καὶ χεῖρα χαλκίην ἀντὶ
 τῆς κοπίσης προσαρμοσάμενος, διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς
 μαγέθη κατασκευάσας, διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς
 αὐτὸς εἶη Κωνσταντίνος ὁ τοῦ δουκὸς· οὗς καὶ συν-
 εφευκόμενος μεγάλην κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνταρσίαν κινήσας
 τὸν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐν καὶ ἀγαθόν-
 Ἄποστειλάς οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ, αὐ-
 τὸν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐν καὶ ἀγαθόν-
 τας ἐπέπεσαν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τῷ ἐλαί ἰσχυ-
 γὰς ἐπέπεσαν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τῷ ἐλαί ἰσχυ-
 φάντει ψευδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ, μὴδὲν δὲ ἀληθῶς
 κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς, ἐν τοῖς Ἀμαστριανῶν
 πυρὸς κατανώμα γίνεσθαι. Χειροτονεῖται δὲ πατρι-
 ἀρχης ὁ πρόβηθεις τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος.
 Φεβρουαρίῳ β', Ἰνδικτ. ε', τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης
 ἀνελθόντων, καὶ τόμον συνοδικῶν ἐπιφερομένων περὶ
 τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορευόντα· οἱ καὶ τῷ πα-
 τριάρχῳ θρόνῳ τούτου ἐνίδρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ
 βασιλεὺς τῷ υἱῷ Σεφάνῳ γυναῖκα ἡγάγετο θυγατέρι
 οὔσαν τοῦ Γαβαλά, ἐσχόνην δὲ Κατακυλῆν [τοῦ Κι-
 τακυλῆ] Ἄνων θυγατέρα. Ῥωμανὸς δὲ ὁ
 καὶ ὁ τῆς βασιλείας στέφανος ἐπέπεσαν.

(57) Anonym., Κοσμίτης ἔπεσαν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ
 τῶν ἐν τοῖς στοιχηθῶν ἱσταμένοις ἐκείνοις κίσει ἐπι-
 κειμένων. Lapis Cosmites dictus in foro decidit, ex
 tis qui columnis illis ordine erectis sumi impositi.

FRANC. COMBESII NOTÆ.

Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν τοῦ
 κατὰ Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶν ἑβδόμῃ Ἀπριλίῳ
 οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλθ-
 Cedren., ἐκ τῆς ἀψίδος· ex fornice, qui et
 sos numeral, ubi alii sex duntaxat.
 (58) Melius Anonymus, ἐπιφρημάσας.

πάσαν Θρακίαν ψυχῆν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεσιτάριος καὶ παραδυναστεύων κατ' αὐτῶν, πολλὰ (59) παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθεὶς, ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον καὶ φιλόνηρον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν αἰχμαλώτων ἀνάρρυσιν. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενικῶν γυναῖκα τοῦνομα Ἑλένην τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα, ἧς καὶ τελευτησάσης, ἑτέρα τοῦτον συνέζησεν γυναῖκα ὀνόματι Θεοφάνῳ. Ἰουνίου δὲ μηνὸς ἑνδεκάτῃ δεκατέταρτης ἰνδικτιῶνος, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως χιλιάδες δέκα. Ἀπεστάλη δὲ μετὰ τριηρῶν καὶ δρομικῶν ὁ πρωτοβεσιτάριος Θεοφάνης, καὶ τὸν τε στόλον προετρέπισε, καὶ κατοχυρώσας ὡς μάλιστα τοὺς Ῥῶς ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ ἐκεῖνοι κατέλαβον, καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρῶτος τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ στόματι (60) παρεδρεύων ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, καὶ δὴ πρῶτος ἐν τῷ οἰκίῳ δρόμῳ διεκπλεύσας, τὴν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσικῶν πλοίων διέλυσεν, καὶ τῷ ἔσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν· τὰ λοιπὰ δὲ ἐτρέψαντο εἰς φυγὴν· ἢ ἀκολούθως οἱ λοιποὶ δρόμῳνες ἐπεκδραμόντες τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέστρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Κατῆλθε δὲ τῆνικαῦτα Ἰωάννης ὁ δομέστικος ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τούτων διέφθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κάκεισε καταλαμβάνων. Πολλὰ γὰρ κακὰ οὗτοι διεπράξαντο (61). Τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἐνέπρησαν, καὶ οὐ συνέλαβον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουσαν, τοὺς δὲ τῇ γῆ προσεπατάλευσαν, τοὺς δὲ ὡσπερ σκοποὺς ἱστάντες βέλεσι κατέτόξευον. Ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνέλαβον, ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμῶντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυσαν, πολλοὺς τε ἀγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παρέδωκαν. Χειμῶνος δὲ ἦδη ἐνισταμένου, καὶ τρωπῶν ἀποροῦντες ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν, καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος δεκαπέμπτης νυκτὸς ἀντιπλεύσαι ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακικῶν μέρη ὑπὸ τοῦ βῆθέντος Θεοφάνου; ὀπηγήθησαν (οὐδὲ γὰρ ἔλαβον τὴν αὐτοῦ ἐγρηγορωτάτην ψυχὴν). Εὐθύς οὖν δευτέρα ναυμαχία ἐγένετο, καὶ πλείστα πλοῖα ἐθύθισεν· ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες, καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίτης περισωθέντες ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μετὰ νίκης ὑποστρέψας λαμπρᾶς ἐντίμωσ ὑπεδέχθη, καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη. Ἐπεὶ δὲ ὁ βῆθεις Ἰωάννης ὁ μάλιστα ἀριστος ἐγένετο τὰ πολεμικά, ἐπλάτυνεν ὄρους, πλείστα τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρη-

Thraciam depopulati sunt. Adversus eos igitur patricius Theophanes protovestiarius et imperii administrator missus est, laudem ab eis plurimam prudentiæ et consiliorum gratiam reportans. Tunc temporis munificentiam et humanitatem plurimam Romanus imperator declaravit, nullis parcens pecuniarum expensis, cum captivi instarent liberandi. Locavit etiam imperator Constantino filio postremo uxorem de Armeniacorum genere, Helenam nomine, Adriani patricii filiam. Eaque defuncta alteri nomine Theophano eundem copulavit. Junii porro mensis die undecimo, indictione decima quarta, Russi ad millia decem adversus Constantinopolium classem paraverunt. Cum triremibus autem et relucibus protovestiarius Theophanes missus classem disposuit et apte munivit, adeo ut Russos prælio paratus esset excipere. Ut appulerunt illi, et Pharo vicini apparuerunt, primus ille ad Euxini Ponti fauces stationem posuit, loco cui Hierum nomen, omniumque primus celoce navigio vectus Russicarum navium dissolvit ordinem, et præparato igne nautico pleræque succendit, reliquas vero in fugam vertit; quæcumque sequentes reliquæ naves in adversarios irruentes perfectam hostium ediderunt stragem, navibus una cum militibus plurimis submersis, aliis multa parte cæsis, vivis etiam quampluribus comprehensis. Illuc pariter Joannes domesticus Curcuas cum toto Orientis exercitu appulit, et huc illucque palantes deprehendens, cunctos ceu malorum plurimorum auctores interneccione delevit. Stenum enim ita dictum igne vastaverunt, et quos cepere captivos, partim crucibus, partim palis affixerunt: alios etiam in metam constitutos sagittis confoderunt. Quotquot autem sacerdotalis ordinis deprehendere, manibus retro vincis ferreos clavos per medium caput immiserunt, sanctasque ædes plurimas igne consumendas tradiderunt. Ingruente porro hieme, et annona deficiente domos repetere consiliabantur: regiæ tamen classi discessum occultare studebant. Septembri autem mense indictionis decimæ quintæ in Thraciæ partes transfretari aggressi, præfatum Theophanem habuerunt obviam: vigilantissimum enim ejus animum latere non poterant. Confestim igitur conflictus in mari secundus habitus, quo navigia plurima submersa sunt: pauci vero cum navibus ad Coeles littora servati incolumes, nocte ingruente fugerunt. Theophanes autem victoria clarus revertens cum honore suseptus et accubitoris dignitate decoratus est. Ut vero præfatus Joannes magister bellicis rebus præstans habebatur, imperii dilatabat fines, urbesque Agarenorum plurimas devastabat. Propter tanti viri gloriam...

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(59) Καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, πολλά. *Missus Theophanes ad res cum eis componendas; ad commutandos ac redimendos captivos.*

(60) Οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου Πόντου στόματι. *Anonym. Ad Euxini Ponti fauces statione posita.*

(61) Post διεπράξαντο, addend. ex Anonymo, πρὸ τοῦ τῷ Ῥωμαϊκῶν στρατεύμα καταλαβεῖν, *antequam advenissent Romanorum copiæ; non tunc, cum illis victricibus Russi in angustiis erant, ut multus hic textus videtur præferre.*

LEONIS GRAMMATICI

tus est domesticus patricius Pantherius A
imperatoris affinis.

dionis primæ Aprili mense rursum irrupe-
lurci cum magnis viribus. Patricius autem
hanes accubitor egressus pacis fœdera in
quinque servanda cum eis composuit. In-
one secunda Paschaliun protospatharium et
obardia- ducem ad Franciæ regem Hugonein
m ejus Romano Constantini ejus generis filio
rem petiturum Romanus imperator misit, quam
ltis una cum opibus secum assumptam præfatus
schalius in urbem adduxit. Septembri deinde
ense nuptiæ celebratæ sunt. Hæc, cum viro annis
inque socialis vitæ decursis, mortua est. Tem-
poribus imperii Constantini ejus soceri vento vali-
dissimo perflante, demi in circo, opposita regii
ibroni regione erecti, deciderunt, subjectaque mar-
nora columnasque, pectoralia dictas, contriverunt.
Anni autem vertente circulo, hoc ipso mense, Ro-
manum 508 imperatorem e palatio eduxerunt.
Urbe autem Edessa, in qua venerandum Christi
sudarium repositum, a Romano exercitu obsessa,
et in ultimam angustiam deducta, ad Romanum
imperatorem obsidionem solvi missis legatis ejus
lucolæ precati sunt, sacrum Christi sudarium si-
mul exhibituros polliciti. Huic gratiæ compen-
sandi nobiles ex suis captivos recipere, fœdusque
aurea bulla firmatum, ne regionem eorum Romanus
exercitus devastaret, petierunt: quod et præstitum
est. Sacro vero sudario ita misso, jamque Con-
stantinopolim vicino, ad fluvium Sagarium cum
magnifico apparatu et cantibus, Theophanes patri-
cius et accubitor obviam proressit, et Augusti
mensis die decimo quinto imperatore ad Blacher-
nas veniente, et ibidem adorante, in urbem intulit.
Sequente luce progressus est ad portam Auream:
Stephanus autem et Constantinus, duo imperatoris
filii, unaque Constantinus ejus gener cum Theo-
phyllacto patriarcha, universo præcedente senatu,
debito honore susceptum sacrum pignus, prævia
cereorum multitudine, ad sanctæ Dei Sapientiæ
templum pedes detulerunt: exhibitoque cultu ado-
ratam in palatium induxerunt.

Θεοφυλάκτῳ, καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες
καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας περὶν διεκόμι-
σαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκείσε, ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

Temporibus istis portentum quoddam ex Ar-
D menia in urbem invectum: pueri duo masculi uno

ων (62). Διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς...
δομέστικος; δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρικίος Πανθήριος
συγγενὴς τοῦ βασιλέως ὢν Ῥωμανοῦ.

Ἰνδοικτιῶνι πρώτη Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν
οά Τούρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ πατρικίος
Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελεθὼν σπονδὰς εἰρη-
νικὰς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν, χρίνοντας πέντε τὴν εἰρή-
νην διαφυλαχθῆναι. Δευτέρῳ Ἰνδοικτιῶνι ὁ βασιλεὺς
Ῥωμανὸς Πασχάλιον πρωτοσπαθᾶριον καὶ στρατηγὸν
Λαγοθάρον πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας Οὐγωνα ἐξ-
ἀπέστειλεν, τὴν τοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς
νύμφην Ῥωμανῷ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταν-
τίνου υἱῷ· ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος
μετὰ πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε
δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, ἧτις καὶ ἐτελεύτη-
σεν ζήσαντα ἔτη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πέντε.

Ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου
τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ ἀνέμου βιαίου σφόδρα κατα-
πνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνὶ, οἱ λεγόμενοι ἦν τῷ
ἰππικῷ δῆμοι κατέπεσον (63), οἱ ἀπ' ἐναντίας τοῦ
βασιλικοῦ θρόνου ἐτόγγανον, καὶ συνέτριψαν τὰ ὑπο-
κάτωθεν μάρμαρα, καὶ στήθεα λεγόμενα· χρόνου δὲ
περικυκλωμένου τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλεῖα Ῥω-
μανὸν τοῦ παλατίου κατήγαγον. Τῆς δὲ πλείως
Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τίμιον τοῦ Χριστοῦ ἔκμαγειον ἀκ-
έκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρα-
τεύματος, καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην προλισταμένης,
ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκίητορες πρὸς τὴν βασιλεῖα
Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι,

τὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγειον παρέχειν ἐπαγ-
γελλόμενοι. Ὑπὲρ τοιαύτης δὲ χάριτος διασμίους ἤτη-
σαντο τῶν ἐμφανῶν ἀντιλαβεῖν, χρυσοδοῦσάν τε λα-
βεῖν, ὥστε μηκέτι τὴν τούτων χώραν παρὰ τοῦ Ῥω-
μαίων στρατοῦ ληΐζεσθαι· ὁ δὲ καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ
ἀγίου ἔκμαγειου ἀποσταλέντος, καὶ ἤδη τῇ Κωνσταν-
τινοπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης ὁ πατρικίος καὶ
παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σάγαρ ἐξελεθὼν
ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς τιμῆς τε καὶ ὕμ-
νων· καὶ τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς
σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν
Βλαχέρναις ὄντος, κάκει αὐτῷ προσκυνήσαντος. Τῇ
δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθεν ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ· οἱ δὲ τοῦ
βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανος καὶ Κωνσταντίνος καὶ
ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ

τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιν τι τέρας
τῇ πόλει ἐπαφοιτῆται. Παιδὲς συμφυεῖς ἄρρηνες ἐκ

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(62) Lacunam post vocem Ἀγαργῶν ita ex-
pleas, quantum huic loco sufficit: Καὶ διὰ τὸ
περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἠβουλήθη ὁ βασι-
λεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὴν αὐτοῦ ἔγγονον Ῥωμανὸν τὸν
ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλα-
βεῖν. Φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἐνεκεν ὑποθέστας
παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήθέντος, παύει τῆς
ἀρχῆς, εἴκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἑπτὰ δο-
μέστικος ἀδιάδοχος τελέσας. Δομέστικος δὲ Ὀβκε
iulnstrem viri virtutem voluit Romanus imperator

ejus filiam nuptui tradere nepoti suo Romano ex
Constantino filio. Qua ex causa mota in eum alio-
rum Augustorum invidia magistratū abdicatur, cum
annos viginii duos, ac menses septem continuos do-
mestici munus obisset. Ejus loco domesticus creatur
Pantherus. Plura de eo, aliisque exspectata Con-
tinuatione.

(63) Subgrunæ ceciderunt in circo, et commin-
runt subsellia et cancellos. Τὰ βάθρα Anonymo e
Cedreno quæ: Leoni μάρμαρα λεγόμενα στήθεα.

μῆας προελθόντες γαστρὸς ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη A
τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ
μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις
ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι, οἳ ἐπὶ πλείστον τῆ πόλει
ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέ-
ρας ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς
ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατορίας βασιλείας
Κωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος
αὐτῶν [ἐ]τέθηκεν, ἰατροίτινες ἔμπειροι τὸ συγκε-
κολλημένον μέρος διέτιμον εὐφυῶς, ἐλπίζοντες τούτων
ἕτερον ζήσεσθαι· ὅς τρεῖς ἡμέρας ἐπιθιούς ἐτελεύ-
τησεν. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, μον-
αχοῖς πιστὸν ἐκέκτητο ὁ βασιλεὺς, διαφερόντως δὲ
ἐτίμα καὶ ὑπερέσεβεν Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς
διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μεγίστου ἐπεφύ-
κει Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγ-
χανεν· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγένειας ἢ κατὰ
ψυχὴν ἐτίμα εὐγενεῖα. Τοῦτον δὲ τὸν ἀοιδίμον ἀδια-
λείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως
καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ βυθμίζοντα· ὃς πολ-
λὰ κερῆναι τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι,
καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἔῃν εἰς πονηρίαν ἐγκλίνοντας,
μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλεί. Ἐπεὶ δὲ
τοῦ παλατίου τούτου οἱ παῖδες κατήγαγον, καὶ ἐν τῇ
Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμ-
φορῶν παραμύθιον, καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον
φάρμακον, ᾧ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς
ἐλλαβίστατος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος·
ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος πα-
τριάρχης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρί-
ζεται. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις ὁ Θεὸς βούλεται σώ-
ζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησεν καὶ τὸν βασιλεῖα
Ῥωμαῶν συμφορᾷ ἀδοκῆτῳ περιπεσεῖν, ἵνα δι'
αὐτῆς σωφρονισθῆι, καὶ τῶν οἰκειῶν ἐν αἰσθήσει
παραπτωμάτων γενόμενος, σωτηρίας ἀξιώθῃ. Συν-
εχῶρει γὰρ ἐπαναστῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον
ὡσπερ ποτὲ Ἀβεσσαλώμ ἐπανάστη Δαυὶδ τῷ οἰκειῷ
πατρί. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος
τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρριανῷ, καὶ Βασιλείῳ τῷ
Πετεινῷ, καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῳ, συνειδόμενον
αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, τοῦτον [τοῦ] παλατίου
κακῶς κατήγαγεν, καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας
ἀπέκλειρεν μοναχόν.

Αὐτοκρατορία Κωνσταντίνου.

Ἐπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ τού-
του γαμβρὸς, ὃς παρατίμα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ
τῆ τοῦ μεγίστου ἀξία τιμήσας, ὃς χρόνῳ πολλῷ
τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλάκις ἐπιδει-
ξάμενος, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται.
Ἐἶτα τὸν Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην Πετεινόν, πατρίκιον
καὶ μέγαν ἐταιριάρχην, τὸν δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀρ-
γυρῶν Μαρριανὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρίκιον
καὶ κόμητα τοῦ σταυλοῦ πεποίηκεν, ὡσαύτως καὶ
Μανουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον
καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας· οὐσίνας τρεῖς μετ' οὐ
πολὸν χρόνον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις ὡς εἰς χρι-
στὸν Κυρίου παροινήσαντας, καὶ χεῖρας ἐπιβαλόν-
τας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους μετήλθεν. Ἐπὶ
καθουσίῳσι γὰρ καταληφθέντες, ἑκάτερος αὐτῶν

PATROL. GR. CVIII.

ventre progressi, et ad invicem complantati, a ven-
triculi ore ad pubem usque sibi invicem adherentes,
versisque ad invicem vultibus viscebantur : qui cum
diutino temporis spatio in urbe morati fuissent,
velut infaustum portentum et infestum omen ha-
biti, urbe ejecti sunt. Constantino vero solo impe-
rante rursum ingressi sunt. Ut autem eorum alter
mortuus est, medici quidam peritissimi cohære-
scentem partem alteram incolumem vivamque ser-
vatos se præstolati, solerter exciderunt ; puellus
iste diebus tribus superstes mortuus est. Et in om-
nibus quidem, ut enarratum supra, monachis filium
habebat imperator : privatim vero præ omnibus
Sergium monasticis moribus præstantem colebat
et venerabatur. Illic magistri Cosmæ frater, nepos
vero Photii patriarchæ fuerat, quem animæ nobili-
tatis, quem carnis ingenuitas reddebat illustriorem.
Istum itaque reverendum jugem comitem secum
ducebat imperator, quasi veram regulam et amus-
sim ipsius vitam dirigentem. Illic plurimum horta-
batur imperatorem filiorum curam ageret, neque
illos in malum absque disciplina prorvire sineret :
ne quando, quæ Heli, pateretur. Ut vero a filiis e
palatio dejectus est, et in Proten insulam relega-
tus, **509** hunc rursus habuit calamitatum sola-
tium, et angustiarum remedium lenitivum : eidenique
tunc temporis Polyuctus monachus piissimus ade-
rat, crebris cum hortamentis, ut decebat, consolatu-
rurus : hic, patriarcha Theophylacto vivis sublato,
a Constantino imperatore patriarcha promotus est.
C Ut vero Deus miris modis hominem servare consue-
vit, imperatorem Romanum in calamitatem non ex-
spectatam incidere permisit : ut per eam eruditus,
et de propriis delictis admonitus, salutem conse-
qui dignus inveniretur. Toleravit enim filium ejus
Stephanum, velut quondam Abessalon in David
proprium patrem rebellis fuit, ita in eum insur-
gere. Constantinus quippe, Mariano exmonacho et
Basilio Petino et Manuele Curtice propositi cons-
ciliis, necnon aliis imperatoribus facinus promo-
ventibus usus, patrem e palatio improbe deturba-
vit, et ad Proten insulam relegatum monachum de-
tonderi jussit.

Supremum Constantini imperium.

Imperator itaque Romani gener Constantinus re-
lictus est. Hic statim Bardam Phocæ filium mag-
istri dignitate ornavit. Qui cum multo tempore
bellicæ virtutis in præliis specimina frequentius
exhibuisset, scholarum domesticus institutus est.
Basilius etiam, cognomento Petinus, patricius et
magnus hæteriarcha provectus est. Imperator etiam
Marianum Argyrorum sanguine ortum monastico
habitu exutum creavit patricium et stabuli comi-
tem : Manuelem insuper, Curticem dictum, patri-
cium et excubiarum drungarium promovit : quos
quidem tres interjecto brevi spatio justum Dei ju-
diciam (velut eos qui in unctum Domini pec-
cassent, et in eum manus injecissent violentas)
imperii cupiditate motos incessit. Majestatis quippe

Lesæ rei deprehensi, singuli misera morte vitam abruperunt. Prolixiorem autem et elaboratam magis de illis narrationem opere prædicto instituiam. Post dies vero quadraginta, Januarii mensis septimo supra vicesimum, Stephanum et Constantinum ejus fratrem, ne quandoque paria in se attentarent, suspicatus, et quod simile vero reputans, ut, qui proprio non pepercissent patri, minus ipsi condonarent, recumbentes secum ad mensam, escis adhuc in eorum ore positus comprehendi jussit: abriperunt porro quidam Tornacii dicti, et patricius Marianus, et 510 qui ad hoc parati fuerant reliqui: palatioque eduxerunt, et clericali tonsura multatos in proximas insulas deportaverunt exsules. Haud diu post, videndi patris desiderio moti, ad Proten insulam profecti sunt: eumque monastico habitu vestitum conspicati, in luctum proruperunt immensum. Quibus pater collacrymatus ait: *Filios genui et exaltavi: ipsi autem spreverunt me.* Atque ita relegati sunt; Stephanus quidem in Præconesum, et a Præconeso Rhodum, e Rhodo denique in Mitylenem; Constantinus autem in Tenedum, et inde in Samoθraciam, in qua tumultum et seditionem adversus custodes machinatus, ab eis trucidatus est. Michael autem Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum esse jussit, Cæterum Romano imperatore in prædicta insula morante, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius et accubitor inierunt consilium, ut eum rursus in palatium eveherent. Re ipsi communicata et persuasa, tempus explorabant commodum, quo consilio finem imponerent. Eo tamen detecto, et ad Constantinum imperatorem delato, consortes ejus pœnis debitis ultus est. Theophanem patricium misit in exsilium, protospatharium vero Georgium et pincernam, et Thomam primicerium verberibus multatos et detonsos, perque mediam urbem traductos exsules deportari. Decembri vero mense indictione sexta adversus Constantinum imperatorem structis insidiis, Stephanum imperatorem ex insula erutum in palatium inducere moliti sunt. Insidiis Constantino manifestatis per Michaelem nomine Diabolinum, auctores intolerandis subjecit verberibus: et hos quidem præcis naribus, alios auribus mulctatos asinisque impositos per mediam urbem traduxit. Cæterum Julii mensis die decimo quinto indictione sexta Romanus imperator in memorata insula præmoriatur: corpusque ejus in urbem elatum, eo quod condiderat monasterio depositum est.

Recentiorum imperatorum Chronographia finem accepit a Leone Grammatico, absoluta mensis Julii die octavo, præclari martyris sancti Procopii festo, anno a mundi conditu sexies millesimo quingentesimo vicesimo primo, indictione undecima.

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(64) Anonym., προηγουμένη, quod et congruit, velut dicat, cum de iisdem ex instituto in sequentibus disseram.

(65) Nempe Constantino genero, qui imperato-

οικτίστην θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρρηξεν. Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερον τε καὶ ἐπεξηργαστικώτερον ἐν τῇ προειρημένῃ (64) ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῇ εἰκάδι ἐβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ὑποπεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μήποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται: καὶ λογιζάμενος, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; ἐστιάσας αὐτοὺς ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἐτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκοι, καὶ ὁ πατρικίος Μαρριανὸς, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο εὐτρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατίου κατήγαγον, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν, καὶ κληρικὸς ἀπέκειραν. Μετ' ὀλίγον ὡν αἰτησάμενοι οὗτοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ, οἷς ἐπιδακρῶσας ὁ πατήρ, ἔφη· *Υἱοὺς ἐγέννησα, καὶ ὄψωσα· αὐτοὶ δὲ με ἠθέλησαν.* Εἰ! οὕτως ἐξωρισθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην, ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας κατὰ τὸν αὐτὸν φουλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τῶν Χριστοφύλου βασιλέως υἱὸν τὰ βασιλικὰ πίδαλα ἀφελόμενος, κληρικὸν πεποίηκεν. Οὗτος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος; βουλὴν ἐβουλεύσαντο, ὥστε πάλιν τοῦτον ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν, ἣν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωσάμενοι, καὶ παραπίσαντες τοῦτον ἐκαροσκόπων πότε τὸ πέρασ τῆ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθήσουσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθησαν, καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἡμύνητο: τὸν μὲν Θεοφάνην πατρικίον ἐξώρισαν, τὸν δὲ πρωτοπαθάριον Γεώργιον καὶ πινκέρην, καὶ Θωμᾶν πριμηκρίριον δεῖρας καὶ κουρεύσας, καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας, οὕτως ὑπερορίε παρέπεμψεν. Δεκεμβ. δὲ μηνὶ ε' Ἰνδικτ. ἐπιβουλήν τινεσ κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μηνυθείσης Κωνσταντῖνῳ διὰ Μιχαήλ, τοῦ διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους δαρμῶ ἀφορήτῳ ὑπέβαλεν: τοὺς μὲν τὰς βίβλας καὶ τὰ ὄψα ἀπέτεμεν, καὶ θνοὶς ἐγκαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν. Πέμπτη δὲ καὶ δεκάτῃ Ἰουλίου μηνὸς ἔκτης Ἰνδικτιῶνος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ προτελευτᾷ (65), καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν, ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μνη.

Ἐτελειώθη ἡ τῶν νέων βασιλέων χρονογραφία, πληρωθεῖσα παρὰ Λέοντος Γραμματικῆς, μηνὶ Ἰουλίῳ ὀγδόῃ, ἑορτῇ τοῦ ἁγίου μεγάλου μάρτυρος Προκοπίου ἔτους ςξκα', Ἰνδικτιῶνι ἐνδεκάτῃ.

rem adl'gerat. Ejus reliquas res prosequitur Vaticanus Continuator, qui et ipse in Romano Constantini filio flum abrumpit; sive ejus totam historiam non absolvit, sive codex inutilis existit.

GODEFRIDI HENSCHENII,

HAGIOGRAPHI ANTWERPIENSIS, E SOC. JESU,

DE CHRONOGRAPHIA S. THEOPHANIS DISSERTATIO,

(Acta sanctorum Bolland. Martii, t. III, p. v.)

CAPUT I.

*Repudiantur tabulæ chronicæ, saltem quoad annos
et seriem quinque patriarchatum.*

Ante omnia dicimus dubitari non posse, quibus, qui in operis sui exordio alium titulum non sumpsit, quam Θεοφάνους τοῦ ἀμαρτωλοῦ (ut fatetur egregius illustrator ejus atque interpres Jacobus Goar ord. Prædicatorum congregationis reformatæ sancti Ludovici vicarius generalis in suis ad pag. 1 notis), idem certo sit quem Magni-agri in Sigriana hegumenum egregiumque sub Leone Armeno confessorem festive quotannis colunt Græci die 12 Martii. Hujus enim veritatis habemus testem omni exceptione majorem, ipsum Theophanis antiquissimum interpretem ac pene coævum, Anastasium Bibliothecarium. Interpretem, inquam: quia ex Chronographia primum Georgii, deinde Theophanis decerpturum se profitetur, et vero plerumque decerpsit verbo tenus, quidquid ad historiam ecclesiasticam Latine condendam Joannes diaconus videbatur posse desiderare ex Græcis auctoribus, quos nominavimus. Postquam autem Georgii laudes brevibus attingit, « De altero, inquit, scilicet Theophane, quid dicam? cum et ejus conscripta vita, qualiter videlicet amplis patrimoniis venditis crucem suam tulerit; qualiterve secutus Christum, abbatis in monasterio Agri functus officio, virtutibus fulserit, miraculis conuscaverit, et confessor obierit, satis superque per Byzantium et circum C

2-3. Quo porro in statu inchoatum a Georgio opus Theophanes invenerit, qua ratione prosecutus ipse sit, juvat ex ipso proœmio cognoscere, quod est hujusmodi: « Sanctissimi Constantinopoleos patriarchæ Tarasii olim Syncellus, Georgius abbas, vir eximius et eruditissimus, multis chronographorum et historicorum libris evolutis, compendiarum ab Adamo ad Diocletiani tempora chronologia scripsit, discussisque studiose temporum rationibus ad invicem comparavit, emendavit, ac solertissime, ut ante ejus ætatem nullus, compo-

A suit: priscorum insuper regum ac nationum universarum statu et regimine annotato, singulorumque quantum licet observatis ætatibus, supremarum et universalium sedium, Romæ dico, Alexandria, Antiochiæ et Hierosolymorum pontifices enumeravit, eorumque annos ac tempora egregio digessit ordine. Sed quoniam præveniente ipsum morte, opus, quod ad Diocletiani usque tempora scribendo, ut sumus præfati, perduxerat; non poterat ad propositum sibi finem prosequi; nobis velut sincerioribus amicis illud reliquit, multa excusantes pluribus hortatus, ut ne imperfectum relinqueremus laborem suum, atque ad eundem suscipiendum coegit. Quocirca monitis ejus morem gerere compulsi, molem robore nostro longe graviolem suscipimus. Multis siquidem voluminibus diligentius exquisitis et quantum facultas et ingenium dedit examinatis, præsentem chronographiam a Diocletiani temporibus ad Michaelis et Theophylacti ejus filii imperium compilamus; reges insuper et patriarchas, necnon eorum gesta et ætates, quæ par est sedulitate, describimus, nihil ex proprio adnectentes; sed potius ex antiquis historicis et oratoribus colligentes omnia, propriis quæque locis digessimus, secundum temporum rationem res gestas ordinantes, ut quoto anno quid factum sit in bello vel Ecclesia, in promptu habeant legere volentes. »

4. Hæc ibi, in quibus aoristos συνεγραψάμεθα et τετάχαμεν, malivius per verbum præsentis quam præteriti temporis explicare: quia proœmium illud operi non facto sed faciendo præmitti a Theophane, iis persuademur argumentis, quibus credere cogimur non omnia quæ præconceperat animo fuisse ab eo effectui mancipata: quorum defectum cum sciolus aliquis præsumpsisset supplere, præclarissimo auctori haud mediocriter injurius fuit. Etenim chronographia Theophanis, qualem nunc habemus, ex collatione quinque codicum mss. Regii scilicet, Peyreziani, Barberinî, Vaticani et Palatini, duabus constat partibus: quarum quæ potior est et vere aurea omnique acceptione dignissima, historiam exhibet per annos digestam: altera vix

DE S. THEOPHANIS CHRONOGRAPHIA

dici meretur, consistitque in tabulis chronographicis (Canonia vocat Goar) quibus per loculos primum annus mundi, tum Christi incarnationis imperatoris romani, proxime regis Persarum aut ducis Arabum, rerum post Persas in Asia potentium, denique ex ordine quinque temporum præcipuorum seu patriarcharum, Romanorum, Constantinopolitanorum, Hierosolymitanorum, Alexandrinorum, et Antiocheni ordo et anni continentur. Tabulas autem istas magna cum diversitate non solum præfixas annis non suis, sed etiam mensurissime conscriptas esse, et plurimis hiare locis, ac portentosis prorsus annorum, præsertim patriarchalium, supputationibus scatere, cum ipse et Goar agnoscat fateaturque; mirum est autem, aut qui defuncti Goaris laborem eduxit in hæc Combesium, potuisse sibi persuadere, ab auctore Theophane esse. « Qui variorum auctorum sententias et numeros secutus sit varios, opusque proprium urgente persecutionis necessitate non recensuerit, proindeque exigere a lectore suo possit, ut qui dormitantem Homerum patitur, Theophanem quoque lapsum erigat corrigatque: cum nimirum succedentes et ad invicem coherentes numeros in sequiores transponit annos, seu etiam conjunctos annos in dissita canonia desultorie transfert: aut eidem viro nunc pauciores, mox plures diversis canoniis assignat annos: vel cum ejusdem viri pauciores anni plura occupant canonia: aut cum summa quapiam ætatis æquales loculos sive canonia quibusdam omissis non accipit: vel denique cum numero ejusdem anni repetito confusio inferitur non mediocri. »

5. Verum si hæc tam multa, tam gravia volumus Theophani imputare, verendum est, ne plura ac graviora occurrant quam quibus lectoris, quantumvis benigni, lenitas possit ignoscere. Nam ut omittam quæ circa sancti Cyrilli Hierosolymitani decessorumque ejus ac successorum chronotaxin sædissime errata demonstravimus, « Emendationem superat omnem, inquit ipse Goar, Romanorum episcoporum nomen frequentius omissum, et ætas pag. 208 auctori penitus ignota: « quod uti ex indubitatis pontificum annis manifeste nobis constat, ita fortassis in aliis patriarchis deprehenderemus, si de eorum successionibus atque ætatibus pari nobis ratione constaret. Neque dixeris vitiosos catalogos præ oculis habentem Theophanem atque ex iis annos supputantem in istorum errorum partem non minimam prolapsi potuisse: ubicumque enim in ipsa historia pontificis Romani occurrit mentio, non alium quam par erat nominavit utpote: quomodo igitur ignotam potuit eorum seriem ætatemque habere? aut quæ potest tanta concipi ullius scriptoris oscitantia, ut annales ordinans, eosque in capite imperatorum et pontificum annis præsignans, nomen aliquod scribat diversissimum ab eo, de quo in ipsa historia tractaturus est: aut saltem, cum de aliquo egerit no-

minatum, non cogitet alium hunc esse ab illo, quem in fronte expresserat? Sic ad annum 10 et 11 Constantii narratur acta inter Athanasium et Julium Papam, qui in anno Constantii 15 et ipse pontificatus sui 15 annum ultimumque explevit: cum interim in tabulis totus ejus pontificatus ad sexennium retroactus, ipso quem diximus 10 anno Constantii, Liberium faciat succedere Julio.

6. Quid autem dicemus de regum Persarum serie? Exorditur eam Georgius Syncellus anno quarto Alexandri Mammææ, qui fuit vulgaris æræ Alexandrinæ 218, et expositis singulorum nominibus, et quot quique regnaverint annis, usque ad Persici imperii finem sub Saracenis, quintum regem Uracem (Arareuchem dictum in tabulis Theophani affectis) inducit in imperium anno Alexandrinæ æræ 264 conformiter ad annorum spatia singulis ejus decessoribus in catalogo assignata; eumque annos 17 regnavisse scribit. Tabulæ autem (quæ pene ubique quoad numeros annorum uniuscujusque regno attributorum cum Georgio consentiunt, sed ordinem quandoque et nomina commutant) cum totidem annis regnasse Arareuchem admittant, ultimum illius annum componunt cum primo Diocletiani, Alexandrinæ æræ 277 atque ita quatuor annos auferunt. Quis autem credat Theophanem continuatorem Georgii, nulla apparente ex causa ita ab auctore suo fuisse discussurum, si tabulas ipse conscripisset? Quis rursum credat omissurum fuisse Varanis, seu Uranis 3 nomen et annos 4, si præ oculis habuisset relictum sibi a Georgio Catalogum: deinde pro Urarane 5 Arsabelum, pro Samas Pecmasaphum fuisse scripturum, nominibus et Georgianæ seriei ignotis?

7. Simili ratione licebit ab iis argumentari patriarchis, quos ultimo operis sui anno sic audivit Georgius; ut ab iisdem exordiri debent Theophanis tabulæ, a primo Diocletiani exordientes; licet de illo anno, utpote jam descripto, nihil scribendum sibi esse Theoputaverit: vel hoc ipso indicans prius opus continuari, non conscribi novum, quod auspiciari debuisset ab illius ad imperii gressu, qui primus offerebatur in historiamentum. Hunc autem annum cum descripsit Georgius sic concludit:

*Romæ episcopus 28, Caius, annis 15.
Antiochiæ episcopus 17, Cyrillus, annis
Alexandriæ episcopus 16, Theonas, anni
Hierosol. episcopus 38, Hymenæus, an*

Ex quibus juxta priores Georgii calculi quidem et Theonas primum illum habet episcopatu annum: Cyrillus, anno æræ 264 creatus, annum egisset 14 vero ultimum, nisi (quod est veros librariorum vitio factum ut duodecim

beretur sedisse, cui passim alibi anni plusquam A Theophane continuatæ præfixa, hujusmodi Canonium exhibet ipso in limine :

8. Interim tabula, chronographiæ exhibe a

Annus conditi orbis	Annus Incarnat. divinæ	Rom. imp. Diocletianus annis 20.	Rex Pers. Ararhenes annis 17.	Romæ episcopus Caius annis 15.	Hierosol. episcopus Hymenæus annis 24.	Alexandr. episcopus Theonas annis 19.	Antiochiæ episcopus Tyrannus annis 13.
5777	277	1	15	7	13	11	2
5778	278	2	16	8	14	12	3
5779	279	3	17	9	15	13	4
5780	280	4	Varanisan.1.	10	16	14	5

Non quærimus utrarum tabularum calculi ad veritatem propius accedant, et num major fides adhibenda non sit Eusebio, proximos temporibus suis episcopos sic ordinanti, ut Caius, imperium suscipiente Diocletiano, egerit in episcopatu suo annum 5, Hymenæus 19, Theonas 4, Tyrannus nonnisi post annos octo successerit Cyrillo, circa Diocletiani initia agentis annum duntaxat 6. Hæc, inquam, non quærimus : sed istud potissimum lectoris æqui iudicio æstimandum relinquimus, an cum Georgii chronotaxi tam male coherentia possit credi scripsisse illius continuator, aut omnino aliquis qui Georgium legerit ? nedum is qui omnia, quæ sibi ille ad texendam chronologiam conquisiverat instrumenta, hæreditavit.

CAPUT II.

Quomodo tabulæ confectæ videantur. Qua æra Theophanes usus sit. Quam recte ab anno ejusdem 277 exorsus sit. Quale sit Chronicon quod Raderus Alexandrinum dixit.

9. Quid igitur? inquires. Adeone impudens fuerit aliquis, ut Theophani affingeret tabulas, de quibus cogitaverit numquam? Non hoc dicimus : sed omnino arbitramur, ejusmodi tabulas ab eo non tantum excogitatas fuisse (ut commodiores ad usum lectoris, quam modus ille quem tenuit Georgius, annos mundi Christianique et imperatoris Romani præfigens historiæ ad instar tituli, ad calcem vero ejusque anni Persarum reges et quatuor episcopatum præsules subtexens), verum etiam lineas, intra quas essent describendæ per loculos divisas, ab eodem Theophane fuisse deductas, saltem in principio operis et ubi id non fecit, similibus lineis ducendis spatium in codice vacuum relictum fuisse a scribente. Dicimus tamen quod annos mundi Christianique et Romani imperatoris scripsisse contentus, et episcopatum titulos cuique loculo præsignasse, loculos ipsos omiserit tantisper inscriptis nominibus episcoporum et singulorum annis implere, dum quod in opere præcipuum erat absolvisset : deinde autem vel morbis vel ærumnis impeditum, vel etiam rei difficultate absterritum (cum videret quomodo episcopales catalogi in designando uniuscujusque pontificatus tempore vel inter se vel cum notis certioribus pugnarent, et summa annorum inita in descensu ascensuque faciendo nunquam recte finiretur) desperasse de successu.

Satis ergo habuit omissa tantisper cura perte-

xendæ accuratius seriei, in ipso quandoque historiæ contextu nonnullos episcoporum eo anno sedentium nominare, quandoque eorum nomina certius sibi cognita inscribere loculis ad id præparatis : unde eos acceptos in Anastasii versione hoc modo reperias : « Mundi anno VI ∞ XCIX. Divinæ incarnationis anno 599. Anno vero imperii Phocæ 5; Isacius Hierosolymitanus, Theodorus Alexandrinus, et Anastasius Antiochenus habentur antistites. » Et paulo post : « Anno imperii Phocæ 7, Sergius Constantinopolitanus, Zacharias Hierosolymitanus, et Joannes Alexandrinus habentur antistites. » Hæc enim aliaque similia, in Anastasio quidem non admodum rara, in Theophanis vero textu vix unquam reperienda, unde accepisset iste, si hic ea in dictis loculis non signasset? Hoc autem eum credimus in melius sibi cognitis urbis Constantinopolitanæ Patriarchis diligentius frequentiusque fecisse, cum ipsi historiæ suæ tam accurate inseruerit eorum, qui suo ævo fuere viciniore, initia finesque. Quin et Romanorum pontificum tempora sibi propinquiora in eadem historia diligentissime expressit : et quamvis in antiquioribus aberravit subinde a veritate, non admodum correctos secutus catalogos; nunquam tamen sic est hallucinatus (incipiendo a Julio, cujus ad annum æræ Alexandrinæ 334 meminit), quin revera eo aut proximo anno is pontifex Romanæ Cathedræ præsederit, cujus factum aliquod in historia explicatur.

10. Tabulas autem ita vacantes in codice adhuc invariato reperisse Anastasium, omnino credimus : postea autem factum esse, ut sciolus aliquis, ex catalogis in sancti Nicephori patriarchæ Constantinopolitani compendiaris chronographia repertis, prædictos loculos implere tentaverit, inde, ubi isti in suo desinebant manuscripto, sursum ascendens per annorum spatia, recte aut perperam definita; nihil pensi habendo quot quique menses diesque plures aut pauciores sederint quam annorum integrorum numerus adjunctus significat. Ita necessario fieri debuit, ut ejusmodi supputationes corruptis etiam quandoque in ms. numerorum notis vitiosiores redditi, non modo a veritate recederent plurimum, sed nec cum Theophanis historia sequente neque cum præcedente Georgii supputatione possent coincidere. Ut autem Anastasii versione movemur ad credendum, nequaquam Theo-

DE S. THEOPHANIS CHRONOGRAPHIA

vel semper vel ab initio inscripsisse A
episcoporum quæ diximus nomina : sic
moti auctoritate persuademur, non singulis
præsignatum fuisse a Theophane mundanæ
ristianæ æræ numerum ; sed item ut Ana-
s facit, ad initia duntaxat Imperatorum, et
Joque alias : alibi vero solum signatum im-
annum, quod eo fere solo consuessent histo-
publica scripta signare: Hinc porro fieri non
culler potuit, ut dum ad annos mundi subinde
ocantur anni imperatorum, aliqua difficultate
idente; non semper facta fuerit uniformis pro-
cesso, quemadmodum infra docturi sumus, os-
nsurique non tam ipsius Theophanis errore id
retum, quam receptæ per universum Orientem
x usu Alexandrinæ Ecclesiæ chronotaxis, cui ap-
B
pære se auctor debuerit. Hic tamen ne tenebras
multas offundat, Theophanis chronologiam ad æræ
vulgatæ abnos aptaturis, hanc dissertationem vul-
gare placuit.

11. Alexandrinæ porro sive ecclesiasticæ æræ
differentiam, æra Græcorum seu Romanorum id
est Constantinopolitanorum, ipse nobis Theophanes
explicat ad extremum Zenonis imperatoris annum
his verbis : « Cæterum annus, quo Zeno mortuus
est et Anastasius Imperare cœpit, ab Adamo
v æ dccccxcix aptud Romanos numeratur ; qui juxta
diligentiorum et veriorum Alexandrinorum calculum
v æ dccccxxxiii, a Diocletiani imperio 207,
a divina incarnatione 483, indictione 14, notatur.
C
Qui annus cum citra dubium ullum fuerit vulga-
ris æræ 491, liquido apparet Alexandrinos, in mun-
danis quidem sædecim annos pauciores numerasse;
æræ autem Christianæ annos detraxisse octo :
Idque commodioris supputationis causa, ut appa-
ret, quo toto uno sæculo unitatum ac decadam
numeri æqualiter procederent in recensendis mundi
Christique ætatis. Hunc igitur calculum secutus
Theophanes, et chronographiam a Georgio Syncello
usque ad Diocletiani perductam initia porro per-
textutus, primum dicti imperatoris annum compo-
suit cum anno Christi 277, qui nobis, octennio ad-
dito; est 285, atque ita tacite correxit errorem
auctoris sui, annum 278 æræ Alexandrinæ; primum
Diocletiani facientis. Etenim hic Alexandri Mam-
D
mæ annos tredecim recte in anno 215, qui nobis
223 fuit, exordiens, minus recte eidem dederat
successorem Maximum, anno 228, qui fulset
vulgariæ æræ 236, cum dictum Alexandrum con-
met solis novem diebus ultra tredecim annos re-
gnasse, atque adeo pridie Nonas Martias acclama-
tum, ipis idibus obtinisse : ut consequens sit primum
Maximi annum statui debuisse 227, et reliquos
deinceps annos a Georgio numeratos, tali errore
semel posito, excrescere supra numerum justum
annò uno.

12. Optime igitur fecit Theophanes quod Geor-
giana chronographiæ superfluum istum annum de-
-erit : non item ii, qui ipsi Theophani annum

utrinque detractum volunt, existimantque etiam
sic serius quam par est Diocletianum ab eo in
Imperium induci. Cum enim Græcorum annus a
Septembri mense suum sumat exordium, et tum
ex aliis auctoribus, tum ex Chronico, quod vocant
Alexandrino, habeamus, « Diocletianum imperato-
rem 15, Kalendas Octobris Chalcedone renuntia-
tum, 5, Kalendas Octobris Nicomediam purpuratum
intavisse, et Kalendis Januarii consulem pro-
diisse, » evidens est nullam anni 276 partem ad
ipsius imperium pertinuisse, nisi usque ad Kalen-
das Januarii differas anni initium numerare : quod
non faciunt auctores uno anno Diocletiani initium
anticipandum judicantes, sed alio nituntur funda-
mento, persuasi videlicet Palilibus festis, id est 5
Idus Martii, illum esse exorsum regnare. Verum hoc
quam temere assumptum fuerit ex verbis Claudii
Mamertini in chronico, in alium prorsus quam re-
vera habeant sensum detortis, dilucide Petavius
noster ostendit lib. ii *De doctrina temporum* cap.
30, ingenue retractans, quæ alias ex inveterata, ut
ait, chronologorum sententia scripserat. Eosdem
autem prorsus nihil potest juvare 11 consulatus
Diocletiani cum 11 annis tribunitiæ, id est impera-
toris potestatis, in quibusdam lapidibus composi-
tus. Aliud enim est utriusque initium : et cum hoc
optime constat quod hunc consulatum adierit anno
imperii sui primo; et ideo recte « a consulibus
Diocletiano 11 et Aristobulo ejusdem Diocletiani
anni ad Pascha ordinandum digesti sunt, » quem-
admodum in fastis Constantinopolitanis expresse
dicitur.

13. Constantinopolitanis, inquam, licet notiori
jam nomine chronicon Alexandrinum vocentur,
ex opinione Radeti nostri eosdem Græce Latine-
que edentis : quam et nos appellationem (ut re-
cepto serviamus usui) libentius usurpamus. Satis
enim esse potest eruditum lectorem hic monuisse,
quod chronicon illud revera nihil minus quam
Alexandrinum sit ; quippe quod nihil habeat cum
Alexandrinorum rationibus commune. Non mens-
ium, non dierum nomina, quæ Alexandriis
Ægyptiaca erant omnia, chronico autem huic parti-
tim Græca partim Latina sunt, ut Kalendæ idus, etc.
Non initium anni, quod Alexandrinis sumitur :
mense Thoth, cujus primus dies respondet 29 die
mensis Augusti : in chronico autem a Kalend'
Januarii Romano more ducitur. Non anni titulus
quem Ægyptii a regibus imperatoribusve sur-
bant, Chronicon autem sumit a consulibus ex m'
Romano. Non ætatem Christi ; quam qualem us-
parint Alexandrinum jam vidimus, chronicon au-
prorsus non attingit, procedens Græcorum n'
per Olympiades, Ægyptiis in rebus publicis et
gnandis inusitatas. Ut autem ex tanta charact-
chronologicorum ab Alexandrinorum usu di-
pantia manifeste convincitur Alexandrinorum
esse, in quo illa reperitur, ita e converso in-
tum videtur ferri iudicium posse, 'prædictor

Constantinopoli seu Novæ Romæ scriptos esse, ubi in usu vulgari ista erant omnia, magna parte ex veteri Roma illuc traducta simul cum imperii sede; non item in reliqua Græcia, a Latinis nominibus magis abstinente. Istud vero maxime ex postremis prædicti Chronici annis liquet, quibus tam prolixè describuntur Acta boni Magistri, in templo Studitarum Constantinopoli sepulti anno Heraclii 17, ab aliis historicis vix leviter tacta; ut non tantum ibidem scripsisse auctorem, sed et ex Studitis unum fuisse, nobis appareat verosimillimum. Ast præfigitur chronicon hæc, quæ sequitur gnome Πέτρος Ἀλεξανδρῆτας. « Hinc deinceps annorum ab Adamo protoplasto sive ab orbis conditi exordio summa colligenda est, respondentium inspiratæ a Deo Scripturæ et sancte institutis per divinos Patres atque in Ecclesia Catholica recte celebratis festivitibus. » Item de Agno typico et Paschalibus atque ex matheseos rationibus frequenter disputat: Alexandrinus autem episcopi scitur munus fuisse, ut definitis accurate solis ac lunæ cyclis, Pascha toti orbi Christiano, quo die esset celebrandum, indicaret. Quid autem tum, si eo non obstante, Cycli Paschalis rationes perspectas habere studuerint Heraclii ævo omnes qui docti cupiebant haberi apud Latinos? Gnome autem istiusmodi non magis indicat auctorem fuisse patria Alexandrinum, nedum urbis illius episcopum aliquem, quam similis ælia ex Eusebii Cæsariensis, vel scriptoris alterius opusculo vel epistola quapiam accepta et libro præfixa, Eusebium aut ipsum cujus ea esset gnome auctorem probaret. Itaque haud paulo rectius Panvinus aliique fecerunt, qui dictum Chronicon, prius in Sicilia repertum quam illud ex Augustano ms. Raderus plenius accuratiusque vulgaret, « Fastos Siculos » nuncupavere, cum usu sit inter eruditos receptum (quem et nos in martyrologiorum antiquorum sequimur nomenclatura, quoties ignoramus ad cujus Ecclesiæ usum descripta fuerint) ut mss. codicibus nomen fiat a loco in quo reperti sunt, vel ab eo qui illos proprios in sua possidet bibliotheca.

CAPUT III.

De anno Constantii et Galerii correptantium et quinto Phocæ in Theophanis Chronographia præteritis, ac demum post plurium annorum seriem, ad lacunam explendam, Juliano et Copronymo supra justum tempus eorum adjunctis.

14. Postquam ab infinitis propemodum erroribus, quos vitiosissimæ tabulæ Theophani impingebant, diligentissimi auctoris nomen vindicavimus, et prorsus indignas esse ostendimus, quæ eum chronographia ejus circumferantur, non hoc agendum nobis putamus, ut singula ejus capita revocemus ad examen, et quandoque exerrantem, quod humanum est, ex aliis certioribus quam quæ ipse vidit monumentis ac temporis signandi caracteribus, revocemus in viam. Præstitit hoc magno studio et labore interpretis ejus prænominatus Goar;

enjus egregio foetui post auctoris mortem in lucem producendo intentus Combefisius, Notas addidit posteriores. Itaque omissis iis quos ipsi observarunt et correxerunt in Theophane erroribus, et difficultatibus quas attigerunt prætermissis, duotantum hic puncta notabimus: non tam quia ab ipsis levi nimis manu tractata nec satis rite explicata, quam quia ad plurimos consequenter annos spectantia, totam Theophanis chronologiam obscurissimam reddunt, et ad æræ vulgaris numeros ipsius calculos aptare volentibus, incredibiles pariunt molestias: quas nos experiendo edocti, quod iis emolliendis nobis privatim comparaveramus remedium, libenter in publicum hic conferimus. Est autem hoc in eo situm, ut occasione exerrationis detecta, et statutis eidem utrinque terminis, doceatur lector, eo quod inter Magni Constantini et Joviani imperatoris exordia fluxit spatio, novem annorum differentiam inter vulgarem æram æramque Alexandrinam esse concipiendam, ut suis quæque aptentur temporibus: et rursus ab anno Phocæ quarto usque ad Constantini Copronymi mortem: eum alias communiter, sicut antea dictum est, soli octo anni adjici debeant ad numerum æræ Alexandrinæ, ut cum vulgari componatur. Utrumque autem tanto facimus libentius, quo certius ostendere possumus postremæ exerrationis culpam nequaquam penes Theophanem residere, sed commune tunc passim fuisse omnibus Alexandrina æra utentibus, ut annos mundi Christianique, uno quam par erat pauciores, eo tempore numerarent, et sic imminutos cum vera indictione nihilominus componerent.

15. Huic simile aliquid etiam in primo casu accidisse suspicari possumus, demonstrare non possumus. Etenim Georgius Syncellus, cujus chronologicum opus pertexendum Theophanes noster suscepit, pag. 32 editionis Regiæ præfatur, se « Chaldæorum dubiam conjecturam arte demonstrativa refutaturum, necessario interpretandos sibi ducere annos Egregorum usque ad 165. Enoch, qui mundi fuit 1287, ut deinde, inquit, ad vigesimum Constantini ab Adam ordine servato numerandis seriem traducam: et regum unicuique genti imperantium nominibus prolatis, annorum $v\infty dcccxvi$ summam me non oscitanter collegisse demonstram. » Hæc ille Goare interprete. Verum si quis respondeat $\tau\delta$ usque terminum significare, ut scholæ passim loquuntur, extrinsecum, adeoque Georgium censuisse, Constantini Vicennalia spectare ad proxime sequentem a dicta summa annum $v\infty dcccxvi$ qui nostro 325, responderet, recte se habebit tota Georgii supputatio, sique erraverint soli, qui in ultimo præsignati numeri anno, eadem vicennalia collocarunt. Hoc autem manifeste Theophanes fecit, siquidem cum Vicennialibus Constantini et tempore celebratæ Nicænæ synodi indictionem 12 conjunxit, quam constat Coss. Paulino et Juliano die 20 Maii habitam, at-

que adeo ad 13 Indictionem pertinere. Tali porro errore jam posito, necessarium fuit, per annos 20 sursum ascensuro, primum Constantini annum statuere annum suæ æræ 297. Nec ullum sibi potuit reservare annum, quem Constantio Chloro et Galerio Maximiano inscriberet, quasi post abdicationem Diocletiani et Maximiani Herculei (factam, ut tradit ipsemet et consentiunt omnes, æræ Alexandrinæ anno 296, 11 Kalendas Martii) solis quatuor mensibus vixisset Constantius Chlorus Constantini pater : quod ipsum manifeste ostendit se sentire, cum ait : « Anno imperii undecimo vita functum ; » quem anno 285 dixerat Cæsarem esse institutum.

16. Atqui non tantum Alexandrinum Chronicon dicit, quod Constantius, Constantini Magni imperatoris pater, cum annos 12 imperasset, vita cessit ; et ipsius Constantini annum primum componit cum initio Olympiadis 272, sed etiam ex fastis consularibus constat, præter illum annum quo, cedentibus imperio soceris, Augusti declarati sunt Galerius atque Constantius : etiam anno sequenti consulatus insignia gessisse Constantium. Fuit igitur Constantii imperium unius anni et quatuor mensium : post quos mortuo patre die 8 Kalendas Augusti, reliquum quidem tempus, quod Græcis duntaxat unius mensis usque in anni sui sub finem supererat, non potuit apud eos primum Constantini annum efficere : potuit tamen eorum posteros ambiguos reddere Latinorum supputatio, ad quos, adhuc quinque menses ad Januarium numeraturos, coeperat Constantinus imperare. Quidquid sit, et quocumque ex capite ii erarint, qui Theophani erroris dederunt occasionem ; potuit ipse errorem agnoscere atque corrigere, cum ad truculentiam illam famem describendam pervenit, quæ septima indictione imminente Orientem afflixit, quamque ex semel posita rerum per annum unum anticipatione retulit ad annum 324. Si enim tunc, cum habita est Nicæna synodus, Alexandrinus solum agebatur annus 316 et indictio 12 ; quæ post ætatem anni iisdem Alexandrinis 324 imminebat indictio, non potuisset nisi sexta censi, adeoque scire potuit cum septimam dixit, res quæ illam præcedebant indictionem anno uno a se anticipari : et annum 225 a se numerari debuisse, ut haberet ætatem, quam septima sequebatur indictio. Maluit tamen positos semel calculos prosequi toto reliquo Constantini et successoris Constantii tempore ; atque ut hiatus unius istius, anni tandem suppleret, Juliani imperium (quod unum annum et menses octo non integre explevit) per tres pene solidos annos dividere.

17. Hac unius anni ad Juliani tyrannidem adjectione in viam regressus Theophanes, ab initio Joviani, id est ab anno Alexandrinæ æræ 356, cujus Januarius cum nostro 364 coincidit, inoffenso pede progreditur, et suos annos cum indictionibus (quas reliquo quarto et quinto sæculo rarius indicat, sæ-

culo autem sexto post Anastasii mortem pene quottannis designat) recte componit usque ad Phocæ et Heraclii tempora ; ubi novus occurrit nodus, etiam a Goare animadversus ; sed ita, ut animadvertisse contentus, ejus causam exerrandique principia ac finem non sollicite indagavit : cum tamen non modice referat ad chronologiam scire, quo loco exemptus annus unus sit, quo deinde alius unus substitutus. Idque eo magis operæ pretium est facere, quo certius est, non aliquam Theophanis hallucinationem casu intervexisse, sed ex eo quod aliquando publice usurpatum fuit, in necessitatem inductum tale quid faciendi, si ab usitatis calculis nollet recedere et tamen aliquando vellet in viam redire. Ita porro res habet. Postquam Alexandrinæ æræ anno 595 mense Novembri, indictione 6, occisos a Tyranno Phoca Mauritium filiosque narrasset, primum Heraclii annum cum Alexandrino 602 componens ita orditur : Hoc anno mensis Octobris die 4, indictione 14, Heraclius ex Africa appulit cum navibus, atque ita ex octo Phocæ annis eique respondentibus indictionibus, unam tollit. Si quæris, Quam ? respondemus, Decimam, in quam annus quintus Phocæ cadebat ; cum anno ejusdem quarto de industria conflatus in unum, rejecta ad calcem ejus Worte Cyriaci patriarchæ, quam hunc obiisse 29 Octobris die Sabbati, ac funus curatum esse 30 ejusdem mensis die Dominica, habemus ex chronico prædicto : qui temporum characteres in annum duntaxat 599, æræ Alexandrinæ et in 10 indictionem cadunt ; reliqui autem tres anni Phocæ, uti et præcedentes quatuor, sic inter se narratione cohærent, ut interjici illis prorsus nihil possit.

18. Quid autem cogit Alexandrinus annum unum dissimulatum præterire manifeste doccebit præcitatam Chronicon ad annum imperatoris Heraclii primum hisce verbis : « A septimo Octobris præsentis indictionis 14 usque ad 13, Januarii indictionis ejusdem, scriptum est in publicis tabulis imperii Heraclii. Et a 14 ejusdem indictionis ejusdem mensis scriptum est in reliquum tempus anni usque ad Decembrem nempe expletum, 15 indictione et consulatu ejusdem religiosissimi principis nostri. » Itaque unus idemque primus Heraclii annus, in duas indictiones distractus, occasionem attulit primum Heraclii annum statuendum, qui revera initia ejus præcessit, et lotus Phocæ debebatur. Hoc autem semel posito, necessario fuit ab illis, qui talem tenebant ordinem, omnia Heraclii et successorum ejus gesta ad unum annum anticipari, magis quam æra Alexandrina integre numerata passa fuisset : quod deinceps usque in Palæstinam videbimus valuisse, etiam circa finem 9 sæculi, scilicet in ecclesiasticis scripturis, quæ sese æræ Alexandrinæ aptabant ; quam Theophanes utpote monachus sequens, et tandem exorbitantiam istam vel animadvertens primum vel corrigere volens in sua chronographia, Constantini

Copronymi annum penultimum distrahit in duos, A dissimulata rursus indictione, ipsique Copronymo (quem anno Alexandrino 768 « die 14 mensis Septembris, indictione 14 mortuum esse dicit postquam ab obitu patris imperasset annos 34, menses 2, dies 26), » totos 35 annos reliquit; quoniam in anno Alexandrino 753 propter rerum et indictionum anticipationem jam dictam, constituerat principium imperii ab eo suscepti, « mensis Junii die 27 ad insequentem indictionem 10 pertinente, » cum insequentem, dictum diem indictio numerari tantum debuisset 9, nisi per indictiones primo Heraclii anno geminatas, unum annum æra Alexandrina amisisset.

19. Hæc autem quamvis ita solide deducta subsistant, ut clara sint utrumque terminum considerantibus, annum scilicet Phocæ primum et Copronymi ultimum, lubet tamen etiam exemplis ex ipso Theophane comprobare, toto illo annorum 175 spatio hebdomadæ ferias, cum certis mensis alicujus diebus sic comparari, ut, nisi ad annum ab eo numeratum adjicias annos novem, nunquam sis verum vulgaris æræ annum habiturus vel in Theophane vel in alio scriptore similem chronotaxim tenente. Anno igitur Alexandrino 615 sic scribit Theophanes: « Hoc anno, indictione, 10 Heraclius, peracta mense Aprilis die 4 solemnitate Paschali... in Persidem perrexit: » qui character Paschalis in 4 Aprilis, 10 indictione cadentis, cum annum vulgaris æræ 622 signet, clarum est ei debuisse in Alexandrina æra respondere annum 614 nisi annus unus, ut diximus, excidisset. Simile quid habes sæpius posterioribus annis: sed ut Heraclii temporibus immoremur, jungamus Theophani Chronicum præcitatum, et statim primo dicti imperatoris anno habemus « Epiphaniam Julio mense eadem indictione, » (14 ut præfertur, etsi per novam constitutionem imperator a 14 Januarii voluerit 15 indictionem nominari) « ex Eudocia natam: » idque, ut ait Chronicon « die mensis septimo, feria 4. » Atqui talis dies et feria cadunt in annum vulgaris æræ 611, Alexandrinæ 605: hic igitur cum sua 14 indictione primus Heraclio annus in imperio fuit, quamvis Theophanes annum 602 notaverit.

20. Adde ex posterioribus annis exempla, puta ex 752, sub cujus initium, « mense Octobris die 26, Indictione 9, feria 4, terræ motus ingens Constantinopoli contigit: » utique cum nos proximo Januario inchoaturi essemus annum 741, atque adeo 755, numerari ab Alexandrinis debuisset. Item ex anno 755, quo » mense Aprilis die 16, feria 5, Valid Arabum dux suorum factione sublatus narratur: « ubi apparet ex characterum collectione annum 756 signari debuisse, nisi suos præcipites calculos secutus Theophanes fuisset. Denique clarissimis notis insignitur annus, quo « Imperator Copronymus, trium uxorum vir, Eudociam tertiam conjugem Aprilis mensis die primo, indictione

septima, die Sabbati, Augustam renuntiavit: sequenti vero luce, quæ Aprilis secunda fuit, dies nimirum Dominica sancti Paschatis, liberos ex ea duos Cæsares declaravit. Hæc enim tam diserte signant annum vulgaris æræ 769, ut manifesto appareat quis octennio dempto deberet secundum Alexandrinam exurgere, quamvis Theophanes annum 760 notaverit, paulo post ad æqualitatem venturus temporum, penultimo Copronymi anno, ut dictum est, in duos diviso. Quod autem Alexandria æra utentibus passim communis fuerit eo tempore ac dlu etiam post Theophanem, quem ipse tenuit computandi modus, vide 20 Martii probatum in martyribus Sabaitis, quorum cœvus scriptor nisi sic annos numerasset et annum unum ex more omisisset computare, non potuisset scribere eos mortem oppetiisse anno ab orbe condito *vix* cclxxxviii a Christi incarnatione 788, indictione 5, cum quinta indictio annum nostrum 797 signet, et hunc ipsum probet tempus mortis vicinissimum Paschati, in 25 Martii cadenti, quod alii ex propinquis annis nulli convenit.

CAPUT IV.

Heraclii imperatoris chronotaxis, duobus annis in unum conflatis et altero in duos distracto intricata, evolvitur. Indictionum sub eodem ratio explicatur.

21. Quo tempore Chronographiam suam scripsit Theophanes, patriarcham Constantinopolitanum sanctus Nicephorus tenuit, cujus vitam dedimus 14 Martii: qui et ipse breviarium conscripsit rerum post Mauriti mortem gestarum: quod Græco-Latine habemus editum cum eruditissimi viri Dionysii Petavii chronologicis notis. Harum bona pars eo spectat, ut ostendatur Heraclii imperatoris annum primum fuisse annum vulgaris æræ 611, quod et nos amplectimur, prorsusque confirmatur ex morte, quam post imperii annos triginta, et menses aliquot obiisse illum, æque Theophanes ac Nicephorus scribunt. Obiit autem Heraclius, ut ait ille, mense Martii indictione 14, adeoque anno 641, qui Alexandrino 635 responderet, nisi huic æræ, ea qua diximus ratione, annus unus fuisset ablati. Nec aliter quam ab isto principio numerari solitos annos Heraclii, probari etiam potest ex sancti Anastasii Persæ actis, ad 22 Januarii ex vetusta interpretatione Latina editis, ubi is martyrium passus dicitur « anno decimo octavo imperii Heraclii Piissimi imperatoris et decimo sexto Constantini ejus filii. » Nam si geminatis intra unum annum indictionibus idem annus etiam pro duobus fuisset Heraclio imputatus in publicis tabulis, et si post 15 Januarii anni 611, ut cœpta fuit scribi 15 indictio, sic etiam scriptus fuisset annus Heraclii 2, annus quo passus est Anastasius, quemque ex ipsiusmet Heraclii epistola Constantinopolim scripta de rebus a se contra Chosroem et cum Syroë gestis, constat festum Pentecostes 15 Maii retulisse, et 3 Aprilis habuisse Domini-

eam in Albis, adeoque fuisse vulgaris æræ 628 hic, inquam, annus debuisset Heraclii 19 numerari.

22. Quid igitur Theophanes, inquit, et ejus interpres Anastasius res omnes inter Chosroem et Syroem gestas et imperatoris victorias post 1 indictionis initium obtentas, in annum Heraclii 17 compegerunt, suoque exemplo movere eum, qui sancti Anastasii acta politici stylo ornavit, ut eundem annum etiam ipse dicto martyrio assignaret? Hoc nempe est quod ad acta prædicta diximus (x), annos 17 et 18, Heraclii confusos ab auctoribus esse. Quod satis quidem intellexit eruditissimus Petavius cum dixit, relatum de Razate Persarum ductore victoriam « anno 18 imperii jam inchoato cum 1 indictione: » non tamen explicuit, quid esset tota anni præcedentis 627 hyeme atque æstate actum: quare in ancipiti nos relictos crederemus, nisi ex ipso Theophane, suos ipsius calculos confundente, lux nobis aliqua afflueret. Etenim anno Heraclii 16, narrans vastos Chosrois cum duplici exercitu conatus, facile ostendit totum eum annum, rebus quæ ibi describuntur contra Saim gestis fuisse occupatum, ideoque Turcorum ex Perside regressum et cum imperatorio exercitu conjunctionem, aut incidisse in autumnum eum, unde proxime sequens Græcorum annus ducit initium, aut forte etiam multo serius contigisse; interim dum alter Persicarum copiarum ductor Sarberus, continuata etiam per hyemem obsidione, Chalcedonem premit. In quo repellendo et hoste persequendo opus est insumptum fuisse quod esse poterat ex hyeme reliquum. Hinc fassis militibus data quies, et utrinque parandis ad extremos conatus viribus incubuere partes, præsertim Heraclius, idquo diligentia tanta, ut hostem prævertens, statim a mense Septembri, annum Constantinopolitanis 628 inchoante, in hostem moverit, easque res gesserit, quas, quia duos priores annos in unum Theophanes conflaverat, ad 17 Heraclii annum et indictionem 15 omnes est coactus referre.

23. Verum dum per menses singulos progrediens, tandem ad 12 « diem Decembris pervenit, quo ipse Imperator ante omnes prosiliens Persarum ductorem offendit, eumque Dei virtute et Dei Genitricis auxilio prostravit, » ipse suum errorem indicat, et pariter faciem nobis rursum offert, dicens: « Sabbati diem fuisse. » Hoc enim non quadrat in 15 indictionem, nisi ipsam a Januario in Januarium ducas; sed in indictionem 1 qua Cyclo solis 20, littera Dominicali D dies 12 Octobris concurrebat cum Sabbato, et annus 628, Græcis in cursu, nobis autem in januis esset. Itaque cum reliquis hujus anni rebus conjungendus est gloriosus Imperatoris regressus in urbem, et pax imperio parta; quibus solis duobus punctis Theophanes implet annum Alexandrinæ æræ, sicut diximus præcipitatæ, 619 cum alius ad eundem

Aspiciet tota Chosroæ Syroisque tragediæ, et quæ misel ultro citroque de fœderibus numit egere usque ad diem 15 Maii indictionis 1, quo lectæ sunt Constantinopoli ex suggestu in sanctissimæ Dei Magna ecclesia Laureatæ imperatoris litteræ, nuntiantes mortem Chosroæ et inâugurationem Syroæ, pacisque stabilitas ordinem atque conditiones: quas litteras ætate jam adulta, lætissimus excepit reditus Heraclii, crucem Dominicam reportantis, eum jam nova indictio cum anno communi Græcorum cœpta esset.

24. Atque nunc ita clare videntur elucidata, quæ olim duntaxat in transitu perstringere licuit, et omnia cum Alexandrino, ut vocant, Chronico, annis paulo post secutis scripto, conveniant optime. Nunc libet ex eodem Chronico observare, quomodo primis Heraclii annis factum sit, ut per explicatam superius constitutionem jubentis, ut ab die 13 Januarii usque in anni finem « 15 indictio et consulatus Heraclii » scriberetur, initium quidem indictionum a Septembri ad aliud tempus translatum fuerit, non tamen earum Cycli uno anno acceleratus: quia nempe secundus Heraclii annus non fuit signatus indictione 1, quod Cycli quindenarii numerus anticipate expletus postulasset; sed ita scriptum fuit, « ind. 15, Hier. 11, post consul. Heraclii Augusti: » et sic consequenter anno tertio « ind. 1, Her. 111 post consulatum Heraclii Augusti 11 » quando etiam constitutum est, ut a die 23 Januarii sic scriberetur, « Imperii religiosissimorum nostrorum principum et maximorum beneficiorum auctorum, Flavii Heraclii piissimi, anno 111, post consulatum ejusdem anno 11, et Flavii Heraclii Junioris Constantini, a Deo custoditi filii ejus, anno primo, semper Augustorum imperatorum. »

25. Verum ad quod tempus dicimus translatum indictionum initium? Theophanes, nulla istarum novitatum habita ratione, et annos Heraclii imperatoris et indictiones a Septembri mense subducere se manifeste indicat, cum anno Heraclii secundum calculum ejus tertio, sed secundum veritatem et publicam scribendi formulam adhuc secundo, narrat coronationem Epiphaniæ a Sergio patriarcha factam « mensis Octobris die 4, Indictione 1. » Et eodem deinceps passu progreditur. Chronicon vero supradictum sub 15 indictione factum illud adhuc relinquens, ipsam videtur usque ad Januarium protrahere: deinde vero clare indicat, non idem annorum imperii et indictionum censerit initium, ideoque anno post consulatum Heraclii 111, cum 11 indictione juncto, subnectens gesta die 14, Gorpizæ mensis, qui Romanis est September, expresse iis addit indictionem 111. Ex quo posset consequens censerit, jam tum propter emergentes ex præmonstrata mutatione difficultates, reductas fuisse ad initium Septembris indictiones, nisi in eodem Chronico, mox anno sequenti cum 111 indictione comparato referretur,

quid eo anno cœperit inter psallendum servari a prima Jejuniorum hebdomade indictione 4. » Quid? an jam tum cum initio Martii (Pascha enim 20 Aprilis exspectabatur) incepta erat nova indictio, et pene iterum indictiones duæ in unum annum compingebantur? Potius scriptoris mendo 4 pro 111 irrepsisse credemus? Ita certe suadent annorum posteriorum exempla, nullum non mensem Septembri priorem ad eandem referentia indictionem, qua annus imperatoris signatur.

26. Hoc igitur præcitati chronici mendo admissio correctoque, dici potest, tertio post Heraclii consulum anno adhuc currente usque ad Januarium, denuo cœpisse indictiones a Septembri numerari. Certe præter jam dictum locum, quem mendosum esse suspicamur, nihil potest afferri, quo sustineas ultra eum annum fuisse Januario attributum indictionis exordium: multo minus, etiam mense Martio aliquando illam inchoatam fuisse. Nam licet verba Heraclii in epistola anno 628 scripta τῆ καὶ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου, τῆς ἐνισταμένης ἐπινομήσεως, interpretes verterit, « 24 Februarii præteriti mensis, instante jam prima indictione, » quasi adhuc futura esset indictio, quæ pridem inchoata jam fluere debebat, secundum ordinarium Cyclum: erravit tamen manifeste, quod putaverit ἐπινομήσιν hic significare indictionem. Nusquam enim vel hic vel alius auctor aliter eam appellavit, quam Latino nomine Ἰνδικοτιῶνος (y). Igitur, ut Heraclii epistolam recte intelligas, τῆς ἐνισταμένης ἐπινομήσεως (sic enim legendum) reddendum Latine est « instante jam primo vere seu prima pabulatione; » est enim ἐπινομήσις verbale ab ἐπινοέω, luxuriantem in folia sementem depascor. » Hoc autem statim in Martio faciendum est in illis calidioribus regionibus: et hoc tempus fuit moturo in patrem Siroi necessario exspectandum, ne defectu pabuli deficerent per hiemis asperitatem, equi in quibus præcipuum Persarum robur, et spes opprimendi celeriter Chosrois tota erat constituta.

CAPUT V.

Quædam chronologica menda per librariorum socordiam Theophani aspersa, et ab aliis non observata. Annorum Mauritiî imperatoris duplex epocha.

27. Restat nunc, ut omissis aliorum auctorum vel interpretum mendis, quorum correctio ad Theophanem illustrandum facit nihil, observationes chronicas, quæ priorum commentatorum videntur fugisse diligentiam, nobisque aliud agentibus occurrerunt, in gratiam curiosi lectoris adnotemus, ut si quis auctorem optimum, forma et modo ad usum publicum commodiori velit emittere in lucem, propriisque annotationibus ex sua et aliorum diligentia depromptis illustrare, hanc quoque racemationem nostram ad manum habeat.

Primo annus Alexandrinus 485 sic concluditur: « Coronatus est Anastasius, præfata indictione 14 mensis Aprilis, ἡμέρα πέμπτη τῆς μεγάλῃ τοῦ

Πάσχα magna paschali solemnitate feria 4. » Ita interpretes: verum si ex anni et indictionis indicio requiras, quis dies fuerit 14 Aprilis, invenies Cyclo lunæ 17, solis 24, ipsam Dominicam Paschalis fuisse: quare expungens τὸ πέμπτη, imperita manu nescio unde adjectum, ita clarum sensum Latine reddes: « Coronatus est . . . ipsa die magna Paschatis: » quo loquendi modo nihil est familiarius Græcis de Paschate agentibus.

ii. Annus 536 ita incipit: « Hoc anno mensis Septembris sexto die, hebdomadis primo Ἰνδικοτιῶνος ἑξέβμης, ut est in Græco: non igitur erudito interpreti vitio vertatur, quod librarii præcipientia Latine inveniat « indictione prima; sed legatur septima: » et debitus inter indictionem 5 anni 554, et indictionem 11 anni 540 ordo servatus invenietur.

iii. Anno 542 post medium, « Edis Sanctorum Apostolorum consecratio facta dicitur CP. Julii mensis die 28, tertia feria: » ubi in Græco αὐτοῦ ac Latino textu Junius mensis esset substituendus pro Julio, ut Cyclo solis 27, littera Dominicali B, dies, mensis, et hebdomadis feria recte conveniant: itaque Anastasius bibliothecarius ad annum præfatum legit et vertit, nisi quod in Parisiensi regia editione typographorum incuria in annis Mundi et Christi 46 pro 42 legatur, ex antecedentibus et consequentibus haud difficulter corrigendo errore.

iv. Annum proxime sequentem in Græco pariter et latino textu Narsetis adversus Gothos profectio incipit, et signatur « Indictione quarta sive δ: » sed ex anno, quem immediate post « Indictio decima quinta, » α' notat facile deprehendes, quantumvis fores aliis adminiculis destitutus, unius cifra defectum supplendum, legendumque esse « Indictione decima quarta, α' ».

v. Econtra in anno 546, ubi « Horrendus in urbe CP. terræ motus accidisse dicitur mensis Augusti decimo quinto, α', tempore illucescentis jam Dominicæ diei post mediam noctem, » lege diem mensis solummodo decimum, α', quia Cyclo solis 2, littera Dominicali E, in diem 10, non in 13 Dominica incidebat.

vi. Anno 551, « In Magna ecclesia Constantinopolitana Trulli, jam pene suis omnibus ornamentis instructi, pars orientior, collabente ad sanctum altare testudine, in terram decidisse legitur, mensis Maii die septimo, hebdomadis tertio, ubi diem mensis vigesimum septimum ut legas, vel diem hebdomadis quartum jubet littera Domicalis E, Cyclo solis 13. » Præplacet autem prior correctio, quia in notis numeralibus facilius est litteram unam omitti, quam diversas inter se commutari.

vii. Anno 622 (qui propter demonstratam superioris unius anni Alexandrini expunctionem Januarium mensem cum nostro 631 habet communem) « Indictione 1 Novembris 7 Heraclio David filius natus est. Eodem quoque die Heraclius Ueracell

nepos in lucem venit, et a Sergio die 3 Novembris A Indictionis 5, baptizatur in Blachernis : » quæ ne inter se pugnent, in fine sic mutabis, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου τῆ δ' ἰνδικτιῶνι, μηνὶ Νομβρίῳ γ'. « Et baptizatus est in Blachernis a Sergio patriarcha, indictione 4, mensis Novembris die 13. »

viii. Tertio post hæc anno, Alexandrinis 626, nobis 635, narratur prælium, ab imperatorii exercitus duce Baane contra Saracenos Arabes infelicitè commissum, τῆ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἧτις ἦν τρίτῃ τῆς ἑβδομάδος, καὶ τοῦ Ἰουλλίου μηνός : quæ nihilo saniori sensu Latine redduntur, « ipso primo die, quæ fuit hebdomadis tertius, Julii vero mensis tertius ac vigesimus : » exacta autem ad rationes anni prædicti habentis litteram Dominicalem A B Cyclo solis 28, sic reddenda sunt integritati debite: Τῆ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος, ἧτις ἦν καὶ τοῦ Ἰουλλίου μηνός. « Primo die hebdomadæ, quæ fuit 23 Julii mensis. »

ix. Anno 671, nobis 680, Maviæ primi Saracenorum regis mors ascribitur « Indictioni primæ diei sexto Aprilis : » sed octavam indictionem esse legendam monstrat ipsarum indictionum ordo, cum anno 650, nobis 659, secunda indictio notata fuerit : quod etiam Goar animadvertit.

x. Anno 721, nobis 730 « Leo Armenus contra sanctas imagines silentium celebravit, καλέντιον ἐκρήτησαν, » id est, ne quis earum cultum propugnaret edixit, « die 7 mensis Januarii, indictione C 13, feria hebdomadis 3 ; » sed cum tunc littera Dominicalis fuerit A, apparet diem mensis fuisse 17, ιζ'. Et hæc quatuor ad tempora spectant prænotatæ anticipationis : quæ sequuntur, ordinariam servant utriusque æræ differentiam, octo scilicet annorum.

xi. Anno 789, secundum Alexandrinos, « Junii mensis die 17 indictione 5 » fugit Constantinopoli Imperator Constantinus : sed jussu matris Irenes comprehensus ab amicis, reducit in urbem « Sabbato mensis ejusdem die 15 ; » quo loco errorem manifestum, ex comparatione utriusque diei colligendum, emenda, et pro mensis Junii die 17 lege, mensis Julii die 7 ; anno enim nobis 797, dies 15 non Junii, sed Julii sabbatum fuit. Anastasius Bibliothecarius 16 Kal. Aug. vertens ubi de fuga agit 17 Julii videtur legisse : pro quo an 17 Aug. alicubi invenerit Philippe Labbe nescimus : certe in epitome chronologica Constantini excæcationem ascribit diei 19 Aug. quæ similiter sabbatum fuit.

xii. Anno 803, Leo, Armeniacorum dux sub imperatore Nicephoro, cum magna exercitus atque pecuniæ parte venit in manus Sarracenorum, mense Febuario indictionis quartæ (decimæ quartæ perperam apud Anastasium legitur), Sabbato primo quadragesimæ. Verum eo anno, Cyclo unæ 14, solis 8, littera Dominicali E, Pascha fuit 13 Aprilis, adeoque dictum Sabbatum cecidit in

1 diem Martii : ut igitur non erraverit Theophanes ipsomet anno, quo potuit scripsisse, et quo alias plures temporum notas recte composuit ; credendum librorum incuria jam olim (nam etiam Anastasius ita scriptum reperit) excidisse voculam unam, ipsumque Theophanem (ut alias in simili casu de indictione vidimus anno Constantini 28, et de verno tempore in chronico Alexandrino) scripsisse μέλλοντος, sive ἐνσταμένου τοῦ πρώτου Σαββάτου τῶν Νηστειῶν, instante primo Jejuniorum Sabbato.

28. Hæc sunt, quibus observatis emendatisque, inoffenso ferme pede decurri poterit ab Orientalis historiæ studiosis tota Theophanis chronologia : nam si qua subinde pluribus gesta annis, eo quo cæpta sunt geri anno conjunctim legantur, ea non ita morari lectorem poterunt, ut propterea opus sit singula ad examen revocare. Si Romanorum pontificum aut aliorum patriarcharum successio, quandoque ipsi inserta textui, hinc inde a, q. r. corrigena ex certioribus monumentis, non ipsi auctori vitium imputetur, sed catalogis, quos nec ipse, nec qui simili in studio laboravit, S. Nicephorus, satis correctos habuit, ut alibi et maxime in S. Cyrillo Hierosolymitano episcopo § 3 ad 18 Martii probavimus. Si denique auctores quos potuit secutus optimos, aliquem temporis characterem ab iis vel perperam vel ambigue notatum præ oculis habuit, danda est venia humanæ imbecillitati, cui nulla possit præstare diligentia, ut non aliquando exeret a vero. Ita cum Theophylactus Simocatta sæculi 7 scriptor, historiam Mauritii imperatoris libris octo descripsisset, et lib. v. c. 16 pacato imperatoris armis Oriente ad res in Europa gestas transiens dixisset, quod eo die, quo ipse imperator ducturus exercitum, vere ineunte, « Egressus e regia, parasangam unam et semis usque in Septimum processit, sol pene totus est obscuratus, » subjunxissetque : Ἐννατον δὲ ἄρα τοῦτο ἔτος ἐτύγχανεν ἐν Μαυρικίῳ τοῦ αὐτοκράτορος, id Theophanes, æque ac postea Simocattæ interpres Latinus Jacobus Pontanus, de « anno imperii nono » intellexit. Hoc porro si ex mente auctoris fecit uterque, erravit sane, ut mox patebit D Simocatta ipse : certum est enim, quod iste annus fuerit Mauritio imperii decimus. Si auctorem excuses eumque putes non annum τῆς βασιλείας imperii, sed τῆς ὑπατείας consulatus nonum, ut scriptum fortassis ante se repererat) numeravisse : excusabilis etiam Theophanes erit, quod magis obvium secutus sensum, ad minus usitatum alterum et in hoc casu specialem non advertit animum.

29. Errandi porro occasio huic vel illi fuit, quod anno duntaxat secundo imperii sui consul Mauritius appellatus sit solus absque collega : « primus quippe illius annus consulibus caruit, atque ex communi hominum consensu scriptum est : « Post consulatum divinæ memoriæ Tiberii Constantini

anno quarto, » uti in chronico Alexandrino expresse dicitur. Hinc autem nata est annorum Mauriti duplex epocha, altera Imperii, altera Consulatus. Itaque qui annus imperantis fuit decimus, ejusdem novies Consulatus dicebatur, vel etiam (ut Chronicon Alexandrinum numerat) « post consulatum Mauriti Tiberii octavus : » quo anno eodemque vulgaris æræ 592 ductas esse in Thraciam copias, non vero præcedenti, primum ex eo colligitur, quod nonnisi præcedenti anno, secundum Alexandrinum chronicon, restitutus regno suo Chosroes sit, itaque pacatus Oriens : potissimum autem idem demonstrative evincitur ex illa tam grandi obscuracione solis, quam ex Simocatta transcripsit Theophanes, et, ut diximus perperam anno nono Mauriti imperantis attribuit una cum rebus tunc gestis. Constat enim ex astronomicis calculis, quod eclipsis solaris, quæ anno 591 accidit, die 30 Martii, Constantinopoli vix aut ne vix quidem potuerit conspici, prout in nostri gratiam observaverunt viri astronomicarum rerum peritissimi duo Michael Seneschal S. J. et David vanden Nieuwenborcht Antuerpiensis presbyter. At vero anno 592, die 19 Martii magna illa eclipsis accidit, quam Petavius noster l. viii *De doctrina temporum*, pag. 853, docet Constantinopoli fuisse digitorum 10, et duravisse ab hora 9, matutina ferme ad medium horæ 12. Ut dubium nullum sit, quin hæc illa quoque eclipsis sit, cujus ad annum Guntramni 22, meminit Fredegarius, dicens : quod, « A mane usque in mediam diem ita obscuratus sit sol, ut tertia pars ex ipso vix appareret. » Imo non ex observatione apud Francos facta, sed ex alicujus Græci auctoris relatu ipsius eclipseos durationem innotuisse Fredegario, ex tempore per eundem designato apparet : nam (nisi forte mediam diem dici putes pro plena die) illa solis obscuratio in Gallia cœpit conspici, ut Petavius observavit circa horam 7 matutinam, et non duravit usque ad medium nonæ, fuitque secundum eundem Petavium non multo plus quam digitorum sex ; secundum calculos Davidis præcitati digitorum omnino octo ; « cum luna, inquit hic, habuerit latitudinem borealem minorum 38, parallaxim minorum 60, quæ ad incidentiam eclipticæ fuit minorum 48, adeoque luna apparuerit sole inferior minutis 10, » ut vere vix tertia pars solis conspici a Francis potuerit, quemadmodum Fredegarius scripsit.

50. Onuphrius Panvinius, lib. iii *Pastorum-*

A annis Mauriti imperatoris ordinandis tertiam epocham statuit, in anno vulgaris æræ 592, quo, ut ait, « Mauritius imperator sine collega secundum consulatum gessit, quem usque ad duodecimum continuavit, ut ex fastis Græcis et libro Maffeorum intelligitur. Fastos Græcos hic appellat, quos alibi Siculos, et novissime Raderus Chronicon Alexandrinum nuncupavit : sed in his (idemque de libro Maffeorum dici posse arbitramur) nihil simile dicitur, et nulla facta alicubi mentione consulatus secundi, indiscriminatim memorantur anni 18 post consulatum Mauriti Tiberii. Unicum igitur tertiæ ejus epochæ comminiscendæ fundamentum accepit Onuphrius ex eo, quod paulo post allegat, registro epistolarum S. Gregorii l. IX, Indict. 4, ubi sic incipit epist. 22 : « In nomine Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, imperantibus Domino Maurio et Tiberio Augustis, anno incarnationis Dominicæ sexcentesimo primo, eodemque Domino undecies consule sub die 3 Nonarum Octobrium. »

51. Verum, uti in hac epistola manifestum est, oscitantis librarii mendum in eo, quod vel *Tiberium*, pro Theodosio scripsit (hunc enim non istum pater imperii consortem asciverat anno 590), vel quod duo unius imperatoris nomina interjecta conjunctione, et, in duas personas distrahens, notavit, « Imperatoribus Augustis, pro imperante domno Maurio Tiberio Augusto : » sic potuit idem erravisse in numero consulatus ad longum præter consuetudinem antiquorum describendo, et ubi scriptum fuerat vel scribi debuerat, eodemque domino 18 consule, legisse undecies. Similiter eidem epistolæ inserta Probi abbatis supplicatio sic incipiens : « Imperante domno Maurio et Tiberio piissimo, » corrigi debet deleta particula, etc. Quæ hic dicta sunt occasione sumpti a Maurio consulatus, nullis posthæc, quoad vixit novis consulibus subrogatis, ut quæ sequenti exegesi dicturi sumus de Guntramni morte, ex illam prægressa anno uno eclipsi definienda, hac quoque ex parte maneant inconcussa ; utque Theophanem legens, ea quæ ipse ad annum Alexandrinæ æræ 582, velut uno eodemque anno gesta conjungit, D pro majori parte sciat ad annum 585 ejusdem æræ pertinere : et quæ huic anno una cum eclipsi imputantur conjungi debere historiæ anni sequentis, quo revera eclipsis accidit, et exercitum in Thraciam imperator duxit.

ANASTASII BIBLIOTHECARI

HISTORIA ECCLESIASTICA

EX NICEPHORO PATRIARCHA, GEORGIO SYNCELLO ET THEOPHANE CONTRACTA.

CAROLUS ANNIBAL FABROTTUS ICT. LECTORI.

Historiam Ecclesiasticam Anastasii, de Græcis Nicephori, Georgii Syncelli et Theophanis excerptam, nunc primum in lucem damus. Quanti autem facienda sit historia hæc non ignorant qui Theophanem Græce loquentem legerunt, qui non minore fide quam diligentia ea quæ tam ad rem Romanam quam Byzantinam pertinent exsequitur. Hunc Anastasius pene totum non infelici successu in Latinum convertit. Quod sane quisquis verum amat, inficias non lbit: nam et pleraque sunt in Theophane Græco-barbara, quæ viris etiam Græca doctissimis hodie negotium facerent. Cujus rei fidem facient glossaria nostra mixto-barbara, quæ aliis quoque sæculi sequentis auctoribus interpretandis facem præferre poterunt. Quædam esse barbara et eorum temporum infelicitatem redolentia in hac versione equidem non abnegem: sed hæc magis ineruditi sæculi vitia sunt quam scriptorum, quibus propositum erat monumentis suis posteritati prodesse, non Latinæ linguæ venustates et eloquentiæ flores in sterili solo querere. Quid autem in edendo Anastasio præstiterimus, breviter, Lector, monendus es. Romanum igitur exemplar ad nos Roma transmissum beneficio eminentissimi cardinalis Francisci Barberini, litterarum parentis, et opera Lucæ Holstenii, viri longe doctissimi, cum optimæ notæ codice contulimus, quem nobis celeberrima Thuana bibliotheca suppeditavit. Hujus ope fœda menda sustulimus, quæ in Romanum codicem fortean exscriptoris vitio irrepserant, et hoc quoque nomine præclare de republica litteraria meritis ait perillustis vir Jacobus Augustus Thuanus, in primore regni curia præses amplissimus, magni parentis magna soboles. Sed et gratia habenda est illustrissimo et eximie doctrinæ viro D. Carolo de Monchal, archiepiscopo Tolosano, qui bibliothecam suam cum paucis comparandam doctis omnibus patere vult: codicem nempe manu descriptum nobis commodavit idem vir illustrissimus, cujus subsidio nonnulla sanavimus et pristino nitore restitimus. Præterea si quæ erant subobscura in hac versione, ea Græci codicis collatione et aliorum auctorum allatis locis illustravimus, ut omnino pauca sint quæ mediocriter etiam eruditi non capiant, si cum Græcis comparare non graventur. Vale.

INCIPIIT PRÆFATIO

ANASTASII BIBLIOTHECARI SUMMÆ AC APOSTOLICÆ SEDIS

AD JOANNEM DIACONEM URBS ROMANÆ.

Ecclesiasticam, charissime frater et digne Christi Levita Joannes, auctore Deo, scripturus historiam, exigit a me quædam in Latinum stylum ex Græcis voluminibus transferenda, quo et ipsa quoque proposito inseras operi et intexas; his enim duabus linguis præcipue, quæ in Ecclesia gesta sunt, enarrantur. Ego vero, propriam incertiam et sermonis angustiam non ignorans, hoc agere tanto tempore merito recusavi, supra me videlicet esse tam arduum conamen procul dubio ratus. Sed quoniam ipse te propositum opus melius executu- rum fore asseveras, si ea quæ in Latinis codicibus inveniri non possunt, prius ex Græcorum fonte haurienda percipias, faciam Deo propitio quod hortaris, præsertim cum Dei sit quod agendum proponimus, et multis procul dubio causa profectus atque salutis. Nec enim tibi tam charo tamque sapienti quidquam negare potero, qui profecto Apostoli documento imbutus¹ sapientibus et insipientibus debitor sum. Verum quia præcipue necessarium arbitror ea quæ a Theodosio principe juniore in Ecclesia gesta sunt enarrandi, ad cujus

¹ Rom. 1, 14.

videlicet tempora Theodoretus, Soerates et Sozomenus, Eusebium Pamphili subsequentes, libros ecclesiasticæ historiæ texuerunt, operæ pretium duxi ex Georgii summam quædam et Theophanis chronographia plura, sed succincte carpere, quorum prior usque ad Diocletianum, posterior vero usque ad Leonem qui post Michaelen imperavit, patrem scilicet Ignatii qui adhuc superest habenas Constantinopolitanæ tenens Ecclesiæ, prædicti operis sui stylum protraxit. Qui autem sint isti breviter annotabo. Horum igitur alter electa monastica vita mundoque contempto Christi se levi jugo et suavi sarcinæ mancipavit. Præterea contra hæreticos incessanti agone desudans, mundi principibus contra Ecclesiæ ritum sævientibus, multis verberibus diversisque pœnis affectus est. Sic ergo stigmata Christi in corpore suo portans, tam pro fidei suæ constantia, quam pro multarum virtutum insignibus sanctæ memoriæ Tarasii, reglæ urbis præsulis, syncellus affectus est. Sed ne multa prosequar, sufficere arbitror ad præconium ejus quod a sede approbatus sit apostolica, quando scilicet vicarii ejus una cum trecentis quinquaginta Patribus in Nicæa urbe secundo convenientes universalem synodum celebrarunt, siquidem et laus ejus in eodem septimo et sancto concilio reperitur. Porro de altero quid dicam? cum et ejus conscripta vita, qualiter videlicet amplis patrimoniis venditis crucem suam tulerit, qualiterve secutus Christum, abbas in monasterio Agri functus officio, virtutibus fulserit, miraculis coruscaverit et confessor obierit, satis aperteque per Byzantium et circum quasque regiones, his qui prope et his qui longe sunt, clamet. Sed et studia ejus ad nos usque perlata, quis vel quantus vir iste fuerit solertibus manifestant. Ex horum ergo chronographiæ amœnissimo quædam decerpam horto, quæ amplissimæ tui operis mensæ obediens obsecutor apponam; quæ nimirum contemnere non debes, sed inter tua saltem secundum sensus virtutem sine fastidio collocare, primo quia tuo sunt elicitæ frequenti prorsus hortatu, deinde quia inter crebras et assuetas delicias nonnunquam vilium escarum quasi delectabilium requiruntur edulia, tertio quia, donec propositæ opus historiæ per te ad perfectionem fuerit Deo favente perductum, poterit forte nostrum esse desiderantibus aliquantisper in usum, et qui opima vestra consequi non valuerint, erunt interim his exilibus nostris utcunque contenti. Huic sane operi

A ratum duxi beati Nicephori Constantinopolitani episcopi Chronographiam præponere, ut scilicet et ex ea possis aliquantula carpere, et sicubi fortassis hac utendum judicaveris, tuam non lateat omnino notitiam. Obsecro autem charitatem tuam, quæ omnia secundum Apostolum suffert, et non quarit quæ sua sunt, — imo per se me obsecrat universa Latinorum Ecclesia ut sic scribendæ a te inchoetur opus historiæ, ut quæ ab ipso Christi adventu in Ecclesia gesta sunt et textu ecclesiasticæ historiæ non judicantur indigna, nullo modo prætermittas, exceptis his forte quæ Eusebius Theodorus Soerates et Sozomenus scripsisse noscuntur. Verum quia quosdam horum mentitos in quibusdam fuisse et quædam prætermisisse probatur, quemadmodum et sanctus papa Gregorius de Sozomeno apertissime scribit, obsecro mendacia eorum veris approbationibus arguas, et quæ omiserunt nihilominus suppleas.

B Accipe itaque hoc, charissime, incompositum opus, et nihil meum in hoc prorsus incertum prænosce, Et si decessus mei debito præventus propositum opus ego minus ad calcem perduxero, tu tamen id deperire minime patere, sed in quantum est, qualiter et ubi libuerit utere. Porro si forte a me tibi aut ex Græco tra sferri aut ex diversis Latinorum conscriptionibus, quæ historiæ tuæ inseras, deslorari desideras, libenter tuis satisfactionem votis. Tantum industria tua interim apostolice doctus in nomine Domini opus, quod hortamur, arripiat, et quod imminentibus nobis proposuit, exsequatur. Porro sic ego ex his duobus illustribus viris quædam deslorare proposui, ut pene omnia, quæ supra nominatis historiographis commemorata sunt, a me commemoranda non duxerim. Ex civilibus autem gestis quædam summam excerpsti, quamvis a Justiniano principe ac deinceps pauca omiserim eorum quæ ab his chronographis relata sunt. Non enim, ut prælatus beatissimus Theophanes se opinari testatur, modicæ fructum utilitatis carpit qui priscorum relegit actus. Oro autem omnium charitatem hanc editionem nostram legentium, ut si in ea proficuum quidquam invenerit, decentes gratiarum actiones Deo, ex quo est omne bonum, devote persolvat, et pro nobis ineruditis et peccatoribus propter Dominum orare ne pigeat. Porro si quid inhoneste positum repererit, indisciplinationi nostræ hoc imputans veniam donet. Gratium enim est Deo et acceptum quod ei secundum vires offertur.

* Ephes. ii, 17.

CHRONOLOGIA BREVIS B. NICEPHORI

CONSTANTINOPOLITANI EPISCOPI.

Exstat inter ejus opera nostræ editionis, hujusce Patrologiæ Græcæ tom. C, col. 1001; Patrologiæ etiam Latine tom. CXXIX, inter ipsius Anastasii opera.

ABHINC EXCERPTIO EX CHRONOGRAPHIA GEORGII.

Pompeius bello Hierosolyma percepta, Aristobulum quidem victum cum filiis, Alexandro et Antigono, tenebat, Roman properans triumphaturus, et aliarum quoque gentium reges et duces. Hyrcano autem hujus fratri summo commisso pontificio, tributarios statuit Romanis Judæos. Qui Roman victor ingressus amicitia jungitur C. Julio Cæsari, qui creatus contra Gallos et Britannos prætor dirigitur, magnisque præliis per annos decem Gallos et Britannos Romanis tributarios fecit; qui quingentas civitates possidebant, ut Plutarchus scribit, Chæronensis philosophus. Tunc Crassus succedens Gabinio Syriacum obtinuit principatum, et contra Parthos, id est Persas, exercitum movit. Porro Antipater amicos, sibi ubique Romanorum potentes muneribus et aliis obsequiis faciebat. Inter quos et Hareth Arabum, id est Saraccenorum, regi valida sociatus est amicitia, propter matrimonium insignis uxoris Arabicæ Cypridis, ex qua filios habuit quatuor, Phasailum videlicet et Herodem, qui rex post Hyrcanum extitit Hebræorum primus alienigena, et tertium Josephum, et Pheroran quartum, jam tum Arabibus Judæorum, sicut nunc Christianorum, legitima confundentibus.

Pompelius igitur Hyrcano summum pontificium roboravit, et ipse Romanis Judæos tributarios statuit. Idem ipse Antipatrum alienigenam, Herodis filium, et alterius Herodis patrem Palæstinæ ordinavit procuratorem, At vero C. Julius Cæsar Romam rediens omni parti Pompeii pepercit, de qua erat Cicero, Brutus et Cassius, consulumque principatum destruxit. Tumque Antonius Cleopatæ Arabiam tradidit.

Romanorum C. Julius Cæsar primus monarchus habetur. Mundi anno 545 C. Julius Cæsar veniens in Judæam post Pompeii mortem ab Ægypto, roborat summum pontificium Hyrcano, et Antipatro potentatus divisionem dat; qui dolo Bruti et Cassii occiditur, non ferentium Pompeii peremptionem neque consulum depositionem. Hujus hæres adoptatus erat Octavianus Cæsar, filius Attiæ sororis ejus et Octavii. Dein parata victoria venientes Romam Augustus et Antonius dividunt cum Helpidio tripliciter totum Romanorum principatum, et, ut ita dixerim, totius orbis terrarum; et Augustus quidem Europam sortitur usque ad occiduum Oceanum, Helpidius autem quæ circa Libyam sunt omnia, porro Antonius totam Asiam,

Secundus Romanorum monarchus Cæsar Octavianus, qui et Augustus appellatus est. A creatione mundi usque ad initium tertii Augusti Cæsaris anni, in quo et indictio promulgata est, sicuti beatus Maximus in sermone suo de Pascha testatur, anni sunt 5460. Cicero rhetor et senator Gaietis Italiæ interemptus est; ut autem alii aiunt, veneno sese necavit.

Principatus eorum septem qui apud Pergamum imperaverunt cessavit, cum perdurasset 154 annis.

Sicut in quibusdam Latinis editionibus fertur, ab Alexandro usque ad Augusti tempora fuerunt anni plus minus 300.

Judæorum primus rex alienigena Herodes fuit annis 37, qui Ananilum quemdam, Judæorum qui in Babylone erant summum pontificem, accersiens, in Jerusalem summum pontificem constituit. Et hoc electo post modicum constituit Aristobulum summum pontificem, fratrem uxoris suæ, filium Hyrcani. Et hoc interempto rursus Ananilum post annum provexit.

Anno mundi 5500 devoluto et 5501 incipiente facta est incarnatio Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi, mense secundum Romanos Martio, die 25, secundum divinam editionem, quæ per Moysen prolata est, prima die mensis Nisan, qui apud Hebræos primus creatus est, quæ Gabriel archangelus ei, quæ vere est ac proprie Dei Genitrix, totius mundi gaudij obtulit evangelia. Sic enim et vivificæ resurrectionis ejus dies eadem prima mensis die concurret secundum apostolicas traditiones.

Augustus pontifex maximus decretus est. Herodes priscam Samaritam, cum esset deserta, a fundamentis crexit, Sebasten in honorem Cæsaris nominans. Herodes templum quod Hierosolymis erat duplex reedificavit, Herodes priscam Stratonis turrim Cæsaream in honorem Cæsaris superædificans nominavit. Idem ipse Judæorum legisperitos occidit et scriptas genealogias incendit.

Mundi anno 5500, divinæ vero incarnationis anno 1, pastor bonus pastores primos ad ineffabilem visionem et auditionem per angelos invitavit.

Mundi annus erat 5501, Sextus Pythagoreus philosophus florebat. Judas Galilæus adversus Romanos simultates agere hortabatur Judæos propter descriptionem. Herodes mortuus est, cum vixisset

annis 70; qui Judæis inique imperavit annis 37. A Sub quo et prophetia Jacob adimpleta est. Hic primus alienigena præfuit Judæis, cum esset Idumæus Arabs. Idem ipse primus alienigenam Judæis pontifice in constituit Ananilum.

Judæorum secundus alienigena Archelaus filius Herodis, cujus anno 9, mundi vero 5506, Augustus Archelaum quidem, filium Herodis, Judæorum gentis principem statuit, alios autem fratres ejus quatuor, Herodem scilicet homonymum patri, et Antipatrum avo æquivocum Lysaniamque et Philippum tetrarchas exhibuit.

Mundi anno 5515, divinæ incarnationis anno 15, sub Cæsare Augusto sapientes insignes erant Virgilius, Salustius, Livius, Hortensius, Terentius, Horatius, Athenodorus Tarseus et Sicio Alexandrinus. Idem vero Augustus habitatoribus Romæ urbis per facies dinumeratis invenit virorum habitantium eam 451057.

Mundi anno 5520 incarnationis divinæ annus 20 agebatur, quam Matthæus Lucasque describunt, Matthæus quidem regiam ex David per Salomonem, Lucas vero ex eodem David per Natham ejus filium referens.

Tiberius tertius monarchus Pontium Pilatum præsidem Judææ direxit.

Mundi anno 5532, divinæ incarnationis 32, Joannem Baptistam, dum ab omnibus ut propheta honoraretur, timens Herodes filius Herodis, ut Josephus dicit, peremit; ut autem verius evangelista refert, eo quod redargueret eum propter Herodiadem.

Mundi anno 5533, divinæ incarnationis 33, Dominus noster Jesus Christus post signa multa et suæ divinitatis revelata mysteria, sponte ad passionem accessit, et crucifigitur feria sexta, hora sexta, Martii mensis die 25, consulatu Neronis 3, et resurgit Martii die 25, cum illucesceret Dominicus dies, 8 Calend. Aprilium, prima die primi mensis, qui Nisan, id est Martius mensis, nominatur apud Hebræos et Christianos. De qua dicitur: *In principio fecit Deus cælum et terram; et rursus: Hic est liber generationis cæli et terræ, in die qua fecit Deus cælum et terram.* Qua ergo die mundus creatus est, ea Christus conceptus, et ea ex mortuis resurrexit.

Eusebii Pamphili de hoc ipso. Jesus Christus, Filius Dei et Dominus noster, secundum prophetias, quæ de ipso sunt, ad passionem properat anno nono decimo imperii Tiberii, secundum quod tempus, sicut etiam in aliis gentiliis reperitur historiis, per singulas dictiones, quæ acta sunt, enarrabimus. Nam sol defecit, Bithynia mota est, plurima Nicææ urbis ceciderunt; quæ omnia concinunt his quæ circa passionem Salvatoris nostri evenerunt. Scribens autem et Phlego, qui Olympiadas super ipsis enumerat, in decimotertio sermone eisdem verbis asserit hæc: *Porro quarto anno*

ducentesimæ secundæ Olympiadis facta est defectio solis maxima, et nox hora sexta diei facta est, ita ut etiam stellæ in cælo parent. Terræ motus etiam magnus in Bithynia factus plurima Nicææ subvertit.

Mundi anno 5534, divinæ incarnationis anno 34, prima die hujus anni, Martii mensis die 25, Dominus noster ex mortuis tertio die surrexit; quadragesimo vero die resurrectionis suæ, id est mense Maio die tertio, assumptus misit apostolis Spiritum suum paraclitum in sancta Pentecoste. Cæterum, ut Clemens scribit, Jacobo Justo et Joanni ac Petro post resurrectionem tradidit scientiam Dominus, et isti cæteris tradiderunt, cæteri vero apostoli septuaginta. Eisdem diebus discipuli interrogaverunt Dominum in monte Oliveti, si in tempore hoc restitueret regnum Israel. Eodem anno Jacobus frater Domini primus episcopus Hierosolymorum ordinatur. Duo Jacobi erant, frater Domini, filius existens Joseph, qui dicebatur Justus, de quo etiam Paulus ait: *Alium autem apostolorum vidi neminem nisi Jacobum fratrem Domini*¹, qui de pinnaculo jactatus a Judæis ligno fulonis sauciatus moritur. Et alter qui capite truncatus est, frater videlicet Joannis deiloqui.

Judæis tertius alienigena præfuit Herodes filius Herodis, cujus tempore Pilatus, post similitatem Judæorum propter imagines Cæsaris, corbonam, id est sacrum thesaurum, in aquarum advectionem consumpsit, et rursus similitates agere compulit. Idem ipse Pilatus Tiberio de Christo referens commovit eum ad amorem dogmatis et fidei Christianæ.

Mundi anno 5535, divinæ incarnationis 35, Petrus et Joannes in templum ascendentes claudium a nativitate curaverunt.

Mundi anno 5536 de Anania et Saphira Hierusalem per Petrum miraculum factum est, et Thadæus ad civitatem Edessam mittitur, quæ universa usque nunc sine manu factum dominicum characterem colit.

Mundi anno 5537, divinæ incarnationis 37, persecutione mota fidelium multi dispersi sunt. Stephanus protomartyr et protodiaconus lapidibus est occisus. Simon magus a Philippo, uno ex septem diaconibus, in Samariam descendente callide baptizatus est. Unde et hi qui ab ipso usque modo baptizari simulantur, penitus sunt a divinis mandatis et dogmatibus alieni, non suscipientes de resurrectione verbum, neque visibilem mundum Dei esse dicentes, omnemque abominabilem turpemque operationem sectantes. His quidem miseris patrem se vocandum tradidit, imaginemque Jovis factam nomine adorandam; Helenam autem meretricem, quæ cum ipso erat, pro Athena docuit adorari. Porro Judæis Christum se dicebat esse, et non patrem. Pontius Pilatus sub C. Cæsare, quarto imperatore Romanorum, qui dicebatur Ga-

¹ Galat. 1, 19.

ligula, in diversas ærumnas incidens, ut Romano-
rum aiunt historiographi, sui ipsius factus est in-
terfector. Hic et Iulium Canum, unum ex Stoicis
philosophis, interfecit.

Mundi anno 5539, divinæ incarnationis anno 39,
Agrippa, qui et Herodes, Herodis filius, Judæorum
quartus alienigena rex, cum sub Tib. Cæsare fuisset
custodiæ mancipatus propter accusationes adversus
patrem prolatas, deinde a vinculis dimissus, a
C. Cæsare rex Judæorum transmittitur. Herodes
autem, hujus pater, apud Lugdunum Galliæ civi-
tatem exsilio relegatus extrema egestate una cum
Herodiade adultera moritur. Puellam vero, quæ
saltaverat in decollatione Joannis Baptistæ, vivam
terra glutivit. His temporibus Philippus, unus ex
septem diaconibus, resistebat Simoni de vico Gitio
Samaritæ, qui etiam dicitur primus ex gentibus
eunuchum Æthiopem baptizasse.

Mundi anno 5540, divinæ incarnationis anno 40,
Petrus princeps apostolorum, Antiochena fundata
primo Ecclesia, Romam pergit evangelium prædi-
caturus, ubi primus usque ad finem suum Eccle-
siæ præfuit. Præterea primam epistolam suam,
quæ de catholicis est, a Roma misit, ut Eusebius
scribit, et Marcum evangelistam, qui tunc Ro-
manis potentibus exposuerat evangelium, ut Cle-
mens et Papias Hieropolitanus episcopus perhibent.
Alii sane hanc ab Joppe missam existimant. Hoc
quoque tempore Pauli et Silæ iter in Derbe et
Lystris agitur, in Phrygia quoque ac Isauria et
Cilicia et Galatia simul et Troade. Pauli rursus et
Marci acta, quæ Philippis ac Thessalonicæ et Beronæ
gessere, narrantur. Paulus item Ephesi et Cen-
chreis, Cæsariæ quoque et Antiochiæ, in Italia et
Phrygia laboravit. Pauli actus, quos Ephesi pro-
prie gessit. Paulus, quæ Troade ac Mileti ges-
sit, Ephesiis commendavit. Quæ in Hierusalem
a Judæis gesta sunt contra Paulum. Paulique
Cæsariæ contra Felicem et Drusillam. Item Pauli
quæ Cæsariæ gesserit, vel Judæi adversus ipsum.
Marcus evangelista Ægypto et Alexandriæ salutare
verbum evangelizabat. Antiochenæ Ecclesiæ primus
episcopus Euodius fuit annis viginti.

Mundi anno 5540, divinæ incarnationis 40, Clau-
dius imperat, Agabi prophetia fame per orbem
facta completur. Claudius cives Romanæ urbis de-
scribens invenit sexies mille millia 941.

Mundi anno 5546, divinæ incarnationis anno 46,
in diebus Azymorum dissensione facta in Hieru-
salem conculcati circa portarum exitus Judæi peri-
ere circa 50 millia. Tunc et apud Athenienses
suprascripta est ara, *Ignoto deo*.

*Justini philosophi et martyris, de sermone primo
ad Antoninum imperatorem pro Christianis.* Post
ascensionem Domini in cælo proposuerunt homines
dæmones quosdam dicentes se esse deos; qui non
solum minime repulsi sunt a vobis, sed meruerunt
honores. Simonem quemdam Samaritanum, qui fuit
de castello quod dicebatur Gitio, qui sub Claudio

Cæsare per operantem dæmonum artem virtutes
magicas faciens in urbe vestra regia Roma deus
existimabatur, et statua a vobis ut Deus honoratur
in Tiberi flumine inter duos pontes, habens super-
scriptionem Latinam hanc: *Simoni deo sancto*. Et
pene omnes quidem Samaritani, pauci autem etiam
in aliis gentibus, tanquam primum deum illum
constitentes adorant.

Mundi anno 5550, divinæ incarnationis anno 50,
Claudius imperat. Apollonius ex Tyanensibus Italiæ
Pythagoricus philosophus pollet, ita ut hunc ipso
quoque Pythagora Philostratus et alii acrioris in-
genii fuisse describant. His temporibus visa est
avis illa Phoenix, quemadmodum scribunt Ægyptii,
quæ ante 654 annos apparuerat. Et Dexippus in
hoc concordat.

Mundi anno 5553, Nerone imperante, divinus
ei Apostolus secundo est presentatus. Denique
primo cum Nero mitior adhuc erga Christianum
dogma teneretur, audiens rationem ejus dimisit
illum spiritu dispensante ad perficiendam prædi-
cationem. Secundo vero ipse se postulavit a Cæ-
saria Palæstinæ mittendum ad Cæsarem, et ita
denum Neroni astitit et martyrium sumpsit. Unde
Judæi cum vidissent quod in hunc insidias occi-
dendi perficere nequissent, ad Jacobum fratrem
Domini perimendum conversi sunt.

Mundi anno 5563, divinæ incarnationis anno 63,
Nero imperat, qui super omnia infortunia sua pri-
mam contra Christianos persequutionem monstravit,
cum videlicet Petrus et Paulus divini apostoli pro
Christo martyrii sunt agone coronati, unus quidem
deorsum capite, ut ipse sibi elegit, suspensus,
alter vero capite sancto truncatus. De quibus Ter-
tullianus Romanus scriptor hæc inter cetera refert:
*Hic ergo impugator Dei in primordiis predicatus
in apostolorum occisiones elatus est: nam Paulus
apud urbem Romam capite truncatus, Petrus autem
eculeo est suspensus. Quam historiam credibilem
reddit Pauli Petrique narratio, quæ usque in præsens
in cœmeteriis illic positæ retinetur. His etiam Caius
historicus, vir ecclesiastica, similia scribit, qui
cum Zephyrino episcopo Romano adversus quem-
dam Proculum Cataphrygem disputans dicit: Ego
tropæa apostolorum habeo, quæ ostendam: si enim
volueris pergere via regali quæ ad Vaticanum ducit,
aut ad viam Hostiensem, invenies tropæa eorum quæ
hanc stabilierunt Ecclesiam. His consona et Dio-
nysius Corinthius scribit, indicans quod per idem
tempus martyrizati fuerunt, ita dicens: Sed et vos
habentes commotionem a Petro et Paulo plantatio-
nem Romanæ et Corinthiorum Ecclesiæ conjunxistis.
Et enim simul advenientes et in nostra Corinthio-
rum ecclesia docuerunt et per omnem Italiam,
atque in hac urbe simul docentes etiam martyrio
uno eodemque tempore coronati sunt. Secundum
idem tempus sub Nerone pollebant Romæ poetæ
Lucanus, Ovidius, satyrici Juvenalis et Persius,
Senecaque tragicus, Musonius atque Plutarchus*

philosophi. Romanorum Ecclesia post Petrum summum Linus exstitit p̄sul.

Mundi anno 5565, divinæ incarnationis anno 65, Nerone turpiter vita soluto, septimus Vespasianus a militibus apud Judæam imperator Romanorum appellatus est. Apud Italiam vero Galba Hiberiæ prætor veniens Romam imperat mensibus septem; quem Otho unus ex senioribus interficiens imperat Romæ mensibus tribus; quo Vitellius occiso imperat mensibus octo. Hic Sabinum fratrem Vespasiani timore in Capitolium fugientem in templo Jovis peremit et templum subvertit. Verum ipse a Domitiano juniore Vespasiani filio protinus interfectus est. Tito namque seniore filio ad debellandos Judæos derelicto, Vespasianus in Græciam venit gaudens, ut Græci fatentur, in his quæ audiebat a Tyanensi Apollonio de tempore imperii ac cæteris bonis fortioris, loquens cum eo apud Ægyptum, ab Indis et Brachmanis ac gymnosophistis illic degentibus redeunte. Cum ergo venisset in Hælladem, cepit refugas civitates. Denique Romam profectus imperavit ornate, Neroni resistens, et substantias ac jura revocans urbis.

Mundi anno 5566, divinæ incarnationis anno 66, Antiochiæ Ignatius episcopus deifer habetur. Igitur primus alienigenarum rex Judæorum Herodes fuit, qui pueros interfecit, annis 37; Archelaus filius ejus annis 9; Herodes frater ejus annis 24; Agrippa, qui et Herodes, filius Herodis, qui esca vermibus est factus, annis 7; Agrippa filius ejus, qui minor dicebatur, annis 23; ad quem usque ab alienigenis detentum regnum Judæorum perduravit annos 100 a primo Herode.

Mundi anno 5575, divinæ incarnationis anno 75, Vesuvius mons sub Tito Vespasiani filio in vertice scissus ignem emisit, adeo ut incenderetur adjacens regio cum civitatibus. Domitianus eunuchisari viros jussit, et uxorem nuncupari Augustam: qui post Neronem secundus persecutionem intulit Christianis; quorum multi martyrio coronati sunt, ut Bretius scribit; inter quos et Flavia Domicilla, consobrina Clementis Flavii consularis, ut Christiana fugatur, ipseque Clemens pro Christo perimitur. Hujus autem Stephanus quidam ex libertis, circa Clementem dominum suum amoris affectu detentus, insidiis Domitianum peremit; unde honore a senatu dignus effectus est, eo quod a maximo malo Romanos cruerit.

Mundi anno 5578, divinæ incarnationis anno 78, quartus post summum Petrum Romæ præest Ecclesiæ Clemens, ejus et Apostolus in Epistola ad Philippenses secunda meminit dicens: *Cum Clemente et cæteris cooperantibus meis, quorum nomina sunt in libro vite.* Hujus Epistola fertur ad Corinthios missa, quam tota recipit, ut Egesippus testatur, Ecclesia. Romæ quoque sub Evaristo papa divinitus signa multa, et per totum orbem, effecta sunt.

Mundi anno 5589, divinæ incarnationis 89,

Nerva vir mitis sapienter imperium moderatur.

Mundi anno 5590, divinæ incarnationis 90, Trajanus imperat. Justus Tiberiensis Judæus conscriptor agnoscitur. Tertullianus historice narrat Plinium Secundum quarundam provinciarum gerere præsidatum, et morte plurimos affici Christianos, super quibus hæsitans quid esset agendum, Trajano suggerit nil eos morte gerere dignum, nisi quod idolis non immolarent et Christum veluti Deum anto lucem surgentes laudarent, a malis omnibus abstinentes. Ad quem Trajanus rescribit Christianos nullatenus inquirendos.

Mundi anno 5596, divinæ incarnationis anno 96, Joannem deiloquum et apostolum Irenæus et alii scribunt superstitem usque ad tempora permansisse Trajani, cum quibus Papias Hieropolitanus et Polycarpus Smyrnæ episcopus auditores ejus fuisse noscuntur.

Mundi anno 5600, divinæ incarnationis anno centesimo, Trajanus Lysio Quinto Judæos a Mesopotamia seditiones facientes jussit auferri. At ille pluribus Judæorum millibus trucidatis præses Judææ propterea constituitur.

Mundi anno 5609, divinæ incarnationis anno 109, Ælius Adrianus imperans, Quadrato apostolorum auditori et Aristidi Atheniensi philosopho pro Christianis sibi scribentibus, necnon et Sereunio clarissimo duci scribenti injustum fore sine judicio Christianos occidi, scribit Minutio Funano proconsuli Asiæ neminem occidendum non exstante accusatore et crimine.

Mundi anno 5621, divinæ incarnationis anno 121, Hadrianus apud Athenas moratur, illic bibliothecas constituit. Judæis vero pessima sorte punitis bellum quod adversus illos agitabatur finem habuit, excidio Hierosolymis novissime desolatis, ita ut nec lapis super lapidem, secundum divinam vocem, sit in ea relictus. Per idem tempus Phavorinus et Palæmo rhetores insignes, necnon et Herodes Atheniensis et Marcus Byzantius rhetores habebantur. Porro post Joseph Hierosolymorum Judas ordinatur episcopus, ad cujus secundum annum perduravere e circumcissione episcopi factum est civitatis et nationis Judæorum excidium. Ergo primus ex gentibus Marcus fuit Hierosolymorum episcopus annis 8.

Mundi anno 5650, divinæ incarnationis anno 150, T. Antoninus cognomento Pius cum filiis imperat. Justinus philosophus pro recti sermonis nostri ratione librum apologeticum Antonino porrexit. Per tempora sane Hygini et Pii Romanorum episcoporum usque ad Anicetum Valentinus et Cerdo auctores Marcionis hæreseos apud urbem Romam fuisse noscuntur. Arrianus philosophus Nicomediensis prætor agnoscitur, necnon et Maximus Tyrius, Apollonius Stoicus, Chalcedonius, Basilides Scythopolitanus. Isti etiam magistri Yerissimi Cæsaris

stiterunt. Criscus cynicus philosophus Justino A
vino philosopho nostro martyrii mortem con-
ruxit, redargutus ab eo canini latratu.

Mundi anno 5640, divinæ incarnationis anno 140,
Pius Romanus habebatur episcopus, sub quo Poly-
carpus Romæ multos reduxit ab hæresi.

Mundi anno 5653, divinæ incarnationis anno
153, Polycarpus Smyrnæ sacer episcopus pro
Christo martyrio consumitur, cum imperarent M.
Aurelius Antoninus, qui et Verus, Luciusque Aure-
lius et Commodus. Multi quoque apud Gallias le-
gitime pro Christo certaverunt, quorum passiones
scriptæ sunt in memoria posterorum. Melito Sar-
dianensium Lydiæ episcopus pollebat, qui librum
apologeticum pro Christianis Antonino porrexit.
Dionysius Corinthi episcopus, vir sacer, agnosce-
batur. Christianorum orationibus Romanus exer-
citus apud Quados periturus salvatur. Theophilus
Alexandrinus, cuius conscripta sunt et feruntur,
neon et Herodianus Grammaticus optimus pol-
lebant, Cataphrygarumque pseudopropheta orta
est.

Mundi anno 5665, divinæ incarnationis anno
165, M. Aurelio Antonino imperante Sotericus et
Eleuther Romanæ præsent Ecclesiæ. Galienus op-
timum medicus pollebat, genere Pergamenus. Ju-
lianus Romæ leges promebat, Fronto rhetor, Ari-
stides Smyrnæus sophista, Oppianus poeta, Atti-
cus Platonicus philosophus erant. Antoninus et
Commodus leges et constitutiones bene consideran-
tes renovaverunt.

Mundi anno 5672, divinæ incarnationis anno 172,
Commodo imperante Irenæus episcopus Lugdu-
nensis divinis verbis et actibus coruscabat. Com-
modus honorabilibus ex senatu peremptis etiam Ju-
lianum legislatorem occidit.

Mundi anno 5685, divinæ incarnationis anno 185,
Victor Romanæ Ecclesiæ floret episcopus, Julius
Perdinx imperat. Post quem Julianus vocatus
Didius duobus tantum mensibus imperat; qui pro
eo quod pecuniis imperium adeptus fuerat, a prin-
cipatu deponitur ab amicis Severi, a quibus mox
imperator creatur. Quo tempore Clemens presby-
ter Alexandrinus, optimus magister in philoso-
phia quæ secundum Christum est, compositor eni-
tuit. Pantæus philosophus ex Stoicis in divino
verbo fulget. Africanus historicus Christianus pol-
let. Musianus scriptor ecclesiasticus agnoscitur.
Origenes insensatus apud Alexandriam inania opi-
natus dogmata sectatur gentiliū.

Mundi anno 5696, divinæ incarnationis anno 196,
Zephyrinus episcopus Romanæ præest Ecclesiæ.
Severus Romam veniens Albinum, qui tyrannidem
contra Lugdunensium civitatem exercuerat, intere-
mit.

Mundi anno 5701, divinæ incarnationis anno 201,
Antoninus Caracalla imperat cum fratre Geta. Dein

(1) *Euphrates* codex Thuanus.

Macrinus filius Caracallæ patre occiso sumit impe-
rium.

Mundi anno 5710, divinæ incarnationis anno 210,
Callistus episcopus Romanæ præest Ecclesiæ, Anto-
ninus Anrelius imperat.

Mundi anno 5715, divinæ incarnationis anno 215,
Urbanus episcopus Romanum gerit pontificium,
Alexander Mamææ filius imperat. Hippolytus
Romanus, episcopus sacratissimus Portus, valde
decore floruit in philosophia quæ secundum Chri-
stum est, multaque animæ profutura composuit
monumenta, tam scilicet in Exameron et in ea quæ
post Exameron sunt, in multa etiam prophetarum
et maxime Ezechielis et Danielis; quin et in Canti-
ca canticorum et in alias diversas veteres et novas
Scripturas; interea etiam in Apocalypsin theologi.
quam in Patmo vidit. Et contra Marcionem et cæ-
teras hæreses scripsit, et de 16 annorum circulo,
qui in Paschæ ratione observari solet, exposuit
canonem, quem intra primum annum concludit
Alexandri Mamææ filii. Et ut compendiose dicatur,
Theophrates (1) fluvius Ecclesiæ vivorum effectus est
fluentorum, ad extremum martyrii coronam indutus.
Ex hoc etiam infelix Origenes conscribendi com-
mentarios in Scripturas sanctas somitem sumpsit,
incitante se Ambrosio, et affatim, quæ in hoc opus
essent necessaria, largiente. Denique septem no-
tarios velociter et optime scribentes adhibuit, sed
et puellas scribendi arte doctissimas ad inenar-
abilem ei præstandam prodigiosaque fabulationis
in barathrum gentilis prodigiosaque fabulationis
delapsus restitutionem et præexistentiam necem
et alia quædam dogmata prædicavit, et ideo a
choro sanctorum expulsus est. Fertur autem quod
Mamæa, mater imperatoris Alexandri, cum esset
oppido Dei cultrix, locuta sit cum Origene apud
Antiochiam degens; quæ etiam penes omnes qui
famulosissime crebatur propter fidem, qua erga
Christum flagrabat. Ennæus Palæstinæ castellum,
de quo in sacris legitur Evangelis, ab Alexandro
Nicolis est honorari decreta, legatione fungente
Africano, quæ historias in quinque libris conscripsit.

Mundi anno 5728, divinæ incarnationis anno 228,
Maximinus imperans contra Christianos persecu-
tionem movit. His temporibus Antherus et Pontianus
Romani præsules claruerunt.

Mundi anno 5731, divinæ incarnationis anno 231,
Gordianus imperat. Fabianus episcopus Romanus
martyr habetur.

Mundi anno 5737, divinæ incarnationis anno 237,
Porphyrius Plotini Platonici philosophi auditor
habetur. Theopompus philosophus apud Chæroneam
habetur. Philippus Athenas pollebat. Phi-
lippus imperator adeo in fide Christi proficiebat ut
etiam peccata sua prompte confiteretur, et nocte
paschalis festivitatis multitudini inter Ecclesia

orationes communicaret. Unde factum est ut divi- A

Mundi anno 574, divinæ incarnationis anno 244, Origenes gloriatus circumventionis suæ verbis et gentilibus fabulis tantam amisit coronam, non propter inopiam divinæ bonitatis, sed propter superbium et suasionis propriæ sensum. Verum ista Eusebio Cæsariensi non ita esse videntur, qui nimirum majorem omnibus sanctis atque magistris eum exhibere festinans, in sexto ecclesiasticæ suæ Historiæ sermone, favens ei, multis hunc laudibus extulit, nesciens quæ diceret vel de quibus affirmaret. Nimis enim paucorum sacratorum et beatissimorum Patrum, qui per idem tempus effulserant, memor, habet Clementis Alexandrini, Hippolyti sacerdotis et martyris, Africani historici et magi Dionysii Alexandrini, necnon et aliorum, solum hujus vana sententia Origenis provectum, quem a puero subsecutus est, præconiis effert, usquequo ad martyrii palmam venturus succubuit. Et quidem super Fabiano sacratissimo martyre ac Romano antistite seu Babyla Antiocheno et Alexandro Hierosolymitano perpaucis verbis historiam texiit: at ubi ad virum sui sensus pervenit, id est ad Origenem, pluribus hunc laudibus et miris declamationibus extulit. Verum quamvis Eusebius plurimis Origenis impij præconiis usus fuerit, sine martyrio tamen passionem ejus reliquit et cursum inconsummatum. Qui enim perseveraverit usque in finem, ait Dominus, salvus erit, non qui patitur et lassescit. Infert autem Eusebius et de beato Dionysio episcopo Alexandrino testimonium, Origeni et sociis ejus gratiam præstans, quatenus non appareat solus Origenes in martyrio defecisse, sed habere videatur et alios suæ defectionis participes.

Præterea per hæc tempora Novatus Romanorum Ecclesiæ presbyter, episcopatum indigne desiderans et compos minime factus, eo quod super aliis pravitatibus et maxime avaritiæ, tumoris ac amoris privati vitiiis deprehensus exstiterit, sese ab Ecclesia separavit, sub obtentu quasi eorum qui Decii tempore in persecutione immolaverant et per pœnitentiam in communionem ab Ecclesia sunt recepti: auctorque ac hæresiarches eorum qui se mundos pro superbiam nuncupabant apparens, una cum ipsis pulsus est de paradiso Ecclesiæ sententia Patrum sanctorum quadraginta, qui synodice convenerunt in urbe Roma, una cum pluribus presbyteris et diaconibus, qui scilicet, abdicato eo una cum inhumanis consentaneis fratribus, qui lapsi fuerant; per pœnitentiam suscipi decreverunt. Porro tanto concilio Cornelius Romanæ præfuit præsul Ecclesiæ; qui etiam scribit ad Fabium episcopum Antiochenum tam quæ synodo placere, quam proprie de malignis Novati actionibus, dicens: *Scis autem quod ab olim desideraverit episcopatum mirabilis iste, occultans præsumptuosum in se desiderium, et latentis superbiæ velamento cooperiens. Ad quam in primordiis idcirco elatus apparuit, quo-*

niam socios ex confessoribus nonnullos habere meruerat. Denique Maximus, unus ex presbyteris nostris, et Urbanus, qui secundo ex confessione gloriam consecuti sunt, Sidonius quoque et Celerinus, vir qui omnia supplicia per misericordiam Dei perseverantissime pertulerit, et firmitate fidei suæ infirmitatem carnis corroborans potenter adversarium vicit, considerantes eum, et perspicientes calliditatem et levitatem quæ inerant ei, perjuriam quoque atque mendaciam, necnon et excommunicationem ejus, reversi sunt ad Ecclesiam, et omnia ejus artificia et molimina, quæ ex multo jam tempore habens subterfugebat et occultabat se, coram multis confessi sunt, hoc quidem episcopis, illud vero presbyteris et laicis quam plurimis cum luctu non modico manifestantes, et resipiscentes, super quibus dolosæ malignæque bestię parentes ad modicum tempus ab Ecclesia recesserunt. Et post pauca: Impossibilem, frater charissime, conversionem et transmutationem in brevi tempore vidimus super eos effectam. Clarissimus enim hic, et qui juramenti terribilibus erat solitus affirmare se nullatenus episcopatum desiderare, subito episcopus quemadmodum ex stipite quodam in medium factatus apparet. Iste igitur dogmatista et ecclesiasticæ disciplinæ patronus cum attrahere ac usurpare episcopatum, qui sibi desuper datus non fuerat, niteretur, duos sibi socios propriæ salutis ignaros elegit, quatenus his missis in remotam Italiæ partem inde tres episcopos agrestes et simplicissimos fœta quadam circumventione seducere conaretur, siquidem ipse asseverans affirmabat oportere illos Romam occurrere, quo cuncta dissensio, quæ facta fuerat, una cum aliis intervenientibus episcopis solveretur. Quos prævenientes, sicuti prædiximus, circa malignorum molimina et figmenta simpliciores, et inclinatos a quibusdam sibi similibus et turbatis hominibus, hora decima ebrios et crapulæ deditos, vi coegit imaginaria quadam et inani manus impositione episcopatum sibi tribuere. Ex quibus tamen unus non post multum remeavit ad Ecclesiam lugens et confitens peccatum suum; cui et communicavimus laico, pro eo deprecante universo, qui aderat, populo. Ad loca autem in quibus reliqui episcopi fuerant ordinati successores transmisimus. Defensor ergo Evangelii nesciebat unum episcopum esse oportere in catholica Ecclesia, in quo non ignorabat presbyteros esse quadraginta sex, diaconos septem, subdiaconos septem, acolitos duos et quadraginta, exorcistas autem et lectores cum ostiariis 52, viduas cum afflictis supra 1050. Quos omnes Domini gratia et misericordia nutrit; quæ nec tanta et tam in Ecclesia necessaria per Dei providentiam multitudo, nec dives et multiplex numerus cum maximo et innumerabili populo a tanta desperatione ac tædio convertit, aut ad Ecclesiam revocavit. His inferens post alia dicit: Eia nunc cætera prosequamur, quibus operibus vel quibus conversationibus fuis episcopatum sibi vindicaverit. An forte, pro eo quod ab initio in Ecclesia fuerat conversatus, et multos agones pro ea subiecit, et in

ericulis multis et magnis propter divinum cultum affuerit? sed non est ita. Cui videlicet occasio credendi fuit Satanæ adventus in eum et habitatio in illo tempore multo, et ut adjuvaretur ab exorcistis. Cum sævum incurrisset languorem, cumque mori æstimaretur in lecto quo jacebat, persusus est gratia, si tamen dicere oporteat hujusmodi quid gratiæ suscepisse. Sed nec cætera consecutus est, cum languorem sugeret, quæ percipere debebat secundum Ecclesiæ regulam. Sed nec signaculum ab episcopo consecutus est. Ergo cum hæc adeptus non sit, quomodo quæso Spiritum sanctum adeptus est? Et rursus infert: Qui propter formidinem et privatam quamdam gratiam tempore persecutionis presbyterum esse se denegavit: postulatus enim atque rogatus a diaconibus ut exiret e cellula, qua sese coercuerat, fratribus auxiliaturus et, ut fas presbytero esset, pro viribus periclitantibus fratribus et sollicitudinis indigentibus opitulaturus, adeo parere diaconibus recusavit ut etiam sæviendo discederet. Non enim ultra se presbyterum fore asseverans, cum alterius esset philosophiæ amator. Dein post pauxillum subinfert: Deserta enim clurus iste Ecclesiæ Dei, in qua credens meruit presbyteratum per gratiam episcopi, qui ad sortem presbyteratus ei imposuit, prohibitus est ab omni clero, sed et laicis multis asserentibus non esse licitum clericum fieri eum causa infirmitatis, qui in lecto positus gratiam sit adeptus. Verum episcopum poposcerunt, ut hoc sibi de isto solo concederet. His addit Cornelius pravisimam Novati impudentiam asserens: Faciens enim oblationes, et dispersiens unicuique portionem et tradens, hoc jurare pro benedictione miseris homines cogit, tenens utraque manu manum accipientis, et non dimittens donec jurans hoc dicat: (illius enim sermonibus utar) « Jura mihi per corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi quod nunquam me aliquando derelinquas vel ad Cornelium redeas; » et infaustus homo non prius gustat quam sibi antea maledicat, et pro eo ut dicat accepto pane illo (1*) « Amen, ulterius jam non redeam ad Cornelium » dicit. Præterea Fabio Antiocheno episcopo super Novato claudicanti Cornelius, quæ præmissa sunt, et qualiter eum multi deserentes ad Ecclesiam currant, necessario scribit. In quibus et de beato Moyse martyre meminit, qualiter ipsum Novatum ante martyrium una cum quinque schismaticis presbyteris ejus, deprehendens temeritatem ipsius, excommunicaverit. Additque in epistolæ sine catalogum episcoporum qui adversus eum Romæ convenerant per singula nomina, et parochiarum faciens mentionem, necnon et eorum qui cum ob necessaria obstacula non convenissent, consenserunt tamen propriis litteris divino contra ipsum deprompto judicio.

Mundi anno 5746, divinæ incarnationis anno

A 246. Gaius et Volusianus imperant. Cornelius et Lucius circa horum tempora Romani episcopi errore martyrii florent. Cum plurimi Scythæ, qui Gothi dicuntur, Histrum fluvium sub Decio transmeassent, Romanum imperium devastabant: isti Mysos Nicopolim fugientes obtinuerunt. Decius autem illos aggressus, ut Dexippus scribit, triginta milibus interfectis in conflictu minuitur, ita ut Philippopolim desertam ab eis factam amitteret et Thracas multi perirent. Porro Decius impugnator Dei valde ignominiose occiditur apud Abrytum qui dicitur Forothembroui una cum filio. Scythæ vero cum pluribus spoliis et captivis ad sua reversi sunt. Exercitus autem Gallum quemdam, qui olim consul extiterat, imperatorem una cum Volusiano Decii filio acclamaverunt, qui et imperant secundum Dexippum mensibus decem et octo, nil dignum laude gerentes, secundum alios autem annis tribus, porro secundum quosdam annis duobus; peremptique sunt prodi a proprio potentatu in foro Flamini, nequaquam Decii mores sectati, ut quodam in loco beatus Dionysius Alexandrinus, antistes Hermammoni, scribit. His temporibus Gregorius magnus et miraculorum patrorum in philosophiæ, quæ secundum Christum est, perfectione fulgebat. Cujus condignam Cæsariensis Eusebius, nescio qua pro causa, mentionem non facit, præsertim cum irrationabilibus declamationibus impij Origenis moretur, quod agere potius super hoc debuerit, qui per universum orbem terrarum personat divinisque verbis coruscat atque prodigijs, ita ut ipsis etiam dæmonibus ut quibusdam mancipiis imperaret per multam ad Deum fiduciam et vitæ et verbi munditiam. Æstimo autem Eusebium ita deificam virtutis mirabilis et deiferi Gregorii magnitudinem tacuisse, pro eo quod omnimodis purus et alienus ab Origenis deliramentis et Arii blasphemis fuerit, quibus Eusebius erat infectus. Qui nec Cypriani, magni Carthaginis Libyæ præsulis, martyrium scripsit. Primus Cypriano dogmatizanti per lavacrum quosdam, qui ex hæresibus convertuntur, purificandos, Stephanus, qui post Lucium Romanorum moderatus est sedem, restitit, utpote novum quiddam præter Ecclesiæ consuetudinem introducenti. Cui Stephano Dionysius primam suam de baptismo mittit epistolam, in qua inter alia scribit dicens: *Syriæ sane omnes et Arabia, quibus semper misistis, atque Mesopotamia, Pontus et Bithynia, ut conjunctim asseram, exsultant omnes ubique concordia et amore fraternitatis glorificantes Deum.* Præterea idem magnus Dionysius Alexandrinus episcopus de baptismo scribit tam eidem Stephano quam Sixto pontifici et Philomeni presbytero et Dionysio æque presbytero, viro rationali et mirabili, qui et post modicum Romano præficatur throno.

NOTÆ.

(1*) V. Observaciones Nic. Rigaltii ad Tertullian. De spectaculis in fine, et Menard. in lib. Sacram. S. Gregor., p. 389 et 391. FLAN.

Mundi anno 5748, divinæ incarnationis anno 248, Valerianus et Galienus imperant. Stephanus Sixtus et Dionysius Romanum pontificium gerunt. Paulus Samosatenus decimus quintus Antiochiæ præsul habetur, quique pulsus est divino decreto et iudicio sanctorum Patrum, cum Artemonis hæresim renovasset. Verum post Gallum et Volusianum secundum quosdam Æmilianus sumit imperium. Tunc et Scythæ rursus Istrum transeuntes Thessalonicam urbem Illyrici vastaverunt. Tunc et Athenienses reædificaverunt murum, qui destructus fuerat a Syllæ temporibus. Scythæ autem cum multis prædis ad propria remearunt. Tunc et Heluri cum quingentis navibus per Mæotides paludes ad Pontum navigantes Byzantium et Chrysopolim ceperunt.

Anno mundi 5753, divinæ incarnationis anno 253, Claudius imperat. Heluri etiam rursus sub isto infelicitate operantur. Post Claudium Quintilius obtinuit per dies 17, et mortuus est.

Mundi anno 5764, divinæ incarnationis anno 264, Aurelianus imperat, sub quo aiunt Philostratum Atheniensium historiographum et Longinum pollere. Qui, videlicet Aurelianus, cum persecutio-

nem adversus Christianos movere niteretur, divino fulmine prohibetur, fraudeque suorum oclusus est in Cænophurio posito inter Byzantium et Heracliam. Post quem imperat Tacitus; quo perempto imperat Philorrianus; quo interfecto imperat Probus.

Mundi anno 5770, divinæ incarnationis anno 270, tertio anno Probo imperante Anatolius Laodicenus episcopus philosophicis studiis decorus agnoscitur. Quarto vero anno ejus vesanorum Manichæorum exitialis perditio vitæ hominum est illata.

Mundi anno 5775, divinæ incarnationis anno 275, Carus cum filiis Carino et Numeriano imperat; quorum unus, Numerianus scilicet, cum venisset Antiochiam, voluit intrare in ecclesiastica et explorare Christianorum mysteria. At vero sanctus Babylas prohibuit eum, dicens: *Non licet tibi videre divina Christianorum mysteria, cum sis pollutus idolicis sacrificiis*; qui indignatus occidit eum. Circa hæc tempora Felix Eutythianus et Caius Romæ pontifices extiterunt. Porro Numerianus cum triginta tantum diebus regnasset, a socero suo interfectus est, et Diocletianus sumit imperium.

ABHINC HISAACIUS, QUI ET THEOPHANES.

Mundi anno 5777, divinæ incarnationis anno 277, Diocletianus et Maximianus Herculeus imperant, qui Cæsares fecere Constantium et Maximianum Galerium. Et Diocletianus quidem filiam suam ad nuptias Galerio dedit, Hercules autem Maximianus Theodoram filiam suam Constantino copulavit, quanquam uterque uxores haberet, quas repulit ob affectum quo erga imperatores flagrabat. Tunc quoque Marcellus episcopus Romæ floruit. Diocletianus et Maximianus Herculeus persecutionem magnam et horrendam contra Christianos excitaverunt, et plurima martyrum millia patravērunt, diversa tormenta excogitantes et multas nequitias operantes.

Mundi anno 5788, divinæ incarnationis anno 288, Diocletiano imperante Romæ præsul Eusebius habetur. Qui, videlicet Diocletianus, apud Alexandriam Achilleum interfecit. Erat autem cum ipso et Constantinus filius Constantis, qui cum adhuc valde juvenis esset, fortiter agebat in præliis; quem intuens Diocletianus invidia motus dolo perimere satagebat: Deus autem hunc inopinate salvavit et patri restituit. Alias autem ita refertur. Constantino vero filio Constantii in Oriente ac Palæstina degente et cum Christianis sentiente, videns hunc Galerius Maximianus intellectu animæ ac corporis robore atque ingenio circa eruditionem

proficere, et deprehendens hunc futurum tyrannidæ et ejus dogmatum destructorem, hunc morti addicere fraude tractabat. At ille divinâ providentiâ fraude cognita, quemadmodum David, fuga salutem mercatur, et ad patrem suum salvus rediens multas cum illo gratias Christo, qui se salvavit, agebat. Circa hæc sane tempora Miltiades et dein Silvester Romanæ gerunt Ecclesiæ præsulatum. Porro Theotecnus divinus, cui parens Galerius Maximianus, cum dæmonibus immolaret et responsa susciperet, adversus Christianos persecutionem commovit, monitiones salvatoris finxit, et ad omnia loca in injuriam misit, et litterarum magistris pueros docere præcepit, studens quo derideretur mysterium nostrum. Præterea Constantius in Britannis moritur, cum imperasset annis undecim; qui pro se Constantinum pronuntiaverat imperatorem, primogenitum filium suum, in conspectu totius populi, præsentibus quoque cæteris filiis suis, Constantini compatriotis, Constantio scilicet et Anaballeno, qui et Dalmatius dictus est, qui nati fuerant ex Theodora filia Herculi: nam Constantinus ex Helena fuerat, priori Constantii conjugæ. At Constantius horum pater nepos erat Claudii imperatoris, ex filia ejus genitus. Porro Eusebius Cæsariensis dicit quod Diocletianus amens effectus una cum Herculo imperio deposito privatam vitam ac-

ripuerit; quorum unus quidem suspendio vitam mutaverit, alter vero, id est Diocletianus, languore prolixo consumptus emaruerit. Cæterum Gelasius, ejusdem Cæsariæ antistes, dicit quod pœnitentia ducti, et denuo Imperare volentes, communi senatus decreto perimuntur. His ergo de medio factis, et quæ Christianitatis sunt sentiente Constantio defuncto, imperium, ut prædixi, obtinere Constantinus Augustus, et Maximianus Galerius.

Mundi anno 5797, divinæ incarnationis 297, Constantinus sacratissimus et christianissimus imperat in Galliis et Britannia; cum quo per idem tempus pariter imperabat Maximianus Galerius cum duobus Cæsaribus Severo et Maximino. Romæ autem Maxentius tyrannus injuste imperans omnia sæve operabatur. Tunc et Licinio Cæsarem Romani appellavere, gratiam Constantino præstantes, cum esset sororis Constantiæ nuptiis honoratus, quique pietatem Christianæ religionis fallaciter simulabat. Interea Severo mortuo Petrus episcopus Alexandrinus, cum esset in custodia præcepto Maximiani Galerii et Maximini filii ejus, capite reciso glorioso martyrizatus est; qui Arium diaconum existentem absque communione fecit, qui et posthac pessimæ opinionis hæreseos patronus effectus multos a pietate removit. Multi vero et alii sub istis tyrannis martyrii pro Christo corona induti sunt, quorum sunt Phileas episcopus Thmæos Ægypti, Peleus et Nilus episcopi Ægypti, Anthemus episcopus Nicomediæ, Tyrannio episcopus Tyri, Silvanus episcopus Henisæ et Silvanus episcopus Gaze, Lucianus presbyter Antiochiæ, Zenobius presbyter Sidonis, Pamphilus presbyter Cæsariæ, atque alii innumeri. Denique Galerius Maximianus omne præcepit Christianorum exterminium (2) fieri, non tantum propter impietatem suam quantum ob rapinam patrimoniorum ipsorum.

Porro Constantinus sexto imperii sui anno in destructionem tyrannorum surrexit. Maxentius autem impius factus in fluvio, qui circa urbem Romanam decurrit, ex navibus ponte contra magnum Constantinum aciem dirigit, qui Maxentii pavebat maleficia parvulus incidentis propter divinationes nefarias. Cumque in hæsitatione multa consisteret, apparuit ei, hora sexta diei, pretiosa crux ex luce formata, habens superscriptionem, *In hoc vince*. Astitit autem ei Dominus in visione noctis, et dixit: *Utere quod ostensum est tibi, et vince*. Tunc cruce aurea formata, quæ est usque in hodiernum diem, jussit ut ante se portaretur in prælio; factaque congressione superati sunt qui circa Maxentium fuerant, plurimis ex his interemptis. Maxentius autem cum residuis fugiens, ponte divina virtute discisso, in flumen demergitur, quemadmodum Pharo quondam cum omni exercitu, ita ut annis necatis equis cum ascensoribus impleretur.

At vero cives Romani, qui hunc poposcerant ut in suum exurgeret adiutorium, a maligni Maxentii tyrannide liberati civitatem coronant, cum gaudio victorem Constantinum una cum victoria faciente cruce suscipientes, et huic salvatorem cum gaudio acclamantes.

Mundi anno 5803, Constantinus septimo imperii sui anno, cum divina ope Romam obtinisset, aut omnia corpora sanctorum martyrum colligi et sanctæ sepulturæ tradi præcepit. Et erant Romani triumphalem festivitatem agentes et Dominum colaudantes, nec non et vivificam crucem per septem dies et Constantinum victorem magnificantes.

Constantini anno 9 Maximinus filius Galerii, insiliens et sibimet imperium reflectens, turpiter in Cilicia vitam sinit. Audiens autem Maximianus Galerius pater hujus Maxentium filium Herculi Romæ a Constantino per virtutem crucis aduersum, timuit, et persecutionem quam adversus Christianos agitabat cessare fecit.

Constantinus autem decimo imperii sui anno una cum Licinio Cæsare, zelo Dei ductus, castra movit adversus Maximianum Galerium, qui moderabatur Orientem. At ille contra restitutus cum immensa multitudine aggressus est eos, fisis divinationibus dæmonum et maleficis adinventionibus. Cumque vivifica crux magnum præcederet Constantinum, tyrannus una cum congressione in fugam versus, dum multitudo caderetur, imperatoriam vestem deposuit, et militari circumdatus habitu, paucis ex fautoribus secum comitantibus, a villa in villam fuga clandestina properabat, et non solum sacerdotes idolorum et in magicis artibus diffamatos, sed et vates eorum collectos, utpote deceptores, occidit.

Interea Constantinus cum 11 gereret imperii annum, et vivum Galerium Maximianum easet aggressurus, divina præveniens ira comprehendit eum: flamma enim de medio viscerum et medullarum succensa cum dolore intolerabili primum super terram anhelantem præstravit, ita ut uterque oculus ejus exsiliret, et cæcus, ut re vera, scelestus relinqueretur. Porro cum carnes ejus putrefactæ præ innumerabili ossium incendio caderent, ipse impugnantem Deum projecit animam.

Duodecimo anno imperii sui Constantinus Licinio, qui secum certare videbatur et dolose Christianismum simulabat, segregans partem Romanorum terræ largitus est, appellans eum imperatorem, et extorquens ab eo fœdera nil se contra Christianos acturum. Et hinc tyrannorum gratia Dei persecutio conquievit.

Mundi anno 5810, divinæ incarnationis 310, quarto decimo imperii sui anno Constantinus tertius Romani orbis monocrator effectus omnem cu-

NOTÆ.

(2) Exterminium. Utitur Tertullianus *adv. Jud.* c. 8 et 11 et *adv. Valentianum* c. 16. Interpret *epistolæ S. Barnabæ*. FABR.

ram transtulit ad divina, ecclesias erigens et liberaliter has ex ratione publica ditans. Iste primam legem scripsit, idolorum templa his tradi quæ Christo sunt deputata. Cum eo sane leges proferebat Crispus filius ejus. Secundam vero, Christianos solos militare gentibusque ac exercitibus principari, eos autem qui permanerent in idololatria, capitalem subire sententiam. Tertiam, duas paschales hebdomadas, unam scilicet ante et alteram post resurrectionem, sine labore cujusquam operis celebrandas. His ita gestis pax profunda et tranquillitas obtinuit orbem et exultatio fideles, concurrentibus assidue omnibus nationibus ad fidem Christi, et baptizatis, ac patria conquassantibus simulacra.

Quinto decimo imperii Constantini anno Licinius cepit contra Christianos persecutionem movere; et primo quidem Christianos qui erant in palatio persecutus est, oblivioni tradens destructionem præcedentium tyrannorum et pactorum magno Constantino factorum. In feminas autem furioso et opprimendo atque Christianos occidendo minime quiescebat. Huic per litteras Constantinus jubens ab hujusmodi vesania recedendum, nequaquam compescuit. Hinc etiam et Basilea episcopum Amasiæ, et ut quidam aiunt, etiam sanctos quadraginta martyres et alios multos finire per supplicia fecit.

Sexto decimo anno imperii Constantini Arius ab insania cognominatus apud Alexandriam hæresim suam in ecclesia manifestavit et schisma operatus est, cooperante sibi maligno adversario, qui non fert videre pacem Ecclesiæ. Factus est autem et terre motus Alexandria gravissimus, ita ut caderent domus multe ac populus plurimus interiret.

Septimo decimo imperii sui anno Constantinus comperta Arii commotione valde tribulatus scripsit Alexandro et Ario communem epistolam, consilium dans nequam commotionem solvendi et ad pacem mutuam redeundi. Misit autem et Osiurn episcopum Cordubæ Alexandriam contra Arium et ad Orientem, correcturus Orientales Pascha pejus quam Judæi ex antiqua consuetudine celebrantes. Reversus est autem ad utrumque inefficax. Hoc etiam anno Constantinus Constantem filium suum Cæsarem fecit et misit in Gallias.

Octavo decimo sanè imperii sui anno, ut quidam dicunt, Constantinus eum Crispo filio suo Romæ a Silvestro baptizatus est. Quotquot enim in seniori Roma consistunt usque hodie, baptisterium habent in testimonium, quoniam a Silvestro Romæ baptizatus est post tyrannorum peremptionem. Orientales autem apud Nicomediam aiunt eum circa mortem ab Eusebio Nicomediensi Ariano baptizatum, ubi et contigit eum dormisse: differebat enim, inquit, baptismum, sperans in Jordane flumine

A baptizari. Mihi autem verius apparet quod Romæ a Silvestro fuerit baptizatus, et quod nominatæ Constitutiones, quæ ad Melchiam feruntur, ab Arianis factæ sint, qui gloriam hinc sibi festinant acquirere, vel etiam piissimum principem lacerare, dum scilicet ex hoc volunt eum non baptizatum ostendere, quod est irrationabile atque falsissimum. Si enim non erat in Nicæna synodo baptizatus, ergo nec diviuorum participator mysteriorum, nec orabat eum sanctis Patribus, quod nequissimum est et dicere et sentire. Quidam vero Arianorum atque paganorum quasi spurio magno detrahunt Constantino, quanquam et ipsi mentiantur. Genealogia enim ejus regia erat, et antequam Diocletianus esset. Constantius enim pater ejus nepos fuit Claudii imperatoris, et ex Helena priori uxore sua Constantinum habuit magnum. Cæterum habuit et filios ex Theodora filia Maximiani Herculi, quæ soror erat Maxentii, qui tyrannidem apud Romanam urbem exercuit, quique peremptus est a Constantino apud Molbium pontem, quando et crucis signum vidit in cælo, atque Fausta uxoris magni Constantini: et nemo miretur si ante baptismum, cum adhuc paganos ritus servarent, duas sorores duxerant pater et filius. Sunt autem generationes eorum sicut inferius annotantur.

CONSTANTIUS

ex Theodora filia Herculi gignit

ex Helena

vero gignit

C	Constantinum, patrem	Anabal-	Constan-	Constanti-
	Galli Dalmatici,	lianum,	tium uxore	num
	ex quo fuit Dalmaticus	qui et	rem	magnum so-
	junior, Juliani præva-	Gallus.	Licini.	lummodo.
	ricatoris frater.			

MAGNUS AUTEM CONSTANTINUS

ex Fausta filia Herculi gignit

Crispum, Constantium, Constantinum, Constantem, et Helenam uxorem Juliani refugæ

Mundi anno 5815, divinæ incarnationis anno 515, nonum decimum imperii sui annum pius Constantinus agebat; qui videns Licinium persecutione solito insanius abutentem et contra benefactorem consilium meditantem, armatur adversus eum per siccam (5) et mare. Cumque publicum prælium ageretur, vivus Licinius in Bithynia penes Chrysopolim comprehenditur et Constantini manibus traditur, qui consueta humanitate usus ei vita donata Thessalonicam mittit carceri mancipandum. Verum non multo post barbaris mercede conductis futurum erat ut rebellionem pararet, nisi hoc mitissimus Constantinus prænoscentis gladio hunc recidi jussisset. Et sic de cætero perfecta freta sunt tranquillitate Christianorum conversationis negotia, per virtutem scilicet vivificæ crucis fugatis tyrannis, et singulariter obtinente divinitus adjuto Constantino Romanum imperium. Constitutis ergo pueris suis Cæsaribus optata pace potitus est. Erat autem vir per omnia clarus in virtute animæ, in

NOTÆ.

(5) Sicca sive arida pro terra, ut psalmo xciv: τὴν ἕρῶν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπλασαν. Γκαρ.

acumine sensus, in eruditione verborum, in aequitate justitiæ, in alacritate beneficentiæ, in decore valens, in bellorum virilitate ac felicitate, in barbaricis magnus, in contribulibus insuperabilis; inde et contra omnes hostes victoriam orationibus obtinebat.

Mundi anno 5816, divinæ incarnationis anno 316, vicennalia Imperii celebrata sunt Constantini Augusti, et facta est sancta et universalis prima synodus 318 Patrum, quorum multi miraculorum erant patratores et coangelici viri, stigmata Christi in corpore suo ferentes. Pro Romano autem Vitus et Vincentius aderant. Hæc sancta synodus Arium et consentaneos ejus deposuit, excepto Eusebio Pamphili, qui ad præsens homousii se tenere fidem voce profitebatur. Impius itaque Arius cum in synodo præsens adduceretur, Eusebius Nicomediensis et Theognis et Maris et Narcissus et Theophantus et Patrophilus hunc defendere moliebantur; qui componentes fidei verbum blasphemum synodo porrexere. Quod cum diruptum esset, hi qui fecerunt illud reversi damnaverunt Arium, exceptis Secundo Ptolmaidis Ægypti et Theona Marmaricæ. Quibus cum Ario repulsis et anathematizatis (4) sanctum symbolum fidei dictavere, subscribentes omnes cum augustissimo imperatore; et laude dicta solutus est cætus, anno quo Byzantium cœpit ædificari. Celebrata est igitur sancta synodus indicatione 12, mense Maio, die 20, quæ scripsit epistolam in Alexandriam, Libyam et Pentapolim, per quam innouit (5) ejectionem Arii, Secundi et Theonæ. Significavit autem et de Meleto, quod seorsum in civitate propria tacitus resideret. Eos vero qui ab ipso manus impositionem acceperant, magis mystica sacratione firmandos. Scripsit etiam de Pascha, id ulterius cum Judæis nullatenus efficiendum, sed secundum formam quæ per Italiam custoditur, in Dominica die potius celebrandum. Similiter et piissimus Imperator epistolas scripsit ubique jubentes eadem quæ sancta synodus promulgaverat, et firmantes. Præterea cum imperii sui festività vicennalis instaret, omnes Patres ad convivium vocat, cum illis pariter convivatus; quos decenter honorans Paphnutii et similium confessorum loca, ex quibus in persecutione oculi fuerant effossi, vel etiam cætera membra truncata osculabatur, sanctificationem ex eis lucrifacere sperans. Porro libellos quos contra invicem quidam porreixerant igni tradidit jurejurando firmans, si vidisset episcopum mœchantem, se alacriter hunc operituum. Multa quoque omnibus ecclesiis

dona largitus, principibus singularum nationum honorare sacerdotes præcipiebat, et ita omnes gaudentes absolvit. Ædificavit autem Constantinopolim, qua summa liberalitate ditata in illustribus domibus eos qui ab urbe Roma erant viri rationabiles collocavit; et ex aliis locis secundum genus eligens, et domos magnas eis tribuens, ut habitaretur civitas egit. Tunc etiam et templum sanctæ Sophiæ et sanctæ Irenæ et apostolorum et sancti Mocii et archangeli Dei amicus princeps ædificavit. Tunc funditus templo Asclepii penes Ægas et Veneris in Aphacis sito destructo, atque aliis multis eversis, horum reditus donavit ecclesiis. Tunc multæ gentes ad baptismum accessere miraculis actæ, quæ patrata sunt a captivis sacerdotibus, qui fuerant sub Galieno imperatore captivati; et prius quidem ex Gothis et Celtis atque Galatis Hesperiarum partium, qui contra Romanos fuerant nisi, nunc autem et sub victore Constantino plurima multitudo gentium illuminata est ad Christum concurrens. Nam et interiores Indi et Iberes, ut Rufinus scribit, similiter et Armenii perfecte sub ipso crediderunt, per Teridatem regem et Gregorium episcopum suum salutem accipientes. Tunc et Dorotheus episcopus Tyri, qui multa sub Diocletiano mala peressus exilia et tormenta pertulerat, pollebat, numerosa scripta conficiens Latina simul et Græca, utriusque nimirum dictionis non modicam experientiam consecutus, et multarum per ingenium rerum gnarus effectus. Hic diligenter etiam super episcopis Byzantii ac aliorum multorum locorum historiam texuit; qui et in synodo repertus est, et ad propriam parochiam (6) remeans perduravit usque ad refugam Julianum. Et quoniam non manifeste, sed occulte per judicem execrabilis vir in Christianos debacchabatur, iterum beatus Dorotheus pergit Odyssopolim, ubi comprehensus a iudicibus Juliani, multisque affectus verberibus, in suprema senectute pro Christiana confessione supplicii obit, cum jam 107 annorum esset.

Mundi anno 5817, divinæ incarnationis 317, Juliani et Persæ videntes Christianismum in Persia magis ac magis pollere, detrahunt Simeoni archiepiscopo Ctesiphontis apud Saborem Persarum regem, quasi amico imperatoris Romani et Persarum delatori negotiorum. Quamobrem persecutio magna in Perside mota multi pro Christo martyrio sunt adornati; inter quos Heustazades pedagogus Saboris et Simeon et super alios multos centum clerici et episcopi una die martyrizati sunt.

NOTE.

(4) *Anath.* Hist. Trip. 12, 6: « anathematizaverunt. » Sic enim nos Christiani contra blasphemos prolatum solemus appellare decretum. FABR.

(5) *Innotuit.* Anastasius in exilio S. Martini: « Potui et scribere ac innotescero omnia quæ de ipso diffamabantur. » Ludovicus imp. in præc. ap. Flod. 1, 19: « Quia Ebo clementiæ nostræ innotuit quia. » — *Id.*

(6) *Parochiam.* Παροικίαν quidam mutant, *parochiam.* Sed promiscue utrumque usurpatur. Avitus Viennensis ep. 90: « In parochia Eponensi. » Epiphanius Scholaest. Trip. 1, 14: « In nostra igitur parochia. » Idem tamen frequentius *parochiam* verit, ut II. 12 et IV, 21, V, 28 et 54, XII, 22; idque rectius est. *Id.*

et innumerabilis alia multitudo; ex quibus insignium decem et octo millia martyrum numerarunt, tormentis horribilibus et a natura extraneis a Sapore perempta. Per idem tempus et B. Helena dormivit in Domino annorum octoginta, multa filio mandans pro pietate quæ Christo debetur. Sepulta autem est in templo SS. apostolorum apud Constantinopolim, quod ædificavit filius ejus Constantinus ad sepeliendum mortuos Christianos imperatores. Prima vero in eo B. Helena est sepulta, monumentis claris et vigiliis honorata. Porro sacræ virgines, quarum mensis astans per semetipsam quasi famula ministrabat, divinis hanc monumentis prædicabant sine cessatione beatam.

Mundi anno 5818, divinæ incarnationis 518, Constantinus cum 22 imperii gereret annum, per virtutem S. crucis Germanos, Sarmatas et Gothos extremæ servituti subegit. Tunc Eusebius Pamphili symbolum fidei a sanctis Patribus apud Nicæam expositæ omnem orthodoxiam habere testatur scribens suis concivibus et interpretans dicta secundum sensum. Athanasius autem in epistola ad Afros missa testimonium perhibet Eusebio, quod susceperit vocem consubstantialitatis (7). At vero Theodoritus dicit hunc concordem Ariatorum, Eusebii scilicet Nicomediensis et eorum qui cum ipso sentiebant, fuisse. Unde et depositioni sacratissimi Eustathii Antiocheni consensit; cum quibus et imperatori persuadens hunc juste depositam egit ut apud Illyrium in exilium mitteretur.

Constantini vigesimo tertio anno in imperio percurrente, apud Antiochiam octagonum templum (8) cæpit ædificare; qui cum vigesimum quartum imperii ageret annum, Danubium transiens pontem eum lapideum fecit, Scythasque subegit.

Porro vigesimo quinto imperii sui anno Constantinopolim novam Romam nuncupari decrevit, Marco Romæ præsulatum gerente. Constantinus præterea vigesimum sextum imperii sui gerens annum, extendit persecutionem suam in destructionem idolorum atque templorum. Per idem tempus et Athanasius Alexandrinus antistes habetur. Vigesimo septimo nihilominus imperii ejus anno Julius papa Romanus agnoscitur.

Mundi anno 5825, divinæ incarnationis anno 325, in Oriente fames facta est, ita ut modius frumenti 400 fieret argenteorum, imperante Constantino anno vigesimo octavo; cujus vigesimo nono imperii anno Arius ab exilio per fictam pœnitentiam revocatus et Alexandriam missus non est receptus ab Athanasio.

Tricesimo anno imperii Constantini ejus tricennalia celebrata sunt, quando stella in cœlo apparuit, apud Antiochiam interdiu contra orientalem partem fumigans vehementer, tanquam ex camino,

Ab hora tertia usque ad horam quintam, Arius autem cum Nicomediensi Eusebio et sectatoribus suis insurrexere cum juramento libellos orthodoxiæ porrigentes imperatori, silenti eorum qui divisi fuerant unitatem; et persuasere ei mentientes quod concordarent cum Patribus qui apud Nicæam convenerant. Siquidem his credulus imperator indignatus est adversus Athanasium pro eo quod Arium et Euzoium non susceperit, qui ab Alexandro depositi fuerant, cum Euzoii diaconus esset.

Porro primum et tricesimum imperii sui annum Constantino agente, Eusebius et hi qui cum ipso erant, inventa occasione adversus Athanasium decertabant utpote contra pugnatorem rectæ fidei; cum quibus et Meletiani conveniebant. Et primo quidem ejus detrahebatur ordinationi, quamquam Apollinarius Syrius magna super Athanasii ordinatione testetur; secundo vero de linea veste, qua indui sanctum inimici calumniabantur; tertium super Philumeno, cui aurum multum hunc misisse mendaciter asserebant in insidias imperatoris. Accersito autem Athanasio imperator, et cuncta falsa reperiens, cum epistola et honore Alexandriam hunc remisit. Deinde Ariani diversis Athanasio apud imperatorem accusationibus derogantes, post multa cum juramento dicere præsumpsere quia Minutianum audivimus Athanasium, et prohibentem frumenti delationem quæ veniebat ab Ægypto Byzantium; unde et commoto in iram amico Christi principe, egere ut exilio relegaretur magnus Athanasius apud Tribirim Galliæ civitatem.

Porro tricesimo secundo imperii Constantini principis anno Persæ contra Romanos prælium indicavere. Tunc Constantinus cum transisset in Nicomediensium civitatem contra Persas præliaturus, languore præventus in pace dormivit. Tunc, ut quidam eorum qui cum Ario sentiunt aiunt, ab Eusebio Nicomediensi Constantinopolim translato sanctum meruit baptisma percipere; quod mendacium est, sicut superius est comprobatum: Romæ quippe a Silvestro baptizatus est, quemadmodum et præostendimus. Vixit autem per omnes dies vitæ suæ annis sexaginta quinque, cum imperasset annis triginta uno et mensibus decem.

Mundi anno 5825, divinæ incarnationis anno 325, cum Constantinus magnus et sanctus quievisset, tres filii ejus obtinere Romanos, et Orientem quidem Constantius, et Constantinus Italiam. Sed et Constantinus primo quidem homousio recepto, postmodum mentis levitate mutatus est, seductus ab Ariano presbytero et Eusebio eunuchorum primo atque Nicomediensi Eusebio.

Tertio itaque imperii Constantii anno Constan-

NOTÆ.

(7) *Consubstantialitatis*. Utuntur ea dictione Facundus et interpres Tripartitæ. FABR.

(8) *Templum*. *Κυριακόν*, Dominicum. RUSINUS

Aquil. interpres Hist. eccl. Eusebii, 9, 9: «Orationum domos, i. e. Dominica sua.» Vide quæ diximus ad l. 3 c. Theod. de pagan. sac. et temp. &c.

tinus filius magni Constantini, profectus ad partes fratris sui Constantis et bellum aggressus, a milibus occisus est, et tenuit Constans solus totius Hesperiae terram. Porro Constantius in Oriente gerens imperium Gallum et Julianum tradidit erudiendos in villa Demacelle vocata, quae juxta Caesaream est Cappadociae sita. Hi duo fratres lectores facti sunt, et ecclesiam aedificare S. Matris martyri curaverunt. Verum in parte qua Julianum conservare contigit, terra quod aedificabatur nullo modo accipiebat. Porro detonsis capillis monasticum studium simulabat. Constantius autem et Constans reges edidere, Judaeum non emere servum, alioquin auferri eum et publicis rationibus tradi. Porro si et circumcidere ausus fuerit servum, gladio puniri talia praesumentem.

Mundi anno 5834, divinae incarnationis anno 334, Julius Romanum gerit pontificium. Constantius de Assiriis triumphavit, Sabor Christianos regni sui persequitur, Constans vero Francos devastavit. Per idem tempus terrae motu ingenti facto Neocaesarea Ponti cecidit, excepta ecclesia et episcopio (9) et ibidem reperta viris religiosus. Tunc et Paulus confessor ordinatur episcopus Constantinopoleos. Sane Constantius cum octavum imperii sui annum geret, Alexandrini Gregorium, qui more latronis super Athanasium insiliit et sedem per sex annos obtinuit, occiderunt. Sequenti vero anno Dyrrachium Dalmatiae a terrae motu corruptum est, et Roma per tres dies commota dispendia pertulit. Circa haec autem tempora Liberius Romano throno praesedit. Verum Athanasius et Paulus, et quotquot pro rectitudine sermonis ejecti fuerant, Romam ad Julium confugerunt, et unusquisque de se Julium docuit; quos ille cum litteris ecclesiis suis restituit. Athanasius autem et Paulus et hi qui cum ipsis erant, litteris Julii papae Romani freti, thronos proprios receperunt. Interea terrae motu magno in civitate Beryto Phoenicis facta plurima pars ejus corruit, ita ut multi gentiles ingrederentur ecclesiam, se ritum Christianum servaturos more nostro spondentes. Hinc insurgentes quidam formas ecclesiae quodammodo frandantes rescaverunt, et locum orationis cognominantes in ipso multitudinem receperunt, cuncta quae sunt Ecclesiae imitantes, similiter apud nos effecti ut Samaritensium haeresis gentiliter penes Judaeos viventium. Caeterum Constantius Liberio scribenti sibi pro homousio et sacratissimo Athanasio iratus mittit, et hunc exilio relegari praecipit apud Britanniam Thraciae. Tuncque pro illo Felicem consecraverunt, qui diaconus fuit ecclesiae et Nicenum amplectebatur concilium. Porro jussione imperatoria synodus congregata est apud Mediolanum, Occidentalium quidem trecentorum episcoporum, Orientalium vero valde paucorum. Porro soluta est

A inefficax, Occidentalibus non recipientibus molimina quae adversus sacratissimum Athanasium denuo parabantur. Sane Romanis postulantibus coactus revocat Liberium et sedi restituit. Felix vero egressus urbem ulterius minime rediit; cui succedit Damasus. Interea Constantius decimo octavo imperii sui anno Gallum, quem Caesarem factum Constantium cognominavit, interfici jubens, Julianum hujus fratrem in custodia retinebat. Eusebia vero conjux Constantii hunc postulatam Athenas transmisit; quo cum pervenisset, studia instituebatur gentilia, bonis fundamentis superaedificaturus malitiam, et non sicut oportebat ista secutus.

Mundi anno 5847, divinae incarnationis anno 347, Maximum Hierosolymitanum deposuerunt Acacius B Caesariensis et Patrophilus Scythopolitanus, cum essent Ariani, et subrogaverunt pro eo Cyrillum, putantes eum habere concordem. Tunc signum crucis apparuit in caelo die Pentecostes, speciem luminis habens, extensum a Golgotha usque ad montem Olivarum; in circuitu autem apparentis signi corona erat, habens velut Iris speciem. Hoc autem et Constantio eadem die apparuit. Hujus autem Cyrilli fertur epistola ad imperatorem Constantium, in qua piissimum eum vocabat. Unde quidam ei quasi Ariano derogant, dicentes hunc etiam homousii vocem tacuisse in institutionibus, quas exposuit ad profectum imperitarum plebium, ad baptismum propter miracula vivificae crucis accedentium. Falluntur autem atque delinquent: oportebat enim et imperatorem ex simplicitate et non ex affectu versutis Arianorum in haeresim surreptum, et a paganismo nondum perfecte conversum, piissimum dispensatorie dicere, ac homousii vocem interim tacere, quae plurimos adhuc turbabat et baptizandos inimicorum contradictione recidebat, caeterum per dictiones vim aequalem significantes homousii vocem exprimere; quod et fecit beatus Cyrillus, Nicenam fidem secundum dictionem aperiens, et Deum verum Filium ex Deo vero Patre praekonans. Porro Athanasius et Paulus mortuo impio Eusebio Constantinopoli, ubi praefuerat, iterum Romam ad Julium descendunt episcopum et ad Constantem imperatorem fratrem Constantii. C Populus autem Eusebio defuncto Paulum throno Constantinopoleos reddunt, dicentes quod Romam ad Julium profectus fuerit et ab eo cum litteris remeaverit. Quo comperto Constantius indignatus jubet Philippo praefecto Paulum insequi et Macedonium restituere throno. Praefectus autem populum metuens, Paulum Thessalonicam, ex qua ortus fuerat, usus ingenio destinavit. Imperator vero etiam tunc Athanasio necem minabatur inferre, quam ille timens fugax denuo Romam perrexit. Cui protinus Paulus quoque veniens a Thessalonica sociatur; qui abeuntes Constanti quae passi fuerant

NOTÆ.

(9) *Episcopia*. Flodoardus 1, 20: « Sicque profectus in suum reversus episcopium. » FABR.

(10) *Quo* — *secutus*. Hæc de suo addidit Anastasius. Ib.

nuntiarunt, qui condolens sanctis scribit Constantio ut aut redderet Paulo et Athanasio proprias sedes, aut certe prælium contra se sciret movendum. Hortatus autem est eum quo synodus apud Sardicam fieret, in qua Hesperiarum convenere episcopi trecenti, Orientales autem triginta sex. Isti Occidentalibus resistebant, petentes expelli prius Athanasium et Paulum. Osius autem Cordubensis episcopus et Protogenes Sardicensis passi non sunt quo minus adessent sancti Athanasius simul et Paulus. Tunc Orientales penes Philippopolim convenientes impudenter homousium anathematizaverunt: qui vero apud Sardicam orthodoxi sunt inventi, anomœum anathematizantes, rectum apud Nicæam expositæ fidei terminum firmaverunt. Porro reddidere thronos Athanasio et Paulo atque Marcello Ancyrano, consentienti homousium et rationem pro se reddenti, quod non intellexerint scripta sua hi qui se accusationibus impetebant. Interea Constantius vigesimo primo anno Romam contra Magnentium dimicaturus venit, ubi ab Eusebia propria uxore rogatus Julianum ex carcere ductum Cæsarem facit et in Gallias mittit, copulans ei ad nuptias sororem suam Helenam, quæ et Constantia dicta est.

Mundi anno 5850, divinæ incarnationis anno 350, facto magno terræ motu Constantinopolis diruta est. Deinde mortuo Constantio vigesimo quarto imperii sui anno Julianus monocrator effectus impudenter vivebat atque gentiliter, sanguine sacrificiorum sanctum baptismum diluens, et cuncta faciens quibus demones placari suescunt.

Mundi anno 5856, divinæ incarnationis anno 356, Jovianus chiliarchus, vir mitissimus et orthodoxus Christianus, imperator Romanorum ab omni exercitu ac magistratibus atque consulibus in eodem loco terræ Persarum, in quo prævaricator interit, nuncupatur; qui recusabat imperium, asseverans non se posse principari exercitui qui paganus sub Juliano sit factus; ad quem omnes unanimiter clamare se Christianos esse. Scripsit præterea Jovianus sacratissimo Athanasio immaculatæ fidei sibi significari in scriptis acribelam; quod et fecit, totius orthodoxiæ Joviano epistolam scribens. Unde Jovianus robustior in orthodoxia effectus his qui prædicabant homousium multa donavit, et sine tributo manere constituit.

Quo defuncto acclamatus est Valentianus Augustus a militibus; qui continuo perveniens ad regiam urbem Valentem fratrem suum communicatorem sui fecit imperii, largitus ei partes Orientales, sibi retentis Occidentalibus. Interea Valentianus Augustus Gratianum filium suum Augustum appellavit, communicatorem imperii patris, et consulem ante pronuntiatum, et Valentem fratrem suum imperatorem. Orthodoxi autem accesserunt ad Valentianum per Hypatium episcopum Heracliae, deprecantes quo fieri conventum præcipere super correctione dogmatis homousii. Ad quos Valentia-

ANUS: *Mihi, inquit, cum subjecto populo de hujusmodi negotiis curiose agere fas non est. Ut ergo videtur vobis sacerdotibus, facite.* Tunc venientes apud Lampsacum, et duobus illic mensibus commorati, novissime irrita fecere quæ ab Eudoxio et Acacio Constantinopoli sunt patrata, tenendamque fidem apud Seleuciam expositam decreverunt. Sed impius Valens, quæ apud Lampsacum gesta sunt, destruxit, et episcopos, qui ibidem convenerant, exilio relegavit. Interea Liberius papa Romanus et Athanasius et Meletius et Samosatensium Eusebius, qui Joviani præcepto ab exilio fuerant revocati, in orthodoxiæ sermone vigeant, necnon et Hierosolymitanus Cyrillus et alii episcopi orthodoxæ fidei propugnatores. Arianis autem præerant apud Alexandriam Lucius, et apud Antiochiam Euzojus, Paulinus autem uni parti orthodoxorum, alteri vero Meletius. Quidam sane aiunt quod Dominica uxor Valentis persuaserit ei tam valenter Arii sensum sectari. Porro alii scribunt quod postquam imperaverit ab Eudoxio baptizatus, juramento firmaverit in ipso baptismate cum Ario se sensurum et homousium minime recepturum, et sic utrique dena millia persecutionum in orthodoxos commoverunt. Mittunt autem et Liberio Eustathium Armenum et Silvanum Tarsensem atque Theophilum Castavallensem, repromittentes per ipsos recipere homousium. Qui perveniens Liberio scriptum pro homousio porrexerunt libellum, profitentes se omnem hæresim aversuros, quæ synodo Nicænæ foret adversa; quibus et receptis Liberio communicavit, scribensque Orientalibus testimonium illis perhibuit orthodoxiæ.

Mundi anno 5864, divinæ incarnationis anno 364, concilium Tyanense celebratum est, in quo inventi sunt Eusebius Cæsariensis Cappadociæ, Gregorius Nazianzenus pater Gregorii deiloqui, qui et ipse Nazianzenus appellatur, et Trienus Melitenensis et alii; qui super Liberii litteris exultantes omnibus orthodoxis significaverunt episcopis quo Tarsum in confirmationem veræ rectæ fidei convenirent; quo audito Valens eos prohibuit convenire.

- Cyziceni autem Eunomium insecuti sunt tanquam hæreticum et blasphemum, qui veniens unitus est Eudoxio. Erat enim blasphemus et acerrimus, præsumens dicere quia Deus de propria substantia nihil nobis amplius novit. Porro Valens paganis dedit sacrificia et solemnitates celebrandi licentiam. Pari modo et Judæos fovebat et honorabat, solos tantum orthodoxos in apostolica insecutus Ecclesia.

Hujus anno imperii nono S. Athanasius Alexandrinus migravit ad Dominum, cum episcopatum gessisset annis quadraginta sex, ex quibus quadraginta in persecutionibus pro pietate ac periculis vixit. Cui successit Petrus, qui Arianis in multorum hominum cædes grassantibus pulsus Romam fugiens ad Damasum properavit, ejus et erat sensus, quando et horrenda, quæ gesta sunt ab Arianis apud Alexandriam, per epistolam conscripserunt.

Eodem anno et Basilius episcopus Cæsariæ factus est, cum Eusebius pie dominasset.

Mundi anno 5866, divinæ incarnationis anno 366, Ambrosius post Auxentium ecclesiæ Mediolanensium præst. Occidente vero totam Trinitatem homousion prædicante, postulavere quidam Valentinianum, et fecere synodum in Illyrico, et fidem roboraverunt Nicænam. Tunc et Gregorius deiloquus Constantinopolitana præsidere nosebatur Ecclesiæ, pro Basillii et Meletii ac reliquorum pietatis pugnant dogmatibus. Et nisi ante ad urbem Constantinopolitanam invitatus esset, tota nimirum Aril et Eunonii repleretur illuvie: omnes enim ecclesias ipsi possidebant, præter oratorium Anastasiæ martyris. Præerat autem illic Arianis Demophilus. Tunc Gregorius quoque Nyssenus et Petrus, fratres Basillii, coruscabant, Optimusque in Pisidia et Amphilocheus in Iconio. Barsam autem episcopum Edessæ atque Pelagium Laodiceæ, utpote orthodoxæ fidei propugnatores, Valens in exilium misit. Sauromataram autem gens, quæ pusilla et infirma est, contra Valentinianum insurgens et ab eo superata, legatis missis, pacem exposulat. Cumque Valentinianus a legatis sciscitaretur utrum Sauromatæ tales et tam vilium corporum omnes existerent, responderunt dicentes quia Meliores eorum lite habes et vides. Tunc validissime ille clamans ait: *Atracia Romanum imperium sustinet ad Valentinianum pertingens, si Sauromatæ tales existentes contra Romanos insurgunt.* Ex animositate autem nimia et vanuum plausu vena recisa, et plorimo erumpente sanguine, in quodam municipio Galliæ moritur. Porro Valens Trajanum magistratum contra Gothos misit, qui victus ignominiose reversus est. Cui cum Valens mollitiem exprobraret, respondit: *Non ego sum victus, imperator, sed tu, qui contra Deum pugnas et barbaris unum ejus concilias.* Damasus autem Romanus et Petrus Alexandrinus primi Sabbatianos condemnaverunt; et impius Eunonius presumpsit in una morsione baptismum celebrare, non in Trinitate, sed in morte Christi oportere baptizare dicens, et eos qui in Trinitate baptizati erant rebaptizabat.

Per idem tempus et magnus Ephrean in studio et divina doctrina fulgebat, multos quidem sermones ascesicos, plures autem dogmaticos ex divino Spiritu emanans. Quædam autem studiorum ejus etiam cantanda Syris tradidit, per melos pertrahens antiquiores. Aiunt itaque trecentas cum myriadas versuum edidisse, vere divina sapientia conditorum, in quibus invenies descendam viri virtutem.

Mundi anno 5868, divinæ incarnationis anno 368, Messalianorum hæresis, id est, Eucharum et Euthusiastarum, exorta est. Hi psallentes incedunt et manibus plaudunt, quæ apud David sunt insensate ac velociter excipientes. Hujus hæresiarchæ Cadques et Sabbas et Adelphius exstiterunt, et ut quidam aiunt Eustathius Sebastenus; quibus resistere fortiter Amphilocheus Iconiensis, Litoius

Melitsinus, postmodum autem et Flavianus Antiochenus. Præterea Valens omni ecclesia devastata venit Cæsariam ab Oriente, contra sacratissimum Basilium insanens; qui egit quæ magnus Gregorius in epitaphio Basillii arguit. Deinde vero Mavia Saracenorum regina multa mala Romanis faciens pacem quesivit, et Mosen quemdam religiosorum in eremo commorantium episcopum dari Saracenis, qui apud se christianizabant, expellit. Imperatore autem alacriter hoc faciente, Moyses non.... a Luciano Arianis conserari, sed a quodam episcoporum qui in exilio fuerant; quod et factum est. Hoc suscepto Mavia multos Christianos de Saracenis effecit. Aiunt autem quia et ipsa Christiana erat, natione Romana, et captiva ducta placuit propter pulcritudinem regi Saracenorum, et sic regnum obtinuit. Scribit vero multa de eodem genere Sozomenus, unde originem cepit et unde sic nuncupetur, et quod 13 anno circumcidatur. Porro Gothi ab Hunnis impugnati auxilium ab imperatore postulant, et per Hulfam episcopum suum Arianum, qui moratus sub Constantio fuerat cum Eudoxio et Acacio Arianis. Hic Gothos Arianos esse docuit, qui adunati ferme viginti Græciæ depopulantur provincias. Quo audito Valens, cum Antiochiæ degeret, venit Constantinopolim. Byzantii vero convictis illum utpote invalidum et bellorum fugacem accumulabant. Hisacius autem, sacer monachus, tenens frenum equi Valentis, cum novissime egrederetur in prælium, ait ad eum: *Quo vadis, imperator adversus Deum pugnans et Deum adversarium habens?* Quem iratus carceri tradidit, mortem illi minatus, si rediret, quemadmodum Micheæ quondam Achab. Post egressionem autem ejus quidam ex suis confessi sunt quod præceperit divinationes fieri de impetu belli, quod sibi imminebat. Quo cum Gothis inito superatus fugit in quamdam domunculam, ad quam cum barbari pervenissent, domum incendentes, ignorantes, omnes qui in illa erant cremaverunt. Aiunt autem quod divinus Hisacius in carcere factoris Valentem, dum cremaretur, divina gratia et animæ munditia deprehenderet, prædixitque interemptionem ejus his qui secum erant, antequam nuntii advenissent qui gesta prælli nuntiarent. Quo comperto Gratianus Augustus Theodosium Augustum induit et appellavit imperatorem, et contra Gothos direxit. Gothos autem vulgo Scythas dicit Trajanus patricius perhibet in historia. Erat autem Theodosius orthodoxus et in bellis mirabilis. Porro Gratianus et Valentinianus lego data episcopos exsilio revocaverunt, Arianos autem persecuti sunt, Damaso cooperante papa Romano.

Mundi anno 5874, divinæ incarnationis anno 374, Theodosius imperat, cujus imperii quinto anno sancta et universalis secunda synodus celebrata est, cui præsuere Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hierosolymitanus et divinus Gregorius Constantinopolitanus. Hi vero qui cum Macedonio sensere triginta sex episcopi adhortati a

Fatribus dogmata Nicæna suscipere, secundum quod et Liberio repromittentes libellos porrexerant: hi qui circa Silvanum erant Romam transmissi, renuerunt veritati acquiescere, et recesserunt risu omnibus facti, alia sentientes et alia pollicentes, seductorie Liberii epistolæ reportantes, testimonium sibi perhibentes orthodoxæ. Sancta vero synodus Gregorio delloquo episcopatum Constantinopoleos roboravit, et hunc invitum in throno locavit, utpote multum laborantem et urbem a læsione hæreseos liberantem. Cumque didicisset quosdam ex Ægypto sapientissimus et beatissimus iste huic rei invidere, compositorio sermone ostenso sponte a throno regantis urbis abscessit; quo thronum refutante Nectarium imperator et synodus provehit, Tarsensem genere et prætorio tunc principantem; qui licet nondum baptizatus esset, religiosus tamen et vitæ venerabilis erat. Porro sancta et universalis synodus homousion firmavit, addidit autem et symbolo theologiam Spiritus sancti. Tunc Gregorius Nicænus in hac et Pelagius Eulogiusque Edessenus et Iconiensis Amphiloehius coruscabant cum magno Gregorio et viris præfatis. Magnus autem Meletius Antiochenus, postquam synodus est finita, dormivit in pace. Ordinatus autem est Flavianus Antiochiæ præsul, vivente quodam Paulino, quamquam idem Flavianus præstitit firmaverit iuramentis nunquam se manus impositionem episcopatus ullatenus admissurum. Iterum ergo turbatio Ecclesiam obtinebat Antiochenam, aliis quidem Paulino, aliis vero Flaviano parentibus. Apud Palæstinam vero in castello Emmaus natus est puer perfectus, ab umbilico et sursum divisus, ita ut haberet duo pectora et duo capita, et unusquisque sensus, et unus edebat et bibebat, et alter non edebat; unus dormiebat, et alter vigilabat. Nonnunquam vero et simul ludebant ad alterutrum, et flebat uterque, et percutiebant invicem. Porro vixere annis ferme duobus, et unus quidem mortuus est, alter vero vixit diebus quatuor, et mortuus est et ipse. Theodosius autem undecimo imperii sui anno venit cum Honorio filio suo Romam, et locavit eum imperatorem in ea.

Mundi anno 5890, divinæ incarnationis anno 390, Nectarius Constantinopolitanus episcopus presbyterum prohibuit, qui erat super pœnitentiam (41) constitutus, propter peccatum quod a quodam diacono factum fuerat in ecclesia in mulierem quæ vacabat sub pœnitentia: apud Romam vero, et in toto Occidente diligenter conservatur usque in præsens, et locus pœnitentibus segregatur. Theodosius autem legem scripsit, mulierem in diaconissam non promovendam, nisi sexaginta transcenderit annos, secundum Apostolum. Interea Joannes Chrysostomus, presbyter existens Antiochenus, mirabiles sermones ad commonitionem eorum qui contra imperiales statuas agere præsumperant edidit.

A Præterea cum imperator Romam venisset, accessit ad eum episcopus consilio Innocentii Romani pontificis, contra Flavianum episcopum Antiochenum. Imperator autem, ea quæ ad pacem sunt admonens, eos univit post decem et septem annos, iubens episcopum de Oriente Romam venire, cum quo et Beroensis Acacius missus est.

Mundi anno 5890, divinæ incarnationis anno 390, Arcadius cum Honorio imperat, cujus sexto imperii anno Nectarius moritur. Theophilus autem episcopus Alexandrinus cum adesset, Joannis Chrysostomi prohibere satagebat electionem, Isidorum quemdam presbyterum suum, qui sibi ministraverat, dignum episcopatu regiæ urbis testificans. Imperator autem et tota civitas Joannem ab Antiochia ad id ab ipso vocatum consecrari voluit. Erat enim Joannes ex clarissimis Antiochensium, patre Secundo et Anthusa matre genitus. Hic cum esset disertissimus ex divina maxime gratia, etiam acerrimis gentiliis sophistis mirabilis habebatur; unde Libanius circa mortem interrogatus a discipulis quisnam eruditionem post eum susciperet, ait: *Joannes, nisi hunc Christiani a nobis furati fuissent.* Eruditus namque est Scripturis divinis Chrysostomus apud Carterium quemdam abbatem cujusdam monasterii, encycliis vero penes jam dictum Libanium. Macedonianus autem quidam per hujus doctrinam accessit ad Ecclesiam, qui propriam uxorem hortatus ut converteretur et communicaret, vix persuadere prævaluit: illa vero dans communionem ancillæ suæ, quæ erat ex Macedonianis, jussit habere secum. Cumque accessisset ad Chrysostomum, suscepta ex sanctis manibus ejus communionem, hanc se fingens sumere postremo porrexit ancillæ, et acceptam Macedonianorum communionem ad os affert, et invenit eam lapidem factam. Tum deterrita et tremefacta pedibus incurvatur Joannis, lemeritatem confitens et sinceriter ad Ecclesiam rediens. Porro lapis repositus est in vasorum custodiario reservandus. Per idem tempus Arsenius, qui magnus ad sæculum fuerat, contemptis omnibus divinam philosophiam apud Ægyptum sectabatur, vita et verbo atque miraculis in ordine monastico fulgens.

D Mundi anno 5896, divinæ incarnationis anno 396, Joannes Chrysostomus multis in vita et verbo divinisque charismatibus splendens, et circa omnem virtutem districtus existens, diligebatur a populo, qui ædificabatur valde doctrinis ejus. Hi vero qui luxuriose vivebant se avertebant ab illo, qui et in bello, quod adversus eum gestum est, operati sunt; inter quæ contigere quæ circa Eutropium eunuchum gesta sunt, quin et contentio Severiani Galbænsis contra Serapionem archidiaconum Joannis, et illud quod actum est de Longis, qui ex Ægypto fugerant propter Theophilum; necnon et illud de litteris Theophili ad Epiphanium. Ex quibus omni-

NOTE.

(41) *Super pœnit.* Hist. Tripart. ix, 35. FAER.

us famulus dei Joannes insidiis appetebatur. Interea Epiphanius Cyprius veniens in Ebdomum consecrationes et synaxes præter Joannis voluntatem fecit. Verum hæc Joanne ob divinam charitatem parvipendente, non est placatus, criminationibus Theophili contra beatum Joannem factis præoccupatus. Sequenti vero anno Joannes sermonem contra malas mulieres fecit, quo vesani et veritatis inimici Eudoxiam irritaverunt, dicentes adversus eam habitum fuisse sermonem. At illa dicens ad Arcadium atrociam se a Joanne fuisse perpessam, egit ut Theophilus accersiretur, quia manifestus erat inimicus Joannis; qui accedens contra Joannem insidiatus est, et tunc emisit ab urbe. Quo comperto populus magnam excitavit seditionem, non indulgens pelli Joannem; inter quos et Eudoxia plorationibus plebis inclinata rogavit Arcadium, et misso Crisone eunucho a Preneto Joannem reduxit, qui publicam synodum introire minime passus in proastio morabatur. Populus autem ad imperatorem vociferatus Joannem intrare et in throno locare coegit, ita ut Theophilus, et qui cum illo erant, metuentes de civitate fugerent. Tunc sexaginta episcopi convenientes irrita omnia quæ a Theophilo et sociis contra divinum Joannem acta fuerant jure constituerunt. Porro sequenti anno imperatrix Eudoxia suam argenteam statuam faciens statuit in loco qui nuncupatur Pittacia, juxta sanctam Irenem. Urbis autem præfectus cum esset Manichæus, et quæ paganorum sunt saperet, plausus et choros et saltationes celebrans tumultusque faciens contristabat pontificem, non permittens eum quiete divina officia celebrare: sæpe namque turbabat psallentes. Verum Joannes hunc verbis mitigabat, ille vero Eudoxiam contra Joannem excitavit, quasi contra honorem statuæ ejus gereret. Ergo contra Joannem iterum odium, iterum ira. Ipse autem sermonem edidit, cujus initium est: *Iterum Herodias scivit*. Tunc inimicitia consummata imperatrici adversus eum commota est, et iterum depositio et exsilium. Populus autem ecclesiam incendit, multique pro Joanne periclitati sunt; qui pulsus ab urbe in exsilium missus est, ubi et in Domino obiit. Qui cum esset in exsilio, consecratus est Arsacius frater Nectarii, qui ante Chrysostomum episcopus urbis regiæ fuerat. Innocentius autem Romanus non communicavit ejectioni Joannis, sed per litteras clerum consolatus est civitatis, et super temeritatibus indignabatur. Epiphanius vero ad Cyprum navigavit, Deo nimirum migrationem ejus prænuntiante. Aiunt autem quod et Joanni finem in exsilio prænuntiaverit affuturum, similiter et Joannes Epiphanio prædixerit quam in navi pertulit mortem. Eodem anno mortua est et Eudoxia. Arcadius autem cum se completo decimo quarto im-

perii sui anno mori cerneret, videns Theodosium juniorem parvulum esse, et considerans ne a quoquam insidiis appeteretur, hunc imperatorem appellavit, et ei curatorem per testamentum fore statuit Hisdigerdem Persarum regem. Hisdigerdem autem Arcadii testamento suscepto, paceque sine invidia erga Romanos usus, Theodosio imperium conservavit, et Antiochum quemdam mirabilem atque rationabilem virum ei tutorem et pædagogum mittens, hæc Romano senatui scribit: *Arcadio dormiente neque curatorem filii ejus constituente, qui suppleat locum meum direxi. Ne quis ergo insidias puero conetur, ne prælium intolerabile contra Romanos commoveat*. Antiochus vero cum imperatore venerat. Ab Honorio autem patruo suo et Pulcheria sorore sua Theodosius perite in his quæ Christianorum sunt erudiebatur, et erat pax inter Romanos et Persas, Antiocho maxime pro Christianis multa scribente; sicque dilatata est in Perside Christianitas (12), Marutha episcopo Mesopotamiæ mediante.

Mundi anno 5901, divinæ incarnationis anno 401, Theodosius junior imperat; cujus imperii anno secundo Atticus episcopus Constantinopolitanus Judæum quemdam paralyticum monens, suadens atque baptizans sanum ex lavacro eluxit: secundum Deum enim dicitur fuisse provectus. Septimo imperii Theodosii anno, obeunte Theophilo Alexandrino, Cyrillus consobrinus ejus pro ipso episcopus ordinatus est. Tunc et Hesy chius presbyter Hierosolymitanus doctrinis effloruit.

Mundi anno 5912, divinæ incarnationis anno 412, Theodosius imperat; cujus decimo quinto imperii anno Honorius moritur, et Joannes quidam ex imperialibus subscriptoribus Romæ imperium arripit, legationemque ad Theodosium mittit, in imperatorem suscipi deprecans. At vero Theodosius legatis in carcerem trasis Ardaburium strategon mittit adversus eum; quem tyrannus apud Ravennam aggressus inclusit. Quo Theodosius cognito Asparem hujus filium mittit adversus eum. Tum Deo amabilis imperatoris oratione angelus Domini, in habitu pastoris apparens, deduxit Asparem et eos qui cum illo erant, et ducit eos per paludem inviam, quæ Ravennæ adjacet, quam Deus perviam operatus est, quemadmodum Israelitarum tempore; et transmeantes per aridam, apertis portis civitatis inventis, tyrannum quidem occiderunt, Ardaburium autem a vinculis absolverunt. Sequenti autem anno Maruthas episcopus Mesopotamiæ filium regis Persarum Hisdigerdem a dæmonio vexatum sanavit. Interea Theodosius imperator multa benignitate motus, licet Persas potentissime vicerit, parcens tamen Christianis qui habitabant in Perside, pacem amplectitur; cujus rei gratia mittit legatarios (13) Heleonem patricium, quem valde honorandum

NOTE.

(12) *Christianitas*. Vetus interpretes epist. ad Magnes. quæ sancto Ignatio ascribitur: « Non enim Christianitas in Judaismum credidit, sed Judaismus in

Christianitatem. » FABR.

(13) *Legatarios*. Flodoardus Hist. Eccl. Rem. 1, 25: « Legatus: ius animi felle commotus. » Id.

ducebat, et Anatolium Orientis stratigon. Vararanes autem sciens superationem suam suscipit legationem, et ista persecutio cessavit quæ in Christianos agitabatur. Cæterum Theodosius imperator communicatrices habens hymnodix proprias sorores, quæ virginitatem tota vita sectabantur, super hujusmodi beneficiis Deo gratias agens hymnis hunc laudare penitus non cessabat. Sisinnius autem Constantinopolitanus episcopus Proclum consecrat episcopum Cyzici; quem Cyziceni non suscipientes, monachum quemdam præter votum Sisiunii Dalmatium dictum consecrant. Proclus autem propriam ecclesiam non habens Constantinopoli horatatu Sisinnii doctrinis pollebat; qui ejusdem urbis non multo post ordinatur antistes. Sequenti vero anno Philippus presbyter Sidæ Christianam historiam in triginta sex libros descripsit.

Mundi anno 523, divinæ incarnationis anno 425, Sisiunio defuncto Nestorius Constantinopolitanus fit episcopus. Mox vero thronum conscendit nequam fides ejus, et perversus in dogmatibus sensus ostendebatur. Homeliam quippe de fide protulit, syncello suo præcipiens ut hanc coram ecclesia prædicaret, habentem ita: *Dei Genitricem Mariam vocet nemo: Maria enim homo erat, et ab homine Deum gigni impossibile est.* Hanc vocem primum reprehendit Eusebius quidam scholasticus imperatricis Constantinopoleos; unde multi Byzantiorum turbati sunt. Nestorius autem verbum firmare festinans, vocem qua Dei Genitrix dicitur ejecit, purum hominem dicens Dominum. Quadam vero Dominica die, præside Nestorio, jussus Proclus recitare homeliam dixit in Dei Genitricem, cujus initium est: *Virginis sollemnitas hodie, fratres.* Tunc odibilis factus est apud omnes impius Nestorius propter typhum et malam fidem. Eodem vero anno terribile miraculum sanctorum septem puerorum Ephesi factum est, resurgentibus eis post 181 annos. Porro Cyrillus Alexandrinus episcopus compertis Nestorii blasphemis scribit ei, rogans et monens ut discederet a perversis dogmatibus suis fidemque rectam susciperet. At vero Nestorius ei e contra misit injurias et blasphemias. Tunc Cyrillus scribit Cælestino papæ Romano quæ Nestorius prædicaret; et blasphemias, quæ sibi scriptæ fuerant a Nestorio, ei manifestas exhibuit. Tunc Cælestinus scribit Nestorio, definiens ei dierum decem inducias cessandi a blasphemia et pœnitendi: quod si perdurasset in præva opinione, sacerdotii communicator ulterius esse desisteret. Scribunt autem similiter Cælestinus atque Cyrillus Antiocheno et Hierosolymitano archiepiscopis de Nestorio et hæresi ejus. Joannes autem scribit Nestorio dans consilium recedendi ab hæresi, quin et ad memoriam ducens illud Apostoli dicentis: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere.* Cognoscens

vero Nestorius quod patriarchæ taliter ecclesiis conturbatis silere minime paterentur, suavitati imperatori mittere Cyrillo sacram stigmatibus plenam; quem putans ex his compescere magis erexit. Surgens enim scribit imperatori et sororibus suis tam de recta fide quam de sinistra opinione Nestorii, simul et postulans universalem fieri synodum ad examinandum canonicè de Nestorio. Tunc imperator Theodosius scribit omnibus episcopis ut absque ulla dilatione post Pascha Ephesum convenirent, definiens quia nullam apud Deum et apud nos excusationis rationem habeat, qui die sanctæ Pentecostes in concilio inventus non fuerit apud Ephesum. Cælestinus autem Romanus scribit Cyrillo Alexandrino locum suum in concilio retinendi. Itaque vicesimo quinto imperii Theodosii anno apud Ephesum celebratur tertia sancta synodus. Omnibus sane antistitibus convenientibus, Joannes Antiochenus et Orientales in dicta die, et quæ ante statuta fuerat, minime concurrerunt. Porro decima sexta die post præfinitam, Joanne non veniente, pervenit Nestorius cum multa jactantia, vicesimæque mensis Junii die celebrata est synodus, Nestorio, Cyrillo et Juvenali præsidebantibus. Porro Cyrillo Romani pontificis vices agente et cuncta theologice disputante, dicit Nestorius cum multa jactantia: *Ego illum qui bimenstris et trimenstris factus est, nunquam Deum nominaverim, et ideo mundus suum a sanguine vestro, et ex hoc ad vos nullatenus repudabo;* et his dictis cum sex episcopis, qui voluntarie secuti sunt eum, abiit. Hi vero qui circa Cyrillum erant postera die convenientes, misere tres episcopos vocare illum, et non obaudivit. Pari modo secundo et tertio et quarto a synodo convocatus non venit: sed et illos qui missi fuerant injuriis fecit et contumeliis affici. Tunc synodus injuriis et ignominia lacessitis episcopis, qui missi fuerant, receptis, sententiam protulit in eum, et alienum fore ab omni sacra dignitate decrevit, in faciem (14) ei depositione ipsius transmissa. His ita finitis venit post tres dies Joannes Antiochenus episcopus viginti sex secum episcopis habitis; qui cum didicissent Nestorium jam depositum, scissi a sancta synodo et cum Nestorio consistentes deposuere, ut opinabantur, Cyrillum et Memnonem Ephesinum. Theodoritus sane putans Cyrillum in duodecim capitula offendisse, præter veritatem narrationem faciens, ibidem Nestorii venenum evomit. Cyrillus vero potenter exurgens pro eisdem capitulis rationem reddidit, ea quæ in eis habentur interpretans, et ecclesiasticum thesaurum esse demonstrans, atque piam intentionem suam manifestans omnibus. Itaque Antiochenus Joannes a concilio tertio vocatus, et non obaudiens ut veniret, sententiam una cum his qui secum erant excepit, ut alieni forent ab omni ecclesiastica com-

NOTÆ

(14) *In faciem.* Hist. Tripart. iv, 24: et nam qui de suis dictis confidunt, etiam ad faciem probare non fugiunt. » FABR.

munione, usquedum sese recognoscentes proprium A
 confiterentur excessum. Tuncque synodus defini-
 vit, quæ ab Orientalibus in injuriam sanctissimo-
 rum Ecclesiæ præsulum Cyrilli et Memnonis prolata
 sunt, utpote sine lege et sine canone deprompta,
 nullam vim prorsus habere. His igitur omnibus
 per suggestiones Theodosio imperatori relatis,
 jussi sunt episcopi ex utraque parte ascendere
 Constantinopolim; qui cum ascendissent, coopera-
 tione Dei vicere hi qui ex parte synodi fuerant,
 firmataque depositione Nestorii Maximianus Con-
 stantinopoleos consecratur episcopus. Orientales
 vero susceptum Nestorium secum duxere. Porro
 quarto Nestorii depositionis anno Joannes Antio-
 chenus episcopus amore Dei detentus, vidensque
 multos Antiochenorum viros egregios a Nestorio B
 adufterina pravitate infectos, scribit rogans impe-
 ratorem hunc ab Oriente pellendum. Imperator au-
 tem Nestorium quidem exsilio relegavit apud Oasim,
 præcepta vero mittit Cyrillo et Joanni sine dilatione
 et ad universas Ecclesias. Joannes autem accepta
 præceptione scribit Cyrillo fidem suam et Patrum
 apud Nicæam et Constantinopolim collectorum
 confessionem, recipiens etiam quæ apud Ephesum
 gesta sunt. Quibus Cyrillus susceptis scribit Joanni
 et Orientalibus epistolam, cujus initium est: « Læ-
 tentur cœli et exsulet terra. » Et in eadem confes-
 sione utrisque convenientibus unitæ sunt ad pacem
 atque concordiam, quibus præminebant, Ecclesiæ.
 Per idem vero tempus Nonnus regebat Edessensem
 Ecclesiam, qui primam Antiochenarum mimarum C
 Deo dicavit et pro Margarita meretrice Pelagiam
 Christo exhibuit. Iste ergo exsultans super horum
 concordia scribit Joanni archiepiscopo monita et
 verborum magisteria, in quibus et hoc ait: *Munda
 Ecclesiam, o homo Dei, a Nestorianis sisaniis et
 ejus impietate.* Porro impium et blasphemum Ne-
 storium in exsilio divinum iudicium subsecutum
 est, tabefactis omnibus membris ejus, et maxime
 lingua, qua consumpta morte prævenit iter quo
 ab Oase ad alium locum erat ducendus.

Mundi anno 3926, divinæ incarnationis anno 426,
 veniens Valentinianus filius Constantii et Galliæ
 Placidie ab urbe Roma Constantinopolim duxit
 uxorem suam, filiam Theodosii imperatoris, Eudociam nomine, quam sibi Eudocia genuerat, et
 Romam rediit. Sequenti vero anno Theodosius im-
 perator Eudociam uxorem suam Hierosolymam
 misit gratificos hymnos oblaturam Deo; quæ plu-
 rima dona ecclesiis contulit, et adoratis tam san-
 cta cruce quam colendis locis reversa est ad rega-
 lia. Tricesimo dein imperii Theodosii anno Proclus
 episcopus Constantinopolitanus postulatus ab im-
 peratore Theodosio corpus sancti Joannis Chry-
 sostomi a Comenis ad regiam urbem detulit, et pro-
 ximo anno post triginta tres annos id coram omni
 processione una cum imperatore ac imperatrice
 Pulcheria pompis funebribus publicans in *Aposto-
 lorum ecclesia posuit.* Et ita eos qui propter illius

depositionem ab ecclesia separati erant, ecclesiæ
 rursus univit. Sub hoc sanctæ memoriæ Proclo
 terræ motus facti sunt magni Constantinopoli per
 quatuor menses, ita ut timentes Byzantii extra ci-
 vitem, in loco qui dicitur Campus, essent perse-
 verantes una cum episcopo, ad Deum precibus et
 litanis vociferantes. Quadam ergo die fluctuante
 terra, et omni plebe attentius exclamante Κύριε,
 ἐλέησον, circa horam tertiam omnibus videntibus
 contigit a divina virtute sustolli quemdam ado-
 lescentulum in aere, et audiri divinam vocem ad-
 monentem eum episcopo ac populo nuntiare ut lita-
 nias sic faceret et dicerent: *Sanctus Deus, San-
 ctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis,*
 nihil aliud apponentes. Proclus autem hac suscepta
 sententia præcepit populo psallere sic, et statim
 terræ motus cessavit. Porro beata Pulcheria super
 miraculo una cum fratre supra modum admirata
 sanxit per universum orbem divinum hunc psallere
 hymnum; et ex tunc recepere omnes Ecclesiæ per
 singulos dies hunc canere Deo.

De cætero imperante Theodosio juniore Valen-
 tinianus non solum Britanniam et Galliam et His-
 paniam salvare nequivit, sed et occidentalem Li-
 byam, quæ videlicet regio vocatur Afrorum, amisit
 hoc modo. Duo prætores erant, Aetius scilicet et Bo-
 nifacius, quos Theodosius postulante Valentiniano
 Romam direxit. Cumque Bonifacius principatum
 occidentalem Libyæ percepisset, invidia inflam-
 matus Aetius accusationem facit adversus eum
 tanquam rebellionem meditantem et obtinere Li-
 byam satagentem; et hæc quidem Placidie fateba-
 tur, Valentiniani matri. Cæterum Bonifacio scribit
 quia, si accersitus fueris, accedere noli: incusatus
 enim es, et te dolose volunt imperatores. . . . Hæc
 suscipiens Bonifacius, et veluti proprio servo Aetio
 credens, accersitus accedere distulit. Tunc impe-
 ratores Aetium quasi devotum receperunt. Erant
 autem Gothi tunc et gentes multæ ac maximæ,
 trans Danubium in Hyperboreis locis inhabitantes,
 ex quibus rationabiliores quatuor sunt, Gothi scilicet
 et Hypogothi, Gipedes et Vandali, nomen
 tantum et nihil aliud mutantes, unaque lingua
 utentes. Omnes autem fidei erant Arianae mali-
 gnitatis. Isti sub Arcadio et Honorio Danubium
 transeuntes in terra locati sunt Romanorum. Et
 Gipedes quidem, ex quibus postmodum divisi sunt
 Longobardi et Avars, villas quæ sunt circa Siggid-
 onem et Sirmlum habitaverunt. Hypogothi vero
 post Alaricum Romam depopulantes in Gallias
 abiere, et quæ ibidem sunt obtinuerunt. Gothi
 autem Pannoniam habuerunt primum, dein decimo
 nono anno imperantis Theodosii junioris Thraciæ
 villas habitaverunt per quinquaginta octo annos
 in Thrace morantes, Hesperium quoque obtinuerunt
 principatum. Porro Vandali Alanis sibi sociatis,
 et Gerimanis, qui nunc Franci vocantur, ascitis,
 transeuntes Nivum fluvium Modigisclo duce habito
 habitaverunt in Hispania, quæ est prima Europæ

provinciarum ab Hesperio Oceano. Bonifacius autem metuens imperatores Romanos, transfretans a Libya in Hispaniam, ad Vandalos venit. Cumque Modigischum invenisset mortuum et filios ejus Gonzarin et Gizericum principatum moderantes, hortatus est ut hesperiam Libyam in tres partes dividerent. Polliciti sunt unicuique tertiæ parti se una cum ipsis principaturos, in communi tamen in quemlibet hostem ulturos. In talibus ergo professionibus Vandali fretum transmeantes Libyam habitaverunt ab Oceano usque Tripolium, quæ est circa Cyrenen. Hypogothi vero surgentes a Gallia tenuere etiam Hispaniam. Quidam autem senatus Romani, amici Bonifacii, falsam accusationem Aetii intimavere Placidia, ostendentes quoque et Aetii ad Bonifacium pridem scriptam epistolam, quam ad eos idem miserat Bonifacius. Ast stupefacta Placidia Aetium quidem in nullo læsit, Bonifacio vero verbum cum juramento misit exhortatorium. Porro Gonthario mortuo Gizericus Vandalorum factus est imperator. Bonifacius ergo verbo suscepto contra Vandalos armatur, exercitu magno sibi veniente tam a Roma quam a Byzantio, cujus Asperis erat magister. Inito autem contra Gizericum prælio superatus est Romanorum exercitus, sicque Bonifacius cum Asperi Romam veniens suspicionem dissolvit, rei veritate monstrata. Porro Africa taliter est Vandalis subacta. Tunc et Marcianus, qui postmodum imperavit, cum miles esset et Asperi deserviret, vivus a Gizerico comprehenditur.

Mundi anno 5937, divinæ incarnationis anno 437, Romanæ sedis Leo pontificium gerit, imperante Theodosio, cujus imperii tricesimo nono anno Proelus Constantinopolitanus moritur, cui succedit Flavianus presbyter et sceuophylax ecclesiæ Constantinopolitanæ, vir sacer et strenuus. Atque Cyrillus Alexandrinus obiit antistes, cui subrogatur in sede Dioscorus, qui nullatenus erat didascalicus, sed immitis et ferus.

Mundi anno 5940, divinæ incarnationis anno 440, Chrysaphius eunuchus palatium et ipsum imperatorem tenens, cum invideret Flaviani consecrationi, suggestit imperatori, sine malitia existenti et apud Chalcedonem degenti, mandare patriarchæ ut mitteret pro consecratione sibi benedictiones (15). Quo facto (16), Chrysaphius avertens mandavit aureas imperatorem quærere benedictiones. At episcopus renuntiavit non se habere pecunias ad mittendum, nisi forte quoque utar (inquiens) ex sacris vasibus. Fit ergo ex hoc inter illos, Pulcheria hæc ignorante, non modicus mœror. Verum hæc apud Constantinopolim. Cæterum penes Alexandriam Dioscorus confestim Cyrilli cognatos in primordiis suis devastat et horum

patrimonia deprædatur, filium autem fratris ejus Athanasium presbyterum sine culpa deposuit. Hæc autem faciebat rectæ Cyrilli fidei adversatus, cum esset hæreticus et ex mollibus unguulis ea quæ sunt Origenis sentiret. Irasciebatur autem et Flaviano, eo quod modicum quid opis beati conferret Cyrilli cognatis. Cum ergo Chrysaphius esset impius, videre non ferens Ecclesiarum concordiam, operam dabat ut conturbaret eas, et diversis modis agebat ut Flavianum ab episcopatu depelleret, volens Eutychem quemdam sensus sui archimandritam ad episcopatum ejus provehere; et quoniam Pulcheria res civiles retinente nihil valuit, primo insidiatur Eudociæ insidiarum ejus nondum expertæ, et in livorem eam instigat contra propriam matrem, et immittit ei, ut et illi deroget apud imperatorem et tollat ad se præpositum, quoniam præpositus ad dispositionem rerum pernecessarius erat Pulcheriæ. Imperator autem ab uxore molestis fatigatus, mittit ei dicens: *Ne te hoc tristem reddat: præpositum enim te habere non est possibile, neque meam sororem bene et perite ac pie omnia disponentem ego repello.* Inellicax ergo Chrysaphius super hoc effectus ad aliud vertitur instrumentum, et suggerit Eudociæ ut molesta imperatori suaderet ei, quo præciperet patriarchæ consecrare illam diaconam, tanquam quæ virginitatem elegeret. Et diutius Eudocia imperatori molesta persuasit levitati ejus. Super quo jussus Flavianus ab imperatore tristatus est valde, prospiciens futura ex hoc scandala nascitura. Et imperatori quidem repromisit, Pulcheriæ vero scripsit rogans eam ne saltem ante faciem ejus veniret. *ne cogar, inquit, agere quid eorum quæ te contristant.* Illa ergo ex his quæ scripta fuerant intelligens quod meditabantur, et præpositum Eudociæ transmittit, et ipsa exiens in Ebdomum siluit. Ex hoc itaque imperator et Eudocia valde contra Flavianum tristes effecti sunt, quod suum retclasset secretum. Porro Eusebius scholasticus, qui primus Nestorium reprehendit, ad episcopatum Dorilæi promotus, et de fide cum Eutyche archimandrita disputans, invenit eum non recta sapientem; qui cum multum commonens juvare illum nequivisset, retulit de eo Flaviano episcopo, qui quadraginta episcoporum concilio congregato adducit Eutychem, et juxta omnem consequentiam regularum ecclesiasticarum discutiens inventum subdolum et hæreticum deposuit. Chrysaphius autem hujus concursus palatium tenens, his cognitis in iram peramplius contra Flavianum accenditur, et intimat Dioscoro Alexandrino se in his quæ cordi ejus essent per omnia cooperaturum, si sibi in calumniis contra Flavianum et Eusebium ipse concurreret pro Eutycheque salageret. Movet

NOTÆ.

(15) *Benedictiones.* V. Menardum ad Concordiam Romanam. Flodoardum *Hist. Eccl. Rem.* II. 11. FABR.

(16) *Quod factum,* Fabrotus. Idem mox aureas posuit pro eo quod erat autem Andreas.

autem ad id etiam Augustam Eudociam, tristitia de Pulcheria contra Flavianum memorans apud illam; et agit uterque quo imperator sanciret secundum Ephesi congregari concilium, cui Dioscoro præesse concedunt, mittentes ei exercitum plurimum in auxilium; cumque latrociniali huic concilio præsedisset, non permisit adesse notarium alium concilio, sed suos tantum fecit scribere quæ gerebantur. Quæstio ergo cum fieret, exigebatur Eutyches propriam exhibere opinionem, qui respondit dicens: *Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem: post adunationem vero unam naturam confiteor.* Tunc Dioscorus dixit: *Et nos omnes his assentimus;* et loci servatores (17) quidem Leonis papæ Romani, Dioscori videntes impetum, et quod epistolam papæ ad Flavianum non permiserit legi, neque illam quam ad synodum miserat, sed despexerit, fugerunt et descenderunt Romam. Porro Dioscorus Eutychi sacerdotium reddit, Eusebium vero Dorilæi et Flavianum Constantinopolitanum in promptu deponere habuit, qui et ante depositionem impulsionibus et calcibus a Dioscoro submissus tertianus vitam mutavit; et de cætero vi militum et gladio- rum episcopi subscribere coacti sunt. Domnus autem Antiochenus episcopus, postquam vi subscripsit, in se reversus erexit se contra Dioscorum principem, vociferans adversus ea quæ gesta sunt, et impietatem concilium nominans, et subscriptionem suam querens recipere. His cognitis papa Leo accedit cum lacrymis ad imperatorem Valentinianum simul et Augustas, petens epistolas imperatori Theodosio pro emendatione patranda eorum, quæ apud Ephesum nequiter et irregulariter acta sunt, destinandas; qui rescribit Eudociæ filiæ ita: *Hoc dulcedini tuæ ita notum esse volo, quia Flavianus divino iudicio ab ecclesiis ejectus est ut multarum turbationum auctor.* Porro Dioscorus deposuit et Theodoretum, et Ibam, et Andream, et Domnum Antiochenum et alios Orientales episcopos. Theodosius autem imperator mobilis erat omni vento circumlatus, unde et in chartis non lectis subscribebat. Eodem anno Gezerichus Vandalica multitudine opimus effectus, et se regem vocans terræ ac maris insularumque multarum, Theodosium contristabat. Sane non multo post resipiscens Theodosius, et recognoscens se a Chrysaphii versutiis fuisse deceptum, tristabatur super impietate ac injustitia quæ facta fuerat in Flavianum et reliquos episcopos. Et indignatus vehementer primo quidem exulem fecit in insulam quamdam Chrysaphium, in Eudociam vero valde commovetur, hanc omnium malorum causam appellans, quippe quæ et Pulcheriam ex imperialibus insecuta sit simul, et improperans ei quæ gesserat circa Paulinum. Illa vero desperata rogavit

A Hierosolymam se dimitti, et assumptis Severo presbytero et Joanne diacono Hierosolymam venit. Discens interea imperator quod isti et in urbe frequenter ad eam accederent et cum ipsa rursus Hierosolymis essent, multaque illis largiretur, mittens decollavit eos. Tunc imperator beatam Pulcheriam oppido rogans ad imperialia reduxit, quæ mox mittens Ephesum asportavit inde corpus sancti Flaviani, et cum multo deferens obsequio per medium urbis sepelivit apud sanctos apostolos. Interea Attila Scytha, vir fortis atque superbus, deposito Bdella seniori fratre solus Scytharum, quos Hunnos vocant, principatus regno, per Thracem discurrit, et omnem civitatem et castra in servitutem redegit, præter Hadrianopolim et Heracleiam, quæ quondam Perinthus vocabatur. Cogitur ergo Theodosius legationem Attilæ mittere, et sex millia librarum ei pro recessu præbens mille librarum annum tributum persolvere pollicetur. Igitur cum Romana virtus a bello rediisset quod adversus Attilam fuerat destinatum, non multo post Theodosius moritur. Porro beata Pulcheria, nondum cuiquam imperatoris morte comperta, Marciano accersito, in religione ac pudicitia conversante, sene videlicet et idoneo viro, dicit ei: *Quoniam imperator mortuus est, et ego te elegi tanquam beneplacentem ex omni senatu, da mihi verbum quod custodias virginitatem meam, quam Deo commisi, et pronuntiabo te imperatorem;* quod eo pollicente, accersito patriarcha pariter et senatu, pronuntiavit eum imperatorem Romanorum.

Mundi anno 5943, divinæ incarnationis 443, Marcianus pius divino decreto imperator ostensus omnes qui in exsilio erant revocavit. Pulcheria vero perosum Chrysaphium eunuchum tradidit Jordani filio Joannis, qui tyrannidem apud Romanam urbem exercuit, multisque Christo erectis ecclesiis, præcipueque in Blachernis laudabilis Domine nostræ Dei Genitricis in principio imperii pii Marciani ecclesiam fecit. Porro beatus papa Leo scripsit Marciano, petens ut quæ præsumpta fuerant a Dioscoro et Eutyche apud Ephesum in S. Flavianum requirerentur coram universali synodo, et jussit imperator colligi cunctos episcopos. Secundo itaque imperii Marciani anno Chalcedone sancta quarta facta est synodus, mense Octobrio, indictione quinta. Omnibus autem episcopis in martyrio S. Euphemie una cum senatu convenientibus, discussa sunt quæ in prima indictione super Eutyche gesta sunt, et quæ apud Ephesum sunt a Dioscoro temere perpetrata. Queritans autem Dioscorus de his ad ignorantiam gestorum confugit: sed effugere redargutionem, quæ in actis efferebatur, non valens dediebat, et veritas denudabatur. Tunc excusationem non habens confusus est. Hi vero qui cum eo latrociniali concilio conse-

NOTÆ.

(17) *Loci serv.* Anastasius in collatione S. Maximi martyris: « compunctus divinitus prætor, imo loci servator prætoris. » V. Gloss. ad Cedren. FABR.

derunt, redarguebant eum super violentia et necessitate quam ab ipso pertulerant, et veniam a synodo postulantes recepti sunt; quorum unus erat Juvenalis Hierosolymitanus episcopus. Cumque defecisset Dioscorus, non habens excusatoriam rationem, ultra in synodo apparere ausus non est. Tunc synodus, præsente quoque imperatore Marciano et senatu, sententiam protulit contra Dioscorum et Eutychen, eosque deposuit. Imperator autem Dioscorum quidem in Gangris exsilio relegavit, synodum autem laudans dixit: *Gratias confiteor maximas omnium nostrorum Deo, quoniam ablata discordia in unam eandemque confessionem cuncti convenimus*; et amabiliter honorans sexcentos illos et triginta Patres, ad sua in pace unumquemque absolvit. Porro consecratus est Proterius pro Dioscoro episcopus Alexandriae.

Mundi anno 5945, divinæ incarnationis anno 445, Pulcheria beata et pia dormivit in Christo, quæ multa bona fecit et omnia sua pauperibus dereliquit; quæ Marcianus, cum multa essent, alacriter dedit. Construxit autem eadem et multa oratoria, domosque pauperibus et hospitibus, necnon et sepulera peregrinis ædificavit; inter quæ S. Martyris Laurentii templum construxit. At vero Theodosius monachus, vir pestifer, cum descendisset cursim Chalcedonensi facto concilio Hierosolymam, et didicisset quod Augusta Eudocia erga Dioscorum a synodo depositum affectu flagraret, cœpit clamare adversus synodum quasi rectam fidem subvertentem, et subreptis Augusta et monachis, propriis cædibus usus more barbarico, archieraticum thronum rapit, et homines Augustæ ministros habens episcopos promovet per civitates, cum episcopi adhuc essent in synodo. Severianum autem episcopum Scythopoleos, qui non fuerat ejus mala opinione deceptus, a civitate pellens occidit; et excitavit perseverantiam contra illos qui sibi non communicabant, et multos quidem tormentis affecit, quorundam vero domos tradidit igni, ita ut æstimaretur urbs a Barbaris eapta. Necavit autem et Athanasium diaconum S. Resurrectionis, exprobrantem et arguentem ejus impietatem, et ejus sanctum corpus per civitatem pompis circumdans canibus tradidit. Dominus vero archiepiscopus Antiochenus in eremum fugit, et Juvenalis Hierosolymitanus. Porro cum pestilens Theodosius per 20 menses thronum Hierosolymitanum tenuisset, jussus est comprehendi; qui fugiens in montem Sinæum properavit; quo fuga lapsa una cum his quos ipse provexerat, iterum Juvenalis thronum suum recepit.

Interea Maximus Maximi nepos tyrannum Valentinianum peremit, et Eudoxiæ vi associatus imperium quoque obtinuit: per quæ namque quis peccat, per ea quoque et corripitur. Inter hæc ergo Eudoxia coarctata et nullum fore auxilium a Byzantio Theodosio patre suo et Pulcheria defunctis existimans, accessit Gezerichum ad urbem Romam,

A rogans a Maximi tyrannide liberari. Magna vero cum classi Gezerichum Romam navigantem Maximus timens fuga usus est: hi vero qui cum ipso erant, interemerunt eam. Præterea Gezerichus nemine sibi resistente introivit Romam tertia die Maximi fugæ, et sublatis omnibus pecuniis, et civitatis miraculis in naves receptis, in quibus erant ecclesiastica cimelia tota ex auro, lapidibus pretiosis ornata, et vasa Hebraica, quæ Titus Vespasiani filius post captivitatem Hierosolymorum Romam detulerat, una cum Eudoxia imperatrice ac filiabus ejus in Africam navigavit.

Erat autem Marcianus admodum religiosus, et timens Deum, qui cum litanis Campi pedes excedebat, multa egentibus beneficia præstans. Quod B intuens Anatolius patriarcha et ipse de cætero non phorio portatus secundum morem, sed pedes litanias faciens incedebat. Timotheus autem Helurus molimine usus noctu cellas monachorum circumibat, unumquemque vocans ex nomine, quo respondente dicebat: *Ego angelus sum dicere omnibus, ut absecedant a communione Proterii et eorum qui Chalcedone convenerunt, et Timotheum Helurum in episcopum Alexandriae provehant.*

Mundi anno 5950, divinæ incarnationis anno 450, Leo Imperat coronatus ab Anatolio patriarcha. Timotheus vero cognomento Helurus Alexandriam civitatem turbabat. Multitudine quippe inquietorum virorum empta tyrannice Alexandriae sedem obtinuit, et cum depositus esset, a duobus depositis provehitur. Unde omnia scandala penes Alexandriam orta sunt: cunctis enim orbis terræ sacerdotibus definitionem synodi Chalcedonensis recipientibus, iste scelestus rabie quadam infectus injuriis appetebat, et ordinationes episcoporum faciebat, cum esset ipse inordinatus, et baptizabat, cum presbyter non existeret. Beatus autem Proterius sentiens contra se confectum concilium dat locum iræ, et prima die Paschæ ad venerabile baptisterium fugit. Ast ille Antichristi præcursor, neque sanctam diem neque colenda loca reveritus, mittit et occidit insontem pontificem, una cum sex aliis qui erant cum ipso; et funibus trahentes hujus cadaver a sancto lavacro emiserunt, et pompose D per civitatem portatum postremo etiam igni sine ulla misericordia prodiderunt, et cineres ejus in aerem consperserunt. Eodem anno delatum est corpus S. Anastasiæ a Syrmio, et repositum est in templo ejus in porticibus Domini. Timotheus autem Helurus scripta magni Cyrilli non edita reperiens in multis locis adulteravit, sicuti scribit Petrus Alexandrinus. Sequenti vero anno Leo Imperator iniqua Proterii morte et injusta Heluri promotione comperta, mittens Cæsaream linguis mutilatis exsilio relegavit eos qui Proterii neci communicaverant: Timotheo vero scelesto adversi nil intulit, judicium in eum dicens inferre antistitibus convenire. Qui litteras ad unumcujusque provinciam misit episcopos, ut singuli scriberent

sibi proprium solum, utrum quæ apud Chalcedonem definita sunt sibi placerent, et super Heluri creatione quid dicerent. Inter quos et S. Simeoni stylitæ et Bardæ monacho atque Jacobo miraculorum patratori scripsit, contestans ut ita iudicium controversiarum depromerent, ut essent rationem Deo cunctorum Domino reddituri. Qui omnes unanimiter et consonanter et Chalcedonensem synodum sanctam esse affirmant, et terminum ab ipsa depromptum admittunt, Timotheum autem consonanter reprobant tanquam homicidam pariter et hæreticum. Satagebat autem et Gennadius apud imperatorem quo ulcisceretur super his quæ temere fuerant perpetrata; cui e diverso resistebat Asper Arianus. Porro Imperator pius Helurum quidem apud Gangras exsilio relegavit: ipse vero et illic cœpit conventicula congregare turbationesque patrare, quas comperiens Imperator rursus eum in exsiliium misit apud Chersonam, et consecratus est pro eo episcopus Alexandriæ Timotheus alius cognomento Leucos, qui et Salophacialus nuncupatur, vir orthodoxus et bonus cunctisque prorsus amabilis. Interea vasto incendio Constantinopoli facto, Marcianus œconomus ascendens super tegulas S. Anastasiæ, tenens Evangelium, orationibus et lacrymis illasam domum servavit. Sequentianno cum pictor quidem pingere Salvatorem secundum similitudinem Jovis præsumpisset, arefacta est manus ejus; quem peccatum suum confessum sanavit Gennadius. Alunt enim quidam historicorum quod crispus et raris capillis schema in Salvatore magis vernaculum sit. Per idem tempus Leo imperator Zenonem generum suum magistratum totius Orientis fecit, et Basilicum fratrem Verinæ Augustæ magistratum Thracæ constituit. Zeno autem veniens Antiochiam invenit episcopum in ea sacrum Martyrium. Petrus autem Cnaphæus sequebatur Zenonem, cum esset presbyter; qui persuadens Zenoni ut sibi cooperaretur ad conducendos mercede quosdam Apollinarii sectatores, turbationum dena millia excitat contra fidem et Martyrium episcopum; et anathematizat eos qui non dicunt Deum crucifixum esse, et scindens populum Antiochenum adlit in trisagio hymno: *Qui crucifixus es propter nos.* Quod ex tunc hodieque apud Theopaschitas dici obtinuit. Martyrius autem ad Leonem imperatorem venit, et susceptus est cum honore multo, studio Gennadii episcopi Constantinopoleos. Rediens autem Antiochiam, et inventens populos dissidentes Zenonemque his faventem, coram ecclesia abrenuntiavit episcopatu, dicens: *Clero non subdito et populo dissidenti et ecclesie squalenti abrenuntio, servans mihi met sacerdotii dignitatem.* Quo discedente Petrus Cnaphæus iu thronum Alexandrinum insiliit, et mox Joannem quoque promovit Apamenum episcopum, qui erat ex depositione. His vero comperitis Gennadius cuncta imperatori exponit, et jubet Petrum Cnaphæa exsiliari. Quod audiens Petrus exsiliium fuga evasit. Electione vero com-

munis Julianus quidam episcopus Antiochiæ movetur.

Eodem anno translatus est apud Alexandriam propheta Helisæus in monasterium Pauli leprosum enim sanavit, et leprosum fecit, ea quæ leprosi erant translatus est.

Circa hæc tempora Anthimus et Timotheus priorum factores agnoscebantur. Præterea Cassianus quæstor Antiochenus atque philosophus deus est apud imperatorem ut paganus, et jussit rator examinari eum a præfecto prætoriorum Constantinopoli. Cumque duceretur in Zeuxi vincetus retrorsum manibus, dixit ad eum Præfectus: *Videsne, o Cassi, in quo habitu catus sis?* Qui ait: *Video, et non miror: homo cum sim, humanas incurri calamitates. Sed j in me, ut mecum judicabas.* Quibus auditis claudavit imperatorem, quo comperto impigavus est et dimisit eum in regionem suam.

Mundi anno 5963, divinæ incarnationis annus cum Eudoxia neptis Theodosii sexdecim annis Africa cum viro suo Honorico fecisset, et per Gildericum ex ipso genuisset, difficile fertur erga maritum, cum esset Arianus. Unde advento fuga lapsa venit Hierosolimam, et ad venerabilibus locis, salutatoque sepulcro Eudoxiæ suæ, ac paucis diebus in sancta civitate, mortua est in pace, omnibus sancti surrectioni dimissis.

Mundi anno 5967, divinæ incarnationis annus Basiliscus in Campo acclamatur imperator. Mithellium Cæsarem fecit, et Zenobiam uxorem Augustam coronavit, et statim contra fidem Marius liatus est, Zenobia maxime incitante illum ad Timotheumque Helurum revocavit per typum Petrum Cnaphæa, qui absconsus erat in monasterio Acæmetensium. Et quotquot alii inimici Chalcedonensis erant concilii, fudicialiter veritatem agebant. Helurus autem congregavit quietis quibusque Alexandrinis, qui Constanti peregrinabantur, de palatio cum litanis veniens ecclesiam, vectus asino; qui perveniens in urbe qui dicitur Octagonus, expavescens pedem cecidit, et cum confusione reversus est. Basiliscus hunc Alexandriam cum typis contra synodum misit, et Petrum Cnaphæa Antiochiam, contra synodum tem confortans utrumque. Timotheus autem Salophacialus episcopus Alexandrinus, comperit Timotheum Helurum advenire, recessit ad montem Canopi. Multis autem afflictis Helurus Timotheum lædere non valuit, eo quod diligeretur ab omnibus. Cumque ingrederetur Helurus Alexandriam, ferabatur studiosi ejus, illud turpe dicebat: *Cibasti inimicos tuos, papa.* Ast sceleratus clamabat: *Etiam versu cibavi.* Hic impius Chalcedonense concilium anathematizabat. Julianus autem Antiochenus episcopus præ tristitia et dolore quæ fiebant defunctus est. Petrus autem Cnaphæa ad sedem perveniens in anathemata et turba

erupit. Hinc caedes hominum et rapinae propter additamentum trisagii factae sunt. Praeterea Basiliscus typo generali Chalcedonense abiecit concilium, jubens Acacio Constantinopolitano id ipsum facere: sed tota civitas cum mulieribus et liberis in ecclesiam contra Basiliscum conveniens hoc fieri vetuit. Porro clero et monachis Constantinopolitanis pro Chalcedonensi synodo propugnantibus, timens Acacius multitudinem cum eis concordare simulabat; unde coram ambone contra Basiliscum et Zenonem acclamabat. Basiliscus autem compertis his, metuens fervorem plebis, e civitate exiit, jubens senatui neminem loqui cum Acacio. Futurum enim erat ut populus incenderet urbem. Daniel autem mirabilis stylites assumptis monachis et populi æmulatoribus exivit contra Basiliscum, et ei cum multa fiducia disputavit. Interea Zeno cum Areadne ad regiam perveniens urbem susceptus est a populo ac senatu. Basiliscus vero veniens ad ecclesiam, imperiali deposita in divina mensa corona, ad baptisterium confugit cum Zenobia male opinionis uxore sua. Porro Zeno Petrum Cnapha avertit eo quod Basilisco concurrerit. Decreto autem Orientalis synodi depositus est, et cum eo Joannes, qui post tertium mensem ejectus est, et post eum Stephanus vir venerabilis est Antiochiæ proventus episcopus. Petrus autem apud Pityussam in exilium ducturus, sed educentes decipiens, confugit ad sanctum Theodorum Euchaitensium. Timotheus autem Helurus inter hæc moritur, pro quo Petrus Moggus introducit, vir malignus et veritatis inimicus, qui jam depositus fuerat. Consecratur autem ab uno episcopo, et ipso deposito; in quem irruentes per zelum Dei monachi triginta solis diebus latrocinialiter eum obtinentem episcopatum repellunt, et Timotheum iterum Salophacialum jure throno restituunt. Stephanus interea electione communi proventus ad Antiochenum episcopatum a Petri Cnaphæi sequacibus quasi Nestorianus criminatus est apud Zenonem. Sed hunc Orientalis synodus apud Laodiceam conveniens jussione imperatoris utpote innoxium sedi restituit.

Septimo vero imperatoris Zenonis anno, Stephano episcopo Antiocheno dormiente, Stephanum pro eo alterum consecravere, quem inimici fidei voto, quo erga Cnaphæa flagrabant, in natatorio sancti martyris Barlaæ calamis acutis trucidantes in Orontem fluvium projecere, furore armantes amentiam. Zeno autem propter illa quæ præsumpta sunt in Stephanum, jussit Acacio Constantinopoleos episcopi Antiochiæ constituere, qui ordinavit Calandionem. Consecraverunt autem et Antiocheni per ignorantiam Joannem, qui dicebatur Codonatus; quem Calandio in Tyrum, quæ primus thronus est Antiochenæ dioceseos, translatus inthronizavit. Eodem anno et Alexandriae Timotheus Salophacialus defunctus est, et consecratus est Joannes Tabennesiotes, vir sanctus et rectorum

dogmatum propugnator, qui fuerat Alexandriae presbyter et œconomus ecclesiae. Porro Hillus patricius cum Leontio et reliquis venit ad castellum Papyrii, eteducta Verina Augusta in Tarsum Ciliciæ fecit eum coronari extra civitatem apud S. Petrum.

Decimo præterea Zenonis anno Petri Moggi spudastæ per pecuniam et seductiones persuaserunt Zenoni ejicere Joannem Tabennesiotes Alexandrinum episcopum tanquam præter votum ejus consecratum, et Petrum Moggum iterum reducere Alexandriam. Tunc et enoticum fecit Zeno, ut quidam aiunt, ab Acacio Constantinopolitano dictatum, et ubique transmisit. Petro autem Moggo ante regressum ejus in Alexandriam jussit Zeno communicare Simplicio Romano atque Acacio, qui, videlicet Acacius, scripsit Alexandrinis suscipere Moggum et Joannem abjicere. Joannes vero audita Petri præsentia, licet clerus cum populo exire illum prohiberet, quæ præsumenda erant a Petro considerans, sapienter et sine turbatione recessit.

Mundi anno 5972, divinæ incarnationis anno 472, Theudericus Valamer, cujus multus inter Barbaros et Romanos est sermo utpote fortis et providi, sed nec rationum inexpertis, penes Byzantium quippe obses quondam traditus, optimis magistrorum adhæsit, cum pater solus Valamer post Attilæ filios dux esset, sub Leonis imperio, Gothorum. Interea Orientales episcopi scripsere Acacio vituperationes eo quod receperit Moggum in communionem; qui parvipendens eos omnes impudenter communicare Moggo coacte fecit. At vero qui erant ex regia urbe, necnon et de Oriente, deprecati sunt Felicem Romanum episcopum, significantes Acacium esse malorum auctorem. Inter quos et Joannes Alexandrinus eadem dicens Romam profectus est. Felix autem synodo in templo summi apostoli Petri facta duos episcopos et Ecclesiae defensorem Constantinopolim misit, scribens Zenoni et Acacio ut Petrum Moggum tanquam hæreticum ejiceret ab Alexandria. Sequenti vero anno his qui a Roma missi fuerant apud Abydum Zenonis et Acacii voluntate retentis, litterisque ablatis in carcerem missis, comminatus est Zeno illos occidere, nisi Acacio et Petro Moggo communicassent. Porro Zeno consilio Acacii Orientis episcopos cogebat subscribere enotico et communicare Petro Moggo. Responsales vero Felicis Romani conveniens et pecunijs decipiens, Acacio communicare contra quæ sibi fuerant imperata persuasit, quanquam e contra ter contestarentur orthodoxi, primum quidem hamo circumponentibus funem, et unum eorum publice instruentibus, secundum autem in librum immiserunt, et tertium in cophinum olerum imposuerunt. Felix autem compertis quæ ab apocrisiariis suis gesta sunt, deposuit eos, scribens Acacio depositionem. Porro is qui hanc deferebat, effugiens eos qui erant in Abydo, pervenit ad monasterium Dii. Monachi vero Dii Dominico die in sacrario porrexere epistolam Acacio. Ast hi qui

erant ex parte Acacii peremerunt quosdam ex monachis, qui epistolam dederant, quosdam autem punitos carceri tradidere. Verum Acacius insensate ac habuit circa depositionem, nomenque Felicis a diptychis abstulit. Præterea Calandio episcopus Antiochenus asportavit corpus Eustathii magni a Philippis, ubi et exilio retentus dormierat, et cum honore multo huic decimo milliario tota civitas obviam venit. Hi vero qui se ab Ecclesia separaverant propter eundem sanctum, rursus uniti sunt post centum annos dormitionis ejus. Mortuo sane Acacio cum Phravitas per tres menses episcopatum tenuisset, scripsit Felici quod ei quidem communicaret, Petro vero Moggo non communicaret. E diverso autem Moggo scripsit quod ei quidem communicaret, Felicem autem Romanum averteret. Verum exemplaribus, quæ ad Moggum destinata fuerant ab orthodoxis, Felix, antequam apocrisiarii Phravitæ cum synodicis pervenissent, acceptis, hos cum inhonestate remisit. Defuncto autem Phravita Euphemius presbyter et ptochotrophos Neapoleos episcopatum Constantinopoleos tenuit, confestim propriis manibus nomen Moggi delevit a diptychis, sicque in eis sedens in throno nomen Felicis inscripsit.

Mundi anno 5982, divinæ incarnationis anno 482, Petrus Moggus mortuus est Alexandriæ, pro quo Athanasius consecratus est cognomento Ciliates. Ast imperator Zeno requie potitus a Barbaris, ab Antiochena Calandionem pellit ecclesia, exsulcm faciens apud Oasin, Petrumque Cnaphea constituit. Nestorem autem Tarsensem, Cyrum Hieropolitanum, Joannem Cyrestensem, Romanum Chalcedonensem, Eusebium Samosatenum, Julianum Mopsuestinum, Paulum Constantinensem, Manum Herмениensem et Andream Theodosiopolitanum, sub obtentu quidem favoris quasi circa tyrannos exhibiti, sed veritate propter non receptum enoticum abigi præcepit ecclesiis. Petrus autem Cnapheus Antiochiam ingressus multa mala operatus est, anathematis quos videlicet synodi Chalcedonensis, irreprehensibilium dejectiones episcoporum, subrogationes et creationes illicitas, et his similia, ante omnia trisagio hymno addens: *Christe rex, qui crucifixus pro nobis*. Petrus autem iterum veniens amputavit: *Christe rex*. Porro Xenochias servus Satanæ Dominicam et sanctorum dicebat non recipiendam imaginem. Cum enim esset natione Persa et fortuna servus, dominum suum sub Calandione fugiens villas, quæ circa Antiochiam sunt, a fide retraherat, cum non esset baptizatus, se clericum esse dicens. Hunc Calandio quidem pepulit, Petrus vero Cnapheus episcopum Hierapoleos ordinans Philoxenon mutato nomine nuncupavit. Cum autem postmodum eum baptizatum non esse didicisset: *Sufficit*, inquit, *ei pro baptismo consecratio*. Euphemius autem cum esset orthodoxus, Anastasium silentiarium, qui post hæc abusus imperio est, ab Ecclesia pepulit ut hæreticum et Eutychis consentaneum, quem et

A turbas excitantem intuens scilicet ipsius, quod erat in ecclesia subvertit, comminatus ei quod nisi cessasset a talibus, tonderet caput ejus et turbis traderet publicandum. Questus autem apud Zenonem contra illum obtinuit potestatem. Sequenti vero anno, quo agebatur decimus septimus imperii Zenonis annus, Felix synodicis Euphemii receptis ei quidem tanquam orthodoxo appositus est, episcopum autem illum non recepit, eo quod nomen Acacii et successoris Phravitæ de diptychis non emiserit. Eodem anno Petro Cnaphea mortuo promotus est episcopus loco ejus Palladius presbyter Seleuciensis ecclesiæ sanctæ primæ martyris Theclæ, cum quo ejectus est et Joannes Constantini atque Anastasius silentiarius, qui male post hæc imperavit. Nam Zenone mortuo, Longinoque fratre ipsius imperium affectante repulso, Areadnæ senatusque consulto ac totius exercitus Anastasius silentiarius pronuntiatum est imperator; qui cum imperium suscepisset, professionem in scriptis expetitus est ab Euphemio facere non commovendi quidquam ab Ecclesia vel de fide, indignum se Christianis et imperio vocans. Vim autem ei faciente imperatrice Areadne atque senatu, suscepit propriæ manus ejus scriptum, quod reciperet in definitionem fidei dogmata Chalcedonensis concilii, et ita coronatus Areadnem ducit ad nuptias, nondum ante uxori sociatus. Porro anno quo Zeno mortuus est et Anastasius imperare cœpit, ab Adam secundum Romanos quidem anni erant 5999, secundum diligentem vero supputationem Alexandrinorum 5983.

Mundi anno 5981, divinæ incarnationis anno 484, Anastasius imperator Petrum Cnaphea Antiochiam redire ad propriam sedem jubet. Sed licet hunc ab exilio revocasset, Antiochiam tamen abire non passus est, Palladium faciens Antiochiæ consecrari. Euphemius autem Constantinopolitanus, congregatis peregrinis episcopis sanctum prædicavit Chalcedonense concilium. Porro Joannes Tabennesiotes cum esset Romæ, audiens quod Anastasius imperaret, venit Byzantium, vicissitudines bonas sperans ab eo, quoniam Alexandriæ fecerat illum œconomum, quem et nudum ex naufragio susceptum sustentare curavit, ita ut faceret eum de calamitate nihil omnino sentire. Anastasius autem audiens quod veniret, fide rupta multaque ingratitude usus in exilium præcipit destinandum, nullatenus ab ipso susceptum. Porro Joannes hoc prænosens Romam fugiendo salvatus est. Interea facta Barbarorum prædonumque ac intestinorum bellorum turbatione, his Cono episcopus Apamiæ derelicto throno in armatum et prætorem taxatus resistit. Imperator autem fatigatus eo quod bellum protelaretur, fidenter credidit Euphemio episcopo quod cuperet pacem, et colligi peregrinos præcipit episcopos quasi pro Hisauris rogaturos. Euphemius autem secretum imperatoris Joanni patricio revelavit, quocirca videlicet Athengodori primatis ty-

rannidis, qui currens hoc imperatori nuntiavit; A quæ res in irreconciliabilem contra Euphemium inimicitiam imperatorem Anastasium excitavit. Unde et Hisaurorum Euphemio congressiones ascripsit. Euphemio vero quidam insidiantes persuaserunt cuidam ante martyrium gladium contra caput ejus incutere. Sed Paulus quidam defensorum Ecclesiæ plagam quidem in capite suo recepit et periclitatus est, insidiatorem vero peremit. Iterum ergo in Collecta insidiati Euphemium consiliati sunt interimere, qui privato habitu indutus fuga salutem mercatus est. Porro Anastasius imperator ab Euphemio professionem suam, de qua prædictum est, violenter extorsit. Cuique, victis Hisauris, mandat per Eusebium magistrum dicens: *Orationes tuæ, o magne, amicos tuos fuligine contaminaverunt.* B Episcopis ergo peregrinis collectis imperator contra Euphemium queritur; qui faventes imperatori depositionem patriarchæ et excommunicationem sanciebant. Provehit autem imperator Macedonium episcopum Constantinopoleos, qui tunc sceuophylax erat ipsius ecclesiæ. Populus tamen propter Euphemium dissidebat, et in Hippodromion currens litanias agebat, quanquam nihil proficere valuerit, imperatore male vincere satagente. Porro Macedonius nequiter obaudiens Anastasium subscripsit enotico. Imperator autem Euphemium in Euchaitam exsulem misit; qui verbum (18) petiit per Macedonium accipere, ut illæsus maneret, cum duceretur. Jussus autem Macedonius dare verbum, et ingressurus in baptisterium ad Euphemium, superhumeralia a se archidiacono præcepit auferre, et ita purus ad Euphemium ingressus feneratusque pecunias dedit Euphemio, ita ut laudaretur a multis. Religiosus enim erat et sacer, quippe qui a Gennadio fuerat enutritus, cujus et patruellis erat. Eodem anno Athanasio episcopo Alexandrino defuncto consecratus est pro eo Joannes monachus presbyter et œconomus, cognomento Hemula. Præterea Macedonius consilio imperatoris unire monasteria regiæ urbis satagit, quæ scissa fuerant propter enoticon Zenonis. Sed non valens consilium dedit imperatori, quo peregrinos episcopos convenire et quæ Chalcedone bene dogmatizata fuerant in scriptis confirmare faceret. Quod et factum est per descriptam actionem. Et hortabatur monasteria ad unitatem, maximeque Dii monasterium et Basiani et Acæmetensium atque Matronæ, quæque magis scindebantur ab eo qui recipiebat Zenonis enoticon, et exsilia alacriter sustinebant. Cum ergo insisterent, consideravit Macedonius magis in propria voluntate dimittere eos quam persecutionem erigere contra illos. Matrona vero sancta adhuc vivens, et non communicans una cum religiosis monachibus quæ cum illa

crant, propter enoticon Zenonis, inopinata multa monstravit, Chrysaorio ecclesiæ diacono illam cogente. Et alia quædam Sophia vocata, insignisque inter sanctimoniales, multa passa magnam patientiam demonstravit. Porro Theodoricus Afer diaconum habens orthodoxum admodum a se dilectum, qui cum in Arianismum fuisset conversus, Theodorico favens, interemit eum gladio dicens: *Si Deo fidem non servasti, nec mihi servabis.* Palladio vero episcopo Antiocheno defuncto, imperator elegit Flavianum presbyterum et apocrisiarium ecclesiæ Antiochenæ, quem aiunt dogmatibus Chalcedonensis concilii adversatum. Præterea Olympius quidam Arianus, dum in Helianensium balneo lavaretur crudeliter blasphemans, miserrime in eo mortuus est, quod in imagine est depictum. Eutychianus vero quidam, primus diætariorum, muneribus suavis erectam imaginem Olympii deposuit; qui ab illo die dire corpore tabefactus interiit.

Mundi anno 592, divinæ incarnationis anno 492, Festus senator urbis Romæ, missus ad Anastasium propter quasdam civiles utilitates, memorias Sanctorum Apostolorum festivitate majori petiit celebrari, quod et tenetur usque in præsens. Macedonius autem ad Anastasium Romanum episcopum synodicum per Festum mittere volens prohibitus est ab imperatore. Porro Festus rediturus Romam pollicitus est imperatori Anastasio persuadere Anastasio papæ Zenonis enoticon recipere; quem vivum non reperiens corrupit per pecunias multos, et elegit præter consuetudinem Romanorum episcopum Laurentium quemdam, qui ordinatus est ab una parte. Orthodoxiores autem consecraverunt Symmachum, unum ex diaconibus. Hinc ergo turbationes multæ ac hominum strages et rapinæ patratae sunt per annos tres, usquequo videlicet Theodoricus princeps tunc Romam tenens, quanquam Arianus esset, synodo celebrata locali Symmachum quidem episcopum Romæ firmavit, Laurentium vero in Nucerrina civitate locare præcepit episcopum, qui tamen nullo pacto quiescens, sed seditiones commovens a Symmacho deponitur et in exsilium mittitur, et ita simultas cessavit. Eodem anno Anastasius removit auri argentique metalla et venationes, principatusque cum venales essent gratis promovebat.

Sequenti vero anno cum Romanum pontificatum Symmachus, imperium autem Anastasius regeret, Saracenorum incursum in Phœnicem et Syriam rursus effectus est, post mortem Agari Vadicharino fratre ipsius instar turbinis, et adhuc velocius, discurrente per loca. Hoc etiam anno, id est Symmachi papæ primo et imperii Anastasii undecimo, Vulgares per Illyricum et Thracem discurrunt, priusquam agnoscerentur. Apud Neocæsariam deinde cum futurum esset ut fieret terræ motus,

NOTÆ.

(18) Verbum, securitatem. Justinianus Nov. 7, c. 5: Ἄλλὰ μὴδὲ τούτους τοὺς καλουμένους λόγους προχείρωσ διδόναι σπεύδειν. Vetus interpres: « Sed

neque hæc quæ dicuntur verba prompte dare festines. » Idem Anastasius *De vitis PP.* in Gregorio II: « Verbum immunitatis expetiit. » FABR.

miles iter faciens duos milites super eam vidit, et alium militem post tergum clamantem : *Conservate domum in qua sepulcrum Gregorii est. Cum autem terræ motus factus fuisset, plurima pars civitatis corruit, excepta domo Gregorii thaumaturgi.*

Mundi anno 5999, divinæ incarnationis anno 499, Anastasius quiete potitus a præliis, Macedonium patriarcham avertère ab orthodoxa fide satagebat. Multi autem episcoporum Anastasio gratiam præstantes Chalcedonensi resistebant concilio, quorum primus erat Eleusius Sasimensis. Quemdam autem Manichæum Syrum simul et Persam Anastasius adduxit a Cyzico in habitu presbyteri, qui aliena ab Ecclesiæ sanctis imaginibus scribere præsumpsit et fabulosa in palatio Helenianensium, voto imperatoris Manichæis congratulantis. Unde et seditio populi facta est magna. Tunc et præfectum Anastasius in collectis et litiis excogitavit subsequi : timebat enim orthodoxorum seditiones, et factum est in consuetudinem. Xenaiam vero Manis consentaneum duxit Anastasius Constantinopolim tanquam sectatorem suum, quem Macedonius neque communionem neque verbo dignum clero, monachis et populo conturbato iudicavit. Unde et eum Anastasius latenter ab urbe eduxit. Macedonius vero Acholium quemdam, qui exemerat adversus se machæram ex submissione inimicorum suorum, per singulos menses annonas præcepit accipere, super mansuetudine collaudatus. Hoc autem et in egenis sacrilegis egit.

Mundi anno 6001, divinæ incarnationis anno 501, Anastasius imperator Flavianum Antiochenum coegit enotico Zenonis subscribere; qui facta synodo episcoporum subdegentium versuum multorum epistolam scripsit, Nicænam, Constantinopolitanam et Ephesinam confitens synodos, Chalcedonensem autem tacuit. Reprobavit autem Diodorum, subdens capitula quatuor, per quæ cum Chalcedonensi apparet non consonare concilio, maxime vocem duarum naturarum impugnans. Aiunt præterea quidam hæc Acacii Constantinopoleos esse. Porro Flavianus secretam epistolam scripsit Anastasio, intentionem ejus sectatus. Similiter Xenaias impius, qui et præsumptuose gerens addidit his capitulis anathema contra divinissimum Leonem Romanum et synodum ac illis consentientes. At vero Constantinus episcopus Seleuciæ Chalcedonensem synodum anathematizabat. Porro Flavianus ut derogans scripsit imperatori, indicans hæc. Imperator autem indignatus est adversus eum, Constantinum potius et Xenaiam suscipiens. Heiæ vero episcopo Hierosolymitano scripsit Anastasius jubens contra Chalcedonensem decernere synodum; qui rescripsit imperatori anathematizans Nestorium, Eutychen atque Diodorum, et concilium Chalcedonense recipiens. Interea monachi quidam hæretici ducenti, venientes ab Oriente Byzantium una cum Severo impio, contra *Macedonium atque concilium decertabant. Hos*

Anastasius honorifice suscepit ut veritatis inimicos, et eos qui conturbaverant Orientem, et hic eadem operantes. Joannes vero Alexandrinus episcopus duo millia librarum auri dare spondit imperatori, si perfecte egeret Chalcedonense concilium: imperator autem Macedonium cogebat apocriariis communicare Joannis, Joannemque recipere synodum, neque recipientem neque projicientem. Macedonius autem restitit, dicens non illis se communicaturum, nisi consteantur matrem et magistram synodum Chalcedonensem. Cæterum Deuterius episcopus Arianorum Byzantii baptizans quemdam virum nomine Barbarum, præter Dominicam traditionem ausus est dicere: *Baptizatur Barbarus in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto*; et statim lavacrum exsiccatum est. Barbarus vero timore perterritus fugit, et omnibus notum fecit miraculum. Porro imperator Macedonium Constantinopoleos episcopum cogebat anathematizare Chalcedonense concilium, quemadmodum et Heliam Hierosolymitanum. Ast Macedonius absque universali synodo, quæ præsulem Romanum haberet episcopum, impossibile fore hoc se facere fatebatur. Unde inimicus ei effectus imperator confugientes ad ecclesias violenter extrahere jussit, et ecclesiis hæreticorum intemeritatis definitiones concessit: quotquot autem clerici et laici Byzantii erant, apud Severum et Manichæos Orientales hæreticos vacabant, contra Macedonium satagentes. Porro deiferi monachi, qui in Palestina erant, divina moti æmulatione venire Byzantium contra Severum et monachos qui cum eo erant. Dorotheus autem monachus Alexandrinus multorum versuum librum edidit pro Chalcedonensi concilio, quem dedit Magnæ uxori fratris Anastasii, cum esset orthodoxus. Ipsa vero Anastasio librum obtulit, sperans per hunc eum fore mutandum; quem cum legisset et præter votum suum esse reperisset, Dorotheum apud Oasin exsilio destinat et librum pro nihilo ducit, eo quod superscriptus esset Tragœdia, id est, prophetia instantis constitutionis, quemadmodum a magno Basilio aiunt fuisse dictum contra Julianum. Macedonius autem Flavianum Antiochenum et omnes qui præsumerent dicere quid adversus synodum anathematizavit, et apocriarios Flaviani venientes ad se propter quasdam necessitates anathematizavit et insecutus est. Vicesimo sane imperii Anastasii anno synodus apud Sidonem præparatur. Soterichus enim episcopus Cæsareæ Cappadociæ a Macedonio consecrandus se in scriptis professus est dogmata Chalcedonensis synodi utpote definitionem fidei recepturam. Post hæc tamen adeo factus est hostis ut mori velle cerneretur in Oriente cum Xenaia locutus, et ambo pro synodo apud Sidonem efficienda imperatorem petiissent in omnimodam ejectionem sancti Chalcedonensis concilii; quæ statuta maturius dissoluta est, imperatore ad hoc Eutropium tribunum mittente, qui et disso-

luta ea egit ut Flavianus Antiochenus et Helias Hierosolymitanus una cum episcopis suis imperatori, quæ apud Sidoniam gesta fuerant, scriberent. Flavianus vero tres tantummodo synodos et Zenonis exoticon se suscipere scripsit, Chalcedonensis mentionem non faciens. Helias quoque Hierosolymitanus etiam Chalcedonensem se scripsit abjicere. Soterichus autem Cæsariensis et Xenafas contra Flavianum et Heliam suggererunt imperatori, quod pro eo quod nossent expresse contra synodum Chalcedonensem sententiam ferre, convenerunt ad invicem. Anastasius autem iratus incitavit monachos quosdam falsos convenire apud Antiochiam et adversus Flavianum insurgere, petentes eum Chalcedonense anathematizare concilium et Diodorum et Theodorum et Ibam et Theodoretum; quod et fecit pusillanimus factus Flavianus, et contra Ecclesiam eos anathematizavit una cum synodo. Eodem anno contra Macedonium imperator agebat; et schismatici cum conductis turbis, in Archangelo palatii et in Magna ecclesia psallentes in Dominica die trisagion, addebant in eo: *Qui crucifixus es propter nos*, ita ut orthodoxi ex necessitate cum plagis eos insequerentur. Imperator vero manifeste per schismaticos monachos et clericos et Julianum Carizæ tunc, deinde vero Halicarnassi episcopum, et Severum episcopum, adhuc monachum, impugnavat Macedonium, turpibus eum publice submittens injuriis. Multitudines autem cum mulieribus et liberis abbatibusque orthodoxorum monachorum congregatæ clamabant: *Tempus martyrii, Christiani: ne derelinquamus Patrem nostrum*, injuriis lacessere imperatorem satagentes ut Manichæum et Indignum imperio; qui metuens clausit ostia palatii, et naves præparavit ad fugiendum. Macedonium autem, de quo juraverat non se ultra visurum, tunc rogabat videre, multitudines metuens. Hoc interea veniente ad eum, populus hegumenis et monachis protestabatur dicens: *Patrem nostrum habemus a vobis*. Scholæ vero laudem dicebant ei, cum transiret. Ingressus autem ad Anastasium arguit eum ut hostem Ecclesiæ; qui simulatus est ei ad horam uniri. Verum sequenti anno decepit imperator Macedonium per Celerem magistrum, commonitorium (19) faciens ad eum, in quo se primam quidem et secundam confitebatur suscipere synodum, Ephesinam vero et Chalcedonensem dimisit, quod ingens Macedonio vituperium attulit. Per hoc enim et enoticon Zenonis recepit, cui etiam consecrandus subscripserat. Præterea Macedonius abiens in Adalmati monasterium in eo clericis et monachis zelatoribus, qui ob id scandalizati fuerant, rationem reddidit per

A declamatorium sermonem, quod susciperet sanctam Chalcedonensem synodum, eosque qui hanc non susciperent, hæreticos haberet; et comministraverunt ei. Imperator autem muneribus persuasit consentaneis ipsius, clericis scilicet et monachis, alium episcopum eligendi; quod et Areadnem et magnos ex senatoribus contristabat: diligebatur enim Macedonius propter vitæ munditiam et dogmatum rectitudinem, licet deceptus fuerit. Instruxit autem imperator duos quosdam nequam accusare Macedonium quasi puerorum amatorem pariter et hæreticum, et hæc porrigere in scriptis præfecto et magistro. Similiter autem contra presbyteros et diaconos orthodoxos. Jussit autem Celerem magistrum deponere violenter eum ab episcopio, clamante Macedonio se prompte respondere non solum in prætorio, sed etiam in theatro. Multi vero clericorum in carceres missi sunt: qui autem fugere potuerunt, apud Romam et Phœnicem sunt dispersi.

B Porro impius imperator authenticam chartam Chalcedonensis concilii gestorum per magistrum accipere a Macedonio et dirumpere satagebat. Macedonius vero signans eam super altare posuit: quam Calopodius eunuchus et œconomus Magnæ ecclesiæ furto ablatam imperatori detulit. Tunc Macedonium nocte educens imperator violenter Chalcedonem misit, et inde apud Euchaitem exsilio relegari præcepit, nihil eorum quæ de se objiciebat querere ausus, metuens multitudines. Postera vero die provehit episcopum Timotheum quemdam, presbyterum et vasorum custodem ecclesiæ, cognomento Lytrobulem et Celonem propter quosdam actus convenientes nominibus; qui ingressus ecclesias, primum imagines Macedonii deponebat, et ita faciebat missas (20). Joannem vero Alexandrinum in diptychis ordinavit, eique synodica scripsit. Imperator autem perpendens quod sine depositione Macedonium et sine judicio in exsiliu miserit, missæ magistro sistere fecit eum ultra Claudiopolim Honorialis; sicque illum absentem deponunt, cum idem ipsi fuerint accusatores, testes et iudices, præsertim cum jam esset ante iudicium pulsus, et per episcopos mittunt depositionem, et presbyterum Cyzicenum. Hos cum vidisset Macedonius, priusquam cum illis loqueretur, interrogabat si susciperent synodum Chalcedonensem; quibus dicentibus: *« Quis enim es? »* Tunc ipse ait: *« Si Sabbatian vel Macedoniani deferrent mihi depositionem, convenerat me suscipere. Et ita reversi sunt inefficaces, idemque pervenit ad Euchaitem. Tunc et Flavianum festinabat imperator a sede Antiochena ejicere, et pro illo Severum manifestum veritatis ini-*

NOTÆ.

(19) *Commonitorium*. Theodorus Balsamo ad synodum Carthaginensem: κομμοντήριο ἦτοι τὸ ἔγγραφο ἐπόμνημα. Vide ad glossas Basilicorum. FABR.

(20) *Faciebat missas*, ἐκτελούργει. Idem de VIII PP. in Constantino: « Missas imperatori fecit. » Sic loquebantur antiqui, ut S. Bonifacius archiep.

Mogunt, ep. 95. *Hist. Tripart.* interpres l. iv: « Missas facere in ecclesia. » Et l. vi: « Missas facientes seorsum, » et l. vii: « Seorsum agebat missas. » Sic etiam loquitur l. xii, c. 2; et Flodoardus, *Hist. Rem.* l. ii, c. 15. Idem tamen interpres « missas celebrare » dixit, l. x, c. 25. lb.

micum inducere. Apposuerunt autem calumniantes A quod ore tantum et non corde synodum anathematizaverunt. De cætero et consilium acceperunt iudices, qui ulssi fuerant ab imperatore, pellendi eum et propter turbationem modicum removendi; quo ad Platanos egresso confestim impium Severum constituit, qui ante monachus fuerat in monasterio schismaticorum, juxta Majuma Gazæ. Flavianum autem apud Petras exsilio relegavit. Sed et alios nonnullos episcopos ferreis vinculis compeditos una cum presbyteris et diaconibus. Helias vero Hierosolymitanus dum cogeretur ab imperatore aut Severo communicare aut ab episcopatu repelli, monachis confortantibus illum, ab episcopatu projici magis elegit, et consecratus est pro eo Joannes ex staurophylacibus quidam, qui spon-

B dit facere quæcumque vellent: verum consecratus neutrum fecit. Imperator autem Anastasius una cum Timotheo scelesto Constantinopolitano episcopo multa mala monachis clericis ac laicis, qui pro Macedonio proque synodo defensanda perseverabant, ostendit, ita ut apud Oasim Thebaidis multos exsilio relegaret. Qui Timotheus synodica et Macedonti depositionem singularum episcopis civitatum ad subscribendum transmisit, quorum alii, fortiores scilicet, ad utrumque restiterunt, alii vero utrisque scripturis timore imperatoris perterriti subscripserunt. Porro medii depositioni Macedonii non subscribentes, Timothei synodicis subscripserunt; quod id ipsum erat, licet eis distare videretur. Volens sane Timotheus Severi nomen in diptychis ordinare et Flaviani ejicere, prohibitus est a populo: Severi namque communionem omnes orthodoxi fugiebant, et maxime monachi; quibus cum multitudine rusticorum punitis, multos occidit, altaria subvertens et sacra orthodoxorum vasa ut sacrilegus conflans. Juliana vero, illustrissima femina, quæ templum Dei Genitricis apud Honoratas construxerat, valde pro Chalcedonensi synodo satagebat, ita ut ei nec imperator quidem, multas adversus eam versutias adinveniens, Timotheo communicare persuadere valuerit. Sed nec ipse Timotheus frequenter ad eam pergens hoc ei potuit persuadere. Pompeium quoque consobrinum illius, et hujus uxorem, quæ mulier erat ornata et concedendis beneficiis vacans, multis imperator angustiis humiliabat ut zelatores synodi et eos qui Macedonio largiebantur in exsilio quæ necessaria erant. Hi vero qui Alexandriam missi fuerant a Timotheo ad Joannem Nicæotem, super ambonem Chalcedonense anathematizare concilium. Defuncto autem hegumeno monasterii Dii venit Timotheus ordinaturus hegumenum: is autem qui promovendus erat, dixit se non suscepturum benedictionem a viro qui Chalcedonensem synodum sperneret. Ad hæc Timotheus ait: *Anathema omni homini Chalcedonense non suscipienti concilium.* Et tum ille proveli ab ipso convenit. Præterea Joannes archidiaconus Timothei, cum esset Manichæus, conviciis

affecit Timotheum, et imperatori quod dixerat indicavit. Ast imperator ignominiose ac dire Timotheum in faciem conveniens negantem invenit, et e contra eos anathematizantem qui Chalcedonensem synodum recepissent. Porro Joannes Alexandrinus inhibuit Ægyptios ascendere Hierosolymani, ut non communicarent in exaltatione Chalcedonensi concilio. Terribilia vero quædam ab his qui a dæmonio tenebantur facta sunt Hierosolymis tunc. Anastasius enim cupiens fieri dux Palæstinæ, pollicitus est imperatori, nisi persuaderet Joanni, post Heliam Hierosolymitano episcopo, communicare Severo, dare trecentas libras auri. Accepto vero principatu venit Hierosolymam, Joannemque sibi non obedientem misit in carcerem. Zacharias vero quidem princeps Palæstinæ, Deo amabilis vir, suggessit episcopo, zelo divino ductus, duci repromittendi se quæ illi placerent acturum, dummodo restitueretur in throno suo; quo se absolute ac restituente, collectis monachis in templo S. Stephani ascendit super ambonem, et anathematizavit Nestorium et Eutychem et Severum atque Soterium, pronuntians sanctas et universales quatuor synodos. Aderat autem et Hypatius filius fratris imperatoris, non communicans omnino Severo. Illic, cum tunc communicaret Joanni, auri libras centum dedit S. Theodosio, qui erat exarchus monasteriorum, ad distribuendum has monachis qui rectæ fidei erant et Chalcedonensis concilii zelo fervebant. Imperator autem quosdam ex principibus præcepit in templo S. Theodori Sphoracii super ambonem trisagii additamentum admittere, ita ut multitudines indignatæ per diem litanie illinc egrederentur, quando et Timotheum per commonitorium scriptum omnibus Ecclesiis præcepit trisagium in litanis cum additamento dicendum, quod multi metuentes fecerunt. Monachi vero alium psalmum psallendo venerunt. Hos autem populus videns clamavit: *« Bene venerunt orthodoxi, »* similtasque multa facta est et incendium domorum multarum ac homicidia dena millia, turba vociferante adversus Anastasium et Vitalianum imperatorem petente, ita ut fugeret Anastasius et latitaret, ab ipsaque Areadne laceraretur injuriis utpote multorum causa malorum Christianis effectus. Alamundaro autem principe Saracenorum gentis baptizato, Severus duos episcopos macula suæ pravitatis infectos direxit ei communicandi: Dei autem providentia ille ab orthodoxis baptizatus fuerat, qui recipiebant concilium. Cumque Severi episcopi subvertere principem a vero dogmate festiuarent, mirabiliter eos arguit Alamundarus hujuscemodi fabula. Ait enim ad illos: *« Litteras, »* inquit, *« accepi hodie, quia Michael archangelus mortuus est. »* Illis vero dicentibus hoc impossibile fore, ait princeps: *« Et quomodo Deus secundum vos nudus crucifixus est, nisi naturarum esset duarum Christus, quandoquidem nec angelus moritur? »* Et ita cum confusione Severi recesserunt episcopi.

Porro Cabades quosdam Christianos, qui erant in Perside, poplite enervavit, qui tamen postmodum ambulaverunt.

Vicesimo tertio imperii Anastasii anno Hormisda papa Romanus pontificium gerit. Vitalianus autem, quem populus imperatorem expetiverat, accepta tota Thracia, Scythia et Mysia, vulgares habens secum et multitudinem Hunnorum, cepit Anchialum et Odyssopolim. Comprehendit autem et Cyrillum magistrum militum Thraciæ, et pervenit prædas gerendo usque Byzantium, parcens vero civitati apud Sosthenium castra metatus est. Anastasius autem desperatione consternatus mittit ex senatu quosdam, rogans eum pacisci et jurare una cum senatu, quod ab exilio episcopos revocaret apud Heracliam Thracæ. Porro Vitalianus addidit ut et principes uniuscujusque scholæ jurarent istud; sed et Macedonius et Flavianus, qui nequiter pulsi fuerant, suos reciperent thronos, similiter et reliqui omnes episcopi, et ita celebraretur synodus, Romano et cunctis episcopis convenientibus, et communi judicio probarentur quæ adversus orthodoxos sunt præsumpta. Itaque cum hæc imperator, senatus et reliqui principes populi iurassent et confirmassent ita fiendum (21), facta est pax, et ad propria rediit. Hormisda vero Romanus episcopus, molestiis fatigatus a Theodorico Vitaliano favente, Ennodium episcopum misit et Vitalianum archidiaconum ad synodum celebrandam apud Heracliam. Venere autem et episcopi ex diversis locis fere ducenti, qui illusi ab iniquo imperatore ac Timotheo episcopo Constantinopolitano recessere inefficaces. Impius quidem imperator pacta transgrediens clam intimavit Romano papæ ne veniret: miserat enim Vitaliano sacram quo transmitteret eam Romam, ut papa proficisceretur ad celebrandam apud Heracliam synodum. Omnis autem populus atque senatus in præsentia maledicebat Anastasio tanquam perjuro. Porro Vitalianus indignatus adversus Anastasium ob perjurium multa mala exercitibus Anastasii et reliquæ rei publicæ demonstravit, occidens, rapiens, armis exuens, et postremo ad injuriam ejus unumquemque militem uno æreo nummo vendens.

Mundi anno 6008, divinæ incarnationis anno 508, Hunni, qui dicuntur Saber, transeuntes Caspias portas, Armeniam et Cappadociam, Galatiam et Pontum depopulati sunt, ita ut Euchaitam quoque pervaderent. Unde et fugiens Macedonius, prope modum periclitaturus, salvatus est apud Gangras. Quo comperto Anastasius amare illic eum custodiri præcepit, mittens, ut aiunt, qui eum occideret. Defunctus autem apud Gangras positus est in templo sancti Martyris Callinici juxta reliquias ejus, multas sanitates efficiens; qui cum exanimis jace-ret, manu fertur se signaculo crucis signasse.

A Theodorus autem quidam ex his qui cum eo erant vidit eum in somnis sibi dicentem: *Excipe, et abiens lege Anastasio, et dic: Ego quidem vado ad patres meos, quorum fidem servavi, non cessabo autem increscens Domino, usquequo venias et in judicium ingrediamur.* Eodem anno Alexandriæ multi viri et mulieres et pueri atrociter a dæmonibus obsessi repente latrabant. In somnis autem quidam vidit quemdam dicentem quia propter anathematismos synodi patiuntur ista. Porro monachi eremi zelo divino moti, quatuor contestationes componentes, duas quidem ex his misero imperatori, unam vero principibus regionis et unam episcopo Hierosolymitano Joanni, protestantes neque sanctam se Chalcedonensem synodum prævaricatos neque impio Severo communicaturos, quin et se promptam habere mortem, incendentes et sancta loca. Sane Thessalonicensi episcopo communicante ob metum imperatoris Timotheo Constantinopolitano episcopo, quadraginta episcopi Illyrici et Græciæ convenientes in unum per professionem in scriptis factam, ut a proprio metropolitano discessere ab eo; et Romam mittentes Romano communicare in scriptis professi sunt. Episcopum autem Thessalonicensem Theodorus historicus patriarcham nominat irrationabiliter, nesciens qua pro causa.

Vicesimo imperii Anastasii anno, Joanne Nicæote Alexandrino antistite hæretico mortuo, Dioscorus junior, Timothei Heluri consobrinus, prælatus est episcopus Alexandriæ. Cum autem venisset Byzantium, pro Alexandrinis apud imperatorem intercessurus propter occasionem filii Calliopii Augustalis, ab orthodoxis publice conviciis appetebatur, cum procederet, existimantibus eum contra recta dogmata advenisse. Ergo cum ob homicidium intercessisset, eum festinatione discessit. Causa vero cædis ista fuit. Cum Dioscorus manus impositionem accepisset, recessere multitudines rusticorum, dicentes quia nisi secundum quod sanctorum continent apostolorum cōnones fiat, non recipietur episcopus: princeps enim inthronizaverat eum. Dioscorus autem venit ad S. Marcum, et venientes clerici induerunt eum secundo, et iterum consecraverunt. Et ita veniens ad S. Joannem perfecit collectam. Cum autem esset illic Theodosius filius Calliopii Augustalis et Aca-cius magister militum, turbæ turbatæ cōpere injuriis afficere Augustalium, eo quod laudaret imperatorem Anastasium. Cum vero jurgium motum fuisset, insilientes quidam a sede filium Augustalis deposuerunt, et interemerunt eum. At vero Aca-cius magister militum, quotquot capere potuit, interfecit. Hæc audiens imperator iratus est adversus eos. Porro Dioscorus interveniens mitigavit eum. Inter Indos vero et Persas castrum est nomine Zubdaber, ubi multas pecunias et lapides pretiosos esse Cabades rex Persarum ediscens,

NOTÆ.

(21) *Fiendum.* Flodoardus *Hist. Rem.* 1, 13: « Fiendumque se Christianum vovisset. » Vide Vog-sium *De villis sermonis*, 4, 30, circa finem. FABR.

querelat hoc comprehendere. Dæmones autem loco insidentes prohibebant illum aggredi. Omni ergo mota excogitatione magorum suorum, deindeque Judæorum consilio frustratus, credidit per orationem Christianorum, quæ sit ad Deum, huic dominari; et episcopum quemdam Christianorum, qui apud Persas erant, super hoc deprecatus est. Qui collecta celebrata divinorum mysteriorum participatus est, et accedens ad locum dæmones, qui illi incrant, pepulit, et sine labore castrum Cabadi tradidit. Suspectus autem super hoc signo Cabades prima cathedra episcopum honoravit, cum usque ad illud tempus Manichæi etque Judæi præsiderent; porro volentibus baptizari licentiam præbuit.

Vicesimo septimo imperii Anastasii anno vidit idem imperator in visu virum terribilem, portantem codicem; qui hunc aperiens, et juveniens nomen imperatoris, dicit ei: *Eccc propter malam fidem tuam deleo quatuordecim, et delevit eos. Expergefactus autem, et advocato Adamantio præposito, dixit ei visionem. Et ego, ait, vidi hæc ista nocte, quia assistenti mihi imperio tuo porcus magnus veniens, et comprehensa prætexta mea, projecit me in terram et interemit.* Convocato ergo Proculo conjectore (22) edixit ei quæ fuerant visa; qui quod ambo forent post paululum morituri prædixit. Timotheo vero Constantinopoleos episcopo mortuo, Joannem Cappadocem episcopum et syn-cellum Constantinopoleos episcopum creaverunt. Hic consecratus tertio die Paschæ apostolicam indutus est stolam. Populus autem instantiam multam agebat ut Joannes anathematizaret Severum. Porro eodem anno mortuus est impius Anastasius, et imperavit pius Justinus pro eo, vir senior et multum peritus, quia a militibus incipiens usque ad senatum profecit, Illyricus genere. Quidam autem aiunt quod divino fulmine percussus Anastasius periisset.

Mundi anno 6014, divinæ incarnationis anno 514, anno imperii Justiniani primo, Vitalianus post mortem Anastasii eidem imperatori valde familiaris effectus est, ita (ut consul appellaretur, fiduciamque tantam apud imperatorem haberet ut etiam Severum præciperet ejici et interimi: nimis enim erat orthodoxus Vitalianus. Quo audito Severus fugit, et Julianus Halicarnassi episcopus. Ægyptum abeuntes, hanc conturbaverunt, sermonem de corruptibili et incorruptibili commoventes, dum Alexandria Dioscorus esset episcopus. Episcopi autem et clerici Romam venientes, auctoritate ab Hormisda Romano episcopo studio Vitaliani percepta, cum adhuc viveret, Joannes Cappadox episcopus Constantinopolitanus, sanctam Chalcedonensem synodum in diptychis ordinaverunt, una cum aliis sacris tribus conciliis. Cum vero Severus impius fuga lapsus esset effectus, Paulus

(22) *Conjectore.* Glossæ: ὄνειδος, conjector, somnolentor, somniorum interpret. V. Plaut. *Curcul. act. II, sc. 1 et H. FABR.*

A consecratus est Antiochiæ, et donavit imperator civitati Antiochenæ mille libras auri. Sed et cæteris urbibus benevolentiam præstitit, inhibens quoque et publicas perturbationes. Xenaiam vero, qui et Philoxenus dicebatur, episcopum Hierapoleos, cum esset Manichæus, et Petrum Apamiæ cum omnibus ipsius maculæ participibus exsilio relegavit. Revocavit autem omnes quotquot injuste fuerant ab Anastasio exsules constituti. Sed et Apionem patricium, quem in Nicæna civitate in presbyterum consecraverat, quemque imperator, ut revera prudentem, præfectum fecit prætoriorum. Sequenti autem anno Joanne Cappadociæ Constantinopolitano episcopo defuncto, Epiphanius presbyter ipsius ecclesiæ atque syncellus promotus est; similiter et Hormisda Romano dormiente Joannes episcopatum suscepit.

Tertio Justiniani principis anno, bello moto inter Romanos et Persas, misit idem Justinus legatos et munera ad Zelicben regem Hunnorum, et repromisit cum juramentis se imperatori contra Persas auxilium præstaturum. Mittente autem et Cabade repromisit et ipsi. Hoc sane Justinus ediscens tristatus est valde. Porro direxit ad Persas Zelicbea viginti millia ad expugnandum Romanos. At vero Justinus destinavit Cabadi regi Persarum legationem pro pace, et quasi super alio quodam scribens etiam de Zelicbe significavit, quia opitulationis juramenta cum Romanis habet, quia et munera accepit multa, et vult proditor Persarum fieri, et quia oportet nos, cum simus fratres, ad amicitiam venire et non a canibus istis illudi. Tunc Cabades accersens secreto Zelicben, sciscitatus est si accepisset a Romanis munera, hortatus adversus Persas; qui dixit: *Etiam.* Et iratus Cabades occidit eum, et per noctem missa multitudo Persarum interfecit populum ejus, suspicatus quod dolo venissent ad illum; quotquot autem potuerunt fugere, redierunt ad propria. Præterea Euphrasius Antiochenus Chalcedonensem synodum exclusit a diptychis, sed et nomen Hormisdæ papæ Romani. Post hæc vero timens quatuor concilia confirmavit.

Quinto anno imperii Justiniani Zathus rex Lazorum, recedens a regno Persarum regnante Cabade et Zathum amante, qui etiam illum in regem Lazorum provexerat, venit Byzantium ad Justinum, et rogavit eum ut fieret Christianus et ab ipso appellaretur imperator Lazorum. At imperator cum gaudio illo suscepto, illuminavit (23) eum et filium appellavit. Profectus autem imperator Lazorum a Justino portavit coronam et chlamydem imperatoriam albam. Quo comperto Cabades rex Persarum significavit imperatori Justino, dicens quia Cum amicitia et pax sit inter nos, quæ inimi-

NOTE.

(23) *Illuminavit,* ἐφώτισεν. Φωτίζεσθαι in scriptis Patrum accipitur pro baptizare. V. Gregor. Naz. *εὐ τὸ ἄγιον βάπτισμα.* Id.

corum sunt agis, et eos qui sub potestate Persarum a sæculo erant assumpsisti. Qui remisit ei : *Nos quemquam subjectorum imperio tuo neque assumpsimus, neque subvertimus. Sed ascendens Zathus ad imperialiū nostra procidens deprecatus est ut ab scelesto et pagano dogmate impiisque sacrificiis et errore dæmonum liberaretur, et accederet ad conditorem omnium Deum, et fieret Christianus. Hunc nos baptizantes absolvimus ad propriam regionem.* Ex tunc ergo facta est inimicitia inter Romanos et Persas. Eodem quoque anno gesta sunt quæ circa S. Arethian provenerunt.

Sexto imperii Justinī anno Theuderichus, Romam tenens et ea quæ Arii sunt sapiens, coegit Joannem papam venire Byzantium ad imperatorem Justinum et intercedere pro Arianis, ut non compelleret illos ab hæresi sua discedere. Nam et Theuderichus hoc in orthodoxos, qui in Italia erant, facere minabatur. Joannes vero Byzantium veniens, et invitatus ab Epiphano patriarcha, non consentit, usquequo Epiphano præsideret utpote papa Romanus. Qui omnibus quidem episcopis communicavit, Timotheo vero Alexandrino non communicavit. Cabades autem Persarum rex, filius Perozi, multa millia Manichæorum cum episcopo eorum Indazaro una die peremit, una cum senatoribus Persis, qui sensus eorum erant. Filium enim ejus, nomine Pthasuarsan, Manichæi a puero instruentes et sui sensus efficientes repromittebant ei, dicentes quia Pater tuus senuit, et si contigerit eum mori, principes magorum unum fratrum tuorum facient imperatorem, eo quod teneat dogma ipsorum. Nos autem possumus per orationes nostras suadere patri tuo abrenuntiare imperio, et te promovere, ut ubique confirmes dogma Manichæorum. Qui repromisit hoc facere, si imperasset. Cum autem hæc Cabades cognovisset, jussit conventum fieri quasi facturus filium suum Pthasuarsan imperatorem, et omnes jubens Manichæos una cum episcopo eorum et mulieribus et liberis adesse conventui, similiter et principem magorum Glonazen et magos, et Christianorum episcopum Boazanem, dilectum a Cabade utpote medicum optimum. Et convocatis Manichæis ait: *Gaudeo super dogmate vestro, et volo dare, dum vivo, filium meum Pthasuarsan et consentaneum vestrum. Sed segregate vosmetipsos ad recipiendum eum.* Qui freti fiducia semetipsos segregaverunt. Cabades autem præcipiens exercitus suos ingredi, omnes concidit gladiis cum episcopo eorum, sub conspectu principis magorum et Christianorum antistitis.

Mundi anno 6019, divinæ incarnationis anno 549, cum terræ motus apud Antiochiam adhuc teneretur, Euphrasius episcopus obrutus est a terræ

motu et et mortuus est, et celsa domus et ecclesia cecidit, et pulchritudo civitatis exterminata est: non enim facta est talis divinitus ultio in alia civitate per omnes generationes. Ast piissimus imperator Justinus his cognitis plurimum animo doluit, ita ut ablato diademate a capite suo et purpura lugeret in sacco sedens per dies multos, adeo ut in die festo procedens ad ecclesiam non passus sit portare coronam vel chlamydem. Porro mense Aprilis ejusdem quintæ indictionis ægrotus imperator Justinus effectus prorevexit, dum adhuc viveret, in imperatorem Justinianum nepotem (24) suum, qui et coimperavit ei mensibus 4. Mense autem Augusto ejusdem quintæ indictionis Justinus obiit. Eodem autem anno singulare imperium Justinianus obtinuit. Rex autem Helurorum, Grætes nomine, ad Romanos conflavit, et venit Constantinopolim cum populo suo, et petiit imperatorem quo fieret Christianus; qui baptizatum in Theophaniis suscepit eum ex baptismo, repromittentem auxiliari ei in quibuscunque voluisset. Eodem anno adhæsit Romanis mulier quædam ex Hunnis, qui dicuntur Saber, barbara, nomine Boazer, vidua, habens secum Hunnorum millia centum. Tum et rex Hunnorum qui sunt juxta Bosphorum, nomine Gorda, accessit ad imperatorem, et factus Christianus susceptus est ab imperatore; et multis ei præstitis donis misit eum in regionem ipsius ad Romanas res custodiendas et Bosphorum civitatem, quæ pro eo quod Romanis boves per singulos annos pro pecuniis inferebat, Bosphorus appellata est. Locavit autem et numerum militum Romanorum et tribunorum custodire civitatem propter Hunnos, et exigere tributa boum. Promulgavit autem formam imperator de episcopis et œconomis et orphanotrophis et xenodochis, ne hæreditates possiderent nisi quæ priusquam proveherentur habuisse probarentur, de quibus et testamentum emittere potuissent. Ab hora vero qua promoverentur, neminem habere licentiam disponendi, sed omnia ipsius venerabilem domum hæreditari. Et exposuit imperator leges validas contra libidinosos, et multi puniti sunt, et factus est timor multus et cautela. Renovavit etiam contrarias leges, faciens singularem codicem, et vocans eum Novellas constitutiones, in quibus non permittit principem in locis, quibus præest, emere possessionem aut ædificare domum aut hæreditare (25) extraneam personam, nisi quis sibi cognatus existat.

Eodem anno passa est a divina indignatione rursus Antiochia, post duos annos prioris passionis, et factus est terræ motus magnus et tempestas gravissima. Et litaniam faciebant qui remanserant omnes, discalceati, clamantes, *Kyrie, eleison,*

NOTÆ.

(24) *Nepotem, ἀνεψιόν. ut tunc loquebantur, i. e. sororis suæ filium. Gregorius Turon. *Hist.* 1, 18: « Octavianus Julii Cæsaris nepos, quem Augustum vocant. » Et III, 18: « Parvipendens de interfectione nepotum. » Loquitur de Chlotario, qui

filios fratris occiderat. Vide Vossium *De vitis sermonis*, 1, 27. FABR.

(25) *Hæreditare.* Vetus interpretis epistolæ ad Philadelph. quæ S. Ignatio ascribitur: « Regnum Dei non hæreditabit. » ID.

et projicientes se pronos super nives. Apparuit autem in visu cuidam Dei cultori homini, ut diceret omnibus residuis quod superscriberent in superluminaribus suis, *Christus nobiscum, state*. Quo facto stetit ira Dei. Et rursus imperator et Augusta multas pecunias donaverunt in recuperationem et ædificationem Antiochensium civitatis, quam et cognominavit Theopolim. Porro XII Kal. Apriliarum 7 indictionis irruiit Alamundarus Zecius, regulus Saracenorum, et deprædatus est primam Syriam usque ad terminos Antiochiæ in locum qui dicebatur Litargum, et occidit multos, et incendit exteriora Chalcedonis. Et audientes primores Romanorum, exierunt adversus eum. Quo comperto Saraceni una cum Persis, sumpta præda cum captivis, fugerunt. Præterea Samaritæ et Judæi in Palæstina imperatorem quemdam Julianum coronantes, et arma contra Christianos moventes, rapinas et homicidia et incendia operati sunt; quos Deus tradidit in manus Justiniani, et interemit omnes, et decollavit Julianum tyrannum. Interea tertio imperii sui anno Justinianus imperator promulgavit ne militarent pagani nec hæretici, nisi soli orthodoxi Christiani, dans illis et inducias usque ad menses tres ad conversionem.

Septimo imperii Justiniani anno facta sunt Vandalica bella, et recepit Belisarius Africam. Denique Vandali sub Arcadio et Honorio ad Hispaniam venientes cum Godigiselo rege suo, et ex ea in Libyam transeuntes, hanc comprehenderunt. Godigiselo vero mortuo Gizerichus ejus principatum suscepit. Cui successit Honorichus filius ejus, regnum adeptus; qui multa mala Christianis qui in Libya erant ostendit, et arianizare coegit, et multos occidit, et linguam a gutture quorundam abscedit, qui etiam Dei gratia postea loquebantur. Episcopus autem quidam Orientalis partis imperatorem Justinianum deterruit, dicens ex Deo sibi visionem factam, jubentem sibi ad imperatorem accedere, et postulare ut Christianos qui erant in Libya liberaret a tyrannis. Quibus imperator auditis retinere mentem ultra non potuit, sed tam exercitum et naves armis circumdedit et victualia (26) præparavit, Belisariumque in procinctu esse præcepit in Libyam prætorem mittendum, quem et prætorem imperator principaliter, et in omnibus statuit. Erat autem cum eo et Procopius, harum rerum conscriptor; proficiscentes autem a regia urbe adierunt Abydum. Belisarius vero curabat quatenus universus stolis simul navigaret et in prædium idem ipsum diverteret; cumque ad Siciliam pervenisset, misit Procopium conscriptorem Syracusam, si forte inveniret quosdam qui se in Libyam ducerent. Ipse vero stolo accepto

A ad Caucanam properavit villam, 200 a Syracusa stadiis differentem. Procopius ergo Syracusam ingressus escas emit apud Amalasantham, uxorem Theuderichi, matrem autem Atalarichi regis Italiæ, amicitiam erga Justinianum habentem. Consecutus quoque est inopinate virum qui sibi fuerat amicus a puero, quique experimentum habens Libyæ locorum et maris, tres tantum dies transferant ex quo Carthagine venerat. Et asseverabat omnem securitatem habere illos, et haud metuere quemquam illorum quod adversus se moveretur exercitus, ita ut a quatuor mansionibus (27) maris Gelimer moraretur. Hunc ergo assumptum Procopius ad Caucana perveniens Belisario præsentavit. Quibus compertis Belisarius transmeavit, et exiit in quoddam prædium; aggeremque ac vallum profundum facientes castrametati sunt. Ubi et cum locus inaquosus esset, vallo effosso terra protulit aquam ad omnem utilitatem, tam animantibus quam exercitibus. Sequenti vero die populus ad prædam prorupit. Prætor autem his accersitis hæc ad eos locutus est: *Violentiam quidem inferre alienisque pasci injustitia est in omni tempore, maximoque nobis in periculis constitutis. Ego enim in hoc fasus in hanc vos terram transvexi, ut justitia et opere bono tam Deum placeamus quam Afros ad nosmet attrahere procuremus. Hæc autem vestra intemperantia in contrarium vobis proveniet, et ager ut Afri Vandalis auxilietur. Sed acquiescentes verbo meo, ementes escas asportate, et neque injusti esse videamini neque amicitiam Afrorum in inimicitiam convertatis, sed Deum potius placare studete. Cessate insilire in alienum, et lucrum excutite periculis plenum. Mittens autem Belisarius electum exercitum urbem sine labore comprehendit; noctu enim ad eam accedentes, et una cum introeuntibus plaustris rusticorum ingredientes, hanc obtinuerunt; et cum dies factus fuisset, tam sacerdotem quam hujus primos captantes, ad prætorem destinaverunt.*

Belisarius itaque Carthagine capta commonebat milites, dicens: *Videte quanta prospera facta sunt nobis, quoniam sobrietatem erga Afros ostendimus. Videte honestatem in Carthagine conservare et ne quis quemquam opprimat, nec quidquam ipsius subripiat. Cum enim multa mala fuissent a Vandalis barbaris viris perpessi, imperator noster ad auxiliandum eis nos misit et ad libertatem donandam. Hæc commonens Carthaginem introivit, et ascendens palatium in Gelimeris solio sedit. Ad quem accesserunt negotiatores Carthaginis, et quotquot juxta mare manebant, queritantes se rapinam a classibus pertulisse. At vero Calonymum, navium principem, juramento constrinxit quatenus om-*

NOTÆ.

(26) *Victualia*. Commeatum, victui necessaria. Glossæ Dosithei: « alimonia, victualia. » Flodoardus, *Hist. eccl. Rem.*, II, 41: « Sufficientia victualia constituit. » FABR.

(27) *Mansionibus*. Sulpicius Severus in Martino: « Sedecim mansionibus abest. » Plura de mansionibus dico ad tit. III dictæ Collectionis. ID.

nia quæ raptâ fuerant asportaret et propriis dominis redderet; qui defraudans ex eis et perjurus non post multum vindictam exsolvit: nam extra sensum effectus suam ipsius linguam comedens obiit. Ita vero prætor sine tumultu urbem possidebat, ut nec injuriam quampiam inferret homini, nec in foro quospiam obserare domum contingeret, sed ementes milites manducabant et lætabantur. Eos vero Vandalos qui ad sacra confugerant, fide præstita educebat. Murorum autem civitatis diligentiam exhibebat, cum antea negligentia ruerent. Porro dicebant et vetus verbum Carthagine dictum, videlicet Gamma persequetur Beta, nunc esse perfectum: prius enim Gezerichus Bonifacium insectus est, nunc vero Belisarius Gelimerem. Præterea tot pecunias multitudo reperit quot in nullo loco unquam esse contigerat. Denique Romanorum principatum depopulantes pecunias multas in Libyam transporterunt. Et cum ipsa regio optima et secunda esset, pecuniarum reditus eis effecti sunt multi. Nonaginta quippe et quinque annis Vandali Libyam tenuerunt; et cum multas divitias collegissent, in illa die in Romanorum manus omnes divitiæ redierunt. In tribus enim mensibus cum pugnasset Belisarius, id est a Kalendis Octobribus usque ad Kalendas Decembrias, totam Libyam subdidit. Misit autem Joannem Armenium cum ducentis electis persequi Gelimerem, donec eum vivum aut mortuum comprehenderet; qui præoccupans Gelimerem comprehensurus erat, nisi res contigisset hujusmodi. Huliars quidam ex Belisarii armigeris erat cum Joanne; qui vino inebriatus, videns avem super arbore insidentem, tenso arcu jecit adversus avem. Et avem quidem consecutus non est, Joannem vero retro in cervice percussit; qui plagatus mortuus est, multum luctum tam imperatori Justiniano et Belisario, quam cunctis Romanis et Carthaginensibus derelinquens. Taliter Gelimer effugiens illa die ad Maurusios properavit; quem Belisarius persecutus in Papua monte, in novissimis Numidiæ, circumclusit, hunc obsidens per hiemem, deficientibus ei omnibus necessariis: panis enim apud Maurusios non fit neque vinum neque oleum, sed far et hordeum immaturum, ut irrationabilia animalia, comedunt. His Gelimer incidens scribit ad Faran, quem dimiserat Belisarius ad custodiendum eum, ut mitteret sibi citharam et panem unum et spongiam. Faras autem hæsitabat quidnam esset hoc, donec qui detulerat epistolam dixit quia panem quidem desiderat videre Gelimer, non videns panem ex quo ascendit in montem, spongiam autem propter oculos non lotos ac per hoc læsos, quatenus hos sinceros

A spongia reddat, porro citharam, ut calamitatem et lamentetur et desleat. His auditis Faras condolens, et fortunam humanam deplorans, secundum ejus scripta faciebat, et omnia mittebat quæcunque (28) Gelimer egebat. Præterea cum hiems transisset, metueps Gelimer obsidionem Romanorum, et cognatorum misertus filiorum, qui vermes in eadem miseria fecerant, dissolutus est mente, et ad Faran rescripsit quod fidei verbo recepto ipse, et qui secum erant, ad Belisarium properarent. Quo hunc certum jurejurando reddente, assumptis omnibus Carthagine venit. Belisarius autem hunc gratanter recepit. At vero Gelimer ridendo ad Belisarium introivit. Quem alii quidem superfluitate passionis excessisse quæ sunt naturæ, delirumque B suspicabantur effectum: amici vero hujus et sagacem hominem hunc esse cogitabant, et cum fuerit rex et regii generis, et virtutem validam pecuniasque magnas habuerit, quoniam in fugam versus est et mala in Papua pertulit et nunc ut captivus ductus est, nihil præter multo risu digna, quæ hominum sunt, arbitraturum cum esse perhibebant. Belisarius autem hunc cum principibus omnibus Vandalorum non in dehonoratione (29) custodiebat, ut ad imperatorem Justinianum Byzantium duceret. Cyrillo vero statim Belisarius cum capite Zatzonis fratris Gelimeris in Sardum insulam misso, quæ Kyrnos vocabatur, primum hanc Romanis subegit. In Cæsaream autem, quæ est in Mauritania, Joannem alium destinavit, quæ 30 C dierum itinere a Carthagine distans penes Gadirâ et solis occasum jacet. Aliumque Joannem ex prætoribus unum in fretum quod est in Gadiris, et in castellum quod Septum vocant, direxit. Porro in insulas quæ juxta Oceanum sunt, Majoricam scilicet et Minoricam, Apollinariam destinavit, virum bonum. Misit autem et in Siciliam quosdam Afro- rum, et castrum Vandalorum comprehendere jussit. Gothi vero qui hoc custodiebant, matri Athalarici hæc nota fecerunt. Quæ scribit ad Belisarium ne idem castrum tyrannide caperet, quousque imperator Justinianus sciret, et quod sibi esset visum efflceret. In his ergo Vandalicum bellum finem accepit. Verum invidia, utpote in magna felicitate fieri solet, D contigit etiam in Belisarium: quidam enim derogaverunt ei penes imperatorem, quod tyrannidem meditaretur. Ast imperator misso Salomone tentat Belisarii voluntatem, utrum cum Gelimere et Vandalis veniret Byzantium, an manens illuc eos transmitteret. Belisarius autem Byzantium profectus est, Salomone prætoris Libyæ derelicto. Cumque Belisarius Byzantium una cum Gelimere et Vandalis pervenisset, magna præmia percipere

NOTÆ.

(28) Quæcunque. Cato ap. A. Gellium 13, 22: « Quia multa egeo. » Plautus *Menæchm.* act. 1, sc. 2: « Nec quidquam eges. » Priscianus l. xviii: « No- stri, egeo illius rei et illam rem et illa re. » FABR.

(29) Dehonoratione. Flodoardus *Hist.* II, 20: « Quidquid in ipsius imperatoris dehonoratione gestum fuerat. » Vetus interpres epistolæ ad Philippenses, quæ S. Ignatio ascribitur: « Dies festos nolite dehonoratione. » Ib.

meruit, qualibus nimirum temporibus priscis Romanorum prætores in maximis victoriis digni efficiebantur. Sexcentis enim annis transactis nemo ad talem pervenit honorem nisi Titus, Trajanus et alii Imperatores, qui magistratum contra Barbaricas nationes obtinentes mirabiliter triumpharunt; exuviisque ostensis et ex bello mancipiis in media urbe pompis hæc publicavit, quod triumphum vocant Romani. Sic veteri quidem modo, sed pedestri incedens ex domo sua usque ad Hippodromium. Erant autem exuviæ quotquot administratorio principis ordini competeabant, id est throni aurei et rhedæ, quibus regum uxores vehuntur, ornatusque de lapidibus pretiosis compositus, argenti quoque multa millia talentorum, et diversorum imperialium vasorum, quæ Gezerichus Romano despoliato palatio Africam tulit, inter quæ et Judæorum vasa, quæ Vespasiani filius Titus post captam Hierosolimam Romam detulerat. Mancipia vero erant ex triumpho tam ipse Gellimer, vestimentum quoddam portans purpureum, et cognatio ejus universa, Vandalorum quoque quotquot valde prolixæ staturæ ac boni corporis erant. Cumque Gellimer in Hippodromium pervenisset, et tam imperatorem supra tribunal sedentem quam ex utraque parte vulgus astans vidisset, non quiescebat clamans: *Vanitas vanitatum, et omnia vanitas*. Pertingentem autem eum juxta imperatoris tribunal purpura ejus ablata pronum cadere et adorare coegerunt imperatorem. At vero imperator Gellimeri prædia in Galatia multa contulit et amœna, et cum omnibus cognatis suis in his habitare permisit. Verum hunc in patricii ordinem non provexit, eo quod ab Arii secta discedere minime consentiret.

Salomone præterea rem publicam moderante Maurusii prælium adversus Afros moverunt. Porro Maurusii ex gentibus descendunt quas Jesus Nave ex regione Phœnicum a Sidone ad Ægyptum usque habitantes abegit. Qui pervenientes Ægyptum, et non recepti ab eis, ad Libyam veniunt; et hanc inhabitantibus eis, novissimo tempore Imperatores Romani terram obtinentes hanc Hoen nominaverunt, statuentes titulos duos supra magnum fontem ex lapidibus candidis concavis, habentes litteras Phœniceas, dicentes hæc: *Nos sumus qui fugimus a facie Jesu lutronis, filii Nave*. Erant autem et aliæ gentes in Africa primum indigenæ, habentes regem Asclepium, qui Heraclio conregnavit, quem terræ filium esse asseveraverunt qui Carthaginam condiderunt. Salomon autem a Carthagine sumptis exercitibus contra Maurusios properavit, qui in fugam versi et se in præcipitia de-

mergentes semetipsos interficiunt. Mortua vero sunt in hoc bello Maurusiorum quinquaginta millia, Romanorum vero penitus nullus. Quin nec ictum quisquam eorum ullum accepit, sed omnes incolumes victoriam consecuti sunt. Plurimi vero principum ipsorum Romanis adjuncti sunt. Mulierum atque puerorum tantam multitudinem Romani cepere ut ovis pretio servum Maurusium emere volentibus venundarent. Et tunc eis vetus eloquiina cujusdam divinæ (30) feminæ contigit, quia maledictione multitudo eorum a viro sine barba perit: Salomon quippe a puero eunuchus præter voluntatem effectus est, præ passione genitalis partes amittens. Porro tota Libya percepta Carthaginem rediit. Præterea vere incipiente missus est Belisarius Siciliam Romanis facere tributariam. Ubi eo hiemante Romani Libyæ contra Salomonem simulates fecerunt, hoc modo. Acceptis enim interemptorum uxoribus Vandalorum habebant agrorum ut suos, et solvere imperatori pro eis tributa volebant. At vero Salomon commonebat eos ne contradicerent Imperatori, sed huic quæ deliberata fuissent penitus redderent. Ceciderunt autem quidam eorum, maximeque Gothorum, in Arii sectam; quos sacerdotes Ecclesiæ segregabant, et nec liberos eorum baptizare volebant. Unde et in die festo simulas effecta est. Consiliati vero sunt milites Salomonem in templo perimere; qui hoc audito suadere eis recedere a seditione tentabat, quod non post pauca obtinuit. Belisarius autem Siciliam et Romam ab Ugio detentam et circumquaque civitates accipiens, Ugium Byzantium duxit ad Justinianum cum uxore ipsius et liberis. Et misit imperator Narsem cubicularium Romanum classe tenendi ea quæ illic habebantur. Salomon autem muris Libyæ civitates munivit. Et quoniam Maurusii disceserunt a Numidia vici, Zaben regionem atque Mauritaniam et Sitiphin metropolim sub tributo Romanis effecit: alterius enim Mauritanie Cæsarea prima metropolis est. Interea Iberum rex, Zamassardus nomine, Constantinopolim ascendit ad imperatorem Justinianum cum muliere (31) ac senatoribus suis, rogans eum ut esset Romanorum concertator et germanus amicus. Ast imperator hujusmodi proposito ejus accepto multis eum et senatores ejus munificentis honoravit. Similiter et Augusta uxor ejus variis gemmis ornamenta donavit, et dimisere eus pacifice ad proprium regnum.

Octavo anno imperii Justiniani passa est a divina indignatione Pompeiopolis Mysiæ: scissa enim est terra terræ motu, et obrutum est medium civitatis cum habitatoribus, et erant subtus terram,

NOTÆ.

(30) *Divinæ*. Glossæ: « Divinum $\mu\alpha\upsilon\tau\upsilon$. » Petronius: « Divinam ego putabam. » Auctor Queroli in Præf.: « Magum mathematicumque sese fingens, » et mox: « Queroli secreta et familiaria quasi divinus loquitur. » FABR.

(31) *Muliere*. Mulier pro uxore, ut in Capitulis Caroli Calvi, quod ibi observat Sirmundus. Imo et Scævola lct. ita loquitur in l. xciii, *De legat.* 3: « Et vulgus Hispanicum *mager* dicit, Italicum *moglie*. Provinciale *mouille*, pro uxore. » Id.

et voces eorum adliebantur clamantium ut sibi misericordia præstaretur, et multa donavit imperator ad educendos et adjuvandos, viventesque liberaliter juit. Eodem vero anno tradidit Justinianus ad psallendum in ecclesia illud quod canitur *Unigenius Filius et Verbum Dei*.

Mundi anno 6029, divinæ incarnationis anno 529, Agapitus Romænæ gerit Ecclesiæ præsulatum, Justinianus decimum imperii agit annum, quando et Epiphanio episcopo Constantinopoleos defuncto Anthimus episcopus Trapezuntensium translatus est Constantinopolim. Agapitus autem Romanus episcopus hoc anno ascendens Constantinopolim synodum celebravit contra impium Severum et Julianum Alicarnassensem et cæteros theopaschitas; inter quos et Anthimus, ut consentaneus eorum, depositus a throno projectus est et exivit, cum episcopatum obtinisset regiæ urbis mensibus decem; et consecratus est pro eo Menas presbyter et xenodochus Sampson ab Agapito papa Romano. Porro Agapitus dormivit Byzantii, et consecratus est pro eo Silverius.

Anno imperii Justiniani undecimo facta sunt prima encænna Magnæ ecclesiæ Constantinopoli, Mena patriarcha in regio sedente vehiculo, et imperatore litaniam cum populo faciente.

Anno duodecimo imperii Justiniani, cum Romæ Vigilus esset episcopus, moti sunt Bulgarum duo reges, Vulger scilicet et Droggo, cum multitudine in Lyciam et Mysiam, cum esset magister militum Mysiæ Justinus, et Scythiæ Baudarius, qui exeuntes contra Bulgares inierunt prælium. Et occisus est Justinus magister militum in bello, et factus est pro eo Constantinus Florentii. Et venerunt Bulgares usque ad partes Thracæ, et egressus est contra eos magister militum Illyrici, Hoccum Hunnus, quem suscepit imperator ex sacro baptisate, et in medium missis Bulgaribus conciderunt multitudines copiosas, et receperunt omnem prædam, et vicerunt potenter, occisis duobus eorum regibus.

Eodem anno cepit Chosroes rex Persarum magnam Antiochiam Syriæ.

Anno decimo tertio imperii Justiniani sociatus est Romanis Mundus ex genere Gipedum derivatus.

Anno decimo quarto imperii Justiniani Chosroes rex Persarum quartum in Romanorum terram fecit ingressum; quem Belisarius rursus ab Hesperiiis veniens sapientia sua inefficacem redire coegit ad propria.

Eodem vero anno Timotheo episcopo Alexandriæ mortuo, Severus impius, Antiochenus præsul adulter, et Julianus Alicarnasseus, Alexandriam fuga lapsi, de corruptibili et incorruptibili conferentes adversus invicem, facti sunt tanquam veritatis extranei, et alter quidem Theodosium, alter

vero Gaianum Alexandriæ promovit episcopum. Et Gaianus quidem tenuit episcopatum anno uno, Theodosius vero duobus. Hos autem Justinianus imperator mittens duxit Byzantium, et utrumque separatim custodire præcepit. Et Paulum quemdam, qui putabatur orthodoxus, Alexandriæ prorexit episcopum. Hic memoriam Severi scelesti faciens ab episcopatu ira imperatoris ejectus est, et veniens Hierosolymis morabatur.

Anno decimo quinto imperii Justiniani, mense Octobrio, facta est Byzantii mortalitas; et eodem anno hypapanti Domini sumpsit initium, ut celebraretur apud Byzantium die secunda Februarii mensis.

Anno decimo sexto imperii Justiniani contigit debellare invicem regem Azumitensium Indorum Judæorum ex causa hujuscemodi. Azumitensium rex ultra Ægyptum est judaizans. Romanorum autem negotiatores per Homeritensem ingrediuntur ad Azumitensem et ad interiores partes Indorum atque Æthiopum. Negotiatoribus autem secundum consuetudinem ingressis terminos Homeriti, Damianus eorum rex illos occidit, et abstulit omnia ipsorum, dicens quoniam Romani malefaciunt Judæis, qui in regione sua sunt, et occidunt eos. Et ex hoc solverunt negotiationem interiorum Indorum Azumiti. Et indignatus Azumitensium rex Adad misit Homeriti, quia læsisti regnum meum et interiorem Indiam, prohibens Romanorum mercatores ad nos ingredi. Et venerunt in inimicitiam magnam, et inierunt bellum in alterutrum. Et cum pugnaturi essent, Adad Azumitensium rex voluit, dicens quia si vicero Homeritensem, efficiar Christianus, quia pro Christianis pugno. Deique operatione vicit potentissime, et accepit captivum vivum Damianum regem eorum et regionem ipsorum et regna, gratiasque referens Deo Adad rex Azumitensium misit ad Justinianum imperatorem, ut acciperet episcopum et clericos, et doceretur, et fieret Christianus. Et gavisus est super hoc Justinianus plurimum, et jussit eis dari episcopum quemcunque voluissent, et elegerunt iidem legati, cum curiose quæsiissent, mansionarium (32) S. Joannis magnæ Alexandriæ, virum venerabilem et virginem, nomine Joannem, qui sexaginta duorum erat annorum. Quo suscepto abierunt in propriam regionem ad regem suum, et ita crediderunt Christo, et illuminati sunt.

Mundi anno 6036, divinæ incarnationis anno 556, imperante Justiniano anno decimo septimo factus est terræ motus magnus in universo mundo. Eodemque anno apparuit quidam ex regione Italicorum per villas discurrens, nomine Andreas, habens secum canem rufum et cæcum, qui jussus ab eo faciebat miracula. Cum enim staret ipse in foro, et turba in circuitu adesset, clam eodem cane

NOTÆ.

(32) *Mansionarium*. Sic etiam vertit Nicænæ syn. 2 p. 703 ed. R. Vide et can. 2 syn. Chalcedon.

Zonaram ad concilia p. 697 a, 698 a et 720 b, et concil. Cpolit. sub Mena p. 737. FABR.

deserebantur astantium annuli aurei et argentei et ferrei, et ponebantur in pavimento, quos ille cooperiebat, et præcipiebat cani, et tollebat, et dabat uncutique suum. Similiter et diversorum imperatorum nomismata mixta porrigebat per nomina. Sed præsto turba astante, virorum scilicet et mulierum, interrogatus ostendebat in utero habentes et fornicarios et adulteros et avaros et magnanimos. Ostendebat omnes cum veritate. Unde dicebant quia spiritum habet Pythonis.

Anno imperii Justiniani decimo octavo diffusum est mare per Thracen miliaris quatuor, et cooperuit eam circa partes Odyssei et Dionysopolis, et multi necati sunt in aquis, et iterum Dei præcepto restitutum est idem mare in loca sua.

Anno imperii Justiniani decimo nono Petrus Hierosolymitanam et Domnus Antiochenam regit Ecclesiam; et facta est inopia frumenti et vini ac pluvia multa, et factus est terræ motus Constantinopoli magnus, et eversio de sancto Pascha, et cæpit vulgus a carnibus abstinere mense Februario, die quarta: imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi, et omnes carniū venditores occiderunt, et apposuerunt, et nemo emebat aut edebat. Porro Pascha factum est ut imperator jussit, et inventus est populus jejunans hebdomada superflua.

Anno imperii Justiniani vicesimo capta est Roma a Gothis, et Papa Vigilius venit Constantinopolim, et susceptus ab imperatore cum ingenti honore repromittebat facere unitatem catholicæ Ecclesiæ, et anathematizare tria capitula, quique excommunicationem quatuor mensium dedit Menæ Constantinopolitano episcopo in epitimium. Indignatus autem imperator contra Vigiliū propter epitimium, et quia diserebat complere quæ videbantur super unitate Ecclesiarum, misit ut comprehenderetur. Qui metuens impetum imperatoris ad altare Sergii martyris monasterii Hormisdæ confugit. Et inde tractus tenuit columnas portantes altare, et has evertit, cum esset gravis et corpore grandis. Imperator autem pœnitentia ductus suscepit papam Vigiliū, et rogatus Vigilius a Theodora Augusta suscepit Menam patriarcham Constantinopolitanum vicesima nona die mensis Junii, festiuitate Apostolorum.

Anno vicesimo primo imperii ejus facti sunt terræ motus magni et pluvie, mortuaque est Theodora Augusta. Similiter et sequenti anno facta sunt fulgura et tonitrua, ita ut dormientes ex tonitruis læderentur, atque incendia penes Byzantium.

Mundi anno 6046, divinæ incarnationis anno 546, imperii Justiniani anno vicesimo tertio legatus Indorum venit Constantinopolim ducens elephantem, et ingressus est Hippodromium. Januario vero mense suppositum est nomen Menæ pa-

triarchæ Constantinopolitani, et præpositum est nomen Vigili præcellens in diptychis. Interea mense Martio exsiliit elephas e stabulo noctu, et occidit multos, alios vero debilitavit. Porro Junio mense facta sunt encænna sanctorum Apostolorum apud Constantinopolim, et recondita sunt lipsana Andreæ Lucæ ac Timothei apostolorum, et transiit Menas episcopus cum sanctis lipsanis, sedens in carrucca aurea imperatoria, lapidibus insignita, tenens tres thecas sanctorum apostolorum in genibus suis, et ita encænna celebravit.

Anno imperii Justiniani vicesimo quarto, mense Aprili, missus est Narses cubicularius Romam pugnaturus adversus Gothos, qui ceperant Romam, quoniam postquam eam Belisarius cepit, iterum insurrexerunt et receperunt illam Gothi.

Anno imperii Justiniani vicesimo quinto facta sunt encænna S. Eirenæ trans Constantinopolim in Sycis, et exierunt sancta lipsana ex Magna ecclesia, una cum duobus patriarchis, Menæ scilicet Constantinopolitano et Apollinario Alexandrino, et sederunt ambo in imperatorio curru, retinentes in genibus suis sancta lipsana, et venerunt usque ad fretum, et transfretantibus obviam eis occurrit imperator, et aperuerunt eandem ecclesiam sanctæ martyris Eirenæ. Eodem anno moritur Menas episcopus Constantinopolitanus, et factus est pro ipso Eutychius apocrisiarius Amasiæ ac monachus monasterii quod est penes Amasiam, ac presbyter. Eadem sane Menæ funeris die, cum adhuc jaceret in sacello, mense Augusto tropæa venerunt e Roma Narsis cubicularii et exarchi Romanorum. In illo quippe bello cum Totila rege Gothorum potentissime superavit, et cepit Romam, et occidit Totilam, et vestimenta ejus cruentata cum camilaucio lapidibus pretiosis ornato misit Constantinopolim, et jactata sunt ad pedes imperatoris coram senatu.

Anno imperii Justiniani vicesimo sexto facta est sancta et universalis quinta synodus contra Origenem vesanum et Didymum cæcum et Evagrium atque gentilis sensus eorum deliramentum, et rursus contra capitula. Vigilius autem Romanus convenientibus non consedit. Dimissus autem multis motis ab imperatore, in Illyrico moritur rediens Romam.

Vicesimo septimo imperii Justiniani anno factus est terræ motus terribilis Constantinopoli et circumquaque urbibus, qui tenuit diebus 40, et paulatim homines compuncti sunt, letaniam agentes et frequentantes atque in ecclesiis commanentes (33). Cumque multa Dei misericordia facta fuisset, homines ad pejora dilapsi sunt. Fit autem memoria terræ motus hujus per singulos annos in Campo, letaniam populo faciente.

Mundi anno 6047, divinæ incarnationis anno 547, vicesimo octavo imperii Justiniani anno facta sunt tonitrua et fulgura horrenda, et venius Afri-

NOTÆ.

(33) *Commanentes*. Rufinus in Præfatione libri II *De vitis Patrum*: « Commanent autem per eremum dispersi. » FABR.

cus terribilis, ita ut caderet crux, quæ stabat in-
tra portam Rhesil.

Vicesimo nono imperii Justiniani anno seditio-
nem concitaverunt Judæi et Samaritæ Cæsareæ
Pæstinae, et facti quasi in ordine Prasinovenero-
rum irruerunt in Christianos ejusdem civitatis,
et multos interfecerunt, et ecclesias combusse-
runt, Stephanumque præfectum ipsius urbis in
prætorio peremerunt, et substantiam ejus surri-
perunt. Uxor vero illius ascendens ad urbem
adiit imperatorem, qui jussit Adamantio magistro
militum descendere in Pæstinam et occisionem
exquirere Stephani. Qui veniens eorum quos repe-
rit alios suspendit, alios decollavit, alios vero de-
bilitavit et publicavit. Et factus est timor ingens
in omnibus Orientalibus partibus.

Tricesimo imperii Justiniani anno Pelagius Ro-
manorum gerit episcopatum. Quo anno mortuus
est Timotheus exarchus monasteriorum et hegu-
menus monasterii Dalmati, et factus est pro eo
Anthimus, inclausus ejusdem monasterii. Et appa-
ruit ignis in cælo, quasi species lanceæ, a septen-
trione usque ad occidentem.

Mundi anno 6050, divinæ incarnationis anno
550, tricesimo primo imperii Justiniani anno, fa-
ctus terræ motus horribilis valde, qualem nullus
hominum memorabat in generatione illa super terram
effectum: concutiebatur enim terra nocte ac die post
decem misericordias Dei. At vera imperator non
portavit coronam per quadraginta dies, sed et
sancta Christi nativitate absque illa processit in
ecclesia; ita ut etiam prandia, quæ ex more fiunt
in novem et decem accubitibus, cessare faceret, et
horum expensas egenis tribueret. Eodem anno
ingressa est gens Byzantium inopinata, eorum qui
dicuntur Avars; et tota civitas concurret ad vi-
sionem eorum, tanquam qui nunquam viderint
gentem hujusmodi: habebant enim comas retortas,
prolixas valde, vinetas prandiis (34) atque per-
plexas; reliquis vero vestitus eorum similis erat
cæterorum Hunnorum. Isti fugientes a regione sua
venerunt in partes Scythiæ et Mysiæ, et direxerunt
ad Justinianum legatos petentes ut reciperentur.

Mundi anno 6051, divinæ incarnationis 551, tri-
cesimo secundo imperii Justiniani anno ædificatus
est trullus Magnæ ecclesiæ Constantinopoli, exal-
tatus plus viginti pedibus in superioribus supra
ædificium quod antea fuerat.

Tricesimo tertio imperii sui anno cœpit impera-

tor ædificare pontem Agoreos fluminis, et conver-
tens eundem amnem in alium alveum volvit arcus
mirabiles quinque, et fecit eum meabilem, cum
antea ligneus fuerit.

Tricesimo quarto imperii Justiniani anno diffama-
tum (35) est apud Constantinopolim quod mor-
tuus esset imperator: venerat enim a Thrace, et
nemoem videbat. Ergo plebes rapuere panes sub-
bito ex locis in quibus fiebant et vendebantur; et
circa horam tertiam non inveniebatur panis in tota
urbe. Clausa quoque sunt ergasteria, et susurra-
bat palatium, quia nemo ex senatu videbat impe-
ratorem eo quod dolorem capitis pateretur, et ex
hoc crediderunt quod defunctus esset imperator.
Interea circa horam nonam fecit senatus consi-
lium, et miserunt præfectum, et fecerunt lumina
in tota urbe, quoniam sanus factus est imperator,
et hoc modo erepta est civitas a turbatione. Post-
quam autem sanus effectus est imperator, Eugeni-
us, qui fuerat præfectus, detraxit Georgio et
Ætherio curatoribus, quasi voluissent Theodorum
facere imperatorem, filium Petri magistri. Cumque
fuisset causa diligenter inquisita et nullatenus
comprobata, in iram cecidit imperatoris Eugenius,
et domus ejus publico est fisco collata. Verum ille
ad ecclesiam fugiens salvatus est. Facta est autem
mortalitas vasta in Cilicia et Anazarbo et Antio-
chia magna, necnon et terræ motus; et congressi
sunt adversus alterutrum orthodoxi et Severiani,
et multa homicidia facta sunt; et misso imperator
Zimarcho comite Orientis inhibuit inordinatos, et
multos in exilium misit et publicavit ac mem-
bris debilitavit.

Mundi anno 6054, divinæ incarnationis anno 554,
tricesimo quinto imperii Justiniani anno capta est
Hobes civitas ab Hunnis: et misit imperator Mar-
cellum magistrum militum cum exercitu multo, ut
eriperet civitatem.

Tricesimo sexto imperii Justiniani anno tropæa
venerunt a Roma Narsis patricii, significantia
comprehendisse illum urbes munitas Gothorum
duas, Veronam scilicet et Brixiam. Vicesima vero
quinta die Novembris mensis sero insidias medi-
tati sunt quidam, ut occiderent imperatorem.
Erant autem Ablabius et Marcellus pecuniarum
venditor et Sergius. Meditatio autem eorum erat
hujusmodi: cum sederit in triclinio sero, prius-
quam discedendi licentia detur, occidant eum, ha-
bentes homines suos sibi cooperantes ludos, abs-

NOTÆ.

(34) Prandiis. Hist. misc. « Prandeis: » Promotus
ms. in Grammatica: « Prandeum dicitur quedam
zona, quod in Vita B. Alexii reperies. » Item: « Fa-
citergium, togilla, mappa, mappulla, gausape, ova-
rium, mensale, manutergium, prandeum, manu-
mundium, manipularium. » Anonymus in Vita S.
Gregorii: « Particulas brandei (sic legitur) repe-
rerunt. Quod videntes legati vehementer irati sunt,
dicentes dominos suos pulcherrimis palliis abun-
dare, ac per hoc Romanorum vilibus prandeis non
egere. » Sangallensis, l. II De gestis Caroli M.:

« Cumque tenuissimas illas pelliculas vel tenuiores
brandeas extrahere cœpissent. » Flodoardus, Hist.
Rem. I, 20: « Corpus ejusdem rubeo constat
brandeo indutum. » FABR.

(35) Diffamatum est. Glossæ: « διαφημιζω dif-
famo, devulgo, pervulgo. » Uitur Apuleius, B. Au-
gustinus, De Civ. Dei, VI, 10: « Tam grandi glo-
ria diffamari. » Anastasius Bibliothec. in Epistola
ad Martinum episc. Narn.: « Potui ei scribere ac
innotescere omnia quæ de ipso diffamabantur. »
Id.

conditos in Silentiario et in Archangelo et in Curru, ut cum facta fuerit machinatio, turbationem faciant. Porro idem Ablabius etiam aurum accepit a Marcello argenti venditore, libras quingentas, ut sibi cooperaretur. Sed Deo volente sisus est Ablabius Eusebio exconsuli, qui erat comes fœderatorum, et Joanni logothetæ, dicens quia hodie vesperi volumus imperatorem aggredi. Qui cum hoc nuntiassent imperatori, tenuit eos, et invenit illos ferentes absconditos gladios. Et Marcellus quidem argenti venditor, spe frustratus, et exempto gladio quem portabat, dedit sibi tres ictus in triclinio comprehensus, et moritur. Sergius autem fugit ad Blachernas, quo educto ab ecclesia, et interrogato, persuasum est ei confiteri quod et Isacius argenti venditor et Belisarius gloriosissimus patricius conscius hujusmodi fuerit machinamenti, et victus pecuniarum venditor et Paulus curator ejusdem Belisarii consilium scierint. Qui comprehensi et traditi Procopio præfecto confessi sunt, et dixerunt de Belisario, qui mox factus est imperatoris sub ira. Multi vero et fuga usi sunt. Interea quinta die mensis Decembrii fecit imperator silentium, adducens et patriarcham Eutychium, et jubens eorum recitari confessiones. Quo audito Belisarius ingenti est mœrore gravatus, et mittens imperator comprehendit omnes homines ejus, et ipsam domi sedere præcepit custodiendum. Interea mense Decembrio, vicesima die, facta sunt eucænna Constantinopoli Magnæ ecclesiæ secundo. Porro vigiliæ eorundem eucæniorum factæ sunt apud S. Platonem, et exivit inde patriarcha Constantinopoleos Eutychius cum letania præsentis imperatore, sedens in eodem vehiculo et portans apostolicum habitum et tenens sanctum Evangelium, cunctis psallentibus: *Tollite portas*. Eodem mense captæ sunt quædam partes Africæ a Mauritanis insurgentibus adversus Africam ita: Cutzinas nomine quidam ex ipsa gente exarchus Mauritanorum habebat consuetudinem accipiendi a principe Africæ, qui per tempus erat, certam quantitatem auri. Cum autem venisset ut acciperet illud, Joannes princeps Africæ occidit eum. Porro insurrexerunt filii Cutzinæ vindicantes paternum acceptum, et erecti contra illam ceperunt ejus partes aliquas deprædantes. Imperator itaque hoc agnito misit in auxilium Africæ Marcianum magistrum militum, nepotem suum, cum exercitu ad pacificandos Mauros; et confluerunt ad eum, sicque pace potita est Africa. Eodem anno imperator quibusdam turbationes Constantinopoli concitantibus, pollices abscedit eorum duntaxat qui cum gladiis pugnaverunt. Nonadecima vero die Martii mensis admissus est Belisarius patricius receptis omnibus dignitatibus suis. Eodem anno venerunt legati Ascelti regis Ermechionorum, qui positus est intra Barbarorum gentem juxta Oceanum, Constantinopolim.

Mundi anno 6056. divinx incarnationis anno 556,

A Justinianus imperii sui tricesimo septimo anno perrexit causa orationis ad Myriangelos, id est Gernias, urbem Galatiæ. Novembrio vero mense introivit Byzantium Arethas patricius et princeps tribus Saracenorum, debita deferre imperatori filiorum suorum debiti gratiam, ut scilicet post obitum suum tenerent principatum tribus suæ.

B Tricesimo octavo imperii Justiniani anno Eutychius patriarcha Constantinopolitanus depositus est et in exsilium missus a Justiniano in Amasiam; et factus est pro eo Joannes ex scholasticis, cum esset apocrisarius Antiochiæ magnæ et presbyter ejusdem ecclesiæ. Eodem anno Justinianus imperator de corruptibili et incorruptibili dogma commovens, edicto ubique alieno a pietate transmissio, Deo præoccupante defunctus est, cum imperasset triginta octo annis, mensibus septem et diebus tredecim, et efficitur hujus successor Justinus cupopolates. Eodem anno Theodosiani et Gajanitæ apud Alexandriam ædificare cœperunt conciliabula, et prævalentes Gajanitæ episcopum sibi consecraverunt Helpidium archidiaconum suum; quem imperator victum venire præcepit. Cumque veniret per Segrin, mortuus est. Porro Theodosiani Dorotheum occulte noctu episcopum sibi ordinaverunt, et in unum convenientes tam Gajanitæ quam Theodosiani communem episcopum sibi inthronizaverunt. Cujusdam autem abbatis barbam pelle et carne decoriaverunt. Taliter hæreticorum demencia gerere consuevit, adeo ut ea quæ paganorum sunt multoties operentur.

C Mundi anno 6058, divinx incarnationis anno 558, Joannes Romanæ præest Ecclesiæ. Justinus imperat, nepos Justiniani, coronatus a Joanne patriarcha. Erat autem natione Thrax, magnanimus atque ad omnia prosper. Habebat autem et uxorem Sophiam nomine, quam et coronavit Augustam. Cum autem esset pius, adornavit ecclesias quas Justinianus ædificaverat, tam videlicet Maguam ecclesiam et sanctos apostolos quam alias ecclesias et monasteria, donans eis thesauros et omnem reditum; eratque orthodoxus valde, et misit Photinum monachum, privignum Belisarii patricii, dans ei potestatem contra omnem personam, et causam pacificandi Ecclesias universas Ægypti et Alexandriæ.

D Secundo anno imperii Justini Ætherius et Audius, ac medicus qui cum ipsis erat, insidiati sunt eidem imperatori Justino; qui cogniti intercepti sunt gladio. Eodem anno Agatho monachus, frater Apollinarii episcopi Alexandriani, veniens Alexandriam sermones habiturus, et Eustochium monachum, qui magnus erat et œconomus Alexandriæ, custodiæ mancipavit, qui per lectum fugiens venit Byzantium, Macario tunc factione pulso ecclesia, et consecratus est Eustochius pro Macario episcopus Hierosolymis.

Tertio imperii Justini anno. accersitis Sophia piissima Augusta pecuniarum venditoribus et no-

tariis, jussit deferri cautiones debitorum et breves, quibus lectis accepit breves, et præbuit eos debitoribus, et reddidit dominis suis, et laudata est super hoc magnopere ab universa civitate. Eustochius autem, ingressus Hierosolimam, non audienda contra Apollinarium et Agathonem et Macarium novæ Lauræ monachos excitavit, mentiens illos Origenistas. Et ideo pulsus est, et iterum restitutus est Macarius in throno suo.

Quarto imperii Justinii anno rursus Macarius Hierosolymis præfertur episcopus, et Alexandria Joannes habetur antistes.

Quinto imperii Justinii anno, cum magnus Anastasius Antiochenus episcopus reprehendisset in rescriptis synodicorum Joannem Constantinopolitanum, qui consecraverat Joannem Alexandrinum, et hoc consecrato pulsus est ab ecclesia sua per indignationem Justinii, et ordinatus est Gregorius monachus et apocrisiarius monasterii Byzantiorum.

Sexto imperii Justinii anno Narses cubicularius et protospatharius dilectus imperatoris construxit domum Narsis et monasterium Catharorum.

Septimo imperii Justinii anno Romani ac Persæ pacem corruperunt, et iterum Persicum renovatum est bellum eo quod Homeritæ Indi legationem ad Romanos miserint, et imperator Julianum magistranium cum sacra destinaverit ad Aretham regem Æthiopum per Nilum fluvium ab Alexandria et Indico mari, qui receptus est ab Aretha rege cum gaudio multo, appetente nimirum amicitiam Romanorum imperatoris. Enarrabat autem, cum rediisset, idem Julianus, quod quando receperit cum rex Arethas nudus esset, habens circum cincturam et in lumbis linea vestimenta auro contexta, circa ventrem vero portabat indumenta scissa cum margaritis pretiosis, et in brachiis quinque circulos, et armillas aureas in manibus suis, in capite autem pannum gemmatum, habentem ex utroque ligamento plectas quatuor, et torquem aureum in collo suo, et stabat super quatuor elephantes, stantes et habentes jugum et rotas quatuor, et superius ut currum excelsum, velatum petalis aureis, ut sunt principum provinciarum currus; et stans super illos ferebat scutum parvissimum deauratum et duas lanceolas aureas, et senatus ejus omnis erat cum armis, canentes modulationes musicas. Introductus ergo legatus Romanorum cum adorasset, jussus est ab eo crigi et duci ad se. Cum autem suscepisset imperatoris sacram, osculatus est signaculum, cum habebat pectuseculum imperatoris. Susceptis autem et donis gavisus est valde. Porro cum legisset sacram, invenit ut se contra regem Persarum armaret, et proximam sibi Persarum perderet regionem, et ulterius cum Persis fœdera non iniret. Protinus ergo collecto exercitu rex Arethas coram legato Romanorum adversus Persas prælium movit, subjectos sibi Saracenos præmittens. Profectus autem et ipse ad regionem Persarum,

depopulatus est omnia quæ in partibus illis erant. Tenens autem rex Aretha caput Juliani, et dans ei pacis osculum, dimisit eum in multa benevolentia multisque muneribus. Porro facta est et alia causa, quæ turbavit Chosroem. Hunni quippe per illud tempus, quos Turcos dicere consuevimus, legationem dirigunt ad Justinum, per Alanorum regionem mittentes. Hoc timens Chosroes excusationem prætendebat, rebellionem Armentorum in se factam per accessum, quo Justinus adhæserant. Sed et profugos repetebat. Impendebat enim Romanorum imperator per singulos annos quingentas libras auri, ut castra, quæ loco proxima erant, Persæ custodirent, ne ingressæ gentes utramque rem publicam destruerent, communibusque sumptibus castella muniebantur. At vero Justinus pacem dissolvit, asserens opprobrium esse sub Persis solvere tributa Romanos: propterea locum magnum hoc Persarum Romanorumque reperit bellum. Porro Justinus Marcianum patricium, et cognatum suum prætorem creans Orientis contra Persas direxit.

Mundi anno 6065, divinæ incarnationis anno 565, octavo imperii sui anno Justinus infirmatus est et tristatus adversus Baduarium fratrem suum, et hunc injuriis laceravit. Novissime vero præcepit cubiculariis pugnis cæsum educere illum in conspectum concilii senatorum: erat enim comes imperialium stabulorum. Quo comperto Sophia tristata est et conquesta imperatori, qui se pœnituit, et descendens ad eum in stabulum introivit subito cum præposito cubiculariorum. Baduarius autem viso imperatore fugit a loco in locum, per superiora præsepis, præ timore imperatoris. Ast imperator clamabat: *Adjuro te per Deum, frater mi, exspecta me.* Et cum cucurrisset, tenuit eum, et amplexatus deosculatus est illum, dicens: *Peccavi tibi, frater mi, sed suscipe me ut fratrem tuum primum et imperatorem: ex diabolica enim operatione novi quod factum sit hoc.* Qui cecidit ad pedes ejus, et flens ait: *Veraciter, domine, potestatem habes. Verumtamen in præsentia senatus deformasti servum tuum. Modo, domine, his rationem redde.* Et ostendebat ei equos. At vero imperator rogavit eum secum manducare, et pacificati sunt. Eodem vero anno factum est bellum circa Sargathon Romanorum atque Persarum magnum, et vicerunt Romani.

Nono anno imperii Justinii Hormisdas rex Persarum Ardamenum ducem Persarum ordinans misit Romanorum regionem depopulari; qui præda multa capta reversus est. Quo comperto Justinus, consternatus mole calamitatis, capti senatus linguam incurrat, et pactum facere petit Hormisdæ, qui id fieri anno consensit.

Mundi anno 6067, divinæ incarnationis anno 567, Justinus imperator Tiberium comitem excubitorum sibi filium faciens Cæsarem appellavit, et consesorem suum constituit tam in Hippodromiis quam

in diebus insignibus. Erat autem imperator pedibus captus, ac per hoc magis in lectulo jacens.

Undecimo imperii sui anno construxit Justinus magnum aquæductum Valentis, et largitus est urbi dapsilitatem aquarum.

Duodecimo imperii sui anno Justinus imperator synagogam Hebræorum, quæ erat Constantinopoli in Chalcopratiis, ablatam ab eis fecit ecclesiam Dominæ sanctæ nostræ Dei Genitricis; quæ Magnæ proxima est ecclesiæ.

Tertiodecimo imperii Justini anno, Joanne Constantinopolitano defuncto episcopo, Eutychius recepit iterato thronum eundem. At vero imperator infirmatus, et pauxillum a languore demissus, advocavit tam pontificem et senatum quam omnes sacerdotes et cives, et adducto Cæsare Tiberio palam omnibus appellavit eum imperatorem, his sermonibus usus: *Ecce Deus, qui benefecit tibi. Hunc habitum Deus tibi dedit, non ego: honora illum, ut tu quoque honoreris ab ipso. Honora matrem tuam, quæ aliquando tua domina fuit. Nosti quod primum ejus servus fueris, nunc autem filius. Ne gratuleris in sanguinibus; ne communices in homicidio; ne malum pro malo reddas; ne in malo inimicitiam similis mihi efficiaris. Ego enim, ut homo, culpavi: etenim et culpabilis factus sum, et recepi secundum peccata mea; sed causam habeo cum his qui hoc mihi fecerunt, ante tribunal Christi. Non cleveat te hic habitus quemadmodum me. Sic attende omnibus sicut tibi. Scito quid fueris, et quis modo existas. Ne superbias, et non peccabis. Nosti quis fuerim et quis factus existiterim et existam. Omnes isti filii tui sunt et servi. Scis quod præ visceribus meis honoraverim te. Hos cum videas, omnes qui sunt rei publicæ vides. Intende militi tuo. Ne milites suscipis, ne dicant tibi quidam quia decessor tuus taliter conversatus est. Hæc enim dico, a quibus passus sum. Qui habent substantias, fruantur eis: his vero qui non habuerint, dona. Et facta oratione a patriarcha, cum dixissent omnes, Amen, cecidit Cæsar ad pedes imperatoris, et dixit ei: *Si vis, sum, si non vis, non sum.* Et imperator ait: *Deus, qui fecit cælum et terram, ipse omnia quæ dicere oblitus sum, in cor tuum immittat.* Porro cum hæc prosequeretur imperator, replebat lacrymis totum collegium. Quod cum solutum fuisset, Tiberius dona subditis impertitus est, et quæcunque in imperatoris appellationibus moris existunt.*

Mundi anno 6071, divinæ incarnationis anno 571, imperare cœpit Tiberius redimitus ab Eutychio patriarcha, cum esset et ipse genere Thrax. Cumque imperaret, clamabant partes: *Anastasia Augusta, tu vincas. Salva, domine, quos imperare jussisti.* Audiens autem Sophia Justini conjux percussa est animo: volebat namque nubere Tiberio et permanere Augusta: nesciebat enim quod haberet uxorem. Quidam autem dicebant quod et in vita Justini adamicata fuerit ei, et ipsa persuaserit Justino ut cum Cæsarem faceret. Verum

Tiberius mittens duxit Anastasiam conjugem suam, et coronavit eam Augustam, et jactavit rogam multam.

Secundo imperii Tiberii anno Alexandria anti-stes habetur ecclesiæ Eulogius. Misit interea imperator Tiberius ad regem Persarum secundum morem, nuntians promotionem suam; quo pacem non admittente Tiberius magnas virtutes congregavit, et disseminatis regiis thesauris multos fecit exercitus, creans magistrum militum Orientis quemdam Justinianum.

Tertio imperii Tiberii anno rex Persarum sumptis virtutibus suis in Armeniam properat. Audiens autem Romanorum dux regem Persarum per semetipsum prælium initurum, expeditus effectus est. Timor enim ingressus est in populum Romanorum, et idcirco Justinianus ad virtutes sermonibus usus compescuit formidinis pugnam. Cum autem bellum fieret et sagittatio Persarum facta multa fuisset, ita ut etiam solares radii celarentur, dum videlicet Romani clipeis jacula, quæ ex arcibus mittebantur, continuatis projicere niterentur. Cum autem profunda consisteret Romanorum acies, Persæ ferro non poterant, sed in fugam vertitur Babyloniorum cæterva, et intererunt multitudines copiosæ. Accipiunt interea et Persarum suppellectilem et regium tabernaculum totamque clarissimum apparatus. Tenent autem et elephantes Romani, et ad Tiberium mittunt insignes et regias illas exuvias. Itaque legem ponit Persarum rex, confusionem non ferens, nunquam jam Persarum regem in prælium egressurum. At vero Romanus exercitus Persicis adjecit ærumnis, et ad intima Persidis properavit, et multum illic excidium et captivitatem patravit, perveniens etiam in medium Hyrcanæ maris. Cum autem hyems adesset, non remeaverunt Quirites ad propria, sed in Perside hyemem transegerunt. Porro eodem anno cœpit ædificare Tiberius publicum Blachernarum, et renovavit multas ecclesias et xenodochia et gerontocomia, jussitque se scribi in phœnicis litteris Tiberium Constantinum.

Quarto imperii Tiberii anno mortuus est Eutychius patriarcha, et promotus est post dies sex Joannes Jejunator, Magnæ ecclesiæ diaconus. Imperator autem Tiberius emptis corporibus gentilium constituit militiam in nomen proprium, amiciens et armans eos in millia quindecim, dans eis ducem Mauricium comitem fœderatorum, et subducem Narsen, et misit eos contra Persas. Bello autem facto magno valide Romani victores efficiantur, et abstulerunt a Persis civitates et regiones, quas sub Justiniano ceperant et Justino. Abiens autem Mauricius Constantinopolim susceptus est ab imperatore cum ingenti honore, et publicavit Tiberius victorias Mauricii, et generum hunc admisit ad Constantinam filiam suam. Similiter et Germano prætori junxit filiam suam Charito, utrumque Cæsarem creans. Mense vero

Augusto mora comedens mœtulina, visu digna sed corrupta, plhisin incurrit. Et cum esset moriturus, accito patriarcha Joanne atque senatu una cum militiis, in tribunalium lectica est deportatus; et quia loqui non poterat, per epanagnosticon, quæ rebus Romanorum erant utilia, manifesta populo fecit, et Mauricium generum suum nuntiavit imperatorem. Itaque cum omnes imperatoris laudassent consilium atque Mauricium imperatorem, conversus Tiberius in lecto suo diem obiit, cum regnasset annis tribus, mensibus decem, diebus octo.

Mundi anno 6075, divinæ incarnationis anno 575, Mauricius imperat; eodemque anno legatione funguntur Avaræ ad imperatorem Mauricium, qui ante breve tempus Sirmium subegerant, insignem civitatem Europe, postulantes octuaginta millibus auri, quæ accipiebant per annos, a Romanis alia superaddi viginti: imperator autem pacem affectans hoc admisit. Petivit autem ad videndum sibi et elephantem, animal Indicum, mitti; cui imperator majorem omnibus misit; quem ille visum remisit ad imperatorem. Similiter et lectum aureum sibi mitti petiit; sed et hoc imperator misit ad eum: ipse vero et hunc contemptum remisit. Postulabat autem iterum alia viginti millia centum addi. Quod imperatore non admittente, chaganus Siggidonem civitatem subvertit et multas alias urbes cepit, Illyrico subjacentes. At vero imperator Heliidum patricium cum Comentiolo legatos ad chaganum transmisit. At vero Barbarus in sponcionibus pactorum agere se pacem professus est. In Oriente vero Joannem Mystaconem prætorem Armeniæ fecit, qui veniens ad Nymphium amnem, ubi Tigri misceri dignoscitur, bello congregitur cum Cardariga Persarum prætore, et prævalent Romani adversus Barbaros. Cardarigas vero non est proprium nomen, sed dignitas maxima apud Persas.

Secundo imperii sui anno consul Mauricius appellatur, et multos thesauros urbi donavit; provehit autem Philippicum prætorem Orientis, cui et Gordiam sororem suam in conjugium tradidit. At vero Philippicus Persicas arripiens partes appropinquavit Nisibi, et repente in Persidem ingressus multam prædam sumpsit, quam per montes salvam ducens in Madorum regionem transtulit, et multos illic villis exterminatis ad Romana rura reversus est. Porro chaganus Avarum pacem solvere festinabat: nam Sclavinorum gentes contra Thracem armavit, quæ pervenerunt usque ad longos muros, multum facientes excidium. Ast imperator palatii eductis militiis et plebibus e civitate longos muros custodiri præcepit, et Comentiolum ducem ordinans et armans contra Barbaros misit, qui insperate in Barbaros ruens copiosas multitudines interfecit, hosque pepulit. Cum autem pervenisset Hadrianopolim, occurrit Andragasto multitudines Sclavinorum cum præda

A ducenti, et in hunc irruens et captivitate eripuit et victoria magna indutus est.

Tertio imperii Mauricii anno Philippicus sumptis exercitibus ad Persicam regionem profectus est, et capta Arsenene magnam prædam obtinuit, et formidinem operatus est Persicis exercitibus. Interea Constantinopolim languens remeat, militesque sine lesione ad propria repedarunt.

Quarto imperii Mauricii anno Philippicus egressus a regia urbe, hostium sumpto apparatu ad civitatem Amidam properat, et collectis armatis percunctabatur eos si in promptu haberent properandi ad bellum. Ast Romanis juramentis credulum eum reddentibus se alacriter bellaturos, venit ad Anazarbon: at vero Cardarigas hoc comperto risui auditionem mandabat, somnium esse quod dicebatur opinans, accersitisque magis interrogabat quis erit victoriæ dominus. Ast dæmonum placatores Persas astruebant a diis victoriam allaturos. Exsultant igitur super his Persæ majorum læti promissionibus facti, et patrant continuo ligneos compedes ex ligno et ferro, quibus Romanos compeditos vinciant. Prætor autem commovet Romanos, ne agrorum labores exterminent, ne justitia Dei, quæ malum odit, victoriam ad Barbaros transferat. Postera ergo die prætor dirigit duos phylarchos Saracenorum, et capiunt Persas viventes, per quos motus adversariorum didicerunt, quia asseruerunt Dominico die velle Barbaros in Romanos irruere. Porro Philippicus diluculo vale dicens Romanis, tribus phalangibus occurrit ad prælium, ipseque assumpta dei virili forma, quam achiropoieton Romani prædicant, discurrens per acies armatis divinam impartebatur virtutem, et stans post aciem, hæc retinens arma, lacrimis multis deum placabat, qui cœlestium ordinum principes auxiliares assumpsit. Cum autem bellum ageretur, Vitalianus princeps aciei omnibus audacius motus phalangem Persarum dirupit et sarcinam tulit. Romani autem circa spolia cœperunt vacare, quos accipiens Philippicus, ne ad exuvias etiam reliqui reversi prælii obliviscerentur conversique Barbari perderent eos, Theodoro Ilibino galea sua imposita, misit gladio percutere eos qui vacabant circa exuvias; quem videntes et existimantes esse Philippicum, dimissis spoliis properarunt ad bellum. Cum autem bellum multas per horas ageretur, vox fit a prætore Persarum equos percutere lanceis; quo facto in fugam versus est Persarum exercitus, et triumpho ingenti Romani positi multos ex eis peremerunt et spoliaverunt. Postera vero die sumptis virtutibus suis Cardarigas rursus ad bellum armatur, et secundo prælio gesto denuo vincunt Romani, et occiduntur Persæ multi. Comprehenduntur etiam vivi duo millia, Byzantiumque mittuntur; aufugit quoque Cardarigas, quem Persæ cum injuriis respuunt. Porro Philippicus Heraclium, Heraclii imperatoris patrem, subprætozem ad explorationem Barbarorum transmisit,

sumptisque militiis Babyloniam adiit, et Chlomarorum castellum obsidet. At vero Cardarigas eligit milites idiotas cum subjugalibus (36), et turba collecta exercitum se movere jactabat, et per munita loca obscura nocte in dorsa Romanorum efficiuntur, nequaquam fidentes se manus in eos missuros. Timore autem importuno cadente in Philippicum fuga irrationabili usus est. Quo comperto Romani in fugam convertebantur per loca ad meandum difficilia, multa incurrentes pericula. Cumque sol ortus fuisset, a calamitate liberabantur, nemine persequente, et pervenientes ad prætorem hunc injuriis pessimis blasphemabant. Verum Persæ fictam existimantes fugam persequi ausi non sunt. Porro Heraclius transmeans Tigrim, quæcunque Medicæ regionis erant insignia prædia, igni tradebat, et sic ad Philippicum rediit cum spoliis nullis.

Mundi anno 6079, divinæ incarnationis anno 579, quinto imperii Mauricii anno Avarum chaganus fœdere dissoluto Mysiam et Scythiam atrociter expugnabat, subvertens Ratiarnam et Bononiam et Aquis et Dorostolum et Zandapa et Marcianopolim. Comentiolus vero ad maritima venit, et separato exercitu improbabilis discrevit ab optimis, et inutilis quidem virtutis quadraginta millia custodire vallum jubet, electorum autem sex millia sumens, duo millia ex his tradit Casto et duo Martino, et ipse duobus sumptis contra barbaros properat. Castus autem veniens Zandapa et Emon, repertis barbaris in desidia constitutis, multos ex eis disperdit, prædamque multam obtinens armigero ad salvandum tradebat. Martinus autem circa Meana civitatem effectus, et in chaganum ex insperato incurrens, multos virtutis ejus exstinxit, ita ut ille salutem suam fuga mercatus sit. Martinus vero victoria gloriosa percepta ad prætorem revertebatur, ubi se promiserat eos exspectaturum. Comentiolus autem formidine pressus Marcianopolim rediit; qui non inventientes eum collegerunt exercitus suos, et per artum locum Æqui castra movent. At vero Martinus videns chaganum transeuntem fluvium ad prætorem rediit. Castus autem transitu flumine appropinquans his qui præcurrerant, Avarum obtinet pugnam. Porro vani cujusdam dæmonis repromissionibus deceptus non rediit ad prætorem. Posteraque die tenens transitus chaganus conclusit eum. Scinditur igitur populus, et unusquisque, ut vires habebat, per nemora fugiebat. Capiuntur itaque quidam a barbaris, et indicant ubi latitabat Castus; et hoc capto exsultabant et lætabantur. Chaganus sane per meridiem iter agens contra Thracem properat, Longosque muros accepit. At

A Comentiolus, qui in silvis Æmi latitabat, cum Martino exivit, et perveniens ad chaganum imparatum invenit eo quod Avarum multitudo diffusa esset per Thracem; et prima vigilia noctis properat adversus illum, essetque profecto a se opus ingens patratum, nisi eventus quidam falleret ejus conatum. Uno quippe animante onus subvertente, quidam domino animantis acclamat onus erigere, patria voce, dicens *Torna, torna, frater*. Et Dominus quidem mulæ vocem nimine sentiebat: sed populi hoc audito hostes imminere sibi existimantes in fugam conversi sunt, *torna, torna*, maximis vocibus exclamantes. Chaganus autem ingentem formidinem indutus penitus fugiebat, et videbantur Barbari et Romani invicem fugere, nemine persequente.

B Præterea chaganus sumptis virtutibus Apiriam civitatem obsedit, inventumque Busan urbis manganium interficere nitebatur, qui pecunias rogabat ei multas præbere, si vitam sibi donaret. Ille vero hunc ligatum urbi præsentavit. At ipse quærebatur habitantes urbem ut emeretur, narrans quam sæpe pro civitate certaverit. Civis quidam multitudinibus persuasit hoc minime faciendum. Quia ergo parvi pensus est Busa, repromittit chagano se tradere civitatem, et exterminatorio instrumento facto, quod arictem nominant, civitatem adeptus est; ducentes quod barbari argumentosum ingenium (37), et alias plures urbes in servitutem redegerunt, et cum multa captivitate reversi sunt. C Audientes autem Byzantii quod Castus a Barbaris captivus effectus sit, magnis conviciis contra Mauricum utebantur, et hunc in manifesto blasphemis appetebant.

Per idem quoque tempus Heraclius Hæracii pater Persicum aggressus est castrum, quod et cepit. Similiter et Theodorus castrum Mozarorum, amboque Bavides veniunt. Et cum castrum munitissimum esset, miles quidam Saphires nomine, stimulos est operatus, et contra compagnes lapidum hos figens per eos aditum fecit. Cum autem fortis ille ascendisset muri coronam, vir Persa hunc expulit. Cadit ergo Saphires deorsum, et suscipiunt eum in scutis suis Romani. Et rursus opus audenter arripit, et denuo a firmitate repellitur. D Iterumque Romani hunc scutis suscipiunt, et tertium ad machinamentum conatus est. Cuique ad mur caput pervenisset, Persam excidit, deinde caput ejus Romanis præbens hos fiducia magna replevit multisque imitantibus virum fortem, et per palos ascenduntibus murum, Romanis traditur castrum. Et alios quidem Persarum occiderunt, alios vero captivos duxerunt una cum supellectili, igni pro dito castro. Interea Philippicus rursus Byzantium

NOTÆ.

(36) *Subjugalibus*. Glossæ: ὑποζύγιον *subjugium*. Onomasticon: *Subjugalis* ὑποζύγιος. *Subjugalis* bestia Prudentio in agone Romani. FABR.
(37) *Ingenium*. Gallis *engin*, machina bellica. *Matth. Paris.* « Ut ingenium adhiberetur ad turrim.

Sic Papias in Vocabulario argumentum *Ingenium* interpretatur. Vide Elmenhorstium ad *Apul. Met.* l. v, p. 207. Glossæ Dosithei: « Argumentum, argue inventum. Id.

iter egit, Heraclio Romanorum duce relicto. Veniens autem Tarsum, et dicens quod imperator Priscum Orientis prætorem creatum direxerit, scribit Heraclio dimisso exercitu in Armeniam venire ad Narsen et Prisci ejus præsentiam facere manifestam. Imperator enim Philippico jusserat quarta rogæ parte privare militiam. Philippicus autem timens ne occasio tyrannidis fieret, super hoc imperatori non paruit, ideoque a prætura deponitur. Priscus autem perveniens Antiochiam præcepit milites apud Monocartum colligi. Advocat autem et Germanum, cui Hedessenorum principatus creditus erat, una cum episcopo, et una cum eis ad exercitum ibat, solemnitate Paschæ cum illis facturus. At vero duces exercitus obviam venerunt ei cum bandis, duobus signis procul ab exercitu. Ast Priscus secundum morem non descendit ab equo, nec consuetis salutationibus usus est. Hinc ergo et odii exordium factum est: in communibus namque injuriis multitudines severius patiuntur. Post festum autem diem demonstrabantur tetricæ imperatoris litteræ. Confluunt itaque multitudines ad prætoris fixuram tabernaculi, aliis quidem gladios portantibus, aliis vero lapides vel ligna jactantibus. Fit igitur pavidus Priscus, et ascendens equum fuga evasit periculum. Illi vero sciindentes fixum hujus tabernaculum, omnia quæ ipsius erant diripuerunt. Ast ille Constantiam perveniens a medicis de percussione lapidum et vulneribus curabatur, et mittit episcopum civitatis rationem faciens ac pollicens exercitui se suasurum imperatori, ne illos privet aliqua conferendarum consuetudinum (58). Ast exercitus episcopum cum injuriis respuerunt, et Germanum invitum prætorem pronuntiaverunt super scutum elatum, imperatoriamque statuam subverterunt, et hujus imagines demoliti sunt. Et in tyrannidem prorumperent et urbes dispoliant, nisi Germanus id agere multa commotione et exhortatione vetuisset. Priscus autem hæc imperatori manifesta fecit, et imperator Philippicum denuo prætorem Orientis constituit. Priscus vero Byzantium rediit. Porro exercitus juramentis se affirmabat a Mauricio nullatenus imperari. Barbari sane Romanis calamitatibus delectabantur. Verum imperator Aristobolum, curatorem imperialium domorum, ad exercitum misit, quatenus juramentis et donis tyrannidem solveret; quod et fecit. Tyrannide vero destructa sit Persarum atque Romanorum circa Martyropolim maximum bellum. Romanis vero potentia et ducum virtute expugnantibus Persas, interficitur Maruzas Persarum prætor. Comprehenduntur etiam viventium ex his tria millia, et Persicorum principes agminum mille tantum reversi sunt in Persidem. Porro Romani transmittunt ad imperatorem ex Persicis exuviis multa et captos et universos una cum bandis.

Mundi anno 6080, divinæ incarnationis anno 580, mense Septembrio, indictione sexta, Langobardi bellum adversus Romanos intulerunt, et Maurusiorum gentes adversus Africam magnas perturbationes perpetraverunt. In Perside autem carcer est qui dicitur Lethe, et multos Persarum rex a diversis gentibus in hoc inclusit una cum captivis civitatis Daræ. Isti ergo desperati insurgunt contra eos qui se custodiebant, et occiso Marusa caput ejus Byzantium attulerunt. Ast imperator cum gaudio magno illos suscepit. Philippicum autem vix prætorem recepit exercitus. Cum autem Persarum Romanorumque bellum Martyropoli feret, superantur Romani. Imperator autem a prætura Philippico rursus amoto, Commentiolum prætorem Orientis direxit. Heraclius autem prosperatus in bello peremit Persarum prætorem. Aphrahato vero interempto fugiunt Persæ et insequuntur Romani. Cum autem multum fuisset in eis excidium factum, comprehendunt etiam custodiam et multas exuvias Byzantium mittunt. Denique imperator equestribus speculationibus et commerciis urbem splendidam reddidit. Hormisda Persarum rex prætorem Baram promotum una cum potentibus multis contra Suaniam mittit. Ex insperato autem huic instans ad Araxem flumen castra commovet, siquidem expugnatæ Turcis a Persis adeo Hormisda crevit ut etiam tributa quadraginta millia auri a Turcis acciperet, cum prius ipse æqualia Turcis persolveret. Verum Mauricius hoc comperto Romanum provchit prætorem, et in Suaniam cum potentatu transmittit. Cumque pervenisset Romanus Lazicem et ad Phasim fluvium accessisset, in Albaniam exercitum movit. Baram autem audiens Romanum profectum rem deridebat. Cupiebat etiam Romanorum aciem manu capere: non enim allicue adversus Romanos bellum inierat. At vero Romanus Romanam multitudinem separavit, non probatis penes sarcinas derelictis. Decem millia etiam secum accipiens adversus barbaros properabat, et duo millia præcedere jubet exercitum. Qui venientes obviam his qui præcesserant, Persas hos in terga vertunt, et omnes interimunt: facta quippe fuga et præcipitio sibi obstante conclusi omnes interierunt. Ast Romani usque ad barbarorum vallum venerunt, ita ut Baram super hoc obstupesceret. Quod audiens Romanus animare cœpit exercitum, et præliaturi parantur in campo Albanæ. Baram autem nitebatur bellum furari, frustratus tamen consilio est: surrexit enim Romanus, et comptissime parabatur. Cum autem invicem conflictus ageretur et multi Barbarorum occisi fuissent, sit maxima Romanis victoria. Dispoliantur igitur Barbari, et sepultura carentes efficiuntur bestiis esca. Hoc audito Hormisdas Persarum rex, confusionem non ferens, muliebrem vestem Baram

NOTÆ.

(58) *Consuetudinum* Consuetudo præstatio, *παραγωγή*. Glossæ: salarium *συνθήσια*, v. *Hist. Trip.* l. vi, c. 7, et l. vii, c. 5. FABR.

ANASTASII BIBLIOTHECARI

ne prætura privavit. Parat e-con-
 Baram, progreditur in tyrannidem,
 juriis per litteras Hormisdam la-
 ribens epistolæ ita : *Hormisdæ filia
 in hæc mittit.* Collectis vero militiis
 Hormisdam indignatum adversus mili-
 quæ a Romanis fuerant superatæ.
 autem et fictas litteras quasi ab Hor-
 as ad minuendas militum rogas, ad
 eis reducens atrocitatem Hormisdæ, seu
 m, avaritiam et violentiam, et qualiter
 delectatus et a pace alienus esset, qua-
 ptimates vinculis dederit, quorum alios
 gladio reciderit, alios autem necaverit
 , et qualiter cogebat Persas in magnis
 separari, quo disperderentur et non contra
 multuarentur. Talibus ergo verbis Baram
 m affatus tyrannidem maximam adversus
 isdam succendit, et juramentis Baram mu-
 es dogmatizant omnes se deposituros Hor-
 am. Hormisdas autem Ferochanen magistrum
 m armatum cum virtute destinat adversus Ba-
 . Baram vero significavit Ferochani seu mili-
 s quia non convenit arma Persas adversus
 irsas efferre, et ad memoriam eis reducebat
 ormisdæ asperitatem, injustitiam, in sanguinibus
 udium, in homicidiis amorem, infidelitatem,
 ctantiam et violentiam. Hæc sentientes veraciter
 eo dicta fuisse populi qui circa Ferochanen
 ant ad Baram sese conferunt, et Ferochanen
 cidentes se Baram uniunt, et contra Ctesiphontem
 metu abeunt. Hormisdas autem habebat Bindo-
 m, magnæ dignitatis virum, in vinculis : itaque
 um in magna fluctuatione negotia degerent, Be-
 an Bindohi frater, in custodiam insiliens, eduxit
 indohen fratrem suum, et congregata multitudine
 istica seu civili, tertia hora diei regalia intrant,
 . invento Hormisdæ super solium regio more se-
 nute multis hunc injuriis subdunt. Indues autem
 mens Hormisdam abstulit diademata a capite ejus,
 hunc in carcerem tradiderunt, rogabatque Chos-
 roen patrio solio tribui. Præterea Hormisdas e-
 istodia nuntium misit, Persis petens loqui, Per-
 di quæ expedirent. In crastinum igitur collectus
 gnatus Persarum in regalibus una cum multitu-
 D dine vinctum Hormisdam ducunt. Ast Hormisdas
 omniaenebat Persas quod non oporteat hujusmodi
 a reges committere, et quanta ex quo regnaverit
 opama fecerit, et in quibus erga Persas bona pa-
 raverit, et qualiter Turcos Persædi tributa solvere
 Romanosque pacem amare coegerit, qualiterque
 lartyropolim ceperit; quin et paterna beneficia
 narravit. Rogabat autem et Chosroem a regno
 leponi ut litis amicum et ambitiosum et sanguinis
 matorem superbumque ac injuriosum et præliis
 nhiantem : esse autem sibi alterum filium perhi-
 cebat, quem in regem provehi flagitabat. Bindohes
 vero ad Hormisdam respondebat, et hujus excessus
 i medium proponens omnes erexit contra Hor-

misdam. Et ducunt in medium uxorem ej-
 filium, et serræ sectione hos partiti sunt
 Hormisdæ visibus, Hormisdamque oculis priv-
 in carcerem posuerunt. Et Chosroes quidem
 quandiu patrem benigne tractabat, in custod
 omnem tribuens escam. Ast Hormisdas hunc
 riis e diverso lacerabat, conculcans ea quæ
 bantur a rege. Unde Chosroes iratus fustibus
 silvestribus jussit per illa cæsum obire. Quo-
 ctum et Persas tristes reddidit et contra Cho-
 odium auxit. Chosroes vero congregatis virtu-
 regnorum egressus contra Baram pervenit in
 pum Zaba fluminis, ubi Baram vallum hab-
 Suspensus autem Chosroes quod aliqui prin-
 adjacerent Baram, hos occidit. Cum vero pe-
 turbaretur, fugam iniit Chosroes cum pauci-
 B busdam, et omnes qui erant cum Chosroeo ad I-
 accesserunt. At vero Chosroes hæsitabat qui-
 agere debuisset. Nonnullis sane consilium da-
 sili ad Turcos secedere, nonnullis autem a-
 manos, Chosroes equum ascendens freno
 equi motus sequi omnibus jubet. At vero eque
 Romanas partes motus suos direxit, et apud
 tensium invenitur, et legatos mittit, adventum
 Romanis faciens manifestum. Contigit autem
 Probus patricius, qui illic erat, hunc suscipe-
 de eo imperatori per litteras indicaret. I-
 autem misit legatos ad Mauricium petens ne
 liaretur Chosroi. Porro jubet imperator Mau-
 C Commentiolo prætori apud Hierapolim Chos-
 suscipere et imperialibus obsequiis honorari
 Eodem vero anno demonstravit imperato-
 ricus in memoriam dei Genitricis letanias
 chernia fieri et laudes dicere Domine nos
 minans eam panegyrim.
 Mundi anno 6081, divinæ incarnationis :
 Mauricius filium sibi Chosroem regem
 faciens, Dometianum episcopum Melite
 eum direxit, cognatum suum, una cum
 ducatum belli commisit; qui perv-
 Chosroem omnes Romanos potentatus
 introducunt. Baram autem hoc agn-
 virtutibus suis, in loco qui Alexandri-
 batur castra metatus est, prohibere
 ab Armenia venientes, ne Narsi univ-
 enim Mauricius Joanni Mustaconi,
 tum Armeniæ, accipere militias e-
 pariter contra Baram bellum c-
 noctem autem et unitæ sunt Ro-
 contra Baram aciem direxerunt
 monte castra metatus est, pavore
 bellum gereretur horribile, Na-
 parvipensis mediam barbaro
 langem; et hoc facto cæteræ c-
 matæ sunt phalanges, et fit
 Narses vero sine ulla retentio-
 cæde sternebat, et sex millia
 ad Chosroem adduxit. Ast
 crone peremit. Quotquot a

ad imperatorem Byzantium misit. Sane cum Turci A
 cruces haberent in frontes exaratas, interrogaban-
 tur ab imperatore quonam modo signum hoc in
 fronte portarent. At vero Turci asserebant ante
 multos annos pestilentiam in Turcia factam, et
 quosdam Christianorum hoc adinvenisse, et hinc
 salus in patria facta est. Porro exercitus Roma-
 norum tabernaculum Baram et supellectilem acci-
 pientes cum elephantibus attulerunt Chosroi. Baram
 autem ad interiores partes Persidis fugam fecit, et
 sic eorum dissolvitur bellum. Itaque Chosroes ma-
 gna victoria circumdatus solium suum recepit.
 Verum Narses rediturus ad propria Chosroi dicebat:
*Memor sis, Chosroes, præsentis diei: Romani tibi
 regnum donant.* At ille fraudulentam occisionem
 metuens, petiit a Mauricio mille Romanos in cu-
 stodiam sui habendos. Porro Mauricius cum dile-
 ctionem haberet erga barbarum multam, postula-
 tionem ejus complevit, sicutque Persicum Roma-
 norumque bellum cessavit.

Mundi anno 6082, divinæ incarnationis anno 582,
 coronatus est solemnitate paschali Theodosius fili-
 us Mauricii a Joanne patriarcha Constantinopo-
 litano.

Eodem quoque anno imperator Mauricius eccle-
 siam sanctorum quadraginta martyrum, quam cepit
 ædificare Tiberius, consummavit. Interea cum pro-
 funda Orientem pax occupasset, bellum circa Eu-
 ropam Avaricum incumbebat, ideoque imperator
 potentatus ab Oriente in Thracem traduxit.

Anno imperii sui nono, cum ver inciperet et
 agmina pervenissent ad Thracem, exivit cum eis
 Mauricius videre quæ a barbaris essent eversa.
 Augusta vero et patriarcha et senatus rogabant
 imperatorem ne per semet ipsum bellum iniret,
 sed potius id prætori committeret. Ast imperator
 non acquievit. Exeunte autem eo ad Septimum
 solis eclipsis facta est; cumque apud Reginum
 esset, pauperum multitudines pecuniis animavit.
 Cum autem venatum pergeret, sus silvestris valde
 grandis impetum contra Cæsarem fecit. Equus vero
 ob terrorem miraculi ejicere Cæsarem nitebatur.
 Diutius ergo tumultuatus Cæsarem jactare nequi-
 vit. Itaque sus a nemine accipiens letum abscessit.
 In Perinthum præterea navigio iter faciens, ventis D
 vehementibus et pluvia facta nautisque desperan-
 tibus scapha imperatoris asportabatur, ita ut ino-
 pinate salvus ad locum, qui dicitur Daonium, vix
 veniret. Nocte vero illa muliercula pariebat et voces
 miserabiles emittebat; cumque mane factum fuis-
 set, misit imperator videre quid esset quod acci-
 derat. Et invenerunt puerum natum, oculorum et
 palpebrarum exsortem, manusque ac brachia non
 habentem; a lumbo autem erat ei ut cauda piscis
 naturaliter hærens. Quo viso imperator præcepit ut

occideretur. Hac denique die imperatoris equus,
 qui aureo circumdatus erat ornato, repente seissus
 est cadens. At vero imperator his omnibus augu-
 ratus (59) tristis erat. Postera quoque die viri tres
 Scлавini genere, nil aliquid ferreum bajulantes, a
 Romanis detenti sunt, citharas tantum ferentes.
 Imperator autem interrogabat tam unde essent
 quam ubinam habitatio eorum existeret. Qui ge-
 nere quidem aiunt se esse Scлавinos, circa finem
 vero Occidentalis habitare Oceani. Chaganum au-
 tem ad se legationem misisse et munera princi-
 pibus gentis suæ auxiliandi sibi contra Romanos.
 Taxiarchas autem suos direxisse rationem reddi-
 turos chagano, quia non possunt propter longitu-
 dinem itineris mittere illi auxilium: decem enim
 et octo menses asseverabant in itinere se fecisse,
 et ita Romanos adiiisse. Porro citharas ferre tan-
 quam non videntes quemquam suorum armis
 indutum, regione sua quid ferrum sit igno-
 rante. Imperator autem tam ætatem admirans
 quam moles corporis eorum collaudans, hos Hera-
 cliam misit. Cum autem venisset ad maritima, et
 didicisset quod legati Persarum Byzantium atque
 Francorum venissent, ad regalia remeavit.

Decimo imperii Mauricii anno chaganus querebat
 augmenta factorum accipere. Imperator vero ser-
 mones barbari non recepit, et ideoque chaganus
 iterum bellum agit, et devastat Singidonem, et
 castra contra Sirmium movet. Imperator autem
 prætorem Europæ Priscum creat. At vero Priscus
 C Salvanum subprætorem factum præcurrere jussit;
 et contra Barbaros procedentes bellum ineunt, et
 vincunt Romani. Quo audito chaganus potentibus
 sumptis properabat ad bellum. At vero Salvanus
 visis multitudinibus stupefactus ad Priscum se
 contulit. Comperiens autem chaganus Romanorum
 recessum ad maritima egreditur, deinceps ad
 sanctum Alexandrum, et hunc omnia devoranti
 tradidit igni. Transiens autem in Drizipera cona-
 tur exterminare rem publicam, devastatoria ope-
 ratu instrumenta. Hi vero qui Drizipera habitant,
 diutius e diverso aciem direxerunt: nam et portas
 aperientes minabantur Barbaros debellare, cum
 essent in formidine ingenti. Tunc ergo divina
 quædam eis consuluit virtus: media namque die
 videre putaverunt barbari, Romanis virtutibus egre-
 dientibus ab urbe, futurum sibi fore ut cum eis
 conflictum consererent. Et consternati fuga infa-
 tigabili fugiunt, et apud Perinthum efficiuntur.
 Priscus autem, nec visu quidem ferre multitudines
 barbarorum valens, Tzurulum ingressus castrum
 muniebatur. Ast barbarus Priscum obsidere cona-
 batur. His auditis Mauricius hæsitabat quid foret
 agendum. Tunc optimo inito consilio armatur
 contra infinitam barbarorum virtutem, et uni ex-

NOTE.

(59) Auguriatus cod. Gruteri.

cubitorum magnis donis atque promissionibus suadet ut sponte in barbaros irruat, eique dat ad Priscum litteras continentes hæc : *Gloriosissimo prætori Prisco. Noxium barbarorum conatum ve formides : ad perditionem enim eorum factum est hoc : scito enim quia cum multa confusione revertetur chaganus in regionem quæ sibi a Romanis est deputata. Propterea perseveret gloria tua penes Tzurulum, circumvagari faciens illos : mittimus enim per mare naves, et captivabimus familias eorum, et cogetur ad propria confusione refertus atque iactura reverti.* At vero chaganus litteris comprehensisset lectis pavens efficitur, et sponsonibus pacificis ad Priscum dispositis in muneribus paucis atque indignis, in suam est terram cum fuga potenti regressus.

Undecimo imperii anno Mauricii Hierosolymitanus Amos habetur episcopus. Imperator autem Priscum cum omnibus Romanis potentatibus ad Istrum fluvium misit, ut Sclavinorum nationes transire prohiberet. Quo apud Dorostolon habito chaganus hoc comperit ; qui legatis ad eum directis calumniam inferebat Romanis exordium dantibus belli. Priscus autem excusabat se, quod non venerit adversus barbaros belligeratum, sed quod ad Sclavinorum nationes a principe fuerit destinatus. Audiens autem Priscus quod Ardagastus multitudines Sclavinorum ad prædandum disperserit, transiens Istrum media nocte inopinatè Ardagasto conjunctus est. At vero Ardagastus discrimine sensu nudum ascendens equum, vix salvus evasit, Romanique multitudinibus Sclavinorum occisis, et Ardagasti regione perversa, prædam copiosam captam Byzantium per Tatemere[m] direxerunt. Porro cum Tatemere[m] expeditus iter faciens ebrietati sese atque deliciis traderet, Sclavinorum in eum multitudines irruunt ; qui formidine pressus fugiendo Byzantium venit. Ast Romani, qui cum ipso fuerant, valide Sclavinis infensi obtinent gloriosissime barbaros, et captivitatem salvam imperatori præsentant. Qui lætatus gratificos Deo hymnos una cum tota obtulit urbe. Priscus vero fiducia fretus ad interiores Sclavinorum partes accessit. Gipes autem, vir Christianæ religionis, transfugiens ad Romanos et ingressum Romanis ostendit et barbaros tenuit. Itaque Gipedis prodicione transfretato flumine, Priscus media nocte reperit Musacium Barbarorum regem, ebrietate corruptum : funebrem quippe proprii fratris celebrabat festivitatem ; quo comprehenso vivo eadem in Barbaris operatus est, multaque copiosa præda capta ebrietati sese produnt et crapulæ. At tum barbari cocervati victoribus imminent, foretque vicissitudo reciproca præcedenti virilitate sævior, nisi Genzo pedestri virtute Romanorum insistens pugna forti prohibuisset impetus Barbarorum.

Duodecimo imperii Mauricii anno, cum Priscus iterum ad Istrum pervenisset gentesque Sclavinorum deprædatus fuisset, haud modicam partem

A imperatori direxit. Imperator autem, misso ad Priscum Tatemere, jubet illic toto hiemali tempore commorari Romanos. Quo comperto Romani contradicebant, asseverantes id non posse fieri propter copias Barbarorum, et pro eo quod regio easet sibi satis adversa. Priscus vero verbis persuasoriis flexit eos ibidem hiemare jussionemque principis consummare.

Tertio decimo imperii Mauricii anno, qua videlicet tempestate Gregorius Romanam, Constantinopolitanam Cyriacus et secundo Anastasius Antiochenam regebat Ecclesiam, nascuntur prodigia in suburbanis Byzantii, puer videlicet quadrupes, et alter duos vertices habens. Aiunt autem hi qui historias diligenti studio scribunt, non significari bona civitatibus in quibus nascuntur hujusmodi.

At vero imperator Priscum prætura privat, et Petrum fratrem suum prætorem Romanæ fecit virtutis. Itaque Priscus quidem virtutibus sumptis, priusquam Petrus pervenisset, transmeat amnem. Chaganus autem transitu Romani audito exercitus valde miratus est, et ad Priscum misit, discere causam querrens, et prædæ sumere partem, sicque amnem transire : nimis enim sæviebat super felicitatibus Romanorum. Mittit ergo Priscus super hoc ad chaganum legatum Theodorum, videlicet medicum sagacitate ac intelligentia perornatum. Iste videns chaganum magna sapientem responsionemque jactantius facientem (minas enim prætendebat, se cunctarum esse gentium dominum jactans) narratione veteri mitigavit barbaricum typhum. Ait enim : *Audi, chagane, proficuum narrationem. Sesostris Ægyptiorum rex illustris et oppido felix, opibus clarus et inexpugnabili potentatu, plurimas et ingentes servituti nationes redegit. Unde et in arrogantiam ruens, curru adhærente sibi auro et lapidibus pretiosis constructo, sedet super eum, et subigit jugo ex superatis regibus quatuor trahere currum. Cumque hoc fieret in insigni festivitate, unus ex quatuor regibus frequenter oculum vertebat retrorsum, et contemplantur rotam, cum volveretur. Quem Sesostris percunctatus ait : « Cur post tergum offirmas oculos ? » At ille : « Hanc, » inquit, « rotam miror instabilem, et alias atque aliter se moventem, et modo excelsa humiliantem, rursus humilia exaltantem. » At vero Sesostris parabolam intelligenter animadvertens, legem posuit ne currum reges ulterius traherent. His chaganus auditis subrisit, et ait se pacem sectari. Priscus autem chagano reddidit pro transitu prædam, et exuviis omnibus sumptis sine dispendio amnem transivit. Porro chaganus his susceptis magnifico lætabatur. Priscus Byzantium venit, et Petrus præturam suscepit.*

Quarto decimo imperii sui anno jussit Mauricius Petro prætori ut tertiam portionem rogæ in auro a Romanis acciperet, et tertiam in armis, et aliam tertiam in vestimentis diversis. Itaque Romani hoc audito ad tyrannidem vertebantur. Prætor vero ti-

mens satisfaciebat (40) militibus hoc verum non esse, et exhibebat exercitibus alias litteras, jubentes sibi quatenus hi qui fortia gesserant et de periculis triumpharant in urbibus summa requie potirentur, de publicis sumptibus inter senes alendi, pueri vero militum in locis propriorum parentum inscriberentur; talique suadela populum mitigavit, et Cæsarem lonæ famæ præconio laudaverunt. Hæc autem Petrus imperatori denuntiavit. Cumque venisset Marcianopolim, dirigit mille præcessuros. Illi repertis Sclavinis multam ducentibus Romanam prædam, hos insequentes occiderunt, multaque præda recepta Romaica redierunt ad rura.

Eodem vero anno construxit imperator solarium Magnauræ rotundum, et in medio atrio ejus statuit statuam suam, et illic posuit armamentum.

Quinto decimo imperii Mauricii anno Petro venationem exercenti sus agrestis obviam occurrit, pedemque ipsius ad arborem conquassavit, et importabilibus (41) doloribus multo tempore languit. Ast imperator litteris pessimis et improprie gravibus ei detraxit, audito quod multæ Sclavinorum gentes fuerint contra Byzantium motæ. Petrus autem coactus Novas pervenit. Illi vero qui erant de civitate, una cum ignobilibus militibus et episcopo prætori obviam veniunt; quos prætor intuitus, et arma eorum ac fortitudinem admiratus, jubet urbe dimissa Romanæ misceri catervæ. Milites autem ad civitatis custodiam ordinati hoc agere renuerunt. Tum prætor in furorem versus destinavit Genzonem una cum multitudine militum. Qui hoc agnoscentes confugerunt in ecclesiam, et clauso ostio templi perseverabant. Genzo vero pro reverentia templi inefficax rediit. Petrus autem iratus Genzonem a prætura deponit, et misso Scribone ignominiose ad se episcopum jubet adduci. Porro cives collecti Scribonem cum dedecore urbe depellunt, cujus obseratis portis Mauricium quidem imperatorem laudibus efferunt, prætorem autem conviciis emulant; sicque cum opprobrio Petrus inde recessit. Præmittit præterea mille ad explorandum, qui Vulgares consequuntur numero mille. Verum Vulgares sibi super pace chagani securi pergebant. Romani autem in Vulgares impetum faciebant; qui mittunt viros septem componentes pacem minime dissolvendam. Hos audientes hi qui præcurrerunt, significant hæc prætori; qui dixit: *Nec si imperator venerit, huic parcam.* Congressione vero belli effecta Romani vertuntur. Sed barbari non persecuti sunt eos, ne vincentes discrimen incurrerent. Porro prætor taxiarchum præcurrentium flagellavit. Et hoc comperito chaganus legatos ad Petrum destinat, inemptionem accusans, et quod Romani sine justa causa pacem dissolverent.

A At vero Petrus verbis seductoriis usus non se scisse motionem affirmat, duplicia tamen dare spolia universa procutat; sicque Barbari amissis spoliis dupla sorte receptis paci consulunt. Petrus contra Peregastum Sclavinorum exarchum properat; et Barbari circa ripam fluminis huic obvii facti prohibebant transire. Romani vero a fretis sagittantes hos averterunt; quibus in fugam versis percutitur illo Peregastus, et moritur. Transeuntes autem Romani prædam multam receperunt, et ad propria remearunt. Errantibus ductoribus et in inaquosa incidentibus loca periclitabatur exercitus. Porro cum iter agerent noctu, veniunt ad amnem Heliçiam dictum: cum vero dum trans fretum fluminis essent, Barbari in his absconditi eos qui hauriebant aquam jaculabantur. Magna igitur molestia Romanis effecta militibus, in fugam vertuntur a Barbaris debellati. Verum Mauricius his auditis Petrum prætura privavit, et Priscum prætorem Thracæ denuo misit.

B Mundi anno 6090, divinæ incarnationis 590, Romanorum imperator Mauricius, rex Persarum Chosroes, Romanus Gregorius, Constantinopolitanus Cyriacus, Hierosolymitanus Amos, Alexandrinus Eulogius et Antiochenus Anastasius habentur antistites. Hoc anno, imperii videlicet Mauricii sexto decimo, Priscus egressus prætor in Thracem virtutes numeravit exercitus, et invenit quod ex eis fuerit multitudo consumpta non parva. Illis autem sumptis venit ad flumen Istrum et Novas. Quo cognito chaganus legatos misit, causam ipsius sciscitatus adventus. Priscus autem venationis se venisse causa fatebatur. Ast Chaganus: *Non justum est, inquit, in alieno loco venari.* E contra Priscus suum dicebat esse locum, et ei fugam ex Oriente improperebat egisse. Barbarus autem Singidonis muro destructo ad Romanorum terram profectus est. Quo cognito Priscus venit ad insulam Istri, et dromonibus sumptis ad Chaganum apud Constantiolum venit, volens cum eo loqui. Cumque chaganus ad oram fluminis venisset, Priscus tristis (42) eum alloquitur. Chaganus autem dixit ad eam: *Quid tibi, Prisce, ac terræ meæ? an et hanc vis accipere per mendacium ex manibus meis? judicet Deus inter me et Mauricium imperatorem, requiratque sanguinem exercitus Romanorum et exercitus mei de manibus ejus.* E contra Priscus: *Singidonem, inquit, civitatem redde Romanis.* Qui ait: *Tu unam civitatem a nobis conaris accipere: videbis post paululum quinquaginta civitates Romanas Avaribus servitute redactas.* Priscus autem navibus Singidoni per amnem exhibitus hanc depopulatus est, et ex ea Vulgares pepulit.

Septimo decimo imperii Mauricii anno cœserva-

NOTÆ.

(40) *Satisfaciebat.* Glossæ: ἀπολογία, excusatio, purgatio, satisfactio. Hinc satisfactionalis liber, ἀπολογητικός, *Hist. Trip.* 1x, 23. Sic Hieronymum alicubi posuisse *satisfacientes* pro *excusantes* se notat H. Grotius in *Discussione Rivetiani Apolo-*

getici, p. 83. FABR.

(41) *Importabilibus.* Ipse in Hypomn. de Anast. apocr.: « Cum illatis quoque illis importabilibus tribulationibus retulit. » *Id.*

(42) *Tristis.* E rata. *Id.*

tis chaganus potentatibus suis in Dalmatiam properat, et cum venisset Baleam, quadraginta quoque civitates, quæ circa eam sunt, omnes depopulatus est. Quibus Priscus agnitis Gudohin ad explorationem rei direxit. Qui in valle occultatur pusilla, et diluculo in dorsa eorum effectus illico cunctos peremit, et acceptam prædam duxit ad Priscum. Porro chaganus infortunio comperto in regionem suam reversus est, et Priscus ad propria.

Mundi anno 6092, divinæ incarnationis anno 592, imperante Mauricio 18 anno, sumptis virtutibus Priscus Singidonem venit: chaganus vero congregato proprio potentatu subito Mysiæ adest, et Tomeam urbem capere nititur. Propterea Priscus Singidone relicta huic efficitur proximus. Cum autem paschalis festivitas haberetur et Romani sœme tabescerent, audiens chaganus Prisco significabat ut sibi plaustra mitteret ad deportanda illis alimenta, quatenus cum hilaritate festivitatem propriam celebrarent. 40 itaque plaustra plena his mittit. Pari modo et Priscus species Indicas barbaro quasdam remisit, piper videlicet et folium Indicum et costum et cassiam atque alia ex his quæ quærentur, cum Chaganus apud Sirmium resideret. Qui receptis his gavisus est super eis; et donec completeretur dies festus, Romani ac Barbari pariter habitabant, et non erat in utriusque virtutibus timor. Cumque fuisset dies festus completus, Barbari separati sunt a Romanis, et Drizipera venientes civitatem depopulati sunt, et sancti Alexandri ecclesiam incenderunt, sepulcrumque ipsius tectum argento repertum despoliant, sed et injuriis quoque corpus martyris afficientes, multamque in Thrace prædam captantes, epulabantur splendide, contra Romanos elati. Cumque Comentiolum venisset Byzantium, maxima urbi turbatio et æstus incubuit, ita ut timore detenti consilium caperent Europam deserendi et in Asiam et Chalcedonem migrandi. Quin et imperator excubitoribus armatoque et electo cuneo sumpto muros Longos munivit. Vulgus autem urbem custodiebat, et senatus commonebat imperatorem legationem ad chaganum mittendi. Deus autem vindictam martyris Alexandri faciens pestilentem languorem Barbaris intulit, et in uno die septem filios chagani per febrim et inguinarium passionem occidit, una cum aliis turbis multis, ita ut pro triumphali gaudio, carminibus ac canticis lamentationes et lacrymas ac luctus sine consolatione Barbarus possideret. At vero senatus rogabat Cesarem legationem ad chaganum mittendi. Imperator autem Armatzonem misit ad chaganum cum muneribus multis Drizipera, qui verbis mitibus blanditur Barbarum. At ille nolebat dona suscipere, lamento intolerabili filiorum detentus: dicebat enim ad legatum: *Judicet Deus inter me et*

A imperatorem Mauricium: ipse quidem pacem dissolvi, ego vero captivos ei reddo, per unam animam unum numisma percepturus ab eo. Mauricius autem id dare minime passus est. Iterum chaganus petit per singulas animas dimidium accipere nummum. Ast imperator nec sic dare consensit, sed nec in quatuor accipere siliquis. Tunc chaganus furore commotus omnes occidit, et ad propria rediit cum quinquaginta millia aureorum pactis Romanis imposuisset. Quin et Istrum flumen non se transiturum professus est. Ex hoc itaque multum contra imperatorem Mauricium commotum est odium, et cœperunt hunc subjicere maledictis. Similiter et populus apud Thracem ad convicia imperatoris commotus est. Exercitus autem procuratores (43) ad imperatorem contra Comentiolum direxit, quod prodicionem in prælio fecerit, inter quos erat etiam Phocas, qui imperatorem allocutus severius huic in concilio contradicebat, ita ut quidam ex patriciis hunc alapa percuteret et barbam ipsius eveleret. Verum imperator non suscepit adversus Comentiolum populi querimonia, sed hos inefficaces deseruit; propter quod et insidiarum in principem exordium sumitur. Præterea per idem tempus apud Ægyptum in Nilo flumine, Mena præfecto una cum populo deambulante in loco qui Delta nuncupatur, sole orto animalia humanæ formæ apparuerunt in flumine, vir scilicet et mulier. Et vir quidem erat pectorosus vultuque terribilis, rufa coma canisquo permixtis, et usque ad lumbos denudabat naturam, et cunctis demonstrabatur nudus. reliqua autem corporis membra cooperiebat aqua. Hunc præfectus adjuramentis constrinxit ne destrueret aspectum priusquam omnes saturi fierent hoc inopinato spectaculo. Porro mulier et mamillas habebat et femineum vultum capariesque proluxas. Et ad horam nonam omnis populus mirabatur, videbat hæc animantia, quæque hora nona in flumen demersa sunt. Sane Menas imperatori hæc Mauricio scribit.

Mundi anno 6093, divinæ incarnationis anno 593, imperii vero Mauricii 19 anno Hisacius Hierosolymis habetur antistes. Die autem Paschæ Sophia Augusta, uxor Justini, una cum Constantina Mauricii conjugæ stemma constructum attulerunt imperatori. Qui hoc contemplato pergens in ecclesiam in obtulit Deo, supra sanctam mensam suspendens in triplicibus catenulis lapidibus et auro contextis. *A* vero Augustæ hoc comperto tristatæ sunt valde, *et* in jurgio adversus imperatorem Constantina festum diem fecit Augusta. Cum autem non attenderet imperator querelas militiarum in Thrace positarum, iterum Comentiolum assumptis armatis venit ad Istrum, et unitur Prisco apud Singidonem, et solvitur pax quæ ad Avares erat. Qua dissoluta ve-

NOTE.

(43) *Procuratores.* Ἐπιτολιχαρτοῦς. Hanc vocem observavi in epistola quadam quæ exstat in concilio

Phocæ Ephesino. Hinc ἐπιτολιχά mandata seu recepta quæ principes dant legatis suis. FABR.

nunt in Biminacium, quod est insula magna Istri. Quibus auditis chaganus, collectis potentatibus suis, ad Romana rura procedit, quatuor autem filios suos, traditis aliis virtutibus, ad custodienda Istri vada constituit. At vero Romani ratibus factis fluvium transierunt, et bellum prætoris Prisco cum chagani filiis inierunt: Comentiolus enim infirmatus in Biminacio insula sedebat. Cumque per multas horas bellum tenuisset et sol trecentis Romanorum interemptis occubisset, quatuor Barbarorum millia perierunt. Intrinsecus vero militiæ ordinatæ iterum bellum incipiunt, et iterum octo millia Barbarorum interimunt. Similiter et tertia die præliantes ab excelsioribus Romani ad Barbaros accesserunt, hosque vertentes ad stagnum atque pellentes, Avars multos necaverunt ex illis, inter quos et chagani necati sunt filii, Romanique illustrem victoriam induerunt. Chaganus vero coacervatis viribus copiosis contra Romanos progreditur: bello autem manente vertunt Romani Barbaros, et omnibus insigniorem hanc retulerunt victoriam. Interea Priscus quatuor millibus præmissis Tisson (44) annum transmeare et explorare Barbarorum præcepit motus. At vero Barbari nihil eorum quæ facta fuerant cognoscentes, festum diem celebrabant et pariter convivabantur. In hos Romani clanculo incidentes maximum operati sunt metum: triginta quippe millia Gipedorum barbarorumque aliorum occiderunt, et copiosa præda comprehensa revertuntur ad Priscum. Chaganus autem rursus potentatibus cumulatis venit ad Istrum, et inito bello barbari superantur et in amnis fluentis necantur, pereuntque simul cum his plurimi quoque Sclavini: vivos autem obtinuerunt Avarum quidem tria millia, Sclavinorum vero octingentos et Gipedum tria millia, nec non et duo Barbarorum. Porro chaganus ad Mauricius imperatorem legatos misit, captos recipere nisus. At ille nondum comperta inclyta Romanorum victoria scribit Prisco quod Avars chagano redderet tantum.

Eodem quoque anno vir quidam monachico circumamictus habitu et in religione clarus, spatula denudata a foro usque ad æneam gladiatoris statuam discurrens, imperatorem omnibus in occisione gladii moriturum pronuntiavit. Similiter et Herodianus Mauricio manifeste, quæ sibi fuerant ventura, prædixit. Imperatore vero noctu discalceato letaniam cum tota urbe agente, et transeunte ad Carpiana loca, tumultuantur ex multitudine quidam, et contra imperatorem lapides jaciunt, ita ut vix imperator cum Theodosio filio suo salvaretur et orationem compleret apud Blachernas.

Mundi anno 6094, divinæ incarnationis anno 594, anno vero imperii sui 20 Mauricius in se reversus, et sciens quod nihil Deum lateat, sed reddat omnibus secundum opera ipsorum, et recogitans excessum quem in captivationem perpetraverat, non

A redimens eam, expedire iudicavit in hac vita penam se recipere pro peccato, et non in futura, et factas preces in scriptis transmittit ad omnes patriarchales sedes et ad omnes civitates sibi subjectas, et ad monasteria quæ sunt in eremo et Hierosolymis, et ad lauras pecunias et cereos et incensa, ut orarent pro se, quo hic reciperet et non in futuro sæculo. Scandalizabatur autem et in Philippicum generum suum, quod in φ littera nominaretur. Porro Philippicus diverse jurabat imperatori quod purus esset in servitio ejus et apud se dolum nullum haberet. Cumque Mauricius supplicaret Deo misericordiam præstandi animæ suæ, quadam nocte dormiens vidit in visu apud æneam palatii portam imaginem Salvatoris se astare, et copiosum populum pariter assistentem. Tunc facta est vox ex caractere magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, dicens: *Date Mauricius*; et tenentes eum iudiciorum ministri exhiberunt apud purpureum umbilicum, qui erat illic. Et ait ad eum propria voce: *Ubi vis reddam tibi, hic an in futuro sæculo?* Quo ille audito respondit: *Amator hominum, Domine et juste iudex, hic potius, et non in sæculo illo.* Et jussit divina vox tradi Mauricius et Constantinam uxorem ejus et filios et omnem cognationem ipsius Phocæ militi. Expergefactus ergo Mauricius, et vocans eum qui coram se dormiebat, misit ad Philippicum generum suum, ut celeriter eum adduceret ad se. Cumque ille abiisset, vocavit eum: qui surgens advocata uxore sua osculatus est eam, dicens: *Salve: jam non me videbis.* Quæ exclamavit cum fletu voce magna ad paracœmumenum, dicens: *Adjuro te per Deum, quæ est causa ob quam quærit eum hæc hora?* At ille juravit se ignorare, et quia repente de somno imperator exurgens misit me. Philippicus ergo quæsit corpus Christi percipere, et sic ad imperatorem pergere. Uxor autem ejus Gordia jacebat in terra se volutans et plorans et Deum exorans. Ingressus vero Philippicus cubiculum regium projecit se ad pedes imperatoris. Imperator autem dicit ei: *Ignosce mihi propter Deum, quoniam peccavi tibi: nam usque nunc scandalizabar in te.* Et jubens exire paracœmumenum surrexit et cecidit ad pedes Philippici, dicens: *Ignosce mihi, quia modo certissime novi quod nihil peccaveris in me. Sed dic mihi, quem scis inter agmina nostra Phocam militem.* At vero Philippicus recogitans dicit ei: *Unum agnosco, qui ante modicum tempus procurator ab exercitu destinatus contradicebat imperio tuo.* Ast imperator ait: *Cujus est qualitatis?* Qui ait: *Juvenis temerarius, sed et timidus.* Tunc Mauricius: *Si timidus est, inquit, profecto et homicida.* Et referebat Philippico somnii revelationem. Porro nocte illa visa est stella in cælo, quæ dicitur cometes. In crastinum autem pervenit magistrianus, qui missus fuerat ad sanctos

NOTÆ.

(44) *Hissum* Vat.

avari Patres, ferens ab iis responsum huiusmodi : *Deus recepta poenitentia tua salvavit animam tuam, et te cum sanctis cum tota domo tua constituit, imperio vero cum ignominia et discrimine decides.* His auditis Mauricius glorificavit magnifice Deum. Igitur autumni tempore accedente, cum Mauricius imperator jussisset Petro ut in Sclavinorum regione populus hiemaret, restiterunt Romani, hoc facere non consentientes, tam propter eorum humiliationem quam propter quod copiosam circumducerent prædam, nec non ob multitudines Barbarorum, quæ per regionem diffusæ dignoscebantur, et seditionem meditati sunt. Prætor autem indignatus contra populum in demeritationem eos immisit. Incidunt itaque pluviarum creberunt super populum, et frigus multum. Petrus autem viginti millibus procul ab exercitu morabatur. Mauricius autem Petro per litteras molestus erat ut Istrum transiret et hiemales ecas populi de Sclavinorum sumeret regione, ne alimenta publica cogeretur Romanis præbere. Prætor autem accersito Gunduhin ait : *Nimis mihi gravia imperatoris præcepta in aliena terra hiemare Romanos jubentia : nam illi non obaudire sævum est, et rursus obaudire sævissimum. Nullum bonum parit avaritia, mater autem omnium malorum consistit, qua imperator languens horum maximorum causa malorum Romanis efficitur.* Accersitis quoque populi taxiarchis, imperatoris eis intentionem speruit. Populus autem hoc audito seditiones concitaverunt, et insignes quidam principes ex eis fugientes ad prætorem venerunt. Porro multitudines in unum congregatæ provehunt exarchum Phocam centurionem, et super clypeum hunc exaltatum laudibus exarchum acclamaverunt. His Petrus auditis in fugam versus est, et omnia imperatori manifesta fecit. Ast imperator his difficilibus auditis celare multitudines ea tentabat. Secunda vero die et ludum celebravit equestrem, incommoda infelicitatis occultans. Vulgus autem Prasinorum clamabat, *Constantinus, inquit, et Domentiolus, domine Romanorum ter Augusta, plebi tuæ molestias ingerunt, ut cruces disponat in ea quæ habemus peccata. Deus, qui omnia condidit, subjiciat tibi omnem inimicum et hostem tam intestinum quam externum sine sanguine.* At vero imperator plebibus intimabat : *Nil vos, inquit, turbet irrationabilium militum immoderatio et inquietudo.* Veneti autem dixerunt : *Deus, qui jussit te imperare, subdat tibi omnem qui imperium tuum impugnat; et si Romanus est qui fide rupta terga vertit a te, hunc tibi in servitutem redigat absque sanguine.* Nos imperator armans et sermonibus blandis compeescens una cum demarchis muros urbis custodire præcepit. Præterea filio imperatoris Theodosio una cum Germano socero suo apud Callicratiam venationes exercente, mittunt Romani litteras ad Theodosium, ab eo imperari poscentes; sin autem, *solum Germanum imperatorem pronuntiandum :*

Neque enim nos, aiunt, imperari a Mauricio de cætero patiemur. His Mauricius compertis accersit ad se filium, Comentiolum vero muros observare præcepit. Germanum autem una cum filio suo accusabat harum fuisse calamitatum auctores. Cumque se Germanus excusare niteretur. Mauricius ait : *O Germane, duo sunt argumenta suspicionis meæ, populi scilicet ad te litteræ, et quod cuncta depasti sunt, et nullis exceptis, tuis pepererint. Parce, Germane, prolixum faciendi sermonem. Nihil suavius quam per gladium mori.* Sane Germanus in templum Dei Matris, quod appellatur Cyri, fugit. Quod cum imperator didicisset, Stephanum eunuchum direxit ab ecclesia Germanum educendi. Cumque Stephanus violenter hunc educere voluisset, fautores Germani resistentes expellunt Stephanum, et excipientes Germanum in ecclesiam Magnam effugiunt. At vero imperator virgis cædebat Theodosium filium suum : asserebat enim Germanum per eum fuisse fugatum. Et mittit excubitores a Magna ecclesia educendi Germanum. Hinc magnus urbi rumor incubuit. Germanus autem egredi et dare se voluit. Verum multitudines hunc exire minime permiserunt, sed magnis imperatori conviciis derogaverunt, dicentes : *Non habeat pellem qui te amat, Mauricij Marcionista.* Igitur qui muros custodiebant, his compertis, custodiam negligentiam prodiderunt. Mauricius autem media nocte exutus imperatoria stola et privata circumamictus, thronum ingressus cum uxore filiisque suis et Constantino fugam arripuit. Copiæ vero per totam noctem pessimis imperatorem injuriis appetebant : sed et Cyriacum patriarcham reprehendebant. Turbine itaque ingenti exivente cum maximis periculis apud S. Autonomon salvatur Mauricius. Nocte vero superveniunt ei etiam languores arthritici, quos manuum dolores et pedum vocant. Porro mittit Theodosium filium suum cum Constantino ad Chosroem regem Persarum, ut recordaretur eorum quæ sibi facta fuerant a se, et vicissitudinem beneficii sui rependeret filio. Germanus autem mittit ad Sergium demarchum Prasinæ partis, ut auxiliaretur sibi gratia imperandi, repromittens se partem Prasinam honoraturum ipsumque magnis dignitatibus elaturum. At vero Sergius hoc insignibus vulgi confessus est, qui minime id admiserunt, fatentes nunquam Germanum ab amore Venetorum recedere. Prasini vero exeuntes in Regium magnis laudibus tyrannum Phocam efferebant, et persuadent ei venire in Septimum. Dirigit igitur Phocas Theodorum a secretis, qui ingressus Magnam ecclesiam coram populo legit quatenus tam patriarcha quam senatus et vulgus venirent in Septimum. Hoc itaque factum, et cunctis convenientibus apud Septimum, patriarcha Cyriacus a tyranno de orthodoxa fide, et ut sine perturbatione conservaret Ecclesiam, extorsit professionem. Visus vero est tyrannus Germanum adhortari. Cumque Germanus nolle se simul

laret et vulgus tyrannum laudaret, pronuntiaturque malum, et dominus scepirorum tyrannus provehitur, et praevalet adversus felicitatem calamitas, et sumunt principatum magna infortunia Romanorum.

Denuntiatio vero tyranni in templo Joannis Baptistae effecta est, ubi duobus moratus diebus tertia die introivit regalia, super imperialem sedens carrucam. Porro quinta die Leontiam uxorem suam coronavit Augustam. Hac igitur die tumultuantur partes ad invicem propter stationes locorum. Tyrannus vero Alexandram conrebellem suam misit partes compescere. Alexander vero in Cosmam Venerorum demarchum manus immittens pepulit eum et contumeliis laceravit. Porro Veneti indignati clamabant: *Vade, disce ordinem; Mauricius non est mortuus.* At vero tyrannus his auditis in Mauricii necem movetur, et missis militibus duxit eum Chalcedonem ad Eutropii portum, et primo quidem hunc caede videlicet filiorum imperatorem punit. Nam quinque filios ejus mares coram visibus suis praecedunt. Verum Mauricius patienter infelicitatem sustinens Deum in omnibus invocabat, et crebro pronuntiabat, dicens: *Justus es, Domine, et rectum judicium tuum.* Fit itaque filiorum mors patris epitaphium, praestendens virtutem in mole calamitatis. Cumque nutritrix unum ex imperatoris pueris furata fuisset, suumque pro eo interemptioni obtulisset, Mauricius non annuit, sed proprium requisivit. Aiunt autem quidam quod eo occiso lacum sanguine fluxerit, ita ut omnes inspicientes dire lamentarentur. Sic ergo imperator, etiam naturae legibus excelsior factus, vitam commutat.

Porro ex illo tempore Romanorum non defuerunt imperio variae ac ingentes aeternae. Denique et Chosroes Persarum rex pacem dissolvit, et Avarum Thracem devastaverunt, atque Romanorum exercitus uterque depopulatus est, ita ut cum Hieracellus regnaret et inquisitionem armorum cum summa diligentia faceret, ex omni multitudine illa quae inventa fuerat in tyrannide Mauricii cum Phoca, neminem, duobus exceptis, ullatenus inveniret.

Anno primo imperii sui Phocas tyrannus peremit, ut praedictum est, Mauricium una cum masculis quinque pueris ejus, et horum capita jussit poni in campo Tribunalis debilis multis; et exhibant ab urbe et contemplabantur ea usque quo scortorem dederunt. Interficiunt autem et Petrus frater ejus et alii proceres multi. Theodosium autem filium ejus sermo tenet fuga lapsum et ita salvum repperit. Praeterea famam hanc Chosroes Persarum rex augmentavit, aliud aliterque mentitus, et hunc apud se habere dicens, quasi providere se ut Romanorum obtinere sperans imperium, ut convictus est multis modis, maxime eo quod bella repentina moveret et Romanas res magnopere devastaret. Interea calligraphus quidam Alexandriae, venerabilis vir, ex matutina vigilia domum vadens media nocte videt statuas ex aris abstractas, et voce

A grandi dicentes interemptum Mauricium et filios ipsius, atque omnes casus qui apud Byzantium fuerant gesti. Mane autem facto pergens haec Augustali retulit, qui praecipit ei nulli haec facere manifesta, scribensque diem praestolabatur exitum. Die vero nona praetereunte, ecce nuntius venit indicans Mauricii peremptionem. Tum Augustaliis demonum vaticinium coram populo publicavit. Narses autem quondam praetor Romanus contra tyrannum rebellionem paravit, Edessamque obtinuit. Scribit itaque Phocas Germano praetori Edessam obsidendi. Narses vero scribit Chosroi regi Persarum congregandi virtutes et bellum construendi contra Romanos. Porro Phocas fratrem suum Domentiolum fecit magistrum et Priscum comitem exuberantem.

Anno imperii Phocae secundo Chosroes rex Persarum collectum copiosum potentatum adversus Romanos direxit. Germanus autem audiens timuit. Verum coactus praelium inivit; qui cum in eo vulneratus fuisset, hunc ministri usque ad civitatem Constantinae duxerunt, superanturque Romani: sed et Germanus undecima die spiritum exhalavit. Phocas autem potentatus ab Europa in Asiam transtulit, Chagano pactis additis, arbitratus quiescere Avarum nationem. His ergo divisus quosdam contra Persas misit, quosdam vero ad obsidionem Edessae contra Narses cum Leontio spadone et magnate suo direxit. Chosroes autem collectis potentatibus apud Daras efficitur. Porro Narses egressus Edessam Hierapolim fugit. Interea Chosroes cum Romanis sit penes ardamum, et munitione daelephantibus constructa bellum inivit, et victoria magna politus est, captis Romanis non paucis, quos et capitis recisione punivit. His ita gestis Chosroes ad terram suam reversus est, Zongoi potentatibus derelictis. Hoc comperto Phocas contra Leontium furit, et manicis ferreis cum ignominia Byzantium ducit, et creat praetorem Domentiolum nepotem suum, et curatorem palatii facit.

Anno imperii Phocae tertio misit Chosroes Cardarigam et Rusmaizan, qui depopulati sunt nonnullas Romanorum civitates. Domentiolus vero verbo dato Narsi, juramentisque non paucis, credere persuasit quod nullam injuriam apud Phocam esset passurus, et direxit eum ad Phocam. At vero Phocas verbum hoc minime servans igne cremavit eum. Romani ergo hinc plurimum tristes effecti sunt, eo quod timorem magnum in Persas Idem Narses haberet, adeo ut filii Persarum audito ejus nomine tremarent. Porro Persae gavisii sunt gaudio magno.

Anno imperii Phocae quarto scholasticus eunuchus, vir gloriosus palatii, media nocte Constantinam dominam cum tribus filiabus ejus accipiens, ad Magnam confugit ecclesiam consilio Germani patricii desiderantis imperium. Fit igitur in urbe seditio magna. Germanus autem demarcho Prasinorum talentum auri misit, ut cooneret.

Primores autem vulgi id admittere noluerunt. At vero tyrannus in ecclesiam ad abstrahendum mulieres destinavit. Sane patriarcha tunc Cyriacus tyranno restitit, minime passus e templo tyrannice abduci mulieres. Verum juramenti certo eo reddito a Phoca quod non læderet eas, educuntur e templo sancto et clauduntur in monasterio. Præterea Persæ eodem anno ceperunt Daras, in tota Mesopotamia et Syria captivatione multa, cujus non est numerus, facta. Porro patriarcha obeunte Cyriaco Thomas pro eo consecratur, diaconus et sacellarius ejusdem ecclesiæ.

Mundi anno 6099, divinæ incarnationis anno 599, anno vero imperii Phocæ quinto Isacius Hierosolymitanus, Theodorus Alexandrinus et Anastasius Antiochenus habentur antistites. Phocas vero tyrannus filiam suam Domentiam Prisco patricio et comiti excubitorum junxit, et factis in palatio Marinæ nuptiis jussit fieri ludum equestrem. Demarchi autem utriusque partis apud quatuor columnas cum imperialibus signis statuerunt Prisci et Domentia signa. Quibus auditis imperator iratus est, et mittens adduxit demarchos, Theophanem scilicet ac Pamphilum, et statuens nudos jussit eos decollari. Cum enim misisset protocursorem, ut interrogaret eos quo præcipiente fecerint hoc, dixerunt quia secundum consuetudinem lineatores hoc fecerunt. Porro lineatores sive mensores, interrogati quamobrem hoc fecerunt, dixerunt quia, cum imperatoris filii ab omnibus nominati sunt, a nobis ipsis hoc fecimus. Sane Priscus timore tenebatur, ne forte in imperatoris iram incideret. Turbis autem clamantibus misericordiam concedi sibi, veniam dedit Phocas. Ex tunc ergo Priscus indignationem passus non erat recte cum Phoca. Interea quædam mulier Petronia nomine sit imperatrici Constantinæ ministra, quæ ad Germanum ab ea responsa faciebat. Porro cum fama dilataretur quod Theodosius Mauricii filius viveret, spem bonam super hoc tam Constantina quam Germanus habebat. At vero scelestas Petronia hæc tyranno manifesta fecit. At tyrannus Constantinam Theopempro exarcho ad torquendum prodidit, quæ dum torqueretur, Romanum patricium nosse interlocutiones suas confessa est. Qui comprehensus atque discussus etiam alios fore in insidias tyranni sibi cooperatores perhibuit. Comprehensus est autem et Theodorus Orientis præfectus, quem tyrannus verberans interemit, Helpidiique manus ac pedes recidens hunc tradidit igni, Romanumque decollavit. Porro Constantinam cum tribus filiabus, in loco ubi et Mauricius interemptus est, gladio truci-

avit. Germanum autem et ejus filiam ore machæræ (45) occidit; similiter et Joannem et Gizam et patricium, et Theodosium, qui subadvæ (46) dignitate habebatur insignis, et David chartophylacem Hormisdæ. Eodem anno Persæ, transmeantes Euphratem, totam Syriam et Palæstinam et Phœnicen deprædati sunt, multo in Romanis excidio perpetrato.

Mundi anno 6100, divinæ incarnationis anno 600, anno vero imperii Phocæ 6, Priscus intueri non sustinens tam injusta homicidia quam mala cætera, quæ a Phoca perpetrabantur, scripsit ad Heraclium patricium et prætorem Africæ, quo Heraclium filium suum et Nicetam filium Gregoræ patricii, subprætorem suum, mitteret, quatenus contra Phocam venirent tyrannum. Audiebat enim in Africa in eum meditari rebellionem, unde nec navigia hoc anno Constantinopolim conscenderunt. Occidit autem Phocas omnem cognationem Mauricii et Comentiolum prætorem Thracæ et alios multos. Facta est autem in anno isto etiam mortalitas et inopia omnis speciei. Præterea Persæ una cum Cardariga egressi ceperunt Armeniam et Cappadociam, pugnantesque Romanorum verterunt milicias, ceperuntque Galatiam et Paphlagoniam, et venerunt usque Chalcedonem, sine parcitate depopulantes ætatem. Et quidem Persæ foris portam Romanis tyrannidem inferebant, Phocas vero intrinsecus his pejora patrabat, occidens atque captivans

Anno imperii Phocæ septimo Sergius Constantinopolitanus, Zacharias Hierosolymitanus et Joannes Alexandrinus habentur antistites. Antiocheni vero Hebræi simultate inquiete (47) commissa contra Christianos occidunt Anastasium magnum patriarcham Antiochiæ, mittentes naturam (48) ejus in os ejus, et post hoc trahentes eum in plateam urbis. Interfecerunt autem et civium multos, et incenderunt eos. Phocas vero fecit comitem Orientis Bonosum, et Cotyn magistrum militum, et transmisit eos adversus illos, et non valuerunt sedare inquietudinem eorum. Coacervantes vero exercitus irruerunt in illos et plurimos occiderunt, et quosdam eorum detruncatis artubus ab urbe reddiderunt extorres. Phocas autem fecit Circensem ludum, et Prasini convitiis eum lacescere præsumpsere, clamantes: *Iterum in gubata bibisti, iterum sensum perdidisti.* Et jussu Phocæ Cosmas præfectus urbis multos ex eis detruncavit, quosdam decollavit, nonnullos autem in saccos missos mari n. cavit. Porro Prasini coacervati miserunt ignem in prætorium, et incenderunt curiam et scrinia et careres, ex quibus egressi vincti fugerunt. Hinc iratus

NOTÆ.

(45) *Ore machæræ.* Ut Lucæ xxi, 24 : Πεσοῦνται ἐν ὄρει μάχαρας. Vetus versio : *Cadent in ore gladii.* Gregor. Tur. *Hist.* II : « Ne universa multitudo in ore gladii rueret. » Et II, 7 : « In ore gladii trucidantes. » FABR.

(46) *Subadvæ.* Concilium Chalcedonense, act. III : « τὸ τοῦ καθωσιωμένου μαγιστριανῶ Σαδῆρου τοῦ

γενομένου σουβαδιοῦδ᾽ τῆς σχολῆς τῶν καθωσιωμένων μαγιστριανῶν. Breviculus historiæ Eutychianistarum : « Superveniente Uranio subadvæ. » Id.

(47) *Inquieta.* Apud Gruterum,

(48) *Naturam.* Apuleius, I. VII : « Non tantum naturam, verum etiam caput quoque ipsum pessimo isti asino demere. » FABR.

Phocas non militari Prasinus jubet. Porro Hera- A
 clius prætor Africæ, molestiam perpetuens a senatu,
 vocavit filium suum Heraclium contra Phocam ty-
 rannum mittendi; verum et subprætor ejus Grego-
 ras misit per aridam Nicetam filium suum, sta-
 tuentes ut quicumque ex his præveniret superaret-
 que tyrannum, imperium sumeret. Hoc vero anno
 hiems enormis efficitur, ita ut maris mollities in
 glaciei duritiem verteretur. Tunc Phocas Macro-
 bium scribonem jussit sagittari apud Septimum,
 pendentem in lancea, in quo tirones exercebantur,
 quasi conscium insidiarum suarum. Theodorus
 enim præfectus Cappadox et Helpidius præpositus
 armentum et alii diversi concilium fecerunt in Hip-
 podromio Phocam occidendi, et facto prandio
 Theodorus præfectus prætorium cepit eis texere
 intentionem suam. Contigit autem illic inveniri
 Anastasium comitem largitionum. Prandio ergo
 facto, et enarratis his quæ insidiarum erant, põ-
 nituit Anastasium illic se repertum, et non dixit
 quæ cordi suo inerant, sed siluit. At vero Helpi-
 dius perdurabat, dicens: *Non vultis ut, cum sede-
 rit in solio super Hippodromium, hunc comprehen-
 dam, et evellam oculos ejus, et sic eum interficiam?*
 Et pollicebatur eis dare currus. Re propterea Phocæ
 nota ex prodicione Anastasii facta, jussit præfec-
 tum et Helpidium ac primores, qui sciverant rem,
 cum omni diligentia discuti. Cumque discuterentur,
 quæ insidiarum fuerant fassi sunt, et quod
 Theodorum voluerint facere principem. Porro Pho-
 cas jussit decollari Theodorum, Helpidium, Anasta-
 sium et omnes, qui insidias suas cognoverant.

Mundi anno 6102, divinæ incarnationis anno
 602, anno vero imperii sui primo venit Heraclius
 ab Africa cum navibus castellatis, habentibus intra
 se arculas et imagines Dei Matris, quemadmodum
 Pisides quoque Georgius perhibet, ducens exerci-
 tum copiosum ab Africa et Mauritania. Similiter et
 Niceta, filius Gregoræ patricii, per Alexandriam et
 Pentapolim, habens secum populum multum pede-
 s'trem. Desponsaverat autem Heraclius Eudociam
 filiam Rogati Afri, quæ illo tempore Constantino-
 poli erat una cum Epiphania Heraclii matre. Audi-
 ens autem Phocas quod mater Heraclii esset in
 civitate, necnon et Eudocia, quæ sibi fuerat despon-
 sata, tenuit eas et observavit in Dominico mona-
 stero, quod cognominatur novæ Pœnitentiæ. Cum
 autem adisset Heraclius Abydum, invenit Theodo-
 rum comitem Abydi, et sciscitatus didicit ab eo
 quæ Constantinopoli movebantur. At vero Phocas
 misit fratrem suum Domentiolum magistrum ad
 custodiendos muros longos. Cumque conperisset
 Heraclium Abydum adisse, muris dimissis fugit
 Constantinopolim. Porro Heraclius apud Abydum
 recepit omnes exules principes, quos ibidem Pho-
 cas exsilio relegaverat, et ascendit cum eis in He-
 rachiâ. Stephanus autem Cyzici metropolitans ac-
 ceptum stemma ab ecclesia sanctæ Dei Genitricis
 Heraclio detulit. Propterea cum Constantinopolim

pervenisset, divertit ad portum Sophiæ; inique
 bello vincit gratia Christi tyrannum. Vulgus autem
 hunc comprehensum interfecerunt et igne apud Boi
 cremaverunt. Ingressus vero Heraclius regalia
 coronatus est a Sergio patriarcha in oratorio S.
 Stephani in palatio sito. Coronata est vero eadem
 die sponsa quoque ipsius Eudocia in Augustam, et
 accepit uterque a Sergio patriarcha nuptiarum co-
 ronas, et uno eodemque die simul imperator et
 sponsus ostenditur. Mense vero Maio castra move-
 runt Persæ contra Syriam, et ceperunt Apamiâ
 et Edessam, et venerunt usque Antiochiam. Porro
 Romani occurrentes eis superati sunt, et periit
 omnis populus Romanorum, adeo ut valde pauci ex
 eis evaderent.

B Mundi anno 6103, divinæ incarnationis anno 603,
 anno vero imperii Heraclii 2 ceperunt Persæ Cæ-
 saream Cappadociæ, et plurima ex ea captiva duxe-
 rant millia. Heraclius autem imperator invenit dis-
 soluta rei publicæ negotia, siquidem Europam
 Avaros reddidere desertam, Asiam vero Persæ
 totam exterminaverunt et civitates desolaverunt et
 Romanum in bellis exercitum interemerunt. Qui-
 bus visis hæsitare cœpit quid ageret: scrutans enim
 exercitus, si forte salvi existerent, duos tantum
 invenit ex omnibus his qui cum Phoca contra
 Mauricum in tyrannide militarunt. Eodem anno
 natus est imperatori filius de Eudocia, Heraclius
 minor, qui et novus Constantinus appellatus est.
 Et mortua est Augusta eadem decima quinta in-
 dictione.

C Tertio imperii Heraclii anno coronata est Epi-
 phania filia Heraclii a Sergio patriarcha in Angu-
 stam, in oratorio palatii. Eadem vero prima indi-
 cione coronatus est Heraclius junior, filius Hera-
 clii, qui et Constantinus, a prædicto patriarcha.
 Eodem anno Saraceni aciem contra Syriam dire-
 xerunt, et exterminatis nonnullis vicis reversi
 sunt.

D Anno imperii Heraclii quarto ceperunt Persæ
 Damascum, et captivum duxerunt populum mul-
 tum: Heraclius autem imperator legatis ad Ghos-
 roen missis rogavit eum ut parceret hominum san-
 guinem immisericorditer effundendi et diffiniret
 tributa. Qui legatos inefficaces dimisit, nulla eis
 reddita ratione, sperans comprehendere Romano-
 rum modis omnibus principatum. Porro Hera-
 clius eodem anno duxit inceste Martinam neptem
 suam uxorem, et pronuntiavit eam Augustam, co-
 ronata a Sergio patriarcha.

Anno imperii Heraclii quinto ceperunt Persæ
 Jordanem bello et Palæstinam et sanctam civita-
 tem, et multos in ea per Judæorum manus inter-
 fecerunt, id est, ut quidam aiunt, millia 90. Isti
 enim ementes Christianos, prout unusquisque præ-
 tium habere poterat, occidebant eos. Zachariam
 vero Hierosolymitanum præsulem comprehensum
 et pretiosa et vivifica ligna cum multa præda in
 Persidem abduxerunt. Eodem anno natus est

peratori Constantinus alius, et baptizatus est in A Blaebernis a Sergio patriarcha.

Anno imperii Heraclii sexto ceperunt Persæ totam Ægyptum et Alexandriam et Libyam usque ad Æthiopiam, multaque præda sumpta et exuviis quamplurimis et pecuniis ad propria remearunt. Carthaginem autem capere minime valuerunt, sed custodia dimissa obsidendi eam recesserunt.

Anno imperii Heraclii septimo castra metati sunt Persæ contra Carthaginem, quam et bello ceperunt. Eodem anno consul factus est Constantinus junior, qui et Heraclius, et Heraclii filius, et pro-
vexit in Cæsarem Constantinum minorem fratrem suum, ex Heraclio genitum et Martina.

Anno imperii sui octavo rursus Heraclius misit in Persidem legatos ad Chosroen, postulans pacem. Ast Chosroes iterum eos sprexit, asseverans: *Non parcam vobis, donec crucifixum abnegatis, quam Deum esse fatemini, et adoretis solem.*

Anno imperii Heraclii nono acies direxerunt Avaræ contra Thracem, et missis Heraclius legatis ad eos poscebat pacem. Cumque chaganus hanc facere spondidisset, exiit imperator foras murum longum cum omni obsequio regio ac muneribus multis et magnis ad suscipiendum chaganum, recepturus ab eo juramenta faciendi invicem spon-
siones pacificas. At vero barbarus ille tam spon-
sionibus quam quæ jurata fuerant sprexis, subito tyrannice contra imperatorem profectus est. Stupefactus ergo imperator super insperatæ rei mo-
limine, fuga lapsus in civitatem reversus est. Barbarus autem omni regio apparatu adempto et suppellectili, et quotquot ex hominibus capere potuit, subvertit villas multas, depopulans ex improvise spe pacis deceptos.

Mundi anno 611. divinæ incarnationis anno 611, anno vero imperii Heraclii decimo Georgius Antiochenus habetur antistes. Heraclius autem ad chaganum Avarum legatis missis queritur super his quæ nequiter acta fuerant ab eo, et ad pacem hortatur. Acies quippe disponens contra Persidem dirigendas pacisci cum chagano volebat. Qui reveritus dilectionem imperatoris se pœnituisse pol-
licebatur et pacem facere repromisit; pangentesque fœdera legati in pace reversi sunt. Eodem anno D ceperunt Persæ Ancyram Galatiæ bello.

Anno imperii Heraclii 11 durum Chosroes jugum suum super omnes homines fecit in effusione sanguinis et ratione tributi: elatus enim triumpho nullatenus ultra in constantia esse poterat. Tunc Heraclius zelo Dei suscepto, et cum Avaribus pace, ut putabat, contracta, transtulit militiae Europæ in Asiam, et cogitabat Dei cooperatione contra Persidem preparare.

Anno imperii sui 12, mense Aprili, die 4. indi-
ctione 10, imperator Heraclius celebrata solemnitate paschali, mox secunda feria vesperi motus est

contra Persidem. Sumptis autem mutuo venerabilium domorum pecuniis aporia (49) coartatus, accepit etiam ecclesiæ Magnæ multas caudelas ferentiâ, simul et alia vasa ministratoria. Quibus Confatis exarari fecit ex his nummos aureos et argenteos plurimos, dimisitque filium suum cum Sergio patriarcha in urbe disponendi negotia una cum Bonoso patricio, viro sagaci et per cuncta prudenti atque perito. Scripsit autem ad chaganum Avarum preces curam agendi super Romanorum negotiis, tanquam qui secum amicitiam fuerit pactus, tutorem filii sui hunc appellans. Motus autem a regia urbe exivit super locum qui dicitur Portæ, navigio iter agens. Illinc vero per cæteras regiones sibi subjectas profectus elegit exercitus, et addidit illis novam militiam. Hos autem exercere orsus in hostilibus operibus erudit: dupliciter enim diviso exercitu acies et congressiones invicem sine sanguine fieri jussit, clamoremque bellicum et carmina et jubulum et impetum in alterutrum insurgendi habere hos docebat, ut in bello reperti nil mirarentur, sed fidenter tanquam ad jocum proficiscerentur in hostem. Accipiens vero imperator in manibus Dei virilem figuram, quam manus non depinxerunt, sed in icona Verbum quod omnia formât atque componit sine pictura formam, velut sine semine partum, eduxit, et in hac visus a Deo picta figura cœpit agones, juramenta dante populq quod cum ipsis usque ad mortem foret certaturus et eis tanquam filiiis propriis adhæsurus: volebat enim potestatem non timore quantum amore possidere. Cumque invenisset exercitum in desidia multa et formidine, inquietudine ac dedecore constitutum, et per multas terræ partes disseminatum, actutum in unum collegit. Et omnes quasi ex una consonantia laudaverunt imperium et fortitudinem principis. Ipse vero verbis hos corroborans perhibebat: *Videte, fratres et filii, quot inimici Dei conculcaverint regionem nostram, et urbes exterminaverint, et altaria concremaverint, et mensas incruentorum sacrificiorum sanguinibus homicidiorum repleverint, et ecclesias, quæ flagitia non admittunt, flagitiosissimis repleverint voluptatibus.* Itaque cuneos rursus ad bellicum exercitum armat, agmina duo armata ordinans, tubas quoque ac clypeorum phalanges efficiens. Et populus thorace indutus astabat. Nunc cum acies cautius statuisset, congressionem invicem agere jussit. Impulsiones autem vehementes ac percussiones in alterutrum efficiebantur, et habitus belli ostendebantur, eratque horribile visus spectaculum, sine timore periculum, et ad strages impetus sine sanguine, sed ante necessitatem necessitatis modi, quatenus unusquisque percepta occasione cædis innocuus tutior perviniret. Taliter autem armatis omnibus præcepit ab injustitia pœnitentis abstinendum et pietatem sectandum. Porro

NOTÆ

(49) Aporia. Vide Spelmanii Glossarium in aporiare, et Vossium, De vitiiis sermonis. FARR.

cum pervenisset ad partes Armeniæ, præcurrere A jussit electos. Saracenorum vero tunc sub pactis Persarum constitutorum multitudo equitum clam in imperatorem irruere meditabatur. Viri autem imperatoris, qui præcurrerant, his occurrentes prætorem ipsorum vinculum ad Heraclium adduxerunt, illisque in fugam versis multos interemerunt. Quia vero hieme accedente imperator ad Ponticum clima divertit, visum est barbaris obsidere illum in hoc hiemantem. At ille Persas laiens atque divertens Persidem properat. Hoc Barbari cognito in rancorem causa insperati aditus devenerunt. Sarbarus vero, Persarum prætor, accepto potentatu suo venit in Ciliciam, quatenus in Romaniam egressus hunc dare dorsum compelleret. Timens autem ne per Armeniam in Persidem imperator ingressus hanc turbaret, coactus est sequi post Romanum exercitum, furari curans bellum, et per obscuram aggredi noctem. Sed e contra plenæ lunæ tota nocte luce fulgente, cavillatione frustratus est, et lunam, quæ sibi prius in cultu fuerat, infamabat, quæ videlicet eclipsum ex accidente tulisset. Ex hoc ergo formidabat Sarbarus cum imperatore conflictum aggredi, et montem conscendit quasi dorcades, intuitus ab excelso bonam et sapienti compositam arte militiam Romanorum. Comperta vero imperator horum formidine in locis morabatur requiectione refertis, hunc ad bellum instigans. Descendentes autem clam de monte sæpe conflictus concitabant, sed in cunctis Romani primatum tenebant, et fiducia per amplius exercitus obtinebat, videntes imperatorem proficientem in omnibus et audacter belligerantem. Persa vero quidam ante breve tempus profugus inter imperatoris exercitum annumerabatur. Hic fugiens ad Persas abiit, existimans eos Romanorum exterminaturos exercitum. Cum autem formidinem eorum vidisset, post decimum diem iterum ad imperatorem venit, et omnem liquido Barbarorum pavorem edixit. At vero Sarbarus ultra commorationem non ferens a monte coactus est ad prælium proficisci. In tres autem partes divisus exercitibus descendit repente illucescente die, ante solis ascensum, præparatus ad bellum. At imperator, præsciens hoc, ordina exercitus in tres æque phalanges ad pugnam. Orto autem sole, et imperatore ad Orientem reperto, Persas obtenebravit radius quem adorabant ut Deum. Imperator autem finxit populum suum quasi in fugam versum. At illi solventes phalanges hos sine retentione persequi existimabant. Conversi ergo Romani hos æquo animo verterunt, ex his multis peremptis. Insequentes autem eos in montem, in præcipitia et loca dexia immiserunt, cunctis illis contritis. Inter ea præcipitia vero instar caprarum silvestrium morabantur. Multos autem etiam vivos compre-

henderunt. Ceperunt quoque et horum exercitum et omnem suppellectilem ipsorum. Porro Romani, extensis in excelsum manibus, Deo gratias referebant, et pro imperatore, qui se bene portayerat, indeficienter orabant. Qui enim antea nec Persicum audebant videre pulverem, nunc immota eorum inventa tabernacula spoliant. Quis enim speravit Persarum inexpugnabile genus dorsa daturum unquam Romanis? Itaque imperator exercitu cum prætore ad hiemandum in Armenia derelicto ipse Byzantium rediit.

Mundi anno 614, divinæ incarnationis anno 614, anno imperii sui 13 Heraclius profectus a regia urbe celeriter in Armeniam properavit. Chosroes autem Persarum rex misit Sarbanazau cum exercitu suo in Romanorum terram intrandi. Heraclius autem scribebat ad Chosroem ut aut pacem amplecteretur, aut se sciret cum exercitu suo Persidem ingressurum. Chosroes autem nec pacem amplectebatur, nec verum Heraclii sermonem arbitrabatur: non enim audere illum Persidi appropinquare putabat. Sane imperator XII Kalendarum Maiarum ingressus est Persidem. Quo Chosroes comperto Sarbanazan reverti jussit, et collectis ex tota Perside militibus suis, et traditis eis Sain, velociter adunari eas Sarbanazæ jussit, et ita contra imperatorem procedere. Heraclius autem advocato exercitu suo verbis exhortatoriis incitabat eos, dicens: *Viri fratres, Dei timorem in mentem sumamus; injuriam ejus requirere satagemus. Stemus fortiter adversus inimicos, qui multa dira in Christianis operati sunt. Vereamur Romanorum imperium, quod sui ipsius et non alterius est domini, et stemus adversus hostes impiis telis armatos. Induamus fidem interemptionum interemptricem. Recogitemus, quia intra Persarum terram consistimus, et ingens fuga periculum fert. Vindemus corruptiones virginum. Recisa commilitonum membra nostrorum videntes cordibus doleamus. Non sunt hæc nullam (50) mercedem habentia, sed vitæ perennis præmia. Stemus viriliter, et Dominus Deus nobis cooperabitur, et perdet inimicos nostros.* Cumque imperator his et aliis quamplurimis commotionibus populum exhortatus esset, respondit ei unus pro omnibus: *Expandisti angustiam cordis nostri, domine, os tuum in admonitione ditans. Acuerunt sermones tui gladios nostros, et hos animatos operati sunt. Expeditos nos tuis verbis exhibuisti. Erubescimus te aspicientes nos in pugnis præcedere, et jussiones tuas in omnibus sequemur.* Imperator autem sumptis militibus mox ad Persidem interiorem accessit, igne comburens urbes et castra. Fit etiam hic terribile quoddam miraculum: in æstivali quippe solstitio aer sudore factus est madidus, animos Romanorum exercitus recreans, adeo ut hinc spem optimam sumerent. Audiens præterea Heraclius quod Chosroes apud Gazaco civitatem cum

NOTÆ.

(50) Nullam F. pro ullam.

quadraginta millibus bellicosorum esset virorum, impetu adversus illum perrexit; et præmissi quidam ab eo Saracenorum sibi subjugatorum Chosrois occurrunt vigiliæ, et horum quosdam occiderunt, quosdam vero compedibus victos cum prætore ipsorum imperatori præsentaverunt. Hoc comperto Chosroes, d-relicta tam civitate quam militia, fuga usus est. Ast vero Heraclius insecutus quosdam præoccupatos occidit: cæteri autem hac illaque palantes dissipati sunt. Cumque pervenisset imperator ad Gazacensium civitatem, in suburbanis hujus residebat exercitum suum. Persæ vero, qui confugerant ad eum, perhibebant quod Chosroes fugiens igne consumpserit omnia sata in locis illis, et pervenerit ad civitatem Thebarman in Oriente sitam, in qua erat templum Ignis atque pecuniæ Cræsi Lydorum regis et error prunarum. His acceptis ad partes Dastagerd iter agebat. Imperator autem profectus a Gazacensium civitate pervenit Thebarmeso, et ingressus in eam igne consumpsit templum Ignis, et tota civitate igue combusta persecutus est post Chosroem in angustiis regionis Medorum. Chosroes autem in his duabus regionibus de loco in locum peragrans latitabat, et Heraclius hunc persequens multas civitates devastavit et regiones. Hieme vero accedente consilium faciebat ubinam hiemaret cum populo; et quidam in Albaniam perhibebant, quidam vero contra ipsum properare Chosroem. Ast imperator jussit populum tribus diebus divinum oraculum præstolantem caste ac puriter conversari, sicque responso accepto in Albania hieme commorari. Dum vero illuc abiens iter ageret, habens secum copiosam Persarum prædam, haud paucos incursus a Persicis cuneis pertulit. Ipse vero divina cooperatione triumphum de omnibus tulit. Præterea cum vehementi tempestate super eum cecidisset in via, et hunc gelu præoccupasset in Albania, haberetque quinquaginta millia vinculatorum, compatiens corde suo misertus vincula dissolvit, diligentiam tribuit, et requiem impertitus est, ita ut omnes cum lacrymis exorarent etiam Persidis eum fieri liberatorem, mundi exterminatorem trucidantem Chosroem.

Anno imperii Heraclii quarto decimo Chosroes Sarablaggan prætorem constituit, virum facinosum et typho multum elatum, tradensque ei exercitum, eos videlicet qui dicuntur Chosrohegetæ ac Perozitæ, in Albaniam direxit adversus Heraclium. Cumque ingressi essent in fines Albanix, non sunt ausi ad bellandum ante faciem imperatoris stare, sed clausuras tenuerunt quæ ducunt in Persidem, extimantes ei obsidendo insidari. Ast vero Heraclius, cum mox ver accessisset, profectus de Albania per Yptios campos et eseis largiter affluentes transitum in Persidem faciebat, licet longinquitas multæ spatium viæ transegerit. Sarablaggas vero per Arotum iter utpote compendiosum satagebat, ut præoccuparet eum in Persidis regione. Heraclius autem monebat populum dicens: *Novimus, fratres,*

*A quod militia Persarum in deviis locis pererrans tam equum eorum dissolvat quam ipsos enervet. Nos autem festinemus contra Chosroem properare valde celeriter, ut ex improvviso irruentes in eum turbemus illum. At vero populus hujusmodi spernebat consilium, et maxime Lazorum et Habasgorum atque Hiberorum concertatores. Hinc in ærumnas incidunt: pervenit enim et Sarbarazas cum populo suo, quos omni armavit virtute Chosroem et destinavit per Armeniam adversus Heraclium. Sarablaggas vero sequebatur post tergum Heraclii, et non est cum eo in conflictum egressus, expectans uniri Sarbarazæ et ita constituere prælium. Cognito autem Romani Sarbarazæ impetu ad metum conversi sunt, et ad pedes imperatoris cum lacrymis prociderunt, scientes quale malum sit non cedere servum domini voluntatibus, et pœnitentiam agentes super inobedientia sua, quam nequiter perpetraverant, et dicebant: *Manum tuam da, domine, priusquam pereamus miseri: cedimus enim tibi in quibuscunque præceperis.* Tunc imperator acceleravit congregari cum Sarablagga, priusquam uniretur populo Sarbari; et multis incursionibus adversus eum factis nocte ac die hunc in formidinem pepulit, et retro utrisque dimissis contra Chosroem velociter insecutus est. Duo vero ex Romanis se ad Persas conferunt, et persuadent eis credere Romanos ex formidine fugere. Contigit autem eis et alium audire rumorem, Sain scilicet prætoris Persarum adventum cum alia militia in auxilium. Et hoc comperto Sarablaggas et Sarbarus decertabant Heraclium instigare ad prælium, priusquam perveniret Sain et in se transferret victoriæ gloriam. Credentes quoque ex profugis properarunt adversus Heraclium, et appropinquantibus ei castra metati sunt, volentes in eum simul cum mane irruere. Ast Heraclius profectus a vespere iter fecit per totam noctem, et procul effectus ab eis, invento herbifero campo, castra metatus est in eo. Porro Barbari existimantes eum ex formidine fugere, incomposite sequebantur, ut comprehenderent illum. Ipse autem occurrens eis bellum iniit adversus illos, et apprehenso colle quodam nemoroso, coacervatoque populo in ipso, cooperatione Dei Barbaros vertit, et per fauces hos insecutus multitudinem ex his copiosam occidit. Cadit autem et Sarablaggas ense vulneratus in dorso. Et cum hi inter agones essent, pervenit etiam Sain cum exercitu suo. Et hoc verso imperator, et ex his multis occisis, reliquos fugientes dispersit. Cepit quoque et apparatus sarcinæ ipsorum. Porro Sarbarazas unitus Sain collegit Barbaros, qui salvati fuerant, et iterum disponebant contra Heraclium proficisci. Ast imperator in regione Hunnorum et per horum loca difficilia festinabat in asperis locis ac deviis, Barbari vero sequebantur post eum. Porro Lazi una cum Abasgis formidantes subdulerunt se ab auxilio Romanorum, et in regionem suam reversi sunt. Sain autem hoc advertens furore multo una cum Sarbaro persequabatur*

Heraclium. Sane imperator caterva collecta verbis hos exhortatus est et monimine delinivit, inquiens : *Multitudo vos, fratres, inimicorum non turbet : Deo quippe volente unus persequetur mille. Mactemus ergo nosmetipsos pro salute fratrum nostrorum ; sumamus coronam martyrum, quo et futurum nos tempus laudet et Deus reddat mercedes.* His et aliis pluribus verbis audaciam exercitui conferens, hilari vultu prælium ordinat. Et distantes ab invicem intervallo pusillo a mane usque ad vesperam aggressi non sunt in alterutrum. Vespere vero arrepto imperator itinere pergebat. Barbari vero post eum iterum sequebantur, et commutantes viam hunc præoccupare volentes incidunt in loca palustria, et aberrantes in magnum discrimen deveniunt. Imperator vero transiens fines Persarum per Armeniam peragrabat. Cum autem terra illa teneretur a Persis, multi cum Sarbaro concurrerunt, ac per hoc crevit populus ejus. Præterea hiene accedente dispersit multitudinem per loca ipsorum, ut requiescerent in domibus suis. Quo comperto Heraclius noctu furari meditabatur bellum. Cumque turbo tempestatis adesset et Sarbaro suspicio nulla incumberet, electis robustissimis equis et fortioribus ab exercitu, dupliciter hos armans, quosdam ex his præcedere contra Sarbarum jussit, ipse vero cum aliis post eos subsequutus est. Accelerantibus ergo per noctem, et pervenientibus ad prædium cui vocabulum erat Lasbanum, hora noctis nona, Persæ, qui in eo erant et impetum cognoverant, insurrexerunt in eos. Ipsi autem hos interfecerunt, uno excepto, qui hoc Sarbaro nuntiavit. At vero Sarbarus surgens ascendit equum, et nudus atque discalceatus fuga salutem mercatus est. Hujus autem mulieres et omnem Persicum florem, principesque ac satrapas cum electis militibus qui in domorum tecta conscenderant et bellum contra se præparaverant, per ignem deposuit, et alios quidem occidit, alios vero igne consumpsit, alii autem manicis et compedibus colligati sunt, ita ut pene nullus ex his qui Sarbari fuerant salvaretur. Acceperunt autem et arma Sarbari, aureum videlicet clypeum, machæram etiam et lanceam æque auream et comptam pretiosis lapidibus zonam, nihilominus et calceamenta ejus. His ita omnibus sumptis procedit contra dispersos per villas, qui scilicet comperta Sarbari fuga sine retentione fugiebant. Ipse autem insecutus multos eorum occidit et vinctos accepit : reliqui cum confusione in Persidem repedarunt. Porro imperator exercitu suo collecto cum gaudio in locis illis intrepidus hiemavit.

Mundi anno 6116, divinæ incarnationis anno 616, anno imperii Heraclii 15, Arabum princeps Muamet habebatur. Heraclius autem coacervato exercitu suo consilium faciebat quamvis via pergeret : duæ

namque viæ sibi adjacebant, angustæ ac devixæ, altera quidem Tarantum ducens, altera vero in terram Syrorum. Verum illa quæ Tarantum tendebat, differentior quidem erat, sed egestatem cunctarum habebat escarum : quæ vero in terram ducit Syrorum, Taurum transit et abundantiam ac dapsilitatem præstat alimentorum. Hanc præferunt omnes, licet abruptior esset et nive multa severior. Hac itaque labore multo transacta in septem diebus pervenerunt ad fluvium Tigrin, et hunc cum transmeassent, veniunt Martyropolim et Amidam, et quiescunt tam exercitus quam captivitas. Hinc et litteras imperator Byzantium potuit mittere, et quæ circa se erant omnia indicare, et ingens facere gaudium civitati. Sarbarus autem populo suo, qui fuerat dispersus, collecto insurrexit in illum. Electam vero imperator alam militum ad custodiendas misit clausuras, quæ ad se ducebant, et aditus, qui ad Orientem erant. Ipse discurrens in faciem efficitur Sarbaro. Cumque transmeasset Nymphion amnem, ad Euphratem pervenit, in quibus erat pons nexus ex funibus simul et navibus. At vero Sarbarus dissolutis funibus pontis ab altera ripa in alteram totum transtulit pontem. Cumque imperator venisset nec valuisset transire per pontem, discurrens invenit meatum, et hunc inopinate Martio mense sine discrimine transfretavit, et Samosata pervenit. Rursusque cum Taurum præterisset, in Germaniciam est profectus, et cum transisset ad Adana, venit ad amnem Saron. Sarbarus autem ponte rursus in proprio loco extenso absque obstaculo transfretavit Euphratem, et sequebatur post eum. At imperator cum transisset pontem Sari, inventa requie tam exercitus quam animalium circa ipsum castra metatus est, reficiens eos. Pervenit autem et Sarbarus in partem quæ in contra esse ex altera parte videbatur. Invento vero ponte, et propugnaculis quæ in ipso erant a Romanis obtentis, castra metatus est. Excurrentes autem multi Romanorum per pontem inordinate cum Persis contulerunt conflictum, multa in ipsis cæde commissa. Verum imperator hos inordinate prohibebat discurrere, ne forte iter fieret adversariis cum illis conveniendi ad pontem et pariter commeandi. Populus autem non acquiescebat imperatori. Porro Sarbarus, quibusdam exercitus sui clam in locis abditis collocatis, ostendit se quasi fugientem, ac sic abstraxit multos Romanos præter votum imperatoris ad insecutionem sui transeuntes. Reversus autem, et his in fugam conversis, quotquot extra pontem occupavit occidit, vindictam perpressos inobedientiæ. Imperator vero cum barbaros vidisset insecutione ordines dissolvissse, et extomanis stantibus in antemuralibus (51) multos extinctos, contra eos profectus est. Porro quidam vir Persa giganteus imperatori occurrens hunc in

NOTE.

(51) Antemuralibus. Matth. Par. *Hist. Angl.* in Willelmo II : « Antemuralibus confractis cogere

defensores intra muros interiores se recipere. » FABR.

medio pontis aggreditur. Ast imperator hoc percussio in aninis fluentia projecit. Hoc uno ruente in fugam Barbari versi sunt, et præ angustia pontis ut ranæ se in flumine jaciebant; alii autem etiam gladiis trucidabantur. Porro multitudo barbarorum per fluminis ripas diffusa sagittabat ac resistebat, non sinens transire Romanos. Verum imperator transiens viriliter barbaris resistit, cum paucis quibusdam societatis suæ superagonizans, ita ut etiam super hoc Sarbarus obstupesceret, et ad Cosum quemdam juxta se stantem, Romanorum profugum ac magaritam, diceret: *Vides, inquit, Casarem, o Cosma, quam audax ad pugnam stes, et contra tantam multitudinem solus decertet, et velut incus jacula renuat?* ex rubris enim ocreis agnoscebatur, multasque imperator plagas, licet nullam in hoc prælio periculosam, accepit. Tota vero die cum in hoc bello pugnasset, accedente vespera ab invicem separati sunt. Et Sarbarus quidem timens per noctem retro reversus est, imperator autem populo suo coacervato ad urbem properavit Sebastiam, et cum Alyn fluvium transmeasset, in hoc gaudio totius hiemis tempore commoratus est. Porro Chosroes furens misit, et tulit thesauros cunctarum ecclesiarum regionis quæ sub Persis est constituta, et cogebat Christianos Nestorii fieri sectatores ad perstringendum sive percellendum imperatorem.

Anno imperii Heraclii 16 Chosroes Persarum rem novam fecit militiam, prælium initurus, peregrinos ac cives et servos ex omni natione facta electione coacervans; qua electione Sain tradita prætori, alia 50 millia ex phalange Sarbari electa tollens huic sociavit, nominavitque illos aureos camulos, et hos adversus imperatorem direxit. Porro Sarbarum cum reliquo exercitu suo contra Constantinopolim misit, quatenus Hunnos, qui essent in Occidente, quos Avars vocant, cum Vulgaribus et Sclavis atque Gepidibus concordia sociaret, sicque adversus urbem properarent, et hanc unanimiter obsiderent. Cum autem hoc didicisset imperator, exercitum suum triplici parte divisum transmisit ad custodiendum urbem, quibusdam autem traditis Theodoro fratri suo contra Sain bellare præcepit; humiliori vero parte ipse accepta in Lazicam properat, et in ipsa degens Turcos ab Oriente, quos Chazaros nuncupant, in auxilium advocat. Sain vero una cum noviter electo exercitu perveniens ad fratrem imperatoris Theodorum ad bellum armavit. Deo autem per intercessionem semper laudabilis Dei Genitricis opitulante, bello commisso, grando mirabiliter contra barbaros cecidit eorumque plurimos perculit. At vero acies Romanorum tranquillitate potita est. Vertunt autem Romani Persas, et interficiunt multitudinem copiosam. Hoc comperto Chosroes irascitur contra Sain, qui ex multo animi defectu in languorem incidens moritur; *cujus corpus jussu Chosrois salitum ad eum delatum est; quem ille mortuum multis submisit*

verberibus. Porro Chazari disruptis Caspiis portis Persidem advenit in regionem Adrahigæ una cum prætore suo Zihebil, qui dignitate secundus a Chagano; et in quæcunque loco peragrabant, tam Persas deprehendebant quam civitates et villas igni tradebant. Profectus vero imperator a Lazica his occurrit. Zihebil autem hoc viso accelerans complectitur collum ejus et adorat eum, Persis civitatis aspicientibus: universus autem Turcorum populus in terram cadentes, ac proni super faciem extenti, imperatorem honorant honore qui est apud gentiles extraneus. Similiter principes eorum supra saxa conscendentes eodem schemate precipiunt. Obtulit autem Zihebil imperatori etiam filium suum primogenitum, hujus sermonibus delectatus, et ejus tam vultum quam prudentiam admiratus. Electisque Zihebil quadraginta millibus virorum sortium dedit ea in auxilium imperatori. Porro ipse reversus est in regionem suam. His autem acceptis imperator contra Chosroem procedit. At vero Sarbarus Chalcedonem properans, Avarsque a Thracæ urbi propinquantes, hanc depopulari volunt, et multis machinis adversus eam commotis, et navium sculptarum ex Istro multitudine infinita seu innumerabili delata, sinum cornu repleverunt. Decem sane diebus urbem obsidentes, bellumque terramarique gerentes, Dei virtute pariter et cooperatione, nec non et intemeratæ Dei Matris et Virginis intercessionibus superati sunt. Quia et multitudine copiosa suorum tam in terra quam in mari deposita, cum ingenti confusione ad loca sua reversi sunt. Porro Sarbarus Chalcedonem obsidens non emigravit, sed ibidem hiemavit, tam incursiones agens quamque prædians confiniales partes, et civitates igne disperdens.

Anno imperii sui 17 Heraclius a mense Septembrio ingressus Persidem una cum Turcis inopinate propter hilemem in ecstasim misit Chosroem, cum hoc didicisset. At vero Turci tam hieme quam frequentibus Persarum incursibus contemplatis, non ferentes pariter cum imperatore, laborare cœperunt paulatimque diffuere, et omnes eo dimisso reversi sunt. Ast imperator allocutus est populum suum dicens: *Scitote, fratres, quia nemo nobis vult auxiliari nisi solus Deus, et quæ hunc peperit sine semine Mater, ut ostendat potentiam suam, quoniam non in multitudine populorum seu armorum est salus, sed in eos qui sperant super misericordia ejus, mittit adjutorium suum.* At vero Chosroes coacervatis cunctis militibus suis prætorem provehit super illas Rhazantem, virum bellicosissimum ac fortissimum, et huic adversus Heraclium destinat. At imperator civitates Persidis atque castella igni tradidit, et accedentes Persas rhomphæa consumit. Septima vero Idus Octobris pervenit in regionem Chamajtha, et refocillavit populum per integram hebdomadam. Rhazates autem veniens Ganzachum post eum factus est et secutus, Romanis ante pergentibus et consumentibus escas. Ipse vero post tergum, ut canis famem

patiens, vix de micis eorum nutriebatur; et cum non inveniret sumptus, multa ex animalibus ipsius consumpta sunt. Kalendis autem Decembribus venit imperator ad fluvium magnum Zaban, et cum hunc transisset, castra metatus est juxta Ninive civitatem. Venit autem Rhazates penes vadum secutus eum, et cum descendisset tribus milliariis, reperit aliud vadum et transivit. Ast imperator misso Bahani magistro militum cum paucis electis militibus, invenit bandum Persarum, et cum ejus comitem occidisset, detulit caput ejus et totam auream spatham ipsius, nonnullisque pereemptis viros duxit ad imperatorem sex et viginti. In quibus erat et spatharius Rhazati, qui et nuntiavit imperatori quod pugnare contra eum Rhazates vellet, sic a Chosroe jussus, et tria millia in auxilium armata miserit ei, quæ tunc nondum pervenerant. His compertis imperator præmisit sarcinam ante se, ipseque subsecutus est, tractans qualiter inveniret locum in quo pugnare deberet, priusquam unirentur eis illa tria millia. Repertoque campo apto ad prælium, allocutus populum aciem ordinavit. Rhazates vero cum pervenisset, et ipse prælium dirigit in cuneis tribus, et contra imperatorem processit. Pridie sane Idus Decembris gestum est bellum, et ante omnes prosiliens imperator principique Persarum occurrens, divina virtute Deique Genitricis opitulatione hunc dejecit, et qui cum ipso erant exsidentes antea fugerunt. Rursusque imperator alii occurrens et hunc quoque deposuit. Irruit autem adversus eum etiam tertius, qui dedit ei eum mergere in labium et hoc illi plagam iussit. Ast imperator et hunc extinxit. Et tubis clangentibus congressæ sunt in invicem partes utraq;que. Et cum pugna valida gereretur, plaga vulneratus est a pedibus Phalba imperatoris equus, qui dicebatur Dorcon, in femore lanceæ ictu percussus. Multas autem et spatharum in facie percussiones accepit, sed ferens tegmen ex nervis contextum plagam mortiferam non sumebat. Cadit autem in hoc bello Rhazates et tres turmarchæ Persarum et principes fere cuncti atque pars major exercitus ipsorum. Occisi autem sunt etiam Romani numero quinquaginta, et vulnerati nonnulli, ex quibus scilicet mortui sunt decem. Porro bellum gestum est a mane usque ad horam nonam. Tulerunt interea Romani banda Persarum viginti octo, exceptis his quæ contracta sunt, et dispoliatis mortuis acceperunt loricas eorum et cassides, nec non et omnes currus ipsorum. Et manserunt ab invicem sequestrati quantum est duplex sagittæ jactus: fuga namque facta non est. Verumtamen Romani animantia sua nocte et adaquaverunt et acceperunt. Equites vero qui ultra erant, steterunt usque ad septimam horam noctis super tabernacula mortuo-

rum Persarum, ac octava hora noctis moti repedaverunt ad castra sua, et his acceptis abierunt, et castra metati sunt ad pedem montis asperi metuentes. Multas præterea spathas auro circumclusas et zonas aureas cum gemmis et scutum Rhazati totum auro respersum acceperunt, habens petala centum viginti, et lorica ipsius ex auro contextam, et scaramaggin ejus detulerunt cum capite ipsius, atque dextralia (52), et sellam totam ex auro fabricatam. Porro tentus est vivus Barzamuses princeps Iberorum sub Persis degentium. Nemo autem recolit hujusmodi bellum inter Romanos et Persas, quod videlicet per totum diem habuit statum, vicruntque Romani. Verum hoc factum est solo Dei juvamine. Imperator vero a se confortatum exercitum contra Chosroem minabat (53), quatenus hunc deterreret. Porro xiii Kalendas Januarias comperto imperator quod populus Rhazati, qui ex hoc bello evasit, unitus fuerit tribus millibus quæ a Chosroe destinata fuerant, et sequeretur post se, eeperintque Ninive, transmeans magnum Zaban, mittit Georgium turmarchen cum mille militibus, quo curreret ad retinendum pontes minoris Zaban priusquam id Chosroes cognosceret. Cumque eurrisset Georgius noctu milliariis quadraginta octo, tenuit quatuor pontes minoris Zaban, et inventos in castellis Persas obtinuit. Decimo præterea Kalendarum Januarias perveniens imperator ad pontes transfretavit, et divertit in domos Hiesdem, et refecit tam exercitum quam animantia, fecitque Nativitatis Christi festivitatem in eodem loco. Comperto vero Chosroes quod Romani tenerent pontes minoris Zabæ, misit ad Persicum populum, cui Rhazates præerat, ut oppido festinantes prævenirent imperatorem et ad ipsum pergerent. Accelerantes autem illi, et transmeantes minorem Zaban in aliis locis, prævenirent imperatorem atque præbant. Cumque imperator palatium quod dicebatur Dezeridan cepisset, hoc destruxit atque combussit. At vero Persæ cum pontem Tornæ fluminis pertransissent, ibidem castra metati sunt. Ast imperator comprehenso alio palatio Chosrois, quod vocabatur Rusa, et hoc subvertit. Cæterum verebatur quod in ponte Tornæ fluminis hostes forent contra se bellaturi. Sed hoc illi scientes relicto ponte fugerant. Interea imperator cum sine impedimento transisset, apprehendit aliud palatium cognomento Bechal, ubi et hippodromium ædificaverat. Sed et illud casu dedit. Sane quidam Armenorum, qui cum Persis aderant, venerunt ad imperatorem noctu dicentes: *Chosroes cum elephantibus et exercitu suo quinque millibus citra palatium suum, vocabulo Dastagerd, in loco nuncupato Barasrah castra metatus est, et mandavit totum illic exercitum convenire, ut adversus te prælietur: est enim illic et*

NOTÆ.

(52) *Dextralia*. Glossæ Isidori: *dextralia, brachialia*. Adde Flodoard. *Hist. Rem.* II, 6. FABR.

(53) *Minabet* Act. Apost. XVIII, 16: *Et minavit*

eos. Utitur vetus Juyçnalis schol. V. Papiam in Abigeus. 10.

fluvius meatibus carens, qui artum pontem habet et angustias præ habitationibus multas, nec non et facti rivi. Imperator ergo consilio cum principibus inito et exercitu sedit in palatio Bechal: reperit quippe in una ex porticibus ejus saginatas aves trecentas, et in alia porticu capreas saginatas quingentas, porro in alia saginatos agnos centum, quæ populo cuncta donavit. Et Kalendas Januarias illic fecerunt. Denique inventis ovibus et porcis et bobus, quorum non erat numerus, requievit populus universus, epulantes et glorificantes Deum. Præterea comprehensis eis qui ista conferebant, didicerunt ab illis liquidius quod Chosroes a. 23 die Decembris mensis, comperto quod imperator transiisset pontem Tornæ, confestim motus fuerit de palatio quod erat in Dastagerd, cum magna Ctisiphontem celeritate petiturus, onustus ex omnibus pecuniis, quas habebat in palatio, tam elephantibus quam camelis atque burdonibus (54) ministerii sui, scribens et populo Rhazat ut Ingredierentur idem palatium et principum domos, et quidquid in his inveniretur auferrent. Itaque imperator dimidium quidem exercitum misit ad Dastagerd, ipse vero per aliam viam abiit ad aliud palatium quod cognominabatur Bebdarach. Et his ruinis et igni traditis gratias egere Deo, qui per intercessionem Dei Genitricis talia miracula patrat: quis enim speravit unquam fugere Chosroem a facie Romani principis de palatiis suis quæ erant in Dastagerd, et petere Ctisiphontem, dum a viginti quatuor annis passus Ctisiphontem videre non fuerit, sed in Dastagerd regalia ejus erant? Invenere autem populi Romanorum in palatiis ejus apud Dastagerd 300 Romanorum banda, quæ per diversa ceperunt tempora. Invenere etiam et species, quæ remanserant, multas, aloes scilicet multam, et ligna aloes magna, ex quibus unumquodque 70 pondus habebat vel 80 librarum, et sericum copiosum, ac piper, et chalbasias (55) camisas multas, sachar quoque atque zingiber et alias species ultra mensuram vel numerum; quidam vero et argentum et holoserica vestimenta, lectisteria seu acu tapetia contexta, quorum erat copia multa, erantque omnia bona valde, quæ propterea quod gravia essent, penitus incenderunt. Sed ex tentoria Chosrois atque cortinas, quas in modum tendebat porticum, quando in campo metabatur, cuncta cremarunt, quin et statuas ejus multas. Invenere autem et in his palatiis aviaria et dorcades et asinos agrestes et pavones et fasinios infinitæ multitudinis, nec non in vivario ejus leones ac tigrides miræ magnitudinis vivos. De cætero confugerunt ad imperatorem plurimi ex captivis, Edesini scilicet et Alexandrini, sed et ex

A allis urbibus multitudines copiosæ. Fecit interea imperator festivitatem Luninum penes Dastagerd lætatus, et recreans tam populum quam jumenta, quin et Chosrois palatia destruens, ædificia videlicet quæ erant comptissima et admiranda, domosque stupendas, quas usque ad pavimentum deposuit quatenus Chosroes edisceret quam durum haberint Romani dolorem urbibus suis desolatis ab eo nihilominus et incensis. Tenti autem sunt et ex aulicis palatii multi, qui interrogati quando discesserit Chosroes a Dastagerd, asseruerunt: *Ante 9 dies prius quam vos veniretis. Audito adventu vestro latenter pertuso muro civitatis, qui est juxta palatium, temere per hortos exiit, ipse et uxor et filii ejus, ne fieret tumultus in civitate.* Et neque militiæ ipsius cognovere neque principes ejus, usquequo milliariis quinque perrexit, siquidem tunc mandavit quo se sequerentur Ctisiphontem tendentes. Et is qui non poterat quinque milliariæ facere per diem, fugiens fecit viginti quinque, mulieresque ac filii ejus, qui se prius alterutros non videbant, tunc mixtim fugiebant invicem impellentes. Cumque nox accessisset, introivit Chosroes in domum agricolæ nihili, in cujus ostio vix manere prævaluit; quod videns postmodum Heraclius admiratus est. Per tres autem dies adiit Ctisiphontem. Sane Chosroes responsum acceperat a maleficis et astrologis ante quatuor et vicenos annos, quando Dacos depopulatus est temporibus Phocæ Romani principis, quod tempore quo adiret Ctisiphontem periret. Et idcirco non est passus a Dastagerd extunc in partem illam uno saltem milliario pergere, sed hinc fugiens ad hanc abiit. Verum nec in ipsa persistere ausus est, sed transiens pontem Tigridis fluminis civitatem ultra positam adiit, quæ quidem apud nos Seleucia, apud Persas vero Guheser vocatur, in qua omnes pecunias reposuit. Seditque illic cum Sirem uxore sua et aliis tribus mulieribus, quæ et filia ipsius erant; reliquas vero mulieres suas multosque liberos suos quadraginta millibus longe transmisit ad interiorem partem Orientis in munitissimum locum. Quidam sane Persarum derogaverunt Sarbaro penes Chosroem, quod cum Romanis sentiret et illi detraheret; et misit spatharium suum cum jussione ad Cardarigam, comprætorem Sarbari, Chalcedonem, scribens ei ut Sarbarum interficeret, et ipse populo Persarum recepto acceleraret in Persidem in auxilium sui. Is autem qui litteras deferebat circa Galatiam comprehenditur a Romanis, quo comprehenso, et nescientibus Persis, hunc Byzantium deduxerunt et imperatoris filio tradiderunt. Ast imperator a misso cognita veritate protinus Sarbarum accessit: qui cum introisset, astitit imperatori. Imperator

NOTÆ.

(54) *Burdonibus.* Utilitur Ulpianus in leg. 49. *De legat.* 3; Chrysostomus ep. 14: *Εἶτα ἔ βέρδων ὁ φέρων ἡμῶν τὸ λευκίχιον.* Theophanes: *Ὅταν εἰς βορδώνην καθίζωμαι.* Constantinus Tact. p. 12: *Ἐχε δὲ καὶ βορδών:α καὶ ἰππάρια.* Adde Joannem

Moschum Limon. 101 et 125, *Hist. Trip.* vii, 5. *FABR.*

(55) *Chalbasias.* V. Hieronymi epistolam ad Fabiolam et Gloss. ad Cedren. lb.

autem huic epistola, quam Chosroes ad Cardarigam miserat, tradita, missoque ostenso, legit epistolam. At ille certus veritate rei effectus, continuo conversus fœdera cum filio principis et patriarcha fecit; qui falsa Chosrois epistola facta, addit in ea etiam alios quadringentos satrapas et principes et tribunos et centuriones interimendos, et imposito ingeniose adinvento signaculo, congregatisque ducibus et ipso Cardariga, et lecta epistola, dixit ad Cardarigam: *Perspicis ut hoc facias. At vero principes furore referti, abdicato Chosroeo, imperatori pacifica pacta patrarunt, et mutuo inito consilio placuit ut Chalcedone discederent et ad propria repedarent, nihil exterminaturi. Præterea Heraclius scripsit Chosroei: Ego persequor et ad pacem curro: non enim voluntarius igne consumo Persidem, sed vim passus abs te. Projiciamus ergo saltem nunc arma, et pacem amplectamur. Extinguamus ignem priusquam universa instammet. Cumque Chosroes hoc non admisisset, magnopere odium populi Persidis crevit adversus eum. Movit ergo Chosroes homines principum suorum et omne obsequium suum atque mulierum suarum, et hos armatos cunctos direxit exercitui uniuersos Rhazati, et stultos apud Narbam fluvium duodecim millibus a Ctisiphonte distantem, et iussit eis ut, dum amnem transiret imperator, incidere pontes. Ast imperator septimo Idus Januariæ motus a Dastagerd, cum abiisset tribus diebus, castra metatus est duodecim millibus procul a Narba flumine, ubi erat Persarum exercitus, inter quos habebant etiam et elephantes ducentos. Et misit imperator Georgium turmarehen Armeniacorum, ut iret usque ad flumen, et disceret utrum Narbas vadum haberet. Et cum invenisset quod pontes incidissent et vadum non esset, ad imperatorem reversi sunt; qui motus Siazuron adit, et circumibat incendens regionem et urbes per totum Februarii mensem. Martii vero mense cum venisset in prædium quod dicebatur Barzan, facere (56) septem dies, et misit Mezeticum prætorem in cursum, et adjunctus est ei Gundabundas chiliarchus militiæ Sarbari cum aliis quinque, tribus quidem comitibus, duobus vero axiomaticis (57), et duxit eos ad imperatorem. Qui, videlicet Gundabundas, res necessarias imperatori annuntiavit, dicens: Quando fugit Chosroes a Dastagerd et adiit Ctisiphontem atque Seleuciam, dysentericiæ languorem incurrit, et voluit filium suum Merdasan, quem genuit ex Sere, coronare. Atque regressus iterum amnem transiit, et secum duxit Merdasan atque*

Serem et alium filium ejus Aak; primogenitum autem filium Sirohen et fratres ejus, nec non et mulieres suas, dimisit ultra flumen. Compertoque Sirohes quod Merdasan coronare vellet, turbatus est, et misit collectaneum suum ad Gundabundan, mandans ei ac dicens: « Veni cis flumen, ut loquar tecum. » At ille timuit Chosroem, et non transiit, sed mandat ei: « Scribe, inquit, mihi per collectaneum meum quidquid volueris. » Et scripsit ei Sirohis quoniam Nosti qualiter res publica Persarum per nequam hominem istum Chosroem pereat, et vult coronare Merdasan, et me primogenitum suum contempsit. Et si allocutus fueris exercitum ut recipiant me, et rogas eorum augebo, et pacem cum Romanorum imperatore ac Turcis faciam, et bene vivemus. Et stude cum populo tuo ut ego regnem, et omnes vos proveham et auxiliabor, et præcipue te. Gundabusas autem remisit ei per collectaneum suum dicens: « Quidquid possum loquar cum prætore, et sollicitus sui, et locutus sum cum viginti duobus comitibus, et feci eos meæ voluntatis esse; sed et alios principes et milites multos. » Et hæc quidem Gundabusas mandavit Sirohi. At ille remisit ei dicens ut decimo Kalendarum Apriliarum sumeret juniores, et apud pontem ei Tigridis occurreret fluminis, ut susciperent eum in exercitum et moverentur adversus Chosroem. Referebat autem quod cum Sirohi essent etiam duo filii Sarbarazan et filius Hiesdem et alii multi principum filii atque filius Aram, omnes electi, et quod siquidem potuerint Chosroem perimere, bene et optime: sin autem, omnes cum Sirohi confluent ad imperatorem. Et misit et Sirohis ad te, domine: veretur enim imperium Romanorum, quoniam, inquit, Chosroem quondam salvavit, et multa ex eo mala Romanorum terra perpessa est, et quia propter illius ingratitude nec mihi credere habet imperator. Verum ille hunc ad Sirohi rursus absolvit, mandans ei ut carceres aperiret, et retentos in eis Romanos educeret, et arma eis tribueret, sicque contra Chosroem sese moveret. Porro Sirohis obediens imperatori, retrusis eductis, properavit contra patricidam patrem, Chosroem scilicet. Cumque ille fugere tentasset nec valisset, tentus et valide vinctus ferreis est compedibus tam post tergum manibus quam pedibus colligatis; cui et circa collum pondera ferrea imponunt, et mittunt eum in domum tenebrarum, quam ipse munivit a novitate construens ad recondendas pecunias, panisque parum ei et aquæ tribuentes hunc fame necabant: ait enim Sirohis: Comedat aurum, quod incassum collegit, et propter quod etiam multos fame

NOTE.

(56) *Facere.* Papinianus in l. miles ad leg. Jul. De adult.: « Ne sibi computarentur dies quos in custodia fecisset. » Lupus epist. 20: « Facere nobiscum dies aliquot valeas. » Rufinus interpres Eusebii H. E. x: « Quinque annos inter catechumenos faciant. » Acta Fructuosi episc. Tarracon.: « Et fecerunt in carcere dies sex. » Vetus inscriptio: « Cum qua fecit annos 9 menses 6 dies 25. » Alia: « Cum marito fecit m. 5 d. 20. » S. Athanasius in

Vita S. Antonii: « Ἐξω πολλάκις ἡμέρας καὶ νόκτας ποιοῦντες. V. Acta apost. xviii, 25, et epist. Jacobi iv, 15. Fann. »

(57) *Axiomaticis.* Glossarium: ἀξιωματικός honorarius, qui honorem gerit. Aliud Glossarium: dignitosus ἀξιωματικός, qui in dignitate constitutus est. Utilit. postremo verbo Aldhelmus, De laud. virginis. c. 28: « Propter dignitosam innocentie palmam, » i. e. dignatione venerandam. Id.

neccarii mundumque delevit. Porro misit Sirohis ac cum satrapas hunc injuriis impetendum et conspuendum. Et adductum Merdasan filium ejus, quem coronare volebat, ante se occidit, et reliquos filios ejus cunctos in conspectu ejus interfecerunt, et nisi omnem inimicum ejus injuriis cumulare et percutere et conspuere illum. Denique per quinque dies hoc facto, jussit Sirohis hunc arcubus interficere; sicque paulatim in inanis nequissimam suam tradidit animam. Tunc Sirohis scripsit ad Heraclium evangelizans ei scelerati Chosrois interitum, pacemque jugem cum eo ac firmissimam pepigit, omnibus Christianis, qui in carceribus et omni Perside captivi tenebantur, ei remissis, una cum Zacharia Hierosolymitano præsule ac pretiosis et vivificis lignis, quæ fuerant ex Hierosolymis a Sarbarazan, cum Jerusalem cepisset, ablata.

Anno imperii Heraclii decimo octavo rex habetur Persarum Sirohis, qui anno regnavit uno, quando et Moamed Arabum seu Saracenorum princeps sub Persis degens sextum agebat annum, perventurus ad nonum. Interea facta pace cum Persis atque Romanis, direxit imperator Theodorum fratrem suum cum litteris et hominibus Sirohis regis Persarum, quatenus Persæ, qui in Palæstina et Edessa et Hierosolymis et cæteris urbibus Romanorum essent, cum pace revertentur in Persidem et innocue terram Romanorum transirent. Postremo imperator cum sex annis Persidem expugnasset, septimo anno pace percepta cum ingenti gaudio Constantinopolim remeavit, mysticam in hoc quamdam theoriam adimplens. In sex quippe diebus Deus universa condita creatura septimam requieci diem vocavit: ita et ipse in sex annis, multis impensis laboribus, septimo anno reversus ad urbem cum pace ac tripudio requievit. Porro populis civitatibus, adventu ipsius audito, intolerabili cuncti desiderio in Hieriam obviam illi una cum patriarcha et Constantino imperatore filio ejus egressi sunt, portantes ramos olivarum et lampades, laudantes cum gratulatione ac lacrymis. Accedens autem filius ejus cecidit ad pedes ipsius, et cum amplexatus esset eum, infuderunt ambo lacrymis terram. Hoc autem populus inspecto, universi Deo hymnos gratificos referunt. Sicque demum suscepto imperatore urbem exultantes ingressi sunt.

Anno imperii Heraclii 19 Persis rex Adesir septem mensibus præfuit. Imperator autem profectus a regia urbe, cum mox ver accessisset, Hierosolymam tendit, pretiosa illuc et vivifica ligna reportans ad gratiarum Deo actiones reddendas. Cumque Tiberiadem adiisset, accusavere Christiani Benjamin quemdam nomine quasi mala sibi facientem: erat enim admodum opulentus; qui susceptus imperatorem et exercitum ejus. Ast imperator damnavit eum: *Quamobrem, inquit, molestus es Christianis?* qui ait: *Ut inimicus fidei mee.* Tunc imperator admonitum hunc et ad cre-

dendum suasum baptizavit in domo Eustachii Neapolitani, qui et ipse, cum Christianus esset, imperatorem excepit. Ingressus itaque imperator Hierosolymam, restituito tam Zacharia pontifice quam almæ crucis honorandis ac vivificis lignis in proprium locum, plurimas Deo grates egit, pulsisque ab urbe sancta Hebræis jussit non habere illos potestatem propius almæ civitati quam tribus millibus appropinquandi. Cum autem pervenisset ad Heddassam, orthodoxis ecclesiam reddidit, quæ a Nestorianis a Chosrois tempore tenebatur. Et veniens Hierapolim audivit quod Sirohis rex Persarum diem clausisset extremum, et Adesir hujus filius ei in regni regimine successisset. Qui cum septem mensibus tenuisset principatum, insurrexit adversus eum Sarbarazas, qui eo percusso imperavit Persis mensibus duobus. Hoc autem Persæ interfecto Baranin præterierunt in regem, filium Chosrois, qui regnum Persarum septem tenuit mensibus. Porro huic successit Hormisdas, quo a Saracenis pulso factum est regnum Persarum sub Arabibus usque in hodiernum diem.

Mundi anno 6121, divinæ incarnationis anno 631, anno imperii Heraclii 20 Hormisdas regnat in Persis. Cum autem Heraclius esset apud Hierapolim, venit ad eum Athanasius patriarcha Jacobitarum, vir acris et nequam ingenii, Syrorum inditas versutias possidens: et moto de fide ad imperatorem sermone, repromisit ei Heraclius, si Chalcedonensem synodum suscepisset, patriarcham illum Antiochiæ se fore facturum. At ille simulate suscepit synodum, confitens duas unitas in Christo naturas. Interrogavit autem imperatorem de operatione ac voluntatibus, qualiter oporteret in Christo dici duplas aut simples. Tum imperator vocis novitate consternatus, scribit Sergio Constantinopoleos episcopo. Advocat etiam et Cyrum Phasidis antiochitem, et hoc interrogato reperit eum consentientem Sergio in unam voluntatem et unam operationem. Sergio enim, utpote Syrus genere ac parentibus Jacobitis existens, unam naturalem voluntatem et unam operationem in Christo rescripsit atque confessus est. Ast imperator utriusque acquiescens consilio reperit et Athanasium eis consentientem: noverat enim quod ibi una operatio reperitur, ubi et una natura cognoscitur. Certus autem imperator super hoc factus scribit ad Joannem papam Romanum predictorum sententiam; qui eorum nequaquam sectam admisit. Porro Georgio Alexandrino defuncto mittitur Cyrus episcopus Alexandriæ præferend qui unitus Theodoro episcopo Faran fecit decoloratam hydram illam unitatem, imo vanitatem, unam et ipsi scribentes in Christo naturalem operationem. His ita prosequentibus in ingens opprobrium Chalcedonense concilium et catholicæ corruit Ecclesiæ: gloriabantur enim Jacobitæ ac Theodosiani, perhibentes quia Synodo Chalcedonensi non nos, sed potius Chalcedonensis synodus

nobis communicavit, per unam operationem A unam constituendo naturam Christi. Inter hæc Sophronius consecratur episcopus Hierosolymitanus, qui, congregatis sub se degentibus episcopis impium monothelitarum, id est unam voluntatem dogmatizantium, dogma mucrone anathematis perculit, et synodica Sergio Constantinopolitano et Joanni Romano papæ transmisit. His ergo auditis Heraclius confusus est, et destruere quidem propria nolebat, et rursus opprobrium non ferebat. Tunc ergo Heraclius, ut magnum quidem facere arbitrans, exponit scriptum illud quod nuncupatur edictum, continens neque unam neque duas in Christo operationes dicendas. Quo lecto hi qui quæ Severi sunt sapiunt, in popinis et balneis catholicæ detrahebant Ecclesiæ, perhibentes: *Primum quidem quæ sunt Nestorii Chalcedonitæ sentientes resipuerunt, ad veritatem conversi, et uniti vobis per unam operationem et unam Christi naturam. Nunc autem penitentes super bene se habente sensu uniserunt utrumque, neque unam neque duas in Christo confitentes.* Post mortem vero Sergii Pyrrhus Constantinopolitanum suscepit thronum, qui quæ prædicta sunt a Sergio ac Cyro impie roboravit. Heraclio autem mortuo, cum Constantinus filius ejus imperaret, Pyrrhus una cum Martina veneno hunc interfecit, et imperat Heraclionas Martinæ filius. Porro senatus et tota civitas Pyrrhum ut impium cum Martina et filio ejus repulerunt. Et imperat Constans filius Constantini, et consecratur Paulus episcopus Constantinopoleos, et ipse hæreticus. Joannes autem Romanus præsul, collecto episcoporum concilio, monothelitarum hæresim anathematizavit. Similiter et in Africa, penes Byzacium videlicet Numidiam et Mauritaniam diversi episcopi convenientes monothelitas anathemate perculerunt. Joanne sane dormiente Theodorus consecratur pro eo papa. Pyrrhus vero cum pervenisset ad Africam, inutuis cum sanctissimo Maximo videtur aspectibus, abbate videlicet religiosissimo in monachicis correptionibus, nec non et divinorum illic consistentium pontificum præsentatur obtutibus, qui hunc redargutum et persuasum Romam ad papam Theodorum direxere; qui orthodoxiæ libello tradito papæ ab eo receptus D interea cum Roma discessisset Ravennamque pervenisset, ut canis ad vomitum suum conversus est. Quo papa Theodorus comperto, plenitudine convocata Ecclesiæ ad sepulcrum apostolorum accessit, et divino calice postulato ex vivo sanguine atramento stillavit, et ita propria

manu depositionem Pyrrhi et ei communicantibus facit. Præterea Pyrrhus cum Constantinopolim pervenisset, obeunte Paulo audaces hæretici Pyrrhum denuo throno Constantinopolitano præficiunt. Theodoro autem papa defuncto Martinus sanctissimus Romæ consecratur antistes. Cum autem Maximus ab Africa Romam pervenisset, papamque Martinum ad æmulationem accendisset, synodo centum et decem episcoporum collecta Sergium, et Pyrrhum, et Cyrum, et Paulum anathematizarunt, duasque voluntates et operationes Christi Dei nostri expressius prædicarunt atque firmarunt. Cæterum nono anno imperii sui Constans nepos Heraclii, indictione octava, his agnitis furore reptus, SS. Martinum et Maximum Constantinopolim ductos et cruciatis apud Chersonam et alia elimata exsilio relegavit, multos etiam Hesperiarum episcoporum punivit. Qui (58) motus zelo Dei, synodo sacra et ipse convocata, monothelitarum hæresim abdicavit, duas voluntates et operationes explanans. Taliter ergo Ecclesia tunc per imperatores et impios sacerdotes turbata, surrexit desolatorius Amalec feriens nos populum Christi, et fit prima ruina terribilis Romani exercitus, illa scilicet quæ secundum Gabatan et Hermuchan ac Dathemitarum (59) effusione sanguinis est effecta, post quam Palæstinarum et Cæsariensium ac Hierosolymarum excidia, dein Ægyptius interitus, ac deinceps mediterraneorum et insularum, totiusquæ Romanicæ (60) captivatio, sed et patrata in Phœnicæ omnimoda Romani exercitus et classis perditio, omniumque Christianorum prælium atque locorum destructio, quæ non cessavit donec Ecclesiæ persecutor in Sicilia male peremptus est.

Mundi anno 6122, divinæ incarnationis anno 622, anno imperii Heraclii 21 Joannes papa Romanus habetur. Hoc etiam anno Maometh Saracenorum, qui et Arabum princeps et pseudopropheta, moritur, promotus Abubacharo cognato suo ad principatum suum. Ipsoque tempore venit auditio ejus, et omnes extimuerunt. At vero decepti Hebræi in principio adventus ejus existimaverunt esse illum qui ab eis expectatur Christus, ita ut quidam eorum, qui intendebant ei, accederent ad ipsum et ejus religionem susciperent, Moysis inspectoris Dei dimissa. Erant autem numero decem, qui hoc faciebant, cum ipso quoque degebant usque ad eandem ejus. Porro cum aspicerent eum comedentem de camelo, cognoverunt quod non esset quem existimabant, et hæsitabant quid agerent, et religionem ejus dimittere formidantes miseri docent eum

NOTÆ.

(58) Qui. Exciderunt hæc: Μετὰ δὲ τὴν ἐξορίαν Μαρτίνου Ἀγάθων χειροτονεῖται πάπᾳ; Ρώμης. FABR.

(59) Dathemitarum factum esse videtur ex τὴν δαθισμων. Ib.

(60) Romanicæ. Anna Comn. Alex. 8: Αἰθίς τῆ Ῥωμανία ἐπανώσατο. Ῥωμανία imperium Romanum, orbis Romanus. Interdum imperium Orientale. Idtius in *Fastis consul.*: ε His coss.

(Tusco et Annulino) Carporum gens universa in Romania se tradidit. Item: ε His coss. (Valente Aug. et Valentiniano jun. Aug.) victi et expulsi sunt Gothi a gente Hunnorum, et suscepti sunt in Romania pro misericordia jussione Aug. Valentis. Balsamon ad can. 14 Concilii Chalcedon. V. Jo. Seldeni Commentarium ad Eutychii Crigines, p. 153 et 159. Ib.

contra nos Christianos illicita, et conversabantur cum ipso. Necessarium autem reor enarrandum de generatione ejus. Is ex una generalissima tribu oriundus erat, Ismaelis videlicet, filii Abrahæ. Nizarus enim, Ismaelis pronepos, pater eorum omnium ducitur. Hic gignit filios duos, Mudarum scilicet et Rhabian. Mudarum gignit Curasum et Chaison et Theominem et Asadum et alios ignotos. Hi omnes habitabant Madianiten heremum, et in conutriebant pecora, in tabernaculis conversantes. Sunt autem et his interiores, qui non sunt de tribu ipsorum, sed ex Lettan, videlicet hi qui vocantur Ammanitæ, id est Homeritæ. Quidam sane ipsorum negotiabantur in camelis suis. Cum autem inops et orphanus prædictus esset Maometh, visus est sibi ad quamdam intrare mulierem locupletem et cognatam suam, nomine Chadigan, mercenarius ad negotiandum cum camelis suis apud Ægyptum et Palæstinam. Paulatim autem fiducia penes ipsam percepta mulierem, quæ vidua erat, et accepit eam uxorem, et habuit camelos ipsius atque substantiam. Cumque veniret in Palæstinam, conversabatur cum Judæis et Christianis. Capiebat autem ab eis quasdam scripturas. Porro habebat passionem epilepsiæ. Quo comperto hujus conjux oppido tristabatur, utpote nobilis, et quæ se hujusmodi copulari, egeno scilicet et epileptico. Procurat vero ipse placare illam taliter, dicens quia Visionem quamdam angeli Gabrielis dicti contemplor, et haud ferens hujus aspectum mente deficio et cado. Ipsa vero cum haberet adulterum quemdam propter infidelitatem ibidem exulem habitantem, amicum suum, indicavit ei omnia, et nomen angeli. At ille volens eam reddere certam dixit ei: *Veritatem locutus est: etenim isto angelus mittitur ad cunctos prophetas.* Ipsa ergo prima suscepto pseudomonachi verbo credidit ei, et prædicavit id aliis mulieribus contribulibus suis, prophetam eum esse; et taliter ex feminis fama venit ad viros, primo duntaxat ad Abubacharum, quem et successorem dimisit. Et tenuit hæresis ejus partes Ethribi, postremo per bellum. Nam primum quidem occulte annis decem, et bello similiter decem, et manifeste novem. Docuit autem auditores suos quod qui occidit inimicum vel ab inimico occiditur, in paradysum ingreditur. Paradysum vero carnalis cibi ac potus et commistionis mulierum perhibebat, fluviumque vini ac mellis et lactis, et seminarum non præsentium, sed allarum, et misturam multorum annorum futuram, et affluentem voluptatem, nec non et alia quædam

A luxuria et stultitia plena, compagi tamen invicem et auxiliari patienti. Porro eodem anno natus est in Oriente David filius ejus, eodemque die natus est Heraclius filius Heraclii junioris, qui et Constantinus appellatus est, et baptizatus est a Sergio patriarcha.

B Anno imperii Heraclii 22 Modestus Hierosolymitanus habetur antistes et Abubacharus dux Arabum, qui tribus principatus est annis. Persæ vero insurrexerunt invicem, et sese mutuo debellant. Per idem quoque tempus rex Indorum mittit congratulatoria Heraclio in Persarum victoria, margaritas scilicet et lapides pretiosos multos. Mortuus autem Maometh erat, qui statuerat quatuor amireos expugnandi Christianos, qui ex Arabum genere fuerant. Et venerunt contra Muehas castellum, in quo erat Theodorus Bigarius (61), volentes irruere in Arabes die quo idolis immolaturi erant. Comperto autem hoc Bigarius colligit omnes milites eorum qui heremum observabant, et diligenter sciscitatus a Saraceno diem et horam qua erant illos aggressuri, ipse irruens in eos in prædio quod dicebatur Mathus, occidit tres amireos plurimamque populi partem: exsiliit autem unus amiras, Chaledus scilicet, quem gladium Dei dicunt. Erant autem quidam Arabum juxta positurum, qui accipiebant ab imperatoribus rogas paucillas ad custodiendum stomia eremi. Eodem vero tempore venit quidam spado daturus militum rogas. Et cum venissent Arabes secundum consuetudinem accepturi rogam suam, eunuchus impulit, dicens quia Dominus vix dat militibus rogas, quanto minus canibus istis. Videntes autem Arabes hoc abierunt ad sui generis viros, et ipsi duxerunt eos in regionem Gazæ, quæ aditus erat heremi contra Sinæon montem locupletis valde.

C Anno imperii Heraclii 24 cum misisset Abubacharus prætores quatuor, qui ducti fuerant, at prætuli, ab Arabibus, venerunt atque ceperunt Ran et totam regionem Gazæ. Tandemque aliquando cum venisset a Cæsarea Palæstinæ cum militibus paucis, inito bello perimitur primus cum exercitu, qui trecentorum erat virorum, et multis captivis acceptis et exuviis plurimis reversi sunt cum victoria splendida. Porro eodem anno terræ motus factus est in Palæstina, et apparuit signum, quod dicitur docetes, in cælo contra meridiem, prænuntiæ Arabum potentatum. Perduravit autem diebus triginta, extensum a mesembria usque ad arctum; erat autem in modum gladii.

NOTÆ.

(61) *Bigarius*. Scribe *vicarius*, nisi forte nomen dignitatis pro cognomine Anastasius acceperit: quod non puto. S. Basiliius, epist. 264: 'Εγὼ τοῦ βικαρίου τῆς Θράκης ἐπέστειλα τῇ θεοσεβείᾳ σου. Glossarium Seguerianum: Βικάριος παρὰ Ῥωμαίους διάβολος. Eadem Suidas et Phavorinus. Metaphrastes m. sept. in Trophimo: Τὴν τῶν βικαρίων ὄρχην κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν Ἀρτικὸς ἦνυεν. Menologium Junii 5: Τὸν βικάριον πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ἐπιστάσαστο πίστιν. Concilium Florent.

scss. 25: 'Ο ἀποστολικὸς θρόνος ὁ καὶ βικάριος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Hinc et ἀπὸ βικαρίων apud Chrysostomum, epist. 14. Palladius Lausiæ c. 123: 'Ἀπὸ βικαρίων. Sic legi aiant in codice Veneto. Ἰσως ἀπὸ βικαρίων, ut apud Heraclidem Paradisi c. 50 ex vicariis, de vicariis. V. Cujac. in *Parat. cod. De off. vicarii*, et H. Valesii Adnotationes ad Ammianum, p. 17. Hinc Theodorum Cedrenus κουβικουλάριον vocat, p. 429 h. Fam.

Anno imperii Heraclii 24 Alexandrinus Cyrus et almus Sophronius Hierosolymitanus habentur antistites. Quo anno Abubacharus moritur, qui principatus est annis duobus atque dimidio, et summi principatum Hamarus, qui destinat exercitum adversus Arabiam, capitque Bostra civitatem una cum aliis civitatibus. Profecti sunt autem usque Gabetha. Cum his bellum aggressus Theodorus imperatoris Heraclii frater victus est, et ad imperatorem Hedessam venit. Ast imperator ordinat alium prætorem nomine Bahanem, et Theodorum sacellarium cum virtute Romaica et adversus Arabes mittit. Cumque venisset Emesan, occurrit multitudo Saracenorum, quibus occisis una cum eo qui principabatur in eis, reliquos abigit usque Damascus, et illic juxta Bardanesium fluvium latebras fovet. Heraclius autem Syria derelicta in desperationem ruens, sublatis quoque pretiosis lignis ab Jerusalem Constantinopolim abiit. Bahanes autem a Damasco Hemesiam redit una cum Theodoro sacellario, cum haberet exercitus quadraginta millia; et insequuntur Arabes ab Hemesa usque Damascus.

Anno vero imperii Heraclii 25 Saraceni aciem direxerunt in Arabiam contra partes Damasci, cum essent multitudinis infinitæ. Quo Bahanes comperto ad imperialem sacellarium mittit, ut veniret cum exercitu suo in auxilium sibi, cum plurima esset Arabum copia. Venit ergo sacellarius ad Bahanem; qui profecti ab Hemesa occurrunt Arabibus. Et consilio facto prima die, quæ tertia feria hebdomadis erat, mensis Loi die vigesima tertia, superantur hi qui circa sacellarium sunt inventi. Simultate autem facta, hi qui cum Bahane erant Bahanum provehunt imperatorem et Heraclium respiciunt. Tunc hi qui cum sacellario fuerant discesserunt, et Saraceni aditu reperto bellum ineunt. Inter hæc vento noto contra Romanos spirante, non valentes inimicis in facie occurrere propter pulverem, separantur, et semet ipsos immittentes in artas vias Hiermuchthi fluminis illic penitus perierunt. Erant autem utriusque prætoris millia quadraginta. Tunc Saraceni splendide triumphantes contra Damascus veniunt, et hanc capiunt et regiones Phœnicis, et habitant illic, et in Ægyptum aciem dirigunt. Cyrus autem Alexandrinus episcopus, cum horum impetum cognovisset, operam dedit, et pactis firmatis pollicetur, timens avaritiam eorum, ducenta millia denariorum per singulos annos collaturam illis Ægyptum, sed et diffinitarum eis induciarum fore aurum missurum; quibus præstitis per tres annos Ægyptum liberam ab exterminio statuit. Accusatur interea Cyrus apud imperatorem, quod aurum Ægypti Saracenis tribuerit; qui cum iratus misisset, hunc accersit, Manuelum autem quemdam, Armenium genere, destinat Augustalem. Cum autem annus adimpletus esset, Saracenorum actores venerunt aurum accipere. Ast Manuel inefficaces eos expellit: *Non*

PATROL. GR. CVIII.

sum, inquit, Cyrus inermis, ut tributa vobis præbeam, sed ego armatus sum. Cumque isti abiissent, confestim armantur Saraceni adversus Ægyptum, et Manuele bello illato hunc abigunt. Ipse vero cum paucis quibusdam Alexandriae salvus recipitur. Tunc Saraceni Ægyptum sub tributo reddiderunt. Ast imperator auditis quæ gesta sunt, misit Cyrum ad persuadendum eis ab Ægypto sub priori placito recedendi. Et abiens Cyrus ad castra Saracenorum rationem reddit, esse se perhibens prævaricationis innoxium, et si vellent, priorem concordiam juramenti affirmaturum. Porro Saraceni nullatenus his acquieverunt, dicentes episcopo: *Potes hanc maximam columnam devorare?* Qui ait: *Non potest fieri.* At illi: *Nec nobis, inquit, possibile est ulterius ab Ægypto recedere.*

Anno imperii Heraclii 26 aciem direxit Humarus contra Palæstinam, et obsidens sanctam civitatem biennii tempore cepit eam verbo. Sophronius namque, Hierosolymitanus summus sacerdos, verbum accepit ad totius Palæstinæ securitatem. Cumque Humarus in sanctam fuisset civitatem ingressus, cilicinis ex camelis et sordidis indumentis amictus, simulationemque Satanicam ostentans, templum requisivit Judæorum, quod construxerat Salomon, ad faciendum scilicet id blasphemix suæ adoratorium. Hoc advertens Sophronius ait: *In veritate illud est abominatio desolationis, quæ dicta est per Danielem prophetam,* stans in loco sancto, multisque lacrymis hic pietatis propugnator Christianam deflebat plebem. Dum vero illic Humarus esset, rogavit eum episcopus accipere a se sindonem eum indumento et indui. At ille non patiebatur ea portare. Vix ergo persuasit his vestiri, donec sua lavarentur, et iterum reddidit ea Sophronio, et vestitus est propriis. Verum inter hæc Sophronius obiit, qui verbo et actu Hierosolymitanam adornavit ecclesiam, et contra Heraclii et fautorum ejus monothelitarum, Sergii scilicet et Pyrrhi, decertavit errorem. Eodemque anno misit Humar Hladum in Syriam, et subegit totam Syriam Saracenis.

Anno imperii Heraclii 27 venit Joannes cognomento Cateas procurator Osroenæ ad Hlad apud Chalcedem, et sponderunt ei dare per singulos annos centum millia numismatum, ne transiret Euphratem, neque ad pacem neque ad bellum armatus, quousque quantitatem auri persolvant. Præterea Joannes Hedessam rediit, et annum censum delatum ad Hladum transmisit. Heraclius autem hoc audito obnoxium judicavit Joannem, quod absque imperiali hoc fecerit notione; quem accersitum exsilio condemnavit. Porro pro eo destinat Ptolomæum quemdam magistrum militum.

Anno imperii Heraclii 28 ceperunt Arabes Antiochiam, et missus est Maubias ab Humaro prætor et ameras totius regionis, quæ sub Saracenis erat, ab Ægypto videlicet usque ad Euphratem.

Anno vero imperii Heraclii 29 transievit lai-

duſ cum omni militia ſua Euphratem, et venit Hedessam. Hedesseni autem aperientes acceperunt verbum una cum regione magistroque militum ac Romanis, qui cum ipso erant. At illi Constantiam abeunt, depopulantesque illam accipiunt bello, et trecentos Romanos interimunt: et illinc abire Dalas, et bello hanc comprehendunt, et in illa plurimos perdunt, taliterque totum Mesopotamiam Jahidus cepit.

Anno imperii Heraclii 30 Saraceni aciem direxerunt in Persidem, et ineunt cum eis bellum, potentorque vincentes omnes sibi Persas subditos reddunt. Hormisdas autem, qui Persis imperabat, ad interiores Persas fuga lapsus dimisit regalia. At vero Saraceni captivas duxere Chosrois filiam cum omni regio apparatu, et detulerunt ad Humarum. Eodemque anno jussit Humar universam describi orbem, qui sub ipso erat. Facta est aeternam descriptio tam hominum quam jumentorum et frugum.

Anno imperii sui 31 Heraclius moritur imperator hydropticus factus, cum imperasset annis tricenſis.

Imperat autem post eum Constantinus filius ejus mensibus quatuor, venenoque propinquatus a Martina noverca sua et Pyrrho patriarcha moritur, et imperat Heraclonas Martine filius cum matre Martina.

Anno imperii Heraclonae primo capit Maubias Caesaream Palaestinae post septennium obsidionis ejus, et occidit in ea septem milia Romanorum. Eodem anno senatus repulit Heraclonam una cum Martina matre illius ac Valentino, lingua Martine et naso Heraclonae abscissis; eisque in exilium destitatis ad principatum Constantem filium Constantini, nepotem Heraclii, provehunt, qui imperavit annis 27. Sane Pyrrho ab episcopatu dejecto, consecratus est Paulus Constantinopolitanus episcopus, qui presbyter fuerat et oeconomus ecclesiae, quique tenuit episcopatum annis 12.

Mundi anno 6133, divinae incarnationis anno 633, anno vero imperii sui primo, cum videlicet regnare cepisset, Constans dicebat ad synclitum: *Patris mei Constantini, qui me genuit quique in vita proprii genitoris, avi videlicet mei Heraclii, sufficiens cum eo tempore imperavit, post hunc vero etiam nimis brevi, suavissimam spem Martine novercae ipsius invidia concidens vita privavit, et hoc propter Heraclonam qui ex ea et Heraclio nefaria factus erat, quam maxime cum nato vestrum cum Deo decretum jure ab imperio repulit, ne videres tam nequam Romanorum imperium, valde provida cum esses amplissima vestra et honesta magnificentia. Propter quod rogo vos habere consiliarios et peritos ex communi subditorum obsequio. Et his dictis dimisit senatum, donis dapsillibus hunc honorans.*

Anno imperii Constantis secundo cepit Humar

aedificare templum in Jerusalem; et non stabat, sed ruebat structura. Sciscitanti autem ei causam, dixerunt Judaei quia nisi crux, quae est supra templum montis Olivarum, tollatur, haud stabit structura. Et propter hanc causam sublata est crux istinc, et ita constitit illic aedificium. Propter hanc etiam causam multas cruces deposuerunt hi qui oderant Christum.

Anno imperii Constantis tertio seditionem excitavit Valentinianus patricius, mittensque imperator hunc occidit, et populum ad sui reduxit benevolentiam. Eodemque anno Petrus Alexandriae habetur antistes.

Anno imperii Constantis quarto fraude occisus est Humar Saracenorum dux a quodam Persa margarita: denique inventum cum adoraret, pupugit eum in ventre gladio infixo, et sic vivere desiit, cum aniras tulisset annis 12; et post eum statuitur Huthman hujus cognatus, filius Tufhan.

Anno imperii Constantis quinto Huthman Arabum princeps habetur, et simultatem concinnat Gregorius patricius Africae una cum Afris.

Anno imperii Constantis sexto factus est in terra ventus vehemens, qui multa germina evulsit arboresque ingentes radicibus extirpavit, atque multos columnatorum deposuit monachorum.

Eodem vero anno Saraceni hostiliter Africam adierunt, et conflictu agitato adversus tyrannum Gregorium hunc in fugam vertunt, et eos qui cum ipso erant interimunt, et hunc ab Africa pellunt, atque tributis cum Afris ordinatis et pactis reversi sunt.

Anno imperii Constantis septimo exercitum movit Maubias per mare adversus Cyprum. Habebat autem scaphas mille septingentas, et cepit Constantiam cum insula tota. Cum vero hanc cepisset, extirminavit eam. Porro audiens Cacorizum cubicularium contra se cum plurima virtute Romanam venientem, navigavit adversus Aradum, et applicans cum navigio suo apud municipium insulae castrum conabatur capere, variis machinae abusus. Cum autem nihil agere valuisset, mittit ad eos episcopum quemdam Thomaricum nomine, deterrens eos, quo dimitterent civitatem et sub fodere suo essent, exirentque ab insula. Cum itaque ad eos episcopus ingressus fuisset, tenuerunt eum. Porro Maubias cedere noluerunt. Igitur obsidione, quam adversus Aradum construxerat, nullius momenti effecta, Damascum reversus est: nam hienis accesserat.

Anno imperii Constantis 8 movit Maubias exercitum valenter adversus Aradum praelaturus, et hanc obtinuit verbo ad inhabitandum cives ubique voluissent. Civitatem vero muris dissolutis incendit, et insulam usque in praesens inhabitabilem statuit. Eodem anno facta est Romae synodus a Martino papa contra monothelitas.

Anno imperii Constantis 9 Basur princeps exercitus una cum Arabibus acies direxit adversus

Isauriam, et occisis multis cum quinque millibus A captivorum reversus est. Mittit autem imperator Constans Procopium quemdam ad Maubiam, quærens pacem; quod et factum est annis duobus, Gregorium filium Theodori sumentem Maubia loco pignoris in Damascum.

Anno imperii Constantis 10 similitudinem excitavit imperatori Pasagnathes Armeniorum patricius, et fœdera pepigit cum Maubia, dans ei et filium suum. Quo audito imperator venit usque Cæsaream Cappadociæ, et desperatus ab Armenia rediit.

Mundi anno 6144, divinæ incarnationis anno 644, anno vero imperii Constantis 11, cinis e cælo descendit, et timor magnus super homines cecidit. Paulo quoque obeunte Pyrrhus restituitur B mensibus quatuor et diebus 25.

Anno imperii Constantis 12 Mauhias Rhodum adiens destruxit colossum ejus, post 1560 stabilitatis ipsius annos; quem cum Judæus quidam Emosinus negotiator emisset, 900 camelos ex ejus ære oneravit.

Eodem anno Abidus Arabum prætor adversus Armeniam exercitum movit, qui consecutus Maurianum prætorem insecutus est eum usque ad Caucasos montes, et regionem deprædatus est.

Anno imperii Constantis 15 præcepit Mauhias armaturam fieri navium magnam, quo ascenderet urbem regiam classis eorum. Omnis autem apparatus apud Tripolim Phœnicæ consistebat. Verum hoc viso duo fratres quidem Christi amici, Tripollinantes, filii buccinatoris cujusdam, zelo Dei sauciati ad carcerem civitatis cum impetu abierunt. Habebat autem multitudinem Romanorum vinculatorum, et diruptis portis vincisque solutis in ammiram irruerunt. Quo perempto una cum his qui cum eo erant, præparaturaque omni igni mandata, in Romaniam navigio transierunt. Verumtamen nec sic illi ab eadem præparatura construenda cessaverunt. Sed Mauhias quidem militat contra Cæsaream Cappadociæ, Abulathar vero fabrum navalis structuræ constituit, qui veniens in locum vocabulo Fœnicem Lyciæ, ubi erat Constans imperator atque Romanicus stolis, navaliter cum eo pugnavit. Cumque futurum esset ut imperator cum ipso navigio præliaretur, contemplatur nocte illa visum, esse videlicet apud Thessalonicens. Porro narravit cuidam conjectori somniorum expergefactus visionem, qui ait: *Imperator, utinam nec dormisses nec somnium aspexisses; nam esse Thessalonicæ* Θὲς ἄλλω νίκην *innuit, quod interpretatur, pone alii victoriam, id est, ad inimicum tuum victoria vertitur.* Sane imperator nihil inveniens ad prælium navalis pugnæ, Romanorum classes præstruxit ad bellum. Quibus in alterutram irruentibus superantur Romani, et commistum efficitur mare sanguine Romanorum. Induit autem imperator alium veste sua, et insiliens prædictus filius buccinatoris in regiam scapham imperatorem

arreptum et in aliam navim transductum inopinate salvavit. Porro ipse fortissimus viriliter insistens imperatoris navi multos occidit, semet morti ipsum pro imperatore contradens. Hunc præterea hostes circumdantes et in medio retinentes putabant ipsum esse imperatorem. Postquam autem multos interfecerunt hostes, occiderunt et ipsum una cum eo qui portabat vestem imperatoriam. Ast imperator taliter in fugam versus salvatur, et derelictis omnibus navigavit Constantinopolim.

Anno imperii Constantis 14 dolo necatus est Hothman Arabum dux, cum amiras decem fuisset annis. Fit interea perduellio in medio ipsorum: quoque enim penes eremum erant, Ali volebant consobrinum, generum existentem quondam Maometh. Hi vero qui in Syria et Ægypto, Mauhiam cupiebant, qui et vicit et obtinuit annis 24.

Anno imperii Constantis 15 Arabum princeps Mauhias habetur, qui et exercitum movit adversus Halim, et congregantur ambo inter Barbalissum juxta Euphratem. Hi vero qui erant Mauhiæ, cum essent validiores, aquam obtinuerunt. Unde in sitim venientes hi qui erant Halim, delecerunt. Porro Mauhias bellare noluit, sed sine labore victoriam tulit.

Anno imperii Constantis 16 exercitum movit imperator contra Scæviniam, et captivos duxit plurimos et subegit. Eodem anno et illa gesta sunt quæ contra S. Maximum et discipulos ipsius sunt acta, eis pro veritate contra moethelitas agonizantibus; quos Constans ad pravam opinionem suam transferre non valens, divinitus sapientem et peritissimam linguam cum dextera manu ejus abscidit, eo quod plurimum contra impietatem suam una cum discipulis suis Anastasiis scripserit, quæque per ordinem isti conscripsisse probantur, sicut amici discendi non nesciunt.

Anno imperii Constantis 17 conventio facta est inter Romanos et Arabes, Mauhia legationem mittente ob rebellionem, ut tribuant Romanis Arabes per singulos dies numismata mille et equum et servum. Eodem vero anno exsilio ductus est Martinus sanctissimus papa Romanus, pro veritate fortiter agonizans, et confessor factus in climatibus Orientis defunctus est.

Mundi anno 6151, divinæ incarnationis anno 651, anno imperii sui 18 Constans occidit Theodosium proprium fratrem suum. Cum autem essent Arabes apud Saphin, dolo necatus est prædictus Halim, et singulariter imperat Mauhias, regio more Damascum inhabitans et pecuniarum illic thesauros recondens.

Anno imperii Constantis 19 apparuit hæresis Arabum, eorum videlicet qui dicuntur Charurgitæ. Mauhias autem hos aggressus, eos qui erant in Perside humiliavit, eos vero qui in Syria erant exaltavit, et alios quidem vocavit Hisamitas, alios autem Heraclitas, et Hisamitarum quidem donativa sublimavit usque ad ducenta numismata, porro Heraclitarum deposuit usque ad tricena.

Anno imperii sui 20 Constans derelicta Constantinopoli abiit Syracusam, civitatem Siciliæ, volens imperium in urbem Romam transferre, et mittit ad adducendam uxorem suam et tres filios, Constantinum, Heraclium, et Tiberium. Porro Byzantii non dimiserunt eos.

Anno imperii Constantis 21 exercitum moverunt Arabes contra Romaniam, et multos deprædati sunt, et loca nonnulla depopulati.

Anno imperii Constantis 22 prædæ patuit Siciliæ pars, et habitaverunt Damasci voluntate sua.

Anno imperii Constantis 23 factus est error jejuniorum, et exercitum movit Abderachman Ghæledi adversus Romaniam, et in ea hiemavit, et multas demolitus est regiones. Porro Sclavini ad hunc confluentes cum ipso descenderunt in Syriam, numero quinque millia, et habitaverunt in Apamiensium regione in castello Seleucobori.

Anno imperii Constantis 24 Thomas Constantinopolitanus habetur antistes. Busur autem exercitum in Romaniam movit, et mortuus est Thaumaricus episcopus Apamiæ, et incensus est episcopus Emisenus.

Mundi anno 6158, divinæ incarnationis anno 658, anno vero imperii Constantis 25 exercitum rursus armavit Busur contra Romaniam, et exterminavit partes Hexapoleos et Phadalæ, illicque hiemavit.

Anno imperii Constantis 26 Armeniacorum prætor Saborius, Persa genere, tumultuatus est contra Constantem imperatorem mittitque ad Maubiam Sergium magistrum militum, pollicens Maubiæ subjugare Romaniam, si ipse sibi auxiliaretur adversus imperatorem. Quo comperto Constantinus filius imperatoris mittit et ipse ad Maubiam Andream cubicularium cum muneribus, ne rebelli cederet. Cumque venisset Andreas Damascum, reperit Sergium prævenisse. At vero Maubias simulabatur imperatori compati (62). Sedebat autem Sergius ante Maubiam, et cum ingressus fuisset Andreas, intus eum Sergius surrexit. At vero Maubias Sergium reprehendit, dicens: *Quid formidasti? Qui respondit se juxta morem fecisse. Conversus præterea Maubias dicit Andree: Quid quaeris? Qui ait: Ut des auxilium contra rebellem. At ille: Ambo, inquit, inimici estis, sed ego ei qui plus præbuerit dabo. Et Andreas ad eum: Ne ambigas, inquit, amira, quoniam pauca tibi imperatoris meliora sunt quam plura rebellis. Verumtamen, quod amabilis*

tibi fuerit, age. Et his dictis Andreas tacuit. At vero Maubias ait: Tractabo super hoc, et utrumque jussit exire. Porro advocato Sergio dixit ei: Ne ulterius adores Andream: alioquin nihil proficies. In crastinum itaque præveniens Sergius Andream coram Maubia sedebat, et ingresso Andrea non ei assurrexit ut heri: Andreas vero intuitus Sergium hunc conviciis laceravit et comminatus est, dicens: Si vixero, demonstrabo tibi quis sim. Cui Sergius: Non, inquit, assurgo tibi, quia non es vir neque femina. Porro Maubias utrumque compescens Andree dixit assentire dare quemadmodum Sergius dat. Et quantum est? ait Andreas. Maubia vero illationem publicorum præbere Arabibus. Ast Andreas: Væ tibi, ait, Maubia. Consilium tribuis corpus dandi et solam umbram retinendi. Quomodocunque volueris, cum Sergio conveni: ego enim hoc minime facio. Verumtamen te dimisso ad Deum, qui te potentior est, ut Romanis opitulatur confugimus, et in eo spem nostram posuimus. His dictis Maubiæ inquit salve, et exivit a Damascensium civitate, et abiit Melitenem, eo quod tyrannus esset in partibus illis, ad quas et Sergius erat iturus. Cumque adisset Arabessum, incurrit clausurarum custodem: non enim cohibebat (63) tyranno. Huic ergo præcepit observare Sergium redeuntem, ut adduceret illum ad se. Ipse vero non inmemor pergebat, Sergium præstolans; quæ vero gesta sunt, nuntiavit imperatori. Interea Sergius cum Maubia, quæ visa fuerant peractis (64), accepit Phaladam prætorem Arabum cum ope barbara concertaturum et auxiliaturum Sabor. Cum autem præcederet Sergius Phadalam et ad Sabor gratulanter abirot, devenit ad clausuras et incidit in Andree rurbas, et hunc retinentes vinctum ad Andream adducunt. At vero Sergius viso Andrea jaetat semet ad pedes ejus, obsecrans parcere sibi. Ille autem ad eum: Tu, inquit, es Sergius, qui gloriaberis in virilibus coram Maubia, meque mulierculam appellabas. Ecce amodo (65) virilia tua tibi nihil proderunt, quin potius et morte afficient. His dictis præcepit virilia ejus abscondi, et suspendit eum in ligno. Constantinus autem audito Phadaidis adventu in Saboris auxilium Nicephorum destinauit patricium cum Romana virtute resistendi Saborio. Erat autem Sabor Hadrianopoli degens, et cum Nicephorum ad se venire comperisset, exercebat senect ad prælium. Verum die quadam contigit hunc secundum consuetudinem suam de civitate super equum sedentem exire. Cumque portæ civi-

NOTÆ.

(62) *Compati.* Glossarium: συμπάσχω compator. Item, compatitur συμπάσχει. Flodoardus, III, 20: « Compatiens tribulationibus ipsius. » Compati est misericordia moveri. FABR.

(63) *Cohibebat.* Auctor Miscellæ, consentiebat. Facundus Herimianensis, I, 2: « Sancta illa synodus hæresi Nestorianæ cohibuit. » Et cohibentia apud eundem passim occurrit. Gregor. Tur. H. II: « Habentes convenientiam. » Ms. cohibentiam. Glosse Bosithæi: conibere, consentire, cohibentia,

consensus. Hincmarus Rhem. *De Prædestin.*: « Timen ne conhibere sit hoc tacere. » Id.

(64) *Peractis.* Lege *factus*. Ετοχστν est *parisid*. Vide lectiones Theocriticas Casauboni c. 10. FABR.

(65) *Amodo.* Gregorius Tur. H. III, 5: « Plange amodo, qui per consilium nequam factus es parricida sævissimus. » *Onomasticon*: « Amodo ἀπό τούτου. Utitur interpres Vet. Testamenti et Novi. » Id.

tatis appropinquasset, equum flagello percussit; qui jactanter saliens et ejus caput in portam allidens hunc male vita privavit, et sic Deus imperatori victoriam contulit. Phadalis autem veniens in Exapolim et hæc omnia discens turbatus est, et misit ad Mauhiam postulans adjutorium, eo quod Romani ad concordiam convenissent. Mittit autem ei Mauhias filium suum Hirid, armans eum cum multitudine Romanorum. Convenerunt autem utriusque apud Chalcedonem, et captivos duxerunt multos: ceperunt autem et Amorium Phrygiæ, et quinque millibus armatorum virorum dimissis in custodiam ejus diverterunt in Syriam. Cum autem hiems accessisset, mittit imperator eundem Andream cubicularium; et cum nix esset multa, noctu venit, et per lignum ascendunt in murum, et ingrediuntur Amorium, et omnes interficiunt Arabes, ita ut ex quinque millibus illis nullus penitus remaneret.

Mundi anno 6160, divinæ incarnationis anno 660, anno vero imperii sui 27, Constans occisus est dolo in Sicilia apud Syracusam in balneo, cui nomen erat Daphne: fuerat autem causa hæc. Post interemptionem Theodosii fratris ipsius odio habitus est a Byzantiis, et maxime quia et Martinum sanctissimum papam Romanum ignominiose Constantinopolim duxit et exsilio relegavit penes Chersonis climata, et Maximi sapientissimi et confessoris linguam manumque truncavit, et multos orthodoxorum verberibus et exsiliis et proscriptio-nibus, eo quod hæresi suæ nullatenus acquiescerent; condemnavit; quin et duos Anastasios, qui discipuli fuerant Maximi confessoris et martyris, tormentis et exsiliis tradidit. Propter talia ergo exosus cunctis effectus est. Cum autem valde metueret, voluit imperium in urbem Romam transferre, unde et imperatricem tresque filios suos tollere a Byzantio voluit, nisi Andreas cubicularius et Theodorus Colonix hujus prohibuissent consilium. Sane in Sicilia fecit annos sex. Cum autem prædictum balneum ingressus fuisset, introivit cum eo quidam Andreas filius Troili, obsecundans illi; et cum cœpisset saponem Gallico (66) deliniri, sumens Andreas situlam dedit eam in verticem Imperatoris, et protinus fugit. Ast imperator cum tardaretur in balneo, insiliunt hi qui foris erant, et reperiunt imperatorem occisum. Quo sepulto Mizium quemdam Armenium imperatorem fecerunt, vi cogentes hunc: erat enim valde decorus et speciosus. Audito præterea Constantinus patris obitu cum multo navigio in Siciliam venit, et aggressus Mizium hunc interfecit cum occisoribus patris sui, et ordinatis Hesperis Constantinopolim rediit, et Romanis una cum Tiberio et Heraclio fratribus imperat.

Anno primo imperii Constantini decem et septem annis imperantis moverunt. Saraceni exerci-

tum in Africam, et captiva duxerunt milia, ut ferunt, octuaginta. Porro hi qui Orientalium erant provinciarum, Chrysopolim venerunt dicentes: *Si in Trinitatem credimus, tres etiam coronemus.* Turbatus ergo est Constantinus eo quod ipse solus redimitus esset; fratres autem ejus nullam dignitatem habebant. Et misso Theodoro patricio Colonix mitigavit eos, superlaudans illos, et assumptis ex eis majoribus natu, ut urbem ingrederentur et cum senatu inirent consilium, ut fieret voluntas eorum. Imperator taliter hos deceptos confestim in patibulo suspendit, trans fretum in Syces. At illi hoc viso confusi abierunt dolenter ad propria: imperator autem fratrum suorum continuo nasos abscidit.

Anno imperii Constantini secundo tempestas magna effecta est, et multi periclitati sunt tam homines quam bestix. Phadalis autem hiemem apud Cyzicum fecit.

Anno imperii Constantini tertio Busur cum hostili profectus est apparatu, et plurimis captivis ductis reversus est.

Mundi anno 6164, divinæ incarnationis anno 664, anno vero imperii Constantini quarto apparuit Iris in cælo mense Martio, et tremuit omnis caro, ita ut dicerent omnes quod consummatio est. Eodem anno stolo magno constructo negatores Christi Muamed et Caisus navigaverunt in Ciliciam, et hiemaverunt penes Smyrnam, Ciliciam et Lyciam, et facta est mortalitas in Ægypto. Missus autem est sævus amireus cum alio quoque stolo in auxilium ipsorum, utpote congruentissimus et audax ad prælium. At vero prælatus Constantinus, hujusmodi Deum impugnantium adversus Constantinopolim motu comperto, construxit et ipse bieres miræ magnitudinis, ignem ferentes, atque dromones.

Anno imperii Constantini quinto prædictus Deum impugnantium stulus ascendens applicuit in Thracensibus partibus, a summitate videlicet Septimi, quæ vergit ad occidentem, id est, a domo quæ Magnaura dicitur, et rursus usque ad arcem quam Cyclobium dicunt, quæque spectat ad Orientem. Per totum itaque diem congressio belli tenebatur, id est a mane usque ad vesperam, a Brachialio aureæ portæ usque ad Cyclobium, invicem utraque parte nunc impulsa nunc impellente. In his igitur deguerunt ab Aprili mense usque ad Septembrium, et reversi Cyzicum pergunt, et hæc comprehensa illic hiemabant, et omni vere ascendens similiter per mare conflictum cum Christianis habebat. Per septem sane annos his eisdem gestis, et divina Deique Genitricis opemultitudine virorum bellicosorum amissa, et vulneratione maxima in eis effecta, confusi reversi sunt cum ingenti mœstitia. Cum autem discessisset idem demergendus a Deo stulus, ab hiemali æstu.

NOTÆ.

(66) Saponis Gallici, quo utebantur in balneis, meminit Theopneustus Hippiastr. 1, 20. Fabr.

et spiritu procellarum circa partes Syllæ com-
prehenditur, et contritus totus omnimodis perit.
Suphiam autem filius Hauph, secundus frater,
commisit bellum cum Floro et Petrona et Cypriano
habentibus virtutem Romaicam, et occiduntur
Arabum triginta millia. Tunc Callinicus archi-
tectus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos profugus
venit, qui marino igne confecto vasa Arabum
exussit et una cum animabus prorsus incendit. Ita
Romani cum triumpho reversi sunt, igne adia-
vento marino.

Mundi anno 6166, divinæ incarnationis anno
686, anno vero imperii Constantini sexto Con-
stantinus habetur, qui Constantinopolitanæ per
duos annos Ecclesiæ fuit antistes; Abdelaque filius
Caisi et Phadalis hieme apud Cretam morati sunt.

Anno imperii Constantini septimo apparuit si-
gnum in cælo die Sabbato.

Anno imperii Constantini octavo Theodorus
Constantinopolitanus habetur antistes, qui duobus
annis Ecclesiæ præfuit. Quo anno facta est locusta
magna per Syriam et Mesopotamiam.

Anno imperii Constantini nono ingressi sunt
Mardaitæ Libanum, et tenuerunt a Mauro monte
usque ad sanctam civitatem, et ceperunt cacumina
Libani, et multi servi et captivi pariter et indigenæ
confugerunt ad eos, ita ut in brevi tempore in
multa millia serent. Quibus compertis Maubias et
consularii ejus timuerunt valde, colligentes quod
imperium Romanorum divinitus muniretur. Et
dirigit legatos ad principem Constantinum, postu-
lans pacem, et pollicitus annualia se imperatori
pacta laturum. Ast imperator hujuscemodi legatis
susceptis, eorumque petitione audita, destinavit
cum eis in Syriam Joannem patriolum, cognom-
ento Pitzigandin, tanquam antiquæ prosapiæ rei
publicæ virum et negotiorum multorum expertum,
atque magnam consecutum prudentiam ad dispu-
tandum aptissime cum Arabibus, et quæ pacis
sunt consonæ præstruendum. Qui cum venisset in
Syriam, coacervatione Maubias tam Amiræorum
quam Cofasinorum effecta suscepit eum cum ho-
nore magno. Multis ergo inter eos pacificis verbis
dictis, convenit inter utrosque in scriptis fieri
pacis cum jurejurando sermonem super conse-
nantia annui pacti, præbendi videlicet Romani
rei publicæ ab Agarenis auri librarum tria millia,
viro captivos quinquaginta, et equos nobiles quin-
quaginta. His ex communi placito inter utramque
partem firmatis, et in triginta annis servandis
mutuo repromissis, amplissima pax inter Roma-
nos et Arabes est effecta; sicque generalibus duo-
bus inscriptis, verbis ad alterutrum cum jureju-
rando patris et invicem traditis, sæpe dictus sa-

mosus vir ad imperatorem cum muneribus quoque
multis reversus est. Cum autem hæc didicissent hi
qui Hesperias partes inhabitant, tam videlicet cha-
ganus Avarum et posteriores reges quam ekarchi et
castaldi, nec non et principes nationum ad Orien-
tem sitarum, per legatos muneribus imperatori
transmissis pacificam erga se dilectionem pope-
scere firmadam. Annuens itaque imperator postu-
lationibus eorum, confirmavit etiam circa illos
donatoriam pacem; et facta est securitas magna
in Oriente, ne: non in Occidente.

Anno imperii Constantini decimo factus est
terræ motus magnus per Mesopotamiam, quo ruit
Hedessenzæ ascensus et trullus ecclesiæ; et con-
struxit eam Maubias studio Christianorum.

Anno imperii Constantini undecimo mortuus est
Maubias Saracenorum protosymbolus, qui fuit
prætor annis 20 et amiræ functus officio annis 24;
et principari cœpit Hirid filius ejus. Hoc quoque
anno Vulgarum gens supervenit in Thraciam. Ver-
rum inter hæc necessarium est dicere de anti-
quitate quoque Onogundurensem Vnigar et Con-
trag. In septentrionalibus namque partibus Euxini
Ponti, quæ meabiles sunt, in paludibus quæ di-
cuntur Mæotides, in quas videlicet immittitur flu-
vius maximus ab Oceano per Sarmatarum terram
delapsus, nomine Atel, Tanais amnis et ipso ab
Hibericis portis exiens, quæ in Caucaseis monti-
bus esse feruntur, in eundem Atel fluens inferitur.

A mistura vero Tanaidis et Atel, quæ sit supra
jam dictas Mæotides paludes, dum scinditur Atel,
venit is qui dicitur Cuchels fluvius in Mæotides
paludes, et redit in terminum Pontici maris juxta
Necropyla in acroma, quod dicitur arietis facies.
A præsignatis vero paludibus simile flumini mare
est, et fertur in Euxini Ponti mare per terram
Bosphori Cimmerici, ex quo flumina capitur id quod
dicitur Murzulin et huic similia, et in partibus
quidem adjacentium paludum, quæ spectant ad
Orientem usque ad Phaneriam seu Hebræam, qui
ibidem sunt, plurimæ nationes consistunt. Ab e-
dem autem paludibus usque in amnem qui dicitur
Cuphis, ubi Xistus capitur, qui est Vulgaris
pisces (67), antiquitus Vulgaris est magna, et hi
qui dicuntur Contragi, ejusdem cujus et ipsi tri-
bus existunt. Temporibus autem Constantini, qui
in Occidente regnavit, cum Crebatus dominus jam
dictæ Vulgaris seu Contragorum vitam contem-
taret, ac filios quinque relinqueret, testatus est se
ullo modo a mutua cobabitatione separaretur,
propter quod universitati dominarentur ipsique
nulli alteri nationi servirent. Post breve tamen
tempus mortis illius in divisionem vententes
quinque filii ejus altrinsecus (68) sequestrati sunt

NOTÆ.

(67) *Piscis*. Ὀψάριον pro ψάριον. Hodie ψάριον,
ψάριον vel ψάρη dicunt. Auctor Græco-Barbarus
εἶδος τὸ ψάριον. Idem καὶ μέγα λύκον ἔχετε, χά-
σκει ὡσάν τὸ ψάρη. Cyrillus patriarcha CP. Contra

Judæos: Να χωρεύει ἡ θάλασσα μὲ τὰ ψάρια τῆς
Φαβρ.

(68) *Altrinsecus*. Dositheus magister: « Altrinse-
cus, ad invicem. » Id.

una cum populo, quem unusquisque ipsorum suae ditioni habebat subactam. Et primus quidem filius ejus, qui dicebatur Bathais, mandatum proprii custodiens patris in progenitorum suorum terra permansit usque in praesens. Secundus vero frater, nomine Contragus, Tanahin transiens amnem ex adverso primo habitavit fratri. Quarto autem et quinto Istrum, id est Danubium, fluvium transmeantibus, alter eorum in Avariae Pannonia, chagano Avarum se subdens, mansit illic cum potentatu suo, alter vero haud procul ab urbe Ravenna in Pentapoliem veniens sub Christianorum imperio factus est. Deinde horum tertius, Asparuch dictus, Panaprin et Danastrin transiens et Onglon odiens, boreos interiores Danubio fluvios, inter hunc et illos habitavit, tutum et difficilem ad expugnandum locum hinc inde conspiciens: dam enim esset palustris, et hinc coronatus illincque fluminibus, copiosam genti propter hostium partitionem humilitate praestabat quietem. His autem ita in quinque divisis et ad paucitatem devenientibus, exivit magna gens Chazarorum ex interiori profundo Berziliae primae Sarmatiae, et dominata est omni pervixae terrae usque ad mare Ponticum, et primum fratriem Bathaiam primae Vulgariae principem substituit, ordinatis vectigalibus, quae ab eo deferuntur usque nunc. Ast imperator Constantinus comperto quod extemplo gens sordida et immunda ultra Danubium apud Hoglon tabernaculum fixerat et appropinquantia Danubio discurrat, id est regionem quae nunc tenetur ab illis quaeque tunc a Christianis possidebatur, tristatus est vehementer, et jubet transire omnes exercitus in Thracem, et construens classem tam per terram quam per mare contra eos motus est, hos bello persequi volens, et contra Hoglon atque Danubium per Hepirum, pedites in aciem dirigens, et per appropinquans litus navem adesse praecipiens. Porro Vulgares hac celeritate seu maxima multitudine visa super salute sua desperati, ad praedictum praesidium confugiunt, et sese circumquaque muniunt. Pertres autem et quatuor dies ex hujuscemodi munitione nec illis exire audentibus, nec Romanis propter adjacentium paludum occasionem praelium construendis, animadvertens polluta gens remissos Romanorum animos recreata et alacrior facta est. Porro cum imperator pedum dolorem acriter patere, et ad meridiem cogeretur ob balnei usum una cum quinque dromonibus et propriis hominibus suis reverti, deseruit magistratus et populum, jubens eum lanceis vibrantibus exercitari, et impetum in eos facere, et post se illos attrahere a munitione, et bellum in eos movere, si fortassis exirent: sin autem, vel obsiderent eos et observarent in munitionibus. At vero hi qui erant equestris militiae, imperatorem fugisse diffamantes metuque oppressi, eadem tergiversatione abusi sunt, nemine persequente. Porro Vulgares hoc viso insequerantur post terga ipsorum, et plures quidem gladio peremere, multos vero vulnerare, persecuti eos us-

que Danubium Quom transeantes, et venientes usque ad eam quae dicitur Barkan, circa fines Odyssei, et mediterraneo illic posito loco perspecto, quod in multa cautela consisteret, in posterioribus quidem propter Danubium fluvium, in anterioribus autem et ex lateribus ob clausuras et Ponticum mare, praesertim cum dominarentur et adjacentium Selavinorum generationibus, quae dicebantur septem, Severes quidem locaverunt ab anteriore clausura Veregaborum ad partes Orientales, in locis autem quae sunt ad meridiem et occidentem usque ad Avariam, residuas septem generationes, quae sub pacto erant. Ergo cum in his delati fuissent, elati sunt, et coeperunt ea quae sub Romana republica erant castra seu pradia destruere atque praedari. Unde vi coactus imperator pacem fecit cum eis, annua illis praebere pacta pollicitus in confusione Romanorum ob multitudinem delictorum. Mirabile quippe ipso auditu erat his qui longe et his qui prope degebant, quod is qui omnes tributarios sibi statuerat, tam scilicet eos qui ad eum et occasum quam illos qui ad arctum et meridiem commorabantur, ab ista detestabili gente fuerit superatus. Verum imperator ita quidem et providentia Dei hoc Christianis contigisse credens, evangelice tractans pacem fecit, et fuit usque ad obitum suum quietus a cunctis hostibus, studium habens praecipuum unioendi universas Ecclesias Dei quae ubique divisae fuerant a temporibus Heraclii principis proavi sui et Sergii vesani ac Pyrrhi, qui indignae throno Constantinopolitae praesuerunt, unam voluntatem et unam operationem in Domino Deo ac Salvatore nostro dogmatizantium. Quorum nequam opinionem subvertere satagens idem Christianissimus imperator concilio universali Constantinopoli convocato 289 episcoporum, tam dogmata quae in antecedentibus quinque sanctis et universalibus conciliis fuerant confirmata roboravit, quam primum duarum voluntatum et operationum promulgari dogma decrevit per eandem sanctam et subtilissimam universalem concilii synodum; cui praerant tam ipse piissimus imperator Constantinus quam pii principes sacerdotum. Porro per idem tempus Azid coepit esse Arabum princeps, qui tribus his praefuit annis.

Anno imperii Constantini duodecimo collecta est sancta et universalis sexta synodus Constantinopoli ducentorum octoginta novem sanctorum Patrum, praeeptione pii principis Constantini.

Mundi anno 6173, divina incarnationis anno 675, anno vero imperii sui 13, repulit Constantinus ab imperio fratres suos Heraclium et Tiberium, et solus regnavit cum Tiberio filio suo.

Anno imperii Constantini 14 Muehtar mendax dum tyrannidem exercuisset, obtinuit Persidem. Vocabat autem se ipsum prophetam, et conturbati sunt Arabes.

Anno imperii Constantini 15 Arabum princeps Maruhan anno uno praefectus est, siquidem defuncto Azid turhati Arabes Aethribi insurrexerunt, constituentes duce sibi Abdelam quemdam filium

Zebur, et congregati Phœnices et Palæstini Damascusum veniunt, sed et usque Gabitham et Asan Amiram Palæstinae, dantque manus dexteræ Marsuban et sistunt eum ducem, qui amiræ administratione fungitur mensibus novem. Quo mortuo Abimelech filius ipsius suscipit principatum, cum amiras fuisset annis 21 atque dimidio, aggrediturque tyrannos, et interfecit Abdellam filium Zuber, nec non Dodacem.

Anno imperii Constantini 16 facta est fames atque mortalitas magna in Syria, gentemque Abimelech obtinuit. Cumque Mardaitæ partibus incumberent Libani, et pestilentia teneret et fames, idem Abimelech pacem, quæ a Maubia fuerat quaesita, petivit, missis ad imperatorem legatis, eademque 365 millia numismatum auri præbere pollicitus, et illos 565 servos, parique modo nobiles totidem equos.

Anno imperii sui 17 requievit pius imperator Constantinus, cum imperasset annis 17, et imperavit Justinianus filius ejus. Et sciendum quia frustra delire (69) garrunt quidam dicentes, post quatuor annos factas fuisse sex synodi capitulares, quæ diffamatæ sunt, formas: sicut enim in omnibus eum falsa prædicant arguuntur, ita et ex his ostenduntur nihil dicere veritate suffultum. Vera quippe chronica annotatio sanctum universalem sextam synodum, quæ contra monotheitatis celebrata est 12 anno imperii Constantini nepotis Heraclii, convenisse refert anno a conditione (70) mundi 6170; et quia post hoc regnavit idem Constantinus annis 5, quo mortuo monarchiam tenuit Justinianus filius ejus annis 10. Abjecto præterea Justiniano imperavit Leontius annis 3, et post Leontium Tiberius, qui et Apsimar, annis 7, et rursus Justinianus, qui pulsus fuerat, annis sex, ut inveniri facile est ex ipsis editis formis, quæ secundo anno extremi imperii ejusdem Kinocopeni Justiniani expositæ fuisse referantur; quæ scilicet in tertia sua forma his et hujusmodi dictionibus habent; *Conspicimus eos qui se duabus nuptiis inseruerunt, et usque ad decimum octavam kalendas Februarias præteritæ quartæ indictionis, quæ fuit anno a creatione mundi 6199, servierunt peccato et nec respiscere proposuerunt, depositioni canonicæ submitteudos.* Itaque ex ipsa Chronica annotatione patenter apparet quod collecti a sancta universali sexta synodo usque ad editas formas anni 27 sunt, patriarcha Constantinopoleos in sancta universali synodo sexta Georgio reposito annum agente patriarchatus sui tertium, et post synodum patriarcha manente annis aliis tribus. Post hunc vero fuisse Theodori 3, et Pauli 7, et Callinici 12, et Cyri anni 2; ita ut colligantur etiam ex ipsis patriarchis anni 27, ab editis autem formis usque ad quartum annum

Philippici anni 5; eodemque primo anno imperii Philippici factum sit insanum concilium contra sanctam et universalem sextam synodum, et pulso Cyro sexto anno patriarchatus sui fieret Joannes patriarcha Constantinopoleos et Andreas metropolita Cretensis et Germanus metropolita Cyzici, qui subscripserunt evidenter et anathematizaverunt, cum omnibus qui per eadem tempora fuere, prædictam contra monotheitatis celebratam sanctam universalem sextam synodum; post annos vero tres defuncto Joanne translatus fuerit Germanus a Cyzico et patriarcha fieret Constantinopoleos, et decimo tertio anno imperii Leonis expelleretur, et fieret Anastasius, et patriarchatu fungeretur annis 24, et post eum Constantinus annis 12, et Paulus 5, et Tarasius 21.

Mundi anno 6178, divinæ incarnationis 678, anno vero imperii Iustiniani primo Abimelech principatur Arabibus, qui præfuit his annis 22. Theodorus autem Constantinopolitanus annis tribus et Alexander Antiochenus habentur antistites. Hoc autem anno mittit Abimelech ad Justinianum confirmare pacem, et convenit inter eos hujusmodi pax, ut scilicet imperator deponeret Mardaitarum agmen a Libano et prohiberet incursions eorum, et Abimelech Romanis tribueret per singulos dies numismata mille et equum et servum, et ut haberent in commune per æqualitatem tributa Cypri et Armeniae ac Hiberiæ. Et direxit imperator Paulum magistranum ad Abimelech ad confirmandum ea quæ placita fuerant, et facta est in scriptis securitas sub testium stipulatione. Qui liberaliter honoratus reversus est. Et mittens imperator assumpsit Mardaitarum 12000, Romaica virtute recisa; omnes enim quæ nunc habitantur ab Arabibus in confinibus positæ civitates a Mopsuestia et usque ad quartam Armeniam, infirmæ et inhabitabiles erant propter impetum Mardaitarum, quibus repressis omnia dira Romania passa est usque in præsentem diem. Eodem anno mittit Abimelech Ziadum fratrem Mauhiæ in Persidem contra Muctartem mendacem atque tyrannum, et interemptus est Ziadus a Muctarte. Quo audito Abimelech venit in Mesopotamiam, et tyrannidem patitur a Saïdo, quem supergressus verbo Damascus aperire fecit a se præventam, et post hæc fraudulenter occidit eum.

Justinianus autem cum esset junior, quasi annorum 16, et sua quæque inconsulte disponderet, misit Leontium prætorem in Armeniam cum Romano potentatu, et Saracenis illie existentibus interemptis subegit hanc Romanis, similiter et Hiberiam et Albaniam, Bucandam quoque atque Mediam, et sub tributo regionibus actis plurimas

NOTÆ.

(69) Delira. Fabrotus pro eo quod erat lædere.

(70) Conditione. Gregor. Tur. hist. 1: c a primi hominis conditione. FABR.

pecunias imperatori transmisit. At vero Abimelech his cognitis adit Cercesium, et Theopolim subjugavit.

Anno imperii Justiniani secundo Paulus habetur antistes, qui septem annis throno Constantinopolitano præsedit; factaque est fames in Syria, qua de re multi Romaniam sunt ingressi. Et veniens imperator in Armeniam illic suscepit Mardaitas, qui in Libano fuerant, æneo muro destructo. Destruxit autem et pacem cum Vulgaribus fixam, perturbans typos qui a patre proprio ordinabiliter facti sunt, et jubet transire in Thracem equestres militibus, volens tam Vulgares quam Selavinas prædari.

Anno imperii sui tertio movit exercitum Justinianus contra Selaviniam et Vulgariam, et Vulgares quidem ad præsens sibi occurrentes impulit. Exurgens autem usque Thessalonicens copiosas multitudines Selavinarum partim bello percepit, partim cum ad se confluerent in partibus Obsequii, cum per Abydum transfretasset, constituit. Dum autem reverteretur, in itinere præpeditus a Vulgaribus in arto clausuræ cum cæde proprii populi et vulneratione multa vix remeare prævaluit. Eodem anno et Adelatzuber Musabum fratrem suum mittit contra Muctar, et inito Marte cum eo vertitur Muctar, et fugit in Syriam; quem præoccupans interfecit. Porro Abimelech militat contra Musabum, et victum occidit, et subjugavit Persidem totam.

Mundi anno 6181, divinæ incarnationis anno 681, anno vero imperii Justiniani quarto misit Abimelech contra Zubehir chagan in Macca, et occidit eum ibidem chagan, et subdita regione chagan adversante sibi concremavit domum idoli ejus una cum idolo culturæ ipsorum. Quam ob causam ille chagan prætorem Persidis promovit, et subacta est Abimelech tam Persidis regio et Mesopotamiæ quam Armenia magna Æthribi, et per id intestina eorum bella quieverunt.

Anno imperii Justiniani quinto finem habuit et liberatus est ab omni bello Arabum principatus, et pace potitus est Abimelech, cunctis sibi subactis.

Anno imperii sui 6 Justinianus pacem, quam ab Abimelech habuit, ex amentia dissolvit. Etenim Cypriorum insula populum irrationabiliter voluit transmigrare, et characterem, qui missus ab Abimelech fuerat, cum noviter visus esset et nunquam antea factus, non admisit. Multitudo ergo Cypriorum dum transmeare niteretur, submersa est, et ex languore peribat, reliqui vero in Cyprum reversi sunt. Et auditis his Abimelech satanice simulatus rogabat ne pax solveretur, sed susciperet monetam suam, cum Arabes non susciperent Romanorum incisionem in suis nummis. Verum dato pondere auri ait: *Nullum Romanis damnum efficietur*, ex eo quod Arabes nova cuderent. At ille precem ex timore arbitratus effectam, non

perpendit quod studium eorum esset ut Mardaitarum solum compesceret primum incursus, et ita per putativæ rationis obtentum pacem dissolveret. Quod et factum est, et misit Abimelech ad ædificandum templum Machan, et voluit auferre columnas sanctæ Getsemanis. Et rogaverunt eum Sergius quidam vir Christianissimus, qui erat generalis Mansur logotheta et valde familiaris eidem Abimelech, atque patricius socius ejus, Christianis qui erant in Palestina præpositus, qui cognominabatur Clausus, postulantes ne fieret hoc, sed per supplicationes suas persuaderet Justiniano mittendi sibi alias pro eis; quod et factum est.

Anno imperii sui septimo Justinianus elegit ex Sclavis, qui se jubente migraverunt, milites triginta millia, et armatis eis cognominavit illos populum acceptabilem, principemque in eis Nebulum nomine statuit. Fisis autem in illis scripsit Arabibus non se permansurum in pace, quæ scripto convenerat. Et assumpto populo acceptabili et cunctis equestribus militibus abiit Sebastopolim maritimam. Arabes autem dissimulantes, et pacem solvere minime proponentes, sed imperatoris excessu atque procacia hoc agendi violentiam patientes, armati et ipsi veniunt Sebastopolim, protestantes ne imperator, quæ invicem cum juramenti consono pacto placita fuerant, solveret; alioquin Deus vindex et judex culparum foret. Sane cum imperator nec auditu ipso hujusmodi verba percipere pateretur, illi pacis et verbi scriptum solventes et in excelsa hasta pro vexillo procedendi gratia suspendentes, contra Romanos impetu irruunt, Muamed duces habentes, bellumque taliter inierunt. Et prius quidem superati sunt Arabes. Suggestens interea Muamed auxilianti Romanis Sclavorum duci mittit ei marsupium numismatibus plenum, multisque repromissionibus hunc seducens persuadet ad se fugere cum viginti millibus Sclavorum, et sic fugam Quiritibus acquisivit. Tunc imperator occidit horum residuos una cum liberis et uxoribus trans præcipitium locum Leucatium dictum, qui maritimus erat juxta Nicomediensem sinum positus.

Anno imperii Justiniani octavo Sabbas patricius Armeniæ, comperta superatione Romanorum, Armeniam Arabibus tradidit, et subjecta est eis interior Persis, quæ dicitur Chersa. Et oritur ibidem insidiator nomine Sabinus, qui multos Arabum interfecit, sed et ipsum chaganum prope modis omnibus in amne necavit. Ex tunc ergo per amplius Agareni temerarii facti Romaniam depopulabantur.

Mundi anno 6186, divinæ incarnationis anno 686, anno vero imperii Justiniani 9 Callinicus habetur Constantinopolitanus antistes, qui 12 præfuit annis Ecclesiæ. Hoc etiam anno defectio est solis effecta hora diei tertia, ita ut quædam claræ stelle parent. Et exercitum movit Moamed contra Ro-

maniam habens secum profugos Sclavos utpote ex-
partem Romaniae, et multos duxit captivos. Porro
Justinianus diligentiam circa palatii habens nego-
tia construxit triclinium, quod Justiniani vocatur,
constituitque Stephanum Persam, sacellarium suum
et apadonum primum, dominum et arbitrum, nimis
insidiantem sanguini atque crudelem, qui immise-
ricorditer exteriores quosque verberare, sed et la-
pidare tam ipsos quam horum praelatos (71) penitus
non cessabat. Cuius imperator quadam die pro-
fectus fuisset, praesumpsit agrestis ista bestia et
matrem quoque ipsius Anastasiam Augustam ha-
bens more pueri flagellare. In his autem et in om-
nem civilem copiam multis malis ostensis exoritur
fecit cunctis imperatorem. Similiter et in genera-
lis logothesi rebus constituit monachum quendam,
Theodorum nomine, qui prius inclausus fuerat in
Thracensibus angusti partibus, sed et ipsum sa-
evissimum et crudelem nimium existentem, qui plu-
rimos reipublicae principes et illustres viros, non
tantum ex ordinatoribus sed ex urbis habitatori-
bus, frustra et in vanum et inexcusabiliter exactiones
et functiones ex proscriptioe exsolvere faciens
suisque hos suspendens palatium summo afficiebat.
Insuper et praefectus, imperatoria jussione
plurimos viros carceribus tradens per aliquot
annos servari mandavit. Haec omnia crescere fecerunt
odium populi circa imperatorem. Praeterea
imperator exigebat a Callinico patriarcha orationem
faciendi, ut destrueret ecclesiam sanctae Dei Geni-
tricis, quae metropolitae dicebatur, juxta palatium
sitam, volens in loco sistere phialam et bases con-
struere vulgi Venetorum, ut illic imperatorem sus-
ciperent. At vero patriarcha dicebat: *Orationem
quidem ad statuendam ecclesiam habemus, in de-
structionem vero ecclesiae non susceptimus.* Cogente
autem eum imperatore, et omnimodis exigente
orationem, dixit patriarcha: *Gloria Deo qui ju-
giter sustinens patitur, nunc et semper et in saecula
saeculorum. Amen.* Quo audito destruxerunt eccle-
siam et fecerunt phialam. Porro jam dictam eccle-
siam metropolitae fecerunt apud Petrin.

Anno imperii Justiniani decimo aciem direxit
Muamed adversus quartam Armeniam, et captiva-
tis multis reversus est. Eodem quoque anno Ju-
stinianus ab imperio pulsus est hoc modo. Jussit
Stephano patricio et praetori, cognomento Rusio,
noctu interficere vulgus Constantinopolitanum, a
patriarcha inchoaturo. Leontius vero patricius et
quondam magister militum Orientalium, qui in
bellis saepe probabiliter gesserat et tres in custo-
dia transegerat annos accusatus, ex templo revoca-
tus et praetor Helladis promotus est: jussus autem
est in tres imitti dromones eademque die ab urbe
moveri. Nocte vero penes Julianesium portum So-
phiae, juxta ea quae dicuntur Mauri stium, ad iter

A agendum ab urbe motus statione Ixa vale dicebat
amicis, qui ad se veniebant. Inter quos ad eum
venere germani quoque sodales ejus, Paulus scilicet
monachus Callistrati, qui et astronomus, et
Georgius Cappadox, qui et elusiarques extiterat,
deinde monachus factus et hegumenus Flori, qui in
custodia frequentius illum visitantes affirmabant
eum imperatorem Romanorum futurum. At vero
Leontius dixit ad eos: *Vos certum in custodiu su-
per imperio me fecistis, et nunc vita mea in malis
finitur, postmodum quippe meam ero per singulas
horas praeolans mortem.* Qui dixerunt: *Ipsa ne
pigriteris, et hoc protinus adimpletur. Audi nos tan-
tum, et sequere nos.* Et assumptis Leontius homi-
nibus suis, et armis quotquot habuit, ascendit in
B praetorium silentio multo; et pulsantes portam im-
peratorem venisse fingebant ad disponendos quos-
dam, qui illic esse noscerentur. Cumque hoc nun-
tium fuisset praefecto, qui tunc erat et ille concite
venisset et portas aperuisset, capitur a Leontio, et
alapis caesus ligatur manus et pedes. Ingressus au-
tem Leontius, et carceribus reseratis, solutisque
viris retrusis multis et fortibus, qui sex et octo
annis in vinculis fuerant, quorum plures milites
erant, hos armavit, et in forum exiit cum eis
clamans: *Quotquot Christiani, ad S. Sophiam.* Et
mittens per omnem regionem voce sua clamare
praerept. Multitudo vero civitatis tumultuata cele-
riter ad luterem ecclesiae congregata est. Ipse vero
cum duobus monachis amicis suis et quibusdam
C ex clarioribus viris, qui ex custodia sunt egressi,
patriarchium ascendit ad patriarcham. Inveniens
autem et ipsum propter illa quae jussa sunt patri-
cio Stephano Rusio turbatum, persuadet et descen-
dere ad luterem, et clamare sic: *Haec dies quam
jecit Dominus.* Universa vero multitudo levaverunt
vocem: *Effodiantur ossa Justiniani,* et ita in hip-
podromium omnis cucurrit populus. Cumque dies
facta fuisset, educunt Justinianum in hippodro-
mium, nasoque ipsius et lingua recisa exsulem
faciunt apud Chersonam. Porro comprehensum
turba Theodotum monachum et generalem logothetam
atque Stephanum sacellarium Persam, furi-
busque retrorsum hos ligatos trahunt per mediam
D plateam, et ad bovein deductos incenderunt, et ita
Leontium imperatorem laudaverunt.

Anno imperii sui primo Leontius cum regnare
coepisset, undique pacifice mansit, tribusque annis
imperium rexit.

Anno imperii Leontii secundo movit exercitum
Senalidus in Romaniam, et multis duetis captivis
reversus est; seditioneque Sergius concitata, pa-
tricius Lazicae, hanc Arabibus subdit.

Anno vero imperii Leontii tertio acie Arabes in
Africam mota hanc obtinuerunt, et ex proprio exer-
citu taxatos in ea quosdam constituerunt. Quibus com-

NOTAE.

(71) *Praelatos.* Qui eis praerant; hinc praelatio *προσταξις* apud vet. int. epist. ad Antiochenos, quae
S. Ignatio ascribitur. FABR.

Leontius mittit Joannem patricium, virum idoneum, cum omnibus Romanis classibus. Qui cum Carthaginem pervenisset, et bello catenam portus ejus aperuisset, inimicosque in fugam vertisset, hos viriliter insecutus universa liberavit Africae castra, relictisque propriis observatoribus hæc imperatori suggestit, ibidemque hiemavit jussionem præstolatus ab eo. At vero protosymbolus his compertis copiosum et potentiorum adversus eos stolum transmittit, et prædictum Joannem cum stolo ipsius bello a portu depellit, et exterius hostiliter castra metatus est: prædictus vero Joannes ad Romaniam repedavit, majorem virtutem ab imperatore accipere volens, et venit usque ad Cretam, principem aditurus. Exercitus autem per majores suos ad imperatorem ascendere nolens (obtinuerat enim eos timor atque confusio) ad consilium sese nequissimum contulit. Et huic maledixerunt, eligentes imperatorem Absimarum drungarium Cibyretorum apud Curiositas habitum, hunc Tiberium nominantes. Itaque Leontio apud Constantinopolim posito et Neoresium portum emundante, bubonis pestis urbi incubuit, et in quatuor mensibus multitudinem plebis consumpsit. Venit autem Absimarus una cum stolo, qui secum erat, et applicuit ex adverso civitatis in Syces. Per aliquantum sane temporis civitate prodere volente Leontium, proditio facta est per singularem murum Blachernarum a principibus exteris, quibus claves terreni muri cum horribili iurejurando creditæ fuerant: isti namque per insidias tradiderunt urbem. Porro ingressi classium milites civium domos, denudaverunt in his habitantes. At vero Absimarum Leonitium quidem naso reciso in monasterium Dalmati sub custodia fore præcepit, principes autem et amicos ejus, utpote commorientes ei, caros atque proscriptione damnatos exsilio relegavit. Heracliumque germanum fratrem suum, ut virum vehementer idoneum, singularem prætorem omnium exteriorum equestrium exercituum promotum in partes Cappadociae ac clausurarum discurrere contraque hostes curam et dispositionem facere misit.

Mundi anno 6191, divinæ incarnationis anno 691, anno vero imperii Absimari primo, qui septem circiter imperavit annis, tumultuatus est Abderachman in Perside, et dominatus est ei, et persecutus est ab ipsa chagan.

Anno imperii Absimari secundo Romani per Syriam peragrantes, et venientes usque ad Samosatam, et deprædantes circumquaque regionem, multos occiderunt, millia videlicet Arabum, ut ferunt, ducenta, plurimisque spoliis sumptis et captivazione Arabum multa reversi sunt, timore magno in eos patrato.

Anno imperii Absimari tertio exercitum movit

A Abdelas in Romaniam, et expugnans Tarentum nihilque proficiens rediit, ac ædificavit Mopsuestiam, et posuit in ea custodes.

Anno imperii Absimari quarto Baanes cognomento Eptademon quartam Armeniam Arabibus subdidit. Absimarus vero Philippicum, filium Nicephori patricii, in Cephalleniam exsulem misit ut imperandi somnio venndatum: asserebat enim se in somnis vidisse quod caput suum obumbraretur ab aquila. Quibus imperator auditis hunc protinus exsilio relegavit.

Anno imperii Absimari quinto seditionem concitaverunt principes Armeniae contra Saracenos, et eos qui erant in Armenia peremerunt, et iterum ad Absimarum mittunt, et Romanos in regionem suam adducunt. Porro Muamed acle adversus eos directa multos occidit, et Armeniam Saracenis submitit, optimatesque Armeniorum evacervatim in uno loco viventes incendit. Per idem vero tempus exercitum movit Azar in Ciliciam cum decem millibus: cui cum obvius occurrisset Heraclius frater imperatoris, plurimos eorum occidit, res duos vero victos imperatori transmisit.

Anno imperii Absimari sexto Azidus Cunei acieni contra Ciliciam movit, expugnansque Sisvi castrum... Heraclius imperatoris frater obtinuit, et bellum in eum aggressus Arabum duodecim millia necat. Interea Justinianus cum penes Chersonam degeret et se iterum imperaturum concionatus denuntiaret, accolæ locorum eorundem discrimen ex imperio provenire metuentes, consiliati sunt hunc interficere vel certe imperatori transmittere. Ipse vero cum id sensisset, potuit effugere, et Daras adiens Chazarorum se poposcit chagani obtutibus præsentati; qui cum rei circumstantiam didicisset, suscepit eum cum honore ingenti, et tradidit illi in uxorem Theodoram germanam sororem suam. Post modicum vero temporis prece oblata chagano descendit in Phenagoriam, et illic degebat cum Theodora. His auditis Absimarus mittit ad chaganum, promittens ei præbere munera multa, si Justinianum sibi duntaxat vivum transmitteret, sin autem, caput eius. Cedens ergo chaganus hujusmodi petitioni, custodiam ei misit, ne quasi a contribulibus suis insidias pateretur, mandans Papatzin, qui erat illic in personæ suæ vice (72) deputatus, et Balgitzin principem Bosphori, ut cum renuntiatum foret, eundem trucidarent Justinianum. His autem per servum chagani Theodoræ nuntiatis et Justiniano patrefactis, convocatos jam dictos Papatzin et Balgitzin principem ad colloquendum secreto chorda strangulari curavit, confestimque Theodoram in Charzariam mittit, et ipse a Phenagoria clam fugiens Tomen descendit, et inventa nave parata ascendit in eam, et navigans juxta lit-

NOTE.

(72) In personæ suæ vice. Ἐκ προσώπου αὐτοῦ. Glossarium Nonnicum: βικάριος ὁ ἐκ προσώπου. Anastasius in Collat. S. Max.: « ex persona, ut dixit,

Petri Cpolitani præsulis missus. » Hist. tripart. 7, 3: « convenientes ex persona episcoporum. » FABR.

tora venit usque ad Symbolum juxta Chersonam, A ad quam mittens occulte tulit Basbacurium et fratrem ejus, Saliban quoque ac Stephanum et Moropaulum una cum Theophilo. Qui cum navigasset cum eis, Chersonis pharum transivit, sicque demum transfretantes Necropyta seu ostia Danapri et Danistri, tempestate facta, super salute sua desperati sunt omnes. Myaces vero, familiaris homo ipsius, dixit ei : *Ecce morimur, domine. Vove Deo pro salute tua, ut si Deus imperium tibi tuum reddiderit, in nullum tuorum ulciscaris inimicorum.* At ille respondens in furore dixit : *Si pepercero cuquam ipsorum, hoc in loco Deus me demergat.* Et sine periculo ab aestu illo exivit, et introivit in Danubium amnem. Cum autem misisset Stephanum ad Terbellin dominum Vulgarizæ, ut sibi auxilium præstaret ad obtinendum parentale imperium suum, repromisit ei plurima se dona daturum et filiam ejus in mulierem accepturum ipsique in cunctis obediturum et concursurum, jurejurando pollicitus. Quo ille cum ingenti honore suscepto, commovet universum sibi suppositum populum, Vulgarum scilicet, atque proximo anno ad regnantem urbem venerunt.

Anno imperii Absimari septimo mortuus est Abimelech Arabum princeps, et tenuit Vhaled filius ejus principatum : eodem quoque anno cum Justinianus ad regiam civitatem venisset una cum Terbelli et subjectis Vulgaribus, castra metatus est ad portam Charsii et usque Blachernas. Et per tres dies alloquentes eos qui erant in urbe, conviciis debonestabantur ab illis, qui eorum saltem nec verbum admittebant. At vero Justinianus cum paucis contribulibus, bello excepto, per aquæductum Ingressus et tumultum excitans fodiendo urbem obtinuit, et post paululum tabernacula in palatio Blachernarum tetendit.

Imperat itaque denuo Romanis Justinianus annis sex : Arabum vero princeps efficitur Vhalid annis novem. Constantinopolitanus episcopus habetur Cyrus, qui sex præedit annis Ecclesiz; de quo dicitur inferius.

igitur anno imperii sui primo idem, quo imperium suum recepit Justinianus, multa dona Terbelli tribuens, simul et regalia vasa, dimisit eum in pace. Cæterum Absimarus urbe relicta Apolloniadem fugiens adit : insecutionem tamen peressus apprehenditur et ad Justinianum deducitur. Porro Heraclius a Thrace victus adductus est cum omnibus qui ei opitulabantur ; quos in muro omnes suspendio interfecit. Cum autem et ad Mediterranea destinasset, plurimos ex eis inventos, tam actores quam privatos, similiter interemit. Porro Absimarium atque Leontium vinctos catenis per totam urbem pompis fecit dehonestari. Cumque ludi equestres agerentur ipseque in solio resideret, ducti sunt publice tracti et projecti proni ad pedes

ejus ; quorum ille colla usque ad solutionem principii (73) calcavit, universa plebe clamante : *Supper aspidem et basiliscum ascendisti, et conculcasti leonem et draconem.* Et ita hos destinatos in vivario animantium capitia animadversione punivit. Callinicum vero patriarcham ablati oculis apud Romam exilio relegavit, et pro eo Cyrum, qui in insula fuerat inclusus Amastridis, tanquam eum qui prænuñtiaverat sibi prioris restitutionem imperii, surrogatum provexit. Innumerabilem quoque multitudinem, tam ex civili quam ex militari catalogo, perdidit. Multos etiam in saccos missos amara fecit morte necari. Alios autem, cum ad prandium vel cœnam accubitaret, mox surgebat; partim suspendio, partim occisione perdebat. Et hinc magnus timor obtinuerat omnes. Misit interea classem ad ducendam a Chazaria uxorem suam, et multas cum suis viris scaphæ demersæ sunt; Quo audito chaganus significat ei dicens : *« O insensate, nonne oportebat te in duabus vel tribus scaphis accipere mulierem tuam, et non tantam occidere multitudinem? An putas quod et hanc Marte percipias? Ecce peperit tibi et filium. Mitte ergo et accipillos. »* At ille misso Theophylacto cubiculari. duxit Theodoram et filium ejus Tiberium, et coronavit eos, et imperare simul cum ipso.

Anno imperii Justiniani secundo Joannes Hierosolymitanus, qui per triginta annos Ecclesiz præfuit, habetur antistes ; eodemque anno Vhalid surripuit ecclesiam catholicam Damasci livorpestifero in Christianos habito, stimulatus propter eminentem tanti puchritudinem templi, et prohibuit scribi Græce publicos logothesii codices, sed in Arabicis annotari sine computo, quoniam impossibile est illorum lingua monadem vel dualitatem aut trinitatem aut octo et dimidium aut tria scribi, propter quod et usque hodie sunt cum eis notarii Christiani.

Mundi anno 6200, divinæ incarnationis anno 700, anno imperii sul tertio Justinianus pacem inter Romanos et Vulgares evertit, et equestres militias in Thracem transire faciens classibus constructis contra Vulgares et Terbellin properavit. Cum autem venisset ad ripam, navigium quidem ante castrum applicare fecit, equites vero in superioribus campis sine custodia et omni suspicione castra metari præcepit. Populo autem sicut ovibus per campos ad legendum fenum disperso, viderunt exploratores Vulgarizæ vanam Romanorum dispositionem, et coacervati ut seræ subito irruerunt, et vehementer consumpserunt Romanicum ovile, multam prædam, et equos et arma, exceptis his qui perempti sunt, accipientes. Porro Justinianus cum ad castrum fugisset cum his qui evaserant, per tres dies portas clausit et obseratas tenuit, vidensque Vulgarum perseverantiam, ipse primus equi sui nervos incidens omnes id ipsam

NOTÆ.

(73) *Bravii, βαβου.* Fortasse legerat Anastasius *βραβειου.* Est autem *βραβειου* palma.

facere jussit. Armis autem bellicis supra murum positis, noctu in scaphas ascendens latenter enavigavit, et cum confusione venit ad urbem.

Anno imperii Justiniani quarto exercitum movit Masalmas adversus tyrannum propter indignationem exercitus una cum Mauhina per Mauritanum occisi; et hanc obsidentes hiemaverunt ibidem. Ad quos mittit imperator duos prætores, Theodorum Carterucam et Theophilatum Saliban, cum exercitu et agresti populo rusticam operam daturum ad debellandum eos et insequendum. Ipsi vero ad contentionem in alterutrum venientes, et inordinate in eos congressi, vertuntur, et multa millia perierunt, et captivi multi ducti sunt. At illi sarcina eorum et escis abreptis obsederunt, quousque civitatem ceperunt: defecerant enim illis escæ, ac per hoc recessuri erant. Porro viri Tyanenses his visis desperati acceperunt verbum indemnitate suæ, et exierunt ad eos, et derelicta est civitas deserta usque in præsentem diem. Verum illi non servantes verbum hos in eremum exsules transmiserunt, et multos ex his servos reliquerunt.

Mundi anno 6202, divinæ incarnationis anno 702, anno vero imperii Justiniani quinto movit exercitum Abas contra Romaniam, et multis in captivitate ductis rediit, et cœpit ædificare Garis in regione Eupoleos.

Anno imperii Justiniani sexto movit exercitum Uthman contra Ciliciam, et multa castra verbo accepit. Proditum autem est ei et Camachum cum adjacentibus sibi locis. Interea Justinianus stolo copioso armato Maurum patricium misit Chersonem una cum Stephano patricio cognomento Asinicto, malorum memoria succensus insidiarumque recordatus contra se a Chersonitensibus et a Bosphorianensibus ac reliquis climatibus effectarum, omnes naves, dromones videlicet, trieres et scaphas, chimeras ac lintres usque ad chelandia, per collationem ab unoquoque habitantium urbem, senatorum scilicet et ergasteriacorum et plebeiorum ac omnis officii, collegit. Quibus missis præcepit omnes habitantes in castris illis gladio interficere et neminem vivificare, tradens eis et Heliam spatharium, qui deberet princeps Chersonis constitui. Qui Chersonem pervenientes, nemine sibi resistente, castra ceperunt et omnes gladio interfecerunt, exceptis infantibus, utpote parvulis his parentes et sibi hos in servitium reservantes. Tudunum autem principem Chersonis, qui ut ex persona chagani erat, et Zoelum, qui ex linea et genere primus civium habebatur, atque alios quadraginta illustres seu primores Chersonis una cum familia ipsorum vincios ad imperatorem miserunt. Alios vero septem ex primoribus Chersonis in veribus ligneis igni applicantes assaverunt; alios etiam viginti post tergum

A horum brachiis vinctis ad lora navis alligantes, et lapidibus hanc implentes, in profundum miserunt. His autem Justinianus compertis, pro salute puerorum sæviens, jussit eos ad se quantocius venire. Cum autem stolus mense Octobrio motus et in pelago præoccupatus esset in astri ortu quod Artura dicitur, pene totus demersus est. Sane numerata sunt eorum qui naufragio periere millia septuaginta tria. At vero Justinianus his agnitis non est tristatus, quin potius gaudio repletus. Et hujusmodi adhuc vesaniæ deditus, clamore magno minitans iterum alium stolum mitti, et arari atque ad pavementum illidi, universos usque ad mingentem ad parietem jussit. Audierunt hæc qui erant ex castris illis, et sese muierunt, B coactique contra imperatorem sapere miserunt ad chaganum in Chazariam, petentes populum ad custodiam sui. Verum inter hæc erigitur et Helias spatharius et Bardanes exsul, qui tunc fuerat a Cephallenia revocatus eratque cum classe apud Chersonem. Porro imperator his cognitis misit cum paucis dromonibus Georgium patricium cognomento Syrum, et generalem logothetam, et Joannem præfectum, atque Christophorum turmarchen Thracensium cum tercentum armatis, tradens eis Tudunum ac Zohelum, qui deberent Chersoni restitui, secundum quod antea fuerant, ad rationem reddendam chagano per apocrisarium, ducendosque ad se Heliam atque Bardanium. Quibus transmeantibus in Chersonem, his Chersonitæ rationem reddere dedignati sunt. In crastinum vero solos hos cives ingredi exhortati portas clausurunt, et generalem quidem logothetam una cum præfecto gladio trucidarunt, Tudunum vero cum Zohelo et jam dicto turmarcha una cum trecentis militibus Chazaris tradiderunt et ad chaganum mittere curaverunt. Tuduno autem in itinere mortuo, Chazari in susceptionem eum occiderunt turmachem una cum 300 militibus. Tunc hi qui Chersonis erant cæterorumque castrorum, Justiniano quidem mala imprecari sunt, Bardanium vero Philippicum, qui illic fuerat exsilio relegatus, etiam ut imperatorem laudibus extulerunt. His compertis Justinianus, et peramplius insaniens, filios quidem Helix spatharii in matris sinu peremit, hanc autem coegit conjungi proprio coquo, qui erat genere Indus. Sicque alio navigio constructo Maurum patricium Besum dirigit, traditis ei ad civitatum expugnationem machinis et ariete omnique ad urbis exterminium instrumento, mandans illi muros quidem Chersonis omnemque urbem ad terram prosternere, nullam vero animam ex ipsa vivificare, crebriusque quæ a se agerentur suggestionibus intimare. Hoc autem transmeante, perque arietem turrem quæ dicebatur Centinarisia, simul et proximam ejus Syagrium vocatam deponente, Chazarisque pervenientibus factæ sunt induciæ belli. Bardanius autem fugiens ad chaganum pergebat. Cum vero

ultimata spatharum prodere, plurima xenia A
perceperunt ab eis. Et plures missos denno mit-
tunt, simul etiam cum quantitate auri ad reci-
piendum spatharium. Alani vero spathario aiunt :
*Homines isti, et quemadmodum prædiximus, ad te
recipiendum venerunt, et Abasgia te præstolatur. Et
quantam proximi sumus eis, negotiatores cunctos ad
illos non deficiunt. Ergo ne prodas eis consilium
nostrum. Trademus te manifeste et cum nos moti
recesserimus, mittemus occulte post tergum, et illos
quidem occidemus, te autem occultabimus donec
coacervetur populus noster et concorditer ingredia-
mur terram ipsorum. Quod et factum est. Com-
prehensos denique missi Abasgorum spathario cum
hominibus ejus vincientes cum abibant. Dein
retrovenientes Alani cum Hictaxi domino suo oc-
cidunt Abasgos, spatharium occultantes : et ele-
ctis militibus motus est in Abasgiam, et insperate
clausuras eorum ingressus multam in Abasgos
prædam et exterminium operatus est. Quibus au-
ditis Justinianus, et comperto quod etiam sine
pecuniis præcepta sua sunt acta, mittit litteras ad
Abasgos, quia Si saluum, inquit, spatharium
nostrum custodieritis et per vos illam transire
permiseritis, omnes excessus vestros vobis igno-
scimus. At illi cum gaudio his receptis miserrunt
denno in Alaniam perhibentes : *Dominus vobis oc-
sides filios nostros, et data vobis spatharium, ne
mittamus eum ad Justinianum. Verum spatharius
hoc admittere noluit, asserens : Vult enim Deus
aperire ostium ætæterni : nam per Abasgum non
eas. Post aliquod vero tempus cum exercitus
Romanorum et Armeniorum ingressi essent in
Laxicam et Artseopolim expugnarent, Saraceno-
rum audito adventu recesserunt. Separati vero ex
eis usque ad ducentos ascendunt in partes
Apellia atque Caucasorum montium depraedantes.
Saracenis sane ad Laxicam venientibus fuga la-
psum Romanorum Armeniorumque populus Phasia
remeans adit. Ducenti vero illi remanentes in
Caucasiis stetero montibus, intrucinantem et sui
desperationem patientem. Quo comperto Alani ar-
bitrati sunt multitudinem Romanorum in Caucasieis
montibus esse, gaudentesque aiunt spathario :
*Romani appropinquant : perge ad eos. Assumptis
ergo spatharius Alanis 50 transivit cum cyclope-
dibus Maio mense Caucasieos montes, et invenit
eos : unde multum gavisus sciscitabatur ubinam
esset populus. Qui dixerunt : Saracenis irruentibus
in Romaniam reversi sunt. Nos autem non valentes
in Romaniam ire, ad Alaniam venimus. Et dixit ad
eos : Quid faciemus modo? Qui dixerunt : Per
regionem istam impossibile est transire nos. At vero
spatharius ait : Non est possibile per aliam exire?
Castrum ergo erat illic cognominatum Sindirum,
in quo loci servator habebatur quidam Pharasma-
nius nomine, sub ditione Saracenorum consistens
et paxem cum Armeniis habens. Mittens itaque spa-
tharius significat ei dicens : *Quandiu pacem cum****

*Armenis habes, paciscere et mecum, et esto sub
regno meo, et da nobis auxilium descendendi ad
mare et transeundi ad Trapezuntensium loca. Eo
vero patrare hoc non proponente, mittit spatha-
rius unum ex hominibus suis et Armenios, præ-
cipiens eis ut facerent occultationem. Et cum
exierint, inquit, e castris ad laborem, capite ex eis
quotquot poteritis, portasque tenets ab his qui foris
sunt, donec et nos perveniamus. Quibus abeuntibus
et facientibus occultationem, cum populus esset
ad laborem egressus, subito irruentes et portam
tenuerunt et multos ceperunt. Cum autem Phara-
smanius in castris cum paucis mansisset, pervenit
etiam spatharius, et prælocutus cum Pharasmanio
ut aperires cum pace, noluit, sed coacervavit
bellum. Verum cum castrum munitum esset ca-
pere id minime potuerunt. Marinus vero prius
Abasiliensis cum didicisset quod castrum expu-
gnaretur, timore detentus est, existimans multum
esse cum spathario populum, et sumptis secum
trecentis abiit ad spatharium dicens : *Ego te sal-
vum ducam usque ad maritima. At vero Pharasma-
nius visa necessitate ad spatharium dixit : Sume
filium meum obsidem, et proficior imperio deser-
vire. Qui recepto nato ejus dicit ei : *Qualem ser-
vum te ipsum perhibes, quia inclusus cum sis lo-
queris nobis? impossibile nobis est discedere, donec
castrum capiamus. Tunc dixit Pharasmanius : Da
mihi verbum. At vero spatharius dedit ei verbum
nihil ei nocendi, sed cum triginta, qui una secum
ingrediebantur, dicens : *Non ut ingressi fuerimus,
teneate portas, et introeant omnes. Et hoc facto
rediit missurus ignem in castris. Cum autem factum
fuisse incendium vastum, exire familie,
quidquid poterant gestare rapientes ex bonis suis.
Et transactis aliis triginta diebus destruxit muros
usque ad terram, et motus descendit in Dapsiliam
cum Marino primo eorum, suscepto a Dapsiliensi-
bus cum ingenti honore. Indeque abiens ad mari-
tima remeavit, et venit ad Justinianum. Præterea
Justiniano interempto et Philippico visu oculo-
rum orbato imperat Artemius, qui provexerat eum
prætorum Orientalium. Cum vero Theodosius im-
perasset, et pulsus Artemius exstisset, Romano-
rumque res publica esset confusa tam ex Barba-
rorum incursum quam ex Justiniani homicidiis et
Philippici scelestis actibus, hic Leo simulabatur
et pro Artemio expugnabat, Theodosio adversatus,
quin ut verum dicatur ad se ipsum imperium
transfere decertans ; quod et fecit. Habebat
autem concordantem et concurrentem sibi Arta-
basdum, Armeniacorum prætorum, quem et gene-
rum sibi, postquam regnavit, Annæ filie suæ
conjunctum effecit, promovens illum et consti-
tuens europalaten.****

Interea Masalmas cum in Asia hiemasset, præ-
stolabatur Leonis promissa. Cumque nil a Leone
recepisset, et comperto quod illius esset ab ipso,
aliens Abydum rursus transivit populum copio-

sum in Thracem, et contra regiam urbem commo-
 tus est, scribens et ad Sulehiman protosymbolum
 quo veniret una cum præparatis classibus. Porro
 19 kal. Septembrias obsidere cœplit urbem Masal-
 mas, depopulatus Thracia quoque castella. Cir-
 cumvallato vero terreno muro foderunt in circuitu
 foveam prolixam et magnam, et super eam siccæ
 lapidis materiam posuere. Kalendis autem Septem-
 briis primæ indictionis ascendit impugnator Christi
 Sulehiman cum stolo et amereis suis, habens miræ
 magnitudinis naves, et scaphas sumptus ferentes,
 et dromones numero mille et octingentos, et fixit
 stationem a Magnaura usque ad Cyclobium. Post
 duos sane dies austro flante inde profecti navigio
 venerunt ad urbem, et quidam eorum ea loca quæ
 dicuntur Eutropii et Anthemii transmearunt, qui-
 dam autem ad partes Thracæ a castello Galati et
 usque ad Didium applicuerunt. Verum grandibus
 illis navibus ex onere aggravatis atque retardatis,
 dorsi custodes usque ad viginti scaphas remanse-
 runt, habentes centenos lorîcatis ad has custodiend-
 as. Præterea serenitate, quæ has in reumate com-
 prehendit, effecta, et augusto (75) modicum flante
 ad exteriora impulsæ sunt. Imperator vero protinus
 igniferis navibus contra eas directis ab Acropoli
 has divina ope igne consumpsit: et aliæ quidem
 ex his ad ripæ muros projectæ sunt, aliæ vero una
 cum hominibus in profundum demersæ sunt, porro
 aliæ usque ad acutam et latam insulam consumptæ
 portatæ sunt. Hinc ergo qui erant ex urbe fiduciam
 perceperunt. Ast hostes magno pavore concussi
 sunt, humidi cognoscentes efficacissimam ignis
 operationem. Volebant enim eadem die vesperi
 ad ripæ muros applicare stationem et temones su-
 præ propugnacula imponere. Sed consilium eorum
 dissipavit omnipotens Deus per intercessionem
 castissimæ Dei Genitricis. Eadem vero nocte impe-
 rator catenam a locis Galati secreto (76) removit.
 Inimici autem æstimantes quod volens eos decipere
 hanc removerit Imperator, non ausi sunt intrare
 usque ad ea quæ dicuntur Galati, vel applicare,
 sed navigantes ad sinum Sosthenii illic munierunt
 navigium suum. Sane octavo idus Octobrias mori-
 tur Sulehiman dux eorum, et amereæ sumit officium
 Hūmar. Cum autem hiems in Thrace valde gravis
 accessisset, adeo ut terra non pareret a nive, quæ
 in crystallum versa esse videbatur, multitudo equo-
 rum et camelorum cæterorumque animantium ini-
 micorum mortua est. Porro vernali tempore venit
 Suphiam cum stolo, qui fuerat Ægypti constructus,
 habens naves frumentum ferentes 400 et dromones.
 Comperta Romaici efficaciam ignis transeurrit Bi-
 thyniam, et in contra transiens ad portum boni
 Agri applicuit. Post paululum autem venit et Hlizid
 cum alio stolo, qui fuerat constructus in Africa,

A habens et ipse naves 360 et armamentum et sum-
 ptus. Similiter et ipse cum eadem de humido igna
 didicisset, applicuit penes Sataron et Brian et usque
 ad Cartam portum. Ægypti vero harum duarum
 classium apud se noctu consiliati, navium frumenta
 ferentium sublatis lintribus ad urbem fugerunt,
 Imperatorem laudantes, ita ut ab Hieria usque ad
 urbem ligneum videretur maro. Comperiens autem
 per eos Imperator de absconditis in sinu duabus
 classibus, siphonibus igniferis constructis in dro-
 mones atque dieres hos immitens contra duas
 classes direxit. Deo autem cooperante per inter-
 cessionem intemeratæ Dei Genitricis protinus dem-
 ersi sunt inimici, et assumptis spoliis et expensis
 eorum nostri cum gaudio et triumpho reversi sunt.
 B Adhuc autem Mardasan iterum a portis cum exer-
 citu Arabum usque ad Nicæam et Nicomediam
 discurrente, principes regni, qui in Libo et Sophone
 more Mardaltarum absconditi erant, simul et pe-
 dites, in hos simul irruentes et diversis damnis
 afficientes illinc fugere compulerunt, et de cætero
 modico meabilis freti aditu invento ab urbe che-
 landia exeuntia plurimas expensas ferebant. Simi-
 liter autem et piscatoriæ naviculæ, tam in insulis
 quam in locis circum muros civitatis positæ, ca-
 pere pisces non prohibebantur. Præterea fame ma-
 gna Arabibus innixa omnia moriebantur, et anima-
 lia sua comedebant, equos videlicet, asinos et
 camelos. Aiunt autem quidam quod et homines
 mortuos, quin et sterco suum in clibanum missum
 atque conspersum ederent. Incubuit autem in hos et
 pestilens languor, et innumerabiles ex eis perierunt.
 Porro coacervavit in eos bellum etiam Vulgarum
 gens, et ut aiunt qui hoc certius norunt, viginti
 duo millia ex Arabibus occiderunt, et multa tem-
 pore illo eis acciderunt atrocita, ita ut experimento
 discerent quia Deus et sanctissima Virgo Deique
 Mater hanc muniunt urbem et Christianorum im-
 peratorem, et non est omnimoda dimissio Dei in
 his qui invocant eum in veritate, licet ad modicum
 quid castigemur propter peccata nostra.

Mundi anno 6210, divinæ incarnationis anno 710,
 anno vero imperii Leonis secundo, dux Arabum
 habetur Hūmar, qui eis duobus præfuit annis. Eo-
 dem quoque anno Sergius protospatharius et præ-
 tor Siciliæ, audito quod Saraceni obsiderent re-
 giam urbem, coronavit illic proprium imperatorem
 virum Constantinopolitanum, ex hominibus suis,
 filium Gregorii Onomaguli, Tiberium mutato no-
 mine vocitatum, qui fecit promotiones et suos
 principes prædicti consilio Sergii. Ast Imperator
 his auditis misit Paulum proprium suum chartula-
 rium, hunc patricium ordinatum et prætorem Si-
 cilix, datis in auxillum ei spathariis duobus et
 in servitium ejus perpaucis hominibus, jussio-

NOTÆ.

(75) *Diac. austro.*(76) *Secreto. Μυστικῶς.* Sic Græci IC. testamen-
 tum quod ex scripto constat mysticum et secretumappellant, πρὸς ἀντιδιαστολὴν nuncupativi, quod
 testibus audientibus nuncupatur. FABR.

nibusque ad principes Occidentis, et sacra populo recitanda. Qui cum nocta ingressi fuissent in dromonem velocem, exierunt in partes Cyzici. A loco autem ad locum per terram perque mare itinere facto repente in Siciliam pervenerunt. Cumque Syracusam introissent, audivit Sergius et obstupuit, et proprio excessu perpensis confugit ad propinquos Calabriae Longobardos. Populus vero congregatus, et sacra relecta per eam certus factus quod et imperium staret et urbs promptior esset adversus gentes, necnon et enarrantibus illis ea quae super duobus stolis fuerant gesta, Leonem quidem imperatorem continuo laudaverunt, Basilium autem Onomagulum et principes, qui ab illo proveci fuerant, viectos praetori tradiderunt. Ipse vero Basilium quidem cum singulari praetore ipsius decollavit, et capita eorum fusca condita per spatharios imperatori transmisit, reliquorum autem quosdam verberatos et tonsos, quosdam vero abscissis naribus in exilium destinavit. Sicque factum est ut hinc in Occidentalibus magna correptionis constitutio fieret. Porro Sergius verbo impunitatis a praetore petito pariter et accepto exivit ad eum, et ita omnes pace politae sunt Hesperiae partes.

Interea Humarus cum obtinisset Arabes, praecipit Masalman redire. Saraceni ergo moti decimo octavo Kalendas Augustas cum multa confusione reversi sunt; cum enim iter ageret classis eorum, tempestas a Deo per intercessionem Dei Matris incumbens in illos hos dispersit, et alios quidem horum penes Proconesum et reliquas insulas, alios vero in vertigines et cetera demersit in aequora. Residui quoque cum transirent Aegaeum pelagus, extemplo supervenit in eis terribilis indignatio Dei: grando namque ignea descendens super eos aquas maris ebullire fecit, et pice liquefacta simul cum hominibus naves in profundum inductae sunt, decem solis ex eis et ipsis providentia Dei Salvatoris evadentibus ad annuntiandum nobis, necnon et Arabibus, magnalia Dei, quae in illis effecta sunt. Quas etiam nostrates inveniunt, quinque harum comprehendere potuerunt: aliae vero quinque salvae in Syriam ductae sunt, Dei annuntiationis potentiam.

Eodem vero anno terrae motu magno in Syria facta Humar a civitatibus vinum inibuit, et Christianos apostatari coegit, et apostatantes quidem sine tributo esse faciebat, non consentientes vero interimebat, ac per id multos martyres operatus est. Sanxit etiam testimonium Christiani adversus Saracenum minime recipiendum. Fecit autem epistolam dogmaticam ad Leonem imperatorem, ratus impius ei persuadere quo a fide sua recederet.

Anno imperii sui tertio natus est Leoni principi alius nomine Constantinus, qui magis illo impius fuit et Antichristi praecursor. Ceterum octavo Kalendas Januarias Maria uxor Leonis coronata est

A in triclinio Augusta, et processit sola cum solemnibus obsequio sine viro ad Magnam Ecclesiam, et oratione ante ingressum altaris effusa transit ad baptisterium magnum, viro ejus jam cum paucis familiaribus suis ingresso. Ubi cum Germanus summus sacerdos Constantinum, aequitae ipsorum et imperii successorem, baptizaret, dirum quiddam et foetidum a parvulo, idem Constantinus praesignans exhibuit argumentum, caecans in sancto lavacro, ut aiunt qui diligenter hujus rei facti sunt inspectores, ita ut Germanus sanctissimus propheticum diceret: *Constat maximi Christianis et Ecclesiae mali per eum efficiendi hoc signum esse futurum.* Hunc itaque baptizatum provinciarum atque senatus principes susceperunt. Post divina sane officia cum solemnibus rursus obsequio Augusta Maria una cum baptizato filio reversa est donativis erogatis ab ecclesiis usque ad Aeneam portam. Eodem etiam anno Nicetas Xylinites scribit ad Artemium Thessalonicae morantem, quo pergeret ad Terbelin, quatenus cum auxilio Vulgarico contra Leonem veniret. Qui obaudiens ad Terbelin abiit, et dat ei exercitum, et dat ei quinquaginta auri centenaria; et his receptis Constantinopolim venit urbe sane id minime admittente. Vulgares hunc Leoni tradiderunt, et liberali honorati ab eo benignitate reversi sunt. Ast imperator hunc cum Xylinite peremit, publico quoque fisco substantiam applicans Xylinitis, qui cum magister esset, substantiam multam possederat. Sisinnium patricium cognomento Redacium, eo quod fuerit cum Artemio, Vulgares capite punierunt; et archiepiscopum Thessalonicae Leoni principi tradiderunt, qui decollatus est cum Artemio. Similiter et Hiseon patricium et comitem Obsicii, et Theoctistum primum a secretis, et Nicetam Anthracem et comitem Titichei, ut amicos et concordem ejus occidit: reliquos autem mutilatis naribus proscriptione damnatos in exilium misit.

Mundi anno 6212, divinae incarnationis anno 712, anno vero imperii Leonis quarto Hizid Arabum dux habetur, qui eis quatuor praefuit annis. Eodem quoque anno indictione tertia, die Paschae, coronatus est Constantinus a Leone patre suo in tribunatio decem et novem accubituam, Germano patriarcha faciente orationes secundum morem. Hoc etiam anno mortuus est Humarus dux Arabum, et oritur in Perside tyrannus et ipse nomine Hizid Moalabe, et abierunt cum eo ex Perside multi. Misso autem Hizid Masalma occidit eum et Persidem subdidit.

¶ Anno imperii Leonis quinto apparuit quidam Syrius pseudochristus et seduxit Hebraeos, dicens se Christum.

Anno imperii sui sexto Leo coegit Hebraeos et Montanos baptizari. At vero Judaei contra propositum baptizati diluebant baptismum, et comedentes sancti muneris participabantur, et contaminabant fidem. Porro Montani divinantes sibi, et diffi-

nientes diem, domos introierunt errori suo deputatas, et incenderunt semet ipsos.

Anno imperii Leonis septimo Judæus quidam, oriundus ex Laodicea maritimæ Phœnicæ, maleficus, veniens ad Hizid repromittit eum quadraginta annis retenturum Arabum principatum, si venerabiles, quæ in ecclesiis Christianorum in toto principatu suo imagines honorabantur, deponeret. Huic itaque stolidus credens Hizid edictum generale contra sanctas imagines promulgavit. Sed gratia Domini nostri Jesu Christi, et intercessionibus incorruptæ Matris ejus omniumque sanctorum, eodem anno mortuus est Hizid, pluribus adhuc nec audire valentibus Satanicum ipsius edictum. Percepta vero amara ista et illicita nequam doctrina Leo imperator multorum nobis causa malorum effectus est. Porro cum invenisset Indisciplinationis hujus consentaneum quemdam Bisir nomine, qui natus quidem ex Christianis fuerat, sed captivus in Syriam ductus refuga (77) fidei, quæ est in Christum, repertus est, Arabumque dogmata sectari apparuit. Ante tempus vero non multum ab illorum servitute liber effectus, cum venisset ad rem publicam Romanorum, ob robur corporis et consensum pravæ opinionis honoratus est ab eodem Leone; qui et imperatori fautor in magno hujusmodi piaculo factus est. Concordabat autem ei et episcopus Nacoliæ, qui Indisciplinationi ejus operam dans consimili vita vivebat cum ipso.

Mundi anno 6216, divinæ incarnationis anno 716, anno vero imperii Leonis octavo mortuus est Hizid Arabum dux, cui succedit Nisan hujus fratris, et cœpit ædificare per civitates et regiones palatia, et novales facere et paradisos, et aquas reducere. Movit etiam aciem contra Romaniam, multisque eorum, qui secum erant, amissis reversus est.

Anno imperii Leonis nono Gregorius papa Romanæ præest Ecclesiæ. Quo videlicet anno cœpit impius imperator Leo depositionis contra sanctas et universales imagines facere verbum. Quod cum didicisset Gregorius papa Romanus tributa Romanæ urbis prohibuit et Italiæ, scribens ad Leonem epistolam dogmaticam, non oportere imperatorem de fide facere verbum et novitate violare antiqua dogmata Ecclesiæ catholicæ, quæ a sanctis Patribus est prædicata.

Anno imperii Leonis decimo movit exercitum Masalmas contra Cæsaream Cappadociæ, et cepit eam. Mauhias vero filius Hisami aciem movit contra Romaniam, et cum deambulasset, reversus est. In ipso anno æstivo tempore vapor, ut ex camino ignis, visus est ebullire inter Theras et Therasias insulas ex profundo maris per aliquot dies. Quo paulatim incrassato et dilatato igniti

A æstus incendio, totus fumus igneus monstrabatur. Porro crassitudine terrenæ substantiæ petrinæ pumices grandes ut cumulos quosdam transmisit per totam minorem Asiam et Lesbum, Abydum et maritima Macedoniæ, ita ut tota superficies maris hujus pumicibus supernatantibus esset repleta. In medio autem tanti ignis insula ex terræ congerie facta insulæ, quæ sacra dicitur, copulata est, nondum prius existens, verum sicut prædictæ Theræ videlicet et Therasiæ insulæ quondam ebullierunt, ita et ipsa nunc, temporibus videlicet impugnatoris Dei Leonis, qui divinam iram contra se pro se fore opinatus, impudentius contra sanctas et venerabiles imagines prælium excitavit, collegam et auxiliatorem habens Beser Dei abnegatorem et irrationabilitate sibi simillimum: ambo quippe ineruditione erant et indiscipline referti, ex qua multa malorum genera veniunt. Turbæ autem, quæ in regia urbe erant valde tristes super novis doctrinis effectæ, meditabantur in eum insurgere, et quosdam regios homines occiderunt, domini deponentes iconam quæ super magnam Æneam portam posita cernebatur, adeo ut multi eorum pro veritate punirentur membrorum detractionibus flagrisque et exiliis rerumque jacturis, maximeque illi qui nobilitate ac verbo clari esse videbantur, ita ut et eruditionum scholas et piæ eruditionem a sanctæ memoriæ Constantino magno hucusque servatam exstingeret. Cujus videlicet cum aliis quoque multis bingeris destructor Leo factus est, ejus, cujus et Saraceni, sensus existens. In his ergo zelo divino moti tumultuantur contra eum magna congressione navalis exercitus concinnata, tam Helladici quam hi qui Cycladum fuerant insularum. Agallianus autem turmarca Helladicorum erat militiæ dux, simul et Stephanus, qui et regiæ approximantes urbi decimo quarto Kalendas Maias decimæ indictionis superantur congressi cum Byzantiis, sibi confecto igne navibus concrematis. Et alii quidem horum demerguntur, inter quos et Agallianus armatus se ipsum præcipitavit: porro superstitiibus ad imperatorem confluentibus Cosmas et Stephanus abscissis capitibus puniuntur. Crescit itaque malitia impius Leo et consentanei hujus contra pietatem extendendo persecutionem. Per æstivum vero solstitium hujus decimæ indictionis, post nequam de contribulibus acceptam victoriam, contra Bithynensium Nicæam prælium construunt Saracenorum amerei duo, Amer scilicet in millibus quindecim expeditorum præcurrens et imparatam circumdans civitatem, et Mauhias subsequens in aliis octuaginta quinque millibus; quæ post multam obsidionem, et particularem murorum eversionem hanc quidem non obtinuerunt, bene acceptis sanctorum Patrum precibus ad Deum directis, et sanctificatione faciente venerabi-

NOTÆ.

(77) *Refuga*. Glossarium: ἀποστᾶτης; refuga. Glossarium Dosithæi magistri: apostata refuga.

Floardoardus 5, 18: « pro quodam refuga, qui quamdam sanctimoniam sibi copulaverat. » FABR.

lis templi, ubi in colendis suis characteribus ori-
guntur, et usque nunc ab his qui eis similes sunt
honorantur. Præterea Constantinus quidam strator
Artabardi videns imaginem Dei Genitricis stantem,
apprehensum lapidem adversum eam projecit, et
contrivit, et cum cecidisset calcavit; et videt in
somnia stantem sibi Dominam, et dicentem: *No-
sti quam sentem in me causam fueris operatus: vere
contra caput tuum hoc fecisti.* Postera vero die
cum Saraceni adversus murum incursionem face-
rent et ageretur bellum, currens ad murum ut
sortis miles infelix ille ejicitur a lapide transmissio
ex mangano, et contritum est caput ejus et facies,
dignam impietatis suæ retributionem percipiens;
prædaque multa et exuviis Saraceni collectis reversi
sunt, ostendente Deo in hoc etiam impio illi, quod
non propter pietatem, ut ille dissimabat, de contri-
bulibus triumphaverit, sed propter divinum et inef-
fabile quoddam judicium, refundens ac removens
hujusmodi Arabicam fortitudinem a sanctorum
Patrum civitate intercessionibus illorum, propter
diligentissimos characteres ipsorum, qui honoran-
tur in ea, in redargutionem quoque ac inexpugna-
bile tyranni judicium et pio agentium certitudinem,
Non enim solum circa venerabilem affectivam ima-
ginem adorationem errabat impius, sed et circa
intercessionem castissimæ Dei Genitricis omnium-
que sanctorum, quorum et reliquias sceleratissimus,
ut magistrus ejus Arabes, abominabatur. Ex hoc
igitur tempore impudenter beato Germano patriar-
chæ Constantinopolitano derogabat, accusans omnes
antecessores suos principes et pontifices atque po-
pulos Christianos, quasi idololatras fuerint super
adoratione sanctarum ac venerabilium iconarum,
non capiens idiota infidelitate captus de affectuali
adoratione sermonem.

Mundi anno 6219, divinæ incarnationis anno 749,
anno vero imperii Leonis undecimo, Gregorius papa
Romanus habetur. Eodem quoque anno Maubias
capto Ateus castris reversus est.

Anno imperii Leonis duodecimo movit exercitum
filius Chagani principis Chazarizæ contra Mediam
et Armeniam, inventumque in Arabia Gardachum
Arabum prætorem trucidavit, et multitudinem quæ
simul cum eo erat, et depopulatus Armeniorum at-
que Medorum regiones rediit, metum incutiens
Arabibus multum.

Anno imperii Leonis decimo tertio castra movit
Masalmas adversus humum Turcorum, et invicem
congressi, ex utraque parte cadunt in prælio, me-
tuque perterritus Masalmas fugiens per montes
Chazarizæ reversus est.

Eodem vero anno furens Leo imperator iniquus
contra rectam fidem, adducto beato Germano, cœ-
pit eum blandis sermonibus delinire. At vero beatus

summusque sacerdos dixit ad eum: *Depositionem
sanctarum imaginum audivimus quidem futuram, sed
non tempore imperii tui.* Cum autem ille cogeret
eum dicere sub cuius imperio, ait sub Cononis.
At ille: *Re,* inquit, *vera ex baptismo Cono mihi
nomen est.* At ille dixit: *Absit, domine, ut per im-
perium tuum malum istud perficiatur: Antichristi
enim præcursor est, qui hoc adimpletur est, et in-
carnata divinæ dispensationis eversor.* In his ergo
sævus tyrannus insaniens beato Germano minas
prætendebat instar Herodis quondam præcursori.
Reducebat autem ad memoriam ejus patriarcha et
sponsiones ejus ante imperium factas, qualiter sibi
Deum dederit vadem, in nullo se commoturum Ec-
clesiam Dei a suis apostolicis et divinitus traditis
ritibus. Sed nec sic confusus est miser. Observans
autem atque submittens quosdam sermones, sta-
gebat sicubi hunc inveniret contra imperium suum
agentem, quatenus ut conjuratorem et non veluti
confessorem a throno deponeret, habens in hoc
comparticipem Anastasium discipulum et syncellum
ejus, cui sponddit utpote impietatis suæ consen-
taneo throni eum adulterum successorem futurum.
Quem beatus non ignorans sic perverse affectantem,
imitatus Deum suum, ac si ad alium Isaaciotem,
sapienter et mansuete eorum quæ proditiōnis sunt
memoriam faciebat. Quia vero inconvertibiliter eum
videbat errare, conversus ad eum calcantem ali-
quando posteriora stolæ suæ, cum ad imperatorem
ingrederetur, ait: *Ne festines: nam non effugiet
a te tempus ingrediendi Diippin.* At ille super ser-
monem tristatus cum aliis qui hunc audierant,
præsagium ignorabat. Quod cum finem post quin-
decim annos percepisset, tertio videlicet imperii
Constantini persecutoris anno, indictionis duodeci-
mæ, omnibus credere persuasit ex divina gratia fuis-
se ingrato propheticæ dictum. Constantinus enim
post generi sui Artabardi rebellionem cum impe-
rium obtinisset, hunc Anastasium cæsum et cum
aliis inimicis in Hippodromium per Diippium in-
gressum, nudum super asinum verso vultu seditem
pompaivit, eo quod sibi una cum aliis inimicis
mala fuerit imprecatus et Artabasdam coronaverit,
sicut in suo indicabitur loco. Et Byzantii quid-
dem propugnator pro dogmatibus pietatis sacer hic
et egregius pollebat Germanus, seu contra bestias
pugnans adversus feronymum (78) hunc Leonem
et fautores ejus. In Seniore vero Roma Gregorius,
sacratissimus vir apostolicus, et Petri verticis
apostolorum confessor verbo et actu coruscans,
qui removit Romam et Italiam, necnon et omnia
tam rei publicæ quam Ecclesiæ jura in Hesperiiis,
ab obedientia Leonis et imperii sub ipso constituti.
Porro in Syria penes Damascum Joannes Mansur
presbyter et monachus, cognomento Chrysorroas,

NOTE.

(78) *Feronymum.* Virum nominis sui. Rufinus
Interpres Eusebii II. C. 6, 31: «quidam vir nominis
Macarius. » Anastasius in Hypomn. de Anast.

apocr.: « qui ut vere in cunctis pheronymus, Eupre-
pes nominatus est. » FABR.

doctor optimus vita et verbo præfuit. Verum Germanum utpote sub se constitutum a throno pellit. Gregorius autem per epistolas eum, quæ multis sunt notæ, manifeste redarguit. Sed et Joannes hunc cum Orientis episcopis anathematibus subdidit. Porro septimo Idus Januarias decimæ tertie indictionis, tertia feria, impius Leo silentium contra sacras et venerabiles celebravit iconas in tribunalio decem et novem accubituum, advocato quoque et sanctissimo patriarcha Germano, ratus se posse illi persuadere quo subscriberet contra sanctas iconas. Sed et fortis Christi servus nullatenus acquiescens detestabili cacodoxiæ ipsius, cum verbum veritatis recte direxisset, abrenuntiavit summum sacerdotium, tradens pallium, et post multos sermones didascalicos dicens: *Si ego sum Jonas, mitte me in mare. Absque universali quippe synodo innovare fidem impossibile mihi est secundum apostolicam et paternam traditionem, o imperator.* Et abiens ad locum qui dicitur Platanium, in parentali domo sua quieti operam dedit, summo sacerdotio functus annis quatuordecim, mensibus quinque, diebus septem. Porro undecimo Kal. Februarias creant falsi nominis Anastasium, discipulum ac syncellum ejusdem beati Germani, consentientem Leonis impietati propter amorem principatus mundani, hunc in pseudepiscopum Constantinopoleos provehentes. Sane Gregorius sanctissimus præsul Romanus, quemadmodum prædixi, Anastasium una cum libellis abiecit, Leonem per epistolas tanquam impie agentem redarguens, et Romam cum tota Italia ab illius imperio recedere faciens. Insaniens ergo tyrannus contra venerabiles imagines persecutionem extendit. Porro multi clerici et monachi et religiosi laici pro recto periclitati sunt verbo.

Mundi anno 6222, divinæ incarnationis anno 722, anno vero imperii Leonis 14, Anastasius Constantinopoleos habetur antistes hæreticus, qui 24 annis præfuit Ecclesiæ. Hoc quoque anno movit Masalmas exercitum contra Romaniam, et cum venisset in Cappadociam, dolo cepit Charsianum castrum.

Anno imperii Leonis 15 Masalmas castra movit contra Thraciam, et cum pervenisset usque ad Caspicas portas, metuens inde reversus est.

Anno imperii sui 16 Leo imperator filiam Chagani Scytharum arbitri filio suo Constantino, cum hanc Christianam fecisset, matrimonio sociavit, nominans eam Heirenen. Quæ cum sacras Litteras didicisset, pietati dans operam claruit, hos impietatis redarguens. Mauhas vero filius Hisami aciem contra Romaniam direxit, et veniens usque in Paphlagoniam præda cum multa rediit. Ast imperator contra papam atque recessum Romæ ac Italiæ sæviebat, constructumque stolum magnum direxit adversus eos, Manem prætorem Cibyrentensium caput in eis constituens. Tunc impuglator Dei peramplius sæviens, cum Arabico sensu tene-

A retur, tributa capitalia tertie parti Siciliæ seu Calabriæ populi superimposuit. Ea vero quæ dicuntur patrimonia sanctorum principum apostolorum, quæ ab olim ecclesiis auri dimidium et tria conferebant talenta, publicæ rationi exsolvi præcepit, considerare etiam atque describere natos mares jubens, ut Pharaon quondam eos qui erant ex Hebræis; quod nec ipsi magistri ejus Arabes in Christianos, qui in eis sunt oris, fecisse noscuntur.

Anno imperii Leonis 17 facta est mortalitas in Syria, multique perierunt.

Anno imperii Leonis 18 Zacharias Romæ præsul habetur; eodemque anno Theodorus Mansur in exsilium missus est apud climata eremi, et factum est signum in cælo igneum resplendens, et Mauhas B Asiam depopulatus est.

Anno imperii Leonis 19 movit exercitum Sulehiman filius Hisam adversus Armeniorum regionem, et nihil profecit.

Anno imperii Leonis 21 Sulehiman multis in captivitate ex Asia ductis, quemdam quoque Pergamenum pariter duxit captivum, qui dicebat se Tiberium filium esse Justiniani. Hunc Hison in honorem filii sui atque in imperatorum terrorem cum imperatorio ac decenti honore militis ac bandis et sceptris in Jerusalem mittit, et totam Syriam circumduci cum multo jubet honore ad visionem cunctorum.

C Anno imperii Leonis 22 movet exercitum Sulehiman contra Romaniam, et depopulatus est castrum quod dicitur Siderum, et Eustachium filium Mariani patricii captivum duxit.

Anno imperii Leonis 23, mense Maio, indictionis 8, movit exercitum Sulehiman contra Romaniam cum nonaginta millibus et magistratibus quatuor, quorum Gamer dux erat insidians in denis millibus latrunculis Asiæ terræ partibus, ejus socii erant Melich et Batal cum viginti millibus equitum circa Achrobinum debacchantes, et post hos Sulehiman in sexaginta millibus circa Cappadociam Tyanim progressus, quorum alii per Asiam et Cappadociam, multo excidio virorum ac mulierum atque jumentorum perpetrato, illasi reversi eunt. Hi vero qui cum Melich et Batal apud Chrahimon erant, expugnati a Leone seu Constantino superati sunt; et plures ex his armis ipsis cum duobus principibus perierunt, octingenti vero pugnatores, qui ex illis ad sex millia institerant, Syvadem confugiunt, et salvi remanentes Sulehiman sociati sunt, et in Syriam repedarunt inglorii. Eodem etiam anno et in Africa multi ab eis perditioni cum prætore Damasceno nomine patuerunt.

Anno imperii Leonis, nequissimi Syri, 24 incensi sunt fori apud Damascum ab Hieracensibus, qui patibulo sunt affixi. Eodemque anno terræ motus factus est magnus atque terribilis Constantinopoli, septimo Kal. Novembrias, indictionis nonæ, feria quarta, hora octava, et corruerunt ecclesiæ atque monasteria, populusque multus extinctus est. Ce-

cidit autem et simulacrum, quod stabat super Atali portam, magni Constantini, una cum ipso Atalo, et titulus Arcadii, qui supra Xerolphi columnam stabat, et simulacrum majoris Theodosii, quod supra portam Auream videbatur, necnon et terreni urbis muri, et civitates ac villæ in Thrace, et Nicomedia in Bithynia et Prænetus et Nicea, in qua una salva remansit ecclesia. Fugit autem et mare terminos suos in quibusdam locis, et perduravit terræ motus mensibus duodecim. Ast imperator allocutus est populum dicens : *Vos non valetis ædificare muros, sed nos præcipimus administratoribus, et ipsi exigent in regulam per singulos aureos nummum argenteum unum.* Quo imperium accepto ædificavit muros, et ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus, cum annus esset a condicione quidem mundi juxta Romanos ab Adam 6248, secundum Ægyptios vero seu Alexandrinos 6232, a Philippo secundum Macedones 1063. Regnavit enim Leo ab octavo Kal. Apriliarum decimæ quintæ indictionis usque ad decimum quartum Kal. Julius nonæ indictionis, cum regnasset annis 24, mensibus 2, diebus 25. Similiter Constantinus filius ejus, imperii et impietatis ipsius successor, ab eodem decimo quarto Kal. Julius nonæ indictionis usque ad decimum octavum Kal. Octobris decimæ quartæ indictionis, cum reguasset et ipse annis 34, mensibus 3, diebus 2.

Taliter ergo, ut prædiximus, eodem anno nonæ indictionis mortuus est Leo una cum animæ simul et corporis morte, et imperat Constantinus filius ejus. Et quidem quæcumque sub Leone impio Christianis evenerunt, sive circa fidem orthodoxam, sive super civilibus dispositionibus, sive super turpis lucri quæstu et avaritia per Siciliam, Calabriam et Cretam adinventæ pariter et impositæ, sive in Italiæ apostasia propter hujus cacodoxiam, sive in fame ac pestilentia gentiumque pressuris, ut particularia taceam, in præcedentibus ostenduntur capitulis. Dignum autem est de cætero et impii filii ejus, tanquam Deo, qui omnia perspicit, contemplante, veraciter et non superfluo ad utilitatem posteris, et miseris, qui nunc in cacodoxia illis decipiuntur, ludibria exsequi, quæ ab hac 10 indictione ipsius imperii anni primi usque ad 14 indictionem mortis illius impie gessit. Hic enim perniciosissimus et agrestis serus, et tyrannice nec legitime abusus imperio, primo quidem a Deo et intemerata Matre ipsius ac omnibus sanctis abscedit, magicis maleficiis et luxuriis cruentisque sacrificiis et caballinis stercoribus atque lotio delectatus, mollitiæ quoque ac dæmonum invocationibus gaudens, atque omnibus animas corruptentibus adventionibus a tenera ætate convivens. Quia vero paternum principatum cum malitia suscepit, non modicam in brevi tempore demonstrat nequitiam, ita ut ab omnibus ob impudentiam *constem odio haberetur*, et Artahuasdo europæati

A et comiti Obsequii, qui Annam sororem ejus uxorem duxerat, vis pro capessendo imperio imponeretur. Eodem quoque anno Hisam interfecit Christianos captivos in omni civitate, inter quos et Eustachius filius Mariani patricii martyr verus ostensus est in Carram Mesopotamiæ, ubi et reliquæ ipsius sanitates per Dei gratiam operantur, et multi alii per sanguinem consummati sunt.

Mundi anno 6235, divini incarnationis anno 753, Constantinus, persecutor legum a Patribus traditarum, imperat divinis judiciis et multitudine culparum exigente nostrarum. Qui cum quinto Kal. Julius ad partes egressus Obsicii adversus Arabes esset, venit ad civitatem quæ dicitur Craso. Cum autem prædictus Artahuas Dorilæi cum Obsiaco populo esset, auspiciebantur ad invicem. Mittens autem Constantinus ad eum petebat sibi dirigi filios ejus, quos quasi desiderabat utpote nepotes suos videre. Intentio autem ejus erat comprehendendi eos et retrudendi. At ille cum intellexisset fraudem, immensurabilem malitiam ejus sciens, sui desperationem incurrit, populumque alloquens et persuadens impetu adversus illum cum omni multitudine properavit. Et Beser quidem patricium, qui sensus erat Saracenorum sectator quiq; præcesserat, romphæis interfecerunt. At vero Constantinus misere equo forte strato reperto, cum ascendisset in eum, fugiens venit Amorium. Et cum ad Orientalium thema, cujus prætor tunc Lancinus erat, cucurrisset, circumvenitur ab illis, quos magis sublevans pollicitationibus ad Sisinnatium mittit confestim, qui tunc prætor erat Thracensium thematis, et persuadet illis auxiliari sibi. Illic ergo atrocissimæ pugnæ et conflictus subditis generantur, cum imperator appellaretur uterque. Præterea scribit Artahuasus ad Theophanem patricium et magistrum, qui ex persona principis in urbe remanserat, per Athanasium silentiarium, quæ gesta sunt. Qui cum Artahuasdo faveret, coacervato populo apud catechumena Magnæ ecclesiæ, et per litteras et per jam dictum Athanasium persuasit omnibus credere quod imperator mortuus fuerit, Artahuasus autem a thematibus pronuntiatum sit imperator. Tunc omnis populus cum Anastasio falsi nominis patriarcha anathemati et detestationi submiserunt Constantinum ut arrogantem et adversarium Dei, atque ipsius cædem amplectabiliter admiserunt tanquam a malo maximo liberati : Artahuasum vero imperatorem prædicaverunt ut orthodoxum et divinatorum dogmatum propugnatorem. Mox ergo Monotes mittit in partes Thraceuses ad Nicephorum filium suum, prætorem Thracensium, quo ad custodiam urbis minaret illic exercitum constitutum. Obseratis ergo portis murorum et vigiliis positis, filios Constantini comprehensos cæsos ac tonsos in custodia posuit. Cum autem Artahuasus cum Obsequiis esset urbem ingressus, pervenit et Constantinus Chrysopolim cum duobus thematibus, Thracensium scilicet

cet et Orientalium; et cum nihil agere valuisset, A reversus apud Amorium hiemavit. Artahuasus autem per totam urbem sacras erexit imagines. Interea Barbari sentientes horum invicem jurgium, multam prædam in Romaniam perpetrarunt, hos Sulehiman prætorum ducente. Porro Anastasius pseudopatriarcha tenens honoranda et vivifica ligna, juravit populo dicens: *Per eum qui in ipsis affixus est, sic mihi dixit Constantinus imperator asseverans, Ne æstimes Filium Dei esse eum quem peperit Maria, quique dicitur Christus, sed purum hominem. Maria enim eum peperit sicut me peperit mater mea Maria. Et tunc omnis populus maledixit ei.*

Mundi anno 6234, divinæ incarnationis anno 754, anno vero imperii Constantini secundo, qui B Romanorum imperium tenuit, mortuus est Hisam Arabum dux. Hic sanctissima Antiochena ecclesia per annos quadraginta viduata manente, prohibentibus fieri patriarcham Arabibus, in eadem habens quemdam amantissimum monachum Syrum nomine Stephanum, agrestiorem quidem sed religiosum, jubet in Oriente positus Christianis, si vellet permitti sibi patriarcham habere, eligerent Stephanum; qui divinitus hoc fieri arbitrans consecrat eum in sede Theupoleos, et ex tunc huc usque discurrit sine prohibitione hujusmodi fieri.

Eodem anno obtinuit Vhalid filius Hisam Arabum principatum, ad quem Constantinus quidem Andream spatharium, Artahuasus autem Gregorium C logetham trans miserunt, auxilium quærentes utrique. Porro pluvie defectus et terræ motus per loca facti sunt, ita ut montes unirentur ad invicem per eremum Sabbæ et castella sub terram immergerentur absorpta.

Eodem vero anno Cosmas Alexandria patriarcha una cum tota civitate a monothelitarum cacodoxia rediit ad orthodoxiam, cum tenuisset a Cyro, qui sub Heraclio Alexandria patriarcha fuit. Porro exercitum movit Gamer cum Arabum multitudine contra Romaniam, et multis in captivitatem abductis reversus est, et apparuit signum in cælo ad aquilonem mense Junio. Vhalid autem Petrum sanctissimum metropolitam Damasci lingua mutilari præcepit tanquam arguentem palam Arabum D et Manichæorum cognationem, et exsulem penes felicem Arabiam fecit, ubi et moritur pro Christo martyrio percepto, cum expressius divinas missas pronuntiasset, sicut hujus rei narratores aiunt, qui se propriis auditibus super hoc satisfactos esse fatentur. Hujus æmulator et æquivocus Petrus apud Majumam eisdem temporibus ostensus est pro Christo martyr ultroneus, languore siquidem detentus primores Arabum advocavit, utpote assuefactos sibi cum chartularius esset et publica tributa facta ratione conferret, et ait ad illos: *Mercedem quidem pro mei visitatione a Deo recipiatis, licet*

*infideles amici sitis: testamenti vero mei testes vos esse volo, cum sit tale. Omnis qui non credit in Patrem et Filium et Spiritum sanctum, consubstantialem et divinam in monade Trinitatem, mortuus est anima, et æterno dignus est tormento. Talis est et Maumed pseudopropheta vester et Antichristi præcursor. Discedite ergo, si mihi creditis testanti vobis hodie cælum et terram, ab illius fabulatione: consulo enim vobis, ne cruciemini simul cum illo. Cum autem hæc et his plura cum eis de Deo ratiocinatus disseveret, audientes illi stupore seu vesania detenti longanimitèr visi sunt ferre, ex languore hunc præter sensum esse putantes. Cum autem ex infirmitate convaluisset, majori cœpit voce clamare: *Anathema Maumed et fabuloso scripto ejus, et cunctis qui credunt ei.* Tunc per gladium animadversionem perpessus martyr ostensus est. Hunc declamationibus sermonum honoravit sanctus Pater noster Joannes, qui bene cognominatus est Chrysorroas propter auream et fulgidam sancti Spiritus gratiam, quæ in ipso tam in verbo quam in vitæ actu effloruit. Quem videlicet Constantinus impius imperator annuo propter eminentem orthodoxiam ejus anathemati submittebat, et pro Mansur, quod est avitum nomen ejus quodque redemptus interpretatur sensu Judaico, novum Ecclesiæ magistrum Manzeron mutato nomine vocitabat.*

Eodem quoque anno Vhalid Cyprios in Syriam transtulit, Artahuasus autem Nicetam filium monostategum promotum ad thema direxit Armeniacorum, porro Nicephorum æque filium suum coronavit per Anastasium patriarcham. Mense vero Maio cum Artahuasus ad partes Obsicii egressus fuisset et milites elegisset, totam Asiam cepit, depulans eam. Quo Constantinus comperto motus est contra ipsum. Cum vero ad eum in partes Sardeorum a Celbiano redeuntem venisset et cum illo bellum iniisset, vertit eum ac insequitur Cyzicum. At ille cum Cyzicum pervenisset, dromonem ingressus in civitate salvatur. Præterea mense Augusto ejusdem undecimæ indictionis Nicetas monostategus filius Artahuasdi, cum intulisset Constantino apud Modrinem et Cisseum bellum, terga vertens aufugit. Et quidem patricium Teridatem Armenium, militem fortissimum et consobrinum Artahuasdi, cum aliis multis electis principibus interfecit: utriusque vero partis casus haud modicus factus est, Armeniorum scilicet et Armeniacorum impugnantium adversus Orientales atque Thracios, Constantini propugnetores. Cæterum antiquus hostis diabolus contra Christianos temporibus istis talem excitavit sævitatem et mactationem alternam, ut filii etiam contra parentes et fratres contra fratres commoverentur, non parcentes ad cædem, et immisericorditer alternæ stationes ac domus incenderentur.

Inter (79) hæc autem et hujusmodi Stephanus

NOTÆ.

(79) Quæ de Pipino hic narrantur, non exstant apud Theophanem, sed apud Cedrenum v. 453. v. 454.

populi una cum Gothogræcis noctu per domos civium discurrentes, maximum nulli parcentes excidium operati sunt. Principes autem, qui in ea erant, Artemii una cum Germano sanctissimo patriarcha Constantinopolitano comprehensos duxerunt in casam Artemii et eorum qui cum ipso erant. Porro Artemius his visis, desperatione seditus, semet ipsum tradidit, verboque impunitatis expedito monastico indutus est habitu. Quem Theodosius illæsum reservans apud Thessalonicam exsilio relegavit. Porro Philippicus imperavit quidem annis duobus et mensibus novem, Artemius vero anno uno et mensibus tribus. Leo præterea cum esset prætor Orientalium, quoniam auxiliabatur Artemio, non est subditus Theodosio. Habebat autem conspirantem sibi et concurrentem Artabasdum Armenium, prætorem Armeniacorum, cui et sponpondit filiam se suam in uxorem fore daturum; quod et fecit.

Mundi anno 6208, divinæ incarnationis anno 708, Germanus Constantinopolitanus habetur antistes, qui Ecclesiæ novem præfuit annis. Theodosius vero imperat anno uno; cujus tempore Masalmas adversus Constantinopolim aciem dirigit, et præmisit Suhelimam cum exercitu per siccam, Humarum vero per mare. Porro ipse post eos cum multo apparatu hostili venit. Suhelimam autem et Bacharum Amorium pervenientes scribunt ad Leonem prætorem Orientallium ita: *Novimus quia imperium Romanorum te decet. Veni ergo ad nos, et loquamur quæ ad pacem sunt.* Intuens autem Suhelimam Amorium exercitum non habere, et inimicitiam penes magistratum jacere ob auxilium quod Artemio conferebat, obsedit illud, volens illic et Masalmam expectare. Mox autem ut appropinquavit civitati, cœperunt Saraceni laudibus diffamare prætorem Leonem imperatorem, rogantes et hos qui iutus erant, id ipsum efficere. Videntes autem et hi qui erant Amorii, quod Saraceni hunc amore laudarent, laudaverunt et ipsi. Cognoscens vero prætor quod taxatis ac principibus non existentibus periturum foret Amorium, significat Suhelimam: *Si vis, inquit, ut ventiam ad te et quæ pacis sunt loquamur, cur obsides civitatem?* At ille: *Veni, inquit, et recedo.* Et accepto prætor ab eo verbo cum trecenis equitibus venit ad illum. Videntes autem eum Agareni vestiti loriceis suis venerunt ei obviam, qui manebat dimidio procul a castris eorum milliario. Per tres sane dies eo procedente ad ipsum, quæ ad pacem sunt, loquebantur, et ut a civitate recederent: at illi asserebant: *Sponde pacem, et recedimus.* Comperto vero prætor quod eum velent retinere, vocavit multos ex illustribus Saracenis ad cenam, et vescentibus eis misit Suhelimam tria millia loricatorum ad circumdandum eum ne fugeret, et servandum. Quo cognito custodia nuntiavit ei quia multitudines equestrium Saracenorum in circuitu nostro stant. Veniens autem unus ex eis eques,

non sine Zuber, in præsentia stetit dicens: *Servus fugit furatus pecuniam multam, et propter illum equis inseditus.* Porro ipsorum agnita prætor deceptione, dixit ad eos: *Ne turbemini: nam quocunque perrexerit, in castris nostris reperiemus eum.* Tristatus autem potuit occulte per hominem suum innotescere his qui Amorii erant, dicens: *Timete Deum, ne vosmetipsos prodatis. Ecce enim et Masalmas appropinquat.* Et exiit etiam episcopus ad eum, et eadem ipsa dicit ei. Cum vero Suhelimam didicisset quod exisset ad eum episcopus, mittit ad prætorem: *Da nobis, dicens, episcopum.* Qui moestus factus abscondit eum, cuidam hominum suorum præcipiens: *Nobis, inquit, colloquentibus indue eum aliis stolis, et quasi propter ligna vel aquam missum sine ut vadat in montes.* Insistentibus autem pro episcopo Saracenis dicit prætor: *Non est hic. Verumtamen pergite ad ameram, et venio etiam ipse, et de cunctis loquemur.* Ipsi autem cogitantes quod cum introiret ad ameram, in medio ipsorum retinere eum, hunc dimiserunt. At ille cum equo inseditus, profectus cum bis centum hominibus quasi venaturus, dedit in partem sinistram. Saraceni ergo, qui erant cum eo, dicunt illi: *Quo vadis? In prætis, ait, volo manere.* At illi dixerunt: *Consilium tuum non est bonum, et non veniemus tecum.* Tunc dicit prætor suis: *Verbo nobis dato tenere nos voluerunt, et propter nos Christianos perdere. Verum ex hominibus nostris vel animantibus, quæ remanserunt, nullum retinent.* Et cum isset millibus decem, mansit. Postera vero die mittit stratorum suorum domesticum, et significat eis: *Quia verbum mihi dedistis et dolo me retinere voluistis, idcirco recessi.* At vero Masalmas claustras transierat, Suhelimam autem hoc ignorabat. Porro tumultuati sunt amerei et populus contra Suhelimam, perhibentes: *Ut quid obsidemus muros, et incursiones non facimus?* Repositisque tabernaculis discesserunt. Prætor autem Nicæam turnarrham cum octingentis militibus in Amorum introduxit, emissis ex eo multis mulieribus et infantibus, et proficiscitur ipse in Pisidiam. Cum autem Masalmas venisset in Cappadociam, desperati super se Cappadoces exierunt ad eum, ut se reciperet flagitantes. Audita vero Masalmas inimicitia quam habebat Theodosius in prætorem, volens hunc decipere et pacisci cum eo ac per ipsum Romaniam sibi subicere, dicit eis: *Non estis prætoris? qui dixerunt: Etiam. Facitis quidquid facit? At illi: Etiam.* Tunc dicit eis: *Ite ad castra vestra, et quemquam nolite timere, jussitque populo suo ne prædarentur in cunctis prætoris provinciis.* His prætor compertis, et intelligens quod Suhelimam nuntiaret Masalmæ quod se dimiserit et discesserit, misit litteras ad Masalmam, dicens: *Ad te volebam venire, sed Suhelimam, cum issem ad eum, tenere me voluit, et idcirco metuo venire ad te.* Dicit ergo Masalmas homini prætoris: *Novi quod illu-*

dat mihi prætor, ne penitus deperdam provincias A
ejus. Dicit ei homo prætoris: *Non est ita, sed in
veritate scribit tibi.* Tunc interrogat: *Quomodo
est Amorium erga illum?* Ait: *Bene et in subje-
ctione ejus.* Iratus autem injuriis affectus eum, di-
cens: *Cur mentiris?* At ille: *Ita est ut dixi.* Et
taxatos mittit una cum turmarcha in ipsum, et
eduxit abundantiores familias. Tribulatione itaque
ingenti Masalmas super hoc accepta, furore plenus
expulit eum. Consilium quippe habebat æstate capere
illud, et expectandi classem, et sic in Asiam
descendendi atque hiemandi. Iterum ergo quæsito
prætoris homine sciscitatur ab eo. Ille vero jure-
jurando dixit ad eum: *Omnia quæ aio tibi, vera
sunt. Sed et mille in id taxati cum turmarcha in-*
gressi sunt, cunctamque substantiam ibidem habi-
tantium et inopes familias eduxit illinc. His auditis
scribit prætori: *Veni ad me, inquit, et tecum
paciscar, et universa ut vis patrabo.* Contemplatus
igitur prætor quod Massaleo propinquasset et quod
in aliis quinque diebus provincias suas transitorus
esset, missis ad eum duobus consulibus significat
ei dicens: *Litteras tuas accepi et voluntatem tuam
suscepi, et en ad te venio. Sed, ut nosti, prætor sum,
et pecuniæ et argentum et populus me secuturus
est, ac per hoc me permitte mihi super unoquoque
ipsorum verbum. Et si quidem quemadmodum re-
quiro ex vobis causa mea fuerit facta, bene et
optime: sin autem, indemnis saltem et tribulatione
proficiscar excepta.* Consulibus ergo pervenientibus
ad eum in Theodosianis, dicit illis Masalmas: *Sciebam quod illuderet mihi prætor vester.* At illi,
Absit, inquit. Tunc facto quod quæsierant verbo
dimisit eos. Donec itaque consules cum suscripto
verbo ad prætorem fuissent reversi, Masalmas
copiosas multitudines habens, et usquam stare
non valeus, Achrohenum adit. Præterea cum vi-
disset prætor quod suas transmisisset ille provin-
cias, Nicomediam vadit, et Theodosii filium con-
secutus capit hunc cum omni apparatu regio et viris
primis palatii. At vero Masalmas descendens in
Asiam hiemavit illic, et Humarus in Cilicia. Ast
prætor assumpto filio imperatoris, et inito consilio
cum his qui secum erant, venit Chrysopolim. Porro
Theodosius compertis quæ gesta sunt, consilio a
Germano patriarcha et senatu percepto, per eumdem
patriarcham accepit a Leone indemnitate verbum et
Ecclesiæ sine perturbatione servandæ, et sic ei com-
mittunt imperium. Porro Theodosius una cum filio suo
clerici facti residuum vitæ suæ tempus transegerunt
in pace. Veniens interea Masalmas Pergamum hanc
obsedit, et indulgentia Dei per diabolicam operationem
accepit. Ex magisterio quippe magi cujusdam adductam
viri civitatis illius mulierem incinctam (74) jam
jamque parituram inciderunt, et assumpto par-

vulo in cacabo hunc coxerunt, atque in hujusmodi
Deo detestabile sacrificium omnes, qui bellare vole-
bant, dextere manus suæ manicas intingebant;
et ideo inimicis sunt traditi.

Mundi anno 6209, divinæ incarnationis anno 709,
Leo imperator Romanorum provehitur, qui 24 im-
peravit annis. Subeliman vero dux Arabum noscit-
tur, qui tribus præfuit annis. Hoc itaque anno
Leo imperare cœpit ex Germanicensibus deriva-
tus, genere Syrus, qui a Justiniano imperatore,
cum prius regnaret, transfertur in Mesembriam
Thracæ. Porro posterioris imperii sui tempore
cum veniret una cum Vulgaribus, obvius ei cum
muneribus fuit ovium quingentarum. Placatus
autem Justinianus spatharium protinus illum fecit,
et habuit hunc sicuti germanum amicum. Præterea
invidia ducti quidam detraxerunt ei tanquam im-
perium appetenti. Cum vero super hoc quæstio
fieret, veluti insimulatores confusi sunt. Sane
hujusmodi sermo ex tunc dici cœpit a multis.
Justinianus ergo licet manifeste lædere hunc no-
lisset, tædium quidem sibi contra eum injicitur,
et mittit eum in Alaniam cum pecuniis ad com-
movendos Alanos adversus Abasgiam, Saracenis
retinentibus tam Abasgiam quam Lazicen et Hi-
beriam. At ille cum pergeret in Lazicam, pecunias
quidem reposuit apud Phasidem, perpaucisque
assumptis indigenis adiit Apsiliam, et cum trans-
ivisset Caucasos montes venit in Alaniam. Justi-
nianus autem volens eum perdere, misit, et tulit
pecunias ex Phaside. Alani autem spatharium cum
omni honore suscipientes, atque verba ipsius
audientes, introierunt et prædati sunt Abasgiam.
At vero dominus Abasgorum intimat Alanis di-
cens: *Ut invenio, alium talem mentionarium Justi-
nianus non habuit, quem mittere debuisset et com-
moveret vos contra nos vicinos vestros, nisi homi-
nem istum: sefellit enim vos et circa repromissionem
quoque pecuniarum: mittens enim Justinianus has
abstulit. Sed date nobis eum, et præbemus vobis
numismatum tria millia, et prisca charitas nostra
non solvetur.* Verum Alani dixerunt: *Nos non
propter pecuniam obedivimus ei, sed propter impe-
ratoris dilectionem.* Iterumque Abasgi mittunt ad
eos dicentes: *Date nobis eum, et tribuemus numi-
smata sex millia.* Porro Alani volentes discere
regionem Abasgorum, repromiserunt se accipere
illa numismatum sex millia et dare spatharium:
Alani vero confessi sunt spathario cuncta, et
dicunt ei: *Quemadmodum vides, via quæ in Roma-
niam ducit clausa est, et quomodo transeas non
habes. Sed potius callide agamus, et polliceamur eis
quod tradamus te, et mittimus homines nostros
cum eis, et discimus clausuras eorum, et irruemus,
et exterminabimus regionem ipsorum.* Apocrisiarii
vero Alanorum abeuntes in Abasgiam, et repro-

NOTÆ.

(74) *Incinctam.* Prægnantem. Festus propinquam partui mulierem incientem vocari ait, in
gravida. FABR.

mittentes spatharium prodero, plurima xenia A
perceperunt ab eis. Et plures missos denuo mit-
tunt, simul etiam cum quantitate auri ad reci-
piendum spatharium. Alani vero spathario aiunt :
*Homines isti, et quemadmodum prædiximus, ad te
recipiendum venerunt, et Abasgia te præstolatur. Et
quoniam proximi sumus eis, negotiatores euntes ad
illos non deficiunt. Ergo ne prodas eis consilium
nostrum. Trademus te manifeste, et cum nos moti
recesserimus, mittemus occulte post tergum, et illos
quidem occidemus, te autem occultabimus donec
coacervetur populus noster et concorditer ingredia-
mur terram ipsorum. Quod et factum est. Com-
prehendo denique missi Abasgorum spathario cum
hominibus ejus viuentes eum abibant. Dein
retrovenientes Alani cum Hictaxi domino suo oc-
cidunt Abasgos, spatharium occultantes; et ele-
ctis militibus motus est in Abasgiam, et insperate
clausuræ eorum ingressus multam in Abasgos
prædam et extorminium operatus est. Quibus au-
ditis Justinianus, et comperto quod etiam sine
pecuniis præcepta sua sunt acta, mittit litteras ad
Abasgos, quia Si salvum, inquiring, spatharium
nostrum custodieritis et per vos illasum transire
permiseritis, omnes excessus vestros vobis igno-
scimus. At illi cum gaudio his receptis miserunt
denuo in Alaniam perhibentes : *Dabimus vobis ob-
sides filios nostros, et date nobis spatharium, ut
mittamus eum ad Justinianum. Verum spatharius
hoc admittere noluit, asserens : Valet mihi Deus
aperire ostium exeundi : nam per Abasgiam non
esse. Post aliquod vero tempus cum exercitus
Romanorum et Armeniorum ingressi essent in
Lazicam et Artheopolim expugnarent, Saraceno-
rum audito adventu recesserunt. Separati vero ex
eis usque ad ducentos ascenderunt in partes
Apellia atque Caucasorum montium deprædantes.
Saracenis sane ad Lazicam venientibus fuga la-
psum Romanorum Armeniorumque populus Phasin
romeans adiit. Ducenti vero illi remanentes in
Caucasiis stetero montibus, latrocinantes et sui
desperationem patientes. Quo comperto Alani ar-
bitrati sunt multitudinem Romanorum in Caucasieis
montibus esse, gaudentesque aiunt spathario :
*Romani appropinquant : perge ad eos. Assumptis
ergo spatharius Alanis 50 transivit cum cyclope-
dibus Maio mense Caucasieos montes, et invenit
eos; unde multum gavisus sciscitabatur ubinam
esset populus. Qui dixerunt : Saracenis irruentibus
in Romaniam reversi sunt. Nos autem non valentes
in Romaniam ire, ad Alaniam venimus. Et dixit ad
eos : Quid faciemus modo? Qui dixerunt : Per
regionem istam impossibile est transire nos. At vero
spatharius ait : Non est possibile per aliam exire?
Castrum ergo erat illic eognominatum Sindirum,
in quo loci servator habebatur quidam Pharasma-
nius nomine, sub ditone Saracenorū consistens
et pacem cum Armeniis habens. Mittens itaque spa-
tharius significat ei dicens : *Quandiu pacem cum****

Armeniis habes, paciscere et mecum, et esto sub
regno meo, et da nobis auxilium descendendi ad
mare et transeundi ad Trapezuntensium loca. Eo
vero patrare hoc non proponente, mittit spatha-
rius unum ex hominibus suis et Armenios, præ-
cipiens eis ut facerent occultationem. Et cum
exierint, inquit, e castro ad laborem, capite ex eis
quotquot poteritis, portasque tenete ab his qui foris
sunt, donec et nos perveniamus. Quibus abeuntibus
et facientibus occultationem, cum populus esset
ad laborem egressus, subito irruentes et portam
tenuerunt et multos ceperunt. Cum autem Phara-
smanius in castro cum paucis mansisset, pervenit
etiam spatharius, et prælocutus cum Pharasmano
ut aperiret cum pace, noluit, sed coacervavit
bellum. Verum cum castrum munitum esset ca-
pere id minime potuerunt. Marinus vero primus
Absiliensium cum didicisset quod castrum expu-
gnaretur, timore detentus est, existimans multum
esse cum spathario populum, et sumptis secum
trecentis abijt ad spatharium dicens : *Ego te sal-
vum ducam usque ad maritimam. At vero Pharasma-
nius visa necessitate ad spatharium dixit : Sume
filium meum obsidem, et profiteor imperio decer-
vire. Qui recepto nato ejus dicit ei : Qualem ser-
vum te ipsum perhibes, quia inclusus cum sis lo-
queris nobis? impossibile nobis est discedere, donec
castrum capiamus. Tunc dixit Pharasmanius : Da
mihi verbum. At vero spatharius dedit ei verbum
nihil ei nocendi, sed cum triginta, qui una secum
ingrediebantur, dicens : *Mox ut ingressi fuerimus,
tenete portas, et introeant omnes. Et hoc facto
redijt missurus ignem in castro. Cum autem fa-
ctum fuisset incendium vastum, exiere familie,
quidquid poterant gestare rapientes ex bonis suis.
Et transactis aliis triginta diebus destruxit muros
usque ad terram, et motus descendit in Dapsiliam
cum Marino primo eorum, suscepto a Dapsiliensi-
bus cum ingenti honore. Indeque abiens ad mari-
tinam remeavit, et venit ad Justinianum. Præterea
Justiniano interempto et Philippico visu oculo-
rum orbato imperat Artemius, qui provexerat cum
prætozem Orientalium. Cum vero Theodosius im-
perasset, et pulsus Artemius exstisset, Romano-
rumque res publica esset confusa tam ex Barba-
rorum incursu quam ex Justiniani homicidiis et
Philippici scelestis actibus, hic Leo simulabatur
et pro Artemio expugnabat, Theodosio adversatus,
quoniam ut verum dicatur ad se ipsum imperium
transferte decertans; quod et fecit. Habebat
autem concordantem et concurrentem sibi Arta-
basdum, Armeniacorum prætozem, quem et gene-
rum sibi, postquam regnavit, Annæ filie sue
conjunctum effectit, promovens illum et consti-
tuens curopalaten.**

Interea Masalmas cum in Asia hiemasset, præ-
stolabatur Leonis promissa. Cumque nil a Leone
recepisset, et comperto quod illius esset ab ipso,
adiens Abydum rursus transivit populum copio-

sum in Thracem, et contra regiam urbem commotus est, scribens et ad Sulehiman protosymbolum quo veniret una cum preparatis classibus. Porro 19 kal. Septembrias obsidere cœpit urbem Masalmas, depopulatus Thracia quoque castella. Circumvallato vero terreno muro foderunt in circuitu foveam prolixam et magnam, et super eam siccæ lapidis materiam posuere. Kalendis autem Septembriis primæ indictionis ascendit impugnator Christi Sulehiman cum stolo et amereis suis, habens miræ magnitudinis naves, et scaphas sumptus ferentes, et dromones numero mille et octingentos, et fixit stationem a Magnaura usque ad Cyclobium. Post duos sane dies austro flante inde profecti navigio venerunt ad urbem, et quidam eorum ea loca quæ dicuntur Eutropii et Anthemii transmearunt, quidam autem ad partes Thracæ a castello Galati et usque ad Didium applicuerunt. Verum grandibus illis navibus ex onere aggravatis atque retardatis, dorsi custodes usque ad viginti scaphas remanserunt, habentes centenos loricatedos ad has custodiendas. Præterea serenitate, quæ has in reumate comprehendit, effecta, et augusto (75) modicum flante ad exteriora impulsæ sunt. Imperator vero protinus igniferis navibus contra eas directis ab Acropoli has divina ope igne consumpsit: et aliæ quidem ex his ad ripæ muros projectæ sunt, aliæ vero una cum hominibus in profundum demersæ sunt, porro aliæ usque ad acutam et latam insulam consumptæ portatæ sunt. Hinc ergo qui erant ex urbe fiduciam perceperunt. Ast hostes magno pavore concussi sunt, humidi cognoscentes efficacissimam ignis operationem. Volebant enim eadem die vesperi ad ripæ muros applicare stationem et temones supra propugnacula imponere. Sed consilium eorum dissipavit omnipotens Deus per intercessionem castissimæ Dei Genitricis. Eadem vero nocte imperator catenam a locis Galati secreto (76) removit. Inimici autem æstimantes quod volens eos declipere hanc removerit imperator, non ausi sunt intrare usque ad ea quæ dicuntur Galati, vel applicare, sed navigantes ad sinum Sosthenii illic munierunt navigium suum. Sane octavo idus Octobrias moritur Sulehiman dux eorum, et ameræ sumit officium Hūmar. Cum autem hiems in Thrace valde gravis accessisset, adeo ut terra non pareret a nive, quæ in crystallum versa esse videbatur, multitudo equorum et camelorum cæterorumque animantium inimicorum mortua est. Porro vernali tempore venit Suphiam cum stolo, qui fuerat Ægypti constructus, habens naves frumentum ferentes 400 et dromones. Comperta Romaici efficaciam ignis transevit Bithyniam, et in contra transiens ad portum boni Agri applicuit. Post paululum autem venit et Ilizid cum alio stolo, qui fuerat constructus in Africa,

A habens et ipse naves 360 et armamentum et sumptus. Similiter et ipse cum eadem de humido igne didicisset, applicuit pœnes Saturon et Brian et usque ad Cartam portum. Ægyptii vero harum duarum classium apud se noctu consiliati, navium frumenta ferentium sublatis lintribus ad urbem fugerunt, imperatorem laudantes, ita ut ab Hieria usque ad urbem ligneum videretur mare. Comperiens autem per eos imperator de absconditis in sinu duabus classibus, siphonibus igniferis constructis in dromones atque diæres hos immittens contra duas classes direxit. Deo autem cooperante per intercessionem intemeratæ Dei Genitricis protinus demersi sunt inimici, et assumptis spoliis et expensis eorum nostri cum gaudio et triumpho reversi sunt. B Adhuc autem Mardasan iterum a portis cum exercitu Arabum usque ad Nicæam et Nicomediam discurrente, principes regni, qui in Libo et Sophone more Mardaitarum absconditi erant, simul et pedites, in hos simul irruentes et diversis damnis afficientes illinc fugere compulerunt, et de cætero modico meabilis freti aditu invento ab urbe chelandia exeuntia plurimas expensas ferebant. Similiter autem et piscatoriæ naviculæ, tam in insulis quam in locis circum muros civitatis positas, capere pisces non prohibebantur. Præterea fame magna Arabibus innixa omnia moriebantur, et animalia sua comedebant, equos videlicet, asinos et camelos. Aiunt autem quidam quod et homines mortuos, quia et stercus suum in cibarium missum atque conspersum ederent. Incubuit autem in hos et pestilens languor, et innumerabiles ex eis perierunt. Porro coacervavit in eos bellum etiam Vulgarum gens, et ut aiunt qui hoc certius norunt, viginti duo millia ex Arabibus occiderunt, et multa tempore illo eis acciderunt atrocitas, ita ut experimento discerent quia Deus et sanctissima Virgo Deique Mater hanc muniunt urbem et Christianorum imperatorem, et non est omnimoda dimissio Dei in his qui invocant eum in veritate, licet ad modicum quid castigemur propter peccata nostra.

Mundi anno 6210, divinæ incarnationis anno 710, anno vero imperii Leonis secundo, dux Arabum habetur Hūmar, qui eis duobus præfuit annis. Eodem quoque anno Sergius protospatharius et prætor Siciliæ, audito quod Saraceni obsiderent regiam urbem, coronavit illic proprium imperatorem virum Constantinopolitanum, ex hominibus suis, filium Gregorii Onomaguli, Tiberium mutato nomine vocitatum, qui fecit promotiones et suos principes prædicti consilio Sergii. Ast imperator his auditis misit Paulum proprium suum chartularium, hunc patricium ordinatum et prætorem Siciliæ, datis in auxilium ei spathariis duobus et in servitium ejus perpaucis hominibus, jussio-

NOTÆ.

(75) *Diac. austro.*(76) *Secreto. Μυστικῶς.* Sic Græci IC. testamentum quod ex scripto constat mysticum et secretum

appellant, πρὸς ἀντιδιαστολῆν nuncupativi, quod testibus audientibus nuncupatur. FABR.

nibusque ad principes Occidentis, et sacra populo recitanda. Qui cum noctu ingressi fuissent in dromonem velocem, exierunt in partes Cyclici. A loco autem ad locum per terram perque mare itinere facto repente in Siciliam pervenerunt. Cumque Syracusam introissent, audivit Sergius et obstupuit, et proprio excessu perpensio confugit ad propinquos Calabriae Longobardos. Populus vero congregatus, et sacra relecta per eam certus factus quod et imperium staret et urbs promptior esset adversus gentes, necnon et enarrantibus illis ea quae super duobus stolis fuerant gesta, Leonem quidem imperatorem continuo laudaverunt, Basilium autem Onomagulum et principes, qui ab illo proveci fuerant, victos praetori tradiderunt. Ipse vero Basilium quidem cum singulari praetore ipsius decollavit, et capita eorum fusca condita per spatharios imperatori transmisit, reliquorum autem quosdam verberatos et tonsos, quosdam vero abscissis naribus in exsilium destinavit. Sicque factum est ut hinc in Occidentalibus magna correptionis constitutio fieret. Porro Sergius verbo impunitatis a praetore petito pariter et accepto exivit ad eum, et ita omnes pace politae sunt Hesperiae partes.

Interea Humarus cum obtinisset Arabes, praecipit Masalman redire. Saraceni ergo moti decimo octavo Kalendas Augustas cum multa confusione reversi sunt; cum enim iter ageret classis eorum, tempestas a Deo per intercessionem Dei Matris incumbens in illos hos dispersit, et alios quidem horum penes Proconesum et reliquas insulas, alios vero in vertigines et caetera demersit in aequora. Residui quoque cum transirent Aegaeum pelagus, extemplo supervenit in eis terribilis indignatio Dei: grando namque ignea descendens super eos aquas maris ebullire fecit, et pice liquefacta simul cum hominibus naves in profundum inductae sunt, decem solis ex eis et ipsi providentia Dei Salvatoris evadentibus ad annuntiandum nobis, necnon et Arabibus, magnalia Dei, quae in illis effecta sunt. Quas etiam nostrates invenientes, quinque harum comprehendere potuerunt: aliae vero quinque salvae in Syriam ductae sunt, Dei annuntiationis potentiam.

Eodem vero anno terrae motu magno in Syria facta Humar a civitatibus vinum inibuit, et Christianos apostatari coegit, et apostatantes quidem sine tributo esse faciebat, non consentientes vero interimebat, ac per id multos martyres operatus est. Sanxit etiam testimonium Christiani adversus Saracenum minime recipiendum. Fecit autem epistolam dogmaticam ad Leonem imperatorem, ratus impius ei persuadere quo a fide sua recederet.

Anno imperii sui tertio natus est Leoni principi alius nomine Constantinus, qui magis illo impius fuit et Antichristi praecursor. Caeterum octavo Kalendas Januarias Maria uxor Leonis coronata est

A in triclinio Augusta, et processit sola cum solempni obsequio sine viro ad Magnam Ecclesiam, et oratione ante ingressum altaris effusa transit ad baptisterium magnum, viro ejus jam cum paucis familiaribus suis ingresso. Ubi cum Germanus summus sacerdos Constantinum, nequitiae ipsorum et imperii successorem, baptizaret, dirum quiddam et foetidum a parvulo; idem Constantinus praesignans exhibuit argumentum, cacans in sancto lavacro, ut aiunt qui diligenter hujus rei facti sunt inspectores, ita ut Germanus sanctissimus propheticus diceret: *Constat maximi Christianis et Ecclesiae mali per eum efficiendi hoc signum esse futurum.* Hunc itaque baptizatum provinciarum atque senatus principes susceperunt. Post divina sane officia cum solempni rursus obsequio Augusta Maria una cum baptizato filio reversa est donativis erogatis ab ecclesia usque ad Aeneam portam. Eodem etiam anno Nicetas Xylinites scribit ad Artemium Thessalonicae morantem, quo pergeret ad Terbelin, quatenus cum auxilio Vulgarico contra Leonem veniret. Qui obaudiens ad Terbelin abiit, et dat ei exercitum, et dat ei quinquaginta auri centenaria; et his receptis Constantinopolim venit urbe sane id minime admittente. Vulgares hunc Leoni tradiderunt, et liberali honorati ab eo benignitate reversi sunt. Ast imperator hunc cum Xylinite peremit, publico quoque fisco substantiam applicans Xylinitis, qui cum magister esset, substantiam multam possederat. Sisinnium patricium cognomento Redacium, eo quod fuerit cum Artemio, Vulgares capite punierunt; et archiepiscopum Thessalonicae Leoni principi tradiderunt, qui decollatus est cum Artemio. Similiter et Hisoen patricium et comitem Obsicii, et Theoctistum primum a secretis, et Nicetam Anthracem et comitem Titichei, ut amicos et concordos ejus occidit: reliquos autem mutilatis naribus proscriptione damnatos in exilium misit.

Mundi anno 6212, divinae incarnationis anno 712, anno vero imperii Leonis quarto Hizid Arabum dux habetur, qui eis quatuor praesuit annis. Eodem quoque anno indictione tertia, die Paschae, coronatus est Constantinus a Leone patre suo in tribunatio decem et novem accubituam, Germano patriarcha faciente orationes secundum morem. Hoc etiam anno mortuus est Humarus dux Arabum, et oritur in Perside tyrannus et ipse nomine Hizid Moalabe, et abierunt cum eo ex Perside multi. Misso autem Hizid Masalma occidit eum et Persidem subdidit.

¶ Anno imperii Leonis quinto apparuit quidam Syrius pseudochristus et seduxit Hebraeos, dicens se Christum.

Anno imperii sui sexto Leo coegit Hebraeos et Montanos baptizari. At vero Judaei contra propositum baptizati diluebant baptismum, et comedentes sancti muneris participabant, et contaminabant fidem. Porro Montani divinantibus sibi, et diffi-

nientes diem, domos introierunt errori suo deputatas, et incenderunt semet ipsos.

Anno imperii Leonis septimo Judæus quidam, oriundus ex Laodicea maritimæ Phœnicæ, maleficus, veniens ad Hizid repromittit eum quadraginta annis retenturum Arabum principatum, si venerabiles, quæ in ecclesiis Christianorum in toto principatu suo imagines honorabantur, deponeret. Huic itaque stolidus credens Hizid edictum generale contra sanctas imagines promulgavit. Sed gratia Domini nostri Jesu Christi, et intercessionibus incorruptæ Matris ejus omniumque sanctorum, eodem anno mortuus est Hizid, pluribus adhuc nec audire valentibus Satanicum ipsius edictum. Percepta vero amara ista et illicita nequam doctrina Leo imperator multorum nobis causa malorum effectus est. Porro cum invenisset Indisciplinationis hujus consentaneum quemdam Bisir nomine, qui natus quidem ex Christianis fuerat, sed captivus in Syriam ductus refuga (77) fidei, quæ est in Christum, repertus est, Arabumque dogmata sectari apparuit. Ante tempus vero non multum ab illorum servitute liber effectus, cum venisset ad rem publicam Romanorum, ob robur corporis et consensum pravæ opinionis honoratus est ab eodem Leone; qui et imperatori fautor in magno hujusmodi piaculo factus est. Concordabat autem ei et episcopus Nacoliæ, qui Indisciplinationi ejus operam dans consimili vita vivebat cum ipso.

Mundi anno 6216, divinæ incarnationis anno 716, anno vero imperii Leonis octavo mortuus est Hizid Arabum dux, cui succedit Nisan hujus frater, et cœpit ædificare per civitates et regiones palatia, et novales facere et paradisos, et aquas reducere. Movit etiam aciem contra Romaniam, multisque eorum, qui secum erant, amissis reversus est.

Anno imperii Leonis nono Gregorius papa Romanæ præest Ecclesiæ. Quo videlicet anno cœpit impius imperator Leo depositionis contra sanctas et universales imagines facere verbum. Quod cum didicisset Gregorius papa Romanam tributa Romanæ urbis prohibuit et Italiæ, scribens ad Leonem epistolam dogmaticam, non oportere imperatorem de fide facere verbum et novitate violare antiqua dogmata Ecclesiæ catholicæ, quæ a sanctis Patribus est prædicata.

Anno imperii Leonis decimo movit exercitum Masalmas contra Cæsaream Cappadociæ, et cepit eam. Mauhias vero filius Hisani aciem movit contra Romaniam, et cum deambulasset, reversus est. In ipso anno æstivo tempore vapor, ut ex camino ignis, visus est ebullire inter Theras et Therasias insulas ex profundo maris per aliquot dies. Quo paulatim incrassato et dilatato igni

A æstus incendio, totus fumus igneus monstrabatur.

Porro crassitudine terrenæ substantiæ petrinæ pumices grandes ut cumulos quosdam transmisit per totam minorem Asiam et Lesbum, Abydum et maritima Macedoniæ, ita ut tota superficies maris hujus pumicibus supernatantibus esset repleta. In medio autem tanti ignis insula ex terræ congerie facta insulæ, quæ sacra dicitur, copulata est, nondum prius existens, verum sicut prædictæ Theræ videlicet et Therasiæ insulæ quondam ebullierunt, ita et ipsa nunc, temporibus videlicet impuglatoris Dei Leonis, qui divinam iram contra se pro se fore opinatus, impudentius contra sanctas et venerabiles imagines prælium excitavit, collegam et auxiliatorem habens Beser Dei abnegatorem et irrationabilitate sibi simillimum: ambo quippe ineruditione erant et indiscipline referti, ex qua multa malorum genera veniunt.

Turbæ autem, quæ in regia urbe erant valde tristes super novis doctrinis effectæ, meditabantur in eum insurgere, et quosdam regios homines occiderunt, domini deponentes iconam quæ super magnam Æneam portam posita cernebatur, adeo ut multi eorum pro veritate punirentur membrorum detractionibus flagrisque et exiliis rerumque jacturis, maximeque illi qui nobilitate ac verbo clarissimi esse videbantur, ita ut et eruditionum scholas et piam eruditionem a sanctæ memoriæ Constantino magno hucusque servatam exstingueret. Cujus videlicet cum aliis quoque multis bonis destructor

Leo factus est, ejus, cujus et Saraceni, sensus existens. In his ergo zelo divino moti tumultuantur contra eum magna congressione navalis exercitus concinnata, tam Helladici quam hi qui Cycladum fuerant insularum. Agallianus autem turmarca Helladicorum erat militiæ dux, simul et Stephanus, qui et regiæ approximantes urbi decimo quarto Kalendas Maias decimæ indictionis superantur congressi cum Byzantiis, sibi confecto igne navibus concrematis. Et alii quidem horum demerguntur, inter quos et Agallianus armatus se ipsum præcipitavit: porro superstitionibus ad imperatorem confluentibus Cosmas et Stephanus abscissis capitibus puniuntur. Crescit itaque malitia impius Leo et consentanei hujus contra pietatem extendendo persecucionem. Per æstivum vero solstitium hujus decimæ indictionis, post nequam de contribulibus acceptam victoriam, contra Bithynensium Nicæam prælium construunt Saracenorum amerei duo, Amer scilicet in millibus quindecim expeditorum præcurrens et imparatam circumdans civitatem, et Mauhias subsequens in aliis octuaginta quinque millibus; quæ post multam obsidionem, et particularem murorum eversionem hanc quidem non obtinuerunt, bene acceptis sanctorum Patrum precibus ad Deum directis, et sanctificatione faciente venerabi-

NOTÆ.

(77) *Refuga*. Glossarium: ἀποστάτης refuga. Glossarium Dosithæi magistri: ἀποστάτα refuga.

Flodoardus 5, 18: « pro quodam refuga, qui quendam sanctimonialem sibi copulaverat. » FABR.

lis templi, ubi in colendis suis characteribus eriguntur, et usque nunc ab his qui eis similes sunt honorantur. Præterea Constantinus quidam strator Artabardi videns imaginem Dei Genitricis stantem, apprehensum lapidem adversum eam projecit, et contrivit, et cum cecidisset calcavit; et videt in somnis astantem sibi Dominam, et dicentem: *Noti quam sentem in me causam fueris operatus: vere contra caput tuum hoc fecisti.* Postera vero die cum Saraceni adversus murum incursionem facerent et ageretur bellum, currens ad murum at fortis miles infelix ille eicitur a lapide transmissio ex mangano, et contritum est caput ejus et facies, dignam impietatis suæ retributionem percipiens; prædaque multa et exuviis Saraceni collectis reversi sunt, ostendente Deo in hoc etiam impio illi, quod non propter pietatem, ut ille dissimabat, de contri-
bulibus triumphaverit, sed propter divinum et inefabile quoddam judicium, recondens ac removens hujusmodi Arabicam fortitudinem a sanctorum Patrum civitate intercessionibus illorum, propter diligentissimos characteres ipsorum, qui honorantur in ea, in redargutionem quoque ac inexpugnabile tyranni judicium et pio agentium certitudinem, Non enim solum circa venerabilium affectivam imaginum adorationem errabat impius, sed et circa intercessionem castissimæ Dei Genitricis omniumque sanctorum, quorum et reliquias acerbissimus, ut magistri ejus Arabes, abominabatur. Ex hoc igitur tempore impudenter beato Germano patriarchæ Constantinopolitano derogabat, accusans omnes antecessores suos principes et pontifices atque populos Christianos, quasi idololatras fuerint super adoratione sanctarum ac venerabilium iconarum, non capiens idiota infidelitate captus de affectuali adoratione sermonem.

Mundi anno 629, divinæ incarnationis anno 719, anno vero imperii Leonis undecimo, Gregorius papa Romanus habetur. Eodem quoque anno Maubias capto Ateus castris reversus est.

Anno imperii Leonis duodecimo movit exercitum filius Chagani principis Chazarizæ contra Mediam et Armeniam, inventumque in Arabia Gardachum Arabum prætorem trucidavit, et multitudinem quæ simul cum eo erat, et depopulatus Armeniorum atque Medorum regiones rediit, metum incutiens Arabibus multum.

Anno imperii Leonis decimo tertio castra movit Masalmas adversus humum Turcorum, et invicem congressi, ex utraque parte cadunt in prælio, metuque perterritus Masalmas fugiens per montes Chazarizæ reversus est.

Eodem vero anno furens Leo imperator iniquus contra rectam fidem, adducto beato Germano, cepit eum blandiis sermonibus delinire. At vero beatus

summusque sacerdos dixit ad eum: *Depositionem sanctarum imaginum audivimus quidem futuram, sed non tempore imperii tui.* Cum autem ille cogeret eum dicere sub cujus imperio, ait sub Cononis. At ille: *Re,* inquit, *vera ex baptismo Cono mihi nomen est.* At ille dixit: *Absit, domine, ut per imperium tuum malum istud perficiatur: Antichristi enim præcursor est, qui hoc adimpleturus est, et incarnatæ divinæ dispensationis eversor.* In his ergo sævus tyrannus insaniens beato Germano minas prætendebat instar Herodis quondam præcursori. Reducebat autem ad memoriam ejus patriarcha et sponiones ejus ante imperium factas, qualiter sibi Deum dederit vadem, in nullo se commoturum Ecclesiam Dei a suis apostolicis et divinitus traditis ritibus. Sed nec sic confusus est miser. Observans autem atque submittiens quosdam sermones, satagebat sicubi hunc inveniret contra imperium suum agentem, quatenus ut conjuratorem et non veluti confessorem a throno deponeret, habens in hoc comparticipem Anastasium discipulum et syncellum ejus, cui spondit utpote impietatis suæ consentaneo throni eum adulterum successorem futurum. Quem beatus non ignorans sic perverse affectantem, imitatus Deum suum, ac si ad alium Iscariotem, sapienter et mansuete eorum quæ proditiōnis sunt memoriam faciebat. Quia vero inconvertibiliter eum videbat errare, conversus ad eum calcantem aliquando posteriora stolæ suæ, cum ad imperatorem ingrederetur, ait: *Ne festines: nam non effugiat a te tempus ingrediendi Diippin.* At ille super sermonem tristatus cum aliis qui hunc audierant, præsiglum ignorabat. Quod cum finem post quindecim annos percepisset, tertio videlicet imperii Conatantini persecutoris anno, indictionis duodecimæ, omnibus credere persuasit ex divina gratia fuisse ingrato propheticè dictum. Constantinus enim post generi sui Artabardi rebellionem cum imperium obtinisset, hunc Anastasium casum et cum aliis inimicis in Hippodromium per Diippium ingressum, nudum super asinum verso vultu sedentem pompavit, eo quod sibi una cum aliis inimicis mala fuerit imprecatus et Artabasdam cæronaverit, sicut in suo indicabitur loco. Et Byzantii quidem propugnator pro dogmatibus pietatis sacer hic et egregius pollebat Germanus, cæu contra bestias pugnans adversus feronymum (78) hunc Leonem et fautores ejus. In Seniori vero Roma Gregorius, sacratissimus vir apostolicus, et Petri verticis apostolorum consessor verbo et actu coruscans, qui removit Romam et Italiam, necnon et omnia tam rei publicæ quam Ecclesiæ jura in Hesperiiis, ab obedientia Leonis et imperii sub ipso constituti. Porro in Syria penes Damascum Joannes Mausur presbyter et monachus, cognomento Chrysorroas,

NOTE.

(78) *Feronymum.* Virum nominis sui. Rufinus *Interpres Eusebii* H. E. 6, 31: «quidam vir nominis sui *Macarius.*» Anastasius in Hypomn. de Anast.

apocr.: «qui ut vere in cunctis pheronymus, Euprepes nominatus est.» FABR.

doctor optimus vita et verbo præfulsit. Verum Germanum n̄pote sub se constitutum a throno pellit. Gregorius autem per epistolas eum, quæ multis sunt notæ, manifeste redarguit. Sed et Joannes hunc cum Orientis episcopis anathematibus subdidit. Porro septimo Idus Januariæ decimæ tertie indictionis, tertia feria, impius Leo silentium contra sacras et venerabiles celebravit iconas in tribunalio decem et novem accubitum, advocato quoque et sanctissimo patriarcha Germano, ratus se posse illi persuadere quo subscriberet contra sanctas iconas. Sed et fortis Christi servus nullatenus acquiescens detestabili cacodoxiæ ipsius, cum verbum veritatis recte direxisset, abrenuntiavit summum sacerdotium, tradens pallium, et post multos sermones didascalicos dicens: *Si ego sum Jonas, mitte me in mare. Absque universali quippe synodo innovare fidem impossibile mihi est secundum apostolicam et paternam traditionem, o imperator.* Et abiens ad locum qui dicitur Platanum, in parentali domo sua quieti operam dedit, summo sacerdotio functus annis quatuordecim, mensibus quinque, diebus septem. Porro undecimo Kal. Februariæ creant falsi nominis Anastasium, discipulum ac syncellum ejusdem beati Germani, consentientem Leonis impietati propter amorem principatus mundani, hunc in pseudepiscopum Constantinopoleos provehentes. Sane Gregorius sanctissimus præstid Romanus, quemadmodum prædixi, Anastasium una cum libellis abjecit, Leonem per epistolas tanquam impie agentem redarguens, et Romam cum tota Italia ab illius imperio recedere faciens. Insaniens ergo tyrannus contra venerabiles imagines persecutionem extendit. Porro multi clerici et monachi et religiosi laici pro recto periclitati sunt verbo.

Mundi anno 6222, divinæ incarnationis anno 722, anno vero imperii Leonis 14, Anastasius Constantinopoleos habetur antistes hæreticus, qui 24 annis præfuit Ecclesiæ. Hoc quoque anno movit Masalmas exercitum contra Romaniam, et cum venisset in Cappadociam, dolo cepit Charsianum castrum.

Anno imperii Leonis 15 Masalmas castra movit contra Thraciam, et cum pervenisset usque ad Caspias portas, metuens inde reversus est.

Anno imperii sui 16 Leo imperator filiam Chagani Scytharum arbitri filio suo Constantino, cum hanc Christianam fecisset, matrimonio sociavit, nominans eam Heirenen. Quæ cum sacras Litteras didicisset, pietati dans operam claruit, hos impietatis redarguens. Mauhias vero filius Hisami aciem contra Romaniam direxit, et veniens usque in Paphlagoniam præda cum multa rediit. Ast imperator contra papam atque recessum Romæ ac Italiæ sæviebat, constructumque stolum magnum direxit adversus eos, Manem prætorem Cibyrentensium caput in eis constituens. Tunc impuglator Dei peramplius sæviens, cum Arabico sensu tene-

A retur, tributa capitalia tertie parti Siciliæ seu Calabriæ populi superimposuit. Ea vero quæ dicuntur patrimonia sanctorum principum apostolorum, quæ ab olim ecclesiis auri dimidium et tria conferebant talenta, publicæ rationi exsolvi præcepit, considerare etiam atque describere natos mares jubens, ut Pharaon quondam eos qui erant ex Hebræis; quod nec ipsi magistri ejus Arabes in Christianos, qui in cois sunt oris, fecisse noscuntur.

Anno imperii Leonis 17 facta est mortalitas in Syria, multique perierunt.

Anno imperii Leonis 18 Zacharias Romæ præsul habetur; eodemque anno Theodorus Mansur in exsilium missus est apud climata eremi, et factum est signum in cælo igneum resplendens, et Mauhias B Asiam depopulatus est.

Anno imperii Leonis 19 movit exercitum Sulehiman filius Hisam adversus Armeniorum regionem, et nihil profecit.

Anno imperii Leonis 21 Sulehiman multis in captivitate ex Asia ductis, quemdam quoque Pergamenum pariter duxit captivum, qui dicebat se Tiberium filium esse Justiniani. Hunc Hison in honorem filii sui atque in imperatorum terrorem cum imperatorio ac decenti honore militis ac bandis et sceptris in Jerusalem mittit, et totam Syriam circumduci cum multo jubet honore ad visionem cunctorum.

Anno imperii Leonis 22 movet exercitum Sulehiman contra Romaniam, et depopulatus est castrum quod dicitur Siderum, et Eustachium filium Mariani patricii captivum duxit.

Anno imperii Leonis 23, mense Maio, indictionis 8, movit exercitum Sulehiman contra Romaniam cum nonaginta millibus et magistratibus quatuor, quorum Gamer dux erat insidians in denis millibus latunculis Asiæ terræ partibus, cujus socii erant Melich et Batal cum viginti millibus equitum circa Achrobinum debacchantes, et post hos Sulehiman in sexaginta millibus circa Cappadociam Tyanim progressus, quorum alii per Asiam et Cappadociam, multo excidio virorum ac mulierum atque jumentorum perpetrato, illæsi reversi sunt. Hi vero qui cum Melich et Batal apud Chrahimon erant, expugnati a Leone seu Constantino superati sunt; et plures ex his armis ipsis cum duobus principibus perierunt, octingenti vero pugnatores, qui ex illis ad sex millia institerant, Syvadem confugiunt, et salvi remanentes Sulehiman sociati sunt, et in Syriam repedarunt inglorii. Eodem etiam anno et in Africa multi ab eis perditioni cum prætore Damasceno nomine patuerunt.

Anno imperii Leonis, nequissimi Syri, 24 incensi sunt fori apud Damascum ab Hieracensibus, qui patibulo sunt affixi. Eodemque anno terræ motus factus est magnus atque terribilis Constantinopoli, septimo Kal. Novembriæ, indictionis nonæ, feria quarta, hora octava, et corruerunt ecclesiæ atque monasteria, populusque multus extinctus est. Ce-

cidit autem et simulacrum, quod stabat super Atali A portam, magni Constantini, una cum ipso Atalo, et titulus Arcadii, qui supra Xerolphi columnam stabat, et simulacrum majoris Theodosii, quod supra portam Auream videbatur, necnon et terreni urbis muri, et civitates ac villæ in Thrace, et Nicomedia in Bithynia et Prænetus et Nicæa, in qua una salva remansit ecclesia. Fugit autem et mare terminos suos in quibusdam locis, et perduravit terræ motus mensibus duodecim. Ast imperator allocutus est populum dicens : *Vos non vultis ædificare muros, sed nos præcipimus administratoribus, et ipsi exigent in regulam per singulos aureos nummum argenteum unum.* Quo imperium accepto ædificavit muros, et ita facta est consuetudo dandi binas silliquas administratoribus, cum annus esset a conditione quidem mundi juxta Romanos ab Adam 6248, secundum Ægyptios vero seu Alexandrinos 6232, a Philippo secundum Macedones 4065. Regnavit enim Leo ab octavo Kal. Apriliarum decimæ quintæ indictionis usque ad decimum quartum Kal. Julias nonæ indictionis, cum regnasset annis 24, mensibus 2, diebus 25. Similiter Constantinus filius ejus, imperii et impietatis ipsius successor, ab eodem decimo quarto Kal. Julias nonæ indictionis usque ad decimum octavum Kal. Octobris decimæ quartæ indictionis, cum regnasset et ipse annis 34, mensibus 3, diebus 2.

Taliter ergo, ut prædiximus, eodem anno nonæ indictionis mortuus est Leo una cum animæ simul et corporis morte, et imperat Constantinus filius ejus. Et quidem quæcunque sub Leone impio Christianis evenerunt, sive circa fidem orthodoxam, sive super civilibus dispositionibus, sive super turpis lucri quæstu et avaritia per Siciliam, Calabriam et Cretam adinventata pariter et imposita, sive in Italiz apostasia propter hujus cacodoxiam, sive in fame ac pestilentia gentiumque pressuris, ut particularia taceam, in præcedentibus ostenduntur capitulia. Dignum autem est de cætero et impii filii ejus, tanquam Deo, qui omnia perspicit, contemplante, veraciter et non superflue ad utilitatem posteris, et miseris, qui nunc in cacodoxia illius decipiuntur, ludibria exsequi, quæ ab hac 10 indictione ipsius imperii anni primi usque ad 14 indictionem mortis illius impie gessit. Hic enim perniciosissimus et agrestis ferus, et tyrannice nec legitime abusus imperio, primo quidem a Deo et intemerata Matre ipsius ac omnibus sanctis abscedit, magicis maleficiis et luxuriis cruentisque sacrificiis et caballinis stercorebus atque lotio delectatus, mollitiibus quoque ac dæmonum invocationibus gaudens, atque omnibus animas corruptentibus adinventonibus a tenera ætate convivens. Quia vero paternum principatum cum malitia suscepit, non modicam in brevi tempore demonstrat nequitiam, ita ut ab omnibus ob impudentiam *confestim odio haberetur*, et Artahuasdo europalati

et comiti Obsequii, qui Annam sororem ejus uxorem duxerat, vis pro capessendo imperio imponeretur. Eodem quoque anno Hisam interfecit Christianos captivos in omni civitate, inter quos et Eustachius filius Mariani patricii martyr verus ostensus est in Carram Mesopotamiæ, ubi et reliquæ ipsius sanitates per Dei gratiam operantur, et multi alii per sanguinem consummati sunt.

Mundi anno 6233, divinæ incarnationis anno 753, Constantinus, persecutor legum a Patribus traditarum, imperat divinis iudiciis et multitudine culparum exigente nostrarum. Qui cum quinto Kal. Julias ad partes egressus Obsicii adversus Arabes esset, venit ad civitatem quæ dicitur Craso. Cum autem prædictus Artahuas Dorilæi cum Obsiaco populo esset, suspiciebantur ad invicem. Mittens autem Constantinus ad eum petebat sibi dirigi filios ejus, quos quæsi desiderabat utpote nepotes suos videre. Intentio autem ejus erat comprehendendi eos et retrudendi. At ille cum intellexisset fraudem, immensurabilem malitiam ejus sciens, sui desperationem incurrit, populumque alloquens et persuadens impetu adversus illum cum omni multitudine properavit. Et Bæser quidem patricium, qui sensus erat Saracenorum sectator quique præcesserat, romphæis interfecerunt. At vero Constantinus misere equo forte strato reperto, cum ascendisset in eum, fugiens venit Amorium. Et cum ad Orientalium thema, cujus prætor tunc Lancinus erat, cucurrisset, circumvenitur ab illis, quos magis sublevans pollicitationibus ad Sisinatium mittit confestim, qui tunc prætor erat Thracensium thematis, et persuadet illis auxiliari sibi. Hinc ergo atrocissimæ pugnæ et conflictus subditis generantur, cum imperator appellaretur uterque. Præterea scribit Artahuasus ad Theophanem patricium et magistrum, qui ex persona principis in urbe remanserat, per Athanasium silentiarium, quæ gesta sunt. Qui cum Artahuasdo faveret, coacervato populo apud catechumenia Magnæ ecclesiæ, et per litteras et per jam dictum Athanasium persuasit omnibus credere quod imperator mortuus fuerit, Artahuasus autem a thematibus pronuntiatius sit imperator. Tunc omnis populus cum Anastasio falsi nominis patriarcha anathemati et detestationi submiserunt Constantinum ut arrogantem et adversarium Dei, atque ipsius cædem amplectabiliter admiserunt tanquam a malo maximo liberati : Artahuasum vero imperatorem prædicaverunt ut orthodoxum et divinorum dogmatum propugnatorem. Mox ergo Monotes mittit in partes Thraceuses ad Nicephorum filium suum, prætorem Thracensium, quo ad custodiam urbis minaret illic exercitum constitutum. Observatis ergo portis murorum et vigiliis positis, filios Constantii comprehensos cæsos ac tonsos in custodia posuit. Cum autem Artahuasus cum Obsequiis esset urbem ingressus, pervenit et Constantinus Chrysopolim cum duobus thematibus, Thracensium scilicet

cel et Orientalium; et cum nihil agere valuisset, A reversus apud Amorium hiemavit. Artahuasus autem per totam urbem sacras erexit imagines. Interea Barbari sentientes horum invicem jurgium, multam prædam in Romaniam perpetrarunt, hos Sulehiman prætorum ducente. Porro Anastasius pseudopatriarcha tenens honoranda et vivifica ligna, juravit populo dicens: *Per eum qui in ipsis affixus est, sic mihi dixit Constantinus imperator asseverans, Ne æstimes Filium Dei esse eum quem peperit Maria, quique dicitur Christus, sed purum hominem. Maria enim eum peperit sicut me peperit mater mea Maria.* Et tunc omnis populus maledixit ei.

Mundi anno 6254, divinæ incarnationis anno 754, anno vero imperii Constantini secundo, qui B Romanorum imperium tenuit, mortuus est Hisam Arabum dux. Hic sanctissima Antiochena ecclesia per annos quadraginta viduata manente, prohibentibus fieri patriarcham Arabibus, in eadem habens quemdam amantissimum monachum Syrum nomine Stephanum, agrestiorem quidem sed religiosum, jubet in Oriente positus Christianis, si velent permitti sibi patriarcham habere, eligerent Stephanum; qui divinitus hoc fieri arbitrantes consecrant eum in sede Theopoleos, et ex tunc huc usque discurrit sine prohibitione hujusmodi fieri.

Eodem anno obtinuit Vhalid filius Hisam Arabum principatum, ad quem Constantinus quidem C Andream spatharium, Artahuasus autem Gregorium logothetam transmiserunt, auxilium quærentes utriusque. Porro pluvie defectus et terræ motus per loca facti sunt, ita ut montes unirentur ad invicem per eremum Sabbæ et castella sub terram immergerentur absorpta.

Eodem vero anno Cosmas Alexandriæ patriarcha una cum tota civitate a monothelitarum cacodoxia rediit ad orthodoxiam, cum tenuisset a Cyro, qui sub Heraclio Alexandriæ patriarcha fuit. Porro exercitum movit Gamer cum Arabum multitudine contra Romaniam, et multis in captivitate abductis reversus est, et apparuit signum in cælo ad aquilonem mense Junio. Vhalid autem Petrum sanctissimum metropolitanam Damasci lingua mutilari præcepit tanquam arguentem palam Arabum D et Manichæorum cognationem, et exulem penes felicem Arabiam fecit, ubi et moritur pro Christo martyrio percepto, cum expressius divinas missas pronuntiasset, sicut hujus rei narratores aiunt, qui se propriis auditibus super hoc satisfactos esse fatentur. Hujus æmulator et æquivocus Petrus apud Majumam eisdem temporibus ostensus est pro Christo martyr ultroneus, languore siquidem detentus primores Arabum advocavit, utpote assuefactos sibi cum chartularius esset et publica tributa facta ratione conferret, et ait ad illos: *Mercedem quidem pro mei visitatione a Deo recipiatis, licet*

*infideles amici sitis: testamenti vero mei testes vos esse volo, cum sit tale. Omnis qui non credit in Patrem et Filium et Spiritum sanctum, consubstantialem et divinam in monade Trinitatem, mortuus est anima, et æterno dignus est tormento. Talis est et Maumed pseudopropheta vester et Antichristi præcursor. Discedite ergo, si mihi creditis testanti vobis hodie cælum et terram, ab illius fabulatione: consulo enim vobis, ne cruciemini simul cum illo. Cum autem hæc et his plura cum eis de Deo ratiocinatus dissereret, audientes illi stupore seu vesania detenti longanimiter visi sunt ferre, ex languore hunc præter sensum esse putantes. Cum autem ex infirmitate convaluisset, majori cæpit voce clamare: *Anathema Maumed et fabuloso scripto ejus, et cunctis qui credunt ei.* Tunc per gladium animadversionem perpressus martyr ostensus est. Hunc declamationibus sermonum honoravit sanctus Pater noster Joannes, qui bene cognominatus est Chrysorroas propter auream et fulgidam sancti Spiritus gratiam, quæ in ipso tam in verbo quam in vitæ actu effloruit. Quem videlicet Constantinus impius imperator annuo propter eminentem orthodoxiam ejus anathemati submittebat, et pro Mansur, quod est avitum nomen ejus quodque redemptus interpretatur sensu Judaico, novum Ecclesiæ magistrum Manzeron mutato nomine vocitabat.*

Eodem quoque anno Vhalid Cyprios in Syriam transtulit, Artahuasus autem Nicetam filium monostategum promotum ad thema direxit Armeniacorum, porro Nicephorum æque filium suum coronavit per Anastasium patriarcham. Mense vero Maio cum Artahuasus ad partes Obsicii egressus fuisset et milites elegisset, totam Asiam cepit, depulans eam. Quo Constantinus comperto motus est contra ipsum. Cum vero ad eum in partes Sardeorum a Celbiano redeuntem venisset et cum illo bellum iniisset, vertit eum ac insequitur Cyzicum. At ille cum Cyzicum pervenisset, dromonem ingressus in civitate salvatur. Præterea mense Augusto ejusdem undecimæ indictionis Nicetas monostategus filius Artahuasdi, cum intulisset Constantino apud Modrinem et Cisseum bellum, terga vertens aufugit. Et quidem patricium Teridatem Armenium, militem fortissimum et consobrinum Artahuasdi, cum aliis multis electis principibus interfecit: utriusque vero partis casus haud modicus factus est, Armeniorum scilicet et Armeniacorum impugnantium adversus Orientales atque Thracios, Constantini propugnatores. Cæterum antiquus hostis diabolus contra Christianos temporibus istis talem excitavit sævitatem et mactationem alternam, ut filii etiam contra parentes et fratres contra fratres commoverentur, non parcentes ad cædem, et immisericorditer alternæ stationes ac domus incenderentur.

Inter (79) hæc autem et hujusmodi Stephanus

NOTÆ.

(79) Quæ de Pipino hic narrantur, non exstant apud Theophanem, sed apud Cedrenum p. 453. V. Ann.

papa Romanus multa mala ab Astulpho rege Longobardorum perpressus ad Francos confugit sub Pipino, qui major domus erat et primas in omnium dispositione rerum Francorum gentis, quibus videlicet olim moris erat dominum, id est regem suum, secundum genus principari, et nil agere vel disponere quam irrationabiliter edere et bibere, domique morari, et kalendis Maii præsideri coram tota gente, et salutare illos, et saluari ab illis, et obsequia solita impensa percipere, et illis dona rependere, et sic secum usque ad alium Maium habitare, habere autem majorem domus consilio suo et gentis omnia ordinantem negotia: dicebantur enim ex genere illo descendentes cristatæ, quod interpretatur trichorachasi: pilos enim habebant natos in spina veluti porci. Prædictus itaque papa Stephanus vi pressus et crudelitate Astulphi coactus, simul etiam ab ipso adhortatus ire in Franciam et facere quodcumque posset, veniens Pipinum prohibet, virum in omnibus probatissimum, qui præerat tunc quoque rebus post regem et debellaverat Arabes, qui ab Africa in Hispaniam transmeaverant, quique tenuerunt usque nunc eandem Hispaniam, et probaverant præliari nihilominus contra Francos. Quibus e contra idem Pipinus cum multitudine resistens, occidit quemdam etiam principem eorum: Abderachman enim filius Mahubi principatum hujus tenebat gentis. Interfecit autem simul et multitudinem haud facile numerabilem juxta Rhodanum fluvium, et admirationi habetur, et amatur a gente, non solum propter hoc, sed et propter alia præcipua gesta, et prædicatur genti non ignobiliter primus, solvante scilicet eum a perjurio in regem commisso eodem Stephano; qui et attondit decessorem ejus regem, et in monasterio cum honore et requie circumscripsit. Hic Pipinus duos filios habuit, Carolum scilicet et Carolomanum fratrem ejus.

Mundi anno 625, divinæ incarnationis anno 735, anno vero imperii Constantini tertio Stephanus Antiochenus habetur antistes. Apparuit autem signum ad aquilonem, et cinis descendit per loca, factusque est terræ motus in Caspiis partibus. Occisus etiam est Vhalid ab Arabibus, qui præfuit anno uno, tenetque principatum Hizid Lipsos. Is pecuniis multis erogatis obtinuit Damascum, et dextras accepit ut principaretur.

Porro Constantinus Septembrio mense duodecimæ indictionis descendens ad partes Chalcedonis remeavit ad Thracias partes, cum Sisinnius prætor Thracensium antea per Abydum remeasset terrenumque murum urbis obsideret. At vero veniens imperator ad Charsii portam discurrit usque ad auream portam, semetipsum turbis ostentans, et iterum reversus castra metatus est apud S. Mamam. Cives autem angustiari cœperunt annis deficientibus. Quocirca misso Athanasio a secretis et Artahuasdo domestico suo ad deferendos sumptus in scaphis, invenit hos classis Cibræ-

tensium et classis Abydi, et hos comprehensos ad imperatorem duxit, qui frumentum quidem populis suis donavit, Athanasium autem et Artahuasdum oculis confestim privavit. Post hæc vero probavit Artahuasdus a terra portas aperire et prælium eum Constantino inire. Verum facta congressione fugati sunt milites Artahuasdi, et multi mortui sunt, inter quos et Monutes. Constructis autem Artahuasdus diebus cacabo ferentibus iguem, misit ad S. Mamam nonnullos contra classem Cibræotensium. Cum autem venisset ad S. Mamam, exeuntes Cibræotenses pepulerunt illos. Facta est autem in urbe valida fames, ita ut vendaretur modius hordei duodecim numismatibus, leguminis vero quindecim, milii ac lupini numismatibus octo, olei autem libræ quinque numismate uno, sextarius vini dimidio. Cumque populus necaretur, coactus est Artahuasdus dimittere illos e civitate foras exeundi. Verum observatis faciebus quosdam eorum prohibebat. Unde quidam eorum emundaverunt vultus suos, et muliebri circumamicti sunt veste. Ast alii monachico schemate atque cilicino vestimento contegebantur, et ita latere poterant et exire. Nicetas autem monostrategus coacervato populo suo a Modrina disperso venit usque Chrysopolim; et cum reverteretur, transmeans imperator persecutus est post terga ipsorum. Et cum venisset ad eum apud Nicomediam, manu cepit eum cum curatore, qui fuerat dudum Marcelliorum episcopus; quem et decollari continuo jussit: monostrategum vero vinctum patri per mœrum monstrabat. Porro quarto nonas Novembrias repente præliatus post meridiem per terrenum murum urbem captavit. At vero Artahuasdus una cum Bagatangio patricio ingressus navim ad præsens exisse visus est in Obsiciis, et abiens ad castrum Puzanzæ semet inclusit. Quibus imperator manu captis Artahuasdum cum duobus filiis suis privavit oculis, Bagatangium autem in vivario decollavit, et hujus caput in Milio suspendit diebus tribus. Post triginta vero annos mali memor et immisericos imperator præcepit hujus uxorem in monasterium Choras pergere (illic enim sepultus erat) et hujus ossa effodere et in pallio suo portare atque in sepulcra, quæ dicuntur Pelagii, una cum Biothanatis jacere. O inhumanitatem! Multos autem et alios ex primoribus, qui auxiliati fuerant Artahuasdo, peremit, innumerabilesque oculis et alios manibus seu pedibus ablatis debilitavit. Præcepit autem externis militibus, qui secum ingressi sunt, introire domos et rapere familiares civium res. Multa quoque et alia, quin et innumera mala urbi monstravit. Cumque hippodromium celebraret, introduxit Artahuasdum una cum filiis ejus et amicis ligatum per Dihippium in circum, simul cum Anastasio falsi nominis patriarcha, percusso publice et in asino verso vultu sedente, quos omnes per Dihippium intromissos in circum pompavit. Verum Anastasium utpote consentaneum suum in throno sa-

cerdotii rursus locavit, deterrens et servituti subiciens. Sisinnium vero patricium et prætorem Thracesium, qui multum cum eo cucurrerat et pro ipso certaverat ejusque consobrinus esse noscebatur, post 40 dies cæcavit, Dei nimirum iudicio. Qui enim auxiliatur impio, incidet in manus ejus, secundum quod scriptum est.

Mundi anno 6256, divinæ incarnationis anno 756, anno vero imperii Constantini quarto Theophylactus Antiochenus habetur antistes, qui Ecclesiæ septem præfuit annis. Maruhaque dux Arabum noscitur, qui principatus est eis annis sex. Hoc quoque anno cometes magnus in Syria visus est, et seditionem concitavit Thebit contra Maruham, et Dachata Ruritensium, quos Maruha captos occidit in terminis Hemesæ cum multitudine bellatorum, id est millium decem. Eodem etiam anno prece Christianorum Orientis permisit consecrari Theophylactum presbyterum Hedessinum patriarcham Antiochiæ, Stephano dormiente, et hunc litteris catholicis honorari præcepit ab Arabibus; donis enim erat spiritualibus adornatus, et maxime pudicitia. Apud Etzi autem centum et vicenos Chalbemos in ligno suspendit. Porro Habas, qui multum Christianorum sanguinem fudit et multa depopulatus et deprædatus est loca, occidit in carcere. Cum enim quidam a Maruham ad hoc missus esset Æthiops, venit, et impleto sacco viva calce introivit ad eum, folleque ad totum caput et nares ejus imposito suffocavit illum, justam adveniēns maleficio Habæ pœnam: magicis enim deceptionibus ac dæmonum invocationibus multa contra Christianos fabricatus est mala. Hic etiam sanguini communicavit vbalid.

Anno imperii Constantini quinto Sulehiman coærcatis militibus rursus in Maruham bellum aggreditur, et amissis populi septem millibus superatur, et fugax penes Palmyram salvatur, et deinceps in Perside. Seditionem quoque concitaverunt Metsini et Heliopolitæ ac Damasceni civitates Maruham obserantes, qui filio suo quidem contra Dachac cum virtute misso, ipse venit Emesam, quam in quatuor mensibus cepit. Dachac autem a Perside cum plurimo potentatu veniebat. At vero Maruham aggressus eum in Mesopotamia cum multis collegarum interfecisset, hunc comprehensum interfecit.

In his Constantinus Germaniciam cepit, aciem dirigens contra Syriam et Dulechiam, aditu reperto propter Arabum mutuam pugnam, verbo sane Arabes inermes dimittens, qui erant in ipsis. Assumpsit autem et cognatos suos ex materna linea descendentes, et Byzantii collocavit una cum multis Syris monophysitis hæreticis, ex quibus plures in Thrace usque nunc habitant et juxta Petrum Cnaphea Trinitatem in trisagio crucifigunt. Porro a quarto idus Augustas usque ad octavum Kalendas Septembris tenebræ factæ sunt nebulosæ. Tunc Meruham victor Emesa capta interfecit omnes co-

gnatos et libertos Hisam, expugnatque muros Heliopoleos et Damasci et Hierosolymorum, trucidans multos potentes et detruēns residuos.

Mundi anno 6258, divinæ incarnationis anno 738, anno vero imperii Constantini sexto factus est terræ motus magnus in Palæstina et circa Jordanem et totam Syriam mense Januario, hora quarta, et multa millia, quin et innumerabilia mortua sunt, ecclesiæque ac monasteria corruerunt, et maxime penes eremum sanctæ civitatis.

Eodem vero anno pestilens mors a Sicilia et Calabria incipiens, veluti quidam ignis depascens, ad Monobasiam, Helladem atque interjacentes insulas venit per totam decimam quartam indictionem, flagellans ipsum Constantinum, et cobibens ab insania, qua adversus sanctas ecclesias et venerabiles imagines irritabatur. Verum ille, ut Pharo quondam, incorrectus permansit. Sane pestilentia hæc bubonis discurrens decima quinta indictione regiam pervenit ad urbem. Cœperunt autem subito invisibiliter fieri, tam in hominum vestimentis et in sacratis ecclesiarum indumentis quam et in velis, cruciculæ plurimæ veluti ex oleo designatæ. Facta est ergo hinc tristitia et defectio animi multa propter dubium hujuscemodi signi. Venit nihilominus et divinitus indignatio, dissipans incessanter non solum urbis cives sed et in omnibus suburbanis ejus degentes. Factæ enim sunt et fantasie in multos hominum, qui in ecstasi facti existimabant se cum peregrinis quibusdam, ut putabant, et trucibus faciebus comitari, et eos qui in itinere sibi obvii fiebant se quasi amicos salutare ac colloqui. Notatis vero his quæ dicebantur ab eis, hæc postea referebant. Contemplabantur autem eosdem et domos ingredi, et alios quidem ex domo egredi, porro alios vulnerare. Contigit autem et eorum quæ dicta sunt ab eis, plurima ut viderant fieri. Præterea vernali tempore primæ indictionis magis extensa est. Æstivo autem prorsus incendit, ita ut integræ quoque domus penitus clauderentur, nec essent qui deberent mortuos sepelire. Ex necessitate itaque multa excogitatum est quo super animalia tabulæ sternerentur, et ita super has impositi mortui deferrentur. Pari modo et in plaustris alii suprapositi aliis asportabantur. Cum autem repleta fuissent universa, tam scilicet urbana quam suburbana, monumenta, et cisternæ quoque sine aqua et lacus et plurimæ vineæ, necnon et interiores horti, qui intra veteres muros erant, ad hujusmodi capessendam sepulturam effossi sunt, et ita vix omnia hæc ad tantam necessitatem sufficere valuerunt. Omni autem domo tali calamitate corrupta propter depositionem, quæ impie facta est ab imperantibus in sacras imagines, confestim nimirum Agarenorum classis ab Alexandria venit in Cyprum, ubi erat et Romaicus stolus. At vero prætor Cibyætorum irruens in eos extemplo in porta Ceramea, et retenta portus fauce, cum essent triginta dromones, tres solos exsiliisse fatentur.

Mundi anno 6259, divinæ incarnationis anno 739, A anno vero imperii Constantini septimo, occiditur Gregorius ab Arirutensibus, et evicit Maruham, ut prætali.

Anno imperii Constantini octavo motus est in exterioribus Orientis partibus Persidis populus, qui dicuntur Chorosantæ Maurophori, contra Maruham et omnem cognationem ejus, qui principati sunt ab ipso Maumed pseudopropheta usque ad eundem Maruham, id est contra eos qui dicuntur filii Hummaia. His enim post interemptionem Vhalid debellantibus et constringentibus invicem, hi qui dicebantur filii Echim et Halim, cognati et ipsi pseudoprophetae, sed absconditi atque fugaces existentes in minori Arabia, congregati, tenente in eis primatum Abrabim, mittunt libertum suum quendam, Amuslim dictum, in Chorosam ad quosdam ibidem præminentes, contra Maruham sibi suffragari petentes. Qui collecti apud Caccaban quemdam conciliantur, et concitant servos in dominos proprios, et occidunt multos nocte una, quorum armis, equis et pecuniis locupletati facti sunt potentiores. Dividuntur autem in tribus duas, Chaisinos scilicet et Hiamanitas. Quorum potentiores intuens Abumuslim esse Hiamanitas, concitat contra Chaisinos, et interfectis eis venit in Persidem cum Caccaban, et expugnans Hibindabarem capit cum victoria cunctos, virorum scilicet ferme centum millia. Et veniens ad Hibinubera hostiliter cum ducentis millibus proficiscentem, sed et illum dissolvit. Veniensque ad Maruham apud Zabari fluvium habentem trecenta millia, debellat eum et multitudinem infinitam occidit ex eis. Eratque visu mirabile, cum secundum Scripturam tunc unus persequeretur mille, et duo transmoverent dena millia. Quos cum ita potentialiter vincentes Maruham intuitus existisset, adit Carran, et cum fluvium transmeasset, incidit pontem ex navibus factum, et assumptis secum omnibus pecuniis ac domo sua, cum quatuor millibus viris vernaculis suis fuga lapsus est in Ægyptum.

Anno imperii Constantini 9 persecutionem patitur Maruham a Maurophoriis, et comprehensus ab eis occiditur, bello gesto gravissimo. Præerat autem eis Salich filius Halim, qui unus ex prælatis profugis erat, qui et destinaverat Bumuslim. Reliqui vero congregati contra Samariam et Trachonitidem regionem sorte principatum distribuerunt, Abulalas scilicet, et post illam fratres ejus Abdela, et post hunc Hiseidin Musæ. Et Syriæ quidem summam præturam taxaverunt Abdelam tenere filium Halim, fratrem vero Salim, ipsum autem Salim Ægypto præesse. Porro Abdelam fratrem Abulabas ab illo habere sortem principatus super Mesopotamiam statuerunt. Ipse sane Abulabas, qui et omnium primas habebatur, in Perside sedit, translato quoque principatu sub se Persarum, qui ei auxiliati fuerant a Damasco. Hi vero qui *salvati fuerant, tam videlicet filii quam cognati Ma-*

ruham, venientes ab Ægypto in Affricam indeque transmeantes fretum augusti maris ad Oceanum positi, quod dicitur Septe quodque diffinit inter Libyam et Europam, Europæ Hispaniam habitarunt usque ad præsens tempus, habentes quosdam qui ibidem habitantes antea noscebantur, a Maubia illuc trajecti navigio, cum essent ejus cognati et ipsius religionis. Perduravit autem excidium sub Maubia sex annis, quo diruti sunt omnium illustrium civitatum in Syria usque ad Antiochiam mari, eo quod hanc in refugium habere meditentur, innumerique Arabum ab eo perierunt. Oppedo enim erat circumspectus circa civilia. Erat autem automatistarum, id est Epicureorum, hæreseos, ex gentibus qui habitabant Carran impietatem assumens. Porro octavo kalendarum Februariarum ejusdem tertie indictionis natus est imperatori Constantino filius, quem nominavit Leonem, ex chagani Chazarie filia.

Anno vero eodem factus est terræ motus in Syria, et ingens ac terribilis casus, unde civitatum altæ quidem penitus exterminatæ sunt, altæ vero mediocriter, altæ autem a montanis ad subjecta campestria cum muris et habitationibus suis integræ migraverunt et salvæ quasi ad miliaria sex vel etiam modicum quid ultra. Denique asseveraverunt hi qui propriis visibus terram Mesopotamiam contemplati sunt, in longitudinem disruptam fuisse ad miliaria duo, et ex profundo ejus ascendisse aliam terram nimis albam et arenosam, de cujus medio ascendit, ut aiunt, animal mulinum incontaminatum, loquens humana voce, et prænuntians gentis incursionem ab eremo adversus Arabes. Quod et factum est. Præterea sequenti anno quartæ indictionis, solemnitate sanctæ Pentecostes, coronavit Constantinus imperator Leonem filium suum imperatorem per Anastasium patriarcham consentaneum suum.

Mundi anno 6242, divinæ incarnationis anno 742, anno vero imperii Constantini 10 Maumed fit Arabum dux, qui eis quinque præfuit annis. Eodem quoque anno simultates Chalcidenses adversus Maurophoros Persas concitaverunt, et interempta sunt ex eis in montanis Hemessæ per illos quatuor millia. Id ipsum vero factum est et per Arabiam in Chaisinos ab eisdem Persis. Cum autem caput Maruham myrrha conditum fuisset allatum, pluresque simultatibus cessaverunt.

Anno imperii sui 11 Constantinus Theodosiopolim et Melitenem cepit, et captivos duxit Armenios. Theodorus quoque filius vicarii minoris Arabiæ oriundus, obeunte sanctissimo Theophylacto Antiochiæ patriarcha præficitur, qui sex præfuit annis Ecclesiæ.

Anno imperii sui 12 Constantinus impius imperator, elatus sensu, multa contra Ecclesiam et orthodoxam fidem meditans, et silentia per singulos dies faciens, populum ad sensum suum inflexit.

Infeliciter consecrandum, prævius futuræ impietatis A existens.

Anno imperii Constantini 13 Anastasius scelestus, qui Ecclesiæ throno Constantinopolitanæ præfuit, mortuus est corpore simul et anima miserabili passione quæ dicitur chordapsos fatigatus, cum sterces per osevomisset, dignam exsolvens vindictam, pro audacia scilicet, quam contra Deum contraque magistrum suum exhibuit.

Eodem quoque anno et Constantinus impius contra sanctas et venerabiles imagines concilium iniquum 338 episcoporum congregavit in palatio Hieria, quorum primus erat Ephesinus filius Apsimari et Pastillas Pergensis, qui apud se quæ sibi visa sunt dogmatizarunt, nullo præsentis ex catholicis sedibus, Romana scilicet et Antiochena, Alexandrina sive Hierosolymitana. A quarto idus B Februarias incipientes perduraverunt usque ad sextum idus Augustas ejusdem septimæ indictionis. Qui cum in Blachernas Dei Genitricis hostes convenissent, ascendit Constantinus imperator in ambonem, tenens Constantinum monachum, qui fuit Sylæi episcopus. Cum orasset, voce magna pronuntiavit dicens : *Constantino universali patriarchæ multos annos.* Et dein ascendit imperator cum Constantino scelerato præsule et reliquis episcopis forum, et exclamaverunt divulgantes suam cacodoxam hæresim in conspectu totius plebis, anathematizantes Germanum sanctissimum et Gregorium Cyprium et Joannem Chrysorrhœam Damascenum, nepotem Mansur, viros sanctos et reverendos C magistros.

Mundi anno 6246, divinæ incarnationis anno 746, anno vero imperii Constantini 14, Constantinus Constantinopolitanus habetur antistes, qui 12 Ecclesiæ præfuit annis. Hoc quoque anno Maumed, qui et Abulabas, mortuus est, cum 5 præfuisset annis. Eratque Abdelas frater ejus in Machia loco blasphemie ipsorum. Scribit ergo Abumuslim, qui erat in Perside, conservandum sibi locum principatus, sicut sibi sorte fuerat deputatus. Qui cum didicisset Abdelam filium Halim, fratrem vero Salim, summum prætorem Syriæ, principatum sibi afflectantem, et veniendum ad obtinendam Persidem, adversantemque Persis, et faventem his qui D erant Syriæ quique auxiliabantur ei, concitatis exercitibus suis aggreditur eum apud Nitzibin, et victo eo Abumuslim multos peremit : erant enim plures ex his Sclavi et Antiocheni. Ast Abdelas solus salvus remanens post paucos dies petiit verbum accipere ab altero Abdela, fratre Maumed, veniente in Persidem studio multo a Macha, quo in domuncula putrefacta retruso effodi fundamenta præcipiens hunc clam interfecit. Porro Abumuslim furientem adversus Arabes Syriæ pro eo quod in

Maurophoros insurrexerint et multos in Palæstina et Emesa et maritima ceperint, atque in eos irruere meditantem cohibuit cum exercitibus. At ille iratus Abdela ad interiorem Persidem cum multitudine properavit. Quem cum vehementer ille metueret, accersit eum suasoriis verbis et precibus, atque ipsis execrabilibus principis eorum symbolis destinatis, virga videlicet atque sandaliis pseudoprophetae Maumed, expetens ut ad se via unius diei diverteretur, quatenus ei decentes gratiarum actiones deferret. At ille deceptus venit cum centum millibus equitum, unitusque illi occiditur ab eo manibus propriis, sicque principatus Abdela conferitur, qui 21 Arabibus præfuit annis.

Anno imperii Constantini 15 Paulus Romanæ B sedis præsul habetur. Nicetas Heliopoleos anathematizatus est a tota Ecclesia. Imperator autem Constantinus Syros et Armenios, quos a Theodosiopoli et Melitana duxerat, in Thracem emigravit, ex quibus etiam Paulicianorum est hæresis dilatata. Similiter et in urbe paucis præ mortalitate factis habitatoribus ejus, duxit una cum familiis, tam ex insulis et Hellade quam ex inferioribus partibus, sicque urbem habitare fecit, quam et condensam reddidit.

Eodem quoque anno quæsiere Vulgares pacta propter castra quæ constructa fuerant. Ast imperatore apocrisarium eorum dehonestante exierunt hostiliter, et usque ad Longum murum venerunt, et multo excidio perpetrato illæsi reversi sunt.

Anno imperii Constantini 16 terræ motus haud C modicus factus est in Palæstina et Syria septimo idus Martias; et exsul factus est Theodorus Antiochiæ patriarcha, invidia derogatus (80) Arabum, quod crebro imperatori Constantino causas eorum per litteras indicaret. Et de cætero Salim hunc exsulem fecit, mittens eum in Mohabitidem regionem, patriam suam. Præcepitque idem Alim non construendas novas ecclesias nec crucem videndam, sed neque de fide a Christiano cum Arabibus dogmatizandum. Porro exercitum movit idem contra Romaniam cum 80 millibus, et veniens in Cappadociam audivit Constantinum adversus se venientem armatum, et territus inefficax repedavit, nihil depopulatus, nisi quod paucis Armeniis ad se confluentibus assumptis reversus est.

Anno imperii Constantini 17 Abdelas tributorum rationem Christianis ampliavit, adeo ut omnes monachos et inclausos atque cionitas, qui Deo bene placere noscebantur, sub tributis redigeret. Signavit autem ecclesiarum cimiliarchia, et eduxit Hebræos ad venundandum illa, et emerunt ea liberti.

Anno imperii sui 18 Constantinus Sclavinias penes Macedoniam positas captivavit et reliquos subjugavit. Eodem vero anno quidam ex Mauro-

NOTÆ.

(80) *Derogatus*, διαβληθεις. Hist. trip. 32 : « credens derogationibus his. » Non. detrahere, derogare. Glossæ Dosithei magistri : derogat, detrahit, oblo-

quitur. Goffridus abbas Vindoc. epist. II 29 : « nec pontifici sicut Maria Moysi derogarent. FABR. »

phoris Persis, cum magicæ religionis essent, de- A ceptione detenti diaboli, venundata substantia sua nudi supra muros ascendentes projiciebant semetipsos, ita ut se volare in cœlum arbitrentur; qui nihil ratione dignum sortis illius habentes, artus conterebant ad ima demersi. Quorum sexdecim, eos dumtaxat qui in errore præminebant, Abdelas per Salim interfecit in Berœa et Chalcide.

Anno imperii Constantini 19 invidia Christianos prohibuerunt Arabes a publicis chartothesiis ad modicum tempus. Sed rursus coacti committunt eis eadem ipsa, eo quod non possint ipsi scribere calculationes, aciesque direxerunt multas. Sed et Paulam prætorem Armeniacorum bellum agentes apud Melam peremerunt cum exercitus multitudine, necnon et 42 insignes viros victos duxerunt, et B capita multa. Imperator autem exercitum movit in Vulgariam, et veniens in Veregabam ad clausuram, obviam ei Vulgares advenerunt et multos exercitus ejus trucidaverunt, in quibus et Leonem patricium et prætorem Thracensiorum, et alium Leonem logothetam cursus, et populum multum, ac acceperunt arma eorum; et sic inhoneste reversi sunt imperator et sui qui remanserunt.

Anno imperii Constantini 20 factus est error Paschæ, et orthodoxi quidem in Oriente octavo idus Aprilias Pascha celebraverunt, at vero erronei hæretici idus Aprilias.

Eodem anno translatum est caput S. Joannis præcursoris atque Baptistæ a monasterio Spelæi in C templum suum in Eudesevensium civitate situm, cum esset illustre; et descensus ædificatus est. Ubi usque hodie a fidelibus adoratum omni suavitate corporali scilicet ac spiritali honoratur odore, et emanans effundit omnibus sanitates, qui fide flagrantibus occurrunt.

Eodemque anno docites clarissima in Oriente apparuit per 10 dies, et iterum ad Occidentem diebus 21. Quidam vero Syrus, Theodorus nomine, Eibanites circa regionem Heliopoleos, quæ est ad Libanum, adversus Arabes insurrexit, et cum bellum movisset in eos, ceciderunt ex utrisque multi: novissime vero terga et ipse vertens effugit, et Libanitiæ, qui cum ipso erant, omnes sunt interempti. Factæ autem sunt et in Africa seditiones et bella, solari eclipsi facta 18 Kalendas Septembrias, feria 6, hora 10. Porro insurrexerunt quidam ex Maurophoris apud Dabero, dicentes illum protosymboli deum ut nutritorem suum, et protulerunt dogma hujusmodi, et intolerant Maurophori domum erroris sui, et occiderunt clavigeros numero 60. Et exierunt quidam in Basraon, et captivaverunt multos, et pecanias numerosas sumpserunt.

Anno imperii Constantini 21 seditionem concitaverunt Cassiotæ contra Maurophoros propter

mulieres: manserant enim ex eis in domo in qua tres fratres manebant, et voluerunt uxores eorum in pelagus jacere. Surgentes autem tres fratres occiderunt et obruerunt illos, sed et concervati occiderunt etiam reliquos. Et cum misisset Selichus militias, fraudulentè venere super illos, et comprehensis eis patibulo suspenderunt tres fratres, et multos alios occiderunt. Porro festivitate Paschali ingressus est ad sanctam collectam in catholica Ecclesia. Cumque metropolitans episcopus astaret, et exclamaret more solito Deo dicens: *Plebs enim tua et Ecclesia tua supplicat te* (81), eduxerunt eum et incluserunt in carcere, et alius complevit sanctam collectam, et factus est timor magnus; et nisi metropolita moralitate ac humilibus verbis mitigasset eum, malum profecto ingens hora illa consummatum fuisset. Erat autem hic bestissimus Anastasius.

Eodem quoque anno et Constantinus persecutor Andream memorabilem monachum, qui dicebatur Calybites, apud Blachernas flagris in Hippodromio S. Mamæ peremit, redarguentem impietatem ejus, et Valentinianistam ac Julianum appellantem eum; quem et in rheuma maris jactari præcepit, nisi sorores ejus hunc rapientes in emporio Leucadii sepelissent.

Anno imperii Constantini 22 apparuit docites in Oriente, et interfectus est filius Phatimæ. At vero Vulgares insurgentes occiderunt dominos suos ad se in iram derivatos, et statuerunt virum insensatum nomine Zeletzin, 30 cum esset annorum. Multi præterea Sclavi fugientes ad imperatorem confluxerunt, quos constituit super Artanam. Porro 16 Kalendas Julias exiit imperator in Thracem, misso quoque navigio per Euxinum pontum, usque ad 800 chelandia ferentia duodenos equos. At vero Zeletzis, audita contra se tam per terram quam per mare facta commotione, assumpsit in auxilium ex adjacentibus sibi nationibus 20 millia, et his in munitionibus constitutis se cautum et intrepidum reddidit. Ast imperator cum venisset, castra metatus est in campo Anchiali; et pridie Kal. Julias primæ Indictionis, feria quinta, Zeletzis apparuit cum multitudine gentium veniens, ineuntesque bellum concidunt diutius invicem. Verum Zeletzis terga vertens effugit. Porro pugna tenuit ab hora quinta usque ad vespertinam, et multitudines Vulgarum numerosæ preemptæ sunt: multi vero ex eis capti, multique imperatori subditi facti sunt. Ast imperator hujusmodi elatus victoria publicavit hanc coram urbe, cum exercitibus ingressus armatus et laudibus celeberrimis diffamatus, et xylopanduris constrictos trahens Vulgares captos, quos extra portam auream decollari præcepit a civibus. Zeletzim vero tumultuantes Vulgares una cum principibus ejus interfecerunt, et constituerunt Sabinum generum

NOTÆ.

(81) *Ta.* Sic Vaticanus. Thuanus autem tibi. Utrumque rectum est. Vide Priscianum pag. 1184 ed. Futsch. FABR.

Comersii, quondam domini sui. Qui videlicet Sabinus cum mox ad imperatorem misisset et pacem fieri exquisisset, conventu Vulgares facto restiterunt robuste Sabino, dicentes ei: *Vulgaria per te, ut cernimus, redigetur in servitutem Romanis.* Factaque simultate fugit Sabinus in castrum Mesembriae et ad imperatorem se contulit. Statuerunt autem Vulgares alium sibi dominum, Paganum nomine.

Anno imperii Constantini 23 Romanam Constantinus residet sedem. Turci vero egressi sunt a Caspii portis, et occiderunt in Armenia multos, et præda sumpta non pauca reversi sunt. Cosmas autem quidam episcopus erat Epiphaniæ, quæ est civitas Apamiæ Syriæ. Porro quibusdam ex civibus Epiphaniæ ad Theodorum patriarcham Antiochenum accusationem contra eundem Cosmam super diminutione sacrorum vasorum facientibus, cum ille minime potuisset hæc restituere, discessit ab orthodoxa fide et consentaneus Constantino in hæresi sacris adversarius imaginibus factus est; quem communi sententia Theodorus Antiochenus patriarcha et Theodorus Hierosolymitanus atque Cosmas Alexandrinus cum episcopis sibi subjectis die sanctæ Pentecostes, post lectionem sancti Evangelii, consonanter anathematizaverunt singuli in sua civitate.

Eodem quoque anno a Kalendis Octobris factum est gelu magnum et amarissimum, non solum in terra nostra, verum etiam in Oriente, multo magis in septentrionali parte, ita ut pelagus Ponti usque ad centum milliaria præ glaciei rigore in lapidis duritiem fuerit versum, habens cubitos a superficie in profundum triginta, punctis nimirum regionibus ab ipsa Lycia usque ad Danubium et Cephæ fluvium, Danastri quoque atque Danapri, atque Necropyla, necnon et reliquis ripas, et usque ad Mesembriam et Mediam similia patientibus. Cumque hujusmodi gelu nive fuisset coopertum, super altos viginti cubitos crevit, ita ut mare aridæ conformaretur, et pedibus calcaretur in superficie glaciei a Chazaria et Vulgaria, quin et reliquis adjacentibus nationibus, tam ab hominibus quam ab agrestibus et mansuefactis animantibus. Februario vero mense ipsius secundæ indictionis hujusmodi gelu per visionem Dei in multas ac diversas in speciem montium factas concisiones diviso, præ vi ventorum in Daphnusiâ et Hieron descendentes, taliter per angustum venerunt ad urbem et usque ad Propontidem et insulas et Abydum, omnes maritimos toros ac ripas replentes; quarum videlicet concisionum inspectores et nos ipsi existimus, descendentes super unam earum cum quibusdam triginta coætaneis nostris, et super illam jocantes. Habebat autem et animalia campestria et mansueta mortua: omnis enim, quicumque vellet, a Sophianis usque ad urbem et a Chrysopoli usque ad S. Mamam et ad ea quæ dicuntur Galati per aridam sine prohibitione pergebat. Et una quidem ex eis ad Acropoleos scalam dirupta contrivit eam;

alia vero ingentis molis ad murum collisa hunc magno impulsu concussit, adeo ut interiores quoque domus salo comparticiparentur. Porro in tria dirupta cinxit urbem, a Manganis videlicet usque ad Bosphorum; cujus altitudo muros excessit. Omnes autem urbis tam viri quam feminæ, simul et pueri, horum visioni dantes indesinenter operam perseverabant, et cum lamentis ac lacrymis domum revertebantur, ignorantes quid ad id fari quivissent. Cæterum anno eodem, mense Martio, stellæ de cælo repente cadentes apparuerunt, ita ut omnes qui hoc viderunt instantis sæculi consummationem esse putarent. Siccitas quoque multa effecta est, adeo ut exsiccarentur etiam fontes. Ast imperator accersito patriarcha dicit ei: *Modo quis nos lædet, si dixerimus theotocon christotocon?* At ille hunc amplexatus ait: *Miserere, domine, ne ad cogitationem tuam veniat iste sermo. Nonne vides qualiter divulgatur et anathematizetur Nestorius a tota Ecclesia?* Qui respondens ait: *Ego discere volens interrogavi. Verum usque ad te sermo.*

Mundi anno 6246, divinæ incarnationis anno 746, anno vero imperii Constantini 24 exierunt iterum Turci ad Caspias portas et Hiberiam; quibus cum Avaribus bellum ineuntibus ex utrisque perierunt multi. Abdelas vero hujusmodi calliditate deposuit a principatu Hiserbinmuse, in quem, ut superius dictum est, tertia sors tenendi post eum cecidit. Videns enim eum dolore capitis hemeranicæ laborantem et scotomi plenitudinem patientem persuadet quod curandus foret, si ex aliqua confectione ptarmica in nares ejus insufflaretur a medico suo Mose nomine, diacono Antiocheorum Ecclesiæ, quem jam muneribus fecerat acerrimum conficere medicamen, quod simul et narcoticum foret vehementer; qui, videlicet Hise, cum paruisset Abdelæ, suscepit per nares confectionem, et repletus in omnibus circa caput, cunctisque sensibus una cum hegemonicis operationibus defraudatus, sine voce porro jacebat. Advocatis itaque Abdelas ducibus ac primoribus gentis, *Quid vobis, inquit, videtur super futuro rege vestro?* At illi concorditer abnegato eo dexteram dederunt filio ejus Abdelæ Muhamed, qui nuncupatur Madi; porro Hise absque sensu domum reportaverunt. Hunc autem post tertium diem convalescentem excusationibus fictis consolabatur, centum auri talentis injuriam recompensans.

Eodem etiam anno misit Paganus, dominus Vulgarie, ad imperatorem, postulans ut cum eo facie ad faciem jungeretur, et accepto verbo descendit ad eum cum Bohiladis suis. Cumque imperator una cum Sabino sederet, suscepit eos et exprobravit inordinationem eorum et odium habitum in Sabinum, feceruntque pacem, ut putabatur. Ast imperator mittens clam in Vulgariam cepit Severum principem Sclavinum, qui multa in Thrace fecerat mala. Comprehensus autem est et Christianus, qui ex Christianis ma-

garites et primus scamarum (82) effectus est, quem apud S. Thomam manibus et pedibus detrucentes adduxerunt medicos, qui hunc vivum inciderent a thorace pube tenus ad hominis cognoscendam positionem atque structuram, et sic eum tradiderunt igni. Actutum præterea imperator exiens ab urbe, cum sine custodia invenisset ob deceptoriam pacem clausuras, ingressus est Vulgariam usque ad Tzicas, et misso igne in cohortes quas reperit, cum timore reversus est, cum nihil forte patrasset.

Anno imperii sui 25, 12 Kalendas Decembrias indictionis quartæ, furens, impius et scelestus imperator adversus omnes timentes Deum, Stephanum novum protomartyrem abstrahi præcepit, cum esset inclausus apud S. Auxentium in proximo monte Damatry; quem hi, qui eruditionis ejus fructum percipiebant et unius cum eo ac similis erant sensus, scholarii quoque ac reliquis ordinibus deputati accipientes, pedemque ipsius rudente ligantes, traxerunt a prætorio usque ad ea quæ sunt Pelagii, ubi et discerpentes eum projecerunt venerabiles illius reliquias in Biothanatorum lacum, eo quod multos monuerit et adduxerit ad monasticam vitam, atque contemnere regias dignitates atque pecunias persuaserit: reverendus quippe vir omnibus erat pro eo quod fere sexaginta fecerit annos in claustris et virtutibus multis effulserit. Multos autem principes ac milites accusatos, quod imagines adorarent, diversis pœnis et amarissimis verbis tradidit; jusjurandum etiam generale ab omnibus sub imperio suo degentibus exegit, ne quisquam adoraret iconam. Cum quibus et Constantinum falsi nominis patriarcham super ambonem ascendere et exaltare pretiosa ligna et jurare fecit, quod non esset ex eis qui imagines adorarent; cui mox persuasit ut ex monacho Stephanitis efficeretur, et carnibus vesceretur, atque citharæodos ad mensam admitti regiam pateretur. Sed non in longum ultio homicidam hunc tradidit pœnis. Denique duodecimo Kalendas Februarias quartæ indictionis motus est contra Vulgares, et direxit ad Achelon 2600 chelandia construens, ea et armans ex cunctis thematibus; quæ cum in toris (82) stationem fixissent, flante aquilone contrita sunt pene omnia, et necatus est populus multus, ita ut imperator extendere retia et sic mortuos educere ac sepelire præcepit. Porro decimo sexto Kalendas Septembrias ejusdem quartæ indictionis publice diffamavit ac deonestavit habitum monachorum in Hippodromio, præcipiens unumquemque monachum manu tenere mulierem, et taliter eos transire per

A Hippodromium, sputis et injuriis ab omni populo cumulosos. Similiter et octavo Kalendas Septembrias ducti sunt ad ludos Circenses insignes principes decem et novem, et pompati sunt quasi mala contra imperatorem consiliati fuerint, non veraciter accusati, sed quia invadebat eis eo quod essent formosi atque robusti et ab omnibus colaudati, quibusdam vero ex eis et ob religionem, eo quod ad prædictum inclausum issent et passionem ejus publice divulgarent; quos et interfecit. Quorum præcipui sunt Constantinus patricius et dudum logotheta cursus, cui nomen imposuit Podopagurum, et hujus frater Stategius spatharius et domesticus excubitorum, Antiochus logotheta dromi factus et prætor Siciliæ, David spatharius et comes Obsequii, Theophylactus protospatharius et prætor Thraciæ, Christophorus spatharius, Constantinus spatharius et primus imperialis stratorum, filius patricii Bardanis, Theophylactus candidatus, et alii. Quos cum in Hippodromii ludos palam traduci et ab omni populo conspui et maledici fecisset, sententiam dedit. Et illos quidem duos fratres, Constantinum aio atque Stategium, intra venationis septa capitis animadversione punivit, multo super eos facto universæ plebis lamento, adeo ut cum hoc didicisset imperator, indignaretur et præfectum Procopium cæderet et ab administratione depelleret tanquam id fieri permittentem. Cæteros autem omnes oculis privatos in exilium destinavit, quos et per singulos mittens, cum esset omni crudelitate plenus, ad loca in quibus degebant, centenis flagris vapulare jubebat.

Porro tertio kalendas Septembrias ejusdem quartæ indictionis insanens idem malivocus adversus æquivocum (83) suum et consentaneum patriarcham, et inventis quibusdam clericis et monachis instruxit illos ut dicerent: *Audivimus patriarcham cum Podopaguro adversus imperatorem loquentem*, et misit eos ad patriarchium, ut arguerent eum. Cumque ille negaret, fecit illos ad pretiosa ligna jurare fatentes: *A patriarcha maledicta hæc audivimus*. Inter hæc ergo misit, et bulla signavit patriarchium, et hunc exilio relegavit apud Hieriam, et rursus apud Principem insulis.

Anno imperii Constantini 26 Abdelas Ibinalem mortuus est, ruente super se turre, in qua custodiebatur. Abdelas autem cum cameræ fungeretur honore, multa mala Christianis sub principatu suo degentibus demonstravit, siquidem et cruces ecclesiarum abstulit, et vigiliis nocturnas celebrare, sed et litteras discere prohibebat. Hi vero qui dicuntur apud illos Aruritæ, quod interpretatur æmulatores, contra Palmyrensem eremum insur-

NOTÆ.

(82) Scamari sunt prædones, et scamara deprædatio. Stephanus 2 epistola ad Pipinum R. F.: « Scamaras atque deprædationes seu devastationes in civitatibus et locis B. Petri facere sua imperazione nec cessavit nec cessat. » FABR.

(82) *In oris*. FABR.

(83) *Æquivocum*. Ludovicus imp. in præcepto quodam apud Flodoardum II, 19: « gens nostra Francorum cum æquivoco nostro rege ejusdem gentis » FABR.

rexerunt. Sed illorum quidem malitia in Ecclesias Dei utpote infidelium manifesta fuit. Is autem qui Christianis, ineffabilibus Dei iudiciis, imperabat, fortassis ut Israel quondam ille vesanus Achab, multo peiora quam Arabum sit insania sub imperio suo positis orthodoxis, episcopis videlicet, monachis et laiciis, praelatis atque subjectis ostendit, ubique intercessionem sanctæ Dei Genitricis ac omnium sanctorum in scriptis ut inutiles et sine scripto repellens, per quas videlicet nobis emanat omne suffragium, et sanctas reliquias eorum effossas efficiens et invisas reddens, sicubi cujusquam insignis audiebantur ad animarum sanitatem et corporum rejacere, vel sicut moris est, a pie agentibus honorari. Mox ergo mortem adversus hujusmodi tanquam impie gerentes minabatur, sin autem, proscriptiones ac exsilia et tormenta. Deo vero gratissimum lipsanum, utpote quidam thesaurus possessoribus habitus, auferebatur, invisum (84) de cætero efficiendum. Tale quid et in pretiosissimum laudabilis martyris Euphemie profanus hic imperator lipsanum gessit, in profundum id una cum loculo jaciens, non ferens videre unguenti etiam ex se super omnem populum suavitatem reddentem, et arguentem ejus adversus intercessionem sanctorum deliramenta. Sed Deus, qui custodit ossa placentium secundum divina eloquia, illæsum hoc conservavit, rursus ostensurus illud apud Lemnum insulam; per nocturnam enim visionem jacens elevandum præcepit et conservandum. Sub Constantino vero et Heirene piis imperatoribus, indictione quarta, cum decenti honorificentia rediit ad templum suum. Quod ipse quidem, tanquam inimicus Ecclesiarum, commune fecit armamentarium sterquilinumque fore decrevit, illi repurgatum hoc iterum sacraverunt, ad redargutionem quidem hujus impietatis, ostensionem autem horum pietatis. Hoc autem ob stupendum et scriptura dignum miraculum post 22 annos iniqui principis mortis, una cum piissimis imperatoribus et Tarasio sanctissimo patriarcha, nos et vidimus et cum eis amplexi fuimus, licet indigni magnam gratiam promerentes. Porro decimo sexto Kalendas Decembrias, ejusdem quintæ indictionis, decreto imperatoris promovetur Nicetas eunuchus ex Sclavis ortus irregulariter patriarcha Constantinopoleos. Et facta est siccitas, ita ut nec ros de cælo caderet, defecitque penitus ab urbe aqua, et otiosæ remanserunt iam cisternæ quam lavaera, quin potius et fluentia fontalia, quæ prius jugiter effluebant. Quod intuens imperator cœpit renovare aqueductum Valentiniani, qui cum usque ad Heraclium perdurasset, ab Avaribus est destructus. Electis ergo ex diversis locis artificibus ab Asia quidem duxit et Ponto ædificatores mille et liniatores (85)

ducentos, a Græcia vero et insulis testatarios (86) quingentos; porro ex ipsa Thrace operarios quinque millia et tegulas facientes ducentos, et præposuit eis principes executores operum ac patricium unum; sicque opere consummato aqua introivit in urbem. Cæterum eadem quinta indictione prohibet sui sensus prætores et operarios nequitia sua condignos, Michaellem videlicet Melissenum in thēmate Orientalium et Michaellem Lachanadracontem in Thracesiis, super buccellarios vero Manin a mania, id est insania, nominatum. Sed quis idoneus ad enarranda scelerata horum piacula, quæ partim suis a nobis conscribentur in locis? Omnia enim seu singula horum opera si conscriberentur, quæ ad curationem imperantis effecta sunt, nec ipsum arbitror, ut proprie cum evangelista dicatur, mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

Anno mundi 6259, divinæ incarnationis anno 759, anno imperii Constantini 27 Stephanus Romanæ sedis habetur antistes. Constantinus vero, falsi nominis patriarcha, ductus est Nonis Octobribus sextæ indictionis a principe in insulam; quem et cecidit tyrannus, quod vadere non valeret. Jussit autem eum in phorio portari, et euntem sedere in gremio ecclesiæ Magnæ; eratque asecretis cum eo ferens chartæ tomum, in quo erant scripti hujus excessus. Omni ergo populo civitatis ex præcepto regio illic congregata et vidente legebatur charta in audientiam totius populi, et per singula percutiebat asecretis faciem ejus, Niceta patriarcha in confessorio sedente ac intente. Post hæc verum cum imposuissent eum in ambonem et rectum stare fecissent, accepit Nicetas chartam et misit episcopis, et ablato superhumerali ejus, anathematizaverunt eum, et hunc Scotiopsin cognominantes, abstraxerunt ab ecclesia, gradientem retrorsum, Postera vero die cum ludi Circenses agerentur, raserunt faciem ejus, et barbam denudaverunt, capitis ac supercilliorum pilis ablati, et indutum hunc laneo brevi et sine manicis vestimento, sedere fecerunt oblique super asinum sagma ferentem, et ipsius tenere caudam, et eduxerunt eum per Diippium Hippodromium, cuncto populo et vulgo mala imprecante illi et conspuente. Trahebat autem asinum Constantinus nepos ipsius, naso reciso. Cumque venisset ad vulgus, descenderunt et conspuerunt et pulverem projecerunt super eum. Et cum adduxissent eum ad consistorium, dejecerunt de asino, et calcaverunt collum ejus, et collocatus contra vulgus audiebat ab illis ludicra verba usque ad absolutionem ludorum equestrium.

Eodem quoque mense missis impius imperator patriciis significat ei dicens: *Quid dicis de fide nostra et concilio, quod fecimus?* Qui sensibus ad vanitatem conversis respondit: *Bene, inquit, et*

NOTÆ.

(84) *Invisum*, Apuleius 5: « Post opimas dapes quidam introcessit et cantavit invisus. » FABR.

(85) *Liniatores*. Gloss. *χρῆσις* liniatura oblitus. *lō*.

(86) *Testacearios*. FABR.

credis, et bene concilium operatus es, putans se ob hoc illum rursus placare. At illi confestim respondentes dixerunt: Nos hæc audire solumus ab ortu polluto. Ex hoc ergo vade in tenebras et in anathema. Et sic accepta sententia descendit ad claustra ferarum, et decollatus est. Et caput quidem ejus per aures ligantes tribus diebus in Milio suspenderit ad ostentationem plebis: corpus vero ejus pede reati ligato traxerunt per plateam usque ad loca Pelagii, et sociandum biathanatis jactaverunt; similiter et caput ejus post tres dies illic delatum projecerunt. O irrationabilitatem et crudelitatem atque imhæmicordiam immitissimæ bestię! Non est veritus miser sanctum lavacrum: duos enim filios ejus ex tertia conjuge ipsius in ulnas suas susceperat, siquidem semper feralis moribus et immansuetus esse probatur. Ab hoc autem anno ampliori insania usus est: mittens quippe deposuit Petrum nobilem stylitem a petra, quem vivum, cum dogmatibus ejus cedere renuisset, ligatis pedibus ejus in prædictum Pelagii locum, et hunc quoque per plateam tractum projici jussit. Alios etiam in saccis vinciens et lapidibus aggravans in pelagus jactari præcipiebat, oculos eruens, nares abscindens, flagellis excorians, et omnem tormenti speciem adversus eos qui pie agebant excogitans. Et in urbem quidem per se ipsum hæc et consentaneos suos, Antonium aio patricium et scholarum domesticum, ac Petrum magistrum, atque per populum singulorum ordinum, qui a se fuerat ad talia eruditus, agebat. In exteris vero thematibus per jam dictos prætores, ipse namque citibazæ sonitu delectabatur atque conviviis, turpibus sermonibus et saltationibus eos qui sibi adhærebant incessanter erudiens, et sicubi quisquam corruens vel dolens solitam Christianis vocem emitteret dicens: *Dei Genitrix, juva*, aut vigiliis agens deprehenderetur aut Ecclesiis assuetus aut cum religione vivens aut non passim juramentis abutens, ut inimicus imperatoris damnabatur et immemorabilis nominabatur. Monasteria vero, quæ in gloriam Dei et refugia salvandorum effecta sunt, domos fore communes fautoribus suis militibus faciebat. Denique cœnobium Dalmatii, quod inter optima Byzantii erat cœnobia, militibus in habitaculum tribuit; ea quæ dicuntur Callistrati et Dii ac Maximini monasteria, necnon et alias sacras monacharum ac virginum domos, a fundamentis destruxit. Eos vero qui monasticam subire vitam ex insignibus militibus vel senatoribus studuerant, et maxime illos qui sibi adhæserant et complices libidinis suæ ac nefandorum actuum fuerant, morti subdebat, suspectui habens confusionem, quæ sibi ex pronuntiationibus fieret propalantium se. Unde et Strategium Podopaguri fratrem, cum esset urbanus specie, assumpsit: amabat enim talibus

adhærere prop'et luxurias suas. Cum autem sensisset eum moleste tulisse infandas in viros insanias suas, et beato Stephano inclauso S. Auxentii has manifestas reddidisse, salutisque remedia suscepisse, hunc quasi insidiatorem suum diffidans una cum inclauso, ut prædictum est, interfecit. Fecit autem abundare horno species in urbe: novus enim Midas factus aurum concervavit et agricolas denudavit, et ob tributorum exactionem cogebantur homines largas Dei geniminum munificentias facile seu vili pretio venundare.

Eodemque anno Nicetas falsi nominis patriarcha iconas ex musio factas, quæ in patriarchio Secreti minoris erant, erasit, et imagines magni Secreti, quæ sculptæ in ligno erant, deposuit, et cæterarum imaginum facies delinavit. Sed et in Abramio similiter fecit.

Anno imperii sui 28 coronavit imperator Eudociam uxorem suam, cum esset trigamus et hæc esset tertia conjux, in tribunatio decem et novem accubituum Kalendis Aprilibus: filios vero suos ex ipsa procreatos, Christophorum scilicet et Nicephorum, postera die, qua sanctum celebratum est Pascha, Cæsares ordinavit, patriarcha orationem faciente, et Imperatoribus super eos chlamydes et Cæsaricias imponentibus galeas. Pari modo et Nicetam, novissimum fratrem eorum, nobilissimo facto, superposuit ei chlamydem auream et coronam; et ita processerunt, jactantibus imperatoribus hypatiam trimisia (87) et semisia et numismata nova, usque ad Magnam ecclesiam.

Anno Imperii Constantini 29 ingressa est urbem Heirene ab Athenis veniens dromonibus et chelandis plurimis, adornatis sericis palliis, et proceribus urbis cum uxoribus obviam occurrentibus ei præcedentibus eam. Cumque patriarcha venisset ad palatium in ecclesiam Phari, facta sunt ad eandem Heirenem Leonis imperatoris sponsalia, et decimo sexto Kalendas Januariæ coronata est in triclinio Augustæ imperatrix Heirene. Quæ cum ad oratorium S. Stephani situm in Daphne abiisset, accepit nuptiarum coronam una cum filio Constantini, prælato videlicet imperatore Leone. Hoc etiam anno facta est commutatio in Syria viri ad virum et femine ad feminam et pueri similiter ad puerum. Et præcepit Abdelas radi barbas eorum, et fieri calamaucos cubiti unius et semis.

Anno imperii Constantini 30 Adrianus sedis apostolicæ præsul habetur. Eodem anno movit exercitum Banacas contra Romaniam, et multos captivos abduxit, et Romani quartam Armeniam ingressi despoliaverunt eam. Præterea moritur Salech, et translata est Germanicia in Palaestinam.

Eodem vero anno imitatus Lachanodraso magistrum suum, omnem monachum et monacham in

NOTÆ.

(87) *Trimisia*. Anast. in exsilio S. Mart.: « Usque ad unum trimisium frumentum potui comparare. » V. Scaliger *De re numm.* et Salmas. ad H. A. Fara.

themate Thracestorum commorantes apud Ephe-
sum congregavit, et eductis eis in campum dixit
ad eos: *Qui vult imperatori ac nobis obedire, alba
induatur veste et in hac hora sumat uxorem: ast
qui hoc facere parvi penderint, privati luminibus in
Cypro exsilio damnabuntur.* Tumque opus cum verbo
pariter consummatum est, et multi eodem die
martyres sunt ostensi, multi vero deficientes et
enervati perierunt, quos et familiares sibi Draco
faciebat. Præterea indictione nona, mense Janua-
rio, natus est imperatori Leoni et Heirenæ filius,
qui nominatus est Constantinus, dum adhuc vive-
ret Constantinus avus ejus.

Anno imperii Constantini 31 movit exercitum
Banacas contra Romaniam, et cum descendisset ab
Hisauria in castrum Sices, obsedit illud. Quod
cum audisset imperator, scripsit ad Michaelē
prætorē Orientalium et ad Manin Buccellariorum
et Bardam Armeniacorum prætores; qui cum ve-
nissent, tenuerunt egressum eorum, qui erat clau-
sura valde difficilis ad meandrum. Stulus autem Ci-
byrrhæotum cum Prætona spathario prætorē suo
veniens applicuit in portu prædicti castrī. Quod eum
Banacas vidisset, sui desperatus fiduciam rursus
assumit, suosque alacres reddit, et ascendens ad
equestres exercitus magnis et repentinis vocibus
cum omnibus suis clamorem dedit, sicque illos
terrītō fugat, multisque peremptis deprædatus
est omnia circa regiones illas, et cum spoliis multis
reversus est.

Eodem quoque anno missō Thracestorum prætor
Lachanodraco Leonē notario suo et Leone exmo-
nacho venundavit omnia monasteria, virorum scilicet
et seminarum, et omnia vasa sacra et libros
et pecora, et quæque patrimoniorum eorum erant,
et horum pretia principis detulit. Quotquot autem
monachos et paternos libros reperit, igne com-
bussit; et sicubi lipsanum sancti quis habens ap-
paruisset ad custodiam, et hoc quoque nihilomi-
nus igni tradebat, eum vero qui habebat illud, ut
impie agentem puniebat. Et multos quidem mona-
chorum verberibus interfecit, quosdam etiam gla-
dio trucidavit. Præterea innumerabiles oculorum
visibus exorbavit; et quorundam quidem barbas
cera et oleo perungens succendebat ignem, et ita
tam facies eorum quam capita concremabat. Porro
alios post multos cruciatus exsiliis destinabat, et
postremo non deseruit in toto themate sibi sub-
jecto hominem unum monastico schemate circum-
amictum. Quod cum imperator didicisset, bonum
semper exosum habens, scripsit ei gratias dicens:
*Inveni te virum secundum cor meum, qui facis omnes
voluntates meas.* Hunc ergo imitantes et cæteri si-
milis perpetrabant.

Anno imperii Constantini 32 misit Abdelas in
Africam Mualabium cum exercitu multo, et in-
gressus est Alphadal Badinar in Romaniam, et ce-
pit captivos quingentos. Mopsuestienses autem ob-
viam eis occurrentes et bellum exagitantē occi-

derunt ex Arabibus mille. Ast Abdelas abiens
Hierosolymam jejunavit, et præcepit inscribi Chri-
stianos et Hebræos in manibus; et idcirco multi
Christianorum per mare in Romaniam confu-
gerunt.

Anno imperii sui 33 movit Constantinus, mense
Maio duodecimæ indictionis, stolum chelandiorum
bis millium contra Vulturiam. Et ingressus ipse in
rubea chelandia motus est ad intrandum Danubium
amnem, derelictis quoque prætoribus equestrium
thematum extra clausuras, si forte possent Vulga-
ribus in se intuitum figentibus intrare in Vulga-
riam. Cum autem venisset usque ad Barnas, for-
midavit, et redire meditabatur. Sed et Vulgares
videntes, ac simili pavore metuentes, miserunt
Boilam et Tzigaten petentes pacem. Quos cum vi-
disset imperator, gavisus est et pacem fecit, præ-
stito vicissim jurejurando quatenus neque Vulgares
exirent contra Romaniam neque imperator studeret
in Vulturiam intrare. Et factis super hoc ex utraque
parte scripturis ad invicem reversus est imperator
et urbem adit, taxatis derelictis ex omnibus the-
matibus in castris quæ condidit. Octobrio verò
mense undecimæ indictionis nuntium suscepit a
Vulgaria ab occultis amicis suis, quod mitteret
dominus Vulturie duodecim millia ex populo et
Boilades ad captivandum Verzitam et abducendum
eos in Vulturiam. Qui ne innotesceret quod contra
Vulgares moveretur (venerant enim ad eum legati
domini Vulturie) cum adhuc ii essent in urbe, si-
mulavit se adversus Arabes movere, et transmea-
runt tam vexilla quam suppellectiles ministerii regii
apparatus. Cum autem apocrisarios dimisisset,
per exploratores comperto eorum egressu, assumpto
exercitu festinus iter arripuit, et convocatis
thematum taxatis et Thracesiensibus et unitis ordi-
nibus optimatibus fecit eos 80 millia. Et pergens in
locum qui dicitur Lithosoria, nullus tubæ clangore
sonante, irruerunt super illos, et vertens eos fecit
victoriam magnam, et eum multis exuviis et cap-
tivis reversus est, triumphi sui trophæa penes
urbem ostentans, et obsequiis constipatus ince-
dens, bellumque hoc nobile nuncupans, eo quod
nemo sibi restiterit, nec inactatio in hoc aut effu-
sio Christiani facta fuerit sanguinis.

Anno imperii sui 34 Constantinus solvens Vul-
garum pacem construxit iterum stolum multum,
et intromissis in eum equitum 12 millibus direxit
prætores classium omnes in illo, ipse vero timens
mansit cum equestri millia. Cum autem usque
Mesembriam venissent et hanc fuissent ingressi,
valenter aquilone vento spirante omnia pete con-
trita sunt et multi perierunt, et rediit, cum nihil
utilitatis attulisset. Porro Telerigus dominus Vul-
gariae comperto quod per familiares suos imperator
consilia sua cognosceret, scribit ei dicens: *Vellem
effugere et venire ad te. Transmille ergo mihi verbum
securitatis meæ, et quos habes hic amicos, ut hoc eis
credam et mecum occurrant.* At ille levitate usus

scripsit ei. Qui cum hæc didicisset, per medium A
omnes recidit. Quod audiens Constantinus all-
quandiu canos suos evulsit.

Anno imperii sui 35 imperator, mense Augusto
decimæ tertix indictionis, exivit contra Vulgares.
Qui atrociter in cruribus divinitus est percussus
plaga quæ Græce anthrax appellatur, et hinc febre
validissima et medicis propter nimium incendium
ignota detentus Arcadiopolim rediit, a subjectis
super humeros in lecto delatus, et veniens Selym-
briam navim ingressus est. Cumque ad rotundum
pervenisset castellum, miserabiliter in chelandio
moritur, clamans et dicens: *Vivens adhuc igni sum
inextinguibili traditus*, sanctamque Virginem et Dei
Genitricem laudari exostulans, cum sine fœdere
ipsius fuerit inimicus. Regnavit autem imperator
post patris sui mortem annis 34, mensibus 2, die-
bus 26, et ita vitam dissolvit sanguinibus multis
infectus et demonum invocationibus ac sacrificiis,
persecutionibus quoque sanctarum Ecclesiarum
rectæque ac immaculatæ fidei, nec non et mona-
chorum preemptionibus et violationibus monaste-
riorum, malisque variis supercrecens, non minus
quam Diocletianus et antiqui tyranni. Præterea
eodem anno et eodem mense moritur et Abdelas
Arabum dux. Cum enim hi ambo velut acerrimæ
bestiæ diuturnis temporibus ac similiter humanum
genus depasti sunt, mortui sunt providentia Dei.
Et obtinent principatum Leo et Madi filii eorum.
Porro eodem anno Longobardorum rex ad regiam C
veniens urbem imperatori se profugus contulit.

Mundi 668, divinæ incarnationis anno 768, anno
vero imperii Leonis primo, Madi dux habetur Ara-
bum, qui 9 his præfuit annis. Leo vero imperator
cepit expandi in pecunias, quæ sibi fuerant a patre
dimissæ, placuitque tam optimatibus quam populo,
et visus est ad breve tempus pius esse, sanctæque
Dei Genitricis ac monachorum amicus. Unde et
metropolitanos ex monachis in primis sedibus
collocavit, militiasque per themata fecit multas, et
ordines in urbe amplificavit. Quamobrem themata
principes moti ingressi sunt omnes cum mul-
titudine populi copiosa, petentes Constantinum
filium ejus in imperatorem. At ille, ut moris est
principibus, renuntiavit eis. *Filius, inquit, meus
unicus est mihi. Idcirco vereor hoc facere, ne forte
contingat mihi quod humanum est, et cum adhuc sit
parvulus, morti eum tradatis, et alium promoveatis.*
At illi cum juramentis profitebantur se ullum sa-
tisfacturos minime regnaturum præter filium ejus,
etiamsi eum mori Deus voluisset. Hoc autem a
Dominica die qua Palmarum solemnitas agitur,
usque ad feriam quintam hebdomadæ majoris, po-
pulo in Hippodromio coacervato petente, sancta
Parasceve jussit jurare illos, et juravit omnis po-
pulus in honorandis et vivificis lignis, tam scilicet
ex thematibus et senatu quam ex interioribus or-
dinibus et civibus omnibus et hergasteriacis, im-
peratorem non admittendi exceptis Leone seu Con-

stantino ac semine ipsorum. Et fecerunt scripta,
quemadmodum juraverunt, propriæ manus. Et in
crastinum, Sabbato scilicet sancto, exivit imperator
in tribunalium decem et novem accubituum, et
provexit nobilissimum Eudocimum fratrem suum
(nam Anthimum vivens pater ejus provexerat), et
processit imperator cum reliquis Cæsaribus et
tribus nobilissimis ac novo Constantino ad Magnam
ecclesiam, et mutato indumento, sicut imperatori-
bus moris est, ambonem ascendit cum filio suo
simul et patriarcha, et ingressus omnis populus
posuerunt scripta sua in sancta mensa, et impera-
tor locutus est sic: *En fratres, petitionem vestram
adimpleo, et dono vobis filium meum in imperatorem.*
Ecce ab Ecclesia et de manu Christi eum suscipitis.

B At illi magna voce clamaverunt dicentes: *Fidejussor
noster esto, Fili Dei, quia de manu tua suscipimus
dominum Constantinum imperatorem ad custodien-
dum eum et moriendum pro eo.* Et in crastinum,
quando videlicet magnus et Dominicus Paschæ dies
celebratus est, decimo octavo Kal. Maias decimæ
quartæ indictionis, auroræ crepusculo exiens im-
perator una cum patriarcha in Hippodromium, de-
lato altario, omni populo contemplante, patriarcha
fecit orationem, et coronavit imperator filium suum;
et ita processit ad Magnam ecclesiam uterque
imperator cum duobus Cæsaribus et tribus nobilissi-
mis. Processit autem et imperatrix Heirene, cum
præcessissent imperatores, sceptris obsequentibus
per scholas antelatis, et ascendentibus per æneæ
portæ ascensum in Catechumenia ecclesiæ, non
exiens in plateam Emboli. Mense vero Maio ejusdem
indictionis accusatus est Nicephorus Cæsar et fra-
ter imperatoris, quod insidias construxisset adver-
sus eum cum spathariis quibusdam atque stratori-
bus aliisque hominibus regis; et facto imperator
silentio apud Magnauram exposuit populo quæ de
se fuerant dicta. Qui unanimiter exclamaverunt ut
uterque recederet de medio, non memorantes sem-
per perjuri se patri eorum jurasse non admissuros
post mortem ejus injuriam pati natos ipsius. Ast
imperator rebelles cæcos et tonsos exsilio apud Cher-
sonem deportatos fore decrevit, et climata illa sub
custodia et munimine conservanda.

D Anno imperii Leonis secundo confugit Telerigus
Vulgarum dominus ad imperatorem, qui fecit eum
patricium, jungens illi et uxoris suæ Heirenæ con-
sobrinam. Cum autem baptizatum eum ex sancta
quoque piscina suscepisset, magnifice honoravit
pariter et amavit.

Anno imperii Leonis tertio sedit Ithimamas apud
Dabecon, et seditionem commovit. Leo autem im-
perator militias Romanorum direxit, et ingressi
sunt Syriam centum millia, quibus duces erant
Michael Lachanodraco Thraciorum, Artabuasus
Armenius Orientalium, Tatzates Bucellariorum,
Basteratzes Armeniacorum, et Gregorius Obscia-
nensium prætores; et circumdare Germanicam,
ubi erat Hisbahalithius Madi, et apprehenderunt

omnes camelos ejus, et futurum erat ut caperent etiam Germaniciam, nisi muneribus persuasisset Lachanodraconi Hisbahal, et recessisset a castris. Et exiit in prædam regionis, et captivatis hæreticis Jacobitis Syris iterum ad castrum reversus est. Et misso Ithimamas exercitu a Dabeco et amiradibus bellum cum Romanis fecerunt, et ceciderunt amirades quinque et Arabum sex millia, ut ferunt. Et sexta feria redierunt: ingressi enim fuerant Dominica die. Præterea imperator facta majoma in Sophianis insedit in solio cum filio suo, et ita divulgavit prætores triumphos quos sumpserant. Transtulit autem hæreticos Syros in Thracem, et locavit eos illic.

Anno vero imperii Leonis quarto furore accensus Madi Arabum dux mittit Hisan cum virtute multa, Maurophorum scilicet Syriæ ac Mesopotamiæ, et descendit usque Dorylæum. Verum imperator præcepit prætoribus ne debellarent eos publico bello, sed munirent civitates et populum introducerent ad earum custodiam, destinatis et principibus magnis per singulas civitates, ipsique sumerent electorum militum terna millia, et insequerentur eos, ne dispergerent cursus, et incenderent ipsi primitus tam pabula equorum quam escas, ubicunque fuissent inventæ. Cum autem residerent Dorylæi diebus quindecim, et defecissent sibi quæ victui sunt necessaria, exilia eorum effecta sunt animalia, multaque in eis præda patrata est. Et reversi obsederunt Amorium die uno; quod cum vidissent munitum, et multam habere armaturam, reversi sunt nihil proficientes.

Anno imperii Leonis quinto Paulus Constantinopolitanus habetur antistes, venitque Madi Arabum dux Dabecum cum potentatu multo et apparatu, et misso filio suo in Romaniam ipse redit ad sanctam civitatem, et mittit Muchesiam, qui dicebatur Zelotes, et dat ei potestatem apostatas faciendi Christianorum servos et desolandi ecclesias sanctas. Et venit usque Hemesam, et repromittit se non compellere ad magarizandum nisi eos qui ex infidelibus dudum fuissent, donec patefacti sunt Hebræi et Christiani. Et statim cœpit impie cruciare, sicut nec Lysias olim vel Agricolaus, multosque perdidit. Sane feminae gratia Christi Dei nostri vicerunt ejus insaniam; et hæ cum Nubitenses essent archidiaconi Hemesæ ac filii Esaïæ, multum cruciatæ, cum non cessissent impietati, millena quippe flagra recipientes et aliis multis cruciatibus attentatæ, coronam victoriae a Christo perceperunt. Pervenit autem et usque Damascum, et multas ecclesias desertas fecit, non intendens dato Christianis ab Arabibus verbo. Præterea octavo idus Februarias mortuo Niceta, de quo prædictum est, Constantinopoleos episcopo, secunda jejuniorum hebdomada, die Dominico, Paulus honorabilis genere, Cyprius, verbo ac actu coruscans, post plurimam propter hæresim qua tenebatur excusa-

tionem, vi multa compellente consecratur patriarcha Constantinopolitanus. Media vero hebdomada jejuniorum tentus est Jacobus protospatharius ac Papias et Strategius ac Theophanes cubicularii et paracemomeni, Leo quoque ac Thomas, æque cubicularii, una cum aliis religiosis viris, eo quod venerabiles imagines adorarent. Tunc denudans absconditam malitiam suam Leo, persecutoris filius, hos immisericorditer cæsos et tonsos perque medium urbis vinctos pompari fecit et in prætorio inlaudi mandavit; inter quos etiam dictus moritur Theophanes, confessor effectus et coronam martyrii consecutus. Reliqui autem omnes per hujus obitum probati monachi sunt ostensi. Ast Aaron ingressus in Armeniacorum thema obsedit Semalvos castellum æstate tota, et Septembrio mense cepit illud in verbo. Miserat autem Thummamam in Asiam cum quinquaginta millibus, et occurrens Michael Lachanodraço cursu modico suo debellavit eum, et jugulavit fratrem Theumamæ.

Eodem quoque mense quartæ indictionis mortuus est Leo filius Constantini hoc modo. Cum insaniret circa lapides, nimis adamavit coronam Magnæ ecclesiæ, et accipiens portavit eam, et exierunt carbunculi in capite ejus, et captus a valida febre mortuus est, cum regnasset annis quinque, diebus sex exceptis.

Mundi anno 6776, divinæ incarnationis anno 776, Heirene piissima una cum filio suo Constantino gloriose imperium divinitus accipit sexto idus Septembrias indictionis quartæ, quatenus mirabilis prædicaretur Deus etiam in hoc, per viduam feminam et puerum orphanum depositurus immensam contra se famulosque suos impietatem et adversus cunctas Ecclesias motam impugnatoris Dei Constantini tyrannidem, ut olim diaboli per piscatorum et illitteratorum infirmitatem. Post quatuor vero dies imperii sui, cum filius suus decem esset annorum, consilium facientes quidam senatorum voluerunt educere Nicephorum ex Cæsare et imperatorem statuere. Cum autem ad notitiam causa devenisset, tenti sunt Gregorius logotheta dromi, et Bardas dudum prætor Armeniacorum, Constantinusque vicarii spatharius et domesticus excubitorum, ac Theophylactus Rangabe drungarius duodecimæ insulæ, et multi alii; quos cæsos et tonsos in diversis locis exsilio relegavit. Porro viri sui fratres Cæsares ac nobilissimos tonsos sacerdotio fungi et populo communionem in festivitate Christi nativitate porrigeret, in qua procedens imperatorio more publice cum puero retulit ecclesiæ stemma, quod fuerat a marito sublatum, pulcherrime fabrefactum et pretiosis lapidibus venustatum. Promovit autem Helpidium prætorem in Sicilia, qui et ante illic prætor exstiterat. Porro decimo septimo Kalendarum Maiarum accusatus idem Helpidius quod cum Cæsaribus sentiret, et misso Theophilo spathario præcepit ut compendio raperet et duceret eum. Qui cum perrexisset, non dederunt illum Siculi. At illa hujus

uxorem ac filios cæsos et tonsos prætori misit A custodiendos. Junio autem mense omnia ulteriora themata destinavit ad clausuras custodiendi et observandi exitum Arabum, proponens eis caput Joannem sacellarium, qui erat eunuchus et domesticus ejus. At vero Madi misit Cebir cum virtute multa, et occurrunt in locum nuncupatum Milum, et inito bello superantur Arabes, et occiduntur ex eis multi, et ita cum confusione reversi sunt. Cœperunt præterea piissimi principes fiducialiter agere, et verbum Domini dilatari, et qui volebant salvari, sine prohibitione mundo abrenunciare, et gloria Deï exaltari, ac monasteria recreari, atque omne bonum manifestari.

Hoc etiam anno in longis Thracæ muris homo quidam fodiens invenit lapideam arcam, quam B cum expurgasset et revelasset, reperit virum jacentem et litteras conglutinatas arcæ, continentes hæc; *Christus nascetur ex Maria Virgine, et credo in eum. Sub Constantino vero et Heirene imperatoribus, o sol, iterum me videbis.*

Anno imperii Constantini et Heirene secundo direxit Heirene Costahim sacellarium et Mamaian primicerium ad Carolum regem Francorum, quo filiam suam nuptui traderet imperatori Constantino filio suo. Et facto placito ac jurejurando inter utrosque, reliquerunt Elisæum eunuchum atque notarium ad docendam illam Græcorum litteras simul et linguam; sed et ut erudiret eam et secundum mores Romanorum imperii. Constructis C autem classibus numerosis, et electis ex thematicis populis ac principibus, qui sufficerent, promovit Theodorum patricium eunuchum, virum industrium, et direxit in Siciliam adversus Helpidium. Cumque multa fierent bella, vicerunt hi qui circa Theodorum erant. Quo viso Helpidius timuit, et sumptis quotquot habebat pecuniis cum Nicephoro transmeavit in Africam, et accepto verbo sacritatis ad Arabes confluit; quem illi susceptum at Romanorum imperatorem retinebat, coramantes eum incassum, et ocreis et stemmate induentes. Cum autem Romanorum in his populus vacaret, egreditur Madi filius Aaron cum potentatu et apparatu nimio, tam Maurophorum quam totius Syriæ et Mesopotamiæ atque de D deserti, et venit Chrysopolim, derelicto Banuso ad obsidendum Nacoliæ et custodiendum dorsa sua. Misit autem et Burniche in, Asiam cum 30 milibus; qui cum debellasset Lachanodraconem cum themate Thracæ in loco Darino dicto, cum et ipsi triginta millia essent, quinque millia interfecit. Ast imperatrix misso Antonio domestico cum ordinibus obtinuit Barin, et concluderunt eos. Confugit autem ad eos Tazatiua Bucellariorum prætor, odio quod contra Stauracium habebat patricium et logothetam dromi, eunuchum omnibus, qui tunc videbantur esse, præminentem et omnia disponentem. Et dato eis consilio pacem postulerunt. Cum autem ad hoc

A exissent Stauracius et Petrus magister et Antonius domesticus, non studuerunt subtiliter agere, ut verbum caute susciperent et filios primorum, sed exemptes inconsulte tenti sunt ab illis et compedibus vincti sunt, et coactæ sunt utraque partes ad faciendum pacem. Et donaverunt invicem, Augusta scilicet et Aaron, xenia multa, pacto firmato ut per singulos annos eis census tribueret. Et facta pace discesserunt, dimittentes etiam et civitatem Nacoliæ. Tulit autem et Atazates uxorem suam et omnem substantiam.

Anno imperii sui tertio, pace facta cum Arabibus et aditu reperto, Heirene mittit Stauracium patricium et logothetam dromi cum virtute multa contra Sclavinorum gentes. Qui cum descendisset in Thessaliam et Græciam, subjecit omnes et tributarios fecit imperio. Introivit autem et in Peloponnesum, et multam captivitatem et exuvias Romano imperio attulit.

Anno imperii Constantini ac Heirene quarto rediit Stauracius, de quo supra dictum est, e Sclavis, et triumpho manifestavit trophæa in Hippodromio. Mense autem Maio ejusdem septimæ indictionis exivit imperatrix Heirene una cum filio suo et virtute copiosa in Thracem, circumferens organa et cætera genera musicorum, et ivit usque Bœream, et hanc ædificari jubens nominavit Heirenopolim. Venit autem et usque ad Philippopolim cum omni securitate, et rediit, cum construxisset etiam Anchialum.

Eodem quoque anno et Arabum dux Madi, qui et Maumed, mortuus est, et obtinuit Moses filius ejus. Porro pridie Kalendarum Septembrium ejusdem septimæ indictionis Paulus almificus et sanctissimus patriarcha infirmatus thronum reliquit et descendens ad monasterium Flori monachicum suscepit habitum, imperio ignorante. Cum autem hoc didicisset imperatrix, venit ad eum cum filio tristis et clamans, *Cur, inquit, hoc fecisti? At ille cum lamentis multis ait ad eam: Utinam nec unquam sedissem in sacerdotii throno, Ecclesia Dei tyrannidem patiente, præsertim cum acissa sit a reliquis universalibus sedibus et anathematizata! Quæ demum ascitos patricios et senatus primores misit ad eum audire quæ ab ipso dicebantur; qui dixit ad illos: Nisi synodus universalis fiat, et error qui est in medio vestri corrigatur, salutem non habebitis.* At illi dixerunt ei: *Et quare subscripsisti, cum consecraretis, non te consecraturum iconam?* Ait autem: *Etenim idcirco lamentis afficior et cucurri ad poenitentiam, deprecaturus Deum, ne sicut sacerdotem me cruciet, qui tacuerim usque nunc et præ timore furoris vestri non prædicaverim veritatem.* Et in his obdormivit in pace, derelicto lamento multo tam imperio quam piis et religiosis rei publicæ viris: colendus enim vir erat, et supra mensuram misericors, ac omni reverentia dignus, multaque fide ha-

bebat tam res publica quam imperium erga illum. Ex tunc ergo cœpit dici et disputari super sanetis imaginibus sermo ab omnibus cum fiducia.

Anno imperii Heirene cum filio quinto Arabum dux Moses provehitur, qui uno eis præfuit anno. Constantinopolitanus vero Tarasius habetur antistes. Hoc quoque anno collecto imperatrix Heirene omni populo apud Magnauram dixit ad eos : Scitis, fratres, quid fecerit Paulus patriarcha ; et si quidem vixisset, non utique pateremur hunc dimittere sacerdotii thronum, licet monasticum habitum induisset. Quia vero, sicuti Deo placuit, de vita migravit, provideamus hominem, qui possit pascere nos et Ecclesiam Dei didascalicis conservare sermonibus. Qui unanxmiter omnes dixerunt non fore aliam nisi Tarasium a secretis. At illa : Et nos, ait, illum eligimus. Sed resultet, et dicat pro qua causa non suscipit electionem imperii et totius plebis. At ille respondit populo dicens : Immaculatæ fidei nostræ Christianorum custodes, et eorum quæ in gloriam Dei sunt æmulatores fideles, imperatores nostri, tanquam omnium in beneplacitum ejus et in commodum nostrum curam facientes, et maxime nunc ecclesiastica negotia diligenter et sollicitè considerantes, quo summus sacerdos in hac regia urbe sua constitueret, in suæ pietatis me animum assumpserunt, et ut manifeste mihi diceretur quod consiliati sunt præceperunt. Cumque ad hoc me indignum esse pronuntiare et nullum consensum efficerem, utpote qui jugum hujus sarcinæ portare vel sufferre non possem, jusserunt me adduci ante faciem vestram, pro eo quod hujus consilii unanimes et comprobatores effecti sitis. Et nunc, o viri, qui Deum timetis et semper hunc in cordibus vestris habetis, quique Christi vocatione, veri videlicet Dei nostri, nominamini Christiani, aio, audite brevis sermonis ab exiguitate ac humilitate nostra rationem. Ego quidem quidquid piis imperatoribus nostris et per omnia orthodoxis responderim, et in conspectu vestro orationis meæ apologia respondeam, timore deprimor ad consentiendum huic electioni, et vereor a facie Dei currere taliter et quomodolibet incircumspectus, ut non terribili damnationi succumbam. Si enim divinus Paulus apostolus, qui Dei voces audivit cælumque habuit erudiens se et paradisi inspector effectus est audivitque arcana verba et portavit nomen Dei coram gentibus et regibus, dixit : « Ne forte, cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar, » quomodo ego, qui in mundo conversatus et cum laicis connumeratus in imperatoris administrationibus militavi, sic absque indicatione atque circumspectione possum insilire ad sacerdotii magnitudinem, horrendum conamen ad exiguitatem meam, et temerarium studium ? Causa vero timoris et refutationis meæ hæc est : aspicio enim et video Ecclesiam, quæ supra petram Christum Dominum no-

strum fundata est, scissam nunc et divisam, et nos alia atque aliter loquentes, et aliter eos Christianos qui in Oriente unius nobiscum fidei sunt ; sed et his concordantes Occidentales, nos ab omnibus illis alienatos et a se per singulos dies anathematizatos. Diva pœna est anathema : procul a Deo emittit, et a regno cœlorum expellit, ducens in tenebras exteriores. Necit Ecclesiæ lex vel terminus sectam sive contentionem, sed sicut novit confiteri unum Deum, unum baptismum, unam fidem, ita et concordiam unam in omni ecclesiastico negotio. Nihil enim est in conspectu Dei tam acceptum atque placabile quam ut unum simul et una efficiatur catholica Ecclesia, quemadmodum in sinceræ nostræ fidei symbolo confitemur. Et petimus nos, fratres, ut reor, et vos, quoniam scio timorem vos Dei habere, a piissimis et orthodoxis imperatoribus nostris synodum universalem colligi, ut efficiamur nos, qui unius Dei sumus, unum, et qui Trinitatis cultores existimus, unii et unanimes et collegæ, et qui capitis nostri Christi sumus, efficiamur corpus unum compactum atque conexum, et qui sancti Spiritus sumus, efficiamur non contra invicem, sed pro invicem, et qui veritatis existimus, efficiamur id ipsum sapientes atque dicentes, et non sit in nobis certamen sive dissensio, ut pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum, muniat nos omnes. Et siquidem jusserint orthodoxiæ propugnatores, imperatores videlicet nostri, postulationi meæ annuere, consentio et ego. Sin autem, impossibile est mihi hoc facere, ne subjiciar anathemati et inveniar condemnatus in die Domini nostri et justitiæ Judicis, ubi neque imperator, neque sacerdos, neque principes, neque hominum multitudo poterit eripere me. Et quidquid placuerit vobis, fratres, date apologiæ meæ vel, ut melius dicam, petitioni meæ assentionis vestræ responsum. Et libenter audierunt omnes quæ dicta sunt, consensum præbentes ut fieret synodus. At vero Tarasius rursus ad populum disputans ait : Leo imperator subvertit imagines ; et quando synodus facta est, subsersas illas invenit. Et propter quod imperatoria manu subversæ sunt, iterum quæstionem habet idem capitulum, quoniam antiquam consuetudinem in Ecclesia traditam præsumperunt, sicut eis libitum fuit, exterminare. Sed veritas Dei, ut apostolice dicamus, non est alligata.

Itaque octavo Kalendas Januarias octavæ indicationis consecratus est almus Pater noster Tarasius patriarcha Constantinopolitanus ; qui missis Romam synodicis suis et libello fidei suæ receptus est ab Hadriano papa. Mittens autem et imperatrix petiit ut mitteret litteras, suas et homines, quo invenirentur in synodo ; qui direxit Petrum vicedominum (88) Ecclesiæ suæ, et Petrum Hegumenum S. Sabæ, viros honorabiles ac omni virtute adornatos. Misit autem et Antiochiam et Alexandriam tam imperatrix quam patriarcha : adhuc

NOTE.

(88) Vicedominus est œconomus. V. Hugonem Menardum ad Concordiam regularum c. 28, cui adde Flodoardum 1, 17. FABR.

namque pax, quæ facta fuerat cum Arabibus, non erat soluta. Et duxerunt ab Antiochia quidem Joannem magnum atque famosum, verbo et opere sanctitatis participem, qui et syncellus Antiocheni patriarchæ fuit, et Thomam Alexandrinum, virum zelatorem et religiosissimum, qui et Thessalonice magnæ civitatis, quæ est in Illyrico, factus archiepiscopus effloruit. Interea mortuo Mose fit Arabum dux frater ejus Aaron, qui tribus et vicenis eis præfuit annis et multa mala Christianis ostendit.

Anno imperii sui sexto mittentes imperatores convocaverunt omnes, qui sub eorum erant potestate, antisites, pervenientibus quoque a Roma transmissis ab Hadriano papa litteris et hominibus, ut prædiximus, et ab Antiochia et Alexandria. Et septimo Idus Augustas nonæ indictionis præsidentes in templo Sanctorum Apostolorum apud regiam urbem cœpere sanctas Scripturas relegere, et obicere invicem, imperatoribus ac catechumenis insipientibus. Ast populus scholariorum et excubitarum atque ordinum cæterorum accusati a principibus suis, cum haberent adhuc et magisterium quoque nequam doctoris sui, denudatis gladiis irruperunt in eos, minitantes mortificare tam summum sacerdotem quam orthodoxos episcopos et abbates. Imperio vero per assistentes sibi familiares homines hos sedare nitente non acquieverunt, quin potius exprobraverunt. Cum autem patriarcha surrexisset et tribunal cum episcopis et monachis fuisset ingressus, hi qui maligni sensus eorum erant episcopi exierunt ad eos, clamantes atque dicentes: *Vicimus*. Et gratia Dei nemini nocuerunt furiosi illi et inhumani. Et taliter dissoluta synodo abiit unusquisque ad propria.

Anno imperii sui septimo misso Heirene Stauracio patricio et logotheta in Thracem, mense Septembrio, initio decimæ indictionis, ad ulteriora themata, persuasit eis sibi cooperari et depellere ab urbe impium populum, quem nequissimus Constantinus instruxerat et erudierat. Et cum se fingeret quod exercitum motura esset in Orientales partes, eo quod Arabes fuissent egressi, exiit omnis regius apparatus atque supellex usque ad Malagma; et introeuntes hi qui exteriorum thematum erant tenuerunt urbem. Mittens autem ad illos significat eis dicens: *Mittite mihi arma vestra: opus enim vobis habeo*. At illi stulti divinitus facti dederunt ea. Tunc missis familiis eorum in naves exsules eos emisit ab urbe, in propriam regionem unumquemque jubens abire, in qua et genitus esset. Et cum fecisset exercitum proprium et principes sibi obtemperantes, ipsa mense Maio iterum mittens per omnem locum convocavit episcopos, quo venirent in Nicænsium civitatem Bithyniæ ad efficiendum illic concilium. Et per totum æstivum tempus congregati sunt omnes apud Nicæam, siquidem eos qui ex Romanæ sedis et Orientalium

persona venerant non dimiserat, sed retentos secum habebat.

Anno imperii Heirene et Constantini octavo exiit Tarasius sanctissimus archiepiscopus Constantino-
poleos in Nicænsium civitatem, et celebrata est sancta et universalis septima synodus episcoporum, et recepit catholica Ecclesia priscum ornamentum suum, nil novum prædicans, sed sanctorum et beatorum Patrum dogmata immota custodiens, et novam hæresim abdicans, tresque falsos nominatos patriarchas anathematizans, Anastasium videlicet, Constantinum et Nicetam, atque omnes consentaneos eorum. Facta est autem prima conventio accessio episcoporum in ecclesia catholica S. Sophiæ Nicæne civitatis quinto Idus Octobrias indictionis undecimæ. Et Novembrio mense ingressi sunt omnes regiam urbem, et præsidentibus imperatoribus una cum episcopis in Magnaura lectus est tomus, et subscripsit tam imperator quam mater ejus, firmantes pietatem secundum antiqua dogmata, opera sacerdotum honori, et dimiserunt eos, et pace posita est Ecclesia Dei, quanquam inimicus zizania in operationibus suis seminare non cesset. Sed Ecclesia Dei semper impugnata triumphat.

Anno imperii sui nono Heirene imperatrix, pace soluta faciendi cum Francis nuptiales contractus, direxit Theophanem protospatharium et abduxit puellam ex Armeniacis nomine Mariam ab Amnia, et junxit eam Constantino imperatori et filio suo, cum ipse multum tristaretur et nollet, propter affectum quo erga Caroli filiam Francorum regis flagrabat, quam scilicet antea desponsaverat. Et consummaverunt nuptias ejus mense Novembrio indictionis duodecimæ. Interea Heirene misit Joannem Sacellarium et logothetam in Longobardiam, una cum Theodoto dudum rege majoris Longobardiæ, ad ultionem inferendam, si posset, in Carolum et quosdam subducendos ab illo. Descenderunt ergo cum Theodoro patricio et prætore Siciliæ, et inito bello tentus a Francis amare peremptus est.

Anno imperii Heirene et Constantini decimo movit diabolus livore pietatis imperatorum homines, qui instigaverunt matrem adversus filium et filium adversus matrem: inflexerunt enim eam quasi ex præsignantibus futura cognitionibus certificati, a serenitate ei: *Non est prædestinatum apud Deum tenendi filium tuum imperium, sed tuum est a Deo tibi datum*. At illa ut mulier seducta, præsertim cum amorem quoque principatus haberet, credidit ita esse, et non recogitavit quod ipsa volentes dispensare res id sub occasione prætenderent. Ergo cum imperator jam viginti esset annorum factus atque robustus admodum et idoneus, videbat se nihil potestatis gerentem, et tristabatur, intuens e contrario Stauracium patricium et logothetam omnia possidere, omnesque ad illum procedere, et neminem ad se frequentare audere. Tunc consilio inito cum familiaribus perpauca hominibus suis, et

Petro magistratu et Theodoro patricio et Damiano aequae patricio, firmavit quo comprehenderet eum et exsulem in Siciliam destinaret, ipseque teneret imperium cum matre sua. Porro quinto Idus Februarias factus est horribilis terrae motus, ita ut non auderet quisquam domi dormire, sed omnes in hortis et sub dio tabernaculis factis et tentoriis extensis degebant. Ast imperatrix una cum filio suo egressa est ad S. Mamam. Cum autem Stauracio nuntiata fuisset praesignata res, commovet Augustam contra filium; quae comprehensos homines imperatoris omnes cecidit atque totondit, una cum Joanne protospathario et bajulo ipsius, et exsilio relegavit in inferioribus partibus usque in Siciliam, Petrum vero magistratum dehonestationibus submitbens in domo sua sedere praecipit, similiter et Theodorum patricium. Porro Damianum patricium caesum et tonsam in castrum Apolloniadem exsulem fore constituit. Percutiens autem et filium conviciisque multis lacessens egit ne procederet per dies non paucos. Coepit autem adjuramentis submittere [jurare] militiam jam dicentem, quia Quousque tu vivis, non permittemus imperare filium tuum. Et jurabant omnes sic, nemine contradicere super hoc audente. Interea classis Arabum in Cyprum exivit. Quod praecognoscens imperatrix coacervavit et ipsa omnia Romana navigia, et misit adversus eos. Cum autem usque Myra uterque praetor venisset, divertit a promontorio Chelidioniorum, et ingressus est in Attaliae sinum. At vero Arabes moti a Cypro, cum serenitas eos cepisset, circumferebantur in pelago. Cumque terrae proximi tenerentur, viderunt eos praetores, et acie directa praeparati sunt ad bellandum. Theophilus autem Cibyrhæotorum praetor, cum vir esset robustus atque fortissimus, fisus et ante omnes egressus tentus est ab eis; qui cum ductus ad Aaron fuisset ab eo videndus, adhortatus est ut proditor fieret et temporalia dona susciperet. Qui cum hoc nullatenus admisisset, per ampliusque coactus nequaquam cessisset, gladii animadversionem sustinens martyr optimus est ostensus.

Mundi anno 6283, divinæ incarnationis anno 783, anno vero imperii Constantini primo mense Septembrio, indictionis decimae quartae, venerunt qui adjurabant ad Armeniacorum thema; qui jurare minime consenserunt, quia Non imperabimur a filio tuo in vita tua, sed nec praepo-
 nimus, inquit, nomen Heirenæ ante Constantini nomen, sed Constantini et Heirenæ, ut ab initio suscepimus. Misit autem iterum ad inflectendum eos Alexium spatharium et drungarium vigiliæ. At illi tenentes eum, ut sibi praesset, provexerunt. Nicephorum vero patricium et praetorem suum custodiae manciparunt, Constantinumque solum principem et imperatorem laudaverunt et acclamaverunt. Hoc comperto reliquorum populi thematum, praetoribus suis expulsis Constantinum tantum imperatorem et ipsi praedicabant. O maligni diaboli

A versutias, quomodo per multa studet argumenta genus hominum perdere! Qui enim ante quindecim annos terribili jurejurando juraverunt et facta propriae manus scripta in sancto tribunali recondiderunt, iterum jurabant se a filio ejus non imperandos in vita ipsius, et rursus hoc oblivioni tradentes Constantinum imperatorem bonæ famæ laudibus efferebant, non perpendentes miseri quod non oporteat reciprocum fieri juramentum. Necessitas enim incumbit ut omnem reciprocam jurationem perjurium subsequatur. Perjurium autem est abnegatio Dei. Collecti autem Octobrio mense decimae quartae indictionis hi qui ex thematibus erant apud Atroam, exquisierunt omnes communi consilio Constantinum imperatorem, vicesimum agentem annum. Timens autem Heirene impetum populi absolvit eum. At illi hunc quidem imperatorem affirmaverunt, hujus autem matrem respuerunt. Praeterea direxit protinus imperator Michaellem Lachanodraconem et Joannem bajulum suum ac protospatharium, et juramentis submiserunt Armeniacos, ne susciperent Heirenem matrem suam imperatricem. Alexium vero confirmavit in praetorem suum. Et cum redisset imperator in urbem mense Decembrio, caesum et tonsam Stauracium exsulem fecit apud Armeniacorum thema ad satisfactionem eorum. In exsiliu nihilominus et Aetium misit, spadonem protospatharium et intimum ejus, et omnes domesticos ipsius spadones. Hanc autem cum suavitate sua et affluentia locavit in palatio Eleutherii, quod ipsa aedificaverat, in quo etiam pecunias multas absconderat.

Factum vero est eodem mense incendium, et concrematum est triclinium patriarchii, quod dicitur Thomaites, et quæstorum, et alia domus usque ad Miliu. Caeterum Aprili mense Constantinus cum castra movisset contra Vulgares, venit ad castellum quod dicitur Probatii, ad rivum scilicet S. Georgii; et cum occurrisset Cardamo domino Vulgaræ, pusillo circa vesperam facto bello, formidantes hi qui ex parte Romanorum erant, per noctem fugerunt et inglorii redierunt; quin et Vulgares metuentes reversi sunt.

D Anno imperii sui secundo mense Septembrio castra movit imperator adversus Arabes, et profectus ab Amorio abiit Tarsum Ciliciæ. Cum autem venisset ad inaquosas turres, repedavit inanis mense Octobrio indictionis decimae quintae. Porro decimo octavo Kalendas Februarias rogatus imperator a propria matre et a multis optimatibus pronuntiat eam iterum imperatricem, et laude cum illo simul attollitur, ut a primordio Constantini et Heirenæ. Omnes quidem obediunt. Ast Armeniacorum thema pertinaciter instans ad hoc renititur; et quærit Alexium, qui paulo ante praetor in eis fuerat; et ab imperatore tunc evocatus et dignitate patricii honoratus penes ipsum degere videbatur. Hunc ergo propter hujusmodi requisitionem et quosdam sermones super illos dictos, quia videli-

cei regnaturus esset, credens ac tendens in prætorio posuit.

Julio vero mense exercitum movit adversus Vulgares, et construxit castrum Marcellorum, et duodecimo Kalendarum Augustarum exivit Cardamus dominus Vulgaris cum omni virtute sua, et stetit in munitionibus. Fiducia vero fretus et a pseudopropheta imperator credere persuasus quod ejus esset victoria, incircumspecte ac inordinate bellum infert, et valido vincitur Marte, fugatusque rediit in urbem, multis amissis non solum communis populi, sed et primatum, inter quos et Michael magistratus, Lachanodraco et Bardas patricius ac Stephanus protospatharius exstiterunt, Nicetas quoque et Theognostus facti prætores, et homines regii non pauci. Sed et Pancratius pseudopropheta et astronomus, qui et victurum illum vaticinatus est. Abstulerunt autem Vulgares etiam sarcinam, pecunias, equos et aulaea una cum universo regio apparatu. Cum autem ordines collecti essent in urbe, consiliati sunt adneere Nicephorum ex Cæsare et imperatorem statuere. Quo comperto Constantinus misit, et eduxit utrosque filios Constantini avi sui ad S. Mamæ, et Nicephorum quidem oculis, Christophorum atque Nicetam Anthimumque atque Eudocium linguis privavit; cum quibus et prædictum Alexium patricium inminibus exorbavit, obediens maternis et prælati Stauracii patricii suadellis, ei asseverantium quod nisi hanc cæcum redderet, in imperatorem eum fore electuri. Facta est autem horum poena mensis Augusto, die Sabbati, indictionis decimæ quintæ, hora nona. Verumtamen non in longum Dei justitia hæc actionem dimisit inultam; post quinquennium namque eodem mense et eadem Sabbati die orbatur oculis a propria matre Constantinus idem.

Anno imperii Constantini tertio audientes Armeniaci de Alexio patrio quod cæcus fuerat factus, custodiæ mancipare prætorem suum, Theodorum videlicet Camuljanum patricium. Quo comperto imperator misit quidem primum ad eos nonnullos, post sanctum vero Pascha ipse per se movit exercitum contra eosdem Armeniacos una cum reliquis cunctis thematibus. Et septimo Kalendarum Junias primæ indictionis, die sanctæ Pentecostes, cum proditos eos Armeniorum fraude, qui cum ipsis erant, debellasset atque vicisset, comprehendit illos, et interfecit Andronicum spatharium et turmarcham eorum, et Theophilum turmarcham atque Gregorium episcopum Sinopæ; reliquos vero rerum jacturis et proscriptionibus subdidit. Porro mille victos exercitus ipsorum introduxit per Blachernarum portam in urbem, quorum faciebus atramento et punctationibus superscripsit: *Armeniacus insidiator*. Dispersit eos tam in Siciliam quam in cæteras insulas. Armenii sane, proditores eorum, nil ab imperatore honoris seu liberalitatis assecuti castrum Camachan Arabibus tradiderunt.

A Anno imperii Constantini quarto cepervit Arabes Thebesan castrum sub verbo, propter quod et principes ejus dimiserunt ad propria.

Anno imperii sui quinto Constantinus, odio habens Mariam uxorem suam, summissione matris suæ principatum appetentis et quo ab omnibus reprehensibilis judicaretur affectantis, coegit eam ut fieret monacha; quam cum inflexisset, totondit mense Januario. Et Aprili mense movit exercitum adversus Arabes, et mense Maio bellum iniens in occursum ipsorum, in loco qui dicitur Amusan, vicit, vertit, et hos insecutus est usque ad amnem. Et cum venisset Ephesum et apud Dei locum orationes fecisset, commercium nundinarum, quod centum erat auri librarum, indulsit ad famulatum S. Joannis apostoli. Augusto vero mense coronavit imperator Theodotem eubiculariam in Augustam, et desponsavit eam inique.

Anno imperii sui sexto, indictione prima, celebravit imperator Constantinus cum Theodote nuptiarum principia in palatio S. Mamæ per dies quadraginta prolongatarum. Mense vero Aprilis ejusdem indictionis nocturno tempore factus est terræ motus in insula Creta valde terribilis, mense autem Maio factus est Constantinopoli nimis horribilis. Cardamus præterea dominus Vulgaris denuntiavit imperatori dicens: *Aut tribue mihi pacta, aut veniam ad auzream usque portam, et demolias Thracem*. At imperator posita equina in mappa stercora transmisit ei: *Qualia*, inquit, *te decere pacta prævidi, transmissi tibi. Verum quia senex es, nolo ut fatigeris usque ad hæc loca, sed ego venio usque Marcella, et tu exi, et quidquid judicaverit Deus fiat*. Et cum misisset imperator ad ulteriora themata, congressit populum suum et venit usque Versinithiam, et Cardamus usque ad lucum Abroleva; et cum formidaret, mansit in nemore. At imperator confortato populo suo abijt usque ad lucum Abrolevam, invitans eum per dies decem et septem. At ille non est ausus, sed repedavit fugax ad sua.

Eodem quoque anno et Arabes venerunt usque Amorium, et cum nihil profecissent, reversi sunt, præda in circumquaque regionibus facta.

D Eodem autem anno Plato Sacudionis abbas se abscidit a communionem Tarasii patriarchæ, pro eo quod imperatorem in communionem receperit, et institutori tondere uxorem ejus Mariam, et Joseph monacho et ab alii monasterii quod appellatur Tarbatara coronare eum cum Theodote præceperit. Quod cum didicisset imperator, misso Bardanio patricio et scholarum domestico, atque Joanne comite Obsequii, Platonem introduxit in urbem, et reclusit intra claustra in templo principis militiæ quod est in palatio. Reliquos vero monachos eum nepotibus ejus, percussos exilio relegavit apud Thessalonicam; quibus auxiliabatur mater imperatoris, tanquam his qui filio suo resistebant et confundebant.

Anno vero imperii sui septimo, mense vero Septembrio, egressus est imperator cum matre sua, ut calesceret apud Prusam. Octobrio vero mense natus est imperatori filius, quem nominavit Leonem. Quæ cum cognovisset imperator, derelicta matre apud Thermas una cum ordine regio universo atque principibus cursim in urbem regressus est. Quapropter hujus mater spatio reperto allocuta est et subtraxit muneribus ac repromissionibus agminum principes, ut deponeretur filius suus et ipsa singulariter imperaret, alios horum per se ipsam, alios vero per homines suos blandiens. Et attraxit ad se omnes, et præstolabatur congruum invenire diem. Interea Romæ obeunte Adriano papa consecratur Leo, vir honorabilissimus et per omnia reverendus. Mense vero Martio exivit imperator adversus Arabes, secum habens Stauracium patricium et cæteros amicos matris suæ, necnon et electam catervam expeditorum videlicet militum ex utriusque thematibus, viginti millia. Videntes hi qui circa Stauracium erant alacritatem populi et imperatoris, timuerunt ne forte bello inito ille vinceret et ipsi adinventis adversus eum frustrarentur insidiis. Ergo muneratis vigiliis persuaserunt eis mentiri, perhibendo Saracenos surgisse. Imperator itaque multum tristatus inefficax urbem ingressus est, et Kalendis Maiis mortuus est filius ejus Leo, et luxit eum vehementer. Porro decimo sexto Kalendas Augustas ab equestri agone ad S. Mamam transeunte, transmearunt adversus eum comprehendendum hi qui erant ex ordinibus, quos mater imperatoris fuerat allocuta. Quo ille cognito in chelandium suum ingressus est, et transmeavit ad Pylas, volens ad Orientalium thema confugere. Erant autem cum eo et matris suæ amici, quos ille sic esse penitus ignorabat. Præterea exivit ipse et mulier ejus usque ad Tritonem. Porro consilio inito amici matris ejus, qui cum ipso erant, dixerunt ad semetipsos: *Si coacervatus fuerit ei populus, non jam dominique constringetur, nec latere poterimus eum, et perdet nos.* Materque ipsius congregatis in palatio Eleutherii eis qui ex ordinibus sibi fuerant collocti, introivit palatium, et cum didicisset populi ad imperatorem concursum, timuit nimis, et tractabat qualiter mitteret episcopos ad eum et acciperet verbum et sederet in angulo. Verum scripsit occulte ad amicos suos, qui cum eo erant, quia Nisi modum quemlibet feceritis et tradideritis eum, verba quæ habebitis mecum indicare habeo imperatori. At illi meteuntes tenebant eum ad preces, et in chelandium inducto eo Sabbato mane venerunt ad urbem, et incluserunt eum in domo purpurea, in qua et natus est, et circa horam nonam crudeliter et insanabiliter oculos ejus evellunt, ita ut hunc mors subsequens confestim exstingeret, consilio matris ejus et consiliariorum ipsius. Obtenebratus autem est sol per decem et septem dies, et non dedit radios suos, ita ut aberrarent naves et ferrentur, omnesque dice-

rent atque confiterentur quod propter imperatoris cæcitatem sol obcæcatus suos radios retraxerit. Et taliter de cætero imperat Heirene mater ejus.

Eodem etiam anno et Romæ cognati beatæ memoriæ Hadriani papæ commoventes populum tumultuati sunt contra Leonem papam, et tenentes cæcaverunt eum, non tamen penitus lumen ejus exstinguere potuerunt. At ille confugit ad Carolum Francorum regem, qui ultus est inimicos ejus amare, et iterum restituit illum in sedem suam. Cæterum vicem Carolo recompensans coronavit imperatorem in templo S. Petri apostoli, perungens oleo a capite usque ad pedes, et circumdans imperatoria veste atque corona, octavo Kalendas Januarias indictionis nonæ. Igitur Romanis iterum imperat Heirene annis quinque.

Anno itaque imperii sui Heirene primo, id est cum secundo imperare cœpisset, confestim dirigit Dorotheum hegumenum Chrysopolitanum et Constantinum chartophylacem ecclesiæ Magnæ ad Abimelech partes Cappadociæ depopulantem atque Galatiæ, intercedens pro pace; quod tamen factum non est. Et Octobrio mense quidam rebelles in custodia positus in palatio Contherapia filii impugnantis Deum Constantini ad Magnam confugere persuadent ecclesiam, quasi petentes securitatem subsequentiis indemnitate suæ, quatenus per hujusmodi occasionem appellarent ex eis quemquam imperatorem. Et multo populo ad ecclesiam concurrente ingressus est Aetius eunuchus patricius, et eduxit eos verbo, nemine ad illos tendente, et exilio damnaverunt eos apud Athenas. Duo autem patricii, Stauracius scilicet et Aetius, qui dilecti esse noscebantur imperatrici, facti sunt in alterutrum hostes, ita ut inimicitiam manifeste monstrarent, ambo intentionem habentes post mortem ejus cognatis suis imperium acquirendi.

Anno imperii Heirene secundo Abimelech exivit contra Romaniam, et misso expeditorum incursu descendit usque ad Magalina, et præoccupans in stabulis Stauracii equos imperatorio equitatu aptos sine læsione reversus est; et reliqui descenderunt usque Lydiam, et multam consecuti sunt prædam.

Mense vero Martio septimæ indictionis voluit Acamirus Sclavinorum Belziciæ princeps pulsatus ab Helladicis educere filios Constantini, et ex eis promovere imperatorem. Cum autem hoc cognovisset imperatrix Heirene, mittit ad patricium Constantinum Serantapichum Theophylactum filium ejus, qui spatharius erat et nepos suus, et omnium oculos eruit, et dissipavit consilium eorum contra se nequiter adinventum. Porro Paschalis festivitatis feriæ secunda processit imperatrix a sanctis apostolis in curru aurato vecta, qui a quatuor equis albis trahebatur et a quatuor patriciis tenebatur, Bardano videlicet prætore Thracæsiarum, Sisinnio prætore Thracæ, Niceta domestico scholarum et Constantino Boila, jactans liberaliter hypatiam.

Mense vero Maio infirmata est imperatrix pene ad mortem, et protenta est contentio eunuchorum. Aetius autem auxiliatus est Nicetæ patricio et scholarum domestico, et insequuntur severe Stauracium, credere facientes imperatricem quod imperium appeteret, ita ut atrociter irata illi, ascendens in palatium Tonchierium, dixerit rebellionis et simultatis sollicitatorem eum esse, et sibi celeris acquisite perditionis. Qui ad hæc apologia facta muniebat se ipsum. Insaniebat autem adversus Aetium et Nicetam jam dictos patricios.

Anno imperii Heirene tertio, mense Februario, indictione octava, jara dictus Stauracius tyrannidem ac simultatem in urbe regia construebat; scholarios, qui erant in ea, et excubitores una cum primis eorum pecuniis ac muneribus assumens ac placans. Heirene sane, pia imperatrix, silentio in Justiniani triclinio facto prohibuit omnem, qui militaret, adhærere Stauracio, et sic adepta sunt modicam tranquillitatem negotia. Aetius vero jam memoratus et Nicetas cum aliis quibusdam certatim adversabantur Stauracio, qui corde percussus sanguinem per os emisit spumose ex partibus pectoris et pulmonis. Hoc medici aspicientes mortale pronuntiaverunt. Ast adulatorem et imperiti, non solum medici, sed et quidam pseudomonachi et divini, juramentis credere persuaserunt usque ad diem mortis ejus, quæ facta est mense Junio ipsius octavæ indictionis, quod victurus et regnaturus esset. Quibus ille innixus seditionem in Cappadocia construxit adversus Aetium fieri, quam non meruit vivens audire: post duos namque dies mortis ejus super hoc nuntius venit, et seditioni comprehensi exsiliis sunt et animadversionibus subditi.

Anno imperii Heirene quarto, octavo Kalendas Januariæ, indictionis novæ, Carolus rex Francorum coronatus est a Leone papa, et cum voluisset contra Siciliam classibus præliari, se penituit, conjungi potius cum Heirene volens, legatis ad hoc directis sequenti anno, indictione decima. Martio vero mense novæ indictionis Heirene pia imperatrix Byzantiis civilia donavit tributa, Abydique ac Hierii ea quæ dicuntur commercia relevavit, magna super his et aliis multis beneficiis gratiarum actionibus freta.

Anno imperii Heirene quinto Aetius patricius liber a Stauracio factus, et ideo securitate potitus, imperium ad fratrem proprium transferre satagebat, quem et monostrategum fecit in Thracia simul et Macedonia, ipse ulteriora themata tenens, Orientales scilicet et Opsicin. Cum ergo elatione refertus esset, eos principes, qui sublimiores erant, dehonestans pro nihilo reputabat, qui et valde mœsti adversus eos effecti, simultatem contra imperatricem meditates, hanc in opus duxerunt. Pervenerunt autem apocrisiarii a Carolo et Leone papa directi ad Heirenem piissimam, postulantes ut jungeretur illi ad nuptias et uniret eam et he-

speria; quæ profecto obaudisset, nisi Aetius iste, qui sæpe dictus est, inhibuisset, prævalens et imperium in proprium, sicut prædictum est, fratrem usurpans.

Sequenti autem anno, qui est primus imperii Nicephori, pridie Kalendas Novembriæ indictionis undecimæ, quarta noctis hora, cum feria secunda lucebat, idem Nicephorus cum patricius esset et logotheta generalis, tyrannidem adversus Heirenem piissimam concitavit, Deo quidem ineffabilibus ob nostrorum multitudinem peccatorum judiciis indulgente, cooperantibus ei Niceta patricio et domestico scholarum, et Sisinnio patricio fratre ipsius, viris perjuris ac fraudulentis Triphyliis. Erant autem cum illis et Leo patricius Sorantapichus, et Gregorius patricius Musulacii, et Theoclistus patricius et quæstor, atque Petrus patricius, seducentes quosdam ex populo, qui erant ex ordinibus. Cumque venissent ad portam quæ dicta est Chalce, custodesque falso ac subito deceperunt, persuaserunt eis ut crederent quod ab ipsa fuerint destinati, quatenus imperatorem eundem Nicephorum appellarent, eo quod Aetius patricius sibi vim inferret ad annuntiandum Leonem fratrem suum imperatorem. Qui mendacio tanto credentes, imperatorem pariter pronuntiaverunt eum qui erat tyrannus. Taliter ergo ad magnum palatium iidem patricii venientes ingressi sunt illud, indeque per totam urbem ignobiles et servos dirigentes acclamationem fecerunt ante mediam noctem, et custodes in circuitu palatii, quod Tentu Eleutherii nuncupatur, posuerunt, ubi eam contigit esse. Diluculo sane accersientes eam concluserunt in majori palatio, et ita processerunt ad Magnam ecclesiam ad coronandum scelestum. Convenit interea universa multitudo urbis, et omnes super his quæ agebantur moleste ferebant, maledicentes coronanti et coronando cunctisque congratulantibus eis. Et quidem cum religione ac ratione viventes divinum mirabantur judicium, qualiter eam permisit, quæ pro recta fide more martyrum agonizaverat, a subulco expelli, præsertim cum ei devotissimi ejus præcipue adhærere propter avaritiam proposuerint, Leo scilicet eunuchus, patricius et sacellarius Sinopeos et Deo perosi Triphylii atque patricii, qui superius dicti sunt, qui donis plurimis ab illa ditati sunt, et cum ea sæpe convalescentes, et adulationibus cum juramentis horribilibus certam reddentes, omnibus mundi rebus se necessariorem reputare, quam haberent erga illam, benevolentiam affirmabant. Alii autem ut in ecstasi facti, gestorum certitudinem horum minime sentientes, somnium se videre putabant. Alii autem, qui duntaxat perpendere bene sciebant, præteritam felicitatem beatificabant et futuram per tyrannidem infelicitatem lugebant, maxime hi qui maligni voti tyranni experientiam quosdam ante perceperant. Porro universos communiter possidebat caligo et sine consolatione mentis defectio, ne per singula miserandæ illius

diei deformia verba scribens protelem sermonem. **A** Denique sequenti die sumptis quibusdam ex patriciis ascendit ad imperatricem custodiæ mancipatam, simulans, ut ei moris erat, falsam benignitatem, per quam et plures decepit, et excusans se quod invitus ad principatum conscenderit nec hunc unquam desideraverit: maledicebat autem his qui se provexerant et illam insidiis appetiverant, ut proditor Dominum, postquam cum ipso cœnaverit; quos et imitatores illius existere testabatur. Ostensis etiam nigris calceamentis, amare se talibus uti præter leges imperatorias affirmabat; fiduciamque habere dolose monebat eam, et cum juramentis, de omni corporali requie, quam consequi dominam a servo deceret; nullamque arbitrari ærumnam casus illius exhortabatur. **B** Commonebat postremo nil occulere a se imperialium thesaurorum, et damnabat avaritiæ vitium, hoc illam habere non ferens: languebat enim eo vehementer omnia devorans, omnemque in auro spem et fiduciam ponens. At vero sapiens et Deo dilecta Heirene, quamvis congrueret ut passione tam repentina commutationis utpote mulier teneretur, forti et sapienti prudentia dixit ad eum, qui heri quidem servus perjurus fuerat, hodie vero solers et seditiosus ac impudens habebatur: *Ego quidem, o homo, Deum deputo pridem, cum essem orphana, exaltasse me, et deinde super solium imperii, licet essem indigna, provexisse me. Causam vero depositionis meæ mihi met applico et peccatis meis ascribo. In cunctis autem ac modis omnibus sit nomen Domini benedictum, solius Regis regum et Domini dominorum. Porro modum promotionis tuæ Deo reddo, quo excepto nil fieri credidi. Veruntamen delatas mihi contra te super dignitate, qua nunc circumdaris, auditiones non ignoras; quas veras fuisse rerum finis ostendit, quasque si moleste tulissem, facile mihi erat interficiendi te. Sed modo juramentis tuis fidendo, modo tibi parcendo, multos mihi devotos parvipendi, Deo quæ mea sunt dans, per quem reges regnant et potentes obtinent terram. Sed et nunc, cum sis pius et ab ipso provectus, te ut imperatorem adoro, et peto meæ parcere infirmitati. Et concede mihi a me constructam Eleutherii domum in reconciliationem incomparabilis calamitatis meæ.* At ille ait: *Et si hoc vis fieri tibi, jura mihi per omnem divinam virtutem non absconsuram te quidquam ex thesauris imperii, et adimpleo postulationem tuam, et omnem tibi placationem et requiem facio.* Quæ juravit ei ad pretiosa et vivifica ligna, quia Non celabo te usque ad obolum unum; quod et fecit. Verum ille, quod desiderabat adeptus, protinus exsilio relegavit eam penes insulam principis, in monasterio quod ipsa ædificaverat, cum adhuc essent in urbe missi Caroli et quæ agebantur aspicerent. Vorax igitur iste, cunctorum imperio percepto, nec saltem parum

quid valuit hypoerisi tegere inditam malitiam et avaritiam suam, sed quasi recisurus injustitiam, nequam in Magnaura et injustum constituit fore judicium. Intentio namque tyranno erat, ut ipsæ res ostenderunt, non pauperibus jura tribuendi, sed per hoc omnes qui magni erant inhonorandi (89) et captivandi, et ad se quæ cunctorum erant impie transferendi; quod et fecit. Videns autem omnes adversus se contristatos, et pavens ne forte memores Heirenæ piæ beneficiorum asciscerent eam iterum ad imperium, Novembrio mense, hieme nimium imminente gravi, non est ipsius misertus immisericors ille, sed exsilio deportari præcepit in insulam Lesbum et cautissime custodiri, quin et a nemine peius contueri. Porro pridie Kalendas Maias mortuus est Niceta Triphylus, ut aiunt, a Nicephoro veneno extinctus. Et Nonis Maiis, feria quinta, cum Nicephorus ad suburbana Chalcedonis exiisset equumque mansuetum et mitissimum ascendisset, hunc ex Dei providentia dejiciens dextrum pedem ipsius contrivit. At vero decimo quarto Kalendas Augustas, feria quarta, hora prima, Bardanes patricius et prætor Orientalium, qui cognominatus est Tureus, appellatus est imperator ab omnibus ultra sitis thematibus. Qui multum renisus ut evaderet illos minime valuit, et descendens usque ad Chrysopolim, cum circumisset diebus octo et minime fuisset receptus, rediit usque ad Malagma. Qui metuens Deum, et recogitans ne forte per se maectatio Christianorum efficeretur, misit ad Nicephorum, et accepto verbo in scriptis propriæ manus ejus, in quo et Tarasius sanctissimus et patriarcha et omnes patricii subscripserunt, quod illæsus et indeennis cum omnibus qui secum erant foret servandus, sexto Idus Septembriis media nocte clam fugiens descendit ad Cium Bithyniæ in monasterium Heraclii, et invento chelandio, quod ab imperatore super hoc fuerat missum, tonsus est et indutus stola monachica; et ingressus illud abiit in insulam, quæ dicebatur prima, in qua ædificaverat monasterium, opinatus quod veritus foret terribile verbum quod dederat sibi contemptibilis Nicephorus, et in nullo esset lædendus. At ille primo quidem denudat illum substantia ejus, et occasione accepta omnes thematum principes et habitatores; quosdam autem et de regia urbe captivavit, exercitum autem roga privatum deseruit. Verum quis sermo enarrare condigne sufficet opera, quæ diebus illis ab eo sunt gesta per indulgentiam Dei propter commissa nostra? Nona die Augusti mensis undecimæ indictionis defuncta est imperatrix Heirene in exsilio insulæ Lesbi, et translatum est corpus ejus in insulam principis, in monasterium quod ipsa construxit.

Mundi anno 6246, divinæ incarnationis anno 746,

NOTÆ.

(89) *Inhonorandi*, ἀτιμάσαι. Tertullianus *De fuga in persecut.*, « inhonores illum; » et *inhonorabilis* apud eundem. S. Ignatius ep. ad Philad., ἀτιμάσαν-

τες αὐτοῦς. Vet. int. « inhonoraverunt ipsos; » alii *dehonorare* vertunt. FABR.

annò imperii sui secundò Nicephorus coronavit A Stauracium filium suum per Tarasium sanctissimum patriarcham in ambone Majoris ecclesiæ in imperatorem, cum esset inutilis ad tantam modis omnibus dignitatem, tam scilicet aspectu quam robore simul et sensu. Cæterum Nicephorus, qui nunquam usquam veritatem servavit, Lycaonenses quosdam, imo vero Lycanthropos, concordés et consentaneos ad Proten insulam mittens, jussit eos noctu hanc ascendere et prædictum, quasi se ignorante, luminibus privare Bardanum, et post facinus ad ecclesiam fugere. Quo facto tam patriarcha et senatus quam omnes Deum timentes acriter doluerunt. Ast imperator nequissimus Nicephorus cum juramentis omnes primores Lycaonenses simulatus, exquirebat in eos, ut putabatur, ulturus, omnia secundum ostentationem et nihil secundum Deum jugiter agens. Erat enim illi præcipue cum reliquis prævaricationibus et hujusmodi quoque mentis idioma, per quod videlicet et ante imperium multos seduxit: verumtamen in ridiculum habebatur hoc ejus liquido scientibus studium, ita ut impudentia multa semper caligosa et polluta facies ejus tunc inaccessibleis fieret per dies septem, eo dolose intra cubiculum imperatorum ejulante: nam et naturaliter ei muliebres aderant lacrymæ, quas multis pravis et pseudo-christianis inesse procul dubio constat, quanquam plurimos non latuerit. Mense vero Augusto cum adversus Arabes exiisset, occurrit eis apud Chrason Phrygiæ, et inito bello superatur, multisque amissis propemodum et ipse vivus foret capiendus, nisi principum quidam fortissimi hunc a necessitate vix salvare prævaluissent.

Anno imperii Nicephori tertio, simultate facta in Persica, descendit Arabum dux pacificaturus eos. Nicephorus autem spatio reperto ædificavit Ancyram Galatiæ et Thebasan et Andrasum. Misit etiam et cursus, qui revertuntur nihil proficientes, sed et contra potius plurimos admittentes.

Anno imperii Nicephori quarto, duodecimo Kalendarum Martias, Tarasius sanctissimus patriarcha Constantinopolitanus gloriose diem clausit extremum, et elatum est ipsanum ejus in angustum ponti, et sepultum est in monasterio quod ipse construxerat, quarta feria primæ jejuniorum hebdomadis. Et mense Aprili, die Dominico sancti Paschæ, consecratus est sanctissimus patriarcha Nicephorus a secretis, electione totius populi ac sacerdotum insuper et imperatorum. Sane Plato ac Theodorus hegumeni monasterii Studii non consenserunt consecrationi Nicephori, sed et oppido festiterunt, schisma meditates, causam veluti rationabilem habentes, quod ex laicis non oporteat repente ad episcopatum accelerare. Quos imperator Nicephorus urbem pellere volens correctus est, quibusdam consilium dantibus, asseverando non fore *laudabilem* patriarchæ creationem, si prædictorum *rejectio et tanti destructio* fieret monasterii, se-

plingentorum videlicet circiter monachorum sub Theodori regimine ordinatorum.

Eodem quoque anno movit exercitum Aaron Arabum dux adversus Romaniam, in virtute gravi, trecentorum videlicet millium, tam a Maurophoris, quam Syria et Palæstina et Libya coacervata. Et cum venisset Tyana, ædificavit domum blasphemiam, et obsidens cepit tunc Heraclios castrum, quod erat valde munitum, et Thebasan et Malocopean et Sideropelum et Anandarasum. Misit autem cursum sexaginta millium bellatorum, et descendit usque Ancyram, et hæc visa reversus est. Ast imperator Nicephorus metu et impossibilitate detentus exivit, et ipse in desperatione fortia infortunii demonstraturus. Et multis trophæis factis misit ad Aaron metropolitam Synadorum et Petrum hegumentum Gulæi et Gregorium œconomum Amastræ, postulans Meri pacem. Et multum disputantibus eis, firmaverunt pacem, ut per unumquemque annuum tribueret illis trecenta millia numismatum, et tria numismata in tributum capitis imperatoris, et tria filii ejus; quibus acceptis Aaron jucundatus est, et exultavit plus quam si dena millia suscepisset talenta, tanquam qui subegisset Romanorum imperium. Porro convenit inter eos castra, quæ destructa fuerant, non reædificanda. Cumque Arabes reversi fuissent, construxit eadem continuo castra, et præmunivit. Quo comperto Aaron misit iterum, et recepit Thebasan, missoque stolo in Cyprum ecclesias destruxit, Cyprios emigravit, et multo excidio facto pacem dissolvit.

Anno imperii sui quinto castra movit Nicephorus contra Vulgares. Et cum venisset Hadrianopolim, et sensisset quod simultatem contra se Imperatorii homines et quidam ex ordinibus meditarentur, inefficax repedavit, nihil proficiens, nisi quod tantum ultionem contribulibus intulit, horum multos caedibus, exsiliis et proscriptionibus rerum submittens.

Anno imperii Nicephori sexto, mense Septembrio, Aaron Arabum dux cum classi contra Rhodum Cumeid direxit; qui cum subito transmeasset Rhodumque pervenisset, multum in ea excidium fecit. Verumtamen municipium quod in ipsa erat, non impugnatum remansit. Cum autem ipse remearet, evidenter impugnatus est a sancto et miraculorum patratore Nicolao. Cum enim Myra venisset et sacram ejus arcam contereere tentavisset, aliam pro illa contrivit. Moxque classim multa ventorum et marinorum fluctuum, tonitruorum quoque ac fulgurum inæqualitas comprehendit, ita ut plurimæ scaphæ conquassarentur, ipseque impuglator Dei Cumeid virtutem sancti cognosceret et periculum præter spem evaderet. Porro decimo tertio Kalendarum Januariarum Nicephorus post multam electionem virginum, ex omni potestate sibi subdita, causa copulandi Stauracium filium suum conjugii factam, Theophanam Atheniensem, agnatam B. Heirenæ, quæ viro desponsata erat et sæpe cum ipso cubaverat, separavit ab eodem viro, et ipsi Stauracio

misero copulavit impudenter, ut in aiiis, et in hoc quoque prævaricator effectus. Alias vero duas ista pulchriores, quas cum ea elegerat, manifeste corripuit in eisdem nuptiarum diebus, ab omnibus idem obscenus irrisus. Denique Februario mense simultatem excogitantes adversus eum multi ex proceribus, Arsabir quæstorem et patricium, virum pium et rationabilissimum, elegerunt. Quod cum multiformis Nicephorus agnovisset, ipsum quidem cæsum et tonsum monachum fœcit et exsilio relegandum in Bithyniam misit, reliquos autem cædibus et tonsuris et publicationibus insuper et exsiliis subdidit, non solum mundialis vitæ principes, sed et episcopos sanctos et monachos, necnon et Majoris ecclesiæ syncellum et sacellarium et charophylacem, viros rationabiles et reverentia dignos.

Anno imperii Nicephori septimo Aaron Arabum dux mortuus est in interiore Perside, quæ vocatur Chirsusan, et suscepit principatum Maumed filius ejus scrupulosus per omnia, contra quem Abdelas frater ejus seditionem concitans intestini belli factus est auctor. Et hinc hi qui in Syria et Ægypto ac Libya erant, in diversos incisi principatus, tam publicas res quam alterutros subverterunt, mactationibus et rapinis ac diversis flagitiis contra se contraque subditos Christianos confusi. Ac per hoc ecclesiæ, quæ in sancta Christi Dei nostri erant civitate, desertæ factæ sunt, et monasteria duarum magnarum Laurarum (90), sanctæ videlicet memoriæ Charitonis et Cyriaci atque S. Sabæ, necnon et reliqua cœnobita SS. Euthymii et Theodosii. Theodorus autem hegumenus Studii et Joseph frater ejus, archiepiscopus Thessalonicensis, una cum Platone inclauso et cæteris monachis suis a communionem recesserunt Nicephori sanctissimi patriarchæ propter Joseph vicedominum, qui prævaricatorie coronaverat Constantinum et Theodotem. Tunc Nicephorus imperator occasione percepta, cum episcopos multos et hegumenos congregasset, synodum adversus illos celebrari præcepit, per quam monasterio et urbe dejecti exsilio sunt destinati, mense Januario, indictione secunda.

Eodem etiam anno dum roga penes Stromonem amnem populo distribueretur, irruentes Vulgares hanc ademerunt, auri libras centum et mille, multumque populum occiderunt cum prætore atque principibus. Erant enim et cæterorum thematum ibidem taxati principes non pauci, qui omnes illic periere. Ceperunt autem et totam sarcinam, et ita reversi sunt.

Eodemque anno ante solemnitatem sancti Paschæ Crumnus Vulgarum dux, acie contra Sardicam di-

recta, dolo hanc cepit verbo, ex militibus Romanis interfectis sex millibus, absque multitudine privatorum (91). Nicephorus autem quasi adversus eum tertia feria hebdomadæ salutaris passionis egressus dignum quidem sermone nihil omnino gessit. Hos autem principes, qui de cæde salvati sunt, verbum salutis deposcunt, cum dare dedignatus fuisset, ad hostes confugere compulsi, inter quos erat et Eumathius spatharius, mechanicæ artis expers (92). Ast Nicephorus præ multo dedecore juratoris sacris regiæ urbi persuadere satagebat, ut crederet quod festivitatem Paschæ in aula Crumni celebraverit. Præterea cum civitatem Sardicam, quæ destructa erat, ædificate voluisset, multitudinibus resistentibus, timens. . . . persuadendum turbis imperatorem postulare super ædificio. At illi senso ingenio, ut ex æquam illius argumentationibus subministrato, tumultuantur adversus eum et adversus principes suos per horas sex, et irruentes rumpunt tabernacula ipsorum. Cum autem venissent usque ad imperatorium, injuriis et maledictis hunc multissubmittunt, ulterius se non sufferre immensam avaritiam et nequam moliminis ejus animum dejerantes. At ille repentino simultatis pavore perterritus surrexit a mensa. Et primo quidem per Nicephorum ac Petrum patricios juramentis et persuadilibus verbis sedare conabatur exercitum. At illi modica quiete potiti quemdam collem ceperunt, et actus quem per se manibus habebant oblitii sunt, *Kyrie eleison*, exclamantes, ac si super quodam terræ motu imbriumve defectu. Ille autem utpote semper ad omne malum paratus, clandestinis muneribus noctu multis ex principibus plectis, in crastinum ipse per se ipsum medius veniens allocutus est turbas de omni tranquillitate, ac super æquali erga natos eorum affectu juramentis horribilibus eos certificans, et continuo regiam pervenit ad urbem, Theodosio patricio ac primoscrinio, cognomento Salibaran, deserto ad perdiscendum ex alterutris eos qui seditionem patravérant. Cumque multitudines reverterentur, rogas eis apud S. Mamam se tribuere fingens, cædibus et tonsuris ac exsiliis multis ex eis punitis, Chrysopolim reliquos transduxit, calcans tanta et tam horribilia juramenta. Illi vero propter ærumnam igneum fluvium meatum appellaverunt.

Anno imperii sui octavo Nicephorus post implas animadversiones in illis præorsus humiliare tractans Christianos exsules ex omni themate in Sclaviniasti fieri jussit, horum autem substantias ventumdari. Et erat hæc res captivitate non minor, multis ex amentia blasphemantibus et inimicorum incursus poscentibus, aliis nihilominus circa parentalia se-

NOTÆ.

(90) Laura monasterium. Synodus Nicæna act. 1. ex libro S. Sabæ: ἐν Ἀναστασίου τοῦ δουκὸς τῆς νέας λαύρας αὐτοῦς ἐξέωσαν. Metaphrastes Sept. in Charit. τὴν ἕβη μνημονευθεῖσαν ἱερὰν λαύραν οἰκοδομεῖ. Adde Constantinum *De admitt. imp.* p. 53 ed. primæ, Nicephorum Callistum t. 2, p. 555 et 564, Jo. Moschum Limonarii c. 4. Anonymus in Constantino Leonis F. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανός

ἀπόστολος εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς λαύρας. FARR.

(91) Privati opponuntur militibus. Glossæ: τῶν τῆς ὁ κοινός. Privatus paganus, plebeius. Ib.

(92) *Expers*] peritus. Dositheus magister in *Glossario*: *expers*, gnarus, sciens. *Glossarium Latino-Græcum*: *expers*, ἀπειρος καὶ ἐμπειρος. Ib.

pulcra tamentantibus et defunctos beatos asseverantibus. Fuerunt autem et qui suspendiis usi sunt, ut a malis eriperentur. Etenim immobilia, quæ in-erant, sibi secum ferre non poterant, et substantiam, quam ex parentalibus doloribus possederant perditam contemplantur, et impossibilitas omnis omnes habebat. Hæc quidem inchoata sunt a Septembrio mense, porro circa Pascha finita sunt. Secundam vero cum hac afflictionem admovent, militare præcepit egenos et armari adversus compatriotas, conferre nihilominus etiam decem et octo ac dimidium numisma per singulos fisco, una cum omni proximitate tributa publica. Tertiam malignitatem inferens iussit perpendere et augeri horum tributa, et præstare chartaticorum causa siliquas binas. Et ad quartam nequitiam suam reditus omnes augeri præcepit. Quinta vero afflictione illata a venerabilium domorum inquilinis, orphanotrophii scilicet et hospitalium, gerocomiorum quoque ac ecclesiarum et monasteriorum regalium, per singulos focos census exigi a primo tyrannidis ejus anno præcepit. Cæterum quæquæ meliora erant in rebus, in regiam curatoriam deferri jubebat. Sextam commovens afflictionem, inspicere a prætoribus jubet eos qui ex paupertate repente creati essent, et ab his pecunias exigi quasi ab inventoribus thesaurorum. Septimam quoque adinventens eos qui ante 20 annos invenerant, et usque adhuc dolium aut vas quodcumque, omnibus propriis privari pecuniis. Octavam, eos qui ex avis vel patribus hæreditaverant et divisa substantia pauperes facti fuerant, ex eisdem annis 20 redhibitionem publico præbere jubebat. Et eos qui emerant extra Abydum corpora servilia, bina numismata in tributum dare præcepit, maxime illos qui in Dodecaniso erant. Nonam, nauticos, qui habitabant maritima, et maxime minoris Asiæ, nunquam terreno labore viventes, emere de rebus quæ ab illo rapiabantur cogebat, utcumque appetiarentur ab ipso. Decimam, insignibus Constantinopoleos nauticis collectis dedit ad usuram quatuor siliquarum numisma, cum auri librarum duodecim persolverent, simul et consueta commercia. Hæc ex multis mihi summam pauca descripta sunt, significanti multimodum ejus ad omnem speciem avaritiæ molimen. Quæ enim in regia urbe primoribus mediocribus et exiguis ostensa sunt mala, nequeunt scribi, alios quidem eo investigante qualiter domi viverent, ac submittere malignorum quosdam servorum derogandi dominis, et in primordiis quasi dubitante super his quæ dicebantur, deinde vero affirmante calumniam. Id ipsum autem et super ignobilibus gerebat, dignos honoribus judicans detrahentes. Præterea domorum multos habitatorum a prima in tertiam generationem subvertebat, spe fretus quod quanto celerius ruerent, tanto has ipse foret hæreditate citius possessurus. Dignum autem est ut et hoc causa voluptatis seu *paradigmatis* memoriæ commendemus. Cerularius

A quidam erat in foro ex laboribus suis locuples et nihil egens. Quo accersito omnium vorax imperator ait : *Pone manum tuam in vertice meo, et jura quantum tibi sit aurum.* Qui parum tanquam iudignus recusans, coactus est ab eo facere hoc, et centum libras se dixit habere, quas eadem hora præcepit afferri, dicens : *Tu quid opus habes sollicitari? prande mecum, et tolle libras decem, et his vade contentus.*

Anno imperii sui nono Nicephorus contra Christianos adinventiones extendit, inspectiones sine Deo in emptionibus animantium, diversorum pabulorum ac fructuum injustas, titulationes et jacturas principum, fenerationes in navibus, qui omnibus legem ponebat ne ad usuram quidquam tribueretur, et alia dena millia malorum cominenta, quorum particularis historia onerosa est his qui compendiosas discere causas exquirunt. Kal. autem Octobribus, tertia feria, evaginato quidam dissipatus in habitu monachi gladio cujusdam militantium cucurrit in palatium, Nicephorum interficere quærens. Duo vero ex his qui circumstant, irruentes in eum, atrociter vulnerati sunt ab illo. Comprehensus autem et multis pœnis affectus excusavit se, dæmonium habere prætendens, nulumque prorsus accusans. At ille hunc in ligno munivit cum patientibus. Multi ergo deinceps augurati sunt, enormis fore mali hoc signum asseverantes tam imperantibus quam subjectis, quemadmodum et in impio Nestorio factum est. Manichæorum vero, qui nunc Pauliciani et Athingani dicuntur, quique in Phrygia et Lycaonia constituti confines et vicini ejus habebantur, amicus ferventissimus erat, responsis eorum semper et immolationibus congratulatus, in quibus, et quando Bardanus patricius contra se insurrexit, his advocatis hunc molitionibus ipsorum subegit. Taurum quippe in quodam lacu ferreo palo cornibus alligans ad terram incurvatum, sic dum mugiret et volutaretur occidi fecit, hujusque vestem in mola versa vice molens et incantationibus usus victoriam tulit, permittente Deo propter multitudinem peccatorum nostrorum. Isti locum sub imperio ejus adepti sunt intrepide convertendi; unde multi leviorum infandis eorum corrupti sunt sectis. In Exacionio vero quidam falsus eremita Nicolaus nomine et quidam cum eo blasphemi facti fuerant etiam secti sermonis venerabiliumque imaginum adversarii, quos Nicephorus defendebat, et summum sacerdotem omnesque secundum Deum viventes tristes hac pro causa reddebat. Sæpe namque adversus eos queritantibus indignatus est, inimicitias invicem cogitantibus valde congratulans, deridens omnem Christianum proximum diligentem veluti divinatorum mandatorum eversor; cui studium erat judicia irrationabilia et rationabilia contra omnem hominem in Magnauræ pœnalio commovendi, quæ nemo vacaret agere adversus impietates ejus. Denique militares principes more servorum uti episcopos et in-

ferioris ordinis clericis jussit, audituros episcopia et monasteria, et his quæ eorum essent auctorabiliter abusuros; eosque qui a sæculo divinis contulerant obsequiis aurea vel argentea vasa vituperabat, et ecclesiarum quæque sacrata pro communibus haberi dignum fore dogmatizabat, instar Judæ tale quid super Dominico decernentis unguento. Antecessores vero suos imperatores universos velut improvidos accusabat, generaliter omnium providentiam auferens, simul et dicens neminem posse imperantem circumveniri, si voluerit is qui imperat strenue principatum tenere. Sed vanus factus est in cogitationibus suis divinitus occidendus. Interea mense Februario ejusdem decimæ quartæ indictionis, primo sabbato jejuniorum, obvii facti Saraceni penes Euchaitam Leoni prætori Armeniacorum, deferenti thematis rogam, hanc abstulerunt eum multitudine populi copiosa. Talenta vero erant sexdecim, quæ sunt libræ mille et trecentæ. Et nec sic redargutus Nicephorus ab avaritia sua cessavit. In his ergo signis novus Achab non eruditus; qui contra, Phalaride ac Mida ambitiosior factus, contra Vulgares prælium præparat una cum Stauracio filio suo. Et Julio mense a regia urbe digressus, jussit Nicetæ patricio et generali logothetæ publicos ecclesiarum et monasteriorum census imponere, et octo annorum præteritorum redditiones a principum domibus exigere, et erat lamentum magnum. Cum autem querimoniam audiret a quodam proprio famulo, Theodosio videlicet Salibara patricio dicente sibi: *Omnes, o domine, contra nos clamant, et in tempore tentationis omnes casui nostro congratulabuntur*, ait ad eum: *Si Deus obdurans obduravit cor meum ut Pharao, quid boni erit his qui sub manu mea sunt? a Nicephoro, Theodosi, noli expectare præter quæ a te conspiciuntur*. Hæc Dominus novit. Ipse ego conscriptor horum viva voce audivi a Theodosio. Collectis itaque militiis, non solum ex Thrace, verum etiam ex ulterioribus, cum his etiam egenos pedites cum propriis stipendiis contra Vulgares, fundis et virgis armatos et blasphemantes minavit. Crumnus autem multitudines timens, cum esset Marcellis, petebat pacem. At ille nequam consilii et paria consentientium consiliorum suorum suasionibus prohibitus est, et post multos anfractus per avia loca præcipitanter, temerarius simul et pavidus, ingreditur Vulgariam decimo tertio Kalendas Augustas, cum Sarius appareret cuncta consumens, frequenter affatus, *Quis ibit, inquiens, et decipiet Achab, quia sive Deus sive adversarius trahit me nolentem?* Porro priusquam ingressus fuisset Vulgariam, Byzantius hujus dilectus famulus ad Crumnus a Marcellis confugit, secum subrepta veste imperiali et auri libris centum. Multi autem hujus fugam in malum Nicephori auspiciati sunt. Tribus quippe diebus post primos conflictus se prosperari opinatus non prospera facienti Deo victoriam ascribebat, sed Stauracii solius bonam fortunam bonumque consilium prædi-

enim qui ante se imperarunt ambitionibus et luxuria atque barbaricis crudelitatibus superavit; de quibus per singula prosequi et posteris incredibile et nobis erit laboriosum. Verumtamen ex simbria extura manifesta, juxta proverbium. Vulneratur autem et Stauracius filius ejus periculose in dextera oalli parte, et vix a pugna vivus exivit, et venit Hadrianopolim atrociter a plaga colaphizatus. At vero Stephanus patricius et scholarum domesticus, cum adesset quoque Theoctistus magister, pronuntiavit Stauracium imperatorem; et disputavit populo, qui salvatus fuerat, contra proprium patrem suum; qui oppido delectati sunt, Michael sane curopalatus, illacrus exsuperans, admodum ab amicis rogatus est ut imperator appellaretur, et non admisit ob juramenta præstita Nicephoro atque Stauracio. Huic Stephanus domesticus resultabat spe vitæ Stauracii. Theoctistus vero magister satagebat pro imperio Michaelis. Porro Stauracius per urinam sanguine immensurate prorumpente arefactus est femoribus simul et tibiis, adeo ut phorio veniret Byzantium. Hunc Nicephorus patriarcha valido amans affectu, consilium dabat ei ut Deum placaret, et eos qui avaritia prægravati essent a patre suo consolaretur. Ad quem paterni sensus germanus hæres dicebat non se posse plus tribus reddere talentis. Hæc autem erat exilis pars injustiarum illius: verumtamen et circa hæc pigritabatur, vivere sedens. Cum autem sœdus illibatam more paternæ mentis circa neminem conservaret, frequentius debonestationibus submittebat Theoctistum magistratum et domesticum Stephanum ac Michaellem curopalaten, avertens omnino et Procopiam sororem suam ut insidiantem sibi Theophani Augustæ submissionibus. Mox quoque misera per beatæ imitationem Heirenzæ obtinere sperabat imperium, eum sine liberis esset. At vero Stauracius se videns insanabiliter habitum, imperium uxori acquirere festinabat aut Vulgare imperium excitare in Christianos supra præcedentia mala. Super quo paventes Nicephorus patriarcha et Theoctistus magistratus et Stephanus domesticus ex multa inimicitia in alternam amicitiam cum Michaelle curopalate venire circa finem mensis Septembris quintæ indictionis. Kalendis autem Octobribus vesperi Stauracius advocatum Stephanum domesticum percunctabatur, quoniam pacto Michaellem sororis suæ maritum ex propria ducere posset domo ad ejus oculos eruendos. Quo perhibent impossibile hoc fore hac hora propter virtutem quæ circa illum adesset, et ob munitionem loci domus ipsius, rogat nemini fieri nota quæ dicta sunt. At ille cum verbis persuasibilibus inflexisset eum ne sollicitus esset, per totam noctem militias ordinum, quæ remanserant, collegit in Hippodromio, una cum principibus propriis ad pronuntiandum eundem Michaellem imperatorem. Cumque totus senatus ad palatium de luce venisset, hunc pronuntiaverunt imperatorem, quemadmodum in subsequentibus

A indicabitur. Porro Nicephorus patriarcha scriptum a Michaelle propriæ manus exegit de recta fide, et ut sine sanguine manus a Christianis servaret, ac de sacris hominibus seu monachis et toto ecclesiastico catalogo, ne percuterentur ab illo.

Anno itaque mundi conditionis 6304, divinæ incarnationis anno 804, mensibus octo, die quinta, hora prima, indictione quinta, Michael piissimus curopalates appellatus est imperator Romanorum in Hippodromio a toto senatu atque ordinibus, qui imperavit annis duobus. Stauracius autem hujus acclamatione audita statim comam totondit, et monachicis circumdatus est vestimentis per Simeonem monachum, cognatum suum, valde patriarcham implorans. Qui veniens in palatium mollium Stauracium una cum imperatore Michaelle rogabat, ne tristaretur super eo quod factum est: non enim per insidias, sed per desperationem vitæ ipsius id gestum asseverabat. At ille nequitie paternæ rabie furens non acquievit, dicens ad eum: *Amicum meliorem me non habebis*. Hora vero diei quarta coronatus est Michael a Nicephoro patriarcha in ambone Magnæ ecclesiæ, in quo magna exultatio facta est, et donavit patriarchæ auri libras quinquaginta et clero vicenas quinque. Cum enim esset magnanimus et non avarus, omnes consolatus est qui Nicephori avaritia fuerant læsi, donisque senatum atque militiam recreavit. Porro quarto idus Octobris coronata est Procopia Augusta in triclinio Augusteos, multisque donis senatum liberaliter auxit. Mulieribus vero thematicorum militum, qui fuerant in Vulgaria perempti, quinque auri talenta donavit. Theophanam autem uxorem Stauracii, singularem vitam amplectam, et cognatos illius, qui miserabiliter sub Nicephoro vixerant, ditavit; inter quæ insignem quoque domum monasterium Thebraica dictum, ubi Stauracius est sepultus, illi concessit. Omnes etiam patricios et senatores, sacerdotes ac summos sacerdotes et monachos, militantes et pauperes, tam in regia urbe quam in thematibus degentes, locupletavit, adeo ut immensurabilis avaritia Nicephori, propter quam et male periit, in paucis diebus disparuisse probaretur. Super multos præterea optimos mores suos, cum pius et orthodoxissimus esset, tristabatur super his qui a sancta scindebantur Ecclesia quacunque occasione sive rationabili sive irrationabili; multumque sanctissimum patriarcham, et eos qui poterant pro communi pacé concurrere, rogans non quiescebat, inter quos et Theodorum hegumenum Studii et Platonem atque Joseph archiepiscopum Thessalonicensem, fratrem Theodori, in custodiis detentos amaris, una cum primatibus quoque monasterii eorum satagebat unire; quod et fecit. Cæterum misit et ad Carolum imperatorem Francorum pro pace atque contractu nuptiarum in Theophylactum filium suum. Nicephorus quoque sanctissimus patriarcha transmisit synodicas litteras ad Leonem sanctissimum papam Romanum: antea quippe faciendi hæc a Nicephoro prohibebatur,

Porro octavo Kalendas Januarias quintæ indictionis, Michael, tranquillissimus imperator, coronavit Theophylactum filium suum in imperatorem a Nicephoro patriarcha, in ambone Majoris ecclesiæ, feria quinta; et obtulit pretiosissimum ornamentum sancto altario (95) in vasis aureis et lapidibus venustatis et quadrangulis velis, antiquitus ex auro et purpura clare contextis, atque admirabilibus sanctis imaginibus variatis. Donavit autem et patriarchæ auri libras quinque et vicenas, ac venerabilij clero libras centena, splendidam reddens sanctam festivitatem et filii pronuntiationem. Multo sane divino zelo imperator piissimus motus contra Manichæos, qui nunc Pauliciani dicuntur, et Athiganos in Phrygia et Lycaonia degentes, capitalem animadversionem Nicephori sanctissimi patriarchæ ac aliorum piorum prædicamentis promulgans, aversus est per alios nequam morum consiliarios obtentu pœnitentiæ, cum esset impossibile illos pœnitentiam gerere qui eorum capti fuissent errore. Dogmatizabant autem indocte, non licere sacerdotibus promulgare contra impios mortem, per omnia divinis super hoc adversantes Scripturis. Si enim Petrus vertex apostolorum Ananiam et Saphiram ob mendacium tantum mortificavit, et Paulus magnus clamat: *Qui talia, inquam, agunt, digni sunt morte*, hæc de solo corporali peccato, quomodo non horum contrarii erunt, qui omni corporati et spiritali spurcitia plenos, quique dæmonibus serviunt, a gladio redemerint? Sed pius Michael non paucos eorum recidit. Stauracius vero ulcere tabefactus ex mortali plaga circa spinæ loca infixi, ita ut non posset quispiam appropinquare illi ob multum fetorem, mortuus est tertio Idus Januarias indictionis 5, eum imperasset, ut putatur, mensibus duobus diebus sex. Porro quinto Idus Maias, feria sexta, eclipsis solaris effecta est magna; et septimo Idus Junias egressus est Michael contra Vulgares: cum eo simul egressa est et Procopia usque Zurulum, Crumnus autem dux Vulgarum, cum Debelto obsidione cepisset, et eos qui in ipsa fuerant una cum episcopo transmigrasset, multitudines, quæ propter malum frequensque consilium nequam consiliariorum imperatoris ad eum confluerant, ad insidias ac injurias maxime Opsicii et Thraciesiorum conversæ sunt; quas Michael compescens donis et admonitionibus silentio imposito mitigavit. At vero Vulgares simulatibus miliarum compertis, et quod formidantes prælium et taxationem tu amplius confortati prævaluerunt adversus Turacem et Macædoniam. Tunc et Anchialum et Beroben dimittentes Christiani fugerunt, nemine persequente.

Niceamque atque Probatum castrum et alia quædam præsidia, similiter et Philippopolim et Philippos, et Strymonem habitantes accolæ occasione accepta fugientes ad propria redierunt. Hoc autem erat divina indignatio Nicephori vesaniam arguens, per quem putativæ (94) correctiones ejus, in quibus gloriabatur, celeriter corruerunt. Pravasque opiniones multorum, qui Deum impugnantes et abundantes hæreses Paulicianorum, Athiganorum, Iconoclastarum et Tetraditarum deserunt accusare. Omitto enim dicere adulteria et fornicationes, libidines atque perjuriam, odia fraternalia et avaritias, necnon et prævaricationes reliquas. Contra sacras et venerabiles imagines contraque monachicum habitum movebant linguas, beatum dicentes Deo abominabilem ac miserrimum Constantinum, quod fortiter adversus Vulgares gesserit propter pietatem, quam, ut impie infelices illi fatebantur, habuerit. At vero hi qui in urbe regia erant, armabantur post synodum universalem ad fidem subvertendam orthodoxam, cæcos cæcis mentibus volentes sine Deo imperare, filios videlicet Constantini Deum impugnantis, apud Panormum insulam custodiae mancipatos, quos furari per noctem voluerunt et adducere ad exercitum. Sed Dominus hos confudit, erigens Michaeli piissimum in defensionem veritatis. Disputatis enim convenientibus de fide plebibus regiam repedavit ad urbem, et sapienter cogitans multos rebellium per paucas plagas deterruit. Exsilio quoque deportavit filios Constantini, qui oculis orbati esse cernebantur, in Aphusiam. Unum vero ex seductoribus, falsum eremitam, Nicolai exacionita (95) malefici socium, qui iconam sanctissimæ Dei Genitricis dehonestaverat, lingua recisa mutilavit; qui et mortuus est corpore simul et anima. Hujus autem collegam Nicolaum repromittentem se pœnitentiam acturum coram omnibus publicavit; confidentem quoque sua ipsius mala tradidit illum in monasterium custodiendum, ne libera conversatione libito proprio abuteretur. Populis autem coram concilio in Magnaura coronatus, pii et secundum Deum sensus sui dogmata manifestavit. At vero Athiganos publicans exsilio tradidit per Leonem prætorem Orientalem. Porro Augusto mense quintæ indictionis Thebiti contra Christianos exercitum movit, eum quo bellum Leo conferens, Orientalium prætor, prosperatus est, duo millia interficiens et equos comprehendens et arma. Muhamed autem, primus filius Aaron, tenens principatum gentis, inito bello in interiori Perside cum Abdela fratre suo superatus est, et fugiens in Bagda hoc obtinuit. Damascum vero alius tyrannus habuit,

NOTÆ.

(95) Altario. Glossæ: θυσιαστήριον altarium, sacrarium. Concilium Carthag. 2 can. 2: «Placuit ut in omnibus et ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altario deserviant. Usurpat eam vocem Severus hist. sac. 4, Paulus Warnefridus de gest. Longob. 6, 6, Gregorius Tur. 3, 31. FABR.

(94) Putativæ. Vet. Interpres ep. ad Philipp. quæ

S. Ignatio adscribitur: Non putative neque in phrasate, οὐ δοχῆσαι, οὐ φαντασία. Idem in ep. ad Trall.: Dicunt eum putative tantum fuisse hominem et non verum corpus suscepisse, atque putative passum et mortuum, δοχῆσαι et τῷ δοχοῦντι. Id.

(95) Unde dicuntur ἐξαχθῆναι, v. Theodor. Hæret. fab. 4, 3. Id.

et Ægyptum et Africam duo partiti sunt, et Palæ-

stinam alius latronis more depastus est.

Anno imperii Michaelis secundo Crumnus Vulgarum dux per Dargamerum pro pace rursus ad Michaelē imperatorem legationem misit, quærens fœdera quæ sub Theodosio Hadramitino et Germano patriarcha repromissa fuerant Cormesio, qui per illud tempus Vulgarizæ dominus habebatur, quæ terminos continebant a Meleonis Thracensibus, vestimenta quoque seu coccineas pelles usque ad pretium quinquaginta librarum auri, et super hæc profugos utriusque partis ad alterutrum reddi, si contigisset eos insidiari prælatis; negotiantes vero in utraque regione per præcepta et signacula commendari: si qui vero sine signaculo inventi fuissent, diriperentur quæ haberent, et inferrentur publicis rationibus. Scripsit etiam et damnationes ad imperatorem: *Nisi acceleraveris, inquit, ad pacem, iudicio tuo præliabor contra Mesembriam.* His perceptis imperator nequam consiliorum admonitionibus pacem minus admisit. Sub obtentu enim falsæ pietatis, imo indiscipline et circa rem publicam perditionis, nequam consiliatores asserabant: *Non oportet fugitivo reddere, perhibentes in testimonium illud evāgelicum Domini eloquium perhibentis: Eum qui venit ad me, non eiciam foras.* Mediante vero mense Octobrio aciem dirigit Crumnus contra Mesembriam in machinationis et manganis et arietibus, quæ Nicephori occasione, destructoris Christi, didicerat. Arabs enim quidam ad baptismum accesserat satis expertus mechanicæ artis, quem cum castra metatus esset, in Hadrianopoli constituit; cui nullum secundum meritum auxilium vel beneficium conferens, quis potius et rogam ejus abbrevians, murmurantem nimis cecidit. Qui super hoc tristatus fugit ad Vulgares, et docuit eos omnem mangani artem. In his insistens, nemine ob multam stultitiam resistente, per totum mensem cepit eam. Kalendis autem Novembriis advocato imperator patriarcha, cum angustiaretur, de pace consilium sumpsit. Aderant autem et metropolitani, Nicænus videlicet et Cyzicenus episcopi, præsentibus quoque pravis consiliariis cum Theodoro hegumeno Studii. Et patriarcha quidem ac metropolita antistites cum imperatore pacem amplectebantur: mali vero consiliarii cum Theodoro hegumeno Studii hanc subvertebant, fatentes: *In subversionem divini mandati nemo pacem amplectitor: eum quippe qui venit, inquit Dominus, ad me, non eiciam foras,* nescientes neque quæ dicerent neque de quibus affirmarent, primo quidem quoniam nemine ad nos ex eis confugiente nos eos qui intra cortem erant prodidimus, valentes hos cum pace salvare; secundo vero quia et si fugerant rari quidam ad nos, pro

acquirenda tamen pluribus et contribulibus salute oportebat potius decertare quam super incertis et invisibilibus locupletari: gratius enim Deo plures quam pauciores salvare. Porro damnum in pluribus pati propter modicum lucrum primæ dementiæ est. Sed et qui circa propria inconsulte laborat, fidem secundum Paulum negavit, et infideli deterior judicatur: ubi erit et illud: *Cum his qui oderant pacem, eram pacificus; nisi forte sint et Paulo et David isti sapientiores.* Quis autem Germano ter beato nunc sapientior, nisi juxta perniciosum animæ tumorem nequam ac perversi consiliarii, qui pacem inhiberunt? Hæc Kalendis sunt facta Novembribus. Porro pridie Nonas Novembrias apparuit cometes in figura duarum fulgentium lunarum, adunantium se atque separantium in diversa schemata, ita ut in acephali viri sectionem formarentur. Et in crastinum de excidio Mesembriæ venit nobis miserum dubium, deterrens omnes ob majorum malorum expectationem. Invenientes enim eam inimici plenam omnibus rebus quæ ad habitationem hominum adesse debent, hanc tenuerunt una cum Debekto, in quibus et siphones æneos invenere sex et tricenos, et ignis humidi, qui per eos emittebatur, aurique et argenti haud modicam copiam.

Eodem anno multi Christianorum ex Palæstina, monachi scilicet ac laici, et ex omni Syria in Cyprum venere, fugientes immensam Arabum afflictionem. Cum enim sine generali principatu Syria esset et Ægyptus et Africa et omnis principatus qui sub ipsis est, homicidia et rapinæ et adulteria luxuriæque ac omnes Deo odibiles actiones in civitatibus et villis a divinitus peritura gente perpetrabantur. Inque alma Dei nostri civitate colenda loca, sanctæ videlicet resurrectionis ac calvariæ, ceu reliqua profanata sunt. Similiter autem et laure eremi opinatissimæ (96), sancti scilicet Charitonis et sancti Sabæ, et reliqua monasteria et ecclesiæ desertæ factæ sunt, alii namque percepto martyrio interempti sunt, alii vero Cyprum et hæc Byzantium properarunt, quos Michael pius imperator et Nicephorus sanctissimus patriarcha benigna munificentia receperunt: nam his qui venerunt ad urbem monasterium insigne donavit, his vero qui in Cypro remanserunt, monachis scilicet et laicis, talentum auri transmisit, et diversis hos eonsolatus est modis. Erat quippe Michael erga omnes suavis quidem et clemens, circa negotiorum vero dispositionem iners, servitute subactus Theoctisto magistro seu cæteris principibus. Præterea mense Februario duo Christiani ex Vulgaria fugientes nuntiaverunt imperatori Crumnus prædaturum eos, qui essent in Thrace, repente festinare. Et decimo quinto Kalendas Martias exivit imperator

NOTÆ.

(96) *Opinatissimæ.* Rufinus interpret Eusebii *H. E. viii, 1*: « opinatissimus ille Dorotheus. » Ipse *Rufinus l. 10*: « nobiles et opinatissimi conveniunt. » *Julius Firmicus 3, 3*: « magos famosos faciet

vel philosophos opinatos. » *Hincmar. Rem. de Prædestin. 34*: « Gregorius Nazianzenus vir in fide et doctrina opinatissimus. » *Faba.*

ab urbe, et Dei providentia inefficax rediit Crumnus non paucis amissis. Ast imperator Hadrianopolim veniens, et ordinatis apte quæ circa eam erant, cum gaudio rediit, et ascendens monasterium Tarasii beatissimi patriarchæ, celebratis ejus memoriis, una cum Augusta Procopia, argenteo petalo librarum 95 sacrum sepulcrum ejus vestivit. Post captam vero Mesembriam imperator Crumnus pace negata, ex omnibus thematibus militiam ante vernale tempus in Thracem transire præcepit, ita ut omnes moleste ferrent, maxime Cappadoces et Armeniaci. Imperatore autem exeunte cum ordinibus mense Maio, exivit cum eo pariter Procopia Augusta usque ad aquæductus juxta Heracliam. At vero multitudines super hoc duriter ferentes in derogationem ac maledictionem conversæ sunt contra Michaellem. Porro tertio Nonas Maias eclipsis facta est solis circa duodecimam partem Tauri juxta horologium, oriente sole, et multus timor cecidit super turbas. Ast imperator circumibat Thracem cum prætoribus ac militibus, neque contra Mesembriam pergens, neque aliud quid eorum quæ agi debent ad destructionem hostium patrans, sed tantum suasus sermonibus vanis consiliatorum suorum, bellorum experientiam non habentium, ac per hoc asseverantium non audere inimicum adversus illum venire, in propria regione sedentem. Et erat barbarico impetu gravior concivium cætus deficientium circa necessarias utilitates, et rapinis ac invasionibus exterminantium compatriotas. Circa initia vero Junii mensis exiit Crumnus Vulgarum dux cum exercitibus suis, veritus, quod multa millia essent Christianorum. Cumque movisset exercitum in Versiniciam quasi tricenis signis ab imperialibus castris, Leo patricius et prætor Orientalium Joannesque patricius et Macedoniæ prætor, cognomento Aplaces, multum prompti ad hos bellandos, prohibiti sunt ab imperatore per malos consiliarios. Cum autem urbs Ietaniæ celebraret cum summo sacerdote in templo SS. Apostolorum, quidam impiorum obscenæ Deo perosi Constantini hæreseos, obserata porta imperialium sepulcrorum, nemine attendente, propter turbæ frequentiam, quo subito cum quodam sonitu aperiretur egerunt, quasi ex quadam operatione divinitus facti prodigii, et intro insilientes procidebant seductoris monumento, hunc invocantes et non Deum: *Surge*, dicentes, *et auxiliare perditæ rei publicæ*; diffamaveruntque quia surrexit super equum sedens, et vadit Vulgares bellaturus, qui e contra Tartarum habitat cum dæmonibus. Qui ab urbis præfecto comprehensi primo quidem mentiebantur divinitus ultro fuisse portas sepulcrorum apertas: præsentati vero tribunali præfecti et circa testimonium claudicantes obserationis fraudem ante omnem pœnam confessi sunt; quos merito vectibus subdens pompæ publicæ submisit, vociferantes causam pœnæ. Sic enim nequitie inventor diabolus

A suos milites erudit, ut non peccata sua ipsi accusent, sed orthodoxam et a Patribus traditam fidem sacrumque habitum monachorum, qui diviniæ est philosophiæ gymnasium. Multi autem eorum qui in his blasphemabant, habitu tantum erant Christiani, veritate vero Pauliciani, qui non valentes detestabilia dogmata sua manifestare hujusmodi occasione indoctos adulterabant, Constantinum, qui Judaici fuerat sensus, beatum dicentes ut prophetam et victorem, hæresimque ipsius in subversionem incarnatæ dispensationis Domini nostri Jesu Christi amplectentes. Porro decimo Kalendas Julias prælium ineuntibus haud procul ab Hadrianopoli, delinquunt quidem Christiani valde dire circa bellum, obtinent autem inimici pugnam a Deo, ut plures Christianorum nec primam congressionem... summa fuga uterentur, ita ut Crumnus consternatus æstimaret insidiarum quarumque argumentum esse; quo factum est ut modicum retineret suos ab insecutione: quia enim vidit eos sine ulla retentione fugere, persecutus occidit multitudines copiosas, veniens nihilominus ad sarcinas, et has cum exuviis auferens. Ast imperator fugiens repedabat in urbem, multitudinibus harumque principibus sumptis. Insuper et imperii pollicebatur depositionem dejurans. Inter quos et Leonem patricium et prætorem Orientalium, tanquam pium et fortissimum et per omnia strenuum, in tenendo imperio asciscere socium voluit. Qui nullatenus acquiescens, dimisit eum præesse thematibus, ipseque ad regiam pervenit urbem octavo Kalendas Julias, volens deponere imperium et alium promovere; qui tamen ab uxore, et ab his qui nequiter prævaluerant, non est permissus. Verum in hoc Nicephorus sanctissimus patriarcha consentiebat: *Et ipse*, inquit, *et filii ejus salvandi erunt, si taliter quis promoveatur*. At vero prætores discentes imperatorem cum multitudinibus in urbem fugisse, desperati ab eo quod de cætero imperandi forent, et consiliati apud semet ipsos implorabant Leonem patricium et prætorem Orientalium, quo auxiliaretur communi rei publicæ et Christianorum religioni opitularetur. Ast ille aliquandiu vehementer differebat tempus, considerans difficultatem et Barbarorum incursionem intolerabilem, et semet ipsum erga imperatores conservans rectum et absque insidiis. Quia vero ad urbem properare inimicum vidit, scribit Nicephoro patriarchæ de recta fide sua affirmans, petens etiam ut cum oratione et nutu ejus imperium sumeret. Et veniens ad tribunalium ante urbem positum una cum prætoribus et exercitibus, valde legitimus Romanorum imperator ostenditur, et die media Constantinopolim per Carisii portam ingreditur, et ad regalia pervenit. Porro Michael, audita hujus acclamatione, in oratorium Phari accurrens, una cum Procopia natisque suis, detonsis capillis monastica induit vestimenta quinto Idus Julias sextæ indictionis, feria secunda. Postera vero die coronatus a Nicephoro patriarcha in ambone Majoris ecclesie

urbis, præcepit custodiri viriliter muros die ac nocte, A ipse per se circumiens et excitans cunctos, ac bonam spei fiduciam habere commonens, eo quod Deus celeriter foret inopinate facturus per intercessionem interemeratæ Dei Genitricis et omnium sanctorum, nec omnino confundi nos esset passurus ob multitudinem culpæ nostrarum. Interea novus Sennacherib, Crumnus videlicet, derelicto proprio fratre cum virtute sua ad impugnandum Adrianopolim, post sex dies imperii Leonis superveniens in viribus et equis regiam urbem girabat juxta muros a Blashernis usque ad Auream portam, ostendens virtutem suam, et celebrato polluto ac dæmonico sacrificio in prato penes mare sito postulavit ab imperatore ut sigeret lanceam in eandem Auream portam; quo id fieri non permittente reversus est ad tabernacu-

lum suum. Cum autem admiratus fuisset muros urbis et bene ordinatam imperatoris aciem; et super obsidione, quam præparabat; desperatus effectus esset, ad conventiones convertitur; et ante pacem tantatoria verba faciebat. Ast imperator accepta occasione conatus est huic infidiari, sed a multitudine peccatorum nostrorum hoc in finem perducere prohibitus est, administrantium hujusmodi rei rusticitate, vniuerantium quidem hunc, mortalem tamen non inferentium plagam. Super hoc insanlens nequissimus, misso cursu ad S. Mamam, palatium illic habitum incendit, et æreo leone Hippodromii una cum ursa et dracunculo lacus ac marmoribus electis in plaustra imposito reversus est; et obsessam Hadrianopolim cepit.

VOCUM

IN THEOPHANE ET LEONE GRAMMATICO

NOVARUM SEU MIXOBARBARARUM

INDICULUS.

Α
 Ἀβίναι, *scutica, habenæ*, 306.
 Ἀβιουμάς, *subadjura*, 247.
 Ἀγκυλοκοπεῖν, *poplitum nervos succidere*, 137.
 Ἄγορος, *masculus, robustus*, 460.
 Ἀγοραλαῖα, *foram, ἀγορά*, 249.
 Ἀδουμίον, *nomenclatura, recensitio nominum*, 497.
 Ἀθίγγανοι, *præstigiatores*, 413.
 Ἀκνιδιαζόμενος, *subita irruptione oppressus*, 208.
 Ἀκιδουκτος, *agneductus*, 424, 429.
 Ἀκούβιτα, *accubita*, 196.
 Ἄλογος, *equus*, 265.
 Ἀμανίωτος, *sine manicis*, 372.
 Ἀμβών, *ambo, suggestus*, 136.
 Ἀμπερῆσι, *Saracenorum summum principem ago*, 281.
 Ἀμνημόνευτος, *cujus nulla a morte memoria, excommunicatus*, 373.
 Ἀναβάσιον, *ascensus*, 379.
 Ἀνοίγειν, *dedicare ecclesiam, id est, facere publicam divinis officiis addictam*, 193.
 Ἀνθία, *annonia, commeatus*, 126, 476.
 Ἀντιμύσιον, *corporale*, 379.
 Ἀξιωματικοί, *primotes, viri in dignitate constituti*, 270.
 Ἀπληχεύειν, *æstra admoere, applicare*, 153, 259.
 Ἀπλώματα τῶν θυσιαστηρίων, *parpæ altarium*, 44.
 Ἀποκαβαλλίχευειν, *equo desilire*, 432.
 Ἀποκρισιάριος, *responsalis*, 303.
 Ἀπομισιστών, *exmonetarius*, 201.
 Ἀποστολικὴ στόλη, *σχῆμα, patriarchalis habitus, eccus*, 202, 140.
 Ἀπράκτος, *irritus*, 34.
 Ἀργυροπράτης, *argentarius*, 201.
 Ἀριθμός, *cohors, numerus*, 64.
 Ἀριστόδειπνον, *prandii tenæve convivium*, 315.
 Ἀρμαίντον, *armamentum*, 231, 370, 249.
 Ἄρματα, *armæ*, 308, 315, 362.
 Ἀρμανίωμος, *armis indutus*, 364.
 Ἀρμενίζω, *τὸ ἐπαίρω, vela facio, contendo*, 318.
 Ἄσκη, *ἀσκή, a secretis*, 243, 371 et passim.

Ἄσημον, *argentum*, 268.
 Ἄσπρος, *candidus*, 144.
 Ἄστα, *hasta*, 305.
 Ἀύγουστάλιος, *augustalis*, 139 et alias.
 Ἀυθεντικός χάριτης, *primum exemplar*, 133.
 Αὐλιζεσθαι τὸν χειμέριον καιρὸν, *hybetus ducere*, 126.

Β

Βάθρα, *transtra, sedilia*, 307.
 Βατούλος, *hajulus*, 83.
 Βάκλον, *baculus*, 200.
 Βαλλίζω, *choros ducere*, 54.
 Βάνθον, *vexillum*, 153, 181, 265.
 Βαπτίζω, *e sacro fonte suscipio*, 149.
 Βαπτιστικὸν ὄνομα, *nomen in baptismo inditum*, 311.
 Βασιλακος, *regulus*, 151.
 Βατάν, *ambo ecclesiarum, ascensus*, 296.
 Βερηδάριος, *veredarius*, 192.
 Βαστήτορες, *vestitores*, 192.
 Βίγλα, *excubiae*, 257, 348.
 Βιχάριος, *vicarius*, 278.
 Βουλάδες, *Bulgarorum proceres*, 367.
 Βουκινάτωρ, *buccinator*, A. C.
 Βουλλώ, *sigillo regis obsigno*, 369.
 Βορδόνης, *burdo*, 155.
 Βραχιόλια, *dextralia*, 266.

Γ

Τὸ Γαλλικόν, *sapo Gallicus*, 292.
 Γαρσονοστάσιον, *puerorum, seu militum statio*, 203.
 Γιγγίβερ, *gingiber*, 268.
 Γιστέρναι, *cisterna*, 129.
 Τὰ Γουναρλα, *pellicariorum officina*, 505.
 Γουναϊκόπαιδα, *mulieres et pueri*, 325.

Δ

Δηλάτωρ, *delator, accusator*, 412.
 Δήμαρχος, *tribunus factionum populi*, 241.
 Δήμοι, *populi factiones*, 62, 141, 154.
 Δήμοι, *demi ita dicti in Circo*, 507.
 Δημοτεύω, *e popularibus militiam cogo*, 197.
 Δημοκρατέω, *populari factione obtineo*, 142.
 Δημοκραταί κοσμηταί, *ubique obtinentes factiones*, 181.

- Δημόται, *factionarii*, 156, 158.
 Δαιτάριος, *zelarius, atricensis*, 268.
 Διβιτίσιον, *saccus, vestis imperatoria*, 456.
 Δίππιον, *Circi stadium*, 341, 342, 355.
 Δίππιον, *via ad Circum*, 372.
 Διοικητής, *publicanus, vectigalium exactor*, 345.
 Διορία, *occasio, tempus opportunum*, 598.
 Δογή, *malim δογή, convivium, epulum*, 317.
 Δομέστικος, *domesticus*, 90.
 Δούξ, *dux*, 110, 156.
 Δρόμων, *celox, minor triremis*, 335.
 Δρούγγος, *drungus, cohors*, 184.
- Ε
- Ἐργασίον, *ergastulum*, 397.
 Ἐδικτον, *edictum*, 275.
 Ἐδικτικός, *defensor*, 119.
 Ἐμβάτη, *aquæ conceptaculum in balneo*, 50.
 Ἐμβολος, *porticus, rostra*, 64, 95.
 Ἐμβολοί, *cortinæ ad tentorium*, 268.
 Ἐμπρακτος, *molliens aliquid*, 315.
 Ἐμπράκτως, *solemni ritu, et pompa*, 335.
 Ἐνδυτής, *palla, corporale*, 439.
 Ἐνόρδινοι τύποι, *sanctiones, pacta rite disposita*, 305.
 Ἐντολικάριος, *deputatus a subditis ad principem ; procurator Anast.*, 256, 240.
 Ἐξαρχος μοναστηρίων, *generalis præfectus ac visitator monasteriorum*, 195. *Militiæ princeps, ac rerum summam tenens*, 241, 337.
 Ἐξερέτων, *exercitus*, 198, 202.
 Ἐξουβίτωρ, *excubitor*, 191, 116.
 Οἱ ἐξωτικοὶ ἄρχοντες, *exteri duces*, 310.
 Τὰ ἐξω καθλαρικὰ, *extera equestres copia*, 310.
 Ἐπίκτης, *operarum præses*, 306.
 Ἐπιάγορος, *virilis, robustus, stipatus*, 460. *Not. post.*
 Ἐπιριπτάριον, *integumentum capitis*, 490.
 Ἐπιστήθιος, *intimus*, 394, 399.
 Ἐπιφανείς, *nobilissimus*, 46.
 Ἐπιφανέστατος, *nobilissimus*, 59.
 Ἐργαστηριαστικοί, *artifices*, 379.
 Ἐργωδιώκτης, *operarum præfectus*, 371.
 Ἐτοιμοθάνατοι, *pænarum, pæncarii*, 155.
 Ἐλογίαι, *munusculum gratitudinis signo in principem ab electo patriarcha conferri solitum*, 84.
- Ζ
- Ζάχα, *Záchos, stabuli cellaria*, 208.
 Ζάχαρ, *saccharum*, 268.
- Η
- Ἡσυγάειν, *privatum agere*, 85.
- Θ
- Θαλάσιον πῦρ, *ignis marinus*, 295. *Qui et ὑγρόν.*
 Ἡθεανδρική μορφή, *Christi Dei hominis imago*, 216.
 Θύμω ῥινοκτυποῦντες, *Nares thymo levius ferientes, eisque illud crebro adhibentes*, 62.
- Ι
- Ἰδικτον, *edictum*, 52, 205.
 Ἰλλούστριος, *illustris*, 158.
 Ἰνδουλγεντία, *indulgentia*, 200.
- Κ
- Καβαλλάριος, *eques*, 266.
 Καβαλλαρικά θέματα, *equestres turmæ*, 321.
 Καβαλλαρικόν, *equitatus*, 298.
 Καβαλλικεύω, *eques incedo*, 324.
 Καβαλλίνα, *stercus equinum*, 297.
 Κάδιον, *cadus*, 292.
 Καθολική ἡ ἐκκλησία, *ecclesia urbis primaria*, 314.
 Καισαρικά περικεφάλαια, *Cæsarum stemmata*, 374.
 Κακαδοπυρφόροι βιήρεις, *biremes ignariæ*, 294, 352.
 Καλοχαίριον, *æstas*, 326.
 Καμηλαύκιν, *pileolus caput et aures oblegens*, 110.
 Καμηλαύκιν διαλίθιν, *Totilæ stemma gemmis ornatum*, 193.
 Καμίσιον, *tamisia*, 268.
 Κάμπος τριβουναλίου, *tribunalis campus*, 244
 Κανθιδάτος, *Candidatus*, 369.
 Καράβιον, *navigium*, 432.
 Καρβαρήγας, *dux primarius Persarum*, 214.
 Κασίδα, *cassis*, 266.
 Καστέλλιν, *καστέλλιον, propugnaculum, castellum*, 109, 267.
 Πλοία καστελλωμένα, *naves turratæ*, 250.
 Κάστρον, *oppidum, urbs munita*, 299, 309, 326 ; *etiam exercitus*, 596.
 Καταφρακταρικά, *equi e loris sepimentum ac tutamen*, 266.
 Κατίνα, *navis prægrandis*, 331.
 Καῦκος, *caliculus, poculum*, 248.
 Ἀποκαυκοδιάκονος, *a calicibus olim minister*, 320.
 Καυλοτομήσαι, *virilia excæcare*, 151.
 Κένταρχος, *centurio*, 241.
 Κένσος, *sedes*, 249, 313.
 Κεντηάριον, *auri libræ centum*, 335.
 Ἐκ κεντητοῦ εἰκόν, *imago ductis acu coloribus picta*, 144.
 Κεντητὸς σταυρὸς διὰ μέλανος, *punctionibus effigiatum crucis signum infuso atramento*, 224.
 Κεράτιον, *ceratium, obolus, minutum monetæ genus*, 255.
 Κεφαλαί, *homines*, 362.
 Κεφαλιτὸν τοῦ βασιλέως, *ejus veluti capitis censione pensa numismata*, 407. *D. P. Goar, ejus capitis sculpsit imagine. Verum id commune nummis aureis.*
 Κατηχητής, *catechista*, 397.
 Κατηχούμενα, *porticus interiores ad ecclesiam*, 348.
 Κηρουλλάριος, *cerularius, qui vendit cereos*, 412.
 Κηροπώλεια, *additæ officinæ illi negotio*, 505.
 Κητατόριον μεταθεσίου, *decretum translationis ex uno in alium episcopatum*, 322.
 Κιβούρια, *et κιδώρια, ciboria, parvæ fornices ad altaria*, 196, 197 ; *ἀργυρὰ κιδώρια.*
 Κιονάκιον, *columellæ altaris*, 318.
 Κιτατόριον, *citatorium*, 316.
 Κλάβιος, *circulus*, 207.
 Κλεισοῦραι, *clusuræ, montium angustiarum ac fauces*, 258.
 Κλεισορροφύλαξ, *angustiarum hujusmodi custos*, 291.
 Κλητορεύω, *convivium celeberrimo, invito*, 313.
 Κοιαίστωρ, *quæstor*, 143.
 Κομβέντον, *conventus, comita*, 145, 361.
 Κομβών, *decipio, illudo*, 126.
 Κομμέριον, *vectigal*, 596.
 Κόντος, *ἄλ. κονδός, sagulum*, 372.
 Κοντάριν, *hasta*, 249.
 Κονταρέα, *hastæ ictus*, 266.
 Κόρδα, *funis, restis*, 312.
 Κόρτη, *comitatus, aula*, 453. *Supplex, aulea, Anast.* 390, 395.
 Κορταλιζω, *seu potius χορταλιζω, ad choreæ numeros strepitum edo*, 54.
 Κουβικουλάριος, *cubicularius*, 142.
 Κουβούκλειον, *cubiculum*, 480.
 Κουλούκης, *catulus*, 375.
 Κουμέριον, *vectigal mercibus impositum*, 396, 401.
 Κουμερκεύειν, *vectigalibus gravare*, 477.
 Κουράτωρ, *curator*, 69.
 Κουρατωρία βασιλική, *imperatoris fiscus*, 412, 504.
 Κουρεῦω, *detondeo*, 354, 348.
 Κουρσοί, *tonsores*, 59.
 Κουρκουρόν, *marsupium Anast.* 305.
 Κουρσον, *prædatio*, 270. *Item turma militum*, 400.
 Κουρσεύειν, *prædas agere, excurrere*, 264.
 Κουφιζω, *tributa minuo*, 596.
 Κρέμασις, *æreus in ædificio*, 197.
 Κριστάτος, *comatus*, 337.
 Κυκλόποδες, *calcei unciis ferrets instructi ad montes hyeme superandos*, 329.
 Κυριακά, *templa, ecclesiæ*, 92.

Κώδιξ, *codex* 140. Λογοθεσιῶν κώδικες, *publici avariū libri*, 314.

Κωδωνάτος, *personatus*, 110.

Κωμοδρόμος, *circulator*, 189.

Α

Λαγκίδιον, *lanceola*, 207.

Λαός, *exercitus*, 88, 100.

Λαργιτιανῶν κόμης, *largitionum comes*, 158, 249.

Λάρδον, *laridum*, 195.

Λαυρίζουσαι, *naves altum petentes* P. Goar. 331, *Anast. contāptiæ*.

Λαυράτα, *principum imagines*, 247.

Λεήλος, *diminutus*, 351.

Λιβαλλός, *libellus, accusationis, professionis fidei*, 24, 17, 45.

Λιθία, *lapides pretiosi*, 152.

Λιμήτον, *limes*, 148, 152.

Λινόχρυσος, *lana auroque contextus pannus*, 267.

Λιταί, *supplicationes*, 94, 136, 104.

Λιτανεύειν, *processiones obire*, 94.

Λιτροβούλης, *infame nomen*, 133.

Λούπινον, *lupini*, 352.

Λουρικήα et λωρικήα, *lorica*, 266.

Λωρικήατοι, *loricati*, 137.

Μ

Μαγαρίτης, *fidei desertor*, 262, 284.

Μαγαρίζειν, *apostatare*, 334.

Μάγχανα, *machina*, 32, 33.

Μαγχανικά, *instrumenta bellica*, 317.

Μαγγλάδια, *verbera*, 454.

Μάγιστρος, *magister*, 117.

Μαγίστριον, *magistri dignitas*, *ibid.*

Μαγιστριανός, *magistrianus*, 240.

Μαχηκικήα, *piatrina*, 65, 199.

Μαϊουμά, *majuma festum profanum*, 380.

Μαίστωρ, *magister mechanicus*, 156.

Μανδάτον, *responsum*, 211.

Μανδάτωρ, *præco, qui ex principis persona respon-*
det, 154, 155, 156.

Μάνδρα, *locus peculiaris, et monasterium*, 96.

Μανδύλιον, *mantile*, 397.

Μανδύον, *mandias, palliolum*, 148.

Μανιάκτιον, *torques*, 207.

Μανίκια, *manica*, 327.

Μαρτύρια, *ecclesie martyrum*, 27, 91.

Ματζώσαι, *colaphis cadere*, 236.

Μαϊώρον, *semihora*, 441.

Μαλανεϊμονέω, *pullis induor*, 101.

Μεναύλος, *seturis*, 187.

Μεσίαιουλον, *medium atrium*, 203.

Μεταθρονιάζω, *ex uno in alium episcopatum trans-*
fero, 110.

Μέταξα, *fila serica*, 153, 268.

Μετάτα (τά) τοῦ στρατοῦ, *castra metata*, 62.

Μητάτα; *meiationes*, 62.

Μίλιον, *milliare*, 114.

Μιλιαρήσια, *nummi argentei*, 346, 254.

Μίμας, *mima*, 79.

Μισεθω, *dimittit, abundi copiam facio*, 201.

Μονήτα, *moneta*, 18, 305.

Μονόζωνοι, *expediti milites*, 339.

Μονοπέτον του καθίσματος, *semia secretior ad im-*
peratoris in Circo sedile, 157.

Μονοστράτηγος, *supremus dux*, 310.

Μούλιατα γεφύρα, *pons Milvius*, 14.

Μούλος, *moles, portus ager*, 247, 367.

Μούλτον, *seditio*, 400.

Μουλταύω, *seditionem moveo, tumultuor*, 450.

Μά μουσαίω, *opere musico tessellato*, 373.

Ν

Ναχοτάπητα, *lectisternia*, 268.

Ναχοτάπητα άνωτέρα, *grandes tapetes acu picti*, 434.

Νάρθηξ; *vestibulum ecclesie*, 205.

Νιροφόρος, *balnei crater*, 122.

Νοτάριος, *notarius*, 314, 86, 149.

Νουβήτισσαι, *virgines viris desponiæ*, 381.

Νούμαρος, *coher*, 43, 64.

Νουμάριοι άριθμοί, *militares numeri*, 185.

Νωδελίσαιμος, *Nobilissimus, titulus dignitatis*, 374, 379.

Ξ

Ξηρόλιθος, *mutus ex solis lapidibus*, 331.

Ξυλοκούκουδα, *lignea crepitacula*. Vide *πότ.*, 258.

Ξυλοπανθοῦροι, *lignei funes, ac vincula*, 364.

Ξυλόποδες, *compedes*, 215.

Ο

Όλοκοτινν, *nummus aureus*, 345.

Όλοσιδηροι, *milites undique ferro tecti*, 454.

Όμολογία, *cautio, syngrapha*, 305.

Όμφικιον, *officium, vitæ institutum, metier*, 316.

Όναγρος, *machinæ genus*, 33.

Όπέρα, *opera, manuscritæ*, 306, 379

Όπτιμάτοι, *optimates*, 377.

Όπτιοι, *optiones, milites*, 175.

Όρδινάριος ύπατος, *consul ordinarius*, 125.

Όρνάτουριον, *malum cum Cedr.*, άρματώριον, 321.

Όρναί, *funes*, 434.

Όστρακάριοι, *testacci opera*, 371.

Όφριτάλιος, *officialis, qui aliquo fungitur mu-*
neri, 479.

Όφιδες, *obsides*, 329.

Όψιχτον obsequium h. ministri aucti, 318, et *passim*.

Π

Πάκτα, *pacis conditiones, icta sædæta, pæcta tri-*
buta, 154, 214.

Πάλλια σηρικά, *pallia, vestes sericæ*, 376.

Πάλος, *pains*, 413.

Πανηγύριον, *nundina*, 396.

Παπία; *palatii custos et janitor*, 447.

Πάππας, *papa, Romanus pontifex aut Alexandri-*
anus, 86, 87, 104.

Παππός, *clericus sæcularis*, 83.

Παπυλιώ, *papilio, tentorium*, 268.

Παραδυναστωῶν, *subadjuncta, summa pollens in*
aucta auctoritate, cuius maxime consilio resp. regi-
tur, 84, 86.

Παρακοιμώμενος, *accubitor*, 240.

Παρακονδακίζω, *velito*, 298.

Παραμύριον, *pugio, sica*, 185, 318.

Παραμονάριος, *mansionarius*, 189, 459.

Παραπόρτιον, *minor porta*, 318.

Παρίπτιν, *veredarinus*, 347.

Πασχόζω, *pascha celebros*, 362.

Πασχαλις, *paschalis hebdomada*, 95.

Πατέρα άνακηρύττειν, *Patres, sive patricios*
creare, 90.

Πατριμόνια, *quæ dicuntur sancti Petri patrimo-*
nia, 343.

Πέλιμα, *Circi area*, 157.

Πεζούλιον, *exedra*, 459.

Περικεφάλαια Καίσαρικά, *Cæsarium stemmata*, 374.

Περνέω, *τὸ περαινῶ, trajicio*, 198.

Πετραράτα, *petrobolus*, 322.

Πήχος, *Nili exundantis mensura*, 13.

Πιαινῶ, *capio, apprehendo*, 334.

Πίνσσα, *pilæ, pinnacula, parietes*, 197.

Πιττάκτια, *locus ubi excipiebantur libelli suppli-*
ces, 68.

Πλήθη· πληθὺς Ῥωμαϊκή, *Romanus exercitus*, 219, 231.

Πλουμία χρυσά, *Phrygonis opere intextum au-*
rum, 144.

Πολυκάνηλα, *candelabra multifida*, 255.

Πομπεύω, *ignominia traduro*, 313.

Ποντίζω, *constupro, maculo*, 363.

Πόρτα, *porta*, 97, 188.

Πορφόρα, *aula ubi nasebantur imperatorum filii*, 398.

Πούλιπτα, *pulpita*, 154.

Πραβδα, *præda*, 152, 162, et *alias*.

Πραβδύω, *deprædor*, 23.

Πραιπόσιτος, *praepositus, cubicularius*, 85, 142.
 Πραιτώριον, *praetorium*, 64.
 Πράκτορες, *exactores*, 280.
 Πράνδια, *pannia, vittae*, 196.
 Πραεμένου κόμης, *praesenti comes*, 141.
 Πρίγκιπες (οἱ) τῶν σχολῶν, *principes scholarum*, 157.
 Προκένσος, *processus*, 191, 454, 478.
 Προμοσέλλα, *equus imperatricis addictus; forte equi candidi*, 400.
 Προμοσκρίνιος, *seriniis praefectus*, 411.
 Πρόοικος, *major-domus*, 357.
 Προτίκτωρες, *protectores, satellites*, 157.
 Προὑποστολή, *fornice*, 197.
 Πρωτοευνούχος, *spadonum primus*, Anast., 306.
 Πρωτόθρονος, *primae sedis a patriarcha episcopus*, 110.
 Πρωτοκαθεδρία, *primus consessus*, 140.
 Πρωτοκούρωρ, *cursorum princeps*, 247.
 Πρωτοσύμβουλος, *Saracenorum concilii princeps, eorumque rex*, 309, 351.

P

Ῥεγίων, *urbis regio*, 308.
 Ῥέσκεσθαι, *in vulgus spargi*, 394.
 Ῥεφερενδάριος, *referendarius*, 153.
 Ῥήξ, *rex*, 145.
 Ῥόγα, *stipendium militum, annona, munus*, 41, 134.
 Ῥογεῖν, *munus spargere*, 142.
 Ῥούκιν, *rius*, 394.
 Ῥούσιος, *punicus*, 144.

Σ

Σαγίον, *sagulum*, 238.
 Σαγιττοβόλος, *jactus sagitta*, 266.
 Σακελλάριος, *thesaurarius*, 246, 306.
 Σάκκος, *saccus*, 315.
 Σάκρα, *diploma regium, sacra*, 110.
 Σαλιεβρίον, *srenum equi*, 21.
 Σάνδαλοι, *lintres magnarum navium*, 352.
 Σακρέτον, *secretum, palatii cubiculum*, 195.
 Σακρίτα, *domus, ubi statio ad processiones*, 395.
 Σελέντιον, ἄλ. Σιλέντιον.
 Σέλλα, *sella equilis*, 266.
 Σέλλιον, *imperatoris sedile*, 456.
 Σένσον, *sedes imperatoris in Circo*, 107.
 Σημάδιον, *pignus*, 205.
 Σημαδάριος, *mutuarius sub pignore*, 205.
 Σημειώτης, *vezillifer*, 171.
 Σηκόνω, *colligo, metaphora ab ovibus*, 432.
 Σιγίλλιον, *sigillum*, 422.
 Σίγμα, *fornix*, 470.
 Σιλέντιον, *comitia, conventus*, 342, 358, 208, 418.
 Σιλεντιάριος, *silentiarius*, 115.
 Σιλεντιάρειον, *silentiariorum statio*, 201.
 Σισύρα, *cuculla, habitus monachalis*, 98.
 Σιφωνοφόροι δρόμονες, *ignarii cum siphonibus*, 294.
 Σκάλια, *pensilis scandula in equo*, 470, 565.
 Σκαλλώτης, *scandularius*, 456.
 Σκαρχαμάγιν, *chlamys, vestis superior*, 266, 451.
 Σκηπτρα, *clavae honorariae, banda*, 344, 379.
 Σκλάβος, *servus, esclave*, 370.
 Σκυηπία, *inopia*, 248.
 Σκοτόσις, *exsecutus*, 371.
 Σκουτάριον, *scutum*, 266, 307.
 Σκρίθων, *satelles, σωματοφύλαξ Theophyl.*, 251.
 Σκρίνια, *scrinia*, 249.
 Σόλαιας, ἄλ. ἡ σὼλα, *solea, locus vicinus altari*, 371, 451.
 Σούβλα, *veru*, 316.
 Σούδα, *vallum*, 416.
 Σπαθάριος, *defensorum princeps, ac satellitum*, 103.
 Σπόνζα, *sponsalia*, 374.
 Σπούσα πλατεῖα, *lata fossa: male, nam in Ms. cod. est σουδα, 455.*
 Στάμα, *meta, circi locus*, 372, 247; *status Anast.*, id est, *quies, cessatio*, 266.

Σταῦλον, *stabulum*, 192.
 Σταύλου κόμης, *comes stabuli*, 454.
 Στεφανίτης, *conjugatus*, 368, 441.
 Στέψιμον, *coronatio*, 428.
 Τὰ στήθεα, *vallum, columellae ad pectus ascendentes*, 351, 457.
 Στεθάριον, *imago a pectore, un busto*, 307.
 Στιγάρης ἄσπρος, *tunica alba*, 144.
 Στόμιον τοῦ πόντου, *ponti fauces*, 108.
 Στραγλομαλωτάρια, *stragulae vestes*, 454.
 Στρατηλάτης, *magister militiae*, 149.
 Στράτα, *exercitus, castra*, 240, vid. not.
 Στράτωρ, *strator*, 325.
 Συνήθειαι, *consuetudina stipendia*, 200.
 Σχεδία, *naves tumultuarie compactae*, 65.
 Σχετική εἰκόνων προσκυνήσις, *relativa adoratio, ac velut attributione*, 310.
 Σχιστὰ διὰ μαργαριτῶν, *margaritis intexta, ac scissa*, 307.
 Σχολῶν κόμης, *scholarum comes*, 118.
 Σχολάριος, *miles*, 109.
 Σωκίς, *swiciziv, soco capere, laquei genus*, 185.

T

Ταγιζω, *equis pabulum praebere*, 266.
 Ταγματάρχης, *turmarum ductor*, 215.
 Ταξάτης, *miles*, 271.
 Ταξελίων, *praesidium militum*, 309, 460.
 Ταξίδιον, *expeditio*, 455, 456.
 Ταυλις χρυσοῦς, *aurea tabula*, 144.
 Τένδα, *tentorium*, 455.
 Τεραρατα, *petrobolus*, 322.
 Τετραβῆλα, *velata quadrata*, 419.
 Τετρακάνθηλον, *quadratum tabulatum*, 355.
 Τετραέντου (εἰς), *quadrifido opere*, 157.
 Τζάγγια (τὰ ἀλιθινά), *ocreae rubrae, imperatorum insigne*, 263, 384.
 Τζαγαρία, *officina sutoria*, 155.
 Τζαγγάριος, *sutor*, 456.
 Τζάγγια βούτια, *ocreae puniceae*, 144.
 Τζυκανιστήριον, *spharisterium*, 480.
 Τόρνα, τόρνα, *voce Italica: verte, verte*, 218.
 Τουρμαί, *turma*, 450.
 Τούλδον, *impedimenta, supellex bellica*, 212, 216, 221.
 Τοῦφα, τὸ σφαῖρα, *globus*, 456.
 Τριβουνάλιον, *tribunal*, 213.
 Τριβούνος, *tribunus*, 95.
 Τριχογαράκτης, *pilosus*, 357.
 Τροπική, *ambitus*, 375.
 Τρούλλος, *trullus, copula*, 197.
 Τύρωνες, *tyrones*, 249.

Υ

Υλογραφία, *imagines in ligno sculptae, S. Niceph. cera fusas habet*, 375.
 Υπατεῖα, *munus consulare, pecuniarum effusio*, 211.
 Υπατοί, *praesides, proceres*, 45, 71.

Φ

Φακιδίον λινώχρυσον ἐσφενδομισμένον, *pileolus e ranno aureo gemmis distincto*, 207.
 Φακτοναρής, *factionarius*, 453.
 Φάλλεας, *equi Heraclii nomen*, 266.
 Φαλσῶ, *fulso*, 269.
 Φαμῆλια, *et φαμῆλια, familia*, 326, 590.
 Φαντασία, *ostentatio, superbus apparatus*, 57, 100.
 Φατῆλον, *bacillus, susus*, 485.
 Φιάλη, *fontis machina*, 307.
 Φλάμουρον, *et φλάμουρον, vexillum, stamula*, 305, 377.
 Φοιδεράτων κόμης, *foederatorum comes*, 154.
 Φόλις, *folia, obolum*, 147.
 Φορρασία, τὸ σχῆμα, *habitus, le port*, 196.
 Φόρος (ὁ), *forum*, 108, 457, 188, 308.
 Φορτώ, *curribus imposito, onero*, 454.
 Φόσσα, *fossa*, 351.
 Φούλον, *cuneus, militum manus*, 265.
 Φούρα, *φουρκίζω, furca, patibulum, suspendo*, 156.

Φουσατόν ποιεῖν, et fousateūten, *castra metari*, 164, 198.
 Φουσιδάζω, *fuscia condio*, 334.
 Φυγοπόλεμος, *imbellis, timidus*, 55.
 Φυλακτά, *cruza, sive reliquiæ collo appensa*, 318.
 Φῶσα, *vallum*, 331.
 Φωσατόν, *exercitus*, 329, 266.
 Φωσατικῶς ἀπληχεύειν, *hostiliter obsidere*, 509.
 Φωτίζω, *de susceptore et procurante baptismum*, 144, 149.

X

Χαρβάσινα χαμίσια, *carbasina*, 268.
 Χαρτοθεστία, *computorum liber*, 362.

Χειμαρία πολλή, *longa pluvii hyems*, 190.
 Χελανδούρον, *linter minor*, 316.
 Χριστάι, *liniatores*, 571.
 Χρυσάργυρον, *tributi genus ex omni rependi solitum*, 123.
 Χρυσοκλαδάριοι, *phrygiones*, 395.
 Χρυσίων, *aurificina*, 395.
 Ω
 Ὠμοφόριον, *S. Deiparæ vestis in Blacketnis*, 453, 500.
 Ὠρεῖα, *horrea*, 129.
 Ὠρολόγιον, *horologium*, 183.

SCRIPTORES QUI A THEOPHANE LAUDANTUR.

Acacius, ὁ τὰ Σύμμικτα συγγραφάμενος, 52.
 Anthimus tropariorum poeta, 177.
 Apollinarius, κατὰ Ἰουλιανοῦ λόγον ὑπὲρ ἀληθείας γράψας, 74.
 Athanasius, 41.
 Cyrillus, episcopus Alexandriae: epistola ejus ad Constantinum, 63 Contra Julianum scripsit, 80.
 Dorotheus, ep. Tyri, ἀμφοτέρων γλωσσῶν ἐμπειρότατος, 35, ὁ πολλὰς ἱστορίας γράψας ἐκκλησιαστικὰς, 74, liber ejus inscriptus: *Τραγωδία, ἤθουρ, προφητεία τῆς νῦν καταστάσεως*, 255.
 Ephraim, ὁ μέγας ἐν ἀσκήσει καὶ θεῖα διδασκαλίᾳ, 3000000 versus composuisse dicitur, 99.
 Eunomius hæreticus: οἱ ἐπὶ αὐτοῦ τόμοι, 90.
 Eusebius Pamphili: ejus Historia ecclesiastica, 9, 15, Orationes, 30, 40, 51.
 Gelasius episcopus Cæsareæ, 15.
 Georgius Pisidius, 460.

Georgius Syncellus, 3.
 Julianus imp., ejus Misopogon, 81.
 Pelagius patricius, ὁ περὶ ποιήσιν ἐπῶν ἐξιόλογος, 209.
 Persicus Thrax, 179, nisi fortasse legendum: ὄσπερ Σίκος ὁ Θράξ.
 Philippus presbyter historiam Christianarum 39 libris scripsit, 135.
 Porphyrius Tyrius, 80.
 Procopius, 293.
 Rufinus: ejus Historia ecclesiastica, 35.
 Sozomenus, 100, 126.
 Theo philosophus, 128.
 Theodoretus, 41.
 Theodorus historicus, 250.
 Timocles, tropariorum scriptor, 177.
 Trajanus patricius ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἱστορίᾳ, 103.

INDEX

RERUM ET VERBORUM

IN

THEOPHANE ET LEONE GRAMMATICO

PRÆCIPUE MEMORABILUM.

Revocatur Lector ad numeros grandioribus typis in textu expressos, qui paginas Editionis Parisiensis representant.

A

Aaron Madis filius, 581. Castrum Semalvum capit, 382. Suorum multos amittit, 584. Pacem cum Irene componit, *ibid.*, 585. Arabum dux, Christianis infensus, 399. Romanos prælio suadit, 591. Theophilum Cibyrrhæotarum ducem martyrem facit, 392. Ad turpem pacem Nicephorum cogit, 407. Cypri vastatis ecclesiis, transfert Cyprios, 408. Chumid duce Rhodum populatur, *ibid.* In interiore Perside diem obit, 409.
 Abachum et Michæe ossa inventa, 85.
 Absibaces Agrenorum ad Leonem legatus, 485.
 Abandazes Chosrois ad Belisarium legatus, 186. Chosroem ad pacem delusus ipse inducit, 187.
 Abares ex Gepidibus divisi, 81. Primum cum miraculo vel CP., 196. Tiberium superant, 208. CP. obsident, 264. *Vile Chaganus.*
 Abarus Alamandari filius, 203.
 Abasgi Heraelio socii in bello Persico, fidem violant,

1959, 260. Ab Alanis fatigati artibus Leoni Isauri, 328, 329, 330.

Abbas Tyanam capit, 315. Captivos plures abigit, *ibid.* Urbem Garis exstruit, *ibid.* Antiochiam Pisdiam subigit, 320. Nectis Valid reum, efusisque multi Christiani sanguinis Marvam occidit, 335.
 Abdaas Ctesiphontis episcopus, successu ignis tempore persecutionis causa in Christianos, 71.
 Abdelas Zuber Arabum dux ab Abimelech occisus, 300.
 Abdelas in Romaniam educit, 310.
 Abdelas Ali frater, ac Ali filius Syriæ præfectus Persidem invadens occiditur, 357, 359, 360.
 Abdelas turris binulis ruina oppressus, 369.
 Abdelas Abulabæ frater, qui et Muamed, Mesopotamiam præfectus, 357. Arabum dux fratre mortuo Abdelam Alimi fratrem opprimit, 359, 360. Abusalim ex insidiis occidit, *ibid.* Christianos vectigales describit, sacraque vasa fisco addicit, 161. Maurophoros suctores spontanei interitus occidit, *ibid.* Deserti, ac Barzabonis fratres duces perimit,

364. Iseibi Musa ducem futurum dolo perimit et excludit, 366. Christianos iniquis legibus vexat, 369. Camachum frustra tentat, 374. Christianos ac Hebræos manibus inscribit, 376. Diem obit, 378.
 Abdelas Caisi filius, Saracenorum dux, 295.
 Abdelas Muamed fratrem bello fatigat, 409. Victum in fugam agit, 421.
 Abdelas Zuber Musabum fratrem in Muctarum mittit, 504.
 Abderachmas Chaledi filius Romanas provincias depopulatur, 289.
 Abderachman Chaganum Perside expellit, 510. A Muamed et Chagano victus interit, *ibid.*
 Abdus in Justinum conjuratus occisus, 204.
 Abessalon Arotæ filius excæcatus, 489.
 Abibo Gamallielis filius funus S. Stephani curat, 74.
 Abibus Arabum dux in Armenia victor, 286.
 Abimelech Arabum Ameras tyrannos tollit, 300. Mardaitis infestis, pacem cum Mavia intam confirmari petit, 501. Amoveri e Libano Mardaitas obtinet, 502. Theopolim capit, 305. Arabum principatum unus ipse colligit, 304. Mechæ templum construit, 505. Deum fracti fœderis ultorem invocans, bello vincit, 505, 506. Joannem Romanum ducem Africa expellit, 509. Diem obit, 512.
 Abimelech Cappadociam et Galatiam infestat, 599. Ad usque Mangana excurrit, 400.
 Ablabius exmonetarius in Justinianum conjuratus, 201.
 Abraim Izid successor, ac frater a Marvam profligatus, 551.
 Absimarus Cibraætarum drungarus Tiberii nomine imperator acclamatus, 509. In urbem receptus Leontium naribus mutilatum in monasterio recludit, 510. Heraclium fratrem supremum ducem constituit, *ibid.* Philippicum Nicophori filium relegat, 511. Chaganum ad Justiniani necem concitat, *ibid.*
 Abstinentia sacrorum hominum in Græcia, 441.
 Abubachar Muamed successor, 276. Gazam ac alia capit, 279.
 Abulabarus Maviæ classis præfectus Constantis classem delet, 287.
 Abulabas sedem in Perside ponit, 557. Idem qui Muamed, 339.
 Abumusalm Maviam profligat, 556. Abdelam Ali filium et Ali fratrem occidit, 359, 360. Eum Abdelas alter Arabum dux occidit, *ibid.*
 Acacius Armeniæ prætor ab Artabanè occisus, 181.
 Acacius Berœensis episcopus ob schisma Antiochenum Romam legatus, 65.
 Acacius CP. episcopus, 101. Jussus a Basilisco anathema dicere synodo, a plebe prohibetur, 104. In Basiliscum et Zenonem sicut invehitur, 105. Calandionem Antiochiæ creat episcopum, 110. Omnes Orientales ad Mongi communionem cogit, 115. Apud Felicem Romæ accusator, *ibid.* Henotici Zenonis auctorem putant aliqui, 112. Ejus sensu Zeno Orientales illi subscribere cogit, 114. A Felice cum legatis deponitur, *ibid.* Felicis nomen e diptychis expungit, *ibid.*
 Acacius Eusèbii Cæsariensis successor Arianus, 28. Joviano imperatore catholicum simulat, 45. Eudoxio socius in Catholicos sub Valente, 46.
 Acacius magister militiæ necis Theodosii reos ulciscitur, 140.
 Acacii martyris templum in Caria, 68.
 Acamerus Selavinorum princeps, 400.
 Acephali damnati in quinta synodo, 195.
 Achilles Alexandriæ episcopus, 10.
 Achilles ac Ægyptii a Romanis repressi, 5.
 Achilles a Diocletiano sublatus, 6.
 Achim filii Marvam necant, 356, 357.
 Acholius Macedonii percussor ab eo annona donatus, 128.
 Acum Hunnus a Justiniano et sacro fonte susceptus Bulgaros profligat, 184. Eorum insidiis capitur, 185.
 Adad Exumitarum rex Christianus Homeritarum Indæorum victor efficitur, 189.
 Adelpius antesignanus Messalianorum hæresis, 54.
 Adeser Persarum rex, 275.
 Adrianopolis a Fulgaris capta, 435, 499.
 Adrianus Chaldæus rebellis edomitus, 499.
 Adrianus patricius Helênæ pater, 506.
 Adrianus Romæ episcopus, 274. Tarasii synodicas approbat, ac legatos ad synodum mittit, 588.
 Adesius Meropii discipulus ad Indos profectus, 19.
 Ætlanus in Gallia a Maximiano Herculo victus, 5.
 Æmilianus Dorostoli igni consumptus, 43.
 Æra Romanorum et Alexandrinorum, 1.
 Æsculapius Carthaginiis fundator, 170.
 Æthalas presbyter in Perside martyr, 20.

Ætherius in Justinum conjuratus occisus, 204.
 Æthribi, magna Arabia, 304.
 Aetius dux martyr, 455.
 Aetius dux Valentiano datus a Theodosio, 81. Ut Libya Vandalis cedat auctor existit, *ibid.* Attilam Aurellianis ad Ligerim vincit, 90. Suspectum ob potestatem Valentianus occidit, 92.
 Aetius Eeonii magister, 49. Eudoxio a communionem extraneus, *ibid.* In synodo CP. damnatus, 59.
 Aetius patricius Stauracio infensus, 599, 400, 401. Paratas insidias evadit, *ibid.* Imperium in fratrem transferre molitur, *ibid.* Irenes cum Carolo nuptiis obicitur, 401. Prælo in Bulgaros occiditur, 415.
 Agallianus in Leonem rebellis perit, 559.
 Agallianus Prasinus equitat, 468.
 Agapetus Romæ episcopus, 185. Severum Julianum, ac Theopaschitas CP. damnat, *ibid.* Anthimo deposito Menam CP. episcopum ordinat, 184. CP. moritur, *ibid.*
 Agarus Areibæ filius a Romano victus, 121.
 Agatho abbas, 204.
 Agatho Romæ episcopus sextam synodum celebrat, 276.
 Agelon dux igni traditus, 47.
 Agion Longobardiæ dux Græcorum victor, 476.
 Alamundarius Palæstinae ducem occidit, 152. In Indiam fugit, 155.
 Alamundus Saracenorum tribunus catholicus Severianis illudit, 156.
 Alanorum in Constantium pugna, 5.
 Alan Abasgos Lazosque fatigant artibus Leonis Isauri, 528, 529, 550.
 Alaricus Gallus Romam diripit, 65. Placidiam Honorii sororem abducit, *ibid.* Romam iterum capit, 70.
 Albæ factionis ludus equestris, 468.
 Alexander Alexandriæ episcopus, 10.
 Alexander comes Rufini socius legatus, 184.
 Alexander Byzantii episc., 15. Nicenæ synodo deest annis gravatus, 16. Gentilem philosophum compecit, 18. Precibus obtinet ne Arius in Ecclesiam recipiatur, 26. Male Eusebio signatus ejus episcopus, *ibid.*
 Alexander Diospolitanus episcopus masculorum libidinis ergo punitus, 150.
 Alexander imperator, Basilii et Endociæ filius, 471. Suspectus aggressionis in Leonem ad S. Mocium, 481. Constantium Leonis filium et sacro fonte suscipit, 485. Euthymium revocato Nicolao ejicit, 487. Sordidissimis hominibus magistratus credit, *ibid.* Constantium evirare querit, *ibid.* Himerium Logothetam exsulem agit, 488. Temulentus perit, *ibid.* Procrætorum Constantino constituit, *ibid.*
 Alexandri martyris urbs Anchialus, 227. Injuriam reliquis suis irrogatam punit, 255.
 Alexandrinus tumultus, 75.
 Alexandrinorum æra, 1.
 Alexandriini ob devotam synodum a dæmonio vexati, 159.
 Alexius Armenius Musules, gener Theophili, 460. In Siciliam dux ablegatur, *ibid.* Verberibus carcerique addicitur, 451. Pristinis honoribus restituitur, *ibid.*
 Alexius Muzelæus, drungarius, mari mergitur, 498.
 Alexius Museles spatharius ab Armeniacis in ducem perditus, 595. Verberibus cæsus, in carcerem traditur, 594. Oculis cæcatur, 595.
 Alidius prædas in Romanos agit, 509.
 Alim filii Chorosanitis adiutoribus Marvam necant, 556, 557.
 Alis de ameratu cum Mavia contendit, 288. Ad Euphratem vincitur. Dolo perit, *ibid.*
 Alphadal Barinal in Romaniam excurrit, 576.
 Alphas Belisario adjunctus dux, 161.
 Alypius gentilis, 43.
 Alypius comætu deficit, 124. Apud Persas obses, 126. Apud eos morbo perit, 127.
 Amalasanthe Theuderichi conjux, Atalaricht mater, 167.
 Amandus in Gallia a Maximiano Herculo victus, 5.
 Amanitæ Jectan posteræ, 277.
 Amanlius militiæ magister, 195.
 Amanlius præpositus terrificæ visione mortis admonitus, 140. A Justino necatus, 141.
 Amatus Gelimeris frater occisus, 165.
 Ambrosius Mediolanensis episcopus, 51. Theodosium imperatorem sacris arcet, 62. Poenitentem recipit, non tamen intra altaris cancellos ingredi sinit, *ibid.*
 Amer a Gelimere cæcatus, 160.
 Ameras ad Strobylum mortuus, 491.
 Amergus armis potens sub Ildericho, ejusque consobrinus, 159.
 Amerunnes Agarenorum dux victor, Alexio Romano illius copis præfecto, 452. Zapetrum et Samosatam amittit,

455. Theophilum fundit, *ibid.* Iterum profligat Sude dnice, 454. Amorium capit, *ibid.* Nobilissimos captivorum martyres facit, 455. Leonem philosophum ad se evocat, *ibid.*
 Amida a Constantio reparata, 29. A Persis capta, 124. Romanis reddita, 127.
 Amorium capit Andreas, 292. Captiunt Arabes, 451.
 Amos Hierosolymorum episcopus, 228.
 Amphilocheus Iconii episcopus, 52, 59. Messalianorum hæresi infensus, 54.
 Anastasia (S.) martyris templum CP., 57. Solum orthodoxis relictum, 52. Ejus corpus Sirmio CP. delatum, 95.
 Anastasia augusta, Justiniani mater, verberibus cæsa, 506.
 Anastasia Michaelis soror in monacham detonsa, 461.
 Anastasia Tiberii uxor augusta coronatur, 211. Juxta Tiberium sepelitur, 229.
 Anastasia Valentis filia, 18.
 Anastasius Antiochiæ episcopus, 198. In Joannis CP. synodales invecus deponitur, 266.
 Anastasius Antiochiæ episcopus, 236. Dira nece ab Hebræis sublatus, 242.
 Anastasius presbyter Antiochenus Nestorio socius, 76.
 Anastasius Hierosolymorum episcopus, 96.
 Anastasius Romæ episcopus, 121.
 Anastasius Romæ episcopus, 64.
 Anastasius imperator. *Vide* Artemius.
 Anastasius, Palæstinæ dux, Severianus hæreticus, 136.
 Anastasius a Phoca occisus, 219.
 Anastasius Ginglyus in aulam accersitus, 490. Leoni Phocæ in Romanum socius, 495.
 Anastasius sacellarius in monachum detonsus, 497.
 Anastasius silentarius ab Euphemio CP. correptus, 115. Cum Palladio Antiochiæ episcopus electus, 116. Ab Ariadna imperator creatus, 117. Fidei libellum dare cogitur, *ibid.* Joannem Tabennesiotam jubet exsulem agi, 118. Isauros urbe eiecit, *ibid.* Rebelles profligat, 116, 117, 118. Euphemio episcopo necem molitur, 117. Datum fidei libellum per vim repetit, 120. Euphemium deponit, *ibid.* Arabes Scenitas vincit, 121. Synodum Chalcedonensem per episcopos jubet confirmari, 122. Ne Macedonium synodicam Romam mittat obsistit, 123. Anastasium papam ad Henotico subscribat impellit, *ibid.* Pacem init cum Arabibus, 124. Cabade Persarum rege victore urbes amittit, *ibid.* Persarum exercitum atterit, 125. Amidama Persas recipit, 127. Statuam ad Tauri columnam erigit, 128. Macedonium a vero fidei sensu conatur avertere, *ibid.* Xenasian in urbem inducit, *ibid.* Daras castrum Anastasiopolim vocari sancit, 129. Flavianum Antiochiæ episcopum Henotico subscribere cogit, *ibid.*, 251. Xenasæ patrimum agit, *ibid.* Macedonium exagitat, 132. Rectum se sensum tenere eo oburgante fugit, *ibid.* Ad subscribendum hæreticæ professioni dolo inducit, *ibid.* Illata fœde calumnia eiecit, 133. Acta concilii Chalcedonensis discernere querit, *ibid.* Macedonium eiectionem curat deponi, *ibid.* Flavianum Antiochiæ episcopum in exsilium pellit, 134. Eliam abdicare se episcopatu cogit, *ibid.* Vitalianum orthodoxorum subsidio hostem patitur, *ibid.* Macedonium affectos dire vexat, 135. Additamentum urgens populi seditione deterretur, 136. Revocaturum se orthodoxos episc. fidei pollicetur, 137, 138. Terribili visione minatus sibi annos vitæ audit, 140. Ferunt quidam perisse fulmine de cælo tactum, 141.
 Anastasius synellus hæreticus, CP. episcopus, 542. Et S. Germanus futuram in Circo ignominiam præagit, 541. Constantinum notat Nestorianæ heresis, 548. Ignominia in Circo ab eo tractatus, sedi restitutus, 553. Morbo *chordapsus* dicto mortuus, 559.
 Anastasius S. Maximi discipuli, 288, 292.
 Anastasiopolis, quæ prius Daras, 229. Ab Hunnis capitur, 200.
 Anatolius CP. episcopus, 87. Pedes processiones obtulit, 94. Leonem imperatorem coronat, 95.
 Anatolius Orientis præfectus ad Varanensem legatus, 78.
 Anatolius V. CP. Alexandriæ combustus, 64.
 Anazarbus facta Justinopolis, 146.
 Anchisus capta a Chagano, 214. Ipsa S. Theodori urbs, 227.
 Ancyra Galatiæ a Persis capta, 253.
 Andragastus victus a Comentiolo, 215.
 Andragathius ob Galliani necem occiditur a Theodosio, 57, 60.
 Andreas episcopus in secunda synodo Ephesina depositus, 87.
 Andreas Calybita martyr, 563.
 Andreas Cretenensis in Bardanis partes abactus, 520.
 Andreas cubicularius a Justino necatus, 142.
 Andreas cubicularius ad Mariam legatus, 290. Sergio eunuchum exprobranti virilia abscondit, 291. Amorium

capit, 292. Constantem ne uxorem et filios in Siciliam adducat impedit, 292.
 Andreas exlogotheta, urbis præfectus, 202.
 Andreas heteriarcha Basilium comitatu adlegit, 458.
 Andreas magister militum Joannem Chaldium palo attingit, 470. Michaelis corpus pompa reducit, 475.
 Andreas Italus incantato cane præstigator, 189.
 Andreas protovestiarus, 491.
 Andreas scholarum domesticus, Santabareni accusatione officio motus, 474. In eundem et Photium judex a Leone datus, 475, 476.
 Andreas spatharius, Constantini ad Valid legatus, 549.
 Andreas Theodosiopolis episcopus orthodoxus, exsul, 115.
 Andreas Troii filius Constantem necat, 292.
 Andronicus dux ad Saracenos fugere coactus, 481. Frustra Leo reducere molitur, 485. Fidem negat cum sociis, *ibid.*
 Andronicus spatharius Armeniensis a Constantino occisus, 596.
 Anna Constantini soror, uxor Artabasse, 547.
 Anna Gabalæ filia, uxor Constantini Augusta, 506.
 Anno Michaelis soror in monacham detonsa, 461.
 Anna Zoes filia augustæ loco coronata, 481.
 Antalas Barbaris jungitur, 176. De Salomone queritur, 177. Byzacis præfectur, 178. Cum Gotihari conjurat adversus Areobindam, *ibid.*, 179. Ad imperatoris partes transire constituit, 180. Vincitur ab Artabane, 181. A Joanne Papi iterum profligatur, 182.
 Antaradus Constantia dicta, 51.
 Anthemius Marciani gener Romæ imperator, 96. Recimere duce fatigante, a militibus necatur, 101.
 Anthimus CP. episcopus hæreticus, 183. Deponitur ab Agapeto, 181.
 Anthimus excæsar a Constantino lingua mutilatus, 595.
 Anthimus Nicomediæ episcopus martyr, 9.
 Anthimus Tropariorum compositor, 98.
 Anthimus inclusus monasteriorum præfectus, 195.
 Anthusa Chrysostomi mater, 64.
 Antigonus Bardæ filius scholarum domesticus, 462.
 Antiochia Isuriae, 117.
 Antiochia Syriæ capta a Chosroe, 185. Theopolis a Justiniano vocala, 151.
 Antiochena synodus sub Constantio, 50.
 Antiochensæ ecclesiæ encænica, *ibid.*
 Antiochensæ ecclesiæ schisma Eustathio mortuo, 56.
 Auctum Flaviano in locum Meletii electo, 59. Occidentalium iudicio solum, 62.
 Antiochenses Theodosium placant Flaviano intercessore, 62.
 Antiochus Theodosio pædagogus ab Isidgerde datus, 69. Ejus opera Christianæ relig. cultus in Persidem dilatatus, *ibid.* Rerum administratione movetur, 70. Clericus esse jubetur, 85.
 Antiochus chartophylax Bardani erroris socius, 530.
 Antiochus Siciliæ edux fidei ergo occisus, 568.
 Antonina Belisarii uxor, 161.
 Antonius Cauleas CP. episcopus, 477.
 Antonius domesticus ad pacem incaute compulsus, 584.
 Antonius patriarcha Theophilum et Theodoram nuptias copulat, 449. A Theodori archiepiscopi injuria deterret, 451. Mortur, 455.
 Antonius Sylæti episcopus, Iconoclastarum heresis instaurator, 456, 457, 458.
 Apelaces Persa a vermicibus exesus, 470.
 Aphraates Valentis impietatem arguit, 55.
 Apocaps Melitines Ameras, CP. honore receptus, 804.
 Apolasath Melitines dux honore CP. receptus, 504.
 Apollinarius Alexandriæ episcopus, 192. Mensæ coessor in processione, 193.
 Apollinarius Majoricæ et Minoricæ præfectus, 169.
 Apollinarius scriptor Christianus, 40.
 Apollinarius Syrus Athanasii fautor, 24.
 Apollinarius Syrus Damasus Romæ et Petro Alexandriæ damnatus, 55.
 Apollinis in Daphne oraculum mutum, 42.
 Apostolorum (SS.) CP. ecclesia, 18. Ejus Mensæ patriarcha encænica, 192.
 Apostupes Peloponnesi dux proditor, 475.
 Appius Ægyptius annonæ præfectus, 426.
 Appio patricius ex Nicæno episcopo præfectus prætorio creatus, 142.
 Apsicimas episcopus in Perside martyr, 20.
 Aquileia incendio vastata, 92.
 Arabia magna Æthiopi, 504.
 Arabes numerorum rudes, 514. Arabes Scenitas circa Eugentius, 121.
 Arba Persidis fluvius, 370.
 Arareches Persarum rex, 4.

- Arcadia Theodosii soror et Pulcheriæ virgo sacra, 69.
 Aradus altera obsidione capta et incensa, 285.
 Arcadius Theodosii senior filius, Orientis imperator, 63, 64. Majorem partem e prætorii regione ædificat, *ibid.* Cohortem instituit Arcadianorum dictam, *ibid.* Theodosium Juniores suscepit, 65. Gainam tyrannum delet cum exercitu, *ibid.* Xerolopi statum erigit, 66. Arcadiopolim in Thracia ædificat, *ibid.* Joan. Chrysostomum in exsilium ejicit, 67. Sanctitatis nomen a populo obtinet, 68. Isdegerdem Persarum regem Theodosii filii curatorem instituit, 69. Ejus mors ac tempus imperii, *ibid.*
 Arcadius præfectus honorum proscriptioe mulctatus 116.
 Arcadianorum numerus, 64.
 Arcadiopolis Thraciæ, 66.
 Archangeli (S.) in Anaplo ecclesia, 18.
 Archelaus præfectus Carthag. expeditione, 316.
 Archelaus Orientis militiæ dux, 209.
 Ardaburius a Joanne tyranno vinculis mancipatus, Aspare filio victore liberatus, 73. Arxanem provinciam devastat, 74. Insigni clade Persas atterit, *ibid.*
 Ardaburius Joannem Vandalum ad Theodosium adducit, 83. Leonem curat imperatorem creari, 100. Basilium ad classem Gizericho prodendam inducit, *ibid.* A Leone necatur, 101.
 Ardagastus a Prisco in fugam actus, 223.
 Areobindus adversus Gizericum in Attilam dux, 87, 88.
 Areobindus Daglajphi filius Areobindi nepos adversus Cabadem dux, 125. Ducem invidia fatigatus Byzantium cogit lat, 126. Cabadem ad pacem cogit, *ibid.*
 Areobindus cum Sergio Libyæ dux, 178. Gotharis insidiis petitur, *ibid.* Byzantium cogit, 179. Victore Gothari templo e ductus occiditur, 180.
 Arethas Æthiopum rex vicinas Persarum provincias infestat, 207.
 Arethas Saracenorum tribunus, 205.
 Arethas, qui Thalabanes, pacem cum Romanis init, 124.
 Arethas occisus ab Homeritis, 144.
 Argaliscia adversus Attilam dux, 88.
 Ariadna Leonis filia, Zenonis uxor, 96. Leonis junioris parens, 102. Fugit in Isauriam cum marito, 103, 104. Cum eodem redit (P.), 107. Basiliscum Armatii filium Cæsarem a nece servat, *ibid.* Verinam matrem frustra Papurio revocare nititur, 109. Defunctæ corpus in urbem transfert, 111. Anastasium silentiarium virum adlegit, ac imperatorem renuntiat, 117. Eum corripit, 136. Moritur Ariadna, 139.
 Arintheus Theodosii adversus Gizericum dux, 87.
 Aristobulus imperialium domorum corator, 220.
 Arius adhuc diaconus excommunicatus, 9. Hæresim ac schisma inducit, 15. Damnatus in Nicæna synodo, 16. Athanasius fide penitentem recipere renuit, 24. In ecclesiam irrumpens, Alexandri CP. precibus perit, 26. Sectatores illius Porphyrianos Constantinus appellandos sancit, 17.
 Arianis Exocionitis ecclesias Justinianus relinquit, 130.
 Arianorum Philippopoli conventiculum, 36.
 Armatius Basilisci nepos adversus Zenonem missus, 106. Basiliscum prodiit, 107. A Zenone capite cæditur, *ibid.*
 Armenarchus Asparis junior filius morti substractus, 101. Armeni tumultuantes a Constantino puniti, 395, 396. Armenorum conversio, 19.
 Arpades Turcorum dux Leoni socius, 477.
 Arsabet quæstor imperator acclamatus in monachum detonsus, 409.
 Arsabelus Persarum rex, 56.
 Arsacius Nectarii frater CP. episcopus, 68.
 Arsenius in Ægypto celebris monachus, 66.
 Arsenii amputatæ manus commentum, 25.
 Arsenius in Romanum conjuratus exsul, 497.
 Arseus Vararanis Persarum regis dux, 74.
 Artabanes Arsacides Armeniorum præfectus, 178. Areobindum a Gotharis defectione confirmat, 179. Exstinctum ulturus, Gothari se addicens eum perimit, 180, 181. Totius Libyæ dux creatus brevi se abdicat, 182.
 Artabanes Hormisdæ dux, 209. Daras capit, *ibid.*
 Artabasus Armenicarum cohortium dux, 525.
 Artabasus Galata Eugenio tyrannidis socius, 60. Sibi ipse mortem consciscit, 65.
 Artabasus Constantinum fugat Amorium, 347. Imperator in urbe acclamatur, 348. Imagines restituit, *ibid.* Constantinum reyerli Amorium cogit, *ibid.* Asiam sub potestatem redigit, 350. Filium in fugam actus, consobrino occisus, *ibid.*
 Artabasus Orientalium dux, 380.
 Artane sedes Sclavis concessa, 364.
 Artaxer Persarum rex, 51.
 Artemius Ægypti dioceseos dux martyr, 47.
 Artemius protoasecretis Anastasius imperator dictus, 521. Legatis ad Vilib missis, urbem munit, *ibid.* Theodosio imperatore acclamato Nicæam fugiens monachum induit, 525. Moliensem tyrannidem Leo occidit, 335.
 Arurita Marvam odio Gregorium occidit, 366. Idem qui Zelotæ, ad Palmyram tumultuantur, 569.
 Arxanem in Perside vastant Romani, 71.
 Assu Palæstinæ Amaras, 590.
 Ascel rex Hermechionum, 205.
 Ascholius Thessalonicensis Theodosium baptizat, 58.
 Asclepiodotus (Crassus in Britannia domat, 5.
 Asclepiodotus religionis reus, 157.
 Asia episcopo (P. ante Chalcedonensem synodum sub jecta, 66.
 Aspar Ardaburium patrem Joanni tyranno captivum, recepta Ravenna solvit, 73. A Vandalis in Africa vincitur, 82. Joannem Vandalum Theodosio adducit, 85. Timotheum Ælurum tuetur, 96. Leonem imperatorem creari curat, 100. Basiliscum ad defectionem inducit, *ibid.* Zenonem opprimere tentat, *ibid.* A Leone cum filiis occiditur, 101.
 Asparuch ad Onclum flumen sedes ponit, 297. Constantinum vincit, 298. Sedes dilatans Rom. ad pacem cogit, *ibid.*, 299.
 Aspetius dux Cabadis legatus, 127.
 Astolphus papa Stephano molestus, 557.
 Asterius patricius Antiochiæ, 148.
 Asuadus tribunus Areobindo Persici belli socius, 125.
 Asylas adversus Gizericum dux, 87.
 Asyleas Basilii consobrino a domesticis occisus, 470.
 Ateus castrum eversum, 540.
 Athanaricus Gothorum dux a Phritigerne victus, 55.
 Athanais, quæ et Eudocia, Attico baptizata, 72.
 Athanasius Alexandrinus episcopus, 23. Arium non recipit, 24. Ea re apud Constantinum offendit, *ibid.* Arianorum in eum accusationis capita, *ibid.* Arianorum factione Tyri opprimitur, ac deponitur, 25. Fuga lapsum consecrasset Hierosolymis ecclesias alunt, *ibid.* Alexandriam remittitur, 26. Trevisis exsulare jubetur, *ibid.* Ejus exsili tempus, 27. Sedem recipit, 28. Sede pellitur, 30. A Julio papa restitutus, 32. Constantii violentia ejicitur, 31, 32. Romam proficiscitur, 33, 36. Constantii literis, ac synodi Sardicensis decreto fretus a Constantio recipitur, *ibid.* In eum capitis poena ab eo decernitur, 38. Juliano imperatore revocatus fidem Nicænam sancit, 40. Ab eodem pellitur, 41. A Joviano de fide consultus, 45. A Valente ejectus tandem revocatur, 49. Sacerdotii anno 46 vir πολυθλοζ moritur, 51. Auctor est Eusebium Pamphili recepisse τὸ ἁποστόλιον, 22.
 Athanasius Celites Alexandriæ episcopus, 115.
 Athanasius sanctæ Resurrectionis diaconus a Theodosio Dioscorita occisus, 92.
 Athanasius Jacobitarum patriarcha Syrus, 274.
 Athanasius presbyter Cyrilli consobrino Dioscori violentia depositus, 84. Illius aedes ecclesiasticis usibus addictæ, *ibid.*
 Athanasius cum Areobindo in Libyam missus, 178.
 Artabanem Areobindi subsidio accersit, 179. Fidem accipit a Gothari nihil eum mali passurum, 180. Palatii pecunias suæ iterum curæ commissas accipit, 182.
 Athenodorus senator dux adversus Anastasium, 118. A Joanne Scythia capite cæditur, 120.
 Athingani Nicephoro chari, 415. A Michaelæ europalata captis damnati, 417.
 Atticus CP. episcopus, 69. Judæum paralyticum e lavacro sanum educit, 70. Sanctitatis fama clarus, *ibid.* In Ecclesiæ diptycha Chrysostomi nomen reponit, 72.
 Attila Scytharum, quos Hunnos vocant, princeps, in Thraciam excurrit, 88. Theodosium ad pacem sub tribuni pensitatione cogit, *ibid.* Aetio duce Aurelianus ad Ligerim profligatus, 90. Aquileiam incendio vastat, 92. Sanguinis profuvio moritur, 95. Filii discordes facile profligati, *ibid.*
 Athyra castrum dirutum, 435.
 Augusteus equestri statua Justiniani ornatus, 189.
 Avitus Romanus imperator, 95. Imperio exutus, Flacientia creatus episcopus, 94.
 Auxentius Mediolanensis Arianus episcopus, 51.
 Azar in Cilicia vincitur, 311.
 Azibus Choneæ filius in Cilicia victus, 511.

B

Baanes militiæ dux Persarum victor, 265. Arabes Damascum usque fugat, 279. Emesam revocatur, 283. Acclamatus imperator profligatur, *ibid.*

- Baanes Eptadæmon quartam Armeniam Arabibus sub-
icit, 511.
Baanes præpositus, 470.
Babæticus conjuratus in Basilium, 474.
Babylæ (S.) reliquias motum in Daphne Apollinis ora-
culum, 42.
Bacchanus Sulfiman ad Amorium socius, 524.
Bacchus Salomonis frater, Sergii et Cyri pater, 176.
Bactagius capite cæsus, 352.
Badicharimus Agari frater Phœniciam infestat, 123.
Badurius Justinii frater indigne habitus, 206.
Badurius Justiniani in Hunnos dux, 150.
Bæsipolis ab Hunnis capta, 200.
Bæsus, idem qui Maurus, 516, 517.
Balas Massagetis præfectus, 161.
Baldimer Bulgarie princeps Crumi nepos, pater Sy-
meonis, 458.
Balitzes Bosphori præfectus occisus, 512.
Banacas Romaniam incursat, 574. Romanis fundit, 375.
Baptisma Arianorum miraculo reprobatum, 150.
Baptismi ritus, et invocatio immutata Eunomio, 55.
Barachal montis monachi, 505.
Baram Hormisdæ dux Turcos vincit, 220. A Romanis
victum Hormisdas probo excipit, 222. Ad eum exercitus
descit, 223. Narses profligatum in fugam cogit, 245.
Bardanes patricius dicitur Turcus imperator acclamatus,
405. Accepta fide a Nicephoro monacho induit, *ibid.*
Submissis satellitibus orbatur oculis, 406.
Bardanes. *Vide* Philippicus.
Bardanes Thraconum dux, Irenes strator, 400.
Bardas Boëlas in monachum delonans, 499.
Bardas Armeniacorum dux in exilium actus, 585.
Bardas Cordylis filius, Romanorum trans Danubium
dux, 458. A Damiano acubitor in Urbem inductus, 460.
Tollit cum eo Theoctistum, 461. Magister, ac scholarum
domesticus institutus, *ibid.* Theodorus conjurationem
evadit, 462. Cæropalatas instituitur, ac Cæsar creatur,
ibid. Bulgarorum principem ad pacem, ac dandam Chri-
sto nomen cogit, *ibid.* Basilium occidere querit, 464.
Damianum aula ejicit, *ibid.* Basilium Michaelis favore
eandem tollit, *ibid.* 465.
Bardas monachus in Alari et Proteri causa consul-
tus, 86.
Bardas patricius a Bulgaris occisus, 595.
Bardas Phocas in bello Bulgaro dux, 491.
Barnam urbem Bulgari occupat, 296.
Barben Edeessæ episcopus in exilium ejectus, 82.
Basbacurius Justiniano adjutor, 512.
Basbacurius comes Opsici occisus, 518.
Basianus abbas, 98.
Basileus Amaseæ episcopus martyr, 15.
Basiliacenus imperiales ocreas indai jussus, 468. Cum
Michaeli occisus, 469.
Basiliacus Amalii patris proditor Cæsar declaratus,
107. Cyzicenus episc. creatus, *ibid.*
Basiliacus Verianus frater Thracie dux, 97. Leonis in
Gizerichum classi præfectus, 99. Proditione sponte pro-
fligatus, 100. Leonis adjutor opprimendo Asparem, 101. Ty-
rannus adversus Zenonem, 105. Filium Cæsarem, uxorem
Augustam creat, 104. Rectæ fidei bellum indicit, *ibid.*
Timotheum Alorum et Petrum Fulonem restituit, *ibid.*
Synodum Chalcedonensem proscibit, *ibid.* Armatum
Zenoni opponit, 106. Eo prodrante ad baptisterium con-
fugit, 107. Cæcasi fame conficitur; aliis, in itinere jugu-
latur, *ibid.*
Basilius Antiochie episcopus, 92.
Basilius Ecclesie Cæsariensis presbyter, Eusebii adju-
tor, 50. Ei successit episcopus, 51. Gregorium inducit ut
plebis orthodoxæ CP. curam suscipiat, 52. Valens ab eo
ejiciendo divinis signis deterritus, 51.
Basilius Camaterus heterarcha, 483.
Basilius Edeessenus obæes apud Perma, 126. Romanis
receptus, 127.
Basilius tyrannus in Sicilia cæsus, 535.
Basilius Macedo ut primum Michaeli notus, 458. Rins
initis, captivitas, reditus, *ibid.* Trantzii adhaeret Macedo-
niae duci, 459. Futuros imperator Nicolao Mansionario
poscitur, *ibid.* Theophiltæ Michaeli offertur, 460. Cepha-
las dicitur, *ibid.* Theodora existentiarum genus ipsius
prædicat, *ibid.* Protostrator constituitur, 462. Accubitor
factus Michaelis pellicem Eudociam Ingerinam uxorem
accipit, 464. Bardam Cæsarem occidit, 465. Imperator a
Michaeli creatur, 468. Symbatio illudit, 464, 465. Tu-
multuantem punit, 467. Michaeli necat, 468, 469. Filium
Stephanum solemnem pompa baptizat, *ibid.* Photium
sede pellit ac Ignatium restituit, 471. Ab Agarenis Afris
vincitur, *ibid.* Ab Abestacte Romani patre periculo liber-
atur, *ibid.* Thecliam Michaelis sororem durius habet,
ibid. Hebræos ad baptismum cogit, *ibid.* Syracusas amittit,
472. In Melitinem et Syriam excurret, *ibid.* Santabareno
præstigiatori velut sancto afficitur, 475. Constantinam
defunciam spectro videns ejus nomine ecclesiam exstruit,
ibid. Leonem in carcerem conjicit, *ibid.* Conjuratos in
se punit, 474. Cervo cornu petente moritur, *ibid.* Libe-
rantem se occidit, *ibid.*
Basilius impostor Macedo manu altera truncatur, 505.
Ferreæ manu adhibita rebellionem auget, 506. Igni tra-
ditur, *ibid.*
Basilius patricius Thessalonicam redimit, 491.
Basilius operarum præfectus a Samona proditus, 479.
Athenas exsul refegatur, 480.
Basilius Petinus Romanum ejicit, 509.
Bassiani monasterium, 122.
Batal Arabum dux, 245.
Batbaia Chatzaris vectigalis, 297, 298.
Baudario in Scythia militis magister, 184.
Bazanes Christianorum episcopus in Perside, 145.
Baziltzes Sclavinus palatii opibus auctus, 487. Constan-
tini procurator, 488. Aula ab Zoe ejicitur, 490.
Bdela Aljilæ frater, Omnudii filius, 88.
Bebdarch palatium incensum, 268.
Bedzaechdi castrum a Persis captum, 58.
Beglali Chosrois palatium, 267.
Belisarius magister militum in Oriente invidia petitus,
148. Iterum magister militum Orienti præfectus, 152.
Persas superat, et ad pacem cogit, 153. Justiniano adju-
tor in seditione Nixæ, 157. Expeditio in Africa, 158, 160,
161. Genus ejus, patria, uxor, *ibid.* Milites prædones
cohibet, 162, Carthaginem versus iter dirigit, *ibid.* Fel-
cas cum moderatione successus, 163. Gelimere fugato
victor Carthaginem ingreditur, 164, 165. Injustas prædas
cohibet, *ibid.* De Belisario vaticinium, *ibid.* Vandalos
fundit, ac Libya potitur, 167. Gelimerem obsidet, 168.
Cogit ad deditonem, *ibid.* Invidia petitus CP. redit, 169.
Triumphum agit, *ibid.* Profusissima ejus in populum lar-
gitio, 170. In Siciliam mittitur, 171. Libyæ turba pro-
det, 172, 175. Sicilia, Roma, aliisque captis, Julgium
principem CP. adducit, 174. Persas ingenio decipit, 186.
Ejus extima laus, 187. Hunnos et Sclavos ab urbe depel-
lit, 188. Conjuracionis accusatur, 302. Kjus defuncti bona
Marinæ viduis addita, 303.
Benedictus Romæ episcopus, 205.
Benjamin Judæus ab Heraclio Christo adjunctus, 375.
Bersamoëses Iberorum princeps, 266.
Betas Bindoem carcere eximit, 222. Hormisdam cum
illo regno exuit, *ibid.* 223.
Bethleem ecclesia, 21.
Bezenus Eleutheropolitanus episc., Abachum et Michæ
corporum inventor, 63.
Bezer Leoni adjutor ebolendis imaginibus, 556, 559.
Ab Artabasso ferro obtruncatus, 547.
Billius Phocæ legatus ad Chosroem ab eo carceri addi-
ctus, 244.
Bindaras Marvam dux profligatus, 556.
Bindos a Beado fratre carcere liberatus Hormisdam
regno exuit, 222, 223.
Bithrapus Syriæ primum oppidum, 121.
Blases Persarum rex, qui et Valas, 106. A Cabado
oculis cæcatus, *ibid.*
Boasæ Hunnorum regina ad Romanos transit, 149.
Syracem regem CP. captivum mittit, Glonem occidit, *ibid.*
Boiditzes Amorii proditor, 451.
Bollas Bulgarorum legatus, 576.
Bonifacius Romæ episcopus, 72.
Bonifacius Libyæ præfectus, 81. Aetii calumnia frau-
deque impulsus Vandalis Libyam prodit, *ibid.* Infelici
pugna defunctus, CP. redit, 82.
Bonosus Orientis comes, 248.
Bonoso patricio urbem Heraclius credit, 251.
Borane Chosrois filia Persarum regina, 275.
Boræus dux Callori adjunctus, 127.
Bogras portus sponte natus, 192.
Brettanio adversus Magnentium imperator creatus, 57.
A Constantio amotus, inque Prusam amandatus, *ibid.*
Briso eunuchus, 67.
Brixia a Gothis recepta, 201.
Buccinatoris filii Constantem periculo liberant, 187.
Bulgari Ilyricum et Thraciam infestant, 125.
Bulgarie antiquæ fines, 297.
Bulgarorum Contragorum origo, 296. Ad Ipsam urbem
excurret, 320. Byzantii agros depopulantur, 560. Thra-
ciam, orbisque agros infestant, 561. Dominum sibi ex
alia familia creant, 565. Pacem componunt cum Constan-
tino, 376. Cladem ab eo incauti accipiunt, 377. Constan-
tinum vincunt, 382. Teletæ doce vincuntur, 504. Milium
Rom. stipendia interceptunt, 410. Docentur artes
machinarum, 422.
Buruiche Arabum dux victus, 584.

Busas Chagano machinam struit, 218.
 Busiris Ægypti urbis eversa, 4.
 Busur Romanorum fines invadit, 289. Exapoliim vastat, 290. Prædas agit, 295.
 Buze Orientalis militiæ magister, 186.
 Byzantium Constantinopolis, ac nova Roma, 18. Ecclesie illic extractæ, *ibid.*

C

Cabades Persarum rex, 106. Ejectus, ac trusus in carcerem, ab uxore liberatur, *ibid.* Hunnis Nephthalitis adiutoribus regnum occupat, *ibid.* Valam oculis cæcat, *ibid.* Pacem cum Romanis solvit, 124. Theodosiopolim et Amidam capit, *ibid.* Elephante vectos Amidam ingreditur, 125. Amida reddita pacem facit, 125, 126, 127. Poplitum nervos Christianis succidit, 127. Christiano demerente episcopo baptismi liberam facultatem facit, 140. Ziligidem Hunnorum regem interficit, 145. Romanorum imperatorem domus suæ curatorem instituit, *ibid.* Nepotem ex sorore Chosroem adoptare cupit, *ibid.* Tzathum Lazorum regem a Justino susceptum moleste habet, 144. Manichæos specie honoris congregatos occidit, 145. Bonis publicatis eos jubet comburi, 146.
 Cæcoriz cubicularius Maviam Cypro fugat, 285.
 Cactabas Marvam profligat, 356.
 Cæsarea a Juliano vexata, 40. Ablatum ei Cæsareæ nomen, *ibid.* A Persis capta, 251.
 Cæsareæ Philippi posita Domino statua, a Juliano eversa, 41.
 Cæsarius ob Proterii cædem lingua mulctatus, 95.
 Caisus Saracenorum dux, 294.
 Caisini ab Imanitis deleti, 356. Tumultuantes a Persis occisi, 358.
 Caius Romæ episcopus, 4.
 Calandion Zenonis jussu Antiochiæ episcopus creatus, 110. Codonatum transfert Tyrum, *ibid.* Eustathii corpore Antiochiam relato ejus ecclesie schisma tollit, 114. Xenaiam hæreticum fugat, 115. Oasim relegatur, 115.
 Calceoprætorum ecclesia Deiparæ consecrata, 88.
 Calpepodius eunuchus concilii Chalced. Actorum traditor, 135.
 Calpepodii cubicularii occasione excitata seditio, 151.
 Callinicus CP. episcopus, 596. Preces fundit ad templum destruendum, 507. Occidi a Justiniano jussus, *ibid.* Leontio plebem conciliat, 508. Orbatum oculis Justinianus Romam relegat, 515.
 Callinicus Heliopolensis, ignis marini inventor, 295.
 Calliopio dux annonæ præfectus, 127.
 Callistus Augustalis Alexandriæ occisus, 72.
 Calocerus tyrannus a Dalmatio vivus exustus, 25.
 Calocyrius cubicularius, 480.
 Calocyris monach. pacis ad Rom. legatus, 505.
 Calonymus navarcha in Vandalia expeditione, 161.
 Carthagini classem admovet, 165. Ad prædam vertitur, 165. Perjurus perit, *ibid.*
 Calvarii ecclesia, 21.
 Cæmachum castrum Arabibus proditum, 596.
 Cantharus balneum Alexandriæ, 82.
 Capetullianus persecutor sub Juliano, 45.
 Carasali culpa captum Tauromenium, 481.
 Cardamus Bulgarorum dominus Constantinum vincit, 394, 395. Pugnam refugit, 397.
 Cardaregas Romanos vincit, 214. Martyropolim aggreditur, 215. Repetito certamine vincitur, *ibid.*, 216.
 Cardaregas plures urbes devastat, 245. Eo duce Armenia, Cappadocia, etc., capta, 248.
 Cariana porticus ad Blachernas Mauricii opus, 220.
 Carinus comes Antiochiæ, 148.
 Caristerotes Armeniacorum dux, 580.
 Carolus Francorum rex Leonem papam ulciscitur, 399. Imperator inauguratur, *ibid.*, 401. Irenes nuptias ambit, *ibid.* Missis legatis obtinere rem nititur, 402.
 Carossa Valentis filia, 48.
 Carstani castrum dolo captum, 545.
 Carterius abbas sacras literas docet Chrysostrum, 65.
 Carthago a Vandalis recepta, 164. Antiqui conditores velut ex fabula, 170. A Barbaris rebellibus obsessa, 178, 179.
 Cassiote tumultuantes puniti, 365.
 Castus sub Commentolo dux multos Abarum occidit, 217. A Chagano capitur, 218. Ejus capti occasione Mauricios probris compluitur, *ibid.*
 Castor aseretis aquis submersus, 467.
 Catadures conjuratus in Basilium, 474.
 Cauchona Siciliæ oppidum, 162.
 Ceber Arabum dux a Romanis victus, 585.
 Cecropius Nicomedie episcopus terræ motu absorptus, 58.
 Cellor dux in Persas supremus, 126. Persas ad pacem cogit, 127.
 Celestinus episcopus Romæ, 75. Nestorium nisi resipiscat a communione suspendit, 76. Suas vices in synodo Cyrillo committit, 77.
 Chadiga Muamedis uxor, 277.
 Chagan dux Persidis, 504. Victore Aberachman Perside pellitur, 510. Principatum recipit, *ibid.* Justiniano locata filia, eidem parat insidias, 511.
 Chaganus Sclayinos in Thraciam submittit, 215. Mysiam et Scythiam vexat, 217. Martino incurrente salutem fuga quaerit, *ibid.* Casu cladem a Commentoli occursu evadit, 218. Apiriam urbem capit, *ibid.* Proelio vincitur, 226, 227. Mauricii solertia ad pacem compellitur, *ibid.* Priscum transisse Danubium queritur, 228. Ballem devastat, 252, 255. Pressis fame Romanis cibos præbet, 254. Ingentem stragem Romanorum agit, *ibid.* Captivos, nolente illi pretio eos redimere Mauricio, occidit, *ibid.* Semel ac iterum vincitur, amissis liberis, 257. Captivos Mauricio donante recipit, *ibid.*
 Chaganus contra fidem Thraciam vastat, 255. Pacem cum Mauricio componit, *ibid.* Heraclius filii procuratorem instituit, 254.
 Chagani filius Arabibus formidabilis, 544.
 Chalbanî suspensio necati, 552.
 Chalcedenses in Maurophoros tumultuantes compressi, 558.
 Chaje Saracenorum dux fortissimus, 294.
 Chaledus Ameræus, Dei gladius dictus, 278.
 Chamæas a Bulgaris occisus, 595.
 Charitonis laura destructa, 409.
 Charitum Tiberii filia ex Anastasia, 211. Germano Cæsari nuptul tradita, 215.
 Charosynus Augustalis ad tempus percussus, 82.
 Charurgitarum hæresis, 289.
 Chazari in Persas Heraclio adjuncti, 264. Leonis auxilium a Simeone naribus mutilati, 477.
 Chorasani Arabibus subjecta, 506.
 Chorosaniæ Marvan profligant, 556.
 Chosroes Persarum rex, 147. A Romanis vincitur, 148, 149. Ad pacem victus cogitur, 152, 155, 154. Antiochiam capit, 184. Palestinam, ac loca sacra diripit, 186. Belisarii nomine territus pacem petit, 186, 187. Justino imperatore bellum renovat, 206, 207.
 Chosroes ob sævitiam in patrem ab exercitu deseritur, 225. Ad Romanos confugit, *ibid.*, 224. A Mauricio adoptatus Narsete duce restituitur, *ibid.* Romanos milites custodes petit, 225. Ob Mauricii necem pacem solvit, 244. Phocæ legatum in carcerem trudit, *ibid.* Theodosium Mauricii filium restituendum præterit, *ibid.* Germanum occidit, 245. Romanos captos capite cædit, *ibid.* Syriam totam ac Palestinam populatur, 247. Armeniam, Cappadociam, etc., occupat, 248. Apameam et Edessam capit, 250. Cæsaream Cappadocia, etc., subjicit, 251. Heraclii legatos spernit, *ibid.* Hierosolymam, Alexandriam, Chalcedonem capit, 252. Pacis legatos cum Christi nominis injuria rejicit, *ib.* Ancyram capit, 255. Infaustis signis cum Heraclio pugna decernit, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, etc. Profligatus Ctesiphontem, tum Seleucium fugit, 269, 270. A Syro majore natu filio in tenebrarum carcere reclusus, 271.
 Chrsis pagu. Vandalorum regia, 165.
 Chrsismatis usus in dedicatione templi, 26.
 Christiani ab Abdela Arabum duce manibus inscripti, 576.
 Christianorum persecutio Diocletiano et Maximiano Hercul. A. A., 5, 7. Maximiano Galerio cum Cæsaribus, 9. Licinio imperatore, 15. Sapore Persarum rege, 19, 50. Julianiano imperatore, 39, 40, 41, 42, 43. Isdegerde Persarum rege, 71. Vararane ejus successore, 37. Sub Madi Arabum tyranno, 581. Sub Valente gravissima, 50.
 Christianus apostata ad anatomes experimentum traditus, 567.
 Christophorus Basilii gener Agarenorum victor, 471.
 Christophorus Constantini filius Cæsar creatus, 574. Ad Irene presbyter detonsus, 585. Lingua a Constantino mutilatus, 595.
 Christophorus Himerii spatharius martyr, 568.
 Christophorus Rom. filius heteriarques, 495. Imperator Constantini manu coronatus, 466. Mariam filiam Peiro Bulgarorum principi conjugem locat, 505. Ante Constantinum imperatorem acclamatus, *ibid.* Diem obiit, 505.
 Christophorus Thracicorum agminum ductor occisus, 517.
 Chrysaorius diaconus ob fidem S. Matronæ molestus, 122.
 Chrysaphius eunuchus Joannem Vandalum dolo occidit, 84. Theodosium Flaviano committit, *ibid.* Pulcheriam aula ejicit, 85. Dioscorum in Flavianum incitat, 86. Cognomen ejus Tajumas, *ibid.* Aula ejicitur, 88. A Jordane filio Joannis Vandali necatur, 89.
 Chrysocheres bucellariorum dux oculis privatus, 395.
 Chumid Arabum dux Rhodum populatur, 408. Ob vi-

- Iatun Myræ Nicolai tumulum tempestate jacatur, *ibid.*
 Cibamundus Gelinæ nepos cum suis perit, 163, 164.
 Cæsus patricius columnas Gelsemænes contra Saracenos tuetur, 305.
 Clavi Dominici ad Constantinii galeam ac equi frænum adhibiti, 21.
 Colossus Rhodius dejectus, 286. Ejus æris pondus, *ibid.*
 Comanis exsul moritur Chrysostomus, 68.
 Comersus Bulgarorum princeps, 431.
 Cometa barbatus, 143. Lampadius dictus, 151. Docites dictus Saracenorum imperii præsigio, 279. Trabeculis specie, 362, 363. In lunam duplicem, aliasque tristes figuras formatus, 423. Radios ad orientem ejaculans, 481. Xiphias dictus, 487.
 Cometo Theodoræ soror, uxor Justiniani, 149.
 Comentiolus dux Barbaros cædit, 315. Ejus in Chaganum expeditio, 217, 218. Orientis dux Persas superat, 221. Choroemuscipii, 221. Prisco suppetias missus exercitum prodit, 234, 235. Querelas in eum Mauricus spernit, 256. Viam a Trajano tritam imprudenter capessit, 257. Occiditur a Phoca, 248.
 Conon ex Apamæ episcopo belli dux, 118. Ex vulnere moritur, 119.
 Constans Constantini filius Cæsar in Galliam missus, 14. Imperii hæres cum fratribus relictos Gallias obtinet, 27, 28. Constantino occiso totus ei Occidens cædit, 29. Legem sancit in Judæos, *ibid.* Francos profigit, 30. Athanasius et Paulus ut restituantur a Constantio minis obtinet, 55, 56. Synodum in eam rem Sardicæ indicit, *ibid.* A Magnæto occiditur, 57.
 Constans Heraclii nepos imperator, 283. Ejus ad senatum oratio, *ibid.* Valentiniæ patrici tyrannidem extinguit, 281. Pacem impetrat a Mavia, 286. De rebus Armeniæ desperat, *ibid.* Cum Abulabaro classe congressus, vix necem evadit, 287. Scлавianam subigit, 288. S. Maximum, et discipulos ejus Anastasios tormentis addicit, *ibid.* Pacem cum Mavia componit, *ibid.* Theodosium fratrem occidit, *ibid.* Imperium Romam transferre moliens Syracusas petit, 289. In balneo Daphnæ dicto occiditur, 292. Imperium cur transferre voluerit, *ibid.*
 Constans urbis prefectus, 248.
 Constantia Constantini soror uxor Licinii Ariana, 9. Fratris testamentum Ariano credit, 27.
 Constantis quæ et Helena, Constantii soror, Bretanionem Romæ Maxentio opponit, 57. Juliano nuptiæ traditur, 58.
 Constantia urbs, olim Antonia, 28.
 Constantia urbs a Constantio in Phœnicia reparata, 31. Atiliæ ditionis facta, 88.
 Constantia Tiberii filia, uxor Mauricii, 211, 213. Dehortatur maritum ab expeditione, 215. Dolet coronam illi oblatam Deo consecrassè, 236. In privata domo a Phoca includitur, 244. Tyrannidem moliens in monasterium detruditur, 246. Novis iterum rebus studens cum filibus gladio cæditur, 247.
 Constantinæ quæstor legatus ad Symeonem, 477.
 Constantiniana Hierosolymis ecclesia, 21.
 Constantinopolis novæ Romæ privilegia, 59. Ejus episcopo subiectæ Thracia, Asia, et Pontus ante synodum Chalcedon., 66. Repetita sæpius obidione liberata, 294.
 Constantius a Diocletiano et Galerio Maximiano insidias appetit, 6, 7. Christianus jam tum innuitur, *ibid.* A patre Constantino imperator designatus, 8. In Galliis et Britannia imperat., 9. Maxentii victor, cruce et cælo apparente, efficitur, 10. Martyrum reliquias Romæ colligit, ac religiose sepelit, 11. Galerium Maximianum divina ope vincit, 11. Ejus in rem Christianam pietas, 11, 12, 16, 18, 21, 22, 23.
 Constantini genus et soboles, 8, 14, 15. Licinium imperii collegam instituit, 12. A persequendis Christianis per litteras compeccit, 13. Alexandrum et Arium conciliare studet, 15. Osium in Ægyptum ac Orientem mittit, 14. Romæ a Silvestro baptizatur, 14. Alii in Oriente dicunt ab Eusebio Nicomediensi Ariano, *ibid.*, 27. Nili mensuram in ecclesiam transfert, *ibid.* Ejus ac Crispi filii leges pro Christianis, 14, 15. Licinium captum vita donat, nova molientem necat, 15. Filios creat Cæsares, *ibid.*
 Constantini præclaræ dotes ac virtutes, *ibid.* Ab Ariano et gentilibus ut oppidus infamatur, 14. Martinum tyrannum debellat et occidit, 16. Licinianum Cæsaris insigilibus exiit, *ibid.* Narsem Persarum regis filium interimit, *ibid.*
 Constantini vicennalia, 16. Nicænæ synodi Patribus necessaria sufficit, 16. Illi interest ejusque decreta suis litteris munit, 17. Arianos exagitat, 17. Ejus in sanctos confessores pietas, inque episcopos religio, *ibid.* Alexandrum cum gentili philosopho committit, 18. Mundanda loca sancta, ad crucem exquirendam præcipit, 18, 20. Matrî Helenæ coronam jusque monetas tribuit, *ibid.* Urbem ex suo nomine ad Byzantium condit, 18. Saborem (Saporem) a sævitiâ in Christianos deterret, 20. Sacros libros conscribendos Eusebio Pamphili committit, 21. Germanos, Sarmatas, Gothos domat, 22. Scythas constructo ad Danubium ponte subigit, 22. Drepanam Hætopolim vocandam sancit, 22. Constantinopolim novæ Romæ auget nomine, senatu, columnas porphyrite, etc., 22. Eversis templis, eorum spoliis ecclesias datat, 25.
 Constantini tricennalia, 24. In Athanasium infensor ob non receptum Arium, etc., 24, 25, 26. Treverim in Galliis exsilio relegat, 26. Ejus prior Constantinopolim adventus, 26. Expeditione in Persas Nicomediæ moritur, 27. Ejus ætas, ac anni imperii, 27. Imperium filius ex testamento dividit, 27. Athanasium revocari in morte jubet, 27. In Sanctorum Apostolorum templo conditur, 28. Ad Sancti Acacii templum Macedonio episcopo cum tumultu transfertur, 38. Ecclesia Antiochena ab eo condita, 30.
 Constantinus Constantini major filius Italiam obtinet, 27, 28. Constantis fines invadens occiditur, 39.
 Constantinus Leonis Isauri filius, 353. In baptismo sinistro omne fontis fœdat, *ibid.* Coronatur a patre, præces fundente S. Germano, 356. Irenem Chagani filiam uxorem ducit, 345. Melich et Batai Arabum duces cum patre vincit, 345. Ejus pravi mores, erroresque suggestit, 346. Artabasdam opprimere tentans, Amorium ipse fugere cogitur, 347. Urbem frustra tentat, 348. Artabasdam victore in fugam vertitur, 350. A Labadi filium fugat, *ibid.* Urbe obsessa, Artabadam ad pugnam cogit, ac vincit, 351, 352. Captum oculis cæcat, et ludibrio traducit, *ibid.*, 353. Anastasium patriarcham ignominia ab se tractum in sedem restituit, *ibid.* Bellis Arabum exciis Germanicam invadit, 354. Monophysitas Syros Byzantium transfert, *ibid.* Agarenosnavali prælio vincit, 350. Leonem filium suscipit, 357. Imperii corona donat, 358. Theodosiopolim et Melitinem capit, *ibid.* Populos ad errorem inducit, *ibid.* E synodo 558 episcoporum, imaginum venerationem proscrit, 559. Syros Armeniosque in urbem inducit, 360. Bulgaros spretis eorum legatis infensus reddit, *ibid.* Sclaviarum provincias subigit, 361. A Bulgaris turpiter victus recedit, 362. Eosdem ingenti strage vincit, 364. Nestorianum se patriarcham prodit, 366. Paganum Bulgarorum domino pacis specie illudit, 367. Stephanum Juniores, aliosque martyrio afficit, *ibid.* Classem in Bulgaros immissam naufragio amittit, 368. Monachorum habitum ac Instituto iudicet, *ibid.* S. Mariam invocationem prohibet, 370, 373. S. Euphemiam reliquias in mare projicit, 370. Aquarum copiam urbi providet, 371. Hæreticos magistratus creat, *ibid.* Constantinum patriarcham capite cædit, 372. Petrum Stylytem aliosque Catholicos occidit, *ibid.* Urbis monasteria militibus addicit, 375. Annonam urbi providet, *ibid.* Eudociam tertiam uxorem ducit, 374. Susceptos ex ea filios creat Cæsares, *ibid.* Monachos ad hæresim ac incestas nuptias cogit, 375. Monasteria expilat ac sacros libros comburit, *ibid.* Incautos Bulgaros ingenti strage vincit, 376, 377. Nova expeditione, classis fere naufragio smittit, *ibid.* Anthracum morbo febrique extinctus obit, 378. S. Mariam cruciatus coactus jubet invocari, *ibid.* Ejus corpus flammis addictum, 467.
 Constantinus Constantis filius patrem in Sicilia sequi prohibitus, 289. Andream legatum ad Maviam mittit, 290. Mizezum tyrannum, ac patris reliquos interfectores in Sicilia occidit, 292. Tiberium et Heraclium fratres imperii collegas adasciscit, 293. Qui eos imperatores acclamassent patibulis affigit, *ibid.* Fratres mutilat naribus, *ibid.* Justinianum patricium Germani patriarchæ patrem eo evirato occidit, *ibid.* Adversus Arabes urbem protegit, 294. Pacem cum Mavia assidue componit, 295, 296. Sub tributi pensatione pacem cum Bulgaris init, 298, 299. Synodum ad Ecclesiarum unionem cogit, *ibid.* Fratribus amotis cum Justiniano filio imperat, 300. Pacem firmat cum Abimelech, 300. Diem obit, 301.
 Constantinus Leonis et Irenes filius, 375. A patre imperator declaratus, 379. Cum matre imperium suscipit, 382. Vaticinium de ejus matrisque imperio, 384. Mariam Armenicam ducere cogitur, 391. Matrem amovere cogitans summo dedecore habetur, *ibid.*, 392. Matre abdicata imperatorem agnoscitur, 393, 394. In Bulgaros educit, *ibid.* Matrem iterum sociam imperii adasciscit, *ibid.* Ingenti clade a Bulgaris vincitur, *ibid.*, 395. Incestis nuptiis Theodoræ jungitur, 396. Joannis Ephesi cultum auget, *ibid.* Bulgaros ad pugnam læssit, 397. Platonem aliosque monachos nuptias ejus incestis advenantes punit, 397. Oculis a matre cæcatur, 398, 399.
 Constantinus Leonis et Zoës filius, 485. Imperator sub patri, etc., tutela, 487, 488. Patrem evirare cogitur, 487. Matrem Zoem in sulam reducit, 492. Romanum Leoni Phocæ opponit, 492, 493. Matrem aulæ ejicit, iterumque recipit, *ibid.* Nicolæum patriarcham et Stephanum magistrum adjutores adasciscit, *ibid.* Romanum magnum

hæreticam facit, 491. Helenam ejus filiam uxorem ducit, 495. Patrem imperatoris renuntiat, *ibid.* Leonis Phocæ in eum turbas dissipat, *ibid.* Matrem in monasterium relegat, 496. Cæsaris dignitate, tumque imperiali Romanum augeat, *ibid.* Filium ejus Christophorum imperatorem coronat, *ibid.* Priore loco a Romano deturbatur, 497. A Christophoro secundus imperator acclamatur, 505. Romanum in Proteum insulam relegat, 508. Stephanum et Constantium ejus filios ejicit, 509. Tumultuantes eorum causa severe punit, 510.

Constantinus a Romano patre imperii corona donatus, 502. Helenæ Armeniacæ, tum Theophanoni conjugio junctus, 506. Patrem in monachum detonsum relegat, 509. A Constantino ipse relegatur, *ibid.*, 510. Tumultuans adversus custodes occidit, *ibid.*

Constantinus Artabasi strator Deo ultore occisus, 510.

Constantinus Boelæ Irenes strator, 400.

Constantinus Boelæ filius monachus, 502.

Constantinus Florentii filius magister militiæ in Mysia, 184. Victor Bulgarorum ex insidiis capitur, 185.

Constantinus maximo Basilii dolore mortuus, 472. Vium se ei ostensurum promittit Santabareus, 475. Spectro ille delusus monasterium ædificat nomine S. Constantini, *ibid.*

Constantinus Gongylius in anlam accersitus, 490. Romanus ne excæcetur agit, 492. Leoni Phocæ in Romanum socius, 498.

Constantinus V. C. cum aliis Roma capta occisus, 70.

Constantinus Andronici filius fuga se ad Romanos recipit, 485.

Constantinus Artaser protospatharius oculis privatus, 395.

Constantinus Eladiæ patricius, 489.

Constantinus excubitorum domesticus in exilium ejectus, 385.

Constantinus Armenius Albus equitat, 468.

Constantinus patricius Podapogurus martyr, 568.

Constantinus Libs conjurati pœnam evadit, 489. Prælio in Bulgaros occumbit, 490.

Constantinus Heraclii filius, qui et Heraclius, 251.

Constantinus alter Heraclii filius Cæsar designatus, 252.

Constantinus mensæ præfectus ab Agione profligatus, 476.

Constantini Lardi succensæ ædes, 242.

Constantinus scholarum dux, 488. Imperator in Circo acclamatus, prælio corruit, 489.

Constantinus Eulampii filius obruncatus, 489.

Constantinus spatharius fidei ergo occisus, 569.

Constantinus ducis filius, 485.

Constantinus sacellarius Irenes ad Carolum legatus, 584.

Constantinus Serantapechus patricius, 400.

Constantinus Zoe charior, in monachum detonsus, 485. A Leone restitutus, et accubitor factus, 486. A Zoe in anlam revocatus, 490. Leoni Phocæ favens, a Romano dolo capitur, 492, 493. Domi se continet Leoni scribere jubetur, 494.

Constantinus a secretis Leoni Phocæ in Romanum socius, 495.

Constantinus Magnæ ecclesiæ chartophylax, Irenes ad Abimelech legatus, 599.

Constantinus palatii primarius sacerdos crucis lignum producit, 491.

Constantinus CP. episcopus, 295.

Constantinus Romæ episcopus, 563.

Constantinus Silæi, tum CP. episcopus, 559. Ejurata imaginum religiose incestis nuptiis pollutus, 568. Ejicitur in exilium, 569. Ludibrio habetur, 571, 572. Approbata Constantini hæresi capite cæditur, *ibid.*

Constantinus illius nepos, ejus Iudihrii socius, 572.

Constantinus Seleuciæ episcopus synodum Chalcedonensem proscrit, 129.

Constantinus Alaricho socius Placidiam reddit Honorio, 66. Senator creatur, ac tum imperii collega, *ibid.* Romæ cum Honorio tyrannos exstinguit, *ibid.* Valentinianum ex Galla Placidia suscipit, 72. Imperator brevi occiditur, *ibid.*

Constantinus Magnus Cæsar declaratus, 4. Theodoram Maximiani Herculi filiam uxorem ducit, *ibid.* In Alanos ancipiti Marte pugnant, victor evadit, 5. Imperator Occidentis creatus, Gallias administrat, 8. Constantii mores, benignitas, lenitas, *ibid.* Constantinum filium imperatorem declarat, *ibid.* Ejus proles reliqua, *ibid.* Nepos Claudii imperatoris ex filia, *ibid.* Maximiani Herculi insidias evadit, *ibid.* In Britannia diem obit, *ibid.* Vir Christiano sensu, ac animo *Χριστιανώφρων*, *ibid.*

Constantinus Cæsar Narsem Persarum regis filium interimit, 16. Imperii hæres cum fratribus Orientem obtinet, 27, 28. Paris corpus in æde SS. Apostolorum condit,

ibid. Athanasium ab exsilio revocat, *ibid.* Ad Arianos deflectit, 29. Gallum et Julianum consobrinos curat, *ibid.* Adversus Judæos cum Constante legem sancit, *ibid.* Amidam ac Constantiam urbes exstruit, *ibid.* Ecclesiæ Antiochenæ encænna celebrat, 50. Assyriorum victor triumphat, *ibid.* Paulum CP. sede exturbat, 51. Seleuciensem in Syria portum construit, urbemque reparat, *ibid.* Constantiam in Phœnice construit, *ibid.* Julii litteris restitutos Athanasium et Paulum iterum expellit, 52. Gallum consobrinum Cæsarem creatum, in Persas mittit, 53. Ad Thalamonem insulam eundem occidit, 54. Liberium papam in exsiliū ejicit, 55. Synodum Mediolanensem indicit, 54. Liberium revocat, *ibid.* Crucis signum in cælo videt, 33. Paulum CP. iterum sede pellit, *ibid.* Populo CP. inde tumultuanti annonam minuit, 56. Constantis minis deterritus Athanasium ac Paulum recipit, *ibid.* Paulum Cucum expellit, 57. Magnentium tyrannum iterato superatum tollit, *ibid.* Sylvanum tyrannum occidit, *ibid.* Bretonionem tyrannus amotis ut sese abdicet, cogit, *ibid.* Julianum creat Cæsarem, 58. In Athanasium capitis sententiam decernit, *ibid.* Eudoxium in sede CP. Macedonio substituit, *ibid.* Julianum imperatorem audiens, sero pernitet Cæsarem adlegisse, 59.

Contragi Bulgari, 296.

Coptus Egypti urbs eversa, 1.

Cordyles militiæ magister Rom. captivus recipit, 458.

Cortices Armenius occisus, 489.

Corum castrum ab Agarenis captum, 478.

Cosmas Alexandrinus episcopus Monothelitarum hæresim ejurat, 549. Epiphaniæ episcopum cum aliis proscrit, 565.

Cosmas in Leonem rebellans capite plexus, 559.

Cosmas logotheta Joannis Mystici delator, 502.

Cosmas fidei desertor, 262.

Cotragus Tanaim trajicit, 297.

Cottain a Zenone occisus, 116.

Cotto magister militiæ in Persas directus, 218.

Crassus Russius equitat, 468.

Crassus ab Asclepiodoto in Britannia victus, 5.

Creta capta ab Arabibus, 448.

Crispus cum patre Constantino in rem Christianam leges sancit, 12. Romæ a Sigestro baptizatur, 14. Christianus moritur, 17.

Crobatu Bulgavorum princeps ditioem filijs ex testamento dividit, 297.

Cruis invidia Romani in fugam acti, 214.

Cruis luce efformata Constantino præsit contra Maxentium, 10. Ejusdem præsidio Maximianum Galerium vincit, 11. Macarius crucis lignum jubetur exquirere, 18. Inventam Christi ab aliis crucem miraculum discrevit, 20. Crucis pars Hierosolymis relicta, pars delata CP., 20, 21. Crucis signum luce coruscans Hierosolymis visum Constantio imperatore, 34. Ibidem splendidius visum Juliano imperatore, 44. Vestibus Christianorum ac Judæorum aspersam, *ibid.* Litteræ crucis formam referentes in Serapidis templo inventæ, 61. Cruis vitæ hieroglyfemum, *ibid.* Cruis aurea Hierosolymam a Theodosio missa, 74. Crucis ligna ab Heraclio Hierosolymis reposita, 272, 275, 279. Eadem relata CP., 280. Nisi ablata Cruce templum Hierosolymis Saraceni instaurare non possunt, 281. Crucis signum Abdalæ jussu ab Ecclesiarum fastigio dejectum, 569.

Cucus Chrysostomi exsiliū locus, 68.

Cucas protovestiarius conjurationem prodit in Basilium, 474.

Cusanus Turcorum dux Leoni socius, 477.

Cutinas Numidis in Romanos præfectus, 178. Suorum proditor, 179. Antalæ belli socius, 181. A Joanne Pappi profligatus, 182. A Joanne præfecto Africæ occisus, 202.

Cutzinæ liberi Africam turbant, 202.

Cyclades captæ ab Arabibus, 448.

Cymenæ montis monachi, 505.

Cyprianus cum Belissario dux, 161.

Cyprianus Romanorum dux in Saracenos, 291.

Cyprii transmigrantes plerique pereunt, 301. Ab Anone allo translati, 408.

Cyriaci laura destructa, 409.

Cyriacus CP. episcopus, 229. 5. Deiparæ templum ad Diaconissæ locum exstruit, 255. Nuptiales coronas Theodosio et Germani filie imponit, 255. Dieteris incessit tumultuante populo in Mauricium, 242. Cautionem fidei a Phocæ exigit, 245. Constantinam absque securitatis fide ab ecclesia extrahi non sinit, 246.

S. Cyriaci monasterium CP, 97.

Cyricus Justiniani dux a Persis victus, 148.

Cyryllus ab Arianis in Maximo locum intrusus, 51. Ejus ad Constantium epistola de visa cruce Hierosolymis, 55. Suspectus nonnullis erroribus Aril, *ibid.* Fit Hierosolymitanus episcopus, 47.

Cyrillus Juliani libros confutat, 41. Theophili nepos, ac successor Alexandriae episcopus, 71. Nestorium admonet, ac contumacem accusat, 76. Inter adversa fidem acriter defendit, 77. Celestini locum tenet Ephesi, *ibid.* Turbas a Nestorio et Orientalibus patitur, 78. Moritur successore Dioscuro, 84. Ejus opera a Timotheo Aeluro depravata, 93. Cyrillus diaconus martyr Heliopolit, 40. Cyrillus tribunus martyr, 453. Cyrillus magister militum, 137. Cyrillus Godæ supplicis missus, 161. Tzatzonis caput fert in Sardiniam, 168. Cyrus, quæ modo Sardinia, 168. Cyrus Hieropolitanus orthodoxus exsul, 113. Cyrus Alexandrinus antistes. Monothelitarum antesignanus, 274. Cum Saracenis pro Aegypto componit, 280. Cyrus ex urbis ac prætorian. præfecto clericus ac Smyrnensis episcopus, 85. Cives se occidere meditantes oratione conciliat, *ibid.* Cyrus Salononis nepos Pentapolim administrat, 176. Audita fratris clade Carthagine fugit, *ibid.* Cyrus Amastri monachus, secundi imperii Justiniano vates CP. episcopus, 313. A Bardane sede pellitur, 319. In monasterium Chora dictum relegatur, 326.

D

Dachæ Aruritarum princeps occisus, 551, 552. Dadoes auctor Messallianorum hæresis, 54. Dagalaipi comitis seditio Alexandriae, 130. Dalmatæ monasterio Macedonio satisfactum pro scandalo, 153. Dalmatius Anabalinus Magni Constantini frater, 8. Dalmatius junior Cæsar, 23. Athanasium Tyri protegit, 23. Tumultu militari necatur, 29. Dalmatius monachus Cyzicenus episcopus, 75. Dalmatius Bosphori tribunus occisus, 150. Damascus a Persis capta, 231. Demascenus dux cum copis in Africa sublatus, 545. Damasus Romæ episcopus, 54. Damnat Apollinarium, 53. Imperatoribus auctor est ut episcopi orthodoxi revocentur, 56. Damianus patricius ac accubitor Bardam in urbem inducit, 460. Ejus suavis Theoclitum occidit, 461. Ob Bardæ Cæsari negatum honorem in carcerem missus, 464. Damianus patricius in irenem conjuratus, 592. Damianus rex Homeritarum Judæus, Dei ope ab Exumitis Christianis victus, 189. Daniel Sinopensis ad Uldi legatus, 521. Daniel Syllita columnam ascendit, 98. De fide orans a Basilisco aperniur, 105. Danubius ponte lapideo a Constantino superatus, 22. Daras castrum quæ Anastasiopolis, 139. A Persis captam, 246. Dargomeres Bulgarorum legatus ad Michaelem, 420. Dastagerd Chorois palatium, 267. Immensa in eo inventa supellex, 268. David Bæser spatharius martyr, 568. David in Oriente Heraclio natus filius, 278. David Hormiadarum Palatii chartophylax occisus, 247. Decentius Magnentii frater sibi laqueo guttur frangit, 57. Declinus locus, 70 stadiis a Carthagine, 163. Dedicatio ecclesiarum Antiochenæ, 50. Dedicatio templi Hierosolymitani, 25, 26. Usus in ea charismatis, *ibid.* Demetrius oppidum, 480. Demetrius regii fisci notarius, 497. Demophilus CP. episcopus Arianus, 49. Ecclesia ejectus, extra urbem conventus agit, 58. Demosthenes Valentis coquus, Basilio irrisus, 54. Deuterio Ariano baptizante repente aqua fugit, 150. Diagestea Asparis neptis, Ardaburii filia, mater Areobindi, 125. Didymus in quinta synodo damnatus, 165. Diocæsarea ob Judæorum tumultum deleta, 55. Diocletianus Romæ imperator, 4. Maximianum Herculum collegam adiegit, 4. Aegypto bellum inferat, 4, 5. Constantium et Maximianum Galerium Cæsares instituit, 4. Filiam Valeriani Galerio locans priorem conjugem abdicare illum cogit, *ibid.* In Christianis persecutionem excitat, 5. Achillem profugit, 6. Constantinum adolescentem tollere cogitat, *ibid.* Adorari a senatoribus expetit, 6. Imperio abdicato, Salonæ privatus agit, 7. Mente captum se abdicasse testis Eusebius, 8. Sublatam res novas moventem auctor Gelasius Cæsariensis, *ibid.* Diocletiani balneum Alexandriae, 92. Dioscorus a Meletio ordinatus Tarsi episc., 57. Diogenes belli dux, 118. Claudiopolim capit, 119. Diogenes Belisarii satelles vir strenuus, 163.

Diogenes Orientalium tribunus occisus, 591. Diogenianus magister militum in Oriente, 142. Dioscorus post Cyrillum Alexandriae episcopus, 84. In Cyrilli cognatos sævit, *ibid.* Origenis a puero opinionibus imbutus, *ibid.* Flaviano infensus, Eutyche in Flaviano patronus, 86. Ephesinæ synodo præsidens omnia vi agit, *ibid.* Flavianum et Eusebium Dorylæi Eutyche restituito deponit, 87. Flavianum calcibus ac pugnis interimit, *ibid.* Minis episcopos subscribere cogit, *ibid.* Theodoretum, Ibas, Andream, Domnum Antiochenum deponit, *ibid.* Gangras relegatur e synodo Chalcedonensi, 91. Dioscorus Junior Timothei Aeluri nepos, Alexandriae episcopus, 139. Sæculari factione in thronum intrusus, iterum ordinatus, *ibid.* CP. legatus conviciis incessitur ut hæresis patronus, *ibid.* Eo episcopo Julianus et Severus turbas Alexandriae excitant, 141. Dienses monachi Felicis sententiam Acacio insistant, 114. Fidem catholicam constanter retinent, 122. Dii præpositus Timothei benedictionem ut hæretici respuit, 135. Domentia Phocæ filia, Prisci uxor, 246. Domentiolus Phocæ consobrinus, dux exercitus, 245. Domentiolus Phocæ frater magister creatus, 245. Domitianus Orientis præfectus occisus, 51. Domitianus Melitins episcopus, Chosrois restituendi negotio præfectus, 224. Summo honore ejus conditum cadaver ad Sanctos Apostolos CP., 238. Domnica Valentis uxor Ariana, 48. Extincto viro Gothos ab urbe depellit, 56. Domnicus Germano socius, Libyæ rector, 173. Cum eo revocatus, 174. Domnus Antiochiæ episcopus, 82. Coactus Ephesino lætæcinio subscribit, 87. Deponitur a Dioscuro, *ibid.* Dioscoritis tumultuantibus salutem in eremo quaerit, 92. Domnus Antiochiæ episcopus, 190. S. Dorotheus martyr Alexandriae, 56. Dorotheus Alexandrinus monachus pro synodo Chalcedonensi relegatus, 131. Dorotheus Belisario adjunctus dux, 161. Dorotheus Chrysopoleos præpositus, Irenes ad Abimelech legatus, 599. Dorotheus Tyri episcopus sub Diocletiano confessor, 19. Græce et Latine doctus, ac scriptis clarus, *ibid.* Nicænsæ synodo interfuit, *ibid.* A Juliani ministris Odyssepoli vexatus, extrema senectute quiescit, *ibid.* Drepana nunc Helenopolis, 22.

E

Eandæ in Zerbulen castrum fugit, 175. In Abracis montis cacumine sistit, *ibid.* Numidas in Romanos educit, 178. Ederma dux ad urbem ab Hunnis captus, 197. Eclipsis solis sub Constantio, 51, 52. Sub Mauricio, 225. Sub Justiniano Constantini filio astris apparentibus in caelo, 506. Sub Constantino Copronomo, 562. Sub Michaele Curopalata, 420. Sub Leone Basilii filio, 476. Edessa Sciri fluvii aquis submersa, 146, 292. Imago Christi Edessena CP. recepta, 508. Eleusius Alemensis concilii Chalcedonensis adversarius, 128. Elebaa rex Æthiopum Christianus Homeritis vincit, 144. Eleusius Cyzici episcopus τὸ ἐπιποσίον profitens depositus, 47. Inter Macedonianæ sectæ episcopos primarius, 58. Elias Hierosolymorum episcopus, 122. Damnat Nestorio, Eutyche, etc., Synodum Chalcedonensem recipit, 129. *Vide not. ad p. 151.* Episcopatu cedit ne cum Severo committeret, 134. Elias largitionum comes, 158. Elias spatharius Bardanis conjurationis socius, 516. Ejus liberi a Justiniano Rhinotmeto in matris sinu occisi, 517. Justiniano ipse cervicem abscindit, 518. Elisæus eunuchus Græcas litteras Gallos docet, 584. Elisæi propheta corpus Alexandriae translatum, 98. Elpidius in Sicilia rebellis, 385. In Africam profugit, 584. Imperatoria ornamenta ab Arabibus accipit, *ibid.* Elpidius a Phoca igne absumptus, 247. Elpidius armamentarii præfectus occisus, 249. Elpidius Magnæ ecclesie diaconus hæreticus, 520. Elpidius patricius ad Chaganum legatus, 214. Emauntis fons quo Dominus laverat a Juliano obrutus, 41. Magnæ ecclesie encenia Mena episcopo, 184. Euthusatarum hæresis, 54. Epiphania Heraclii mater, 250. Epiphania junior filia Heraclii, 250. Coronata a Sergie patriarcha, 251.

- Epiphanius CP. episcopus, 142. Primatu cedit Joanni pape, 145.
- Epiphanius Cypri episcopus, Chrysostomo infensus, 67. Rediens in Cyprum moritur, 68.
- Ephraem (S.) vita et scriptis clarus, 53, 54.
- Equestris ludus factionis Venetæ, Albæ, Prasinæ, Rusinæ, 468.
- Erithrus Caroli Francorum regis filia, Constantino desponsa Irenes filio, 584.
- Esaias Rhodi episcopus masculorum libidinis ergo punitus, 150.
- Ethnici Christianizantes Beryti, 32.
- Euthribenses Uthmanum necant, 287.
- Euchitarum hæresis, 54.
- Eudocia Leontii philosophi filia, quæ Athanasii, Theodosio nupta, 72. Hierosolymam profecta, multa ecclesiis largitur, 79. Matrem Pulcheriam pulsat, 83. Diaconissam fieri impetrat, *ibid.* Pomi occasione necis causa Paulino existit, *ibid.* Secundam synodum Ephesinam ut indicat, Theodosium inducit, 86. Dei nutu ejectum Flavianum filiam rescribit, 87. Hierosolymam se dimitui petit, 88. Itineris illi socios castitatis suspectos Theodosius obruncat, *ibid.* Theodosium monachus ea Dioscoro favente turbas Hierosolymis miscet, 92. Maximis ecclesiis collatis donis, diem obit, 94.
- Eudocia junior in Africam translata Honorico nuptui traditur, 95. Viri Ariani morum pertessa Hierosolymam fugit, 102. Sua omnia ex testamento Ecclesiæ relinquit, *ibid.* Curcum, cujus opera fugisset, commendat episcopo, *ibid.*
- Eudocia Ingeris filia, Michaelis scortum, 457. Basilio uxor traditur, 464. Michaellem deterret ab injuria in Basilium, 468. Michaelle occiso in palatium inducta, 469. Alexandrum filium suscipit ex Basilio legitimum, 471.
- Eudocia Decapolitæ filia, Michaelis uxor, 457. Viro occiso ad parentes remittitur, 469.
- Eudocia Augusta, Leonis tertia uxor, ex parte mortua, 481.
- Eudocia Rogati Afri filia, Heraclii uxor, 250. Suscepta Epiphania filia et juniore Heraclio diem obit, *ibid.*, 251.
- Eudoxia Arcadii uxor, mater Theodosii, 65. Chrysostomum pellit in exsilium, 67. Moritur ipsa, *ibid.*
- Eudoxia Juniori Valentiniano tertio CP. nupta, 79. Ad matrem expostulat de injuria Flaviani, 87. A Maximo oppressa, Glicerium Romam advocat, 95. In Africam cum libiabus transfertur, *ibid.* Ex Africa remeant cum Placidia, 94.
- Eudoxius Macedonio ejecto CP. episcopus, 58. Valentem baptizat, 46. Ab eo ecclesiæ CP. recipit, *ibid.* Ejectos a Constantio orthodoxos episcopos, curat iterum ejici, 49. Ab ejus se communione Eunomii separat, *ibid.* Ab eo et Valente graviora passi orthodoxi quam ab ethnicis, *ibid.*
- Eugee in carcerem a Gellmere conjectus, 160.
- Eugenius Arabum Scenitarum victor, 121.
- Eugenius tyrannus obruncatur, 60, 63.
- Eugenius expressus, Georgii accusator, 199.
- Eulogius Alexandrinus episcopus, 211.
- Eulogius Edessæ episcopus clarus, 59.
- Eunomius Cyzici episcopus Eleusio suffectus, 47. Aetii amanuensis, vir florentis eloquii, etsi indoctus, 49. Non communicat eudoxio, quod neque is Aetio, *ibid.* Cyzico eiecit ut hæreticus, *ibid.* Una immersione baptizat, et in Christi nomine, non Trinitatis, 53. Damnatur in secunda synodo, 59. In exsilio diem obit, 61.
- Eunomius alter Arianus, Samosatensis episcopus, 50. Infensa ob hæresim plebe sponte secedit, *ibid.*
- Euphemia (S.) Alexandriam translata, 82. S. Euphemie corpus in mare projectum, miraculo receptum, 570.
- Euphemia uxor Justinii, 141.
- Euphemius CP. episcopus, Mongi expuncto, Felices nomen restituit, 115. Episcopum Felix ob Acacii nomen retentum, non agnoscit, 116. Anastasium hæresim docentem Ecclesiæ expellit, 115. Imperatorem creatum libellum dare cogit, 117. Chalcedonensem synodum confirmat, 118. Apud Anastasium detecto secreto graviter offendit, 119. Episcoporum CP. conventu depositus, Eucharitam relegatur, 121.
- Euphila Gothorum Arlanus episcopus, eorum ad Valentem legatus, 55.
- Euphræmius Amidenus Orientis comes, Antiochiæ episcopus, 148.
- Euphrasius Antiochiæ episcopus, nomina PP. concilii Chalced. et Rom. pontificis diptychis expungit, 145. Terræmotu quassata urbe Antiochia perit, 147.
- Euphrastius Antiochiæ episcopus, 27. In synodo CP. damnatus, 59.
- Euphrosyna mater Theophili, 448. Filio sponsæ optionem facit, 449. Aula excedens vitam monasticam agit, *ibid.*
- Eupraxias Mozilicis filius, Siciliæ dux, 475.
- Eusebia Constantii uxor Julianum neci eripit, 54.
- Eusebius Cæsariæ Cappadociæ episcopus catholicus, 40. Interest Tyaaensi orthodoxorum synodo, 49. Fidem strenue tuetur, 50.
- Eusebius Emesenus Alexandriæ presul Arianorum factione electus, resiliit, 5. Theopant Sabellianus, *ibid.* Alexandrino episcopatu repudiato Emesenum recipit, *ibid.*
- Eusebius Nicomediensis Arii prius defensor, Nicæna synodo subscribit, 17. Athanasii adversariorum antesignanus, 24, 25. Athanasium obfinit ejici, atque Arium in Ecclesiam recipi, 26. In ejus CP. episcopatu lapsus Eusebius, *ibid.* Constantio auctor ut Arii errorem amplectatur, 29. Antiochæno Arianorum conventui præsidet, 30. In CP. sedem intruditur, 31. Moritur, 33.
- Eusebii Pamphili historia liber octavus, 5 et not. Ὀμοουσιῶσιν assensum præbet, 16. Bibliothecam Constantini jussu instruit, 21. Athanasius ab eo timet, 25. Num Arianus fuerit variæ sententiæ, 22, 28. Statim defuncto Constantino mortuus, *ibid.*
- Eusebius Romæ episcopus, 5.
- Eusebius Samosatensis orthodox. episcopus exsul, 50. Reversus ab exsilio multis urbibus creat episcopus, 57. Impacta capiti tegula martyr occumbit, *ibid.*
- Eusebius Samosatensis episcopus orthodoxus exsul, 115.
- Eusebius CP. urbis scholasticus, Nestorio ac Anastasio bellum primus indicit, 76. Dorylei factus episcopus ipse Eutychem perversum deprehendit, 86. A Dioscoro in Ephesia pseudosynodo dignitate motus, 87.
- Eusebius exconsul, 201.
- Eusebius prepositus Constantium in Arii errorem trahit, 29. Liberio pape exsiliis auctor existit, 53. Juliano neci traditur, 59.
- Eustathius Antiochenus episcopus Nicææ confirmatus, 16. Constantinopoli Evagrium episcopum ordinat, 49. Cyzicum relegatur, *ibid.* Corpus ejus Philippis Antiochiam a Calandione transfertur, 114.
- Eustathius Armenius Macedonianorum ad Liberium legatus, 48.
- Eustathius CP. presbyter sanctitate clarus, 27.
- Eustathius classis drungarius in monachum detonsus, 481. Tripolitæ urbem invadentis occursum refugit, 482.
- Eustathius patricius classis drungarius, 477. Pacis cum Leone intercessor existit, 478.
- Eustathius Mariani patricii filius a Sulimane captus, 544. Isam tyranni jussu occisus martyr obit, 547.
- Eustathius Sebastenus, princeps Messalianorum hæresis, 54.
- Eustochius monachus Hierosolymorum sedem invadit, 205. Novæ Lauræ monachos vexans, sede exturbatur, *ibid.*
- Eutyches a Flaviano e synodo damnatus, 86. Latrocinio Ephesino, præside Dioscoro, restituitur, 87. Chalcedonensi synodo cum Dioscoro damnatur, 91.
- Eutycheus CP. episcopus, 193. Ad S. Diomedem pluviam rogaturus procedit, 201. Magnam ecclesiam solemniter dedicat, 202. Dignitate movetur, 203. Exstincto Joanne sedem recipit, 210. Tiberium imperatorem coronat, 210, 211. Diem obit, 212, 215.
- Euthymius ejecto Nicolæ CP. episcopus, 484. Alexandro imperatore ipse ejectus, 487.
- Euthymius Constantini procurator relictus, 488.
- Euthymius Sarrus episcopus, imaginum defensor præcipuus, 446.
- Euthymii cœnobium destructum, 409.
- Eutropii eunuchi negotium, 67.
- Eutropius tribunus secundæ apud Sidoniam synodi consilium evertit, 151.
- Euzois Alexandro depositus, frustra ab Athanasio tentat recipi, 24. Communione impertiant Ariani, 25.
- Euzois Antiochiæ Arianorum episcopus, 47. Constantium baptizat Antiochiæ, 59.
- Evagrius damnatus in quieta synodo, 195.
- Evagrius CP. episcopus ab Eustathio ordinatus in exsiliu eiectus, 49.
- Evodius episcopus, Hormisdæ ad synodum legatus, 137.
- Exumitarum bellum cum Homeritis, 184.

F

- Fames gravis Antiochiæ et in Cypro, alias Cyri, 25. Constantini. Justin. imperat., 195.
- Fatima filio extincto Bulgarorum principatus ad aliam familiam translatus, 565.
- Fausta patris Hercullii insidias viro Constantino prodit, 8.
- Faustinus Platypodis filius prælio in Bulgaros occisus, 498.
- Felix Juliani comes blasphemus perit, 42.
- Felix episcopus Romæ Liberii loco ordinatus, 51. Ana-

norum communione pollutos, 54. Restituo Liberio Roma excedit, *ibid.*

Felix Romæ episcopus, 111. Legatis missis Mongum ejiendum decernit, 115. Legatos Mongi communione pollutos, et Acacium deponit, 114. Phraviam orihodoxum simulatam apernit, 114. Ejus nomen Acacio expunctum, Ecclesie diptychis Euphemius restituit, 115. Euphemium ob reatum nomen Acacii episcopum non agnoscit, 116.

Felix Romæ episcopus, 147.

Festus Rom. senator festum Petri et Pauli obtinet CP. solemnius agi, 123. Anastasium papam ut Zenonis Henotico subscribat inducturum se promittit, *ibid.* Laurentium in Rom. pontificem intrudit, *ibid.*

Flavianus presbyter Meletio favet, Paulino adversatur; Apollinarium insectatur, 57. Messalianis hæreticis adversatur, 51. Paulino superstitie episcopus Antiocheus creatur, 59. Occidentalibus in eum expostulantibus, Romæ causam dicere jubetur, 67. Theodosium Antiochensibus iratum placat, 63. Egre fert ejectum Chrysostomum, 68.

Flavianus Antiochii episcopus in fide suspectus, 122. Synodica edita synodum (Chalcedonensem supprimit, 129. Privata epistola Anastasio consentit, *ibid.* Non patitur anathema in Leonem et synodum dici, *ibid.* Macedonium ut adversantem synodo anathemate ferit, 131. Damastrum synodum, *ibid.* Sede pellitur, 134. Vitalianus dux in sedem petit restitui, 137.

Flavianus CP. urbis episcopus, 84. Theodosio mundos panes donativo offert, *ibid.* In fensu illi Dioscorus, *ibid.* Chrysaphius eum dejicere molitur, 83. Pulcheriam diaconissam ordinare jussus, ludit consilium, *ibid.* Eutychem e synodo damnat, 86. Dioscorus e latrocinio Ephesio dignitate motum, pugnis calcibusque interimit, 87. Pulcheria corpus ad SS. Apostolos CP. pompa reducit, 88.

Florus Rom. dux in Saracenos, 294.

Franci a Constante debellati, 50. De Francorum regibus Theophanis fabulosa, 537.

Frumentius primus Indorum episcopus, 19.

G

Gabalas Anna Augustæ pater, 506.

Gabrielopolus Sciavianus palatii opibus auctus, 487. Constantini procurator ab Alexandro relictus, 488. Aula ab Zoe ejicitur, 490.

Gaius Alexandriæ episcopus, 124. CP. a Justiniano evocatus, 183.

Gaius multis urbi malis illatis ab Arcadio oppressus, 65.

Galates Valentis filius Cæsares mortuus, 51.

Galla Valentiniani filia ex Justina, Theodosii uxor, ex qua Placidia, 48.

Gallus mortuo Constantino, ex morbo necem evadit, 29. Constantium educandum curat, *ibid.* Lectoribus adlectis Templum S. Mamanti Cæsares exstruit, *ibid.* Cæsar in Orientem adversus Persas mittitur, 53. Tyrannidis ejus delatores occidit, 54. Occiditur ipse a Constantio, *ibid.*

Gallici in Diocletianum tumultus, 5.

Garniel Pauli præceptor S. Stephani funus curat, 74.

Garnalus a Romano iustus, 121.

Gamer Saracenorum dux, 348; 349.

Garachus Arabum dux in Armenia profugatus, 344.

Gazacus ignis civitas, in qua Crasi thesauri, capta ab Heraclio, 238.

Geeso Gundabuni pater, 159.

Gelasius Romæ episcopus, 118.

Gelimer Vandalorum regnum invadit, 160. Factum excusat apud Justinianum, *ibid.* Ildericum occidit, *ibid.*, 165. In Belarium educit, *ibid.* Fratris Amalæ morte percussus, fugam arripit, 161. Libycos agricolas sibi adjungit, 165. Adjuncto Zalzone Carthaginem cogitat, 166. Proelio victus in Numidiâ fugit, 167. Obsessus in Papua monte panem, spongiam, citharam petit, 168. Res humanas ridet, *ibid.* Quo habitu in triumphum ductus, 170. Concessis oppidis per Galatiam, patriatus dignitas negata ut Ariano, *ibid.*

Gennadius CP. episcopus, 95. Perpetrata a Timotheo Æluro Alexandriæ ut puniantur satagit, 96. Oranti visum demonis spectrum minax, 97. Martyrium Antiochia profugum magno honore CP. recipit, 98. Petrum Fullouem curat Antiochia ejici, *ibid.*

Genso montis Abrasii angustias superat, 175.

Genzo munere abdicatus, 231.

Georgius Alexandriæ episcopus, 235.

Georgius Cappadox Arianus Alexandrinam sedem occupat, 31. Recepto Athanasio sede pellitur, 57. Summa crudelitate a gentilibus necatur, 40.

Georgius Apamæ episcopus Martyropolim translatus, 520.

Georgius Armeniacorum dux, 270.

Georgius CP. episcopus, 300. Post synodum sextam superstes annis tribus, 301.

Georgius Crinitus, 485.

Georgius Cyprius e pseudosynodo Copronymiana proscriptus, 359.

Georgius Marinæ ædium curator, 199.

Georgius patricius Generalis logotheta a Chersonitæ occisus, 317.

Georgius patricius Opsicii comes caecato Bardane ipse luminibus orbatus, 321.

Georgius Pisides, rerum Heraclii scriptor, 250.

Georgius Sursubules Symeonis filiorum procurator, 502. Pacem inter Romanos et Bulgaros componit, 503.

Mariam Petro Bulgarorum principi uxorem jungit, *ibid.*

Georgius Syncellus quousque chronographiam deduxit, 2. Ejus scientia et opera, *ibid.* Theophani ceptum opus continuandum relinquit, *ibid.*

Gepides loca occupant ad Singidonem et Sirmium, 81.

Ex illis divisi Longobardi et Abares, *ibid.*

Germania Belisarii patria. Thraciæ et Illyrici media, 161.

Germanus Cyzici, tum CP. episcopus Bardani molitionis socius, 320. Ejus CP. translatio, 322. Leonis Isauri ejectioni consentit, 327. Maximum Ecclesie malum in Constantino Leonis filio præagit, 335. Frustra Leonem deterret ab hæresi, 341. Anastasio syncello æmulo pontificatu cedit, *ibid.*, 342.

Germanus Cæsar Tiberii filiam Charito ducit, 215. Mauricius ut sibi matorem auctorem accusat, 241. Volente illo ab Ecclesia abstrahere populus tumultuat, 242. Imperium frustra cogitat, *ibid.* Phocas imperatorem provehere simulat, 245. Imperium affectantem ideam presbyterum ordinat, 246. Novis rebus studentem cum filia occidit, 247.

Germanus patricius Justiniani nepos rebelles in Libya demeretur milites, 175. Tzotza ad fugam coacto, Libya tumultus sedat, *ibid.*, 174.

Germanus alter Eleasæ præfectus, 219. Invitum militem ducem acclamant, 220. Renovante bellum Chosroe, vulnere moritur, 245.

Germanus Theodosii adversus Gizerichum dux, 87.

Germani qui nunc Franci, 81.

Germinium voti causa profectus Justinianus, 205.

Gerontius urbis præfectus majestatis instimulatus, 199.

Gizerichus Modigesii filius cum fratre Gunthare Libyam occupat, 81. Solus ipse principatum adeptus Asperem vincit, 82. Marcianum tum captum, ex præsegit futuri imperii dimittit, *ibid.*, 91. Regis sibi nomen imponit, 87. Atila metu permotus Theodosium cum eo pacem componit, 88. Eudoxia Romam advocat, 95. Romam diripit ac ecclesiarum exportat vasa, *ibid.* Endociam filie Honoricho copulat; matrem Eudoxiam se Placidiam sororem habet sub custodia, *ibid.* Immissam in eum classem incendit, 99. Nova in eum instructa classe Tripolim aliasque plures urbes amittit, 101. Majorianus terrorem illi injicit, 102.

Gloes Persa Amidæ præsidio relictus, 125.

Glonem Boæ rex regina occidit, 149.

Glycerius Italiæ imperator, 102.

Gobaris dux prodito Procopio igni traditus, 47.

Goddarius a Maurusiis victus, pressusque obsidione liberatus, 174.

Gutharis adversus Areobindum conjurat, 178, 179. Apud milites calumniatur tanquam imbellem, 179. Vicine palatio occupato contra fidem Areobindum necat, 180. Exercitui Artabanem præficit, 181. Ab eo in suburbii triclinio interficitur, 182.

Gogdas Gothus a Gelimeris fratre occisus, 161.

Gontharis Libyæ invasor cum fratre Gizericho, 81.

Gordas Hunnorum prope Bosphorum rex Christianus a fratre occisus, 149.

Gordia Philippici uxor filia Mauricii, 214.

Gothi, Wisigothi, Gepedes, Vandali, Transdanubiana affines gentes Ariane, 81.

Gothi imperium Occidentis occupant, *ibid.* Ab Hunnis superati, Valentis opem implorant, 53. Arij errori in Valentis gratiam amplius addicti, *ibid.* Imperii Romani ditionem vastant, *ibid.* Valentem superant, inque casula comburunt, 56. Suburbia CP. populantur, *ibid.* Theodosius a Gratiano imperator in eos directus, *ibid.* Gothi Scythæ appellati, *ibid.*

Græti Ælororum rex baptismum CP. suscipit ac fœdas int, 149.

Grata Valentiniani filia ex Justina, 48.

Gratianus imperii collega et consul a patre designatus, 48. Patris edicto pro synodi Illyricanæ decreto fidei, subscribit, 52. Valentiniani Junioris in imperium promotus punit, 53. Theodosium imperii collegam ascitum in Gothos emittit, 56. Episcopos catholicos revocat, *ibid.* Andragathii dolo occiditur, 57.

Gratlani balneum Alexandriæ, 91.
 Gratissimus in S. Cypriaci ade, mundo nuntium remittit, 97.
 Gregoras filium Nicetam in Phocam mittit, 249.
 Gregoras magister in Dalmatæ monasterio inclusus, 489.
 Gregoras ducis filius occisus, *ibid.*
 Gregoras Hibertzes scholarum domesticus, 484.
 Gregorius Armenos ad fidem convertit, 19.
 Gregorius ab Aruritis occisus, 356.
 Gregorius Amastrensis œconomus ad Aaronem legatus, 407.
 Gregorius Anastasio pulso Antiochiæ episcopus, 206.
 Gregorius Arianus Alexandrinæ sedis invasor ab Alexandrinis occisus, 30, 51.
 Gregorius Artabanus nepos cum illo in Gottharim conjuratus, 180, 181.
 Gregorius Heraclii frater Heliopoli mortuus, 286.
 Gregorius Logotheta Ariabadi ad Valid legatus, 349.
 Gregorius publici cursus Logotheta exsul, 365.
 Gregorius Muzalacii filius Opsicianorum dux, 380. Niphophoro ad uxor adeundo imperium, 402.
 Gregorius Nazianzenus, Theologi pater, in synodo Tyrensi clarus, 49.
 Gregorius Theologus orthodoxam plebem CP. regendam suscipit, 52. Solum illi relictum Anastasiæ oratorium, *ibid.* Libertoies in illo conventus Theodosio imperatore, 57. CP. Ecclesias omnes recipit expulso Demophilo, 58. Synodus œcumenica (P. episcopatum illi asserit, *ibid.* Ægyptiis adversantibus sponte cedit, 59.
 Gregorii (S.) templum Neocæsareæ miraculo servatum, 124.
 Gregorius Nyssæ episcopus clarus, 52, 59.
 Gregorius papa Leonis Isauri hæresi proscripita inhihet Italia tributa, 358. Ejus præclara elogia, 342, 343.
 Gregorius Philemonis Papias factus, 469.
 Gregorius Sinopes episcopus a Constantino occisus, 396.
 Gregorius Theodori filius, Damasci obses, 286.
 Gregorius in Africa tyrannus a Saracenis profligatus, 285.
 Guber patricius iudex Photio datus, 475.
 Guedeser, quæ Seleucia, 269.
 Gumer Opsici comes publici cursus logotheta, 467.
 Gundabunus Persarum res cum Heraclio componit, 270.
 Gundabunus Africæ rex Catholicis infensissimus, 159.
 Gundoes a Chagano prædam recipit, 253. Transmissoistro prædam ingentem cogit, 259.

H

Hebræi ad baptismum coacti, ipsum polluant, 356. Ab Aldela Arabum duce jussi manibus inscribi, 376.
 Helena Constantini mater Constantio repudiata in gratiam Maximiani, 4, 8, 14. Coronata a Constantino, jus monetæ accipit, 20. Hierosolymam mittitur ad crucem exquirendam, *ibid.* Ecclesias in sacris locis jubet exstrui, 21. In æde SS. Apostolorum prima sepelitur, *ibid.* Ejus memoria Hierosolymis, *ibid.*
 Helena, quæ et Constantina, seu Constantia. Britannionem in Magnentium emittit, 37. Juliano nuptui traditur, 39.
 Helena Armeniaca Constantino Romani filio nupta, 506.
 Helena Romani filia, Constantini uxor, 495.
 Helio patricius coronam imperatoriam Romam defert Valentiniano, 73. Legatus ad Varanem regem Persarum, 75.
 Heoticum Zenonis velut sanctio pacis, 112.
 Heptabisus Alexandriæ publicum balneum, 98.
 Heracitæ a Mavia afflicti, 289.
 Heracleonas imperio abdicatus, 283.
 Heraclianus interficitur, 70.
 Heraclius Heraclii imperatoris pater, Philippici legatus, 216. Persicum castrum capit, 218. A Philippico exercitus ductor relictus, 219. Persarum ducem occidit, 221. Heraclium filium in Phocam tyrannum emittit, 249.
 Heraclius in Phocam cum classe insurgit, 250. Phocam vincit, *ibid.* Eudociam uxorem ducit, *ibid.* Ex ea filiam ac filium suscipit, *ibid.*, 251. Ambos corona imperii donat, *ibid.* Perduelles omnes in Mauricium perisse invenit, *ibid.* Legatione Chosroem delinire tentat, *ibid.*, 222. Martinam uxorem Augustam renuntiat, *ibid.* A Persis et Saracenis profligatur, 250, 251, 252. Pacem cum Abaribus componit, 255. Expeditione in Persas, sacrarum adium pecunias tollit, *ibid.* Chaganum filii procuratorem instituit, 254. Christi imaginem non manufactam præterdens, animos militibus facit, *ibid.* Sarbarum ducem vincit, 255, 256. Iterum in Persas ducens, victor evadit, 257, 258, 259, 260. Gigantæ staturæ hominem occidit, 262. Saem ducem profligat, 263. Ziebelum ducem suscipit, 264. Tres Persarum duces occidit, 266. Chosroem fugat.

Sarbarumque ad defectionem inducit, 267, 268, 269. Cum Siroe pace composita, Zachariam, ac crucis ligna recipit, 271, 272. Urbem triumpho repetit, *ibid.* Hierosolymam voti causa pergit, 275. Zachariam sedi suæ, crucisque ligna pristino loco restituit, *ibid.* Judeos sancta civitate expellit, *ibid.* Collatione cum Athanasio Jacobita in errorem Monothelitarum incidit, 274. Edictum de fide reprobum edit, 275. Rebus desperatis Asia relicta crucis ligna refert CP., 280. Damascum, Ægyptum, Hierosolymam, aliisque amittit, *ibid.*, 281, 282. Hydropsis morbo diem obit, 287.
 Heraclius Junior, qui et novus Constantinus imperii corona a patre donatus, 251. Fratrem Constantium Cæsarem declarat, 252. Patrem revertentem a bello Persico triumpho suscipit, 272. Post menses quatuor a patre veneno sublatas, 285.
 Heraclius filius Heraclii junioris, magni nepos, 278.
 Heraclius Constantis filius patrem in Siciliam sequi prohibitus, 289. Imperii collega a fratre ascitus, tum uaribus mutilatus, 295.
 Heraclius Apsimari frater supremus militum dux, 310. Azarem Arabum ducem vincit, 311. Azibo duodecim milia cædit, *ibid.* Justinianus virum laqueo tollit, 313.
 Heraclius Edessenus adversus Gizerichum dux, 401.
 Heraclio eunucho adjutore Aetium Valentinianus occidit, 92.
 Hermechiones interiores barbari juxta Oceanum, 203.
 Hermipoli arbor Perseæ, 41.
 Hermogenes legatus de pace, 152, 153. Audire respuit Persarum rex, 154.
 Hermogenes magister militiæ CP. occisus, 55.
 Hermon Hierosolymorum episcopus, 10.
 Hierodiadus Mauricioventura prædicit, 258.
 Heron Thebaidos episcopus desertor perit, 43.
 Hesychius presbyter Hierosolymitanus doctrina clarus, 71. Diem ultimum obit, 79.
 Hesychius Hierosolymorum episcopus, 71.
 Hiems asperima, 295, 365, 504.
 Miera insula maris ebullitione enata, 339.
 Hierosolyma a Persis capta, 252.
 Hilarion Hierosolymorum episcopus, 34.
 Hilarion Romæ episcopus, 97.
 Himerius Byzacii tironum præfectus, 177. Prælio victus capitor, *ibid.*
 Hispani Arabes, Marvam filii, et affines, 357.
 Hispaniam Vandali, tum Wisigothi occupant, 81.
 Homeritæ ab Elesbaa Æthiopum rege victi, 144. Eorum bellum cum Exumitis, 188. Ipsorum legationis invidia renovatum bellum Persicum, 206.
 Homus patricius et exeuropalata, Tzathi gener, 144.
 Honorichus Gizerichi filius Eudociam uxorem ducit, 95. Orthodoxos ad Arianas partes supplicis cogit, 159. Amissa Numidia moritur, *ibid.*
 Honorius illustrissimus ac consul designatus, 59. A Theodosio patre Rom. imperator constitutus, 60. Partium occiduarum regimen suscipit, 65. Ravennam Roma migrans, diripiendam urbem Alaricho exponit, 65. Constantinum senatorem, juncta ei sorore Placidia, imperatorem facit, 66. Stilichonem aliosque optimates occidit, 69. Nepotem Theodosium probe insulit, *ibid.* Romæ diem obit, 72.
 Hormisdas Persarum rex Artabane duce Romanos vincit, 209. Ne Persarum rex exercitum educat, lege sancit, 212. Urbes sub Justinio et Justiniano occupatas amittit, 213. Barum ducem per contumeliam muliebri veste induit, 221, 222. Throno dejectus ac oculis caecatus, carceri mancipatur, 222, 225.
 Hormisdas postremus Persarum rex, 275. Profligatus in interiorem Persidem fugit, 283. Hormisdas Romæ episcopus legatos ad synodum Heraclææ celebrandam mittit, 137. Anastasius a synodo celebranda avertit, 138. Justino imperatore synodum Chalced. curat CP. recipi, 141. Joanne successore quiescit, 142.
 Hosius Cordubensis in Ægyptum et Orientem missus, 14. In concilio Sardicensi Athanasio Pauloque favet, 56.
 Hugonis Galliarum regis filia Romano Constantini filio nuptui tradita, 507.
 Hunni Samen dicti Rom. provincias vastant, 188.
 Hunni Zenonis initus Thraciam vastant, 105.
 Hunni Abj, Nephtalite Perosis viatores, 103.
 Hunni et Slavi urbem fatigant, 197. Belisario terrente, recedunt, 198.
 Hunni, qui et Turci, legationem ad Justinum destinant, 207.
 Hymenæus Hierosolymorum episcopus, 4.
 Hypapantes festum CP. institutum, 188.
 Hypatia Theonis filia studii philosophiæ clara, occisa, 70.
 Hypatius Heraclæensis episcopus facultatem impetrat Lampzaceni conventus, 46.

Hypatius dux in Persas, 125. Invidia laborat in Arcobundum, ex quo revocatus, 126. Vitalianus prodigato exercitu captum illum paternis lacrymis reddit, 154, 157. Incatholicos monachos in Palestina munificus, 156. Maritimum militiam Orienti Justinus praeficit, 146. Justinianus Belharium illi substituit, 152. Seditione populari imperator acclamatus, a Justiniano neci traditur, 158. Hypsile castrum ab Agarenis captum, 475.

I

Ibas in secunda Ephesina synodo depositus, 87. Iberes conversi ex captivae mulieris miraculis, 19. Ibinabir Marvam dux profligatus, 356. Icaea Theophilii nuptias ambit, 449. Spe frustrata, monasticum statum assumit, ac multa docte scribit, *ibid.* Ignarius Michaelis cubicularius, 469. Ignatius Michaelis Curpaliam filius CP. episcopus, 460. Baria ob incestum excommunicato, in exsilium trusus, 463. Ejecto Photio a Basilio restituitur, 471. Monasterium exstruit, in quo et sepelitur, *ibid.* Ignis marinus, seu Graecus inventus, 295. Ildergerdi commendata Carthago, 175. Ilderichus Vandalorum rex in Africa, vir mitissimus, 159. Justiniano amictia olim junctus, 160. A Gelimere regno exutus, *ibid.* Occiditur cum aliis captivis, 163. Illus Zenonem profugum obsidet, 104. Basilisco non solveate promissa, Zenoni adiungitur, 106. Marcianum in Zenonis potestatem rediit, 109. Illo auctore Zeno Verinam Papurium relegat, *ibid.* Occidi iussus, Spatharii solertia evadit, *ibid.* Tyrannidem affectat, 110. Zenonis fratrem Longinum custodia liberat, 111. Victus Papurium fugit, 112. Obsidione premiur, *ibid.* Proditione capto Papurio cervice caeditur, 115. Imagines S. Deiparae in Heraclii classe, 250. Imago Christi non manufacta ab Heraclio gestata, 254. A Philippico Persarum victore, 216. Imago Christi ad Chalcedem portam a Leone Isauro exturbata, 339. Imago Christi Edessena CP. translata, 508. Jovis specie pictor Christum exprimens divinitus punitus, 97. Imaniae Caisinos delent, 326. Incendia Nicomediae, 25. CP., 96, 191, 199; 203, 215, 397, 475, 505. Antiochia, 147. Indi interiores conversi ad fidem sub Constantino, 19. Frumentius primus eorum episcopus, *ibid.* Innobindus Theodosii adversus Gizerichum dux, 87. Innocentius Romae episcopus, 64. Indigne fert Chrysostomi exsilium, 68. Insonnium monasterium in fide constans, 122. Irene (S.) ecclesia, 18. Irene Chagani filia Constantino Leonis Isauri filio nupta, 545. Leonis et Constantini haeresim averasatur, *ibid.* Leonem filium suscipit, 357. Irene Leonis uxor Augusta, 574. Filium Constantinum suscipit, 575. Solemni pompa procedit, 579. Cum filio Constantino imperium capessit, 152. Nicephori tyrannidem exstinguit, 583. Joanne sacellario duce Arabes vincit, *ibid.* Vaticinium de ejus filique imperio, 584. Caroli Francorum regis filium filio Constantino deposcit, *ibid.* Berthracem Ireopolim vocari sancit, 585. Pauli episcopi professione excitatur ad restituendas imagines, *ibid.* 586. Tarasio episcopo, synodum oecumenicam procurat celebrari, 586, 588. Filium ad Mariam Armeniacae nuptias cogit, 191. Infantis cum Francis signis pugnat, *ibid.* Filium se rebus amovere molientem verberibus afficit, 592. Armeniacis imperium detractantibus rebus amovetur, 595, 594. A filio iterum rerum administrationis sorcia adhibetur, 594. Omnium odio filium exponit, 596. Eundem excaecat, 598, 599. Constantini filios oculis orbatos, inutiles imperio facit, 400. Solemni pompa atque processus, *ibid.* Stauracii rebellionem comprimit, 401. Civilia vectigalia urbi remittit, *ibid.* A Caroli nuptiis Aethi occasione resilit, 402. Nicephorus imperio dejicit, *ibid.*, 405. Thesuros omnes clare coactam, Leabim pellit, 404. Mortuae cadaver traxatum in insulam Principis, 405. Isacius Hierosolymorum episcopus, 236. Isacius monachus increpato Valenti cladem praedicit, 55. Valentis combusti absens nidorem persentit, 56. Isam frater Izib Arabum Ameras, 538. Educens in Romanos, multis desideratis reddit, *ibid.* Hominem jactantem Tiberium Justiniani filium, regio cultu circumducit 344. Captivos omnes Christianos neci tradit, 347. Jus eligendi patriarcham Antiochene Ecclesiae restituit, 549. Isamitae a Mavia stipendii aucti, 289. Ischiram Athanasius compescit, 24. Ildergerdes Persarum rex, 69. Curator ac tutor Theodosii ab Arcadio institutus, 69. In Christianos propensor, in ceno ignis templo persecutor in eos inardescit, 71. Ildergerdes aliter Persarum rex, 79.

Iseibimus tertius ad Arabum imperium delectus, 337. Abdela dolo eo exclusus, 366. Isidorus presbyter Theodosio ad episcopatum a Theophilo commendatus, 64. Isocacius quaestor Antiochia ut genilis delatus, 99. Isoes patricius, Opsieti comes, occisus, 355. Izib copias ad urbem CP. obsidendam ducit, 352. Izib Mazalmam Izibum Muialabi in se rebellem, occidit, 536. Spe longioris imperii inductus ad delendas imagines, perit, *ibid.* Izib Muialabi in Izib Masalmam rebellis occisus, 536. Izid dictus Leipsius Arabum dux, 551. Izid Maviae filius, 291. Patri succedit, 296. Moritur, 500.

J

Jacobites Persa Basiliscanum occidit, 469. Equo rapatus misere interit, 470. Jacobus miraculorum effector in causa Aluri et Proteirii consultus, 86. Jacobus Nisibenus e Nicenis Patribus, 16. Urbem Niserim precibus servat a Persis, 28. Jacobus protospatharius confessor, 582. Janis patriarchae corpus igni traditum, 467. Jasdus Umari dux Syriam subjicit, 252. Edessam, totamque Mesopotamiam capit, *ibid.* Jectan posterum Amanitae, qui et Homeritae, 277. Joannes agiopolita iudex Photio datus, 375. Joannes ejecto Fullone Antiochenus episcopus, 107. Joannes Alexandriae episcopus, 205. Ejus occasione depositus Anastasius Antiochia episcopus, 206. Joannes Alexandrinus episcopus, 218. Joannes Apamense episcopus, 98. Joannes Timothei CP. episcopi archidiaconus, Manichaeus, 153. Joannes Armenius Vandalorum immensam stragem facit, 163. Tzatonem occidit, 166, 167. Gelimerem insequens ab Ularo incaute occisus, 166. Joannes Armenius in Libya praefectus, 178. Joannes Antiochia episcopus, 75. Nestorium adhaeret de abdicanda haeresi, 76. Nestorio damnato sese adjungens, Cyrillum Memnonemque deponit, 78. Deponitur et ipse in synodum contumax, *ibid.* Assumptum secum Nestorium multos pervertentem curat alio relegari, *ibid.* Monet Nonnus expurgare Ecclesiam zizanias Nestorii, 79. Cum Cyrillo pacem init, *ibid.* De recto sensu Theodori Mopsuesteni cum sua synodo orthodoxa Proclo rescribit, 82. Joannes Bagas Patzinaces in belli societatem adducit, 491. Discordia cum Romano inutile eorum auxilium facit, 492. Joannis (S.) Baptistae reliquiae Alexandriam translatae, 64. Caput Emese translatum, 562. Joannes Petri Bulgarorum principis frater in monachum detonsus, CP. adductus, 505. Honesto illic conjugio sociatus, *ibid.* Joannes Biglae drungarius, 471. Joannes Caesarem Mauritaniam missus, 169. Joannes Calistrati monachus bartolus haereticus CP. episcopus, 519, 520. Sextam sanctam synodum proscribit, *ibid.* Joannes Careas sub tributis pensatione pacem redimit, 282. Non probans Heraclium Mesopotamiam amittit, *ibid.* Joannes Cappadox CP. episcopus, 140. Ejus diligentis recepta sancta Chalcedonensis synodus, 141. Diem obit, 142. Joannes Chaldius in Bardam conjuratus, 465. Michaelem occidit, 469. Palo affixus moritur, 470. Jobas Chasse filius Athenis occisus, 491. Joan. Chrysostomi orationes de statuis Antiochia, 62. Nobilissimis parentibus natus, 64. Libanum praepceptor successorem ambit, *ibid.* Carterio abbate magistro sacras Litteras discit, 65. Arcadio agente ordinatur CP. episcopus, 64. Theodosium sacro fonte suscipit, 65. Thracia, Asia et Ponti Ecclesias curat, 66. Macedonianam mulierem ex miraculo ad fidem convertit, *ibid.* Eudoxiam ac Theophilum strue sede pellitur, 67. Tumultuante populo redire cogitur, *ibid.* Secundi exsilii aerumnis confectus moritur, 68. Ejectum Innocentium Romanus et Flavianus Antiochenus indigne ferunt, *ibid.* Ejus studie ecclesia succensa, *ibid.* Multo mortem praedixisse Epiphanium et Chrysostomum aint, *ibid.* Ejus nomen Atticus ex sacris diptychis commemorari jussit, 72. Corpus a Comanis relatum Proclus episcopus in SS. Apostolorum ecclesia condidit, 80. Joannes Codonatus Antiochia electus episcopus, Tyrum translatus, 110. Joannes Constantini electus Antiochia episcopus, 116. Joannes CP. episcopus, 235. Joannes Jefunator CP. episcopus, 212, 215. Theodosium coronat Mauricii filium, 225.

- Joannes Curcuas in Basilium conjuratus, 474.
 Joannes Curcuas drungarius, 496.
 Joannes Curcuas scholarum domesticus perduelles in Romanum profugit, 499. Melitinem Agarenis deletis illi vindicat, 504. Invidia in ipsum munere abdicatur, 507.
 Joannes Cyrtus scholarum comes, adversus Nilingem dux, 118. Consulatus dignitate auctus, 120.
 Joannes Bingomalis vir consularis senator monachus, 98.
 Joannes diaconus Eudociæ comes Hierosolymam castitatis suspectus capite cæsus, 88.
 Joannes diaconus Magnæ ecclesiæ generalis logotheta occisus, 322.
 Joannes Edessenus ad præstandum Chosroi comæatum missus, 187.
 Joannes Eloda Constantini procurator, 488. Constantini ducis tyrannidem exstinguit, 489. Alexandri domesticos aula ejicit, 490. Morbo moritur, *ibid.*
 Joannes exconsul Joannis Scythæ nepos Justiniani in Hunnos dux, 150.
 Joannes exscholasticus pulso Fotychio CP. episcopus, 205. Justinum imperatorem coronat, 204. Anastasius Antiochenus in ejus invectus synodales depositus, 206. Diem obit, 207.
 Joannes Garidas conjuratus in Leonem, 480. Scholarum domesticus esse jubetur, 495. Arcissime Romano sociatur, 494.
 Joannes Grapson excubiti præfectus in bello Bulgarico occisus, 491, 492.
 Joannes Hemula Alexandriæ episcopus, 121.
 Joannes Hierosolymorum episcopus, 65.
 Joannes Elia cedente Hierosolymorum episcopus, 54. Anastasius dux Palestinæ frustra Severo communicare compellit, 136. Quatuor universales synodos ex ambone promulgans, hæreticos anathemate percussit, *ibid.*
 Joannes Hierosolymorum episcopus, 183, 208, 314.
 Joannes Lazares rector, 487. Ab Alexandro Constantini procurator relictus, 488. Aula ab Zoe ejicitur, 490.
 Joannes lector hæresis Symmystes Leoni Armeno, 455, 456. Monumenta quærit quibus impugnet imagines, 456. Committit Leo cum orthodoxis, 457, 458. Hylilas dictus, quod est *Præcursor*, 455.
 Joannes logotheta conjugationem comprimit, 201.
 Joannes Mansur Chrysorroas egregius imaginum defensor Damasci Syriæ, 312. Petrum Majumæ martyrem encomio celebrat, 530. Constantinus annuatim diris devovet, *ibid.* Pro Mansur impie *Manserem* indiget, *ibid.*
 Joannes monachus indigne a Gaianis habitus, 204.
 Joannes Mustaco Armeniæ dux, 214. Narseti socius bellum Persicum conficit, 224.
 Joannes Mysticus pacis cum Simeone conciliator, 499. Tyrannidis accusatus monachus induit, 502.
 Joannes Neatocomites conjugationem in Bardam detegit, 463. Basilium verberibus cæsum monachum facit, 471. Magnæ ecclesiæ œconomum constituit, *ibid.*
 Joannes Nicæola Alexandriæ episcopus, 127. Seditio inter eum et Dagalaphum comitem, 150. Synodum Chalcedonensem ab Anastasio aboliri petit, *ibid.* Ejus Macedonius communionem respuit, *ibid.* Timotheus in Ecclesiæ tabulas recipit, 153. Ad eum missi a Timotheo, Synodum anathemate feriunt, *ibid.* Ægyptios prohibet Hierosolymam ascendere communionis metu cum catholicis, *ibid.* Moritur, 159.
 Joannes Pappi frater, Libyæ dux, victoriis clarus, 182.
 Joannes papa legatus ad Justinum pro Arianis, 145. Congressum denegat, donec Epiphanius cedat priori loco, *ibid.* Communionem negat Timotheo, *ibid.*
 Joannes patricius Vandalicam dissuadet expeditionem, 160.
 Joannes Patricius dictus Aplaces strenue unus depugnans contra Bulgaros, occumbit, 425, 429.
 Joannes patricius victis Arabibus Africam recipit, 509. Potentiori exercitu ejectus, redit, *ibid.* Ejus milites Leontio abdicato Absimarum ad imperium deprecant, *ibid.*
 Joannes patricius Pitsigaudes legatus pacem cum Mavis componit, 295, 296.
 Joannes patricius Euphemii secretum Anastasio prodit, 119.
 Joannes præfectus Africæ Cutzinam necat, 202.
 Joannes præfectus a Chersonitis occisus, 317.
 Joannes præfectus Lazos avaritia ad defectionem cogit, 191.
 Joannes presbyter Romani in aulam prodromus, 494.
 Joannes presbyter et rector ab imperatore secundus, 497. A Bulgaris in fugam actus, 498. Suspectus, aula relicta, monachum induit, 499, 500. Joannem Petrum Petri Bulgarorum principis fratrem CP. adducit, 505.
 Joannes protospatharius et bajulus ab Irene ejectus, 392. Constantino adiutor conciliandis militibus, 393.
 Joannes patricius Rodenus res cum Agarenis componit, 490. Vincit Tripolitam, 499.
 Joannes Romæ episcopus, 142, 199, 208.
 Joannes papi Monothelitarum hæresim proscribit, 274, 275.
 Joannes sacellarius Arabum victor, 583. A Francis in Sicilia captus acerba morte perit, 571.
 Joannes Scythia in illum a Zenone missus, 112. Roma exercitus adversus Nilingem dux, 118. Longinum ac tyrannos alios capit, 120. Consulari dignitate ab Anastasio augetur, *ibid.* Ducem Persarum occidit, 123.
 Joannes Sisinnii filius Libyæ rector, 174. Sergii odio pugnare renuit, 177. Libybus rogantibus educens vincitur, *ibid.* In Tzotzan pugnaus de hostis lætus casu moritur, 178.
 Joannes Struthus patricius Tiberium Justiniani filium occidit, 318.
 Joannes Syncellus homo præstigiator CP. episcopus, 485. A Theodora ejectus, 457.
 Joannes Syncellus Antiocheni episcopi in vii synodo legatus, 589.
 Joannes Syrstensis orthodoxus exsul, 113.
 Joannes Tabennesiotes Alexandriæ catholicus episcopus, 110. Mongo Zenonis edicto restituto, sponte discedit, 112. Anastasio imperatore restitui sperans cogitur Romam reverti, 118.
 Joannes Tubaces Leonem Phocam exccat, 496.
 Joannes Honorio mortuo tyrannus collega adlegi a Theodosio petit, 75. Captum Ardabarium ducem vinculis mancipat, *ibid.* Ab Aspare Ardaburii filio e medio tollitur, *ibid.*
 Joannes in Libya tyrannus, 178. Accepta fide Romam mittitur, *ibid.*
 Joannes Tzitæ patricius occisus, 247.
 Joannes Vandahus e tyranno a Theodosio honoribus auctus, 85. A Chrysaphio eunucho dolo necatur, 84.
 Joannes veterator Patras relegatus, 128.
 Jordanes Joannis Vandali filius patris ultor in Chrysaphium, 89.
 Joseph Catharorum præpositus incestas Constantini et Theodotes nuptias benedicit, 397.
 Joseph Thessaionicensis communicare nolens Nicephoro in exsilium ejectus, 409.
 Jotabe insula maris Rubri Romanis vindicata, 121.
 Jovianus sub Juliano confessor, militiæ solvit cingulum, 45. Exstincto Juliano imperator creatur, 45. Pacem inquit, Nisibi Persis relicta, *ibid.* In Ecclesiæ commodum leges pascit, *ibid.* Ab Athanasio rectæ fidei expositionem pascit, *ibid.* Ad Dadasthenes Bithyniæ pagum diem obit, 46.
 Jovianus V. C. in Gallia necatus, 70.
 Judæi Constantis et Constantii legibus vexati, 29. Saporem in Perside in Christianos accendunt, 19. In Palestina plurimos tum Græcos, tum Samaritanos occidunt, 55. A templi sub Juliano reparatione, igne e fundamentis erumpente deterrentur, 43.
 Judæos fovet Valens, 50. Multam Christianorum stragem Alexandriæ agunt, 70. Infantem ad Iovium Christi ludibrio perimunt, 71. Judæos paralyticos e lavacro sanus effectus, 70. Julianum tyrannum sibi Judæi prædicunt, 152. Chosroem ad bellum extimulant, *ibid.*
 Juliana Timothei communionem respuit, 155. S. Mariæ in Honoratis templum extruit, *ibid.*
 Julianus Antiochiæ episcopus, 99. Merore ex Petri Fullonis gestis concepto diem obit, 104.
 Julianus Dalmatio patre occiso ætatis tenerioris necem effugit, 29. Litteris imbucendum curat Constantius, *ibid.* S. Mamanti templum extruendis fabricam terra respuit, *ibid.* Monachum simulat, *ibid.* Jussu occidi Eusebia Athenas dimittit, 34. Constantius Cæsarem designatum ac sorori Helenæ junctum conjugio, in Gallias mittit, 58. Salutatus imperator ad gentiismum deficit, 39. Episcopus exsilio solvit, *ibid.* Aulæ luxum castigat, *ibid.* Diram in Christianos persecutionem excitat, 40. Cæsarem Cappadociæ multat, ob eversum in ea fortunæ fauam, *ibid.* Marcum monachum Arethusium necat, quo servante mortem evaserat, *ibid.* Philosophi affectata modestia verborum spernit injuriam, *ibid.* Christianos prohibet a gentiliis disciplinis, *ibid.* Athanasium Titumque sedibus expellit, 41. Beneficentiam colit, *ibid.* Christianos artibus ad idololatriam cogit, *ibid.* Christi statuum atque ejus monumenta destruit, *ibid.* Alia ejus in Christianos Antiochiæ, 42. Milites alios cogit dedecere, alios ex confessione inelytos facit, *ibid.*, 45. Irrito constu templum Hierosolymitanum in Judæorum usum restituit, *ibid.* Evangeliorum libros scripto confutat, 44. Fallaci oraculo ad Persicum bellum animatur, *ibid.* Apud Persas exstinguitur, *ibid.*
 Julianus Juliani comes blasphemus truce perit, 42.

Julianus a Judæis et Samaritis imperator coronatus, a Justiniano occisus, 152.
 Julianus Caris, cum Halicarnassi episcopus Macedoniam impugnat, 152. Cum Severo Alexandria turbas facit, 141. In concilio sub Meana CP. damnatus, 184.
 Julianus magisterianus Justiniani ad Aretham Æthiopum regem legatus, 206. Ejus narrata receptio, 207.
 Julianus Mopsuestiæ orthodoxus episcopus, 113.
 Julianus Sabas asceta orthodoxus Antiochiæ, 55.
 Julius pontifex Romanus, 25. Athanasium, Paulum, aliosque orthodoxos scdibus restituit, 31, 52. Eosdem Constantie adstante ex Sardicensis concilii decreto recipi cogit, 55, 56.
 Julius et Tatianus fratres in Marcianum officiosi, 89. Fore imperatorem aquilæ alis protegentis præsigio admovent, *ibid.* Patricii ab eo facti, Juliusque Libya auctus præfectura, 90.
 Justa Valentiniani filia ex Justino, 48.
 Justina Valentiniano nefarie juveta, mater Valentiniani, 48.
 Justinianus a Justino imperator renuntiatus, 128. Solus Imperans Orienti providet, *ibid.*, 149. Profugissimum largitione in populum, 148. Tritho Lazorum regi auxiliator, *ibid.* Ducem invidia rebus male gestis novum ducem mittit, 149. Græten Æthiolorum regem et baptismum suscipit, ac cum eo fœdus componit, *ibid.* Militis magistrum in Armenia instituit, *ibid.* Cum Boares Hunnorum Sæber Regina fœdus init, *ibid.* Cum Gordia item Hunnorum rege, quem ex sacro fonte suscipit, *ibid.* Hunnos Bosporo vicinos omnino subigit, 150. Leges optimas sancit, *ibid.* Daghel balneum absolvit, *ibid.* Episcopos maculorum libidine notatos severissime punit, 151. Antiochiam ex terræ motu reparatam, Theopolim sancti appellandam, *ibid.* Julianum Judæum tyrannum occidit, 152. Legatum ad Persarum regem de pace mittit, *ibid.* Subditos gentiles et hæreticos persequitur, 155. Persas superat, *ibid.* Pacem cum eis componit, 154. Seditonem Nixa dictam compeccit, Hypatiumque in ea acclamatum imperatorem occidit, *ibid.* et seqq. De bello Vandalico ad senatum refert, 160. In Africam movendum decernit, 161. De Gelimere et Vandalis triumphum agit, 170. Belisarium consulem decernit, *ibid.* In Siciliam mittit, 171. Hand satis Libyam providet, 175 et seqq. Narsen in Italiam mittit, 175. Extincto Gotthari solus imperator a Libycis copulis acclamatur, 182. Cum Zamanarso Iberorum rege fœdus init, 183. Pompeopolim terræmotu collapsam instaurat, *ibid.* Modulum Ὀρσογόνο; Ἰδὸς καὶ Ἀβύδος Θεοῦ cantandum h.c. clesie tradit, *ibid.* Mundum et Gepedibus ortum honoribus auget, 183. Belisarium in Palestinam expellit, 186. Galnam et Theodosium dissidentes Alexandria episcopos hæcerat CP., 188. Paulum existimatum catholicum Alexandria præficit; probatum hæreticum ejicit, *ibid.* Exunitis episcopum et clericos mittit, 189. Ejus status in Augusto posite, *ibid.* Vigilium honorifice suscipit, 190. Ob suspensum Menam, nec damnata tria capitula infensior illi fit, 191. Multis questionibus habitis Romam abire permittit, 195. Seditiosos in Palæstina et CP. punit, 195. Ex terræmotus ruinis luctum assumit, 196. Trullum S. Sophiæ collapsam sublimiorem excitat, 197. Slavos Hunnorumque fertilita ab urbe depellit, 198. Prasinos ac Venetos tumultuantes punit, 200. Conjuracione detecta in reos animadvertit, 201. Belisarium ejus accusatum, domi includit, 202. Eutychio sede pulso Joannem excholasticum substituit, 203. Impia opinione promulgata de corruptibili et incorruptibili diem obit, *ibid.*
 Justiniani status collapsus globus aureus restitutus, 186.
 Justinianus imperii collega a patre adlectus, 300. Mardaitas imperii murum e Libano emovet, 302. Saracenis in Armenia bellum infert, 303. Pacem cum Bulgaria solvit, *ibid.* A Bulgaria in periculum adductus, 304. Pacem cum Abimelech imprudenter dissolvit, *ibid.*, 305. Cyprios transnigrare cogens, plerosque perire facit, 304. Violatæ Udei ultorem Deum invocantibus in eum Arabibus victoria ca lit, 305, 306. Sordidissimis ac sævissimis potestatem tradens, civium animos offendit, *ibid.* Triclinium Justinianum urbisque menia extruit, *ibid.* Naso ac lingua truncatus Chersonam relegatur, 308. Chersonem ad Chaganum fugit, 311. Theodoram ejus filiam uxorem ducit, *ibid.* Illius se insidiis eximeis CP. repetit, 312. nulli hostium se pariterum proponit, *ibid.* Terbellis ope ac Bulgaria urbem recipit, 315. Leontium et Apsimarum, aliosque occidit, *ibid.* Callinicum patriarcham oculis orbatur Romam amandat, *ibid.* Civium cedes innumeras agit, *ibid.* Theodoram conjugem nato illi filio Tiberio reducti, 314. In Terbelem ac Bulgaros movens vincitur, *ibid.*, 315. Victoribus Arabibus Tyanum amittit, *ibid.* Chersonitis ad defectionem ex sævitia cogit, 316, 317. *Milles ut Barbanem imperatorem sibi præficiant, eodem metu adigit, 318.* Profligatus servitæ credidit, 318.

Justinianus germani patriarchæ pater occisus, 293.
 Justinianus Jux Orientis sub Tiberio, 211. Consternatis militibus animos addens vincit, 212.
 Justinopolis, que prius Anazarbus, 146.
 Justinus Romanus imperator, vir catholicus, 141. In Persico bello olim nominatus, 125. Vitaliano duci devotissimus, 141. Severum fugat, et Julianum Halicarnasenseum, *ibid.* Antiochiam urbemque alias liberalitate relevat, *ibid.* Xenaiam ac hæreticos alios ejicit, revocatis Catholicis, *ibid.*, 144, 147, 148. Qui tyrannidem affectaverant, occidit, *ibid.* Zilligdem Hunnorum regem proditorum curat interfici, 143. Curator fieri Jomus Cabadis Persarum regis renuit, *ibid.* Trathum Lazorum regem recipit, ac Christianum facit, 144. Euphemia priore conjugæ defunctæ Theodoram Augustam coronat, 146 et not. Post Anazarbum metropolim terræmotu collapsam ex suo nomine instaurat, *ibid.* Justiniano n.pote successore diem obit, 148.
 Justinus Justiniani nepos Hunnos et Slavos qui urbi incubuerant, dimittit, 198. A Joanne excholastico patriarcha imperator coronatur, 204. Conjugem Sophiam Augustæ dignitate auget, *ibid.* Abbatem Photinum ad res Ecclesiæ Alexandria componendas mittit, *ibid.* Venetos ac Prasinos compeccit, 205. Sophianorum palatium extruit, *ibid.* Alia ejus ædificia, 206. Nepotem Augustalem tyrannidem Alexandria molientem occidit, *ibid.* Apostolorum Petri et Pauli ecclesiam aliaque ædificat, *ibid.* Legatione ad Æthiopum regem Aretham pacem cum Persis solvit, *ibid.*, 207. Pugna cum eo commissa vincunt Romani, 208. Dementias proxima in Badurium fratrem decernat, *ibid.* In Avars Tiberium, in Persas Martinum decernat, 209. Tiberium adoptat, ac creat Cæsarem, *ibid.* Valentis aquæductum reparat, *ibid.* Judæorum synagogam ecclesiam Delparæ in Chalcopratæis ædificat, *ibid.* Tiberium imperatorem constituit, 210.
 Justinus in Mysia militis magister prælio Bulgarico ca lit, 184.
 Justus Justiniani nepos sublimior habitus, 186.
 Justus Justiniani Curopalatae filius in Sophianis sepultus, 205.
 Jutigus cum uxore et liberis CP. captivus, 174.
 Juvenalis Hierocolymorum episcopus, 80. Protestatur vim se passum a Dioscuro in Ephésina pseudosynodo, 91. Theodosio Dioscorita tumultuante in eremum fugit, eoque fugato sedem recipit, 92. Diem obit, 96.
 L
 Laurentius proditor a Belisario suspensus, 166.
 Laurentius schismaticus pontifex, 123. Synodo Symmachum confirmante, Nucernis episcopus creatus, *ibid.* Quietis impatiens a Symmacho in exsilium pulsus, *ibid.* Lazari corpus ad Topos translatum, 481.
 Lazi Heraclio socii in bello Persico, fidem violant, 259, 260.
 Leo Aetii frater, Thracis et Macedoniae dux, 401.
 Leo Argyri filius vitam periculum fuga redimit, 498.
 Leo Arsenii domesticus ejus delator conjurationis, 467. Hedomadarius constituitur, *ibid.*
 Leo Bardæ Armeni filius, Orientalium dux, 428. Arthinganos in exsilium amandat, 421. Thebit profugato nomen acquirit, *ibid.* Ad pugnam expeditus in Bulgaria, 425. Michaeli imperium deferenti non acquiescit, 430. Urgentibus Bulgaria velut projectum capessit, *ibid.* Coronatur a Nicephoro, *ibid.* Crumum insidiis frustra appetit, 427. Chama-leon a S. Nicephoro vocatus, *homo versipellis*, 428, 431. In Michaelem, qui dignitate auxerat, ingratis-simus, *ibid.*, 431. Detonsa Procopia Augusta, Michaelis filios cæcatos relegat, *ibid.* Populantibus Rom. ditiniv loca Bulgaria, signior quiescit, 433. Symbatium filium imperii collegam renuntiat, *ibid.* Captivos Romanos recedere negligit, 434. Crumo mortuo Ecclesiæ ac Imaginibus bellum indicit, 435, etc. Ex antiquis libris hæresis præsidium quaerit, 456. Patriarcham ad disputandum cum hæreticis compellit, 457. Christi ad Chalcedoniam imaginem dejicit, 458. Adorare fingens imagines, adversus eas cogitat, 459. Nicephorum urbe ejicit, 440, 446. Theodotum patriarcham præfeci curat, 441, 446. Orthodoxos supplicis urget, 442, 447. Michaelis excoibitorum præfecto Christi Natalitiorum die occidit, *ibid.*
 Leo Catacalus scholarum domesticus a Symeone profugus, 478.
 Leo Catacalites cæcatus, 494.
 Leo Catziliensis cum urbe Thessalonicensi captus, 82.
 Leo Chærosphactis pacis ad Symeonem legatus, 478. In Dalmata monasterio inclusus, 489.
 Leo Constantii ex Irene filius, 557. Imperii a patre corona donatus, 558. Irenem alteram conjugem ducit, 574. Constantinum ex ea suscipit filium, 575. Patre defuncto orthodoxum præfert, 578. Constantino filio populi

hæm obstringit, 379. Eudocimum fratrem Nobilissimum renuntiat, *ibid.* Nicephorum fratrem affectatæ tyrannidis insinuat, 380. Majumam celebrat, *ibid.* Romanam tuetur ditionem adversus Arabas, *ibid.*, 381. Procere ob cultum imaginum tormentis addicit, 382. Morte divinitus illata perit, *ibid.*

Leo Constantini Irenes filii filius puer moritur, 397, 398.

Leo Culuces Michaelis Lachanodraconis spurius, 373.

Leo cubicularius, confessor, 382.

Leo Gemostius Macedo captivos Romanos Bulgaris eripit, 459.

Leo Isaurus Artemio addictus, 325. Frustra Sulimano illudere cogit, 324 *et seq.* In eum imperii moles translata, 327. Justinianum munusculo demeretur, *ibid.* Tyrannidis suspitione laborans in Alaniam mittitur, *ibid.* Alanos in Abasgos concitans, aliisque ingenii artibus periculum ex Justiniani insidiis redimit, 328, 329, 350. Expugnato castro Sidero viam sibi redeundi facit, *ibid.* Urbeni ab Arabibus propugnat, 331, 332. Bulgarorum plurimos occidit, 333. Sergii Basilique tyrannidem in Sicilia extinguit, *ibid.* Constantinum filium suscipit, ac Mariam uxorem coronat, 335. In sacras imagines insurgit, 336. Christi imaginem ad portam Eream deficit: suorum ac Catholicorum multis inde occisis, 339. Victor Catholicorum, defectionis principes occidit, *ibid.* S. Mariæ sanctorumque aliorum intercessionis respuit, ac reliquias spernit, 340. Germanum patriarcham in hæresim trahere quærit, 341. Conciliabulum adversus imagines cogit, 342. Cedente S. Germano, Anastasium hæreticum synacellum CP. episcopum constituit, *ibid.* Deficiente Italia in orthodoxos sævit, 245. Classis in Italiam missa naufragio perit, *ibid.* Siculis et Calabris anget tributa, *ibid.* S. Petri patrimonium addicit fisco, 344. Melich et Batal Arabum duces vincit, 345. Collapsos urbis muros novo indicto tributo restituit, *ibid.* Diem obiit, 346.

Leo Magnus imperator, ab Anatolio patriarcha coronatus, 95. Proterii cædis participes abscessis linguis in exilium pellit, *ibid.* Aluri causam episcopis reservat, *ibid.* Hæreticum conclamatum Gangras, tumque Chersonam relegat, 94. Zenonem generum ducem Orientis, Basiliscum Verinæ fratrem Thraciæ ducem constituit, 97. Anthimum Marciani generum imperatorem Romæ destinat, 98. Martyrium Petri Fullonis factione Antiochia pulsum honorifice suscipit, *ibid.* Ejus classis a Gizericho incensa, 100. Patricium Asparis filium creat Casarem, *ibid.* Asparem suspectum habet, *ibid.* Gizerichum ad pacem cogit, 101. Asparem cum filiis Ardaburio et Patricio dolo occidit, *ibid.* Leonem nepotem, Zenonis filium, imperatorem adlegit, 102. Morbo correptus Byzantii moritur, 103.

Leo ex Michaelis et Eudocia Ingerina natus, 468. Martinicium filium ducit, 475. San'abareni dolo ut Basilii insidiator in carcerem trusus, *ibid.* Cum Alexandro fratre imperator relictus, 474. Michaelis corpus pompa transfert ad SS. Apostolos, 475. Photio abbicato Stephanum fratrem patriarcham prædicat, *ibid.* Photium et Sautabarenum reos majestatis agit, *ibid.*, 476. S. Thomæ ecclesiam incensam restituit, 475. Vincitur a Longobardis, 476. Castra Hysilem et Samum amittit, 475, 477. In Bulgarici belli se angustias conjicit, *ibid.* Turcorum auxilia corrogat, *ibid.* Pacem, captivis restituit, componit, 478. Profligat a Symeone, *ibid.* Zoem scortum pompæ sociam adducit, *ibid.* Insidiis a Zautzæ cognatis appetitur, *ibid.* Zoem Zautzæ filiam uxorem ducit, 479. Benedictonis nuptialis minister depositus, *ibid.* Insidias Samona detegente evadit, *ibid.* Oppidum Demetrius, Tauromenium aliaque amittit, 480, 481. Ecclesiam in honorem S. Theophanons uxoris construit, *ibid.* S. Lazari monasterio extructo, ejus in eo corpus ac S. Magdalene recondit, *ibid.* Vulneratur ad S. Mocium, *ibid.* Vitæ annos residuos Marcesæconomus prædicat, 482. Zoem quartam uxorem ducit, *ibid.* Constantinum filium ex ea suscipit, 485. Thomas nuptiarum minister depositus; Leo excommunicatus, *ibid.* Nicolaum patriarcham subrogato Euthymio, ejicit, 484. Andronicum, Samonæ insidiis appetitum deficere ad Saracenos cogit, *ibid.*, 485. Filium Constantinum coronat, *ibid.* Vincitur a Saracenis, 486. Alexandro fratre successore obit, 487.

Leo publici cursus logotheta a Bulgaris occisus, 562.

Leo musicus Zautzæ domesticus in monachum detonsus, 479.

Leo patricius Serantapechus, 402.

Leo Patricius Thracensium dux a Bulgaris occisus, 562.

Leo Philosophus insignis conector et astronomus, 451.

Eum in urbe Iudo prædicat Theophilus, 455. Thessalonicensis metropolitani creatus, *ibid.* Bardæ Casari necem prædicat, 463. Fornicis S. Mariæ ruinam præsentat, 470.

Leo Phocas domesticus, 491. Victore Symeone Iuga semel, et iterum labitur, 492. Cogitanti imperio Romano obsistit, *ibid.* Ne res novas molatur admonetur, 491. Ro-

manum opprimendum prætexens, Constantini sacris publicis hostis declaratur, 455. Captus oculis cæcatur, 496.

Leo Romanus episcopus, 82. Ejus ad Flavianum synodumque epistolas Dioscorus supprimit, 86. Valentinianum atque Augustas fidei subsidio sollicitat, 87. Novam synodum a Marcelano celebrari obtinet, 90.

Leo Romæ episcopus, 397, 398. Tumultu Adriani annuum oculis cæcatus, 399. Carolus Franciæ rex injuriarum ulciscitur, *ibid.* Carolum imperatorem inaugurat, *ibid.*, 401. Ejus cum Irene nuptias ut imperium uniat sollicitat, 402.

Leo Romani Argyri frater in bello Bulgarico dux, 491.

Leo Romani cognatus Leonem Phocam excecatur, 496.

Leo ascretis, 466.

Leo Tripolita Leonem in angustias conjicit, 482. Thessalonicam capit, *ibid.* Ne evertat, Symeon ascretis primum pecunia redimit, *ibid.* Joannes Radium in fugam agit, 499.

Leontia Leone imperatore nata, Marciani uxor, 109. Paporium relegatur, *ibid.*

Leontius Antiochiæ episcopus, 58.

Leontius dux Saracenorum in Armenia victor, 507. Militiæ dux ex carcerato, tum imperator, 507, 508. Patriarcham Callinicum ad plebem conciliandam asciscit, *ibid.* Justinianum Chersonam relegat, *ibid.* Sergio tradente Arabibus, Lazicem amittit, 509. Arabes in Africa vincit, *ibid.* Naribus mutilatum Absimarum in Dalmatæ monasterio includit, 510. Justinianus recepto imperio caput abscindit, 515.

Leontius eunuchus a Phoca vinculis addictus, 245.

Leontius Libyæ rector, 174. Ejus in barbaros præclara factura, 175.

Leontius Patricius, Thraciæ præfectus, illo rebellionis socius, 110. Verinam Augustam Papurio Tarsum Ciliciæ educit, *ibid.* Verinæ sacra imperator creatur, 111. Zenonis fratrem ac matrem custodia liberat, *ibid.* Antiochiam ingreditur, ac patriæ Chalcedi bellum infert, *ibid.* Joanne Scythia duce profligatus, Paporium fugit, 112. Capite caditur, 114.

Leontii Philosophi filia Athenais, quæ et Eudocia, uxor Theodosii, 72.

Lethe carcer a Romanis captivis effractus, 220.

Letius Melitines episcopus Messaliensis iufensus, 54.

Levastharum gens ad Tripolim, 182.

Libanius Chrysostomi præceptor, 65. Ipsum sibi successorem amittit, 64.

Liberius Romæ episcopus, 31. In exilium ejicitur, 35. Revocatur ab exilio, 34. Macedonianos fete libellos dantes recipit, 48. Litteris ejus exhilarati Orientales orthodoxi episcopi conventum Tarsi indicunt, 49.

Libri sacri igni tradi jussi, 7.

Licinianus Cæsaris insignibus exutus, 16.

Licinianus Constantini ex sorore gener, Romæ Cæsar creatus, 9. Constantino imperii collega asciscitur, 12. Theotecnumprestigiatorem neci tradit, 15. A Christiano aula pellit, aliosque morte afficit, *ibid.* A Constantino ad Chrysopolim capitur, 15. Iterum nova moliens capite caditur, *ibid.*

Lilianus prætoriorum præfectus, 111.

Longinus Orientalium thematis dux, 548.

Longinus Selenontius cum tyrannis aliis capite cæsus, 120.

Longinus Zenonis frater senatus princeps Imperium affectat, 116. Anastasius Alexandriae Egypti presbyterum facit, 117.

Longinus magister Longino Zenonis fratri amicus, 117. Suspecto Anastasio magisterium abrogat, *ibid.* Adjunctis Isauris in Isauria rebellis, 118. A Joanne Scythia captus capite caditur, 120.

Longobardi ex Gepidibus divisi, 81.

Lucianus Antiochensis presbyter martyr, 9.

Lucius Arrianorum Alexandriae episcopus, 40, 47. Athanasio mortuo, ac Petro expulso ab Arrianis restitutus, 31. Lucii scelera, *ibid.*, 52. Consecratorem Moyses Saracenis datus episcopus, respuit, 55. Ejectus restituito Petro, 56. Constantinopoli Demophilo Ariano adjutor, 58.

Lucius Samosatensis episcopus Arrianus, 50.

Lues ignis instar depascens, 334.

Lupicia, quæ et Euphemia, Justini uxor, 141.

M

Macarius Hierosolymorum episcopus, 12. Interest concilio Nicæno, 16. Sacra loca ac crucem jubetur exquirere, 18. Helenam Hierosolymis suscipit, inventamque Dominicam crucem miraculo ab aliis discernit, 20. Hortatu Constantini Hierosolymis ecclesias extruit, 21. Diem obit, *ibid.*

Macarius Hierosolymorum episcopus, 204. Sede pulsus ab Eustochio, eam iterum recipit, 205.

- Macedonius ab Arania Eusebio suffectus, 55. Paulo restituito amotus, tumque iterum intrusus, 56, 57. Suffecto Eudoxio idem sede pulsus, 58.
- Macedonius ejecto Euphemio CP. episcopus, 120. Zenonis Henotico subscribit, *ibid.* Securitatem Euphemio impetrat, ac comneatum tradit, 121. Scissa urbis monasteria ob Zenonis Henoticum frustra unire contendit, 122. Cum episcopis in urbe agentibus fidem Chalcedonensem scripto sancti, *ibid.* Non vexandos qui nolent uniri, statuit, *ibid.* Synodicam ad Anastasium Rom. pontificem mittere Anastasius impedit, 123. A recto eum fidei sensu Anastasius avertere contendit, 128. Achollum percussorem annona donat, *ibid.* Orientalium monachorum Anastasique insidiis petitus, constanter fidem defendit, 130, 153. Flavianum Antiochensem anathemate ferit, 131. Incautus Anastasii formulæ fidei subscribit, 132. Præpostera libidinis per calumniam accusatus, ejicitur, 155. Absens jam, episcoporum judicio deponitur, *ibid.* Hunnos fugiens miraculis clarus Gangræ moritur, 138. Narrat mortuum consignasse crucis signo, *ibid.* Anastasium provocare visus ad Dei judicium, *ibid.*
- Macedonius exreferendarius, religionis reus, 155.
- Macedonia mulier eucharistici panis miraculo conversa, 66.
- Macellum locus ubi educatus Julianus, 26.
- Machusias Zelotes Christianorum persecutor, 381, 382.
- Machinarum usus a Nicephoro in Bulgariam invecus, 422.
- Macrobins scriba sagittis a Phoca confossus, 249.
- Madi Arabum dux Romanis infensus, 378. Dorylaeum obsidet, frustra tentat Amorium, 381. Sævisimam in Christianis persecutionem excitat, *ibid.* Vincitur a Romanis, 385. Moritur Madi, qui et Muamed, 385.
- Magdalene (S.) corpus ad Topos translatum, 481.
- Magna Anastasii ex fratre nurus, catholica, 151.
- Magnaura Solarium, Mauricii opus, 231.
- Magentius tyrannus Nepotianum Cæsarem occidit, 57. Constantio ac Brettannione AA. victus, fratre ac matre occisis, sua ipse manu perit, *ibid.*
- Magnus quæstor a Dalmatio occisus, 54.
- Magnus quæstor Arianorum Alexandriae fautor, 51.
- Majoriani res perturbate narratæ, 95, 97, 102. Vandalis formidabilis dysenteria extinguitur, *ibid.*
- Majuma Arabum dux a Mariano cæsus, 515.
- Majuma celebratio, 580.
- Malaphrida Tenderichi soror Trasimundo nupta, tum Ildericho, 159, 160.
- Manes buccelliarum dux hæreticus, 271, 275.
- Manicas excubiarum drugarius, 461.
- Manichæi a Cabade Persarum rege occisi, 145, 146. Instat et Justinus, *ibid.*
- Manicophadus Amorii proditor, 454.
- Manuel, negato Saracenis tributo, Ægyptum amittit, 280, 281.
- Manuel Curtices Romanum ejcit, 509.
- Manuel militem in Oriente spectatissimum ad Saracenos fugere coactus, 451. Accepta fide, iusque Saracenis reversus, 452. Agarenorum victorem Theophilum facit, 455. Theophilum iterum strenue tutans, cadit, *ibid.*
- Mansur Logotheta Gelsemanes columnas contra Saracenos tuetur, 505.
- Manus Hæmeris orthodoxus in exilium pulsus, 115.
- Manusa Lethes carceris custos occisus, 220.
- Marcellus Ancyrae episcopus in synodo Sardicensi vindicatus, 76.
- Marcellus Apamæ episcopus, ob cæsa gentilium fana occisus, 61.
- Marcellus argentarius conjuratus, 201.
- Marcellus Belisario adjunctus, dux, 161.
- Marcellus ex episcopo curator, suspensus, 582.
- Marcellus mi itius magister Justiniani nepos, Basipolim liberatum missus, 200.
- Marcellus Romæ episcopus, 5.
- Marcianus Asparis miles domesticus a Gizericho captus, 82. Pulcheria imperatorem designat, accepta castitatis fide, 89. Cunctos exules ad propria revocat, *ibid.* Ejus præsigio imperii conspecta obtegens aquila, *ibid.*, 90. Synodum Chalcedonensem indicit, *ibid.* Adest ipse synodo, damnatumque Dioscorum Gangras relegat, 91. Pulcheriæ legatæ omnia pauperibus consignat, *ibid.* Ægypti frumentum Pelusio devehit, tumultuantibus Alexandrinis, *ibid.* Theodosium monachum Dioscoritam Hierosolymis reprimit, 92. Pactum Attilæ tributum a Theodosio negat, atque sub eo Oriens pace fruatur, *ibid.*, 93. Successore Leone moritur, 94.
- Marcianus Anthemii filius in Zenonis venit potestatem, 409. Præbyster ordinatus Papurium pellitur, *ibid.*
- Marcianus Justiniani nepos res Africa componit, 202.
- Marcianus œconomus ignem a S. Anastasii templo precibus depellit, 97.
- Marcus Basilisci filius Cæsar creatus, 104.
- Marcus monachus Juliani servator, martyr, 40.
- Mares Artii defensor, 17.
- Mares Chalcedonensis episcopus, Juliano apostasiam exprobrat, 40.
- Mares Dolice episcopus, 57.
- Maris illuvies immensa ad Olyssum, etc., 190, 195.
- Mardaitæ Libano occupato Maviam ad pacem cogunt, 195. Ad eandem Abimelech compellunt, 300. Pessimo consilio admoveat Justinianus, 302.
- Mariæ (S.) vestis sub Michaelæ urbi præsidio, 465. Sub Romano, 500. Ejus ecclesia dicta Petala, collapsa, 195.
- Maria Armeniaca Constantino Irenes filio invito uxor ducta, 391. Repudiante viro in monasterium detonsa, 396.
- Maria Basilii uxor repudiata, 464.
- Maria Christophori imperatoris filia Petro Bulgarorum principi nupta, 505.
- Maria Leonis uxor coronata Augusta, 535.
- Maria Theophili filia Alexio Musulæ nupti tradita, 450. Extinctæ tumulus urna argentea decoratus, ac locus asyli factus, 451.
- Marianus Arabas Majuma duce cædit, 518.
- Marianus comes patricius a Zenone occisus, 116.
- Marianus exmonachus Romanum filiosque ejcit, 509.
- Maria Theodosii soror ac Pulcheriæ virgo sacra, 69.
- Martius magnus palatii eunuchus, in Pauli Mauricii patris nuptiis paranympus, 215.
- Martinus Apsiliensis castro Sidero expugnando Leoni socius, 350.
- Marsus Isaurus Leonis adversus Gizerichum dux, 104. Illo et Leontio rebellionis in Zenonem socius, 110.
- Martina altera Heracii conjux, 252. Constantinum suscipit, *ibid.* Constantinum alterum veneno tollit, 275. Lingua abscissa relegatur, 285.
- Martinus damnatis e Rom. synodo Monothellitis in exilium ejectus, 276. In exilio moritur, 288.
- Martinus Belisario adjunctus dux. Ad Belisariam Syracusas fugit, 72.
- Martinus victore Artabane munere abdicatus, 209. Nisibinam obsidionem Persarum metu solvit, 209. Munere abdicatur, *ibid.* Adversus Abares sub Mauricio strenue agit, 217.
- Martyres sub Maximiano, Maximino et Licinio, 2. Sub Isdegerde, 71. In Perside, 19. Sub Umare Arabum amara, 554. Ob defensam imaginem Leone Isauro imperatore, 545. Sub Isam Arabum duce, 745. Constantino Copronyme imperatore, 568, 569, etc.
- Martyrius Antiochenus episcopus, 94. Tumultuante Petro Fullone CP. fugiens honorifice a Leone suscipitur, 97. Zenone Petri fautore retenta sacerdotii dignitate episcopatu cedit, 98.
- Martyrius Hierosolymorum episcopus, 119.
- Marua Arabum amara, 500.
- Maruam Muamed filius Armeniæ rector in Izid insurgit, 551. Abraim Izidi fratrem, et Sulimanem vincit, *ibid.* Damasco politus urbis divitias transfert Charram, *ibid.* Thebit et Dachac Aruritarum principem fundit, 552. Theophylactum Antiochiæ episcopum ordinari sinit, *ibid.* Abbam Christiani hostem nominis occidit, *ibid.* Consorta cum Sulimane manu superatis Palmyram fugit, 554. Recepta Edessa Isam consanguineos occidit, *ibid.* Heliopoleos muros diruit, *ibid.* Amumull et Cactaba victoribus profugatus in Ægyptum secedit, 556. A Maurophoris occiditur, homo sectæ Epicureus, 557. Ejus filii, ac affines Hispaniam occupant, *ibid.*
- Maruli filius Icanati præfectus, 491.
- Marutha Mesopotamiæ episcopus, Isdegerdi regi charus, 71. Isdegerdis filium a dæmone liberat, 72.
- Massimas victis Romanis Tyanam capit, 515. Amasesum occupat, 520. Romaniam infestans multam prædam egit, 521. Amorium frustra cogitat; Pergamum atque capit, 524 et seq. Urbe obsessa ingenti clade recedit, 531, 533, 554. Castrum Coptam capit, 527. Cæsaream Cappadociam occupat, 538. Incerto Marte cum Turcis pugnat, 544. Charsiani castrum dolo subjicit, 545. Edacens in Turciam, metu recedit, *ibid.*
- Matrona monasterium, ipsaque matrona in fide constans, 122.
- Maurianus Armeniæ dux ab Abibo fugatus, 266.
- Mauricius Fœderatorum comes, Persarum victor, amissas sub Justiniano et Justino urbes recipit, 215. Constantinam Tiberii filiam Cæsar creatus uxorem ducit, *ibid.* Creatur imperator, *ibid.* Pauli patris nuptias celebrat, *ibid.* Abaribus pacis studio auget tributa, 214. Fatigatur eorum excursionibus, *ibid.*, 217. Philippicum ex sorore generum, Orientis ducem facit, *ibid.* Stipendiorum parte militibus suppressa turbas excitat, 219. Duces Orientis

subiude mutat, 219, 220, 221. Chroeroem ad se confugiens suscipit, inque filium adoptat, 224. Narsete duce Chroeroem in regnum restituit, *ibid.* Theodosium filium imperatorem coronat, 225. SS. Quadraginta Mariyrum ecclesiam absolvit, *ibid.* Expeditionem dehortantibus amicis suscipit, *ibid.* Persarum ac Francorum legatos suscepturus in urbem redit, 226. Prisco duce vario eventu pugnat cum Chagano, 226, 227, 253, 254. Ingenti clade Sclavinus afficit, 228. Paulum patrem imperatoria sepultura donat, 229. Milites trans Danubium hibernare cogit, *ibid.* Stipendia iterum mutans, offendit, 251. Vilissimo pretio captivos redimere respuens, omnium necis causa existit, 355. Exercitus querelas negligit, Phocamque pro eo oratorem probris afficit, 256. Oblatam ab Augustis coronam Deo consecrat, *ibid.* Mauricii necis portenta ac præludia, 258. Deum votis placare nititur, 259. Philippicum ex Φ littera initiali exosum habet, *ibid.* Visus nocturni specie a Phoca tyranno sublatus se iri cognoscit, 240. In Sclavinorum agris hibernare iubens milites ad defectionem cogit, *ibid.* Privato habitu cum uxore ac liberis fugit, 242. Submissis Phocas militibus, cum filiis occidit, 243. Ejus constantia ac philosophia, *ibid.* Nutricis filium suo substracto neci tradi non sinit, *ibid.*

Mauropori Marvam profligat, 356. Chalcidenses tumultuantes comprimunt, 358. Sponte se præcipitio necant, 361. Protosymbuli filio quidam eorum humanis hostiis litant, 362. Cum Cassiotis tumultuantur, 363.

Maurusii variarum cladum auctores Vandalis, 159. Adversus Libyas arma movent, 170. Phorniceibus orti qui a facie Jesu Nave fugerunt, *ibid.* Sapius victi a Salomone, et hisque Romanis ducibus, 171, 173, 174, 175. Eorum senioribus dolo occisis a Sergio, Libyam diripiunt, 176, 177, etc. Gens in omnes ac seipsam infidissima, 179. A Joanne Papi fratre profligati, 182.

Maurus ad Chersonitas puniendus dux missus, 316, 317. In Tiberium Justiniani filium a Bardane directus, 318.

Mavia Saracenorum regina Moysen solitarium episcopum deposcit, 54. Ex Romanis captiva, ac Christiana genere, 55. Gothos extincto Valente CP. depellit, 56.

Mavias Saracenorum dux ab Ægypto ad Euphratem, 282. Cæsaream Palæstinæ capit, 285. Cyprum capit, 285. Frustra tentat Aradum, *ibid.* Iterata obsidione eandem capit, *ibid.* Pacem cum Constante componit, 286. Occupata Rhodo Colossum dejicit, *ibid.* Classe Tripoli Cæsaream Cappadociæ translata, Constantem profligat, 287. Alim superat, 288. Pacem sub tributis pensatione cum Romanis componit, *ibid.* Solus Arabibus imperat, *ibid.* Damascum regni sedem consistit, 289. Plures Romani imperii provincias vastat, *ibid.* Mardaitarum irruptione territus pacem componit, 295, 296. Letho tandem Arabum primus imperator concedit, *ibid.*

Mavias filius Isam Romanam ditionem infestat, 558. Nicæam irrito conatu obsidet, 599. Castrum Ateus evertit, 540. In Paphlagoniam educens ingentem prædam abigit, 545. Asiam prædatur, 544. Equo lapsus efflat animam, *ibid.*

Maxentius Maximiani Herculli filius Romæ Cæsar salutat, 8. Pater Hercullus insidias appetit, *ibid.* Christianis infensus, 9. Ejus vitia ac mores perdit, *ibid.* A Constantino Romæ profligatus in Tiberim mergitur, 10, 11, 14. Maximianus CP. episcopus, 78, 79.

Maximianus Herculli imperator a Diocletiano adlectus, 4. Bosirim et Coptum Ægypti urbes evertit, 4. Cum collega Constantium et Maxim. Galerium Cæsares instituit, *ibid.* Theodoram filiam Constantio locans, priorem conjugem repudiare cogit, *ibid.* Persecutionem in Christianos excitat, 5. Bellum Gallicum, Amando et Eliano victis, conficit, *ibid.* Quinquagintianos in Africa domat, *ibid.* Acto Romæ de Persis triumpho, in Lycaoniam privatus secedit, 7. Maxentio filio ac genero Constantio insidias molitus, negatur, 8. Laqueo sibi intulisse necem auctor Eusebius: senatusconsulto sublatus cum collega, Gelasio, *ibid.*

Maximianus Galerius Cæsar creatus, 4. Diocletiani filiam, priore conjugis repudiata, ducit, *ibid.* Instaurata post cladem acie Narsem vincit, 6. Ejus cum Diocletiano felices in barbaros successus, *ibid.* Constantino in rem Christianam propensiori necem machinatur, 7. Theocte-no mago incitore Christianos persequitur, *ibid.* Orientis imperator creatur, 8. Maximum et Severum Cæsares creat, *ibid.* Christianos cum Cæsaribus dire exagitat, 9, 10. Petrum Alexandrinum tollit, 9. Mores salacissimi, præstigiæ, avaritia, *ibid.* Ager pro Christianis rescribit, 10, 1. Constantini metu persecutionem remittit, 11. Dæmonum præstigiis fretum, Constantinus crucis auspiciis vincit, *ibid.* Magos impostores occidit, 12. Diris cruciatus animam abruptit, *ibid.*

Maximinus Galerii Maximiani filius Cæsar Orienti præfectus, 8. Cum patre Christianos persequitur, 9. Ejus et

patris jussu Petrus Alexandrinus occiditur, *ibid.* Tyrannidem moliens in Cilicia moritur, 11.

Maximus abbas Pyrrho auctor Romam proficiscendi, 275. Mortuum papam in Monothelitas accendit, 276. A Constante tormentis ac exsilio mulatur, *ibid.* Lingua ei et manus amputantur, 288.

Maximus Antiochiæ episcopus, 87.

Maximus Hierosolymorum episcopus, 21, 24. Interest Tyri conciliabulo struetarum Athanasio insidiarum ignarus, 25. Ab Acacio et Patrophilo Arianis deponitur, 34.

Maximus Maximi senioris nepos, Valentiniano occiso, compressaque Eudoxia, Romæ imperat, 93. Glicerichum fugiens in fuga a suis sublatus, *ibid.*

Maximus tyrannus Gratianum occidit, 57. Ejus victoriæ falsus rumor CP. Arianos in furorem agit, 59. A Theodosio neci traditur, 60.

Mazoca olim, quæ nunc Cæsarea, 40.

Mechosroes Persarum dux, 241.

Melania Junior magnæ Melaniæ neptis obit Hierosol. 79. Meletius ecclesiasticis functionibus acretor, 17. Ab eo ordinati, sacrorum ordinatione confirmari jubentur, *ibid.* Meletiani Arianis consociati, 24.

Meletius Antiochiæ episcopus partis unius catholicus, 47. Idem secundo Antiochiæ episcopus, 51. Auctor Gregorio Theologo ut ecclesiam CP. regimen suscipiat, 52. Assertus ei a Sopore Orientis duce episcopatus, 57. Ordinatus Diodorum Tarsi episcopum, *ibid.* Secundæ œcumenicæ synodo præsidet, 58. Absoluta synodo CP. decedit, 59. Relatum ejus corpus Antiochiam, *ibid.*

Melias cum Armenis socius in bello Bulgarico, 491. Joanni Curcuse adjutor Azarenos Melitines profligat, 504.

Melich Arabum dux, 345.

Melissenus dux, martyr, 455.

Memnon Ephesiorum episcopus a Joanne Antiocheno depositus, 78.

Menas CP. episcopus Magnæ ecclesie ecnœnia celebrat, 184. A Vigilio excommunicatur, 190. Theodoræ Augustæ rogatu in gratiam recipitur, 191. Eius nomen promotum Vigilio priore loco dimotum, 192. SS. Andreæ, Lucæ et Timothei reliquias solemniter pompa, eorum dedicata ecclesia traducit, *ibid.* Ecclesiam S. Irenes dedicat, 195. Eutychio successore moritur, *ibid.*

Menas præfectus, 158.

Menas præfectus visa monstra humana specie in Nili Delta rescribit, 256.

Menedemus ad Valentem legatus, martyr, 50.

Merdasas a Chosroe ad regnum Siroi prælatus, 270. A fratre Siroe neci traditus, 272.

Merdasan cæsus cum copiis, 252.

Meropius Tyrius philosophus peregrinatione ad Indos clarus, 19.

Messalianorum hæresis enascitur, 54.

Methodius monachus, ejecto Joanne CP. episcopus, 457. Ignatio successore moritur, 460.

Metrophanes CP. episcopus, 10.

Mezezius Heraclii dux, 270.

Michael Rom. sedis apocrisarii suffragio facta Germani CP. translatio, 522.

Michael excubitorum princeps Amoriens, Leone occiso imperator, 447, 448. Mitior in Catholicos haud ipse catholicus, *ibid.* Theophilum filium donat corona imperii, *ibid.* Thomæ tyrannidem comprimit, *ibid.* Cretam Siciliam, etc., amittit, *ibid.*

Michael Bulgariæ princeps Christianus, 462. Michaelis Characti culpa captum Tauromenium, 481.

Michael Christophori imperatoris filius, clericus, 510.

Michael Curopolates imperium capessere veretur, 417. Senatus decreto in imperatorem creatur, *ibid.* Scripta cautio ab eo exigitur, 418. Stauracio securitatem omnem pollicetur, *ibid.* In ambone Magnæ ecclesie coronatur, *ibid.* In omnes munificentissimus, *ibid.*, 428. Platonem aliosque monachos Nicephoro conciliat, 419. Ad Carolum legatos parisi ac nuptiarum oratores mittit, *ibid.* Theophylactum filium imperatorem coronari facit, *ibid.* Pœnam capitis decernit in Manichæos, *ibid.* Expeditione in Bulgaros suscepta, tumultuante exercitu ex voto nihil conficit, 420, 421. Iconoclastas Copronymi studiosos compescit, *ibid.* Profugos utrinque reddi non ferens, pacem cum Bulgaris solvit, 422. Mesimbriam amittit, *ibid.* Christianos Arabum factionibus afflictissimos benigne fovet, 425. S. Tarasii ornat tumulum, 424. Ingenti a Bulgaris clade vincitur, 425. Leonem Orientalium ducem ad imperium capessendum hortatur, 426. Rebus gerendis ineptior, 424. Cum Procopia uxore et liberis induit monachum, 426. Male habetur a Leone, 451.

Michael Diabolinus conjurationis delator, 510.

Michael Gregoræ consobrinus occisus, 489.

Michael heteriarca conjuratus in Basilium, 474.

Michael Lachandrace Thracensium dux hæreticus, 254

Nicetas protospatharius Eiladicus Thessalonicae excidium pecunia redimit, 491.

Nicetas Gregorae patricii filius in Phocam tyrannum cum Heraclio directus, 218, 219, 250.

Nicetas Heliopoleos episcopus anathemate percussus, 560.

Nicetas patricius Romani consocer Nicolaum patriarcham verberibus affectum aula eiecit, 494. In monachum ipse detonsus, 504.

Nicetas asecretis, tum protonotarius profugus, 489.

Nicetas scholarum domesticus, Irenes strator, 400. Aetio in Stauracium socius, *ibid.*, 401. Nicephoro adjutor in eundo imperio, 402. Veneno moritur, 495.

Nicetas Xylinites mensae praepositus in monachum attonsus, 471. Sub Leone Magnae ecclesiae oconomus, *ibid.*

Nicetas Xylonites tyrannidem Artemio suadens necatur, 555.

Nicolaus Caucodiacocon Bardanis erroris socius, 520.

Nicolaus Cubatzas conjuratus, 497.

Nicolaus Ducis filius a Bulgaris praelio occisus, 492.

Nicolaus hetariarcha conjuratus in monachum detonsus, 480.

Nicolaus mansionarius Basilio Macedoni imperii Vates, 459. Valticini praemio oconomi et syncelli dignitate auctus, 471.

Nicolaus monachus imaginum hostis, Nicephoro charus, 415. A Michaele Curopalata in ordinem redactus, 421.

Nicolaus Myrae episcopus sui tumuli violatores ulciscitur, 408.

Nicolaus imperatoris mysticus, CP. episc., 480. Constantinum Leonis filium baptizat, 485. Deponit, *ibid.* Leonis nuptiarum ministrum, illo excommunicato deponit, *ibid.* In exsilium pellitur, 484. Ab Alexand. revocatur, 487. Constantini ab eo procurator relictus, 488. Symeon Bulgarus venerabundus alloquitur, 490. Zoe aula eiecitur, *ibid.* A Constantino administrationis adjutor assumitur, 495. Expellitur a Niceta Romani consocero, 494. Constantino et Helenae nuptiales imponit corollas, 495. Sublata discordia ejus et Euthymii occasione orta, 497. Symeon Bulgarus ad colloquium deposcit, 499. Cum Romano ad Blachernas procedit, 500. Diem obit, 502.

Nicopolis Palaestinae, prius Emmaus, 41.

Nilingis Isauriae praefectus ad Cotyaeum necatus, 518.

Nilus Aegypti episcopus martyr, 9.

Nili cubitus ex templo Serapidis in ecclesiam translatus, 15. Irridet Theodosius qui sacrificiis placandum vellet, 62.

Nili sacris collapsio theatro Alexandriae oppressi multi, 80.

Nisibis saepius a Sapore obsessa, Dei ope servatur, 50, 51, 52. Cedit tandem Persis deditioe Joviani, 45.

Nonnus Edessenus episcopus Pelagiam Antiochiae convertit, 79. Joanni Antiocheno ut Ecclesiam a Nestorizianis expurget, scribit, *ibid.*

Nymphius annis, 262.

O

Octagonum Antiochiae Dominicum, 22.

Odillas Justiniani in Hunnos dux, 150.

Odoacer Gothus rex Italiae Ravennae sedens, 102. Profligat Theudericum Valamer, 115.

Oenates Peloponnesi dux, 475. Montis Oliviarum ecclesia, 31.

Olybrius Placidiae vir a Leone imperator creatus, brevique morbo exstinctus, 101, 102.

Olympus mons monachis celebris, 305.

Omnadius Attilae pater, 88.

Ooriphas praefectus Urbi praesidio relictus, 465.

Optimus Pisisdae episcopus clarus, 52.

Optionum turmae pedestres, 175.

Origenes damnatus in quinta synodo, 195.

Ormisdas Persarum rex. *Vide* Hormidas.

Ostris Asparis satellites irritato conatu pro eo armatur, 101.

P

Paganus abdicato Sabino Bulgarorum dominus, 564. A Constantino simulata pacis specie deluditur, 567.

Palladius, Antiochiae episcopus, 116, 117.

Palmyra urbs a Justiniano instaurata, 148.

Pamphilus Caesareae presbyter martyr, 9.

Pamprepius Illi socius magiae insimulatus, 110. Ab Illo et Leontio ut praestigiator occisus, 112.

Pancratius Pseudovates, astronomus, a Bulgaris occisus, 395.

Pancratius Armenius Thessalonicae profitor, 491.

Pantherius patricius Romani affinis domesticus, 507.

Papatzes Chagani vicarius a Justiniano occisus, 512.

Paphnutio, aliisque confessoribus honor a Constantino habitus, 17.

Pardus excubiarum drugarius, 480.

Pasagates constanti rebellis, 286.

Pascha errore celebratum, 190, 563. Novatiani cum Judaeis celebrant in Phrygia, 55.

Paschalius protospatharius Longobardiae dux, Romani ad Hugonem legatus, 507.

Paspalas dux captivus, 477.

Passario (S.) S. Stephani dexteram defert (P. 74).

Pastillus Pergensis episcopus synodi Copronymianae praeses, 559.

Patriarchae nomen in Marciano coronatione primo auditum, 89. CP. locus a Romano secundus, 192.

Patricius Asparis filius Caesar Alexandriae susceptus, 100. Una cum patre occiditur, 101.

Patricius dux Areobindo adjunctus invidiam in illum agitata, 125. Cum Celliore aliisque ducibus strenuus, 127.

Patrimonia S. Petri a Leone Isaurio Isco addita, 544.

Patrophilus Scythop., Arianus, Anastasii calumniator, 26. Maximum cum Aeacio deponit, eique Cyrillum substituit, 34. Ejus ossa Juliano imperatore effusa, caetera suspensa, 40.

Patzinaces in belli societatem a Zoe asciti, 491. Romanorum ducum discordia ab auxilio deterriti, 492.

Paulinus Antiochiae episcopus, 10.

Paulinus Antiochiae unius partis catholicus episcopus, 47. Adversatur ei Flaviano presbyter, 57. In Meletii locum contra juramenti fidem episcopus creatus, 59.

Paulinus pomo ab Eudocia accepto datoque pudicitiae suspectus, occisus, 85.

Pauliciani Nicephoro chari, 415. A Michaele Curopalata capitis damnati, 417. Eorum in urbe aucta haeresis, 560.

Paulus Alexandriae episcopus fidei Catholicus, 185, 188.

Paulus Antiochiae episcopus, 141.

Paulus Armeniorum dux a Saracenis captus, 562.

Paulus Calistrati monachus imperii vates Leontio, 507.

Paulus confessor episcopus CP., 50, 51. Throno dejicitur a Constantio, *ibid.* Romam ad Julium fugiens, in sedem restituitur, *ibid.* Deturbatur iterum a Constantio, 52.

Mortuo Eusebio in sedem repositus, iterumque ea pulsus, Romam repelit, 55. Ex decreto synodi Sardicensis in sedem restitutus, 56. Cucusam in exsilium actus, ab Arianis occiditur, 57. Corpus ejus Theodosio imperatore CP. relatum, 59.

Paulus Constantinae orthodoxus in exsilium pulsus, 115.

Paulus CP. episcopus, Monothelita, 275, 285.

Paulus CP. episcopus, 305.

Paulus lector Cyprius, CP. episcopus, 552. In extremo monachum induens deplorat quod imaginum cultum non sit professus, 585, 586.

Paulus cubicularius Michaelis corpus sepelit, 469.

Paulus Ecclesiae defensor Euphemii necaticarium, 120.

Pauli Leprosi monasterium Alexandriae, 98.

Paulus magistriani pacis ad Abimelech legatus, 302.

Paulus Manglabita conjuratus exsul, 497.

Paulus Neocaesareae episcopus e Nicenis Patribus, 16.

Paulus Orphanotrophus exsul, 497.

Paulus sacelli praepositus, 471.

Pelagia, quae et Margarita, Nonni opera Antiochiae conversa, 79.

Pelagius Laodiciae episcopus in exsilium eiectus, 52. Inter orthodoxos clarus, 59.

Pelagius patricius a Zenone occisus, 116.

Pelagius Romae episcopus, 195.

Peleus Aegypti episcopus martyr, 9.

Pelusio frumentum Aegypti Mariano jubente adventum, 91.

Pentapyrgium Theophili opus, 451.

Peragastus Sclavinorum dux vulnere in illo sublatus, 232.

Perjecta Areobindi conjux in Artabanem viri necis ultorem monifica, 182.

Peroxes Persarum rex, 91. Nephtalitis Hunnis victoribus, iniquissimis conditionibus salutem redimit, 105. In eos movens, cum liberis totoque exercitu perit, *ibid.*

Candidissimam immensi pretii gemmam projicit, *ibid.*

Peroxes Chosrois adversus Heraclium dux, 258.

Persarum bellum Constantini extremis annis, 27.

Persarum legio immortalium dicta ab Ardaburio delata, 74.

Persea arbor Hermopoli inclinata Domino transeunti, 41.

Persicus Thrax historicus, 100.

Petronas Theodora frater a Theophilo vidnam ulciscente severius punitus, 450. Theophobo Persae captus abscondit, 456. Orientis magister militum Ameram vincit, 462.

Petronas Rom. dux in Sarsenen, 294.

Petrus martyr Alexand. episcopus, 5. Arium tunc dia-

- comum communione privat, 9. Galerii et Maximini jussu necatur, *ibid.*
- Petrus Athanasii successor Alexandrinus episcopus, 51. Ab Arianis pulsus Romam ad Damasum confugit, *ib.* Damnat Apollinarium, 53. Sedem recipit ejecto Lucio, 56. Moritur successore fratre Timotheo, *ibid.*
- Petrus Alexandriae episcopus, 284.
- Petrus Apameae episcopus haereticus, 142.
- Petrus Basilii frater, episcopus clarus, 53.
- Petrus Bulgarus in Bardam conjuratus, 465.
- Petrus Bulgarorum princeps Symeonis filius, 502. Mariam Christophori imperatoris filiam uxorem ducit, 505. Fratrem Iouem in monachum detonsum CP. transmittit, 505.
- Petrus Damasci metropolitae lingua abscissa exsul, clare rem divinam facit, 549.
- Petrus Fullo Chalcedonensis presbyter Antiochia turbas facit, 97. Denum crucifixum sub anathemate dicere praecipit, 97. Antiochenae sedis invasor a Leone ejicitur, 98. A Basilisco sedi restituitur, 101. A Zenone ejicitur, 107. Iterum ab eodem restituitur, 115. Verba illa *Rex Christe* prius addita hymno angelico reversus abstulit, *ibid.* Xeniam hominem servum, nec baptismum Hierapolis episcopum constituit, *ibid.* Moritur successore Palladio, 116. Imo, ejecto illo, ordinatur Palladius, 117.
- Petrus Golae praepositus ab Aaronem legatus, 407.
- Petrus Hierosolymorum episcopus, 190.
- Petrus Justiniani dux a Persis victus, 148.
- Petrus magister Justiniani nomine cum Persis inducias facit, 205.
- Petrus magister in Irenem conjuratus, 392.
- Petrus magister orthodoxos persequitur, 375.
- Petrus Majumae notarius, celebris martyr, 549. A Joanne Damasceno encomio laudatus, 350.
- Petrus Mauricii frater dux Prisco subrogatus, 250. Miites tumultuantes compescit, 251. Novarum episc. populoque durius habito, tumultus causa existit, *ibi.* Contra fidem adortus Abares, funditur, 252. Male cum Sclavinis re gesta munere abdicatur, *ibid.* Thraciae dux Gandue legato multa praeda potitur, 258, 259. Duriora Mauricii mandata exsequens ab rebellionem milites cogit, 240, 241. A Phoca occiditur, 244.
- Petrus Mongos Alex. episc., 107. Tumultuantibus in eum monachis ejectus, 108. A Zenone restituitur, 113. Felix Simplifici successor ejiciendum decernit ut haereticum, 115. Ejus legati Mongo communicare coguntur, 114. Mongi nomen ex Ecclesiae diptychis Euthymio ejectum, 115.
- Petrus notarius magister militum Persas vincit, 149.
- Petrus oeconomus Adriani papae ad septimam synodum legatus, 788.
- Petrus patricius Nicephoro adjutor adendo imperium, 403. In bello Bulgarico cum eo occisus, 416.
- Petrus Pauper magister dictus verberibus affectus, 465.
- Petrus presbyter Alexandrinus, Cyrilli operum ab Aeluro corruptorum testis, 95.
- Petrus (S.), Sabae praepositus, Adriani papae ad septimam synodum legatus, 588.
- Petrus Salomonis satelles, 181.
- Phadala ad Exapollim hiberna agit, 290. Saborio auxilio venit, 291. Cum Izid Mavie filio Amorium capit, *ibid.* Ad Cyzicum hiebat, 295. Cretae, 295.
- Phanus Uthmanis pater Arabum ducis, 248.
- Pharas Gelimerem Papae obsidet, 168. Data fide Bellario adducit, *ibid.*
- Pharasmanus castri Syderi custos, 350.
- Pharasmanes Lazicus dux Areobindo adjunctus, 125.
- Pheroganes a militibus occisus, 322.
- Phileas Thmuaeas episcopus, martyr, 9.
- Philetus Thraciae dux a Bulgaris occisus, 391.
- Philippicus Mauricii ex sorore gener Orient. dux, 214. Capta Arsane, agra valetudine CP. redit, 215. Christi imagine non manufacta exercituum munitione, insigni victoria potitur, 215, 216. Vano terrore in fugam versus, 217. Herulio Romani exercitus rectore, CP. redit, 219. Tumultuante in Priscum exercitu, iterum dux instituitur, 220. Munere abdicatur, 221. Ob initiale nominis Φ suspectus Mauricio habetur, 239, 240. Phocam jussu presbyter ordinatur, 246.
- Philippicus Nicephori patricii filius somniato imperio relegatus, 311. Classi iterum praefectus in Justinianum conjurat, 316. A militibus imperator acclamatur, 317. Justinianum cum Tiberio filio occidit, 318. Joannem Calistrati monachum imperii sibi vatem haereticum CP. episcopum praeficit, 319. Sanctam sextam synodum praescribit, 320. Oculos cum imperio smittit, 321.
- Philippus praefectus Paulum CP. in exilium agit, 56.
- Philippus Sides, presbyter, Christianae historiae scriptor, Sisinio ac Pruclo infensus, 75.
- Philippopolis Attilae ditiosis facta, 88.
- Philogenes Antiochia episcopus, 9.
- Phlacus Antiochia episcopus, 31.
- Philotheus protospatharius Bardae fides, 405.
- Phocas ad Mauricum orator indigne habitus, 256. Traditur ei per visum Mauricus, 259. Mauricus aevum concepit ex eo quod timidus, 240. Prasinis invitantibus ad Hebdomum accedit, 245. De Germano eligendo conestium inire fingit, *ibid.* Leontiam uxorem Augustam renuntiat, *ibid.* Ad Eutropii portum Chalcedone Mauricii familiam perimit, *ibid.*, 244. Petrum Mauricii fratrem e medio tollit, *ibid.* Ejus Chosroes legatum carceri addicit, *ibid.* Constantinam Augustam privata domo includit, *ibid.* Novis rebus studentem in monasterium trudit, tumque occidit, 246, 247. Leontium ducem Chosroe victore, vincit CP. adducit, 245. Narsetem contra fidem datam comburit, 246. Germani et Constantinam detectis consiliis, plures occidit, 247. Mauricii consanguineos delet, 248. In eum ex Africa accersitus Heraclius, *ibid.* In Prasinis severius animadvertit, *ibid.* Conjuratos punit, 249. Ad locum Bovem dictum victore Heraclio comburitur, 250.
- Phocas Crateri filius Antiochia curandae praefectus, 148. Agitur religionis reus, 155.
- Photius secretariorum primus ejecto Ignatio CP. episcopus, 463. S. Mariae vestem Russis opponit, *ibid.* Michaele et Basilio fidem Bardae obstringentibus, Christi corporis et sanguinis sacramenta obtendit, 465. Basilium imperatorem coronat, 466. In eum ut homicidam conelamans, ejicitur, 471. Mortuo Ignatio iterum revocatus, iterumque ejectus in exilio moritur, 472. Theodorum Santabarenum Basilio commendat, 473. Exorat ne Leo exhaeretur, *ibid.* Abdicare se throno cogitur, 475. Majestatis accusatur, *ibid.*, 476.
- Photinus abbas reconciliandis Aegypti ecclesis praepositus, 204.
- Phravitus CP. episcopus, 144. Falsis synodalibus Felici imponere conatus, *ibid.*
- Phritigeres dux Ariano dogmati Gothos addicit, 58.
- Phatbasuarsan Cabadis filius Manichaeorum alumnus, cum eis a patre occisus, 145.
- Pipinus majordomus in Francorum regem sublimatus, 357. Ejus bello paceque virtus, *ibid.* Abderacham interficit, 357. Carolus et Carolomagnus ejus filii, 358.
- Pistides. Vide Georgius.
- Pittacia, locus ad sanctum Irenes templum CP., 68.
- Plicidia Theodosii et Gallae filia, 48. Ab Alarico in Galliam abducta, hincque a Constantino comite reducta eidem nuptui traditur, 65, 66. Valentinianum tertium suscipit, 71.
- Plicidia Junior Olybrio patricio nupta, in Africam cum matre Eudoxia a Gizericho abducitur, 95. Cum eadem inde remeat, 94.
- Plicilla Theodosii uxor, Arcadii mater, et Honorii, 48. Moritur sanctitate clara, 61. Ejus status ignominiosus tracta Antiochia, *ibid.*
- Plato monachus a Tarasii se communione abscondens carceri traditus, 597. Nicephori ordinationi obstat, 407. In exilium ejicitur, 409.
- Polyeuctus monachus CP. episcopus, 509.
- Pompeius Hypatii frater cum eo occisus, 158.
- Pontus olim subjecta episcopo CP., 66.
- Porphyrius Tyrius desertor, in Christianos scribit, 44.
- Pothus Argyri filius scholarum domesticus, 497. Foga salutem a Bulgaris expedit, 498.
- Portentum, aqua versa in mustum, 41. Muller capillis suspensa, 45. Puer biceps, *ibid.* Acies armatae in caelo visae, 55. Puer uno oculo, quatuor manibus et pedibus cum barba, *ibid.* Muller quatuor masculos uno partu effundens, 58. Infans ab umbilico duplex, 60, 508. Septem pueri annis 181 somno consepulti Ephesi, 76. Nubes in tubae speciem, 99. Pulvis igneus caelo pluens, 103. Visus stella caelo cadere, 158, 366. Ignitis radiis elucentes hastarum cuspides, 166. Σ obscuratis radiis, 171. Infans oculis, palpebris, manibus, pedibus orbis, cauda piscis, 226. Pueri alius quadrupes, alius biceps, 229. Animalia specie humana in Nili fluvio visa, 256. Simulacra Mauricii necem annuntiantia, 241. Ignis in caelo visus, 344. Tenebrae ad dies quinque mense Augustae, 354. Animal album mulo simile terrae hiatus effusum in Arabum imperium conclamans, 358. Sol obscurus dies quindecim, 599. Vide Cometa.
- Praefectus imperatorem sequi jussus in ecclesiasticis conventibus, 128.
- Prasinorum et Venetorum factiones infensae, 142, 154 et seqq.
- Prasiniae factionis iudex, 468.
- Pravilius Hierosolymorum episcopus, 72. Refertur ad eum de Nestorio, sede tunc Ephesi cum Patribus, 76, 77.

Priscus Orientis dux militaris seditionis causa existit. 219. Revocatur a Mauricio. 220. Europæ dux constituitur, 226. A Chagano in periculum adductus, a Mauricio liberator, 227. Trajecto Istro Ardagastum profligat, 228. Sclavinorum interiores partes grandi eorum strage penetrat, *ibid.* Hiberna agere apud Sclavinos militibus auctor, 229. Transitum a Chagano redditione captivorum redimit, 230. Thraciæ iterum dux, Chaganum armis laessit, 232, 233. A Chagano cibos impetrat, 234. Ingenti barbaros clade afficit, 237. Phocas excubitorum comitem facit, 243. Domentiola Phocas filia ducta, laureis utriusque positus, apud eum offendit, 246, 247. Ad ejus comprimendam tyrannidem Heraclium accersit, 248.

Probus patricius de Chosroe rescribit ad Mauricum, 223.

Processiones ad Campum, 94. Ad Triconchum ob pulverem ignem, 136.

Processio ac pompa cum sacris reliquiis, 192, 193.

Proclus Cizyri episcopus ordinatus CP. docere permittitur, 75. Oratione in sanctam Deiparam classicum in Nestorium canit. 76. CP. episcopus factus, Chrysostomi occasione scissus, illius reliquiis in urbem translatis, Ecclesiæ unit, 80. Hymnum trisagium in sublimi auditum Ecclesiæ canendum tradit, *ibid.* De Theodoro Mopsuestiæ episcopo hæresis accusato inquiri, 82. Diem pie obit, 84.

Proclus conjektor Anastasii et Amantii insomnia exponit, 140.

Proclus quæstor, ne imperator regis Persarum curator fiat, obsistit, 145.

Procopia Nicephori soror, Michaelis Cæropalatæ uxor, Augusta coronatur, 417, 418. In viduas occisis in bello maritis, munifica, *ibid.* S. Tarasii invisit tumulum, 424. Cum viro monachi induit habitum, 426.

Procopius historicus, Belisario comes in Vandalis expeditione, 161. Ex Sicilia cibos, ductores, exploratorem quærit, *ibid.*, 162. Carthagine Syracusas fugit, 172.

Procopius Marciani frater, eo victo Romam dilabitur, 109.

Procopius Constantis ad Maviam de pace legatus, 286. Procopius præfectus conjuratos examinat, 201. Exautoratur, 202.

Procopius præfectura abdicatus, 369.

Procopius Bardæ protovestiarius, 463.

Procopius protovestiarius sociorum proditione occisus, 473.

Procopius tyrannus a Valente ad arbores discerptus, 57.

Procundus Zenonem obsidet, 104. Zenoni adjungitur, 106. Captus capite cæditur, 112. Aliis *Trobundus*, aliis *Trocundus* scribitur, 114.

Proterius ejecto Dioscuro Alexandrinus episcopus, 91. Timotheus Elurus plebem ab ejus communionem dolo avertit, 92. Eodem Sedem invadente, in baptisterio necatur cum aliis, 5.

Protogenes Sardicensis episcopus, Athanasii defensor, 36.

Pseudochristus Syrus Hebræos seducit, 356.

Pudentius Gelimeri rebellans Tripolim occupat, 161. Sergio auctor ut Maurisiorum seniores dolo perimat, 176. Confato hinc bello ab eis occiditur, *ibid.*

Pulcheria Theodosii Junioris soror, 15 annorum rem Rom. administrat, 69. In ecclesiis pauperesque munifica; divinis etiam visionibus dignatur, *ibid.* Sorores Arcadium et Marinam ad virginitalis propositum inducit, *ibid.* Amoto Antiocho Persa rerum administrationem sola cepisset, 70. Eudociam Leontii philosophi filiam fratri uxorem conjungit, 72. Advecto CP. S. Stephani brachio, ei in palatio templum exstruit, 74. Rebus cum Persis pacatis Deo gratias agit, 75. Hymnum Trisagium sine additamento ubique cantari sancit, 80. Eudocia aula ejicere tentante sponte recedit, 83. Theodosii fratris facilitatem scite coarguit, 87. In aulam revocata, Flaviani corpus CP. reducit, 88. Chalcoptæorum ædem in Deiparæ ecclesiam consecrat, *ibid.* Marcianum, fide accepta ejus servandæ virginitalis, imperatorem constituit, 89. Moritur suis omnibus pauperibus relictis, 91. S. Laurentii templum exstruit, *ibid.*

Pulcheria a Michaele in monasterium detrusa, 161.

Pulvis igneus cælo pluit, 103. Sanguineus, 462.

Pulvis pluvia in diversis locis, 286, 331.

Puseus prætoriorum præfectus, 89.

Pyrrhus Sergii successor, Monothelita hæreticus, 275.

Sublati Constantini reus, urbe sedeque expellitur, *ibid.* Maximi in Africa consiliis inductus Theodoro papæ libellum tradit, *ibid.* Reversus ad vomitum ab eo derovetur, *ibid.* Iterum CP. episcopus, Paulo mortuo, assumitur, *ibid.*

Pythiorum aquæ calidæ, 158.

Q

Quinquegentiani in Africa Maximiano Herculo domiti, 5.

R

Rabduchus Dyrrachii dux, 473.

Rædestos castrum eversum, 435.

Ramitus patricius ad Classas occiditur, 94.

Ravenna imperii sedes Honorio facta, 65. Eadem com busta, 94.

Reemer dux Romæ, imperatoris suppresso titulo, 94.

Avitum imperialibus infuit exiit, *ibid.* Majorium ad Dertonam occidit, 97. Anthemio genero necis causa existit, 101. Anthemio menses tres supervivit, 102.

Rendacius Michaelis protovestiarius, 466.

Repeatus episcopus Areobindum templo educit, 18.

Retiaria Attiæ ditionis facta, 88.

Rhazates vir strenuus ab Heraclio victus, 265, 266. Se Chosroi adjungit, 267.

Rhegium collapsum, 196.

Rhodonius regius clericus, 505.

Rhodophyles Thessalonica expugnata captus, 482.

Rhodus capta a Saracenis, 286.

Roma Honorii indignatione ab Alarico direpta, 65. Iterum capta ab Alarico, 70. A Gothis, 190.

Romanorum æra, 1.

Romanum concilium sub Martino, 286.

Romanus Argyrus in bello Bulgarico dux, 491.

Romanus adversus Baram Mauricii dux, 221.

Romanus Agarum vincit Arethæ filium, 121. Jotabem insulam maris Rubri Romanis assertit, *ibid.* Areobinde adjunctus strenue in Cabadem agit, 125.

Romanus Chalcedonensis orthodoxus in exsilium pulsus, 115.

Romanus deferente Constantina capite plexus, 247.

Romanus Junior Hugonis filiam uxorem duxit, 507.

Romanus patricius et drugarius ex discordia cum Baga inutile Patzinacium auxilium reddit, 492. Constantinum accubitorem dolo capit, 493. In Palatium velut præsidio futurus Constantino irrupit, 494. Nicolaum patriarcham aula ejicit, *ibid.* Magister creatus, et magnus heteriarcha, *ibid.* Filiam Constantino locat, Paternque imperatoris declaratur, 495. Leonis Phocæ conspirationem dissipat, 495, 496. Zoem Augustam aula ejicit, *ibid.* Cæsaris dignitate augetur; tumque imperiali corona donatur, *ibid.*

Ecclesiæ CP. dissidium sedat, 497. Constantinum priore loco deturbat, *ibid.* A Bulgaris clades accipit, 498. Rebelles comprimit, 499. Agarenos vincit, *ibid.* Simeonis animum ad pacem inflectit, 500, 501. Filios Stephanum et Constantinum imperatores creat; Theophylactum junio-

rem filium clericum facit, 501, 502. Cum Petro Bulgarorum principe nuptiarum fœdera consociat, 503. Cum Melitinis amera pacem init, tum Melitinem subigit, 504. Pauperum famem relevat, *ibid.*, 505. Joanni Petri fratri Bulgarorum domini CP. abducto uxorem locat, *ibid.*

Basilium Macedonem impostorem igni addicit, *ibid.*, 506. Turcos Thraciam populates depellit, *ibid.* Russos infestantes profligat, *ibid.*, 507. Filiis Stephano et Constantino uxores locat, 506. Romano Constantini filio uxorem Hugonis filiam ex Gallia asciscit, 507. In Prote insula relegatus sanctorum monachorum solatio utitur, 508, 509. Filiis exprobrat ingratitude, 510. Constantino prior moritur, *ibid.*

Romanus patricius in bello Bulgarico occisus, 416.

Romanus Spatharius Justiniani caput traducit, 519.

Romulus, dictus Augustulus, imperator Romæ ultimus, 102.

Romulus Marciani frater Romani dilapsus, 109.

Rufinus magister pro Theodosio deprecans Ambrosio objurgatus, 62.

Rufinus exmagister Hermogeni socius de pace legatus, 153. Persarum rex ad se solum sinit accedere, 154. Reddit Justiniano gratissimus, *ibid.*

Rufinus Libyæ rector, 174. Ejus in barbaros bellica vis, 175.

Rufus Opsicii protostrator, 521.

Rusa Chosrois palatium eversum, 267

Rusmiza Persarum dux, 245.

Russie factionis ludus equestris, 468.

Russi CP. suburbia devastant, 465. S. Mariæ præsidio quassata eorum classis, *ibid.*

Russi Thraciam vastantes, semel iterumque victi, 506, 507.

S

Sabas antesignanus Messalianorum hæresis, 54.

Sabæ (S.) laura gestrueta, 409.

Sabbatius, ex quo Sabbatiani, 53.

Sabinus seductor Arabum, 506.

Saborius Persa adversus Constantem in Arcenta re-

- bellis, 290. Sergio legato a Mavia auxilia postulat, *ibid.* Equo lapsus perit, 291.
 Sabores rex Persarum. *Vide* Sapores.
 Sactices strenue adversus Bulgares pugnans occumbit, 498.
 Saes Chosrois in Heraclium dux, 237, 259. Ab eo profligatur, 260. Iterum victus ex misere moritur, 263. Ejus Chosroes cadaveri illudit, 264.
 Saldus in Abimelech rebellis occisus, 303.
 Sagar fluvius lapideo ponte superatus, 198.
 Salamina terræmotu eversa, 23. Iterum terræmotu concussa, 50.
 Salbanus Justiniano comes, 312.
 Salbanus Persidis oppidum, 260.
 Salem Arabum dux, Theodorum Antiochiæ episcopum eicit, 361. Leges fert Christianis iniquas, *ibid.* In Romaniam irritò conatu educit, *ibid.* Maurophoris auctores spontanei interitus occidit, *ibid.* Eorum ultor in Cassiotas insurgit, 363. S. Anastasii acclamatione inter rem sacram offenditur, *ibid.*
 Salliarus Chosrois filius, 270.
 Salich Alim filius extincto Marvam Arab. dux, 357.
 Salomon in Vandalica expeditione dux, 161. Libyæ dux a Belissario relictus, 169. Maurusios profligat, 170, 171. Militum conjuratione Libyæ fugere cogitur, 172. Committitur illi iterum Libyæ, 171. Maurusios vincit, *ibid.*, 173. Libyæ civitates munit, 176. Prælio occumbit, *ibid.*, 177.
 Salomon Junior senioris nepos, 177.
 Salustius interficitur, 70.
 Salustius Hierosolymorum episcopus, 121.
 Samaritanæ Julianum tyrannum sibi præficiunt, 151.
 Chosroem Persarum regem a pace avertunt, *ibid.*
 Samonas cubicularius ex Agarenis, Leoni carus, 179.
 Fidei præmio protospatharius factus, 189. Fugiens ad suos, adoratum se crucem ad Siricham profectum fingit, 483. Constantinum Leonis filium e sacro fonte suscipit, *ibid.* Fit accubitor, *ibid.* Andronicum per calumniam ad Agarenos fugere cogit, 484. Propensum in Agarenos animam patri ostendit, 185. Variorum reus criminum, in monachum detondetur, 486.
 Samuelis (S.) ecclesia CP. terræmotu collapsa, 196.
 Samus castrum captum a Saracenis, 477.
 Santabarenus. *Vide* Theodoros abbas.
 Sapor dux, orthodoxis solatio Antiochiam missus, 57.
 Sapores rex Persarum, 7. Persecutionem in Christianos movet, 19, 20. Nisibim obsidet, 28. Subditos Christianos dire persequitur, 30. Nisibim obsidionem renovat, 31. Nisibim tertio obsidet, 52. Angeli ac Constantii aspectu terrentus abscedit, 53.
 Sapphires arcem munitissimam capit, 219.
 Sarabla dux ab Heraclio victus, 238, 259.
 Saracenorum origo, nomen mores, descripta Sozomeno, 33. Mesopotamiam variant, 103.
 Sarbaraza, qui et Sarbarus, Persarum dux ab Heraclio victus, 235, 256, 261, 262, 263. Chalcedonem obsidet, 261. Revocatur in Persidem, 266. Detectus in eum Chosrois insidiis adversus illum conspirat, 269. In Adeser rebellans Persis imperat, 275.
 Sardinia olim Cyrius, 168.
 Sars flumen in Perside, 262.
 Saurostas ridens Valentinianus magnus moritur, 52.
 Scirtus fluvius aquis Edessam obruit, 146.
 Selavi et Hunni urbi ingruunt, 197. Belissario terrente discedunt, 198.
 Sclaviq; per Syriam effusi in Apamæ agro habitant, 289.
 Sclavorum legio *Peculiaris* dicta Justiniano, 303. Ejus ad Arabes defectione in fugam vertitur, 306.
 Scelerus dux in belli societatem Turcos trahit, 477.
 Scombrus a Phoca occisus, 217.
 Scribo in Novarum episcopum injurius, 331.
 Sebastianus V. C. in Gallia necatus, 70.
 Seberenses vertigales facti Bulgari, 393.
 Secundianus patricius Hypatium filium redimit precibus, 137.
 Secundus Chrysostomi pater nobilis Antiochenus, 64.
 Secundus Ptolemaidis Ægypti episcopus cum Ario ejectus, 17.
 Seditio Nixæ sub Justiniano, 134, etc.
 Seleucia trans Tigrim, 269.
 Septem pueri Ephesi dormientes, 76.
 Sepulcri (S.) ecclesia, 21.
 Serapionis contentio cum Severiano, 67.
 Sergius Ætherii nepos, 201.
 Sergius CP. episcopus, 218. Heraclium cum uxore utraque corona donat, 250. Filiam Epiphaniam filiumque Heraclium coronat, 231. In Monothelitarum errorem coucedit, 274.
 Sergius in Palestina a Saracenis occisus, 279.
 Sergius pro Saborio ad Maviam legatus, 290. Exprobrans Andream eunuchum, ipse virilibus cum vita orbatus, 291.
 Sergius Lazicem et Barnucium prodit, 303.
 Sergius militiæ magister ab Honnis captus, 197.
 Sergius monachus Cosmæ frater, Photii nepos, Romano conjunctissimus, 328.
 Sergius Prasinæ factionis tribunus, 212.
 Sergius protospatharius in Sicilia auctor tyrannidis, 333.
 Sergius Tripolim administrat, 176. Maurusiorum seniores contra fidem occidit, *ibid.* Prælio victus, ad patrum Salomonem Carthaginem fugit, *ibid.* A Maurusio iterum cum patre vincitur, 177. Ducum in eum odium ac querelæ, *ibid.* In Numidiam expeditionem suscipit, 178.
 Serpens vivus in ænea statua, 472.
 Serpentius Imperator Romanus, 97.
 Sesostrius Ægyptiorum regis castigata elatio, 230.
 Severa uxor Valentianiani, Gratiani mater, 48.
 Severiani contentio cum Serapione, 67.
 Severianus Scythopolitanus episcopus a Theodosio Dioscorita occisus, 92.
 Severus Cæsar creatus, Italiæ præficitur, 8. Christianos et ipse persequitur, 9.
 Severus monachus Macedonii adversarius, 132. Pulso Flaviano in sedem Antiochenam intruditur, 134. Ejus nomen diptychis inscribi populus CP. non sinit, 135. Joannes Hierosolym. nec carcere deterritus, eum e suggestu anathemate configit, 146. E. ias sede abdicari, quam ei communicare elegit, 151. Palestinæ monachi ab ejus abhorrenti communiõne, 137. Jussus expelli a Justino ac occidi, cum Juliano Alexandriam fugit, 141. Damnatur in concilio sub Mena CP., 181.
 Severus presbyter, Eudociæ comes ad Hierosolymam pergentis, occisus, 88.
 Severus Romanus imperator, 93, 97.
 Severus slavinius optimus, 367.
 Siccitas immensa, 366, 370.
 Sicilia magna parte direpta, 289. Ab Arabibus capta, 418.
 Sidema Lyciæ urbs, 89.
 Siderum castrum succensum, 330. Idem vastatum, 314.
 Singidon eversa a Chagano, 214.
 Silentium Leonis Isauri adversus imagines, 312.
 Silvanus Emesæ episcopus martyr, 9.
 Silvanus Gazæ episcopus martyr, *ibid.*
 Silvanus Tartensis Macedonianorum ad Liberium legatus, 58. Liberii litteris abutitur, 58.
 Silvanus tyrannus sblatus, 37.
 Silvester Romæ episcopus, 6, 184.
 Simplicius Romæ episcopus, 100. Ei communicare jubetur Petros Mongus, 112.
 Sinadensis metropolita ad Aaronem legatus, 407.
 Sinaps, nuptiarum Leonis et Zoes minister, depositus, 479.
 Sire Chosrois uxor, Merdasæ mater, 270.
 Siricius Romæ episcopus, 57.
 Sirmium captum Abares, 214.
 Siros cum Heraclio parem componit, 270, 271. Patrem in Tenebrarum ædem retrudit, *ibid.* Merdasam aliosque Chosrois filios occidit, 273. Zachariam ac Crucis ligna restituit, *ibid.* Persas captivos recipit, *ibid.*
 Sisinnius CP. episcopus, 75. Proclum Cyzici ordinatum episcopum CP. docere permittit, *ibid.* Illi Philippus historicus infensus, *ibid.*
 Sisinnius patricius Rendaces dictus, occisus, 333.
 Sisinnius Massagetis præfectus, 161.
 Sisinnius Thracensium dux, Irenes strator, 400. Nicophoro adjutor ineundo imperium, 402. In bello Bulgarico necatur, 419.
 Sisinniacus Thracensium thematis dux, 318. Byzantii muros obsidet. Constantinum inducturus, 331. Ab eo oculis damnatur, 363.
 Sophiæ (S.) ecclesia, 18. Disruptus ejus trullus sublimior excitatur, 197.
 Sophia Justini Cæsarum uxor Augusta coronata, 201. Pauperum solvit debita, 205. Ex ejus nomine Sophianorum exstructum palatium, *ibid.* Badurium dolet indigne habitum, 208. Tiberii conjugii spe frustratur, 211. A Tiberio cubiculario matrisque honores accipit, *ibid.* Coronam pretiosissimam Mauritio offert, 236.
 Sophia monialis ob fidem Chalcedonensem vexata, 112.
 Sophronius Hierosolymorum episcopus Monothellus exagitat, 274, 279. Umarum pietatem præferentem abominationem desolationis vocat, 281.
 Soterichus Cæsareæ Cappadociæ episcopus hæreticus novam synodum Sidoniæ procurat, 151. Flavianum et Eliam millores in synodum accusat, *ibid.*

Spanicius scholarius necatus, 109.
 Stauracius patricius publici cursus logotheta, in aula sub Irene primus, 584. Sclavinos edomat, ac de iis triumphat, 585. Militum Prætorianorum factionem dissipat, 589. Conspirationem in Irenem detegit, 592. Ut Alexius oculis privetur auctor existit, 595. Constantinum, in eum conjuratus, deludit, 598. Aetium adversantem patitur, 599, 400. Tyrannidem in Irenem excitat, 401. Erumpente e stomacho sanguine moritur, *ibid.* Ejus post mortem in Aetium detectæ insidiæ, *ibid.*
 Stauracius Nicephori filius imperator a patre coronatus, 405. Theophanem sponso ablatam uxorem ducit, 408. Puellas alias constuprat, *ibid.* Patre occiso imperator declaratur, 416. Paternorum morum heres avaritiam ac sævitiam prodit, 417. In conjugem aut populum rerum summam transferre cogitat, *ibid.* Michaellem Curopalantem excæcare querit, *ibid.* Audiens acclamatum imperatorem, monachum induit, 418. Irritato vulneris ulcere diem obit, 420.
 Stauracius Zautzæ domesticus in monachum detonsus, 479.
 Stephani (S.) corpus ad Pergamala inventum, 74. Ejus dextra manus ad Theodosium missa CP. *ibid.* Apparet Pulcheriæ, *ibid.* Sumptuosa illa æde exstructa in ea reliquias deponit, 75.
 Stephanus Amasæ metropolitæ, eunuchus, CP. episcopus, 502. Petrum Bulgaricæ principem et Mariam sponso sociat, 505. Moritur, 504.
 Stephanus Arianus, Antiochiæ episcopus, 55.
 Stephanus pietate spectabilis Antiochiæ episcopus, 107. Accusatus a Petri Pullonis asseclis ut Nestorianus, 108. Moritur, 110.
 Stephani successor Antiochiæ episcopus, acutis calamis ab hæreticis necatus, 110.
 Stephanus monachus pietate clarus Antiochiæ episcopus, 319.
 Stephanus Asmutus Chersonisæ punitum missus, 516.
 Stephanus Basilii filius solemnî pompa baptizatus, 470. Abdicato Photio CP. episcopus, 475. Post sex annos sacerdotii moritur, *ibid.*
 Stephanus Cæsareæ Palestinæ præfectus Venetorum ac Præsinorum seditione sublatus, 194.
 Stephanus Calomariæ filius Photii accusator, 475. In monachum detonsus exsul, 497.
 Stephanus Cyzici episcopus in Heraclium officiosus, 250.
 Stephanus magister, Constantini procurator, 488. Ad pacem cum Symeone componendam adhibitus, 490. Ne Romanus excæcetur apud Zoem impedit, 492. Constantinus aulæ adesse jubet, 495. Romano violenter ingrediente, palatio exil, 494.
 Stephanus Junior inclusus ad S. Auxentium, martyr egregius, 567, 575.
 Stephanus Justiniano comes, ejus ad Therbesem legatus, 512.
 Stephanus in Leonem rebellans capite plexus, 559.
 Stephanus papa Pipinum majorem domus in Francorum regem inaugurat, 557.
 Stephanus Romæ episcopus, 571.
 Stephanus patricius Stauracio regnum asserit, 416. Michaelis promotioni obsistit, 417.
 Stephanus Persa cubicularius, 506. Ad locum cui Bovis nomen combustus, 503.
 Stephanus protospatharius a Bulgaris occisus, 595.
 Stephanus a Romano patre imperii corona donatus, 502. Annam Gabalæ filiam uxorem ducit, 506. In patrem insurgit, 509. A Constantino in clericum attonsus, *ibid.*, 510.
 Stephanus Rusius in urbem seivire jussus, 507.
 Strategius patricius fidei ergo occisus, 568.
 Strategius Podopaguri filius fidei causa occisus, 575.
 Strategius confessor, 582.
 Studius Insomnium monasterii fondator, 97.
 Stupiotus scholarum domesticus, 474. Ad Tarsum victus munere abdicatur, *ibid.* Pardum conjuratum capit, 480.
 Styra CP. missus captivus, 149.
 Sudes Agarenorum dux spectatissimus, 454.
 Suliman Arabum dux successor Valid. 522. Leonem querit fallere, 524. Moritur Umare successore, 532.
 Sulimanam Isam filium in Armeniam educit, 544. Ex Asia captivos plures abducit, *ibid.* Castrum ferreum dictum evertit, *ibid.* Ingentes copias in Romaniam effundit, 545. Marvam victore fugiens Damascum discedit, 551. Palmyram fugere cogitur, 551.
 Symbatius Armeniam Arabibus tradit, 506.
 Symbatius a Leone patre imperii collega adiectus, 455. Occiso patre monachus detundetur, 446.
 Symbatius Basilio amicitia conjunctus, 464. Michaellem

in Bardam irritat, eumque occidit, *ibid.* In Basilium tumultuans in ordinem redactus, 467.
 Symeon Bulgarorum princeps Leonem bello petit, 477. Crimitem et Corticem Rom. duces occidit, *ibid.* Turcorum auxilio infestantibus Romanis, pacem componit, *ibid.*, 488. Romanos ingenti clade fundit, *ibid.* Urbem expugnare non valens, in pacem consentit, 490. Adrianopolim proditione capit, 491. Romanos profligat, 492. Pegarum palatia aliaque succendit, 497, 498. Thraciam depopulatus ipsam urbem invadit, 499. Nicolai patriarchæ colloquium expetit, *ibid.* Cum Romano collocutus pacem luit, 500, 501. Diem obit, 502.
 Symeon Caniclei præfectus Leonis Phocæ turbas dissipat, 495.
 Symeon Ctesiphontis archiepiscopus martyr, 20.
 Symeon Jonæ filius a Chersonitis occisus, 478.
 Symeon monachus Stauracium monachi habitu induit, 418.
 Symeon asecretis primus Thessaloniciæ eversionem auro redimit, 482.
 Symeon Stylites in Æluri causa adversus Proterium consultus, 86. Primus Stylites ex monasterio Mandra dicto, *ibid.*, et not.
 Symeon Theodori pædagogi frater in exsilium actus, 496
 Symmachus Germano adjunctus Libyæ rector, 175. Cum eo revocatus, 174.
 Symmacho vindicatus Rom. pontificatus, 125.
 Syracuse ab Agarenis capta, 472.
 Synodus Antiochena, 50.
 Synodus Chalcedonenis sexcentorum triginta Patrum adversus Eutychem et Dioscorum, 90, 91. Constantinopolitana a Theodosio congregata, 58. Consubstantialis dogma confirmat, ac doctrinam de Spiritu sancto addit, 59. CP. Sedi novæ Romæ privilegia concedit, *ibid.* CP. Eutychio patriarcha, 195. Ei Vigilius interesse renuit, *ibid.* Adversus Monothelias, 299. Auctoris disceptatio de tempore canonum ipsius, 501. Sub Philippico adversus sextam synodum, 520. Copronymiana adversus imagines, 559. Septima Adriano pontifice, 588. Hæreticorum factione CP. soluta, 589. Nicæam translata, illicque feliciter peracta, 590. Condemnati Anastasius, Constantinus et Nicetas patriarchæ, *ibid.* Ephesina adversus Nestorium, 77. Joannis Antiocheni et Nestorii in ea factio contra Cyrillum et Memnonem, 78. Depositus in ea Joannes, postmodum Cyrillo reconciliatus, *ibid.* Heracleæ indicta ac impedita ab Anastasio, 158. Illyriciana orthodoxorum, 52. Lampsacena orthodoxorum, a Valente eversa, 46. Mediolanensis adversus Athanasium ἀπαχτος, 54. Ad Quercum, quæ nunc Rufiniana, contra Chrysostomum, 67. Sardicensis Nicæanam fidem sancit, 56.

T

Tajmas. *Vide* Chrysaphius, 86.
 Tarasius a secretis, CP. episcopus, 586. Electionem admittere renuit, nisi fide accepta cogendi concilii, *ibid.* 587, 588. Probat ejus synodice Adrianus papa, *ibid.* Strenuam synodo operam ponit, 589, 590. Ab eo Plato alique monachi scissi, ob incestas nuptias Constantini, 597. Stauracium coronat Nicephori filium, 405. Demortui corpus in ejus monasterium translatum, 407. Tamulum donariis ornat Michael Rangabe, 424.
 Tatemer incautus captivos amittit, 228.
 Tatjanus et Julius fratres in Marcianum officiosi, 89. Fore imperatorem aquilas alis protegentis præsigio admonent, *ibid.* Urbis præfectura auctus Tatjanus, 90.
 Tatzates Buccelliariorum dux, 580. Proditor ad Arabas deficit, 584.
 Tatzates rebellis oculis cæcatus, 499.
 Tauromenium in Sicilia ab Afris captum, 441.
 Teletes Bulgarorum princeps ingenti strage victus, 561.
 Terbeles Bulgarorum dominus Justinianum restituit, 512, 513. Regia supellectili accepta, domum redit, *ibid.* Justinianum invadentem, ad turpem fugam cogit 514, 515.
 Thalassius extispex domus ruina obruitur, 45.
 Thebasa urbs ab Arabibus capta, 596.
 Terræmotus Alexand. 15. Antiochiæ, 50. In Cypro. *ibid.* Neocæsareæ, *ibid.* In Rhodo insula, 51. Dyrrachii Dalmatiæ, Romæ, in Campania, *ibid.* Nicomediæ, 58. Toto orbe maximus, 47. CP. Proclo episcopo, 80. Constantinopoli ad longum tempus, 108. Neocæsareæ, 124. Dyrrachii, Corinthi, 144. Anazarbi, 146. Antiochiæ, qua pene tota corrui, 147. Item Antiochiæ, 151. Pompeiopolis, 185. Per omnem Palestinæ, Arabiæ, Mesopotamiæ, Syriæ et Phœnicæ regionem, Sidone, Berito, Tripoli vehementer labefactis, 192. Constantinopoli, 191. Constantinopoli, ex quo supplicationes indictæ, 192. Constan-

- Unopoli, Nicomedia, cujus in annos singulos agitur memoria, 194. Constantinopoli, 196, 196, 199. In Palaestina et Syria, 208. In Mesopotamia, quo Ecclesiae Edessanae Trullus concidit, 296. In Syria, 320. CP. et per Thraciam maximus per menses duodecim, 345. Ad Portas Caspiae, 331. In Palaestina, atque Syria, 334. In Syria multis absorptis urbibus, 357. Constantinopoli sub Basilio Macedone, 470. In Thracia sub Rom. 502.
- Thebit a Mervam caeditur, 351.
Thebit a Leone Orientalium duce vincitur, 421.
Theo Hypathiae pater, 71.
Thecla Michaelis soror a fratre in monacham detonsa, 461. A Basilio sublati divitiis verberibus caesa, 471.
Theocletus officii notarius, 497.
Theocritus a Justino necatur, 142.
Theocletus presbyter Antiochiae apostata, 43.
Theocletus praestigator Galerium Maximianum in Christianos accendit, 7. A Licinio neci traditur, 15.
Theoclistus patricius Nicephoro adjutor adeundo imperium, 402. Michaelum Coropalatam imperatorem creari satagit, 417. Cum eo amicitiam inuit, *ibid.*
Theoclistus Cateleo praepositus Joannem ejici curat, 457. Cum ingenti damno exercitus Creta regreditur, *ibid.*
Demian Bardana insidiis a Michaele occiditur, 461.
Theodora Chagani filia Justiniano nubit, 511. Detectis in maritum patris insidiis, in Chazariam remittitur, 512. Jam Tiberii mater inde reductur, 514.
Theodora Constantii uxor, 14.
Theodora Justinii secunda uxor, 416 *et not.* Proclum designatum consulem Cyzici diaconum facit, 158. Ut Vigilius Menae pacem restituat precibus agit, 191. Pie moritur, *ibid.*
- Theodora Paphlago a Theophilo in uxorem deligitur, 449. Cum filio Michaele suscepto imperio Ecclesiae res restituit, 457. Theocistum adversus Arabes mittit, *ibid.*
Eudociam Decapoliis filiam uxorem filio jungit, *ibid.*
Basilium ipsius genus delicturum praedicat, 460. Theocisto sublati, aula ejicitur, 461. In Bardam conjurat, 462.
Theodora Romani uxor Augustae, 496. Moritur, 496.
Theodoretus cubicularius conjuratus exsul, 497.
Theodoretus Cyri episcopus Cyrilli Capituli impugnat, 78. In secunda synodo Ephesina deponitur, 87.
Theodorus abbas Santabareus ut sanctus Basilio commendatus, 475. Ei Constantinum filium spectro objicit, *ibid.* Leonem accusat ut patri insidiantem, *ibid.* Accusat et Andream scholarum domesticum, 474. A Leone oculis privatus in exsilium ejicitur, 475, 476. Revocatus annona ex nova ecclesia donatur, *ibid.*
- Theodorus Abydi comes Heraclium recipit, 250.
Theodorus Alexandriae episcopus, 246.
Theodorus Antiochiae episcopus, 358. Arabum invidia in exsilium ejicitur, 361. Comanitem Epiphaniae episcopum haereticum anathemate ferit, 364.
Theodorus Camulcaas in Irenem conjuratus, 595. Suis Armeniacis custodiis traditus, 595.
- Theodorus Cappadox praefectus capite plexus, 249.
Theodorus Coloniensis Constantis filios in Siciliam adduci impedit, 292. Milites tumultuantes incaute deludit, 293.
- Theodorus Abuces monachus pacis conciliator, 505.
Theodorus archiepiscopus Crithinus dictus, data fide Alexium reducit, 451. Ejus violata Theophilum arguens, exsilio multatur, *ibid.* Restitutus se episcopatu abdicat, *ibid.*
- Theodorus in Arabes rebellans ad montem Libanum, cum suis occisus, 362.
Theodorus in Maurusios a Salomone emissus, 171. A seditiosis in ducem assumptus, 172. Carthagine rector relictus, *ibid.* Ei Bellisarius Carthaginem commendat, 173.
- Theodorus orthodoxorum ad Valentem legatus marty. 50.
Theodorus Carterus profligatus, 315.
Theodorus dux Cellori adjunctus, 166.
Theodorus Heraclii frater Saem vincit, 263. Umaro victore Edessam ad fratrem fugit, 269.
Theodorus Hierosolymorum episcopus Epiphaniae episcopum Iconoclastam praescribit, 365.
Theodorus historicus patriarcham Thessalonicensem episcopum dicit, 159.
Theodorus Ilibinus militum praedas compescit, 216.
Theodorus Julianum incessens virgis casus, 44.
Theodorus Matruces Romani in aulam prodromus, 494.
Theodorus Mazarum castrum capit, 218. Orientis praefectus a Phoca taureis occiditur, 247.
Theodorus Mansur exsilio relegatus, 344.
Theodorus Myacius patricius oculis privatus, 321.
- Theodorus magister pacis conciliator a Symeone missus, 490.
Theodorus Mopsuestiae episcopus a Joanne et synodo Orientalium declaratus catholicus, 82.
Theodorus Mopsuestiae episcopus Junior, ad quem scribit Chrysostomus, 66.
Theodorus medicus Chagani superbiam comprimit, 230.
Theodorus Constantini paedagogus Romanum drungarium provehit, 492. In palatium tutorem Constantini accersit, 494. Rapitur in exsilium ut in eum machinatus, 496.
Theodorus patriciorum primus a Valente sublatus, 53.
Theodorus patricius, Siciliae dux, 391.
Theodorus Petri filius majestatis insimulatus, 199. Seditiosum militum levat, 200.
Theodorus Pharan episcopus, Monothelitarum antesignanus, 274.
Theodorus protospatharius, Craterus dictus, martyr, 453.
Theodorus Romae episcopus Pyrrhum suscipit, 275. Reversum ad vomitum proscrit, *ibid.* E vivifico calice ad hoc stilum assumit, *ibid.*
Theodorus a secretis Phocae recipiendo comitia cogit, 245.
Theodorus Studii praepositus Nicephori ordinationi obstitit, 407. Ejicitur in exsilium, 409. Nicephoro reconciliatur, 419. Suadens non reddendos profugos pacem cum Bulgaris impedit, 422. Oratione pro imaginibus defauctus in exsilium ejectus, 446.
Theodorus frater Theophanis, inscriptus lambis faciem, in exsilio diem obiit, 455, 456.
Theodorus vicarius ameros tres occidit, 278.
Theodosius Alexandriae episcopus haereticus, 184. CP. evocatur, 188.
- Theodosii canobium destructum, 409.
Theodosio M. a Gratiano imperii collega adlectus, inque Gothos dimissus, 56. Ejus praeclearae dotes, *ibid.* Gravi pulsatus morbo Thessalonicae baptizatus, 58. Arianos ecclesiae urbis expellit, *ibid.* Honorium filium illustrissimum atque consulem facit, 59. Tauri columnam erigit, 60. Maximum Andragabiumque interficit, *ibid.* Romae Honorium filium imperatorem praeficit, *ibid.* Alexandriae templa diruit, ac idololatriae turpia traduci permittit, 61. Occisos a Graecis fideles ea occasione, martyrum loco haberi praecipit, *ibid.* Flaviani precibus iram in Antiochenes remittit, 62. Thessalonicensium seditiosum indiscreta civium caede punit, *ibid.* Arcente Ambrosio, humilis penitentia crimen diluit, *ibid.* Eugenium tyrannum occidit, 65. Antiochenum schisma sedat, *ibid.* Romam donarum auget, *ibid.* Mancipiorum injuriam tollit, *ibid.* A lupanariis vis injuriam averit, *ibid.* *et not.* Mediolani diem obiit, *ibid.* Translatum ejus corpus ad aedem Apostolorum CP., *ibid.*
- Theodosius Junior in Isdegerdis tutela relictus, 69. Ab Isdegerde Antiocho paedagogo creditus, *ibid.* Pulcheris sororis cura prope institutus, *ibid.* Antiocho Persa submoto, rerum totam administrationem Pulcheriae credit, 70. Athenaidem dictam Eudociam uxorem ducit, 72. Joannem tyrannum e medio tollit, 74. Valentianum Constantii et Gallae Placidiae filium Caesarem facit, *ibid.* Ad eum coronam imperatoriam Romam mittit, *ibid.* Varrane Persarum rege transfugas repente ingenti Persae clade afficit, *ibid.* In ecclesias ac loca sancta munificus, *ibid.* S. Stephani brachium Hierosolymis recipit, eique in palatio sacellum exstruit, *ibid.* Pacem cum Persis componit, 75. Synodum Ephesiae ad Nestoris causam cognoscendam indicit, 77. Discordes episcopos CP. accersit, 78. Nestorium relegat apud Thasum, *ibid.* Cyrillum et Joannem Antiochenum in concordiam adducit, *ibid.* Eudociam conjugem voti causa Hierosolymam dimittit, 79. Proclo Joannis Chrysostomi corpus CP. transferre concedit, 80. Hymnum Trisagium sine additamento ubique decantari sancit, *ibid.* Inquisitionem de Theodoro Mopsuesteno Orientis episcopis committit, 82. Antiochum patricium bajulum suum clericum facit, 83. Patricii dignitate arcendos eunuchos sancit, *ibid.* Cyrum urbis, et praetorianum praefectum exagitatum, Saffrum episcopum facit, *ibid.* Joannem Vandalum honoribus auctum recipit, *ibid.* Pulcheriam sororem aula ejicit, 86. In Flavianum, qui diaconissam facere noluisse, ira inardescit; *ibid.* Mali praedicio Paulinum occidit, *ibid.* Secundam Ephesinam synodum Dioscoro praeside indicit, 86. Cum Gizericho Vandalorum rege pacem init, 87. Eudocia Hierosolymam dimissa Pulcheriam revocat, 88. Eudociae itineris socios castitatis suspectos necat, *ibid.* Flaviani corpus CP. reducit, *ibid.* Cum Attila sub tributo pacem facit, *ibid.* Diem obiit, *ibid.*
- Theodosius imperium capescere cogitat, 325. Artemium

Thessalonicam relegat, *ibid.* Leonem Isaurum, et Artabasdam adversarios patitur, *ibid.*, 324, 327.

Theodosius Calliopii Augustalis filius Alexandriae necatus, 159.

Theodosius Ephesi episcopus pseudosynodi Copronymianæ praeses, 359.

Theodosius Mauricii filius, 215. Imperator coronatus, 225. Virgini a patre caeditur, 242. Fuga necem evasisse Phoca tyranno fertur, 244. Ejus superstitis rumore Germanus et Constantina ad tyrannidem excitantur, 247.

Theodosius monachus sedis Hierosolymitanæ inceptor, 92. Severianum Scythopolitanum et Athanasium diaconum occidit, *ibid.* In Synæum montem fugit, *ibid.*

Theodosius Salibaras patricius, Nicephori plus monitor, 410. In bello Bulgarico moritur, 416.

Theodosius subadjuva occisus, 247.

Theodosius protovestiarius a Simeone prælio occisus, 478.

Theodosiopolis prodente Constantino a Persis capta, 121.

Theodote cubicularia incestis nuptiis Constantino conjuncta, 396. Leonem filium suscipit, 397.

Theodotus Melissenus Cassiteras dictus, CP. episcopus, 441, 446. Dissoluti hominis mores ac insecta, *ibid.* Constantini Cabalini probata synodo, imagines proscibit, 441, 442.

Theodotus generalis logotheta homo sævissimus, 306. Ad locum cui Bovis nomen combustus, 308.

Theognis Arii defensor, 17. Athanasii calumniator, 26. In synodo CP. damnatur, 59.

Theognostus protosecretis occisus, 335.

Theognostus a Bulgaris occisus, 395.

Theonas Alexandriae episcopus, 4.

Theonas Marmarices episcopus cum Ario eiectus, 17.

Theopaschitarum tessera, *Qui passus es pro nobis*, 97.

In concilio sub Mena damnati, 181.

Theopemptus praefectus, 247.

Theophanis industria, finis, opus, 5. Theodoro Studitæ iniquior, 422, 425.

Theophanes cubicularius confessor, 382.

Theophanes patricius, imperatoris in urbe vicarius, 548. Artabasdam imperatorem acclamari facit, *ibid.*

Theophanes Phalgaus Theocitismum necat, 460, 461.

Theophanes poeta vultum iambis inscriptus, 435. Sub

Michaele et Theodora Nicænus episcopus, 456.

Theophanes protothronus Stephanum Leonis fratrem consecrat CP. episcopum, 475.

Theophanes protovestiarius imperii administrator, 302.

In Petri Bulgari et Mariæ nuptiis pronubus, 305. Componendo cum Turcis, prudentiæ laude excellit, 306.

Rusorum classem semel itorumque dissolvit, *ibid.*, 307.

Accubitoris dignitate augetur, *ibid.* Pacem cum Turcis ad annos quinque componit, *ibid.* Christi imagini Edessensæ obviam procedit, 308. Romanum restituere moliens, in exilium eiecit, 310.

Theophauntus Arii defensor, 17.

Theophano Leonis uxor, eo cum scorto procedente ad Blachernas intenta precibus, 478. Deluncta claret miraculis, 479. In ejus honorem exstructa ecclesia ad Sanctos Apostolos, 481.

Theophano Constantini Romani filii uxor altera, 506.

Theophano alterius sponsa, Stauracio nupta, 408. In eam Stauracius rerum summam transferre cogitat, 417.

Michael coropalata in monasterium retrudit, 418.

Theophilites Basilium tradit Michaeli, 458.

Theophilus Alexandriae episcopus, 60. Gentilium sacra traducens, Christianorum cædis auctor existit, 61. Chrysostomo adversatur ac CP. episcopus fiat, 64. Illi infensior ob susceptos profugos ab eo monachos, 67. Epiphanium eidem infensum reddit, *ibid.* Synodo ad Quercum habita sede eum eiecit, *ibid.* Tumultuante inde populo sibi fuga consulit, *ibid.* Cyrillo successore moritur, 71.

Theophilus Michaelis filius imperii collega a patre adlectus, 448. Theodoram conjugem deligit, 449. Icasia nuptias respuit, *ibid.* Leonis Armeni necis reos capite plectit, *ibid.* Theophobo Persa cum suis recepto, turmam Persarum dictam ex eis constituit, 430. Sibi eum levirum facit, *ibid.* Petronam viduæ injuriam severissime punit, *ibid.* Alexium Musule locata Maria filia generum facit, *ibid.* Suspectum in Siciliam amandat, *ibid.* Revocatum, contra Idem verberibus et carcere affligit, 431. Mariæ filie tumulum, locum asyli facit, *ibid.* Theodorum archiepiscopum exilio punit, *ibid.* Manuelem ducem fortissimum ad Persas fugere cogit, *ibid.* Revocatum honoribus auget, eoque expeditionis socio Arabas vincit, 432, 435. Veneto colore et habitu in Circo ludit, *ibid.* Jam in Arabum venturum manus, vitæ suæ periculo Manuel eripit, *ibid.* Michaellem filium suscipit, 434. Æqui jurisque tena-

cissimus, *ibid.* Ab Arabibus profigitur, *ibid.* Imagines abolet, 433. Joannem syncellum magis addictum CP. episcopum praeficit, *ibid.* Amorium amittit, 434. Leonem Philosophum ludo praeficit, 455. Plura exstruit in palatio, *ibid.* SS. Theophanem poetam et Theodorum fratrem iambis ad faciem inscribit, *ibid.* Michaellem filium coronat, 456. Theophobum Persam necat, *ibid.* Dysenteriae morbo animam projicit, *ibid.*

Theophilus Armeniacorum tribunus a Constantino occisus, 396.

Theophylactus candidatus Marinaci deputatus, martyr, 569.

Theophilus Castabolorum episcopus, Macedonianorum ad Liberium legatus, 48.

Theophilus Cibyrrhæotarum dux, martyr, 392.

Theophilus patricius, martyr, 453.

Theophilus spatharius in Elpidium missus, 393.

Theophilus Justiniano comes assumptus, 312.

Theophobus Persa cum suis a Theophilo susceptus, ejus que levir factus, 430. Ab eodem capite truncatus, 436.

Theophylactus Abestactus Basilium periculo liberat, 471. Fundum regalem mercede accipit, *ibid.*

Theophylactus Antiochæ episcopus, 332, 338.

Theophylactus cubicularius, 314.

Theophilactus dominicus heteriarca, Nicolaum patriarcham aula pellit, 490.

Theophylactus Michaelis filius imperator coronatus, 419, 428.

Theophylactus patricius, stabuli comes, 496.

Theophylactus protospatharius, Thraciæ dux, martyr, 568.

Theophylactus a Romano patre clericus, tumque subdiaconus, ac syncellus factus, 302. Dilatus ob ætatem ejus patriarchatus, 304, 305. Patriarcha presentibus legatis Rom. pontificis creatus, 306. Christi imaginem Edessenam solemnî supplicatione in palatium inferi, 308. Romanum patrem restituere molitur, 310.

Theophylactus Rangabe filius in exilium actus, 583.

Theophylactus Saliba profigitur, 515.

Theopolis, quæ prius Antiochia, 131.

Theram et Therasiam (ad) igneus vapor in pumices concretus, 358.

Thessalonicensium tumultus indiscreta civium cæde punitus, 62.

Thessalonicensis metropolita patriarcha a Theodoro historico dictus, 139.

Theuderichus Gothorum rex in Hispania, Malaphridem sororem Trasimundo lotat, 130.

Theuderichus Triarii filius, inani pro Aspare uxoris fratre conatu armatur, 101. Suorum insidiis liberatus, inopinato casu moritur, 108. Strabus dictus, nec ἀδελφός uxoris Asparis, sed ἀδελφόναις, ex fratre illius nepos, *ibid.*

Theuderichus Valameris filius, consul ac Thraciæ praefectus, 112. Odoacro profigitur, ac Gizericho mortuo, Occidente potitur, 115. Pontificatum Symmacho asserit, 125. Ministrum obruncat, ejus demerendi gratia Arianum factum, 122. Hermisdam sollicitat ad celebrandam synodum, 157. Joannem pontificem legatum ad Justinum mittit, 145.

Thomarchus Aradi episcopus, 285.

Thomas diaconus, CP. episcopus, 246.

Thomas CP. episcopus, 289.

Thomas cubicularius confessor, 382.

Thomas exconsul Nicephori patriarchæ salutem cavet, 440.

Thomas nuptiarum Leonis, ac alterius Zoes minister, depositus, 485.

Thomas primicerius conjuratus exsul, 310.

Thomas quaestor religionis reus, 155.

Thomas Thessalonicensis quondam episcopus, Alexandrini episcopi in septima synodo legatus, 389.

Thomas tyrannus a Michaele compressus, 448.

Thracia subjecta olim episcopo CP., 66.

Tiberius imperator. *Vide* Absimarum.

Tiberius excubitorum comes ab Aharibus vincitur, 209. A Justino adoptatur; ac Caesar, tumque imperator creatur, *ibid.*, 210. Anastasiam uxorem Augustam coronat, 211. Sophiæ Augustæ ut matri curam habet, *ibid.* Pace a Persia non impetrata, ingenti victoria potitur, 211, 212. Ecclesias plures, pauperumque ac hospitem domos ædificat, *ibid.*

Tiberius Constantinus publicis monumentis inscribi se imperat, *ibid.* Ex suo nomine cohorte instituta ejus duce Mauricio Persas vincit, 215. Mauricio locat filiam Constantinam, ac imperatorem constituit, *ibid.*

Tiberius Justiniano ex Theodora in Chazaria natus, 314. A Blachernarum altari avulsus ut ovis jugulatus, 318.

Tiberii Justiniani filii nomine impostor Pergamenus, regio cultu tractus, 344.

Tiberius Constantem patrem in Siciliam sequi prohibitus.

280. Imperit collega a fratre ascitus, tamque naribus mutilatus, 295.
 Timocles Tropariorum compositor, 98.
 Timostratus dux Cellori adjunctus, 127.
 Timotheus Alexandrinus episcopus Petri frater, 56. Moritur successore Theophilo, 60.
 Timotheus Ælurus Proterio præstigis ejecto sedem invadit, 91. Ipso die Paschatis eundem in baptisterio occidit, 93. Ejus causa episcoporum cognitioni reservata, 93. Proclamatus hæreticus, ac Proterii necis reus Gangras, tamque Chersonam relegatus, *ibid.* Basilisci decreto restitutus, suorum iripudio excipitur, 104. Mongo successore moritur, 107.
 Timotheus pulso Macedonio CP. episcopus, 153. Cognomen Litroboles et Celones, *ibid.* Joannis Nicætae nomen in Ecclesiæ tabulas recipit, *ibid.* Ejus Synodales non omnes recipiunt, 153. Severi nomen recipere in Ecclesiis tabulas prohibet populus, *ibid.* Missi ejus Alexandriae synodum e suggesto proscribunt, *ibid.* Fictæ anathema dicit non recipiunt synodum, *ibid.* Trisagium hymnum cum additamento cantari præcipit, 156.
 Timotheus Leucus, qui et Salophaciolus, Æluri successor, vir catholicus, 96. Basilisci decreto restituito Æluro in monasterium fugit, 104. In sedem restituitur, 108. Diem obit, 110.
 Timotheus Dalnati monasterii præpositus, monasteriorum præfectus, 195.
 Tiridates rex Armenos ad fidem convertit, 19.
 Totila Gothorum rex a Narsete occisus, 193.
 Trajani Patricii citata historia, 56.
 Trajani via aspera et difficilis, 257.
 Trajanus Valens dux a Gothis superatus, 53. In Valens impietatem acceptam cladem refundit, *ibid.*
 Trasimundus rex Vandalus tantisper militior orthodoxis, 159. Theoderici sororem Malaphridam uxorem accipit, *ibid.* Anastasio amicitia jungitur, *ibid.*
 Trypho monachus dum adolescit Theophylactus, CP. episcopus, 504. Depositus, in suo monasterio moritur, 505.
 Tudonus Chersone præfectus ligneo veru suffixus, 516.
 Turbula Symeonis soror in Perside martyr, 20.
 Turci, ipsi Hunni, 207.
 Turci, qui et Chazari Heraclio in Persas adjuncti, 264. Recedunt impatientes laboris, 265. Portis Caspiis egressi Armeniam vastant, 364. Iterata irruptione cum Arabibus depugnant, 366.
 Tyana capta et desolata, 518.
 Tyrannus Antiochiæ episcopus, 4.
 Tyzelus Lazorum rex ad Justinum venit, baptisma regnumque ab eo accepturus, 144. Valerianam Homi patricii filiam uxorem ducit, *ib.* Persarum rege bello lacescente, Justinianus capitis iuvat, 148.
 Tzaton Gellimeris frater Gogdam in Sardinia conficit, 161. Revocatus a fratre, cum eo copias jungit, 166. Prima impressione victor, mox conserta pugna occumbit, *ibid.*, 167. Caput ejus Belisarius in Sardiniam mittit, 168.
 Tzergius Bulgarorum dominus detectos Constantinii in aula fautores punit, 377.
 Tz gatus Bulgarorum ad Constantinum de pace legatus, 376.
 Tzita primus magister militiæ in Armenia, 149.
 Tzitzu Romæ dux ab Artabane occisus, 181.
 Tzotzas tyrannus in Africa, 172. Obsessa Carthagine, Belisarii adventu fugit, *ibid.* Iterum Carthagine in Numidiam secedit, 175. Acri commisso certamine cum paucis evadit, 174. Libyam depopulatur, 177. Joannis Arsacidæ moriens, mutua nece lætatur, 178.
 Tzubbadeser castrum demonibus infestum Christiani episcopi precibus expurgatum, 140.

U

Uliarius Belisarii satellites Joen. Armenium casu occidit, 167.
 Uliathanus conjurationis Gottharis cum Antala sequester, 179. Areobindum occidit, 180.
 Umarus dux Saracenorum Bostram, etc., capit, 279. Hierosolyma capta habitu cilicino in templo orat, 281. Iasdo duce totam Syriam capit, 182. Mesopotamiam omnem subigit, *ibid.* Persis subingatis censum subditorum ad usque iumenta instituit, 287. Maviam ducem Saracenorum ab Ægypto ad Euphratem consistit, 282. Templum Hierosolymitanum instaurat, 284. A Persa fidei desertore orans occiditur, *ibid.*
 Umarus Arabum dux, 324, 327. Summus ameras Sulimam mortuo, 252. Vinum inhabet, fidemque Christianos negare cogit, 354.
 Unobuado Bulgari, 296.

Uranianus puer Joviani filius consul absque insignibus, 46.
 Urbanus orthodoxorum ad Valentem legatus martyr, 30.
 Ursacius Athanasii calumniator, 26.
 Usthazades Saporis pædagogus, martyr, 19.
 Uthman Saracenorum ameras, 282. Ab Ethribensibus dolo necatur, 287.
 Uthman multas in Cilicia urbes capit, 315.
 Uthman Cacæ filius ad Dabecum sedet, 380. Infaustus signis cum Romanis pugnat, *ibid.* In Asiam excurrit fratremque amittit, 382.

V

Valas Persarum rex. Vide Blases.
 Valens imp. renuntiat, 46. Ab Eudoxio Ariano CP. baptizatur, *ib.* Evertit synodum Lampsacenam, *ibid.* Eudoxio alisque Arians ecclesias committit, *ibid.* Procopium tyrannum occidit, 47. Ejusdem proditores duces comburit, *ibid.* Remissam tantisper persecutionem novum accendit, *ibid.* Uxore Dominica Ariana in orthodoxos excitatur, 48. Quod misisse ad Liberium dicitur, verius de Macedonianis, *ibid.* et not. In Gothos movet, *ibid.* Tarsensem synodum fieri prohibet, 49. Athanasium revocat, *ibid.* Durior ejus in Ecclesiam persecutio quam gentiliam, *ibid.* Misos a catholicis navi qua venerant comburit, 50. Judæis et gentilibus benignus, *ibid.* Assiduus vexandis orthodoxis, *ibid.* A suis Antiochiæ appetitus insidiis, 51. Edicto pro synodo Illyricana accedere cogitur, 52. A Gothis superatur, 53. Objurgat Aprhates Anachorita Antiochiæ, *ibid.* Regnat tribus annis fratre mortuo, 54. Cæsarem proficiscitur ejecturus Basilium, *ibid.* Galatem illum amittit, *ibid.* Cam Mavia Saracenorum regina pacem init, *ibid.* Gothos suppetis suis victores Arians addicit, 55. A Gothis victus incendio perit, 55, 56. Isaacus monachus educturo cladem prædicit, 55.
 Valentinianus tribunus legionis Cornutorum, ob fidem exaillo damnatus, 43. Imperator ab exercitu renuntiat, 46. Gratianum filium Augustum designat ac consolat, *ibid.* Valentem fratrem imperatorem Orientis creat, *ibid.* Orthodoxis conveniendi facultatem facit, *ibid.* Superstite Severa uxore Justinam nefarie ducit, 48. Impla lege po lygamiam sancit, *ibid.* Valentiniani prosapia, *ib.* Ambrosii electionem probat, 51. Synodi Illyricanæ fidei Orientales stare jubet, 52. Valentem fratrem Arianam corripit, *ibid.* Rupta pectoris vena in Gallia moritur, 52.
 Valentinianus junior quadriennis puer imperator acclamatus, 53. Episcopos orthodoxos ejectis Arians cum Gratiano revocat, 56. Eo occiso solus in Occidente imperat, 52. Tyrannorum metu laqueo vitam finit, 61.
 Valentinianus tertius, patre Constantio natus, 66, 72. A Theodosio Cæsar constituitur, 73. Corona Imperiali ab eodem donatur, *ib.* Ejus in Galliam, Hispaniam, Britanniam inanes conatus, 80. Aetii dolo, inque Bonifacium Iavidia Africam amittit, 81. Leone papa interpellante male gesta Ephesi emendari petit, 87. Aetium Aetio duce Aurelianus ad Ligerim vincit, 90. Aetium patricium occidit, 92. Sana fide, impurissimis moribus hominem Maximus patricius occidit, 93.
 Valentinianus patricius occisus, 284.
 Valentinus SC. rerum administratione motus, 283.
 Valentini aqueductus a Constantino reparatus, 371.
 Valeria Diocletiani filia, Galerii Maximiani uxor, 8.
 Valerianus cum Belisario dux, 161.
 Valeriana Homi filia Tzatho Lazorum regi nupta, 144.
 Valid Abimelech filius, Arabum dux, 312. Majorem ecclesiam Christianis Damasci eripit, 514. Notarios Christianos amovet, *ib.* Ingentia moliens in Christianos moritur, 521, 522.
 Valid isam filius summus Arabum dux, 549. Petrum Damasci metropolitam lingua præcisa in exsilium trudit, *ib.* Artabadi legationibus sollicitatur et Constantini, *ibid.* Arabum factione post unum principatus annum sublatus, 551.
 Vandali Modigisco duce Hispaniam occupant, 81. Hortante Bonifacio duce occupant Libyam, *ib.* Romanas copias Aspare duce profligant, 82. Capta Carthagine ad templa profugi, 165.
 Vararanes Persarum rex, 71. Persecutionem a patre ceptam continuat, 75. Negatis a Theodosio transfugis, bello renovato victoria cadit, 74. Theodosio invitante pacem init, 75.
 Veneta factio et Prasina tumultuantes, 142, 154 et seqq. Veneto colore in Circo victor Theophilus, 483.
 Venetae factionis ludus equestris, 468.
 Veturius magister militiæ Christianis infensus, 6.
 Verina Leonis uxor, soror Basilisci, 97. Zenonem, ut imperator coronetur, opera juvat, 103. Basilisci in Zenonem tyrannidem foret, *ib.*, 109. Sacris editis Leonium

imperatorem declarat, 110, 111. Ejus defunctæ corpus CP. translatum, *ibid.*

Verona a Gothis recepta, 201.
Vigilius Romæ episcopus, 184. Roma a Gothis capta venit CP., 190. Menam ejus episcopum sacris arceat, *ibid.* Justiniano indignante e templo quo confugerat vi abstrahitur, 191. Menam restituit, *ibid.* Suum nomen priori loco curat restitui, 192. Quintæ synodi Patrum consensum spernens, in Illyrico Romam rediens diem obit, 193.

Vincentii (S.) ecclesia terræ motu collapsa CP., 196.
Vincentius locum tenens Sylvestri Nicææ, 16.

Vitalianus Anastasium ingenti clade afficit, 134. Hypatium profligato exercitu capit, *ibid.* Populi votis imperator acclamatur, 136. Plerasque Rom. ditionis urbes occupat, 137. Anastasium sacramento adigit restitutum orthodoxos episcopos, cæteraque concilio generali permissurum, *ibid.* A Justino magister militiæ, consul, præsentis comes designatur, 141. Severum expelli impetrat ac occidit, *ibid.* Synodum Chalced. curat recipi, *ibid.* Invidia cædium sub Anastasio dolo a CP. necatur, 148.

Vitalianus archidiaconus Hormisæ ad synodum Heraclææ legatus, 157.

Vitalianus tribunus in Persas strenuissimus, 216.
Vitalis Antiôchiæ episcopus, 6.

Vitus locum tenens in Nicæna synodo Romani pontificis, 16.

Visigothi in Romanas ditiones sedes figunt, 81. Devastata Roma in Galliam secedunt, *ibid.* Occupant Hispaniam, *ibid.*

X

Xenias a Calandione fugatus, Petri Fullonis suffragio Hierapolensis episcopus, servus, hæreticus, non baptizatus, 113. Accitus CP. a Macedonio, populo tumultuante expellitur, 128. Leonem Rom. pontificem, ac synod. Chalced. anathemate ferit, 129. Ecclesiæ res miscet in Oriente, inque Flavianum et Eliam Anastasium commovet, 131. A Justino ejicitur, 141.

Xerolphi columna Arcadio erecta CP., 66. Ejus collapsa dextra manus, 188. Ictu fulminis deformata, 191.

Xystus Romæ episcopus, 79.
Xystus Bulgaricus piscis, 297.

Z

Zabas major minorque Persidis fluvius, 263, 267.
Zachariæ prophetæ ossa inventa in pago agri Eleutheropolitani, 74.

Zacharias Hierosolymorum episcopus, 248. Capta urbe ipse in Persidem adductus, 252. Sedi suæ restituitur ab Heraclio, 275.

Zacharias Romæ episcopus, 344.
Zacharias Palæstinæ præfectus, 136.

Zamanarsus Iberorum rex Rom. amicus, 183.
Zamasphes Persarum rex, 119.

Zautza Stylianus heteriarcha Leonis executionem impedit, 475. Fit magister et logotheta publici cursus, 473.

Imperatoris Pater creatus, 477. Belli Bulgarici causa existit, *ibid.* Secundus ab imperatore cum filia procedit, 478. Insidias in eum struit, *ibid.* Moritur, 479.

Zemarchus dux Areobindo adjunctus, 125.

Zeno Ariadnæ Leonis filia matrimonio junctus, 96. Petram Fullonem fovens Martyrium Antiochenum episcopum se abdicare cogit, 98. Insidiis appetitur ab Aspare, 100. Eo occiso cum filiis, juniore ejus filio consulto, 101. A Leone filio imperat. creatur, 103. Rebellante Basilisco in Isauriam fugit, *ibid.* Urbem repetit. Armatumque Basilisci ducem promissis capit, 106. Basiliscum Cucusi fame conficit, 107. Armatum obtruncat, Basiliscum filium lectorem facit, *ibid.* Petrum Fullonem, quod favisset Basilisco, ejicit, *ibid.* Verinam socrum amandat Papurium, *ibid.* Stephanum alterum Stephanum mortuo Antiochiæ præcitat: tumque eo soblato, Acacio ut episcopum Antiochiæ ordinet, præcipit, 110. Leontium Verinæ sacra renuntiatum imperatorem profligat, ac Illi fratrem occidit, 111, 112. Petrum Mongum Joanne Tabennesiote ejecto Alexandria restituit, ac Henoticum promulgat, *ibid.* Teuderichum Valameris filium in Italiam mittit, 115. Felicis romana sedis episcopi legatos Acacio et Petro Mongo communicare compellit, *ibid.* Orientis episcopos eisdemque legatos Henotico subscribere cogit, 114. Calandionem Antiochiæ expellit, ac Fullonem restituit, 115. Cædes multas ac nefanda quæque committit, 116. Comitiali morbo correptus obit, *ibid.*

Zenobius martyrii Hierosolymitani architectus, 27.
Zenobius Sidonis episcopus martyr, 9.

Zenodia Basilisci uxor hæretica, 104. Cum viro in baptisterium fugit, 107.

Zerbule castrum a Romanis captum, 175.
Zezices Saracenorum regulus, 151.

Ziandus Mavisæ frater victore Muchar occisus, 303.
Zichelus Chazarorum princeps Heraclium adorat, ac eum copiis instruit, 264.

Ziliges Hunnorum rex a Persarum rege ut proditor occisus, 145.

Zimarchus Orientis comes, 199. Accusatur a Theodoræ Augustæ consanguineis, 200.

Zoe Zautzæ filia Leoni turpiter amata, 477. Illi comes solemnî processu, 478. Defuncta Theophanone Augusta coronatur, 479. Benedictionis nuptiarum minister deponitur, *ibid.* Moritur. Ejus inscriptio tumuli, *ibid.*

Zoe altera, quarta Leonis uxor, 482. Constantinum filium suscipit, 485. Benedictione nuptiali donatur, ac Augusta declaratur, *ibid.* Constantino filio flagitante in aulam reducit, 490. Alexandri domesticos aula ejicit, *ibid.*

Nicolaum patriarcham rebus amovet, 490. A Symeone Bulgaro ingenti clade afficitur, 492. Romanum, ne excectur, liberat, *ibid.* Aula ejecta monialis efficitur, 496.

Zoilus Alexandria episcopus, 188.
Zoilus ligneo veru suffluxus, 316.

Zozimus Romæ episcopus, 70.
Zuber Abdelæ pater Arabum amerae.

Zumir a Chagan occisus, 304.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

S. THEOPHANES ABBAS ET CONFESSOR.	
Notitia.	9
Præfatio Combefistii.	15
Vita et laudatio S. Theophanis.	18
Officium S. Theophanis.	45
Proemium Chronographiæ.	55
CHRONOGRAPHIA.	65
AUCTOR INCERTUS.	
VITA LEONIS ARMENI.	1010
LEO GRAMMATICUS.	
CHRONOGRAPHIA.	1038
GODEFRIDI HENSCHENII Dissertatio de chronographia S. Theophanis.	
Cap. I. — Repudiantur tabulæ chroniæ, saltem quoad annos et seriem quinque patriarchatum.	1165
Cap. II. — Quomodo tabulæ confectæ videantur. Quæ æra Theophanis usus sit. Quam recte ab anno ejusdem 277 exorsus sit. Quale sit Chronicon quod Raderus Alexandrinum dixit.	1169

Cap. III. — De anno Constantii et Galerii conregnatum et quinto Phocæ in Theophanis Chronographia præteritis, ac demum post plurium annorum seriem, ad lacunam explendam, Juliano et Copronymo supra justum tempus eorum adjectis. 1175

Cap. IV. — Heraclii imperatoris chronotaxis, duobus annis in unum conflatis et altero in duos distracto intricata, evolvitur. Indictionum sub eodem ratio explicatur. 1178

Cap. V. — Quædam chronologica menda per librorum scordiam Theophani aspersa, et ab aliis non observata. Annorum Mauritiî imperatoris duplex epocha. 1181

ANASTASII BIBLIOTHECARI HISTORIA ECCLESIASTICA.

Monitum Car. Ann. Fabrotti.	1187
Præfatio Anastasii ad Joannem diaconum urbis Romæ.	1187
Historia ecclesiastica ex Syncello.	1191
Historia ecclesiastica ex Theophane.	1206

EDITORIS PATROLOGIÆ ADNOTATIONES.

- (a) Col. 63. Ostendit Henschenius Dissertationis cap. 2, Alexandrinos, quorum æra Theophanes utitur, in mundanis quidem sedecim annos pauciores numerasse, æræ autem Christianæ annos detraxisse octo.
- (b) Col. 75. Hinc usque ad Julianum imp. uno anno deficit Theophanes in æra sua Alexandrina, tam mundana quam Christiana. Videnda Dissertatio Henschenii, cap. 3.
- (c) Col. 167. Juliano tribuit Theophanes annos tres, cum non imperaverit ultra annum et menses octo. Inde vero fit ut annum unum, qui aibi ab incunte imperio Constantini M. deerat (supra col. 75), hic recipiat et deinceps usque ad Phocæ et Heraclii tempora æram Alexandrinam (quam octo annis deflere novimus) accurate describat.
- (d) Col. 339. Vide *Acta sanctorum*, tom. X Octobris, pag. 679.
- (e) Col. 331: Τὸ πέμπτη delendum monet Henschenius Dissert. cap. V.
- (f) Col. 374. *Acta SS.*, tom. X Octobris, p. 688 et 690 seqq.
- (g) Col. 489. Vide *ibid.*, p. 695.
- (h) Col. 499. Legendum Junii monet Henschenius, et mox sequentis paragraphi lin. 2, *indictione decima quarta*. Vide ejus Dissertationis cap. v.
- (i) Col. 502. Lege *decimo* tantum, quia cyclo solis 2, littera Dominicali E, in diem x, non in xv Dominica inciderebat. HENSCHENIUS.
- (j) Col. 510. Ut legas *diem mensis vicesimum septimum*, vel *diem hebdomadis quartum* jubet littera Dominicalis E cyclo solis 13. HENSCHENIUS.
- (k) Col. 531. Vide *Acta SS.*, Octobris tom. X, p. 698 (coll. p. 760) et 699.
- (l) Col. 574. Vide Henschenium, c. V, n. 29.
- (m) Col. 659. Quo pacto hic Theophanes annos Heraclii xvii et xviii in unum conflaverit scite explicat Henschenius in Dissertatione, cap. iv.
- (n) Col. 687. Lege *decimo tertio*; Initio enim paragraphi natus dicitur die septimo. Vide Henschenium in Dissertatione laudata.
- (o) Col. 691. Hunc locum emendat Henschenius, cap. V.
- (p) Col. 725. *Octava* corrigit Henschenius.
- (q) Col. 826. Cum tunc littera Dominicalis fuerit A, apparet diem mensis fuisse 17. HENSCHENIUS.
- (r) Col. 871. Theophanes hic martyria commutat, S. Andreæ, dicti *in Crisi*, et S. Petri de Blachernis, de quo pauca habet ad Alexandrinum annum 759. Vide *Acta SS.* tom. VIII Octobr., pag. 128 sqq. Legendum itaque hoc loco: « Constantinus persecutor Petrum venerabilem monachum, » etc. Et paulo inferius « sed Petri sorores ipsam, » etc. Passus est autem S. Petrus de Blachernis die xvi Maii anni 761.
- (s) Col. 879. Multa hic uno tenore et confuse narrat Theophanes quæ diversis annis contigerunt. Anno scilicet æræ Dionysianæ 763 ad finem ver-
- gente, S. Stephanus junior e iuguriolo montis Auxentii abstractus, et mari Chrysopolim devectus, mox in Proconnesum exsul mittitur. Anno 766, sub finem idem sanctus ab exsilio redux, carreri traditur, primum Phialæ aliquot dies, dein Prætorii. Anno demum 767, ætatis suæ LIII (non vero post annos LX in clausura exactos, ut scribit Theophanes), die xxviii Novembris, martyrii palmam accepit. Vide *Acta SS.*, tom. VIII Octobris, pag. 131.
- (t) Col. 891. Hæc et quæ sequuntur intellige de S. Andrea in Crisi qui martyrio coronatus est die 20 Octobris, anni 767. Vide ad annum 753.
- (u) Col. 950. Vide Henschenium, c. V, n. 11.
- (v) Col. 983. Anrō DCCCIII, Leo, Armeniacorum Dux sub imperatore Nicephoro, cum magna exercitus atque pecuniæ parte venit in manus Saracenum, *mense Februarii Indictionis quartæ (decima quartæ perperam apud Anastasium legitur) Sabbato primo Quadragesimæ*. Verum eo anno, cyclo lunæ xiv, solis viii, littera Dominicali E Pascha fuit xiiii Aprilis, adeoque dictum Sabbatum cecidit in i diem Martii. Ut igitur non erraverit Theophanes ipsomet anno, quo potuit scripsisse, et quo alias plures temporum notas recte composuit, erendum librorum incuria jam olim (nam etiam Anastasius ita scriptum reperit) excidisse voculam unam, ipsumque Theophanem (ut alias in simili casu de Indictione vidimus anno *Constantini xxviii*, et de verno tempore in *Chronico Alexandrino*) scripsisse: *μᾶλλοντος*, sive *ἐνισταμένου τοῦ πρώτου Σαββάτου τῶν Νηστῶν*) *instante primo Jejuniorum Sabbato*. HENSCHENIUS.
- (z) Col. 1179. Ex hoc loco, itemque ex num. 24 et 27, et demum ex Vita Henschenii, tom. VII Maii num. 9, 10 et 16, apparet, prædictum hagiographum, qui *Acta Anastasii Persæ* illustravit, vel scripsisse præsentem exegesis, vel saltem multum ad eam contulisse: a nonnullis enim Papebrochio adscribitur; quod ut discat lector unde factum sit, advertat, in *Actis sanctorum* tomo tertio Martii nullum nomen prælixum eam gerere. Ut dicam quod sentio, mihi videtur Henschenium pleraque quæ eadem continentur variis temporibus collegisse, Papebrochius vero, cum collega ætate et defatigatione tum premeretur, ea oratione sua adornasse. Nos autem qui variis in locis caronographiæ notationes ex hac exegesi exceptas Henschenii nomine signavimus, exegesis ipsam nomine eodem inscribendam esse arbitrati sumus.
- (y) Col. 1181. Hæc præter veritatem dicta et emendanda sunt. S. Maximus enim in *Computo eccles.*, cap. 33: *τὴν ἐπινέμησιν, ἣν ἰνδουάνα ῥωμαῖοι καλοῦσι...*; et alia hujusmodi adducit Cangius in *Glossario Græco*. Attamen verba Heraclii recte interpretatur auctor dissertationis, ut patet ex ejusdem Cangii editione *Chronici Alexandrini* (quod *Paschale* ipse vocavit), ubi hunc in modum dicta verba efferuntur: *Τῆ γὰρ καὶ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου μηνὸς τῆ ἐνισταμένης πρώτης ἐπινέμησεως*. Quæ sic Cangius vertit: « Nam xxiv Februarii præteritū mensis, prima Indictione, etc.